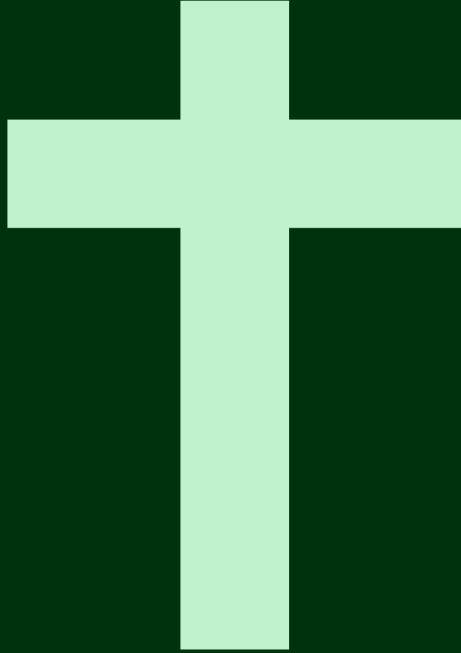

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible”

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Kĩambĩrĩria	1
Thaama	70
Alawii	125
Ndari	165
Gũcookerithia	223
Joshua	271
Atiirĩrĩri	304
Ruthu	336
1 Samũeli	341
2 Samũeli	382
1 Athamaki	420
2 Athamaki	462
1 Maũndũ Ma Matukũ Ma Tene	503
2 Maũndũ ma Matukũ ma Tene	549
Ezara	594
Nehemia	609
Esiteri	630
Ayubu	641
Thaburi	691
Thimo	833
Kohelethu	885
Rwĩmbo	899
Isaia	909
Jeremia	1016
Macakaya	1113
Ezekieli	1126
Danieli	1197
Hosea	1218
Joeli	1235
Amosi	1242
Obadia	1255
Jona	1257
Mika	1260
Nahumu	1270
Habakuku	1275
Zefania	1280
Hagai	1286
Zekaria	1289
Malaki	1302
Mathayo	1306
Mariko	1351
Luka	1380
Johana	1428
Atũmwo	1463
Aroma	1508
1 Akorinitho	1528
2 Akorinitho	1547
Agalatia	1559

Aefeso	1566
Afilipi	1573
Akolosai	1578
1 Athesalonike	1583
2 Athesalonike	1587
1 Timotheo	1590
2 Timotheo	1596
Tito	1600
Filemona	1603
Ahibirania	1605
Jakubu	1620
1 Petero	1625
2 Petero	1631
1 Johana	1635
2 Johana	1640
3 Johana	1641
Judasi	1642
Kūguũrĩrio	1644

KĪAMBĪRĪRIA

¹ Kiambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ. ² Hĩndĩ iyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatarĩĩ na ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũriku, nake Roho wa Ngai aareerete igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri. ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agĩta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmĩta “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa mbere.

⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe wariĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩkĩra wariĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya wariĩ ũcio na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ rĩaguo. Na gũgĩtuĩka o ũguo. ⁸ Ngai agĩta wariĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa keerĩ.

⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgĩe thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁰ Ngai agĩta kũrĩa kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩire akĩmeeta “maria.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ ĩmere mĩmera: Mĩmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ ĩrĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ, kũringana na mĩthemba yayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mĩmera: Mĩmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mĩthemba yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ kũringana na mĩthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatũ.

¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe imũrĩ wariĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo ituĩke imenyithania cia imera, na mũthenya na mĩaka. ¹⁵ Na ituĩke imũrĩ wariĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgĩage na ũtheri.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũrĩ igĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo riũa, kĩarage mũthenya; nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. ¹⁷ Ngai agĩciiga wariĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgĩe ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na igayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa kana.

²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyũrwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũkagĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania wariĩ wa matu mairũ.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe iria nene cia iria-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na mĩthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, “Ciaranai mũingĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ.” ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩgĩe ciũmbe irĩ muoyo kũringana na mĩthemba yacio: mahiũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mĩthemba wayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana na mĩthemba yacio, na mahiũ kũringana na

mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na ithuĩ, nao maathage thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba mũndũ

na mũhianĩre wake mwene,

akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;

akĩmomba marĩ mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai mũingĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe ciothe irĩ muoyo iria ithiagĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩndamũhe mĩmera yothe ya thĩ ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wothe ũrĩa ũciaraga matunda marĩ mbeũ thĩinĩ. ĩyo ĩgũtuĩka irio cianyu.

³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ, o na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndaacihe mĩmera mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na gũgĩtuĩka o ũguo.

³¹ Ngai akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩothe oombĩte kĩarĩ kĩega mũno. Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatandatũ.

2

¹ Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ũgemu wacio wothe.

² Naguo mũthenya wa mũgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie wĩra ũcio aarutaga; nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩhurũka mũthenya ũcio wa mũgwanja kuuma wĩra-inĩ wake wothe. ³ Nake Ngai akĩrathima mũthenya ũcio wa mũgwanja na akĩwamũra, tondũ nĩ mũthenya ũrĩa we aahurũkire kuuma wĩra-inĩ wothe ũrĩa aarutĩte wa ũũmbi.

Adamu na Hawa

⁴ ũcio nĩguo ũhoru ũrĩa wĩgĩĩ igũrũ na thĩ rĩrĩa ciombirwo.

Rĩrĩa Jehova Ngai ombire thĩ na igũrũ-rĩ, ⁵ gũtiarĩ kahinga o na kamwe ga gĩthaka koonekete thĩ kana mũmera wa gĩthaka ũkamera. Nĩ tondũ Jehova Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ mũndũ wa kũrĩma mũgũnda, ⁶ no tũrũũĩ twoimaga na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akĩũmba mũndũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, na akĩmũhuhĩra mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ make, nake mũndũ ũcio akĩgĩa na muoyo.

⁸ Ningĩ Jehova Ngai nĩathondekete mũgũnda mwena wa irathĩro, o kũu Edeni; na kũu nĩkuo aigire mũndũ ũcio oombĩte. ⁹ Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ ĩmere mũtĩ ya mĩthemba yothe na ĩkũre. Yarĩ mũtĩ mĩega ĩkĩoneka na maitho na yaciaraga matunda mega ma kũrĩa. Gatagatĩ ka mũgũnda ũcio nĩ haarĩ na mũtĩ wa muoyo, na mũtĩ wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru.

¹⁰ Na nĩ kwarĩ rũũĩ rwathereraga ruumĩte Edeni rũkaihũgia mũgũnda ũcio; ruoima Edeni rũkagayũkana rũgatuĩka njũũĩ inya. ¹¹ Rũũĩ rwa mbere rwĩtagwo Pishoni; na nĩruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Havila, kũrĩa kũrĩ thahabu. ¹² (Thahabu ya bũrũri ũcio nĩ njega; ningĩ kũu no kũrĩ maguta manungi wega metagwo bendora, na tũhiga twa goro twĩtagwo onigithi.) ¹³ Rũũĩ rwa keerĩ

rwĩtagwo Gihoni; naruo rūthiūrūrūkaga būrūri wothe wa Kushi.* 14 Rũũĩ rwa gatatũ rwĩtagwo Hidekela naruo rūgeragĩra mwena wa irathĩro wa būrūri wa Ashuri. Naruo rūũĩ rwa kana rwĩtagwo Farati.

15 Jehova Ngai akĩoya mũndũ ũcio oombĩte, akĩmũiga mũgũnda-inĩ ũcio wa Edeni aũrĩmage na aũmenyagĩrĩre. 16 Nake Jehova Ngai agĩatha mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũrĩ maciaro ma mũtĩ o wothe ũrĩ mũgũnda ũyũ; 17 no rĩrĩ, ndũkanarĩe maciaro ma mũtĩ ũrĩa wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru, nĩgũkorwo rĩrĩa ũkaamarĩa, ti-itherũ no gũkua ũgaakua.”

18 Ningĩ Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Ti wega mũndũ ũyũ aikare arĩ wiki. Nĩngũmũmbĩra mũteithia ũrĩa ũmwagĩrĩre.”

19 Na rĩrĩ, Jehova Ngai nĩ oombĩte nyamũ ciothe cia gĩthaka na nyoni cia rĩera-inĩ kuuma tĩri-inĩ. Agĩcirehe kũrĩ mũndũ ũcio one marĩtwa marĩa egũcitua; na ũrĩa mũndũ ũcio aatũire kũmbe o gĩothe kĩ muoyo, rĩu rĩgĩtuĩka rĩtwa rĩakĩo. 20 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩhe mahiũ mothe marĩtwa, o na nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ ciothe cia gĩthaka.

No Adamu ndooneirwo mũteithia ũmwagĩrĩre. 21 Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai agĩtũma mũndũ ũcio akome toro mũnene mũno; na rĩrĩa aakomete, Jehova Ngai akĩruta rūbaru rūmwe rwa mũndũ ũcio na agĩcookia nyama hau rwarĩ. 22 Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai akĩũmba mũndũ-wa-nja kuuma rūbaru rūrĩa aarutĩte kũrĩ mũndũ ũcio na akĩrehe mũndũ-wa-nja ũcio kũrĩ we.

23 Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ,
“Hĩ! Rĩu-rĩ, rĩrĩ nĩ ihĩndĩ kuuma mahĩndĩ makwa,
na nyama cia mwĩrĩ wakwa.
Arĩtagwo mũndũ-wa-nja,
tondũ aarutirwo kuuma kũrĩ mũndũ mũrũme.”

24 Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.

25 Acio eerĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake, maarĩ njaga, na matiaconokaga.

3

Kũgũa kwa Mũndũ Mehia-inĩ

1 Na rĩrĩ, nyoka yarĩ na wara mũingĩ gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka iria Jehova Ngai oombĩte. Nyoka ĩyo ĩkĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩ oigire mũtikarĩe maciaro kuuma mũtĩ o wothe wa mũgũnda ũyũ?”

2 Mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookeria nyoka ĩyo atĩrĩ, “No tũrĩe matunda ma mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ mũgũnda ũyũ, 3 no Ngai aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikarĩe matunda ma mũtĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka mũgũnda ũyũ, na mũtikanaũhutie, nĩguo mũtigakue.’ ”

4 No nyoka ĩkĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ mũtingĩkua. 5 No Ngai nĩoĩ atĩ rĩrĩa mũkaarĩa matunda macio, maitho manyu nĩmakahingũka, mũtuĩke o ta Ngai, mũmenyage wega na ũũru.”

6 Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire atĩ matunda ma mũtĩ ũcio maarĩ mega ma kũrĩa, na ma kwendeka makĩonwo na maitho, o na ma kwĩrĩrĩrio nĩ ũndũ wa kũũhĩgia mũndũ, agĩtua mamwe, akĩrĩa. Agĩcooka akĩhe mũthuuri wake, ũrĩa maarĩ nake, nake akĩrĩa. 7 Hĩndĩ ĩyo maitho mao eerĩ makĩhingũka, nao makĩmenya atĩ maarĩ njaga; nĩ ũndũ ũcio magĩtũmania mathangũ ma mũkũyũ, magĩthondekera kĩndũ gĩa kũhumbĩra njaga yao.

8 Hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩarurĩte-rĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake makĩigua makinya ma Jehova Ngai agĩceera kũu mũgũnda-inĩ, nao makĩhitha mĩtĩ-inĩ ya mũgũnda

* 2:13 Kushi thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ nĩ rĩtwa rĩa Kĩhibirania rĩa Sudani kana Ethiopia.

nĩguo Jehova Ngai ndakamone. ⁹ No Jehova Ngai agĩta mũndũ ũcio, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrĩ ha?”

¹⁰ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũiguire ũgĩceera mũgũnda-inĩ ndeetigĩra tondũ nyuma njaga; nĩ ũndũ ũcio ndeehitha.”

¹¹ Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ ũkwĩrire atĩ ũrĩ njaga? Kaĩ ũrĩite matunda ma mĩtĩ ũrĩa ndagwaathire ngĩkwĩra ndũkanaũrĩe?”

¹² Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mũndũ-wa-nja ũrĩa waheire ndũũranie nake nĩwe ũũheire matunda mamwe ma mĩtĩ ũcio, na nĩ ndarĩa.”

¹³ Nake Jehova Ngai akĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Atĩ nĩ atĩa wĩkĩte?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Nĩ nyoka iheenirie na nĩ ndarĩa matunda macio.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩira nyoka atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, “Wee ũrogwatwo nĩ kĩrumi gũkĩra mahiũ mothe na gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka!

Ūrĩthiiga na nda,

na ũrĩrĩaga rũkũngũ matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁵ Na nĩngũtũma kũgĩe ũthũ gatagatĩ gaku na mũndũ-wa-nja ũyũ, na gatagatĩ ka rũciaro rwaku na rwake;

nake nĩagakũhehenja mĩtwe,

nawe nĩũkamũgũtha ndiira ya kũgũrũ gwake.”

¹⁶ Ningĩ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ,

“Nĩngũkũingĩhĩria ruo mũno hĩndĩ ya gũciara;

ũrĩciaraga ciana na ruo.

Merirĩria maku marĩkoragwo marĩ harĩ mũthuuriguo, nake nĩarĩgwathaga.”

¹⁷ Ningĩ Ngai akĩira Adamu atĩrĩ, “Tondũ nĩwathĩkĩire mĩtumia waku, na warĩa matunda ma mĩtĩ ũrĩa ndagwaathire, ngĩkwĩra atĩ, ‘Ndũkanarĩe,’

“Thĩ nĩyarumwo nĩ ũndũ waku;

ũrĩrĩaga irio ciayo na ruo rwa mĩnoga matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁸ Īrĩgũciaragĩra mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ,

nawe ũrĩrĩaga mĩmera ya mũgũnda.

¹⁹ Ūrĩrĩaga irio cia thithino ya mĩnoga yaku,

o nginya rĩrĩa ũgaacooka tĩri-inĩ,

tondũ nokuo warutĩtwo;

tondũ wee ũrĩ rũkũngũ

na ũgaacooka o rũkũngũ-inĩ.”

²⁰ Adamu agĩta mĩtumia wake Hawa, tondũ nĩwe watuĩkire nyina wa arĩa othe matũũraga muoyo.

Ngai kũingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agĩthondekera Adamu na mĩtumia wake nguo cia njũũa, akĩmahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩatuĩkĩte o ta ũmwe witũ, akamenya wega na ũũru. Ndagĩrĩire gwĩtikĩrio atue matunda ma mĩtĩ wa muoyo o namo, amarĩe nake atũũre nginya tene.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩmũingata kuuma Mũgũnda wa Edeni athĩi akarĩmage tĩri-inĩ kũrĩa aarutĩtwo.

²⁴ Ngai aarĩkia kũrutũrũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩiga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni, o na rũhiũ rwa njora rwarĩrĩmbũkaga mwaki na rwahenagia mbarĩ ciothe, nĩ ũndũ wa kũgitĩra njĩra ya gũthĩ mĩtĩ-inĩ ũcio wa muoyo.

¹ Nake Adamu agĩkoma na mūtumia wake Hawa, nake akĩgĩa nda, agĩciara Kaini. Nake akiuga atĩrĩ, “Ndĩkũgĩa na mwana wa kahĩĩ nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Jehova.”

² Thuutha ũcio agĩciara Habili, mūrũ wa nyina.

Habili aarĩ mūrĩithi wa mbũri nake Kaini aarĩ mūrĩmi. ³ Maikarĩte kwa ihinda-rĩ, Kaini akĩrehe maciario mamwe ma mũgũnda marĩ igongona kũrĩ Jehova. ⁴ No Habili akĩrehe marigithathi mamwe marĩa manoru ma rũuru rwake. Nake Jehova agĩkenio nĩ Habili na igongona rĩake, ⁵ no ndaakenirio nĩ Kaini na igongona rĩake. Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩrakara mũno, na agĩtukia gĩthiithi.

⁶ Nake Jehova Ngai akĩũria Kaini atĩrĩ, “Ũrakarĩte nĩkĩ? Na nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? ⁷ Ũngĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, no wage gwĩtikĩrĩka? No ũngĩaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire-rĩ, mehia makuoheirie mūrango-inĩ waku makĩenda gũgwatha; no wee no nginya ũmatorie.”

⁸ Thuutha ũcio Kaini akĩĩra mūrũ wa nyina Habili atĩrĩ, “Nĩtumagare tũthĩ mũgũnda.” Na rĩrĩa maarĩ kũu mũgũnda, Kaini agĩtharĩkĩra mūrũ wa nyina Habili, akĩmũũraga.

⁹ Nake Jehova akĩũria Kaini atĩrĩ, “Arĩ ha mūrũ-wa-nyũkwa Habili?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũ, kaĩ arĩ nĩ mũmenyereri wa mūrũ-wa-maitũ?”

¹⁰ Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa wĩkĩte? Ta thikĩrĩria! Thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa nĩirangaĩra ĩrĩ tĩĩri-inĩ. ¹¹ Na rĩrĩ, nĩũgwatĩtwo nĩ kĩrumi na ũkaingatwo mũgũnda ũrĩa waathamirie kanua kaguo kwamũkĩra thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa kuuma guoko-inĩ gwaku. ¹² Rĩrĩa ũrĩũrĩmaga-rĩ, ndũgacooka gũgũciarĩra maciario maguo. Ũgũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ.”

¹³ Nake Kaini akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Iherithia rĩakwa nĩ inene gũkĩra ũrĩa ingĩhota gwĩtiiria. ¹⁴ Ũmũthĩ ũyũ nĩũranyingata kuuma mũgũnda ũyũ na ndũũre hithĩtwo ũthiũ waku; ngũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ, na ũrĩa wothe ũkaanyona nĩakanjũraga.”

¹⁵ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, ti ũguo; mũndũ o na ũrĩkũ angĩkoooraga Kaini, nĩakarĩhio maita mũgwanja.” Jehova agĩcooka agĩkĩra Kaini rũũri nĩgeetha ũrĩa wothe ũngĩmuona ndakamũũrage! ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩehera akiuma harĩ Jehova, na agĩtũũra bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa Edeni.

¹⁷ Kaini agĩkoma na mūtumia wake, na akĩgĩa nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ ĩyo Kaini nĩakaga itũũra inene, na aarĩkia kũrĩaka, akĩrĩta Enoku o ta ũrĩa mũriũ eetagwo.

¹⁸ Nake Enoku agĩciarĩrwo Iradu, nake Iradu aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe wa Lameku.

¹⁹ Lameku ũcio akĩhikia andũ-a-nja eerĩ, ũmwe eetagwo Ada na ũrĩa ũngĩ eetagwo Zila. ²⁰ Ada agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũraga hema-inĩ na marĩithagia mahiũ. ²¹ Mūrũ-wa nyina eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe mahũũraga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũrĩrũ. ²² Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothe cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Naama.

²³ Lameku akĩĩra atumia ake atĩrĩ,

“Ada na Zila, taa thikĩrĩriai;

inyuĩ atumia a Lameku, ta iguai ciugo ciakwa.

Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ ũndũ wa kũndiithia,

ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ ũndũ wa kũnguraria.

²⁴ Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita mũgwanja-rĩ,

Lameku nake akarĩhĩrio maita mĩrongo mũgwanja na mũgwanja.”

²⁵ Nake Adamu agĩkoma na mūtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahĩ, na agĩgatua Sethi, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete mwana ũngĩ handũ ha Habili, ũrĩa Kaini ooragire.” ²⁶ Sethi o nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩtwa Enoshu.

Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo andũ mambĩrĩirie gũkaĩra rĩtwa rĩa Jehova.

5

Njarwa cia Adamu

¹ Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo wĩgiĩ njarwa cia Adamu.

Hĩndĩ ĩrĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ, amũũmbire na mũhianĩre wa Ngai. ² Ngai aamooombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima. Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta “mũndũ.”

³ Adamu aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtatũ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake akĩmũtua Sethi. ⁴ Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ, Adamu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁵ Mĩaka yothe ĩrĩa Adamu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtatũ, agĩcooka agĩkua.

⁶ Sethi aakinyia mĩaka igana na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoshu. ⁷ Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-rĩ, Sethi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁸ Mĩaka yothe ĩrĩa Sethi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi na ĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

⁹ Enoshu aakinyia mĩaka mĩrongo kenda-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Kenani. ¹⁰ Na thuutha wa Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na ikũmi na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹¹ Mĩaka yothe ĩrĩa Enoshu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹² Kenani aakinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Mahalaleli. ¹³ Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩna, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁴ Mĩaka yothe ĩrĩa Kenani aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua.

¹⁵ Mahalaleli aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Jaredi. ¹⁶ Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ, Mahalaleli agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Mahalaleli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana manana na mĩrongo kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹⁸ Jaredi aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtandatũ na ĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoku. ¹⁹ Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ, Jaredi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁰ Mĩaka yothe ĩrĩa Jaredi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na ĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

²¹ Enoku aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Methusela. ²² Na thuutha wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũũra atwaranaga na Ngai mĩaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²³ Mĩaka yothe ĩrĩa Enoku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano. ²⁴ Enoku agĩtwarana na Ngai nginya akiagwo tondũ Ngai nĩamuoire.

²⁵ Methusela aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Lameku. ²⁶ Na thuutha wa Lameku gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana mũgwanja na mĩrongo ĩnana na ĩrĩ, na akĩgĩa na ciana

ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Methusela aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.

²⁸ Lameku aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na ĩrĩ-rĩ, akĩgĩa mwana wa kahĩ. ²⁹ Nake agĩgatua Nuhu, akiuga atĩrĩ, “Nĩarĩtũhooragĩria ruo rwa wĩra na mĩnoga ya moko maitũ rĩrĩa tũkũrĩma, tondũ Jehova nĩarumire thĩ.”

³⁰ Thuutha wa Nuhu gũciarwo-rĩ, Lameku agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana matano na mĩrongo kenda na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

³¹ Mĩaka yothe ĩrĩa Lameku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana mũgwanja na mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, agĩcooka agĩkua.

³² Nuhu aakinyia ũkũrũ wa mĩaka magana matano-rĩ, akĩgĩa na ariũ ake na nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

6

Mũiyũro wa Maaĩ

¹ Rĩrĩa andũ maambĩrĩrie kũingĩha thĩ na magĩciarĩrwo airĩtu-rĩ, ² ariũ a Ngai makĩona atĩ airĩtu a andũ maarĩ athaka, nao makĩhikia o ũrĩa mũndũ ethuuragĩra.

³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Roho wakwa ndegũtũũra agianaga na mũndũ nginya tene, tondũ mũndũ nĩ wa gũkua; matukũ make marĩkoragwo marĩ mĩaka igana na mĩrongo ĩrĩ.”

⁴ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, o na thuutha ũcio, rĩrĩa Anefli matũũraga gũkũ thĩ, nĩrĩo ariũ a Ngai maakomire na airĩtu a andũ na magĩciara ciana nao. Ciana icio nĩcio ciarĩ njamba cia tene na andũ arĩa maarĩ igweta.

⁵ Jehova akĩona ũrĩa waganu wa andũ waingĩhĩte gũkũ thĩ, na atĩ merirĩria ma meciiria ma ngoro ciao maarĩ mooru hĩndĩ ciothe. ⁶ Jehova akĩnyitwo nĩ kĩaha nĩ ũndũ wa kũũmba mũndũ gũkũ thĩ, na ngoro yake ĩkĩiyũrwo nĩ ruo. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũniina andũ, o arĩa nĩ ndombire, mathire kuuma thĩ, andũ na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ, nĩgũkorwo ndĩ na kĩaha nĩ ũndũ wa gũciũmba.” ⁸ No Nuhu agĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma Jehova.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Nuhu.

Nuhu aarĩ mũndũ mũthingu, ũtaarĩ na ũcuuke kũrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga na Ngai. ¹⁰ Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

¹¹ Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-inĩ ma Jehova na yaiyũritwo nĩ maũndũ ma ũhinya.

¹² Ngai nĩonire ũrĩa thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ othe a thĩ nĩmathũkĩtie mĩthĩre yao. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Nĩndũite itua kũniina andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ ĩiyũritwo nĩ maũndũ ma ũhinya nĩ ũndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria hamwe na thĩ. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wĩyakĩre thabina ya mĩtĩ ya mĩthithinda; na ũthondeke tũnyũmba thĩnĩ, na ũmĩhake rami thĩnĩ na nja. ¹⁵ Na ũkũmĩaka ũũ: Ũraihu wa thabina ũkorwo ũrĩ buti magana mana na mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano na buti mĩrongo ĩna na ithano, kũraiha na igũrũ.* ¹⁶ Ũmĩgite igũrũ, no ũtigie buti ĩmwe na nuthu mwena wa igũrũ wa thingo. Wĩkĩre mũrango mwena-inĩ wa thabina, na ũmĩake ĩrĩ na ngoroba ya thĩ, na ya gatagatĩ, na ya igũrũ. ¹⁷ Nĩngũrehe mũiyũro wa maaĩ gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ, kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩnĩ wakĩo. Indo ciothe irĩ thĩ nĩkũniinwo. ¹⁸ No nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro nawe. Wee nĩũgatoonya thabina, wee mwene na ariũ aku na mĩtumia waku, na atumia a ariũ aku. ¹⁹ Nĩngĩ nĩũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothe thĩnĩ wa thabina,

* **6:15** nĩ ta mita 140 kũraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kũraiha na igũrũ.

o mūthemba ciūmbe igĩrĩ, wa njamba na wa nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. ²⁰ O mūthemba wa nyoni, na o mūthemba wa nyamũ ciothe na ciūmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, nĩgooka kũrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. ²¹ Nĩūkamaatha mĩthemba yothe ya irio iria irĩagwo, ũciige irĩ irio ciaku na ciacio.”

²² Nuhu agĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte eeke.

7

¹ Ningĩ Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Toonya thabina thĩinĩ, wee na nyũmba yaku yothe, tondũ nĩnyonete ũrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. ² Na ũtoonye thĩinĩ na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ cia mĩthemba yothe ĩrĩa ĩrĩ thaahu, o njamba na nga yayo, ³ o na ningĩ ũtoonye na nyoni mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe, o njamba na nga yayo, nĩgeetha mĩthemba yacio ĩtũũrio muoyo thĩ yothe. ⁴ Thikũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ĩna mũthenya na ũtukũ, na niine ciūmbe ciothe iria irĩ muoyo iria nĩ ndombire, ithire thĩ.”

⁵ Nake Nuhu agĩka ũrĩa wothe Mwathani aamwathĩte eeke.

⁶ Nuhu aarĩ na mĩaka magana matandatũ rĩrĩa mũiyũro ũcio wa maaĩ waiyũrire thĩ. ⁷ Nake Nuhu na ariũ ake na mĩtumia wake na atumia a ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre mũiyũro ũcio wa maaĩ. ⁸ Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria itarĩ thaahu na iria irĩ thaahu cia nyoni o na cia ciūmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, ⁹ njamba na nga-rĩ, igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. ¹⁰ Na thuutha wa matukũ mũgwanja mũiyũro wa maaĩ ũkĩiyũra thĩ.

¹¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na mũgwanja, mweri wa keerĩ, mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo ithima cia maaĩ ciothe cia kũrĩa kũriku ciatuthũkire, nacio ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingũrwo. ¹² Nayo mbura ĩkiura thĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ.

¹³ Mũthenya o ro ũcio nĩguo Nuhu na ariũ ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mĩtumia wake na atumia a ariũ ake atatũ maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarĩ na mĩthemba yothe ya nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo, na mahiũ mothe kũringana na mĩthemba yamo, na ciūmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni ciothe kũringana na mĩthemba yacio, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ mathagu. ¹⁵ Ciūmbe ciothe iria irĩ mĩhũmũ ya muoyo igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. ¹⁶ Nyamũ iria ciatoonyire thĩinĩ ciarĩ njamba na nga cia mĩthemba yothe ya indo iria irĩ muoyo, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. Nake Jehova akĩmũhingĩrĩa thĩinĩ.

¹⁷ Handũ ha matukũ mĩrongo ĩna, mũiyũro ũcio ũgĩthĩ na mbere kuongerereka thĩ, na o ũrĩa maaĩ macio maingĩhaga makĩoya thabina ĩyo na igũrũ mũno na ĩkĩreera igũrũ rĩa maaĩ. ¹⁸ Maaĩ macio makĩambatĩra na makĩongerereka mũno gũkũ thĩ, nayo thabina ĩkĩreera maaĩ igũrũ. ¹⁹ Maaĩ macio makĩambatĩra mũno igũrũ wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igũrũ gũkũ mũhuro wa matu guothe ikĩhumbĩrwo nĩmo. ²⁰ Maaĩ macio maambatire makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma buti mĩrongo ĩrĩ.* ²¹ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo na gĩathiiaga gũkũ thĩ gĩgĩkua, nyoni, na mahiũ na nyamũ cia gĩthaka, na ciūmbe ciothe iria ciahunjĩte thĩ, o na andũ othe. ²² Kĩndũ gĩothe kĩarĩ thĩ nyũmũ na kĩarĩ na mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ makĩo gĩgĩkua. ²³ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo gũkũ thĩ guothe gĩkĩniinwo biũ; andũ na nyamũ na ciūmbe iria ithiagĩra thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ ikĩniinwo ciothe gũkũ thĩ. No Nuhu watigarire hamwe na andũ arĩa maarĩ nake thĩinĩ wa thabina.

²⁴ Maaĩ macio magĩikara mahumbĩrĩte thĩ matukũ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

* 7:20 nĩ ta mita 7.

8

¹ No rĩrĩ, Ngai n̄aririkanire Nuhu o hamwe na nyamũ ciothe cia gĩthaka o na mahiũ marĩa mothe aarĩ namo thĩinĩ wa thabina, na agĩtũma rūhuho rūhurutane gũkũ thĩ, namo maaĩ makĩambiriria kũhũa. ² Nacio ithima cia kũrĩa kũriku na ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingwo, nayo mbura ĩgĩtiga kuura. ³ Namu maaĩ magĩthiĩ makĩhũũaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukũ igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyihĩte, ⁴ nago mũthenya wa ikũmi na mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, thabina ĩkĩrũgama irĩma-inĩ cia Ararati. ⁵ Maaĩ macio magĩthiĩ na mbere na kũhũa o nginya mweri wa ikũmi, na mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi-rĩ, tũcũmbirĩ twa irĩma tũkĩambiriria kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukũ mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingũra ndirica ĩrĩa aakĩte thabina-inĩ, ⁷ na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgĩtũũra rĩũmbũkaga kũndũ na kũndũ o nginya rĩrĩa maaĩ maahũire thĩ. ⁸ Ningĩ akĩrekereria ndutura ĩthiĩ ĩkarore kana maaĩ nĩmahũite gũkũ thĩ. ⁹ No ndutura ĩyo ndĩonire handũ ha kũũmba tondũ thĩ yothe yaiyũritwo nĩ maaĩ; nĩ ũndũ ũcio ĩgĩcooka thabina-inĩ kũrĩ Nuhu. Nake agĩtambũrũkia guoko akĩmĩoya, akĩmĩtoonyia thabina thĩinĩ kũu we aarĩ. ¹⁰ Ningĩ agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. ¹¹ Rĩrĩa ndutura ĩyo yamũcookereire hwaĩ-inĩ-rĩ, yakuuĩte ithangũ rĩa mũtamaiyũ na mũkanye wayo, rĩatuĩtwo o hĩndĩ ĩyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahũite thĩ. ¹² Nuhu agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura ĩyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ ĩno ndũigana kũmũcookerera.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ na ũmwe-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo maaĩ maahũire biũ gũkũ thĩ. Nake Nuhu akĩeheria kĩrĩa kĩagitĩte thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyanarĩte. ¹⁴ Gũgĩkinya mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyanarĩte biũ.

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, ¹⁶ “Uma thabina, wee na mũtumia waku, na ariũ aku na atumia ao. ¹⁷ Hingũrĩra mĩthemba yothe ya ciũmbe iria irĩ muoyo icio ũrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩhe gũkũ thĩ.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariũ ake, na mũtumia wake, na atumia a ariũ ake. ¹⁹ Nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kĩndũ o gĩothe gĩthiagĩra gũkũ thĩ, ciothe cikiuma thabina, mũthemba o mũthemba.

²⁰ Nake Nuhu agĩakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona rĩa njino ho.*

²¹ Nake Jehova agĩkenio nĩ mũtararĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: “Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuĩka merirĩria ma ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte.

²² “Mahinda mothe marĩa thĩ ĩgĩtũũra-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ.”

9

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Nuhu

* **8:20** Ihinda rĩrĩ norĩo iruta rĩa njino rĩcinĩtwo rĩrĩ rĩothe thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro.

1 Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. 2 Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, ciothe nĩ irĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. 3 Kĩndũ gĩothe gĩtũũraga muoyo na gĩthiaga-rĩ, gĩgũtuĩka irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera ĩrĩa mĩruru mũrĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe ituĩke irio cianyu.

4 “No rĩrĩ, mũtikana rĩe nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. 5 Na titherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Ndĩmĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrĩkũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩho thakame ĩyo.

6 “Mũndũ o wothe ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ,

thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ;

nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

7 No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

8 Ningĩ Ngai akĩra Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, 9 “Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, 10 o na hamwe na kũmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa iria mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. 11 Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothe ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

12 Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe iria igooka: 13 Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuĩka kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. 14 Hĩndĩ ĩrĩa yothe ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, 15 nĩndĩririkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na nĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mĩoyo yothe. 16 Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwonaga ngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo gũkũ thĩ.”

17 Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

18 Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). 19 Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothe.

20 Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. 21 Rĩrĩa aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo, akĩrĩo, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrĩte. 22 Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. 23 No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩgĩrĩra ciande; magĩthiĩ na kĩhutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

24 Rĩrĩa Nuhu aarĩũkirwo na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-rĩ, 25 akiuga atĩrĩ,

“Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumi!

Agaatuĩka ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina.”

26 Ningĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Shemu!

Kaanani arotuĩka ngombo ya Shemu.

²⁷ Ngai aroaramia mĩhaka ya Jafethu;
Jafethu arotũura hema-inĩ cia Shemu,
na Kaanani arotũika ngombo yake.”

²⁸ Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrire muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtano. ²⁹ Mĩaka yothe ĩrĩa Nuhu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka agĩkua.

10

Mũtaratara wa Ndũrĩrĩ

¹ Ūyũ nĩguo ũhoro wa njiarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagĩire na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

² Ariũ a Jafethu nĩ aya:

Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

³ Ariũ a Gomeri nĩ aya:

Ashikenazu, na Rifathu, na Togarima.

⁴ Ariũ a Javani nĩ aya:

Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. ⁵ (Kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa matũũraga ndwere-inĩ cia iria, o andũ na rũgongo rwao kũringana na mĩhĩrĩga yao, mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶ Nao ariũ a Hamu nĩ aya:

Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.*

⁷ Ariũ a Kushi nĩ aya:

Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Nao ariũ a Raama nĩ:

Sheba, na Dedani.†

⁸ Kushi nĩwe warĩ ithe wa Nimurodi, ũrĩa wakũrĩre agĩtuĩka njamba ya hinya ya ita gũkũ thĩ. ⁹ Aarĩ mũguĩmi warĩ hinya mbere ya Jehova; na nĩkĩo kwĩragwo atĩrĩ, “O ta Nimurodi, mũguĩmi ũrĩ hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰ Matũũra ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline, kũu Shinaru.‡ ¹¹ Kuuma bũrũri ũcio wa Shinaru agĩthĩ bũrũri wa Ashuri, nakuo kũu agĩaka matũũra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹² na Reseni, itũũra rĩrĩ gatagatĩ ka Nineve na Kala; rĩu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene.

¹³ Nake Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa

Aludi, na Aanami, na Alehabi, na Anafituhi, ¹⁴ na Apathirusi, na Akasuluhi (Aflisti moimire kuuma harĩ o), na Akafitori.

¹⁵ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

Sidoni irigithathi rĩake, na Ahiti, ¹⁶ na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁷ na Ahivi, na Ariki, na Asiniti, ¹⁸ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani ĩkĩhurunjũka, ¹⁹ mĩhaka ya Akaanani yoimĩte Sidoni ĩrorete Gerari ĩgakinya Gaza, ningĩ ĩkarora Sodomu, na Gomora, na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

* **10:6** Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthĩ. † **10:7** Mabũrũri maya mũgwanja ma ariũ a Kushi maakoragwo Arabia. ‡ **10:10** Shinaru nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa bũrũri wa Babuloni.

²⁰ Acio nĩo ariũ a Hamu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng'ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao.

Ashemu

²¹ Shemu o nake nĩaciarĩrwo ariũ ake. Mũrũ wa nyina na Shemu ũrĩa warĩ mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu nĩwe warĩ ithe wa rũruka ruothe rwa ariũ a Eberi.

²² Ariũ a Shemu nĩ aya:

Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.

²³ Nao ariũ a Aramu nĩ aya:

Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

²⁴ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

²⁵ Eberi nake nĩaciarĩrwo ariũ eerĩ:

Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake thĩ nĩyagayũkanire; mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁶ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²⁷ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²⁸ na Obali, na Abimaeli, na Sheba, ²⁹ na Ofiri, na Havila, na Jobabu.

Acio othe nĩo maarĩ ariũ a Jokitani.

³⁰ Rũgongo rũrĩa maatũũraga ruoimĩte Meshu rũgathiĩ rũrorete Sefari, kũu mwena wa irathĩro wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma.

³¹ Acio nĩo ariũ a Shemu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng'ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao.

³² Īyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariũ a Nuhu kũringana na njiaro ciao, marĩ mabũrũri-inĩ mao. Kuuma kũrĩ o, ndũrĩrĩ ikĩhurunjũka thĩ yothe thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

11

Mũthiringo wa Babeli

¹ Hĩndĩ ĩyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na rũthiomi rũmwe na mwaro o ũmwe. ² Na rĩrĩa andũ maathiiaga na mwena wa irathĩro, magĩkinya werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Shinaru, na magĩtũũra kuo.

³ Nao makĩirana atĩrĩ, “Ūkai tũũmbe maturubarĩ na tũmacine wega.” Magĩtũmĩra maturubarĩ handũ ha mahiga, na rami handũ ha thimiti. ⁴ Ningĩ magĩcooka makiuga atĩrĩ, “Ūkai, rekei twĩyakĩre itũũra inene, rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ, nĩgeetha twĩgĩire igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo thĩ yothe.”

⁵ No rĩrĩ, Jehova agĩikũrũka oke one itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga. ⁶ Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, “Angĩkorwo na ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga gwĩka ũkaamarema. ⁷ Ūkai, tũikũrũke tũkahĩngĩcanie rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũiguithania mĩario mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹ Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo Babeli,* tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩirie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njiarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

¹⁰ Ūyũ nĩguo ũhoru wa Shemu.

* **11:9** Rĩtwa Babeli rĩgĩtaũrwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrigĩcano.”

Miaka iiri thuutha wa muiyuro wa maaĩ-rĩ, rĩria Shemu aarĩ na ukũrũ wa miaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatuĩkire ithe wa Arafakasadi. ¹¹ Shemu aatũũrire muoyo miaka magana matano thuutha wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹² Nake Arafakasadi aakinyia miaka mĩrongo itatũ na itano, agĩtuĩka ithe wa Shela. ¹³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana mana na itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁴ Nake Shela aakinyia miaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi. ¹⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana mana na itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁶ Nake Eberi aakinyia miaka mĩrongo itatũ na ina, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. ¹⁷ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana mana na mĩrongo itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁸ Nake Pelegu aakinyia miaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Reu. ¹⁹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁰ Nake Reu aakinyia miaka mĩrongo itatũ na iiri, agĩtuĩka ithe wa Serugu. ²¹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²² Nake Serugu aakinyia miaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru. ²³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁴ Nake Nahoru aakinyia miaka mĩrongo iiri na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. ²⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo miaka ingĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁶ Thuutha wa Tera gũkinyia miaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

Njjarwa cia Tera

²⁷ Ūyũ nĩguo ũhoru wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nake Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. ²⁸ Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũria aaciarĩrwo. ²⁹ Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika na Isika. ³⁰ Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.

³¹ Nake Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩria maakinyire bũrũri wetagwo Harani,† magĩtũũra kuo.

³² Tera agĩtũũra muoyo miaka ingĩ magana meerĩ na itano, na agĩkuĩra kũu Harani.

12

Ngai gwĩta Aburamu

¹ Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthiĩ bũrũri ũria ngaakuonia.

² “Nii nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na nĩngakũrathima;

† **11:31** Harani rĩarĩ itũũra thĩnĩ wa bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahoooyaga mweri o ta ũria andũ a Uri meekaga.

nīngatūma rīitwa rīaku rīgīe igweta,
nawe nīūgatuīka kīrathimo.

³ Nīngarathima arīa magaakūrathima,
na ūrīa o wothe ūgaakūruma na nīi nīngatūma anyiitwo nī kīrumi;
nao andū othe a thī
nīmakarathimwo nī ūndū waku.”

⁴ Nī ūndū ūcio Aburamu akiumagara agīthiī, o ta ūrīa Jehova aamwathīte; nake Loti agīthiī nake. Aburamu aarī na mīaka mīrongo mūgwanja na itano rīrīa oimire Harani. ⁵ Nake nīathiire na mūtumia wake Sarai, na Loti, mūriū wa mūrū wa nyina, na indo ciothe iria maagīte nacio, na andū arīa maagīte nao kūu Harani, na makiumagara marorete būrūri wa Kaanani, na magīkinya kuo.

⁶ Aburamu agītuīkanīria būrūri ūcio agīkinya handū haarī na mūtī mūnene wa More kūu Shekemu. Hīndī iyo Akaanani nīo maatūūraga būrūri ūcio. ⁷ Nake Jehova akiumīrīra Aburamu, akīmwīra atīrī, “Būrūri ūyū nīguo ngaathe rūciaro rwaku.” Nī ūndū ūcio Aburamu agīakīra Jehova kīgongona hau, o we Jehova ūcio wamuūmīrīre.

⁸ Kuuma hau agīthiī erekeire irīma iria irī mwena wa irathīro wa itūūra rīa Betheli, na akīamba hema yake, Betheli igīkorwo irī mwena wa ithūiro na itūūra rīa Ai rīrī mwena wa irathīro. Hau nīho aakīre Jehova kīgongona na agīkaīra rīitwa rīa Jehova. ⁹ Thuutha-inī Aburamu akiumagara rīngī agīthiī na mbere na rūgendo arorete Negevu.*

Aburamu gūthiī Misiri

¹⁰ Na rīrī, nī kwagīre ng’aragu būrūri ūcio, nake Aburamu agīkūrūka athiī Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondū ng’aragu nī yarī nene mūno.† ¹¹ Arī o hakuhī gūtoonya Misiri-rī, akīra mūtumia wake Sarai atīrī, “Nīnjūū atī ūrī mūndū-wanja kīrorerwa. ¹² Na rīrī, andū a Misiri makuona mekuuga atīrī, ‘Ūyū nī mūtumia wake,’ tondū ūcio manjūrage no wee makūreke ūtūūre muoyo, makuo. ¹³ Nī ūndū ūcio wee uga atī ūrī mwarī wa baba, nīgeetha ūhonokie muoyo wakwa na manjīke wega nī ūndū waku.”

¹⁴ Rīrīa Aburamu aakinyire Misiri, andū a Misiri makīona atī mūtumia wake aarī kīrorerwa biū. ¹⁵ Nao anene a Firaūni mamuona, makīmūgaathīrīria kūrī Firaūni, na makīmuoya makīmūtware nyūmba-inī yake ya ūthamaki. ¹⁶ Nake Firaūni agītuga Aburamu nī ūndū wa Sarai, na Aburamu akīgīa na mbūri na ng’ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arūme na cia airītu, na ngamīra.

¹⁷ No Jehova akīnyamaria Firaūni na nyūmba yake na mīrimū mīūru nī ūndū wa Sarai, mūtumia wa Aburamu. ¹⁸ Nī ūndū ūcio Firaūni agītūmanīra Aburamu akīmūria atīrī, “Nī atīa ūū ūnjīkīte? Nī kī kīagiririe ūnjīre atī ūyū nī mūtumia waku? ¹⁹ Nī kī gīatūmire uge, ‘Ūyū nī mwarī wa baba,’ na nīkīo ndaamuoire atuīke mūtumia wakwa? Mūtumia waku nīwe ūyū! Muoye mūthiī!” ²⁰ Hīndī iyo Firaūni agīathana akīra andū ake ūrīa megwīka Aburamu, nao makīmumagara arī na mūtumia wake na indo ciothe iria aarī nacio.

13

Gūtigana kwa Aburamu na Loti

¹ Nī ūndū ūcio Aburamu akīambata akiuma Misiri agīthiī Negevu, arī na mūtumia wake na indo ciothe iria aarī nacio, na Loti agīthiī hamwe nake. ² Aburamu nīatongete mūno na ūtonga wa mahiū, na wa betha, na wa thahabu.

* **12:9** Rīitwa Negevu rīgītaūrwo nī kuuga “būrūri mūmū”; ūyū warī būrūri mwaraganu watambūrūkīte nginya Jerusalemu werekeire werū-inī. † **12:10** Būrūri wa Misiri ndwagīre na ng’aragu nī ūndū wa ūrīmi wago wa kunithia maā ma Rūūi rwa Nili.

³ Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴ na hau nĩho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova ho.

⁵ Na rĩrĩ, Loti, ũrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũũru cia mbũri, na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũcio ndũngĩahotire kũmaigania ũrĩithio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciarĩ nyingĩ mũno, ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷ Na nĩ kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩithi a Aburamu na arĩithi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũũraga o bũrũri-inĩ ũcio hĩndĩ ĩyo.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩĩra Loti atĩrĩ, “Nĩtũtuge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩithi aku na arĩithi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba ĩmwe. ⁹ Githĩ bũrũri ũyũ wothe ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ũmotho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũrĩo; wathĩ mwena wa ũrĩo, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũmotho.”

¹⁰ Loti nĩatiire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kĩarĩ na maaĩ maingĩ, gĩgakĩhaana o ta mũgũnda ũrĩa wa Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ũrĩa ũng'etheire Zoari. (Hĩndĩ ĩyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.) ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Loti agĩthuurĩra kĩaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹² Aburamu agĩtũũra bũrũri wa Kaanani, nake Loti agĩtũũra matũũra-inĩ ma kĩaragana kũu, akĩamba hema ciake hakuhĩ na Sodomu. ¹³ Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova mũno.

¹⁴ Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩĩra Aburamu atĩrĩ, “Ta tiira maitho maku na igũrũ ũrĩ o hau ũrĩ, ũrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro na ithũiro. ¹⁵ Bũrũri ũrĩa wothe ũkuona nĩngũkũhe ũtuĩke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. ¹⁶ Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũingĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩtarĩke. ¹⁷ Ũkĩra ũthĩ, ũtuĩkanie bũrũri ũyũ ũraihu waguo na wariĩ waguo, tondũ nĩngũkũhe guo.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũũra hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

14

Aburamu gũteithũra Loti

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ² nĩmathiire ita kũrũa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keerĩ nĩmacookanĩrĩire hamwe Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo Iria rĩa Cumbĩ). ⁴ Ihinda rĩa mĩaka ikũmi na ĩrĩ maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ makĩregana na watho wake.

⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna-rĩ, Mũthamaki Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ hamwe nake magĩthĩ makĩhoota Arefai* kũu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kũu Hamu, na Aemi kũu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao Achori makĩmahootera bũrũri-inĩ wa ĩrĩma wa Seiru, o nginya Eli-Parani gũkuhĩ na werũ. ⁷ Ningĩ athamaki acio

* **14:5** Arefai rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga andũ anene mũno kũuga.

makĩgarũrũka, magĩthiĩ Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magĩtooria rũgongo ruothe rwa Amaleki,† o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga kũu Hazazoni-Tamaru.

8 Ningĩ mũthamaki wa Sodomu, na mũthamaki wa Gomora, na mũthamaki wa Adima, na mũthamaki wa Zeboimu, na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magĩthiĩ makĩhaarĩria ita rĩao rĩa mbaara o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu, 9 mahũũrane na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, na Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasar, athamaki acio ana mahũũrane na athamaki acio angĩ atano. 10 Na rĩrĩ, Gĩtuamba kũu gĩa Sidimu kĩaĩyũrĩte marima ma rami, na rĩrĩa athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rĩ, andũ amwe ao makĩgũa kuo nao arĩa angĩ makĩũrĩra irĩma-inĩ. 11 Athamaki acio ana magĩtunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magĩcooka magĩthiĩra. 12 Ningĩ magĩtaha Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondũ aatũũraga kũu Sodomu.

13 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wahonokete gũtahwo-rĩ, agĩũka na akĩra Aburamu ũrĩa Mũhibirania ũhoru ũcio. Na rĩrĩ, Aburamu aatũũraga hakuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure ũrĩa Mũamori, mũrũ wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarĩ rũmwe na Aburamu. 14 Rĩrĩa Aburamu aigũre atĩ mũndũ ũcio wao nĩanyĩtĩtwo agatahwo-rĩ, agĩta andũ magana matatũ na ikũmi na anana arĩa maarutĩtwo kũrĩa mbaara na maaciarĩrwo gwake mũciĩ, makĩingatithia thũ icio o nginya Dani. 15 Ũtukũ-rĩ, Aburamu akĩgayania andũ ake mamatharĩkĩre, nake akĩmahoota na akĩmaingatithia nginya Hoba, itũũra rĩrĩ gathigathini wa Dameski. 16 Aburamu agĩcookithia indo ciothe iria ciatahĩtwo, na Loti mũndũ ũcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andũ-a-nja na andũ arĩa angĩ.

17 Aburamu acooka kuuma kũhooa Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ rũmwe nake-rĩ, mũthamaki wa Sodomu agĩthiĩ kũmũtũnga Gĩtuamba-inĩ gĩa Shave (na no kĩo gĩitagwo Gĩtuamba-kĩa-Mũthamaki).

18 Nake Melikisedeki mũthamaki wa Salemu‡ akĩrehe mĩgate na ndibei. We aarĩ mũthĩnjĩri wa Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. 19 Na akĩrathima Aburamu, akiuga atĩrĩ,

“Aburamu arorathimwo nĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o we Mũmbi wa igũrũ na thĩ.

20 Ningĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno arogaathwo,
o ũcio ũraneanire thũ ciaku moko-inĩ maku.”

Nake Aburamu akĩhe Melikisedeki gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria aatunyĩte athamaki arĩa ana.

21 Nake mũthamaki wa Sodomu akĩra Aburamu atĩrĩ, “Nĩ nengera o andũ tu, ũrigie na indo ituĩke ciaku.”

22 No Aburamu akĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, “Nĩnyambararĩtie guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, 23 atĩ ndingĩtikĩra kuoya kĩndũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrigi kana kamũkwa ga kĩaatũ, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ndatongirie Aburamu.’ 24 Ndingĩtikĩra kuoya kĩndũ, o tiga kĩrĩa kĩrĩtwo nĩ andũ akwa, na igai rĩa andũ arĩa tũrathiĩte nao, na nĩo Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nĩmooe rũgai rwao.”

15

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Aburamu

† 14:7 Amaleki maarĩ rũrĩrĩ rwa andũ maatũũraga Negevu na bũrũri ũrĩa ũrigiicũrie Kĩrĩma gĩa Sinai. ‡ 14:18 Kwahoteka atĩ Salemu nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa Jerusalemu.

¹ Thuutha wa maũndũ macio, ndũmĩrĩri ya Jehova ãgĩkinyĩra Aburamu na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Aburamu, ndũgetigĩre.

Nĩ nĩ nĩ ngo yaku,
na nĩ nĩ kĩheo gĩaku kĩnene.”

² No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, hihi nĩ kĩ ãkũũhe, kuona atĩ ndirĩ mwana, na ũrĩa ũkaagaya mũciĩ ũyũ wakwa nĩ Eliezeri wa Dameski?” ³ Ningĩ Aburamu akiuga atĩrĩ, “Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ũndũ ũcio ndungata ya mũciĩ wakwa nĩyo ãkaangaya.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ãgĩkinyĩra Aburamu, akĩrwo atĩrĩ, “Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũrĩa ũkoima mũthiimo waku nĩwe ũgaakũgaya.”

⁵ Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare.” Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.”

⁶ Aburamu agĩĩtkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtkio ũcio, akĩmũtua mũthingu.

⁷ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ũtuĩke igai rĩaku.”

⁸ No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, ũngĩmenyithia nakĩ atĩ nĩũgatuĩka igai rĩakwa?”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o ĩmwe yacio ĩkorwo ĩrĩ na mũaka ĩtatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcui kĩa ndirahũgĩ.”

¹⁰ Aburamu akĩrehera Jehova indo icio ciothe, agĩciatũrania njatũ igĩrĩ, na agĩciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũrĩa rũngĩ; no nyoni-rĩ, aaciũraga ndaaciatũranirie.* ¹¹ Nacio nderi ikĩharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agĩcingata, agĩciũmbũra.

¹² Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Aburamu agĩkoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ĩkĩmũnyiita. ¹³ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya na ma atĩ njiaro ciaku nĩgatũũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na nĩgatuuo ngombo na inyariirwo mũaka magana mana. ¹⁴ No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na thuutha ũcio nĩkoima kuo irĩ na ũtonga mũingĩ. ¹⁵ No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ na ũkũrũ mwega. ¹⁶ Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njiaro ciaku nĩgacooka gũkũ, nĩgũkorwo mehia ma Aamori matikinyĩte harĩa ho.”

¹⁷ Na rĩrĩ, riũa rĩathũa na kwagĩa nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki ya-toogaga ĩrĩ na kĩmũrĩ gĩkĩrĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka njatũ icio. ¹⁸ Mũthenya ũcio, Jehova akĩrĩkanĩra na Aburamu kĩrĩkanĩro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe njiaro ciaku bũrũri ũyũ, kuuma rũũĩ rwa Misiri nginya rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati: ¹⁹ bũrũri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰ na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹ na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajobusi.”

16

Hagari na Ishumaeli

¹ Na rĩrĩ, Sarai mũtumia wa Aburamu ndaamũciarĩire ciana. No nĩ aarĩ na mũirĩtu Mũmisiri wamũtungatagĩra wetagwo Hagari; ² tondũ ũcio Sarai akĩra Aburamu

* **15:10** Kĩrĩkanĩro o gĩothe kĩarĩkia kũiguithanĩrio nĩ kwarutagwo igongona rĩa nyamũ ĩrĩa yatinanagio maita meerĩ, nao arĩa maathondekaga kĩrĩkanĩro kũu makagera gatagatĩ ga icunjĩ icio cieri.

atĩrĩ, “Jehova nĩagirĩtie ngĩe na ciana. Thiĩ ũkome na ndungata yakwa ya mũirĩtu; hihi kwahoteka ngĩe na rūciaro nĩ ũndũ wake.”*

Nake Aburamu agĩtĩkania na ũrĩa Sarai oigire. ³ Nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Aburamu gũkorwo atũũrĩte Kaanani mĩaka ikũmi-rĩ, mūtumia wake Sarai akĩoya Hagari Mũmisiri ũrĩa warĩ ndungata yake ya mũirĩtu, akĩmũneana kũrĩ mũthuuriwe atuĩke mūtumia wake. ⁴ Nake Aburamu agĩkoma na Hagari, nake akĩgĩa nda.

Na rĩrĩa aamenyire atĩ nĩagĩite nda-rĩ, akĩambiriria kũnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hĩndĩ iyo Sarai akĩira Aburamu atĩrĩ, “Ũũru ũyũ ũrathĩnia-rĩ, ũrogũcookerera arĩ we. Ndaneanire ndungata yakwa moko-inĩ maku, na rĩu tondũ nĩmenyete atĩ irĩ na nda, no kũnyarara. Jehova arotũtuithania nĩ nawe.”

⁶ Aburamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku irĩ moko-inĩ maku. Īka nayo ũrĩa ũkuona kwagĩriire.” Nake Sarai akĩnyamaria Hagari mũno; nĩ ũndũ ũcio Hagari akĩmũũrĩa.

⁷ Mũraika wa Jehova agĩkora Hagari hakuhĩ na handũ haatherũkaga maaĩ werũ-inĩ; gathima kau kaarĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra irĩa ya gũthĩ Shuri. ⁸ Mũraika akĩmũũria atĩrĩ, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathĩ kũ?”

Hagari akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũrĩa ndĩroorĩa Sarai ũrĩa mwathi wakwa.”

⁹ Ningĩ mũraika wa Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ mūtumia ũcio mwathi waku na ũmwĩnyihĩrie.” ¹⁰ Ningĩ mũraika agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngaingĩhia njiaro ciaku ũndũ itagaatarĩka.”

¹¹ Mũraika wa Jehova ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ:

“Rĩu ũrĩ na nda,
na nĩũgaciara kaana ga kahĩ,
na ũgaagatua Ishumaeli.

Nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte ũhoru wa mĩnyamaro yaku.†

¹² Mũrũguo agaatuĩka wa mbũrũrũ ta ndigiri ya gĩthaka;
guoko gwake gũgookagĩrĩa andũ othe,
nao andũ othe mamũũkagĩrĩre:
agaatũura na ũthũ na ariũ a ithe othe.”

¹³ Nake Hagari akĩhe Jehova ũcio wamwarĩrie rĩitwa rĩrĩ: “Wee nĩwe Ngai ũrĩa ũnyonaga,” nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩkuona ũrĩa ũnyonaga.” ¹⁴ Nĩkĩo gĩthima kũu gĩetirwo Biri-Lahai-Roi, na kĩrĩ o ho, kũu gatagatĩ ga Kadesh na Beredi.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hagari agĩciarĩra Aburamu mwana wa kahĩ, nake Aburamu agĩtua kaana kau aaciarĩrwo Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtandatũ rĩrĩa Hagari aamũciarĩre Ishumaeli.

17

Kĩrĩkanĩro gĩa Kũrua

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Aburamu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda-rĩ, Jehova nĩamuumĩrĩre, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe; tũura ũnjathĩkagĩra, na ũtarĩ na ũcuuke. ² Na nĩ nĩngũtũũria kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe, na nĩngaingĩhia mũigana waku mũno.”

³ Aburamu agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ⁴ “Hakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe: Wee nĩũgatuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁵ Ndũgũcooka gwĩtwo Aburamu; ũrĩitagwo Iburahĩmu, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁶ Nĩngũtũma ũciare mũno; na ndũme ũtuĩke ithe wa ndũrĩrĩ

* **16:2** Kwaga kũgĩa ciana kuonekaga taarĩ iherithia kuuma kũrĩ Ngai. Mũtugo wa mahinda macio nĩwetĩkĩrĩtie mūtumia athuurĩre mũthuuriwe mūtumia, no ciana iria maagĩa igakorwo irĩ cia mūtumia ũcio thata. † **16:11** Rĩitwa Ishumaeli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Ngai nĩaiguaga.”

nyingĩ, nao athamaki nĩmakoima thĩinĩ waku. ⁷ Nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene gatagatĩ gakwa nawe na njiaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, nĩguo nduĩke Ngai waku na Ngai wa njiaro iria igooka thuutha waku. ⁸ Nĩngakũhe bũrũri ũyũ wothe wa Kaanani, kũrĩa ũrĩ mũgeni rĩu, ũtũũre ũrĩ igai rĩaku na rĩa njiaro ciaku iria igooka thuutha waku; na nĩngatuĩka Ngai wao.”

⁹ Ningĩ Ngai agĩcooka akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Wee-rĩ, no nginya ũmenyagĩrĩre kĩrĩkanĩro gĩakwa, wee na njiaro iria igooka thuutha waku, harĩ njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe na njiaro iria igooka thuutha waku, kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩmenyagĩrĩra: Arũme othe thĩinĩ wanyu nĩmarĩruaga. ¹¹ Mũrĩruaga nĩguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe. ¹² Harĩ njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ mũrũme wothe thĩinĩ wanyu no nginya arue arĩ na ũkũrũ wa thikũ inyanya, kũrutia arĩa maciarĩtwo thĩinĩ wa nyũmba yaku kana arĩa magũrĩtwo na mbeeca kuuma kũrĩ andũ a kũngĩ-arĩa matarĩ a rũciaro rwaku. ¹³ Mũndũ ũcio, wagũciarĩtwo nyũmba-inĩ yaku kana wakũgũrwo na mbeeca ciaku-rĩ, no nginya arue. Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩa mũrĩ yanyu gĩgũtuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene. ¹⁴ Mũndũ mũrũme wothe ũtarĩ mũruu, ũrĩa ũtaruithĩtio mwĩrĩ wake-rĩ, nĩakeherio harĩ andũ ao; ũcio ndahingĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa.”

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Ha ũhoro wa Sarai mũtumia waku-rĩ, ndũgũcooka kũmwĩta Sarai; arĩitagwo Sara. ¹⁶ Nĩngũmũrathima, na ti-itherũ nĩngũkũhe mwana wa kahĩ ũciarĩtwo nĩwe. Nĩngũmũrathima nĩguo atuĩke nyina wa ndũrĩrĩ; athamaki a ndũrĩrĩ makoima harĩwe.”

¹⁷ Iburahĩmu agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, agĩcooka agĩtheka, akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na mĩaka igana nĩegũciara mwana wa kahĩ? Sara no aciara mwana arĩ na mĩaka mĩrongo kenda?” ¹⁸ Nake Iburahĩmu akĩira Ngai atĩrĩ, “Naarĩ korwo Ishumaeli atũũra arathimagwo nĩwe!”

¹⁹ Nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, no mũtumia waku Sara nĩagagũciarĩra kahĩ, na nĩũgaagatua Isaaka. Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro nake gĩa gũtũũra tene na tene harĩ njiaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰ Na ha ũhoro wa Ishumaeli, nĩndakũigua: Ti-itherũ nĩngũmũrathima; nĩngũtũma aciarane, aingĩhe mũno. Nĩagatuĩka ithe wa aathani ikũmi na eerĩ, na nĩngamũtua rũrĩrĩ rũnene. ²¹ No kĩrĩkanĩro gĩakwa ngaathondeka na Isaaka, ũrĩa Sara egũgũciarĩra mwaka ũyũ ũgũũka, ihinda-inĩ ta rĩrĩ tũrĩ.” ²² Ngai aarĩkia kwaria na Iburahĩmu, akĩambata, akĩmũtiga.

²³ Mũthenya o ro ũcio, Iburahĩmu akĩoya mũriũ wake Ishumaeli, na arĩa othe maciarĩtwo gwake, o na arĩa magũrĩtwo na mbeeca ciake, mũndũ mũrũme wothe wa nyũmba yake, akĩmaruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwĩrĩte. ²⁴ Iburahĩmu aarĩ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda rĩrĩa aaruire, ²⁵ nake mũriũ wake Ishumaeli aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtatũ. ²⁶ Iburahĩmu na mũriũ wake Ishumaeli maaruire hamwe mũthenya o ro ũcio. ²⁷ Na mũndũ mũrũme wothe thĩinĩ wa nyũmba ya Iburahĩmu, arĩa maciarĩtwo gwake, kana mũndũ wagũrĩtwo kuuma kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, maaruanĩire hamwe nake.

18

Ageni arĩa Atatũ

¹ Mũthenya ũmwe Jehova nĩ oimĩrĩire Iburahĩmu rĩrĩa aikarĩte mũromo-inĩ wa hema yake hakuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure, ihinda rĩa mĩarahō.

² Na rĩrĩ, Iburahĩmu aatiira maitho-rĩ, akĩona andũ atatũ marũgamĩte o hakuhĩ nake.

Rirĩa aamoonire, akĩhiũha akiuma mũromo-inĩ wa hema yake, agĩthiĩ kũmatũnga, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

³ Akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, angĩkorwo nĩndetĩkĩrĩka maito-inĩ maku, ndũkahĩtũke ndungata yaku. ⁴ Reke tũũĩ tũnini tũrehwo, na inyuĩ inyuothe mwĩthambe magũrũ na mũhurũke kĩruru-inĩ kĩa mũtĩ ũyũ. ⁵ Na niĩ thĩĩ ndĩmũrehere kĩndũ gĩa kũrĩa, nĩgeetha mũcookwo nĩ hinya, kuona atĩ nĩmwagĩũka kwa ndungata yanyu, nĩguo mũcooke mwĩthĩre.”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, ĩka o ũguo woiga.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩhiũha agĩthiĩ hema-inĩ kũrĩ Sara, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ibaba ithatũ* cia mũtu ũrĩa mũhinyu wega, ũũkande na ũruge mĩgate naihenya.”

⁷ Ningĩ Iburahĩmu agĩteng’era rũũru-inĩ, agĩthuura njaũ njega na njororo, akĩmĩnengera ndungata, nayo ĩkĩmĩthĩnja naihenya. ⁸ Ningĩ Iburahĩmu akĩmarehera iria imata na iria rĩa mwĩtha, na nyama cia njaũ ĩyo yathĩnjĩtwo, agĩciiga hau mbere yao. Nake akĩrũgama hakuhĩ nao mũtĩ-inĩ rĩrĩa maarĩaga.

⁹ Maarĩkia kũrĩa makĩmũũria atĩrĩ, “Sara mũtumia waku-rĩ, arĩ kũ?”

Iburahĩmu akĩmacookeria atĩrĩ, “Arĩ kũũrĩa hema thĩinĩ.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngooka kũrĩ we rĩngĩ hĩndĩ o ta ĩno mwaka ũyũ ũroka, na Sara mũtumia waku nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

Nake Sara nĩathikagĩrĩria arĩ hau mũromo-inĩ wa hema ĩrĩa yarĩ thuutha wa Iburahĩmu. ¹¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu na Sara maarĩ akũrũ na magatĩndĩka mĩaka yao ma, nake Sara akahĩtũkia mĩaka ya gũciara. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, Sara agĩthekera, akĩyũria atĩrĩ, “Thuutha wa gũkũra ũũ-rĩ, na mwathi wakwa nĩ mũkũrũ-rĩ, no ngĩgĩe na gĩkeno kũ?”

¹³ Nake Jehova akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma Sara atheke na eyũrie, ‘Ti-itherũ no ngĩe na mwana ndĩ mũkũrũ ũguo?’ ¹⁴ Kaĩ kũrĩ ũndũ ũngĩrema Jehova? Mwaka ũyũ ũroka-rĩ, nĩngacooka ihinda rĩrĩa rĩamũre, nake Sara nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

¹⁵ Sara agĩtigĩra mũno, nĩ ũndũ ũcio akĩheenania, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndinatheka.”
Nowe Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ma nĩwatheka.”

Iburahĩmu Gũthaihanĩrĩa Sodomu

¹⁶ Rĩrĩa andũ acio mookĩrĩre mathĩrĩ-rĩ, makĩerekera na Sodomu,† nake Iburahĩmu agĩtwarana nao amoimagarie. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩyũria atĩrĩ, “No hithe Iburahĩmu ũrĩa ndĩrenda gwĩka? ¹⁸ Ti-itherũ Iburahĩmu nĩagatuĩka rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte nĩgeetha onagĩrĩrie ciana ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake, kũrũmagia mĩthĩre ya Jehova na ũndũ wa gwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩre, na kĩhooto, nĩgeetha Jehova akaahingĩria Iburahĩmu ũrĩa aamwĩrĩre.”

²⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mũkayo wĩgĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene mũno, naguwo wĩhia wao nĩ mũũru mũno. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio niĩ nĩngũikũrũka thĩ nyone kana ũũru ũrĩa mekĩte nĩũigana ikaya rĩrĩa rĩnginyĩre. Na aakorwo tiguorĩ, nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka.”

²² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiuma hau magĩthiĩ merekeire Sodomu, no Iburahĩmu agĩtigwo arũgamĩte mbere ya Jehova. ²³ Nake Iburahĩmu agĩkuhĩrĩria Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa athingu ũkũmaniinanĩria hamwe na arĩa aaganu? ²⁴ ĩ kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo ĩtano athingu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniine na ndũrĩhonokie nĩ ũndũ wa andũ acio mĩrongo ĩtano athingu marĩ kuo?

²⁵ ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio, wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu,

* 18:6 nĩ ta kilo 22. † 18:16 Itũũra rĩa Sodomu rĩrĩ o harĩa rĩarĩ mwena wa gũthini wa Iria rĩa Cumbĩ.

arĩa athingu na arĩa aaganu ũmataranĩrie ũndũ ũmwe. Ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũtuanĩri ciira wa thĩ yothe-rĩ, githĩ ndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire?”

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ũndũ wao.”

²⁷ Ningĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuĩka ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ ĩ hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo ĩtano athingu? Nĩ ũngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ũndũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahĩmu akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩna tu kuo?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Ningĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo.”

³¹ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ mĩrongo ĩrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. ĩ kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahĩmu, agĩthĩra, nake Iburahĩmu agĩcooka mũciĩ.

19

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

¹ Nao araike acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rĩrĩa aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa, ndamũthaita ũkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na mũraarĩrĩre, na rũciinĩ tene mũrooke gũthiĩ na mbere na rũgendo rwanyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩhaaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmaringĩrĩria na hinya mũno mathiĩ gwake mũciĩ, nginya magĩtĩkĩra. Magĩthiĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũmbia, nao makĩrĩa. ⁴ Matanathiĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigiicĩria nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magĩta Loti, makĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akiuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtigeke ũndũ ũcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyuĩ mwĩke o ũrĩa mũkwenda nao. No mũtigeke ũndũ o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na no nginya ndĩmagĩtĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ũũru gũkĩra acio!” Magĩkĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkuhĩrĩria nĩguo moinange mũrango.

¹⁰ No ageni acio maarĩ thĩinĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcookia nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ waku o wothe ũrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ. Mũkayo ũrĩa ũkaĩrwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrĩanange.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Loti akiumagara, agĩthiĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ ũndũ Jehova arĩ hakuhĩ kwananga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩĩciiria nĩ itherũ aamaringaga.

¹⁵ Rũciinĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, araika acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mũtumia waku na airĩtu aku eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rĩkĩherithio.”

¹⁶ Rĩrĩa Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio makĩmũnyiita guoko, na moko ma mũtumia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩre tha. ¹⁷ Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩthareĩ mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtikehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kĩaragana-inĩ gĩkĩ! Ūrĩrai irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaiha! ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ itĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota kũũrĩra irĩma-inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. ²⁰ Ta rorai, haarĩa harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhĩ ingĩũrĩra, na nĩ inini. Rekei njũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ tiguu? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka.”

²¹ Nake mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, nĩngũkũiguĩra ihooya rĩu o narĩo; Ndikũharagania itũũra rĩu waria ũhoro warĩo. ²² No rĩrĩ, ũrĩra kuo na ihenya, nĩ ũndũ gũtirĩ ũndũ ingĩka nginya ũkinye kuo.” (Nĩkĩo itũũra rĩu rĩntagwo Zoari.)

²³ Loti agĩkinya Zoari-rĩ, riũa nĩrĩarĩkĩtie kũratha. ²⁴ Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora mwaki wa ũbiriti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova. ²⁵ Nake akĩharagania matũũra macio manene, na kĩaragana kũu gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio. ²⁶ No mũtumia wa Loti nĩehũgũrĩre na thuutha, nake agĩtuĩka gĩtugĩ gĩa cumbĩ.

²⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa aarũgamĩte mbere ya Jehova. ²⁸ Agĩcũthĩrĩria mwena wa Sodomu na Gomora, bũrũri wothe wa kĩaragana kũu, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ihaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa Jehova aanangire matũũra macio manene ma kĩaragana kũu, nĩaririkanire Iburahĩmu, na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganirie matũũra macio manene kũrĩa Loti atũire.

Loti na Airĩtu ake

³⁰ Thuutha ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthiĩ gũtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetigĩrĩre gũkara Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurunga-inĩ. ³¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, mũirĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ akĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, “Ithe witũ nĩ mũkũrũ, na gũtirĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhĩ wa gũkoma na ithuĩ, ta ũrĩa arĩ mũtugo kũndũ guothe gũkũ thĩ. ³² Reke tũhe ithe witũ ndibei anyue nĩgeetha tũkome nake, na tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.”

³³ Ūtukũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei, na mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ akĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, “Hwaĩ ũtukũ nĩ nĩ ndĩrakomire na ithe witũ. Reke tũmũhe ndibei rĩngĩ anyue ũtukũ wa ũmũthĩ, nawe ũthĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.”

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei ũtukũ ũcio o naguo, nake mũirĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake. O rĩngĩ Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio eerĩ a Loti makĩgĩa nda na ithe wao. ³⁷ Mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩciara kahĩ na agĩgatua Moabi, na nĩwe ithe wa andũ a Moabi gwata ũmũthĩ. ³⁸ Mũirĩtu ũrĩa mũnini o nake agĩciara kahĩ, nake agĩgatua Beni-Ami, na nĩwe ithe wa Aamoni arĩa marĩ kuo nginya ũmũthĩ.

20

Iburahĩmu na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu nĩomire kũu aarĩ, agĩthĩ mwena wa Negevu, na agĩtũura gatagatĩ ga Kadeshi na Shuri. Gwa kahinda nĩatũurire Gerari ² na arĩ kũu Iburahĩmu oigaga atĩrĩ ha ũhoru wa mũtumia wake Sara, “Ŭyũ nĩ mwarĩ wa baba.” Tondũ ũcio Abimeleku mũthamaki wa Gerari agĩtũmanĩra Sara na akĩmuoya.

³ No rĩrĩ, Ngai akĩumĩrĩra Abimeleku ũtukũ na kĩroto, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, no ta ũkuĩte tondũ mũndũ-wa-nja ũcio woete nĩ mũtumia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akuhĩrĩrie Sara, nĩ ũndũ ũcio akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, no wanange rũrĩrĩ rũtehĩtie? ⁵ Githĩ ti we wanjũrĩre, ‘Ŭyũ nĩ mwarĩ wa baba?’ Na ningĩ o nake Sara githĩ ndoigire atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩ mũrũ wa baba?’ Njikĩte ũndũ ũcio na ũrũngĩrĩru wa ngoro na moko matarĩ ũcuuke.”

⁶ Ningĩ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ kĩroto-inĩ, “Ĩ, nĩnjũũĩ ũrekĩte ũguo na ũrũngĩrĩru wa ngoro, na nĩkĩo ndĩrakũgiririe ũnjĩhĩrie. Nĩkĩo itanareka ũmũhutie. ⁷ Rĩu-rĩ, cookeria mũndũ ũcio mũtumia wake, nĩgũkorwo nĩ mũnabii, nake nĩegũkũhooera, na nĩgũtũura muoyo. No waga kũmũcookia-rĩ, ũmenye ti-itherũ wee nĩgũkua, na andũ aku othe nĩmegũkua.”

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Abimeleku agĩtũmanĩra anene ake othe, na aarĩkia kũmeera maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte, andũ acio magĩtigĩra mũno. ⁹ Abimeleku agĩcooka agĩta Iburahĩmu na akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Nĩ atĩa ngwĩhĩrie, nĩguo ũndeherere nĩ na ũthamaki wakwa ũũru mũnene ũguo? Ŭnjĩkĩte maũndũ mataagĩrĩre gwĩkwo.” ¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire wĩke ũguo?”

¹¹ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndeĩrĩre atĩrĩ, ‘Kũndũ gũkũ andũ matiĩtigĩrĩte Ngai, na nĩmekũnjũraga nĩ ũndũ wa mũtumia wakwa.’ ¹² O na kũrĩ ũguo, ti-itherũ nĩ mwarĩ wa-baba, mũirĩtu wa baba; no tũtirĩ a nyina ũmwe, nĩkĩo aatuĩkire mũtumia wakwa. ¹³ Na rĩrĩa Ngai aandutire kuuma nyũmba-inĩ ya baba thĩ ngorũũrage, ndeerire mũtumia wakwa atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo ũrĩnyonagia wendo waku: Kũrĩa guothe tũrĩthiiga, uugage atĩrĩ ũhoru-inĩ ũnjĩgĩ, ‘Ŭyũ nĩ mũrũ wa baba.’”

¹⁴ Iburahĩmu aarĩkia kwaria, Abimeleku akĩruta ng’ondũ na ng’ombe, na ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na agĩcihe Iburahĩmu, na akĩmũcookeria Sara mũtumia wake. ¹⁵ Ningĩ Abimeleku akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri wakwa ũrĩ mbere yaku; tũura harĩa hothe ũngĩenda.”

¹⁶ Nake Abimeleku akĩra Sara atĩrĩ, “Nĩngũhe mũrũ-wa-thoguo cekerĩ 1,000 cia betha* itũke cia kũrĩhĩria ihĩtia rĩrĩa ũhĩtĩrio mbere ya andũ aya othe mũrĩ nao; we ndũrĩ ũũru wĩkĩte.”

* 20:16 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5).

17 Nake Iburahĩmu akĩhooya Ngai, nake Ngai akĩhonia Abimeleku, na mĩtumia wake, na ngombo ciake cia airĩtu nĩguo mahote gũciara ciana rĩngĩ, 18 nĩgũkorwo Jehova nĩahingĩte nda cia andũ-a-nja othe a nyũmba ya Abimeleku, makaaga kũgĩa ciana, nĩ undũ wa Abimeleku kuoya Sara mĩtumia wa Iburahĩmu.

21

Gũciarwo kwa Isaaka

1 Nake Jehova agĩtuga Sara o ta ũrĩa oigĩte, na Jehova akĩhingĩria Sara kĩrĩkanĩro kĩrĩa aamwĩrĩre. 2 Sara akĩgĩa nda, na agĩciarĩra Iburahĩmu kaana ga kahĩ ũkũrũ-inĩ wake, o ihinda rĩrĩa Jehova aamwĩrĩte. 3 Iburahĩmu agĩtua kaana kau ga kahĩ aaciarĩrwo nĩ Sara, Isaaka. 4 Na rĩrĩa mũriũ ũcio wake Isaaka akinyirie thikũ inyanya-rĩ, Iburahĩmu akĩmũruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte. 5 Iburahĩmu aarĩ na mĩaka igana rĩmwe rĩrĩa mũriũ wake Isaaka aaciarirwo.

6 Sara akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩatũmĩte theke, na mũndũ o wothe ũrĩguaga ũhoru ũcio nĩarĩthekaga hamwe na nĩ.” 7 Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nũ ũngĩerire Iburahĩmu atĩ Sara nĩakongithia ciana? No rĩrĩ, nĩndĩmũciarĩre kaana ga kahĩ ũkũrũ-inĩ wake.”

Hagari na Ishumaeli Kũingatwo

8 Nako kaana kau gagĩkũra na gagĩtigithio kuonga; naguo mũthenya ũrĩa Isaaka aatigithirio kuonga-rĩ, Iburahĩmu akĩrugithia iruga inene. 9 No Sara akĩona atĩ mũriũ wa Hagari ũrĩa Mũmisiri aaciarĩre Iburahĩmu aarĩ na kĩnyũrũri. 10 Nake akĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩno ya mũndũ-wa-nja hamwe na mũriũ, tondũ mũriũ ũcio wa ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja ndakagayana igai na mũriũ wakwa Isaaka.”

11 Naguo ũhoru ũcio ũgĩthĩnia Iburahĩmu mũno tondũ wakonĩ mũriũ. 12 No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũthĩnĩka mũno nĩ undũ wa kĩmwana kũ, na ndungata ĩyo yaku ya mũndũ-wa-nja. Thikĩrĩria ũrĩa wothe Sara egũkwĩra, tondũ rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka. 13 O na ningĩ nĩngatũma mũriũ wa ndungata ĩyo ya mũndũ-wa-nja atuĩke rũrĩrĩ rũnene, tondũ nĩ rũciaro rwaku.”

14 Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene Iburahĩmu akĩoya irio na mondo ya rũũa ĩrĩ na maaĩ, na agĩcinengera Hagari. Akĩmũigĩrĩra ciande-inĩ ciake, agĩcooka akĩmumagaria hamwe na kĩmwana kũ. Nake Hagari agĩthĩra, na agĩturĩrwo nĩ njĩra arĩ kũu werũ-inĩ wa Birishiba.

15 Na rĩrĩa maaĩ marĩa maarĩ rũũa-inĩ maathirire-rĩ, Hagari akĩiga kĩmwana kũ rungu rwa kihinga kĩmwe. 16 Nake agĩthiathiia, agĩkara thĩ handũ hataarĩ haraihu, ta ha rĩikia rĩa mũguĩ, tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ndingĩrorera kĩmwana gĩakwa gĩgĩkua.” Na aikarĩte hau hakuhĩ, akĩambĩrĩria kũgirĩka.

17 Nake Ngai akĩigua kĩmwana kũ gĩkĩrĩra, nake mũraika wa Ngai agĩta Hagari arĩ kũu igũrũ akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩragũthĩnia Hagari? Tiga gwĩtigĩra; Ngai nĩaiguĩte kĩrĩro gĩa kĩmwana kũ kĩrĩ o hau kĩrĩ. 18 Tiira kĩmwana kũ na igũrũ, na ũkĩnyĩrĩre na guoko, nĩgũkorwo nĩngagĩtua rũrĩrĩ rũnene.”

19 Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩmũhingũra maitho, nake akĩona gĩthima kĩa maaĩ. Agĩthĩ ho, akĩyũria rũũa maaĩ, na akĩhe kĩmwana kũ kĩnyue.

20 Ngai nĩakorirwo hamwe na kĩmwana kũ o ũrĩa gĩakũraga. Gĩatũũrĩre werũ-inĩ, na gĩgĩtuĩka mũrathi na ũta. 21 Hĩndĩ ĩyo aatũũraga Werũ-inĩ wa Parani-rĩ, nyina akĩmwethera mĩtumia kuuma Misiri.

Kĩrĩkanĩro kĩa Iburahĩmu na Abimeleku

22 Ihinda-inĩ-rũ Abimeleku na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciake cia ita makĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ngai arĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe marĩa wĩkaga. 23 Rũu-rĩ, wĩhĩte ũrĩ mbere ya Ngai atĩ ndũkanjuukanĩrĩra, kana ũcuukanĩre ciana ciakwa,

o na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ūtugi niĩ na bŭrŭri ūyŭ we ūtŭŭraga ūrĩ mŭgeni o ta ūrĩa niĩ nguonetie ūtugi.”

²⁴ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩndehĩta.”

²⁵ Ningĩ Iburahĩmu agĩtetia Abimeleku nĩ ūndũ wa gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa ndungata cia Abimeleku ciamŭtunyĩte. ²⁶ No Abimeleku akiuga atĩrĩ, “Ndiũ nũũ wĩkĩte ūndũ ūcio. Wee ndwanjĩrĩre, na ndaigua ūhoru ūcio ūmũthĩ.”

²⁷ Nĩ ūndũ ūcio Iburahĩmu akĩrehe ng’ondũ na ng’ombe akĩhe Abimeleku, nao andũ acio eerĩ makĩgĩa na kĩrĩkanĩro. ²⁸ Iburahĩmu akĩamũra mĩatĩ mŭgwanja kuuma rŭũru-inĩ rwake. ²⁹ Nake Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Mĩatĩ ĩno mŭgwanja-rĩ, wamĩamũra kuuma rŭũru-inĩ nĩkĩ?”

³⁰ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩtikĩra kuoya mĩatĩ ĩno mŭgwanja kuuma kŭrĩ niĩ, ĩtuĩke ūira atĩ niĩ ndenjire gĩthima gĩkĩ.”

³¹ Tondũ ūcio handũ hau hagĩtwo Birishiba tondũ hau ni ho andũ acio eerĩ mehĩtĩre mwĩhĩtwa.

³² Thuutha wa kŭrĩkanĩra kĩrĩko kũu kũu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mŭnene wa mbŭtũ ciake cia ita, magĩcooka bŭrŭri wa Afilisti. ³³ Nake Iburahĩmu akĩhaanda mŭtĩ wa mŭbinde kũu Birishiba, na agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova, o we Mŭrungu Ūrĩa-Ūtŭŭraga-Tene-na-Tene, arĩ handũ hau. ³⁴ Nake Iburahĩmu agĩkara bŭrŭri-inĩ ūcio wa Afilisti ihinda iraya ma.

22

Kũgerio kwa Iburahĩmu

¹ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ngai nĩageririe Iburahĩmu. Ngai akĩmwĩta atĩrĩ, “Iburahĩmu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ūyŭ haha.”

² Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mŭriũ waku, o we ūrĩa wa mŭmwe Isaaka, ūrĩa wendete, ūthĩ rŭgongo rwa Moria, na ūmŭrute ta igongona rĩa njino kuo kĩrĩma-inĩ kĩmwe kĩa iria ngaakuonia.”

³ Nĩ ūndũ ūcio mŭthenya ūyŭ ūngĩ rŭciinĩ tene, Iburahĩmu agĩũkĩra, agĩtandĩka ndigiri yake. Akĩoya ndungata ciake igĩrĩ na mŭriũ wake Isaaka. Aarĩkia gwatũra ngũ cia kũigana igongona rĩa njino-rĩ, akiumagara erekeire handũ harĩa Ngai aamwĩrĩte. ⁴ Mŭthenya wa gatatũ, Iburahĩmu agĩtiira maitho na akĩona handũ hau harĩ o kŭraya. ⁵ Akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Ikaragai haha na ndigiri ĩno, na niĩ na kĩmwana gĩakwa tũthĩ haarĩa tũkahooe Ngai, na tũcooke tũmũcookerere.”

⁶ Iburahĩmu agĩkĩoya ngũ icio cia igongona rĩa njino, agĩciigĩrĩra mŭriũ wake Isaaka, nake agĩkuua mwaki na kahiũ. Na rĩrĩa o eerĩ mathiiga hamwe, ⁷ Isaaka akĩaria, agĩta ithe Iburahĩmu atĩrĩ, “Baba!”

Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ūyŭ, mŭrũ wakwa.”

Isaaka akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona tŭrĩ na mwaki na ngũ! No rĩrĩ, gatŭrũme ka igongona rĩa njino karĩ ha?”

⁸ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Mŭrũ wakwa, Ngai we mwene nĩekũheana gatŭrũme ka igongona rĩa njino.” Nao eerĩ magĩthĩ na mbere marĩ hamwe.

⁹ Maakinya handũ harĩa Ngai aamwĩrĩte-rĩ, Iburahĩmu agĩaka kĩgongona ho na akĩara ngũ igŭrũ rĩakĩo. Agĩcooka akĩoha mŭriũ wake Isaaka na akĩmũkomia kĩgongona-inĩ kũu igŭrũ rĩa ngũ. ¹⁰ Ningĩ akĩoya kahiũ, agĩtambŭrũkia guoko gwake, oorage mŭriũ. ¹¹ No mŭraika wa Jehova akĩmwĩta kuuma igŭrũ, akiuga atĩrĩ, “Iburahĩmu! Iburahĩmu!”

Nake Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ūyŭ haha.”

¹² Akimwira atiri, “Ndukahutie kimbwana kiu na guoko gwaku, na ndugagũke undũ o na urĩkũ. Riu nĩndamenya atĩ nĩwĩtigĩrite Ngai, tondũ ndũnarega kũruta mũrũguo, o we mũrũguo waku wa mũmwe, arĩ igongona.”

¹³ Nake Iburahĩmu agĩtiira maitho, na hau kĩhinga-inĩ akĩona ndũrũme ĩnyiitĩtwo hĩa nĩ mĩrita. Agĩthĩ ho, akĩoya ndũrũme ĩyo na akĩmĩruta ĩrĩ igongona rĩa njino handũ ha mũriũ. ¹⁴ Nĩ undũ ũcio Iburahĩmu agĩta handũ hau Jehova-Nĩarĩheanaga. Na nginya ũmũthĩ kuugagwo atiri, “Kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova-rĩ, nĩarĩtũheaga.”

¹⁵ Nake mũraika wa Jehova arĩ igũrũ, agĩta Iburahĩmu hĩndĩ ya keerĩ, ¹⁶ akimwira atiri, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩndĩhitĩte na nĩ mwene, atĩ tondũ nĩwĩkĩte undũ ũyũ na ndũnarega kũndutĩra mũrũguo, o mũrũguo waku wa mũmwe-rĩ, ¹⁷ ti-itherũ nĩngakũrathima na ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Njiaro ciaku nĩ ikegwatĩra matũũra marĩa manene ma thũ ciacio, ¹⁸ na nĩ undũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nũkarathimwo, tondũ wee nĩũnjathĩkĩire.”

¹⁹ Nake Iburahĩmu agĩcookerera ndungata ciake, magĩthĩ hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahĩmu agĩtũũra kũu Birishiba.

Ariũ a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maũndũ macio Iburahĩmu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro, akĩrwo atiri, “Milika o nake nĩagĩte na ciana; nĩaciarĩire mũrũ-wa-nyũkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nĩwe wa irigithathi, na mũrũ wa nyina nĩ Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.” ²³ Bethueli nĩwe watũkĩre ithe wa Rebeka. Acio nĩo ariũ arĩa anana Milika aciarĩire Nahoru, mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ²⁴ Thuriya yake, ĩrĩa yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na ariũ ake, nĩo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23

Gĩkuũ gĩa Sara

¹ Sara aatũũrĩre muoyo agĩkinyia mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja. ² Nake aakuĩrĩire Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthĩ, agĩcakaĩra Sara na akĩmũrĩrĩa.

³ Ningĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau mwĩrĩ wa mũtumia wake warĩ, agĩthĩ akĩarĩria Ahiti akĩmeera atiri, ⁴ “Nĩ ndĩ mũgeni na mũgendi gũkũ kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha hote gũthika mũtumia wakwa ũrĩa ũkuĩte.”

⁵ Nao Ahiti magĩcookeria Iburahĩmu atiri: ⁶ “Mũthuri ũyũ, ta tũthikĩrĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-inĩ gaitũ. Thika mũtumia waku mbĩrĩa-inĩ ĩmwe ya iria njega ciitũ. Gũtirĩ mũndũ witũ ũngĩkũgiria mbĩrĩa ya gũthika mũtumia waku.”

⁷ Iburahĩmu agĩũkĩra akĩnamĩrĩa mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrũri. ⁸ Akĩmeera atiri, “Angĩkorwo nĩmwĩtĩkĩrĩte thike mũtumia wakwa-rĩ, gũthikĩrĩriei, na mũthaithanĩrĩre kũrĩ Efironi mũrũ wa Zoharu, ⁹ nĩguo anyenderie ngurunga ya Makipela, ĩrĩa yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa gĩthaka gĩaake. Mũurĩe anyenderie na thogora ũrĩa ũmĩigana, ĩtuĩke handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ũcio Mũhiti aikarĩte thĩ o hau gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ; tondũ ũcio agĩcookeria Iburahĩmu akĩiguagwo nĩ Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu rĩake. ¹¹ Akimwira atiri, “Aca, mwathi wakwa, thikĩrĩria; nĩndakũhe gĩthaka kũu, na nĩndakũhe ngurunga ĩyo ĩrĩ thĩnĩ wakĩo. Ndakũhe andũ akwa makĩonaga. Thika mũtumia waku.”

¹² O rĩngĩ Iburahĩmu akĩnamĩrĩa mbere ya andũ acio ene bũrũri, ¹³ na akĩarĩria Efironi andũ acio makĩiguaga, akimwira atiri, “Ītĩkĩra gũũthikĩrĩria. Nĩngũrĩha

thogora wa githaka kiu. Amukira mbeeca kuuma kuru ni, nigeetha hote githaka mutumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agicookeria Iburahimu atiri, ¹⁵ “Ta thikiriria, mwathi wakwa; githaka kiu kingiuma cekeru magana mana ma betha,* no riri, kiu ni ki gatagati gaku na ni? Thi uthike mutumia waku.”

¹⁶ Iburahimu agitikira thogora wa Efironi na akimuthimira betha iria aagwetete andu a Ahiti othe makiguaga; cekeru magana mana cia betha cia mugana wa githimo kia onjorithia.

¹⁷ Ni undu ucio, githaka kia Efironi kiu kari Makipela hakuhi na Mamure-githaka na ngurunga iyo, na miti yothe iria yari mihaka-ini ya githaka kiu ikigarurwo

¹⁸ Iburahimu mbere ya Ahiti othe aria mookite kihingo-ini gia itura ru inene.

¹⁹ Thuutha wa ugo, Iburahimu agithika Sara mutumia wake ngurunga-ini iyo yari githaka-ini kia Makipela hakuhi na Mamure (iria iri Heberoni), bururi-ini wa Kaanani. ²⁰ Ni undu ucio githaka kiu na ngurunga iyo yari kuo ikigarurwo Iburahimu ni Ahiti iri handu ha githikanaga.

24

Isaaka na Rebeka

¹ Na riri, Iburahimu aari mukuru na agatindika miaka. Nake Jehova namurathimite maundu-ini make mothe. ² Nake akira ndungata iria yari nene mucii-ini wake, o iria yarugamirire indo ciothe iria aari nacio atiri, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kero giakwa. ³ Ningwenda wihite na ritwa ria Jehova, o we Ngai wa iguru na Ngai wa thi, ati ndugethara muru wakwa mutumia kuuma kuru airitu a Akaanani aya nduraga thini wao, ⁴ no nugathi bururi-ini wakwa na kuru andu a nyumba iitu, na wethere muru wakwa Isaaka mutumia kuo.”

⁵ Ndungata iyo ikimuria atiri, “I mundu-wa-nja ucio angikaarega guka na ni bururi-ini uyū? Ngaacookia muruguo bururi uria woimire?”

⁶ Iburahimu akimwira atiri, “Menyerera, ndukanacookie muru wakwa kuu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa iguru uria wandutire kuuma nyumba ya baba na kuuma bururi uria ndaciarirwo na akinjariria na kinjira na mwihitwa atiri, ‘Ruciaro rwaku ningaruhe bururi uyū’ we niwe ugaatuma muraika wake mbere yaku nigo ukoonera muru wakwa mutumia kuuma kuo. ⁸ Mundu-wa-nja ucio angikaarega guka nawe-ri, ndukoohwo ni mwihitwa uyū wakwa; no ndukanacookie muru wakwa kuu.” ⁹ Ni undu ucio ndungata iyo ikiiga guoko kwayo rungu rwa kero kia Iburahimu ucio mwathi wayo, na ikihita na mwihitwa hari we kuringana na uhoru ucio.

¹⁰ Ndungata iyo igicooka ikioya ngamira ikumi cia mwathi wayo na ikiumagara ikuite mithemba yothe ya indo njega kuuma kuru mwathi wayo. Igithi igikinya itura riria Nahoru aaturaga mwena wa gathigathini-ithuro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo gituma ngamira ikome nja ya itura hakuhi na githima kia maa; kwaru kihwai-ini riria andu-a-nja mathiiga gutaha maa.

¹² Igicooka ikihooya, ikiuga atiri, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, tuma ngaacire umuthi na utuge mwathi wakwa Iburahimu. ¹³ Rora, ndugamite haha githima-ini kia maa, nao airitu a ene itura ni maroka gutaha maa. ¹⁴ Kurotuika atiri, ati riria ndrira muritu atiri, ‘Ndakuhoya, he ndigithu yaku nyue maa,’ nake oige atiri, ‘Nyua na ningutahira o na ngamira ciaku,’ reke ucio atuke niwe uthurire ndungata yaku Isaaka. Na undu ucio utume ni menyete ati nutugite mwathi wakwa.”

* 23:15 ni ta kilo inya na nuthu (4.5).

¹⁵ Itanarikia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩũka akuuĩte ndigithũ kĩande-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, ũrĩa warĩ mũtumia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ¹⁶ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩkũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ.

¹⁷ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩhiũha ĩkamũtũnge, na ĩkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha, he tũĩ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku.”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akĩruta ndigithũ mũtwe na ihenya, akĩmĩnyiita na moko, na akĩmũhe maaĩ.

¹⁹ Na aarikia kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nĩngũtahĩra ngamũira ciaku, o nacio o nginya ciiganie kũnyua.” ²⁰ Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihenya, agĩcooka agĩteng’era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamũira ciake ciothe. ²¹ Mũndũ ũcio akĩmwĩrorera atekwaria, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrithĩtie.

²² Rĩrĩa ngamũira ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ũcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa iniũrũ gĩa thahabu kĩa ũritũ wa nuthu cekeri,* na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ũritũ wa cekeri ikũmi,† akĩmwĩkĩra. ²³ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mwarĩ wa ũ? Ndagũthaitha ta njĩra atĩrĩ, mũciĩ gwa thoguo-rĩ, he handũ tũngĩrarĩrĩa?”

²⁴ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ ũrĩa Milika aaciarĩire Nahoru.” ²⁵ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ũngĩrarĩrĩa.”

²⁶ Mũndũ ũcio akĩnamĩrĩa thĩ, akĩhooya Jehova, ²⁷ akiuga atĩrĩ, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, o ũcio ũtatigĩte kuonania ũtugi na wĩhokeku wake kũrĩ mwathi wakwa. Hakwa-rĩ, Jehova nĩandongoretie rũgendo-inĩ, akanginyia kwa andũ a nyũmba ya mwathi wakwa.”

²⁸ Nake mũirĩtu ũcio agĩteng’era, agĩthĩ akĩhe andũ a nyũmba ya nyina ndeto icio. ²⁹ Na rĩrĩ, Rebeka aarĩ na mũrũ wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiũhĩte, agĩthĩ kũrĩ mũndũ ũcio hau gĩthima-inĩ kĩa maaĩ. ³⁰ Rĩrĩa onire gĩcũhĩ kũ kĩa iniũrũ na bangiri irĩ moko-inĩ ma mwarĩ wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ũrĩa mũndũ ũcio aamwĩrĩte-rĩ, agĩthĩ kũrĩ mũndũ ũcio, akĩmũkora arũgamĩte harĩ ngamũira ciake hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ. ³¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩ mũciĩ, wee ũrathimĩtwo nĩ Jehova. Ūrũgamĩte haha nja nĩkĩ? Nĩhaarĩirie nyũmba yaku na handũ ha ngamũira.”

³² Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩtoonya nyũmba, nacio ngamũira ikĩaũrwo mĩrigo. Ngamũira ikĩreherwo riya na nyeki, nake mũndũ ũcio na andũ arĩa aarĩ nao makĩreherwo maaĩ ma gwĩthamba magũrũ. ³³ Nĩngĩ akĩreherwo irio, nowe akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩngĩrĩa, itambĩte kũmwĩra ũndũ ũrĩa ũndehete gũkũ.”

Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩtwĩre.”

³⁴ Nake agĩkiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Iburahĩmu.” ³⁵ “Jehova nĩarathimĩte mwathi wakwa mũno, na nĩ atongete mũno. Nĩamũheete ng’ondũ na ng’ombe, betha na thahabu, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na ngamũira o na ndigiri. ³⁶ Nake Sara mũtumia wa mwathi wakwa nĩamũciarĩire kĩmwana arĩ o mũkũrũ, nake nĩakĩheete indo ciake ciothe. ³⁷ Nake mwathi wakwa agĩtũma ndĩhĩte akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanethere mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani, a gũkũ bũrũri ũyũ ndũũraga, ³⁸ no ũthĩ kũrĩ nyũmba ya baba na kũrĩ mũhĩrĩga wakwa, na ũrutĩre mũriũ wakwa mũtumia kuo.’

³⁹ “Nĩngĩ ngĩũria mwathi wakwa atĩrĩ, ‘Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩrega gũũka na nĩ?’

* 24:22 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5). † 24:22 nĩ ta giramu 110.

⁴⁰ “Nake akinjookeria atĩrĩ, ‘Jehova ũrĩa ndũire thiiaga mbere yake, nĩagatũma mũraika wake athĩ nawe, na atũme rũgendo rwaku rũgaacĩre, nĩgeetha ũkaarutĩra mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wakwa na kuuma kũrĩ andũ a nyũmba ya baba. ⁴¹ Ningĩ wathĩ kũrĩ mũhĩrĩga wakwa-rĩ, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhitwa wakwa; o na mangĩkaarega kũmũnengerana kũrĩ we, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhitwa ũcio wakwa.’”

⁴² Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ rĩrĩa nginyire gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, njugire atĩrĩ, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũngĩenda, ndagũthaitha, gaacĩrithia rũgendo rũrũ njũkĩte. ⁴³ Ta kĩone, nũngĩ haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ; mũirĩtu angĩũka gũtaha maaĩ na nĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, “Itĩkĩra nyue tũũ tũnini kuuma ndigithũ-inĩ yaku,” ⁴⁴ nake angĩnjĩra atĩrĩ, “Nyua na nĩngũtahĩra ngamĩra ciaku o nacio,” nĩagĩtuĩke nĩwe mũndũ-wa-nja ũrĩa Jehova athuurĩre mũriũ wa mwathi wakwa.’

⁴⁵ “Itanarĩkia kũhooya ũguo na ngoro-rĩ, Rebeka oka arĩ na ndigithũ yake kĩa. Nake aikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, aataha maaĩ na nĩ ndamwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha he maaĩ nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigithũ yake kĩa o naihenya anjĩra atĩrĩ, ‘Nyua, na nĩngũnyuithia o na ngamĩra ciaku.’ Nĩ ũndũ ũcio ndanyua maaĩ na ahe ngamĩra o nacio.

⁴⁷ “Na nĩ ndamũũria atĩrĩ, ‘Ūrĩ mwarĩ wa ũ?’

“Nake anjookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ mwarĩ wa Bethueli mũrũ wa Nahoru, ũrĩa Milika aamũciarĩre.’

“Na nĩ ndakĩmwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamĩrĩra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũrĩa ũndongoretie na njĩra rĩrĩa njagĩrĩru nyonere mũrũ wa mwathi wakwa mwarĩ wa mũriũ wa mũrũ wa nyina nake. ⁴⁹ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩ mũkuonania ũtugi na wĩhokeku kũrĩ mwathi wakwa, njĩrai; na angĩkorwo tiguu, mũnjĩre nĩgeetha na nĩ menye na kũrĩa ngũrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magĩcookia atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova; ithuĩ tũngĩgĩkwĩra atĩa? ⁵¹ Rebeka nĩwe ũyũ; muoe mũthĩ agatuĩke mũtumia wa mũriũ wa mwathi waku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.”

⁵² Rĩrĩa ndungata ya Iburahĩmu yaiguire ũrĩa moigire, ikĩnamĩrĩra, igĩturumithia ũthiũ wayo thĩ mbere ya Jehova. ⁵³ Ningĩ ndungata iyo ikĩruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na igĩcihe Rebeka; igĩcookia ikĩhe Labani mũrũ wa nyina, o na nyina, iheo cia goro. ⁵⁴ Ndungata iyo na andũ arĩa yarĩ nao makĩrĩa na makĩnyua, na makĩraara kũ ũtukũ ũcio.

Na rĩrĩa mookĩrĩre mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, ikiuga atĩrĩ, “Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mũrũ wa nyina na mũirĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, “Reke mũirĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthĩ.”

⁵⁶ No yo ikĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũngiria thĩ, kuona atĩ Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwakwa. Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atĩrĩ, “Rekei twĩte mũirĩtu tũmũũrie ũhoru ũcio.” ⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio magĩta Rebeka, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na mũndũ ũyũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũthĩ.”

⁵⁹ Nĩ ũndũ ũcio magĩtikĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ũcio ethĩre, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. ⁶⁰ Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ,

“Mwarĩ wa maitũ,

ũroingĩha ũtuĩke nyina wa ngiri maita ngiri,
naruo rũciaro rwaku rũroigwatĩra ihingo cia thũ ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩhaarĩria na makĩhaica ngamĩra, na magĩthiĩ na mũndũ ũcio. Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ĩkĩoya Rebeka ĩgũthiĩra.

⁶² Na rĩrĩ, Isaaka nĩoimĩte Biri-Lahai-Roi, nĩ ũndũ aatũũraga Negevu. ⁶³ Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, nĩathiire na kũu mũgũnda-inĩ agecũũranganie, na aatiira maitho, akĩona ngamĩra ciũkĩte. ⁶⁴ O nake Rebeka agĩtiira maitho akĩona Isaaka. Akiuma ngamĩra igũrũ, ⁶⁵ na akĩũria ndungata ĩyo atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũrĩ kũũria mũgũnda ũroka gũtũtũnga nũũ?”

Ndungata ĩyo ĩgĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mwathi wakwa.” Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩhumbĩra.

⁶⁶ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩra Isaaka ũrĩa wothe yekĩte. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonyia Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.‡

25

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

¹ Thuutha ũcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mũtumia ũngĩ, wetagwo Ketura. ² Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akĩhe ariũ a thuriya* ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mũriũ Isaaka magĩthiĩ na kũu bũrũri wa irathĩro.

⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Iburahĩmu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na ĩtano. ⁸ Iburahĩmu agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuari mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia mĩaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ⁹ Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakuhĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mũrũ wa Zoharu ũrĩa Mũhiti, ¹⁰ gĩthaka kĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte kuuma kũrĩ Ahiti. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mũtumia wake. ¹¹ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mũriũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuhĩ na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹² Ũyũ nĩguo ũhoru wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciarĩirwo Iburahĩmu nĩ Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³ Maya nĩmo marĩitwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkĩtwo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩire gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmĩrĩrwo nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴ na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵ na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶ Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩitwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũrĩa maatũũraga na kambĩ ciao. ¹⁷ Mĩaka yothe ĩrĩa Ishumaeli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja. Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ¹⁸ Njiaro cia Ishumaeli igĩtũũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũũra na rũmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao.

‡ 24:67 Mĩaka ĩtatũ nĩyathirĩte kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20). * 25:6 Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ũtahikĩtio na mũtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrũme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo nĩ mũtumia wake aciare nake ciana handũ ha mũtumia ũcio wake.

Jakubu na Esaũ

¹⁹ Ūyũ nĩguo ũhoru wa Isaaka mūrũ wa Iburahĩmu.

Iburahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, ²⁰ nake Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata.

²¹ Isaaka agĩthaitha Jehova nĩ ũndũ wa mūtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩigua mahooya make, na Rebeka mūtumia wake akĩgĩa nda. ²² Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ ũrekĩka kũrĩ nĩ nĩkĩ?” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ gĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova.

²³ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,
na andũ a mĩthemba ĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio;
gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩrĩa kĩngĩ hinya,
na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.”

²⁴ Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵ Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothe wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ũcio magĩgatua Esaũ. ²⁶ Thuutha ũcio mūrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyitĩte ndiira ya Esaũ; tondũ ũcio agĩtuuo Jakubu. Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩtandatũ rĩrĩa Rebeka aaciarire twana tũu.

²⁷ Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuĩka mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhĩ na mũciĩ. ²⁸ Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹ Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtĩ mũno. ³⁰ Akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kũu ũraruga! Ndi mũhũtu mũno!” (Nĩkĩo gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!”

³² Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ũrigithathi ũyũ ũkaang’una na kĩ?”

³³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba wĩhĩte kũrĩ nĩ.” Nake akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akĩenderia Jakubu ũrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akĩhe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩthĩra.

Tondũ ũcio Esaũ akĩnyarara ũrigithathi wake.

26*Isaaka na Abimeleku*

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng’aragu ĩngĩ bũrũri-inĩ ũcio, tiga ĩrĩa ya mbere ya hĩndĩ ya Iburahĩmu, nake Isaaka agĩthĩ Gerari kũrĩ Abimeleku mũthamaki wa Afilisti.*

² Jehova akiumĩrĩa Isaaka, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgaikũrũke ũthĩ Misiri; tũura bũrũri o ũrĩa ndĩrĩkwĩra ũtũũre. ³ Ikara bũrũri-inĩ ũyũ kwa ihinda, na nĩngũkorwo hamwe nawe na nĩngũkũrathima. Nĩngũkorwo nĩwe na njaro ciaku ngũhe mabũrũri maya mothe na hingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtĩre kũrĩ thoguo Iburahĩmu. ⁴ Nĩngatũma njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na nĩngamahe mabũrũri maya mothe, na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, ⁵ tondũ Iburahĩmu nĩanjathĩkĩire na akĩrũmia ũrĩa ndendaga, akĩrũmĩrĩa maathani makwa, na matuĩro makwa ma kũrũmĩrĩro, na mawatho makwa.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩkara o kũu Gerari.

* **26:1** Ūyũ aarĩ Mũthamaki Abimeleku ũngĩ; Abimeleku wa hĩndĩ ya Iburahĩmu nĩakuĩte ta mĩaka mĩrongo ĩnana yahĩtũkĩte.

⁷ Rirĩa andũ a kũu maamũririe ũhoro wa mũtumia wake-rĩ, we akiuga atĩrĩ, “Nĩ mwarĩ wa baba,” tondũ nĩtigĩrĩre kuuga, “Nĩ mũtumia wakwa.” Eeciiririe atĩrĩ, “Andũ a gũkũ mahota kũnjũraga nĩ ũndũ wa Rebeka, tondũ aarĩ mũthaka.”

⁸ Na thuutha wa Isaaka arĩkĩtie gũikara kũu kahinda karaihu-rĩ, Abimeleku mũthamaki wa Afilisti nĩacũthĩrĩrie nja na ndirica, nake akĩona Isaaka akĩhambata mũtumia wake Rebeka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku agĩtũmanĩra Isaaka, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩ mũtumia waku! Nĩ kũĩ gĩatũmire uuge atĩ, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba?’”

Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tondũ ndeciiririe ndahota kũũragwo nĩ ũndũ wake.”

¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Ĩ mũndũ mũrũme ũmwe wa gũkũ angĩrakorirwo akomete na mũtumia waku, nawe ũgĩtũme tũnyiiitwo nĩ ihĩtia?”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku akĩruta watho kũrĩ andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩthĩnia mũndũ ũyũ kana mũtumia wake no kũũragwo akooragwo.”

¹² Nake Isaaka akĩhaanda irio bũrũri ũcio, na mwaka o ro ũcio akĩgetha maita igana, tondũ Jehova nĩamũrathimire. ¹³ Nake Isaaka agĩtonga, naguo ũtonga wake ũgĩthĩ o ũkĩngĩhaga o nginya agĩtonga mũno. ¹⁴ Aarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ, o nginya Afilisti makĩmũiguĩra ũiru. ¹⁵ Tondũ ũcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu-rĩ, Afilisti magĩcithika, magĩciyũria tũiri.

¹⁶ Ningĩ Abimeleku akĩra Isaaka atĩrĩ, “Ūkĩra ũthĩ, ũtweherere, tondũ nĩũgĩte na hinya mũno gũtũkĩra.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩthaama, akĩehera kũu, agĩthĩ kwamba hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Gerari, na agĩtũũra kuo. ¹⁸ Isaaka agĩthikũria ithima iria cienjetwo hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu, o icio Afilisti maathikĩte thuutha wa Iburahĩmu gũkua, na agĩciĩta marĩitwa o marĩa ithe aacihete.

¹⁹ Na rĩrĩ, ndungata cia Isaaka nĩcienjire kũu gĩtuamba-inĩ na igĩkora gĩthima kĩa maaĩ mega kuo. ²⁰ No rĩrĩ, arĩithi a Gerari makĩnegenania na arĩithi a Isaaka, makĩmeera atĩrĩ, “Maaĩ maya nĩ maitũ!” Nake agĩta gĩthima kũu Eseku, tondũ nĩmakararanirie nake. ²¹ Ningĩ ndungata icio ciake ikĩenja gĩthima kĩngĩ, no-o nakĩo makĩnegenanĩria, nake Isaaka agĩgũita Sitina. ²² Nake agĩthaama kũu, agĩthĩ akĩenja gĩthima kĩngĩ, na matianegenanirie na mũndũ. Nake agĩgũita Rehobothu, akiuga atĩrĩ, “Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ.”

²³ Agĩcooka akiuma kũu, agĩthĩ Birishiba. ²⁴ Ūtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njiaro ciaku nĩ ũndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa.”

²⁵ Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo.

²⁶ Hĩndĩ ĩyo Abimeleku agĩthĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũrĩa wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka akĩmooria atĩrĩ, “Muoka kũrĩ nĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrĩre na mũkĩnyingata?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩtuonete hatarĩ nganja atĩ Jehova arĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, ‘Nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mwĩhĩtwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ’: ĩĩ, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, ²⁹ atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũtaagũthĩnirie, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagaria ũthĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimĩtwo nĩ Jehova.”

³⁰ Isaaka akĩmarugithĩria iruga, nao makĩrĩa na makĩnyua. ³¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, rūciinĩ tene, andũ acio na Isaaka makĩhĩtanĩra mwĩhĩtwa mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magĩthiĩra, makĩmũtiga na thayũ.

³² Mũthenya o ro ũcio maathiire, ndungata cia Isaaka igĩũka, ikĩmwĩra ũhoru wa gĩthima kĩrĩa cienjete, ikiuga atĩrĩ, “Nĩtwakinyĩra maaĩ!” ³³ Nake agĩta gĩthima kũ Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩntagwo Birishiba.

³⁴ Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhikia Judithi mwarĩ wa Beerĩ ũrĩa Mũhiti, o na ningĩ akĩhikia Basemathu mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti. ³⁵ Nao magĩtuĩka kĩhumo gĩa kĩa kũrĩ Isaaka na Rebeka.

27

Jakubu Kwĩgĩra na Irathimo cia Isaaka

¹ Rĩrĩa Isaaka aakũrĩre na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũĩ mũthenya ũrĩa ingĩkua. ³ Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthiĩ werũ-inĩ ũkanguĩmĩre nyamũ cia gĩthaka. ⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na ũndehere ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa itanakua.”

⁵ Na rĩrĩ, Rebeka agĩkorwo nĩathikĩrĩrie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoru ũcio. Na rĩrĩa Esaũ aathiire werũ-inĩ kũguĩma nyamũ nĩguo amĩinũkie-rĩ, ⁶ Rebeka akĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ, “Nĩ ndaigua thoguo akĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ, ⁷ ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio njega ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’ ⁸ Rĩu, wee mũrũ wakwa-rĩ, thikĩrĩria wega na wĩke ũrĩa ngũkwĩra: ⁹ Thiĩ rūũru-inĩ rwa mbũri ũndehere tũũri twĩrĩ twa mbũri tũrĩa twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta ũrĩa endaga ithondekwo. ¹⁰ Ũcooke ũcioe ũcitwarĩre thoguo arĩe nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩake atanakua.”

¹¹ No Jakubu akĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa ndũrĩ guoya. ¹² ĩĩ baba angĩhaambata? Ingĩonekana ngĩmũheenia na nĩ ndĩreherere kĩrumi handũ ha kĩrathimo.”

¹³ Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, reke kĩrumi kũ kĩnjookerere, wee ĩka o ũrĩa ndĩrakwĩra; thiĩ ũndehere tũũri tũu.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthiĩ, akĩgĩra tũũri, na agĩtũrehere nyina, nake agĩthondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningĩ Rebeka akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩcihumba Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini. ¹⁶ Agĩcooka akĩhumbĩra moko make na ngingo kũrĩa gũtaarĩ guoya na njũũa cia tũũri tũu. ¹⁷ Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũrĩa aathondekete.

¹⁸ Nake Jakubu agĩthiĩ kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”

Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ, mũrũ wakwa; wee nĩwe ũ?”

¹⁹ Jakubu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ mũriũ waku wa irigithathi. Njĩkĩte o ta ũrĩa ũnjĩrĩre. Ndagũthaitha wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

²⁰ Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, kaĩ waciona narua atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova Ngai waku nĩahaire ũhootani.”

²¹ Ningĩ Isaaka akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuhĩ mũrũ wakwa, nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ mũrũ wakwa kana tiguu.”

22 Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩkuhĩrĩria ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.” 23 Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ na guoya ta ma mũrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio akĩmũrathima. 24 O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe mũrũ wakwa Esaũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ.”

25 Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndehere nyama imwe cia ũguĩmi waku ndĩe nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa.”

Jakubu akĩmũrehera nake akĩrĩa, na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. 26 Ningĩ ithe Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũka haha ũmumunye”.

27 Nake agĩthĩ harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩrĩa Isaaka aiguire kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga atĩrĩ,

“Hĩ, kĩheera kĩa mũrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa gĩthaka
kĩrĩa kĩrathimĩtwo nĩ Jehova.

28 Ngai arokũhe ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ,
na ũingĩ wa ngano na wa ndibei ya mũhahano.

29 Ndũrĩrĩ irogũtungatagĩra nayo mihĩrĩga ya andũ ikũinamagĩrĩre.

Tuĩka mwathi wa ariũ a thoguo,

nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩra.

Arĩa mangĩkũruma na kĩrumi marocookerewo nĩkĩo,

nao arĩa magaakũrathima marorathimagwo.”

30 Na rĩrĩ, Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mũrũ wa nyina Esaũ agĩũka kuuma kũguĩma. 31 O nake agĩthondeka irio njega na agĩcirehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

32 Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ, mũrũ waku wa irigithathi.”

33 Isaaka agĩkĩinaina mũno akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera nyama? Ndacĩrĩa o ro rĩũ ũtanooka, na ndamũrathima, na ti-itherũ nĩ mũrathime.”

34 Rĩrĩa Esaũ aiguire ciugo cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩra ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na nĩ baba ndaathima!”

35 No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa nyũkwa okire na wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.”

36 Esaũ akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia maita maya meerĩ; * nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩũ nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akĩũria ithe atĩrĩ, “Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?”

37 Isaaka agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na andũ ao othe ndaamatua ndungata ciake, na ndamũhe ngano na ndibei ya mũhahano imũtũũragie. Nĩ ũndũ ũcio nĩ atĩa ingĩhota gũgwĩkĩra, mũrũ wakwa?”

38 Esaũ akĩũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe ũndigĩrie? Ndaathima o na nĩ, baba!” Na hĩndĩ ĩyo Esaũ akĩrĩra anĩrĩre.

39 Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Wee ũgaatũũraga kũraihi na ũnoru wa thĩ,

kũraihi na ime rĩrĩa riumaga igũrũ.†

40 Ũgaatũũragio nĩ rũhiũ rwa njora

na nĩũgatungataga mũrũ wa nyũkwa.

No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo nĩgũkirĩrĩria-rĩ,

nĩũkeruta icooki rĩake ngingo, ũrĩte.”

* 27:36 Rĩtwa Jakubu rĩgĩtaũrwo nĩ ta kuuga “mũheenanania.” † 27:39 Bũrĩri wa Edomu ũrĩa watũũragwo nĩ njiaro cia Esaũ warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrĩri wa Kaanani.

Jakubu Kũũrĩra kwa Labani

⁴¹ Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ ũndũ wa kĩrathimo kũu aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaĩra baba makiriĩ gũkina; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ Jakubu.”

⁴² Rĩrĩa Rebeka eerirwo ũrĩa Esaũ mũriũ ũcio wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa arehooria marakara na gwĩciiria ũrĩa egũkũũraga. ⁴³ Rĩu mũrũ wakwa-rĩ, ĩka o ũrĩa ngũkwĩra. Thiĩ o ro rĩu ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe ũikare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa nyũkwa mahũahũe. ⁴⁵ Rĩrĩa mũrũ wa nyũkwa agaatiga gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũrĩa wamwĩkire-rĩ, nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũciĩ. Ingĩkũũrwo nĩ inyuĩ mũrĩ eerĩ mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?”

⁴⁶ Ningĩ Rebeka akĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ ũndũ wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikania kuuma kũrĩ andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatirĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28

¹ Tondũ ũcio, Isaaka agĩta Jakubu akĩmũrathima na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² Ũkĩra ũthiĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyũkwa. Wĩcarĩre mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno na ũingĩhe o nginya ũgaatuĩka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kĩrathimo kĩrĩa aaheire Iburahĩmu hamwe na njiaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũratũũra rĩu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩre Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩra Jakubu athiĩ, nake agĩthiĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaũ.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩrĩa aamũrathimire nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akĩmenya atĩ Jakubu nĩathĩkĩire ithe na nyina na nĩathiĩte Padani-Aramu. ⁸ Ningĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ nĩ ũndũ ũcio, agĩthiĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũirĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũu Betheli

¹⁰ Jakubu oima Birishiba aathiire erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩrĩa ho tondũ riũa nĩ rĩathũĩte. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩrota, akĩona ngathĩ ĩturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araika a Ngai mambataga magĩkũrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova, Ngai wa thoguo Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete nĩngakũhe, wee hamwe na njiaro ciaku. ¹⁴ Njiaro ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thĩ, na nĩũgatambũrũka na mwena wa ithũĩro, na mwena wa irathĩro, na wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mĩhĩrĩga yothe ya thĩ nĩmakarathimwo nĩ ũndũ waku, na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku. ¹⁵ Na nĩ ndĩ hamwe nawe, na nĩndĩkũmenyagĩrĩa kũrĩa guothe ũrĩthiia, na nĩngagũcookia bũrũri ũyũ. Ndigagũtiganĩra nginya ngaahingia maũndũ marĩa ndakwĩrĩa.”

¹⁶ Rĩrĩa Jakubu ookĩrĩre, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova arĩ handũ haha, na ndiikũũ.” ¹⁷ Agĩkiigua guoya, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ handũ haha nĩ ha kũmakania-ĩ! Haha nĩho nyũmba ya Ngai; na gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa igũrũ-kwa-Ngai.”

¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciini tene, Jakubu akĩoya ihiga rĩrĩa etiirĩte narĩo mũtwe, akĩrĩrũgamia ta gĩtugĩ, akĩrĩitĩrĩria maguta. ¹⁹ Agĩcooka agĩita handũ hau Betheli, o na gũtuĩka mbere iyo itũura rĩu rĩetagwo Luzu.

²⁰ Ningĩ Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai angĩkorwo hamwe na nĩ, na aamenyerere rũgendo-inĩ rũrũ ndĩrathiĩ, na aaheage irio cia kũrĩa na nguo cia kwĩhumba, ²¹ nĩguo ngaacooka nyũmba-inĩ ya baba na thayũ-rĩ, Jehova nĩagatuĩka Ngai wakwa, ²² narĩo ihiga rĩrĩ ndaarũgamia ta gĩtugĩ rĩgaatuĩka nyũmba ya Ngai, na kĩrĩa o gĩothe ũkaahe, nĩngakũhe gĩcunji gĩa ikũmi.”

29

Jakubu Gũkinya Padani-Aramu

¹ Thuutha ũcio Jakubu agĩthĩ na mbere na rũgendo rwake, agĩkinya bũrũri wa andũ a mwena wa irathiĩro. ² Na rĩrĩ, akĩona gĩthima werũ-inĩ, na ndũũru ithatũ cia mbũri ikomete hakuhĩ nakĩo, tondũ cianyuithagio maaĩ kuuma gĩthima-inĩ kũu. Narĩo ihiga rĩrĩa rĩakunĩkĩte mũromo wa gĩthima kũu rĩarĩ inene mũno. ³ Na ndũũru ciothe ciarĩkia kũrũrũngana hau, arĩithi nao maagaragaragia ihiga rĩkeherio mũromo-inĩ wa gĩthima, makahe ndũũru maaĩ. Magacooka magacookia ihiga handũ harĩo mũromo-inĩ wa gĩthima.

⁴ Jakubu akĩũria arĩithi acio atĩrĩ, “Ariũ a baba, muumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte Harani.”

⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ Labani mũrũ wa Nahoru?”

Nao magĩcookia “ĩ, nĩ tũmũũĩ.”

⁶ Ningĩ Jakubu akĩmooria atĩrĩ, “No mwega?”

Makiuga atĩrĩ, “ĩ, nĩ mwega. Na rĩrĩ, mwarĩ Rakeli-rĩ, nĩwe ũũrĩa ũroka na ng’ondũ.”

⁷ Nake Jakubu akĩmeera ũũ, “Atĩrĩrĩ, riũa rĩrĩ o igũrũ; na ti ihinda rĩa gũcookanĩrĩria ndũũru. Hei ng’ondũ maaĩ, mũcooke mũthĩ mũgacirĩithie.”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtingĩka ũguo o nginya ndũũru ciothe icookanĩrĩrio, narĩo ihiga rĩgaragarario kuuma mũromo wa gĩthima, tũcooke tũhe ng’ondũ maaĩ.”

⁹ O akĩmaragĩria-rĩ, Rakeli agĩkinya na ng’ondũ cia ithe, tondũ aarĩ mũrĩithi.

¹⁰ Rĩrĩa Jakubu onire Rakeli mwarĩ wa Labani, mũrũ wa nyina na nyina, na ng’ondũ cia Labani, agĩthĩ, akĩgaragararia ihiga, akĩrĩeheria mũromo-inĩ wa gĩthima na akĩhe ng’ondũ cia mamawe maaĩ. ¹¹ Ningĩ Jakubu akĩmumunya Rakeli, na akĩrĩra anĩrĩire.

¹² Jakubu nĩeerĩte Rakeli atĩ nĩ metainwo na ithe, na atĩ aarĩ mũrũ wa Rebeka. Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩteng’era akĩira ithe ũhoru ũcio.

¹³ Labani aarĩkia kũigua ũhoru wa Jakubu, mũriũ wa mwarĩ wa nyina, akĩhiũha agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmũhĩmbĩria akĩmũmumunya, na akĩmũtwara mũciĩ, na arĩ kũu mũciĩ Jakubu akĩhe Labani ũhoru ũcio wothe. ¹⁴ Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũrĩ wa mũthiimo wakwa na thakame yakwa.”

Jakubu Kũhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu gũikara nake mweri mũgima, ¹⁵ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩndutagĩra wĩra o ũguo tũhũ tondũ ũrĩ wa mbarĩ ciitũ? Njĩira mũcaara ũrĩa ũkwenda.”

¹⁶ Na rĩrĩ, Labani aarĩ na airĩtu eerĩ; ũrĩa mũkũrũ eetagwo Lea, nake ũrĩa mũnini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aarĩ na maitho mataarĩ na hinya, no Rakeli oombĩtwo arĩ kũrorerwa na aarĩ mũthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atĩrĩ,

“Nĩngũgũtungatĩra mĩaka mũgwanja, ũndĩhe na kũũhe Rakeli, mwarĩguo ũrĩa mũnini.”*

¹⁹ Labani agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kaba ndĩmũheanĩte kũrĩ we gũkĩra ndĩmũhe mũndũ ũngĩ. Ikara gũkũ na nĩ, ũndungate.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtungata mĩaka mũgwanja nĩguo aheo Rakeli, no harĩ we yarĩ o ta matukũ manini nĩ ũndũ wa ũrĩa aamwendete.

²¹ Mĩaka iyo yathira Jakubu akĩra Labani atĩrĩ, “Rĩu kĩhe mũtumia wakwa ndĩmũhikie, tondũ nĩndĩrarĩkirie ihinda rĩakwa rĩa gũtungata.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩkĩũngania andũ a kũu othe, akĩmarugĩra iruga. ²³ No rĩrĩa hwaĩ-inĩ wakinyire-rĩ, akĩoya mwarĩ Lea, akĩmũnengera Jakubu, nake Jakubu agĩkoma nake. ²⁴ Ningĩ Labani akĩheana Zilipa, ndungata yake ya mũirĩtu kũrĩ mwarĩ ĩmũtungatagĩre.

²⁵ Na gwakĩa rũciinĩ-rĩ, Jakubu akĩona atĩ aheetwo Lea! Tondũ ũcio Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, “Hĩ nĩ atĩa ũũ wanjĩka? Githĩ ndiragũtungatagĩra nĩ ũndũ wa Rakeli? Ũũheenete nĩkĩ?”

²⁶ Labani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti mũtugo witũ gũkũ kũheana mũirĩtu ũrĩa mũnini ahike mbere ya ũrĩa mũkũrũ: ²⁷ Rĩkĩkia kiumia kĩa mũirĩtu ũyũ wahikia, na nĩtũgũcooka tũkũhe o na ũcio ũngĩ mũnini, nawe ũndutĩre wĩra mĩaka ĩngĩ mũgwanja.”

²⁸ Nake Jakubu agĩka o ũguo. Akĩrĩkia kiumia kĩa Lea, nake Labani akĩmũnengera mwarĩ Rakeli atuĩke mũtumia wake. ²⁹ Labani akĩheana Biliha, ndungata yake ya mũirĩtu, kũrĩ Rakeli ĩmũtungatagĩre. ³⁰ Jakubu agĩkoma na Rakeli o nake, na akĩenda Rakeli gũkĩra Lea. Na akĩrutĩra Labani wĩra mĩaka ĩngĩ mũgwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Rĩrĩa Jehova onire atĩ Lea ndendeetwo-rĩ, akĩhingũra nda yake, no Rakeli aarĩ thaata. ³² Lea akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Rubeni, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova nĩonete mĩnyamaro yakwa. Ti-itherũ, rĩu mũthuri wakwa nĩekũnyenda.”

³³ Na akĩgĩa nda rĩngĩ, na rĩrĩa aaciarire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Tondũ Jehova nĩaiguire atĩ ndirĩ mwende-rĩ, nĩaheete gaka o nako.” Nake agĩgatua Simeoni.

³⁴ O rĩngĩ akĩgĩa nda na rĩrĩa aaciarire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ mũthuri wakwa no ekwĩohania na nĩ tondũ nĩndĩmũciarĩre ihĩ ithatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Lawi.

³⁵ Agĩcooka akĩgĩa nda rĩngĩ, agĩciara kahĩ kangĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩ ngũgocca Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Juda. Agĩcooka akĩrũgama kũgĩa ciana.

30

¹ Rĩrĩa Rakeli onire atĩ ndaraciarĩra Jakubu ciana-rĩ, akĩiguĩra mwarĩ wa nyina ũiru. Nĩ ũndũ ũcio akĩra Jakubu atĩrĩ, “He ciana kana ngue!”

² Jakubu akĩrakario nĩ Rakeli akĩmũũria atĩrĩ, “Kaarĩ nĩ ndĩ ithenya rĩa Ngai ũrĩa ũkũimĩte ciana?”

³ Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Biliha ndungata yakwa ya mũirĩtu ĩrĩ haha; koma nayo nĩgeetha ĩnjiarĩre ciana, na nĩ ngĩe na nyũmba na ũndũ wayo.”*

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũhe Biliha ndungata yake ya mũirĩtu ĩrĩ ta mũtumia wake. Jakubu agĩkoma nayo, ⁵ nake Biliha akĩgĩa nda, akĩmũciarĩra kahĩ. ⁶ Rakeli akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩandĩhĩria na nĩaiguĩte gũthaitana gwakwa, na nĩaheete kahĩ.” Na tondũ ũcio, agĩgatua Dani.

* **29:18** Mũhikania aarĩhaga rũracio kũrĩ ithe wa mũirĩtu (34:12). Angĩakorirwo atarĩ na indo cia kũraacia, nĩangĩarĩhire rũracio na njĩra ya kũrutĩra ithe wa mũirĩtu wĩra. * **30:3** Mũtugo ũyũ woirwo nĩ mbarĩ ya Ibrahĩmu kuuma kũrĩ mĩtugo ya ndũrĩrĩ cia tene.

⁷ Biliha ndungata iyo ya Rakeli ikigia nda ingi, na igiciarira Jakubu kahii ga keeri. ⁸ Nake Rakeli akiuga atiri, "Ni ngoretwo na kugiana kunene na mwarwa wa maitu, na ni hootanite." Ni undu ucio agigatua Nafitali.

⁹ Na rira Lea onire ati niarugamite kugia ciana-ri, akioya Zilipa ndungata yake ya muritu akimihe Jakubu iri ta mutumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata iyo ya Lea, igiciarira Jakubu kahii. ¹¹ Nake Lea akiuga atiri, "Hi, ka uyu ni munyaka-i!" Ni undu ucio agigatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata iyo ya Lea igiciarira Jakubu kahii ga keeri. ¹³ Ningi Lea akiuga atiri, "Ka ndi mukenu-i! Andu-a-nja marinjita 'mukenu.'" Ni undu ucio agigatua Asheri.

¹⁴ Na riri, hinda ya kugetha ngano-ri, Rubeni agithi mugunda-ini na akiona mimeri ya mandariki,† na akirehera nyina Lea. Nake Rakeli akira Lea atiri, "Ndaguthaitha he mandariki mamwe ma muruguo."

¹⁵ Nake Lea akimucokeria atiri, "Ka ari undu munini kundunya muthuuri wakwa? Riu ningi nuikuoya mandariki ma muriu wakwa o namo?"

Rakeli akimwira atiri, "He mandariki ma muruguo, nake Jakubu akome nawe umuthi."

¹⁶ Na rira Jakubu ookire hwa-ini oimite mugunda-ri, Lea agithi kumutunga. Akimwira atiri, "No nginya ukome na ni, tondū ningugurire na mandariki ma muriu wakwa." Ni undu ucio agikoma nake utuku ucio.

¹⁷ Nake Ngai akiugua mahooya ma Lea, nake akigia nda na agiciarira Jakubu kahii ga gatano. ¹⁸ Ningi Lea akiuga atiri, "Ngai niaheete kicho ni undu wa kucheana ndungata yakwa ya muritu kuri muthuuri wakwa." Ni undu ucio agigatua Isakaru.

¹⁹ Lea agicooka akigia nda ingi, na agiciarira Jakubu, kahii ga gatandatū. ²⁰ Ningi Lea akiuga atiri, "Ngai ekuche kicho kia goro muno. Riu muthuuri wakwa nariheega gitio tondū ndimuciarire ihii ithathatu." Ni undu ucio agigatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ucio agiciara muritu na akimutua Dina.

²² Thuutha ucio Ngai akiririkana Rakeli, akimugua, na akihingura nda yake. ²³ Nake akigia nda na agiciara kahii, akiuga atiri, "Ngai nianjehereria thoni." ²⁴ Nake agigatua Jusufu, akiuga atiri, "Ngai arohe kahii kangi!"

Nduuru cia Jakubu Kuingia

²⁵ Thuutha wa Rakeli giciara Jusufu, Jakubu akira Labani atiri, "Ndekereria ndithire, ni guo njooke bururi witu. ²⁶ Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, ari ngutungatire ni undu wao, na ni ndithire. Wee niuu wira uria ngurutire."

²⁷ No Labani akimwira atiri, "Angikorwo ninjirikite maitho-ini maku-ri, ndaguthaitha ikaranga. Nimenyete na undu wa uraguri ati Jehova nandathimite ni undu waku." ²⁸ Agithi na mbere, akiuga atiri, "Njira mucaara uria ukwenda na ni ngukurha."

²⁹ Jakubu akimucokeria atiri, "Wee niuu uria ngurutire wira na uria menyereire mahiu maku nginya makaingia. ³⁰ Kira kinini wari nako itaanoka nikingihite muno, nake Jehova niakurathimite kuria guothe ngoretwo. No riri, ngeekira nyumba yakwa undu ri?"

³¹ Labani akimuria atiri, "Ukwenda nguhe ki?"

Jakubu akimucokeria atiri, "Ndukahe kindu o na ki. Korwo no unjike undu uyu umwe tu, no thii na mbere na kurithia nduuru ciaku na gucimenyerera: ³² Naguo undu ucio ni uyu: Njirikira thii nduuru-ini ciaku ciothe umuthi, na njeherie thini wacio ng'ondū iria ciothe iri maara kana iri marooro, na ndurume ciothe iria

† **30:14** Matunda ma mandariki mahaana ndongu, na meeciiragiro ati nimongagirira hinya wa mundu uhoro-ini wa giciara.

njirũ na mbũri ciothe iria irĩ maara na irĩ maroro. Icio nĩcio igĩtuĩka mũcaara wakwa. ³³ Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjarĩrĩa thuutha-inĩ, rĩrĩa rĩothe ũngĩũka kuona mũcaara ũrĩa ũndĩhĩte. Mbũri o yothe ĩtarĩ maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe ĩtarĩ njirũ, ingĩgaakorwo nacio, igaatuĩka nĩ cia ũici.”

³⁴ Nake Labani akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; reke gĩtuĩke o ro ũguo woiga.”

³⁵ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Labani akĩeheria thenge ciothe iria ciarĩ maara na iria ciarĩ na maroro, na mĩgoma yothe ĩrĩa yarĩ maara na ĩrĩa yarĩ na maroro (iria ciothe ciarĩ na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciarĩ njirũ agĩcineana kũrĩ ariũ ake macirĩthagie. ³⁶ Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ingĩ na ũraihu wa rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ gatagatĩ gake na Jakubu. Nake Jakubu agĩthiĩ na mbere kũrĩthia ndũũru iria ingĩ cia Labani ciatigarire.

³⁷ No rĩrĩ, Jakubu agĩtema thanju njigũ cia mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciĩkĩra mĩcoora mĩerũ na ũndũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thĩinĩ wa thanju icio wonekane. ³⁸ Agĩcooka akĩiga thanju icio oonũrĩte mĩtaro-inĩ yothe ĩrĩa yanyuuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo irĩ mbere ya mbũri rĩrĩa cioka kũnyua maaĩ. Rĩrĩa ndũũru icio ciakorwo irĩ na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-rĩ, ³⁹ igakĩhaicanĩra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ũcio igaciara tũũri tũrĩ na manyaga, kana maara, kana maroro. ⁴⁰ Jakubu akĩamũrania tũũri tũu kuuma rũũru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ingĩ ing’ethere iria ciarĩ na maroro na iria njirũ cia Labani. Nĩ ũndũ ũcio agĩthondekera ndũũru ciake mwene, na ndaacituranĩrire na cia Labani. ⁴¹ Hĩndĩ ĩrĩa yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩa na mũrukĩ-rĩ, Jakubu aigaga thanju icio mĩtaro-inĩ ya maaĩ mbere yacio, nĩgeetha cihacanĩre hakuhĩ na thanju icio; ⁴² no ingĩakorirwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nĩ ũndũ ũcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuĩka cia Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuĩka cia Jakubu. ⁴³ Nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo, mũndũ ũcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na indo nyingĩ, akĩgĩa na mahiũ maingĩ, na ndungata cia airĩtu na cia arũme, o na ngamĩra na ndigiri.

31

Jakubu Kũũrĩa Labani

¹ Jakubu nĩaiguire ariũ a Labani makiuga atĩrĩ, “Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraarĩ cia baba na ũtonga ũrĩa wothe arĩ naguo eyoneire kuuma indo-inĩ cia baba.”

² Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani ndaamwendete ta ũrĩa aamwendete mbere ĩyo.

³ Nake Jehova akĩra Jakubu atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa maithe manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea mathiĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maarĩ. ⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo harĩ niĩ ti ta ũrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa baba nĩakoretwo hamwe na niĩ. ⁶ Inyuĩ eerĩ nĩmũũ atĩ ndutiire thoguo wĩra na hinya wakwa wothe, ⁷ no thoguo nĩaheenete na akagarũra mũcaara wakwa maita ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtĩkĩria anjĩke ũũru. ⁸ Thoguo angĩoigire atĩrĩ, ‘Mbũri iria irĩ maara nĩcio mũcaara waku,’ hĩndĩ ĩyo mahiũ mothe magaciara tũũri tũrĩ na maara; na angĩoigire atĩrĩ, ‘Iria irĩ maroro nĩcio mũcaara waku,’ namo mahiũ magaciara tũũri tũrĩ na maroro. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩatunyĩte thoguo mahiũ make na akamaheana kũrĩ niĩ.

¹⁰ “Ihinda rĩrĩa mahiũ maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kĩroto na ndarora na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahacaga mahiũ ciarĩ na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na maroro. ¹¹ Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kĩroto-inĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Jakubu.’ Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Niĩ ũyũ haha.’ ¹² Nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ta tiira maitho na igũrũ wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na maroro; nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa

mothe Labani agwĩkĩte. ¹³ Nĩ nĩ Ngai wa Betheli, kũrĩa waitĩrĩrie gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩtĩre na mwĩhĩtwa nĩ ũndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ũyũ narua ũcooke bũrũri ũrĩa waciariirwo.’ ”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Githĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gũtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrirwo nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ũtonga ũrĩa wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa wothe Ngai akwĩrĩte wĩke.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhaariĩria, akĩgĩrĩra ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩra, ¹⁸ na akiumagaria mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo, Labani aathiĩte kwenja ng’ondũ ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩiya ngai cia ithe cia mĩhianano. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩheenia Labani ũcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrĩre nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa ĩtatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akiumĩrĩra Labani ũcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu ũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrĩre, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ wĩkĩte? Nĩũũheenietie, na ũgathiĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũre na hitho, na ũũheenie? Waregire kũnjĩra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũinĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mũgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ũhoru. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ. ²⁹ Ndĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ũtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ũndũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ũndũ nĩurerirĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ũrakĩyire ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetiĩrĩre tondũ ndeciiririe wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ũrĩa ũgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũũra muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ gĩaku ndĩ nakĩo andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ũkĩoe.” No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandĩko-inĩ ma ngamĩra thĩnĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kĩarĩ hema-inĩ ĩyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩĩra ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ũndũ ndinakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ũndũ ũcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agĩkĩrakara na agĩtetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, “Ihĩtia rĩakwa nĩ rĩrĩkũ? Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmĩte ũnyingatithie ũguo? ³⁷ Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩige haha mbere ya andũ aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtuithanie ciira.

³⁸ “Ngūrutĩire wĩra mĩaka mĩrongo ĩrĩ. Ng’ondũ ciaku na mbũri ciaku itirĩ ciahuna, na ndirĩ ndarĩa ndũrũme cia mahiũ maku. ³⁹ Ningĩ ndirĩ ndakũrehera iria ciatambuugwo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ nĩ ndaarĩhaga ngathĩi hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia ĩrĩa yothe yaiywo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. ⁴⁰ Ũguo nĩguo ndũũrĩte: Ndaarugagwo nĩ ũrugarĩ wa mũthenya na ngarĩĩo nĩ heho ya ũtukũ, naguo toro ũkĩnjũrĩra. ⁴¹ Ũguo nĩguo ndũũrĩte gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mĩaka ĩyo mĩrongo ĩrĩ. Ndakũrutĩire wĩra mĩaka ikũmi na ĩna nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mĩaka ĩtandatũ nĩ ũndũ wa mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũire mũcaara wakwa maita ikũmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na nĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranyumagaririe moko matheri. No Ngai nĩonete gũthĩĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko makwa, na nĩkĩo arakũrũithirie ũtukũ wa ira.”

⁴³ Nake Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atumia aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingĩhota gwĩka airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ? ⁴⁴ Rĩu gĩũke, reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nĩ nawe, na ũreke gĩtuĩke mũira gatagatĩ gaitũ.”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. ⁴⁶ Akĩira andũ anyũmba yake atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai mahiga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba, magĩcooka makĩrĩanĩra irio hau hakuhĩ na hĩba ĩyo. ⁴⁷ Labani akĩmĩta Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmĩta Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ hĩba ĩno nĩ mũira gatagatĩ gakwa nawe.” Kĩu nĩkĩo gĩatũmire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningĩ hagĩttwo Mizipa, tondũ oĩgire atĩrĩ, “Jehova arotũmenyagĩrĩra rĩrĩa tũraihanĩrĩrie. ⁵⁰ Wee ũngĩgaathĩnia airĩtu akwa kana ũmahikĩrĩrie atumia angĩ, o na hangĩgakorwo hatarĩ mũndũ ũngĩ-rĩ, ririkana atĩ Ngai nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe.”

⁵¹ Ningĩ Labani akĩira Jakubu atĩrĩ, “Ĩno nĩ hĩba, na gĩkĩ nĩ gĩtugĩ kĩrĩa ndahaanda gatagatĩ gaku na nĩ. ⁵² Hĩba ĩno nĩ mũira, na gĩtugĩ gĩkĩ nĩ mũira, atĩ ndigakĩra hĩba ĩno njũke mwena waku ngũgere ngero, na atĩ nawe ndũgakĩra hĩba ĩno, kana ũkĩre gĩtugĩ gĩkĩ ũũke mwena wakwa ũngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Nahoru,* o we Ngai wa ithe wao-rĩ, arotũtuithania ciira.”

Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa rĩtwa-inĩ rĩa ũcio Wĩtigĩrĩtwo nĩ ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akĩruta igongona kũu bũrũri-inĩ ũcio wa irĩma, na agĩta andũ a nyũmba yake marĩianĩre. Na marĩkia kũrĩa-rĩ, makĩraara o kũu.

⁵⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Labani akĩmumunya ciana cia ciana ciake o na airĩtu ake, akĩmoigĩra ũhoru na akĩmarathima. Agĩcooka akĩmatiga agĩcooka gwake mũciĩ.

32

Jakubu Kwĩhaarĩria Gũcemanía na Esaũ

¹ Jakubu nĩathiire na mbere na rũgendo rwake, na agĩtũngwo nĩ araiika a Ngai. ² Na rĩrĩa Jakubu aamoonire, akiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩ mbũtũ ya Ngai!” Nĩ ũndũ ũcio agĩta handũ hau Mahanaimu.

³ Ningĩ Jakubu agĩtũma andũ mathĩi mbere yake kũrĩ mũrũ wa nyina Esaũ kũu Seiru, bũrũri-inĩ wa Edomu. ⁴ Akĩmataara, akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgũthĩi kwĩra mwathi wakwa Esaũ: ‘Ndungata yaku Jakubu ĩkuuga atĩrĩ, ndĩraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya rĩu. ⁵ Ndĩ na ng’ombe na ndigiri, na ng’ondũ na

* **31:53** Nahoru aarĩ mũrũ wa nyina na Iburahĩmu (11:26), na aarĩ gukawe wa Labani (24:24, 29).

mbūri, ndungata cia arūme na cia andū-a-nja. Na rīu ndagūtūmīra ndūmīriri, we mwathi wakwa, nigeetha njītīkīrīke maitho-inī maku.’ ”

⁶ Rīrīa atūmwo maacookire kūrī Jakubu makīmwīra atīrī, “Nītūrathiire kūrī mūrū wa nyūkwa Esaū, na rīu nīarooka gūgūtūnga, na arī na andū magana mana.”

⁷ Jakubu akīmaka mūno na akīnyamarīka, akīgayania andū arīa aarī nao ikundi igīrī, o na ndūuru cia mbūri na ndūuru cia ng’ombe o na ngamīra nacio. ⁸ Agīciiria atīrī, “Esaū angīuka atharīkīre gīkundi kīmwe-rī, gīkundi kīu kīngī no kīure.”

⁹ Ningī Jakubu akīhooya, akiuga atīrī, “Wee Ngai wa baba Iburahīmu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ūrīa wanjūrīre atīrī, ‘Cooka būrūri waku na wa andū anyu, na nīngatūma ūgaacīre,’ ¹⁰ ndirī mwagīrīru wa kuonio ūtugi ūyū wothe na wīhokeku ūrīa ūnyonetie nī ndungata yaku. Ngīringa Jorodani-rī, ndaarī o na rūthanju rwakwa rwiki, no rīu nduīkīte ikundi igīrī. ¹¹ Ndagūthaitha honokia kuuma moko-inī ma mūrū wa maitū Esaū, nīgūkorwo nīndīretigīra ndagoke gūūtharīkīra, nī hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No nī uugīte atīrī, ‘Ti-itherū nīngatūma ūgaacīre na ndūme njiaro ciaku cingīhe ta mūthanga wa iria-inī, ūrīa ūtangītarīka.’ ”

¹³ Akīraara hau ūtukū ūcio, na kuuma kūrī kīrīa aarī nakīo, agīthuurīra mūrū wa nyina Esaū kīheo gīkī; ¹⁴ mbūri magana meerī cia mīgoma na thenge mīrongo īrī, ng’ondu magana meerī na ndūrūme mīrongo īrī, ¹⁵ ngamīra mīrongo ītatū cia mīgoma na njaū ciacio, ng’ombe mīrongo īna na ndegwa ikūmi, na ndigiri mīrongo īrī cia mīgoma na ikūmi cia njamba. ¹⁶ Agīcinengera ndungata ciake, o rūuru mwanya, na akīra ndungata icio ciake atīrī, “Thiagai mbere yakwa, na mūtīgithūkanie rūuru na rūuru rūrīa rūngī.”

¹⁷ Ningī agītaara ūrīa wamatongoretie, akīmwīra atīrī, “Rīrīa mūrū wa maitū Esaū arīgūtūnga na akūurie atīrī, ‘Wee ūrī waū? Na wathiī kū? Na ūhiū ūyū wothe ūrī mbere yaku nī waū?’ ¹⁸ Nawe nūrīmūcookeria ūmwīre atīrī, ‘Nī cia ndungata yaku Jakubu. Nī kīheo gīa kūhe mwathi wakwa Esaū, na Jakubu arī thuutha witū agīuka.’ ”

¹⁹ Agīcooka agītaara wa keerī na wa gatatū, na arīa othe marūmagīrīra ndūuru icio, akīmeera atīrī, “Ūguo nīguo mūrīraga Esaū mwamūtūnga. ²⁰ Na mūtīkanaage kūmwīra atīrī, ‘Jakubu ndungata yaku arī thuutha witū agīuka.’ ” Tondū eeciirīre atīrī, “Ngūmūhooreria na iheo ici ngūtūma mbere yakwa; thuutha-inī ndamuonarī, hīhi ahota kūnyamūkīra.” ²¹ Nī ūndū ūcio iheo icio Jakubu aaheanīte igīthiāga mbere yake, nowe akīraara kūu kambī ūtukū ūcio.

Jakubu Kūgiana na Ngai

²² Na ūtukū o ro ūcio, Jakubu agīūkīra, akīoya atumia ake eerī, na ndungata iria igīrī cia andū-a-nja, na ariū ake ikūmi na ūmwe, na akīmaringīria iringīro rīa Jaboku. ²³ Aarīkia kūmaringia, akīringia indo iria ciothe aarī nacio. ²⁴ Nake Jakubu agītīgwo arī o wiki, na hagīuka mūndū maagianire nake o nginya gūgīthererūka. ²⁵ Na rīrīa mūndū ūcio onire atī ndangīmūhoota-rī, akīmūhutia ihīndī rīa gītina gīa kūgūrū, nakuo kūgūrū kwa Jakubu gūgīthenyūkīra hau gītina-inī, o makīgīanaga na mūndū ūcio. ²⁶ Na mūndū ūcio akīmwīra atīrī, “Reke ndīthīre tondū nī gwathererūka.”

No Jakubu akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Ndingīreka ūthī ūtandathimīte.”

²⁷ Nake mūndū ūcio akīmūria atīrī, “Wītagwo atīa?”

Jakubu akīmūcookeria atīrī, “Njītagwo Jakubu.”

²⁸ Ningī mūndū ūcio akīmwīra atīrī, “Ndūgūcooka gwītwo Jakubu, no ūrītāgwo Isiraeli, tondū nīgīanīte na Ngai o na andū, na ūkahootana.”

²⁹ Jakubu akīmwīra atīrī, “Ndagūthaitha, njīra rītwa rīaku.”

Nowe akīmūcookeria atĩrĩ, “Ūranjũũria rĩitwa rĩakwa nĩkĩ?” Agĩcooka akīmũrathima marĩ o hau.

³⁰ Nĩ ūndũ ūcio Jakubu agĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ nĩnyonete Ngai ūthiũ kwa ūthiũ, na akahonokia muoyo wakwa.”

³¹ Narĩo riũa rĩkīmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ūndũ nĩathenyũkĩtwo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. ³² Nĩ tondũ ūcio, nginyagia ūmũthĩ ūyũ andũ a Isiraeli matirĩaga mũkiha ūrĩa ūnyitanĩte na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu rĩahutĩrio hakuhĩ na mũkiha ūcio.

33

Jakubu Gĩtũngana na Esaũ

¹ Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maitho, akĩona Esaũ agĩũka arĩ na andũ ake magana mana; nĩ ūndũ ūcio akĩgayania ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja. ² Akĩiga ndungata cia andũ-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha. ³ Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũrũ wa nyina, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ūthiũ wake thĩ maita mũgwanja.

⁴ No Esaũ akĩhanyũka agatũnge Jakubu na akĩmũnyĩta, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya. Nao makĩrĩranĩra. ⁵ Ningĩ Esaũ agĩtiira maitho akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a ũ?”

Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Ici nĩ ciana iria Ngai aheete ndungata yaku nĩ ūndũ wa ūtugi wake.”

⁶ Hĩndĩ iyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio igĩkuhĩrĩria na makĩnamĩrĩra. ⁷ Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, magĩũka na makĩnamĩrĩra. Marigĩrĩrio, Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩnamĩrĩra.

⁸ Esaũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmi gĩa kũndũmĩra ikundi icio ndatũnga?”

Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa.”

⁹ No Esaũ akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũ, niĩ ndĩ na indo cia kũnjigana. Ikara na icio ūrĩ nacio wee mwene.”

¹⁰ Jakubu akiuga atĩrĩ, “Aca, ndagũthaiha! Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ kuuma kũrĩ niĩ. Nĩ ūndũ kuona ūthiũ waku no ta kuona ūthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno. ¹¹ Ndagũthaiha itĩkĩra kĩheo kũ ūreheirwo, tondũ Ngai nĩanjĩkĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana.” Na tondũ Jakubu nĩamũringĩrĩrie-rĩ, Esaũ agĩciitĩkĩra.

¹² Ningĩ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ; nĩngũtwarana nawe.”

¹³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩoĩ atĩ twana tũtũ tũtirĩ na hinya, na no nginya menyerere ng’ondũ na ng’ombe iria irongithia. Ingĩtwarwo na ihenya o na mũthenya ūmwe, nyamũ ciothe no ikue. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio mwathi wakwa nĩathiiage mbere ya ndungata yake, na niĩ thĩ o kahora kũringana na mũthiire wa ikundi ici, o na wa ciana, nginya rĩrĩa ngaakinya kwa mwathi wakwa kũu Seiru.”

¹⁵ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “No kĩreke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩka ūguo nĩkĩ? Reke niĩ njĩtikĩrĩke maitho-inĩ ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio Esaũ akĩhũndũka mũthenya o ro ūcio agĩthiĩ arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agĩthiĩ Sukothu, kũrĩa eyakĩire nyũmba, na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agĩkinya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuhĩ na itũũra rĩu inene. ¹⁹ Nake akĩgũra gĩcunjĩ kĩa mũgũnda na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe

wa Shekemu, harĩa aambire hema yake. ²⁰ Agĩaka kīgongona handũ hau, na agĩgĩta Eli-Elohe-Isiraeli.

34

Dina na Andũ na Shekemu

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũirĩtu ũrĩa Lea aaciariire Jakubu, nĩathiire gũceerera andũ-a-nja a bũrũri ũcio. ² Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa Mũhivi, mũnene wa gĩcigo kũ aamuonire, akĩmũnyiita, agĩkoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikĩguucĩrĩrio nĩ Dina mwarĩ ũcio wa Jakubu, na akienda mũirĩtu ũcio na akĩmwarĩria wega. ⁴ Nake Shekemu akĩra ithe Hamoru atĩrĩ, “Njarĩria harĩ ithe wa mũirĩtu ũyũ atuĩke mũtumia wakwa.”

⁵ Rĩria Jakubu aigire atĩ mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkira na ũhoro ũcio o nginya rĩria mainũkire.

⁶ Hĩndĩ iyo Hamoru ithe wa Shekemu agĩthĩ kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariũ a Jakubu nĩmainũkĩte kuuma mĩgũnda-inĩ maigua ũrĩa gwekĩkĩte. Nao makĩyũrwo nĩ kĩa na mang’ũrĩ, tondũ Shekemu nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli, nĩ gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, ũndũ ũrĩa ũtagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo.

⁸ No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro ya mũrũ wakwa Shekemu nĩguucĩrĩrio nĩ mwarĩ wanyu. Ndamũthaitha itĩkĩrai amũhikie atuĩke mũtumia wake. ⁹ Rekei tũhikanagie; mũtũheage airĩtu anyu na inyuĩ tũkamũheaga airĩtu aitũ. ¹⁰ Inyuĩ no mũtũre hamwe na ithuĩ; bũrũri ũyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩrio. Tũurai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgĩre na indo ciagua.”

¹¹ Ningĩ Shekemu akĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ, “Rekei njĩtikĩrike maitho-inĩ manyu na nĩngũmũhe o kĩria gĩothe mũngĩnjĩtia. ¹² Njĩtai rũraccio rwa mũhiki na kĩa kĩa ingĩrehe, o mũigana ũrĩa mũngĩenda, na nĩngũrĩha o kĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. No ndamũthaitha mũhe mũirĩtu ũyũ atuĩke mũtumia wakwa.”

¹³ Na tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, ariũ a Jakubu rĩria maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magĩcookia ũhoro ũcio na njira ya maheeni. ¹⁴ Makĩmeera atĩrĩ, “Tũtingĩka ũndũ ta ũcio; tũtingĩheana mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ũtarĩ mũruu. ũndũ ũcio no ũtuĩke wa gũtũnyararithia. ¹⁵ Tũkũmwĩtikĩria tondũ wa gĩtũmi o kĩmwe tu; inyuĩ mũtuĩke ta ithuĩ na ũndũ wa kũruithia arũme anyu othe. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩmũrĩhikagia airĩtu aitũ na nĩtũrĩhikagia airĩtu anyu. Nĩtũgũtũrĩa na inyuĩ na tũtuĩke andũ amwe. ¹⁷ No angĩkorwo mũtigwĩtikĩra kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthĩre.”

¹⁸ ũhoro ũcio ũkĩoneka ũrĩ mwega nĩ Hamoru na mũriũ Shekemu. ¹⁹ Tondũ nĩwe warĩ mũtũe mũno kũrĩ andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ũcio ndaateire ihinda rĩa gwĩka ũrĩa moigire, tondũ nĩakenetio nĩ mwarĩ wa Jakubu. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Hamoru na mũriũ Shekemu magĩthĩ kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa inene makaarie na andũ ao a itũũra rĩu.* ²¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũre bũrũri-inĩ witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ũyũ nĩ mũnene wa kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie airĩtu aitũ. ²² No andũ acio mangĩtikĩra gũtũrĩa na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe nĩmekũrua, o ta ũrĩa o maruĩte. ²³ Githĩ mahiũ mao, na indo ciao ciothe, o na nyamũ iria ingĩ ciao ciothe itigũgĩtuĩka ciitũ? Nĩ ũndũ ũcio rekei tũmetĩkĩre, na nĩ megũtũrĩa na ithuĩ.”

²⁴ Arũme arĩa othe maathĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa inene magĩtikĩria na Hamoru na mũriũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩa makĩrua.

²⁵ Thuutha wa mũthenya itatũ, hĩndĩ irĩa othe maarĩ na ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra rĩa hĩndĩ irĩa rĩtekũũaga makĩũraga arũme othe. ²⁶ Ningĩ makĩũraga Hamoru

* **34:20** Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra nĩho athuuri maacemanagia.

na mūriū Shekemu na rūhiū rwa njora, na makīruta Dina nyūmba-inī ya Shekemu, magīthiira. ²⁷ Ariū arīa angī a Jakubu magīkinya kūu ciimba ciarī, na magītahira indo cia itūūra rīu mwarī wa ithe wao aathūkīrio. ²⁸ Nao magītaha ndūuru cia mbūri na cia ng'ombe na ndigiri, na indo iria ingī ciao ciothe iria ciarī itūūra-inī rīu inene, na iria ciarī mīgūnda-inī. ²⁹ Na magīkuua ūtonga wothe wa itūūra, na atumia othe na ciana, magītaha indo ciothe iria ciarī nyūmba-inī icio.

³⁰ Nake Jakubu akīira Simeoni na Lawi atīrī, “Nīmwandehera thīna nī ūndū wa gūtūma menwo nī Akaanani na Aperizi, andū arīa matūūraga būrūri ūyū. Ithuī tūrī anini tūgītawo, na mangīnyiitana manjūkīrīre na matharīkīre-rī, niī na nyūmba yakwa no tūniinwo.”

³¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nīkūraagīrīre atue mwarī wa maitū ta mūmaraya?”

35

Jakubu Gūcooka Betheli

¹ Thuutha wa ūguo Ngai akīira Jakubu atīrī, “Ambata, ūthiī Betheli ūgatūure kuo, na wakīre Ngai kīgongona kuo, o we ūrīa wakuumīrīre rīrīa woragīra mūrū wa nyūkwa Esaū.”

² Nī ūndū ūcio Jakubu akīira andū a nyūmba yake, na arīa othe maarī nao, atīrī, “Eheriai ngai cia mīhianano iria mūrī nacio, na mwītherie inyuī ene, na mwīkīre nguo ingī. ³ Mūcooke mūūkīre, mūreke tūthiī twambate Betheli, ngaakīre Ngai kīgongona kuo, ūrīa wanjītīkīre mūthenya ūrīa ndaarī thīna-inī, na ūrīa ūkoretwo na niī kūrīa guothe ndanathiī.” ⁴ Nī ūndū ūcio makīnengera Jakubu ngai cia mīhianano iria maarī nacio, na irengeeri iria ciarī matū mao,* nake Jakubu agīcithika gītina-inī kīa mūgandi kūu Shekemu. ⁵ Nao makiumagara, magīthiira, namo matūūra marīa maamathiūrūrūkīrīre makīnyiitwo nī guoya wa Ngai, nī ūndū ūcio gūtīrī o na ūmwe wamaingatithirie.

⁶ Jakubu na andū arīa othe aarī nao magīkinya Luzu (na nīkuo Betheli), būrūri-inī wa Kaanani. ⁷ Agīaka kīgongona kūu, na agīta handū hau Eli-Betheli, tondū hau nīho Ngai aamwīguūrīrīre rīrīa ooragīra mūrū wa nyina.

⁸ Nake Debora mūreri wa Rebeka agīkua na agīthikwo gītina-inī kīa mūgandi mūhuro wa Betheli. Nī ūndū ūcio handū hau hagītītwo Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gūcooka kuuma Padani-Aramu, Ngai akīmūmīrīra rīngī na akīmūrathima. ¹⁰ Ngai akīmwīra atīrī, “Rīitwa rīaku nī Jakubu, no ndūgūcooka gwītītwo Jakubu rīngī; ūrīttagwo Isiraēli.” Nī ūndū ūcio akīmwīta Isiraēli.

¹¹ Nake Ngai akīmwīra atīrī, “Niī nī niī Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mūingīhe. Rūrīrī na gīkundi kīa ndūrīrī nīikoima harīwe, na athamaki nīmakoima mwīrī-inī waku. ¹² Būrūri ūrīa niī ndaheire Iburahīmu na Isaaka, o nawe nīngakūhe guo, na nīngaheana būrūri ūyū kūrī njiaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hīndī iyo Ngai akīambata akīmweherera kuuma handū hau aamwaragīra.

¹⁴ Jakubu akīhaanda gītugī kīa ihiga handū hau Ngai aarītie nake, agīgītīrīria ndibeī; agīcooka agīgītīrīria maguta. ¹⁵ Jakubu agīta handū hau Ngai aamwarīrie Betheli.

Gīkuū kīa Rakeli na kīa Isaaka

¹⁶ Thuutha ūcio Jakubu na andū ake makiuma Betheli magīthiī na mbere na rūgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rī, Rakeli akīambirīria kūrūmwo na agīkorwo arī na thīna mūingī mūno. ¹⁷ Na tondū aarī na thīna mūingī mūno wa gūciara, mūmūciarīthia akīmwīra atīrī, “Tiga gwītīgīra, tondū ūrī na kahī kangī.”

* 35:4 Irengeeri cia matū ciahūthagīrwo irī ta njīra ya kūgītīra mūdū.

18 Na atanatuĩkana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩ kau Beni-Oni. No ithe agĩgatua Benjamini.

19 Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Efiratha (na nokuo Bethlehemu.) 20 Jakubu akĩhaanda gĩtuĩ igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtuĩ kũ nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

21 Isiraeli agĩthiĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. 22 Hĩndĩ iyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthiĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩigua ũhoru ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

23 Ariũ a Lea maarĩ:
Rubeni irigithathi rĩa Jakubu,
na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

24 Ariũ a Rakeli maarĩ:
Jusufu na Benjamini.

25 Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu ya Rakeli maarĩ:
Dani na Nafitali.

26 Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ:
Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciarĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

27 Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhi na Kiriathu-Ariba (nĩkuo Hebironi), kũrĩa Iburahĩmu na Isaaka maatũũrite. 28 Isaaka aatũũrire muoyo mĩaka igana na mĩrongo ĩnana. 29 Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mĩaka mũingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

36

Njiaro cia Esaũ

1 Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ (na nowe Edomu).

2 Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũrĩa Mũhivi, 3 o na ningĩ Basemathu ũrĩa warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

4 Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, 5 nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciarĩrwo kũu Kaanani.

6 Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte nacio kũu Kaanani, na agĩthiĩ bũrũri waraihanĩrĩrie na mũrũ wa nyina Jakubu.

7 Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũrĩa maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ ũndũ wa mahiũ mao. 8 Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agĩthiĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru.

9 Ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

10 Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Esaũ:
nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ, na Reueli, mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

- 11 Ariũ a Elifazu nĩ aya:
nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Gatamu, na Kenazu.
- 12 Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, ĩrĩa yamũciarĩire Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ.
- 13 Ariũ a Reueli nĩ aya:
nĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.
- 14 Ariũ a Esaũ arĩa aaciarĩirwo nĩ Oholibama mũtumia wake mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni:
nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.
- 15 Nao aya nĩo maarĩ anene thĩinĩ wa njiaro cia Esaũ:
Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ:
Anene maarĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora, na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩo anene arĩa Elifazu aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Ada.
- 17 Ariũ a Reueli mũrũ wa Esaũ:
Anene maarĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Aya nĩo anene arĩa Reueli aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.
- 18 Ariũ a Oholibama mũtumia wa Esaũ:
Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩo anene arĩa maaciarirwo nĩ Oholibama mũtumia wa Esaũ mwarĩ wa Ana.
- 19 Aya nĩo maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe Edomu), na acio nĩo maarĩ anene ao.
- 20 Aya nĩo maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio:
Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩo maarĩ anene a Ahori kũu Edomu.
- 22 Ariũ a Lotani maarĩ:
Hori, na Homani. Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.
- 23 Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.
- 24 Ariũ a Zibeoni maarĩ:
Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa arĩithagia ndigiri cia ithe Zibeoni.
- 25 Ciana cia Ana ciarĩ:
Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana.
- 26 Ariũ a Dishoni maarĩ:
Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na Cherani.
- 27 Ariũ a Ezeri maarĩ:
Bilihani, na Zaavani, na Akani.
- 28 Ariũ a Dishani maarĩ
Uzu, na Arani.
- 29 Aya nĩo maarĩ anene a Ahori:
nĩ Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.
Acio nĩo maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao kũu bũrũri wa Seiru.

Aathani a Edomu

- 31 Aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na ũmwe:
³² Bela mũrũ wa Beori nĩwe watuĩkire mũthamaki wa Edomu. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinihaba.
- 33 Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁴ Rirĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁵ Rirĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Avithu.

³⁶ Rirĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁷ Rirĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁸ Rirĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mũrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁹ Rirĩa Baali-Hanani mũrũ wa Akibori aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu.

⁴⁰ Aya nĩo maarĩ anene kuuma kũrĩ njiaro cia Esaũ, kũringana na marĩitwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:

Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watuĩkĩte wao.

Esaũ ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

37

Irooto cia Jusufu

¹ Jakubu nĩatũũrĩre bũrũri-inĩ ũrĩa ithe aakarĩte, nĩguo bũrũri wa Kaanani.

² Ũyũ nĩguo ũhoru wa Jakubu.

Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na mũgwanja aarũithagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra ithe wao ũhoru mũũru ũkoniĩ ariũ a ithe.

³ Na rĩrĩ, Isiraeli nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩrie kanjũ ya goro ng'emie wega mũno.

⁴ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na matingĩamwarĩrie kiugo o na kĩmwe kĩega.

⁵ Ũtukũ ũmwe Jusufu nĩarootire kĩroto, na rĩrĩa eerire ariũ a ithe ũhoru wakĩo, makĩmũmena makĩria. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai ũhoru wa kĩroto gĩkĩ ndootete:

⁷ Tũrohaga itĩia cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe gĩtĩia gĩakwa kĩrehaanda na igũrũ, nacio itĩia cianyu irathiũrũrũkĩria gĩakwa, na irakĩinamĩrĩra."

⁸ Ariũ a ithe makĩmũũria atĩrĩ, "Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga ti-itherũ nĩũgatwatha?" Nao magĩkĩrĩrĩria kũmũmena nĩ ũndũ wa kĩroto kũu gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo ciake.

⁹ Ningĩ Jusufu akĩroota kĩroto kĩngĩ, na akĩra ariũ a ithe ũhoru wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai, nĩndĩrarootire kĩroto kĩngĩ, na ihinda rĩrĩ, ndĩrarootire riũa, na mweri, na njata ikũmi na imwe ikĩnyinamĩrĩra."

¹⁰ Rirĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoru ũcio, ithe akĩmũkũma, akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩroto kĩa mũthemba ũrĩkũ kũu ũrotete? Anga nyũkwa, na niĩ, na ariũ a thoguo nĩtũgooka, na tũinamĩrĩre thĩ mbere yaku?" ¹¹ Ariũ a ithe nĩmamũiguĩrĩre ũiru, no ithe agĩkara agĩciiragia ũhoru wa irooto icio.

Jusufu kwendio nĩ Ariũ a Ithe

¹² Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathiĩte kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akĩira Jusufu atĩrĩ, “O ta ũrĩa ũũĩ, ariũ a thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. Ũka, nĩngũgũtũma kũrĩ o.”

Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo noguo.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ũnjookerie ũhoru.” Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.

Rĩrĩa Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mũndũ ũmwe akĩmuona akĩũrũũra mĩgũnda-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ ũracaria?”

¹⁶ Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ariũ a baba ndĩracaria. No ũnjũre kũrĩa mararĩithia mbũri ciao?”

¹⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, ‘Rekei tũthiĩ Dothani.’”

Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. ¹⁸ No makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ, magĩciiĩra kũmũũraga.

¹⁹ Makĩirana atĩrĩ, “Mũroti ũrĩa nĩokĩte! ²⁰ Ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũikie irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru ĩmũrĩte. Nĩtũkĩone ũrĩa irooto icio ciake ikaahinga.”

²¹ No rĩrĩa Rubeni aiguire ũguo, akĩgeria kũhonokia Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, “Rekei tũtĩge kũmũũraga. ²² Mũtigaite thakame. Mũikie irima-inĩ rĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwĩke ũũru.” Rubeni oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo amũcookie kũrĩ ithe.

²³ Na rĩrĩa Jusufu aakinyire harĩ ariũ a ithe, makĩmũruta kanjũ yake ĩrĩa eekĩrĩte, o ĩrĩa yarĩ ya goro na ng’emie wega mũno. ²⁴ Makĩmũnyĩta, makĩmũikia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩũmũ; rĩtiarĩ na maaĩ.

²⁵ Magĩcooka magĩikara thi kũrĩa irio ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgĩũka kiumĩte Gileadi. Ngamĩra ciao ciakuuithĩtio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na maikũrũkĩte mathiĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngĩũraga mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ gĩake? ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwĩke ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe.” Nao ariũ a ithe magĩtĩkĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta Jusufu irima, na makĩmwendia cekeri mĩrongo ĩrĩ cia betha* kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩrĩa Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciake. ³⁰ Agĩcooka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, “Kamwana karĩa gatirĩ ho! Nĩ ngwĩka atĩa?”

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩinĩ wa thakame ĩyo. ³² Magĩcooka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao akĩmwĩra atĩrĩ, “Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihĩ nĩ kanjũ ĩrĩa ya mũrũguo.”

³³ Nake akĩmĩmenya, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa! Nyamũ njũru nĩmũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkĩtie kũũragwo, agatambuuro icunji.”

³⁴ Ningĩ Jakubu agĩtembũranga nguo ciake, agĩkĩra nguo ya ikũnia, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingĩ. ³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria,

* 37:28 nĩ ta giramu 220.

no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ngathiĩ mbĩrĩra kũrĩ mũrũ wakwa ngĩrĩraga.” Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthiĩ na mbere kũmũrĩrĩra.

³⁶ Nao Amidiani acio makiendia† Jusufu kũu Misiri kũrĩ Potifaru, ũmwe wa anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni.

38

Juda na Tamaru

¹ Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩkũrũka agĩthiĩ gũikara na mũndũ wa Adulamu wetagwo Hira. ² Juda arĩ kũu agĩcemanía na mwarĩ wa Mũkaanani wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; ³ nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ, gagĩtuuo Eri. ⁴ Akĩgĩa nda ingĩ, agĩciara kahĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. ⁵ O na ningĩ agĩciara kahĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciariire kũu Chezibu.

⁶ Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁸ Nake Juda akĩra Onani atĩrĩ, “Koma na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa, ũmũhingĩrie ũrĩa wagĩrĩrwo nĩkũmwĩka ũrĩ mũrũ wa nyina na mũthuuri wake, nĩguo ũciariire mũrũ wa nyũkwa rũciaro.” ⁹ Nake Onani nĩamenyaga atĩ rũciaro rũu rũtigatuĩka rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ, nĩguo ndagaciariire mũrũ wa nyina rũciaro. ¹⁰ Ũndũ ũcio eekire warĩ mũũru maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova.

¹¹ Juda akĩra Tamaru mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Thiĩ ũtũũre ũrĩ wa ndigwa gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare.” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “O nake Shela ahota gũkua ta ariũ a nyina.” Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ gũtũũra mũciĩ gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda iraaya, mũtumia wa Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nĩ kĩa, akĩambata agĩthiĩ Timina kũrĩ andũ arĩa meenjaga ng’ondũ ciake guoya, na agĩthiĩ hamwe na mũrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na rĩrĩa Tamaru eerirwo atĩrĩ, “Ithe wa mũthuuriguo erekeire Timina kwenja ng’ondũ ciake guoya,” ¹⁴ akĩruta nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa, akĩhumbĩra na taama nginya ũthiũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agĩkara thĩ itoonyero-inĩ rĩa Enaimu, rĩrĩa rĩarĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtuĩka Shela aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũrĩ we atuĩke mũtumia wake.

¹⁵ Rĩrĩa Juda aamuonire-rĩ, agĩciiria atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya* tondũ nĩhumbĩrite ũthiũ. ¹⁶ Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mũtumia wa mũriũ, agĩthiĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, itĩkĩra ngome nawe.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Na nĩ kĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?”

¹⁷ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma rũũru-inĩ rwakwa.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra kĩranĩro gĩaku nginya rĩrĩa ũgaakaneana?”

¹⁸ Juda akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũtigĩre kĩ gĩa kũrũgamĩrĩra?”

Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rũũri rwaku na rũrigi rwakĩo, o na rũthanju rũu rũrĩ guoko-inĩ gwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mũtumia ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa nda yake. ¹⁹ Mũtumia ũcio aarĩkia gwĩthiĩra, akĩaũra taama wake, akĩhumba nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa rĩngĩ.

† 37:36 Wonjoria wa kwendia ngombo nĩwekĩrĩrwo mũno nĩ andũ arĩa maatũũraga werũ-inĩ. * 38:15 Maraya maya maahũthagĩrwo mahooero-inĩ ma matukũ ma tene, na maakonainie na ngai ya ũciari.

²⁰ Rĩria Juda atũmire mũratawe ũcio wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo icio cia kũrũgamĩria kuuma kũri mũtumia ũcio-rĩ, ndaamuonire. ²¹ Nake akĩuria andũ arĩa maatũũraga kũu atĩri, “Arĩ ha mũmaraya ũria ũraarĩ haha mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Enaimu?”

Na magĩcookia atĩri, “Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.”

²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka kũri Juda, akĩmwĩra atĩri, “Nĩ ndinamuona. Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa matũũraga hau moigire atĩri, ‘Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atĩri, “Nĩakĩrekwo aikare na kĩria arĩ nakĩo, kana tũtuĩke a gũthekererwo. Ningĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩre koori gaka, no ndũnamuona.”

²⁴ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ, Juda akĩrwo atĩri, “Tamaru mũtumia wa mũrũguo nĩehĩtie, akahũũra ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na nda.”

Juda akiuga atĩri, “Mumiei mũmũrehe, acinwo akue!”

²⁵ Na rĩria oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri kũri ithe wa mũthuriwe, akĩmwĩra atĩri, “Nĩ ndĩ na nda ya mũndũ ũria mwene indo ici.” Agĩcooka akiuga atĩri, “Ta rora kana no ũmenye nũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na mũhũuri, na rĩrigi rũrũ, o na rũthanju rũrũ.”

²⁶ Juda agĩcimenya, na akiuga atĩri, “Mũtumia ũyũ nĩ mũthingu kũngĩra; ekĩte ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũri mũrũ wakwa Shela.” Juda ndaacookire gũkoma nake rĩngĩ.

²⁷ Rĩria ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara-rĩ, kwarĩ na tũhĩ twĩri twa mahatha nda yake. ²⁸ Na rĩria aaciaraga-rĩ, kamwe gatuo gagĩcomora guoko; nake mũmũciarithia akĩoya uthi mũtune, akĩwoherera guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩri, “Ŭyũ nĩwe woima mbere.” ²⁹ No rĩria aacookirie guoko na thĩnĩ, mũrũ wa nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩri, “Githĩ nĩguo weturĩra njĩra!” Nake agĩtuo Perezu.†
³⁰ Nake mũrũ wa nyina ũria warĩ na uthi mũtune guoko-inĩ gwake akiuma, nake agĩtuo Zera.

39

Jusufu na Mũtumia wa Potifaru

¹ Na rĩri, Jusufu nĩaikũrũkirio o nginya bũrũri wa Misiri. Nake Potifaru, Mũmisiri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni, akĩmũgũra kuuma kũri Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu.

² Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũũra nyũmba-inĩ ya Mũmisiri ũcio mwathi wake. ³ Na rĩria mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, ⁴ Jusufu agĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtuĩka wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmwĩhokera ũmenyereri wa kĩria gĩothe aarĩ nakĩo. ⁵ Kuuma hĩndĩ ĩria aamũtuire mũrori wa nyũmba yake na kĩria gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisiri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kĩarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, iria ciarĩ nyũmba o na iria ciarĩ mũgũnda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe iria aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩria rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩri-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tiga o irio iria aarĩaga.*

Na rĩri, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩri mwega, ⁷ na thuutha wa ihinda, mũtumia wa mwathi wake akĩmwĩrirĩria, akĩmwĩra atĩri, “Ŭka ũkome na nĩ!”

† 38:29 Perezu aarĩ ũmwe wa maithe ma tene ma Daudi. * 39:6 Irio cia andũ a Misiri ciarĩ na ũtiganu na irio cia andũ a Isiraeli (43:32), na nĩ kwarĩ magongona maarutagwo rĩria irio cia andũ a Misiri ciarugagwo.

⁸ No Jusufu akirega. Akimwira atiri, "Nii ndi murori-ri, mwathi wakwa ndarumbuyanagia na kindu o naki kia nyumba, indo iria ciothe ari nacio nianjiihokeire ndicimenyagiri. ⁹ Gutiri mundu ungi munene nyumba ino ungirite. Mwathi wakwa ndangiririirie kindu o naki, tiga wee wiki, tondū ūri mūtumia wake. Ndaakihota atia gwika undu ta ūyū wa waganu njihirie Ngai?" ¹⁰ Na o na gutuika niringagiriiria Jusufu mūthenya o mūthenya akome nake-ri, Jusufu niregire gūkoma nake o na kana gūkorwo hamwe nake.

¹¹ No mūthenya ūmwe Jusufu niaingiriire nyumba kūruta wira wake, na gutiari ndungata o na imwe ya nyumba yari kuu thini. ¹² Mūtumia ūcio akinyiita nguo ya Jusufu, akimwira atiri, "Ūka ūkome na nii!" No Jusufu agitiga nguo yake guoko-ini kwa mūtumia ūcio, akiuma nyumba akiura.

¹³ Na riria mūtumia ūcio onire ati Jusufu niatiga nguo yake guoko-ini gwake na oora-ri, ¹⁴ agita ndungata cia nyumba yake, agiira atiri, "Ta kionei Mūhibirania ūyū aahirwo kuri ithu nigeetha atunyarare! Egūkite haha nigu akome na nii, na nii ndakaya. ¹⁵ Na riria aigua ngikaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyumba na oora."

¹⁶ Nake agikara na nguo iyo nginya riria mwathi wa Jusufu aainukire. ¹⁷ Nake mūtumia ūcio akimūhe rūgano rūu, akimwira atiri, "Ngombo iria ya Mūhibirania, iria watūreheire igūkite kuri nii kunyarara. ¹⁸ No riria njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ino hari nii, yoima nyumba na yora."

¹⁹ Riria mwathi wa Jusufu aigire rūgano rūu aaheirwo ni mūtumia wake, riria aamwirire, "Ūguo nigu ngombo yaku injikire," agicinwo ni marakara. ²⁰ Nake mwathi wa Jusufu akinyiita Jusufu akimūikia njeera, kundu kura gwaikagio andu ari ohe a mūthamaki.

No hndi iyo Jusufu aari kuu njeera-ri, ²¹ Jehova aari hamwe nake; akimūtuga na agituma etikirike maitho-ini ma munene wa njeera. ²² Ni undu ūcio munene wa njeera agitua Jusufu murori wa ari othe moohetwo njeera, na agituu mumenyereri wa maundu mothe maria meekagwo kuu. ²³ Munene ūcio wa njeera ndarumbuyanagia undu o na ūmwe wa maria maamenyagiriwo ni Jusufu, tondū Jehova aari hamwe na Jusufu na akimūhe ūgaaciru maundu-ini mothe maria ekaga.

40

Mūheani Ndibei na Mūthondeki wa Migate

¹ Thuutha ūcio-ri, mundu ūria watwaragira mūthamaki ndibei, na mundu ūria wathondekagira mūthamaki wa Misiri migate-ri, makihiria mwathi wao, ūcio mūthamaki wa Misiri. ² Firauni mūthamaki ūcio akirakario ni anene acio ake eerī, munene wa ari maamūthwaragira ndibei na munene wa ari maamūthondekagira migate, ³ na akimahingirithia nyumba ya munene wa ari arangiri njeera, o iria Jusufu oheetwo. ⁴ Munene wa arangiri akimaneana kuri Jusufu amarorage, nake Jusufu akimatungatira.

Na thuutha wa guikara kihoho-ini kwa ihinda-ri, ⁵ o ūmwe wa acio eerī, ūria watwaragira mūthamaki ndibei na mūthondeki wa migate ya mūthamaki wa Misiri, o acio maahingirwo njeera, makirota iroto utuku ūmwe, na o kiroto kari na mūtaūre wakio.

⁶ Riria Jusufu aathire kuri o rucini rwa mūthenya ūyū ungi-ri, akiona mari na kīha. ⁷ Ni undu ūcio akiuria anene acio a Firauni, o acio moohetwo hamwe nake nyumba-ini ya mwathi wake, atiri, "Ni ki gitumite mūtukie ithiithi cianyu ūmūthi?"

⁸ Nao makimūcookeria atiri, "Ithu ithueri niturotete iroto, na gutiri mundu wa gūcitaura."

Jusufu akimooria atiri, "Githi ūtauri ti wa Ngai? Njūrai iroto cianyu."

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩira Jusufu kĩroto gĩaake. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩaakwa ndĩronire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, ¹⁰ na ũraarĩ na hongge ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanjĩka cia thabibũ irerua. ¹¹ Na nĩ ndĩrakorwo nyiitĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera.”

¹² Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Hongge icio ithatũ nĩ mĩthenya ĩtatũ. ¹³ Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũgĩria na agũcookie wĩra-inĩ waku, na ũcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩaake, o ta ũrĩa wekaga rĩria warĩ mũmũhei ndibei. ¹⁴ No rĩria maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana ũnjiguĩre tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. ¹⁵ Tondũ nĩkũnyiitwo ndaanyiitirwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũuru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera.”

¹⁶ Na rĩria mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kĩroto kũu wega-rĩ, akĩira Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ nĩndĩrarootete: Ndĩrakuũte ikabũ ithatũ cia mĩgate na mũtwe. ¹⁷ Gĩkabũ kĩria kĩrarigĩtie igũrũ kĩraarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothe ĩthondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩaga ĩrĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkuũte na mũtwe.”

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya ĩtatũ. ¹⁹ Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtĩnithia mũtwe na akwambithie mũtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkarĩa nyama cia mwĩrĩ waku.”

²⁰ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ warĩ wa kũririkana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩririkana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹ Agĩcookia mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²² No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mũtĩ igũrũ o ta ũrĩa Jusufu aamerĩte ũtaũri-inĩ wake.

²³ No mũnene ũcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩirwo nĩwe.

41

Irooto cia Firaũni

¹ Na rĩrĩ, mĩaka ĩrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kĩroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũ rwa Nili; ² na rĩrĩ, gũkiumĩra ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩnĩ wa rũũ rũu, na igĩitĩka kũria nyeki ithanjĩ-inĩ. ³ Thuutha wacio rĩ, hakiumĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja, njong’i na hĩnju, kuuma rũũ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ. ⁴ Na rĩrĩ, ng’ombe icio njong’i na hĩnju ikĩria ng’ombe iria mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵ Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kĩroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega ma ngano, maiyũrĩte ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶ Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷ Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrĩte ngano. Hĩndĩ ĩyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸ Rũciinĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũrĩra.

⁹ Hĩndĩ ìyo m̀nene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩira Firaũni atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩndaririkanio mahĩtia makwa. ¹⁰ Hĩndĩ ìmwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na m̀nene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya m̀nene wa arangĩri. ¹¹ Ūtukũ ùmwe-rĩ, o ùmwe witũ akĩroota kĩroto, na o kĩroto kĩarĩ na ùtaũri wakĩo mwanya. ¹² Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya m̀nene wa arangĩri. Na ithuĩ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩra; akĩhe o m̀ndũ ùtaũri wa kĩroto gĩake. ¹³ Namo maũndũ magĩkĩka o ta ũrĩa aatũtaũrĩire. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake m̀ndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mũtĩ igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja* na kũruta nguo iria arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthiĩ mbere ya Firaũni.

¹⁵ Nake Firaũni akĩira Jusufu atĩrĩ, “Ndĩrarootire kĩroto na gũtirĩ m̀ndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩrwo kĩroto no ũhote gũgĩtaũra.”

¹⁶ Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷ Hĩndĩ ìyo Firaũni akĩira Jusufu atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, ¹⁸ rĩrĩa haroimĩrĩre ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũĩ, na iraitĩka kũrĩa kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹ Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong’i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng’ombe njong’i ta icio bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. ²⁰ Nacio ng’ombe icio hĩnju na njong’i irarĩa ng’ombe iria mũgwanja noru iria iroimĩrĩte mbere. ²¹ No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcirĩa-rĩ, gũtirĩ m̀ndũ ũngĩramenyire atĩ nĩrarĩite; tondũ ironekaga irĩ o njong’i o ta mbere. Hĩndĩ ìyo ndĩrokĩra.

²² “Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrĩte ngano, magĩkũũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³ Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoohu na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴ Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Ndĩraheire andũ-ago ũhoru ũcio, no gũtirĩ o na ùmwe ũrahotire kũndaũrĩra irooto icio.”

²⁵ Nake Jusufu akĩira Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cieri no kĩroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩrie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. ²⁶ Ng’ombe iria mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kĩroto kũu no kĩmwe. ²⁷ Nacio ng’ombe icio mũgwanja hĩnju na njong’i iria cioimĩrĩre thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: ìyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng’aragu.

²⁸ “Na o ta ũrĩa ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi m̀nene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcooka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng’aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng’aragu nĩkananga bũrũri ũyũ. ³¹ Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng’aragu ìrĩa igacooka kũgĩa nĩgakorwo ìrĩ nene mũno. ³² Gĩtũmi kĩa Firaũni aheo kĩroto kũu maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ũndũ ũcio, na ekũwĩka o narua.

³³ “Rĩu Firaũni nĩacarie m̀ndũ ũũĩ gũkũũrana maũndũ na m̀ndũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wa Misiri. ³⁴ O na ningĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩri a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha ma Misiri mĩaka-inĩ ìyo mũgwanja ya bũthi. ³⁵ Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka ìyo mĩega ìrooka, na ngano ìyo ìkorwo watho-inĩ wa Firaũni, ìigwo matũũra-inĩ ìrĩ irio. ³⁶ Nacio

* **41:14** Warĩ m̀tugo wa andũ a Misiri kwenjwo njuĩrĩ na nderu, no Ahibirania matiekaga ũguo.

irio icio ciagĩrĩre kũigwo irĩ mũthiithũ wa bũrũri, ikaahũthĩrwo hĩndĩ irĩa ya mĩaka mũgwanja ya ng'aragu irĩa ikaagĩa Misiri, nĩgeetha bũrũri ndũkanathũkio nĩ ng'aragu iyo."

³⁷ Firaũni na anene ake makĩona mũbango ũcio ũrĩ mwega. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "No tuone mũndũ ũngĩ ta ũyũ, mũndũ ũrĩ na roho wa Ngai thĩinĩ wake?"

³⁹ Firaũni agĩkĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuona atĩ Ngai nĩakũmenyithĩtie maũndũ maya mothe-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũũrana maũndũ na mũũgĩ ta we. ⁴⁰ Wee nĩwe ũkũrũgamĩra nyũmba yakwa ya ũthamaki, na andũ akwa othe marĩathĩkagĩra watho waku. ũndũ ngũgũkĩra naguo no atĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Mũthamaki."

Jusufu Kũrũgamĩra Misiri

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Kuuma rĩu nĩndagũtua mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri." ⁴² Ningĩ Firaũni akĩruta gĩcũhĩ gĩake kĩa mũhũũri kuuma kĩara gĩake agĩgũkĩra kĩara-inĩ kĩa Jusufu.† Agĩcooka akĩmũhumba nguo cia gatani njega, na kĩrengeri gĩa thahabu ngingo. ⁴³ Ningĩ agĩtũma akuuo na ngaari yake ya ita, arĩ mũndũ wa keerĩ harĩ we wathani-inĩ, nao andũ magĩthĩ makĩanagĩrĩra marĩ mbere yake atĩrĩ, "Eherai njĩra-inĩ!" Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtua Jusufu mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Ningĩ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Nĩ nĩ Firaũni, no rĩrĩ, hatarĩ na rũtha rwaku, gũtirĩ mũndũ ũgeeka ũndũ atarĩ na rũtha rwaku gũkũ Misiri guothe." ⁴⁵ Nake Firaũni agĩta Jusufu Zafenathu-Panea, na akĩmũhe Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu, atuĩke mũtumia wake. Nake Jusufu agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aarĩ na mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa atoonyire ũtungata-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akĩehera mbere ya Firaũni, agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa mĩaka iyo mũgwanja ya bũthi, bũrũri ũcio ũgĩciara maciaro maingĩ mũno. ⁴⁸ Nake Jusufu agĩcookanĩrĩria irio ciothe cia bũrũri wa Misiri iria ciagĩire kuo mĩaka iyo mũgwanja ya bũthi, na agĩciigithia matũũra-inĩ marĩa manene. O itũũra inene akaiga irio iria ciakũragio mĩgũnda-inĩ irĩa yarĩthiũrũkĩirie. ⁴⁹ Jusufu agĩkĩigithia ngano nyingĩ mũno, o ta mũthanga wa iria-inĩ; yarĩ nyingĩ mũno, o nginya agĩtiga kũiga maandĩko ma mũigana wayo tondũ ndĩngĩathimĩkire.

⁵⁰ Mĩaka ya ng'aragu itaanakinya-rĩ, Jusufu nĩaciarĩrwo tũhĩ twĩrĩ nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agĩta irigithathi rĩake Manase, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ndiganĩrwo nĩ thĩna wakwa wothe na nyũmba ya baba yothe." ⁵² Nako kahĩ ga keerĩ, agĩgeeta Efiraimu, akiuga atĩrĩ, "Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ngĩe na maciaro bũrũri-inĩ wa mĩnyamaro yakwa."

⁵³ Nayo mĩaka mũgwanja ya bũthi kũu Misiri igĩthira, ⁵⁴ na mĩaka mũgwanja ya ng'aragu ikĩambirĩria, o ta ũrĩa Jusufu oigĩte. Kwarĩ na ng'aragu mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ mothe, no bũrũri wa Misiri wothe warĩ na irio. ⁵⁵ Na rĩrĩa andũ a Misiri othe maambirĩrie kũigua ng'aragu-rĩ, magĩkaĩra Firaũni amahe irio. Nake Firaũni akĩmeera atĩrĩ, "Thĩi kũrĩ Jusufu na mwĩke ũrĩa ekũmwĩra."

⁵⁶ Rĩrĩa ng'aragu yagĩire bũrũri wothe-rĩ, Jusufu akĩhingũra makũmbĩ ma irio, akĩenderia andũ a Misiri ngano, nĩgũkorwo ng'aragu yarĩ nene mũno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabũrũri mothe magĩũka Misiri kũrĩ Jusufu kũgũra ngano, tondũ ng'aragu iyo yarĩ nene mũno thĩ yothe.

† 41:42 Gĩcũhĩ gĩa guoko nĩkio kĩaahũthagĩrwo nĩ athamaki kũhũũra mũhũũri.

42

Ariũ a ithe na Jusufu Gũthiĩ Misiri

¹ Rĩria Jakubu aamenyire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, akĩra ariũ ake atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũikare o ro ũguo mũcũthanĩrĩrie?” ² Agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte atĩ Misiri kũrĩ na ngano. Ikũrũkai kuo mũgatũgũrĩre irio, nĩgeetha tũtũũre muoyo tũtigakue.”

³ Nao ariũ ikũmi a ithe na Jusufu magĩkũrũka, magĩthiĩ kũgũra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatũmire Benjamini mũrũ wa nyina na Jusufu athiĩ na arĩa angĩ, tondũ nĩetigagĩra ndakone mũtino. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩthiĩ marĩ hamwe na arĩa angĩ maathiĩte kũgũra ngano Misiri, tondũ bũrũri wa Kaanani o naguo warĩ na ng’aragu.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu nĩwe warĩ mwathi wa bũrũri wa Misiri na nĩwe wendagĩria andũ othe a bũrũri ngano. Nĩ ũndũ ũcio rĩria ariũ a ithe maakinyire kuo-rĩ, makĩmũnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ. ⁷ Na rĩria Jusufu onire ariũ a ithe, o ro rĩmwe akĩmamenya, no agĩtua ndamooĩ na akĩmaarĩria arĩ na ũũru, akĩmooria atĩrĩ, “Mumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte bũrũri wa Kaanani tũgooka kũgũra irio.”

⁸ O na gũtuĩka Jusufu nĩamenyire ariũ a ithe-rĩ, o matiigana kũmũmenya. ⁹ Ningĩ akĩririkana irooto ciake iria aarootete imakoniĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ athigaani! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, mwathi witũ! Ndongata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. ¹¹ Ithuĩ ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuuri ũmwe. Ithuĩ ndongata ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtirĩ athigaani.”

¹² Nake Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹³ No makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndongata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe, ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Kaanani. ũrĩa mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho.”

¹⁴ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “No ta ũrĩa ndamwĩra: Inyuĩ mũrĩ athigaani! ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo-rĩ, mũtingiuma kũndũ gũkũ nginya ũrĩa mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩire mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyuĩ aya angĩ nĩ mũgũikio njeera nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguorĩ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo, inyuĩ mũrĩ athigaani!” ¹⁷ Nake akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mũthenya ĩtatũ.

¹⁸ Mũthenya wa ĩtatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngai-rĩ, ĩkai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, ĩtikĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyuĩ arĩa angĩ mũthiĩ mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng’aragu ĩrĩa marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciugo cianyu ciĩtikĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue.” Nao magĩka o ũguo.

²¹ Nao makĩrana atĩrĩ, “Ti-itherũ tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire ũrĩa aarĩ na thĩna rĩria atũthaithaga tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kĩo tũnyitĩtwo nĩ thĩna ũyũ.”

²² Rubeni akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩrĩre mũtikehĩrie kamwana kau? No inyuĩ mũkĩrega gũthikĩrĩria! Rĩu no nginya tũrĩhio thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũrĩa moigaga, tondũ we aatũmagĩra mũtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akĩmahutatĩra akĩmeherera, akĩambĩrĩria kũrĩra; ningĩ agĩcooka agĩthiĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyitithia Simeoni akĩeherio harĩo na akĩohwo makĩonaga.

²⁵ Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo rĩngu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maũndũ macio, ²⁶ makĩigĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo ãyo ya ngano na makiumagara.

²⁷ Harĩa maarũgamire mararĩĩre-rĩ, ũmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio, nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ²⁸ Akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, “Haiya, nĩnjookeirio betha ciakwa; ã ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa.”

Ngoro ciao ikĩnyitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩinainaga, makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ Ngai atwĩkĩte?”

²⁹ Na rĩrĩa maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe monete. Makĩmwĩra atĩrĩ, ³⁰ “Mũndũ ũrĩa mwathi wa bũrũri ũcio aatwarĩirie na ũũru mũingĩ na agĩtũtua ta twathĩite gũthigaana bũrũri ũcio. ³¹ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ andũ ehokeku; tũtirĩ athigaani. ³² Twarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe. ũmwe ndarĩ ho, na ũrĩa mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.’

³³ “Nĩngĩ mũndũ ũcio mwathi wa bũrũri agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩgũtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku: Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ũmwe gũkũ, muoe irio mũthĩ mũcitwarĩire andũ a nyũmba cianyu acio marĩ na ng’aragu. ³⁴ No mũndehere mũrũ wa thoguo ũrĩa mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtirĩ athigaani, mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ ãyo nĩngamũcookeria mũrũ wa thoguo, na nĩmũgetĩkĩrio kuonjorithagia bũrũri-inĩ ũyũ.’ ”

³⁵ Na rĩrĩa moonoragia makũnia mao-rĩ, o mũndũ agĩkora kĩohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka. ³⁶ Ithe wao Jakubu akĩmeera atĩrĩ, “Mũrĩ kũuniinĩra ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maũndũ maya mothe nĩ nĩ mokĩrĩire!”

³⁷ Hĩndĩ ãyo Rubeni akĩira ithe atĩrĩ, “Nĩũkooraga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia Benjamini harĩwe. Reke akorwo ũmenyereri-inĩ wakwa, na nĩngamũcookia.”

³⁸ No Jakubu akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndegũikũrũka athĩ na inyuĩ; mũrũ wa nyina nĩ mũkuũ na nowe wiki ũtigarĩte. Angĩnyitwo nĩ mũtino mũna rũgendo-inĩ rĩu mũrathĩ-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithĩ mbĩrĩra-inĩ na kĩahe.”

43

Rũgendo rwa Keerĩ rwa Gũthĩ Misiri

¹ Na rĩrĩ, ng’aragu ãyo ikĩneneha mũno bũrũri-inĩ wa Kaanani. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maarĩire ngano yothe ãrĩa maagũrĩte Misiri igĩthira-rĩ, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Cookai Misiri rĩngĩ mũgatũgũrĩre irio ingĩ nini.”

³ No Juda akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũcio aatwĩhĩtĩire agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Mũtikoona ũthĩũ wakwa rĩngĩ tiga mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.’

⁴ Akorwo nĩgũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe witũ Benjamini, nĩtũgũikũrũka tũthĩ tũkũgũrĩre irio. ⁵ No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtigũikũrũka, tondũ mũndũ ũcio aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikoona ũthĩũ wakwa rĩngĩ tiga no mũrũ wa thoguo akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.’ ”

⁶ Nake Isiraeli akĩmooria atĩrĩ, Mwandehereire thĩna ũyũ nĩkĩ, na ũndũ wa kwĩra mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ?

⁷ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio aatũũragia ciũria itũkonĩĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩrĩire mũno. Agĩtũũria atĩrĩ, ‘Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ?’ Ithuĩ no gũcookia twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no oige, ‘Thĩĩ mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?’ ”

⁸ Nĩngĩ Juda akĩira Isiraeli ithe atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩ na kamwana gaka, na nĩtũgũthĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na ciana ciitũ tũtũre muoyo, na tũtigakue.”

⁹ Niĩ mwene nĩngũmũrũgamĩrĩra wega; na nĩ niĩ ũkoooria ũhoru wake. Ingĩkaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookererwo nĩ ihĩtia rĩu matukũ ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, korwo tũtinatindĩrĩra ũhoru ũyũ tũngĩthiite rĩa keerĩ na tũgacooka.”

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Kũngĩkorwo no nginya athiĩ-rĩ, ikai ũũ: Īkĩrai maciaro marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyu, mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kĩheo, na mahuti manini marĩa manungi wega na kaũũkĩ kanini, na ũbani na ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na njothi na rothi. ¹² Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no nginya mũcookie betha iria ciacooketio mũromo-inĩ ya makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na mahĩtia. ¹³ Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke kũrĩ mũndũ ũcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotũma mũiguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha etikĩre mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o na Benjamini. Hakwa-rĩ, akorwo nĩ ngũkuĩrwo-rĩ, nĩ nguĩrwo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩoya iheo icio na betha maita meerĩ, na magĩthiĩ na Benjamini. Magĩkũrũka na ihenya Misiri na makĩneana kũrĩ Jusufu. ¹⁶ Rĩrĩa Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe nao-rĩ, akĩira mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Twaro andũ aya gwakwa mũciĩ, ũthĩnje na ũthondeke irio cia mũaraho; tondũ nĩ mekũrĩanĩra na niĩ mũaraho.”

¹⁷ Nake mũndũ ũcio agĩka o ta ũrĩa Jusufu aamwĩrite, na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. ¹⁸ Nao andũ acio nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩciiria atĩrĩ, “Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra atũtoorie na atũtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitũ.”

¹⁹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthiĩ kũrĩ mũnene wa nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-inĩ wa nyũmba. ²⁰ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaitha mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra irio. ²¹ No harĩa twarũgamire tũrarĩrĩre-rĩ, twatumũra makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ũrĩa yoheetwo ĩrĩ mũromo-inĩ wa ikũnia. Nĩ ũndũ ũcio nĩ twacooka nacio. ²² Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia kũgũra irio. Tũtiũũ nũũ wekĩrĩre betha ciitũ makũnia-inĩ maitũ.”

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ na thĩina, tigai gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe wamũheire kĩgĩina makũnia-inĩ manyu; betha cianyu nĩndacĩamũkĩire.” Agĩcooka akĩmarehera Simeoni.

²⁴ Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ ma gwĩthamba magũrũ, na akĩhe ndigiri ciao gĩa kũrĩa. ²⁵ Nao makĩhaarĩria iheo ciao cia kũhe Jusufu ooka mũaraho, tondũ nĩmaiguĩte atĩ nĩmekũrĩa irio kuo.

²⁶ Rĩrĩa Jusufu ookire mũciĩ-rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ, na makĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mbere yake. ²⁷ Nake akĩmahooya ũhoru, akĩmooria, “Mũkũrũ ũrĩa mwahere ũhoru wake-rĩ, nĩ mũhoru? Arĩ o muoyo?”

²⁸ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru.” Nao makĩnamĩrĩra mamũhe gĩtĩo.

²⁹ Na aaroranga akĩona mũrũ wa nyina Benjamini, ũrĩa maaciaranĩrwo nake; akĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe mũrũ wa thoguo ũrĩa mũnini biũ, ũrĩa mwahere ũhoru wake?” Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai arogũtuga.” ³⁰ Na rĩrĩ, aigua ta ekumwo nĩ ngoro nĩ kuona mũrũ wa nyina Benjamini-rĩ, Jusufu agĩkiuma na ihenya agĩthiĩ gũcaria handũ angĩrĩrĩra. Nake agĩthiĩ kanyũmba gake ga thĩinĩ akĩrĩrĩra kuo.

³¹ Na aarĩkia gwĩthamba ũthiũ akiuma, akĩyũmĩrĩria, akiuga atĩrĩ, “Igai irio metha-inĩ.”

³² Makĩgĩra Jusufu irio ciake arĩ wiki, na ariũ a ithe marĩ oiki, nao andũ a Misiri marĩ oiki, tondũ andũ a Misiri matingĩarĩanĩire na Ahibirania tondũ warĩ thaahu harĩo. ³³ Andũ acio maaikarĩtio mbere yake kũringana na ũkũrũ wao, kuuma irigithathi nginya ũrĩa warĩ mũnini biũ; nao makĩrorana o mũndũ na mũndũ nĩ kũgega. ³⁴ Rĩrĩa maihũrĩrwo irio kuuma metha-inĩ ya Jusufu-rĩ, rwĩga rwa Benjamini rwarĩ maita matano gũkĩra rwa arĩa angĩ. Nao makĩrĩa na makĩnyuanĩra nake mategwĩtigĩra.

44

Gĩkombe kĩa Betha Ikũnia-inĩ rĩa Benjamini

¹ Nake Jusufu agĩatha mũnene wa nyũmba yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Iyũria makũnia ma andũ aya irio nyingĩ o ta ũrĩa mangĩhota gũkuua, na wĩkĩre betha ya mũndũ o mũndũ mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ² Ningĩ wĩkĩre gĩkombe gĩakwa kĩrĩa kĩa betha mũromo-inĩ wa ikũnia rĩa ũrĩa mũnini biũ wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mũnene ũcio agĩka o ũrĩa Jusufu aamwĩrĩre.

³ Rũciinĩ gwakĩa-rĩ, andũ acio makiumagario hamwe na ndigiri ciao. ⁴ Matanathiĩ kũraya na itũũra rĩu inene-rĩ, Jusufu akĩira mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Rũmĩrĩra andũ acio o rĩu, na wamakinyĩra ũmooire atĩrĩ, ‘Mwarĩha wega na ũũru nĩkĩ? ⁵ Githĩ gĩkombe gĩkĩ tikĩo mwathi wakwa anyuuaga nakĩo na akaragũra nakĩo? Ũndũ ũyũ mwĩkite nĩ ũndũ mũũru mũno.’”

⁶ Na rĩrĩa aamakinyĩrĩre-rĩ, agĩcookera ciugo icio kũrĩ o. ⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi witũ ekwaria maũndũ ta macio nĩkĩ? Ithuĩ ndungata ciaku tũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! ⁸ Ithuĩ o na nĩtũragũcookeirie betha iria twakorire mĩromo-inĩ ya makũnia maitũ kuuma bũrũri wa Kaanani; nĩ kĩ kĩngĩtũma tũiye betha kana thahabu kuuma nyũmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na ĩmwe yaku yakorwo ĩrĩ nakĩo-rĩ, no ĩgũkua, na ithuĩ aya angĩ tũtuĩke ngombo cia mwathi witũ.”

¹⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩgũtuĩke o ũguo mwoiga. ũrĩa ũgũkorwo nakĩo nĩwe ũgũtuĩka ngombo yakwa; inyuĩ arĩa angĩ mũtirĩ na ũcuuke.”

¹¹ O mũndũ o mũndũ agĩkũrũkia ikũnia rĩake thĩ na ihenya na akĩrĩtumũra. ¹² Nake mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩambĩrĩria gũcaria gĩkombe, ambĩrĩrie harĩ ũrĩa mũkũrũ wao na akĩrĩkĩrĩria harĩ ũrĩa mũnini biũ. Nakĩo gĩkombe kũu gĩkĩoneka ikũnia-inĩ rĩa Benjamini. ¹³ Nao moona ũguo-rĩ, magĩtembũranga nguo ciao. Magĩcooka makĩhaicia mĩrigo yao ndigiri igũrũ magĩcooka na thuutha kũu itũũra-inĩ inene.

¹⁴ Jusufu aarĩ o kũu nyũmba rĩrĩa Juda na ariũ a ithe maatoonyire kuo. Nao makĩngũithia thĩ mbere yake. ¹⁵ Jusufu akĩmooira atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mwĩkite? Kaĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ta nĩ no ahote kũmenya maũndũ na njĩra ya ũragũri?”

¹⁶ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ atĩa tũngĩra mwathi witũ? Tũngiuga atĩa? Tũngĩhota atĩa kuonania atĩ tũtĩhĩtie? Ngai nĩwe ũguũrĩtie mahĩtia ma ndungata ciaku. Rĩu ithuĩ tũrĩ ngombo cia mwathi witũ, ithuothe ũndũ ũmwe na ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu.”

¹⁷ No Jusufu akiuga atĩrĩ, “Ndĩroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũndũ ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu nowe ũgũtuĩka ngombo yakwa. Inyuĩ aya angĩ, cookai kũrĩ ithe wanyu na thayũ.”

¹⁸ No Juda agĩthĩ harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, ĩtĩkĩria ndungata yaku yarĩrie mwathi wakwa. Ndũkarakarĩre ndungata yaku o na gũtuĩka ũiganaine na Firaũni we mwene. ¹⁹ Mwathi wakwa, wee woririe ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Nĩ mũrĩ ithe wanyu kana mũrũ wa thoguo wanyu ũngĩ?’ ²⁰ Na ithuĩ tũgĩgũcookeria atĩrĩ, ‘Tũrĩ na ithe witũ mũthuri mũkũrũ mũno, na kũrĩ kamwana

kanini aaciariirwo ūkūrū-inĩ wake. Mūrū-wa-nyina na kamwana kau nĩ mūkuũ, na nowe wiki wa ariũ a nyina ūtigarĩte, na ithe nĩamwendete mũno.'

²¹ "Hĩndĩ ĩyo ūkĩira ndungata ciaku atĩrĩ, 'Thiĩ mũmũikũrũkie mũmũrehe ndĩmwĩonere.' ²² Na ithuĩ tũkĩira mwathi witũ atĩrĩ, 'Kamwana kau gatingiuma harĩ ithe; kangiuma harĩ we, ithe no gũkua angĩkua.' ²³ No wee werire ndungata ciaku atĩrĩ, 'Tiga mũũkire na mūrū wa thoguo ūcio mũnini biũ, mũtikooona ūthiũ wakwa rĩngĩ.' ²⁴ Na twainũka kũrĩ ndungata yaku ūcio ithe witũ, tũkĩmwĩra ūrĩa wee mwathi witũ woigĩte.

²⁵ "Nĩngĩ ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, 'Cookai, mũthiĩ mũgũre irio ingĩ nini.' ²⁶ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, 'Tũtingĩkũrũka kuo. No gũkorirwo nĩtũgũthiĩ na mũriũ waku ūyũ mũnini biũ. Tũtingĩona ūthiũ wa mũndũ ūcio tige mũriũ waku ūyũ akorirwo na ithuĩ.'

²⁷ "Nayo ndungata yaku ūcio ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, 'Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ mũtumia wakwa Rakeli aanjariire ariũ eerĩ. ²⁸ Ūmwe wacio nĩathiire na ndacooke, na nĩ ngiuga atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩatambuurĩtwo nĩ nyamũ!" Na kuuma hĩndĩ ĩyo ndirĩ ndamuona rĩngĩ. ²⁹ Mũngĩoya ūyũ ūngĩ nake akoone mũtino-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithiĩ mbĩrĩra na kĩahe.'

³⁰ "Na rĩrĩ, kamwana gaka kangĩaga gũthiĩ na nĩ tũgacooka kũrĩ ndungata yaku ūcio baba, o baba ūcio muoyo wake wohanĩtio na muoyo wa kamwana gaka-rĩ, ³¹ oone atĩ kamwana gaka tũtirĩ nako, no gũkua agaakua. Ithuĩ ndungata ciaku tũgĩkũrũkie mbuĩ cia ithe witũ mbĩrĩra-inĩ na kĩahe. ³² Nĩ ndungata yaku-rĩ, nĩnderutĩire kũrĩ baba gũkamenyerera. Ngiuga atĩrĩ, 'Ingĩkaaga gũgacookia kũrĩ we-rĩ, nĩngacookererwo nĩ ihĩtia rĩrĩ ndĩ mbere ya baba, matukũ mothe ma muoyo wakwa!'

³³ "Na rĩu ndagũthaiha ūreke nĩ ndungata yaku ndigwo gũkũ ndũike ngombo ya mwathi wakwa handũ ha kamwana gaka, na wĩtikĩrie kamwana gaka kainũke na ariũ a ithe. ³⁴ Ingĩhota atĩa kũinũka kũrĩ baba itarĩ na kamwana gaka? Aca! Ndũkareke ngoone kĩahe kĩrĩa kĩngĩnyiita baba."

45

Jusufu Kwĩmenyithia kũrĩ Ariũ a Ithe

¹ Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩremwo nĩ kwĩyũmĩrĩria mbere ya arĩa othe maamũtungataga, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, "Andũ othe nĩmehere harĩ nĩ!" Tondũ ūcio, hatiarĩ mũndũ o na ūmwe warĩ na Jusufu rĩrĩa emenyithanirie kũrĩ ariũ a ithe. ² Na akĩrĩra anĩrĩire o nginya andũ a Misiri makĩmũigua, o na andũ a nyũmba ya Firaũni makĩigua ūhoro wa kĩrĩro kũu.

³ Jusufu akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, "Nĩ nĩ Jusufu! Baba arĩ o muoyo?" No ariũ a ithe matiahotire kũmũcookeria, nĩgũkorwo nĩmamakĩte mũno marĩ mbere yake.

⁴ Nĩngĩ Jusufu akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, "Ta nguĩrĩriai." Meeka ūguo-rĩ, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩ nĩ mūrū wa thoguo Jusufu, ūrĩa mwendirie Misiri! ⁵ Na rĩu, mũtigathĩnĩke kana mwĩrakarĩre nĩkũnyendia gũkũ, tondũ nĩ Ngai wandũmire njũke mbere yanyu nĩgeetha honokie mĩoyo. ⁶ Handũ-inĩ ha mĩaka ĩrĩ rĩu gũkoretwo na ng'aragu bũrũri-inĩ, na mĩaka ĩtano ĩgũũka gũtigũkorwo na kũrĩma kana kũgetha. ⁷ No Ngai aandũmire mbere yanyu nĩguo ndũme matigari manyu matũũre gũkũ thĩ, na honokie mĩoyo yanyu na kũhonokania kũnene.

⁸ "Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ti inyuĩ mwandũmire gũkũ, no nĩ Ngai. Na nĩanduĩte ta ithe wa Firaũni, na mwathi wa nyũmba yake yothe o na mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri. ⁹ Na rĩu hiũhai mũcooke kũrĩ baba mũmwĩre atĩrĩ, 'Ūũ nĩguo mũrũguo Jusufu ekuuga: Ngai nĩanduĩte mwathi wa bũrũri wa Misiri guothe. Ikũrũka ūũke kũrĩ nĩ;

ndūgaikare. ¹⁰ Ūgūtūūra būrūri wa Gosheni* na ūkorwo ūrī hakuhī na nī, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndūūru ciaku cia mbūri na cia ng'ombe, na kīrīa gīothe ūrī nakīo. ¹¹ Kūu nīkūo ndīrīgūteithagīria tondū kūrī na mīaka īngī ītano ya ng'aragu ītigarīte. Kwaga ūguo wee na nyūmba yaku na andū arīa othe makwīgīi nīmūgūtūika athīnīki.'

¹² "Inyuī nīmūreyonera, o na Benjamini mūrū wa maitū akeyonera, atī nī nī mwene ndīramwarīria. ¹³ Na mwīre baba ūhoru wa gītīo kīrīa gīothe heetwo gūkū Misiri, na ūrīa wothe mwīoneire, na mūikūrūkie baba gūkū narua."

¹⁴ Ningī akīhīmbīria mūrū wa nyina Benjamini na akīrīra, o nake Benjamini akīmūhīmbīria akīrīraga. ¹⁵ Na akīmumunya ariū a ithe othe na akīmahīmbīria akīrīraga. Thuutha ūcio ariū a ithe makīaranīria nake.

¹⁶ Na rīrīa ūhoru ūcio waiguirwo nyūmba-inī ya ūthamaki ya Firaūni, atī ariū a ithe na Jusufu nīmokīte-rī, Firaūni na anene ake othe magīkena. ¹⁷ Firaūni akīra Jusufu atīrī, "Īra ariū a thoguo atīrī, Īkai ū: Igīrīrai nyamū cianyu mīrigo mūcooke būrūri wa Kaanani, ¹⁸ na mūndehere ithe wanyu na andū a nyūmba cianyu. Na nī nīngamūhe kūdū kūrīa kwegā mūno būrūri-inī wa Misiri, na mūkenagīre ūnoru wa būrūri ūyū.'

¹⁹ "Ningī nīwathīrīrio ūmeere atīrī: Īkai ū: Oyai makaari mamwe kuuma gūkū Misiri nī ūndū wa ciana na atumia anyu, mūgīre ithe wanyu mūūke. ²⁰ Na mūtīgatīndanīre na indo cianyu tondū maūdū mothe marīa mega mūno ma Misiri megūtūika manyu.'"

²¹ Nī ūndū ūcio ariū a Isiraēli magīka o ro ūguo. Jusufu akīmahe makaari o ta ūrīa Firaūni aathanīte na agīcooka akīmahe rīgu wa rūgendo rwao. ²² Ningī akīhe o mūdū o mūdū wao nguo njerū, no Benjamini-rī, akīmūhe betha magana matatū, † na nguo ithano cia kūgarūrīra. ²³ Na indo ici nīcio aatūmīre ithe: Ndigiri ikūmi ikūūte indo iria njega mūno cia Misiri, na ndigiri ingī ikūmi cia mīgoma ikūūte ngano na mīgate na rīgu wake wa rūgendo. ²⁴ Agīcooka akiumagaria ariū a ithe, na magīthīi akīmeera atīrī, "Mūtikanegenanie mūrī njīra-inī!"

²⁵ Nī ūndū ūcio makīambata makiuma Misiri, magīthīi magīkinya kūrī ithe wao Jakubu kū būrūri-inī wa Kaanani. ²⁶ Nao makīmwīra atīrī, "Jusufu arī o muoyo! Na nīwe mwathi wa būrūri wothe wa Misiri." Jakubu akīgegeara; akīaga kūmetīkia. ²⁷ No rīrīa maamwīre maūdū marīa mothe Jusufu aamerīte, na rīrīa onire makaari marīa Jusufu aatūmīte ma kūmūkuua mamūtware Misiri-rī, roho wa Jakubu ithe wao ūkīarahūka. ²⁸ Nake Isiraēli akiuga atīrī, "Nīndetīkia! Mūrū wakwa Jusufu arī o muoyo. Nīngūthīi ngamuone itanakua."

46

Jakubu Gūthīi Misiri

¹ Nī ūndū ūcio Isiraēli akiumagara na indo ciothe iria aarī nacio, na aakinya Birishiba-rī, akīrutīra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

² Nake Ngai akīarīria Isiraēli na kīoneki ūtukū, akīmwīra atīrī, "Jakubu! Jakubu!" Nake agīcookia atīrī, "Nī ūyū haha."

³ Ngai akiuga atīrī, "Nī nī Ngai, Ngai wa thoguo. Ndūgetīgīre gūikūrūka ūthīi Misiri, tondū nīngagūtua rūrīrī rūnene mūno kūu. ⁴ O na nīngūikūrūkania nawe kūu Misiri, na ti-itherū nī ngagūcookia gūkū rīngī. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nīkūo gūgaakūhinga maitho wakua."

* 45:10 Būrūri wa Gosheni warī mūthia-inī wa Rūūi rwa Nili na nī kūdū kwarī kūnoru mūno. † 45:22 nī ta kilo ithatū na nuthu (3.5).

⁵ Hĩndĩ ãyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. ⁶ O na ningĩ magĩthĩĩ na mahiũ mao na indo iria ciothe maagĩĩte nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthĩĩ Misiri. ⁷ Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa ariũ ake, agĩthĩĩ na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe.

⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) arĩa maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu.

⁹ Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

¹⁰ Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mũrũ wa mũtumia ũrĩa Mũkaanani.

¹¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹² Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani nĩmakuĩrĩire bũrũri wa Kaanani.)

Nao ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamuli.

¹³ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni.

¹⁴ Ariũ a Zebulun maarĩ:

Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.

¹⁵ Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciarĩire Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na atatũ.

¹⁶ Ariũ a Gadi maarĩ:

Zifioni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli.

¹⁷ Nao Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria.

Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.

Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli.

¹⁸ Icio nĩcio ciana iria ciaciarĩirwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ.

¹⁹ Ariũ a Rakeli mũtumia wa Jakubu maarĩ:

Jusufu na Benjamini. ²⁰ Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciarĩirwo Manase na Efraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu.

²¹ Nao ariũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekeri, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu, na Mupimu, na Hupimu, na Aradi.

²² Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciarĩirwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi na ana.

²³ Mũriũ wa Dani aarĩ:

Hushimu.

²⁴ Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu.

²⁵ Acio nĩo ariũ arĩa maaciarĩirwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.

²⁶ Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake tũtegũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mũrongo ĩtandatũ na atandatũ. ²⁷ Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciariire Misiri, andũ a nyũmba ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mũrongo mũgwanja.

²⁸ Nake Jakubu agĩtũma Juda athiĩ mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha athĩrĩrwo njĩra ya gũthiĩ Gosheni. Rĩrĩa maakinyire bũrũri wa Gosheni, ²⁹ Jusufu akĩhaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na agĩthiĩ Gosheni gũtũnga ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe, akĩmũhĩmbĩria na akĩrĩra ihinda inene.

³⁰ Nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Rĩu no ngĩkue, kuona atĩ nĩndeyonera nĩ mwene atĩ ũrĩ o muoyo.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo Jusufu akĩra ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe atĩrĩ, Nĩngwambata thiĩ njarie na Firaũni, ndĩmwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba, na nyũmba ya baba, arĩa maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte kũrĩ nĩ. ³² Andũ acio nĩ arĩithi; marĩithagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, “Inyuĩ mũrutaga wĩra ũrĩkũ?” ³⁴ mwagĩrĩrwo mũmũcookerie atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩithagia mahiũ kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga.” Hĩndĩ ĩyo nĩmũgetĩkĩrio mũtũũre mwena wa Gosheni, tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a Misiri.

47

¹ Jusufu agĩthiĩ akĩra Firaũni atĩrĩ, “Baba na ariũ a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni.” ² Ningĩ agĩthũura ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.

³ Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?”

Nao magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ.” ⁴ Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũikara gũkũ kwa ihinda, tondũ ng’aragu ĩno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru cia ndungata ciaku nĩ ciagĩte ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio twagũthaitha wĩtĩkĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni.”

⁵ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Thoguo na ariũ a thoguo mokĩte kũrĩ we, ⁶ na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩũũ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ, matue arũgamĩrĩri a mahiũ makwa.”

⁷ Ningĩ Jusufu akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia kũrathima Firaũni-rĩ, ⁸ Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩ na mũaka ĩgana?”

⁹ Nake Jakubu akĩra Firaũni atĩrĩ, “Mũaka yakwa ya kũũrũũra nĩ igana rĩmwe na mũrongo ĩtatũ. Mũaka yakwa ĩkoretwo ĩrĩ mũnini na ya mũtangĩko, na ndũũgana mũaka ya kũũrũũra kwa maithe makwa.” ¹⁰ Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akĩhehera akiuma hau Firaũni aarĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mũgũnda mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte. ¹² Ningĩ Jusufu nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng’aragu

¹³ Na rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng’aragu yarĩ nene mũno; na Misiri na Kaanani cieri nĩ ciahinyĩrĩkĩte nĩ ũndũ wa ng’aragu ĩyo. ¹⁴ Jusufu akĩũngania mbeeca iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani, irĩ irĩhi rĩa ngano ĩrĩa andũ maagũraga, nake agĩcitwara nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni. ¹⁵ Na

rĩria mbeeca cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathirire-rĩ, andũ a Misiri othe magĩthĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe irio. Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ? Mbeeca ciitũ nĩithirĩte biũ.”

¹⁶ Nake Jusufu akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thiru.” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩria irio na mbarathi ciao, na ng’ondũ na mbũri ciao, na ng’ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩria mwaka ũcio wothe na irio, magĩcikũũrania na mahiũ mao mothe.

¹⁸ Naguo mwaka ũcio wathira-rĩ, magĩũka kũrĩ we mwaka ũyũ ũngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtingĩhota kũhitha mwathi witũ ũndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ nĩithirĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kĩndũ gĩtigaire kĩa mwathi witũ tiga mĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ. ¹⁹ Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ hamwe? Tũgũranĩrie hamwe na ithaka ciitũ, ũtũhe irio, na ithuĩ na ithaka ciitũ tũtuĩke ngombo cia Firaũni. Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũre muoyo, tũtigakue, na nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũrĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao andũ a Misiri makĩendia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ, nĩ ũndũ ng’aragu nĩyamahatĩrĩrie mũno. Naguo bũrũri wothe ũgĩtuĩka wa Firaũni. ²¹ Nake Jusufu agĩgĩtua andũ ngombo kuuma mwena ũmwe wa Misiri nginya ũrĩa ũngĩ. ²² No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni, na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia ithaka ciao.

²³ Nake Jusufu akĩra andũ acio atĩrĩ, “Rĩu tondũ ũmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka cianyu mũtuĩke a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici; oyai mũkahaande mĩgũnda. ²⁴ No rĩria mũkaagetha, mũkaathe Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Iacunjĩ icio ingĩ inya harĩ ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianyu.”

²⁵ Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ ma mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩruta watho ũkonĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo itaatuĩkire cia Firaũni.

²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makĩingĩha mũno.

²⁸ Jakubu aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake ĩria aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na mũgwanja. ²⁹ Na rĩria ihinda rĩa Isiraeli rĩa gũkua rĩakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa, na ũnjĩre atĩ nĩũkanjĩka maũndũ ma ũtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, ³⁰ no rĩria ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ũkanguua, ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ũguo woiga.”

³¹ Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhĩtwa, nake Isiraeli akĩhooya enyĩtĩrĩre mũthĩgi wake.

48

Manase na Efiraimu

¹ Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthĩ kũmũrora. ² Na rĩria Jakubu eerirwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩria, agĩkara thĩ ũrĩrĩ-inĩ.

³ Jakubu akĩira Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩire ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, ⁴ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Nĩngatũma ũciarane na ũingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku ũtuĩke wacio tene na tene.’

⁵ “Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ arĩa maaciarĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuĩka akwa, o ta ũrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana iria ingĩ ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya mageetanagio na marĩitwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyitwo nĩ kĩa gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuĩ na Efiratha. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

⁹ Jusufu akĩira ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa arĩa Ngai aaheete ndĩ gũkũ”.

Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ niĩ ndĩmarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuĩ na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩira Jusufu atĩrĩ, “Ndieciragia nĩngona ũthiũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtikĩrĩtie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩinamĩrĩria ũthiũ akĩũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ũrĩo aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmotho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ũmotho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuĩ nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo agĩkũigĩrĩra mũtwe wa Efiraimu, o na gũtuĩka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩgĩrĩra guoko gwake kwa ũmotho mũtwe-inĩ wa Manase, o na gũtuĩka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Ningĩ akĩrathima Jusufu, akiuga atĩrĩ,

“Ngai ũrĩa maithe makwa Iburahĩmu na Isaaka maatungatagĩra,

Ngai ũrĩa ũkoretwo arĩ mũrĩithi wakwa mũtũũrĩre-inĩ wakwa wothe nginya ũmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ũrĩa ũũhonoketie kuuma mĩtino-inĩ yothe,

arorathima imwana ici.

Iroetanagio na rĩitwa rĩakwa,

na ciĩtanagio na marĩitwa ma maithe makwa, Iburahĩmu na Isaaka, na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire atĩ ithe aigĩrĩire guoko gwake kwa ũrĩo mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyitwa guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-inĩ wa Efiraimu, akũigĩrĩre mũtwe-inĩ wa Manase. ¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũigĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mũtwe.”

¹⁹ No ithe akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ ũguo mũrũ wakwa, nĩnjũũ. O nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũrĩa mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njiaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.”

²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ,

“Isiraeli akaarathimanaga akĩgwetaga rĩitwa rĩaku akoiga atĩrĩ:

‘Ngai arotũma ũtuĩke o ta Efiraimu na Manase.’”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase.

²¹ Ningĩ Isiraeli akĩira Jusufu atĩrĩ, “Ndĩ hakuĩ gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũri-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri ũrĩa ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

49

Jakubu Kūrathima ariū Ake

¹ Ningĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariū ake, akĩmeera atĩrĩ: “Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũrĩa gũgekĩka kūrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Ũnganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariū a Jakubu; thikĩrĩrai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrĩte arĩa angĩ na gũtĩika, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcooka gũkĩra arĩa angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hiũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

⁶ Ngoro yakwa ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyiitane na kĩũngano kĩa, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte, na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o ũrĩa mangĩendire.

⁷ Marakara mao mahiũ mũno, na mang’ũrĩ mao matarĩ tha, maronyiitwo nĩ kĩrumi.

Ngaamaharagania thĩinĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre thĩinĩ wa Isiraeli.

⁸ “Juda, ariū a thoguo nĩmagagũkumia; nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariū a thoguo nĩmagakũinamĩrĩra.

⁹ Juda, we ũrĩ kĩaana kĩa mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku.

O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga na agakoma thĩ, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũ ũngĩthĩgĩrĩria kũmwarahũra?

¹⁰ Rũthanju rwa ũthamaki rũtikoima harĩ Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka ũrĩa mwene ruo, o we ũrĩa ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ.

¹¹ Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũrĩa rwega mũno.

Agaathambagia nguo ciake na ndibei, na kanjũ ciake na ũtune wa thabibũ.

¹² Maitho make makaira gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.

¹³ “Zebuluni agaathũũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atuĩke handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake ĩgaakinya o Sidoni.

¹⁴ “Isakaru nĩ ndigiri ĩrĩa ĩrĩ hinya ĩkomete gatagatĩ ka mĩrigo ĩrĩ.

¹⁵ Rĩrĩa akoona ũrĩa ũhurũko wake ũrĩ mwega, na ũrĩa bũrũri wake wagĩrĩte-rĩ,

no rĩo akainamĩrĩria kĩande gĩake akuue mĩrigo,
na etĩkĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara.

16 “Dani agaaciirĩrĩra andũ ake na kĩhoo,ta,
arĩ ta mũhĩrĩga ũmwe wa Isiraeli.

17 Dani agaatuĩka ta nyoka ĩrĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra,
atuĩke ta nduĩra ĩrĩ gacĩra-inĩ,
ĩrĩa ĩrũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarithia akagũa na ngara.

18 “Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku.

19 “Gadi nĩagatharĩkĩrwo nĩ ikundi cia atunyani,
nowe nĩagacitharĩkĩra aciingatithie.

20 “Irio cia Asheri nĩ cia kũguna mwĩrĩ;
na akaaheanaga irio njega ingĩkenia mũthamaki.

21 “Nafitali nĩ ta thiiya ya mũgoma ĩrekereirio,
ĩrĩa ĩciaraga tũthiiya tũthaka.

22 “Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ hakuhĩ na gĩthima,
ũrĩa hongge ciaguo itambagĩrĩra rũthingo.

23 Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩire marĩ na marũrũ;
makĩmũkĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.

24 No ũta wake ndwenyenyekire,
moko make marĩ hinya magĩikara merũmĩtie nĩ ũndũ wa guoko kwa Mwene-
Hinya wa Jakubu, na nĩ ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,

25 nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa ũgũteithagia,
na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũriku mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia nda.

26 Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma irathimo cia irĩma iria cia tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa tũrĩma tũrĩa tũkũrũ.

Ici ciothe nĩrekwo ihurũke mũtwe-inĩ wa Jusufu,
o thiithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.

27 “Benjamini ahaana ta njũũĩ ĩrĩa ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩrĩa aguĩmĩte,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩrĩa atahĩte.”

28 ĩyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao
aameerire rĩrĩa aamarathimaga, akĩhe o mũndũ kĩrathimo kĩrĩa kĩamwagĩrĩire.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

29 Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho maya: “Ndĩ hakuhĩ gũkua. Mũgaathika harĩa
maithe makwa mathikĩtwo, ngurunga-inĩ ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti,
30 ngurunga ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure kũu Kaanani, ĩrĩa
Iburahĩmu aagũranĩirie na gĩthaka kũu, ĩrĩ handũ ha gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi

urĩa Mũhiti. ³¹ Hau nĩho Iburahĩmu na mũtumia wake Sara maathikirwo, na no ho Isaaka na Rebeke mũtumia wake maathikirwo, na no ho ndaathikire Lea. ³² Gĩthaka kũu na ngurunga ĩyo ciagũrirwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

³³ Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake ũhoru ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ o gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50

¹ Nake Jusufu agĩkũgũithia thĩ mbere ya ithe, akĩmũrĩrĩa na akĩmũmumunya. ² Ningĩ agĩcooka agĩatha athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe. Nĩ ũndũ ũcio athondekani makĩmũthondeka, ³ handũ ha ihinda rĩa thikũ mĩrongo ĩna, tondũ rĩu nĩrĩo ihinda rĩrĩa rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.

⁴ Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ Firaũni. Mwĩrei atĩrĩ, ⁵ ‘Baba nĩatũmire ndĩhĩte na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ hakuhĩ gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩa-inĩ ĩrĩa nĩ mwene ndeyenjeire bũrũri-inĩ wa Kaanani.” Rĩu rekei nyambate thĩ ngathike baba; na nĩngũcooka hũndũke.’ ”

⁶ Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhĩte.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthĩ gũthika ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthĩ nake, andũ a gĩtũo othe a kĩa kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na ariũ a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe ciatigĩtwo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuhĩ na Jorodani, makĩrĩa manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩrĩa atĩrĩ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩa.” Na nĩkĩo handũ hau hakuhĩ na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Jakubu magũka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtwara bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ ĩrĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhĩ na Mamure, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu kĩrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka Misiri hamwe na ariũ a ithe na arĩa othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “Ĩ angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwĩkire?”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ũũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaita ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ ũndũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.’ Na rĩu twagũthaita wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩre, Jusufu akĩrĩa.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcooka magĩthĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩ akĩrĩ nĩ Ngai? ²⁰ Inyuĩ mwaciirĩte kũnjĩka ũũru, no Ngai aanjĩrĩre ũndũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekĩka rĩu, ũhoru wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,

mũtigitigĩre. Nĩndĩmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmomĩrĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩikara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũrire muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciaro rwa gatatũ rwa ciana cia Efiraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciarwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Ningĩ Jusufu akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuhĩ gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtware bũrũri ũrĩa erĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehĩte na mwĩhĩtwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũiga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

THAAMA

Kühinyĩrĩrio kwa Andũ a Isiraeli

¹ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli arĩa maathiire bũrũri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mũndũ na andũ a nyũmba yake: ² Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njiaro cia Jakubu ciothe ciarĩ mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ bũrũri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na rũciaro rũu ruothe rwa ihinda rĩu magĩkua, ⁷ no andũ a Isiraeli magĩciarana na makĩingĩha mũno, magĩtuĩka aingĩ makĩria, o nginya makĩiyũra bũrũri ũcio.

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoro wa Jusufu akĩambĩrĩria gũthamaka kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ Nake akĩira andũ ake atĩrĩ, “Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhĩte mũno makĩria, magatũkĩria hinya. ¹⁰ Gĩũkei, no nginya tũmathiĩ na wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkĩra ũũ, tondũ kũngĩgĩa mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marũe na ithuĩ, na macooke moore moime bũrũri ũyũ.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo mamahinyĩrĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaka Pithomu na Ramesese marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. ¹² No o ũrĩa maathiire na mbere kũhinyĩrĩrio-rĩ, noguo maaciaranire na makĩiyũra bũrũri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwĩtigĩra andũ a Isiraeli mũno, ¹³ na makĩmahinyĩrĩria na wĩra matekũmaiguĩra tha. ¹⁴ Andũ a Misiri magĩtũma mũtũũrĩre wa andũ a Isiraeli ũgĩe na ruo rũkĩru nĩ ũndũ wa wĩra mũritũ wa gũthondeka maturubarĩ na thimiti, hamwe na mawĩra ma mĩthemba yothe mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri maamahinyagĩrĩria matekũmaiguĩra tha mawĩra-inĩ mao mothe.

¹⁵ Mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩira Shifira na Pua, aciarithania arĩa maateithagia atumia a Ahibirania,* atĩrĩ, ¹⁶ “Rĩrĩa mũrĩteithagia atumia a Ahibirania makĩgĩa ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-inĩ gĩa kũgĩra mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩ kooragei, no kangĩkorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo.” ¹⁷ Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai, matiigana gwĩka ũrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri aamerĩte meke; makĩreka tũhĩ tũu tũtũũre muoyo. ¹⁸ Nake mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri agĩta aciarithania acio, akĩmooria atĩrĩ, “Mwĩkĩte ũũ nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũreke tũhĩ tũtũũre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Atumia a Ahibirania matihana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ magĩaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a Isiraeli makĩongerereka o na makĩingĩha makĩria. ²¹ Na rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe ciana ciao kũũmbe.

²² Nake Firaũni agĩatha andũ ake othe atĩrĩ: “Kahĩ o gothe gaaciarwo nĩ Mũhibirania no nginya mũgagaikia Rũũĩ rwa Nili, no mũreke kairĩtu o gothe gatũũre muoyo.”

2

Gũciarwo kwa Musa

* **1:15** Shifira na Pua maarĩ atumia a Misiri arĩa maaciarithanagia, na nĩo maateithagĩrĩria atumia a Ahibirania gũciara.

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie mũtumia wa mũhĩrĩga wa Alawii, ² nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Rĩrĩa onire kaarĩ kaana gathakarĩ, agĩkahitha nyũmba mĩeri itatũ. ³ No rĩrĩa aaremirwo nĩgũkahitha rĩngĩ-rĩ, agĩgathondekera gĩkabũ gĩa ithanjĩ na agĩgĩthinga na rami. Agĩcooka agĩkomia kaana kau thĩnĩ wakĩo, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Nili. ⁴ Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga haraaya nĩguo one ũndũ ũrĩa ũngĩgakora.

⁵ Na rĩrĩ, mwarĩ wa Firaũni agĩkũrũka Nili nĩguo agethambe, nacio ndungata ciake ciaceerangaga kũu hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. Nake akĩona gĩkabũ kũu kũu ithanjĩ-inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũirĩtu ikĩgĩre. ⁶ Agĩkunũra gĩkabũ kũu na akĩona kaana kau. Agĩkaiguĩra tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, “Gaka nĩ kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷ Nake mwarĩ wa nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ, “Ngacarie mũtumia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana gaka?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi, thĩi.” Nake mũirĩtu ũcio agĩthĩi, akĩgĩra nyina wa kaana kau. ⁹ Mwarĩ wa Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya kaana gaka ũkanderere, nĩndĩrĩkũrĩhaga.” Nĩ ũndũ ũcio mũtumia ũcio akĩoya kaana kau agĩkarera. ¹⁰ Rĩrĩa kaana kau gaakũrire-rĩ, agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuĩka ta mũriũ. Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ ndakarutire maaĩ-inĩ.”

Musa Kũrĩra Midiani

¹¹ Thuutha wa Musa gũtuĩka mũndũ mũgima-rĩ, mũthenya ũmwe nĩathiire gũceera harĩa andũ ao maarĩ, nake akĩmabaara makĩrutithio wĩra na hinya. Ningĩ akĩona Mũmisiri akĩhũũra Mũhibirania, ũmwe wa andũ ake mwene. ¹² Nake acũthĩrĩria mĩena yothe na ndone mũndũ-rĩ, akĩũraga Mũmisiri ũcio, na akĩmũthika mũthanga-inĩ. ¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ akiumagara na akĩona Ahibirania eerĩ makĩrũa. Akĩũria ũrĩa wogitanĩte atĩrĩ, “Ūraringa Mũhibirania wanyu nĩkĩ?”

¹⁴ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ? Anga nĩũreciiria kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri?” Nake Musa agĩtigĩra na agĩciiria atĩrĩ, “Ūrĩa ndĩrekire no nginya ũkorwo nĩũmenyekete.”

¹⁵ Rĩrĩa Firaũni aigũre ũhoru ũcio, akĩgeria kũũragithia Musa, nowe Musa akĩũrĩra Firaũni agĩthĩi gũtũũra Midiani,* kũrĩa aikarire thĩ hakuhĩ na gĩthima. ¹⁶ Na rĩrĩ, Jethero mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani aarĩ na airĩtu ake mũgwanja, nao magĩũka gũtaha maaĩ na kũiyũria mĩharatĩ manyuithie rũũru rwa mbũri rwa ithe wao. ¹⁷ Arĩithi amwe nĩmookire na makĩngata airĩtu acio, no Musa agĩũkĩra, akĩmateithũra na akĩhe ũhiũ wao maaĩ.

¹⁸ Rĩrĩa airĩtu acio maainũkire kũrĩ ithe wao Reueli-rĩ,† akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩi gĩatũma mũcooke narua ũguo ũmũthĩ?”

¹⁹ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũmisiri ũmwe nĩatũteithũrĩre kũrĩ arĩithi; o na nĩwe ũtũtahĩre maaĩ na atũheera mbũri ciitũ maaĩ.”

²⁰ Jethero akĩmooria atĩrĩ, “Na akĩrĩ kũ?” “Mũmũtigire nĩkĩ? Thĩi mũmwĩte, oke arĩianĩre na ithũ.”

²¹ Nake Musa agĩtũkĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie. ²² Zipora agĩciara kaana ga kahĩ, nake Musa agĩgeeta Gerishomu, tondũ oigire atĩrĩ, “Nduĩkite mũgeni bũrũri wene.”

²³ Thuutha wa ihinda iraaya-rĩ, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri nĩakuire. Andũ a Isiraeli magĩcaaya nĩ ũndũ wa ũkombo, na makĩrĩrĩa Ngai; nakĩo kĩrĩro kĩao atĩ mateithio nĩ ũndũ wa ũkombo gĩgĩkinyĩra Ngai. ²⁴ Nake Ngai akĩigua gũcaaya kwao nake akĩrĩrikana kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩona gũtangĩka kwa andũ a Isiraeli, nake akĩrũmbũiya ũhoru wao.

* **2:15** Midiani aarĩ ũmwe wa ariũ a Iburahĩmu (Kĩam 25:2); andũ a Midiani maatũũraga gathigathini wa Kĩrĩma gĩa Sinai. † **2:18** Reueli nowe wetagwo Jethero, na nĩ we warĩ mũthoni-we wa Musa.

3

Musa na Kihinga Giakanaga Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Musa nĩ kũriithia arĩithagia rũũru rwa mbũri rwa mũthoni-we Jethero, mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani, nake agĩtongoria rũũru rũu rwa mbũri mwena ũũria ũngĩ wa werũ kũraya ma, na agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai.* ² Arĩ kũu-rĩ, akiumĩrĩrwo nĩ mũraika wa Jehova arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki ikiuma kihinga-inĩ. Musa akĩona atĩ o na gũtuĩka kihinga nĩgiakanaga-rĩ, gĩtiahĩaga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngũthĩ ho nĩgeetha nyone ũndũ ũyũ mũgeni, menye kĩrĩa kĩragiria kihinga kihĩe.”

⁴ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩathiĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kihinga-inĩ, “Musa! Musa!”

Nake Musa agĩtĩka, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

⁵ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgakuhĩrĩrie haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩngũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru.” ⁶ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahĩmu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akĩhitha ũthiũ wake, tondũ nĩetigĩrĩre kũrora Ngai.

⁷ Jehova akiuga atĩrĩ; “Ti-itherũ nĩnyonete mũnyamaro ya andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte kĩrĩro kĩa nĩ ũndũ wa arũgamĩrĩri a ngombo arĩa mamahinyagĩrĩria, na nĩngũrũmbũiya ũhoru wa kũnyamarĩka kwao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩnjikũrũkĩte nĩguo ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, ndĩmarute bũrũri ũcio, ndĩmatware bũrũri mwega na mwariĩ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, kũrĩa gũtũuragwo nĩ Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na rĩu kĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli nĩkĩnginyĩire, na nĩnyonete ũrĩa andũ a bũrũri wa Misiri maramahinyĩrĩria. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, thiĩ. Ndĩragũtũma kũrĩ Firaũni ũkarute andũ akwa a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akĩũria Ngai atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ũ wa gũthiĩ kwa Firaũni ngarute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Naguo ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia gĩa atĩ nĩ nĩ ngũtũmĩte: Rĩrĩa ũkaaruta andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri, nĩmũkahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ.”

¹³ Musa akĩĩra Ngai atĩrĩ, “Ingĩthiĩ kũrĩ andũ a Isiraeli ndĩmeere atĩrĩ, ‘Nĩ Ngai wa maithe manyu wandũma kũrĩ inyuĩ,’ nao manjũũrie atĩrĩ, ‘Ngai ũcio etagwo atĩa?’ ngaamacookeria atĩa?”

¹⁴ Ngai akĩĩra Musa atĩrĩ, “NĨ NDŪIRE O TA ŪRĨA NDŪIRE. Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, Ūrĩa wĩtagwo ‘NĨ NDŪIRE nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.’ ”

¹⁵ Ningĩ Ngai agĩcooka akĩĩra Musa atĩrĩ, “Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nĩandũmĩte kũrĩ inyuĩ.’ Rĩrĩ nĩrĩo rĩtwa rĩakwa nginya tene, rĩtwa rĩrĩa ndĩrĩrĩkanagwo narĩo kuuma njiarwa na njiarwa.

¹⁶ “Thiĩ, ũcookanĩrĩrie athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu nĩanyumĩrĩire akanjũra atĩrĩ: Nĩndorete na ngoona maũndũ marĩa mwĩkĩtwo kũu bũrũri wa Misiri, ¹⁷ na nĩndũite nĩngũmũruta kuuma mũnyamaro-inĩ yanyu kũu bũrũri wa Misiri, ndĩmũtware bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.’

¹⁸ “Athuuri acio a Isiraeli nĩmagagũthikĩrĩria. Ningĩ wee na athuuri acio nĩmũgathiĩ kũrĩ mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩarĩtie na ithuĩ. Nĩ ũndũ ũcio twĩtĩkĩrie tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona.’ ¹⁹ No nĩnjũũ atĩ

* 3:1 Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaĩkaine ta kĩrĩma kĩa Ngai.

mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri ndakamwĩtikĩria mũthiĩ, tiga guoko gwakwa kwa hinya kũmũhatĩrĩrie gwĩka ũguo. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩngatambũrũkia guoko gwakwa hũũre andũ a Misiri na maũndũ mothe ma magegania marĩa ngeeka thĩinĩ wao. Thuutha ũcio, nĩakamwĩtikĩria mũthiĩ.

²¹ “Na nĩngatũma mwĩtikĩrike nĩ andũ a Misiri, nĩgeetha rĩrĩa mũkoimagara, mũtikanathiĩ moko matheri. ²² Mũndũ-wa-nja o wothe Mũisiraeli nĩakahooya mũndũ wa itũũra rĩake, na ahooe mũndũ-wa-nja o wothe matũũranagia nake gwake nyũmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mũkaahumba ciana cianyu cia aanake na cia airĩtu. Na nĩ ũndũ ũcio nĩmũgataha andũ acio a Misiri.”

4

Musa Kuona Ciama

¹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ mangĩrega kũnjĩtikia kana kũnjigua, na manjĩre atĩrĩ, ‘Jehova ndakuumĩrĩire?’ ”

² Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũĩ kũũ ũrĩ nakĩo guoko?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ rũthanju.”

³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũikie thĩ.”

Musa akĩrũikia thĩ, naruo rũgĩtuĩka nyoka, nake akĩmũũria. ⁴ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũmĩnyiite mũting’oe.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akĩmĩnyiita, nayo ikĩgarũrũka, igĩtuĩka rũthanju guoko-inĩ gwake. ⁵ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo wa gũtũma metĩkie atĩ Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nĩakuumĩrĩire.”

⁶ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ikia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩikia guoko nguo-inĩ yake, na rĩrĩa aakũrutire kwarĩ na mangũ, gũkeerũha ta ira.

⁷ Jehova agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookia guoko nguo-inĩ, na rĩrĩa aakũrutire kwagarũrũkĩte gũkahaanana na mwĩrĩ ũcio ũngĩ wake.

⁸ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mangĩaga gũgwĩtikia na kũrũmbũiya kĩa kĩa mbere, no gũkorwo nĩmagetĩkia gĩa keerĩ. ⁹ No mangĩaga gwĩtikia ciama ici cieriĩ kana mage gũkũigua-rĩ, ũgaataha maaĩ kuuma Rũũĩ rwa Nili na ũmaite thĩ. Maaĩ macio ũgaataha kuuma rũũĩ nĩmagatuĩka thakame maitwo thĩ.”

¹⁰ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Wee, Mwathani, nĩũũĩ nĩ ndirĩ ndatuĩka mũndũ mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambĩrĩria kwaria na nĩ ndungata yaku. Nĩ ndirĩ mitũkĩ ya mĩario, na ndĩ rũrĩmĩ rũritũ.”

¹¹ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũũ waheire mũndũ kanua? Nũũ ũtũmaga mũndũ aage kũigua kana aremwo nĩ kwaria? Nũũ ũtũmaga mũndũ one kana atuĩke mũtumumu? Githĩ ti nĩ, Jehova? ¹² Na rĩrĩ, thĩ; nĩngakũhotithia kwaria na ngũrute ũrĩa ũkoiga.”

¹³ No Musa akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndagũthaita tũma mũndũ ũngĩ akaarie.”

¹⁴ Namo marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra Musa, akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũrũ wa nyũkwa Harũni, ũrĩa Mũlawii-rĩ, ndangĩaria? Nĩnjũũĩ no aarie wega. Arĩ njĩra-inĩ agĩũka gũgũtũnga, na nĩegũkena akuona. ¹⁵ Ũrĩmwaragĩria na ũkamwĩra ũrĩa ekuuga, na nĩngamũhotithia inyuĩ eerĩ kwaria, na ndĩmũrute ũrĩa mũgeeka.

¹⁶ Nĩakaarĩria andũ handũ haku, na agaatuĩka taarĩ we kanua gaku, nawe ũtuĩke ta ũrĩ Ngai harĩ we. ¹⁷ No oya rũthanju rũrũ nĩguo ũhotage kũringa ciama naruo.”

Musa Gũcooka Bũrũri wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agĩcooka kwa Jethero mũthoni-we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria njooke bũrũri wa Misiri kũrĩ andũ aitũ, ngarore kana nĩ kũrĩ matũire muoyo.”

Jethero akiuga atĩrĩ, “Thĩ, ndakũhoera thayũ.”

19 Na rĩrĩ, Jehova nĩarĩrie Musa arĩ o kũu Midiani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo andũ othe arĩa meendaga gũkũũraga nĩmakuĩte.” 20 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya mũtumia wake na ariũ ake, akĩmahaicia ndigiri na makĩambĩrĩria rũgendo rwa gũcooka bũrũri wa Misiri. Nake akĩoya rũthanju rwa Ngai akĩrũnyiita na guoko.

21 Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Wacooka bũrũri wa Misiri-rĩ, tigĩrĩra nĩ weka morirũ mothe marĩa ngũhotithĩtie gwĩka mbere ya Firaũni. No nĩngomia ngoro yake nĩgeetha ndagetĩkĩrie andũ mathĩ. 22 Ningĩ wĩre Firaũni atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Isiraeli nĩwe mũriũ wakwa wa irigithathi, 23 na nĩndakwĩrĩre atĩrĩ, “Reke mũriũ wakwa athĩ akaahooe.” No nĩwaregire kũmwĩtikĩria athĩ; nĩ ũndũ ũcio nĩngooraga mũriũ waku wa irigithathi.’ ”

24 Marĩ handũ harĩa mararĩrĩre marĩ rũgendo-inĩ-rĩ, Jehova akiumĩrĩra Musa, na aarĩ hakuhĩ kũmũũraga. 25 No Zipora akĩoya kahiga kaarĩ kogĩ ta kahiũ, akĩruithia mũriũ, na akĩhutithia gĩkonde kũ nyarĩrĩ cia Musa. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Titherũ ũrĩ mũthuuri wakwa wa thakame.” 26 Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtigana nake. (Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio wake oigire “ũrĩ mũthuuri wakwa wa thakame” aaragia ũhoru wa irua.)

27 Nake Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Thĩ werũ-inĩ ũgathaagane Musa.” Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtũnga Musa kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai, akĩmũhĩmbĩria. 28 Nake Musa akĩra Harũni ũrĩa wothe Jehova amũtũmĩte akoige, o na ningĩ ũhoru wa ciama ciothe iria aamwathĩte aringe.

29 Musa na Harũni magĩcookanĩrĩria athuuri a Isiraeli othe, 30 nake Harũni akĩmeera ũrĩa wothe Jehova eerĩte Musa. O na ningĩ Musa akĩringa ciama mbere yao; 31 nao magĩtũkia. Na rĩrĩa maiguire atĩ Jehova nĩameciirĩtie na akona mĩnyamaro yao-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩthathaiya.

5

Gũthondeka Maturubarĩ

1 Thuutha-inĩ Musa na Harũni nĩmathĩre kũrĩ Firaũni, makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, oigĩte ũũ: ‘Reke andũ akwa mathĩ, nĩgeetha makagĩe na gĩathĩ gĩakwa werũ-inĩ.’ ”

2 Nake Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “Jehova nĩwe ũ, atĩ ndĩmwathĩkĩre na ndekererie andũ a Isiraeli mathĩ? Nĩ ndiũũ Jehova na ndikũrekereria andũ a Isiraeli mathĩ.”

3 Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai wa Ahibirania nĩatwarĩrie. Nĩ ũndũ ũcio twĩtikĩrie tũthĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, kwaga ũguo no atũrehithĩrie mũthiro kana atũniine na rũhiũ rwa njora.”*

4 No mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩmooria atĩrĩ, “Musa na Harũni, nĩ kĩ kĩratũma mũrute andũ wĩra-inĩ wao? Cookai wĩra-inĩ wanyu!” 5 Nake Firaũni akiuga atĩrĩ, “Ta rorai, andũ a bũrũri rĩu nĩmaingĩhĩte, na inyuĩ nĩmũragiria marute wĩra.”

6 Mũthenya o ũcio Firaũni agĩatha arũgamĩrĩri a ngombo o na nyabaara cia andũ,† akĩmeera atĩrĩ, 7 “Mũtigacooke kũhe andũ a Isiraeli nyeki ya gũthondeka maturubarĩ; nĩmathĩ magecarĩrie nyeki o ene. 8 No mũmeere atĩ no nginya mathondeke maturubarĩ mũigana o ta wa mbere; mũtikamanyiihĩrie gĩthimo. Nĩ igũũta; nĩkĩo mararĩra makoiga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũthĩ tũkarutĩre Ngai witũ igongona.’ 9 Maritũhĩriei wĩra nĩgeetha makoragwo makĩruta wĩra hĩndĩ ciothe, na mũtĩge gũthikĩrĩria ũhoru wa maheeni.”

* 5:3 Gĩtũmi kĩa andũ a Isiraeli gũthĩ kũrutĩra magongona kũraiho na andũ a Misiri nĩ tondũ kũrĩ andũ a Misiri, ng’ombe ciarĩ nyamũ nyamũre (8:22). † 5:6 Arũgamĩrĩri arĩa maaroraga andũ a Isiraeli maarĩ andũ a Misiri, nacio nyabaara ciarĩ andũ a Isiraeli.

¹⁰ Nao arūgamĩrĩri a ngombo na nyabaara cia andũ magĩthiĩ makĩira andũ atĩrĩ, “Firaũni ekuuga ũũ: ‘Ndigũcooka kũmũhe nyeki rĩngĩ. ¹¹ Thiĩ mūgecarĩrie nyeki yanyu kũrĩa guothe mũrĩmĩona, no wĩra wanyu ndũkũnyihanyiihio o na hanini.’” ¹² Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurunjũkĩra bũrũri wa Misiri guothe kũngania makoni ma ngano mamatũmĩre ta nyeki. ¹³ Arūgamĩrĩri a ngombo makĩmahinyĩrĩria mũno, makameeraga atĩrĩ, “Rĩkiai wĩra ũrĩa mwagĩrĩrwo wa o mũthenya, o ta ũrĩa mwekaga rĩrĩa mwaheagwo nyeki.” ¹⁴ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũuragwo, makoorio atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩragiririe mũhingie mũigana wa maturubarĩ ma ira kana ma ũmũthĩ, ta ũrĩa mũrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthiĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaitha, makĩmũũria atĩrĩ: “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tũrerwo, ‘Thondekai maturubarĩ!’ Ndungata ciaku nĩirahũũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahĩtia.”

¹⁷ Nake Firaũni agĩcookia atĩrĩ, “Igũũta ici! Inyuĩ mũrĩ igũũta! Nĩkĩo mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũkarutĩre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo.”

¹⁹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩina-inĩ rĩrĩa meerirwo atĩrĩ, “Mũtikũnyiihĩrio mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo gũthondeka o mũthenya.” ²⁰ Rĩrĩa moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maameteraire, ²¹ nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, “Jehova aromuona na amũtuĩre ciira! Mũtũmĩte tũtuĩke kĩndũ kĩnungu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage.”

Ngai Kwĩranĩra Gũkũũra Andũ Ake

²² Musa agĩcooka kũrĩ, Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrehithĩrie andũ aya thĩina? Gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire ũndũme? ²³ Kuuma rĩrĩa ndaathiire kũrĩ Firaũni kũmwarĩria thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku, nĩareheire andũ aya thĩina, nawe ũkaaga gũteithũra andũ aku o na hanini.”

6

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Rĩu nĩũkuona ũrĩa ngwĩka Firaũni: Nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya-rĩ, nĩakamarekereria mathiĩ; na ningĩ nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya, nĩakamaingata moime bũrũri wake.”

² Ngai agĩcooka akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova. ³ Nĩ nĩ ndoimĩrĩire Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu ndĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rĩitwa rĩu rĩakwa Jehova. ⁴ O na nĩndathondekire kĩrĩkanĩro gĩakwa nao atĩ nĩngamahe bũrũri wa Kaanani, kũrĩa maatũũraga marĩ ageni. ⁵ Na makĩria-rĩ, nĩnjiguĩte gũcaaya kwa andũ a Isiraeli, arĩa matuĩtwo ngombo nĩ andũ a Misiri, na nĩndirikanĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa nao.

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova, na nĩngamwaũra icooki rĩu mũigĩrĩrwo nĩ andũ a Misiri. Nĩngamuohora mũtĩge gũcooka gũtuĩka ngombo ciao, na nĩngamũkũũra ndambũrũkĩtie guoko na ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andũ akwa kũũmbe, na nduĩke Ngai wanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire icooki-inĩ rĩa andũ a Misiri. ⁸ Na nĩngamũtwara bũrũri ũrĩa ndeeranĩire na mwĩhĩtwa nyambararĩtie guoko atĩ nĩngaahe Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nĩguo ngũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

⁹ Musa agĩkĩheana ũhoru ũcio kũrĩ andũ a Isiraeli, no matiamũguire nĩ ũrĩa maakuĩte ngoro nĩkũhinyĩrĩrio nĩ ũkombo.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹¹ “Thiĩ wĩre Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake.”

¹² No Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Isiraeli matingĩnjigua-rĩ, nĩkĩ kĩngĩtũma Firaũni anjigie, kuona njaragia ngĩtondoiraga?”

Andũ a Nyũmba ya Musa na Harũni

¹³ Ngai nĩacookire akĩaria na Musa na Harũni ũhoro wĩgĩ andũ a Isiraeli na Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.

¹⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao:

Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Rubeni.

¹⁵ Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrĩa warĩ mũriũ wa mũtumia Mũkaanani. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Simeoni.

¹⁶ Maya nĩmo maarĩ marĩitwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandĩko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũrire muoyo mĩaka 137.

¹⁷ Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimei.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatũũrire muoyo mĩaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩre Harũni na Musa. Amuramu aatũũrire muoyo mĩaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Elezaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora.

²⁵ Elezaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũirĩtu ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harũni o ũcio, marĩ na Musa, nĩo meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, “Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri kũringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nĩo maarĩirie Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, ũhoro wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri. Maarĩ Musa o ũcio na Harũni.

Harũni Kwaria Ithenya rĩa Musa

²⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩirie Musa arĩ kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, ²⁹ aamwĩrire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Jehova. ĩra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri ũrĩa wothe ngũkwĩra.”

³⁰ No Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaũni angĩkĩnjigua nĩkĩ?”

7

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “We ngũtuĩte ta Ngai harĩ Firaũni, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni egũtuĩka mũnabii waku. ² Wee ũriugaga ũrĩa wothe ndĩgwathaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni nĩwe ũrĩiraga Firaũni arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake. ³ No nĩngũtũma ngoro ya Firaũni yũme, na o na

ndaing̃hia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũrũri wa Misiri-rĩ, ⁴ ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũrũri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ũndũ wa ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁵ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aamaathĩte meke. ⁷ Musa aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana nake Harũni mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ ĩrĩa maaragia na Firaũni.

Rũthanju rwa Harũni Gũtuĩka Nyoka

⁸ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ⁹ “Rĩrĩa Firaũni arĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ringai kĩama,’ nawe Musa wĩre Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku, ũrũkie thĩ o hau mbere ya Firaũni,’ naruo rũtuĩke nyoka.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthĩ kũrĩ Firaũni, nao magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Jehova. Harũni agĩkia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaũni na anene ake, naruo rũgĩtuĩka nyoka. ¹¹ Nake Firaũni agĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magĩka o ũguo magĩtũmĩra maũgĩ mao ma ũgo. ¹² O mũndũ agĩkia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuĩka nyoka. No rũthanju rwa Harũni rũkĩmeria thanju ciao. ¹³ No rĩrĩ, ngoro ya Firaũni ĩkũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Thakame

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ngoro ya Firaũni ndĩngĩororoa; nĩaregete kũrekereria andũ mathĩ. ¹⁵ Nĩũgathiĩ kũrĩ Firaũni rũciĩnĩ agĩthĩ rũũ.* Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, na ũthĩ na rũthanju rũrĩa rwagarũrũkĩte rũgatuĩka nyoka. ¹⁶ Ũcooke ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmĩte ngwĩre ũũ: Rekereria andũ akwa mathĩ nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩuregete gũthikĩrĩria. ¹⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matuĩke thakame. ¹⁸ Thamaki iria irĩ thĩnĩ wa Rũũ rwa Nili nĩgũkua, naruo rũũ rũnunge; andũ a Misiri maremwũ nĩ kũnyua maaĩ maruo.’”

¹⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku na ũtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaru, na tũmaria o na kũrĩa guothe kũhingĩrĩrie maaĩ nakuo guothe gũtuĩke thakame. Thakame ĩkaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mĩtĩ na mĩtũngi-inĩ ya mahiga.’”

²⁰ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene ake, nake akĩgũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtuĩka thakame. ²¹ Thamaki iria ciarĩ Rũũ rwa Nili igĩkua, naruo rũũ rũkĩnunga ũũru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwũ nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothe ũkĩiyũra thakame.

²² No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, nayo ngoro ya Firaũni ĩkũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. ²³ Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthĩ nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake. ²⁴ Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuhĩ na Rũũ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingĩahotire kũnyua maaĩ ma rũũ rũu.

Mũthiro wa Ciũra

* **7:15** Warĩ mũtugo wa Firaũni guthĩ kũhooya ngai ya Rũũ rwa Nili, na nĩyo yoĩkaine ta ithe wa ngai ciothe.

²⁵ Mithenya mūgwanja nīyahītūkire thuutha wa Jehova kūgūtha maaĩ ma Nili.

8

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thiĩ kūrĩ Firaũni ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte ūũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ² Ūngĩrega kũmarekereria mathiĩ, nĩngũhũũra bũrũri waku wothe na mũthiro wa ciũra. ³ Rũũĩ rwa Nili rũkũiyũra ciũra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ūthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ūrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. ⁴ Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.’”

⁵ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaru, na tũmaria, ūtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikiumĩra ikĩiyũra bũrũri. ⁷ No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magũika maũndũ o ta macio na ūndũ wa maũgĩ mao ma ūgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri.

⁸ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjehererie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

⁹ Musa akĩira Firaũni atĩrĩ, “Wee nĩwe ngũhe gĩtũo gĩa gũtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩnĩ wa Rũũĩ rwa Nili.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgũtuĩke ūguo woiga, nĩgeetha ūmenye atĩ gũtirĩ mũndũ ūhaana ta Jehova Ngai witũ. ¹¹ Ciũra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũĩ-inĩ rwa Nili.”

¹² Na rĩrĩa Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ūhoru wĩgĩĩ ciũra iria aarehithĩirie Firaũni. ¹³ Nake Jehova agĩka o ūrĩa Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua. ¹⁴ Ikĩũnganio ikĩigwo irũndo, nacio ikĩnungia bũrũri. ¹⁵ No rĩrĩa Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩina-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ūrĩa Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Rwagĩ

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia rũthanju rwaku ūgũthe rũkũngũ rũrĩa rũrĩ thĩ,’ na bũrũri-inĩ wothe wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtuĩka rwagĩ.” ¹⁷ Nao magũika ūguo; na rĩrĩa Harũni aatambũrũkirie guoko anyiĩtĩte rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ nago, rwagĩ rũgĩtambĩrĩa andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuĩka rwagĩ. ¹⁸ No hĩndĩ ĩrĩa aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ūgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩa andũ na nyamũ.

¹⁹ Aringi acio a ciama makĩira Firaũni atĩrĩ, “Ūyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ūrĩa Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngi

²⁰ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciinĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthiĩ Rũũĩ rwa Nili, ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre. ²¹ Ūngĩaga kũreka mathiĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngĩ, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcirehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikĩiyũra ngĩ, o na ningĩ ciyũre thĩ kũrĩa guothe marĩ.

22 “No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũrĩa andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngi kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. 23 Nĩngekĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩama gĩkĩ gĩgekĩka.’”

24 Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngi mĩrumbĩ mĩnene ikĩyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, naguo bũrũri wa Misiri wothe ũkĩanangwo nĩ ngi icio.

25 Nĩngĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

26 No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maitho-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũũra na mahiga nyuguto? 27 No nginya tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũrĩa atwathĩte.”

28 Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathiĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooera.”

29 Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarĩkia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngi nĩikoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

30 Musa agĩkiuma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, 31 nake Jehova agĩka ũrĩa Musa aamũhoire; nacio ngi ikĩherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngi yatigarire. 32 No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9

Mũthiro wa Kũniina Ũhiũ

1 Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.” 2 ũngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, 3 guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũrĩa ũrĩ ũrĩithio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’onde na mbũri. 4 No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisiraeli igũkua.’”

5 Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” 6 Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ũhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ya Mũisiraeli yakuire. 7 Firaũni agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru, nao makĩona atĩ gũtiarĩ nyamũ o na imwe ya andũ a Isiraeli yakuite. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

8 Nĩngĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩrĩa inene, nake Musa amĩikie igũrũ mbere ya Firaũni. 9 Mbiro iyo nĩngatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mĩrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe.”

10 Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩoya mbiro kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmĩikia igũrũ, namo mahũha ma ironda makiumĩra mĩrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. 11 Aringi ciama a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo,* hamwe na andũ othe a bũrũri wa

* 9:11 Mũthiro ũyũ wahũũrĩre aringi a ciama a bũrũri wa Misiri, no iyo ingĩ yerekeirio kũrĩ indo iria ciahooyagwo nĩ andũ a Misiri.

Misiri. ¹² No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

¹³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ũkĩra rũciinĩ tene, ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makahooe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngũtũmĩre mĩthiro yakwa yothe ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩngĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũra na ngahũra andũ aku na mũthiro ũria ũngĩmũniinĩte inyuothe thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩtie nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩtwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe. ¹⁷ No wĩyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagiria mathiĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe njũru mũno, itarĩ yoiria ĩngĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩria Misiri kwambĩriirie gũtũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Gĩathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe iria ũrĩ nacio mũgũnda itonyio handũ ingĩgitia, tondũ mbura ĩyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ũrĩ nja kana nyamũ itarehetwo mũciĩ o yothe na ĩrĩ kũu mũgũnda no ĩgũkua.’ ”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ wao nyũmba thĩinĩ. ²¹ No arĩa mateetigĩrĩre kiugo kĩa Jehova maatigire ngombo ciao na ũhiũ wao mĩgũnda-inĩ.

²² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩria Musa aatambũrũkirie rũthanju arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuria mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe ĩgĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩria kũuru mũno kĩonekanĩte bũrũri wothe wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura ĩyo ya mbembe ĩkiura bũrũri wothe wa Misiri, ĩkiurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; ĩgĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na ĩgĩkahũra mĩtĩ yothe. ²⁶ Kũndũ kũria mbura ĩyo ya mbembe ĩtoirire no bũrũri wa Gosheni, kũria andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩte. ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũiganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mũtigũikara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũura rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ĩngĩ ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. ³⁰ No nĩnjũũĩ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

³¹ (Ũguta na cairi nĩciathũkirio, nĩ ũndũ cairi nĩyarutĩte magira, naguo ũguta ũkaruta kĩro. ³² No rĩrĩ, ngano o na guthemethu itiathũkirio, tondũ itiarĩ ngũrũ.)

³³ Hĩndĩ ĩyo Musa akĩhehera harĩ Firaũni na akiuma nja ya itũura inene. Agĩtambũrũkia moko amaroretie na kũrĩ Jehova; marurumĩ na mbura ya mbembe ĩgĩthira, na gũtiacookire kuura. ³⁴ Rĩria Firaũni onire atĩ mbura ya mbembe na marurumĩ nĩciathira akĩhia rĩngĩ; we na anene ake makĩũmia ngoro ciao. ³⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngoro ya Firaũni yarĩ nyũmũ na ndangĩarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ, o ta ũria Jehova aarĩtie na kanua ka Musa.

10

Mũthiro wa Ngigĩ

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni, nĩgũkorwo nĩnyũmĩtie ngoro yake na ngoro cia anene ake nĩgeetha ninge ciama ici ciakwa gatagatĩ-inĩ kao; ² nĩguo mũkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ũrĩa ndokĩriire andũ a Misiri, na ũrĩa ndaringire ciama ciakwa gatagatĩ-inĩ kao, nĩguo mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthiĩ kũrĩ Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: ‘Ūgũikara nginya rĩ ũregete kũnjĩnyihĩria? Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ⁴ Warega kũmarekereria-rĩ, rūciũ nĩngarehithia ngigĩ bũrũri ũyũ wanyu. ⁵ Ikaiyũra thĩ, imĩhumbĩre yage kuoneka. Nũkarĩa kĩrĩa gĩothe gĩtigĩtio nĩ mbura ya mbembe, o na irĩe mĩtĩ yothe irĩa irakũra mĩgũnda-inĩ yanyu. ⁶ Ikaiyũra nyũmba ciaku, na cia anene aku, na cia andũ othe a Misiri, ũndũ maithe manyu kana maguuka manyu matarĩ mona kuuma rĩrĩa mambĩriire gũtũura bũrũri ũyũ nginya rĩu.’ ” Nake Musa akĩgarũrũka akĩeherera Firaũni.

⁷ Anene a Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũndũ ũyũ egũtũura arĩ mũtego harĩ ithuĩ? Rekereria andũ aya mathiĩ, nĩgeetha makahoe Jehova Ngai wao. Ndũramenya atĩ bũrũri wa Misiri nĩwanangĩtwo?”

⁸ Musa na Harũni magĩcookio kũrĩ Firaũni. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkahoe Jehova Ngai wanyu; no rĩrĩ, nĩ arĩkũ megũthiĩ?”

⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthiĩ na andũ aitũ arĩa ethĩ o na arĩa akũrũ, tũthiĩ na aanake na airĩtu aitũ, na tũthiĩ na ũhiũ witũ wothe, tondũ tũrathiĩ gũkũngũira Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ Jehova arogĩkara na inyuĩ ingĩmũrekereria mũthiĩ na atumia anyu na ciana cianyu-ĩ! Hatirĩ njanja mũrĩ na muoroto mũũru. ¹¹ Aca! Thiĩ o arũme oiki,* mũthiĩ mũhooe Jehova, nĩgũkorwo ũguo nĩguo mũkoretwo mũkĩenda.” Nao Musa na Harũni makĩingatwo, makĩehera mbere ya Firaũni.

¹² Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri nĩgeetha ngigĩ ciũke ciyũre bũrũri ũyũ wothe, nacio irĩe kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ, kĩrĩa gĩothe gĩatigirio nĩ mbura ya mbembe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia rũthanju rwake igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri, nake Jehova agĩtũma rũhuho ruumĩte irathĩro rũhurutane kũu bũrũri ũcio mũthenya wothe na ũtukũ wothe. Gũgĩkinya rūciinĩ rũhuho rũu nĩ rwarehete ngigĩ. ¹⁴ Nacio ngigĩ icio ikĩhithũkĩra bũrũri wa Misiri wothe na igĩkara kũndũ guothe bũrũri-inĩ irĩ nyingĩ mũno. Mbere iyo gũtiagĩte mũthiro wa ngigĩ ta ũcio na gũtikagĩa ũngĩ ta ũcio. ¹⁵ Ikĩhumbĩra thĩ yothe o nginya ikĩira. Ikĩrĩa kĩrĩa gĩothe gĩatigarĩtio nĩ mbura ya mbembe, kĩrĩa gĩothe gĩakũraga mĩgũnda o na matunda marĩa maarĩ mĩtĩ-inĩ. Gũtirĩ kĩndũ kĩgũ gĩatigarire mũtĩ-inĩ kana mũmera bũrũri-inĩ wothe wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaũni agĩita Musa na Harũni narua, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wanyu, o na inyuĩ nĩndĩmwĩhĩrie. ¹⁷ Rĩu ndekeraĩ mehia makwa o rĩngĩ na mũhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mũthiro ũyũ mũũru.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Musa akĩeherera Firaũni agĩthiĩ akĩhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akĩgarũra rũhuho, akĩrũtua rũhuho rũnene rwa kuuma ithũiro, naruo rũkĩũmbũra ngigĩ icio, rũgĩcitwara Iria-inĩ Itune. Gũtirĩ gakigĩ o na kamwe gaatigarire bũrũri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ.

Mũthiro wa Nduma

* **10:11** Arũme no-o metĩkĩrĩtio kũhooya thĩinĩ wa ndini ya andũ a Misiri.

²¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie igũrũ matu-inĩ nĩgeetha nduma ñiyũre bũrũri wa Misiri, nduma ñngĩhutĩka.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akũroretie igũrũ matu-inĩ, nayo nduma nene ñkĩiyũra bũrũri wa Misiri mĩthenya ñtatũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kuona ũrĩa ũngĩ kana oime gwake handũ ha mĩthenya ñtatũ. No andũ a Isiraeli, othe kũrĩa maikaraga kwarĩ na ũtheri.

²⁴ Ningĩ Firaũni agĩta Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ mũkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathiĩ na inyuĩ; no rĩrĩ, mũtige ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ũtwĩtikĩrie tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona na maruta ma njino. ²⁶ Ũhiũ witũ no nginya tũthiĩ nago; gũtirĩ o na ihũngũ tũgũtiga na thuutha. No nginya tũhũthĩre imwe ciacio tũkĩhooya Jehova Ngai witũ, na tũtingĩmenya nĩ irĩkũ irĩbatarania mahooya-inĩ nginya tũkinye kũu.”

²⁷ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũmarekereria mathiĩ. ²⁸ Firaũni akĩira Musa atĩrĩ, “Uma, ũnjeherere! Wĩmenyerere ndũkanooke mbere yakwa rĩngĩ! Mũthenya ũrĩa ũkoona ũthiũ wakwa, no gũkua ũgaakua.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ta ũguo woiga, ndigooka mbere yaku rĩngĩ.”

11

Mũthiro wa Marigithathi

¹ Na rĩrĩ, Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Nĩngũrehere Firaũni na bũrũri wa Misiri mũthiro ũngĩ ũmwe. Thuutha ũcio, nĩakamũrekereria mũthiĩ mume gũkũ, na rĩrĩa ageeka ũguo, nĩkũmũingata akaamũingata biũ. ² Īra arũme othe, o hamwe na andũ-a-nja mahooe andũ a matũũra mao indo cia betha na cia thahabu.” ³ (Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri, na Musa we mwene aarĩ mũtĩku mũno kũu bũrũri wa Misiri nĩ anene a Firaũni o na andũ arĩa angĩ.)

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Kũrĩ ta ũtukũ gatagatĩ nĩngatuĩkania bũrũri wa Misiri wothe. ⁵ Mwana wothe wa kahĩ wa irigithathi gũkũ bũrũri wa Misiri nĩagaakua, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, rĩrĩa rĩkaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa ngombo ya mũirĩtu, ũrĩa ũrutaga wĩra gĩthĩ-inĩ, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo. ⁶ Nĩgũkaagĩra kĩrĩro kĩnene bũrũri wa Misiri wothe, kĩrĩro kĩũru gĩtarĩ gĩakorwo kuo, na gĩtakagĩra kuo rĩngĩ o na rĩ. ⁷ No gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, gũtirĩ ngui ñgaakũgĩra mũndũ, kana ñkũgĩre nyamũ.’ Hĩndĩ ñyo nĩũkamenya atĩ Jehova nĩekĩrĩte ngũũrani harĩ andũ a Misiri na andũ a Isiraeli. ⁸ Anene aya aku othe magooka kũrĩ nĩ, manyinamĩrĩre makiugaga atĩrĩ, ‘Thiĩ, we mwene o na andũ arĩa makũrũmĩrĩre!’ Thuutha ũcio nĩngathiĩ.” Hĩndĩ ñyo Musa, acinĩtwo nĩ marakara, akĩeherera Firaũni.

⁹ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Firaũni nĩakarega gũkũigua, nĩgeetha morirũ makwa gũkũ bũrũri wa Misiri mongererereke.” ¹⁰ Musa na Harũni nĩmarĩngire morirũ maya mothe mbere ya Firaũni, no Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, na ndaigana kũrekereria andũ a Isiraeli moime bũrũri-inĩ wake.

12

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹ Jehova akĩira Musa na Harũni marĩ kũu bũrũri wa Misiri atĩrĩ, ² “Mweri ũyũ nĩguo ũgũtuĩka mweri wa mbere harĩ inyuĩ, ũtuĩke mweri wa mbere wa mwaka wanyu. ³ Īrai andũ othe a Isiraeli atĩ mũthenya wa ikũmi mweri ũyũ, o mũndũ akanyĩtĩra andũ a nyũmba yake gatũrũme; o nyũmba gatũrũme kamwe. ⁴ Nyũmba ñngĩgakorwo ñrĩ nini mũno, ũndũ ñtangĩniina gatũrũme kamwe-rĩ, nĩmanyĩtanĩre gatũrũme kamwe na nyũmba ñrĩa mahakanĩte nayo, marĩkĩtie gwĩtara mũigana wao

meturanĩire. Rorai na mūtue wega nĩ tūtūrũme tũigana tũkabatarania kũringana na mūrĩire wa o mũndũ. ⁵ Nyamũ iria mũgũthura no nginya ikorwo irĩ tūtūrũme twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na itarĩ na kaũũgũ, na mũgaaciruta kuuma harĩ ng'ondũ kana mbũri. ⁶ Cimenyererei nginya mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri, hĩndĩ ĩrĩa andũ othe a Isiraeli magaacithĩnja hwaĩ-inĩ. ⁷ Hĩndĩ ĩyo makooya thakame ĩmwe ya tūtūrũme tũu, nao mamĩhake hingĩro-inĩ cia igũrũ na cia mĩena ya mũrango wa nyũmba ĩrĩa makaarĩra tūtūrũme tũu. ⁸ Ũtukũ o ũcio makaarĩa nyama icio ihĩhĩtio na mwaki, marĩanĩrie na nyeni ndũrũ na mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. ⁹ Mũtikanarĩe nyama irĩ njĩthĩ kana itherũkĩtio na maaĩ, no ihĩhio na mwaki, mūtwe, na magũrũ o na nyama cia nda. ¹⁰ Mũtikanatigie imwe ciacio ikinyĩrie rũciinĩ; iria ingĩtigara nginya rũciinĩ, no nginya mũgaacicina. ¹¹ Ũũ nĩguo mũkaarĩa nyama icio: mũkorwo mwĩhotorete mĩcibi yanyu njohero, na iraatũ cianyu irĩ magũrũ,* na mĩtirima yanyu ĩrĩ moko. Mũgaacirĩa naihenya; ĩyo nĩyo Bathaka ya Jehova.

¹² “O ũtukũ ũcio nĩngatuĩkanĩria bũrũri wa Misiri, na nĩngooraga marigithathi mothe ma andũ na ma nyamũ, na nĩngatuĩra ngai cia bũrũri wa Misiri ciothe ciira. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹³ Thakame ĩyo ĩgaatuĩka rũri rwanyu nyũmba-inĩ iria mũgaakorwo mũrĩ, na rĩrĩa ngoona thakame-rĩ, no kũmũhĩtũka ngaamũhĩtũka. Gũtirĩ mũthiro ũkamũhutia hĩndĩ ĩrĩa ngaahũura bũrũri wa Misiri.

¹⁴ “Mũthenya ũcio nĩmũrĩũririkanaga; ũkũngũyagĩrei harĩ njiarwa iria igooka ũrĩ wa gĩathĩ kĩa Jehova, ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũura. ¹⁵ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. Mũthenya wa mbere mũkeheria ndawa ya kũmbia kuuma nyũmba cianyu,† nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ ndawa ya kũmbia kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũgwanja-rĩ, nĩakaingatwo eherio harĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Gĩai na kĩũngano gĩtheru mũthenya wa mbere, na mũgĩe na kĩngĩ mũthenya wa mũgwanja. Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ mĩthenya ĩyo, tiga o wa kũhaarĩria irio cia kũrĩno nĩ mũndũ wothe, ũguo noguo mũngĩka.

¹⁷ “Kũngũirai Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Ndawa ya Kũmbia, tondũ nĩ mũthenya ũyũ kĩũmbe ndamũrutire mũrĩ ikundi kuuma bũrũri wa Misiri. Kũngũirai mũthenya ũyũ ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũura nginya njiarwa iria igooka. ¹⁸ Mweri wa mbere mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, kwambĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna, nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mĩrango ĩrĩ na ũmwe. ¹⁹ Handũ ha matukũ mũgwanja, gũtikoneke ndawa ya kũmbia mĩgate nyũmba-inĩ cianyu. Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia nĩakaingatwo athengio mũngĩ-inĩ wa Isiraeli, arĩ mũgeni, kana aciarĩtwo arĩ Mũisiraeli. ²⁰ Mũtikanarĩe kĩndũ gũkĩrĩtwo ndawa ya kũmbia. Kũrĩa guothe mũgaatũura, mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũmbia.”

²¹ Nake Musa agĩta athuuri a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ o narua mũgathuure nyamũ nĩ ũndũ wa nyũmba cianyu na mũthĩnje gatũrũme ka Bathaka. ²² Oyai kĩohe kĩa mahuti ma mũthobi, mũgĩtobokie karaĩ-inĩ karĩ na thakame, mũcooke mũmĩhake hingĩro ya igũrũ ya mũrango, o na mĩena yeerĩ ya hingĩro cia mũrango. Gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkuuma nja ya nyũmba yake nginya rũciinĩ. ²³ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova arĩtuĩkania bũrũri nĩguo orage andũ a Misiri-rĩ, nĩarĩona thakame ĩyo irĩ igũrũ na mĩena ya hingĩro cia mĩrango, nake ahĩtũke mũromo wa nyũmba ĩyo, na nĩakagiria mũniinani atoonye nyũmba cianyu amũũrage.

* **12:11** Ndwarĩ mūtugo wa andũ hĩndĩ ĩyo kũrĩa mekĩrĩte iraatũ na makeyoha mĩcibi, nĩ tondũ maarutaga iraatũ magĩtoonya nyũmba kana hema. † **12:15** Gĩathĩ kĩa Bathaka no kĩo kĩoikaine na rĩtwa rĩngĩ ta Gĩathĩ kĩa Mũgate ũtarĩ mwĩkĩre ndawa ya kũmbia.

²⁴ “Athĩkĩrai ũrutani ũyũ taarĩ watho wa gũtũũra wathĩkagĩrwo nĩ inyuĩ na njiaro cianyu. ²⁵ Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova akaamũhe ta ũrĩa eranĩire-rĩ, mũkaamenyagĩrĩa gĩathĩ gĩkĩ. ²⁶ Na rĩrĩa ciana cianyu ikamũũria atĩrĩ, ‘Gĩathĩ gĩkĩ kiugĩte atĩa harĩ inyuĩ?’ ²⁷ Mũgaaciĩra atĩrĩ, ‘Nĩ igongona rĩa Bathaka rĩa kũrutĩra Jehova, ũrĩa waagararire nyũmba cia andũ a Isiraeli kũu bũrũri wa Misiri, na akĩhonokia andũ a nyũmba ciitũ hĩndĩ ĩrĩa ooragire andũ a Misiri.’” Nao andũ makĩnamĩrĩria mothiũ mao, makĩhooya. ²⁸ Andũ a Isiraeli magĩgĩka o ũrĩa Jehova aathire Musa na Harũni.

²⁹ O ũtukũ gatagatĩ Jehova akĩũraga marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, ũrĩa waikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa mũndũ muohe ũrĩa warĩ njeera na marigithathi ma mahiũ mothe. ³⁰ Firaũni na anene ake othe o na andũ a Misiri othe, magĩũkĩra kũrĩ o ũtukũ, nakuo gũkĩgĩa kĩrĩro kĩnene kũu bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo gũtiarĩ nyũmba ĩtaarĩ na mũndũ wakuĩte.

Thaama

³¹ O ũtukũ ũcio, Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ũkĩrai! Ehererai andũ akwa, inyuĩ o na andũ a Isiraeli othe! Thiĩ mũgatungatĩre Jehova o ta ũrĩa mũũrĩtie. ³² Oyai ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe o ta ũrĩa mũroigĩte na mũthĩ. Na mũndathime o na nĩ.”

³³ Nao andũ a Misiri makĩhĩka andũ acio moime bũrũri ũcio na ihenya, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Kwaga ũguo, tũgũkua ithuothe!” ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩoya kĩmere kĩa gĩtanekĩrwo ndawa ya kũmbia, na magĩgĩkuua na ciande, nayo mĩharatĩ yoohereirwo nguo-inĩ. ³⁵ Nao andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa meerĩtwo nĩ Musa na makĩhooya andũ a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguo. ³⁶ Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri nao makĩmahe kĩrĩa gĩothe meetirie; nĩ ũndũ ũcio magĩtaha indo cia andũ a Misiri.

³⁷ Andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria rũgendo kuuma Ramesese magĩthĩ Sukothu. Arũme arĩa metwaraga na magũrũ maarĩ ta 600,000 hategũtarwo atumia na ciana. ³⁸ Na andũ angĩ aingĩ nĩmathiire na makĩambatania nao, hamwe na ndũũru nene cia mahiũ ma mbũri na ng’ombe. ³⁹ Kĩmere kĩrĩa maarutĩte bũrũri wa Misiri nĩkĩo maatũmirire gũthondeka mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. Kĩmere kũu gĩtiarĩ na ndawa ya kũmbia tondũ nĩkũingatwo maingatirwo bũrũri wa Misiri, na matiigana kũgĩa na ihinda rĩa kũhaarĩria irio ciao.

⁴⁰ Ihinda rĩrĩa andũ a Isiraeli maatũũrĩre bũrũri wa Misiri nĩ mĩaka 430. ⁴¹ Harĩa mĩaka ĩyo 430 yathĩrĩire-rĩ, mũthenya o ro ũcio, nĩguo ikundi ciothe cia andũ a Jehova cioimire bũrũri wa Misiri. ⁴² Tondũ ũtukũ ũcio nĩguo Jehova aikarire eiguĩte nĩguo amarute bũrũri wa Misiri-rĩ, na ũtukũ ũyũ nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩkaraga meiguĩte nĩguo matĩage Jehova njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.

Mĩhingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Maya nĩmo mawatho ma Bathaka:

“Gũtirĩ mũgeni ũngĩrĩa Bathaka ĩyo. ⁴⁴ Ngombo o yothe ũgũrĩte no ĩrĩe Bathaka ĩyo thuutha wa kũmĩruithia, ⁴⁵ no mũrarĩrĩri kana mũruti wĩra wa mũcaara ndakanamĩrĩe.

⁴⁶ “No nginya ĩrĩĩagĩrwo thĩinĩ wa nyũmba o ĩmwe, mũtikanoimie nyama o na ĩrĩkũ nja ya nyũmba. Mũtikanoine ihĩndĩ o na rĩmwe rĩayo. ⁴⁷ Mũingĩ wothe wa Isiraeli no nginya ũkũngũire Bathaka.

⁴⁸ “Mũgeni ũtũũrĩte thĩinĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũira Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angĩkũngũira Bathaka ta mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ. Gũtirĩ mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruu

ũngĩrĩa Bathaka. ⁴⁹ Watho o ũcio noguo ũgwatha arĩa maciarĩtwo marĩ a bũrũri, o na ageni arĩa matũũranagia na inyuĩ.”

⁵⁰ Andũ a Isiraeli othe magĩka o ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni. ⁵¹ Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

13

Kwamũrwo kwa Marigithathi

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ.”

³ Nake Musa akĩra andũ atĩrĩ, “Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mũtikarĩage kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia. ⁴ Ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthĩ. ⁵ Rĩrĩa Jehova akaamũkinyia bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajebusi bũrũri ũrĩa eehĩtire mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩrĩ, mũkaamenyagĩrĩra gĩathĩ gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ: ⁶ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ ũndũ wa Jehova. ⁷ Rĩragai mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja; gũtikoneke kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũmbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. ⁸ Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩrĩ, ‘Ndĩreka ũũ tondũ wa ũrĩa Jehova aanjĩkĩre rĩrĩa ndoimire bũrũri wa Misiri.’ ⁹ Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ gwaku, na kĩririkania ũthiũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩrũĩkaraga iromo-inĩ ciaku. Nĩgũkorwo Jehova nĩakũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰ No nginya mũrũmie watho ũyũ mwathane ihinda rĩraguo rĩakinya, mwaka o mwaka.

¹¹ “Thuutha wa Jehova kũmũkinyia bũrũri wa Akaanani na amũhe guo, o ta ũrĩa eeranĩre na mwĩhĩtwa kũrĩ inyuĩ o na maithe manyu ma tene-rĩ, ¹² nĩmũkahe Jehova maciaro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ũhiũ wanyu nĩ ma Jehova. ¹³ Mũgaakũũraga irigithathi o rĩothe rĩa ndigiri na gatũrũme,* no mũngĩaga kũrĩkũũra-rĩ, mũriune ngingo. Kũũragai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴ “Matukũ-inĩ marĩa magooka, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, ‘Ũũ nĩ kuuga atĩa?’ mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova aatũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũruta bũrũri wa ũkombo, na guoko gwake kwa hinya. ¹⁵ Rĩrĩa Firaũni omirie mũtwe akĩrega gũtũrekereria-rĩ, Jehova nĩooragire marigithathi ma bũrũri wa Misiri mothe, andũ o na nyamũ. ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndutĩre Jehova igongona rĩa njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakũũra mũriũ wakwa wothe wa irigithathi. ¹⁶ Naguo ũndũ ũcio ũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ gwaku, o na ũtuĩkage kĩonania gũkĩrĩtwo ũthiũ-inĩ waku, atĩ Jehova nĩatũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’ ”

Kũringa Iria Itune

¹⁷ Rĩrĩa Firaũni aarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ-rĩ, Ngai ndaamatongoreirie njĩra-inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti,† o na gũtuĩka ĩyo nĩyo yarĩ njĩra ĩrĩa nguhi. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, “Mangĩcemanía na mbaara-rĩ, maahota

* **13:13** Ndigiri ndĩngĩarutĩrwo Ngai ta igongona, no watho nĩwetĩkĩrĩtie ikũũranio na ndũrũme. † **13:17** Njĩra ĩno nĩyo yarĩ nguhi kuuma Gosheni gũthiĩ Kaanani, na nĩyarangagĩrwo nĩ andũ a Misiri.

kwĩricũkwo, macooke bũrũri wa Misiri.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtongoria andũ acio mathiũrũrũkĩire njĩra ya werũ-inĩ merekeire Iria Itune. Andũ a Isiraeli maambatire makiuma bũrũri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.

¹⁹ Musa nĩakuire mahĩndĩ ma Jusufu, nĩ ũndũ Jusufu nĩehĩtithĩtie ariũ a Isiraeli na mwĩhĩtwa. Oigĩte atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩakamũteithia, na inyuĩ hĩndĩ iyo no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁰ Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kambĩ ciao Ethamu ndeere-inĩ cia werũ. ²¹ Mũthenya, Jehova aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ gĩa itu gĩa kũmoonoreria njĩra, na ũtukũ-rĩ, aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki amamũrĩkĩire njĩra, nĩgeetha mahote gũthiĩ mũthenya o na ũtukũ. ²² Gĩtugĩ gĩa itu mũthenya kana gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ, gũtirĩ kĩaheraga handũ hakĩo mbere ya andũ acio.

14

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema gũkuhĩ na Pi-Hahirothu, gatagatĩ ka Migidoli na iria. Nĩmambe hema hũgũrũrũ-inĩ cia iria, kũng’ethanĩra na Baali-Zefoni. ³ Firaũni nĩageciiria atĩrĩ, ‘andũ a Isiraeli marĩ na kĩrigiicano no kũũrũra marorũra bũrũri-inĩ, mahingĩrĩirio nĩ werũ.’ ⁴ Na nĩngomia ngoro ya Firaũni, nake nĩakamaingatithia. No nĩ mwene nĩngegĩra na riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake yothe ya ita, nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka o ũguo merĩtwo.

⁵ Rĩria mũthamaki wa bũrũri wa Misiri eerirwo atĩ andũ acio nĩmorĩte-rĩ, Firaũni na anene ake makĩricũkwo ũhoro ũcio, magĩkiuga atĩrĩ, “Hĩ! Tweka atĩa? Twarekereria andũ a Isiraeli mathiĩ na ithuĩ tuorĩrwo nĩ ũtungata wao?” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ngaari yake ya ita ihaarĩrio, na agĩthiĩ na mbũtũ yake ya ita. ⁷ Agĩthiĩ na ngaari cia ita 600 iria njega mũno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingĩ ciothe cia bũrũri wa Misiri, ciothe irũgamĩrĩrwo nĩ anene. ⁸ Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na nĩ ũndũ ũcio akĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya arĩa moimagarĩte makinyũkĩtie na ũcamba. ⁹ Andũ a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi, na thigari, makĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya makĩmakinyĩra harĩa maambĩte hema rũteere-inĩ rwa iria, hakuhĩ na Pi-Hahirothu kũng’ethera Baali-Zefoni.

¹⁰ Firaũni akuhĩrĩria-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũgũra, makĩona andũ a Misiri mamoiĩte thuutha makĩmaka mũno, magĩkaĩra Jehova. ¹¹ Makĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra gũtaarĩ bũrũri wa Misiri, nĩguo ũtũrehe tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ? Nĩ atĩa ũũ ũtwĩkĩte ũgatũruta bũrũri wa Misiri? ¹² Githĩ tũtiakwĩre tũrĩ o bũrũri wa Misiri atĩ ũtigane na ithuĩ, ũreke tũtungatĩre andũ a bũrũri wa Misiri? Kũngĩarĩ wega tũtungatĩre andũ a Misiri kũrĩ gũkuĩra werũ-inĩ!”

¹³ Musa agĩcookeria andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Mwĩhaandei wega, na nĩmũkuona ũhonokio ũrĩa Jehova ekũmũrehere ũmũthĩ. Andũ a Misiri aya mũrona ũmũthĩ, mũtikamona rĩngĩ. ¹⁴ Jehova nĩekũmũrũrĩra, mũbatie o gũkara mũhooreire.”

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūrangaĩra nĩkĩ? ĩra andũ a Isiraeli mathiĩ na mbere. ¹⁶ Oya rũthanju rwaku, na ũtambũrũkie guoko igũrũ wa iria ũgayanie maaĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli matũkanĩrie iria-inĩ, mathiĩrĩre thĩ nyũmũ. ¹⁷ Nĩngũmia ngoro cia andũ a Misiri nĩgeetha o nao mamarũmĩrĩre. Na nĩngegĩra riiri nĩ ũndũ wa Firaũni na mbũtũ yake ya ita, o na nĩ ũndũ wa ngaari ciake cia ita, o na andũ ake arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi. ¹⁸ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova hĩndĩ iyo ngegĩra riiri nĩ ũndũ wa Firaũni, na ngaari ciake cia ita na andũ ake arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Ngai ũrĩa wathiiaga atongoretie mbũtũ ya thigari cia Isiraeli, akĩehera agĩcooka thuutha wao. Gĩtugĩ gĩa itu nakĩo gĩkiuma hau mbere, gĩkĩrũgama thuutha wao, ²⁰ gĩkĩgĩa gatagatĩ ga thigari cia Misiri na cia Isiraeli. Ũtukũ wothe itu rĩu rĩgĩkĩra nduma mwena ũmwe, na ũtheri mwena ũrĩa ũngĩ; nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ andũ makuhĩrĩrie arĩa angĩ ũtukũ wothe.

²¹ Ningĩ Musa agĩtambũrũkia guoko igũrũ wa iria, na ũtukũ wothe Jehova agĩtindĩka iria na thuutha na ũndũ wa rũhuho rwa kuuma mwena wa irathĩro, na agĩtũma hau hatũke thĩ nyũmũ. Maaĩ macio makĩgayũkana, ²² nao andũ a Isiraeli makĩringa iria mahĩtũkĩire thĩ nyũmũ, maaĩ marũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho.

²³ Nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi makĩmarũmĩrĩra nginya iria-inĩ. ²⁴ Rũciinĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, Jehova agĩcũthĩrĩria mbũtũ ya ita ya andũ a Misiri arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki na gĩa itu, nake akĩmĩrigiica. ²⁵ Agĩtũma magũrũ ma ngaari ciao cia ita macomoke nĩgeetha makorwo na thĩina wa gũcitwarithia. Nao andũ a Misiri makiuga atĩrĩ, “Nĩtũũrei twehere harĩ andũ aya a Isiraeli! Jehova nĩwe ũramarũrĩra kũrĩ andũ a Misiri.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko igũrũ wa iria nĩgeetha maaĩ macooke mahubanĩrie andũ a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi.” ²⁷ Musa agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ wa iria, na gũgĩkĩarĩ, iria rĩgĩcooka gũtherera o ta mbere. Nao andũ a Misiri makĩgeria kũrĩrĩra, no Jehova akĩmahubanĩria iria-inĩ thĩinĩ. ²⁸ Maaĩ magĩcookana, magĩthika ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi; nĩo mbũtũ yothe ya Firaũni ĩrĩa yarũmĩrĩrie andũ a Isiraeli iria-inĩ. Gũtirĩ o na ũmwe wao wahonokire.

²⁹ No andũ a Isiraeli maaringire iria magereire njĩra nyũmũ, rũthingo rwa maaĩ rũrũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho. ³⁰ Mũthenya ũcio Jehova akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, nao andũ a Isiraeli makĩionera ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũrĩa Jehova onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magĩtigĩra Jehova na makĩmwĩhoka o na makĩhoka Musa ndungata yake.

15

Rwĩmbo rwa Musa na Miriamu

¹ Hĩndĩ ĩyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova rwĩmbo rũrũ:

“Nĩngũinĩra Jehova,

nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

Mbarathi amĩkĩtie iria-inĩ hamwe na mũmĩhaici.

² Jehova nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;

nĩwe ũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

Nĩwe Ngai wakwa na nĩndĩmũgocaga,

Nĩwe Ngai wa baba na nĩndĩmũtũũgagĩria.

³ Jehova nĩ njamba ya ita;

Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaũni na mbũtũ yake aamĩikirie iria-inĩ.

Anene arĩa ega mũno a Firaũni moorĩire maaĩ-inĩ ma Iria Itune.

⁵ Maaĩ marĩa mariku nĩmamathikĩte;

Nao magakĩrikĩra kũrĩa kũriku ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo kwarĩ gwa kũgeganĩa, gũkagĩa hinya.

Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũnene waku wa mageganĩa,

nīwakurumanirie arīa magũũkĩrĩire.
 Nīwaitũrũire marakara maku mahiũ;
 makĩmacina taarĩ mahuti.
 8 Na ũndũ wa mũrurumo wa mĩhũmũ ya maniũrũ maku-rĩ,
 maaĩ nĩmeiganĩrĩire hĩba.
 Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama ta rũthingo;
 maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩnyiitana gatagatĩ ka iria.

9 “Thũ nayo yetĩite, ikoiga atĩrĩ,
 ‘Nĩngamarũmirĩra na ihenya, ndĩmakinyĩre.
 Ngagayania indo iria matahĩte,
 ndũhũũnĩrĩrie nacio.
 Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora,
 nakuo guoko gwakwa kũmaniine.’
 10 No wahuhire rũhuho rũkĩhurutana,
 narĩo iria rĩkĩmathika,
 makĩrika ta kĩgera maaĩ-inĩ maingĩ.

11 “Wee Jehova-rĩ, nũũ ũhaana tawe harĩ ngai ciothe?
 Nũũ ũhaana tawe,
 wee ũrĩ ũtheru wa magegania,
 wee wĩtigĩrĩtwo nĩ ũndũ wa riiri waku,
 wee wĩkaga maũndũ ma magegania?
 12 Watambũrũkirie guoko gwaku kwa ũrĩo, nayo thĩ ikĩmameria.

13 “Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga,
 nĩũgũtongoria andũ arĩa ũkũũrĩte.
 Nĩũkamatongoria na ũndũ wa hinya waku,
 ũmatware nginya gĩikaro gĩaku gĩtheru.

14 Ndũrĩrĩ ikaigua, nacio ciinaine;
 ruo rũnyiite andũ a Filistia.

15 Aathani a Edomu nĩmakamaka mũno,
 na atongoria a Moabi manyiitwo nĩ kũinaina,
 andũ a Kaanani makaiyũrwo nĩ maaĩ nda;
 16 guoya na kĩmako nĩkamakinyĩrĩra.

Na ũndũ wa hinya wa guoko gwaku-rĩ,
 makahaana ta ihiga matekwĩnyagunyia,
 nginya andũ aku, Wee Jehova, maringe,
 nginya andũ arĩa wegũrĩire maringe.

17 Ũkaamarehe thĩinĩ na ũmahaande
 kĩrĩma-inĩ kĩa igai rĩaku,
 o handũ harĩa, Wee Jehova,
 wombire hatũike gĩikaro gĩaku,
 handũ-harĩa-haamũre, harĩa Wee Jehova,
 wahaandire na moko maku.

18 Jehova agaathamaka tene na tene.”

19 Hĩndĩ irĩa mbarathi cia Firaũni, na ngaari cia ita, na andũ arĩa maathiiaga
 mahaicĩte mbarathi maatoonyire iria-inĩ-rĩ, Jehova agĩcookania maaĩ ma iria,
 makĩmathika. No rĩrĩ, andũ a Isiraeli maatuĩkanirie iria-inĩ mathiĩrĩire thĩ nyũmũ.

20 Hĩndĩ iyo Miriamu ũrĩa mũnabii mũndũ-wa-nja, mwarĩ wa nyina na Harũni,
 akĩoya kĩhembe gĩa kũinio, nao atumia othe makĩmuuma thuutha marĩ na ihembe
 ciao makĩnaga. 21 Miriamu akĩmainĩra atĩrĩ:

“Inĩrai Jehova,
nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.
Mbarathi amĩikĩtie iria-inĩ, hamwe na mũmĩhaici.”

Maaĩ ma Mara na ma Elimu

²² Ningĩ Musa agĩtongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magĩthĩ Werũ wa Shuri. Magĩthĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ na matekuona maaĩ. ²³ Rĩria maakinyire Mara, matingĩahotire kũnyua maaĩ makuo tondũ maarĩ marũrũ. (Nĩkĩo handũ hau hetagwo Mara.) ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩtetia Musa, makiuga atĩrĩ, “Tũkũnyua kĩ?”

²⁵ Nake Musa agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmuonia kamũtĩ. Agĩgaikia maaĩ-inĩ, namo makĩgĩa mũcamo mwega.

O hau Jehova agĩathana, akĩmathondekera watho na uuge wa kũrũmagĩrĩrwo, na akĩmagereria ho. ²⁶ Akiuga atĩrĩ, “Mũngĩthikĩrĩria mũgambo wa Jehova Ngai wanyu wega, na mwĩke maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ make, mũngĩrũmbũiya maathani make na mũmenyerere wathani wake wothe-rĩ, ndikamũrehera mũrimũ o na ũmwe wa ĩria ndareheire andũ a Misiri, nĩgũkorwo niĩ niĩ niĩ Jehova, ũria ũmũhonagia.”

²⁷ Ningĩ magĩkinya Elimu, harĩa haarĩ ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo mũgwanja, nao makĩamba hema hau hakuhĩ na maaĩ.

16

Mana na Tũmakia-Arũme

¹ Mũingĩ wothe wa Isiraeli nĩwoimagararire ũkiuma Elimu ũgĩkinya Werũ wa Sini, ũria ũrĩ gatagatĩ ka Elimu na kĩrĩma gĩa Sinai, mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa keerĩ thuutha wao kuuma bũrũri wa Misiri. ² Kũu werũ-inĩ, mũingĩ ũcio wothe nĩwatetirie Musa na Harũni. ³ Andũ a Isiraeli makĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo Jehova aatũũragĩire bũrũri wa Misiri na guoko gwake! Kũu twaikaraga tũthiũrũrũkiirie nyũngũ cia nyama, na tũkarĩaga o kĩria gĩothe twendaga, no inyuĩ mĩtũrehetete gũkũ werũ-inĩ nĩguo mũũrage kiũngano gĩkĩ gĩothe na ng’aragu.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ngũmuurĩria mĩgate kuuma igũrũ ta mbura. Andũ mariumaga nja o mũthenya makongania mĩgate ya kũmaigana o mũthenya ũcio. Ngũmageria na njĩra ĩyo nyone kana nĩmekũrũmĩrĩra ũrutani wakwa. ⁵ Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, marĩharagĩria kĩria mainũkia, nakĩo gĩkoragwo kĩrĩ maita meerĩ ma kĩria monganagia mũthenya ĩria ĩngĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni makĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Hwaĩ-inĩ-rĩ, nĩmũrĩmenya atĩ niĩ Jehova wamũrutire bũrũri wa Misiri, ⁷ na rũciinĩ nĩmũkona riiri wa Jehova, tondũ nĩaiguĩte ũria mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a, atĩ nĩguo mĩtũtetie?” ⁸ O na ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũkamenya atĩ ũcio niĩ Jehova, rĩria akaamũhe nyama mũrĩe hwaĩ-inĩ na amũhe mĩgate ĩria yothe mũkwenda rũciinĩ, tondũ nĩaiguĩte ũria mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a? Ti ithuĩ mũratetia, no niĩ Jehova mũratetia.”

⁹ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Ĩra mũingĩ wothe wa Isiraeli atĩrĩ, ‘Ũkai mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩaiguĩte gũteta kwanyu.’”

¹⁰ Hĩndĩ ĩria Harũni aaragĩria mũingĩ wothe wa Isiraeli-rĩ, makĩrora na mwena wa werũ-inĩ, na kũu makĩona riiri wa Jehova ũrĩ itu-inĩ.

¹¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩnjiguĩte gũteta kwa andũ a Isiraeli. Meere atĩrĩ, ‘Hwaĩ-inĩ mũrĩrĩaga nyama na rũciinĩ mũkarĩa mĩgate mũkahũna. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ, niĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.’”

¹³ Hwaĩ-inĩ ũcio gũgĩũka tũnyoni tũria twĩtagwo tũmakia-arũme tũkĩiyũra kambĩ ciao. Naguo rũciinĩ kwarĩ ime rĩathiũrũrũkiirie kambĩ ciao. ¹⁴ Ime rĩaitĩka-rĩ,

gũkĩoneka tũthendũ twa gĩthiũrũrĩ tũhaana maaĩ magandie nĩ mbaa, tũgwĩte thĩ kũu werũ-inĩ. ¹⁵ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maatuonire, makĩũrania atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩĩ?” nĩgũkorwo matiamenyaga nĩ kĩĩ.

Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mĩgate ĩrĩa Jehova amũheete mũrĩe. ¹⁶ Jehova aathanĩte ũũ: ‘O mũndũ nĩonganie o ĩrĩa ĩkũmũigana. Oyagai o kĩbaba kĩmwe kĩa omeri* kĩa o mũndũ wothe ũrĩ hema-inĩ cianyu.’ ”

¹⁷ Andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa meerirwo; amwe makĩũngania mĩingĩ, na amwe makĩũngania mĩnini. ¹⁸ Na rĩrĩa yathimirwo na kĩbaba kĩa omeri, gũkĩoneka atĩ ũrĩa wonganĩtie mĩingĩ-rĩ, ndaarĩ na mĩingĩ makĩria; nake ũrĩa wonganirie mĩnini, ndaarĩ na mĩnini makĩria. O mũndũ oonganĩtie mũigana wa ũrĩa aabataire.

¹⁹ Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Gũtikagĩe mũndũ ũkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩaoyo nginya rũciinĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, amwe matiigana kũrũmbũiya ũrĩa Musa oigire; makĩigĩra ĩmwe yayo nginya rũciinĩ, nayo ĩgĩkorwo ĩiyũrĩte igunyũ na ĩkambĩrĩria kũnunga. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrakario nĩo.

²¹ O rũciinĩ mũndũ o mũndũ nĩoyaga ĩrĩa abatairio nĩyo, narĩo riũa rĩahiũha ĩgatweka. ²² Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagia maita meerĩ; ibaba igĩrĩ cia omeri† harĩ o mũndũ. Nao atongoria a mũingĩ magĩũka makĩra Musa ũhoro ũcio. ²³ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte, ‘Rũciũ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ũndũ ũcio rugai ĩrĩa yothe mũkwenda kũruga, na mũcamũkie kĩrĩa gĩothe mũkwenda gũcamũkia. Kĩrĩa gĩgũtigara-rĩ, mũkĩge nginya rũciinĩ.’ ”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩiga imwe nginya rũciinĩ, o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Musa, nacio ĩtiigana kũnunga, kana kũgĩa na igunyũ. ²⁵ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Cirĩei ũmũthĩ, tondũ ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. Ũmũthĩ mũtigũciona igwĩte thĩ. ²⁶ Mĩthenya ĩtandatũ nĩguo mũrĩciũnganagia, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ũcio wa Thabatũ, gũtirĩkoragwo kũrĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁷ No rĩrĩ, andũ amwe makiumagara mũthenya ũcio wa mũgwanja, magĩthĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. ²⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ mũgũtũũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ũrutani wakwa? ²⁹ Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheega mĩgate ya mĩthenya ĩrĩ mũthenya ũcio wa gatandatũ. Mũndũ o wothe nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ũcio wa mũgwanja; gũtikanagĩe mũndũ ũkumagara.” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja.

³¹ Andũ a Isiraeli magĩta mĩgate ĩyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korianda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ũũkĩ. ³² Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova aathanĩte atĩrĩ; ‘Oyai kĩbaba kĩa omeri ĩmwe ya mana na mũkĩge nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka thuutha, nĩgeetha makoono mĩgate ĩrĩa ndaamũheire mũrĩe mũrĩ werũ-inĩ, rĩrĩa ndamũrutire bũrũri wa Misiri.’ ”

³³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya ndigithũ na wĩkĩre omeri ĩmwe ya mana thĩinĩ wayo. Ningĩ ũcooke ũmĩge mbere ya Jehova ĩgĩrwo njiarwa iria igooka thuutha.”

³⁴ O ta ũrĩa Jehova aathire Musa-rĩ, Harũni akĩiga mana mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, nĩguo matũũre ho. ³⁵ Andũ a Isiraeli maarĩre mana mĩaka mĩrongo ĩna nginya magĩkinya bũrũri ũrĩa watũũragwo nĩ andũ; maarĩre mana nginya rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani.

³⁶ (Omeri ĩmwe ĩigana ta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe.)

* 16:16 nĩ ta lita igĩrĩ na robo (2:25) † 16:22 nĩ ta lita inya na nuthu (4.5)

17

Maaĩ Kuuma Rwaro-inĩ rwa Ihiga

¹ Mũingĩ wothe wa Isiraeli ũkiomagara kuuma Werũ wa Sini, ũkoimaga handũ hamwe ũgathiĩ harĩa hangĩ o ta ũrĩa Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ acio. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kũ gĩgũtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũuke ũtũũrage na nyoota ithuĩ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuhĩ kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ mbere ya andũ aya. Thiĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue rũthanju rũrĩa wagũthire Nili naruo. ⁶ Nĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuhĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩinĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Iĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ kana aca?”

Kũhootwo kwa Amaleki

⁸ Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩra Joshua atĩrĩ, “Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũrĩa Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩrĩa agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. ¹² Rĩrĩa Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩiga thĩ akĩrĩkarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyiitĩrĩra moko make, o ũmwe akanyiitĩrĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ũndũ ũcio moko ma Musa magĩkara mambarairio nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩ ũndũ wa gũtũũra ũririkanagwo na ũreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩtwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũririkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.” ¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambarairio na igũrũ kwerekera gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andũ a Amaleki kuuma njiarwa na njiarwa.”

18

Jethero Gũceerera Musa

¹ Na rĩrĩ, Jethero, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri ngai wa Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩgua maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩire Musa na andũ ake a Isiraeli, na ũrĩa Jehova aarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

² Thuutha wa Musa gũcookia mũtumia wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩrĩre, ³ hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ũmwe eetagwo Gerishomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Nĩndũkĩte mũgeni bũrũri-inĩ wene”; ⁴ mũriũ ũcio

ũngĩ eetagwo Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Ngai wa baba nĩwe warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rūhiũ-inĩ rwa Firaũni.”

⁵ Jethero, mũthoni-we wa Musa, hamwe na mūtumia wa Musa na ariũ ake, magĩũka kũrĩ we kũu werũ-inĩ, kũrĩa aambĩte hema hakuhĩ na kĩrĩma kĩa Ngai.

⁶ Jethero nĩamūtũmanĩire akoiga atĩrĩ, “Nĩ, mũthoni-guo Jethero, nĩndĩrooka kũrĩ we tũrĩ na mūtumia waku na ariũ aku eerĩ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkiomagara agatũnge mũthoni-we, akĩnamĩrĩra, akĩmũmumunya. Makĩgeithania, na magĩcooka magĩtoonya hema thĩinĩ. ⁸ Musa akĩhe mũthoni-we ũhoru wothe wa ũrĩa Jehova eekire Firaũni na andũ a Misiri nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli na, akĩmwĩra mathũna mothe marĩa moonete rũgendo-inĩ, na ũrĩa Jehova aamahonoketie.

⁹ Jethero nĩakenirio nĩ kũigua maũndũ macio mothe mega marĩa Jehova eekĩre Isiraeli, nĩ ũndũ wa kũhonokia andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri.

¹⁰ Jethero akiuga atĩrĩ, “Jehova arogocwo, ũrĩa wamũteithũre kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri na gwa Firaũni, na agĩteithũra andũ kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. ¹¹ Rĩu nĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo eekire arĩa maahatĩrĩrie Isiraeli metĩte.” ¹² Hĩndĩ ĩyo Jethero, mũthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake Harũni agĩũka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo marĩanĩre irio na mũthoni-we wa Musa, marĩ mbere ya Ngai.

¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩkarĩra gĩtĩ nĩguo atuithanie andũ ciira, nao andũ makĩrũgama mamũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ. ¹⁴ Rĩrĩa mũthoni-we onire wĩra ũrĩa wothe Musa aarutagĩra andũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ wĩra ũrĩkũ ũyũ ũrarutĩra andũ aya? Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrute wĩra wa gũtuithania ciira ũrĩ o wiki, nao andũ aya othe matindage marũngĩ magũthiũrũrũkĩirie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ?”

¹⁵ Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya marokaga kũrĩ nĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe marĩ na ũndũ matekũiguanĩra, ũrehagwo kũrĩ nĩ, na nĩ ngamatuithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷ Mũthoni-we wa Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩa ũreka ti wega. ¹⁸ Wee, na andũ aya marooka kũrĩ we nĩmũkwĩnogia na mĩnoga. Wĩra ũyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe; ndũngĩũhota ũrĩ wiki. ¹⁹ Rĩu-rĩ, ta thikĩrĩria ngũtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mūtũmwo wa Ngai kũrĩ andũ aya, na ũkamũtwaragĩra maũndũ marĩa matekũiguanĩra. ²⁰ Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ũmoonie njĩra njega ya mūtũũrĩre na mawĩra marĩa magĩrĩre kũruta. ²¹ No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na ũhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ũmatue anene a kũrũgamagĩrĩra ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²² Reke matuĩke a gũtuithania andũ aya ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa maritũ; marĩa mahũthũ makamatuithanagia arĩ o. ũndũ ũcio nĩgũkũhũthĩria mũrigo, tondũ nĩmarĩgayanaga nawe. ²³ ũngĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩũrĩhotaga gwĩtiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩnũkaga maiganĩire.”

²⁴ Musa nĩathikĩrĩrie mũthoni-we na agũka ũrĩa wothe aamũtaarire. ²⁵ Agĩthuura andũ marĩ na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²⁶ Magĩtuĩka a gũtuithanagia andũ ciira hĩndĩ ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa, no marĩa mahũthũ magatuithanagia arĩ o.

²⁷ Musa agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoro, nake Jethero agĩcooka bũrũri wake mwene.

19

Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai

¹ Mweri wa gatatũ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ, magĩkinya Werũ wa Sinai. ² Thuutha wa kuuma Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kũu kĩa Sinai.

³ Ningĩ Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kĩrĩma-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu, na wĩre andũ a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuĩ ene nĩmweyoneire ũrĩa Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũrĩa ndahaanire ta ndamũkuuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ nĩ. ⁵ Na rĩrĩ, mũngĩnjathĩkĩra biũ na mũmenyerere kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe, inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka thĩ yothe nĩ yakwa-rĩ, ⁶ inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rũrĩrĩ rwamũre.’ Ciugo icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka, na agĩta athuuri arĩa matongoragia andũ, akĩmahe ũhoro wothe ũrĩa Jehova aamwathĩte ameere. ⁸ Nao andũ acio magĩtikanĩria hamwe makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoro ũrĩa moigire.

⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩngũũka kũrĩ inyuĩ ndĩ thĩinĩ wa itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigwe ngĩaria nawe, nao nĩ megũtũra makwĩhokete.” Musa agĩcooka akĩra Jehova ũrĩa andũ moigĩte.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩ kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na rũciũ. Meere mathambie nguo ciao, ¹¹ na makorwo mehaarĩrie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai andũ othe makĩonaga. ¹² Īkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũmeere ũũ, ‘Mwĩmenyererei mũtikahaice kĩrĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kĩo. ũrĩa wothe ũkaahutia kĩrĩma ti-itherũ nĩakooragwo. ¹³ Ti-itherũ nĩakahũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mĩguĩ; hatĩrĩ guoko gũkaamũhutia. Ndagetĩkĩrio atũũre muoyo, arĩ mũndũ kana nyamũ.’ No rĩrĩa coro wa rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marĩhaica kĩrĩma igũrũ.”

¹⁴ Thuutha wa Musa gũikũrũka oimĩte kĩrĩma-inĩ agĩthĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩriei nĩ ũndũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-a-nja.”

¹⁶ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgĩikara igũrũ rĩa kĩrĩma, gũkĩiguuo mũgambo mũnene wa coro. Andũ othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai, nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ¹⁸ Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkire igũrũ wakĩo arĩ mwaki-inĩ. Nayo ndogo ĩgĩtoogororoka kuuma igũrũ rĩa kĩrĩma ta ndogo ĩkuuma riiko-inĩ inene; nakĩo kĩrĩma gĩgĩthingitha na hinya, ¹⁹ naguo mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩria kũneneha. Nake Musa akĩaria, naguo mũgambo wa Ngai ũkĩmũcookeria.

²⁰ Jehova agĩkũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai na agĩta Musa ahaice kũu kĩrĩma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhaica, ²¹ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²² O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkĩre, amaniine.”

²³ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Andũ matingĩhaica Kĩrĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ikĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.’”

²⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie kwambata mathiĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩre amaniine.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoru ũcio.

20

Maathani Marĩa Ikũmi

¹ Nike Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

² “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³ “Ndũkanagĩe na ngai ingĩ tiga nĩ.

⁴ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ.

⁵ Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe, nĩgũkorwo nĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ⁶ no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

⁷ “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa rĩake na itherũ.

⁸ “Ririkanaga mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage. ⁹ Rutaga wĩra waku wothe mĩthenya itandatũ, ¹⁰ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũ-guo, kana mwarĩ-guo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na iria rĩrĩa inene na indo ciothe iria irĩ kuo, na mĩthenya itandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ, akĩwaamũra.

¹² “Tĩia thoguo na nyũkwa, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹³ “Ndũkanoragane.

¹⁴ “Ndũkanatharanie.

¹⁵ “Ndũkanaiye.

¹⁶ “Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoye.

¹⁷ “Ndũkanacumĩkĩre nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũngĩ, kana ũcumĩkĩre ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kĩndũ gĩothe gĩake.”

¹⁸ Rĩrĩa andũ maiguire marurumĩ, na makĩona rũheni, na makĩigua coro ũkĩgamba, na makĩona kĩrĩma gĩgĩtoga ndogo, makĩinaina nĩ guoya. Magĩikara o haraaya, ¹⁹ na makĩira Musa atĩrĩ, “Twarĩrie arĩ we, na nĩtũgũkũigua, no tiga kũreka twarĩrio nĩ Ngai, tũtigakue.”

²⁰ Musa akĩira andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ngai okĩte kũmũgeria, nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Ngai, mwagage kwĩhia.”

²¹ Andũ acio magĩgĩikara o haraaya, nowe Musa agĩthengerera harĩa haarĩ nduma ndumanu, harĩa Ngai aarĩ.

Mihianano na Magongona

²² Ningi Jehova akiira Musa atiri, "Ira andu a Isiraeli undu uyū: 'Nimweyona inyu ene ati ndaaria na inyu ndi o iguru: ²³ Mutikanathondeke ngai ingi cia kũhooyagwo hamwe na ni; mutikanethondekere ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ " 'Njakirai kigongona gĩa tĩri, na murutire ng'ondū na mburi na ng'ombe cianyu ho iri magongona manyu ma njino na ma uigano. Kũria guothe ngaatuma rĩtwa riakwa rĩtiagwo, nĩndũkaga kũri inyu na ngamũrathima. ²⁵ Mũngĩnjakira kigongona kĩa mahiga, mutigagiake na mahiga maria maacũhie, nĩgũkorwo mũngĩgaatũmĩra kĩndũ gĩa gwacũhia nĩmũgagĩthaahia. ²⁶ Mutikanahaice kigongona giakwa na ngathi, nĩguo njaga yanyu ndĩkanonekanire ho.'

21

¹ "Maya nĩmo mawatho maria ukũhe andu a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² "Ungĩgũra Mũhibirania ari ndungata, agaakũrutira wira miaka itandatũ. No mwaka wa mũgwanja, nĩukamũrekereria athi, na ndagakũriha kĩndũ. ³ Angĩgooka ari wiki, akaarekererio athi ari o wiki; no angĩgooka ari na mũtumia, makaarekererio mathi marĩ hamwe. ⁴ Mwathi wa ndungata iyo angĩmihe mũtumia nake mũtumia ũcio amũciarire ciana cia aanake na airĩtu, mũtumia ũcio na ciana ciake magatuika a mwathi ũcio wake, na no ndungata iyo ya mũndũ murũme ikaarekererio ithi.

⁵ "No ndungata iyo ingĩkaaria, imwĩre atiri, 'Ninyendete mwathi wakwa, na mũtumia wakwa na ciana na ndikwenda kũrekererio thi,' ⁶ hĩndi iyo mwathi wa ndungata iyo niakamĩtwara mbere ya atuithania ciira. Akaamĩtwara mũrango-inĩ, kana hingĩro-inĩ ya mũrango, na amĩture gũtu na mũkuha.* Nayo ndungata iyo iigaatuika ya mwathi ũcio matukũ ma muoyo wayo wothe.

⁷ "Mũndũ angĩendia mwarĩ agatuĩke ndungata, ndikarekererio ithi ta ũria ndungata cia arũme ciikagwo. ⁸ Ingĩaga gũkenia mwathi ũria wamĩthuurite, no nginya etiĩre ndungata iyo ikũurwo. Ndarĩ na kihoto gĩa kwendia ndungata iyo kũri ageni, tondũ niagite kwĩhokeka hari yo. ⁹ Angĩmĩurĩria mũriũ, no nginya amĩtue ta iri mwarĩ wake mwene. ¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaima ũria wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kihoto giake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akirekererio athi, gũtarĩ na mbeeca ikũrihwo.

Watho Ũkonĩ Gũthia Mũndũ

¹² "Mũndũ ũria ũngĩgũtha mũndũ amũũrage, ti-itherũ o nake no akooragwo. ¹³ No rĩri, angĩkorwo ekite ũguo atekwenda-rĩ, no gũtuĩke ni Ngai ũtũmĩte undũ ũcio wĩkĩke, nake mũndũ ũcio niakoorĩra kũndũ kũria ngaathuura. ¹⁴ No mũndũ angĩtũmĩra mawara na oorage mũndũ ũria ũngĩ akĩendaga-rĩ, mweherieĩ kigongona-inĩ giakwa, na mũmũũrage.

¹⁵ "Mũndũ ũria ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁶ "Mũndũ ũngĩya mũndũ ũngĩ na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo ari nake atanamwendia-rĩ, no nginya ooragwo.

¹⁷ "Mũndũ ũria ũngĩruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

* **21:6** Ngombo ciaturagwo matũ iri njira ya kuonania wĩrutĩri wa gũtungata aathani aacio. Uyũ warĩ mũtugo thĩni wa bũrũri wa Ashuri na mabũrũri maria maariganĩtie.

18 “Andũ mangĩũgitana na ũmwe aringe ũrĩa ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, 19 ũcio mũringani ndagacookerero nĩ mahĩtia angĩkorwo ũrĩa waringĩtwo nĩakehota na etware nja na mũtirima wake. No rĩrĩ, no nginya arĩhe mahinda ma mũndũ ũcio mũtihie marĩa morĩte na one atĩ nĩahona biũ.

20 “Mũndũ angĩhũũra ngombo yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja na rũthanju, nayo ngombo ĩyo ĩkue nĩ ihũũra rĩu-rĩ, no nginya aherithio, 21 no ndangĩherithio ngombo ĩyo ĩngĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ ngombo ĩyo nĩ kĩndũ gĩake.

22 “Andũ mangĩkorwo makĩrũa, maringe mũtumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thĩina ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe mũthuuri wa mũtumia ũcio ageetia, igooti rĩetĩkĩria. 23 No mũtumia ũcio angĩtihio ũũru, muoyo nĩũrĩhagio na muoyo, na 24 riitho rĩrĩhagio na riitho, na igego rĩrĩhagio na igego, na guoko kũrĩhagio na guoko, na kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na 25 ihĩa rĩrĩhagio na ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rũhara rũrĩhagio na rũhara.

26 “Mũndũ angĩgũtha ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata ĩyo ĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa riitho. 27 Na angĩkũũra igego rĩa ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata ĩyo ĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa igego.

28 “Ndegwa ĩngĩtheeca mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja na rũhĩa akue, ndegwa ĩyo no nginya ihũũrwo na mahiga nginya ĩkue, na nyama ciayo itikarĩno. No mwene ndegwa ndangĩũrio. 29 No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa ĩyo nĩmenyerete gũtheeca andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoru ũcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo ĩcooke yũrage mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja-rĩ, ndegwa ĩyo no nginya ihũũrwo na mahiga ĩkue, na mwene o nake no nginya ooragwo. 30 Na rĩrĩ, angĩtuĩka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩtio. 31 Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩire ndegwa ĩngĩtheeca mwanake kana mũirĩtu wa mũndũ na rũhĩa. 32 Ndegwa ĩngĩtheeca ngombo ya mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, mwene no nginya arĩhe cekerĩ mũrongo ĩtatũ cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo ĩyo,† nayo ndegwa ĩyo no nginya ihũũrwo na mahiga.

33 “Mũndũ angĩkunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo ndegwa kana ndigiri ĩgwe thĩinĩ warĩo, 34 mwene irima rĩu no nginya arĩhe hathara ĩyo; no nginya arĩhe mwene nyamũ, nayo nyamũ ĩyo ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

35 “Ndegwa ya mũndũ ĩngĩtihia ndegwa ya mũndũ ũngĩ ĩkue, andũ acio nĩmakendia ndegwa ĩrĩa ĩrĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ ĩyo ĩkuĩte. 36 No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa ĩyo nĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arĩhe, nyamũ ĩrĩhio na nyamũ ĩngĩ, na ĩrĩa ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

22

Ūgitĩri wa Indo

1 “Mũndũ angĩiia ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthĩnje kana amĩendie-rĩ, no nginya arĩhe ndegwa ĩthano nĩ ũndũ wa ndegwa ĩyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ ĩyo.

2 “Mũici angĩnyitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; 3 no ũndũ ũcio ũngĩkĩka thuutha wa riũa kũratha, mũndũ ũcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

† 21:32 Thogora wa ngombo warĩ icunjĩ mũrongo ĩtatũ cia betha.

“Mũici no nginya arĩhe kĩrĩa aiyĩte, no angĩkorwo ndarĩ na kĩndũ, no nginya endio nĩguo kĩrĩa aiyĩte kĩrĩhwo.

⁴ “Nyamũ irĩa ñiyĩtwo ñngĩonekana ñrĩ muoyo moko-inĩ make, ñrĩ ndegwa kana ndigiri kana ng’ondũ no nginya arĩhe maita meerĩ.

⁵ “Mũndũ angĩrĩithia ũhiũ wake mũgũnda wene o na kana arĩithie mũgũnda wene wa mĩthabibũ, aũrekererie ũrĩe mũgũnda wa mũndũ ũngĩ-rĩ, no nginya arĩhe na indo iria njega cia mũgũnda wake o na arĩhe na thabibũ iria njega mũno cia mũgũnda wake.

⁶ “Mwaki ũngĩtuthũka na ũcine ihinga cia mũigua nginya ũkinyĩre itĩla cia ngano kana ngano ñrũngĩ, kana ũcine mũgũnda wothe, mwakia wa mwaki ũcio no nginya arĩhe ngano ñyo.

⁷ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũura rĩake betha kana indo amũigĩre-rĩ, nacio indo icio ciywo kuuma nyũmba yake, mũici ũcio angĩnyitwo no nginya arĩhe indo icio maita meerĩ. ⁸ No mũici ũcio angĩaga kũnyitwo, mwene nyũmba no nginya athĩ mbere ya aciirithania nĩguo kũmenyeke kana nĩwe ũiyĩte indo icio cia mũndũ ũcio ũngĩ. ⁹ Ha ũhoru o wothe wa mũndũ gũkorwo na kĩndũ na njĩra irĩa ñtagĩrĩire, kĩrĩ ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana nguo, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩũrĩte kĩrĩa mũndũ ũngĩ angĩuga atĩrĩ, ‘Kĩndũ gĩkĩ nĩ gĩakwa,’ andũ acio eerĩ no nginya marehe ũhoru wao mbere ya aciirithania. Mũndũ ũrĩa aciirithania magatua atĩ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arĩhe mũndũ ũcio ũngĩ maita meerĩ.

¹⁰ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũura rĩake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondũ kana nyamũ o yothe amũigĩre, nayo ñkue, kana ñtihio, kana ñiywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, ¹¹ ũhoru ũcio wao ũgaatuuo na njĩra ya kwĩhĩta mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ ũrĩa ũhithĩtio tiwe ũiyĩte indo icio. Mwene nake etĩkĩre mwĩhĩtwa ũcio, na hatikagĩa ũhoru wa kũrĩhania. ¹² No angĩkorwo nyamũ nĩkũiywo yaiirwo kuuma kũrĩa yahithĩtio-rĩ, no nginya mũndũ ũcio arĩhe mwene. ¹³ Angĩkorwo yatambuuirwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩakonania matigari matũike ũira, na ndakaarĩhio nyamũ ñyo ñtambuuirtwo nĩ nyamũ.

¹⁴ “Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ũngĩ, nayo ñtihio kana ñkue mwene atarĩ hakuhĩ, no nginya amĩrĩhe. ¹⁵ No nyamũ ñyo ñngĩkorwo ñrĩ na mwene-rĩ, ũrĩa ũgwatĩtio ndangĩmĩrĩha. Angĩkorwo nyamũ nĩgũkomborithio yakomborithĩtio, mbeeca iria ñkomboretwo nĩrĩhĩte hathara ñyo.

Maũndũ makonĩ Gũikarania

¹⁶ “Mũndũ angĩuha mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arĩhe rũraccio, nake mũirĩtu ũcio atuĩke mũtumia wake. ¹⁷ Ithe wa mũirĩtu angĩrega biũ kũmũheana kũrĩ mũndũ ũcio, no nginya mũndũ ũcio arĩhe rũraccio rwa airĩtu gathirange.

¹⁸ “Mũtigitĩkĩrie mũndũ-wa-nja mũrogi atũũre muoyo.

¹⁹ “Mũndũ ũngĩgwata nyamũ no nginya ooragwo.

²⁰ “Mũndũ ũkaarutĩra ngai ingĩ iruta tĩga Jehova nĩakaniinwo.

²¹ “Mũtĩgeke mũgeni ũũru kana mũmũhinyĩrĩrie, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

²² “Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai. ²³ Mũngĩka ũguo nao mangaĩre, hatĩrĩ nganja nĩngagũwa kĩrĩro kĩa. ²⁴ Nĩngacinwo nĩ marakara, na nĩngamũũraga na rũhiũ rwa njora, nao atumia anyu matũike a ndigwa na ciana cianyu ituĩke cia ngoriai.

²⁵ “ũngĩkombera mũndũ ũmwe wakwa gatagatĩ-inĩ kanyu mbeeca abatairio nĩcio-rĩ, ndũgatuĩke ta mũkombanĩri wa mbeeca; ndũkamũrĩhie uumithio wacio.

²⁶ Mũndũ ũngĩ angĩkũnengera nguo yake ya igũrũ ñrũgamĩrĩre thĩrĩ, mũcookerie

riûa rîtanathûa, ²⁷ tondû noyo arî nayo ya kwîhumbîra. Angîkîhumbîra nakî agîkoma? Angaîra, nîngamûigua, nîgûkorwo ndî mûigua tha.

²⁸ “Ndûkanarume Ngai kana ûrume mûnene wa andû anyu.

²⁹ “Ndûgacerithîrie maruta kuuma makûmbî-inî maku kana mahihîro-inî maku ma ndibei.

“No nginya ûûheage marigithathi ma ariû aku. ³⁰ Wîkage o ûguo mwena-inî wîgîi ng’ombe na ng’onde ciaku. Iria ciaciarwo ûrekage igaikara na manyina mîthenya mûgwanja, mûthenya wa înana ûgacineana kûrî nîi.

³¹ “Inyuî mûgûtuîka andû akwa aamûre. Nî ûndû ûcio mûtikanarîe nyama cia nyamû ndamburange nî nyamû cia gîthaka; ciikagîriei ngui.

23

Mawatho ma Kîhotoo na Kûiguanîra Tha

¹ “Ndûkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndûgateithîrîrie mûndû mwaganu na ûndû wa kûrûgamîrîra ûira wa maheeni.

² “Ndûkarûmanîrîre na mûingî gwîka ûûru. Ûngîruta ûira igooti-inî, ndûkogomie kîhotoo ûkînyiitanîra na mûingî, ³ na ndûkonanie kîmenyano harî mûndû mûthîini ciira-inî wake.

⁴ “Ûngîona ndegwa kana ndigiri ya mûndû mûrî ûthû nake yûrîte-rî, tigîrîra atî nîwamîcookia kûrî we. ⁵ Ûngîona ndigiri ya mûndû ûgûthûire îgwîte îkaremererwo nî mûrigo wayo-rî, ndûkamîtîge hau; no nginya ûmûteithie kûmîkîria.

⁶ “Ndûkanaime andû anyu arîa athîini kîhotoo ciira-inî wao. ⁷ Ndûkahutanie na thitango ya maheeni, na ndûkoorage mûndû ûtarî na mahîtia kana mûndû mwîhokeku, nîgûkorwo ndikarekereria mûndû mwîhia.

⁸ “Ndûkoe ihaki, nîgûkorwo ihaki nîrîtûmaga arîa monaga matuîke atumumu, na rîkoogomia ciugo cia andû arîa athingu.

⁹ “Ndûkahatîrîrie mûgeni; inyuî nîmûûi ûrîa mûgeni aiguaga, tondû mwarî ageni bûrûri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatû

¹⁰ “Haandaga irio mîgûnda yaku mîaka îtandatû, na ûkagetha irio iria iciarîte mîaka îyo, ¹¹ no mwaka wa mûgwanja ûkarekaga mûgûnda ûikare ûguo ûtarîmîtwo na ûtekûhûthîrwo. Nao arîa athîini gatagatî ka andû anyu makonaga irio kuuma mûgûnda ûcio, nacio nyamû cia gîthaka ikarîaga kîrîa marîtigagia. Îkaga o ûguo na mûgûnda waku wa mîthabibû na wa mîtamaiyû.

¹² “Rutaga wîra waku mîthenya îtandatû, no mûthenya wa mûgwanja ndûkanarute wîra, nîgeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurûke, nayo ngombo îrîa îciarîrwo gwaku, kana mûgeni, o nao magîage na ihinda rîa kûnogoka.

¹³ “Menyagîrîra wîkage maûndû marîa mothe ngwîrîte. Ndûkanagwete marîitwa ma ngai ingî; ndûkareke maiguwo makîgwetwo na kanua gaku.

Ciathî Ithatû cia o Mwaka

¹⁴ “Giagai na gîathî gîa gûkûngûira maita matatû o mwaka.

¹⁵ “Kûngûyagîra Gîathî kîa Mîgate Îtarî na Ndawa ya Kûimbia; handû ha mîthenya mûgwanja ûrîage mîgate îtarî na ndawa ya kûimbia, o ta ûrîa ndagwaathire. Îkaga ûndû ûyû hîndî îrîa îtuîtwo mweri-inî wa Abibu, tondû nî mweri-inî ûcio woimire bûrûri wa Misiri.

“Gûtikanagîe mûndû ûrîûkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kūngūyagīra Gīathī kīa Magetha* na maciaro ma mbere ma irio iria ūhaandīte mīgūnda yaku.

“Kūngūyagīra Gīathī kīa Igetha mūthia-inī wa mwaka, rīrīa ūgūcookanīrīria irio ciaku kuuma mīgūnda.

¹⁷ “Arūme othe nīmarīthiiga mbere ya Mwathani Jehova maita matatū o mwaka.

¹⁸ “Ndūkanandutīre thakame ya igongona hamwe na kīndū kīrī na ndawa ya kūimba.

“Maguta ma maruta makwa ma gīathī matikaigwo nginya rūciinī.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyūmba-inī ya Jehova Ngai waku.

“Ndūkanaruge koori na iria rīa nyina.†

Mūraika wa Ngai Kūhaarīria Njīra

²⁰ “Na rīrī, nī nīndīratūma mūraika athī mbere yanyu, amūrangīre njīra-inī na amūkinyie handū harīa ndīmūhaarīrie. ²¹ Iguagai na mwathīkagīre ūrīa ekūmwīra. Mūtikanamūkararie tondū ndakamūrekerā ūremi wanyu, nīgūkorwo Rīitwa rīakwa rīrī thīinī wake. ²² Mūngīmūigua kūna ūrīa aroiga, na mwīke ūrīa wothe ngaamwīra, nīngatuīka thū kūrī thū cianyu, na njūkīrīre arīa makaamūkīrīra.

²³ Mūraika wakwa nīagathī mbere yanyu, na amūkinyie būrūri wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajebusi, na nī nīngamaniina biū.

²⁴ Mūtikanainamīrīre ngai ciao, kana mūcihooe, kana mūrūmīrīre mītugo yao. No nginya mūcianange, nayo mīhianano ya ngai ciao cia mahiga mūmiunange tūcunjī.

²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nīarīrathimaga irio cianyu na maaī manyu. Nīndīmweheragīria mīrimū gatagatī-inī kanyu, ²⁶ na gūtīrī mūdū ūkaahuna kana atuīke thaata būrūri-inī wanyu. Nīndīmūkinyagīria matukū marīa mwathīrīrio ma gūtūūra muoyo.

²⁷ “Nīngūtūma kīmakania gīakwa mbere yanyu, na ndūme ndūrīrī iria mūrīkoragīrīra inyiitwo nī kīrigiicano. Nīndītūmaga thū cianyu imūūragīre.

²⁸ Nīngatūma magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere. ²⁹ No rīrī, ndikamaingata o mwaka ūmwe, tondū būrūri wahota gūcooka gīthaka, nacio nyamū cia gīthaka imūingīhīre mūno. ³⁰ Ndīmaingataga o kahora o kahora, nginya rīrīa mūkaingīha mūhote kwīnyiitīra būrūri ūcio.

³¹ “Nīngekīra mīhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndīmīkūrūkie nginya Iria rīa Afilisti, na kuuma werū-inī nginya Rūūi rwa Farati. Andū arīa maikaraga kū nīngamaneana moko-inī manyu, na inyuī mūmaingate mamweherere. ³² Mūtikagīe na kīrīkanīro nao kana na ngai ciao. ³³ Mūtikareke matūūre būrūri-inī wanyu; nī tondū no matūme mūnjīhīrie, nī tondū kūhooya ngai icio ciao ti-itherū nīgūkamūtoonyia mūtego-inī.”

24

Kīrīkanīro Gwīkīrwo Hinya

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ambata, ūūke kūrī Jehova, wee na Harūni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mīrongo mūgwanja a Isiraeli, mūinamīrīre mūhooe mūrī haraaya, ² no Musa wiki ūgaakuhīrīria Jehova; acio angī matigooke hakuhī. Nao andū acio angī a Isiraeli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agīthī na akīra andū ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andū magīitikanīria na mūgambo ūmwe, makiuga atīrī, “Ūrīa wothe Jehova oigīte, nītūgwīka.” ⁴ Nake Musa akīandīka ūhoro wothe ūrīa Jehova aarītie.

* **23:16** Gīathī kīa Magetha no kīo kīoīkaine ta Gīathī kīa Ciumia (34:22), na gīakūngūyagīrwo ciumia mūgwanja thuutha wa Bendegothito. † **23:19** Kūruga kori na iria rīa nyina warī mūtugo wa andū a Kaanani.

Mũthenya ũyũ ũngĩ agĩũkĩra rūciinĩ tene, agĩaka kīgongona magũrũ-inĩ ma kĩrĩma, na akĩrũgamia itugĩ ikũmi na igĩrĩ cia mahiga irũgamĩrĩre mĩhĩrĩga ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli. ⁵ Ningĩ agĩtũma aanake amwe a Isiraeli, nao makĩruta magongona ma njino, na magĩthĩnja tũtegwa tũrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova. ⁶ Musa akĩoya nuthu ya thakame yatuo akĩmĩkĩra mbakũri-inĩ, na nuthu ĩrĩa ĩngĩ akĩmĩminjaminjĩria kīgongona kũ. ⁷ Ningĩ akĩoya Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩrĩthomera andũ. Nao andũ magĩtĩkanĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte; nĩtũgwathĩka.”

⁸ Musa agĩcooka akĩoya thakame ĩyo, akĩmĩminjaminjĩria andũ, na akiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩ thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩre na inyuĩ kũringana na ciugo ici ciothe.”

⁹ Musa na Harũni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mĩrongo mũgwanja a Isiraeli makĩambata, ¹⁰ na makĩona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya make haarĩ handũ haakĩtwo wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igũrũ rĩo rĩene. ¹¹ No Jehova ndaigana kũhũũra atongoria acio a Isiraeli; nĩmoonire Ngai, na makĩrĩa na makĩnyua.

¹² Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ambata, ũũke kũrĩ nĩ kĩrĩma igũrũ, na ũikare ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, irĩ na maandĩko ma watho na maathani marĩa nyandĩkĩte nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli.”

¹³ Ningĩ Musa akiumagara marĩ na mũteithĩrĩria wake Joshua, nake Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ¹⁴ Akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Twetererei haha nginya rĩrĩa tũgaacooka. Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩgĩa na ciira nĩathiiage kũrĩ o.”

¹⁵ Rĩrĩa Musa aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ũgĩkara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai. Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mĩthenya ĩtandatũ, na mũthenya wa mũgwanja Jehova agĩta Musa arĩ itu-inĩ rĩu. ¹⁷ andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtariĩ ta mwaki wa kũniinana ũrĩ kĩrĩma igũrũ. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩkara kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya.

25

Maruta ma Hema ũrĩa Nyamũre

¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu handũ hakwa kuuma kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ngoro yake ĩkwenda kũheana. ³ Maruta marĩa ũrĩamũkagĩra kuuma kũrĩ o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango; ⁴ na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o na guoya wa mbũri; ⁵ na njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, na njũa cia pomboo, na mbaũ cia mũgaa; ⁶ na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gũthondeka maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba ũrĩa mũnungi wega; ⁷ na tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri.*

⁸ “Ningĩ ũnjakithĩrie handũ haamũre, na nĩ nĩngatũũranagia nao. ⁹ Thondekai hema ĩno nyamũre, na mwĩkĩre indo cia thĩnĩ kũringana na mũhano ũrĩa ngũkuonia.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹⁰ “Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa. ũraihi warĩo ũkorwo ũrĩ mĩkono ĩrĩ na nuthu,† na kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,‡

* **25:7** Ebodi yarĩ nguo nyamũre na yekagĩrwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene (28:6-14). † **25:10** nĩ ta mita ĩmwe ‡ **25:10** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

na kũraiha na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe na nuthu. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie mĩena yeerĩ nja na thĩinĩ, na mũrĩtirihe na mũcibi wa thahabu mĩena yothe. ¹² Rĩtwekerie icũhĩ inya cia thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. ¹³ Ũcooke ũthondeke mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa ũmĩgemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya icũhĩ-inĩ iria irĩ mĩena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. ¹⁵ Mĩtĩ ĩyo mĩraaya ĩrekwo ĩkarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩrĩ, na ndĩkeheragio. ¹⁶ Ũcooke wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu Ũira, ũrĩa ngũkũhe.

¹⁷ “Thondeka gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu therie, gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihi wa mĩkono ĩrĩ na nuthu,§ na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.* ¹⁸ Na ũture makerubi meerĩ ma thahabu, ũmekĩre mĩthia-inĩ ya gĩtĩ kũu gĩa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe, na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũrĩa ũngĩ wa gĩtĩ gĩa tha; thondeka makerubi macio maanyiitanĩte na gĩtĩ gĩa tha mĩthia-inĩ yeerĩ. ²⁰ Makerubi macio makorwo matambũrũkĩtie mathagu mamu na igũrũ, magathiika gĩtĩ kũu gĩa tha namo. Makerubi macio makorwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũu gĩa tha. ²¹ Igĩrĩra gĩtĩ kũu gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ, na wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu Ũira ũrĩa ngũkũhe. ²² Na hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha, gatagatĩ ka makerubi macio meerĩ marĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa Ũira nĩngacemania nawe ngũhe maathani makwa mothe nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

Metha

²³ “Thondeka metha na mbaũ cia mũgaa, ũraihi wayo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono ĩrĩ,† na wariĩ wayo ũkorwo ũrĩ wa mũkono ũmwe,‡ na kũraiha na igũrũ ĩkorwo ĩrĩ na mũkono ũmwe na nuthu.§ ²⁴ Ũmĩgemie na thahabu therie, na ũmĩtirihe na mũcibi wa thahabu. ²⁵ Mĩthondekere karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ* gathiũrũrũkĩrie metha ĩyo, na ũgatirihe na mũcibi wa thahabu. ²⁶ Thondekera metha ĩyo icũhĩ inya cia thahabu, ũcioherere koono-inĩ iria inya o harĩa magũrũ macio mana marĩ. ²⁷ Icũhĩ icio ĩkorwo irĩ hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha inyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa ya gũkuuaga metha ĩyo. ²⁸ Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, ũmĩgemie na thahabu na ũkuuaga metha nayo. ²⁹ Na ũthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithũ, na mbakũri cia gũitaga maruta. ³⁰ Iga mĩgate ĩrĩa ĩgagwo mbere yakwa igũrũ rĩa metha ĩyo, nayo ĩkarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

³¹ “Thondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma thahabu therie, kĩrũgamo o na gĩtina kĩaguo iturwo inyiitanĩte; ikombe ciaguo ihaana ta mahũa, na tũkonyo twaguo o na mahũa ĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe inyiitanĩte naguo. ³² Honge ithathatũ ciuĩre mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, ithatũ mwena ũmwe na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. ³³ Ikombe ithatũ iturĩtwo na mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa ĩkorwo irĩ rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ ĩkorwo rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ĩkorwo ihaana o ũguo, ciuĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. ³⁴ Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩra matawa hagĩe ikombe inya cia mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa. ³⁵ Gakonyo kamwe gakorwo karĩ rungu rwa honge cia mbere igĩrĩ ciuĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kagĩe rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, nako gakonyo ga gatatũ kagĩe thĩ wa honge cia gatatũ igĩrĩ, ciothe nĩ honge ithathatũ.

§ 25:17 nĩ ta mita ĩmwe * 25:17 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † 25:23 nĩ ta mita ĩmwe ‡ 25:23 nĩ ta nuthu mita § 25:23 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * 25:25 nĩ ta centimita 8

³⁶ Tūkonyo tūu na hongwe icio ikorwo irī kīndū kīmwe na mūtī ūcio wa kūigīrīrwo matawa, iturītwo na thahabu therie.

³⁷ “Ningī ūthondeke matawa mūgwanja maguo na ūmaigīrīre igūrū rīaguo nīgeetha mamūrīke hau mbere ya guo. ³⁸ Magathī ma gūtīnia ndaambī na thaani cia mūrārī wa ndaambī ikorwo irī cia thahabu therie. ³⁹ Taranda† ya thahabu therie īhūthīrwo gūthondeka mūtī wa kūigīrīrwo matawa o na indo icio ciothe. ⁴⁰ Ūtigīrīre atī nīwacithondeka kūringana na mūhianīre ūrīa wonirio ūrī kīrīma-inī.

26

Hema īrīa Nyamūre

¹ “Thondeka hema nyamūre īrī na itambaya ikūmi cia gūcuurio itumītwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na igemio na makerubi nī mūtumi mūūgī na wīra ūcio.

² Itambaya icio cia gūcuurio ciothe ikorwo ciiganaine, mīkono mīrongo īrī na īnana* kūrāiha na mīkono īna† kwarama. ³ Itambaya ithano-rī, itumanio hamwe, na icio ingī ithano itumanio hamwe. ⁴ Kundīka ciana cia gītambaya kīa rangi wa bururu mūthia-inī wa gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mūico wa mwena ūmwe, na wīke o ro ūguo harī gītambaya kīa mūico kīa mwena ūcio ūngī. ⁵ Kundīka ciana mīrongo ītano gītambaya-inī kīmwe gīa gūcuurio, na ingī mīrongo ītano gītambaya-inī kīa mūico kīa mwena ūcio ūngī, na ūringithanie o kīana na kīrīa kīngī. ⁶ Ningī ūthondeke ngathīka mīrongo ītano cia thahabu, na ūcihūthīre na kuohithania itambaya icio cia gūcuurio nīguo hema īyo nyamūre ītuīke kīndū kīmwe.

⁷ “Tuma itambaya ikūmi na kīmwe cia guoya wa mbūri ituīke hema ya kūhumbīra hema īrīa nyamūre. ⁸ Itambaya icio ciothe ikūmi na kīmwe ikorwo ciiganaine, ikorwo irī mīkono mīrongo ītatū‡ kūrāiha na mīkono īna§ kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano cia icio cia gūcuurio ituīke kīndū kīmwe, nacio icio ingī ithathatū itumanio hamwe. Kūnja gītambaya gīa gatandatū maita meerī mwena wa mbere wa hema. ¹⁰ Kundīka ciana mīrongo ītano mūthia-inī wa itambaya cia gūcuurio cia mwena ūmwe, ningī wīke o ūguo mūthia-inī wa itambaya icio cia mwena ūrīa ūngī. ¹¹ Ningī ūthondeke ngathīka mīrongo ītano cia gīcango, na ūcitoonyie ciana-inī nīgeetha hema īyo ituīke kīndū kīmwe. ¹² Harī ūraihi wa gītambaya gīa gūcuurio ūrīa ūngītigara, nuthu ya gītambaya kīrīa gītigaire nī gīcunjuure mwena wa thuutha wa hema īyo nyamūre. ¹³ Itambaya cia gūcuurio cia hema ikorwo irāihīte kūrī icio ingī na mūkono ūmwe* mīena yeerī; kīrīa gīgūtigara gīcunjuure kīhumbīre mīena ya hema īyo nyamūre. ¹⁴ Thondekera hema īyo kīandarūa kīa njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na igūrū wakīo ūkīhumbīre na njūa cia pomboo.

¹⁵ “Thondeka mbaū cia kūrūgama cia mūtī wa mūgaa cia gwaka hema īyo nyamūre. ¹⁶ O rūbaū-inī rūkorwo rūrī rwa mīkono ikūmi† kūrāiha na mūkono ūmwe na nuthu‡ kwarama, ¹⁷ mbaū icio igīe na tūhocio tūcomokete tūigananīrie. Thondeka mbaū icio ciothe cia Hema-īrīa-Nyamūre na njīra īyo. ¹⁸ Thondeka mbaū mīrongo īrī cia mwena wa gūthini wa hema īyo nyamūre, ¹⁹ na ūthondeke itina cia betha mīrongo īna cia gūikarīrwo nī mbaū icio mīrongo īrī, o rūbaū rūmwe rūgaikarīra itina igīrī, o rūmwe rūkorwo rūrī rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningī mwena ūcio ūngī, mwena wa gathigathini wa hema īyo nyamūre, thondeka mbaū mīrongo īrī ²¹ na itina mīrongo īna cia betha o igīrī igaikarīrwo nī rūbaū rūmwe. ²² Thondeka

† 25:39 nī ta kilo 34 * 26:2 nī ta mita ikūmi na igīrī na nuthu (12:5) † 26:2 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1:75) ‡ 26:8 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) § 26:8 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1:75) * 26:13 nī ta nuthu mita † 26:16 nī ta mita inya na nuthu (4.5) ‡ 26:16 nī ta mita robo ithatū (0.75)

mbaũ ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũĩro wa hema ĩyo nyamũre, ²³ na ũthondeke mbaũ igĩrĩ cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koine-inĩ icio cieri no nginya ikorwo irĩ mbaũ igĩrĩ igĩrĩ kuuma thĩ nginya igũrũ, na ciohanio na mũrĩnga ũmwe; koine cieri igakorwo itariĩ ũguo. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio hegũkorwo na mbaũ inyanya, na itina ikũmi na ithathatũ cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe.

²⁶ “Ningĩ ũthondeke mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũmwe wa hema ĩyo nyamũre, ²⁷ na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena wa ithũĩro mũthia-inĩ ũrĩa wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre. ²⁸ Mũgamba wa gatagatĩ uume mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, ũgereire gatagatĩ ka mbaũ icio. ²⁹ Gemia mbaũ icio na thahabu, na ũthondeke mũrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra mĩgamba ĩyo. O nayo mĩgamba ĩyo nĩngemio na thahabu.

³⁰ “Aka hema ĩyo nyamũre kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

³¹ “Tuma gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega na ĩkagemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. ³² Cuuria gĩtambaya kũu na tũcuurio twa thahabu ikĩngĩ-inĩ inya cia mũgaa iria igemetio na thahabu, na ikarũgama igũrũ rĩa njikarĩro inya cia betha. ³³ Cuuria gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio na ngathĩka, na ũcooke ũige ithandũkũ rĩa Ũira thuutha wa gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio. Gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio kĩhakanie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ³⁴ Igĩrĩra gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ³⁵ Iga metha nja ya gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, naguo mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa ũũige mwena wa gũthini ũng’ethanĩre na metha ĩyo.

³⁶ “Itoonyero-inĩ rĩa hema, thondeka gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, kĩgemetio nĩ mũgemia mũũgĩ. ³⁷ Thondekera gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio tũcuurio twa thahabu na itugĩ ithano cia mũgaa igemetio na thahabu. Na ũcitwekerie itina ithano cia gĩcango.

27

Kĩgongona kĩa Iruta rĩa Njino

¹ “Aka kĩgongona na mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ* kũraiha na igũrũ; gĩkorwo kũiganaine mũena yothe, mĩkono ĩtano† kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama. ² Thondeka hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya kĩgongona, nĩgeetha hĩa icio na kĩgongona ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe, nakĩo kĩgongona kũu ũkĩgemie na gĩcango. ³ Thondeka indo ciothe cia kĩgongona irĩ cia gĩcango, ũgĩthondekere nyũngũ cia kũrutaga mũhu, na icakũri na mbakũri cia gwĩkĩrwo thakame ya kũminjaminja, na njibe cia kũnyiita nyama, na ngĩo cia mwaki. ⁴ Thondekera kĩgongona kũu gĩtara, na ningĩ ũthondeke mũkwa wa gĩcango, na ũthondeke mũrĩnga ya gĩcango, o ũmwe wĩkĩrwo koine-inĩ iria inya cia mũkwa ũcio. ⁵ ũige gĩtara kũu rungu wa muoho wa kĩgongona nĩgeetha rũkinye nuthu ya ũraihi wa kĩgongona. ⁶ Thondeka itugĩ cia mũgaa nĩ ũndũ wa kĩgongona na ũcigemie na gĩcango. ⁷ Itugĩ icio itoonyio mũrĩnga-inĩ ĩyo nĩgeetha ĩgakoragwo ĩkarĩire mũena-inĩ yeerĩ ya kĩgongona hĩndĩ

§ 26:33 Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nowe wiki wetĩkĩrĩtio gũtoonya Harĩa-Hatheru-Mũno, na eekaga ũguo riita rĩmwe o mwaka hĩndĩ rĩa ekũhoroheria andũ mehia mao. * 27:1 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25) † 27:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

ya gũgĩkuua. ⁸ Thondeka kīgongona kũu na mbaũ nĩguo kīgĩe na irima gatagatĩ. Ūgĩthondeke o ta ūrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

Nja ya Hema ĩrĩa Nyamũre

⁹ “Thondeka nja ya hema ĩrĩa nyamũre; mwena wa gũthini ũkorwo ūrĩ wa mĩkono igana‡ kũraiha na ūgĩe na itambaya cia gũcuurio cia gatani ūrĩa mwogotho wega, ¹⁰ ũkorwo na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ũkorwo ūrĩ na mĩkono igana kũraiha na ūgĩe na itambaya cia gũcuurio, ūgĩe na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ.

¹² “Mwena wa ithũiro wa nja ĩyo ũkorwo ūrĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano§ kwarama na ūgĩe na itambaya cia gũcuurio na itugĩ ikũmi na itina ikũmi. ¹³ Mwena wa irathĩro, kwerekera kũrĩa riũa rĩrathagĩra, nja ĩyo ĩkorwo ĩrĩ ya wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano. ¹⁴ Itambaya cia gũcuurio ikorwo irĩ cia ūraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano* na ikorwo irĩ mwena ũmwe wa itonyero rĩa nja ĩyo, na ikorwo na itugĩ ithatũ na itina ithatũ, ¹⁵ na itambaya ingĩ cia gũcuurio cia ūraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano ikorwo mwena ūcio ũngĩ wa itonyero, na ikorwo irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ.

¹⁶ “Naguo ũhoro wa itonyero rĩa nja ĩyo, wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩkorwo kĩrĩ kĩa ūraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,† kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, na gĩkorwo na itugĩ inya na itina inya. ¹⁷ Itugĩ ciothe gũthiũrũrũkĩria nja ĩyo, igĩe na tũmĩkwa na tũcuurio twa betha na itina cia gĩcango. ¹⁸ Nja ĩyo ĩkorwo na ūraihi wa mĩkono igana,‡ na mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama,§ na ĩkorwo na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega ya mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ, na ĩrĩ na itina cia gĩcango. ¹⁹ Indo iria ingĩ ciothe cia gũtũmĩrwo wĩra-inĩ wa hema ĩrĩa nyamũre, irĩ cia wĩra o na ūrĩkũ, o hamwe na higĩ cia kwamba hema na cia nja ciothe, nĩkorwo irĩ cia gĩcango.

Maguta ma Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

²⁰ “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte. ²¹ Thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ūira, Harũni na ariũ ake nĩmaigage matawa maakanĩte mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ. Ūndũ ũyũ ũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene thĩnĩ wa Isiraeli njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.

28

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ “Tũmanĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa oke harĩwe kuuma gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, hamwe na ariũ ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ² Tumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa nguo nyamũre, cia kũmũnenehagia na kũmũtĩĩthagia. ³ Arĩria mabundi marĩa marĩ na ũũgĩ wa gũtuma, nguo arĩa nĩ heete ũũgĩ maũndũ-inĩ ta macio, nĩguo matumĩre Harũni nguo cia kwĩhumba akĩamũrwo, nĩguo andungatagĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ⁴ Nacio ici nĩcio nguo iria megũtuma: gakuo ga gĩthũri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjũ ya taama ng’emie wega, na kĩremba, na mũcibi. Nguo ici nyamũre megũcitumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nĩguo mandungatagĩre marĩ

‡ 27:9 nĩ ta mita 46 § 27:12 nĩ ta mita 23 * 27:14 nĩ ta mita 7 † 27:16 nĩ ta mita 9 ‡ 27:18 nĩ ta mita 46 § 27:18 nĩ ta mita 23

athĩnjĩri-Ngai. ⁵ Nĩ mahũthĩre thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, hamwe na gatani ĩrĩa njega.

Ebodi

⁶ “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ na ya gatani ĩrĩa yogothe two wega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. ⁷ Nĩ wega ebodi ĩyo ĩgĩe na tũmĩkwa twĩrĩ twa kũmĩnyiitithanĩria ciande-inĩ, tũtumĩrĩrwo mĩthia-inĩ yeerĩ yayo nĩgeetha ndaamĩ ciayo cierĩ inyiitane. ⁸ Naguo mũcibi wayo wa njohero ũrĩa mũtume wega ũkorwo ũhaana tayo na ũrĩ wa gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi ĩyo na ũthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, hamwe na gatani njogotho wega.

⁹ “Oya tũhiga twĩrĩ twa onigithi ũkurure marĩitwa ma ariũ a Isiraeli igũrũ rĩatuo ¹⁰ marũmanĩrĩre ũrĩa maaciarirwo, ũkurure marĩitwa matandatũ kahiga-inĩ kamwe, na matandatũ kau kangĩ. ¹¹ Kurura marĩitwa ma ariũ a Isiraeli tũhiga-inĩ tũu twĩrĩ ta ũrĩa mũrengi wa tũhiga twa goro akururaga kahengere ga gwĩkĩra mũhũri. Ũcooke ũtũtumĩrĩre tũkonyo-inĩ twa thahabu, ¹² na ũtuohereere ndaamĩ-inĩ cia kĩande cia ebodi, tũrĩ tũhiga twa kĩrĩkĩria kĩa ariũ a Isiraeli. Harũni nĩarĩkuuaga marĩitwa macio ciande-inĩ ciake matuĩke kĩrĩkĩria mbere ya Jehova. ¹³ Thondeka tũkonyo tũgemu twa thahabu ¹⁴ na irengeeri igĩrĩ cia thahabu therie, ihaana ta mũkanda, nacio ũcinyiitithanie na tũkonyo tũu.

Gakuo ga Gĩthũri

¹⁵ “Thondekithia gakuo ga gĩthũri ga gwĩkagĩrwo ituĩro-inĩ rĩa ciira, nako gatumwo nĩ mũtumi mũũgĩ. Gathondeke ta ebodi: karĩ ka ndigi cia rangi wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ na gatani ĩrĩa yogothe two wega. ¹⁶ Gakuo kau gakorwo kaiganaine mĩena yotho ĩna inji kenda* kũraiha na inji kenda kwarama, na koinanĩrwo maita meerĩ. ¹⁷ Ũcooke ũgatumĩrĩre mĩhari ĩna ya tũhiga twa goro. Mũhari wa mbere hakorwo kahiga ka wakiki ũrĩa mũtune, na ka yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹⁸ mũhari wa keerĩ ũtumĩrĩre kahiga ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹⁹ mũhari wa gatatũ ũtumĩrĩre kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ²⁰ naguo mũhari wa kana ũtumĩrĩrwo kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. ũtũtumĩrĩre tũkonyo-inĩ tũgemu twa thahabu. ²¹ Hagĩkorwo harĩ na tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe karũgamĩrĩre marĩitwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gakururwo rĩitwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũri gakururagwo.

²² “Thondekera gakuo kau ga gĩthũri irengeeri njogotho cia thahabu therie ihaana ta mũkanda. ²³ Gathondekere mĩrĩnga ĩrĩ ya thahabu, ũmĩohereere mĩthia-inĩ ĩrĩ ya gakuo kau ga gĩthũri. ²⁴ Ohania irengeeri igĩrĩ cia thahabu mĩrĩnga-inĩ hau mĩthia-inĩ ya gakuo ga gĩthũri, ²⁵ nayo mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya irengeeri yohithanio na tũkonyo tũrĩa twĩrĩ, ũmĩnyiitithanie na ndaamĩ cia kĩande cia ebodi mwena wa na mbere. ²⁶ Thondeka mĩrĩnga ĩrĩ ya thahabu ũmĩnyiitithanie na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ ya gakuo ga gĩthũri mwena wa na thĩnĩ kũrigania na ebodi. ²⁷ Thondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩrĩ ya thahabu na ũmĩnyiitithanie magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhĩ na rĩtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa njohero ya ebodi. ²⁸ Mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri ĩrĩohithanagio na mĩrĩnga ya ebodi na rĩrigi rwa bururu, na inyiitithanio na mũcibi wa njohero, nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi.

* 28:16 nĩ ta centimita 22

²⁹ “Rĩria rĩothe Harũni arĩitoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru, arĩkuuaga marĩitwa ma ariũ a Isiraeli marĩ gĩthũri-inĩ gĩaake gakuo-inĩ ga gĩthũri ga ituĩro rĩa ciira, arĩ kĩririkania gĩa gũtũura mbere ya Jehova. ³⁰ Ningĩ wĩkĩre Urimu na Thumimu† thĩinĩ wa gakuo kau ga gĩthũri, nĩgeetha ciikarage gĩthũri-inĩ kĩa Harũni rĩria rĩothe arĩitoonyaga agathiĩ mbere ya Jehova. Ūguo nĩguo Harũni arĩkuuaga ũhoti wa gũtuagĩra andũ a Isiraeli ciira gĩthũri-inĩ gĩaake arĩ mbere ya Jehova.

Nguo ingĩ cia Athĩnjĩri-Ngai

³¹ “Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, ³² na ĩkorwo na harũkĩrio ya mũtwe gatagatĩ kayo. ĩkorwo ĩtirihĩtwo mũthia-inĩ ta kara ya ngingo gũthiũrũrũkĩria iharũkĩrio rĩu rĩa mũtwe, nĩgeetha ndĩgatarũke. ³³ Thondeka tũcunjuura tũtariĩ ta matunda ma makomamanga twa ndigĩ cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo, tũhakanĩtio na ngengere cia thahabu. ³⁴ Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathiĩ mahakanĩtio gũthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo ndaaya. ³⁵ Harũni no nginya ehumbage nguo ĩyo hĩndĩ ciothe rĩria egũtungata. Ngengere nĩrĩiguagwo ikĩgamba rĩria egũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru o hau mbere ya Jehova na rĩria ekuuma ho, nĩgeetha ndagakue.

³⁶ “Thondeka gatanji ga thahabu therie, na ũgakurure ta ũria mũhũuri ũkururagwo, ũkurure ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA. ³⁷ Koherere rũrigi rwa rangi wa bururu nĩguo ũkanyitithanie na kĩremba, gakorwo karĩ mwena wa mbere wa kĩremba. ³⁸ Karĩkoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni, nake agakuuaga mahĩtia makoniĩ iheo iria theru, iria andũ a Isiraeli mangĩkorwo mamũrĩire Jehova, o na irĩ cia mũthemba o na ũrĩkũ. Gatanji kau gakoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni hĩndĩ ciothe nĩgeetha magetĩkĩrikaga nĩ Jehova.

³⁹ “Kanjũ nĩtumwo ĩrĩ ya gatani ĩria njega mũno, o na ũtume kĩremba na gatani ĩria njega mũno. Mũcibi ũtumwo nĩ mũgemia ũria mũũgĩ na wĩra ũcio. ⁴⁰ Tumĩra ariũ a Harũni kanjũ, na mũcibi, na tũmĩcibi twa kĩongo, cia gũtũma manenehagio na maheagwo gĩtĩo. ⁴¹ Warĩkia kũhumba mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nguo iciorĩ, ũmaitĩrĩrie maguta na ũmaamũre. ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁴² “Matumithĩrie thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani, cia kũhumbĩra njaga ya mũĩrĩ yao kuuma njohero nginya ciero-inĩ. ⁴³ Harũni na ariũ ake no nginya maciĩhumbage rĩria rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩthengerera kĩgongona marutĩre wĩra Handũ-harĩa-Hatheru nĩgeetha matikahĩtie, nao makue.

“Ūyũ nĩũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake.

29

Kwamũrwo gwa Athĩnjĩri-Ngai

¹ “Na rĩrĩ, ũũ nĩguo ũgwĩka nĩgeetha wamũre Harũni na ariũ ake, nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndũrũme igĩrĩ itarĩ kaũũgũ. ² Na kuuma mũtu-inĩ mũhinyu mũno wa ngano ũtarĩ ndawa ya kũmbia, ũthondeke mĩgate na keki itukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta. ³ ĩkĩra indo icio gĩkabũ-inĩ na ũcinenganĩre ũguo hamwe na ndegwa ĩyo na ndũrũme icio cieri. ⁴ Ūcooke ũrehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ũmathambie na maaĩ. ⁵ Oya nguo icio, ũhumbe Harũni kanjũ, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga gĩthũri. Muohe ebodi na mũcibi

† 28:30 Urimu na Thumimu twarĩ tũnyamũ twahũthagĩrwo kũmenya wendi wa Ngai; no ũria twahũthagĩrwo kana ũria twarutaga wĩra, gũtirĩ mũndũ ũũ.

wayo wa njohero ūrĩa mūtume wega. ⁶ Mwĩkĩre kĩremba mūtwe, nako gatanji karĩa kaamũre ūgekĩre kĩremba-inĩ kũ. ⁷ Oya maguta ma gũitanĩrĩrio ūmũitĩrĩrie mūtwe ūmwamũre. ⁸ Rehe ariũ ake na ūmahumbe kanjũ, ⁹ na ūmoche tũmĩcibi twa mūtwe. Ningĩ wohe Harũni na ariũ ake mĩcibi. Ūthĩnjĩri-Ngai nĩ wao ūrĩ watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene. Ūguo nĩguo ūkaamũra Harũni na ariũ ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa ĩyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nake Harũni na ariũ ake mĩigĩrĩre moko mao mūtwe wayo. ¹¹ Ūcooke ūmĩthĩnjĩre mbere ya Jehova o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹² Ningĩ woe thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, ūmĩhake hĩa cia kĩgongona na kĩara gĩaku, ĩyo ĩngĩ ūmĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ¹³ Ningĩ woe maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio ūmacinĩre hau kĩgongona-inĩ. ¹⁴ No nyama cia ndegwa ĩyo hamwe na rũũa na mahu ūcicinĩre nja ya kambĩ. Rũu nĩ iruta rĩa mehia.

¹⁵ “Oya ndũrũme ĩmwe nake Harũni na ariũ ake mamĩigĩrĩre moko mao mūtwe igũrũ wayo. ¹⁶ Mĩthĩnje na woe thakame, ūmĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothe. ¹⁷ Tinangia ndũrũme tũcunjĩ, na ūthambie nyama cia nda, na magũrũ mayo, ūciige hamwe na mūtwe na tũcunjĩ tũu tũngĩ. ¹⁸ Ūcooke ūcinĩre ndũrũme ĩyo yothe igũrũ wa kĩgongona. Rũu nĩ iruta rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova, rĩrĩ mũtararĩko mwega rĩrutĩrwo Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndũrũme ĩyo ĩngĩ, nake Harũni na ariũ ake mamĩigĩrĩre moko mao mūtwe. ²⁰ Mĩthĩnje, woe thakame ĩmwe yayo ūmĩhake moni cia matũ ma ūrĩo ma Harũni na ariũ ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ūrĩo, na ciara iria nene cia magũrũ mao ma ūrĩo. Ūcooke ūminjaminjĩrie kĩgongona thakame mĩena yothe. ²¹ Na woe thakame ĩmwe kuuma kĩgongona-inĩ na maguta ma gũitanĩrĩrio ūciminjaminjĩrie Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao. Hĩndĩ ĩyo Harũni na ariũ ake hamwe na nguo ciao nĩmagatuĩka aamũre.

²² “Oya maguta mamwe ma ndũrũme ĩyo, maguta ma mũting’oe ūrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na maguta marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, na kĩero kĩa mwena wa ūrĩo. (Īyo nĩyo ndũrũme ya igongona rĩa kwamũrana.) ²³ Kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova, oya mũgate ūmwe na keki ĩthondeketwo na maguta, na woe kamũgate kahũthũ. ²⁴ Indo ici ciothe cineane moko-inĩ ma Harũni na ariũ ake, ūcooke ūcithũngũthie mbere ya Jehova ĩrĩ Igongona rĩa gũthũngũthio. ²⁵ Ningĩ ūcooke woe indo icio kuuma moko-inĩ mao, ūcicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ hamwe na iruta rĩa njino, ituĩke mũtararĩko mwega harĩ Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁶ Warĩkia kũruta gĩthũri kĩa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano kĩa Harũni, gĩthũngũthie mbere ya Jehova rĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, nakĩo gĩtuĩke rwĩga rwaku.

²⁷ “Amũra icunjĩ cia ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano iria irĩ cia Harũni na ariũ ake nacio nĩ: gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. ²⁸ Indo icio ituĩke rwĩga rwa kũheagwo Harũni na ariũ ake nĩ andũ a Isiraeli hĩndĩ ciothe. Nĩrĩo iruta rĩrĩa andũ a Isiraeli marĩrutagĩra Jehova kuuma maruta-inĩ ma ūiguano.

²⁹ “Nguo iria nyamũre cia Harũni igũtuĩka cia njiaro ciake, nĩgeetha magaitagĩrĩrio maguta na makaamũragwo maciĩhumbĩte. ³⁰ Mũriũ ūrĩa ūkamũgaya atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai na oke gũtungata thĩinĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru, Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo arĩhumbaga nguo icio mĩthenya mũgwanja.

³¹ “Oya ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano nacio nyama ciayo ūcirugĩre handũ harĩa hatheru. ³² Harũni na ariũ ake marĩriagĩra nyama cia ndũrũme ĩyo na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³³ Nĩmarĩrĩaga indo icio

irutitwo cia horohio nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwao na gũtherio. No itikanarĩio nĩ mũndũ ũngĩ, nĩ ũndũ nĩ theru. ³⁴ Na rĩrĩ, nyama cia ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano kana mĩgate ingĩtigara nginya rũciinĩ-rĩ, nũcinwo. Itikanarĩio tondũ nĩ theru.

³⁵ “Ĩka Harũni na ariũ ake maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũniine mĩthenya mũgwanja ũkĩmaamũra. ³⁶ Rutagai ndegwa ĩmwe o mũthenya, ĩrĩ iruta rĩa mehia rĩa kũhorohanĩria. Theria kĩgongona na ũndũ wa gũkĩhoroheria na gũgũitĩrĩria maguta, ũkĩamũre. ³⁷ Gĩa na horohio ya kĩgongona mĩthenya mũgwanja ya gũkĩamũra. Thuutha ũcio kĩgongona kũ nĩgĩgũtuĩka gĩtheru mũno, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩrĩkĩhutagia kĩrituĩkaga gĩtheru.

³⁸ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩndũ kĩrĩa ũrĩrutaga hĩndĩ ciothe kĩgongona-inĩ o mũthenya: tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe. ³⁹ Gatũrũme kamwe gakarutwo rũciinĩ na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia. ⁴⁰ Gatũrũme ka mbere gakarutanagĩrio na mũtu mũhinyu mũno gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba* ũtukanĩtio na maguta ma mũtamaiyũ gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe† na ndibei gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe, irĩ kĩndũ gĩa kũnyuuo. ⁴¹ Ruta gatũrũme kau kangĩ igongona hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, hamwe na iruta rĩa mũtu na rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta cia rũciinĩ, arĩ guo mũtararĩko mweka, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

⁴² “Harĩ njiaro iria igooka, iruta rĩrĩ rĩa njino rĩkaarutagwo hĩndĩ ciothe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mbere ya Jehova. Hau nĩho ndĩcemanagia nawe na njaragie nawe; ⁴³ ningĩ hau no ho ndĩcemanagia na andũ a Isiraeli, naho nĩhakaamũrwo nĩ riiri wakwa.

⁴⁴ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũra Hema-ĩyo-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na nyamũre Harũni na ariũ ake mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴⁵ Ningĩ nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli na ndũike Ngai wao. ⁴⁶ Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri nĩgeetha ndũũranagie nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.

30

Kĩgongona kĩa Ūbumba

¹ “Thondeka kĩgongona kĩa mbaũ cia mũgaa gĩa gũcinagĩra ũbumba. ² Nĩgĩkorwo kĩiganaine mĩena yothe mũkono ũmwe* kũraiha na mũkono ũmwe kwarama na mĩkono ĩrĩ† kũraiha na igũrũ, hĩa ciakĩo ituĩke kĩndũ o ro kĩmwe na kĩgongona. ³ Kĩgemie igũrũ, o na mĩena yothe, o na hĩa ciakĩo, na thahabu therie, na ũgĩtirihe na mũcibi wa thahabu ũgĩthiũrũrũkĩrie. ⁴ Thondekera kĩgongona kũ mĩrĩnga ĩrĩ, ũmĩoherere thĩ wa mũcibi ũcio, ĩrĩ mwena ũmwe, na ĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ ĩnyitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya ĩtũmagĩrwo gũgĩkuua. ⁵ Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, na ũmĩgemie na thahabu. ⁶ Iga kĩgongona kũ mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ūira, mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ūira, harĩa ngaacemania nawe.

⁷ “Harũni no nginya acinĩre ũbumba mũnungi wega hau igũrũ rĩa kĩgongona o rũciinĩ rĩrĩa egũthondeka matawa. ⁸ No nginya acine ũbumba rĩngĩ agĩakia matawa hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, nĩgeetha ũbumba ũikarage ũgĩcinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njiarwa na njiarwa iria igooka. ⁹ Ndũkanacinĩre ũbumba wa mũthemba ũngĩ kĩgongona-inĩ gĩkĩ kana ũrutĩre ho iruta rĩa njino, kana rĩa mũtu, na ndũkanaitĩrĩrie iruta rĩa kũnyuuo igũrũ rĩakĩo. ¹⁰ Harũni nĩarutage horohio hĩa-inĩ cia kĩgongona kũ o mwaka riita rĩmwe. Horohio ĩno ya o mwaka no nginya ĩrutagwo na thakame ya iruta rĩa kũhoroheria mehia, nginya njiarwa iria igooka. Horohio ĩyo nĩ igongona itheru mũno harĩ Jehova.”

* 29:40 nĩ ta kilo 2 † 29:40 nĩ ta lita ĩmwe * 30:2 nĩ ta nuthu mita † 30:2 nĩ ta mita ĩmwe

Mbeeca cia Horohio

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Rĩrĩa ũgũtara andũ a Isiraeli-rĩ, o mũndũ no nginya arutagĩre Jehova kĩndũ gĩa gũkũũra muoyo wake rĩrĩa egũtarwo. Na gũtirĩ mũthiro ũkaamakora ũkĩmatara. ¹³ Mũndũ o wothe ũrĩkĩraga agathiĩ mwena wa andũ arĩa marĩkĩtie gũtarwo, nĩarĩrutaga nuthu ya cekeri‡ kũringana na ũrĩa cekeri ya harĩa haamũre ĩtariĩ ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera mĩrongo ĩrĩ. Nuthu ĩyo ya cekeri nĩ iruta kũrĩ Jehova. ¹⁴ Arĩa othe marĩkĩraga magathiĩ mwena wa arĩa marĩkĩtie gũtarwo, marĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, no nginya maheage Jehova iruta rĩu. ¹⁵ Arĩa atongu matirĩheanaga makĩria ya nuthu ya cekeri, nao arĩa athĩni matirĩheanaga kĩndũ kĩnini gũkĩra nuthu ya cekeri hĩndĩ ya kũrutĩra Jehova horohio ya mĩoyo yao. ¹⁶ Amũkĩra mbeeca cia horohio kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli nawe ũcihũthĩre ũtungata-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ũguo ũgaatuĩka kĩririkano kĩa andũ a Isiraeli mbere ya Jehova makĩrutĩra mĩoyo yao horohio.”

Kĩraĩ gĩa Gwĩthambĩra

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Thondeka kĩa gĩa gwĩthambagĩra gĩa gĩcango, kĩrĩ na kĩgũrũ gĩakĩo gĩa gĩcango. ũkĩge gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgĩkĩre maaĩ. ¹⁹ Harũni na ariũ ake marĩthambaga moko mao na nyarĩrĩ na maaĩ macio. ²⁰ Rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, marĩthambaga na maaĩ nĩgeetha matigakue. O na ningĩ rĩrĩa mathengerera kĩgongona nĩguo marutĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, ²¹ marĩthambaga moko na nyarĩrĩ nĩgeetha matigakue. ũndũ ũcio ũgaatuĩka watho wa kũrũmĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake, na njiarwa ciao ciothe iria igooka.”

Maguta ma Gũitanĩrĩria

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekeri 500\$ cia manemane ĩrĩa ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nĩ cekeri 250) cia ndarathini nungi wega, na cekeri 250 cia karamathi nungi wega, ²⁴ cekeri 500 cia mwĩnũ, ciothe kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, na hini* ya maguta ma mĩtamaiyũ. ²⁵ Indo ici ũcithondeke ituĩke maguta matheru ma gũitanĩrĩrio matukanĩtio makanunga wega marutĩrwo wĩra nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Macio matuĩke maguta matheru ma gũitanagĩrĩrio. ²⁶ Ningĩ ũhũthĩre maguta macio gũitĩrĩria Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa ũira, ²⁷ na metha na indo ciayo ciothe, na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciagu, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na ²⁸ kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo ciothe, na kĩa na kĩgũrũ gĩakĩo. ²⁹ Nĩũgaciamũra nĩgeetha ituĩke theru mũno makĩria, nakĩo kĩrĩa gĩothe gĩgacihutia nĩgĩgatuĩka gĩtheru.

³⁰ “Itĩrĩria Harũni na ariũ ake maguta ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³¹ ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Maya nĩmo maguta makwa marĩa matheru ma gũitanagĩrĩrio ma njiarwa iria igooka. ³² Ndũkanamaitĩrĩrie mĩrĩ ya arũme, na ndũkanathondeke maguta mangĩ na mũthondekere ũcio. Nĩ matheru na nĩ wega ũmatuage atĩ nĩ matheru. ³³ Mũndũ wothe ũrĩthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mũndũ o wothe ũngĩmaitĩrĩria mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Ūbumba

³⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya mahuti manungi wega marĩa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ũbani ũrĩa mwega mũno, mothe mathimĩtwo maiganaine, ³⁵ na ũthondekithie magĩe na mũtararĩko mwega wa ũbumba; wĩra

‡ 30:13 nĩ ta giramu 6 § 30:23 nĩ ta kilo 6 * 30:24 nĩ ta lita 4

ũcio ũrutwo nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Makorwo mekirĩtwo cumbĩ, na marĩ matheru na makaamũrwo. ³⁶ Thiĩthia mahuti mamwe matuĩke mũtu, naguo ũũige mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, harĩa ndĩicemanagia nawe. Ũgaakorwo ũrĩ mũtheru mũno harĩwe. ³⁷ Mũtikanethondekere ũbumba wa mũthemba ũyũ nĩ ũndũ wa inyuĩ ene; ũtuagei mũtheru nĩ ũndũ wa Jehova. ³⁸ Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgathondeka ũngĩ taguo nĩguo ekenagie na mũtararĩko waguo nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.”

31

Bezaleli na Oholiabu

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Ta rora wone, nĩthuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri wa mũhĩrĩga wa Juda, ³ na nĩndĩmũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ na ũhoti na ũmenyo mawĩra-inĩ ma mũthemba yothe ya moko; ⁴ ya gũcora mĩcoro ya ũũgĩ indo-inĩ cia thahabu, na betha na gĩcango, na ⁵ gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mũthemba yothe ya ũbundi. ⁶ O na rĩrĩ, nĩthuurĩte Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩguo ateithagie Bezaleli wĩra. Ningĩ nĩheete mabundi mothe ũũgĩ wa gũthondeka indo ciothe iria ngwathĩte: ⁷ nacio nĩ Hema-ya-Gũtũnganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, na gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩarĩo, na indo iria ingĩ ciothe cia hema, ⁸ nacio nĩ metha na indo ciayo, na mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo ciothe, na kĩgongona gĩa gũcinĩra ũbumba, na ⁹ kĩgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo, na kĩaĩ na kĩgũrũ gĩaakĩo, ¹⁰ o na nguo iria ndume, iria theru cia kwĩhumbwo nĩ Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na nguo cia kwĩhumbwo nĩ ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai, ¹¹ na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega wa Handũ-harĩa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ũrĩa ngwathĩte.”

Thabatũ

¹² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹³ “Ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘No nginya mũrũmagie Thabatũ ciakwa. Rũrũ nĩruo rũgatuĩka rũũri gatagatĩ gakwa na inyuĩ njiarwa iria igooka, nĩguo mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia.

¹⁴ “ ‘Menyagĩrĩrai Thabatũ tondũ nĩ mũthenya mũtheru harĩ inyuĩ. Mũndũ ũngĩũthaahia no nginya ooragwo; mũndũ ũngĩruta wĩra mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ¹⁵ Wĩra nĩũrutagwo mũthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ theru ya Jehova ya andũ kũhurũka. ũrĩa wothe ũkaaruta wĩra mũthenya wa Thabatũ no nginya ooragwo. ¹⁶ andũ a Isiraeli nĩmathĩkagĩre Thabatũ, mamĩkũngũyagĩre ĩtuĩke kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra njiarwa iria igooka. ¹⁷ Rũrũ nĩruo rũgaatuĩka rũũri gatagatĩ gakwa na andũ a Isiraeli nginya tene, nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ na mũthenya ĩtandatũ na mũthenya wa mũgwanja ndaigana kũruta wĩra, akĩhurũka.’ ”

¹⁸ Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Musa kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai, akĩmũnengera ihengere icio igĩrĩ cia Ũira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandĩkĩtwo na kĩaara kĩa Ngai.

32

Njaũ ya Thahabu

¹ Rĩrĩa andũ moonire atĩ Musa nĩaikarire mũno aĩakũrũkĩte kuuma kĩrĩma-inĩ, magĩcookanĩrĩra harĩ Harũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka, tũthondekere ngai iria ĩrĩtũtongoragia. Ha ũhoro wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri, tũtũũ ũrĩa oonete.”

² Harūni akīmacookeria akīmeera atīrī, “Rutai icūhī cia thahabu iria irī matū ma atumia anyu, na aanake na airītu anyu mūndehere.” ³ Nī ūndū ūcio andū othe makīruta icūhī cia thahabu icio ciarī matū-inī mao magīcirehere Harūni. ⁴ Nake akīoya indo iria maamūreheire, agīcitwekia agītūmīra indo cia ūbundi gūcithondeka mūhianano wa njaū. Nao andū makiuga atīrī, “Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakūrutire būrūri wa Misiri.”

⁵ Rīrīa Harūni onire ūguo, agīaka kīgongona mbere ya njaū ūyo, na akīanīrīra, akiuga atīrī, “Rūciū nīgūgakorwo na gīathī kīa Jehova.” ⁶ Nī ūndū ūcio mūthenya ūyū ūngī andū magīūkīra rūciinī tene, makīruta magongona ma njino na ma ūiguano. Thuutha ūcio magīikara thī kūrīa na kūnyua, magīcooka magīūkīra kūina na gwīkenia.

⁷ Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Ikūrūka, tondū andū aku arīa warutire būrūri wa Misiri nīmethūkītie. ⁸ Nīmagarūrūkīte narua magatiga ūrīa ndaamathīte, na nīmethondekeire mūhianano wa gūtwekio ūhaana njaū. Nīmaūinamīrīre na makaūrūtīra iruta makiugaga atīrī, ‘Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakūrutire būrūri wa Misiri.’ ”

⁹ Jehova akīira Musa atīrī, “Nīnyonete andū aya, nī andū momītie ngingo. ¹⁰ Rīu tigana na nī nīgeetha marakara makwa mamarīrīmbūkīre, nīgeetha ndīmaniine. Nīngacooka ngūtue rūrīrī rūnene.”

¹¹ No Musa agīthaitha Jehova Ngai wake, akīmwīra atīrī, “Wee Jehova, ūngīcinwo nī marakara ūūkīrīre andū aku nīkī, o arīa warutire kuuma būrūri wa Misiri na guoko gwaku kūrī ūhoti na ūkīmaruta kuo na hinya mūnene? ¹² Nī kī kīngītūma andū a Misiri moige atīrī, ‘Aamarutire būrūri wa Misiri arī na muoroto wa kūmeka ūūru amooragīre irīma-inī, na amaniine mathire gūkū thī? Tiga kūrakara mūno; wīricūkwo ndūkarehere andū aku mwanangīko. ¹³ Ririkana ndungata ciaku Iburahīmu, na Isaaka, na Isiraeli, arīa wee wehītire kūrī o na mwīhītwa ūkīgwetaga, ūkiuga atīrī: ‘Nīngatūma njiaro ciaku cingīhe ta njata cia matu-inī, na nīngahe njiaro ciaku būrūri ūyū wothe ūrīa ndaamerīre, naguo ūgaatuīka igai rīao nginya tene.’ ” ¹⁴ Hīndī ūyo Jehova akīricūkwo, na ndaigana kūrēhere andū ake mwanangīko ūrīa oigīte atī nīekūmarehera.

¹⁵ Musa akīhūdūka, agīkūrūka kuuma kīrīma igūrū akuuīte ihengere icio igīrī cia Ūira na moko make. Ciarī nyandīke mīena yeerī, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarī wīra wa Ngai; maandīko macio maarī maandīko ma Ngai makururītwo ihengere-inī icio.

¹⁷ Rīrīa Joshua aiguire inegene rīa andū makiugīrīria akīira Musa atīrī, “Kūrī mbugīrīrio ya mbaara kambī-inī.”

¹⁸ Musa akīmūcookeria atīrī,
 “Ti mīgambo ya ūhootani,
 na ti mīgambo ya kūhootwo;
 nī mīgambo ya kūina ndīraigua.”

¹⁹ Rīrīa Musa akuhīrīrie kambī, na akīona njaū na ndūrūhī ūrīa yarī kūdū kūu, agīcinwo nī marakara, nake agīikia ihengere icio thī, ikiunīkanga icunjī o hau magūrū-inī ma kīrīma. ²⁰ Nake akīnyiita njaū ūyo maathondekete, akīmīcina na mwaki, agīcooka akīmīthīa, īgītūka mūtu, akīūikia maaī-inī na agīatha andū a Isiraeli manyue maaī macio.

²¹ Nake Musa akīūria Harūni atīrī, “Andū aya maragwīkire atīa nīgeetha ūmatoonyie mehīa-inī manene ūū?”

²² Nake Harūni akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Tiga kūrakara, mwathi wakwa; wee nīūū ūrīa andū aya mendete gwīka ūūru. ²³ Maanjīrīre atīrī, ‘Tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Ha ūhoru wa mūdū ūyū ūgwītwo Musa, ūrīa watūrutire

būrūri wa Misiri-rī, tūtiū ūrīa oonire.’ ²⁴ Nī ūndū ūcio ngĩmeera atĩrī, ‘Ūrīa wothe ūrī na mathaga ma thahabu, nīarute.’ Nao makĩnengera indo icio cia thahabu, ngĩciikia riiko, nacio ikiuma njaū ĩno!”

²⁵ Musa akĩona atĩ andū nĩmakararĩtie, na atĩ Harūni nĩamarekereirie meke ūrīa mekwenda, nginya magaatuĩka andū a gũthekagĩrĩrwo nĩ thū ciao. ²⁶ Nī ūndū ūcio akĩrũgama itoonyero-inĩ rīa kambĩ, akiuga atĩrī, “Ūrīa wothe ūrī mwena wa Jehovarī, nĩoke haha.” Nao Alawii othe makĩrũgama mwena wake.

²⁷ Nake akĩmeera atĩrī, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrī, ‘O mũndū nĩeyohe rūhiū rwa njora njohero. Hungurai kambĩ ĩno kuuma mwena ūmwe nginya ūrīa ūngĩ, o mũndū nĩoorage mūrū wa nyina na oorage mūratawe na mũndū wa itũūra rīake.’ ” ²⁸ Alawii magĩka ta ūrīa maathirwo nĩ Musa, na mũthenya ūcio gũkĩũragwo andū ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atĩrī, “Nĩmwarĩkia kwamũrĩrwo Jehova ūmũthĩ, nĩgũkorwo nĩmwareganire na ariū anyu na mũkĩregana na arīa mũciaraniĩrwo nao, na Jehova nĩamũrathima ūmũthĩ.”

³⁰ Mũthenya ūyū ūngĩ Musa akĩira andū atĩrī, “Nĩmwĩhĩtie mũno. No rīu, nĩngwambata kūrī Jehova; hihi no kũhoteke ndĩmũrutĩre horohio nĩ ūndū wa rīhia rīanyu.”

³¹ Nī ūndū ūcio Musa agĩcooka kūrī Jehova, akĩmwĩra atĩrī, “Hĩ, kaĩ andū aya nĩmekĩte rīhia inene-ĩ! Nĩmethondekeire ngai cia thahabu. ³² No rīu-rī, ndagũthaitha marekere mehia mao; angĩkorwo ndũkũmarekera, o na nĩ tharia ibuku-inĩ rīrīa wandĩkĩte andū aku.”

³³ Nake Jehova agĩcookeria Musa atĩrī, “Ūrīa wothe ūnjĩhĩirie, nĩngamũtharia ibuku-inĩ rīakwa. ³⁴ Rīu gĩthiĩ, ūtongorie andū acio mathiĩ būrūri ūrīa ndaaririe ūhoru wago, nake mũraika wakwa nĩakamũtongoria. Na rīrī, hĩndĩ ya kũmaherithia yakinya-rī, no ngaamaherithia nĩ ūndū wa mehia mao.”

³⁵ Nake Jehova akĩhũūra andū acio na mũthiro nĩ tondū wa ūrīa meekire na njaū ĩyo yathondeketwo nĩ Harūni.

33

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrī, “Umai handū haha, wee na andū arīa warutire kuuma būrūri wa Misiri, mwambate būrūri ūrīa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrī, ‘Nĩngaũhe njiaro ciaku.’ ² Nĩngũtũma mũraika mbere yanyu na nĩngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ³ Ambatai mũthiĩ būrūri ūcio ūrī bũthi wa iria na ūũkĩ. No nĩ ndigathiĩ na inyuĩ, tondū mūrĩ andū momĩtie ngingo na ndahota kũmũniinĩra njĩra-inĩ.”

⁴ Rīrīa andū acio maiguire ciugo icio cia kũmathĩnia ngoro, makĩambĩrĩria gũcakaya na gũtirĩ mũndū wacookire kwĩhumba mathaga. ⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩeerĩte Musa atĩrī, “Ĩra andū a Isiraeli atĩrī, ‘Inyuĩ mūrĩ andū momĩtie ngingo. Ingĩtwarana na inyuĩ o na kahinda kanini, ndahota kũmũniina. Rīu rutai mathaga manyu, na nĩngũmenya ūrīa ngwĩka na inyuĩ.’ ” ⁶ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makĩrutĩra mathaga mao hau kĩrĩma-inĩ kĩa Horebu.

Hema-ya-Gũtũnganwo

⁷ Na rīrī, Musa nĩamenyerete kuoya hema akamĩamba nja ya kambĩ ĩyo handū haraaya na kambĩ, akamĩta “Hema-ya-Gũtũnganwo.” Mũndū o wothe ūngĩendire gũtuĩria ūhoru kūrī Jehova, aathiiaga hema-inĩ ĩyo ya gũtũnganwo kũu nja ya kambĩ.

⁸ Na rīrīa rĩothe Musa aathiiaga hema-inĩ, andū othe mookĩraga makarũgama nja ya hema ciao, magacũthĩrĩria Musa nginya rĩrīa arĩtoonya hema ĩyo. ⁹ Musa agĩtoonya hema ĩyo, gĩtugĩ gĩa itu gĩaikũrũkaga gĩaikara itoonyero-inĩ Jehova akĩaria na Musa. ¹⁰ Rīrīa andū mona gĩtugĩ kũu gĩa itu kĩrũgamĩte itoonyero-inĩ rīa hema ĩyo, othe maarũgamaga makahooya o mũndū arĩ itoonyero-inĩ rīa hema yake. ¹¹ Jehova

agakiaria na Musa makionanaga ũthiũ kwa ũthiũ o ta ũria mũndũ maaragia na mũratawe. Thuutha ũcio Musa agacooka kambĩ, no Joshua mũrũ wa Nuni, mwanake ũria wamũteithagia, ndoimaga hema-inĩ iyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akiira Jehova atĩrĩ, “Ūkoretwo ũkĩnjũra atĩrĩ, ‘Tongoria andũ aya,’ no ndũũmenyithĩtie ũria ũkũndũmĩra tũthiĩ nake. Nĩũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũũĩ na rĩtwa, na wĩ mwĩtikĩrĩku harĩ niĩ.’ ¹³ Angĩkorwo nĩũkenetio nĩ niĩ, menyithia njĩra ciaku nĩgeetha ngũmenye na thĩĩ na mbere gwĩtikĩrĩka nĩwe. Ririkana atĩ rũrĩrĩ rũrũ nĩ andũ aku.”

¹⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ Mwene nĩngũtwarana na inyuĩ na ndĩmũhe ũhurũko.”

¹⁵ Nake Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũgũtwarana hamwe na ithuĩ, ndũgatũme tuume haha. ¹⁶ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkĩmenya atĩa atĩ nĩũkenetio nĩ niĩ, na ũgakenio nĩ andũ aku, tiga no ũtwaranire na ithuĩ? Nĩ kĩĩ kĩngĩ kĩngĩonania ngũũrani yakwa na ya andũ aku kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ othe marĩ thĩ ĩno?”

¹⁷ Nake Jehova akiira Musa atĩrĩ, “Nĩngwĩka o ũria ũnjũũrĩtie njĩke, tondũ nĩngenetio nĩwe, na nĩngũũĩ na rĩtwa rĩaku.”

¹⁸ Nĩngĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Nyonia riiri waku ũria ũtariĩ.”

¹⁹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũtũma wega wakwa wothe ũhĩtũkĩre mbere yaku, na nĩngwanĩrĩra rĩtwa rĩakwa, Jehova, mbere yaku: Nĩndĩguagĩra tha ũria ndenda kũiguĩra tha, na nĩndĩcaayagĩra ũria ndenda gũcaĩra.” ²⁰ No Jehova akiuga atĩrĩ, “Ndũngĩona ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthiũ wakwa na acooke atũũre muoyo.”

²¹ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ handũ hakuhĩ na niĩ, harĩa ũngĩrũgama igũrũ rĩa mwaro rwa ihiga. ²² Rĩrĩa riiri wakwa ũrĩkorwo ũkĩhĩtũkĩra hau-rĩ, nĩndĩgũtoonyia mwanya-inĩ wa rwaro rũu rwa ihiga, ngũhumbĩre na guoko gwakwa nginya hĩtũke handũ hau. ²³ Rĩrĩa ndĩrĩeheria guoko gwakwa, nawe nĩũrĩnyona na thuutha; no ũthiũ wakwa ndũngĩonwo.”

34

Ihengere Njerũ cia Mahiga

¹ Nake Jehova akiira Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandĩka ciugo iria ciaandĩkitwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire.

² Wĩhaarĩrie rũciiniĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ūrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. ³ Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng’ombe ingĩrĩthio kũu mbere ya kĩrĩma.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩicũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũciiniĩ tene, o ta ũria Jehova aamwathĩte; agĩthiĩ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁵ Nake Jehova agĩikũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩra rĩtwa rĩake, Jehova. ⁶ Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Jehova, Jehova, Ngai ũria mũcaayanĩri na mũtuģi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũrĩtwo nĩ wendani na wĩhokeku, ⁷ ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngiri na ngiri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.”

⁸ Musa agĩkĩnamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. ⁹ Akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku, ndagũthaiha Mwathani twarana na

ithuĩ. O na gũtuĩka aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtuĩke igai rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morirũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩnĩ wa thĩ yothe mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mũtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakania nĩ ũndũ waku. ¹¹ Athĩkĩra ũrĩa ngũgwatha ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi mbere yaku makweherere. ¹² Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio ũrathiĩ, matigatuĩke mũtego harĩwe. ¹³ Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. ¹⁴ Mũtikanahooe ngai ĩngĩ o na ĩrĩkũ, nĩngũkorwo Jehova, ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Mũigua Ūiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

¹⁵ “Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio; nĩngũkorwo rĩrĩa maahũura ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyuĩ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. ¹⁶ Na rĩrĩa mũngĩthuura airĩtu amwe ao matũke atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũure ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo.

¹⁷ “Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbua. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩagai mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbua, o ta ũrĩa ndaamwathire. ĩkagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩngũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ “Irigithathi rĩa nda o yothe nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng’ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũraga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũura, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage.

“Gũtikanagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ “Rutaga wĩra mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke.

²² “Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. ²³ Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. ²⁴ Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkĩambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona ĩtukanĩte na kĩndũ gũkĩre ndawa ya kũimbua, na mũtikanareke kĩndũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩaare nginya rũciinĩ.

²⁶ “Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu.

“Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.”

²⁷ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ciugo ici, nĩngũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli.” ²⁸ Musa aikarire na Jehova hau matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandĩka ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kũ, na nĩcio Maathani marĩa Ikũmi.

Ūthiũ Ūgũkenga wa Musa

²⁹ Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ūira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ũthiũ wake nĩwakengaga nĩ ũndũ nĩarĩtie na Jehova.

³⁰ Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli othe moonire Musa, ũthiũ wake nĩwakengaga, nao

magĩtigĩra kũmũkuhĩrĩria. ³¹ No Musa akĩmeeta; nĩ ũndũ ũcio Harũni na atongoria othe a mũingĩ magĩcooka harĩ we, nake akĩmaarĩria. ³² Thuutha ũcio andũ a Isiraeli othe makĩmũkuhĩrĩria, nake akĩmahe mawatho mothe marĩa Jehova amũheete kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

³³ Rĩria Musa aarĩkirie kũmaarĩria, akĩhumbĩra ũthiũ wake na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ. ³⁴ No rĩria rĩothe aatoonyaga harĩ Jehova maranĩrie, nĩarutaga taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya oime ho. Na rĩria oka kũrĩ andũ a Isiraeli na aameera ũrĩa aathĩtwo, ³⁵ makona ũthiũ wake o ũkengete. Nake Musa agacookia taama ũcio wa kwĩhumbĩra ũthiũ nginya rĩria rĩngĩ agaathiĩ kwaria na Jehova.

35

Mawatho ma Thabatũ

¹ Musa nĩonganirie mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Maya nĩmo maũndũ marĩa Jehova aamwathĩte mwĩkage: ² Wĩra nĩuritagwo mũthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũrĩkoragwo ũrĩ mũthenya wanyu mũtheru, Thabatũ ya Jehova ya kũhurũka. Ũrĩa ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio no nginya ooragwo. ³ Mũtigaakagie mwaki mũthenya ũcio wa Thabatũ kũrĩa guothe mũrĩtũũraga.”

Indo cia gwaka Hema ĩrĩa Nyamũre

⁴ Musa akĩra mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ⁵ Rufĩrai Jehova maruta kuuma indo-inĩ iria mũrĩ nacio. Mũndũ ũrĩa wothe ũkũigua akĩenda, nĩarehere Jehova iruta rĩa thahabu, na rĩa betha na rĩa gĩcango; ⁶ na rĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ; o na gatani ĩrĩa njega; na guoya wa mbũri; ⁷ njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na njũa cia pomboo; na mbaũ cia mũgaa; ⁸ na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwĩkĩrwo maguta-inĩ ma gũitanĩrĩrio, na ma ũbumba ũrĩa mũnungi wega; ⁹ na tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro twa gũtumĩrĩrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gĩthũri.

¹⁰ “Arĩa othe marĩ na ũũgĩ wa ũbundi gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanĩte, nacio nĩ: ¹¹ Hema ĩrĩa nyamũre na hema yayo o na kĩndũ gĩa kũmĩhumbĩra, na ngathĩka cia kũnyiita, na mbaũ ciakĩo, na mĩgamba yakĩo, na itugĩ na itina ciayo; ¹² na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro hamwe na mĩtĩ yarĩo, na gĩtĩ gĩa tha, hamwe na gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa gĩa kũhakanĩa; ¹³ metha na mĩtĩ yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mĩgate ya kũigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma kũmũrĩkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kũmaakia; ¹⁵ na kĩgongona kĩa ũbumba na mĩtĩ yakĩo, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega; na gĩtambaya gĩa gũcuurio mũrango-inĩ wa itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre; ¹⁶ na kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hamwe na gĩtara gĩakĩo gĩa gĩcango, na mĩtĩ yakĩo, na indo ciakĩo ciothe; na kĩa rĩa gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩakĩo; ¹⁷ na ĩtambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja hamwe na itugĩ na itina ciacio na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja ya hema ¹⁸ na higĩ cia hema ĩrĩa nyamũre, na cia nja yayo, na mĩkanda yayo; ¹⁹ na nguo ndume cia kwĩhumbagwo mũndũ agĩtungata arĩ handũ-harĩa-haamũre; nĩcio nguo iria nyamũre cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na cia ariũ ake rĩria megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai.”

²⁰ Naguo mũingĩ wothe wa andũ a Isiraeli ũkĩehera harĩ Musa, ²¹ na mũndũ o wothe ũrĩa weyendeire na ngoro yake yahĩahĩaga, nĩokire na akĩrehera Jehova kĩndũ gĩa kũmũrutĩra nĩ ũndũ wa wĩra wa hema-ya-Gũtũnganwo na mawĩra mayo mothe, o na nĩ ũndũ wa nguo iria nyamũre. ²² Arĩa maiguire metĩkĩra ũhoro ũcio,

arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe, nīmookire na makīrehe mathaga ma thahabu ma mīthemba yothe: namo nī mbini ng’emie cia gwīkīrwo nguo-inī, na icūhī cia matū, na icūhī cia ciara na mathaga mangī. Othe nīmarehire thahabu yao ituīke iruta rīa gūthūngūthio harī Jehova. ²³ Ūrīa wothe warī na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īrīa njega, kana guoya wa mbūri, kana njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, kana njūa cia pomboo, nīacireehire. ²⁴ Andū arīa maarehire iruta rīa betha kana rīa gīcango, maarīehire rīrī iruta harī Jehova, na ūrīa wothe warī na mbaū cia mūgaa nī ūndū wa wīra ūcio nīacireehire. ²⁵ Mūndū-wa-nja o wothe warī mūūgī wīra-inī wa kuogotha ndigi na moko make, akīrehe kīrīa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īrīa njega. ²⁶ Nao andū-a-nja othe arīa meyendeire na nī maarī na ūūgī ūcio, nīmoogothire ndigi cia guoya wa mbūri. ²⁷ Atongoria marehire tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro tūtumīrīrwo nguo-inī ya ebodi na gakuo ga gīthūri. ²⁸ Nīmacookire makīrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mītamaiyū ma gwakia tawa, na maguta ma gūitanīrīrio o na ma gūthondeka ūbumba ūrīa mūnungi wega. ²⁹ Andū a Isiraēli othe, arūme na andū-a-nja arīa meyendeire, nīmareheire Jehova maruta ma kwīyendera nī ūndū wa wīra ūrīa Jehova aamaathīte na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Ningī Musa akīra andū a Isiraēli atīrī, “Onei, Jehova nīathuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūrīa mūrīū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, ³¹ na nīamūiyūrītie na Roho wa Ngai, na ūūgī, na ūhoti, na ūmenyo wa mawīra mothe ma ūbundi ³² nīgeetha athugunde mīcoro ya ūūgī ya indo-inī cia thahabu, na betha, na gīcango, ³³ na gwacūhia tūhiga twa goro twa gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mīcoro ma mīthemba yothe ya ūbundi. ³⁴ Na eerī, we marī na Oholiabu mūrū wa Ahisamaku wa mūhīrīga wa Dani, nīamaheete ūhoti wa kūruta andū arīa angī. ³⁵ Nīamaiyūrītie na ūūgī wa kūruta mawīra mothe, marī mabundi, na acori, na agemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njega, o na atumi: othe marī mabundi moogī, na acori oogī.

36

¹ “Nī ūndū ūcio Bezaleli, na Oholiabu, na mūndū o wothe warī mūūgī na wīra, arīa Jehova aheete ūūgī na ūhoti wa kūmenya kūruta wīra ūcio wothe wa gwaka handū-harīa-haamūre, makīruta wīra ūcio o ta ūrīa Mwathani aathanīte ūrutwo.”

² Ningī Musa agīta Bezaleli na Oholiabu na mūndū o wothe warī mūūgī, ūrīa Jehova aheete ūhoti, na ūrīa warī na wendo wa gūka kūruta wīra ūcio. ³ Nao makīamūkīra kuuma kūrī Musa maruta mothe marīa andū a Isiraēli maarehete ma kūruta wīra wa gwaka handū-harīa-haamūre. Nao andū magīthī o na mbere kūrēhe maruta ma kwīyendera rūciinī o rūciinī. ⁴ Nī ūndū ūcio mabundi mothe marīa maarī na ūūgī, arīa maarutaga wīra wothe wa gwaka handū-harīa-haamūre, makīamba gūtiga wīra wao, ⁵ na makīra Musa atīrī, “Andū nīmararehe indo makīria ya iria ibatarainie wīra-inī ūrīa Jehova aathanīte ūrutwo.” ⁶ Nake Musa akīruta watho, nao magītwara ūhorō ūcio kambī-inī guothe: “Gūtīrī mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja ūgūcooka kūrēhe iruta rīngī nī ūndū wa handū-harīa-haamūre.” Nī ūndū ūcio andū makīrigīrīrio gūcooka kūrēhe indo ingī, ⁷ tondū indo iria maarī nacio ciarī nyingī makīria ma iria ciabatarainie kūruta wīra ūcio wothe.

Hema Nyamūre

⁸ Andū othe arīa maarī oogī thīinī wa aruti a wīra magīthondeka hema nyamūre na itambaya ikūmi cia gūcuurio itumītwo na gatani yogothetwo wega na ndigi

cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na ikīgemo na makerubi nĩ mūtumi mūūgĩ wa wĩra ūcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gūcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ĩna† kwarama. ¹⁰ Makĩnyiitithania itambaya ithano hamwe, na magĩka o ro ũguo na icio ingĩ ithano. ¹¹ Ningĩ magĩkundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico-inĩ wa mwena ūmwe, na magĩka o ro ũguo harĩ gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ũngĩ. ¹² Magĩcooka magĩkundĩka ciana ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gūcuurio kĩa mwena ūmwe, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ũngĩ, o kĩana kĩringaine na kĩrĩa kĩngĩ. ¹³ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu na magĩcihũthĩra kũohithania itambaya icio cia gūcuurio cia mĩena yeerĩ, nĩ ũndũ ūcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe.

¹⁴ Ningĩ magĩtuma itambaya cia gūcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ĩgĩtuĩka cia kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. ¹⁵ Itambaya icio ciothe cia gūcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine; ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩtatũ‡ kũraiha, na mĩkono ĩna§ kwarama. ¹⁶ Magĩtumithania itambaya ithano cia gūcuurio ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na cio icio ingĩ ithathatũ ĩgĩtumithanio hamwe. ¹⁷ Ningĩ magĩkundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūmwe, na magĩka o ũguo mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gūcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũrĩa ũngĩ. ¹⁸ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. ¹⁹ Magĩcooka magĩthondekera hema kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mūtune igatunĩha, na ĩgũrũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pomboo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa nĩ ũndũ wa hema ĩyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi* kũraiha, na mũkono ūmwe na nuthu† kwarama, ²² natuo tũhocio tũgĩcomoka tũigananĩrie. Maathondekire buremu ciothe cia hema ĩyo nyamũre na njĩra ĩyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka itina mĩrongo ĩna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina ĩgĩrĩ ikanyĩĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ūcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ ²⁶ na itina mĩrongo ĩna cia betha, o ĩgĩrĩ ĩgaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ĩyo nyamũre, ²⁸ na buremu ĩgĩrĩ ĩgĩthondekwo nĩ ũndũ wa tũkoine-inĩ twa hema ĩyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cierĩ, buremu ciarĩ ĩgĩrĩ ĩgĩrĩ, kuuma thĩ nginya ĩgũrũ, ikoohanio na mũrĩnga ūmwe; nacio cierĩ ĩgakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ũndũ ūcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o ĩgĩrĩ ĩgaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe.

³¹ Magĩcooka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa buremu cia mwena ūmwe wa hema ĩyo nyamũre, ³² na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena ūcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre. ³³ Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ uumĩte mũthia ūmwe nginya ũrĩa ũngĩ hau gatagatĩ ga buremu icio. ³⁴ Nĩmagemirie buremu icio na thahabu, na magĩthondeka mĩrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra mĩgamba ĩyo. Magĩcooka makĩgemia mĩgamba ĩyo na thahabu.

* 36:9 nĩ ta mita ikũmi na ĩgĩrĩ na nuthu (12.5) † 36:9 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) ‡ 36:15 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) § 36:15 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) * 36:21 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) † 36:21 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

³⁵ Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogothē wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. ³⁶ Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mĩgaa na magĩcigemia na thahabu. Magĩcooka magĩthondeka tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonyero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogothē wega, nakĩo kĩagemetio nĩ mũgemia mũũgĩ; ³⁸ na magĩthondeka itugĩ ithano irĩ na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igũrũ na mĩcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina ithano cia gĩcango.

37

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Bezaleli nĩathondekire ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa mbaũ cia mũgaa, mũigana wa mĩkono ĩrĩ* kũraiha, na mũkono ũmwe na nuthu† kwarama, na mũkono ũmwe na nuthu kũraiha na igũrũ. ² Akĩrĩgemia na thahabu therie thĩinĩ na nja, na akĩrĩtiriha na mũcibi wa thahabu mĩena yothe. ³ Nĩarĩtwekeirie icũhĩ inya cia thahabu na agĩciohania na magũrũ marĩo mana, o icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. ⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa na akĩmĩgemia na thahabu. ⁵ Agĩcooka agĩtoonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya mĩrĩnga-inĩ ĩyo yarĩ mĩena-inĩ ya ithandũkũ ĩrĩ ya kũrĩkuua.

⁶ Nĩarĩthondekeire gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu, therie kĩa ũraihi wa mĩkono ĩrĩ na nuthu,‡ na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.§ ⁷ Agĩcooka agĩtura makerubi meerĩ ma thahabu akĩmekĩra mĩthia-inĩ ya gĩtĩ kũ gĩa tha. ⁸ Nĩathondekire ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũrĩa ũngĩ; mũthia-inĩ ĩyo yeerĩ akĩmathondeka marĩ kĩndũ kĩmwe na gĩtĩ gĩa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambũrũkĩtio na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kũ gĩa tha. Makerubi macio maathondeketwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũ gĩa tha.

Metha

¹⁰ Nĩmathondekire metha ya mbaũ cia mũgaa, ũraihi wayo warĩ mĩkono ĩrĩ,* na wariĩ wayo warĩ mũkono ũmwe,† na kũraiha na igũrũ kwayo kwarĩ mũkono ũmwe na nuthu.‡ ¹¹ Ningĩ makĩmĩgemia na thahabu therie, na makĩmĩtiriha na mũcibi wa thahabu. ¹² Magĩcooka makĩmĩthondekera karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ,§ gagĩthiũrũrũkĩria metha ĩyo, na magĩgatiriha na mũcibi wa thahabu. ¹³ Magĩtwekeria metha ĩyo mĩrĩnga ĩna ya thahabu, na makĩmĩoherera koine-inĩ inya ciayo, o harĩa magũrũ mayo mana maarĩ. ¹⁴ Icũhĩ icio ciekĩrĩrwo hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha ĩnyiitagĩrĩre mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya yahũthagĩrwo gũkuua metha ĩyo. ¹⁵ Mĩtĩ ĩyo mĩraaya ya gũkuua metha yarĩ ya mbaũ cia mũgaa, na ĩkagemio na thahabu. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka indo cia thahabu therie, cia kũigagĩrĩrwo metha, na nacio nĩ: thaani, na thaani nene, na mbakũri, na ndigithũ cia gũitaga iruta rĩa kũnyuuo.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

¹⁷ Nĩmathondekire mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa wa thahabu therie. Mũrũgamo wagu na gĩtina kĩaguo igĩturwo inyiitanĩte o hamwe na ikombe ciaguo na mahũa maguo, na tũkonyo twaguo; ciothe igĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe naguo. ¹⁸ Mũtĩ ũcio warĩ na hongē ithathatũ ciumĩte mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa

* **37:1** nĩ ta mita 1 † **37:1** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ **37:6** nĩ ta mita 1 § **37:6** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * **37:10** nĩ ta mita 1 † **37:10** nĩ ta nuthu mita ‡ **37:10** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § **37:12** nĩ ta centimita 8

kūigīrīrwo matawa; ithatū mwena ūmwe, na ithatū mwena ūrīa ūngī. ¹⁹ Ikombe ithatū ciaturītwo ihaana ta mahūa ma mūrothi, irī na tūkonyo na mahūa, igakorwo rūhonge-inī rūmwe, nacio ithatū igakorwo rūhonge-inī rūu rūngī; honge icio ciothe ithathatū ciahānaga ūguo ciumīte mūtī-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa. ²⁰ Na mūtī-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa haarī na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahūa ma mūrothi, irī na tūkonyo na mahūa. ²¹ Gakonyo kamwe kaarī rungu rwa honge igīrī ciumīte mūrūgamo-inī wa mūtī ūcio wa kūigīrīrwo matawa, nako gakonyo ga keerī kaarī rungu rwa honge cia keerī igīrī, na gakonyo ga gatatū kaarī rungu rwa honge cia gatatū igīrī; ciothe ciarī honge ithathatū. ²² Tūkonyo na honge ciarī kīndū kīmwe na mūtī ūcio wa kūigīrīrwo matawa, iturītwo kuuma thahabu therie.

²³ Nīmathondekire matawa mūgwanja maguo, o ūndū ūmwe na magathī ma gūtinia ndaambī, na thaani cia mūrārī wa ndaambī, cia thahabu therie. ²⁴ Maahūthīrīre taranda ĩmwe* ya thahabu therie gūthondeka mūtī ūcio wa kūigīrīrwo matawa na indo ciaguo ciothe.

Kīgongona kīa Ūbumba

²⁵ Nīmathondekire kīgongona gīa gūcinīra ūbumba na mbaū cia mūgaa. Kīaiganaine mīena yothe, mūigana wa mūkono ūmwe† kūrāiha, na mūkono ūmwe kwarama, na mīkono ĩrī‡ kūrāiha na igūrū. Hīa ciakīo ciarī kīndū kīmwe na kīgongona. ²⁶ Magīkīgemia igūrū na mīena yothe o na hīa ciakīo na thahabu therie na magīgītīriha na mūcibi wa thahabu ūgīgīthiūrūrūkīria. ²⁷ Magīthondeka mīrīnga ĩrī ya thahabu mūhuro wa mūcibi ūcio, ĩrī mwena ūmwe na ĩrī mwena ūrīa ūngī. Mīrīnga ĩyo nīyo yatoonyagio mītī ĩrīa mīraihu yatūmagīrwo gūgīkuua. ²⁸ Magīcooka magīthondeka mītī ĩngī mīraaya ya mūgaa na makīmīgemia na thahabu.

²⁹ O na ningī magīthondeka maguta matheru ma gūitanīrīrio na ūbumba mūnungi wega ūrīa mūtherie, wīra wa mūthondeki mūūgī wa maguta.

38

Kīgongona kīa Iruta rīa Njino

¹ Nīmakire kīgongona kīa iruta rīa njino kīa mbaū cia mūgaa, kīa mīkono ĩtatū* kūrāiha na igūrū; kīaiganaine mīena yothe; mīkono ĩtano† kūrāiha na mīkono ĩtano kwarama. ² Nīmathondekire hīa inya, o rūmwe koine-inī ĩmwe ya kīgongona, nī ūndū ūcio hīa icio na kīgongona igītūika kīndū kīmwe, na makīgemia kīgongona kīu na gīcango. ³ Nīmathondekire indo ciakīo ciothe irī cia gīcango; na nīcio nyūngū, na icakūri, na mbakūri cia wīra wa kūminjaminjīria, na njibe cia nyama, na ngō cia mwaki. ⁴ Nīmathondekire kīrūtara gīa kīgongona gīa gīcango, gīa kūigwo rungu rwa muoho wakīo, rūkinye nuthu ya ūraihu wa kīgongona. ⁵ Magītwekia mīrīnga ya gīcango ya kūnyitīrīra mītī ĩrīa mīraaya ya koine inya cia kīrūtara gīa gīcango. ⁶ Magīthondeka mītī mīraaya ya mbaū cia mūgaa na magīcīgemia na gīcango. ⁷ Magītoonyia itugī icio mīrīnga-inī nīguo ikoragwo mīena-inī ya kīgongona nī ūndū wa gūgīkuua. Magīthondekire na mbaū, kīrī na ihoro thīinī.

Kīraī gīa Gwīthambīrwo

⁸ Nīmathondekire kīraī gīa gwīthambīra gīa gīcango na kīgūrū gīakīo gīa gīcango kuuma icicio-inī cia andū-a-nja arīa maarutaga wīra itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

* 37:24 nī ta kilo 34 † 37:25 nī ta nuthu mita ‡ 37:25 nī ta mita ĩmwe * 38:1 nī ta mita ĩmwe na robo (1.25) † 38:1 nī ta mita igīrī na robo (2.25)

Nja ya Hema ĩrĩa Nyamũre

⁹ Thuutha ũcio magĩthondeka nja ya hema ĩyo nyamũre. Mwena wa gũthini ũgũĩkĩrwo ũrĩ wa mĩkono igana‡ kũraiha, na warĩ na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ, na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha, twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo warĩ wa mĩkono igana kũraiha, na warĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ.

¹² Mwena wa ithũiro wa nja ĩyo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano§ kwarama na warĩ na itambaya cia gũcuurio, na itugĩ ikũmi na itina ikũmi na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ. ¹³ Mwena wa irathĩro o naguo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama. ¹⁴ Itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano,* na ciarĩ mwena ũmwe wa itoonyero rĩa nja ĩyo, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ; ¹⁵ na itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano na ciarĩ mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gũcuurio iria ciathiũrũrũkĩirie nja ciarĩ cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugĩ icio ciarĩ cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa tũrĩa twekĩrĩtwo itugĩ-inĩ twarĩ twa betha na igũrũ wacio ciagemetio na betha; Nĩ ũndũ ũcio itugĩ ciothe cia nja ĩyo ciarĩ na tũmĩkwa twa betha.

¹⁸ Itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja ĩyo ciarĩ cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogothetwo wega; wĩra wa mũgemia mũũgĩ. Yarĩ ya mĩkono mĩrongo ĩrĩ† kũraiha, na mĩkono ĩtano‡ kũraiha na igũrũ, o ta ũrĩa itambaya cia gũcuurio cia nja ĩyo ciatarĩ. ¹⁹ na ĩgĩkorwo na itugĩ inya na itina inya cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa twacio twarĩ twa betha, na igũrũ wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre na cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie ciarĩ cia gĩcango.

Indo cia Mwako iria Ciahũthĩrirwo

²¹ Ũyũ nĩguo mũigana wa indo iria ciahũthĩrirwo gwaka hema ĩyo nyamũre, Hema-ĩrĩa-ya-Ũira, iria ciandĩkirwo nĩ Alawii o ta ũrĩa Musa aathanĩte matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ²² (Bezaleli mũrũ wa Uri, ũrĩa warĩ mũrũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩathondekire kĩrĩa gĩothe Jehova aathĩte Musa; ²³ nake aarĩ hamwe na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, ũrĩa warĩ mũbundi na mũcori mũũgĩ, na wamenyete kũgemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega.) ²⁴ Mũigana wa thahabu yothe ĩrĩa yarutirwo kuuma kũrĩ iruta rĩa gũthũngũthio ĩrĩa yahũthĩrirwo kũruta wĩra wothe wa handũ-harĩa-haamũre, yarĩ taranda 29 na cekerĩ 730,§ kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre.

²⁵ Betha ĩrĩa yarehirwo nĩ mũingĩ ũrĩa watarirwo hĩndĩ ya itarana yarĩ taranda 100 na cekerĩ 1,775,* kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ²⁶ o mũndũ aarutĩte beka ĩmwe,† nayo nĩ ũndũ ũmwe na nuthu ya cekerĩ, kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, nayo yarutirwo nĩ mũndũ o wothe wakĩraga agathiĩ harĩ arĩa maatarĩtwo, arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, nao othe maarĩ arũme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha‡ ciahũthĩrirwo gũtwekia itina cia handũ-harĩa-haamũre na itina cia itambaya cia gũcuurio; taranda 100 igĩaka itina 100, ũguo nĩ ta kuuga taranda ĩmwe ĩgaaka gĩtina kĩmwe. ²⁸ Nĩmahũthĩrĩre

‡ 38:9 nĩ ta mita 46 § 38:12 nĩ ta mita 23
igĩrĩ na robo (2:25) § 38:24 nĩ ta kilo 1,000
(5:5) ‡ 38:27 nĩ ta kilo 3,400

* 38:14 nĩ ta mita 7 † 38:18 nĩ ta mita 9 ‡ 38:18 nĩ ta mita
* 38:25 nĩ ta kilo 3,400 † 38:26 nĩ ta giramu ithano na nuthu

cekeri icio 1,775\$ gũthondeka tũcuurio twa itugĩ, na kũgemia itugĩ na igũrũ, na gũthondeka tũmĩkwa twacio.

²⁹ Gĩcango kĩrĩa kĩarutĩtwo kuuma iruta rĩa gũthũngũthio kĩaĩrĩ gĩa taranda 70 na cekeru 2,400.* ³⁰ Maahũthĩrĩre gĩcango kũu na gũthondeka itina cia itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na gwaka kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩa kĩa gĩcango na indo ciakĩo ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie na itina iria cia itoonyero rĩayo, na higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre, na higĩ cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie.

39

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Nĩmatumire nguogũ na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtũne ta gakarakũ, cia kũrutaga wĩra nacio handũ-harĩa-haamũre. Magĩcooka magĩtumĩra Harũni nguogũ theru, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ebodi

² Nĩmatumire ebodi na ndigĩ cia rangi wa thahabu, na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtũne ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ³ Nĩmahũrĩre thahabu makĩmĩtua tũbaati tũhũthu, magĩtũtinangia nguocio cia gũtumanio na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtũne ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. ⁴ Ningĩ nĩmatumire ndaamĩ cia ciande cia ebodi, nacio ikĩohererwo koine-inĩ igĩrĩ ciayo, nĩnguogũ inyitithanio nayo. ⁵ Nanguogũ mũcibi wayo wa njohero watumĩtwo wega ũkahaanana nayo, na warĩ o gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi, na ũgathondekwo na ndigĩ cia rangi wa thahabu, na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtũne ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ Nao magĩtumĩrĩa tũhiga twa onigithi tũkonyo-inĩ twa thahabu, na magĩtũkurura marĩitwa ma ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa mũndũ akururaga kahengere ka mũhũri. ⁷ Magĩcooka magĩtuohereera ndaamĩ-inĩ cia ciande cia ebodi tũrĩ twa kĩrĩkĩania kĩa ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Gakuo ga Gĩthũri

⁸ Magĩthondeka gakuo ga gwĩkĩrwo ga gĩthũri; karĩ wĩra wa mũbundi mũũgĩ. Magĩgathondeka o ta ebodi ĩyo: karĩ ga thahabu, na ka ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtũne ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo kau kaiganaine mũena yotho ĩna, karĩ ka inji kenda* kũraiha na inji kenda kwarama, na gakoinanĩrwo maita meerĩ. ¹⁰ Ningĩ magĩgatumĩrĩa mũhari ĩna ya tũhiga twa goro. Mũhari wa mbere magĩtumĩrĩa kahiga ka wakiki ũrĩa mũtũne, na ka yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mũhari wa keerĩ magĩtumĩrĩa kahiga ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mũhari wa gatatũ magĩtumĩrĩa kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mũhari wa kana magĩtumĩrĩa kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tũgĩtumĩrĩrwo tũkonyo-inĩ tũgemie twa thahabu. ¹⁴ Tũgĩkorwo tũrĩ tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe gakarũgamĩrĩa rĩmwe rĩa marĩitwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gagakururwo rĩitwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũri gakururagwo.

¹⁵ Nĩmathondekeire gakuo kau ga gĩthũri mũgathĩ ya thahabu therie, ĩhaana ta mũkanda. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka tũkonyo twĩrĩ tũgemie twa thahabu, na mũrĩnga

ĩĩrĩ ya thahabu, na makĩohherera mĩrĩnga ĩyo koine-inĩ igĩrĩ cia gakuo kau ga gĩthũri. ¹⁷ Makĩnyitithania mĩgathĩ ĩyo ĩĩrĩ ya thahabu na mĩrĩnga ĩrĩa yarĩ koine-inĩ cia gakuo kau ga gĩthũri, ¹⁸ na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya mĩgathĩ makĩmĩnyitithania na tũkonyo tũu twĩrĩ twarĩ tũgemie twa thahabu, magĩtuohania na ndaamĩ cia kĩande kĩa ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magĩthondeka mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyitithania na koine igĩrĩ cia gakuo ga gĩthũri mũico-inĩ wa na thĩinĩ, kũrigania na ebodi. ²⁰ Magĩcooka magĩthondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyitithania na mwena wa magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhĩ na rũtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa ebodi. ²¹ Makĩohania mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri kũrĩ mĩrĩnga ya ebodi na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩcinyitithania na mũcibi wa njohero nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Nguo Ingĩ cia Ũthĩnjĩri Ngai

²² Nĩmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, nayo yatumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ. ²³ Yarĩ na harũkĩrio ya gũtoonyeria mũtwe gatagatĩ kayo, ningĩ igĩtirihwo mĩthia-inĩ ta kara, nĩgeetha ndĩgatarũke. ²⁴ Ningĩ magĩthondeka tũcunjuura tũtariĩ ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, tũgĩthiũrũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ ma nguo ĩyo ndaaya. ²⁵ Magĩcooka magĩthondeka ngengere cia thahabu therie magĩcitumĩrĩra rũtumo-inĩ rũu gatagatĩ ga tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga igĩthiĩ ihakanĩtio gũthiũrũrũka rũtumo rwa nguo ĩyo ndaaya; ya kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²⁷ Nĩmatumĩre Harũni na ariũ ake kanjũ cia gatani njega, itumĩtwo nĩ mũtumi mũũgĩ. ²⁸ Makĩmatumĩra iremba cia gatani njega, na tũkũbia twa gatani, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ²⁹ Mũcibi warĩ wa gatani ĩrĩa njogothetwe na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Magĩthondeka gatanji kaamũre ga thahabu therie, na igũrũ rĩako magĩkurura, o ta ũrĩa mũhũri ũkururagwo, ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA. ³¹ Ningĩ makĩohherera gatanji kau na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩkanyitithania na kĩremba, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kũrĩka kwa Wĩra

³² Nĩ ũndũ ũcio wĩra wothe wa gwaka hema ĩyo nyamũre na Hema-ya-Gũtũnganwo ũkĩrĩka. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ³³ Ningĩ makĩrehe hema ĩyo nyamũre kũrĩ Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathĩka ciayo, na buremu, na mĩgamba, na itugĩ na itina ciayo; ³⁴ na kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, igatunĩha, na kĩhumbĩri kĩa njũa cia pomboo, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakanĩa; ³⁵ ithandũkũ rĩa Ũira na mĩtĩ mĩraaya yarĩo, hamwe na gĩtĩ gĩa tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na mĩgate ya kũigwo Mbere ya Jehova; ³⁷ mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa, hamwe na mĩhari ya matawa na indo ciaguo ciothe, o na maguta ma kũmaakia; ³⁸ kĩgongona gĩa thahabu, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ rĩa hema; ³⁹ kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na itugĩ ciakĩo na indo ciakĩo ciothe; na kĩaĩ gĩa gwĩthambĩra na kĩgũrũ gĩakĩo; ⁴⁰ itambaya cia gũcuurio cia nja, na itugĩ ciacio, na itina ciacio, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja wa hema;

na mĩkanda na higĩ cia nja; na indo ciothe cia hema ĩrĩa nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata thĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, nguo iria theru cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na cia ariũ ake cia kwĩhumba rĩrĩa mekũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai.

⁴² Andũ a Isiraeli maarutire wĩra wothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ⁴³ Musa akĩona wĩra ũrĩa warutĩtwo nake akĩona atĩ nĩmaũrutĩte o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩmarathima.

40

Gwaka Hema ĩrĩa Nyamũre

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Ũgaaka hema ĩyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³ Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa Ũira thĩnĩ wayo, na ũhakanie ithandũkũ rĩu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. ⁴ Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmĩgĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũtĩ wa tawa, na ũũigĩrĩre matawa maguo. ⁵ Ningĩ ũige kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba mbere ya Ithandũkũ rĩu rĩa Ũira, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

⁶ “Iga kĩgongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁷ ũige kĩa gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgũkĩre maaĩ. ⁸ Aka nja ĩmĩthiũrũrũkĩrie, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo.

⁹ “Oya maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũitĩrĩrie hema ĩyo nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩngatuĩka theru. ¹⁰ Ningĩ ũitĩrĩrie maguta kĩgongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kĩgongona kũu, nakĩo nĩgĩgatuĩka gĩtheru mũno. ¹¹ Itĩrĩria kĩa gĩa gwĩthambĩrwo na kĩgũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre.

¹² “Rehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. ¹³ Ningĩ ũhumbe Harũni nguo iria theru, ũmũitĩrĩrie maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁴ Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. ¹⁵ Maitĩrĩrie maguta o ta ũrĩa ũitĩrĩrie ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. Gũitĩrĩrio maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũgũtũũra njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.” ¹⁶ Nake Musa agĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. ¹⁸ Rĩrĩa Musa aakire hema ĩyo nyamũre, nĩaigire itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. ¹⁹ Ningĩ agĩtambũrũkia hema igũrũ rĩa hema ĩyo nyamũre na akĩigĩrĩra kĩhumbĩri igũrũ rĩa hema o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁰ Agĩcooka akĩoya ihengere cia Ũira, na agĩciiga thĩnĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyitithania mũtĩ ĩrĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩnĩ wa hema ĩyo nyamũre, na agĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakanania na akĩhakanania ithandũkũ rĩa Ũira o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩiga metha thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩigĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩiga mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng’etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonyia kĩgongona gĩa thahabu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungi wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩagĩre kĩaĩrĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgĩkĩra maaĩ ma gwĩthamba, ³¹ nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwĩthamba moko na magũrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkuhĩrĩria kĩgongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Riiri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. ³⁵ Musa ndangĩahotire gũtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ itu rĩaikarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra hema ĩyo nyamũre.

³⁶ Ng'endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraeli-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa yotho itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu rĩĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuumagara, nginya mũthenya ũrĩa rĩkoywo na igũrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova rĩaikaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yotho ya Isiraeli mahinda mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

MAÛNDÛ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

¹ Nake Jehova agĩta Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũndũ wanyu o na ũrĩkũ arĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ.* No nginya amĩneane mũromomoinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha etĩkĩrĩke harĩ Jehova. ⁴ Mũndũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩgetĩkĩrwo handũ-inĩ hake, ĩtuĩke ya kũmũhoroheria. ⁵ Nake nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni arĩa athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yotho mũromomoinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino rũũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kĩgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kĩgongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kũu mĩena yotho. ¹² Nĩagatinangia nyamũ ĩyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ ĩyo, o ro hamwe na mũtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yotho na amĩcinĩre hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndi-rahũgĩ, kana kĩaana kĩa ndutura. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kĩgongona-inĩ, amĩthiore ngingo ĩtinĩke mũtwe, amĩcinĩre kĩgongona igũrũ; nayo thakame yayo ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kĩgongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩatũrانيا, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kĩgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova.

2

Iruta rĩa Ngano

¹ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩaake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno. Nĩauĩtĩrĩrie maguta na awĩkĩre ũbani, ² acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma

* **1:3** Kwarĩ nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũrĩa mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ arĩa maarĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ arĩa mataarĩ atongu mũno (1:10), nao andũ arĩa athĩni makaruta nyoni (5:7; 12:8).

ngundi ya mūtu ūcio mūhinyu mūno ūrī na maguta hamwe na ūbani ūcio wothe, na aūcinīre igūrū rīa kīgongona ūtuīke gīcunjī gīa kīririkano, ūrī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ³ Mūtu ūrīa ūrītigaraga wa iruta rīu rīa mūtu nī wa Harūni na ariū ake; nī gīcunjī gītheru mūno kīa iruta rīrīa rīrutīirwo Jehova na mwaki.

⁴ “ ‘Mūngīrehe iruta rīa mūtu rīhīhīrio riiko, nīrīkorwo rīrī rīa mūtu mūhinyu mūno, keki irugītwo itarī na ndawa ya kūimbia, itukanītio na maguta, kana tūmīgate tūhūthū tūtari na ndawa ya kūimbia tūhakītwo maguta. ⁵ Angīkorwo iruta rīanyu rīa mūtu nī mūgate ūkarangīirwo igūrū wa rūgīo-rī, no nginya ūthondekwo na mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, na ūtarī na ndawa ya kūimbia. ⁶ Ūwenyūranga cienyū, ūūtīrīrie maguta; rīu nī iruta rīa mūtu. ⁷ Igongona rīanyu rīa mūtu rīngīgakorwo nī mūgate ūkarangīirwo igūrū rīa rūgīo-rī, igongona rīu nīrīthondekwo na mūtu ūrīa mūhinyu mūno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rīa mūtu rīthondekwo na indo icio; rīneanwo kūrī mūthīnjīri-Ngai, nake arītware kīgongona-inī. ⁹ Mūthīnjīri-Ngai nīakaruta gīcunjī gīa kīririkano kuuma iruta rīu rīa mūtu na arīcinīre igūrū rīa kīgongona kīu, rīrī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁰ Mūtu ūrīa ūrītigaraga wa iruta rīu rīa mūtu nī wa Harūni na ariū ake; nī gīcunjī gītheru mūno kīa iruta rīrīa rīrutīirwo Jehova na mwaki.

¹¹ “ ‘Iruta o rīothe rīa mūtu rīrīa mūrīrehagīra Jehova no nginya rīthondekagwo rītari na ndawa ya kūimbia, nīgūkorwo mūtigaacina ndawa ya kūimbia kana ūūkī mūkīrutīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mūcirutīre Jehova irī iruta rīa maciaro ma mbere, no itikarutwo kīgongona-inī irī ta mūtatarīko mwega. ¹³ Nī mūgekīraga cumbī* maruta-inī manyu mothe ma mūtu. Mūtikanaage gwīkīra cumbī wa kīrīkanīro kīa Ngai wanyu maruta-inī manyu ma mūtu; īkīragai cumbī maruta-inī manyu mothe.

¹⁴ “ ‘Mūngīkarehere Jehova iruta rīa mūtu rīa maciaro ma mbere-rī, heanai mūtu wa ngano ya mūgethano īrī hīhie na mwaki. ¹⁵ Na mwīkīre maguta na ūbani igūrū rīayo; rīu nī iruta rīa mūtu. ¹⁶ Mūthīnjīri-Ngai nīagacina gīcunjī gīa kīririkano kīa ngano thīye īrī na maguta hamwe na ūbani wothe, rīrī iruta rīrutīirwo Jehova na mwaki.

3

Iruta rīa Ūiguano

¹ “ ‘Iruta rīa mūndū rīngīkorwo nī iruta rīa ūiguano-rī, nake arute nyamū rūūru-inī rwa ng’ombe, īrī ya njamba kana ya nga, nīakīnengere Jehova nyamū itarī na kaūūgū. ² Mūndū ūcio nīaigīrīre guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa nyamū īyo ya iruta rīake, na acooke amīthīnjīre hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni, athīnjīri-Ngai, nīmakaminjaminjīria kīgongona thakame yayo mīena yothe. ³ Kuuma iruta-inī rīu rīa ūiguano, nīakarutīra Jehova nyama imwe cia gūcinwo na mwaki: nacio nī rūambū rūrīa ruothe rūhumbīre nyama cia nda na rūrīa rūnyiitaine nacio, ⁴ higo cierī hamwe na maguta marīa macihumbīre hakuhī na honge, na maguta marīa mahumbīre ini, amarutanīrie na higo icio. ⁵ Nao ariū a Harūni macicinīre kīgongona-inī igūrū, ciigīrīirwo igūrū rīa iruta rīu rīa njino rīrīa narīo rīigīrīirwo igūrū rīa ngū irakana, rīrī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova.

⁶ “ ‘Mūndū angīkaaruta nyamū rūūru-inī rwa mbūri, īrī ya kūrutīra Jehova iruta rīa ūiguano, nīakaruta ndūrūme kana mwatī itarī na kaūūgū. ⁷ Angīkaaruta

* 2:13 Bata wa cumbī nī kūgirīrīria kūbutha.

gatūrūme-rī, nīagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa nyamū īyo ya iruta rīake, na acooke amīthīnjīre mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni moe thakame yako mamīminjaminjīrie kīgongona kīu mīena yothe. ⁹ Kuuma harī iruta rīu rīa ūiguano, nīakarutīra Jehova nyama imwe cia gūcinwo na mwaki: nacio nī maguta mako, na mūting’oe wothe ūrīa mūnoru ūtinīirio gītina-inī kīa rūcuthī, na maguta ma rūambū mothe marīa mahumbūire nyama cia nda, na marīa manyiitaine nacio, ¹⁰ higo cieri hamwe na maguta marīa macihumbūire hakuhi na honge, na marīa mahumbūire ini, amarutanīrie na higo icio. ¹¹ Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacicinīra kīgongona-inī irī irio, rīrī nī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

¹² “ ‘Na angīkorwo iruta rīake nī mbūri, nīamīneane mbere ya Jehova. ¹³ Nīaigīrīre guoko gwake igūrū rīa mūtwe wayo, na acooke amīthīnjīre mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni moe thakame yayo, mamīminjaminjīrie kīgongona mīena yothe. ¹⁴ Kuuma harī kīrīa akaaheana, nīakarutīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki: na nī maguta mothe ma rūambū marīa mahumbūirīte nyama ciothe cia nda na marīa manyiitaine nacio, ¹⁵ higo cieri na maguta marīa macihumbūire hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbūire ini, amarutanīrie na higo icio. ¹⁶ Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacicinīra kīgongona-inī irī irio, rīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtararīko mwega. Maguta mothe nī ma Jehova.

¹⁷ “ ‘Ūndū ūyū ūgaatuīka watho wa gūtūūra ūrūmagīrīrwo nī njiaro iria igooka, kūrīa gothe mūgaatuūra: Mūtikanarīe maguta kana thakame.’ ”

4

Iruta rīa Kūhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akīira Musa atīrī: ² “Īra andū a Isiraēli ūū: ‘Rīrīa mūdū o na ūrīkū angīhia atekwenda, na eke ūndū ūrīa mūkananie thīnī wa maathani mothe ma Jehova:

³ “ ‘Kūngīkorwo nī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūitīrīrie maguta wīhītie na atūme andū mahītie-rī, no nginya arehere Jehova ndegwa itarī ngūrū na itarī na kaūūgū, irī iruta rīa kūhoroheria mehia macio ekīte. ⁴ No nginya aneane ndegwa īyo mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo arī mbere ya Jehova. Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wayo, na acooke amīthīnjīre hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūitīrīrie maguta nīakoya thakame imwe ya ndegwa īyo amītware thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁶ Na nīagatobokia kīara gīake thakame-inī īyo, aminjaminje imwe yayo mbere ya Jehova maita mūgwanja, hau mbere ya gītambaya kīrīa gīa gūcuurio kīa handū-harīa-haamūre. ⁷ Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya thakame imwe ahake hīa cia kīgongona kīa ūbani ūrīa mūnungi wega kīrīa kīrī mbere ya Jehova kīu Hema-inī-ya-Gūtūnganwo. Thakame ya ndegwa īyo irīa īgaatigara nīakamīita thī gītina-inī gīa kīgongona kīa iruta rīa njino hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁸ Nīakaruta maguta mothe ma ndegwa īyo ya igongona rīa kūhoroherio mehia, namo nīmo rūambū rūrīa ruothe rūhumbūire nyama cia nda na rūrīa rūnyiitaine nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta marīa macihumbūire hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbūire ini, amarutanīrie na higo icio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ūrīa marutagwo ndegwa irīa īthīnjagwo irī iruta rīa ūiguano. Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacicinīra kīgongona-inī kīa igongona rīa njino, ¹¹ na rūūa rwa ndegwa īyo, na nyama ciayo ciothe hamwe, na mūtwe na mathagiwo, na nyama cia nda na mahu, ¹² ūguo nī ta kuuga nyama icio ingī ciothe cia ndegwa īyo, no nginya agaaciruta nja ya kambī, acitware handū hatarī thaahu, harīa mūhu ūitagwo, na acicinīre na mwaki wa ngū hau mūhu-inī ūcio.

13 “ ‘Na kīrīndī gīothe kīa Isiraeli kīngīkehia gītekwenda, gūke ūndū ūrīa mūkananie thīnī wa maathani mothe ma Jehova, o na angīkorwo kīrīndī kīu gītīūī ūndū ūcio, nīkīhītītie. 14 Rīrīa gīkaamenya mehīa marīa gūkīte, kīūngano kīu nīgīkaruta gategwa ka igongona rīa kūhoroherio mehīa, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. 15 Athuuri a kīrīndī kīu nīmakaigīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndegwa īyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa īyo īthīnjīrwo o ro hau mbere ya Jehova. 16 Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūtīrīrie maguta nīakoya thakame īmwe ya ndegwa īyo amītoonyie thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. 17 Nīagatobokia kīara gīake thakame-inī īyo, amīminjaminje mbere ya Jehova maita mūgwanja hau mbere ya gītambaya kīrīa gīa gūcuurio. 18 Nīakoya thakame īmwe ahake hīa cia kīgongona kīrīa kīrī hau mbere ya Jehova kūu Hema-inī-ya-Gūtūnganwo. Thakame īrīa īgaatigara nīakamīita thī gītina-inī gīa kīgongona kīa iruta rīa njino hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. 19 Nīakamīruta maguta mayo mothe amacinīre igūrū rīa kīgongona, 20 na eke ndegwa īyo o ta ūrīa eekire ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehīa. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akamahoroheria mehīa mao, nao nīmakarekerwo. 21 Ningī nīakoimia ndegwa īyo amītware nja ya kambī na amīcine o ta ūrīa aacinire ndegwa īrīa ya mbere. Rīu nīrīo igongona rīa kūhoroheria mehīa ma kīrīndī kīu.

22 “ ‘Rīrīa mūtongoria angīhīa atekwenda, na eke ūndū ūrīa mūkananie thīnī wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nīahītītie. 23 Rīrīa angīmenyithio mehīa marīa ekīte, no nginya arehe thenge ītarī na kaūūgū īrī iruta rīake. 24 Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa thenge īyo na acooke amīthīnjīre harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo hau mbere ya Jehova. Rīrī nīrīo iruta rīa kūhoroherio mehīa. 25 Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame īmwe ya iruta rīu rīa mehīa na kīara gīake, na amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame īyo īngī amīite gītina-inī gīa kīgongona. 26 Ningī nīagacinīra maguta mothe kīgongona-inī igūrū o ta ūrīa aacinire maguta ma iruta rīa ūiguano. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mehīa ma mūndū ūcio, nake nīakarekerwo.

27 “ ‘Mūndū ūmwe thīnī wa kīrīndī angīhīa atekwenda na eke ūndū ūrīa mūkananie thīnī wa maathani mothe ma Jehova, nīahītītie. 28 Rīrīa angīmenyithio amenye mehīa marīa ekīte, no nginya arehe harika ītarī na kaūūgū arī iruta rīake nī ūndū wa mehīa macio ekīte. 29 Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa harika īyo ya iruta rīa kūhoroherio mehīa, na amīthīnjīre harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo. 30 Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame īmwe na kīara gīake, na amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame īyo īngī amīite gītina-inī gīa kīgongona. 31 Nīakaruta maguta mothe o ta ūrīa maguta marutagwo kuuma iruta rīa ūiguano, nake mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī igūrū matūike mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūndū ūcio, nake nīakarekerwo.

32 “ ‘Angīkaarehe kagondū karī iruta rīake rīa kūhoroherio mehīa, nīakarehe kamwatī gatarī na kaūūgū. 33 Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wako, na agathīnje gatuīke iruta rīa kūhoroherio mehīa, agathīnjīre harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo. 34 Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame īmwe ya iruta rīu rīa mehīa na kīara gīake, nayo amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame īyo īngī amīite gītina-inī gīa kīgongona. 35 Nīakaruta maguta mothe, o ta ūrīa maguta marutagwo kuuma kūrī kagondū ka iruta rīa ūiguano, na mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī, maigīrīrwo igūrū rīa maruta marīa marutīrwo

Jehova na mwaki. Ūguo n̄guo mūth̄nj̄iri-Ngai akaamūhoroheria n̄ ūndū wa mehia mar̄ia ek̄ite, nake n̄akarekerwo.

5

¹ “Mūndū anḡiaga kūruta ūira r̄ir̄ia efitwo arute ūira igūrū r̄ia ūndū oonete kana akaigua, mūndū ūcio n̄eh̄itie, na n̄agacookerwo n̄ w̄hia ūcio wake.

² “Kana mūndū anḡhutia k̄indū o nak̄i k̄ir̄i thaahu, k̄ir̄i k̄imba k̄ia nyamū ya ḡithaka ir̄i thaahu kana k̄ia ūhiū ūr̄i thaahu, kana ḡia ciūmbe iria itambaga th̄i ir̄i thaahu, o na aakorwo ndooi ūndū ūcio, mūndū ūcio n̄anyit̄two n̄ thaahu na n̄ah̄itie.

³ “Kana anḡhutia k̄indū k̄ir̄i thaahu kium̄ite har̄i mūndū, k̄indū o nak̄i k̄ir̄ia k̄inḡimūthaahia, o na akorwo ūndū ūcio ndaūū-r̄i, h̄ind̄i ir̄ia akaaūmenya, n̄agatuika n̄ah̄itie.

⁴ “Kana mūndū anḡih̄ita gw̄ika ūndū o na ūr̄ikū ataw̄cir̄itie wega, ūr̄i ūndū mweka kana mūuru, ūndū-in̄i o wothe ūr̄ia mūndū anḡih̄iūha kw̄ih̄ita, o na anḡikorwo atekūūmenya-r̄i, r̄ir̄ia akaaūmenya, n̄agatuika n̄ah̄itie ūndū-in̄i ūcio.

⁵ “R̄ir̄ia mūndū ah̄itie na nj̄ira im̄we ya macio-r̄i, no nginya oimbūre ūndū ūr̄ia eh̄itie naguo, ⁶ na n̄ ūndū wa r̄ih̄ia r̄iu ek̄ite, no nginya arehere Jehova kamwat̄i kana mb̄uri kuuma rūuru-in̄i, r̄ir̄i iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia; nake mūth̄nj̄iri-Ngai n̄akamūhoroheria mehia make.

⁷ “Anḡikorwo ndanḡiona kagondū, n̄akarehera Jehova ndirahūḡi iḡir̄i kana tūtutuura tw̄ir̄i, r̄ir̄i ir̄ih̄i r̄ia w̄hia wake, im̄we ir̄i ya iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia na ir̄ia inḡi ir̄i ya iruta r̄ia njino. ⁸ N̄agacirehera mūth̄nj̄iri-Ngai, ūr̄ia ūkaamba kūruta ir̄ia ya iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia. N̄akam̄thiora ngingo yun̄ike no ndakam̄itananie, ⁹ na n̄agacooka aminjaminje thakame im̄we ya iruta r̄iu r̄ia mehia mwena-in̄i wa k̄igongona, na thakame iyo inḡi am̄ite th̄i ḡitina-in̄i ḡia k̄igongona. R̄iu n̄r̄io iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia. ¹⁰ Mūth̄nj̄iri-Ngai n̄agacooka arute iyo inḡi ir̄i iruta r̄ia njino o ta ūr̄ia ḡutūtwo, na amūhoroherie mehia mar̄ia ek̄ite, nake n̄akarekerwo.

¹¹ “No r̄ir̄i, anḡikorwo ndanḡiona ndirahūḡi iḡir̄i kana tūtutuura tw̄ir̄i, n̄ak̄irute ḡicun̄j̄i ḡia ikūmi k̄ia eba* ya m̄utu ūr̄ia m̄hinyu m̄no ūr̄i iruta r̄ia mehia make. Ndakaw̄k̄ire maguta kana ūbani, n̄ ūndū r̄iu n̄ iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia. ¹² N̄iakaūtwar̄ira mūth̄nj̄iri-Ngai, nake arūme ngundi yaguo ūtūike ḡicun̄j̄i ḡia k̄iririkano acooke aūcin̄ire k̄igongona-in̄i igūrū r̄ia maruta mar̄ia marut̄irwo Jehova na mwaki. R̄iu n̄r̄io iruta r̄ia k̄ūhoroherio mehia. ¹³ Ūguo n̄guo mūth̄nj̄iri-Ngai akaahoroheria mūndū ūcio r̄ih̄ia o r̄iothe r̄ia macio anḡikorwo ek̄ite, nake n̄akarekerwo. Matigari ma iruta r̄iu magaatuika ma mūth̄nj̄iri-Ngai, o ta ūr̄ia gw̄ikagwo h̄ind̄i ya iruta r̄ia m̄utu.’ ”

Iruta r̄ia Ir̄ih̄i r̄ia Mah̄itia

¹⁴ Ninḡi Jehova ak̄ira Musa at̄ir̄i: ¹⁵ “H̄ind̄i ir̄ia mūndū anḡih̄itia na ehie atekwenda w̄hia ūkon̄i indo iria nyamūr̄ire Jehova-r̄i, n̄akarehera Jehova ndūrūme ir̄i iruta r̄ia ir̄ih̄i r̄ia ih̄itia kuuma rūuru-in̄i, ndūrūme itar̄i na kaūḡū, ikorwo ir̄i ya thogora ūr̄ia m̄igan̄iru wa betha, k̄uringana na ceker̄i† ya handū-har̄ia-haam̄ure. R̄iu n̄r̄io iruta r̄ia ih̄itia. ¹⁶ No nginya ar̄ihe ir̄ih̄i n̄ ūndū wa ūndū ūr̄ia aaḡite k̄uhingia ūkon̄i indo iria nyam̄ure, na ongerere ḡicun̄j̄i ḡia ithano ḡia thogora wa k̄indū k̄iu arar̄iha, na acinengere mūth̄nj̄iri-Ngai ciothe, ūr̄ia ūkamūhoroheria na ndūrūme iyo ya iruta r̄ia mah̄itia, nake n̄akarekerwo.

¹⁷ “Mūndū anḡih̄ia eke ūndū ūr̄ia m̄ukananie th̄in̄i wa maathani mothe ma Jehova o na anḡikorwo ndaraūmenya-r̄i, n̄agacookerwo n̄ mah̄itia macio ek̄ite.

* 5:11 n̄i ta kilo 2 † 5:15 n̄i ta giramu ikūmi na im̄we na nuthu (11:5)

18 Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ndũrũme ya iruta rĩa mahĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũrĩa wagĩrĩire. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio nĩ ũndũ wa mahĩtia marĩa ekĩte atekwenda, nake nĩakarekerwo. 19 Rĩu nĩrĩo iruta rĩa mahĩtia; ti-itherũ mũndũ ũcio nĩahĩtirie Jehova.”

6

1 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: 2 “Mũndũ o wothe angĩhia aage kwĩhokeka harĩ Jehova na ũndũ wa kũheenia mũndũ ũrĩa ũngĩ igũrũ rĩa kĩndũ ehokeirwo kana atigĩirwo amenyerere, kana kĩndũ kĩiyĩtwo, kana amũheenie, 3 kana angĩona kĩndũ kĩũrĩte na aheenanie ũhoro wakĩo, kana ehĩte na maheeni, kana eke rĩhia o rĩothe rĩrĩa rĩhagio nĩ andũ, 4 rĩrĩa angĩkorwo ehĩtie ũguo na atũike mũhĩtia-rĩ, no nginya acookie kĩrĩa aiyĩte, kana atunyanĩte, kana kĩrĩa ehokeirwo, kana kĩndũ kĩorĩte agĩkĩona, 5 kana ũndũ wothe ehĩtĩte na maheeni ũhoro-inĩ wakĩo. No nginya agaacookia kĩndũ kĩu gĩothe o ũrĩa kĩaiganaga, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano gĩa thogora wakĩo, na ciothe acinengere mwene mũthenya ũrĩa akaaneana iruta rĩa ke rĩa mahĩtia. 6 Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai irĩhi, ũguo nĩ kuuga arute kĩndũ gĩa ke gĩa kũrutĩrwo Jehova nĩ ũndũ wa mahĩtia make, arute ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũrĩa wagĩrĩire. 7 Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio mehia hau mbere ya Jehova, nake nĩakarekerwo ũndũ o wothe wa marĩa ekĩte wa gũtũma atũike mũhĩtia.”

Iruta rĩa Njino

8 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 9 “Atha Harũni na ariũ ake, ũmeere ũũ: ‘Ino nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa njino: Iruta rĩa njino rĩrĩraaraga riiko hau kĩgongona-inĩ igũrũ ũtukũ wothe o nginya rũciinĩ, naguwo mwaki ũikare ũgĩakanaga hau kĩgongona-inĩ. 10 Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehumba nguwo ciake cia gatani, o na nguwo cia thĩinĩ cia gatani iriganĩtie na mwĩrĩ wake; nake nĩakeheria mũhu wa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa rĩcinĩtwo nĩ mwaki wa kĩgongona na aũige mwena-inĩ wa kĩgongona kĩu. 11 Ningĩ acooke arute nguwo icio, ehumbe ingĩ, eherie mũhu ũcio aũtware nja ya kambĩ handũ hatarĩ thaahu. 12 Mwaki ũrĩa ũrĩ kĩgongona-inĩ no nginya ũikare o ũgĩakanaga; ndũkanarekwo ũhore. Hĩndĩ ciothe o rũciinĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩongagĩrĩra ngũ, na nĩarĩtandayagia iruta rĩu rĩa njino igũrũ rĩa mwaki ũcio, na acinĩre maguta ma maruta ma ũiguano ho. 13 Mwaki ũcio no nginya ũikare o ũgĩakanaga kĩgongona-inĩ hĩndĩ ciothe; ndũkanarekwo ũhore.

Iruta rĩa Ngano

14 “ ‘Ino nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa mũtu: Ariũ a Harũni nĩmarĩũrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kĩgongona. 15 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrũmaga ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta, hamwe na ũbani wothe ũrĩ iruta-inĩ rĩu rĩa mũtu, na acinĩre gĩcunjĩ gĩa kĩririkano hau kĩgongona-inĩ kĩrĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. 16 Nake Harũni na ariũ ake marĩĩage ũrĩa ũrĩtigaraga, no ũrĩĩagwo ũtarĩ na ndawa ya kũimbia, na ũrĩĩagĩrwo handũ hatheru; maũrĩagĩre nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. 17 Mũtu ũcio ndũkanarugwo na ndawa ya kũimbia; ndĩmaheete ũrĩ gĩcunjĩ kĩa kĩa maruta marĩa njinagĩrwo na mwaki. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa mahĩtia marĩ matheru mũno makĩria, no taguo iruta rĩrĩ rĩrĩ itheru mũno makĩria. 18 Mũndũ mũrũme o wothe wa rũciaro rwa Harũni no aũrĩe. Nĩ gĩcunjĩ gĩa ke kĩa hĩndĩ ciothe kĩa maruta marĩa marĩcinagĩrwo Jehova na mwaki harĩ njiarwa iria igooka. Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia maruta macio nĩgĩgatuĩka gĩtheru.’ ”

¹⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁰ “Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩrĩa Harũni na ariũ ake marĩrehagĩra Jehova mũthenya ũrĩa egũitĩrĩrio maguta: nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũrĩ iruta rĩrĩa rĩrutagwo rĩa mũtu, nuthu ĩmwe rũciinĩ na ĩrĩa ĩngĩ hwaĩ-inĩ. ²¹ Ũũkarange na maguta rũgĩo-inĩ; ũũrehe ũtukanĩtio wega, na ũneane iruta rĩu rĩa mũtu rĩenyũrangĩtwo cienyũ, rĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ²² Mũriũ ũrĩa ũgaacooka ithenya rĩake arĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũitĩrĩrie maguta nĩwe ũkaarĩhaarĩria. Gĩkĩ nĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nakĩo kĩrĩcinagwo biũ. ²³ Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanarĩo.”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

²⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁵ “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehia: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩrĩ nĩ iruta itheru mũno makĩria. ²⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkaahorohanĩria mehia narĩo nĩwe ũkaarĩria; na rĩrĩnjagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ²⁷ Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia nyama icio gĩgaatuĩka gĩtheru, na thakame o yothe ĩkaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. ²⁸ Nayo nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa ĩkaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ ĩyo nĩgakumuthwo, ĩcooke ĩkamũrwo na maaĩ. ²⁹ Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama icio; iruta rĩu nĩ itheru mũno makĩria. ³⁰ No iruta o rĩothe rĩa mehia rĩrĩa thakame yarĩo ĩtwarĩtwo thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩ ya kũhorohanĩria thĩinĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru-rĩ, rĩtikanarĩo; no nginya rĩcinwo.

7

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

¹ “Ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia, narĩo nĩ itheru mũno makĩria: ² Iruta rĩu rĩa irĩhi rĩa mahĩtia rĩgaathĩnjagĩrwo o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo, na thakame yarĩo ĩminjaminjĩrio kĩgongona mĩena yothe. ³ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrutaga maguta mothe marĩo: maguta ma mũting’oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩire nyama cia nda, ⁴ higo cieri na maguta ma cio marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, marutanagĩrio na higo icio. ⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, matuĩke iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia. ⁶ Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama cia iruta rĩu, na no nginya rĩrĩrwo handũ hatheru; nĩ iruta itheru mũno makĩria.

⁷ “Watho wa iruta rĩa kũhoroherio mehia na wa iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia no ũmwe: nyama ciamo nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkũhorohanĩria nacio. ⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũraruta iruta rĩa njino rĩa mũndũ o wothe we no arigie na rũũa. ⁹ Iruta rĩothe rĩa mũtu rĩrugĩrwo riiko-inĩ kana rĩgakarangwo na rũgĩo kana na kĩaati nĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩrĩrutagĩra Jehova, ¹⁰ narĩo iruta o rĩothe rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta kana rĩtarĩ maguta o narĩo nĩ rĩa ariũ othe a Harũni, marĩgayane rĩiganaine.

Iruta rĩa Ũiguano

¹¹ “ Ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa ũiguano rĩrĩa mũndũ angĩneana kũrĩ Jehova:

¹² “ ‘Angĩkorwo ekũruta nĩ ũndũ wa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩ arutanĩrie iruta rĩu rĩa gũcookia ngaatho hamwe na tũmĩgate tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũtukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũimbia tũrĩ tũhake maguta, na tũmĩgate twa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũkimanĩtio

wega na ūgatukanio na maguta. ¹³ Ningĩ hamwe na iruta rĩake rĩa ūiguano rĩa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩakarĩrutanĩria na tũmĩgate tũrugĩtwo na ndawa ya kũmbia. ¹⁴ Nĩakarehe o kĩndũ kĩmwe kĩmwe kĩrĩ iruta, kĩheo kĩheanĩtwo harĩ Jehova; nĩ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa ūminjaminjaga thakame iyo ya iruta rĩu rĩa ūiguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta rĩu rĩake rĩa ūiguano rĩa gũcookia ngaatho no nginya irĩio mũthenya o ro ūcio ikaarutĩrwo Jehova; ndakanatigie gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩkinyie rũciinĩ.

¹⁶ “ ‘No rĩrĩ, angĩkorwo iruta rĩake riumanĩte na ūndũ wa mwĩhĩtwa ehĩtĩte, kana nĩ rĩa kwĩyendera-rĩ, iruta rĩu rĩkaarĩio mũthenya o ro ūcio akaarĩruta, no kĩrĩa gĩothe gĩgaatigara no kĩrĩio mũthenya ūyũ ūngĩ. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona rĩu ĩngĩtigara ĩkinyie mũthenya wa gatatũ-rĩ, no nginya ĩcinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta rĩa ūiguano ingĩrĩio mũthenya wa gatatũ-rĩ, iruta rĩu rĩtigitĩkĩrĩka. Mũndũ ūcio ūrĩrutĩte agaatarwo ta atarutĩte kĩndũ, tondũ ti rĩtheru; ūrĩa wothe ūkaarĩa o na kanini karĩo nĩagacookererwo nĩ wĩhia ūcio.

¹⁹ “ ‘Nyama iria ingĩhutania na kĩndũ o ro gĩothe kĩrĩ na thaahu itikanarĩio; no nginya ĩcinwo na mwaki. No nyama icio ingĩ mũndũ o ro wothe ūtethaahĩtie no acirĩe. ²⁰ No mũndũ o wothe wĩthaahĩtie angĩkaarĩa nyama cia iruta rĩu rĩa ūiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, mũndũ ūcio no nginya akaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ²¹ Mũndũ o wothe angĩkaahutia kĩndũ kĩrĩ na thaahu, arĩ thaahu uumĩte harĩ mũndũ, kana nyamũ ĩrĩ na thaahu, kana kĩndũ o ro gĩothe kĩũru biũ kĩrĩ na thaahu, na acooke arĩe nyama o yothe ya iruta rĩu rĩa ūiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, mũndũ ūcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Kũgirio kũrĩa Maguta na Thakame

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²³ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũtikanarĩe maguta o na marĩkũ, ma ng’ombe kana ma ng’ondu, o na kana ma mbũri. ²⁴ Mũngĩgaakora nyamũ ĩkuĩte, kana ĩkooragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, maguta mayo no mahũthĩrwo na ūndũ ūngĩ o wothe, no mũtikanamarĩe. ²⁵ Mũndũ o wothe angĩrĩa maguta ma nyamũ ĩrutĩrwo Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ²⁶ Na kũrĩa guothe mũgaatũũra-rĩ, mũtikanarĩe thakame ya mũthemba o na ūrĩkũ, ĩrĩ ya nyoni kana ya nyamũ. ²⁷ Mũndũ o wothe angĩkaarĩa thakame, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Rwĩga rwa Athĩnjĩri-Ngai

²⁸ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁹ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ūngĩrehere Jehova iruta rĩa ūiguano, akaarehe gĩcunjĩ kĩarĩo kĩrĩ igongona rĩake mwene kũrĩ Jehova. ³⁰ Kĩrĩa akaaruta agaakĩrehe na moko make we mwene gĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova na gũcinwo na mwaki; nĩakarehe maguta, hamwe na gĩthũri, na agĩthũngũthie mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaacinĩra maguta macio kĩgongona-inĩ, no gĩthũri gĩtuĩke kĩa Harũni na ariũ ake. ³² No nginya mũheage mũthĩnjĩri-Ngai kĩero kĩa ūrĩo kĩa maruta manyu ma ūiguano kĩrĩ kĩheo kĩanyu kũrĩ o. ³³ Mũriũ wa Harũni ūrĩa ūrahorohanĩria na thakame na maguta ma iruta rĩu rĩa iruta rĩa ūiguano-rĩ, nĩakaheo kĩero kĩa mwena wa ūrĩo kĩrĩ rwĩga rwake. ³⁴ Kuuma harĩ iruta rĩa ūiguano rĩa andũ a Isiraeli, nĩnjoete gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩneanĩtwo kũrĩ nĩ, ngacihe Harũni ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ ariũ ake ĩtuĩke rwĩga rwao rwa hĩndĩ ciothe kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli.’ ”

³⁵ Gĩkĩ nĩkĩo gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa maarutagĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, kĩrĩa kĩagaĩrwo Harũni na ariũ ake mũthenya ūrĩa maamũrirwo matungatagĩre Jehova marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³⁶ Mũthenya ūrĩa maaitĩrĩrio maguta, Jehova nĩathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama icio hĩndĩ ciothe ĩtuĩke rwĩga rwao nginya njjarwa iria igooka.

³⁷ Īno nīyo mītabarīre ya maruta ma njino, na ma mūtu, na ma kūhoroherio mehia, na ma mahītia, na ma kīamūrano, na ma ūiguano, ³⁸ marīa Jehova aaheire Musa arī Kīrīma-inī gīa Sinai, mūthenya ūrīa aathire andū a Isiraeli marehagīre Jehova maruta mao kū Werū-inī wa Sinai.

8

Kwamūrwo kwa Harūni na Ariū Ake

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Rehe Harūni na ariū ake, na nguo ciao, na maguta ma gūitanīrīrio, na ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na ndūrūme igīrī, na gīkabū kīa mīgate īrugītwo ītarī na ndawa ya kūimbā, ³ ūcooke ūcookanīrīrie kīungano gīothe kīa andū a Isiraeli mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.” ⁴ Musa agīka o ta ūrīa Jehova aamwathīte, nakīo kīungano kīu gīgīcookanīrīra mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

⁵ Nake Musa akīra kīungano kīu atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte gwīkwo” ⁶ Nake Musa akīrehe Harūni na ariū ake hau mbere, akīmāthambā na maaī. ⁷ Agīcooka akīhumba Harūni kanjū, na akīmuoha mūcibi, na akīmūhumba nguo īrīa ya igūrū ndaaya, na akīmūkīra ebodi. Ningī akīmuoherera ebodi na mūcibi wa njohero ūrīa watumītwo wega; nī ūndū ūcio ūkīohererwo harī we, akīmūhōtora nāguo. ⁸ Agīcooka akīmūkīra gakuo ga gīthūri, na gakuo-inī kau agīkīra Urimu na Thumimu. ⁹ Ningī akīoha Harūni kīremba mūtwe, na agīkīra gathuuma ga thahabu, nako nī tanji nyamūre, akīmīkīra mwena wa mbere wa kīremba o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁰ Ningī Musa akīoya maguta marīa ma gūitanīrīrio na akīmaitīrīria Hema-īrīa-Nyamūre na kīrīa gīothe kīarī thīnī wayo, na nī ūndū ūcio agīciamūra. ¹¹ Nīaminjaminjīrie kīgongona kīu maguta mamwe ma macio maita mūgwanja, agītīrīria kīgongona kīu maguta hamwe na indo ciakīo ciothe, na mbakūri hamwe na mīrūgamo yakīo, agīciamūra. ¹² Nīaitīrīrie Harūni maguta mamwe mūtwe akīmūtīrīria maguta nīgeetha amwamūre. ¹³ Ningī akīrehe ariū a Harūni hau mbere na akīmāhumba kanjū, akīmooaha mīcibi na akīmekīra tūkūbia mūtwe, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁴ Ningī akīneana ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehia, nake Harūni na ariū ake makīigīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndegwa īyo. ¹⁵ Musa agīthīnja ndegwa īyo, na akīoya thakame īmwe yayo na kīara gīake, akīmīhaka hīa ciothe cia kīgongona nīgeetha atherie kīgongona. Agīcooka agīta thakame īyo īngī gītina-inī gīa kīgongona. Nī ūndū ūcio agīkīamūra nīguo akīhoroherie. ¹⁶ Ningī Musa akīoya maguta mothe marīa maahumbīire nyama cia nda, na marīa maahumbīire ini, na higo cierī na maguta ma cio, akīmacinīra kīgongona-inī. ¹⁷ No ndegwa īyo, hamwe na rūūa rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agīcicinīra nja ya kambī, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁸ Agīcooka akīneana ndūrūme ya iruta rīa njino, nake Harūni na ariū ake makīigīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndūrūme īyo. ¹⁹ Musa agīcooka agīthīnja ndūrūme īyo, na akīmīnjaminjīria thakame yayo mīena yothe ya kīgongona. ²⁰ Agīcooka agītīnangīa ndūrūme īyo icunjī, na agīcina mūtwe na icunjī icio na maguta. ²¹ Musa nīathambīrie nyama cia nda na mathagiyo na maaī, na agīcinīra ndūrūme īyo yothe kīgongona-inī, īgītūika iruta rīa njino rīrī na mūtārārīko mwega, narīo nī iruta rīrutīrīwo Jehova rīa gūcinwo na mwakī, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²² Ningī Musa akīneana ndūrūme īyo īngī, nīyo ndūrūme ya kīamūrano, nake Harūni na ariū ake makīigīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wayo. ²³ Musa agīthīnja ndūrūme īyo, na akīoya thakame īmwe yayo akīmīhaka moni ya gūtū kwa ūrīo kwa Harūni, na kīara gīake kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara gīake

kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ²⁴ Ningĩ Musa akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere, na akĩmahaka thakame ĩmwe moni cia matũ mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia magũrũ mao ma ũrĩo. Ningĩ akĩminjaminjĩria kīgongona thakame mĩena yothe. ²⁵ Agĩcooka akĩoya maguta, maguta ma mũting’oe mũnoru, na maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kĩero kĩa mwena wa ũrĩo. ²⁶ Ningĩ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩrĩa yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa ya kũimbia, kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta, na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũigĩrĩra igũrũ rĩa icunjĩ cia maguta macio na kĩero-inĩ kũu kĩa ũrĩo. ²⁷ Indo icio ciothe agĩciigĩrĩra moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁸ Ningĩ Musa agĩcooka agĩcioya kuuma moko-inĩ mao, agĩcicinĩra kīgongona-inĩ igũrũ rĩa iruta rĩa njino, irĩ iruta rĩa kĩamũrano rĩrĩ na mũtararĩko mweya, nĩrĩo iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁹ Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake thĩinĩ wa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe kuuma kīgongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao.

³¹ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, “Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcirĩire o hau hamwe na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o ta ũrĩa njathanĩte ngoiga atĩrĩ, ‘Harũni na ariũ ake nĩmacirĩĩage.’” ³² Ningĩ mũcooke mũcine nyama na mĩgate ĩrĩa ĩgũtigara. ³³ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ kwamũrwo kwanyu gũgaikara mũthenya mũgwanja. ³⁴ ũrĩa gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwathanĩtwo nĩ Jehova nĩguo mũhoroherio. ³⁵ No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mũthenya mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũrĩa Jehova arenda, nĩguo mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magũka maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Musa mekwo.

9

Athĩnjĩri-Ngai Kwambĩrĩria Wĩra Wao

¹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩta Harũni na ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya njaũ ya ndegwa ya iruta rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na ndũrũme ya iruta rĩaku rĩa njino, cieri itigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova. ³ ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Oyai thenge ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtuĩke iruta rĩa njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta rĩa ũiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo ũmũthĩ Jehova nĩekũmumĩrĩra.’”

⁵ Nao magĩtwara indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, nakĩo kũngano kĩa andũ a Isiraeli gĩothe gĩgĩkuhĩrĩria, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “ũũ nĩguo Jehova aathanĩte mwĩke, nĩguo riiri wa Jehova ũmumĩrĩre.”

⁷ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “ũka kīgongona-inĩ ũrute igongona rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩaku rĩa njino, wĩhoroherie wee mwene na ũhoroherie

andũ aya; ũcooke ũrute igongona rĩa indo iria andũ marehete ũmahoroherie, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka kīgongona-inĩ, agĩthĩnja gacaũ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, nĩ ũndũ wake mwene. ⁹ Ariũ ake makĩmũrehere thakame ĩyo, nake agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, akĩmĩhaka hĩa cia kīgongona; nayo thakame ĩyo ĩngĩ akĩmĩita hau gĩtina-inĩ gĩa kīgongona. ¹⁰ Agĩcooka agĩcinĩra maguta hau kīgongona igũrũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa kũhoroherio mehia, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta rĩu na rũũa agĩcicinĩra nja ya kambĩ.

¹² Ningĩ agĩthĩnja iruta rĩa njino. Nao ariũ ake makĩmũnengera thakame ĩyo, nake akĩmĩminjaminjĩria kīgongona mĩena yothe. ¹³ Nao makĩmũnengera iruta rĩu rĩa njino gĩcunjĩ kĩmwe gwa kĩmwe, o hamwe na mũtwe, nake agĩcicinĩra kīgongona-inĩ. ¹⁴ Ningĩ agĩthambia nyama cia nda na mathagiwo na agĩcicinĩra igũrũ rĩa iruta rĩa njino hau kīgongona-inĩ.

¹⁵ Ningĩ Harũni akĩrehe iruta rĩrĩa rĩarĩ rĩa kũrutĩrwo andũ. Akĩoya thenge ĩrĩa ya kũrutĩrwo andũ ĩrĩ iruta rĩa kũmahoroheria mehia akĩmĩthĩnja akĩmĩruta nĩ ũndũ wa iruta rĩa kũhoroheria mehia, o ta ũrĩa ekĩte ĩyo ya mbere.

¹⁶ Harũni akĩrehe iruta rĩu rĩa njino akĩrĩruta o ta ũrĩa gwatuĩtwo. ¹⁷ Agĩcooka akĩrehe iruta rĩa mũtu, akĩrũma ngundi yaguo, na akĩũcinĩra igũrũ rĩa kīgongona hamwe na iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ.

¹⁸ Ningĩ agĩthĩnja ndegwa na ndũrũme irĩ iruta rĩa ũiguano nĩ ũndũ wa andũ. Ariũ ake makĩmũnengera thakame yacio, nake akĩmĩminjaminjĩria kīgongona mĩena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mũting'oe mũnoru, na ma rũambũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ²⁰ icio magĩciigĩrĩa ithũri-inĩ, nake Harũni agĩcinĩra maguta macio kīgongona-inĩ. ²¹ Harũni agĩcooka agĩthũngũthia ithũri icio na kĩero kĩa mwena wa ũrĩo mbere ya Jehova ĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Musa aathanĩte.

²² Ningĩ Harũni akĩambararia moko make amaroretie na kũrĩ andũ akĩmarathima. Na tondũ nĩarĩkĩtie kũruta iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa njino, na iruta rĩa ũiguano, agĩkũrũka kuuma kīgongona-inĩ.

²³ Musa na Harũni magĩthĩ magĩtoonya Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Rĩrĩa moimire nja, makĩrathima andũ; naguo riiri wa Jehova ũkiumĩrĩa andũ othe. ²⁴ Mwaki ũkiuma harĩ Jehova ũgĩcina iruta rĩu rĩa njino na maguta marĩa maarĩ kīgongona-inĩ. Na rĩrĩa andũ othe maawoonire makĩanĩrĩa nĩ gũkena, makĩinamĩrĩa maturumithĩtie mothiũ mao thĩ.

10

Gĩkuũ kĩa Nadabu na Abihu

¹ Na rĩrĩ, ariũ a Harũni, nĩo Nadabu na Abihu, nĩmoire ngĩo ciao cia ũbani, magĩciĩkĩra mwaki na makĩongerera ũbani; na makĩrehe mwaki ũteetĩkĩrĩtio mbere ya Jehova, ũrĩa wareganĩte na watho wa Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũkĩmaniina, nao magĩkuĩra o hau mbere ya Jehova. ³ Ningĩ Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Ŭndũ ũyũ nĩguo Jehova aaririe, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“ Gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa mariĩthengagĩrĩa,
nĩndĩrĩionanagia ndĩ mũtheru;
nĩndĩrĩĩagwo mbere ya andũ othe.’ ”
Nake Harũni agĩkira ki.

⁴ Musa agĩta Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe mũnini wa Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ŭkai haha, muoye ciimba cia ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu na itoonyero rĩa handũ-harĩa-haamũre.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩũka,

makĩmakuua, marĩ o na kanjũ ciao, makĩmatwara nja ya kambĩ, o ta ũrĩa Musa aathanĩte.

⁶ Ningĩ Musa akĩira Harũni na ariũ ake Eleazaru na Ithamaru atĩrĩ, “Mũtikanareke njuĩrĩ cianyu ciikare itarĩ njanũre, kana mũtembũrange nguo cianyu, nĩguo mũtigakue, na mũtũme Jehova arakarĩre kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe. No rĩrĩ, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba yothe ya Isiraeli, macakaĩre acio Jehova aniinĩte na mwaki. ⁷ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩguo mũtigakue, tondũ nĩmũitĩrĩrio maguta ma Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio magĩka o ta ũrĩa Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, ⁹ “Wee na ariũ aku-rĩ, mũtikananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma mũndũ arĩio rĩrĩa rĩothe mũrĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, nĩguo mũtigakue. ũndũ ũcio nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũura nginya njiarwa-inĩ iria igooka. ¹⁰ No nginya mũkũũranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹ na no nginya mũrutage andũ a Isiraeli watho wothe wa kũrũmagĩrĩrwo, ũrĩa Jehova aamaheire na kanua ka Musa.”

¹² Ningĩ Musa akĩira Harũni na ariũ ake arĩa maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ, “Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki, mũrĩrĩre rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, mũrĩrĩre hau mwena-inĩ wa kĩgongona, nĩ ũndũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³ Mũrĩrĩre handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo. ¹⁴ No wee, na ariũ aku na airĩtu aku no mũrĩre gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. Mũcirĩre handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku ituĩke rwĩga rwanyu rwa maruta ma ũiguano ma andũ a Isiraeli. ¹⁵ Kĩero kũ kĩarutĩtwo, na gĩthũri kũ gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, ituĩke igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

¹⁶ Rĩrĩa Musa oorĩrĩrie ũhoru wa mbũri irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni arĩa maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, ¹⁷ “Nĩ kĩ kĩgiririe mũrĩre iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩrĩa mũkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸ Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩinĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩrwo nĩkũrĩra mbũri iyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ũrĩa ndaathanire.”

¹⁹ Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩmarutire igongona rĩa rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maũndũ ta macio o na nĩ manangora. Ingĩkũrĩite iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ũmũthĩ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũngĩkenirie Jehova?” ²⁰ Hĩndĩ irĩa Musa aiguire ũhoru ũcio-rĩ, akĩiganĩra.

11

Iria iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

¹ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Ĩrai andũ a Isiraeli ũũ, ‘Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrũri-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩrĩa: ³ No mũrĩre nyamũ o yothe irĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na icookagia ithagumia.

⁴ “ ‘Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mũtikanacirĩe. Ngamĩra o na aakorwo nĩcookeria ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁵ Gĩkami o na aakorwo nĩgĩcookeria ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kũ kĩrĩ thaahu

harĩ inyuĩ. ⁶ Mbũkũ o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁷ Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹ “ Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria na ma tũrũũ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria ĩrĩ mathagu manyiitaine na nĩ ĩrĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ciũmbe ciothe iria ĩrĩ iria-inĩ kana tũrũũ-inĩ, na itĩrĩ mathagu manyiitaine o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, ĩrĩ imwe cia iria ithiiga ĩrĩ hamwe, kana ĩrĩ ciothe cia iria ĩrĩ muoyo kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹ Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹² Kĩndũ o gĩothe gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyiitaine kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ.

¹³ “ Ici nĩcio nyoni iria mwagĩrĩrwo nĩgũthũũra na mũtangĩrĩa tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹⁴ na hũngũ ĩrĩa ndune, na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, na ndundu ĩrĩa nene, ¹⁸ na ndundu ĩrĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mũthemba yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

²⁰ “ Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũmbũkaga na tũthiagĩra thĩ na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũũra mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiiga na magũrũ mana tũrĩa mũngĩrĩa; natuo nĩ tũrĩa tũrĩ na magũrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩinĩ wa tuo no mũrĩe mũthemba yothe ya ngigĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana no nginya mũtũthũũre mũno.

²⁴ “ Nĩmũgethaahia na maũndũ maya; ũrĩa wothe ũngĩhutia ciimba ciatuo agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mũndũ o wothe ũkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “ Nyamũ o yothe ĩrekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie biũ, kana ĩrĩa ĩtacobakagia ithagumia, ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩa ĩmwe yacio nĩakanyitwo nĩ thaahu. ²⁷ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiiga na magũrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ ũrĩa wothe ũkaahutia ciimba ciacio agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁸ Mũndũ o wothe ũngĩoya ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Icio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

²⁹ “ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiagĩra thĩ, ici nĩcio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ: mũrũngũru na mbĩa, na njagathi iria nene cia mũthemba yothe, ³⁰ na gĩthenyũka, na kĩgurumũki, na njagathi, na gĩcagathi kĩrĩa kĩa mahiga-inĩ, na kĩĩmbu. ³¹ Harĩ iria ciothe ithiagĩra thĩ, ici ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũndũ o wothe ũngĩcihutia ikuĩte-rĩ, agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ³² Rĩrĩa ĩmwe yacio ĩngĩkua na ĩgũire kĩndũ, kĩndũ kũu o na kĩngĩkorwo kĩrĩ kĩa wĩra ũrĩkũ, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, o na aakorwo gĩthondeketwo na mbaũ, kana gĩtambaya, kana rũũa kana ikũnia. Nĩkĩrindwo maaĩ-inĩ; gĩgaakorwo kĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ, na nĩgĩgacooka gĩthirwo nĩ thaahu. ³³ Nyamũ ĩmwe ya icio ĩngĩgũa thĩinĩ wa nyũngũ ya rĩũmba-rĩ, kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na no nginya mũũrage nyũngũ ĩyo. ³⁴ Irio o ciothe ĩngĩrĩno no ikorwo ĩrĩ na maaĩ moimĩte nyũngũ-inĩ ta ĩyo ĩrĩ na thaahu, na kĩndũ o gĩothe gĩa kũnyuuo kiumĩte thĩinĩ wayo kĩrĩ na thaahu. ³⁵ Kĩndũ o gĩothe kĩngĩkaagwĩrwo nĩ kĩimba kĩmwe gĩacio, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu; riiko kana nyũngũ ya kũruga no nginya ciũragwo. Indo icio ĩrĩ na thaahu, nacio indo icio nĩigatuĩka thaahu harĩ inyuĩ. ³⁶ No rĩrĩ, gĩthima kana irima rĩa maaĩ, icio

itinginyiitwo nĩ thaahu, no mündũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩmwe kĩa indo icio irĩ thaahu nĩakanyiitwo nĩ thaahu. ³⁷ Kĩimba kĩngĩkaagwĩra mbeũ o na irĩkũ cia kũhaandwo, itikanyiitwo nĩ thaahu. ³⁸ No mbeũ icio ingĩkorwo irindĩtwo maaĩ-inĩ, nakĩo kĩimba gĩcigũire, mbeũ icio irĩ na thaahu harĩ inyuĩ.

³⁹ “ ‘Nyamũ ĩrĩa mwĩtikĩrĩtio kũrĩa ĩngĩkua, mündũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩaayo agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁰ Mündũ o wothe ũngĩrĩa nyama cia kĩimba kũu no nginya athambie nguo ciake, nake agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Mündũ o wothe ũngĩoya kĩimba kũu no nginya athambie nguo ciake, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁴¹ “ ‘Kĩũmbe gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ nĩgĩthũũre; ti gĩa kũrĩo. ⁴² Mũtikanaarĩe kũmbe gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ, kana gĩthiiga na nda, kana na magũrũ mothe mana, kana magũrũ maingĩ; icio mũcithũũre mũno. ⁴³ Mũtikanaethaahie na kũmbe o na kĩmwe gĩacio. Mũtikaneĩkĩre thaahu nĩ ũndũ wacio kana mũreke imũgwatie thaahu. ⁴⁴ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; mwĩamũrei na mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru. Mũtikanaethaahie na kũmbe o gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁵ Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa wamũrutire kuuma bũrũri wa Misiri nduĩke Ngai wanyu; nĩ ũndũ ũcio mwĩtheriei, tondũ nĩ ndĩ mũtheru.

⁴⁶ “ ‘Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ nyamũ, na nyoni, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo kĩrĩa gĩthiagĩra maaĩ-inĩ, na kũmbe o ro gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁷ No nginya mũkũũranage nyamũ iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, na mũkũũranage ciũmbe iria irĩ muoyo ingĩrĩo na iria itangĩrĩo.’ ”

12

Gũtherio Thuutha wa Kũgĩa Mwana

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “ ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘Mündũ-wa-nja angĩgĩa nda aciare kahĩ, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri. ³ Na mĩthenya wa kanana wakinya, kahĩ kau nĩgakaaruithio. ⁴ Nake mündũ-wa-nja ũcio no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutie kĩndũ kĩamũre kana atoonye handũ-harĩa-haamũre o nginya matukũ ma gũtherio gwake mathire. ⁵ No angĩciara mwana wa kairĩtu, agaaikara arĩ na thaahu ciumia igĩrĩ, o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri. Ningĩ no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtandatũ na ĩtandatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa matukũ make ma gũtherio, marĩ ma kahĩ kana ma kairĩtu, makahinga-rĩ, nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai gatũrũme ka mwaka ũmwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, karĩ iruta rĩa njino, na atware gatutura kana ndirahũgĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. ⁷ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacirutĩra hau mbere ya Jehova nĩguo amũhoroherie, nake mündũ-wa-nja ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu wa kuuma gwa thakame.

“ ‘Macio nĩmo mawatho ma mündũ-wa-nja ũrĩa ũciarĩte kahĩ kana kairĩtu. ⁸ Angĩkorwo ndangĩhota kũruta gatũrũme, nĩakaruta ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, kamwe ka iruta rĩa njino na karĩa kangĩ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria, nake mündũ-wa-nja ũcio nĩagathera.’ ”

13

Mawatho Makoniĩ Mĩrimũ ya Ngoothi

1 Ningĩ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, 2 “Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe angĩgĩa na handũ haimbu, kana mūtũnda, kana handũ hakaragacũku ngoothi-inĩ yake, harĩa hangĩtuĩka mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo kũrĩ Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, kana kũrĩ ũmwe wa ariũ ake ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. 3 Nake mũthĩnjĩri-Ngai arore kĩronda kũ kĩrĩ ngoothi-inĩ yake, na angĩkorwo njuĩrĩ ya handũ hau harũaru nĩgarũrũkĩte ĩkerũha, na kĩronda kũ kionwo kĩrikĩire thĩinĩ wa mwĩrĩ gũkĩra harĩa ngoothi yakinya-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. Nake mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũmũrora, nĩagacooka atue atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. 4 Angĩkorwo kĩmeni kũ arĩ nakĩo ngoothi-inĩ yake nĩkĩerũhĩte na gĩtirikĩire ngoothi-inĩ, nayo njuĩrĩ yaho ndĩerũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. 5 Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora na angĩkoona atĩ kĩronda gĩtigarũrũkĩte na gĩtithegeete-rĩ, nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. 6 Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakamũrora o rĩngĩ, na angĩkorwo kĩronda kũ nĩkĩrathira na gĩtithegeete ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; ĩyo no mĩtũnda. Mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake, nake nĩagathera, athirwo nĩ thaahu. 7 No mūtũnda ũcio ũngĩthegea ngoothi-inĩ yake thuutha wa kwĩonania harĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo atuĩke ndarĩ na thaahu, no nginya acooke kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩngĩ. 8 Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na angĩkorwo mūtũnda ũthegeete ngoothi-inĩ, nĩakamũtua atĩ arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio.

9 “Rĩrĩa mũndũ o wothe angĩgĩa na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. 10 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na hangĩkorwo harĩ na handũ haimbu hakeerũha ngoothi-inĩ hagatũma njuĩrĩ yerũhe, na angĩkorwo handũ hau haimbu nĩhatũrũkĩte hakagĩa kĩronda-rĩ, 11 ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũtangĩhona, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Ndakamũiga handũ mwanya, tondũ mũndũ ũcio nĩarĩkĩtie kũgĩa na thaahu.

12 “No rĩrĩ, mũrimũ ũcio ũngĩhunja ngoothi-inĩ yake yothe, na harĩa hothe mũthĩnjĩri-Ngai angĩhota kuona oone atĩ mũrimũ ũcio ũiyũrĩte ngoothi-inĩ ya mũndũ ũcio mũrũaru kuuma mūtwe nginya magũrũ-rĩ, 13 mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo mũrimũ ũcio nĩ ũiyũrĩte mwĩrĩ wake wothe, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Kuona atĩ nĩerũhĩte kũndũ guothe-rĩ, ndarĩ na thaahu. 14 No hĩndĩ ĩrĩa yothe mũndũ ũcio angĩonwo arĩ na ironda-rĩ, nĩagatuĩka arĩ na thaahu. 15 Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩona kĩronda-rĩ, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Kĩronda kũ kĩrĩ na thaahu; mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũngĩgwatanio. 16 No kĩronda kũ kĩngĩgarũrũka kĩerũhe, no nginya mũndũ ũcio athĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. 17 Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo ironda nĩcierũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio mũrũaru ndarĩ na thaahu, nake nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu.

18 “Rĩrĩa mũndũ angĩgĩa na ihũha ngoothi-inĩ yake na rĩcooke rĩhone, 19 naho hau ihũha rĩraarĩ haimbe na herũhe, kana hagĩe na kameni gatune-rĩ, no nginya athĩ akeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai. 20 Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na hangĩoneka nĩ harikĩire gũkĩra ngoothi, na njuĩrĩ cياهو ĩkerũha, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio ũtuthũkĩte harĩa ihũha rĩu rĩraarĩ. 21 No, mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora handũ hau one hatirĩ na njuĩrĩ njerũ thĩinĩ waho, na hatirikĩire gũkĩra ngoothi, na nĩhahohete-rĩ, hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. 22 Kũngĩkorwo kĩronda kĩa ihũha rĩu nĩkĩrathegea ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ

ũngĩgwatanio. ²³ No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte na hatithegeete, kũu no kĩrema kĩa ihũha, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

²⁴ “Mũndũ angĩgĩa na ihĩa ngoothi-inĩ yake, narĩo ihĩa rĩu rĩgĩe na kĩronda gĩtunĩhe kana kĩerũhe-rĩ, ²⁵ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na angĩkorwo njuĩrĩ ciaho nĩcierũhĩte, na hakorwo hakĩoneka harikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũtũrikĩire ihĩa-inĩ rĩu. Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁶ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkaarora one atĩ hatirĩ na njuĩrĩ njerũ kĩrema-inĩ kũu na ti harikĩru gũkĩra ngoothi yake na nĩhahohete-rĩ, thuutha ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora rĩngĩ, naguwo mũrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩurathegea ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁸ No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete ngoothi-inĩ, no nĩhahohete, ũcio nĩ ũimbu wa ihĩa rĩu, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; kũu no kĩrema kĩa ihĩa.

²⁹ “Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩkorwo na kĩronda mũtwe kana kĩreru-rĩ, ³⁰ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kĩronda kũu, na kĩngĩoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi, nayo njuĩrĩ yaho ĩkorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ĩkorwo ĩrĩ njeke, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ ũhere, nĩ mũrimũ wa mangũ ma mũtwe kana ma kĩreru. ³¹ No hĩndĩ ĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩronda kĩa mũthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrikĩru gũkĩra ngoothi, na hatirĩ njuĩrĩ njirũ thĩinĩ wakĩo, hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ³² Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora kĩronda kũu rĩngĩ na angĩkorwo ũhere ũcio ndũthegeete na hatirĩ njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni, na gĩtikuoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ³³ no nginya mũndũ ũcio enjwo tiga o harĩa harũaru, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mũthenya ĩngĩ mũgwanja. ³⁴ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora ũhere ũcio o rĩngĩ, na angĩkorwo ndũthegeete ngoothi-inĩ na ndũkuoneka ũrikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. No no nginya athambie nguwo ciake, na nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu. ³⁵ No, ũhere ũcio, ũngĩthegea ngoothi-inĩ thuutha wa mũndũ ũcio gĩtuuo atĩ ndarĩ na thaahu-rĩ, ³⁶ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora na angĩkorwo ũhere ũcio nĩũthegeete ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio ndakabataro nĩkũrora njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni; mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ³⁷ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkoona atĩ hatirĩ na ũgarũrũku na nĩhamerete njuĩrĩ njirũ, ũhere ũcio nĩũhonete. Mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu, nake Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua ndarĩ na thaahu.

³⁸ “Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩgĩa na tũmeni twerũ ngoothi-inĩ-rĩ, ³⁹ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatũrora, na tuo tũngĩkorwo ti twerũ mũno-rĩ, ũcio nĩ mũtũnda ũtangĩrwaria mũndũ ũtuthũkĩte ngoothi-inĩ; mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

⁴⁰ “Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ angĩmunyũka njuĩrĩ na agĩe na kĩhara-rĩ, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴¹ Angĩkorwo amunyũkĩte njuĩrĩ ĩrutĩtie na thiithi akagĩa kĩhara kĩa na mbere, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴² No angĩkorwo arĩ na kĩronda gĩtune kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũratuthũka kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake. ⁴³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na angĩkorwo kĩronda kũu kĩimbĩte kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ nĩ gĩtune gĩkahaana ta mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, ⁴⁴ mũndũ ũcio nĩ mũrũaru na arĩ na thaahu. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua arĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kĩronda kũu kĩrĩ mũtwe wake.

⁴⁵ “Mũndũ ũrĩ na mũrimũ ta ũcio ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya ehumbe nguwo ndarũku, na arekererie njuĩrĩ yake, na ahumbĩre kanua gake, athĩ akĩanagĩrĩa

akiugaga atĩrĩ, ‘Ndĩ na thaahu! Ndĩ na thaahu!’ ⁴⁶ Rĩrĩa rĩothe mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũcio, arĩkoragwo arĩ na thaahu. No nginya atũũrage wiki, na no nginya atũũrage nja ya kambĩ.

Mawatho Makoniĩ Ũgumu

⁴⁷ “Nguo o na ĩrĩkũ ĩngĩguma, ĩrĩ ya guoya wa ng’ondũ kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wothe ũtumĩtwo na ndigi njogotho kana taama wa gatani, kana guoya wa ng’ondũ, kana rũũa o ruotho, kana kĩndũ o gĩotho gĩthondeketwo na rũũa-rĩ, ⁴⁹ na angĩkorwo ũgumu ũcio ũrĩ nguo-inĩ, kana rũũa-inĩ, kana taama-inĩ wa ndigi njogotho, kana taama-inĩ o wothe mũtume, kana kĩndũ-inĩ o gĩotho gĩtumĩtwo na rũũa-rĩ, ũgumu ũcio ũngĩkorwo na rangi ta wa nyeki nduru kana mũtume, ũcio nĩ ũgumu ũrathegea, na no nginya wonio mũthĩnjĩri-Ngai. ⁵⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora ũgumu ũcio, na aige kĩndũ kũ kĩrĩ na ũgumu handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ⁵¹ Mũthenya wa mũgwanja nĩakarora kĩndũ kũ, na angĩkorwo ũgumu ũcio nĩũthegeete nguo-inĩ, kana ndigi-inĩ njogotho, kana taama-inĩ mũtume, kana rũũa-inĩ, rũrĩ rwa kũrutĩrwo wĩra o na ũrĩkũ, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; kĩndũ kũ kĩrĩ na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo ĩyo, kana ndigi icio njogotho, kana taama ũcio mũtume na guoya wa ng’ondũ kana gatani, kana kĩndũ kĩngĩ gĩotho kĩa rũũa rũrĩa rũgwatie ũgumu ũcio, nĩ ũndũ ũgumu ũcio nĩ wa kwananga; kĩndũ kũ no nginya gĩcinwo.

⁵³ “No rĩrĩ, rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũ, ũgumu ũcio ũkorwo ndũthegeete nguo-inĩ ĩyo, kana ndigi-inĩ icio njogotho kana taama-inĩ ũcio mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa-rĩ, ⁵⁴ nĩagaathana kĩndũ kũ kĩgwatĩtio ũgumu gĩthambio. Ningĩ nĩagakĩga handũ mwanya mũthenya ĩngĩ mũgwanja. ⁵⁵ Thuutha wa kĩndũ kũ kĩgwatie ũgumu gũthambio-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakĩrora, na angĩkorwo ũgumu ũcio ndũrĩ ũndũ ũgarũrũkĩte, o na gũtuĩka ndũthegeete-rĩ, kĩndũ kũ kĩrĩ na thaahu. Nĩgĩcinwo na mwaki, o na aakorwo ũgumu ũnyitĩte mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ. ⁵⁶ Hĩndĩ ĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũ na akore ũgumu ũcio ũnyihanyihĩte thuutha wa kĩndũ kũ gũthambio-rĩ, nĩagatembũra nguo ĩyo eherie hau he na ũgumu kuuma nguo-inĩ ĩyo, kana rũũa-inĩ, kana ndigi-inĩ icio njogotho, kana taama-inĩ ũcio mũtume. ⁵⁷ No ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke nguo-inĩ, kana harĩ ndigi icio njogotho, kana taama ũcio mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa, ũgumu ũcio nĩgũthegea ũrathegea, na kĩrĩa gĩotho kĩrĩ na ũgumu ũcio no nginya gĩcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo ĩyo, kana ndigi icio njogotho, kana taama mũtume, kana kĩndũ kĩa rũũa kĩrĩa gĩthambĩtio gĩkaniinwo ũgumu ũcio no nginya gĩthambio rĩngĩ, na nĩ gĩgaathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁹ Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ indo inyitĩtwo nĩ ũgumu, irĩ cia guoya wa ng’ondũ, kana taama wa gatani, kana ndigi njogotho, kana taama mũtume, kana kĩndũ o gĩotho kĩa rũũa, nĩmo mawatho ma gũtua kana indo icio irĩ na thaahu kana itirĩ na thaahu.

14

Gũtherio Thaahu wa Mĩrimũ ya Ngoothi

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Maya nĩmo mawatho makoniĩ mũndũ mũrũaru hĩndĩ yake ya gũtherio thaahu, rĩrĩa aarehwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai: ³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoima nja ya kambĩ amũrore. Angĩkorwo mũndũ ũcio nĩahonete mũrimũ ũcio wa kũgwatanio wa ngoothi, ⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaathana areherwo nyoni igĩrĩ irĩ muoyo na itarĩ na thaahu, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ, na mũthobi irehwo nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio ũgũtherio. ⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke aathane atĩ nyoni ĩmwe yacio ĩthĩnjĩrwo igũrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ

na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁶ Ningĩ acooke oe nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, amĩtobokie, hamwe na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na rũrigi rũu rwa gakarakũ na mũthobi thĩĩnĩ wa thakame ya nyoni ĩyo ĩthĩnjĩrwo igũrũ wa maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁷ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjĩria mũndũ ũcio ũratherio mũrimũ ũcio ũngĩgwatanio thakame ĩyo maita mũgwanja, na acooke oige atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Ningĩ acooke arekererie nyoni ĩyo ĩngĩ ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthĩĩ werũ-inĩ.

⁸ “Mũndũ ũcio ũtheretio no nginya athambie nguo ciake, no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothe na ethambe na maaĩ nĩguo athirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio, no atoonye kambĩ; no rĩrĩ, no nginya aikare nja ya hema yake mũthenya mũgwanja. ⁹ Mũthenya wa mũgwanja no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothe; no nginya enjwo mũtwe, na nderu, na ngobe, na njuĩrĩ iria ingĩ ciake ciothe. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, nake nĩagathirwo nĩ thaahu.

¹⁰ “Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya atwarĩre mũthĩnjĩri-Ngai tũtũrũme twĩrĩ na kamwatĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na ciothe ikorwo itarĩ na kaũgũ, atware hamwe na icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba* ya mũtu mũhinyu ũtukanĩtio na maguta nĩ ũndũ wa iruta rĩa mũtu, na kabakũri kamwe ka maguta. ¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũgaatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu nĩagatwara mũndũ ũcio ũratherio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.

¹² “Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya gatũrũme kamwe gatuo, akarute karĩ iruta rĩa mahĩtia, hamwe na kabakũri kau ka maguta; nĩagacithũngũthĩria hau mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ¹³ Nĩagathĩnjĩra gatũrũme kau handũ harĩa hatheru, harĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa njino ĩthĩnjagĩrwo. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia rĩrĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, no taguo iruta rĩa mahĩtia rĩrĩ rĩake, rĩu nĩ iruta itheru mũno makĩria. ¹⁴ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mahĩtia na amĩhake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ¹⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka oe maguta mamwe marĩa marĩ kabakũri-inĩ amaitĩrĩre rũhĩ rwake rwa mwena wa ũmotho, ¹⁶ acooke atobokie kĩara gĩake kĩa muoroto kĩa ũrĩo maguta-inĩ macio marĩ rũhĩ rwake, aminjaminje maguta mamwe ma macio marĩ kĩara gĩake mbere ya Jehova maita mũgwanja. ¹⁷ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya maguta mamwe ma marĩa matigaire rũhĩ rwake amahake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo, igũrũ rĩa thakame ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia. ¹⁸ Namo maguta macio mangĩ marĩ rũhĩ rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamahaka mũtwe wa mũndũ ũcio ũratherio nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta igongona rĩa kũhoroherio mehia ahoroherie mũndũ ũcio ũratherio thaahu wake. Thuutha ũcio, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathĩnja iruta rĩa njino ²⁰ na arĩrutĩre kĩgongona-inĩ, hamwe na iruta rĩa mũtu nĩguo amũhoroherie, nake athirwo nĩ thaahu.

²¹ “No rĩrĩ angĩkorwo mũndũ ũcio nĩ mũthĩnĩ na ndangĩhota kũruta indo icio, no nginya arute gatũrũme kamwe gatũĩke iruta rĩa mahĩtia rĩa gũthũngũthio nĩguo rĩmũhoroherie, hamwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba† ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, rĩtuĩke iruta rĩa mũtu, na kabakũri ka maguta, ²² na ndĩrahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, o iria angĩhota kũruta, ĩmwe ĩtuĩke ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ĩrĩa ĩngĩ ya iruta rĩa njino.

²³ “Mũthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha athererio hau mbere ya Jehova.

* **14:10** nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † **14:21** nĩ ta kilo 2

²⁴ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya gatūrūme kau ka iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūri ka maguta, acithūngūthīrie mbere ya Jehova ituīke iruta rīa gūthūngūthio. ²⁵ Nīagathīnja gatūrūme ka iruta rīa mahītia na acooke oe thakame īmwe yako amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na amīhake kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁶ Mūthīnjīri-Ngai nīagekīra maguta mamwe rūhī rwa mwena wake wa ūmotho, ²⁷ na aminjaminje maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake na kīara kīa muoroto gīa guoko gwake kwa ūrīo, hau mbere ya Jehova, maita mūgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake amahake o harīa aahakīte thakame ya iruta rīa mahītia, moni-inī ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁹ Namo maguta macio mangī marī rūhī rwake, mūthīnjīri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mūdū ūcio ūratherio, nīguo amūhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī nīakaruta igongona rīa ndirahūgī kana tūtutuura, o iria mūdū ūcio angīhota kūruta, ³¹ īmwe īrī iruta rīa kūhoroherio mehia na īyo īngī īrī iruta rīa njino, o hamwe na iruta rīa mūtu. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio ūratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nīmo mawatho makonī mūdū o wothe ūrīa ūrī na mūrīmū wa ngoothi ūngīgwatano, na ndangīhota kūruta iruta rīrīa rīathanītvo rīa gūtherio gwake.

Gūtherio Ūgumu wa Nyūmba

³³ Ningī Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ³⁴ “Rīrīa mūgaakinya būrūri wa Kaanani, ūrīa ngūmūhe ūtuīke igai rīanyu, na nī njīkīre ūgumu ūgūthegea nyūmba thīnī būrūri-inī ūcio-rī, ³⁵ mwene nyūmba īyo no nginya athī akeere mūthīnjīri-Ngai atīrī, ‘Nīnyonete kīndū kīhaana ta ūgumu thīnī wa nyūmba yakwa.’ ³⁶ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīagaathana indo ciothe irutwo nyūmba īyo atanatoonya kūrora ūgumu ūcio, nīgeetha gūtīkagīe kīndū o na kīmwe kīrī nyūmba īyo kīngītuo atī kīrī na thaahu. Thuutha wa ūguo mūthīnjīri-Ngai nīagatoonya arore nyūmba īyo. ³⁷ Nīakarora ūgumu rūthingo-inī, na aakorwo rūrī na tūrīma twa rangi ta wa nyeki nduru kana wa rangi mūtune tūhaana ta tūtoonyete thīnī wa rūthingo-rī, ³⁸ mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoima nja ya nyūmba īyo na acooke amīhinge gwa kahinda ka mīthenya mūgwanja. ³⁹ Mūthenya wa mūgwanja wakinya, mūthīnjīri-Ngai nīagacooka athī arore nyūmba īyo. Angīona ūgumu ūcio nīūthegeete thingo-inī, ⁴⁰ nīagaathana mahiga marīa marī na ūgumu mamomorwo na mateo handū hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra. ⁴¹ Nīagaathana thingo ciothe ikūrūrwo mwena wa na thīnī, namo makūrūro macio mateo kīara-inī na kūu nja ya itūūra. ⁴² Ningī moe mahiga mangī make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rīūmba rīerū mathinge nyūmba īyo narīo.

⁴³ “Ūgumu ūcio ūngīcooka woneke rīngī nyūmba-inī īyo, thuutha wa mahiga macio kūmomorwo, na thingo icio gūkūrūrwo na igathingwo rīngī-rī, ⁴⁴ mūthīnjīri-Ngai nīagacooka athī amīrore rīngī, na angīona ūgumu ūcio nīūthegeete nyūmba-inī īyo, ūcio nī ūgumu wa kwananga; nyūmba īyo īrī na thaahu. ⁴⁵ No nginya īmomorwo: mahiga mayo, na mbaū, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handū hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra.

⁴⁶ “Mūdū o wothe ūngītoonya nyūmba īyo hīndī īyo īrī hīngē nīakanyītvo nī thaahu o nginya hwaī-inī. ⁴⁷ Mūdū o wothe ūngīkoma kana arīre irio nyūmba īyo, no nginya athambie nguociake.

⁴⁸ “No rīrī, mūthīnjīri-Ngai angīūka kūmīrora akore atī ūgumu ūcio ndūthegeete thuutha wa nyūmba īyo gūthingwo rīngī-rī, nīagatua atī nyūmba īyo ndīrī na thaahu, nīgūkorwo ūgumu ūcio nīūthirīte. ⁴⁹ Nīgeetha atherie nyūmba īyo, nīakoya

nyoni igĩrĩ, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ, na mũthobi. ⁵⁰ Nĩagathĩnjĩra nyoni ĩmwe ya icio igũrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁵¹ Acooke oe kamũtĩ ka mũtarakwa, na mũthobi, na rũrigi rwa rangi wa gakarakũ na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, acitobokie thĩinĩ wa thakame ĩyo ya nyoni ĩyo thĩnje, na maaĩ-inĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, aminjaminjĩrie nyũmba ĩyo maita mũgwanja. ⁵² Nĩagatheria nyũmba ĩyo na thakame ya nyoni ĩyo, na maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na mũthobi ũcio, na rũrigi rũu rwa rangi wa gakarakũ. ⁵³ Acooke arekererie nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthiĩ na kũu werũ-inĩ, nja ya itũũra. Ũguo nĩguo akaahoroheria nyũmba ĩyo, nayo nĩgathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁴ Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ o ro wothe wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, na ũhere, ⁵⁵ na ũgumu ũrĩ nguo-inĩ kana thĩinĩ wa nyũmba, ⁵⁶ na handũ haimbu, na handũ harĩ na mũtũnda, kana handũ hakaragacũku, ⁵⁷ nĩguo kũmenyekage rĩrĩa kĩndũ gĩtarĩ na thaahu na rĩrĩa kĩrĩ na thaahu.

Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ ya ngoothi ĩrĩa ĩngĩgwatanio, na makoniĩ ũgumu.

15

Kuura Kũngĩrehe Thaahu

¹ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Arĩriai andũ a Isiraeli, mũmeere ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme o wothe angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ yake, kuura kũu nĩ thaahu. ³ Mũndũ ũcio arĩkoragwo arĩ na thaahu hĩndĩ ĩrĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kũrĩtũmaga athaaha na njĩra ici:

⁴ “ ‘Ũrĩrĩ o wothe mũndũ ũcio ũkuura angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ⁵ Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia ũrĩrĩ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁶ Mũndũ o wothe ũngĩkarĩra kĩndũ gĩkarĩrwo nĩ mũndũ ũcio ũroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁷ “ ‘Mũndũ o wothe ũngĩhutia mũndũ ũcio ũroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁸ “ ‘Mũndũ ũcio ũroira angĩtuĩra mũndũ ũtarĩ na thaahu mata-rĩ, mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “ ‘Matandĩko mothe marĩa mũndũ ũcio ũroira angĩkarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyitwo nĩ thaahu, ¹⁰ nake mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o na kĩmwe gĩkarĩre nĩ mũndũ ũcio, nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ; ũrĩa wothe ũngĩũngania indo icio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹¹ “ ‘Mũndũ ũcio ũkuura angĩhutia mũndũ atethambĩte moko na maaĩ, mũndũ ũcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹² “ ‘Nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa mũndũ ũcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ.

¹³ “ ‘Rĩrĩa mũndũ ũcio angĩhonio mũrimũ ũcio wa kuura, nĩageterera mũthenya mũgwanja nĩguo ambĩrĩrie gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁴ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athiĩ

mbere ya Jehova hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gütũnganwo na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaciruta igongona, ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo akaahoroheria mũndũ ũcio hau mbere ya Jehova, nĩ ũndũ wa kuura gwake.

¹⁶ “ Rĩrĩa mũndũ mũrũme angiumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wothe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁷ Nguo o yothe kana rũũa ingĩtikĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itiinde ĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁸ Rĩrĩa mũndũ mũrũme akomania na mũndũ-wa-nja, nake oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹⁹ “ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mũthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mũndũ o wothe ũngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁰ “ Kĩndũ o gĩothe angĩkomera ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ²¹ Mũndũ o wothe ũngĩhutia ũrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²² Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩre no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²³ Kĩndũ kũu kĩngĩkorwo nĩ ũrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio aikarĩre, hĩndĩ ĩyo mũndũ wothe angĩkihutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁴ “ Mũndũ mũrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mũthenya mũgwanja; naguo ũrĩrĩ o wothe angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu.

²⁵ “ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja angiura thakame ategũtigithĩria mũthenya mũngĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, o ta ũrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁶ ũrĩrĩ wothe ũrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, nĩũkanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa ũrĩrĩ wake ũkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩkarĩra nĩ gĩkaanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁷ Mũndũ o wothe angĩcihutia nĩakanyitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁸ “ Aarĩkia gũtiga kuura, nĩageterera mũthenya mũgwanja, na thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ²⁹ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gütũnganwo. ³⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake.

³¹ “ No nginya mwehanĩrĩrie andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa gũthaahia gũikaro gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ gatagatĩ kao.’ ”

³² Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wothe ũrĩa ũnyitĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, ³³ na ma mũndũ-wa-nja nĩ ũndũ wa ihinda rĩake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngĩkoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

1 Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa ariũ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩria mookire magĩkuhĩrĩria mbere ya Jehova. 2 Jehova akũira Musa atĩrĩ: “Ĩra mũrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩria enda Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuuria kĩria kĩrĩ mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩria kĩrĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau nĩho ndĩyumagĩria ndĩ thĩinĩ wa itu hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha.

3 “Ũũ nĩguo Harũni arĩitoonyaga harĩa haamũre: arĩitoonyaga na gategwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ĩmwe ya iruta rĩa njino. 4 Nĩarĩhumbaga kanjũ ya gatani ĩria nyamũre, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani iriganie na mwĩrĩ wake, nĩarĩhotoraga mũcibi ũria wa gatani, na akeoha kĩremba kĩria gĩa gatani. Icio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ ũndũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũciĩhumba.* 5 Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli.

6 “Harũni nĩakaruta ndegwa ĩyo ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake. 7 Ningĩ nĩakoya thenge icio cieri acineane hau mbere ya Jehova itonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 8 Nĩagacuukĩra thenge icio cieri mĩtĩ, ũmwe nĩ wa Jehova, naguo ũcio ũngĩ nĩ wa mbũri ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia. 9 Harũni nĩakaruta thenge ĩria ĩkaagũrwo nĩ mũtĩ wa mwena wa Jehova, amĩrute ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. 10 No thenge ĩria ĩkaagũrwo nĩ mũtĩ ĩtuĩke ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia nĩkaneanwo mbere ya Jehova ĩrĩ muoyo, ĩtuĩke ya kũhorohanĩria, na ũndũ wa kũmĩrekereria ĩthĩire werũ-inĩ, ĩrĩ yo ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia.

11 “Harũni nĩakarehe ndegwa ĩyo ĩtuĩke ya iruta rĩa mehia make mwene, nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake, na nĩagathĩnja ndegwa ĩyo nĩ ũndũ wa iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene. 12 Nĩakoya rũgĩo rwa ũbani rũiyũrĩtio makara ma mwaki marutĩtwo kĩgongona-inĩ mbere ya Jehova, na ngundi igĩrĩ cia ũbani mũhinyu ũria ũtararĩkaga wega, na acitware na kũu thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio. 13 Nĩagekĩra ũbani ũcio mwaki-inĩ mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ũbani ũcio nĩgathiĩka gĩtĩ kũu gĩa tha, kũu kĩrĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira, nĩguo ndagakue. 14 Ningĩ nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo na kĩara gĩake, amĩminjaminje mwena wa mbere wa gĩtĩ kũu gĩa tha; ningĩ nĩakaminjaminja ĩmwe yayo na kĩara gĩake maita mũgwanja hau mbere ya gĩtĩ kũu gĩa tha.

15 “Ningĩ nĩagathĩnja thenge ĩria ya iruta rĩa kũhoroherio mehia makoniĩ andũ acio, na atware thakame yayo thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio, eke nayo o ta ũria eekire thakame ya ndegwa ĩyo: amĩminjaminje igũrũ rĩa gĩtĩ kũu gĩa tha o na mbere yakĩo. 16 Ũguo nĩguo akaahoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno tondũ wa thaahu na ũremi wa andũ a Isiraeli, kũringana na mehia mao mothe. Na ũguo noguo ageeka nĩ ũndũ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩria ĩrĩ gatagatĩ kao na thaahu wao. 17 Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaakorwo thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo kuuma ihinda rĩria Harũni agaathiĩ kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nginya hĩndĩ ĩria akoima ho, arĩkĩtie kwĩhoroheria we mwene, na akahoroheria nyũmba yake na akahoroheria kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli.

18 “Ningĩ nĩakoima athĩ kĩgongona-inĩ kĩria kĩrĩ hau mbere ya Jehova akĩhoroherie. Nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, na thakame ĩmwe ya thenge, amĩhake hĩa ciothe cia kĩgongona kũu. 19 Nĩakaminjaminja thakame ĩmwe na kĩara gĩake igũrũ rĩakĩo maita mũgwanja, agĩtherie na akĩamũre nĩguo gĩthirwo nĩ thaahu wa andũ a Isiraeli.

* 16:4 Nguo cia athĩnjĩri-Ngai ciaigagwo thĩinĩ wa hekarũ (Ezek 44:17-19).

²⁰ “Harūni aarīkia kūhoroheria Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na Hema-ya-Gūtūnganwo na kīgongona kūu, nīakarehe thenge īrīa īrī muoyo. ²¹ Nīakaigīrīra moko make meerī igūrū rīa mūtwe wa thenge īyo īrī muoyo, na oimbūrīre hau igūrū rīayo waganu wothe na ūremi wa andū a Isiraeli, oimbūre mehia mao mothe, amacookererie igūrū rīa mūtwe wayo. Nīakarekereria thenge īyo īthiīre werū-inī īmenyereirwo nī mūdū ūrīa ūthuurīrwo wīra ūcio. ²² Thenge īyo nīgakuuithio mehia mao mothe, īmatware kūdū kūrīa gūtātūūrāgwo nī Andū; nake mūdū ūcio nīakarekereria thenge īyo na kūu werū-inī.

²³ “Harūni nīagacooka atoonye Hema-ya-Gūtūnganwo arute nguo icio cia gatani iria eekīrīre mbere ya gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno, nake acitige kuo. ²⁴ Nīagethamba mwīrī na maaī, arī handū hatheru na acooke ehumbe nguo ciake cia ndūire. Acooke oime nja na erutīre iruta rīa njino nī ūndū wake mwene, na arute iruta rīa njino nī ūndū wa andū, nīguo ehoroherie we mwene na ahoroherie andū arīa angī. ²⁵ Ningī nīagacinīra maguta ma iruta rīa kūhoroherio mehia igūrū rīa kīgongona.

²⁶ “Mūdū ūcio ūrekagīrīra thenge īyo ya gūkuuithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīrī na maaī; thuutha ūcio acooke atoonye kambī. ²⁷ Ndegwa īyo na thenge, iria cia iruta rīa kūhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwarītwo Handū-harīa-Hatheru-Mūno ya kūhorohanīra, no nginya ciumio nja ya kambī; njūa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihīe biū. ²⁸ Mūdū ūrīa ūgacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwīrī na maaī; thuutha ūcio no acooke atoonye kambī.

²⁹ “Ūndū ūyū ūgūtuīka watho mwandīke wa kūrūmagīrīrwo hīndī ciothe nī inyuī: Mūthenya wa ikūmi mweri-inī wa mūgwanja no nginya mwīimage irio, na mūtīkarutage wīra o na ūrīkū, arī mūdū ūciarīrwo būrūrī wanyu, kana arī mūgeni ūrīa ūtūūranāgia na inyuī, ³⁰ tondū mūthenya ūcio nīmūkahoroherio, nīguo mūtherio. Hīndī īyo nīmūgatherio kuuma kūrī mehia manyu mothe mūrī hau mbere ya Jehova. ³¹ Īyo nī Thabatū ya kūhurūka, na no nginya mwīimage irio; ūyū nī watho mwandīke wa kūrūmagīrīrwo hīndī ciothe. ³² Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūtīrīrie maguta na akaamūrwo gūcōoka ithenya rīa ithe ta mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene nīwe ūkaahoroheria andū. Nīakehumbaga nguo iria nyamūre cia gatani ³³ na ahoroherie Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na Hema-ya-Gūtūnganwo, na kīgongona, na athīnjīri-Ngai, na andū othe a mūingī wa Isiraeli.

³⁴ “Ūndū ūyū ūgūtuīka watho mwandīke wa kūrūmagīrīrwo hīndī ciothe nī inyuī; horohio īrīrutagwo riita rīmwe o mwaka nī ūndū wa mehia mothe ma andū a Isiraeli.”

Na gūgūkwo o ta ūrīa Jehova aathīte Musa gwīkagwo.

17

Kūgīrio Kūrīa Thakame

¹ Ningī Jehova akūira Musa atīrī, ² “Arīria Harūni, na ariū ake na andū othe a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Ūū nīguo Jehova aathanīte: ³ Mūdū o wothe Mūisiraeli ūrīrutaga igongona rīa ndegwa, kana rīa gatūrūme, kana rīa mbūrī thīnī wa kambī kana nja ya kambī, ⁴ handū ha kūrīrehe itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, arīrute rīrī igongona rīa kūrūtīrwo Jehova hau mbere ya Hema-īrīa-Nyamūre ya Jehova-rī, mūdū ūcio nīagatuuo arī na mahītia ma gūita thakame; mūdū ūcio nīaitīte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ⁵ Ūndū ūyū nīwagūtūma andū a Isiraeli matwarāgīre Jehova magongona marīa rīu mararūtīrwo werū-inī. No nginya mamarehāgīre mūthīnjīri-Ngai, ūguo nī kuuga

kūrī Jehova, hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, marutwo marī maruta ma ūiguano. ⁶ Mūthīnjīri-Ngai nīakaminjaminja thakame kīgongona-inī kīa Jehova hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, na acine maguta marī mūtatarīko mweга wa gūkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rī kūruta magongona mao o na marīkū kūrī mīhianano ya mbūri īrīa mahūūruga ūmaraya nayo. Ūyū nī watho mwandīke wa kūrūmagīrīrwo hīndī ciothe kūrī o, na kūrī njiarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atīrī: ‘Mūisiraeli o wothe, kana mūgeni o na ūrīkū ūtūūranagia nao, ūkaaruta iruta rīa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarītware hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo arīrutīre Jehova-rī, mūdū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.

¹⁰ “ ‘Mūisiraeli wothe kana mūgeni o wothe ūtūūranagia nao ūkaarīa thakame o yothe, nīngahūgūkīra mūdū ūcio ūrīte thakame, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao. ¹¹ Nīgūkorwo muoyo wa kīūmbe ūrī thīnī wa thakame, na nīyo ndīmūheete mwīhorohagīrie nayo kīgongona-inī; thakame nīyo īhorohagīria muoyo wa mūdū. ¹² Nī ūndū ūcio ngwīra andū a Isiraeli atīrī, “Gūtīrī mūdū o na ūmwe thīnī wanyu wagīrīrwo nī kūrīa thakame, o na mūgeni ūrīa ūtūūranagia na inyuī ndakanarīe thakame.”

¹³ “ ‘Mūisiraeli o wothe, kana mūgeni o wothe ūtūūranagia na inyuī, ūkaaguīma nyamū kana nyoni o yothe īngīrīo, no nginya agaita thakame yayo thī, acooke amīthike na tīri, ¹⁴ tondū muoyo wa kīūmbe gīothe nī thakame yakīo. Nīkīo njīrīte andū a Isiraeli atīrī, “Mūtikanarīe thakame ya kīūmbe o gīothe, tondū muoyo wa kīūmbe nī thakame yakīo; mūdū o wothe ūngīmīrīa no nginya aingatwo.”

¹⁵ “ ‘Mūdū o wothe, arī wa gūciarīrwo būrūri wanyu kana arī mūgeni, angīkaarīa nyamū īkuīte kana ītambuurangītwo nī nyamū cia gīthaka-rī, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde na thaahu nginya o hwaī-inī; thuutha ūcio nīagathirwo nī thaahu. ¹⁶ No angīkaaga gūthambia nguo ciake na aage gwīthamba-rī, nīagacookererwo nī ūūru ūcio wake.’ ”

18

Gūkomania kūrīa Kūgirie

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Nī nī nī Jehova Ngai wanyu. ³ Mūtikaneeke maūdū marīa andū a Misiri, kūrīa mwatūūruga, meekaga, na mūtikaneeke maūdū marīa mekgwo būrūri wa Kaanani, kūrīa ndīramūtware. Mūtīkarūmīrīe mīthīre yao. ⁴ No nginya mwathīkagīre mawatho makwa na mūmenyagīrīe gwathīkīra kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tūūrai mūrūmītie kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa, nīgūkorwo mūdū ūrīa ūrīmathīkagīra nīarītūūrīo muoyo nīmo. Nī nī nī Jehova.

⁶ “ ‘Gūtīrī mūdū o na ūrīkū ūgaathengerera mūdū wa nyūmba yake nīguo makomanie; nī nī nī Jehova.

⁷ “ ‘Ndūkanakonithie thoguo nī ūndū wa gūkoma na nyūkwa. Ūcio nī nyūkwa; ndūkanakome nake.

⁸ “ ‘Ndūkanakome na mūtumia wa thoguo; ūguo nī gūconorithia thoguo.

⁹ “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa nyūkwa, kana mwarī wa thoguo ūrīa mūciarītwo nī ithe ūmwe kana mwarī wa nyūkwa ūrīa mūtārī a ithe ūmwe.

¹⁰ “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa mūrūguo kana mwarī wa mwarīguo; ūguo nī gwīconorithia.

¹¹ “ ‘Ndūkanakome na mwarī wa mūdū-wa-nja wa thoguo, ūrīa ūciarītwo nī thoguo; ūcio no ta mwarī wa nyūkwa.

12 “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyina na thoguo; ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba ya thoguo.

13 “ ‘Ndũkanakome na tataguo, ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba ĩmwe na nyũkwa.

14 “ ‘Ndũkanaconorithie mũrũ wa nyina na thoguo, na ũndũ wa gũthengerera mũtumia wake nĩguo mũkomanie; ũcio nĩ tataguo.

15 “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũguo. Ũcio nĩ mũtumia wa mũrũguo; ndũkanakome nake.

16 “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa; ũguo nĩgũconorithia mũrũ wa nyũkwa.

17 “ ‘Ndũkanakome na mũndũ-wa-nja ũcooke ũkome na mwarĩ. Ndũkanakome na mwarĩ wa mũriũ, kana mwarĩ wa mwarĩ; acio nĩ andũ a nyũmba yake. Ũcio nĩ waganu.

18 “ ‘Ndũkanahikie mwarĩ wa nyina na mũtumia waku atuĩke mũiru wa mũtumia waku, ũkomage nake mũtumia waku arĩ muoyo.

19 “ ‘Ndũkanathengerere mũndũ-wa-nja mũkomanie rĩrĩa arĩ na thaahu wa hĩndĩ yake ya mweri.

20 “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, ndũgethaahie nake.

21 “ ‘Mũtikananeane ciana cianyu irutĩrwo Moleku igongona, mũtikanathaahie rĩtwa rĩa Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

22 “ ‘Ndũkanakome na mũndũ mũrũme ta ũrĩa mũndũ akomaga na mũndũ-wa-nja; ũndũ ũcio ũrĩ magigi.

23 “ ‘Ndũkanakome na nyamũ nawe wĩthaahie nayo. Mũndũ-wa-nja ndakanetware harĩ nyamũ akome nayo; gwĩka ũguo nĩ waganu mũkĩru njano.

24 “ ‘Mũtikanethaahie na ũndũ o na ũmwe wa macio, tondũ ũguo nĩguo ndũrĩrĩ iria ngũingata imweherere ciethaahirie. ²⁵ O nago bũrũri nĩwathaahirio; nĩ ũndũ ũcio ngũherithĩria mehia maguo, nago bũrũri ũcio ũgĩtahĩka arĩa maatũuraga kuo. ²⁶ No inyuĩ, no nginya mũrũmie kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa. Andũ arĩa maciarĩrwo bũrũri wanyu, kana ageni arĩa matũũranagia na inyuĩ, matikaneke ũndũ o na ũrĩkũ wa macio marĩ magigi, ²⁷ nĩgũkorwo maũndũ macio mothe nĩmo meekagwo nĩ andũ arĩa maatũuraga bũrũri ũcio mbere yanyu, nago bũrũri ũcio ũkĩnyitwo nĩ thaahu. ²⁸ O na inyuĩ mũngĩgwatia bũrũri ũcio thaahu, nĩũkamũtahĩka o ta ũrĩa watahĩkire arĩa maatũuraga kuo mbere yanyu.

29 “ ‘Mũndũ o wotho ũngĩka ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio marĩ magigi, andũ ta acio no nginya maingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³⁰ Rũmiai maũndũ marĩa ndĩmwathĩte na mũtikanarũmĩrĩre mĩtugo ĩyo ĩrĩ magigi, ĩrĩa yekagwo mũtaanoka, na mũtikanethaahie nayo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

19

Mawatho ma Mĩthemba Mĩthemba

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, “Tuĩkai atheru tondũ nĩ, Jehova Ngai wanyu, ndĩ mũtheru.

³ “ ‘O mũndũ wanyu no nginya atĩie nyina na ithe, na no nginya mũrũmagie Thabatũ ciakwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁴ “ ‘Mũtikanandirike, mũhooyage mĩhianano kana mwĩthondekere ngai cia kĩgera gĩtweketio. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁵ “ ‘Rĩrĩa mũkũrutĩra Jehova igongona rĩa ũiguano, rĩrutagei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma igongona rĩu rĩanyu rĩtĩkĩrĩke. ⁶ Igongona rĩu mũrĩrĩage o mũthenya ũcio rĩarutwo, kana mũthenya ũyũ ũngĩ; kĩndũ o gĩothe kĩa rĩo kĩngĩtigara gĩkinyie mũthenya wa gatatũ, no nginya gĩcinwo kĩhĩe biũ. ⁷ Kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩarĩo kĩngĩkaarĩo mũthenya wa gatatũ, igongona rĩu ti rĩtheru na rĩtigetĩkĩrwo. ⁸ Mũndũ

o wothe ũngĩrĩrĩa mũthenya wa gatatũ, nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte, tondũ nĩathaahĩtie kĩndũ kĩarutĩrwo Jehova kĩrĩ gĩtheru; mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

⁹ “ ‘Rĩrĩa mũkũgetha irio bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanagethe nginya ndeere-inĩ cia mĩgũnda yanyu, o na mũtikanonganie rũitĩki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mũtigacookage rĩngĩ kũhaara mĩgũnda-inĩ yanyu ya mĩthabibũ, o na mũtikahaarage thabibũ iria igũite thĩ. Citigagĩriei andũ arĩa athĩni na arĩa ageni. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹¹ “ ‘Mũtikanaiye.

“ ‘Mũtikanahaenanie.

“ ‘Mũndũ ndakanaheenie ũrĩa ũngĩ.

¹² “ ‘Mũtikanehĩte na maheeni mũkĩgwetaga rĩtwa rĩakwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthaahie rĩtwa rĩa Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹³ “ ‘Mũtikaheenie mũndũ ũrĩa ũngĩ, muoe indo ciake kana mũmũtunye indo ciake.

“ ‘Mũtikanaikarie mũcaara wa mũruti wa wĩra ũkinyie rũciũ.

¹⁴ “ ‘Mũtikanarume mũndũ ũtaiguaga, kana mũigĩre mũtumumu kĩndũ gĩa kũmũhĩnga, no mwĩtigagĩrei Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁵ “ ‘Mũtikanogomie kĩhooto; ndũkanacaĩre mũndũ tondũ nĩ mũthĩni kana mũndũ mũnene ũrĩ igweta, no tuagĩrai mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira na kĩhooto.

¹⁶ “ ‘Mũtikanorũũre mũgĩcambanagia gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu.

“ ‘Mũtikaneke ũndũ ũngĩrehere mũndũ ũrĩa ũngĩ ũgwati. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁷ “ ‘Ndũkanathũũre mũrũ wa thoguo ngoro-inĩ yaku. Kaanagia mũndũ ũrĩa ũngĩ maũndũ ũtekũhithĩrĩa nĩgeetha ndũkanagwatanĩre nake mahĩtia-inĩ make.

¹⁸ “ ‘Ndũkanerĩhĩrie kana ũtume mũndũ wanyu ũthũ, no endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁹ “ ‘Rũmagiai uge wakwa.

“ ‘Ndũkanaciarithanie nyamũ itarĩ cia kĩruka kĩmwe.

“ ‘Ndũkanahaande mũgũnda waku mbeũ mĩthemba ĩĩrĩ.

“ ‘Ndũkanehumbe nguo ĩtumĩtwo na ndigi mĩthemba ĩĩrĩ ĩtahaanaine.

²⁰ “ ‘Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũndũ-wa-nja ngombo, nake aakorwo nĩmũũrie nĩ mũndũ ũngĩ, no ndakũũrĩtwo kana akarekererio, no nginya maherithio ta ũrĩa kwagĩrĩire. No matikooragwo, tondũ mũndũ-wa-nja ũcio ndatigĩte gũtuĩka ngombo. ²¹ Nake mũndũ mũrũme ũcio-rĩ, no nginya arute ndũrũme, amĩtware ĩtoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova rĩa kũhoroherio mahĩtia. ²² Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mũndũ ũcio na ndũrũme ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia, ĩrutĩrwo hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa rĩhĩa rĩu ehĩtie, nake nĩakarekerwo rĩhĩa rĩake.

²³ “ ‘Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio wa Kaanani, na mũhaande mĩtĩ ya mĩthemba yothe ĩciaraga maciaro-rĩ, nĩ mũgaatua atĩ maciaro macio marĩ na thaahu. Ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ nĩmũkamatusa atĩ marĩ na thaahu, na matikanarĩio. ²⁴ Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nĩmagatuĩka matheru, matuĩke maruta ma kũgocithia Jehova. ²⁵ No mwaka wa gatano, no mũrĩe maciaro mayo. ũguo nĩguo magetha manyu makoongerereka. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

²⁶ “ ‘Mũtikanarĩe nyama ĩrĩ na thakame thĩinĩ wayo.

“ ‘Mũtigekage maũndũ ma kũragũra kana ma kũrogana.

²⁷ “ ‘Mũtikanenje njuĩrĩ cianyu thikĩrĩrio-inĩ kana mũrenge mĩthia ya nderu cianyu.

²⁸ “ ‘Mũtikanetemange mĩĩrĩ yanyu nĩ ũndũ wa andũ arĩa akuũ, kana mwĩkĩre marũũri mĩĩrĩ-inĩ yanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

29 “ ‘Ndūkanaagithie mwarĩguo gĩtĩio na ũndũ wa kũmũrekereria atuĩke mũmaraya, kana ũndũ ũcio ũtũme bũrũri ũgarũrũkĩre ũmaraya, na ũiyũrwo nĩ waganu.

30 “ ‘Menyagĩrĩrai Thabatũ ciakwa, na mũtĩĩage handũ hakwa harĩa haamũre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

31 “ ‘Mũtikanatuĩrie maũndũ kũrĩ andũ arĩa marĩ maro ho ma kũragũra kana arogi, nĩgũkorwo nĩmakamũgwatia thaahu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

32 “ ‘Rũgamagĩrai andũ arĩa akũrũ, mũmatĩĩage; heagai andũ arĩa akũrũ gĩtĩio, na mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

33 “ ‘Hĩndĩ irĩa mũgeni aatũũrania na inyuĩ bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanamwĩke ũũru. 34 Mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ no nginya atuagwo taarĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri wanyu. Mwendei ta ũrĩa mwĩendete inyuĩ ene, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

35 “ ‘Mũtikahũthagĩre ithimi itarĩ cia kĩhoo to rĩrĩa mũgũthima ũraihu, kana ũritũ, kana ũingĩ. 36 Hũthagĩrai ithimi cia kĩhoo to, na mahiga ma gũthima ma kĩhoo to, na eba ya kĩhoo to, na hini ya kĩhoo to. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.

37 “ ‘Rũmagiai irĩa ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mũmarũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

20

Kũherithio nĩ ũndũ wa Mehia

1 Nĩngĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, 2 “ ‘Ira andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wothe kana mũgeni o wothe ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Isiraeli ũkaaheana ũmwe wa ciana ciake kũrĩ ngai irĩa itagwo Moleku, no nginya akooragwo. Mũingĩ wothe nĩ ũkaamũhũra na mahiga nyuguto. 3 Nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao; tondũ wa kũheana ciana ciake kũrĩ Moleku, nĩathaahĩtie handũ hakwa harĩa haamũre na agathaahia rĩitwa rĩakwa itheru. 4 Mũingĩ ũcio wa andũ ũngĩkaaga kũherithia mũndũ ũcio ũheanĩte ũmwe wa ciana ciake kũrĩ Moleku, mage kũmũũraga-rĩ, 5 nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio, hamwe na andũ a nyũmba yake, na ndĩmaingate kuuma kũrĩ andũ ao, we mwene na arĩa othe mamũrũmagĩrĩra na kũhũra ũmaraya na Moleku.

6 “ ‘Nĩngahũgũkĩra mũndũ ũrĩa ũtuĩragia maũndũ kuuma kũrĩ andũ arĩa marĩ na maro ho ma kũragũra na kuuma kũrĩ arogi, nĩguo ahũũre ũmaraya na ũndũ wa kũmarũmĩrĩra, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao.

7 “ ‘Mwĩyamũrei mũtuĩke atheru tondũ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. 8 Rũmagiai irĩa ciakwa cia watho na mũcirũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmũtheragia.

9 “ ‘Mũndũ o wothe ũngĩruma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nĩarumĩte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nĩkamũcookerera.

10 “ ‘Mũndũ mũrũme angĩtharia na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, atharie na mũtumia wa mũndũ wa itũũra rĩake, itharia icio cieri, mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia, no nginya mooragwo.

11 “ ‘Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũtumia wa ithe, nĩaconorithĩtie ithe. Mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia ũcio eerĩ no nginya mooragwo; thakame yao nĩkamacookerera.

12 “ ‘Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũtumia wa mũriũ, eerĩ no nginya mooragwo. ũndũ ũcio mekĩte nĩ waganu ũkĩrĩte njano; thakame yao nĩkamacookerera.

13 “ ‘Mũndũ mũrũme angĩkoma na mũndũ mũrũme ũngĩ ta ũrĩa mũndũ akomaga na mũndũ-wa-nja-rĩ, andũ acio eerĩ nĩmekĩte ũndũ ũrĩ magigi. No nginya mooragwo; thakame yao nĩkamacookerera.

14 “ ‘Mündũ mūrũme angĩhikia mündũ-wa-nja na ahikie nyina, ũcio nĩ waganu. Mündũ mūrũme ũcio na andũ-a-nja acio eerĩ no nginya macinwo na mwaki, nĩgeetha gũtikanakorwo na waganu thĩinĩ wanyu.

15 “ ‘Mündũ mūrũme angĩkoma na nyamũ-rĩ, no nginya mündũ ũcio ooragwo, na no nginya mũũrage nyamũ iyo.

16 “ ‘Mündũ-wa-nja angĩtwarĩrĩra harĩ nyamũ nĩguo akome nayo-rĩ, nĩmũkooraga mündũ-wa-nja ũcio hamwe na nyamũ iyo. No nginya mündũ-wa-nja ũcio ooragwo na nyamũ iyo yũragwo; thakame yake nĩkamũcookerera, na thakame ya nyamũ iyo ĩmĩcookerere.

17 “ ‘Mündũ mūrũme angĩhikia mwarĩ wa ithe, arĩ mwarĩ wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nĩ njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kũrĩ andũ ao. Nĩaconorithĩtie mwarĩ wa ithe. Na nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte.

18 “ ‘Mündũ mūrũme angĩkoma na mündũ-wa-nja hĩndĩ yake ya mweri, nĩaguũria riurĩro rĩake, o nake mündũ-wa-nja ũcio agakĩguũria riurĩro rĩa thakame yake. Andũ acio eerĩ nĩmakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

19 “ ‘Ndũkanakome na tataguo kana mwarĩ wa nyina na thoguo, nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩ gũconorithia mündũ ũrĩa mũrĩ rũrĩra; inyuĩ eerĩ nĩmũgacookererwo nĩ ũũru ũcio mwĩkĩte.

20 “ ‘Mündũ angĩkoma na tatawe-rĩ, nĩaconorithĩtie mamawe. Nĩmagacookererwo nĩ ũũru ũcio mekĩte; magaakua matarĩ magĩa mwana.

21 “ ‘Mündũ angĩhikia mĩtumia wa mũrũ wa nyina ũcio nĩ thaahu, nĩaconorithĩtie mũrũ wa nyina. Megũtũũra matarĩ magĩa mwana.

22 “ ‘Rũmagiai irĩra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mũmarũmagĩrĩre, nĩguo mĩtũũre bũrũri ũrĩa ndĩramũtwara, na nĩgeetha ndũkanamũtahĩke. ²³ Mũtikanatũũre kũringana na mĩtugo ya ndũrĩrĩ iria ngũingata imweherere. Ndacimenire nĩ tondũ nĩciekire maũndũ macio mothe. ²⁴ No nĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩmũkegwatĩra bũrũri wao; nĩngamũhe guo ũtuĩke igai rĩanyu, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.” Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamwamũrire kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.

25 “ ‘Nĩ ũndũ ũcio no nginya mũkũũranage nyamũ iria itarĩ thaahu na iria irĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu na iria irĩ thaahu. Mũtikanethaahie na nyamũ kana nyoni o na irĩkũ, kana kĩndũ o gĩothe gĩthiagĩra thĩ, iria ciothe ndaamũranirie tondũ irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ²⁶ No nginya mũtuĩke atheru harĩ nĩ, tondũ nĩ, Jehova, ndĩ mũtheru, na nĩndĩmwamũranĩtie na ndũrĩrĩ iria ingĩ mũtuĩke akwa kũũmbe.

27 “ ‘Mündũ mūrũme kana mündũ-wa-nja ũrĩ maroho marĩa maragũraga kana mũrogi thĩinĩ wanyu, no nginya makooragwo. Mũmahũũre na mahiga nyuguto. Thakame yao nĩkamacookerera.’ ”

21

Mawatho ma Kũrũmĩrĩrwo nĩ Athĩnjĩri-Ngai

1 Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Arĩria athĩnjĩri-Ngai, nĩo ariũ a Harũni, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie nĩ ũndũ wa mündũ wao ũkuĩte, ² tiga no akorirwo arĩ mündũ wa nyũmba yake, ta nyina kana ithe, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ wa nyina, ³ kana mwarĩ wa nyina ũtarĩ mũhiku ũrĩa ateithagia nĩ ũndũ ndarĩ na mũthuri, nĩ ũndũ wake-rĩ, no ethaahie. ⁴ Ndakanethaahie nĩ ũndũ wa athoni ake, na nĩ ũndũ ũcio anyiitwo nĩ thaahu.

5 “ ‘Athĩnjĩri-Ngai matikanenjwo mĩtwe, kana marengerere mĩthia ya nderu ciao kana metemange mĩrĩ yao nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo. ⁶ No nginya makorwo marĩ atheru harĩ Ngai wao, na matikanethaahie rĩitwa rĩa Ngai wao. Tondũ nĩ matwaragĩra

Jehova indo iria arutĩirwo irĩ iruta rĩa njino, nĩcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marĩ atheru.

⁷ “ ‘Athĩnjĩri-Ngai matikanahikie andũ-a-nja arĩa methaahĩtie na ũmaraya, kana arĩa matiganĩte na athuuri ao, tondũ athĩnjĩri-Ngai nĩ atheru harĩ Ngai wao. ⁸ Matuagei atheru, tondũ nĩo marutagĩra Ngai wanyu irio iria arutĩirwo igongona. Matuagei atheru, tondũ nĩ Jehova ndĩ mũtheru, o nĩ ũrĩa ũmũtheragia.

⁹ “ ‘Mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩthaahia na gũtuĩka mũmaraya, nĩaconorithĩtie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

¹⁰ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka ariũ-a-ithe, na ũitĩrĩrio maguta mũtwe na akaamũrwo nĩguo ehumbage nguo cia ũthĩnjĩri-Ngai, ndakanarekererie njuĩrĩ yake ikare itarĩ njanũre kana atembũrange nguo ciake.

¹¹ Ndakanatoonye handũ harĩ kĩimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nĩ ũndũ wa ithe kana nyina, ¹² o na ndakanoime handũ-harĩa-haamũre ha Ngai wake, kana ahathaahie, tondũ nĩamũrĩtwo, agaitĩrĩrio maguta ma Ngai wake. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹³ “ ‘Mũndũ-wa-nja ũrĩa akaahikia no nginya agaakorwo arĩ mũirĩtu gathirange.

¹⁴ Ndakanahikie mũtumia wa ndigwa, kana mũtumia matiganĩte na mũthuuriwe, kana mũndũ-wa-nja wĩthaahĩtie na ũmaraya, no akaahikia mũirĩtu gathirange wa andũ ao, ¹⁵ nĩgeetha ndakanathaahie rũciaro rwake gatagatĩ ka andũ ao. Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmũtheragia.’ ”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁷ “ ‘Ira Harũni atĩrĩ: ‘Harĩ njiarwa iria igooka, gũtirĩ mũndũ wa njiaro ciaku ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo arutĩre Ngai wake irio cia igongona. ¹⁸ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ na kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria: mũndũ mũtumumu kana gĩthua, kana mũndũ mũthũku ũthiũ, kana ũrĩ na wonje, ¹⁹ mũndũ mwonju kũgũrũ kana guoko, ²⁰ mũndũ ũrĩ iguku kana mũhomu, mũndũ ũrĩ na kaũũgũ ka riitho, kana mũndũ ũrĩ na ironda iratogota kana iroira, kana mũthũku nyee. ²¹ Gũtirĩ mũndũ wa njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩ kaũũgũ ũgaakuhĩrĩria nĩguo atware maruta marĩa marutĩirwo Jehova ma njino. ũcio ũrĩ na kaũũgũ ndakanakuhĩrĩrie atĩ nĩguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. ²² We no arĩe irio iria theru mũno cia Ngai wake, o na irio iria theru; ²³ no rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũũgũ ũcio wake, ndakanakuhĩrĩrie gĩtambaya gĩa gũcuurio kana athengerere kĩgongona, nĩgeetha ndagathaahie handũ hau hakwa harĩa haamũre. Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmatheragia.’ ”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira Harũni na ariũ ake ũguo, o na akĩira andũ a Isiraeli othe.

22

Maruta marĩa Ngai Angĩtikĩra

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “ ‘Ira Harũni na ariũ ake matĩage maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maanyamũrĩre, nĩgeetha matikanathaahie rĩitwa rĩakwa itheru. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³ “ ‘Meere atĩrĩ, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ o na ũrĩkũ wa njiaro cianyu angĩgakorwo ethaahĩtie, nake akuhĩrĩrie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maamũrĩre Jehova, mũndũ ũcio no nginya aingatwo, ehere mbere yakwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁴ “ ‘Mũndũ wa njiaro cia Harũni angĩkorwo arĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, kana mwĩrĩ wake ũkoira, ndakaarĩa indo iria theru irutĩtwo cia maruta, nginya agaathirwo nĩ thaahu. Ningĩ nĩakanyitwo nĩ thaahu angĩkaahutia kĩndũ gĩthaahie nĩ kĩimba, kana ahutie mũndũ o wothe ũrĩa uumĩtwo nĩ hinya wa arũme, ⁵ o na kana angĩhutia kĩndũ o gĩothe kĩrĩa gĩtambaga thĩ kĩrĩa kĩngĩmũgwatia thaahu, kana ahutie mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtũma anyiitwo nĩ thaahu,

o na thaahu ũcio ũngĩkorwo nĩ ũrĩkũ. ⁶ Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ o na kĩrĩkũ ta kũ nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Ndakanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa maruta marĩa maamũre, no akorirwo ethambĩte mwĩrĩ na maaĩ. ⁷ Riũa rĩathũa nĩagathirwo nĩ thaahu, na thuutha ũcio no arĩe maruta marĩa maamũre, tondũ nĩcio irio ciake. ⁸ Ndakanarĩe nyama cia nyamũ ĩkuĩte, kana nyama cia nyamũ ĩtambuũrĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩguo ndakae gũthaahio nĩcio. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁹ “ ‘Athĩnjĩri-Ngai nĩmarũmagie mawatho makwa nĩgeetha matikahĩtagie, nao makue nĩ ũndũ wa kwaga gũtĩia mawatho macio. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.

¹⁰ “ ‘Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũtarĩ wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maruta marĩa matheru, o na mũgeni wa mũthĩnjĩri-Ngai, kana mũrutĩ wa wĩra gwake o nao matigacirĩe. ¹¹ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩgũra ngombo na mbeeca, kana ngombo ĩciarĩrwo gwake mũciĩ, ngombo ĩyo no ĩrĩe irio ciake. ¹² Mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩhikio nĩ mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩa maruta macio matheru. ¹³ No mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩtuĩka mũtumia wa ndigwa, kana matigane na mũthuuriwe na ndarĩ ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ, no arĩe irio icio nyamũre cia ithe. No mũndũ ũtetĩkĩrĩtio, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩacio.

¹⁴ “ ‘Mũndũ o wothe angĩrĩa maruta matheru atekũmenya, no nginya acookerie mũthĩnjĩri-Ngai kĩndũ kũ kĩamũre arĩite na ongerere gĩcunjĩ gĩa gatano gĩa thogora wakĩo. ¹⁵ Athĩnjĩri-Ngai matikanathaahie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli marutagĩra Jehova, ¹⁶ na ũndũ wa kũmetĩkĩria marĩe maruta macio matheru, na ũguo ũtũme mũcookererwo nĩ mahĩtia marĩa mũngĩrĩhio. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.’ ”

Magongona marĩa Matangĩtikĩrĩka

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Arĩria Harũni na ariũ ake, na warĩrie andũ a Isiraeli othe, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu, arĩ Mũisiraeli kana arĩ mũgeni ũtũũraga Isiraeli, angĩkaarutĩra Jehova kĩheo kĩa iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa kũhingia mwĩhĩtwa, kana kĩrĩ kĩa iruta rĩa kwĩyendera, ¹⁹ no nginya akaaruta njamba ĩtarĩ na kaũũgũ kuuma kũrĩ ng’ombe, kana ng’onde, kana mbũri, nĩgeetha kĩheo kũ gũtikĩrĩke handũ-inĩ hanyu. ²⁰ Mũtikanarehe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩ na kaũũgũ, tondũ gĩtigateĩkĩrĩka handũ-inĩ hanyu. ²¹ Rĩrĩa mũndũ arĩrutaga kĩndũ kiumĩte rũrũ-inĩ rwake rwa ng’ombe kana rwa mbũri, kĩrĩ kĩa iruta rĩa ũiguano rĩa kũrutĩrwo Jehova, nĩguo ahingie mwĩhĩtwa wa mwanya, kana kĩa iruta rĩa kwĩyendera, no nginya gĩkoragwo gĩtarĩ na kaũũgũ kana kameni nĩguo gũtikĩrĩke. ²² Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ndumumu kana ndihie, kana ĩrathua, kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ na mbatata, kana kĩrĩ na ironda iratogota kana iroira. Mũtikanaigĩrĩre o na ĩmwe ya icio kĩgongona-inĩ ĩtuĩke ya iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²³ No rĩrĩ, no mũrute ndegwa, kana ng’onde nyonju kana homu, ĩrĩ ya igongona rĩa kwĩyendera, no ĩyo ndĩngĩtikĩrĩwo ĩtuĩke ya kũhingia mwĩhĩtwa. ²⁴ Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ĩrĩa ĩtihĩtio nyee, kana ĩkamendereka, kana ndarũre, kana hakũre. Mũtikanarute magongona ta macio bũrũri-inĩ wanyu, ²⁵ na mũtikanamũkĩre nyamũ ta icio kuuma kũrĩ mũndũ mũgeni atĩ nĩguo mũcirute ĩtuĩke irio cia Ngai wanyu. Nyamũ ta icio ĩtingĩtikĩrĩka handũ-inĩ hanyu, nĩ ũndũ nĩ nyonju, na ĩrĩ na ũũgũ.’ ”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁷ “Rĩrĩa gacaũ, kana gatũrũme, kana koori gaaciarwo, karĩkaraga na nyina mũthenya mũgwanja. Kuuma mũthenya wa kanana na thuutha ũcio, nĩgagetĩkĩrĩka gatũke iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²⁸ Mũtikanathĩnje ng’ombe kana ng’onde hamwe na mwana wayo mũthenya ũmwe.

²⁹ “Rĩria mũkũruta igongona rĩa gũcookeria Jehova ngaatho, rĩrutagei na njĩra ya gũtũma rĩtikĩrike nĩ ũndũ wanyu. ³⁰ No nginya rĩrĩo mũthenya o ro ũcio rĩarutwo; mũtikanatigie kĩndũ kĩarĩo gĩkinyie rũciinĩ. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³¹ “Rũmagiai maathani makwa na mũmarũmagĩire. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ³² Mũtikanathaahie rĩitwa rĩakwa itheru. No nginya andũ a Isiraeli mamenyage atĩ ndĩ mũtheru. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia, ³³ na ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri nduĩke Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

23

Ciathĩ iria Njathane

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ici nĩcio ciathĩ ciakwa iria ciathanĩtwo, o iria ciathanĩtwo cia Jehova, iria mũkaahunjanĩria ũhoro wacio atĩ nĩ ciũngano theru.

Thabatũ

³ “Kũrĩ na mũthenya itandatũ rĩria mũngĩruta wĩra, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya kũhurũka, mũthenya wa kĩũngano gĩtheru. Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ; kũria guothe mũgaatũura, iyo nĩ Thabatũ ya Jehova.

Bathaka na Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia

⁴ “Ici nĩcio ciathĩ iria ciathanĩtwo cia Jehova, nĩcio ciũngano iria theru, iria mũrĩhunjanagĩria mahinda ma cio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova ĩrĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ kwaira, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. ⁶ Mũthenya wa ikũmi na itano, wa mweri ũcio nĩguo gĩathĩ kĩa Jehova kĩa Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia kĩrĩambagĩrĩria, na kwa ihinda rĩa mũthenya mũgwanja no nginya mũrĩage mĩgate itarĩ na ndawa ya kũmbia. ⁷ Mũthenya wa mbere mũgĩe na kĩũngano gĩtheru, na mũtikarute wĩra ũrĩa mũrutaga. ⁸ Mũthenya mũgwanja rutagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Na mũthenya wa mũgwanja, mũgĩage na kĩũngano gĩtheru, na mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.’ ”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũgaatoonya bũrũri ũcio ngũmũhe na mũgethe magetha maguo, nĩmũkarehere mũthĩnjĩri-Ngai kĩohe kĩa mbere kĩa ngano ĩria mũkaagetha. ¹¹ Nake athũngũthie kĩohe kũ mbere ya Jehova nĩguo gũtikĩrike handũ-inĩ hanyu; mũthĩnjĩri-Ngai agagĩthũngũthia mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ. ¹² Mũthenya ũcio mũgaathũngũthia kĩohe kũ, no nginya mũkaarutĩra Jehova iruta rĩa njino rĩa gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ, ¹³ hamwe na iruta rĩarĩo rĩa mũtu wa gĩthimi gĩa icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, nĩrĩo iruta rĩrutĩirwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, na iruta rĩa kũnyuuo, rĩrĩ gacunjĩ kamwe ka inya ka hini ĩmwe† ya ndibei. ¹⁴ Mũtikanarĩe mũgate o na ũrĩkũ, kana ngano ya kũhĩhio, kana ya mũgethano, o nginya mũthenya ũrĩa mũkaarehera Ngai wanyu iruta rĩrĩ. ũndũ ũyũ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũura nginya kũrĩ njiarwa iria igooka, kũria guothe mũgaatũura.

Gĩathĩ kĩa Magetha

¹⁵ “Kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ, mũthenya ũrĩa mwatwarire kĩohe kĩa iruta rĩa gũthũngũthio, mũgatara ciumia ingĩ mũgwanja. ¹⁶ Mũtare matukũ mĩrongo itano kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ ya kũhingithia

* 23:13 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) † 23:13 nĩ ta lita 1

mūgwanja, mūcooke mūrūtīre Jehova iruta rīa mūtu wa ngano ya mūgethano. ¹⁷ Kuuma kūrīa guothe mūtūūraga, mūrehe mīgate īrī īthondeketwo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, īrugītwo na ndawa ya kūmbia, ītuīke ya iruta rīa gūthūngūthio rīa maciaro ma mbere marutīrwo Jehova. ¹⁸ Rutanīriai mīgate īyo na tūtūrūme mūgwanja, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, na tūtārī na kaūūgū, na gategwa kamwe, na ndūrūme igīrī. Nacio igaatuīka iruta rīa njino rīrutīrwo Jehova, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma kūnyuuo, rīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁹ Mūcooke mūrute thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia, na tūtūrūme twīrī, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, twa iruta rīa ūiguano. ²⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīagathūngūthia tūtūrūme tūu tweerī mbere ya Jehova, tūtuīke iruta rīa gūthūngūthio, hamwe na mīgate īyo ya maciaro ma mbere. Macio nī maruta matheru marutīrwo Jehova nī ūndū wa mūthīnjīri-Ngai. ²¹ Mūthenya o ro ūcio, nīmūkahunjanīria kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga. Ūyū nīguo ūgaatuīka watho mwandīke wa gūtūūra nginya harī njarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra.

²² “ ‘Rīrīa mūkaagetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe nginya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganie rūitīki rwa magetha manyu. Rūtigagīriei andū arīa athīni na arīa ageni. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.’ ”

Gīathī gīa Kūhuha Tūrumbeta

²³ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁴ “Īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja-rī, nīmūrīgīaga na mūthenya wa kūhurūka, kīūngano gītheru, na ūirikanagwo na ūndū wa kūhuha tūrumbeta. ²⁵ Mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga, no mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki.’ ”

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia

²⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁷ “Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia. Mūgīage na kīūngano gītheru na mwīimage irio, na mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. ²⁸ Mūtikanarute wīra mūthenya ūcio, tondū nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia, hīndī īrīa mūrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mūndū o na ūrīkū ūrīa ūtakeima irio mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Mūndū o wothe ūkaaruta wīra mūthenya ūcio nīngamūniina kuuma thīnī wa andū ao. ³¹ Mūtikanarute wīra o na ūrīkū. Ūyū ūgūtuīka watho mwandīke wa gūtūūra nginya harī njarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra. ³² Īyo nī Thabatū yanyu ya kūhurūka, na no nginya mwīime irio. Kuuma hwaī-inī wa mūthenya wa kenda wa mweri o ro ūcio nginya hwaī-inī wa mūthenya ūcio ūngī, nīmūrīmenyagīrīra Thabatū yanyu.”

Gīathī gīa Ithūnū

³³ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ³⁴ “Īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri wa mūgwanja nīguo Gīathī kīa Jehova gīa Ithūnū gīkaambīrīria, na gīgaakara mīthenya mūgwanja. ³⁵ Mūthenya wa mbere nī wa kīūngano gītheru; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga. ³⁶ Mīthenya mūgwanja mūkaarutagīra Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, naguo mūthenya wa īnana-rī, mūgīe na kīūngano gītheru, na mūrūtīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Mūthenya ūcio nīguo wa kūhinga kīūngano; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga.

³⁷ (“ ‘Ici nīcio ciathī cia Jehova iria ciathanītwo, iria mūkaahunjanīria irī ciūngano theru cia kūrehere Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, na nīmo maruta ma njino, na maruta ma mūtu, na magongona na maruta ma kūnyuuo marīa marībataranagia

o mūthenya. ³⁸ Maruta maya nĩ ma kuongererwo harĩ marĩa mangĩ ma Thabatũ cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na kĩa gĩothe mwĩranĩire na mwĩhĩtwa, na maruta mothe ma kwĩyendera marĩa mūrutagĩra Jehova.)

³⁹ “ ‘Nĩ ūndũ ūcio, kwambĩrĩria mūthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mūgwanja, mwarĩkia kũgetha irio bũrũri-inĩ, nĩ mūgaakũngũira gĩathĩ kũ kĩa Jehova mĩthenya mūgwanja. Mūthenya wa mbere nĩ wa kũhurũka, na mūthenya wa ĩnana o nago no wa kũhurũka. ⁴⁰ Mūthenya wa mbere nĩmũkooya maciaro marĩa mega mũno ma mĩtĩ, na mathĩgĩ ma mĩtende, na honge cia mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ na mathangũ maingĩ, na cia mĩtĩ ĩrĩa ĩmeraga tũrũũ-inĩ, na mũkene mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu mĩthenya mūgwanja. ⁴¹ Kũngũyagĩrai ūndũ ūyũ arĩ gĩathĩ kĩa Jehova mĩthenya mūgwanja o mwaka. Ūndũ ūyũ nĩ ūtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya harĩ njiarwa iria igooka; kũngũyagĩrai ūndũ ūcio mweri-inĩ wa mūgwanja. ⁴² Ikaragai ithũnũ-inĩ mĩthenya mūgwanja. Andũ a Isiraeli arĩa othe maciarĩrwo Isiraeli magaaikaraga ithũnũ-inĩ, ⁴³ nĩ ūndũ ūcio njiaro cianyu nĩikamenya atĩ nĩ nĩ ndaatũmire andũ a Isiraeli maikare ithũnũ-inĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaamarutire bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

⁴⁴ Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩanĩrĩra kũrĩ andũ a Isiraeli ūhoru wa ciathĩ icio ciathanĩtwo cia Jehova.

24

Maguta na Mĩgate ya Kũigwo Mbere ya Jehova

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ūtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte hĩndĩ ciothe. ³ Nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ūira o kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Harũni nĩamenyagĩrĩre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ, hĩndĩ ciothe. Ūndũ ūyũ ūgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũũra wa njiarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marĩ mbere ya Jehova, o macio maigĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa matawa wa thahabu ĩrĩa therie no nginya mamenyagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe.

⁵ “Oya mũtu ūrĩa mũhinyu mũno, ūthondeke mĩgate ikũmi na ĩrĩ, o mũgate ūmwe ūrugwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe.* ⁶ Ūcooke ūmĩare mĩhari ĩrĩ, o mũhari mĩgate ĩtandatũ, ūmĩgĩrĩre igũrũ rĩa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mũhari-inĩ nĩhaigwo ūbani ūrĩa mũtherie ūtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano ūrũgamĩrĩre mĩgate ĩyo, na ūtuĩke iruta rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova na mwaki. ⁸ Mĩgate ĩyo nĩ ĩigagwo mbere ya Jehova hĩndĩ ciothe, o Thabatũ o Thabatũ, ĩrũgamagĩrĩre andũ a Isiraeli, ĩtuĩke kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra. ⁹ Mĩgate ĩyo nĩ ya Harũni na ariũ ake, nao mamĩrĩagĩre handũ hatheru, nĩ tondũ mĩgate ĩyo nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno harĩ rwĩga rwao rwa maruta marĩa marutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki.”

Mũrumi Ngai Kũhũrwo na Mahiga

¹⁰ Na rĩrĩ, mũrũ wa mũtumia Mũisiraeli, no ithe aarĩ Mũmisiri, nĩathiire gũceerera andũ a Isiraeli, nake mũndũ ūcio na Mũisiraeli makĩrũa marĩ kũu kambĩ.†

¹¹ Ūcio mũrũ wa mũtumia Mũisiraeli nĩarumire Rĩitwa rĩa Ngai na kĩrumi; nĩ ūndũ ūcio makĩmũtwarĩra Musa. (Nyina wa mũndũ ūcio eetagwo Shelomithu, mwarĩ wa Dibiri ūrĩa Mũdani.) ¹² Makĩmũikia thĩinĩ, makĩmũrangĩra nginya rĩrĩa mangĩamenyire wega wendi wa Jehova.

* **24:5** nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) † **24:10** Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moimaga bũrũri wa Misiri, nĩ kũrĩ na andũ maatwanire nao, makĩmaruta mĩtugo mũuru (Thaam 12:38).

¹³ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ¹⁴ “Twara mũrumani ũcio nja ya kambĩ. Andũ arĩa othe maamũiguire akĩrumana mamũigĩrĩre moko mũtwe, nakĩo kĩũngano gĩothe kĩmũhũũre na mahiga nyuguto. ¹⁵ Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte: ¹⁶ Mũndũ o na ũrĩkũ ũkaaruma rĩitwa rĩa Jehova no nginya akooragwo. Kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli no nginya gĩkaamũhũũra na mahiga nyuguto. Aakorwo arĩ mũgeni kana arĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ wanyu, rĩrĩa akaaruma Rĩitwa rĩu rĩa Jehova, no nginya akooragwo.

¹⁷ “ ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga mũndũ ũngĩ, no nginya nake akooragwo. ¹⁸ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩũraga nyamũ ya mũndũ ũrĩa ũngĩ, no nginya akaamĩrĩha, nyamũ ĩrĩhwo na nyamũ ĩngĩ. ¹⁹ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩgatihia ũrĩa ũngĩ, o ũrĩa ekanĩte no nginya nake ekwo o ũguo: ²⁰ Mũndũ oina mũndũ ũrĩa ũngĩ ihĩndĩ, nake akoinwo ihĩndĩ, riitho rĩrĩhagio na riitho, igege rĩrĩhagio na igege. O ũrĩa mũndũ atihĩtie mũndũ ũngĩ, o nake atihio o ro ũguo. ²¹ Mũndũ ũrĩa ũkooraga nyamũ nĩakamĩrĩha, no ũrĩa ũkooraga mũndũ ũrĩa ũngĩ no nginya akooragwo. ²² Mũrĩkoragwo na watho o ro ũmwe ũkonii mũgeni na mũndũ ũrĩa ũciarĩrwo bũrũri wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

²³ Nake Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao magĩtwara mũndũ ũcio warumĩte Ngai nja ya kambĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

25

Mwaka wa Thabatũ

¹ Nake Jehova akĩra Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa ngaamũhe-rĩ, bũrũri ũcio guo mwene no nginya ũkaagĩaga na Thabatũ ĩrĩa yamũrĩrwo Jehova. ³ Mũkaahaandaga mĩgũnda yanyu mĩaka ĩtandatũ, na mũcehage mĩgũnda yanyu ya thabibũ mũkamĩcehaga mĩaka ĩtandatũ mũgĩcookanagĩrĩria maciaro mayo. ⁴ No mwaka wa mũgwanja wakinya, bũrũri ũcio nĩũkagĩa na Thabatũ ya kũhurũka, Thabatũ yamũrĩrwo Jehova; mũtikanahaande kĩndũ mĩgũnda kana mũcehe mĩthabibũ yanyu. ⁵ Irio iria ikeemeria, nĩcio cia maitĩka-rĩ, mũtikanacigethe kana mũgethe thabibũ cia mĩthabibũ yanyu ĩyo ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra. Bũrũri ũcio no nginya ũkaagĩa na mwaka wa kũhurũka. ⁶ Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara mwaka-inĩ ũcio wa Thabatũ gĩgaatuĩka irio cianyu, inyuĩ ene na cia ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na cia aruti anyu a wĩra wa mũcaara, na mũraarĩrĩri ũrĩa mũikaranĩtie nake, ⁷ o hamwe na mahiũ manyu na nyamũ cia gĩthaka iria itũũraga bũrũri wanyu. Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara no kĩrĩo.

Mwaka wa Jubili

⁸ “ ‘Tarai Thabatũ mũgwanja cia mĩaka, mĩaka mũgwanja maita mũgwanja, nĩguo Thabatũ icio mũgwanja cia mĩaka ihinge mĩaka mĩrongo ĩna na kenda. ⁹ Ningĩ mũcooke mũhuhe karumbeta kũndũ guothe mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mũgwanja; Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, mũkaahuha karumbeta kũndũ guothe bũrũri-inĩ wanyu. ¹⁰ Amũrai mwaka ũcio wa mĩrongo ĩtano, na mũhunjanĩrie ũhoru wa kũhorwo kwa andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũcio wothe. Mwaka ũcio ũgaatuĩka wa Jubili* nĩ ũndũ wanyu; o mũndũ wanyu nĩagacooka kũrĩa ithaka cia nyũmba yao irĩ, na kũrĩa andũ a mũhĩrĩga wao marĩ. ¹¹ Mwaka ũcio wa mĩrongo ĩtano ũgaatuĩka wa Jubili kũrĩ inyuĩ; mũtikanahaande na mũtikanagethe kĩrĩa gĩkũrĩtie kĩo kĩene, kana mũgethe mĩthabibũ ĩrĩa ĩtarĩ

* 25:10 Jubili nĩ kuuga “ũtoorania.”

mĩrutĩre wĩra. ¹² Nĩgũkorwo ĩyo nĩ Jubilii, na nĩyo ĩgaatuĩka theru kũrĩ inyuĩ; rĩĩagai o kĩrĩa gĩkũrĩtie mĩgũnda-inĩ.

¹³ “ ‘Mwaka-inĩ ũyũ wa Jubilii, o mũndũ no nginya acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

¹⁴ “ ‘Mũngĩkenderia mũndũ wa bũrũri wanyu mũgũnda kana mũgũre mũgũnda kũrĩ we, mũtikanahenanie mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁵ Mũrĩgũraga mũgũnda wa mũndũ wa bũrũri wanyu kũringana na ũrĩa mĩaka ĩthirĩte thuutha wa Jubilii. Nake mwendia akaawendagia kũringana na mĩaka ĩrĩa ĩgakorwo ĩtigarĩte ya magetha. ¹⁶ Mĩaka ĩngĩkorwo ĩtigarĩte mĩingĩ, mũkongerera thogora, na mĩaka ĩngĩkorwo ĩtigarĩte mĩnini, mũkanyihia thogora, nĩ ũndũ kĩrĩa arakwenderia nĩ mũigana wa magetha. ¹⁷ Mũtikanahenanie mũndũ na ũrĩa ũngĩ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “ ‘Rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa na mwĩmenyagĩrĩre nĩguo mwathĩkagĩre mawatho makwa, na inyuĩ nĩ mũgaatũũra bũrũri ũcio mũrĩ na thayũ. ¹⁹ Naguo bũrũri ũcio nĩũgaciaraga maciaro maguo, na inyuĩ nĩmũkarĩaga mũkahũũna na mũtũũre kuo mũrĩ na thayũ. ²⁰ Mwahota kũũria atĩrĩ, “Tũkaarĩa kĩ mwaka wa mũgwanja aakorwo tũtikahaanda kana tũgethe?” ²¹ Nĩngamũtũmĩra kĩrathimo mwaka-inĩ ũcio wa gatandatũ nĩguo mĩgũnda yanyu ĩgaaciara maciaro ma kũmũigana mĩaka ĩtatũ. ²² Mũkĩhaanda mwaka-inĩ wa kanana, mũkaarĩaga irio iria mwaigĩte mũthiithũ, na mũgaacirĩa nginya mũgethe maciaro ma mwaka wa kenda.

²³ “ ‘Mĩgũnda ndĩkanendio biũ, tondũ bũrũri nĩ wakwa na inyuĩ mũrĩ o ageni kuo, na nĩ nĩ ndĩmũkomborithĩtie. ²⁴ Bũrũri wothe ũrĩa mwĩnyĩtĩire ũgaatuĩka wanyu, no nginya kũgĩe na mweke wa gũkũũraga mĩgũnda ĩyo.

²⁵ “ ‘Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩina na endie gĩcunjĩ kĩa mũgũnda wake, mũndũ ũrĩa wa hakuhĩ mũno wa nyũmba yake nĩagooka na akũũre mũgũnda ũcio mũndũ wao eendetie. ²⁶ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa kũmũkũũrĩra mũgũnda, na we mwene atonge agĩe na indo ciiganĩte kũũkũũra, ²⁷ nĩwe ũgaatua thogora kũringana na mĩaka ĩrĩa mĩthiru kuuma rĩrĩa aawendirie, na acookie mbeeca icio ingĩ kũrĩ mũndũ ũrĩa eendeirie; thuutha ũcio no acooke mũgũnda-inĩ wake. ²⁸ No angĩaga kũgĩa na indo cia kũmũrĩha-rĩ, gĩcunjĩ kĩrĩa eendirie gĩgũtũũra kĩrĩ kĩa mũgũri nginya Mwaka wa Jubilii. Gĩgaacookio hĩndĩ ya Jubilii, na hĩndĩ ĩyo no acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

²⁹ “ ‘Mũndũ angĩkeendia nyũmba ĩrĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre, nĩarĩkoragwo arĩ na kĩhoothe gĩa kũmũkũũra ihinda rĩa mwaka mũgima kuuma amĩendia. Thĩinĩ wa ihinda rĩu no amĩkũũre. ³⁰ ĩngĩaga gũkũũrwo mwaka ũmwe ũtanathira, nyũmba ĩyo ĩrĩ itũũra-inĩ inene rĩirigĩre nĩĩgatuĩka ya mũmĩgũri na njiaro ciake nginya tene. Nyũmba ĩyo ndĩgaacookerio mwene Mwaka wa Jubilii. ³¹ No nyũmba cia tũtũũra-inĩ tũrĩa tũtarĩ tũirigĩre, irĩtuagwo ta mĩgũnda ya kũndũ gũtarĩ kũirige. Icio no ikũũrwo, na nĩ igaacookio Mwaka wa Jubilii.

³² “ ‘Alawii hĩndĩ ciothe nĩ marĩ na kĩhoothe gĩa gũkũũraga nyũmba ciao iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii, marĩa megwatĩre. ³³ Nĩ ũndũ ũcio indo cia Alawii no ikũũrwo, ũguo nĩ ta kuuga atĩ, nyũmba nyendie itũũra-inĩ o rĩothe rĩao, nĩĩgacookio Mwaka wa Jubilii, tondũ nyũmba iria irĩ matũũra-inĩ ma Alawii nĩcio igai rĩao thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. ³⁴ No ithaka cia ũrĩithio cia matũũra mao itikanendio; icio nĩ ciao nginya tene.

³⁵ “ ‘Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩina nginya aremwo nĩ kwĩrũgamĩrĩra gatagatĩ kanyu, mũteithagie o ta ũrĩa mũngĩteithia mũgeni kana mũndũ ũrarĩrĩre kwanyu, nĩgeetha ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁶ Mũtikanamũrĩhie uumithio o na ũrĩkũ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu, nĩgeetha mũndũ wa bũrũri wanyu ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁷ Mũtikanamũkombere mbeeca nĩguo acookie na maciaro,

kana mūmwenderie irio nīguo muone uumithio. ³⁸ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri nīguo ndīmūhe būrūri wa Kaanani na ndūke Ngai wanyu.

³⁹ “ Mūndū wa būrūri wanyu angīthīna arī gatagatī kanyu, nake eyendie harī inyuī, mūtikanamūrutithie wīra ta ngombo. ⁴⁰ Mūkaamūtua ta mūruti wa wīra wa mūcaara kana ta mūndū ūrarīrīre kwanyu; mūndū ūcio akaamūrutīra wīra nginya Mwaka wa Jubili. ⁴¹ Thuutha ūcio mūndū ūcio na ciana ciake nīmakarekererio, nake acooke kūrī andū a mūhīrīga wake, na gīthaka-inī kīa maithe make ma tene. ⁴² Tondū andū a Isiraēli nī ndungata ciakwa, iria ndaarutire būrūri wa Misiri, matikanendio matūke ngombo. ⁴³ Mūtikamaathage mūtekūmaiguīra tha, no mwītīgagīrei Ngai wanyu.

⁴⁴ “ Ngombo cianyu cia arūme na cia andū-a-nja iriumaga ndūrīrī-inī iria imūrīgīcīrie; kuuma kūrī ndūrīrī icio no mūgūrage ngombo. ⁴⁵ O na ningī no mwīgūrīre ngombo kuuma kūrī andū arīa mararīrīre kwanyu na kuuma kūrī andū a mīhīrīga yao arīa maciarīrwo būrūri wanyu, nao matūke indo cianyu. ⁴⁶ Andū acio no mūmeegaire kūrī ciana cianyu matūke igai rīrīa mūmagaiire, na no mūmatue ngombo rīrīa rīothe marī muoyo, no mūtikanathe andū anyu a Isiraēli mūtekūmaiguīra tha.

⁴⁷ “ No rīrī, mūgeni kana mūndū ūrīa ūrarīrīre kwanyu angītonga arī gatagatī kanyu, nake mūndū wa būrūri wanyu athīne na eyendie kūrī mūgeni ūrīa ūtūūranītie na inyuī, kana kūrī mūndū wa mūhīrīga wa mūndū ūcio mūgeni-rī, ⁴⁸ mūndū ūcio no arīkoragwo arī na kīhooto gīa gūkūrwo thuutha wa kwīyendia. Mūndū wa nyūmba yao no amūkūūre: ⁴⁹ Ithe mūnini kana ithe mūkūrū, kana mūrū wa ithe, kana mūndū wa rūrīra rwa mūhīrīga wao no amūkūūre; kana we mwene angīgaacīra, no ekūūre. ⁵⁰ Mūndū ūcio na mūmūgūrī magaatara ihinda rīrīa rīthiru kuuma mwaka ūrīa eyendirie nginya rīrīa Mwaka wa Jubili ūgaakinya. Thogora wa kūrēkererio gwake ūkaaringana na irīhi rīa mūndū wa mūcaara thīnī wa mīaka īyo. ⁵¹ Angīkorwo nī mīaka mīngī ītigarīte, nīakarīha gīcunjī kīnene gīa thogora ūrīa aagūrītwo nāguo. ⁵² No angīkorwo no mīaka mīnini ītigarīte Mwaka wa Jubili ūkinye, īyo noyo agaataara arīhe gūkūūranio gwake kūrīngana na ūrīa kwagīrīre. ⁵³ Agaatuuo ta mūndū wa mūcaara mwaka o mwaka; na no nginya mūmenyagīrīre atī mūmūgūrī ndarīmwathaga atekūmūiguīra tha.

⁵⁴ “ O na angīaga gūkūrwo na njīra īmwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubili wakinya, ⁵⁵ nīgūkorwo andū a Isiraēli nī ndungata ciakwa. Acio nī ndungata ciakwa, iria ndaarutire būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

26

Irīhi rīa Gwathīka

¹ “ Mūtikanethondekere mīhianano kana mwīrūgamirie mūhianīre wa kīndū kana ihiga rīamūre rīa kūhooywo, mūtikaige ihiga rīacūhie būrūri-inī wanyu atī nīguo mūrīnamagīrīre. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

² “ Menyagīrīrai Thabatū ciakwa na mūtīage handū hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova.

³ “ Mūngīrūmīrīra kīrīra kīa watho wakwa na mūmenyagīrīre gwathīkagīra maathani makwa, ⁴ nīngamuuragīria mbura imera ciayo ciakinya, na mīgūnda yanyu nīrīciaraga irio, nayo mītī ya mīgūnda yanyu īciarage maciaro mayo. ⁵ Mūrīhūūraga ngano yanyu mūgakinyīria magetha ma thabibū, namo magetha ma thabibū magakinyīria hīndī ya mahaanda, na mūrīrīaga irio mūkahūūna, na mūtūūre būrūri wanyu mūrī na thayū.

6 “Nĩngatũma bũrũri wanyu ũgĩe na thayũ, na mũrĩkomaga gũtarĩ mũndũ ũngĩtũma mwĩtigĩre. Nĩnganiina nyamũ njũru ciehere bũrũri-inĩ wanyu. Nacio itigacooka kuoneka bũrũri-inĩ wanyu. 7 Nĩmũkaingathia thũ cianyu, na mũcihoote mbaara-inĩ. 8 Andũ atano anyu makaahũũra andũ igana, nao andũ anyu igana makaahũũra andũ ngiri ikũmi, nacio thũ nĩ mũgaacihoota mũciũrage na rũhiũ rwa njora.

9 “Nĩngamuonia ũtugi wakwa, na ndũme mũciarane na mũingĩhe, na nĩngatũũria kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ. 10 Mũgaakoragwo o mũkĩrĩa magetha ma mwaka mũthiru nginya rĩrĩa mũkaamaruta nja nĩguo mũgĩe na handũ ha kũiga magetha marĩa maragethwo. 11 Ngaiga gĩikaro gĩakwa gatagatĩ kanyu, na ndikamũthũũra. 12 Ngaathiiaga ndĩ gatagatĩ kanyu, nduĩke Ngai wanyu, na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. 13 Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, nĩguo mũtuge gũtuĩka ngombo cia andũ a Misiri; ndoinangire macooki ma ngingo cianyu ngĩtũma mũhotage gũthĩ mwĩhaandĩte wega.

Kũherithio nĩ Ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

14 “No mũngĩkaaga kũnjigua, mwage kũhingia maathani macio mothe, 15 na mũngĩrega kĩrĩa gĩakwa kĩa watho na mũthũũre mawatho makwa, na mwage kũhingia maathani makwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, 16 Nĩ na nĩ nĩngamwĩka maũndũ maya: Nĩngamũrehere kĩmako, na ndĩmũrehere ndwari cia kũmũniina na ũndũ wa kũhiũha kwa mĩrĩ kũrĩa gũkaamũte maithe, na gũtũme mũũrwo nĩ hinya. Mũkaahaanda mbeũ tũhũ, nĩ ũndũ ikaarĩagwo nĩ thũ cianyu. 17 Nĩngamũrũithia ndĩmũũkĩrĩre nĩguo mũhootwo nĩ thũ cianyu; arĩa mamũthũire nĩo makaamwathaga, na mũkooraga hatarĩ mũndũ ũmũngatithĩtie.

18 “Angĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, ngaakĩrĩrĩa kũmũherithia nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mũgwanja. 19 Nĩnganiina rũng’athio rwa mwĩtĩo wanyu, na ndũme matu matuĩke ta cuuma, nayo thĩ yũme ĩtuĩke ta gĩcango. 20 Mũkaahũthĩra hinya wanyu o tũhũ, tondũ tĩri wanyu ndũkagethwo kĩndũ, kana mĩti ya bũrũri wanyu ĩciare maciaro mayo.

21 “Nĩngĩ mũngĩthĩ na mbere na mĩthĩre ya kũnemera, na mwage kũnjigua, nĩngakĩrĩrĩa kũmũingĩhĩria mahũũra mangĩ maita mũgwanja o ũrĩa mehia manyu magĩrũrwo nĩ kũherithio. 22 Nĩngamũrehere nyamũ cia gĩthaka imũũkĩrĩre, nacio imũtunye ciana cianyu, na iniine ng’ombe cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyiihe ũũ atĩ barabara cianyu ciage andũ.

23 “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera na mũgĩthĩ na mbere kũnjũkĩrĩa-rĩ, 24 nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩa, na nĩngakĩrĩrĩa kũmũhũũra nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. 25 Nĩngamũrethĩria rũhiũ rwa njora rũrĩhĩrie kĩrĩkanĩro kĩrĩa mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrethĩria mũthiro thĩnĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. 26 Rĩrĩa ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate ĩyo ĩthimĩtwo na ratiri. Mũkaamĩrĩaga na mũtihũũne.

27 “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, no mũthĩ o na mbere kũnjũkĩrĩa, 28 nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩa na marakara na nĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. 29 Mũkaarĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. 30 Nĩngĩ nĩngananga kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njigĩrĩre ciimba cianyu igũrũ rĩa mĩhianano ĩyo yanyu ĩtarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. 31 Matũũra manyu marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyu harĩa haamũre ndĩhoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtararĩko mwega wa

maruta manyu. ³² Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyu iria itũũraga kuo igege. ³³ Nĩngamũharagania ndũrĩrĩ-inĩ na njomere rūhiũ rwakwa rwa njora ndĩmũingatithie. Naguo bũrũri wanyu ndĩũnũhe, namo matũũra manyu marĩa manene ndĩmanange. ³⁴ Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ iyo yothe ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, na inyuĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyu; naguo bũrũri nĩũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciaguo. ³⁵ Ihinda rĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, nĩũkahurũka kũrĩa wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ iria mwatũũrĩte kuo.

³⁶ “ ‘Nao arĩa anyu magaatigara, nĩngatũma ngoro ciao inyitwo nĩ guoya marĩ mabũrũri-inĩ macio ma thũ ciao, o nginya ithangũ rĩabarabario nĩ rūhuho rĩgatũma moore. Nao makooraga o ta ũrĩa mũndũ ooragĩra rūhiũ rwa njora, na nĩmakagũũaga o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩte. ³⁷ Makaahĩnganaga makĩũra o ta andũ maroorĩra rūhiũ rwa njora o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩte. Nĩ ũndũ ũcio mũtikahota gwĩtiiria thũ cianyu. ³⁸ Mũgaathirĩra kũu ndũrĩrĩ-inĩ; bũrũri wa thũ cianyu ũkaamũrĩa ũmũniine. ³⁹ Nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakoorwo nĩ hinya marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio wa thũ ciao nĩ ũndũ wa mehia mao; o na ningĩ nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nĩ makoorwo nĩ hinya.

⁴⁰ “ ‘No mangĩkoimbũra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kũnamera na ma kũnjũkĩrĩra, ⁴¹ kũrĩa gwatũmire ndĩmookĩrĩre nginya ngĩmatwarithia bũrũri wa thũ ciao, thuutha ũcio rĩrĩa ngoro icio ciao nyũmũ ikenyilhia na ciĩtkĩre ihũũra rĩa mehia mao-rĩ, ⁴² nĩngaririkana kĩrĩkanĩro gĩakwa na Jakubu, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Isaaka, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Iburahĩmu, na ndirikane bũrũri ũcio. ⁴³ Nĩgũkorwo bũrũri ũcio nĩũgatiganĩrio nĩo, naguo nĩũgakenera Thabatũ ciaguo rĩrĩa ũgaakira ihooru ũtarĩ nao. Nĩmakarĩhio mehia mao nĩ ũndũ nĩmaregire mawatho makwa na magĩthũũra kĩrĩra gĩakwa kĩa watho. ⁴⁴ No rĩrĩ, o na gũtarĩ ũguo, hĩndĩ iyo marĩ bũrũri-inĩ wa thũ ciao, ndikamarega kana ndĩmathũũre biũ ũndũ ũngĩtũma ndĩmaniine biũ, thũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. ⁴⁵ No nĩ ũndũ wao, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro gĩakwa na maithe mao, arĩa ndaarutire bũrũri wa Misiri mbere ya ndũrĩrĩ nĩgeetha ndũike Ngai wao. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

⁴⁶ Icio nĩcio irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na matũiro ma ciira na mawatho marĩa Jehova aarĩkanĩre na andũ a Isiraeli Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, akĩra Musa amamenyithanie kũrĩ andũ a Isiraeli.

27

Gũkũũra Kĩndũ Kĩamũrĩrwo Jehova

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o wothe angĩkeehĩta mwĩhĩtwa wa mwanya wa kwamũrĩra Jehova andũ, na ũndũ wa kũruta indo iria ciiganĩre iruta rĩu, ³ nĩũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme wa kuuma mĩaka mĩrongo iĩrĩ nginya mĩaka mĩrongo itandatũ rĩkorwo rĩrĩ cekerĩ mĩrongo itano cia betha,* kũringana na cekerĩ† ya handũ-harĩa-haamũre, ⁴ na aakorwo nĩ mũndũ-wa-nja, ũgaatua irĩhi rĩkorwo rĩrĩ cekerĩ mĩrongo itatũ.‡ ⁵ Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma mĩaka itano nginya mĩrongo iĩrĩ, ũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme rĩtuĩke nĩ cekerĩ mĩrongo iĩrĩ,§ na irĩhi rĩa mũndũ-wa-nja nĩ cekerĩ ikũmi.* ⁶ Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma mweri ũmwe nginya mĩaka itano, ũgaatua irĩhi rĩa kahĩ rĩtuĩke nĩ cekerĩ ithano cia betha,† na irĩhi rĩa kairĩtu nĩ cekerĩ ithatũ cia betha.‡ ⁷ Aakorwo nĩ mũndũ wa mĩaka mĩrongo itandatũ kana makĩrĩa, ũgaatua

* 27:3 nĩ ta nuthu kilo (0.5) † 27:3 nĩ ta giramu ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5) ‡ 27:4 nĩ ta giramu 330 § 27:5 nĩ ta giramu 220 * 27:5 nĩ ta giramu 110 † 27:6 nĩ ta giramu 55 ‡ 27:6 nĩ ta giramu 33

irīhi rīa mūdū mūrūme rītūike nī cekeri ikūmi na ithano,[§] na rīa mūdū-wa-nja nī cekeri ikūmi.* ⁸ Angīkorwo mūdū ūrīa wīhītite mwīhītwa nī mūthīni mūno ndaangīhota kūrīha irīhi rīrīa rītūtwa, nīagatwara mūdū ūcio kūrī mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūgaatua irīhi rīrīa mūdū ūcio wīhītite mwīhītwa angīhota kūrīha.

⁹ “ ‘Angīkorwo kīndū kīrīa eeranīire na mwīhītwa nī nyamū īngītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova, nyamū ta īyo īheanītwa kūrī Jehova īrītūikaga nī nyamūre. ¹⁰ Ndakanamīkūūranie kana amīgarūranie, aige īrīa njega ithenya rīa īrīa njūru, kana aige īrīa njūru ithenya rīa īrīa njega; angīgakūūrania nyamū īyo na īngī, cīerī īyo ya mbere na īyo ya gūkūūranio nīigatūika nyamūre. ¹¹ Angīkorwo kīndū kīu ehītite kūruta nī nyamū īrī na thaahu, īrīa ītangītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova,[†] nyamū īyo no nginya ītwarīrwo mūthīnjīri-Ngai, ¹² ūrīa ūgaatua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūika thogora wayo. ¹³ Angīkorwo mwene no ende gūkūūra nyamū īyo, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtūtwa.

¹⁴ “ ‘Mūdū angīamūra nyūmba yake īrī kīndū kīamūrīrwo Jehova, mūthīnjīri-Ngai nīagatua itua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūika thogora wayo. ¹⁵ Mūdū ūrīa wamūrīte nyūmba yake angīmīkūūra-rī, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano gīa thogora wayo, nayo nyūmba īyo nīigatūika yake rīngī.

¹⁶ “ ‘Angīkorwo mūdū nīakamūrīra Jehova gīcunjī kīa mūgūnda wa nyūmba yao, thogora wago ūgaatuo kūrīngana na mbeū iria īngīhaandwo, nacio nī cekeri mīrongo ītano cia betha, iria arī kībaba kīmwe kīa omeri[‡] ya mbeū cia cairi. ¹⁷ Angīkaamūra mūgūnda wake Mwaka-inī wa Jubili, thogora ūrīa ūtūtwa nīguo ūgaatūika thogora wago. ¹⁸ No angīamūra mūgūnda wake thuutha wa Jubili, mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora kūrīngana na mīaka īrīa ītigarīte Jubili īrīa īngī īgīgaakinya, nago thogora wago nīūkanyihanyihio. ¹⁹ Mūdū ūcio wamūrīte mūgūnda wake angīenda kūūkūūra, nīakongerera gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora wago, mūgūnda ūcio ūcooke ūtūike wake rīngī. ²⁰ No rīrī, angīkorwo ndegūkūūra mūgūnda ūcio, kana aakorwo nīawendeirie mūdū ūngī, mūgūnda ūcio ndūrī hīndī ūgaakūrwo o na rī. ²¹ Rīrīa mūgūnda ūcio ūkaarekererio Mwaka-inī wa Jubili, nīūgatūika mwamūre, o ta mūgūnda wamūrīrwo Jehova; ūgaatūika mūgūnda wa athīnjīri-Ngai.

²² “ ‘Nīngī mūdū angīkaamūrīra Jehova mūgūnda ūrīa agūrīte, na ti mūgūnda wa nyūmba yao, ²³ mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora wago nginya Mwaka wa Jubili, nake mūdū ūcio nīakarīha irīhi rīu mūthenya ūcio taarī kīndū kīamūrīrwo Jehova. ²⁴ Mwaka-inī wa Jubili, mūgūnda ūcio nīūgacookerera mwene ūrīa wamwendeirie, ūrīa warī mwene mūgūnda ūcio. ²⁵ Thogora wothe ūrītūagwo kūrīngana na cekeri ya handū-harīa-haamūre, nacio nī geera mīrongo īrī harī cekeri īmwe.

²⁶ “ ‘Na rīrī, gūtīrī mūdū ūngīamūrīra Jehova irīgithathi rīa nyamū, nī ūndū marīgithathi mothe nī ma Jehova; arī ndegwa, kana ng’ondu, ūcio nī cia Jehova. ²⁷ Angīkorwo nī nyamū īmwe ya iria irī thaahu, no amīgūre na thogora ūrīa ītūrīrwo, ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūcio. Aakorwo ndekūmīkūūra, nyamū īyo nīikeendio na thogora ūrīa ūtūtwa.

²⁸ “ ‘No gūtīrī kīndū kīa mūdū kīrīa aamūrīre Jehova, arī mūdū, kana nyamū, kana mūgūnda wa nyūmba yao, kīngīendio kana gīkūrwo; indo ciothe ciamūrīrwo Jehova nī nyamūre harī Jehova.

²⁹ “ ‘Na rīrī, gūtīrī mūdū wamūrīrwo kūrīragwo ūngīkūrwo; no nginya ooragwo.

§ 27:7 nī ta giramu 165 * 27:7 nī ta giramu 110 † 27:11 Nyamū iria cīarī thaahu nī ta ngamūra, mbarathi, na ndigiri. ‡ 27:16 nī ta kilo 220

³⁰ “ Gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe cia kuuma mũgũnda, arĩ ngano ya mũgũnda kana maciaro ma mĩtĩ, nĩ kĩa Jehova; gĩcunjĩ kũ kĩamũrĩrwo Jehova. ³¹ Mũndũ angĩgakũũra gĩcunjĩ gĩaake gĩa ikũmi, no nginya akongerera gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũrĩa ũtuĩtwo. ³² Gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe kĩa rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, nyamũ ya ikũmi yothe ĩrĩa ihĩtũkagĩra rungu rwa rũthanju rwa mũrĩithi nĩkamũrĩrwo Jehova. ³³ Mũndũ ndagathuure ĩrĩa njega kana ĩrĩa njũru, kana akũũranie. Angĩgakũũrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cieri, ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio, nĩ igaatuĩka nyamũre, na icio itingĩkũũrwo.’ ”

³⁴ Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aaheire Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai makoniĩ andũ a Isiraeli.

NDARI

Gūtarwo kwa Andũ a Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, Jehova akĩarĩria Musa arĩ Hema-inĩ ya Gūtũnganwo kũu Werũ-inĩ wa Sinai mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. Akĩmwĩra atĩrĩ: ² “Tara kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, ũmatare na mbarĩ ciao, na nyũmba ciao ũrĩa itariĩ, mũndũ mũrũme o mũndũ mũrũme andĩkwo rĩitwa rĩake. ³ Wee mũrĩ na Harũni mũtare ikundi cia arũme othe arĩa marĩ Isiraeli, arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthĩ ita-inĩ. ⁴ Mũndũ ũmwe kuuma o mũhĩrĩga, na akorwo arĩ mũtongoria wa nyũmba yao, nĩo mekũmũteithia. ⁵ Maya nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa marĩmũteithagĩrĩria:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Zebulun, nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni;

¹⁰ kuuma ariũ a Jusufu:

kuuma Efiraimu, nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu;

kuuma Manase, nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, nĩ Ahira mũrũ wa Enani.”

¹⁶ Acio nĩo andũ arĩa maathuurirwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli, marĩ atongoria a mũhĩrĩga ya maithe mao ma tene. Nĩo maarĩ atongoria a mũhĩrĩga ya Isiraeli.

¹⁷ Musa na Harũni makĩoya andũ acio maaheetwo marĩitwa mao. ¹⁸ Magĩcooka magĩta kĩrĩndĩ gĩothe hamwe mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ. Andũ makĩonania rũruka rwao kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao, nao arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria makĩandĩkwo, o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, ¹⁹ o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. Nĩ ũndũ ũcio akĩmatara marĩ kũu Werũ-inĩ wa Sinai:

²⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Rubeni, mũriũ wa irigithathi wa Isiraeli:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ andũ 46,500.

²² Kuuma njiaro-inĩ cia Simeoni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩ ita-inĩ, magĩtarwo na makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²³ Kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ andũ 59,300.

²⁴ Kuuma njiaro-inĩ cia Gadi:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ andũ 45,650.

²⁶ Kuuma njiaro-inĩ cia Juda:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda maarĩ andũ 74,600.

²⁸ Kuuma njiaro-inĩ cia Isakaru:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ andũ 54,400.

³⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Zebuluni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ andũ 57,400.

³² Kuuma kũrĩ ariũ a Jusufu:

Kuuma njiaro-inĩ cia Efiraimu:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³³ Kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu maarĩ andũ 40,500.

³⁴ Kuuma njiaro-inĩ cia Manase:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁵ Kuuma mũhĩrĩga-inĩ wa Manase maarĩ andũ 32,200.

³⁶ Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ andũ 35,400.

³⁸ Kuuma njiaro-nĩ cia Dani:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Dani maarĩ andũ 62,700.

⁴⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Asheri:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandĩkwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana

na maandiko ma mbari ciao na nyumba ciao. ⁴¹ Kuuma mūhīrīga wa Asheri maarī andū 41,500.

⁴² Kuuma njiaro-ini cia Nafitali:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo iirī kana makīria, arīa mangīahotire gūthiī ita-ini, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūrīngana na maandiko ma mbari ciao na nyumba ciao. ⁴³ Kuuma mūhīrīga wa Nafitali maarī andū 53,400.

⁴⁴ Acio nio andū arīa maatarirwo ni Musa na Harūni na atongoria arīa ikūmi na eerī a Isiraeli, o ūmwe wao arūgamīrīre nyumba yake. ⁴⁵ Andū othe a Isiraeli arīa maakinyītie mīaka mīrongo iirī kana makīria, arīa mangīahotire gūthiī ita-ini, magītarwo kūrīngana na nyumba ciao. ⁴⁶ Andū acio othe marī hamwe maarī 603,550.

⁴⁷ No riri, andū a nyumba ya mūhīrīga wa Lawi matiataranīrio hamwe na andū arīa angī a Isiraeli. ⁴⁸ Jehova nīeerīte Musa atiri, ⁴⁹ “Mūtīgatāre andū a mūhīrīga wa Lawi kana mūmataranīrie na andū arīa angī a Isiraeli. ⁵⁰ Handū ha ūguo-rī, amūrai Alawii matuīke arori a hema ya Ūira, mamenyagīrīre indo ciothe ciayo, na kīndū o gīothe kīa hema iyo. Nio marīkuuaga hema iyo o na indo ciothe ciayo; na mamīmenyagīrīre na mamīthiūrūrūkagīrie na hema ciao. ⁵¹ Ririā rīothe hema iyo igūthaamio, Alawii acio nio marīmīambūraga, na ririā rīothe hema iyo iikwambworī, Alawii acio nio marīmīambaga. Mūdū ūngī o na ūrīkū angīkamīkuhīrīria nīakooragwo. ⁵² Andū a Isiraeli marīambaga hema ciao kūrīngana na ikundi ciao, o mūdū kambī-ini yake harīa bendera yake iri. ⁵³ No riri, Alawii marīambaga hema ciao mathiūrūrūkīrie hema ya Ūira nīgeetha kīrīndī kīu kīa Isiraeli gītīgakorererwo ni mang’ūrī ma Ngai. Alawii nio marīhokagīrwo ūmenyereri wa hema iyo ya Ūira.”

⁵⁴ Nao andū a Isiraeli magīka maūdū macio o ta ūrīa Jehova aathite Musa.

2

Kūbangwo gwa Kambī cia Mīhīrīga

¹ Nake Jehova akīira Musa na Harūni atiri, ² “Andū a Isiraeli nīmambage hema ciao irigīcīrie Hema-ya-Gūtūnganwo no iri haraaya nayo, o mūdū arī harīa bendera yake iri irīa iri na marūuri ma nyumba yao.”

³ Mwena wa irathiro, kūrīa riūa rīrathagīra-rī, nīho ikundi cia kambī ya mūhīrīga wa Juda ikaamba hema harīa bendera yao iri. Mūtongoria wa andū a Juda ni Nahashoni mūrū wa Aminadabu. ⁴ Gīkundi gīake ni kīa andū 74,600.

⁵ Mūhīrīga wa Isakaru ūkaamba hema ciao mariganītie na andū a Juda. Mūtongoria wa andū a Isakaru ni Nethaneli mūrū wa Zuaru. ⁶ Gīkundi gīake ni kīa andū 54,400.

⁷ Mūhīrīga wa Zebuluni nīguo ūgaacookerera. Mūtongoria wa andū a Zebuluni ni Eliabu mūrū wa Heloni. ⁸ Gīkundi gīake ni kīa andū 57,400.

⁹ Andū othe arīa maagaīrwo gūikara kambī ya Juda, kūrīngana na ikundi ciao-rī, ni andū 186,400. Acio nio makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa gūthini nīho ikundi cia kambī ya mūhīrīga wa Rubeni igaakorwo, harīa bendera yao iri. Mūtongoria wa andū a Rubeni ni Elizuru mūrū wa Shedeuru. ¹¹ Gīkundi gīake ni kīa andū 46,500.

¹² Mũhĩrĩga wa Simeoni ũkaamba hema ciao mariganĩtie na Rubeni. Mũtongoria wa andũ a Simeoni nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. ¹³ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 59,300.

¹⁴ Mũhĩrĩga wa Gadi nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli. ¹⁵ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe arĩa magaiĩrwo gũikara kambĩ ya Rubeni, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio nĩo magatuĩka a keerĩ kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩrĩre kũringana na ũrĩa hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo, o kambĩ irĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao irĩ.

¹⁸ Mwena wa ithũiro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Efiraimu nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu. ¹⁹ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 40,500.

²⁰ Mũhĩrĩga wa Manase nĩguo ũkũrigania nao. Mũtongoria wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru. ²¹ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 32,200.

²² Mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Benjamini nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni. ²³ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe arĩa magaiĩrwo gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 108,100. Acio nĩo marĩthiiga marĩ a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai. ²⁶ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 62,700.

²⁷ Mũhĩrĩga wa Asheri ũkaamba hema ciao mariganĩtie nao. Mũtongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani. ²⁸ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 41,500.

²⁹ Mũhĩrĩga wa Nafitali nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Nafitali nĩ Ahira mũrũ wa Enani. ³⁰ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 53, 400.

³¹ Andũ othe arĩa magaiĩrwo gũikara kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩo magaakorwo marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.

³² Acio nĩo andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. ³³ No rĩrĩ, Alawii matiataranĩrio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na tondũ ũcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ũguo noguo moimagarire, o mũtongoria na andũ a mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

3

Alawii

¹ Ūyũ nĩguo ũhoru wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ irĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩtwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũrĩa warĩ irigithathi, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ³ Macio nĩmo marĩtwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-Ngai aitĩrĩrie maguta, arĩa maamũrĩtwo matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴ Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga igongona na mwaki ũtarĩ mwĩtikĩrie mbere yake Werũ-inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake;

nĩ ũndũ ũcio, Eleazaru na Ithamaru nĩo maatungataga marĩ athĩnjĩri-Ngai hĩndĩ ĩrĩa yothe ithe wao Harũni aarĩ muoyo.

⁵ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶ “Rehe andũ a mũhĩrĩga wa Lawi ũmaneane kũrĩ Harũni mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo mamũteithagie.* ⁷ Marĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra, na matungatagĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema ĩyo. ⁸ Nao marĩmenyagĩrĩra indo ciothe cia Hema-ya-Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩre nĩ gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema ĩyo. ⁹ Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake; nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. ¹⁰ Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai; mũndũ ũngĩ o wotho ũrĩa ũrĩkuhagĩrĩria harĩa haamũre no nginya ooragwo.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩ nĩ nĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ akwa, ¹³ nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa. Hĩndĩ ĩrĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri, noguo ndeyamũrĩre marigithathi mothe ma Isiraeli, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa kũmbe. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, ¹⁵ “Tara Alawii+ kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme othe arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩmatara o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

¹⁷ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Lawi:

Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni:

Nĩ Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ:

Amuramu, na Iziharu na Hebironi, na Uzieli.

²⁰ Mbarĩ cia Amerari:

ciarĩ Mahali na Mushi.

Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na nyũmba ciao.

²¹ Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni.

²² Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. ²³ Mbarĩ icio cia Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũiro, thuutha wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ²⁴ Mũtongoria wa nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mũrũ wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩo maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-ĩyo-Nyamũre na hema, na ciandarũa cia kũmĩhumbĩra, na gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja ĩrĩa ĩthiũrũkĩirie Hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na mĩhĩndo, na indo ciothe irĩa ikonainie na wĩra wacio.

²⁷ Kohathu aarĩ na mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. ²⁸ Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre. ²⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ³⁰ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu aarĩ Elizafani mũrũ wa Uzieli. ³¹ Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, na metha, na mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩtwo matawa, na igongona, na indo cia gũtũmĩtwo

* **3:6** Alawii nĩo maateithagĩrĩria athĩnjĩri-Ngai. † **3:15** Alawii matiathiiaga mbaara-inĩ. Kũu nĩkĩo kĩagiragia matarwo maakinyia mĩaka mĩrongo ĩrĩ ta andũ arĩa angĩ.

harĩa haamũre, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio. ³² Mũtongoria mũnene wa Alawii aarĩ Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe watuirwo mũrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩra harĩa haamũre.

³³ Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. ³⁴ Arũme arĩa othe maatarirwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 6,200. ³⁵ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mũrũ wa Abihaili; nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ³⁶ Amerari maamũrirwo mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩrĩa yaamũrĩtwo, na mĩgũko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wĩra, na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio, ³⁷ o na mamenyagĩrĩre itugĩ iria ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhĩndo yayo.

³⁸ Musa na Harũni na ariũ ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro wa Hema-ĩyo-Nyamũre, mang'etheire irathĩro, o hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩakuhĩrĩrie hau haamũre aarĩ ooragwo.

³⁹ Alawii arĩa othe maatarirwo ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tara marigithathi ma arũme othe ma andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, na wandĩke marĩtwa mao. ⁴¹ Nyamũrĩra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

⁴² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maandĩkwo na marĩtwa mao, maarĩ andũ 22,273.

⁴⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Amũra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao. Alawii megũtuĩka akwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁴⁶ Gũkũra marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrite mũigana wa Alawii-rĩ, ⁴⁷ oya cekerĩ ithano[‡] irũgamĩrĩre o mũndũ, kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ĩrĩa ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩrĩ. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gũkũra andũ a Isiraeli acio makĩrite-rĩ, cinengere Harũni na ariũ ake.”

⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania mbeeca cia gũkũra andũ acio maakĩrite mũigana wa andũ arĩa maakũrĩtwo nĩ Alawii. ⁵⁰ Kuuma kũrĩ marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya ũritũ wa cekerĩ 1,365\$ kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre. ⁵¹ Musa akĩnengera Harũni na ariũ ake mbeeca icio ciakũrĩte andũ, o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

4

Akohathu

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ: ² “Thĩinĩ wa Alawii-rĩ, tarai rũhonge rwa Akohathu kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³ Mũtare arũme othe a

[‡] 3:47 nĩ ta giramu 55 § 3:50 nĩ ta kilo 15

ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo itatũ nginya mĩaka mĩrongo itano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁴ “Ūyũ nĩguo wĩra wa Akohathu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ kũmenyerera indo iria theru mũno. ⁵ Rĩrĩa kambĩ igũthaama-rĩ, Harũni na ariũ ake marĩtoonyaga thĩinĩ wa hema iyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ūira nakĩo. ⁶ Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ rĩacio, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁷ “Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa metha ya mĩgate irĩa iigagwo mbere ya Jehova, na mamĩigĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na ndigithũ cia magongona ma kũnyuu; na mĩgate irĩa iigagwo hau hĩndĩ ciothe iikare o hau igũrũ. ⁸ Macooke maigĩrĩre gĩtambaya kĩa rangi wa gakaraku igũrũ rĩa indo icio na ningĩ mahumbĩre gĩtambaya kĩa na njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁹ “Ningĩ moe gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, mahumbĩre mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa marĩa mamũrikaga, hamwe na matawa maguo, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, na ndigithũ cia gwĩkĩrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningĩ makũnje mũtĩ ũcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na macigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹¹ “Nĩ maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu, na makĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ irĩa ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹² “Ningĩ moe indo ciothe iria ihũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa handũ-harĩa-haamũre, macikũnje na gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, macihumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maciigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹³ “Ningĩ nĩ marute mũhu kuuma kĩgongona-inĩ gĩa gĩcango, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi igũrũ rĩakĩo. ¹⁴ Ningĩ maigĩrĩre indo ciothe iria ihũthagĩrwo gũtungata kĩgongona-inĩ, nacio nĩ hamwe na ngĩo cia mwaki, na njibe, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria. Igũrũ rĩakĩo nĩ maare gĩthii kĩa njũũa cia pomboo na matoonyie mĩtĩ ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harũni na ariũ ake kũrĩkia kũhumbĩra indo ciothe theru o na indo ciothe nyamũre, na rĩrĩa andũ a kambĩ mehaarĩria gũthaama-rĩ, ariũ a Akohathu nao moke makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamũre matigakue. Akohathu acio nĩo magaakuua indo iria irĩ thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra maguta ma gwakia tawa, na ũbumba ũrĩa ũnungaga wega, na mũtu ũrĩa ũrutagwo hĩndĩ ciothe, o na maguta marĩa maitanagĩrĩrio. Nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra Hema-iyu-Nyamũre irĩ yothe na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo, nĩcio indo iria nyamũre ciĩkĩrĩtwo kuo, na indo cia wĩra.”

¹⁷ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ¹⁸ “Menyererai mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Akohathu matikaneherio kuuma kũrĩ Alawii. ¹⁹ Nĩguo matũũre muoyo na matikae gũkua rĩrĩa mangĩkuhĩrĩria indo iria theru mũno-rĩ, mekagĩrei ũũ: Harũni na ariũ ake nĩo marĩtoonyaga handũ harĩa hatheru, na makagaĩra o mũndũ wĩra wake na kĩrĩa egũkuua. ²⁰ No ariũ a Kohathu matikanatoonye thĩinĩ kuona indo iria theru o na hanini, nĩguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²² “Tara Agerishoni o nao kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. ²³ Ūtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo itatũ nginya mĩaka mĩrongo itano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

²⁴ “Ūyũ nĩguo ūtungata wa mbarĩ cia Agerishoni rĩrĩa mekũruta wĩra na gũkuua mĩrigo: ²⁵ Nĩo marĩkuuaga itambaya cia gũcuurio cia Hema-ĩrĩa-Nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo cia kũmĩhumbĩra, o na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo cia kũmĩhumbĩra na igũrũ, na itambaya cia gũcuurio cia itonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio iria cia kũirigĩra nja ĩrĩa ĩthiũrũrũkĩirie Hema-ĩyo-Nyamũre na kĩgongona, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itonyero-inĩ, na mĩhĩndo na indo ciothe itũmagĩrwo ūtungata-inĩ wayo. Agerishoni acio nĩo marĩrutaga wĩra wothe ūrĩa wagĩrĩre kũrutwo na indo icio. ²⁷ Ūtungata wao wothe, ūrĩ wa gũkuua mĩrigo kana wa kũruta wĩra ũngĩ, ūrĩrutagwo ūtongoretio nĩ Harũni na ariũ ake. Nĩ inyuĩ mũrĩmagayagĩra wĩra wao wa kĩrĩa gĩothe marĩkuuaga. ²⁸ Ūcio nĩguo ūtungata wa mbarĩ ya Agerishoni Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao ūrĩrutagwo ūtongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁰ Tara arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³¹ Ūyũ nĩguo wĩra wao ūrĩa marĩrutaga magĩtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ gũkuuaga buremu cia Hema-ĩyo-Nyamũre, na mĩgũiko yayo, na itugĩ na itina ciacio, ³² o ũndũ ũmwe na itugĩ iria ciirigĩte nja hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhĩndo, na indo ciothe ciacio na kĩndũ gĩothe gĩkonainie na kũruta wĩra ūcio. Gayagĩra o mũndũ indo iria agĩrĩrwo nĩ gũkuua. ³³ Ūcio nĩguo ūtungata wa mbarĩ ya Amerari rĩrĩa marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.”

Gũtara Mbarĩ cia Alawii

³⁴ Na rĩrĩ, Musa, na Harũni, na atongoria a kĩrĩndĩ nĩmatarire Akohathu acio kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁵ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ³⁶ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 2,750 ³⁷ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa andũ othe arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁸ Agerishoni maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁹ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁰ matarĩtwo na mbarĩ na nyũmba ciao, maarĩ andũ 2,630. ⁴¹ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Agerishoni arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na watho wa Jehova.

⁴² Amerari maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ⁴³ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 3,200. ⁴⁵ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Amerari. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴⁶ Nĩ ũndũ ūcio, Musa na Harũni na atongoria a Isiraeli magĩtara Alawii othe kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴⁷ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire kũruta wĩra wa gũtungata na gũkuua Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁸ mũigana wao warĩ andũ 8,580. ⁴⁹ Kũringana na watho wa Jehova ūrĩa aathĩte Musa, mũndũ o mũndũ nĩagayagĩrwo wĩra wake, na akeerwo kĩrĩa egũkuua. Ūguo nĩguo maatarirwo, o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

5

Gũtherio gwa Kambĩ

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mũndũ o wotho ũrũarĩte mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, kana mũndũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kũimba. ³ Ingata arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo matigathaahie kambĩ yao kũrĩa nĩ ndũuranagia na inyuĩ.” ⁴ ũguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta andũ acio nja ya kambĩ. Magĩika o ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

Irĩhi rĩa Mahĩtia

⁵ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩhĩtĩria mũndũ ũrĩa ũngĩ na njĩra o yotho, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩ mũhĩtia, ⁷ na no nginya oimbũre mehia marĩa ekĩte. No nginya arute irĩhi rĩotho nĩ ũndũ wa mahĩtia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ irĩhi rĩu, anengere mũndũ ũcio ahĩtĩrie. ⁸ No mũndũ ũcio angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa nyũmba yao ũrĩa ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩrĩtuĩkaga rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa horohio nĩ ũndũ wake. ⁹ Maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, marĩtuĩkaga make. ¹⁰ Iheo cia o mũndũ iria nyamũre nĩ ciake we mwene, no kĩrĩa angĩhe mũthĩnjĩri-Ngai, gĩgaatuĩka kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio.’ ”

Ũhoro Ũkonĩ Mũtumia Ũtarĩ Mwĩhokeku

¹¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũtumia wa mũndũ angĩhĩngĩcania mĩthĩre yake, atuĩke ti mwĩhokeku harĩ we ¹³ na ũndũ wa gũkoma na mũndũ ũngĩ, na ũndũ ũcio ũhithwo mũthuuriwe na thaahu wake wage kũmenyeka (tondũ hatĩrĩ mũira wa kũmuumbũra, na ndaakorereirwo agĩika ũndũ ũcio-rĩ), ¹⁴ na mũthuuriwe aigũre mũtumia wake ũiru na amwĩkũũire atĩ nĩethaahĩtie, kana amũiguĩre ũiru na amwĩkũũire o na akorwo atethaahĩtie, ¹⁵ hĩndĩ ĩyo nĩatware mũtumia wake harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Ningĩ no nginya atware gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu wa cairi nĩ ũndũ wa mũtumia wake. Ndagaitĩrĩrie mũtu ũcio maguta kana awĩkĩre ũbumba, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa mũtu rĩrutagwo nĩ ũndũ wa ũiru, iruta rĩa mũtu rĩa kĩririkano, rĩa kũririkania ihĩtia rĩu.

¹⁶ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatwara mũtumia ũcio amũrũgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre arwĩkĩre maaĩ-inĩ macio.† ¹⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ũcio mbere ya Jehova, nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta rĩu rĩa kĩririkano rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru arĩnyiite na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo anyiĩtite maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩtithie mũtumia ũcio, amwĩre atĩrĩ, “Angĩkorwo hatĩrĩ mũndũ ũngĩ ũkomete nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mĩthĩre yaku ũgethaahia hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ na mũthuuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ũũru. ²⁰ No angĩkorwo nĩũhĩngĩcanĩtie mĩthĩre yaku ũrĩ na mũthuuri na ũgethaahia nĩ ũndũ wa gũkoma na mũndũ ũngĩ tiga mũthuuri-guo-rĩ,” ²¹ hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehĩtithia mũtumia ũcio na mwĩhitwa ũyũ ũrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, “Jehova arotũma andũ anyu makũrume na magũkaane, rĩrĩa agaatumĩ kĩero gĩaku kĩhinyare na nda yaku ĩimbe.

* 5:15 nĩ ta kilo 2 † 5:17 Maaĩ matheru hamwe na rũkũngũ monanagia ituĩro rĩa Ngai kũrĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithie.

²² Namo maaĩ maya marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda yaku ĩmbe na kĩero gĩaku kĩhinyare.”

“ ‘Nake mūtumia ũcio acooke oige atĩrĩ, “Ameni, nĩgũtuĩke ũguo.”

²³ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandĩka irumi icio ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ. ²⁴ Nĩagatũma mūtumia ũcio anyue maaĩ macio marũrũ marehaga kĩrumi, namo maaĩ macio mamũtoonye na matũme aigue ruo rũnene mũno. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru kuuma moko-inĩ ma mūtumia ũcio, arĩthũngũthie mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kĩgongona-inĩ. ²⁶ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio arũme ngundi ĩmwe ya mũtu ũcio ũrutĩtwo ũrĩ wa kĩririkano na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona; thuutha ũcio atũme mūtumia ũcio anyue maaĩ macio. ²⁷ Angĩkorwo nĩethaahĩtie na ti mwĩhokeku harĩ mũthuriwe-rĩ, rĩrĩa akaanyuithio maaĩ macio marehaga kĩrumi, nĩ makaamũtoonya matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake ĩmbe na kĩero gĩake kĩhinyare, nake atuĩke thaahu kũrĩ andũ ao. ²⁸ No rĩrĩ, angĩkorwo mūtumia ũcio ndethaahĩtie na akorwo nĩ mũthingu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na nĩakahota kũgĩa na ciana.

²⁹ “ ‘Ũyũ nĩguo watho wa ũiru rĩrĩa mūtumia angĩhĩngĩciana mĩthĩre yake, ethaahie o arĩ na mũthuri, ³⁰ kana rĩrĩa mũndũ mũrũme angĩnyĩtwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũũa mūtumia ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wothe. ³¹ Mũthuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mūtumia ũcio nĩwe ũgaacookererwo nĩ mehia make.’ ”

6

Mũnaziri

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩtwa wa mwanya, ũrĩ mwĩhĩtwa wa kwĩyamũrĩra Jehova atuĩke Mũnaziri,* ³ no nginya atige kũnyua ndibei o na indo iria ingĩ ngagatu cia kũnyua, na ndakananyue thiki ĩthondeketwo kuuma kũrĩ ndibei kana kĩndũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua. Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arĩe thabibũ, kana thabibũ iria nyũmithie. ⁴ Hĩndĩ ĩrĩa yothe arĩkoragwo arĩ Mũnaziri, ndakanarĩe kĩndũ gĩa kuuma he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni.

⁵ “ ‘Thinda rĩothe rĩa mwĩhĩtwa ũcio wa kwĩyamũra, ndakananjwo mūtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihinda rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Jehova rĩthire; no nginya areke njuĩrĩ cia mūtwe wake ikũre iraihe. ⁶ Ihinda rĩu rĩothe eyamũrĩre Jehova ndakanakuhĩrĩrie kĩimba. ⁷ O na ithe, kana nyina, kana mũrũ wa nyina, kana mwarĩ wa nyina angĩkua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ arĩ na rũuri rwa kwĩyamũrĩra Ngai mūtwe. ⁸ Ihinda rĩothe rĩa kwĩyamũra gwake arĩkoragwo aamũrĩrwo Jehova.

⁹ “ ‘Mũndũ angĩkua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho, naguo ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ ĩrĩa aamũrĩte, no nginya enjwo mūtwe mũthenya wake wa gũtherio, na nĩguo wa mũgwanja. ¹⁰ Ningĩ mũthenya wa ĩnana no nginya atware ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute ĩmwe ĩtuĩke igongona rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ingĩ ĩtuĩke nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya o ro ũcio no nginya aamũrĩre Jehova mūtwe wake rĩngĩ. ¹² No nginya eyamũrĩre Jehova ihinda rĩu rĩa kwĩyamũra, na no nginya arute

* **6:2** Mũndũ nĩangĩehĩtire mwĩhĩtwa wa gũtuĩka Mũnaziri kwa ihinda, kana mūtũrĩre wake wothe. Aciari nĩangĩehĩtire mwĩhĩtwa handũ ha ciana ciao. Mũnaziri ndefĩkĩrĩtio kũnyua kĩndũ kĩgagatu, kwenja njuĩrĩ kana nderu, o na kana kũhutia kĩndũ gĩkuũ.

gatūrūme ka mwaka ūmwe gatuīke ka igongona rīa mahītia. Mīthenya īrīa mīhītūku ndīgūtawo, tondū nīathaahirio ihinda rīrīa eyaamūrīte.

13 “ ‘Na rīrī, ūyū nīguo watho wa Mūnaziri ihinda rīake rīa kwīyamūrīra Ngai rīathira. Nīakarehwo itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. 14 Hau nīho akaarehe maruta make harī Jehova, namo nī: gatūrūme ka mwaka ūmwe gatarī na kaūūgū gatuīke ka iruta rīa njino, na kamwatī ka mwaka ūmwe karī igongona rīa kūhoroheria mehia, na ndūrūme īmwe ītarī na kaūūgū īrī iruta rīa ūiguano, 15 hamwe na maruta ma mūtu na maruta ma kūnyuu, na gīkabū kīa mīgate ītarī na ndawa ya kūmbia, na keki cia mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, na tūmīgate tūhūthū tūhakītwo maguta.

16 “ ‘Mūthīnjīri-Ngai nīakaiga indo icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rīa kūhoroheria mehia o na iruta rīa njino. 17 Nīakarehe gīkabū kīu kīa mīgate ītarī mīmbie na arute ndūrūme īyo īrī igongona rīa ūiguano kūrī Jehova, hamwe na igongona rīayo rīa mūtu na rīa indo cia kūnyuu.

18 “ ‘Ningī hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, Mūnaziri no nginya enjwo njuīrī īrīa aamūrīte. Nīakoya njuīrī īyo na amīkie mwaki-inī ūrīa ūrī rungu rwa igongona rīu rīa ūiguano.

19 “ ‘Thuutha wa Mūnaziri ūcio kwenjwo njuīrī yake ya kwīyamūra, mūthīnjīri-Ngai nī akoya kīande gītherūkītio kīa ndūrūme īyo, na keki na tūmīgate tūrīa tūhūthū kuuma gīkabū-inī kīu, cierī itarī ndawa ya kūmbia. 20 Mūthīnjīri-Ngai acooke acithūngūthie mbere ya Jehova, ituīke igongona rīa gūthūngūthio; nī nyamūre, na nī cia mūthīnjīri-Ngai, hamwe na gīthūri kīrīa gīthūngūthītio, o na kīero kīrīa kīrutītwo. Thuutha ūcio Mūnaziri no anyue ndibe.

21 “ ‘Ūcio nīguo watho wa Mūnaziri ūrīa wīhītaga kūrūtīra Jehova indo kūringana na ūrīa eyaamūrīte, hamwe na kīrīa kīngī gīothe angīhota kūruta. No nginya ahingie mwīhītwa ūrīa ehītīte, kūringana na watho wa Mūnaziri.’ ”

Kīrathimo kīa Mūthīnjīri-Ngai

22 Ningī Jehova akīra Musa atīrī, 23 “ ‘Īra Harūni na ariū ake atīrī, ‘Ūū nīguo mūrīrathimaga andū a Isiraēli. Meragei atīrī:

24 “ ‘ ‘Jehova arokūrathima,
na akūmenyagīrīre;

25 Jehova arotūma ūthiū wake ūkwarīre,
na agūkinyagīrie wega wake;

26 Jehova arogūtīrīra gīthiithi gīake,
na akūhe thayū.” ’

27 “ ‘Nī ūndū ūcio athīnjīri-Ngai nīmarīgwetaga rītwa rīakwa kūrī andū a Isiraēli, na nī nīndīmarathimaga.”

7

Maruta Hīndī ya Kwamūrwo kwa Hema-īrīa-Nyamūre

1 Rīrīa Musa aarīkirie kūhaanda Hema-īrīa-Nyamūre, nīamītīrīrie maguta o na akīmīamūrīra Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Ningī agītīrīria kīgongona maguta, na agīkīamūra hamwe na indo ciakīo ciothe. 2 Ningī atongoria a Isiraēli, atongoria a nyūmba ciao arīa maarī atongoria a mīhīrīga arīa maarūgamīrīrie andū arīa maatarītwo, makīrehe maruta. 3 Maareheire Jehova iheo ikūūtwo nī ngaari ithathatū cia ng’ombe irī humbīre, hamwe na ndegwa ikūmi na igīrī, ndegwa īmwe īkarutwo nī o mūtongoria, na ngaari īmwe īkarutwo nī atongoria eerī. Indo icio nīcio maarehire mbere ya Hema-īrīa-Nyamūre.

⁴ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ⁵ “Ītĩkĩra indo icio kuuma kũrĩ o, nĩguo ihũthĩrwo wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Ūciheane kũrĩ Alawii o ta ūrĩa wĩra wa mũndũ o mũndũ ũkũbatara.”

⁶ Nĩ ūndũ ũcio Musa akĩoya ngaari icio na ndegwa icio agĩciheana kũrĩ Alawii. ⁷ Aaheire Agerishoni ngaari igĩrĩ na ndegwa inya, o ta ūrĩa wĩra wao wabataraga, ⁸ ningĩ akĩhe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ūrĩa wĩra wao wabataraga. Othe maatongoragio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ⁹ No Musa ndaigana kũhe Akohathu kĩndũ o nakĩ, tondũ wĩra wao warĩ wa gũkũuaga indo iria nyamũre na ciande ciao, nĩgũkorwo ũcio nĩguo warĩ wĩra ūrĩa meehokeirwo.

¹⁰ Rĩrĩa kĩgongona gĩaitĩrĩrio maguta, atongoria nĩmarehire maruta mao nĩguo kĩamũrwo, na makĩmaiga mbere ya kĩgongona kũ. ¹¹ Nĩ ūndũ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “O mũthenya, mũtongoria ũmwe arĩrehaga maruta make nĩ ūndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona.”

¹² Mũndũ ūrĩa warehire maruta make mũthenya wa mbere aarĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu wa mũhĩrĩga wa Juda.

¹³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ,* na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja,† cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ūrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ¹⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi,‡ ĩiyũrĩtio ũbumba; ¹⁵ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, Nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ¹⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ¹⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu.

¹⁸ Mũthenya wa keerĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru, mũtongoria wa Aisakaru, nake akĩrehe maruta make.

¹⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ūrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; ²¹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ²² na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ²³ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru.

²⁴ Mũthenya wa gatatũ Eliabu mũrũ wa Heloni, mũtongoria wa andũ a Zebuluni, nake akĩrehe maruta make.

²⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ūrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁶ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ũbumba; ²⁷ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ²⁸ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio

* 7:13 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1:5) † 7:13 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75) ‡ 7:14 nĩ ta giramu 110

mehia; ²⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano na tūtūrũme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ūiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliabu mūrũ wa Heloni.

³⁰ Mũthenya wa kana, Elizuru mūrũ wa Shedeuru, mūtongoria wa andũ a Rubeni, nake akĩrehe maruta make.

³¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ūritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya kũminjaminjĩria ya betha ya ūritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ūtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³² na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ūbumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme ka mwaka ūmwe, nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ³⁴ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano na tūtūrũme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ūiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mūrũ wa Shedeuru.

³⁶ Mũthenya wa gatano, Shelumieli mūrũ wa Zurishadai, mūtongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ūritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ūritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ūtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³⁸ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ūbumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ūmwe, nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁰ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ūiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Shelumieli mūrũ wa Zurishadai.

⁴² Mũthenya wa gatandatũ Eliasafu mūrũ wa Deueli, mūtongoria wa andũ a Gadi, nake akĩrehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ūritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ūritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ūtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁴⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ūbumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme ka mwaka ūmwe, nĩ ūndũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ūiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliasafu mūrũ wa Deueli.

⁴⁸ Mũthenya wa mũgwanja Elishama mūrũ wa Amihudu, mūtongoria wa andũ a Efraimu, nake akĩrehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ya betha ya ūritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ūritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ūtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁵⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũrĩtio ūbumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndūrũme ĩmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ūmwe, nĩ

ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁵² na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁵³ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu.

⁵⁴ Mũthenya wa kanana Gamalieli mũrũ wa Pedazuru, mũtongoria wa andũ a Manase, nake akĩrehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ãmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ na mbakũri ãmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ãmwe ãyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁵⁶ na thaani ãmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ãyũrĩtio ũbumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndũrũme ãmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁵⁸ na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru.

⁶⁰ Mũthenya wa kenda, Abidani mũrũ wa Gideoni, mũtongoria wa andũ a Benjamini, nake akĩrehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ãmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ, na mbakũri ãmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ãmwe ãyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁶² na thaani ãmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ãyũrĩtio ũbumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndũrũme ãmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁶⁴ na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni.

⁶⁶ Mũthenya wa ikũmi Ahiezeri mũrũ wa Amishadai, mũtongoria wa andũ a Dani, nake akĩrehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ãmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ, na mbakũri ãmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ãmwe ãyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁶⁸ na thaani ãmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ãyũrĩtio ũbumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ãmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁷⁰ na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano, na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai.

⁷² Mũthenya wa ikũmi na ũmwe, Pagieli mũrũ wa Okirani, mũtongoria wa andũ a Asheri, nake akĩrehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ãmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ, na mbakũri ãmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ãmwe ãyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ⁷⁴ na thaani ãmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ãyũrĩtio ũbumba;

⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndūrũme ãmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ãmwe, nĩ ãndũ wa iruta rĩa njino; ⁷⁶ na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁷⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano na tūtūrũme tūtano twa mwaka ãmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ãiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Pagieli mūrũ wa Okirani.

⁷⁸ Mũthenya wa ikũmi na ãrĩ Ahira mūrũ wa Enani, mūtongoria wa andũ a Nafitali, nake akĩrehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ãmwe ya betha ya ãritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ, na mbakũri ãmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ãritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ãmwe ãyũrĩtio mũtu ãrĩa mũhinyu mũno ãtukaniĩtio na maguta, ãrĩ iruta rĩa mũtu; ⁸⁰ na thaani ãmwe nene ya thahabu ya ãritũ wa cekerĩ ikũmi, ãyũrĩtio ãbumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndūrũme ãmwe, na gatūrũme kamwe ka mwaka ãmwe, nĩ ãndũ wa iruta rĩa njino; ⁸² na thenge ãmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igĩrĩ, na ndūrũme ithano, na thenge ithano, na tūtūrũme tūtano twa mwaka ãmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ãiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Ahira mūrũ wa Enani.

⁸⁴ Maya nĩmo maarĩ maruta ma atongoria a andũ a Isiraeli nĩ ãndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona rĩrĩa gĩaitagĩrĩrio maguta: ciarĩ thaani cia betha ikũmi na igĩrĩ na mbakũri cia betha cia kũminjaminjĩria ikũmi na igĩrĩ na thaani nene cia thahabu ikũmi na igĩrĩ. ⁸⁵ Thaani o ãmwe ya betha yarĩ na ãritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãtatũ, na mbakũri o ãmwe ya kũminjaminjĩria yarĩ na ãritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja. Thaani cia betha ciothe ciarĩ na ãritũ wa cekerĩ ngiri igĩrĩ na magana mana,§ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre. ⁸⁶ Thaani iria nene ikũmi na igĩrĩ cia thahabu ciyũrĩtio ãbumba ciarĩ na ãritũ wa cekerĩ ikũmi o ãmwe, kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarĩ na ãritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ãrĩ.* ⁸⁷ Mũigana wothe wa nyamũ cia kũrutwo igongona rĩa njino warĩ tũtegwa ikũmi na twĩrĩ, na ndūrũme ikũmi na igĩrĩ na tūtūrũme ikũmi na twĩrĩ twa mwaka ãmwe, hamwe na maruta ma cio ma mũtu. Thenge ikũmi na igĩrĩ ciarutirwo irĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁸⁸ Mũigana wa nyamũ ciothe cia igongona rĩa ãiguano ciarĩ ndegwa mĩrongo ãrĩ na inya, na ndūrũme mĩrongo ãtandatũ, na thenge mĩrongo ãtandatũ, na tūtūrũme mĩrongo ãtandatũ twa mwaka ãmwe. Macio nĩmo maarĩ maruta ma kwamũrwo gwa kĩgongona thuutha wa kĩarĩkia gũtĩrĩrio maguta.

⁸⁹ Rĩrĩa Musa atonyire Hema-ya-Gũtũnganwo kwaria na Jehova-rĩ, nĩaignire mũgambo ãkĩmwarĩria kuuma gatagatĩ ka makerubi marĩa meerĩ maarĩ igũrũ rĩa gĩtĩ gĩa tha, igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa ãira. Nake Jehova akĩmwarĩria.

8

Kũgwatia Matawa

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, ãmwĩre atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ãrĩa ãrĩbangaga matawa marĩa mũgwanja, mabangage nĩguo ãtheri wamo waragĩre mwena wa na mbere wa mũtĩ ãcio wa kũigĩrĩrwo matawa.’ ”

³ Harũni agĩka o ta ãguo; akĩbanga matawa macio amaroretie mwena ãrĩa ãtheri wamo watheragĩra hau mbere ya mũtĩ ãcio maaigagĩrĩrwo, o ta ãrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo. ⁴ Mũtĩ ãcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo ãũ: wathondeketwo na thahabu ya gũturwo, kuuma gĩtina-inĩ kĩaguo o nginya

kūrĩa mahũa maguo maarĩ. Mũhianĩre wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo o ta ũrĩa mũhianĩre waguo wonetio Musa nĩ Jehova.

Kwamũra Alawii

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁶ “Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. ⁷ Ũkĩmatheria ũgeekaga ũũ: Maminjaminjĩrie maaĩ ma kũmatheria thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mũĩrĩ yao kũndũ guothe na mathambie nguo ciao, nĩguo metherie. ⁸ Ningĩ ũreke moe gategwa hamwe na iruta rĩako rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nawe ũcooke woe gategwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ ũrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wĩte kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ ũrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mũtwe. ¹¹ Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtwo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩrie kũruta wĩra wa Jehova.

¹² “Thuutha ũcio Alawii maigĩrĩre moko mao mũtwe ya ndegwa icio, ũcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ũcooke ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ ũguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matuĩke akwa.

¹⁵ “Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matuĩke ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩ kuuma kũrĩ mũtumia o wotho Mũisiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ rĩakwa. Rĩrĩa ndooragire marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo ndaamaamũrire matuĩke akwa mwene. ¹⁸ Na nĩ nĩ njoete Alawii ithenya rĩa marigithathi mothe ma ciana cia tũhĩ thĩnĩ wa Isiraeli. ¹⁹ Thĩnĩ wa andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matuĩke iheo kũrĩ Harũni na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-inĩ-ino-ya-Gũtũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae kũniinwo na mũthiro hĩndĩ ĩrĩa mangĩkuhĩrĩa handũ-harĩa-haamũre.”

²⁰ Musa, na Harũni marĩ na kĩrĩndĩ kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli magĩka Alawii o ta ũguo Jehova aathĩte Musa. ²¹ Alawii acio magĩtheria na magĩthambia nguo ciao. Harũni nake agĩcooka akĩmaruta ta igongona rĩa gũthũngũthio mbere ya Jehova, na akĩmahoroheria nĩguo amatherie. ²² Thuutha ũcio, Alawii magĩtoonya Hema-inĩ-ĩyo-ya-Gũtũnganwo marutage wĩra wao marũgamĩrĩrwo nĩ Harũni na ariũ ake. Magĩka Alawii acio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

²³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ũndũ ũyũ nĩguo ũkonĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingĩtie mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩtano na makĩria nĩo marĩkaga kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, ²⁵ no mahingia mũaka mũrongo ĩtano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma wĩra ũcio wao wa gũtungata, matigacooke kũruta wĩra. ²⁶ No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ithe wao rĩrĩa mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, no-o ene matikarute wĩra ũcio. ũguo nĩguo ũrĩgayagĩra Alawii wĩra ũrĩa marĩrutaga.”

¹ Nake Jehova akīarīria Musa kūu Werū-inī wa Sinai mweri-inī wa mbere wa mwaka wa keerī thuutha wa andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri, akīmwīra atīrī, ² “Īra andū a Isiraeli makūngūyagīre Gīathī-kīa-Bathaka ihinda rīrīa rītuītwo. ³ Kūngūyagīrai gīathī kīu ihinda rīrīa rītuītwo, hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri ūyū, kūrīngana na mawatho makīo mothe na mūtabarīre wakīo.”

⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīra andū a Isiraeli makūngūire Gīathī-kīa-Bathaka. ⁵ Nao magīka o ro ūguo kūu Werū-inī wa Sinai hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andū a Isiraeli magīka maūndū mothe o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

⁶ No amwe ao matingīakūngūire Gīathī-kīa-Bathaka mūthenya ūcio nī ūndū nīmagwatītwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū. Nī ūndū ūcio magīka kūrī Musa na Harūni mūthenya o ro ūcio ⁷ makīra Musa atīrī, “Nī tūnyītītwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū, no nī kī gīgūtūma tūgīrio kūneana indo cia kūrūtīra Jehova tūrī hamwe na andū a Isiraeli arīa angī ihinda rīrīa rītuītwo?”

⁸ Musa akīmacookeria atīrī, “Etererai nyambe ndūrie ūhoru wa ūrīa Jehova egwathana ūhoru wanyu.”

⁹ Jehova agīcooka akīra Musa atīrī, ¹⁰ “Īra andū a Isiraeli atīrī: ‘Rīrīa mūndū wanyu o na ūrīkū kana njiaro cianyu marī na thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū, kana akorwo arī rūgendo-inī-rī, mūndū ūcio o nake no akūngūire Gīathī-kīa-Bathaka ya Jehova. ¹¹ Marīkūngūyagīra gīathī kīu hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa keerī. Marīrīaga gatūrūme na mīgate ĩtarī mīkīre ndawa ya kūimbia na nyeni ndūrū. ¹² Matikanatigie gacunjī o na kamwe karaare nginya rūciinī kana moine ihīndī rīako o na rīmwe. Rīrīa megūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka ĩyo no nginya marūmagīrīre mūtabarīre wakīo wothe. ¹³ No mūndū angīkorwo ndarī na thaahu, na ndathīte rūgendo, na aage gūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka, mūndū ūcio nīakaingatwo athengio kuuma kūrī andū ao, nī ūndū ndaareheire Jehova indo iria arutagīrwo ihinda rīrīa rītuītwo. Mūndū ūcio nīagacookererwo nī mehia make mwene.

¹⁴ “ ‘Mūgeni ūikaranītie na inyuī na ende gūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka ya Jehova-rī, no nginya eke ūguo kūrīngana na watho na mūtabarīre wakīo. No nginya mūgīage na mītabarīre ya mūthemba ūmwe kūrī mūgeni na kūrī mūndū ūrīa ūciarīrwo būrūri wanyu.’ ”

Itu Igūrū rīa Hema-īrīa-Nyamūre

¹⁵ Mūthenya ūrīa Hema-īrīa-Nyamūre, o Hema-īyo-ya-Ūira yaambirwo-rī, itu rīkīmīhumbīra. Kuuma hwaī-inī nginya rūciinī itu rīu rīarī igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre na itu rīu rīkoonagwo rīhaana ta mwaki. ¹⁶ Ūguo nīguo gwathiire na mbere gūikara; itu rīkamīhumbīra ūtukū na rīkoonagwo rīhaana ta mwaki. ¹⁷ Hīndī ĩrīa yothe itu rīu rīeheraga kuuma harī hema ĩyo, andū a Isiraeli makoimagara magathiī; na rīrī, itu rīu rīarūgamīra handū, andū a Isiraeli makaamba hema ciao ho. ¹⁸ Jehova aathana-rī, andū a Isiraeli makoimagara magathiī, na aathana rīngī makaamba hema ciao. Hīndī ĩrīa yothe itu rīu rīaikara igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre, maikaraga o hau kambī. ¹⁹ Hīndī ĩrīa itu rīaikara igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre kahinda karaaya-rī, andū a Isiraeli magaathīkīra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rīu rīaikaraga igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre o matukū manini; no Jehova aathana makaamba hema, na ningī aathana, makoimagara magathiī. ²¹ Mahinda mamwe itu rīu rīaikaraga o kuuma hwaī-inī nginya rūciinī, na itu rīehera rūciinī-rī, makoimagara magathiī. Kana nī mūthenya kana nī ūtukū, hīndī o yothe itu rīu rīehera nao makoimagara magathiī. ²² Itu rīu rīngīaikarire igūrū rīa hema ĩyo mīthenya ĩrī, kana mweri, kana mwaka, andū a Isiraeli

maikaraga kũu kambĩ, na matingĩoimagarire mathiĩ, no itu rĩu rĩehera makoimagara magathiĩ. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana makoimagara magathiĩ. Maathĩkagĩra watho wa Jehova kũringana na ũrĩa aathaga Musa.

10

Tũrumbeta twa Betha

¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Thondeka tũrumbeta twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo gwĩtaga kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwĩta andũ moime kambĩ moimagare mathiĩ. ³ Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tweerĩ twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothe gĩkongana harĩwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁴ Angĩkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. ⁵ Rĩrĩa karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mĩhĩrĩga ĩrĩa ĩkarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo ũcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. ⁷ Nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no ti na mĩhuhĩre ta ĩyo ĩngĩ.

⁸ “Ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, nĩo marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Ũndũ ũcio ũtuĩke watho wa gũtũũrio nĩ inyuĩ na njiarwa iria igooka. ⁹ Rĩrĩa mũgũthiĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu kĩũmbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩria-rĩ, huhagai tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai wanyu nĩakamũririkana na amũhonokie kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁰ Ningĩ mahinda manyu ma gũkena, nĩmo ma ciathĩ cianyu iria njathane, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ ũndũ wa maruta ma njino na maruta ma ũiguano, na nĩmo magaatũka kĩririkano kĩanyu mbere ya Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai Wanyu.”

Andũ a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa ĩrĩ, itu nĩrĩehere kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Ũira. ¹² Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ wa Sinai magĩthiĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa hangĩ, o nginya rĩrĩa itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arĩ riita rĩa mbere, o ta ũrĩa Jehova aathite Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambĩ ya Juda nĩcio cioimagarire mbere, irũmĩrĩire bendera yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁵ Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶ nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. ¹⁷ Ningĩ Hema-ĩrĩa-Nyamũre ĩkĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa maamĩkuuaga, makiumagara.

¹⁸ Nacio ikundi cia kambĩ ya Rubeni ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩire bendera yao. Elizuru mũrũ wa Shedeuru nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁹ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, ²⁰ nake Eliasafu mũrũ wa Deueli nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. ²¹ Nao Akohathu makiumagara makuuĩte indo iria nyamũre. Hema-ĩrĩa-Nyamũre yarĩ ĩkorwo yaambĩtwo matanakinya.

²² Nacio ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Rubeni, irũmĩrĩire bendera yao. Elishama mũrũ wa Amihudu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ²³ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Manase, ²⁴ nake Abidani mũrũ wa Gideoni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Benjamini.

²⁵ Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani ikiumagara irĩ thuutha wa icio ĩngĩ ciothe, ikiumagara irũmĩrĩire bendera yao. Ahiezeri mũrũ wa Amishadai nĩwe

warĩ mũtongoria wao. ²⁶ Pagieli mũrũ wa Okirani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, ²⁷ nake Ahira mũrũ wa Enani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Nafitali. ²⁸ Ũguo nĩguo ikundi cia andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩire ikiumagara.

²⁹ Na rĩrĩ, Musa akĩira Hobabu mũrũ wa Reueli ũrĩa Mũmidiani ũrĩa warĩ mũthoni-we atĩrĩ, “Nĩtũroimagara tũthĩ kũrĩa Jehova aatwĩrĩre ũhoro wakuo atĩrĩ, ‘Nĩngamũhe kũndũ kũu.’ Ũka tũthĩ nawe, na nĩtũgũgwĩka maũndũ mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩire Isiraeli maũndũ mega.”

³⁰ Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ndigũũka; no ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ.”

³¹ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ndũgatũtĩge. Wee nĩũũĩ kũndũ kũrĩa tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-inĩ, na no ũtuĩke maitho maitũ. ³² Ũngĩtwarana na ithuĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagĩra kĩrĩa gĩothe kĩega Jehova arĩtũheaga.”

³³ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, magĩthĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ. Narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthĩ rĩmatongoretie mũthenya ĩyo ĩtatũ, nĩguo rĩkamacarĩrie handũ ha kũhurũka.

³⁴ Narĩo itu rĩa Jehova rĩakoragwo igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ.

³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa yothe ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoiga atĩrĩ, “Jehova, arahũka!

Thũ ciaku irohurunjũka;

thũ ciaku irokũũrĩra.”

³⁶ Hĩndĩ ĩrĩa rĩaigwo thĩ, akoiga atĩrĩ, “Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangĩtarĩka.”

11

Mwaki Kuuma kũrĩ Jehova

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩiguuo nĩ Jehova, na rĩrĩa aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara, naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũgĩakana gatagatĩ kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ.

² Rĩrĩa andũ acio maakaĩre Musa, Musa akĩhooya Jehova, naguo mwaki ũcio ũkĩhora.

³ Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova nĩwakanĩte gatagatĩ kao.

Tũmakia-arũme Tuumĩte kũrĩ Jehova

⁴ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarũmanĩrĩire nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrĩrĩria irio cia mũthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria kũrĩra, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! ⁵ Nĩtũkũrĩkana thamaki iria twarĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na marengi ma mũthemba mũthemba, na itũngũrũ cia mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu. ⁶ No rĩu, tũtirĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtirĩ kĩndũ o nakĩ tuonaga, tĩga o mana maya moiki!”

⁷ Mana macio maahaanaga ta mbegũ cia mũtĩ ũrĩa wĩtagwo korianda, na mũhianĩre wamo watariĩ ta bedola. ⁸ Andũ maathĩaga makamangania, magacooka makamathĩa na gĩthĩ kĩa moko, kana makamahũrĩra ndĩrĩ-inĩ na mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka tũmĩgate. Na maacamaga ta kĩndũ gĩthondeketwo na maguta ma mũtamaiyũ. ⁹ Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo.

¹⁰ Musa nĩaiguire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩra, o mũndũ arĩ mũromo-inĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakarĩre mũno makĩria, na Musa agĩthĩnĩka. ¹¹ Akĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩina ũyũ? Nĩ atĩa njĩkĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjigĩrĩre mũrĩgo wa andũ aya othe? ¹² Kaĩ arĩ nĩ ithe

wao? Kaĩ arĩ nĩ ndaamaciarire? Nĩ kĩĩ kĩratũma ũnjĩire ndĩmakuue na moko makwa, ta ũrĩa mũreri wa mwana akuuaga kaana ka rũkenge, ndĩmatware bũrũri ũrĩa werĩire maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa? ¹³ Ingĩruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga atĩrĩ, ‘Tũhe nyama tũrĩe!’ ¹⁴ Ndingĩhota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵ Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangĩko wakwa mwene.”

¹⁶ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũĩ atĩ nĩ atongoria na anene thĩinĩ wa andũ aya. Ũmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷ Nĩ na nĩ nĩngũikũrũka ngwarĩrie ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ naguo na ndĩmekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuage ũrĩ wiki.

¹⁸ “Ningĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ, mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũiguire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!” Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcirĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, mũtigũcirĩa o mũthenya ũmwe, kana mũthenya ĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmi, kana mũthenya mĩrongo ĩrĩ, ²⁰ no mũgũcirĩa mweri mũgima, o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcinyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire tuume bũrũri wa Misiri?” ’ ’ ”

²¹ No Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgima!’ ²² Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigne? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigne?”

²³ Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩũnyiihĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte nĩũkahingio kana ndũkahingio.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuma nja, akĩĩra andũ acio ũrĩa Jehova oigĩte. Nake agĩcookeria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marigiicĩrie Hema ĩyo. ²⁵ Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩinĩ wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩinĩ wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ĩngĩ.

²⁶ No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatigĩtwo kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwo hamwe na athuuri acio angĩ no matiathiĩte Hema-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷ Mwanake ũmwe agĩteng’era akĩĩra Musa atĩrĩ, “Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu kambĩ.”

²⁸ Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Musa, mwathi wakwa, makaanie!”

²⁹ No Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũigua ũiru nĩ ũndũ wakwa? Nĩ ingĩenda andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabii, na atĩ Jehova amekĩre Roho wake!”

³⁰ Thuutha ũcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ.

³¹ Na rĩrĩ, rũhuho rũkiuma harĩ Jehova, rũkĩrehe tũmakia-arũme kuuma iria-inĩ. Rũgĩtũgũithia tũthiũrũrũkĩrie mĩena yothe ya kambĩ buti ithatũ kuuma thĩ, handũ ha itĩina rĩa rũgendo rwa mũthenya mũgima mbarĩ ciothe. ³² Mũthenya ũcio wothe na ũtukũ, na mũthenya ũcio ũngĩ wothe, andũ acio makiumagara makĩũngania tũmakia-arũme. Gũtirĩ mũndũ wonganirie thuutha wa homeri ikũmi.* Ningĩ magĩtwanĩka gũthiũrũrũkĩria kambĩ yothe. ³³ No rĩrĩ, rĩrĩa nyama icio ciarĩ tũnua-inĩ twao, o na itarĩ ndanuke-rĩ, marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ acio,

* 11:32 nĩ ta kilo 2,200

akĩmahũũra na mũthiro mũnene. ³⁴ Tondũ ũcio handũ hau hagĩtwo Kibirothu-Hataava, nĩ ũndũ hau nĩho maathikire andũ arĩa maaiguĩte thuti ya irio ingĩ.

³⁵ Kuuma Kibirothu-Hataava, andũ acio nĩmathiire rũgendo, magĩkina Hazerothu, magĩkara kuo.

12

Miriamu na Harũni Gũkararia Musa

¹ Nao Miriamu na Harũni magĩtetia Musa, nĩ ũndũ wa mũtumia wake Mũkushi, nĩgũkorwo Musa nĩ ahikĩtie Mũkushi. ² Ningĩ nao mooragia atĩrĩ, “Anga Jehova angĩaria o na Musa wiki? Githĩ o na ithuĩ to atwarĩrie?” Nake Jehova akĩigua ndeto icio.

³ (Na rĩrĩ, Musa aarĩ mũndũ mwĩnyiihia mũno, mwĩnyiihia gũkĩra andũ arĩa angĩ othe gũkũ thĩ).

⁴ O rĩmwe Jehova akĩira Musa na Harũni na Miriamu atĩrĩ, “Inyuĩ atatũ umai mũũke Hema-inĩ ĩyo-ya-Gũtũnganwo.” Nĩ ũndũ ũcio othe atatũ makiuma magĩthĩ ho.

⁵ Ningĩ Jehova agĩkũrũka arĩ thĩnĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema ĩyo, na agĩta Harũni na Miriamu. Na eerĩ magĩthiathia harĩ we, ⁶ nake akĩmeera atĩrĩ, “Thikĩrĩriai ciugo ciakwa:

“Rĩria mũnabii wa Jehova arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu-rĩ,
nĩ nĩndĩmwĩguũragĩria na cioneki,
na ngamwarĩria na irooto.

⁷ No ha ũhoru wa Musa ndungata yakwa ndiĩkaga ũguo;
we nĩ mwĩhokeku thĩnĩ wa nyũmba yakwa yothe.

⁸ Musa-rĩ, twaranagĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ,
tũkaaranĩria ũhoru mũtaũku,
na ndimwaragĩria na thimo;
na nĩwe wonaga ũria Jehova atariĩ.

Nĩ kĩ kĩgiririe mwĩtigĩre gũtetia Musa ndungata yakwa?”

⁹ Nake Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wao, agĩthĩ akĩmatiga.

¹⁰ Rĩria itu rĩu rĩherire igũrũ rĩa Hema ĩyo, Miriamu agĩkorwo aarũgamĩte o ro hau, arĩ na mangũ, akerũha o ta ira. Nake Harũni ehũgũra akĩona atĩ Miriamu aarĩ na mangũ; ¹¹ nake akĩira Musa atĩrĩ, “Ndagũthaitha, mwathi wakwa, ndũgatũrũithĩrie wĩhia ũcio twĩkite na ũrimũ. ¹² Ndũkareke ahaane ta kĩhuno kiumĩte nda ya nyina mwĩrĩ wakĩo ũbuthĩte mwena ũmwe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, ndagũthaitha, mũhonia!”

¹⁴ Nake Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Korwo ithe nĩamũtuĩrĩre mata ũthiũ-rĩ, githĩ ndangĩaikarire na thoni matukũ mũgwanja? Mũhingĩrĩriei na kũu nja ya kambĩ matukũ mũgwanja; na thuutha ũcio no acookio kambĩ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Miriamu akĩhingĩrĩrio na kũu nja ya kambĩ ĩyo matukũ mũgwanja, nao andũ acio angĩ matiathiire na mbere na rũgendo nginya rĩria Miriamu aacookirio kambĩ.

¹⁶ Thuutha ũcio, andũ acio a Isiraeli makiuma Hazerothu magĩthĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Parani.

13

Gũthigaana Kaanani

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Tũma arũme amwe mathĩ magathigaane bũrũri wa Kaanani, ũria ngũhe andũ a Isiraeli. Tũma mũtongoria ũmwe wao, kuuma o mũhĩrĩga o mũhĩrĩga wa maithe mao.”

³ Nake Musa agĩathĩkĩra watho wa Jehova, na agĩtũma andũ acio kuuma Werũ wa Parani. Andũ acio othe maarĩ atongoria a andũ a Isiraeli. ⁴ Maya nĩmo marĩitwa ma atongoria acio:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, aarĩ Shama mũrũ wa Zakuri;

⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, aarĩ Shafati mũrũ wa Hori;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, aarĩ Kalebu mũrũ wa Jefune;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, aarĩ Igali mũrũ wa Jusufu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu, aarĩ Hoshea mũrũ wa Nuni;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, aarĩ Paliti mũrũ wa Rafu;

¹⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Zebulun, aarĩ Gadieli mũrũ wa Sodi;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Manase (na nĩguo mũhĩrĩga wa Jusufu), aarĩ Gadi mũrũ wa Susi;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, aarĩ Amieli mũrũ wa Gemali;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, aarĩ Sethuri mũrũ wa Mikaeli;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, aarĩ Nahabi mũrũ wa Vofisi;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, aarĩ Geueli mũrũ wa Maki.

¹⁶ Macio nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa Musa aatũmire magathigaane bũrũri ũcio. Nake Musa akĩgarũra rĩitwa rĩa Hoshea mũrũ wa Nuni akĩmũtua Joshua.

¹⁷ Rĩrĩa Musa aatũmire andũ acio magathigaane bũrũri wa Kaanani, aameerire atĩrĩ, “Ambatai mũtuĩkanĩrie Negevu, mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. ¹⁸ Tuĩriai bũrũri ũcio ũrĩa ũtariĩ, muone kana andũ akuo marĩ na hinya kana matirĩ hinya, o na kana nĩ aingĩ kana nĩ anini. ¹⁹ Ningĩ mũmenye bũrũri ũcio matũũraga ũhaana atĩa? Nĩ mwega kana nĩ mũũru? Matũũraga matũũra ma mũthemba ũrĩkũ? Nĩ mairigĩre na thingo cia hinya kana ti mairigĩre? ²⁰ Tĩiri wakuo ũtariĩ atĩa? Nĩ mũnoru kana nĩ mũhĩnju? Kũrĩ mĩti kana gũtirĩ? Geriai mũno mũrehe maciaro mamwe ma bũrũri ũcio.” (Hĩndĩ iyo nĩguo mũthabibũ yaambagĩrĩa kwĩrua.)

²¹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthigaana bũrũri ũcio kuuma Werũ wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matuĩkanĩirie Negevu na magĩkinya Hebironi kũrĩa Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatũũraga. (Itũũra rĩa Hebironi rĩakĩtwo mĩaka mũgwanja mbere ya itũũra rĩa Zoani gwakwo bũrũri-inĩ wa Misiri.) ²³ Rĩrĩa maakinyire Kĩanda gĩa Eshikoli, magĩtema rũhonge rwarĩ na kĩmanjĩka kĩmwe gĩa thabibũ. Andũ eerĩ ao makĩrũkuuanĩra na mũtĩ, hamwe na makomamanga mamwe, na ngũyũ. ²⁴ Naho handũ hau hagĩtwo Kĩanda gĩa Eshikoli nĩ ũndũ wa kĩmanjĩka kũ gĩa thabibũ kĩrĩa andũ a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukũ mĩrongo ĩna mathira magĩcooka kuuma gũthigaana bũrũri ũcio.

Gũcookia Ũhoru wa Ũthigaani

²⁶ Nao magĩcooka kũrĩ Musa, na Harũni na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũu Kadeshi o kũu Werũ-inĩ wa Parani. Kũu makĩhe Musa na Harũni, na kĩũngano gĩothe ũhoru ũcio na makĩmoonia maciaro ma bũrũri ũcio. ²⁷ Makĩhe Musa ũhoru ũyũ: “Nĩtwaatonyire bũrũri ũrĩa watũtũmire, naguo nĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ! Maya nĩmo maciaro maguo. ²⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa matũũraga kũu marĩ hinya, na matũũra mao nĩmairigĩre na thingo cia hinya, na nĩ manene mũno. O na ningĩ nĩtuonire njiaro cia Anaki kuo. ²⁹ Aamaleki matũũraga kũu Negevu; Ahiti, na Ajebusi, na Aamori matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma; Akaanani nao matũũraga ndwere-inĩ cia iria na hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agĩkiria andũ acio o hau mbere ya Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩtwagĩrĩrwo nĩ kwambata tũthĩ twĩnyiitĩre bũrũri ũcio, nĩ ũndũ no tũhote gwĩka ũguo.”

³¹ No andũ arĩa maambatĩte nake makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩtharĩkĩra andũ acio, marĩ na hinya gũtũkĩra.” ³² Nao makĩhunja ũhoro mũũru kũrĩ andũ a Isiraeli ũkonĩ bũrũri ũcio maathigaanĩte. Makiuga atĩrĩ, “Bũrũri ũcio tũrathigaanire nĩ bũrũri ũgũtambuura andũ arĩa matũũraga kuo ũkamaniina biũ. Andũ arĩa othe tuonire kuo nĩ anene mũno. ³³ Nĩtuonire Anefilĩ kuo (njiaro cia Anaki, a kĩruka kĩa Anefilĩ). Tweyonaga tũhaana ta ndaahi, o nao moonaga tũhaana o ta cio.”

14

Andũ Kũrema

¹ Ũtukũ ũcio andũ othe a kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli makĩrĩra maanĩrĩre na mũgambo mũnene. ² Andũ acio othe a Isiraeli makĩnuguna nĩ ũndũ wa Musa na Harũni, na kĩũngano kũ gĩothe gĩkĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo twakuĩrĩre Misiri! Kana werũ-inĩ ũyũ! ³ Nĩ kĩ gĩgũtũma Jehova atũrehe bũrũri ũyũ atũrekererie tũũragwo na rũhiũ rwa njora? Atumia aitũ na ciana ciitũ megũtuĩka a gũtahwo. Githĩ wega ti tũcooke bũrũri wa Misiri?” ⁴ Nao makĩrĩrana mũndũ na ũrĩa ũngĩ atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ tũthuure mũtongoria tũcooke bũrũri wa Misiri.”

⁵ Hĩndĩ iyo Musa na Harũni makĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kĩũngano kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩagomanĩte hau. ⁶ Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebu mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiite gũthigaana bũrũri ũcio magĩtembũranga nguociao.* ⁷ Makĩra kũũngano kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Bũrũri ũrĩa twatuĩkanĩrie na tũkũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. ⁸ Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonye bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrite bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩegũtũhe guo ũtuĩke witũ. ⁹ No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigetigĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgitĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametigĩre.”

¹⁰ No kũũngano kũ gĩothe gĩkĩaria ũhoro wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ iyo riiri wa Jehova ũkĩumĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. ¹¹ Nake Jehova akĩũria Musa atĩrĩ, “Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtikia nginya-rĩ, o na ningĩte ciana nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? ¹² Nĩngũmahũũra na mũthiro ndĩmaniine, no wee ngũgũtua rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra.”

¹³ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoro ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makiuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. ¹⁴ Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoro ũcio. Nĩmaiguĩte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu rĩaku rĩikaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiiaaga mbere yao thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ. ¹⁵ ũngĩũruga andũ aya othe o ro rĩmwe-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoro ũyũ waku nĩikoiga atĩrĩ, ¹⁶ ‘Jehova nĩaremĩrwo nĩgũkinyia andũ aya bũrũri ũrĩa aamerĩre na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooragĩra werũ-inĩ.’

¹⁷ “Na rĩrĩ, hinya wa Mwathani ũrokĩonekana o ta ũrĩa ugĩte, atĩrĩ: ¹⁸ ‘Jehova ndahiũhaga kũrakara, aiyũritwo nĩ wendo, na nĩohanagĩra mehia na ũremi. No ndaagaga kũherithia mũndũ ũrĩa wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe nginya rũciarwo rwa gatatũ na rwa kana.’ ¹⁹ Kũringana na wendo waku

* **14:6** Gũtarũranga nguociao yarĩ njira ya gũcakaya kana kuonania marakara.

mūnene-rī, ohera andū aya mehia mao, o ta ūrīa wanamarekera kuuma hīndī ĩrīa moimire būrūri wa Misiri nginya rīu.”

²⁰ Jehova akīmūcookeria atīrī, “Nī ndamarekera o ta ūguo woria. ²¹ No rīrī, ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūruga muoyo, na ti-itherū o ta ūrīa riiri wa Jehova ūiyūrīte thī yothe-rī, ²² gūtīrī o na ūmwe wa andū arīa moonire riiri wakwa na ciama iria ndaringīire kūu būrūri wa Misiri o na gūkū werū-inī, no makīnemerera na makīnengeria maita ikūmi-rī, ²³ gūtīrī o na ūmwe wa acio ūkoona būrūri ūcio nderīire maithe mao ma tene na mwīhītwa. Gūtīrī o na ūmwe wao wa arīa manyararīte ūkaawona. ²⁴ No tondū ndungata yakwa Kalebu arī na roho wa mūthemba ūngī na nīanūmagīrīra na ngoro yake yothe, nīngamūtwarā būrūri ūcio aathiite, nacio njiaro ciake nīkaūgaya. ²⁵ Na tondū andū a Amaleki na a Kaanani matūūruga cianda-inī-rī, rokai kūgarūrūka mumagare mūrorete na werū-inī, mūthīi na njīra ya Iria Itune.”

²⁶ Nake Jehova akīira Musa na Harūni atīrī: ²⁷ “Nī nginya hīndī ĩrīkū kīrīndī gīkī kīaganu gīgūtūūra kīnugunagīra? Nīnjiguīte mateta ma anugunīki aya a Isiraeli. ²⁸ Nī ūndū ūcio meere atīrī, ‘Jehova ekuuga ūū: Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūruga muoyo-rī, nī ngūmwīka o maūndū macio njiguīte mūkīaria. ²⁹ Ciimba cianyu ikaagūa werū-inī ūyū, inyuī arīa othe mūrī na ūkūrū wa mīaka mīrongo ĩrī na makīria arīa mwaterirwo hīndī ya itarana na arīa manugunīte nī ūndū wakwa. ³⁰ Gūtīrī o na ūmwe wanyu ūgatoonya būrūri ūcio ndehītire nyambararītie guoko atī nīūgatuīka wanyu, tīga o Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni. ³¹ No ha ūhorō wa ciana cianyu iria mwoigire atī nī igaatahwo-rī, nīngamakinyia kuo makenagīre būrūri ūcio mūregete. ³² No inyuī-rī, ciimba cianyu ikaagūa werū-inī ūyū. ³³ Ciana cianyu igūtūika arīithi gūkū werū-inī mīaka mīrongo ĩna, igīthīnīkaga nī ūndū wa kwaga kwīhokeka kwanyu, nginya rīrīa kīimba kīanyu kīa mūthia gīkaagūa werū-inī. ³⁴ Mīaka mīrongo ĩna, o mwaka ūmwe ūrūgamīrīire mūthenya ūmwe wa mīthenya mīrongo ĩna ĩrīa mwathigaanire būrūri ūcio, mīaka ĩyo nīyo mūgaathīnīka nī ūndū wa mehia manyu, na mūmenye ūūru wa gūūkīrīrwo nī nī.’ ³⁵ Nīi Jehova nī nīi njarītie, na ti-itherū nīngeeka maūndū macio kūrī kīrīndī gīkī gīothe kīaganu, kīrīa gūcookanīrīrie hamwe kīnjūkīrīre. Gīgaathīrīra werū-inī ūyū; gūkū nīkuo gīgaakuīra.”

³⁶ Nī ūndū ūcio, andū arīa Musa aatūmīte magathigaane būrūri ūcio wa Kaanani, o acio macookire na magītūma kīrīndī gīothe kīnugunīre Musa nīkūmemerekia ūhorō mūūru wa būrūri ūcio, ³⁷ andū acio mamemerekirie ūhorō ūcio mūūru wa būrūri ūcio makīhūūrwo na mūthiro, magīkuīra hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harī andū arīa maathiite gūthigaana būrūri ūcio, no Joshua mūrū wa Nuni, na Kalebu mūrū wa Jefune maatigarire.

³⁹ Rīrīa Musa aaheire andū othe a Isiraeli ūhorō ūcio, makīgirīka mūno. ⁴⁰ Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene makīambata marorete būrūri ūrīa ūrī ĩrīma. Makiuga atīrī, “Nītwīhītīe, nītūkwambata tūthīi nginya kūrīa Jehova aatwīrīre.”

⁴¹ No Musa akīmooria atīrī, “Mūrarempera watho wa Jehova nīkī? Ūndū ūyū ndūngīgaacīra! ⁴² Mūtīkambate tondū Jehova ndarī hamwe na inyuī. Nīmūkūhootwo nī thū cianyu, ⁴³ nīgūkorwo andū a Amaleki na Akaanani nīmakarūa na inyuī kūu. Nī ūndū nī mūhutatīire Jehova, nake ndegūkorwo hamwe na inyuī, na nīmūkūūrāgwo na rūhiū rwa njora.”

⁴⁴ No rīrī, nī ūndū wa mwīro wao, makīambata marorete būrūri ūrīa ūrī ĩrīma o na gūkorwo Musa ndoimire kambī o na kana ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkiuma kambī. ⁴⁵ No rīrī, andū a Amaleki na Akaanani arīa maatūūruga būrūri ūcio ūrī ĩrīma, magīkūrūka, makīmatarīkīra, na makīmahūūra mamaikūrūkitīe o nginya Horoma.

15

Maruta ma Mithemba Mithemba

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Thuutha wa gũtoonya bũrũri ũrĩa ngũmũhe ũtuĩke mũciĩ wanyu, ³ na mũrutĩre Jehova maruta ma njino kuuma rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, matuĩke mũtararĩko wa gũkenia Jehova, marĩ maruta ma njino, kana magongona, nĩ ũndũ wa mũihĩtwa ya mwanya, kana maruta ma kwĩyendera kana maruta ma ciathĩ-rĩ, ⁴ ũrĩa ũrĩrehaga iruta rĩake, arĩrutagĩra Jehova iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe† ya maguta. ⁵ Harĩ o gatũrũme ka iruta rĩa njino kana igongona, haaragĩria gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo.

⁶ “ ‘Igongona rĩa ndũrũme-rĩ, haarĩria igongona rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe§ ya maguta, ⁷ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Rĩrutei rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova.

⁸ “ ‘Rĩrĩa mũkũhaarĩria gategwa nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino kana igongona, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wa mwanya kana iruta rĩa ũiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, ⁹ rehagai hamwe na ndegwa ĩyo iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na nuthu ya hini ĩmwe† ya maguta. ¹⁰ O na ningĩ rehagai nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Narĩo igongona rĩu rĩgatuĩka iruta rĩa njino rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹¹ Ndegwa kana ndũrũme o yothe, kana gatũrũme kana koori o gothe, irĩhaaragĩrio o ro ũguo. ¹² ĩkagai ũguo harĩ o ĩmwe yacio ya iria ciothe mũrĩharagĩria.

¹³ “ ‘Mũndũ wothe ũciarĩrwo kwanyu no nginya ekage maũndũ macio ũguo rĩrĩa arĩrehaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁴ Nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka, rĩrĩa rĩothe mũgeni kana mũndũ ũngĩ o wothe ũtũũranĩtie na inyuĩ arĩrutaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova-rĩ, no nginya ekage o ta ũrĩa inyuĩ mwĩkaga. ¹⁵ Kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩrĩkoragwo na watho o ũmwe wanyu na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ; ũyũ nĩ watho wa gũtũũra nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka. Inyuĩ na mũgeni mũrĩkoragwo mũrĩ o ũndũ ũmwe maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁶ Mawatho mamwe na mwathanĩre ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ inyuĩ na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ.’ ”

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgatoonya bũrũri ũrĩa ndĩramũtwara, ¹⁹ na mũrĩe irio cia bũrũri ũcio, heanai ĩmwe ciacio irĩ iruta harĩ Jehova. ²⁰ Nĩ mũkaaruta tũmĩgate kuuma mũtu-inĩ wanyu ũrĩa mũgaathĩa rĩa mbere na mũtũheane tũrĩ iruta kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. ²¹ Nĩmũkaheanaga iruta rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũgathĩa rĩa mbere kũrĩ Jehova njiarwa-inĩ cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nĩ ũndũ wa Mehia Matarĩ ma Rũtũrĩko

²² “ ‘Na rĩrĩ, mũngĩkaaga kũrũmĩrĩra rĩathani o na rĩmwe rĩa maya Jehova aaheire Musa mũtekwenda-rĩ, ²³ rĩathani o rĩothe Jehova aamũheire na kanua ka Musa kuuma mũthenya ũrĩa Jehova aamaheanire na kũrũmĩrĩra nginya njiarwa iria igooka, ²⁴ na ũndũ ũcio ũngĩkorwo wĩkĩtwo mũtekwenda, kĩrĩndĩ gĩtekũmenya ũhoru ũcio, hĩndĩ ĩyo kĩrĩndĩ gĩothe nĩgĩkaruta gategwa gatuĩke igongona rĩa njino rĩna mũtararĩko wa gũkenia Jehova, hamwe na maruta ma mũtu na ma kũnyuuo, marĩa matuĩtwo, na thenge ya igongona rĩa kũhoroheria mehia. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria kĩrĩndĩ kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, na nĩmakarekerwo,

* 15:4 nĩ ta kilo 2 † 15:4 nĩ ta lita 1 ‡ 15:6 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) § 15:6 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25) * 15:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 15:9 nĩ ta lita 2

nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndwarĩ wa rŭtŭrĩko, na nĩ ũndũ wa kŭrutĩra Jehova iruta rĩa gŭcinwo na mwaki rĩa mahĩtia mao, na iruta rĩa kŭhoroherio mehia. ²⁶ Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao nĩmakarekerwo, nĩ ũndũ andũ othe mehĩtie matekwenda.

²⁷ “No kŭngĩkorwo no mŭndũ ũmwe wĩhĩtie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ũmwe ka igongona rĩa kŭhoroherio mehia. ²⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mŭndũ ũcio wĩhĩtie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarĩkia kŭhoroherio, nĩakarekerwo. ²⁹ Watho o ro ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ mŭndũ o wothe ũkehia atekwenda, arĩ Mũisiraeli ũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mŭgeni.

³⁰ “No mŭndũ ũrĩa ũkehia na rŭtŭrĩko akĩendaga, arĩ wa gŭciarĩrwo kwanyu kana arĩ mŭgeni, ũcio nĩarumĩte Jehova, na mŭndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kŭrĩ andũ ao. ³¹ Nĩ ũndũ nĩ amenete kiugo kĩa Jehova na akoina maathani make, mŭndũ ũcio ti-itherũ no nginya aingatwo biũ naguo wĩhia wake nĩũkamũcokerera.’ ”

Mũthũkia wa Thabatũ Kũũragwo

³² Hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maarĩ werũ-inĩ, kŭrĩ mŭndũ wonirwo akiuna ngũ mũthenya wa Thabatũ. ³³ Arĩa maamuonire akiuna ngũ makĩmŭtwara kŭrĩ Musa na Harũni, o na kŭrĩ kŭũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli, ³⁴ na makĩmũhingĩra nĩ ũndũ gũtiamenyekaga ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ³⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Mŭndũ ũcio no nginya akue. Kŭũngano gĩothe kĩa Isiraeli no nginya kĩmũhũũre na mahiga nyuguto nja ya kambĩ.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio kŭũngano kũ gĩkĩmŭtwara nja ya kambĩ gĩkĩmũhũũra na mahiga nyuguto agĩkua, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ciohe cia Ndigi Nguo-inĩ

³⁷ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁸ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Njarwa-inĩ ciothe iria igooka, nĩmũgatumagĩrĩra ciohe cia ndigi koine-inĩ ka nguo cianyu, o kiohe gĩkohererwo na rŭrigi rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nĩcio mŭrĩroraga nĩguo mŭririkanage maathani mothe ma Jehova, nĩguo mũmathĩkagĩre, mŭtikanahũũre ũmaraya na ũndũ wa kŭrũmĩrĩra merirĩria na ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Ningĩ nĩmũkaririkanaga gwathĩkagĩra maathani makwa mothe na mŭtuĩke andũ mamũrĩrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bŭrũri wa Misiri nĩguo nduĩke Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

16

Kora na Dathani na Abiramu

¹ Na rĩrĩ, Kora mŭrũ wa Iziharu, mŭrũ wa Kohathu, ũrĩa warĩ mŭrũ wa Lawi, marĩ na andũ amwe a mŭhĩrĩga wa Rubeni nĩo Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu, na Oni mŭrũ wa Pelethu, magĩtuĩka a kŭng’athia. ² Nao magĩũkĩrĩra Musa. Hamwe nao haarĩ arũme a Isiraeli 250, atongoria mooĩkaine a kĩrĩndĩ kũ arĩa maathuurĩtwo marĩ a kĩaama. ³ Nao magĩũka marĩ gĩkundi makararie Musa na Harũni, makĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmwĩtũgĩrĩtie mŭno! Kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe nĩ gĩtheru, mŭndũ o mŭndũ, nake Jehova arĩ hamwe nao. Nĩ kĩ gĩtũmĩte mwĩtũgĩrie igũrũ rĩa kŭũngano gĩkĩ kĩa Jehova?”

⁴ Rĩrĩa Musa aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa, agĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁵ Ningĩ agĩcooka akĩra Kora na arũmĩrĩri ake othe atĩrĩ: “Rũciinĩ, Jehova nĩakonania nũũ wake na nũũ mũtheru, na nĩakareka mŭndũ ũcio amũkuhĩrĩrie. Mŭndũ ũrĩa agaathuura, ũcio nĩwe akaareka amũkuhĩrĩrie. ⁶ Wee Kora na arũmĩrĩri aku othe, ũũ nĩguo mũgeeka: mũkoya ngĩo cia gŭcinĩra ũbumba, ⁷ na rŭciũ mũciĩkĩre mwaki na ũbumba mŭrĩ mbere ya Jehova. Mŭndũ ũrĩa Jehova agaathuura-rĩ, ũcio agaatuĩka nĩwe mũtheru. Inyuĩ Alawii nĩmwĩtũgĩrĩtie mŭno!”

⁸ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! ⁹ Anga mūtiganĩire nĩ Ngai wa Isiraeli kũmwamũrania na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, akamũrehe hakuhĩ nake nĩgeetha mũrutage wĩra hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Jehova, na mũrũgamage mbere ya kĩrĩndĩ mũgĩtungatagĩre? ¹⁰ Inyuĩ hamwe na Alawii othe a thiritũ yanyu nĩamũrehe hakuhĩ nake, no rĩu mũrageria kuoya wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai o naguo. ¹¹ Wee na arũmĩrĩri aku othe mũnganĩte hamwe mũũkĩrĩre Jehova. Harũni nũũ atĩ nĩguo mũnugune nĩ ũndũ wake?”

¹² Musa agĩcooka agĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tũtigũũka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũuragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũura andũ aya maitho ũmaheenie? Aca, tũtigũũka!”

¹⁵ Nake Musa akĩrakara mũno, akĩira Jehova atĩrĩ, “Ndũgetĩkĩre maruta mao. Nĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩtĩrie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuĩ mũrehe ngĩo cianyu.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgamania mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩrĩa Kora aarĩkirie gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni marũngĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra kĩũngano kũ gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũranie na kĩũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩngũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kaĩ ũngĩrakarĩra kĩũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ ĩrĩa arĩ o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kĩũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. ²⁶ Nake agĩkaania kĩũngano kũ, agĩkĩira atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩeherera hema icio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmĩte njĩke maũndũ maya mothe, na atĩ rĩtiarĩ ithugunda rĩakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmĩte. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo ĩmamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothe, thĩ ĩgĩatũka hau maarĩ. ³² Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria, hamwe na andũ ao na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magĩkũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thĩ ĩkĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio kĩrĩndĩ-inĩ kũ. ³⁴ Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩa, andũ othe a Isiraeli arĩa maamarigicĩirie makĩũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “O na ithuĩ thĩ nĩgũtũmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250 arĩa maarehete ũbumba.

³⁶ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ³⁷ “Ĩra Eleazaru mūrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, oe ngĩo icio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau irahĩira, na ahurunje makara macio handũ haraaya, nĩ ũndũ ngĩo icio nĩ nyamũre, ³⁸ ngĩo icio cia andũ acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo icio nĩturwo ituĩke mabati ma kũhumbĩra kĩgongona, nĩ ũndũ nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuĩka nyamũre. Nacio nĩ ituĩke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo icio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maacinĩtwo, nake agĩciturithia ituĩke cia kũhumbĩra kĩgongona, ⁴⁰ agĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩrĩre Musa. Ũndũ ũyũ warĩ wa kũririkania andũ a Isiraeli atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ, tiga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩrĩrwo nĩ gũũka gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora na arũmĩrĩri ake.

⁴¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũragĩte andũ a Jehova.”

⁴² Na rĩrĩa kĩũngano kũ gĩecookanĩrĩrie gĩũkĩrĩre Musa na Harũni, o na gĩkĩerekera na kũrĩa Hema-ya-Gũtũnganwo yarĩ-rĩ, o rĩmwe itu rĩkĩhumbĩra hema ĩyo, naguo riiri wa Jehova ũkĩonekana. ⁴³ Nao Musa na Harũni magĩthĩi hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Ehererai mume kĩũngano-inĩ gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.” No-o makĩgũithia thĩ, na magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

⁴⁶ Ningĩ Musa akĩira Harũni atĩrĩ, “Oya rũgĩo rwaku ũrwĩkĩre ũbumba hamwe na mwaki wa kuuma kĩgongona-inĩ, na ũthĩ narua kĩũngano-inĩ kũ ũkĩhoroherie. Mang’ũrĩ moimĩte kũrĩ Jehova; mũthiro nĩwambĩrĩrie kũmaniina.” ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩka o ta ũrĩa Musa aamwĩrĩre, agĩteng’era agĩtoonya thĩinĩ wa kĩũngano kũ. Mũthiro nĩwarĩkĩtie kwambĩrĩria thĩinĩ wa andũ, no Harũni akĩruta ũbumba akĩmahoroheria. ⁴⁸ Akĩrũgama gatagatĩ ka andũ arĩa maarĩ muoyo na arĩa maakuĩte, naguo mũthiro ũgĩthira. ⁴⁹ No andũ 14,700 magĩkua nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio, kuonganĩrĩria na andũ arĩa maakuĩte nĩ ũndũ wa Kora. ⁵⁰ Thuutha ũcio Harũni agĩcooka kũrĩ Musa itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, tondũ mũthiro ũcio nĩwathirĩte.

17

Rũthanju rwa Harũni Gũthundũka

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, wĩtie thanju ikũmi na igĩrĩ, rũmwe kuuma kũrĩ o mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya maithe mao. Andĩka rĩitwa rĩa o mũndũ rũthanju-inĩ rwake. ³ Rũthanju rwa Lawi ũrwandĩke rĩitwa rĩa Harũni, nĩ ũndũ no nginya kũgĩe na rũthanju rũmwe rwa mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene. ⁴ Igaai thanju icio thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, harĩa ndũnganaga nawe. ⁵ Rũthanju rwa mũndũ ũrĩa nĩ ngaathuura nĩrũgũthundũka, na nĩ ndĩyehererie kũnuguna gũkũ ũnugunagĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ andũ a Isiraeli.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao atongoria ao makĩmũnengera thanju ikũmi na igĩrĩ, o rũmwe kuuma mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene, naruo rũthanju rwa Harũni rwarĩ hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akĩiga thanju icio mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Ũira.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, Musa agĩtoonya thĩinĩ wa Hema-ya-Ũira akĩona atĩ rũthanju rwa Harũni, rũrĩa rwarũgamĩrĩre nyũmba ya Lawi, to gũthundũra rwathundũrĩte, no nĩ rwathuunĩte rũkaruta kĩro, na rũgaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akĩruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agĩciiga mbere ya andũ a Isiraeli othe. Nao magĩcirora, o mũndũ akĩoya rũthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Cookia rūthanju rwa Harũni hau mbere ya Ithandũkũ rĩa Ūira, rūigwo rūrĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ acio aremi. Ũndũ ũyũ nĩguo ũkaaniina kũnuguna kwao kũrĩ nĩ, nĩgeetha matigakue.” ¹¹ Nake Musa agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

¹² Andũ a Isiraeli makĩira Musa atĩrĩ, “Nĩtũgũkua! Ithuothe nĩtũũrĩte! ¹³ Mũndũ o wothe o na ũngĩkuhĩrĩria Hema-ĩyo-Nyamũre ya Jehova nĩegũkua. Kaĩ tũgũgĩkua ithuothe?”

18

Mawĩra ma Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

¹ Nake Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, “Wee, na ariũ aku, na andũ a nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mũricookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩkwo makoniĩ handũ-harĩa-haamũre, na wee na ariũ aku inyuĩ nĩ inyuĩ mũricookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa mangĩkwo makoniĩ wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. ² Rehe Alawii a mbarĩ yanyu, a mũhĩrĩga wa maithe manyu, nĩguo manyiitane na inyuĩ na mamũteithagĩrĩrie rĩrĩa wee na ariũ aku mũgũtungata mbere ya Hema-ya-Ūira. ³ Acio nĩwe marĩathĩkagĩra na marutage wĩra wothe wa Hema ĩyo, no matikanakuhĩrĩrie indo cia handũ hau haamũre kana kĩgongona, kana wee hamwe nao mũkue. ⁴ Marĩrutithanagia wĩra na inyuĩ na mamenyagĩrĩre Hema-ya-Gũtũnganwo, marutage wĩra wothe wa Hema ĩyo na gũtikagĩe na mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria harĩa mũrĩ.

⁵ “Nĩ wĩra wanyu kũmenyerera handũ hau haamũre o na kĩgongona, nĩguo mang’ũrĩ ma Jehova matikanakinyĩre andũ a Isiraeli rĩngĩ. ⁶ Nĩ mwene nĩthuurĩte Alawii athiritũ anyu kuuma thĩnĩ wa andũ a Isiraeli matũike kĩheo kĩanyu, maamũrĩrwo Jehova nĩguo marutage wĩra wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁷ No rĩrĩ, no wee na ariũ aku mũrĩtungataga ta athĩnjĩri-Ngai maũndũ-inĩ mothe ma kĩgongona, na mũtungatage o na mwena ũcio ũngĩ wa gĩtambaya kũu gĩa kũhakania. Nĩ nĩndamũhe ũtungata wa ũthĩnjĩri-Ngai ta kĩheo. Mũndũ ũngĩ o wothe ũngĩkuhĩrĩria handũ hau haamũre no nginya ooragwo.”

Maruta nĩ ũndũ wa Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

⁸ Ningĩ Jehova akĩira Harũni atĩrĩ, “Nĩ mwene nĩngũtuĩte mũmenyereri wa maruta marĩa ndehagĩrwo; maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩndutagĩra nĩ ndakũhe wee na ariũ aku matũike gĩcunjĩ gĩaku na rūgai rwaku rwa mahinda mothe.* ⁹ Wee ũrĩheagwo gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa maamũre mũno marĩa matarĩ ma gũcinwo na mwaki. Kuuma kũrĩ iheo ciothe iria andũ a Isiraeli marĩndutagĩra irĩ maruta maamũre mũno, marĩ ma mũtu, kana ma kũhoroherio mehia, kana maruta ma mahĩtia, gĩcunjĩ kũu nĩ gĩaku na ciana ciaku. ¹⁰ Rĩaga gĩcunjĩ kũu ta kĩndũ kĩamũre mũno; mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba yaku nĩagakĩrĩaga. Wee no nginya ũtuage atĩ gĩcunjĩ kũu nĩ kĩamũre.

¹¹ “O na ningĩ ici no ciaku: kĩrĩa gĩothe kĩamũrĩtwo kuuma iheo ciothe cia gũthũngũthio cia andũ a Isiraeli. Icio nĩndakũhe wee, na ariũ aku, na airĩtu aku, itũike rūgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ũtarĩ na thaahu no acirĩe.

¹² “Nĩndakũhe maguta mothe marĩa mega mũno ma mũtamaiyũ na ndibei yothe ĩrĩa njega mũno ya mũhiano, na ngano ĩrĩa maheaga Jehova ĩrĩ maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma bũrũri ma mbere marĩa marĩrehagĩra Jehova marĩtuĩkaga maku. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ũtarĩ thaahu no amarĩe.

* **18:8** Alawii matiarĩ na igai thĩnĩ wa Isiraeli, no nĩmagairwo matũura manini na kũndũ gwa kũrĩithia kũrĩa kwariganĩte na matũura macio. Athĩnjĩri-Ngai maarĩ mateithagĩrĩrio wĩra-inĩ wao wa ũtungata.

14 “Kĩndũ gĩothe kĩrĩ Isiraeli kĩrĩa kĩaamũrĩrwo Jehova nĩ gĩaku. 15 Marigithathi mothe, marĩ ma andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ũkũũrithagie irigithathi rĩothe rĩa kahĩ, na ũkũũrithagie irigithathi rĩa njamba rĩa nyamũ iria irĩ thaahu. 16 Marigithathi macio marĩ ma mweri ũmwe, no nginya ũkaamakũũrithia na thogora wa gũkũũrana ũrĩa ũtuĩtwo wa cekeri ithano cia betha,† kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera mĩrongo ĩrĩ.

17 “No mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’onde, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame yacio nĩminjaminjagwo kĩgongona-inĩ igũrũ, na maguta ma cio macinwo na mwaki nĩguo matuĩke igongona rĩ na mũtararĩko wa gũkenia Jehova. 18 Nyama ciacio nĩ ciaku, o ta ũrĩa gĩthũri kĩa igongona rĩa gũthũngũthio na kĩero kĩa ũrĩo irĩ ciaku. 19 Kĩrĩa gĩothe kĩaamũragĩrwo Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩaamũre nĩndakũhe wee mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rĩngai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩa tene na tene gĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njiaro ciaku.”

20 Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ũgĩe na rĩngai thĩinĩ wao; niĩ niĩ rĩngai rwaku o na igai rĩaku thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.

21 “Nĩndahe Alawii icunjĩ ciothe cia ikũmi thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. 22 Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookererwo nĩ mehia mao, nao makue. 23 Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrwo hau. ũyũ nĩ watho wa gũtũũrio nĩ njiaro iria igooka. Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. 24 Handũ ha ũguo-rĩ, ngũhe Alawii icunjĩ cia ikũmi iria andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova itũke igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.’”

25 Jehova akĩra Musa atĩrĩ, 26 “Arĩria Alawii, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa gĩcunjĩ kũ, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. 27 Maruta manyu marĩtuĩkaga ta ngano ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ, kana ndibei ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ. 28 ũguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunjĩ cia ikũmi iria mũrĩamũkagĩra ciũmĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunjĩ icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova. 29 No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno na kĩrĩa kĩaamũre mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.’

30 “Ĩra Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩega mũno-rĩ, kĩrĩtuĩkaga ta iruta rĩanyu rĩumĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kana kĩhuhĩro-inĩ kĩa ndibei. 31 Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ũcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ũndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. 32 Nĩ ũndũ wa kũruta gĩcunjĩ kũu kĩega mũno gĩacio, mũtigaatuĩrwo mahĩtia nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ; na ningĩ mũtigathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio mũtigaakua.’”

19

Maaĩ ma Kũniina Thaahu

1 Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, 2 “Ŭndũ ũyũ nĩ wa kũrũmĩrĩrwo thĩinĩ wa watho ũrĩa Jehova aathanĩte: ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune ĩtarĩ kaũũgũ kana kameni, na ĩtarĩ yekĩrwo icooki. 3 Mũmĩnengere Eleazaru, ũrĩa

† 18:16 nĩ ta giramu 55

mũthĩnjĩri-Ngai; ĩtwarwo nja ya kambĩ, na ĩthĩnjĩrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazaru, ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, oe thakame na kĩara gĩake, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya Gũtũnganwo. ⁵ Nayo moori ĩyo ĩcinwo yothe akĩonaga, ũguo nĩ kuuga rũũa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio oe rũkũ rwa mũtarakwa, na mũthobi, na guoya wa rangi wa gakarakũ, aciikie igũrũ wa moori ĩyo ĩrahĩa. ⁷ Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ. Thuutha ũcio no acooke kambĩ, no arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩcinaga moori ĩyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Mũndũ ũtarĩ na thaahu acooke ahakũre mũhu ũcio wa moori ĩyo na aũige handũ hatarĩ na thaahu nja ya kambĩ. Mũhu ũcio ũigagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli, nĩgeetha ũhũthagĩrwo maaĩ-inĩ ma kũniina thaahu; ũcio nĩguo wa gũtheranagia kuuma mehia-inĩ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũrĩhakũraga mũhu wa moori ĩyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ũndũ ũyũ nĩ watho wa gũtũũra harĩ andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao.

¹¹ “Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ arĩkaraga arĩ na thaahu mũthenya mũgwanja. ¹² No nginya etherie na maaĩ mũthenya wa gatatũ, na mũthenya wa mũgwanja; hĩndĩ ĩyo athirwo nĩ thaahu. No angĩaga gwĩtheria mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, ndagaathirwo nĩ thaahu. ¹³ Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩimba kĩa mũndũ o na ũrĩkũ na aage gwĩtheria, ũcio nĩathaahĩtie Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova. Mũndũ ũcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, mũndũ ũcio arĩ na thaahu; thaahu wake ndũthirĩte.

¹⁴ “Ũyũ nĩguo watho wa kũrũmĩrwo rĩrĩa mũndũ akuĩra hema-inĩ: Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtoonya hema ĩyo, mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgaakorwo thĩnĩ wayo-rĩ, nĩakanyiitwo nĩ thaahu mũthenya mũgwanja, ¹⁵ nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩa nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunĩke nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu.

¹⁶ “Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩ na kũu nja ũngĩhutia mũndũ ũragĩtwo na rũhiũ rwa njora kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire, kana mũndũ o wothe ũngĩhutia ihĩndĩ rĩa mũndũ kana mbĩrĩra, ũcio nĩakanyiitwo nĩ thaahu mũthenya mũgwanja.

¹⁷ “Nĩ ũndũ wa mũndũ ũrĩ na thaahu, ĩkĩra mũhu wa moori ĩrĩa yacinĩtwo ĩrĩ ya gũtherania ndigithũ-inĩ, naguo ũitĩrĩrio maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ¹⁸ Nake mũndũ ũtarĩ na thaahu nĩoe mũthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na aminjaminjĩrie hema ĩyo na indo ciayo ciothe, na andũ arĩa maarĩ kũu thĩnĩ. Ningĩ no nginya aminjaminjĩrie mũndũ ũrĩa wothe ũhutĩtie ihĩndĩ rĩa mũndũ, kana mbĩrĩra, kana mũndũ ũragĩtwo, kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire. ¹⁹ Mũndũ ũrĩa ũtarĩ na thaahu nĩakaminjaminjĩria mũndũ ũcio ũrĩ na thaahu maaĩ macio mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, naguo mũthenya wa mũgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mũndũ ũcio ũgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, naguo hwaĩ-inĩ ũcio nĩagakorwo athirĩtwo nĩ thaahu. ²⁰ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩ na thaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ, nĩ ũndũ nĩathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, nĩ ũndũ ũcio arĩ na thaahu. ²¹ Ũyũ nĩ watho wao wa gũtũũra.

“Mũndũ ũcio wakũminjaminjanĩria maaĩ macio ma kũniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mũndũ o wothe ũngĩhutia maaĩ macio ma kũniina thaahu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. ²² Kĩndũ gĩothe mũndũ ũrĩ na thaahu akaahutia nĩgĩkanyiitwo nĩ thaahu, na mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ kũu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20

Maaĩ kuuma Rwaro rwa Ihiga

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩkinya kũu Werũ-inĩ wa Zini, na gĩgĩkara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkuĩra kũu na agĩthikwo o ro kuo.

² Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ kĩrĩndĩ, nao andũ acio makĩũngana, magĩũkĩrĩra Musa na Harũni. ³ Makĩnegenia Musa, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩtwakuire rĩrĩa ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! ⁴ Nĩ kĩ gĩatũmire mũrehe kĩrĩndĩ kĩa Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkuĩre gũkũ? ⁵ Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũũru ũũ? Gũkũ gũtirĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtirĩ maaĩ ma kũnyua!”

⁶ Musa na Harũni makiuma hau kĩungano kĩarĩ, magĩthiĩ nginya o itonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo makĩũgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩmoimĩrĩra. ⁷ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁸ “Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kĩrĩndĩ kũu hamwe. Arĩria rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kĩa.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ¹⁰ Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kĩrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ aremĩ aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?” ¹¹ Musa agĩcooka akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩkĩnyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua.

¹² No Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Tondũ mũtinanjĩtikia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mũtũme heo gĩtĩo maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinyia kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũrĩa ndĩmaheete.”

¹³ Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũrĩa andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũrĩa eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩinĩ wao.

Edomu Kũgiria Isiraeli Njĩra

¹⁴ Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,* makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũ mathĩina marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵ Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũra kuo mĩaka mũngĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶ no rĩrĩa twakaĩre Jehova-rĩ, nĩagũire kĩrĩro giitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũũra rĩrĩa rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷ Ndagũthaitha ũtwĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũtikũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mũthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtuĩkanie bũrũri waku.”

¹⁸ No Edomu akĩmũcookeria atĩrĩ:

“Ndũgũtuĩkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkĩre na rũhiũ rwa njora.”

* **20:14** Andũ a Edomu maarĩ njiaro cia Esaũ.

19 Andũ a Isiraeli acio makĩmũcookeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũkũgerera o njĩra ĩrĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtuĩkanie tũthiĩte na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ.”

20 Ningĩ Edomu agĩcookia atĩrĩ:

“Aca, mũtigũtuĩkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ ĩyo Edomu akiumagara akamatharĩkĩre, arĩ mbũtũ nene ĩna hinya mũingĩ.
21 Tondũ Edomu ndaametĩkĩririe matuĩkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ kĩa Harũni

22 Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. 23 Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhĩ na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, 24 “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. 25 Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. 26 Ūrute Harũni nguo ciake, ũcihumbe mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuĩra o ro kũu.”

27 Musa agĩika o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe. 28 Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcihumba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩikũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, 29 na rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mũthenya mũrongo ĩtatũ.

21

Kwanangwo kwa Aradi

1 Na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ũrĩa watũũraga Negevu, aiguire atĩ Isiraeli nĩokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthiĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. 2 Nao andũ Isiraeli makĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: “Ūngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ.” 3 Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Horoma.

Nyoka ya Gĩcango

4 Nao andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthiĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; 5 nao magĩũkĩrĩra Ngai o na Musa na mũario makiuga atĩrĩ, “Mwatũrutire bũrũri wa Misiri tũũke tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ nĩkĩ? Gũkũ gũtirĩ irio! Na gũtirĩ maaĩ! O na nĩtũthũire irio ici itarĩ kĩene!”

6 Nake Jehova akĩmatũmĩra nyoka ciarĩ na thumu; ikĩrũma andũ a Isiraeli, na aingĩ ao magĩkua. 7 Andũ acio magĩthiĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwehirie rĩrĩa twaarire tũgĩũkĩrĩra Jehova hamwe nawe. Hooya nĩguo Jehova atwehererie nyoka ici.” Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhoera andũ acio.

8 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thondeka nyoka ũmĩcuurie gĩtugĩ igũrũ; mũndũ o wothe ũrĩrũmagwo-rĩ, aamĩrora nĩarĩtũũraga muoyo.” 9 Nĩ ũndũ ũcio Musa

agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtugĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka ĩyo ya gĩcango, agatũũra muoyo.

Rũgendo rwa Gũthiĩ Moabi

¹⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningĩ makiuma Obothu magĩthiĩ Iye-Abarimu, makĩamba hema ciao werũ-inĩ ũrĩa ũng'ethanĩire na Moabi mwena wa irathĩro. ¹² Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere, makĩamba hema ciao Kĩanda kĩa Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kũu makĩamba hema kũrigania na Rũũĩ rwa Arinoni, kũu werũ ũrĩa ũthiĩte nginya bũrũri wa Aamori; nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nĩkĩo Ibuku rĩa Mbaara cia Jehova riugĩte atĩrĩ:

“... Wahebu thĩinĩ wa Sufa, na mĩkuru,
Arinoni ¹⁵ na igaragaro-inĩ cia mĩkuru
ĩrĩa ithiĩte o nginya kũu Ari,
na ĩgatwarana na mũhaka wa Moabi.”

¹⁶ Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere nginya kũu Biri, gĩthima-inĩ harĩa Jehova erire Musa atĩrĩ, “Cookereria andũ hamwe na nĩngũmahe maaĩ.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Isiraeli makĩina rwĩmbo rũrũ:
“Therũka maaĩ, wee gĩthima gĩkĩ!

Inyuĩ na inyuĩ inai ũhorĩ wakĩo,
¹⁸ ũhorĩ wa gĩthima kĩrĩa anene menjete,
kĩrĩa gĩathikũririo nĩ andũ arĩa marĩ igweta,
andũ arĩa marĩ igweta marĩ na njũgũma cia ũnene na mĩthĩgi yao.”

Ningĩ makiuma werũ-inĩ magĩthiĩ Matana, ¹⁹ kuuma Matana magĩthiĩ Nahalieli, kuuma Nahalieli magĩthiĩ Bamothu, ²⁰ na kuuma Bamothu magĩthiĩ kĩa Moabi, kũrĩa gacũmbĩrĩ ka Pisiga kang'etheire werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ.

Kũhoota Sihoni na Ogu

²¹ Isiraeli nĩatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori makamwĩre atĩrĩ:

²² “Tũtũkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri wanyu. Tũtigũtoonya mĩgũnda yanyu ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ kuuma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra ĩrĩa nene ya mũthamaki o nginya tũtuĩkanie bũrũri wanyu.”

²³ No Mũthamaki Sihoni akĩgiria andũ a Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. We onganirie mbũtũ ciake ciothe cia ita, akiumagara agĩthiĩ werũ-inĩ agatharĩkĩre andũ a Isiraeli. Rĩrĩa aakinyire Jahazu-rĩ, akĩhũũrana na andũ a Isiraeli. ²⁴ No andũ a Isiraeli makĩmooraga na hiũ cia njora na magĩtunya mũthamaki ũcio bũrũri wake kuuma Arinoni nginya Jaboku, no maakinyire o mũhaka-inĩ wa andũ a Amoni, tondũ warĩ mũirige na hinya mũno. ²⁵ Isiraeli agĩtunya Aamori matũũra mothe mao marĩa manene na magĩtũũra kuo, o hamwe na Heshiboni na tũtũũra tuothe tũrĩa twarigainie nakuo. ²⁶ Heshiboni nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa warũite na mũthamaki wa Moabi ũrĩa waathanaga mbere ĩyo, na akamũtunya bũrũri wake wothe o nginya Arinoni.

²⁷ Kũu nĩkĩo gĩtũmaga aini a marebeta moige atĩrĩ:
“Ũkaai Heshiboni nĩgeetha rĩakwo rĩngĩ;
itũũra inene rĩa Sihoni nĩrĩcokererio.

²⁸ “Mwaki nĩwoimire kũu Heshiboni,
rũrĩrĩmbĩ rũkiuma itũũra inene rĩa Sihoni.
Ũkĩniina itũũra rĩa Ari Moabi,
o atũũri a kũrĩa gũtũũgĩru kwa Arinoni.

²⁹ Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Moabi-ĩ!

Inyuĩ andũ a Kemoshu! Kaĩ mũrĩ aanange-ĩ.
Nĩarekereirie ariũ ake magatuĩka eethari,
o na airĩtu ake akĩmarekereria matahwo
nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori.

³⁰ “No ithuĩ nĩtũmang’aũranĩtie;
Heshiboni kwanangĩtwo guothe nginya o Diboni.
Tũmamomorete tũgakinya Nofa,
itũũra rĩrĩa rĩkuhanĩrĩirie na Medeba.”

³¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra bũrũri ũcio wa Aamori.

³² Thuutha wa Musa gũtũma andũ magathigaane Jazeri, andũ a Isiraeli magĩtunyana tũtũũra tũrĩa twarigiĩcĩirie itũũra rĩũ, na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. ³³ Ningĩ makĩgarũrũka, makĩambata na njĩra marorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani na mbũtũ ciake ciothe cia ita makiumagara makahũũrane na Isiraeli kũu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akũira Musa atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte moko-inĩ maku, hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita, o na bũrũri wake. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩũraga Mũthamaki Ogu hamwe na ariũ ake, o na mbũtũ ciake ciothe cia ita, mategũtigia mũndũ o na ũmwe muoyo. Nao andũ a Isiraeli makĩgwatĩra bũrũri wake.

22

Balaki Gũtũmanĩra Balamu

¹ Ningĩ andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo marorete werũ wa Moabi na makĩamba hema ciao hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa itũũra rĩa Jeriko.

² Na rĩrĩ, Balaki mũrũ wa Ziporu nĩonete maũndũ marĩa mothe Isiraeli meekĩte Aamori, ³ nao andũ a Moabi magĩtigĩra mũno nĩ ũndũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ mũno. Ti-itherũ, andũ a Moabi maiyũrĩtwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

⁴ Andũ a Moabi makĩira athuuri a Midiani atĩrĩ, “Mũingĩ ũyũ ũkũrĩa indo ciothe iria itũrigiĩcĩirie, o ta ũrĩa ndegwa irĩaga nyeki ya gĩthaka.”

Nĩ ũndũ ũcio Balaki mũrũ wa Ziporu, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Moabi ihinda rĩũ, ⁵ agĩtũmanĩra Balamu mũrũ wa Beori, ũrĩa warĩ Pethori, hakuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, kũu bũrũri wao. Balaki akĩmwĩra atĩrĩ:

“Harĩ na andũ mokĩte moimĩte bũrũri wa Misiri; nao maiyũrĩte bũrũri ũyũ wothe, na maikarĩte o hakuhĩ na nĩ. ⁶ Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya manyiitwo nĩ kĩrumi, nĩ ũndũ marĩ na hinya mũno kũngĩra. Ũngĩmaruma kwahoteka ndĩmahote na ndĩmarutũrũre moime bũrũri ũyũ. Nĩ ũndũ nĩnjũũĩ atĩ arĩa warathima nĩmarathimagwo, nao arĩa waruma nĩ manyiitagwo nĩ kĩrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magĩthĩĩ makuũite irĩhi rĩa kũragũrĩrwo. Maakinya kũrĩ Balamu, makĩmũhe ũhoru ũrĩa Balaki oigĩte.

⁸ Nake Balamu akĩmeera atĩrĩ, “Raraai gũkũ ũmũthĩ, na nĩngamũcookeria macookio marĩa Jehova ekũhe.” Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi makĩraarania nake.

⁹ Nake Ngai agĩkora Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a?”

¹⁰ Balamu agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi, nĩwe ũrandeheire ndũmĩrĩri ĩno: ¹¹ ‘Kũrĩ andũ moimĩte bũrũri wa Misiri makaiyũra bũrũri ũyũ wothe. Ndagũthaitha ũũke ũnumĩre o manyiitwo nĩ kĩrumi, no gũkorwo no hũũrane nao ndĩmaingate moime bũrũri ũyũ!’ ”

¹² No Ngai akĩira Balamu atĩrĩ, “Ndũgũthĩĩ nao. Ndũkarume andũ acio, tondũ nĩ andũ arathime.”

¹³ Rūciinĩ rūrũ rūngĩ, Balamu agĩũkĩra, akĩira anene acio a Balaki atĩrĩ, “Cookai bũrũri wanyu kĩũmbe, nĩ ũndũ Jehova nĩarega kũnjĩtĩkĩria tũthĩ na inyuĩ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi magĩcooka kũrĩ Balaki makĩmwĩra atĩrĩ, “Balamu nĩarega gũũka na ithuĩ.”

¹⁵ Ningĩ Balaki agĩtũma anene angĩ aingĩ makĩria na maarĩ igweta gũkĩra acio a mbere. ¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Balamu makĩmwĩra atĩrĩ:

“Ũũ nĩguo Balaki mũrũ wa Ziporu ekuuga: Ndũgetĩkĩre ũndũ o na ũrĩkũ ũgirie ũũke kũrĩ niĩ, ¹⁷ tondũ nĩngũkũrĩha wega mũno, na njĩke ũrĩa wothe ũngiuga. Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya.”

¹⁸ No Balamu akĩmacookeria atĩrĩ, “O na Balaki angĩhe nyũmba yake ya ũnene ñiyũrĩtio betha na thahabu-rĩ, ndingĩka ũndũ o na ũrĩkũ, mũnene kana mũnini, wagararĩte watho wa Jehova Ngai wakwa. ¹⁹ Na rĩrĩ, raraai gũkũ ũmũthĩ, o ta ũrĩa acio angĩ mareekire, na nĩngũtuĩria ũndũ ũrĩa ũngĩ Jehova ekũnjĩra.”

²⁰ Ũtukũ ũcio Ngai nĩakorire Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya nĩ mokĩte gũgwĩta, thĩ nao, no wĩke o ũrĩa wiki ngũkwĩra.”

Ndigiri ya Balamu

²¹ Balamu agĩũkĩra rūciinĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthĩ na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nĩarakarire mũno athĩ, na mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgirĩrĩrie gũthĩ. Balamu aahaicĩte ndigiri yake, na ndungata ciake igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. ²³ Na rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra, acomorete rūhiũ rwa njora, na arũnyitĩte na guoko, ikĩgarũrũka, igĩtoonya mũgũnda. Nake Balamu akĩmĩhũra nĩguo icooke njĩra.

²⁴ Nake mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra-inĩ yarĩ njeke gatagatĩ ka mĩgũnda ñĩrĩ ya mĩthabibũ, na o mũgũnda warĩ mũirige. ²⁵ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova-rĩ, ikĩhatĩrĩria rũthingo-inĩ, ikĩhinyĩrĩria kũgũrũ kwa Balamu rũthingo-inĩ rũ. Nĩ ũndũ ũcio akĩmĩhũra rĩngĩ.

²⁶ Ningĩ mũraika wa Jehova agĩthĩ mbere akĩrũgama handũ haarĩ haceke hataarĩ na handũ ha kwĩgarũrĩra, na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ²⁷ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova hau, igĩkoma thĩ Balamu arĩ o igũrũ rĩayo, nake akĩrakara akĩmĩhũra na rũthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agĩtumũra kanua ka ndigiri, nayo ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Nĩatĩa ngwĩkĩte tondũ wahũura maita maya matatũ?”

²⁹ Balamu akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Wee ũndũite kĩrimũ! Korwo nyuma na rūhiũ rwa njora guoko-inĩ, ingĩakũraga o ro rũ.”

³⁰ Nayo ndigiri ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ niĩ ti niĩ ndigiri yaku, ñrĩa ũtũire ũhaicaga nginya ũmũthĩ? Nĩmenyerete gũgwĩka ta ũũ?”

Balamu akiuga atĩrĩ, “Aca.”

³¹ Nake Jehova akĩhingũra maitho ma Balamu, nake akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra-inĩ acomorete rūhiũ rwa njora. Nĩ ũndũ ũcio akĩnamĩrĩra na akĩngũithia, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ.

³² Mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũma ũhũũre ndigiri yaku maita macio matatũ? Njũkĩte haha ngũhingĩrĩrie nĩ ũndũ mĩthĩire yaku nĩ ya ũremi maitho-inĩ makwa. ³³ Ndigiri ñnyonire, yanjeherera maita macio matatũ. Korwo ndĩnanjeherera, hatĩrĩ nganja nĩngĩgũkũũragĩte, no yo nĩngĩamĩhonokia.”

³⁴ Balamu akĩira mũraika ũcio wa Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie. Ndikũũ atĩ nĩũkũrũgamĩte njĩra-inĩ ũhingĩrĩrie. Na rĩrĩ, ũngĩkorwo ndũkenete-rĩ, nĩngũhũndũka.”

³⁵ Mũraika ũcio wa Jehova akĩra Balamu atĩrĩ, “Thĩ na andũ acio, no uuge o ro ũrĩa ngũkwĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Balamu agĩthĩ na anene acio a Balaki.

³⁶ Rĩrĩa Balaki aigwire atĩ Balamu nĩarooka, agĩthĩ kũmũtũnga itũũra-inĩ rĩa Moabi, mũhaka-inĩ wa Arinoni, o kũu mũhaka wa bũrũri wake. ³⁷ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ ndiagũtũmanĩre ũũke narua? Nĩ kĩĩ kĩagiririe ũũke? Anga ndingĩhota gũkũrĩha?”

³⁸ Balamu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩndagũũka. No rĩrĩ, niĩ no njuge o ũrĩa ngwenda? Niĩ ngwaria o ũrĩa Ngai angĩnjĩra njarie.”

³⁹ Hĩndĩ iyo Balamu na Balaki magĩthĩ Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akĩruta igongona rĩa ng’ombe na ng’ondu, na akĩhe Balamu na anene arĩa maarĩ nake nyama imwe. ⁴¹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, Balaki akĩoya Balamu makĩambata nginya Bamothu-Baali,* na marĩ kũu Balamu akĩona gĩcunjĩ kĩmwe kĩa andũ acio.

23

Ūrathi wa Mbere wa Balamu

¹ Nake Balamu akĩra Balaki atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ² Balaki agĩka o ũrĩa Balamu oigite, na igũrũ rĩa o kĩgongona-inĩ makarutĩra igongona rĩa ndegwa imwe na ndũrũme imwe.

³ Ningĩ Balamu akĩra Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thĩ keheri-inĩ. Hihi Jehova nĩegũũka acemanie na niĩ. ũndũ ũrĩa wothe ekũnguũrĩria nĩngũkwĩra.” Nake agĩthĩ handũ hatheri hatũũgĩru.

⁴ Ngai agĩcemanie nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩhaarĩrie igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ ngaruta ndegwa imwe na ndũrũme imwe.”

⁵ Nake Jehova agĩkĩra ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

⁶ Tondũ ũcio Balamu agĩcookia kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngĩ hakuhĩ na igongona rĩake, marĩ hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Balaki andehithĩtie kuuma bũrũri wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta kuuma irĩma-inĩ cia mwena wa irathĩro.
Akoiga atĩrĩ, ‘Ūka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.’

⁸ Ndaakĩhota atĩa kũruma arĩa Ngai atarumĩte?
Ndaakĩhota atĩa gũthitanga arĩa Jehova atathitangĩte?

⁹ Kuuma tũcũmbĩrĩ twa ndwaro cia mahiga nĩndĩramoona,
kuuma kũrĩa gũtũũgĩru nĩndĩramoona.

Ndĩrona andũ matũũraga meikarĩtie,
nao matĩitaraga atĩ o nĩ amwe a ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nũũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa Jakubu,
kana atare gĩcunjĩ kĩa inya kĩa Isiraeli?

Rekei ngue gĩkuũ kĩa arĩa athingu,
na marigĩrĩrio makwa-rĩ, marotuĩka ta mao!”

¹¹ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Wanjĩka atĩa? Ngũrehire ũnumĩre thũ ciakwa, no ndũrĩ ũreka ũndũ o tiga kũmarathima!”

¹² Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndiagĩrĩrwo njarie o kĩrĩa Jehova ekĩrĩte kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

* **22:41** Baali nĩ kuuga “mũhonokia”. ĩno yarĩ ngai ya marurumĩ yahooyagwo nĩ andũ arĩa maatũũraga Suriata na Kaanani.

13 Ningĩ Balaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ nawe handũ hangĩ harĩa ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunjiĩ kĩmwe kĩa, no ti othe hamwe. Na ũrĩ hau ũnumĩre andũ acio.”

14 Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtwara gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

15 Balamu akĩra Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thiĩ ngacemanie nake haarĩa.”

16 Jehova agĩcemanie na Balamu, agĩkĩra ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

17 Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki na akĩmũkora arũngiĩ hakuhĩ na iruta rĩake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki akĩmũũria atĩrĩ, “Jehova oiga atĩa?”

18 Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Arahũka, wee Balaki na ũigue;

Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

19 Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.

No oige ũndũ na ndawĩke?

No eranĩre ũndũ na ndaũhingie?

20 Nĩ njathĩtwo ndathimane;
nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra ũndũ ũcio.

21 “Gũtirĩ mũtino wonekete harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihooru rĩonetwo thĩinĩ wa Isiraeli.

Jehova Ngai wao arĩ hamwe nao;
kayũ ka mũthamaki karĩ thĩinĩ wao.

22 Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri;
marĩ na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka.

23 Gũtirĩ ũrogi ũngĩũraga Jakubu,
gũtirĩ ũragũri ũngĩthũkia Isiraeli.

Rũ ha ũhoro wa Jakubu na wa Isiraeli kũrĩranagwo atĩrĩ,
“Ta kĩonei ũrĩa Ngai ekĩte!”

24 Andũ acio maarahũkaga ta mũrũũthi wa nga;
mookagĩra ta mũrũũthi wa njamba,

ũrĩa ũtangĩhurũka ũtarĩte kĩrĩa ũnyitĩte,
na ũkanyua thakame ya kĩrĩa ũragĩte.”

25 Ningĩ Balaki akĩra Balamu atĩrĩ, “Ndũkamarume o na atĩa, na ndũkamarathime o na atĩa!”

26 Balamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩrire no nginya njĩke ũrĩa wothe Jehova oigĩte?”

Ūrathi wa Gatatũ wa Balamu

27 Ningĩ Balaki akĩra Balamu atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ ngũtware handũ hangĩ. Hihi Ngai no agwĩtikĩrie ũnumĩre andũ aya ũrĩ hau.” 28 Balaki akĩoya Balamu akĩmũtwara kĩrĩma igũrũ kĩa Peoru, kũng’ethera Werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ.

29 Nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” 30 Balaki agĩka o ta ũrĩa Balamu oigĩte, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

24

1 Na rĩrĩ, rĩrĩa Balamu onire atĩ Jehova nĩakenaga nĩ kũrathima Isiraeli-rĩ, ndacookire kũrũmĩrĩra ũragũri ta ũrĩa ekaga mahinda macio mangĩ, no ehũgũrire

akīrora werū-inī. ² Rīrīa Balamu eroreire akīona ūrīa Isiraeli maambīte hema kūrīngana na mīhīrīga yao-rī, akīyūrwo nī Roho wa Ngai, ³ nake akīaria ndūmīrīri yake, akiuga atīrī:

“Ino nīyo ndūmīrīri ya Balamu mūrū wa Beori,
ndūmīrīri ya mūdū ūrīa riitho rīake rīonaga wega,
⁴ ndūmīrīri ya mūdū ūrīa ūiguaga ciugo cia Ngai,
ūrīa wonaga kīoneki kuuma kūrī Mwene-Hinya-Wothe,
ūrīa ūgūūaga agakoma thī, namo maitho make makahingūka:

⁵ “Kaī hema ciaku, wee Jakubu, nī thaka-ī,
o na ciikaro ciaku igagīthakara, wee Isiraeli-ī!

⁶ “Igītambūrūkīte o ta cianda,
ikahaana ta mīgūnda īrī hūgūrūrū cia rūūī-inī,
itariī ta mītī ya thubiri īhaandītwo nī Jehova,
o na ta mītarakwa īrī hakuhī na maaī.

⁷ Maaī makaiyūra ndoo ciao nginya maitīke;
o nayo mbegū yao īgakorwo na maaī maingī.

“Mūthamaki wao akaaneneha gūkīra Agagi;
ūthamaki wao nūgaatūgīrio.

⁸ “Ngai aamarutire būrūri wa Misiri;
marī na hinya ta wa ndegwa ya gīthaka.
Matambuura ndūrīrī iria imathūire,
na makoinanga mahīndī ma cio tūcunjī;
macitheecaga na mīguī yao.

⁹ O ta mūrūūthi, methunaga magīkoma,
o ta mūrūūthi wa mūgoma, nū ūngīgeria kūmaarahūra?

“Arīa makūrathimaga marorathimwo,
nao arīa makūrūmaga maronyiitwo nī kīrumi!”

¹⁰ Nake Balaki agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Balamu. Akīhūūra hī ciake, akīmwīra atīrī, “Ndagwītire ūnumīre thū ciakwa, no wee ūcirathimīte maita macio matatū. ¹¹ Na rīrī, ūkīra o rīu ūinūke! Ndoigīte nīngūkūrīha wega mūno, no Jehova nīagirītie ūrīhwo.”

¹² Balamu agīcookeria Balaki atīrī, “Githī ndierire andū arīa wandūmīre atīrī, ¹³ ‘O na Balaki angīihe nyūmba yake ya ūthamaki īyūrītio betha na thahabu, ndingīhota gwīka ūndū wakwa mwene, mwega kana mūūru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge ūrīa Jehova oigīte?’ ¹⁴ Na rīrī, nī nīngūcooka o kūrī andū aitū, no ūka, ngūmenyithie ūrīa andū aya mageeka andū aku matukū marīa magooka.”

Ndūmīrīri ya Balamu ya Kana

¹⁵ Ningī akīaria ndūmīrīri yake, akiuga atīrī:

“Ino nīyo ndūmīrīri ya Balamu mūrū wa Beori,
ndūmīrīri ya mūdū ūrīa riitho rīake rīonaga wega,
¹⁶ ndūmīrīri ya mūdū ūrīa ūiguaga ciugo cia Ngai,
ūrīa ūrī na ūmenyo uumīte kūrī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
ūrīa wonaga kīoneki kuuma kūrī Mwene-Hinya-Wothe,
ūrīa ūgūūaga agakoma thī, namo maitho make makahingūka, ekuuga ūū:

- 17 “Nĩndĩramuona, no ti rĩu;
nĩndĩmũcũthĩrĩrie, no ndarĩ hakuhĩ.
Njata nĩkoima kũrĩ Jakubu;
njũgũma ya ũnene yume kũrĩ Isiraeli.
Nĩakahehenja mothiũ ma Moabi,
na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu.
- 18 Edomu nĩgũkahootwo;
Seiru, thũ yake, nĩakahootwo,
no Isiraeli agakĩrĩrĩria kũgĩa na hinya.
- 19 Mwathani mũnene akoima kũrĩ Jakubu
na aanange andũ arĩa magaaakorwo matigaire a itũũra inene.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Mũthia

- 20 Ningĩ Balamu akĩona Amaleki, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Amaleki nĩwe warĩ wa mbere harĩ ndũrĩrĩ,
no marigĩrĩrio-inĩ nĩakanangwo.”
- 21 Ningĩ akĩona Akeni, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Gũikaro gĩaku nĩ kĩgitĩre,
gĩtara gĩaku gĩakĩtwo thĩinĩ wa rwaro rwa ihiga;
- 22 no rĩrĩ, inyuĩ andũ a Akeni nĩmũkanangwo
hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaamũtaha.”
- 23 Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Hĩ! Nũũ ũngĩtũũra muoyo rĩrĩa Ngai areka ũguo?
- 24 Meeri nĩigooka ciumĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu;
nĩigatooria Ashuri o na Eberi,
no rĩrĩ, o nacio nĩikaanangwo.”
- 25 Nake Balamu agĩgĩũkĩra, akĩinũka gwake mũciĩ, nake Balaki agĩthĩĩ na njĩra
ciake.

25

Moabi Kũguucĩrĩria Isiraeli Waganu-inĩ

- 1 Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isiraeli makĩambĩrĩria
gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, 2 arĩa mameetaga magongona-inĩ ma ngai ciao.
Andũ acio a Isiraeli makĩrĩa na makĩinamĩrĩria mbere ya ngai icio. 3 Nĩ ũndũ ũcio
andũ a Isiraeli makĩnyĩitanĩra nao kũhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara
ma Jehova makĩmarĩrĩmbũkĩra.
- 4 Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage na
ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ ma Jehova
matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli.”
- 5 Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ wanyu no nginya
oorage arũme anyu arĩa manyiĩtanĩire na andũ a Moabi kũhooya Baali ya Peori.”
- 6 O hĩndĩ ĩyo mũndũ mũrũme Mũisiraeli akĩrehe mũndũ-wa-nja Mũmidiani
mũciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kũngano kũu gĩothe gĩa Isiraeli, o hĩndĩ
ĩrĩa maarĩragĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. 7 Rĩrĩa Finehasi mũrũ
wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, onire ũndũ ũcio-rĩ, akiuma
kũngano-inĩ kũu, akĩoya itimũ, 8 akĩrũmĩrĩra Mũisiraeli ũcio nginya hema-inĩ yake.
Akĩmatheeca na itimũ rĩu, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩu rĩgĩtũrĩkania Mũisiraeli
ũcio o na rĩgĩtheeca mũndũ-wa-nja ũcio. Hĩndĩ ĩyo mũthiro ũcio wokĩrĩire andũ
a Isiraeli ũgĩthira; 9 no andũ arĩa maakuire nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio maarĩ andũ
24,000.

¹⁰ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹¹ “Finehasi, mūrũ wa Eleazaru, mūrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩatũmĩte marakara makwa meherere andũ a Isiraeli; nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro o ta ũrĩa ndaiguite nĩ ũndũ wa gĩtũo gĩakwa thĩnĩ wao, na nĩ ũndũ ũcio o na ndahĩahĩa ndiamaniinire. ¹² Nĩ ũndũ ũcio ĩra Finehasi atĩrĩ, nĩ ngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ nake. ¹³ We na njiaro ciake nĩ makagĩa na kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra kĩa ũthĩnjĩri-Ngai, nĩ ũndũ nĩahĩahĩire ngoro nĩ ũndũ wa gĩtũo kĩa Ngai wake, na akĩhoroheria andũ a Isiraeli.”

¹⁴ Mũisiraeli ũcio woragirwo marĩ na mũndũ-wa-nja Mũmidiani eetagwo Zimuri mūrũ wa Salu, mūtongoria wa nyũmba ya Asimeoni. ¹⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio Mũmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarĩ wa Zuru, múnene wa mũhĩrĩga thĩnĩ wa nyũmba ĩmwe ya Amidiani.

¹⁶ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Tua andũ a Midiani thũ cianyu na ũmoorage, ¹⁸ tondũ nĩmamũtuire thũ ciao rĩrĩa maamũheenirĩe ũhoroinĩ wa kũhoera kũu Peori na wa mwarĩ wa nyina wao Kozibi, mwarĩ wa mūtongoria Mũmidiani, mũndũ-wa-nja ũrĩa woragirwo rĩrĩa mũthiro wokire nĩ ũndũ wa Peori.”

26

Gũtaranwo gwa Keerĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthiro ũcio Jehova akĩira Musa na Eleazaru mūrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ² “Tarai kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũringana na nyũmba ciao, andũ arĩa othe maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthĩ ita-inĩ marĩ mbũtũ cia Isiraeli.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩarĩria andũ a Isiraeli kũu werũ-inĩ wa Moabi hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani mūrĩmo wa Jeriko, makĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Tarai andũ arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.”

Aya nĩo andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri:

⁵ Njiaro cia Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hanoku, nĩ mbarĩ ya Ahanoku;

kuuma kũrĩ Palu, nĩ mbarĩ ya Apalu;

⁶ kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;

kuuma kũrĩ Karimi, nĩ mbarĩ ya Akarimi.

⁷ Icio nĩcio mbarĩ cia Rubeni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 43,730.

⁸ Mūrũ wa Palu arĩ Eliabu, ⁹ nao ariũ a Eliabu maarĩ Nemueli, na Dathani, na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩo maarĩ anene a kĩrĩndĩ, na nĩo maaremeire Musa na Harũni na maarĩ amwe a arũmĩrĩri a Kora rĩrĩa maaremeire Jehova. ¹⁰ Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria hamwe na Kora, ũrĩa arũmĩrĩri ake maakuire rĩrĩa mwaki wacinire arũme arĩa 250. Nao magĩtuĩka kĩonereria gĩa gũkaania arĩa angĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rũciaro rwa Kora rũtiathirire.

¹² Nacio njiaro cia Simeoni kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Nemueli, nĩ mbarĩ ya Anemueli;

kuuma kũrĩ Jamini, nĩ mbarĩ ya Ajamini;

kuuma kũrĩ Jakini, nĩ mbarĩ ya Ajakini;

¹³ kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera;

kuuma kũrĩ Shauli, nĩ mbarĩ ya Ashaulu.

¹⁴ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Simeoni; nao maarĩ andũ 22,200.

¹⁵ Nacio njiaro cia Gadi kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Zefoni, nĩ mbarĩ ya Azefoni;

- kuuma kūrī Hagi, nĩ mbarĩ ya Ahagi;
kuuma kūrī Shuni, nĩ mbarĩ ya Ashuni;
¹⁶ kuuma kūrī Ozini, nĩ mbarĩ ya Aozini;
kuuma kūrī Eri, nĩ mbarĩ ya Aeri;
¹⁷ kuuma kūrī Arodi, nĩ mbarĩ ya Aarodi;
kuuma kūrī Areli, nĩ mbarĩ ya Aareli.
- ¹⁸ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Gadi; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 40,500.
- ¹⁹ Eri na Onani, maarĩ ariũ a Juda, no maakuĩrĩire Kaanani.
- ²⁰ Nacio njiaro cia Juda kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:
kuuma kūrī Shela, nĩ mbarĩ ya Ashela;
kuuma kūrī Perezu, nĩ mbarĩ ya Aperezu;
kuuma kūrī Zera, nĩ mbarĩ ya Azera.
- ²¹ Nacio njiaro cia Perezu ciarĩ ici:
kuuma kūrī Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;
kuuma kūrī Hamuli, nĩ mbarĩ ya Ahamuli.
- ²² Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Juda; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500.
- ²³ Nacio njiaro cia Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kūrī Tola, nĩ mbarĩ ya Atola;
kuuma kūrī Puva nĩ mbarĩ ya Apuva;
- ²⁴ kuuma kūrī Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;
kuuma kūrī Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni.
- ²⁵ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,300.
- ²⁶ Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kūrī Seredi, nĩ mbarĩ ya Aseredi;
kuuma kūrī Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni,
na kuuma kūrī Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli.
- ²⁷ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 60,500.
- ²⁸ Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao kuuma kūrī Manase na Efiraimu ciarĩ ici:
- ²⁹ Njiaro cia Manase:
kuuma kūrī Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru (Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi);
kuuma kūrī Gileadi nĩ mbarĩ ya Agileadi.
- ³⁰ Ici nĩcio njiaro cia Gileadi:
kuuma kūrī Iezeri, nĩ mbarĩ ya Aiezezi;
kuuma kūrī Heleku, nĩ mbarĩ ya Aheleku;
- ³¹ kuuma kūrī Asirieli, nĩ mbarĩ ya Aasirieli;
kuuma kūrī Shekemu, nĩ mbarĩ ya Ashekemu;
- ³² kuuma kūrī Shemida, nĩ mbarĩ ya Ashemida;
kuuma kūrī Heferi, nĩ mbarĩ ya Aheferi.
- ³³ (Zelofehadi mūrũ wa Heferi ndaarĩ na aanake, no airĩtu atheri, namo marĩĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)
- ³⁴ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Manase, arĩa maatarirwo maarĩ andũ 52,700.
- ³⁵ Ici nĩcio njiaro cia Efiraimu kũringana na mbarĩ ciao:
kuuma kūrī Shuthela, nĩ mbarĩ ya Ashuthela;
kuuma kūrī Bekeri, nĩ mbarĩ ya Abekeri;

kuuma kūrī Tahani nĩ mbarĩ ya Atahani.

³⁶ Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Shuthela;

kuuma kūrī Erani, nĩ mbarĩ ya Aerani.

³⁷ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Efiraimu; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 32,500.

Icio nĩcio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³⁸ Nacio njiaro cia Benjamini kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Bela, nĩ mbarĩ ya Abela;

kuuma kūrī Ashibeli, nĩ mbarĩ ya Aashibeli;

kuuma kūrī Ahiramu, nĩ mbarĩ ya Aahiramu;

³⁹ kuuma kūrī Shefufamu, nĩ mbarĩ ya Ashefufamu;

kuuma kūrī Hufamu, nĩ mbarĩ ya Ahufamu.

⁴⁰ Nacio njiaro cia Bela kuuma kūrī Aridi na Naamani ciarĩ ici:

kuuma kūrī Aridi, nĩ mbarĩ ya Aaridi;

na kuuma kūrī Naamani nĩ mbarĩ ya Anaamani.

⁴¹ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Benjamini; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,600.

⁴² Nacio njiaro cia Dani kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Shuhamu nĩ mbarĩ ya Ashuhamu.

Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ ya Dani. ⁴³ Acio othe maarĩ a mbarĩ cia Ashuhamu: na arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,400.

⁴⁴ Nacio njiaro cia Asheri kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Imuna, nĩ mbarĩ ya Aimuna;

kuuma kūrī Ishivi, nĩ mbarĩ ya Aishivi;

kuuma kūrī Beria, nĩ mbarĩ ya Aberia;

⁴⁵ nao aya nĩo maarĩ a njiaro cia Beria:

kuuma kūrī Heberi, nĩ mbarĩ ya Aheberi;

na kuuma kūrī Malikieli, nĩ mbarĩ ya Amalikieli.

⁴⁶ (Asheri aarĩ na mwarĩ wetagwo Sera.)

⁴⁷ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Asheri; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 53,400.

⁴⁸ Nacio njiaro cia Nafitali kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kūrī Jahazeeli, nĩ mbarĩ ya Ajahazeeli;

kuuma kūrī Guni, nĩ mbarĩ ya Aguni;

⁴⁹ kuuma kūrī Jezeri, nĩ mbarĩ ya Ajezeri;

kuuma kūrī Shilemu, nĩ mbarĩ ya Ashilemu.

⁵⁰ Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Nafitali; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,400.

⁵¹ Mũigana wa arũme acio othe a Isiraeli maarĩ andũ 601,730.

⁵² Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁵³ “Bũrũri ũyũ nĩguo makagaĩrwo ũtuĩke igai rĩao kũringana na mũigana wa marĩtwa mao. ⁵⁴ Andũ arĩa aingĩ ũmagaĩre igai inene, nao arĩa maanyiiha ũmagaĩre igai inini; o mũhĩrĩga ũheo igai rĩaguo kũringana na mũigana wa andũ arĩa maandĩkĩtwo. ⁵⁵ Na ũmenyerere wega atĩ, bũrũri ũyũ ũkaaheanwo na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ. Kĩrĩa o gĩkundi gĩkaagaya gĩkaringana na marĩtwa ma mũhĩrĩga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rĩkaheanwo na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ kūrĩ ikundi iria nene na iria nini.”

⁵⁷ Aya nĩo Alawii arĩa maatarirwo kũringana na mbarĩ ciao:

kuuma kūrĩ Gerishoni, nĩ mbarĩ ya Agerishoni;

kuuma kūrĩ Kohathu, nĩ mbarĩ ya Akohathu;
kuuma kūrĩ Merari, nĩ mbarĩ ya Amerari.

⁵⁸ O nacio ici ciarĩ mbarĩ cia Alawii:
mbarĩ ya Alibini,
na mbarĩ ya Ahebironi,
na mbarĩ ya Amahali,
na mbarĩ ya Amushi,
na mbarĩ ya Akora.

(Kohathu aarĩ guka wa Amuramu; ⁵⁹ nake mūtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa rūciaro rwa Lawi, waciarĩrwo Alawii kũu bũrũri wa Misiri. Nake Jokebedi agĩciarĩra Amuramu Harũni, na Musa, na mwarĩ wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Harũni nĩwe warĩ ithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nĩmakuire rĩrĩa maarutĩre Jehova igongona na mwaki ũtaarĩ mwĩtĩkĩrie.)

⁶² Alawii othe arũme a ũkũrũ wa mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 23,000. Matiataranĩirio hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ tondũ matiagaire kĩndũ hamwe na andũ arĩa angĩ.

⁶³ Acio nĩo maatarirwo nĩ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatarĩre andũ a Isiraeli werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani, mũrĩmo ũyũ wa Jeriko. ⁶⁴ Hatiarĩ o na ũmwe wa arĩa matarĩtwo nĩ Musa na Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, hĩndĩ ĩrĩa maatarĩre andũ a Isiraeli werũ-inĩ wa Sinai. ⁶⁵ Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte andũ a Isiraeli atĩ ti-itherũ no nginya makuĩre werũ-inĩ, na gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire, tiga no Kalebu mũrũ wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni.

27

Airĩtu a Zelofehadi

¹ Na rĩrĩ, airĩtu acio a Zelofehadi mũrũ wa Heferi mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase maarĩ a mbarĩ cia Manase mũrũ wa Jusufu. Marĩitwa ma airĩtu acio maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nĩmathiire, magĩkuhĩrĩria ² itonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, makĩrũgama mbere ya Musa, na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, makiuga atĩrĩ, ³ “Ithe witũ aakuĩrĩre werũ-inĩ. Ndaarĩ ũmwe wa arũmĩrĩri a Kora, arĩa manyiitanire mokĩrĩre Jehova, no aakuire nĩ ũndũ wa mehia make mwene na ndaarĩ na aanake. ⁴ Nĩ kĩĩ gĩgũtũma rĩitwa rĩa awa rĩniinwo mbarĩ-inĩ yao, nĩ ũndũ atĩ ndaarĩ na mwanake? Tũhei igai hamwe na andũ a nyũmba ya ithe witũ.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtwarĩra Jehova ũhoro ũcio wao, ⁶ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷ “Ūguo airĩtu a Zelofehadi maroiga nĩ kihooto. Ti-itherũ nĩ wega ũmaheanĩrie igai rĩao na andũ a nyũmba ya ithe wao, o narĩo igai rĩa ithe wao ũmahe.

⁸ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ angĩkua na ndatige mwana wa kahĩ, mwarĩ nĩaheo igai rĩake. ⁹ Angĩgakorwo atarĩ na mũirĩtu-rĩ, heagai ariũ a nyina igai rĩake. ¹⁰ Angĩgakorwo atarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai ariũ a nyina na ithe igai rĩake. ¹¹ Angĩkorwo ithe ndaarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai mũndũ wa mbarĩ yao ũrĩa marĩ a igai rĩake, nĩguo rĩtuĩke rĩake. ũndũ ũcio ũgũtuĩka watho wa kũrũmagĩrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathire Musa.’”

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ūkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ũrĩa heete andũ a Isiraeli. ¹³ Warĩkia kũwona, we

nĩũgũkua o ta ũrĩa Harũni mũrũ wa nyũkwa aakuire, na ũcookanĩrĩrio na andũ anyu, ¹⁴ nĩgũkorwo rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩanemeire hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ eerĩ mũtiathĩkĩire watho wakwa, nĩmwagire kũndĩĩithia nĩguo muonanie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho mao.” (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.)

¹⁵ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthuure mũndũ atuĩke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, ¹⁷ atwaranage nakĩo gĩkiomagara na gĩkĩinũka, ũrĩa ũrĩgĩtongoragia gĩgĩthĩ na gĩgĩcooka, nĩguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatuĩke ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ ũrĩ na roho thĩinĩ wake, na ũmũigĩrĩre guoko gwaku. ¹⁹ Mũrũgamie mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mbere ya kĩũngano gĩothe ũmũtue mũtongoria wao hau mbere yao. ²⁰ ũmũhe ũhoti ũmwe waku, nĩgeetha kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩkagĩre. ²¹ Nake arũgamage mbere ya Eleazaru ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũrĩmũtuĩragĩria ũhoru na ũndũ wa kũria Urimu mbere ya Jehova. Rĩrĩa aathana, hamwe na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli makoimagara, ningĩ aathana rĩngĩ makainũka.”

²² Musa agĩka o ta ũguo Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia mbere ya Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na mbere ya kĩũngano kũu gĩothe. ²³ Ningĩ akĩmũigĩrĩra moko make na akĩmũtua mũtongoria wao o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

28

Maruta ma o Mũthenya

¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “He andũ a Isiraeli watho ũyũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Menyagĩrĩrai muone atĩ nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na mwaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, irĩ mũtararĩko mwega wa kũngenia.’ ³ Meere atĩrĩ, ‘Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o mũthenya. ⁴ Haaragĩriai gatũrũme kamwe rũciinĩ, na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, ⁵ hamwe na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe† ya maguta mahihĩtwo kuuma kũrĩ ndamaiyũ. ⁶ Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩrĩa rĩaathanirwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ⁷ Nakĩo kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩrĩa kĩrĩrutanagĩrio na igongona rĩu kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe‡ ya ndibei ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. ⁸ Haragĩriai gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta ũrĩa mũharagĩria rĩa rũciinĩ. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

Maruta ma Thabatũ

⁹ “Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai iruta rĩa tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta rĩa kũnyuuo, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe§ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. ¹⁰ Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo o mũthenya wothe wa Thabatũ, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩa rĩo gĩa kũnyuuo.

* 28:5 nĩ ta kilo 2 † 28:5 nĩ ta lita 1 ‡ 28:7 nĩ ta lita 4 § 28:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

Maruta ma o Mweri

11 “ Kĩambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. 12 Harĩ o ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; 13 na harĩ o gatũrũme hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩ igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, rĩrutĩrwo Jehova na ũndũ wa gũcinwo na mwaki. 14 Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuuo rĩa nuthu ya hini ĩmwe§ ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe;* na harĩ o gatũrũme, nĩ gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe.† Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa o mweri rĩrĩa rĩrĩrutagwo o karũgamo ka mweri, mwaka wothe. 15 Hamwe na igongona rĩa njino rĩu rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩarĩo gĩa kũnyuuo, Jehova nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa kũhoroheria mehia.

Bathaka

16 “ Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere nĩrĩo mũrĩkoragwo na Bathaka ya Jehova. 17 Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ; mũthenya mũgwanja mũrĩĩage mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. 18 Mũthenya wa mbere mũgĩage na kũngano kĩamũre na mũtikarutage wĩra wa ndũire. 19 Rehagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. 20 Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩriai iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunjĩ kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi;§ 21 na harĩ o gatũrũme gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi.* 22 Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. 23 Haaragĩriai icio hamwe na maruta ma rũciinĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. 24 ũguo nĩguo mũrĩharagĩria irio cia gũcinwo na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ituĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩarĩo rĩa kũnyuuo. 25 Mũthenya wa mũgwanja mũgĩage na kũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

26 “ Mũthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na kũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire. 27 Rehagai igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, rĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. 28 Na harĩ o ndegwa hakorwo na iruta rĩa mũtu rĩa icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi,‡ 29 na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi§ kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. 30 Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ya kũmũhoroheria mehia. 31 Haaragĩriai icio hamwe na indo ciacio cia kũnyuuo, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na maruta marĩo ma mũtu. Na mũmenyagĩrĩre nyamũ icio itikanakorwo na kaũũgũ.

* 28:12 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 28:12 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) ‡ 28:13 nĩ ta kilo 2 § 28:14 nĩ ta lita 2 * 28:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1.25) † 28:14 nĩ ta lita 1 ‡ 28:20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 28:20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 28:21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 28:28 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) ‡ 28:28 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) § 28:29 nĩ ta kilo 2

29

Gĩathĩ gĩa Tũrumbeta

¹ “Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, gĩagai na kũngano kĩamũre na mũtikarute wĩra wa ndũire. Nĩ mũthenya wanyu wa kũhuhaga tũrumbeta. ² Haaragĩriai igongona rĩa njino, rĩa gategwa kamwe na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ, irĩ ta mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova. ³ Na harĩ o ndegwa ĩyo hakorwo na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;† ⁴ na o gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi‡ kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ⁵ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ⁶ Icio nĩ cia kuongererwo harĩ magongona ma njino ma o mweri, na ma o mũthenya, hamwe na maruta macio ma mũtu na ma indo cia kũnyuuo o ta ũrĩa ũtuĩtwo. Macio nĩ maruta marutĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, marĩ na mũtararĩko wa kũnunga wega.

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

⁷ “Mũthenya wa ikũmi wa mweri ũyũ wa mũgwanja, gĩagai na kũngano gĩtheru. No nginya mwĩimage irio na mũtikarute wĩra. ⁸ Rehagai igongona rĩa njino rĩa mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova rĩa gategwa kamwe na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ⁹ Hamwe na ndegwa ĩyo haragĩriai iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe§ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;* ¹⁰ na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi† kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ¹¹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa horohio, na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu, na maruta mao ma kũnyuuo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹² “Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri wa mũgwanja, gĩagai na kũngano kĩamũre na mũtikarute wĩra wa ndũire. Kũngũirai Jehova na gĩathĩ mũthenya mũgwanja. ¹³ Rehagai maruta ma gũcinwo na mwaki marĩ na mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa ikũmi na tũtatũ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁴ Harĩ o ndegwa icio ikũmi na ithatũ-rĩ, haragĩriai iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ o ndũrũme ĩmwe ya icio igĩrĩ, irutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;§ ¹⁵ na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi* kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu ikũmi na tũna. ¹⁶ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

¹⁷ “Mũthenya wa keerĩ, haaragĩriai tũtegwa ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁸ Hamwe na ndegwa na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ¹⁹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

²⁰ “Mũthenya wa gatatũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikũmi na ĩmwe, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ

* 29:3 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 29:3 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) ‡ 29:4 nĩ ta kilo 2 § 29:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) * 29:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) † 29:10 nĩ ta kilo 2 ‡ 29:14 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 29:14 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 29:15 nĩ ta kilo 2

na kaũũgũ. ²¹ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, mũhaaragĩriei maruta macio ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²² Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

²³ “ Mũthenya wa kana-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikũmi, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ.

²⁴ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²⁵ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

²⁶ “ Mũthenya wa gatano, haaragĩriai ndegwa kenda, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ.

²⁷ Hamwe na ndegwa na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²⁸ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa kũnyuuo.

²⁹ “ Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa inyanya, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ.

³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³¹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³² “ Mũthenya wa mũgwanja, haaragĩriai ndegwa mũgwanja, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³³ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo.

³⁴ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁵ “ Mũthenya wa kanana-rĩ, gĩagai na kĩũngano na mũtikarute wĩra wa ndũire.

³⁶ Rehagai iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko mwegwa wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa ndegwa ĩmwe, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³⁸ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁹ “ Hamwe na mwĩhĩtwa na maruta manyu ma kwĩyendera-rĩ, haaragĩriai indo icio nĩ ũndũ wa Jehova ciathĩ-inĩ cianyu iria ciathanĩtwo: na nĩcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo, na maruta ma ũiguano.’ ”

⁴⁰ Musa akĩira andũ a Isiraeli maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte.

30

Mũhĩtwa

¹ Musa akĩira atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli atĩrĩ: “ Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ² Rĩrĩa mũndũ angĩhĩta mwĩhĩtwa harĩ Jehova kana ehĩte mwĩhĩtwa wa kwĩhinga mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ndakanericũkwo, na no nginya eke maũndũ marĩa mothe ehĩtĩte.

³ “Rĩria mũirĩtu ũrĩ gwa ithe mũciĩ angĩhĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova, kana ehinge na mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ⁴ nake ithe aigue ũhoru wa mwĩhĩtwa ũcio wake, kana kĩranĩro kũ, no aage kũmwĩra ũndũ hĩndĩ ĩyo, mũhĩtwa yake yothe, na kĩranĩro kĩria gĩothe ehingĩte nakĩo we mwene, nĩgatũũra. ⁵ No ithe angĩmũkaania aigua ũhoru wa mũhĩtwa ĩyo, hatirĩ o na kĩmwe kĩa mũhĩtwa ĩyo yake, kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene, igatũũra; nake Jehova nĩakamũrekerana nĩ ũndũ ithe nĩamũgirĩtie eke ũndũ ũcio.

⁶ “No angĩhika arĩkĩtie kwĩhĩta, kana thuutha wa kwĩranĩra ũndũ na kanua gake ateciirĩtie ũhoru wa kĩranĩro kũ ehingĩte nakĩo, ⁷ nake mũthuuriwe aigue ũhoru ũcio na aage kũmwĩra ũndũ, hĩndĩ ĩyo mũhĩtwa yake kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene nĩgatũũra. ⁸ No mũthuuriwe angĩmũkaania rĩria aigua ũhoru wa mũhĩtwa ĩyo, nĩakeheria mwĩhĩtwa ũcio ũmuohete, kana kĩranĩro kĩria ehingĩte nakĩo we mwene ateciirĩtie, nake Jehova nĩakamũrekerana.

⁹ “Mwĩhĩtwa o wothe kana ũndũ ũria mũtumia wa ndigwa kana mũtumia ũria ũtiganĩte na mũthuuriwe angĩkorwo ehĩtĩte nĩatũũre aũrũmĩtie.

¹⁰ “Mũtumia ũrĩ na mũthuuriwe angĩhĩta kana ehinge we mwene na kĩranĩro kĩa mwĩhĩtwa, ¹¹ nake mũthuuriwe aigue ũhoru ũcio, no aage kũmwĩra ũndũ kana aage kũmũgĩria, hĩndĩ ĩyo mũhĩtwa yake yothe, kana ciĩranĩro iria ehingĩte nacio we mwene, nĩgatũũra. ¹² No mũthuuriwe angĩregana na ũhoru ũcio hĩndĩ ĩyo aũigua-rĩ, hatirĩ o na kĩmwe kĩa mũhĩtwa kana ciĩranĩro iria ciũmĩte kanua gake igaatũũra. Mũthuuriwe nĩareganĩte nacio, nake Jehova nĩakamũrekerana. ¹³ Mũthuuriwe no etĩkĩre kana aregane na mwĩhĩtwa o wothe ũria angĩhĩta kana kĩranĩro kĩria eranĩre na mwĩhĩtwa gĩa kwĩrega we mwene. ¹⁴ No mũthuuriwe angĩaga kũmwĩra ũndũ igũrũ rĩa ũhoru ũcio mũthenya o mũthenya, nĩetĩkĩrĩte mũhĩtwa yake kana ciĩranĩro iria imuohete. Nĩetĩkĩrĩte maũndũ macio nĩ ũndũ wa kwaga kũmwĩra ũndũ rĩria aigua ũhoru ũcio. ¹⁵ No angĩrega maũndũ macio thuutha hanini, aarĩkia kũmaigua, nĩwe ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mũtumia wake.”

¹⁶ Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa makoniĩ mũndũ na mũtumia wake, na makoniĩ ithe na mwarĩ ũria ũrĩ gwake mũciĩ.

31

Kwĩrĩhĩria harĩ Amidiani

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Rĩhĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩũgũcooka ũkue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. ⁴ Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mũhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶ Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai, ũria wakuuire indo cia handũ-harĩa-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷ Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũria Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸ Gatagatĩ ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ rwa njora. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰ Magĩcina matũũra mothe kũria andũ a Midiani maatũũrĩte, o ũndũ ũmwe na kambĩ ciao. ¹¹ Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹² na magĩtwara andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazaru ũria

mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kũngano kĩa andũ a Isiraeli kũu kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³ Musa, na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthĩĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴ Musa akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngiri, ngiri, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtĩkĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶ Acio nĩo maarũmĩrĩire mataaro ma Balamu, na nĩo maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoru-inĩ ũrĩa wekĩkire kũu Peori, naguo ũndũ ũcio ũkĩrehithĩria andũ a Jehova mũthiro. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũragai tũhĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wothe ũrĩ wakoma na mũndũ mũrũme, ¹⁸ no mwĩhonokerie mũirĩtu o wothe ũrĩa ũtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.

¹⁹ “Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wothe kana mũkahutia mũndũ o wothe mũũrage no nginya mũikare nja ya kambĩ mũthenya mũgwanja. Mũthenya wa ĩtatũ na wa mũgwanja, no nginya mwĩtherie inyuĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰ Theriai nguo ciothe, o ũndũ ũmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũua, kana guoya wa mbũri kana mbaũ.”

²¹ Ningĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩra thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ũrĩa Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: ²² Thahabu, na betha, na gĩcango, na kĩgera, na ibati, na rũbũua ²³ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwĩtiiria mwaki, no nginya kĩhĩtũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangũtiiria mwaki no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiai nguo cianyu na inyuĩ nĩ mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtoonye kambĩ.”

Kũgayania Indo iria Ndahe

²⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Wee na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ iria ciatahirwo. ²⁷ Gayaniai indo cia iria ndahe gatagatĩ ga thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ. ²⁸ Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai gĩcunjĩ kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩnĩ wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’onde, o na kana mbũri. ²⁹ Oya gĩcunjĩ gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai rĩao mũkĩnengere Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova. ³⁰ Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunjĩ kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo ĩtano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’onde, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ũrĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³² Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’onde 675,000, ³³ na ng’ombe 72,000, ³⁴ na ndigiri 61,000 ³⁵ na andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng’onde 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’onde 675;

³⁸ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴² Nuthu ãrĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, ãrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathiĩte mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu ãrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng'ondũ 337,500, ⁴⁴ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu ãrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mũrongo itano, na nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mũrongo itano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio maathaga ikundi cia o ngiri ngiri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩtarĩte thigari iria twathaga na hatĩrĩ o na ũmwe ũtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu ituĩke iruta riitũ kũrĩ Jehova iria o ũmwe witũ eegwatĩre, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.”

⁵¹ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothe ãrĩa yoimire kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana ãrĩa Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ ya ũritũ wa cekerĩ 16,750.* ⁵³ O mũthigari nĩetahĩire indo ciake. ⁵⁴ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcirehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo ituĩke kĩrĩrĩkania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32

Mĩhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

¹ Na rĩrĩ, andũ a mũhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng'ombe na cia mbũri, nĩmoonire atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao. ² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, ³ “Atarothu, na Diboni, na Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebamu, na Nebo, o na Beoni, ⁴ bũrũri ũyũ Jehova aatooririe andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega kwa mahiũ, na ituĩ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ.” ⁵ Makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩtwĩtĩkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ, rekei bũrũri ũyũ ũheo ndungata cianyu ũtuĩke witũ. Mũtigatũme tũringe Rũũ rwa Jorodani.”

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, “Andũ anyu no mathĩ ita-inĩ mamũtĩge mũkarĩte gũkũ? ⁷ Nĩ kĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matoonye bũrũri ũrĩa Jehova amaheete? ⁸ ũguo noguo maithe manyu meekire hĩndĩ ãrĩa ndaamarekirie kuuma Kadeshi-Barinea mathĩ magathigaane bũrũri ũcio. ⁹ Thuutha wa kwambata, magĩkinya kĩaanda kĩa Eshikoli na makĩrorera bũrũri ũcio-rĩ, nĩmatũmire andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri ũrĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ũcio, akĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ: ¹¹ ‘Nĩ ũndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatĩrĩ mũndũ o na ũmwe wa ũkũrũ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na makĩria wa arĩa moimire bũrũri wa Misiri ũkoona bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu na Isaaka, o na Jakubu na mwĩhĩtwa, ¹² gũtirĩ o na ũmwe tĩga Kalebu mũrũ wa Jefune, ũrĩa Mũkenizi,* na Joshua mũrũ wa Nuni, nĩ ũndũ nĩmarũmĩrĩire Jehova na ngoro ciao kũna.’ ¹³ Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake agĩtũma morũre

* **31:52** nĩ ta kilo 190 * **32:12** Kũringana na ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo Kĩambĩrĩria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarĩ Akaanani, no maarĩ njiaro cia Esaũ.

werū-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, o nginya rĩrĩa rūciaro rūu ruothe rwehĩtie maitho-inĩ make rwathirire.

¹⁴ “Na rĩrĩ, mūrĩ haha inyuĩ, inyuĩ rūciaro rūrũ rwa ehia, mūcookete ithenya rĩa maithe manyu nĩguo mūtũme Jehova akĩrĩrĩrie kũrakarĩra Isiraeli. ¹⁵ Mũngĩgarūrũka mūtige kũmũrũmĩrĩra-rĩ, nake Jehova nĩegũtiganĩria andũ aya othe gũkũ werū-inĩ rĩngĩ, na inyuĩ mũtuĩke gĩtũmi gĩa kũmaniinithia.”

¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũkwenda gwakĩra ũhiũ witũ ciugũ gũkũ, na twakĩre andũ-a-nja aitũ na ciana matũũra manene. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩtwĩhaarĩrie kuoya indo ciitũ cia mbaara na tũthĩ mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũmakinyie kwao. Hĩndĩ ĩyo, andũ-a-nja aitũ na ciana maikarage matũũra manene mairigĩre na hinya, nĩgeetha magitĩrwo kuuma kũrĩ atũuri a bũrũri ũyũ. ¹⁸ Tũtigacooka mĩciĩ iitũ o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe akaamũkĩra igai rĩake. ¹⁹ Ithuĩ tũtikaamũkĩra igai hamwe nao mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, nĩ ũndũ igai riitũ tũrĩ narĩo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩka ũguo-rĩ, na mwĩohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nĩguo mũkarũe, ²¹ na inyuothe mũngĩthĩ mwĩohete indo cia mbaara, mũringe Rũũ rwa Jorodani mūrĩ mbere ya Jehova o nginya rĩrĩa akaingata thũ ciake ciume mbere yake, ²² hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũtooretio mbere ya Jehova, hĩndĩ ĩyo no mũcooke mĩciĩ yanyu na muohorwo kuuma kĩranĩro kĩanyu kũrĩ Jehova o na kũrĩ Isiraeli. Naguo bũrũri ũyũ nĩugatuĩka wanyu maitho-inĩ ma Jehova.

²³ “No mũngĩkaaga gwĩka ũguo, nĩmũkehĩria Jehova; na mũmenye na ma atĩ mehia manyu nĩmakamũcookerera. ²⁴ Akĩrai andũ-a-nja anyu na ciana matũũra manene na ciugũ cia ndũũru cianyu, no hingiai ũguo mweranĩra.”

²⁵ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩra Musa atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtũgwĩka o ta ũguo mwathi witũ aathana. ²⁶ Ciana ciitũ na atumia aitũ megũikara gũkũ matũũra-inĩ manene ma Gileadi, ũndũ ũmwe na ndũũru ciitũ cia mbũri na cia ng’ombe. ²⁷ No ithuĩ ndungata ciaku-rĩ, o mũndũ eyohete indo ciake cia mbaara, nĩtũkũringa mũrĩmo ũũrĩa tũkarũe tũrĩ mbere ya Jehova, o ta ũguo mwathi witũ oiga.”

²⁸ Nake Musa akĩruta watho nĩ ũndũ wao, akĩarĩria Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, ²⁹ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Gadi na a Rubeni nĩmekũringa Jorodani, o mũndũ wao eyohete indo cia mbaara, marĩ hamwe na inyuĩ marĩ mbere ya Jehova-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa bũrũri ũcio ũgatoorio mbere yanyu, nĩmũkamahe bũrũri wa Gileadi ũtuĩke wao. ³⁰ No mangĩaga kũringa hamwe na inyuĩ meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metĩkĩre igai rĩao hamwe na inyuĩ bũrũri wa Kaanani.”

³¹ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩ igwĩka o ta ũguo Jehova oigĩte. ³² Nĩtũkũringa tũrĩ mbere ya Jehova tũtoonye bũrũri wa Kaanani twĩohete indo cia mbaara, no kũndũ kũrĩa ithuĩ tũkaagaya-rĩ, gũgaakorwo kũrĩ mbarĩ ĩno ya Jorodani.”

³³ Musa akĩhe andũ a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu, bũrũri ũrĩa wothe wathamakagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, na ũrĩa wothe wathamakagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, akĩmahe bũrũri ũcio wothe, na matũũra manene makuo o na ng’ongo iria ciamarigiicĩirie.

³⁴ Andũ a Gadi nĩmakire Diboni, na Atarothu, na Aroeri, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazeri, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarĩ matũũra manene mairigĩre na hinya na magĩakĩra ndũũru ciao cia mbũri ciugũ. ³⁷ Nao andũ a Rubeni magĩaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rĩngĩ, ³⁸ o ũndũ ũmwe na Nebo na Baali-Meoni (marĩitwa macio nĩmagarũrirwo) na Sibima. Nao makĩhe matũũra macio manene maakire marĩitwa mangĩ.

³⁹ Nacio njiaro cia Makiru mūrū wa Manase igĩthiĩ Gileadi, magĩkwĩnyiitĩra na makĩngata Aamori arĩa maarĩ kuo. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩheana Gileadi kūrĩ andũ a Makiru, acio njiaro cia Manase, nao magĩtũũra kuo. ⁴¹ Na rĩrĩ, Jairu wa rūciaro rwa Manase, akĩnyiitĩra tūtũũra twa Gileadi na agĩtwĩta Havothu-Jairu. ⁴² Nake Noba akĩnyiitĩra Kenathu, na tūtũũra tũria twagũthiũrũrũkiirie agĩtwĩta Noba, o ta ũria we eetagwo.

33

Matĩna ma Rũgendo rwa Isiraeli

¹ Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwa andũ a Isiraeli rĩria moimire bũrũri wa Misiri marĩ ikundi matongoretio nĩ Musa na Harũni. ² Musa nĩandĩkire matĩna ma rũgendo rwao o ta ũria aathĩtwo nĩ Jehova. Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwao.

³ Andũ a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri wa mbere, mũthenya ũria warũmĩriire Bathaka. Makiumagara momĩriirie, makĩonagwo nĩ andũ othe a Misiri, ⁴ arĩa maathikaga marigithathi mao mothe, marĩa Jehova ooragĩte gatagatĩ kao; nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩriire ngai ciao ciira.

⁵ Andũ a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothu.

⁶ Moima Sukothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ethamu, ndeere-inĩ cia werũ.

⁷ Moima Ethamu, maacookire na thuutha magĩthiĩ Pi-Hahirothu, mwena wa irathĩro wa Baali-Zefoni, makĩamba hema ciao hakuhĩ na Migidoli.

⁸ Moima Pi-Hahirothu, magĩtuĩkanĩria iria-inĩ gatagatĩ, magĩkinya werũ-inĩ, na maarĩkia gũthiĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ ũcio wa Ethamu, makĩamba hema ciao Mara.

⁹ Moima Mara maathiire Elimu, kũria kwarĩ na ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo mũgwanja, na makĩamba hema kuo.

¹⁰ Moima Elimu magĩthiĩ makĩamba hema ciao hakuhĩ na Iria Itune.

¹¹ Moima Iria Itune, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Sini.

¹² Moima werũ ũcio wa Sini, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Dofika.

¹³ Moima Dofika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alushu.

¹⁴ Moima Alushu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Refidimu, handũ hataarĩ na maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ.

¹⁵ Moima Refidimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Sinai.

¹⁶ Moima kũu Werũ-inĩ wa Sinai, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kibirothu-Hataava.

¹⁷ Moima Kibirothu-Hataava magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hazerothu.

¹⁸ Moima Hazerothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Rithima.

¹⁹ Moima Rithima, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Rimoni-Perezu.

²⁰ Moima Rimoni-Perezu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Libina.

²¹ Moima Libina, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Risa.

²² Moima Risa, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kahelatha.

²³ Moima Kahelatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu.

²⁴ Moima Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Harada.

²⁵ Moima Harada, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Makelothu.

²⁶ Moima Makelothu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tahathu.

²⁷ Moima Tahathu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tera.

²⁸ Moima Tera, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Mithika.

²⁹ Moima Mithika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hashimona.

³⁰ Moima Hashimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Moserothu.

³¹ Moima Moserothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Bene-Jaakani.

³² Moima Bene-Jaakani, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

³³ Moima Horu-Hagidigadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Jotibatha.

³⁴ Moima Jotibatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Abirona.

³⁵ Moima Abirona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ezioni-Geberi.

³⁶ Moima Ezioni-Geberi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.

³⁷ Moima Kadeshi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. ³⁸ O ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakuĩrĩre mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri.

³⁹ Harũni aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aakuĩrĩre kũu Kĩrĩma kĩa Horu.

⁴⁰ Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũrĩa watũũraga Negevu ya Kaanani, akĩigua atĩ andũ a Isiraeli maarĩ njĩra magĩthiĩ kuo.

⁴¹ Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Zalimona.

⁴² Moima Zalimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Punoni.

⁴³ Moima Punoni, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu.

⁴⁴ Moima Obothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Iye-Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi.

⁴⁵ Moima Iyimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Diboni-Gadi.

⁴⁶ Moima Diboni-Gadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

⁴⁷ Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuĩ na Nebo.

⁴⁸ Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko.

⁴⁹ Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

⁵⁰ Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩre Musa atĩrĩ, ⁵¹ “Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, ⁵² mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothe ĩrĩa mĩicũhie, na mĩhianano yao ĩrĩa ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ⁵³ Mwĩnyiĩtĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mũtũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu. ⁵⁴ Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene mũheane igai inene, na gĩkundi kĩnini mũkĩhe igai inini. Kĩrĩa gĩkaamagũra na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ nĩkĩo gĩgaatuĩka kĩa. Nĩmũgakũgayania kũringana na mĩhĩrĩga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “‘No mũngĩkaaga kũingata atũuri a bũrũri ũcio-rĩ, arĩa mũgeetĩkĩria matigwo magaatũka ngaracũ cia kũmũtũraga maithe, o na matũke mũigua ya kũmũtheecaga mbaru. Nao nĩmakamũthĩnagia kũu bũrũri ũcio mũgaatũra. ⁵⁶ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ndaciĩrĩre kũmeka-rĩ, ũtuĩke nĩguo ngaamwĩka inyũ.’ ”

34

Mĩhaka ya Kaanani

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya Kaanani-rĩ, bũrũri ũcio mũkaagaĩrwo ũtuĩke igai rĩanyu ũgaakorwo na mĩhaka ĩno:

³ “Mwena wanyu wa gũthini ũkoima Werũ-inĩ wa Zini kũrigania na mũhaka wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa mwena wa gũthini ũkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria rĩa Cumbĩ, ⁴ ũtuĩkanĩrie mwena wa gũthini ũrorete Mwanya wa Akirabimu, ũthĩte na mbere o nginya Zini, na ũikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ũcooke ũkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre Azimoni, ⁵ kũrĩa ũkaarigiicũka, ũnyitane na karũũĩ ka Misiri, na ũrĩkĩrie Iria-inĩ.

⁶ “Mũhaka wanyu wa mwena wa ithũiro ũgaakorwo ũrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa ithũiro.

⁷ “Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumĩte Iria rĩrĩa Inene ũgaakinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, ⁸ na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ũgaakinya Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ũcio ũgaakinya Zedadi, ⁹ ũthĩĩ na mbere nginya Zifironi, na ũgaathirĩra Hazoru-Enani. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa mwena wa irathĩro, ũkoima Hazoru-Enani ũkinye Shefamu. ¹¹ Mũhaka ũcio ũgaakũrũka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ũthĩĩ na mbere ũtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria rĩrĩa rĩa Kinerethu. ¹² Ningĩ mũhaka ũcio ũikũrũkanie na Rũũĩ rwa Jorodani, ũrĩkĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ.

“ Ũcio nĩguo ũgaatuĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothe.’ ”

¹³ Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: “Mũkaagaya bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcukĩra mĩtĩ ũtuĩke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoiga ũkaaheeo mĩhĩrĩga ĩrĩa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩa. ¹⁵ Mĩhĩrĩga ĩyo yeerĩ na nuthu nĩrĩkĩtie kwamũkĩra magai mayo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa riũa.”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. ¹⁸ Na ũthũure mũtongoria ũmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ũcio. ¹⁹ Maya nĩmo marĩtwa mao:

nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune,

kuuma mũhĩrĩga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mũrũ wa Amihudu,

kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni;

²¹ na Elidadi mũrũ wa Kisiloni,

kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini;

²² na Buki mũrũ wa Jogili,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Dani;

²³ na Hanieli mũrũ wa Efodi,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu;

²⁴ na Kemueli mũrũ wa Shifitani,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu mũrũ wa Jusufu;

²⁵ na Elizafani mũrũ wa Paranaki,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni;

²⁶ na Palitieli mũrũ wa Azani,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru;

²⁷ na Ahihudu mũrũ wa Shelomi,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Asheri;

²⁸ na Pedaheli mũrũ wa Amihudu,

ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali.”

²⁹ Acio n̄o andũ arĩa Jehova aathanire makaagaĩra andũ a Isiraeli magai mao kũu bũrũri wa Kaanani.

35

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, kũu werũ-inĩ wa Moabi gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa itũũra rĩa Jeriko, Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli mahe Alawii matũũra mao ma gũtũũraga kuuma kũrĩ igai rĩrĩa andũ a Isiraeli makegwatĩra. Na macooke mamahe ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao gũkuhĩ na matũũra macio. ³ Nao Alawii nĩmakaagĩa na matũũra ma gũtũũra, na magĩe na kũndũ gwa kũrĩithagia ng’ombe ciao, na mbũri, o na ũhiũ ũrĩa ũngĩ wao.

⁴ “Nacio ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao iria ithiũrũrũkĩirie matũũra marĩa mũkaahe Alawii, igaatambũrũka buti 1,000 na magana matano* kuuma rũthingo-inĩ rwa itũũra. ⁵ Kuuma nja ya itũũra-rĩ, mũthime buti 3,000† mwena wa irathĩro, na buti 3,000 mwena wa gũthini, na buti 3,000 mwena wa ithũiro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini, narĩo itũũra rigĩe gatagatĩ. Gĩcunjĩ kũu kĩa bũrũri nĩkĩo gĩgaatuĩka ũrĩithio wa matũũra macio.

Matũũra Manene ma Kũũrĩrwo

⁶ “Matũũra matandatũ ma macio mũkaahe Alawii magaatũka ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte angĩũrĩra. Hamwe na macio matandatũ, mahei matũũra mangĩ mĩrongo ĩna na meerĩ. ⁷ Matũũra mothe marĩa mũkaahe Alawii no nginya magaaorwo marĩ mĩrongo ĩna na manana, hamwe na ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao. ⁸ Matũũra marĩa mũkaahe Alawii kuuma kũrĩ bũrũri ũcio andũ a Isiraeli makegwatĩra, makaahanwo kũringana na ũrĩa igai rĩa o mũhĩrĩga rĩigana: Oyai matũũra maingĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ na matũũra maingĩ, na muoe matũũra manini kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ matũũra manini.”

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri wa Kaanani-rĩ, ¹¹ nĩmũgathuura matũũra mamwe matũũke matũũra manene manyu ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte ataciirĩre gwĩka ũguo angĩũrĩra. ¹² Macio magaatũka kũndũ gwa kũũrĩrwo kuuma kũrĩ mũndũ ũrĩa ũrĩhanagĩria,‡ nĩgeetha mũndũ ũrĩa ũthitangĩrwo kũũragana ndagakue ataambĩte gũciirithio mbere ya kĩrĩndĩ. ¹³ Matũũra macio matandatũ mũkaaheana nĩmo magaatũka matũũra manyu manene ma kũũrĩrwo. ¹⁴ Heanai matũũra matatũ mwena ũyũ wa Rũũ rwa Jorodani na matatũ kũu Kaanani matũũke matũũra manene ma kũũrĩrwo. ¹⁵ Matũũra macio matandatũ magaatũka kũndũ gwa kũũrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, na ageni, o na andũ arĩa angĩ matũũraga thĩinĩ wao, nĩgeetha mũndũ ũraganĩte ataciirĩre gwĩka ũguo ooragĩre kuo.

¹⁶ “ ‘Mũndũ angĩgũtha ũrĩa ũngĩ na kĩndũ gĩa kĩgera, nake ũcio wagũthwo akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. ¹⁷ Kana mũndũ o wotho ũngĩkorwo na ihiga rĩngĩũragana guoko, nake agũthe mũndũ narĩo, mũndũ ũcio akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. ¹⁸ Kana mũndũ o wotho ũngĩkorwo na mũtĩ ũngĩũragana guoko, nake agũthe mũndũ naguo acooke akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo. ¹⁹ Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya oorage mũũragani ũcio; angĩmũtũnga no nginya amũũrage. ²⁰ Mũndũ o wotho angĩkorwo aciirĩre rũmena na athinĩkanie ũrĩa ũngĩ, kana amũikĩrie kĩndũ akĩendaga nake mũgũthwo akue, ²¹ kana amũgũthe ngundi arakarĩte amũũrage, mũndũ ũcio no nginya ooragwo; ũcio

* 35:4 nĩ ta mita 450 † 35:5 nĩ ta mita 900 ‡ 35:12 Mũrĩhanĩria wa thakame aarĩ mũndũ wa hakuhĩ na mũndũ ũcio ũũragĩtwo.

nĩ mũũragani. Mũrĩhanĩria wa thakame no nginya akooraga mũũragani ũcio rĩrĩa angĩmũtũnga.

²² “No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo atarĩ na rūmena, na o rĩmwe athinĩkanie mũndũ ũngĩ kana amũikĩrie kĩndũ atekwenda, ²³ kana amũgũithĩrie ihiga rĩngĩmũũraga atekũmuona, nake mũndũ ũcio akue, no tondũ ti thũ yake na ningĩ ndaciĩrĩre kũmũgera ngero-rĩ, ²⁴ hĩndĩ ĩyo kĩũngano kũu no nginya kĩmũtuithanie ciira na mũrĩhanĩria wa thakame kũringana na mawatho maya. ²⁵ Kĩũngano kũu no nginya kĩgitĩre mũndũ ũcio ũthitangĩrwo kũũragana kuuma kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame, na kĩmũcookie itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua, o ũcio waitĩrĩrio maguta marĩa maamũre.

²⁶ “No rĩrĩ, mũthitangwo ũcio ũraganĩte angĩgaathiĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, ²⁷ nake mũrĩhanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrĩhanĩria ũcio wa thakame no oorage mũndũ ũcio mũthitange, na ndatuĩrwo ihĩtia rĩa kũũragana. ²⁸ Mũndũ ũcio mũthitange no nginya aikare thĩinĩ wa itũũra rĩu rĩake inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwatĩire.

²⁹ “‘Maya nĩmo megũtuĩka mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe njjarwa-inĩ iria igooka, o kũrĩa mũgaatũũra.

³⁰ “‘Mũndũ o wothe angĩũraga mũndũ no nginya akooragwo ta mũũragani, no no nginya hagĩe na ũira wa aira aingĩ. No gũtirĩ mũndũ o na ũ ũkooragwo nĩ ũndũ wa ũira wa mũndũ ũmwe.

³¹ “‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũũragani, ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gũkua. Ti-itherũ ũcio no nginya ooragwo.

³² “‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũndũ o wothe ũrĩa ũũrĩire itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, atĩ nĩguo mũmwĩtikĩrie acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

³³ “‘Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũrĩ. Ũiti wa thakame nĩ ũthaahagia bũrũri, na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ũrĩa thakame ĩrĩkĩtie gũitwo, tiga no ĩrutirwo na thakame ya mũndũ ũcio wamĩitire. ³⁴ Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũtũũraga na kũrĩa nĩ ndũũraga, nĩ ũndũ nĩ Jehova ndũũraga gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.’”

36

Igai rĩa Airĩtu a Zelofehadi

¹ Atongoria a nyũmba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia njiaro cia Jusufu, nĩmathiire na makĩaria marĩ mbere ya Musa na atongoria arĩa matongoragia nyũmba cia andũ a Isiraeli. ² Makiuga atĩrĩ, “Rĩrĩa Jehova aathire mwathi wakwa aheane bũrũri ũtuĩke igai rĩa andũ a Isiraeli na ũndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehova nĩagwathire ũheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu ake. ³ Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mĩhĩrĩga ĩyo ĩngĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ ĩyo igai rĩa nĩrĩkeherio igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩcunjĩ kĩa igai rĩrĩa twagaĩrwo nĩrĩkeherio. ⁴ Rĩrĩa mwaka wa Jubilii wa andũ a Isiraeli ũgaakinya-rĩ, igai rĩa nĩrĩkonganiĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra, narĩo igai rĩa rĩheherio kuuma kũrĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa maithe maitũ.”

⁵ Nake Musa, kũringana na watho wa Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Ũguo mũhĩrĩga wa njiaro cia Jusufu ũroiga nĩ ũndũ wa kĩhooto. ⁶ Ũũ nĩguo Jehova athanĩte nĩ ũndũ wa airĩtu a Zelofehadi: No mahikĩre mũndũ o wothe ũrĩa mangĩendera, angĩkorwo mekũhika thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa ithe wao.

⁷ Gūtiri igai thīnī wa Isiraeli rīkoima mūhīrīga ūmwe rītuīke rīa mūhīrīga ūngī, nīgūkorwo Mūisiraeli o wothe nīagatūūria gīthaka kīa mūhīrīga kīrīa maagaire kuuma kūrī maithe mao ma tene. ⁸ Mūirītu o wothe ūkaagaya gīthaka mūhīrīga-inī o wothe wa Isiraeli, no nginya ahikīre mūdū wa nyūmba ya mūhīrīga wa ithe, nīgeetha Mūisiraeli o wothe atūūre enyiitīire igai rīa maithe. ⁹ Gūtiri igai rīkoima mūhīrīga ūmwe rītuīke rīa mūhīrīga ūngī, nīgūkorwo o mūhīrīga wa andū a Isiraeli ūrītūūragia gīthaka kīrīa ūgaite.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio airītu acio a Zelofehadi magūika o ta ūrīa Jehova aathīte Musa. ¹¹ Airītu a Zelofehadi, nīo Mahala, na Tiriza, na Hogila, na Milika, na Noa, maahikirio nī ariū a mūrū wa nyina na ithe wao. ¹² Maahikire thīnī wa mbarī cia njaro cia Manase mūrū wa Jusufu, narīo igai rīao rīgīikara mbarī-inī na mūhīrīga-inī wa ithe wao.

¹³ Macio nīmo mawatho na matuīro ma kūrūmīrīrwo marīa Jehova aathire Musa eere andū a Isiraeli marī kūu werū wa Moabi hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani mūrīmo ūrīa ūngī wa Jeriko.

GÜCOOKERITHIA MAATHANI

Andũ a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Üyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Musa aarĩirie andũ a Isiraeli othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi, gatagatĩ ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu. ² (Kuuma Horebu* gũthiĩ Kadeshi-Barinea, kugerera njĩra ya kĩrĩma gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa mĩthenya ikũmi na ũmwe.)

³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ũmwe-rĩ, Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ũrĩa wothe Jehova aamwathĩte ameere. ⁴ Ũndũ üyũ wekĩkire thuutha wake gũkorwo atooretie Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatooretie Ogu mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu arĩ kũu Edirei.

⁵ Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩirie gũtaarĩria ũhoro wa watho üyũ, akiuga atĩrĩ:

⁶ Jehova Ngai witũ aatwĩrĩre tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩa mũikarĩte kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩrĩiganĩte. ⁷ Thariai kambĩ mũthiĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori; mũthiĩ kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, na Negevu o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthiĩ o nginya bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya rũũ rũrĩa rũnene rwa Farati. ⁸ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete bũrũri üyũ. Thiĩ kuo mwĩgwatĩre bũrũri ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa akiuga nĩakaũhe maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao.”

Gũthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hĩndĩ ĩyo ndaamwĩrĩre atĩrĩ, “Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota ndĩ o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu nĩamũngĩhĩtie mũno nginya ũmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromũngĩhia maita ngiri, na amũrathime o ta ũrĩa eeranĩire! ¹² No rĩrĩ, ingĩhota atĩa gũkuua mathĩina manyu, na mĩrigo yanyu, o na maciira manyu ndĩ o nyiki? ¹³ Thuurai andũ oogĩ, na amenyi maũndũ, o na atĩku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu ndĩmatue anene mamũrorage.”

¹⁴ Inyuĩ mwanjookeirie atĩrĩ, “Ũndũ ũcio watua nĩ ũgwĩka nĩ mwega.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ oogĩ na atĩku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria a ikundi cia andũ ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mĩrongo ĩtano na cia ikũmi, matũke anene a mĩhĩrĩga. ¹⁶ Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-inĩ rĩu ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩriai maciira gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu, na mũmatuithanagie na kĩhotoo, kana nĩ ciira ũrĩ gatagatĩ ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ũngĩ, kana Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ. ¹⁷ Mũtikanathutũkanie mũgĩtua ciira; thikagĩrĩriai andũ arĩa anene na arĩa anini o ũndũ ũmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ũtuanĩri ciira nĩ wa Ngai. Ndehagĩrai ciira ũrĩa wothe wamũritũhĩra, na nĩndĩũthikagĩrĩria. ¹⁸ Na hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra maũndũ mothe marĩa mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Athigaani Gũtũmwo

* 1:2 Kĩrĩma kĩa Horebu kĩaĩkaine na rĩtwa rĩngĩ ta Kĩrĩma gĩa Sinai.

¹⁹ Ningĩ o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathire-rĩ, nĩtwoimire Horebu, tũgĩthĩ twerekeire bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori tũtuũkanĩrie werũ-inĩ ũcio mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o ũcio mweyoneire, na nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩmũkinyĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori, ũrĩa Jehova Ngai witũ aratũhe. ²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũcio. Ambatai mũthĩ mũwĩgwatĩre ũtuũke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrire. Mũtikanetigĩre; kana mukue ngoro.”

²² Ningĩ inyuĩ, inyuothe mũgĩũka harĩ nĩ mũkĩnjĩra atĩrĩ, “Reke tũtũme andũ mathĩ mbere iitũ magatũthigaanĩre bũrũri ũcio, matũcookerie ũhoru ũkonĩ njĩra ĩrĩa twagĩrĩrwo kũgerera na matũura marĩa tũgũkora.”

²³ Rĩciiria rĩu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ũndũ ũcio ngĩthura andũ ikũmi na eerĩ thĩnĩ wanyu, o mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ũmwe. ²⁴ Makiomagara makĩambata bũrũri ũcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtuamba kĩa Eshikoli na magĩtuĩria ũhoru wakĩo. ²⁵ Nĩmakuire matunda mamwe ma bũrũri ũcio, magĩtũrehere, na magĩtũcookeria ũhoru atĩrĩ, “Bũrũri ũcio Jehova Ngai witũ araatũhe nĩ mwega.”

Ūremi wa Gũũkĩrĩa Jehova

²⁶ No inyuĩ mũtiendaga kwambata mũthĩ kuo; nĩ mwaremeire rĩathani rĩa Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mũkĩnugunĩka mũrĩ thĩnĩ wa hema cianyu, mũkiuga atĩrĩ, “Jehova nĩatũthũire; nĩkĩo aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ ma Aamori nĩguo matũniine. ²⁸ Tũngĩgĩthĩ na kũ? Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrwo nĩ hinya tondũ maroiga atĩrĩ, ‘Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũura mao nĩ manene mũno, na mairigĩrwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na nĩtũronire ariũ a Anaki† kuo.’ ”

²⁹ Nĩ na nĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtikamake, na mũtikametigĩre. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrathĩ amũtongoretie, nĩekũmũrũrĩra, o ta ũrĩa aamũrũrĩire kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho manyu, ³¹ na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuũite, o ta ũrĩa mũndũ athiiga akuuĩte mũriũ, akĩmũkuua kũrĩa guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ.”

³² No o na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai wanyu, ³³ ũrĩa wathiiaga amũtongoretie mũrĩ rũgendo-inĩ rwanu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra ĩrĩa mũkũgera.

³⁴ Rĩrĩa Jehova aagũire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: ³⁵ “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciarũ rũrũ rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtire atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene, ³⁶ tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njiaro ciake, tondũ nĩarũmĩrĩire Jehova na ngoro yake kũna.”

³⁷ O na nĩ Jehova nĩandakarĩire akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bũrũri ũcio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua mũrũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe ũgaatongoria Isiraeli mathĩ makaũgae. ³⁹ Na rĩrĩ, andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩgatoonya bũrũri ũcio. Nĩngaũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtuũke wao. ⁴⁰ No inyuĩ-rĩ, hũndũkai, mumagare mũthĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrorete Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩtĩrie Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ inyuothe o mũndũ o mũndũ akĩĩoha indo ciake cia mbaara, mwĩciĩrtie atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, ‘Tigai kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.’ ”

† 1:28 Aanaki nĩo maatũũraga Kaanani, na nĩo magwetetwo ta marimũ ma andũ.

⁴³ Nĩ ùndũ ùcio na nĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire watho wa Jehova, na nĩ ùndũ wa rũnano rwanyu mũkĩambata mũgĩthĩ bũrũri ùcio ùrĩ irĩma. ⁴⁴ Nao Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra, makĩmũingata ta mĩrumbĩ ya njũkĩ, nao makĩmũhũũra kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵ Mwacookire mũgĩũka mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria. ⁴⁶ Na nĩ ùndũ ùcio mũgĩkara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarire kuo.

2

Kũũrũũra Werũ-inĩ

¹ Thuutha ùcio tũkĩhũndũka, tũkiumagara tũrorete na werũ-inĩ, tũgĩthĩ na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta ùrĩa Jehova anjĩrĩte. Tũkĩũrũũra bũrũri ùcio ùrĩ irĩma wa Seiru ihinda iraaya.

² Nake Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ³ “Nĩmũrũũrĩte bũrũri ùyũ ùrĩ irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini. ⁴ Atha andũ, ùmeere atĩrĩ: ‘Mũrĩ hakuhĩ gũtuĩkanĩria bũrũri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia Esaũ, arĩa maatũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ mwĩmenyererei mũno. ⁵ Mũtikamoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bũrũri ùcio ùrĩ irĩma wa Seiru ùtuĩke wake mwene.* ⁶ Irio iria mũrĩrĩaga na maaĩ marĩa mũrĩnyuuaga mũrĩmarĩhaga na betha.’ ”

⁷ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-inĩ wothe wa moko manyu. Nĩamũmenyereire rũgendo-inĩ rwanyu werũ-inĩ ùyũ mũnene. Mĩaka iyo mĩrongo ina ithirĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩ.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara ya gũthĩ Araba irĩa yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyiita barabara ya werũ ya gũthĩ Moabi.

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnie andũ a Moabi kana ùmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtuĩke igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩo maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki. ¹¹ O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹² Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũũra kuo ithenya rĩao, o ta ùrĩa andũ a Isiraeli meekire bũrũri-inĩ ùrĩa Jehova aamaheire megwatĩre ùtuĩke wao.)

¹³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ùkĩrai mũringe Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ùndũ ùcio tũgĩkĩringa karũũ kau.

¹⁴ Mĩaka mĩrongo itatũ na inana nĩyathirire kuuma hĩndĩ irĩa tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda kũu gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaro ruothe rwa andũ arĩa maathiiaga ita rũgĩkorwo rũthirĩte kũu kambĩ-inĩ, o ta ùrĩa Jehova aamerĩte na mwĩhĩtwa. ¹⁵ Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩre nginya hĩndĩ irĩa aamaniinire biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũndũ wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathiiaga ita aakuire-rĩ, ¹⁷ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, ¹⁸ “Ùmũthĩ nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, bũrũri-inĩ wa Moabi. ¹⁹ Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩnie kana mũmoogite nĩguo mũrũe,

* **2:5** Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni nĩmahutanĩtie na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete bũrũri wa gũtũũra.

nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri o na ũmwe wa Aamoni. Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtuĩke igai rĩao.”

²⁰ (O naguo ũcio watuĩtwo ta bũrũri wa Arefai, arĩa matũũrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi. ²¹ Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Aanaki. Jehova nĩamaniinire makĩeherera Aamoni, nao makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao. ²² Ũguo noguo Jehova eekĩire njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrĩte Seiru, hĩndĩ ĩrĩa aaniinire Aahori mehere mbere yao. Nĩmamarutũrũrĩre, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao nginya ũmũthĩ. ²³ Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ gũthĩ o nginya Gaza, nĩmaniinirwo nĩ Akafitori arĩa moimĩte Kafitori, nao magĩtũũra kuo ithenya rĩao.)

Sihoni Mũthamaki wa Heshiboni Kũhootwo

²⁴ “Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũrĩa, Mũamori mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai kũrũa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ũcio. ²⁵ Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako nĩ ũndũ wanyu. Ciaigua ũhoru wanyu nĩkũinaina na inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ũndũ wanyu.”

²⁶ Tũrĩ werũ-inĩ wa Kedemothu nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgĩe na thayũ, na ngĩmwĩra atĩrĩ, ²⁷ “Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩrĩa nene tũtikwahũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ²⁸ Twenderieiri irio cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha. No rĩrĩ, ũtwĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie kũu na magũrũ, ²⁹ o ta ũrĩa njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a Moabi arĩa matũũraga Ari maatwĩkire, nginya tũringe Rũũ rwa Jorodani tũkinye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai witũ araatũhe.” ³⁰ No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni nĩaregire tũtuĩkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩatũmire roho wake ũng’athie, na akĩũmia ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta ũrĩa ekĩte rĩu.

³¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩndambĩrĩria kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai kũmahũũra mũmatoorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũcio wake.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa Sihoni oimagarire na mbũtũ yake yothe nĩguo acemanie na ithuĩ mbaara-inĩ kũu Jahazu, ³³ Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ maitũ na ithuĩ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na ariũ ake na mbũtũ yake yothe. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyĩita matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe. ³⁵ No mahiũ na indo iria twaatahire kuuma matũũra macio twanyiitire nĩtweyoeire tũgĩthĩ nacio. ³⁶ Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ kĩaanda-inĩ kũu, nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩrĩrie hinya. Jehova Ngai witũ nĩaneanire matũũra mothe kũrĩ ithuĩ. ³⁷ No kũringana na watho wa Jehova Ngai witũ, mũtiigana gũkuhĩrĩria bũrũri o na ũrĩkũ wa Aamoni, kana mũgĩkuhĩrĩria bũrũri ũrĩa wariganĩtie na Rũũ rwa Jaboku, o na kana bũrũri ũrĩa ũthiũrũrũkĩrie matũũra marĩa marĩ irĩma-inĩ.

3

Ogu Mũthamaki wa Bashani Kũhootwo

¹ Nĩtwacookire tũkĩgarũrũka na tũkĩambata na njĩra tũrorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani akiumagara na mbũtũ ciake ciothe cia ita oke ahũũrane na ithuĩ kũu Edirei. ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita na bũrũri wake moko-inĩ maku. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³ Nĩ ùndũ ùcio Jehova Ngai witũ akĩneana Ogu mũthamaki wa Bashani moko-inĩ maitũ na mbütũ yake yothe. Tũkĩmooraga na tũtiatigirie mũndũ o na ùmwe. ⁴ Ihinda-inĩ rĩu tũkĩmatunya matũũra mao mothe. Gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩa matũũra mao mũrongo ìtandatũ tũtaamatunyire, marĩa maarĩ bũrũri-inĩ ùcio wothe wa Arigobu, ùthamaki-inĩ wa Ogu kũu Bashani. ⁵ Matũũra macio mothe maarĩ mairigĩre na hinya, na thingo ndaaya na igũrũ, na ihingo ciarĩ na mĩgĩlko, na ningĩ no kwarĩ tũtũũra tũingĩ tũtaarĩ tũirigĩre. ⁶ Nĩtwamanangire biũ, o ta ùrĩa tweekĩte Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, tũkĩananga matũũra mothe manene, o na tũkĩniina arũme na andũ-a-nja o na ciana. ⁷ No mahiũ mothe na indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene nĩtwacioire tũgĩthĩ nacio.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio ihinda-inĩ rĩu nĩtwatunyanire bũrũri ùrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, kuuma kũrĩ athamaki acio eerĩ a Aamori, naguo uumĩte kĩaanda kĩa Arinoni nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Herimoni. ⁹ (Kĩrĩma kĩa Herimoni gĩitagwo Sirioni nĩ Asidoni; nao Aamori magĩtaga Seniru.) ¹⁰ Nĩtwatahire matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani. ¹¹ (No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩaake kĩaarĩ gĩa cuuma, na kĩaarĩ na ùraihi wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,* na wariĩ wa buti ithathatũ.† Gĩtanda kũu kĩrĩ o kũu Raba kwa Aamoni.)

Kũgalyania Bũrũri

¹² Naguo bũrũri ùrĩa twatunyanire hĩndĩ ìyo-rĩ, nĩndagaĩre andũ a Rubeni na a Gadi bũrũri ùrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyitana na kĩaanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ùrĩa ùrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo. ¹³ Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na Bashani guothe, kũrĩa Ogu aathanaga, ngĩkũhe nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wothe wa Arigobu kũu Bashani hĩndĩ ìmwe wetagwo bũrũri wa Arefai. ¹⁴ Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩre bũrũri wothe wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gũgĩtanio nake, nĩ ùndũ ùcio Bashani gwĩtagwo Havothu-Jairu o nginya ùmũthĩ.) ¹⁵ Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru. ¹⁶ No andũ a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ùrĩa uumĩte Gileadi ùgaikũrũka nginya kĩaanda kĩa Arinoni (mũhaka warĩ gatagatĩ ga kĩaanda kũu), ùgacooka ùgakinya rũũĩ-inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni. ¹⁷ Mũhaka wakuo wa mwena wa ithũĩro warĩ Rũũĩ rwa Jorodani kũu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

¹⁸ Hĩndĩ ìyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ùyũ mũwĩgwatĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ùrĩa ùngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. ¹⁹ No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ùhiũ wanyu (nĩnjũũĩ nĩ mũrĩ na ùhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete, ²⁰ nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ùhurũko ta ùrĩa amũheete inyuĩ, nao makorwo meyoere bũrũri ùrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ùrĩa ùngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. Thuutha ùcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatũke hanyu.”

Musa Kũgirio Kũringa Rũũĩ rwa Jorodani

²¹ Ningĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maithe maku ùrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekĩte athamaki acio eerĩ. Ùguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathĩ. ²² Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ùrĩmũrũagĩrĩa.”

* 3:11 nĩ ta mita 4 † 3:11 nĩ ta mita ìmwe na robo ithatũ (1:75)

²³ Hĩndĩ ãyo nĩndathaithire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: ²⁴ “We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩrie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai irĩkũ igũrũ kana thĩ ãngũka ciũko cia hinya ta iria wee wĩkaga? ²⁵ Reke ninge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶ No nĩ ũndũ wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩrie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhoru ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩrie rĩngĩ ũndũ wĩgĩĩ ũhoru ũcio. ²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ ndũkũringa rũũĩ rũrũ rwa Jorodani. ²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhĩ na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathĩkĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo mũthĩĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe. ² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa wotho warũmagĩrĩra Baali ya Peori, ⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩre Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre. ⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩiguaga ũhoru wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, “Ti-itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.” ⁷ Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ hakuhĩ nao ta ũrĩa Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhĩ na ithuĩ rĩrĩa rĩothe tũkũmũhooya? ⁸ Ningĩ nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ rũrĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kĩhooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩguĩte nĩgeetha mũtikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha. ¹⁰ Ririkanai mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩrĩre atĩrĩ, “Cookanĩrĩria andũ mbere yakwa nĩguo maigue ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩndigĩra rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio.” ¹¹ Nĩmwakuhĩrĩrie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ irĩa kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu. ¹² Hĩndĩ ãyo Jehova nĩamwarĩrie arĩ thĩinĩ wa mwaki ũcio. Nĩmwaiguire mũgambo, no gũtirĩ kĩndũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho. ¹³ Nĩamũmenyithirie ũhoru wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga. ¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio wa kũrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgirio Kũhooya Mĩhianano

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩirie o kũu Horebu arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei mũno, ¹⁶ nĩgeetha mũtikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano mũicũhie, mũhiano wa kĩndũ o gĩothe, ũthondeketwo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrũme kana wa mũndũ-wa-nja, ¹⁷ kana wa nyamũ o yothe irĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yothe irĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ, ¹⁸ kana mũhianĩre wa nyamũ o na irĩkũ itambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na irĩkũ irĩa irĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ¹⁹ Na rĩrĩa mwarora igũrũ, muona riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igũrũ, mũtikanaguucĩrĩrio mũciinamĩrĩre, kana mũhooe indo iria Jehova Ngai wanyu aagaĩre ndũrĩrĩ iria ciothe irĩ gũkũ thĩ. ²⁰ No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa Misiri, nĩgeetha mũtuĩke andũ ake kĩũmbe, o ta ũrĩa mũtariĩ rĩu.

²¹ Jehova nĩandakarĩre nĩ ũndũ wanyu, na akĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũ rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu. ²² Nĩ ngaakuĩra bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũ rwa Jorodani; no inyuĩ mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio mwega. ²³ Mwĩmenyererei mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩre na inyuĩ; mũtikanethondekere mũhianano wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa Ngai akaananĩtie. ²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mũtũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iriaya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu, mũtũme arakare-rĩ, ²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mũtigatũũra kũndũ kũu ihinda iriaya na hatĩrĩ njanja nĩ mũkaaniinwo. ²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria. ²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ andũ cia mĩtĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ. ²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu, nĩmũkamuona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe. ³⁰ Rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ mathĩna-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha. ³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu ma tene kĩrĩa aarĩkanĩre nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoro wa matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu, kuuma mũthenya ũrĩa Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ; ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ kwaiguĩka ũndũ ũngĩ taguo? ³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũrĩa inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo? ³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ irũrutĩte thĩinĩ wa rũrĩa rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciama, na morirũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara irĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana ciĩko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩire kũu bũrũri wa Misiri mũkĩionagĩra na maitho?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tiga o we wiki gũtirĩ ũngĩ. ³⁶ Nĩatũmire mũigie mũgambo wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute.

Nakuo thĩ akĩmuonia mwaki wake mūnene, na mūkĩigua ciugo ciake ikiuma mwaki-inĩ ūcio. ³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthuura njiaro iria igooka thuutha wao, nĩamūrūtire būrūri wa Misiri na hinya mūnene, na agĩtwarana na inyuĩ, ³⁸ nĩgeetha amūingatĩre ndūrĩrĩ nene na irĩ hinya kūmūkĩra, amūrehe būrūri wacio, amūhe guo ūtuĩke igai rĩanyu, ta ūrĩa gūtariĩ ūmūthĩ.

³⁹ Menyai na mūnyiite na ngoro cianyu ūmūthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igūrũ na gūkũ thĩ. Gūtiriĩ ūngĩ. ⁴⁰ Rūmiai watho wake wa kūrūmĩrĩrwo na maathani make marĩa ngūmūhe ūmūthĩ, nĩgeetha muonage maūndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mūtũire matukũ maingĩ būrūri ūrĩa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe nginya tene.

Matũūra Manene ma Kũūrĩra

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Musa akĩamūra matũūra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mūndũ o na ūrĩkũ ūragĩte mūndũ angĩoriire angĩkorwo oragĩte mūndũ wa itũūra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũuro. Nĩangĩoriire itũūra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũūra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ūrĩa mwaraganu, nĩ ūndũ wa andũ a mūhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ūndũ wa andũ a mūhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ūndũ wa mūhĩrĩga wa Manase.

Kĩambĩrĩria gĩa Kūrutana Watho

⁴⁴ Ūyũ nĩguo watho ūrĩa Musa aaheire andũ a Isiraeli maūrūmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kūrūmĩrĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩrĩa moimire būrūri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, būrūri-inĩ wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrĩa waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ ĩrĩa moimaga būrūri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre būrūri wake na makĩgwatĩra būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁴⁸ Būrūri ūcio uumĩte Aroeri, mūthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni ūgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni), ⁴⁹ na ūkanyĩta Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mūhuro wa iharūrũka cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikūmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩigwei irĩra cia watho wa kūrūmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngūmwĩra ūmūthĩ mūkĩiguaga. Mūmeerute na mūtigĩrĩre nĩ mwamarūmĩrĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tūrĩ muoyo ūmūthĩ. ⁴ Jehova aaranĩrie na inyuĩ ūthiũ kwa ūthiũ arĩ thĩinĩ wa mwaki kĩrĩma igūrũ. ⁵ (Hĩndĩ ĩyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ūhoru wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ūcio, na mūtiigana kwambata kĩrĩma igūrũ.) Nake akĩmwĩra atĩrĩ:

⁶ “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ūrĩa wakūrūtire būrūri wa Misiri, kuuma būrūri wa ūkombo.

⁷ “Ndũkanagĩe na ngai ĩngĩ tiga nĩ.

⁸ “Ndũkanethondekere mūhianano mūicūhie wa mūhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũūrĩa igūrũ, kana gūkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mūhuro wa thĩ.

⁹ Ndũkanacinamĩrĩre kana ūcihooe, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ūrĩ ūiru, herithagia ciana nĩ ūndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ¹⁰ no nĩ ngonania wendo

kürĩ njarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

11 “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa rĩaake na itherũ.

12 “Menyagĩrĩa mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage, o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte. 13 Rutaga wĩra waku wothe mũthenya itandatũ, 14 no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na irĩkũ yaku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mũndũ mũrũme o na ya mũndũ-wa-nja o nacio ihurũke o tawe. 15 Ririkanaga o nawe warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakũrutire kuo na njara irĩ hinya na guoko kwa ũhoti gũtambũrũkĩtio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai waku agwathĩte ũmenyagĩrĩre mũthenya wa Thabatũ.

16 “Tĩia thoguo na nyũkwa o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

17 “Ndũkanoragane.

18 “Ndũkanatharanie.

19 “Ndũkanaiye.

20 “Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoy.

21 “Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanerirĩrie nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ kana gĩthaka gĩaake, kana ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa mũndũ ũrĩa ũngĩ.”

22 Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩirie ũngano wanyu wothe na mũgambo mũnene kĩrĩma-inĩ kũ arĩ thĩinĩ wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ũndũ ũngĩ. Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩnengera.

23 Rĩrĩa mwaiguire mũgambo ũkiuma nduma-inĩ iyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuri na atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothe nĩmookire kürĩ nĩ. 24 Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake na ũnene wake, na nĩtũiguĩte mũgambo wake ũkiuma mwaki-inĩ. ũmũthĩ nĩtwonete atĩ mũndũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake. 25 No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ũyũ mũnene ũũ nĩ ũgũtũniina, na nĩtũgũkua tũngĩigua mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ingĩ. 26 Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũrĩ muoyo ũrĩ waigua mũgambo wa Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki ta ũrĩa ithuĩ tũiguĩte, na agatũũra muoyo? 27 Wee thĩ ũkuhĩrĩrie, ũigue ũrĩa wothe Jehova Ngai witũ ekuuga. ũcooke ũũke ũtwĩre ũrĩa wothe Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke.”

28 Jehova nĩamũiguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjũira atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte ũrĩa andũ aya makwĩrĩte. ũhoro ũcio wothe maarĩtie nĩ mwega. 29 Naarĩ korwo magĩa na ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmitie maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga maũndũ mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

30 “Thĩ ũmeere macooke hema-inĩ ciao. 31 No wee-rĩ, ikara haha harĩ nĩ nĩgeetha ngũhe ũhoro wa maathani mothe, na irĩra cia watho wa kũrũmirĩrwo, na mawatho marĩa ũrĩmarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre marĩ bũrũri ũrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ũtuĩke wao.”

32 Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwathĩte; mũtikarore na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. 33 Thiagai na mĩthĩre

ĩrĩa yothe Jehova Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mĩtũũre muoyo na mũgaacĩre, na nĩguo mĩtũũme matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũcio mũkegwatĩra.

6

Enda Jehova Ngai Waku

¹ Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndĩmũrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũcio mũkũringa Rũũ rwa Jorodani mũthiĩ mũkawĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. ² Nĩgeetha inyuĩ na ciana cianyu, na ciana ciao iria igooka thuutha mwĩtigagĩre Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra muoyo, na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wotho wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na nĩguo mĩtũũre mũkenete matukũ maingĩ. ³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, thikĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwathĩkaga nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na ningĩ nĩgeetha mũingĩhe mũno mũrĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre.

⁴ Atĩrĩrĩ, wee Isiraeli, thikĩrĩria: Jehova Ngai witũ, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wotho, na hinya waku wotho.

⁶ Maathani maya ndĩrakũhe ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku. ⁷ Ũmarutage ciana ciaku na kĩyo. Aragia ũhoru wamo rĩrĩa ũikarĩte gwaku mũciĩ na rĩrĩa ũgũthiĩ na njĩra, o na rĩrĩa ũkomete na rĩrĩa wokĩra. ⁸ Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku marĩ imenyithia, na ũmohagĩrĩre ũthiũ-inĩ waku. ⁹ Maandĩke hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku, o na ũmaandĩke ihingo-inĩ ciaku.

¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũcio erĩre maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩrĩra Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra manene, mega, ũtaakĩte wee mwene, ¹¹ na akũhe nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, no tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ ĩrĩa ũtaahandĩte wee mwene; hĩndĩ ĩyo warĩa na wahũũna, ¹² ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, agĩkũruta bũrũri wa ũkombo.

¹³ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩtwa rĩake. ¹⁴ Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa makũrigiicĩrie; ¹⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara make nĩmagagũkĩrĩra magũcine, na makũniine biũ ũthire bũrũri-inĩ ũcio. ¹⁶ Mũtikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa. ¹⁷ Mũtikanaage kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irĩkanĩro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre. ¹⁸ ĩkaga maũndũ marĩa moonagwo nĩ Jehova magĩrĩre na mega, nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthiĩ ũkegwatĩre bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩre maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁹ atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

²⁰ Matukũ-inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre, nĩ kĩ?” ²¹ ũkaamũcookeria atĩrĩ: “Ithuĩ twarĩ ngombo cia Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova agĩtũruta bũrũri ũcio wa Misiri na ũndũ wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nĩtweyoneire na maithe maitũ Jehova akĩringa ciama na agĩka maũndũ ma kũgegania, maũndũ manene mũno na ma kũmakania, akĩmeeke kũu bũrũri wa Misiri, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothe. ²³ No nĩatũrutire kuuma kũu nĩgeetha atũrehe gũkũ nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa. ²⁴ Nake Jehova agĩtwatha twathĩkagĩre kĩrĩra kĩa watho wotho wa kũrũmĩrĩrwo, na twĩtigagĩre Jehova Ngai witũ, nĩgeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe,

na tütũũre muoyo o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. ²⁵ Na ithuĩ tũngĩmenyerera gwachĩkĩra watho ũyũ wothe tũrĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ.”

7

Kũingata Ndũrĩrĩ

¹ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũrĩa ũratoonya ũkawĩgwatĩre na aingate ndũrĩrĩ nyingĩ ikweherere, nacio nĩ Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajobusi, ndũrĩrĩ mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ, ² na rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ ĩyo no nginya ũgaciniina biũ. Ndũkanagĩe na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciiguĩre tha. ³ Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanahene airĩtu anyu kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao, ⁴ nĩgũkorwo nĩmakagarũra aanake anyu matige gũcooka kũnũmĩrĩra, na matuĩke a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine na mamũniine o narua. ⁵ ũũ nĩguo mũkaameeka: Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga ma igongona ciao, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera, o na mũcine mĩhianano yao na mwaki. ⁶ Nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamũthurire kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mũtuĩke rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rũrĩ bata mũno harĩ we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akĩmũthura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mũno gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁸ No nĩ ũndũ wa Jehova kũmwenda na kũmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩre maithe manyu ma tene, nĩkĩo aamũrutire na guoko gwake kũrĩ hinya, na akĩmũkũũra akĩmũruta bũrũri wa ũkombo, kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai; o we Mũrungu ũrĩa mwĩhokeku, ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ njiaro ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera maathani make. ¹⁰ No rĩrĩ, arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria na njĩra ya kũmaniina biũ makĩonaga;

ndakagĩa thinya kwĩrĩhĩria harĩ andũ arĩa mamũthũire, makĩonaga.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei mũrũmagĩrĩre maathani na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũhe ũmũthĩ.

¹² Mũngĩrũmbũiya mawatho macio na mũmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova Ngai wanyu nĩarĩigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩtĩre mbere ya maithe manyu. ¹³ Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na ma ndibei ya mũhiano, na ma maguta, na ma njaũ cia ndũũru cianyu na ma tũtũrũme twa ndũũru cia ng'ondũ cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre harĩ maithe manyu atĩ nĩakamũhe. ¹⁴ Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ wanyu o wothe wage gũciara. ¹⁵ Jehova nĩakamũgitĩra kuuma kũrĩ mĩrimũ yothe. Ndakamũrehithĩria mĩrimũ mĩũru ta ĩrĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misiri, no rĩrĩ, nĩakamũrehithĩria andũ arĩa othe mamũthũire. ¹⁶ No nginya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciiguĩre tha kana mũtungatĩre ngai ciacio, nĩgũkorwo ũndũ ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ.

¹⁷ Mwahota kwĩra atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa gũciingata?” ¹⁸ No mũtikanaciĩtigĩre; ririkanagai wega ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire bũrũri wa Misiri guothe. ¹⁹ Nĩmweyoneire na maitho manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo namo, o na ciana

iria ciaringirwo, na maündũ ma kũgegania marĩa meekirwo; ningĩ mũririkane ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũrutire bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya na gũtambũrũkĩtio. Ũguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndũrĩrĩ icio ciothe mũretigĩra rĩu. ²⁰ O na ningĩ, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma magi ma mboora gatagatĩ ga cio, nginya o na matigari ma cio marĩa makaamwĩhitha makorwo mathirĩte. ²¹ Mũtikamakio nĩcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, nĩ Mũrungu mũnene na wa gwĩtigĩrwo. ²² Jehova Ngai wanyu nĩakarutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mũtigitĩkĩrio mũciniine o rĩmwe, nĩguo nyamũ cia gĩthaka itikamũingĩhĩre imũrigiicĩrie. ²³ No Jehova Ngai wanyu nĩakaneana ndũrĩrĩ icio kũrĩ inyuĩ, atũme igĩe na kĩrigiicano kĩnene o nginya iniinwo. ²⁴ Athamaki ao nĩakamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ nĩmũkaniina marĩtwa mao biũ mehere gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria; nĩ mũkaamaniina. ²⁵ Mĩhiano ya ngai ciao nĩmũkamĩcina na mwaki. Mũtikanacumĩkĩre betha na thahabu iria ciĩkĩrĩtwo igũrũ rĩayo, kana mũmĩoe itũike yanyu, mũtikaguucĩrĩrio nĩyo mũheeneke, nĩgũkorwo nĩrĩ magigi kũrĩ Jehova Ngai wanyu. ²⁶ Ndũkanarehe kĩndũ kĩrĩ thaahu nyũmba-inĩ yaku, nĩgeetha ndũkaamũrwo hamwe na kĩndũ kũ mũniinwo. Kĩrege biũ na ũgĩthũũre, nĩgũkorwo nĩgĩtuĩtwo gĩa kũniinwo.

8

Ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova

¹ Maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ ma kũrũmĩrĩra mamenyagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre, na mũingĩhe, na mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa. ² Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũtongoririe njĩra-inĩ yothe kũu werũ-inĩ mĩaka iyo mũrongo ĩna, akĩenda mwĩnyiihie na amũgerie nĩguo amenye maündũ marĩa maarĩ ngoro-inĩ cianyu, kana hihĩ nĩmũkamenyagĩrĩra maathani make kana aca. ³ Nĩatũmire mwĩnyiihie, na akĩreka mũhũte agĩcooka akĩmũhũũnia na mana, marĩa mũtaamenyete kana makamenywo nĩ maithe manyu, nĩgeetha amũrute atĩ ti irio ciki ingĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo o gĩothe kĩrĩa kĩngiuma kanua ka Jehova. ⁴ Nguo cianyu itiihana gũtuũka kana magũrũ manyu makĩimba ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩaka mũrongo ĩna. ⁵ Kĩmenyei na ngoro cianyu atĩ o ta ũrĩa mũndũ ahũũraga mũriũ akĩmũrũnga, ũguo noguo Jehova Ngai wanyu amũhũũraga.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mũthiage na njĩra ciake na mũmwĩtigagĩre. ⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu aramũtwara bũrũri mwega mũno, bũrũri ũrĩ tũrũũ, na ũrĩ tũria twa maaĩ, na ithima cia maaĩ megũtherera kũu cianda-inĩ o na irĩma-inĩ; ⁸ bũrũri ũrĩ na ngano na cairi, na ũrĩ na mũthabibũ na mũkũyũ, na mũkomamanga, ningĩ nĩ bũrũri ũrĩ na maguta ma mũtamaiyũ na ũũkĩ; ⁹ nĩ bũrũri ũtakanyiihia irio, na inyuĩ mũtirĩ kĩndũ mũkaaga, bũrũri ũrĩa mahiga maguo arĩ igeri, na no mwenje icango irĩma-inĩ ciaguo.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaarĩa mũhũũne, mũkaagooca Jehova Ngai wanyu nĩ ũndũ wa bũrũri ũcio mwega amũheete. ¹¹ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kũmenyerera maathani make na mawatho make, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ. ¹² Kwaga ũguo, mwarĩa mwahũũna, na mwaka nyũmba njega na mũcitũũre, ¹³ na rĩrĩa ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mũrĩ nacio ikorwo ciongererekete mũno-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ iyo ngoro cianyu nĩikaagĩa na mwĩtĩio, na nĩmũkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũruta bũrũri wa ũkombo. ¹⁵ Nĩamũtongoririe mũgĩtũũkanĩria werũ

ũcio münene na wa kũmakania, bũrũri ũcio mũng'aru ũtarĩ maaĩ, na warĩ na nyoka njũru, o na tũng'aurũ. Nĩamũrutĩire maaĩ ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ. ¹⁶ Nĩamũheire mana mũrĩire kũu werũ-inĩ, marĩa maithe manyu mataamenyete ũhoru wamo, nĩguo atũme mwĩnyiihie, na akĩmũgeria nĩgeetha thuutha-inĩ maũndũ manyu makaagĩrĩra. ¹⁷ Mwahota gũkeĩra atĩrĩ, “Ūhoti witũ na hinya wa moko maitũ nĩcio ituoneire ũtonga ũyũ.” ¹⁸ No rĩrĩ, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nĩgũkorwo nĩwe ũmũheaga ũhoti wa kwĩgĩra na ũtonga, na nĩ ũndũ ũcio agakĩhingia kĩrĩkanĩro gĩake, kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, o ta ũrĩa gũtarĩ ũmũthĩ.

¹⁹ Mũngĩkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu mũrũmĩrĩire ngai ingĩ, mũcihooe na mũciinamĩrĩire, ngũmumbũrĩra mũthenya wa ũmũthĩ atĩ ti-itherũ no mũkaaniinwo. ²⁰ Mũkaaniinwo o ta ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinire agĩcieheria mbere yanyu, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

9

Ūremi wa Andũ a Isiraeli

¹ Ta thikĩrĩria wee Isiraeli. Rĩu ũrorete kũringa Rũũ rwa Jorodani ũthĩ ũgatunye ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya gũgũkĩra, bũrũri ũrĩ na matũura manene mũno mathiũrũrũkĩrio na thingo ikinyĩte o igũrũ. ² Andũ akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nĩo Aanaki! Nĩũũ ũhoru wao, na nĩũiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ: “Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria andũ a Anaki?” ³ No menya wega ũmũthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe ũkũringa athĩ mbere yaku ahaana ta mwaki wa kũniinana. Nĩakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nĩũkamarutũrũra ũmaniine biũ o narua, o ta ũrĩa Jehova aakwĩrĩire.

⁴ Jehova Ngai waku aarĩkia kũmaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndũkaneĩre atĩrĩ, “Jehova andehete gũkũ ndũigwatĩre bũrũri ũyũ nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa.” Aca, ti ũguo, no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio, nĩkĩo Jehova egũciingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti ũthingu waku o na kana ũrũngĩrĩru waku ũgũtũma ũkegwatĩre bũrũri wacio; no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku nĩekũmarutũrũra mehere mbere yaku nĩguo ahingie ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kĩmenye atĩ ti ũthingu waku ũtũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bũrũri ũcio mwega ũwĩgwatĩre ũtuĩke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũrĩa warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa woimire bũrũri wa Misiri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. ⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akĩenda kũmũniina. ⁹ Rĩrĩa ndaambatire kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandĩkĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiarĩire irio kana ngĩnyua maaĩ. ¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai. Ciandĩkĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩnĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere icio cia kĩrĩkanĩro. ¹² Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ ũndũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. Nĩmagarũrũkĩte o na ihenya magatiganĩria maathani marĩa ndamaathire na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio.”

¹³ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo mũno! ¹⁴ Ndekereria, nĩguo ndĩmaniine na tharie rĩtwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Thuutha wa ũguo njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aingĩ kũmakĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũka ngĩikũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio ihengere icio igĩrĩ cia kĩrĩkanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa. ¹⁶ Rĩrĩa ndaacũthĩrĩrie, nĩndonire atĩ nĩmwehĩrie Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩrĩra njĩra ĩrĩa Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩnyĩta ihengere icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio ikĩenyũkanga icunjĩ mũkũĩonagĩra na maitho manyu.

¹⁸ Ningĩ ngĩgũithia thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiigana kũrĩa irio kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare. ¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang’ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩre o kũigana ũndũ angĩamũniinire. No Jehova nĩathikĩrĩrie o rĩngĩ. ²⁰ Nake Jehova nĩarakarĩre Harũni o kũigana ũndũ angĩamũniinire, no ihinda rĩu, nĩndahoeire Harũni o nake. ²¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũ kĩanyu kĩa wĩhia, nakĩo nĩkĩo njaũ ĩyo mwathondekete, na ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa ĩgĩtuĩka mũtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rũu ngĩrũikia karũũ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.

²² O na ningĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rĩrĩa Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barinea, aamwĩrĩre atĩrĩ, “Ambatai mũthĩ mũkegwatĩre bũrũri ũrĩa ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra. ²⁴ Kuuma rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũithirie thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte atĩ nĩekũmũniina. ²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tiga kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kũumbe arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya. ²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kũrora ũmũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehia mao. ²⁸ Kwaga ũguo, bũrũri ũrĩa wee watũrutire ũkoiga atĩrĩ, ‘Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri ũrĩa aamerĩre, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nĩkĩo amatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.’ ²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kũumbe, arĩa warutire kũu na ũndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta iria cia mbere, ũcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandĩka ciugo iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. Nawe nĩgũcooka ũciĩkĩre thĩnĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ ngũũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩrie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩnĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩnengeria ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩikũrũka, ngiuma

kĩrĩma igũrũ, ngĩĩkĩra ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakuĩrĩre, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthiĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthiĩ magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ. ⁸ Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrĩre mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya Jehova, ũtungatage na ũrathimanage ũkĩgwetaga rĩitwa rĩake, o ta ũrĩa meekaga ũmũthĩ. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kĩũmbe gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰ Nĩndaikarire kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩrĩ o narĩo Jehova nĩanjigũire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. ¹¹ Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Thiĩ ũgatongorie andũ aya kũrĩa megũthiĩ, nĩguo mathiĩ megwatĩre bũrũri ũrĩa nderĩire maithe mao na mwĩhitwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩrei Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wĩke, tiga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthiĩage na njĩra ciake ciothe, na ũwendage, na ũtungatagĩre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo waku wothe, ¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igũrũ, o na igũrũ rĩrĩa rĩrĩ kũraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁵ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthuura inyuĩ njiaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ruithiai ngoro cianyu na mũtigacooke kũũmia ngingo cianyu rĩngĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mũrungu ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. ¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri. ²⁰ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre. Wĩnyĩitanagie nake, na ũkĩĩhĩta ũgwetage rĩitwa rĩake. ²¹ ũcio nowe ũrĩgoocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa wagwĩkĩire maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maitho maku. ²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũingĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na ũmwathĩkagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe. ² Ririkana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; ³ o na ciama iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wothe; ⁴ na ũrĩa eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ũrĩa aamahubĩkanirie na maaĩ ma Iria Itune hĩndĩ ĩyo maathingatanĩte

nao, na ũria Jehova aamarehithiirie mũthiro wa gütũura. ⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũria aamwĩkĩire mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩria mwakinyire gũkũ; ⁶ o na ũria eekire Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu ũria Mũrubeni, rĩria thĩ yamaathamĩirie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli othe, thĩ ĩkĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩria gĩothe maarĩ nakĩo. ⁷ No nĩ maitho manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio menyagĩrĩrai maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bũrũri ũria mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre, ⁹ na nĩgeetha mũgaatũura matukũ maingĩ bũrũri ũcio Jehova eehĩtĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njiaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ¹⁰ Bũrũri ũria mũrathĩĩ mũkaũtunyane ndũhaana ta bũrũri wa Misiri, kũria muumĩte, kũria mwahaandaga mbegũ cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mũgũnda wa mboga. ¹¹ No rĩrĩ, bũrũri ũria mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ. ¹² Nĩ bũrũri ũmenyagĩrĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maitho ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩirie kuuma kĩambĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia wago.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩayo gĩakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano yanyu, na ndibei ya mũhiano na maguta. ¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu, na mũkarĩaga mũkahũna.

¹⁶ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na mũciinamĩrĩre. ¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro, na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova aramũhe. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciiria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũcioghagĩrĩre mothiũ-inĩ manyu. ¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩria mũkarĩte kwanyu mũciĩ na rĩria mũrathĩĩ na njĩra, na rĩria mũkomete na rĩria muokĩra. ²⁰ Ciandĩkei hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke ihingo-inĩ cianyu, ²¹ nĩgeetha matukũ manyu na matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova eehĩtĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũura rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe na mũikarage mwĩgwatanĩtie nake-rĩ, ²³ hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuĩ mwĩgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra. ²⁴ Kũndũ guothe kũria mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũũĩ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro. ²⁵ Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiria. O ta ũria aamwĩrĩre, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wothe kũria guothe mũgaathĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũigĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũigĩra kĩrumi, ²⁷ ndĩramũigĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; ²⁸ na ngamũigĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũriagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩ na njĩra irĩa ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, iria mũtooĩ. ²⁹ Rĩria Jehova Ngai wanyu akaamũkinyia bũrũri ũria mũrathĩĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra

ũhoro wa kĩrathimo kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoro wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Eballi. ³⁰ O ta ũrĩa mũũĩ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, mwena wa ithũiro wa njĩra kwerekera na kũrĩa riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya More, kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba gũkuhĩ na Giligali. ³¹ Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye mũkegwatĩre bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩrĩa mũgaakorwo mũwoete na mũgatũũra kuo-rĩ, ³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

12

Handũ Hamwe tu ha Kũhooerwo

¹ Ici nĩcio irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmenyerera mũmarũmagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mũwĩgwatĩre, rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bũrũri-inĩ ũcio. ² Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igũrũ wa irĩma iria ndaaya na tũrĩma na rungu rwa mũtĩ o wotho mũruru kũrĩa ndũrĩrĩ icio mũkegwatĩra bũrũri wacio ihooyagĩra ngai ciacio. ³ Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie marĩitwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴ Mũtikanahooe Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa ndũrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio. ⁵ No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩnĩ wa mĩhĩrĩga yanyu yotho, nĩguo haamũrĩrwo rĩitwa rĩake, harĩ gĩikaro gĩake. Hau nĩho mũrĩthiia; ⁶ na nĩho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa gĩothe mũrĩrutaga kĩa mĩhĩtwa yanyu, o na maruta manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde. ⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mũtikaneeke ta ũrĩa tũreka tũrĩ gũkũ ũmũthĩ, o ũrĩa mũndũ aroona kwagĩrĩire, ⁹ tondũ mũtirĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰ No nĩmũkaringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiũrũrũkĩrie, nĩgeetha mũtũũre mũtarĩ na ũgwati. ¹¹ Hĩndĩ iyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, nĩho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩre Jehova na mwĩhĩtwa. ¹² Na mũrĩ hau, mũkenage mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩao ene. ¹³ Mwĩmenyererei mũtikanarũtĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. ¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa mĩhĩrĩga yanyu, nĩho mũgeekagĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩre nyama nyingĩ o ũrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thĩiya, mũrĩre kũringana na kĩrathimo kĩrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio. ¹⁶ No mũtikanarĩe thakame; mũitagei thĩ o taarĩ maaĩ. ¹⁷ Mũtikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei ya mũhĩhano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga, kana maruta

manyu ma kwîyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸ Handũ ha gwîka ũguo-rĩ, mŭrĩrĩagĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mŭrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmŭrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa mŭrĩkaga na moko manyu mŭrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹ Menyererai mŭtikanarekererie Alawii hĩndĩ ĩrĩa yothe mŭgũtũũra bŭrũri ũcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bŭrũri waku o ta ũrĩa aakwĩrĩire, nawe wende kŭrĩa nyama na uge atĩrĩ, “Nĩngwenda nyama,” hĩndĩ ĩyo no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²¹ Kŭngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamŭrĩrwo Rĩtwa rĩake nĩ hakũraihĩrĩirie-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia ng’ondũ iria Jehova akũheete, ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thiiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe nyama icio. ²³ No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo ũcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩe thakame; mĩite thĩ o ta maaĩ. ²⁵ Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame ĩyo ya magongona macio maku no nginya ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. ²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha maũndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkĩrĩ kũhithũkĩra ũcitunye bŭrũri. No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bŭrũri wacio, ³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na ũndũ wa gũtuĩria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, “Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciĩkaga.” ³¹ Ndũkanahoe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikĩhooya ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ magigi marĩa Jehova athũire. O na nĩcinaga ariũ ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. ³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13

Kũhooya Ngai Ingĩ

¹ Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩama kana wa ũrirũ, ² naguo ũhoru ũcio aarĩtie wa kĩama kana wa ũrirũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩrei ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooye,” ³ mŭtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mŭrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mŭrĩitigagĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mŭtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. ⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie ũhoru wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bŭrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bŭrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra ĩrĩa Jehova Ngai wanyu

aamwathire mürūmagĩrĩre. No nginya mūniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mūrū wa nyūkwa ũrĩa mūciaranĩrwo, kana mūrūguo kana mwarĩguo, kana mūtumia waku ũrĩa wendete, kana mūrātāguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkūheenereria, akwĩre atĩrĩ, “Nītūthĩ tūkahoee ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooi, ⁷ ngai cia andũ arĩa mamūthiūrūrũkĩirie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kūrāya, kuuma mwena ũmwe wa būrūri nginya ũrĩa ũngĩ), ⁸ ndūkanetĩkĩre ũhoru ũcio wake, kana ũmūthikĩrĩrie. Ndūkanamūiguire tha. Ndūkanamūtige arĩ muoyo kana ũmūhithĩrĩre. ⁹ No nginya ũkaamūūraga. Guoko gwaku nĩkuo gūgaakorwo kūrĩ kwa mbere ũhoru-inĩ ũcio wa kūmūūraga, gūcooke kūrūmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. ¹⁰ Mūhūūrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kūmūgarūra amūrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamūrutire būrūri wa Misiri, kuuma būrūri wa ũkombo. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoru ũcio nao nĩmagetigĩra, na gūtĩrĩ mūndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mūūru ta ũcio rĩngĩ.

¹² Mūngĩkaigua ũhoru ũkĩheanwo ũkoniĩ itūūra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe mūtūūre kuo-rĩ, ¹³ atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩnĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itūūra rĩao njĩra, makameera atĩrĩ, “Nītūthĩ tūkahoee ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mūtooi), ¹⁴ hĩndĩ ĩyo no nginya mūkoorĩrĩa ũhoru ũcio, na mūūthuthuurie na mūūtuĩrie wega biū. Mūngĩona nĩguo kūrĩ na kūmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwĩkĩkĩte thĩnĩ wanyu-rĩ, ¹⁵ no nginya mūkooraga andũ arĩa othe matūūraga itūūra rĩu na rūhiū rwa njora. Itūūra rĩu nĩmūkarĩniina biū, mūniine andũ a rĩo o na mahiū makuo. ¹⁶ Mūgaacookanĩrĩria indo ciothe iria ndahe cia itūūra rĩu handũ hamwe o kūu gatagatĩ ga kĩhaaro gĩa itūūra, mūcine itūūra rĩu biū hamwe na indo ciarĩo cia gūtahwo, ituĩke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatūūra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. ¹⁷ Gūtĩrĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio ituĩrĩrwo kūniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gūcinwo nĩ marakara make mahiū; nake acooke amūiguire tha, na amwĩke maūndũ ma ũtugi, na atūme mūngĩhe, o ta ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhitwa, ¹⁸ nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kūmenyerera maathani make mothe marĩa ngūmūhe ũmūthĩ, na gwĩka maūndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ make.

14

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

¹ Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mūtikanetemange* kana mwenjwo ihara ũthiū-inĩ nĩ ũndũ wa mūndũ mūkuū, ² nĩgūkorwo mūrĩ andũ mamūrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndūrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamūthuurĩte mūtuĩke andũ ake a bata.

³ Mūtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. ⁴ Ici nĩcio nyamū iria mwagĩrĩrwo kūrĩa: nĩ ndegwa, na ng’ondũ, na mbūri, ⁵ na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbūri ya werū, na ndoo, na ngondi, o na ng’ondũ cia irĩma-inĩ. ⁶ No mūrĩe nyamū o yothe ĩrĩ mahūngū maatūku na makarekania na nĩcookagia ithagumia. ⁷ No rĩrĩ, harĩ nyamū iria ĩcookagia ithagumia kana irĩ mahūngū maatūku marekanĩtie biū, mūtikanarĩe ngamĩra, kana mbūkū, kana ikami. O na gūtuĩka nĩcookagia ithagumia, mahūngū ma cio ti maatūku, icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Nayo ngūrwe, o na akorwo mahūngū mayo nĩmarekanĩtie biū-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mūtikanarĩe nyama ciacio kana mūhutie ciimba ciacio.

* **14:1** Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndūrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

⁹ Thĩĩnĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩĩage ĩrĩa yothe ĩrĩ mathagu manyĩitaine na ĩrĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ĩrĩa yothe ĩtarĩ tũthagu na ngaracũ, mũtikanamĩrĩe; nĩgũkorwo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

¹¹ No mũrĩe nyoni o yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu. ¹² No ici mũtikanarĩe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹³ na hũngũ ĩrĩa ndune na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁴ na mũthemba o wothe wa mahuru ¹⁵ na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁶ na gatundu karĩa kanini, na ndundu ĩrĩa nene, o na ndundu ĩrĩa njerũ, ¹⁷ na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, ¹⁸ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

¹⁹ Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũrĩ mathagu tũmbũkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mũtikanatũrĩe. ²⁰ No nyamũ yothe ĩrĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mũmĩrĩe.

²¹ Mũtikanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa mũgaakora gĩkuĩte. No mũkĩhe mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga itũũra-inĩ o rĩothe rĩa matũũra manyu, nake no akĩrĩe, kana ũkĩenderie mũrũrĩrĩ. No inyuĩ mũrĩ andũ maamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu.

Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.

Icunjĩ cia Ikũmi

²² Menyererai mũrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka. ²³ Rĩagĩrai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩtwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe. ²⁴ No rĩrĩ, handũ hau hangĩkorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte na mũtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi mũtware handũ hau (nĩ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩtwa rĩake nĩhamũraihĩrĩrie mũno-rĩ), ²⁵ hĩndĩ ĩyo mũgaakũũrania gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi na betha, na inyuĩ mũtware betha ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ²⁶ Hũthĩrai betha ĩyo na kũgũra kĩrĩa gĩothe mũngĩenda: ng'ombe, kana ng'onde, kana ndibei o na kana kĩndũ kĩgagatie gĩa kũnyua, kana o kĩndũ gĩothe kĩrĩa mũngĩenda. Ningĩ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĩira indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete. ²⁷ Na mũtikanarekererie Alawii arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĩgũkorwo matirĩ gĩthaka kana igai rĩao ene.

²⁸ Na rĩrĩ, o mĩaka ĩtatũ yathira, mũrutage icunjĩ cia ikũmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ũcio, mũgaaciga kũu matũũra-inĩ manyu, ²⁹ nĩgeetha Alawii (arĩa matarĩ agaĩre gĩthaka kana igai rĩao ene), na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, magookaga makarĩa na makahũna, nĩguo Jehova Ngai wanyu amũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kũrekanĩra Mathiirĩ

¹ Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĩra mathiirĩ. ² ũndũ ũcio mũrĩwĩkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĩarĩrekanagĩra thiirĩ o wothe ũrĩa akombeire Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ thiirĩ kana mũrũ wa ithe, nĩ ũndũ ihinda rĩa Jehova rĩa kũrekanĩra mathiirĩ nĩrĩhunjanĩrio. ³ No mũrandũre mũndũ wa kũngĩ thiirĩ, no rĩrĩ, no nginya mũrekanĩre thiirĩ o wothe ũrĩa

mürũ wa thoguo arĩ naguo.* ⁴ No rĩrĩ, gũtiagĩrĩire gũkorwo na mũndũ mũthĩni thĩinĩ wanyu, nĩgũkorwo mũrĩ bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, nĩakamũrathima mũno, ⁵ angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu biũ, o na mũmenyagĩrĩre kũrũmagĩrĩra maathani maya mothe ngũmũhe ũmũthĩ. ⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima ta ũrĩa eeranĩire, na nĩmũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ, no inyuĩ mũtigaakombaga harĩ cio. Nĩmũgaathaga ndũrĩrĩ nyingĩ, no cio itikamwathaga.

⁷ Kũngĩgaakorwo na mũndũ mũthĩni gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu itũũra-inĩ o rĩothe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũtikanamũmĩrie ngoro, kana mũtuĩke akarĩ kũrĩ mũrũ wa ithe wanyu ũcio mũthĩni. ⁸ No rĩrĩ, nĩ kaba mũmũtambũrũkĩrie guoko, na mũmũkombithie kĩrĩa gĩothe akaabatario nĩkĩo. ⁹ Mwĩmenyererei mũtikanagĩe na meciiria mooru, mũkoiga atĩrĩ: “Mwaka wa mũgwanja, mwaka ũrĩa wa kũrekanĩra mathiirĩ ũrĩ hakuhĩ,” nĩguo mũtikagĩe na ngoro njũru, mwage gũtaanahĩra mũrũ wa ithe wanyu ũrĩa ũbataire, kana mwage kũmũhe kĩndũ. Nake hĩndĩ ĩyo no akaĩre Jehova nĩ ũndũ wanyu, na inyuĩ nĩmũkonwo mwĩhĩtie. ¹⁰ Heagai mũndũ ta ũcio na ũtaana, na mwĩkage ũndũ ũcio na ngoro itarĩ na ũũru; na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu nĩarĩmũrathimaga mawĩra-inĩ manyu mothe, o na maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga. ¹¹ Nĩkũrĩkoragwo na andũ athĩni hĩndĩ ciothe bũrũri-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngũmwatha mũtuĩke ataana kũrĩ ariũ a ithe wanyu, na kũrĩ andũ arĩa athĩni o na abatari arĩa marĩkoragwo bũrũri-inĩ wanyu.

Kũrekereria Ndungata

¹² Mũrũ wa ithe wanyu Mũhibirania, arĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, angĩyendia kũrĩ we na agũtungatĩre mũaka ĩtandatũ-rĩ, mwaka wa mũgwanja wakinya no nginya ũkaamũrekereria athĩ. ¹³ Na rĩrĩa ũkaamũrekereria, ndũkanareke athĩ moko matheri. ¹⁴ Nĩũkamũhe indo na ũtaana kuuma rũũru-inĩ rwaku, o na kuuma kĩhũrĩro-inĩ gĩaku kĩa ngano o na kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibeĩ. ũkaamũhe indo kũringana na ũrĩa Jehova Ngai waku akũrathimĩte. ¹⁵ Ririkanaga atĩ o na we warĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova Ngai waku agĩgũkũũra. Kĩu nĩkĩo gĩatũma ngũhe rĩathani rĩu ũmũthĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, ndungata yaku ĩngĩgakwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndikwenda gũgũtiga,” nĩ ũndũ nĩkwendete na ĩkenda andũ a nyũmba yaku, na nĩ ũndũ nĩyonaga gwaku gwĩ kwega-rĩ, ¹⁷ hĩndĩ ĩyo nĩũgakĩnyiita mũkuha, ũmĩtũrĩkie gũtũ ĩrĩ hau mũrango-inĩ, ĩtuĩke ndungata yaku mũtũũrĩre wayo wothe. ũguo noguo ũgeeka ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja.

¹⁸ Ndũkone taarĩ ũndũ ũrĩ hinya kũrekereria ndungata yaku ĩthĩ, nĩ ũndũ ũtungata ũrĩa ĩgũtungatĩire mũaka ĩyo ĩtandatũ nĩ ta maita meerĩ ma mũcaara wa mũndũ wa kwandĩkwo. Nake Jehova Ngai waku nĩarĩkũrathimaga maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga.

Marigithathi ma Nyamũ

¹⁹ Rutagĩra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia mbũri. Ndũkanatware marigithathi maku ma ndegwa wĩra-inĩ, na ndũkanamure marigithathi maku ma ng’ondũ guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgacĩrĩagĩra mbere ya Jehova Ngai waku handũ harĩa agaathuura. ²¹ Nyamũ ĩngĩgakorwo ĩrĩ na kaũũgũ, ĩkorwo ĩgĩthua kana ĩrĩ ndumumu, kana ĩkorwo na ũũgũ o na ũrĩkũ-rĩ, mũtikanamĩrutĩre Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mũkaamĩrĩra o kũu matũũra-inĩ manyu. No ĩrĩo nĩ arĩa marĩ

* **15:3** Andũ a mabũrũri mangĩ matiatigaga kũrĩma mĩgũnda yao mwaka-inĩ wa mũgwanja ta andũ a Isiraeli. Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu o matigaga mbeeca cia kũrĩha thĩrĩ.

na thaahu na arĩa matarĩ na thaahu, o taarĩ thiiya kana thwariga maraarĩa. ²³ No mütikarĩage thakame; mĩitagei thĩ o ta maaĩ.

16

Bathaka

¹ Menyagĩirai mweri wa Abibu na müküngüyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ùndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri kũrĩ ùtukũ. ² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũuru-inĩ rwanyu rwa mbũri kana rwa ng'ombe, mũcithĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. ³ Mütikanamĩrĩanĩrie na mĩgate mĩkĩre ndawa ya kũmbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe mĩgate ĩtarĩ mĩmbie, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ùndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũririkanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mütikanakorwo mũrĩ na ndawa ya kũmbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mütikanareke nyama o ciothe cia iria mükũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mbere iraare nginya rũciinĩ.

⁵ Mütikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, ⁶ tiga o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa kũririkana ihinda rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁷ Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Ningĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu. ⁸ Ihinda rĩa mĩthenya ĩtandatũ mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩmbie, naguo mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kũngano kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mütikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩrĩa ĩtarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke müküngũire Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ ùndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ùndũ wa kũruta maruta ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ. ¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩra icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gücookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Gĩathĩ kũu kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kũu kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩmbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gütikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Aciri

¹⁸ Mūgaathuura aciiri, o na anene a o mūhīrīga kuuma mīhīrīga-inī yothe wanyu o itūūra-inī o rīothe Jehova Ngai wanyu ekūmūhe, nao nīmagatuagīra andū ciira wega. ¹⁹ Mūtikanahotomie ciira kana mūgīe na gūthutūkania. Mūtikanamūkīre ihaki, nīgūkorwo ihaki nīrītūmaga maitho ma mūdū mūgī matuīke matumumu, na rīkoogomia ciugo cia mūdū ūrīa mūthingu. ²⁰ Rūmagīrīrai kīhoto kīo giiki, nīgeetha mūtūre muoyo na mwīgwatīre būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe.

Kūhooya Ngai Ingī

²¹ Mūtikanahaande gītugī kīa Ashera mwena-inī wa kīgongona kīrīa mūgaathondekera Jehova Ngai wanyu, ²² na mūtikanaake ihiga rīa kūhooyagwo, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīathūire maūdū macio.

17

¹ Mūtikanarutīre Jehova Ngai wanyu igongona rīa ndegwa kana rīa ng'ondū īrī na kaūgū kana ūgū, nīgūkorwo ūndū ūcio ūrī thaahu harī Jehova.

² Mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja ūtūūranagia na inyuī itūūra-inī rīmwe rīa kūrīa Jehova ekūmūhe, angīoneka agīka ūūru maitho-inī ma Jehova Ngai wanyu na ūndū wa gūthūkia kīrīkanīro gīake, ³ na agakararia rīathani rīakwa akahooya ngai ingī, na agaciinamīrīra kana akainamīrīra rīūa, kana mweri, kana njata cia matu-inī, ⁴ na mūmenyithio ūhorō ūcio-rī, hīndī īyo no nginya mūgaatūrīa ūhorō ūcio wega. Kūngīkorwo ūhorō ūcio nī wa ma, na hakorwo na ūira atī ūndū ūcio ūrī thaahu nīwīkītūo thīnī wa Isiraēli, ⁵ oyai mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja ūcio wīkīte ūndū ūcio mūūru mūmūtware kīhingo-inī gīa itūūra rīanyu inene na inyuī mūmūhūre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na ūndū wa ūira wa andū eerī kana atatū, mūdū no oragwo, no gūtīrī mūdū ūkooragwo na ūndū wa ūira wa mūdū ūmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marī ma mbere ūhorō-inī ūcio wa kūmūūraga, na thuutha ūcio marūmīrīrwo nī moko ma andū arīa angī othe. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere gatagatī-inī kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kūngīkaagīa maciira magooti-inī manyu mūtangīhota gūtua, marī ma ūiti wa thakame, o na ma gūtūithania mūdū na mūdū ūrīa ūngī, kana mūdū ūhūūrīte ūrīa ūngī, matwaragei handū harīa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thīī kūrī Alawīi arīa athīnjīri-Ngai, na kūrī mūtūithania ciira ūrīa ūrī wīra-inī ihinda rīu. Mūmoorie ūhorō ūcio nao mamuonie ūrīa ciira ūcio wagīrīre gūtūuo. ¹⁰ No nginya mwīke kūringana na matua marīa makaamūhe mūrī handū hau Jehova agaathuura. Menyagīrīrai mwīkage ūrīa wothe marīmwathaga mwīke. ¹¹ Īkagai kūringana na watho ūrīa mamūrūtīte, na mūrūmīrīre matua mao marīa mekūmūhe. Mūtikanehūgūre mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, mūtigane na ūrīa mamwīrīte. ¹² Mūdū ūrīa ūngīonania kūnyarara mūtūithania ciira kana mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūrūgamaga agītungatīra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere Isiraēli. ¹³ Andū othe nīmakaiagua ūhorō ūcio nao metigīre, na matigacooka gūkorwo marī na kīnyararo rīngī.

Mūthamaki

¹⁴ Rīrīa mūgaathī būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe, na mūkorwo mūwīgwatīre na mūgaatūūra kuo, na muuge atīrī, "Rekei tūgīe na mūthamaki witū ta ndūrīrī iria ciothe itūthiūrūrūkīrie," ¹⁵ Menyererai wega mūgaathuura mūthamaki ūrīa Jehova Ngai wanyu amwamūrīre. No nginya akoima gatagatī-inī ka ariū a ithe wanyu. Mūtigathuure mūdū wa kūngī atuīke mūthamaki wanyu,

mündũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli. ¹⁶ Mũthamaki ũcio, o nake ndakane-ingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩrĩre ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, “Mũtikanacooke na thuutha, mũgere njĩra iyo rĩngĩ.” ¹⁷ Nake ndakanahikie atumia aingĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Nĩngĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

¹⁸ Rĩrĩa agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩrĩa riumĩte harĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩ o Alawii. ¹⁹ Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũũra muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho atigane na watho. Hĩndĩ iyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iraa ya ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18

Maruta nĩ ũndũ wa Athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii

¹ Athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo iria irũrũrwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao. ² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nĩgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

³ Indo ici nĩcio athĩnjĩri-Ngai magĩrĩrwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng’ondũ: nĩ guoko, na thĩia cieri, na nyama cia nda. ⁴ No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mũhĩhano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng’ondũ cianyu cienjwo, ⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩinĩ wa Rĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶ Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩinĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, ⁷ no atungate thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸ Nake akaagaĩrwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mĩtugo ĩrĩa ĩrĩ Magigi

⁹ Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ ma kwĩgerekania na mũthĩire ĩrĩa ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria irĩ kuo. ¹⁰ Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩinĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũriũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo, ¹¹ kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ. ¹² Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ ũndũ wa maũndũ macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. ¹³ Inyuĩ no nginya mũtuĩke andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Mũnabii

¹⁴ Ndũrĩrĩ iria mũgaatunya bũrũri-rĩ, nũthikagĩrĩria arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyuĩ, Jehova Ngai wanyu ndamwĩtĩkĩrĩtie gwĩka ũguo. ¹⁵ Jehova Ngai wanyu nĩakamũtũmĩra mũnabii o ta nĩ kuuma harĩ ariũ a thoguo. No nginya mũmũiguage. ¹⁶ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu Horebu mũthenya ũrĩa muonganĩte, rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, “Ndũkareke tũigue mũgambo wa Jehova Ngai witũ, kana tuone mwaki ũcio mũnene rĩngĩ, nĩgeetha tũtigakue.”

17 Jehova aanjĩĩre atĩrĩ: “Ūguo moiga nĩ wega. 18 Nĩngamarahũrĩra mũnabii o tawe oime thĩinĩ wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa kanua gake, nake nĩakameera ũrĩa wothe ngaamwatha. 19 Mũndũ o wothe ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria mũnabii ũcio akaaria thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngamũũria ũhoru ũcio. 20 No rĩrĩ, mũnabii ũrĩa ũkaaria ũndũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, oige ũndũ itamwathĩte, kana mũnabii ũrĩa ũkaaria akĩgwetaga rĩitwa rĩa ngai ingĩ, no nginya akooragwo.”

21 Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, “Tũngĩkĩmenya atĩa rĩrĩa ndũmĩrĩri ĩtaarĩtio nĩ Jehova?” 22 ũndũ ũrĩa mũnabii angĩaria rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, naguo ũndũ ũcio wage kuoneka kana kũhinga, ĩyo nĩ ndũmĩrĩri ĩtaarĩtio nĩ Jehova. Mũnabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero. Mũtikanamwĩtigĩre.

19

Matũũra ma Kũũrĩrwo

1 Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinĩte ndũrĩrĩ iria ekũmũhe bũrũri wacio, na rĩrĩa na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩkĩtie kũingata ndũrĩrĩ icio, na mũgaatũũra matũũra ma cio na nyũmba ciacio, 2 hĩndĩ ĩyo nĩmũkamũra matũũra matatũ marĩ handũ gatagatĩ ka bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre. 3 Mũgaathondeka barabara cierekeire matũũra macio, naguo bũrũri ũcio Jehova ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, mũwatũre icunjĩ ithatũ, nĩgeetha mũndũ o wothe ũngĩũraga mũndũ oragĩre kuo.

4 Ūyũ nĩguo watho ũkonii mũndũ ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ũngĩ na oorĩre kuo nĩguo ahonokie muoyo wake, nake nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩũraga mũndũ wa itũũra rĩake ataciirĩire gwĩka ũndũ ũcio, na akorwo ndaamũthũire mbere ĩyo. 5 Ta rĩrĩa mũndũ angĩthiĩ mũtitũ marĩ na mũndũ wa itũũra rĩake makoine ngũ, na akĩhiũria ithanwa ateme mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩrũke, rĩrũũge, rĩringe mũndũ ũcio wa itũũra rĩake, rĩmũũrage. Mũndũ ũcio no orĩre itũũra rĩmwe rĩa macio nĩguo ahonokie muoyo wake. 6 Angĩaga gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩhanĩria wa thakame ahota gũthingatana nake arĩ na marakara amũnyiite, angĩkorwo itũũra rĩa kũũrĩrwo nĩrĩrahĩrĩire mũno, amũũrage o na gũtuĩka ndagĩrĩire kũũragwo nĩ ũndũ ndaathũire mũndũ ũcio mbere ĩyo. 7 Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũma ndĩmwathe mwĩyamũrĩre matũũra manene matatũ ma kũũrĩrwo.

8 Jehova Ngai wanyu angĩkongerera mĩhaka ya bũrũri wanyu o ta ũrĩa erĩire maithe manyu na mwĩhĩtwa, amũhe bũrũri wothe ũrĩa aamerĩire, 9 nĩ ũndũ wa ũrĩa mũgaakorwo mũmenyereire wega maathani maya ndĩramwatha ũmũthĩ, atĩ mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake hĩndĩ ciothe, hĩndĩ ĩyo nĩmũkamũra matũũra mangĩ matatũ ma kũũrĩrwo. 10 Mũgeeka ũguo nĩgeetha gũtikanaitwo thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wanyu, ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na ningĩ nĩgeetha mũtikagĩe na mahĩtia ma gũita thakame.

11 No mũndũ angĩkorwo athũire mũndũ wa itũũra rĩake, nake amuoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage, acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ, 12 athuuri a itũũra rĩake nĩmakamũtũmanĩra, arehwo kuuma kũu itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame nĩguo ooragwo. 13 Mũtikanamũiguĩre tha. No nginya mũniine wĩhia wa ũiti wa thakame ĩtarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maũndũ manyu magĩrĩre.

14 Mũndũ ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mũndũ ũrĩa mariganĩtie, rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ arĩa maarĩ mbere yanyu igai-inĩ rĩrĩa mũkaamũkĩra bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre.

Aira

¹⁵ Mũira ũmwe ti mũiganu wa gũtũma mũndũ atuĩrwo nĩ ũndũ wa ngero kana wa ihĩtia rĩrĩa angĩkorwo ekĩte. No nginya ũhoru ũtuuo nĩ wa ma na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ.

¹⁶ Mũira ũrĩ na rũthũũro angĩrũgama gũthitangĩra mũndũ ngero, ¹⁷ andũ acio eerĩ magĩte na ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya athĩnjĩri-Ngai na aciirithania arĩa magaakorwo makĩruta wĩra ihinda-inĩ rĩu. ¹⁸ Aciirithania acio no nginya matuĩrie ũhoru na kĩyo, na mũira ũcio angĩoneka nĩ wa maheeni, nĩaraigĩrĩra mũrũ wa ithe kĩgeenyorĩ, ¹⁹ hĩndĩ ĩyo mũmwĩke o ta ũrĩa aciirĩire gwĩka mũrũ wa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio thĩinĩ wanyu. ²⁰ Andũ arĩa angĩ nĩmakaigua ũhoru ũcio nao metigĩre, nagu ũndũ ũcio mũũru ndũgacooka gwĩkwo rĩngĩ thĩinĩ wanyu. ²¹ Mũtikanaigue tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riumage riitho, na igego riumage igego, na guoko kuumage guoko, o na kũgũrũ kuumage kũgũrũ.

20

Gũthĩ Mbaara-inĩ

¹ Rĩrĩa mũgaathĩ kũrũa na thũ cianyu na muone irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbũtũ cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mũtikanaciĩtigĩre, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ. ² Rĩrĩa mũgaakorwo mũkuhĩrĩrie gũthĩ mbaara, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakuhĩrĩria mbũtũ cia ita na aciarĩrie. ³ Aciĩre atĩrĩ, “Thikĩrĩria wee Isiraeli, ũmũthĩ nĩ ũgũthĩ mbaara-inĩ ũkarũe na thũ ciaku. Ndũgakue ngoro kana wĩtigĩre na ndũkamake kana ũinaine ũrĩ mbere yacio. ⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku nĩwe ũgũtwarana nawe nĩguo akũrũrĩre kũrĩ thũ ciaku, akũhootanĩre.”

⁵ Anene nao nĩmakooria mbũtũ ya ita atĩrĩ: “Nĩ harĩ mũndũ wakĩte nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩtie? Nĩarekwo acooke mũciĩ, ndagakuĩre mbaara-inĩ, nake mũndũ ũngĩ atuĩke wa kũmĩrugũria. ⁶ Nĩ harĩ mũndũ ũhaandĩte mũgũnda wa mũthabibũ na ndambĩrĩrie gũkenera matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ ũngĩ atuĩke wa gũkenera matunda macio. ⁷ Nĩ harĩ mũndũ marĩkanĩire na mũndũ-wa-nja atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩtie? O nake nĩ ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ-wa-nja ũcio ahikio nĩ mũndũ ũngĩ.” ⁸ Ningĩ anene nĩmagacooka morie atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ ũretigĩra kana agakua ngoro? Ũcio nĩarekwo ainũke nĩgeetha ariũ a ithe o nao matigakue ngoro.” ⁹ Rĩrĩa anene makaarĩkia kwarĩria mbũtũ cia ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbũtũ icio.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaambata mũkahũũre itũũra inene, mũkaamba kũũria andũ a rĩo metĩkĩre kũgĩe thayũ. ¹¹ Mangĩgetĩkĩra na mahingũre ihingo ciao-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe magaatuĩka a kũrutithio wĩra na hinya, mamũrutagĩre wĩra. ¹² Mangĩkaarega kũgĩe thayũ na mambĩrĩrie kũrũa na inyuĩ, mũgaathiũrũkĩria itũũra rĩu. ¹³ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaarĩneana moko-inĩ manyu-rĩ, mũkooraga arũme othe arĩa marĩ thĩinĩ warĩo. ¹⁴ No ha ũhoru wa andũ-a-nja, na ciana, na mahiũ, o na kĩndũ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa itũũra rĩu, no mũcitahe ituĩke cianyu. Na rĩrĩ, no mũhũthĩre indo icio Jehova Ngai wanyu amũheete kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁵ Ũguo nĩguo mũgeeka matũũra manene mothe marĩa marĩ kũraya na kũrĩa mũrĩ no ti ma ndũrĩrĩ iria irĩ gũkuhĩ na inyuĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, thĩinĩ wa matũũra manene ma ndũrĩrĩ marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe matũũke igai rĩanyu, mũtikanatigie kĩndũ o nakĩ, kĩhiahagia kana kĩrĩ muoyo. ¹⁷ Mũkaamaniina biũ; andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathĩte. ¹⁸ Kwaga ũguo nĩmakamũruta kũrũmĩrĩra maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekaga makĩhooya ngai ciao, na inyuĩ nĩmũkehĩria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Mũngĩgaakorwo mũthiũrũrũkĩrie itũũra ihinda iraaya, mũkĩrĩhũũra nĩguo mũrĩtahe, mũtikanathũkangie mĩtĩ yarĩo na kũmĩtemanga na ithanwa, nĩ ũndũ no mũrĩe matunda mayo. Mũtikanamĩteme. Mĩtĩ ya gĩthaka ikĩrĩ andũ, atĩ nĩguo mũmĩthiũrũrũkĩrie? ²⁰ No rĩrĩ, no mũteme mĩtĩ irĩa mũkũmenya atĩ ti ya matunda, na mũmĩtũmĩre gwĩthondekera mwĩgitio wa rũirigo nginya itũũra rĩu rĩrarũa na inyuĩ rĩgwe.

21

Horohio ya Gĩkuũ gĩtoĩo Mũũragani

¹ Mũndũ angĩkooneka oragĩtwo, na akorwo akomete gĩthaka-inĩ kũu bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre, na kwage kũmenyeka mũndũ ũrĩa ũmũũragĩte-rĩ, ² athuuri anyu na aciirithania nĩmakoimagara magathime itĩina rĩa kuuma harĩa mwĩrĩ ũrĩ nginya matũũra-inĩ marĩa marĩ hakuhĩ nague. ³ Ningĩ athuuri a itũũra rĩrĩa rĩkuhĩrĩrie mũno na harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmakanyiita moori itarĩ yarutithio wĩra na itarĩ yohwo icooki, ⁴ nao mamũikũrũkie gĩtuamba-inĩ gĩtarĩ kĩarĩmwo kana gĩkahaandwo, na kĩrĩ na karũũĩ gegũtherera. Nĩmakoinĩra moori iyo ngingo kũu gĩtuamba-inĩ kũu. ⁵ Nao athĩnjĩri-Ngai, o acio ariũ a Lawi, nĩmakeyumĩria nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte nĩguo matungatage na makarathimana makĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova na magatuithanagia maciira ma andũ arĩa marĩ na ngarari o na ma andũ maangĩrũa. ⁶ Ningĩ athuuri othe a itũũra rĩrĩa rĩkuhĩrĩrie mũno harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmagethamba moko* igũrũ rĩa moori iyo yunĩtwo ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ, ⁷ na moige atĩrĩ, “Moko maitũ timo maaitire thakame ĩno, o na kana maitho maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgĩkwo. ⁸ Itĩkĩra horohio ĩno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, arĩa Wee Jehova ũkũũrĩte, na ũtuge kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame ĩno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru.” Nayo thakame iyo iitĩtwo nĩkahoroherio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru, kuona atĩ nĩmwĩkĩte ũndũ ũrĩa wagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova.

Kũhikia Mũndũ-wa-Nja Mũtahe

¹⁰ Rĩrĩa mũngĩthĩĩ kũrũa na thũ cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu mũcitahe-rĩ, ¹¹ mũngĩcooka muone thĩinĩ wa andũ acio atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atuĩke mũtumia wake. ¹² Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo iria eekĩrĩte rĩrĩa aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-rĩ, hĩndĩ iyo no athĩ harĩ we, atuĩke mũthuuri wake nake atuĩke mũtumia wake. ¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtikĩria athĩ o kũrĩa guothe angĩenda. Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagithĩtie gĩtĩo.

Kĩhotoo kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atumia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũrĩa atendete-rĩ, ¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhotoo kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũrĩa eendete, handũ ha kũhe mũriũ ũrĩa arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mũtumia ũrĩa atendete. ¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩinĩ wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhotoo kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩake.

* **21:6** Gwĩthamba moko kwarĩ ũndũ wa kuonania atĩ mũndũ ndaarĩ na ihĩtia rĩa ũragani.

Mwana ũrĩa Mũremi

¹⁸ Mündũ angĩkaagĩa na mũriũ ũtangĩigua na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, ¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtwathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũrĩũ.” ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguuo nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetigĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mündũ angĩhĩa wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igũrũ-rĩ, ²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wothe. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mündũ o na ũrĩkũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

22

¹ Ũngĩkoona ndegwa kana ng’ondũ ya mũrũ wa ithe wanyu yũrĩte, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we. ² Mũrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũĩ, ũkaamĩtwara gwaku mũciĩ nginya rĩrĩa agooka kũmĩcaria; hĩndĩ ĩyo ũmũcookerie. ³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ Ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa yake ĩgũĩte njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie kũmĩrũgamia.

⁵ Mündũ-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arũme, kana mündũ mũrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mündũ o wothe wĩkaga ũguo.

⁶ Ũngĩgaakererera gĩtara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mũtĩ igũrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo nyoni ĩyo ĩkorwo ĩkomereirie tũcui twayo kana matumbĩ, ndũkanoe nyoni ĩyo na tũcui twayo. ⁷ No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maũndũ mega na ũtũũre hĩndĩ ndaaya.

⁸ Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũrũkĩrie igũrũ nĩgeetha ndũkarehithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mündũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igũrũ.*

⁹ Ndũkahaande mbegũ cia mũthemba ĩrĩ mũgũnda waku wa mũthabibũ; ũngĩgeeka ũguo nĩũgathaahia mũmera ĩrĩa ũhaandĩte, o na maciaro ma mũgũnda ũcio wa mũthabibũ.

¹⁰ Ndũkanarĩmithie ndegwa na ndigiri ciohanĩtio mũraũ ũmwe.

¹¹ Ndũkanehumbe nguo cia guoya wa ng’ondũ na cia gatani ciogothanĩtio hamwe.

¹² Ohagĩrĩra ciohe cia ndigi mũthia-inĩ ĩrĩa ĩna ya kabuti karĩa wĩhumbaga.

Gũthũkia Kĩhiko

¹³ Mündũ angĩhikia mũtumia na thuutha wa gũkoma nake acooke amũthũũre, ¹⁴ na aarie ndeto cia kũmũcambia, nake amũthũkĩrie rĩtwa, oige atĩrĩ, “Ndahikirie mũtumia ũyũ, no rĩrĩ, ndamũkuhĩrĩria ndionire imenyithia cia atĩ nĩ mũirĩtu gathirange,” ¹⁵ hĩndĩ ĩyo ithe na nyina nĩmagatwara maũndũ ma kuonania atĩ nĩ mũirĩtu gathirange harĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ¹⁶ Ithe wa mũirĩtu nĩakeera athuuri atĩrĩ, “Ndaheanire mũirĩtu wakwa ahikio nĩ mündũ ũyũ, no rĩrĩ, rĩu nĩamũthuurĩte. ¹⁷ Nĩamũcambĩtie akoiga atĩrĩ, ‘Ndiakorire mwarĩguo arĩ

* **22:8** Nyũmba cia tene ciakagwo na rũirigo igũrũ, na mündũ nĩangĩagereire kuo.

mũirĩtu gathirange.’ No rĩrĩ, ici nĩcio imenyithia cia kuonania atĩ mũirĩtu wakwa arĩ mũirĩtu gathirange.” Hĩndĩ ĩyo aciari a mũirĩtu ũcio nĩmagatambũrũkia gĩtambaya kũu mbere ya athuuri a itũũra, ¹⁸ nao athuuri acio nĩmakanyiita mũndũ ũcio mamũherithie. ¹⁹ Nĩmakamwĩtia thĩnjo ya cekerĩ igana rĩmwe cia betha,† macineane kũrĩ ithe wa mũirĩtu, nĩ ũndũ mũndũ ũcio nĩacambĩtie mũirĩtu gathirange wa Isiraeli. Mũirĩtu ũcio agaathiĩ na mbere gũtuĩka mũtumia wake; ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

²⁰ No rĩrĩ, kũngĩgaatuĩka atĩ thitango ĩyo nĩ ya ma, na kwage kĩmenyithia gĩa kuonania atĩ mũirĩtu ũcio aarĩ gathirange, ²¹ nĩakarehwo mũrango-inĩ wa nyũmba ya ithe, nao arũme a itũũra rĩake nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. Nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli nĩkũhũũra ũmaraya arĩ o nyũmba gwa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²² Mũndũ mũrũme angĩnyitwo akomete na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, o eerĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mũtumia ũcio, no nginya makue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli.

²³ Mũndũ angĩcemanĩa na mũirĩtu gathirange itũũra-inĩ orĩtio ahikio, na mũndũ ũcio akome nake, ²⁴ nĩmũkamanyiita eerĩ, mũmoimagarie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu, mũmahũũre na mahiga nyuguto nginya makue; mũirĩtu ũcio akooragwo tondũ aarĩ thĩnĩ wa itũũra na ndoigire mbu nĩguo ateithio, nake mũndũ mũrũme ũcio akooragwo tondũ wa gũthũkia mũtumia wa mũndũ ũngĩ. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²⁵ No rĩrĩ, mũndũ mũrũme angĩcemanĩa na mũirĩtu ũrĩtio ahikio arĩ na kũu nja ya itũũra, na amũnyiite na hinya, mũndũ mũrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua. ²⁶ No rĩrĩ, mũirĩtu ũcio mũtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gũtũma ooragwo. ũndũ ũcio nĩ ta wa mũndũ ũrĩa ũtharĩkagĩra akooraga mũndũ wa itũũra rĩake, ²⁷ nĩgũkorwo mũndũ ũcio aacemanirie na mũirĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũirĩtu ũcio ũrĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mũndũ wakũmũteithũra.

²⁸ Mũndũ angĩgacemanĩa na mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyiite na hinya nao mamenyeke-rĩ, ²⁹ mũndũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũirĩtu ũcio cekerĩ mĩrongo ĩtano cia betha.‡ Mũndũ ũcio no nginya ahikie mũirĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

³⁰ Mũndũ mũrũme ndagĩrĩrwo nĩkũhikia mũtumia wa ithe; ndakanacoronithie ũrĩrĩ wa ithe.

23

Kweherio Kĩũngano-inĩ

¹ Gũtirĩ mũndũ mũhakũre na ũndũ wa kũhinywo kana gũtinio kũga gĩaake gĩa ũciari ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova.

² Gũtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mũgirie, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi.

³ Gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake, ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi. ⁴ Nĩgũkorwo matiigana gũũka kũmũtũnga na mĩgate na maaĩ mũrĩ njĩra mũkiuma bũrũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mũrũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume. ⁵ O na kũrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana gũthikĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kũu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete. ⁶ Mũtikanagĩe kĩrĩko gĩa gũtũũra ũrata nao hĩndĩ ĩrĩa yothe mũgũtũũra muoyo.

† 22:19 nĩ ta kilo 1 ‡ 22:29 nĩ ta nuthu kilo

⁷ Mütikanamene Mūedomu nīgūkorwo nī mūrū wa ithe wanyu. Mütikanamene Mūmisiri, nī ūndū nīmwatūire mūrī ageni būrūri wake. ⁸ Andū a rūciaro rwa gatatū arīa magaaciarwo nīo, no matoonye kīūngano-inī kīa Jehova.

Kwaga Ūtheru Kambī-inī

⁹ Hīndī īrīa mūngīamba kambī mūng'ethanīire na thū cianyu, mütikahutanie na kīndū kīrī thaahu. ¹⁰ Mūndū mūrūme ūmwe thīnī wanyu angīkorwo nīathaahīte nī ūndū wa ūndū ūrīa ūmūkorete ūtukū, nīakoima na kūu nja ya kambī aikare kuo. ¹¹ No rīrī, gwatua gūtuka nīethambe, na riūa rīgīthūa no acooke kambī-inī.

¹² Thondekai handū nja ya kambī harīa mūrīthiiga gwīteithia. ¹³ Harī indo cianyu cia wīra-rī, gīagai na kīndū gīa gūcimbaga nakīo, na rīrīa mūndū athī gwīteithia, akenja irima agathika kīoro gīake. ¹⁴ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīaceraceeraga kūu kambī-inī yanyu nīguo amūgitīre na aneane thū cianyu kūrī inyuī. Kambī yanyu no nginya ītuīke theru, nīgeetha ndakanoone ūndū ūtagīrīire gatagatī-inī kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangī Ngūūrani

¹⁵ Ngombo īngīgakorwo yūrīire gwaku, ndūkanamīneane kūrī mwathi wayo. ¹⁶ Reke ītūūre gatagatī kanyu kūrīa guothe īngīenda na itūūra-inī o rīothe rīrīa īngīthuura. Ndūkanamīhinyīrīre.

¹⁷ Gūtīrī Mūisiraeli, mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja, ūgaatuīka mūmaraya wa ihooero. ¹⁸ Mütikanarehe thīnī wa nyūmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithūkūmītwo na nīra ya ūmaraya wa andū-a-nja kana wa arūme irī cia kūhingia mwīhītwa o na ūrīkū, nī ūndū Jehova Ngai wanyu nīathūire maūndū macio meerī.

¹⁹ Ndūkanarīhie mūrū wa ithe wanyu uumithio wa kīndū ūmūheete, ūrī wa mbeeca kana irio kana wa kīndū kīngī o gīothe kīngīrehe uumithio. ²⁰ No ūrīhie mūndū wa kūngī uumithio wa kīndū ūmuohoreire, no ti mūrū wa ithe wanyu Mūisiraeli, nīgeetha Jehova Ngai wanyu amūrathimage maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga būrūri-inī ūrīa mūrathiī mūwīgwatīre.

²¹ Ūngīkeehīta mwīhītwa kūrī Jehova Ngai waku, ndūgekīre mūhūthia kūhingia mwīhītwa ūcio, nīgūkorwo Jehova Ngai waku ndarī hīndī atagakūūria ūndū ūcio, na nīūgatuuo nīwīhītīe. ²² No ūngīaga kwīhīta mwīhītwa, ndūgaakorwo wīhītīe. ²³ Ūndū ūrīa wothe mīromo yaku īriugaga no nginya ūūhingagīe, nī ūndū wehītīre mwīhītwa kūrī Jehova Ngai waku na kanua gaku wīyendeire.

²⁴ Ūngītoonya mūgūnda wa mīthabībū wa mūndū ūngī, no ūrīe thabībū nginya ūhūūne, no ndūgekīre o na īmwe kīondo-inī gīaku. ²⁵ Ūngītoonya mūgūnda wa ngano wa mūndū ūngī, no ūbute magira mayo na moko, no ndūkanagethe ngano īyo yake.

24

¹ Mūndū angīhīkia mūtumia na age gūkenio nīwe nī ūndū wa kūmuona na ūndū ūtagīrīire, nake mūndū ūcio amwandīkīre marūa ma ndigano, amūnengere na amūingate oime gwake mūciī, ² na thuutha wa kuuma gwake mūciī, mūtumia ūcio atuīke mūtumia wa mūndū ūngī, ³ nake mūthuuriwe ūcio wa keerī age kūmwenda, na amwandīkīre marūa ma ndigano, amūnengere na amūingate oime gwake mūciī, kana mūthuuri ūcio wa keerī akue, ⁴ mūthuuri wake ūrīa warī wa mbere, ūrīa wamūingatīre, ndetīkīrītīo kūmūhīkia rīngī thuutha wa gūkorwo arīkītīe gūthūkīo. Ūcio ūngītūika ūndū ūrī thaahu maitho-inī ma Jehova. Mütikanarehe wīhia būrūri-inī ūcio Jehova Ngai wanyu aramūhe ūtuīke igai rīanyu.

⁵ Mündũ angĩkorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wothe. Ihinda rĩa mwaka mũgima, nĩarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mũtumia wake ũcio ahikĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthĩ ma mündũ ũrĩ na thiirĩ waku, o na kana ũthĩ na ihiga rĩa igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thiirĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mündũ ũcio.

⁷ Mündũ angĩnyitwo aiyĩte mũrũ wa ithe Mũisiraeli akamũtua ta ngombo kana akamwendia, mũici ũcio no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁸ Ha ũhoru wa mĩrimũ ya mangũ, mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũrĩa athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega ũrĩa ndĩmathĩte.

⁹ Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mũrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩkombithia mündũ wa itũũra kĩndũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgĩire kĩrĩa eranĩire atĩ nĩakaruta kĩrũgamĩrĩre. ¹¹ Ikara nja ũreke mündũ ũcio ũkombithĩtie kĩndũ akũrehere kĩrĩa eranĩire hau nja. ¹² Mündũ ũcio angĩkorwo arĩ mũthĩni, ndũkanaraarie kũ eeranĩire. ¹³ Mũcookerie kabuti gake riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbe agĩkoma. Hĩndĩ ĩyo nĩagagũcookeria ngaatho, nago ũndũ ũcio nĩũkonwo ũrĩ gĩko kĩa ũthingu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

¹⁴ Ndũkanahinyirĩrie mündũ wa kũrĩhwo ũrĩa mũthĩni na mũbatari, arĩ mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana mündũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra manyu. ¹⁵ Mũrĩhe mũcaara wake wa o mũthenya riũa rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩni na mũcaara ũcio nĩguo ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaĩra Jehova igũrũ rĩaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova.

¹⁶ Maithe ma ciana matikoorage nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma maithe; o mündũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene.

¹⁷ Ndũkanaagithie mündũ wa kũngĩ kana mwana wa ngoriai kĩhoto ciira-inĩ, kana woe kabuti ka mũtumia wa ndigwa karũgamĩrĩre thiirĩ. ¹⁸ Ririkanaga warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku nĩagũkũũrĩre ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

¹⁹ Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩriganĩrwo nĩ gĩtĩia, ndũgagĩcookere. Gĩtigĩre mündũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko maku. ²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamaiyũ kuuma mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookeria honge ciaguo riita rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara rĩngĩ iria ciatigwo. Tigagĩra mündũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari. ²² Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25

¹ Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira mamatuithanie, marekererie mündũ ũrĩa ũtarĩ na mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtuĩre itua. ² Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩre kũhũrũro, mũtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũũrwo iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga, ³ no rĩrĩ, ndakamũhũũrithie iboko makĩria ya mĩrongo ĩna. Angĩhũũrwo makĩria ya iboko icio, mũrũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

⁴ Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.*

* 25:4 Ndegwa nĩcio ciaragaga ngano nĩguo imĩtigithũkanie na mahuti.

⁵ Mündũ na mürũ wa nyina mangĩkorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mütumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba ĩyo. Mürũ ũcio wa nyina na mũthuuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta mürũ wa nyina na mũthuuriwe. ⁶ Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩitwa rĩa ũcio ũkuĩte, nĩgeetha rĩitwa rĩa ke rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

⁷ No rĩrĩ, mündũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia mütumia wa mürũ wa nyina, mütumia ũcio nĩagathiĩ kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ, “Mürũ wa nyina na mũthuuri wakwa nĩaregete gũtũũria rĩitwa rĩa mürũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũrĩa mürũ wa nyina na mũthuuri wa mütumia agĩrĩrwo nĩ kũhingia.” ⁸ Hĩndĩ ĩyo athuuri acio a itũũra rĩa ke nĩmageta mündũ ũcio mamwarĩrie. Mündũ ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,” ⁹ mütumia ũcio wa mürũ wa nyina nĩakambata athĩ harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩaatũ kĩmwe gĩa ke, acooke amũtuĩre mata ũthiũ, amwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mündũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya mürũ wa nyina ekagwo.” ¹⁰ Rũciaro rwa mündũ ũcio kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mündũ Ūrutĩtwo Kĩaatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrũa, nake mütumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite kĩga gĩa ke gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaiguĩrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu, rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩire na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mündũ o wotho wĩkaga maũndũ macio, mündũ o wotho wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarigĩtie na thuutha; makĩaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigiicĩrie bũrũri-inĩ ũrĩa ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26

Maciaro ma Mbere na Iacunjĩ cia Ikũmi

¹ Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũũre kuo, ² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩa gĩothe ũgaakũria tĩĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ūcooke ũthiĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩa ke, ³ wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ ĩyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe.” ⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩige hau mbere ya kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku. ⁵ Ningĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,* nake agĩkũrũka agĩthiĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ. ⁶ No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma tũthĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya.

* 26:5 Jakubu nĩwe ũgwetetwo haha arĩ Mũsuriata ũrĩa worũũraga.

⁷ Hĩndĩ ñyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mũtangĩko iitũ, na wĩra mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩka maũndũ ma magegania. ⁹ Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ; ¹⁰ na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩige kĩondo kũ mbere ya Jehova Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩinĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyu.

¹² Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũ matũũra-inĩ manyu. ¹³ Ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wothe wathanĩte. Nditiganĩrie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. ¹⁴ Ndirĩte gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩa mũre hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩa kĩa rĩrĩa ndaarĩ mũthaahu, o na kana ngarutĩra arĩa akuũ kĩmwe gĩa kĩa. Nĩnjathĩkĩire Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wothe ũnjathĩte. ¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũ igũrũ, o kũ gĩtũũro gĩa kĩa gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩra Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe. ¹⁷ Nĩumbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiiaaga na njĩra ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na mawatho, na atĩ nĩũrĩmworthĩkagĩra. ¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrĩte ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũrĩa eeranĩre, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩra maathani make mothe. ¹⁹ Nĩoimbũrĩte atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na ngumo na gĩtĩo gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe iria oombĩte, na nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũrĩa eeranĩre.

27

Kĩgongona Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ. ² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba. ³ Mũkaandĩka igũrũ rĩamo ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire. ⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ta ũrĩa ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. ⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona, kĩgongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthĩre kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ macio. ⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona na mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. ⁷ Mũkarutĩra indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcirĩe mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nĩmũkandĩka

ciugo ciothe cia watho üyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Ewali

⁹ Nake Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩira andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyuĩ andũ a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkĩte andũ a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.”

¹¹ Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. ¹³ Nayo mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ewali yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

¹⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũicũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kĩu na hito.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁷ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁸ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithagia mũtumumu njĩra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kĩhooto.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁰ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩire gĩtĩo.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²¹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩkoma na nyamũ o yothe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²² “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²³ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mũtumia wake.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁴ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũragaga mũndũ wa itũũra rĩake na hito.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mũndũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho üyũ na ũndũ wa gũcĩhingia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

28

Irathimo nĩ ùndũ wa Gwathĩka

¹ Ùngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ùmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ùmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ùngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene, na ùrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ûciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ùrathimĩrwo maciaro ma mũgũnda waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia ng'ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩkarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na riumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩitũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ãmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova nĩagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ùndũ-inĩ o wothe ùngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ùcio arakũhe.

⁹ Jehova nĩagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ùrĩa aakwĩrĩre na mwĩhĩtwa, ùngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ùthiige na njĩra ciake. ¹⁰ Hĩndĩ ãyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova, nacio nĩigagwĩtigĩra. ¹¹ Jehova nĩagakũhe ùgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ùciari-inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma ùhiũ waku, na maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ùrĩa erĩre maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagakũhe.

¹² Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wothe wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mũndũ o na ùrĩkũ. ¹³ Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ùngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ùmũthĩ, na ùmenyerere ùmarũmĩrĩre, ùrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ùrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ùrĩo kana wa ùmotho ùtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ùmũthĩ, kana ùrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ùcitungatagĩre.

Irumi nĩ ùndũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁵ No rĩrĩ, ùngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani make mothe na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria ndĩrakũhe ùmũthĩ, irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩa:

¹⁶ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi ùrĩ itũũra-inĩ inene o na ùnyitwo nĩ kĩrumi ùrĩ mĩgũnda-inĩ.

¹⁷ Kĩondo gĩaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩikanyitwo nĩ kĩrumi.

¹⁸ Ûciari wa nda yaku nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng'ombe na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

¹⁹ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ùnyitwo nĩ kĩrumi ùkiumagara.

²⁰ Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ùndũ-inĩ ùrĩa wothe ùrĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ùthire na ihenya nĩ ùndũ wa wĩhia

ũria wĩkĩte wa kũmũtiganĩria. ²¹ Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri ũria ũratoonya ũwĩgwaĩre. ²² Jehova nĩagakũhũũra na mũrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine. ²³ Matu marĩa marĩ igũrũ wa mũtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango, nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera. ²⁴ Jehova nĩagatũma mbura ya bũrũri waku ĩtuĩke rũkũngũ na mũtutu; ĩgaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya ũniinwo.

²⁵ Jehova nĩagatũma ũhootwo nĩ thũ ciaku. Ũgaacihithũkĩra na njĩra ĩmwe, no ũciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma thĩ. ²⁶ Ciimba ciaku ĩgaatuĩka irio cia nyoni ciothe cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagĩa mũndũ wa gũcihahũra ciũre. ²⁷ Jehova nĩagakũhũũra na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misiri, na mĩrimũ ya ngaaĩ, na ironda iratogota, na ũhere, na ndũkahona. ²⁸ Jehova nĩagakũhũũra na ũgũrũki na ũtumumu, na kĩrigiicano kĩa meciiria. ²⁹ Nĩũgathiĩ ũkĩhambatagĩria kũrĩ mũthenya barigici ta mũndũ mũtumumu arĩ nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ũndũ-inĩ o wothe ũgeeka; mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ũgatunywo indo ciaku, hatarĩ mũndũ ũngĩgũteithũra.

³⁰ Nĩ ũkaagĩa kĩrĩko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ ũngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mũthabibũ no ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nĩgathĩnjwo ũkĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩrĩa. Ũgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio. Ng'ondũ ciaku nĩikaneanwo kũrĩ thũ ciaku na gũtirĩ mũndũ ũgaaciteithũkia. ³² Aanake aku na airĩtu aku nĩmakaneanwo kũrĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku mathire hinya ũkĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya, na ndũkahota gwĩka ũndũ na guoko gwaku. ³³ Rũrĩrĩ ũtooĩ nĩrũkarĩa irio cia bũrũri iria ũrutĩre wĩra, na gũtirĩ kĩndũ ũkaagĩa nakĩo, tĩa o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ maku mothe. ³⁴ Maũndũ marĩa ũkoona nĩ magaatũma ũgũrũke. ³⁵ Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mũtwe waku.

³⁶ Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki ũria wĩrũgamĩrie agwathage kũrĩ rũrĩrĩ ũtooĩ kana rũkamenywo nĩ maithe manyu. Ũrĩ kũu nĩũkahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga. ³⁷ Ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũthekererwo na kũnyararwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara.

³⁸ ũkaahaanda mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ũkaagetha o tũnini, nĩ ũndũ nĩkarĩo nĩ ngigĩ. ³⁹ ũkaahaanda mĩgũnda ya mũthabibũ na ũmĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei yayo kana ũtue thabibũ, nĩ ũndũ igunyũ nĩigacĩria. ⁴⁰ ũgaakorwo na mĩtĩ ya mĩtamaiyũ bũrũri-inĩ waku wothe, no ndũkahũthĩra maguta mayo, nĩ ũndũ ndamaiyũ nĩigaitĩka thĩ. ⁴¹ ũkaagĩa na aanake na ũgĩe na airĩtu no ndũgatũũra nao, nĩ ũndũ nĩmagatahwo mathĩ ũkombo-inĩ. ⁴² Mĩrumbĩ ya ngigĩ nĩkegwatĩra mĩtĩ yaku yothe na ĩrĩe irio cia bũrũri waku.

⁴³ Mũndũ wa kũngĩ ũria ũtũũranagia na inyuĩ agaakĩrĩrĩria kwambatĩra igũrũ rĩaku, na we ũkĩrĩrĩrie o kũnyiiha. ⁴⁴ Nĩ agagũkombagĩra nowe ndũkamũkombagĩra. Agaatuĩka wa gũtongoria nawe ũtuĩke wa kũrigia.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩra. Nĩigathingatana nawe igũtoorie nginya ikũniine, nĩ tondũ ndwathĩkĩire Jehova Ngai waku, na ndũmenyereire maathanĩ na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria aakũheire. ⁴⁶ Igaatuĩka kĩmenyithia na ĩgeganĩa harĩwe, o na harĩ njiaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondũ ndũigana gũtungatĩra Jehova Ngai waku ũrĩ na gĩkeno na ũcanjamũkĩte hĩndĩ ya ũgaacĩru, ⁴⁸ tondũ ũcio ũgaatungatĩra thũ ciaku iria Jehova agaagũtũmĩra igũũkĩrĩre, ũrĩ mũhũtu na

ũnyootiĩ, na ũrĩ njaga na ũrĩ mũthĩĩnĩku mũno. Nĩagagwĩkĩra icooki rĩa kĩgera ngingo nginya akũniine.

⁴⁹ Jehova nĩagakũrehithĩria rũrĩrĩ ruumĩte kũraya, rũgũũkĩrĩre, kuuma ituri-inĩ cia thĩ, rũmbũkĩte o ta nderi, rũrĩrĩ ũtangĩmenya rwario rwa ruo, ⁵⁰ rũrĩrĩ rwa gwĩtigĩrwo, rũtangĩtĩa andũ akũrũ kana rũiguĩre andũ ethĩ tha. ⁵¹ Nĩmakarĩa njaũ cia mahiũ maku, na marĩe maciaro ma bũrũri waku nginya makũniine. Matigagũtigĩria ngano, kana ndibei ya mũhihano, kana maguta, o na kana magũtigĩre njaũ o na ĩmwe ya ndũũru cia ng'ombe ciaku kana tũuri twa rũũru rwa mbũri ciaku, nginya ũthĩĩnĩke biũ. ⁵² Nĩmakarigiicĩria matũũra mothe manene guothe bũrũri-inĩ waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakĩtwo na hinya na wĩhokete imomoke. Nĩmakarigiicĩria matũũra manene mothe marĩa marĩ bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

⁵³ Tondũ wa thĩĩna ũrĩa ũkaareherwo nĩ thũ yaku hĩndĩ ya kũrigiicĩrio, nĩ ũkaarĩa maciaro ma nda, ũrĩe nyama cia ariũ na airĩtu arĩa Jehova Ngai waku akũheete. ⁵⁴ O na mũndũ ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu ndakaiguĩra mũrũ wa nyina tha, kana mũtumia wake ũrĩa endete, kana ciana ciake iria itigaire, ⁵⁵ na ndarĩ mũndũ o na ũmwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio ararĩa. Icio nocio kĩndũ kĩrĩa agaakorwo atigĩtie nĩ ũndũ wa thĩĩna ũrĩa thũ yaku ĩgaakũrehere hĩndĩ ĩrĩa ĩkaarigiicĩria matũũra maku manene mothe. ⁵⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu, ũcio ũrĩ tha mũno na mũhooreri nginya ndangĩũmĩrĩria kũhutia thĩ na ikinya rĩake, nĩakaima mũthuuriwe ũrĩa endete, na mũriũ kana mwarĩ, ⁵⁷ njogu ĩrĩa yumĩte nda yake na ciana iria agaciara. Nĩgũkorwo no ende gũcirĩa na hito hĩndĩ ĩyo ya kũrigiicĩrio na ya thĩĩna ũrĩa thũ ciaku ĩgaakũrehere kũu matũũra-inĩ manene manyu.

⁵⁸ Ũngĩaga kũrũmĩrĩra wega ciugo ciothe cia watho ũyũ, iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ, na wage gũtĩa rĩtwa rĩrĩ rĩrĩ riiri na rĩa gwĩtigĩrwo, rĩa Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova nĩagakũrehithĩria mũthiro ya kũmakania, wee na njaro ciaku, na thĩĩna mũnene na wa ihinda iraa, o na mũrimũ mũũru na ya gũikara mũno. ⁶⁰ Nĩagakũrehithĩria mũrimũ yothe ya bũrũri wa Misiri ĩrĩa wetigĩrĩte, nayo nĩgagwĩgwatĩrĩra. ⁶¹ O na ningĩ Jehova nĩagakũrehithĩria mũrimũ ya mũthemba yothe o na mathĩĩna marĩa matarĩ maandĩke Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, nginya ũniinwo. ⁶² Inyuĩ mwarĩ aingĩ ta njata cia igũrũ, mũgaatigara o andũ anini mũgĩtarwo, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta ũrĩa Jehova aakeneire kũmũgaacĩrithia na kũmũingĩhia, noguo agaakena akĩmũharagania na akĩmũniina. Nĩmũkamunywo mweherio bũrũri ũrĩa mũrathĩ mũwĩgwatĩre.

⁶⁴ Ningĩ Jehova nĩagakũhurunja ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. ũrĩ kũu ũkaahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mũtĩ na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mũtooĩ. ⁶⁵ ũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ icio ndũkoona ũndũ mwega, kana wone handũ ha kũhurũkia ikinya rĩa kũgũrũ gwaku. Mũrĩ kũu Jehova nĩagatũma ũtangĩke meciiria na maitho mage kuona, o na ũũrwo nĩ hinya. ⁶⁶ ũgaatũũra na wagagu, ũiyũrĩtwo nĩ guoya ũtukũ na mũthenya, ũtarĩ na ma ya ũtũũro waku. ⁶⁷ Rũciinĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ hwaĩ-inĩ!” Naguo hwaĩ-inĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ rũciinĩ!” Tondũ wa kĩmakania kĩrĩa gĩgaakorwo kĩmũiyũrĩte ngoro cianyu, na maũndũ marĩa maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamũcookia bũrũri wa Misiri na meeri, rũgendo rũrĩa ndoigire mũtikanarũthĩ rĩngĩ. Mũrĩ kũu nĩkuo mũkeneana mũgũrwo nĩ thũ cianyu, mũrĩ ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, no gũtirĩ mũndũ ũkaamũgũra.

29

Kwerũhio gwa Kĩrĩkanĩro

¹ Ici nĩcio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aathire Musa arĩkanĩre na andũ a Isiraeli kũu Moabi, hamwe na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩre nao marĩ Horebu.

² Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ:

Maitho manyu nĩmeyoneire ũrĩa wothe Jehova eekire Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, na ũrĩa eekire anene ake othe na bũrũri wake wothe. ³ Nĩmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maũndũ manene ma kũgegania. ⁴ No nginya ũmũthĩ Jehova ndamũheete meciiria marĩ na ũmenyo, kana maitho me kuona, kana matũ me kũigua. ⁵ Ihinda rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna ndamũtongoririe werũ-inĩ, nguo cianyu itiigana gũtuĩka, o na kana iraatũ iria ciarĩ magũrũ manyu igĩtarũka. ⁶ Mũtiigana kũrĩa irio, kana mũkĩnyua ndibei kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩgagatu. Ndeekire ũndũ ũcio nĩgeetha mũmenye atĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rĩrĩa mwakinyire gũkũ, Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani nĩmookire kũhũrana na ithuĩ, no nĩtwamatooririe. ⁸ Nĩtwegwatĩire bũrũri wao na tũkũheana ũtuĩke igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁹ Rũmĩrĩrai wega ciugo cia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, nĩguo mũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga. ¹⁰ Inyuĩ inyuothe mũrũgamĩte ũmũthĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mũhĩrĩga yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arũme arĩa angĩ othe a Isiraeli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga kambĩ-inĩ cianyu, arĩa mamunagĩra ngũ na makamũtahĩra maaĩ. ¹² Mũrũgamĩte haha nĩguo mũgĩe na kĩrĩkanĩro na Jehova Ngai wanyu, kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova ekũgĩa na inyuĩ ũmũthĩ, na akĩhũũre mũhũũri na ũndũ wa mwĩhĩtwa, ¹³ na agĩĩkĩre hinya kũna atĩ mũrĩ andũ ake ũmũthĩ, na atĩ atuĩke Ngai wanyu, o ta ũrĩa aamwĩrĩire, na ningĩ o ta ũrĩa eehĩtĩre kũrĩ maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mwĩhĩtwa na inyuĩ inyuiki, ¹⁵ o inyuĩ mũrũgamĩte haha na ithuĩ ũmũthĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, no nĩ hamwe na arĩa matarĩ haha ũmũthĩ.

¹⁶ Inyuĩ ene nĩmũũĩ ũrĩa twatũũraga bũrũri wa Misiri na ũrĩa twatuĩkanĩirie mabũrũri-inĩ tũgĩũka gũkũ. ¹⁷ Gatagatĩ-inĩ kao nĩmuonire mũhianano yao ĩrĩ thaahu, na ngai cia kũhooywo cia mĩtĩ na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, kana andũ a nyũmba ĩmwe kana mũhĩrĩga gatagatĩ-inĩ kanyu ũmũthĩ, ũngĩgĩa na ngoro ya kũhutatĩra Jehova Ngai witũ athĩ akahoe ngai cia ndũrĩrĩ icio; menyererai wega gũtikagĩe mũri mũrũrũ gatagatĩ kanyu ũngĩciara maciaro marũrũ ta nyongo.

¹⁹ Rĩrĩa mũndũ ta ũcio aigua ciugo cia mwĩhĩtwa ũyũ, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ũndũ ũcio ageciiria atĩrĩ, “Ndikona ũgwati o na ingĩkĩrĩria gũthĩ na njĩra yakwa mwene.” ũndũ ũcio nĩũkarehe mwanangĩko bũrũri ũrĩa ũrĩ maaĩ, o na ũrĩa mũng’aru. ²⁰ Jehova ndarĩ hĩndĩ akenda kũmũrekerera; marakara make na kĩyo gĩake nĩkarĩrĩmbũkĩra mũndũ ũcio. Irumi ciothe iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ nĩkamũkinyĩrĩra, nake Jehova nĩakahuura rĩtwa rĩake rĩehere gũkũ thĩ. ²¹ Jehova nĩakamwamũra kuuma mũhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, anyiitwo nĩ mwanangĩko, kũringana na irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩandĩke thĩnĩ wa Ibuku rĩrĩ rĩa Watho.

²² Ciana cianyu iria ikaamũrũmĩrĩra njiaro-inĩ iria igooka thuutha, o na ageni arĩa magooka moimĩte mabũrũri ma kũraya nĩmakona mathĩna marĩa makorete bũrũri o na mũrimũ ĩrĩa Jehova ahũũrite bũrũri nayo. ²³ Bũrũri wothe ũgaatuĩka kũndũ gũtangĩkũra kĩndũ, kũiyũrite cumbĩ na ũbiriti, gũtirĩ kĩndũ gĩkahaandwo na gũtirĩ

riya rĩgaakũra kuo, kana kĩndũ kĩmere kuo. Gũkahaana ta mwanangĩko wa matũũra ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirie arĩ na marakara mahiũ. ²⁴ Ndũrĩrĩ ciothe ikooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ ũguo? Marakara maya mahiũ ũũ, nĩ ma kĩ?”

²⁵ Narĩo icookio rĩgaakorwo rĩrĩ atĩrĩ, “Nĩ tondũ andũ aya nĩmatiganĩrie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrĩkanĩro kĩrĩa aagũire nao rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri. ²⁶ Nĩmamwehereire magĩthĩ kũhooya ngai ingĩ na magĩciinamĩrĩra, ngai matooi, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova makĩrĩmbũkĩra bũrũri ũyũ, akĩũkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩ. ²⁸ Ningĩ Jehova, arĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ manene, nĩamamunyire kuuma bũrũri wao akĩmaikia bũrũri ũngĩ, ta ũrĩa gũtariĩ rĩu.”

²⁹ Maũndũ ma hito nĩ ma Jehova Ngai witũ, no maũndũ marĩa maguũrie nĩ maitũ na ciana ciitũ nginya tene, nĩguo tũrũmagĩrĩre ciugo ciothe cia watho ũyũ.

30

Ūgaacĩru Thuutha wa Gũcookerera Jehova

¹ Rĩrĩa irathimo na irumi ici ciothe njigĩte mbere yaku igaagũkinyĩrĩra, nawe ũciamũkĩre ngoro-inĩ yaku kũrĩa guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, ² na rĩrĩa wee mwene na ciana ciaku ũgaacookerera Jehova Ngai waku na ũmwathĩkĩre na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, kũringana na ũrĩa wothe ngũgwatha ũmũthĩ-rĩ, ³ hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũiguĩre tha, na nĩagagũcookererera rĩngĩ, akũrute ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa aakũhurunjĩre. ⁴ O na ũngĩgaakorwo ũthaamĩirio bũrũri ũrĩa ũrĩ kũraya mũno gũkũ thĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũcookererera, akũrute kuo agũcookie bũrũri-inĩ waku. ⁵ Nĩagagũcookia bũrũri ũrĩa warĩ wa maithe maku, na we nĩũkawĩgwatĩra. Nĩagatũma ũgaacĩre na ũingĩhe gũkĩra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nĩakarũithia ngoro yaku na arũithie ngoro cia njaro ciaku, nĩgeetha ũmwendage na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, nĩguo ũtũũre muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici ciothe kũrĩ thũ ciaku iria igũthũire na ikũnyariiraga. ⁸ Nĩũgacooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ũrũmĩrĩre maathani make, o maya ndĩrakũhe ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai waku nĩagatũma ũtheereme mũno wĩra-inĩ wothe wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku, o na njaũ cia mahiũ maku na maciaro ma mĩgũnda yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ũndũ waku, na atũme ũgaacĩre, o ta ũrĩa aakenire nĩ ũndũ wa maithe maku, ¹⁰ ũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ũmenyagĩrĩre maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa wandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, na ũcookerera Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe.

Kũheo Gũthuura Muoyo kana Gĩkuũ

¹¹ Na rĩrĩ, ũrĩa ndĩragwatha ũmũthĩ ti ũndũ ũrĩ hinya, ũngĩkũrema, kana ũndũ ũtangĩhota gwĩka. ¹² Ndũrĩ igũrũ matu-inĩ, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkwambata igũrũ, aũgũire atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹³ O na ndũrĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkũringa iria, aũgũire atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹⁴ Aca, ti ũguo, kiugo kĩrĩ hakuhĩ mũno nawe; kĩrĩ o kanua-inĩ gaku na ngoro-inĩ yaku, nĩguo ũgĩathĩkĩre.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ nĩndaiga ũhoro wa gũtũũra muoyo na wa ũgaacĩru mbere yaku, o na wa gĩkuũ na wa mwanangĩko. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndagwatha ũmũthĩ wendage Jehova Ngai waku, na ũthiige na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre maathani make, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; hĩndĩ ĩyo nĩũgatũũra muoyo

na ũingĩhe, nake Jehova Ngai waku nĩagakũrathima ũrĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre.

¹⁷ No ngoro yaku ĩngĩkagarũrũka wage gwathĩka, na ũguucĩrĩrio, ũinamĩrĩre ngai ingĩ ũcihooe, ¹⁸ ngũkwĩra na ma ũmũthĩ atĩ no ũkaaniinwo. Ndũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũraringa Rũũĩ rwa Jorodani ũũtoonye na ũwĩgwatĩre.

¹⁹ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩnjigĩte mbere yaku ũhoru wa gũtũũra muoyo na wa gĩkuũ, na wa irathimo na wa irumi. Na rĩrĩ, thuura muoyo, nĩguo wee na ciana ciaku mũtũũre muoyo, ²⁰ na nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthikagĩrĩrie mũgambo wake, na mũnyiitane nake. Nĩgũkorwo Jehova nĩwe muoyo waku, na nĩagakũhe mĩaka mĩingĩ ya gũtũũra bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre atĩ nĩakaũhe maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu.

31

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agĩthĩĩ akĩarĩria andũ othe a Isiraeli na ciugo ici akĩmeera atĩrĩ, ² “Rĩu ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na mĩrongo ĩrĩ, na ndingĩhota kũmũtongoria rĩngĩ. Jehova nĩanjũrĩte atĩrĩ, ‘Wee ndũkũringa Rũũĩ rwa Jorodani.’ ³ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩakaringa arĩ mbere yanyu. Nĩakaniina ndũrĩrĩ icio mbere yanyu na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wacio. Joshua o nake nĩakaringa arĩ mbere yanyu ta ũrĩa Jehova oigire. ⁴ Nake Jehova nĩakameka o ta ũrĩa eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arĩa aaniinire hamwe na bũrũri wao. ⁵ Jehova nĩakamaneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no nginya mũkaameeka ũrĩa wothē ndĩmwathĩte. ⁶ Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Mũtigitigĩre kana mũmake nĩ ũndũ wao, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ egũthĩĩ hamwe na inyuĩ; ndakamũtiga kana amũtirike.”

⁷ Nake Musa agĩta Joshua, akĩmwĩra arĩ mbere ya andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Gĩa na hinya, nĩgũkorwo no nginya ũthĩĩ na andũ aya bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova eehĩtĩre kũrĩ maithe mao ma tene atĩ nĩakamahe, nawe no nginya ũkaaũgayania gatagatĩ-inĩ kao, ũtuĩke igai rĩao. ⁸ Jehova mwene nĩegũthĩĩ mbere yaku na nĩarĩkoragwo hamwe na we; ndarĩ hĩndĩ agaagũtiga kana agũtirike. Ndũkanetigĩre, o na kana ũkue ngoro.”

Gũthoma Watho

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka watho ũcio, agĩcooka akĩũnengera athĩnjĩri-Ngai, ariũ a Lawi, arĩa maakuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o na akĩũnengera athuuri othe a Isiraeli. ¹⁰ Ningĩ Musa akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “O mũthia-inĩ wa mĩaka mũgwanja, mwaka-inĩ ũrĩa ũtuĩtwo wa kũrekanĩra mathiirĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ-rĩ, ¹¹ nĩrĩo andũ othe a Isiraeli mariumagĩra mbere ya Jehova Ngai wanyu handũ harĩa we mwene agaathuura, nĩmũrĩmathomagĩra watho ũyũ mũrĩ mbere yao makĩiguaga. ¹² Cookanagĩrĩria andũ othe hamwe: arũme, na andũ-a-nja, na ciana, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu,* nĩgeetha mathikĩrĩrie na merute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu, na marũmagĩrĩre ciugo cia watho ũyũ. ¹³ Ciana ciao iria itooĩ watho ũyũ, no nginya ciũigue, na ciĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũthĩĩ mũkawĩgwatĩre.”

Ūrathi wa Ūremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthenya wa gũkua gwaku ũrĩ hakuhĩ. Īta Joshua mũũke nake na mũrũgame Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩho

* **31:12** Atumia na ciana nĩmetĩkĩrĩtio gũthĩĩ gũthikĩrĩria watho ũgĩthomwo.

ngünengerera Joshua wîra.” Nî ûndû ũcio Musa na Joshua magĩũka makĩrũgama Hema-inĩ-ya-Gütũnganwo.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Jehova akiumĩra Hema-inĩ ĩyo arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, narĩo itu rĩu rĩkĩrũgama itonyero-inĩ rĩa Hema. ¹⁶ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Wee nĩũkũhurũka hamwe na maithe maku, nao andũ aya ihinda rĩtarĩ kũraihi nĩmekũhũra ũmaraya na ngai cia kũngĩ cia bũrũri ũrĩa mũratoonya. Nĩmakandirika na mathũkie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaathondekete nao. ¹⁷ Mũthenya ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatirike; nĩngamahitha ũthiũ wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya ũcio nĩ makooria atĩrĩ, ‘Githĩ mĩanangĩko ĩno ndĩtũkorete nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithuĩ?’ ¹⁸ Na hatarĩ nganja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ ũndũ wa waganu wao wothe wa gũcookerera ngai ingĩ.

¹⁹ “No rĩrĩ, wĩyandĩkĩre rwĩmbo rũrũ, na ũrũrute andũ a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rũtuĩke ũira wakwa wa kũmookĩrĩra. ²⁰ Ndaarĩkia kũmatoonyia bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa. ²¹ Na rĩrĩa mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora, rwĩmbo rũrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũĩ ũrĩa maciĩrĩire gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩaheire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinyia andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Nĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrĩkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, ²⁵ nĩaheire Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ, ²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩrĩ rĩa Watho mũrĩige mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũũkagĩrĩa. ²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩa kũrema atĩa ndakua! ²⁸ Cookanĩrĩriai athuuri othe a mĩhĩrĩga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩĩguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra. ²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ndaarĩkia gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthĩ na njĩra ĩrĩa ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩrĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, akĩguagwo nĩ kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli:

32

¹ Ta thĩkĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoru;
o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa.

² Reke ũrutani wakwa uure ta mbura,
nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya mũmerano,
o na ĩtuĩke ta mbura nyingĩ ĩkiurĩra mĩmera mĩĩthĩ.

- ³ Nĩngũhunja ũhoru wa Rĩtwa rĩa Jehova.
 Hĩ, kĩgoocei ũnene wa Ngai witũ!
⁴ We nĩwe Rwaro rwa Ihiga, mawĩra make nĩ makinyanĩru,
 nacio njĩra ciake ciothe nĩ cia kĩhooto.
 Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,
 nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhooto.
- ⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;
 ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,
 no nĩ rũciaro rũremi na rwaganu.
- ⁶ Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,
 inyuĩ andũ aya akĩngu na mwagĩte ũũgĩ?
 Githĩ tiwe Ithe wanyu, o we Mũmbi wanyu,
 ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande wega?
- ⁷ Ririkana matukũ ma tene;
 wĩciirie ũhoru wa njiaro iria ihĩtũkĩte.
 Ũria thoguo na nĩegũkwĩra,
 O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.
- ⁸ Rĩrĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai rĩacio,
 rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ,
 nĩekĩrĩire andũ othe mĩhaka,
 kũringana na mũigana wa ariũ a Isiraeli.
- ⁹ Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake,
 Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa eegaĩire.
- ¹⁰ Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,
 werũ ũtarĩ kindũ, ũgambagwo nĩ nyamũ.
 Nake akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera;
 aamũrangagĩra o ta kĩũma kĩa riitho rĩake,
- ¹¹ o ta ũrĩa nderi yarahũraga tũcui twayo gĩtara-inĩ kĩayo,
 ĩkareera igũrũ rĩa tũcui twayo,
 ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituo,
 na ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo.
- ¹² Jehova o we wiki nĩwe wamũtongoririe;
 gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.
- ¹³ Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru bũrũri-inĩ,
 na akĩmũhũũnia na matunda ma mĩgũnda.
 Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
 na akĩmũhe maguta moimĩte ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ;
- ¹⁴ akĩmũhe ngorono na iria kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe,
 na cia mbũri na tũtũrũme tũnoru.
 o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia Bashani,
 na ngano ĩrĩa njega mũno.
 Nĩwanyuire thakame ĩrĩ mũhũyũ ya thabibũ, nĩyo ndibei yacio.
- ¹⁵ Jeshuruni nake aanorire, agĩikia haati;
 aahũũnire, agĩtunguha, na agĩkenga mwĩrĩ.
 Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa wamũmbire,
 na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mũhonokia wake.

- 16 Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ wa ngai icio ciao ng'eni,
na makĩmũrakaria na mĩhianano yao ĩrĩ magigi.
- 17 Nĩmarutĩire ndaimono magongona, iria itarĩ Ngai:
ngai iria matooĩ,
ngai iria ciekumĩrĩtie o ica-ikuhĩ,
ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu.
- 18 Nĩwatiganĩirie Rwaro rwa Ihiga, rũrĩa rwagũciarire;
ũkĩrganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wagũciarire.
- 19 Jehova nĩonire ũndũ ũcio
nake akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na airĩtu ake.
- 20 Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmahitha ũthiũ wakwa,
nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao magaakorwo matariĩ;
nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi,
ciana itaangĩhokeka.
- 21 Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata,
na makĩndakaria na ngai ciao itarĩ kĩene.
Ngaamaiguithia ũiru na rũrĩrĩ hatarĩ;
ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo.
- 22 Nĩ gũkorwo mwaki nĩwakĩtio nĩ mang'ũrĩ makwa,
ũrĩa wakanaga ũgakinya mũhuro wa kwa ngoma.
Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
na ũmundie itina cia irĩma mwaki.
- 23 “Nĩngamombĩrĩra mĩtino
na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre ngĩmahũũra nayo.
- 24 Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya kũmahinyaria,
ndĩmarehithĩrie gĩthĩna gĩa kũmaniina na mũthiro wa kũmooraga;
Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego moogĩ,
ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa ndũira iria inyororokaga rũkũngũ-inĩ.
- 25 Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩciĩ.
Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na mbuĩ.
- 26 Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ,
- 27 no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, ‘Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wikĩte ũũ wothe.’ ”
- 28 Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matirĩ na gũkũũrana thĩinĩ wao.
- 29 Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya ũguo
na makũũrane ũrĩa ũhoro wao wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtariĩ!
- 30 Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa gũteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi moore,
tiga makorirwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo amatiganĩirie?
- 31 Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciĩ.

32 Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrite thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.

33 Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
o guo thumu ũrĩa mũũru mũno wa ndũira.

34 “Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndĩumenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa?

35 Kũrihanĩria nĩ gwakwa; nĩ niĩ ngaarĩhanĩria.
Ihinda rĩakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka;
mũthenya wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ,
naguo mũtino wao ũhiũhĩte ũmakore.”

36 Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigarĩte, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

37 Nake nĩ akoiga atĩrĩ, “Rĩu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,

38 ngai iria ciarĩaga maguta ma magongona mao,
na ikanyua ndibei ya indo iria ciarutagwo cia kũnyuuo?

Reke cigĩũkĩre imũteithie!
Reke imũhe kĩgitio!

39 “Rĩu menyai atĩ niĩ mwene nĩ niĩ Ngai!
Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga niĩ.

Nĩ niĩ njũraganaga na niĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania kuuma guoko-inĩ gwakwa.

40 Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:
O ta ũrĩa ndũũraga muoyo nginya tene,

41 rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora rũkahenia
na ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua ciira,
nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,
na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire.

42 Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ãnyue thakame ãrĩo,
Naruo rũhiũ rwakwa rwa njora rũrĩage nyama:
ĩyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo na arĩa matahĩtwo,
na mũtwe ya atongoria a thũ.”

43 Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ ake,
nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria thakame ya ndungata ciake;
acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,
na ahoroherie bũrũri wake, o na andũ ake.

44 Musa nĩmookire na Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩaria ciugo ciothe cia rwĩmbo
rũrũ andũ makĩiguaga. 45 Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ a Isiraeli ũhoro ũcio,
46 akĩmeera atĩrĩ, “Ciugo ici ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ itarĩ na itherũ, rekei ciikare
ngoro-inĩ cianyu, nĩgeetha mũgaatha ciana cianyu gwathĩkĩra wega ciugo icio
ciothe cia watho ũyũ. 47 To ciugo o ũguo harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo wanyu.

Niigatũma mütũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.”

Musa Gükuĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Nebo

⁴⁸ Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Ambata, ũkinye mwambato wa Abarimu o, kũu kĩrĩma kĩa Nebo bũrũri-inĩ wa Moabi, kũng’ethanĩra na Jeriko, wĩrorere Kaanani, bũrũri ũrĩa ndĩrahe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao. ⁵⁰ Kĩrĩma kũu ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra, nawe ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ anyu, o ta ũrĩa mũrũ wa nyũkwa Harũni aakuĩrĩire kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ arĩa manakua. ⁵¹ Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire kũnjĩtĩkia mũrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ wa Zini tondũ mũtiigana kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli. ⁵² Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no ndũgatoonya bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

33

Musa Kũrathima Mĩhĩrĩga

¹ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrathimo kĩrĩa Musa mũndũ wa Ngai aarathimire andũ a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩokire kuuma Sinai,
na akĩmathererũkĩra kuuma Seiru;
akĩmaarĩra kuuma kĩrĩma gĩa Parani.
Ookire na ikundi cia arĩa atheru kuuma gũthini,
akiuma iharũrũka-inĩ cia irĩma ciake.
³ Ti-itherũ wee nĩwe wendete andũ;
arĩa othe atheru marĩ guoko-inĩ gwaku.
Othe mainamagĩrĩra magũrũ-inĩ maku,
makaamũkĩra ũrutani kuuma harĩwe,
⁴ watho ũrĩa twaheirwo nĩ Musa,
nĩguo igai rĩa ũngano wa Jakubu.
⁵ Nĩwe warĩ mũthamaki wa Jeshuruni,
rĩrĩa atongoria a andũ moonganĩte,
marĩ hamwe na mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotũũra na ndagakue,
o na kana andũ ake manyiĩhe.”
⁷ Na ha ũhoru wa Juda akiuga atĩrĩ,
“Wee Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro kĩa Juda;
mũrehe kũrĩ andũ ake.
Nĩarũagĩrĩra maũndũ make na guoko gwake.
Wee-rĩ, tuĩka wa kũmũteithia akĩrũa na thũ ciake.”

⁸ ũndũ wĩgĩĩ Lawi oigire atĩrĩ:
“Thumimu yaku na Urĩmu yaku
nĩ cia mũndũ ũrĩa ũkenagio nĩwe.
Nĩwamũgeririe arĩ kũu Masa;
ũkĩmũrũithia kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.
⁹ ũhoru wa ithe na nyina oigire atĩrĩ,
‘Ndirameciiria.’
Ndaigana kũmenya ariũ a ithe,
kana akĩrũmbũiya ciana ciake mwene,
no nĩamenyereire kiugo gĩaku,
na akĩgitĩra kĩrĩkanĩro gĩaku.

10 Nĩarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho waku,
na akaruta Isiraeli watho waku.
Nĩarutagĩra ũbumba mbere yaku,
na akarutĩra magongona ma njino marĩ magima kĩgongona-inĩ gĩaku.

11 Rathima ũmenyi wake wa wĩra, Wee Jehova,
na ũkenagĩre wĩra wa moko make.
Gũtha njohero cia arĩa mekũmũũkĩrĩra;
ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka rĩngĩ.”

12 Ũndũ wĩgĩĩ Benjamini oigire atĩrĩ:
“Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova ahurũke atarĩ na ũgwati harĩ we,
nĩgũkorwo amũgitagĩra mũthenya wothe,
nake ũrĩa Jehova endete ahurũkaga gatagatĩ-inĩ ga ciande ciake.”

13 Ũndũ wĩgĩĩ Jusufu oigire atĩrĩ:
“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rĩega rĩa kuuma igũrũ,
na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na thĩ;
14 hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ riũa,
na kĩrĩa kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri;
15 aũrathime na iheo iria thuuranĩre cia irĩma-inĩ cia tene,
na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;
16 hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
na indo iria ciyũrĩte kuo, na ũtugi ũrĩa waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩrĩa kĩaahĩaga.

Maũndũ maya mothe maroikara mũtwe-inĩ wa Jusufu,
maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.

17 Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.

Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,
o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.
Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efiraimu;
ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.”

18 Ũndũ wĩgĩĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:
“Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,
nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.

19 Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ
marutĩre magongona ma ũthingu kuo;
nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,
na marĩe mĩthithũ irĩa mĩhithe mũthanga-inĩ.”

20 Ũndũ wĩgĩĩ Gadi oigire atĩrĩ:
“Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya Gadi!
Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
atambuura guoko kana mũtwe.

21 Ethuurĩre bũrũri ũrĩa mwega mũno;
akĩgĩrwo gĩcunjĩ kĩa mũtongoria.
Rĩrĩa anene a andũ moonganire,
nĩ eekire maũndũ ma kĩhooto kĩa Jehova,
na matua makoniĩ Isiraeli.”

22 Ũndũ wĩgĩĩ Dani oigire atĩrĩ:
“Dani nĩ kĩaana kĩa mũrũũthi,
kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”

23 Ũndũ wĩgĩĩ Nafitali oigire atĩrĩ:
“Nafitali nĩaingĩhĩrwo nĩ ũtugi wa Jehova,

na aiyūrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
nĩakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.”

²⁴ Ũndũ wĩgĩĩ Asheri oigire atĩrĩ:

“Mũriũ ũrĩa mūrathime gũkĩra arĩa angĩ othe nĩ Asheri;
ariũ a ithe maroomwendaga,
na arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta.*

²⁵ Hingĩro cia ihingo ciaku
igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
naguo hinya waku
ũkaaiganana na matukũ maku.

²⁶ “Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu wa Jeshuruni,
o we ũgeragĩra igũrũ oke agũteithie,
na agaĩkarĩra matu onanie ũnene wake.

²⁷ Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene nĩwe kĩhitho gĩaku,
namo moko make matũũraga nginya tene na tene marĩ mũhuro waku.
Nĩakarutũrũra thũ yaku yehere mbere yaku,
akiugaga atĩrĩ, ‘Mĩniine!’

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaatũũra arĩ wiki atarĩ na ũgwati;
gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitĩre
o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
kũrĩa ime rĩa igũrũ rĩtataga.

²⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli!
Nũũ ũkĩhaana ta we,
rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?

Nĩwe ngo yaku na mũgũteithia,
na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rũrĩ riiri.

Thũ ciaku nĩkaaigua guoya irĩ mbere yaku,
nawe nĩũkarangĩrĩria kũndũ gwacio kũrĩa gũtũũgĩru.”

34

Gĩkuũ kĩa Musa

¹ Thuutha wa ũguo Musa akĩambata kĩrĩma kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi, agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng’ethera Jeriko. Arĩ hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya Dani, ² na Nafitali guothe, na bũrũri wa Efiraimu na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe nginya iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro, ³ na akĩmuonia kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũũra inene rĩa Mĩkĩndũ, gũthiĩ o nginya Zoari. ⁴ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njiaro cianyu.’ Nĩndareke ũwone na maitho maku, no ndũkũringa ũtoonye kuo.”

⁵ Nake Musa, ndungata ya Jehova agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

⁶ Nake akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa kĩaang’etheire Bethi-Peori, no nginya ũmũthĩ gũtirĩ mũndũ ũũĩ harĩa mbĩrĩra yake irĩ. ⁷ Musa aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ. ⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya matukũ ma kũmũrĩrĩra na kũmũcakaĩra magĩthira.

* **33:24** Maguta maarĩ kĩonereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

⁹ Na rĩĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ũũgĩ, tondũ Musa nĩamũigĩrĩire moko make. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na magĩĩka ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ kwagĩa mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũrĩa Jehova aamenyanĩte nake ũthiũ kwa ũthiũ, ¹¹ na ũrĩa waringire ciama na agĩĩka maũndũ ma magegania marĩa Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe. ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũrĩ wonania hinya mũnene kana ageeka ciĩko cia kũmakania ta iria Musa eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Musa ndungata ya Ngai, Jehova akĩra Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa watungatagĩra Musa, atĩrĩ: ² “Musa ndungata yakwa nĩakuĩte. Na rĩrĩ, wee na andũ aya othe, mwĩhaarĩriei kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa ngũmũhe, o ũcio ngũhe andũ a Isiraeli.* ³ Na rĩrĩ, handũ o hothe harĩa mũgaakinya na makinya manyu nĩngamũhe, o ta ũrĩa ndeerire Musa. ⁴ Bũrũri wanyu ũgaatambũrũka kuuma werũ-inĩ o nginya Lebanoni, na kuuma rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati, nĩguo bũrũri wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũiro. ⁵ Gũtikagĩa mũndũ ũkaahota gũgwĩtiiria matukũ mothe ma muoyo waku. O ta ũrĩa ndaarĩ na Musa, ũguo noguo ngũkorwo hamwe nawe; ndigagũtiganĩria kana ngũtirike.

⁶ “Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũtongoria andũ aya mathiĩ makagae bũrũri ũrĩa ndehĩtĩre na mwĩhĩtwa kũrĩ maithe mao atĩ nĩngamahe. ⁷ Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie mũno. Menyagĩrĩa gwathĩkagĩa watho wothe ũrĩa ndungata yakwa Musa aagwathire wĩkage; ndũkanagarũrũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtĩge, nĩgeetha ũgũĩage na ũhootani kũrĩa guothe ũrĩthiia. ⁸ Ciugo cia Ibuku rĩrĩ rĩa Watho itikanatĩge kwario nĩ kanua gaku; no wĩcũuranagie ũhoro warĩo mũthenya na ũtukũ, nĩgeetha ũmenyagĩrĩre gwĩka maũndũ marĩa mothe maandĩkĩtwo thĩnĩ warĩo. Hĩndĩ iyo nĩ ũkaagaacĩra, na ũgĩe na ũhootani. ⁹ Githĩ ti-nĩ ngwathĩte? Wee gĩa o na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũkanetigĩre o na kana; ũũrwo nĩ hinya, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe kũrĩa guothe ũrĩthiia.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha anene arĩa maaroraga andũ atĩrĩ: ¹¹ “Tuĩkanĩriai kambĩ-inĩ mũkĩiraga andũ atĩrĩ, ‘Haarĩriai rĩngu mũige, nĩ ũndũ mũthenya itatũ kuuma ũmũthĩ yathira nĩguo mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani nĩgeetha mũthiĩ mũtoonye na mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke wanyu.’ ”

¹² Ningĩ Joshua akĩarĩria andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmeera atĩrĩ, ¹³ “Ririkanai watho ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova, akiuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wanyu nĩamũheete ũhurũko na nĩamũheete bũrũri ũyũ.’ ¹⁴ Atumia anyu, na ciana cianyu, na ũhiũ wanyu no maikare bũrũri ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, no arũme othe anyu othe arĩa njamba cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ matongoretie ariũ a ithe wanyu. No nginya mũgateithie ariũ a ithe wanyu. ¹⁵ nginya rĩrĩa Jehova akaamahe ũhurũko o ta ũrĩa amũheete inyuĩ, na nginya rĩrĩa o nao makegwatĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe. Thuutha ũcio, no mũcooke mũgaikare bũrũri wanyu inyuĩ ene, ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathĩro wa Jorodani, ũcio ũrorete mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra.”

¹⁶ Hĩndĩ iyo magĩcookeria Joshua, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe ũgũtwatha na nĩ tũgũthiĩ kũrĩa guothe ũgũtũtũma. ¹⁷ O ta ũrĩa twaathĩkĩire Musa maũndũ-inĩ mothe-rĩ, ũguo noguo tũrĩgwathĩkagĩa. No rĩrĩ, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa aarĩ hamwe na Musa. ¹⁸ Mũndũ wothe ũkaaremera uuge waku na arege gwathĩkĩra maũndũ mothe marĩa ũkaamatha, no nginya mũndũ ũcio akooragwo. No rĩrĩ, gĩa na hinya na ũmĩrĩrie!”

* **1:2** Hĩndĩ ĩno andũ a Isiraeli maarĩ Shitimu (2:1), werũ-inĩ wa Moabi (Gũcook 34:3) gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani.

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nake Joshua mūrū wa Nuni agītūma athigaani eerī kuuma Shitimu na hitho; akīmeera atīrī, “Thiīi mūbaare būrūri ūcio, na makīria Jeriko.”* Nī ūndū ūcio magīthiī, magītoonya nyūmba ya mūmaraya wetagwo Rahabu, magīikara kuo.

² Nake mūthamaki wa Jeriko akīrwo atīrī, “Nī kūrī andū amwe a Isiraeli mokire gūkū ūtukū ūyū gūthigaana būrūri ūyū ūrīa ūhaana.” ³ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Jeriko agītūmana kūrī Rahabu, akīmwīra atīrī, “Andū acio mokire gwaku nyūmba marutūrūre na nja, tondū mokīte gūthigaana būrūri ūyū wothe.”

⁴ No rīrī, mūdū-wa-nja ūcio nīarīkītie kuoya andū acio eerī na akamahitha. Nake akiuga atīrī, “Ī nīguo, andū acio nīmegūkīte gwakwa, no ndinamenya kūrīa mekuumīte. ⁵ Hwaī-inī rīrīa kīhingo gīa itūūra inene kīhingagwo-rī, andū acio nīmathiire. Ndinamenya na kūrīa mathiire. Marūmīrīrei na ihenya. Mwahota kūmakinyīra.” ⁶ (No rīrī, nīamatwarīte nyūmba igūrū, na akamahitha rungu rwa ūguta ūrīa aarīte kūu nyūmba igūrū). ⁷ Nī ūndū ūcio andū acio maatūmītwo nī mūthamaki makiumagara, makīmarūmīrīra na nīra īrīa īthiiga mariūko-inī ma Rūū rwa Jorodani, na rīrīa andū acio mamarūmīrīre moimire na nja o ūguo-rī, kīhingo gīkīhingo.

⁸ Athigaani acio eerī matanakoma, mūdū-wa-nja ūcio akīambata kūu nyūmba igūrū, ⁹ na akīmeera atīrī, “Nīnjūūī atī Jehova nīamūheete būrūri ūyū, na atī nītūnyīitītwo nī guoya mūnene nī ūndū wanyu, o nginya ithuothe andū arīa tūtūraga būrūri ūyū tūkaiyūrwo nī maaī nda nī ūndū wanyu. ¹⁰ Nītūguīte ūrīa Jehova aahūithirie maaī ma Iria Itune nī ūndū wanyu rīrīa mwoimire būrūri wa Misiri, na ūrīa mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arīa eerī a Aamori o kūu mwena wa irathīro wa Rūū rwa Jorodani, arīa mwaninire biū. ¹¹ Rīrīa twaiguire ūhoru ūcio, ngoro ciitū nīciarīngīkire na ūmīrīru wa mūdū o mūdū akīrwo nī hinya nī ūndū wanyu, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīwe Ngai wa kūu igūrū o na wa gūkū thī. ¹² Na rīrī, ndamūthaiha mwīhīte na mwīhīta mūkīgwetaga rīitwa rīa Jehova atī nīmūkaiguīra andū a nyūmba iitū tha, na mūmīke wega, tondū o na nī nīdamūguīra tha na ndamwīka wega. Na mūnyonie ūndū ūcio na kīmenyithia kīa ma ¹³ kīa atī nīmūkahonokia baba na maitū, na ariū a baba o na aarī a baba, na andū ao othe ciana ciao ciothe, na atī nīmūgatūhonokia kuuma harī gīkuū.”

¹⁴ Nao andū acio makīmūmīrīria, makīmwīra atīrī, “Ithuī tūrokua tūngīkaaga kūhonokia mīoyo yanyu! Waga kuuga ūrīa tūreeka, nītūkaamwīka maūdū ma ūtugi na ma kīhoto rīrīa Jehova agaatūhe būrūri ūyū.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio akīmaikūrūkia na mūkanda, akīmoimīria ndirica tondū nyūmba īrīa aikaraga yaakītwo rūthingo-inī rwa itūūra rīu inene. ¹⁶ Na rīrī, nīameerīte atīrī, “Thiīi kūrīa irīma-inī nīgeetha andū acio mamūrūmīrīre matikamuone. Mwīhithei kūu mīthenya itatū o nginya makorwo macookete, mūcooke mwīthiire.”

¹⁷ Nao andū acio makīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Mwīhīta ūyū watwīhītithia ndūgatūcookerera kana ūtwīke ūūru, ¹⁸ o tiga wīkire ūū: rīrīa tūgaatoonya būrūri ūyū-rī, ūgaakorwo wohereire rūrigi rūrū rūtune ndirica-inī o īno watūharūrūkīria, nawe ūkorwo ūrehele thoguo na nyūkwa, na ariū a thoguo, na andū anyu othe gūkū gwaku nyūmba. ¹⁹ Mūdū o wothe ūkoima nja ya nyūmba yaku athī na kūu barabara-inī-rī, thakame yake ikamūcookerera we mwene; no ithuī tūtigacookererwo nī ūūru nī ūndū wake. No ūhoru wa mūdū o wothe ūgaakorwo nyūmba hamwe nawe, thakame yake nīgatūcookerera angīgeekwo ūūru nī

* **2:1** Jeriko rīarī itūūra rīa tene, na rīairīgītwo na thingo cia hinya. Rīarī ta kilomita 8 mwena wa ithūiro wa Rūū rwa Jorodani.

guoko kwa mündũ o na ũrĩkũ. ²⁰ No rĩrĩ ũngĩaria ũhoru ũyũ witũ twĩ naguo, tūtigacookerero nĩ ũũru ũkoniĩ mwĩhĩtwa ũrĩa watwĩhĩtithia.”

²¹ Nake agĩcookia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; nĩgũtuĩke o ta ũguo mwoiga.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩmoigĩra ũhoru, nao magĩthiĩ. Na akĩoherera rũrigi rũu rũtune hau ndĩrica-inĩ.

²² Maarĩkia kuumagara-rĩ, magĩthiĩ irĩma-inĩ na magĩkara kuo mĩthenya itatũ, nginya rĩrĩa andũ arĩa maamarũmĩrĩre maahũndũkire. Andũ acio maamacarĩtie kũu njĩra-inĩ iyo yothe kũrĩa maathiĩrĩre, no matiigana kũmona. ²³ Thuutha wa ũguo Hĩndĩ iyo nao andũ acio eerĩ makĩambĩrĩria gũcooka. Magĩkũrũka moimĩte na irĩma-inĩ, makĩringa Rũũ rwa Jorodani, magĩkinya harĩ Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩmũhe ũhoru wa maũndũ marĩa mothe maamakorete. ²⁴ Makĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova nĩatũheete bũrũri ũcio wothe, akaũneana moko-inĩ maitũ; andũ othe a kũu nĩmaiyrĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ witũ.”

3

Kũringa Rũũ rwa Jorodani

¹ Rũciinĩ tene Joshua na andũ othe a Isiraeli makiuma hau Shitimu, magĩthiĩ nginya Jorodani, na matanaringa mũrĩmo ũcio ũngĩ magĩkara hau. ² Thuutha wa mĩthenya itatũ-rĩ, anene magĩthiĩ kũndũ guothe gũikaro-inĩ kũu, ³ magĩatha andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rĩrĩa mũrĩona ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, na muone athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, marĩkuuĩte-rĩ, mumagare muume harĩa mũrĩ na mũrĩrũmĩrĩre. ⁴ Hĩndĩ iyo nĩguo mũrĩmenya njĩra irĩa mũrĩgera, nĩgũkorwo mũtirĩ mwagera njĩra iyo rĩngĩ. No rĩrĩ, gatagatĩ-inĩ kanyu na ithandũkũ rũu, nĩhagĩe itĩina ta rĩa mĩkono ngiri igĩrĩ*”; mũtikarĩkuhĩrĩrie.”

⁵ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ, “Mwĩtherie, nĩgũkorwo rũciũ Jehova nĩageeka maũndũ ma magegania gatagatĩ-inĩ kanyu.”

⁶ Nake Joshua akĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro mũthiĩ mbere ya andũ aya.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrĩoya, magĩthiĩ mbere yao.

⁷ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũgũtũgĩria maitho-inĩ ma andũ othe a Isiraeli, nĩguo mamenye atĩ ndĩrĩkoragwo hamwe nawe o ta ũrĩa ndaarĩ hamwe na Musa. ⁸ Ira athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro atĩrĩ: ‘Mwakinya hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani, mũthiĩ mũrũgame Jorodani thĩinĩ.’”

⁹ Nake Joshua akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Ũkai haha mũigue ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Ũhoru ũyũ nĩguo ũrĩmũmenyithia atĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo arĩ hamwe na inyuĩ, na atĩ hatirĩ nganja nĩakamũingatĩra Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajobusi. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Mwathani wa thĩ yothe nĩrĩkũringa Rũũ rwa Jorodani mbere yanyu. ¹² Na rĩrĩ, thuurai andũ ikũmi na eerĩ kuuma mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli, o mũhĩrĩga mündũ ũmwe. ¹³ Na rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o we Mwathani wa thĩ yothe, marĩtoboka thĩinĩ wa Rũũ rwa Jorodani-rĩ, maaĩ maruo marĩa maratherera maikũrũkĩte nĩmarĩtinĩka na meyũmbe hĩba.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa andũ moimagarire makiuma kambĩ nĩguo maringe Rũũ rwa Jorodani, athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro magĩthiĩ mbere yao. ¹⁵ Na rĩrĩ, nĩgũkorwo Rũũ rwa Jorodani nĩrũiyũraga mũno rũgakĩra hũgũrũrũ ciaguo hĩndĩ ya magetha. No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rũu maakinyire Rũũ rwa Jorodani, namo magũrũ mao magĩtoboka hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ¹⁶ maaĩ marĩa moimaga mwena wa na igũrũ wa rũũ magĩtiga gũtherera maikũrũkĩte; makĩyũmba hĩba kũndũ kũraya mũno nginya itũũra-inĩ rĩetagwo

* 3:4 nĩ ta mita 900

Adamu rĩrĩa rĩ gũkuhĩ na Zarethani, namo maaĩ marĩa maathereraga marorete Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ) magĩtinĩka biũ. Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩringa mang'etheire Jeriko. ¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩrũgama mehaandĩte wega kũndũ kũmũ gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, nao andũ a Isiraeli othe makĩhĩtũka makĩringagĩra thĩ nyũmũ o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu ruothe rwarĩkirie kũringa rũũ rũu rwa Jorodani.

4

¹ Rĩrĩa andũ othe a rũrĩrĩ rũu maarĩkirie kũringa Rũũ rwa Jorodani, Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Thuura andũ ikũmi na eerĩ kuuma gatagatĩ-inĩ ka andũ aya o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ³ na ũmeere moe mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai maarũgamĩte, mamakuue maringe namo mũrĩmo mũkamaige harĩa mũrĩraara ũtukũ ũyũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩta andũ acio ikũmi na eerĩ arĩa aathuurĩte kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ⁵ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mbere ya ithandũkũ rũu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, mũthiĩ o gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani. Mũndũ o mũndũ kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, oe ihiga rĩmwe arĩgĩrĩre kĩande, ⁶ rũtuĩke rũuri gatagatĩ-inĩ kanyu. Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa ciana cianyu ikaamũũria atĩrĩ, ‘Gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kĩ?’ ⁷ Mũgaaciĩra atĩ gũtherera kwa maaĩ ma Jorodani nĩ gwatĩnithirio mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rũu rĩaringaga Jorodani-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani nĩmatĩnithirio. Mahiga maya megũtuĩka kĩrĩkania gĩa kũrĩrĩkanagia andũ a Isiraeli ũhoru ũcio nginya tene.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magũka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Joshua. Makĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Joshua; nao magĩkuua mahiga macio nginya kambĩ yao, makĩmaiga kuo. ⁹ Nake Joshua akĩhaanda mahiga macio ikũmi na meerĩ, akĩmaiganĩrĩra hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani harĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maarũgamĩte. Namo marĩ ho nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maikarire marũngĩ hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ meekire maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Joshua, na magũkwũ o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua mekwũ. Nao andũ magĩkĩhiũha, makĩringa mũrĩmo, ¹¹ na andũ othe maarĩkia kũringa o ũguo, ithandũkũ rĩa Jehova o narĩo na athĩnjĩri-Ngai makĩringa makĩonagwo nĩ andũ othe. ¹² Andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makĩringa mũrĩmo, meeohete indo cia mbaara, marĩ mbere ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Musa aamaathĩte. ¹³ Andũ ta 40,000 methagathagĩte na meeohete indo cia mbaara makĩringa mũrĩmo ũcio, marĩ mbere ya Jehova, magĩkinya werũ-inĩ wa Jeriko.

¹⁴ Mũthenya ũcio, Jehova agĩtũũgĩria Joshua maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe; nao makĩmwĩtigĩra matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo, o ta ũrĩa meetĩgĩrĩte Musa.

¹⁵ Nĩngĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ¹⁶ “Atha athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa ũira mambate moimĩre Rũũ rwa Jorodani.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha athĩnjĩri-Ngai acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mumĩre Jorodani.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai makĩambata, makĩuma rũũ makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Maarĩkia gũkinyithia magũrũ mao thĩ nyũmũ o ũguo-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani magĩcookana handũ hamo, nĩngĩ makĩyũra hũgũrũrũ ciaruo o ta mbere.

¹⁹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mbere, andũ acio makĩambata, makiuma Jorodani na makĩamba kambĩ mwena wa irathĩro wa Jeriko, o kũu Giligali. ²⁰ Nake Joshua akĩiga mahiga marĩa ikũmi na meerĩ maarutĩtwo Rũũ rwa Jorodani kũu Giligali. ²¹ Akĩira andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa njiaro cianyu ikooria maithe ma cio atĩrĩ, ‘Ĩ gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kũ?’” ²² Hĩndĩ iyo nĩmũkamenyithia ciana cianyu ũhoru, mũmeere atĩrĩ, ‘Andũ a Isiraeli maaringire Rũũ rwa Jorodani rũhũite rũgatuĩka thĩ nyũmũ.’” ²³ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩahũithirie maaĩ ma Jorodani mbere yanyu nginya rĩrĩa mwarikire kũringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rũũ rwa Jorodani o ta ũrĩa eekire Iria Itune rĩrĩa aarĩhũithirie mbere iitũ nginya rĩrĩa twarĩkirie kũringa. ²⁴ Eekire ũguo nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ guoko kwa Jehova kũrĩ hinya mũno, na nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andũ a Isiraeli Kũruĩra Giligali

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa ahamaki othe a Aamori arĩa maarĩ kũu mwena wa ithũĩro wa Rũũ rwa Jorodani, na ahamaki othe a andũ a Kaanani arĩa maarĩ kũu ndwere-inĩ cia iria maiguire ũrĩa Jehova aahũithĩtie maaĩ ma Jorodani mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũkĩrĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, ngoro ciao ikĩyũrwo nĩ guoya, na matiacookire kũgĩa na ũũmĩrĩru wa kũng’ethanĩra na andũ a Isiraeli.

² Hĩndĩ iyo Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Thondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ, ũroke kwerũhia ũhoru wa irua harĩ andũ a Isiraeli.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩthondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ na akĩruithia arũme a Isiraeli kũu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na rĩrĩ, kĩrĩa gĩatũmire Joshua aruithanie nĩ rĩrĩ: arũme arĩa othe mooimire bũrũri wa Misiri, o acio othe maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩ mbaara-rĩ, nĩmakuĩrĩre werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ thuutha wa kuuma bũrũri wa Misiri. ⁵ Arũme othe arĩa mooimire bũrũri wa Misiri nĩmarũite, no andũ othe arĩa maaciarĩrwo werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ rwa kuuma bũrũri wa Misiri matiarũite. ⁶ Andũ a Isiraeli moorũrĩre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna nginya rĩrĩa andũ othe arĩa maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩ mbaara rĩrĩa moimaga bũrũri wa Misiri maakuire, tondũ nĩmaregire gwathĩkĩra Jehova. Nĩgũkorwo Jehova nĩameerire na mwĩhĩtwa atĩ matikoona bũrũri ũrĩa eerĩre maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio akĩarahũra ariũ ao itheriya rĩao, na acio nĩo maarũithirio nĩ Joshua. Maakoretwo matarĩ aruu nĩ ũndũ matiarũithĩtio marĩ rũgendo-inĩ. ⁸ Na rĩrĩa maarĩkirie kũruithia arũme a rũrĩrĩ rũu ruothe, magũikara o kũu maakĩte kambĩ-inĩ o nginya andũ acio makĩhona.

⁹ Nĩgĩ Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩguo ndeheria rũmena rwa andũ a Misiri kuuma kũrĩ inyuĩ.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Giligali nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũcio, o maambĩte hema kũu Giligali werũ-inĩ wa Jeriko, andũ a Isiraeli magĩkũngũĩra Gĩathĩ kĩa Bathaka. ¹¹ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire Bathaka-rĩ, mũthenya oro ũcio, makĩrĩa maciario mamwe ma bũrũri ũcio; mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbia, na ngano hĩhie. ¹² Maarĩa irio cia bũrũri ũcio-rĩ, mana makĩrooka kwaga mũthenya ũyũ ũngĩ; andũ a Isiraeli matiacookire kuona mana rĩngĩ, no rĩrĩ, mwaka ũcio nĩmarĩire maciario ma Kaanani.

Joshua na Mũnene wa Mbũtũ ya Ita rĩa Jehova

¹³ Rĩrĩa Joshua aarĩ hakuhĩ na Jeriko, agĩtiira maitho akĩona mũndũ warũgamĩte mbere yake acomorete rũhiũ njora, akarũnyiita na guoko. Nake Joshua agĩthĩ o harĩa aarĩ, akĩmũuria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ mwena witũ kana ũrĩ mwena wa thũ ciitũ?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ndirĩ mwena wanyu o na kana wa thũ cianyu, no njũkĩte ndĩ mũnene wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova.” Nake Joshua akĩngũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmĩrĩri ĩrĩkũ ũkwenda kũũhe nĩ ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Amba ũrute iraatũ ciaku magũrũ, nĩngũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ haamũre.” Nake Joshua agĩka o ta ũguo.

6

Kwanangwo kwa Jeriko

¹ Rĩu-rĩ, itũũra rĩu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Nĩneanĩte itũũra rĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku, o hamwe na mũthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo. ³ Thiũrũrũkai itũũra rĩu inene hamwe na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo mĩthenya ĩtandatũ. ⁴ Na athĩnjĩri-Ngai mũgwanja matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuũite macoro mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme. Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja, nao athĩnjĩri-Ngai mathiĩ makĩhuhaga macoro. ⁵ Rĩrĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩa na rĩanĩrĩa inene mũno; naruo rũthingo rwa itũũra rĩu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũũra rĩu, o mũndũ athiĩte na mbere na kũrĩa arorete.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Joshua mũrũ wa Nuni agĩta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩri-Ngai mũgwanja thĩnĩ wanyu makuue macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ rĩu.” ⁷ Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mbere! Mũthiĩ mũthiũrũrũkĩrie itũũra, andũ arĩa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.”

⁸ Rĩrĩa Joshua aarĩkirie kwarĩria andũ, na athĩnjĩri-Ngai acio mũgwanja maakuũite macoro marĩa mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthiĩ marĩ mbere ya Jehova, makĩhuhaga macoro mao, narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkĩmarũmĩrĩa.

⁹ Nacio thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara igĩthiĩ itongoretie athĩnjĩri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo yothe macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rĩrĩ, Joshua nĩathĩte andũ akameera atĩrĩ, “Mũtikananĩrĩre na mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mĩgambo yanyu ĩguo, o na mũtikoige ũndũ o na ũrĩkũ nginya mũthenya ũrĩa ngamwĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaanĩrĩa!” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkuuo, rĩthiũrũrũkio itũũra-inĩ rĩu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka kambĩ na makĩraara kuo ũtukũ ũcio.

¹² Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, Joshua agĩũkĩra tene, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa mũgwanja makuũite macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthiĩ na mbere, makinyũkĩtie matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o makĩhuhaga macoro. Thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makĩgambaga. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa keerĩ magĩthiũrũrũka itũũra rĩu inene riita rĩmwe, magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mĩthenya ĩtandatũ.

¹⁵ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rũgĩtema na magĩthiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja o ta ũrĩa meekaga mĩthenya ĩyo ĩngĩ, tiga atĩ mũthenya ũcio, maathiũrũrũkire itũũra rĩu inene maita mũgwanja. ¹⁶ Nao

makĩrĩthiũrũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩira andũ atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete itũũra rĩrĩ! ¹⁷ Itũũra rĩrĩ inene na kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo nĩkwamũrĩrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ũrĩa mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ hamwe nake thĩinĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio, tondũ nĩahithire athigaani arĩa twatũmĩte. ¹⁸ Na rĩrĩ, mwĩmenyererei mũtikahutie indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo, nĩgeetha mũtikerehere mwanangĩko nĩ ũndũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ gĩacio. Mũngĩcihutia nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli itũũke ya kũniinwo, na mũmĩrehere thĩina. ¹⁹ Betha yothe na thahabu, na indo cia gĩcango na kĩgera, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya ciigwo kĩgũna-inĩ gĩake.”

²⁰ Rĩrĩa coro wahuhirwo, andũ makĩanĩrĩa, na rĩrĩa andũ maaguire mũgambo wa coro, makĩanĩrĩa rĩanĩrĩa inene, naruo rũthingo rũkĩmomoka; nĩ ũndũ ũcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya itũũra rĩu, na makĩrĩtunyana. ²¹ Nao makĩamũrĩa Jehova itũũra rĩu, na makĩananga kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩarĩ muoyo kuo na rũhiũ rwa njora, arũme na andũ-a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng'ombe, na ng'onde, na ndigiri.

²² Joshua akĩira andũ arĩa eerĩ maathiite gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, “Thĩĩ mũtoonye nyũmba ya mũtumia ũrĩa mũmaraya, mũmuumie nja hamwe na andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwĩrire na mwĩhĩtwa.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya na makiumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkiumia andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴ Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩinĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgũna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵ No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũũranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶ Ihinda o ro rĩu, Joshua akĩhĩtithia andũ acio na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko rĩngĩ:

“Mũndũ ũrĩa ũgaaka mũthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akuĩrwo nĩ mũriũ wake wa kĩhinga-nda.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

7

Rĩhia rĩa Akani

¹ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoroni-inĩ ũkonĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli.

² Ningĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathĩ Ai, itũũra rĩakuhanĩrĩrie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩ mũgathigaane bũrũri ũcio.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthĩ na magĩthigaana Ai.

³ Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa andũ othe mambate makahũre itũũra rĩa Ai. Reikia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵ nao andũ acio a Ai

makĩũraga ta andũ mĩrongo ìtatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinyia o kũrĩa kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringĩke, na makĩiyũrwo nĩ maaĩ nda.

⁶ Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩĩgũithia thĩ, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩĩka o ta ũguo na makĩũhurĩria rũkũngũ mĩtwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩĩ gĩatũmire ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩire tũtũũre mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaanani na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩigua ũhoru ũcio, nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩtwa rĩitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagĩka atĩa nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩu rĩaku inene?”

¹⁰ Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ūkĩra! Ūkwĩgũithia ũturumithĩtie ũthiũ waku thĩ nĩkĩ? ¹¹ Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiĩte, na makaheenania, o na magaciiganĩria hamwe na indo ciao o ene. ¹² Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩgirĩtie andũ a Isiraeli meetirie thũ ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatũkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ o tiga mũniinire kĩndũ kũu kĩamũrĩtwo gĩa kũniinwo kĩehere thĩnĩ wanyu.

¹³ “Ūkĩra, ũthiũ ũtherie andũ acio. Thĩũ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Nĩ harĩ kĩndũ kĩamũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩnĩ wanyu, inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtiiria thũ cianyu o nginya rĩrĩa mũgaakĩeheria kiume thĩnĩ wanyu.

¹⁴ “ ‘Tondũ ũcio rũciũ kĩroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩga, o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ũrĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ ĩrĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba ĩrĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o mũndũ, o mũndũ. ¹⁵ Mũndũ ũrĩa ũkũnyĩtwo na indo ĩcio ciamũrĩtwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli!’ ”

¹⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua akĩĩra andũ a Isiraeli moimĩre o ta ũrĩa mĩhĩrĩga yao yatarĩ, nago mũhĩrĩga wa Juda ũgĩthuurwo. ¹⁷ Mbarĩ cia Juda ikiumĩra, nake agĩthuurwo mbarĩ ya Azera. Agĩcooka akiumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akiumĩria nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, agĩthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akĩĩra Akani atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ũmũkumie. Njĩra ũrĩa wĩkĩte na ndũkaahithe.”

²⁰ Nake Akani agĩcookia akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ũũ nĩguo nĩkĩte: ²¹ Rĩrĩa ndonire kabuti gathaka koimĩte Babuloni, na cekeri magana meerĩ* cia betha, na gĩkama gĩa thahabu kĩa ũritũ wa cekeri mĩrongo ĩtano† thĩnĩ wa indo iria twatahĩte, nĩndaciĩrĩrĩrie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha ĩrĩ rungu wacio.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtũma andũ, nao makĩhanyũka magĩthiĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo ĩcio ihithĩtwo thĩnĩ wa hema ĩyo, nayo betha ĩyo yaigĩtwo rungu rwacio. ²³ Nao andũ acio makĩruta indo ĩcio kuuma hema-inĩ ĩyo,

* 7:21 nĩ ta kilo 2 † 7:21 nĩ ta nuthu kilo

magĩcitwarĩra Joshua o hamwe na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha ĩyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na airĩtu ake, na ng'ombe ciake, na ndigiri na ng'onde ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe iria arĩ nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. ²⁵ Nake Joshua akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũrehere thĩna ũyũ? Wee nawe ũmũthĩ nĩũkuonio thĩna nĩ Jehova.”

Nao andũ a Isiraeli othe makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, na maarĩkia kũhũũra acio angĩ na mahiga, makĩmacina. ²⁶ Magĩcooka makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya mahiga, namo mahiga macio marĩ o ho nginya ũmũthĩ. Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcinĩte. Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩcooka gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Akori o nginya ũmũthĩ.

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro. Thiĩ na mbũtũ yothe ya ita, mwambate mũgatharĩkĩre itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo nĩneanĩte mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe na andũ ake, na itũũra rĩake rĩu inene na bũrũri wake. ² ĩkai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa mwekire itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tiga atĩrĩ, no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matũke manyu. Oheriai andũ a itũũra rĩu inene na mwena wa na thuutha.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yothe ya ita makiumagara magatharĩkĩre Ai. Nake agĩthuura andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma mathiĩ kũrĩ ũtukũ, ⁴ akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai wega. Inyuĩ mũkuoheria andũ a itũũra rĩu inene na mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigaikare haraaya narĩo. Inyuothe mũikare mwĩguĩte. ⁵ Nĩ na arĩa othe tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩu inene kuuma na mbere na rĩrĩa andũ acio mariumagara gũtũhũũra o ta ũrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. ⁶ Nao matũingatithie o nginya tũmaguucĩrĩrie biũ moime itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithuĩ maroorĩra ta ũrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa tũrĩmoorĩra-rĩ, ⁷ inyuĩ na inyuĩ mũkĩre muume kũrĩa mũmoheirie, mũtharĩkĩre itũũra rĩu inene na mũrĩtunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-inĩ manyu. ⁸ Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩu inene-rĩ, mũrĩcine. ĩkai o ta ũrĩa Jehova aathanĩte gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ũguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthiĩ harĩa maathiiaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩhitha metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa Ai, no Joshua araanirĩe na andũ arĩa angĩ ũtukũ ũcio.

¹⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua agĩcookanĩrĩra andũ ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai. ¹¹ Mbũtũ yothe ya ita ĩrĩa yarĩ hamwe nake ĩgĩthiĩ yambatĩte, ĩgĩkuhĩrĩra itũũra rĩu inene mariumĩte na mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao na itũũra rĩu inene. ¹² Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa itũũra rĩu inene. ¹³ Magĩgĩatha thigari ciikare ciĩhaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩkara mwena wa gathigathini wa itũũra rĩu inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũiro warĩo. Naguo ũtukũ ũcio Joshua agĩthiĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki wa Ai onire ũndũ ũcio, agĩũkĩra na ihenya rũciinĩ tene, akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang'ethanĩre na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ

nĩmehithiirwo na mwena wa thuutha wa itũũra rĩu inene. ¹⁵ Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtũta ta mahũũritwo magatooorio, nao makĩũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶ Nao andũ othe a itũũra rĩa Ai magĩtũtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng'eria Joshua makĩguucĩrĩrio makiuma itũũra rĩa. ¹⁷ Gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe wa Ai kana Betheli ũtoimire gũthĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng'eria andũ a Isiraeli.

¹⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ambararia itimũ rĩu ũnyitĩte na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũũra rĩu inene moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambararia itimũ rĩake akĩrĩroria Ai. ¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa moohetie andũ magĩũkĩra narua, magĩteng'era na ihenya, magĩtoonya itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, nĩngĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yumĩte itũũra rĩu yambatĩte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩire acio maamateng'eragia. ²¹ Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa mooheirie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyanĩte, na makĩona ndogo igĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na makĩũraga andũ acio a Ai. ²² Nao andũ arĩa maamohetie makiuma itũũra rĩu inene matharĩkĩre. Andũ a Ai magĩgĩkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa mbere na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ũmwe ahonoke. ²³ No nĩmanyiĩtĩre mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũrĩa maamateng'ereirie-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcooka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo. ²⁵ Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a itũũra rĩa Ai. ²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũrĩa kwambararĩtie itimũ rĩake nginya rĩrĩa aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkuũra ũhiũ na indo iria maatahĩte kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba ya mwanangĩko ya gũtũũra, gũgĩtuũka kũndũ gũkirĩte ihooru nginya ũmũthĩ. ²⁹ Joshua agĩcooka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩu, magĩcooka makĩũigĩrĩra hĩba nene ya mahiga, nayo irĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kĩgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ³¹ o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Aagĩakire o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ riakĩo makĩrutĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano. ³² Nake Joshua akĩandĩka watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩionagĩra. ³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuri ao, na anene na atuithania ciira, makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang'etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu iyo ĩngĩ ĩkarũgama mbere ya kĩrĩma kĩa Ebali, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbere iyo rĩrĩa aarutanire ũhoru wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumi, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho. ³⁵ Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa aathanĩte Joshua ataathomeire kũngano kũ gĩothe kĩa Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o kũngĩ arĩa maatũuranagia nao.

9

Wara wa Andũ a Gibeoni

¹ Na rĩrĩa athamaki othe arĩa maarĩ mwena wa ithũiro wa Rũũĩ rwa Jorodani maiguire maũndũ macio, na arĩa maarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na arĩa maarĩ ituamba-ini ciikũrũko cia irĩma cia mwena wa ithũiro, na kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩrĩa Inene guothe o nginya Lebanoni (nĩo athamaki a andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi), ² magĩcookanĩrĩa hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Gibeoni* maaiguire ũrĩa Joshua ekĩte itũũra rĩa Jeriko o na rĩa Ai, ⁴ magĩka ũndũ wa wara. Magĩthĩ marĩ ta andũ matũmĩtwo marĩ na ndigiri ciao ikuuithĩtio makũnia matarũkangu, na mondo ngũrũ mũno cia ndibei irĩ ndũkangu na igatumwo. ⁵ Nao arũme acio meekĩrĩte iraatũ ciarĩ ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ. Irio ciao ciothe iria meekuũire rĩngu ciarĩ nyũmũ na ikagĩa mbuu. ⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ o kũu Giligali, makĩmwĩra atĩrĩ we mwene hamwe na andũ a Isiraeli, “Tũũkĩte kuuma bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ; tondũ ũcio gĩai kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”

⁷ Nao andũ a Isiraeli makĩra Ahivi† acio atĩrĩ, “Hihi no gũkorwo mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyuĩ?”

⁸ Nao magĩcookeria Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku.”

Ningĩ Joshua akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a, na muumĩte kũ?”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkĩte nĩ ũndũ wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte ũhoru wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri wa Misiri, ¹⁰ na ũrĩa wothe eekire athamaki arĩa eerĩ a Aamori kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, nao nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu. ¹¹ Nao athuuri atongoria aitũ na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri witũ nĩmatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Kuuai irio nĩ ũndũ wa rũgendo rwanyu, mũthĩ mũcemanie na andũ acio, na mũmeere atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu; gĩai kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”’

¹² Irio ici ciitũ cia rĩngu ciarĩ hiũ mũthenya ũrĩa tuoimire gwitũ tũke kũrĩ inyuĩ. No rĩu ta kĩonei ũrĩa ciũmĩte na ikagĩa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndibei, no rĩu ta kĩonei ũrĩa ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ nĩkũrĩte nĩ ũndũ wa rũgendo kũraiha mũno.”

¹⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩrora irio imwe cia andũ acio, no matiigana kũhooya kĩrĩa kuuma harĩ Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre muoyo, nao atongoria a kũngano kũu kĩa andũ a Isiraeli magĩkĩra ũhoru ũcio hinya na mwĩhĩtwa.

¹⁶ Mĩthenya itatũ thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kũu na andũ acio a Gibeoni, andũ a Isiraeli makĩigua atĩ andũ acio maahakanĩte nao, na maatũũraga o hakuhĩ nao. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩumagara, na mũthenya wa gatatũ magĩkinya matũũra-inĩ mao manene, na nĩmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andũ a Isiraeli matiigana kũmahũũra, nĩ ũndũ atongoria a kũngano kĩa nĩmehĩtĩte na mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli.

* **9:3** Itũũra rĩa Gibeoni rĩarĩ kilomita 10 kuuma Jerusalemu. † **9:7** Ahivi maarĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa kĩhumo kĩa kiarĩ Mesopotamia. Andũ aya nĩo moĩkaine ta Aamori thĩnĩ wa ibuku rĩa Samũeli wa Keerĩ.

Nakĩo kũngano kũu gĩothe gĩkĩnuguna nĩ ũndũ wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtite na mwĩhĩtwa tũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondũ ũcio tũtingĩmahutia. ²⁰ Ũrĩa tũngĩmeeka nĩ atĩrĩ: Nĩ tũkũreka matũũre muoyo, nĩgeetha tũtikanacookererwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa kuuna mwĩhĩtwa ũrĩa twehĩtire nĩ ũndũ wao.” ²¹ O na ningĩ makĩmeera atĩrĩ, “Rekei matũũre muoyo, no matũũke a kuunaga ngũ na a gũtahagĩra kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe gĩa Isiraeli maaĩ.” Nĩ ũndũ ũcio atongoria makĩiga kĩrĩko kĩa kũrĩ andũ acio a Gibeoni.

²² Ningĩ Joshua agĩta andũ acio a Gibeoni akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire mũtũheenie rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, ‘Tũtũũraga kũndũ kũraya mũno na inyuĩ,’ o rĩrĩa mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ? ²³ Tondũ ũcio nĩmwagwatwo nĩ kĩrumi, na inyuĩ mũtigatiga gũtuĩka ndungata cia kuuna ngũ na gũtahagĩra nyũmba ya Ngai wakwa maaĩ.”

²⁴ Nao magĩcokeria Joshua makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtwerirwo o wega ũrĩa Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamũhe bũrũri ũyũ wothe, na atĩ aniine andũ othe arĩa matũũraga kuo mehere mbere yanyu. Nĩ ũndũ ũcio tũgũtigĩra mũno, tweciria ũrĩa mũngĩtũũraga, na nĩkĩo twekire ũndũ ũcio. ²⁵ Na rĩrĩ, rĩu tũrĩ moko-inĩ maku. Twĩke ũndũ ũrĩa wothe ũkuona ũrĩ mwega na wa kĩhooito.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩmahonokia kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, na matiamora-gire. ²⁷ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩtua andũ acio a Gibeoni oini a ngũ na atahĩri mũingĩ wa Isiraeli maaĩ, o na atahĩri kĩgongona kĩa Jehova maaĩ o harĩa hothe Jehova angĩathuurire. Ũguo nĩguo matũire nginya ũmũthĩ.

10

Riũa Kũrũgama

¹ Na rĩrĩa, Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu aigũire atĩ Joshua nĩarĩkĩtie gũtunyana itũũra rĩa Ai na akarĩananga o biũ, na ageeka Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa ekĩte itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, na atĩ andũ a Gibeoni nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Isiraeli na atĩ maatũũraga hakuĩ nao-rĩ. ² Nake, we na andũ ake makĩmaka mũno nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio, nĩgũkorwo Gibeoni rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata, o ta rĩmwe rĩa matũũra marĩa maakoragwo marĩ ma ũthamaki; na rĩarĩ inene gũkĩra Ai, o na ningĩ andũ a rĩo othe maarĩ njamba cia ita. ³ Nĩ ũndũ ũcio Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu agĩtũmanĩra Hohamu mũthamaki wa Hebironi, na Piramu mũthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mũthamaki wa Lakishi, o na Debiri mũthamaki wa Egiloni, ⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke mũndeithie kũhũura Gibeoni, nĩ ũndũ nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Joshua na andũ a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nĩ athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magĩcokanĩrĩra hamwe. Makĩambata na mbũtũ ciao ciothe cia ita, nao makĩamba hema ciao mang’etheire itũũra rĩa Gibeoni, makĩrĩtharĩkĩra.

⁶ Nao andũ a Gibeoni magĩtũmanĩra Joshua o kũu Giligali kambĩ-inĩ yake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgatiganĩrie ndungata ciaku. Ambata, ũũke gũkũ narua nĩguo ũtũhonokie! Tũteithie nĩ ũndũ athamaki othe a Aamori arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩmacokanĩrĩre matũũkĩrĩre.”*

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambata akiuma Giligali arĩ na ita rĩake rĩothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irĩ hinya. ⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmaneanĩte moko-inĩ maku. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũkũhota gũgwĩtiiria.”

* **10:6** Kĩrĩkanĩro kĩa Joshua aagĩre nakĩo na andũ a Gibeoni kĩa arĩ atĩ mangĩtharĩkĩrwo Aisiraeli nĩmarĩmateithagia.

⁹ Thuutha wa gũthiĩ ũtukũ wothe kuuma Giligali, Joshua akĩmahithũkĩra o rĩmwe. ¹⁰ Nake Jehova akĩmarehere kĩrigiicano mbere ya Isiraeli, nao makĩmatooria o biũ kũu Gibeoni. Ningĩ andũ a Isiraeli makĩmateng'eria na njĩra ĩrĩa yathiĩte yambatĩte nginya Bethi-Horoni, magĩthiĩ makĩmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo moragĩra andũ a Isiraeli maikũrũkĩte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-rĩ, Jehova akĩmagũithĩria mahiga manene ma mbura kuuma igũrũ, nao andũ aingĩ makĩũragwo nĩ mahiga macio ma mbura o na gũkĩra arĩa mooragĩtwo nĩ andũ a Isiraeli na rũhiũ rwa njora.

¹² Mũthenya ũrĩa Jehova aaneanire Aamori kũrĩ a Isiraeli-rĩ, Joshua akĩarĩria Jehova, andũ a Isiraeli makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ:

“We riũa-rĩ, rũgama o ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gibeoni,

O nawe mweri-rĩ, rũgama o ro ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gĩtuamba kĩa Aijaloni.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio riũa rĩkĩrũgama o ro ũguo,

naguo mweri ũkĩrũgama,

o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu rwerĩhĩrie harĩ thũ ciao,

o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Jasharu.

Riũa rĩarũgamire o kũu matu-inĩ gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa handũ ha mũthenya mũgima. ¹⁴ Gũtirĩ kwagĩa mũthenya ũngĩ ta ũcio mbere ĩyo kana thuutha ũcio, mũthenya ũrĩa Jehova aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherũ Jehova nĩwe warũagĩrĩra andũ a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kũũragwo

¹⁶ Na rĩrĩ, athamaki acio atano nĩmoorĩte na magathiĩ makehitha thĩinĩ wa ngurunga kũu Makeda. ¹⁷ Rĩrĩa Joshua eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo mehithĩte ngurunga-inĩ kũu Makeda, ¹⁸ akiuga atĩrĩ, “Garagariai mahiga manene mũhinge mũromo wa ngurunga ĩyo na mũige arangĩri ho. ¹⁹ No inyuĩ mũtigatithie. Teng'eriai thũ cianyu, mũcitharĩkĩre mũcirutĩtie na thuutha, na mũtikareke itoonye matũũra macio manene, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩacineanĩte moko-inĩ manyu.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua hamwe na andũ a Isiraeli makĩmaniina biũ, hakuhi kwage mũndũ o na ũmwe ũgũtigara, no anini arĩa maatigarire nĩmahotire kũũrĩra matũũra mao manene marĩa maarĩ mairigĩre. ²¹ Mbũtũ yothe ya ita ĩgĩgĩcooka kambĩ kũrĩ Joshua o kũu Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wacookire kwaria kiugo gĩa gũũkĩrĩra andũ a Isiraeli.

²² Joshua agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Hingũrai mũromo wa ngurunga-inĩ na mũndehere athamaki acio atano.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio magĩlka o ũguo, makĩruta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inĩ, na nĩo athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni. ²⁴ Athamaki acio marĩkia kũrehwo harĩ Joshua, agĩta andũ othe a Isiraeli na akĩra anene a ita arĩa mathiĩte nake atĩrĩ, “Ūkai haha, mũkinye athamaki aya ngingo.” Nĩ ũndũ ũcio makiumĩra, magĩkinya athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Ūũ nĩguo Jehova arĩkaga thũ cianyu ciothe iria mũrĩrũaga nacio.”

²⁶ Nake Joshua akĩringa athamaki acio akĩmooraga, agĩcooka akĩmacuuria igũrũ rĩa mĩtĩ ĩtano, nao magĩtinda macunjurĩte mĩtĩ-inĩ ĩyo nginya hwaĩ-inĩ.

²⁷ Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana, nayo mũĩrĩ ya andũ acio ĩgĩcuurũrio kuuma mĩtĩ-inĩ, ĩgĩkio ngurunga ĩrĩa meehithĩte; na hau mũromo-inĩ wa ngurunga ĩyo hakĩigwo mahiga manene mũno, namo matũire ho o na ũmũthĩ.

²⁸ Mũthenya ũcio, Joshua agĩtunyana itũũra rĩa Makeda; akĩniina mũthamaki na itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora, na akĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo; na agĩka mũthamaki wa Makeda o ta ũria eekire mũthamaki wa Jeriko.

Gũtoorio kwa Matũũra ma Mwena wa Gũthini

²⁹ Ningĩ Joshua na Isiraeli rĩothe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Makeda magĩthiĩ nginya itũũra rĩa Libina na makĩrĩtharĩkĩra. ³⁰ Nake Jehova akĩneana itũũra rĩu o narĩo na mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ a Isiraeli. Nake Joshua akĩniina itũũra rĩu na andũ arĩa maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Ndaigana gũtigia mũndũ o na ũmwe thĩinĩ warĩo arĩ muoyo. Nake agĩka mũthamaki warĩo o ta ũria eekire mũthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Libina magĩthiĩ nginya Lakishi; makĩring'ethera, makĩrĩtharĩkĩra. ³² Nake Jehova akĩneana Lakishi kũrĩ Isiraeli, nake Joshua akĩrĩtunyana mũthenya wa keerĩ. Itũũra rĩu akĩrĩniina na rũhiũ rwa njora o hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũria eekire Libina. ³³ O hĩndĩ iyo, nake Horamu mũthamaki wa Gezeri nĩokĩte gũteithia Lakishi, no Joshua akĩmũhoota hamwe na mbũtũ yake, o nginya gũkĩaga mũndũ watigarire muoyo.

³⁴ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Lakishi magĩthiĩ nginya Egiloni; makĩring'ethera makĩrĩtharĩkĩra. ³⁵ Nao magĩtunyana itũũra rĩu mũthenya o ro ũcio, na makĩrĩniina biũ na rũhiũ rwa njora, na makĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũria meekĩte Lakishi.

³⁶ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake, makĩambata kuuma Egiloni magĩthiĩ nginya Hebironi, makĩrĩtharĩkĩra. ³⁷ Magĩtunyana itũũra rĩu, na makĩrĩniina na rũhiũ rwa njora hamwe na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, na arĩa othe maarĩ thĩinĩ watuo. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao makĩriananga biũ hamwe na arĩa othe maarĩ thĩinĩ warĩo, o ta ũria meekĩte Egiloni.

³⁸ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ nake makĩhũndũka, magĩtharĩkĩra Debiri. ³⁹ Magĩtunyana itũũra rĩu, na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, makĩmaniina na rũhiũ rwa njora. Makĩananga arĩa maarĩ thĩinĩ warĩo biũ. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao magĩka Debiri na mũthamaki warĩo o ta ũria meekĩte Libina na mũthamaki warĩo, na noguo meekĩte Hebironi.

⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtooria mwena ũcio wothe, naguo bũrũri ũria ũrĩ irĩma, o na Negevu, na ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũiro, o na kũu ciikũrũko-inĩ cia irĩma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nĩanangire arĩa othe maarĩ na mĩhũmũ, o ta ũria Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanĩte.

⁴¹ Joshua akĩmatoria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ũcio wothe wa Gosheni† nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabũrũri mao-rĩ, Joshua aamahootire na itharĩkĩra rĩmwe, nĩ ũndũ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe warũagĩrĩra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kũhootwo

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Jabini mũthamaki wa Hazoru aiguire ũhoru wa maũndũ macio, agĩtũma ũhoru kũrĩ Jobabu mũthamaki wa Madoni, kũrĩ athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kũrĩ athamaki a mwena wa gathigathini arĩa maarĩ irĩma-inĩ, o kũu Araba mwena wa gũthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithũiro, o na

† **10:41** Bũrũri ũyũ wa Gosheni tiguu ũria watũuragwo nĩ andũ a Isiraeli hakuhi na Rũũ rwa Nili.

kūu Nafothu-Dori mwena wa ithũiro; ³ na kũrĩ Akaanani arĩa matũire mwena wa irathĩro na wa ithũiro; na kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kũu bũrũri ũcio wa irĩma; o na kũrĩ Ahivi kũu mũhuro wa Herimoni rũgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magĩũka na mbũtũ ciao ciothe cia ita, na gĩkundi kĩnene kĩa mbarathi na ngaari cia ita, maarĩ mbũtũ nene mũno, makaingĩha o ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magĩturanĩra mbũtũ ciao, na makĩamba kambĩ hamwe gũkuhĩ na maaĩ ma Meromu, nĩgeetha mahũũrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, tondũ rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngamaneana othe kũrĩ Isiraeli, moragĩtwo. Mũgaatinia mbarathi ciao mĩtari ithue, na mũcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yake yothe ya ita, makĩmakorerera o rĩmwe kũu maaĩ ma Meromu, makĩmatharĩkĩra, ⁸ nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Isiraeli. Nao makĩmahoota makĩmaingatithia o nginya Sidoni ĩrĩa Nene, makĩmakinyia Misirefothu-Aimu, o na makĩmakinyia Gĩtuamba kĩa Mizipa kĩrĩa kĩrĩ mwena wa irathĩro, o nginya hakĩaga mũndũ watigirwo arĩ muoyo. ⁹ Joshua akĩmeeka o ta ũrĩa Jehova aathanĩte: Agĩtinia mbarathi ciao mĩtari, na agĩcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningĩ Joshua akĩhũndũka na agĩtunyana itũũra rĩa Hazoru na akĩũraga mũthamaki warĩo na rũhiũ rwa njora. (Hazoru nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene mothamaki-inĩ macio). ¹¹ Nao makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Makĩmaniina biũ na matiigana gũtigia kĩndũ o na kĩmwe kĩarĩ na mĩhũmũ, nake agĩcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agĩtunyana matũũra macio mothe ma ũthamaki na athamaki a mo, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora. Akĩmaniina biũ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte. ¹³ No rĩrĩ, Isiraeli matiigana gũcina itũũra o na rĩmwe rĩa marĩa maakĩtwo ihumbu-inĩ, o tiga itũũra rĩa Hazoru, rĩrĩa Joshua aacinire. ¹⁴ Andũ a Isiraeli nĩmekuuĩre indo ciothe iria maatahire, na mahiũ ma matũũra macio, no makĩũraga andũ othe na rũhiũ rwa njora o nginya makĩmaniina biũ, na matiigana gũtiga mũndũ o na ũmwe warĩ na mĩhũmũ. ¹⁵ O ta ũrĩa Jehova aathire ndungata yake Musa-rĩ, ũguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agĩka o ta ũguo; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe atekire wa maũndũ marĩa Jehova aathĩte Musa mekwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe: nĩguo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na bũrũri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na ituamba cia irĩma cia mwena wa ithũiro, na bũrũri wa Araba, na irĩma cia kũu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadi kũu Gĩtuamba kĩa Lebanoni mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni. Akĩnyiita athamaki ao othe, na akĩmahũũra, akĩmooraga. ¹⁸ Joshua nĩarũire mbaara na athamaki acio othe ihinda iriaya. ¹⁹ Na tiga o Ahivi arĩa maatũũraga Gibeoni, gũtirĩ itũũra inene o na rĩmwe rĩagĩire kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na andũ a Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩtunyana matũũra macio mothe na ũndũ wa kũrĩa mbaara nao. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩ Jehova we mwene watũmire, momie ngoro ciao nĩguo makarũe mbaara na andũ a Isiraeli, nĩgeetha amaniine biũ, amaniine o kũmaniina atekũmaiguĩra tha, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²¹ O hĩndĩ ĩyo Joshua agĩthĩĩ akĩniina andũ a Anaki kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biũ hamwe na matũũra mao. ²² Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa Anaki bũrũri ũcio wa Isiraeli; no itũũra rĩa Gaza, na rĩa Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andũ amwe ao. ²³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, nake akĩũhe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao na ũgaywo kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yagayanĩtio.

Naguo bŭrŭri ũkĩhoorera, gŭkĩaga mbaara.

12

Mŭtaratara wa Athamaki arĩa Maahootirwo

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo athamaki a bŭrŭri arĩa maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli na makĩnyitĩra bŭrŭri wao wa mwena wa irathĩro mŭrĩmo ũcio ũngĩ wa Jorodani, kuuma mŭkuru wa Rũũ rwa Arinoni nginya kĩrĩma kĩa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathĩro wa Araba:

² Athamaki acio nĩ Sihoni wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itũũra rĩa Aroeri rĩrĩa rĩrĩ rŭteere-inĩ rwa mŭkuru wa Arinoni, o na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mŭkuru ũcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rũũ rwa Jaboku, rŭrĩa rŭrĩ mŭhaka-inĩ wa Aamoni. ³ O na nĩathanaga mwena wa irathĩro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya iria rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningĩ gũthiĩ na mwena wa gũthini agakinya mŭhuro wa kĩanda kĩa iharŭrũka cia Pisiga.

⁴ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩtunyana bŭrŭri wa Ogu mŭthamaki wa Bashani, ũmwe wa matigari ma andũ a Refaimu arĩa maatũũraga kũu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kĩrĩma kĩa Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mŭhaka-inĩ wa andũ a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mŭhaka-inĩ wao na Sihoni mŭthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andũ a Isiraeli nĩmamatooririe. Nake Musa ndungata ya Jehova akĩheana bŭrŭri wao kŭrĩ andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mŭhĩrĩga wa Manase, gũtuĩke igai rĩao.

⁷ Acio nĩo athamaki a bŭrŭri ũrĩa Joshua na andũ a Isiraeli maatooririe kũu mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gĩtuamba-inĩ kĩa Lebanoni, nginya Kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete na mwena wa Seiru (mabŭrŭri mao nĩmaheanĩtwo nĩ Joshua kŭrĩ mĩhĩrĩga ya Isiraeli matuĩke magai mao kŭringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio, ⁸ bŭrŭri ũrĩa ũrĩ irĩma, na ituamba cia mwena wa ithũiro, na Araba, na kŭrĩa kŭrĩ ciikŭrũko cia irĩma, na kũu werũ-inĩ, o na Negevu, nĩ mo mabŭrŭri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi):

- ⁹ mŭthamaki wa Jeriko, ũmwe,
na mŭthamaki wa Ai (hakuhi na Betheli), ũmwe,
- ¹⁰ na mŭthamaki wa Jerusalemu, ũmwe,
na mŭthamaki wa Hebironi, ũmwe,
- ¹¹ na mŭthamaki wa Jaramuthu, ũmwe,
na mŭthamaki wa Lakishi, ũmwe,
- ¹² na mŭthamaki wa Egiloni, ũmwe,
na mŭthamaki wa Gezeri, ũmwe,
- ¹³ na mŭthamaki wa Debiri, ũmwe,
na mŭthamaki wa Gederi, ũmwe,
- ¹⁴ na mŭthamaki wa Horoma, ũmwe,
na mŭthamaki wa Aradi, ũmwe,
- ¹⁵ na mŭthamaki wa Libina, ũmwe,
na mŭthamaki wa Adulamu, ũmwe,
- ¹⁶ na mŭthamaki wa Makeda, ũmwe,
na mŭthamaki wa Betheli, ũmwe,
- ¹⁷ na mŭthamaki wa Tapua, ũmwe,

na mūthamaki wa Heferi, ūmwe,
¹⁸ na mūthamaki wa Afeku, ūmwe,
 na mūthamaki wa Lasharoni, ūmwe,
¹⁹ na mūthamaki wa Madoni, ūmwe,
 na mūthamaki wa Hazoru, ūmwe,
²⁰ na mūthamaki wa Shimuroni Meroni, ūmwe,
 na mūthamaki wa Akishafu, ūmwe,
²¹ na mūthamaki wa Taanaka, ūmwe,
 na mūthamaki wa Megido, ūmwe,
²² na mūthamaki wa Kedeshi, ūmwe,
 na mūthamaki wa Jokineamu itūūra rī kūu Karimeli, ūmwe,
²³ na mūthamaki wa Dori (kūu Nafothu-Dori), ūmwe,
 na mūthamaki wa Goimu kūu Giligali, ūmwe,
²⁴ na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;
 athamaki acio othe maarī mīrongo itatū na ūmwe.

13

Būrūri ūrīa Watigaire Gūtahwo

¹ Na rīrī, rīrīa Joshua aarī mūdū mūkūrū na mīaka yake īkaingīha-rī, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūrī mūkūrū mūno,* na no gūtigarīte būrūri mūnene mūno wa kwīgwatīrwo ūtuīke wanyu.

² “Ūyū nīguo būrūri ūrīa ūtigarīte: nī ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru: ³ kuuma Rūūi rwa Shihoru mwena wa irathīro wa būrūri wa Misiri, o nginya būrūri wa Ekironi ūrīa ūrī mwena wa gathigathini, ūrīa wonagwo ūrī būrūri wa Akaanani (nīguo būrūri wa aathani arīa atano a Afilisti arīa maathanaga kūu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nīguo būrūri wa Aavimu); ⁴ kuuma gūthini, būrūri wothe wa andū a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gūthiī nginya Afeku, rūgongo rwa Aamori, ⁵ na būrūri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathīro, kuuma Baali-Gadi mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶ “Andū othe arīa matūūruga būrūri ūrīa ūrī irīma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nīo Asidoni othe, nī nīi ngaamaingata mehere mbere ya andū a Isiraēli. Nawe ūtigīrīre nīwagaīra Isiraēli būrūri ūcio ūtuīke igai rīao o ta ūrīa ngwathīte, ⁷ na ūūgae ūtuīke igai harī mīhīrīga īyo kenda, hamwe na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.”

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Irathīro rīa Jorodani

⁸ Nuthu īyo īngī ya andū a mūhīrīga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nīmarīkītie kwamūkīra igai rīrīa Musa aamaheete kūu mwena wa irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, ta ūrīa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹ Naguo mūhaka ūcio woimīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, hamwe na werū ūrīa mūtūūgīru kūu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰ na matūūra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa wathamakaga Heshiboni, nginya o mūhaka wa Aamoni. ¹¹ Ningī ūgakinya Gileadi, būrūri wa andū a Geshuru na Maaka, o na kīrīma kīa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹² ūguo nī kuuga ūthamaki wothe wa

* **13:1** Ihinda-inī rīrī Joshua aarī na ūkūrū wa gatagatī ka mīaka 90 na 100, nake Kalebu aarī wa mīaka 85.

Ogu kũu Bashani, ũrĩa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ũcio nĩwe warĩ wa mũico wa matigari ma Arefaimu. Musa nĩamatooretie na agataha bũrũri wao. ¹³ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli matiigana kũingata andũ a Geshuru na Maaka; nĩ ũndũ ũcio matũũraga hamwe na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

¹⁴ No ndaigana kũhe Alawii igai, kuona atĩ maruta mothe ma njino marĩa maarutagĩrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩmo maarĩ igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

¹⁵ Nake Musa akĩgaira mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

¹⁶ Bũrũri ũrĩa uumĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio, na kũrĩa guothe gũtũũgĩru kũhĩtũka Medeba, ¹⁷ nginya Heshiboni na matũũra marĩo marĩa maarĩ werũ-inĩ ũcio mũtũũgĩru, na nĩmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸ Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹ Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rĩrĩa rĩrĩ kĩrĩma igũrũ kĩrĩa kĩarĩ kũu gĩtuamba kũu, ²⁰ na Bethi-Peoru, na iharũrũka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matũũra mothe marĩa maarĩ werũ-inĩ ũcio mũtũũgĩru o hamwe na ũthamaki wothe wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni. Musa nĩamũtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao nĩ Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanĩte na Sihoni arĩa maatũire bũrũri ũcio. ²² Hamwe na arĩa mooragĩrwo mbaara-inĩ, andũ a Isiraeli nĩmooragĩte Balamu mũrũ wa Beori ũrĩa warĩ mũragũri na rũhiũ rwa njora. ²³ Mũhaka wa mũhĩrĩga wa Rubeni warĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁴ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

²⁵ Nĩ bũrũri wa Jazeri, na matũũra mothe ma Gileadi, na nuthu ya bũrũri wa andũ a Amoni o nginya Aroeri, gũkuhĩ na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya bũrũri wa Debiri; ²⁷ na kũu gĩtuamba-inĩ, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kũu kũngĩ gwathanagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri ũrĩa ũkinyĩte mũthia-inĩ wa Iria rĩa Kinerethu). ²⁸ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maatuũkire igai rĩa mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁹ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya nyũmba ya njiaro cia Manase, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

³⁰ Nĩ bũrũri ũrĩa uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kũrĩa guothe gwathanagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, o na matũũra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe nĩ matũũra mĩrongo itandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei (matũũra ma mũthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwarĩ kwa njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

³² Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩrĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ ĩrĩa aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No rĩrĩ, mũhĩrĩga

wa Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

14

Kũgaywo kwa Bũrũri wa Mwena wa Ithũiro rĩa Rũũ rwa Jorodani

¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa andũ a Isiraeli maheirwo matuĩke igai rĩao bũrũri-inĩ wa Kaanani, ũrĩa Eleazaru mũthĩnjĩri-Ngai,* na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maamagaĩire. ² Magai mao maagairwo na njĩra ya gũcuukĩra mĩtĩ kũrĩ o mĩhĩrĩga ĩyo kenda na nuthu, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mĩhĩrĩga ĩrĩ na nuthu igai rĩao mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaaheete Alawii igai hamwe na andũ acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatuĩkĩte mĩhĩrĩga ĩrĩ, nĩyo mũhĩrĩga wa Manase, na wa Efiraimu.† Alawii matiigana kũgaĩrwo ithaka tiga o matũũra ma gũtũũra, na ithaka iria ciarigiicĩirie matũũra macio cia kũrĩithagia ndũũru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩgayania bũrũri ũcio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kalebu Kũheo Hebironi

⁶ Na rĩrĩ, andũ a mũhĩrĩga wa Juda magĩthĩ kũrĩ Joshua kũu Giligali, nake Kalebu mũrũ wa Jefune ũrĩa Mũkenizi akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩũũ ũhoru ũrĩa Jehova eerire Musa mũndũ wa Ngai ũkonĩ nĩ nawe tũrĩ kũu Kadeshi-Barinea. ⁷ Nĩ ndaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-Barinea thĩ ngathigaane bũrũri ũcio. Nĩndamũcookeirie ũhoru o ta ũrĩa warĩ ngoro-inĩ yakwa, ⁸ no rĩrĩ, ariũ a ithe witũ arĩa twaambatanĩtie nao nĩmatũmire ngoro cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ nĩ ndarũmĩrĩire Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩhĩta na mwĩhĩtwa mũthenya o ro ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ti-itherũ bũrũri ũcio makinya maku marakinyangire ũgaatuĩka igai rĩaku na rĩa ciana ciaku nginya tene, nĩ ũndũ nĩũrũmĩrĩire Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.’

¹⁰ “Na rĩrĩ, o ta ũrĩa Jehova eranĩire nĩageeka-rĩ, nĩandũũrĩtie muoyo mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtano kuuma hĩndĩ ĩrĩa aarĩirie Musa akĩmũhe ũhoru ũcio, hĩndĩ ĩyo yothe Isiraeli moorũũraga werũ-inĩ. Na rĩrĩ, ndĩ haha ũmũthĩ, ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtano! ¹¹ Ndĩ na hinya ũmũthĩ o ta ũrĩa ndarĩ naguo mũthenya ũrĩa Musa aandũmire; ndĩ na hinya wa gũthĩ mbaara-inĩ o ta ũrĩa ndaarĩ naguo hĩndĩ ĩyo, hinya wa gũthĩ rũgendo kana wa kũinũka mũciĩ. ¹² Tondũ ũcio rĩu kũhe bũrũri ũyũ wa irĩma, o ũrĩa Jehova aaririe ũhoru waguo mũthenya ũcio. Wee mwene nĩwaigũire mũthenya ũcio atĩ andũ a Anaki maarĩ kũndũ kũu, namo matũũra mao maarĩ manene na makairigĩrwo na hinya mũno, na rĩrĩ, Jehova angĩkorwo hamwe na nĩ andeithie-rĩ, nĩngũmaingata o ta ũrĩa oigire.”

¹³ Nake Joshua agĩkĩrathima Kalebu mũrũ wa Jefune, na akĩmũhe Hebironi gũtuĩke igai rĩake. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hebironi gũtũũire kũrĩ gwa Kalebu mũrũ wa Jefune ũcio Mũkenizi kuuma hĩndĩ ĩyo, nĩ ũndũ nĩarũmĩrĩire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nĩ ũndũ gwetanĩtio na Ariba, ũrĩa warĩ mũndũ mũnene mũno gũkĩra arĩa angĩ othe thĩnĩ wa andũ a Anaki).

Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

15

Igai rĩa Juda

* **14:1** Eliazaru aarĩ mũrũ wa Harũni. † **14:4** Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); ũndũ ũyũ nĩguo watũmire Jakubu amagaĩre igai ta ciana ciake.

¹ Naguo bŭrŭri ūrĭa wagaĭirwo mŭhĭrĭga wa Juda, kŭringana na ūrĭa mbarĭ ciao ciatarĭi, wakinyĭte o mŭhaka-inĭ wa bŭrŭri wa Edomu, o na ūgakinya werŭ-inĭ wa Zini gĭturi-inĭ kĭa mwena ūcio wa gŭthini.

² Mŭhaka wao wa mwena wa gŭthini wambĭrĭire gĭcongoco-inĭ kĭa mwena wa gŭthini kĭa Iria rĭa Cumbĭ, ³ mŭhaka ūcio ūkahĭtŭkĭra mwena wa gŭthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathiĭ na mbere o nginya Zini, na ūkambatĭrĭra na mwena wa gŭthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĭ ūgathiĭ wĭgiritanĭtie na Hezironi, ūkambata ūgakinya Adari, ningĭ ūkarigiicŭka ūgakinya Karika. ⁴ Ningĭ wacookete ūgathiĭ o ro ūguo nginya Azimoni, ūkoimĭrĭra karŭŭi ka bŭrŭri wa Misiri, ūkarĭkĭrĭria iria-inĭ. Ūyŭ nĭguo mŭhaka wao wa mwena wa gŭthini.

⁵ Mŭhaka wa mwena wa irathĭro warĭ Iria rĭa Cumbĭ nginya mŭthia wa Rŭŭi rwa Jorodani.

Naguo mŭhaka wa mwena wa gathigathini wambĭrĭirie gĭcongoco-inĭ kĭa iria mŭthia-inĭ wa Rŭŭi rwa Jorodani, ⁶ ūkambatĭrĭra nginya Bethi-Hogila, na ūgathiĭ ūhĭtŭkĭire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ūkambata ūgakinya Ihiga-inĭ rĭa Bohani mŭrŭ wa Rubeni. ⁷ Ningĭ mŭhaka ūcio wacookete ūkambata nginya Debiri uumĭte Gĭtuamba kĭa Akori, ūgacooka ūkerekera gathigathini o nginya itŭŭra-inĭ rĭa Giligali, rĭrĭa rĭang'ethanĭire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa gŭthini wa mŭkuru ūcio. Wacookete ūgathiĭ na mbere ūgakinya maaĭ-inĭ ma Eni-Shemeshu, na ūkoimĭrĭra o kŭu Eni-Rogeli. ⁸ Ningĭ ūkambatania na Gĭtuamba kĭa Beni-Hinomu ūikŭrŭkanĭtie na kĭharŭrŭka kĭa mwena wa gŭthini wa itŭŭra inene rĭa Mŭjebusi (na nĭrĭo Jerusalemu). Kuuma hau ūkambata nginya gacŭmbĭrĭ ga karĭma karĭa karĭ mwena wa ithŭiro wa Gĭtuamba kĭa Hinomu o kŭu mŭthia wa gathigathini wa Gĭtuamba kĭa Refaimu. ⁹ Kuuma gacŭmbĭrĭ ga karĭma mŭhaka ūcio werekeire gĭthima kĭa maaĭ ma Nefitoa, ūkiuumĭrĭra matŭŭra-inĭ ma kĭrĭma kĭa Efironi, na ūgaikŭrŭka ūgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningĭ mŭhaka ūcio ūkarigiicŭka na mwena wa ithŭiro uumĭte Baala ūgakinya Kĭrĭma kĭa Seiru, ūgacooka ūgaikŭrŭkania na kĭharŭrŭka kĭa mwena wa gathigathini wa kĭrĭma gĭa Jearimu (nĭkĭo Kesaloni), ūgathiĭ na mbere ūikŭrŭkĭte nginya Bethi-Shemeshu, na ūgakĭra nginya Timina. ¹¹ Ningĭ mŭhaka ūcio ūkoima hau, ūgathiĭ nginya kĭharŭrŭka-inĭ kĭa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ūkehiŭria werekeire Shikeroni, ūkahĭtŭka, ūgathiĭ kĭrĭma-inĭ kĭa Baala, na ūgakinya Jabuneeli. Mŭhaka ūcio wathirĭire o iria-inĭ.

¹² Naguo mŭhaka wa mwena wa ithŭiro wegiritanĭtie na hŭgŭrŭrŭ cia Iria rĭrĭa Inene.

Īyo nĭyo mĭhaka ĭrĭa yathiŭrŭrŭkĭirie andŭ a mŭhĭrĭga wa Juda, o ta ūrĭa mbarĭ ciao ciatarĭi.

¹³ O ta ūrĭa Jehova aamwathĭte-rĭ, Joshua nĭaheire Kalebu wa Jefune igai thĭinĭ wa mŭhĭrĭga wa Juda, akĭheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nĭwe warĭ ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebu akĭingata Anaki arĭa atatŭ kuuma Hebironi, nĭo Sheshai, na Ahimani, na Talimai, arĭa nĭjaro cia Anaki. ¹⁵ Ningĭ agĭcooka agĭthĭi kŭrŭa na andŭ arĭa maatŭŭraga itŭŭra inene rĭa Debiri (kŭrĭa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹⁶ Nake Kalebu akiuga atĭrĭ, "Mŭndŭ ūrĭa ugŭtharĭkĭra na atunyane Kiriathu-Sefari, ūcio nĭwe ngŭhe mwarĭ wakwa Akisa, amŭhikie." ¹⁷ Nake Othinieli mŭrŭ wa Kenazu, mŭrŭ wa ithe na Kalebu, nĭwe watunyanire itŭŭra rĭu; nĭ ūndŭ ūcio Kalebu akĭmŭhe mwarĭ Akisa atuĭke mŭtumia wake.

¹⁸ Mŭthenya ūmwe rĭrĭa Akisa aathiire kŭrĭ Othinieli-rĭ, akĭringĭrĭria Akisa ahoee mŭgŭnda kŭrĭ ithe Kalebu. Aarĭkia kuuma igŭrŭ rĭa ndigiri yake, Kalebu akĭmŭria atĭrĭ, "Ūkwenda ngwĭkĭre atĭa?"

¹⁹ Nake akīmūcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akīmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩanda.

²⁰ Rũrĩ nĩrĩo igai rĩa mũhĩrĩga wa Juda, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

²¹ Matũũra marĩa maarĩ mũthia wa gũthini ma mũhĩrĩga wa Juda thĩnĩ wa Negevu kwerekera mũhaka wa Edomu maarĩ maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani, ²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norĩo Hazoru), ²⁶ na Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na Iimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe nĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na kenda na tũtũũra twamo.

³³ Namo matũũra marĩa maarĩ ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro:

maarĩ Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴ na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵ na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶ na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera (kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũũra twamo.

³⁷ Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸ na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹ na Lakishi, na Bozikathu, na Egiloni, ⁴⁰ na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹ na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo.

⁴² na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³ na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴ na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁴⁵ Na Ekironi na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twamo; ⁴⁶ ningĩ itũũra rĩa Ekironi, nginya iria-inĩ na kũrĩa guothe gwakuhĩrĩirie Ashidodi, hamwe na tũtũũra twakuo; ⁴⁷ o na Ashidodi na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twarĩo; na Gaza na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twa rĩo, nginya karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene.

⁴⁸ Namo matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩ:

Shamiru, na Jatiri, na Soko, ⁴⁹ na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰ na Anabu, na Eshitemo, na Animu, ⁵¹ na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarĩ matũũra ikũmi na rĩmwe na tũtũũra twamo.

⁵² Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³ na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴ Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Heberoni), na Zioru; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁵⁵ Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶ na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷ na Kaini, na Gibeaa, na Timina; mothe maarĩ matũũra ikũmi na tũtũũra twamo.

⁵⁸ Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹ na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶⁰ Kiriathu-Baali (na nĩkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matũũra meerĩ na tũtũũra twamo.

⁶¹ Nakuo kũu werũ-inĩ matũũra maarĩ:

Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka, ⁶² na Nibushani, na itũũra inene rĩa Cumbĩ, na Eni-Gedi; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶³ No rĩrĩ, andũ a Juda matiahotire kũingata Ajebusi, arĩa maatũũraga Jerusalemu; na Ajebusi matũũranagia na andũ a Juda kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

16

Igai rĩa Efraimu na rĩa Manase

- ¹ Būrūri ūrĩa wagaĩrwo ciana cia Jusufu wambĩrĩrie kuuma Jorodani o kũu Jeriko, mwena wa irathĩro wa maaĩ ma Jeriko, ūkambata kuuma kũu Jeriko, ūgatuĩkanĩria kũu werũ-inĩ nginya būrūri ūrĩa ūrĩ irĩma ūgakinya Betheli.
- ² Wacookete ūgathiĩ na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ūkaringa ūgakinya būrūri wa Aariki o kũu Atarothu, ³ ningĩ ūgaikūrũka na mwena wa ithũĩro, ūgakinya mũhaka-inĩ wa būrūri wa Ajafileti, nginya rũgongo rwa Bethi-Horoni ya Mũhuro, na ūgacooka ūgathiĩ ūgakinya Gezeri, ūkarĩkĩrĩria iria-inĩ.
- ⁴ Nĩ ūndũ ūcio Manase na Efraimu, njiaro cia Jusufu, ikĩĩgwatĩra igai rĩa.
- ⁵ Ūyũ nĩguo warĩ būrūri wa Efraimu, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

mwena wa irathĩro, mũhaka wa igai rĩa woimĩte Atarothu-Adari ūgathiĩ nginya Bethi-Horoni ya Rũgongo, ⁶ ūgathiĩ na mbere nginya iria-inĩ. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ūkarigiicũka na mwena wa irathĩro ūgakinya Taanathu-Shilo, ūkahĩtũkĩra kuo ūrorete na mwena wa irathĩro wa Janoa. ⁷ Ūgacooka ūgaikūrũka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ūkahutia Jeriko, na ūkoimĩrĩra Rũũĩ rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mũhaka ūcio ūgathiĩ ūrorete na mwena wa ithũĩro, ūgakinya mũkuru wa Kana, na ūkarĩkĩrĩria iria-inĩ. Rũĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Efraimu, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ⁹ Būrūri ūcio wothe warĩ hamwe na matũũra mothe na tũtũũra twamo tũrĩa Efraimu maagaĩrwo thĩinĩ wa igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Manase.

- ¹⁰ No andũ a mũhĩrĩga wa Efraimu matiigana kũrutũrũra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Gezeri; nginya ūmũthĩ andũ a Kaanani matũũranagia hamwe na andũ a Efraimu, nao magĩtuĩka ndungata marutage wĩra o ūrĩa mangĩathwo marute.

17

Nuthu ĩrĩa ĩngĩ ya Mũhĩrĩga wa Manase

- ¹ Rũĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Manase arĩ we irigithathi rĩa Jusufu, na rĩa Makiru, ūrĩa warĩ irigithathi rĩa Manase. Makiru nĩwe warĩ ithe wa andũ a Gileadi, arĩa maaheirwo Gileadi na Bashani nĩ ūndũ andũ a Makiru maarĩ njamba cia hinya. ² Nĩ ūndũ ūcio igai rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ rĩa andũ acio angĩ a Manase, na nĩo mbarĩ cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraeli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nĩcio ciarĩ njiaro iria ingĩ cia arũme cia Manase mũrũ wa Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

- ³ No rĩrĩ, Zelofehadi mũrũ wa Heferi, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase ndaarĩ na ciana cia aanake o tiga cia airĩtu, nao marĩĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airĩtu acio magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria makĩmeera atĩrĩ, "Jehova nĩathire Musa atĩ o na ithuĩ tũheo igai hamwe na ariũ a ithe witũ." Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩmahe igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ūrĩa Jehova aathanĩte.
- ⁵ Igai rĩa gĩthaka kĩa Manase rĩarĩ thanju ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, ⁶ Na tondũ airĩtu acio a mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a mũhĩrĩga ūcio, būrūri wa Gileadi ūgĩtuĩka wa njiaro iria ingĩ cia Manase.

⁷ Naguo būrūri wa Manase woimĩte o kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini kuuma kũu ūgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-Tapua. ⁸ (Būrūri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra rĩa Tapu, rĩrĩa rĩarĩ mũhaka-inĩ wa Manase, rĩarĩ rĩa andũ

a Efraimu). ⁹ Ningĩ mũhaka ũcio ũgĩthiĩ na mbere ũrorete mwena wa gũthini ũgĩkinya mũkuru wa karũũ ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efraimu o hamwe na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ mwena wa gathigathini wa mũkuru ũcio, na warĩkĩrĩrie o iria-inĩ. ¹⁰ Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efraimu, naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri wa Manase wakinyĩte iria-inĩ, na ũkahakana na bũrũri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathĩro.

¹¹ Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩciĩ ĩrĩa yamathiũrũrũkiirie (rĩa gatatũ mũtaratara-inĩ nĩ Nafothu).

¹² No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ a Kaanani nĩmehotorete gũtũũra rũgongo rũu. ¹³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire hinya mũno, makĩhatĩrĩria andũ acio a Kaanani, makamarutithagia wĩra na hinya o ta ũrĩa mangĩamaathire, no matiigana kũmaingata moime kũu biũ.

¹⁴ Ningĩ andũ a Jusufu* makĩũria Joshua atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũhe o igai rĩmwe na gĩcunjĩ o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno.”

¹⁵ Nake Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo mũingĩhĩte-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai mũthiĩ kũũrĩa mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andũ a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, “Bũrũri ũrĩa wa irima ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ũndũ ũmwe na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa matũũraga gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akĩira nyũmba ya Jusufu, nĩo Efraimu na Manase, atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkagĩa na hinya mũno. Mũtingĩheo o igai rĩmwe, ¹⁸ no nĩmũkũheo mũtitũ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o naguo. Gũtheriei, nginya o kũrĩa guothe ũkinyĩte gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata.”

18

Kũgaywo kwa Bũrũri ũrĩa Watigaire

¹ Nakĩo kĩũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkĩũngana kũu Shilo na gĩkĩamba Hema-ya-Gũtũnganwo kuo,* tondũ nĩmarĩkĩtie gũtooria bũrũri ũcio ũgakorwo ũrĩ rungu rwao, ² no nĩ gwatigarire mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli ĩrĩa ĩtegwatĩire igai rĩayo.

³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgweterera mũteguĩthiĩ kwĩgwatĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire?”

⁴ Thuurai andũ atatũ kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na nĩ nĩngũmatũma magatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na maandĩke ũhoru wago, wa ũrĩa ũngĩgaĩrwo o mũhĩrĩga. Thuutha ũcio macooke moke kũrĩ nĩ. ⁵ Na inyuĩ nĩmũkagayania bũrũri ũcio icunjĩ mũgwanja. Mũhĩrĩga wa Juda ũgaikara o kũu bũrũri wago mwena wa gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu ĩikare bũrũri wayo mwena wa gathigathini. ⁶ Mwarĩkia kwandĩka ũrĩa ng’ongo icio mũgwanja ingĩganyo-rĩ, mũndehere ũhoru o haha, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai witũ. ⁷ No rĩrĩ, Alawii matikagaya

* **17:14** Andũ a mĩhĩrĩga ya Manase na Efraimu nĩo magwetetwo haha ta andũ a Jusufu. * **18:1** Shilo nĩkuo gwatuĩkire itũũra rĩa maũndũ ma thirikari na ma ndini ma andũ a Isiraeli. Hema-ya-Gũtũnganwo yaikarire kũu nginya hĩndĩ ya Samũeli (1Sam 1-11) mbere ya gũthaamĩrio Gibeoni (1Maũ 21:29).

igai gatagatĩ kanyu, nĩgũkorwo igai rĩao nĩ gũtungatĩra Jehova na wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. Nao andũ a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwĩgwatĩra igai rĩao kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andũ acio makĩambĩrĩria kuumagara magatuĩrie bũrũri ũcio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩi mũgatuĩrie ũrĩa bũrũri ũcio ũtariĩ na mwandĩke ũhoru wagu. Thuutha ũcio mũcooke kũrĩ nĩ, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiumagara magĩtuĩkania bũrũri ũcio, na makĩandĩka ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩa bũrũri ũcio watariĩ, o itũũra, maũgaĩte icunjĩ mũgwanja, na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. ¹⁰ Nake Joshua akĩmacuukĩra mĩtĩ o kũu Shilo mbere ya Jehova, na hau nĩho aagaĩre andũ a Isiraeli bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa mũhĩrĩga yao yagayanĩtio.

Igai rĩa Benjamini

¹¹ Na rĩrĩ, Joshua aacuukĩra bũrũri ũcio mĩtĩ-rĩ, wa mbere wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Bũrũri ũrĩa maagaĩrwo warĩ gatagatĩ ka mũhĩrĩga wa Juda na wa Jusufu:

¹² Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩrie Rũũ rwa Jorodani, ũkahĩtũkĩra kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ũrorete mwena wa ithũiro ũgakinya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, ũkoimĩrĩra werũ wa Bethi-Aveni.

¹³ Kuuma kũu ũgakĩrania ũrorete na mwena wa kĩharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na norĩo Betheli) na ũgaikũrũka nginya Atarothu-Adari gũkuhĩ na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro.

¹⁴ Kuuma kĩrĩma kĩrĩa kĩng’etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa na gũthini ũgereire na mwena wa ithũiro, ũkiumĩrĩra Kiriathu-Baali (na norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda. ũguo nĩguo mũhaka ũcio watariĩ mwena wa ithũiro.

¹⁵ Naguo mwena wa gũthini mũhaka waambĩrĩrie gĩturi-inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ũgathiĩ ũrorete mwena wa ithũiro, ũkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maaĩ ma Nefitoa. ¹⁶ Ningĩ mũhaka ũcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kĩrĩa kĩang’etheire Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo ũgĩikũrũka na kĩaanda gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu, wĩgiritanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Ajobusi, ũgĩikũrũka nginya Eni-Rogeli. ¹⁷ Mũhaka ũcio wacookete ũkegonya na mwena wa gathigathini, ũgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ũgathiĩ na mbere nginya Galilothu, itũũra rĩrĩa rĩng’etheire Mwanya wa Adumimu, ũgaikũrũka nginya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. ¹⁸ Mũhaka wathiĩte na mbere nginya kĩharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-Araba na ũgaikũrũka nginya Araba. ¹⁹ Ningĩ ũgacooka ũkarora kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa Bethi-Hogila, na ũkoimĩrĩra gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Jorodani mwena wa gũthini. ũcio nĩguo warĩ mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Rũũ rwa Jorodani nĩruo rwarĩ mũhaka wa mwena wa irathĩro.

Īyo nĩyo yarĩ mũhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mĩena ĩyo yothe.

²¹ Mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, warĩ na matũũra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, ²² na Bethi-Araba, na Zemaraimu, na Betheli, ²³ na Avimu, na Para, na Ofira, ²⁴ Kefari-Amoni, na Ofni, na Geba; mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũũra twamo.

²⁵ O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu, ²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza, ²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala, ²⁸ na Zela, na Elefu, na Itũũra inene rĩa Ajebusi (na nĩrĩo, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũũra twamo. Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Benjamini kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

19

Igai rĩa Simeoni

¹ Mũtĩ wa keerĩ wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. Igai rĩa rĩarĩ thĩinĩ wa bũrũri wa Juda. ² Igai rĩu rĩa rĩarĩ na matũũra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada, ³ na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, ⁴ na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma, ⁵ na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susa, ⁶ na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matatũ na tũtũũra twamo.

⁷ Matũũra marĩa mangĩ maarĩ Aini, na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũũra mana na tũtũũra twamo, ⁸ hamwe na tũtũũra tũrĩa tũngĩ tuothe twathiũrũrũkiirie matũũra macio o nginya Baalathu-Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu). Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa andũ a Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ⁹ Igai rĩu mũhĩrĩga wa Simeoni wagaĩrwo rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ ũndũ gĩcunjĩ kĩa Juda kĩarĩ kĩnene gũkĩra ũrĩa maabataire. Nĩ ũndũ ũcio andũ a mũhĩrĩga wa Simeoni makĩgwatĩra igai rĩa thĩinĩ wa bũrũri wa Juda.

Igai rĩa Zebuluni

¹⁰ Mũtĩ wa gatatũ wagũrĩire mũhĩrĩga wa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

Mũhaka wa igai rĩa wathĩite nginya Saridi. ¹¹ Mũhaka ũcio ũkĩambata ũrorete na mwena wa ithũiro ũgĩkinya Marala, ũkĩhutia Dabeshethu na ũgĩtambũrũka ũgĩkinya karũũĩ karĩa kaarĩ hakuhĩ na Jokineamu. ¹² ũgĩcooka ũkĩrigiicũka na mwena wa irathĩro kuuma Saridi werekeire mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra, ũrorete bũrũri wa Kisilothu-Taboru, na ũkerekeru Daberathu, ũkambata ũgakinya Jafia.

¹³ Ningĩ mũhaka ũcio ũgĩthiĩ na mbere ũrorete mwena wa irathĩro, ũgĩkinya Gathi-Heferi na Ethi-Kazini; ũkĩumĩrĩra Rimoni, na ũkĩrigiicũka mwena wa Nea. ¹⁴ Kuuma hau mũhaka ũcio ũgĩthiũrũrũka na mwena wa gathigathini, ũgĩkinya Hanathoni, na ũkĩrĩkĩrĩra gĩtuamba-inĩ kĩa Ifita-Eli. ¹⁵ Matũũra marĩa maanyĩitĩtwo nĩ mũhaka ũcio maarĩ Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethlehemu.* Mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũũra twamo.

¹⁶ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Isakaru

¹⁷ Mũtĩ wa kana wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Isakaru kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ¹⁸ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹ na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰ na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹ na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. ²² Mũhaka wahutĩtie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ũkarĩkĩrĩria Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo.

²³ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

* **19:15** Bethlehemu ĩno ĩgwetetwo maandĩko-inĩ maya ti ĩmwe na Bethlehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

Igai rĩa Asheri

²⁴ Mütĩ wa gatano wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ²⁵ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũiro mũhaka wahutĩtie Karimeli na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ūgacooka ũkarigiicũka ũrorete na mwena wa irathĩro, ũgakinya Bethi-Dagoni, ũkahutia Zebuluni na Gĩtuamba kĩa Ifita-Eli, ũgacooka ũkerekerwa mwena wa gathigathini ũgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ũhĩtũkĩire Kabuli mwena wa ũmotho. ²⁸ Mũhaka ũcio ũgĩthĩ nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ũgĩkinya Sidoni ĩrĩa Nene. ²⁹ Mũhaka ũcio ũgĩcōoka ũkĩrigiicũka werekeire Rama, ũgĩthĩ nginya itũũra inene rĩrĩa rĩirige na hinya rĩa Turo, ũgĩcōoka ũkĩrigiicũka ũgĩkinya Hosa, na ũkiumĩrĩra iria rĩrĩa rĩrĩ gũkuhĩ na Akizibu, ³⁰ o na matũũra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na meerĩ na tũtũũra twamo.

³¹ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Nafitali

³² Mütĩ wa gatandatũ wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

³³ Mũhaka wao woimire Helefu o kũu mütĩ-inĩ ũrĩa mũnene thĩnĩ wa Zaananimu, ũkĩhĩtũkĩra Adami-Nekebu na Jabineeli, ũgĩkinya Lakumu, na ũkĩrĩkĩrĩra Jorodani. ³⁴ Mũhaka ũcio ũkĩrigiicũka ũrorete mwena wa ithũiro ũhĩtũkĩire Azinothu-Taboru, na ũkiumĩrĩra Hukoku. Nĩwahutĩtie Zebuluni mwena wa gũthini, na ũkahutia Asheri mwena wa ithũiro, na ũkahutia Jorodani mwena wa irathĩro. ³⁵ Matũũra marĩa maarĩ mairigĩre na hinya maarĩ Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na ĩroni, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na kenda na tũtũũra twamo.

³⁹ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Dani

⁴⁰ Mütĩ wa mũgwanja wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁴¹ Bũrũri wa igai rĩa warĩ na matũũra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gĩcunjĩ kĩrĩa kĩng'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rĩrĩ, andũ a Dani nĩmaremirwo nĩ kwĩgwatĩra bũrũri wao; nĩ ũndũ ũcio makĩambata magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Leshemu, makĩrĩtunyana na makĩũraga andũ arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, narĩo rĩgĩgĩtuĩka rĩa. Nao magĩtũũra kũu Leshemu. Makĩrĩtua Dani o ta ũrĩa ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Joshua

⁴⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa icunjĩ ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagatĩ-inĩ kao, ⁵⁰ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nao maamũheire itũũra rĩrĩa oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu agĩtũũra kuo.

⁵¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mũhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire na njĩra ya gũcuuka mĩtĩ kũu Shilo o mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

20

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoru wamo rĩrĩa ndaaririe na Musa, ³ nĩgeetha mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa ĩtĩtwo.

⁴ “Rĩrĩa orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiga ũrĩa ekĩte arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtĩkĩria atũũre itũũra rĩu rĩao na makamũhe handũ atũũranie nao. ⁵ Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo ĩtĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atekwenda na ataciirĩire gwĩka ũguo. ⁶ Mũndũ ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana nginya rĩrĩa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no acooke mũcĩi gwake o itũũra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩũra.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, na Kiriathu-Ariba (na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. ⁸ Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩinĩ wa Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. ⁹ Mũndũ o wothe Mũisiraeli o na kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũranagia nao ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ataciirĩire gwĩka ũguo no oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo ndakooragwo nĩ mũrĩhanĩria wa thakame ĩyo ĩtĩtwo atanarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mũhĩrĩga ĩrĩa ĩngĩ ya Isiraeli ² kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaaheo matũũra ma gũtũũra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte:

⁴ Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa mbere wagwĩrĩire mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵ Acio angĩ a rũciaro rwa Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrĩga wa Efraimu, na wa Dani, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶ Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani.

⁷ Njiaro cia Merari, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩithio wao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya magwetetwo na mariĩtwa ¹⁰ (matũũra maya maaheirwo njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mũtĩ wa mbere):

¹¹ Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kũndũ kũrĩa gwathiũrũrũkĩirie gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũura tũrĩa twathiũrũrũkĩirie itũũra rĩu inene nĩmaheete Kalebu mũrũ wa Jefune gũtuĩke igai rĩake.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na ikĩheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; matũũra mothe maarĩ kenda kuuma kũrĩ mũhĩrĩga iyo iĩrĩ.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

¹⁹ Matũũra mothe ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii* ciaheirwo matũũra kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ũũ:

²¹ Kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Gezeri, ²² na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ.

²⁶ Matũũra macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio nĩmo maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ũũ:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,

nĩ itũũra rĩa Golani kũu Bashani (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru,

ikĩheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri,

ikĩheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³² kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali,

ikĩheo Kedeshi kũu Galili (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra matatũ.

³³ Matũũra mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

* **21:20** Akohathu matiarĩ athĩnjĩri-Ngai tondũ matiarĩ njiaro cia Harũni.

- ³⁴ Nacio mbarĩ cia Amerari (nao nĩ Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo: kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ itũũra rĩa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana; ³⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, ikĩheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana; ³⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, ikĩheo Ramothu kũu Gileadi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.
- ⁴⁰ Matũũra mothe marĩa maaheirwo mbarĩ cia Amerari, nao nĩ Alawii arĩa maatigaire, maarĩ ikũmi na meerĩ.
- ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio matũũra ma Alawii thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa wegwatĩirwo nĩ andũ a Isiraeli maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio. ⁴² O itũũra rĩarĩ na ũrĩithio ũrĩa warĩthiũrũrũkĩirie; ũguo nĩguo matũũra macio mothe maatarĩ.

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhe Isiraeli ũhurũko mũena yothe, o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ũcio ũgĩtuĩka wao, magĩtũũra kuo. ⁴⁴ Nake Jehova akĩmahe ũhurũko na mũena yothe o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire kũmeetiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩaciheanĩte moko-inĩ mao. ⁴⁵ Gũtirĩ kĩrĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mega Jehova aameerĩire gĩtaahingirio; ciĩranĩro icio ciothe nĩciahingirio.

22

Mũhĩrĩga ya Mwena wa Irathĩro Kũinũka

¹ Ningĩ Joshua agĩta andũ a Mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ² akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmwĩkĩte maũndũ marĩa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nĩmũnjathĩkĩire maũndũ-inĩ mothe marĩa ndĩmworthite. ³ Matukũ macio mothe mathirĩte o nginya ũmũthĩ-rĩ, mũtirĩ mwatiganĩria ariũ a thoguo, no nĩmũrutĩte wĩra ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũheire. ⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova nĩaheete ariũ a thoguo ũhurũko o ta ũrĩa eeranĩire-rĩ, cookai mũthiĩ mĩciĩ kwanyu bũrũri-inĩ ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. ⁵ No rĩrĩ, menyerera mũno mũtikanaage kũhingia maathani na watho ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire; akĩmwĩra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũrũmagie njĩra ciake ciothe, na mwathĩkagĩre maathani make, na mũtũũre mwĩgwatanĩtie nake, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na mũoyo yanyu yothe.”

⁶ Nake Joshua akĩmarathima, akĩmeera mathiĩ, nao magĩthiĩ, makĩinũka kwao mĩciĩ. ⁷ (Musa nĩaheete nuthu ĩmwe ya mũhĩrĩga wa Manase gĩthaka kũu Bashani, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ya mũhĩrĩga ũcio Joshua akĩmĩhe gĩthaka mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani hamwe na ariũ a ithe wao.) Rĩrĩa Joshua aameerire mainũke-rĩ, nĩamarathimire, ⁸ akĩmeera atĩrĩ, “Cookai mĩciĩ kwanyu hamwe na ũtonga wanyu mũnene, wa mahiũ maingĩ, na betha, na thahabu, na icango, na igeri, na nguo nyingĩ mũno cia kwĩhumba, na mũthiĩ mũgayane indo icio mũtahĩte kuuma kũrĩ thũ cianyu na ariũ a ithe wanyu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magĩtiga andũ a Isiraeli Shilo kũu Kaanani nĩguo macooke Gileadi, bũrũri wao kũmbe, ũrĩa meegwatĩire naguo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Rĩrĩa maakinyire Gelilothu gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmakire kĩgongona kĩnene biũ o kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. ¹¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire atĩ nĩmakĩte kĩgongona kũu mũhaka-inĩ wa Kaanani kũu Gelilothu gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani mwena wa andũ a Isiraeli-rĩ, ¹² kĩungano gĩothe gĩa Isiraeli gĩkĩũngana Shilo nĩguo gĩkarũe nao.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũma Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai athĩ bũrũri wa Gileadi; athĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase. ¹⁴ O hamwe nake, magĩtũma atongoria ikũmi o mũtongoria ũmwe akarũgamĩrĩra mũhĩrĩga o mũndũ ũmwe wa Isiraeli, o ũmwe wao nĩwe warĩ mũnene wa nyũmba ya ithe thĩnĩ wa mbarĩ cia andũ a Isiraeli.

¹⁵ Rĩrĩa maathĩre Gileadi, magĩthĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makĩmeera atĩrĩ, ¹⁶ “Kĩũngano gĩothe kĩa Jehova gĩkũmũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mwage kwĩhokeka harĩ Ngai wa Isiraeli? Mwahota atĩa kũhutatĩra Jehova mũkeyakĩra kĩgongona nĩguo mũũkĩrĩre Jehova mũmũremere? ¹⁷ Mehia marĩa meekĩrwo Peorĩ matitũiganĩte? Nginya ũmũthĩ ũyũ tũtirĩ twetheria mehia macio, o na gũtuĩka mũthiro nĩwokire igũrũ rĩa kĩrĩndĩ kĩa Jehova! ¹⁸ Rĩu na inyuĩ nĩ Jehova mũrahutatĩra?

“ ‘Mũngĩremera Jehova ũmũthĩ, rũciũ nake nĩakarakarĩra kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli. ¹⁹ Angĩkorwo bũrũri ũrĩa mwĩgwatĩire nĩmũthaahu-rĩ, ringai mũũke bũrũri wa Jehova, kũrĩa hema ya Jehova irĩ, mũgayane bũrũri na ithuĩ. No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova kana mũtũremere na ũndũ wa kwĩyakĩra kĩgongona kĩanyu inyuĩ ene, o tĩa kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ kĩa Jehova Ngai witũ. ²⁰ Rĩrĩa Akani mũrũ wa Zera aagire kwĩhokeka maũndũ-inĩ makoniĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo-rĩ, githĩ mang’ũrĩ matiakinyĩrĩre kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli? Mũndũ ũcio to we wiki wakuire nĩ ũndũ wa mehia make.’ ”

²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magĩcookeria anene a mbarĩ cia Isiraeli makĩmeera atĩrĩ: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nĩwe ũũ! Narĩo Isiraeli nĩrĩmenye! Angĩkorwo ũndũ ũyũ nĩ wa ũremi o na kana kwaga gwathĩkĩra Jehova, mũtigatũtigie muoyo ũmũthĩ. ²³ Angĩkorwo nĩtwakĩte kĩgongona giitũ ithuĩ ene nĩguo tũhutatĩre Jehova, na tũrutage maruta ma njino na ma mũtu, o na kana tũkarutagĩra igongona rĩa ũiguano igũrũ rĩakĩo-rĩ, Jehova aroĩyũrĩria gĩtũmi kĩa ũhoru ũcio harĩ ithuĩ.

²⁴ “Aca! Ithuĩ tweekire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra atĩ mũthenya ũmwe njiaro cianyu ciahota gũkeera ciitũ atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩ ũhoru ũrĩkũ mũrĩ naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli? ²⁵ Jehova nĩekĩrĩte mũhaka wa Rũũ rwa Jorodani ũtuĩke wa gũtũhakanĩa ithuĩ na inyuĩ, na andũ aya a Rubeni na Gadi! Gũtirĩ ũndũ mwĩtainwo na Jehova.’ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cianyu ciahota gũtũma ciitũ itige gũcooka gwĩtigĩra Jehova.

²⁶ “Kũu nĩkĩo gĩatũmire tuuge atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhaarĩrie twĩakĩre kĩgongona, no ti kĩa maruta ma njino o na kana magongona mangĩ.’ ²⁷ No rĩrĩ, nĩ gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ na njiarwa iria igooka, atĩ tũrĩhooyagĩra Jehova hema-inĩ yake tũrĩ na maruta maitũ ma njino, na magongona na maruta ma ũiguano. Ningĩ matukũ ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitũ atĩrĩ, ‘Mũtirĩ na igai harĩ Jehova.’

²⁸ “Na ithuĩ tũkiuga atĩrĩ, ‘Mangĩgaatwĩra ũguo, o na kana meere njiaro ciitũ ũguo-rĩ, nĩtũkamacookeria, tũmeere atĩrĩ: Ta rorai muone mũhianĩre wa kĩgongona kĩa Jehova, kĩrĩa maithe maitũ maakire, gĩtiakirwo nĩ ũndũ wa maruta ma njino na magongona mangĩ, no gĩakirwo nĩguo gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ.’

²⁹ “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ no tũremere Jehova tũmũhutatĩre ũmũthĩ na ũndũ wa gwaka kĩgongona kĩngĩ gĩa keerĩ gĩa kũrutĩra maruta ma njino, na maruta ma

mũtu na magongona mangĩ, tiga o kīgongona kĩa Jehova Ngai witũ kĩa gĩakĩtwo hema-inĩ yake.”

³⁰ Rĩrĩa Finehasi, mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na atongoria a kĩrĩndĩ, o acio atongoria a mbarĩ cia andũ a Isiraeli maaigũire ũrĩa Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-rĩ, magĩkena. ³¹ Nake Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩra Rubeni, na Gadi, na Manase atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩtwamenya atĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ, tondũ mũtihĩĩrie Jehova ũndũ-inĩ ũyũ. Rĩu nĩmũteithũkĩtie andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Jehova.”

³² Nake Finehasi mũrũ wa Eleazaru, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na atongoria magĩcooka Kaanani thuutha wa gũcemanĩa na andũ a Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookeria andũ a Isiraeli ũhoru. ³³ Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoru ũcio, na makĩgocca Ngai. Na matiigana gũcooka kwaria ũhoru wa kũrĩa nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ũrĩa andũ a Rubeni na Gadi matũũraga.

³⁴ Nao andũ a Rubeni na Gadi magĩta kīgongona kũu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ Jehova nĩwe Ngai.

23

Joshua kuugĩra Atongoria Ũhoru

¹ Thuutha wa ihinda inene gũthira na Jehova agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciao ciothe iria ciamathiũrũrũkĩrie, na Joshua agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-rĩ, ² agĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera atĩrĩ: “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. ³ Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũĩrie. ⁴ Ririkanai ũrĩa ndamũgaĩre ndũrĩrĩ iria ciatigarĩte ituĩke igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria nĩ mwene ndatooririe, kuuma Rũũ rwa Jorodani o nginya Iria rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũiro. ⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere. Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wao ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwĩrie.

⁶ “Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na mwathĩkagĩre watho wothe ũrĩa wandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ⁷ Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ ici itigaire thĩnĩ wanyu; mũtikanagwete marĩitwa ma ngai ciacio kana mwĩhĩte nacio. Mũtikanacitungatĩre kana mũciinamĩrĩre. ⁸ No inyuĩ no nginya mũrũmie kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa mũkoretwo mũgũka nginya ũmũthĩ.

⁹ “Jehova nĩamũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na nginya ũmũthĩ ũyũ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete kũmwĩtiiria. ¹⁰ Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ ngiri, Nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩa, o ta ũrĩa eeranĩre. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyererei mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹² “No rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyiitanagĩre na matigari ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩnĩ wanyu na mũhikanie nacio na mũgwatanĩre nacio, ¹³ hĩndĩ ĩyo na inyuĩ mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka kũingata ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ, igaatuĩka cia kũmũheenereria o na ituĩke ta mĩtego ya kũmũgwatia, na ituĩke ĩboko cia kũmũhũra, na mũigua ya kũmũtũra maitho, nginya mũthire bũrũri-inĩ ũyũ mwega, ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete.

¹⁴ “Rĩu nĩ ngirie gwĩthĩra na njĩra ĩrĩa andũ othe a thĩ mathiiga. Nĩmũũĩ na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atĩ gũtirĩ kĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩre atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe nĩhingĩtio, na gũtirĩ o na kĩmwe gĩtahingĩte. ¹⁵ No rĩrĩ, o ta ũrĩa ciĩranĩro ciothe njega iria Ngai

eeranĩire ihingĩte-rĩ, ũguo noguo Jehova akaamũrehithĩria ũũru ũrĩa wotho oigĩte nĩakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ ũyũ mwega amũheete. ¹⁶ Mũngĩthũkia kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na mũcooke gũtungatagĩra ngai ingĩ na mũgaciinamĩrĩra-rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamũrĩmbũkĩra, na inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega amũheete.”

24

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro kũu Shekemu

¹ Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mĩhĩrĩga yotho ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩta athuuri, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthĩĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩira andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩo Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũũraga mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo wa rũũĩ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njiaro nyingĩ. Nĩndamũheire Isaaka, ⁴ nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩndagaĩire Esaũ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru, no Jakubu na ariũ ake magĩkũrũka magĩthĩĩ Misiri.

⁵ “ ‘Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningĩ agĩtũma iria rĩmakorere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa ndeekire andũ a Misiri. Ningĩ mũgĩcooka mũgĩtũũra werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “ ‘Ningĩ ngĩmũtwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani. Nao makĩrũa na inyuĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ mũkĩngwatĩra bũrũri wao ũgĩtũka wanyu. ⁹ Na rĩrĩa Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eharagĩria kũrũa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩire Balamu mũrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No nĩ ndĩngĩathikĩrĩrie Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita maingĩ, na nĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “ ‘Ningĩ mũkĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na mũgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyuĩ, o ta ũrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nĩmarũire na inyuĩ, no nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩrekiya magi marĩ mboora mathĩĩ mbere yanyu, marĩa maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingatire na rũhiũ rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkuo mũtũũraga, mũkĩrĩĩaga maciaro ma mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩtamaiyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mũrĩ ehokeku kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoru ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thurai ũmũthĩ ũrĩa mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo wa rũũĩ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũũraga. No ha ũhoru wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkiuma bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciama icio nene ũguo na tũgĩciona na maitho maitũ. Nĩaatũgitĩrĩre rũgendo-inĩ rwitũ ruothe kũrĩa twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa twatuĩkanĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ nĩwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩira andũ acio atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũiru. Ndakamũrekera ũremi wanyu o na kana mehia manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, nĩakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwĩkĩte maũndũ mega.”

²¹ No andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova.”

²² Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩĩ, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, kĩeheriei ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩinĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathĩkagĩre.”

²⁵ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kĩrĩkanĩro, na akĩmandĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶ Nake Joshua akĩandĩka maũndũ macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũgandi hakuhĩ na handũ-harĩa-haamũre ha Jehova.

²⁷ Akĩira andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩrĩ nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩiguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kũranĩro

²⁸ Nake Joshua agĩcooka akĩira andũ acio mathĩĩ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹ Thuutha wa maũndũ macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ³⁰ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu.

³¹ Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete maũndũ mothe marĩa Jehova ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³² Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩrĩa Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njiaro cia Jusufu.

³³ Nake Elezaru mũrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibe, kũrĩa kwagaĩrwo mũriũ Finehasi, o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

ATIIRĨRI BŪRŪRI

Andũ a Isiraeli Kũhũrana na Andũ a Kaanani arĩa Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ a mekwambata mathiĩ mbere magatũhũuranĩre kũrĩ andũ a Kaanani?”

² Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Juda nĩo megũthiĩ, tondũ nĩneanĩte bũrũri ũcio moko-inĩ mao.”

³ Hĩndĩ iyo andũ a Juda makĩra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao,* atĩrĩ, “Ũkai mwambatanie na ithuĩ tũtoonye bũrũri ũrĩa twagaĩrwo, tũkahũurane na andũ a Kaanani, na ithuĩ nĩtũgaacooka tũthiĩ na inyuĩ tũkahũuranĩre igai rĩanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthiĩ hamwe nao.

⁴ Rĩrĩa andũ a Juda maamatharĩkiire-rĩ, Jehova akĩneana andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mao, nao andũ a Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. ⁵ Kũu nĩkuo maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũurana nake, magĩtooria andũ a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akĩũra, no makĩmũteng’eria, makĩmũnyita, makĩmũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ.†

⁷ Nake Adoni-Bezeki akiuga atĩrĩ, “Athamaki mĩrongo mũgwanja‡ matinĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ, moonganagia rũitĩki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai nĩandĩhite nĩ ũndũ wa ũrĩa ndeekire.” Nao makĩmũtwara Jerusalemu, na agĩkuĩra kuo.

⁸ Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a itũũra rĩu na hiũ cia njora, magĩcookia makĩrĩcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩkũrũka makahũurane na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro. ¹⁰ Ningĩ magĩthiĩ kũhũurana na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Hebroni (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathĩ makĩhoota Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kũu magĩthiĩ kũrũa na andũ arĩa maatũũraga Debiri (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹² Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-rĩ, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.”

¹³ Nake Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nĩwe watunyanire itũũra rĩu. Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mũtumia wake.

¹⁴ Mũthenya ũmwe Akisa nĩathiire kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩrĩria Akisa ahoee mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, “Ũkwenda ngwĩkire atĩa?”

¹⁵ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩaanda.

¹⁶ Nacio njiaro cia mũthoni-we wa Musa, ũrĩa Mũkeni, ikĩambata ikiuma Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ irĩ hamwe na andũ a Juda, igĩthiĩ gũtũũrania na andũ a werũ wa Juda ũrĩa ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi.

¹⁷ Nao andũ a Juda magĩthiĩ hamwe na andũ a Simeoni ariũ a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra

* **1:3** Andũ a Simeoni na a Juda maarĩ a rũciaro rwa Lea. † **1:6** Mũtugo wa gũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ ma mĩgwate ya mbaara warĩ wa kũmagiria gũthiĩ mbaara. ‡ **1:7** Bũrũri wa Kaanani wagayanĩtio tũtũura tũngĩ tũnini tũrĩa twathiũrũrũkiire itũũra inene; o gatũũra kaarĩ na mũthamaki wako.

rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma. ¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana matũũra manene ma Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkũnyitĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga kũrĩa kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeri. ²⁰ Na o ta ũrĩa Musa eeranĩire, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata ariũ atatũ a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi arĩa maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩrĩa maatũũmire andũ magathigaane Betheli (kũrĩa mbere ĩyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaane acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya itũũra rĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra rĩu inene na rũhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yothe. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcooka agĩthĩ bũrũri wa Ahiti, kũrĩa aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩitwa rĩarĩo o na ũmũthĩ.

²⁷ No andũ a Manase matiaingata andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarigiicĩirie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efiraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiire o na mbere gũtũũrania hamwe nao. ³⁰ O nao andũ a Zebuluni matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, arĩa maatigaire gatagati kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe arĩa maatũũraga Ako, kana arĩa matũũraga Sidoni, kana arĩa maatũũraga Ahalabu, kana arĩa maatũũraga Akizibu, kana arĩa maatũũraga Heliba, kana arĩa maatũũraga Afeku, kana arĩa maatũũraga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ a Nafitali matiigana kũingata andũ arĩa maatũũraga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana arĩa maatũũraga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũũranirie na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũũraga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, makĩmagirĩrĩria gũikũrũka kũrĩa kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩrĩa andũ a nyũmba ya Jusufu maagĩire na hinya, o nao Aamori magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituĩkanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

2

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

¹ Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatirie ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũrĩa ndeerĩire maithe manyu na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro giitũ na inyuĩ, ² na inyuĩ mũtikanagiĩ na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyuĩ mũtiinjathĩkĩire. Mwĩkĩte ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megĩtuĩka ta mĩigua ĩmũtheecage mĩena, nacio ngai ciao ituĩke mũtego harĩ inyuĩ.”

⁴ Rĩria mũraika wa Jehova aarĩkirie kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ makĩrĩra manĩĩre, ⁵ nao magĩta handũ hau Bokimu. Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathĩka na Kũhootwo

⁶ Thuutha wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio magĩthĩ kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. ⁷ Nao andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo marĩ muoyo Joshua akua, arĩa meyoneire maũndũ mothe manene marĩa Jehova eekĩire Isiraeli.

⁸ Nake Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arĩ na ũkũrũ wa mũaka igana na ikũmi. ⁹ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka-inĩ gĩake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, mwena wa gathigathini wa Kĩrĩma kĩa Gaashu.

¹⁰ Thuutha wa rũciaro rũu ruothe gũkua, gũkĩgĩa na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana rũkamenya maũndũ marĩa eekĩire Isiraeli. ¹¹ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. ¹² Nao magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũrĩa wamarutĩte bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmirĩra na makĩhooya ngai cia mũthemba mũingĩ cia andũ arĩa maamarigiicĩrie, magĩtũma Jehova arakare ¹³ tondũ nĩmatirikĩte Jehova, magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. ¹⁴ Nake Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ atharĩkanĩri arĩa maatahire indo ciao. Akĩmarekereria thũ ciao iria ciamathiũrũkĩrie, na matiacookire gũciĩtiiria. ¹⁵ Rĩria rĩothe andũ a Isiraeli maathiiaga kũrũa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o ta ũrĩa eehĩtĩte na mwĩhĩtwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka mũno.

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩri bũrũri arĩa maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio maamatharĩkagĩra. ¹⁷ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana kũigua atiirĩri bũrũri acio ao, no nĩmahũũrire ũmaraya na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matiigana gwĩka ta maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthĩ na mũthiire irĩa maithe mao maathiiaga nayo, nĩyo mũthiire ya gwathĩkĩra maathani ma Jehova. ¹⁸ Rĩria rĩothe Jehova aamaarahũragĩra mũtiirĩri bũrũri-rĩ, Jehova aakoragwo hamwe na mũtiirĩri bũrũri ũcio, akamahonokagia moko-inĩ ma thũ ciao hĩndĩ irĩa yothe mũtiirĩri bũrũri ũcio aarĩ muoyo; nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguagĩra tha nĩ ũndũ wa ũrĩa macaayaga nĩ kũhinyĩrĩrio nĩ arĩa mamanyariiraga. ¹⁹ No mũtiirĩri bũrũri akua, andũ magacookerera maũndũ mooru makĩria kũrĩ marĩa ma maithe mao, makarũmagĩrĩra ngai ingĩ, magacihooyaga na magacitungatĩra. Makĩrega gũtiga mũtugo iyo yao mũũru na mũthiire yao ya ũremi.

²⁰ Tondũ ũcio, Jehova agĩkĩrakario mũno nĩ andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ rũrĩrĩ rũrũ nĩrũthũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene, na nĩ rwagĩte kũnjigua-rĩ, ²¹ ndigũcooka kũrutũrũra rũrĩrĩ o na rũmwe rwa iria Joshua aatigire kuo agĩkua. ²² Nĩcio ngũhũthĩra kũgeria andũ a Isiraeli, nĩguo menye kana nĩmekũrũmia mũthiire ya Jehova, na mathiiage nayo o ta ũrĩa maithe mao meekaga.” ²³ Jehova nĩetĩkirie ndũrĩrĩ icio itigare kuo, na ndaigana gũcirutũrũra o rĩmwe na ũndũ wa gũcineana moko-inĩ ma Joshua.

3

¹ Ici nĩcio ndũrĩrĩ iria Jehova aatigirie kuo nĩguo ageragie andũ a Isiraeli arĩa mataamenyerete ũhoru wa mbaara cia kũu Kaanani. ² (Eekire ũguo nĩgeetha arute njiaro cia andũ a Isiraeli ũhoru wa mbaara tondũ njiaro icio itiamenyete ũhoru wa kũrũa mbaara). ³ Ndũrĩrĩ icio nĩcio ici: aathani arĩa atano a Afilisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arĩa maatũũraga irĩma-inĩ cia Lebanoni kuuma Kĩrĩma kĩa Baali-Herimoni o nginya Lebo-Hamathu. ⁴ Ciatigirio nĩgeetha igerie andũ a Isiraeli, nĩguo

monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra maathani ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ Andũ a Isiraeli magĩtũũrania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi. ⁶ Nao makĩhikia airĩtu ao, na makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio, na magĩtungatĩra ngai ciao.

Othinieli

⁷ Andũ a Isiraeli nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova; makĩriganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a Isiraeli o nginya akĩmarekereria moko-inĩ ma Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu-Naharaimu, ũrĩa andũ a Isiraeli maatungatĩire mĩaka ĩnana. ⁹ No rĩrĩa maarĩrĩire Jehova, akĩmaarahũrĩra mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nake akĩmahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake, agĩtuĩka mũtiirĩrĩri bũrũri wa Isiraeli na agĩthĩ ita-inĩ. Nake Jehova akĩneana Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu moko-inĩ ma Othinieli, nake akĩmũtooria. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna, nginya rĩrĩa Othinieli mũrũ wa Kenazu aakuire.

Ehudu

¹² O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, na tondũ wa gwĩka ũũru ũcio Jehova akĩhe Egiloni mũthamaki wa Moabi hinya wa gũtooria Isiraeli. ¹³ Egiloni akĩgĩra andũ a Amoni na Amaleki,* makĩũngana hamwe nake magĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na makĩmatunya Itũũra rĩrĩa Inene rĩa Mĩkĩndũ. ¹⁴ Andũ a Isiraeli magĩtuĩka ndungata cia Egiloni mũthamaki wa Moabi mĩaka ikũmi na ĩnana.

¹⁵ O rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩrĩrĩa Jehova, nake akĩmahe mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Ehudu, warĩ wa kĩmotho; mũrũ wa Gera ũrĩa Mũbenjamini. Nao andũ a Isiraeli makĩmũtũma na irĩhi rĩa igooti kũrĩ Egiloni mũthamaki wa Moabi. ¹⁶ Na rĩrĩ, Ehudu nĩathondekete rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ, ta rwa buti ĩmwe na nuthu† kũraiha rũrĩa oohereire njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo nguo-inĩ thĩinĩ. ¹⁷ Nake agĩtwarĩra Egiloni mũthamaki wa Moabi igooti, na rĩrĩ, Egiloni aarĩ mũndũ mũnoru mũno. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu kũmũnengera igooti, akiumagaria andũ arĩa maarĩkuuĩte, magĩthĩ. ¹⁹ Nowe mwene aakinya mĩhianano-inĩ ĩrĩa yarĩ hakuhĩ na Giligali, akĩhũndũka, agĩthĩ akĩra mũthamaki ũcio atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku ya hito.”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kirai!” Nao arĩa othe maamũtungatagĩra makĩhehera harĩ we.

²⁰ Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩra rĩrĩa aikarĩte arĩ o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya riũa. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai.” Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩire, ²¹ Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmotho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. ²² O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. ²³ Ningĩ Ehudu agĩthĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba ĩyo ya igũrũ, akĩmũhingĩrĩra kuo.

²⁴ Ehudu aarĩkia gũthĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ĩrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩinĩ.” ²⁵ Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka, no rĩrĩa aagire

* **3:13** Andũ a Amoni na a Moabi maarĩ njiaro cia Loti (Kĩam 19:38), nao Amaleki maarĩ njiaro cia Esaũ (Kĩam 36:12, 16). Andũ aya nĩo maahakanĩte na andũ a Isiraeli, na nĩo maarĩ thũ ciao iria njũru. † **3:16** nĩ ta nuthu mita

kũhingũra mĩrango ya nyũmba, ikĩoya hingũro ikĩhingũra mĩrango. Na hau ikĩona mũnene wao agũite thĩ arĩ mũkuũ.

²⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo cieteraire ihingũrwo-rĩ, Ehudu akĩyũrĩra. Akĩhĩtũkĩra mĩhianano-inĩ akĩũrĩra Seira. ²⁷ Aakinya kuo akĩhuha karumbeta kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli magĩkũrũkania nake moimĩte irĩma-inĩ, amatongoretie.

²⁸ Akĩmaatha atĩrĩ, “Nũmĩrĩrai, nĩgũkorwo Jehova nĩaneanĩte Moabi thũ yanyu moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka makĩmũrũmĩrĩra, makĩnyiita mariũko ma Rũũĩ rwa Jorodani marĩa maaringagĩrĩra bũrũri wa Moabi, na matiigana gwĩtĩkĩria mũndũ o na ũrĩkũ aringe rũũĩ rũu. ²⁹ Na hĩndĩ ĩyo makĩũraga andũ ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andũ njamba na maarĩ na hinya; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire. ³⁰ Mũthenya ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia andũ a Isiraeli, nago bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩnana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagĩũka mũndũ wetagwo Shamigari mũrũ wa Anathu, ũrĩa woragire Afilisti magana matandatũ na mũcengi ũrĩa ũtindĩkaga ndegwa. O nake akĩhonokia andũ a Isiraeli.

4

Debora

¹ Thuutha wa Ehudu gũkua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmarekereria moko-inĩ ma Jabini, mũthamaki wa bũrũri wa Kaanani ũrĩa waathanaga kũu Hazoru. Nake mũnene wa mbũtũ ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ũrĩa watũũraga kũu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aarĩ na ngaari cia ita cia igeru magana kenda, na nĩahinyĩrĩrie andũ a Isiraeli atarĩ na tha ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

⁴ Na rĩrĩ, Debora, mũnabii mũndũ-wa-nja, mũtumia wa Lapidothu, nĩwe waton-goragia Isiraeli hĩndĩ ĩyo. ⁵ Nake aarĩ na handũ ha gũciĩrĩra rungu rwa Mũkĩndũ wa Debora, gatagatĩ ka Rama na Betheli kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli maathiiaga harĩ we nĩgeetha amatuithanie maciira. ⁶ Debora agĩtũmanĩra Baraka mũrũ wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaragwatha agakwĩra atĩrĩ, ‘Thĩĩ, woe andũ 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ũmatongorie nginya Kĩrĩma-inĩ kĩa Taboru. ⁷ Nĩ nĩngũguucĩrĩria Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rũũĩ-inĩ rwa Kishoni, ndĩmũneane moko-inĩ maku.’ ”

⁸ Nake Baraka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩĩ aakorwo nĩgũtwarana hamwe na nĩĩ; no aakorwo ndũgũtwarana hamwe na nĩĩ-rĩ, o na nĩĩ ndigũthĩĩ.”

⁹ Nake Debora akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngũtwarana nawe. No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũroya ũhoru ũyũ-rĩ, gĩtĩĩo gĩtigatuĩka gĩaku, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana Sisera moko-inĩ ma mũndũ-wa-nja.” Nĩ ũndũ ũcio Debora agĩtwarana na Baraka nginya Kadeshi, ¹⁰ na kũu Baraka agĩta andũ a Zebuluni na a Nafitali. Andũ 10,000 makĩmũrũmĩrĩra, o na Debora agĩthĩĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Heberi ũrĩa Mũkeni nĩeyamũrĩte agatigana na Akeni arĩa angĩ a rũciaro rwa Hobabu, mũthoni-we wa Musa,* na akaamba hema yake mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene kũu Zaananimu gũkuhĩ na Kadeshi.

¹² Nao andũ makĩhe Sisera ũhoru, atĩ Baraka mũrũ wa Abinoamu nĩambatĩte agakinya Kĩrĩma gĩa Taboru. ¹³ Sisera agĩcookanĩrĩria ngaari ciake cia ita cia igeru

* **4:11** Akeni maarĩ athiritũ ya andũ a Isiraeli kuuma hĩndĩ ya Musa (Thaam 3:1), no Heberi rĩu nĩatuĩkĩte mũthiritũ wa Jabini (4:17).

magana kenda, hamwe na andũ othe arĩa maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴ Nake Debora akĩra Baraka atĩrĩ, “Thĩ! Ūyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthiĩte arĩ mbere yaku?” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩkũrũka oimĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmĩrĩrwo nĩ andũ 10,000. ¹⁵ Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩrie, Jehova akĩingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothe, akĩmahũura na rũhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩria ngaari yake ya ita, akĩura na magũrũ. ¹⁶ No Baraka akĩingatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩuragwo na rũhiũ rwa njora; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe watigarire.

¹⁷ No rĩrĩ, Sisera agũthara na magũrũ, akĩurĩra hema-inĩ ya Jaeli, mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwarĩ na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ũcio Mũkeni.

¹⁸ Jaeli akiumagara agatũnge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, mwathi wakwa, toonya thĩinĩ. Ndũgetigĩre.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya hema thĩinĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra.

¹⁹ Sisera akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyootu, ndagũthaitha he maaĩ nyue.” Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra.

²⁰ Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangĩũka mũndũ akũurie atĩrĩ, ‘Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?’ uuge atĩrĩ, ‘Aca.’ ”

²¹ No Jaeli ũcio mũtumia wa Heberi akĩoya higĩ ya hema na nyondo, agĩthiĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũrĩrĩra higĩ iyo thikĩrĩrio-inĩ, igĩtũrĩkania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩkua.

²² Baraka agĩũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũndũ ũrĩa ũracaria.” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora Sisera akomete thĩ arĩ mũkuũ nayo higĩ imũtũrĩkanĩtie thikĩrĩrio.

²³ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩguo Ngai aatooririe Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli. ²⁴ Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

5

Rwĩmbo rwa Debora

¹ Mũthenya ũcio Debora na Baraka mũrũ wa Abinoamu makĩina rwĩmbo rũrũ:

² “Rĩrĩa anene a Isiraeli maatongoria,
rĩrĩa andũ meheana meyendeire-rĩ,
gocai Jehova!

³ “Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ athamaki! Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani!
Nĩngũinĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o we Ngai wa Isiraeli.

⁴ “Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru,
rĩrĩa woimire bũrũri wa Edomu,
thĩ nĩyainainire, igũrũ rĩkiura,
namo matu magĩita maaĩ.

⁵ Irĩma nĩciathingithire mbere ya Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikĩinaina mbere ya Jehova, Ngai wa Isiraeli.

⁶ “Matukũ-inĩ ma Shamigari mũrũ wa Anathu,
o na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra nĩciagĩte andũ a kũgerera;

agendi maageraga tũcĩra twa mĩkĩra.

⁷ Tũtũũra tũkĩaga andũ kũu Isiraeli,
tũkĩaga andũ, o nginya rĩrĩa niĩ, Debora, ndaarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuĩka ta nyina wa Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ ĩrĩa maathuurire ngai ng'eni,
mbaara nĩyokire o ihingo-inĩ cia itũũra inene,
na gũtionekire ngo kana itimũ
harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli.

⁹ Ngoro yakwa ĩrĩ hamwe na anene a Isiraeli,
o hamwe na andũ arĩa merutĩire na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Goocai Jehova.

¹⁰ “Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩire matandĩko manyu,
na inyuĩ mũthiiga na njĩra,
cũraniaia, ¹¹ kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciĩko cia ũthingu cia Jehova,
ciĩko cia ũthingu cia njamba ciake kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩkũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũũra inene.

¹² ‘Wee Debora, ũkĩra! ĩ ndũgĩũkĩre!

Ūkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!

Arahũka wee Baraka!

Wee mũrũ wa Abinoamu-rĩ, wĩnyitĩre mĩgwate yaku.’

¹³ “Ningĩ andũ arĩa maatigaire,
magĩkũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ niĩ
hamwe na andũ arĩa maarĩ hinya.

¹⁴ Amwe mookire kuuma Efiraimu, arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki;
Benjamini aarĩ hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩire.

Anene a ita cia mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru,
nakuo Zebuluni gũkiuma arĩa maanyiitaga rũthanju rwa mũnene wa mbũtũ cia
ita.

¹⁵ Anene a Isakaru maarĩ hamwe na Debora;
Ĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o nginya kĩaanda-inĩ.

Ng'ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ na ũhoru mũnene wa gwĩcookera.

¹⁶ Nĩ kĩ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ
mũiguage mahiũ makĩhuhĩrwo mĩrũri?

Ng'ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ ũhoru mũnene wa gwĩcookera.

¹⁷ Gileadi aikarire o kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani.
Nake Dani-rĩ, nĩ kĩ gĩagĩtũmire atiindage marikabu-inĩ?

Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ cia iria,
agĩkara icukĩro-inĩ ciake cia marikabu.

¹⁸ Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ;
o nake Nafitali agĩka o ũguo kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ.

¹⁹ “Athamaki magĩũka, makĩrũa;

- athamaki a Kaanani makĩrũira kũu Taanaka, gũkuhĩ na maaĩ ma Megido,
no matiakuuire betha, o na kana ndaho.
- 20 Kũu igũrũ njata nĩciarũire,
o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera.
- 21 Rũũĩ rwa Kishoni nĩ rwamathereririe,
rũu rũũĩ rwa tene, Rũũĩ rwa Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na ũgĩe na hinya!
- 22 Ningĩ mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ,
iteng’erete, mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng’erete.
- 23 Nake mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Merozu ĩrogwatwo nĩ kĩrumi.*
Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩrĩa kũuru,
nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova,
gũteithia Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.’
- 24 “Jaeli mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni,
arorathimwo gũkĩra atumia arĩa angĩ,
o we mũrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga hema-inĩ.
- 25 Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe iria;
akĩmũrehera iria imata na mbakũri ĩngĩnyũrwo nĩ andũ arĩa me igweta.
- 26 Aatambũrũkirie guoko gwake akĩoya higĩ ya hema,
akĩnyiita nyondo ya bundi na guoko kwa ũrĩo.
Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja mũtwe,
akĩmũtheeca na agĩthethera thikĩrĩrio yake.
- 27 Akĩinama magũrũ-inĩ make,
akĩgũa; agĩkoma hau.
Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa;
o hau ainamire, no ho aagũire arĩ mũkuũ.
- 28 “Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩria na ndirica;
akĩanĩrĩra arĩ gatirica-inĩ kau, akiuga atĩrĩ,
‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte ngaari yake ya ita ĩkare ũguo ĩtookĩte?
inegene rĩa magũrũ ma ngaari cia ita-rĩ, rĩcereirwo kũ?’
- 29 Atumia ake arĩa oogĩ mũno makamũcookagĩria;
o nake agecookagĩria na ngoro yake atĩrĩ,
- 30 ‘Githĩ ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:
mũirĩtu ũmwe kana eerĩ harĩ o mũndũ,
na nguo cia marangi maingĩ itahũrwo Sisera,
nguo cia marangi maingĩ iria ng’emie,
nguo iria ng’emie mũno cia ngingo yakwa,
icio ciothe nĩ cia gũtahwo?’
- 31 “Nĩ ũndũ ũcio thũ ciaku iroothira, Wee Jehova!
No arĩa makwendete-rĩ, marotuĩka ta riũa
rĩkĩratha rĩrĩ na hinya warĩo.”
Naguo bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ ihinda rĩa mũaka mũrongo ĩna.

6

Gideoni

* 5:23 Itũura rĩa Merozu rĩarumirwo nĩ kwaga kũnyiitanĩra na ita rĩa Jehova; itũura rĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

1 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ihinda rĩa mĩaka mũgwanja Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani.* 2 Na tondũ hinya wa andũ a Midiani nĩwamahatĩrĩrie mũno, andũ a Isiraeli nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha mĩanya-inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ, na ciĩgitĩro-inĩ iria nũmu. 3 Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ, Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro nĩmatharĩkagĩra bũrũri ũcio. 4 Nao nĩmambĩte hema ciao kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio iria ciarĩ mĩgũnda kũndũ guothe o nginya Gaza, na matiigana gũtigĩria andũ a Isiraeli kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo, arĩ ng'ondũ kana ng'ombe, o na kana ndigiri. 5 Nĩgũkorwo maambataga kuo na mahiũ mao na hema ciao mahaana ta ngigĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩra ciao matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio nĩgeetha mawanange biũ. 6 Amidiani makĩnyariira andũ a Isiraeli o nginya andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

7 Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maarĩrĩre Jehova nĩ ũndũ wa Amidiani-rĩ, Jehova 8 akĩmatũmĩra mũnabii, ũrĩa wameerire atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩ ndamũrutire bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta bũrũri wa ũkombo. 9 Nĩ nĩ ndaamũtharire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa arĩa othe maamũhinyagĩrĩria. Ngĩmarutũrũra mbere yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. 10 Ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahooe ngai cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.’ No inyuĩ mũtiigana kũnjigua.”

11 Nake mũraika wa Jehova agĩũka agĩkara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira, mũgandi wa Joashu ũrĩa Mũabiezeri, harĩa mũriũ Gideoni aahũũragĩra ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei nĩguo amĩhithe ndĩkonwo nĩ Amidiani. 12 Nake mũraika ũcio wa Jehova akiumĩrĩra Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno irĩ hinya.”

13 Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “No rĩrĩ, mwathi wakwa, angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morirũ make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩraga ũhoru wamo atĩrĩ, ‘Githĩ ti Jehova watwambatirire agĩtũruta bũrũri wa Misiri?’ No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganĩrie agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani.”

14 Nake Jehova akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na hinya ũcio ũrĩ naguo ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa Midiani. Githĩ ti nĩ ndĩragũtũma?”

15 Gideoni akĩmũũria atĩrĩ, “No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia Isiraeli? Mũhĩrĩga witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩnĩ wa Manase, na ningĩ nĩ nĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ iitũ.”

16 Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩũkũhũra Amidiani ũmaniine othe me hamwe.”

17 Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria. 18 Ndagũthaita ndũkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta rĩakwa na ndĩrĩge mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweterera nginya ũcooke.”

19 Gideoni agĩtoonya nyũmba, agĩthĩnja koori, ningĩ agĩthondeka mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba ĩmwe† ya mũtu. Agĩkĩra nyama icio gĩkabũ-inĩ, naguo thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra mũraika na akĩmũigĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi.

20 Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciigĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩ, na ũciitĩrĩrie thathi ũcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo. 21 Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate ĩyo ĩtaarĩ na

* 6:1 Amidiani maarĩ njaro cia Iburahĩmu iria aaciirire na Ketura (Kĩam 25:2). † 6:19 nĩ ta kilo 22

ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake mũraika wa Jehova akĩbuĩria na ndaacockire kuonwo. ²² Rĩria Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-rĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ĩiya wakwa-ĩ! Mwathani Jehova! Nĩnyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

²³ Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgũta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

²⁵ O ũtukũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja. Ũcooke ũgũithie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo. ²⁶ Ũcooke wakĩre Jehova Ngai waku kĩgongona kĩrĩa kĩagĩrĩire hau igũrũ rĩa harĩa hambatĩru. Hũthĩra ngũ cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa ũtemangire, ũndũire ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩtuĩke igongona rĩa njino.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩoya ndungata ciake ikũmi, agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrĩte. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a itũũra rĩu-rĩ, eekire maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

²⁸ Rũciinĩ kwarooka gũkĩa rĩrĩa andũ a itũũra mookĩrĩre-rĩ, kĩgongona kĩa Baali kĩarĩ kĩmomore, hamwe na gĩtugĩ kĩa Ashera gĩtemangĩirwo hau mwena-inĩ wakĩo, nayo ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩrutĩirwo kĩgongona-inĩ kũu kĩerũ gĩakĩtwo!

²⁹ Makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?”

Rĩria maatuĩririe wega, makĩirwo atĩrĩ, “Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte ũguo.”

³⁰ Andũ acio a itũũra makĩra Joashu atĩrĩ, “Umia mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali na agatemenga gĩtugĩ kĩa Ashera kĩrĩa kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo.”

³¹ Nowe Joashu agĩcookeria kĩrĩndĩ kũu kĩamũrigiicĩirie kĩ na ũũru atĩrĩ, “Anga nĩmũkwenda kũrũrĩra Baali? Mũrageria kũmũhonokia? Mũndũ ũrĩa ũkũmũrũrĩra, ũcio ekũũragwo gũtanakĩa! Angĩkorwo Baali nĩ ngai-rĩ, no ahote kwĩrũrĩra rĩrĩa mũndũ angiunanga kĩgongona gĩaake.” ³² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atĩrĩ, “Baali nĩarekwo arũe nake we mwene,” nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali.

³³ Na rĩrĩ, Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro magĩcookanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita, makĩringa mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-inĩ kĩa Jezireeli. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩta Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. ³⁵ Agĩtũma andũ bũrũri wothe wa Manase, akĩmeera meehe indo cia mbaara, o na agĩtũmana mabũrũri ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge.

³⁶ Nake Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩũkũhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũrĩa weranĩire-rĩ, ³⁷ atĩrĩ, nĩngũiga rũũa rwa ng’ondũ kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. Ime rĩngĩkorwo rũũa-inĩ rwiki na kũu kũngĩ thĩ gũkorwo kũrĩ kũmũrĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngamenya atĩ nĩũkũhonokia Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũrĩa uugĩte.” ³⁸ Na ũguo noguo gwatuĩkire. Gideoni akĩroka gũũkĩra rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhiha rũũa rũu ime rũkiuma maaĩ mbakũri ĩmwe.

³⁹ Ningĩ Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ndũkae kũrakario nĩ niĩ. Ngirĩrĩria ngũhooe ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtĩkĩria o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũa rũrũ. Ihinda rĩrĩ reke rũũa rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ, nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩirwo nĩ ime.” ⁴⁰ ũtukũ ũcio Ngai agĩka o ro ũguo. No rũũa rwiki rwarĩ rũmũ; nakuo thĩ guothe kwarĩ kũhumbĩre nĩ ime.

7

Gideoni Gũtooria Andũ a Midiani

¹ Rũciinĩ tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ ake othe nĩmambire hema gĩthima-inĩ kĩa Harodi. Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathigathini kũu gĩtuamba-inĩ, hakuhĩ na karĩma ka More. ² Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ aingĩ mũno gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtũre atĩ nĩ hinya wao wamahonokia, ³ Na rĩrĩ, anĩrĩra kũrĩ andũ, ũmeere atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke, ehere Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.’ ” Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000 na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000.

⁴ No Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “O na rĩu andũ no aingĩ mũno. Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthuranĩria andũ acio ho. Ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio nĩwe ũrĩthĩĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ ndegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio ndegũthĩĩ nawe.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩikũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na rũrĩmĩ ta ũrĩa ngui ĩnyuuga na arĩa mekũnyua maaĩ na hĩ ciao maturĩtie ndu.” ⁶ Andũ magana matatũ makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩtura ndu makĩnyua maaĩ.

⁷ Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyuire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathĩĩ, o mũndũ ainũke gwake.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩgu na tũrumbeta twa acio mainũkire.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩaanda-inĩ. ⁹ Ūtukũ ũcio Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ũikũrũke ũtharĩkĩre kambĩ ĩyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku. ¹⁰ No angĩkorwo nĩngwĩtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gĩikũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, ¹¹ na ũthikĩrĩrie ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ ĩyo.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩikũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ ĩyo. ¹² Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩaanda kũu maingĩhĩte ta ngigĩ. Ngamũra ciao itingĩatarĩkire nĩ ũndũ ciarĩ nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoru wa kĩroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kĩroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ūragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema ĩrang’aũka, ĩragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūyũ ti ũndũ ũngĩ tiga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũsiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothe moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aiguire ũhoru wa kĩroto kũu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ūkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.” ¹⁶ Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ theri, ĩrĩ na kĩmũrĩ thĩnĩ.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndoraai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ ĩrĩa ndĩrĩkinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ũrĩa ndĩrĩka. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa nĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ ĩyo inyuothe mũthiũrũrũkĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa Jehova o na wa Gideoni.’ ”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩaambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri.

Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao. ²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyiitite imũrĩ na moko mao ma ũmotho, na makanyiita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!” ²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’era, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahuhirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothe mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ ĩyo yothe ikĩũrĩra Bethi-Shita ĩrorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhĩ na Tabathu. ²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani. ²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyiitire maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩnyiitĩra maaĩ ma Rũũrĩ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. ²⁵ O na ningĩ nĩmanyiitire atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ũrĩa warĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũrĩ rwa Jorodani.

8

Zeba na Zalimuna

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte ũtwĩke ũguo? Wagire gũtwĩta ũgĩthĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?” Nao makĩmũtetia mũno.

² Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩatĩa nĩ njĩkĩte ngerekanĩtio na inyuĩ? Githĩ kũhaara thabibũ cia Efiraimu ti kwegu gũkĩra magetha mothe ma thabibũ cia Abiezeri? ³ Ngai nĩaneanire Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩatĩa nĩ hotete gwĩka ngerekanĩtio na inyuĩ?” Maigua ũguo, marakara marĩa maamũrakarĩre namo magĩthira.

⁴ Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng’eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũrĩ rũu. ⁵ Nake akĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Hei ita rĩakwa kĩndũ gĩa kũrĩa; nĩ ũndũ nĩ anogu biũ, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, “Rũu-rĩ, ũkĩrĩ ũranyiita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thigari ciaku irio nĩkĩ?”

⁷ Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo mwoiga, rĩrĩa Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩtembũranga mũrĩ yanyu na mĩigua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ.”

⁸ Oima kũu akĩambata nginya Penieli,* akĩmooria o ta ũguo oorĩtie andũ a Sukothu, nao magĩcookia o ta ũrĩa andũ a Sukothu maamũcookeirie. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio akĩra andũ a Penieli atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ngaahũndũka hootanĩte-rĩ, nĩ nĩngamomora mũthiringo ũyũ mũraihu na igũrũ.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maatigaire kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mĩrongo ĩrĩ arĩa maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtwo. ¹¹ Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ arĩa maikaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akĩumĩrĩra mbũtũ ĩyo hĩndĩ ĩrĩa ĩtegeragĩria kũrĩ na ũgwati. ¹² Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng’eria, akĩmanyiita, na akĩhoota mbũtũ ĩyo yao yothe.

* **8:8** Penieli nĩho Jakubu aagianĩre na Ngai.

¹³ Gideoni mūrũ wa Joashu akĩhũndũka oimĩte mbaara-inĩ, agereire Ihĩtũkĩro rĩa Heresi. ¹⁴ Nake akĩnyiita mwanake wa Sukothu, na akĩmũhooya ũhoru, nake mwanake ũcio akĩmwandĩkĩra marĩtwa ma anene mĩrongo mũgwanja na mũgwanja a Sukothu, na nĩo athuuri a itũũra rĩu. ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Gideoni agĩũka, akĩĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Aya nĩo Zeba na Zalimuna, arĩa mwanĩrũrĩirie ũhoru wao, mũkiuga atĩrĩ, ‘Anga nĩũkĩnyiitĩte Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe andũ aya aku anogu irio nĩkĩ?’ ” ¹⁶ Agĩkĩnyiita athuuri acio a itũũra, nake akĩherithia andũ acio a Sukothu na mĩigua ya werũ-inĩ, na mahiũ ma nyeki-inĩ. ¹⁷ Ningĩ akĩmomora mũthiringo ũcio mũraihu na igũrũ wa Penieli, na akĩũraga andũ a itũũra rĩu.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo akĩũria Zeba na Zalimuna atĩrĩ, “Andũ arĩa mworagĩire kũu Tabori-rĩ, maahaanaga atĩa?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ andũ tawe, o ũmwe wao aahaanaga ta mūrũ wa mũthamaki.”

¹⁹ Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Acio maarĩ ariũ a baba, o na ariũ a maitũ. O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, korwo nĩmwahonokirie mĩoyo yao-rĩ, ndingĩamũũraga.”

²⁰ Akĩgarũrũkĩra Jetheri, mũriũ wake wa irigithathi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Moorage!” Nowe Jetheri ndaigana gũcomora rũhiũ rwa njora, tondũ aarĩ o kamwana kanini, na nĩetigagĩra.

²¹ Zeba na Zalimuna makĩĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ũtũũrage arĩ we. Tondũ o ta ũrĩa mũndũ atariĩ noguo hinya wake ũigana.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩũkĩra, akĩmooraga, na akĩruta irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamĩra ciao, agĩthĩ nacio.

Ebodi ya Gideoni

²² Andũ a Isiraeli makĩĩra Gideoni atĩrĩ, “Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo o nake, nĩgũkorwo wee nĩtũhonoketie, ũgatũruta moko-inĩ ma Midiani.”

²³ Nowe Gideoni akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa. Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra.” ²⁴ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, naguo nĩ atĩ o ũmwe wanyu aahe gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria aatahire.” (Ūcio warĩ mūtugo wa Aishumaeli, gwĩkĩra icũhĩ cia thahabu matũ.)

²⁵ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũgũciheana tũkenete.” Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo thĩ, na o mũndũ agĩkia gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo iria aatahĩte. ²⁶ Naguo ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu aahooete wakinyire cekerĩ 1,700,† mathaga marĩa mangĩ matatarĩtwo, na nĩmo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehumbagwo nĩ athamaki a Amidiani, kana mĩnyororo ĩrĩa yarĩ ngingo cia ngamĩra ciao. ²⁷ Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgĩtuĩka ebodi, ĩrĩa aigire kũu Ofira, itũũra rĩake. Isiraeli othe makĩhũũra ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgĩtuĩka mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake.

Gĩkuũ kĩa Gideoni

²⁸ Ūguo nĩguo andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na matiacookire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ marĩa Gideoni aatũũrire muoyo, bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna.

²⁹ Jerubu-Baali mūrũ wa Joashu nĩacookire gwake mũciĩ gũtũũra kuo. ³⁰ Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. ³¹ Nayo thuriya yake ĩrĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa kahĩ, ũrĩa aatuire Abimeleku. ³² Gideoni mūrũ wa Joashu aakuire arĩ mũkũrũ mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Aabiezeri.

† 8:26 nĩ ta kilo 20

³³ Gideoni akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũũrĩre ũmaraya na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu‡ ĩtuĩke ngai yao, ³⁴ na matiacookire kũririkana Jehova Ngai wao, ũrĩa wamahonoketie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao ciothe irĩa ciarĩ mĩena-inĩ yao yothe. ³⁵ O na ningĩ nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe mega aamekĩire.

9

Abimeleku

¹ Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kũrĩ aa mamawe na andũ othe a mbarĩ ya kũrĩa nyina oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ũriai atũũri othe a Shekemu atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ. Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?’ Ririkanai ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe.”

³ Rĩrĩa aa mamawe meerire atũũri a Shekemu ũhoru ũcio wothe, andũ a Shekemu makĩenda kũrũmĩrĩra Abimeleku nĩ ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũrũ wa ithe witũ.” ⁴ Nao makĩmũhe cekerĩ mĩrongo mũgwanja cia betha* irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agĩcihũthĩra kwandĩka andũ matarĩ kiene na a mbũkĩrĩra, arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. ⁵ Agĩthĩi gwa ithe mũciĩ o kũu Ofira na akĩũragithĩria ariũ a ithe mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No Jothamu, mũrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kĩhinga-nda, nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. ⁶ Nao atũũri othe a Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kĩrĩa kĩrĩ Shekemu, magĩtua Abimeleku mũthamaki.

⁷ Hĩndĩ irĩa Jothamu aaheirwo ũhoru ũcio-rĩ, akĩhaica Kĩrĩma-igũrũ kĩa Gerizimu na akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai inyuĩ atũũri a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthikĩrĩrie. ⁸ Mũthenya ũmwe mĩtĩ nĩyoimagarire ĩgaitĩrĩrie ũmwe wayo maguta atuĩke mũthamaki wayo. Nayo ĩkĩra mũtamaiyũ atĩrĩ, ‘Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

⁹ “No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ĩngĩ?’

¹⁰ “Thuutha ũcio mĩtĩ ĩyo ĩkĩra mũkũyũ atĩrĩ, ‘Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹¹ “No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ngũyũ ciakwa njega ũguo na irĩ mũrĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ĩngĩ?’

¹² “Ningĩ mĩtĩ ĩkĩra mũthabibũ atĩrĩ, ‘Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹³ “No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ndibei yakwa irĩa ĩkenagia ngai o na andũ, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ĩngĩ?’

¹⁴ “Kũrĩkĩrĩria mĩtĩ yothe ĩkĩra mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, ‘Ũka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Naguo mũtare ũcio wa gĩthaka ũkĩra mĩtĩ ĩyo atĩrĩ, ‘Kũngĩkorwo ti-itherũ nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta nduĩke mũthamaki wanyu-rĩ, gĩũkei mwĩhithe kĩruru-inĩ gĩakwa; no kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ wa gĩthaka ũcine mĩtarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No rĩrĩ, angĩkorwo mwekire ũndũ ũcio na kĩhoo, na mũrĩ na ngoro njega rĩrĩa mwatũire Abimeleku mũthamaki, na angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake maũndũ mega, mũkamwĩka ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo-rĩ, ¹⁷ tondũ baba nĩwe wamũrũrĩre, agĩtwarĩrĩria muoyo wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ ma Amidiani, ¹⁸ (no ũmũthĩ nĩmũũkĩrĩre nyũmba ya baba, mũkooragĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mũrũ wa ngombo yake ya mũirĩtu, mũthamaki wa atũũri a Shekemu tondũ nĩ mũrũ wa ithe

‡ 8:33 Baali-Berithu yarĩ ngai ya andũ a Kaanani, na hekarũ yayo yarĩ Shekemu. * 9:4 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75)

wanyu), ¹⁹ mũngĩkorwo mwĩkĩte ũndũ ũcio na kĩhoto, na mũrĩ na ngoro njega kũrĩ Jerubu-Baali na nyũmba yake ũmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotũka gĩkeno kĩanyu, o na inyuĩ mũgĩtuĩke gĩkeno gĩake! ²⁰ No kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku ũmũcine, ũmũniine biũ, atũuri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuĩ atũuri a Shekemu na Bethi-Milo, ũcine Abimeleku, ũmũniine biũ.”

²¹ Hĩndĩ iyo Jothamu agĩthara, akĩũrĩra kũu Biri, nake agĩtũura kuo nĩ ũndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwathana Isiraeli mĩaka itatũ-rĩ, ²³ Ngai agĩtũma roho mũũru gatagatĩ ka Abimeleku na atũuri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku. ²⁴ Ngai eekire ũndũ ũyũ nĩgeetha ngero irĩa yagerirwo ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao, irĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na irĩhio atũuri a Shekemu arĩa maamũteithirie kũũraga ariũ a ithe. ²⁵ Nĩ ũndũ wa kũregana nake-rĩ, atũuri acio a Shekemu nĩmaigire andũ irĩmainĩ nĩguo mohie na matunye o mũndũ ũrĩa wahĩtũkaga indo ciake, nago ũhoro ũcio ũkĩmenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu Shekemu, nao atũuri akuo makĩmwĩhoka. ²⁷ Thuutha wa gũthiĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabibũ na gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩrĩa maarĩaga na makĩnyuuaga, makĩruma Abimeleku. ²⁸ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, “Abimeleku nũũ, na Shekemu nũũ, nĩguo tũtuĩke ndungata ciake? Githĩ ti mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli githĩ tiwe mũnini wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu! Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ? ²⁹ Naarĩ korwo andũ aya me rungu rwa wathani wakwa! Hĩndĩ iyo nĩ no ndĩmweherie. No njĩre Abimeleku atĩrĩ, ‘Ita ita rĩaku rĩothe!’ ”

³⁰ Rĩrĩa Zebuli ũcio mwathi wa itũũra aigũire ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoro ũcio mũno. ³¹ Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hithe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gaalĩ mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe nĩmokĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũũra magũũkĩrĩre. ³² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, ũtukũ wakinya wee na andũ aku mũũke mũmoohie mĩgũnda-inĩ. ³³ Rũciinĩ tene riũa rĩkĩratha-rĩ, ũthiĩ ũtharĩkĩre itũũra inene. Na rĩrĩa Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-rĩ, ika ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita makiumagara ũtukũ, makĩhitha gũkuhĩ na Shekemu marĩ ikundi inya. ³⁵ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, o hĩndĩ iyo Abimeleku na thigari ciake moimagĩra kũrĩa meehithĩte.

³⁶ Rĩrĩa Gaali aamoonire-rĩ, akĩra Zebuli atĩrĩ, “Ta rora, harĩ na andũ maroka maikũrũkĩte kuuma irĩma igũrũ!”

Nake Zebuli agĩcookia atĩrĩ, “Wee ũroona ciĩruru cia irĩma taarĩ andũ.”

³⁷ No Gaali akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Ta rora wone andũ maroka maikũrũkĩte moimĩte gatagatĩ ka bũrũri, na mbũtũ irĩa ĩngĩ yũkĩte yumĩte na mwena wa mũtĩ wa mũragũri.”

³⁸ Ningĩ Zebuli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩgaatho waku ũkĩrĩ ha rĩu, wee woigire atĩrĩ, ‘Abimeleku nũũ atĩ nĩguo atwathe?’ Githĩ andũ aya ti o wanyũrũririe. Umagara ũkarũe nao!”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Gaali agĩtongoria atũuri a Shekemu makĩhũũrana na Abimeleku.

⁴⁰ Abimeleku akĩmũteng’eria, nao andũ aingĩ makĩgũa magurarĩtio makĩũra kũu guothe o nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo. ⁴¹ Abimeleku agĩtũura Aruma, nake Zebuli akĩrutũrũra Gaali hamwe na ariũ a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Mũthenya ũyũ ũngĩ andũ a Shekemu magĩthiĩ mĩgũnda-inĩ, nake Abimeleku akĩmenyithio ũhoro ũcio. ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio akĩoya andũ ake, akĩmagayania ikundi

ithatũ, akĩmaiga moherie andũ mĩgũnda-inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa onire andũ acio magĩũka moimĩte itũũra-inĩ rĩrĩa inene, agĩũkĩra amatharĩkĩre. ⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aarĩ nacio makĩguthũka mbere nginya hau itonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, nacio ikundi icio ingĩ igĩrĩ ikĩguthũkĩra arĩa maarĩ mĩgũnda-inĩ, ikĩmooraga.

⁴⁵ Abimeleku akĩhũũrana na itũũra rĩu inene mũthenya wothe nginya akĩrĩtaha na akĩũraga andũ a rĩo othe. Ningĩ akĩananga itũũra rĩu inene, na akĩrĩtĩrĩria cumbĩ.

⁴⁶ Rĩrĩa maiguire ũhoro ũcio, andũ arĩa maatũũraga mũthiringo-inĩ wa Shekemu magĩtoonya kĩhitho-inĩ kĩa hinya kĩa hekarũ ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Rĩrĩa Abimeleku aiguire atĩ nĩmacookanĩrĩre kuo-rĩ, ⁴⁸ we na andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema honghe, na agĩciigĩrĩra ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake, akĩmeera atĩrĩ, “Narua! ĩkai ũguo muona ndeka!” ⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe magĩtema honghe, na makĩrũmĩrĩra Abimeleku. Magĩciũmba hĩba kũnyiitana na kĩhitho kĩu kĩa hinya magĩciigwatia mwaki andũ marĩ thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩinĩ wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme na andũ-a-nja, o nao magĩkua.

⁵⁰ Abimeleku agĩthĩ itũũra rĩa Thebezu, akĩrĩrigiicĩria na akĩrĩtunyana. ⁵¹ No rĩrĩ, thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo mũrũmu kũrĩa arũme othe na andũ-a-nja, na andũ othe a itũũra rĩu inene, moorĩre. Makĩhingĩra thĩinĩ, na makĩhaica mũthiringo igũrũ. ⁵² Abimeleku agĩthĩ mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akũhĩrĩrie itonyero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, ⁵³ mũtumia ũmwe akĩmũgũithĩria ihiga rĩa gĩthĩ mũtwe, rĩkĩmũhehenja mũtwe.

⁵⁴ Nake agĩta mũkuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage atĩrĩ, ‘Ooragirwo nĩ mũndũ-wa-nja.’ ” Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ĩkĩmũtheeca, agĩkua. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩĩnũkĩra.

⁵⁶ ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa ekĩte ithe, wa kũũraga ariũ-a-ithe mĩrongo mũgwanja. ⁵⁷ Ningĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ ũndũ wa waganu wao wothe. Kĩrumi kĩa Jothamu mũrũ wa Jerubu-Baali gĩkĩmacookerera.

10

Tola

¹ Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga wa Isakaru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra Shamiru, kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraumu. ² Agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ; agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akĩrũmĩrĩrwo nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũrĩa watiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ⁴ Jairu aarĩ na ariũ mĩrongo ĩtatũ arĩa mathiiga mahaicĩte ndigiri mĩrongo ĩtatũ. Maathaga matũũra mĩrongo ĩtatũ kũu Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu. ⁵ Jairu akua aathikirwo kũu Kamonu.

Jefitha

⁶ O rĩngĩ andũ a Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitorethu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti.* Na tondũ andũ a Isiraeli nĩmatiganĩrie Jehova na matiacookire kũmũtungatĩra-rĩ, ⁷ akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti na moko-inĩ ma Aamoni, ⁸ arĩa maamanyariire

* **10:6** Ngai cia Aramu ciarĩ Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai ĩrĩa nene ya andũ a Moabi yarĩ Kemoshu, nayo ya andũ a Amoni yarĩ Moleku.

na makĩmahinyĩrĩria mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩria andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori, mĩaka ikũmi na ĩnana. ⁹ Ningĩ Aamoni makĩringa Rũũ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraimu; nakuo Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariirĩko kĩnene. ¹⁰ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, tũgatiganĩria Ngai witũ, tũgatungatĩra Mabaali.”

¹¹ Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, ¹² na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩrie na mũkĩngaĩra ndĩmũteithie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ mao? ¹³ No inyuĩ nĩmwandiganĩrie na mũgĩtungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ. ¹⁴ Thiĩ mũgakaĩre ngai icio mwĩthuurĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ ĩrĩa mũranyamarĩka!”

¹⁵ No andũ a Isiraeli makĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie. ĩka na ithuĩ o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre, no rĩrĩ, twagũthaitha ũtũhonokie rĩu.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo magĩkĩeheria ngai icio cia kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangĩakirĩrĩrie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariirĩka.

¹⁷ Rĩrĩa Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. ¹⁸ Atongoria a andũ a Gileadi makĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwambĩrĩria kũrĩa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11

¹ Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya. ² Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩngata Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai thiĩnĩ wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Jefitha akĩũrĩra ariũ a ithe, agĩthiĩ gũtũũra bũrũri wa Tobu, kũrĩa gĩkundi kĩa andũ matarĩ kĩene kĩamũrigiicĩrie na gĩkĩmũrũmĩrĩra.

⁴ Thuutha wa ihinda inini, hĩndĩ ĩrĩa Aamoni maahaarĩrie mbaara na Isiraeli, ⁵ athuuri a Gileadi magĩthiĩ kũgũra Jefitha kuuma bũrũri wa Tobu. ⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, ũtuĩke mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na Aamoni.”

⁷ Jefitha akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtiathũũrĩre mũkĩnyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kĩĩ kiratũma mũũke kũrĩ nĩ rĩu mũrĩ na thiĩna?”

⁸ Athuuri a Gileadi makĩmwĩra atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, nĩtwagũcookerera; twarana na ithuĩ tũkahũũrane na Aamoni, na nĩũgũtuĩka mũnene witũ wa gwathaga andũ othe arĩa matũũraga Gileadi.”

⁹ Jefitha akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩnjookia ngahũũrane na Aamoni nake Jehova amaneane kũrĩ nĩ-rĩ, ti-itherũ nĩ nĩngatuĩka mũnene wanyu?”

¹⁰ Athuuri acio a Gileadi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira witũ; nĩtũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jefitha agĩthiĩ hamwe na athuuri a Gileadi, na andũ acio makĩmũtua mũnene na mwathi wao. Nake agĩcookerera ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kũu Mizipa.

¹² Ningĩ Jefitha agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Aamoni na kũũria gĩkĩ: “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na ithuĩ nĩgeetha ũtharĩkĩre bũrũri witũ?”

¹³ Mũthamaki wa Aamoni agĩcookeria andũ a Jefitha atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nĩmooire bũrũri wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Rĩu njookeriai bũrũri ũcio na thayũ.”

¹⁴ Nake Jefitha agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ mũthamaki wa Aamoni, ¹⁵ akiuga atĩrĩ:

“Ūũ nĩguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire bũrũri wa Moabi kana bũrũri wa Aamoni.

¹⁶ No rĩrĩa maambatire makiuma Misiri, Isiraeli maatuĩkanĩrie werũ-inĩ nginya

Iria Itune, magĩkinya Kadeshi. ¹⁷ Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ mũthamaki wa Edomu, makamwĩre atĩrĩ, ‘Twĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri-inĩ waku,’ no mũthamaki wa Edomu ndaigana gũthikĩrĩria. Ningĩ magĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Moabi, nake akĩrega. Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli magĩkara kũu Kadeshi.

¹⁸ “Magĩcooka magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ, magĩthiũrũrũka bũrũri wa Edomu na Moabi, makĩgerera mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Moabi, na makĩamba hema ciao mũrĩmo ũũria ũngĩ wa Arinoni. Nao matiatoonyire bũrũri wa Moabi, nĩgũkorwo Rũũ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wakuo.

¹⁹ “Ningĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũria waathanaga Heshiboni, makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Twĩtikĩrie tũhitũkĩre bũrũri-inĩ waku tũthĩ bũrũri witũ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, Sihoni ndaigana kwĩhoka Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. Akĩũngania ita rĩake rĩothe na akĩamba hema kũu Jahazu, na akĩhũrana na Isiraeli.

²¹ “Nake Jehova, Ngai wa Isiraeli, akĩneana Sihoni na andũ ake othe moko-inĩ ma Isiraeli, makĩmahoota. Isiraeli makĩyoera bũrũri wothe wa Aamori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, ²² magĩtunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma werũ-inĩ nginya Jorodani.

²³ “Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe ũingatĩte Aamori akameheria mbere ya andũ ake Isiraeli-rĩ, wee ũkĩrĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kũwĩgwatĩra? ²⁴ Kaĩ ũtangĩoya kĩrĩa Kemoshu ngai yaku ikũheete? Ithuĩ na ithuĩ twĩgwatĩre kĩrĩa gĩothe Jehova Ngai witũ atũheete. ²⁵ Anga wee nĩũkĩrĩte Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi? Nĩ kũrĩ hĩndĩ arĩ ahaarana na Isiraeli kana akĩrũa nao? ²⁶ Handũ ha mĩaka magana matatũ Isiraeli matũũrite kũu Heshiboni, na Aroeri, na matũũra marĩa mothe magũthiũrũrũkĩrie, na matũũra mothe marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Arinoni. Nĩ kĩ kĩagiririe ũmeyoere rĩngĩ hĩndĩ ĩyo? ²⁷ Nĩ ndikũhitĩrie, no wee nĩũranjĩka ũũru nĩ ũndũ wa kũndehera mbaara. Reke Jehova, ũria mũtuithania, atuithanie ciira ũyũ ũmũthĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli na Aamoni.”

²⁸ O na kũrĩ ũguo, mũthamaki wa Aamoni ndaigana kũrũmbũiya ndũmĩrĩri ĩyo aatũmĩrwo nĩ Jefitha.

²⁹ Hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Jefitha. Akĩringa Gileadi na Manase, akĩhitũkĩra Mizipa ya Gileadi, na kuuma kũu agĩthĩ gũkora Aamoni. ³⁰ Nake Jefitha akĩhĩta mwĩhitwa mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ũngĩneana Aamoni moko-nĩ makwa-rĩ, ³¹ o kĩrĩa gĩkoima nja na mũrango wa nyũmba yakwa kĩndũnge rĩria ngaacooka hootanĩte kuuma kũrĩ Aamoni, gĩgaatuĩka kĩa Jehova, na nĩngakĩruta gĩtuĩke igongona rĩa njino.”

³² Nake Jefitha agĩthĩ kũhũũrana na Aamoni, nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ make. ³³ Agĩthũkangia matũũra mĩrongo ĩrĩ kuuma Aroeri nginya gũkuhĩ na Minithu, o nginya Abeli-Karamimu. ũguo nĩguo Isiraeli maatooririe Aamoni.

³⁴ Hĩndĩ ĩria Jefitha aacookire gwake mũciĩ kũu Mizipa-rĩ, nũũ wagĩũkire kũmũtũnga tĩga mwarĩ, akĩmũinagĩra na akĩhũũraga tũhembe! Nake aarĩ mwana wa mũmwe. Tĩga o we wiki, Jefitha ndaarĩ na kahĩ kana kairĩtu. ³⁵ Rĩria aamuonire-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũ! Mwarĩ wakwa! Nĩwandua mũndũ mũthĩnĩku na mũnyamarĩku nĩ ũndũ nĩndihĩtĩte mwĩhitwa harĩ Jehova ũria itangĩaga kũhingia.”

³⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Baba, wee nĩweehĩtĩre mwĩhitwa kũrĩ Jehova. Njĩka o ta ũria weranĩire, kuona atĩ Jehova nĩakũrĩhĩria harĩ Aamoni thũ ciaku.” ³⁷ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “No nĩngũkũria ũnjĩtikĩrie ũndũ ũyũ ũmwe: ũũhe mĩeri ĩrĩ ngacangacange irĩma-inĩ na ndĩre hamwe na arata akwa, tondũ ndikaahika.”

³⁸ Akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũthiĩ.” Akĩmwĩtĩkĩria athiĩ mĩeri ĩrĩ. We marĩ na airĩtu acio angĩ magĩthiĩ irĩma-inĩ, makĩrĩranĩra tondũ ndarĩ hĩndĩ angĩkaahika. ³⁹ Thuutha wa mĩeri ĩyo ĩrĩ, agĩcooka kũrĩ ithe, nake akĩmwĩka o ta ũrĩa eehĩtĩte. Nake aarĩ mũirĩtu gathirange.

Kuumanagia na ũndũ ũcio, ũgĩtuĩka mĩtugo wa andũ a Isiraeli, ⁴⁰ atĩ o mwaka airĩtu a Isiraeli mathiige nja mĩthenya ĩna kũrĩrikana mwarĩ wa Jefitha ũcio Mũgileadi.

12

Jefitha na Efraimu

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efraimu magĩcookanĩrĩria ikundi ciao cia ita, na makĩringa mũrĩmo wa Zafoni makĩra Jefitha atĩrĩ, “Wathiire kũhũũrana na Aamoni na ndwatwĩtĩre tũthiĩ nawe nĩkĩ? Tũgũgũcina hamwe na nyũmba yaku.”

² Jefitha akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ na andũ akwa tũraarĩ na kĩgiano kĩnene na Aamoni, na o na gũtuĩka nĩndetanire, inyuĩ mũtiahonokirie kuuma moko-inĩ mao. ³ Rĩrĩa ndonire atĩ mũtindeithia-rĩ, ngĩtwarĩrĩra ũgwati-inĩ wa gĩkuũ, ngĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ ngahũũrane na Aamoni, nake Jehova akĩhotanĩra kũrĩ o. Rũ-rĩ, mũgĩũkĩte ũmũthĩ kũhũũrana na nĩ nĩkĩ?”

⁴ Jefitha agĩcookanĩrĩria andũ a Gileadi, makĩhũũrana na andũ a Efraimu. Nao andũ a Gileadi makĩmahũũra mũno tondũ andũ a Efraimu nĩmoigĩte atĩrĩ, “Inyuĩ Agileadi aya nĩ kũũra mworire kuuma kũrĩ Efraimu na Manase.” ⁵ Nao Agileadi makĩgwatĩra mariũko ma Rũũ rwa Jorodani marĩa maaringĩrĩre kũu Efraimu, na rĩrĩa rĩothe mũndũ wa Efraimu ũrĩa watigaire oiga atĩrĩ, “Reke ninge mũrĩmo ũrĩa ũngĩ,” Nao andũ a Gileadi makamũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũefiraimu?” Nake angĩacookirie oige, “Aca,” ⁶ makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, kiuge, ‘Shibolethu.’” Nake angĩoigire, “Sibolethu,” tondũ ndangĩahotire kũgweta kiugo kũu wega, makamũnyiita na makamũũragĩra kũu mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani. Aefiraimu 42,000 makĩũragwo ihinda-inĩ rũ.

⁷ Jefitha agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ĩtandatũ. Jefitha ũcio Mũgileadi agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸ Thuutha wake, Ibizani wa kũu Bethlehemu agĩtiirĩrĩra Isiraeli. ⁹ Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩtatũ na airĩtu mĩrongo ĩtatũ. Akĩheana airĩtu ake mahikio nĩ arĩa maarĩ nja ya mũhĩrĩga wake, nao aanake ake akĩmarehere airĩtu mĩrongo ĩtatũ kuuma nja ya mũhĩrĩga wake matuĩke atumia ao. Ibizani agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka mũgwanja. ¹⁰ Ibizani agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Bethlehemu.

¹¹ Thuutha wake, Eloni ũrĩa Mũzebuluni agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ikũmi. ¹² Eloni agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Aijaloni bũrũri-inĩ wa Zebuluni.

¹³ Thuutha wake, Abidoni mũrũ wa Hileli, kuuma Pirathoni, agĩtiirĩrĩra Isiraeli. ¹⁴ Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩna na ciana ciao mĩrongo ĩtatũ, nao maakuuagwo nĩ ndigiri mĩrongo mũgwanja. Agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ĩnana. ¹⁵ Abidoni mũrũ wa Hileli agĩcooka agĩkua, agĩthikwo Pirathoni kũu Efraimu, bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamaleki.

13

Gũciarwo gwa Samusoni

¹ O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Aflisti handũ ha mĩaka mĩrongo ĩna.

² Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mũhĩrĩga wa Adani, aarĩ na mũtumia warĩ thaata watũũrite atarĩ na mwana. ³ Mũraika wa Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūrĩ thaata na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩ. ⁴ Na rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, ⁵ tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Gũtirĩ kanyũi gakaahũthĩrwo mũtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ kahĩ kau gagaatuĩka Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma Afilisti.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthĩ kũrĩ mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ nĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũria kũria oimĩte, nake ndananjũra rĩtwa rĩake. ⁷ No nĩanjũrĩre atĩrĩ, ‘Nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkanyue ndibei kana kĩndũ kĩgagatu, o na ndũkarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnaziri wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa gũkua.’”

⁸ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: “Mwathani nĩndagũthaita, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũria tũkũrera kahĩ karĩa gagaaciarwo.”

⁹ Ngai akĩigua Manoa, na mũraika wa Ngai agĩũka rĩngĩ kũrĩ mũtumia rĩria aarĩ mũgũnda-inĩ; no mũthuuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nake mũtumia akĩhiũha gũthĩ kwĩra mũthuuriwe, “Mũndũ ũria wanyumĩrĩre mũthenya ũria ũngĩ-rĩ, arĩ haha!”

¹¹ Manoa agĩũkĩra, akĩrũmĩrĩra mũtumia wake. Rĩria aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũria atĩrĩ, “We nĩwe waririe na mũtumia wakwa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ĩ, nĩ nĩ.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mũtũũrĩre wa kahĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?”

¹³ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia waku no nginya eeke ũria wothe ndĩmwĩrite. ¹⁴ Ndakarĩe kĩndũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue ndibei o yothe, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu kana arĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke maũndũ mothe marĩa nĩ ndĩmwathĩte.”

¹⁵ Manoa akĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, “No twende ũikare nginya tũgũthĩnjĩre koori.”

¹⁶ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “O na wangiria thĩ, ndikũria irio ciaku. No wahaarĩria igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova.” (Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agĩtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ mũraika wa Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Wee wĩtagwo atĩa, nĩguo tũgaagũtũia hĩndĩ ĩria kiugo gĩaku gĩgaatuĩka kĩa ma?”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjũurie rĩtwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩmbĩ rũkĩrĩmbũkaga kuuma kĩgongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩmbĩ-inĩ rũu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ. ²¹ Rĩria mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcooka kwĩyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtuĩte gũtũũragarĩ, ndangĩtĩkĩrĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rĩu.”

²⁴ Mũtumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa Jehova akĩambĩrĩria gũkaarahũra o hĩndĩ ĩyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

14

Ūhiki wa Samusoni

¹ Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthĩ Timina,* na kũu akĩona mũirĩtu Mũflisti. ² Acooka mũciĩ, akĩira ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ-wa-nja Mũflisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mũtumia wakwa.”

³ Ithe na nyina makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ gũtarĩ mũndũ-wa-nja ũngũtikĩrĩka gatagatĩ-inĩ ka andũ a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagatĩ-inĩ ka andũ aitũ othe? No nginya ũthĩi kwa Afilisti acio mataruaga ũgũire mũtumia kuo?”

No Samusoni akĩira ithe atĩrĩ, “Ngũrĩra ũcio. Ūcio nowe ũnjagĩrĩire.” ⁴ (Aciari ake matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova, ũrĩa wacaragia handũ ha kũrutia Afilisti amokĩrĩre, nĩ ũndũ hĩndĩ ĩyo Afilisti nĩo maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agĩkũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na nyina. Na rĩrĩa makuhĩrĩrie mĩgũnda ya mĩthabibũ ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩana kĩa mũrũũthi† gĩgĩũka na kũrĩ we kĩmũraramĩire. ⁶ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya nginya agĩtarũranga mũrũũthi ũcio na moko matheri o ta ũrĩa angĩtarũranga koori. No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũrĩa ekĩte. ⁷ Nake agĩcooka agĩkũrũka makĩaranĩria na mũndũ-wa-nja ũcio, na akĩmwenda.

⁸ Thuutha ũcio, rĩrĩa aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa mũrũũthi ũcio. Thĩinĩ wakĩo haarĩ na mũrumbĩ wa njũkĩ na ũũkĩ, ⁹ ũrĩa aatahire na hĩ, agĩthĩi akĩrĩaga. Na rĩrĩa aakinyĩire aciari ake, akĩmagaĩra ũũkĩ ũcio o nao makĩũrĩa. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarutĩte ũũkĩ ũcio kĩimba-inĩ kĩa mũrũũthi.

¹⁰ Na rĩrĩ, ithe agĩkũrũka akoone mũndũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia iruga kũu, o ta ũrĩa warĩ mũtugo wa ahikania. ¹¹ Na rĩrĩa andũ maamuonire, makĩmũhe aanake mĩrongo ĩtatũ maikare nake.

¹² Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rekei ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ. ¹³ Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no nginya mũũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ, na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtũgwatie ndaĩ ĩyo yaku, tũmĩgue.”

¹⁴ Nake akĩmeera atĩrĩ,
“Kuuma nyamũ ndĩani, gũkiuma kĩndũ kĩngĩrĩo;
kuuma kũrĩ nyamũ ĩrĩ hinya, gũkiuma kĩndũ kĩrĩ mũrĩo.”
Na handũ ha mĩthenya ĩtatũ, matiahotete kũmĩtaũra.

¹⁵ Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩira mũtumia wa Samusoni atĩrĩ, “Heenereria mũthuuriguo nĩguo atũtaũrĩre ndaĩ ĩyo, kana tũgũcine wee na nyũmba ya thoguo nginya mũkue. Anga mũtwĩtĩte gũkũ nĩguo mũtũtunye indo ciitũ?”

¹⁶ Nake mũtumia wa Samusoni akĩgũithia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga atĩrĩ, “Wee nĩũũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa. Ūgwatĩtie andũ aitũ ndaĩ, na nĩũregete kũndaũrĩra ndaĩ ĩyo.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na baba na maitũ ndimataũrĩire, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra nĩkĩ?” ¹⁷ Akĩrĩra mĩthenya ĩyo yothe mũgwanja ya iruga rĩu, na mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmumbũrĩra, nĩ ũndũ wa ũrĩa aikarire akĩmũringagĩrĩria. Nake mũtumia ũcio agĩcooka agĩtaarĩria andũ ao ndaĩ ĩyo.

* **14:1** Timina rĩrarĩ itũũra thĩinĩ wa Dani (Josh 19:43); Afilisti nĩo maikaraga kuo gũtanatunyanwo nĩ andũ a Isiraeli. † **14:5** Ihinda rĩrĩ nĩ gwakoragwo na mũrũũthi mũingĩ mwena wa gũthini wa Palestina.

¹⁸ Riũa rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra rĩu makĩmũũria atĩrĩ,

“Nĩ kũ kĩrĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?

Nĩ kũ kĩrĩ hinya gũkĩra mũrũũthi?”

Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ,
“Korwo mũtinarĩma na moori yakwa-rĩ,
mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ yakwa.”

¹⁹ Nake Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake agĩkũrũka nginya Ashikeloni,[‡] akĩũraga andũ mĩrongo itatũ akuo, akĩmatunya indo ciao, na akĩheana nguo ciao kũrĩ arĩa maataũrĩte ndaĩ iyo. Na akĩambata agĩthĩ gwa ithe mũciĩ arakarĩte mũno. ²⁰ Nake mũtumia ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũrĩ mũratawe ũrĩa wamũrũgamĩrĩire ũhiki-inĩ wake.

15

Samusoni Kwĩrĩhĩria kũrĩ Afilisti

¹ Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthĩ gũceerera mũtumia wake.* Akiuga atĩrĩ, “Ngũthĩ ndoonye kanyũmba-inĩ ka mũtumia wakwa.” No ithe wa mũtumia ũcio akĩmũgĩria atoonye kuo.

² Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndaarĩ na ma atĩ nĩwamũthũũrĩre biũ, ngĩkĩmũheana kũrĩ mũratagu. Githĩ mwarĩ wa nyina ũrĩa mũnini ndakĩrĩ mũthaka kũrĩ we? Kĩmuoe ithenya rĩake.”

³ Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na kĩhooto gĩa kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmeka ũũru biũ.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmagara, akĩnyĩta mbwe magana matatũ, agĩciohithania mũting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩohererera gĩcinga harĩ o mũting’oe iyo iĩrĩ iĩrĩ, ⁵ akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti iĩa yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩa cia ngano iĩa yarũgamĩtio mũgũnda na ngano iĩa itaarĩ ngethe, na agĩcina mũgũnda ya mũthabibũ na ya mũtamaiyũ.

⁶ Rĩrĩa Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?” Makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mũndũ ũrĩa Mũtimina, tondũ mũtumia wake nĩaheirwo mũratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mũtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷ Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndĩkũmũtigĩthĩria nginya ndĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ.” ⁸ Agĩkĩmatharĩkĩra na ũũru mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹ Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰ Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkĩte kũnyĩta Samusoni, tũmwĩke o ta ũrĩa aatwĩkire.”

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩra Samusoni atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩ matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩmekĩte o ta ũrĩa maanjĩkire.”

¹² Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩtei atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga.”

¹³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mũkanda iĩrĩ mũerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rĩu rwa ihiga. ¹⁴ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake

[‡] 14:19 Ashikeloni rĩarĩ itũũra rĩa Afilisti. * 15:1 Kĩhiko kĩa mũthemba ũyũ kĩaheanagĩrwo koori ka mbũri, na mũrĩtu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mũrĩtu ndaaracagĩrio, no nĩarehagĩrwo iheo rĩrĩa mũthuri wa mũrĩtu wake oka gũceera.

na hinya mũno. Mĩkanda ĩrĩa oohetwo moko nayo ĩgĩtuĩkanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mũhĩndo ĩyo ĩkĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵ Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akiuga atĩrĩ,
 “Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri†
 hĩba na hĩba.
 Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe
 na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷ Rĩrĩa aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩtuo Ramathu-Lehi.

¹⁸ Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩuheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Ngai agĩthikũria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩrĩa Samusoni aanyuire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kũu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰ Samusoni aatiirĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16

Samusoni na Delila

¹ Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. ² Andũ a Gaza makĩrwo atĩrĩ, “Samusoni arĩ gũkũ!” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuohetie ũtukũ wothe kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, “Rũciinĩ gwakĩa, nĩtũkaamũũraga.”

³ Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyĩita mĩrango ya kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciigĩrĩa ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa kĩng’etheire Hebironi.

⁴ Thuutha ũcio, nĩagĩire ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩtwa rĩake eetagwo Delila. ⁵ Nao aathani a Afilisti* magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Rora kana wahota kũmũheenereria, akwĩre hitho ya hinya ũcio wake mũnene, na ũrĩa tũngĩmũkĩria hinya nĩguo tũmũohe, tũmũtoorie. O ũmwe witũ nĩagakũhe cekerĩ ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha.†”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, “Njĩra hitho ya hinya waku mũnene, na ũrĩa ũngĩohwo na ũtoorio.”

⁷ Nake Samusoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha na nga mũgwanja cia mwogothano itarĩ nyũmithie-rĩ, nĩ ngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo aathani a Afilisti makĩmũrehere nga mũgwanja iria itaarĩ nyũmithie, nake akĩmuoha nacio. ⁹ Nao andũ mehithite thĩnĩ wa nyũmba-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga nga icio na ũhũthũ o ta ũrĩa rĩrĩgi rĩtuĩkaga rwahutia rĩrĩrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ ũndũ ũcio hitho ya hinya wake ndĩamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, “Nĩũndũite mũndũ mũkĩgu; ũkaheenia. Ndagũthaitha njĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo.”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha wega na mũhĩndo mĩerũ ĩtarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

† 15:16 Na Kĩhibirania, kiugo ndigiri gĩtamũkagwo ta kiugo hĩba * 16:5 Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano, namo matũũra macio maathagwo nĩ aathani atano. † 16:5 nĩ ta kilo 13

12 Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩoya mĩhĩndo mĩerũ na akĩmuoha nayo. Hĩndĩ ĩyo, andũ mehithĩte nyũmba thĩinĩ-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga mĩhĩndo ĩyo kuuma moko-inĩ make o ta ũrĩa angĩtuanga uthi.

13 Delila agĩcooka akĩra Samusoni atĩrĩ, “Nginya rĩu ũkoretwo ũkĩndua mũndũ mũkĩngu, ũkaaheenia. Njĩra kĩrĩa ũngĩohwo nakĩo.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ũngĩogotha makundo maya mũgwanja ma njuĩrĩ ya mũtwe wakwa ndigi-inĩ, ũciigĩrĩre mũtambo-inĩ wa gũtuma taama na ũcirũmie na higĩ, nĩ nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.” Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa aakomete-rĩ, Delila akĩoya makundo mũgwanja ma njuĩrĩ cia mũtwe wake, agĩciogothania na ndigi, 14 na agĩcirũmia na higĩ.

Agĩcooka akĩmwĩta o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nake Samusoni akĩarahũka toro, na akĩguucia higĩ ĩyo, o na mũtambo ũrĩa warĩ na ndigi.

15 Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota atĩa kuuga atĩ nĩũnyendete, rĩrĩa ũtangũhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ ũndũite mũndũ mũkĩngu, na ndũrĩ wanjĩra hitho ya hinya ũcio waku mũnene.” 16 Nĩ ũndũ wa ũrĩa aamũgiaga na akamũtindĩrĩa mũthenya o mũthenya, akĩmũnogia o nginya hakuhĩ gũkua.

17 Nĩ ũndũ ũcio Samusoni akĩmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, “Mũtwe ũyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ndũire ndĩ Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma rĩrĩa ndaciarirwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ũnjeherere, na njage hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

18 Na rĩrĩa Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtũmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, “Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ ũndũ nĩanjĩrĩte maũndũ mothe.” Nĩ ũndũ ũcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuũite betha na moko. 19 Nake Delila agĩtũma Samusoni akome ciero-inĩ ciake, agĩita mũndũ ũmwe amwenje makundo mothe mũgwanja ma njuĩrĩ yake, nao makĩambĩrĩria kũmũtooria. Naguo hinya wake ũkĩmuuma.

20 Hĩndĩ ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!”

Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩciiria atĩrĩ, “Nĩnguuma nja o ta tene na ndũiribaribe, ndũiohore.” No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire.

21 Hĩndĩ ĩyo Afilisti makĩmũnyiita na hinya, makĩmũkũũra maitho na makĩmũikũrũkia Gaza. Makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũiga athĩage ngano arĩ kũu njeera. 22 No rĩrĩ, njuĩrĩ ya mũtwe wake ĩkĩambĩrĩria gũkũra rĩngĩ, thuutha wa kwenjwo.

Gĩkuũ gĩa Samusoni

23 Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao‡ igongona inene na makũngũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

24 Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ maitũ, thũ ĩrĩa yathũkangirie bũrũri witũ na ĩkĩũraga andũ aitũ aingĩ.”

25 Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke atũkenie.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake agĩka maũndũ ma mathekania.

Rĩrĩa maamũrũgamirie gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, 26 Samusoni akĩra ndungata ĩrĩa yamũnyiitĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia itugĩ iria inyitĩrĩre hekarũ, nĩgeetha ndĩtiiranie nacio.” 27 Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yayĩrĩte arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwarĩ na arũme

‡ 16:23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.”

na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire Samusoni agĩka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaitha ũnjĩkĩre hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩrĩhĩrie kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meerĩ.” ²⁹ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyiita itugĩ icio cieri cia gatagatĩ iria ciarũgamĩtie hekarũ ĩyo. Agĩtiirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyiita na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩrĩa kĩngĩ na guoko gwake kwa ũmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitindĩka na hinya wake wothe, nayo hekarũ ikĩgwĩra aathani acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ wayo. Nĩ ũndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

³¹ Nao ariũ a ithe na nyũmba yothe ya ithe magĩkũrũka makamũgũire. Makĩmũkuua makĩmũinũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli mbĩrĩra-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ.

17

Mĩhianano ya Mika

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu ² akĩra nyina atĩrĩ, “Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha* iria cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumanĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩrĩa aacookirie cekeri icio ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhianano mũicũhie na mũhianano wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩcookia betha ĩyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha† na agĩcineana kũrĩ mũturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩgwo thĩnĩ wa nyũmba ya Mika.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihooero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua mũriũ ũmwe wake mũthĩnjĩri-ngai wake. ⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩre.

⁷ Mũlawii ũmwe mwanake kuuma itũũra rĩa Bethlehemu ya Juda, watũũraga thĩnĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũũra-inĩ rĩu agĩthĩ gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra. Arĩ njĩra-inĩ agĩkora nyũmba ya Mika ĩrĩa yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efraimu.

⁹ Mika akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũũra.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na nĩ ũtuĩke baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrĩkũheaga cekeri ikũmi cia betha‡ o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũrĩa.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio agĩtikĩra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake ũcio agĩtuĩka ta ũmwe wa ariũ ake. ¹² Ningĩ Mika akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtuĩka mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũũra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekũnjĩka wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

18

Andũ a Dani gũtũũra Laishi

* 17:2 nĩ ta kilo 13 † 17:4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 17:10 nĩ ta giramu 110

¹ Na riri, matuku-ini macio Isiraeli gutiarini na muthamaki.

Na matuku-ini macio muthiriga wa Dani niwacaragia kundu kwao gwa gutura, tondū matiegwatire igai riao gatagati-ini ka mihiriga ya Isiraeli. ² Ni undu ucio andu a Dani magithuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithi igathigaane bururi ucio na iturie uhoru. Andu a muthiriga wa Dani makimeera atiri, "Thii, mugaturie uhoru wa bururi ucio."

Andu acio magitoonya bururi uria uri irima wa Efiraimu na magikinya mucii wa Mika kuria maaririre utuku ucio. ³ Na riria maakuhirire nyumba ya Mika, magikurana mugambo wa mwanake ucio Mulawii; ni undu ucio magitoonya kuo makimuria atiri, "Nuu wakurehire guku? Ni ki ureka kundu guku? Ni ki gitumite ukorwo uri guku?"

⁴ Nake akimeera uria Mika aamwikire, akimeera atiri, "We nianyangikite na ni ndi muthinjiri-Ngai wake."

⁵ Nao magicooka makimwira atiri, "Twaguthaitha ututurire uhoru kuri Ngai tumenye kana rugendo rwitu nrukugaacia."

⁶ Nake muthinjiri-Ngai ucio akimacookeria atiri, "Thii na thayu. Rugendo rwanyu ni rwitikiriku ni Jehova."

⁷ Ni undu ucio andu acio atano makiuma kuo na magikinya Laishi, kuria maakorire ati andu maaturaga na thayu matari na ugwati, o ta andu a Sidoni, mategwikuua na mategwitigira. Na tondū bururi wao ndwari kindu waagaga, mari atongu. Ningi maaturaga kuraya na andu a Sidoni, na matatarainie na mundu o na uriku.

⁸ Na riria maacookire Zora na Eshitaoli, ariu a ithe makimooria atiri, "Muronire atia?"

⁹ Magicookia atiri, "Ukurai tuthi tukamatharikire! Nitonete ati bururi ucio ni mwega muno. Anga gutiri undu mugwika? Mutigatithie guthi mukaütunyane.

¹⁰ Mwakinya kuo, nimugukorerera andu mategwikuua ugwati o na uriku. Bururi ucio ni munene uria Ngai aneanite moko-ini manyu, bururi utagaga kindu o na kiriku."

¹¹ Hindi iyo andu magana matandatū a kuuma muthiriga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora na Eshitaoli. ¹² Mari njira-ini, makamba hema ciao gukuhini na Kiriathu-Jearimu kuu Juda. Niki gitumaga handu hau he mwena wa ithuro ria Kiriathu-Jearimu hetwo Mahane-Dani nginya umuthi. ¹³ Kuuma kuu magithi na mbere nginya bururi uria uri irima wa Efiraimu na magikinya mucii wa Mika.

¹⁴ Ningi andu acio atano aria maathigaanite bururi ucio wa Laishi makira ariu a ithe atiri, "Inyui nimuii ati nyumba imwe ya ici iri na ebodi, na ngai ingi cia nyumba, na muthianano mucuhie, na muthianano wa gutwekio? Riu nimwamenya uria mugwika." ¹⁵ Ni undu ucio magitoonya nyumba ya mwanake ucio Mulawii o kuu mucii kwa Mika na makimugeithia. ¹⁶ Nao andu acio a Dani magana matandatū meeohete indo cia mbaara makirugama hau kihingo-ini. ¹⁷ Andu acio atano aria maathigaanite bururi ucio magitoonya thini, makioya muthianano uria mucuhie, na ebodi, na ngai icio ingi cia nyumba na muthianano wa gutwekio, nake muthinjiri-Ngai o na andu acio magana matandatū meeohete indo cia mbaara maarugamite hau kihingo-ini.

¹⁸ Riria andu acio maatoonyire nyumba ya Mika na makioya muthianano wa gwacuhio, na ebodi, na ngai icio ingi cia nyumba, na muthianano wa gutwekio-ri, muthinjiri-ngai ucio akimooria atiri, "Ni atia mureka?"

¹⁹ Nao makimucookeria atiri, "Kira ki! Ndukoige undu. Uka utwarane na ithui, utuike ithe witu na muthinjiri-Ngai witu. Githi ti wega gitungatira ruriri na muthiriga thini wa Isiraeli uri muthinjiri-Ngai, handu ha gutungatira nyumba ya mundu umwe?" ²⁰ Nake muthinjiri-Ngai ucio agikena. Akioya ebodi, na ngai iria

ingĩ cia nyũmba, na mũhianano ũrĩa mũicũhie, nake agĩthiĩ na andũ acio. ²¹ Nao makĩhũndũka magĩthiĩ matongoretio nĩ ciana ciao iria nini na mahiũ mao, na indo ciao.

²² Rĩrĩa maakorirwo mathiĩte handũ haraaya kuuma nyũmba ya Mika-rĩ, andũ arĩa maatũuraga hakuhĩ na Mika makĩũngana hamwe na magĩkinyĩra andũ acio a Dani.

²³ O andũ acio makĩmoigagĩrĩria-rĩ, andũ a Dani makĩhũgũra makĩũria Mika atĩrĩ, “Kaĩ wona atĩa tondũ weta andũ aku othe marũe?”

²⁴ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoire ngai iria ndethondekeire, o na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na mwathiĩ. Nĩ kĩĩ kĩngĩ ngĩrĩ nakĩo? Mwakĩhota atĩa kũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ wona atĩa?’ ”

²⁵ Andũ acio a Dani magĩcookia atĩrĩ, “Tiga gũkararania na ithuĩ, kana ũtharĩkĩrwo nĩ andũ amwe arĩa me marakara, nawe hamwe na nyũmba yaku mũũrwo nĩ mũoyo yanyu.” ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a Dani magĩthiĩra, nake Mika, ona atĩ maarĩ na hinya mũnene mũno kũmũkĩra, akĩhũndũka agĩcooka mũciĩ.

²⁷ Ningĩ makĩoya kĩrĩa Mika aathondekete, na mũthĩnjĩri-Ngai wake, magĩthiĩ nginya Laishi, magĩũkĩrĩra andũ maarĩ na thayũ na matekũũaga ũndũ. Makĩmatharĩkĩra na rũhiũ rwa njora na magĩcina itũũra rĩao inene. ²⁸ Gũtiarĩ na mũndũ wa kũmahonokia tondũ maatũuraga kũraihi na Sidoni na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ. Itũũra rĩu inene rĩarĩ gĩtuamba-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hakuhĩ na Bethi-Rehobu.

Andũ acio a Dani magĩaka itũũra rĩu inene rĩngĩ na magĩthaamĩra kuo. ²⁹ Makĩrĩita Dani o ta ithe wao Dani ũrĩa waciariĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũũra rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere iyo. ³⁰ Andũ a Dani makĩhaandĩra mũhianano kũu, nake Jonathani mũrũ wa Gerishomu, mũrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka athĩnjĩri-Ngai mũhĩrĩga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ irĩa andũ acio maatahirwo makĩrutwo bũrũri ũcio. ³¹ Magĩthiĩ na mbere kũhũthĩra mũhianano irĩa Mika aathondekete, ihinda rĩrĩa rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ Shilo.

19

Mũlawii na Thuriya Yake

¹ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki. Na rĩrĩ, Mũlawii watũuraga kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩagire thuriya ya kuuma Bethlehemu kũu Juda. ² No thuriya iyo ikĩaga kwĩhokeka kũrĩ we. Nayo ikĩmũtiga igĩcooka mũciĩ gwa ithe kũu Bethlehemu ya Juda. Thuutha wa gũkorwo kũu mũeri ina, ³ mũthuuri wake agĩthiĩ kũrĩ we kũmũringĩrĩria acooke. Aathire na ndungata yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mũtumia ũcio akĩmũtoonyia nyũmba ya ithe, na rĩrĩa ithe aamuonire, akĩmũnyiita ũgeni akenete. ⁴ Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmũringĩrĩria aikare; nĩ ũndũ ũcio agĩkara hamwe nake mũthenya itatũ, arĩaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Mũthenya wa ina magĩũkĩra tene na akĩhaarĩria oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩra mũthoni-we ũcio atĩrĩ, “Wĩkenie na kĩndũ gĩa kũrĩa; ũgĩcooke ũgĩthiĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio eerĩ magĩkara thĩ kũrĩa na kũnyua. Thuutha-inĩ ithe wa mũirĩtu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha raara na wĩkenie.” ⁷ Na hĩndĩ irĩa mũndũ ũcio ookĩrĩre athiĩ, mũthoni-we akĩmũringĩrĩria araare; nĩ ũndũ ũcio akĩraara ũtukũ ũcio. ⁸ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatano, okĩra athiĩ, ithe wa mũirĩtu ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩkenie. Eterera nginya mĩaraho!” Nĩ ũndũ ũcio eerĩ makĩrĩanĩra.

⁹ Hĩndĩ irĩa mũndũ ũcio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookĩrĩre mathiĩ, mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ta thikĩrĩria, nĩ hakuhĩ hwaĩ-inĩ raarĩrĩa nĩ ũndũ gũkirie gũtuka. Ikara ũhurũke. Rũciũ rũciinĩ tene no ũũkĩre ũinũke.” ¹⁰ No rĩrĩ, tondũ ndendire gũkara ũtukũ ũngĩ, mũndũ ũcio

akiuma kuo agĩthiĩ erekeire mwena wa Jebusi (na nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cieriĩ ciohetwo matandĩko na thuriya yake.

¹¹ Rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jebusi na kũrĩ hakuhĩ gũtuka-rĩ, ndungata ĩyo ĩkĩra mwathi wayo atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene rĩa Ajebusi tũraarĩre kuo.”

¹² Mwathi wayo agĩcookia atĩrĩ, “Aca. Tũtigũtoonya itũũra inene rĩa andũ ageni, andũ a rĩo ti Aisiraeli. Tũgũthiĩ nginya tũkinye Gibeaa.” ¹³ Nake akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ tũgerie gũkinya Gibeaa kana Rama na tũrarĩrĩre itũũra rĩmwe rĩamo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ na mbere, narĩo riũa rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩrĩria Gibeaa, kũu Benjamini. ¹⁵ Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩrĩre. Nao magĩthiĩ magĩikara thĩ kĩhaaro-inĩ kĩnene gĩa itũũra rĩu inene, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamanyiĩtĩre ũgeni mararĩrĩre gwake.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, mũthuri ũmwe mũkũrũ wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, watũũraga Gibeaa, (andũ a kũu maarĩ Abenjamini), agĩũka oimĩte wĩra mĩgũnda-inĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa aarorire akĩona mũgendi ũcio hau kĩhaaro-inĩ gĩa itũũra inene, mũthuri ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wathiĩ kũ na uumĩte kũ?”

¹⁸ Agĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte Bethlehemu ya Juda twerekeire kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu kũrĩa ndũũraga. Ndĩrarĩ Bethlehemu ya Juda na rĩu ndĩrathiĩ nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũũnyiĩtĩte ũgeni gwake. ¹⁹ Ithuĩ tũrĩ na mahuti na irio cia ndigiri ciitũ na mĩgate na ndibei nĩ ũndũ witũ ithuĩ ndungata ciaku, niĩ, na ndungata yaku ya mũirĩtu, na mwanake ũyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁰ Nake mũthuri ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũnyiĩtĩtwo ũgeni nyũmba-inĩ ĩno yakwa, reke ngũhe kĩrĩa gĩothe ũbatarĩtio nĩkĩo, no ndũkaraare kĩhaaro.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtoonyia nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake gĩa kũrĩa. Maarĩkia gwĩthamba magũrũ-rĩ, makĩrĩa na makĩnyua.*

²² Na hĩndĩ o ĩyo meekenagia-rĩ, andũ amwe aaganu a itũũra rĩu inene makĩrigiicĩria nyũmba ĩyo. Makĩhũũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuri ũcio mũkũrũ ũrĩa warĩ mwene nyũmba ĩyo, makiuga atĩrĩ, “Ruta mũndũ ũcio ũũkire nyũmba yaku nĩguo tũkome nake.”

²³ Mwene nyũmba ĩyo akiuma na nja akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa, mũtĩgeke ũndũ wa waganu ũguo. Kuona atĩ mũndũ ũyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka ũndũ ũyũ wa thoni ũguo. ²⁴ Thikĩrĩriai, haha harĩ mũirĩtu wakwa gathĩrange, na thuriya ya mũgeni ũyũ. Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre na mũmeke o ũrĩa mũngĩenda. No mũndũ ũyũ-rĩ, mũtikamwĩke ũndũ wa thoni ta ũcio.”

²⁵ No andũ acio matiigana kũmũthikĩrĩria. Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio akĩoya thuriya yake na akĩmĩruta na nja kũrĩ o, nao makĩmĩnyiita na hinya na makĩmĩnyariira ũtukũ wothe, na gwakĩa makĩreka ĩthiĩre. ²⁶ Na gũgĩthererũka-rĩ, mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookaa nyũmba kũrĩa mwathi wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma ho nginya gũgĩkĩa.

²⁷ Na rĩrĩa mwathi wake ookĩrĩre rũciinĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma nja nĩguo ethiĩre-rĩ, thuriya yake yakomete hau ĩgwĩte mũromo-inĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ hingĩro-inĩ. ²⁸ Nake akĩmũra atĩrĩ, “Ūkĩra; reke tũthiĩ.” No ndĩacookirie. Nake mũndũ ũcio agĩcookaa akĩmĩoya, akĩmĩgĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri yake, makĩinũka.

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire mũciĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya yake kĩiga o kĩiga icunji ĩkũmi na igĩrĩ, agĩcitũma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰ na mũndũ o wothe ũrĩa wonire ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Ūndũ ta ũyũ ndũrĩ wonwo kana ũgũkwo, kuuma

* 19:21 Gĩko gĩa gũthambia mũndũ magũrũ kiarĩ gĩko gĩa kũnyiita mũndũ ũgeni.

mũthenya ũrĩa andũ a Isiraeli moimire bŭrũri wa Misiri. Teciriei ũhoru ũcio na mŭwĩcũŭranie, mŭtwĩre ũrĩa tŭgwĩka!”

20

Andũ a Isiraeli Kŭrũa na Andũ a Benjamini

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishiba, na kuuma bŭrũri wothe wa Gileadi magĩũka o taarĩ mŭndũ ũmwe, makĩũngana mbere ya Jehova kũu Mizipa.

² Atongoria a andũ othe a mĩhĩrĩga ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kĩũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete hiũ cia njora. ³ (Nao andũ Benjamini makĩigua atĩ andũ a Isiraeli nĩmambatĩte nginya Mizipa.) Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ta twĩre ũrĩa ũndũ ũcio mŭũru wekĩkire.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Mŭlawii ũcio mŭthuuri wa mŭtumia ũrĩa woragĩtwo akiuga atĩrĩ, “Nĩ na thuriya yakwa tuokire Gibe a ya andũ a Benjamini tũraarĩre kuo. ⁵ Ũtukũ ũcio andũ a Gibe a nĩmaanũmĩrĩre, na magĩthiũrũkĩria nyũmba, mehaarĩrie kũnjũraga. Makĩnyiita thuriya yakwa na hinya, nginya ĩgĩkua. ⁶ Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmĩtinaangia icunjĩ, na ngĩtũma o gĩcunjĩ o rũgongo rwa igai rĩa Isiraeli, nĩ ũndũ nĩmekĩte ũndũ wa thoni na wa gĩconoko thĩnĩ wa Isiraeli. ⁷ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli inyuothe, kĩariei, mũheane itua rĩanyu.”

⁸ Andũ acio othe magĩũkĩra o taarĩ mŭndũ ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mŭndũ o na ũmwe witũ ũkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũgũcooka gwake mũciĩ.

⁹ No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa tŭgwĩka Gibe a nĩ ũyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ũrĩa ũcuuki wa mĩtĩ ũgũtuonia. ¹⁰ Tũkũruta andũ ikũmi thĩnĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, na andũ igana thĩnĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩnĩ wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩrĩre mbũtũ cia ita irio. Nĩgeetha rĩrĩa mbũtũ cia ita igaakinya Gibe a ya Benjamini, ikaameka maũndũ maringaine na waganu wa andũ akuo ũrĩa meekĩte thĩnĩ wa Isiraeli.” ¹¹ Tondũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyiitana o ta maarĩ mŭndũ ũmwe mahũure itũũra rĩu inene.

¹² Mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩgĩtũma andũ mathĩ kũrĩ mũhĩrĩga wothe wa Benjamini, makamoorie atĩrĩ, “Nĩ ngero ĩrĩkũ ĩno njũru ũũ ĩĩkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? ¹³ Na rĩrĩ, tũnengerei andũ acio aaganu a Gibe a nĩgeetha tũmoorage tweherie ũũru ũcio thĩnĩ wa Isiraeli.”

No andũ a Benjamini matiigana kũigua andũ acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴ Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana hamwe kũu Gibe a nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli. ¹⁵ O ro rĩmwe andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩria andũ arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-inĩ mao, mongereirwo harĩ andũ magana mũgwanja arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kũu Gibe a. ¹⁶ Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwarĩ na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a kĩmotho, na o ũmwe wao nĩahotaga gũikia ihiga na kĩgũtha ũndũ angĩringa rũcuĩrĩ na ndahĩtie.

¹⁷ Tiga andũ a Benjamini-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩrĩrie thigari 400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ a ita.

¹⁸ Andũ a Isiraeli makĩambata nginya Betheli na magĩtũria ũhoru harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũũ thĩnĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Juda nĩwe ũkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciiniĩ rũrũ rũngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibe a. ²⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩiga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marũe nao kũu Gibe a. ²¹ Nao andũ a Benjamini makiuma kũu Gibe a na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mŭndũ na ũrĩa ũngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meigĩte mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩrĩa mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtũria

ũhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya ariũ a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ũcio, rĩrĩa Abenjamini mookire moimĩte Gibe a mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohete hiũ cia njora.

²⁶ Ningĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya Jehova. Makĩhinga kũrĩa irio mũthenya ũcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, ²⁸ nake Finehasi mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yarĩo.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjamini ariũ a ithe witũ, kana tũtige?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ, nĩ ũndũ rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩrie Gibe a. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibe a o ta ũrĩa meekĩte hau mbere. ³¹ Nao Abenjamini makĩumĩra mamatũnge na makĩguucĩrĩrio kũraiho na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũra andũ a Isiraeli o ta mbere ĩyo, na andũ ta mĩrongo ĩtatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ ĩrĩa ĩthiiga Betheli na ĩrĩa ĩngĩ Gibe a.

³² Rĩrĩa andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguucĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩire andũ a Benjamini makĩumĩra kũrĩa meehithĩte mwena wa ithũĩro wa Gibe a. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba iria thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibe a kuuma na mbere. Nayo mbaara yarĩ nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matiigana gũkũũrana ũrĩa mwanangĩko wamakuhĩrĩrie. ³⁵ Nake Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩire andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigĩte a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibe a. ³⁷ Nao andũ acio moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibe a, makĩaragana kuo na makĩhũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matoogie ndogo nene ĩthiĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩgeetha hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magarũrũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorirwo maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo ĩtatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũramatooria o ta ũrĩa twamekire mbaara-inĩ ya mbere.” ⁴⁰ No rĩrĩa ndogo yambĩrĩrie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ. ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩmagarũrũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyitwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩkĩtie kũmakora. ⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũrĩra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooragĩra kuo. ⁴³ Magĩthiũrũrũkĩria andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakinyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibe a mwena wa irathĩro. ⁴⁴ Andũ a Benjamini ngiri ikũmi na inyanya

magĩkua, nao othe maarĩ arũi njamba. ⁴⁵ Na rĩrĩa maagarũrũkire marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩrĩa kũrũmĩrĩa andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũaga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũi njamba. ⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũrũka na makĩũrĩa werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩkara kuo mĩeri ĩna. ⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakoreire. Na matũũra mothe marĩa maakoreire makĩmacina na mwaki.

21

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

¹ Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkaaneana mũrĩtu wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũrĩa maikarire mbere ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩa na mũgambo makĩrĩa na kĩgirĩko kĩnene. ³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hĩ! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ woneke Isiraeli? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩinĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũiguano.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmeehĩtĩte mwĩhĩtwa mũrũmu atĩ ũrĩa ũkwaga gũũka kũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩire kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. ⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?” ⁸ Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ ĩyo nĩ ũndũ wa kũngano kũu. ⁹ Tondũ rĩrĩa maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũrũa 12,000 marĩ na mawatho mathĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. ¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ūũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ mũrũme o wothe na mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũtarĩ gathirange.” ¹² Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambĩ ĩrĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Nĩngĩ kũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matooragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na itheriya mũhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. ¹⁶ Nao athuuri arĩa akũrũ a kũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniine-rĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini arĩa maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli ũkũniinũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe airĩtu aitũ matũũke atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli

nĩtwehĩtire mwĩhĩtwa ũyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩhe Mũbenjamini mĩtumia.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra ĩrĩa ĩthiiaga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũguthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩrie mĩtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthiĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyuĩ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahere airĩtu anyu.’ ”

²³ Ũguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyiita ũmwe, na akĩmũkuua agatuĩke mĩtumia wake. Hĩndĩ ĩyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makiuma kũndũ kũu, makĩinũka mũciĩ kũrĩ mĩhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩre.

RUTHU

Elimeleku na Andũ ake Gũthiĩ Moabi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atiirĩrĩri bũrũri maathanaga, nĩ kwagĩire na ng'aragu bũrũri-inĩ, nake mũndũ ũmwe wa Bethlehemu kũu Juda, marĩ na mũtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthiĩ gũikara bũrũri wa Moabi kwa ihinda. ² Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku, nake mũtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩtwa ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ Aefiratha kuuma Bethlehemu kũu Juda.* Nao magĩthiĩ bũrũri wa Moabi magĩtũũra kuo.

³ Na rĩrĩ, Elimeleku mũthuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na ariũ acio ake eerĩ. ⁴ Nao makĩhikia andũ-a-nja a Moabi, ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa gũtũũra kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuri.

⁶ Rĩrĩa Naomi aigũire arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩtie andũ ake akamahe irio-rĩ, akĩhaaria hamwe na atumia acio a ariũ ake oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga, makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akĩra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, “Cookai, o mũndũ athiĩ mũciĩ kwa nyina.† Jehova aromwĩka maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio maakuire, o na nĩ mwene. ⁹ Jehova arotũma o ũmwe wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuri ũngĩ.”

Agĩcooka akĩmamumunya, nao makĩrĩra maanĩrĩre, ¹⁰ makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũgũcooka nawe kũrĩ andũ anyu.”

¹¹ No Naomi akĩmeera atĩrĩ, “Aarĩ akwa, cookai mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthiĩ na nĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgĩa na ariũ angĩ nĩguo macooke matuĩke athuri anyu? ¹² Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; nĩ ndĩ mũkũrũ mũno wa kũgĩa na mũthuri ũngĩ. O na ingĩciiria atĩ harĩ na mwĩhoko harĩ nĩ, na ngĩe na mũthuri ũtukũ ũyũ na njĩare aanake-rĩ, ¹³ mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ ĩrĩa makaagimara? No mũikare mũtahikĩte mũmetereire?‡ Aca, aarĩ akwa. Nĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩra!”

¹⁴ Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa akĩmumunya nyaciarawe, akĩmuugĩra ũhoru. No Ruthu akĩrũmanĩrĩra na nyaciarawe.

¹⁵ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, mũtumia wa mũrũ wa nyina na mũthuri guo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthiĩ nake.”

¹⁶ No Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũningĩrĩria ngũtuge kana ngarũrũke ndige gũkũrũmĩrĩra. Kũrĩa ũgũthiĩ nĩkuo ngũthiĩ, na kũrĩa ũgaatũũra nĩkuo ngaatũũra. Andũ anyu magaatuĩka andũ aitũ, nake Ngai waku atuĩke Ngai wakwa. ¹⁷ Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũũru makĩria, kũngĩkaagĩa ũndũ o na ũmwe ũgaatũtigithania nĩ nawe, tiga o gĩkuũ giiki!” ¹⁸ Rĩrĩa Naomi onire atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ nake, agĩtiga kũmũringĩrĩria acooke.

* **1:2** Efiratha rĩarĩ rĩtwa rĩa nyũmba ĩrĩa Elimeleku oimĩte, na nĩrĩo rĩahetwo bũrũri ũrĩa wathiũrũrũkĩrie Bethlehemu. † **1:8** Airĩtu na atumia a ndigwa maikaraga na manyina mao (Kĩam 24:28). Ihinda rĩrĩ ithe wa Ruthu aarĩ muoyo (2:11). ‡ **1:13** Warĩ mũtugo wa Ayahudi atĩ mũthuri angĩakuire na atige mũtumia wake atarĩ na mwana, mũtumia ũcio aahikagio nĩ mũrũ wa nyina na mũthuriwe (Kĩam 38:6-8; Gũcook 25:5-10).

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a nja eerĩ magĩthiĩ nginya magĩkinya Bethlehemu. Rĩrĩa maakinyire Bethlehemu-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ, “Hĩ! Ũyũ no akorwo arĩ Naomi?”

²⁰ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mūtũũrĩre wakwa ũtuĩke wa ruo mũno. ²¹ Ndoimire gũkũ njiyũrĩrĩre, no Jehova anjookia itarĩ kĩndũ. Mũngĩcooka kũnjĩta Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariirĩte; Mwene-Hinya-Wothe nĩandehithĩirie mathĩina.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Naomi agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio Mũmoabi, mūtumia wa mũriũ, magĩkinya Bethlehemu hĩndĩ ĩrĩa cairi yaambagĩrĩria kũgethwo. §

2

Ruthu Gũcemanía na Boazu

¹ Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena wa mũthuriwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku, mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu.

² Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akĩra Naomi atĩrĩ, “Reke thiĩ mĩgũnda-inĩ ngahaare cairi ĩrĩa ĩtigĩtio; * ndĩ thuutha wa mũndũ o wothe ũrĩa ingĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make.”

Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ, mwarĩ wakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kũhaara cairi kũu mĩgũnda-inĩ arĩ thuutha wa arĩa maagethaga. Na gũgĩkinya atĩrĩ, Ruthu ekorire akĩruta wĩra mĩgũnda wa Boazu, ũcio warĩ wa mũhĩrĩga wa Elimeleku.

⁴ O hĩndĩ ĩyo Boazu agĩkinya oimĩte Bethlehemu, na akĩgeithia acio maagethaga, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova aroikara na inyuĩ!”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arokũrathima!”

⁵ Boazu akĩũria mũrũgamĩrĩri wa acio maagethaga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũũrĩa nĩ wa ũ?”

⁶ Nake mũrũgamĩrĩri akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mũmoabi ũrĩa wokire na Naomi kuuma bũrũri wa Moabi. ⁷ Nake oigire atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha ũnjĩtĩkĩrie haare cairi, na nyũnganie ĩrĩa ĩtigĩtio itĩia-inĩ ndĩ thuutha wa agethi.’ Nake aathiĩ mĩgũnda, na arutĩte wĩra ategũtigithĩria kuuma o rũciinĩ nginya rĩu, tĩa o ihinda inini ekũhurũkĩte haarĩa kĩrũru-inĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩra Ruthu atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, ta thikĩrĩria, ndũgathiĩ kũhaara cairi mĩgũnda ũngĩ, na ndũkae kuuma gũkũ. Ikara gũkũ mũrĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu. ⁹ Ũrorage mĩgũnda ũrĩa arũme aya megũkorwo makĩgetha, na ũtwaranage na airĩtu acio. Nĩndakaanĩ arũme aya matigakũhutie. Na rĩrĩa rĩothe ũngĩnyoota, ũthiĩ ũnyue maaĩ kuuma ndigithũ-inĩ irĩa arũme aya matahĩrĩre.”

¹⁰ Rĩrĩa Ruthu aigũire ũguo, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ. Akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku na wenda kũnjĩka maũndũ mega, ndĩ o mũndũ wa kũngĩ?”

¹¹ Boazu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjĩrĩtwo maũndũ marĩa mothe wĩkĩte nyacia-raguo kuuma hĩndĩ ĩrĩa mũthuuriguo aakuire, na ũrĩa watiganire na thoguo na nyũkwa, o na bũrũri wanyu, ũgĩũka kũrĩ andũ ũtaamenyanĩte nao mbere ĩyo.

¹² Jehova arokũrĩha nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ũrĩa wee ũũkĩte kwĩhitha mathagu-inĩ make, arokũrĩha na irĩhi inene.”

¹³ Nake Ruthu akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndĩrookĩrĩrĩria gwĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku. Nĩũũhooreretie, na ũkaarĩria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gũtuĩka nĩ ndirĩ ta ũmwe wa ndungata ciaku cia airĩtu.”

§ 1:22 Magetha ma cairi nĩmo maambagĩrĩra, magacookererwo nĩ magetha ma ngano (2:23). * 2:2 Atumia a ndigwa, na ciana irĩa itaarĩ aciari a cio, hamwe na ageni nĩo metĩkĩrĩtio kũhaara ngano ĩrĩa yatigagio (Alaw 19:9; 23:22; Gũcook 24:19).

14 Hĩndĩ ya kũrĩa irio yakinya, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka haha. Oya mũgate ũtobokie thiki-inĩ ya ndibei.”

Rĩrĩa Ruthu aikarire thĩ na agethi, Boazu akĩmũhe cairi hĩhie. Nake akĩrĩa akĩhũũna, o nginya agĩtigia. 15 Na hĩndĩ irĩa ookĩrire akahaare-rĩ, Boazu agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “O na ahaara kũu itũa-inĩ, mũtikamũtetie. 16 O na nĩ kaba mũrutage cairi imwe kuuma itũa-inĩ, mũmĩrekie thĩ nĩ ũndũ wake, mũmũtigĩre nĩguo oke akĩmĩhaaraga, no mũtikamũtetie.” 17 Nĩ ũndũ ũcio Ruthu akĩhaara kũu mũgũnda ũcio nginya o hwaĩ-inĩ. Agĩcooka akĩhũũra cairi irĩa aahaarĩte, igĩkinyia mũigana wa eba imwe.† 18 Akĩmĩkuua, agĩcooka itũũra-inĩ, nake nyaciarawe akĩona cairi irĩa yothe aahaarĩte. Ruthu agĩcooka akĩmũrutĩra kĩrĩa aatigĩtie aahũũna, akĩmũnengera.

19 Nyaciarawe akĩmũũria atĩrĩ, “Ūmũthĩ uuma kũhaara kũ? Uuma kũruta wĩra kũ? Kũrathimwo nĩ mũndũ ũcio ũkũmenyire, agwĩka maũndũ mega!”

Nake Ruthu akĩhe nyaciarawe ũhoru ũkoniĩ mwene mũgũnda ũcio aatindĩte akĩruta wĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwene mũgũnda ũcio ngũrutaga wĩra gwake ũmũthĩ-rĩ, etagwo Boazu.”

20 Naomi akĩira mũtumia ũcio wa mũriũ atĩrĩ, “Jehova aromũrathima! We ndatigĩte gwĩka maũndũ ma ũtugi kũrĩ arĩa me muoyo, o na arĩa makuĩte.” Ningĩ Naomi akĩira Ruthu atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ wa mbarĩ iitũ; o na nĩ ũmwe wa arĩa mangĩtũmenyerera.”‡

21 Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akiuga atĩrĩ, “O na anjĩirire atĩrĩ, ‘Ikara na aruti akwa a wĩra o nginya marĩkie kũgetha cairi yakwa yothe.’”

22 Naomi akĩira Ruthu ũcio mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Ūndũ ũcio wa gũtwarana na airĩtu ake nĩgũtuũka mwega harĩwe, wee mwarĩ wakwa, tondũ mũgũnda-inĩ wa mũndũ ũngĩ wahota kũgerwo ngero.”

23 Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩkara hakuhĩ na ndungata cia airĩtu cia Boazu akĩhaaraga nginya magetha ma cairi na ma ngano magĩthira. Nake agĩtũũra na nyaciarawe.

3

Ruthu na Boazu Kĩhuhĩro-inĩ kĩa Ngano

1 Mũthenya ũmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, githĩ ndiagĩrĩrwo ngũcarĩrie mũciĩ waku, kũrĩa wee ũngĩona maũndũ mega?

2 Githĩ Boazu ũcio wee ũkoretwo na ndungata ciake cia airĩtu ti mũndũ wa rũrĩra rwitũ? Ūtukũ ũyũ nĩguo ekũhuha cairi kĩhuhĩro-inĩ.* 3 Wĩthambe na wĩhake maguta mekũnunga wega, ningĩ wĩhumbe nguo ciaku iria njega mũno. Ūcooke ũikũrũke ũkinye kĩhuhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mũndũ ũcio nginya arĩkie kũrĩa na kũnyua. 4 Rĩrĩa arĩkoma, wone harĩa akoma. Ningĩ ũthĩ ho na ũhumbũrie magũrũ make, ũkome ho. Nake nĩegũkwĩra ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

5 Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe wanjĩra no mo ngwĩka.” 6 Nĩ ũndũ ũcio agĩkũrũka agĩkinye kĩhuhĩro-inĩ kũu, na agĩka ũrĩa wothe nyaciarawe aamwĩrĩte eeke.

7 Na rĩrĩa Boazu aarĩkirie kũrĩa na kũnyua, na agĩkorwo arĩ mũkenu, agĩthĩ agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi. Nake Ruthu agĩthĩ acemete, akĩmũhumbũria magũrũ, agĩkoma ho. 8 Ūtukũ gatagatĩ, kĩndũ gĩkĩhahũra Boazu, nake egarũra, agĩkora nĩ mũndũ-wa-nja wakomete magũrũ-inĩ make.

9 Akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ?”

† 2:17 nĩ ta kilo 22 ‡ 2:20 Mũmenyereri aakoragwo arĩ mũndũ wa nyũmba ya mũthuri ũcio ũkuĩte (Gũcook 25:5-10). * 3:2 Cairi yahuhagwo hwaĩ-inĩ thuutha wa kũrangwo nĩ ng'ombe, kana kũrangwo nĩ magũrũ ma ngaari mũthenya; mwene yo aakomaga kĩhuhĩro-inĩ kũmĩrangĩra.

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī niī ndungata yaku Ruthu. Tambūrūkia gīcurī kīa nguo yaku ūhumbīre, nī ūndū wee nīwe ūngītūmenyerera.”†

10 Nake akīmwīra atīrī, “Jehova arokūrathima mwarī wakwa. Ūtugi ūrīa wonania nīūkīrīte ūrīa wonanirie kīambīrīria-inī, nī ūndū ndūnenda kūrūmanīrīra na aanake, marī athīini kana marī itonga. 11 Na rīrī, mwarī wakwa, ndūgetigīre. Nīngūgwīkīra ūrīa wothe ūkūūhooya. Andū othe a itūūra rīrī riitū nīmooī atī wee ūrī mūdū-wa-nja ngatha. 12 O na gūtuīka ndī ūmwe wa arīa mangīkūmenyererārī, nī harī mūdū ūngī ūngīkūmenyerera wa hakuhī kūngīra. 13 Rīu kīraare haha ūtukū ūyū, na rūciinī gwakīa angīkorwo nīekwenda gūkūmenyerera, nī wega; nīagakūmenyerera. No angīkorwo ndekwenda, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, nīngakūmenyerera. Kīraare haha nginya rūciū rūciinī.”

14 Nī ūndū ūcio Ruthu agīkoma hau magūrū-inī make nginya rūciinī, no akīroka gūkīra rūciinī tene kūrī mairia, nake Boazu akīmwīra atīrī, “Ndūkareke kūmenyeke atī nī kūrī mūdū-wa-nja ūrokīte kīhuhīro-inī.”

15 Nīngī akīmwīra atīrī, “Rehe nguo īyo wīgīrīre wanīrīrie.” Rīrīa eekire ūguo, Boazu agītīrīra ibaba ithathatū cia cairi, akīmūgīrīra. Nake Ruthu agīcooka itūūra-inī.

16 Na rīrīa Ruthu aacookire kūrī nyaciarawe-rī, Naomi akīmūūria atīrī, “Mwarī wakwa, kūraathiire atīa?”

Nake akīmwīra maūdū marīa mothe Boazu aamwīkīre. 17 Nīngī agīcooka akīmwīra atīrī, “Ibaba ici ithathatū cia cairi nīwe ūūheire, na anjīra atīrī, “Tiga kūinūkīra nyaciaraguo moko matheri.”

18 Nake Naomi akīmwīra atīrī, “Eterera o ro ūguo, mwarī wakwa, nginya ūmenye ūrīa ūhorō ūcio ūgūthī, nīgūkorwo mūdū ūcio ndangīhurūka nginya rīrīa aniine ūhorō ūcio ūmūthī.”

4

Boazu Kūhikia Ruthu

1 Na rīrī, Boazu akīambata agīthī nginya kīhingo-inī gīa itūūra, agīkara thī ho. Rīrīa mūdū ūrīa wa mbarī yao, ūrīa Boazu aarītie ūhorō wake ookire-rī, Boazu akīmwīra atīrī, “Mūrata wakwa, ūka haha ūikare thī.” Nī ūndū ūcio agīthī hau agīkara thī.

2 Boazu agīta athuuri ikūmi a itūūra akīmeera atīrī, “Ta ikarai thī haha!” Nao magīka o ūguo. 3 Nīngī akīra mūdū ūcio wa mbarī yao atīrī, “Naomi ūrīa ūracookire kuuma būrūrī wa Moabi-rī, nīarendia gīthaka kīrīa kīarī kīa Elimeleku, mūdū wa mbarī ciitū. 4 Ndagīciiria ngūhe ūhorō ūcio na ngwīre ūgūre gīthaka kīu ūrī mbere ya andū aya maikarīte haha o na mbere ya athuuri a andū aitū. Ūngīkorwo nīngūgīkūūra, ūgīkūūre. No angīkorwo ndūgwīka ūguo-rī, ūnjīre nīguo menye. Nīgūkorwo hatirī mūdū ūngī ūrī na kīhooto gīa gwīka ūguo tiga wee, na nī ngagūcooka.”

Nake akiuga atīrī, “Nīngūgīkūūra.”

5 Boazu nake akiuga atīrī, “Mūthenya ūrīa ūkaagūra gīthaka kīu kuuma kūrī Naomi, na kuuma kūrī Ruthu ūrīa Mūmoabi, nīūkahikia mūtumia wa ndigwa wa mūdū ūcio wakuire, nīgeetha ūtūūrie rītwa rīa ūcio ūkuīte o hamwe na indo ciake.”

6 Na rīrīa mūdū ūcio wa mbarī yao aigūre ūguo-rī, akiuga atīrī, “Ndikūhota gūgīkūūra, nī ūndū ndahota gwīthūkīria ūgai wakwa niī mwene. Gīgīkūūre arī we. Nī ndingīhota gwīka ūguo.”

† 3:9 Njīra ya gūtambūrūkia gīcūrī kīa nguo kīhumbīre mūrītu yarī ya kuonania kīmūgītira, kana kūhooya kīhiko.

⁷ (Matukũ-inĩ ma tene thĩinĩ wa Isiraeli-rĩ, mūtugo wa gũkũũra kana gũkũũrania indo nĩguo maũndũ mothe marĩkio wega, mũndũ ũmwe wa eene ũhoru aarutaga kĩaatũ gĩaake agakĩnengera mũndũ ũcio ũngĩ. Kũu Isiraeli ĩno nĩyo yarĩ njĩra ya gwĩkĩra ũira atĩ ũndũ ũrĩa mũiguanĩre nĩwarĩkĩrĩa wega biũ.)

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa mbarĩ yao akĩra Boazu atĩrĩ, “Kĩgũre wee mwene.” Na akĩruta kĩaatũ gĩaake, akĩmũnengera.

⁹ Hĩndĩ ĩyo Boazu akĩra athuuri acio na andũ othe atĩrĩ, “Ũmũthĩ mũrĩ aira akwa atĩ nĩndagũra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kũrĩ Naomi. ¹⁰ Ningĩ nĩndahikia Ruthu ũrĩa Mũmoabi, mũtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atuĩke mũtumia wakwa, nĩguo ndũurie rĩitwa rĩa ũcio ũkuĩte hamwe na indo ciake, nĩguo rĩitwa rĩaake rĩtikaanoore nyũmba-inĩ yao, kana rĩehere maandĩko-inĩ marĩa maigĩtwo ma itũũra. Ũmũthĩ nĩmwatuĩka aira!”

¹¹ Ningĩ athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kĩhingo-inĩ, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ aira. Jehova arotũma mũndũ-wa-nja ũcio ũroka gwaku mũciĩ atuĩke o ta Rakeli na Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.* Ũromenyeka kũu Efiratha, na ũgĩe igweta inene kũu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kũrĩ mũirĩtu ũcio irotũma nyũmba yaku ĩhaane ta ya Perezu,† ũrĩa Tamaru aaciariire Juda.”

Rũruka rwa Daudi

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mũtumia wake. Ningĩ aakoma nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara kahĩ. ¹⁴ Nao andũ-a-nja makĩra Naomi atĩrĩ, “Jehova arogocwo, ũrĩa ũtagũtigĩte ũtarĩ na mũkũmenyereri. Kahĩ kau karogĩa ngumo njega Isiraeli guothe! ¹⁵ Kau nĩko gakerũhia mũtũũrĩre waku, na gagũtũurie ũkũrũ-inĩ waku. Nĩ ũndũ mũtumia wa mũrũguo, ũrĩa ũkwendete na wa bata harĩ we gwĩkĩra aanake mũgwanja, nĩwe ũgaciarĩte.”

¹⁶ Nake Naomi akĩoya kaana kau, agĩkaigĩrĩa ciero-inĩ ciake, agĩkarera. ¹⁷ Nao andũ-a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atĩrĩ, “Naomi arĩ na kahĩ.” Nao magĩgatua Obedi. Nake nĩwe warĩ ithe wa Jesii, ũrĩa warĩ ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nĩcio njiaro cia Perezu:

Perezu nĩwe warĩ ithe wa Hezironi,
¹⁹ nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
²⁰ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
²¹ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi.
²² nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
 nake Jesii aarĩ ithe wa Daudi.

* **4:11** Andũ a Isiraeli moimire harĩ Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatuĩkire a rũciaro rwa Ruthu. † **4:12** Boazu aarĩ wa rũciaro rwa Perezu (Math 1:3; Luk 3:33).

IBUKU RĪA MBERE RĪA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samūeli

¹ Na rīrī, nī kwarī na mūdū ūmwe wa kuuma Ramathaimu, Mūzofimu kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Elihu, mūrū wa Tohu, mūrū wa Zufu, Mūefiraimu. ² Aarī na atumia eerī; ūmwe eetagwo Hana na ūrīa ūngī eetagwo Penina. Penina aarī na ciana, no Hana ndaarī na ciana.

³ Mwaka o mwaka mūdū ūcio nīambataga kuuma itūūra rīake agathiī Shilo kūhooya na kūrūtīra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nīkwo Hofini na Finehasi, ariū eerī a Eli, maarī athīnjīri-Ngai a Jehova. ⁴ Rīrīa rīothe mūthenya wa Elikana wakinyaga wa kūruta igongona-rī, nīagayagīra mūtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airītu. ⁵ No nīaheaga Hana rūgai maita meerī, tondū nīamwendete, nowe Jehova nīamūhingīte nda. ⁶ Na tondū Jehova nīamūhingīte nda-rī, mūiruwe nīaikaraga akīmūthirīkagia nīguo amūng'ūrīkie. ⁷ Naguo ūndū ūcio ūgīthī na mbere mwaka o mwaka. Rīrīa rīothe Hana aambataga athī nyūmba ya Jehova-rī, mūiruwe nīamūthirīkagia nginya akarīra, akaaga kūrīa irio. ⁸ Nake Elikana mūthuuriwe akamūūria atīrī, “Hana, ūrarīra nīkī? Ūraaga kūrīa nīkī? Ūkuite ngoro nīkī? Githī nī ndikīrīte ihī ikūmi harīwe?”

⁹ Hīndī īmwe maarīkia kūrīa na kūnyua marī kū Shilo-rī, Hana agīūkīra. Na rīrī, Eli, mūthīnjīri-Ngai, aikarīire gītī itoonyero rīa hekarū ya Jehova. ¹⁰ Hana akīrīra mūno na akīhooya Jehova, arī na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akīhīta mwīhītwa, akiuga atīrī, “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūngītikīra kūrora thīna wa ndungata yaku na ūndirikane, na ndūkariganīrwo nī ndungata yaku, no ūmīhe mwana wa kahī-rī, hīndī īyo na nī nīngamūheana kūrī Jehova matukū mothe ma muoyo wake, na gūtīrī hīndī rwenjī rūkaahutia mūtwe wake o na rī.”

¹² Na rīrīa aathīiaga na mbere kūhooya Jehova, Eli akīmūbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nīciainainaga, no mūgambo wake ndwaiguīkaga. Eli agīciiria atī nī kūrīno arīitwo, ¹⁴ akīmūūria atīrī, “Nī nginya rī ūgūikara ūrī mūrīū? Eheria ndibei īyo yaku.”

¹⁵ Hana akīmūcookeria, akiuga atīrī, “Tiguo mwathi wakwa, nī ndī mūdū-wa-nja ūthīnīkīte mūno. Ndinyūite ndibei kana njoohi; no nī ngoro yakwa ndīraitūrīra Jehova. ¹⁶ Tiga kuona ndungata yaku ta īrī mūdū-wa-nja mwaganu; ngoretwo gūkū ngīhooya ndī na ruo rūingī o na kīha.”

¹⁷ Eli akīmūcookeria atīrī, “Thī na thayū, na Ngai wa Isiraeli aroītīkīra gūkūhe kīrīa ūmūhoote.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Ndungata yaku īroītīkīrīka maitho-inī maku.” Nake Hana agīthī na akīrīa irio, na ndaacookire gūtuka gīthiithi.

¹⁹ Magīūkīra mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, makīhooya marī mbere ya Jehova, na magīcooka magīthī kwao mūciī kū Rama. Elikana agīkoma na Hana mūtumia wake, nake Jehova akīmūririkana. ²⁰ Nī ūndū ūcio ihinda rīgīkinya Hana akīgīa nda na agīciara kahī. Agīgatua Samūeli, akiuga atīrī, “Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova.”

Hana Kūheana Samūeli kūrī Jehova

* **1:3** Ithandūkū rīa kīrīkanīro na Hema-ya-Gūtūnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andū a Isiraeli nīmagīrīrwo nīgūthī kuo maita matatū o mwaka (Gūcook 16:16-17; Thaam 23:14-19).

²¹ Rīrīa mūdū ūcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyūmba yake yothe kūrūtīra Jehova igongona rīa mwaka o mwaka na akahingie mwīhītwa wake-rī, ²² Hana ndaathire. Eerire mūthuuriwe atīrī, “Kahīi gaka gaatiga kuonga-rī, nīngagatwara na ndīkaneane kūrī Jehova,† na gagaatūūruga kūu hīndī ciothe.”

²³ Mūthuuriwe Elikana akīmwīra atīrī, “Īka o ūrīa ūkuona kwagīrīire. Ikara gūkū o nginya rīrīa gagaatiga kuonga; we Jehova arotūma kiugo gīake kīhinge.” Nī ūndū ūcio mūdū-wa-nja ūcio agīkara mūciī na agīkongithia nginya rīrīa aagatigithirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akīoya kahīi kau o karī kanini, hamwe na ndegwa ya mīaka itatū, na eba īmwe‡ ya mūtu, na gītete kīa ndibei agīgatwara nyūmba ya Jehova kūu Shilo. ²⁵ Maarīkia gūthīnja ndegwa-rī, magītwara kahīi kau kūrī Eli, ²⁶ Nake Hana akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa wee mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, nī nī mūdū-wa-nja ūrīa warūgamīte haha hakuhī nawe akīhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahīi gaka, nake Jehova nīetīkīrīte kūūhe kīrīa ndamūhooire. ²⁸ Tondū ūcio o na nī nīndakaamūrīra Jehova. Matukū mothe marīa gegūtūūra muoyo-rī, gegūtūūra kaamūrīrwo Jehova.” Nake akīhooya Jehova arī o hau.

2

Ihooya rīa Hana

¹ Ningī Hana akīhooya, akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīkeneire Jehova;
na rūhīa rwakwa rūkaambarario thīnī wa Jehova.
Kanua gakwa gakeerahīra thū ciakwa,
nīgūkorwo nīngenete nī ūhonokio waku.

² “Gūtīrī mūdū o na ū mūtheru ta Jehova;
gūtīrī ūngī tīga wee wiki,
kana gūkagīa Rwaro rūngī rwa Ihiga rūtariī ta Ngai witū.

³ “Mūtīgacooke kwaria na mwīkīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na mwītīio,
nīgūkorwo Jehova nīwe Ngai ūrīa ūūī maūdū,
na agacūūrania cīiko cia andū.

⁴ “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arīa mataarī hinya makaheo hinya.
⁵ Arīa maarī ahūūnu meyandīkithagia nīguo mone irio,
no arīa maarī ahūtu nīmathirītwo nī ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
no ūrīa warī na aanake aingī nīmūhinyīrīrīku.

⁶ “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe ūtūūrāgia muoyo;
nīwe ūharūrūkanāgia mbīrīra-inī, na akambatia mūdū oime kuo.

⁷ Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīne na arīa angī matonge;
nīwe ūnyīhanāgia na agatūūganīria.

⁸ Ooyaga mūthīnī akamūruta rūkūngū-inī,
na akarūta mūbatari kuuma kīara-inī kīa mūhu;
amaikarāgia hamwe na anene, na agatūma magae gītī kīa ūnene.

† 1:22 Ciana ciatigaga kuonga irī na mīaka itatū kana makīria. ‡ 1:24 nī ta kilo 22

“Nīgūkorwo mīthingi ya thī nī ya Jehova; igūrū rīayo nīho aigīrīire thī.
⁹ Nīakamenyerera makinya ma andū ake arīa atheru,
 no arīa aaganu nīakamaikia kūu nduma-inī.

“Mündū ndahootanaga na ūndū wa hinya wake;
¹⁰ arīa makararagia Jehova nīmagathuthwo.
 Nīakamookīrīra na marurumī arī o kūu igūrū;
 Jehova nīwe ūgatuīra ituri cia thī ciira.

“Nīakahe mūthamaki wake hinya,
 a na ambararie rūhīa rwa ūrīa wake mūitīrīrie maguta.”

¹¹ Nake Elikana akīinūka mūciī gwake Rama, no kahī kau gagītungatīra Jehova karī harī Eli ūcio mūthīnjīri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rīrī, ariū a Eli maarī andū aaganu; matiatīite Jehova. ¹³ Na rīrī, warī mūtugo wa athīnjīri-Ngai harī andū, atī rīrīa mündū o wothe aruta igongona, na rīrīa nyama ikīrugwo, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai yokaga na njibe ya mītheece itatū irī guoko-inī. ¹⁴ Yaikagia njibe iyo nyūngū-inī ya kīgera, kana thaburia-inī, kana gīteng’ū-inī, kana nyūngū-inī ya rīūmba, nake mūthīnjīri-Ngai akeyoera o kīrīa gīothe njibe īngīarutire. Ūguo nīguo meekaga andū othe a Isiraēli arīa mookaga Shilo. ¹⁵ Na o na mbere ya maguta gūcinwo-rī, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai nīyokaga na ikeera mündū ūrīa ūraruta igongona atīrī, “He mūthīnjīri-Ngai nyama imwe ahīhie; ndegwītīkīra nyama nduge kuuma kūrī we, tīga o nyama njīthī.”*

¹⁶ Mündū angīamwīrīre atīrī, “Reke maguta mambe macinwo, ūcooke woe kīrīa gīothe ūkwenda,” ndungata yacookagia atīrī, “Aca, nengera o ro rīu; kwaga ūguo, ndīmīoe na hinya.”

¹⁷ Wīhia ūcio wa aanake a Eli warī mūnene mūno maitho-inī ma Jehova, nīgūkorwo nīmanyararaga magongona marīa andū maarutagīra Jehova.

¹⁸ Nowe Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī o mwana mūnini, ehumbīte ebodi ya gatani. ¹⁹ O mwaka nyina nīamūtumagīra gakanjū, akamūtwarīra rīrīa megūthī na mūthuuriwe kūruta igongona rīa mwaka o mwaka. ²⁰ Eli nīarathimaga Elikana na mūtumia wake, akoiga atīrī, “Jehova arokūhe ciana na mündū-wa-nja ūyū icooke ithenya rīa mwana ūyū aahoote, na agīcooka kūmūheana harī Jehova.” Nao magacooka makainūka kwao mūciī. ²¹ Nake Jehova akīguīra Hana tha; akīgīa nda agīciara aanake atatū na airītu eerī. Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūrīra hau mbere ya Jehova.

²² Na rīrī, Eli aarī mūkūrū mūno, na nīaiguaga maündū mothe marīa ariū ake meekaga Isiraēli guothe, na ūrīa maakomaga na andū-a-nja arīa maatungataga itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ²³ Nī ūndū ūcio akīmooria atīrī, “Nī kī gītūmaga mwīke maündū ta maya? Nīndīraigua kuuma kūrī andū othe ūhoru wa ciiko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoru ūrīa ndīraigua ūkīhunja gatagatī ka andū a Jehova ti mwega. ²⁵ Mündū angīhīria mündū ūrīa ūngī-rī, Ngai no amateithūrane; no mündū angīhīria Jehova-rī, nū ūngīmūthaihanīrīra?” No rīrī, aanake ake matiigana kūigua magīkaanio nī ithe wao, nīgūkorwo Jehova nīatuīte nīekūmooraga.

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūra, akīnenehaga, akīendagwo nī Jehova o na andū.

* **2:15** Kūringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagīrwo igūrū wa kīgongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Nyũmba ya Eli

²⁷ Na rĩrĩ, mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ Eli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Githĩ nĩ ndieguũrĩirie nyũmba ya thoguo rĩrĩa maarĩ Misiri watho-inĩ wa Firaũni?’
²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai wakwa, aambatage kĩgongona-inĩ gĩakwa, na acinage ũbumba, na ehumbage ebodi arĩ mbere yakwa. Ningĩ nĩndaheire nyũmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nĩ andũ a Isiraeli cia maruta ma gũcinwo na mwaki. ²⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũnyarare igongona rĩakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irĩ cia gũikaro gĩakwa? Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtĩie ariũ aku kũngĩra, mwĩnoragie na icunjĩ iria njega cia iruta o rĩothe rĩrĩa ndutagĩrwo nĩ andũ akwa a Isiraeli?’

³⁰ “Tondũ wa ũguo-rĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩnderanĩire atĩ nyũmba yaku na nyũmba ya thoguo nĩgũtũũra indungatagĩra nginya tene.’ No rĩu Jehova oigĩte atĩrĩ, ‘Ūndũ ũcio ũrondaihĩrĩria! Arĩa mandĩite nĩndĩrimatĩaga, no arĩa maamenete nĩmarĩmenagwo. ³¹ Hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andũ a nyũmba ya thoguo, nĩgeetha gũtikanakorwo na mũndũ mũkũrũ thĩinĩ wa nyũmba yaku, ³² nawe nĩũkona mĩnyamaro gũikaro-inĩ gĩakwa. O na gũtuĩka ũndũ mwega nĩũgeekwo Isiraeli, thĩinĩ wa nyũmba yaku gũtirĩ hĩndĩ gũgaakorwo mũndũ mũkũrũ. ³³ O mũndũ waku ũrĩa itakeheria kĩgongona-inĩ gĩakwa-rĩ, agaatigio no geetha agũtue mũtumumu na maithori, na aiguithagie ngoro yaku kĩa, nacio njiaro ciaku ciothe irĩkuuaga o rĩrĩa ciatuĩka andũ agima.

³⁴ “ ‘Naguo ũndũ ũrĩa ũkũhaana kũrĩ ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, ũgaatuĩka kĩmenyithia kũrĩ wee na ariũ aku, o eerĩ magaakua mũthenya ũmwe. ³⁵ Na nĩ nĩngethuurĩra mũthĩnjĩri-Ngai mwĩhokeku, ũrĩa ũgeekaga kũringana na ũndũ ũrĩa ũrĩ ngoro-inĩ na meciiria-inĩ makwa. Nĩngahaanda nyũmba yake itũũre irũmĩte, nake nĩagatungataga mbere ya ũrĩa wakwa mũitĩrĩrie maguta hĩndĩ ciothe. ³⁶ Ningĩ mũndũ wothe ũrĩa ũgaatigara wa nyũmba yaku, nĩagooka amũinamĩrĩre nĩ ũndũ wa gĩcunjĩ kĩa betha na kenyũ komũ ka mũgate, amũthaithe amwĩre atĩrĩ, “Ta he wĩra ũmwe wa ũthĩnjĩri-Ngai nĩguo nyonage gĩa kũrĩa.” ’ ’ ”

3

Jehova gwĩta Samūeli

¹ Nake mwana ũcio ti Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arĩ harĩ Eli. Matukũ-inĩ macio kiugo kĩa Jehova gĩtiaiguagwo kaingĩ, na gũtionekaga cioneki kaingĩ.

² Ūtukũ ũmwe Eli, ũrĩa maitho make maambĩrĩirie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harĩa aamenyerete. ³ Tawa wa Ngai ndwahorete,* nake Samūeli aakomete kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, harĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩarĩ. ⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩta Samūeli.

Samūeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.” ⁵ Nake agĩteng’era kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

No Eli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiĩtanĩte; cooka ũgakome.” Nĩ ũndũ ũcio Samūeli agĩthĩ agĩkoma.

⁶ Jehova agĩtana rĩngĩ, “Samūeli!” Nake Samūeli agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

Eli akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, nĩ ndiĩtanĩte; cooka ũgakome.”

⁷ Hĩndĩ ĩyo Samūeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguũrĩrio kiugo kĩa Jehova.

* **3:3** Tawa wa thahabu ũrĩa waigagwo Handũ-harĩa-Hatheru waakanaga ũtukũ wothe (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samūeli etirwo mathaa ma rũciinĩ gũtakĩte.

⁸ Jehova n̄etire Samūeli riita r̄ia gatatū, nake Samūeli aḡũk̄ira aḡthiĩ k̄ur̄i Eli, akiuga at̄ir̄i, “Nĩ wanj̄ita; nĩ ũyũ haha.”

Nake Eli ak̄imenya at̄i nĩ Jehova wetaga mwana ũcio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eli ak̄ira Samūeli at̄ir̄i, “Thiĩ ũgakome, na wona aagw̄ita uuge at̄ir̄i, ‘Jehova, aria, nĩ ũndũ ndungata yaku n̄ithik̄ir̄irie.’ ” Nĩ ũndũ ũcio Samūeli aḡthiĩ, na aḡikoma har̄ia aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova aḡũka ak̄ir̄ugama hau, aḡitana o ta mahinda macio manḡi at̄ir̄i, “Samūeli! Samūeli!”

Nake Samūeli akiuga at̄ir̄i, “Aria, nĩ ũndũ ndungata yaku n̄ithik̄ir̄irie.”

¹¹ Nake Jehova ak̄ira Samūeli at̄ir̄i, “Rora, nĩ ndĩ hakuh̄i gw̄ika ũndũ th̄inĩ wa Isiraeli ũr̄ia ũgaat̄uma mat̄u ma m̄undũ o wothe ũr̄ia ũkaũigua mararake. ¹² H̄indĩ ĩyo maũndũ mar̄ia mothe ndoigire ma ḡũk̄ir̄ira Eli na nyũmba yake n̄ingamahingia kuuma k̄iamb̄ir̄iria nginya m̄uthia. ¹³ N̄iḡuk̄orwo n̄indamw̄irire n̄ingatuĩra nyũmba yake ciira nginya tene nĩ ũndũ wa mehia mar̄ia we oĩ ũhoro wamo; ariũ ake n̄imetre andũ a k̄umeneka, nake ak̄iremwo nĩ k̄umakaania. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio n̄indeh̄itire iḡur̄u r̄ia nyũmba ya Eli ngiuga at̄ir̄i, ‘Waganu wa nyũmba ya Eli ndũr̄i h̄indĩ ũkaahoroherio na igongona kana iruta.’ ”

¹⁵ Samūeli aḡikoma o nginya r̄uciinĩ, na ok̄ira ak̄ihinḡura m̄irango ya nyũmba ya Jehova. N̄etigaḡira kw̄ira Eli ũhoro wa k̄ioneki k̄iu, ¹⁶ no Eli ak̄imw̄ita, akiuga at̄ir̄i, “Samūeli, m̄ur̄u wakwa.”

Nake Samūeli aḡicookia at̄ir̄i, “Nĩ ũyũ haha.”

¹⁷ Eli ak̄imũuria at̄ir̄i, “Nĩ ũndũ ũr̄ikũ ũcio Jehova arakw̄irire? Ndũkae k̄ũhitha ũndũ ũcio. Ngai arogw̄ika ũndũ m̄ũuru mak̄iria, ũnḡihitha ũndũ o na ũmwe ũr̄ia arakw̄irire.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Samūeli ak̄imw̄ira maũndũ mothe, na ndaamũhithire ũndũ o na ũmwe. Eli aḡicooka akiuga at̄ir̄i, “Ūcio nĩ Jehova; n̄eke ũndũ ũr̄ia ekuona waḡir̄ire maitho-inĩ make.”

¹⁹ Jehova n̄iakoragwo hamwe na Samūeli o ũr̄ia aakũraga, na ndaarekire kiugo o na k̄imwe ḡiake k̄ũr̄ire th̄i. ²⁰ Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba maḡikũurana at̄i Samūeli aar̄i m̄uthuure atuĩke m̄unabii wa Jehova. ²¹ Nake Jehova aḡthiĩ na mbere kuonekana k̄u Shilo, na k̄u n̄ikuo eguũr̄irie k̄ur̄i Samūeli na ũndũ wa kiugo ḡiake.

4

Nak̄io kiugo ḡia Samūeli ḡiḡikinya Isiraeli guothe.

Afilisti Ḡutaha Ithandũkũ r̄ia K̄ir̄ikanĩro

¹ ²⁰ Na r̄ir̄i, andũ a Isiraeli n̄imoimagarire makarũe na Afilisti. Andũ a Isiraeli mak̄iamba hema ciao k̄u Ebeni-Ezeri, nao Afilisti mak̄iamba ciao k̄u Afeku. ² Afilisti maḡit̄uma ita r̄iao r̄igacemanie na Isiraeli, na o ũr̄ia mbaara yathiiaga na mbere-r̄i, noguo Isiraeli maahootagwo nĩ Afilisti, ar̄ia mooragire andũ ta 4,000 k̄u maarũaḡira. ³ R̄ir̄ia mbũtũ ciacookire kamb̄i-inĩ-r̄i, athuuri a Isiraeli mak̄iuria at̄ir̄i, “Jehova at̄uma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ n̄ik̄i? Nĩ tũḡirei ithandũkũ r̄ia k̄ir̄ikanĩro k̄ia Jehova kuuma Shilo, n̄igeetha tũthiĩ nar̄io r̄itũhonokie kuuma moko-inĩ ma th̄u ciitũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio maḡit̄uma andũ k̄u Shilo, nao mak̄irehe ithandũkũ r̄ia k̄ir̄ikanĩro k̄ia Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũr̄ia ũikar̄ire ḡit̄i k̄ia ũnene gatagat̄i ka makerubi. Nao ariũ eer̄i a Eli, Hofini na Finehasi, maar̄i hamwe na ithandũkũ r̄iu r̄ia k̄ir̄ikanĩro k̄ia Ngai.

⁵ R̄ir̄ia ithandũkũ r̄ia k̄ir̄ikanĩro k̄ia Jehova r̄iakinyire kamb̄i-inĩ-r̄i, andũ a Isiraeli othe makiuḡir̄iria na m̄ugambo m̄unene o nginya th̄i ĩk̄iinaina. ⁶ Na r̄ir̄ia

Aflisti maaiguire mbugĩrĩrio ĩyo makĩũrania atĩrĩ, “Mbugĩrĩrio ĩyo ĩrĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kũĩ?”

Hĩndĩ ĩrĩa maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷ Aflisti magĩtigĩra makiuga atĩrĩ, “Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩĩna-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ĩno. ⁸ Wũĩ-ĩiya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai iria ciahũũrĩre andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yotho werũ-inĩ. ⁹ Mwĩyũmĩrĩriei, Aflisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Aflisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngiri mĩrongo ĩtatũ iria ciathiaga na magũrũ ikĩũragwo. ¹¹ Narĩo ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua.

Gĩkuũ kĩa Eli

¹² Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tĩri mũtwe. ¹³ Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikarĩire gĩtĩ gĩake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akĩheana ũhoru ũrĩa gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rĩgĩkayũrũrũka.

¹⁴ Rĩrĩa Eli aiguire mũkayũrũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kũĩ?”

Nake mũndũ ũcio agĩthĩ narua harĩ Eli, ¹⁵ ũrĩa warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũrĩa maitho make moorĩte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akĩra Eli atĩrĩ, “No hĩndĩ ndooka nyumĩte mbaara-inĩ; ndoora kuuma kuo o ũmũthĩ.”

Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa gwĩkĩkĩre mũrũ wakwa?”

¹⁷ Mũndũ ũcio warehire ũhoru agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli nĩmoorĩre Aflisti, nayo mbũtũ ya ita nĩyũragĩtwo mũno. O na ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandũkũ rĩa Ngai nĩtahe.”

¹⁸ Rĩrĩa aagwetire ithandũkũ rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩtĩ-inĩ gĩake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ĩkiunĩka, agĩkua, nĩ ũndũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁹ Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aaguire ũhoru ũcio wa atĩ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthuuriwe nĩmakuĩte-rĩ, akĩnyitwo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. ²⁰ Na rĩrĩa aakuaga, atumia arĩa maamũteithagĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũkua ngoro; nĩwaciara kahĩ.” No ndaacookirie ũndũ o na kana kũrũmbũiya ũhoru o na ũrĩkũ.

²¹ Nake agĩtua kahĩ kau Ikabodu, akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete Isiraeli,” nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai gũtahwo, na gũkua gwa iciciarawe na mũthuuriwe. ²² Akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete ũkoima Isiraeli, nĩ ũndũ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo.”

5

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro rĩrĩ Ashidodi na Ekironi

¹ Na rĩrĩ, Aflisti maarĩkia gũtaha ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩruta kũu Ebeni-Ezeri, makĩrĩtwara Ashidodi. ² Magĩcooka magĩtwara ithandũkũ rĩu thĩĩnĩ wa hekarũ ya ngai yao ĩrĩa yetagwo Dagoni, na makĩrĩiga rĩriganĩtie na Dagoni. ³ Rĩrĩa andũ a Ashidodi mookĩrĩre rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũĩte ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Makĩoya Dagoni makĩmĩcookia handũ hayo. ⁴ No mookĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũĩte ĩgakoma na

nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Mūtwe na moko mayo meerī n̄cioin̄kīte, ikagūa hau hingīro-inī ya mūrango wa nyūmba; no mwīrī wayo watigarīte. ⁵ Nīkīo nginya ūmūthī gūtīrī athīnjīri-ngai a Dagoni kana andū angī matoonyaga hekarū ya Dagoni kūu Ashidodi magereire hingīro-inī īyo ya mūrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gūkīūmīra andū a Ashidodi na kūdū kūrīa kwari-ganītie nakuo; akīmarehere mwanangīko na akīmahūūra na mīrimū ya mahūha.

⁷ Na rīrīa andū a Ashidodi moonire ūrīa gwēkīka, makiuga atīrī, “Ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli rītīgūikara na ithuī gūkū gwitū, nīgūkorwo guoko gwake nīgūtūūmīre mūno hamwe na ngai iitū Dagoni.” ⁸ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti, makīmooria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli?”

Nao magīcookia atīrī, “Rekei ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīthaamīrio Gathu.” Nī ūndū ūcio magīthaamia ithandūkū rīu rīa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rīrī, maarīkia kūrīthaamīria kuo, guoko kwa Jehova gūgīūkīrīra itūūra rīu inene, gūkīgīa kīmako kīnene. Akīhūūra andū a itūūra rīu inene, arīa ethī na arīa akūrū, akīmarehere mīrimū ya mahūha. ¹⁰ Nī ūndū ūcio magītwara ithandūkū rīu rīa Ngai Ekironi.

Na rīrīa ithandūkū rīu rīatoonyaga Ekironi-rī, andū a Ekironi makīanīrīra na mūgambo makiuga atīrī, “Nīmaarehe ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli gūkū gwitū nīguo matūūrage ithuī hamwe na andū aitū.” ¹¹ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti makīmeera atīrī, “Cookiai ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīehere gūkū; nīrīcookio kūrīa riumīte kana rītūūrage hamwe na andū aitū.” Nīgūkorwo gīkuū nīkīaiyūrītie itūūra rīu inene kīmako; guoko kwa Ngai nī kwarīūmīre mūno. ¹² Nao arīa mataakuire makīhūūrwo na mīrimū ya mahūha, nakīo kīrīro gīa itūūra rīu inene gīgīkina o igūrū kwa Ngai.

6

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Gūcookio Isiraeli

¹ Na rīrī, ithandūkū rīa Jehova rīarīkia gūikara būrūri wa Afilisti mīeri mūgwanja-rī, ² Afilisti magīta athīnjīri-ngai na aragūri, makīmooria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa Jehova? Twīrei ūrīa tūngīrīcookia kūrīa rīoimīte.” ³ Nao magīcookia atīrī, “Mūngīkorwo nī mūgūcookia ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli, mūtīkarīcookie rīrī itheri, no nginya mūrītūme na kīndū gīa kūrutwo iruta rīa mahītia. Hīndī īyo nīmūkaahona, na mūmenye kīrīa gītūmīte guoko gwake kwage kweherio igūrū rīanyu.”

⁴ Afilisti makīūria atīrī, “Nī iruta rīrīkū rīa mahītia tūngīmīrutīra?”

Nao magīcookia atīrī, “Tūmīhiano tūtano twa thahabu tūhaana mahūha, na tūtano twa thahabu tūhaana tūbīa* o ta ūrīa aathani a Afilisti maigana, nī ūndū inyuī na aathani anyu mūhūūrītwo na mūthiro mūthemba o ūmwe. ⁵ Thondekai tūmīhiano twa mahūha na twa tūbīa iria irathūkia būrūri, na mūtīe ngai ya Isiraeli. No gūkorwo nīakeheria guoko gwake kuume igūrū rīanyu, o na igūrū rīa ngai cianyu, o na būrūri wanyu. ⁶ Nī kī gītūmīte mūmie ngoro cianyu ta ūrīa andū a Misiri na Firaūni meekire? Rīrīa aamahinyīrīrie-rī, githī matiarekereire andū a Isiraeli nīguo mathī?

⁷ “Na rīrī, haarīriai ngaari njerū, na ng’ombe igīrī njairī itarī ciohwo icooki. Muherere ng’ombe icio ngaari-inī īyo, no mweherie njaū ciacio mūcīhingīre kiugū.

⁸ Oyai ithandūkū rīa Jehova mūrīgīrīre igūrū rīa ngaari, na mūige gathandūkū mwena-inī warīo na mūgekīre indo icio cia thahabu icio mūramīcookeria irī cia iruta rīa mahītia. Rekei rīthī, ⁹ no mūikare mūrīrorete. Rīngīambata rīkinye būrūri warīo, rīerekeire Bethi-Shemeshu-rī, nīgūgatuīka atī nī Jehova ūtūrehereire

* 6:4 Afilisti maahūthagīra indo ici kūhooreria ngai ciao.

mūtino ũyũ mūnene ũũ. No kũngĩkorwo ti ũguo, nītūkamenya atĩ ti guoko gwake gwatũhũũrĩre, no nĩ ũndũ watũkorire o ũguo.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩka ũguo. Makĩoya ng’ombe icio igĩrĩ magĩcioherera ngaari-inĩ, na makĩhingĩra njaũ ciacio kiugũ. ¹¹ Makĩigĩrĩra ithandũkũ rĩa Jehova igũrũ rĩa ngaari, na hamwe narĩo makĩigĩrĩra gathandũkũ karĩa kaarĩ na tũbĩa tũu twa thahabu na tũmĩhiano tũu twahaanaga mahũha. ¹² Ningĩ ng’ombe icio ikĩambata irũngĩrĩrie irorete Bethi-Shemeshu, igĩthiĩ na njĩra yothe ikĩanagia; itiakerũrĩre na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. Nao aathanĩ a Afilisti magĩcirũmĩrĩra o nginya mũhaka-inĩ wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hĩndĩ ĩyo andũ a Bethi-Shemeshu nĩ kũgetha maagethaga ngano yao kĩaanda-inĩ, na rĩrĩa maatiirire maitho makĩona ithandũkũ rĩa Ngai, magĩkena nĩkũrĩona. ¹⁴ Nayo ngaari igĩkinya mũgũnda-inĩ wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu, nayo ikĩrũgama hakuhĩ na ihiga inene. Andũ acio magĩatũranga mĩtĩ ya ngaari ĩyo, na makĩrutĩra Jehova ng’ombe icio igongona rĩa njino. ¹⁵ Nao Alawii makĩruta ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na gathandũkũ ka mĩhiano ĩyo ya thahabu, makĩmũigĩrĩra igũrũ rĩa ihiga rĩu inene. Mũthenya ũcio andũ a Bethi-Shemeshu† makĩruta ng’ombe icio irĩ igongona rĩa njino harĩ Jehova. ¹⁶ Aathani acio atano a Afilisti makĩonera maũndũ macio mothe, na magĩcooka Ekironi mũthenya o ro ũcio.

¹⁷ ĩno nĩyo mĩhiano ya mahũha ma thahabu ĩrĩa Afilisti maatũmire ĩrĩ igongona rĩa mahĩtia rĩa kũrutĩrwo Jehova: Mũhiano o ũmwe warutagwo nĩ ũndũ wa o itũũra: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. ¹⁸ Naguo mũigana wa mbĩa cia thahabu waiganaga o ta matũũra ma Afilisti ma aathanĩ acio atano, matũũra macio maairigĩrwo na thingo cia hinya hamwe na tũtũũra twa bũrũri wao. Narĩo ihiga rĩu inene harĩa maigĩrĩre ithandũkũ rĩa Jehova, nĩ mũira nginya ũmũthĩ rĩrĩ kũu mũgũnda-inĩ ũcio wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akĩũraga andũ amwe a kũu Bethi-Shemeshu, akĩũraga andũ mĩrongo mũgwanja nĩ ũndũ nĩmarorire ithandũkũ rĩa Jehova thĩinĩ. Andũ makĩrĩra nĩ ũndũ wa ihũũra rĩu inene Jehova aamahũũrĩte narĩo, ²⁰ nao andũ a Bethi-Shemeshu makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩrũgama mbere ya Jehova, Ngai ũyũ mũtheru? Ithandũkũ rĩkwambatio kũrĩ ũ rĩoima haha?”

²¹ Ningĩ magĩtũmana kũrĩ andũ a Kiriathu-Jearimu, makĩmeera atĩrĩ, “Afilisti nĩmacookia ithandũkũ rĩa Jehova. Ikũrũkai mũrĩgĩre mũrĩambatie kwanyu.”

7

¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthiĩ, makĩgũira ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia. Makĩrĩtwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na makĩamũra mũriũ Eleazaru aikaragie ithandũkũ rĩa Jehova.*

Samūeli Kũhoota Afilisti kũu Mizipa

² Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraaya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ ĩrĩ yothe, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na makĩrongooria Jehova. ³ Nake Samūeli akĩira nyũmba yothe ya Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera Jehova na ngoro cianyu ciothe-rĩ, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova, na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũũra amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu, magĩtungatĩra Jehova o we wiki.

⁵ Ningĩ Samūeli akiuga atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai Isiraeli othe kũu Mizipa, na nĩ nĩngamũthathanĩrĩra harĩ Jehova.” ⁶ Na rĩrĩa maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha

† **6:15** Itũũra rĩa Bethi-Shemeshu rĩarĩ rĩa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-o meetĩkĩrĩtio gũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro (Gũcook 10:8). * **7:1** Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaikarire Bethi-Shemeshu nginya rĩrĩa Daudi aarĩtwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

maaĩ makĩmaita mbere ya Jehova. Mũthenya ũcio makĩhingana kũrĩa irio, na makiumbũra mehia mao makiugĩra kũu atĩrĩ, “Nĩ twĩhĩirie Jehova.” Nake Samūeli nĩwe warĩ mūtongoria wa Isiraeli kũu Mizipa.

⁷ Rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti makĩambata magĩthiĩ makamatharĩkĩre. Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire ũhoru ũcio, makĩnyitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa Afilisti. ⁸ Makĩĩra Samūeli atĩrĩ, “Ndũgaatige gũkaĩra Jehova Ngai witũ nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁹ Nake Samūeli akĩoya kagonda koongaga na agĩkarutĩra Jehova igongona rĩa njino karĩ kagima o ro ũguo. Agĩkaĩra Jehova nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria ũhoru.

¹⁰ Na hĩndĩ irĩa Samūeli aarutaga igongona rĩa njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩria nĩguo marũe na Isiraeli. No mũthenya ũcio Jehova akĩruruma na marurumĩ manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtũma mamake mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a Isiraeli. ¹¹ Nao andũ a Isiraeli makiuma kũu Mizipa naihenya, magĩteng’eria Afilisti makĩmooragaga kũu njĩra-inĩ, makĩmakinyia mũhuro wa Bethi-Kari.

¹² Ningĩ Samūeli akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda gatagatĩ ka Mizipa na Sheni. Akĩrĩta Ebeni-Ezeri, akiuga atĩrĩ, “Nginyagia hau nĩ Jehova ũtũteithĩtie.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Afilisti magĩtoorio mũno na matiacookire gũtharĩkĩra bũrũri wa andũ a Isiraeli rĩngĩ.

Ihinda rĩothe rĩrĩa Samūeli aatũũrĩre muoyo, guoko kwa Jehova gwatũũrĩre gũũkĩrĩre Afilisti. ¹⁴ Namo matũũra marĩa Afilisti maatahĩte kũrĩ Isiraeli kuuma Ekironi nginya Gathu magĩcookerera Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩkũũra bũrũri ũrĩa wariganĩtie na matũũra macio nago kuuma kũrĩ watho wa Afilisti. Na gũkĩgĩa thayũ gatagatĩ ka Isiraeli na Aamori.

¹⁵ Samūeli agĩthiĩ na mbere gũtĩrĩrĩra Isiraeli matukũ mothe ma muoyo wake.† ¹⁶ Mwaka o mwaka nĩathiũrũrũkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,‡ agatuithanagia andũ a Isiraeli ciira kũndũ guothe. ¹⁷ No nĩacookaga Rama hĩndĩ ciothe, kũrĩa mũciĩ wake warĩ, o na kũu agatuithanagia ciira kũrĩ andũ a Isiraeli arĩ kũu. Nake agĩakĩra Jehova kigongona kũu.

8

Isiraeli Gwĩtia Mũthamaki

¹ Rĩrĩa Samūeli aakũrĩre, nĩathuurire ariũ ake matuĩke atĩrĩrĩri bũrũri wa Isiraeli. ² Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keerĩ eetagwo Abija, nao maatungataga kũu Birishiba. ³ No rĩrĩ, ariũ ake matiathiire na mũthiire ta yake. Nĩmagarũrũkire makĩrĩrĩria ũtonga ũtarĩ wa ma, na makaamũkagĩra mahaki, na makoogomagia kĩhooto.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli makĩũngana, magĩthiĩ kũrĩ Samūeli o kũu Rama. ⁵ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũkũrũ, nao ariũ aku matirathiĩ na mũthiire ta yaku; rĩu thuura mũthamaki atũtongoragie o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.”

⁶ No rĩrĩa maamwĩrĩre atĩrĩ, “Tũhe mũthamaki atũtongoragie.” ũndũ ũcio ndwakenirie Samūeli; nĩ ũndũ ũcio akĩhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Thikĩrĩria ũrĩa wothe andũ aya marakwĩra; tiwe mararega, no nĩ niĩ mararega nduĩke mũthamaki wao. ⁸ O ta ũrĩa matũire mekaga ũguo kuuma mũthenya ũrĩa ndamambatarie ngĩmaruta bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ, makandiganĩria magatungatĩra ngai ingĩ, ũguo noguo maragwĩka. ⁹ Na rĩrĩ, kĩmathikĩrĩrie; no ũmataare, ũtĩrĩrithie na ũreke mamenye ũrĩa mũthamaki ũcio ũkaamathamakagĩra ageekaga.”

† 7:15 Samūeli aarĩ mũnabii (3:20) na mũtĩrĩrĩri bũrũri wa Isiraeli. ‡ 7:16 Matũũra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarĩ rũgongo rwa Benjamin, na nĩkuo andũ maathiaga kũhoera (Josh 4:19).

¹⁰ Nake Samūeli akĩra andũ acio maamwĩtagia mũthamaki ũhoro wothe wa Jehova. ¹¹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ũrĩa ũkaamũthamakagĩra ageekaga: Nĩakoya ariũ anyu amatue a gũtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyũkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nĩakamatua aathani a thigari ngiri, na aathani a thigari mĩrongo ĩtano, na arĩa angĩ marĩmage mĩgũnda yake na makamũgethera, o na angĩ mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nĩakoya airĩtu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mĩgate. ¹⁴ Nĩakoyaga mĩgũnda yanyu, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ya mĩtamaiyũ ĩrĩa mĩega mũno amĩhe ndungata ciake. ¹⁵ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu na gĩa thabibũ cianyu akĩhe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na ng’ombe cianyu iria njega na ndigiri nĩagacioya ituĩke cia kũmũrutagĩra wĩra. ¹⁷ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa mahiũ manyu, o na inyuĩ ene nĩ mũgaatuĩka ngombo ciake. ¹⁸ Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, nĩmũgakaya nĩ ũndũ wa mũthamaki ũcio mwĩthuurĩire, nake Jehova ndarĩ ũndũ akaamũcookeria mũthenya ũcio.”

¹⁹ No andũ acio makĩrega gũthikĩrĩria Samūeli makiuga atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra. ²⁰ Ningĩ tũtuĩke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthiiga mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ.”

²¹ Rĩrĩa Samūeli aiguire ũhoro ũrĩa wothe andũ acio moigire-rĩ, akĩũcookeria mbere ya Jehova. ²² Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maigue, ũmahe mũthamaki.”

Nake Samūeli akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake.”

9

Samūeli Gũtĩrĩria Saũlũ Maguta

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ũmwe, mũndũ warĩ igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini. ² Mũndũ ũcio aarĩ na mũriũ wetagwo Saũlũ, mwanake kĩrorerwa na gũtirĩ ũngĩ mangĩaiananirio nake harĩ andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraiho gũkĩra andũ arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthiĩ na igũrũ aakĩrĩte andũ arĩa angĩ othe.

³ Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikũra, nake Kishu akĩra mũriũ Saũlũ atĩrĩ, “Oya ndungata ĩmwe mũthiĩ nayo mũgacarie ndigiri.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhĩtũkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũri wa Shalisha, no matiationire. Magĩthiĩ o na mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiationire.

⁵ Rĩrĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩra ndungata ĩrĩa aarĩ nayo atĩrĩ, “Ũka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ũhoro wa ndigiri ambĩrĩre gũtũmakĩra.”

⁶ No ndungata ĩgĩcookia atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩe mũno, na ũrĩa wothe oigaga nĩũhingaga. Nĩtũthiĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona.”

⁷ Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Tũngĩthiĩ-rĩ, nĩ kĩ tũngĩhe mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtirĩ na kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kĩ tũrĩ nakĩo?”

⁸ Ndungata ĩyo ĩkĩmũcookeria o rĩngĩ, ĩkiuga atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndĩ na gĩcunjĩ gĩa kana gĩa cekerĩ ya betha.* Nĩngũmĩhe mũndũ wa Ngai nĩgeetha atwĩrĩre kũrĩa tũngĩciona.” ⁹ (Tene thĩnĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathiire kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, “Ũka, tũthiĩ kũrĩ muoni-maũndũ,” nĩ ũndũ ũrĩa wĩtagwo mũnabii matukũ maya hĩndĩ ĩyo eetagwo muoni-maũndũ.)

* 9:8 nĩ ta giramu 3

¹⁰ Saülū akīra ndungata yake atīrī, “Nī wega, nī tūgīthiī.” Nī ūndū ūcio magīthiī merekeire itūūra rīria mūdū ūcio wa Ngai aarī.

¹¹ Na rīria maambataga kīrīma marorete itūūra-inī, magīcemanīa na airītu amwe magīthiī gūtaha maaī, makīmooria atīrī, “Mūdū ūria muoni-maūdū arī gūkū?”

¹² Nao magīcookīa atīrī, “Ekuo, arī hau mbere yanyu. Hiūhai, ooka itūūra-inī riitū o ūmūthī, nī ūndū andū marī na igongona rīkūrūtīrwo handū harīa hatūūgīru. ¹³ O mwarīkia gūtoonya itūūra-rī, nīmūkūmuona atanambata handū hau hatūūgīru kūrīa.† Andū matingīambīrīria kūrīa nginya arīkinya, tondū no nginya arathime igongona; thuutha-inī arīa meētītwo marīe. Rīu ambatai; ihinda rīrī nīrīo mūngīmuona.”

¹⁴ Nao makīambata itūūra-inī, na rīria maatoonyaga kuo-rī, makīona Samūeli agīūka na kūrī o akīambata athiī handū harīa hatūūgīru.

¹⁵ Na mūthenya ūmwe mbere ya Saülū gūka-rī, Jehova nīaguūrīrie Samūeli ūndū ūyū akamwīra atīrī, ¹⁶ “Rūciū ihinda ta rīrī nīngagūtūmīra mūdū kuuma būrūri wa Benjamīni. Mūitīrīrie maguta atuīke mūtongoria wa andū akwa a Isiraēli; nīagakūūra andū akwa kuuma guoko-inī kwa Afīlisti. Nīndorete andū akwa, nī ūndū kīrīro kīao nīkīnginyīre.”

¹⁷ Hīndī īria Samūeli onire Saülū, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūyū nīwe mūdū ūria ndīrakwīrīre ūhorō wake; nīwe ūgaatha andū akwa.”

¹⁸ Saülū agīkuhīrīria Samūeli hau itoonyero-inī rīa itūūra, akīmūuria atīrī, “Ndagūthaitha no ūnjīrīre harīa nyūmba ya muoni-maūdū īrī?”

¹⁹ Nake Samūeli agīcookīa atīrī, “Nī nī nī muoni-maūdū. Ambata, ūthiī mbere yakwa nginya handū harīa hatūūgīru, nīgūkorwo ūmūthī nīūkūrīanīra na nī, na rūciinī nīngakūrekereria ūthiī, na ngwīre maūdū mothe marīa me ngoro-inī yaku. ²⁰ Ha ūhorō wa ndigiri iria wateire mīthenya itatū mīhītūku-rī, ndūkamake nī ūndū wacio; nīrīkītīe kuoneka. Na nī kūrī ū wendi wothe wa Isiraēli werekeirio, angīkorwo tī kūrī wee na nyūmba ya thoguo yothe?”

²¹ Nake Saülū agīcookīa atīrī, “Githī ndikīrī Mūbenjamīni, kuuma mūhīrīga ūria mūnīni wa Isiraēli? Anga mbarī iitū tiyo nīni gūkīra mbarī iria ingī cia mūhīrīga wa Benjamīni? Nī kī gīgūtūma ūnjīre ūndū ta ūcio?”

²² Ningī Samūeli akīrehe Saülū na ndungata yake, akīmatoonyia nyūmba īria yarīagīrwo, na akīmaikaria thī handū ha andū arīa atīku arīa meētītwo; nao othe maarī ta andū mīrongo itatū. ²³ Samūeli akīra ūria warugaga atīrī, “Rehe gīcunjī kīa nyama kīria ngūnengerire, kīria ngwīrīre ūige handū mwanya.”

²⁴ Nake ūcio warugaga akīoya kūgūrū kūu na kīria kīarī kūgūrū-inī, agīkūiga mbere ya Saülū. Samūeli akīmwīra atīrī, “Gīkī nīkīo ūraigīrwo. Rīa, tondū nīwe ūkūigīrwo nī ūndū wa ihinda rīrī, kuuma hīndī īria ndoigire atīrī, ‘Nīnjītīte ageni.’ ” Nake Saülū akīrīanīra na Samūeli mūthenya ūcio.

²⁵ Maikūrūka kuuma handū hau hatūūgīru na maakinya itūūra-inī-rī, Samūeli akīaranīria na Saülū marī nyūmba igūrū. ²⁶ Nao makīrooka gūkīra rūciinī tene, nake Samūeli agīta Saülū kūu nyūmba igūrū akīmwīra atīrī, “Ūkīra wīhaarīrie na nīngūkūrekereria ūthiī.” Hīndī īria Saülū ehaarīrie, we hamwe na Samūeli makīuma nja. ²⁷ Hīndī īria maikūrūkaga makīnye mūthia wa itūūra-rī, Samūeli akīra Saülū atīrī, “Īra ndungata īno īthiige mbere iitū, no wee ūtithie hanīni ngūhe ndūmīrīri ya Ngai.” Nayo ndungata igīka o ūguo.

10

¹ Ningī Samūeli akīoya kīnandū kīa maguta, akīmaitīrīria Saülū mūtwe, na akīmūmumunya, akīmwīra atīrī, “Githī Jehova ndagūtīrīrie maguta ūtuīke

† 9:13 Magongona-inī mamwe nī gwakoragwo na ndīa.

mūtongoria wa igai rīake? ² Ũmūthĩ twatigana, nĩũgũcemaniana na andũ eerĩ hakuhĩ na mbĩrĩra ya Rakeli, kũu Zeliza mũhaka-inĩ wa Benjamini. Nĩmarĩkwĩra atĩrĩ, 'Ndigiri iria wathiire gũcaria-rĩ, nĩcionekete. Na rĩu thoguo nĩatigĩte gwĩciiria ũhoro wacio na nĩamakĩte nĩ ũndũ waku. Aroria atĩrĩ, "Ngwĩka atĩa nĩ ũndũ wa mũrũ wakwa?"'

³ "Ningĩ kuuma kũu nĩũgũthĩ na mbere ũkinye mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene wa Taboru. Nĩũgũcemaniana na andũ atatũ makĩambata mathĩ kũu Betheli kũrĩ Ngai. Ũmwe arĩkorwo akuuĩte tũũri tũtatũ, ũrĩa ũngĩ mĩgate ĩtatũ, na ũrĩa ũngĩ mondo ya ndibei. ⁴ Nao makũgeithie na makũhe mĩgate ĩrĩ, ĩrĩa ũrĩamũkĩra kuuma kũrĩ o.

⁵ "Thuutha ũcio ũthĩ nginya Gibeia ya Ngai, kũrĩa kũrĩ kambĩ ya Afilisti ya arangĩri. Na wakuhĩrĩria itũũra rĩu-rĩ, nĩũgũcemaniana na mūtongoro wa gĩkundi kĩa anabii maikũrũkĩte makiuma handũ hau hatũũgĩru marĩ na inanda cia kĩnũbi, na tũhembe, na mĩtũrirũ, na inanda cia mũgeeto ikĩgambio mbere yao, na nĩmegũkorwo makĩratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nĩegũũka igũrũ rĩaku na hinya, na nĩũkũratha mohoro hamwe nao; nawe nĩũkũgarũrwo ũtuĩke mũndũ ũngĩ. ⁷ Marũũri macio maarĩkia kũhingio-rĩ, ĩka o ũrĩa guoko gwaku kũngĩhota gwĩka, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.

⁸ "Ikũrũka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-itherũ nĩngaikũrũka njũke kũrĩ we ndute magongona ma njino na maruta ma ũiguano. No no nginya weterere mĩthenya mũgwanja nginya njũke harĩ we ngwĩre ũrĩa wagĩrĩirwo nĩ gwĩka."

Saũlũ gũtuuo Mũthamaki

⁹ Na rĩrĩa Saũlũ aahũndũkaga matigane na Samūeli-rĩ, Ngai akĩgarũra ngoro ya Saũlũ, namo marũũri macio mothe makĩhingio mũthenya o ro ũcio. ¹⁰ Rĩrĩa maakinyire Gibeia-rĩ, mūtongoro wa anabii ũkĩmũtũnga; nake Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya, agĩturanĩra nao, na akĩratha mohoro. ¹¹ Rĩrĩa andũ arĩa othe maamũũĩ maamuonire akĩratha mohoro me hamwe na anabii, makĩũrania atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ wĩkĩkĩte kũrĩ mũrũ wa Kishu? Kaĩ Saũlũ atuĩkĩte wa thiritũ ya anabii?"

¹² Mũndũ watũũraga kũu agĩcookia atĩrĩ, "Nake ithe wao nũũ?" Naguo ũndũ ũcio ũgĩtuĩka ũndũ ũngĩtuĩka thimo, gũkooragio atĩrĩ, "Saũlũ o nake nĩ wa gĩkundi kĩa anabii?" ¹³ Thuutha wa Saũlũ gũtiga kũratha mohoro, agĩthĩ handũ hau hatũũgĩru.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo ithe mũnini wa Saũlũ akĩũria Saũlũ na ndungata yake atĩrĩ, "Mũraarĩ kũ?"

Nake agĩcookia atĩrĩ, "Gwetha ndigiri, no rĩrĩa twaciagire tũgĩthĩ kũrĩ Samūeli."

¹⁵ Ithe mũnini wa Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Njĩra ũrĩa Samūeli aakwĩre."

¹⁶ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Nĩatwĩre o wega atĩ ndigiri nĩcionekete." No ndeerire ithe mũnini ũrĩa Samūeli aamwĩre ũhoro ũkoniĩ ũthamaki.

¹⁷ Samūeli agĩtũmanĩra andũ a Isiraeli mongane harĩ Jehova kũu Mizipa,* ¹⁸ akĩmeera atĩrĩ, "Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: 'Nĩ nĩ nĩ ndaarutire Isiraeli, ngĩmambatia kuuma bũrũri wa Misiri, na nĩ nĩ ndaamũkũũrĩre kuuma watho-inĩ wa Misiri, na mothamaki-inĩ mothe marĩa maamũhinyagĩrĩria.' ¹⁹ No rĩrĩ, nĩmũregete Ngai wanyu, ũrĩa ũmũhonokagia kuuma kũrĩ mĩnyamaro na mathĩna manyu mothe, na mũkoiga atĩrĩ, 'Aca, tũhe mũthamaki atũthamakagĩre.' Nĩ ũndũ ũcio rĩu mwĩneanei mbere ya Jehova ta ũrĩa mĩhĩrĩga yanyu na mbarĩ cianyu itariĩ."

²⁰ Rĩrĩa Samūeli aarehire mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli hakuhĩ-rĩ, mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo wathuurirwo. ²¹ Ningĩ akĩrehithia mũhĩrĩga wa Benjamini hau mbere, mbarĩ o mbarĩ, na mbarĩ ya Matiri nĩyo yathuurirwo. Mũthia-inĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu agĩthuurwo. No maamwetha matiigana kũmuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio magĩtuĩria ũhoro makĩria harĩ Jehova, "Mũndũ ũcio nĩokĩte gũkũ?"

* **10:17** Mizipa nĩkuo andũ maacemanagia kwarĩrĩria maũndũ ma bata.

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ, ehithĩte harĩa indo ciigĩtwo.”

²³ Nao magĩteng’era, makĩmũgũra, na aarũgama gatagatĩ ka andũ-rĩ, nĩwe warĩ mũraihi gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ²⁴ Samūeli akĩra andũ othe atĩrĩ, “Nĩmuona mũndũ ũrĩa Jehova athuurĩte? Gũtirĩ mũndũ ũhaana take harĩ andũ aya othe.”

Nao andũ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũra ihinda iraya!”

²⁵ Samūeli agĩtaarĩria andũ mawatho ma ũthamaki. Nake akĩmaandĩka gĩkũnjoinĩ akĩmaiga mbere ya Jehova. Ningĩ Samūeli akĩra andũ mathiĩ, o mũndũ gwake mũciĩ.

²⁶ Saũlũ o nake agĩthiĩ gwake mũciĩ kũu Gibe, oimagarĩtio nĩ andũ njamba arĩa ngoro ciao ciahutĩtio nĩ Ngai. ²⁷ No andũ amwe a thogotho makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aahota atĩa gũtũhonokia?” Makĩmũnyarara na matiigana kũmũrehera iheo. Nowe Saũlũ agĩkirĩra ki.

11

Saũlũ Kũhonokia Itũura-Inene rĩa Jabeshi

¹ Na rĩrĩ, Nahashu ũrĩa Mũamoni nĩambatire agĩthiĩ akĩrigiicĩria Jabeshi-Gileadi. Nao andũ othe a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano, na ithuĩ nĩ tũrĩgũtungatagĩra.”

² Nowe Nahashu ũcio Mũamoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũkũgĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano na inyuĩ mwetĩkĩra ũndũ ũyũ ũmwe: atĩ ngũũre riitho rĩa ũrĩo rĩa o mũndũ wothe nĩgeetha nyararithie andũ a Isiraeli othe.”

³ Athuuri acio a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe mĩthenya mũgwanja nĩguo tũtũme andũ Isiraeli guothe, kũngĩaga mũndũ wa gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwĩneana kũrĩ we.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio matũmĩtwo maakinyire Gibe gwa Saũlũ na makĩheana ũhoru ũcio kũrĩ andũ-rĩ, andũ othe makĩrĩra maanĩrĩre. ⁵ Na rĩrĩ, Saũlũ nĩgũcooka aacookaga oimĩte mĩgũnda-inĩ, oimĩte ndegwa ciake thuutha, akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ andũ aya moonete ũũru ũrĩkũ? Nĩ kũ kĩratũma marĩre?” Nao magĩcookera ũhoru ũcio makĩmwĩra ũrĩa andũ a Jabeshi moigĩte.

⁶ Rĩrĩa Saũlũ aigũire ũhoru ũcio, Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno, nake agĩcinwo nĩ marakara. ⁷ Akĩnyiita ndegwa igĩrĩ, agĩcitiangia icunji, na agĩtũma andũ Isiraeli guothe nacio, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndegwa cia mũndũ o wothe igwĩkwo ũrĩa ũtekũrũmĩrĩra Saũlũ na Samūeli.” Naguo guoya woimĩte harĩ Jehova ũkĩnyiita andũ acio, nao makĩmagara ta maarĩ o mũndũ ũmwe. ⁸ Hĩndĩ irĩa Saũlũ aamatarire hamwe marĩ kũu Bezeki, andũ a Isiraeli maarĩ andũ ngiri magana matatũ na andũ a Juda ngiri mĩrongo itatũ.

⁹ Nao makĩra andũ acio maatũmĩtwo atĩrĩ, “Ĩrai andũ acio a Jabeshi-Gileadi atĩrĩ, ‘rũciũ ihinda rĩrĩa riũa rĩgaakorwo rĩhiũhĩte, nĩguo mũkaahonokio.’” Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo mathiire makĩheana ũhoru ũcio kũrĩ andũ a Jabeshi-rĩ, andũ acio makĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene. ¹⁰ Nao makĩra andũ a Amoni atĩrĩ, “Rũciũ nĩtũkeneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no mũtwĩke ũrĩa wothe mũkoona kwagĩrĩre.”

¹¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ Saũlũ akĩgayania ita rĩake akĩiga andũ ikundi ithatũ; na hĩndĩ ya ituanĩra rĩa arangĩri rĩa gũgĩkĩa makĩhithũka kambĩ-inĩ ya Aamoni makĩmooraga nginya rĩrĩa riũa riakoretwo rĩhiũhĩte. Arĩa maatigarire makĩharaganio. Nĩ ũndũ ũcio gũtiarĩ andũ ao eerĩ maatigĩtwo me hamwe.

Saũlũ Gũkiindĩrwo atĩ nĩwe Mũthamaki

¹² Andũ acio magĩcooka makĩra Samūeli atĩrĩ, “Nĩ a acio mooragia atĩrĩ, ‘Saũlũ no atũthamakĩre?’ Tũrehere andũ acio tũmoorage.”

¹³ Nowe Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũũ ũkũũragwo ũmũthĩ, nĩ ũndũ mũthenya ũyũ Jehova nĩahonoketie Isiraeli.”

¹⁴ Hīndī iyo Samūeli agĩcooka akĩira andũ acio atĩrĩ, “Ūkai, tũthiĩ Giligali na tũrĩ kũu tũkindĩre ũthamaki.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe magĩthiĩ Giligali na magĩkindĩra atĩ Saũlũ nĩwe mũthamaki marĩ mbere ya Jehova. Nao marĩ kũu makĩruta maruta ma ũiguano marĩ mbere ya Jehova, nake Saũlũ na andũ othe a Isiraeli magĩkũngũira na njĩra nene.

12

Samūeli Kuugĩra Andũ Ūhoru

¹ Na rĩrĩ, Samūeli akĩira andũ a Isiraeli othe atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie gũthikĩrĩria ũrĩa wothe mwanjĩrĩre, na nĩndĩmũthuurĩre mũthamaki wa kũmũthamakagĩra. ² Rĩu mũrĩ na mũthamaki wa kũmũtongoria. Hakwa-rĩ, ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na mbuĩ, nao ariũ akwa me hamwe na inyuĩ. Ngoretwo ndĩ mũtongoria wanyu kuuma ndĩ mwĩthĩ nginya ũmũthĩ. ³ Nĩ nũngiĩ haha. Rutai ũira wa kũnyuna mũtĩ mũrĩ mbere ya Jehova, na mũrĩ mbere ya mũndũ ũyũ wake ũitĩrĩrio maguta. Nũũ ndaanatunya ndegwa yake? Nũũ ndaanatunya ndigiri yake? Nũũ ndaanaheenia? Nũũ ndaanahinyĩrĩria? Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ndĩ ndaamũkĩra ihaki nĩguo nyune maitho nĩ ũndũ warĩo? Kũngĩkorwo ndaneeka ũmwe wa maya-rĩ, nĩngũmũcookeria.”

⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ndũrĩ watũheenia kana ũgĩtũhinyĩrĩria; ndũrĩ woya kĩndũ kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ o na ũrĩkũ.”

⁵ Samūeli akĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira ũhoru-inĩ wanyu, o na mũndũ ũyũ aitĩrĩrie maguta nĩ mũira ũmũthĩ, atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũngĩnjuukĩra.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Ĩi we nĩ mũira.”

⁶ Samūeli agĩcooka akĩira andũ atĩrĩ, “Jehova nĩwe waamũrĩre Musa na Harũni, na akĩambatia maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri. ⁷ Na rĩrĩ, ta rũgamai haha, tondũ nĩngũmũciirithia na ũira mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa Jehova anamwĩkĩra inyuĩ ene o na maithe manyu.

⁸ “Rĩrĩa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nĩmakaĩre Jehova amateithie, nake Jehova agĩtũma Musa na Harũni arĩa maarutire maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmathaamĩria kũndũ gũkũ.

⁹ “No nĩmariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao; nĩ ũndũ ũcio nĩameendirie guoko-inĩ gwa Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hazoru, na moko-inĩ ma Afilisti, na mũthamaki wa Moabi ũrĩa warũire nao. ¹⁰ Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie; nĩtũtiganĩrie Jehova tũgatungatĩra Mabaali na Maashitarothu. No rĩu gĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.’ ¹¹ Jehova agĩcooka agĩtũma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samūeli, na akĩmũhonokia kuuma moko-inĩ ma thũ cianyu mũena-inĩ yothe; nĩ ũndũ ũcio mũgĩtũũra mũtarĩ na ũgwati.

¹² “No hĩndĩ ĩrĩa muonire atĩ Nahashu mũthamaki wa Amoni nĩookaga kũmũhũũra-rĩ, mũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Aca, tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra,’ o na gwatuĩka atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe warĩ mũthamaki wanyu. ¹³ Rĩu ũyũ nĩwe mũthamaki ũrĩa mũthuurĩte, o ũrĩa mwetirie; onei, Jehova nĩarũgamĩtie mũthamaki amũthamakagĩre. ¹⁴ Mũngĩtigĩra Jehova, mũmũtungatĩre, na mũmwathĩkĩre, na mũtikaremere maathani make, na angĩkorwo inyuĩ na mũthamaki ũrĩa ũkũmũthamakĩra nĩmũrĩrũmagĩrĩra Jehova Ngai wanyu-rĩ, nĩ wega! ¹⁵ No mũngĩaga gwathĩkĩra Jehova, na mũremere maathani make-rĩ, guoko gwake nĩgũkamũũkĩrĩra ta ũrĩa guokĩrĩre maithe manyu.

¹⁶ “Na rĩrĩ, rũgamai muone ũndũ ũyũ mũnene Jehova akiriĩ gwĩka maitho-inĩ manyu! ¹⁷ Githĩ rĩu ti hĩndĩ ya magetha ma ngano? Nĩngũkaĩra Jehova atũme

marurumĩ na mbura. Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ ũndũ mũũru mwekire maitho-inĩ ma Jehova rĩrĩa mwetirie mũthamaki.”

¹⁸ Ningĩ Samūeli agĩkaĩra Jehova, na mũthenya o ro ũcio Jehova agĩtũma marurumĩ na mbura. Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩmaka mũno nĩ ũndũ wa Jehova na wa Samūeli.

¹⁹ Nao andũ acio othe makĩra Samūeli atĩrĩ, “Hooya Jehova Ngai waku nĩ ũndũ wa ndungata ciaku nĩguo tũtigakue, nĩgũkorwo igũrũ rĩa mehia maitũ mothe nĩtuongereire ũũru wa gwĩtia mũthamaki.”

²⁰ Samūeli agĩcookia atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra, inyuĩ nĩmwĩkĩte ũũru ũyũ wothe; no rĩrĩ, mũtikanahutatĩre Jehova, no tungatĩrai Jehova na ngoro cianyu ciothe.

²¹ Mũtikanagarũrũkĩre mĩhianano ya kũhooywo ya tũhũ. Ndĩngĩmũguna, o na ndĩngĩmũhonokia, nĩ ũndũ nĩ ya tũhũ. ²² Nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake inene, Jehova ndagatirika andũ ake, nĩ ũndũ Jehova nĩakenirio nĩ kũmũtua andũ ake. ²³ No hakwa nĩ mwene-rĩ, ndĩroaga kwĩhĩria Jehova nĩ ũndũ wa kwaga kũmũhoera. Na nĩngũmũruta njĩra ĩrĩa njega na njagĩrũru. ²⁴ No mwĩtigagĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũrĩ na wĩhokeku ngoro-inĩ cianyu ciothe; cũraniai maũndũ manene marĩa amwĩkĩire. ²⁵ No mũngĩkorwo nĩmũkũrũmanĩrĩria gwĩkaga ũũru-rĩ, inyuĩ hamwe na mũthamaki wanyu nĩmũkaniinwo biũ.”

13

Samūeli Kũrũithia Saũlũ

¹ Na rĩrĩ, Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna na ĩrĩ.

² Saũlũ nĩathuurire andũ ngiri ithatũ kuuma Isiraeli; ngiri igĩrĩ magĩikara nake kũu Mikimashi na bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Betheli, nao andũ ngiri maarĩ na Jonathani kũu Gibeia ya Benjamini. Andũ arĩa angĩ akĩmeera mainũke kwao mĩciĩ.

³ Jonathani agĩtharĩkĩra irangĩro rĩa Afilisti kũu Geba, nao Afilisti makĩigua ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhuhithia karumbeta bũrũri wothe, akiuga atĩrĩ, “Ahibirania nĩ maigue!” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũyũ ũkĩiguuo Isiraeli guothe, gũkĩrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩatharĩkĩire irangĩro rĩa Afilisti, na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Afilisti.” Nao andũ magĩtwo nĩguo mongane na Saũlũ kũu Giligali.

⁵ Nao Afilisti makĩũngana nĩguo marũe na andũ a Isiraeli, marĩ na ngaari cia ita ngiri ithatũ, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatũ, nacio thigari ciao ciarĩ nyingĩ ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Nao makĩambata magĩthiĩ makĩamba hema ciao kũu Mikimashi, mwena wa irathĩro wa Bethi-Aveni. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ maarĩ handũ hooru mũno, na ita rĩao nĩrĩahatĩrĩrio mũno, makĩhitha ngurunga-inĩ na ihinga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga, na thĩinĩ wa marima, o na marima-inĩ ma maaĩ. ⁷ O na Ahibirania amwe nĩmaringire mũrĩmo wa Jorodani, magĩkinya bũrũri wa Gadi na Gileadi.

Saũlũ we mwene aatigĩtwo Giligali, nacio mbũtũ ciothe cia ita iria ciarĩ hamwe nake nĩciainainaga nĩ guoya. ⁸ Nake agĩeterera mũthenya mũgwanja ĩrĩa yatuĩtwo nĩ Samūeli; no Samūeli ndaigana gũũka Giligali, nao andũ a Saũlũ makĩambĩrĩria kũhurunjũka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ndeherai maruta ma igongona rĩa njino na maruta ma ũiguano.” Nake Saũlũ akĩruta igongona rĩa njino. ¹⁰ O rĩrĩa aarĩkirie kũruta igongona rĩu, Samūeli agĩkinya, nake Saũlũ agĩthiĩ kũmũtũnga amũgeithie.

¹¹ Samūeli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa weka?”

Nake Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩrĩa nyonire atĩ andũ nĩmarahurunjũka, nawe ndũnooka ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩria kũu Mikimashi-rĩ, ¹² ndeciiria atĩrĩ, ‘Rũ Afilisti nĩmegũikũrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ

Giligali, na ndithaithite Jehova nĩguo twĩtkĩrĩke nĩwe.’ Nĩ ũndũ ũcio ndaigua nĩnjagĩrĩrwo nĩkũruta igongona rĩa njino.”

¹³ Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũkĩgu. Ndũmenyereire rĩathani rĩrĩa Jehova Ngai waku aakũheire; korwo nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩangĩahaanda ũthamaki waku thĩinĩ wa Isiraeli ũtũũre tene na tene. ¹⁴ No rĩu ũthamaki waku ndũgũtũũra; Jehova nĩacarĩtie mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthuura atuĩke mũtongoria wa andũ ake, nĩ ũndũ ndũmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Samūeli akiuma Giligali akĩambata Gibe a ya Benjamini, nake Saũlũ agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana matandatũ.

Isiraeli Matarĩ na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saũlũ na mũriũ Jonathani na andũ arĩa maarĩ nao maikaraga Gibe a ya Benjamini, rĩrĩa Afilisti maambĩte hema ciao kũu Mikimashi. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara gũkuhĩ na Shuali, ¹⁸ kĩrĩa kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-Horoni, na gĩa gatatũ gĩkĩerekera mũhaka-inĩ ũrĩa ũng’etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ.

¹⁹ Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli, tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, “Mangĩgĩa nake, Ahibirania no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathiĩ kũrĩ Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu, na mathanwa, na hiũ cia igetha. ²¹ Thogora wa kũnoora hiũ cia mĩraũ na thururu warĩ cekerĩ icunjĩ igĩrĩ cia ithatũ,* nague thogora wa kũnoora theeci, na mathanwa, na kũrũnga mĩcengi warĩ cekerĩ gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ.†

²² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa mbaara gũtirĩ mũthigari o na ũmwe wa arĩa maarĩ na Saũlũ na Jonathani warĩ na rũhiũ rwa njora kana itimũ guoko-inĩ gwake;‡ Saũlũ na mũriũ Jonathani no-o maarĩ nacio.

Jonathani Gũtharĩkĩra Afilisti

²³ Na rĩrĩ, gĩkundi gĩa thigari cia Afilisti nĩgĩathiite nginya kĩhunguro-inĩ kũu Mikimashi.

14

¹ Mũthenya ũmwe Jonathani mũrũ wa Saũlũ akĩra mwanake ũrĩa wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ūka tũthĩ kambĩ-inĩ ya Afilisti mũrĩmo ũrĩa ũngĩ.” No ndaigana kwĩra ithe.

² Saũlũ aikarĩte ndeere-inĩ cia Gibe a rungu rwa mũtĩ wa mũkomamanga kũu Migironi. Nao andũ arĩa aarĩ nao maarĩ ta andũ magana matandatũ, ³ ũmwe wao aarĩ Ahija, ũrĩa wehumbĩte ebodi. Aarĩ mũrũ wa Ahitubu mũrũ wa nyina na Ikabodu, mũrũ wa Finehasi, ũrĩa mũrũ wa Eli, mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova kũu Shilo. Gũtiarĩ mũndũ wamenyete atĩ Jonathani nĩathiite.

⁴ Mĩena yeerĩ ya kĩhunguro kĩrĩa Jonathani endaga gũũkĩrĩra nĩguo akinye irangĩro-inĩ rĩa Afilisti nĩ haarĩ na hurũrũka cia ihiga; ĩmwe yetagwo Bozezi, na ĩrĩa ĩngĩ Senehe. ⁵ Hurũrũka ĩmwe yarĩ mwena wa gathigathini kũng’ethera Mikimashi, na ĩyo ĩngĩ yarĩ gũthini kũng’ethera Geba.

⁶ Jonathani akĩra mwanake ũcio wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ūka tũthĩ irangĩro-inĩ rĩa andũ acio mataruaga. Hihi no gũkorwo Jehova nĩegwĩka ũndũ nĩ ũndũ witũ. Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩgĩria Jehova ahonokanie, andũ marĩ aingĩ, kana marĩ anini.”

⁷ Mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka maũndũ mothe marĩa wĩciirĩtie gwĩka, ũgĩthĩ na mbere tondũ nĩ ndĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe.”

* 13:21 nĩ ta giramu 8 † 13:21 nĩ ta giramu 4 ‡ 13:22 Andũ a Isiraeli maahũthagĩra mota na mĩguĩ rĩrĩa mekũrũa.

⁸ Jonathani akīmwiira atĩrĩ, “Ūka tūringe mūrĩmo ūrĩa ūngĩ twerekeire harĩ andũ acio tũmeonithie. ⁹ Mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Etererai hau nginya tũũke kūrĩ inyuĩ,’ tũgũikara o hau tūrĩ na tũtikwambata tũthĩ kūrĩ o. ¹⁰ No mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ambatai mũũke kūrĩ ithuĩ,’ tũkĩambate, nĩ ūndũ kũ nĩkĩo gĩgũtuĩka kĩmenyithia giitũ atĩ Jehova nĩamaneanĩte moko-inĩ maitũ.”

¹¹ Nao eerĩ makĩonithania irangĩro-inĩ rĩa Aflisti. Nao Aflisti makiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inĩ makurumĩte kūrĩa marehithĩte.” ¹² Nao andũ a irangĩro-inĩ makĩgũthũkĩra Jonathani na mũkuui wake wa indo cia mbaara makĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke kūrĩ ithuĩ na mũtirĩ ūndũ mũtekuona.”

Nĩ ūndũ ūcio Jonathani akĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nĩamaneanĩte guoko-inĩ gwa Isiraeli.”

¹³ Jonathani akĩambata, agĩthĩ akurumĩte, na mũkuui wake wa indo cia mbaara amuumĩte thuutha. Nao Aflisti makĩgũa mbere ya Jonathani, nake mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmooraga arĩ thuutha wake. ¹⁴ Itharĩkĩra rĩu rĩa mbere rĩa Jonathani marĩ na mũkuui wake wa indo cia mbaara rĩoragire andũ mĩrongo iĩrĩ gacigo-inĩ ka nuthu ya ĩka.

Aflisti Kũhootwo nĩ Isiraeli

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo kĩmako gĩkĩnyiita andũ othe a ita, arĩa maarĩ kambĩ-inĩ na mĩgũnda-inĩ, o na arĩa maarĩ irangĩro-inĩ, na ikundi cia atharĩkĩri, nayo thĩ ĩgĩthingitha. Kĩmako kũ kĩarehetwo nĩ Ngai.

¹⁶ Arangĩri a Saũlũ arĩa maarĩ Gibeia ya Benjamini makĩona andũ a ita rĩu maharaganĩte mĩena yothe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩra andũ arĩa maarĩ nake atĩrĩ, “Tarai andũ a ita mũmenye nũũ ūtarĩ ho.” Rĩrĩa meekire ũguo, magĩkora nĩ Jonathani na mũkuui wake wa indo cia mbaara mataarĩ ho.

¹⁸ Saũlũ akĩra Ahija atĩrĩ, “Rehe ithandũkũ rĩa Ngai.” (Mahinda macio ithandũkũ rĩu rĩarĩ na andũ a Isiraeli). ¹⁹ O hĩndĩ ĩyo Saũlũ aaragĩria mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, ironja rĩrĩa rĩarĩ kambĩ-inĩ ya Aflisti rĩgĩkĩrĩrĩria kũingĩha. Nĩ ūndũ ūcio Saũlũ akĩra mũthĩnjĩri-Ngai ūcio atĩrĩ, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Ningĩ Saũlũ na andũ ake othe makĩũngana, magĩthĩ mbaara-inĩ. Magĩkorerera Aflisti marĩ na kĩhĩngũcano kĩnene, magĩtemangana o ene na hiũ cia njora. ²¹ Ahibirania arĩa maarĩ na Aflisti mbere ĩyo na arĩa maambĩte magathiĩ hamwe nao kambĩ-inĩ ciao, makĩgarũrũka magĩcooka mwena wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hamwe na Saũlũ na Jonathani. ²² Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa meehithĩte bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu maiguire atĩ Aflisti nĩ kũũra mooraga-rĩ, nao makĩingĩra mbaara-inĩ, makĩmateng’eria. ²³ Ūguo nĩguo Jehova aahonokirie Isiraeli mũthenya ūcio, nayo mbaara ĩgĩthĩ na mbere nginya ĩkĩhĩtũka Bethi-Aveni.

Jonathani kũrĩa Ūũkĩ

²⁴ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli maarĩ thĩna-inĩ mũnene mũthenya ūcio, nĩ ūndũ Saũlũ nĩamehĩtithĩte na mwĩhĩtwa, akameera atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ūrĩa ūkũrĩa irio gũtanatuka, iterĩhĩirie harĩ thũ ciakwa!” Nĩ ūndũ ūcio gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa ita rĩu wacamire irio.

²⁵ Ita rĩothe rĩgĩtoonya mũtitũ, na kũu nĩ kwarĩ na ūũkĩ handũ thĩ. ²⁶ Rĩrĩa maatoonyire mũtitũ nĩmoonire ūũkĩ ũgĩtaata, no gũtirĩ mũndũ o na ūmwe waũcamire na kanua nĩ ūndũ nĩmetigagĩra mwĩhĩtwa ūcio. ²⁷ No Jonathani ndaiguĩte atĩ ithe nĩehĩtithĩte andũ na mwĩhĩtwa; nĩ ūndũ ūcio agĩtambũrũkia rũthanju rũrĩa aanyĩĩte akĩrũtobokia igua-inĩ rĩa ūũkĩ. Akĩũcama na kanua, namo maitho make magĩthera. ²⁸ Nake ūmwe wa thigari icio akīmwiira atĩrĩ, “Thoguo nĩehĩtithĩte andũ aya a ita na mwĩhĩtwa mũrũmu, akoiga atĩrĩ, ‘Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ūrĩa ūkũrĩa irio ūmũthĩ!’ Nĩkĩo andũ aya moorĩtwo nĩ hinya.”

²⁹ Jonathani akiuga atĩrĩ, “Baba nĩatũmĩte bũrũri ũgĩe na thĩina. Ta kĩonei ũrĩa maitho makwa matherire rĩrĩa njamire kaũũkĩ gaka kanini. ³⁰ Githĩ gũtingiuma wega makĩria korwo ũmũthĩ andũ nĩmekũrĩite indo imwe cia iria matahĩte kuuma kũrĩ thũ ciao? Githĩ rĩuraga riu rĩa Afilisti rĩtingiuma inene makĩria?”

³¹ Mũthenya ũcio, thuutha wa andũ a Isiraeli kũhũũra Afilisti kuuma Mikimashi nginya Aijaloni, magĩkorwo manogeete mũno. ³² Nao makĩguthũkĩra indo iria maatahĩte, makĩoya ng’ondu, na ng’ombe, na tũcaũ, magĩcithĩnjĩra hau thĩ, na magĩcirĩanĩria na thakame. ³³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũmwe akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ta kĩone andũ aya nĩmehĩirie Jehova nĩ kũrĩa nyama irĩ na thakame.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩmwagarara watho. Garagarai ihiga inene mũrĩrehe haha o rĩu.” ³⁴ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Thĩi kũrĩ andũ, mũmeere atĩrĩ, ‘O mũndũ wanyu nĩandehere ng’ombe yake na ng’ondu, mũcithĩnjĩre haha na mũcirĩe. Tigai kwĩhĩria Jehova nĩ kũrĩa nyama irĩ na thakame.’”

Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩrehe ndegwa yake ũtukũ ũcio na akĩmĩthĩnjĩra hau. ³⁵ Ningĩ Saũlũ agĩakĩra Jehova kĩgongona; rĩu nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩake rĩa mbere gwĩka ũguo.

³⁶ Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Nĩtũikũrũkei tũrũmĩrĩre Afilisti ũtukũ, tũmatahe nginya rũciinĩ, na tũtigatigie mũndũ o na ũmwe wao arĩ muoyo.” Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩka o ũrĩa ũkuona wagĩrĩire mũno harĩwe.”

No mũthĩnjĩri-Ngai akiuga atĩrĩ, “Rekei tũtuĩrie ũhoru kuuma kũrĩ Ngai o haha.”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩũria Ngai atĩrĩ, “Nĩ wega njikũrũke, nũmĩrĩre Afilisti? Nĩkũmaneana moko-inĩ ma andũ a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kũmũcookeria ũhoru mũthenya ũcio.

³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ũkai haha, inyuothe atongoria a ita, tũmenye wĩhia ũrĩa wĩkĩtwo ũmũthĩ. ³⁹ Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ũhonokagia Isiraeli atũũraga muoyo-rĩ, o na kũngĩtuĩka nĩ Jonathani mũrũ wakwa wĩkĩte ũguo-rĩ, no nginya akue.” No gũtirĩ mũndũ o na thĩinĩ wao woigire ũndũ.

⁴⁰ Saũlũ agĩcooka akĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Inyuĩ rũgamai haarĩa; na nĩ na Jonathani mũrũ wakwa tũrũgame haha.”

Nao andũ magĩcookia atĩrĩ, “Ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “He icookio rĩrĩa rĩagĩrĩire.” Mĩtĩ yacuukwo yagwĩrĩire Jonathani na Saũlũ, nao andũ acio makĩoneka matiarĩ na ũcuuke. ⁴² Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Tũcuukĩrei mĩtĩ nĩ na Jonathani, mũrũ wakwa.” Nake Jonathani akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩra Jonathani atĩrĩ, “Ta njũra nĩ atĩa wĩkĩte.”

Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, “No gũcama njamire kaũũkĩ kanini na mũthia wa rũthanju rwakwa. Na rĩrĩ, no nginya nĩ ngue?”

⁴⁴ Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ngai arothũũra na anjĩke ũndũ mũũru makĩria, kũngĩkorwo wee Jonathani ndũgũkua.”

⁴⁵ No andũ acio makĩũria Saũlũ atĩrĩ, “Jonathani nĩagĩrĩrwo nĩ gũkua, arĩ we ũreheire Isiraeli ũhootani mũnene ũũ? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wake rũkũgũa thĩ, nĩgũkorwo eekire ũguo ũmũthĩ na ũteithio wa Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩhonokia Jonathani, na ndaigana kũũragwo.

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ agĩtiga kũingatana na Afilisti, nao magĩcooka bũrũri-inĩ wao.

⁴⁷ Saũlũ aambĩrĩria gũthamakĩra Isiraeli, nĩarũire na thũ ciao ndwere-inĩ ciothe: akĩrũa na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kũrĩa guothe eerekagĩra, nĩamanyariiraga akamaherithia. ⁴⁸ Akĩrũa na ũcamba, akĩhoota Aamaleki, na akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma arĩa maatahĩte indo.

Andũ a Nyũmba ya Saũlũ

⁴⁹ Ariū a Saūlū maarī Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarī wake ūrīa mūkūrū eetagwo Merabu, na ūrīa mūnini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mūtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarī wa Ahimaazu. Mūnene wa ita rīa Saūlū eetagwo Abineri mūrū wa Neri, nake Neri aarī ithe mūnini wa Saūlū. ⁵¹ Kishu ithe wa Saūlū, na Neri ithe wa Abineri maarī ariū a Abieli.

⁵² Matukū-inī mothe ma Saūlū nī kwarī na mbaara ndūrū cia kūrūa na Afilisti, na rīrīa rīothe Saūlū angionire mūdū ūrī hinya kana njamba, aamuoyaga, akamūtoonyia ita-inī rīake.

15

Jehova Kūrega Saūlū ta Mūthamaki

¹ Na rīrī, Samūeli akīra Saūlū atīrī, “Nī nī nī ndatūmirwo nī Jehova ngūtīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa andū ake a Isiraeli; nī ūndū ūcio rīu thikīrīria ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: ‘Nīngaherithia Aamaleki nī ūndū wa ūrīa meekire Isiraeli rīrīa maamoheirie njīra-inī makīambata moimīte būrūri wa Misiri. ³ Na rīrī, thi ūgatharīkīre Aamaleki, na ūniine biū kīrīa gīothe marī nakīo. Ndūkamatigie; ūraga arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge, na ng’ombe na ng’onde, na ngamīra na ndigiri.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Saūlū agīta andū, akīmacookanīrīria kūu Telaimu; nao maarī thigari cia magūrū ngiri magana meerī na andū ngiri ikūmi kuuma Juda. ⁵ Saūlū agīthī itūūra inene rīa Aamaleki, agīkara ooheirie andū kīanda-inī. ⁶ Nīngī akīra Akeni atīrī, “Thīi mweherere Aamaleki nīgeetha ndikamūniinanīrie nao; nī ūndū inyuī nīmwekire andū othe a Isiraeli maūdū mega rīrīa maambataga moimīte Misiri.” Nī ūndū ūcio Akeni acio makīherera Aamaleki.

⁷ Nake Saūlū agītharīkīra Aamaleki amarūtītie kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathīro wa Misiri. ⁸ Akīnyiita Agagi mūthamaki wa Aamaleki arī muoyo, nao andū ake othe akīmaniina biū na rūhiū rwa njora. ⁹ No Saūlū na ita rīake makīhonokia Agagi na ng’onde imwe cia iria njega, na ng’ombe, na njaū iria ciarī noru, na tūtūrūme, na kīndū gīothe kīrīa kīarī kīega. Indo icio njega makīaga gūciniina biū, no kīndū gīothe kīrīa gītangīendekire na kīhinyaru magīkīniina biū.

¹⁰ Nīngī ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra Samūeli, akīrwo atīrī, ¹¹ “Ndī na kīeha nī gūtua Saūlū mūthamaki, nī ūndū nīagarūrūkīte na akaaga kūhingia mawatho makwa.” Samūeli agītangīka na agīkaīra Jehova ūtukū ūcio wothe.

¹² Rūciinī tene-rī, Samūeli agīkīra agīthī agatūnge Saūlū, no akīrwo atīrī, “Saūlū nīathiite Karimeli. Kūu nīakīte gītugī gīa gūtūma aririkanagwo, na nīahūdūkīte agaikūrūka agathī Giligali.”

¹³ Rīrīa Samūeli aakinyire harī we, Saūlū akiuga atīrī, “Jehova arokūrathima! Nīhingītie mawatho ma Jehova.”

¹⁴ No Samūeli akīmūria atīrī, “Naguo mwanio ūcio wa ng’onde ndīraigua nī wa kīi? Mwanio ūcio ndīraigua wa ng’ombe-rī, ūkīrī wa kīi?”

¹⁵ Saūlū agīcookia atīrī, “Thigari ici nīcio ciacirutire kwa Aamaleki; magītigia ng’onde imwe cia iria njega na ng’ombe cia kūrūtīra Jehova Ngai waku igongona, no icio ingī nītwaciniinire biū.”

¹⁶ Samūeli akīra Saūlū atīrī, “Ta thikīrīria! Reke ngwīre ūrīa Jehova anjīrīte ūtukū ūyū.”

Nake Saūlū agīcookia atīrī, “Njīra.”

¹⁷ Samūeli akiuga atīrī, “O na gūtūka hīndī īmwe nīweiiraga-rī, githī nd-wagītūkīre mūtongoria wa mīhīrīga ya Isiraeli? Jehova nīagūtīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Nake agīgūtūma ūthī ūkarute wīra, agīkwīra atīrī, ‘Thī ūkaniine andū acio aaganu biū; ūrūe na Aamaleki acio nginya ūmaniine biū.’”

19 Waregire gwachikira Jehova niki? Ni ki giatumire uguthukire indo cia ndaho, ugika uru maitho-ini ma Jehova?"

20 Nake Saulu akiuga atiri, "No ni ndathikire Jehova; ndathiire kuruta wira uria Jehova aandumire ngarute. Nndaniinire Aamaleki biu, na ngirehe Agagi muthamaki wao guku. 21 Thigari nicio cioire ng'onde na ng'ombe kuuma kuri indo iria ciatahitwo, iria ciari njega ikiamurirwo Ngai, niguu irutirwo Jehova Ngai waku igongona kuu Giligali."

22 No Samūeli akimucokeria atiri,
"Anga Jehova nikenagio ni maruta ma njino na magongona
ta uria akenagio ni gwathikira mugambo wa Jehova?

Gwathika ni kwega gukira igongona,
na kumugua ni kwega gukira maguta ma ndurume.

23 Ni undu uremi uhaana ta mehia ma uraguri,
nakuo kwaga gwathika kuhaana ta wihia wa kuhooya mihiano.

Tondū nūregete kiugo kia Jehova,
nake niakuregete ta muthamaki."

24 Nake Saulu akira Samūeli atiri, "Ninjithie. Nnjagararite watho wa Jehova na uge waku. Ni andu ndeetigirire ngikimaathikira. 25 Riu ndaguthaitha, ndekera mehia makwa, na uhunduke utwarane na ni, nigeetha ngahoe Jehova."

26 No Samūeli akimwira atiri, "Ndigucooka hamwe nawe. Nūregete kiugo kia Jehova, nake Jehova niakuregete utuike muthamaki wa guthamakira Isiraeli!"

27 Riria Samūeli aagarurukaga athi-ri, Saulu akinyiita ruuno rwa nguo yake, nayo igitaruka. 28 Samūeli akimwira atiri, "Jehova nitarura uthamaki wa Isiraeli kuuma kuri we umuthi na niaunengera mundu ungwi wa andu a itura riaku, mwega gugukira. 29 Uria we Riiri wa Isiraeli ndaheenania kana akericukwo; ni undu we ti mundu, ati niguu ericukwo."

30 Saulu agicookia atiri, "Ninjithie, no ndaguthaitha ndiithia hari athuuri a andu akwa na hari Isiraeli; cookania na ni, nigeetha ngahoe Jehova Ngai waku." 31 Ni undu ucio Samūeli agicookania na Saulu, nake Saulu akihooya Jehova.

32 Samūeli agicooka akimwira atiri, "Ndehera Agagi muthamaki wa Aamaleki."

Agagi agika kuri we ari na umirru, agiciiragia atiri, "Ti-itheru ruo rwa gikuu niruthengu."

33 No Samūeli akiuga atiri,

"O ta uria ruihu rwaku rwa njora rutumite andu-a-nja moorwo ni ciana-ri,
nogu nyukwa egukara thini wa andu-a-nja atari na mwana."

Nake Samūeli akiragira Agagi mbere ya Jehova kuu Giligali.

34 Samūeli agicooka agithi Rama, no Saulu akimbata mucii gwake Gibe itura riake. 35 Nginya muthenya uria Samūeli aakuire, ndathiire kuona Saulu ringi, o na gutuika Samūeli namucakayira. Nake Jehova akigua kieha ni undu niatuite Saulu muthamaki wa guthamakira Isiraeli.

16

Samūeli Gutirira Daudi Maguta

1 Nake Jehova akiria Samūeli atiri, "Ni nginya ri ukurira Saulu, nigukorwo nndimuregete ta muthamaki wa Isiraeli? Iyuria ruha rwaku maguta, na umagare, uhi; ndiragutuma uhi kwa Jesi wa itura ria Bethlehemu. Nithurite umwe wa ariu ake atuike muthamaki."

2 No Samūeli akimuria atiri, "Ingithi kuu atia? Saulu niarigua uhoru ucio nake anjirage."

Jehova akīmwīra atīrī, “Oya moori, ūthiī nayo na uuge atīrī, ‘Njūkīte kūrūtīra Jehova igongona.’”³ Na wīte Jesii oke igongona-inī rīu, na nīndīrīkuonia ūrīa ūrīka. Nawe ūitīrīrie maguta mūdū ūrīa ndīrīkuonia.”

⁴ Samūeli agīka o ta ūrīa Jehova aamwīrīte eeke. Rīrīa aakinyire Bethlehemu, athuuri a itūūra makīmūtūnga makīnainaga. Makīmūūria atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

⁵ Samūeli akīmacookeria atīrī, “Īi, njūkīte na thayū; njūkīte kūrūtīra Jehova igongona. Mwītheriei, mūūke hamwe na nīi igongona-inī.” Agīcooka agītheria Jesii na ariū ake, akīmeeta igongona-inī rīu.

⁶ Rīrīa ariū a Jesii maakinyire-rī, Samūeli akīona Eliabu, agīciiria atīrī, “Ti-itherū, ūrīa Jehova aitīrīrie maguta arūngiī haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akīra Samūeli atīrī, “Tiga kūmūrora gīthiithi kana ūraihi wake, nīgūkorwo nīndīmūregete, tondū Jehova ndaroraga maūdū marīa mūdū aroraga. Mūdū wa gūkū thī aroraga mūdū gīthiithi, no Jehova aroraga ngoro thīnī.”

⁸ Ningī Jesii agīta Abinadabu akīmūhītūkīria mbere ya Samūeli. No Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.”⁹ Ningī Jesii akīhītūkithia Shama, no Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.”¹⁰ Jesii akīrehe ariū ake mūgwanja ariā maahītūkīre harī Samūeli, no Samūeli akīmwīra atīrī, “Jehova ndathuurīte aya.”¹¹ Nī ūndū ūcio akīūria Jesii atīrī, “Ariū aku othe marī haha?”

Jesii agīcookia atīrī, “Nī harī ūrīa mūnini wao; no arī rūūru akīrīithia ng’ondu.”

Samūeli akīmwīra atīrī, “Mūtūmanīre; tūtingīkara thī atookīte.”

¹² Nī ūndū ūcio agītūmana, nake akīrehwo. Aarī mūtune, akaagīra gīthiithi na agathakara mūno akīoneka.

Jehova agīcooka akiuga atīrī, “Ūkīra ūmūitīrīrie maguta; ūyū nīwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Samūeli akīoya rūhīa rwa maguta akīmūitīrīria maguta ariū a nyina makīonaga; kuuma mūthenya ūcio Roho wa Jehova agīka igūrū rīa Daudi na hinya. Nake Samūeli agīcooka agīthiī Rama.

Daudi Gūtungata Saūlū

¹⁴ Na rīrī, Roho wa Jehova nīherete kūrī Saūlū, na roho mūūru uumīte kūrī Jehova nīwamūnyariiraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saūlū ikīmwīra atīrī, “Atīrīrī, nī roho mūūru uumīte kūrī Ngai ūrakūnyariira.”¹⁶ Reke mwathi witū aathe ndungata ciake iria irī haha icarie mūdū ūrīa ūngīkūhūūrīra kīnanda kīa mūgeeto. Nīarīhūūraga kīnanda rīrīa roho mūūru uumīte kūrī Ngai wagūkora, nawe nīūrīguaga wega.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio Saūlū akīra ndungata ciake atīrī, “Cariāi mūdū ūūi kūhūūra kīnanda wega na mūmūrehe harī nīi.”

¹⁸ Ndingata īmwe yake īgīcookia atīrī, “Nīnyonete mūriū ūmwe wa Jesii kuuma Bethlehemu ūūi kūhūūra kīnanda kīa mūgeeto. Nī mūdū mūūmīrīru na nī njamba ya ita. Nīoī kwaria wega na nī mūdū kīrorerwa. Nake Jehova arī hamwe nake.”

¹⁹ Nī ūndū ūcio Saūlū agītūma andū kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Ndūmīra mūrūguo Daudi, ūrīa ūrarīithia ng’ondu.”²⁰ Nī ūndū ūcio Jesii akīoya ndigiri ikūūite mīgate, na mondo ya ndibe, na koori, agīcinengera mūrūwe Daudi atwarīre Saūlū.

²¹ Daudi agīthiī kūrī Saūlū, akīngīra ūtungata-inī wake. Saūlū akīmwenda mūno, nake Daudi agītūka ūmwe wa kūmūkuagīra indo cia mbaara.²² Ningī Saūlū agītūma ūhorō kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Ītīkīria Daudi aikare ūtungata-inī wakwa nīgūkorwo nīngenetio nīwe.”

²³ Hīndī irīa yothe roho ūcio mūūru uumīte kūrī Ngai wakoraga Saūlū, Daudi nīoyaga kīnanda gīake kīa mūgeeto na agakīhūūra. Nake Saūlū akahoorera; akaigua wega, naguo roho ūcio mūūru ūkamweherera.

17

Daudi na Goliathū

¹ Na rīrī, Afilisti nīmoonganirie mbūtū ciao cia mbaara, na magīcicookanīrīria kūu Soko thīnī wa Juda. Makīamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatī ga Soko na Azeka. ² Saūlū na andū a Isiraēli makīūngana, makīamba hema ciao kīanda-inī kīa Ela, makīhaarīria ūrīa mekūrūa na Afilisti. ³ Afilisti magīkara kīrīma-inī kīmwe, nao andū a Isiraēli magīkara kīrīa kīngī, hagakīgīa kīanda gatagatī kao.

⁴ Njamba īmwe yetagwo Goliathū, ūrīa woimīte Gathu,* akiumīra hau kambī-inī ya Afilisti. Nake aarī na ūraihi wa makīria ma buti kenda.† ⁵ Eekīrīte ngūbia ya gīcango mūtwe, na akehumba nguō ya mbaara ya gīcango īrī na ūritū wa cekeri ngiri ithano;‡ ⁶ eyohete indo cia kūgītira mūthiimo cia gīcango, na agacuuria kīberethi gīa gīcango gatagatī ga ciande ciake. ⁷ Mūtī wa itimū rīake waiganaga ta mūtī wa mūtumi ngoora, nakīo kīgera kīa mūtwe warīo kīarī na ūritū wa cekeri magana matandatū.§ Nake mūkuui wa ngo yake akamūthī mberē.

⁸ Goliathū akīrūgama, akīanīrīra kūrī itungati cia Isiraēli, akiuga atīrī, “Nī kī gītūmīte mūuke mwīyaare mīhari ya mbaara? Githī nī ndikīrī Mūfilisti, na inyuī githī mūtīkīrī ndungata cia Saūlū? Thuurai mūdū ūmwe mūreke aikūrūke oke kūrī nī. ⁹ Angīhota kūrūa na nī na anjūrage-rī, ithuī tūgūtūka ndungata cianyu; no ndamūtooria na ndīmūūrage-rī, inyuī mūgūtūka ndungata ciitū na mūtūtungatagīre.” ¹⁰ Ningī Mūfilisti ūcio akiuga atīrī, “Ūmūthī nīndoogita itungati cia Isiraēli! Heei mūdū tūrūe nake.” ¹¹ Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saūlū na andū othe a Isiraēli makīmaka, magītīgīra mūno.

¹² Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Mūfiratha wetagwo Jesii, woimīte Bethlehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saūlū aarī mūdū mūkūrū, agatīndīkanga mīaka. ¹³ Ariū atatū a Jesii arīa akūrū nīmathiite na Saūlū mbaara-inī: Wa mberē eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatatū Shama. ¹⁴ Daudi nīwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīre Saūlū, ¹⁵ no Daudi agathīaga gwī Saūlū, na agacooka nīguō akarīithie ng’ōndu cia ithe kūu Bethlehemu.

¹⁶ Ihinda rīa matukū mīrongo īna Mūfilisti ūcio nīoimagīra o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonithania harīo.

¹⁷ Na rīrī, Jesii akīra mūrīū Daudi atīrī, “Oya eba* īno ya ngano hīhie, na mīgate īno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī. ¹⁸ Nacio cienyū ici ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gīkundi kīao. Ūkīrore ūrīa ariū a nyūkwa matarī ūnjookerie ūhoro wao wa kūnyūmīrīria. ¹⁹ Na rīrī, marī hamwe na Saūlū na andū othe a Isiraēli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gūkīa-rī, Daudi agītiga mbūri irī na mūrīithi, akīoya mīrigo, akiumagara agīthī, o ta ūrīa Jesii aamwathīrīre. Nake agīkina kambī-inī o rīrīa mbūtū cia ita cioimagaraga ikang’ethanīre, irī na mbugīrīrio ya mbaara. ²¹ Andū a Isiraēli na Afilisti maaharagīria ita ciao igaikara ing’ethanīre. ²² Nake Daudi agītiga indo iria aakuūte harī mūdū ūrīa wamenyagīrīra indo, agīteng’era harīa ikundi icio cia mbaara ciarī na akīgeithia ariū a nyina. ²³ Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba īyo ya Afilisti kuuma Gathu, ikiumīra gīkundi-inī kīayo ikīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūrīa yamenyerete, nake Daudi akīigua. ²⁴ Rīrīa andū a Isiraēli moonire mūdū ūcio, othe makīmūrīra marī na guoya mūnene.

²⁵ Na rīrī, andū a Isiraēli mooranagia atīrī, “Nīmūkuona ūrīa mūdū ūyū aikaraga akiumagīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraēli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga

* **17:4** Goliathū aarī wa rūciaro rwa Anaki, tondū Joshua ndaamaniinire othe. † **17:4** nī ta mita 3 ‡ **17:5** nī ta kilo 57 § **17:7** nī ta kilo 7 * **17:17** nī ta kilo 22

mūingĩ kūrĩ mūdũ ũrĩa ũngĩmūruga. Nĩegũcooka ahe mūdũ ũcio mūrĩtu wake amũhikie, nayo nyũmba ya ithe ndĩgũcooka kūrĩha igooti thĩinĩ wa Isiraeli.”

²⁶ Daudi akĩũria andũ arĩa maarũngĩ hakuhĩ nake atĩrĩ, “Atĩ mūdũ ũrĩa ũkũũraga Mũfilisti ũyũ, na ehererie Isiraeli thoni ici egwĩkwo atĩa? Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mūruu nake nũũ, atĩ nĩguo oogite ita cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo?”

²⁷ Nao magĩcookera ũhoro ũcio maaragia, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo gũgwĩkwo kūrĩ mūdũ ũrĩa ũkũmũũraga.”

²⁸ Hĩndĩ ĩrĩa Eliabu, mūrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ, aamũiguire akĩaria na andũ aciorĩ, agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wake, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmite ũikũrũke gũkũ? Na nũũ ũratigĩire ng’ondũ icio itarĩ nyingĩ kũu werũ-inĩ? Nĩnjũũ ũrĩa ũrĩ mwĩtĩi, na ũrĩa ngoro yaku ĩrĩ maramari; ũikũrũkĩte gũkũ no ũndũ wa kwĩrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndagĩka atĩa? Anga ndiagĩrĩrwo nĩ kwaria?” ³⁰ Nake agĩcooka akĩhũgũkĩra mūdũ ũngĩ na akĩmwarĩria ũhoro o ro ũcio, nao andũ makĩmũcookeria ũhoro o ta mbere. ³¹ Ũhoro ũcio Daudi oigire nĩwaguirwo, ũkĩmenyithio Saũlũ, nake Saũlũ agĩtũmana ageetwo.

³² Daudi akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ndũkareke mūdũ o na ũmwe akue ngoro nĩ ũndũ wa Mũfilisti ũyũ; ndungata yaku nĩngũthĩ ĩkarũe nake.”

³³ Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩhota gũthĩ kũrĩa na Mũfilisti ũyũ; wee ũrĩ o mūdũ mũnini, nake atũire arũaga mbaara kuuma arĩ o mũnini.”

³⁴ No Daudi akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndũire ndĩithagia ng’ondũ cia baba. Na rĩrĩa mūrũũthi kana nduba ĩngĩnyiita na ĩkuue ng’ondũ kuuma rũũru-inĩ, ³⁵ ndĩmĩrũmagĩrĩa, ngamĩgũtha, ngateithũra ng’ondũ ĩyo kuuma kanua-inĩ kayo. Na rĩrĩa yenda kũndũgĩrĩa ngamĩnyiita nderu, ngamĩgũtha, ngamĩũraga. ³⁶ Ndungata yaku yanooraga mūrũũthi na nduba o cieri; Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mūruu o nake egũtuĩka o ta ĩmwe yacio, tondũ nĩogitĩte ita rĩa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. ³⁷ Jehova ũrĩa wahonokirie harĩ gĩthu kĩa mūrũũthi o na gĩthu kĩa nduba-rĩ, nĩekũhonokia guoko-inĩ kwa Mũfilisti ũyũ.”

Saũlũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Thĩi, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhumba Daudi nguo ciake na, akĩmwĩkĩra nguo ya kĩgera na ngũbia ya gĩcango mũtwe. ³⁹ Daudi akĩoha rũhiũ rwake rwa njora igũrũ rĩa nguo icio, na akĩgeria gũkinyũkia, tondũ ndaacimenyerete.

No akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthĩ na indo ici, nĩ ũndũ ndicimenyerete.” Nake agĩciruta. ⁴⁰ Agĩcooka akĩnyiita rũthanju rwake na guoko, agĩthuura tũhiga tũtano tũnyoroku kuuma karũũ-inĩ, agĩtwĩkĩra kamũhuko-inĩ gake ka mūrĩthi, akĩnyiita kĩgũtha gĩake na guoko, agĩthĩ, agĩkuhĩrĩria Mũfilisti ũcio.

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Mũfilisti ũcio no gũũka ookaga akuhĩrĩrie Daudi, na mūdũ ũrĩa wamũkuuagĩra ngo arĩ mbere yake. ⁴² Nake akĩrora Daudi, akĩona atĩ aarĩ o mūdũ mũnini, mũtune mwĩrĩ na agathakara, nake akĩmũira. ⁴³ Akĩra Daudi atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ndĩ ngui atĩ nĩguo ũgĩũke kūrĩ nĩ na thanju?” Nake Mũfilisti ũcio akĩruma Daudi akĩgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka haha, na nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nyama ciaku!”

⁴⁵ Daudi akĩra Mũfilisti ũcio atĩrĩ, “Wee ũroka kūrĩ nĩ na rũhiũ rwa njora, na itimũ na kĩberethi, no nĩ ndĩroka kūrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ũrĩa mwene ita rĩa Isiraeli, ũrĩa wee ũnyararithĩtie. ⁴⁶ Ũmũthĩ Jehova nĩegũkũneana kūrĩ nĩ, na nĩngũkũgũtha ũgwe thĩ, na ngũtinie kĩongo. Ũmũthĩ nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka ciimba cia ita rĩa Afilisti, nayo thĩ yotho ĩmenye atĩ nĩ kūrĩ Ngai thĩinĩ wa Isiraeli. ⁴⁷ Arĩa othe moonganĩte haha nĩmekũmenya atĩ Jehova ndahonokanagia na rũhiũ rwa njora kana itimũ; nĩgũkorwo mbaara nĩ ya Jehova, nĩekũmũneana inyuothe moko-inĩ maitũ.”

⁴⁸ Na rīrīa Mūfilisti ūcio aamūkuhagīrīria nīguo amūtharīkīre-rī, Daudi agīteng'era na ihenya erekeire na kūrīa mbaara yarī nīguo amūtūnge. ⁴⁹ Agīkia guoko mondo-inī yake akīruta kahiga kamwe, akīhiūria kīgūtha, nake akīgūtha Mūfilisti ūcio thiithi. Kahiga kau gagītoonyerera thiithi-inī wake, akīgūa, agīturumithia ūthiū wake thī.

⁵⁰ Nī ūndū ūcio Daudi akīhoota Mūfilisti ūcio na kīgūtha na kahiga; ndaarī na rūhiū rwa njora guoko-inī gwake akīgūtha Mūfilisti ūcio na akīmūūraga.

⁵¹ Daudi agīteng'era, akīrūgama igūrū rīake. Akīnyiita rūhiū rwa njora rwa Mūfilisti ūcio akīrūcomora njora-inī. Thuutha wa kūmūūraga-rī, agītinia kīongo gīake na rūhiū rūu rwa njora.

Rīrīa Afilisti moonire atī njamba yao nī yakua, makīgarūrūka, makīūra. ⁵² Andū a Isiraeli na Juda makiumīra maanīrīre, makīingatithia Afilisti nginya itoonyero rīa Gathu na nginya ihingo-inī cia Ekironi. Arīa moragītwo maagwīte njīra-inī īrīa īthiiga Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rīrīa andū a Isiraeli maacookire kuuma kūingatithia Afilisti, magītaha indo kambī-inī ciao. ⁵⁴ Daudi akīoya mūtwe wa Mūfilisti ūcio, akīūtware Jerusalem, na akīiga indo cia Mūfilisti ūcio cia mbaara hema-inī yake mwene.

⁵⁵ Na rīrīa Saūlū eroreire Daudi agīthī gūtūnga Mūfilisti, akīūria Abina, mūnene wa mbūtū cia ita, atīrī, “Mwanake ūyū nī mūriū waū?”

Abina akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa ūtūūraga muoyo wee mūthamaki, nī ndiū nī waū.”

⁵⁶ Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ta gītuīrie ūmenye mwanake ūcio nī mūriū waū.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gūcooka kuuma kūūraga Mūfilisti-rī, Abina akīmuoya na akīmūtware mbere ya Saūlū, o anyiitite mūtwe wa Mūfilisti ūcio.

⁵⁸ Saūlū akīmūūria atīrī, “Mwanake ūyū, ūrī mūriū waū?”

Nake Daudi akīmwīra atīrī, “Nī ndī mūrū wa ndungata yaku Jesii wa Bethlehemu.”

18

Saūlū Kūiguīra Daudi Ūiru

¹ Thuutha wa Daudi kūrīkia kwaria na Saūlū, Jonathani akiumīrania ngoro na Daudi, akīmwenda o ta ūrīa eyendete we mwene. ² Kuuma mūthenya ūcio Saūlū akīiga Daudi gwake na ndaarekire acooke kūinūka mūciī gwa ithe. ³ Nake Jonathani akīgīa kīrīkanīro na Daudi nī ūndū nīamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akīruta nguo īrīa ndaaya yake ya igūrū īrīa eehumbīte akīmīhe Daudi, hamwe na kanjū yake, na rūhiū rwake rwa njora, na ūta wake na mūcibi wake.

⁵ Ūrīa wothe Saūlū aatūmaga Daudi ageeke, nīawīkaga ūkagaacīra, nginya Saūlū akīmūtua mūrūgamīrīri mūnene wa mbūtū cia ita. Ūndū ūcio ūgīkenia andū othe, na ūgīkenia anene a Saūlū o nao.

⁶ Rīrīa andū mainūkaga, thuutha wa Daudi kūūraga Mūfilisti ūcio-rī, andū-a-nja makiuma matūūra-inī mothe ma Isiraeli makīinaga na makīrūgarūgaga, nīguo magatūnge Mūthamaki Saūlū marī na tūhembe na inanda makīinaga nyīmbo cia gīkeno. ⁷ Makīrūgarūgaga, makīina atīrī:

“Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyingī,

nake Daudi akeyūragīra andū ngiri makūmi maingī.”

⁸ Saūlū nīarakarire mūno; ikūngūiya rīu rīkīmūiguithia ūiru mūno. Agīciiria atīrī, “Marahe Daudi ūhootani wa kūūraga andū ngiri makūmi maingī, no nī ngooraga o ngiri nini. Agītīgītīe ūndū ūngī ūrīkū, tīga kwīyoera ūthamaki?” ⁹ Na kuuma hīndī īyo Saūlū akīambīrīria kūiguīra Daudi ūiru na kūmwīkūūa.

¹⁰ Mūthenya ũyũ ũngĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũgĩũka na hinya mũno igũrũ rĩa Saũlũ. Nake akĩambĩrĩria kwaria ta mũgũrũki arĩ nyũmba yake thĩinĩ, Daudi aahũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto, o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. Saũlũ aarĩ na itimũ guoko, ¹¹ nake akĩmũikĩria, eĩrĩte atĩrĩ, “Ngũtheecithania Daudi na rũthingo.” Nowe Daudi akĩmweherera maita meerĩ akiuma harĩ we.

¹² Saũlũ nĩetigĩrĩte Daudi, nĩ ũndũ Jehova aarĩ hamwe na Daudi, no nĩatiganĩrie Saũlũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩeheria Daudi harĩ we akĩmũtua mũnene wa thigari ngiri, nake Daudi agatongoragia mbũtũ icio kũu ita-inĩ ciao. ¹⁴ ũndũ o wotho ũrĩa ekaga nĩwagaacagĩra, nĩ ũndũ Jehova aarĩ hamwe nake. ¹⁵ Rĩrĩa Saũlũ onire ũrĩa Daudi aagacĩre, akĩmwĩtigĩra. ¹⁶ No andũ othe a Isiraeli na Juda nĩmendete Daudi nĩ ũndũ nĩamatongoragia kũu ita-inĩ ciao.

¹⁷ Saũlũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Ũyũ nĩ Merabu, mũirĩtu wakwa ũrĩa mũkũrũ. Nĩwe ngũkũhe ũmũhikie; wee ndungatĩra na ũcamba, na ũhũũrane mbaara cia Jehova.” Nĩ ũndũ Saũlũ eĩrĩre atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũũkĩrĩra na guoko gwakwa. Afilisti nĩ meke ũguo arĩ o!”

¹⁸ No Daudi akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ ngĩrĩ ũ, nayo nyũmba yakwa kana mũhĩrĩga wa baba thĩinĩ wa Isiraeli, ũkĩrĩ kĩ, atĩ nĩguo nĩ ndũike mũthoni-we wa mũthamaki?” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ihinda rĩakinyire rĩa Merabu, mwarĩ wa Saũlũ kũnengerwo Daudi-rĩ, akĩneanwo ahikio nĩ Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rĩrĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩendeete Daudi, na rĩrĩa meerire Saũlũ ũhoro ũcio, agĩkena. ²¹ Nake agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngũmũhe we, nĩguo atuĩke mũtego harĩ we nĩguo guoko kwa Afilisti kũmũũkĩrĩre.” Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Rĩu ũrĩ na mweke wa keerĩ wa gũtuĩka mũthoni wakwa.”

²² Nĩngĩ Saũlũ agĩatha ndungata ciake, agĩciira atĩrĩ, “Arĩriai Daudi keheri-inĩ, mũmwĩre atĩrĩ, ‘Atĩrĩrĩ, mũthamaki nĩakenetio nĩwe na ndungata ciake ciothe nĩkwendete; rĩu gĩtuĩke mũthoni-we.’ ”

²³ Nao magĩcookera ciugo icio kũrĩ Daudi. No Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũgwĩciiria nĩ ũndũ mũnini gũtuĩka mũthoni-we wa mũthamaki? Nĩ ndĩ mũndũ mũthĩni na ndiũũkaine.”

²⁴ Rĩrĩa ndungata cia Saũlũ ciamwĩrĩre ũrĩa Daudi oiga-rĩ, ²⁵ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Irai Daudi atĩrĩ, ‘Mũthamaki ndekwenda irĩhi rĩngĩ o rĩothe rĩa rũracio o tiga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nĩguo arĩhĩrio kũrĩ thũ ciake.’ ” Mũbango wa Saũlũ warĩ atĩ Daudi oragwo nĩ Afilisti.

²⁶ Rĩrĩa ndungata cieriire Daudi maũndũ macio-rĩ, Daudi agĩkenio nĩ ũhoro wa gũtuĩka mũthoni-we wa mũthamaki. Nĩ ũndũ ũcio mbere ya ihinda rĩrĩa rĩaheanĩtwo rĩtanathira-rĩ, ²⁷ Daudi na andũ ake makiumagara, makĩũraga Afilisti magana meerĩ. Akĩrehe ikonde ciao cia nyama na agĩcineana ciothe kũrĩ mũthamaki nĩgeetha atuĩke mũthoni-we. Saũlũ agĩcooka akĩmũnengera Mikali mũirĩtu wake nĩguo amũhikie.

²⁸ Rĩrĩa Saũlũ aamenyire atĩ Jehova aarĩ hamwe na Daudi, na atĩ mwarĩ Mikali nĩendeete Daudi rĩ, ²⁹ Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũmwĩtigĩra, nake agĩtũũra arĩ thũ yake matukũ make marĩa maatigaire.

³⁰ Anene a ita cia Afilisti magĩthĩ o na mbere mbaara-inĩ, na o rĩrĩa rĩothe meekaga ũguo, Daudi agĩthĩ na mbere kũgĩa na ũhootani gũkĩra anene acio angĩ a Saũlũ, narĩo rĩitwa rĩaake rĩkĩmenyeka mũno.

19

Saũlũ Kũgeria Kũũraga Daudi

¹ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩra mũriũ Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nĩendeete Daudi mũno, ² nake akĩmũkunyĩra ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ,

“Baba Saŭlū nīaracaria mweke wa gŭkūŭraga. Nī ūndū ūcio ūkemenyerera rūciū rūciinī; ūthiī wīhithe handū, na ūikare ho. ³ Nī nīngathiī ndūgame hamwe na baba kūu mūgūnda-inī, kūu ūgaakorwo ūrī. Nīngaria nake ūhoru ūgūkonī na ūrīa ngaamenya nīngakwīra.”

⁴ Jonathani akīra ithe Saŭlū wega wa Daudi, akīmŵira atīrī, “Reke mūthamaki aage gwīka Daudi ndungata yake ūuru; ndakwīhīrie, na ūrīa ekīte ūkoretwo ūrī uumithio mūnene kūrī we. ⁵ Nīetoonyirie ūgwati-inī rīrīa ooragire Mūfilisti. Nake Jehova akīhe Isiraēli guothe ūhootani mūnene mūno, ūkīionera ūndū ūcio na ūgīkena. Nī kī kīngītūma wīke mūndū ūtarī na ihītia ta Daudi ūuru, ūmūŭrage hatarī na gītūmi?”

⁶ Saŭlū nīathikīrīrie Jonathani na akīhīta akiuga ū: “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūŭraga muoyo, Daudi ndekūŭragwo.”

⁷ Nī ūndū ūcio Jonathani agīta Daudi akīmŵira ūhoru ūcio maaragia wothe. Akīmūtŵara kūrī Saŭlū, nake Daudi agīkara na Saŭlū o ta mbere.

⁸ Nī kwagīire na mbaara rīngī, na Daudi agīthiī akīrūa na Afilisti. Nake akīmahūra na hinya mūno nginya makīmūŭrīra.

⁹ No roho mūuru uumīte kūrī Jehova ūgīkora Saŭlū rīrīa aikarīte gwake nyūmba arī na itimū rīake guoko-inī. Hīndī ūyo Daudi aahūŭraga kīnanda kīa mūgeeto. ¹⁰ Saŭlū akīgeria kūmūthecereria rūthingo-inī na itimū rīake, no Daudi akīmweherera o rīrīa aikagia itimū rūthingo-inī. Ūtukū ūcio Daudi akīra.

¹¹ Saŭlū agītūma andū kwa Daudi makaraangīre nyūmba yake na mamūŭrage gwakīa. No Mikali, mūtumia wa Daudi, akīmūkunyīra ūhoru ūcio, akīmŵira atīrī, “Waga kūrī ūtukū wa ūmūthī, ūhonokie muoyo waku-rī, rūciū nīūkooragwo.”

¹² Nī ūndū ūcio Mikali agīkūrūkīria Daudi ndirica-inī, nake akīyūrīra, akīhonoka. ¹³ Nīngī Mikali akīoya mūhianano na akīūiga ūrīrī igūrū, akīhumbīra na gītama na akīwīkīra guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁴ Hīndī ūrīa Saŭlū aatūmire andū makanyiite Daudi, Mikali akīmeera atīrī, “Nī mūrūaru.”

¹⁵ Nīngī Saŭlū agītūma andū acio macooke makarore Daudi, akīmeera atīrī, “Mūrehei kūrī nī arī o ūrīrī wake, nīguo ndīmūŭrage.” ¹⁶ No rīrīa andū maatoonyire kuo, magīkora no mūhianano warī ūrīrī, na ūgekīrwo guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁷ Saŭlū akīra Mikali atīrī, “Nī kī gītūmīte ūuheenie ūguo, na ūkarekereria thū yakwa yūre, nīgeetha ihonoke?”

Mikali akīmŵira atīrī, “Aranjīrīre atīrī, ‘Reke nī ndīyūrīre. Ngūgīkūŭraga nī ūndū kī?’ ”

¹⁸ Nake Daudi akīra, akīhonoka, na agīthiī gwī Samūeli kūu Rama, akīmŵira ūrīa wothe Saŭlū aamwīkīte. Nīngī Daudi na Samūeli magīthiī Naiothu, magīkara kuo. ¹⁹ Ūhoru ūgīkinyīra Saŭlū, akīrwo atīrī, “Daudi arī Naiothu, kūu Rama”; ²⁰ nī ūndū ūcio agītūma andū makamūnyīte. No hīndī ūrīa moonire gīkundi kīa anabii gīkīratha mohoro, matongoretio nī Samūeli arūgamīte hau, Roho wa Ngai agīkora andū a Saŭlū, o nao makīratha mohoro. ²¹ Saŭlū akīheo ūhoru ūcio, nake agītūma andū angī, nao makīratha mohoro. Saŭlū agītūma andū riita rīa gatātū, o nao makīratha mohoro. ²² Thuutha wa maūndū mothe, o nake we mwene agīthiī Rama na agīkinya irima-inī rīa maaī rīrīa inene kūu Seku. Nake akīŭria atīrī, “Samūeli na Daudi marī ha?”

Nao makīmŵira atīrī, “Marī Naiothu, kūu Rama.”

²³ Nī ūndū ūcio Saŭlū agīthiī Naiothu, kūu Rama. No Roho wa Ngai ūkīmūkora, agīthiī akīrathaga mohoro nginya agīkinya Naiothu. ²⁴ Akīaŭra nguo ciake cia igūrū, o na nīngī akīratha mohoro arī mbere ya Samūeli. Agīkoma ūguo mūthenya ūcio

wothe, o na ūtukū. Kīu nīkīo gītūmaga andū moorie atīrī, “Saūlū nake no ūmwe wa anabii?”

20

Daudi na Jonathani

¹ Na rīrī, Daudi akīūra, akiuma Naiothu kūu Rama agīthiī kūrī Jonathani, akīmūūria atīrī, “Nī atīa nīkīte? Nī ngero īrīkū nī ngerete? Thoguo ndīmūhītīrie atīa atī nīkīo arageria kūnjūruga?”

² Jonathani akīmūcookeria atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo; wee ndūgūkua! Atīrīrī, baba ndarī ūndū ekaga o na ūmwe mūnene kana mūnini ataamenyithītie. Egūkīhitha ūndū ta ūcio nīkī? Ūguo ti guo!”

³ No Daudi akīhīta akiuga atīrī, “Thoguo nīoī o wega mūno atī nīnjītikīrīkīte nīwe, nake nīeīrīte atīrī, ‘Jonathani ndagīrīrwo nī kūmenya ūndū ūyū, ndakae kūnyitwo nī kīeha.’ No rīrī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na ūrīa wee mwene ūtūūruga muoyo-rī, hatigaire o ikinya rīmwe gatagatī gakwa na gīkuū.”

⁴ Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Ūndū o wothe ūngīenda nījīke-rī, nīngūgwīkīra.”

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi akīmūwīra atīrī, “Atīrīrī, rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri na nīnjagīrīrwo gūkaariānīra hamwe na mūthamaki, no reke thī ngehithe mīgūnda-inī nginya mūthenya wa gatatū hwaī-inī. ⁶ No thoguo angīnjaga-rī, mwīre atīrī, ‘Daudi nīarathaithe ndīmūwītīkīrie aguthūke Bethlehemu itūūra-inī rīao, nī ūndū nī kūrī na igongona rīkūrutwo kuo rīa mwaka nī ūndū wa mūhīrīga wao wothe.’ ⁷ Angīkoiga atīrī, ‘Nī wega mūno,’ hīndī īyo ndungata yaku nīngakorwo na thayū. No angīkaarakara-rī, nīūkamenya na ma atī nīatuīte nīekūngera ngero. ⁸ No wee rī, onania wendani kūrī ndungata yaku, nī ūndū nīngūgīte kīrīkanīro nayo mbere ya Jehova. Kūngīkorwo ndī na mahītia-rī, njūruga wee mwene! Ūgūkīneana kūrī thoguo nīkī?”

⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo! Korwo nī kūrī kaūndū o na kanini njūū atī baba nīatuīte gūkūgera ngero-rī, githī to ngwīre?”

¹⁰ Daudi akīmūūria atīrī, “Thoguo angīgagūcookeria arī na marūrū-rī, ngaahē ūhorō nūū?”

¹¹ Jonathani akīmūwīra atīrī, “Ūka, tūthiī na kūu mīgūnda-inī.” Nī ūndū ūcio magīthiī kuo me hamwe.

¹² Ningī Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Nī ūndū wa Jehova o we Ngai wa Isiraēli, ti-itherū nīngaaria na baba ihinda ta rīrī mūthenya wa gatatū! Angīgakorwo akenetio nī wee-rī, githī to ngūtūmanīre ngūmenyithie ūhorō ūcio? ¹³ No baba angītua nī egūkūgera ngero-rī, Jehova aroherithia na anjīke ūūru makīria, ingīkaaga gūkūmenyithia, na ndeke ūthiī na thayū. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ūrīa akoretwo arī hamwe na baba. ¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukū marīa ngūtūūra muoyo, nīguo ndikanooragwo, ¹⁵ na ndūkaneherie tha ciaku o na rī kuuma kūrī nyūmba yakwa, o na hīndī īrīa Jehova agaakorwo aniinīte thū ciothe cia Daudi gūkū thī.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio Jonathani akīgīa kīrīkanīro na nyūmba ya Daudi, akiuga atīrī, “Jehova arorīhīria Daudi kūrī thū ciake.” ¹⁷ Nake Jonathani agītūma Daudi akiindīre mwīhītwa wake nī ūndū nīamwendete, nīgūkorwo aamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene.

¹⁸ Ningī Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri. Wee nīūkoneka ndūrī ho, nī ūndū gītī gīaku gīgaakorwo kīrī gītheri. ¹⁹ Mūthenya wa gatatū gwatua gūtuka-rī, ūgaathiī handū harīa wehithīte hīndī īrīa thīina ūyū waambīrīrie, na weterere hau ihiga-inī rīa Ezeli. ²⁰ Nīngaikia mīguī itatū mwena-inī warīo, taarī wathi ngwīgera. ²¹ Ningī nīngatūma kahī ndīkeere atīrī, ‘Thī ūgacarie

mīguĩ ĩyo.’ Ingĩgakeera atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mwena ũyũ waku; mĩrehe haha,’ hĩndĩ ĩyo ũgooka, nĩ ũndũ ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ndũrĩ ũũru ũkoona; no thayũ. ²² No ingĩkeera kahĩ kau atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mbere yaku,’ hĩndĩ ĩyo no nginya ũthĩ, nĩ ũndũ Jehova nĩakũrekereirie ũthĩ. ²³ Naguo ũhoru ũrĩa twaranĩirie nawe-rĩ, ririkana, Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhitha kũu mũgũnda-inĩ, na hĩndĩ ĩrĩa gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri gĩakinyire-rĩ, mũthamaki agĩikara thĩ arĩe irio. ²⁵ Agĩikara thĩ handũ harĩa aamenyerete, kũrigania na rũthingo, ang’ethanĩire na Jonathani, nake Abineri agĩikara thĩ kũrigania na Saũlũ, no handũ ha Daudi haarĩ hatheri. ²⁶ Saũlũ ndoigire ũndũ mũthenya ũcio, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “No nginya gũkorwo kũrĩ ũndũ wĩkĩkĩte kũrĩ Daudi akanyitwo nĩ thaahu; ti-itherũ arĩ na thaahu.” ²⁷ No mũthenya ũyũ ũngĩ, mũthenya wa keerĩ wa mweri ũcio, handũ ha Daudi haarĩ o hatheri rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩũria mũriũ Jonathani atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩgirĩtie mũrũ wa Jesii oke iruga-inĩ ira na ũmũthĩ?”

²⁸ Jonathani agĩcookia atĩrĩ, “Daudi nĩarathaithire ndĩmwĩtĩkĩrie athĩ Bethlehemu. ²⁹ Aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Reke thĩ, nĩ ũndũ andũ a nyũmba iitũ marĩ na igongona kũu itũũra-inĩ, na mũrũ wa baba nĩanjathĩte ngorwo ho. Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe-rĩ, reke thĩ ngoone ariũ a baba.’ ũndũ ũcio nĩguo ũgirĩtie oke metha-inĩ ya mũthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saũlũ magĩakanĩra Jonathani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũrũ wa mũtumia mwaganu na mũremi! Githĩ ndiũ atĩ wee nĩũnyiitanĩte na mũrũ wa Jesii nĩguo agũconorithie na aconorithie nyũkwa ũrĩa wagũciarire? ³¹ Hĩndĩ ĩrĩa yothe mũrũ wa Jesii egũtũra muoyo gũkũ thĩ, wee ndũkehaanda kana ũthamaki waku wĩhaande. Rĩu mũtũmanĩre oke kũrĩ niĩ, tondũ no nginya akue!”

³² Jonathani akĩũria ithe atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ooragwo? Nĩ atĩa ekĩte?” ³³ No Saũlũ akĩmũikĩria itimũ rĩake nĩguo amũũrage. Nake Jonathani akĩmenya atĩ ithe nĩatuĩte itua rĩa kũũraga Daudi.

³⁴ Jonathani agĩũkĩra, akiuma metha-inĩ arĩ mũrakaru mũno; na mũthenya ũcio wa keerĩ wa mweri ũcio, ndaarĩre irio nĩ ũndũ aarĩ na kĩa na ĩrĩa ithe ekĩte Daudi ciiko cia kũmũconorithia.

³⁵ Rũciiniĩ rũrũ rũngĩ Jonathani akiumagara, agĩthĩ kũu mũgũnda agacemanie na Daudi. Nake agĩthĩ na kahĩ kanini; ³⁶ akĩra kahĩ kau atĩrĩ, “Teng’era ũgacarie mĩguĩ ĩrĩa ngũikia.” Na rĩrĩa kahĩ kau gaateng’eraga-rĩ, agĩkia mũguĩ mbere yako. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa kahĩ kau gaakinyire harĩa mũguĩ wa Jonathani wagwĩte-rĩ, Jonathani agĩgeeta agĩkeera atĩrĩ, “Githĩ mũguĩ ndũrĩ mbere yaku?” ³⁸ Ningĩ akĩanĩrĩra agĩkeera atĩrĩ, “Hiũha! Hanyũka! Ndũkarũgame!” Kahĩ kau gakĩoya mũguĩ ũcio, gagĩcooka kũrĩ mwathi wako. ³⁹ (Kahĩ kau gatĩrĩ ũndũ kaamenyaga ũhoru-inĩ ũcio; tĩga Jonathani na Daudi maamenyaga ũhoru ũcio.) ⁴⁰ Ningĩ Jonathani akĩnengera kahĩ kau indo ciake cia mbaara, agĩkeera atĩrĩ, “Kuuu, thĩ na indo ici ũcicookie itũũra-inĩ.”

⁴¹ Thuutha wa kahĩ kau gũthĩ-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma mwena wa gũthini wa ihiga rĩu, akĩnamĩrĩra maita matatũ mbere ya Jonathani, agĩturumithagia ũthiũ wake thĩ. Magĩcooka makĩmumunyana o eerĩ, makĩrĩranĩra, no Daudi nĩwe warĩrĩre mũno makĩria.

⁴² Jonathani akĩra Daudi atĩrĩ, “Thĩ na thayũ, tondũ nĩtwehĩtĩre na mwĩhĩtwa tũtũurie ũrata gatagatĩ gaitũ thĩniĩ wa rĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njiaro ciaku na njiaro ciakwa nginya tene.’ ” Daudi agĩũkĩra agĩũthĩra, nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

21

Daudi arī kūu Nobu

¹ Na rīrī, Daudi agīthiī Nobu, kūrī Ahimeleku ūrīa mūthīnjīri-Ngai. Ahimeleku aamūtūnga akīinaina, akīmūūria atīrī, “Kaī ūrī wiki nīkī? Nī kī mūtārī na mūdū ūngī?”

² Daudi agīcookeria Ahimeleku ūcio mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Nī mūthamaki ūnjathīte ngeke ūndū mūna na akanjīra atīrī, ‘Mūdū o na ū ndakamenye ūndū ūrīa ngūtūmīte na ūrīa ngwathīte.’ No andū akwa-rī, nī ndīmerīte tūcemanie handū hana. ³ Na rīrī, nī kī ūrī nakīo gīa kūrīa? He mīgate ītano, kana o kīrīa gīothe ūngīhota kuona.”

⁴ No mūthīnjīri-Ngai ūcio agīcookeria Daudi atīrī, “Ndirī na mīgate īrīa īhūthīrwo kūrīo, no rīrī, haha nī harī mīgate īrīa mīamūre, angīkorwo andū acio matihutanītie na andū-a-nja.”

⁵ Daudi agīcookia atīrī, “Ti-itherū tūtikorētvo hamwe na andū-a-nja, o ta ūrīa arī mūtugo witū rīrīa rīothe ngumagara. Indo cia andū aya nī theru o na gūtuīka marī mawīra-inī matārī maamūre. Ūmūthī indo ciao itikīrī nyamūre makīria!” ⁶ Nī ūndū ūcio mūthīnjīri-Ngai ūcio akīmūnengera mīgate īyo mīamūre, nīgūkorwo hau hatiarī na mīgate īngī tīga mīgate īrīa yaigagwo mbere ya Jehova, na nīyeheretio mbere ya Jehova mūthenya ūcio, na hakaigwo mīgate īngī mīhiū.

⁷ Na rīrī, mūthenya ūcio, haarī na mūdū ūmwe warī ndungata ya Saūlū, aahingīrīrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ūrīa Mūedomu, ūrīa warī mūnene wa arīithi a Saūlū.

⁸ Daudi akīūria Ahimeleku atīrī, “Kaī ūtarī na itimū kana rūhiū rwa njora haha? Ndinooka na rūhiū rwakwa rwa njora kana kīndū kīngī kīa mbaara, nī ūndū wīra wa mūthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mūthīnjīri-Ngai ūcio agīcookia atīrī, “Rūhiū rwa njora rwa Goliathū, Mūflisti ūrīa woragīre Gītuamba-inī kīa Ela, rūrī haha; naruo ruohetwo na taama rūkaigwo thuutha wa ebodi. Angīkorwo nīkūrwendarī, ruoe; gūtīrī na rūhiū rūngī rwa njora tīga o rūu.”

Daudi akiuga atīrī, “Gūtīrī rūhiū rūngī taruo; kīrūūnengere.”

Daudi arī kūu Gathu

¹⁰ Mūthenya ūcio Daudi akīūrīra Saūlū, agīthiī kūrī Akishi mūthamaki wa Gathu.

¹¹ No ndungata cia Akishi ikīmūwīra atīrī, “Githī ūyū ti Daudi, ūrīa mūthamaki wa būrūrī? Githī tiwe mainagīra nyīmbo-inī ciao atīrī:

“Saūlū nīeyūragīre andū ngiri nyingī,

na Daudi akeyūragīra andū ngiri makūmi maingī?”

¹² Nake Daudi akīiga ūhoro ūcio ngoro-inī na agītigīra Akishi mūthamaki wa Gathu mūno. ¹³ Nī ūndū ūcio akīīgūrūkithia mbere yao; na rīrīa aarī moko-inī mao, agītua ta mūdū mūgūrūki, akīharaga mīrango ya kīhingo, agītuga rūta rūikūrūkanītie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akīūra ndungata ciake atīrī, “Ta rorai mūdū ūyū! Nī mūgūrūku! Mwakīmūrehe kūrī nī nīkī? ¹⁵ Kaī nyīhītie agūrūki atī nīguo mūndehere mūdū ūyū haha eke maūdū ta maya mbere yakwa? Mūdū ūyū no nginya oke nyūmba yakwa?”

22

Daudi arī Adulamu na Mizipa

¹ Na rīrī, Daudi akiuma Gathu na akīūrīra ngurunga-inī ya Adulamu. Rīrīa arīū a ithe na andū a nyūmba ya ithe maigūre ūguo-rī, magīkūrūka kūrī we. ² Arīa

othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thiiĩ kana makaaga kũiganĩra makĩũngana harĩ we, nake agĩtuĩka mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana.

³ Kuuma kũu, Daudi agĩthiĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, “Nĩũgwĩtikĩria baba na maitũ moke maikare nawe nginya rĩrĩa ngaamenya ũrĩa Ngai ekũnjĩkĩra?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatigĩra mũthamaki wa Moabi, nao magĩikara nake ihinda rĩothe rĩrĩa Daudi arĩ kũhitho-inĩ.

⁵ No mũnabii Gadi akĩra Daudi atĩrĩ, “Tiga gũikara kũhitho-inĩ. Thiĩ bũrũri wa Juda.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akiuma kũu agĩthiĩ mũtitũ wa Herethu.

Saũlũ Kũũraga Athĩnjĩri-Ngai a Nobu

⁶ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩigua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo. Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde Kĩrĩma-inĩ kĩa Gibeaa anyiĩtĩte itimũ rĩake na guoko, nao anene ake othe marũgamĩte mamũthiũrũrũkĩirie. ⁷ Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, andũ a Benjamini! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngiri, na a kũrũgamĩrĩra andũ magana? ⁸ Kũu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩnjĩra rĩrĩa mũrũ wakwa egũthondeka kĩrĩkanĩro na mũrũ wa Jesii. Gũtirĩ o na ũmwe wanyu wĩciirĩtie ũhoru wakwa kana akanjĩra atĩ mũrũ wakwa nĩaikĩrĩirie ndungata yakwa iikare ĩnjoheirie, ta ũrĩa ĩreeka ũmũthĩ.”

⁹ No Doegu ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warũgamĩte hamwe na anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, “Nĩndonire mũrũ wa Jesii okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu.

¹⁰ Ahimeleku nĩamũtuĩrĩirie ũhoru harĩ Jehova; agĩcooka akĩmũhe irio, na rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ ũrĩa Mũfilisti.”

¹¹ Ningĩ mũthamaki agĩtũmanĩra mũthĩnjĩri-Ngai Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, na nyũmba ya ithe yothe, arĩa maarĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Nobu, nao othe magĩũka kũrĩ mũthamaki. ¹² Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria rĩu, mũrũ wa Ahitubu.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, mwathi wakwa.”

¹³ Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũciirĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mũrũ wa Jesii, nawe ũkamũhe mĩgate, o na rũhiũ rwa njora, na ũkamũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova, nĩgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ũrĩa ekĩte ũmũthĩ?”

¹⁴ Ahimeleku agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nũũ thĩinĩ wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mũthoni-we wa mũthamaki, mũrori wa arangĩri aku, na nĩatĩkĩte mũno thĩinĩ wa nyũmba yaku? ¹⁵ Mũthenya ũcio nĩguo warĩ wa mbere wa kũmũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova? Aca tiguu! Reke mũthamaki ndageciirĩrie ndungata yaku kana mũndũ o na ũrĩkũ wa nyũmba ya ithe, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ũndũ o na ũmwe yũĩ wa maũndũ maya mothe.”

¹⁶ No mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩũgũkua, wee na andũ othe a nyũmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩatha thigari iria ciamũrũgamĩrĩre, agĩciĩra atĩrĩ: “Hũgũkaai mũũrage athĩnjĩri-Ngai a Jehova nĩ ũndũ o nao nĩmanyiitanĩire na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũũra ooraga, na matiigana kũnjĩra.”

No anene a mũthamaki makĩrega gũtambũrũkia guoko moorage athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mũthamaki agĩcooka agĩatha Doegu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hũgũka ũũrage athĩnjĩri-Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio Doegu ũcio Mũedomu akĩhũgũka akĩmooraga. Mũthenya ũcio akĩũraga andũ mĩrongo ĩnana na atano arĩa mehumbĩte ebodi ya gatani.

¹⁹ Agĩcooka akĩhũũra Nobu, itũũra rĩu rĩa athĩnjĩri-Ngai, na rũhiũ rwa njora, akĩũraga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngenge, na ng’ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng’ondu.

²⁰ No Abiatharu, mũrũ ũmwe wa Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, akĩhonoka, akĩũra, na akĩrũmĩrĩra Daudi. ²¹ Akĩra Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

²² Nake Daudi akĩra Abiatharu atĩrĩ, “Mũthenya ũcio, rĩrĩa Doegu ũcio Mũedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩdamenyire atĩ no nginya ere Saũlũ. Nĩ nĩ ndehithĩrie nyũmba yothe ya thoguo gĩkuũ. ²³ Ikara hamwe na nĩ; ndũgetigĩre; mũndũ ũrĩa ũracaria muoyo waku, o na wakwa o nague nĩaraũcaria. ũrĩ hamwe na nĩ ũrĩ mũmenyerere.”

23

Daudi Kũhonokia Keila

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, Afilisti nĩmararũa na itũura rĩa Keila, na magatunyana ngano ĩrĩa ĩrĩ mahuhĩro-inĩ.” ² Nake agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩgũthĩ gũtharĩkĩra Afilisti acio?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ ũgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ũhonokie Keila.”

³ No andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ tũtigũgũtigĩra makĩria twathĩ Keila tũkarũe na mbũtũ cia Afilisti!”

⁴ O rĩngĩ Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ Keila, nĩ ũndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthĩ Keila, makĩrũa na Afilisti, na makĩmataha mahiũ mao. Akĩrehera Afilisti hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. ⁶ (Na rĩrĩ, Abiatharu mũrũ wa Ahimeleku nĩokĩte akuuĩte ebodi rĩrĩa aikũrũkire, akĩrũra kũrĩ Daudi kũu Keila.)

Saũlũ Kũingatithia Daudi

⁷ Saũlũ akĩrwo atĩ Daudi nĩathiĩte Keila, nake akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩamũneanĩte kũrĩ nĩ, nĩgũkorwo Daudi nĩehingĩrĩrie na ũndũ wa gũtoonya itũura rĩrĩ na ihingo na mĩgĩko.” ⁸ Nake Saũlũ agĩta mbũtũ ciake ciothe mathĩ mbaara, nĩguo maikũrũke Keila makahingĩrĩrie Daudi na andũ ake.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aamenyire atĩ Saũlũ nĩaciĩrĩre kũmwĩka ũũru-rĩ, akĩra Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Rehe ebodi ĩyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nĩ ĩguĩte hatarĩ nganja atĩ Saũlũ nĩarooka Keila aniine itũura rĩrĩ nĩ ũndũ wakwa. ¹¹ Hihĩ aikari a Keila nĩmekũũneana kũrĩ we? Hihĩ Saũlũ nĩegũikũrũka gũkũ, ta ũrĩa ndungata yaku ĩguĩte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ũhoru.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩegũikũrũka.”

¹² O rĩngĩ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Hihĩ aikari a Keila nĩmekũũneana, nĩ na andũ akwa, kũrĩ Saũlũ?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩmegũkũneana.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake, andũ ta magana matandatũ, makiuma Keila, na magĩkara magĩcangacangaga kũndũ na kũndũ. Rĩrĩa Saũlũ eerirwo atĩ Daudi nĩorĩte akoima Keila, agĩtiga gũthĩ kuo.

¹⁴ Nake Daudi agĩikara ciĩhitho cia werũ-inĩ na irĩma-inĩ cia Werũ wa Zifu. O mũthenya Saũlũ nĩamũcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inĩ make.

¹⁵ Rĩrĩa Daudi aarĩ Horeshu kũu Werũ wa Zifu, akĩmenya atĩ Saũlũ okĩte nĩguo amũũrage. ¹⁶ Nake Jonathani mũrũ wa Saũlũ agĩthĩ kũrĩ Daudi kũu Horeshu na akĩmũteithia kwĩyũmĩrĩria thĩnĩ wa Ngai. ¹⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, Baba Saũlũ ndagakũhutia na guoko gwake. Wee nĩũgathamakĩra Isiraeli, na nĩ ndũke mũnini waku. O na Baba Saũlũ, nĩoĩ ũguo.” ¹⁸ Nao eerĩ makĩgĩa kĩrĩkanĩro mbere ya Jehova. Thuutha ũcio Jonathani akĩnũka, no Daudi agĩtigwo kũu Horeshu.

¹⁹ Nao andũ a Azifu makĩambata magĩthĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibeia makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithĩte gatagatĩ-inĩ gaitũ ciĩhitho-inĩ cia gũkũ Horeshu, kĩrĩmagĩrũ kĩa Hakila, mwena wa gũthini wa Jeshimoni? ²⁰ Na rĩrĩ, wee mũthamaki,

ikūrūka ūūke o rīrīa rīothe ūngiēnda gūūka, na ithuī nī igūrū riitū kūmūneana kūrī mūthamaki.”

²¹ Saūlū akīmacookeria atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū wa kwīnjiiria. ²² Thiī mūkehaarīrie makīria. Tuīriai nī kū Daudi amenyerete gūthiāga, na nū ūmuonete kuo. Njīrīttwo atī nī mūdū mwara mūno. ²³ Tuīriai ūhorō wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhorō mūkinyanīru. Na nī nīngūcooka thiī na inyuī; angīkorwo arī kūdū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothe ya Juda.”

²⁴ Nī ūndū ūcio makiumagara magīthī kūu Zifu, magīkinya mbere ya Saūlū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kūu Werū-inī wa Maoni, kūu Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni. ²⁵ Nake Saūlū na andū ake makīambīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwo ūhorō ūcio, agīkūrūka agīthī rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kūu Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saūlū aiguire ūhorō ūcio-rī, o nake agīthī kūu Werū-inī wa Maoni aingatithītie Daudi na ihenya.

²⁶ Saūlū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūrīa ūngī, mahiūhīte nīguo morīre Saūlū. Na rīrīa Saūlū na thigari ciake maakuhagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī, ²⁷ hagīūka mūdū watūmīttwo kūrī Saūlū, akīmwīra atīrī, “Ūka na ihenya! Afilisti nīmatharīkīre būrūri.” ²⁸ Hīndī īyo Saūlū agītiga kūrūmīrīra Daudi, agīthī agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu. ²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kūu agīthī gūtūūra cīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saūlū gūcooka kuuma kūingatithia Afilisti, akīrwo atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.” ² Nī ūndū ūcio Saūlū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraēli guothe magīthī gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūūragwo nī Mbūri cia Werū.

³ Nake agīkinya ciugū-inī cia ng’ondū iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saūlū agītoonya thiīnī ageteithie. Daudi na andū ake maarī kūu thiīnī mūno, ngurunga-inī. ⁴ Nao andū a Daudi makīmwīra atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūrīa Jehova aarīrie ūhorō wago, agīkwīra atīrī, ‘Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmīke ūrīa ūkwenda.’ ” Nake Daudi agīkuruma atekuonwo, agīthī agītinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīigua ngoro ikīmūciirithia nī ūndū wa gūtinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū. ⁶ Akīra andū ake atīrī, “Jehova arongiria njīke ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūitīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmwīke ūūru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūitīrīrie maguta wa Jehova.” ⁷ Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīrīre Saūlū. Nake Saūlū akiuma ngurunga-inī, na agīthīra.

⁸ Nīngī Daudi akiuma ngurunga-inī īyo, akīanīrīra agīta Saūlū, akīmwīra atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saūlū eehūgūrīre, Daudi akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī. ⁹ Akīra Saūlū atīrī, “Nī kī gītūmaga ūthikīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwīka ūūru?’ ¹⁰ Ūmūthī nīweyōnera na maitho maku ūrīa Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kūu ngurunga-inī. Kūrī andū amwe maniingīrīrie ngūūrage, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njīke mwathi wakwa ūūru, nī ūndū nīwe mūitīrīrie maguta wa Jehova.’ ¹¹ Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinirie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndīnakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī nī ndirī na ihītia rīa gwīka ūūru kana rīa ūremi. Nī ndikūhīthīrie, no wee nīūranjaria ūnjūrage.

¹² Jehova arotūtuithania ciira nĩ nawe. Na Jehova arondĩhĩria maũru marĩa wee ũnjĩkĩte, no guoko gwakwa gũtigakũhutia. ¹³ O ta ũrĩa kũrĩ thimo yugaga atĩrĩ, ‘Waganu uumaga o harĩ arĩa aaganu,’ nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa gũtigakũhutia.

¹⁴ “Mũthamaki wa Isiraeli oimĩte gwake ookĩrĩre ũ? Nũũ ũingatithĩtie? Nĩ ngui nguũ? Kana nĩ thuya? ¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagatĩ gaitũ. Aroeciiria ũhoro wakwa na aũrũgamie; arondũĩrĩra na aahonokie kuuma guoko-inĩ gwaku.”

¹⁶ Rĩrĩa Daudi aarĩkirie kuuga ũguo-rĩ, Saũlũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũgambo waku, Daudi mũrũ wakwa?” Nake akĩrĩra aanĩrĩre. ¹⁷ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũthingu kũngĩra. Nĩũnjĩkĩte wega, no nĩ ngagwĩka ũũru. ¹⁸ Nĩwarĩkia o rĩu kũnjĩra ũndũ mwega ũnjĩkĩte; Jehova nĩekũũneanĩte moko-inĩ maku, no wee ndũnanjũraga. ¹⁹ Rĩrĩa mũndũ ona thũ yake-rĩ, nĩarekaga ithĩ atamĩkĩte ũũru? Jehova arogwĩka maũndũ mega nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjĩkĩte ũmũthĩ. ²⁰ Nĩnjũũ atĩ ti-itherũ nĩũgatuĩka mũthamaki, na atĩ ũthamaki wa Isiraeli nĩũkehaanda moko-inĩ maku. ²¹ Rĩu wĩhĩte harĩ nĩ na rĩitwa rĩa Jehova atĩ ndũkaniina njiaro ciakwa kana rĩitwa rĩakwa rĩthire kuuma nyũmba-inĩ ya baba.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhĩta harĩ Saũlũ. Nake Saũlũ agĩcooka mũciĩ, no Daudi na andũ ake makĩambata magĩthĩ kũhitho-inĩ.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rĩrĩ, Samūeli agĩkua, nao andũ othe a Isiraeli makĩũngana makĩmũrĩrĩra; makĩmũthika mũciĩ gwake kũu Rama.

Nake Daudi agĩkũrũka agĩthĩ Werũ wa Maoni. ² Mũndũ ũmwe wa kũu Maoni, ũrĩa warĩ na indo kũu Karimeli, aarĩ mũtongu mũno. Aarĩ na mbũri ngiri ĩmwe na ng’ondũ ngiri ithatũ, iria aamuraga guoya kũu Karimeli. ³ Nake eetagwo Nabali, na mũtumia wake eetagwo Abigaili. Aarĩ mũtumia mũũgĩ na mũthaka, no mũthuuriwe, ũrĩa warĩ Mũkalebu, aarĩ mũũru na mũkarĩ maũndũ-inĩ make.

⁴ Daudi arĩ werũ-inĩ nĩaiguire atĩ Nabali nĩ ng’ondũ aramura guoya. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma aanake ikũmi akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩ kũrĩ Nabali kũu Karimeli na mũmũgeithie mwĩtanĩtie na nĩ. ⁶ Mwĩrei atĩrĩ; ‘Ũrotũra mĩaka mũngĩ! Ũrogĩa na ũgima, wee na nyũmba yaku! O na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo kĩroogĩa na ũhooreri!

⁷ “ ‘Na rĩrĩ, ndĩraigua atĩ nĩ hĩndĩ ya kũmura ng’ondũ guoya. Rĩrĩa arĩithi aku maarĩ hamwe na ithuĩ, tũtiamekire ũũru, na ihinda rĩrĩa rĩothe maarĩ Karimeli gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa kĩorire. ⁸ ũria ndungata ciaku na nĩgũkwĩra. Nĩ ũndũ wa ũguo ĩka aanake acio akwa maũndũ mega, nĩgũkorwo tũũkĩte hĩndĩ ya gĩkeno. Ndagũthaita ũhe ndungata ciaku na mũrũguo Daudi kĩrĩa gĩothe ũngĩmoonera.’ ”

⁹ Rĩrĩa andũ a Daudi maakinyire-rĩ, makĩhe Nabali ndũmĩrĩri ĩyo ya Daudi. Nao magĩcooka magĩeterera.

¹⁰ Nabali agĩcookeria ndungata cia Daudi atĩrĩ, “Daudi nũũ? Mũrũ wa Jesii ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ndungata nyingĩ nĩroora ikoima kũrĩ aathani acio matukũ maya. ¹¹ Nĩ kĩ kĩngĩtũma njoe mĩgate yakwa, na maaĩ, na nyama iria thĩnjĩre andũ akwa a kũmura ng’ondũ guoya, ndĩcihe andũ itooĩ kũrĩa moimĩte?”

¹² Andũ acio a Daudi makĩhũndũka, magĩcooka na thuutha. Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, makĩheana ũhoro ũcio wothe. ¹³ Daudi akĩra andũ ake atĩrĩ, “Mwĩohei hiũ cianyu cia njora!” Nao makĩioha hiũ ciao cia njora, o nake Daudi akĩioha rwake. Andũ ta magana mana makĩambata hamwe na Daudi, nao andũ magana meerĩ magĩtigwo maikarĩtie indo.

¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa ndungata cia Nabali akĩra Abigaili mũtumia wa Nabali atĩrĩ, “Daudi nĩaratũmĩte ndungata ciake kuuma werũ-inĩ irehere mwathi witũ ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andũ acio nĩmatwĩkire wega. Matiatwĩkire ũũru, ihinda

rĩothe rĩrĩa twarĩ kũu mĩgũnda-inĩ hakuhĩ nao, na gũtirĩ kĩndũ kĩorire. ¹⁶ Ūtukũ na mũthenya maarĩ ta rūthingo rwatũrigiicĩrie hĩndĩ ciothe rĩrĩa twarĩthagia ng' Ondu ciitũ gũkuhĩ nao. ¹⁷ Rĩu-rĩ, wĩciirie wone ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka, nĩ ũndũ mwanangĩko nĩũkuhĩrĩrie mwathi witũ na nyũmba yake yothe. Nĩ mũndũ mwaganu ũũ atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩmwarĩria."

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akĩoya mĩgate magana meerĩ, na mondo igĩrĩ cia ndibei, na ng' Ondu ithano ĩrĩ thĩnje, na ibaba ithano* cia ngano hĩhie, na imanĩka igana cia thabibũ nyũmũ, na ikũmba magana meerĩ cia ngũyũ, agĩciigĩrĩa ndigiri igũrũ. ¹⁹ Ningĩ akĩira ndungata ciake atĩrĩ, "Thiagai mbere; nĩngũmũrũmĩrĩa." No ndeerire mũthuriwe Nabali ũhoru ũcio.

²⁰ Na rĩrĩa aathiiaga ahaicĩte ndigiri yake agereire mũkuru warĩ kĩrĩma-inĩ, Daudi na andũ ake magĩũka maikũrũkĩte na kũrĩa aarĩ, agĩcemanĩa nao. ²¹ Daudi aakoretwo oiga atĩrĩ, "Warĩ wĩra wa tũhũ, nĩ ngarorera mũndũ ũcio indo ciake kũu werũ-inĩ, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩake gĩkũũra. Nake andĩhĩte wega na ũũru. ²² Ngai aroherithia Daudi, na amwĩke ũũru makĩria, ingĩgaatigia mũndũ mũrũme o na ũmwe muoyo ũrĩa ũmũkoniĩ rũciũ rũciinĩ!"

²³ Rĩrĩa Abigaili onire Daudi, akĩhiũha kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake na akĩnamĩrĩa mbere ya Daudi aturumithĩtie ũthiũ thĩ. ²⁴ Akĩngũithia magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mwathi wakwa, reke ũũru ũyũ ũnjookerere ndĩ nyiki. Ndagũthaitha, reke ndungata yaku ĩkwarĩrie; ũthikĩrĩrie ũrĩa ndungata yaku ĩrenda kuuga. ²⁵ Mwathi wakwa aroaga kũrũmbũiya mũndũ ũcio mwaganu ti Nabali. Ahaana o ta rĩitwa rĩake, rĩitwa rĩake riugĩte mũndũ mũkĩgu, na akoragwo arĩ o mũkĩgu. No nĩ ndungata yaku-rĩ, ndionire andũ acio mwathi wakwa aatũmĩte.

²⁶ "Na rĩrĩ, kuona atĩ wee mwathi wakwa, Jehova nĩakweheranĩrie na ũiti wa thakame, na kwaga kwĩrĩhĩria na moko maku-rĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, thũ ciaku na arĩa othe mangĩenda gwĩka mwathi wakwa ũũru marohaana ta Nabali. ²⁷ Na ũreke kĩheo gĩkĩ, kĩrĩa ndungata yaku ĩreheire mwathi wakwa, kĩnengerwo andũ arĩa makũrũmĩrĩie. ²⁸ Ndagũthaitha ũrekere ndungata yaku ihĩtia rĩayo, nĩgũkorwo no nginya Jehova agaatũma nyũmba ya mwathi wakwa ĩtuĩke ya ũthamaki wa gũtũũra, tondũ arũaga mbaara cia Jehova. Gũtikanoneke ũndũ mũũru thĩinĩ waku hĩndĩ ĩrĩa yothe ũgũtũũra muoyo. ²⁹ O na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũgũthingatĩte akũrute muoyo-rĩ, muoyo wa mwathi wakwa nĩũgakorwo wohanĩtio wega na kĩohe kĩa arĩa marĩ muoyo nĩ Jehova Ngai waku. No mũoyo ya thũ ciaku nĩakamĩikia kũraiho ta ĩkĩtio na kĩgũtha. ³⁰ Rĩrĩa Jehova agaakorwo ekĩte mwathi wakwa maũndũ mothe mega marĩa eeranĩre mamũkoniĩ, na akorwo agũtuĩte mũtongoria wa gũtongoragia Isiraeli-rĩ, ³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo arĩ na mũrigo wa kũmũritũhĩra thĩinĩ wa thamiri yake nĩ ũndũ wa gũitithia thakame hatarĩ na gĩtũmi kana akorwo erĩhĩrie. Na hĩndĩ ĩrĩa Jehova akaarehera mwathi wakwa ũhootani-rĩ, ũkaaririkana ndungata yaku."

³² Daudi akĩira Abigaili atĩrĩ, "Jehova, Ngai wa Isiraeli, arogoocwo, ũcio ũgũtũmire ũmũthĩ ũũke ũcemanie na nĩ. ³³ Ūrorathimwo nĩ ũndũ wa itua rĩaku rĩega na kũngiria ndigaite thakame ũmũthĩ, na ndikerĩhĩrie na moko makwa. ³⁴ Tiga nĩ ũguorĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũcio ũgiririe ngũgere ngero, korwo ndũnooka na ihenya kũndũnga-rĩ, gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe ũkoniĩ Nabali ũngĩakorwo arĩ muoyo gũgĩkĩa."

³⁵ Ningĩ Daudi akĩamũkĩra kĩrĩa aamũreheire kuuma guoko-inĩ gwake, na akĩmwĩra atĩrĩ, "Inũka na thayũ. Nĩndaigua ũhoru waku na nĩndetĩkĩra ihooya rĩaku."

* 25:18 nĩ ta lita 37

³⁶ Rīrīa Abigaili aathiire kūrī Nabali, akīmūkora arī nyūmba thīnī arugithītie iruga ta rīa mūthamaki. Ngoro yake yarī njanjamūku na aarī mūrīū mūno. Nī ūndū ūcio ndarī ūndū aamwīrire nginya rīrīa gwakīre. ³⁷ Ningī rūciinī gwakīa, rīrīa Nabali aarīūkirwo, mūtumia wake akīmwīra maūndū macio mothe; ngoro yake īgīkīra, akīhaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mīthenya ta ikūmi, Jehova akīgūtha Nabali, nake agīkua.

³⁹ Hīndī īrīa Daudi aaiguire atī Nabali nīakuīte, akiuga atīrī, “Jehova arogoocwo, ūrīa ūndūrīire mbaara iitū na Nabali nī ūndū wa kūnyarara. Nīagirīrīrie ndungata yake ndīgeeke ūūru, na agacookereria Nabali ūūru wake we mwene.”

Daudi agīcooka agītūmanīra Abigaili, akīmūūria atuīke mūtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciake igīthī Karimeli, ikīra Abigaili atīrī, “Daudi nīatūtūmīte kūrī we tūgūtware ūgatuīke mūtumia wake.”

⁴¹ Akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī, akīmeera atīrī, “Nī ndungata yanyu ya mūndū-wa-nja ndī haha, nīndīhaarīrie gūtungatīra na gūthambia magūrū ma ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akīhaica ndigiri na ihenya, agīthī na airītu ake atano a kūmūtungataga, agītwarana hamwe na andū acio maatūmītwo nī Daudi, agītūka mūtumia wake. ⁴³ Daudi nīahikītie Ahinoamu wa Jezireeli,† nao eerī maarī atumia ake. ⁴⁴ No Saūlū nīaheanīte mwarī Mikali, mūtumia wa Daudi, kūrī Palitieli wa Laishi, ūrīa warī wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū Rīngī

¹ Na rīrī, andū a Zifu magīthī kūrī Saūlū kūu Gibeā makīmwīra atīrī, “Githī Daudi ndehithīte karīma ka Hakīla, karīa kang’etheire Jeshimoni?”

² Nī ūndū ūcio Saūlū agīkūrūka nginya Werū wa Zifu, arī na andū ake ngiri ithatū a Isiraeli arīa maathuurītwo, mathī magacarie Daudi kuo. ³ Saūlū akīamba hema ciake nīra-inī hakuhī na kīrīma kīa Hakīla kīrīa kīng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agīkara kūu werū-inī. Rīrīa onire atī Saūlū nīamūrūmīrīire kūu-rī, ⁴ agītūma athigaani na akīmenya atī ti-itherū Saūlū nīakinyīte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agīthī harīa Saūlū aambīte hema. Akīona harīa Saūlū na Abineri mūrū wa Neri, mwathi wa mbūtū cia ita, maakomete. Saūlū aakomete thīnī wa kambī, nacio mbūtū cia ita ikaamba hema ikamūthiūrūrūkīria.

⁶ Daudi agīcooka akīūria Ahimeleku ūrīa Mūhiti, na Abishai mūrū wa Zeruia, mūrū wa nyina na Joabu, atīrī, “Nūū ūgūikūrūkania na nī kambī-inī harīa Saūlū arī?”

Abishai akiuga atīrī, “Nītūgūthī nawe.”

⁷ Nī ūndū ūcio Daudi na Abishai magīthī kūrī ita rīu ūtukū, nake Saūlū aarī kūu kambī thīnī akomete toro, na itimū rīake rīhaandītwo hakuhī na mūtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamūthiūrūrūkīria.

⁸ Abishai akīra Daudi atīrī, “Ūmūthī Ngai nīaneanīte thū yaku moko-inī maku. Na rīrī, reke ndīmūthecithanie na thī na itimū rīakwa, itheeca o rīmwe; ndikūmūtheeca keerī.”

⁹ No Daudi akīra Abishai atīrī, “Tiga kūmūniina! Nūū ūngītambūrūkia guoko ookīrīre ūrīa mūtīrīrie maguta wa Jehova, na atuīke ndehītie?” ¹⁰ Ningī akiuga atīrī, “Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, Jehova we mwene nīwe ūkūmūhūra; kana ihinda rīake rīkinye, agīkue, kana athī mbaara-inī, agathīrīre kuo. ¹¹ No Jehova arongiria ndambūrūkie guoko kūrī ūrīa mūtīrīrie maguta wa Jehova, ndīmūkīrīre. Na rīrī, oya itimū na mbūthū ya maaī ocio irī hakuhī na mūtwe wake, twīthīre.”

† 25:43 Ahinoamu nīwe warī mūtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nīwe warī nyina wa Amunoni, mwana wa irigithathi wa Daudi.

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ciarĩ hakuhĩ na mũtwe wa Saũlũ, magĩthiĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wonire kana akĩmenya ũhoru ũcio, o na gũtirĩ mũndũ wokĩrĩre. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte manyiitwo nĩ toro mũnene.

¹³ Daudi agĩcooka akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ haraaya; naho nĩ haarĩ itĩina inene gatagatĩ kao. ¹⁴ Nake akĩanĩrĩra, agĩitana kũrĩ ita rĩu rĩa Saũlũ, na kũrĩ Abineri mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, “Anga ndũkũnjookeria, Abineri?”

Abineri akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ ũreta mũthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Githĩ ndũrĩ mũndũ mũrũme? Ningĩ-rĩ, nũũ ũtariĩ ta we thĩinĩ wa Isiraeli? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũrangĩre mũthamaki, ũcio mwathi waku? Nĩ harĩ mũndũ ũgũũkĩte kũniina mũthamaki ũcio mwathi waku. ¹⁶ ũguo wee wĩkĩte ti ũndũ mwega. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, wee na andũ aku mwagĩrĩrwo nĩ kũũragwo, nĩ ũndũ mũtiinarangĩra mwathi wanyu, ũcio mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. Ta rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya maaĩ iria ciuma hakuhĩ na mũtwe wake irĩ ha?”

¹⁷ Saũlũ akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?”

Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa.” ¹⁸ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwathi wakwa aingatithie ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkĩte, na nĩ ũũru ũrĩkũ nyonetwo naguo? ¹⁹ Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki mwathi wakwa athikĩrĩrie ũhoru wa ndungata yake. Angĩkorwo Jehova nĩwe ũkũringĩrĩrie ũnjũkĩrĩre-rĩ, aroĩtĩkĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte ũguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrumi marĩ mbere ya Jehova! Nĩmanyinatĩte, njeheregere gĩcunjĩ gĩakwa harĩ igai rĩa Jehova, na makoiga atĩrĩ, ‘Thiĩ ũgatungatĩre ngai ingĩ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa iitĩke thĩ haraaya na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte agacarie thuya, ta ũrĩa mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-inĩ.”

²¹ Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ nĩnjĩhĩtie. Cooka, wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ũndũ nĩ wonire muoyo wakwa ũrĩ wa goro ũmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkũgu, na ngahĩtia makĩria.”

²² Nake Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ rĩrĩ itimũ rĩa mũthamaki. Reke ũmwe wa aanake acio aku oke arĩgĩire. ²³ Jehova nĩwe ũrĩhaga o mũndũ nĩ ũndũ wa ũthingu wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte moko-inĩ makwa ũmũthĩ, no nĩ ndĩngĩtambũrũkia guoko njũkĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itherũ o ta ũguo nĩ nyonete muoyo waku ũrĩ wa goro ũmũthĩ, Jehova arotũma muoyo wakwa o naguo woneke ũrĩ wa goro, na aahonokie kuuma mathĩina-inĩ mothe.”

²⁵ Saũlũ agĩcooka akĩra Daudi atĩrĩ, “Ūrorathimwo, wee mũrũ wakwa, Daudi; nĩũgeeka maũndũ manene, na ti-itherũ nĩũkahootana.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthiĩ, nake Saũlũ akĩhũndũka, akĩinũka.

27

Daudi arĩ kwa Afilisti

¹ No rĩrĩ, Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Mũthenya ũmwe nĩndĩrĩniinwo nĩ guoko gwa Saũlũ. ũndũ ũrĩa mwega ingĩka nĩ kũũrĩra bũrũri wa Afilisti. Hĩndĩ iyo Saũlũ nĩagatiga kũnjaria kũndũ o na kũ thĩinĩ wa Isiraeli, na nĩ nĩngohonokia guoko-inĩ gwake.”

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ nake makiuma, magĩthiĩ kũrĩ Akishi mũrũ wa Maoku, mũthamaki wa Gathu. ³ Daudi na andũ ake magĩtũũrania na Akishi kũu Gathu. Mũndũ o mũndũ aarĩ na andũ a nyũmba yake,

na Daudi aarĩ na atumia ake eerĩ: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mūtumia wa ndigwa wa Nabali. ⁴ Rĩrĩa Saũlũ eerirwo atĩ Daudi nĩorĩre Gathu, ndaacockire kũmũcaria rĩngĩ.

⁵ Ningĩ Daudi akĩra Akishi atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, reke heo handũ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa bũrũri ũyũ, ngatũũre kuo. Nĩ kũ gĩgũtũma ndungata yaku itũũre itũũra rĩa ũthamaki hamwe nawe?”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Akishi akĩmũhe Zikilagi mũthenya o ro ũcio, narĩo rĩtũire rĩrĩ rĩa athamaki a Juda kuuma hĩndĩ ĩyo. ⁷ Daudi agĩikara bũrũri wa Afilisti mwaka ũmwe na mĩeri ĩna.

⁸ Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake makĩambata magĩthĩ magĩtharĩkĩra andũ a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andũ acio maatũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũthĩite ũgakinya Shuri na Misiri.) ⁹ Rĩrĩa rĩothe Daudi aatharĩkagĩra kũndũ, ndaatigagia mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng’ondũ na ng’ombe, na ndigiri na ngamĩra, na nguo. Thuutha ũcio agacooka agathĩ kũrĩ Akishi.

¹⁰ Rĩrĩa Akishi aamũũria atĩrĩ, “Uuma gũtharĩkĩra kũ ũmũthĩ?” Daudi akamwĩra atĩrĩ, “Nyuma gũtharĩkĩra Negevu kũu Juda,” kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Jerameeli,”* kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Akeni.” ¹¹ Ndaatigirie mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo nĩguo matwarwo Gathu, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “Maahota gũtũcuukanĩrĩa moige atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Daudi ekĩte.’ ” Na ũcio nĩguo warĩ mūtugo wake hĩndĩ ĩrĩa yothe aatũũrĩre bũrũri wa Afilisti. ¹² Nake Akishi nĩehokete Daudi na akeĩraga atĩrĩ, “Nĩatuĩkĩte kĩndũ gĩthũũre kũrĩ andũ ake a Isiraeli, na egũtuĩka ndungata yakwa nginya tene.”

28

Saũlũ na Mũragũri wa Eni-Dori

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Afilisti makĩũngania mbũtũ ciao makarũe na Isiraeli. Akishi akĩra Daudi atĩrĩ, “No nginya ũmenye atĩ wee na andũ aku nĩmũgatwarana na nĩ ita-inĩ.”

² Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũrĩonera ũrĩa ndungata yaku ĩngĩhota gwĩka.”

Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega, na nĩ nĩngũgũtua mũnangĩri wa hĩndĩ ciothe.”

³ Hĩndĩ ĩyo Samūeli nĩakuĩte, na Isiraeli othe makamũcakaĩra na makamũthika itũũra-inĩ rĩake rĩa Rama. Saũlũ, nake nĩaingatĩte ago na aragũri makoima bũrũri ũcio.

⁴ Afilisti makĩũngana na magĩthĩ makĩamba hema ciao kũu Shunemu, nake Saũlũ agĩcookanĩrĩra andũ a Isiraeli othe na akĩamba hema kũu Giliboa. ⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ, onire mbũtũ ya ita ya Afilisti, agĩtigĩra; ngoro yake ĩkĩyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nake agĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no Jehova ndaigana kũmũcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii. ⁷ Saũlũ agĩcooka akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Njarĩriai mũndũ-wa-nja mũragũri, nĩguo thĩ ngatuĩrie ũhoru kuuma kũrĩ we.”

Naomakiuga atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũragũri ũmwe kũu Eni-Dori.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkĩgarũra nĩguo ndakamenyeke, akĩhumba nguo ingĩ, na we na andũ eerĩ magĩthĩ ũtukũ kũrĩ mũndũ-wa-nja ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũrĩra na roho, na ũndehere mũndũ ũrĩa ngũgweta.”

⁹ No mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩũũ ĩrĩa Saũlũ ekĩte, nĩaniĩte ago na aragũri kuuma bũrũri ũyũ. Nĩ kũ gĩtũmĩte wambĩre muoyo wakwa mũtego ũndehere gĩkuũ gĩakwa?”

* 27:10 Ajerameeli maarĩ njiaro cia Juda kũgerera harĩ Hezironi (1Maũ 2:9, 25, 26).

¹⁰ Saülū akĩhĩta harĩ we na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũuraga muoyo-rĩ, ndũkũherithio nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ.”

¹¹ Ningĩ mũndũ-wa-nja ũcio akĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũrĩkũ ngũkũrehithĩria?” Akiuga atĩrĩ, “Rehe Samūeli.”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire Samūeli, agĩkayũrũrũka na mũgambo mũnene, akĩra Saülū atĩrĩ, “Waheenia nĩkĩ? Wee nĩwe Saülū!”

¹³ Mũthamaki nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ kĩ ũroona?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona roho uumĩte na thĩ.”

¹⁴ Akĩũria atĩrĩ, “Ahaana atĩa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ mũkũrũ ũraambata ehumbĩte nguo ndaaya.”

Hĩndĩ ĩyo Saülū akĩmenya atĩ ũcio aarĩ Samūeli, akĩnamĩrĩra, agĩkoma na nda, agĩturumithia ũthiũ thĩ.

¹⁵ Samūeli akĩũria Saülū atĩrĩ, “Nĩ kĩ gwĩgũtũma ũũthĩnie, ũkandehithia gwĩkũ?”

Saülū akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyamarĩku mũno. Afilisti nĩmararũa na nĩ, na Ngai nĩanjehereire, akaaga kũnjookeria ũhoru na njĩra ya anabii, kana ya irooto. Nĩ ũndũ ũcio ndagwĩta ũnjĩre ũrĩa ngwĩka.”

¹⁶ Samūeli akiuga atĩrĩ, “Ũgwũkĩnjũũria nĩkĩ, kuona atĩ rĩu Jehova nĩakwehereire na agatuĩka thũ yaku? ¹⁷ Jehova nĩekĩte o ta ũrĩa oigire na kanua gakwa. Jehova nĩagũtunyĩte ũthamaki uume moko-inĩ maku, na akaũnengera mũndũ wa itũũra rĩaku, nĩwe Daudi. ¹⁸ Nĩ ũndũ wee ndwathĩkĩire Jehova, kana ũgĩkinyĩria Amalekĩ mang’ũrĩ make mahiũ, nĩkĩo Jehova agwĩkĩte ũguo ũmũthĩ. ¹⁹ Jehova nĩegũkũneana, wee hamwe na Isiraeli, kũrĩ Afilisti, na rũciũ wee na ariũ aku mũgaakorwo mũrĩ hamwe na nĩ. Jehova nĩagacooka aneane mbũtũ cia ita cia Isiraeli kũrĩ Afilisti.”

²⁰ O hĩndĩ ĩyo Saülū akĩgũa, agĩtambũrũkia thĩ aiyũritwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio wa Samūeli. Hinya wake ũgĩthira, tondũ ndaarĩte kĩndũ mũthenya ũcio wothe o na ũtukũ.

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio okire kũrĩ Saülū na akĩona ũrĩa aamakĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja nĩgwathĩkĩire. Ndatwarĩrĩria muoyo wakwa ũgwati-inĩ, ndeeka ũrĩa ũnjĩrĩre njĩke. ²² Rĩu ndagũthaitha, thĩkĩrĩria ndungata yaku, ũreke ngũhe tũirio nĩguo ũrĩe ũgĩe na hinya ũhote gwĩthĩ rũgendo.”

²³ Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Ndikũrĩa.”

No andũ ake makĩnyiitanĩra hamwe na mũndũ-wa-nja ũcio, makĩmũringĩrĩria, nake akĩmaigua. Agĩũkĩra hau thĩ agĩkarĩra ũrĩrĩ.

²⁴ Mũndũ-wa-nja ũcio nĩ aarĩ na njaũ noru kũu nyũmba, ĩrĩa aathĩnjire o narua. Akĩoya mũtu, akĩũkanda na akĩruga mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbua. ²⁵ Agĩcooka agĩtwarĩra Saülū na andũ ake, nao makĩrĩa. Na ũtukũ o ro ũcio magĩũkĩra magĩthĩ.

29

Akishi Gũtũma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rĩrĩ, Afilisti magĩcokanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita kũu Afeku, nao Isiraeli makĩamba hema hakuhĩ na gĩthima kĩrĩa kĩarĩ kũu Jezireeli. ² Na rĩrĩa aathani a Afilisti maahĩtũkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andũ ake maathiiaga marĩ thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rĩa Afilisti makĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũhoru wa Ahibirania aya?”

Akishi agĩcookia atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Daudi, ũrĩa warĩ mũnene wa Saülū mũthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arĩ hamwe na nĩ makĩria ma mwaka ũmwe na kuuma mũthenya ũrĩa oimire gwa Saülū, nginyagia ũmũthĩ, ndirĩ ndamuona na ihĩtia.”

⁴ No anene a mbũtũ cia ita cia Afilisti makĩmũrakarĩra, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũndũ ũyũ ahũndũke nĩguo acooke handũ harĩa wamũheire. Ndegũthĩ hamwe

na ithuĩ mbaara-inĩ ndakae gũtũgarũrũka rĩrĩa tũrarũa. Nĩ ũndũ ũngĩ ũrĩkũ mũndũ ũyũ angĩika maiguithanie na mwathi wake, tiga kũũraga andũ aitũ? ⁵ Githĩ ũyũ ti Daudi ũrĩa mainĩire nyĩmbo-inĩ ciao ũũ:

“Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,
nake Daudi akooraga ngiri makũmi maingĩ?”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Akishi agĩta Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩũkoretwo ũrĩ mwĩhokeku, na no njigue wega tũgĩtungata hamwe nawe ita-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa wokire kũrĩ nĩ nginya rĩu, ndirĩ ndoona ihĩtia rĩaku, no anene aya a mbũtũ cia ita matingĩgwĩtĩkĩra. ⁷ Hũndũka ũthĩ na thayũ; ndũgeeke ũndũ ũngĩrakaria anene a Afilisti.”

⁸ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ atĩa wonete mũũru na ndungata yaku kuuma mũthenya ũrĩa ndookire kũrĩ we nginya rĩu? Nĩ kĩĩ gĩkũgĩria thĩ ngarũe na thũ cia mũthamaki, mwathi wakwa?”

⁹ Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ũkoretwo ũrĩ mwega maitho-inĩ makwa ta mũraika wa Ngai; no rĩrĩ, anene a mbũtũ cia ita rĩa Afilisti moigĩte atĩrĩ, ‘Ūcio ndangĩtĩkĩrio atwarane na ithuĩ kũu mbaara-inĩ.’ ¹⁰ Rĩu rooka gũũkĩra rũciinĩ tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mũũkĩte nacio, na muume gũkũ rũciinĩ gũgĩthererũka.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩrooka gũũkĩra rũciinĩ tene nĩguo macooke bũrũri-inĩ wa Afilisti, nao Afilisti makĩambata magĩthĩ Jezireeli.

30

Daudi Kũniina Amaleki

¹ Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maakinyire Zikilagi mũthenya wa gatatũ. Nao Amaleki magĩkorwo nĩ matharĩkĩire Negevu na Zikilagi. Nĩmahũrite Zikilagi na makarĩcina, ² na nĩmatahĩte andũ-a-nja arĩa othe maarĩ kuo, andũ ethĩ o na arĩa akũrũ. Matiigana kũũraga mũndũ o na ũmwe, no nĩmamakuuire magĩthĩ nao.

³ Rĩrĩa Daudi na andũ ake mookire Zikilagi, maakorire rĩcinĩtwo na mwaki, na atumia ao na ariũ ao na airĩtu ao magatahwo. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩrĩra maanĩrĩire nginya makĩaga hinya wa kũrĩra rĩngĩ. ⁵ Atumia a Daudi eerĩ nĩmatahĩtwo, Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶ Daudi akĩnyariirĩka mũno nĩ ũndũ andũ nĩmaciirĩire kũmũhũũra na mahiga; o mũndũ arĩ na marũrũ ngoro nĩ ũndũ wa aanake na airĩtu ake. No Daudi akĩgĩa na hinya thĩinĩ wa Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agĩcooka akĩira Abiatharu, mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, “Ndeehera ebodi.” Nake Abiatharu akĩmũrehera ebodi, ⁸ nake Daudi agĩtuĩria ũhoru kũrĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nyingatithie mbũtũ iyo itũtharĩkĩire? Nĩngũmĩkinyĩra?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nganja nĩũkũmĩkinyĩra na nĩũkũhota gũcookia kĩrĩa gĩtahe.”

⁹ Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatigirwo thuutha, ¹⁰ nĩngũkorwo andũ ta magana meerĩ maarĩ anogu mũno, makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ũcio. No Daudi na andũ magana mana magĩthĩ na mbere kũmarũmĩrĩra.

¹¹ Nao magĩkororerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtwara kũrĩ Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũrĩa, ¹² na kĩenyũ kĩa ngũyũ hihe na imanĩka igĩrĩ cia thabibũ nyũmithie. Akĩrĩa agĩcookwo nĩ hinya, nĩ ũndũ ndaarĩte irio kana akanyua maaĩ handũ ha mũthenya itatũ, ũtukũ na mũthenya.

¹³ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “We ũrĩ wa ũ na uumĩte kũ?”

Agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩire ndarũara, mũthenya itatũ ithĩrĩte. ¹⁴ Nĩtwatharĩkĩire Negevu ya

Akerethi,* na rŭgongo rwa bŭrŭri wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tŭgŭcina Zikilagi.”

¹⁵ Daudi akimŭuria atirŭ, “Wahota kŭndongoria ũnjikŭrŭkie kŭrŭ mbŭtŭ ũyo ũraatharŭkŭire?”

Mŭndŭ ũcio agŭcookia atirŭ, “Wihŭte na mwihŭtwa mbere ya Ngai atŭ ndŭkŭnjŭraga, kana ũneane kŭrŭ mwathi wakwa, na nŭngŭgŭtwara, tŭikŭrŭke tŭthiŭ kŭrŭa marŭ.”

¹⁶ Agŭtongoria Daudi, magŭikŭrŭka, nao makŭmakora kŭu, maharaganŭte bŭrŭri-inŭ ũcio, makŭrŭa na makŭnyua, magŭikenagia nŭ ũndŭ wa ũrŭa maatahŭte indo nyingŭ kuuma bŭrŭri wa Afilisti, na kuuma Juda. ¹⁷ Daudi akimahŭura kuuma hwaŭ-inŭ kŭrŭ mairia nginya hwaŭ-inŭ wa mŭthenya ũyŭ ũngŭ, na gŭtirŭ mŭndŭ o na ũmwe worire, tiga o aanake magana mana arŭa maahaicire ngamŭira ciao makŭura.

¹⁸ Daudi agŭcookia indo ciothe iria Aamaleki maakuuŭte, o hamwe na atumia ake eerŭ. ¹⁹ Gŭtirŭ kŭndŭ o na kŭmwe kŭagire: mŭndŭ mwŭthŭ kana mŭkŭrŭ, kamwana kana kairŭtu, indo iria ciothe ciatahŭtwo kana kŭndŭ o gŭiothe kŭrŭa maakuuŭte. Daudi agŭcookithia indo ciothe. ²⁰ Nake akŭoya ndŭuru ciothe cia mbŭri na ng’ombe, nao andŭ ake magŭcitwara mbere ya mahiŭ marŭa mangŭ, makiugaga atirŭ, “Ici nŭ indo iria Daudi aatahŭte.”

²¹ Ningŭ Daudi agŭkinya harŭ andŭ arŭa magana meerŭ arŭa maanogete mŭno makaremwo nŭ kŭmŭrŭmŭrŭra na magatigwo thuutha hau mŭkuru-inŭ wa Besori. Magŭuka gŭthagaana Daudi na andŭ arŭa maarŭ nake. Rŭrŭa Daudi na andŭ ake maakuhŭrŭrie, akŭmageithia. ²² No andŭ arŭa othe aaganu na arŭa a haaro thŭinŭ wa arŭmŭrŭri a Daudi makiuga atirŭ, “Tondŭ matiathiire hamwe na ithuŭ-rŭ, tŭtikŭgayana nao indo cia gŭtahwo iria tŭcookithŭtie. No rŭrŭ, o mŭndŭ no oe mŭtumia wake na ciana athŭ.”

²³ Daudi agŭcookia atirŭ, “Aca, ariŭ a baba, mŭtingŭka ũguo na indo iria Jehova atŭheete. Nŭatŭgŭtŭire na akaneana mbŭtŭ iria ciatŭŭkŭrŭire moko-inŭ maitŭ.

²⁴ Nŭu ũngŭthikŭrŭria ũguo mŭroiga? Igai rŭa mŭndŭ ũrŭa watigirwo akŭrora indo rŭkŭiganana na rŭa ũrŭa waikŭrŭkire agŭthiŭ mbaara-inŭ. Othe mekŭgayana o ũndŭ ũmwe.” ²⁵ Daudi agŭtua ũndŭ ũcio ũtuŭke kŭrŭra na watho wa kŭrŭmagŭrŭwo kŭu Isiraeli kuuma mŭthenya ũcio nginya ũmŭthŭ.

²⁶ Rŭrŭa Daudi aakinyire Zikilagi, agŭtŭmŭra athuuri a Juda arŭa maarŭ arata ake indo imwe cia iria ciatahŭtwo, akŭmeera atirŭ, “Gŭkŭ nŭ kŭheo kŭanyu harŭ indo iria itahŭtwo kuuma kŭrŭ thŭ cia Jehova.”

²⁷ Agŭcitŭmŭra arŭa maarŭ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri; ²⁸ na arŭa maarŭ Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa, ²⁹ na Rakali; na arŭa maarŭ matŭura ma Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arŭa maarŭ Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, ³¹ na Hebironi; na arŭa maarŭ kŭndŭ guothe kŭrŭa Daudi na andŭ ake moorŭurŭte.

31

Saŭlŭ Kwŭyŭraga

¹ Na rŭrŭ, Afilisti makŭhŭurana na Isiraeli; nao andŭ a Isiraeli makŭmoorŭra, na aingŭ ao makŭuragŭrwo kŭu Kŭrŭma-inŭ kŭa Giliboa. ² Afilisti makŭhatŭrŭria Saŭlŭ na ariŭ ake mŭno, na makŭuraga ariŭ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rŭrŭ, mbaara nŭyaneneheire Saŭlŭ mŭno mŭno, na rŭrŭa aikia a mŭguŭ maamŭkinyŭrŭrie, makŭmŭguraria mŭno.

⁴ Nake Saŭlŭ akŭira mŭkuui wake wa indo cia mbaara atirŭ, “Comora rŭhiŭ rwaku rwa njora ũthece naruo, nŭguo andŭ aya mataruaga matigooke maathece na manyararithie.”

* **30:14** Akerethi maarŭ a mbarŭ cia Afilisti.

No rĩrĩ, mūkuui ũcio wake wa indo cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mūkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ, na ariũ ake atatũ, na mūkuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩaanda na arĩa maarĩ mūrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makĩũra. Nao Afilisti magĩthĩi magĩtũũra kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩi kũbora ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtinia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathĩi bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio thĩinĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũrĩa Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩi ũtukũ wothe nginya Bethi-Shani. Makĩruta mwĩrĩ wa Saũlũ na ya ariũ ake atatũ kuuma rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthĩi nayo Jabeshi, magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. ¹³ Magĩcooka makĩoya mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mũthenya mũgwanja.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA SAMŪELI

Daudi Kwirwo Ūhoro wa Gīkuū gĩa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū gĩa Saūlū, Daudi agīkorwo aacooka kuuma kūhoota Aamaleki na agīkara kūu Zikilagi mīthenya īrī. ² Mūthenya wa itatū-rī, hagīūka mūdū oimīte kambī-inī ya Saūlū, arī na nguo ndembūkangu na rūkūngū mūtwe. Hīndī īrīa aakinyire harī Daudi, akīgūithia thī nīguo amūhe gītīo.

³ Daudi akīmūūria atīrī, “Wee uumīte kū?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī kūūra njūrīte, ngoima kambī-inī ya andū a Isiraēli.”

⁴ Daudi akīmūūria atīrī, “Kaī gwīkīkīte atīa? Ta njīra.”

Nake akīmwīra atīrī, “Andū nīmorīte makoima mbaara-inī. Na andū aingī nīmooragītwo. Nake Saūlū na mūriū Jonathani nīmakuīte.”

⁵ Ningī Daudi akīūria mwanake ūcio wamūreheire ūhoro ūcio atīrī, “Ūmenyete atīa atī Saūlū na mūriū Jonathani nīmakuīte?”

⁶ Mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ndīrakorirwo ndī hau kīrīma-inī kīa Giliboa, na hau nīho ndīronire Saūlū, etiranītie na itimū rīake, akirīi gūkorererwo nī ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. ⁷ Rīrīa eehūgūrīre, akīnyona, na akīnjīta, na nī ngīmūūria atīrī, ‘Ūngīenda ngwīkīre atīa?’

⁸ “Nake akīnjūūria atīrī, ‘Wee ūrī ū?’

“Ngīmūcookeria atīrī, ‘Nī ndī Mūamaleki.’

⁹ “Ningī akīnjīra atīrī, ‘Ūka haha ūnjūrage! Nī ndī na ruo rūnene mūno rwa gīkuū, no ndī o muoyo.’

¹⁰ “Nī ūndū ūcio ngīthī harī we, ngīmūūruga, tondū nīndamenyire atī arīkītie kūgūa ndekūhona. Ngīruta thūmbī īrīa yarī mūtwe wake, na mūrīnga ūrīa warī guoko gwake, na nīcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hīndī īyo Daudi na andū othe arīa maarī nake makīnyiita nguo ciao, magīcitembūranga. ¹² Nao magīcakaya, na makīrīra, o na makīhinga kūrīa irio nginya hwaī-inī, nī ūndū wa Saūlū na mūriū Jonathani, o na nī ūndū wa mbūtū cia ita cia Jehova, na nyūmba ya Isiraēli, tondū nīmooragītwo na rūhiū rwa njora.

¹³ Daudi akīūria mwanake ūcio wamūreheire ūhoro atīrī, “Wee uumīte kū?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ndī mūriū wa mūdū wa kūngī, Mūamaleki.”

¹⁴ Daudi akīmūūria atīrī, “Nī kī kīragiririe wītīgīre gūtambūrūkia guoko gwaku ūūrage mūtīrīrie maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningī Daudi agīta ūmwe wa andū ake, akīmwīra atīrī, “Thī, ūmūūrage!” Nake akīmūrīnga, agīkua. ¹⁶ Nīgūkorwo Daudi aamwīrīre atīrī, “Thakame yaku īrogūcookerera. Kanua gaku we mwene nīko kaaruta ūira wa gūgūūkīrīra, rīrīa ugīre atīrī, ‘Nīndīrooragire mūtīrīrie maguta wa Jehova.’ ”

Daudi Gūcakaīra Saūlū na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agīcakaīra Saūlū na mūriū Jonathani, ¹⁸ na agīathana atī andū a Juda marutwo icakaya rīrī rītagwo rwīmbo rwa ūta (narīo rīandīkītwo Ibuku-inī rīa Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraēli, riiri waku ūūrāgītwo irīma-inī ciaku.

Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!

²⁰ “Ūhoro ūyū ndūkaheanwo Gathu,
o na ndūkanīrīrwo njīra-inī cia Ashikeloni,*

* **1:20** Matūūra ma Gathu na Ashikeloni maarī ma Afilisti.

nĩguo airĩtu a Afilisti matigacanjamũke,
na nĩguo airĩtu a andũ acio mataruaga matigakene.

21 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Giliboa,
mũroaga kũgĩa na ime kana mbura,
o na kana mĩgũnda ĩngĩciara ngano ya kũrutwo igongona.
Nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngo ya mũndũ ũrĩa njamba yathaahĩirio,
ngo ĩyo ya Saũlũ ndĩkahuurwo na maguta rĩngĩ.†

22 Kuuma kũrĩ thakame ya arĩa moragĩtwo,
na kuuma kũrĩ mĩrĩ ya andũ acio njamba,
ũta wa Jonathani ndũrĩ wahũndũka tũhũ,
kana rũhiũ rwa njora rwa Saũlũ rũkahũndũka ũtheri.

23 “Saũlũ na Jonathani,
marĩ muoyo nĩmendetwo na maarĩ andũ ega,
o na gĩkuũ-inĩ matiatiganire.
Maahanyũkaga gũkĩra nderi,
maarĩ hinya gũkĩra mĩrũũthi.

24 “Inyuĩ airĩtu a Isiraeli,
rĩrĩrai Saũlũ,
ũrĩa wamũhumbaga nguo ndune ta gakarakũ na ikagemio,
nĩwe wagemagia nguo cianyu na indo cia thahabu.

25 “Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩrĩire mbaara-inĩ-ĩ!
Jonathani nĩmũkuũ, akooragĩrwo irĩma-inĩ ciaku.

26 Nĩ ndĩ na kĩahe nĩ ũndũ waku Jonathani, wee mũrũ wa baba;
nĩ nĩndĩrakwendete mũno.
Wendo waku kũrĩ nĩ ũraarĩ wa magegania,
Nĩ wa kũgegania ũgakĩra wendo wa andũ-a-nja.

27 “Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩte-ĩ!
Indo cia mbaara nĩthirĩte!”

2

Daudi Gũitĩrĩrio Maguta Athamakĩre Juda

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ihinda rĩu, Daudi agĩtuũria ũhoro harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ,
“Nyambate thiĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra ma Juda?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata.”

Nake Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ rĩrĩkũ ngũthĩ?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ Hebironi.”

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩthĩ Hebironi na atumia ake eerĩ, Ahinoamu ũrĩa Mũjezireeli, na Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa woimĩte Karimeli. ³ Ningĩ Daudi agĩthĩ hamwe na andũ arĩa aarĩ nao, o mũndũ na andũ a nyũmba yake, nao magĩtũũra Hebironi, na matũũra-inĩ makuo. ⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ a Juda magĩũka Hebironi, magĩitĩrĩria Daudi maguta kuo, atuĩke mũthamaki wa nyũmba ya Juda.

Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩ andũ a Jabeshi-Gileadi nĩo maathikire Saũlũ-rĩ, ⁵ agĩtũma andũ kũrĩ andũ a Jabeshi-Gileadi makameere atĩrĩ, “Jehova aromũrathima nĩ ũndũ

† 1:21 Ngo ciakagwo na njũũa, na ikahakwo maguta nĩguo citũũre mũno.

nĩmuonanĩtie ũtugi kũrĩ mwathi wanyu Saũlũ na ũndũ wa kũmũthika. ⁶ Jehova aromuonia ũtugi na wĩhokeku wake, o na nĩ nĩngũmwĩka maũndũ mega ta macio nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũndũ ũcio. ⁷ Na rĩrĩ, ũmĩrĩriai mũtuĩke njamba, nĩgũkorwo Saũlũ mwathi wanyu nĩakuĩte, nao andũ a nyũmba ya Juda nĩmanjitĩrĩrie maguta nduĩke mũthamaki wao.”

Mbaara Gatagatĩ ka Nyũmba ya Daudi na ya Saũlũ

⁸ Mahinda macio, Abineri mũrũ wa Neri, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Saũlũ, nĩoete Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ akamũtwara Mahanaimu. ⁹ Akĩmũtua mũthamaki wa Gileadi, na wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efraimu, na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka mĩaka ĩrĩ. No rĩrĩ, nyũmba ya Juda yarũmĩrĩire Daudi. ¹¹ Ihinda rĩrĩa Daudi aarĩ mũthamaki kũu Heberoni agĩthamakĩra nyũmba ya Juda, rĩarĩ mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ.

¹² Abineri mũriũ wa Neri, hamwe na andũ a Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, makiuma Mahanaimu magĩthĩ Gibeoni. ¹³ Joabu mũrũ wa Zeruia na andũ a Daudi makiumagara, magĩtũngana nao karia-inĩ ka Gibeoni. Gĩkundi kĩmwe gĩgũikara thĩ mwena ũmwe wa Karia kau na gĩkundi kũ kĩngĩ gĩgũikara mwena ũcio ũngĩ.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩ tuoee aanake amwe mokĩre marũe marĩ mbere iitũ.”

Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega, nĩ meeke ũguo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgama magĩtarwo, andũ ikũmi na eerĩ a Abenjamini na Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, na ikũmi na eerĩ a Daudi. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo o mũndũ akĩnyiita mũndũ ũrĩa merekanĩire mũtwe, akĩmũtheeca na rũhiũ mbaru-inĩ ciake, nao makĩgũanĩra thĩ o ro hamwe. Nĩ ũndũ ũcio kũndũ kũu gũgũtwo Helikathu-Hazurimu, na gwĩ kũu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ĩkĩrũra mũno mũthenya ũcio, nake Abineri na andũ a Isiraeli makĩhootwo nĩ andũ a Daudi.

¹⁸ Nao ariũ atatũ a Zeruia maarĩ ho: Nao nĩ Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rĩrĩ, Asaheli aarĩ mũhũthũ magũrũ, akagĩa ihenya o ta thwariga. ¹⁹ Nake agĩteng’eria Abineri atekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho, amũingatithĩtie.

²⁰ Nake Abineri akĩrora na thuutha wake, akĩũria atĩrĩ, “Asaheli, kaarĩ we?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ.”

²¹ Nake Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Garũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho; ũnyiite mwanake ũmwe na ũmũtunye indo ciake cia mbaara.” No Asaheli ndaigana gũtiga kũmũhanyũkia.

²² O rĩngĩ, Abineri agĩkaania Asaheli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũndeng’eria! Kĩrĩa kĩngĩtũma ngũũrage, nĩ kĩĩ? Ingĩhota atĩa kũng’ethanĩra na mũrũ wa nyũkwa Joabu?”

²³ No Asaheli ndaatigire kũmũhanyũkia; nĩ ũndũ ũcio Abineri agĩtheeca Asaheli nda na mũthia wa itimũ rĩake, narĩo itimũ rĩkiumanĩra na mũgongo. Nake akĩgũa hau agĩkua o hĩndĩ ĩyo. Na mũndũ o wothe aakinya hau Asaheli aagwĩte akuĩte, akarũgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magĩteng’eria Abineri, narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, magĩkinya kĩrĩma-inĩ kĩa Ama, kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na Gia, njĩra ya gũthĩĩ werũ-inĩ wa Gibeoni.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩra hamwe, makĩrũmĩrĩra Abineri. Nao magĩthondeka gĩkundi thĩinĩ wao, makĩrũgama igũrũ rĩa kĩrĩma.

²⁶ Abineri agĩta Joabu aanĩrĩire, akĩmũũria atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rũgũtũũra rũniinanaga nginya tene? Anga ndũramenya atĩ ũhoru ũyũ ũkaarigĩrĩra na ũrũrũ? Ũgũikara nginya rĩ ũterĩte andũ aku matige gũteng’eria ariũ a ithe wao?”

²⁷ Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Ngai atũũraga muoyo, korwo ndũnaaria-rĩ, andũ aya mangĩathiĩ o na mbere gũteng’eria ariũ a ithe wao nginya rũciinĩ.”

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩhuha karumbeta,* nao andũ othe makĩrũgama; matiacookire kũhanyũkia Isiraeli kana kũrũa rĩngĩ.

²⁹ Ũtukũ ũcio wothe Abineri na andũ ake magĩtuĩkanĩria Araba. Makĩringa Joro-dani, magĩthiĩ na mbere matuĩkanĩirie Bithironi guothe, na magĩkinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agĩtiga gũteng’eria Abineri, akĩhũndũka agĩcookanĩrĩria andũ ake othe. Andũ ikũmi na kenda a Daudi makĩoneka matiarĩ ho, Asaheli atatarĩtwo. ³¹ No andũ a Daudi nĩmooraagĩte andũ a Benjamini magana matatũ ma mĩrongo ĩtandatũ arĩa maarĩ na Abineri. ³² Nao makĩoya Asaheli, makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ya ithe kũu Bethlehemu. Ningĩ Joabu na andũ ake magĩthiĩ ũtukũ wothe, magĩkinya Hebironi gũgĩkĩa.

3

¹ Na rĩrĩ, mbaara gatagatĩ ka nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi nĩyatũũrire ihinda iraaya. Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa hinya; nayo nyũmba ya Saũlũ igĩkĩrĩrĩria kwaga hinya.

² Nake Daudi nĩagĩire na ciana cia aanake arĩ kũu Hebironi:

Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ũrĩa waciarĩtwo nĩ Ahinoamu ũrĩa Mũjezireeli;

³ Mũriũ wa keerĩ eetagwo Kileabu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa Mũkarimeli; na wa gatatũ aarĩ Abisalomu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru;*

⁴ wa kana aarĩ Adonija ũrĩa waciarĩtwo nĩ Hagithu; wa gatano aarĩ Shefatia ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abitali;

⁵ na wa gatandatũ aarĩ Ithireamu mũrũ wa Egila mũtumia wa Daudi. Acio nĩo maaciarĩrwo Daudi kũu Hebironi.

Abineri Gũthiĩ kũrĩ Daudi

⁶ Hĩndĩ ya mbaara ya nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi, Abineri no kũgĩa aagĩaga na hinya arĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Saũlũ. ⁷ Na rĩrĩ, Saũlũ nĩ arĩ na thuriya yetagwo Rizipa mwarĩ wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akĩũria Abineri atĩrĩ, “Wakomire na thuriya ya baba nĩkĩ?”

⁸ Abineri nĩarakarire mũno tondũ wa kwĩrwo ũguo nĩ Ishi-Boshethu, nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ ndĩkĩrĩ mũtwe wa ngui mwena-inĩ wa Juda? Ũmũthĩ ũyũ nĩ ndĩ rũmwe na nyũmba ya thoguo Saũlũ na andũ a nyũmba yake na arata. Nĩ ndirĩ ndaamũneana kũrĩ Daudi. No rĩu ũranjĩra atĩ nĩhĩtĩtie ihĩtia ũhoru-inĩ ũkonĩĩ mũndũ-wa-nja ũyũ! ⁹ Ngai arothũũra, nĩ Abineri, na anjĩke ũũru makĩria, ingĩaga kũhingĩria Daudi ũrĩa Jehova aamwĩrĩire na mwĩhĩtwa, ¹⁰ na ndute ũthamaki nyũmba-inĩ ya Saũlũ, na ndũgamie gĩtĩ kĩa Daudi kĩa ũnene igũrũ wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.”† ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwĩra Abineri ũndũ ũngĩ tondũ nĩamwĩtigĩrĩte.

¹² Ningĩ Abineri agĩtũma andũ kũrĩ Daudi makamwĩre atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ nĩ waũ? Nĩtũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, na nĩngũgũteithia ngũrehere andũ a Isiraeli othe mwena waku.”

* **2:28** Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambĩrĩria kwa haaro kana kũrĩka kwayo. * **3:3** Geshuru warĩ ũthamaki mũnini wa Ashuri, na nĩkuo Abisalomu oorĩire (13:37, 38; 14:23). † **3:10** Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” nĩ kuuga bũrũri wothe wa Isiraeli (Atiir 20:1).

¹³ Nake Daudi akiuga atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega. Nĩtũkũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. No nĩ harĩ ũndũ ũmwe ngwenda wĩke: ndũkanooke mbere yakwa angĩkorwo ndũkarehe Mikali mwarĩ wa Saũlũ hĩndĩ ĩrĩa ũgooka kũnyona.” ¹⁴ Ningĩ Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ makamwĩre atĩrĩ, “Nengera mũtumia wakwa Mikali, ũrĩa ndagũrĩre na ikonde igana rĩmwe cia Afilisti.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ishi-Boshethu agĩathana Mikali agĩrwo kuuma kũrĩ mũthuuriwe Palitieli mũrũ wa Laishi. ¹⁶ No rĩrĩ, mũthuuriwe, agĩtwarana nake, agĩthĩĩ amũrũmĩrĩire akĩrĩraga nginya Bahurimu. Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka mũciĩ!” Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka mũciĩ.

¹⁷ Nake Abineri akĩaranĩria na athuuri a Isiraeli akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda nĩmũkoretwo mwĩrĩrĩrie gũtua Daudi mũthamaki wanyu. ¹⁸ Mũtigĩike ũguo rĩu! Nĩgũkorwo Jehova nĩerire Daudi atĩrĩ, ‘Na ũndũ wa ndungata yakwa Daudi nĩngahonokia andũ akwa a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti na kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciao ciothe.’”

¹⁹ Nake Abineri nĩacookire akĩaranĩria na andũ a Benjamini. Agĩcooka agĩthĩĩ Hebironi akeere Daudi maũndũ mothe marĩa Isiraeli na nyũmba yothe ya Benjamini meendaga gwĩka. ²⁰ Rĩrĩa Abineri, ũrĩa warĩ na andũ mĩrongo ĩrĩ ookire kũrĩ Daudi kũu Hebironi, Daudi akĩmũrugithĩria iruga hamwe na andũ ake. ²¹ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke thĩĩ o ro rĩu ngacookanĩrĩrie andũ a Isiraeli othe nĩ ũndũ wa mũthamaki mwathi wakwa, nĩgeetha marĩkanĩre nawe, na nĩguo ũthamakagĩre o kũrĩa guothe ngoro yaku ĩrĩrĩrie.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma Abineri athĩĩ, nake agĩthĩĩ na thayũ.

Joabu Kũũraga Abineri

²² Hĩndĩ o ĩyo andũ a Daudi, na Joabu magĩcooka kuuma mbaara-inĩ, na magĩũka na indo nyingĩ iria maatahĩte. No Abineri ndaarĩ hamwe na Daudi kũu Hebironi, tondũ Daudi nĩamwĩrĩte athĩĩ, nake agĩthĩĩ na thayũ. ²³ Rĩrĩa Joabu na thigari ciothe iria ciarĩ hamwe nake maakinyire-rĩ, akĩrwo atĩ Abineri mũrũ wa Neri nĩokĩte kũrĩ mũthamaki, na atĩ mũthamaki nĩarekire athĩĩ, nake agĩthĩĩ na thayũ.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩthĩĩ kũrĩ mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo weka? Ta kĩone, Abineri nĩokire kũrĩ wee. Ũrekire athĩĩ nĩkĩ? Rĩu nĩagĩthĩire! ²⁵ Wee nĩũũĩ atĩ Abineri mũrũ wa Neri egũũkĩte gũkũheenia na gũthigaana mĩthĩire yaku, na amenye maũndũ marĩa mothe ũreka.”

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Joabu oimire harĩ Daudi, agĩtũma andũ makinyĩre Abineri, nao makĩmũcookia kuuma gĩthima-inĩ gĩa Sira. No Daudi ndaigana kũmenya ũhoru ũcio. ²⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akĩmũtwara keheri-inĩ kĩhingo-inĩ, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marĩ hau, akĩmũtheeca nda agĩkua, nĩguo arĩhĩrie thakame ya mũrũ wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ũcio, rĩrĩa Daudi aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ na ũthamaki wakwa tũtirĩ na ihĩtia nginya tene mbere ya Jehova ũhoru-inĩ wa thakame ya Abineri mũrũ wa Neri. ²⁹ Thakame yake ĩrocokerera Joabu na nyũmba ya ithe yothe! Nayo nyũmba ya Joabu ndĩkanaage mũndũ ũmwe ũrĩ na kĩronda gĩkuura thakame, kana mangũ, kana mũndũ ũrĩthiiga na mĩtĩ, kana mũndũ ũũragĩtwo na rũhiũ rwa njora, kana mũndũ wagĩte irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mũrũ wa nyina mooragire Abineri tondũ nĩooragĩte Asaheli mũrũ wa nyina wao mbaara-inĩ kũu Gibeoni.)

³¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩra Joabu na andũ othe arĩa aarĩ nao atĩrĩ, “Tembũrangai nguo cianyu na mwĩhumbe makũnia, na mũthĩĩ mũgĩcakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ũcio mũthamaki agĩthĩĩ arũmĩrĩire ndayaya ĩrĩa yakuuĩte kĩimba. ³² Nao magĩthika Abineri kũu Hebironi, nake mũthamaki akĩrĩra aanĩrĩire hau mbĩrĩra-inĩ ya Abineri. O nao andũ othe makĩrĩra.

³³ Mūthamaki akīina icakaya rīrī nī ūndū wa Abineri:
“Abineri nīaragīrīrwo nīgūkua ta andū arīa moinaga watho?

³⁴ Moko maku matiarī moohe,
namo magūrū maku matiarī moohe na nyororo.
Wagūire o ta mūdū ūrīa ūgūūaga mbere ya andū arīa aaganu.”

Nao andū othe makīrīra rīngī nī ūndū wake.

³⁵ Ningī andū othe magīūka na makīringīrīria Daudi arīe irio gūtanatuka, no Daudi akīhīta na mwīhītwā, akiuga atīrī, “Ngai arothūūra, o na anjīke ūūru makīria, ingīcama irio kana kīndū kīngī rīūa rītanathūa!”

³⁶ Nao andū acio othe maakīona ūrīa gwathīi magīkena; ti-itherū, maūdū mothe marīa mūthamaki eekire nīmamakenirie. ³⁷ Nī ūndū ūcio andū othe na Isiraeli guothe makīmenya mūthenya ūcio atī mūthamaki ndaarī na itemi ūhorō-inī wa gīkuū kīa Abineri mūrū wa Neri.

³⁸ Ningī mūthamaki akīira andū ake atīrī, “Kaī mūtaramenya atī mūdū mūnene na ūrī igweta mūno nīarīkītie gūkua ūmūthī thīnī wa Isiraeli? ³⁹ Na rīrī, ūmūthī, o na gūkorwo ndīmūtīrīrie maguta nduīke mūthamaki, ndirī na hinya, nao ariū aya a Zeruia marī na hinya mūno kūngīra. Jehova arorīhia mwīki ūūru kūringana na ciiko ciake njūru!”

4

Ishi-Boshethu Kūūragwo

¹ Na rīrī, hīndī īrīa Ishi-Boshethu mūrū wa Saūlū aaiguire atī Abineri nīakuīrīire kūu Hebironi-rī, akīūrwo nī hinya, nao andū othe a Isiraeli makīmaka. ² Nake mūrū wa Saūlū aarī na andū eerī arīa maarī atongoria a ikundi cia gūtharīkanīra. Ūmwe eetagwo Baana na ūcio ūngī Rekabu; maarī ariū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi wa mūhīrīga wa Benjamini; Beerothu gūtaragwo ta gīcunjī kīa Benjamini, ³ tondū andū a Beerothu nīmoorīire Gitaimu na matūūrīte kuo ta andū a kūngī nginyagia ūmūthī.

⁴ (Jonathani mūrū wa Saūlū aarī na mūrīū wonjete magūrū meerī. Aarī na ūkūrū wa mīaka ītano rīrīa ūhorō wa Saūlū na Jonathani wamakinyīire kuuma Jezireeli. Nake mūreri wake akīmūkuua, akīūra; no rīrīa aahiūhīte akīūra-rī, mwana ūcio akīgūa agītuīka kīonje. Rīitwa rīake rīarī Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, ariū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi, magīthīi marorete nyūmba-inī ya Ishi-Boshethu, na magīkinya kuo rīrīa gūkoragwo kūrī ūrugarī mūthenya, rīrīa aahurūkīte mīaraho. ⁶ Nao makīngīra nyūmba ya thīnī metuīte ta meendaga gūkuua ngano, makīmūtheeca nda. Nake Rekabu na mūrū wa nyina Baana makīūra.

⁷ Maingīrīre nyūmba hīndī īrīa aakomete gītanda-inī nyūmba yake ya toro. Maarīkia kūmūtheeca na kūmūūraga, magītinia mūtwe wake. Makīūkuua, magīthīi ūtukū wothe magereite njīra ya Araba. ⁸ Magītwarīra Daudi mūtwe wa Ishi-Boshethu kūu Hebironi, makīira mūthamaki atīrī, “Ī ūyū mūtwe wa Ishi-Boshethu mūrū wa Saūlū, thū yaku, ūrīa wageragia gūkūūraga. Ūmūthī nīguo Jehova arīhīria mwathi wakwa mūthamaki gwī Saūlū na rūciaro rwake.”

⁹ Nake Daudi agīcookeria Rekabu na Baana, mūrū wa nyina, ariū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, ūrīa ūhonoketie kuuma mathīna-inī mothe, ¹⁰ rīrīa mūdū aanjīrīre atīrī, ‘Saūlū nīakuīte’, agīciiria atī nī ūhorō mwega andehera, ndamūnyīitire ngīmūūrāgīra kūu Zikilagi. Kīu nīkīo kīheo kīrīa ndamūheire nī ūndū wa ndūmīrīri īyo yake! ¹¹ Akīrī makīria atīa, hīndī īrīa andū aaganu moragīte mūdū ūtarī na ihītia thīnī wa nyūmba yake akomete ūrīrī-inī wake, githī ndiagīrīrwo nī gwītīa thakame yake kuuma moko-inī manyu na ndīmweherie muume thī!”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩatha andũ ake, nao makĩmooraga. Makĩmatinia moko na magũrũ, na magĩcuuria mĩrĩ yao hau karia-inĩ kũu Hebironi. No rĩrĩ, makĩoya mũtwe wa Ishi-Boshethu na makĩũthika mbĩrĩra-inĩ ya Abineri kũu Hebironi.

5

Daudi Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli Guothe

¹ Na rĩrĩ, mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli igĩthiĩ kũrĩ Daudi kũu Hebironi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo waku na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa Saũlũ aarĩ mũthamaki witũ-rĩ, wee nĩwe watongoragia mbũtũ cia Isiraeli igĩthiĩ ita. Nake Jehova agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩũgatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli, na ũtuĩke mwathi wao.’ ”

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maathiĩte Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, mũthamaki nĩagĩire na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩitĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli.*

⁴ Daudi aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩna. ⁵ Aathamakĩire Juda mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ arĩ Hebironi, na agĩthamaka Isiraeli guothe mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ arĩ Jerusalemu.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁶ Mũthamaki na andũ ake magĩthiĩ Jerusalemu magatharĩkĩre Ajebusi, arĩa matũũraga kuo. Nao Ajebusi makĩira Daudi atĩrĩ, “Ndũgũtoonya gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgirĩrĩria ũtoonye nĩ arĩa atumumu na cionje.” Tondũ meĩraga atĩrĩ, “Daudi ndangĩhota gũtoonya kuo.” ⁷ No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire kĩhitho kĩa hinya gĩa Zayuni, na nĩkĩo gĩitagwo itũũra inene rĩa Daudi.

⁸ Mũthenya o ro ũcio Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũndũ wothe ũngĩtooria Ajebusi no agerire mũtarō-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio ‘mathuaga na atumumu’ o acio thũ cia Daudi.” Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga moige atĩrĩ, “ ‘Andũ atumumu na arĩa mathuaga’ matigatoonya nyũmba ya ũthamaki.”

⁹ Nake Daudi agĩtũũra kĩhitho-inĩ kũu kĩa hinya, agĩgĩtua itũũra inene rĩa Daudi. Nake Daudi agĩakĩrĩra itũũra rĩu inene kuuma Milo arĩcooketie na thĩinĩ. ¹⁰ Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya tondũ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo agĩtũmĩra Daudi andũ, hamwe na mĩgogo ya mĩtarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magĩakĩra Daudi nyũmba ya ũthamaki. ¹² Nake Daudi akĩmenya atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli na agatũũgĩria ũthamaki wake nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

¹³ Aarĩkia kuuma Hebironi, Daudi nĩagĩire na thuriya ingĩ na akĩhikia atumia kũu Jerusalemu, na agĩciarĩrwo aanake na airĩtu angĩ. ¹⁴ Maya nĩmo marĩtwa ma ciana irĩa aaciariire kũu Jerusalemu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,† ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoola Afilisti

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata magĩthiĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, no Daudi aigua ũhorō ũcio agĩikũrũka agĩthiĩ kĩhitho-inĩ kĩa hinya. ¹⁸ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmokĩte na makeyaragania gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ¹⁹ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhorō kũrĩ Jehova, akĩmũuria atĩrĩ, “Thiĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana kũrĩ nĩ?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩ ngũneana Afilisti kũrĩ we.”

* **5:3** Rĩrĩ rĩarĩ rita rĩa gatatũ rĩa Daudi gũitĩrĩrio maguta, na rĩarĩ rĩa kuonania atĩ we aarĩ mũthamaki wa Isiraeli yothe. † **5:14** Ici inya ciarĩ ciana cia Bathisheba (1Maũ 3:5).

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthiĩ Baali-Perazimu, na agĩtooreria Afilisti kuo. Akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Jehova aharaganĩtie thũ ciakwa mbere yakwa.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtuo Baali-Perazimu. ²¹ Nao Afilisti magĩtiganĩria mĩhianano yao kũu, nake Daudi na andũ ake makĩmĩoya magĩthiĩ nayo.

²² Afilisti nĩmambatire o rĩngĩ makĩaragania Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ²³ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kwambata ũthiĩ ũrũngĩrĩrie, no thiũrũrũka ũmoime na thuutha, ũmatharĩkire ũmarutĩtie na mbere ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. ²⁴ Rĩrĩa ũrĩgua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩtĩ ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ narua, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Jehova nĩathiite mbere yaku nĩguo ahũũre mbũtũ cia Afilisti.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, akĩhũũra Afilisti amarutĩtie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6

Ithandũkũ Kũreehwo Jerusalemu

¹ O rĩngĩ, Daudi agĩcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ njamba a Isiraeli othe, nao maarĩ ngiri mĩrongo itatũ. ² Daudi arĩ hamwe na andũ acio ake othe magĩthiĩ moimĩte Baala kũu Juda makambatie ithandũkũ rĩa Ngai marĩrute kuo, ithandũkũ rĩrĩa rĩtanĩtio na Rĩtwa Rĩake, naguo ũguo nĩ ta kuuga Rĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũikaraga gatagatĩ ka makerubi marĩa marĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ³ Nao makĩigĩrĩra ithandũkũ rĩa Ngai ngaari-inĩ njerũ ya ng’ombe, makĩrĩruta nyũmba ya Abinadabu, rĩa yarĩ kĩrĩma-inĩ. Nao Uza na Ahio, ariũ a Abinadabu, nĩ maatongoretie ngaari iyo njerũ ⁴ rĩrĩ na ithandũkũ rĩu rĩa Ngai igũrũ rĩayo, nake Ahio nĩwe warĩtongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyũmba yothe ya Isiraeli maarũuhagia na hinya wao wothe marĩ mbere ya Jehova, makaina nyĩmbo na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, na tũhembe, na njingiri na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba.

⁶ Hĩndĩ rĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Nakoni, ndegwa ikĩhĩngwo, Uza agĩtambũrũkia guoko akanyitĩrĩra ithandũkũ rĩa Ngai tondũ ndegwa nĩ ciahĩngĩtwo.

⁷ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra Uza tondũ wa gĩiko kũu gĩa kwaga gĩtĩio; Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmũgũtha akĩgũa, agĩkuĩra hakuhĩ na ithandũkũ rĩa Ngai.

⁸ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang’ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, na nginya ũmũthĩ handũ hau hetagwo Perezu-Uza.

⁹ Nake Daudi agĩtigĩra Jehova mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, “Ngaahota atĩa kũinũkia ithandũkũ rĩrĩ rĩa Jehova?” ¹⁰ Nake ndetĩkĩrĩre gũtwara ithandũkũ rĩu rĩa Jehova kũu aatũire, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩa Jehova rĩgĩkara nyũmba-inĩ ya Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti mĩeri itatũ, nake Jehova akĩmũrathima hamwe na nyũmba yake yothe.

¹² Na rĩrĩ, Mũthamaki Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Jehova nĩarathimĩte nyũmba ya Obedi-Edomu na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, tondũ wa ithandũkũ rĩa Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩkũrũka akĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu akĩrĩtwara itũũra inene rĩa Daudi akenete. ¹³ Na rĩrĩ, andũ acio maakuũite ithandũkũ rĩa Jehova maakinya makinya matandatũ-rĩ, Daudi akĩruta igongona rĩa ndegwa na gacaũ kanoru. ¹⁴ Daudi akĩina arĩ mbere ya Jehova na hinya wake wothe, ehumbĩte ebodi ya gatani; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio Daudi na nyũmba yothe ya Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta.

¹⁶ Hĩndĩ rĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga itũũra inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩcũthĩrĩria arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩrũga-rũga akĩinaga mbere ya Jehova, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

¹⁷ Nao makĩrehe ithandũkũ rĩa Jehova na makĩrĩiga handũ harĩo thĩinĩ wa hema ĩrĩa Daudi aambĩte nĩ ũndũ warĩo, nake Daudi akĩruta maruta ma njino na ma ũiguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarĩkia kũruta magongona ma njino, na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁹ Ningĩ akĩheana mũgate, na gĩkũmba gĩa thabibũ, na gĩcunjĩ kĩa nyama kũrĩ mũndũ o wothe warĩ gĩkundi-inĩ kũ gĩa Isiraeli, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe. Nao andũ othe makĩinũka mĩciĩ kwao.

²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aacookire mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩũka kũmũtũnga, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩakĩĩonanĩtie ũmũthĩ-ĩ, agakĩruta nguo mbere ya ngombo cia airĩtu cia ndungata ciake, o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ thoni angĩka!”

²¹ Daudi akĩira Mikali atĩrĩ, “Nyuma mbere ya Jehova ũrĩa wathuurire nĩ handũ ha thoguo kana mũndũ o na ũmwe wa nyũmba yake, hĩndĩ ĩrĩa aathuurire ndũike mũthamaki wa gũthamakĩra andũ a Jehova, nĩo andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio no nginya nyine ndĩ mbere ya Jehova. ²² O na nĩ ngũkĩrĩrĩria kwĩyagithia gĩtĩo gũkĩra ũũ, na nĩngwĩnyiihia maitho-inĩ makwa. No rĩrĩ, ndungata icio cia airĩtu wagweta-rĩ, nĩ nĩgũtĩo ngũtĩo nĩcio.”

²³ Nake Mikali mwarĩ wa Saũlũ ndaagĩire ciana nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

7

Kũranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthamaki gũikara nyũmba yake ya ũthamaki, nake Jehova akamũhe ũhurũko agatiga gũũkĩrĩrwo nĩ thũ ciake ciothe iria ciamũrigiicĩirie-rĩ, ² akĩira mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yaakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩigĩtwo hema-inĩ.”

³ Nathani agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria, gwĩka ĩka guo tondũ Jehova arĩ hamwe nawe.”

⁴ Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁵ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Anga we nĩwe ũkũnjakĩra nyũmba nĩguo ndĩmĩtũũre? ⁶ Nĩ ndirĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga thiiaga kũndũ na kũndũ ndĩ hema-inĩ arĩ yo gĩtũũro gĩakwa. ⁷ Kũrĩa guothe ndanathĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wao, arĩa ndaathire mariithagie andũ akwa a Isiraeli, atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?”’

⁸ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁹ Nĩ ngoretwo nawe o kũrĩa guothe wanathĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikeehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene, o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ¹⁰ Na nĩngaahere andũ akwa a Isiraeli handũ, na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, o ta ũrĩa maatũire meekaga kĩambĩrĩria-inĩ, ¹¹ o na ũrĩa matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. Ningĩ nĩngakũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciaku ciothe.

“Jehova egũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũkaarũgamia nyũmba yaku: ¹² Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaathira, ũhurũke hamwe na maithe maku, nĩngarahũra mbeũ yaku ĩcooke ithenya rĩaku, ĩrĩa ĩkoima mũthiimo waku wee mwene, na nĩngarũgamia ũthamaki wake. ¹³ ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa Rĩakwa, na nĩngarũgamia gĩtĩ kĩa ũnene wake nginya

tene. ¹⁴ Nīngatuika ithe, nake atuike mūrū wakwa. Hīndī ĩrīa ageeka ũūru, ngaamūherithia na rūthanju rwa andū, na ahūrwo mahūura nī andū. ¹⁵ No rīrī, wendo wakwa ndūrī hīndī ũkeeherio kūrī we, ta ũrīa ndaaweheririe harī Saūlū, ũrīa ndeheririe mbere yaku. ¹⁶ Nyūmba yaku na ũthamaki waku igūtūura mbere yakwa nginya tene; o nakīo gītī gīaku kīa ũnene gīgūtūura kīrī kīrūmu wega nginya tene.’ ”

¹⁷ Nake Nathani akīra Daudi ciugo ciothe cia ũguūrio ũcio.

Ihooya rīa Daudi

¹⁸ Nake Mūthamaki Daudi agītoonya, agīkara thī mbere ya Jehova, akiuga atīrī:

“Nī ndīkīrī ũ, Wee Mwathani Jehova, nayo nyūmba yakwa-rī, ĩkīrī kī, atī nīkīo ũnginyītie nginya haha? ¹⁹ Na rīrī, Wee Mwathani Jehova, wonete ũndū ũcio ta ũrī mūnini maitho-inī maku, nawe ũgacooka kwaria ũhoro wa matukū marīa magooka makonī nyūmba ya ndungata yaku. Ningī Wee Mwathani Jehova ĩno nīyo njīra yaku ĩrīa waragīria andū nayo?”

²⁰ “Nī atīa ũngī Daudi angīkwīra? Nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova, nīūī ndungata yaku. ²¹ Nī ũndū wa kiugo gīaku, na kūrīngana na wendo waku, nīwīkīte ũndū ũyū mūnene ũguo, na ũkaūmenyithia ndungata yaku.

²² “Wee Mwathani Jehova, kaī ũkīrī mūnene-ī! Gūtīrī ũngī tawe, na gūtīrī Ngai ũngī tiga wee, o ta ũrīa tūiguīte na matū maitū. ²³ Na nūū ũhaana ta andū aku a Isiraēli, rūrīrī rūmwe gūkū thī rūrīa Ngai waruo aakūūrīre rūtuīke andū ake, nīgeetha wīgīre igweta, na wīke maūndū manene ma magegania na ma gwītīgīrwo, na ũndū wa kūrīngata ndūrīrī na ngai ciao ciehere mbere ya andū aku, arīa wakūūrīre kuuma būrūri wa Misiri? ²⁴ Wee nīūrīgāmītie andū aku a Isiraēli matuīke andū aku nginya tene, nawe, Wee Jehova nīūtuīkīte Ngai wao.

²⁵ “Na rīrī, Jehova Ngai, tūma kīranīro kīrīa wīranīre gīkonīī ndungata yaku na nyūmba yake kīrūme nginya tene. Na wīke o ta ũguo wīranīre, ²⁶ nīgeetha rīitwa rīaku rīnenehe nginya tene. Ningī andū nīmakoiga atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe Ngai wa Isiraēli!’ Nayo nyūmba ya ndungata yaku Daudi nīkehaanda mbere yaku.

²⁷ “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, nīūguūrīrie ndungata yaku ũndū ũyū, ũkoiga atīrī, ‘Nīngagwakīra nyūmba.’ Nī ũndū ũcio ndungata yaku nīgīte na ũmīrīru wa kūhooya ihooya rīrī. ²⁸ Wee Mwathani Jehova, Wee nīwe Ngai! Ciugo ciaku nīciakwīhokwo, na nīwīrīre ndungata yaku maūndū macio mega. ²⁹ Rīu nīwonete kwagīrīre ũrathime nyūmba ya ndungata yaku, nīgeetha ĩtūre mbere yaku nginya tene maitho-inī maku; nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova nīwe warītie, na nī ũndū wa kīrathimo gīaku, nyūmba ya ndungata yaku ĩtūre ĩraathimītwo nginya tene.”

8

Ūtoorania wa Daudi Mbaara-inī

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Daudi nīatharīkīre Afīlisti na akīmatorīa biū, na agītunyana Methēgi-Amma kuuma watho-inī wa Afīlisti.

² Ningī Daudi nīatorīrie andū a Moabi. Agītūma makome thī na akīmathima na ũraihi wa rūrigi. Aamathima-rī, ithimi igīrī ciao makooraḡwo, na gīthimi gīa gatātū mageetīkīrio matūre muoyo. Nī ũndū ũcio andū a Moabi magītūika ndungata cia Daudi na makamūrehaḡīra igooti.

³ Daudi nīahūranire na Hadadezeri mūrū wa Rehobu, mūthamaki wa Zoba, rīrīa aathiite gūcookīa būrūri ũrīa aatunyītwo gūkuhī na Rūūī rwa Farati. ⁴ Nake Daudi akīmūtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andū a gūcitwara ngiri mūḡwanja,

na thigari cia magūrū ngiri m̄rongo ĩrĩ. Nake aḡitemenga mbarathi icio cia mbaara magūrū aḡitūma ithue ciothe tiga o igana r̄mwe.

⁵ R̄rĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire ḡuteithia Hadadezeri m̄thamaki wa Zoba, Daudi ak̄iūruga Asuriata ngiri m̄rongo ĩrĩ na iḡrĩ. ⁶ Ak̄iiga mbūtū cia k̄uranḡira ūthamaki wa Asuriata k̄uu Dameski. Nao Asuriata maḡitūka a gwathagwo n̄we makam̄urehaḡira igooti. Jehova n̄aheaga Daudi ūhootani k̄rĩa guothe aathiiaga.

⁷ Na r̄rĩ, Daudi aḡikuu ngo cia thahabu iria ciarĩ cia atongoria a Hadadezeri aḡicirehe Jerusalemu. ⁸ Kuuma matūūra ma Teba na Berothai, mar̄ia maarĩ ma Hadadezeri, M̄thamaki Daudi aḡikuu kuuma kuo indo nyingĩ m̄no cia ḡcango.

⁹ R̄rĩa Tou m̄thamaki wa Hamathu aaguire atĩ Daudi n̄ahootete mbūtū ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-r̄, ¹⁰ aḡitūma m̄riū Joramū k̄rĩ M̄thamaki Daudi akam̄ugeithie na am̄kūnḡire n̄ ūndū wa k̄hoota Hadadezeri, ūrĩa wakoretwo ak̄r̄ua na Tou. Joramū ak̄m̄rehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia ḡcango.

¹¹ M̄thamaki Daudi ak̄am̄r̄ira Jehova indo icio, o ta ūrĩa aam̄r̄ite betha na thahabu kuuma nd̄r̄r̄-inĩ ciothe iria aatooretie. ¹² Nacio n̄ Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningĩ ak̄am̄ra indo iria aatah̄ite kuuma k̄rĩ Hadadezeri m̄r̄u wa Rehobu m̄thamaki wa Zoba.

¹³ Nake Daudi ak̄iḡia igweta h̄ndĩ ĩrĩa oimire k̄ūruga andū a Edomu ngiri ikūmi na inyanya Ḡituamba-inĩ ḡia Cumbĩ.

¹⁴ Nake ak̄iiga thigari cia k̄uranḡira Edomu guothe, nao andū a Edomu othe maḡitūka ndungata cia Daudi. Nake Jehova n̄aheaga Daudi ūhootani k̄rĩa guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵ Daudi n̄athamakire Isiraeli guothe, akah̄thaḡira k̄hooto, na akahinḡria andū ake othe maundū mar̄ia maaḡr̄ire. ¹⁶ Joabu m̄r̄u wa Zerua n̄we warĩ m̄nene wa ita; nake Jehoshafatu m̄r̄u wa Ehiludu n̄we warĩ mwand̄iki wa maundū ma ihinda r̄u; ¹⁷ nake Zadoku m̄r̄u wa Ahitubu* na Ahimeleku m̄r̄u wa Abiatharu maarĩ ath̄nj̄iri-Ngai; nake Seraia aarĩ mwand̄iki. ¹⁸ Nake Benaia m̄r̄u wa Jehoiada n̄we warĩ m̄nene wa Akerethi na Apelethi;† nao ariū a Daudi maarĩ ataari a m̄thamaki.

9

Daudi na Mefboshethu

¹ Nake Daudi ak̄iūr̄ia at̄r̄i, “Nĩ k̄r̄i m̄ndū o na ūmwe ūtigar̄ite wa nyūmba ya Saūlū ūrĩa inḡituga n̄ ūndū wa Jonathani?”

² Na r̄r̄i, n̄ kwarĩ na ndungata ya m̄ciĩ wa Saūlū yetagwo Ziba. Nao mak̄m̄ita ĩthiĩ mbere ya Daudi, nake m̄thamaki ak̄m̄iūr̄ia at̄r̄i, “Wee n̄we Ziba?”

Nayo ĩḡicookia at̄r̄i, “Ĩ n̄ n̄ ndungata yaku.”

³ Nake m̄thamaki ak̄iūr̄ia at̄r̄i, “Ḡtir̄i m̄ndū o na ūmwe ūtigar̄ite wa nyūmba ya Saūlū ūrĩa inḡionia ūtugi wa Ngai?”

Nake Ziba aḡicookeria m̄thamaki at̄r̄i, “Nĩ k̄r̄i na m̄r̄u wa Jonathani; nake n̄ mwonju maḡūrū meerĩ.”

⁴ Nake m̄thamaki ak̄iūr̄ia at̄r̄i, “Arĩ ha?”

Ziba ak̄m̄icookeria at̄r̄i, “Arĩ m̄ciĩ kwa Makiru m̄r̄u wa Amieli k̄u Lo-Debari.”

⁵ Nĩ ūndū ūcio, M̄thamaki Daudi aḡitūmana areehwo kuuma nyūmba ya Makiru m̄r̄u wa Amieli, k̄u Lo-Debari.

* **8:17** Zadoku aarĩ wa r̄ciaro rwa Eliazaru, na n̄we wait̄r̄irie Solomoni maguta n̄guo athamake ithenya r̄ia Daudi. † **8:18** Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciarĩ thigari cia ḡukomborwo.

⁶ Rīrīa Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saülū, ookire harī Daudi, akīnamīrīra amūhe gītīo.

Nake Daudi akīmwīta “Mefiboshethu!”

Nake agīcookia atīrī, “Niī ūyū ndungata yaku.”

⁷ Nake Daudi akīmwīra atīrī, “Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo ti-itherū nīngūgūtuga nī ūndū wa thoguo Jonathani. Nīngūgūcookeria gīthaka gīothe kīrīa kīarī gīa gukaguo Saülū, nawe ūrīrīagīra irio metha-inī yakwa hīndī ciothe.”

⁸ Nake Mefiboshethu akīnamīrīra, akiuga atīrī, “Ndungata yaku ikīrī kī, atī nīguo ūrūmbūiye ngui nguū ta niī?”

⁹ Hīndī iyo mūthamaki agītūmanīra Ziba, ndungata ya Saülū, akīmwīra atīrī, “Nīndahe mūrū wa mūrīū wa mwathi waku indo ciothe iria ciarī cia Saülū na cia nyūmba yake. ¹⁰ Wee, hamwe na ariū aku na ndungata ciaku, nī inyuū mūrīmūrīmagīra mūgūnda, na mūkainūkia magetha, nīgeetha mūrū wa mūrīū wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mūrū wa mūrīū wa mwathi waku, arīrīagīra irio metha-inī yakwa hīndī ciothe.” (Na rīrī, Ziba aarī na ariū ikūmi na atano, na ndungata mīrongo īrī.)

¹¹ Ningī Ziba akīra mūthamaki atīrī, “Ndungata yaku nīgwīka o ūrīa wothe mūthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake īike.” Nī ūndū ūcio Mefiboshethu aarīagīra irio metha-inī ya Daudi taarī ūmwe wa ariū a mūthamaki.

¹² Mefiboshethu aarī na kamwana geetagwo Mika, nao andū othe a mūciī wa Ziba maarī ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agītūra Jerusalemu, tondū aarīagīra irio metha-inī ya mūthamaki hīndī ciothe, nake arī mwonju magūrū meerī.

10

Daudi Gūtooria Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio, mūthamaki wa Aamoni* agīkua, nake Hanuni, mūrīū, agītūka mūthamaki ithenya rīake. ² Nake Daudi agīciiria atīrī, “Nīnguonania ūtugi kūrī Hanuni mūrū wa Nahashu, o ta ūrīa ithe aanjīkire maūndū ma ūtugi.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma andū kūrī Hanuni makamūcakaithie nī ūndū wa gūkuīrwo nī ithe.

Rīrīa andū acio maatūmītwo nī Daudi maakinyire būrūri-inī wa Aamoni-rī, ³ andū arīa maarī igweta a Aamoni makīūria Hanuni mwathi wao atīrī, “Ūreciiria Daudi nī thoguo aratīa nī ūndū wa gūgūtūmīra andū magūcakaithie? Githī Daudi ndatūmīte andū aya kūrī we nīgeetha matūrie na mathigaane itūūra rīrī inene, nīguo macooke marītunyane?” ⁴ Nī ūndū ūcio Hanuni akīnyitithia andū acio a Daudi, na akīmenjithia nderu rwere rūmwe, na agītīnia nguo ciao irima gatagatī ka njikarīro, na akīmaingata.

⁵ Hīndī īrīa Daudi eerirwo ūhoru ūcio, agītūma andū makamatūnge tondū andū acio nīmaconorithītio mūno. Mūthamaki akiuga atīrī, “Ikarai kūu Jeriko nginya nderu cianyu ikūre, mūcooke mūūke.”

⁶ Rīrīa Aamoni maamenyire atī nīmatuīkīte kīndū kīnungu harī Daudi-rī, makīandīka thigari cia magūrū cia Asuriata ngiri mīrongo īrī kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mūthamaki wa Maaka arī na andū ake ngiri īmwe, o na ningī andū ngiri ikūmi na igīrī kuuma Tobu.

⁷ Nake Daudi aigua ūhoru ūcio-rī, agītūma Joabu na ita rīothe rīa mbaara. ⁸ Nao Aamoni makiumagara, makīara mīhari ya mbūtū cia mbaara kīhingo-inī gīa itūūra rīao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andū a Tobu na a Maaka maarī oiki kūu werū-inī.

* **10:1** Andū a Aamoni maarī andū a werū-inī, na maatūruga mwena wa irathīro wa Jorodani.

⁹ Nake Joabu akiona atĩ thigari nĩciarĩte mĩhari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria ciarĩ njamba mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹⁰ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina, na akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹¹ Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya-rĩ, nĩngũũka ngũteithie. ¹² Wĩyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ũrĩa ekuona kwagĩrĩire maitho-inĩ make.”

¹³ Ningĩ Joabu na mbũtũ ciake magĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmoorĩra. ¹⁴ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai, magĩtoonya thĩinĩ wa itũũra rĩrĩa inene. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka agĩtiga kũrũa na Aamoni na agĩthiĩ Jerusalemu.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatorio nĩ andũ a Isiraeli-rĩ, magĩcookanĩrĩra hamwe rĩngĩ. ¹⁶ Hadadezeri aarehithĩtie Asuriata kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; magĩthiĩ nginya Helamu marĩ hamwe, na Shobaki mũnene wa mbũtũ ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoru ũcio-rĩ, agĩcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na magĩthiĩ nginya Helamu. Nao Asuriata makĩara mĩhari ya thigari cia mbaara igatũngane na Daudi, makĩrũa nake. ¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata acio makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga andũ magana mũgwanja arĩa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ina. Ningĩ akĩũraga Shobaki mũnene wa mbũtũ ciao, agĩkuĩra kũu. ¹⁹ Rĩrĩa athamaki arĩa othe maarĩ ndungata cia Hadadezeri moonire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na andũ a Isiraeli na magĩtuĩka a gwachagwo nĩo.

Nĩ ũndũ ũcio Asuriata magĩtigĩra gũcooka gũteithia Aamoni hĩndĩ ĩngĩ.

11

Daudi na Bathisheba

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yaakinya ihinda rĩrĩa athamaki maathiiaga mbaara-inĩ-rĩ, Daudi agĩtũma Joabu hamwe na andũ a mũthamaki na mbũtũ ciothe cia mbaara cia andũ a Isiraeli. Makĩananga Aamoni magĩcooka makĩrigiicĩria Raba. Nowe Daudi agĩtigwo Jerusalemu.

² Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma gĩtanda-inĩ gĩake agĩthiĩ gũceeranga kũu igũrũ rĩa nyũmba ya ũthamaki. Arĩ nyũmba igũrũ akiona mũndũ-wa-nja agĩthamba. Mũndũ-wa-nja ũcio aarĩ mũthaka mũno, ³ nake Daudi agĩtũma mũndũ agatuĩrie ũhoru wake. Mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ũcio ti Bathisheba, mwarĩ wa Eliamu mĩtumia wa Uria ũrĩa Mũhiti?” ⁴ Hĩndĩ ĩyo Daudi agĩtũma andũ makamũgĩre. Mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka kũrĩ Daudi, nake agĩkoma nake. (Nĩgũkorwo nĩethereetie ihinda rĩake rĩa mweri), nake agĩgĩcookera gwake mũciĩ. ⁵ Mũndũ-wa-nja ũcio akĩgĩa nda na agĩtũmanĩra Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na nda.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma mũndũ athiĩ kũrĩ Joabu amwĩre atĩrĩ: “Ndũmĩra Uria ũrĩa Mũhiti.” Nake Joabu agĩtũma Uria kũrĩ Daudi. ⁷ Rĩrĩa Uria ookire, Daudi akĩmũũria ũhoru wa ũrĩa Joabu aatarĩ, na ũhoru wa ũrĩa thigari ciatarĩ, na ũrĩa mbaara yathiiaga na mbere. ⁸ Ningĩ Daudi akĩra Uria atĩrĩ, “Ikũrũka gwaku mũciĩ ũgethambe magũrũ.” Nĩ ũndũ ũcio Uria akiuma nyũmba ya ũthamaki, na akĩrũmĩrĩrio kĩheo kuuma kũrĩ mũthamaki. ⁹ No Uria agĩkoma itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gũikũrũka athiĩ gwake mũciĩ.

¹⁰ Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩrĩ, “Uria ndaanathiĩ mũciĩ,” akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ to hĩndĩ woka kuuma kũraya? Nĩ kĩ kĩragiririe ũthiĩ mũciĩ?”

¹¹ Uria akĩira Daudi atĩrĩ, “Ithandũkũ rĩa Jehova, na andũ a Isiraeli na a Juda maikarĩte hema-inĩ, na mwathi wakwa Joabu na andũ a mwathi wakwa maikarĩte kambĩ kũu werũ-inĩ. Ingĩrahotire atĩa gũthiĩ mũciĩ gwakwa, ngarĩe na nganyue, na ngome na mũtumia wakwa? Ti-itherũ o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo, ndingĩka ũndũ ta ũcio!”

¹² Ningĩ Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara gũkũ mũthenya ũngĩ ũmwe, na rũciũ nĩngagũtũma ũcooke.” Nĩ ũndũ ũcio Uria agĩikara Jerusalemu mũthenya ũcio na ũcio ũngĩ warũmĩrĩre. ¹³ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aamwĩtire, akĩrĩanĩra na akĩnyuanĩra nake, ningĩ Daudi agĩtũma arĩno nĩ njoohi. No hwaĩ-inĩ Uria agĩthiĩ gũkoma mũgeeka-inĩ wake arĩ hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gũthiĩ gwake mũciĩ.

¹⁴ Rũciinĩ Daudi akĩandĩkĩra Joabu marũa, akĩmanengera Uria atware. ¹⁵ Marũa macio maandĩkĩtwo atĩrĩ, “Twara Uria harĩa mbaara ĩhĩire mũno. Ũcooke ũmũtiganĩrie nĩgeetha ooragwo.”

¹⁶ Rĩrĩa Joabu aarigiicĩirie itũũra rĩrĩa inene, akĩiga Uria harĩa aamenyaga nĩho haarĩ agitĩri arĩa maarĩ njamba. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a itũũra rĩu inene mookire kũrĩa na Joabu-rĩ, andũ amwe a mbũtũ cia ita cia Daudi makĩũragwo; o nake Uria ũrĩa Mũhiti agĩkua.

¹⁸ Joabu agĩtũma mũndũ kũrĩ Daudi akamũhe ũhoru wothe wa mbaara ĩyo. ¹⁹ Nake agĩatha mũndũ ũcio aatũmire atĩrĩ: “Warĩkia kũhe mũthamaki ũhoru ũyũ wothe wa mbaara, ²⁰ marakara ma mũthamaki maahota kũrĩrĩmbũka, nake aahota gũkũuria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmire mũkuhĩrĩrie mũno itũũra inene mũkarũe? Kaĩ mũtooĩ atĩ no mamũrathe na mũguĩ marĩ rũthingo-inĩ? ²¹ Nũũ woragire Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Beshethu? Githĩ ti mũndũ-wa-nja wamũikĩirie ihiga rĩa gĩthiĩ arĩ rũthingo-inĩ igũrũ? Githĩ ti kĩo gĩatũmire akuĩre kũu Thebezu? Nĩ kĩĩ kĩratũmire mũthiĩ hakuhĩ mũno na rũthingo?’ Angĩgakũũria ũguo-rĩ, nawe ũkaamũcookeria atĩrĩ, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti nĩmũkuũ.’”

²² Nake mũndũ ũcio akiumagara agĩthiĩ, na aakinya, akĩira Daudi maũndũ mothe marĩa Joabu aamũtũmĩte akoige. ²³ Nake mũndũ ũcio watũmĩtwo akĩira Daudi atĩrĩ, “Andũ acio maratũkĩrĩrie hinya, marooka kũrĩa na ithuĩ werũ-inĩ, no tũrakĩmahũndũra nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩrĩa inene. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo aikia a mũguĩ maraikĩria ndungata ciaku mũguĩ marĩ rũthingo igũrũ, na andũ amwe a mũthamaki nĩmakuĩte. O na ningĩ ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti, nĩkuĩte.”

²⁵ Nake Daudi akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Thiĩ wĩre Joabu atĩrĩ: ‘Tiga kũigua ũũru nĩ ũhoru ũcio; rũhiũ rũniinaga mũndũ ũmwe o ta ũrĩa rũniinaga ũrĩa ũngĩ. Thiĩ na mbere gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene ũrĩanange.’ Wĩre Joabu ũguo nĩgeetha ũmũũmĩrĩrie.”

²⁶ Rĩrĩa mũtumia wa Uria aigũre atĩ mũthuuriwe nĩakuĩte-rĩ, akĩmũcakaĩra. ²⁷ Ihinda rĩa gũcakaya rĩathira-rĩ, Daudi akiuga areehwo gwake nyũmba, nake agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmũciarĩra kahĩ. No rĩrĩ, ũndũ ũcio Daudi ekĩte nĩwarakaririe Jehova.

12

Nathani Kũrũithia Daudi

¹ Nake Jehova agĩtũma Nathani kũrĩ Daudi. Na aakinya harĩ we Nathani akĩira Daudi atĩrĩ, “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na andũ eerĩ, ũmwe aarĩ gĩtonga na ũrĩa ũngĩ aarĩ mũthĩni. ² Mũndũ ũcio warĩ gĩtonga aarĩ na ndũũru nyingĩ cia ng’ondũ na cia ng’ombe, ³ no ũcio warĩ mũthĩni ndaarĩ na kĩndũ tiga o kamwatĩ kanini aagũrĩte. Agĩkarera, nako gagĩkũra karĩ hamwe nake na ciana ciake. Kaarĩaga irio ciake, na gakanyuuagĩra gĩkombe gĩake na gaakomaga gĩthũri-inĩ gĩake. Nako kaarĩ o ta mwarĩ.

4 “Na rīrī, mūgeni agīūka gwa gītonga kīu, no gītonga kīu gīkīrega kuoya ng’ondu īmwe yakīo kana ng’ombe gīthondekere mūgeni ūcio wokīte gwakīo gīa kūrīa. Handū ha ūguo, gīkīoya kamwatī karīa kaarī ka mūthīni na gīgīthīnjīra mūdū ūcio wokīte gwakīo mūciī.”

5 Daudi agīcinwo nī marakara nī ūndū wa mūdū ūcio, akīra Nathani atīrī, “Titherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, mūdū ūcio wīkīte ūguo agīrīrwo nī gūkua!

6 No nginya arīhe kamwatī kau maita mana, tondū nīekīte ūndū ta ūcio na akaaga kūiguanīra tha.”

7 Hīndī īyo Nathani akīra Daudi atīrī, “Wee nīwe mūdū ūcio! Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ndagūtīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa Isiraeli, na ngīkūhonokia kuuma guoko-inī gwa Saūlū. 8 Nīndakūheire nyūmba ya mwathi waku, o na ngīkūhe atumia a mwathi waku maikare gīthūri-inī gīaku. Nīndakūheire nyūmba ya Isiraeli na Juda. Na kūngīkorwo maūdū macio maarī manini na matiakūiganīte-rī, nīngīakūheire maūdū mangī maingī. 9 Nī kī gītūmīte ūnyarare kiugo kīa Jehova, ūgeeka ūūru maitho-inī make? Nīwooragithirie Uria ūrīa Mūhiti na rūhiū rwa njora, na ūkīoya mūtumia wake atuīke mūtumia waku. Wamūrāgithirie na rūhiū rwa njora rwa andū a Amoni. 10 Na nī ūndū ūcio, rūhiū rwa njora rūtikeehera nyūmba yaku, nī ūndū nīwaanyararire nī, na ūkīoya mūtumia wa Uria ūrīa Mūhiti atuīke mūtumia waku.’

11 “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīngūkūrehithīria thīna kuuma nyūmba yaku wee mwene. O maitho-inī maku nīngoya atumia aku, ndīmahe mūdū wa nyūmba yaku, nake nīagakoma na atumia acio aku mūthenya barigici. 12 Wekire ūndū ūcio na hitho, no Nī ngeeka ūndū ūyū mūthenya barigici andū a Isiraeli othe makīonaga.’ ”

13 Hīndī īyo Daudi akīra Nathani atīrī, “Nīnjīhīrie Jehova.”

Nathani agīcookia atīrī, “Jehova nīakwehereirie mehia maku. Ndūgūkua. 14 No tondū nīūtūmīte thū cia Jehova imūmene mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, mwana ūcio ūciarīrwo nīegūkua.”

15 Nathani aarīkia kūinūka mūciī-rī, Jehova agītūma mwana ūcio mūtumia wa Uria aaciarīre Daudi arūare. 16 Daudi agīthaitha Ngai nī ūndū wa mwana ūcio. Akīhinga kūrīa irio, agītoonya nyūmba yake, agīkoma thī ūtukū ūcio wothe. 17 Nao athuuri a nyūmba yake magīthī hakuhī nake nīguo mamūrūgamie na igūrū nowe akīrega, na ndaigana kūrīanīra irio nao.

18 Mūthenya wa mūgwanja wakinya-rī, mwana ūcio agīkua. Nacio ndungata cia Daudi igītīgīra kūmwīra atī mwana ūcio nīakuīte. Tondū cioigire atīrī, “Rīrīa mwana oima muoyo, twarīrie Daudi na akaaga gūtūthikīrīria. Twahota atīa kūmwīra atī mwana nīakuīte? Aahota kwīgera ngero.”

19 No Daudi akīona atī ndungata ciake nīciaheehanaga, akīmenya atī mwana ūcio nīakuīte. Nake akīūria atīrī, “Kaī mwana akuīte?”

Nao magīcookia atīrī, “Ī, nīakuīte.”

20 Hīndī īyo Daudi agīūkīra. Aarīkia gwīthamba, akīhaka maguta na akīgarūrīra nguo ciake, agīthī nyūmba ya Jehova, akīnamīrīra, na akīhooya. Nīngī agīcooka agīthī gwake mūciī, agītīa irio, nao andū ake makīmūrehere, akīrīa.

21 Ndungata ciake īkīmūūria atīrī, “Ūreka ūguo nīkī? Rīrīa mwana ararī muoyo nīūrehingīte na ūkarīra, no mwana akua-rī, wokīra na warīa irio!”

22 Nake agīcookia atīrī, “Hīndī īrīa mwana ararī muoyo-rī, ndīrehingaga na ngarīra. ngīciiria atīrī, ‘Nūū ūūī? Jehova aahota kūnjiguīra tha areke mwana ūcio atūūre muoyo.’ 23 No rīu tondū nīakuīte-rī, nī kī gīgūtūma ndīhinge? Ndaahota kūmūriūkīa? Nī nī ngaathī kūrī we, no ndangīcooka kūrī nī.”

24 Hīndī īyo Daudi akīhooreria mūtumia wake Bathisheba, agīthī kūrī we na agīkoma nake. Nake agīciara kahī; nao magīgatua Solomoni. Nake Jehova

agĩkenda; ²⁵ na tondũ Jehova nĩakendete-rĩ, agĩtũma mũnabii Nathani athiĩ agakahe rĩitwa Jedidia.

²⁶ Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩhũũra Raba itũũra rĩa andũ a Amoni, na agĩtunyana kĩhingo kĩa hinya kĩa ũthamaki. ²⁷ Ningĩ Joabu agĩtũma andũ kũrĩ Daudi, akiuga atĩrĩ, “Nĩhũũranĩte na itũũra rĩa Raba o na ngatunyana maaĩ marĩo. ²⁸ Na rĩrĩ, cookanĩrĩa ikundi icio ingĩ cia mbũtũ cia ita, nĩguo ithiũrũrũkĩrie itũũra rĩu inene irĩngwatĩre. Angĩkorwo ti ũguo nĩngwĩgwatĩra itũũra rĩu inene, narĩo rĩitanagio na nĩ.”

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩa mbũtũ ciake ciothe cia ita agĩthiĩ Raba, na akĩrĩtharĩkĩra, akĩrĩtunyana. ³⁰ Nake akĩoya thũmbĩ ya mũtwe ya mũthamaki wao, na ũritũ wayo warĩ taranda ĩmwe* ya thahabu, na nĩ yagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩgĩrĩrwo mũtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³¹ akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na aruti wĩra na harũ cia igeria na wa mathanwa, na wĩra wa gũthondeka maturubarĩ. Nake eekire ũguo matũũra-inĩ mothe ma Amoni. Thuutha ũcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

13

Amunoni na Tamaru

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Abisalomu mũrũ wa Daudi aarĩ na mwarĩ wa nyina mũthaka mũno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mũrũ wa Daudi akĩmwenda mũno.

² Amunoni agĩtangĩka nginya agĩtũua nĩ mũrũaru nĩ ũndũ wa mwarĩ wa ithe Tamaru, nĩgũkorwo aarĩ mũirĩtu gathirange,* na nĩonaga arĩ hinya kũmwĩka ũndũ o na ũrĩkũ.

³ Na rĩrĩ, Amunoni aarĩ na mũratawe wetagwo Jonadabu mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi. Jonadabu aarĩ mũndũ mwara mũno. ⁴ Akĩũria Amunoni atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte wee mũrũ wa mũthamaki woneke o ũkĩhinyĩrĩrĩka rũciinĩ o rũciinĩ? Kaĩ ũtangĩnjĩra gĩtũmi?”

Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwenda nyendeete Tamaru, mwarĩ wa nyina na Abisalomu mũrũ wa baba.”

⁵ Jonadabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũrĩrĩ na wĩtue atĩ ũrĩ mũrũaru. Rĩrĩa thoguo arĩũka gũkuona, ũmwĩre atĩrĩ, ‘No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aahe kĩndũ gĩa kũrĩa. Andugĩre irio ngĩonaga, nĩguo ndĩmuone, na ningĩ ndĩe acinyiĩtite na guoko gwake.’”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Amunoni agĩkoma na agĩtũua nĩ mũrũaru. Na rĩrĩa mũthamaki ookire kũmuona, Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aathondekere tũmĩgate ngĩonaga, nĩguo ndĩe anyiĩtite na guoko gwake.”

⁷ Daudi agĩtũmanĩra Tamaru nyũmba-inĩ ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ nyũmba ya mũrũ wa thoguo Amunoni, ũmũthondekere irio.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ nyũmba ya mũrũ wa ithe Amunoni, akĩmũkora akomete. Akĩoya mũtu, akĩũkanda, agĩthondeka mũgate Amunoni akĩmuonaga, na akĩũruga. ⁹ Agĩcooka akĩoya rũgĩo, akĩmũihũrĩra mũgate, nowe akĩrega kũrĩa.

Amunoni akiuga atĩrĩ, “Andũ othe nĩmeherio haha.” Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makiuma nja, makĩmũtiga. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Amunoni akĩra Tamaru atĩrĩ, “Ndehera irio haha nyũmba yakwa ya toro, nĩguo ndĩe ũcinyiĩtite na guoko gwaku.” Nake Tamaru akĩoya mũgate ũrĩa aathondekete, akĩũtwarĩra mũrũ wa ithe Amunoni nyũmba yake ya toro. ¹¹ No rĩrĩa aamũtwarĩire nĩguo arĩe, Amunoni akĩmũnyiita, akiuga atĩrĩ, “Ūka ngome nawe, mwarĩ wa baba.”

* **12:30** nĩ ta kilo 34 * **13:2** Airĩtu gathirange maikaraga nyũmba cia airĩtu mwanya, na matingĩaceereire arũme, o na kana aanake a ithe ũmwe nao.

¹² Nake akīmwīra atīrī, “Aca, mūrū wa baba! Tiga kūnyiita na hinya. Ūndū ta ūyū ndwagīrīire gwīkwo Isiraeli! Tiga gwīka ūndū ūyū wa waganu. ¹³ Ha ūhoru wakwa naguo atīa? Thoni ciakwa ingīcitwara nakū? O nawe-rī, ūhoru waku ūgūikara atīa? Ūkuoneka ūhaana ta mūdū ūmwe wa andū arīa aaganu na akīgu thīnī wa Isiraeli. Ndagūthaitha aria na mūthamaki; tondū ndangīgīria ūūhikie.” ¹⁴ Nowe akīrega kūmūigua, na tondū aarī na hinya kūmūkīra, akīmūnyiita na agīkoma nake na hinya.

¹⁵ Ningī Amunoni akīmūthūūra na rūthūuro rūnene makīria. Ti-itherū, aamūthūūrire gūkīra ūrīa aamwendete. Amunoni akīmwīra atīrī, “Ūkīra, wehere haha!”

¹⁶ Tamaru akīmwīra atīrī, “Aca! Kūnyingata thī nī ihītia inene makīria gūkīra ūguo wanjīka.”

Nowe akīrega kūmūigua. ¹⁷ Nake Amunoni agīta ndungata yake, akīmūira atīrī, “Eheria mūdū-wa-nja ūyū haha, na oima ūhinge mūrango.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio ndungata yake ikīmūikia na nja, na ikīhinga mūrango. Nake Tamaru eehumbīte nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondū airītu arīa gathirange a mūthamaki meehumbaga nguo ta iyo. ¹⁹ Tamaru akīitīrīria mūhu mūtwe, na agītarūra nguo iyo ndaaya ng’emie irīa eehumbīte. Agīcooka akīgīrīra guoko gwake mūtwe, agīthī akīrīraga aanīrīire.

²⁰ Nake mūrū wa nyina Abisalomu akīmūūria atīrī, “Kaī muuma na Amunoni, mūrū wa thoguo? Rīu ta gīkire, mwarī wa maitū, tondū we nī mūrū wa thoguo. Tiga kūigua ūūru ngoro nī ūndū wa ūndū ūcio.” Nake Tamaru agītūūra mūciī kwa mūrū wa nyina Abisalomu, arī mūdū-wa-nja ūrī na kīha kīnene.

²¹ Hīndī irīa Mūthamaki Daudi aigūire maūdū macio mothe-rī, akīrakara mūno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ūndū o na ūrīkū, mweka kana mūuru; nīathūūrire Amunoni tondū nīaconorithītie mwarī wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kūūraga Amunoni

²³ Mīaka irī yathira, hīndī irīa amuri a ng’ondu guoya a Abisalomu maarī kū Baali-Hazoru hakuhī na mūhaka wa Efraimu-rī, agīta ariū a mūthamaki othe mathī kuo. ²⁴ Abisalomu agīthī kūrī mūthamaki, akīmwīra atīrī, “Ndungata yaku nītīte amuri ng’ondu guoya. Hihi mūthamaki na anene ake no moke tūkorwo hamwe.”

²⁵ Mūthamaki agīcookia atīrī, “Aca, mūrū wakwa. Tūtiagīrīrwo nī gūthī ithuothe; twahota gūtuīka mūrigo harīwe.” O na gūtuīka Abisalomu nīamūthaitire-rī, nīaregire biū gūthī, no akīmūhe kīrathimo gīake.

²⁶ Ningī Abisalomu akīmwīra atīrī, “Angīkorwo ti ūguo-rī, ndagūthaitha ūreke mūrū wa baba Amunoni athī na ithuī.”

Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī kī gīgūtūma athī na inyuī?” ²⁷ Nowe Abisalomu akīmūringīrīria, na nī ūndū ūcio mūthamaki akīreka Amunoni mathī nake, hamwe na ariū acio angī a mūthamaki.

²⁸ Abisalomu agīatha andū ake, akīmeera atīrī, “Ta thikīrīriai! Rīrīa Amunoni arīkorwo akenete nī kūnyua ndibeī akarīo, na inyuī ndīmwire atīrī, ‘Ringai agwe thī,’ hīndī iyo mūragei. Mūtigetigīre. Githī ti nī ndīmūheete watho ūcio? Ūmīrīriai mūtūike njamba.” ²⁹ Nī ūndū ūcio andū a Abisalomu magīka Amunoni o ta ūrīa Abisalomu aamaathīte. Hīndī iyo ariū othe a mūthamaki magīkīra, makīhaica nyūmbū ciao, makīūra.

³⁰ Marī njīra-inī makīūra-rī, ūhoru ūcio ūgīkinyīra Daudi, akīrwo atīrī, “Abisalomu nīoragīte ariū othe a mūthamaki; gūtīrī o na ūmwe ūtigarīte.” ³¹ Nake mūthamaki agīkīra, agītembūranga nguo ciake, agīkoma thī; o nacio ndungata ciake ikīrūgama hakuhī nake, na igītembūranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, tiga gwīciiria atī moragīte ariū othe a mūthamaki; no Amunoni wiki

ūkuite. Ũndũ ũcio ũtũire ũrĩ muoroto wa Abisalomu kuuma mũthenya ũrĩa Amunoni aanyiitire mwarĩ wa nyina Tamaru na hinya. ³³ Mũthamaki mwathi wakwa ndagĩrĩrwo nĩkũrũmbũiya ũhoru ũcio wa atĩ ariũ othe a mũthamaki nĩmakuite. Amunoni nowe wiki ũkuite.”

³⁴ Hĩndĩ iyo Abisalomu nĩakoretwo orĩte.

Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa warangagĩra itũũra agĩcũthĩrĩria na akĩona andũ aingĩ njĩra-inĩ mwena wake wa ithũiro, maikũrũkiire mwena-inĩ wa kĩrĩma. Nake mũrangĩri agĩthĩ akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ mwena ũũrĩa wa Horonaimu, mwena-inĩ wa kĩrĩma.”

³⁵ Jonadabu akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ta kĩone, ariũ a mũthamaki marĩ haha; o ta ũrĩa ndungata yaku ikwĩrĩre, ũguo noguo gũtariĩ.”

³⁶ Na aarĩkia kwaria o ro ũguo-rĩ, ariũ a mũthamaki magĩũka makĩrĩraga na mũgambo mũnene. O nake mũthamaki na ndungata ciake ciothe makĩrĩra marĩ na ruo rũnene.

³⁷ Nake Abisalomu akĩũra agĩthĩ gwa Talimai mũrũ wa Amihudi, mũthamaki wa Geshuru. Nowe Mũthamaki Daudi agĩcakaĩra mũriũ mũthenya o mũthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kũũrĩra Geshuru, aikarire kuo mĩaka itatũ. ³⁹ Nayo ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria gũthĩ kũrĩ Abisalomu, tondũ nĩahooreretio ũhoru-inĩ ũkonĩ gĩkuũ kĩa Amunoni.

14

Abisalomu Gũcooka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, Joabu mũrũ wa Zerua nĩamenyete atĩ ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria kuona Abisalomu. ² Nĩ ũndũ ũcio, Joabu agĩtũma mũndũ athĩ Tekoa akagĩre mũndũ-wa-nja warĩ mũũgĩ, arehwo kuuma kũu. Akĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Wĩtue atĩ nĩuracakaya. Wĩhumbe guo cia macakaya, na ndũkehake maguta o na marĩkũ. Wĩtue ta mũndũ-wa-nja ũikarĩte matukũ maingĩ akĩrĩrĩra mũndũ mũkuũ. ³ Ũcooke ũthĩ kũrĩ mũthamaki ũmwarĩrie ciugo ici.” Nake Joabu akĩmwĩra ũrĩa ekuuga.

⁴ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio wa kuuma Tekoa aathiire kũrĩ mũthamaki, akĩgũithia, agĩturumithia ũthĩ thĩ nĩguo amũhe gĩtĩo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ndeithia!”

⁵ Nake mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩragũthĩnia?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ ndĩ mũndũ-wa-nja wa ndigwa; mũthuuri wakwa nĩakuite. ⁶ Nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ na ariũ eerĩ. Nao maroogitana me mũgũnda, na harakĩaga mũndũ hau wa kũmateithũrana. Ũmwe aragũtha ũrĩa ũngĩ na aramũũraga. ⁷ Na rĩrĩ, mũhĩrĩga wothe nĩũkĩrĩre ndungata yaku; ũkoiga atĩrĩ, ‘Tũnengere mũndũ ũrĩa ũragĩte mũrũ wa nyina, nĩgeetha tũmũũrage nĩ ũndũ wa muoyo wa mũrũ wa nyina ũrĩa ooragĩte; tũkĩniine mũgai o nake.’ Nao mangĩka ũguo no mahorie ikara rĩrĩa rĩraakana, na no rĩo riiki ndigairie, maniine rĩtwa rĩa mũthuuri wakwa, o na maniine njiaro ciake gũkũ thĩ.”

⁸ Nake mũthamaki akĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Inũka, na nĩngũruta watho nĩ ũndũ waku.”

⁹ No mũndũ-wa-nja ũcio wa Tekoa akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, reke ũũru ũcio ũnjookerere hamwe na nyũmba ya baba, na ũreke wee mũthamaki na gĩtĩ gĩaku gĩa ũthamaki wage gũcookererwo nĩ ũũru o na ũrĩkũ.”

¹⁰ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o na ũ angĩkwĩra ũndũ o na ũrĩkũ, mũrehe kũrĩ nĩ, nake ndagacooka gũgũthĩnia rĩngĩ.”

¹¹ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke mũthamaki agwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, nĩguo agirĩrĩrie mũrĩhĩa wa thakame ndakae kũũragana rĩngĩ, nĩgeetha mũriũ wakwa ndakae kũũragwo.”

Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo-rī, gūtirī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wa mūrūguo rūkūgūa thī.”

¹² Ningī mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke ndungata yaku ikwīre kiugo wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agīcookia atīrī, “Kīarie.”

¹³ Mūdū-wa-nja ūcio akīmūūria atīrī, “Nī kīi gītūmīte wee ūthondeke ūndū ta ūyū wa gūūkīrīra andū a Ngai? Rīrīa mūthamaki oiga ūguo-rī, githī tiwe wītūirīre ciira, nīgūkorwo mūthamaki ndacooketie mūriū wake ūrīa mūingate mūciī? ¹⁴ Ta ūrīa maaī maitīkaga thī, marīa matangīoeka-rī, no taguo arī o nginya ithuī tūkue. No Ngai ndarutaga mūdū muoyo; handū ha gwīka ūguo-rī, athondekaga njīra nīgeetha mūdū ūrīa mūingate ndakae gūtūūra ta ateetwo biū agathengio harī we.

¹⁵ “Na rīrī, njūkīte gūkwīra ūhorō ūyū wee mūthamaki mwathi wakwa tondū andū nīmatūmīte nī ndītīgīre. Ndungata yaku īciirītie atīrī, ‘Nī nīngwarīria mūthamaki; no gūkorwo nīegwīka ūrīa ndungata yake ikūmūūria; ¹⁶ no gūkorwo mūthamaki nīegwītīkīra kūhonokia ndungata yake kuuma guoko-inī kwa mūdū ūrīa ūrageria gūtūniina nī hamwe na mūriū wakwa, matweherie kuuma kūrī igai rīrīa twaheirwo nī Ngai.’

¹⁷ “Na rīrī, ndungata yaku igūkwīra atīrī, ‘Kiugo gīaku mūthamaki mwathi wakwa kīrondeehere ūhurūko, nīgūkorwo mūthamaki mwathi wakwa ahaana ta mūraika wa Ngai wa gūkūūrana wega na ūūru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’”

¹⁸ Hīndī iyo mūthamaki akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ndūkaahithe ūndū o wothe ūrīa ngūkūūria.”

Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa nīakīarie.”

¹⁹ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Githī mūtinyiitanīre na Joabu ūhorō-inī ūyū wothe?”

Nake mūdū-wa-nja akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa ūtūūruga muoyo, wee mūthamaki mwathi wakwa, gūtirī mūdū ūngīhūgūra mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, aregane na ūndū o wothe ūrīa mūthamaki mwathi wakwa angiuga. Ī nīguo, nī ndungata yaku Joabu yanjīrīre njīke ūndū ūyū, na nīwe wīkīrīte ciugo ici ciothe kanua-inī ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku nīwe wīkīte ūguo nīgeetha agarūre ūndū ūrīa ūrī ho ihinda rīrī. Mwathi wakwa arī ūūgī ta wa mūraika wa Ngai; nīamenyaga ūndū wothe ūrīa wīkīkaga būrūri-inī.”

²¹ Mūthamaki akīra Joabu atīrī, “Nī wega, nīngwīka ūguo. Thīi, ūcookie mwanake ūcio ti Abisalomu.”

²² Joabu akīgūithia aturumithītie ūthiū thī nīguo amūhe gītīo, na akīrathima mūthamaki. Joabu akīmwīra atīrī, “Ūmūthī ndungata yaku nīyamenya atī nīrīkītie gwītīkīrīka maitho-inī maku mūthamaki mwathi wakwa, tondū mūthamaki nīetīkīrīte ihooya rīa ndungata yake.”

²³ Hīndī iyo Joabu agīthī Geshuru, na agīcookia Abisalomu Jerusalemu. ²⁴ Nowe mūthamaki akīmwīra atīrī, “No nginya athī mūciī gwake mwene; ndakarekwo oone ūthiū wakwa.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthī mūciī gwake na ndaigana kuona ūthiū wa mūthamaki.

²⁵ Thīinī wa Isiraeli guothe gūtiarī mūdū ūngī o na ūmwe waganagwo gūthakara ta Abisalomu. Kuuma rūcuīrī rwake rwa mūtwe nginya nyarīrī ciake ndaarī na kameni. ²⁶ Rīrīa rīothe eenjaga njuīrī cia mūtwe wake, nīenjagwo o mwaka wathira rīrīa njuīrī yamūritūhīra mūno, angīamīthimire, ūritū wayo wakoragwo ūrī cekerī magana meerī,* kūrīngana na gīthimi kīa mūthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu nīaciarire aanake atatū na mūrītu ūmwe. Nake mwarī eetagwo Tamaru, na aarī mūdū-wa-nja mūthaka.

* 14:26 nī ta kilo igīrī na robo (2:25)

²⁸ Abisalomu aatūŕire mīaka ĩrĩ Jerusalemu atarĩ oona ũthiũ wa mũthamaki. ²⁹ Ningĩ Abisalomu agĩtũmanĩra Joabu nĩguo amūtũme kũrĩ mũthamaki, no Joabu akĩrega gũthiĩ kũrĩ we. Ningĩ akĩmūtũmanĩra riita rĩa keerĩ, no akĩrega gũthiĩ.

³⁰ Hĩndĩ ĩyo akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũgũnda wa Joabu ũhakanĩte na wakwa, na arĩ na cairi kuo. Thiĩ mũmĩcine na mwaki.” Nĩ ũndũ ũcio ndungata cia Abisalomu ikĩgwatia mũgũnda ũcio mwaki ũkĩhĩa.

³¹ Hĩndĩ ĩyo Joabu agĩthiĩ mũciĩ kwa Abisalomu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũma ndungata ciaku icine mũgũnda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akĩra Joabu atĩrĩ, “Ndagūtũmanĩre, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Ūka, nĩguo ngūtũme kwa mũthamaki, ũkamũũrie atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire nyume Geshuru? Ũngĩrĩ ũndũ mwegu korwo nĩkuo ndũũraga o na rĩu!”’ Rĩu-rĩ, nĩngwenda kuona ũthiũ wa mũthamaki, na hangĩkorwo nĩ harĩ na ũndũ njĩkĩte mũũru, nĩakĩnjũrage.”

³³ Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki, na akĩmũhe ũhoru ũcio. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩta Abisalomu, nake agĩũka, akĩnamĩrĩra aturumithĩtie ũthiũ thĩ mbere ya mũthamaki. Nake mũthamaki akĩmumunya Abisalomu.

15

Abisalomu Gũciĩrĩra gwĩka Daudi Ũũru

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, Abisalomu agĩthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano a gũthiiaga mbere yake mateng’erete. ² Nake ookĩraga rũciĩnĩ tene akarũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra ĩrĩa yathiiaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa inene. Na rĩrĩa mũndũ o wothe ooka arĩ na mateta ma gũtwarĩra mũthamaki nĩguo atue itua-rĩ, Abisalomu akamwĩta, akamũũria atĩrĩ, “Uumĩte itũũra rĩrĩkũ?” Nake akamũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku yumĩte mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa Isiraeli.” ³ Ningĩ Abisalomu akamwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mateta maku nĩ ma kĩhooto na nĩ magĩrĩire, no gũtirĩ mũndũ ũthuurĩtwo wa kũrũgamĩrĩra mũthamaki ũngĩgũthikĩrĩria.” ⁴ Ningĩ Abisalomu akamwĩra atĩrĩ, “Naarĩ korwo ndaatuuo mũciĩri wa bũrũri ũyũ! Hĩndĩ ĩyo mũndũ o wothe ũrĩ na mateta kana ciira no ooke kũrĩ nĩ, na nĩ ngatigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooto.”

⁵ Ningĩ hĩndĩ ciothe rĩrĩa mũndũ wothe amũkuhĩrĩria ainamĩrĩre mbere yake, Abisalomu agatambũrũkia guoko, akamũhĩmbĩria na akamũmumunya. ⁶ Abisalomu ekaga ũguo kũrĩ andũ othe a Isiraeli arĩa mookaga kũrĩ mũthamaki gũcaria kĩhooto, na nĩ ũndũ ũcio akĩguucĩrĩria ngoro cia andũ a Isiraeli.

⁷ Na rĩrĩ, mīaka ĩna yathira, Abisalomu akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩ Hebroni nĩgeetha ngahingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndeehĩtire harĩ Jehova. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yatũũraga Geshuru kũu Suriata, nĩndehĩtire na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, ‘Jehova angĩkanjookia Jerusalemu, nĩngamũhooya ndĩ kũu Hebroni.’”

⁹ Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ.” Nĩ ũndũ ũcio Abisalomu agĩthiĩ Hebroni.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Abisalomu agĩtũma andũ na hitho mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli makoige atĩrĩ, “Rĩrĩa mũrĩigua tũrumbeta twahuhwo, hĩndĩ ĩyo muuge atĩrĩ, ‘Abisalomu nĩwe mũthamaki wa Hebroni.’” ¹¹ Andũ magana meerĩ kuuma Jerusalemu nĩ maathĩte hamwe na Abisalomu. Meetĩtwo marĩ ageni, na magĩthiĩ matekũmenya nĩ ũũru meekaga, matirĩ ũndũ maamenyaga ũhoru-inĩ ũcio. ¹² Na hĩndĩ ĩrĩa Abisalomu aarutaga magongona-rĩ, agĩtũmanĩra Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni,* o ũrĩa waheaga Daudi kĩrĩra, oke kuuma itũũra rĩao rĩa Gilo. Na nĩ ũndũ ũcio ndundu ya gũũkĩrĩra mũthamaki ĩkĩgĩa na hinya, nao arũmĩrĩri a Abisalomu magĩkĩrĩrĩria kũingĩha.

Daudi Kũũra

* 15:12 Ahithofeli aarĩ gukawe wa Bathisheba, na aarĩ mũtaarani mũũgĩ.

13 Na rīrī, hagiūka mūdū ūmwe watūmītwo kūrī Daudi, akīmwīra atīrī, “Ngoro cia andū othe a Isiraeli irūmīrīre Abisalomu.”

14 Hīndī īyo Daudi akīra anene ake othe arīa aarī nao Jerusalemu atīrī, “Ūkai! No nginya tūre; kwaga ūguo gūtīrī o na ūmwe witū ūkūhonoka kūrāgwo nī Abisalomu. No nginya tūthī o ro rīu, kana Abisalomu oke narua atūkorerere, atūhubanīrie na atwanange, na ahūre itūūra rīrī inene na rūhiū rwa njora.”

15 Nao anene a mūthamaki makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nīcīhaarīrie gwīka ūndū o wothe ūrīa mūthamaki mwathi witū angīthuura wīkwo.”

16 Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothe; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki. 17 Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthī handū haraaya, makīrūgama ho. 18 Nao andū ake othe makīmūhītūka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwaranīte hamwe nake kuuma Gathu, makīhītūka magīthī mbere ya mūthamaki.

19 Mūthamaki akīūra Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthī hamwe na ithuī? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mūdū wa kūngī, mūdū ūthaamīte akoima būrūri wake. 20 Ūrookire o ira. Ingīgwtīkīria atīa wambīrīrie kūrūūra na ithuī, o rīrī itaramenya kūrīa ndīrathī? Hūdūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

21 No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūrāga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūrāga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūku, hau no ho ndungata yaku īgaakorwo īrī.”

22 Nake Daudi akīra Itai atīrī, “Thī na mbere, ūthī ūhītūkīte.” Nī ūndū ūcio Itai ūrīa Mūgiiti agīthī ahītūkīte hamwe na andū ake othe, na andū a nyūmba yake arīa maarī hamwe nake.

23 Nao andū othe a būrūri ūcio makīrīra na mūgambo mūnene rīrīa andū acio othe maahītūkaga. Mūthamaki o nake akīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa karūū ga Kidironi, nao andū othe magīthī merekeire werū-inī.

24 Zadoku o nake aarī ho, na Alawii othe arīa maarī hamwe nake nīo maakuūte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai. Nao makīga ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai thī, nake Abiatharu akīruta magongona nginya rīrīa andū othe maarīkirie kuuma itūūra rīu inene.

25 Ningī mūthamaki akīra Zadoku atīrī, “Oya ithandūkū rīa Ngai ūrīcookie itūūra-inī rīu inene. Ingītīkīrīka maitho-inī ma Jehova-rī, nīakanjookia na atūme ndīrīone na nyone gīkaro gīake rīngī. 26 No angīkiuga atīrī, ‘Nī ndikenetio nīwe,’ hīndī īyo nī nīndīhaarīrie; nīanjīke o ūrīa wothe angīona kwagīrīre.”

27 Ningī mūthamaki akīra Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Githī wee ndūrī muoni-maūdū? Cooka ūthī itūūra-inī rīu inene na thayū, mūrī na mūrūguo Ahimaazu, na Jonathani mūrīū wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mūthī na ariū acio anyu eerī. 28 Na nī ngūikara njetereire mariūko-inī kūu werū-inī, o nginya hīndī īrīa ūkaandehithīria ūhorō ūnjīre ūrīa maūdū matariī.” 29 Nī ūndū ūcio Zadoku na Abiatharu magīkuua ithandūkū rīa Ngai, makīrīcookia Jerusalemu na magīkara kuo.

30 No Daudi agīthī na mbere kwambata kīrīma kīa mītamaiyū, o akīrīraga; nīehumbīrīte mūtwe, na aarī magūrū matheri.† Andū othe arīa aarī nao-rī, o nao nīehumbīrīte mūtwe, nao maambatire o makīrīraga. 31 Na rīrī, Daudi nīamenyithītio atīrī, “Ahithofeli aarī hamwe na arīa maarī ndundu na Abisalomu.”

† 15:30 Kwīhumbīra mūtwe na gūthī magūrū matheri warī ūndū wa kuonania kīeha na gūcakaya.

Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, garũra kĩrĩra kĩa Ahithofeli, ūgĩtue ūrimũ.”

³² Na rĩrĩa Daudi aakinyire gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma, harĩa andũ maahooyagĩra Ngairĩ, Hushai ūrĩa Mũariki aarĩ hau kũmũtũnga, atembũrangĩte nguo yake ndaaya, na akeitĩrĩria tĩiri mũtwe. ³³ Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūngĩkorwo nĩũgũthĩĩ na niĩ, ūgũtuĩka mũrigo harĩ niĩ. ³⁴ No ūngĩcooka itũũra-inĩ rĩu inene na wĩre Abisalomu atĩrĩ, ‘Nĩngũtuĩka ndungata yaku wee mũthamaki; ndĩratũire ndĩ ndungata ya thoguo mbere ĩyo, no rĩu ngũtuĩka ndungata yaku,’ hĩndĩ ĩyo no ūndeithie gũthũkia mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Githĩ Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai matiigũkorwo kũu hamwe nawe? Meerage ūndũ o wothe ūngĩguwa nyũmba-inĩ ya mũthamaki. ³⁶ Ariũ ao eerĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku, na Jonathani mũrũ wa Abiatharu marĩ kũu hamwe nao. Matũmage kũrĩ niĩ na ūndũ o wothe ūngĩguwa.”

³⁷ Nĩ ūndũ ūcio Hushai mũrata wa Daudi agĩcooka, na agĩkinya Jerusalemu o rĩrĩa Abisalomu aatoonyaga itũũra rĩu inene.

16

Daudi na Ziba

¹ Na rĩrĩ, Daudi aakorirwo ahĩtũkĩte gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma o hanini-rĩ, agĩkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, ĩmwetereire ĩmũtũnge. Aarĩ na ndigiri igĩrĩ ciatandĩkĩtwo na igakuua mĩgate magana meerĩ na imanjĩka cia thabibũ nyũmũ igana rĩmwe, na ikũmba igana cia ngũyũ, o na mondo ya ndibei.

² Nake mũthamaki akĩũria Ziba atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūrehe indo ici?”

Nake Ziba agĩcookia atĩrĩ, “Ndigiri nĩ cia gũkuua andũ a nyũmba ya mũthamaki, nayo mĩgate na matunda nĩ cia kũrĩno nĩ andũ, nayo ndibei nĩyakũnyuuo nĩ arĩa mangĩũrwo nĩ hinya gũkũ werũ-inĩ.”

³ Mũthamaki agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Arĩ ha mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku?”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Aikarĩte Jerusalemu, tondũ areciiria atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nyũmba ya Isiraeli nĩkũnjookeria ūthamaki wa guka.’ ”

⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Ziba atĩrĩ, “Indo ciothe iria iraarĩ cia Mefiboshethu kuuma rĩu nĩ ciaku.”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Nĩndakwĩnyiihĩria; reke njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kũruma Daudi

⁵ Mũthamaki Daudi aakuhĩrĩria Bahurimu-rĩ, mũndũ wa mũhĩrĩga wa nyũmba ya Saũlũ agĩũka oimĩte kuo. Nake eetagwo Shimei mũrũ wa Gera; agĩũka akĩrumanaga.

⁶ Agĩikĩria Daudi na anene othe a mũthamaki mahiga, o na gũtuĩka mbũtũ ciothe cia ita na arangĩri maarĩ mwena wa Daudi wa ūrĩo na wa ūmotho. ⁷ Shimei akĩrumana, akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ na kũu, thĩĩ na kũu, wee mũiti wa thakame, wee kĩmaramari gĩkĩ! ⁸ Jehova nĩakũrĩhĩtie, thakame yothe ĩrĩa wanaita ya nyũmba ya Saũlũ, ūrĩa wathanaga ithenya rĩake. Jehova nĩaneanĩte ūthamaki kũrĩ mũrũguo Abisalomu. Wee nĩũkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko tondũ ūrĩ mũiti wa thakame!”

⁹ Hĩndĩ ĩyo Abishai mũrũ wa Zerua akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma ngui ĩno nguũ* ĩrume mũthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mũrĩmo ndĩmũtinie mũtwe.”

¹⁰ No mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Tũnyiiitanĩire ūndũ ūrĩkũ niĩ na inyuĩ, inyuĩ ariũ a Zerua? Angĩkorwo ararumana tondũ Jehova nĩamwĩrĩte atĩrĩ, ‘Ruma Daudi,’ nũũ ūngĩmũũria atĩrĩ, ‘Ūgwĩka ūguo nĩkĩ?’ ”

* 16:9 Gwĩta mũndũ ngui nguũ warĩ ūndũ wa kũnyarara mũndũ biũ.

11 Ningĩ Daudi akĩira Abishai na anene ake othe atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ wakwa, nĩwe ũraageria kũnduta muoyo. Githĩ Mũbenjamini ũyũ ndangĩgũka makĩria ma ũguo! Tiganai nake; rekei arumane, tondũ Jehova nĩwe ũmwĩrite eke ũguo. 12 Hihi no gũkorwo Jehova nĩekuona thĩina wakwa, na nĩakandĩha na wega nĩ ũndũ wa irumi ici ndĩrarumwo ũmũthĩ.”

13 Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthiĩ na mbere magereire njĩra nake Shimei akagera mwena-inĩ wa kĩrĩma ang’ethanĩre nao, agĩthiĩ akĩrumanaga, na akĩmũikagĩria mahiga, na akamũminjagĩria tĩiri. 14 Nake mũthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩkinya kũrĩa maathiiaga manogeete. Na kũu nĩkuo Daudi aahurũkĩire, akĩnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

15 Hĩndĩ ĩyo Abisalomu na andũ othe a Isiraeli magĩũka Jerusalemu, na Ahithofeli agĩkorwo hamwe nao. 16 Hĩndĩ ĩyo Hushai ũrĩa Mũariki, mũrata wa Daudi, agĩthiĩ kũrĩ Abisalomu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene! Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

17 Abisalomu akĩũria Hushai atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo wendo ũrĩa wonetie mũrata waku? Nĩ kĩĩ kĩragiririe ũthiĩ na mũrata waku?”

18 Nake Hushai akĩira Abisalomu atĩrĩ, “Aca, ũrĩa ũthuurĩtwo nĩ Jehova, na agathuurwo nĩ andũ aya, na agathuurwo nĩ andũ othe a Isiraeli, nĩ ndĩ wake, na njikare nake. 19 Ningĩ-rĩ, njagĩrĩrwo nĩgũtungatĩra ũũ? Githĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gũtungatĩra mũriũ? O ta ũrĩa ndaatungatĩre thoguo, noguo ngũgũtuungatĩra.”

20 Abisalomu akĩira Ahithofeli atĩrĩ, “Tũhe ũtaaro waku. Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

21 Ahithofeli agĩcookia atĩrĩ, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nĩgeetha irorage gĩikaro kĩa mũthamaki. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua atĩ wee wĩmũthũũre biũ nĩ thoguo, namo moko ma andũ arĩa othe ũrĩ nao nĩmekũgĩa hinya.”

22 Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩra Abisalomu hema nyũmba igũrũ, nake agĩkoma na thuriya cia ithe mbere ya andũ othe a Isiraeli.

23 No rĩrĩ, matukũ-inĩ macio mataaro marĩa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta ma mũndũ ũhooete kĩrĩra kũrĩ Ngai. Ūguo nĩguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17

1 Ahithofeli akĩira Abisalomu atĩrĩ, “Reke thuure andũ ngiri ikũmi na igĩrĩ nĩguo tũthiĩ ũtukũ o ro ũyũ tũgakinyĩre Daudi. 2 Na ndĩmũtharĩkĩre o ro rĩu arĩ mũnogu na atarĩ na hinya. Ndĩmũmakie, na andũ arĩa othe arĩa marĩ hamwe nake moore. Njũrage o mũthamaki we wiki, 3 na hũndũre andũ othe macooke kũrĩ we. Gĩkuũ kĩa mũndũ ũcio ũracaria gĩgũcookia andũ othe harĩwe; gũtirĩ mũndũ ũkũgurara.”

4 Narĩo ithugunda rĩu rĩkĩoneka rĩrĩ rĩega nĩ Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

5 No Abisalomu akiuga atĩrĩ, “Tũmanĩrai Hushai ũrĩa Mũariki o nake, nĩguo tũigue ũrĩa ekuuga.” 6 Na rĩrĩa Hushai ookire, Abisalomu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ahithofeli nĩaheanĩte mataaro maya. Nĩ wega twĩke ũguo aroiga? Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, tũhe woni waku.”

7 Hushai agĩcookeria Abisalomu atĩrĩ, “Itaaro rĩrĩa Ahithofeli aheanĩte ti rĩega ihinda-inĩ rĩrĩ. 8 Wee nĩũũĩ thoguo na andũ ake; nĩ andũ njamba, na nĩ njamba ta nduba ĩtunyĩtwo mwana wayo. Ningĩ thoguo arĩ na ũmenyo wa mbaara; ndarĩ hĩndĩ angĩraarania na mbũtũ cia ita. 9 O na rĩu ahithĩtwo ngurunga kana akahithwo handũ hangĩ. Angĩtharĩkĩra mbũtũ ciaku cia ita mbere-rĩ, ũrĩa wothe ũkaigua ũhoru ũcio akoiga atĩrĩ, ‘Mbũtũ cia ita cia Abisalomu nĩciũragĩtwo.’ 10 Hĩndĩ ĩyo o na mũthigari ũrĩa njamba, ũrĩa ngoro yake ĩhaana ta ngoro ya mũrũũthi-rĩ, nĩakarĩngĩka nĩ guoya,

tondū Isiraeli othe nĩmooĩ atĩ, thoguo nĩ njamba ya ita na atĩ andũ arĩa marĩ nake nĩ njamba.

¹¹ “Nĩ ũndũ ūcio ngũgũtaara atĩrĩ: Reke andũ othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba, acio aingĩ mũno ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria, moonganio othe macookanĩrĩre harĩwe, na wee mwene ūmatongorie magĩthiĩ ita-inĩ. ¹² Hĩndĩ iyo nĩtũkaamũtharĩkĩra harĩa hothe tũngĩmuona, tũmũmbĩrĩre o ta ũrĩa ime rĩgũaga thĩ. Nĩgũkorwo we mwene o na kana mũndũ o na ūmwe wake gũtirĩ ũgaatigara muoyo. ¹³ O na ningĩ angĩgatoonya itũũra inene, andũ othe a Isiraeli makaarehe mĩhĩndo itũũra-inĩ rĩu, tũrĩkururie tũrĩtware gĩtuamba-inĩ, o nginya kwage gacunjĩ karĩo kangĩoneka.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andũ othe a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ūtaaro wa Hushai ũrĩa Mũariki nĩ mwega gũkĩra wa Ahithofeli.” Nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩte atĩ nĩegũthũkia ũtaarani ūcio mwega wa Ahithofeli nĩgeetha arehithĩrie Abisalomu mwanangĩko.

¹⁵ Hushai akĩira Zadoku na Abiatharu, acio athĩnjĩri-Ngai, atĩrĩ, “Ahithofeli nĩataarĩte Abisalomu na athuuri a Isiraeli meeke ũna na ũna, no nĩ ndĩmataarĩte meke ũna na ũna. ¹⁶ Rĩu tũmana kũrĩ Daudi narua, ūmwĩre atĩrĩ, ‘Ūtukũ ũyũ menya ndũkaraare mariũko-inĩ kũu werũ-inĩ; ringa mũrĩmo na ndũkaage gwĩka ũguo, kwaga ũguo mũthamaki na arĩa othe arĩ nao nĩmekũniinwo.’”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mũirĩtu nĩyo yarĩ ithiĩ ikamahe ũhoru ūcio, nao mathiĩ makeere Mũthamaki Daudi, tondũ matingĩetĩkĩrĩre kuonwo magĩtoonya itũũra-inĩ rĩu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nĩkamoniire na gakĩira Abisalomu. Nĩ ũndũ ūcio andũ acio eerĩ makiumagara na ihenya magĩtoonya nyũmba ya mũndũ kũu Bahurimu. Nake aarĩ na gĩthima hau nja ya mũciĩ wake, nao makĩharũrũka thĩnĩ wakĩo. ¹⁹ Nake mũtumia wa mũndũ ūcio akĩoya kĩndũ gĩa kũhumbĩra, agĩgĩtambũrũkia igũrũ rĩa mũromo wa gĩthima, na akĩanĩka ngano igũrũ rĩakĩo. Na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wamenyire ũhoru ūcio.

²⁰ Na rĩrĩa andũ a Abisalomu mookire kũrĩ mũtumia ūcio kũu nyũmba gwake-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ahimaazu na Jonathani marĩ ha?”

Nake mũtumia ūcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Maringire mũrĩmo ũũrĩa wa karũũ.” Nao andũ acio makĩmacaria no mationire mũndũ; nĩ ũndũ ūcio magĩcooka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andũ acio gũthiĩ, Jonathani na Ahimaazu makiuma gĩthima-inĩ, na magĩtwarĩra Mũthamaki Daudi ũhoru ūcio. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie ũringe rũũ o narua, Ahithofeli nĩ ataaranĩte ũna na ũna wa gũgũkĩrĩra.” ²² Nĩ ũndũ ūcio Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩũkĩra na makĩringa Rũũ rwa Jorodani. Na gũgĩkĩa gũtirĩ mũndũ ũtaaringĩte Rũũ rwa Jorodani.

²³ Na rĩrĩa Ahithofeli onire atĩ mataaro make matiinarũmĩrĩrwo-rĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, akĩinũka gwake mũciĩ itũũra-inĩ rĩake. Agĩthondeka maũndũ make, agĩcooka akĩĩta. Nĩ ũndũ ūcio agĩkua na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe.

²⁴ Daudi agĩthiĩ Mahanaimu, nake Abisalomu akĩringa Rũũ rwa Jorodani hamwe na andũ othe a Isiraeli. ²⁵ Abisalomu nĩathuurĩte Amasa atuĩke mũnene wa mbũtũ cia ita ihenya rĩa Joabu. Amasa aarĩ mũriũ wa mũndũ wetagwo Jetheri, Mũisiraeli ũrĩa wahikĩtie Abigaili, mwarĩ wa Nahashu, mwarĩ wa nyina na Zerua nyina wa Joabu. ²⁶ Andũ a Isiraeli na Abisalomu maambĩte hema ciao bũrũri-inĩ wa Gileadi.

²⁷ Na rĩrĩa Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mũrũ wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mũrũ wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ũrĩa Mũgileadi kuuma Rogelimu ²⁸ makĩrehe indo cia gũkomera, na mbakũri, na indo cia rĩũmba. Ningĩ makĩrehe ngano na cairi, na mũtu na ngano hĩhie, na mboco na ndengũ, ²⁹ na ũũkĩ na ngorono, na ng’ondũ na maguta mamata ma iria rĩa ng’ombe,

nĩgeetha Daudi na andũ ake marĩe. Tondũ moigire atĩrĩ, “Andũ aya nĩahũutu, na makanoga, na makanyootera gũkũ werũ-inĩ.”

18

Gĩkuũ kĩa Abisalomu

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩũngania andũ arĩa maarĩ nake, na agĩthura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha thigari igana igana. ² Daudi agĩtũma mbũtũ icio cia ita ithĩ ikarũe, gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Joabu, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu, mũrũ wa Zerua, na gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithatũ gĩgaathwo nĩ Itai ũrĩa Mũgiiti. Nake mũthamaki akĩra mbũtũ icio cia ita atĩrĩ, “Titherũ nĩ mwene nĩngumagarania na inyuĩ.”

³ No andũ acio makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ndũgũthĩ; tũngĩgaakĩrio hinya tũre-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru witũ. O na nuthu iitũ ĩngĩkua-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru ũcio; no wee ũrĩ bata gũkĩra andũ ngiri ikũmi aitũ. Rĩu nĩ kaba ũtũteithĩrĩrie ũrĩ gũkũ itũra-inĩ rĩrĩ inene.”

⁴ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngwĩka ũrĩa wothe mũkuona kwagĩrĩire.”

Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩrũgama kĩhingo-inĩ rĩrĩa andũ acio othe moimagaraga marĩ ikundi cia andũ igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mũthamaki agĩatha Joabu, na Abishai, na Itai, akĩmeera atĩrĩ, “Menyererai mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.” Nacio mbũtũ ciothe cia ita nĩciaiguire mũthamaki akĩheana watho nĩ ũndũ wa Abisalomu kũrĩ o ũmwe wa anene a mbũtũ cia ita.

⁶ Mbũtũ icio cia ita ikĩerekera werũ-inĩ ikarũe na Isiraeli, nayo mbaara ĩkĩrũrwo mũtitũ-inĩ wa Efiraimu. ⁷ Kũu nĩkuo mbũtũ cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nĩ andũ a Daudi. Nao arĩa maakuire mũthenya ũcio maarĩ aingĩ mũno, maarĩ andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. ⁸ Mbaara ĩkĩhurunjũka bũrũri wothe, naguo mũtitũ ũkĩniina andũ aingĩ mũthenya ũcio gũkĩra arĩa maaniinirwo nĩ rũhiũ rwa njora.

⁹ Nake Abisalomu agĩcemanía na andũ a Daudi. Nake aahaicĩte nyũmbũ yake, na rĩrĩa nyũmbũ yathĩagĩra rungu rwa hongwe ndumanu cia mũgandi mũnene, mũtwe wa Abisalomu ũkĩhata mũtĩ-inĩ. Nake agĩtigwo acunjuurĩte rĩera-inĩ, nayo nyũmbũ rĩa aahaicĩte ĩgĩthĩ o na mbere.

¹⁰ Hĩndĩ rĩa mũndũ ũmwe wao onire ũguo, akĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩndona Abisalomu acunjuurĩte mũtĩ-inĩ wa mũgandi.”

¹¹ Joabu akĩra mũndũ ũrĩa wamwĩrĩre ũguo atĩrĩ, “Atĩ kĩĩ! Nĩwamuona? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũmũgũthe agwe thĩ o ro hau? Nĩngĩakũhe cekeri ikũmi cia betha,* na mũcibi wa mũndũ njamba.”

¹² No mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “O na ĩngĩthĩmĩrwo cekeri ngiri ĩmwe† njĩkĩrĩrwo guoko, ndingĩtambũrũkĩria mũrũ wa mũthamaki guoko ndĩmwĩke ũũru. Mũthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai tũkĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Menyererai mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.’ ¹³ Na ĩngĩtwarĩrĩrie muoyo wakwa thĩna-inĩ, na tondũ gũtirĩ ũndũ ũhithagwo mũthamaki, no wĩherie ũndiganĩrie.”

¹⁴ Joabu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigũte mahinda nĩ ũndũ waku.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya matĩmũ matatũ, agĩthĩ, akĩmũtheeca namo ngoro Abisalomu arĩ o muoyo hau mũtĩ-inĩ wa mũgandi-inĩ ũcio. ¹⁵ Nao andũ ikũmi arĩa maakuuagĩra Joabu indo cia mbaara makĩrigiicĩria Abisalomu, makĩmũhũra, makĩmũũraga.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩhuha karumbeta, nacio mbũtũ cia ita ĩgĩtiga gũteng’eria andũ a Isiraeli, tondũ Joabu nĩacirũgamirĩe. ¹⁷ Nao makĩoya Abisalomu, makĩmũikia irima inene kũu mũtitũ, na makĩũmba hĩba nene ya mahiga ĩgũrũ rĩake. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli makĩũrĩra kwao mĩcĩ.

* 18:11 nĩ ta giramu 110 † 18:12 nĩ ta kilo 11

18 Hīndī ĩrĩa aarĩ muoyo, Abisalomu n̄eyakĩire gĩtuḡĩ agĩkĩhaanda Gĩtuamba-inĩ kĩa Mũthamaki kĩrĩ ḡĩa kĩririkano ḡiake, tondũ eeciirĩtie atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na kahĩ kangĩtũũria rĩtwa rĩakwa.” Agĩta gĩtuḡĩ kũ rĩtwa rĩake, nakĩo gĩtagwo Gĩtuḡĩ kĩa Abisalomu nginya ũmũthĩ.

Daudi Gũcakaya

19 Na rĩrĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akiuga atĩrĩ, “Reke hanyũke ngatwarĩre mũthamaki ũhoro atĩ Jehova n̄iamũhonoketie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake.”

20 Joabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee tiwe wagĩrĩrwo nĩ gũtwara ũhoro ũcio ũmũthĩ. Reke ũgaatwara ũhoro ihinda rĩngĩ, no ndũḡwĩka ũguo ũmũthĩ, tondũ mũrũ wa mũthamaki n̄iakuĩte.”

21 Hīndī ĩyo Joabu akĩra Mũkushi ũmwe atĩrĩ, “Thĩ ũkeere mũthamaki ũrĩa wonete.” Mũkushi ũcio akĩnamĩrĩra mbere ya Joabu na akĩhanyũka agĩthĩ.

22 Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akĩra Joabu rĩngĩ atĩrĩ, “O ũrĩa kũrĩtuĩka, reke n̄mĩrĩre Mũkushi ũcio.”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũkwenda gũthĩ n̄kĩ? Wee ndũrĩ na ũhoro ũrĩa ũngĩheerwo kĩheo.”

23 Nake akiuga atĩrĩ, “O ũrĩa kũrĩtuĩka, n̄ngwenda kũhanyũka.”

Nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuga atĩrĩ, “Kĩhanyũke!” Hīndī ĩyo Ahimaazu akĩhanyũka agereire werũ-inĩ, akĩhĩtũka Mũkushi.

24 Daudi aikairĩte thĩ gatagatĩ ga kĩhingo kĩa na thĩnĩ na kĩa nja-rĩ, mũrangĩri agĩthĩ kĩhingo-igũrũ agereire rũthingo-inĩ. Na rĩrĩa aacũthĩrĩrie nja, akĩona mũndũ ahanyũkĩte arĩ o wiki. 25 Nake mũrangĩri agĩta mũthamaki na akĩmũmenyithia ũhoro ũcio.

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Akorwo arĩ wiki, akĩrĩ na ũhoro mwega.” Nake mũndũ ũcio agĩkuhĩrĩria o gũkuhĩrĩria.

26 Ningĩ mũrangĩri akĩona mũndũ ũngĩ ahanyũkĩte, agĩta mũrangĩri wa kĩhingo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũngĩ ahanyũkĩte arĩ o wiki!”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “No nginya o nake akorwo ararehe ũhoro mwega.”

27 Mũrangĩri akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona mũndũ ũcio wa mbere akĩhanyũka ta Ahimaazu mũrũ wa Zadoku.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũndũ mwega, arooka arĩ na ũhoro mwega.”

28 Ningĩ Ahimaazu agĩta mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ na ũũru!” Akĩnamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthiũ thĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogocwo! N̄ianeanĩte andũ arĩa maatambũrũkĩtie moko mookĩrĩre mũthamaki mwathi wakwa.”

29 Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mwanake ũcio ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Nake Ahimaazu agĩcookia atĩrĩ, “N̄nyonire kĩrigiicano k̄nene rĩrĩa Joabu ekwendaga gũtũma ndungata ya mũthamaki o na niĩ, ndungata yaku, no ndinamenya kiuma ḡĩa kũ.”

30 Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Rũgama haha mwena-inĩ weterere.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ mwena-inĩ, akĩrũgama ho.

31 Hīndī ĩyo Mũkushi agĩkinya, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, ta igua ũhoro ũyũ mwega! Jehova n̄iakũhonoketie ũmũthĩ kuuma kũrĩ arĩa maragũũkĩrĩre.”

32 Mũthamaki akĩũria Mũkushi atĩrĩ, “Mwanake ũrĩa ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Mũkushi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thũ ciothe cia mũthamaki mwathi wakwa, na andũ arĩa othe mangĩũkĩra makũgere ngero marotũka ta mwanake ũcio.”

33 Mũthamaki akĩinaina. Akĩhaica, agĩthĩ nyũmba ya igũrũ ya kĩhingo-inĩ, akĩrĩra. Agĩthĩ akiugaga atĩrĩ, “Ūũi mũrũ wakwa Abisalomu! Mũrũ wakwa, mũrũ

wakwa Abisalomu! Naarĩ korwo nĩ niĩ ndĩrakuire handũ haku, ũũĩ mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

19

¹ Nake Joabu akĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki nĩrarĩra agĩcakayagĩra Abisalomu.”

² Naguo ũhootani wa mũthenya ũcio wa mbũtũ cia ita ciothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtuĩka macakaya, tondũ mũthenya ũcio mbũtũ cia ita nĩciaiguire gũkĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki arĩ na kĩa na nĩ ũndũ wa mũriũ.” ³ Mũthenya ũcio andũ magĩcooka itũũra-inĩ inene na hitho, o ta ũrĩa andũ macookaga na hitho maconokete rĩrĩa moorĩte kuuma mbaara-inĩ. ⁴ Nake mũthamaki akĩhumbĩra ũthiũ, akĩrĩra na mũgambo mũnene akiugaga atĩrĩ, “Ũũĩ Abisalomu, mũrũ wakwa! Ũũĩ Abisalomu, mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

⁵ Hĩndĩ iyo Joabu agĩtoonya nyũmba kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩũconorithĩtie andũ aku othe, arĩa marĩkĩtie kũhonokia muoyo waku, na mĩoyo ya ariũ aku na ya airĩtu aku, na mĩoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete arĩa magũthũire, na ũkamena arĩa makwendete. Ũmũthĩ nĩwonanĩtie biũ atĩ ndũrĩ bata na anene a mbũtũ cia ita o na andũ ao. Nĩ nguona atĩ wee gĩkeno gĩaku kĩngĩrĩ rĩrĩa Abisalomu angĩrĩ muoyo ũmũthĩ na ithuothe tũkorwo tũkuĩte. ⁷ Rĩu ũkĩra ũthiũ ũkoomĩrĩrie andũ aku ũmekĩre hinya. Nĩ ngwĩhĩta na rĩitwa rĩa Jehova atĩ aakorwo ndũkuuma ũthiũ gũtanatuka, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgũkorwo mwena waku. Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka mũũru kũrĩ we gũkĩra maũndũ mothe mooru marĩa managũkora kuuma ũrĩ mũnini nginya rĩu.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩũkĩra, agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩhingo-inĩ. Hĩndĩ irĩa andũ meerirwo atĩrĩ, “Mũthamaki aikarĩte kĩhingo-inĩ,” othe magĩũka mbere yake.

Daudi Gũcooka Jerusalemu

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩte magacooka kwao mĩciĩ. ⁹ Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, andũ othe maakararanagia makoiga atĩrĩ, “Mũthamaki nĩwe watũkũũrĩre kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ; nĩwe watũhonokirie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. No rĩu nĩorĩte akoima bũrũri-inĩ akĩũrĩra Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ũrĩa twaitĩrĩrie maguta atũthamakĩre-rĩ, nĩakuĩrĩrie mbaara-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio mwagĩte kwaria ũhoru wa gũcookia mũthamaki nĩkĩ?”

¹¹ Mũthamaki Daudi nĩatũmanire kũrĩ Zadoku na Abiatharu, athĩnjĩri-Ngai, makeerwo atĩrĩ, “Ũriai athuuri a Juda atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩgũtũma mũrigie thuutha harĩ gũcookia mũthamaki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, kuona atĩ ũrĩa kũraario Isiraeli guothe nĩgũkinyĩire mũthamaki kũrĩa aikaraga? ¹² Inyuĩ mũrĩ ariũ a baba, tũrĩ a mũthiimo ũmwe, na thakame imwe. Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũtuĩke a kũrigia thuutha kũinũkia mũthamaki?’ ¹³ Ningĩ mwĩre Amasa atĩrĩ, ‘Githĩ wee ndũrĩ wa mũthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothũũra o na anjĩke ũũru makĩria, angĩkorwo kuuma rĩu gũthiĩ na mbere wee tiwe ũgũtuĩka mũnene wa mbũtũ ciakwa cia ita ithenya rĩa Joabu.’ ”

¹⁴ Nake mũthamaki akĩguucĩrĩria ngoro cia andũ othe a Juda ta ciarĩ ngoro ya mũndũ ũmwe. Nao magĩtũmana kũrĩ mũthamaki, makiuga atĩrĩ, “Cooka, wee hamwe na andũ aku othe.” ¹⁵ Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩcooka agĩthiĩ agĩkinya Jorodani.

Na rĩrĩ, andũ a Juda nĩmookĩte Giligali nĩguo matũnge mũthamaki mamũringie Rũũ rwa Jorodani. ¹⁶ Nake Shimei mũrũ wa Gera, Mũbenjamini kuuma Bahurimu, agĩkũrũka na ihenya marĩ na andũ a Juda nĩguo magatũnge Mũthamaki Daudi. ¹⁷ Nake aarĩ na andũ a Benjamini ngiri imwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mũciĩ wa Saũlũ, na ariũ ake ikũmi na atano, na ndungata mĩrongo iĩrĩ. Nao makĩhanyũka

nginya Rūūi rwa Jorodani harīa mūthamaki aarī. ¹⁸ Makīringīra iriūko-inī nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūrīa angīenda.

Hīndī īrīa Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūūi rwa Jorodani akīīgūithia thī mbere ya mūthamaki, ¹⁹ na akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa nī atige kūndua mwīhia. Tiga kūririkana ūrīa ndungata yaku yekire mahītia mūthenya ūrīa mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki nīatige kūiga ūhoru ūcio meciiria-inī make. ²⁰ Nīgūkorwo nī ndungata yaku nīnjūūi atī nīnjīhītie, no ūmūthī nīndoka haha ndī mūdū wa mbere wa nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndūnge mūthamaki mwathi wakwa.”

²¹ Ningī Abishai mūrū wa Zerua akiuga atīrī, “Githī Shimei ndagīrīire nī kūrāgwo nī ūndū wa ūrīa ekīte? Nīarumire mūtīrīrie maguta wa Jehova.”

²² Nake Daudi agīcookia atīrī, “Tūnyīitanīire ūndū ūrīkū na inyuī, inyuī ariū a Zerua? Ūmūthī nīguo mūgūtuīka thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrīkū ooragwo thīnī wa Isiraeli ūmūthī? Githī nī ndikūū atī ūmūthī nī nī mūthamaki wa Isiraeli?” ²³ Nī ūndū ūcio mūthamaki akīira Shimei atīrī, “Wee ndūgūkua.” Nake mūthamaki akīmūhe ūhoru ūcio na mwīhītwā.

²⁴ Na rīrī, Mefiboshethu, mwana wa mūrīū wa Saūlū, o nake nīaikūrūkire agīthī gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambīte magūrū kana akenja nderu, o na kana akahūra nguo ciake kuuma mūthenya ūrīa mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūrīa aacookire arī na thayū. ²⁵ Rīrīa oimire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akīmūria atīrī, “Mefiboshethu, nī kī kīagiririe ūthī na nī?”

²⁶ Nake akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nī ndungata yaku ndī mwonju, ‘Ndoigire atīrī, nīngūgīrīra ndigiri yakwa matandīko na ndīmīhaice, nīguo hote gūthī na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyanīra. ²⁷ Na nīacambītie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūrāika wa Ngai; nī ūndū ūcio īka ūrīa ūkuona kwagīrīire. ²⁸ Njīaro ciothe cia guka ciagīrīrwo nī kūrāgwo nī mūthamaki mwathi wakwa. No wee nīwaheire ndungata yaku handū na arīa marīagīra metha-inī yaku. Nī ūndū ūcio ndī na kīhotoo kīrīkū gīa gūgūkaīra rīngī mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akīmwīra atīrī, “Nī kī kīngītūma warie makīria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīira mūthamaki atīrī, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīucokete mūciī na thayū.”

³¹ Ningī Barizilai, ūrīa Mūgileadi agīkūrūka kuuma Rogelimu akaringe Rūūi rwa Jorodani me hamwe na mūthamaki, na amumagarie njīra-inī ya kuuma kūu. ³² Na rīrī, Barizilai aarī mūthuuri mūkūrū mūno wa mīaka mīrongo īnana. Nīwe waheaga mūthamaki irio hīndī īrīa aikarīte Mahanaimu, tondū aarī mūdū mūtongu mūno. ³³ Nake mūthamaki akīira Barizilai atīrī, “Nītūringe mūrīmo nawe, tūthī ūikare hamwe na nī Jerusalemu, na nīndīrīkūheaga irio.”

³⁴ Nowe Barizilai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī mīaka īngī īigana atīa nī ngūtūra muoyo nīguo nyambate thī Jerusalemu hamwe na mūthamaki? ³⁵ Rūu ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana. No menye ūtiganu wa ūndū mwega na mūūru? Ndingata yaku yahota gūcama kīrīa īrarīa na kīrīa īranyua? No hote kūigua mīgambo ya arūme na ya andū-a-nja makīina? Nī kī kīngītūma ndungata yaku ītuīke mūrigo ūngī kūrī mūthamaki mwathi wakwa? ³⁶ Ndingata yaku nīkūrīnga Rūūi rwa Jorodani hamwe na mūthamaki handū ha itīna inini, no nī kī kīngītūma mūthamaki andīhe nī na njīra īyo? ³⁷ Reke ndungata yaku īcooke, nīgeetha ngaakūira itūūra-inī rīakwa hakuhī na mbīrīra ya baba na maitū. No rīrī, ndungata yaku Kimuhamu nīringe hamwe na mūthamaki mwathi wakwa. Mīke o ūrīa ūkuona kwagīrīire.”

³⁸ Mūthamaki akiuga atĩrĩ, “Kimuhamu nĩekũringa hamwe na nĩ, na nĩngũmwĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩire. Na ũrĩa wothe ũngĩenda kuuma kũrĩ nĩ nĩ ngũgwĩkĩra.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩringa Rũũ rwa Jorodani, nake mūthamaki agĩcooka akĩringa. Mūthamaki akĩmumunya Barizilai na akĩmũrathima, nake Barizilai agĩcooka gwake mũciĩ.

⁴⁰ Rĩrĩa mūthamaki aaringire mũrĩmo agĩkinya Giligali, Kimuhamu akĩringa hamwe nake. Nacio mbũtũ ciothe cia ita cia ita na nuthu ya mbũtũ cia ita cia Isiraeli ikĩringia mūthamaki.

⁴¹ Thuutha wa kahinda kanini andũ othe a Isiraeli nĩmookaga kũrĩ mūthamaki makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire ariũ a baba, andũ a Juda, matũtunye mūthamaki na wara, na mamũcookie nyũmba yake kuuma mũrĩmo wa Jorodani, hamwe na andũ ake othe?”

⁴² Andũ othe a Juda magĩcookeria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Twekire ũguo tondũ mūthamaki nĩ wa nyũmba iitũ. Nĩ kĩ gĩgũtũma mũrakario nĩ ũhoru ũcio? Nĩ irio tũrĩte cia mūthamaki? Nĩ harĩ kĩndũ twĩyoeire ithuĩ ene?”

⁴³ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩcookeria andũ a Juda atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ na icunjĩ ikũmi kũrĩ mūthamaki, na hamwe na ũguo-rĩ, tũrĩ na kĩhoto gĩa gũtuĩka a Daudi gũkĩra inyuĩ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ kĩ gĩgũtũma mūtũmene? Githĩ ti ithuĩ twarĩ a mbere kwaria ũhoru wa gũcookia mūthamaki witũ?”

No andũ a Juda magĩcookia marĩ na ũũru mũingĩ mũno o na gũkĩra andũ a Isiraeli.

20

Sheba Kũremera Daudi

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũndũ wa ngũĩ wetagwo Sheba mũrũ wa Bikiri, Mũbenjamini, nake agĩkorwo aarĩ hau. Akĩhuha karumbeta, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na igai harĩ Daudi,

tũtirĩ na handũ harĩ mũrũ wa Jesii!

O mũndũ nĩacooke hema-inĩ yake, inyuĩ andũ a Isiraeli!”

² Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli magĩtiganĩria Daudi, makĩrũmĩrĩra Sheba mũrũ wa Bikiri. No andũ a Juda makĩrũmĩrĩra mūthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu.

³ Rĩrĩa Daudi aacookire gĩikaro kĩa nyũmba yake ya ũthamaki kũu Jerusalemu-rĩ, akĩoya thuriya iria ikũmi aatigĩte imenyagĩrĩre nyũmba ya ũthamaki, makĩigwo nyũmba marangagĩrwo. Nĩamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatũũraga marĩ ahingĩre na matariĩ ta atumia a ndigwa nginya mūthenya wa gũkua.

⁴ Nake mūthamaki akĩra Amasa atĩrĩ, “Tũmanĩra andũ a Juda moke kũrĩ nĩ mũira wa matukũ matatũ mataanathira, nawe mwene ũgaakorwo ho.” ⁵ No rĩrĩa Amasa aathiire gwĩta andũ a Juda, agĩikara ihinda iraaya kũrĩ rĩrĩa mūthamaki aamwĩrĩte.

⁶ Daudi akĩra Abishai atĩrĩ, “Rĩu Sheba mũrũ wa Bikiri nĩegũtũgera ngero nene kũrĩ irĩa twagerirwo nĩ Abisalomu. Oya andũ a mwathi waku mũmũteng’erie, kwaga ũguo aahota kuona matũũra mairigĩre oorĩre kuo, na ithuĩ twage kũmuona.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarĩ hinya makiumagara matongoretio nĩ Abishai. Nao magĩthĩ moimĩte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mũrũ wa Bikiri.

⁸ Rĩrĩa maarĩ ihiga-inĩ rĩrĩa inene kũu Gibeoni, Amasa agĩũka kũmatũnga. Joabu eehumbĩte nguo ciake cia mbaara, na akehotora mũcibi na rũhiũ rũrĩ njora thĩnĩ. Rĩrĩa aathiire mbere, rũhiũ rũu rũkiuma njora-inĩ.

⁹ Joabu akĩra Amasa atĩrĩ, “Ūrĩ mwega, mũrũ wa baba?” Hĩndĩ iyo Joabu akĩnyiita Amasa nderu na guoko gwake kwa ũrĩo nĩguo amũmumunye. ¹⁰ Amasa ndaatindanĩrĩre na rũhiũ rũrĩa Joabu aanyiitĩte na guoko, nake Joabu akĩmũtheeca

nda naruo, namo mara make makiuama makīgūa thī, na ndaigana kūmūtheeca rīngī, nake Amasa agīkua. Ningī Joabu na mūrū wa nyina Abishai magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andū a Joabu akīrūgama mwena-inī wa Amasa, akiuga atīrī, “Mündū ūrīa wothe ūrī mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nīarūmīrīre Joabu!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inī yake arī njīra gatagatī, nake mündū ūcio akīona atī mbūtū ciothe cia ita nīciarūgamaga hau. Rīrīa aamenyire atī o mündū aakinyaga harī Amasa akarūgama-rī, akīmūkururia kuuma njīra-inī, akīmūiga gīthaka-inī, na akīmūhumbīra na nguo. ¹³ Amasa aarīkia kweherio njīra-inī, andū othe makīrūmīrīra Joabu, magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akīhītūkīra mīhīrīga-inī yothe ya Isiraeli, agīkinya Abeli-Bethi-Maaka, akīhītūkīra būrūri-inī wothe wa Aberi, arīa moonganire hamwe na makīmūrūmīrīra. ¹⁵ Nacio mbūtū ciothe cia ita hamwe na Joabu igīūka na ikīrigiicīria Sheba kūu Abeli-Bethi-Maaka. Magīthondeka kīhumbu gīa tīri kūrigania na itūūra, nakīo gīkīambatio nginya rūthingo rwa na nja rwa ūgitīri wa itūūra. Na rīrīa maahūūraga rūthingo nīguo marūmomore-rī, ¹⁶ mündū-wa-nja ūmwe mūūgī agītana arī thīinī wa itūūra rīu, akiuga atīrī, “Ta thikīrīriai! Ta thikīrīriai! Īrai Joabu oke haha nīguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agīthī erekeire harī we; nake mündū-wa-nja ūcio akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Joabu?”

Nake agīcookia atīrī, “Ī nī nī.”

Nake akiuga atīrī, “Gīthikīrīrie ūrīa ndungata yaku ĩkuuga.”

Nake akiuga atīrī, “Nī thikīrīrie.”

¹⁸ Mündū-wa-nja ūcio agīthī na mbere kwaria, akiuga atīrī, “Tene-rī, ciugo ici nīciaragio, gūkeerwo atīrī ‘Andū makaahooyaga kīrīra kūu Abeli.’ Naguo ūhoru ūgaathirīra kuo. ¹⁹ Ithuī-rī, tūrī andū a thayū na ehokeku thīinī wa Isiraeli. Wee ūrageria kwananga itūūra rīrī, na nīrīo nyina wa Isiraeli. Nī kī gīgūtūma wende kūniina igai rīa Jehova?”

²⁰ Joabu agīcookia atīrī, “Ūhoru ūcio ūrondaihīrīria! Ūhoru wa kūniina na kwananga ūrondaihīrīria! ²¹ Ūguo tiguu ūhoru ūtariī. Mündū wītagwo Sheba mūrū wa Bikiri, kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraumu, nīarīkītie kwambararia guoko ookīrīre mūthamaki, ookīrīre Daudi. Tūnengerei mündū ūcio ūmwe tu, na nīngūtigana na itūūra rīrī.”

Mündū-wa-nja ūcio akīra Joabu atīrī, “Nīūgūikīrio mūtwe wake kuuma rūthingo-inī.”

²² Hīndī ĩyo mūtumia ūcio agīthī kūrī andū othe arī na mataaro macio make ma ūūgī, nao magītinia mūtwe wa Sheba mūrū wa Bikiri, makīūikīria Joabu. Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta, nao andū ake makīharagana kuuma itūūra-inī, o mündū agīcooka gwake mūciī. Nake Joabu agīcooka kūrī mūthamaki kūu Jerusalemu.

²³ Joabu nīwe warī mūnene wa mbūtū ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴ Adoniramū aarī mūtongoria wa kūrutithia wīra wa hinya; nake Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu nīwe warī mwandīki wa maūndū ma ihinda rīu; ²⁵ nake Sheva nīwe warī mwandīki-marūa; Zadoku na Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai; ²⁶ nake Ira, ūrīa Mūnjairi, aarī mūthīnjīri-Ngai wa Daudi.

21

Andū a Gibeoni Kūrīhīrio

¹ Na rīrī, hīndī ya wathani wa Daudi, nī kwagīire na ng’aragu ya mīaka ĩtatū ĩrūmanīrīre; nī ūndū ūcio Daudi agītūria ūhoru harī Jehova. Nake Jehova akiuga

atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũrekĩka nĩ ũndũ wa Saŭlũ o na ũndũ wa nyũmba yake ĩrĩa yaitithagia thakame; nĩ ũndũ wa ũrĩa ooragire andũ a Gibeoni.”

² Nake mũthamaki agĩta andũ a Gibeoni akĩaria nao. (Na rĩrĩ, andũ acio a Gibeoni matiarĩ amwe na Isiraeli no maarĩ matigari ma Aamori; no andũ a Isiraeli nĩmehĩtĩte atĩ matikamooraga, no Saŭlũ nĩ ũndũ wa kĩyo kĩrĩa aarĩ nakĩo nĩ ũndũ wa Isiraeli na Juda nĩageririe kũmaniina.) ³ Nake Daudi akĩũria andũ acio a Gibeoni atĩrĩ, “Mũngĩenda ndĩmwĩkĩre atĩa? Nĩ ũndũ ũrĩkũ ingĩka tũiguane nĩguo mũrathime igai rĩa Jehova?”

⁴ Nao andũ a Gibeoni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtiagĩrĩrwo nĩ kũũria tũheo betha kana thahabu kuuma kũrĩ Saŭlũ, kana nyũmba yake, o na tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũũraga mũndũ o na ũmwe thĩinĩ wa Isiraeli.”

Daudi akĩmooria atĩrĩ, “Nĩatĩa mũngĩenda ndĩmwĩkĩre?”

⁵ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa watũniinire na agĩtũciirĩra ũũru nĩgeetha tũthire, nĩguo tũtikagĩe na handũ o na ha thĩinĩ wa Isiraeli-rĩ, ⁶ reke tũneo arũme mũgwanja a njiaro ciake nĩgeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova kũu Gibeona ya Saŭlũ, ũrĩa mũthuure wa Jehova.”

Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmaneana kũrĩ inyuĩ.”

⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki akĩhonokia Mefiboshethu mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Saŭlũ, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa ũrĩa Daudi na Jonathani mũrũ wa Saŭlũ meehĩtanĩire mbere ya Jehova. ⁸ No mũthamaki agĩkuua Arimoni na Mefiboshethu, ariũ acio eerĩ a Aia, mwarĩ wa Rizipa, arĩa aaciarĩre Saŭlũ, hamwe na ariũ atano a Merabu mwarĩ wa Saŭlũ, arĩa aaciarĩre Adirieli mũrũ wa Barizilai ũrĩa Mũmeholathu; ⁹ Nake akĩmaneana kũrĩ Gibeoni, arĩa maamooragire na makĩmaaragania kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova. Acio othe mũgwanja maagũire hamwe; mooragirwo hĩndĩ ya matukũ ma kĩambĩrĩria kĩa magetha, o rĩrĩa magetha ma cairi maambagĩrĩria.

¹⁰ Rizipa mwarĩ wa Aia akĩoya nguo ya ikũnia, na akĩmĩara hau ihiga igũrũ. Kuuma kĩambĩrĩria kĩa magetha nginya rĩrĩa mbura yoirĩre mũrĩ ĩyo, ndaarekire ciimba icio ihutio nĩ nyoni cia rĩera-inĩ mũthenya, kana ihutio nĩ nyamũ cia gĩthaka ũtukũ. ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi eerirwo ũrĩa Rizipa mwarĩ wa Aia, thuriya ya Saŭlũ, eekĩte-rĩ, ¹² agĩthĩ, agĩkuua mahĩndĩ ma Saŭlũ o na ma mũriũ Jonathani kuuma kwa andũ a Jabeshi-Gileadi. Maamarutĩte na hitho kuuma kĩa haaro-inĩ kĩa mũingĩ kũu Bethi-Shani, harĩa Afilisti maamacuurĩtie, thuutha wa kũũragĩra Saŭlũ kũu Giliboa. ¹³ Daudi agĩkuua mahĩndĩ ma Saŭlũ na ma mũriũ Jonathani kuuma kũu, na mahĩndĩ ma andũ arĩa moragĩtwo makaaraganio kũu makĩũnganio.

¹⁴ Nao magĩthika mahĩndĩ ma Saŭlũ na ma mũriũ Jonathani mbĩrĩra-inĩ ya Kishu, ithe wa Saŭlũ, kũu Zela thĩinĩ wa Benjamini, na magĩka maũndũ mothe marĩa mũthamaki aathanĩte. Thuutha ũcio Ngai agĩcookia mahooya marĩa maahooetwo nĩ ũndũ wa bũrũri.

Mbaara ya Gũũkĩrĩra Afilisti

¹⁵ O rĩngĩ nĩ kwagũire mbaara gatagatĩ ka Afilisti na Isiraeli. Daudi agĩikũrũka agĩthĩ hamwe na andũ ake makarũe na Afilisti, na akĩnoga mũno. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ũrĩa warĩ ũmwe wa njiaro cia Rafa, ũrĩa mũthia wa itimũ rĩake warĩ na ũritũ wa cekerĩ magana matatũ,* na aarĩ na rũhiũ rwa njora rwerũ, ũcio akiuga nĩekũũraga Daudi. ¹⁷ No rĩrĩ, Abishai mũrũ wa Zeruia akĩhonokia Daudi; akĩgũtha Mũfilisti ũcio akĩgũa, akĩmũũraga. Nĩngĩ andũ a Daudi makĩhĩta kũrĩ we makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ hĩndĩ ũgacooka gũthĩ mbaara-inĩ na ithuĩ, nĩgeetha tawa wa Isiraeli ndũkahorio.”

¹⁸ Nĩngĩ thuutha wa mahinda macio, makĩgĩa na mbaara ĩngĩ na Afilisti kũu Gobu. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga Safu, ũmwe wa njiaro cia Rafa.

* 21:16 nĩ ta giramu 330

¹⁹ Ningĩ mbaara-inĩ ñngĩ makĩrũa na Afilisti kũu Gobu, Elihanani mũrũ wa Jaare-Oregimu ũrĩa Mũbethilehemu akĩũraga Goliathũ ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mūtĩ ũigana ta mūtĩ wa mūtumi ngoora.

²⁰ Ningĩ mbaara-inĩ ñngĩ ĩrĩa yarĩ kũu Gathu, nakuo kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ĩrĩ na inya. O na ningĩ aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ²¹ Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

²² Andũ acio ana maarĩ a rũciaro rwa Rafa kũu Gathu nao makĩgũa moko-inĩ ma Daudi na andũ ake.

22

Rwĩmbo rwa Daudi rwa Kũgooca Ngai

¹ Daudi nĩainĩire Jehova na ciugo cia rwĩmbo rũrũ rĩrĩa Jehova aamũhonokirie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake ciothe na kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. ² Akiuga atĩrĩ: “Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rũirigo rwakwa rwa hinya, na mũkũũri wakwa;

³ Ngai wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na ngo yakwa, na rũhĩa rwa ũhonokio wakwa.

Nĩwe kĩihitho gĩakwa kĩrũmu, na nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na mũhonokia wakwa; nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.

⁴ Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire kũgoocagwo, na ngahonokio kuuma kũrĩ thũ ciakwa.

⁵ “Ndiihũ cia gĩkuũ nĩciathiũrũrũkĩirie; nakĩo kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩngĩria hinya.

⁶ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgũĩthiororokeria; nayo mĩtego ya gĩkuũ ĩkĩĩhotorerera.

⁷ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakaĩire Jehova; ngĩgĩkaĩra Ngai wakwa arĩ hekarũ-inĩ yake.

Nĩ aigũire mũgambo wakwa, kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya matũ-inĩ make.

⁸ “Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha; Nayo mĩthingi ya igũrũ ĩkĩenyenya; ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.

⁹ Ndogo ĩkiuma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na igũrũ; mwaki wa kũniinana ũkiuma kanua-inĩ gake. Kanua-inĩ gake hakoima makara mekũrĩrĩmbũka.

¹⁰ Aahingũrĩre igũrũ agĩikũrũka thĩ; matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.

¹¹ Ombũkire akuuĩtwo nĩ ikerubi; akĩambata na igũrũ na mathagu ma rũhuho.

¹² Ehumbĩrĩre na nduma, agĩtua matu marĩa mairũ ma mbura ma kũu igũrũ hema yake ya kũmũthiũrũrũkĩria.

¹³ Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we, heni igĩakana mwaki.

¹⁴ Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ; mũgambo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, ũkĩiguuo.

¹⁵ Aikirie mĩguĩ, akĩharagania thũ, agĩciikĩria rũheni, agĩcingatithia.

- 16 Hīndī iyo mīkuru ya iria ikōnekana,
nayo mīthingi ya thī ikīhumbūrio,
nī ūndū wa irūithia rīa Jehova,
o na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū make.
- 17 “Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu igūrū akīnyiita;
akīnguucia akīnduta maaī-inī kūrīa kūrīku.
- 18 Andeithūrire thū yakwa īrī hinya,
akīndeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrtie hinya.
- 19 Maanjīhotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtiirīrīri wakwa.
- 20 Andutire na nja akīndwara handū haariī,
akīndeithūra tondū nīakenetio nī nī.
- 21 “Jehova anjīkīire maūndū kūrīngana na ūthingu wakwa,
akandīha kūrīngana na ūtheru wa moko makwa.
- 22 Nīgūkorwo nīnūmītie njīra cia Jehova;
ndīkīte ūūru na ūndū wa kūhutātīra Ngai wakwa.
- 23 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīire irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 24 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 25 Jehova andīhīte kūrīngana na ūthingu wakwa,
akandīha kūrīngana na ūtheru wakwa maitho-inī make.
- 26 “Ūrī mwīhokeku harī arīa makwīhokete,
na harī mūndū ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,
- 27 kūrī ūrīa wītheragia wīonanagia ūrī mūtheru,
no harī ūrīa ūrī mīthīire mīogomu ūgatuīka njūhīga.
- 28 Wee ūhonokagia andū arīa enyīhia,
no maitho maku monaga andū arīa etīi nīguo ūmaconorithie.
- 29 Wee Jehova, nīwe tawa wakwa,
Jehova atūmaga nduma yakwa ītuīke ūtheri.
- 30 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- 31 “Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.
Nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
- 32 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?
- 33 Nī Mūrungu ūūhotoraga hinya na ūhoti,
agatūma njīra yakwa ikinyanīre.
- 34 Atūmaga magūrū makwa mateng’ere o ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūndū gūtūūgīru.
- 35 We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.
- 36 Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani;
ūinamagīrīra thī ūkaanenehia.
- 37 Ūnjaramagīria njīra ya kūrīa thīagīra,

nīgeetha magūrū makwa matigatirūke.

- 38 “Ndaingatithirie thū ciakwa na ngīcihehenja;
ndiacookire na thuutha nginya rīrīa cianiinirwo.
- 39 Ndacihehenjire biū, ikīremwo nī gūūkīra,
ikīgūa thī magūrū-inī makwa.
- 40 Wee ūūheaga hinya wa kūrūa mbaara,
ūgatūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.
- 41 Watūmire thū ciakwa ihūndūke ciūre,
na nī ngīniina arīa maathūire.
- 42 Maakaire mateithio, no hatiarī na wa kūmahonokia,
magīkaīra Jehova no ndaametīkire.
- 43 Ndaamahūūire makīhaana ta rūkūngū rūhinyu rwa thī;
ngīmahūūra na ngīmarangīrīria ta ndooro ya njīra-inī.
- 44 “Nīūūhonoketie ngaaga gūtharīkīrwo nī andū akwa;
ūndūūragia ndī mūtongoria wa ndūrīrī.
Andū itooī nīmakandungatagīra,
45 andū a kūngī mokaga kūrī nī menyīihītie;
maigua ngumo yakwa, makanjathīkīra.
- 46 Othe makuuaga ngoro;
mokaga makīinainaga moimīte ciīhitho-inī ciao cia hinya.
- 47 “Jehova atūūraga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai arotūgīrio, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mūhonokia wakwa!
- 48 We nīwe Mūrungu ūrīa ūndīhagīria,
aigaga ndūrīrī rungu rwa watho wakwa,
49 nīwe ūūhonokagia kuuma kūrī thū ciakwa.
Wanyambatīririe igūrū rīa andū arīa maathūire,
ūkīndeithūra harī andū arīa mahūthagīra hinya.
- 50 Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndīkūgoocaga ndī gatagatī ka ndūrīrī,
ndūinaga ngagooca rīitwa rīaku.
- 51 Aheaga mūthamaki wake ūhootani mūnene;
akonania ūtugi wake ūtathiraga kūrī ūcio wake mūitīrīrie maguta,
kūrī Daudi na njiaro ciake nginya tene.”

23

Ciugo cia Kūrigīrīria cia Daudi

- 1 Ici nīcio ciugo cia kūrigīrīria cia Daudi:
“Ūyū nīguo ūhoru wa Daudi mūrū wa Jesii,
ūhoru wa mūndū ūrīa watūgīrītio nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
mūndū ūrīa waitīrīrio maguta nī Ngai wa Jakubu,
na akeendeka mūno nī gūtungīra Isiraeli thaburi:
- 2 “Roho wa Jehova nīaririe na kanua gakwa;
kiugo gīake kīarī rūrīmī-inī rwakwa.
- 3 Ngai wa Isiraeli nīaririe,
ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa Isiraeli akīnjīra atīrī:
‘Rīrīa mūndū egwatha andū na ūthingu,
agaathana etigīrīte Ngai-rī,

4 atuŭkaga ta ũtheri wa rūciinĩ riŭa rĩkĩratha,
o rūciinĩ rūrĩa rūtarĩ matu,
agatuŭka ta ũtheri ũrĩa ũŭkaga mbura yarĩkia gũkĩa,
mbura irĩa imeragia nyeki.'

5 "Githĩ nyũmba yakwa ti nũngĩrĩru harĩ Mũrungu?
Githĩ ndaarĩkanĩire na nĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra,
gĩthondeketwo na gĩkarũma maũndũ-inĩ mothe?
Githĩ ndegũtũma ũhonokio wakwa ũkinyanĩre,
na aahingĩrie maũndũ mothe marĩa ndĩriragĩria?"

6 No andũ arĩa aaganu othe magaateo ta mĩigua,
irĩa itacookanagĩrĩrio na guoko.

7 Ũrĩa wothe ũhutagia mĩigua
ahũthagĩra kĩndũ gĩa kĩgera kana mũtĩ wa itimũ;
mĩigua icinagĩrwo o harĩa iigĩtwo."

Andũ Njamba a Daudi

8 Maya nĩmo marĩitwa ma andũ a Daudi arĩa maarĩ njamba:

Joshebu-Bashebethu ũrĩa Mũtakemoni aarĩ mũnene wa arĩa atatũ; nake oire itimũ rĩake, akĩhũũra andũ magana manana, na akĩmooraga mbaara-inĩ imwe.

9 Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa Dodai, ũrĩa Mũahohi. Arĩ ũmwe wa arĩa atatũ maarĩ njamba, aarĩ hamwe na Daudi hĩndĩ irĩa moogitire Afilisti arĩa monganĩte hamwe kũu Pasi-Damimu marũe mbaara. Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩũra, ¹⁰ nowe ndoorire, akĩrũgama hau, akĩhũũra Afilisti acio nginya guoko gwake gũkĩganda kũnyiitĩte rũhiũ rwa njora o ro ũguo. Jehova akĩrehe ũhootani mũnene mũthenya ũcio. Nacio mbũtũ cia ita igĩcoka kũrĩ Eleazaru, magatahe indo cia andũ arĩa akuũ.

11 Ũrĩa warũmĩrĩire aarĩ Shama mũrũ wa Agee ũrĩa Mũharari. Rĩrĩa Afilisti monganire hamwe handũ haarĩ mũgũnda waiyũrite ndengũ, ita rĩa Isiraeli rĩkĩmoorĩra.

12 No Shama ndoorire, akĩrũgama gatagatĩ ka mũgũnda ũcio. Akĩũgitĩra na akĩũraga Afilisti acio, nake Jehova akĩrehe ũhootani mũnene.

13 Hĩndĩ ya magetha-rĩ, andũ atatũ thĩinĩ wa arĩa mĩrongo itatũ anene magĩikũrũka kũrĩ Daudi kũu ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ irĩa mbũtũ ya Afilisti yambĩte hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu. ¹⁴ Ihinda-inĩ rĩu Daudi aarĩ kũhitho-inĩ kĩa hinya, nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁵ Daudi akĩrĩrĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, "Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu!" ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ maarĩ njamba magĩtuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ ga ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kĩu kiarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁷ Daudi akiuga atĩrĩ, "Jehova, ũhoro ũyũ ũrondaihĩrĩria, njage gwĩka ũguo! Githĩ ino ti thakame ya andũ arĩa megũthĩite magetwarĩrĩria ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?" Nake Daudi akĩrega kũnyua maaĩ macio.

Maũndũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

18 Abishai mũrũ wa nyina na Joabu mũrũ wa Zeruia aarĩ mũnene wa acio atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ¹⁹ Githĩ ndaakĩgĩire na igweta inene gũkĩra acio Atatũ? Nĩwe watũkire mũnene wao, o na gũtuĩka ndaataranĩrio nao.

20 Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maũndũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, akĩũraga mũrũũthi. ²¹ Nĩooragire Mũmisiri mũndũ warĩ mũnene mũno. O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyiitĩte itimũ na guoko gwake, Benaia aathiire akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Nake akĩhuria itimũ

rīu rīarī guoko-inī kwa Mūmisiri ūcio na akīmūūruga na itimū rīu rīake. ²² Macio nīmo maūndū ma ūcamba marīa meekirwo nī Benaia mūrū wa Jehoiada; o nake aarī igweta o ta andū arīa atatū maarī njamba. ²³ Nīatītwo gūkīra arīa Mīrongo Ītatū, no ndaataranīirio na acio Atatū. Nake Daudi akīmūtua mūnene wa arīa maamūrangagīra.

²⁴ Thīinī wa andū acio Mīrongo Ītatū, arīa angī maarī:

Asaheli mūrū wa nyina na Joabu,

na Elihanani mūrū wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁵ na Shama ūrīa Mūharodi,

na Elikā ūrīa Mūharodi,

²⁶ na Helezu ūrīa Mūpaliti,

na Ira mūrū wa Ikeshu kuuma Tekoa,

²⁷ na Abiezeri kuuma Anathothu,

na Mebunai ūrīa Mūhushathi,

²⁸ na Zalimoni ūrīa Mūahohi,

na Maharai ūrīa Mūnetofathi,

²⁹ na Helebu mūrū wa Baana ūrīa Mūnetofathi,

na Ithai mūrū wa Ribai wa kuuma Gibeā kūu Benjamini,

³⁰ na Benaia ūrīa Mūpirathoni,

na Hidai wa kuuma tūrūū-inī twa Gaashu,

³¹ na Abi-Aliboni ūrīa Mūaribathi,

na Azamavethu ūrīa Mūbahurimu,

³² na Eliahaba ūrīa Mūshaaliboni,

na ariū a Jasheni,

na Jonathani ³³ mūrū wa Shama ūrīa Mūharari,

na Ahiamu mūrū wa Sharari ūrīa Mūharari,

³⁴ na Elifeleti mūrū wa Ahasabai ūrīa Mūmaakathi,

na Eliamu mūrū wa Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,

³⁵ Herezo ūrīa Mūkarimeli,

na Parai ūrīa Mūaribi,

³⁶ na Igalī mūrū wa Nathani kuuma Zoba,

na mūrū wa Hagili,

³⁷ na Zeleku ūrīa Mūamoni,

na Naharai ūrīa Mūbeerothi,

ūrīa wakuuagīra Joabu mūrū wa Zerua indo ciake cia mbaara,

³⁸ na Ira ūrīa Mūithiri,

na Garebi ūrīa Mūithiri,

³⁹ na Uria ūrīa Mūhiti.

Andū acio othe maarī mīrongo ĩtatū na mūgwanja.

24

Daudi gūtara Arūi a Mbaara

¹ Ningī marakara ma Jehova magīakanīra Isiraēli, nake agīkīra Daudi meciiria nīguo amokīrīre, akīmwīra atīrī, “Thīi ūgatara andū a Isiraēli na a Juda.”

² Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Joabu na anene a mbūtū cia ita arīa maarī hamwe nake atīrī, “Thīi kūndū guothe mīhīrīga-inī ya Isiraēli kuuma Dani nginya Birishiba na mūtare andū arīa mangīthīi mbaara, nīgeetha menye ūrīa maigana.”

³ No Joabu agīcookeria mūthamaki atīrī, “Jehova Ngai waku angīrongerera mbūtū cia ita maita igana, namo maitho ma mūthamaki marokīionera. No nī kīi gīgūtūma mūthamaki mwathi wakwa ende gwīka ūndū ta ūyū?”

⁴ No rĩrĩ, mūthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbūtũ cia ita; nĩ ūndũ ūcio makĩehera mbere ya mūthamaki, magĩthiĩ gūtara andũ a Isiraeli arĩa mangĩathiire mbaara.

⁵ Nao marĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, makĩamba hema hakuhĩ na Aroeri, mwena wa gũthini wa itũũra mũkuru-inĩ ūcio, magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri. ⁶ Magĩthiĩ Gileadi na bũrũri-inĩ ūcio wa Tahatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-Jaani magĩthiũrũrũka magĩkinya Sidoni. ⁷ Magĩcooka magĩthiĩ merekeire kũirigo kĩa hinya gĩa Turo na matũũra-inĩ mothe ma andũ a Ahivi na ma Kaanani. Marigĩrĩrio-ini magĩthiĩ Birishiba kũu Negevu ya Juda.

⁸ Maarĩkia gũthiĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mĩrongo iĩrĩ.

⁹ Joabu agĩcookeria mūthamaki ūhoru wa mũigana wa andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thĩinĩ wa Isiraeli kwarĩ andũ ngiri magana manana andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ na mangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, nakuo Juda maarĩ ngiri magana matano.

¹⁰ Nake Daudi agĩthĩnĩka mũno ngoro thuutha wa gūtara andũ acio a mbaara, akĩira Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ ūndũ wa ūguo njĩkĩte. Rĩu, Wee Jehova-rĩ, ndagũthaita ūnjehererie mahĩtia, niĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ūndũ wa ūrimũ mũno.”

¹¹ Daudi atanokĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii Gadi, ūrĩa wonagĩra Daudi maũndũ, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Thiĩ ūkeere Daudi ūũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūrĩ na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nawe ūthũure ūmwe wamo ūrĩa ngũkũherithia naguo.’ ”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũkwenda bũrũri waku ūgĩe ng’aragu mĩaka itatũ? Kana ūũrĩre thũ ciaku mĩeri itatũ igũteng’eretie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ wa mũthiro bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wĩciirie ūhoru ūcio ūtue itua rĩrĩa ngũcookeria ūcio ūndũmĩte.”

¹⁴ Daudi akĩira Gadi atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na thĩina mũnene mũno. Nĩtũrekwo tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro kuuma rũciinĩ rũu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ ngiri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magĩkua. ¹⁶ Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake nĩguo aanange Jerusalemurĩ, Jehova akĩigua kĩeha nĩ ūndũ wa kĩnyariĩrĩko kũu akĩira mũraika ūcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ iyo mũraika ūcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna, ūrĩa Mũjebusi.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi onire mũraika ūcio woragaga andũ-rĩ, akĩira Jehova atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ njĩhĩtie o na ngeeka ūũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondu. Nĩatĩa mekĩte? Reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre niĩ na nyũmba yakwa.”

Daudi gwaka Kĩgongona

¹⁸ Mũthenya o ro ūcio-rĩ, Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ūthiĩ wakĩre Jehova kĩgongona, hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano* kĩa Arauna ūrĩa Mũjebusi.”

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩambata o ta ūrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Gadi. ²⁰ Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩrie akĩona mūthamaki na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja, akĩnamĩrĩra mbere ya mūthamaki aturumithĩtie ūthiũ thĩ.

²¹ Arauna akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mūthamaki mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?”

Nake Daudi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhuhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthiro ūyũ ūkorete andũ ūthire.”

* **24:18** Ihuhĩro cia ngano ciakagwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩ ūndũ wa rũhuho.

²² Arauna akĩĩra Daudi atĩĩ, “Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩĩra gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhuhĩra ngano namo macooki ma ndegwa matuĩke ngũ. ²³ Atĩĩrĩ, wee mũthamaki, Arauna nĩaheana indo icio ciothe kũĩ mũthamaki.” Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩĩ, “Jehova Ngai waku arogwĩtikĩra.”

²⁴ Mũthamaki agĩcookeria Arauna atĩĩ, “Aca, no nginya ngũrĩhe nĩ ũndũ wakĩo. Ndikũrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa kĩndũ kĩĩra itarĩhĩire thogora.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩgũra kĩhuhĩro kũ kĩa ngano na ndegwa icio na cekeru mĩrongo ĩtano cia betha.† ²⁵ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩcookia mahooya nĩ ũndũ wa bũrũri, nago mũthiro ũrĩa warĩ Isiraeli ũgĩthira.

† 24:24 nĩ ta giramu 660

IBUKU RĪA MBERE RĪA ATHAMAKI

Adonija Gwītua Mūthamaki

¹ Hīndī ĩrĩa Mūthamaki Daudi aakūrire na agatindīka mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamūhumbĩra na nguo. ² Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mūirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mūthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mūthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

³ Magĩetha mūirĩtu mūthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mūshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mūthamaki. ⁴ Mūirĩtu ũcio aarĩ mūthaka mũno; nake akĩmenyerera mūthamaki na akĩmūtungatĩra, no mūthamaki ndaigana gũkoma nake.

⁵ Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,* akĩyũmĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuĩka mūthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiiage mateng’erete marĩ mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũuria atĩrĩ, “Wĩkĩte ũna na ũna nĩkĩ?” Ningĩ aarĩ mũndũ mūthaka mũno, na nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĩrĩkanĩra na Joabu mūrũ wa Zeruia, na Abiatharu mūthĩnjĩri-Ngai, nao magĩtĩkĩra kũmũteithĩrĩria. ⁸ No Zadoku mūthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mūrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri arĩa a mwanya a Daudi matianyitĩnĩre na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng’onde, na ng’ombe, na njaũ iria noru Ihigainĩ rĩa Zohelethu, hakuhĩ na Eni-Rogeli. Nake agĩta ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mūthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĩta Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri arĩa a mwanya, o na kana mūrũ wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĩuria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, “Nĩũiguĩte atĩ Adonija mūrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte mūthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya? ¹² Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mūrũguo Solomoni. ¹³ Ũkĩra ũthĩ kũrĩ Mūthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mūthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtire kũrĩ nĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: “Ti-itherũ Solomoni mūrũguo nĩwe ũgaatuĩka mūthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki?” Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte Adonija atuĩke mūthamaki?’ ¹⁴ Ũrĩ o kũu ũkĩaria na mūthamaki, na nĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩ kuona mūthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩinĩ, kũrĩa aatungatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mūshunami. ¹⁶ Bathisheba akĩnamĩrĩra, agĩtura ndu mbere ya mūthamaki.

Nake mūthamaki akĩmũuria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

¹⁷ Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtire harĩ nĩ ndungata yaku na rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga atĩrĩ: ‘Solomoni mūrũguo nĩwe ũgaatuĩka mūthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene.’

¹⁸ No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkĩte mūthamaki, na wee mūthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoru ũcio. ¹⁹ Nĩarutĩte igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’onde, na ageeta ariũ a mūthamaki othe, na Abiatharu ũrĩa mūthĩnjĩri-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene wa mbūtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mūthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe macũthĩrĩrie,

* 1:5 Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

nĩguo ũmamenyithie nũũ ũgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene thuutha waku wee mũthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ũguo-rĩ, rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurũke hamwe na maithe make, nĩ na mũrũ wakwa Solomoni tũgaatuuo ta andũ ageri ngero.”

²² Hĩndĩ ĩrĩa aaragia na mũthamaki, Nathani ũrĩa mũnabii agĩkinya. ²³ Nao makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũnabii Nathani arĩ haha.” Nĩ ũndũ ũcio Nathani agĩthiĩ mbere ya mũthamaki, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ.

²⁴ Nathani akĩũria atĩrĩ, “Wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩũtuĩte atĩ Adonija nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha waku, na atĩ nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene? ²⁵ ũmũthĩ nĩaikũrũkĩte na akaruta igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’ondũ. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Rĩu nĩ kũrĩa maraarĩa na makanyua marĩ hamwe nake, makiugaga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Adonija arotũũra nginya tene!’ ²⁶ No rĩrĩ, nĩ ndungata yaku, na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. ²⁷ ũndũ ũyũ-rĩ, nĩ mũthamaki mwathi wakwa wĩkĩte atamenyithĩtie ndungata ciake nũũ ũgũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

Daudi Gũtua Solomoni Mũthamaki

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Ītai Bathisheba oke.” Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki, akĩrũgama mbere yake.

²⁹ Nake mũthamaki akĩĩhĩta, akiuga atĩrĩ: “O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa wanaahonokia kuuma mathĩina-inĩ mothe, ³⁰ ti-itherũ ũmũthĩ nĩguo ngũhingia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa.”

³¹ Nake Bathisheba akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, na agĩturia ndu mbere ya mũthamaki, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa Daudi arotũũra nginya tene!”

³² Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Ītai Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada moke.” Rĩrĩa mookire mbere ya mũthamaki, ³³ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ na ndungata cia mwathi wanyu na mũhaicie Solomoni mũrũ wakwa igũrũ rĩa nyũmbũ yakwa, mũmũikũrũkie nginya Gihoni. ³⁴ Mũrĩ kũu, mũreke Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Nathani ũrĩa mũnabii mamũitĩrĩrie maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli. Ningĩ mũhuhe karumbeta, na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya tene!’ ³⁵ Ningĩ mũcooke mwambate nake, oke aikarĩre gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene, na athamake handũ hakwa. Nĩndĩmũthuurĩte aathanage Isiraeli na Juda.”

³⁶ Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ameni! Jehova, Ngai wa mũthamaki mwathi wakwa arotũũma gũtuĩke guo. ³⁷ O ta ũrĩa Jehova akoretwo arĩ hamwe na mũthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atũme wathani wake ũnenehe gũkĩra wathani wa mũthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondũ ũcio Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,† magĩikũrũka, makĩhaicia Solomoni nyũmbũ ya Mũthamaki Daudi, makĩmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩruta rũhĩa rwa maguta kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre‡ na agĩitĩrĩria Solomoni. Ningĩ makĩhuha karumbeta, nao andũ othe makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya tene!” ⁴⁰ Andũ othe

† 1:38 Akerethi na Apelethi maarĩ thigari iria ciarũgamagĩrĩra Daudi. ‡ 1:39 Īno nĩ hema ĩrĩa Daudi aakire ya kũiga ithandũkũ rĩa Maathani, no ti Hema-ya-Gũtũnganwo ĩrĩa yarĩ Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

makĩambata mamũrũmĩrĩire, makĩhuhaga mĩtũrirũ me na gĩkeno kĩnene, nginya thĩ ĩgĩthingitha nĩ mũrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩigua mũrurumo ũcio rĩrĩa maarĩ hakuhĩ kũrĩkia iruga rĩa. Rĩrĩa maiguire mũgambo wa karumbeta, Joabu akĩũria atĩrĩ, “Inegene rĩu rĩothe rĩrĩ itũũra-inĩ nĩ rĩa kĩĩ?”

⁴² O akĩaragia-rĩ, Jonathani mũrũ wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩkinya. Adonija akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ. Mũndũ wa bata tawe no nginya akorwo nĩ ũhoru mwega aatũrehere.”

⁴³ Jonathani agĩcookia atĩrĩ; “Aca ti ũguo! Mũthamaki Daudi mwathi witũ nĩatuĩte Solomoni mũthamaki. ⁴⁴ Mũthamaki nĩoimagarĩtie Solomoni hamwe na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nĩmahaicĩtie Solomoni nyũmbũ ya mũthamaki, ⁴⁵ na rĩrĩ, Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii nĩmamũitĩrĩrie maguta kũu Gihoni atuĩke mũthamaki. Kuuma hau nĩmambatĩte makiugagĩrĩria, narĩo itũũra rĩothe rĩkamaamũkĩria. Rĩu nĩrĩo inegene rĩrĩa mũraigua. ⁴⁶ O na ningĩ, Solomoni nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩa ũthamaki. ⁴⁷ Ningĩ atongoria a ũthamaki nĩmokĩte gũcookeria Mũthamaki Daudi, mwathi witũ, ngaatho, makoiga atĩrĩ: ‘Ngai waku arotũma rĩitwa rĩa Solomoni rĩgĩe na ngumo gũkĩra rĩaku, nague ũthamaki wake ũroneneha gũkĩra waku!’ Nake mũthamaki nĩainamĩrĩra na aakĩgooca arĩ o gĩtanda-inĩ, ⁴⁸ oiga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli arogocwo, ũrĩa wĩtĩkĩrĩtie maitho makwa meyonere mwana ũmwe wakwa agĩkarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene ũmũthĩ.’ ”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo ageni othe a Adonija makĩmaka, magĩũkĩra, magĩũthĩra, o mũndũ na njĩra yake. ⁵⁰ No rĩrĩ, Adonija, nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Solomoni, agĩthĩ akĩnyĩitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. ⁵¹ Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩmenyithio atĩrĩ, “Adonija nĩaretigĩra Mũthamaki Solomoni, na nĩenyĩitĩrĩire hĩa cia kĩgongona. Aroiga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Solomoni nĩehĩte harĩ nĩ ũmũthĩ anjĩire atĩ ndekũũraga ndungata yake na rũhiũ rwa njora.’ ”

⁵² Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Angĩona atĩ nĩ mũndũ wagĩrĩire, gũtirĩ rũcuĩrĩ rwake rwa mũtwe rũkaagũa thĩ; no angĩoneka na ũũru no agaakua.” ⁵³ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩtũma andũ, nao makĩmũikũrũkia kuuma kĩgongona-inĩ. Adonija akĩinamĩrĩra harĩ Mũthamaki Solomoni, nake Solomoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka gwaku mũciĩ.”

2

Daudi Gũtaara Solomoni

¹ Rĩrĩa ihinda rĩa Daudi rĩakuhĩrĩrie rĩa gũkua-rĩ, agĩatha mũriũ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ,

² “Rĩu ndĩ hakuhĩ gũthĩ na njĩra ĩrĩa ĩgeragwo nĩ andũ othe a thĩ; nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩa na hinya, wonanie atĩ ũrĩ mũndũ mũrũme ki, ³ na ũmenyagĩrĩire ũrĩa Jehova Ngai waku endaga: ũthiige na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩire ĩrĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make, na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga na kũrĩa guothe ũrĩthiiga, ⁴ nĩgeetha Jehova atũũrie kũranĩro kĩa aanjĩrĩire, akiuga ũũ: ‘Njĩaro ciaku ingĩkaamenyerera mũtũũrĩre wacio, na ithiige ĩrĩ na wĩhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gũtikaga mũndũ wa gũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli.’

⁵ “Rĩu wee mwene nĩũ ũrĩa Joabu mũrũ wa Zerua aanjĩkire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbũtũ cia ita cia Isiraeli, nĩo Abineri mũrũ wa Neri, na Amasa mũrũ wa Jetheri. Nĩamooragire, agĩta thakame yao hĩndĩ ya thayũ, o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame ĩyo ĩkĩgĩa mũcibi-inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia magũrũ make. ⁶ ĩka

ūrĩa ũkuona kwagĩrĩire kũringana na ũũgĩ waku, no ndũkanareke mūtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-inĩ na thayũ.

⁷ “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke matuĩke amwe a arĩa mũrĩrĩaga nao metha-inĩ yaku. Nĩo mandũgamĩrĩire rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ũririkane Shimei mũrũ wa Gera, ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathĩaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩndehĩtĩre kũrĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ndigakũũraga na rũhiũ rwa njora.’ ⁹ No rĩrĩ, tĩga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ; nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mūtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

¹⁰ Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi. ¹¹ Aathamakiire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna: mĩaka mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, naguo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

Ũthamaki wa Solomoni Kwĩhaanda

¹³ Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ, ndooka na thayũ.” ¹⁴ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na ũndũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩra.”

¹⁵ Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩ meetagĩrĩra nduĩke mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, naguo ũthamaki nĩũthĩte kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. ¹⁶ Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

¹⁷ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ītĩkĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke mūtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũkwarĩrĩria harĩ mũthamaki.”

¹⁹ Rĩrĩa Bathisheba aathĩre kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũhoru wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o naguo, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zeruia!”

²³ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩhĩta na rĩĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! ²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra nduĩke wa rũciarũ rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩre-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aarĩirie kũu Shilo, gĩkoniĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

²⁸ Rĩrĩa ũhoru ũcio wakinyĩire Joabu, ũrĩa waciĩrĩire gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka ndaanyiitanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩnyĩitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. ²⁹ Mũthamaki Solomoni akĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thiĩ, ũmũũrage!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩngĩra hema ĩyo ya Jehova akĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩrĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. ³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩrĩa aaitire, tondũ nĩatharĩkĩire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mūrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mūrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrĩru kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mūrũ wa Jehoiada agĩthiĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ. ³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mūrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũũre kuo, no ndũkanathiĩ kũndũ kũngĩ. ³⁷ Mũthenya ũrĩa ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩngagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩngwĩka o ta ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraaya.

³⁹ No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthiĩ kwa Akishi, mūrũ wa Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” ⁴⁰ Kũigua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthiĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthiĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩitwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũrĩa ũkoimagara ũthiĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua?’ Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’ ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ũrĩa ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũ ngoro-inĩ yaku ũũru ũrĩa wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũũru waku.

⁴⁵ No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ūthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ūũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩirwo rĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ ĩyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ũndũ wa gũthiĩ na mũthiire ya kĩrĩa na watho wa ithe Daudi, tiga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

⁴ Mũthamaki agĩthiĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kĩgongona-inĩ kũu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akiumĩrĩra Solomoni ũtukũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ũtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Nĩũthiite na mbere kũmuonia ũtugi ũcio mũnene, na nĩmũheete mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene ũmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩũtuĩte ndungata yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini* na ndirĩ na ũmenyo wa kũruta wĩra wakwa. ⁸ Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩre, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio he ndungata yaku ngoro ĩrĩ na ũmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wega na ũũru. Tondũ-rĩ, nũ ũngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ũndũ wa Solomoni kũmũũria ũndũ ũcio. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ũguo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ũingĩhĩrio matukũ ma gũtũũra muoyo, kana ũtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku iniinwo, no wahooya ũmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhoo-to-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ũguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ũũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa mũndũ ũngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ũngĩ tawe. ¹³ O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ũtanahooya, na nĩmo ũtonga hamwe na gĩtĩio, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ũgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ũngĩ ũiganaine nawe. ¹⁴ Na ũngĩthiia na mũthiire yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩa na watho wakwa, ta ũrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ mainĩ ma gũtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũu kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

Itua rĩa Ūũgĩ

¹⁶ Thuutha ũcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. ¹⁷ Ūmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ũyũ na

* 3:7 Solomoni aarĩ ta wa mũaka mũrongo ĩrĩ akĩambĩrĩria gũthamaka.

nĩ tũikaraga nyũmba ãmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. ¹⁸ Mĩthenya ãtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ũyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ũngĩ thĩinĩ wa nyũmba ãyo, tĩga o ithuĩ ithuerĩ.

¹⁹ “Ũtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ũyũ arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio arookĩra ũtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. ²¹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rũciinĩ, ndĩrona atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte.”

²² Mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku.”

No ũcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

²³ Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “ũyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.’”

²⁴ Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rũhiũ rwa njora.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrehera mũthamaki rũhiũ rwa njora. ²⁵ Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu ãheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu ãyo ãngĩ ãheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ.”

²⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa mwana wake, akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, mũnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tĩga kũmũũraga!”

No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuĩka waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

²⁷ Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

²⁸ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa mũthamaki aatua ciira ũcio, magĩtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gũtua ciira na kĩhooto.

4

Anene na Abarũthi a Solomoni

¹ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nĩo maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai;*

³ nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩo maarĩ aandĩki-marũa; na Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu, ũrĩa waandĩkaga maũndũ ma ihinda rĩu;

⁴ nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita; nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai;

⁵ nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa anene a ng’ongo; nake Zabudu mũrũ wa Nathani aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mũtaari wa mũthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya mũthamaki; nake Adoniramũ mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arĩa maarutithagio wĩra na hinya.

⁷ Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa marũgamĩrĩire ng’ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩo maarehaga irio cia kũrĩo nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba ya

* **4:2** Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki Solomoni.

ũthamaki. O ũmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri ũmwe thĩinĩ wa mwaka.
⁸ Maya nĩmo mariĩtwa ma abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩire bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraĩmu;

⁹ na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra Arubothu (Soko na bũrũri wothe wa Heferi warĩ wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);

¹² na Baana mũrũ wa Ahiludu akarũgamĩrĩra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarethani mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kũng'ethera Jokimeamu;

¹³ Nake Beni-Geberi akarũgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mũrũ wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng'ongo cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo mĩrongo itandatũ maarigiicĩirio na thingo, na maarĩ na ihingo ciarĩ na mĩgũiko ya gĩcango);

¹⁴ o nake Ahinadabu mũrũ wa Ido akarũgamĩrĩra Mahanaimu;

¹⁵ na Alimaazu akarũgamĩrĩra Nafitali (nake aahikĩtie Basemathu mwarĩ wa Solomoni);

¹⁶ na Baana mũrũ wa Hushai akarũgamĩrĩra Asheri na Alothu;

¹⁷ nake Jehoshafatu mũrũ wa Parua akarũgamĩrĩra Isakaru;

¹⁸ nake Shimei mũrũ wa Ela akarũgamĩrĩra Benjamini;

¹⁹ na Geberi mũrũ wa Uri akarũgamĩrĩra Gileadi (bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani). Nowe wiki warĩ barũthi wa gwatha rũgongo rũu.

Mahũthĩro ma Solomoni ma o Mũthenya

²⁰ Andũ a Juda na a Isiraeli maarĩ aingĩ mũno ta mũthanga wa iria-inĩ. Maarĩaga, na makanyua, na magakena. ²¹ Nake Solomoni nĩathamakĩire mothamaki mothe kuuma Rũũĩ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa Misiri. Mabũrũri macio nĩmamũrehagĩra igooti na magĩtũũra maathagwo nĩ Solomoni matukũ make mothe.

²² Mahũthĩro ma Solomoni ma o mũthenya maarĩ maya: kori mĩrongo itatũ† cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, na kori mĩrongo itandatũ‡ cia mũtu, ²³ ng'ombe ikũmi cia gũtuĩrwo, na ng'ombe mĩrongo iĩrĩ cia rũũru, na ng'onde na mbũri igana rĩmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mũcĩĩ iria irĩagwo. ²⁴ Nĩgũkorwo nĩwe wathamakagĩra mothamaki mothe marĩa maarĩ ithũĩro rĩa Rũũĩ rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nĩ kwarĩ na thayũ mũena yothe. ²⁵ Rĩrĩa rĩothe Solomoni aarĩ muoyo-rĩ, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatũũraga na thayũ o mũndũ mũgũnda-inĩ wake wa mũthabibũ na mĩkũyũ. §

²⁶ Solomoni aarĩ na ciugũ cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikũmi na igĩrĩ.

²⁷ Nao anene a ng'ongo, o mũndũ mweri wake nĩarehagĩra Mũthamaki Solomoni mahũthĩro ma kũmũigana hamwe na arĩa othe mookaga metha-inĩ yake. Ningĩ magatigĩrĩra atĩ gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagaga. ²⁸ Ningĩ nĩmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kũrĩo nĩ mbarathi cia ita na mbarathi icio ingĩ handũ harĩa haagĩrĩire.

† 4:22 nĩ ta kilo 6,600 ‡ 4:22 nĩ ta kilo 13,200 § 4:25 Gũikara rungu rwa mũthabibũ kana mũkũyũ kuonanagya atĩ o nyũmba yarĩ na thayũ, na gũtiarĩ na ũgwati.

Ūũgĩ wa Solomoni

²⁹ Ngai n̄aheire Solomoni ūũgĩ na ūmenyi m̄uingĩ m̄uno wa maũndũ, na ūtaũku waingĩhĩte ta m̄uthanga ūrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³⁰ Ūũgĩ wa Solomoni warĩ m̄unene gũkĩra ūũgĩ wa andũ othe a mwena wa irathĩro, o na ūgakĩra ūũgĩ wothe wa andũ a Misiri. ³¹ Aarĩ m̄ũũgĩ gũkĩra m̄undũ ūngĩ o wothe, gwata Ethani ūrĩa M̄uezara, na aarĩ m̄ũũgĩ gũkĩra Hemani, na gũkĩra Kalikoli, na Darida, ariũ a Maholu. Ngumo yake ĩgĩtaamba kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe ciathiũrũrũkĩirie kũu. ³² N̄iaathugundire thimo ngiri ithatũ, na nyĩmbo ciake ciarĩ ngiri ĩmwe na ithano. ³³ N̄iataaragĩria ūhoru wa m̄ũkũrĩre wa m̄imera, kuuma m̄utarakwa wa Lebanoni o nginya m̄uthobi ūrĩa ūkũraga thingo-inĩ. Ningĩ n̄iarutanaga ūhoru wa nyamũ na nyoni, na nyamũ iria itaambaga thĩ, na thamaki. ³⁴ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe n̄imookaga gũthikĩrĩria ūũgĩ wa Solomoni matũmĩtwo n̄i athamaki othe a thĩ, arĩa maiguĩte ūhoru wa ūũgĩ wake.

5

Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ

¹ Rĩrĩa Hiramũ m̄uthamaki wa Turo aiguire atĩ Solomoni n̄iaitĩrĩrio maguta agatuĩka m̄uthamaki handũ ha ithe Daudi-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ Solomoni, tondũ we n̄imatũire marĩ ūrata na Daudi. ² Nake Solomoni agĩcookeria Hiramũ ndũmĩrĩri ĩno:

³ “Wee n̄iũkũmenya atĩ tondũ wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumĩte m̄iena yothe, we ndaahotire gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o nginya rĩrĩa Jehova aigire thũ ciake rungu rwa makinya make. ⁴ No rĩu Jehova Ngai wakwa n̄iaheete ūhurũko m̄iena yothe, na gũtirĩ na thũ kana ūgwati. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio n̄induĩte atĩ n̄ingwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa, o ta ūrĩa Jehova eerire baba Daudi rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Mũriũ waku ūrĩa ngaikarĩria gĩtĩ kĩa ūnene handũ haku-rĩ, n̄iwe ūgaaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

⁶ “Nĩ ūndũ ūcio athana n̄iguo ndemerwo m̄itarakwa ya Lebanoni. Andũ akwa n̄imarĩrutithanagia wĩra na andũ aku, na n̄indĩrĩkũrĩhaga m̄ucaara wa andũ aku o ta ūrĩa ūngiuga. Wee n̄iũũĩ atĩ tũtirĩ na andũ marĩ na ūmenyo wa gwatũra mbaũ ta andũ a Sidoni.”

⁷ Rĩrĩa Hiramũ aiguire ndũmĩrĩri ya Solomoni, agĩkena m̄uno, akiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ Jehova arogoocwo, n̄igũkorwo n̄iaheete Daudi m̄uriũ m̄ũũgĩ wa gwatha rũrĩrĩ rũrũ rũnene.”

⁸ Nĩ ūndũ ūcio Hiramũ agĩtũmana kũrĩ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ:

“N̄inyiitĩte ndũmĩrĩri ĩrĩa wandũmĩire, na n̄ingwĩka ūrĩa wothe ūkwenda harĩ kũrehithia m̄igogo ya m̄itarakwa na ya m̄ithengera. ⁹ Andũ akwa n̄imekũmĩkũrũkia kuuma Lebanoni nginya iria-inĩ, na n̄ingũmĩkũrũkia na iria yohanĩtio hamwe o nginya harĩa ūkuuga. N̄ingamĩohoranĩria hau, nawe ūmĩoe, ūthĩ nayo. Nawe ūkĩhingĩrie wendi wakwa na ūndũ wa kũhe nyũmba yakwa ya ūthamaki irio.”

¹⁰ Ūguo n̄iguo Hiramũ aathire na mbere gũtwarĩra Solomoni m̄igogo ya m̄itarakwa na ya m̄ithengera ĩrĩa endaga. ¹¹ Nake Solomoni n̄iaheaga Hiramũ ngano ya kũrĩo gwake m̄uciĩ ya kori ngiri m̄irongo ĩrĩ,* hamwe na mbathi ngiri m̄irongo ĩrĩ† cia maguta ma m̄itamaiyũ mahihe wega. Solomoni agĩthĩ na mbere

* 5:11 n̄i ta kilo 4,400,000 † 5:11 n̄i ta lita 440,000

gwīka Hiramū ũguo mwaka o mwaka. ¹² Jehova n̄aheire Solomoni ũũgĩ, o ta ũrĩa aamwĩrĩire. Na gũkĩgĩa na thayũ gatagatĩ ka Hiramū na Solomoni, nao eerĩ magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano.

¹³ Mũthamaki Solomoni akĩandĩkithia aruti wĩra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. ¹⁴ Aamatũmaga marĩ ikundi cia andũ ngiri ikũmi o mweri, mathĩ ituanĩra rĩa wĩra kũu Lebanoni; nĩ ũndũ ũcio magaikaraga mweri ũmwe Lebanoni, na mĩeri iĩrĩ kwao mũciĩ. Adoniramū nĩwe warĩ mūrũgamĩrĩri wa andũ acio marutithagio wĩra na hinya. ¹⁵ Solomoni nĩ aarĩ na andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na aicũhia a mahiga 80,000 kũu irĩma-inĩ, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na anyabara 3,300 a kūrũgamĩrĩra wĩra ũcio, na magatongoria aruti acio a wĩra. ¹⁷ Mũthamaki agĩathana, nao makĩenja mahiga manene na mega, na maicũhĩtio marĩ ma gwaka mũthingi wa hekarũ. ¹⁸ Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramū, na andũ a Gebali, nĩmarengire na makĩhaarĩria mbaũ o na mahiga nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ.

6

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, n̄guo n̄guo mweri wa keerĩ-rĩ,* Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova.

² Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ,† na wariĩ wa mĩkono mĩrongo iĩrĩ,‡ na ũraihi wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ ³ Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkĩongereire wariĩ wa hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo iĩrĩ,* na gĩgacomoka mĩkono ikũmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. ⁴ Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia na igũrũ. ⁵ Nĩakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũrũkĩria hekarũ yothe tũnyĩtanĩte na thingo cia nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩinĩ. ⁶ Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano,‡ na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ,§ na ya gatatũ yarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.* Nĩathondekire mbako ithiũrũrũkĩirie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ.

⁷ Hekarũ ĩgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa maicũhĩrio kware no mo maahũthĩrirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩrĩa yothe yaakagwo.

⁸ Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ĩgathiĩ ngoroba ya gatatũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. ¹⁰ Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩirie hekarũ, ũraihi wa o kamwe warĩ mĩkono ĩtano† kũraiha na igũrũ, natuo twanyiitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa.

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoro wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na ũmathĩkagĩre,

* **6:1** Mweri wa Zivu n̄guo mweri wa keerĩ wa Kĩyahudi, na n̄guo mweri wa ĩtano kũringana na mĩeri ya rĩu.

† **6:2** nĩ ta mita 27 ‡ **6:2** nĩ ta mita 9 § **6:2** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) * **6:3** nĩ ta mita 9

† **6:3** nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ **6:6** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § **6:6** nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ

(2.75) * **6:6** nĩ ta mita 3 † **6:10** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

nĩngakũhingĩria kĩĩranĩro kĩĩria ndaaheire thoguo Daudi. ¹³ Na nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli, na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo cia thĩinĩ na mbaũ cia mĩtarakwa, ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ‡ na mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩinĩ, hatuĩke Harĩa-Hatheru-Mũno. ¹⁷ Ũraihu wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna§ kũraiha. ¹⁸ Hekarũ thĩinĩ kwahumbĩrĩtwo na mbaũ cia mĩtarakwa, ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũũthũ na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga.

¹⁹ Thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, hekarũ thĩinĩ nĩathondekire handũ ha kũigĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩinĩ haamũre, ũraihu waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩinĩ na thahabu therie,† na ningĩ akĩgemia kĩgongona kũu na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩrire hekarũ thĩinĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩinĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia thĩinĩ guothe na thahabu. Ningĩ nĩagemirie kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thĩinĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi‡ kũraiha na igũrũ. ²⁴ Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano§ kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmi kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩrĩa rĩngĩ. ²⁵ Ikerubi rĩa keerĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana. ²⁶ Ũraihu wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmi. ²⁷ Nĩagire makerubi macio kanyũmba ga thĩinĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamu. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rũmwe, narĩo ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rĩu rĩngĩ. Na mathagu mamu magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba. ²⁸ Nĩagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩirie hekarũ, thĩinĩ wa tũnyũmba twa thĩinĩ na twa na nja, agĩicũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa macanũku. ³⁰ Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thĩinĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Narĩo itoonyero rĩa hau thĩinĩ haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano. ³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaiyũ agĩicũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia makerubi na mĩtĩ ya mĩtende na thahabu hũire. ³³ O ũndũ ũmwe nĩathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia mĩtamaiyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩrĩa nene. ³⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩrango ĩĩrĩ ya mbaũ cia mũthengera, o mũrango warĩ na icunjĩ igĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo. ³⁵ Nĩacũhirie makerubi, na mĩtĩ ya mĩtende, na mahũa macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akĩmĩgemia na thahabu hũire ĩigananĩirie wega maicũhio-inĩ macio.

³⁶ Na nĩaakire nja ya thĩinĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩicũhie ya mĩtarakwa.

‡ 6:16 nĩ ta mita 9 § 6:17 nĩ ta mita 18 * 6:20 nĩ ta mita 9 † 6:20 Thahabu yarũgamağĩrĩra riiri wa Ngai.
‡ 6:23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) § 6:24 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

³⁷ Mũthingi wa hekarũ ñyo ya Jehova wakirwo mwaka wa ñna wa mweri wa Zivu.
³⁸ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ùmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri wa ñnana,* nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ mayo mothe kũringana na ùrĩa yerĩtwo yakwo. Aikarire ihinda rĩa mĩaka mũgwanja akĩmĩaka.

7

Solomoni Gwaka Nyũmba Yake ya ũthamaki

¹ No rĩrĩ, Solomoni aambĩrĩria gwaka nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, aaniinire mĩaka ikũmi na ñtatũ kũrĩkia kũmĩaka. ² Nĩakire nyũmba ñngĩ ya ũthamaki yetagwo Nyũmba ya ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni,* na yarĩ ya mĩkono igana† kũraiha, na mĩkono mĩrongo ñtano‡ kwarama, na mĩkono mĩrongo ñtatũ§ kũraiha na igũrũ. Nĩngĩ yarĩ na mĩhari ñna ya itugĩ cia mĩtarakwa iria cianyitĩrĩre mĩgamba ya mĩtarakwa. ³ Nyũmba ñyo yagitirwo na mbaũ cia mĩtarakwa iria ciarĩ igũrũ wa mĩgamba ñrĩa yaigĩrĩrwo igũrũ wa itugĩ, mĩgamba yotho yarĩ mĩrongo ñna na ñtano, o mũhari warĩ na mĩgamba ikũmi na ñtano. ⁴ Ndirica ciayo ciekĩrĩtwo igũrũ, igagũkĩrwo ithatũ ithatũ, ñng'ethanĩire. ⁵ Mĩrango yotho yarĩ na buremu cia mĩena ñna; yekĩrĩtwo mwena wa na mbere ñtatũ ñtatũ, ñng'ethanĩire.

⁶ Nĩathondekire gĩthaku kĩa mũhari wa itugĩ, kĩa ùraihu wa mĩkono mĩrongo ñtano,* na warĩ wa mĩkono mĩrongo ñtatũ.† Mbere yakĩo haarĩ na gĩthaku kĩngĩ, na mbere ya gĩthaku kũ gĩa keerĩ haarĩ na itugĩ, na hakagitwo igũrũ.

⁷ Nĩakire nyũmba ya gĩtĩ kĩa ùnene, na Nyũmba ya Gũciirĩra, kũrĩa aatu-ithanagĩria ciira. Nake akĩmũkĩra mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ. ⁸ Nayo nyũmba yake ya gũikara ya ũthamaki, yaakĩtwo mwena wa na thuutha, na yaakĩtwo o ta ñyo ñngĩ. Nĩngĩ Solomoni nĩakire nyũmba ñngĩ ta ñyo ya ũthamaki, akĩmũakĩra mwarĩ wa Firaũni ùrĩa aahikĩtie.

⁹ Mĩako ñyo yotho, kuuma mwena wa nja nginya nja ñrĩa nene, na kuuma mũthingi nginya rwembeya-inĩ, yaakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na makarengererwo na mũthumeno mwena wa na thĩinĩ na wa na nja. ¹⁰ Mĩthingi yaakĩtwo na mahiga manene ma mũthemba mwegu, mamwe ma mĩkono ikũmi,‡ na mamwe ma mĩkono ñnana.§ ¹¹ Igũrũ gwakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na mbaũ cia mĩtarakwa. ¹² Nayo nja ñrĩa nene yathiũrũrũkĩrio na rũthingo rwa mĩhari ñtatũ ya mahiga maicũhie, na mũhari ùmwe wa mĩgamba mĩrengerere ya mĩtarakwa, o ta ùrĩa nja ya hekarũ ya Jehova yatarĩ, na gĩthaku kĩaayo.

Indo cia Hekarũ

¹³ Mũthamaki Solomoni nĩatũmanire Turo nĩgeetha areherwo Huramu, ¹⁴ ùrĩa nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa wa mũhĩrĩga wa Nafitali, nake ithe aarĩ wa Turo, nake aarĩ mũturi wa icango. Nake Huramu aarĩ mũũgĩ mũno, na akamenya maũndũ mothe ma ũthondeki wa indo cia gĩcango. Nĩookire kũrĩ Mũthamaki Solomoni, na akĩruta mawĩra mothe marĩa aaheirwo.

¹⁵ Nĩathondekire itugĩ igĩrĩ cia gĩcango, o kĩmwe kĩarĩ na ùraihu wa mĩkono ikũmi na ñnana,* na rũrigi rũrĩa rũngĩathiũrũrũkĩirie gĩtugĩ kĩmwe rwarĩ rwa mĩkono ikũmi na ñrĩ.† ¹⁶ Nĩngĩ nĩathondekire ciongo cia gĩcango gĩtwekie cia kũigĩrĩa

* **6:38** Mweri wa Bulu nĩguo mweri wa ñnana wa Kiyahudi, na nĩguo mweri wa ikũmi kũringana na mĩeri ya rĩu. * **7:2** Yetagwo Nyũmba ya ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni tondũ yakĩtwo na itugĩ ciabangĩtwo ta mĩtĩ ya mũtitũ. † **7:2** nĩ ta mita 46 ‡ **7:2** nĩ ta mita 23 § **7:2** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) * **7:6** nĩ ta mita 23 † **7:6** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) ‡ **7:10** nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) § **7:10** nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5) * **7:15** nĩ ta mita 8 † **7:15** nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5)

igūrū rīa itugī icio, o kīongo kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono ītano.‡ 17 Irengeeri igathīkanītio ta mīnyororo igīcuurio nīguo igemie ciongo cia itugī icio, irengeeri mūgwanja igekīrwo kīongo-inī kīmwe. 18 Nīathondekire makomamanga mīhari īrī ikīrigiicīria irengeeri icio ciagathīkanītio ta mīnyororo cia kūgemia ciongo iria ciarī igūrū rīa itugī. O kīongo agīgīka o ūguo. 19 Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī cia gīthaku ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka, na ciarī na ūraihi wa mīkono īna.§ 20 Ciongo cia itugī icio cierī, igūrū rīa harīa hahaanaga ta mbakūri harīa haariganītie na irengeeri iria ciagathīkanītio ta mīnyororo, haarī na makomamanga magana meerī mekīrītwo mīhari mīhari magathiūrūrūkīria ciongo icio. 21 Nīahaandire itugī icio gīthaku-inī kīa hekarū. Gītugī kīa mwena wa gūthini agīgīta Jakini, nakīo kīa mwena wa gathigathini agīgīta Boazu. 22 Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī icio ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka. Nī ūndū ūcio wīra wa itugī ūkīrīka.

23 Ningī agīaka itangi rīa gīthiūrūrī rīa kīgera gītwekie inene mūno rīrīa rīetawo Karia,* rīarī rīa mīkono ikūmi† kuuma mwena ūmwe wa rūtiriho nginya ūrīa ūngī, na mīkono ītano‡ kūrīha na igūrū. Itangi rīu rīathimwo na rūrigi gīthiūrūrī kīarīo kīarī kīa mīkono mīrongo ītatū.§ 24 Mūhuro wa rūtiriho nīrīathiūrūrūkīrio na magemio maahaanaine na tūbūthū, o mūkono ūmwe tūbūthū ikūmi. Tūbūthū tūu twaigītwo mīhari īrī tūgītwekanīrio na Karia kau, tūgītūka kīndū kīmwe nako.

25 Nako Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīa mīhiano ya ndegwa ikūmi na igīrī; ithatū ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatū ikarora mwena wa ithūiro, na ithatū ikarora mwena wa gūthini, na ithatū ikarora mwena wa irathīro. Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīacio, nacio ciīga cia na thuutha cia ndegwa icio nīcio ciarorete na kūu thīnī. 26 Ūtungu wa Karia kau waiganaine na wariī wa rūhī.* Rūtiriho rwako rwatariī ta rūtiriho rwa gīkombe, kana ta gītoka gīcanūku. Karia kau kaiganagīra maaī mbathi ngiri igīrī.†

27 Ningī agīaka makaari ikūmi ma gīcango mangīaguucirio; o gīkaari kīmwe kīarī kīa ūraihi wa mīkono īna,‡ na wariī wa mīkono īna, na ūraihi wa na igūrū wa mīkono ītatū.§ 28 Makaari macio maakītwo ta ūū: maarī na icunjī cia mīena inyitithanītio na buremu. 29 Iacunjī iria ciarī gatagatī ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarī na mīhiano ya mīrūūthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igūrū na wa mūhuro wa mīhiano ya mīrūūthi na ya ndegwa nī gwekīrītwo magemio ma mahūa mature. 30 O gīkaari kīarī na magūrū mana ma gīcango, maarī na igera cia gīcango cia kūgathīkania kūgūrū na kūgūrū kūrīa kūngī, na o kīmwe kīarī na kīraī kīanyiitīrīrwo nī itugī inya iria ciatwekanīrio na mahūa mature mwena o mwena. 31 Mwena wa thīnī wa gīkaari kīu kwarī na mūromo warī na buremu ya gīthiūrūrī ya mūkono ūmwe* kūrīka. Mūromo ūcio warī wa gīthiūrūrī, na hamwe na njikarīro yaguo yarī ya mūkono ūmwe na nuthu.† Gūthiūrūrūkīria mūromo wakīo nī ha kururītwo magemio. Iacunjī cia mīena ya gīkaari kīu nīciaiganaine mīena yothe īna, na itiarī cia gīthiūrūrī. 32 Magūrū macio mana meekīrītwo rungu rwa icunjī cia mīena, nacio igera cia kūgathīkania magūrū cianyiitithanītio na gīkaari kīu. Naguo wariī wa o kūgūrū warī wa mūkono ūmwe na nuthu.‡ 33 Magūrū macio maathondeketwo ta magūrū ma ngaari ya ita, nacio igera cia kūgathīkania kūgūrū

‡ 7:16 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:19 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1.75) * 7:23 Athīnjīri-Ngai matambīte gūthī kūrūta iruta rīa njino maambaga gwīthamba moko kīraī-inī gīa gīcango (Thaam 30:17-21).

† 7:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 7:23 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:23 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13.5) * 7:26 nī ta centimita 8 † 7:26 nī ta lita 40,000 ‡ 7:27 nī ta mita īmwe na robo ithatū

(1:75) § 7:27 nī ta mita īmwe na robo (1:25) * 7:31 nī ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nī ta mita robo ithatū (0.75) ‡ 7:32 nī ta mita robo ithatū (0.75)

na kũgũrũ kũrĩa kũngĩ, na mĩbara, na mĩrĩnga ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũrĩa tũkoragwo gatagatĩ ga kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kũgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩarĩ na nyiitĩro inya, o koine-inĩ nyiitĩro ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo ³⁵ Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu wathiũrũrũkĩirio na mũcibi wa wariĩ wa nuthu ya mũkonoŖ kũrika. Itugĩ na icunjĩ cia mĩena nĩcianyiitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩtĩ ya mĩkĩndũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩirio na mahũa mĩena yothe. ³⁷ Ũguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana.

³⁸ Ningĩ nĩathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna,* na kĩarĩ kĩa mĩkono ĩna† kwarama, o kĩraĩ kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. ³⁹ Nĩagire ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩire Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

⁴¹ itugĩ icio igĩrĩ;

na ciongo icio igĩrĩ ciahaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

⁴² na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ĩrĩ ya makomamanga o harĩ kĩrengereeri kĩmwe ĩkagemia ciongo icio ciahana ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ);

⁴³ na makaari ikũmi na irai ciamo ikũmi;

⁴⁴ na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

⁴⁵ o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũrĩa gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũrĩa waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

Aathondekire kĩgongona gĩa thahabu;

na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova;

⁴⁹ na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũmotho, mwena wa mbere wa nyũmba ya na thĩinĩ);‡

na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa, na mĩhato;

⁵⁰ na irai cia thahabu therie, na magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki;

Ŗ 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75) ‡ 7:49 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mũtĩ o ro ũmwe wa honge mũgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ.

⁵¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutaga wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia indo iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na thahabu, na indo cia nyũmba, agĩciiga harĩa haigagwo igĩna cia hekarũ ya Jehova.

8

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ Thĩinĩ

¹ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ we Jerusalemu, nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa inene rĩa Daudi.

² Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa mũgwanja.

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁴ nao makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia, ⁵ nake Mũthamaki Solomoni na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamũ igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, na makahumbĩra ithandũkũ, o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁸ Mĩtĩ ĩyo yarĩ mĩraihu mũno, ũndũ mĩthia yayo yoonagwo nĩ mũndũ arĩ mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ⁹ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩre kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩiyũra hekarũ ya Jehova. ¹¹ Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩte hekarũ yake.

¹² Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, "Jehova oigĩte atĩ nĩarĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu; ¹³ no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakĩre hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene."

¹⁴ O hĩndĩ ĩyo kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra, agĩkĩrathima. ¹⁵ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

"Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩre baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ¹⁶ 'Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, no nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.'

¹⁷ "Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, 'Tondũ nĩwatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ¹⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo,

no nĩ mũrũguo, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

²⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kũu, na rĩu nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro

²² Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, ²³ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nĩũhingĩirie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiia na mũthiire yagĩrĩire mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiia mbere yakwa.’ ²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

²⁷ “No kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! ²⁸ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaithana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku ũmũthĩ. ²⁹ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩitwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’ nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. ³⁰ Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gũikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

³¹ “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³² hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

³³ “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaihaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁴ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

³⁵ “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magariũrũke matigane na mehia mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, ³⁶ hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mũtũũrĩire ũrĩa mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

³⁷ “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ³⁸ na rĩrĩa

mündũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaithane, o mündũ aamenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o mündũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), ⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

⁴¹ “Ha ũhoru wa mündũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku, ⁴² tondũ andũ nĩmakaigua ngumo ya Rĩitwa rĩaku inene, na ũhoru wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, ⁴³ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ gĩaku, na mündũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahoe Jehova merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, ⁴⁵ hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ũtehangia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; ⁴⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; ⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao mahoe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku-rĩ; ⁴⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao, na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao. ⁵⁰ Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie mamaiguĩre tha; ⁵¹ tondũ nĩ andũ aku na igai rĩaku, o andũ arĩa warutire bũrũri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ ũcio mũhiũ wa gũtwekia kĩgera.

⁵² “Ūrohingũra maitho maku na ũigue mathaithana ma ndungata yaku na ma andũ aku a Isiraeli, ningĩ wĩtĩkĩre kũmathikagĩrĩria rĩrĩa rĩothe maagũkaĩra. ⁵³ Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire kuuma thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ matũike igai rĩaku kũmbe, o ta ũrĩa woimbũrĩre na kanua ka ndungata yaku Musa, hĩndĩ ĩrĩa wee, Mwathani Jehova, warutire maithe maitũ kuuma bũrũri wa Misiri.”

⁵⁴ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie mahooya macio mothe na gũthaitha Jehova-rĩ, agĩũkĩra, akĩehera mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igũrũ. ⁵⁵ Akĩrũgama na akĩrathima kũngano gĩothe gĩa Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

⁵⁶ “Jehova arogoocwo, ũrĩa ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o ta ũrĩa eranĩire. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe iria njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata yake Musa gĩtahingĩte. ⁵⁷ Jehova Ngai witũ aroikara hamwe na ithuĩ o ta ũrĩa aarĩ hamwe na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika. ⁵⁸ Arotũma ngoro ciitũ imũcookerere, tũthiige na njĩra ciake ciothe, na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩa kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make marĩa aaheire maithe maitũ. ⁵⁹ Na rĩrĩ, ciugo ici ciakwa, iria hooete ndĩ mbere ya Jehova, irokuhĩrĩria Jehova Ngai witũ mũthenya na ũtukũ,

nĩguo atiiragĩrĩre maũndũ ma ndungata yake na andũ ake a Isiraeli, kũringana na mabataro ma o mũthenya, ⁶⁰ nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ Jehova nĩwe Ngai, na gũtirĩ ũngĩ take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya cĩheane biũ kũrĩ Jehova Ngai witũ, mũtũũrage kũringana na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na gwathĩkĩra maathani make, ta ũrĩa kũrĩ rĩu.”

Kwamũrwo kwa Hekarũ

⁶² Hĩndĩ ĩyo mũthamaki na andũ othe a Isiraeli makĩruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nĩarutĩire Jehova igongona rĩa ũiguano ta ũũ: ng’ombe ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ, na ng’ondu na mbũri ngiri igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ a Isiraeli othe makĩamũra hekarũ ya Jehova.

⁶⁴ Mũthenya o ro ũcio mũthamaki nĩamũrĩre gĩcigo gĩa gatagatĩ kĩa nja ĩrĩa ĩrĩ mbere ya hekarũ ya Jehova, na akĩrutĩra igongona rĩa njino ho, na rĩa mũtu na rĩa maguta ma igongona rĩa ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Jehova gĩtingĩaianĩire magongona ma njino, na magongona ma mũtu na maguta ma magongona ma ũiguano.

⁶⁵ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkorwo na gĩathĩ hĩndĩ ĩyo arĩ hamwe na andũ a Isiraeli, maarĩ kũngano kĩnene, andũ kuuma Lebo-Hamathu nginya Karũũ ka Misiri. Magĩkũngũĩra gĩathĩ kũ mbere ya Jehova Ngai witũ mũthenya mũgwanja, na mũthenya ĩngĩ mũgwanja, yothe yarĩ mũthenya ikũmi na ĩna. ⁶⁶ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire akĩra andũ acio mainũke. Makĩrathima mũthamaki magĩcooka makĩinũka makenete na maiguĩte wega ngoro, nĩ ũndũ wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova ekĩte nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi na nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia maũndũ marĩa mothe erĩrĩrie gwĩka-rĩ, ² Jehova akĩmuumĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ, o ta ũrĩa aamuumĩrĩire arĩ Gibeoni. ³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaihana kũrĩa ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte hekarũ ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme Rĩitwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa nĩrĩkoragwo kuo hĩndĩ ciothe.

⁴ “No wee mwene-rĩ, ũngĩthiiga mbere yakwa na wĩhokeku wa ngoro na ũrũngĩrĩru ta ũrĩa thoguo Daudi ekaga, na wĩkage ũrĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, ⁵ Nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene thĩnĩ wa Isiraeli nginya tene, o ta ũrĩa nderĩire thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli o naarĩ.’

⁶ “No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane na nĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa nĩ ndĩmũheete na mũthĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihooe-rĩ, ⁷ hĩndĩ ĩyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩitanio na Rĩitwa rĩakwa. Bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa kuunagwo thimo, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. ⁸ Na o na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩ ya kũgeganĩa-rĩ, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamakaga na manyũrũrie moige atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’

⁹ Andũ nĩmagacookia moige atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova Ngai wao, ũrĩa warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo Jehova amarehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’”

Maündũ Mangĩ ma Solomoni

¹⁰ Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni aakire nyũmba icio cieri; na nĩcio hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, ¹¹ Mũthamaki Solomoni nĩaheire Hiramũ mũthamaki wa Turo matũũra mĩrongo ĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramũ nĩamũreheire mĩtarakwa yothe, na mĩthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio. ¹² No hĩndĩ ĩrĩa Hiramũ ooimire Turo nĩguo akoone matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio nĩmo. ¹³ Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, “Mũrũ wa baba, nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?” Akĩmatua Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, Hiramũ nĩarĩkĩtie gũtũmĩra Mũthamaki Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩ* cia thahabu.

¹⁵ Ũyũ nĩguo ũhoru wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na mbenji, na rũthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶ Firaũni mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki, na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mũtumia wa Solomoni, arĩ kĩtheo kĩa ũhiki. ¹⁷ Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ. Nĩaakire Bethi-Horonĩ ya mũhuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩinĩ wa bũrũri wake, ¹⁹ o na ningĩ nĩaakire matũũra manene ma kũiga indo ciake na matũũra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kĩrĩa gĩothe eerĩiririe gwaka Jerusalemu, na Lebanoni, na bũrũri wothe ũrĩa aathanaga.

²⁰ Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andũ acio matiarĩ andũ a Isiraeli), ²¹ ũguo nĩ kuuga njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaniinĩte, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ²² No Solomoni ndaatuire mũndũ o na ũmwe wa Isiraeli ngombo; nĩo maarĩ andũ ake a kũrũa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³ Ningĩ nĩ kwarĩ atongoria a anene 550 arĩa maarutithagia mawĩra mothe ma Solomoni na makarũgamĩrĩra aruti wĩra.

²⁴ Rĩrĩa mwarĩ wa Firaũni aambatire kuuma itũũra inene rĩa Daudi agĩthĩĩ gũikara nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa Solomoni aamwakĩire, hĩndĩ ĩyo nĩguo Solomoni aathondekire mbenji cia kũmĩnyiitĩrĩra.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ũiguano kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩire Jehova maita matatũ o mwaka, agacinaga ũbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nĩ ũndũ ũcio akahingia watho wa hekarũ.

²⁶ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hiramũ agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu arĩa maamenyete ũhoru wa iria, nĩguo matungatage marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. ²⁸ Magĩthĩĩ nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma mĩrongo ĩrĩ† cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

10

Mũthamaki Mũndũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aiguire ngumo ya Solomoni na ũhoru wa ngwatanĩro yake na rĩtwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ wa kũmũũria ciũria nditũ. ² Agĩkinya Jerusalemu arũmĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maündũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ³ Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe

* 9:14 nĩ ta tani inya na nuthu (4.5) † 9:28 nĩ ta tani 16

mũthamaki aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. ⁴ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakĩte, ⁵ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁶ Akĩra Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoro ũrĩa ndaiguire ndĩ bũrũri wakwa ũkoniĩ maũndũ marĩa wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoro wa ma kũna. ⁷ No ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩrĩa ndĩrokire gũkũ, na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoro wa ũũgĩ waku o na ũtonga waku, nĩikĩrĩte mũno makĩria ũrĩa wothe ndaiguĩte. ⁸ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogoocwo, ũrĩa ũkenetio nĩwe, agagũikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ Isiraeli, nĩagũtuĩte mũthamaki, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

¹⁰ Agĩkĩhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩ,* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiram nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo mĩnene ya mĩthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. ¹² Mũthamaki aahũthĩrĩre mĩthandari ĩyo gwaka itugĩ cia gũtiirĩrĩa hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera ainĩ inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mĩthandari mĩingĩ ũguo.)

¹³ Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩrĩa kĩngĩ gĩothe eerĩrĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene.

Rĩrĩ wa Solomoni

¹⁴ Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo ĩtandatũ,† ¹⁵ ĩtataranĩirio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

¹⁶ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka magana matandatũ‡ cia thahabu. ¹⁷ Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa mina ithatũ§ cia thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁸ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena wa na thĩinĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gĩtĩ kũ kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na thuutha wakĩo igũrũ kĩarĩ gĩa gĩthiũrũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũ kĩarĩ na handũ ha kũigĩrĩa moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ²⁰ Mĩhiano ĩngĩ ikũmi na ĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo ya makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtirĩ gĩtĩ kĩngĩ ta kũ gĩathondeketwo mbere ĩyo gĩa ũthamaki ũngĩ o na ũrĩkũ. ²¹ Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu

* 10:10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 10:14 nĩ ta tani 25 ‡ 10:16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 10:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

therie. Gūtiarĩ kīndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgūkorwo betha yatuagwo kīndũ gītārĩ bata mūno matukū-inĩ macio ma Solomoni. ²² Mūthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria-inĩ, hamwe na marikabu cia Hiramū. O riita rīmwe thīinĩ wa mīaka itatū, nīciacookaga ikuuĩte thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nūgū.

²³ Mūthamaki Solomoni aarĩ na ūtonga na ūūgĩ mūingĩ gūkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. ²⁴ Andũ a thĩ yothe nĩmacaragia ūrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ūūgĩ ūrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. ²⁵ Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyũmbũ.

²⁶ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũūra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ²⁷ Mūthamaki nĩatũmire betha cingĩthe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ irĩa irĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na Kilikia. Onjorithia a mūthamaki macigũraga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgũraga kuuma Misiri, ĩkoima cekerĩ magana matandatũ* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtano.† Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mūthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni, nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ² Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ iria Jehova eerĩte Isiraeli atĩrĩ, “Mūtikanahikanie nao, tondũ ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu irũmĩrĩre ngai ciao.” No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. ³ Aarĩ na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba cia ūthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia acio ake makĩmũhĩtithia. ⁴ O ūrĩa Solomoni aathiire agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩria ngoro yake kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, nake akĩaga kũheana ngoro yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ūrĩa ngoro ya ithe Daudi yatarĩ. ⁵ Akĩrũmĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya andũ a Sidoni, na Moleku ngai irĩa meneku ya Aamoni. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio Solomoni agĩka ūũru maitho-inĩ ma Jehova; ndaarũmĩrĩre Jehova kũna ta ūrĩa ithe Daudi eekĩte.

⁷ Solomoni nĩakĩire Kemoshu ngai irĩa meneku ya Moabi, na Moleku ngai irĩa meneku ya Aamoni handũ hatũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu.* ⁸ Eekire o ūguo kũrĩ atumia arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ūbumba na makarutĩra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nĩarakaririo nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatĩire Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ūrĩa wamuumĩrĩre maita meerĩ. ¹⁰ O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ūguo nĩguo wonete arĩ wega, na nĩũregete kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩakwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa ngwathĩte-rĩ, ti-itherũ nĩngagũtunya ūthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ūmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rĩrĩ, nĩ ūndũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka ūndũ ūcio hĩndĩ irĩa we ūrĩ muoyo. No nĩngaũtunya mũrũguo. ¹³ No ndikamũtunya ūthamaki wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ūmwe nĩ ūndũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ ūndũ wa Jerusalemu, itũūra rĩrĩa thuurĩte.”

* **10:29** nĩ ta kilo 7 † **10:29** nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75) * **11:7** Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ kĩarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, na kĩoikaine na rĩtwa rĩngĩ ta Kĩrĩma kĩa Ūthũku (2Ath 23:13).

Thũ cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akĩarahũrĩra Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rūciaro rwa ũthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere ĩyo rĩrĩa Daudi aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũrĩa wathĩite gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu Edomu. ¹⁶ Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarire kũu mũeri ĩtandatũ, nginya rĩrĩa maaniinire arũme othe kũu Edomu. ¹⁷ No Hadadi arĩ o kahĩ-rĩ, akĩũrĩra bũrũri wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa maatungatĩire ithe. ¹⁸ Nao makiuma Midiani magĩthiĩ Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũrĩa waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe irio.

¹⁹ Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mũtumia wa mũthamaki, nĩguo amũhikie atuĩke mũtumia wake. ²⁰ Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩra kahĩ geetagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrania na ciana cia Firaũni kuo.

²¹ Hadadi arĩ kũu Misiri akĩigua atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make, na atĩ Joabu mũnene wa ita o nake nĩarĩkĩtie gũkua. Hĩndĩ ĩyo Hadadi akĩra Firaũni atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩ, nĩguo njooke bũrũri witũ.”

²² Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?” Hadadi agĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ, no njĩtikĩria thĩ!”

²³ Nake Ngai akĩarahũra thũ ĩngĩ ya gũũkĩrĩra Solomoni, nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũrĩa worĩte akoima kũrĩ mũnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba. ²⁴ Akĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mũtongoria wa gĩkundi kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio magĩthiĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani. ²⁵ Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni aatũũrire muoyo, akĩongerera thĩina ũrĩa warehetwo nĩ Hadadi. Nĩ ũndũ ũcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na nĩathũire Isiraeli mũno.

Jeroboamu Kũremera Solomoni

²⁶ Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarĩ mũtumia wa ndigwa.

²⁷ Ũũ nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete mbenji na agacook-ereria rūthingo rwa itũũra inene rĩa ithe Daudi. ²⁸ Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ mũhoti, na rĩrĩa Solomoni onire mũrutĩre wake wa wĩra ũrĩa warĩ mwega, akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa aruti wĩra othe a nyũmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inĩ rĩu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mũnabii wa Shilo agĩcemanía nake, ehumbĩte nguo njerũ. Nao eerĩ maarĩ oiki kũu gĩthaka-inĩ, ³⁰ nake Ahija akĩoya nguo ĩyo njerũ eehumbĩte, akĩmĩtarũra icunjĩ ikũmi na igĩrĩ. ³¹ Hĩndĩ ĩyo akĩra Jeroboamu atĩrĩ, “Wĩyoere icunjĩ ikũmi, nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte: ‘Atĩrĩrĩ, nĩngweheria ũthamaki guoko-inĩ gwa Solomoni, na nĩngũkũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³² No nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Daudi na itũũra inene rĩa Jerusalemu, rĩrĩa thuurĩte kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, nĩngũmũtigĩria mũhĩrĩga ũmwe. ³³ Ngwĩka ũguo, nĩ tondũ nĩmandiganĩrie, makainamĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andũ a Moabi, na Moleku ngai ya andũ a Amoni, na magatiga gũthiĩ na njĩra ciakwa, o na makarega gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa, o na matirũmagia irĩra ciakwa na mawatho ta ũrĩa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “ ‘No rĩrĩ, ndikweheria ũthamaki wothe guoko-inĩ gwa Solomoni; nĩndĩmũtuĩte mwathani matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, ũrĩa ndathuurire o we warũmirie maathani makwa na irĩra ciakwa. ³⁵ Nĩngeheria

ũthamaki moko-inĩ ma mũriũ na ngũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³⁶ Nĩngaahe mũriũ mũhĩrĩga ũmwe, nĩgeetha ndungata yakwa Daudi itũũrie tawa mbere yakwa hĩndĩ ciothe kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũrĩa ndathuurire ndũũrie Rĩitwa rĩakwa kuo. ³⁷ No wee-rĩ, nĩngakuoya, na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku ikeerirĩria; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ũngĩka ũrĩa wothe ngũgwatha, na ũthiige na njĩra ciakwa, na wĩkage ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa na ũndũ wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki ya gũtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. ³⁹ Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.’ ”

⁴⁰ Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

Gĩkuũ kĩa Solomoni

⁴¹ Maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wothe eekire, na ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ciĩko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ⁴³ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

12

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aigũire ũhoru ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩnũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩire, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩthĩra.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩa kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũngĩtikĩra gũtuĩka ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra. ⁹ Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, “Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire’ Ingĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩ, ‘Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩire icooki iritũ; nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’ ”

¹² Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oigĩte atĩrĩ, “Mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Mũthamaki agĩcookeria andũ acio ũhoru ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba

aamũhũũraga na iboko; niĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng'aurũ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Jehova, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,

na nĩ gĩcunji kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene.”

Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makiĩnũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramu ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩthara, akĩhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

²⁰ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaiguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũmanĩra oke kĩũngano-inĩ, na makĩmũtua mũthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩre nyũmba ya Daudi.

²¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomoni ũthamaki.

²² No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩrwo atĩrĩ: ²³ “Thĩĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ũmeere atĩrĩ, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wothe nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’ ” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcooka mũciĩ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.

Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akĩirigĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩciiria atĩrĩ, “Ũthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi.

²⁷ Andũ aya mangĩambata mathĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩra andũ atĩrĩ, “Ũhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri.”

²⁹ Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩaakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.*

³² Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩrĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ĩyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningĩ

* **12:31** Jeroboamu aamũrĩre andũ mataarĩ Alawii matũke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathiĩ Juda.

kūu Betheli akīiga athīnjīri-ngai kūdū kūu gūtūgīru aathondekete. ³³ Mūthenya wa ikūmi na itano mweri-inī wa īnana, mweri ūrīa eethuurīre we mwene, akīruta magongona kīgongona-inī kīrīa aakīte kūu Betheli. Nī ūndū ūcio akīambīrīria gīathī kīu nī ūndū wa andū a Isiraēli, na akīambata kīgongona-inī kūruta magongona.

13

Mūdū wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na rīrī, mūdū ūmwe wa Ngai nī oimire Juda arī na ndūmīrīri ya Ngai, agīthī Betheli, agīkora Jeroboamu arūgamīte kīgongona-inī arute igongona. ² Akīanīrīra, agīūkīrīra kīgongona kīu na ndūmīrīri ya Jehova, agīkīra atīrī, “Wee kīgongona gīkī, kīgongona gīkī! Jehova ekuuga ūū, ‘Nyūmba ya Daudi nīgūgaciarwo kaana ga kahī, nako gageetwo Josia. Nako nīgakaruta athīnjīri-Ngai a gūkū gūtūgīru igongona haha igūrū rīaku, o acio marutagīra magongona haha, na mahīndī ma andū nīmagacinīrwo igūrū rīaku.’” ³ Mūthenya o ro ūcio, mūdū ūcio wa Ngai akīheana kīmenyithia, akiuga atīrī: “Gīkī nīkīo kīmenyithia kīrīa Jehova onanītie: Kīgongona nīgīgwatūkana, naguo mūhu ūrīa ūrī igūrū rīakīo ūitīke.”

⁴ Rīrīa Mūthamaki Jeroboamu aaguire ūrīa mūdū ūcio wa Ngai aanīrīre agokīrīra kīgongona kīu kīarī Betheli, agītambūrūkia guoko gwake arī kīgongona-inī, akiuga atīrī, “Mūnyiitei!” No rīrī, guoko kūu aatambūrūkīrie mūdū ūcio gūkīonja, na ndangīahotire gūgūthuna rīngī. ⁵ Nakīo kīgongona kīu gīgīatūkana, naguo mūhu wakīo ūgītīka, kūrīngana na kīmenyithia kīrīa mūdū ūcio wa Ngai aheanīte na ūndū wa ndūmīrīri ya Jehova.

⁶ Ningī mūthamaki akīra mūdū ūcio wa Ngai atīrī, “Thaithanīra harī Jehova Ngai waku, na ūhooere nīguo guoko gwakwa kūhonio.” Nī ūndū ūcio, mūdū ūcio wa Ngai agīthaitha Jehova, nakuo guoko kwa mūthamaki gūkīhona na gūgīcooka o ūrīa kwarī mbere.

⁷ Mūthamaki akīra mūdū ūcio wa Ngai atīrī, “Ūka tūthī mūciī ūkarīe, na nīngūkūhe kīheo.”

⁸ No mūdū ūcio wa Ngai agīcookeria mūthamaki atīrī, “O na korwo no ūhe nuthu ya indo ciaku-rī, nī ndingīthī nawe, o na ndingīrīa irio kana nyue maaī gūkū. ⁹ Nīgūkorwo nīnjathītwo nī kiugo kīa Jehova, ngeerwo atīrī, ‘Ndūkanarīe irio, kana ūnyue maaī, o na kana ūcookere njīra īrīa wagereire ūgīthī.’” ¹⁰ Nī ūndū ūcio akīgera njīra īngī na ndaacookeire īrīa aagereire agīthī Betheli.

¹¹ Na rīrī, nī kwarī mūnabii mūkūrū watūūraga Betheli, nao ariū ake magīūka makīmwīra maūdū marīa mothe mūdū ūcio wa Ngai eekīte kūu mūthenya ūcio. O na ningī makīhe ithe wao ūhoro ūrīa eerire mūthamaki. ¹² Ithe wao akīmooria atīrī, “Agereire njīra īrīkū?” Nao ariū ake makīmuonia njīra īrīa mūdū ūcio wa Ngai waimīte Juda aagereire. ¹³ Nī ūndū ūcio akīra ariū ake atīrī, “Ndandīkīrai ndigiri.” Nao marīkia kūmūtandīkīra ndigiri akīmīkarīra ¹⁴ na akīrūmīrīra mūdū ūcio wa Ngai. Akīmūkora aikarīte thī rungu rwa mūtī wa mūgandi, akīmūūria atīrī, “Wee nīwe mūdū wa Ngai ūrīa uumīte Juda?”

Mūdū ūcio wa Ngai akīmwīra atīrī “Ī nī nī.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio mūnabii ūcio mūkūrū akīmwīra atīrī, “Ūka tūthī mūciī ūkarīe.”

¹⁶ Mūdū ūcio wa Ngai akiuga atīrī, “Ndingīcooka na thuutha tūthī nawe, o na ningī ndingīrīa irio kana nyuanīre maaī nawe gūkū. ¹⁷ Tondū nīnjīrītwo nī kiugo kīa Jehova atīrī, ‘Ndūkanarīe irio kana ūnyue maaī kūu o na kana ūcookere njīra īrīa wagereire ūgīthī.’”

¹⁸ Mūnabii ūcio mūkūrū akīmūcookeria atīrī, “O na nī ndī mūnabii tawe. Mūraika nīanjarīrie na kiugo kīa Jehova anjīra atīrī: ‘Mūgīre mūcooke nake gwaku mūciī

nĩguo arĩe irio na anyue maaĩ.' ” (No nĩkũmũheenia aamũheenagia). ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩrĩa na akĩnyua.

²⁰ Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ũcio mũkũrũ ũrĩa wacooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha. ²¹ Akĩanĩrĩra, akĩira mũndũ ũcio wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũreganĩte na kiugo kĩa Jehova, na ũkaaga kũrũmia watho ũrĩa waathirwo nĩ Jehova Ngai waku. ²² No nĩũcookete na thuutha, na ũkarĩa irio na ũkanyua maaĩ kũndũ kũrĩa aakwĩrere ndũkaarĩe na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ũndũ ũcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩrĩra-inĩ ya maithe maku.’ ”

²³ Rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩkirie kũrĩa na kũnyua-rĩ, mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra ndigiri yake. ²⁴ Na agĩthiĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mũrũũthi ũkĩmũũraga, naguo mwĩrĩ wake ũkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũũthi cieri ikĩrũgama hau mwĩrĩ warĩ. ²⁵ Andũ amwe arĩa maahĩtũkagĩra hau makĩona mwĩrĩ ũgũĩte hau thĩ, na mũrũũthi ũrũgamĩte o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthiĩ makĩheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ inene rĩrĩa mũnabii ũcio mũkũrũ aatũũraga.

²⁶ Rĩrĩa mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aiguire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũndũ ũrĩa wa Ngai ũrĩa ũrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mũrũũthi ũrĩa ũmũtambuũrĩte na ũkaamũũraga, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kĩa mwĩrĩte.”

²⁷ Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao magĩka o ũguo. ²⁸ Nake akiumagara agĩthiĩ, agĩkora mwĩrĩ ũgũithĩtio njĩra-inĩ, na mũrũũthi na ndigiri irũgamĩte o hau warĩ. Mũrũũthi ndwarĩte mwĩrĩ ũcio kana ũgatambuura ndigiri. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio akĩoya mwĩrĩ wa mũndũ ũcio wa Ngai, akĩũigĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri, akĩũcookia itũũra-inĩ rĩake inene nĩgeetha amũcakaĩre na amũthike. ³⁰ Nake akĩiga mwĩrĩ ũcio mbĩrĩra-inĩ yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, “Ũũi mũrũ wa baba-ĩ!”

³¹ Aarĩkia kũmũthika, akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Rĩrĩa ngaakua, mũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩno harĩa mũndũ ũyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make. ³² Nĩgũkorwo ũhoru ũrĩa aaheanire uumanĩte na kiugo kĩa Jehova wa gũũkĩrĩra kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ Betheli o na mahooero mothe marĩa maarĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ ũndũ ũcio no nginya ũkaahingio.”

³³ O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe. Mũndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩka mũthĩnjĩri-ngai, nĩamwamũraga nĩ ũndũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. ³⁴ Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu marĩa maatũmire ĩgwe na ĩniinwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

14

Ũrathi wa Ahija wa Gũũkĩrĩra Jeroboamu

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Abija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwara, ² nake Jeroboamu akĩira mũtumia wake atĩrĩ, “Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe mũtumia wa Jeroboamu. Ũcooke ũthiĩ Shilo. Ahija ũrĩa mũnabii nĩkuo arĩ, ũrĩa wanjũrĩre atĩ nĩ nĩngatuĩka mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. ³ Kuua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ, ũthiĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũrĩa ũhoru wa kamwana gaka ũgaikara.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu agĩka ũguo eerirwo na agĩthiĩ mũciĩ kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho nĩ gũkũra. ⁵ Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, “Mũtumia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoru wa mũriũ nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Aakinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Ahija aaguire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtumia wa Jeroboamu. Ũretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ we na ũhoru ũtarĩ mwega. ⁷ Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũrĩa watũire arũmĩtie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩire maitho-inĩ makwa. ⁹ Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ĩthondeketwo na kĩgera. Nĩũtũmĩte ndakare na ũkaahutatĩra.

¹⁰ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wothe wa kahĩ thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ. Jehova nĩguo oigĩte!’

¹² “No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. ¹³ Isiraeli othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thĩinĩ wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thĩinĩ wake.

¹⁴ “Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. ũmũthĩ nĩguo mũthenya! Atĩ atĩa? ĩĩ, amĩniine o ro rĩu. ¹⁵ Nake Jehova nĩakahũũra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwega ũrĩa aaheire maithe mao, na amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati, tondũ nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ cia Ashera. ¹⁶ Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

¹⁷ Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthĩ Tiriza. Rĩrĩa aakinyire mũromoni wa nyũmba, kahĩ kau gagĩkua. ¹⁸ Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii.

¹⁹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Rehoboamu Mũthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

²² Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia marĩa meekire, nĩmarahũrĩre marakara make, akĩigua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũrĩa maithe mao meehĩtie. ²³ Ningĩ magĩthondekera kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũtĩ o wothe waramĩtie honge. ²⁴ O na nĩ kwarĩ maraya ma

arūme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magũika maũndũ mothe marĩa maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua igĩina cia hekarũ ya Jehova na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

²⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

³ Nĩekire mehia marĩa mothe ithe eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩire Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. ⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtua mũriũ mũthamaki ithenya rĩake, na gũtũma itũũra rĩa Jerusalemu rĩrũme. ⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia watho o na ũmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, tiga ũhoro-inĩ wa Uria ũrĩa Mũhiti.

⁶ Na rĩrĩ, gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĩndĩ ĩrĩa yothe Abija aarĩ muoyo. ⁷ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Asa Mũthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe. Cũwe wake eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

¹¹ Asa nĩekire ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ¹² Nĩaingatire maraya ma arũme ma mahooero-inĩ moime bũrũri ũcio, na akĩeheria mĩhianano yothe ya kũhooyagwo ĩrĩa maithe make maathondekete. ¹³ O na nĩeherie cũwe wake Maaka atige gũtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja, tondũ nĩathondekete gĩtugĩ kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkĩmomora, agĩgĩcinĩra kĩa-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁴ O na gũtuĩka ndaathengirie mahooero marĩa maarĩ kũndũ gũtũũgĩru-rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutĩire Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁵ Nĩarehire kũu hekarũ ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamũrĩte.

¹⁶ Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli, hĩndĩ yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire agĩũkĩrĩra Juda na

agĩaka rūthingo rwa hinya kũu Rama, nĩgeetha agirĩrĩrie andũ matikoime kana matoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

¹⁸ Ningĩ Asa akĩruta betha na thahabu ciothe iria ciatigarĩte kīgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova na kĩa nyũmba yake ya ũthamaki. Nake agĩciĩhokera anene ake macitwarĩre Beni-Hadadi mũrũ wa Taburimoni, mũrũ wa Hezioni, mũthamaki wa Suriata, ũrĩa waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩiko giitũ nawe, o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩiko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, kĩheo kĩa betha na thahabu nĩkĩo ndagũtũmĩra. Rĩu tharia kĩrĩiko kĩanyu na Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩ.”

²⁰ Beni-Hadadi agĩtĩkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũre matũũra ma Isiraeli. Nake agĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aiguiru ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama, agĩthiĩ gũikara Tiriza. ²² Ningĩ Mũthamaki Asa akĩruta watho kũu Juda guothe, gũtirĩ mũndũ watigĩrĩrwo, nao magĩkuua mahiga na mbaũ iria Baasha aahũthagĩra Rama. Indo icio nĩcio Mũthamaki Asa aakire nacio Geba kũu Benjamini, o na agĩaka kũu Mizipa.

²³ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũrĩa wothe eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ²⁶ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩaciirĩre kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli othe marĩrigiicĩrie. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

²⁹ Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩrie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniinire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, ³⁰ nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ

akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiire ya Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtuĩke ta ĩrĩa ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Nguĩ nĩkarĩa andũ a Baasha arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.”

⁵ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ O na ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu, mũrũ wa Hanani, gĩkoniĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wothe ũrĩa eekite maitho-inĩ ma Jehova, akamũrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa eekite, na nĩ ũndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na ningĩ tondũ wa kũmĩniina.

Ela Mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ĩrĩ.

⁹ Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake, ũrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciirĩra ũrĩa ekũmũkĩrĩra. Hĩndĩ ĩyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njoohi mũciĩ kwa Ariza ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki kũu Tiriza. ¹⁰ Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹¹ Aambĩrĩria gũthamaka o ro ũguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mũndũ mũrũme o na ũmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Zimuri akĩniina nyũmba yothe ya Baasha, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. ¹³ Nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekite na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ũndũ wa mĩhianano yao ya kũhooywo ĩtaarĩ kĩene.

¹⁴ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mĩthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakite kambĩ hakuhi na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. ¹⁶ Nao andũ a Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩigua atĩ Zimuri nĩaciirĩre mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ũrĩa warĩ mũnene wa ĩta nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩehera Gibethoni na makĩrigiicĩria itũũra inene rĩa Tiriza marĩtahe. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa Zimuri onire atĩ itũũra inene nĩrĩanyiitwo-rĩ, agĩtoonya gĩkaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, ¹⁹ nĩ ũndũ wa mehia marĩa eekite, ageeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na gũthiĩ na mĩthiire ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekite agatũma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na maũndũ ma ũremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mũthamaki wa Isiraeli

²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu ĩmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atuĩke mũthamaki, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ makĩrũmĩrĩra Omuri. ²² No rĩrĩ, arũmĩrĩri a Omuri magĩtooria arũmĩrĩri a Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ ũndũ ũcio Tibini agĩkua, nake Omuri agĩtuĩka mũthamaki.

²³ Mwaka wa mĩrongo itatũ na ũmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na iĩrĩ, itandatũ yayo aathamakire arĩ Tiriza. ²⁴ Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ* cia betha, na agĩaka itũũra inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩta Samaria, arĩtanĩtie na Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

²⁵ No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩhĩa makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. ²⁶ Nĩathiire na mĩthiire yothe ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehĩa-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooywo itarĩ kiene.

²⁷ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake.

Ahabu Gĩtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mĩrongo itatũ na inana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo iĩrĩ na iĩrĩ. ³⁰ Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wotho wa arĩa maarĩ mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwĩka mehĩa ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. ³² Nĩathondekeire Baali kĩgongona thĩinĩ wa hekarũ ya Baali iĩria aakire kũu Samaria. ³³ Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa Ashera, na agĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inĩ rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩria kĩarĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

17

Elija Kũheo Irio nĩ Mahuru

¹ Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩinĩ wa Gileadi, akĩra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa nĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka iĩria igũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura, tiga na ũndũ wa kiugo gĩakwa.”

² Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩrwo atĩrĩ, ³ “Ŭkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. ⁴ ũrĩnyuuaga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru makũrehagĩre irio kuo.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrĩre. Agĩthiĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. ⁶ Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuaga maaĩ ma karũũ kau.

Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri ũcio. ⁸ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Thiĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa kũu

* 16:24 nĩ ta kilo 68

akūheage irio.” ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio agĩthiĩ Zarefathu. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mūtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini na gĩkombe nĩgeetha nyue?” ¹¹ Mūtumia ūcio agĩtua gũthiĩ kũmũgĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ndehera kĩenyũ kĩa mũgate ndie.”

¹² Mūtumia ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndirĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ūndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ūndehera ūcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matirĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’ ”

¹⁵ Nake agĩthiĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩrire. Nĩ ūndũ ūcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mūtumia ūcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ūcio mũriũ wa mūtumia ūcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhihia. ¹⁸ Mūtumia ūcio akĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ naguo na nĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirikania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

¹⁹ Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwara kanyũmba ka igũrũ* karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. ²⁰ Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mūtumia ũyũ wa ndigwa mũtino, ũyũ njikarĩte ndĩ mũgeni gwake, na ūndũ wa kũreka mũriũ wake akue?” ²¹ Nake agĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩ gaka ũgacookerere!”

²² Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, naguo muoyo wa kahĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. ²³ Elija akĩoya mwana ūcio akĩmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonyia nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

²⁴ Nake mūtumia ūcio akĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

18

Elija na Obadia

¹ Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩrwo atĩrĩ, “Ūkĩra ũthiĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ūndũ ūcio Elija agĩthiĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtĩkia weheanĩte mũno kũrĩ Jehova. ⁴ Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩra Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothe ũthiĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.”

* **17:19** Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana bũrũri ũcio o eerĩ o mũndũ kũrĩa egũtuĩkanĩria, Ahabu agĩthiĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthiĩ mwena ũrĩa ũngĩ.

⁷ Rĩrĩa Obadia aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ, thĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’”

⁹ Obadia akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkĩte ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane nĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo? ¹⁰ Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rũrĩrĩ kana ũthamaki o wothe woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. ¹¹ Na rĩu ũranjĩra thĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹² Nĩ ndiũĩ kũrĩa Roho wa Jehova angĩgũtwara twatigana nawe. Ingĩthiĩ njĩre Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No nĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndeekire rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴ Na rĩu ũranjĩra thĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Nĩekũnjũraga!”

¹⁵ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ nĩngwĩonithania nĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ.”

Elija Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthiĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra ũhoru ũcio, nake Ahabu agĩthiĩ gũtũnga Elija. ¹⁷ Rĩrĩa Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndinyariirĩte Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganĩrie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. ¹⁹ Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩria anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. ²¹ Elija agĩthiĩ mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirie ũndũ o na ũmwe.

²² Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nyiki no nĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. ²³ Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunjĩ, macooke mamĩigĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na nĩ haarĩrie ndegwa ĩyo ĩngĩ, na ndĩmĩigĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. ²⁴ Ningĩ mũcooke mũkaĩre rĩtwa rĩa ngai wanyu, na nĩ ngaĩre rĩtwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.”

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ūguo woiga nĩ wega.”

²⁵ Elija akĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩtwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie mwaki.” ²⁶ Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩtwa rĩa Baali kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũigwe!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ wa

kūmacookeria. Nao makīrūgarūga, makīinaga, na magīthiūrūrūkaga kīgongona kīu maathondekete.

²⁷ Mīaraho yakinya-rī, Elija akīambīrīria kūmanyūrūria, akīmeera atīrī, “Anīrīrai mūno! Ti-itherū we akīrī ngai! No gūkorwo e na maūndū areciiria, kana e na mīhang’o, kana agathiī rūgendo. No gūkorwo nīakomete na no nginya okīrio.”

²⁸ Tondū ūcio makīanīrīria mūno, na magīitemanga na hiū cia njora na matimū, nginya thakame ikīambīrīria kūnyūrūrūka, tondū ūcio nīguo warī mūtugo wao.

²⁹ Na rīrī, mīaraho yahītūka-rī, magīthiī o na mbere na ūrathi wao wa matūhūhū nginya ihinda rīa igongona rīa hwaī-inī. No gūtiarī na macookio, na gūtiarī o na ūmwe wa kūmacookeria, na gūtiarī o na ūmwe wa kūmarūmbūiya.

³⁰ Ningī Elija akīira andū othe atīrī, “Okokaai hakuhi na nī” Nao andū acio magīthiī hakuhi nake. Elija agīcookereria kīgongona kīa Jehova tondū nīgīathūkangītio.

³¹ Elija akīoya mahiga ikūmi na meerī kūringana na mīhīrīga ya njiarwa cia Jakubu, ūrīa wakinyūrwo nī kiugo kīa Jehova akīrwo atīrī, “Ūrīttagwo Isiraēli.” ³² Nake agīaka kīgongona na mahiga macio rītwa-inī rīa Jehova, na akīenja mūtaro mwarī ūngūiganīra ibaba igīrī* cia mbegū, ūkīrigiicīria kīgongona kīu. ³³ Akīara ngū, agītīnangia ndegwa īyo icunjī, na akīmīigīrīra ngū igūrū. Ningī akīmeera atīrī, “Iyūrīai mītūngi ina mīnene maaī, mūmaitīrīrie igūrū rīa iruta na igūrū rīa ngū.”

³⁴ Akīmeera atīrī, “Īkai ūguo rīngī,” nao magīka o ro ūguo.

Akīmaatha akīmeera atīrī, “Īkai ūguo riita rīa gatātū,” nao magīka ūguo riita rīa gatātū. ³⁵ Namo maaī macio magītherera gūthiūrūrūka kīgongona, o na makīyūra mūtaro.

³⁶ Ihinda rīa kūruta igongona-rī, mūnabii Elija agīokooka hau mbere na akīhooya atīrī: “Wee Jehova Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, na Isiraēli, reke kūmenyeke ūmūthī atī Wee nīwe Ngai thīinī wa Isiraēli, na ningī atī nī ndī ndungata yaku na njīkīte maūndū maya mothe o ta ūrīa ūnjathīte. ³⁷ Njigua, Wee Jehova, njigua, nīgeetha andū aya mamenye atī Wee Jehova nīwe Ngai, na atī nīūkūgarūra ngoro ciao igūcookerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ūgūkūrūka ūgīcina igongona, na ngū icio, na mahiga, o na tīri, ningī ūkīng’aria maaī marīa maarī mūtaro.

³⁹ Hīndī irīa andū othe moonire ūndū ūcio, makīgūa, magīturumithia mothiū thī, makīanīrīria makiuga atīrī, “Jehova nīwe Ngai! Jehova nīwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agīatha andū acio akīmeera atīrī, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mūtikareke o na ūmwe wao oore!” Nao makīmanyiita, nake Elija akiuga maikūrūkio gītūamba-inī gīa Kishoni mooragīrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akīira Ahabu atīrī, “Thī ūrīe na ūnyue tondū kūrī na mūhūyūko wa mbura nene.” ⁴² Nī ūndū ūcio Ahabu agīthiī, akīrīa na akīnyua, nowe Elija akīambata Kīrīma igūrū gīa Karimeli, akīinamīrīra nginya thī, agītoonyia mūtwe gatagatī ka maru make.

⁴³ Nake akīira ndungata yake atīrī, “Thī ūcūthīrīrie iria-inī,” nayo ikīambata igīcūthīrīria.

Īkiuga atīrī, “Hatirī kīndū.”

Nake Elija akīmīra īcooke ho rīngī na rīngī maita mūgwanja.

⁴⁴ Riita rīa mūgwanja ndungata īyo ikīmīra atīrī, “Nī harī na gatu kanini kaigana guoko kwa mūndū karoimīra kuuma iria-inī.”

Nī ūndū ūcio Elija akīmīra atīrī, “Thī ūkeere Ahabu atīrī, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ūkūrūke ūtanahingīrīrio nī mbura.’”

⁴⁵ Hīndī īyo igūrū rīgīthimba nī ūndū wa matu, na rūhuho rūkīhurutana, gūkiura mbura nene, nake Ahabu akīhaica ngaari yake agīthiī Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa

* 18:32 nī ta kilo 15

Jehova ũgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

19

Elija Kũũrĩra Horebu

¹ Na rĩrĩ, Ahabu akĩra Jezebeli ũrĩa wothe Elija eekĩte, o na ũrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali na rũhiũ rwa njora. ² Nĩ ũndũ ũcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũũra o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rũciũ, ndigatũma muoyo waku ũhaane ta wa ũmwe wa anabii acio ũrooragire.”

³ Elija agĩtigĩra akĩũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya ũmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mũtĩ-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kĩruru-inĩ kĩaguo, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathũina ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; nĩ ndirĩ mweka gũkĩra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mũtĩ ũcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũrĩe.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mũtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩria na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ.

⁷ Mũraika ũcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rũgendo rũria rũrĩ mbere yaku nĩ rũraihu mũno.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩria na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ wa irio icio, agĩthiĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ⁹ Kũu agĩthiĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

Jehova Kuumĩrĩra Elija

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rũhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthiĩ ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩ kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwa hinya rũgĩatũranga irĩma na rũgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarĩ rũhuho-inĩ rũu. Thuutha wa rũhuho gũkĩgĩa gĩthingithia, no Jehova ndaarĩ gĩthingithia-inĩ kũu. ¹² Thuutha wa gĩthingithia gũgĩũka mwaki, no Jehova ndaarĩ mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio gũgĩũka mũgambo mũceke, mũhooreru. ¹³ Rĩria Elija aigũre mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ũthiũ,* na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rũhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹⁵ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũcookere o njĩra ĩria wokĩire, ũthiĩ nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũitĩrĩrie Hazaeli maguta atuĩke mũthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ũcooke ũitĩrĩrie Jehu mũrũ wa Nimushi maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na ũitĩrĩrie Elisha mũrũ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nĩguo atuĩke

* **19:13** Elija aahumbĩrĩre ũthiũ wake nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩonire Ngai na atũũre muoyo.

mūnabii ithenya rīaku. ¹⁷ Jehu nīakooraga ūrīa wothe ūkaahonoka rūhiū rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nīakooraga ūrīa wothe ūkaahonoka rūhiū rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rīrī, nīndītigīrie ngiri mūgwanja thīnī wa Isiraeli, othe arīa matarī maaturīria Baali ndu, na matarī maamīmumunya.”

Elisha Gūtuika Mūrutwo wa Elija

¹⁹ Nī ūndū ūcio Elija akiuma kūu, agīthiī agīkora Elisha mūrū wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikūmi na igīrī ciohanītio na macooki igīrī igīrī, nowe aatwarithagia icooki rīa ikūmi na meerī. Elija agīthiī harī we na akīmūikīria nguo yake ya igūrū. ²⁰ Nake Elisha agītiganīria ndegwa ciake akīrūmīrīra Elija. Akīmwīra atīrī, “Njītīkīria ngoigīre baba na maitū ūhoru, njooke njūke tūthiī nawe.”

Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Cooka, kaī arī atīa ndagwīka?”

²¹ Nī ūndū ūcio Elisha akīmūtiga, agīcooka. Akīoya ndegwa icio ciake cia macooki, agīcithīnja. Agīakia mwaki na mīraū, akīrua nyama, agīcihe andū makīria. Thuutha ūcio akiumagara, akīrūmīrīra Elija, agītuika mūteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gūtharīkīra Samaria

¹ Na rīrī, Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata agīcookanīrīria mbūtū ciake ciothe cia ita, agītwarana hamwe na athamaki mīrongo itatū na eerī, marī na mbarathi na ngaari cia ita, akīambata akīrigiicīria itūūra rīa Samaria na akīrītharīkīra. ² Agītūma andū mathiī itūūra rīu inene kūrī Ahabu mūthamaki wa Isiraeli, makamwīre atīrī, “Beni-Hadadi ekuuga ūū: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nī ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arīa ega mūno, nī akwa.’ ”

⁴ Nake mūthamaki wa Isiraeli akīmūcookeria atīrī, “O ūguo uugīte, wee mūthamaki mwathi wakwa-rī, nī mwene ndī waku, na kīria gīothe ndī nakīo nī gīaku.”

⁵ Nao andū acio maatūmītwo magīcooka rīngī makiuga atīrī, “Beni-Hadadi ekuuga ūū: ‘Ndaatūmanire ngīenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rīrī rūciū nīngatūma anene akwa moke moiruurie nyūmba ya ūthamaki na nyūmba cia anene aku. Nīmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuue.’ ”

⁷ Mūthamaki wa Isiraeli agīta athuuri othe a būrūri ūcio, akīmeera atīrī, “Githī mūtirona atī mūdū ūyū nī haaro aracaria! Rīria aatūmanire agītia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rī, nī ndiamūgiririe.”

⁸ Athuuri na andū othe makīmūcookeria atīrī, “Tiga kūmūthikīrīria, na ndūgetīkīre maūdū macio mothe arenda.”

⁹ Nake agīcookeria andū acio maatūmītwo nī Beni-Hadadi, akīmeera atīrī, “Irai mūthamaki, mwathi wakwa atīrī, ndungata yaku nūgwīka maūdū marīa woririe rīa mbere, no ūndū ūyū ūrenda rīu ndingīwītīkīra.” Magīthiī magīcookeria Beni-Hadadi ūhoru ūcio.

¹⁰ Ningī Beni-Hadadi agītūma ūhoru rīngī kūrī Ahabu, akīmwīra atīrī, “Ngai iroothūūra na ikīrīrīrie gūthūūra, kūngītigara rūkūngū Samaria rūiganu rwa kūhe andū akwa o mūdū ngundi imwe.”

¹¹ Mūthamaki wa Isiraeli agīcookia atīrī, “Mwīrei ūū: ‘Mūdū ūrīa ūreyooha indo cia mbaara ndaagīrīrwo nī gwītīa ta mūdū ūrīa ūraciruta.’ ”

¹² Hīndī rīria Beni-Hadadi aigūire ūhoru ūcio rīria we na athamaki acio manyuuaga me hema-inī ciao, agīatha andū ake akīmeera atīrī, “Mwīhaarīriei gūtharīkīra Samaria.” Nī ūndū ūcio makīhaarīria gūtharīkīra itūūra rīu inene.

Ahabu Gūtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rīu mūnabii agīūka kūrī Ahabu mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīūrona ita rīrī inene ūū? Nīngūrīneana moko-inī maku ūmūthī, nīgeetha ūmenye atī nī nī nī Jehova.’ ”

¹⁴ Nake Ahabu akīūria atīrī, “No nūū ūgwīka ūguo?”

Nake mūnabii ūcio akīmūcookeria atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Anene ethī arīa matongoragia mbūtū cia būrūri nō megwīka ūguo.”

Ningī akīūria atīrī, “Na nūū ūkaambīrīria mbaara?”

Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Nīwe ūkaamīambīrīria.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ahabu agīta anene arīa ethī 232 arīa maatongoragia mbūtū cia būrūri. Ningī agīcookanīrīria andū acio angī a andū a Isiraeli othe maarī 7,000.

¹⁶ Nao makiumagara mīaraho hīndī īrīa Beni-Hadadi na athamaki acio mīrongo ītatū na eerī arīa maarī rūmwe nake, maanyuuga njoohi marī hema-inī ciao. ¹⁷ Anene acio ethī maatongoragia mbūtū cia būrūri nō maathiire mbere.

Hīndī īyo Beni-Hadadi nīatūmīte andū a gūthigaana, nao makīmūrehere ūhorō atīrī, “Nī kūrī na andū marooka moimīte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Angīkorwo mokīte na thayū-rī, manyiitei marī muoyo; angīkorwo nī mbaara ya marehe-rī, manyiitei marī muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethī atongoria a mbūtū cia būrūri makiumagara kuuma itūūra-inī marūmīrīrwo nī mbūtū ya ita, ²⁰ na o mūdū akīūraga thū yake. Nī ūndū ūcio Asuriata makīūra maingatithītio nī andū a Isiraeli. No Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata akīūra ahaicīte mbarathi me na andū amwe ake arīa ahaici a mbarathi. ²¹ Mūthamaki wa Isiraeli akīmatindīka na agītooria mbarathi na ngaari cia ita, akīūraga Asuriata aingī mūno.

²² Thuutha ūcio mūnabii agīkora mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Wīhaarīrie wega, na wone ūrīa kwagīrīre nī gwīkwo, tondū kīmera kīrīa gīgūūka mūthamaki wa Suriata nīagagūtharīkīra rīngī.”

²³ Ihinda-inī rīu anene a mūthamaki wa Suriata makīmūtaara atīrī, “Ngai cia andū a Isiraeli nī ngai cia irīma-inī. Kīu nīkīo gīatūmire matūkīrie hinya. No tūngīhūūrana nao werū-inī, ti-itherū nītūkamakīria hinya. ²⁴ Īka atīrī: Eheria athamaki othe kuuma mbūtū-inī ciao, na ūmakūūranie na anene angī. ²⁵ No nginya warahūre ita ta rīrīa wateire, mbarathi o harī mbarathi, na ngaari ya ita harī o ngaari ya ita, nīgeetha tūhote kūrūa na Isiraeli werū-inī. Ti-itherū hīndī īyo nī tūgaakorwo tūrī na hinya kūmakīra.” Mūthamaki agītūkania nao na agīka o ūguo.

²⁶ Kīmera kīrīa kīarūmīrīre gīakinya-rī, Beni-Hadadi agīcookanīrīria Asuriata, magīthī Afeki makarūe na andū a Isiraeli. ²⁷ Rīrīa andū a Isiraeli o nao maacookanīrīrio na makīneo indo ciothe, makiumagara magatūngane nao. Andū a Isiraeli makīamba hema ciao ing’ethanīre nao matariī ta tūrūuru twīrī twa mbūri. Hīndī īyo Asuriata maiyūrīte būrūri ūcio wothe.

²⁸ Mūdū wa Ngai agīūka, akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Tondū Asuriata mareciiria Jehova nī ngai wa irīma-inī na ti ngai wa ituamba-inī-rī, nīngūneana mbūtū īno nene ūū moko-inī maku, nawe ūmenye atī nī nī nī Jehova.’ ”

²⁹ Ihinda rīa mīthenya mūgwanja maikarire mambīte hema ciao mang’ethanīre, na mūthenya wa mūgwanja makīambīrīria mbaara. Andū a Isiraeli makīūraga thigari 100,000 cia magūrū cia Asuriata, mūthenya ūmwe. ³⁰ Acio angī makīūrīra itūūra inene rīa Afeki, kūrīa rūthingo rwagwīrīre andū ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akīūrīra itūūra inene akīhitha kanyūmba ga thīnī.

³¹ Anene ake makīmwīra atīrī, “Ta rora, nītūiguīte atī athamaki a nyūmba ya Isiraeli nī marī tha. Twītīkīrie tūthī kūrī mūthamaki wa Isiraeli twīhotorete nguo cia makūnia njohero na twīrigiicīrie mīhīndo mītwe iitū. No gūkorwo nīagetīkīra kūhonokia muoyo waku.”

³² Makĩhotora nguo cia makũnia njohero, na makĩrigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthiĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaiha reke ndũũre muoyo.’ ”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? Ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

³³ Andũ acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩega, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thiĩ mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩnĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthiĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano, akĩmwĩtĩkĩria athiĩ.

Mũnabii Gũtuĩra Ahabu Ciira

³⁵ Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova, mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ yake atĩrĩ, “Ngũtha na mũtĩ waku wa mbaara,” no mũndũ ũcio akĩrega.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũnabii akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ ndũnathĩkĩra Jehova-rĩ, wathiĩ wandiga o ũguo nĩũkũũragwo nĩ mũrũũthi.” Na thuutha wa mũndũ ũcio gũthiĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthi, ũkĩmũũraga.

³⁷ Ningĩ mũnabii akĩona mũndũ ũngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha ngũtha,” nake mũndũ ũcio akĩmũgũtha na akĩmũtĩhia. ³⁸ Mũnabii agĩthiĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩte maitho na gĩtambaya kĩa mũtwe nĩguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rĩrĩa mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ũcio akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndĩrathiĩte harĩa mbaara ĩneneheire, nake mũndũ ũmwe arooka kũrĩ nĩ arĩ na mũndũ mũtahe, aranĩĩra atĩrĩ, ‘Rangĩra mũndũ ũyũ, na angĩũra, wee nĩwe ũkooragwo handũ hake, kana ũrĩhe taranda ĩmwe* ya betha.’ ⁴⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yagĩire na mĩhang’o ya haha na harĩa mũndũ ũcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ũguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maitho-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ ũmwe wa anabii. ⁴² Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrekereirie mũndũ ũrĩa nĩ ndĩratũite atĩ no nginya akue. Nĩ ũndũ ũcio wee nĩwe ũgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’ ”

⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthiĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki athitĩte gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

21

Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio gũkĩgĩa na ũndũ wakoniĩ mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ warĩ kũu Jezireeli, hakuhi na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.* ² Nake Ahabu akĩra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandage mboga, tondũ ũrĩ hakuhi na nyũmba yakwa ya ũthamaki. Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ mwega gũkĩra ũyũ, kana ũngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora waguo.”

³ No Nabothu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogiria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

* 20:39 nĩ ta kilo 34 * 21:1 Samaria nĩrĩo rĩarĩ ituũra inene rĩa ũthamaki wa Gathigathini.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu akĩinũka athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ũrĩa Mũjezireeli nĩamwĩre atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ũrĩrĩ wake ang’athĩtie na akĩrega kũrĩa irio.

⁵ Nake Jezebeli mĩtumia wake akĩingĩra akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? Ũrarega kũrĩa irio nĩkĩ?”

⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ njĩire Nabothu ũrĩa Mũjezireeli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mĩthabibũ, kana ũngĩona kwagĩĩre, ngũhe mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ handũ haguo.’ No anjĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.’ ”

⁷ Jezebeli mĩtumia wake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo ũgwĩka arĩ we mũthamaki wa Isiraeli? Ũkĩra ũrĩe! Kena. Nĩ nĩ ngũkũhe mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũcio Mũjezireeli.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio akĩandĩka marũa na rĩtwa rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mũhũũri wake, akĩmatũma kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũũranagia na Nabothu itũũra-inĩ rĩaake inene. ⁹ Marũa-inĩ macio aandĩkĩte ũũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũige imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ũira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmumie nja ya itũũra mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio athuuri na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu magĩka o ta ũrĩa Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio aamaandĩkĩre. ¹² Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na magĩkarĩria Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩkara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩa Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmumia nja ya itũũra inene, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto nginya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ũhoru kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũũre na mahiga nyuguto na nĩ mũkuũ.”

¹⁵ Jezebeli aarĩkia kũigua atĩ Nabothu nĩahũrĩtwo na mahiga nyuguto agakuarĩ, akĩra Ahabu atĩrĩ “Ũkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli ũcio araregete gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, nĩakuĩte.” ¹⁶ Hĩndĩ irĩa Ahabu aigũire atĩ Nabothu nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩkũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athĩtie kwĩgwatĩra mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Handũ harĩa ngui iracũnĩre thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee mwene!’ ”

²⁰ Nake Ahabu akĩra Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Īĩ, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niinĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa ũtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli mehie.’

²³ “Naguo ũhoru ũkoniĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ũũ: ‘Ngui nĩngatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

24 “Andũ a Ahabu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ, makaarĩo nĩ ngui. Nao arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ makaarĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

25 (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mũtumia wake Jezebeli. 26 Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

27 Hĩndĩ rĩa Ahabu aigũire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathĩaga enyĩhĩtie.

28 Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: 29 “Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyĩhĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyĩhĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

22

Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩra Ahabu

1 Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka itatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. 2 No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. 3 Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũũ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

4 Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” 5 No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

6 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

7 Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

8 Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

9 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

10 Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaakarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. 11 Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

12 Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹³ Mündũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mündũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtĩkanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, niĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthiĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathiĩ?”

Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹⁶ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maĩta maigana ngũtũũra ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ, tiga ũhoru wa ma thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

¹⁷ Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matirĩ na mwathi. O mündũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁸ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoru mwega, tiga o ũrĩa mũũru?”

¹⁹ Mikaya agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene arĩ na mbũtũ yothe ya igũrũ ĩrũgamĩte ĩmũthiũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ²⁰ Nake Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuĩre kuo?’

“Ũmwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ ũũ. ²¹ Marigĩrĩrio-inĩ roho ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ ngũmũheenereria.’

²² “Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ũkũmũheenereria atĩa?’

“Naguo ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthiĩ ngũthiĩ ndũike roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩkũhota kũmũheenereria. Thiĩ ũgeeke ũguo.’

²³ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku othe. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Zedekia mũrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova aragereire kũ rĩrĩa aroimire kũrĩ niĩ, nĩguo aarie nawe?”

²⁵ Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩinĩ.”

²⁶ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁷ na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mündũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

²⁸ Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ũngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na niĩ.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoru wakwa, inyuĩ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. ³⁰ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrĩte ndikamenyeke, no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³¹ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo ĩtatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũe na mündũ o na ũmwe, mũnene kana mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” ³² Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire

Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa Jehoshafatu aakaire-rĩ, ³³ anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

³⁴ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩikia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩira mũtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthiĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩikara anyiĩfirĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kĩronda giake hau aagurarĩtio, igĩitĩka ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kioigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ina wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. ⁴² Jehoshafatu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo iĩrĩ na itano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩire mĩthiire ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthiĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. ⁴⁴ Ningĩ Jehoshafatu magĩikara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthiĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthiĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩre kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoram agĩthamaka ithenya rĩake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka iĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩire mĩthiire ya ithe na nyina na mĩthiire ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũrĩa ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtuīra Ahazia Ciira

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū kīa Ahabu, andū a Moabi makīrega gwathīkīra Isiraeli. ² Na rīrī, Ahazia nīagwīte kuuma ndirica-inī ya nyūmba yake ya igūrū kūu Samaria, akagurario. Nī ūndū ūcio agītūma andū, akīmeera atīrī, “Thiīi mūkorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hihi nīngūhona nguraro ici.”

³ No mūraika wa Jehova akīra Elija ūrīa Mūtishibi atīrī, “Ambata, ūthiī ūtūngane na andū acio matūmītuo nī mūthamaki wa Samaria, ūmorie atīrī, ‘Nī Ngai gūtārī thīnī wa Isiraeli nīguo mūthiī mūkahoe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’ ⁴ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū: ‘Ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīgūkua!’ ” Nī ūndū ūcio Elija agīthiī.

⁵ Rīrīa andū acio maatūmītuo maacookire kūrī mūthamaki, akīmoria atīrī, “Nī kīi gītūma mūcooke?”

⁶ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī harī na mūdū ūkire gūtūtūnga, aatwīra atīrī, ‘Cookai kūrī mūthamaki ūrīa ūmūtūmīte, mūmwīre atīrī, ‘Jehova ekūūria atīrī: Nī Ngai gūtārī thīnī wa Isiraeli nīguo ūtūme andū makahoe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nī ūndū ūcio ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīgūkua!’ ”

⁷ Nake mūthamaki akīmoria atīrī, “Mūdū ūcio ūkire kūmūtūnga na aamwīra ūguo-rī, ekūhaanaga atīa?”

⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī mūdū wīhumbīte nguo ya guoya, na akeoha mūcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio oima Elija ūrīa Mūtishibi.”

⁹ Nake agītūmīra Elija mūnene wa thigari arī na gīkundi gīake kīa andū mīrongo itano; mūnene ūcio akīambata kūrī Elija, ūrīa waikarīte gacūmbīrī ga kīrīma, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka!’ ”

¹⁰ Nake Elija agīcookeria mūnene ūcio atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī o īyo mwaki ūgīikūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake.

¹¹ Ningī mūthamaki agītūmīra Elija mūnene ūngī wa thigari arī na andū ake mīrongo itano. Nake mūnene ūcio akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka narua!’ ”

¹² Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī īyo mwaki wa Ngai ūgīikūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake mīrongo itano.

¹³ Nī ūndū ūcio mūthamaki agītūma mūnene wa gatātū na andū ake mīrongo itano. Mūnene ūcio wa gatātū akīambata, agīturia ndu mbere ya Elija. Akīmūthaiha, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andū aya mīrongo itano wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe, ithuī ndungata ciaku! ¹⁴ Kīone, mwaki nīūikūrūkīte kuuma igūrū, na ūgacina anene acio eerī a mbere hamwe na andū ao. No rīrī, reke muoyo wakwa wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe!”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova akīra Elija atīrī, “Ikūrūkania hamwe nake, na ndūkamwītigīre.” Nī ūndū ūcio Elija agīkīra, agīkūrūkania nake nginya kūrī mūthamaki.

¹⁶ Nake akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩ Ngai gũtarĩ thĩinĩ wa Isiraeli wa kũhooywo ũhoro nĩwe, atĩ nĩkĩo ũgũtũma andũ makahoe ũhoro kũrĩ Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, ndũrĩ hĩndĩ ũkoima gĩtanda-inĩ kũ ũkomeire. Ti-itherũ nĩũgũkua!” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

Na tondũ Ahazia ndaarĩ na mwana wa kahĩ-rĩ, Joramũ nĩwe watuĩkire mũthamaki ithenya rĩake mwaka-inĩ wa keerĩ wa Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda. ¹⁸ Maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Ahazia, na marĩa eekire-rĩ, githĩ matianĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma ihinda rĩa athamaki a Isiraeli?

2

Elija Gũtwarwo Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. ² Nake Elija akĩira Elisha atĩrĩ, “Ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩi Betheli.”*

Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩikũrũka magĩthĩi Betheli.

³ Hĩndĩ ĩyo thiritũ ya anabii a kũu Betheli magĩũka kũrĩ Elisha, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoro ũcio.”

⁴ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Elisha, ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩi Jeriko.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩi Jeriko.

⁵ Nao andũ a thiritũ ya anabii a kũu Jeriko magĩkora Elisha makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoro ũcio.”

⁶ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara haha, tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩi Jorodani.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o eerĩ magĩthĩi na mbere na rũgendo.

⁷ Nao andũ mĩrongo ĩtano a thiritũ ya anabii magĩthĩi makĩrũgama haraaya, marorete harĩa Elija na Elisha maarũngĩ, hau rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁸ Nake Elija akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩmĩkũnja, akĩgũtha maaĩ nayo. Namo maaĩ makĩgayũkana mwena wa ũrĩo na wa ũmotho, nao eerĩ makĩringĩra thĩ nyũmũ.

⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũringa-rĩ, Elija akĩira Elisha atĩrĩ, “Njĩra atĩrĩ, nĩatĩa ingĩgwĩkĩra itaaneherio harĩwe?”

Nake Elisha akĩmũcokeria atĩrĩ, “Ngwenda kũgaya hinya wa roho waku maita meerĩ.”

¹⁰ Nake Elija akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wahooya nĩ ũndũ mũritũ, no rĩrĩ, wanyona ngĩeherio harĩwe-rĩ, nĩũgũtuĩka waku, no Waga kũnyona ndũgũtuĩka waku.”

¹¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maatwaranĩte makĩaragia, o rĩmwe ngaari yarĩrĩmbũkaga mwaki na mbarathi ciarĩrĩmbũkaga mwaki ikiumĩra na ikĩmatigithũkania eerĩ, na Elija akĩambata igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho. ¹² Elisha ona ũguo agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũ baba-ĩ! Ũũ baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!” Nake Elisha ndaacookire kũmuona rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo akĩũra nguo ciake, agĩcitembũranga.

* **2:2** Betheli rĩarĩ itũũra rĩarĩ ngumo mũno Isiraeli, o na hĩndĩ ya Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu (Kĩam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

¹³ Nake akioya nguo ya igũrũ irĩa yagwĩte kuuma harĩ Elija na agĩthiĩ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani. ¹⁴ Ningĩ akioya nguo iyo ya igũrũ yagwĩte ikoima harĩ Elija, akĩgũtha maaĩ nayo. Akĩũria atĩrĩ, “Rũu akĩrĩ ha Jehova, Ngai wa Elija?” Na rĩria aagũthire maaĩ, makĩgayũkana maita meerĩ mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmotho, nake akĩringa.

¹⁵ Andũ a thiritũ ya anabii kuuma Jeriko arĩa maacũthĩrĩirie makiuga atĩrĩ, “Roho wa Elija rĩu ũrĩ igũrũ rĩa Elisha.” Nao magĩthiĩ kũmũtũnga, makĩnamĩrĩra thĩ mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atĩrĩ, “Ta kĩrore, ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na andũ marĩ hinya mĩrongo itano. Metĩkĩrie mathiĩ magacarie mwathi waku. No gũkorwo Roho wa Jehova amuoire aamũtwara kĩrĩma-inĩ kana gĩtuamba-inĩ.”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, tigai kũmatũma.”

¹⁷ No makĩmũringĩrĩria o nginya agĩconoka, akĩremwo nĩ kũrega. Nĩ ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Matũmei.” Nao magĩtũma andũ mĩrongo itano, arĩa maamwethire mĩthenya itatũ, no matiigana kũmuona. ¹⁸ Na rĩria maacookire kũrĩ Elisha, ũria waikaraga Jeriko, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩrire mũtigathiĩ?”

Maaĩ Kũhonio

¹⁹ Andũ a itũũra rĩu inene makĩra Elisha atĩrĩ, “Mwathi witũ, itũũra rĩrĩ rĩrĩ handũ hega, o ta ũria ũreyonera, no maaĩ marĩo nĩ marũrũ, naguo bũrũri ndũgĩaga kĩndũ.”

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Ndeherai mbakũri njerũ, na mũmĩkĩre cumbĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũrehere.

²¹ Nake agĩthiĩ gĩthima-inĩ, agĩikia cumbĩ maaĩ-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩndathondeka maaĩ maya. Matigacooka kũrehe gĩkuũ kana matũme bũrũri wage kũgĩa kĩndũ rĩngĩ.’ ” ²² Namo maaĩ macio matũire marĩ mega nginya ũmũthĩ, kũringana na kiugo kĩria kĩarĩtio nĩ Elisha.

Elisha Kũnyũrũrio

²³ Nake Elisha akiuma kũu, agĩthiĩ Betheli. Na rĩria aarĩ njĩra-inĩ agĩthiĩ-rĩ, imwana imwe ikiuma itũũra-inĩ, ikĩmũnyũrũria, ikiuga atĩrĩ, “Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ! Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ!” ²⁴ Nake akĩhũgũra, agĩcirora, agĩciruma na kĩrumi rĩitwa-inĩ rĩa Jehova. Nacio nduba igĩrĩ ikiuma gĩthaka-inĩ, igĩtambuura imwana mĩrongo ina na igĩrĩ ciacio. ²⁵ Nake agĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli, na kuuma kũu agĩcocoa Samaria.

3

Moabi Kũregana na Watho

¹ Na rĩrĩ, Joramũ mũrũ wa Ahabu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na inana wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩathana mĩaka ikũmi na iĩrĩ. ² Nake agĩika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũria ithe na nyina meekĩte. We nĩheririe ihiga rĩria rĩamũrĩrwo Baali rĩria rĩakĩtwo nĩ ithe. ³ No rĩrĩ, nĩarũmĩrĩre mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa eehirie na agĩtũma andũ a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kũmatiga.

⁴ Na rĩrĩ, Meshu mũthamaki wa Moabi nĩarĩithagia ng’ondũ na nĩarĩ atwaragĩre mũthamaki wa Isiraeli tũtũrũme 100,000 na guoya wa ndũrũme 100,000. ⁵ No rĩria Ahabu aakuire, mũthamaki wa Moabi akĩremera mũthamaki wa Isiraeli. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩu Mũthamaki Joramũ, akiuma Samaria na agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe. ⁷ Ningĩ agĩtũmĩra Jehoshafatu mũthamaki wa Juda ndũmĩrĩri ino: “Mũthamaki wa Moabi nĩanjũkĩrĩire akanemera. Nĩũgũthiĩ na niĩ tũkahũũrane na Moabi?”

Nake akĩmũcokeria atĩrĩ, “Iĩ, nĩngũthiĩ nawe, niĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.”

⁸ Jehoshafatu akĩmũũria atĩrĩ, “Tũkũgera njĩra irĩkũ tũkamatharĩkĩre?”

Joramu akīmūcookeria atĩrĩ, “Tūkūgera njĩra ya werũ-inĩ wa Edomu.”

⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli akiumagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu.* Thuutha wa gũthiūrũrũka mĩthenya mũgwanja-rĩ, thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ iria maarĩ nacio.

¹⁰ Mũthamaki wa Isiraeli akĩũria atĩrĩ, “Ūũ nĩatĩa! Kaĩ Jehova atwĩtĩte tũrĩ athamaki atatũ hamwe nĩgeetha atũneane kũrĩ Moabi?”

¹¹ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ūrĩa ūngĩtũtuĩrĩria ūhoru harĩ Jehova?”

Nake mūtongoria ūmwe wa mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe waitagĩrĩria Elija maaĩ moko.”

¹² Jehoshafatu akiuga atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake.” Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na mũthamaki wa Edomu magĩkũrũka kũrĩ Elisha.

¹³ Elisha akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Ndĩ na ūhoru ūrĩkũ nawe? Thiĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a nyũkwa.”

Nake mũthamaki wa Isiraeli akīmūcookeria atĩrĩ, “Aca, tũtingĩthiĩ nĩ ūndũ nĩ Jehova ūtwĩtĩte ithuĩ athamaki atatũ nĩguo atũneane kũrĩ Moabi.”

¹⁴ Elisha akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe atũũraga muoyo, ūrĩa nĩ ndungatagĩra, tiga nĩ ūndũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa Juda-rĩ, niĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta wĩ ho. ¹⁵ No rĩrĩ, ndeherai mũhũuri wa kĩnanda kĩa mũgeeto.”

O rĩrĩa mũhũuri wa kĩnanda aahũraga-rĩ, guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha ¹⁶ nake akiuga atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtaro ñiyũre gĩtuamba gĩkĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ūũ: Mũtikuona rũhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba gĩkĩ nĩgĩkũiyũra maaĩ, na inyuĩ, na ng’ombe cianyu na nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. ¹⁸ Ūndũ ūyũ nĩ mũhũthũ maitho-inĩ ma Jehova; na ningĩ nĩekũneana Moabi moko-inĩ manyu. ¹⁹ Nĩmũkang’aurania itũũra rĩothe rĩirigĩrwo na rũthingo rwa hinya, na itũũra rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wotho mweya, na mũthike ithima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yotho mĩega na mahiga.”

²⁰ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ta ihinda rĩrĩa rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo bũrũri ūcio ūkĩiyũra maaĩ.

²¹ Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ athamaki acio nĩmokĩte kũrĩa nao; nĩ ūndũ ūcio mũndũ mũrũme wotho, mwĩthĩ na mũkũrũ, ūrĩa ūngĩahotire gũkuua indo cia mbaara, agĩtwo na makĩigwo mũhaka-inĩ. ²² Rĩrĩa mookĩre rũciinĩ tene-rĩ, riũa nĩrĩarĩte maaĩ-inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ūrĩa ūngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. ²³ Nao makĩirana atĩrĩ, “Ĩrĩa nĩ thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nĩmarũite na makoaragana o ene. Andũ a Moabi, nĩtũthiĩ tũgatahe indo!”

²⁴ No rĩrĩa andũ a Moabi mookire kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli makĩarahũka na makĩhũurana nao o nginya andũ a Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũri ūcio na makĩũraga andũ a Moabi. ²⁵ Nao makĩananga matũũra, na o mũndũ agĩkia ihiga mũgũnda-inĩ wotho ūrĩa warĩ mweya, o nginya ikĩiyũra mahiga. Ningĩ magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wotho mweya. Itũũra rĩa Kiriharesethu no rĩo rĩatigarire rĩtarĩ imomoro mahiga, no arũme maarĩ na igũtha o narĩo makĩrĩrigiicĩria, makĩrĩtharĩkĩra.

²⁶ Rĩrĩa mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthiĩ na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hĩndĩ ñyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we

* 3:9 Mũthamaki wa Edomu aamũritwo nĩ Jehoshafatu arũgamĩrĩre Edomu nĩgũkorwo yarĩ rungu rwa Juda.

ũrĩa ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka bũrũri wao.

4

Maguta ma Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee nĩũũ atĩ araarĩ mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa araarĩ na thiirĩ wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩhota gũgũteithia atĩa? Ta njĩra atĩrĩ, nĩ kũ ũrĩ nakĩo nyũmba gwaku?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tiga o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe ndigithũ itarĩ kĩndũ. ũhooe ndigithũ nyingĩ. ⁴ ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thiĩnĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o ĩrĩa yaiyũra ũkamĩiga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtiga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩĩhingĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthiĩ na mbere gũitĩrĩra maguta.

⁶ Rĩrĩa ndigithũ ciothe ciaiyũrĩre, akĩĩra mũriũ atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ĩngĩ.”

No mũriũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ĩngĩ ĩtigarĩte.” Namo maguta magĩthira.

⁷ Agĩthiĩ akĩĩra mũndũ wa Ngai ũhoro ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ wendie maguta ũrĩhe mathiirĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũriũ wa Mũshunami Kũriũkio

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthiĩ Shunemu, na kũu nĩ kwarĩ na mũtumia warĩ mũtongu, ũrĩa wamũringĩrĩrie mathiĩ gwake akarĩe irio. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa rĩothe aahĩtũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo akarĩa irio. ⁹ Mũtumia ũcio akĩĩra mũthuuriwe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ mũndũ ũyũ ũhĩtũkagĩra gũkũ gwitũ kaingĩ nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyũmba kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na gĩtĩ, na tawa nĩ ũndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho rĩrĩa ooka gũkũ gwitũ.”

¹¹ Mũthenya ũmwe rĩrĩa Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na agĩkoma kuo. ¹² Akĩĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, “Ĩta mũtumia ũcio Mũshunami.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta nake akĩrũgama mbere yake. ¹³ Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, ‘Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ũndũ witũ. Na rĩrĩ, ũngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkwarĩrĩrie harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?’ ”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na thiĩna, ndũũranagia na andũ aitũ.”

¹⁴ Ningĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ angĩkĩrwo atĩa?”

Gehazi akiuga atĩrĩ, “Ndarĩ mwana wa kahĩ, na mũthuuriwe nĩ mũkũrũ.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Elisha akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩmwĩta, nake mũtumia ũcio akĩrũgama mũromo-inĩ. ¹⁶ Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ihinda ta rĩrĩ mwaka ũyũ ũgũũka-rĩ, nĩũkanyĩta mwana waku wa kahĩ na moko maku.”

Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, tiga kũheenia ndungata yaku, wee mũndũ wa Ngai!”

¹⁷ No rĩrĩ, mũtumia ũcio akĩgĩa nda, na mwaka ũcio ũngĩ ihinda o ta rĩu agĩciara kahĩ, o ta ũrĩa Elisha aamwĩrĩte.

¹⁸ Mwana ũcio agĩkũra, na mũthenya ũmwe akiumagara, agĩthiĩ kũrĩ ithe, ũrĩa warĩ hamwe na agethi. ¹⁹ Nake akĩĩra ithe atĩrĩ, “Wũi mũtwe-ĩ! Wũi mũtwe-ĩ!”

Nake ithe akĩra ndungata atĩrĩ, “Mũkuue ũmũtwarĩre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kũmũkuua na kũmũtwarĩra nyina-rĩ, mwana ũcio agĩkara magũrũ-inĩ ma nyina nginya mĩaraho, agĩcooka agĩkua. ²¹ Nyina agĩthiĩ, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango, agĩthiĩ.

²² Nake agĩta mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ũndũmĩre ndungata ĩmwe na ndigiri, nĩguo thiĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Ũgũthiĩ kũrĩ we ũmũthĩ nĩkĩ, na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Hatirĩ na thũina.”

²⁴ Agĩtandĩka ndigiri, na akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Teng’eria ndigiri, na ndũgaathiĩ kahora tiga ngwĩre.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria rũgendo, agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli.

Nake mũndũ wa Ngai rĩria aamuonire arĩ o haraihu akĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, “Ta cũthĩrĩria! Ũũria nĩ mũtumia ũria Mũshunami! ²⁶ Hanyũka ũmũtũnge na ũmũũrie atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ mwega? Ĩ mũthuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?’ ”

Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega.”

²⁷ Mũtumia ũcio aakinya harĩ mũndũ wa Ngai kĩrĩma-inĩ, akĩmũnyiita magũrũ. Nake Gehazi agĩũka kũmweheria, no mũndũ wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tigana nake! Arĩ na ruo rũnene mũno ngoro, no Jehova nĩahithĩte ũhoru ũyũ akaaga kũũmenyithia gĩtũmi kĩa guo.”

²⁸ Nake mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee mwathi wakwa, nĩndakũũrĩtie ũhe kahĩ? Githĩ ndiakwĩre, ‘Ndũkarahũre mwĩhoko wakwa?’ ”

²⁹ Nake Elisha akĩra Gehazi atĩrĩ, “Wĩohe mũcibi njohero na ũkuue rũthanju rwakwa na guoko, ũhanyũke. Ũngĩcemanía na mũndũ o wothe ndũkamũgeithie, na mũndũ o wothe angĩkũgeithia ndũkamũcookerie. Ũthiĩ ũigĩrĩre rũthanju rwakwa ũthiũ-inĩ wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũria wee ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio Elisha agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

³¹ Na rĩrĩ, Gehazi agĩthiĩ arĩ mbere yao, akĩgĩrĩra rũthanju ũthiũ-inĩ wa kahĩ kau, no gatiagambire kana kwĩnyagunyia. Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩhũndũka agatũnge Elisha, na akĩmwĩra atĩrĩ, “Kamwana gatiinokĩra.”

³² Rĩria Elisha aakinyire nyũmba, agĩkora kamwana gakomete gĩtanda-inĩ gĩake karĩ gakuũ. ³³ Nake agĩtoonya thĩinĩ, akĩhingĩra na mũrango marĩ o eerĩ nako, akĩhooya Jehova. ³⁴ Ningĩ akĩhaica ũrĩrĩ, agĩkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rĩria eetambũrũkĩtie igũrũ rĩako, mwĩrĩ wa kamwana kau ũkĩgĩa ũrugarĩ. ³⁵ Nake Elisha agĩũkĩra, akĩehera, akĩũrũũranga kanyũmba thĩinĩ, agĩcooka gĩtanda-inĩ, agĩtambũrũkia rĩngĩ igũrũ rĩako. Kamwana kau gagĩathimũra maita mũgwanja, na gakĩhingũra maitho.

³⁶ Nake Elisha agĩta Gehazi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Īta mũtumia ũcio Mũshunami.” Nake akĩmwĩta. Rĩria mũtumia ookire-rĩ, Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũrũguo.” ³⁷ Nake agĩtoonya, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make, akĩnamia ũthiũ thĩ. Agĩcooka akĩoya mwana wake, akiuma.

Gĩkuũ Nyũngũ-inĩ

³⁸ Nake Elisha agĩcooka Giligali, nakuo kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩ kwarĩ na ng’aragu. Rĩria thiritũ ya anabii yacemanagia nake, akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Hagĩra nyũngũ nene ũrugĩre andũ aya irio.”

³⁹ Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa anabii agĩthiĩ mũgũnda gwetha nyeni, agĩkora rũngũ rwa gĩthaka. Agĩtua maciaro maruo, akĩmaiũria ruuno-inĩ rwa nguo yake ya igũrũ.

Acooka akĩmatinangĩria nyũngũ-inĩ ĩyo yarugaga irio, o na gũtuĩka gũtirĩ mũndũ wamenyire ciarĩ kũ. ⁴⁰ Andũ acio makĩhũrĩrwo irio icio, no rĩria maambĩrĩrie gũcirĩa-rĩ, magĩkaya makiuga atĩrĩ, “Wũi mũndũ wa Ngai, nyũngũ-inĩ ĩno he na gĩkuũ!” Nao makĩremwo nĩ gũcirĩa.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Rehei mũtu.” Nake akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ ĩyo, akiuga atĩrĩ, “Thũrĩra andũ marĩe.” Na hakĩaga kĩndũ kĩngĩmathũkia irio-inĩ icio.

Elisha kũhe Andũ Igana Rĩmwe Irio

⁴² Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte Baali-Shalisha, akĩrehera mũndũ wa Ngai mĩgate mĩrongo ĩrĩ ya cairi, ĩria yarugĩtwo na maciaro ma mbere ma ngano, na ĩgira cia ngano ya mũgethano. Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marĩe.”

⁴³ Nayo ndungata yake ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Ndaahota atĩa kũhe andũ igana rĩmwe mĩgate ĩno?”

No Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marĩe. Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: ‘Mekũria na matigie.’” ⁴⁴ Nake akĩnengera andũ, makĩria na ĩgĩtigara, kũringana na kiugo kĩa Jehova.

5

Naamani Kũhonio Mangũ

¹ Na rĩrĩ, Naamani aarĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata. Aarĩ mũndũ mũnene maitho-inĩ ma mwathi wake na aarĩ mũndũ watĩikĩte mũno, tondũ Jehova nĩamũhũthĩrite kũhe andũ a Suriata ũhootani. Aarĩ mũthigari njamba, no aarĩ na mangũ.

² Na rĩrĩ, mbũtũ cia Suriata nĩciathiĩte nja na igataha mũirĩtu mũnini kuuma Isiraeli, nake aatungatagĩra mũtumia wa Naamani. ³ Nake mũirĩtu ũcio akĩra mwathi wake mũndũ-wa-nja atĩrĩ, “Naarĩ korwo mwathi wakwa Naamani no one mũnabii ũria ũrĩ Samaria! No amũhonie mangũ make.”

⁴ Naamani agĩthĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wake na akĩmwĩra ũria mũirĩtu ũcio woimĩte Isiraeli oigĩte. ⁵ Nake mũthamaki ũcio wa Suriata akĩmũcookeria atĩrĩ, “Geria ũthĩ. Nĩngũtũmĩra mũthamaki wa Isiraeli* marũa.” Nĩ ũndũ ũcio Naamani akiumagara na agĩkuua taranda ikũmi† cia betha, na cekerĩ 6,000‡ cia thahabu, na nguo cia magarũrĩra ikũmi. ⁶ Marũa marĩa atwarĩire mũthamaki wa Isiraeli maandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndatũma ndungata yakwa Naamani na marũa maya kũrĩ we, nĩgeetha ũmũhonie mangũ make.”

⁷ Rĩria mũthamaki wa Isiraeli aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na gũcookia muoyo rĩngĩ? Nĩ kũ gĩgũtũma mũndũ ũyũ atũme mũndũ kũrĩ nĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone, arageria kũnjũgita!”

⁸ Rĩria Elisha mũndũ wa Ngai aigũire atĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo ciake-rĩ, akĩmũtũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩ kũ gĩgũtũma ũtembũrange nguo ciaku? Reke mũndũ ũcio oke kũrĩ nĩ, na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ mũnabii thĩinĩ wa Isiraeli.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthĩ hamwe na mbarathi ciake na ngaari cia ita o nginya mũromo-inĩ wa nyũmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akĩmũtũmĩra mũndũ amwĩre atĩrĩ, “Thĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩkũhonio, na nĩgũthera.”

¹¹ No Naamani agĩthĩ arakarĩte, akiuga atĩrĩ, “Ngwĩciiragia atĩ ti-itherũ mũnabii nĩekuuma nja oke kũrĩ nĩ, na arũgame akaĩre rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru, aahonie mangũ. ¹² Githĩ njũũ cia Dameski, na Abana, o na Faripari ti njega gũkĩra maaĩ o mothe ma

* 5:5 Joramũ nĩwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli. † 5:5 nĩ ta kilo 340 ‡ 5:5 nĩ ta kilo 70

Isiraeli? Githĩ ndingĩthambire thĩinĩ wacio therio?” Nĩ ùndũ ùcio akĩhũndũka, agĩthĩ arakarĩte mũno.

¹³ Ndungata cia Naamani igĩthĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe witũ, korwo mũnabii akwĩrĩre wĩke ùndũ mũnene gũkĩra ùyũ-rĩ, githĩ ndũngĩwĩkire? Githĩ to wĩke makĩria ùndũ ùyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ùtherio!’ ” ¹⁴ Nĩ ùndũ ùcio Naamani agĩkũrũka, agĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ùrĩa mũndũ wa Ngai aamwĩrĩte, nague mwĩrĩ wake ùkĩhona, ùgĩthera ùkĩhaana ta wa kaana kanini.

¹⁵ Hĩndĩ ìyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka kũrĩ mũndũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake, akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ gũtirĩ Ngai ùngĩ thĩ yothe tiga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaitha wĩtikĩre kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku.”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ùrĩa Jehova ùrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndingĩtikĩra kuoya kĩndũ o na kĩ.” Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Naamani nĩamũringĩrĩirie mũno-rĩ, nĩaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaitha ùreke nĩ ndungata yaku heo tĩri ùrĩa wothe ùngĩkuuo nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nigũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ ìgacooka kũruta maruta ma njino kana magongona kũrĩ ngai ìngĩ, tiga o Jehova. ¹⁸ No rĩrĩ, Jehova arorekera ndungata yaku ùndũ-inĩ o ùyũ ùmwe: Rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa arĩtoonyaga hekarũ ya Rimoni amĩnamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na nĩ nyinamĩrĩre ho-rĩ, rĩrĩa ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nĩ ùndũ wa gwĩka ùguo.”

¹⁹ Hĩndĩ ìyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ na thayũ.”

Thuutha wa Naamani gũkorwo athiite itĩna-rĩ, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai, agĩciiria atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani ùcio Mũsuriata maũndũ nĩ kũrega kwamũkĩra indo iria ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ùrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, nĩ nĩ ngũhanyũka ndĩmũkinyĩre nĩguo njoe kĩndũ kuuma harĩwe.”

²¹ Tondũ ùcio Gehazi akĩhiũha nĩguo akinyĩre Naamani. Rĩrĩa Naamani aamuonire ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akiuma ngaari-inĩ ya ita nĩguo amũtũnge. Akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega?”

²² Nake Gehazi agĩcookia atĩrĩ, “Ì, maũndũ mothe nĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ, ‘Aanake eerĩ kuuma thiritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ nĩ o rĩu, moimĩte bũrũri ùrĩa ùrĩ irĩma wa Efiraimu. Ndagũthaitha ùmahe taranda ìmweŖ ya betha, na nguo cia magarũrĩra meerĩ.’ ”

²³ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Ìtikĩra woe taranda igĩrĩ.” Agĩthaitha Gehazi aciitikĩre, ningĩ akĩoha taranda igĩrĩ cia thahabu agĩciikĩra mĩhuko-inĩ ìrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nake akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthĩ mbere ya Gehazi. ²⁴ Rĩrĩa Gehazi akinyire kĩrĩma-inĩ, agĩtia ndungata indo icio, agĩciiga nyũmba. Nake akiugĩra ndungata icio ùhoro, nacio igĩthĩra. ²⁵ Thuutha ùcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Gehazi uuma kũ?”

Nake Gehazi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ kũndũ ìgũthiite.”

²⁶ Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩrĩa mũndũ ùcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na ng’ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? ²⁷ Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwatĩrĩra na njiaro ciaku nginya tene.” Hĩndĩ ìyo Gehazi akĩehera harĩ Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

6

Ithanwa Kūrera Maaĩ Igūrũ

¹ Na rĩrĩ, thiritũ ya anabii ikĩira Elisha atĩrĩ, “Rora, handũ haha tũgomanaga nawe nĩ hanini mũno. ² Twĩtikĩrie tũthiĩ Jorodani, o mũndũ witũ akuue itugĩ kuo; na ũtwĩtikĩrie twake handũ ha gũtũũraga kũu.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ.”

³ Ningĩ ũmwe wao akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita wĩtikĩre gũthiĩ na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtũgũthiĩ na inyuĩ.” ⁴ Nake Elisha agĩthiĩ hamwe nao.

Nao magĩthiĩ Jorodani na makĩambĩrĩria gũtema mĩtĩ. ⁵ Na rĩrĩa ũmwe wao aatemaga mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩkĩgũa maaĩ-inĩ. Nake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, riuma rĩa kũhooya!”

⁶ Nake mũndũ wa Ngai akĩũria atĩrĩ, “Rĩagũa ha?” Na rĩrĩa aamuonirie handũ hau, Elisha agĩtinia kamũtĩ, agĩgaikia ho, narĩo ithanwa rĩkĩrera maaĩ igūrũ. ⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ithanwa.” Nake mũndũ ũcio agĩtambũrũkia guoko, akĩrĩoya.

Elisha Gũtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata aarĩ na mbaara na andũ a Isiraeli. Thuutha wa kũrĩkanĩra na anene ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ngwamba kambĩ handũ hana na hana.”

⁹ Mũndũ wa Ngai agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhũũge, na ndũkagerere handũ hana tondũ andũ a Suriata nĩho maraikũrũkĩra.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru wa handũ hau mũndũ wa Ngai aarĩtie ũhoru waho. Mahinda maingĩ Elisha nĩeragĩra mũthamaki wa Isiraeli kũndũ kũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kwĩmenyerera, nake agaikaraga ehũũgĩte.

¹¹ Ũndũ ũcio ũkĩrakaria mũthamaki wa Suriata mũno. Nake agĩta anene ake na akĩmeera atĩrĩ, “Ngwenda kũmenya kuuma kũrĩ inyuĩ ũũ, nũũ witũ ũrĩ mwena wa mũthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ũmwe wa anene ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũrĩ mwena wake. No rĩrĩ, Elisha ũrĩa mũnabii kũu Isiraeli nĩwe wĩraga mũthamaki wa Isiraeli ciugo nginya iria waragia ũrĩ nyũmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mũthamaki agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩrie kũrĩa arĩ, nĩguo ndũme andũ mamũnyiite.” Nake mũthamaki agĩcookerio ũhoru akĩrwo atĩrĩ, “Elisha arĩ Dothani.” ¹⁴ Nake mũthamaki agĩtũma mbarathi na ngaari cia ita, na mbũtũ yarĩ na hinya kũu. Igĩthiĩ ũtukũ, ikĩrigiicĩria itũũra rĩu.

¹⁵ Na rĩrĩa ndungata ya mũndũ wa Ngai yokĩrere, ikĩuma nja rũciinĩ tene, ikĩona atĩ mbũtũ ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nĩciarigiicĩrie itũũra. Nayo ndungata ikĩũria atĩrĩ, “Wũi, mwathi wakwa-ĩ, tũgwĩka atĩa?”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo arĩa marĩ mwena witũ nĩ aingĩ gũkĩra arĩa marĩ mwena wao.”

¹⁷ * Nake Elisha akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, mũhingũre maitho nĩguo oone.” Nake Jehova akĩhingũra maitho ma ndungata iyo, nayo ikĩrora, ikĩona kũu irĩma-inĩ kũiyũire mbarathi na ngaari cia ita irĩ na mwaki, ciothe irigiicĩrie Elisha.

¹⁸ Na rĩrĩa thũ ciake ciakũrũkaga irorete kũrĩ we-rĩ, Elisha akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Hũũra andũ aya na ũtumumu.” Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahũra na ũtumumu, o ta ũrĩa Elisha aahoote.

¹⁹ Elisha akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno tiyo njĩra, o na rĩrĩ tirĩo itũũra. Nũmĩrĩrai, na nĩngũmũtwara kũrĩ mũndũ ũrĩa mũracaria.” Nake akĩmatwara nginya Samaria.

* 6:17 2Ath 2:11

²⁰ Maarĩkia kũingĩra itũũra rĩu inene, Elisha akiuga atĩrĩ, “Jehova hingũra andũ aya maitho nĩgeetha mone.” Nake Jehova akĩmahingũra maitho, nao makĩona, magĩkora marĩ thĩinĩ wa Samaria.

²¹ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aamoonire-rĩ, akiũria Elisha atĩrĩ, “Baba ndĩmoorage? Nĩ wega ndĩmoorage?”

²² Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkamoorage. No ũũrage andũ arĩa wĩnyitĩire na rũhiũ rwaku rwa njora kana ũta? Mahe irio na maaĩ, marĩe na manyue, macooke mathĩĩ kũrĩ mwathi wao.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio akĩmathondekera iruga inene, nao maarĩkia kũrĩa na kũnyua, akĩmoigĩra ũhoru nao magĩcooka kũrĩ mwathi wao. Nĩ ũndũ ũcio mbũtũ cia ita cia Suriata igĩtiga gũtharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.

Ng’aragu Nene kũu Samaria

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake cia ita ciothe, igĩthĩĩ, ikĩrigiicĩria Samaria irĩtunyane. ²⁵ Na gũkĩgĩa na ng’aragu nene mũno itũũra rĩu inene. Kũrigiicĩrio kwarĩo gũgũkĩkara ihinda iraaia ũũ atĩ mũtwe wa ndigiri† wendagio cekerĩ mĩrongo ĩnana‡ cia betha, nakĩo kĩbaba kĩmwe§ kĩa mai ma ndutura gĩkeendio cekerĩ ithano.*

²⁶ Na rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aahĩtũkagĩra rũthingo igũrũ-rĩ, mũtumia ũmwe akĩmũkaĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo Jehova ndangĩgũteithia-rĩ, nĩ ingĩkũrutĩra ũteithio kũ? Nĩ kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, kana nĩ kuuma kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei?” ²⁸ Ningĩ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩragũthĩnia?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrĩe ũmũthĩ, naruo rũciũ tũkaarĩa mũriũ wakwa.’” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũraruga mũriũ wakwa na tũramũrĩa. Mũthenya ũyũ ũngĩ ndĩramwĩra atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrĩe,’ no aramũhitha.”

³⁰ Na rĩrĩa mũthamaki aaiguire ciugo cia mũtumia ũcio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. O agĩthiagĩra rũthingo igũrũ-rĩ, andũ magĩcũthĩrĩria, makĩona atĩ eehumbĩte nguo ya ikũnia thĩinĩ. ³¹ Nake akiuga atĩrĩ, “Ngai aronjĩka ũũru, na akĩrĩrĩrie kũnjĩka ũũru, angĩkorwo mũtwe wa Elisha mũrũ wa Shafatu nĩgũkorwo ũnyitaine na mwĩrĩ wake ũmũthĩ!”

³² Na rĩrĩ, Elisha aikarĩte gwake nyũmba arĩ hamwe na athuuri. Nake mũthamaki agĩtũma mũndũ athiige mbere yake, no mũndũ ũcio ataanakinya, Elisha akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Hĩ! ĩ nĩmũrona ũrĩa mũũragani ũyũ andũmĩire mũndũ oke andinie mũtwe? Atĩrĩrĩ, mũndũ ũcio ooka-rĩ, mũhinge mũrango, na mũũnyitĩrĩre ndakaingĩre. Githĩ mũkubio wa magũrũ ma mwathi wake ndũrĩ o thuutha wake?”

³³ O akĩaria nao-rĩ, mũndũ ũcio watũmĩtwo agĩkũrũka, agĩkinya harĩ we. Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Mwanangĩko ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova. Nĩ kĩ kĩngĩtũma njeterere Jehova makĩria ma ũguo?”

7

¹ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova. Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩrĩ rũciũ-rĩ, kĩbaba kĩmwe* kĩa mũtu mũhinyu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe,† nacio ibaba igĩrĩ‡ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe hau kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

² Nake mũnene ũrĩa wateithagia mũthamaki akĩra mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?”

† 6:25 Ndigiri yarĩ nyamũ ĩrĩ thaahu na ndĩagĩrĩrwo nĩkũrĩno. ‡ 6:25 nĩ ta kilo 1 § 6:25 nĩ ta lita robo ĩmwe (0.25) * 6:25 nĩ ta giramu 55 * 7:1 nĩ ta kilo 7 † 7:1 nĩ ta giramu 11 ‡ 7:1 nĩ ta kilo 15

Nake Elisha akīmūcookeria atĩrĩ, “Nĩūkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!”

Ita rĩa Asuriata Kũũra

³ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene. § Makĩirana atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgūtũma tũikare haha nginya tũkue? ⁴ Tũngiuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũthiĩ thĩinĩ wa itũũra,’ o nakuo kũrĩ na ng’aragu, na no tũgũkua. Na tũngũikara haha, no tũgũkua. Nĩ ũndũ ũcio rekei tũthiĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata, twĩneane kũrĩio. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo; mangĩtũũraga, tũgĩkue.”

⁵ Hwaĩ-inĩ gũkĩira magĩũkĩra, magĩthiĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, ⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata maigue mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩirana atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nĩguo matũtharĩkĩre!” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩũkĩra, makĩũra hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo yarĩ, na makĩũra nĩguo mahonokie mĩoyo yao.

⁸ Andũ arĩa maarĩ na mangũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ, na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩrĩa na makĩnyua, na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthiĩ magĩcihitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ĩngĩ, makĩoya indo iria ciarĩ kuo o nacio magĩcihitha.

⁹ Magĩcooka makĩirana atĩrĩ, “Rĩu tũtireka wega. Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoru mwega, na ithuĩ no gũkĩra tũkirĩte naguo. Tũngĩeterera nginya gũkĩe, no tũherithio. Rekei tũthiĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoru ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki.”

¹⁰ Nao magĩthiĩ magĩita arangĩri a ihingo cia itũũra, makĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũgũthiĩte kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtirĩ mũndũ ũrĩ kuo, gũtirĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ũrĩa ciatarĩ.” ¹¹ Nao arangĩri a ihingo makĩanĩrĩra ũhoru ũcio, naguo ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki.

¹² Nake mũthamaki agĩũkĩra ũtukũ, na akĩira anene ake atĩrĩ, “Nĩngũmwĩra ũrĩa Asuriata matwĩkĩte. Nĩmamenyete tũrĩ na ng’aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo matigĩte kambĩ, makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩciiria atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩmekuuma itũũra-inĩ na hĩndĩ ĩyo tũmanyiite mĩgwate marĩ muoyo na tũtoonye itũũra-inĩ inene.’ ”

¹³ Nake ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, “Tũma andũ amwe mathiĩ na mbarathi ithano iria itigaire itũũra-inĩ. ũhoru wao githĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe arĩa marĩ gũkũ thĩinĩ. ĩĩ-ni, megũkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makirĩĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke tũmatũme magatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthuura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩrie ũrĩa kũhaana.” ¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra ĩyũrĩte nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ makĩumagara, magĩthiĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ ũndũ ũcio kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekerĩ ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairi ciendagio cekerĩ ĩmwe o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte mũnene ũrĩa wamũteithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩri wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ, agĩkua, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki aathiĩte gwake mũciĩ. ¹⁸ ũndũ ũcio wekĩkire o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai eerĩte mũthamaki: “Ihinda o ta rĩrĩ rũciũ, kĩbaba

§ 7:3 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ matietĩkĩrĩtio gũikara kambĩ hamwe na andũ arĩa angĩ (Alaw 13:46).

kĩmwe kĩa mũtu gĩkeendio cekerĩ ãmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekerĩ ãmwe kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

¹⁹ Mũnene ũcio eerĩte mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?” Nake mũndũ wa Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩũkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!” ²⁰ Ũguo noguo gwekĩkire kũrĩ mũnene ũcio, nĩgũkorwo andũ maamũrangĩrĩrie hau kĩhingo-inĩ, agĩkua.

8

Mũshunami Gũcookerio Mũgũnda

¹ Na rĩrĩ, Elisha akĩra mũtumia ũrĩa aariũkĩirie mwana atĩrĩ, “Thiĩ hamwe na andũ a nyũmba yaku mũgaikare kwa ihinda kũria mũngĩhota gũikara, tondũ Jehova nĩatuĩte kũgĩe ng’aragu bũrũri-inĩ ũyũ, ĩrĩa ĩkũniina mĩaka mũgwanja.” ² Nake mũtumia ũcio agĩka o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte. We mwene na andũ a nyũmba yake magĩthiĩ na magĩikara bũrũri wa Afilisti mĩaka mũgwanja.

³ Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira-rĩ, akiuma bũrũri wa Afilisti, agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki kũmũthaitha nĩ ũndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake. ⁴ Mũthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mũndũ wa Ngai, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta njĩra maũndũ mothe manene marĩa Elisha aaneka.” ⁵ O rĩrĩa Gehazi eeraga mũthamaki ũrĩa Elisha aariũkirie mũndũ-rĩ, mũtumia ũrĩa wariũkĩirio mũriũ nĩ Elisha agĩka gũthaitha mũthamaki nĩ ũndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake.

Nake Gehazi akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, ũyũ nĩwe mũtumia ũcio, na mũriũ ũrĩa wariũkĩirio nĩ Elisha nĩwe ũyũ.” ⁶ Nake mũthamaki akĩũria mũtumia ũhoru ũcio, nake akĩmũhe ũhoru.

Nĩgĩ mũthamaki akĩra mũnene ũmwe wake ũhoru wa mũtumia ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũcookerie kĩa gĩothe kĩa gĩake, hamwe na uumithio wothe wa gĩthaka gĩake, kuuma mũthenya ũrĩa oimire bũrũri ũyũ o nginya rĩu.”

Hazaeli Kũũraga Beni-Hadadi

⁷ Na rĩrĩ, Elisha agĩthiĩ Dameski, nake Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata aarĩ mũrũaru. Rĩrĩa mũthamaki eerirwo atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokĩte nginya gũkũ,” ⁸ akĩra Hazaeli atĩrĩ, “Oya kĩheo, ũthiĩ ũtũnge mũndũ wa Ngai. Tuĩria ũhoru harĩ Jehova na ũndũ wake; mũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’ ”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Hazaeli agĩthiĩ gũtũnga Elisha, akũũte kĩheo kĩa indo iria njega cia Dameski,* ikũũtwo nĩ ngamũra mĩrongo ĩna. Hazaeli agĩthiĩ, akĩrũgama mbere ya Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũguo Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata nĩwe wandũma ngũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’ ”

¹⁰ Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Thiĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩũkũhona’; no Jehova nĩanguũrĩrie atĩ no egũkua.” ¹¹ Elisha akĩmũkũũrĩa maitho amũrorete nginya Hazaeli agĩconoka. Nake mũndũ wa Ngai akĩambĩrĩa kũrĩa.

¹² Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwathi wakwa arĩre?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩnjũũ ũũru ũrĩa ũkaarehere andũ a Isiraeli. Nĩũgacina ciĩgitĩro ciao iria nũmu, na ũũrage aanake ao na rũhiũ rwa njora, ũtungumanie twana twao thĩ, na ũtarũre nda cia andũ-a-nja arĩa marĩ nda.”

¹³ Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ĩno yaku ĩtariĩ ta ngui-rĩ, yahota atĩa gwĩka ũndũ mũnene ũguo?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩanyonetie atĩ nĩũgatuĩka mũthamaki wa Suriata.”

¹⁴ Nĩgĩ Hazaeli agĩtigana na Elisha agĩcooka kũrĩ mwathi wake. Rĩrĩa Beni-Hadadi aamũũrĩrie atĩrĩ, “Elisha akwĩrĩre atĩa?” Hazaeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Anjĩrĩre

* **8:9** Itũũra rĩa Dameski rĩarĩ ngumo ũhoru-inĩ wa wonjoria, na rĩarĩ gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamia.

ti-itherũ nĩũkũhona.” ¹⁵ No mũthenya ũyũ ũngĩ Hazaeli akĩoya taama mũritũ, akĩũtobokia maaĩ-inĩ, akĩhumbĩra mũthamaki ũthiũ nague, o nginya agĩkua. Nake Hazaeli agĩthamaka ithenya rĩake.

Jehoramũ Mũthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa wathani wa Joramũ mũrũ wa Ahabũ mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu akĩambĩrĩria gũthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramũ aarĩ na ũkũrũ wa mũaka mũrongo ĩtatũ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ĩnana. ¹⁸ Nĩathiire na mũthiire ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabũ yekĩte, nĩgũkorwo aahikirie mwarĩ wa Ahabũ. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁹ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nĩeranĩire atĩ nĩegũtũria tawa nĩ ũndũ wa Daudi na njiaro ciake nginya tene.

²⁰ Mahinda ma Jehoramũ-rĩ, andũ a Edomu nĩmaremeire Juda na makĩgĩa na mũthamaki wao ene. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramũ agĩthiĩ Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra na akĩũra ũtukũ; narĩo ita rĩake, o na kũrĩ o ũguo, rĩkĩũra rĩgĩcooka mũciĩ. ²² Nginyagia ũmũthĩ andũ a Edomu matũũraga maremeire Juda. Andũ a Libina o nao makĩrega watho wa Juda o ihinda-inĩ rĩu.

²³ Maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehoramũ, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma mahinda ma athamaki a Juda? ²⁴ Nake Jehoramũ akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahazia mũthamaki wa Juda

²⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ wa wathani wa Joramũ mũrũ wa Ahabũ mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mũrũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda nĩguo ambĩrĩrie gũthamaka. ²⁶ Ahazia aarĩ na ũkũrũ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarĩ wa mwana wa Omuri mũthamaki wa Isiraeli.† ²⁷ Nake Ahazia agĩthiĩ na mũthiire ya nyũmba ya Ahabũ, na agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabũ yekĩte, nĩgũkorwo nĩmatarainie na nyũmba ya Ahabũ nĩ ũndũ wa kũhikania kuo.

²⁸ Ahazia nĩmathiire na Joramũ mũrũ wa Ahabũ nĩguo makarũe na Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makĩguraria Joramũ; ²⁹ nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Joramũ akĩhũndũka, agĩthiĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda agĩikũrũka, agĩthiĩ Jezireeli akarore Joramũ mũrũ wa Ahabũ, tondũ nĩagurarĩtio.

9

Jehu Gũitĩrĩrio Maguta Atũke Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mũnabii Elisha agĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩnkĩra nguo yaku ya igũrũ mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthiĩ nginya Ramothu-Gileadi. ² Wakinya kũu, ũcarie Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi. ũthiĩ kũrĩ we, ũmũtigithanie na andũ a thiritũ yake, ũmũingĩrie kanyũmba ga thĩinĩ. ³ ũcooke woe mbũthũ ya maguta ũmũitĩrĩrie mũtwe na uuge atĩrĩ, ‘Jehova

† 8:26 Mũtumia wa Mũthamaki Joramũ eetagwo Athalia, na aarĩ mwarĩ wa Ahabũ.

ekuuga ũũ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.' Ūcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!"

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwanake ũcio mũnabii agĩthiĩ nginya Ramothu-Gileadi. ⁵ Rĩrĩa aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ cia ita maikarĩte hamwe. Akĩira mũnene wao atĩrĩ, "Mũnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku."

Nake Jehu akĩũria atĩrĩ, "Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?"

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩwe mũnene, ndũmĩrĩri nĩ yaku."

⁶ Jehu agĩũkĩra, akĩingĩra nyũmba. Nake mũnabii agĩitĩrĩria Jehu maguta mũtwe, akiuga atĩrĩ, "Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: 'Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. ⁷ Wee-rĩ, nĩũkaniina nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha ndĩrĩhĩrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩrĩa yaitirwo nĩ Jezebeli. ⁸ Nyũmba yothe ya Ahabu nĩgathira biũ. Nĩnganiina nyũmba yothe ya Ahabu na ndĩmũniinĩre arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩinĩ wa Isiraeli. ⁹ Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija. ¹⁰ Ha ũhoru wa Jezebeli-rĩ, agaatambuurangwo nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtirĩ mũndũ ũkaamũthika.' " Nake akĩhingũra mũrango akĩũra.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehu oomire nja kũrĩ anene a thiritũ yake, mũndũ ũmwe wao akĩmũũria atĩrĩ, "Maũndũ mothe nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?"

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, "Wee nĩũũ mũndũ ũcio o na maũndũ marĩa aaragia."

¹² Nao makiuga atĩrĩ, "Tiga gũtũheenia, twĩre ma."

Jehu akiuga atĩrĩ, "Anjĩra ũũ: 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.' "

¹³ Nao makĩhiũha kuoya nguo ciao cia igũrũ, magĩciara ngathĩ-inĩ cia nyũmba arũgame ho, magĩcooka makĩhuha karumbeta na makĩanĩrĩra atĩrĩ, "Jehu nĩwe mũthamaki!"

Jehu Kũũraga Joramu na Ahazia

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi, agĩciirĩra gũũkĩrĩra Joramu. (Hĩndĩ ĩyo Joramu na Isiraeli yothe maagitagĩra Ramothu-Gileadi, kuuma kũrĩ Hazaeli mũthamaki wa Suriata. ¹⁵ No Mũthamaki Joramu nĩacookete Jezireeli akahonie ironda ĩria aagurarĩtio nĩ Asuriata, rĩrĩa maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oime itũũra-inĩ athiĩ akaheane ũhoru ũcio Jezireeli." ¹⁶ Ningĩ Jehu akĩhaica ngaari yake ya ita, agĩthiĩ Jezireeli, tondũ nĩkuo Joramu aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa Juda nĩaikũrũkĩte agathĩ kũmũrora.

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthiringo-inĩ mũraihu na igũrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu igĩũka, agĩitana, akiuga atĩrĩ, "Nĩndĩrona mbũtũ cia ita igĩũka."

Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, "Ethaai mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athiĩ acitũnge, aciũrie atĩrĩ, 'Mũũkĩte na thayũ?'"

¹⁸ Nake mũndũ ũcio akĩhaica mbarathi, agĩthiĩ gũtũnga Jehu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūũ nĩguo mũthamaki ekũũria: 'Wee-rĩ, ũũkĩte na thayũ?'"

Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ūrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha."

Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa twatũma nĩakinya harĩo, na ndaracooka na gũkũ."

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtũma mũndũ wa keerĩ wa mbarathi. Aakinya kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, "Ūũ nĩguo mũthamaki eekũũria: 'Mũũkĩte na thayũ?'"

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, "Ūrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha."

²⁰ Nake mūrōri wa itūūra agĩcookia ūhoro, akiuga atĩrĩ, “Nĩakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na gũkũ. Mũtwarĩre wa ngaari ya ita nĩ ta mũtwarĩre wa Jehu mūrũ wa Nimushi; atwarithagia ta mũgũrũki.”

²¹ Nake Joram agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ohererai mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joram mũthamaki wa Isiraeli na Ahazia mũthamaki wa Juda makiumagara, o mũndũ arĩ ngaari-inĩ yake ya ita, magatũnge Jehu. Magĩcemanía nake kamũgũnda-inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ūrĩa Mũjezireeli. ²² Rĩrĩa Joram onire Jehu, akĩmũuria atĩrĩ, “Jehu, ūũkĩte na thayũ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na thayũ atĩa, ūhooi wa mĩhianano wothe na ūrogi wa nyũkwa, Jezebeli, ũingĩhĩte ũũ?”

²³ Joram akĩgarũrũka akĩūra, akiugaga atĩrĩ, “Ahazia, kũrĩ na njikanĩrĩrio!”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehu akĩruta ūta wake, akĩratha Joram gatagatĩ ga ciande. Naguo mũguĩ ũgĩtheeca ngoro yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake. ²⁵ Nake Jehu akĩra Bidikari mũnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Muoe ũmũikie mũgũnda-inĩ ūrĩa warĩ wa Nabothu ūrĩa Mũjezireeli. Ririkana rĩrĩa nĩ nawe twatwaraga ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova aaririe ūrathi ũyũ ũmũkonĩ, akiuga ũũ: ²⁶ ‘Mũthenya wa ira nĩndĩronire thakame ya Nabothu na thakame ya ariũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma ũmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ũyũ, nĩguo Jehova ekuuga.’ Rĩu kĩmuoe, ũmũikie mũgũnda-inĩ ũcio, kũringana na kiugo kĩa Jehova.”

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahazia mũthamaki wa Juda onire ūrĩa kwahaana, akĩūra na njira ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Mũũragei o nake!” Nao makĩmũgurarĩria arĩ ngaari-inĩ yake ya ita erekeire Guri hakuhĩ na Ibileamu, no akĩũrĩra Megido, agĩkuĩra kuo. ²⁸ Nacio ndungata ciake ikĩmũkuua na ngaari ya ita, ikĩmũtwara Jerusalemu, na makĩmũthika hamwe na maithe make mbĩrĩra-inĩ yake, itūūra-inĩ rĩa Daudi. ²⁹ (Ahazia aatuĩkĩte mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Joram mūrũ wa Ahabu).

Jezebeli kũũragwo

³⁰ Ningĩ Jehu agĩthĩ Jezireeli. Na rĩrĩa Jezebeli aaiguire ũguo-rĩ, akĩhaka maitho make rangi na akĩgemia njuĩrĩ yake, agĩcũthĩrĩria nja arĩ ndirica-inĩ. ³¹ Rĩrĩa Jehu aatoonyaga kĩhingo-inĩ, Jezebeli akĩmũuria atĩrĩ, “Ūũkĩte na thayũ, Zimuri, wee mũũragi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akĩrora na igũrũ ndirica-inĩ, agĩtana akĩuria atĩrĩ, “Nũũ ũrĩ mwena wakwa? Nũũ?” Nao andũ eerĩ kana atatũ maarĩ ahakũre makĩmũrora arĩ thĩ. ³³ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Mũikie thĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũikia akĩgũa thĩ, nayo thakame ĩmwe yake ikĩminjũkĩra rũthingo o hamwe na mbarathi iria ciamũrangagĩrĩria thĩ na magũrũ ma cio.

³⁴ Jehu agĩtoonya nyũmba ya ũthamaki thĩinĩ akĩrĩa na akĩnyua. Nake akiuga atĩrĩ, “Menyererai mũndũ-wa-nja ũcio mūrume, na mũmũthike tondũ araarĩ mwarĩ wa mũthamaki.” ³⁵ No rĩrĩa maathire nja makamũthike, matiakorire kĩndũ o na kĩmwe kĩa mwĩrĩ wake, tiga o ihĩndĩ rĩa mũtwe wake, na magũrũ, na moko make. ³⁶ Nao makĩhũndũka, makĩra Jehu ūhoro ũcio, nake akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ūrĩa Mũtishibi, akiuga atĩrĩ: Ngui nĩkaarĩa mwĩrĩ wa Jezebeli kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli. ³⁷ Nakĩo kĩimba kĩa Jezebeli gĩgaatuĩka o ta rũrua kĩrĩ thĩ kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũkaahota kuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ Jezebeli.’ ”

10

Andũ a Nyũmba ya Ahabu Kũũragwo

¹ Na rĩrĩ, Samaria kwarĩ na ariũ a nyũmba ya Ahabu mĩrongo mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩandĩka marũa akĩmatũma Samaria kũrĩ anene a Jezireeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Tondũ mũrĩ na ciana cia mwathi wanyu, na ningĩ mũrĩ na ngaari cia ita na mbarathi, na itũũra inene rĩirigĩre na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rĩ, marũa maya maamũkinyĩra-rĩ, ³ thuurai mũriũ ũrĩa mwega na mwagĩrĩru mũno wa mwathi wanyu, na mũmũikarĩrie gĩtĩ kĩa ũnene gĩa ithe. Mũcooke mũrũĩre nyũmba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makĩmaka makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo athamaki eerĩ matiigana kũmũtooria-rĩ, ithuĩ twakĩhota atĩa?”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa warĩ mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na mwathi wa itũũra, na athuuri, na areri a ciana magĩtũmĩra Jehu ndũmĩrĩri ĩno: “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku, na nĩtũgwĩka ũrĩa wothe ũkuuga. Tũtiigũtua mũndũ o na ũmwe mũthamaki; wee ĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩre.”

⁶ Nake Jehu akĩmaandĩkĩra marũa ma keerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrĩ mwena wakwa na nĩmũkũnjathĩkĩra, ũragai ariũ a mwathi wanyu, mũgooka na ciongo ciao gũkũ Jezireeli ihinda o ta rĩrĩ rũciũ.”

Na rĩrĩ, ariũ a mũthamaki mĩrongo mũgwanja maarĩ na atongoria a itũũra arĩa maamareraga. ⁷ Na rĩrĩa marũa maakinyire, andũ acio makĩnyiita ariũ acio mĩrongo mũgwanja a mũthamaki na makĩmooraga othe. Magĩkĩra ciongo ciao ikabũ-inĩ, magĩcitwarĩra Jehu o kũu Jezireeli. ⁸ Rĩrĩa mũndũ ũrĩa watũmĩtwo aakinyire, akĩra Jehu atĩrĩ, “Nĩmarehe ciongo cia ciana cia mũthamaki.”

Nake Jehu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ciigei irũndo igĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa itũũra o nginya rũciinĩ.”

⁹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ Jehu akiumagara. Akĩrũgama mbere ya andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtĩhĩtĩtie. Nĩ nĩ nĩ ndaciirĩre ndundu ya gũũkĩrĩra mwathi wakwa na ngĩmũũraga, no nũũ ũragĩte andũ aya othe? ¹⁰ Menyai ũũ, atĩ gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩarĩtio nĩ Jehova igũrũ rĩa nyũmba ya Ahabu gĩtakahingio. Jehova ekĩte o ũrĩa oigĩte na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa maatigaire kũu Jezireeli, o ũndũ ũmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhĩ, o na athĩnjĩri-ngai ake, na gũtirĩ mũndũ wahonokire.

¹² Jehu agĩcooka akiumagara, agĩthĩ Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Arĩithi-rĩ, ¹³ agĩtũngana na andũ amwe arĩa maatarainie na Ahazia mũthamaki wa Juda akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a nyũmba ya Ahazia, na tũũkĩte kũgeithia mbarĩ ya mũthamaki, na ya mũtumia wa mũthamaki.”

¹⁴ Nake agĩathana atĩrĩ, “Nĩmanyitwo marĩ muoyo!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmatwara marĩ muoyo makĩmooragĩra gĩthima-inĩ kĩa Bethi-Ekedi, maarĩ andũ mĩrongo ĩna na eerĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire.

¹⁵ Nake aarĩkia kuuma kũu, agĩkora Jehonadabu mũrũ wa Rekabu,* o nake okĩte kũmũtũnga. Nake Jehu akĩmũgeithia, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ũiguano na nĩ, o ta ũrĩa ndĩ na ũiguano nawe?”

Nake Jehonadabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ ndĩ nagueo.”

Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩkorwo nĩ ũguo-rĩ, rehe guoko.” Nĩ ũndũ ũcio Jehonadabu agĩka ũguo, nake Jehu akĩmũteithĩrĩria kũhaica ngaari-inĩ ya ita.

¹⁶ Nake Jehu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka tũthĩ nawe ũkeonere ũrĩa ndĩrutanĩrie na kĩyo nĩ ũndũ wa Jehova.” Nake akĩmũkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷ Rĩrĩa Jehu aakinyire Samaria-rĩ, akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa maatigaire, akĩmaniina kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

* **10:15** Ciana cia Rekabu ciarĩ na kĩyo gĩa gũtungatĩra Ngai (Jer 35:6-10), na mũtũũrĩre wacio ndwarĩ na maũndũ maingĩ ma gwĩtanga.

Ndungata cia Baali

¹⁸ Ningi Jehu agĩcookereria andũ othe hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Ahabu aatungatĩire Baali o hanini; no Jehu ekũmũtungatĩra makĩria. ¹⁹ Na rĩrĩ, tũmanĩrai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athĩnjĩri-ngai ayo othe. Tigĩrĩrai atĩ gũtirĩ o na ũmwe ũtarĩ ho, tondũ nĩngũrutĩra Baali igongona inene. Mũndũ wothe ũkwaga gũũka, ndegũtũũra muoyo.” Nowe Jehu ekaga ũguo arĩ na wara wa kũũraga atungati othe a Baali.

²⁰ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Itanai kũũngano gĩa gũtũũithia Baali.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩanĩrĩra kũũngano kũu. ²¹ Nake agĩcooka agĩtũma ũhoru kũndũ guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magĩũka; na gũtirĩ o na ũmwe watũire. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o nginya ikĩiyũra kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. ²² Nake Jehu akĩira mũkaria wa harĩa nguwo ciaigagwo atĩrĩ, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguwo.” Nĩ ũndũ ũcio agĩcirehere nguwo.

²³ Hĩndĩ iyo Jehu na Jehonadabu mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu akĩira ndungata cia Baali atĩrĩ, “Rorai mũena yothe muone atĩ gũtirĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe na inyuĩ, o tiga ndungata cia Baali.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na rĩrĩ, Jehu nĩagĩte arũme mũrongo ĩnana kũu nja akameera atĩrĩ: “Ūmwe wanyu angĩrekereria mũndũ wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkua ithenya rĩa mũndũ ũcio.”

²⁵ Rĩrĩa Jehu aarĩkirie kũruta igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ, “Toonyai thĩinĩ mũmoorage; mũtikareke mũndũ o na ũmwe wao oore.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmoorage na hiũ cia njora. Nao arangĩri na anene ao magĩkia mũrĩ yao nja, magĩcooka magĩtoonya ihooero rĩa na thĩinĩ rĩa hekarũ ya Baali. ²⁶ Nao makĩruta ihiga rĩrĩa rĩamũre nja ya hekarũ ya Baali na makĩrcina. ²⁷ Makĩmomora ihiga rĩrĩa rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali makĩmĩtua kĩoro o na nginya ũmũthĩ.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩniina biũ ũhooi wa Baali thĩinĩ wa Isiraeli. ²⁹ No rĩrĩ, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmire Isiraeli meehie ma kũhooya mũhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akĩira Jehu atĩrĩ, “Tondũ nĩwikĩte wega, ũkahingia ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa, na ũgeeka nyũmba ya Ahabu ũrĩa ndaatanyĩte kũmeka-rĩ, njiaro ciaku igũtũũra ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kũmenyerera kũiga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa atũmĩte andũ a Isiraeli mehie.

³² Matukũ-inĩ macio, Jehova nĩambĩrĩirie kũnyiihia mũhaka ya Isiraeli. Hazaeli nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wothe ³³ mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wothe wa Gileadi, (Bũrũri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ³⁶ Narĩo ihinda rĩrĩa Jehu aathamakĩire Isiraeli kũu Samaria rĩarĩ mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩnana.

11

Athalia na Joashu

¹ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakua-rĩ, agĩthĩ na mbere kũũraga andũ othe a nyũmba yothe ya ũthamaki. ² No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa

Mũthamaki Jehoram na mwarĩ wa nyina na Ahazia, akĩoya Joashu mūrũ wa Ahazia akĩmweheria kuuma kūrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũuragwo. Akĩmũiga hamwe na mūreri wake kanyũmba ga gũkoma, akĩmũhitha kuuma kūrĩ Athalia; nĩ ũndũ ũcio Joashu ndaigana kũuragwo. ³ Aikarire ahithĩtwo hamwe na mūreri wake thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova* mĩaka itandatũ ĩrĩa Athalia aathamakire bũrũri ũcio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa maathaga thigari igana rĩmwe, thĩinĩ wa andũ arĩa meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kūrĩ we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kĩrĩkanĩro nao na akĩmehĩtithĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonĩa mũriũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgwĩka ũũ: Inyuĩ arĩa othe mũgaakorwo mũri wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ũthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩrangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩrĩ thuutha wa arangĩri arĩa mateithanagia kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyuĩ andũ arĩa makoragwo thĩinĩ wa ikundi icio ingĩ igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ ũndũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthiũrũrũkĩrie mũthamaki, o mũndũ anyiĩtĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaamũkuhĩrĩria no nginya ooragwo. Mũikare hakuhĩ na mũthamaki o harĩa hothe angĩthĩ.”

⁹ Nao anene a ita arĩa maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe magĩũka o ta ũrĩa Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte. O mũnene akĩoya andũ ake, arĩa maathĩaga wĩra mũthenya ũcio wa thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra hĩndĩ ĩyo, othe magĩũka kūrĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰ Nake akĩhe anene acio matimũ na ngo iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹¹ Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki hau hakuhĩ na kĩgongona, na magĩthiũrũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini wayo.

¹² Jehoiada akĩrehe mūrũ wa mũthamaki akĩmwĩkĩra thũmbĩ, akĩmũnengera Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩmwanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta, nao andũ makĩhũũra hĩ na makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũra nginya tene!”

¹³ Rĩrĩa Athalia aagũire inegene rĩa andũ na arangĩri, agĩthĩ kūrĩ andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁴ Agĩcũthĩrĩria na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ o ta ũrĩa mūtugo warĩ. Nao anene na ahuhi tũrumbeta maarũgamĩte hakuhĩ na mũthamaki, nao andũ othe a bũrũri magakena makĩhuhaga tũrumbeta. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrej, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe ũngĩmuuma thuutha, ooragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩtĩra harĩa mbarathi ciatoonyagĩra igĩthĩ nja cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mũthamaki, o na andũ, atĩ o nĩmegũtuũka andũ a Jehova. Ningĩ agĩcooka agĩthondeka kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka mũthamaki na andũ. ¹⁸ Nao andũ othe a bũrũri magĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano, na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

* **11:3** Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthũuri wa Jehosheba (2Maũ 22:11).

Ningĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai akĩiga arangĩri hau hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁹ Nake agĩthĩĩ na anene a ita arĩa maarũgamagĩrĩra ikundi cia thigari igana igana, na Akari, na arangĩri, o hamwe na andũ othe a bũrũri, na marĩ hamwe makĩruta mũthamaki hekarũ-inĩ ya Jehova makĩmũtwara nyũmba ya ũthamaki matoonyeire kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. ²⁰ Nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũũra rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki.

²¹ Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa aambĩrĩrie gwathana.

12

Joashu Gũcookereria Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa Jehu, Joashu agĩtuĩka mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia; na oimĩte Bĩrĩshiba. ² Joashu nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova mĩaka ĩrĩa yothe Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai aamũtaarire. ³ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona gũtieheririo; andũ mathiire na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁴ Joashu akĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai mbeeca iria ciothe irehagwo irĩ cia maruta marĩa maamũre ma hekarũ ya Jehova, na mbeeca iria irutagwo cia gwĩtara, na mbeeca iria ciamũkagĩrwo kuuma mĩhĩtwa-inĩ ya andũ o na mbeeca iria irehagwo hekarũ na ũndũ wa kwĩyendera. ⁵ ĩtĩkĩriai mũthĩnjĩri-Ngai o wothe aamũkagĩre mbeeca kuuma kũrĩ ũmwe wa aigi a kĩgĩĩna, na mũreke ihũthĩrwo na gũcookereria hekarũ kũrĩa guothe ĩngĩkorwo ĩrĩ tharũku.”

⁶ Na rĩrĩ, o na gũkinyĩria mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa Mũthamaki Joashu, athĩnjĩri-Ngai magĩkorwo matiacookereirie hekarũ. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Joashu agĩta Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũtaracookereria hekarũ kũrĩa ĩtharũkĩte? Mũtigateie mbeeca ingĩ kuuma kũrĩ aigi kĩgĩĩna, no cineanei nĩguo icookereria hekarũ kũrĩa ĩtharũkĩte.” ⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtĩkĩra atĩ matikũngania mbeeca ingĩ kuuma kũrĩ andũ, na atĩ o ene tio megũcookereria hekarũ.

⁹ Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ithandũkũ na agĩtũra ngunĩko yarĩo irima. Akĩrĩiga mwena wa ũrĩo wa mũndũ agĩtoonya hekarũ ya Jehova. Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarangagĩra itoonyero magĩkĩra mbeeca ciothe ithandũkũ-inĩ iria ciarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa yothe moonaga mbeeca nĩciaingĩha ithandũkũ-inĩ, mwandĩki-marũa wa mũthamaki na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova na magaciĩkĩra mĩhuko. ¹¹ Rĩrĩa mũigana wa mbeeca wahinga, makanengera andũ arĩa maathuurĩtwo matuĩke arori a wĩra wa hekarũ. Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra wa hekarũ ya Jehova na andũ a wĩra wa mbaũ, na aaki, ¹² na arĩa maakaga na mahiga, na aicũhia a mahiga. Maagũraga mbaũ na mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa gũcookereria hekarũ ya Jehova kũrĩa yatharũkĩte na makarĩha mahũthĩro mothe ma gũcookereria hekarũ.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarũ-inĩ itiahũthagĩrwo na gũthondeka irarĩ cia betha, kana magathĩ ma gũthima ndaambĩ, kana mbakũri cia kũminjaminja, kana tũrumbeta, kana kĩndũ o gĩothe gĩa thahabu kana gĩa betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. ¹⁴ Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra wa gũcookereria hekarũ. ¹⁵ Matoragia mathabu ma mbeeca kuuma kũrĩ andũ arĩa maanengerete mbeeca marĩhe aruti a wĩra, tondũ andũ acio maarĩ ehokeku biũ. ¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahĩtia, na maruta ma mehia itiarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova, icio ciarĩ cia athĩnjĩri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-inĩ o rĩu Hazaeli mũthamaki wa Suriata akĩambata agĩthiĩ agĩtharĩkĩra Gathu na akĩrĩtaha. Ningĩ akĩhũndũka, agĩthiĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu. ¹⁸ No rĩrĩ, Joashu mũthamaki wa Juda akĩoya indo ciothe iria ciatheretio ikaamũrwo nĩ maithe make, nao nĩ Jehoshafatu, na Jehoramu na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamũrĩte, o na thahabu iria ciakoretwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova, o na iria ciarĩ nyũmba ya ũthamaki, agĩcineana itwarĩrwo Hazaeli mũthamaki wa Suriata, nake agĩthiĩ, agĩtiga gũtharĩkĩra Jerusalemu.

¹⁹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Joashu, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nao anene ake makĩmũciirĩra ndundu mamũũkĩrĩre, makĩmũũragĩra Bethi-Milo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Sila. ²¹ Nao anene arĩa maamũũragire nĩ Jozakaru mũrũ wa Shimeathu, na Jehozabadu mũrũ wa Shomeru. Joashu agĩkua na agĩthikwo hamwe na maithe make itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

13

Jehoahazu Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo iirĩ na itatũ wa wathani wa Joashu mũrũ wa Ahazia mũthamaki wa Juda, Jehoahazu mũrũ wa Jehu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩathana mĩaka ikũmi na mũgwanja. ² Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie, nake ndaigana kũmatiga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake akĩmaneana ihinda iraya moko-inĩ ma Hazaeli mũthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mũriũ wake.

⁴ Nake Jehoahazu agĩthaita Jehova, nake Jehova akĩmũigua tondũ nĩonete ũrĩa mũthamaki wa Suriata aahinyagĩrĩra Isiraeli. ⁵ Nake Jehova akĩhe Isiraeli mũhonokia, akĩmaruta kuuma watho-inĩ wa Suriata. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra mĩciĩ-inĩ yao o ta tene. ⁶ No rĩrĩ, matiigana gũtigana na mehia ma nyũmba ya Jeroboamu, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; na magĩthiĩ na mbere namo, o na ningĩ gĩtugĩ kĩa Ashera gĩgĩtũũra kĩrũgamĩte kũu Samaria.

⁷ Gũtirĩ kĩndũ gĩatigarĩtio gĩa ita rĩa Jehoahazu, tiga andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi mĩrongo itano, na ngaari ikũmi cia ita, na thigari cia magũrũ 10,000, nĩgũkorwo mũthamaki wa Suriata nĩathũkĩtie icio ingĩ agĩcitua o ta rũkũngũ rwa kĩhuhĩro-inĩ.

⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoahazu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ⁹ Nake Jehoahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoashu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoashu Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁰ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na mũgwanja wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na itandatũ. ¹¹ Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo.

¹² Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoashu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie, o na mbaara yake na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? ¹³ Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Jehoashu aathikirwo kũu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli.

14 Na rĩrĩ, Elisha aarĩ mũrũaru mũrimũ ũrĩa wamũũragire. Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩkũrũka, agĩthiĩ kũmuona na akĩmũrĩrĩra. Akiuga atĩrĩ, “Wũi baba-ĩ! Wũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!”

15 Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Oya ũta o na mĩguĩ.” nake agĩlka o ũguo. 16 Nake akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Oya ũta na moko maku,” nake aarĩkia kuoya, Elisha akĩgĩrĩra mũthamaki moko.

17 Akĩmwĩra atĩrĩ, “Hingũra ndirica ya irathĩro,” Nake akĩmĩhingũra. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikia mũguĩ!” Nake akĩũikia. Elisha akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mũguĩ wa Jehova wa ũhootani, wa kũhoota Asuriata! Nĩũkahoota Asuriata kũu Afeki na ũmaniine biũ.”

18 Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mĩguĩ,” Nake mũthamaki akĩmĩoya. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mĩgũthithie thĩ.” Nake akĩmĩgũthithia thĩ maita matatũ, agĩtiga. 19 Nake mũndũ wa Ngai akĩrakara nĩ ũndũ wake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkwagĩrĩrwo nĩ kũmĩringithia maita matano kana matandatũ; ũguo nĩguo ũngĩgaatooria andũ a Suriata na ũmaniine biũ. No rĩu ũkaamahoota o maita matatũ tu.”

20 Nake Elisha agĩkua na agĩthikwo.

Na rĩrĩ, atharĩkĩri a kuuma Moabi maahũthĩrĩte gũtoonya bũrũri-inĩ o kĩambĩrĩria kĩa mwaka. 21 Hĩndĩ ĩmwe andũ amwe a Isiraeli magĩthika mũndũ-rĩ, o rĩmwe makĩona gĩkundi kĩa atharĩkĩri; nĩ ũndũ ũcio magĩkia kĩimba kĩa mũndũ ũcio maathikaga mbĩrĩra-inĩ ya Elisha. Hĩndĩ ĩrĩa kĩimba kĩu kĩa hutaniirie na mahĩndĩ ma Elisha, mũndũ ũcio akĩrĩũka, akĩrũgama na magũrũ make.

22 Hazaeli mũthamaki wa Suriata aahinyĩrĩrie Isiraeli matukũ mothe ma ũthamaki wa Jehoahazu. 23 No rĩrĩ, Jehova akĩmatuga na akĩmaiguĩra tha, akĩmarũmbũiya nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ũmũthĩ, akoretwo atekwenda kũmaniina kana kũmaingata mehere mbere yake.

24 Hazaeli mũthamaki wa Suriata agĩkua, nake mũriũ Beni-Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. 25 Hĩndĩ ĩyo Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtunya Beni-Hadadi mũrũ wa Hazaeli matũũra marĩa Hazaeli aatahĩte mbaara-inĩ kuuma kũrĩ ithe Jehoahazu. Joashu aamũtoorie maita matatũ, na nĩ ũndũ ũcio agĩcooka matũũra ma Isiraeli.

14

Amazia Mũthamaki wa Juda

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli, Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. 2 Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimĩte Jerusalemu. 3 Nĩekire maũndũ marĩa moonagwo magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. Maũndũ-inĩ mothe eekire o ta ũrĩa ithe Joashu ekaga. 4 No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

5 Thuutha wa ũthamaki gũkorwo ũrũmĩte moko-inĩ make, akĩũraga anene arĩa moragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. 6 No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ a oragani acio, kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene.”

7 Ningĩ nĩwe wahootire 10,000 cia andũ a Edomu kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ, na agĩtunyana itũũra rĩa Sela mbaara-inĩ, akĩrĩtua Jokitheeli, rĩtwa rĩrĩa rĩtagwo nginya ũmũthĩ.

⁸ Hĩndĩ ãyo Amazia agĩtũma andũ kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũrũ wa Jehu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ “Ūka tũng’ethanĩre ũthiũ kwa ũthiũ.”

⁹ No rĩrĩ, Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ, ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũrũ wakwa.’ Hĩndĩ ãyo nyamũ ya gĩthaka kũu Lebanoni ãgĩũka ãkĩrangĩrĩria mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁰ Ti-itherũ nĩũtooretie Edomu, na rĩu nĩũtuĩkĩte mwĩtĩĩ. Wĩgaathe nĩ ũndũ wa ũhootani waku, no ikara mũciĩ! Nĩ kĩ gĩgũtũma wĩrehere thĩĩna, wĩniinithie we mwene, o hamwe na andũ a Juda?”

¹¹ O na kũrĩ ũguo, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria; nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmũtharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩĩnĩ wa Juda. ¹² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyĩita Amazia mũthamaki wa Juda mũrũ wa Joashu mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu agĩthĩ Jerusalemu na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Efraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta magana matandatũ* kũraiha. ¹⁴ Nake akĩoya thahabu yothe na betha na indo ciothe iria ciarĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova na iria ciarĩ ãgĩĩna-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki. Ningĩ agĩtaha andũ na agĩcooka Samaria.

¹⁵ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehoashu, na marĩa eekire, na marĩa aahingirie, o hamwe na mbaara yake ãrĩa maarũire na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ¹⁶ Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹⁷ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo mũaka ikũmi na ãtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

¹⁹ Nao andũ makĩgĩa ndundu ya kũmũũkĩrĩra kũu Jerusalemu, nake Amazia akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre kũu Lakishi, na makĩmũũragĩra kuo. ²⁰ Nĩacookirio akuũtwo na mbarathi, agĩthikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi.

²¹ Hĩndĩ ãyo andũ othe a Juda makĩoya Azaria arĩ na mũaka ikũmi na ãtandatũ, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ²² Nĩwe waakire Elathu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka na maithe make.

Jeroboamu wa Keerĩ Mũthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ãtano wa wathani wa Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu, mũthamaki wa Isiraeli agĩtuĩka mũthamaki kũu Samaria, na agĩthamaka mũaka mũrongo ãna na ũmwe. ²⁴ Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. ²⁵ Nĩwe wacookirie mũhaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inĩ rĩa Araba kũringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kĩrĩa kĩarĩtio nĩ ndungata yake Jona mũrũ wa Amítai, ũrĩa warĩ mũnabii kuuma Gathi-Heferi.

²⁶ Jehova nĩonete ruo rũnene rwa andũ othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo na arĩa mataarĩ ngombo, akĩona ũrĩa maathĩĩnĩkĩte, na gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wa kũmateithia. ²⁷ Na tondũ Jehova ndoigĩte atĩ nĩegũtharia rĩtwa rĩa Isiraeli gũkũ thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu.

* **14:13** nĩ ta mĩta 180

²⁸ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ũrĩa wothe eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ũrĩa aatunyanĩire Isiraeli matũũra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda tene-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nĩahurũkire hamwe na maithe make, o acio maarĩ athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Zekaria agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15

Azaria Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli, Azaria mũrũ wa Amazia mũthamaki wa Juda, akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Nake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁴ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁵ Jehova nĩahũũrĩre mũthamaki na mangũ o nginya mũthenya ũrĩa aakuire, na aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki.* Jothamu mũrũ wa mũthamaki akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria, na ũrĩa wothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁷ Azaria akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhĩ nao itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Zekaria mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Azaria mũthamaki wa Juda, Zekaria mũrũ wa Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri ĩtandatũ. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mũrũ wa Jabeshi nĩaciĩrĩre gũũkĩrĩra Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga, nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ¹¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩirio Jehu nĩkĩahingire, kĩrĩa kĩoigĩte atĩrĩ: “Njiaro ciaku nĩgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene wa Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.”

Shalumu Mũthamaki wa Isiraeli

¹³ Na rĩrĩ, Shalumu mũrũ wa Jabeshi aatuĩkire mũthamaki mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa ũthamaki wa Uzia mũthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri ũmwe kũu Samaria. ¹⁴ Menahemu mũrũ wa Gadi akiuma Tiriza, agĩthĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu mũrũ wa Jabeshi kũu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩra rĩrĩa aatongoretie, mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Menahemu, arutĩtie Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũraga mũndũ wothe warĩ itũũra, rĩu inene thĩnĩ o na arĩa maarĩ hakuhĩ narĩo, tondũ nĩmaregire

* **15:5** Ngai nĩahũũrĩre Mũthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangũ nĩ ũndũ wa kũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ateetĩkĩrĩtio kũruta (2Maũ 26:16-21).

kūhingūra ihingo ciao. Akīhūūra Tifisa, na agītarūra nda cia andū-a-nja arīa maarī na nda.

Menahemu Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁷ Mwaka-inī wa mīrongo itatū na kenda wa Azaria mūthamaki wa Juda, Menahemu mūrū wa Gadi agītuika mūthamaki wa Isiraeli, na agīthamaka Samaria mīaka ikūmi. ¹⁸ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova. Hīndī ya wathani wake wothe, ndaigana gūtigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmite Isiraeli meehie.

¹⁹ Hīndī iyo Puli mūthamaki wa Ashuri agītharīkīra būrūri ūcio, nake Menahemu akīmūhe taranda ngiri ĩmwe† cia betha nīguo amūteithīrīrie kūrūmia ūthamaki wake wega. ²⁰ Menahemu agītia mbeeca icio na hinya kuuma kūrī andū a Isiraeli. Mūndū o wothe gītonga aarī arute cekerī mīrongo itano‡ cia betha, nīguo iheo mūthamaki wa Ashuri. Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Ashuri akīehera, na ndaikarire būrūri ūcio rīngī.

²¹ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī makonī wathani wa Menahemu, na ūrīa eekire-rī, githī matiandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²² Menahemu akīhurūka hamwe na maithe make. Nake mūrū Pekaia agītuika mūthamaki ithenya rīake.

Pekaia Mūthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inī wa mīrongo itano wa ūthamaki wa Azaria mūthamaki wa Juda, Pekaia mūrū wa Menahemu agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka ĩrī. ²⁴ Pekaia agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova. Ndaigana gūtiga mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati marīa aatūmite Isiraeli meehie. ²⁵ Ūmwe wa anene ake, Peka mūrū wa Remalia, agīciirīra ndundu ya kūmūkīrīra. Arī na andū mīrongo itano kuuma Gileadi, agīthī, akīūruga Pekaia hamwe na Arigobu na Ariei, kūu Samaria, kīrigo-inī gīa kwīgītīra kīa nyūmba ya ūthamaki. Nī ūndū ūcio, Peka akīūruga Pekaia na agītuika mūthamaki ithenya rīake.

²⁶ Maūndū marīa mangī makonī wathani wa Pekaia, na ūrīa wothe eekire-rī, mandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mūthamaki wa Isiraeli

²⁷ Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo itano na ĩrī wa Azaria mūthamaki wa Juda, Peka mūrū wa Remalia agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka mīrongo ĩrī. ²⁸ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova. Ndaigana gūtigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmite Isiraeli meehie.

²⁹ Hīndī ya Peka mūthamaki wa Isiraeli, nīguo Tigilathu-Pileseru, mūthamaki wa Ashuri, ookire agītunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru. Nīatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na būrūri wothe wa Nafitali na agīthaamīria andū aakuo Ashuri. ³⁰ Ningī Hoshea mūrū wa Ela agīciirīra ndundu ya gūūkīrīra Peka mūrū wa Remalia. Nake akīmūtharīkīra na akīmūūruga, agīcooka agītuika mūthamaki ithenya rīake, mwaka-inī wa mīrongo ĩrī wa ūthamaki wa Jothamu mūrū wa Uzia.

³¹ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī makonī wathani wa Peka, na ūrīa wothe eekire-rī, githī matiandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mūthamaki wa Juda

³² Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, Jothamu mūrū wa Uzia mūthamaki wa Juda akīambīrīria gūthamaka.

³³ Aarī wa mīaka mīrongo ĩrī na itano rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka

† 15:19 nī ta tani 34 ‡ 15:20 nī ta nuthu kilo

arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na itandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ³⁴ Nĩekire maũndũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte. ³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akĩambĩrĩria gũtũma Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũriũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra rĩa ithe. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

16

Ahazu Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia, Ahazu mũrũ wa Jothamu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo iĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na itandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathiiaga na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mũriũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarutĩire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ irĩa mĩruru.

⁵ Hĩndĩ iyo Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makiumagara makahũũrane na Jerusalemu, na makĩrigiicĩria Ahazu, no matiamũtooririe. ⁶ Hĩndĩ iyo Rezini mũthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a Juda. Andũ a Edomu magĩthaamĩra Elathu, na matũire kuo nginya ũmũthĩ.

⁷ Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ Tigilathu-Pilesuru mũthamaki wa Ashuri makamwĩre atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ũũke ũũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata na mũthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra.” ⁸ Nake Ahazu agĩkuua betha na thahabu iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na igĩĩna-inĩ iria cia nyũmba ya ũthamaki, na agĩcitũma irĩ iheo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri. ⁹ Mũthamaki wa Ashuri agĩĩtĩkĩra na ũndũ wa gũtharĩkĩra itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthaamia atũũri akuo akĩmatwara Kiri na akĩũraga Rezini.

¹⁰ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Ahazu agĩthĩ Dameski gũtũngana na Tigilathu-Pilesuru mũthamaki wa Ashuri. Nake akĩona kĩgongona kũu Dameski, agĩtũmĩra Uria mũthĩnjĩri-Ngai mũcoro wa kĩgongona kũu o na mwakĩre wakĩo o ta ũrĩa gĩakĩtwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩaka kĩgongona kũringana na ũrĩa wothe aatũmĩrwo, gĩcoretwo nĩ Mũthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agĩkĩrĩkia mbere ya Mũthamaki Ahazu gũcooka. ¹² Rĩrĩa mũthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona kĩgongona kũu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ riakĩo. ¹³ Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa mũtu, na agĩitĩrĩria indo iria irutagwo cia kũnyuuo na akĩminjaminjĩria kĩgongona kũu thakame ya maruta ma ũiguano. ¹⁴ Nakĩo kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa hekarũ, kuuma gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona kũu kĩerũ na hekarũ ya Jehova, agĩkĩiga mwena wa gathigathini wa kĩgongona kũu kĩerũ.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Ahazu akĩhe Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mawatho maya: “Igũrũ rĩa kĩgongona kũu kĩnene kĩerũ, rutagĩra ho iruta rĩa njino rĩa rũciiniĩ, na iruta rĩa mũtu rĩa hwaĩ-inĩ, na iruta rĩa mũthamaki rĩa njino, na iruta rĩake rĩa

mũtu, na iruta rĩa njino rĩa andũ othe a bũrũri, na iruta rĩa rĩa mũtu na iruta rĩa rĩa kũnyuuo. Na ũminjaminjagĩrie kīgongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona. No kīgongona gĩa gĩcango, ndĩrĩkĩhũthagĩra na gũtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova.”¹⁶ Nake Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩka o ta ũrĩa Mũthamaki Ahazu aamwathĩte.

¹⁷ Mũthamaki Ahazu akĩeheria icunjĩ cia mwena-inĩ, na akĩeheria irai kuuma makaari-inĩ macio. Akĩeheria itangi rĩrĩa rĩetagwo Karia igũrũ rĩa mĩhianano ya ndegwa cia gĩcango iria ciakanyitĩrĩre, na agĩkaigĩrĩra itina-inĩ cia mahiga.¹⁸ Nĩeherie gĩthaku gĩa Thabatũ kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ-inĩ, na agĩthaamia itoonyero rĩa athamaki hau nja ya hekarũ ya Jehova, nĩguo akenie mũthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahazu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?²⁰ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hamwe nao Itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Hezekia agĩtuĩka mũthamaki itherya rĩake.

17

Hoshea Mũthamaki wa Mũthia wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo iirĩ wa Ahazu mũthamaki wa Juda, Hoshea mũrũ wa Ela agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka kenda.² Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa athamaki a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte.

³ Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri akĩambata agatharĩkĩre Hoshea, ũrĩa warĩ ndungata ya Shalimaneseru na nĩamũrĩhaga igooti.⁴ No mũthamaki wa Ashuri nĩamenyire atĩ Hoshea aarĩ mũkunyaĩri, nĩgũkorwo nĩatũmĩte andũ kũrĩ Soo mũthamaki wa Misiri, na nĩatigĩte kũrĩha igooti rĩa mũthamaki wa Ashuri ta ũrĩa ekaga mbere mwaka o mwaka. Nĩ ũndũ ũcio Shalimaneseru akĩmũnyiita, na akĩmũhingĩra njeera.⁵ Mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri wothe, agĩkinya Samaria na akĩrĩrigiicĩria mĩaka itatũ.⁶ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Hoshea nĩguo mũthamaki wa Ashuri aatunyanire Samaria, agĩthaamĩria andũ a Isiraeli bũrũri wa Ashuri. Akĩmahe ũtũũro kũu Hala na Gozani, Rũũ-inĩ rwa Haboru, na matũũra-inĩ ma Amedi.

Andũ a Isiraeli Gũthaamio nĩ ũndũ wa Mehia mao

⁷ Maũndũ macio mothe meekĩkire nĩ ũndũ andũ a Isiraeli nĩmehĩrie Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarufĩte bũrũri wa Misiri moime watho-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nao makĩnamĩrĩra ngai ingĩ, magĩcihooya,⁸ na makĩrũmĩrĩra mĩtugo ya ndũrĩrĩ iria ciingatĩtwo nĩ Jehova ciehere mbere yao, o na makarũmĩrĩra mĩtugo rĩa yambĩrĩrio nĩ athamaki a Isiraeli.⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩka maũndũ na hito ma gũkĩrĩra Jehova Ngai wao marĩa mataagĩrĩre. Kuuma mũthiringo-inĩ wa kũrangĩra nginya itũũra rĩrĩa rĩairigĩrwo rũthingo rwa hinya, makĩakĩra kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona matũũra-inĩ mao mothe.¹⁰ Nĩmahaandire mahiga maamũre o na itugĩ cia Ashera, kũndũ kũrĩa guothe gũtũũgĩru o na rungu rwa mĩtĩ rĩa mĩruru.¹¹ Nĩmacinagĩra ũbumba handũ hothe hatũũgĩru, o ta ũrĩa ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere yao ciekaga. Magĩka maũndũ ma waganu ma kũrakaria Jehova.¹² Nĩmahooire mĩhianano o na gũtuĩka Jehova nĩoigĩte atĩrĩ, “Mũtikaneke ũguo.”¹³ Nake Jehova agĩkaania andũ a Isiraeli na andũ a Juda na ũndũ wa anabii ake othe na andũ arĩa moonaga maũndũ, akĩmeera atĩrĩ: “Garũrũkai mũtigane na njĩra cianyu cia waganu. Rũmagiai maathani na irĩra cia watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kũringana na watho wothe ũrĩa ndaathire maithe manyu maathĩkagĩre, na ũrĩa ndaamũreheire na tũnua twa anabii ndungata ciakwa.”

¹⁴ No matiigana künjigua, no momirie ngoro ciao o ta ūrĩa maithe mao meekire, arĩa matehokire Jehova Ngai wao. ¹⁵ Nao makĩrega irĩra cia watho wake wa kūrũmĩrĩrwo na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe mao, na mĩkaana irĩa aamaheete. Nao maarũmĩrĩire mĩhianano itarĩ kiene, nao magĩtuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata. Meegerekanirie na ndũrĩrĩ iria ciamarigiicĩirie, o na gũtuĩka Jehova nĩamathĩte, akoiga atĩrĩ, “Mũtigeke ta ūrĩa ndũrĩrĩ icio ciĩkaga,” nao magĩka maũndũ marĩa Jehova aamagirĩtie gwĩka.

¹⁶ Nĩmatiganĩirie maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na magĩthondekera mĩhianano irĩ ya gũtwekio ihaana ta njaũ, na magĩthondeka gĩtugĩ kĩa Ashera. Nao makĩnamĩrĩra ciũmbe ciothe cia igũrũ, na makĩhooya Baali. ¹⁷ Ningĩ makĩruta airĩtu na aanake ao marĩ magongona ma njino. Nĩmarathaga ūhoru na makaragũra, na makĩheana gwĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩmũrakaria.

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩrakara mũno nĩ ūndũ wa andũ a Isiraeli, o nginya akĩmeheria mbere yake. No mũhĩrĩga wa Juda watigirwo. ¹⁹ O nao andũ a Juda matiarũmĩrĩire maathani ma Jehova Ngai wao. Maarũmĩrĩire mĩtugo irĩa yambĩrĩirio nĩ andũ a Isiraeli. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩrega andũ a Isiraeli othe, akĩmaherithia na akĩmaneana moko-inĩ ma thũ, o nginya akĩmaingata mehere mbere yake.

²¹ Na rĩrĩa aamũranirie andũ a Isiraeli na nyũmba ya Daudi-rĩ, nĩguo maatuire Jeroboamu mũrũ wa Nebati mũthamaki wao. Nake Jeroboamu akĩguucĩrĩria andũ a Isiraeli matige kūrũmĩrĩra Jehova, agĩtũma meehie rĩhĩa inene. ²² Andũ a Isiraeli makĩrũmĩrĩra mehĩa mothe ma Jeroboamu, na matiigana gũcooka gũtigana namo, ²³ nginya rĩrĩa Jehova aameheririe mbere yake o ta ūrĩa aamerĩte na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli makĩeherio bũrũri wao, magĩthaamĩrio Ashuri, na no kuo marĩ.

Samaria Gũtũũrwo Rĩngĩ

²⁴ Nake mũthamaki wa Ashuri akĩruta andũ Babuloni, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akĩmahe matũũra ma Samaria ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Makĩngwatĩra Samaria, na magĩkara matũũra-inĩ makuo. ²⁵ Hĩndĩ irĩa maambĩrĩirie gũikara kuo matiahooyaga Jehova; nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩmatũmĩra mĩrũũthi kuo, ikĩũraga andũ amwe. ²⁶ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩkinyĩrio ūhoru akĩrwo atĩrĩ: “Andũ arĩa wathaamirie ūkĩmatwara matũũra-inĩ ma Samaria matiũĩ ūrĩa ngai ya bũrũri ūcio yendaga. Nĩmatũmĩire mĩrũũthi irĩa iramooraga, tondũ andũ nĩmarigĩtwo nĩ kĩ ngai iyo yendaga.”

²⁷ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Ashuri agĩathana atĩrĩ: “Reke mũthĩnjĩri-Ngai ūmwe wa arĩa maatahirwo kuuma Samaria acooke agatũũre kuo, nĩgeetha arute andũ ūrĩa ngai ya bũrũri ūcio yendaga.” ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio mũthĩnjĩri-Ngai ūmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Samaria agĩthiĩ gũtũũra Betheli, akĩmaruta kũhooya Jehova.

²⁹ No rĩrĩ, o rũrĩrĩ rũgĩthondekera ngai ciaruo matũũra-inĩ mothe marĩa maatũũraga, magĩciiga mahooero-inĩ marĩa maathondeketwo nĩ andũ a Samaria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ³⁰ Andũ a kuuma Babuloni magĩthondeka mũhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andũ a Kutho magĩthondeka Nerigali, nao andũ a Hamathu magĩthondeka Ashima; ³¹ nao andũ a Aavi magĩthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andũ a Sefariri maacinaga ciana na mwaki irĩ ta magongona kũrĩ Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu. ³² Nĩmahoooyaga Jehova, no ningĩ magĩthuura andũ a mĩthemba yothe yao matũũke aruti wĩra ta athĩnjĩri-Ngai mahooero-inĩ ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ³³ Nĩmahoooyaga Jehova, na no maatungatagĩra ngai ciao, kũringana na mĩtugo ya ndũrĩrĩ cia kũrĩa maarutĩtwo.

³⁴ Nginyagia ūmũthĩ matũũre marũmĩtie mĩtugo yao ya tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwathĩkĩra irĩra cia watho wake wa kūrũmĩrĩrwo, na matũũro marĩa

matuıtwo, na watho na maathani marĩa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ũrĩa aatuire Isiraeli. ³⁵ Rĩrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli-rĩ, aamaathire atĩrĩ: “Mũtikanahooe ngai ingĩ, kana mũciinamĩrĩre, kana mũcitungatĩre, kana mũcirutĩre igongona. ³⁶ No Jehova ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene na atambũrũkĩtie guoko gwake, ũcio nowe wiki mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga. Nĩwe mũrĩnamagĩrĩra, na nĩwe mũrĩrutagĩra magongona. ³⁷ Hĩndĩ ciothe no nginya mũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na matuĩro marĩa matuıtwo, na mawatho, o na maathani marĩa aamwandĩkĩire. Mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁸ Mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na inyuĩ, na mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁹ No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ nĩwe ũkaamũkũra guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rĩrĩ, matiigana kũnjigua, no maathiire o na mbere na mĩtugo yao ya tene. ⁴¹ O na rĩrĩa andũ acio mahooyaga Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mĩhianano. Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithiiga na mbere gwĩka o ta ũrĩa maithe mao meekaga.

18

Hezekia Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mũrũ wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩrie gũthamaka. ² Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ³ Nake agĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ⁴ Nĩheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa maamũrĩrwo ngai cia mĩhianano, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩrĩa yathondeketwo nĩ Musa akĩmiunanga tũcunjĩ, nĩgũkorwo nginyagia ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agĩtũura ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩ take harĩ athamaki othe a Juda, mbere yake kana arĩa mookire thuutha wake. ⁶ Nĩatũũrĩre arũgamĩte wega harĩ Jehova na ndaigana gũtiga kũmũrũmĩrĩra; na nĩatũũrĩre arũmĩtie maathani ma Jehova marĩa aaheire Musa. ⁷ Nake Jehova aarĩ hamwe nake; nake Hezekia akĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga. Ningĩ nĩareganire na watho wa mũthamaki wa Ashuri, na akĩrega kũmũtungata. ⁸ Nĩatooririe Afilisti kuuma mũthiringo-inĩ wa arangĩri nginya itũũra-inĩ rĩrĩa rĩairigĩtwo na rũthingo rwa hinya, o nginya Gaza na matũũra makuo.

⁹ Mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, na nĩguo warĩ mwaka wa mũgwanja wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri nĩathiire kũrũa na itũũra rĩa Samaria na akĩrĩrigiicĩria. ¹⁰ Na thuutha wa mĩaka ĩtatũ Ashuri magĩtunyana Samaria. Nĩ ũndũ ũcio itũũra rĩa Samaria rĩgĩtahwo mwaka-inĩ wa ĩtandatũ wa ũthamaki wa Hezekia, na warĩ mwaka wa kenda wa ũthamaki wa Hoshea mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩthaamĩria andũ a Isiraeli kũu Ashuri, akĩmahe ũtũũro Hala, kũu Gozani ndwere-inĩ cia Rũũĩ rwa Haboru na matũũra-inĩ ma Amedi. ¹² ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ nĩmagĩte gwathĩkĩra Jehova Ngai wao, no magĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, na ũrĩa wothe Musa ndungata ya Jehova aamaathĩte. Matiathikĩrĩrie maathani macio kana makĩmahingia.

¹³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra matũũra mothe manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya, na akĩmatunyana. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia mũthamaki wa Juda agĩtũmĩra mũthamaki wa Ashuri ũrĩa warĩ kũu Lakishi ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩhĩtĩtie. Njherera na

nĩngũkũrĩha kĩrĩa gĩothe ũngĩnjĩtia.” Nake mũthamaki wa Ashuri agĩtia Hezekia mũthamaki wa Juda taranda magana matatũ* cia betha, na taranda mĩrongo ĩtatũ† cia thahabu kĩa hinya. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia akĩmũhe betha iria ciothe cionekire hekarũ-inĩ ya Jehova na igĩna-inĩ ciothe cia nyũmba ya ũthamaki.

¹⁶ Ihinda-inĩ rĩu, Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta thahabu ĩrĩa yagemetie mĩrango na itugĩ cia mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmũhe mũthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwĩhĩira Jerusalemu

¹⁷ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mwathi ũrĩa mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita, na mũrũgamĩrĩri wa anene arĩa angĩ, na mwathi wa mbũtũ cia mbaara, marĩ na mbũtũ nene ya ita kuuma Lakishi mathiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Magĩkinya Jerusalemu na makĩrũgama mũtaro-inĩ wa Karia ka Rũgongo,‡ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-inĩ wa Mũthambia Nguo. ¹⁸ Magĩtũmanĩra mũthamaki; nake Eliakimu mũrũ wa Hilikia mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiomagara mathiĩ kũrĩ o.

¹⁹ Nake mũnene wa mbũtũ cia ita akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ:

“ Mũthamaki ũrĩa mũnene, o we mũthamaki wa Ashuri, ekuuga atĩrĩ: Ũrutĩte ũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? ²⁰ Wee uugaga ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, na nĩũũĩ kũrĩa, no waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete atĩ nĩguo ũnemere? ²¹ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri acio mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gathecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ²² O na ũngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete Jehova Ngai witũ”, githĩ tiwe wehereirio kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na igongona iria ciarĩ kuo nĩ Hezekia, akĩra andũ a Juda na Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya mũhooyagĩre mbere ya kĩgongona gĩkĩ kĩrĩ Jerusalemu?”

²³ “ Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ angĩkorwo ũrĩ na andũ mangĩcitwarithia! ²⁴ Wakĩhota gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini mũno thĩinĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga kũndũ gũkũ ĩterĩtwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩrĩre njũke hũũre bũrũri ũyũ, na ndĩwanange.’ ”

²⁶ Nake Eliakimu mũrũ wa Hilikia, na Shebina, na Joa makĩra mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaitha arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũĩ. Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania, andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga.”

²⁷ No mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ mwathi wanyu na kũrĩ inyuĩ ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?”

²⁸ Ningĩ mũnene wa mbũtũ cia ita akĩrũgama, akĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ: “Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũrĩa mũnene, mũthamaki wa Ashuri! ²⁹ Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigitĩkĩrie Hezekia amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa. ³⁰ Mũtigitĩkĩre

* **18:14** nĩ ta tani 10 † **18:14** nĩ ta tani 1 ‡ **18:17** Ũyũ warĩ mũtaro wa maaĩ wenjetwo rungu rwa thĩ nĩ Mũthamaki Hezekia wa kũrehe maaĩ kuuma Rũũ rwa Gihoni.

Hezekia amūringĩrīrie kwīhoka Jehova hīndī ĩrīa ekuuga atīrī, ‘Ti-itherū Jehova nīegūtūhonokia; itūūra rīrī rītikaneanwo guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri.’

³¹ “Mūtigathikīrīrie Hezekia. Mūthamaki wa Ashuri ekuuga ūū: Rekei tūiguane, na mūūke kūrī niī. Mweka ūguo o ūmwe wanyu nīakarīāga kuuma kūrī mūtī wake wa mūthabibū na mūkūyū, na anyuuage maaī ma gīthima gīake, ³² nginya rīrīa ngooka ndīmūtware būrūri ūrīa ūhaana ta wanyu, būrūri ūrī ngano na ndibei ya mūhiano, būrūri ūrī irio na mīgūnda ya mīthabibū, būrūri ūrī mītī ya mītamaiyū na ūūkī. Thuurai muoyo no ti gīkuū!

“Mūtigathikīrīrie Hezekia, nīgūkorwo nīaramūhītithia rīrīa ekuuga atīrī, ‘Jehova nīegūtūhonokia.’ ³³ Nī kūrī ngai ya būrūri o na ūrīkū ĩrī yahonokia būrūri wayo kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri? ³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi ĩrī kūrī? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva ĩrī kūrī? Nīihonoketie Samaria kuuma guoko-inī gwakwa? ³⁵ Nī ngai ĩrīkū harī ngai ciothe cia mabūrūri macio yanahonokia būrūri wayo kuuma kūrī niī? Gwakīhoteka atīa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inī gwakwa?”

³⁶ No andū acio magīkira ki, na matirī ūndū maamūcookeirie, tondū mūthamaki nīamathīte, akameera atīrī, “Mūtikamūcookerie ūndū.”

³⁷ Hīndī ĩyo Eliakimu mūrū wa Hilikia ūrīa mūrōri wa maūndū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa mwandīki wa maūndū ma ihinda rīu, magīthī kūrī Hezekia, matembūrangīte nguo ciao, na makīmwīra ūrīa mūnene ūcio wa mbūtū cia ita oigīte.

19

Ūhonokio wa Jerusalemu Kwīranīrwo

¹ Rīrīa Mūthamaki Hezekia aiguire ūguo, agītembūranga nguo ciake na akīhumba nguo ya ikūnia, agīthī, agītoonya hekarū ya Jehova thīnī. ² Agītūma Eliakimu ūrīa warī mūrōri wa maūndū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na athīnjīri-Ngai arīa atongoria, othe mehumbīte nguo cia makūnia, mathī kūrī Isaia mūrū wa Amozu, ūrīa mūnabii. ³ Makīmwīra atīrī, “Ūū nīguo Hezekia ekuuga: Mūthenya wa ūmūthī nī mūthenya wa mīnyamaro, na ikūūmana, na gīconoko, o ta ihinda rīa ciana rīa gūciarwo rīakinya na hinya wa gūciara ūkaaga. ⁴ No gūkorwo Jehova Ngai waku nīekūigua ciugo ciothe cia mūnene wa mbūtū cia ita, ūrīa mwathi wake, mūthamaki wa Ashuri, atūmīte oke anyūrūrie Ngai ūrīa ūrī muoyo, na amūkūūme nī ūndū wa ūhorō ūcio Jehova Ngai waku aigūite. Nī ūndū ūcio hoera matigari marīa matigaire muoyo.”

⁵ Rīrīa anene a Mūthamaki Hezekia maakinyire kūrī Isaia-rī, ⁶ Isaia akīmeera atīrī, “Īrai mwathi wanyu atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tiga gwītīgīra nī ūndū wa ūrīa ūiguīte ciugo icio atungati a mūthamaki wa Ashuri manumīte nacio. ⁷ Ta thikīrīria! Nī nīngwīkīra roho wa mūthemba mūna thīnī wake, nīguo rīrīa arīigua ūhorō mūna-rī, acooke būrūri wake, na arī kūu ndūme ooragwo na rūhiū rwa njora.’ ”

⁸ Rīrīa mūnene wa mbūtū cia ita aiguire atī mūthamaki wa Ashuri nīoimīte Lakishi, akīehera Jerusalemu, agīthī agīkora mūthamaki akīrūa mbaara na Libina.

⁹ Na rīrī, Senakeribu agīkinyīrwo nī ūhorō wa atī Tirihaka, ūrīa Mūkushi mūthamaki wa Misiri, nīoimagarīte, oke arūe nake. Nī ūndū ūcio agītūma andū rīngī kūrī Hezekia marī na ūhorō ūyū: ¹⁰ “Īrai Hezekia mūthamaki wa Juda atīrī: Ndūgetīkīrie Ngai ūcio wīhokete akūheenie rīrīa ekuuga atīrī, ‘Jerusalemu ndīngīneanwo kūrī mūthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherū nīūiguīte ūrīa athamaki a Ashuri mekīte mabūrūri-inī mothe, ūrīa maamaniinire biū. Inyuī mūngīhonoka atīa? ¹² Na rīrī, ngai cia ndūrīrī iria cianiinirwo nī maithe maitū ma tene, ngai

cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa Hamathu na kana mũthamaki wa Aripadi, kana mũthamaki wa itũũra inene rĩa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rĩ, arĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Hezekia akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova.

¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikariire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Wee nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁶ Tega matũ maku Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho maku Wee Jehova, wone; ũigue ciugo cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

¹⁷ “Ti-itherũ Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte biũ ndũrĩrĩ na mabũrũri macio. ¹⁸ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai, no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andũ. ¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hĩndĩ iyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nĩnjiguĩte mahooya maku makoniĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri. ²¹ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“ Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni,
nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu

arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora.

²² Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?

Nĩngĩ-rĩ, nũũ ũgũthũkĩre na mũgambo,

na ũgakũũrĩra maitho na mwĩtĩio?

Wee ũgookĩrĩra ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²³ Ũtũmĩte andũ aku moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita-rĩ,

nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,

o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo irĩa mĩraihi mũno,

o na mĩthengera irĩa mĩega mũno.

Nĩnginyĩte mũthia wakuo kũrĩa kũraya mũno,

kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ irĩa mĩega mũno.

²⁴ Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ,

na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Mĩsiri

na makinya ma magũrũ makwa.”

²⁵ “Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio,

matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio,

na rĩu nĩndĩũhingĩtie,

atĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya

matũũke hĩba cia mahiga.

26 Andũ akuo maagithĩtio hinya,
magegearĩte na magaconorithio.
Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makooroa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra.

27 “ No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũgĩũka na ũgĩthiĩ,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

28 Tondũ nĩũndakarĩire,
na rũng’athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa iniũrũ,
na matamu makwa ndĩmohe kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere njĩra o ĩyo wokĩire.’

29 “Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
“Mwaka-inĩ ũyũ ũkũrĩa irio cia maitĩka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrĩe kĩrĩa gĩgaathundũka kuuma harĩ mo.
No mwaka-inĩ wa gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ũrĩe maciaro mayo.

30 Na o rĩngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro na igũrũ.

31 Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arĩa mahonokete.
Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

32 “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
“Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,
kana arathũkie mũguĩ kuo.
Ndagooka mbere ya rĩo na ngo,
kana arĩrigiicĩrie na ihumbu cia tĩiri, arĩũkĩrĩre.

33 Njĩra ĩrĩa ookĩire-rĩ, no yo agaacookera;
ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

34 Nĩngagitĩra itũũra rĩrĩ inene na ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.”

35 Ũtukũ o ro ũcio mũraika wa Jehova agĩthiĩ akĩũraga andũ 185,000 kũu kambĩ ya Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrĩre rũciinĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri! 36 Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthiĩ. Agĩcooka Nineve agĩkara kuo.

37 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, rĩrĩa aahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake Nisiroku, ariũ ake eerĩ Adarameleki na Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

20

Ndwari ya Hezekia

1 Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, na aarĩ hakuhĩ gũkua. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthiĩ kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua, ndũkũhona.”

² Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, ³ “Wee Jehova, ririkana ũrĩa ngoretwo ngĩthiĩ na mũthiire ya kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ maku.” Nake Hezekia akĩrĩra mũno.

⁴ Isaia atanakinya nja ya gatagatĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩrwo atĩrĩ: ⁵ “Cooka, ũkeere Hezekia mũtongoria wa andũ akwa atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na ngoona maithori maku; nĩngũkũhonia. Mũthenya wa itatũ kuuma rĩu nĩũkambata ũthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶ Nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi na itano ya gũtũũra muoyo. Na nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra rĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩrĩ inene nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.’”

⁷ Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Thondekai gĩkũmba kĩa ngũyũ.” Nao magĩka o ũguo, na magĩkiigĩrĩra ihũha-inĩ rĩu, nake Hezekia akĩhona.

⁸ Hezekia nĩoorĩtie Isaia atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ kĩa atĩ Jehova nĩekũũhonia, na atĩ nĩngambata thĩ hekarũ-inĩ ya Jehova mũthenya wa gatatũ kuuma ũmũthĩ?”

⁹ Nake Isaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe, kĩa atĩ Jehova nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩre: Ũkwenda kĩruru gĩthiĩ mbere makinya ikũmi, kana gĩcooke thuutha makinya ikũmi?”

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atĩrĩ, “Kĩruru gũthiĩ na mbere makinya ikũmi nĩ ũndũ mũhũthũ, nĩ kaba kĩruru gĩcooke na thuutha makinya ikũmi.”

¹¹ Nake mũnabii Isaia agĩkaĩra Jehova, nake Jehova agĩtũma kĩruru gĩcooke na thuutha makinya macio ikũmi marĩa gĩaikũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu.

Abarũthi kuuma Babuloni

¹² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩire Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoru wa ndwari ya Hezekia.

¹³ Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmoonia indo ciothe iria aigĩte makũmbĩ make, akĩmoonia betha, na thahabu, na mahuti marĩa manungi wega, na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie.

¹⁴ Hĩndĩ iyo mũnabii Isaia agĩthiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte bũrũri wa kũraya, megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

¹⁵ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ monire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Monire indo ciothe nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamonia.”

¹⁶ Nake Isaia akĩra Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova: ¹⁷ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na indo iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, ĩgaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo-inĩ na thakame-inĩ yaku, o arĩa wee ũgũciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

¹⁹ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩega,” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Githĩ gũtigũkorwo na thayũ na ũgitĩri matukũ-inĩ mothe ma muoyo wakwa?”

²⁰ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Hezekia, na marĩa mothe eekire, na ũrĩa aathondekire Karia, o na mũtaro wa kũrehe maaĩ itũũra-inĩ,

githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²¹ Nake Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

21

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩathana arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. Nyina eetagwo Hefiziba. ² Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya Isiraeli. ³ Nĩaakire rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, o kũrĩa ithe Hezekia aanangĩte; ningĩ agĩaka igongona cia Baali na agĩaka itugĩ cia Ashera, o ta ũrĩa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli eekĩte. Nĩainamĩrĩire mbũtũ cia igũrũ ciothe na agĩcihooya. ⁴ Agĩaka magongona thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, “Thĩinĩ wa Jerusalemu nĩkuo ngaatũria rĩitwa rĩakwa.” ⁵ Thĩinĩ wa nja cieriĩ cia hekarũ ya Jehova, agĩaka igongona cia mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta mũriũ wake arĩ igongona rĩa njino, na nĩaragũraga na agatũria nyoni, na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa marĩ maro ho ma kũragũra. Agĩka maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, nginya akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũicũhie ũrĩa aathondekete wa gĩtugĩ kĩa Ashera, akĩũiga hekarũ thĩinĩ, o nyũmba ĩyo Jehova eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoru wayo atĩrĩ, “Nĩngatũria rĩitwa rĩakwa nginya tene thĩinĩ wa hekarũ ĩno na thĩinĩ wa Jerusalemu, kũrĩa thuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli. ⁸ Ndirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngaatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli morũũre, moime bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe mao ma tene, mamenyagĩrĩre mekage maũndũ marĩa mothe ndĩmathĩte, na marũmie Watho ũrĩa maaheirwo nĩ Musa ndungata yakwa.” ⁹ No andũ acio matiigana kũigua. Manase akĩmahĩtithia, nĩ ũndũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniĩrĩre mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova oigire na tũnua twa ndungata ciake cia anabii atĩrĩ: ¹¹ “Manase mũthamaki wa Juda nĩekĩte mehia marĩ magigi. Ageeka maũndũ mooru gũkĩra Aamori arĩa maarĩ mbere yake,* na agatongoria andũ a Juda kwĩhia nĩ ũndũ wa kũhooya mĩhianano yake. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: Nĩngũrehere Jerusalemu na Juda mwanangĩko ũrĩa ũgaatũma andũ arĩa makaigua ũhoru ũcio mararakwo nĩ matũ mao. ¹³ Nĩngatambũrũkĩria Jerusalemu rũrigi rwa gũthima rũrĩa rwahũthĩrirwo rwa gũũkĩrĩra Samaria na kabirũ karĩa kahũthĩrirwo gũũkĩrĩra nyũmba ya Ahabu. Nĩngaherithia na niine andũ a Jerusalemu o ta ũrĩa mũndũ ahuuraga thaani, akamĩkurumania. ¹⁴ Nĩngatiganĩria matigari ma igai rĩakwa, na ndĩmaneane kũrĩ thũ ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nĩ thũ ciao ciothe, ¹⁵ tondũ nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya ũrĩa maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ.”

¹⁶ Ningĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya andũ matehĩtie, ĩkĩiyũra Jerusalemu kuuma gĩturi kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ, tũtegũtara mehia marĩa aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ ũndũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁷ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma athamaki a Juda? ¹⁸ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make, na

* **21:11** Andũ arĩa othe maatũruga Kaanani meetagwo Aamori matanatoorio nĩ andũ a Isiraeli.

agithikwo mūgūnda-inĩ wake wa ūthamaki, nĩguo mūgūnda wa Uza. Nake mūriũ Amoni agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mūthamaki wa Juda

¹⁹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na ĩĩĩ rĩĩĩ aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩaka ĩĩĩ. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarĩ wa Haruzu; oimĩte Jotiba. ²⁰ Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ūrĩa ithe Manase eekĩte. ²¹ Nĩathiire na mĩthĩire yothe ya ithe; akĩhooya mĩhianano ĩrĩa ithe aahooyaga, na akĩmĩnamĩrĩra. ²² Agĩtigana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kūrũmĩrĩra Jehova.

²³ Anene a Amoni makĩmũciĩrĩra ndundu, na makĩũragĩra mūthamaki kũu nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki. ²⁴ Nao andũ a bũrũri makĩũraga arĩa othe maathugundĩte gũũkĩrĩra Mūthamaki Amoni na magĩtua mūriũ Josia mūthamaki ithenya rĩake.

²⁵ Ha ūhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Amoni, na ūrĩa eekire-rĩ, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶ Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ yake mūgūnda-inĩ wa Uza. Nake mūriũ Josia agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

22

Ibuku rĩa Watho Kuoneka

¹ Na rĩrĩ, Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ūmwe. Nyina eetagwo Jedida mwarĩ wa Adaia; oimĩte Bozikathu. ² Nake agĩĩka ūrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agĩthĩ na mĩthĩire yothe ya ithe Daudi atekwĩhũgũra mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho.

³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa wathani wake, Mūthamaki Josia agĩtũma Shafani mūrũ wa Azalia mūrũ wa Meshulamu, ūrĩa warĩ mwandĩki-marũa, athĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. Akĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Ambata, ūthĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene na ūmwĩre ahaarĩrie mbeeca iria irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova, iria arangĩri a mĩrango monganĩtie kuuma kũrĩ andũ. ⁵ Nao macĩhokere andũ arĩa mathuurĩtwo a kūrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ. Andũ acio ūtigĩrĩre nĩ marĩa aruti a wĩra arĩa macookagĩrĩria hekarũ ya Jehova, ⁶ nao nĩ atharamara, na andũ a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningĩ ūtigĩrĩre nĩmagũra mbaũ na mahiga maicũhie ma gũcookereria hekarũ. ⁷ No rĩrĩ, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondũ mararuta wĩra ūcio na kwĩhokeka.”

⁸ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene akĩra Shafani ūcio mwandĩki marũa atĩrĩ, “Nĩnyonete Ibuku rĩa Watho thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani nake akĩrĩthoma. ⁹ Nake Shafani ūcio mwandĩki-marũa agĩthĩ kũrĩ mūthamaki na akĩmũhe ūhoru ūcio, akĩmwĩra atĩrĩ: “Anene aku nĩmarĩhĩte mbeeca iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nĩmacĩhokeire kũrĩ aruti a wĩra na arũgamĩrĩri a hekarũ.” ¹⁰ Ningĩ Shafani ūcio mwandĩki-marũa akĩra mūthamaki atĩrĩ, “Hilikia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩanengera ibuku.” Nake Shafani akĩrĩthomera mūthamaki.

¹¹ Rĩrĩa mūthamaki aaiguire ciugo cia Ibuku rĩu rĩa Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. ¹² Akĩruta mawatho maya kũrĩ Hilikia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Ahikamu mūrũ wa Shafani, na Akiboru mūrũ wa Mikaia, na kũrĩ Shafani ūcio mwandĩki-marũa, na kũrĩ Asaia ūrĩa mūruri wa maũndũ ma mūthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ¹³ “Thĩĩ mũkandũrĩrie ūhoru kũrĩ Jehova, na mũtuĩrĩrie andũ, o na Juda yothe, ūrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ rĩonekete. Marakara ma Jehova nĩ maingĩ, marĩa maraakana nĩ ūndũ witũ, tondũ maithe maitũ matiaathĩkĩire ūhoru wa ibuku rĩrĩ; na matiekire kũringana na ūhoru ūrĩa wothe wandĩkĩtwo thĩnĩ warĩo ūrĩa ūtũkonĩ.”

¹⁴ Hilikia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani, na Asaia magĩthiĩ kwaria na Hulida ūrĩa mũnabii mũndũ-wa-nja ūrĩa warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ wa Tikiva, mũrũ wa Harihasi ūrĩa warĩ mũmenyereri wa nguo cia mũthamaki, Hulida aatũũraga Jerusalemu, rũgongo rwa keerĩ.

¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mũndũ ūrĩa ūmũtũmĩte kũrĩ niĩ atĩrĩ, ¹⁶ ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo kũringana na maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa mũthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ūbumba, na makaandakaria nĩ ūndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmakanĩire kũndũ gũkũ, na matingĩhoreka.’ ¹⁸ Īrai mũthamaki wa Juda, ūrĩa ūmũtũmĩte mũũke mũtuĩrie ūhoru kũrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ ūhoru wĩgĩ ciugo iria ūiguĩte: ¹⁹ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire na ūkĩnyiihĩria Jehova rĩrĩa waiguire ūhoru ūrĩa njarĩtie wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, atĩ nĩmakanyiiitwo nĩ kĩrumi na mwanangĩko, na tondũ nĩwatembũrangire nguo ciaku na ūkĩrĩra ūrĩ mbere yakwarĩ, nĩngũiguĩte, ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maitho maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maitho maku matikoona mwanangĩko ūrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ.’ ”

Nĩ ūndũ ūcio magĩcookeria mũthamaki ūhoru ūcio.

23

Josia Kwerũhia Kĩrĩkanĩro

¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akĩambata agĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, andũ othe kuuma ūrĩa mũnini mũno nginya ūrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova makĩiguaga. ³ Nake mũthamaki akĩrũgama hau gĩtugĩ-inĩ, akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova, na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na ngoro yake yothe, na muoyo wake wothe, nĩguo ahingie ciugo cia kĩrĩkanĩro iria ciaandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe makĩranĩra atĩ nĩmarĩhingagia kĩrĩkanĩro kũ.

⁴ Nake mũthamaki agĩatha Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene, na athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ anini ake, na aikaria a mĩrango, mathengie kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbũtũ yothe ya igũrũ, agĩcicinĩra nja ya Jerusalemu mĩgũnda-inĩ ya Gĩtuamba gĩa Kidironi, na agĩtwara mũhu wacio Betheli. ⁵ Nake akĩeheria athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano arĩa maamũrĩtwo nĩ athamaki a Juda macinagĩre ūbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Juda na matũũra marĩa maarigiicĩrie Jerusalemu, arĩa maacinagĩra Baali ūbumba, na riũa, na mweri, na njata iria nene, o na mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta gĩtugĩ kĩa Ashera kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩgĩtwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agĩgĩcinĩra kuo. Agĩgĩthĩa, gĩgĩtuĩka ta rũkũngũ, akĩhurunjĩra rũkũngũ rũu rwakĩo mbĩrĩra-inĩ cia andũ arĩa mataarĩ na igweta.* ⁷ Ningĩ agĩcooka akĩmomora nyũmba cia ihooero cia maraya ma arũme, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nokuo atumia maatomagĩra macuka ma Ashera.

⁸ Josia akĩrehe athĩnjĩri-Ngai othe kuuma matũũra-inĩ mothe ma Juda, na agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma Geba nginya Birishiba kũrĩa athĩnjĩri-ngai maacinagĩra ūbumba, akĩmomora igongona iria ciarĩ ihingo-inĩ, o na itoonyero-inĩ

* **23:6** Gĩtugĩ kĩa Ashera gĩathũkangirio nĩ Mũthamaki Hezekia, nake mũrũwe Manase agĩgĩcookia.

rĩa Kĩhingo kĩa Joshua, mūnene wa itũūra rĩrĩa inene, kĩrĩa kĩa rĩ mwena wa ũmotho wa kĩhingo gĩa itũūra rĩu inene. ⁹ O na gwatuĩka athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru matiatungataga kīgongona-inĩ kĩa Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩmbie hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ.

¹⁰ Nĩaathũkirie Tofeti ĩrĩa yarĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire mũriũ kana mwarĩ arĩ igongona rĩa njino kũrĩ Moleku. ¹¹ Akĩeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamũrĩire riũa kuuma itoonyero-inĩ rĩa hekarũ ya Jehova. Nacio ciarĩ nja hakuhĩ na kanyũmba ka mūnene wetagwo Nathani-Meleku. Josia agĩcooka agĩcina ngaari cia ita iria ciamũrĩirwo riũa.

¹² Ningĩ akĩmomora igongona iria ciakĩtwo nĩ athamaki a Juda nyũmba igũrũ hakuhĩ na kanyũmba ka igũrũ ka Ahazu, na igongona iria ciakĩtwo nĩ Manase kũu nja cieri cia hekarũ ya Jehova. Agĩcieheria kuuma hau, agĩcihehenja tũcunji, na agĩte rũkũngũ rũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹³ Mũthamaki agĩcooka agĩthũkia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa kwarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, mwena wa gũthini wa Kĩrĩma gĩa Kũniinanĩrwo, kũrĩa Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aakĩire Ashitorethu ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩ thaahu ya Asidoni, na kũrĩa aakĩire Kemoshu ngai ĩrĩ thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai ĩrĩ magigi ya andũ a Amoni. ¹⁴ Josia akĩhehenja mahiga marĩa maamũre, na akĩmomora mĩhianano ya itugĩ cia Ashera, na agĩkũhumbĩra na mahĩndĩ ma andũ.

¹⁵ O nakĩo kīgongona kĩrĩa kĩa Betheli, handũ harĩa hatũũgĩru haathondeketwo nĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli meehie, kīgongona kũu na handũ hau hatũũgĩru, agĩcimomora. Agĩcina handũ hau hatũũgĩru, akĩhathĩa nginya hagĩtuĩka mũtu, na agĩcina gĩtugĩ kĩa Ashera o nakĩo. ¹⁶ Ningĩ Josia akĩroranga kũu, na rĩrĩa onire mbĩrĩra iria ciarĩ mwena-inĩ wa kĩrĩma, agĩthikũrithia mahĩndĩ kuuma mbĩrĩra-inĩ, akĩmacinĩra kīgongona-inĩ nĩguo agĩthaahie, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩa rĩtio nĩ mũndũ wa Ngai ũrĩa warathĩte maũndũ macio matanekĩka.

¹⁷ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mbĩrĩra ũrĩa ndĩrona nĩ ya ũ?”

Nao andũ a itũūra rĩu inene makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra ya mũndũ wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda, na akĩaria maũndũ ma gũũkĩrĩra kīgongona kĩa Betheli, o maũndũ marĩa warĩkia gwĩka ihiga rĩu.”

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Tiganai nayo. Mũtigitĩkĩrie mũndũ o naũ aringithie mahĩndĩ make.” Nĩ ũndũ ũcio matiahutirie mahĩndĩ make o na ma mūnabii ũrĩa woimĩte Samaria.

¹⁹ O ta ũrĩa Josia eekĩte Betheli, Josia nĩeherie na agĩthaahia mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru marĩa maakĩtwo nĩ athamaki a Isiraeli matũũra-inĩ ma Samaria marĩa marakarĩtie Jehova. ²⁰ Josia akĩũragĩra athĩnjĩri-ngai othe a kũndũ kũu gũtũũgĩru igũrũ rĩa igongona icio, na agĩcinĩra mahĩndĩ ma andũ igũrũ rĩacio. Agĩcooka agĩthĩ Jerusalemu.

²¹ Mũthamaki akĩruta watho ũyũ kũrĩ andũ othe, akĩmeera atĩrĩ, “Kũngũĩrai Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Kĩrĩkanĩro.”

²² Na gũtiarĩ na Bathaka ĩngĩ yakũngũĩrwo ta ĩyo kuuma hĩndĩ ya atĩrĩrĩ bũrũri arĩa matongoragia Isiraeli kana matukũ-inĩ mothe ma athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. ²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Mũthamaki Josia, Bathaka ĩyo ya Jehova nĩyakũngũĩrwo kũu Jerusalemu.

²⁴ Ningĩ Josia nĩeherie aragũri, na andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, na ngai cia kũhooya nacio mĩciĩ-inĩ, na ngai cia mĩhianano, na indo iria ĩngĩ ciothe ĩrĩ magigi cionekire kũu Juda na Jerusalemu. Eekire ũguo ahingie watho ũrĩa waandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai onire hekarũ-inĩ ya Jehova.

²⁵ Mbere na thuutha wa Josia gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ take, wacookereire Jehova

ta ũrĩa eekire: na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake wothe, kũringana na watho wothe wa Musa.

²⁶ No rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩra Juda, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe Manase eekĩte ma kũmũrakaria. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeheririe Isiraeli, na nĩngarega Jerusalemu, itũũra inene rĩrĩa ndeethurĩire, na ndege hekarũ ĩno, ĩrĩa ndoigire ũhoru wayo atĩrĩ, ‘Kũu nĩkuo Rũitwa riakwa rĩgaatũũra.’ ”

²⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia, na marĩa eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Josia aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki wa Misiri aambatire Rũũĩ-inĩ rwa Farati agateithie mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthiĩ kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrũa nake, akĩmũũragĩra kũu Megido. ³⁰ Nacio ndungata cia Josia igĩkuua mwĩrĩ wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikiũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake. Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehoahazu mũrũ wa Josia, makĩmũitĩrĩria maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

³¹ Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimĩte Libina. ³² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. ³³ Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwathana Jerusalemu, na akĩhatĩrĩria andũ a Juda marute igooti rĩa taranda igana rĩmwe† cia betha, na taranda ĩmwe‡ ya thahabu. ³⁴ Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu, no agĩkuua Jehoahazu akĩmũtwara Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩire. ³⁵ Jehoiakimu akĩrĩha Firaũni Neko betha na thahabu iria eetĩtie. Nĩgeetha ahote gwĩka ũguo, agĩtia andũ a bũrũri igooti na hinya, agĩkĩũngania betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ a bũrũri kũringana na ũhoti wao.

Jehoiakimu mũthamaki wa Juda

³⁶ Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina etagwo Zebida mwarĩ wa Pedaia; nake oimĩte Ruma. ³⁷ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa maithe make meekĩte.

24

¹ Hĩndĩ ya ũthamaki wa Jehoiakimu-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩtharĩkĩra bũrũri, na Jehoiakimu agĩtuĩka ndungata yake mĩaka ĩtatũ. No Jehoiakimu akĩgarũrũka, akĩremera Nebukadinezaru. ² Jehova agĩtũma mbũtũ cia gũtahana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahũũrane nake. Agĩcitũma ikaanange Juda, kũringana na ũrĩa kiugo kĩa Jehova gĩatariĩ, kĩrĩa kĩarĩtio nĩ ndungata ciake cia anabii. ³ Ti-itherũ maũndũ macio meekĩkire Juda kũringana na watho wa Jehova, nĩguo ameherie moime mbere yake tondũ wa mehia ma Manase na ũrĩa wothe eekĩte, ⁴ o hamwe na gũita thakame ya andũ matehĩtie. Nĩgũkorwo nĩaiyũrĩtie Jerusalemu na thakame ya andũ matehĩtie, nake Jehova ndaigana kũmarekera.

⁵ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

† 23:33 nĩ ta tani ithatũ na nuthu (3:5) ‡ 23:33 nĩ ta kilo 34

⁶ Jehoiakimu akĩhurũka na maithe make. Nake mũriũ Jehoiakini agĩtuũka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ Mũthamaki wa Misiri ndaigana kuuma bũrũri wake rĩngĩ, tondũ mũthamaki wa Babuloni nĩatunyanĩte bũrũri wothe ũrĩa warĩ wa mũthamaki wa Misiri kuuma Karũũ ka Misiri nginya Rũũ rwa Farati.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁸ Jehoiakini aarĩ wa mũaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mũeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Nehushita mwarĩ wa Elinathani, kuuma Jerusalemu. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe eekĩte.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo anene a Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni magĩũka nginya Jerusalemu, makĩrigiicĩria itũũra rĩu, ¹¹ nake Nebukadinezaru we mwene agĩũka nginya itũũra-inĩ rĩu inene, hĩndĩ ĩyo anene ake maarĩrigiicĩrie. ¹² Nake Jehoiakini mũthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata ciake, na andũ arĩa maarĩ igweta, na anene ake othe makĩneana kũrĩ Nebukadinezaru.

Mwaka-inĩ wa ĩnana wa wathani wa Babuloni nĩguo aanyiitire Jehoiakini. ¹³ Nebukadinezaru nĩarutire mũthiithũ yothe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova na nyũmba-inĩ ya ũthamaki, agĩkuua indo ciothe cia thahabu iria Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarũ ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova oigĩte. ¹⁴ Agĩkuua andũ othe a Jerusalemu akĩmatwara ithaamĩrio: anene othe, na arũi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarĩ andũ 10,000. No andũ arĩa maarĩ athĩni mũno a bũrũri ũcio no-o maatigirwo.

¹⁵ Nebukadinezaru agĩtwara Jehoiakini arĩ mũgwate nginya Babuloni. Ningĩ agĩcooka agĩkuua nyina wa mũthamaki kuuma Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a bũrũri. ¹⁶ Ningĩ mũthamaki wa Babuloni agĩthaamĩria mbũtũ yothe ya ita nginya Babuloni; ita rĩothe rĩa andũ 7,000 arĩa arũi, na me hinya na mangĩhota kũrĩa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷ Agĩcooka agĩtua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mũthamaki ithenya rĩake, na akĩgarũra rĩitwa rĩake, akĩmũtua Zedekia.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹⁸ Zedekia aarĩ wa mũaka mũrongo ĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimĩte Libina. ¹⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. ²⁰ Maũndũ macio mothe meekirwo Jerusalemu na Juda nĩ tondũ wa marakara ma Jehova, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere yake.

Kũgũa kwa Jerusalemu

Nake Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni.

25

¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi, wa mweri wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe. Nake akĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na agĩaka indo cia kũmũteithia gũtharĩkĩra itũũra mũena yothe yarĩo. ² Narĩo itũũra rĩkĩrigiicĩrio nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa Mũthamaki Zedekia. ³ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ĩkĩneneha itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩo nĩ andũ. ⁴ Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nayo mbũtũ yothe ya ita ĩkĩũra ũtukũ ĩgereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuũka andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene. Nayo ĩkĩũra ĩrorete Araba, ⁵ no mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩgĩteng'eria mũthamaki, ĩkĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa

mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe n̄ciamũranĩtio nake na ikahurunjũka. ⁶ Nayo mbũtũ ya ita ikĩnyiita mũthamaki ũcio, na agĩtwarwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila kũrĩa aatuĩrĩrwo ciira. ⁷ Makĩũraga ariũ a Zedekia o hau mbere yake, magĩcooka makĩmũkũũra maitho, makĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni.

⁸ Mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa ĩtano mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki, ndungata nene ya mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu. ⁹ Agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Agĩcina nyũmba yothe yarĩ ya bata. ¹⁰ Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki ikĩmomora thingo iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mũnene wa arangĩri nĩathaamirie andũ arĩa othe maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, hamwe na kĩrĩndĩ kũu kĩngĩ, na arĩa othe maathiĩte kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹² No mũnene ũcio wa ita agĩtigia andũ amwe a arĩa athĩĩni mũno a bũrũri ũcio, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa ĩngĩ.

¹³ Andũ a Babuloni nĩmoinangire itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩra indo, na Karia ga gĩcango, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na magĩkuua icango icio magĩcitwara Babuloni. ¹⁴ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri, na indo ciothe cia icango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩi nacio. ¹⁵ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuuire ngĩo cia mwaki na mbakũri cia kũminjaminjĩria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakĩo gĩcango kuuma itugĩ iria igĩrĩ, na gĩa Karia, na kĩa makaari marĩa Solomoni aakĩte marĩ ma hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ¹⁷ Gĩtugĩ o kĩmwe kĩarĩ kĩa ũraihi wa buti mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja.* Nakĩo kĩongo gĩakĩo kĩrĩa kĩarĩ igũrũ rĩa gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa buti inya na nuthu† kũraiha na igũrũ, na kĩagemetio na gĩgathiũrũrũkĩrio na mũkwa na makomamanga ma gĩcango. Gĩtugĩ kũu kĩngĩ na mũkwa wakĩo nĩkĩahaanaine na kũu kĩngĩ.

¹⁸ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai wa keerĩ, na arangĩri arĩa atatũ maarangagĩra mĩrango. ¹⁹ Harĩ arĩa angĩ maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, akĩnyiita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na andũ atano arĩa mataaraga mũthamaki. Ningĩ agĩkuua mwandĩki-marũa ũrĩa mũnene na nowe warĩ mũrori mũnene wa wandĩkithia wa andũ a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ rĩu inene. ²⁰ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakua othe, akĩmatwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²¹ Nake mũthamaki wa Babuloni akĩmooragithĩria kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtwarwo ithaamĩrio, kũraya na bũrũri wao.

²² Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthura Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩmũtua mũrori wa andũ arĩa maatigirwo Juda. ²³ Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ita othe na andũ ao maaiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩathuurĩte Gedalia atuĩke barũthi, magĩthĩi kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, nao nĩo, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani mũrũ wa Karea, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu ũrĩa Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, na andũ ao. ²⁴ Gedalia akĩhĩta mwĩhĩtwa wa kũmoomĩrĩria hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra anene a Babuloni. Ikarai bũrũri-inĩ na mĩtungatagĩre mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũikara wega.”

* 25:17 nĩ ta mita inyanya na robo (18:25) † 25:17 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5)

²⁵ No rĩrĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, mũrũ wa Elishama ũrĩa warĩ wa thakame ya ũthamaki, agĩũka na andũ ikũmi, akĩũraga Gedalia o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni arĩa maarĩ nake kũu Mizipa. ²⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno, hamwe na atongoria a mbũtũ cia ita, makĩũrĩra Misiri nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra andũ a Babuloni.

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jehoiakini mũthamaki wa Juda aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ o ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni, nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja mweri-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ. ²⁸ Akĩmwarĩria na ũhooreri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtĩithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩagĩra metha-inĩ ya mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. ³⁰ Mũthamaki ũcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kũmũteithia cia o mũthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo.

IBUKU RĪA MBERE RĪA MAŪNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Maandĩko ma Maündũ ma Tene kuuma Adamu nginya Iburahĩmu

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:
Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:
Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:
Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:
Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa
Nimurodi ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya ita ĩrĩ hinya thĩinĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa
andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na
Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajebusi, na Aamori, na
Agirigashi, ¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na
Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:

Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mũrũ wa
nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na
Dikila, ²² na Eballi, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu.
Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela,

- 25 na Eberi, na Pelegu, na Reu,
 26 na Serugu, na Nahoru, na Tera,
 27 na Aburamu (na nīwe Iburahīmu).

Nyūmba ya Iburahīmu

- 28 Ariū a Iburahīmu maarī:
 Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

- 29 Ici nīcio njiaro ciao:
 Nebaiothu nīwe warī irigithathi rīa Ishumaeli, nao ariū ake arīa angī maarī
 Kedari, na Adibeeli, na Mibisamu, 30 na Mishima, na Duma, na Masa, na Hadadi,
 na Tema, 31 na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. Acio nīo maarī ariū a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

- 32 Ariū a Ketura, ūrīa warī thuriya ya Iburahīmu, maarī:
 Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na Shua.
 Ariū a Jokishani maarī:
 Sheba na Dedani.
 33 Ariū a Midiani maarī:
 Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida, na Elidaa.
 Acio othe maarī a rūciaro rwa Ketura.

Njiaro cia Sara

- 34 Iburahīmu nīwe warī ithe wa Isaaka.
 Ariū a Isaaka maarī:
 Esaū na Isiraeli.

Ariū a Esaū

- 35 Ariū a Esaū maarī:
 Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora.
 36 Ariū a Elifazu maarī:
 Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu, na Kenazu;
 na Amaleki, ūrīa waciarirwo nī Timina.
 37 Ariū a Reueli maarī:
 Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza.

Andū a Seiru kūu Edomu

- 38 Ariū a Seiru maarī:
 Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.
 39 Ariū a Lotani maarī:
 Horī na Homamu.
 Nake Timina aarī mwarī wa nyina na Lotani.
 40 Ariū a Shobali maarī:
 Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.
 Ariū a Zibeoni maarī:
 Aia na Ana.
 41 Mūriū wa Ana aarī:
 Dishoni.
 Ariū a Dishoni maarī:
 Hemudani, na Eshibani, na Ithirani, na Kerani.
 42 Ariū a Ezeri maarī:
 Bilihani, na Zaavani, na Akani.
 Ariū a Dishani maarī:
 Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

- 43 Nao aya nīo maarī athamaki arīa maathamakaga Edomu mbere ya Isiraeli
 gūthamakīrwo nī mūthamaki o na ūmwe:

Nĩ Bela mũrũ wa Beori, narĩo itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinihaba.

⁴⁴ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁵ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁶ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mũrũ wa Bedadi ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Avithu.

⁴⁷ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁸ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu kũu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁹ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mũrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁵⁰ Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Me-Zahabu. ⁵¹ Hadadi o nake agĩkua.

Anene a Edomu maarĩ:

⁵² Timina, na Aliva, na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁵³ na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁵⁴ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu.

2

Ariũ a Isiraeli

¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Isiraeli:

Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebulun, ² na Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na Asheri.

Juda

Kũrĩ ariũ a Hezironi

³ Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela. Acio atatũ maaciarĩrwo Juda nĩ mũtumia Mũkaanani, mwarĩ wa Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga. ⁴ Tamaru, mũtumia wa mũrũ wa Juda, akĩmũciarĩra Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda maarĩ atano.

⁵ Ariũ a Perezu maarĩ:
Hezironi na Hamula.

⁶ Ariũ a Zera maarĩ:
Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na Darida; othe maarĩ atano.

⁷ Mũriũ wa Karimi aarĩ:
Akaru, ũrĩa wareheire Isiraeli thĩĩna nĩ ũndũ wa kuuna watho na kuoya indo iria ciarĩ nyamũre.

⁸ Mũriũ wa Ethani aarĩ:
Azaria.

⁹ Ariũ arĩa maaciarĩrwo Hezironi maarĩ:
Jerameeli, na Ramu, na Kalebu.

Ciana cia Ramu Mũrũ wa Hezironi

¹⁰ Ramu nĩwe warĩ ithe wa

Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni, ũrĩa warĩ mütongoria wa andũ a Juda. ¹¹ Nahashoni nĩwe warĩ ithe wa Salimoni, nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ¹² nake Boazu nĩwe warĩ ithe wa Obedi, ũria warĩ ithe wa Jesii.

¹³ Jesii nĩwe warĩ ithe wa Eliabu, irigithathi rĩake; nake Abinadabu aarĩ wa keerĩ, na Shimea wa gatatũ, ¹⁴ na Nethaneli wa kana, nake Radai wa gatano, ¹⁵ na Ozemu wa gatandatũ, nake Daudi aarĩ wa mŭgwanja. ¹⁶ Nao aarĩ a nyina maarĩ Zeruaia na Abigaili. Ariũ a Zeruaia maarĩ atatũ, na nĩo Abishai, na Joabu, na Asaheli. ¹⁷ Abigaili nĩwe warĩ nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ Jetheri ũrĩa Mũishumaeli.

Kalebu Mũrũ wa Hezironi

¹⁸ Kalebu mũrũ wa Hezironi nĩagĩire ciana na mütumia wake Azuba (o na ningĩ na Jeriothu). Ariũ a mütumia ũcio maarĩ: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Azuba aakuire, Kalebu akĩhikia Efiratha, ũrĩa wamũciarĩire Huru. ²⁰ Huru nĩwe warĩ ithe wa Uri, nake Uri nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli.

²¹ Thuutha ũcio, Hezironi agĩkoma na mwarĩ wa Makiru ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi (Hezironi aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra Segubu. ²² Segubu nĩwe warĩ ithe wa Jairu, ũrĩa warĩ na matũũra mĩrongo ĩrĩ na matatũ kũu Gileadi. ²³ (No rĩrĩ, Geshuru na Aramu magĩtunyana matũũra ma Havothu-Jairu, o hamwe na Kenathu na ciikaro iria ciarĩthiũrũrũkĩirie, namo maarĩ matũũra mĩrongo ĩtandatũ.) Aya othe nĩo maarĩ njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi.

²⁴ Thuutha wa Hezironi gũkua arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ, Abija mütumia wa Hezironi akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa Tekoa.

Jerameeli Mũrũ wa Hezironi

²⁵ Ariũ a Jerameeli, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Hezironi, maarĩ: Ramu ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, na Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija. ²⁶ Jerameeli aarĩ na mütumia ũngĩ wetagwo Atara, nake nĩwe warĩ nyina wa Onamu.

²⁷ Ariũ a Ramu, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Jerameeli, maarĩ: Maazu, na Jamini, na Ekeri.

²⁸ Ariũ a Onamu maarĩ: Shamai na Jada.

Nao ariũ a Shamai maarĩ: Nadabu na Abishuri.

²⁹ Mütumia wa Abishuri eetagwo Abihaili, ũrĩa wamũciarĩire Ahabani na Molidi.

³⁰ Ariũ a Nadabu maarĩ: Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi aakuire atarĩ na ciana.

³¹ Mũrũ wa Apaimu aarĩ: Ishi, ũrĩa warĩ ithe wa Sheshani. Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe wa Ahalai.

³² Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na Shamai, maarĩ: Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarĩ na ciana.

³³ Ariũ a Jonathani maarĩ: Pelethu na Zaza.

Acio nĩo maarĩ njiaro cia Jerameeli.

³⁴ Sheshani ndaarĩ na aanake, no airĩtu.

Aarĩ na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo Jariha. ³⁵ Sheshani akĩhe Jariha ndungata ĩyo yake mwarĩ ĩmũhikie, nake akĩgĩa mwana wetagwo Atai.

³⁶ Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani, nake Nathani nĩwe warĩ ithe wa Zabadi,

³⁷ nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa Efilali,
 nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa Obedi,
³⁸ nake Obedi nĩwe warĩ ithe wa Jehu,
 nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
³⁹ nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa Helezu,
 nake Helezu nĩwe warĩ ithe wa Eleasa,
⁴⁰ nake Eleasa nĩwe warĩ ithe wa Sisimai,
 nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,
⁴¹ nake Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Jekamia,
 nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa Elishama.

Mbarĩ cia Kalebu

⁴² Ariũ a Kalebu, ũrĩa warĩ mũrũ wa nyina na Jerameeli, maarĩ:
 Mesha irigithathi rĩake, na nĩwe warĩ ithe wa Zifu, na mũriũ Maresha ũrĩa warĩ
 ithe wa Hebironi.
⁴³ Ariũ a Hebironi maarĩ:
 Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema nĩwe warĩ ithe wa Rahamu, na
 Rahamu nĩwe warĩ ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarĩ ithe wa Shamai. ⁴⁵ Mũrũ
 wa Shamai aarĩ Maoni, nake nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Zuru.
⁴⁶ Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Harani, na Moza, na Gazezi.
 Nake Harani nĩwe warĩ ithe wa Gazezi.
⁴⁷ Ariũ a Jahadai maarĩ:
 Regemu, na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaafu.
⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Sheberi na Tirihana. ⁴⁹ Ningĩ
 nowe waciarire Shaafu ũrĩa warĩ ithe wa Madimana, na Sheva ithe wa Makibena
 na Gibeaa. Mwarĩ wa Kalebu eetagwo Akisa. ⁵⁰ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Kalebu.

Ariũ a Huru, irigithathi rĩa Efiratha, maarĩ:
 Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa Bethlehemu, na Harefu
 ithe wa Bethi-Gaderi.
⁵² Njiaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu, ciarĩ:
 Haroe, na nuthu ya Amanahathi, ⁵³ na mĩhĩrĩga ya Kiriathu-Jearimu ĩrĩa yatariĩ ta
 ũũ: Aithiri, na Aputhi, na Ashumathi, na Amishirai. Kuuma kũrĩ acio gũkĩgĩa
 njiaro cia Azorathi na Aeshitaoli.
⁵⁴ Njiaro cia Salima ciarĩ:
 Bethlehemu ũrĩa Mũnetofathi, na Aatirothu-Bethi-Joabu, na nuthu ya Amana-
 hathi, na Azori, ⁵⁵ na mĩhĩrĩga ya aandĩki-marũa arĩa maatũũraga Jabezu ĩrĩa
 yatariĩ ta ũũ: Atirathi, na Ashimeathi, na Asukathi. Aya nĩo Akeni arĩa moimĩte
 harĩ Hamathu, ithe wa nyũmba ya Rekabu.

3

Ariũ a Daudi

¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi arĩa maaciarĩrwo Hebironi:
 Irigithathi rĩarĩ Amunoni mũrũ wa Ahinoamu wa kuuma Jezireeli;
 nake wa keerĩ aarĩ Danieli mũrũ wa Abigaili wa kuuma Karimeli;
² nake wa gatatũ aarĩ Abisalomu mũrũ wa Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki
 wa Geshuru;
 nake wa kana aarĩ Adonija mũrũ wa Hagithu;
³ nake wa gatano aarĩ Shefatia mũrũ wa Abitali;
 nake wa gatandatũ aarĩ Ithireamu ũrĩa aaciarĩrwo nĩ mũtumia wake Egila.
⁴ Acio atandatũ maaciarĩrwo Daudi kũu Hebironi, kũrĩa aathamakĩire mĩaka
 mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ.

Daudi aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ, ⁵ nacio ici nĩcio ciana ciake iria ciaciariirwo kũu:

Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni. Acio ana maaciarirwo nĩ Bathisheba mwarĩ wa Amieli. ⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁷ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁸ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ kenda. ⁹ Acio othe maarĩ ariũ a Daudi, ariũ a thuriya ciake matataritwo. Nike Tamaru nĩwe warĩ mwarĩ wa ithe wao.

Athamaki a Juda

- ¹⁰ Mũriũ wa Solomoni eetagwo Rehoboamu,
nike mũriũ eetagwo Abija,
nike Asa aarĩ mũriũ wa Abija,
nike Jehoshafatu aarĩ mũriũ wa Asa,
¹¹ nike Jehoramũ aarĩ mũriũ wa Jehoshafatu,
nike Ahazia aarĩ mũriũ wa Jehoramũ,
nike Joashu aarĩ mũriũ wa Ahazia,
¹² nike Amazia aarĩ mũriũ wa Joashu,
nike Azaria aarĩ mũriũ wa Amazia,
nike Jothamu aarĩ mũriũ wa Azaria,
¹³ nike Ahazu aarĩ mũriũ wa Jothamu,
nike Hezekia aarĩ mũriũ wa Ahazu,
nike Manase aarĩ mũriũ wa Hezekia,
¹⁴ nike Amoni aarĩ mũriũ wa Manase,
nike Josia aarĩ mũriũ wa Amoni.
¹⁵ Ariũ a Josia maarĩ:
Johanani irigithathi rĩake,
nike wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu,
nike wa gatatũ aarĩ Zedekia,
nike wa kana aarĩ Shalumu.
¹⁶ Ariũ maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ:
mũriũ Jekonia
na Zedekia.

Rũciaro rwa Nyũmba ya Ũthamaki thuutha wa Ithaamĩrio

- ¹⁷ Njiaro cia Jekonia, ũrĩa watahitwo, ciarĩ:
Mũriũ Shealitieli, ¹⁸ na Malikiramu, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.
¹⁹ Ariũ a Pedaia maarĩ:
Zerubabeli na Shimei.
Ariũ a Zerubabeli maarĩ:
Meshulamu na Hanania;
Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyina wao.
²⁰ Nĩ kwarĩ na ariũ angĩ atano, nao nĩ:
Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Hasadia, na Jushabu-Hesedi.
²¹ Njiaro cia Hanania ciarĩ:
Pelatia, na Jeshaiya, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a Rafaia, na a Arinani, na a Obadia,
o na a Shekania.
²² Njiaro cia Shekania ciarĩ:
Shemaia na ariũ ake:
Hatushu, na Igalĩ, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ atandatũ.
²³ Ariũ a Nearia maarĩ:
Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarĩ atatũ.
²⁴ Ariũ a Elioenai maarĩ:

Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mũgwanja.

4

Mĩhĩrĩga Īngĩ ya Juda

¹ Njiaro cia Juda ciarĩ:

Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

² Reaia mũrũ wa Shobali nĩwe warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nĩwe warĩ ithe wa Ahumai na Lahadi. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Azorathi.

³ Ariũ a Etamu maarĩ:

Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.

Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. ⁴ Penueli nĩwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nĩwe warĩ ithe wa Husha.

Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi rĩa Efiratha, na ithe wa Bethlehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara.

⁶ Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni, na Haahashatari. Icio nĩcio ciarĩ njiaro cia Naara.

⁷ Ariũ a Hela maarĩ:

Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, ⁸ na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mĩhĩrĩga ya Ahariheli mũrũ wa Harumu.

⁹ Jabezu aarĩ mūtũku mũno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nĩwe wamũtuire Jabezu, tondũ oigire atĩrĩ, “Ndaamũciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabezu agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka ya bũrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe na niĩ, na ũngitĩre harĩ ũũru nĩguo ndikanakorwo na ruo.” Nake Ngai akĩigua ihooya rĩake. *

¹¹ Kelubu, mũrũ wa nyina na Shuha, nĩwe warĩ ithe wa Mehuru, ũrĩa warĩ ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Rafa, na Pasea, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu. Acio nĩo maarĩ andũ a Reka.

¹³ Ariũ a Kenazu maarĩ:

Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:

Hathathu, na Meonothai. ¹⁴ Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu

ũrĩa ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo maarĩ mabundi.

¹⁵ Ariũ a Kalebu, mũrũ wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.

Mũriũ wa Ela eetagwo:

Kenazu.

¹⁶ Ariũ a Jehaleleli maarĩ:

Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

¹⁷ Ariũ a Ezara maarĩ:

Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mũtumia ũmwe wa Meredi nĩwe waciarire Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa warĩ ithe wa Eshitemoa.

¹⁸ (Mũtumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia

Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ Meredi.

¹⁹ Ariũ a mũtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:

* **4:10** Rĩtwa Jabezu rĩgĩtaũrwo na Kĩhibirania nĩ ta kuuga “Ruo” kana “Kũnyariirĩka.”

Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi.

²⁰ Ariũ a Shimoni maarĩ:

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

²¹ Nao ariũ a Shela mūrũ wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia arĩa maathondekaga gatani ĩrĩa njega† kũu Bethi-Ashibea, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi arĩa maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ũhoro ũyũ ũrutĩtwo maandĩko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũũraga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, marutagĩre mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

²⁴ Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mũriũ wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mũriũ wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mũriũ wa Mibisamu.

²⁶ Njiaro cia Mishima ciarĩ:

Mũriũ Hamueli, na Zakuri mũriũ wa Hamueli, na Shimei mũriũ wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ ũndũ ũcio mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũũraga Birišiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũũra mao nginya rĩrĩa Daudi aathamakaga. ³² Matũũra matano marĩa maamarigiicĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, ³³ na tũtũũra tũnini tũrĩa twarigiicĩrie matũũra macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao nĩmaigaga maandĩko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki, na Josha mūrũ wa Amazia, ³⁵ na Joeli; na Jehu mūrũ wa Joshibia, mūrũ wa Seraia, mūrũ wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; ³⁷ na Ziza mūrũ wa Shifi, mūrũ wa Aloni, mūrũ wa Jedaia, mūrũ wa Shimuri, mūrũ wa Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩitwa mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, ³⁹ nao magĩthiĩ mĩhaka-inĩ ya Gedorĩ mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kũu gũcaria ũrĩithio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩithio mwega, bũrũri warĩ mwariĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoorera. Na rĩrĩ, andũ a Hamu‡ amwe nĩo maatũũraga kuo mbere.

⁴¹ Andũ arĩa marĩitwa mao maandĩkĩtwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu arĩa maatũũraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũrĩa gũtariĩ nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũũra ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩithio mwega wa mahiũ mao. ⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩũraga Aamaleki arĩa meetharĩte magatigara, nao matũire kuo nginya ũmũthĩ.

† 4:21 Andũ a nyũmba ĩmwe nĩmamenyekaga na wĩra ũrĩa warutagwo nĩ ithe wao. ‡ 4:40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu.

5

Njiaro cia Rubeni

¹ Ariü a Rubeni üria irigithathi rïa Isiraeli (nïwe warï irigithathi, no rïria aathaahirie üriï wa ithe, ürigithathi wake waheirwo ariü a Jusufu mürü wa Isiraeli; nï ündü ücio, ndangïandïkirwo maandïko-inï ma njiarwa kuringana na ürigithathi wake, ² o na gütuïka Juda nïwe warï hinya gükïra ariü a ithe, na mütongoria oimïte gwake-rï, ürigithathi watuïkire wa Jusufu); ³ ariü a Rubeni, irigithathi rïa Isiraeli, maarï:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

⁴ Njiaro cia Joeli ciarï:

Müriü Shemaia, na müriü Gogu, na müriü Shimei, ⁵ na müriü Mika, na müriü Reaia, na müriü Baali,

⁶ na müriü Beera, üria watahirwo agïthaamio nï Tigilathu-Pileseru müthamaki wa Ashuri. Beera nïwe warï mütongoria wa andü a Rubeni.

⁷ Andü ao kuringana na mbarï ciao, mandïkïtwo kuringana na maandïko ma njiarwa ciao maarï aya:

Jeïeli üria münene, na Zekaria, ⁸ na Bela mürü wa Azazi, mürü wa Shema, mürü wa Joeli. Maatüüraga rügono rürïa ruumïte Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. ⁹ Maïkarire bürüri mwena wa irathïro nginya rüteere-inï rwa werü üria ütambürükïte nginya Rüü rwa Farati, tondü mahiü mao nïmaingïhire muno marï küu Gileadi.

¹⁰ Hïndï ya wathani wa Saülü nïmarüire na Ahagari,* na makïmahoota; nao makïnyitïra ciikaro cia Ahagari acio rügono-inï ruothe rwa mwena wa irathïro wa Gileadi.

Njiaro cia Gadi

¹¹ Nao andü a Gadi maatüüire mariganïtie na andü a Rubeni küu bürüri wa Bashani,† o nginya Saleka:

¹² Joeli nïwe warï münene küu Bashani, münini wake aarï Shafamu, akarümïrïtwo nï Janai, na Shafati.

¹³ Andü ao kuringana na nyumba ciao maarï:

Mikaeli, na Meshulamu, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na Eberi, othe maarï andü mügwanya.

¹⁴ Acio nïo maarï ariü a Abihaili mürü wa Huru, mürü wa Jaroa, mürü wa Gileadi, mürü wa Mikaeli, mürü wa Jeshishai, mürü wa Jahido, mürü wa Buzi.

¹⁵ Ahi mürü wa Abidieli, mürü wa Guni nïwe warï mütongoria wa nyumba yao.

¹⁶ Nao andü a Gadi maatüüraga Gileadi, küu Bashani na matüüra-inï marïa maakuhïrïrie kuo, o na kürïa guothe üriïthio wa Sharoni wakinyïte.

¹⁷ Ühoro üyü wothe nï wandïkirwo maandïko-inï ma njiarwa ciao hïndï irïa Jothamu müthamaki wa Juda na Jeroboamu müthamaki wa Isiraeli maathamakaga.

¹⁸ Andü a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mühïrïga wa Manase, maarï na andü 44,760 mehaarïrie güthïi mbaara-inï: andü marï na hinya wa mwïri, na mangïahotire kühüthïra ngo, na rühiü rwa njora, na mooï güikia mïguï na üta, na maarütïtwo kürüa mbaara. ¹⁹ Nao makïhithükïra Ahagari, na Ajeturi, na Anafishi, na Anodabu. ²⁰ Nïmateithirio kümahüüra, nake Ngai akïneana Ahagari moko-inï mao, marï hamwe na arïa othe maamateithagia, tondü nïmamükaïire marï mbaara-inï. Nïamacookeirie mahooya mao, nï ündü nïmamwïhokete. ²¹ Magïtaha mahiü ma

* **5:10** Ahagari maarï njiaro cia Ishumaeli mürü wa Hagari, na Aarabu nï a rüciaro rwao. † **5:11** Bashani warï bürüri wa irïma wa mwena wa irathïro rïa Iria rïa Galili.

Ahagari acio: ngamĩira 50,000, na ng'ondũ 250,000, na ndigiri 2,000, ningĩ nĩmatahire andũ 100,000, ²² na angĩ aingĩ makiũragwo, tondũ Ngai nĩwe wamarũagĩrĩra. Nao magĩkara bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo rĩngĩ.

Nuthu ya Mũhĩrĩga wa Manase

²³ Andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maarĩ aingĩ mũno; maatũũrire bũrũri ũcio kuuma Bashani nginya Baali-Herimoni, ũguo nĩ kuuga nginya Seniru (nĩkĩo Kĩrĩma kĩa Herimoni).

²⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na njamba cia ita, na andũ marĩ igweta. ²⁵ No matiarĩ ehokeku harĩ Ngai wa maithe mao, tondũ nĩmeheanĩte kũrĩ ngai cia andũ a bũrũri ũcio, arĩa Ngai aaniinĩte mehere mbere yao. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ngai wa Isiraeli akĩarahũra roho wa Puli mũthamaki wa Ashuri (ũguo nĩ kuuga Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa Ashuri), ũrĩa watahire andũ a Rubeni, na andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmatwara ithaamĩrio. Akĩmathaamĩria Hala, na Habori, na Hara, na rũũĩ-inĩ rwa Gozani, kũrĩa matũire nginya ũmũthĩ.

6

Njiaro cia Lawi

¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

² Ariũ a Kohathu maarĩ:

Amuramu, na Iziharu, na Heberoni, na Uzieli.

³ Ciana cia Amuramu ciarĩ:

Harũni, na Musa, na Miriamu.

Ariũ a Harũni maarĩ:

Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

⁴ Eleazaru nĩwe warĩ ithe wa Finehasi,

na Finehasi nĩwe warĩ ithe wa Abishua,

⁵ na Abishua nĩwe warĩ ithe wa Buki,

na Buki nĩwe warĩ ithe wa Uzi,

⁶ na Uzi nĩwe warĩ ithe wa Zerahia,

na Zerahia nĩwe warĩ ithe wa Meraiothu,

⁷ na Meraiothu nĩwe warĩ ithe wa Amaria,

na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,

⁸ na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,

na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Ahimaazu,

⁹ na Ahimaazu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,

na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Johanani,

¹⁰ na Johanani nĩwe warĩ ithe wa Azaria (ũrĩa watungataga arĩ mũthĩnjĩri-Ngai thĩinĩ wa hekarũ ĩrĩa Solomoni aakire kũu Jerusalemu),

¹¹ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Amaria,

na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,

¹² na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,

na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,

¹³ na Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Hilikia,

na Hilikia nĩwe warĩ ithe wa Azaria,

¹⁴ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Seraia,

na Seraia nĩwe warĩ ithe wa Jehozadaku.

¹⁵ Jehozadaku nĩathaamirio hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarekereirie andũ a Juda na a Jerusalemu matahwo nĩ Nebukadenezaru.

16 Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

17 Maya nĩmo mariĩtwa ma ariũ a Gerishoni:

Libini na Shimei.

18 Ariũ a Kohathu maarĩ:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

19 Ariũ a Merari maarĩ:

Mahili na Mushi.

Icio nĩcio mbarĩ cia Alawii ciandĩkĩtwo kũringana na maithe mao:

20 Ariũ a Gerishoni maarĩ:

mũriũ Libini, nake Jehathu aarĩ mũriũ wa Libini,
nake Zima aarĩ mũriũ wa Jehathu, ²¹ nake Joa aarĩ mũriũ wa Zima,
nake Ido aarĩ mũriũ wa Joa, nake Zera aarĩ mũriũ wa Ido,
nake Jeatherai aarĩ mũriũ wa Zera.

22 Njiaro cia Kohathu ciarĩ:

mũriũ Aminadabu, nake Kora aarĩ mũriũ wa Aminadabu,
nake Asiru aarĩ mũriũ wa Kora, ²³ nake Elikana aarĩ mũriũ wa Asiru,
nake Ebiasafu aarĩ mũriũ wa Elikana, nake Asiru aarĩ mũriũ wa Ebiasafu,
²⁴ nake Tahathu aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Urieli aarĩ mũriũ wa Tahathu,
nake Uzia aarĩ mũriũ wa Urieli, nake Shauli aarĩ mũriũ wa Uzia.

25 Njiaro cia Elikana ciarĩ:

Amasai na Ahimothu,

²⁶ nake mũriũ aarĩ Elikana, nake Zofai aarĩ mũriũ wa Elikana,
nake Nahathu aarĩ mũriũ wa Zofai, ²⁷ nake Eliabu aarĩ mũriũ wa Nahathu,
nake Jerohamu aarĩ mũriũ wa Eliabu, nake Elikana aarĩ mũriũ wa Jerohamu,
nake Samũeli aarĩ mũriũ wa Elikana.

28 Ariũ a Samũeli maarĩ:

Joeli irigithathi,
na mũriũ wa keerĩ aarĩ Abija.

29 Njiaro cia Merari ciarĩ:

Mahili, nake mũriũ aarĩ Libini,
nake Shimei aarĩ mũriũ wa Libini, nake Uza aarĩ mũriũ wa Shimei,

³⁰ nake Shimea aarĩ mũriũ wa Uza, nake Hagia aarĩ mũriũ wa Shimea,
nake Asaia aarĩ mũriũ wa Hagia.

Aini a Hekarũ

³¹ Aya nĩo andũ arĩa Daudi aature arũgamĩrĩri a ũini nyũmba-inĩ ya Jehova
thuutha wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro gũkinya kũu. ³² Maatungataga na ũini Hema-
inĩ-ya-Gũtũnganwo o nginya rĩrĩa Solomoni aakire hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu.
Nao maarutaga wĩra wao kũringana na mawatho marĩa maatuĩtwo.

³³ Aya nĩo andũ arĩa maarutaga wĩra, hamwe na ariũ ao:

Kuuma kũrĩ Akohathu maarĩ:

Hemani ũrĩa mũini,
mũrũ wa Joeli, mũrũ wa Samũeli,
³⁴ mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Jerohamu,
mũrũ wa Elieli, mũrũ wa Toa,
³⁵ mũrũ wa Zufu, mũrũ wa Elikana,
mũrũ wa Mahathu mũrũ wa Amasai,
³⁶ mũrũ wa Elikana, mũrũ wa Joeli,
mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Zefania,
³⁷ mũrũ wa Tahathu, mũrũ wa Asiru,
mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora,
³⁸ mũrũ wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu,
mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Isiraeli;

- ³⁹ na Asafu, mũthiritũ wa Hemani, ũrĩa watungataga mwena wake wa ũrĩo: Asafu aarĩ mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Shimea,
⁴⁰ mũrũ wa Mikaeli, mũrũ wa Baaseia, mũrũ wa Malikija ⁴¹ mũrũ wa Ethini, mũrũ wa Zera, mũrũ wa Adaia,
⁴² mũrũ wa Ethani, mũrũ wa Zima, mũrũ wa Shimei, ⁴³ mũrũ wa Jahathu, mũrũ wa Gerishoni, mũrũ wa Lawi;
⁴⁴ na kuuma kũrĩ athiritũ ao, Amerari, arĩa maatungataga marĩ mwena wake wa ũmotho, maarĩ:
 Ethani mũrũ wa Kishi, mũrũ wa Abudi, mũrũ wa Maluku, ⁴⁵ mũrũ wa Hashabia, mũrũ wa Amazia, mũrũ wa Hilikia,
⁴⁶ mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Bani, mũrũ wa Shemeri, ⁴⁷ mũrũ wa Mahali, mũrũ wa Mushi, mũrũ wa Merari, mũrũ wa Lawi.

⁴⁸ Alawii arĩa maarĩ a thiritũ yao maagaĩrwo mawĩra marĩa mangĩ mothe ma hema ĩrĩa nyamũre, o ĩyo nyũmba ya Ngai. ⁴⁹ No Harũni na njiaro ciake nĩo maarutaga magongona kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, na kĩgongona-inĩ gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na wĩra wothe warutagwo ũkonainie na Handũ-hau-Hatheru-Mũno, nĩ ũndũ wa kũhoroheria andũ a Isiraeli mehia, kũringana na ũrĩa Musa ndungata ya Ngai yaathanĩte.

⁵⁰ Ici nĩcio njiaro cia Harũni:

Mũriũ aarĩ Eliazaru, nake mũriũ wake aarĩ Finehasi, nake Abishua aarĩ mũriũ wa Finehasi, ⁵¹ nake Buki aarĩ mũriũ wa Abishua, nake Uzi aarĩ mũriũ wa Buki, nake Zerahia aarĩ mũriũ wa Uzi,
⁵² nake Meraiothu aarĩ mũriũ wa Zerahia, nake Amaria aarĩ mũriũ wa Meraiothu, nake Ahitubu aarĩ mũriũ wa Amaria, ⁵³ nake Zadoku aarĩ mũriũ wa Ahitubu, nake Ahimaazu aarĩ mũriũ wa Zadoku.

⁵⁴ Na rĩrĩ, gũkũ nĩkuo kũndũ kũrĩa maagaĩrwo kũrĩ bũrũri wao (nakuo kwagaĩrwo njiaro cia Harũni iria ciarĩ cia mbarĩ ya Kohathu, tondũ igai rĩa mbere rĩarĩ rĩao):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi kũu Juda, o hamwe na ũrĩithio ũrĩa warigiicĩirie. ⁵⁶ No mĩgũnda na matũũra marĩa maakuhĩrĩrie itũũra inene maaheirwo Kalebu mũrũ wa Jefune.

⁵⁷ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ciaheirwo Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩra) na Libina, na Jatiri, na Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri, ⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ũrĩithio wamo. ⁶⁰ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maaheirwo Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe na ũrĩithio wamo.

Matũũra marĩa maagaĩrwo mĩhĩrĩga ya Akohathu mothe maarĩ ikũmi na matatũ.

⁶¹ Njiaro icio ingĩ cia Kohathu ciaheirwo matũũra ikũmi, kuuma kũrĩ nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ ciagaĩrwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ gĩcunjĩ kĩa mũhĩrĩga wa Manase ũrĩa ũrĩ Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarĩ o mbarĩ, ciagaĩrwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra macio na ũrĩithio wamo.
⁶⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini makĩmahe matũũra macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarĩ imwe cia Akohathu ciaheirwo matũũra nĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu matuĩke bũrũri wao.

⁶⁷ Kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra rĩa kũũrĩa), na Gezeri, ⁶⁸ na Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana matũũra ma Aneri na Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo, kũrĩ mbarĩ iria ingĩ cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Golani kũu Bashani, o na Ashitarothu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷² Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru makĩheo Kadeshi, na Daberathu, ⁷³ na Ramothu, na Anemu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri makĩheo Mashali, na Abidoni, ⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali makĩheo Kedeshi kũu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁷ Amerari (Alawii arĩa angĩ) maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni makĩheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na Taboru, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni mũrĩmo wa Jorodani mwena wa irathĩro wa Jeriko, makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁸⁰ na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi makĩheo Ramothu o kũu Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ũrĩithio wamo.

7

Njiaro cia Isakaru

¹ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarĩ ana.

² Ariũ a Tola maarĩ:

Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Hĩndĩ ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria ciaandĩkitwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao marĩ andũ a kũrũa mbaara maarĩ 22,600.

³ Mũriũ wa Uzi aarĩ:

Izirahia.

Ariũ a Izirahia maarĩ:

Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarĩ anene a andũ ao.

⁴ Kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao, maarĩ na arũme mehaarĩirie kũrũa mbaara 36,000, nĩgũkorwo maarĩ na atumia aingĩ na ciana nyingĩ.

⁵ Andũ ao arĩa maangĩarũire mbaara kuuma mũhĩrĩga-inĩ yothe ya Isakaru, kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao, maarĩ 87,000 marĩ othe.

Njiaro cia Benjamini

⁶ Ariũ atatũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekeri, na Jediaeli.

⁷ Ariũ a Bela maarĩ:

Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia arũme a kũrũa mbaara maarĩ 22,034.

⁸ Ariũ a Bekeri maarĩ:

Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariũ a Bekeri. ⁹ Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a nyũmba, na arũme a kũrũa mbaara 20,200.

¹⁰ Mũriũ wa Jediaeli aarĩ:

Biliani.

Ariũ a Biliani maarĩ:

Jeushu, na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tarishishi, na Ahishaharu. ¹¹ Ariũ acio othe a Jediaeli maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Nĩ kwarĩ na arũme 17,200 a kũrũa mehaarĩrie gũthĩ mbaara-inĩ.

¹² Nao andũ a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rũciaro rwa Iru, nao Ahushimu maarĩ a rũciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarĩ a rũciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarĩ:

Asirieli, ũrĩa aaciarĩrwo nĩ thuriya yake ĩrĩa yarĩ Mũaramiti. Ningĩ thuriya ĩyo ĩkĩmũciarĩra Makiru, ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi. ¹⁵ Makiru aahikanirie kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo Maaka.

Ūrĩa ũngĩ wa rũciaro rwake eetagwo Zelofehadi, nake aaciarĩte o airĩtu.

¹⁶ Mũtumia wa Makiru, Maaka nĩaciarire mwanake na akĩmũtua Pereshu. Mũrũ wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariũ a Shereshu maarĩ Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mũriũ wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase. ¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariũ a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efraimu

²⁰ Njiaro cia Efraimu ciarĩ:

Shuthela na mũriũ Beredi,

na Tahathu mũriũ wa Beredi, na Eleada mũriũ wa Tahathu,

na Tahathu mũriũ wa Eleada, na mũriũ Zabadi,

na Shuthela mũriũ wa Zabadi, ²¹ na Zabadi aarĩ mũriũ wa Tahathu,

nake Shuthela aarĩ mũriũ wa Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ andũ arĩa maaciarĩrwo Gathi hĩndĩ ĩrĩa maathĩite gũtaha mahiũ mao. ²² Ithe wao Efraimu nĩamacakaĩire mĩthenya mĩingĩ, nao andũ ao magĩũka kũmũhooreria. ²³ Ningĩ agĩkoma na mũtumia wake rĩngĩ, nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ gwakoretwo na mũtino thĩnĩ wa nyũmba yake. ²⁴ Mwarĩ wa Efraimu eetagwo

Sheera, ũrĩa waakire Bethi-Horoni ya kĩanda na ya rŭgongo, na agĩaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarĩ mŭriũ wa Efraimu, na mŭriũ eetagwo Resefu, na Tela mŭriũ wa Resefu, na Tahani mŭriũ wa Tela,

²⁶ na Ladani mŭriũ wa Tahani, na Amihudu mŭriũ wa Ladani, na Elishama mŭriũ wa Amihudu, ²⁷ na Nuni mŭriũ wa Elishama, na Joshua mŭriũ wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarĩ Betheli, na matũũra marĩa maakŭrigiicĩirie, na nĩ Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na matũũra makuo ma mwena wa ithũĩro, na Shekemu na matũũra makuo, nginya Gaza na matũũra makuo. ²⁹ Kŭrigania na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori, hamwe na matũũra makuo. Njiaro cia Jusufu mŭrũ wa Isiraeli nĩcio ciaikaraga matũũra macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariũ a Asheri maarĩ: Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Sera.

³¹ Ariũ a Beria maarĩ: Heberi na Malikieli ũrĩa warĩ ithe wa Birizaithu.

³² Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti, na Shomeri, na Hothamu, na mwarĩ wa nyina wao eetagwo Shua.

³³ Ariũ a Jafileti maarĩ: Pasaka, na Bimihali, na Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a Jefileti.

³⁴ Ariũ a Shomeri maarĩ: Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu.

³⁵ Ariũ a mŭrũ wa nyina na Helemu maarĩ: Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na Amali.

³⁶ Ariũ a Zofa maarĩ: Sua, na Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.

³⁸ Ariũ a Jetheri maarĩ: Jefune, na Pisipa, na Ara.

³⁹ Ariũ a Ula maarĩ: Ara, na Hanieli, na Rizia.

⁴⁰ Acio othe maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na andũ athuure, na njamba cia ita, na atongoria arĩa maarĩ igweta. Mũigana wa andũ arĩa maangĩathiire mbaara kŭringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ 26,000.

8

Maandĩko ma Njiarwa cia Saũlũ ũrĩa Mũbenjamini

¹ Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela, mŭriũ wake wa irigithathi; Ashibeli aarĩ mŭriũ wa keerĩ, nake Ahara wa gatatũ,

² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.

³ Ariũ a Bela maarĩ: Adari, na Gera, na Abihudi, ⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.

⁶ Aya nĩo maarĩ njiaro cia Ehudu, arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Geba, na nĩo maathaamĩirio Manahathu:

⁷ Naamani, na Ahija, na Gera ũrĩa wamathaamirie, na nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu.

⁸ Shaharaimu nĩaciarĩrwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia ake Hushimu na Baara. ⁹ Mũtumia wake Hodeshu akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Meshu, na Malikamu, ¹⁰ na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nĩo maarĩ ariũ ake,

na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. ¹¹ Mũtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na Elipaali.

¹² Ariũ a Elipaali maarĩ:

Eberi, na Mishamu, na Shemedi (ũrĩa wakire Ono, o na Lodi na matũũra marĩa maakũrigiicĩirie), ¹³ na Beria, na Shema arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni, na nĩo maingatire andũ arĩa maatũũraga Gathu.

¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, ¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi, ¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.

¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.

¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, ²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimeĩ.

²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifĩdeia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.

²⁶ Shamusherai, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jaareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.

²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyũmba o na anene, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.

²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁰ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedori, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũrĩa warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani

³⁴ Mũriũ wa Jonathani:

eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.

³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoadi, nake Jehoadi aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩitwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

³⁹ Ariũ a Esheku, mũrũ wa nyina, maarĩ:

Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ. ⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ njamba cia ita, na nĩmamenyete gũtũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ aingĩ o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150.

Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9

¹ Andũ a Isiraeli othe nĩmandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. ² Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gũcooka gũikara mĩgũnda-inĩ yao o kũu matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ.

³ Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na Benjamini, na Efraimu, na Manase maarĩ:

⁴ Uthai mũrũ wa Amihudu, mũrũ wa Omuri, mũrũ wa Imuri, mũrũ wa Bani wa rũciaro rwa Perezu mũrũ wa Juda.

⁵ Andũ a Shiloni maarĩ:
Asaia ũrĩa warĩ irigithathi, na ariũ ake.

⁶ Kuuma Zera aarĩ:
Jeueli.

Andũ othe a kuuma Juda maarĩ 690.

⁷ Andũ a Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa Hasenua; ⁸ na Ibinea mũrũ wa Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Mikiri; na Meshulamu mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Reueli, mũrũ wa Ibinija.

⁹ Andũ a kuuma Benjamini, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ 956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyũmba ciao.

¹⁰ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;

¹¹ na Azaria mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu ũrĩa warĩ mũmenyereri mũnene wa nyũmba ya Ngai; ¹² na Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija; na Maasai mũrũ wa Adieli, mũrũ wa Jahazera, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Meshilemithu, mũrũ wa Imeri.

¹³ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁴ Alawii maarĩ:

Shemaia mũrũ wa Hashubu, mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa Hashabia ũrĩa Mũmerari, ¹⁵ na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania mũrũ wa Mika, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa Asafu; ¹⁶ na Obadia mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ wa Jeduthuni; na Berekia mũrũ wa Asa, mũrũ wa Elikana, arĩa maaikaraga matũũra-inĩ ma Anetofathi.

¹⁷ Arangĩri a ihingo maarĩ:

Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na Ahimani na ariũ a nyina, na Shalumu mũnene wao, ¹⁸ acio maigĩtwo kihingo-inĩ kĩa mũthamaki mwena wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ rĩu. Acio nĩo maarĩ arangĩri a ihingo a gĩkundi kĩa Alawii.

¹⁹ Shalumu mũrũ wa Kore, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, na athiritũ ake arangĩri a ihingo kuuma nyũmba yake ya Akohathu. Acio nĩo meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa hema o ta ũrĩa maithe mao meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa Gũikaro kĩa Jehova. ²⁰ Mahinda ma mbere Finehasi mũrũ wa Eleazaru nĩwe warũgamagĩrĩra arangĩri a ihingo, nake Jehova aarĩ hamwe nake.

²¹ Zekaria mũrũ wa Meshelemia nĩwe warĩ mũrangĩri wa itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.

²² Arĩa othe maathuurĩtwo matuĩke arangĩri a ihingo maarĩ 212. Marĩitwa mao nĩmandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, matũũra-inĩ mao. Arangĩri a ihingo maigirwo o mũndũ harĩa ehokeirwo nĩ Daudi na Samũeli ũrĩa muoni-maündũ. ²³ O ene na njiaro ciao nĩo maarũgamagĩrĩra ũrangĩri wa ihingo cia nyũmba ya Jehova, nyũmba ĩrĩa yetagwo Hema. ²⁴ Arangĩri a ihingo maarĩ mĩena yothe ĩna: irathĩro, na ithũiro, na gathigathini, na gũthini. ²⁵ Ariũ a ithe wao a matũũra mao nĩmookaga

rĩmwe na rĩmwe magateithania mawĩra nao ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. ²⁶ No anene arĩa ana maaroraga arangĩri a ihingo, arĩa maarĩ Alawii, nĩmehokeirwo kũmenyerera tũnyũmba na igĩina cia nyũmba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ũtukũ wothe hakuhĩ na nyũmba ya Ngai nĩgeetha mamĩrangagĩre; na nĩo maamenyagĩrĩra cabi ya kũmĩhingũra o rũciinĩ.*

²⁸ Amwe ao maarĩ amenyereri a indo iria ciatũmagĩrwo ũtungata-inĩ wa hekarũ; nĩmacitaraga ikĩrutwo na igĩcookio nyũmba thĩinĩ. ²⁹ Angĩ maaheetwo wĩra wa kũmenyerera indo cia nyũmba na indo iria ingĩ ciothe ciakoragwo handũ-harĩa-haamũre, o hamwe na mũtu, na ndibei, na maguta, na ũbani, na mahuti marĩa manungi wega. ³⁰ No athĩnjĩri-Ngai amwe nĩo maarutaga wĩra wa gũtukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mũlawii wetagwo Matithia, irigithathi rĩa Shalumu ũrĩa Mũkooora, nĩwe wehokeirwo wĩra wa gũthondeka mĩgate ya maruta. ³² Ariũ a ithe amwe ao a mũhĩrĩga wa Kohathu nĩo marũgamagĩrĩra ũthondeki wa mĩgate ya kũigĩrĩrwo metha-inĩ hĩndĩ ya thabatũ.

³³ Arĩa maarĩ aini, na atongoria a nyũmba cia Alawii, maaikaraga tũnyũmba-inĩ kũu hekarũ thĩinĩ na matiarutaga mawĩra mangĩ tondũ maarĩ a kũmenyerera wĩra ũcio wao mũthenya na ũtukũ.

³⁴ Acio othe maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, na anene o ta ũrĩa maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa njjarwa ciao, nao maatũũraga Jerusalemu.

Njjarwa cia Saũlũ

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedori, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu. ³⁸ Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³⁹ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ, nake Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Mũriũ wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

⁴¹ Ariũ a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aarĩ ithe wa Jara, nake Jara aarĩ ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ⁴³ Moza aarĩ ithe wa Binea, nake Refaia aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Refaia, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩitwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

10

Saũlũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmarũire na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ ake Jonathani, na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno, na hĩndĩ ĩrĩa aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrĩre, makĩmũguraria.

⁴ Nake Saũlũ akĩra mũkuui wa indo ciake cia mbaara atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke kũnyararithia.”

No mũndũ ũcio mũkuui wa indo ciake cia mbaara agĩitigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui

* **9:27** Arangĩri a hekarũ nĩo maigaga cabi nĩgũkorwo nĩyahingagwo ũtukũ.

wa indo cia mbaara onire atĩ Saülü nñakua, o nake akĩgwĩra rūhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saülü na ariũ ake atatũ magĩkua, nao andũ othe a nyũmba yake magĩgĩkua o hamwe.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ kĩaanda moonire atĩ ita nĩrĩorĩte, na atĩ Saülü na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao, makĩũra; nao Afilisti magĩthiĩ magĩikara kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthiĩ gũcuuma ciimba, magĩkora Saülü na ariũ ake makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Makĩmũbora, na magĩkuua mũtwe wake, na indo ciake cia mbaara; magĩcooka magĩtũma andũ mathiĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio kũrĩ mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saülü cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya ngai ciao, naguo mũtwe wake makĩwoherera kũu hekarũ ya Dagoni.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũhoru wa maündũ marĩa mothe Afilisti meekĩte Saülü-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthiĩ, igĩkuua mĩrĩ ya Saülü na ya ariũ ake, ikĩmĩrehe Jabeshi. Magĩcooka magĩthika mahĩndĩ mao gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ ũrĩa mũnene kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.

¹³ Saülü aakuire nĩ ũndũ ndaarĩ mwĩhokeku kũrĩ Jehova; ndaamenyereire kiugo kĩa Jehova, o na nĩahooire kĩrĩra kuuma kũrĩ mũragũri atĩ amũtongorie, ¹⁴ no ndahooire kĩrĩra kũrĩ Jehova. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga, na akĩneana ũthamaki kũrĩ Daudi mũrũ wa Jesii.

11

Daudi Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli magĩcookanĩrĩra harĩ Daudi kũu Hebironi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa rĩhĩtũkĩte, o na Saülü arĩ o mũthamaki, wee nĩwe ũratongoragia Isiraeli mbaara-inĩ ciao. Nake Jehova Ngai waku agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Nĩwe ũkaarĩthia andũ akwa Isiraeli, na nĩũgatuĩka mwathi wao.’”

³ Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli magĩthiĩ Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, nake Daudi akĩgĩa na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩitĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eranĩre na kanua ga Samũeli.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁴ Daudi hamwe na andũ a Isiraeli othe magĩthiĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu, o kũu gwetagwo Jebusi. Nao Ajebusi arĩa maatũũraga kũu ⁵ makĩrĩa Daudi atĩrĩ, “Ndũngĩtoonya gũkũ.” No rĩrĩ, Daudi nĩagĩtunyanire gĩikaro kũu kĩaairigĩrwo na thingo cia hinya gĩa Zayuni, Itũũra Inene rĩa Daudi.*

⁶ Daudi oigĩte atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũgũtongoria mbaara ya kũhũũra Ajebusi nĩwe ũgaatuĩka mũnene wa thigari ciothe.” Joabu mũrũ wa Zerua nĩwe waambire kwambata, na nĩ ũndũ ũcio nĩwe watuĩkire mũnene wa thigari.

⁷ Daudi agĩgĩtũũra gĩikaro kũu kĩaairigĩrwo na rũthingo rwa hinya, na nĩ ũndũ ũcio gĩgĩtwo Itũũra Inene rĩa Daudi. ⁸ Nake agĩaka itũũra inene rĩthiũrũrũkĩirie gĩikaro kũu, kuuma benji-inĩ nginya rũthingo-inĩ rũrĩa rwakĩrigiicĩirie, nake Joabu agĩcookereria mĩena irĩa ingĩ ya itũũra rĩu inene. ⁹ Daudi agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti mũngĩ, tondũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

Andũ Njamba a Daudi

* **11:5** Tene kĩrĩma kĩrĩa kĩaarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu nĩkĩo kĩaĩkaine ta “Zayuni” no thuutha-inĩ rĩtwa rĩu rĩarũgamĩrĩre Jerusalemu yothe.

¹⁰ Aya nõ maarĩ anene a andũ arĩa njamba a Daudi, o ene hamwe na andũ a Isiraeli othe, nĩmatirĩrĩre ũthamaki wake na hinya nĩguo ũtheereme bũrũri wothe, o ta ũrĩa Jehova eeranĩre. ¹¹ Maya nĩmo marĩtwa ma andũ acio maarĩ njamba a Daudi:

Jashobeamu ũrĩa Mũhakimoni nake aarĩ mũtongoria wa anene; nĩwe woire itimũ rĩake ahũũrane na andũ 300, nake akĩmooraga mbaara-inĩ ĩmwe.

¹² Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa Dodo ũrĩa Mũahohi, ũmwe wa andũ atatũ arĩa maarĩ njamba. ¹³ Nake aarĩ hamwe na Daudi kũu Pasi-Damimu hĩndĩ ĩrĩa Afilisti moonganĩte marũe nao. Maarĩ handũ haarĩ mũgũnda waiyũire cairi, nacio thigari ikĩũrĩra Afilisti. ¹⁴ No-o nĩmaregeire gatagatĩ ka mũgũnda ũcio. Makĩũgitĩra, na makĩũraga Afilisti, nake Jehova akĩmahe ũhootani mũnene.

¹⁵ Anene atatũ a acio mũrongo ĩtatũ, nĩmaikũrũkire magĩthiĩ kũrĩ Daudi ihiga-inĩ rĩrĩa rĩarĩ ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya Afilisti yaambĩte hema Kĩanda kĩa Refaimu. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Daudi aarĩ kĩhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁷ Daudi akĩirirĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu!” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũu kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu, na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁹ Akiuga atĩrĩ, “Ngai arogiria njĩke ũguo! No ngĩnyue thakame ya andũ aya mathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?” Tondũ nĩmathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua.

Maündũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

²⁰ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mũnene wa acio Atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga, nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ²¹ Nĩatĩĩkire mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ na agĩtuĩka mwathi wao o na gũtuĩka ndaataranĩirio nao.

²² Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maündũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na akĩũraga mũrũũthi. ²³ Na nĩooragire Mũmisiri warĩ wa ũraihu wa buti mũgwanja na nuthu.† O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyiitĩte itimũ rĩaiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio, na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²⁴ Macio nĩmo maündũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba.

²⁵ Nĩatĩitwo gũkĩra arĩa Mĩrongo ĩtatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

²⁶ Andũ arĩa maarĩ njamba maarĩ:

Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu,
na Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁷ na Shamothu ũrĩa Mũharori,
na Helezu ũrĩa Mũpeloni,

²⁸ na Ira mũrũ wa ĩkeshu kuuma Tekoa,
na Abiezeri kuuma Anathothu,

²⁹ na Sibekai ũrĩa Mũhushathi,
na ĩlai ũrĩa Mũahohi,

³⁰ na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,
na Helebu mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,

³¹ na ĩthai mũrũ wa Ribai, wa kuuma Gibeaa kũu Benjamini,

† 11:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,
³² na Hurai kuuma tũrũĩ-inĩ twa Gaashu,
 na Abieli ũrĩa Mũaribathi,
³³ na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,
 na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,
³⁴ na ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni,
 na Jonathani mũrũ wa Shage ũrĩa Mũharari,
³⁵ na Ahiamu mũrũ wa Sakaru ũrĩa Mũharari,
 na Elifali mũrũ wa Uri,
³⁶ na Heferi ũrĩa Mũmekerathi,
 na Ahija ũrĩa Mũpeloni,
³⁷ na Hezoro ũrĩa Mũkarimeli,
 na Naarai mũrũ wa Ezibai,
³⁸ na Joeli mũrũ wa ithe na Nathani,
 na Mibihari mũrũ wa Hagari,
³⁹ na Zeleku ũrĩa Mũamoni,
 na Naharai ũrĩa Mũberothi, ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia indo cia
 mbaara,
⁴⁰ na Ira ũrĩa Mũithiri,
 na Garebu ũrĩa Mũithiri,
⁴¹ na Uria ũrĩa Mũhiti,
 na Zabadi mũrũ wa Ahalai,
⁴² na Adina mũrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mũnene wa Arubeni, arĩ
 na andũ mĩrongo ĩtatũ arĩa maarĩ nake,
⁴³ na Hanani mũrũ wa Maaka,
 na Joshafatu ũrĩa Mũmithini,
⁴⁴ na Uzia ũrĩa Mũashiterathi,
 na Shama na Jeieli, ariũ a Hothamu ũrĩa Mũaroeri,
⁴⁵ na Jediaeli mũrũ wa Shimuri,
 o na Joha mũrũ wa ithe ũrĩa Mũtizi,
⁴⁶ na Elieli ũrĩa Mũmahavi,
 na Jeribai na Joshavia, ariũ a Elinaamu,
 na Ithima ũrĩa Mũmoabi,
⁴⁷ na Elieli, na Obedi, na Jaasieli ũrĩa Mũmezobai.

12

Njamba cia Ita Kũnyiitana na Daudi

¹ Aya nĩo andũ arĩa mookire kũrĩ Daudi arĩ kũu Zikilagi, hĩndĩ ĩrĩa aaingatĩtwo
 akehera maitho-inĩ ma Saũlũ mũrũ wa Kishu (maarĩ amwe a njamba cia ita iria
 ciamũteithirie mbaara-inĩ; ² Nao maakuuaga mota na nĩmooĩ gũikia mĩguĩ, na gũikia
 mahiga na kīgũtha, na guoko kwa ũrĩo kana kwa ũmotho; maarĩ a mbarĩ ĩmwe na
 Saũlũ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini), nao maarĩ:

³ Ahiezeri ũrĩa warĩ mũnene wao na Joashu, ariũ a Shemaa ũrĩa Mũgibea; na
 Jeieli, na Peleti, ariũ a Azimavethu; na Beraka, na Jehu ũrĩa Mũanathothu, ⁴ na
 Ishimaia ũrĩa Mũgibeoni, mũndũ warĩ njamba thĩnĩ wa andũ arĩa Mĩrongo ĩtatũ,
 nake aarĩ mũtongoria ũmwe thĩnĩ wa acio Mĩrongo ĩtatũ; na Jeremia, na Jahazieli,
 na Johanani, na Jozabadi ũrĩa Mũgederathi, ⁵ na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia,
 na Shemaria, na Shefatia ũrĩa Mũharufi; ⁶ na Elikana, na Ishia, na Azareli, na
 Joezeru, na Jashobeamu arĩa maarĩ a mbarĩ ya Kora; ⁷ na Joela, na Zebadia, ariũ a
 Jerohamu kuuma Gedori.

⁸ Agadi amwe nĩmagarũrũkire magĩcooka mwena wa Daudi o kũu werũ-inĩ kũhitho-inĩ gĩake. Maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme ciehaarĩirie gũthiĩ mbaara, na nĩmooĩ kũhũthĩra ngo na itimũ. Mothiũ mao maahaanaga ta mothiũ ma mĩrũuthi, na maarĩ ihenya ta thwariga irĩ irĩma-inĩ.

⁹ Ezeri nĩwe warĩ mũnene wao,

na Obadia aarĩ mũnini wake; nake Eliabu aarĩ wa gatatũ,

¹⁰ na Mishimana aarĩ wa kana, na Jeremia aarĩ wa gatano,

¹¹ na Atai aarĩ wa gatandatũ, na Elieli aarĩ wa mũgwanja,

¹² na Johanani aarĩ wa kanana, na Elizabadu aarĩ wa kenda,

¹³ na Jeremia aarĩ wa ikũmi, na Makabanai aarĩ wa ikũmi na ũmwe.

¹⁴ Agadi acio maarĩ anene a mbũtũ cia ita; ũrĩa warĩ mũnini mũno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ igana, nake ũrĩa warĩ mũnene mũno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ ngiri ĩmwe. ¹⁵ Nĩo maaringire Rũũĩ rwa Jorodani mweri wa mbere rĩrĩa rwaiyũrĩte nginya rũkoina hũgũrũrũ ciaruo ciothe, na makĩingatithia andũ arĩa othe maaikaraga cianda-inĩ cia mwena wa irathĩro na mwena wa ithũiro.

¹⁶ Andũ amwe a kuuma Benjamini na angĩ a kuuma Juda o nao magĩũka kũrĩ Daudi kũu kũhitho-inĩ gĩake. ¹⁷ Daudi agĩthiĩ kũmatũnga, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrooka kũrĩ nĩ na thayũ kũndeithia-rĩ, nĩndĩhaarĩirie kũmwamũkĩra tũtuĩke kĩndũ kĩmwe; no angĩkorwo mũũkĩte kũngunyanĩra kũrĩ thũ ciakwa o rĩrĩa itarenda haaro-rĩ, Ngai wa maithe maitũ arorora ũndũ ũcio na amũtuĩre ciira.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Roho agĩikũrũkĩra Amasai, mũnene wa arĩa Mĩrongo Ītatũ, akiuga atĩrĩ:

“Tũrĩ aku, wee Daudi!

Tũrĩ hamwe nawe, wee mũrũ wa Jesii!

Ūrogaacĩra, ũgaacĩre ki,

na arĩa magũteithagia marogaacĩra,

nĩgũkorwo Ngai waku nĩegũgũteithia.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmaamũkĩra na akĩmatua atongoria a mbũtũ ciake cia gũtharĩkĩra thũ.

¹⁹ Andũ amwe a Manase nĩmagarũrũkire magĩthiĩ mwena wa Daudi rĩrĩa aathiire na Afilisti kũhũũrana na Saũlũ. (Daudi na andũ ake matiateithirie Afilisti, tondũ thuutha wa kwaranĩria, aathani ao nĩmamũingatiire. Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Tũkaarĩha na mĩoyo iitũ angĩgatũtiganĩria acookerere mwathi wake Saũlũ.”) ²⁰ Hĩndĩ irĩa Daudi aathiire Zikilagi, aya nĩo andũ a Manase arĩa maagarũrũkire magĩthiĩ mwena wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri kũu Manase. ²¹ Nĩmateithirie Daudi kuuma kũrĩ mbũtũ irĩa ciamũtharĩkiire, nĩgũkorwo othe maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme, na maarĩ anene a ita ciake. ²² Mũthenya o mũthenya andũ nĩmookaga gũteithia Daudi, o nginya akĩgĩa na mbũtũ nene, o ta mbũtũ ya Ngai.

Andũ arĩa angĩ Maanyiitaniĩre na Daudi kũu Hebironi

²³ Ūyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa meehaarĩirie gũthiĩ mbaara arĩa maathiire Hebironi kũrĩ Daudi nĩgeetha magariire ũthamaki wa Saũlũ, maũnengere Daudi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte:

²⁴ andũ a Juda arĩa meehaarĩirie kũrũa mbaara maakuĩte ngo na matimũ, maarĩ 6,800;

²⁵ andũ a Simeoni arĩa njamba cia ita meehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 7,100;

²⁶ andũ a Alawii maarĩ 4,600; ²⁷ amwe ao maarĩ Jehoiada, mũtongoria wa nyũmba ya Harũni ũrĩa warĩ na andũ 3,700, ²⁸ na Zadoku, mwanake mũnini warĩ njamba

ya ita irĩ ūrũme, ūrĩa warĩ na anene a thigari mĩrongo ĩrĩ na eerĩ kuuma nyũmba yake;

²⁹ andũ a Benjamini, na nĩo maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ, maarĩ 3,000; aingĩ ao maatũũrite maathĩkagĩra nyũmba ya Saũlũ, o nginya hĩndĩ ĩyo;

³⁰ andũ a Efiraimu, njamba cia ita irĩ ūrũme na irĩ ngumo mĩhĩrĩga-inĩ yao, maarĩ 20,800;

³¹ andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, arĩa maagwetetwo na marĩitwa nĩguo mathĩ matue Daudi mũthamaki, maarĩ 18,000;

³² andũ a Isakaru, arĩa maarĩ na ũmenyo wa mahinda, na makamenya ūrĩa Isiraeli magĩrĩrwo nĩ gwĩka, maarĩ anene 200 arĩa maathaga andũ othe a nyũmba ciao;

³³ andũ a Zebuluni, thigari iria ciamenyerete mbaara, na nĩmehaarĩirie kũrũa mbaara me na mĩthemba yothe ya indo cia mbaara, nĩguo mateithie Daudi marĩ na ngoro ĩmwe, nao maarĩ 50,000;

³⁴ andũ a Nafitali maarĩ anene 1,000 hamwe na andũ 37,000 arĩa makuũite ngo na matimũ;

³⁵ andũ a Dani arĩa mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 28,600;

³⁶ andũ a Asheri, thigari iria ciamenyerete mbaara na mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 40,000;

³⁷ na kuuma mwena wa irathĩro wa Jorodani, andũ a Rubeni, na Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, marĩ na mĩthemba yothe ya indo cia mbaara, maarĩ 120,000.

³⁸ Acio othe maarĩ andũ a kũrũa arĩa meerutĩte gũtungata marĩ ita-inĩ. Magĩũka Hebroni marĩ na ngoro ĩmwe ya gũtua Daudi mũthamaki wa Isiraeli guothe. Andũ a Isiraeli arĩa angĩ othe o nao maarĩ na rĩciiria o rĩmwe rĩa gũtua Daudi mũthamaki. ³⁹ Andũ acio maikarire kũu na Daudi mĩthenya ĩtatũ makĩrĩa na makĩnyua, nĩgũkorwo andũ a nyũmba ciao nĩmaheanĩte irio nĩ ũndũ wao. ⁴⁰ O na ningĩ andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nĩmarehire irio ikuuĩtwo nĩ ndigiri, na ngamĩra, na nyũmbũ, na ndegwa. Nĩ kwarehetwo mũtu mũingĩ, na ngũmba cia ngũyũ na cia thabibũ nyũmũ, na ndibei, na maguta, na ng'ombe, na ng'ondũ, nĩgũkorwo kwarĩ na gĩkeno kũu Isiraeli.

13

Gũcookia Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Daudi nĩmagĩire ndundu na anene ake a ita, arĩa maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia thigari igana. ² Ningĩ agĩcooka akĩra kũngano gĩothe gĩa Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩona kwagĩrĩre na angĩkorwo nĩ kwenda kwa Jehova Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoru kũndũ na kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ arĩa angĩ marĩ kũndũ guothe ng'ongo-inĩ cia Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa me hamwe nao matũũra-inĩ mao na ũrĩithio-inĩ wao, moke manyiitanĩre na ithuĩ. ³ Nĩtũrehei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Ngai witũ tũrĩcookie kũrĩ ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatuĩragia ũhoru harĩ rĩo hĩndĩ ya ũthamaki wa Saũlũ.” ⁴ Kũngano gĩothe gĩgĩtikĩra gwĩka ũguo tondũ andũ othe nĩmoonire ũndũ ũcio nĩwagĩrĩre.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe kuuma Rũũ rwa Shihoru kũu Misiri nginya Lebo-Hamathu, makagĩire ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶ Daudi na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ nake magĩthĩ Baala kũu Juda (nĩkuo Kiriathu-Jearimu) makagĩire ithandũkũ rĩa Jehova Ngai ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, o ithandũkũ rĩu rĩitanĩtio na Rĩitwa rĩake.

⁷ Makĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Abinadabu rĩkũũtwo na ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na Ahio. ⁸ Daudi na andũ a Isiraeli othe magĩkũngũra

na hinya wao wothe marĩ mbere ya Ngai, makĩinaga na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi, na tũhembe, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na tũrumbeta.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano gĩa Kidoni, Uza agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiitĩrĩre ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngirwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, marakara ma Jehova nĩmakanĩire Uza, akĩmũgũtha, akĩgũa tondũ nĩanyiitire ithandũkũ rĩu na guoko. Nĩ ũndũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩire Uza, nĩ ũndũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza nginya ũmũthĩ.

¹² Daudi agĩtĩgĩra Ngai mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũrehe ithandũkũ rĩrĩ rĩa Ngai kũrĩ nĩ?" ¹³ Tondũ ũcio Daudi ndaathiire na ithandũkũ rĩu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹⁴ Ithandũkũ rĩu rĩa Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri ĩtatũ, nake Jehova akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo.

14

Nyũmba ya Daudi na Andũ Ake

¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo, nĩatũmũire Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba ya ũthamaki.

² Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ ũthamaki wake nĩwatũũgĩrĩtio mũno nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

³ Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu Jerusalemu, nake agĩtuĩka ithe wa aanake na airĩtu angĩ. ⁴ Maya nĩmo marĩitwa ma ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elipeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoota Afilisti

⁸ Na rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthiĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoru ũcio akiumagara, agĩthiĩ akahũũrane nao. ⁹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru kũrĩ Ngai, akĩmũũria atĩrĩ, "Thiĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-inĩ makwa?"

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thiĩ, nĩngũmaneana moko-inĩ maku."

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthiĩ nginya Baali-Perazimu, na akĩmatoreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ ciakwa na guoko gwakwa." Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩttwo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magĩtiganĩria ngai ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nĩmatharĩkĩire Gĩtuamba kũu rĩngĩ; ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Ngai rĩngĩ, nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga kwambata, no mathiũrũrũkĩrie, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. ¹⁵ Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩtĩ ĩyo ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita rĩa Afilisti." ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩka o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte, nao makĩhũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngumo ya Daudi ĩkĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ ciothe inwĩtigĩre.

15

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Jerusalemu

¹ Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu Itũũra Inene rĩa Daudi, nĩahaarĩrie handũ ha kũiga ithandũkũ rĩa Ngai, na akĩrĩambĩra hema. ² Ningĩ Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩ wagĩrĩrwo nĩ gũkuua ithandũkũ rĩa Ngai tiga o Alawii, tondũ nĩo Jehova aathuurire makuuage ithandũkũ rĩu rĩa Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene.”

³ Daudi nĩacookanĩrĩrie andũ othe a Isiraeli hamwe kũu Jerusalemu nĩguo marehe ithandũkũ rĩa Jehova handũ harĩa aarĩthondekeire. ⁴ Nĩacookanĩrĩrie njiaro cia Harũni na Alawii ta ũũ:

⁵ Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu,

Urieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 120;

⁶ kuuma kũrĩ njiaro cia Merari,

Asaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 220;

⁷ kuuma kũrĩ njiaro cia Gerishoni,

Joeli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 130;

⁸ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

Shemaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 200;

⁹ kuuma kũrĩ njiaro cia Hebironi,

Elieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 80;

¹⁰ kuuma kũrĩ njiaro cia Uzieli,

Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 112.

¹¹ Ningĩ Daudi agĩta Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu arĩa Alawii. ¹² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ inyuĩ anene a nyũmba cia Alawii; inyuĩ ene na Alawii arĩa angĩ no nginya mwĩtherie na mwambatie ithandũkũ rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handũ harĩa ndĩrĩthondekeire. ¹³ Nĩ ũndũ inyuĩ, Alawii, mũtiarĩambatirie ihinda rĩa mbere, nĩkĩo Jehova Ngai witũ aatũũkĩrĩre na marakara. Tũtiigana gũtuĩria ũhoru wa ũrĩa tũngĩekire kũrĩ we, kũringana na ũrĩa gwatuĩtwo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩtheria nĩgeetha maambatie ithandũkũ rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵ Nao Alawii magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai na mĩtĩ mĩraaya mamĩgĩrĩire ciande, o ta ũrĩa Musa aathanĩte kũringana na kiugo kĩa Jehova.

¹⁶ Daudi akĩra atongoria a Alawii mathuure ariũ a ithe wao matuĩke aini, nao maine nyĩmbo cia gĩkeno makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthuura Hemani mũrũ wa Joeli; kuuma harĩ ariũ a ithe, na magĩthuura Asafu mũrũ wa Berekiya; na kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthuura Ethani mũrũ wa Kushaia; ¹⁸ na ningĩ hamwe nao magĩthuura ariũ a ithe matuĩke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikinea, na Obedi-Edomu, na Jeieli, arĩa arangĩri ihingo.

¹⁹ Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na maahũũrithanagia thaani cia gĩcango; ²⁰ Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũũra inanda cia kĩnũbi, kũringana na Alamothe. ²¹ Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikinea, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarĩ a kũhũũra inanda cia mũgeeto, matongoretie kũringana na Sheminithu (ũguo nĩ ta kuuga mũgambo ũkũruruma). ²² Kenania ũrĩa mũtongoria wa Alawii nĩwe warũgamĩrĩire ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake tondũ aarĩ na ũũgĩ wa guo.

²³ Berekia na Elikana nõ maarĩ a kũrangĩra mĩrango nõ ũndũ wa ithandũkũ rĩu.
²⁴ Athĩnjĩri-Ngai, nõ Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nõ ũndũ wa ithandũkũ rĩu.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthĩi kwambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶ Tondũ Ngai nĩateithĩtie Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja nĩciarutirwo igongona. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo Daudi eehumbĩte nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani ĩrĩa njega, na noguo Alawii othe arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte, o na aini na Kenania ũrĩa warĩ mũtongoria wa ũini. O na ningĩ Daudi nĩehumbĩte ebodi ya gatani. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩanagĩrĩa, makĩhuhaga macoro na tũrumbeta, na makĩhũũrithanagia thaani iria ihũũrithanagio na ikagamba, na makĩhũũruga inanda cia kĩnũbi na cia mũgeeto.

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũũra Inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩacũthĩrĩirie arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩina akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16

¹ Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩtoonyia thĩinĩ wa hema ĩrĩa yaambĩtwo nõ Daudi nõ ũndũ warĩo, na makĩrutĩra Ngai maruta ma njino na maruta ma ũiguano. ² Daudi aarĩkia kũruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ acio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova. ³ Ningĩ akĩhe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja o mũndũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na ngũmba ya thabibũ nyũmũ.

⁴ Nĩathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nõ: ⁵ Asafu ũrĩa warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria, agacookwo nõ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarĩ a kũhũũruga inanda cia kĩnũbi na inanda cia mũgeeto, nake Asafu agambagie thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, ⁶ nao athĩnjĩri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarĩ a kũhuha tũrumbeta hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gũcookia Ngaatho

⁷ Mũthenya ũcio ũndũ wa mbere, ũrĩa Daudi eekire nõ kũnengera Asafu na athiritũ ake thaburi ĩno ya gũcookeria Jehova ngaatho:

⁸ Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
 menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte.

⁹ Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgocaga,
 mũheane ũhoru wa ciiko ciake ciothe cia magegania.

¹⁰ Mwĩrahei nõ ũndũ wa rĩitwa rĩake itheru;
 ngoro cia arĩa marongoragia Jehova nõ ikene.

¹¹ Mathaai Jehova o na hinya wake;
 mũmaathage ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.

¹² Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
 na ciama ciake, na matũiro ma ciira marĩa atuĩte,

¹³ inyuĩ njiaro cia Isiraeli ndungata yake,
 o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ andũ ake arĩa athuurĩte.

¹⁴ Jehova nĩwe Ngai witũ;

- matuĩro make ma ciira marĩ thĩ yothe.
- 15 Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩaake nginya tene,
nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire, kĩrũmagĩrĩrwo nĩ njjarwa ngiri,
- 16 kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na Iburahĩmu,
na noguo mwĩhitwa ũrĩa eehĩtire harĩ Isaaka.
- 17 Nĩagĩĩkĩrĩre hinya harĩ Jakubu kĩrĩ kĩrĩa gĩaake kĩa watho wa kĩrũmagĩrĩrwo,
agĩgũkĩra hinya kũrĩ Isiraeli kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene, akiuga atĩrĩ:
- 18 “Wee nĩwe ngaathe bũrũri wa Kaanani,
ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya.”
- 19 Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini magĩtarwo,
o anini biũ, na maarĩ ageni kuo-rĩ,
- 20 moorũũraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ,
na kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.
- 21 Ndarĩ mũndũ o na ũmwe etĩkĩrĩrie amanyariire;
nĩarũithirie athamaki nĩ ũndũ wao, akĩmeera atĩrĩ:
- 22 “Mũtikanahutie andũ arĩa akwa aitĩrĩrie maguta;
mũtikaneke anabii akwa ũũru.”
- 23 Inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe;
mũhunjagie ũhonokio wake mũthenya o mũthenya.
- 24 Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma magegania kũrĩ andũ othe.
- 25 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.
- 26 Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mũhianano,
no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
- 27 Riiri na ũnene irĩ mbere yake;
hinya na gĩkeno itũũraga gwake.
- 28 Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mũhĩrĩga ya ndũrĩrĩ,
mũtũũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na hinya wake,
29 Tũũgĩriai Jehova, nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa wagĩrĩire rĩitwa rĩake.
- Mũreherei maruta na mũũke mbere yake;
mũhooe Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru wake.
- 30 Inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ yothe!
Thĩ ihaandĩtwo ĩkarũma; ndĩngĩenyenyeka.
- 31 Igũrũ nĩ rĩkene, thĩ nĩcanjamũke;
nakuo ndũrĩrĩ-inĩ nĩ kuugwo atĩrĩ, “Jehova nĩwe ũthamakaga!”
- 32 Iria nĩ rĩrurume, na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ warĩo;
mĩgũnda nĩkenerũrũke na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo!
- 33 Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ ya mĩtitũ nĩkaina;
ĩine nĩ gũkena irĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka gũciirithia thĩ.
- 34 Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.
- 35 Anĩrĩrai muuge atĩrĩ, “Tũhonokie, Wee Ngai Mũhonokia witũ;
tũcookanĩrĩrie na ũtũkũũre kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
nĩgeetha twĩrahage nĩ ũndũ wa ũgooci waku.”
- 36 Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli,

kuuma tene na tene, nginya tene na tene.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ameni” na “Goocai Jehova.”

³⁷ Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake hau mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova nĩguo matungatage kuo hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata ma o mũthenya.

³⁸ O na ningĩ agĩtiga Obedi-Edomu na athiritũ ake mĩrongo itandatũ na anana matungatage hamwe nao. Obedi-Edomu mũrũ wa Jeduthuni marĩ na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo.

³⁹ Daudi agĩtiga Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ hau mbere ya hema ĩrĩa nyamũre,* kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu Gibeoni, ⁴⁰ nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma njino kĩgongona-inĩ kĩa maruta ma njino hĩndĩ ciothe, rũciinĩ na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Jehova ũrĩa aaheete andũ a Isiraeli. ⁴¹ Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemani na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩitwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya tene.” ⁴² Hemani na Jeduthuni nĩo mehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda iria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo andũ othe magĩthĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17

Kũranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩira mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩngĩtwo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.” ³ Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩirwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe ngathiĩ harĩa hangĩ, ngoima gũikaro kĩmwe ngathiĩ kĩrĩa kĩngĩ. ⁶ Kũrĩa guothe ndaanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?”’

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũrĩa guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngahe andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kĩũmbe, na matigacooka gũthĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, ta ũrĩa meekaga kĩa mbĩrĩria-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatooria thũ cianyu ciothe.

“Na ningĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaathira nawe ũthĩ ũgatũũranie na maithe manyu,

* 16:39 Gũikaro kĩa Jehova no kĩa Hema ĩrĩa yaakĩtwo werũ-inĩ harĩa magongona maarutagĩrwo.

nĩngarũgama mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² Ũcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩagatuĩka mũrũ wakwa. Ndiheberia wendo wakwa harĩ we, ta ũrĩa ndehereirie ũrĩa warĩ mbere yaku. ¹⁴ Nĩngamũtua mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene.’ ”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoru wa ũguũrio ũcio wothe.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ikĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maitho-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na rĩu Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa arĩa atũũgĩrie mũno.

¹⁸ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra nĩ ũndũ wa gũtĩia ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũ ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene na ũgatũma ciĩranĩro ici nene imenyeke.

²⁰ “Gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga Wee, o ta ũrĩa tũiguĩte na matũ maitũ. ²¹ Na nũũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo aakũũrire rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgĩire igweta, na wĩke maündũ manene na ma magegania ma gwĩtigĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũrire kuuma bũrũri wa Misiri? ²² Watũmire andũ aku a Isiraeli matuĩke andũ aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, nĩũtuĩkĩte Ngai wao.

²³ “Na rĩrĩ, Jehova, tũma kĩranĩro kĩrĩa weranĩire gĩkoniĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁴ nĩgeetha kĩranĩro kũ kĩhaande, narĩo rĩtwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nĩwe Ngai wa andũ a Isiraeli!’ Na nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩkehaanda mbere yaku.”

²⁵ “Wee Ngai wakwa, nĩũguũrĩrie ndungata yaku atĩ nĩũkamĩakĩra nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩgũĩte na ũmĩrĩru wa gũkũhooya. ²⁶ Wee Jehova, nĩwe Ngai! Nĩwĩrĩire ndungata yaku maündũ maya mega. ²⁷ Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha itũũre nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo, Wee Jehova nĩũmĩrathimĩte, na igũtũũra irĩ ndaathime nginya tene.”

18

Ũhootani wa Daudi

¹ Thuutha wa mahinda macio, Daudi nĩatharĩkĩire Aflisti na akĩmatoria biũ, na agĩtunyana Gathu na matũũra marĩa maarĩrigiicĩirie kuuma watho-inĩ wa Aflisti.

² O na ningĩ Daudi nĩahootire andũ a Moabi, na magĩtuĩka a gwathwo nĩwe, makamũrutagĩra igooti.

³ Ningĩ Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, akĩmũingata akĩmũkinyia Hamathu, rĩrĩa mũthamaki ũcio aathiiaga gũtũma wathani wake ũrũme wega ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Farati. ⁴ Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri imwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo iĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara magũrũ, agĩcithuithia ciothe tiga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩria Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata 22,000. ⁶ Akĩiga mbũtũ ciake cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski, nao Asuriata magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe na makamũrutagĩra igooti. Jehova nĩahaire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

⁷ Daudi nĩatunyanire ngo cia thahabu iria ciarĩ na anene a Hadadezeri, na agĩcitwara Jerusalemu. ⁸ Kuuma matũũra ma Teba na Kuni marĩa maarĩ ma Hadadezeri, Daudi agĩtunyana gĩcango kĩingĩ mũno kĩria Solomoni aahũthĩrire gũthondeka Karia ga gĩcango, na itugĩ, na mũthemba mũingĩ ya indo cia gĩcango.

⁹ Rĩria Tou, mũthamaki wa Hamathu, aiguire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba-rĩ, ¹⁰ agĩtũma mũriũ Hadoramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ ũndũ wa kũhoota Hadadezeri ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Hadoramu agĩtwarĩra Daudi indo cia mũthemba mũingĩ ithondeketwo na thahabu na betha na gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta ũria aamũrĩte betha na thahabu iria aatahĩte kuuma kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai mũrũ wa Zeruia nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. ¹³ Nake akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka a gwathagwo nĩ Daudi. Jehova nĩahaire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maündũ marĩa maagĩrĩire. ¹⁵ Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maündũ ma ihinda rĩu. ¹⁶ Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe warĩ mwandĩki-marũa; ¹⁷ Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na mũthamaki.

19

Mbaara ya Kũhũũrana na Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũriũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu maündũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maündũ mega ma ũtugi.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ Hanuni o kũu bũrũri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-rĩ, ³ andũ arĩa maarĩ igweta a Amoni makĩũria Hanuni atĩrĩ, “Ũreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩia nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ ake matiũkĩte kũrĩ we matuĩrie na mathigaane bũrũri nĩguo macooke maũtunyane?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyitithia andũ acio a Daudi, akĩmenjithia nderu, nacio nguociao igĩtinio irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Rĩria mũndũ ũmwe aakinyĩirie Daudi ũhoro wa andũ acio-rĩ, Daudi agĩtũma andũ makamatũnge, tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke.”

⁶ Rĩria andũ a Amoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andũ a Amoni makĩneana betha taranda ngiri ĩmwe* cia gũkombora

* 19:6 nĩ ta tani 34

ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magĩkombora ngaari cia ita ngiri mĩrongo ĩtatũ na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na mũthamaki wa Maaka na mbũtũ ciake, arĩa mookire makĩamba hema hakuhi na Medeba; hĩndĩ ĩyo andũ a Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matũũra-inĩ mao, magĩthĩĩ kũrũa mbaara.

⁸ Nake Daudi aigua ũhoro ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. ⁹ Nao andũ a Amoni makiumagara, makĩarania mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa inene, nao athamaki arĩa mookĩte mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

¹⁰ Joabu nĩonire atĩ thigari nĩciarantĩtio mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria njega mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹¹ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina. Nao akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹² Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya, nĩngagũteithia. ¹³ Wĩyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ, na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ũrĩa ekuona kwagĩrĩire maitho-inĩ make.”

¹⁴ Nake Joabu arĩ na mbũtũ ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmũũrĩra. ¹⁵ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai mũrũ wa nyina magĩtoonya itũũra thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatorio nĩ andũ a Isiraeli, magĩtũma andũ makarehithie Asuriata a kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati matongoretio nĩ Shofaku ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani, nake akĩmakinyĩra na akĩiga mbũtũ ciake imang’etheire. Daudi akĩhaarĩria mbũtũ ciake nĩguo itũngane na Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrũa nake. ¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mũgwanja, na thigari ciao cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Ningĩ akĩũraga Shofaku, mũnene wa mbũtũ ciao.

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na Daudi, nao magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe.

Nĩ ũndũ ũcio Asuriata matiacookire gwĩtikĩra gũteithia Aamoni rĩngĩ.

20

Itũũra rĩa Raba Gũtunyanwo

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yakinya, ihinda rĩrĩa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agĩtongoria mbũtũ cia ita. Nake akĩananga bũrũri wa Aamoni, na agĩthĩĩ Raba akĩrĩrigiicĩria, no Daudi agĩtigwo Jerusalemu. Joabu agĩtharĩkĩra Raba agĩtiga aarĩananga. ² Daudi akĩruta mũthamaki wao thũmbĩ mũtwe, nayo yarĩ na ũritũ wa taranda ĩmwe* ya thahabu, na nĩyagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩgĩrĩrwo mũtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³ na akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mũthumeno, na kũruta wĩra na harũ cia igeri na mathanwa. ũguo nĩguo Daudi eekire matũũra mothe ma Amoni. Thuutha ũcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

Kũrũa na Afilisti

⁴ Mahinda macio-rĩ, gũkĩgĩa mbaara ya kũrũa na Afilisti kũu Gezeri. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga Sipai, ũmwe wa njaro cia Refai, nao Afilisti magĩtoorio biũ.

* 20:2 nĩ ta kilo 34

⁵ Mbaara-inĩ ñngĩ makĩrũa na Aflisti, nake Elihanani mũrũ wa Jairu akĩũraga Lahami mũrũ wa nyina na Goliathũ, ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mũtĩ waiganaga ta mũtĩ wa mütumi ngoora.

⁶ Ningĩ mbaara-inĩ ñngĩ ñrĩa yarũirwo Gathu, kwarĩ na mündũ münene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ñrĩ na inya. O nake aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ⁷ Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

⁸ Acio nĩo maarĩ a rũciaro rwa Rafa wa kũu Gathu, nao makĩũragwo nĩ Daudi na andũ ake.

21

Daudi Gũtara Andũ a Mbaara

¹ Na rĩrĩ, Shaitani nĩookĩrĩire andũ a Isiraeli, na akĩarahũra Daudi nĩguo atarithie andũ a Isiraeli. ² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩira Joabu na anene a mbũtũ cia ita atĩrĩ: “Thĩĩ mũgatara andũ a Isiraeli kuuma Birishiba nginya Dani, mũcooke mũndehere ũhoru nĩguo menye ũrĩa maigana.”

³ Nowe Joabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova aroingĩhia mbũtũ ciake cia ita maita igana. Mwathi wakwa mũthamaki, githĩ othe matirĩ watho-inĩ waku? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwathi wakwa ende gwĩka ũguo? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ahĩtithie Isiraeli?”

⁴ No rĩrĩ, mũthamaki agĩkararia Joabu; nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuma hau agĩthĩ Isiraeli guothe, na agĩcooka Jerusalemu. ⁵ Joabu akĩmenyithia Daudi mũigana wa andũ arĩa maangĩarũire mbaara ta ũũ: Isiraeli guothe kwarĩ na andũ 1,100,000 arĩa maangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, thĩĩnĩ wao haarĩ na andũ 470,000 kuuma Juda.

⁶ No rĩrĩ, Joabu ndaatarire andũ a Lawi na a Benjamini, tondũ watho ũcio wa mũthamaki nĩwamũiguithĩtie ũũru mũno. ⁷ O na ningĩ watho ũcio warĩ mũũru maitho-inĩ ma Ngai; nĩ ũndũ ũcio akĩherithia Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ ñyo Daudi akĩira Ngai atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ gwĩka ũndũ ũyũ. Rĩu ndagũthaita ũnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ wa ũrimũ mũno.”

⁹ Nake Jehova akĩira Gadi ũrĩa woonagĩra Daudi maündũ atĩrĩ, ¹⁰ “Thĩĩ ũkeere Daudi ũũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũrĩ na maündũ matatũ ma gũthura. Nowe ũthuure ũmwe wamo ũrĩa ngũkũherithia naguo.’ ”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Gadi agĩthĩĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Thuura ũndũ ũmwe wa maya: ¹² ũthuure mĩaka ñtatũ ya ng’aragu, kana mĩeri ñtatũ ya kũniinwo nĩ thũ ciaku igũthingatĩte na hiũ ciao cia njora, kana mĩthenya ñtatũ ya rũhiũ rwa njora rwa Jehova, naguo nĩ atĩ kũgĩe na mĩthenya ya mũthiro bũrũri-inĩ, rĩrĩa mũraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rĩrĩ, tua itua ũnjĩire ũrĩa ngũthĩĩ gũcookeria ũrĩa ũndũmĩte.”

¹³ Daudi akĩira Gadi atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ na thĩĩna mũno. Nĩ kaba nĩ ngwe moko-inĩ ma Jehova, tondũ tha ciake nĩ nyingĩ mũno; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro, na andũ a Isiraeli 70,000 magĩkua. ¹⁵ Nake Ngai agĩtũma mũraika akanange Jerusalemu. No rĩrĩa mũraika ekaga ũguo-rĩ, Jehova akĩona ũndũ ũcio na akĩigua kĩeha nĩ ũndũ wa kĩnyariirĩko kũu, nake akĩira mũraika ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ñyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.

¹⁶ Nake Daudi akĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova arũngĩĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa njora, arũnyitĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩirio

Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

¹⁷ Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndaathanire atĩ arũi a mbaara matarwo? Nĩ nĩ nĩ njĩhĩtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’onda. Nĩ atĩa mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku.”

¹⁸ Nake mũraika wa Jehova agĩatha Gadi eere Daudi aambate athiĩ agaakĩre Jehova kĩgongona o kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩathĩkĩra kiugo kũu Gadi aarĩtie thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.

²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Arauna aakonyoraga ngano-rĩ, akĩhũgũra akĩona mũraika ũcio; nao ariũ ake ana arĩa maarĩ nake makĩhitha. ²¹ Nake Daudi agĩkuhĩrĩria, na rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akiuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, akĩinamĩrĩria mũtwe wake mbere ya Daudi, na agĩturumithia ũthiũ thĩ.

²² Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtĩkĩria njakĩre Jehova kĩgongona haha kĩhuhĩro-inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire. Nyenderia o ũrĩa thogora wakĩo ũigana.”

²³ Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Kĩoe! Reke mũthamaki mwathi wakwa eeke ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ, nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũũri ici cia ngano ituĩke ngũ, ngano nayo ituĩke ya igongona rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe.”

²⁴ Nowe Mũthamaki Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ndĩhe thogora wakĩo ũrĩa ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩrĩa itarutĩre thogora.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩrĩha Arauna cekeri magana matandatũ* cia thahabu nĩ ũndũ wa handũ hau. ²⁶ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩtĩka na njĩra ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgĩakana kĩgongona-inĩ kũu kĩa maruta ma njino.

²⁷ Ningĩ Jehova akĩarĩria mũraika ũcio nake agĩcookia rũhiũ rwake njora. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũiguĩte arĩ kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau. ²⁹ Hema ya Jehova ĩrĩa nyamũre ĩrĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kĩgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ ĩyo ciarĩ harĩa hatũũgĩru o kũu Gibeoni. ³⁰ No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gũtuĩria ũhoru harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rũhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22

¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kĩgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli* macookanĩrĩrio, nake agĩthuura kuuma thĩnĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩrie na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. ³ Nake akĩruta igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyitithania indo cia nyũmba thĩnĩ, na gĩcango kĩingĩ gĩtangĩthimĩka. ⁴ Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩingĩ.

⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ĩrĩa ĩgwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riiri maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũhaarĩria

* **21:25** nĩ ta kilo 7 * **22:2** Ageni aya maarĩ njaro cia andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo mbere ya gũtoorio nĩ Aisiraeli.

mwako wayo.” Nĩ ùndũ ùcio Daudi akĩhaarĩria maündũ ma mwako ùcio na njĩra nene atanakua.

⁶ Ningĩ agĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. ⁷ Daudi akĩra Solomoni ùũ: “Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba ìtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa. ⁸ No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩa, ngĩrwo atĩrĩ, ‘Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ùkarũa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba ìtanĩtio na rĩitwa rĩakwa, nĩ ùndũ nĩũitithĩtie thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. ⁹ No nĩũkagĩa na mũriũ ùrĩa ùgaatuĩka mũndũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ùhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mũena yothe. Rĩitwa rĩake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ùthamaki wake nĩngaahe Isiraeli thayũ na ùhurũko. ¹⁰ Ùcio nĩwe ùgaaka nyũmba ìtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa. Agaatuĩka mũrũ wakwa, na nĩ ndũike ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ùnene wake kũu Isiraeli nginya tene.’

¹¹ “Na rĩrĩ, mũrũ wakwa, Jehova aroikara nawe, na ùrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai waku, ta ùrĩa oigire nĩũgeeka. ¹² Jehova arokũhe ùbaarĩrĩri na ùmenyo rĩrĩa agaakũnengera ùthamaki wa Isiraeli, nĩgeetha ùrũmie watho wa Jehova Ngai waku. ¹³ Hĩndĩ ìyo wee nĩũkagaacĩra, ùngĩgatuĩka wa kũmenyagĩrĩa kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo o na watho ùrĩa Jehova aaheire Musa nĩ ùndũ wa Isiraeli. Gĩa na hinya na ùmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana ùkue ngoro.

¹⁴ “Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000† cia thahabu, na taranda 1,000,000‡ cia betha, na icango nyingĩ na igera nyingĩ itangĩthimĩka, na mbaũ na mahiga. Nawe no wongerere ingĩ. ¹⁵ Ùrĩ na aruti wĩra aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ùũgĩ wa kũruta wĩra o wothe ¹⁶ wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa igera, na mabundi maingĩ makĩria. Rũ kĩambĩrĩrie wĩra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

¹⁷ Hĩndĩ ìyo Daudi agĩatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mũriũ Solomoni. ¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ Jehova Ngai wanyu ndarĩ hamwe na inyuĩ? Na githĩ ndamũheete ùhurũko mũena yothe? Nĩgũkorwo nĩaneanĩte atũũri a bũrũri ùyũ moko-inĩ makwa, na rĩu bũrũri ùrĩ watho-inĩ wa Jehova na andũ ake. ¹⁹ Rũ mwĩheanei ngoro na muoyo mũcarie Jehova Ngai wanyu. Ambĩrĩriai gwaka handũ-harĩa-haamũre ha Jehova Ngai, nĩgeetha mũrehe ithandũkũ rĩa Jehova rĩa kĩrĩkanĩro na indo iria nyamũre cia Ngai itoonyio hekarũ ìrĩa ìgwakwo nĩ ùndũ wa Rĩitwa rĩa Jehova.”

23

Alawii

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Daudi aakũrĩre na agĩkorwo arĩ na mũaka mũingĩ-rĩ, agĩtua mũriũ Solomoni mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

² Ningĩ agĩcookanĩrĩria atongoria othe a Isiraeli hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii. ³ Alawii arĩa maakinyĩtie mũaka mũrongo ìtatũ kana makĩria magĩtarwo, nao arũme othe maarĩ 38,000. ⁴ Daudi akiuga atĩrĩ, “Thĩinĩ wa aya, 24,000 nĩ marũgamagĩrĩre wĩra wa hekarũ ya Jehova, nao 6,000 matuĩke anene na atuithania a ciira. ⁵ Nao andũ 4,000 matuĩke arangĩri a ihingo, nao acio angĩ 4,000 matuĩke a kũgocaga Jehova marĩ na inanda cia ùini iria heanĩte nĩ ùndũ wa wĩra ùcio kũmbe.”

⁶ Daudi nĩagayanĩrie Alawii acio ikundi kũringana na ariũ a Lawi na nĩo Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

Andũ a Gerishoni

⁷ Ariũ a Gerishoni maarĩ:
Ladani na Shimei.

† 22:14 nĩ ta tani 3,450 ‡ 22:14 nĩ ta tani 34,500

- ⁸ Ariũ a Ladani maarĩ:
Jehieli na nĩwe warĩ mūtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarĩ atatũ.
- ⁹ Ariũ a Shimei maarĩ:
Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarĩ atatũ.
Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani.
- ¹⁰ Na ariũ a Shimei maarĩ:
Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.
Acio nĩo maarĩ ariũ a Shimei; othe maarĩ ana.
- ¹¹ Jahathu nĩwe warĩ mūtongoria wao, nake Ziza aarĩ mũnini wake, no Jeushu na Beria matiarĩ na ariũ aingĩ; nĩ ũndũ ũcio maatarirwo ta maarĩ a nyũmba ĩmwe, na makĩheo wĩra ũmwe.

Andũ a Kohathu

- ¹² Ariũ a Kohathu maarĩ:
Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli: othe maarĩ ana.
- ¹³ Ariũ a Amuramu maarĩ:
Harũni na Musa.
Harũni nĩamũrirwo hamwe na njiaro ciake nginya tene, nĩgeetha maamũrage indo iria theru mũno, na marutagĩre Jehova magongona, na mamũtungatagĩre, na marathimanage thĩinĩ wa rĩitwa rĩake nginya tene.
- ¹⁴ Ariũ a Musa, mũndũ wa Ngai, maataranĩirio na mũhĩrĩga wa Lawi.
- ¹⁵ Ariũ a Musa maarĩ: Gerishomu na Eliezeri.
- ¹⁶ Njiaro cia Gerishomu nĩ:
Shebueli nĩwe warĩ mūtongoria wao.
- ¹⁷ Njiaro cia Eliezeri nĩ:
Rehabia na nĩwe warĩ mūtongoria wao.
Eliezeri ndaarĩ na ariũ aingĩ, no ariũ a Rehabia maarĩ aingĩ mũno.
- ¹⁸ Ariũ a Iziharu maarĩ:
Shelomithu na nĩwe warĩ mūtongoria wao.
- ¹⁹ Ariũ a Hebironi maarĩ:
Jeria na nĩwe warĩ mūtongoria wao, na Amaria aarĩ wa keerĩ, na Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu aarĩ wa kana.
- ²⁰ Ariũ a Uzieli maarĩ:
Mika na nĩwe warĩ mūtongoria wao, nake Ishia aarĩ mũnini wake.

Andũ a Merari

- ²¹ Ariũ a Merari maarĩ:
Mahali na Mushi.
Ariũ a Mahali maarĩ:
Eleazaru na Kishu.
- ²² Eleazaru aakuire atarĩ na aanake; aarĩ o na airĩtu. Makĩhikio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao Kishu.
- ²³ Ariũ a Mushi maarĩ:
Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Lawi kũringana na nyũmba ciao: na nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta ũrĩa marĩitwa mao maandĩkitwo, na maatarirwo mũndũ o mũndũ, ũguo nĩ kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa maatungataga hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ, “Kuona atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete andũ ake ũhurũko, na nĩokĩte gũtũũra Jerusalemu nginya tene-rĩ, ²⁶ Alawii matigũcooka kũbatario nĩgũkuuaga hema ĩrĩa nyamũre kana kĩndũ o nakĩ kĩa iria ihũthagĩrwo cia gũtungata thĩinĩ wayo.” ²⁷ Kũringana na ciugo cia Daudi cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ kana makĩria nĩmatarirwo.

²⁸ Wĩra wa Alawii warĩ wa gũtheithia njiaro cia Harũni ũtungata-inĩ wa hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra nja cia hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-inĩ, na gũtherithia indo iria nyamũre, na kũruta mawĩra marĩa mangĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai. ²⁹ Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri a mĩgate ĩrĩa yaigagwo metha-inĩ, na maruta ma mũtu wa ngano, na tũmĩgate tũrĩa tũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate, na mawĩra mothe ma gũthima ũingĩ na mũigana wa indo. ³⁰ Ningĩ marũgamage o rũciinĩ gũcookeria Jehova ngaatho na kũmũgocaa. Ningĩ magekaga ũguo o hwaĩ-inĩ, ³¹ na rĩrĩa rĩothe maruta ma njino mangĩarutĩrwo Jehova, mĩthenya ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtwo. No nginya matungatage mbere ya Jehova mahinda mothe marĩ mũigana ũrĩa ũtuĩtwo, ningĩ na njĩra ĩrĩa maathĩtwo marutage nayo.

³² Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthĩ na mbere kũruta wĩra ũrĩa mehokeirwo wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa Handũ-harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariũ a ithe wao a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova.

24

Ikundi Cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariũ a Harũni:

Ariũ a Harũni maarĩ Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire ithe wao atakuĩte, na matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio Eleazaru na Ithamaru magĩtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³ Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru na Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru nĩo maateithĩrĩrie Daudi kũmagayania ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara wa ũtungata ũrĩa maathuurĩrwo. ⁴ Atongoria arĩa aingĩ moimĩte njiaro-inĩ cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte njiaro-inĩ cia Ithamaru, nao makĩgayanio ta ũũ: kuuma njiaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na atongoria a nyũmba ikũmi na atandatũ, na kuuma njiaro-inĩ cia Ithamaru kwarĩ na atongoria a nyũmba anana. ⁵ Maamagayanirie na kĩhooto na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ haarĩ na anene a handũ-harĩa-haamũre, na anene a nyũmba ya Ngai gatagatĩ-inĩ ka njiaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶ Shemaia mũrũ wa Nethaneli, ũrĩa mwandĩki-marũa Mũlawii, nĩandĩkire marĩitwa mao arĩ mbere ya mũthamaki na anene aya: Zadoku ũrĩa-mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba ĩmwe ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Eleazaru, na ĩrĩa ingĩ ĩgathuurwo kuuma kũrĩ Ithamaru.

⁷ Mũtĩ wa mbere wagũire kũrĩ Jehoiaribu,

na wa keerĩ kũrĩ Jedaia,

⁸ na wa gatatũ kũrĩ Harimu,

na wa kana kũrĩ Seroimu,

⁹ na wa gatano kũrĩ Malikija,

na wa gatandatũ kũrĩ Mijamini,

¹⁰ na wa mũgwanja kũrĩ Hakozi,

na wa kanana kũrĩ Abija,

¹¹ na wa kenda kũrĩ Jeshua,

na wa ikũmi kũrĩ Shekania,

¹² na wa ikũmi na ũmwe kũrĩ Eliashibu,

na wa ikũmi na ĩrĩ kũrĩ Jakimu,

¹³ na wa ikũmi na ĩtatũ kũrĩ Hupa,

na wa ikũmi na ĩna kũrĩ Jeshebeabu,

¹⁴ na wa ikũmi na ĩtano kũrĩ Biliga,

na wa ikũmi na ĩtandatũ kũrĩ Imeri,

15 na wa ikũmi na mũgwanja kũrĩ Heziri,
 na wa ikũmi na ĩnana kũrĩ Hapizezu,
 16 na wa ikũmi na kenda kũrĩ Pethahia,
 na wa mĩrongo ĩrĩ kũrĩ Jehezekeli,
 17 na wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe kũrĩ Jakini,
 na wa mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ kũrĩ Gamuli,
 18 na wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ kũrĩ Delaia,
 na wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna kũrĩ Maazia.

19 Ũyũ nĩguo warĩ mũtaratara wa ũtungata wao rĩrĩa maatoonya hekarũ ya Jehova, kũringana na watho ũrĩa maatuĩrĩrwo nĩ ithe wao Harũni, ta ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathĩte.

Alawii arĩa Angĩ

20 Njiaro iria ingĩ cia Lawi ciarĩ:

kuuma kũrĩ ariũ a Amuramu: nĩ Shubaeli;
 na kuuma kũrĩ ariũ a Shubaeli: nĩ Jehedeia.

21 Kuuma kũrĩ ariũ a Rehabia:
 nĩ Ishia na nĩwe warĩ mũtongoria wao.

22 Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: nĩ Shelomothu;
 na kuuma ariũ a Shelomothu: nĩ Jahathu.

23 Ariũ a Hebironi maarĩ: Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria wao, Amaria aarĩ wa keerĩ, nake Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jekameamu aarĩ wa kana.

24 Mũrũ wa Uzieli: aarĩ Mika;
 kuuma ariũ a Mika: nĩ Shamiru.

25 Mũrũ wa nyina na Mika: aarĩ Ishia;
 kuuma ariũ a Ishia: nĩ Zekaria.

26 Ariũ a Merari: maarĩ Mahali na Mushi.
 Mũrũ wa Jaazia: aarĩ Beno.

27 Ariũ a Merari:
 kuuma kũrĩ Jaazia: maarĩ Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.

28 kuuma kũrĩ Mahali: nĩ Eleazaru, ũrĩa ũtaarĩ na aanake.

29 Kuuma kũrĩ Kishu: nĩ mũriũ Jerameeli.

30 Nao ariũ a Mushi: maarĩ Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nĩo maarĩ Alawii kũringana na nyũmba ciao. 31 O nao nĩmacuukire mĩtĩ o ta ũrĩa ariũ a ithe wao a rũciaro rwa Harũni meekire, marĩ mbere ya Mũthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba cia mũrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ ciekirwo o ta ũrĩa nyũmba cia ũrĩa mũnini mũno ciekirwo.

25

Aini

1 Daudi arĩ hamwe na anene a mbũtũ cia ita nĩamũrire ariũ amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makĩhũũraga inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa maarutaga wĩra ũyũ wa kũina:

2 Kuuma kũrĩ ariũ a Asafu:

maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariũ a Asafu
 maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu, ũrĩa warathaga ũhoru arũgamĩrĩrwo nĩ
 mũthamaki.

3 Kuuma kũrĩ ariũ a Jeduthuni:

maarĩ Gedalia, na Zeri, na Jshaia, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ atandatũ, marũgamĩrĩrwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũrĩa warathaga ũhoru, akĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto, agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgocaga.

⁴ Kuuma kũrĩ ariũ a Hemani:

maarĩ Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu. ⁵ Acio othe maarĩ ariũ a Hemani ũrĩa wonagĩra mũthamaki maündũ. Maaheanĩtwo kũrĩ we kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamũtũũgagĩrie. Ngai aaheete Hemani ariũ ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.

⁶ Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao nĩguo mainage thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ ũndũ wa ũtungata wa nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki. ⁷ Hamwe na andũ a nyũmba ciao, arĩa othe maarũtĩtwo na makagĩa na ũũgĩ wa kũinĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. ⁸ Andũ ethĩ na akũrũ ũndũ ũmwe, na arutani o na arutwo, nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magairwo mawĩra mao.

⁹ Mũtĩ wa mbere, ũrĩa warĩ wa Asafu, wagwĩrĩire Jusufu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

wa keerĩ wagwĩrĩire Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariũ ao, maarĩ andũ 12;

¹⁰ wa gatatũ wagũrĩire Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹¹ wa kana wagũrĩire Iziri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹² wa gatano wagũrĩire Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹³ wa gatandatũ wagũrĩire Bukia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁴ wa mũgwanja wagũrĩire Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁵ wa kanana wagũrĩire Jshaia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁶ wa kenda wagũrĩire Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁷ wa ikũmi wagũrĩire Shemei, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁸ wa ikũmi na ũmwe wagũrĩire Azareli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁹ wa ikũmi na ĩrĩ wagũrĩire Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁰ wa ikũmi na ĩtatũ wagũrĩire Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²¹ wa ikũmi na ĩna wagũrĩire Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²² wa ikũmi na ĩtano wagũrĩire Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²³ wa ikũmi na ĩtandatũ wagũrĩire Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

- ²⁴ wa ikũmi na mũgwanja wagũĩrĩire Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁵ wa ikũmi na ĩnana wagũĩrĩire Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁶ wa ikũmi na kenda wagũĩrĩire Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁷ wa mĩrongo ĩĩrĩ wagũĩrĩire Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁸ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe wagũĩrĩire Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ wagũĩrĩire Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ³⁰ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wagũĩrĩire Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ³¹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna wagũĩrĩire Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26

Arangĩri a Ihingo

¹ Ikundi cia arangĩri a ihingo:

kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.

² Ariũ a Meshelemia maarĩ:
 Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jediaeli aarĩ wa keerĩ,
 na Zebadia aarĩ wa gatatũ,
 na Jathinieli aarĩ wa kana,
³ na Elamu aarĩ wa gatano,
 na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
 na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.

⁴ Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ:
 Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ,
 na Joa aarĩ wa gatatũ,
 na Sakaru aarĩ wa kana,
 na Nethaneli aarĩ wa gatano,
⁵ na Amieli aarĩ wa gatandatũ,
 na Isakaru aarĩ wa mũgwanja,
 na Peulethai aarĩ wa kanana,
 nĩgũkorwo Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu.

⁶ Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, arĩa maarĩ atongoria thĩinĩ wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. ⁷ Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti. ⁸ Acio othe maarĩ a njiaro cia Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.

⁹ Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, arĩa maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.

¹⁰ Ariũ a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mūtongoria wao (o na gũtuĩka tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurĩte atuĩke mūtongoria wao),
¹¹ Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.

¹² Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ arĩa angĩ a nyũmba yao. ¹³ Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe nĩmacuukĩire o kĩhingo mĩtĩ kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathĩro wagwĩrĩire Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. ¹⁵ Mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩrĩire Obedi-Edomu, naguo mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-indo ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũiro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩire Shupimu na Hosa.

Arangĩri maaikaraga metanĩrĩire. ¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-indo. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũiro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ihingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgĩina, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩo maarũgamagĩrĩra igĩina cia nyũmba ya Ngai na igĩina cia indo iria nyamũre.

²¹ Njiaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ wa nyina Joeli. Acio nĩo maarũgamagĩrĩra igĩina cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩina. ²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mũriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ mũriũ wa Zikiri. ²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩo maarũgamagĩrĩra igĩina ciothe cia indo iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Indo imwe cia iria ciatahĩtwo mbaara-inĩ maaciamũrĩire wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, indo ciothe iria ciaamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maündũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zerua, na indo iria ingĩ ciothe ciaamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩtwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.

³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩo maarũgamĩrĩire wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũiro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mũrongo ĩna wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatuĩrurio maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩinĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. ³² Jeria

aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maündũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoro wa mũthamaki.

27

Ikundi cia Mbũtũ cia Ita

¹ Ũyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa maatungatagĩra mũthamaki maündũ-inĩ mothe makoniĩ ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri o mweri, mwaka wothe. O gĩkundi kĩarĩ kĩa andũ 24,000.

² Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mbere kĩa mweri wa mbere aarĩ Jashobeamu mũrũ wa Zabidieli. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000. ³ Nake aarĩ wa rũciaro rwa Perezu, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ cia ita mweri wa mbere.

⁴ Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũrĩa Mũahohi; mũtongoria wa gĩkundi gĩaake aarĩ Mikilothu. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

⁵ Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatatũ, wa mweri wa ĩtatũ aarĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000. ⁶ Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo ĩtatũ na nĩwe warĩ mũnene wao. Gĩkundi gĩaake kĩarũgamagĩrĩrwo nĩ mũriũ Amizabadi.

⁷ Mũnene wa kana, wa mweri wa ĩna, aarĩ Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu; mũriũ Zebadia nĩwe wacookire ithenya rĩaake. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

⁸ Mũnene wa gatano mweri wa ĩtano, aarĩ Shamuhuthu ũrĩa Mũizirahi. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

⁹ Mũnene wa gatandatũ wa mweri wa ĩtandatũ, aarĩ Ira mũrũ wa Ikeshu ũrĩa Mũtekoa. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹⁰ Mũnene wa mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, aarĩ Helezu ũrĩa Mũpeloni, wa rũciaro rwa Efiraimu. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹¹ Mũnene wa kanana, wa mweri wa ĩnana, aarĩ Sibekai ũrĩa Mũhushathi wa rũciaro rwa Azerahi. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹² Mũnene wa kenda wa mweri wa kenda aarĩ Abiezeri ũrĩa Mũanathothu wa rũciaro rwa Abenjamini. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹³ Mũnene wa ikũmi, wa mweri wa ikũmi, aarĩ Maharai ũrĩa Mũnetofathi wa rũciaro rwa Azerahi. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹⁴ Mũnene wa ikũmi na ũmwe, wa mweri wa ikũmi na ũmwe, aarĩ Benaia ũrĩa Mũpirathoni wa rũciaro rwa Aefiraimu. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

¹⁵ Mũnene wa ikũmi na eerĩ, mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, aarĩ Helidai ũrĩa Mũnetofathi, wa kuuma nyũmba ya Othinieli. Gĩkundi gĩaake kĩarĩ na andũ 24,000.

Anene a Mũhĩrĩga

¹⁶ Anene arĩa maathaga mũhĩrĩga ya Isiraeli maarĩ aya:

mũnene wa mũhĩrĩga wa Rubeni aarĩ Eliezeri mũrũ wa Zikiri;

mũnene wa mũhĩrĩga wa Simeoni aarĩ Shefatia mũrũ wa Maaka;

¹⁷ mũnene wa mũhĩrĩga wa Lawi aarĩ Hashabia mũrũ wa Kemueli;

mũnene wa mũhĩrĩga wa Harũni aarĩ Zadoku;

¹⁸ mũnene wa mũhĩrĩga wa Juda aarĩ Elihu mũrũ wa ithe na Daudi;

mũnene wa mũhĩrĩga wa Isakaru aarĩ Omuri mũrũ wa Mikaeli;

19 münene wa mũhĩrĩga wa Zebuluni aarĩ Ishimaia mũrũ wa Obadia;
 münene wa mũhĩrĩga wa Nafitali aarĩ Jeremothu mũrũ wa Azirieli;
 20 münene wa mũhĩrĩga wa Aefiraimu aarĩ Hoshea mũrũ wa Azazia;
 münene wa nuthu ĩmwe ya mũhĩrĩga wa Manase aarĩ Joeli mũrũ wa Pedaia;
 21 münene wa nuthu ĩrĩa ingĩ ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Gileadi aarĩ Ido mũrũ
 wa Zekaria;
 münene wa mũhĩrĩga wa Benjamini aarĩ Jaasieli mũrũ wa Abineri;
 22 münene wa mũhĩrĩga wa Dani aarĩ Azareli mũrũ wa Jerohamu;
 Acio nĩo maarĩ anene arĩa maathaga mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

23 Daudi ndaatarire andũ a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na arĩa mataakinyĩtie, tondũ Jehova
 nĩeranĩire atĩ nĩakaingĩhia Isiraeli matuĩke o ta njata cia matu-inĩ. 24 Joabu mũrũ
 wa Zerua nĩambĩrĩrie gũtara andũ, no ndaarĩkirie. Mang'ũrĩ nĩmakinyĩire Isiraeli
 nĩ ũndũ wa itarana rĩu. Naguo mũigana wa itarana rĩu ndwandĩkirwo ĩbuku-inĩ rĩa
 maündũ ma Mũthamaki Daudi.

Arori a Maündũ ma Mũthamaki

25 Azimavethu mũrũ wa Adieli nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba iria ciaigagwo indo
 cia ũthamaki.
 Jonathani mũrũ wa Uzia nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba cia kũigwo indo kũu
 ng'ongo-inĩ, na matũũra-inĩ, na tũtũũra-inĩ, o na mĩthiringo ĩrĩa mĩraihi na igũrũ
 ya arangĩri.

26 Eziri mũrũ wa Kelubu nĩwe warũgamagĩrĩra andũ arĩa maarutaga wĩra wa
 kũrĩma mĩgũnda.

27 Shimei ũrĩa Mũramathi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ.

Zabadi ũrĩa Mũshifimi nĩwe warũgamagĩrĩra maciaro ma mĩthabibũ matanekĩrwo
 mĩtũngi-inĩ.

28 Baali-Hanani ũrĩa Mũgederi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩtĩ ya mĩtamaiyũ na ya
 mĩborothandi magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa irathĩro.

Joashu nĩwe warũgamagĩrĩra kũrĩa kwaigagwo maguta ma mĩtamaiyũ.

29 Shitirai ũrĩa Mũsharoni nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria
 ciarĩithagio Sharoni.

Shafati mũrũ wa Adilai nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩ
 cianda-inĩ.

30 Obili ũrĩa Mũishumaeli nĩwe warũgamagĩrĩra ngamĩra.

Jehedeia ũrĩa Mũmeronothu nĩwe warũgamagĩrĩra ndigiri.

31 Jazizi ũrĩa Mũhagari nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia mbũri.

Acio othe nĩo maarĩ anene arĩa marũgamagĩrĩra indo ciothe cia Mũthamaki Daudi.

32 Jonathani mamawe wa Daudi aarĩ mũheani kĩrĩra, mũndũ mũmenyi maündũ
 na mwandĩki-marũa. Nake Jehieli mũrũ wa Hakimoni nĩwe wamenyagĩrĩra ariũ a
 mũthamaki.

33 Ahithofeli nĩwe waheaga mũthamaki kĩrĩra.

Nake Hushai ũrĩa Mũariki aarĩ mũrata wa mũthamaki. 34 Jehoiada mũrũ wa
 Benaia na Abiatharu nĩo maacookire ithenya rĩa Ahithofeli.

Joabu nĩwe warĩ münene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki.

28

Daudi Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

1 Daudi nĩatũmanĩire anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nĩo: anene
 arĩa maarũgamĩrĩire mĩhĩrĩga, na anene a ikundi iria ciatungatagĩra mũthamaki, na
 anene a ikundi cia o ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene arĩa

maarūgamĩrĩire indo ciothe na mahiũ ma mũthamaki na ma ariũ ake o na anene a nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maarĩ njamba, na andũ othe arĩa maarĩ ũrũme wa kũrũa mbaara.

² Mũthamaki Daudi nĩarūgamire akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ ariũ a baba na andũ akwa. Nĩndatuĩte na ngoro yakwa gwaka nyũmba ĩtuĩke handũ ha kũhurũkio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, arĩ ho gaturwa ka makinya ma Ngai witũ, na ngũhaarĩria kũmĩaka. ³ No Ngai akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Wee ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, tondũ wee ũrĩ mũndũ wa mbaara na nĩũitĩte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩathuurire kuuma kũrĩ nyũmba ĩitũ yothe nduĩke mũthamaki wa Isiraeli nginya tene. Nĩathuurire Juda atuĩke mũtongoria, na kuuma nyũmba ya Juda agĩthura nyũmba ya baba, na kuuma kũrĩ ariũ a baba akĩona kwagĩrĩire aandue nĩ mũthamaki wa Isiraeli yothe. ⁵ Harĩ ariũ akwa othe, tondũ Jehova nĩaheete ariũ aingĩ-rĩ, nĩathuurĩte mũriũ wakwa Solomoni aikarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki wa Jehova, athamakĩre Isiraeli. ⁶ Aanjĩrĩre atĩrĩ: ‘Mũriũ waku Solomoni nĩwe ũgaaka nyũmba yakwa na nja ciakwa, nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte atuĩke mũriũ wakwa na nĩ nduĩke ithe. ⁷ Nĩngahaanda ũthamaki wake nginya tene angĩtũũra arũmĩtie maathani na mawatho makwa ta ũrĩa kũrekwo ihinda rĩrĩ.’

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ndamwatha o haha maitho-inĩ na andũ a Isiraeli othe na kĩũngano gĩkĩ kĩa Jehova, o nake Ngai witũ akĩguaga: Mũmenyerere, na mũrũmagĩrĩre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũyũ mwega, na mũkaũtigĩra njiaro cianyu ũtuĩke igai rĩao nginya tene.

⁹ “Nawe mũrũ wakwa Solomoni-rĩ, tũra ũmenyete Ngai wa thoguo, na ũmũtungatagĩre wĩrutĩre na ngoro yaku yothe na kwĩyendera, nĩgũkorwo Jehova atuĩragia ngoro o yothe, na akamenya gĩtũmi o gĩothe kĩa meciiria ma cio. ũngĩmũrongooria no ũmuone; no ũngĩmũtirika, agaakũrega nginya tene. ¹⁰ Gĩciirie rĩu, nĩgũkorwo Jehova nĩwe athuurĩte wa gwaka hekarũ ĩrĩ handũ hatheru. Gĩa na hinya na ũrute wĩra ũcio.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩnengera mũriũ Solomoni mĩcoro ya mwako wa gĩthaku kĩa hekarũ, na nyũmba ciayo, na nyũmba cia kũigwo indo, na tũnyũmba twayo twa igũrũ, na tũnyũmba twa thĩnĩ, na handũ ha kũhoroherio mehia. ¹² Akĩmũnengera mĩcoro ya mĩako yothe ĩrĩa Roho eekĩrĩte meciiria-inĩ make ĩkoniĩ nja cia hekarũ ya Jehova, na ya tũnyũmba tuothe tũrĩa twamĩthiũrũrũkĩirie na tũnyũmba twa kũigwo igĩna cia hekarũ ya Ngai, na gwa kũigwo igĩna cia indo iria nyamũre. ¹³ Nĩngĩ akĩmũtaarĩria wĩra wa ikundi cia athĩnjĩri-Ngai, na wa Alawii, na wĩra wothe wa ũtungata thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. ¹⁴ Nake akĩheana mũigana wa ũritũ wa thahabu ya gũthondeka indo ciothe cia thahabu cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, na ũritũ wa betha ya gũthondeka indo ciothe cia betha cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, ta ũũ: ¹⁵ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka mĩtĩ ya thahabu ya kũigĩrĩrwo matawa na matawa mayo, na ũritũ wa o mũtĩ na matawa maguo; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o mũtĩ wa betha wa kũigĩrĩra tawa na matawa maguo, kũringana na ũrĩa mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa wahũthagĩrwo: ¹⁶ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka metha ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa mĩamũre; na ũritũ wa betha ya gũthondeka metha cia betha; ¹⁷ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka hũma, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na nyũngũ, ũritũ wa thahabu ya gũthondeka o thaani ya thahabu; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka kĩgongona gĩa gũcinĩrwo ũbumba. O na nĩngĩ akĩmũnengera mũcoro wa ngaari ya ita, ũguo nĩ kuuga ya makerubi ma thahabu marĩa maatambũrũkĩtie mathagu makahumbĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.

19 Daudi akiuga atĩrĩ, “Maündũ maya mothe ndĩmandĩkĩte ũrĩa ndatongoririo nĩ guoko kwa Jehova kũrĩ igũrũ rĩakwa, na akĩthe ũmenyo wa maündũ mothe ma mũcoro ũyũ.”

20 Ningĩ Daudi akĩra mũriũ Solomoni atĩrĩ, “Gĩa na hinya na wĩyũmĩrĩrie, na ũrute wĩra ũcio. Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro, tondũ Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, arĩ hamwe nawe. Ndagagũtiganĩria kana agũtirike nginya rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa ũkaarutwo nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgaathira. 21 Ikundi cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, nĩciĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa wĩra wothe wa hekarũ ya Ngai, na mũndũ o wothe ũrĩ na wendo na nĩoĩ wĩra wa ũbundi o wothe nĩagagũteithia wĩra-inĩ ũyũ. Anene na andũ othe nĩmarĩathĩkagĩra wathani waku wothe.”

29

Iheo cia Gwaka Hekarũ

1 Ningĩ Mũthamaki Daudi akĩra kĩũngano kũ gĩothe atĩrĩ: “Mũriũ wakwa Solomoni, ũrĩa Ngai athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana. Wĩra ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ĩno ĩhaana ta ya ũthamaki ti ya mũndũ no nĩ ya Jehova Ngai. 2 Nĩnjigithĩtie indo na ũhoti wakwa wothe nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia gĩcango, na kĩgera nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia kĩgera, na mbaũ nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũrĩa twĩtagwo onigithi tũrĩa tũtheecagĩrĩrwo indo-inĩ, na tũhiga tũrĩa tũhenagia twa kũgemia nyũmba, na tũhiga twa rangi wa mũthemba mũingĩ, na tũhiga twa goro twa mũthemba mũingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũrĩa mweya, indo icio ciothe ngaigithia irĩ nyingĩ mũno. 3 Makĩria ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igũrũ rĩa hekarũ ya Ngai wakwa nĩngũheana kĩgĩina gĩakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, na icio ngũciheana nyongerere kĩrĩa kĩngĩ njigithĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ĩno theru: 4 ngũheana taranda ngiri ithatũ* cia thahabu, o thahabu ĩrĩa ya Ofiri, na taranda ngiri mũgwanja† cia betha ĩrĩa therie nĩ ũndũ wa kũgemia thingo cia nyũmba, 5 o na nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa betha ũrĩa wothe ũkaarutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ ũkwĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwĩyendera?”

6 Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba, na anene a mũhĩrĩga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarũgamaĩrĩra wĩra wa mũthamaki makĩheana indo na kwĩyendera. 7 Nĩ ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda ngiri ithano,‡ na dariki ngiri ikũmi§ cia thahabu, na taranda ngiri ikũmi* cia betha, na taranda ngiri ikũmi na inyanya† cia gĩcango, na taranda ngiri igana rĩmwe‡ cia kĩgera. 8 Mũndũ o wothe warĩ na tũhiga twa goro nĩatũheanire thĩinĩ wa kĩgĩina kĩa hekarũ ya Jehova kĩrĩa kĩamenyagĩrĩrwo nĩ Jehieli ũrĩa Mũgerishoni. 9 Andũ nĩmakenirio nĩ ũrĩa atongoria ao maamũkĩire ũhoru ũcio na kwĩyendera, tondũ nĩmarutĩire Jehova indo na ngoro yao yothe matekũringĩrĩrio. Mũthamaki Daudi o nake nĩakenire mũno.

Ihooya rĩa Daudi

10 Daudi nĩagoocire Jehova arĩ mbere ya kĩũngano kũ gĩothe, akiuga atĩrĩ,
“Ũrogoocwo wee, o Wee Jehova,

Ngai wa ithe witũ Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

11 Wee Jehova-rĩ, ũnene, na hinya,

* 29:4 nĩ ta tani 100 † 29:4 nĩ ta tani 240 ‡ 29:7 nĩ ta tani 170 § 29:7 nĩ ta kilo 84 * 29:7 nĩ ta tani 345
† 29:7 nĩ ta tani 620 ‡ 29:7 nĩ ta tani 3,450

na riiri, na wathani, na ũkengi nĩ ciaku,
nĩgũkorwo kĩndũ o gĩothe kĩrĩ igũrũ na thĩ nĩ gĩaku.
Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku;
nĩtũũgĩrĩtio, ũkanenehio gũkĩra indo ciothe.

12 Ūtonga na gĩtĩio ciumaga kũrĩ we;
Wee nĩwe wathaga indo ciothe.

Hinya na ũhoti wa gũtũũgĩria
o na kũhe andũ othe hinya irĩ moko-inĩ maku.

13 Na rĩrĩ, Ngai witũ, nĩtũgũgũcookeria ngaatho,
na tũkagooca rĩitwa rĩaku rĩrĩ riiri.

14 “No nĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ, makĩrĩ a, atĩ no tũhote kũheana na ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ we, na kĩrĩa twakũhe no kĩrĩa kiumĩte moko-inĩ maku.

15 Ithuĩ tũrĩ ageni na agendi maitho-inĩ maku, o ta ũrĩa maithe maitũ ma tene othe maatarĩ. Matukũ maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kĩruru, na gũtirĩ mwĩhoko wa gũtũũra.

16 Wee Jehova Ngai witũ, ũingĩ wa indo ici twaruta cia gũgwakĩra hekarũ nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku Itheru ciumĩte guoko-inĩ gwaku, na ciothe no ciaku. 17 Nĩ nĩnjũũ atĩ Wee Ngai wakwa nĩtũũragia ngoro, na nĩũkenagio nĩ ũrũngĩrĩru wa ngoro. Indo ici ciothe ndĩciheanĩte na kwĩyendera na wĩhokeku. Na rĩu ndĩ na gĩkeno nĩ ũndũ wa kwĩonera ũrĩa andũ aya aku marĩ haha makũrutĩre indo na wendo. 18 Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ Iburahĩmu, na Isaaka na Isiraeli, tũũria wendo ũyũ ũrĩ ngoro-inĩ cia andũ aku nginya tene na ũtũme matũũre magwathĩkagĩra. 19 Na ũhotithie mũriũ wakwa Solomoni kwĩrutĩra na ngoro yake yothe, kũmenyagĩrĩra maathani maku, na maündũ marĩa wee wendaga o na kĩrĩa gĩaku kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maündũ mothe nĩguo aake mwako wa nyũmba ĩno ĩhaana ta nyũmba ya ũthamaki, ĩrĩa nĩ njigithĩrie indo ciayo.”

20 Ningĩ Daudi akĩra kĩũngano gĩothe atĩrĩ, “Goocai Jehova Ngai wanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao; makĩnamĩrĩra, na makĩgũithia thĩ mbere ya Jehova na mbere ya mũthamaki.

Solomoni Kwamũkĩrwo ta Mũthamaki

21 Mũthenya ũyũ ũngĩ makĩrutĩra Jehova magongona na makĩmũrutĩra maruta ma njino, ta ũũ: ndegwa ngiri ĩmwe, na ndũrũme ngiri ĩmwe na tũtũrũme ngiri ĩmwe, o hamwe na maruta mao ma indo cia kũnyuuo na magongona mangĩ maingĩ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli othe. 22 Makĩrĩa na makĩnyua marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya ũcio marĩ hau mbere ya Jehova.

Ningĩ makĩamũkĩra Solomoni mũrũ wa Daudi arĩ mũthamaki hĩndĩ ya keerĩ, na makĩmũitĩrĩria maguta mbere ya Jehova atuĩke wa kũmathamakĩra, nake Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai. 23 Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agũikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Jehova, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩa ithe Daudi. Nake akĩgaacĩra na agĩathĩkĩrwo Isiraeli guothe. 24 Anene othe, na andũ arĩa maarĩ njamba, hamwe na ariũ a Mũthamaki Daudi othe magĩtikĩra Mũthamaki Solomoni amaathage.

25 Jehova agĩtũũgĩria Solomoni mũno maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe, na akĩmũhe ũthamaki ũrĩ na riiri ũtaahetwo mũthamaki ũngĩ wa Isiraeli mbere ĩyo.

Gĩkuũ kĩa Daudi

26 Daudi mũrũ wa Jesii aarĩ mũthamaki wa Isiraeli guothe. 27 Aathamakĩre Isiraeli mũaka mũrongo ĩna, mũaka mũgwanja yayo agĩthamaka arĩ Hebironi, nayo mũaka mũrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. 28 Aakuire arĩ mũkũrũ mũno, arĩkĩtie gũkenera gũtũũra gwake matukũ maingĩ, na arĩ mũtongu, na agatĩio. Mũriũ Solomoni nĩwe wathamakire ithenya rĩake.

29 Naho ha maündũ marĩa makoniĩ wathani wa Mũthamaki Daudi kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo thĩnĩ wa maandĩko ma Samũeli ũrĩa warĩ

muoni-maündũ, na maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii na maandĩko-inĩ ma Gadi ũrĩa muoni-maündũ, ³⁰ hamwe na maündũ mothe marĩa maakoniĩ ũthamaki wake na ũhoti ũrĩa aarĩ nago, na ũrĩa maündũ marĩa maamũthiũrũrũkiirie maatarĩ na ma Isiraeli na mothamaki ma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA MAÜNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Solomoni Kūhooya Aheo Ūūgĩ

¹ Solomoni, mūrū wa Daudi, nīhaandire akīrūma wega ūthamaki-inĩ wake, nīgūkorwo Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake na akīmūnenehia mūno makīria.

² Nake Solomoni akīarīria andū a Isiraeli othe: akīarīria anene a mbūtū cia o ngiri ngiri, na anene a mbūtū cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kūu Isiraeli, na atongoria a nyūmba. ³ Nake Solomoni na kīūngano kīu gīothe makīambata kūndū kūrīa gūtūūgīru kūu Gibeoni, nīgūkorwo Hema-ya-Gūtūnganwo ya Ngai nīkuo yarĩ, ĩrīa Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kūu werū-inĩ. ⁴ Na rīrĩ, Daudi nīambatītie ithandūkū rīa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akarīga harīa aarīthondekeire, tondū nīarīambīire hema kūu Jerusalemu. ⁵ No kīgongona gīa gīcango kīrīa gīathondeketwo nī Bezaleli mūrū wa Uri, mūrū wa Huru, kīarĩ Gibeoni mbere ya hema ĩrīa nyamūre ya Jehova; nī ūndū ūcio Solomoni na kīūngano kīu magīthīĩ hau gūtūūria ūhoru kuuma kūrī Jehova. ⁶ Solomoni akīambata kīgongona-inĩ kīu gīa gīcango o hau mbere ya Jehova thīinĩ wa Hema-ya-Gūtūnganwo, na akīrutīra hau igūrū wakīo magongona ngiri ĩmwe ma njino.

⁷ Ūtukū o ro ūcio-rī, Ngai akīumīrīra Solomoni, akīmwīra atīrĩ, “Hooya kīrīa gīothe ūkwenda ngūhe.”

⁸ Solomoni agīcookeria Ngai atīrĩ, “Nīwekīire baba Daudi maündū manene ma ūtuģi na nīūnduīte mūthamaki ithenya rīake. ⁹ Na rīrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ūrīa werīire baba Daudi ūhinge, nīgūkorwo nīūnduīte mūthamaki wa andū aingĩ o ta rūkūngū rwa thī. ¹⁰ He ūūgĩ na ūmenyo, nīguo ndongoragie andū aya, nī ūndū-rī, nūū ūngīhota gwatha andū aya aku aingĩ ūū?”

¹¹ Ngai akīra Solomoni atīrĩ, “Kuona atī ūndū ūyū nīguo wendi wa ngoro yaku na ndūnahooya ūtonga, kana kūgīa indo nyingĩ o na kana gītīio, kana gīkuū gīa thū ciaku, na kuona atī ndūnahooya ūtūūre muoyo matukū maingĩ, no wahooya ūūgĩ na ūmenyo wa gwathaga andū akwa arīa ngūtūūte mūthamaki wao-rī, ¹² nī ūndū ūcio nīūkūheo ūūgĩ na ūmenyo. O na ningĩ nīngūkūhe ūtonga, na indo nyingĩ o na gītīio, iria itarī mūthamaki ūrī wakorwo nacio mbere ĩyo, na gūtārī mūthamaki ūkaagīa nacio thuutha waku.”

¹³ Ningĩ Solomoni agīthīĩ Jerusalemu oimīte handū harīa hatūūgīru kūu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nake agīthamakīra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nīacookanīrīire ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigīte matūūra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhī nake kūu Jerusalemu. ¹⁵ Mūthamaki nīatūmire betha na thahabu cingīhe Jerusalemu o ta mahiga, mītarakwa nayo yarĩ mīingĩ o ta mīkūyū ĩrīa ĩrī magūrū-inĩ ma irīma. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mūthamaki maacīgūrāga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagūrāga ngaari ĩmwe ya ita kuuma Misiri cekerī 600* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerī 150.† Ningĩ nīmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

* 1:17 nī ta kilo 7 † 1:17 nī ta kilo ĩmwe na robo ithatū (1.75)

¹ Solomoni nĩathanire gwakwo hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o na kwĩyakĩra nyũmba yake ya ũthamaki. ² Nĩandĩkithirie andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na 80,000 a gwacũhia mahiga irĩma-inĩ, na anyabara 3,600 a kũmaroraga.

³ Solomoni agĩtũmĩra Hiramũ mũthamaki wa Turo ndũmĩrĩri ĩno:

“Ndehithĩria mĩgogo ya mĩtarakwa o ta ũrĩa wekĩire baba Daudi rĩrĩa wamũrehithĩirie mĩtarakwa ya gwaka nyũmba ya ũthamaki ya gũikaraga. ⁴ Na rĩrĩ, rĩu ndĩ hakuhĩ gwaka hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa na ndĩmĩamũre ĩtuĩke yake ya gũcinagĩra ũbumba ũrĩa ũtararĩkaga wega mbere yake, o na ya kũigagwo mĩgate ĩrĩa mĩamũre mahinda mothe, na ya kũrutagĩra magongona ma njino o rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ, na mĩthenya ya Thabatũ, na hĩndĩ ya Tũrũgamo twa Mweri na ciathĩ iria nyamũre cia Jehova Ngai witũ. Ũyũ nĩ watho mwandĩke wa Isiraeli wa gũtũũra nginya tene.

⁵ “Hekarũ ĩrĩa ngwaka nĩ nene mũno, tondũ Ngai witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe. ⁶ No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kũmwakĩra hekarũ, kuona atĩ igũrũ, o kũrĩa igũrũ mũno, ndangĩiganĩra kuo? Nĩ ndĩkĩrĩ ũ wa kũmwakĩra hekarũ, tiga no handũ ha gũcinagĩra magongona mbere yake?

⁷ “Tondũ ũcio-rĩ, ndũmĩra mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gĩcango o na ĩgera na rangi wa ndathi, na rangi mĩtune ta gakarakũ na rangi wa bururu, na mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gũkurura mĩcoro, oke arute wĩra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wĩra akwa arĩa oogĩ na wĩra, arĩa maahaarĩirio nĩ baba Daudi.

⁸ “O na ningĩ ũndehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa, na mĩthengera, na mĩthandari yumĩte kũu Lebanoni, tondũ nĩnjũũ andũ aku nĩ oogĩ na ũhoru wa gwatũra mbaũ. Andũ akwa makaarutithanagia wĩra na andũ aku ⁹ nĩgeetha ũnyonere mbaũ nyingĩ, tondũ hekarũ ĩrĩa ngwaka no nginya ĩkorwo ĩrĩ nene na ĩrĩ thaka mũno. ¹⁰ Nĩngaahe ndungata ciaku iria ciatũũraga mbaũ kori 20,000* cia mũtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000† cia ndibei, na mbathi 20,000 cia maguta ma mĩtamaiyũ.”

¹¹ Nake Hiramũ mũthamaki wa Turo akĩandĩka marũa agĩcookeria Solomoni ũhoru, akiuga atĩrĩ:

“Tondũ wa ũrĩa Jehova endete andũ ake-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki wao.”

¹² Ningĩ Hiramũ agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa Isiraeli arogocwo, o we wombire igũrũ na thĩ! Nĩaheete Mũthamaki Daudi mũriũ mũũgĩ, ũheetwo ũhoti wa gwĩciiria na ũkũũrani wa maündũ, we nĩwe ũgwakĩra Jehova hekarũ o na eyakĩre nyũmba ya ũthamaki.

¹³ “Nĩngũgũtũmĩra Hiramũ-Abi, mũndũ mũũgĩ mũno na wĩra, ¹⁴ ũrĩa nyina wake oimĩte Dani nake ithe akoima Turo. Nĩarutĩtwo kũruta wĩra wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa kĩgera, na wa mahiga na wa mbaũ, na wa ndigi cia rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na wa gatani ĩrĩa njega. Nĩarĩkĩtie kwĩmenyeria kũruta wĩra wothe wa gũkurura mĩcoro, na no acore mĩcoro ĩrĩa yothe angĩrwo acore. Nĩakarutithania wĩra na mabundi maku na arĩa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

¹⁵ “Rĩu-rĩ, mwathi wakwa nĩagĩtũmĩre ndungata ciake ngano na cairi, na maguta ma mĩtamaiyũ na ndibei iria eranĩre, ¹⁶ na ithuĩ nĩtũgũtema mĩgogo yothe ĩrĩa ũbataire kuuma Lebanoni, na tũmĩikũrũkie tũmĩohanĩtie, ĩgereirio iria-inĩ nginya Jopa. Nawe ũgĩcooke ũmĩoe ũmĩtware nginya Jerusalemu.”

* 2:10 nĩ ta kilo 4,400,000 † 2:10 nĩ ta lita 440,000

¹⁷ Nake Solomoni agītara ageni othe arĩa maarĩ Isiraeli, thuutha wa itarana rĩrĩa ithe Daudi aataranĩte; na magĩkorwo maarĩ ageni 153,600. ¹⁸ Nake akĩgaya andũ 70,000 ao matuĩke akuui a mĩrigo, na andũ 80,000 ao matuĩke aicũhia a mahiga irĩma-inĩ, hamwe na anyabara 3,600 a kũrũgamĩrĩa andũ makĩruta wĩra.

3

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu Kĩrĩma-inĩ kĩa Moria,* harĩa Jehova oimĩrĩire ithe Daudi. Hau nĩho kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi, handũ harĩa Daudi aaheanĩte hekarũ ĩgaakwo. ² Aambĩrĩrie gwaka mũthenya wa ĩrĩ wa mweri wa keerĩ, mwaka wa ĩna wa ũthamaki wake.

³ Mũthingi ũrĩa Solomoni eenjire nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ ya Ngai warĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ† kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ‡ kwarama, gũgĩtũmĩrwo mĩkono ya gĩthimo gĩa tene. ⁴ Nakĩo gĩthaku kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya hekarũ kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha, gĩkĩranĩtie warĩ wa nyũmba ĩyo, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na igũrũ.

Mwena wa thĩinĩ wakĩo akĩũgemia na thahabu ĩrĩa therie. ⁵ Akĩhũũrĩa nyũmba ĩrĩa nene mbaũ cia mĩthengera na agĩcihumbĩra na thahabu ĩrĩa njega mũno, na akĩmĩgemia na mĩcoro ya mĩkĩndũ na mĩcoro ya irengeeri. ⁶ Aagemirie hekarũ na tũhiga twa goro. Nayo thahabu ĩrĩa aahũthĩre yarĩ thahabu ya Paravaimu. ⁷ Nacio mbaũ cia mĩratho, na buremu cia mĩrango, na thingo, na mĩrango ya hekarũ, agĩcigemia na thahabu, na agĩkururithia mĩhiano ya makerubi thingo-inĩ.

⁸ Ningĩ Solomoni agĩaka Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, ũraihi waho waringaine na warĩ wa hekarũ, mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kwarama. Akĩgemia thĩinĩ waho na taranda 600§ cia thahabu ĩrĩa njega mũno. ⁹ Ũritũ wa mĩcumarĩ ya thahabu warĩ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano.* Ningĩ agĩcooka akĩgemia mĩena ya na igũrũ ya hau Hatheru-Mũno na thahabu.

¹⁰ Thĩinĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nĩakururithirie makerubi meerĩ na akĩmagemia na thahabu. ¹¹ Ũraihi wa mathagu ma makerubi wothe warĩ mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa mbere rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano† kũraiha na rĩkahutia rũthingo rwa hekarũ, narĩo ithagu rĩu rĩngĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano kũraiha na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ. ¹² O narĩo ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa keerĩ rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia rũthingo rĩu rĩngĩ rwa hekarũ, na ithagu rĩu rĩngĩ rĩarĩo o narĩo rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Maicũhĩtio marũgamĩte na magũrũ, na mang'etheire nyũmba nene.

¹⁴ Solomoni nĩathondekire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakaraku na gĩa gatani ĩrĩa njega, na mĩhiano ya makerubi nĩyatũmĩrĩrwo gĩtambaya-inĩ kũu.

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cieri ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ na ĩtano;‡ o gĩtugĩ kĩarĩ na kĩongo igũrũ rĩakĩo kĩa mũigana wa mĩkono ĩtano. ¹⁶ Nĩathondekire irengeeri igathĩkanĩtio, na agĩciigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyitithania na irengeeri icio ciagathĩkanĩtio. ¹⁷ Aakire itugĩ icio mwena wa

* **3:1** Ũyũ noguo mũhari thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ wonanĩtie atĩ Kĩrĩma gĩa Zayuni no kĩo Kĩrĩma kĩa Moria harĩa Iburahĩmu aathiire kũruta mũriũ Isaaka igongona. † **3:3** nĩ ta mita 27 ‡ **3:3** nĩ ta mita 9; o na mũhari 4, na 8, na 11, na 13 § **3:8** nĩ ta tani 21 * **3:9** nĩ ta nuthu kilo † **3:11** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) ‡ **3:15** nĩ ta mita 16

mbere wa hekarũ, kĩmwe mwena wa gũthini, na kĩrĩa kĩngĩ mwena wa gathigathini. Kĩa mwena wa gũthini agĩgĩta Jakini, na kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩta Boazu.

4

Indo cia Hekarũ

¹ Ningĩ Solomoni agĩakithia kĩgongona gĩa gĩcango kĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono ikũmi† kũraiha na igũrũ. ² Agĩcooka agĩaka itangi inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia rĩa kĩgera gĩtwekie, na rĩarĩ rĩa gĩthiũrũrĩ, na rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi kuuma mwena ũmwe wa mũromo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono ĩtano‡ kũraiha na igũrũ. Rĩathimwo gĩthiũrũrĩ kĩa rĩo rĩathiũrũrũkĩirio nĩ rũrigi rwa mĩkono mĩrongo ĩtatũ. § ³ Mũhuro wa mũthia warĩo, nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mũkono ũmwe* ndegwa ikũmi. Ndegwa icio ciaigĩtwo mĩhari ĩĩrĩ itwekanĩirio na Karia kau ikanyĩitana.

⁴ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ: ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, ithatũ ikarora irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩnĩ.

⁵ Ũtungu wa Karia kau waiganaine na rũhĩ† kwarama, naruo rũtiriho rwako rwatarĩ ta rũtiriho rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi 3,000.‡

⁶ Ningĩ agĩthondeka irai ikũmi cia gwĩthambĩra, na akĩiga ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahũthagĩrwo nĩ ũndũ wa magongona ma njino ciathambagĩrio thĩnĩ wacio, no Karia kau geethambagĩrwo nĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁷ Nĩathondekire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu, o ta ũrĩa mũthondekere wamo watũtwo, na akĩmĩiga hekarũ thĩnĩ, ĩtano akĩmĩiga mwena wa gũthini na ĩtano mwena wa gathigathini.

⁸ Agĩcooka agĩthondeka metha ikũmi, agĩciiga thĩnĩ wa hekarũ, ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini, agĩcooka agĩthondeka mbakũri 100 cia thahabu cia kũminjaminjĩria maaĩ.

⁹ Nĩathondekire nja ya athĩnjĩri-Ngai, na nja ĩrĩa nene na mĩrango yayo, nayo mĩrango akĩmĩgemia na gĩcango. ¹⁰ Akĩiga Karia kau mwena wa gũthini, koine-inĩ ya irathĩro ya mwena wayo.

¹¹ O na nĩathondekire nyũngũ na icakũri na mbakũri cia kũminjaminja maaĩ.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩnĩ wa Hekarũ ya Ngai, naguo nĩ:

¹² itugĩ iria igĩrĩ,

na ciongo igĩrĩ iria ciahanaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

¹³ na makomamanga marĩa 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (yarĩ mĩhari ĩĩrĩ ya makomamanga o harĩ kĩrengeri kĩmwe, ikagemia ciongo icio ciahanaanaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio);

¹⁴ makaari na irai ciamo;

¹⁵ Karia na mĩhiano ya ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

¹⁶ nyũngũ, na icakũri, na hũuma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio.

* 4:1 nĩ ta mita 9 † 4:1 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 4:2 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § 4:2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) * 4:3 nĩ ta nuthu mita † 4:5 nĩ ta centimita 8 ‡ 4:5 nĩ ta lita 60,000

Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mūthamaki Solomoni cia hekarū ya Jehova, ciarī cia gīcango gīkumuthe gīkahenia. ¹⁷ Nake mūthamaki aatwekithagīria indo icio kūrīa gwathondekagīrwo indo cia rīumba kūu werū-inī wa Jorodani gatagatī ga Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe ciathondekithirio nī Solomoni ciarī nyingī mūno, ūū atī ūritū wa gīcango ndwamenyekire ūrīa waiganaga.

¹⁹ Ningī Solomoni nīathondekithirie indo ciothe iria ciarī thīnī wa hekarū ya Ngai:

aathondekire kīgongona gīa thahabu;

na metha cia mīgate īrīa yaigagwo mbere ya Jehova;

²⁰ na mītī ya matawa ya thahabu therie hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marī mbere ya harīa haamūre o ta ūrīa gwathanītwo;

²¹ na wīra wa magemio wa mahūa ma thahabu, na matawa na mīhato (iria ciathondeketwo na thahabu theri);

²² magathī ma kūrēnga ndaambī, ma thahabu therie, na mbakūri cia kūminjaminjīria, na thaani na ngō cia mwaki; na mīrango ya thahabu ya hekarū: na mīrango ya thīnī ya gūthī Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na mīrango ya nyūmba īrīa nene ya Hekarū.

5

¹ Rīrīa wīra wothe ūrīa Solomoni aarutagīra hekarū ya Jehova warīkire-rī, akīrehe indo iria ciamūrītwo nī ithe Daudi, nacio nī betha na thahabu na indo cia thīnī, agīciiga harīa haigagwo mīthiithū ya hekarū ya Ngai.

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Kūrehwo Hekarū-inī

² Ningī Solomoni agīita athuuri a Isiraēli, na atongoria othe a mīhīrīga, na anene a nyūmba cia andū a Isiraēli, moke Jerusalemu nīguo maambatie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma Zayuni, Itūūra rīrīa Inene rīa Daudi. ³ Nao andū othe a Isiraēli magīūka hamwe kūrī mūthamaki hīndī ya gīathī, mweri-inī wa mūgwanja.

⁴ Rīrīa athuuri othe a Isiraēli maakinyire, Alawii makīoya ithandūkū rīu, ⁵ nao makīambatia ithandūkū, hamwe na Hema-ya-Gūtūnganwo, na indo ciothe iria nyamūre ciarī thīnī wayo. Nao athīnjīri-Ngai, arīa maarī Alawii, magīciambatia; ⁶ nake Mūthamaki Solomoni na kīūngano gīothe kīa Isiraēli kīrīa gīacemanītie harī we marī mbere ya ithandūkū rīu, makīruta magongona ma ng'onde na ng'ombe nyingī mūno, ūū atī itingīandīkirwo mūigana wacio kana itarīke.

⁷ Nao athīnjīri-Ngai magīcooka makīrehe ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova handū harīo harīa haamūre thīnī wa hekarū, ūguo nī ta kuuga Handū-harīa-Hatheru-Mūno, makīrīga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁸ Makerubi macio maatambūrūkītie mathagu mamo igūrū rīa harīa haigītvo ithandūkū rīu, makahumbīra ithandūkū o hamwe na mītī yarīo ya kūrīkuua. ⁹ Mītī īyo yarī mīraihu mūno ūū atī mīthia yayo, yumīte ithandūkū-inī, nīngīonekanire nī mūndū arī hau mbere ya harīa haamūre, no ndīonekaga nī mūndū arī nja ya Handū-harīa-Hatheru; na īrī o ho nginya ūmūthī. ¹⁰ Thīnī wa ithandūkū rīu gūtīarī na kīndū kīngī tīga o ihengere iria igīrī Musa aagīte ho rīrīa aarī Horebu, kūrīa Jehova aarīkanīre kīrīkanīro na andū a Isiraēli maarīkia kuuma Misiri.

¹¹ Ningī athīnjīri-Ngai makīehera makīuma Handū-harīa-Hatheru. Athīnjīri-Ngai othe arīa maarī hau nīmetheretie matekūrūmbūiya ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe arīa maarī aini, nīo Asafu, na Hemanī na Jeduthunī na arīū ao na andū ao, makīrūgama mwena wa irathīro wa kīgongona, mehumbīte gatani iria njega, marī na thaani iria ihūūrithanagio ikagamba, na inanda cia mūgeeto, na cia kīnūbi. Moimītvo thuutha nī athīnjīri-Ngai 120 makīhuhaga tūrumbeta. ¹³ Ahuhi tūrumbeta na aini makīamūkīria na mūgambo ūmwe magīcookeria Jehova ngaatho

na makĩmũgooca. Marĩ na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makĩanĩrĩra makĩgooca Jehova na makĩina makiugaga atĩrĩ: “Jehova nĩ mweaga;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

Hĩndĩ ĩyo hekarũ ya Jehova ikĩiyũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrire hekarũ ĩyo ya Ngai.

6

¹ Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwakĩire hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

³ O hĩndĩ ĩyo, kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra na agĩkĩrathima. ⁴ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa erĩire baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigĩte atĩrĩ, ⁵ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, o na kana ngaathuura mũndũ o na ũrĩkũ atuĩke wa gũtongoria andũ akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩitwa rĩakwa rĩikarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andũ akwa a Isiraeli.’

⁷ “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ⁸ No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa eeranĩire. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na rĩu nĩnjikarĩire gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹¹ Hau nĩho njigĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kwamũra Hekarũ

¹² Ningĩ Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova o hau mbere ya kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. ¹³ Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono ĩtano* kũraiha, na mĩkono ĩtano kwarama, na mĩkono ĩtatũ† kũraiha na igũrũ, na akĩrũiga gatagatĩ ka nja ĩyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na agĩturia maru mbere ya kĩũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igũrũ. ¹⁴ Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. ¹⁵ Wee nĩũhingĩrie baba Daudi, ndungata yaku, kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

¹⁶ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria ndungata yaku baba, Daudi, ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiga na mĩthiire yagĩrĩire mbere yakwa kũringana na watho wakwa o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiga.’

* 6:13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) † 6:13 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

17 Na rĩrĩ, Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku Daudi kĩhinge.

18 “No kũhoteke Ngai agĩtũũranie na andũ gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngũiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, ndĩkĩrĩ nini makĩria?

19 No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaihana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku. 20 Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno mũthenya na ũtukũ, o handũ haha wee woigire atĩ nĩũgatũma Rĩitwa rĩaku rĩkoragwo ho. Ũroigua ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. 21 Igua gũthaihana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. Ũigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gĩkaro gĩaku; na watũigua-rĩ, ũgatũrekerera.

22 “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku kĩa hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, 23 hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũtue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, ũtũme ũrĩa ũhĩtĩrie ũrĩa ũngĩ acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie na ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

24 “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli maahootwo nĩ thũ tondũ nĩmakũhĩtĩrie nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, mahooe magĩgũthaihaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, 25 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa wamaheire hamwe na maithe mao.

26 “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo, na mbura yaage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie, mangĩkaahooya marorete handũ haha, na moimbũre rĩitwa rĩaku na magariũrũke matigane na mehia mao tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, 27 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mũtũũrĩre ũrĩa mwagĩrũru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

28 “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, 29 na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli, angĩkaahooya kana athaihane, nĩ ũndũ wa mũndũ kũmenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo, o na ruo, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno, 30 hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩkaro-inĩ gĩaku, ũmarekere na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ, 31 nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte, na mathiige na mĩthĩire yaku rĩrĩa rĩothe marĩtũũraga bũrũri-inĩ ũyũ waheire maithe maitũ.

32 “Ha ũhoru wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli no nĩ oimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa ngumo ya rĩitwa rĩaku inene na ũhoru wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahoee erekeire hekarũ ĩno, 33 hĩndĩ ĩyo ũkaamũigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩkaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkaamũhingĩria o ũrĩa agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre, o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte, ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

34 “Rĩrĩa andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao o kũrĩa ũngĩmatũma, nao makũhooe merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, 35 hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya mao na gũthaihana kwao ũrĩ kũu igũrũ, na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

36 “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe ĩmatware bũrũri wa kũraya kana wa gũkuhĩ;

³⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu maatahĩirwo, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia na tũgeka maündũ ma waganu’; ³⁸ no mangĩgũcookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao marĩ o bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo, na mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na merekeire hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku; ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ gĩkaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao na ũmatĩrĩrĩre ũhoroinĩ ũcio wao. Na ũkaarekera andũ aku, o acio makwĩhĩrie.

⁴⁰ “Na rĩrĩ, Ngai wakwa, ũrohingũra maitho maku, o namo matũ maku mathikĩrĩrie mahooya marĩa marĩhooyagĩrwo handũ haha.

⁴¹ “Rĩu gĩũkĩre, Wee Jehova Ngai, na ũũke handũ haku ha kũhurũka,

Wee na ithandũkũ rĩa ũhoti waku.

Athĩnjĩri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo ũhonokio,

nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndũgatiganĩrie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta.

Ririkana wendo ũrĩa mũnene werĩire Daudi ndungata yaku.”

7

Kwamũrwo kwa Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, Solomoni aarĩkia kũhooya-rĩ, mwaki ũkiuma igũrũ ũgĩcina iruta rĩa njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hekarũ. ² Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire gũtoonya hekarũ ya Jehova tondũ riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩte kuo.

³ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire mwaki ũkiuma na igũrũ, na riiri wa Jehova ũrĩ igũrũ rĩa hekarũ, magĩtura maru hau haarĩtwo mahiga, maturumithĩtie mothiũ mao thĩ, makĩhooya Jehova na makĩmũcookeria ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Jehova nĩ mweaga;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

⁴ Ningĩ mũthamaki na andũ othe makĩruta magongona marĩ mbere ya Jehova.

⁵ Nake Mũthamaki Solomoni akĩruta igongona rĩa ng’ombe 22,000 na rĩa ng’ondu na mbũri 120,000. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ othe makĩamũra hekarũ ya Ngai.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai makĩhaarĩria kũruta wĩra wao, o nao Alawii makĩrũgama marĩ na indo cia Jehova cia ũini, iria Daudi aathondekete cia kũgoocaga Jehova nacio, nĩ iria aahũthagĩra agĩcookia ngaatho, akoigaga atĩrĩ, “Wendo wake ũtũũraga nginya tene.” Athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao mang’ethanĩire na Alawii, nao andũ a Isiraeli othe nĩmarũgamĩte.

⁷ Nake Solomoni akĩamũra kũu gatagatĩ ka nja, hau mbere ya hekarũ ya Jehova, na hau nĩho aarutĩire magongona ma njino na maguta na magongona ma ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa aathondekete gĩtingĩahotire kũiganĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na ma maguta.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkũngũra gĩathĩ kũ mũthenya mũgwanja, hamwe na andũ a Isiraeli othe, nakĩo kĩarĩ kũngano kĩnene mũno kĩa andũ moimĩte Lebo-Hamathu nginya o Karũũ-inĩ ka Misiri. ⁹ Mũthenya wa ĩnana makĩgĩa na kũngano nĩ ũndũ nĩmarĩkĩtie gũkũngũra Kwamũrwo gwa kĩgongona mũthenya mũgwanja, na magĩkũngũra gĩathĩ mũthenya ĩngĩ mũgwanja. ¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa mweri wa mũgwanja, Solomoni akĩra andũ mainũke, nao makĩinũka maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, na ngoro ciao igacanjamũka nĩ ũndũ wa maündũ mega marĩa Jehova eekĩire Daudi na Solomoni, na andũ ake a Isiraeli.

11 Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na aarĩkia gwĩka ũrĩa wothe eeciĩrĩtie gwĩka hekarũ-inĩ ya Jehova o na nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki-rĩ, 12 Jehova akĩmuumĩrĩra ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na nĩthuurĩte handũ haha hatuĩke hekarũ yakwa ya kũrutagĩrwo magongona.

13 “Rĩrĩa ingĩhinga igũrũ nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngigĩ cianange bũrũri kana ndũme mũthiro kũrĩ andũ akwa, 14 andũ acio akwa, o acio metanĩtio na rĩitwa rĩakwa, mangĩkenyihia na maahooe, na marongorie ũthiũ wakwa, na matigane na njĩra ciao cia waganu, hĩndĩ ĩyo nĩngamaigua ndĩ o igũrũ, na nĩngamarekera mehia mao na honie bũrũri wao. 15 Na rĩrĩ, maitho makwa nĩmekũhingũka, namo matũ makwa maigue mahooya marĩa mahooeirwo handũ haha. 16 Nĩthuurĩte na ngaamũra hekarũ ĩno nĩgeetha Rĩitwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa igũtũũra kuo hĩndĩ ciothe.

17 “Na ha ũhoro waku, ũngĩthiiga na mũthiĩre ĩrĩa yagĩrĩire o ta ũrĩa thoguo Daudi aathiiaga, na wĩkage maündũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, 18 nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, o ta ũrĩa ndarĩkanĩire na thoguo Daudi rĩrĩa ndamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Wee ndũkaaga mũndũ wa gũthamakĩra Isiraeli.’

19 “No rĩrĩ, ũngĩkahutatĩra na ũtiganĩrie kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa ngũheete, na ũthiĩ gũtungatĩra ngai ingĩ na gũcihooya-rĩ, 20 hĩndĩ ĩyo nĩngamunya Isiraeli kuuma bũrũri wakwa, ũrĩa ndĩmaheete, na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩtanio na Rĩitwa rĩakwa. Ngaamĩtua o kĩndũ gĩa kuunagwo thimo na gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. 21 O na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩguo ĩrĩ nene, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamaka na moige atĩrĩ, ‘Nĩ kũ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’

22 Andũ nĩmagacookia moige, atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri, na makĩhĩmbĩria ngai ingĩ, magĩcihooya na magĩcitungatĩra, nĩkĩo amarehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’ ”

8

Maündũ Marĩa Mangĩ Solomoni Eekire

1 Thuutha wa mũaka mũrongo ĩrĩ, ihinda rĩrĩa Solomoni aahũthĩrĩre gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, 2 Solomoni nĩakire rĩngĩ matũũra marĩa aaheetwo nĩ Hiramũ, na akĩmahe andũ a Isiraeli matũũre thĩnĩ wamo. 3 Solomoni agĩcooka agĩthiĩ Hamathu-Zoba na akĩrĩtaha. 4 Ningĩ agĩcooka agĩaka Tadimori kũu werũ-inĩ na matũũra manene mothe marĩa aakĩte kũu Hamathu ma kũigwo indo. 5 Nĩakire Bethi-Horoni ya Mwena wa Igũrũ, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Mũhuro rĩngĩ,* marĩ matũũra manene mairige, marĩ na thingo, na ihingo, na mũgũiko ya igera, 6 o ũndũ ũmwe na Baalathu, na matũũra make mothe manene ma kũiga indo, na matũũra make mothe manene ma ngaari cia mbaara na mbarathi ciake, na agĩaka kĩrĩa gĩothe eerĩrĩrie kũu Jerusalemu, na Lebanoni, o na kũndũ guothe bũrũri-inĩ ũrĩa aathanaga.

7 Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (nao andũ acio matiarĩ Aisiraeli), 8 ũguo nĩ kuuga atĩ, njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataanĩite, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matuĩke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. 9 No Solomoni ndaatuire andũ a Isiraeli ngombo cia wĩra wake; acio

* 8:5 Bethi-Horoni ya Rũgongo na Bethi-Horoni ya Mũhuro maarĩ matũũra meerĩ, na maarĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Jerusalemu.

nĩ maarĩ andũ ake a kũrũa mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi a ngaari ciake cia ita, na atwari a ngaari icio. ¹⁰ O na ningĩ no-o maarĩ atongoria anene a Mũthamaki Solomoni, maarĩ anene 250 a kũrũgamĩrĩra andũ acio.

¹¹ Solomoni akĩruta mwarĩ wa Firaũni kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi, akĩmũrehe nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aamwakĩire, tondũ oigire atĩrĩ, “Mũtumia wakwa ndangĩtũũra nyũmba ya Mũthamaki Daudi, mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo kũndũ kũrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩtoonyete nĩ gũtheru.”

¹² Igũrũ rĩa kĩgongona kĩa Jehova kĩa Solomoni aakĩte mbere ya gĩthaku, hau nĩho Solomoni arutĩire Jehova maruta ma njino, ¹³ O ta ũrĩa maabataranĩtie kũrutwo o mũthenya nĩ ũndũ wa maruta marĩa Musa aathanĩte ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ ithatũ cia o mwaka, nĩcio Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia, na Gĩathĩ gĩa Ciunia, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁴ Kũrũmanĩrĩra na wathani ũrĩa watũtwo nĩ ithe Daudi, nĩamũrire ikundi cia athĩnjĩri-Ngai nĩ ũndũ wa mawĩra mao, o na Alawii nĩguo matongoragie hĩndĩ ya kũgooca na ningĩ mateithagĩrĩrie athĩnjĩri-Ngai kũringana na mabataro ma o mũthenya. Ningĩ nĩamũrire ikundi cia arangĩri a ihingo marangagĩre ihingo mwanya mwanya, tondũ ũguo nĩguo Daudi, mũndũ wa Ngai, aathanĩte. ¹⁵ Nao matiatigire kũrũmĩrĩra watho ũrĩa mũthamaki aathĩte athĩnjĩri-Ngai kana Alawii ũndũ-inĩ o wothe hamwe na ũmenyereri wa igĩina.

¹⁶ Wĩra wa Solomoni wothe nĩwahingirio kuuma mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo nginya ĩkĩrĩka. Nĩ ũndũ ũcio hekarũ ya Jehova ĩkĩrĩkio gwakwo.

¹⁷ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Ezioni-Geberi na Elathu hũgũrũrũ-inĩ cia Edomu. ¹⁸ Nake Hiramũ akĩmũtũmĩra marikabu irũgamĩrĩrwo nĩ anene ake, andũ arĩa mooĩ ũhoru wa iria. Andũ acio, hamwe na andũ a Solomoni magĩtwarithia marikabu nginya Ofiri na magĩcooka makĩrehe taranda 450† cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

9

Mũthamaki Mũndũ-wa-nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni, agĩũka Jerusalemu kũmũgeria na ciũria nditũ. Agĩkinya arĩ na mũtongoro mũnene ma, wa ngamũra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ² Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. ³ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wa Solomoni, o na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aakĩte, ⁴ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumĩte, na ũrĩa akuui ikombe mehumbĩte nguo ndaaya, na maruta ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁵ Akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ũhoru ũrĩa ndaigũire ndĩ o bũrũri-inĩ wakwa ũkonĩĩ maũndũ marĩa wĩkĩte o na ũũgĩ waku nĩ ma ma. ⁶ No ndietĩkirie ũrĩa moigaga nginya rĩrĩa ndĩrokire na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, ũrĩa ndeerirwo o na ti nuthu ya ũnene wa ũũgĩ waku; nĩũkĩrĩte mũno makĩria ũhoru ũrĩa ndaiguĩte. ⁷ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁸ Jehova Ngai waku arogocwo, ũrĩa ũkenetio nĩwe, na agagũikarĩria gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene ũrĩ mũthamaki wa gũthamaka nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku. Tondũ wa ũrĩa Ngai waku

† 8:18 nĩ ta tani 17

endete Isiraeli, na akeerirĩria kũmanyiitĩrĩra nginya tene-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki ũmathamakagĩre, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

⁹ Ningĩ akĩhe mũthamaki taranda 120* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno na tũhiga twa goro. Gũtiakoretwo mahuti manungi wega ta macio mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹⁰ (Nao andũ a Hiram na andũ a Solomoni nĩmarehire thahabu kuuma Ofiri; o na nĩmarehire mũtĩ ya mũthandari na tũhiga twa goro. ¹¹ Mũthamaki aahũthĩre mũthandari iyo gwaka ngathĩ cia hekarũ ya Jehova o na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi cia kũhũrwo. Gũtiarĩ indo ta icio cionetwo Juda mbere iyo.)

¹² Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba kĩrĩa gĩothe eerirĩrie na kĩrĩa eetirie; akĩmũhe indo makĩria ma iria we aamũreheire. Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agĩcooka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹³ Ūritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda 666,† ¹⁴ ĩtataranĩrio na igooti rĩrĩa rĩarehagwo nĩ athũgũri na onjorithia. Ningĩ athamaki othe a Arabia na abarũthi a bũrũri nĩmarehagĩra Solomoni thahabu na betha.

¹⁵ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene 200 cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka 600‡ cia thahabu. ¹⁶ Ningĩ agĩthondeka ngo 300 cia thahabu hũũre, o ĩmwe yathondeketwo na thahabu ya ũritũ wa beka 300.§ Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya Ūthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ kĩnene kĩa ũthamaki kĩgemetio mwena wa na thĩinĩ na mũguongo, na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁸ Gĩtĩ kũ kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na gaturwa ga thahabu ga gũkinyithia magũrũ kanyĩitithanĩtio nakĩo. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũ yarĩ na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mũhiano ya mũrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ¹⁹ Mũhiano ikũmi na ĩĩrĩ ya mũrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ iyo ya makinya matandatũ, narĩo o ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtiarĩ gĩtĩ kĩngĩ ta kũ gĩathondeketwo mbere iyo ũthamaki-inĩ ũngĩ o wothe. ²⁰ Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ūthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ kĩndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatuagwo kĩndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. ²¹ Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria ciarũgamagĩrĩrwo nĩ andũ a Hiram. Ciacookaga o riita rĩmwe thĩinĩ wa mũaka ĩtatũ, ikuũite thahabu, na betha, na mũguongo, na ngĩma, na nũgũ.

²² Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. ²³ Athamaki othe a thĩ nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrite ngoro-inĩ yake. ²⁴ Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũreahagĩra iheo, nacio nĩ indo cia betha na thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi na nyũmbũ.

²⁵ Solomoni aarĩ na nyũmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000 iria ciaigĩtwo matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhi nake kũu Jerusalemu. ²⁶ Nake nĩathaga athamaki othe kuuma Rũũ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Misiri. ²⁷ Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mũtarakwa yarĩ mũingĩ o ta

* 9:9 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 9:13 nĩ ta tani 25 ‡ 9:15 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 9:16 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma bũrũri wa Misiri, na kuuma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

Gĩkuũ gĩa Solomoni

²⁹ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, kuuma o kĩaambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii, na ũrathi-inĩ wa Ahija ũrĩa Mũshiloni, na cioneki-inĩ cia Ido ũrĩa wonaga maündũ makoniĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati? ³⁰ Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ³¹ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

10

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aagũire ũhoru ũcio (tondũ aarĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩa oorĩre eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma kũu Misiri, akĩnũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli rĩothe magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu, makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩre icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa atũigĩrĩre na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthiĩ.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩa kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara atĩa nĩguo njookerie andũ acio ũhoru?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩtuĩka mũtaana kũrĩ andũ acio, na ũmakenie, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra maarĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri maamũheire, na akĩhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake arĩa maamũtungatagĩra. ⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyũ mũngĩndaara atĩa? Andũ acio maranjĩra ũũ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩre.’ Tũngĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩrĩ, ‘Thoguo nĩatũigagĩrĩra icooki iritũ, no wee tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘Kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩre icooki iritũ, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

¹² Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ a Isiraeli othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oigĩte, “Nĩmũgacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Nake mũthamaki akĩmacookeria ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maündũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Ngai, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,

na nĩ gĩcunji kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku, wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene!” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli othe makĩnũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramũ ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ, Mũthamaki Rehoboamu nĩetharire, akĩhaica ngaari yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

11

¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na Benjamini, andũ a kũrũa mbaara 180,000, nĩgeetha makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu ũthamaki.

² No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai, akĩrwo atĩrĩ, ³ “Thĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na wĩre andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, ⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu. O mũndũ wotho wanyu nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria ũhoru wa gũthĩ kũhithũkĩra Jeroboamu.

Rehoboamu Kũirigĩra Juda

⁵ Rehoboamu agĩtũũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu Juda, namo nĩ maya: ⁶ Bethlehemu, na Etamu, na Tekoa, ⁷ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁸ na Gathu, na Maresha, na Zifu, ⁹ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹⁰ na Zora, na Aijaloni, na Hebironi. Maya maarĩ matũũra manene mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini. ¹¹ Agĩkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩiga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe na mũthiithũ ya irio, na maguta ma mũtamaiyũ, na ndibei. ¹² Nĩaigire ngo na matimũ matũũra-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng’ongo ciao ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Alawii nĩmatiganĩrie ũrĩithio wao na indo ciothe, magĩũka Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagiririe kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ¹⁵ Nake agĩthuura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra magongona mũhianano ya mbũri na ya njaũ irĩa aathondekete. ¹⁶ Andũ othe a kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli arĩa maahaarĩrie ngoro ciao kũmaatha Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maithe mao magongona. ¹⁷ Makĩongerera ũthamaki wa Juda hinya na makĩnyitĩrĩra Rehoboamu mũrũ wa Solomoni handũ ha mũaka itatũ, na ihinda rĩu nĩmathiiga na mũthĩre ya Daudi na ya Solomoni.

Nyũmba ya Rehoboamu

¹⁸ Nake Rehoboamu nĩahikirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa mũrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. ¹⁹ Nake akĩmũciarĩra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. ²⁰ Ningĩ akĩhikia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩre Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. ²¹ Rehoboamu nĩendire Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airĩtu 60.

²² Rehoboamu nĩathuurire Abija mũrũ wa Maaka atuĩke mũriũ mũnene wa ariũ a ithe acio angĩ nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. ²³ Nĩatũmĩrĩre ũũgĩ, akĩhurunjĩra

ariũ ake amwe ng'ongo-inĩ ciothe cia Juda na Benjamini, na akĩmahurunjĩra matũũra-inĩ mothe manene marĩa maarĩ mairigĩre. Nĩamaheire mĩthiithũ mĩiganu, na akĩmacarĩria o mũndũ atumia aingĩ.

12

Shishaka Gũtharĩkĩra Jerusalemu

¹ Thuutha wa Rehoboamu kwĩhaanda ta mũthamaki na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli yothe nĩmatiganĩrie watho wa Jehova. ² Tondũ wa gũkorwo matarĩ ehokeku harĩ Jehova, Shishaka mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩre Jerusalemu mwaka wa gatano wa Mũthamaki Rehoboamu. ³ Aarĩ na ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩtarĩka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake kuuma Misiri, ⁴ agĩtaha matũũra manene marĩa maarĩ mairigĩre ma Juda na agĩthiĩ nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mũnabii Shemaia agĩũka kũrĩ Rehoboamu o na kũrĩ atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩmũndiganĩrie; na nĩ ũndũ ũcio, o na nĩ ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.' "

⁶ Atongoria a Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩnyiihia, makiuga atĩrĩ, "Jehova nĩ wa kĩhooito."

⁷ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova ĩgĩkinyĩra She-maia akĩrwo atĩrĩ: "Kuona atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang'ũrĩ makwa matigũitĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko gwa Shishaka. ⁸ No rĩrĩ, megũtuĩka ndungata ciake, nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na gũtungatĩra athamaki a mabũrũri ma kũngĩ."

⁹ Rĩrĩa Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharĩkĩre Jerusalemu-rĩ, agĩkuua igĩina cia hekarũ ya Jehova na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuire indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathiiaga hamwe nake makuũte ngo icio, na thuutha wa ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

¹² Tondũ Rehoboamu nĩenyiihirie, Jehova nĩamwehereirie marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Ti-itherũ nĩ kwarĩ na maündũ mamwe mega kũu Juda.

¹³ Mũthamaki Rehoboamu nĩhaandire wega kũu Jerusalemu na agĩthiĩ o na mbere arĩ mũthamaki. Aarĩ na ũkũrũ wa mũaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ikũmi na mũgwanja itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. ¹⁴ Nĩekire maündũ mooru tondũ ndaatuĩte na ngoro yake kũrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ũhoru wa maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Rehoboamu kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ matiandĩkitwo maandĩko-inĩ ma She-maia ũrĩa mũnabii, na ma Ido ũrĩa muoni-maündũ marĩa maarĩtie ũhoru wa njarwa? Gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo o kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

13

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibeaa.

Nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ³ Abija aathiire mbaara-inĩ arĩ na mbũtũ ya thigari irĩ ũhoti 400,000, nake Jeroboamu akĩara mbũtũ yake ya thigari irĩ ũhoti 800,000.

⁴ Abija akĩrũgama igũrũ rĩa Kĩrĩma kĩa Zemaraimu, bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efraimu, akiuga atĩrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thikĩrĩria! ⁵ Kaĩ mũtooĩ atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩaheanĩte ũthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciake nginya tene na ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩa cumbĩ? ⁶ No rĩrĩ, Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũmwe wa anene a Solomoni mũrũ wa Daudi, nĩaremeire mwathi wake. ⁷ Imũndũ imwe cia tũhũ nĩcionganire hamwe nake, na makĩregana na Rehoboamu mũrũ wa Solomoni rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ na ataahotaga gũtua itua, na ndaarĩ na hinya wa kũmeetiiria.

⁸ “Na rĩrĩ, mwĩciirĩtie ũrĩa mũkũregana na ũthamaki wa Jehova, ũrĩa ũrĩ moko-inĩ ma njiaro cia Daudi. Ti-itherũ mũrĩ mbũtũ nene ya ita, na mũrĩ na njaũ cia thahabu iria ciathondekirwo nĩ Jeroboamu ituĩke ngai cianyu. ⁹ No githĩ mũtiaingatire athĩnjĩri-Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariũ a Harũni, na Alawii, na mũgũthuurĩa athĩnjĩri-ngai anyu kũmbe o ta ũrĩa andũ a mabũrũri marĩa mangĩ mekaga? ũrĩa wothe ũũkaga kwĩyamũra na gategwa na ndũrũme mũgwanja atuĩkaga mũthĩnjĩri-ngai wa indo itarĩ ngai.

¹⁰ “No ithuĩ-rĩ, Jehova nĩwe Ngai witũ, na tũtimũtiganĩrie. Athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariũ a Harũni, na mateithagĩrĩrio nĩ Alawii. ¹¹ O rũciinĩ na hwaĩ-inĩ nĩmarutagĩra Jehova maruta ma njino na ũbumba ũrĩa ũnungaga wega. Nĩmaigagĩrĩa mĩgate metha-inĩ ĩrĩa theru, na makagwatia matawa marĩa maigĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nĩtũrũmĩtie maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ endaga. No inyuĩ nĩmũmũtiganĩrie. ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nĩwe mũtongoria witũ. Athĩnjĩri-Ngai ake na tũrumbeta twao nĩo marĩgambia mũgambo wa mbaara ya kũmũũkĩrĩa inyuĩ. Andũ a Isiraeli, tigai kũrũa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nĩgũkorwo mũtingĩhootana.”

¹³ No rĩrĩ, Jeroboamu nĩatũmĩte ikundi cia thigari thuutha wao, nĩgeetha amatharĩkire arĩ na mbere ya Juda nao arĩa maamoheirie marĩ thuutha wao. ¹⁴ Juda nĩmehũgũrĩre na makĩona atĩ nĩmatharĩkĩrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova. Nao athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao, ¹⁵ nao andũ a Juda makiugĩrĩria na mũgambo wa mbaara. Hĩndĩ ĩyo maanagĩrĩa na mũgambo wa mbaara, Ngai akĩharagania Jeroboamu na Isiraeli rĩothe mbere ya Abija na andũ a Juda. ¹⁶ Andũ a Isiraeli makĩũrĩa andũ a Juda, nake Ngai akĩmaneana moko-inĩ mao. ¹⁷ Abija na andũ ake makĩmahũra mbaara nene, nginya andũ a Isiraeli 500,000 arĩa maarĩ ũhoti makĩũragwo. ¹⁸ Andũ a Isiraeli magĩtoorio mbaara-inĩ ĩyo; nao andũ a Juda magĩtuĩka atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akĩingathia Jeroboamu na akĩmũtaha matũũra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tũtũũra tũrĩa twamathiũrũrũkĩrie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gũcooka kũgĩa na hinya rĩngĩ matukũ-inĩ ma Abija. Nake Jehova agĩkĩmũgũtha igũtha agĩkua.

²¹ No Abija agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya. Akĩhikia atumia 14, na akĩgĩa na aanake 22 na airĩtu 16.

²² Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija, marĩa eekire na ũrĩa oigire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ũtaũranĩri rĩa mũnabii Ido.

14

¹ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake, na matukũ-inĩ make bũrũri ũgĩkara na thayũ mĩaka ikũmi.

Asa Mũthamaki wa Juda

² Nake Asa agĩka maündũ mega, na marĩa maagĩriire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ³ Akĩeheria magongona ma ngai cia mabũrũri ma kũngĩ, na kũndũ kũria gũtũũgĩru, na agĩthethera mahiga marĩa maamũre, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. ⁴ Nake agĩatha andũ a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathĩkĩre mawatho na maathani make. ⁵ Ningĩ akĩeheria mahooero ma kũndũ kũria gũtũũgĩru, na igongona cia ũbumba matũũra-inĩ mothe ma Juda, naguo ũthamaki ũcio aathaga wa Juda ũgĩkara na thayũ. ⁶ Nĩakire matũũra manene mairigĩre na thingo cia hinya ma Juda, nĩgũkorwo bũrũri warĩ na thayũ. Gũtirĩ mũndũ warĩ na mbaara nake mĩaka iyo, nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete ũhurũko.

⁷ Nake akĩra andũ a Juda atĩrĩ, “Nĩtwakei matũũra maya na twake thingo cia kũmathiũrũrũkĩria irĩ na mũthiringo mũraihi na igũrũ, na ihingo na mũgĩko ya igera. Bũrũri ũyũ no witũ, tondũ nĩtũrongoretie Jehova Ngai witũ; twamũrongoririe nake agĩtũhe ũhurũko na mũena yothe.” Nĩ ũndũ ũcio magĩaka na makĩgaacĩra.

⁸ Asa aarĩ na mbũtũ ya thigari 300,000 iria cioimĩte Juda irĩ na ngo nene na matimũ, na ingĩ 280,000 iria cioimĩte Benjamini ikuuĩte ngo nini na mota. Ici ciothe ciarĩ thigari nyũmĩrĩru cia kũrũa mbaara.

⁹ Zera ũria Mũkushi agĩka kũmũũkĩrĩra arĩ na mbũtũ nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agĩka agĩkinya Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agĩthiĩ kũmũtũnga, nao makĩaranja mbaara yao kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Zefathu gũkuhĩ na Maresha.

¹¹ Hĩndĩ iyo Asa agĩkaĩra Jehova Ngai wake, akiuga atĩrĩ: “Jehova, gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe wa gũteithũra arĩa matarĩ hinya kuuma kũrĩ arĩa maarĩ hinya. Tũteithie, Wee Jehova Ngai witũ, nĩgũkorwo nĩwe twĩhokete, na nĩ thĩnĩ wa Rĩitwa rĩaku tuoka gũũkĩrĩra mbũtũ ĩno nene ũũ. Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ngai witũ, ndũkareke mũndũ akũhoote.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩũraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andũ a Juda. Nao Akushi makũra, ¹³ nake Asa na mbũtũ yake makĩmaingatithia, makĩmakinyia o nginya Gerari. Akushi aingĩ mũno makĩũragwo ũũ atĩ gũtirĩ watigirwo muoyo, makĩniinĩrwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbũtũ ciake. Andũ a Juda makĩinũkia indo nyingĩ iria maatahire. ¹⁴ Makĩananga tũtũra tuothe tũria twathiũrũrũkĩirie Gerari, nĩgũkorwo guoya wa Jehova nĩwanyitĩte andũ arĩa matũũraga kuo. Nao magĩtaha indo cia tũtũra tũu tuothe nĩgũkorwo twarĩ na indo nyingĩ mũno cia gũtahwo. ¹⁵ O na ningĩ magĩtharĩkĩra kambĩ cia arĩithi na magĩtaha ndũũru cia ng’ondũ, na cia mbũri, na cia ngamĩra. Nao magĩcooka Jerusalemu.

15

Asa Kwagĩria Maündũ

¹ Na rĩrĩ, Roho wa Ngai nĩwaikũrũkĩire Azaria mũrũ wa Odedi. ² Nake akiumagara agatũnge Asa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, we Asa na andũ a Juda na andũ a Benjamini othe. Jehova arĩ hamwe na inyuĩ rĩria rĩothe mũrĩ hamwe nake. Mũngĩmũrongooria nĩmũrĩmuonaga, no mũngĩmũtiganĩria, o nake nĩakamũtiganĩria. ³ Na rĩrĩ, kwa ihinda iraaya Isiraeli matiarĩ na Ngai ũria wa ma, na matiarĩ na mũthĩnjĩri-Ngai wa kũmaruta na matiarĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo. ⁴ No rĩrĩ, hĩndĩ ya mathĩna mao nĩmacookereire Jehova, Ngai wa Isiraeli, makĩmũrongooria na makĩmuona. ⁵ Matukũ-inĩ macio ũhoru wa kuumagara warĩ na ũgwati nĩgũkorwo atũuri othe a mabũrũri macio maarĩ thĩna-inĩ mũnene.

⁶ O rũrĩrĩ rwahehenjagwo nĩ rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ, na itũũra inene rĩkahehenjwo nĩ rĩrĩa rĩngĩ tondũ Ngai nĩamathĩnagia na thũna wa mĩthemba yothe. ⁷ No ha ũhoru wanyu-rĩ, gĩai na hinya na mũtigatiganĩrie ũhoru ũcio, nĩgũkorwo nĩ mũkaarĩhwo wĩra ũrĩa mũrutaga.”

⁸ Rĩrĩa Asa aiguire ciugo icio na akĩigua ũrathi wa Azaria mũrũ wa Odedi ũrĩa mũnabii-rĩ, akĩyũmĩrĩria. Akĩeheria mĩhianano ĩrĩa mĩmeneku kuuma bũrũri wothe wa Juda na Benjamini, o na kuuma matũũra-inĩ marĩa aatahĩte kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu. Agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩ mbere ya gĩthaku kĩa hekarũ ya Jehova.

⁹ Ningĩ akĩũngania andũ othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andũ a kuuma Efiraimu, na Manase, na Simeoni arĩa maatũũranagia nao, nĩgũkorwo aingĩ ao nĩmookĩte kũrĩ Asa moimĩte Isiraeli rĩrĩa moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake.

¹⁰ Makĩũngana kũu Jerusalemu mweri wa ĩtatũ wa mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Asa. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng’ombe 700, na ng’ondũ na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka nacio. ¹² Makĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mĩoyo yao yothe. ¹³ Andũ arĩa othe mangĩagire kũrongooria Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩũragwo arĩ mũndũ mũnini kana arĩ mũnene, arĩ mũndũ mũrũme kana arĩ mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Makĩhĩta mwĩhĩtwa he Jehova na mũgambo mũnene, o na makĩanaagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta na macoro. ¹⁵ Andũ a Juda othe magĩkena nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa tondũ mawĩhĩtũre na ngoro ciao ciothe. Makĩrongooria Ngai na kĩyo, na makĩmuona. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothe.

¹⁶ Mũthamaki Asa agĩcooka akĩruta cũwe Maaka kuuma gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja, nĩ ũndũ nĩathondekithĩtie gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ magigi wa Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kũu, agĩkiunanga na agĩgĩcinĩra Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ O na gũtuĩka ndeheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ, ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁸ Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrĩte.

¹⁹ Gũtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtano wa wathani wa Asa.

16

Mĩaka ya Mũthia ya Asa

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtandatũ wa wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire akarũe na Juda, na akĩirigĩra Rama na rũthingo rwa hinya nĩguo arigĩrĩrie gũtikagĩe mũndũ ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

² Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma igĩĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata ũrĩa wathamakaga Dameski. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, nĩndagũtũmĩra betha na thahabu. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na niĩ.”

⁴ Beni-Hadadi agĩtũkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nao magĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matũũra manene mothe marĩa maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. ⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aiguire ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama na agĩtiganĩria wĩra wake. ⁶ Ningĩ Mũthamaki Asa akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na

mbaũ kuuma Rama iria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo icio n̄cio Asa aatũmĩrire gwaka Geba na Mizipa.

⁷ Hĩndĩ ĩyo Hanani ũrĩa muoni-maündũ agĩũka kũrĩ Asa mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ n̄wehokire mũthamaki wa Suriata ũkĩaga kwĩhoka Jehova Ngai waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata n̄ciũrĩte ikoima moko-inĩ maku.

⁸ Githĩ Akushi na Alubi, matiarĩ mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi? No rĩrĩ, rĩrĩa wehokire Jehova, n̄amaneanire moko-inĩ maku. ⁹ Nĩgũkorwo maitho ma Jehova morũũraga thĩ yothe gwĩkĩra hinya arĩa maheanĩte ngoro ciao biũ kũrĩ we. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu n̄ũgũcooka kũgĩa na mbaara.”

¹⁰ Asa akĩrakarĩra Hanani ũrĩa muoni-maündũ n̄ ũndũ wa ũhoru ũcio; akĩmũrakarĩra mũno o nginya akĩmũikia njeera. O hĩndĩ ĩyo, Asa akĩambĩrĩria kũhinyĩrĩria andũ amwe atarĩ na tha.

¹¹ Maündũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, n̄mandĩkĩtwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda na Isiraeli. ¹² Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa wathani wake, Asa n̄arũarire magũrũ. O na gũtuũka mũrimũ ũcio n̄iwamũhatĩrĩrie mũno, o na ndwari-inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaatha ũteithio kuuma kũrĩ Jehova, no aacaririe ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ. ¹³ Na mwaka wa mĩrongo ĩna na ũmwe wa wathani wake, Asa agĩkua na akĩhurũka hamwe na maithe make. ¹⁴ Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa eethondekeire o kũu Itũũra inene rĩa Daudi, makĩmũgĩrĩra gĩtanda-inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩrĩtwo na mahuti manungi wega na maguta mĩtukanio mĩingĩ marĩa manungi wega, nao magĩakia mwaki mũnene n̄ ũndũ wa kũmũtĩia.

17

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

¹ Nake Jehoshafatu mũrũ wa Asa agĩtuũka mũthamaki ithenya rĩake, na akĩkĩra hinya ndakahũũrwo n̄ Isiraeli. ² Akĩiga ikundi cia thigari matũũra-inĩ manene mothe marĩa mairigĩtwo na thingo cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda na matũũra-inĩ ma Efraimu marĩa ithe Asa aatunyanĩte.

³ Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ wake n̄athiiaga na mũthĩire ĩrĩa ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Baali, ⁴ no n̄arongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra mawatho make, na ndaarũmĩrĩire mĩtugo ya Isiraeli. ⁵ Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make, nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; n̄ ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtũka mũno. ⁶ N̄ierutĩire na ngoro yake kũrũmĩrĩra mũthĩire ya Jehova; na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda.

⁷ Mwaka wa gatatũ wa wathani wake n̄iatũmire anene ake, na n̄io Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaiia makarutane matũũra-inĩ ma Juda. ⁸ Hamwe nao kwarĩ na Alawii nao n̄, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-Ngai Elishama na Jehoram. ⁹ Nao makĩrutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova; magĩthiũrũrũka matũũra-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga andũ watho.

¹⁰ ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩiyũra mothamaki-inĩ mothe marĩa maathiũrũrũkĩirie Juda, n̄ ũndũ ũcio matiigana kũrũa na Jehoshafatu. ¹¹ Nao Afilisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere ndũũru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700.

¹² Jehoshafatu agĩkĩrĩria kũgĩa na hinya mũno; agĩaka matũũra manene magitĩre na matũũra ma makũmbĩ kũu Juda, ¹³ na nĩarĩ na indo nyingĩ matũũra-inĩ macio ma Juda. Agĩcooka akĩiga thigari iria ciooĩ wega ũhoro wa mbaara kũu Jerusalemu. ¹⁴ Rĩandĩkithia rĩao, kũringana na nyũmba ciao, rĩatarĩ ta ũũ:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia 1,000:

Adina nĩwe warĩ mũnene wao, aarĩ na andũ 300,000 a kũrũa;

¹⁵ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ Jehohanani, na aarĩ na thigari 280,000;

¹⁶ wa gatatũ aarĩ Amasia mũrũ wa Zikiri, ũrĩa werutĩire gũtungata Jehova, na aarĩ na thigari 200,000.

¹⁷ Kuuma Benjamini nĩ:

Eliada, mũthigari njamba, na aarĩ na andũ 200,000 arĩa maarĩ na mota na ngo;

¹⁸ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ Jehozabadu, na aarĩ na andũ 180,000 arĩa maarĩ na indo cia mbaara.

¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa maatungatagĩra mũthamaki, o hamwe na arĩa angĩ aigĩte matũũra-inĩ manene marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda guothe.

18

Ūrathi wa Mikaia wa Gũũkĩrĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo nyingĩ na agatũka mũno, nake agĩtuma ũthoni na Ahabu.* ² Mĩaka mĩnini yathira-rĩ, agĩikũrũka agĩthĩĩ gũceerera Ahabu kũu Samaria. Nake Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe marĩ hamwe na andũ arĩa maarĩ nake, na akĩmũringĩrĩria matharĩkĩre Ramothu-Gileadi. ³ Ahabu, mũthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, "Nĩũgũthĩĩ hamwe na nĩ tũgookĩrĩre Ramothu-Gileadi?"

Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ akwa no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo tũrĩ hamwe nawe kũu mbaara-inĩ". ⁴ No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova."

⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ, "Tũthĩĩ tũkahũũrane na Ramothu-Gileadi kana ndigathĩĩ?"

Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩĩ, nĩgũkorwo Ngai nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki."

⁶ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, "Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngũria ũhoro kuuma kũrĩ we?"

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoro kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mweya, no maündũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaia mũrũ wa Imula."

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo."

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula narua."

⁹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda, mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki, magĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ itoonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha mohoro marĩ mbere yao. ¹⁰ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Ici nĩcio mũgaatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.'"

* **18:1** Joramũ mũrũ wa Jehoshafatu aahikirie Athalia mwarĩ wa Ahabu.

11 Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ: “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

12 Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaia akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtigakararanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

13 Nowe Mikaia akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Ngai wakwa ekunjĩra.”

14 Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaia, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?”

Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku.”

15 Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩthagĩa ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ tĩga ũhoru wa ma thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

16 Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahu-runjũkĩire ĩrĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matĩrĩ na mwathi. O mũndũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

17 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angũndathĩra ũhoru mwega, tĩga o ũrĩa mũũru?”

18 Mikaia agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio thĩkĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbũtũ yothe ya igũrũ ĩrũgamĩte ĩmũthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. 19 Nake Jehova aroria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩ agakuĩre kuo?’

“Ŭmwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ akiuga ũũ. 20 Marigĩrĩrio-inĩ, roho ũmwe ũkĩumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

“Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

21 “Naguo roho ũcio ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩ ngũthĩ ndũke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Nake Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩũkũhota kũmũheenereria. Thĩ ũgeeke ũguo.’

22 “Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩirie mwanangĩko.”

23 Hĩndĩ ĩyo Zedekia mũrũ wa Kenaana akĩambata na akĩringa Mikaia rũhĩ ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova agereire kũ rĩrĩa oimire kũrĩ nĩ nĩguo aarie nawe?”

24 Mikaia agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩnĩ.”

25 Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, 26 na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tĩga mũgate na maaĩ nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

27 Mikaia akiuga atĩrĩ, “Ŭngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩ.” Agĩcoka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoru wakwa inyuĩ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

28 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. 29 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrĩte ndikamenyeke no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³⁰ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ũrĩkũ, mũnini kana mũnene, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” ³¹ Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no Jehoshafatu agĩkaya, nake Jehova akĩmũteithia. Ngai akĩmaroria na kũngĩ, makĩmweherera, ³² nĩgũkorwo rĩrĩa anene a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga gũthingatana nake.

³³ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩra mũtwarithia wa ngaari ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁴ Nayo mbaara ikĩneneha mũthenya wothe, na mũthamaki wa Isiraeli agĩtiirania ngaari-inĩ yake ya mbaara ang’etheire Asuriata o nginya hwaĩ-inĩ. Narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

19

¹ Hĩndĩ irĩa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki na thayũ-rĩ, ² Jehu ũrĩa muoni-maündũ, mũrũ wa Hanani, agĩthĩ akamũtũnge nake akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo gũteithia mũndũ ũrĩa mwaganu na wende arĩa mathũire Jehova? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mang’ũrĩ ma Jehova marĩ igũrũ rĩaku. ³ No rĩrĩ, harĩ na maündũ manini mega thĩinĩ waku, nĩgũkorwo nĩweheretie itugĩ cia Ashera bũrũri-inĩ, na ũkerekeria ngoro yaku kũrongooria Ngai.”

Jehoshafatu Kwamũra Aciirithania

⁴ Jehoshafatu agĩtũũra Jerusalemu, agĩcooka akiumagara rĩngĩ, agĩthĩ kũrĩ andũ a kuuma Birishiba kũu bũrũri wa irĩma wa Efiraimu, na akĩmacookia kũrĩ Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁵ Nake agĩthuura andũ a gũthikagĩrĩria maciira kũu bũrũri-inĩ, thĩinĩ wa o itũũra rĩa matũũra manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩciiragiei wega ũrĩa mũgwĩka, tondũ rĩrĩ, mũtirĩtuithanagia ciira nĩ ũndũ wa mũndũ, no makĩria nĩ ũndũ wa Jehova, ũrĩa ũrĩkoragwo na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mũrĩtuaga ciira. ⁷ Na rĩrĩ, mwĩtigagĩrei Jehova. Mũtuanagĩre ciira mũmenyereire, nĩ ũndũ Jehova Ngai witũ nĩ wa kĩhooto na ndaroraga maũthĩ na ndahakagwo.”

⁸ O nakuo Jerusalemu-rĩ, Jehoshafatu nĩathuurire Alawii amwe, na athĩnjĩri-Ngai, na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli marũgamagĩrĩre watho wa Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatũũraga Jerusalemu. ⁹ Nake akĩmahe mawatho maya: “No nginya mũtungate na wĩhokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwĩtigagĩre Jehova. ¹⁰ Ciira wothe ũrĩa mũrĩrehagĩrwo kuuma kũrĩ andũ a bũrũri wanyu arĩa matũũraga matũũra-inĩ marĩa manene, arĩ ũiti wa thakame kana maündũ mangĩ makonĩ watho, kana maathani, kana kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrwo, kana matũũro ma ciira, makanagiei matikanehĩrie Jehova; kwaga ũguo marakara make nĩmakamũũkĩrĩra inyuĩ ene na ariũ a thoguo. Īkagai ũguo na mũtikehia.

¹¹ “Na rĩrĩ, Amaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũrĩmũroraga maündũ-inĩ mothe makonĩ Jehova, nake Zebadia mũrũ wa Ishumaeli, o we mũtongoria wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩwe ũrĩmũroraga maündũ-inĩ mothe makonĩ mũthamaki, nao Alawii nĩmarĩtungataga ta anene marĩ mbere yanyu. Īkagai maündũ mũrĩ na ũũmĩrũ, nake Jehova arĩkoragwo hamwe na arĩa marĩkaga wega.”

20

Jehoshafatu Kũhoota Andũ a Moabi na a Amoni

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, andũ a Moabi, na andũ a Amoni marĩ hamwe na Ameuni amwe magĩũka kũrũa na Jehoshafatu.

² Andũ amwe magĩũka makĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Mbũtũ nene ya ita kuuma Edomu nĩiroka kũrũa nawe, yumĩte mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. O na rĩu nĩikinyĩte Hazoni-Tamaru” (na nokuo Eni-Gedi). ³ Jehoshafatu akĩmaka, na agĩtua itua orie ũtaaro harĩ Jehova, nake akĩanĩrĩra Juda guothe kwĩhingwo kũrĩa irio. ⁴ Nao andũ a Juda makĩũngana meethe ũteithio kuuma kũrĩ Jehova; ti-itherũ magĩũka kuuma matũũra mothe ma Juda nĩguo mamũrongorie.

⁵ Nake Jehoshafatu akĩrũgama mbere ya kĩũngano kũ kĩa andũ a Juda na Jerusalemu, o hau hekarũ-inĩ ya Jehova o mbere ya nja ĩrĩa yarĩ njerũ, ⁶ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ, githĩ tiwe Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ? Nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma ndũrĩrĩ. Hinya na ũhoti irĩ guoko-inĩ gwaku, na gũtirĩ mũndũ ũngĩgwĩtiiria. ⁷ Wee Ngai witũ-rĩ, githĩ ndwaingatire arĩa maikaraga bũrũri ũyũ mbere ya andũ aku a Isiraeli na ũkĩũhe njiaro cia mũrataguo Iburahĩmu nginya tene? ⁸ Nĩmatũũrĩte kuo o na magaaka hekarũ kuo ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, makiugaga atĩrĩ, ⁹ ‘Mũtino ũngĩgatũkora o na ũrĩ wa rũhiũ rwa njora rwa gũtũrũithia, kana mũthiro kana ng’aragu, tũkaarũgama mbere yaku hekarũ-inĩ ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, nĩtũgaagũkaĩra tũrĩ hatĩka-inĩ, nawe nĩũgatũigua ũtũhonokie.’

¹⁰ “No rĩu, haha harĩ na andũ a kuuma Amoni, na Moabi, na Kĩrĩma kĩa Seiru, arĩa wagiririe andũ a Isiraeli matharĩkĩre mabũrũri mao rĩrĩa moimaga Misiri; nĩ ũndũ ũcio makĩmeherera na matiigana kũmaniina. ¹¹ Ta kĩone kĩrĩa maragĩtũrĩha nakĩo, tondũ mokĩte gũtũingata kũrĩa watũheire gũtuĩke igai riitũ.

¹² Wee Ngai witũ, githĩ ndũgũkĩmatũũra ciira? Nĩ ũndũ-rĩ, ithuĩ tũtirĩ na hinya wa kũng’ethanĩra na mbũtũ ĩno nene ũũ ĩrooka gũtũtharĩkĩra. Tũtiũũ ũrĩa tũgwĩka, no rĩrĩ, maitho maitũ nĩwe macũthĩrĩrie.”

¹³ Arũme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa ngenge, makĩrũgama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova ũgĩkinyĩrĩra Jahazieli mũrũ wa Zekaria mũrũ wa Benaia, mũrũ wa Jeieli mũrũ wa Matania ũrĩa Mũlawii wa rũciaro rwa Asafu rĩrĩa aarũgamĩte kũngano-inĩ kũ.

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, wee Mũthamaki Jehoshafatu na arĩa othe mũtũũraga Juda na Jerusalemu! ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra: ‘Mũtigitigĩre kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mbũtũ ĩno nene ya ita. Nĩgũkorwo mbaara ĩno ti yanyu, no nĩ ya Ngai. ¹⁶ Rũciũ, rokai gũikũrũka mũmatharĩkĩre. Magaakorwo makĩhaica magereire Mwanja-inĩ wa Zizi na nĩmũkamakorera mũthia-inĩ wa mũkuru wa kũu Werũ wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuĩ mũkũrũa mbaara ĩno. Rũgamai mwena wanyu, mwĩhaandei wega na mwĩonere ũrĩa Jehova ekũmũhonokia, inyuĩ andũ a Juda na a Jerusalemu. Mũtigitigĩre, na mũtigakue ngoro. Umagarai mũkang’ethanĩre nao rũciũ, nake Jehova nĩagakorwo hamwe na inyuĩ.’ ”

¹⁸ Jehoshafatu akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, nao andũ othe a Juda na a Jerusalemu makĩngũithia thĩ mbere ya Jehova, makĩmũhooya. ¹⁹ Ningĩ Alawii amwe a kuuma rũciaro rwa Kohathu na rwa Kora magĩũkĩra na igũrũ, magĩkumia Jehova Ngai wa Isiraeli maanĩrĩre na mũgambo mũnene mũno.*

* **20:19** Andũ aya a Kohathu na a Kora maathuurĩtwo kuuma nyũmba ya Lawi marĩ a kũina nyĩmbo cia kũgooca Ngai.

²⁰ Rũciinĩ tene mũno makiuma merekeire Werũ wa Tekoa. Na rĩrĩa maambĩrĩirie kuuma-rĩ, Jehoshafatu akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a Juda o na a Jerusalemu! Ītikiai Jehova Ngai wanyu na nĩekũmũtirĩrĩa; ĩtikiai anabii ake na nĩmũkũgaacĩra.” ²¹ Thuutha wa kwaranĩria na andũ, Jehoshafatu agĩthuura andũ a kũinĩra Jehova na a kũmũgocca nĩ ũndũ wa riiri wa ũtheru wake, nao hĩndĩ ĩrĩa megũtongoria mbũtũ ĩyo ya ita, makiugaga atĩrĩ:

“Cookeriai Jehova ngaatho,
nĩgũkorwo wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

²² Na rĩrĩa maambĩrĩirie kũina o na kũgocca-rĩ, Jehova akĩiga andũ mohie andũ a Amoni, na a Moabi, na andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa Seiru arĩa maatharĩkagĩra Juda, nao magĩtoorio. ²³ Nao andũ a Amoni na a Moabi magĩũkĩrĩa andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa Seiru, makĩmananga na makĩmaniina biũ. Maarĩkia kũũraga andũ a kuuma Seiru, magĩteithĩrĩa kũniinana o ene.

²⁴ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Juda maakinyire harĩa hang’ethanĩire na werũ-rĩ, magĩcũthĩrĩa mbũtũ ĩyo nene ya ita, makĩona no ciimba theri ciagwĩte thĩ; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wetharĩte. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jehoshafatu na andũ ake magĩthĩĩ gũtaha indo, na thĩinĩ wacio makĩona indo nyingĩ na nguo o na indo cia goro nyingĩ gũkĩra ũrĩa mangĩahotire gũkuua. Ciarĩ nyingĩ ũũ atĩ maaniinire mĩthenya ĩtatũ gũciũngania. ²⁶ Mũthenya wa kana makĩũngana Gĩtuamba-inĩ kĩa Beraka, kũrĩa maagoceire Jehova. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Beraka nginya ũmũthĩ.

²⁷ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Juda na a Jerusalemu, matongoretio nĩ Jehoshafatu, magĩcooka Jerusalemu makenete, nĩgũkorwo Jehova nĩamaheete gĩtũmi gĩa gũkenerera thũ ciao. ²⁸ Magĩtoonya Jerusalemu na magĩthĩĩ hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na inanda cia mũgeeto, na mĩtũrirũ, na tũrumbeta.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma mabũrũri magĩĩtigĩra Ngai rĩrĩa maiguire ũrĩa Jehova aarũite na thũ cia Isiraeli. ³⁰ Naguo ũthamaki wa Jehoshafatu ũgĩkara ũrĩ na thayũ, nĩgũkorwo Ngai wake nĩamũheete ũhurũko mũena-inĩ yothe.

Mũthia wa Ũthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehoshafatu agĩthamakĩra Juda; nake aarĩ wa mũaka mũrongo ĩtatũ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka mũrongo ĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ³² Nake akĩrũmĩrĩa mũthĩire ya ithe Asa na ndaigana gũtigana nayo; agĩka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. ³³ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtiigana kweherio, nao andũ matiigana kwerekeria ngoro ciao kũrĩ Ngai wa maithe mao.

³⁴ Ciĩko iria ingĩ cia wathani wa Jehoshafatu kuuma kĩaambĩrĩa nginya mũthia, nĩciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maündũ ma o mwaka rĩa Jehu mũrũ wa Hanani, marĩa mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli.

³⁵ Thuutha ũcio Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩtuma ũrata na Ahazia mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa warĩ na maündũ maingĩ ma waganu. ³⁶ Makĩiguana nake atĩ maake marikabu cia wonjoria. Nao maarĩkia gũciakĩra kũu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mũrũ wa Dodavahu wa kuuma Maresha akĩrathĩra Jehoshafatu ũrathi wa ũrĩa akoona ũũru, akiuga atĩrĩ, “Tondũ nĩũgĩite ũrata na Ahazia, Jehova nĩekwananga kĩrĩa wakĩte.” Nacio marikabu igĩtharũranio, na itiigana gũthĩĩ iria-inĩ ikarute wĩra wa wonjoria.

21

¹ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao o kũu Itũũra Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jehoramũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake. ² Ariũ a ithe na Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu maarĩ Azaria, na Jehieli, na

Zekaria, na Azariahu, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarĩ ariũ a Jehoshafatu mũthamaki wa Isiraeli. ³ Ithe nĩamaheete iheo nyingĩ cia betha na thahabu na indo ingĩ cia goro, o hamwe na matũũra manene mairigĩre na thingo cia hinya kũu Juda, no aaheanire ũthamaki kũrĩ Jehoramũ tondũ nĩwe warĩ mũriũ wa irigithathi.

Jehoramũ Mũthamaki wa Juda

⁴ Rĩrĩa Jehoramũ ehaandire na akĩrũma ũthamaki-inĩ wa ithe-rĩ, nĩooragire ariũ a ithe othe na rũhiũ rwa njora, o hamwe na anene amwe a nyũmba ya ũthamaki a Isiraeli. ⁵ Jehoramũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki. Nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. ⁶ Agĩthĩ na mũthiĩre ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekaga, nĩgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake agakĩhagia maitho-inĩ ma Jehova. ⁷ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩrĩa aarĩkanĩre na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi. Nĩeranĩre atĩ nĩarĩmenyagĩrĩra tawa nĩ ũndũ wake na njiaro ciake nginya tene.

⁸ Hĩndĩ ya Jehoramũ-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramũ agĩthĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰ Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramũ, nĩgũkorwo nĩatiganĩirie Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹ O na ningĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũũre ũmaraya, na akahĩtithia andũ a Juda njĩra.

¹² Jehoramũ akĩnyĩta marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: ‘Ndũthiĩte na mũthiĩre ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³ No rĩrĩ, nĩũthiĩte na mũthiĩre ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũũre ũmaraya, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akirĩ kũhũũra andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũũre ihũũra inene. ¹⁵ Wee mwene nĩũkũrũara mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.’ ”

¹⁶ Jehova akĩarahũrĩra Jehoramũ ũũru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷ Magĩtharĩkĩra Juda, na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe iria ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatigĩrio mũriũ o na ũmwe o tiga Ahazia ũrĩa warĩ mũnini mũno.

¹⁸ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehithĩirie Jehoramũ mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹ Mahinda mathianga, mũthia-inĩ wa mĩaka ĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rũnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩtũũ gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe.

²⁰ Jehoramũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩre na kĩeha, nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

¹ Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramũ ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya rĩake, nĩgũkorwo atharĩkĩri ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka.

² Ahazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³ O nake agĩthĩ na mũthĩre ya nyũmba ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩria gwĩka maündũ mooru. ⁴ Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari na makĩmũhĩtithia. ⁵ Ningĩ nĩarũmĩrĩre mataaro mao rĩrĩa aathiire mbaara-inĩ na Joramũ mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũre Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria Joramũ; ⁶ nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurariio Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramũ mũthamaki wa Juda agĩikũrũka agĩthĩ Jezireeli akarore Joramũ mũrũ wa Ahabu tondũ nĩagurarĩtio.

⁷ Nĩ ũndũ wa Ahazia gũthĩ gũceerera Joramũ, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiomagara na Joramũ magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩrie maguta aniine nyũmba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ ĩrĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyũmba ya ũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Ningĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa eehithĩte Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo. Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na ngoro yake yothe.” Nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ thĩnĩ wa nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa kũrũgamĩrĩra ũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩria kũniina nyũmba yothe ya ũthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramũ, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hitho kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mũreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramũ na ningĩ mũtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ũcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. ¹² Nake agĩtũura nao arĩ mũhithe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka ĩtandatũ, hĩndĩ ĩrĩa Athalia aathaga bũrũri ũcio.

23

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a ita a thigari 100 nao maarĩ: Azaria mũrũ wa Jerohamu, na Ishumaeli mũrũ wa Jehohanani, na Azaria mũrũ wa Obedi, na Maaseia mũrũ wa Adaia, na Elishafatu mũrũ wa Zikiri. ² Nao magĩthĩ bũrũri wa Juda wothe makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli kuuma matũura-inĩ mothe. Rĩrĩa mookire Jerusalemu-rĩ, ³ kũngano gĩothe nĩkĩagiire kĩrĩkanĩro na mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai.

Jehoiada akĩmeera atĩrĩ, “Mũriũ wa mũthamaki no nginya athamake, o ta ũrĩa Jehova eeraniire ũhoro-inĩ ũkonĩ njiaro cia Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, ũũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩa inyuĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa megũthĩ wĩra mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mĩrango, ⁵ gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ũthamaki, na gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingi, nao andũ acio

angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Mũtikanareke mündũ o na ũmwe atoonye hekarũ ya Jehova tiga o athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa marĩ wĩra-inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre, no andũ acio angĩ othe marangĩre kĩrĩa Jehova oigĩte marangĩre. ⁷ Alawii makeiga mathiũrũrũkĩirie mũthamaki, o mündũ arĩ na indo ciake cia mbaara guoko-inĩ. Mündũ o wothe ũngĩtoonya hekarũ no nginya oragwo. Ikaragai hakuhĩ na mũthamaki kũrĩa guothe angĩthĩ.”

⁸ Nao Alawii na andũ othe a Juda magĩka o ũrĩa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai aathanire. O mündũ akĩoya andũ ake arĩa maathiiaga wĩra mũthenya wa Thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra, nĩgũkorwo Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ndarĩ gĩkundi o na kĩmwe aarekereirie. ⁹ Ningĩ akĩhe anene a ita a thigari 100 matimũ na ngo iria nene na nini iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai. ¹⁰ Akĩrũgamia andũ othe, o mündũ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki, hau hakuhĩ na kĩgongona, na hakuhĩ na hekarũ, kuuma mwena wa gũthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na ariũ ake makĩruta mũriũ wa mũthamaki na makĩmwĩkĩra thũmbĩ ya ũthamaki; makĩmũnengera ibuku rĩa kĩrĩkanĩro na makĩanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta na makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

¹² Rĩrĩa Athalia aaguire inegene rĩa andũ makĩhanyũka magĩkũngũyagĩra mũthamaki, agĩthĩ kũrĩ o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹³ Agĩcũthĩrĩria, na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ gĩake itoonyero-inĩ. Nao anene na ahuhi tũrumbeta marũgamĩte hakuhĩ na mũthamaki, na andũ othe a bũrũri magagĩkena makĩhuhaga tũrumbeta, nao aini marĩ na indo cia kũina magatongoria andũ arĩa angĩ na nyĩmbo cia kũgooca. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁴ Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtũma anene a ita a thigari igana igana, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ cia ita, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mündũ o wothe ũngĩmuuma thuutha, oragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Mũtikamũũragĩre hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩta, agĩkinya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Mbarathi, o kũu nja-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro atĩ we, na andũ, na mũthamaki megũtuĩka andũ a Jehova. ¹⁷ Nao andũ othe magĩthĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Ningĩ Jehoiada akĩneana ũrũgamĩrĩri wa hekarũ ya Jehova moko-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, arĩa maheetwo wĩra hekarũ-inĩ nĩ Daudi, marutagĩre Jehova magongona ma njino o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa, o makĩinaga na magakena o ta ũrĩa Daudi aathanĩte. ¹⁹ O na ningĩ nĩagĩre aikaria a mĩrango ihingo-inĩ cia hekarũ ya Jehova nĩgeetha gũtikagĩe mündũ o na ũmwe ũtetheretie ũngĩtoonya.

²⁰ Akĩoya anene a ita thigari igana, na anene arĩa angĩ, na aathani a andũ, na andũ othe a bũrũri, magĩkũrũkia mũthamaki kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova. Magĩtoonya nyũmba ya ũthamaki magereire Kĩhingo kĩa Rũgongo na magĩkarĩria mũthamaki gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene, ²¹ nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Nario itũũra inene rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora.

24

¹ Na rĩrĩ, Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ina. Nyina eetagwo Zibia na oimĩte Birishiba. ² Joashu nĩekire maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova mĩaka-inĩ yothe ya Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ³ Jehoiada akĩmũthuurĩra atumia eerĩ, nake agĩciara aanake na airĩtu.

⁴ Thuutha ũcio Joashu agĩtua itua rĩa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ⁵ Agĩta athĩnjĩri-Ngai na Alawii hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ matũũra-inĩ ma Juda mũnganie mbeeca iria ciagĩrĩrwo nĩ kũrĩhwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gũcookereria hekarũ ya Ngai wanyu. Īkai ũndũ ũcio o rĩu.” No Alawii matiigana gwĩka ũndũ ũcio narua.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩta Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩgirĩtie wĩre Alawii marehe igooti rĩa kuuma Juda na Jerusalemu rĩrĩa rĩatuanĩrwo nĩ Musa ndungata ya Jehova o na kĩũngano kĩa Isiraeli nĩ ũndũ wa Hema ya Ũira?”*

⁷ Na rĩrĩ, ariũ a Athalia, mũtumia ũcio mwaganu, nĩ mabunjĩte hekarũ ya Ngai, o na makahũthĩra indo iria nyamũre na maündũ ma Baali.

⁸ Mũthamaki nĩathanire, nao andũ magĩthondeka ithandũkũ na makĩrĩiga nja, hau kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova. ⁹ Nao nĩmahunjanĩrie kũu Juda na Jerusalemu atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrehe igooti rĩa Jehova rĩrĩa Musa ndungata ya Ngai oigire arĩ werũ-inĩ atĩ rĩrutagwo nĩ Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andũ othe nĩmarehire maruta mao makenete, makĩmekĩra ithandũkũ o nginya rĩkĩiyũra. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe ithandũkũ rĩarehagwo kũrĩ anene a mũthamaki nĩ Alawii, na mona atĩ rĩrĩ na mbeeca nyingĩ, mwandĩki wa nyũmba ya ũthamaki na mũnene ũrĩa wathuurĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, mookaga makoonoria ithandũkũ rĩu, na makarĩcookia harĩa rĩaigagwo. Meekaga ũguo o ihinda, kwa ihinda, na makĩũngania mbeeca nyingĩ mũno. ¹² Nao mũthamaki na Jehoiada magĩcinengera andũ arĩa maarutire wĩra ũrĩa wendekanaga nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. Makĩandĩka mabundi a mahiga na a mbaũ nĩguo macookererie hekarũ ya Jehova, o na makĩandĩka aruti a wĩra wa igera o na a gĩcango nĩguo macookererie hekarũ.

¹³ Andũ arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra maarĩ na kĩyo, naguo wĩra wa gũcookereria hekarũ ũgĩthĩ na mbere wega ũrũgamĩrĩrwo nĩo. Magĩaka hekarũ ya Ngai rĩngĩ o ta ũrĩa mũhano wayo wa mbere watariĩ, na makĩmĩaka ĩ nũmu mũno. ¹⁴ Rĩrĩa maarĩkirie kũmĩaka, makĩrehera mũthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingĩ, nacio igĩtũmĩrwo gũthondeka indo cia hekarũ ya Jehova: indo cia wĩra na cia maruta ma njino, o na magĩthondeka thaani na indo ingĩ cia thahabu na cia betha. Rĩrĩa rĩothe Jehoiada aarĩ muoyo-rĩ, maruta ma njino maarutagwo marũmanĩrĩirio hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹⁵ Na rĩrĩ, Jehoiada aarĩ mũkũrũ, na akaingĩhia mĩaka, nake agĩkua arĩ wa mĩaka 130. ¹⁶ Aathikirwo kũrĩa athamaki maathikĩtwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, tondũ wa wega ũrĩa ekĩte Isiraeli nĩ ũndũ wa Ngai na hekarũ yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoiada, anene a Juda magĩũka kũgeithia mũthamaki, nake agĩkĩmathikĩrĩria. ¹⁸ Nao magĩtiganĩria hekarũ ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makĩhooya itugĩ cia Ashera na mĩhianano. Tondũ wa wĩhia wao-rĩ, marakara ma Ngai magĩkinyĩra Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gũtuĩka Jehova nĩatũmire anabii kũrĩ andũ nĩguo mamacookie kũrĩ we-rĩ, na o na aakorwo nĩmarutire ũira wa kũmookĩrĩra-rĩ, matiigana kũmaigua.

* **24:6** Igooti rĩa hekarũ rĩarutagwo nĩ arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, nĩ ũndũ wa Hema ya Ũira.

²⁰ Ningĩ Roho wa Ngai ũgĩkinyĩrĩra Zekaria mūrũ wa Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Akĩrũgama mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Ngai ekuuga, ‘Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũremere watho wa Jehova? Inyuĩ mũtingĩgaacĩra. Tondũ nĩmũtiganĩirie Jehova, o nake nĩamũtiganĩirie.’”

²¹ No makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre, nao maathĩtwo nĩ mũthamaki-rĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkuĩra o nja-inĩ ya hekarũ ya Jehova. ²² Nake Mũthamaki Joashu ndaigana kũririkana ũtaana ũrĩa Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie no nĩ kũũraga ooragire mūrũwe, ũrĩa woigire atĩrĩ agĩkua, “Jehova aroona ũndũ ũyũ na akũrĩhie.”

²³ Mũthia-inĩ wa mwaka, mbũtũ ya ita ya Suriata igĩthĩĩ gũtharĩkĩra Joashu; ikĩhũũra Juda na Jerusalemu, na ikĩũraga atongoria othe a andũ. Magĩtũma indo ciothe iria maatahĩte kũrĩ mũthamaki wao kũu Dameski. ²⁴ O na gũtuĩka mbũtũ ya ita ya Asuriata yokĩte o na andũ anini, Jehova nĩaneanire mbũtũ nene ya ita moko-inĩ mayo. Tondũ andũ a Juda nĩmatiganĩirie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agĩkinyĩrio ituĩro rĩake. ²⁵ Rĩrĩa Asuriata meeherire-rĩ, magĩtiga Joashu agurarĩtio mũno. Anene ake makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre nĩ ũndũ wa kũũraga mũriũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nao makĩmũũragĩra gĩtanda-inĩ gĩake. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

²⁶ Arĩa maagĩire ndundu mamũũkĩrĩre maarĩ Zabadi mūrũ wa Shimeathu mũndũ-wa-nja Mũamoni, na Jehozabadi mūrũ wa Shimurithu mũndũ-wa-nja Mũmoabi. ²⁷ Ũhoro wa ariũ ake na morathi maingĩ maamũkoniĩ, na maandĩko makoniĩ gũcookererio kwa hekarũ ya Ngai maandĩkitwo thĩinĩ wa ibuku rĩa ũtaũranĩri rĩa athamaki. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithuba rĩake.

25

Amazia Mũthamaki wa Juda

¹ Amazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimĩte Jerusalemu. ² Nĩekire maündũ marĩa moonagwo magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. ³ Thuutha wa ũthamaki kũrũma wega wathani-inĩ wake, akĩũraga anene arĩa mooragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. ⁴ No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ ao, no eekire kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make we mwene.”

⁵ Amazia agĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a ikundi cia andũ igana, igana kũringana na nyũmba ciao cia andũ othe a Juda na Benjamini. Agĩcooka agĩta andũ othe arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa mangĩathiire mbaara-inĩ, andũ mangĩahotire kuoya itimũ na ngo. ⁶ O na ningĩ agĩkombora andũ a kũrũa 100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rĩmwe* cia betha.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ wa Ngai agĩũka kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki-rĩ, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nĩgũkorwo Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na andũ o na arĩkũ a Efiraĩmu. ⁸ O na ũngĩthĩĩ ũrũe na ũcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ũhootwo.”

* 25:6 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

⁹ Amazia akĩũria mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa nĩ ũndũ wa taranda iria 100 ndarĩhire nĩ ũndũ wa thigari icio cia Isiraeli?”

Nake mũndũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Amazia akĩrekereria thigari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efraimu, agĩciĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka irĩ na marakara maingĩ.

¹¹ Amazia agĩcooka akĩbanga thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kũria ooragire andũ 10,000 a Seiru. ¹² Mbũtũ ya ita ya Juda ikĩnyiita andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ikĩmaikia thĩ magĩthuthĩkanga.

¹³ Hĩndĩ o ĩyo, thigari iria Amazia aacookithĩtie akĩgiria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũra ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikĩũraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

¹⁴ Rĩria Amazia aacookire oimĩte kũũraga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgamia ta ngai ciake mwene, agĩciinamĩrĩra na agĩcirutĩra magongona ma njino. ¹⁵ Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũria wamũũririe atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũhooe kĩrĩra kũrĩ ngai cia andũ acio, o iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-inĩ maku?”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩtũgũtuĩte mũtaari wa mũthamaki? Kira! Nĩ kĩ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?”

Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio agĩkĩra, no akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Ngai nĩatuĩte itua gũkwananga, nĩ ũndũ nĩwĩkĩte ũndũ ũcio, na nĩwarega kũigua kĩrĩra gĩakwa.”

¹⁷ Thuutha wa Amazia mũthamaki wa Juda kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ ataari ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri ĩno ya njũgitano kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu, mũrũ wa Jehu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūka, tũcemanie, tuonane ũthiũ kwa ũthiũ.”

¹⁸ No Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ, “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩire mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ: ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũriũ wakwa.’ Hĩndĩ ĩyo nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni igĩũka ikĩrangĩrĩria mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁹ Wĩĩrite na ngoro atĩ nĩũrĩkĩtie gũtooria Edomu, na rĩu ũkeeyona na ũgetĩia. No ikara mũciĩ! Nĩ kĩ gĩgũtũma wĩrehere thĩina na wĩniinithie wee mwene o hamwe na andũ a Juda?”

²⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo amaneane moko-inĩ ma Jehoashu, tondũ andũ a Juda nĩmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmatharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩinĩ wa Juda. ²² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. ²³ Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia mũthamaki wa Juda, mũrũ wa Joashu, mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu akĩmũrehe Jerusalemu, na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu kuuma Kĩhingo kĩa Efraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta 600[†] kũraiha. ²⁴ Nake akĩoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai iria ciamenyagĩrĩrwo nĩ Obedi-Edomu,[‡] hamwe na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maatahĩtwo, nake agĩcooka Samaria.

²⁵ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo mĩaka ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ũhoru wa maündũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia kuuma

[†] 25:23 nĩ ta mita 180 [‡] 25:24 Obedi-Edomu nĩwe waroraga hekarũ ya Ngai thĩinĩ na kũria kwaigagwo mũthithũ.

kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ ti maandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli? ²⁷ Kuuma hĩndĩ ĩrĩa Amazia aagarũrũkire agĩtiga kũrũmĩrĩra Jehova-rĩ, makĩmũciirĩrĩa mamũũkĩrĩre kũu Jerusalemu, nake akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre o nginya Lakishi, makĩmũũragĩra kuo. ²⁸ Agĩcookio aigĩrĩrwo mbarathi igũrũ, na agĩthikwo hamwe na maithe Itũũra-inĩ Inene rĩa Juda.

26

Uzia Mũthamaki wa Juda

¹ Ningĩ andũ othe a Juda makĩoya Uzia, arĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ, na makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ² Nĩwe waakithirie Elothu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ⁴ Nake nĩekire maündũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁵ Nĩarongooragia Ngai matukũ-inĩ ma Zekaria, ũrĩa wamũrutĩte gwĩtigĩra Ngai. Narĩo ihinda rĩrĩa rĩothe aarongoragia Jehova-rĩ, Ngai nĩamũheaga ũgaacĩru.

⁶ Uzia nĩathiire kũrũa na Afilisti, na akĩmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia Ashidodi. Ningĩ agĩcooka agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa maarĩ hakuhĩ na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagatĩ-inĩ ka Afilisti. ⁷ Ngai akĩmũteithia kũhũũrana na Afilisti na Arabu arĩa maatũũraga Guri-Baali na Ameuni. ⁸ Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake ĩkĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ ũndũ nĩagĩte na hinya mũno.

⁹ Uzia nĩaakire mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya rũthingo, na akĩmĩirigĩra na thingo cia hinya. ¹⁰ Ningĩ agĩaka mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu werũ-inĩ na akĩenja ithima nyingĩ, nĩ ũndũ aarĩ na mahiũ maingĩ kũu mũhuro-inĩ wa irĩma, o na kũu werũ wa irĩma-inĩ. Aarĩ na andũ maarutaga wĩra mĩgũnda-inĩ yake ya irio na ya mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ o na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa mĩnoru, tondũ nĩendete ũrĩmi.

¹¹ Uzia aarĩ na mbũtũ ya ita ĩrĩa yarutĩtwo wega mũno, na yakoragwo ĩnhaarĩirie gũthĩ mbaara-inĩ, ĩgayanĩtio ikundi kũringana na mũigana wayo na kũringana na ũrĩa yacookanĩrĩrio nĩ Jeieli ũrĩa warĩ mwandĩki na Maaseia ũrĩa warĩ mĩnene wao, matongoretio nĩ Hanania, ũmwe wa anene a nyũmba ya ũthamaki. ¹² Naguo mũigana wothe wa atongoria a nyũmba arĩa maarũgamagĩrĩra thigari warĩ 2,600. ¹³ Wathani-inĩ wao haarĩ na mbũtũ ya ita ya andũ 307,500 arĩa maarutĩtwo ũhoro wa mbaara, mbũtũ ĩyo yarĩ na hinya na nĩyo yateithagia mũthamaki akĩrũa na thũ ciake. ¹⁴ Uzia nĩaheire mbũtũ ĩyo yake ya ita ngo, na matimũ, na ngũbia, na guo cia ĩgera, na mota na mahiga ma igũtha. ¹⁵ Kũu Jerusalemu-rĩ, andũ maarĩ oogĩ mũno magĩthondeka ikaari ciahũthagĩrwo mĩthiringo-inĩ na koine-inĩ cia ũgitĩri na njĩra ya gũikia mĩguĩ na gũikia mahiga manene. Ngumo yake ĩkĩhunja kũndũ kũraya nĩgũkorwo nĩateithirio mũno nginya akĩgĩa na hinya mũno.

¹⁶ No thuutha wa Uzia kũgĩa na hinya-rĩ, gwĩtũũgĩria gwake gũkĩmũniina. Akĩaga gũtuĩka mwĩhokeku harĩ Jehova Ngai wake, na agĩtoonya hekarũ ya Jehova nĩguo acine ũbumba kĩgongona-inĩ kĩa ũbumba. ¹⁷ Nake Azaria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai omĩrĩru mĩrongo ĩnana a Jehova, makĩmuuma thuutha o nginya na kũu thĩnĩ. ¹⁸ Nao makĩmũng'ethera mamũkaanie, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire, wee Uzia, ũcinĩre Jehova ũbumba. Ũcio nĩ wĩra wa athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ a rũciaro rwa Harũni, arĩa maamũrĩtwo macinage ũbumba. Uma handũ haha haamũre nĩgũkorwo ndũrĩ mwĩhokeku, na Jehova Ngai ndangĩgũtĩia."

¹⁹ Uzia, ũrĩa wanyitĩte rūgĩo na guoko ehaarĩrie gũcina ũbumba, akĩrakara mũno. Na o hĩndĩ iyo aagũthũkagĩra athĩnjĩri-Ngai marĩ hau mbere ya kĩgongona kĩa ũbumba, hekarũ-inĩ ya Jehova, mũrimũ wa mangũ ũgĩtuthũka thiithi-inĩ wake. ²⁰ Na rĩrĩa Azaria, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na athĩnjĩri-Ngai acio angĩ othe maamũrorire-rĩ, makĩona atĩ aarĩ na mangũ thiithi; nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia na nja na ihenya. O nake we mwene nĩaiguaga kwenda mũno kuuma nja, nĩ ũndũ Jehova nĩamũhũrĩte na mũrimũ ũcio.

²¹ Mũthamaki Uzia aatũũrire arĩ na mangũ nginya rĩrĩa aakuire. Aatũũrire nyũmba arĩ wiki, arĩ na mangũ, na agirĩtio gũthiiga hekarũ ya Jehova. Mũriũ Jothamu akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

²² Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Uzia-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo nĩ mũnabii Isايا mũrũ wa Amozu. ²³ Nake Uzia akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhĩ nao gĩthaka-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gĩa gũthikanwo gĩa athamaki, nĩgũkorwo andũ moigire atĩrĩ, “Ararĩ na mangũ.” Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

27

Jothamu Mũthamaki wa Juda

¹ Jothamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte, nowe ndaigana gũtoonya hekarũ ya Jehova gũcina ũbumba ta ũrĩa ithe eekĩte. No rĩrĩ, andũ nĩmathiire o na mbere gwĩka maündũ mao mooru. ³ Jothamu nĩaakire rĩngĩ mwako wa Kĩhingo kĩa Rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova, na akĩruta wĩra mũnene wa rũthingo rũrĩa rwarĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli. ⁴ Nĩaakire matũũra irĩma-inĩ cia Juda na agĩaka nyũmba cia ũgitĩri na mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũndũ kũrĩa kwarĩ na mũtitũ.

⁵ Jothamu nĩarũire mbaara na mũthamaki wa Amoni na akĩmahoota. Mwaka-inĩ ũcio, Amoni nĩmamũrĩhire taranda igana rĩmwe* cia betha, na kori 10,000† cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andũ a Amoni nĩmamũreheire indo o ta icio mwaka-inĩ wa keerĩ na wa gatatũ.

⁶ Jothamu nĩagĩire na hinya nĩ ũndũ nĩathiiaga na mĩthiire mĩrũngĩrĩru hĩndĩ ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciake ciothe na ciĩko iria ingĩ eekire-rĩ, nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. ⁹ Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

28

Ahazu Mũthamaki wa Juda

¹ Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ² Aathiiaga na mĩthiire ya athamaki a Isiraeli, o na ningĩ agĩthondeka mĩhianano ya Baali ya gũtwekio ya kũhooyagwo. ³ Nake agĩcinĩra magongona kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na akĩruta ariũ ake marĩ magongona ma gũcinwo na mwaki, arũmĩrĩre mĩthiire

* 27:5 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3:75) † 27:5 nĩ ta kilo 2,200,000

ĩrĩa ĩrĩ thaahu ya ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ⁴ Nĩaarutire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wake akĩmũneana kũrĩ mũthamaki wa Suriata. Nao Asuriata makĩmũhoota na magĩtaha andũ ake aingĩ matuĩke mĩgwate, na makĩmatwara Dameski.

O na ningĩ nĩaneanirwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Isiraeli ũrĩa wamũringire iringa inene ma. ⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe-rĩ, Peka mũrũ wa Remalia nĩooragire thigari 120,000 kũu Juda, tondũ andũ a Juda nĩmatirikĩte Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ũrĩa Mũefiraimu njamba ya ita akĩũraga Maaseia mũrũ wa mũthamaki, na Azirikamu ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nyũmba ya ũthamaki, na Elikana ũrĩa warĩ wa keerĩ kuuma harĩ mũthamaki. ⁸ Andũ a Isiraeli magĩtaha kuuma kũrĩ ariũ a ithe wao atumia 200,000 na ariũ na aarĩ ao. Ningĩ no maatahire indo nyingĩ iria maacookire nacio Samaria.

⁹ No rĩrĩ, mũnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarĩ kuo, nake akiumagara agatũnge mbũtũ cia ita igĩcooka Samaria. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Tondũ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, nĩarakarĩire andũ a Juda-rĩ, nĩamaneanire moko-inĩ manyu. No inyuĩ nĩmũmooragĩte na marakara, namo nĩ makinyĩte o igũrũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, mũciĩrĩire gũtua arũme na andũ-a-nja a Juda na Jerusalemu ngombo cianyu. No githĩ o na inyuĩ mũtihĩtĩtie na mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rĩu ta gĩthikĩrĩriei! Cookiai andũ a bũrũri wanyu arĩa mũnyitĩte mĩgwate, nĩgũkorwo marakara mahiũ ma Jehova marĩ igũrũ rĩanyu.”

¹² Hĩndĩ ĩyo atongoria amwe kũu Efiraimu, nao nĩ Azaria mũrũ wa Jehohanani, na Berekia mũrũ wa Meshilemothu, na Jehizikia mũrũ wa Shalumu, na Amasa mũrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie andũ acio moimaga mbaara-inĩ. ¹³ Makĩmeera atĩrĩ, “Mũtikarehe mĩgwate ĩyo gũkũ, tũtikoonwo tũhĩtĩtie mbere ya Jehova, nagu ũndũ ũcio wongerere mehia na mahĩtia maitũ. Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu nĩ maingĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igũrũ rĩa Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩrekereria mĩgwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene na ya kũngano kũu gĩothe. ¹⁵ Nao andũ arĩa maarĩ agwete na marĩitwa makĩoya mĩgwate ĩyo, na arĩa maarĩ njaga makĩmahumba ngu kuuma indo-inĩ iria ciatahitwo. Makĩmahe ngu na iraatũ, na irio na kĩndũ gĩa kũnyua, na maguta ma kũhonania. Nao arĩa othe mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩmacookia kũrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko, Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ, nao magĩcooka Samaria.

¹⁶ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra mũthamaki wa Ashuri amũteithie. ¹⁷ Andũ a Edomu nĩmookĩte rĩngĩ na magatharĩkĩra Juda, na magakuua mĩgwate, ¹⁸ na o hĩndĩ ĩyo nao Afilisti nĩmahũrĩte matũũra marĩa maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu kũu Juda. Nĩmatahire na magĩkara matũũra ma Bethi-Shemeshu, na Aijalonĩ, na Gederothu, o ũndũ ũmwe na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũũra tũnini tũrĩa twamathiũrũrũkĩrie. ¹⁹ Nake Jehova nĩagithirie Juda gĩtũo tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo nĩoongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte kwĩhokeka mũno harĩ Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pilesere mũthamaki wa Ashuri agĩũka kũrĩ we, no handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩnia aamũthĩnirie. ²¹ Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri, no ũndũ ũcio ndwamũteithirie.

²² Mahinda macio make ma thĩina-rĩ, Mũthamaki Ahazu no gũkĩrĩrĩria aakĩrĩrĩrie kwaga wĩhokeku harĩ Jehova. ²³ Akĩrutĩra ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona, nĩgũkorwo eeciiragia atĩrĩ, “Kuona atĩ ngai cia athamaki a Suriata

nĩcimateithĩtie-rĩ, nĩngũcirutĩra igongona nĩguo cindeithie o na niĩ.” No icio nĩcio ciamũniinire na ikĩniina Isiraeli rĩothe.

²⁴ Ahazu agĩcookereria indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcooka akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka igongona ikĩiyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũũra rĩa Jerusalemu. ²⁵ Ningĩ o itũũra-inĩ rĩothe rĩa Juda agĩaka kũndũ kũria gũtũũgĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ magongona ma njino, nake agĩthirĩkia Jehova, Ngai wa maithe make, agĩtũma arakare.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wake na mĩthiire yake yothe-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu, no ndaigirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

29

Hezekia Gũtheria Hekarũ

¹ Hezekia aarĩ wa miaka mĩrongo iĩrĩ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo iĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte.

³ Mweri wa mbere wa mwaka wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩahingũrĩre mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũria yathũkĩtio. ⁴ Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii, akĩmacookanĩrĩria hamwe nja ya mwena wa irathĩro, ⁵ akiuga atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! Mwĩtheriei rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheriai kĩndũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeku; nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũrĩre mothiũ mao makĩaga kũrora gĩikaro kĩa Jehova, makĩmũhutatĩra. ⁷ O na ningĩ nĩmahingire mĩrango ya gĩthaku na makĩhoria matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marĩkũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma matuĩke ta kĩndũ gĩa kũmakania na kĩa magigi, na gĩa kũnyũrũrio, o ta ũrĩa mũreyonera na maitho manyu. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmĩre maithe maitũ mooragwo na rũhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndĩciirĩtie na ngoro yakwa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatuĩke andũ matarũmbũyagia ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurĩte mũrũgamage mbere yake mũmũtungatagĩre, mũtuĩke a gũtungata mũrĩ mbere yake na mũcinage ũbumba.”

¹² Hĩndĩ iyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra:

kuuma kũrĩ Akohathu,

maarĩ Mahathu mũrũ wa Amasai, na Joeli mũrũ wa Azaria;

kuuma kũrĩ Amerari,

maarĩ Kishu mũrũ wa Abudi, na Azaria mũrũ wa Jehaleleli;

kuuma kũrĩ Agerishoni,

maarĩ Joa mũrũ wa Zima, na Edeni mũrũ wa Joa;

¹³ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

maarĩ Shimuri na Jeieli;

kuuma kũrĩ njiaro cia Asafu,

maarĩ Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kũrĩ njiaro cia Hemani,

maarĩ Jehueli na Shimei;

kuuma kũrĩ njiaro cia Jeduthuni,

maarĩ Shemaia na Uzieli.

¹⁵ Maarĩkia gũcookanĩrĩria ariũ a ithe wao hamwe na meetheria-rĩ, magĩtoonya hekarũ ya Jehova, makĩmĩtheria, o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte arũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova. ¹⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtoonya handũ-harĩa-haamũre ha Jehova nĩguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaarĩ theru iria maakorire kũu hekarũ-inĩ ya Jehova magĩciruta magĩciiga nja ya hekarũ ya Jehova. Nao Alawii magĩciyoa magĩcitwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ Maambĩrĩrie wĩra wa gũtheria hekarũ mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na mũthenya wa ĩnana wa mweri ũcio magĩkina gĩthaku-inĩ kĩa Jehova. Na handũ ha matukũ mangĩ manana-rĩ, magĩtheria hekarũ ya Jehova yo nyene, na makĩrĩkia wĩra ũcio mũthenya wa ikũmi na ĩtandatũ wa mweri ũcio wa mbere.

¹⁸ Magĩcooka magĩthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, makĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩtũtheretie hekarũ ya Jehova yothe, kĩgongona kĩa maruta ma njino, na indo ciakĩo ciothe, na metha ĩrĩa ĩigagĩrĩrwo mĩgate ĩrĩa mĩamũre, na indo ciayo ciothe. ¹⁹ Nĩtũhaarĩrie na tũkaamũra indo iria ciothe Mũthamaki Ahazu ehereetie Hekarũ-inĩ rĩrĩa aarĩ mũthamaki nĩ ũndũ wa kwaga wĩhokeku. Na rĩrĩ, rĩu irĩ mbere ya kĩgongona kĩa Jehova.”

²⁰ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, Mũthamaki Hezekia agĩcookanĩrĩria anene a itũũra rĩu inene na magĩthĩĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ²¹ Nao makĩrehe ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja, na tũtũrũme mũgwanja, o na thenge mũgwanja cia igongona rĩa kũhoroherio mehia makonĩĩ ũthamaki ũcio, na ma handũ-harĩa-haamũre o na ma Juda. Nake mũthamaki agĩatha athĩnjĩri-Ngai, o acio a njiaro cia Harũni, macithĩnjĩre hau kĩgongona-inĩ kĩa Jehova. ²² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩnja ndegwa icio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya thakame yacio makĩminjaminjĩria kĩgongona; magĩcooka magĩthĩnja ndũrũme icio na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yacio; magĩcooka magĩthĩnja tũtũrũme tũu na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yatuo. ²³ Nacio thenge cia igongona rĩa kũhoroherio mehia ikĩrehwo mbere ya mũthamaki na kũngano kũu, nao magĩciigĩrĩra moko. ²⁴ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka magĩthĩnja thenge icio hamwe na thakame yacio, magĩcirutĩra hau kĩgongona-inĩ irĩ maruta ma kũhoroheria mehia nĩguo ihoroherie andũ a Isiraeli othe, nĩ tondũ mũthamaki nĩathanĩte kũrutwo iruta rĩa njino na iruta rĩa kũhoroheria mehia rĩrĩ rĩa andũ othe a Isiraeli.

²⁵ Mũthamaki akĩiga Alawii hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Daudi na Gadi mũndũ ũrĩa wonagĩra mũthamaki maündũ, na Nathani ũrĩa mũnabii; ũndũ ũyũ waathanĩtwo nĩ Jehova na tũnua twa anabii ake. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Alawii makĩrũgama mehaarĩrie na inanda cia Daudi cia kũina, na athĩnjĩri-Ngai marĩ na tũrumbeta twao.

²⁷ Hezekia agĩathana atĩ kũrutwo iruta rĩa njino kĩgongona-inĩ. Narĩo igongona rĩambĩrĩria kũrutwo-rĩ, andũ makĩambĩrĩria kũinĩra Jehova marĩ na tũrumbeta na inanda cia kũina cia Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ²⁸ Kũngano kũu gĩothe gĩkĩinamĩrĩra, gĩkĩhooya, nao aini makĩinaga na tũrumbeta tũkĩhuhagwo. Maündũ macio mothe magĩthĩĩ na mbere nginya igongona rĩu rĩa njino rĩkĩrĩka kũrutwo.

²⁹ Na rĩrĩa maruta maarĩkirie kũrutwo-rĩ, mũthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake hau magĩtura maru makĩhooya. ³⁰ Nake Mũthamaki Hezekia na anene ake magĩatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mũndũ ũrĩa muoni-maündũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩina nyĩmbo cia kũgooca Jehova marĩ na gĩkeno na makĩinamia mĩtwe yao makĩmũhooya.

³¹ Ningĩ Hezekia akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmweyamũrĩra Jehova. Rehei magongona na maruta ma gũcookia ngaatho hekarũ-inĩ ya Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu

gĩkĩrehe magongona na maruta ma gũcookia ngaatho, na andũ othe arĩa ngoro ciao cieyendeire makĩrehe maruta ma njino.

³² Naguo mũigana wa maruta ma njino marĩa maarehirwo nĩ kũngano kũu warĩ ndegwa mũrongo mũgwanja, na ndũrũme 100 na tũtũrũme 200, ciothe ciarĩ cia maruta ma njino ma kũrutĩrwo Jehova. ³³ Nyamũ ciothe iria ciaamũrĩtwo cia magongona ciarĩ ndegwa 600 na ng' Ondu hamwe na mbũri 3,000. ³⁴ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai maarĩ anini mũno matingĩahotire gũthĩnja nyamũ ciothe cia maruta ma njino; nĩ ũndũ ũcio andũ a nyũmba ciao, nĩo Alawii, makĩmateithĩrĩria nginya wĩra ũcio ũkĩrĩka nginya rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai angĩ maamũrirwo, nĩgũkorwo Alawii maarĩ na kũyo gĩa kwĩyamũra gũkĩra athĩnjĩri-Ngai.* ³⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na maruta ma njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta ma ũiguano, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa maarutanagĩrio na maruta ma njino.

Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio rĩngĩ. ³⁶ Nake Hezekia na andũ othe magĩkena nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai eekĩire andũ ake, tondũ ũndũ ũcio wekirwo narua mũno.

30

Hezekia Gũkũngũira Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹ Hezekia nĩatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe na Juda, o na akĩandĩkĩra Efraimu na Manase marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mũthamaki na anene ake na kũngano kũu gĩothe kũu Jerusalemu magĩtua atĩ megũkũngũira Bathaka mweri wa keerĩ. ³ Matiahotete kũmĩkũngũira ihinda-inĩ rĩayo tondũ gũtiarĩ na athĩnjĩri-Ngai a kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganĩte Jerusalemu. ⁴ Mũbango ũcio nĩwonekire wagĩrĩire harĩ mũthamaki o na harĩ kũngano gĩothe. ⁵ Nao magĩtua atĩ gũthĩi kwanĩrĩrwo Isiraeli guothe, kuuma Birishiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalemu makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndĩakoretwo ĩgĩkũngũirwo nĩ andũ aingĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo.

⁶ Kũrũmanĩrĩra na watho wa mũthamaki, atwari a marũa magĩthĩi Isiraeli na Juda guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Andũ a Isiraeli, cookerera Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, nĩguo nake amũcookerere inyuĩ arĩa mũtigaire, inyuĩ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa athamaki a Ashuri.* ⁷ Mũtigatuĩke ta maithe manyu kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kĩndũ kĩa magigi ta ũrĩa mũreyonera. ⁸ Mũtikoomie ciongo cianyu ta ũrĩa maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova. Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrĩte nginya tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara make mahiũ mamweherere. ⁹ Mũngĩcookerera Jehova-rĩ, hĩndĩ ĩyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no maiguĩrwo tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka bũrũri ũyũ, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria ũthiũ.”

¹⁰ Atwari a marũa magĩthĩi itũũra o itũũra kũu Efraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ, andũ makĩmanyũrũria, na makĩmathekerera. ¹¹ O na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makĩnyiihia na magĩthĩi

* **29:34** Maruta ma njino maaharagĩrio na makarutwo nĩ athĩnjĩri-Ngai, no rĩmwe nĩmateithagĩrĩrio nĩ Alawii.

* **30:6** Sarigoni mũthamaki wa Ashuri nĩwe watwarithirie andũ a Isiraeli ithaamĩrio mwaka-inĩ wa 722 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

Jerusalemu. ¹² Ningĩ o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwarĩ igũrũ rĩa andũ, nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwathĩkĩra ũrĩa mũthamaki na ndungata ciake maathanĩte, marũmĩrĩire kiugo kĩa Jehova.

¹³ Kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno gĩkĩũngana kũu Jerusalemu nĩguo gĩkũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia mweri wa keerĩ. ¹⁴ Makĩeheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na makĩeheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthĩĩ magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵ Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka na magĩtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷ Na tondũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩo maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩire Jehova tũtũrũme twao.† ¹⁸ O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efiraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matietheretie-rĩ, nĩmarĩire Bathaka matekũrũmĩrĩra ũrĩa maandĩko moigĩte. No Hezekia akĩmahoaera, akiuga atĩrĩ, “Jehova, o we ũrĩa mwega, arorekeru mũndũ o wothe ¹⁹ ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũrĩa mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matariĩ.” ²⁰ Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa Hezekia, akĩhonia andũ acio.

²¹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu Jerusalemu magĩkũngũira Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgocca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mũthenya ĩyo mũgwanja nĩmarĩire kĩrĩa maagaĩrwo, na makĩruta maruta ma ũiguano, na makĩgocca Jehova Ngai wa maithe mao.

²³ Kĩũngano kũu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩguanĩra gĩkũngũire gĩathĩ kũu mũthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũira mũthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno.

²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng’ondũ na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kũũngano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng’ondũ na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩtheria. ²⁵ Kĩũngano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda.

²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ũndũ ta ũcio kũu Jerusalemu.

²⁷ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua, nĩgũkorwo ihooya rĩa nĩrĩakinyire o igũrũ, gĩikaro gĩa gĩtheru.

31

¹ Rĩrĩa maündũ macio mothe maathĩrĩre-rĩ, andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hau makĩumagara magĩthĩĩ matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa mamũrĩrwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ cia Ashera. Ningĩ makĩananga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwahooyagĩrwo o na igongona iria ciarĩ Juda guothe na Benjamini, o na kũu Efiraimu na Manase. Thuutha wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcooka matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcooka igai-inĩ rĩaake.

Mĩhothi ya Magongona ma Mahooya

† 30:17 Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩo maathĩnjaga gatũrũme ka Bathaka.

² Hezekia agĩkĩiga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi, o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma ũiguano, ningĩ matungatage, na macookagie ngaatho, na mainage nyĩmbo cia ũgooci marĩ ihingo-inĩ cia gũikaro kĩa Jehova. ³ Mũthamaki nĩaheanire indo ciake mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ iria ciatuĩtwo, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova. ⁴ Agĩatha andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-Ngai na Alawii rwĩga rũrĩa rwamagĩrĩre, nĩgeetha nao mahotage kwĩheana harĩ Watho wa Jehova. ⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa watho ũcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana na ũtaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndibei ya mũhihano, na maguta, na ũũkĩ, na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. ⁶ Nao andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru ciao cia ng'ombe na ng'onde, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria ciamũrĩrwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga irũndo. ⁷ Maambĩrĩrie gwĩka ũndũ ũyũ mweri wa itatũ na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. ⁸ Rĩrĩa Hezekia na anene ake mookire na makĩona irũndo icio, makĩgooca Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ũhoru wa irũndo icio; ¹⁰ nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa kuuma nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kuuma andũ maambĩrĩria kũrehe mũhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũrĩa, o na tũgatigia nyingĩ mũno, nĩ ũndũ Jehova nĩarathimĩte andũ ake, na irio ici nyingĩ ũũ igagĩtigara.”

¹¹ Hezekia agĩathana gwakwo makũmbĩ kũu thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, na gũgũkwo ũguo. ¹² Nao magĩcooka makĩrehe mũhothi na wĩhokeku, na icunjĩ cia ikũmi, na iheo iria nyamũre. Konania ũrĩa Mũlawii nĩwe watuirwo mũrori wa indo icio, nake mũrũ wa ithe Shimei nĩwe warĩ mũnini wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nĩo maarĩ arũgamĩrĩri rungu rwa Konania na mũrũ wa ithe Shimei, ta ũrĩa gwatuĩtwo nĩ Mũthamaki Hezekia na Azaria ũrĩa warĩ mũnene wa hekarũ ya Ngai.

¹⁴ Kore mũrũ wa Imuna ũrĩa Mũlawii, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro, nĩwe warĩ mũrori wa indo iria ciarutagĩrwo Ngai na kwĩyendera, akagayaga mũhothi irĩa irutĩrwo Jehova hamwe na iheo iria nyamũre. ¹⁵ Edeni, na Miniadini, na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nĩo maamũteithagĩrĩria marĩ na wĩhokeku kũu matũũra-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, na makagayagĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ o ta ũrĩa ikundi ciao ciatarĩ, makagaĩra arĩa akũrũ na arĩa anini o ũndũ ũmwe.

¹⁶ Hamwe na ũguo makĩgaĩra arũme arĩa maarĩ na mũaka itatũ na makĩria arĩa marĩitwa mao maarĩ maandĩko-inĩ ma njiarwa, nao nĩo andũ arĩa othe maangĩatoonyire hekarũ-nĩ ya Jehova nĩ ũndũ wa kũruta mawĩra mao ma o mũthenya, ta ũrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁷ Nao makĩgaĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa maandĩkithĩtio nĩ andũ a nyũmba ciao maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, o na Alawii arĩa maarĩ na mũaka mũrongo iĩrĩ na makĩria, ta ũrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁸ Maataranĩrie ciana ciothe, na atumia, na ariũ ao, na airĩtu a mũngĩ wothe ũrĩa waandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa. Nĩgũkorwo maarĩ ehokeku ũhoru-inĩ wao wa gwĩtheria.

¹⁹ Ha ũhoru wa athĩnjĩri-Ngai, o acio a rũciaro rwa Harũni, arĩa maatũũraga mĩgũnda-inĩ irĩa yathiũrũrũkĩrie matũũra mao kana matũũra mangĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maathuurĩtwo na makagwetwo marĩitwa a kũgaĩra arũme othe arĩa maarĩ gatagatĩ-inĩ kao rũgai rwao, na kũrĩ arĩa othe maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa cia Alawii.

²⁰ Ũguo nĩguo Hezekia eekire Juda guothe, agĩka maündũ mega, na magĩrĩire na ma kwĩhokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maündũ-inĩ mothe marĩa ekaga ma gũtungata hekarũ-inĩ ya Ngai, na harĩ gwathĩkĩra watho na maathani, nĩarongooragia Ngai wake na akĩruta wĩra na ngoro yake yothe. Na nĩ ũndũ ũcio akĩgaacĩra.

32

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maündũ marĩa mothe Hezekia ekĩte na wĩhokeku, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩũka agĩtharĩkĩra Juda. Nake agĩthiũrũrũkĩria matũũra manene marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya eeciirĩtie kũmahoota matũũke make. ² Hĩndĩ ĩrĩa Hezekia onire atĩ Senakeribu nĩoka na atĩ muoroto wake warĩ kũhũũra Jerusalemu, ³ magĩciira na anene ake o na atongoria a thigari cia ita ũrĩa mekũhingĩrĩria maaĩ kuuma ithima-inĩ cia nja ya itũũra inene, nao makĩmũteithia. ⁴ Kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩũngana, nakĩo gĩkĩhinga ithima ciothe na tũrũũĩ tũrĩa twathereragĩra bũrũri-inĩ. Makĩũria atĩrĩ, “Athamaki a Ashuri-rĩ, megũka makore maaĩ maingĩ ũũ nĩkĩ?” ⁵ Ningĩ akĩruta wĩra mũingĩ wa gũcookereria rũthingo kũrĩa guothe rwamomoretwo, na agĩaka mũthiringo mũraihu na igũrũ rĩa ruo. Agĩaka rũthingo rũngĩ nja ya rũu, nacio ngũka iria ciarũgamĩtie Itũũra rĩa Daudi agĩcinyiitia. O na agĩthondeka indo cia mbaara nyingĩ, o hamwe na ngo.

⁶ Agĩthuura anene a mbũtũ cia ita marũgamĩrĩre andũ, na agĩtũma mongane mbere yake nja-inĩ ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nake akĩmomĩrĩria na ciugo ici: ⁷ “Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Mũtigetigĩre, kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ nene ya ita ĩrĩa arĩ nayo, nĩgũkorwo tũrĩ na hinya mũnene mũno gũkĩra ũrĩa arĩ naguo. ⁸ Kĩrĩa we arĩ nakĩo no hinya wa mwĩrĩ; no ithuĩ tũrĩ na Jehova Ngai witũ, na nĩegũtũteithia, na arũe mbaara ciitũ.” Nao andũ makĩũmĩrĩria kuumana na ciugo iria Hezekia mũthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ũcio, rĩrĩa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ ciake ciothe maathiũrũrũkĩrie Lakishi, agĩtũma anene ake Jerusalemu matwarĩre Hezekia mũthamaki wa Juda, o na andũ othe a Juda arĩa maarĩ kuo, ndũmĩrĩri ĩno:

¹⁰ “Ũũ nĩguo Senakeribu mũthamaki wa Ashuri ekuuga: Mũrutĩte ũmĩrĩru wanyu kũ, nĩguo mũikare Jerusalemu, kũndũ gũthiũrũrũkĩrie? ¹¹ Rĩrĩa Hezekia ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai witũ nĩegũtũhonokia guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata,’ nĩaramũhĩtithia, atũme mũkue nĩ ng’aragu na nyoota. ¹² Githĩ Hezekia we mwene ndeheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa ngai ĩyo, o na akĩeheria igongona ciayo, na akĩra Juda na Jerusalemu atĩrĩ, ‘No nginya mũhooere kĩgongona-inĩ kĩmwe na mũcinagĩre magongona ho’?

¹³ “Kaĩ mũtooĩ ũrĩa nĩ na maithe maitũ twĩkĩte andũ othe a mabũrũri marĩa mangĩ? Nacio ngai cia ndũrĩrĩ icio-rĩ, nĩciakĩhotire o na rĩ kũgitĩra bũrũri wao kuuma moko-inĩ makwa? ¹⁴ Nĩ ngai ĩrĩkũ ya icio cia ndũrĩrĩ iria cianangirwo nĩ maithe makwa yahotire kũhonokia andũ ayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa ngai yanyu ĩmũgitĩre kuuma guoko-inĩ gwakwa? ¹⁵ Tondũ ũcio-rĩ, mũtigetĩkĩrie Hezekia amũheenie na amũhĩtithie ũguo. Mũtikamwĩtĩkie, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ya rũrĩrĩ kana ũthamaki o na ũrĩkũ ĩrĩ yahota kũhonokia andũ ayo kuuma guoko-inĩ gwakwa kana kuuma guoko-inĩ kwa maithe makwa! To ngai yanyu ĩngĩkĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa!”

¹⁶ Ndungata cia Senakeribu igĩthiĩ o na mbere kwaria mũario ya gũũkĩrĩra Jehova Ngai o na gũũkĩrĩra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Ningĩ mũthamaki akĩandĩka marũa ma kũruma Jehova, Ngai wa Isiraeli akĩmũũkĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa ngai cia

ndũrĩrĩ cia mabũrũri marĩa mangĩ itaahotire kũhonokia andũ acio kuuma guoko-inĩ gwakwa-rĩ, noguo ngai ya Hezekia ĩtekũhota kũhonokia andũ ayo kuuma moko-inĩ makwa.” ¹⁸ Ningĩ makĩanĩrĩra na Kĩhibirania kũrĩ andũ a Jerusalemu arĩa maarĩ rũthingo igũrũ, nĩguo mamamakie na mamekĩre guoya nĩgeetha menyiĩtĩre itũũra rĩu inene. ¹⁹ Magĩkĩaria ũhoro wa Ngai wa Jerusalemu o ta ũrĩa maaragia ũhoro wa ngai cia andũ arĩa angĩ a thĩ, o iria ciathondeketwo na moko ma andũ.

²⁰ Mũthamaki Hezekia na mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu makĩhooya manĩrĩre magĩkaĩra ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio. ²¹ Nake Jehova agĩtũma mũraika ũrĩa waniinire thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arĩa maarĩ kambĩ-inĩ ya mũthamaki wa Ashuri. Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu akĩinũka gwake aconokete. Na rĩrĩa aatoonyire hekarũ ya ngai yake-rĩ, ariũ ake amwe makĩmũtemanga na rũhiũ rwa njora.

²² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhonokia Hezekia na andũ a Jerusalemu kuuma guoko-inĩ kwa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa angĩ othe. Akĩmamenyerera mĩena-inĩ yothe. ²³ Andũ aingĩ magĩtwarĩra Jehova indo cia maruta kũu Jerusalemu, na magĩtwarĩra Hezekia mũthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hĩndĩ ĩyo agĩtuĩka mũndũ mũtĩku mũno nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

Mwĩtĩo wa Hezekia, Kũgaacĩra Gwake, na Gĩkuũ Gĩake

²⁴ Matukũ-inĩ macio-rĩ, Hezekia akĩrwara hakuhĩ akue. Akĩhooya Jehova, nake Jehova akĩmũigua na akĩmuonia kĩmenyithia kĩa mwanya. ²⁵ No rĩrĩ, ngoro ya Hezekia ĩkĩiyũrwo nĩ mwĩtĩo na akĩaga kũrũmbũiya ũtugi ũcio oonetio; nĩ ũndũ ũcio mang’ũrĩ ma Jehova makĩmũkora o na magĩkora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo Hezekia akĩrĩra mehia ma mwĩtĩo wa ngoro yake, o ta ũrĩa andũ a Jerusalemu meekire, nĩ ũndũ ũcio mang’ũrĩ ma Jehova makĩaga kũmakinyĩrĩra matukũ-inĩ ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarĩ na ũtonga mũingĩ mũno o na agatĩka, nake agĩaka makũmbĩ ma kũiga betha na thahabu, o na ma tũhiga twake twa goro, na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na ningĩ agĩaka makũmbĩ ma kũiga ngano yagethwo, na ma kũiga ndibei ya mũhiano, na maguta; na agĩaka ciugũ nĩ ũndũ wa ng’ombe na ndũũru cia ng’onde. ²⁹ Nĩakire tũtũũra na akĩgĩa na ndũũru nene cia ng’onde na cia ng’ombe, nĩgũkorwo Ngai nĩamũheete ũtonga mũnene.

³⁰ Hezekia nĩwe wahingĩrĩrie Gĩthima kĩa Gihoni mwena wa rũgongo, na akĩroria maaĩ makĩo mwena wa ithũiro wa Itũũra Inene rĩa Daudi. Akĩgaacĩra maũndũ-inĩ marĩa mothe eekire. ³¹ No rĩrĩa abarũthi maatũmirwo kũrĩ we nĩ aathani a Babuloni mamũurie ũhoro wa rũũri rwa kĩmenyithia rũrĩa ruonekete bũrũri-inĩ-rĩ, Ngai akĩmũtiganĩria nĩguo amũgerie amenye maũndũ marĩa mothe maarĩ ngoro-inĩ yake.

³² Maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Hezekia na wĩrutĩri wake nĩmandĩkĩtwo kĩoneki-inĩ kĩa mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu, thĩnĩ wa ibuku rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kĩrĩma-inĩ kũrĩa mbĩrĩra cia andũ a rũciarwo rwa Daudi ciarĩ. Nakuo Juda guothe na andũ a Jerusalemu makĩmũhe gĩtĩo aarĩkia gũkua. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

33

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. ² Nake agĩka maũndũ marĩa mataagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova na ũndũ wa kũrũmĩrĩra maũndũ maarĩ magigi marĩa meekagwo nĩ ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

³ Agĩaka rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa ithe Hezekia aamomoret; ningĩ agĩakĩra Baali igongona na agĩthondeka itugĩ cia Ashera. Ningĩ akĩnamĩrĩra na akĩhooya mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ na agĩcitungatĩra. ⁴ Manase nĩakire igongona thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, “Rĩitwa rĩakwa rĩgaatũũra Jerusalemu nginya tene.” ⁵ Nĩakĩire mĩhianano yothe ya mbũtũ cia njata cia igũrũ igongona kũu nja cieriĩ cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Nĩaarutire ariũ ake matũike igongona, magĩcinĩrwo Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni, na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, o na agatuĩria ũhoru kuuma kũrĩ maroho mooru. Nĩekire maündũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũicũhie ũrĩa aathondekete na akĩũiga thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, ĩrĩa Ngai eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoru wayo atĩrĩ, “Thĩinĩ wa hekarũ ĩno na thĩinĩ wa Jerusalemu, o kũrĩa ndĩthuurĩre kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩkuo ngũtũũria Rĩitwa rĩakwa nginya tene.” ⁸ Ndigatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli macooke kũũrũũra moime bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu ma tene, korwo no metĩkĩre kũmenyerera maündũ mothe marĩa ndĩmaathĩte makonainie na mawatho mothe na kĩrĩa gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo na matũiro marĩa maaheirwo na kanua ka Musa ma kũrũmĩrĩrwo.” ⁹ No rĩrĩ, Manase akĩhĩtithia andũ a Juda na andũ a Jerusalemu, nginya magĩka maündũ mooru o na gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniĩnĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akĩarĩria Manase na andũ ake, no matiigana kũmũigua. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarehithĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Ashuri, nao makĩnyiita Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini iniũrũ, makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni. ¹² Hĩndĩ ĩyo aarĩ mũhinyĩrĩrĩku ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugi wa Jehova Ngai wake, na akĩnyiihia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩigua ihooya rĩake na akĩigua gũthaithana gwake; nĩ ũndũ ũcio, akĩmũcookia Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ ĩyo Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthingo rwa nja rwa Itũũra Inene rĩa Daudi mwena wa ithũiro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu gĩtuamba-inĩ, o nginya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo gĩa Thamaki, na gũthiũrũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ akĩrũraihia na igũrũ. Nĩaigire anene a thigari matũũra-inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya.

¹⁵ Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria mũhianano ũrĩa warĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na igongona ciothe iria aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũũra inene. ¹⁶ Ningĩ agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrutĩra igũrũ rĩakĩo maruta ma ũiguano na ma gũcookia ngaatho, na akĩira andũ a Juda matungatĩre Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No rĩrĩ, andũ magĩthiĩ o na mbere kũrutĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, no mamarutagĩra Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, o hamwe na ũrĩa aahooire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maündũ maamwarĩrie thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, nĩmandĩke maandĩko-inĩ ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya rĩake, na ũrĩa Ngai aahutirio nĩ gũthaithana gwake, o na ningĩ mehia make mothe, na kwaga kwĩhokeka gwake, o na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa aakire mahooero ma Baali, na akĩhaanda itugĩ cia Ashera na mĩhianano mbere ya atanenyiihĩria Jehova-rĩ, mothe nĩmandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma andũ arĩa ooni-maündũ. ²⁰ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

²¹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na ĩĩĩ rĩĩĩ aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩĩĩ. ²² Nake agĩka maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. Amoni nĩahooire na akĩrutĩra mĩhianano yothe magongona ĩrĩa Manase aathondekithĩtie. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondũ ndaigana kwĩnyiihĩria Jehova; Amoni nĩaingĩhirie mahĩtia make.

²⁴ Anene a Amoni makĩmũciirĩĩra, na makĩmũũragĩra o kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a bũrũri ũcio makĩũraga andũ arĩa othe maaciĩĩre kũũraga Mũthamaki Amoni; nao magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

34

Josia Kwagĩria Maündũ

¹ Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩĩĩ aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agathiiaga na mĩthĩire ya ithe Daudi ategũkerũra na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³ Mwaka wa ĩnana wa wathani wake, arĩ o mũnini, akĩambĩrĩria kũrongooria Ngai wa ithe Daudi. Mwaka wa ikũmi na ĩĩĩ, akĩambĩrĩria gũtheria Juda na Jerusalemu na ũndũ wa kweheria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na itugĩ cia Ashera, na mĩhianano mĩacũhie, na mĩhiano ya gũtwekio. ⁴ Nake agĩathana na agĩtiĩĩra atĩ igongona cia Baali nĩciamomorwo; agĩtinangia icunjĩ igongona cia ũbumba iria ciarĩ igũrũ rĩacio, na akĩhehenjithia itugĩ cia Ashera, na mĩhianano ya gwacũhio o na ya gũtwekio. Mĩhianano ĩyo akĩmiunanga, ĩgĩthĩo ĩgĩtuĩka rũkũngũ, na akĩrũhurunja igũrũ rĩa mbĩrĩra cia arĩa maacirutaĩra magongona. ⁵ Nake agĩcinithĩria mahĩndĩ ma athĩnjĩri-ngai a Baali igongona-inĩ ciao, na nĩ ũndũ ũcio agĩtheria Juda na Jerusalemu. ⁶ Ũguo noguo eekire matũũra-inĩ ma Manase, na Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kũrĩa kwanangĩku kwamarigiicĩirie, ⁷ akĩmomora igongona na itugĩ cia Ashera, nayo mĩhianano akĩmĩhehenjithia ĩgĩtuĩka mũtutu, na agĩtinangia igongona cia ũbumba ciothe iria ciarĩ Isiraeli guothe igĩtuĩka icunjĩ. Agĩcooka Jerusalemu.

⁸ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia, aarĩkia gũtheria bũrũri na hekarũ, agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia, na Maaseia ũrĩa warĩ mwathi wa itũũra inene, marĩ na Joa mũrũ wa Joahazu, ũrĩa warĩ mwandĩki, magacookererie hekarũ ya Jehova Ngai wake.

⁹ Magĩthĩĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, makĩmũne mbeeca iria ciarehetwo hekarũ-inĩ ya Ngai, iria Alawii arĩa maarĩ aikaria a mĩrango moonganĩtie kuuma kũrĩ andũ a Manase, na Efiraimu, na matigari mothe ma andũ a Isiraeli, na kuuma kũrĩ andũ othe a Juda na Benjamini, na andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu. ¹⁰ Ningĩ magĩciĩhokera andũ arĩa maathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ ya Jehova. Nao andũ acio makĩrĩha aruti a wĩra arĩa maathondekete na magacookereria hekarũ. ¹¹ O na ningĩ nĩmaheire atharamara na aaki mbeeca cia kũgũra mahiga maicũhie, na mbaũ cia mĩratho, na mĩgamba ya kũrũgamia mĩako ĩrĩa athamaki a Juda maarekereirie ĩmomoke.

¹² Andũ acio nĩmarutire wĩra marĩ na wĩhokeku. Andũ arĩa maamarũgamĩrĩire maarĩ Jahathu na Obadia, Alawii a rũciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamu a rũciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maarĩ na ũũgĩ wa kũhũũra inanda, ¹³ nĩo maarũgamagĩrĩra aruti a wĩra, na makaroraga aruti othe a wĩra kuuma wĩra ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. Alawii amwe maarĩ aigi a maündũ marĩa maandĩke, na aandĩki-marũa, na aikaria a mĩrango.

Ibuku rĩa Watho Kuonekana

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa moimagia mbeeca iria ciatwarĩtwo thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩona Ibuku rĩa Watho wa Jehova ũrĩa waheanĩtwo nĩ Musa.

¹⁵ Hilikia akĩira Shafani ũrĩa mwandĩki atĩrĩ, “Nĩndona Ibuku rĩa Watho thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani.

¹⁶ Nake Shafani agĩtwarĩra mũthamaki ibuku rĩu na akĩmũhe ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anene aku nĩmararuta wĩra wothe ũrĩa maheetwo. ¹⁷ Nĩmarĩkĩtie kũrĩha mbeeca iria irarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, na magacitiga irĩ moko-inĩ ma arũgamĩrĩri o na aruti a wĩra.” ¹⁸ Nake Shafani ũcio mwandĩki akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩanengera ibuku.” Nake Shafani agĩthoma ibuku rĩu arĩ mbere ya mũthamaki.

¹⁹ Rĩrĩa mũthamaki aigũire ciugo icio cia Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake.

²⁰ Nake agĩatha Hilikia, na Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Abudoni mũrũ wa Mika, na Shafani ũrĩa mwandĩki, na Asaia ndungata ya mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ²¹ “Thĩĩ kũrĩ Jehova mũkanduĩrĩrie ũhoru nĩ na matigari ma Isiraeli na Juda ũrĩa ũhoru ũyũ mwandĩke ibuku-inĩ rĩrĩ rĩrĩkĩtie kuoneka ũtariĩ. Marakara ma Ngai nĩ manene marĩa tũitĩrĩrio nĩ ũndũ maithe maitũ matiarũmirie kiugo kĩa Jehova, na matiĩkĩte kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ.”

²² Hilikia na arĩa mũthamaki aatũmĩte hamwe nake magĩthĩ makĩaria na Hulida, mũnabii mũndũ-wa-nja ũrĩa warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ wa Tokihathu mũrũ wa Hasira ũrĩa wamenyagĩrĩra nguo cia mũthamaki. Aatũũraga Jerusalemu, kũu Rũgongo rwa Keerĩ.

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Īrai mũndũ ũrĩa ũmũtũmire kũrĩ nĩ atĩrĩ, ²⁴ ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehe mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo, irumi ciothe iria nyandĩke ibuku-inĩ rĩrĩa rĩathomwo mbere ya mũthamaki wa Juda. ²⁵ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makandakaria nĩ ũndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmegũitĩrĩrio kũndũ gũkũ na matingĩhoreka.’ ²⁶ Īrai mũthamaki wa Juda ũrĩa ũmũtũmĩte mũũke mũtuĩrie ũhoru kũrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ũhoru wĩgĩ ciugo iria ũiguĩte: ²⁷ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire, na ũkĩnyihĩria Ngai rĩrĩa waigũire ũhoru ũrĩa njarĩtie wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, na tondũ nĩwenyihiririe mbere yakwa, na ũgĩtembũranga nguo ciaku, na ũkĩrĩra ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁸ Na rĩrĩ, nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maithe maku matikoona mwanangĩko ũrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ, o na ndehere arĩa matũũraga gũkũ.’”

Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

²⁹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. ³⁰ Nake akĩambata agĩthĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete hekarũ-inĩ ya Jehova, makĩguuga.

³¹ Mũthamaki akĩrũgama gĩtuĩ-inĩ gĩake na akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na aathĩkagĩre ciugo cia kĩrĩkanĩro iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu.

³² Ningĩ agĩtũma andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu na Benjamini meetoonyie kĩrĩkanĩro-inĩ kũ; nao andũ a Jerusalemu magĩka ũguo kũringana na ũrĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai, o we Ngai wa maithe mao, gĩatariĩ.

³³ Josia akĩeheria mĩhianano yothe ĩrĩa yarĩ magigi kuuma bũrũri wothe wa andũ a Isiraeli, na agĩtũma andũ arĩa othe maarĩ Isiraeli matungatĩre Jehova Ngai wao. Rĩrĩa rĩothe aarĩ muoyo-rĩ, matiigana gũtiga kũrũmĩrĩra Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

35

Josia Gūkūngūira Bathaka

¹ Josia nīakūngūire Bathaka ya Jehova kūu Jerusalemu, nako gatūrūme ka Bathaka gaathīnjirwo mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa mbere. ² Akīamūra athīnjīri-Ngai na akīmaiga mawīra-inī mao, akīmekīra hinya makīgīa na kīyo gīa gūtungata hekarū ya Jehova. ³ Akīira Alawii arīa maarutanaga Isiraeli guothe na maarīkītie kwamūrīrwo Jehova atīrī: “Igai ithandūkū rīrīa rīamūre hekarū-inī īrīa yaakirwo nī Solomoni mūrū wa Daudi mūthamaki wa Isiraeli. Mūtīrīrīkuuaga na ciande. Na rīrī, tungatagīrai Jehova Ngai wanyu, na andū ake a Isiraeli. ⁴ Mwīhaarīriei kūrīngana na nyūmba cianyu na ūrīa ikundi cianyu itarī, na kūrīngana na watho ūrīa waandīkītwo nī Daudi mūthamaki wa Isiraeli na mūrīū Solomoni.

⁵ “Rūgamai handū harīa hatheru mūrī na gīkundi kīa Alawii, kīrūgamīrīre o gakundi ka nyūmba cia andū a būrūri wanyu arīa matarī Alawii. ⁶ Thīnjai tūtūrūme twa Bathaka, mwīamūre na mūhaarīrie tūtūrūme tūu nī ūndū wa andū a būrūri wanyu, mwīke ūrīa Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akīrutīra andū arīa mataarī Alawii arīa maarī hau mūigana wa ng’ondu na mbūrī 30,000 cia igongona rīa Bathaka, o na ng’ombe 3,000, ciothe ciumīte harī indo cia mūthamaki.

⁸ Anene ake o nao nīmarutīire andū, na athīnjīri-Ngai, o na Alawii indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arīa maarī arūgamīrīri a hekarū ya Ngai, nīmaheire athīnjīri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 300. ⁹ O na Konania, marī na Shemaia na Nathaneli ariū a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, arīa atongoria a Alawii, makīruta mūigana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 500 cia Alawii.

¹⁰ Naguo ūtungata ūgītabarīrio, nao athīnjīri-Ngai makīrūgama handū hao hamwe na Alawii marī ikundi-inī ciao o ta ūrīa mūthamaki aathanīte. ¹¹ Natuo tūtūrūme twa Bathaka tūgīthīnjwo, nao athīnjīri-Ngai makīmīnjaminja thakame īrīa maanengeretwo, o Alawii magīthīnjaga nyamū icio. ¹² Nao makīiga maruta ma njino mwanya nīguo mamaheane kūrī tūkundi twa nyūmba cia andū, nīguo marutīre Jehova, o ta ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī rīa Musa. Ūguo noguo meekire ūhorō-inī wa ng’ombe. ¹³ Nao makīhīhia nyamū cia Bathaka mwaki-inī, ta ūrīa gwatuītwo, nacio indo cia igongona iria nyamūre igītherūkio na nyūngū, na iteng’ū, o na nyūngū cia igera, na igīcooka ikīgaīrwo andū othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa ūguo magīthondekera o ene, o na magīthondekera athīnjīri-Ngai, nīgūkorwo athīnjīri-Ngai, arīa maarī a rūciaro rwa Harūni, nīmarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwaī-inī. Nī ūndū ūcio Alawii nīmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athīnjīri-Ngai a rūciaro rwa Harūni.

¹⁵ Nao aini a njiaro cia Asafu, maikarīte o kūndū kūrīa kwahaarīrio nī Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni ūrīa woonagīra mūthamaki maündū. Nao aikaria a ihingo matiarī na gītūmi gīa kuuma harīa maigītwo, nīgūkorwo Alawii acio a thiritū yao nīmamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, ihinda rīu ūtungata wothe wa Jehova wa gūkūngūira Bathaka na iruta rīa njino, warutīrwo kīgongona-inī kīa Jehova, o ta ūrīa Mūthamaki Josia aathanīte. ¹⁷ Nao andū a Isiraeli arīa maarī ho magīkūngūira Bathaka ihinda-inī rīu, na makīgīa na Gīathī kīa Mīgate itarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia kahinda ka mīthenya mūgwanja. ¹⁸ Nakuo gūtiagīte na Gīathī kīa Bathaka kīhaana ta kīu kīu Isiraeli kuuma matukū-inī ma mūnabii Samūeli; na gūtīrī mūthamaki o na ūmwe wa

Isiraeli wakũngũire Bathaka ta ũrĩa Josia aamĩkũngũire, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andũ a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka iyo yakũngũirwo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia.*

Gĩkuũ kĩa Josia

²⁰ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Josia aakorirwo aigĩte hekarũ na njĩra njega, Neko mũthamaki wa Misiri nĩambatire akarũire handũ heetagwo Karikemishi Rũũ-inĩ rwa Farati,† nake Josia akiumagara akahũũrane nake. ²¹ No Neko akĩmũtũmĩra andũ makamũũrie atĩrĩ, “Tũrĩ na haaro ĩrĩkũ niĩ nawe, wee mũthamaki wa Juda? Tiwe ndĩratharĩkĩra kahinda gaka, no ndĩ na nyũmba ĩrĩa ndĩ na mbaara nayo. Ngai anjĩĩrite hiũhe; nĩ ũndũ ũcio tiga gũkararia Ngai, ũrĩa ũrĩ hamwe na niĩ, kana akwanange.”

²² No rĩrĩ, Josia ndaigana kũgarũrũka atigane nake, no nĩ kwĩgarũra egarũrire nĩguo ndakamenyeke nĩgeetha akarũe nake. Ndaigana gũthikĩrĩria ũrĩa Neko aathĩtwo nĩ Ngai oige, no nĩathiire kũrũa nake werũ-inĩ wa Megido.

²³ Nao aikia a mĩguĩ makĩratha Mũthamaki Josia nayo, nake akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Njeheriai haha nĩ ũndũ nĩndagurario mũno.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta ngaari-inĩ yake ya mbaara, makĩmũhaicia ngaari-inĩ ĩngĩ okĩte nayo, makĩmũtwara Jerusalemu kũrĩa aakuĩrĩre. Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ cia maithe make, nao andũ othe a Juda na Jerusalemu makĩmũcakaĩra.

²⁵ Jeremia nĩandĩkire macakaya makoniĩ Josia, na nginya ũmũthĩ aini othe arũme na andũ-a-nja nĩmaririkanaga Josia macakaya-inĩ macio. Macakaya macio magĩtuĩka mũtugo wa gwĩkagwo thĩinĩ wa Isiraeli, na ũkĩandĩkwo Macakaya-inĩ.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia na ciĩko ciake cia wĩrutĩri, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova, ²⁷ na nĩmo maündũ mothe, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda.

36

¹ Na rĩrĩ, andũ a bũrũri ũcio makĩoya Jehoahazu mũriũ wa Josia, makĩmũtua mũthamaki kũu Jerusalemu ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

² Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. ³ Mũthamaki wa Misiri akĩmweheria ũthamaki-inĩ kũu Jerusalemu na agĩtuĩra Juda igooti rĩa taranda igana rĩmwe* cia betha, na taranda ĩmwe† ya thahabu. ⁴ Mũthamaki wa Misiri agĩtua Eliakimu, mũrũ wa ithe na Jehoahazu, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu. No Neko agĩthaamia Jehoahazu mũrũ wa ithe na Jehoiakimu akĩmũtwara Misiri.

Jehoiakimu Mũthamaki wa Juda

⁵ Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ⁶ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni akĩmũtharĩkĩra, na akĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango akĩmũtwara Babuloni. ⁷ Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarũ ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ yake kuo.

* **35:19** Mwaka-inĩ ũyũ no guo ibuku rĩa Watho rĩonekanire. † **35:20** Karikemishi nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Ahiti, na rĩarĩ hakuhi na Rũũ rwa Farati. * **36:3** nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) † **36:3** nĩ ta kilo 37

⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na maündũ ma magigi marĩa eekire, na maündũ marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mũriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya rĩake.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁹ Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ na mũthenya ikũmi. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁰ Ihinda rĩa mahaanda-rĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru akĩmũtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mũnini wa Jehoiakini, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹¹ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. ¹² Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyiihia mbere ya Jeremia ũrĩa mũnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. ¹³ O na ningĩ nĩaremeire Mũthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtithĩtie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁴ O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wĩhokeku, makĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarũ ya Jehova ĩrĩa aamũrĩte kũu Jerusalemu.

Kwanangwo kwa Jerusalemu

¹⁵ Jehova, Ngai wa maithe mao, akĩmatũmĩra ndũmĩrĩri na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gĩikaro gĩaake. ¹⁶ No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmenereria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkiaga kĩhonia. ¹⁷ Akĩmarehithĩria mũthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũrĩa woragĩire andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩrĩa nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũrĩa mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. ¹⁸ Agĩkuua indo kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩna cia hekarũ ya Jehova, o na igĩna cia mũthamaki o na cia anene ake. ¹⁹ Ningĩ magĩcina hekarũ ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo.

²⁰ Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuĩka ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. ²¹ Bũrũri ũgĩkĩgĩa na ũhurũko wa Thabatũ ciaguo; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yothe wakĩrĩte ihooru, nginya mĩaka mĩrongo mũgwanja igĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge.

²² Mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

²³ “Kurusu, mũthamaki wa Perisia, oiga ũũ,

“Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ, na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩinĩ wanyu, Jehova Ngai wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambate athĩ kuo.’ ”

EZARA

Kurusu Gũteithia arĩa Maatahĩtwo Gũcooka

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa Jeremia kĩa hiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

² “Kurusu, mũthamaki wa Perisia ekuuga ũũ:

“ ‘Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ,* na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. ³ Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nĩambate athĩĩ Jerusalemu kũu Juda, na aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu.

⁴ Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o guothe kũrĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya kwĩyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu.’ ”

⁵ Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba ya Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa othe Ngai arahũrĩre ngoro ciao, makĩhaarĩria gũthĩĩ magaaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.† ⁶ Andũ othe a matũura mao makĩmateithĩrĩria na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ, na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi ĩrĩa yarutĩtwo ya kwĩyendera. ⁷ Ningĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta indo iria ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, iria ciatahĩtwo nĩ Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩnĩ wa hekarũ ya ngai yake. ⁸ Kurusu mũthamaki wa Perisia nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũigi wa kĩgĩina arehe indo icio, agĩcitarĩa Sheshibazaru mũnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarĩ ta ũũ:

thaani nene cia thahabu ciarĩ 30
thaani nene cia betha ciarĩ 1,000
ngĩo cia betha ciarĩ 29

¹⁰ mbakũri cia thahabu ciarĩ 30
mbakũri ihaanaine cia betha ciarĩ 410
na indo ingĩ ciarĩ 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa maatahĩtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2

Andũ arĩa Maacookire Kuuma Ithaamĩrio

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Mũthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũura-inĩ rĩake, ² makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

³ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,

* **1:2** Wathani wa Mũthamaki Kurusu watambũrũkĩte kuuma India nginya Misiri. † **1:5** Rũgendo rwa gũthĩĩ Jerusalemu na ngamĩra rwarĩ rwa mĩeri ta ĩrĩ kana ĩtatũ, na rwarĩ rwa kilomita 900 nginya 1,000. * **2:2** Nehemia ũyũ ũrĩa wandĩkire Ibuku rĩa Nehemia.

- 4 na cia Shefatia ciarĩ 372,
 5 na cia Ara ciarĩ 775,
 6 na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,
 7 na cia Elamu ciarĩ 1,254,
 8 na cia Zatu ciarĩ 945,
 9 na cia Zakai ciarĩ 760,
 10 na cia Bani ciarĩ 642,
 11 na cia Bebai ciarĩ 623,
 12 na cia Azigadi ciarĩ 1,222,
 13 na cia Adonikamu ciarĩ 666,
 14 na cia Bigivai ciarĩ 2,056,
 15 na cia Adini ciarĩ 454,
 16 na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
 17 na cia Bezai ciarĩ 23,
 18 na cia Jora ciarĩ 112,
 19 na cia Hashumu ciarĩ 223,
 20 na cia Gibari ciarĩ 95.
- 21 Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,
 22 na andũ a Netofa maarĩ 56,
 23 na andũ a Anathothu maarĩ 128,
 24 na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
 25 na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,
 26 na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
 27 na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
 28 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
 29 na andũ a Nebo maarĩ 52,
 30 na andũ a Magibishi maarĩ 156,
 31 na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
 32 na andũ a Harimu maarĩ 320,
 33 na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,
 34 na andũ a Jeriko maarĩ 345,
 35 na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

36 Nao athĩnjĩri-Ngai:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,
 37 na a Imeri maarĩ 1,052,
 38 na a Pashuri maarĩ 1,247,
 39 na a Harimu maarĩ 1,017.

40 Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

41 Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu† maarĩ 128.

† 2:41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoro wa ũini wa nyĩmbo.

⁴² Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,‡

arĩa maarĩ a njiaro cia

Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai, othe maarĩ 139.

⁴³ Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,

⁴⁴ na Keroso, na Siaha, na Padoni,

⁴⁵ na Lebana, na Hagaba, na Akubu,

⁴⁶ na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,

⁴⁷ na Gideli, na Gaharu, na Reaia,

⁴⁸ na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,

⁴⁹ na Uza, na Pasea, na Besai,

⁵⁰ na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,

⁵¹ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,

⁵² na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,

⁵³ na Barikosi, na Sisera, na Tema,

⁵⁴ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁵ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,

⁵⁶ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁷ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸ Ndungata cia hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni, maarĩ andũ 392.

⁵⁹ Nao aya nĩo maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

⁶¹ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶² Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo 200, arũme na

‡ 2:42 Arangĩri a ihingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

andũ-a-nja. § 66 Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, 67 na ngamĩira 435, na ndigiri 6,720.

68 Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ. 69 Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

70 Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ maatũũire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

1 Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrĩte matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe. 2 Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njino kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. 3 O na gũtuĩka maarĩ na guoya wa andũ arĩa maamathiũrũrũkĩrie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakĩo, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rũciini na ma hwaĩ-inĩ. 4 Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo, nĩmakũngũire Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. 5 Thuutha ũcio makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũrĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. 6 Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njino, o na gũtuĩka mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

7 Ningĩ makĩhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni igereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

8 Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthuura Alawii a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova. 9 Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (nĩjaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyĩtanĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyũmba ya Ngai.

10 Rĩrĩa aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ na tũrumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩhaarĩria kũgooca Jehova, o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli. 11 Makĩinĩra Jehova, makĩmũgoocaga magĩcookagia ngaatho, makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ ĩrĩa andũ maakua. * 2:69 nĩ ta kilo 500 † 2:69 nĩ ta tani 3

wendo wake harĩ Isiraeli ūtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgooca manĩĩre mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakĩtwo. ¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ ya mbere makĩrĩra manĩĩre rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ iyo ya keerĩ ũgĩakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkena. ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire gũkũũrana kwanĩrĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo mũgambo ũcio ũkĩiguu kũndũ kũraya.

4

Kũgirĩrĩrio Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire atĩ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarũ-rĩ, ² magĩthii kũrĩ Zerubabeli o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ, “Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na ithuĩ tũrongoragia Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri, ũrĩa watũrehire gũkũ.”*

³ No rĩrĩ, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria arĩa angĩ a nyũmba cia Isiraeli makĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtirĩ na handũ thĩnĩ witũ ũhoro-inĩ wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu mũthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hĩndĩ iyo andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie makĩhaarĩra kũũraga andũ a Juda ngoro nĩguo metigĩre gũthii na mbere na gwaka. ⁵ Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao, na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kũgiria Mwako

⁶ Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matukũ ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ arĩa angĩ a thiritũ yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a Suriata.

⁸ Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkĩre marũa ma gũthitanga andũ a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ:

⁹ Marũa maya moimĩte kũrĩ nĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na arĩa angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andũ arĩa angĩ maacooketio nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari nĩgeetha matũũre itũũra inene rĩa Samaria, na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati.

¹¹ (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa aandĩkĩrwo.)

Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita,

Kuuma kũrĩ ndungata ciaku, andũ a bũrũri ũrĩa ũrĩ Mũrĩmo-wa-Farati:

¹² Nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ, Ayahudi arĩa mookire kũrĩ ithuĩ moimĩte kũrĩ we nĩmathiite Jerusalemu, na nĩmaraaka rĩngĩ itũũra rĩu inene, o rĩu iremi na rĩaganu. Nĩmaracookereria rũthingo na magacookereria mĩthingi.

¹³ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookereria, gũtirĩ igooti, kana maruta ma mũthamaki, o na kana igooti rĩa mĩrigo igĩtoonya bũrũri-inĩ rĩrĩrutagwo. Nakĩo kĩgĩna kĩa ũthamaki

* **4:2** Andũ arĩa maikaraga Benjamini maarĩ Asamaria.

nĩgĩkũnyiiha. ¹⁴ Na rĩu tondũ ithuĩ tũrĩ andũ matĩite ũthamaki, na ti wega kuona mũthamaki akĩimwo gĩtĩo, tũratũma ndũmĩrĩri ĩno tũmenyithie mũthamaki, ¹⁵ nĩgeetha ũhoru ũcio ũtuĩrio kuuma maandĩko-inĩ ma tene ma arĩa maarĩ mbere yaku. Maandĩko-inĩ macio nĩũrĩona atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩ iremi, na rĩa gũthĩnia athamaki na mabũrũri, na nĩ kũndũ kwa ũremi kuuma mahinda ma tene. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire itũũra rĩrĩ inene rĩanangwo. ¹⁶ Tũkũmenyithia mũthamaki atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio, wee ũgũtigwo ũtarĩ kĩndũ Mũrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Farati.

¹⁷ Mũthamaki nake agĩcookia macookio atĩrĩ:

Kũrĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ arĩa angĩ a thiritũ yao arĩa matũũraga Samaria na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati:

Nĩndamũgeithia.

¹⁸ Marũa marĩa mwatũtũmĩire nĩmathomeirwo hau mbere yakwa na ngĩtaũrĩrwo ũhoru wamo. ¹⁹ Nĩndarutire watho na ũhoru ũcio ũgĩtuĩrio, na gũkĩoneka atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩrĩũkaine kuuma tene atĩ nĩ rĩa kũregana na watho wa athamaki, na rĩtũũraga rĩrĩ iremi, na nĩ rĩa kũringĩrĩria andũ mookĩrĩre thirikari.† ²⁰ Jerusalemu nĩrĩkoretwo na athamaki a hinya magĩathana Mũrĩmo-wa-Farati wothe, na nĩmarĩhagwo igooti na maruta ma mũthamaki, o na igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ. ²¹ Na rĩrĩ, ruta watho kũrĩ andũ acio matige wĩra, nĩguo itũũra rĩu inene rĩtigaakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa ngoiga. ²² Menyerera ũndũ ũyũ ndũkaage kũhingio. Mũngĩrekereria ũndũ ũngĩrehe ũgwati na ũthũkie ũthamaki nĩkĩ?

²³ Na rĩrĩ, kobi ya marũa ma Mũthamaki Aritashashita maarĩkia gũthomerwo Rehumu na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ a thiritũ yao, no gũthĩ mathiire Jerusalemu kũrĩ Ayahudi, na makĩmatigithia wĩra ũcio na hinya.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, wĩra wa gwaka nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu ũkĩrũgama nginya mwaka wa keerĩ wa wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

5

Marũa ma Tatenai kũrĩ Dario

¹ Na rĩrĩ, mũnabii Hagai, na mũnabii Zekaria wa rũciaro rwa Ido, nĩmarathĩire Ayahudi a kũu Juda na Jerusalemu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ngai wa Isiraeli, mũgitĩri wao. ² Hĩndĩ ĩyo Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku makĩambĩrĩria wĩra wa gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarĩ hamwe nao makĩmateithia.

³ Ihinda rĩu Tatenai, barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritũ ao magĩthĩ kũrĩ o, makĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?” ⁴ Ningĩ makĩũria atĩrĩ, “Andũ arĩa maraaka nyũmba ĩno metagwo atĩa?” ⁵ No rĩrĩ, Ngai nĩaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wĩra nginya ũhoru ũkinyĩrio Dario, na marũa ma macookio make maamũkĩrwo.

⁶ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa maatũmĩrwo Mũthamaki Dario nĩ Tatenai ũrĩa warĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, marĩ na Shetharu-Bozenai na athiritũ ao, arĩa maarĩ anene a Mũrĩmo-wa-Farati. ⁷ ũhoru ũrĩa maamũtũmĩire watariĩ ũũ:

Kũrĩ Mũthamaki Dario:

† 4:19 ũhoru wa kũrema na gũũkĩrĩra athamaki warĩ kuo o na hĩndĩ ya Hezekia, Jehoiakimu, na Zedekia.

Ngeithi cia thayũ.

⁸ Nĩ wega mũthamaki amenye atĩ ithuĩ nĩtwathiire rūgongo rwa Juda, kũu hekarũ-inĩ ya Ngai ũrĩa mũnene. Andũ acio nĩmaraaka hekarũ na mahiga manene, o na magekĩra mbaũ rūthingo-inĩ. Wĩra nĩũrarutwo na kĩyo, na nĩũrathĩ na mbere mũno ũrĩ moko-inĩ ma arĩa maraũruta.

⁹ Tuoririe athuuri acio atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rūtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?” ¹⁰ Ningĩ nĩtwamoririe mariĩtwa mao, nĩgeetha twandĩke mariĩtwa ma atongoria ao, nĩguo tũkũmenyithie.

¹¹ Ũũ nĩguo maatũcokeirie:

“Ithuĩ tũrĩ ndungata cia Ngai wa igũrũ na thĩ, na tũraaka rĩngĩ hekarũ ĩrĩa yakĩtwo mĩaka mĩingĩ mĩthiru, ĩrĩa yakĩtwo na ĩkarĩkio nĩ mũthamaki mũnene wa Isiraeli. ¹² No tondũ maithe maitũ nĩmarakaririe Ngai wa igũrũ, nĩamaneanire kũrĩ Nebukadinezaru ũrĩa Mũkalidei, mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa wamomorire hekarũ ĩno na agĩthaamĩria andũ bũrũri wa Babuloni.

¹³ “No rĩrĩ, mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki nĩathanire atĩ nyũmba ĩno ya Ngai yakwo rĩngĩ. ¹⁴ O na nĩarutire kuuma hekarũ ĩrĩa yarĩ Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutĩte hekarũ-inĩ kũu Jerusalemu, agĩcitwara hekarũ-inĩ kũu Babuloni.

“Nake Mũthamaki Kurusu agĩcineana kũrĩ mũndũ wetagwo Sheshibazaru, ũrĩa aatuĩte barũthi, ¹⁵ na akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya indo ici ũcitware na ũciige thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu, na wake rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.’ ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Sheshibazaru agĩũka agĩaka mũthingi wa nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu. Kuuma mwaka ũcio nginya ũmũthĩ mwako ũcio no ũthiiga na mbere na ndũrĩ warĩka.”

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, nĩgũtuĩrio maandĩko-inĩ ma ũthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mũthamaki Kurusu ti-itherũ nĩarutĩte watho wa gwaka rĩngĩ nyũmba ĩno ya Ngai gũkũ Jerusalemu. Ningĩ reke mũthamaki atũtũmĩre itua rĩake ũhoroinĩ ũcio.

6

Dario Kũruta Watho wa Kũrũmĩrũwo

¹ Nake Mũthamaki Dario akĩruta watho, naguho ũhorho ũcio ũgĩtuĩrio nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigĩtwo mabuku ma maũndũ ma tene marĩa maigĩtwo nyũmba ya kĩgĩina kũu Babuloni. ² Ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkĩoneka kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Ekibatana, bũrũri-inĩ wa Media. Narĩo rĩandĩkitwo ta ũũ:

Ũhorho wa Kũririkanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mũthamaki Kurusu, mũthamaki nĩathanire ũhorho ũkonĩĩ hekarũ ya Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ:

Hekarũ nĩyakwo rĩngĩ ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mũthingi yayo yakwo. ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kwarama, ⁴ ĩkorwo ĩrĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga manene, na ũmwe wa mbaũ. Thogora ũcio ũrĩhwo kuuma kĩgĩina-inĩ kĩa ũthamaki. ⁵ Ningĩ indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuĩte

* 6:3 nĩ ta mita 27

kuuma hekarũ ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu agĩcirehe Babuloni-rĩ, nĩicookio o kĩndũ harĩa kĩarĩ thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu; na mũciige thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai.

⁶ Na rĩrĩ, wee Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyuĩ, anene a thiritũ yao, mũtigathiĩ kuo. ⁷ Mũtikaingĩrĩre wĩra ũcio wa hekarũ ya Ngai. Barũthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nĩmarekwo maake rĩngĩ nyũmba ĩyo ya Ngai o harĩa yaakĩtwo.

⁸ O na ningĩ nĩndathana ũrĩa mũgwĩkĩra athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyũmba ĩyo ya Ngai:

Mahũthĩro mothe ma andũ acio nĩ marĩhwo kuuma kĩgĩina-inĩ kĩa ũthamaki kĩa Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha wĩra ũyũ ndũkanarũgame. ⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩngĩendekana, tũtegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme; cia kũrutwo maruta ma njino kũrĩ Ngai wa igũrũ, na ngano, na cumbĩ, na ndibei, na maguta, o ta ũrĩa ingĩitio nĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Jerusalemu no nginya maheagwo o mũthenya itekwaga, ¹⁰ nĩgeetha marutage magongona ma gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai wa igũrũ, na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mũthamaki na ariũ ake.

¹¹ Ningĩ nĩndathana atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩgarũra maandĩko macio, mũitĩrĩro ũkaarutwo nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtio naguo. Na nĩ ũndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuuo iganjo rĩa mahuti. ¹² Ngai ũrĩa ũtũmĩte Rĩitwa rĩake rĩtũũre kũu aroheria mũthamaki o wothe kana andũ arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ũyũ kana kũharagania hekarũ ĩyo ĩrĩ Jerusalemu.

Nĩ Dario nĩ nĩ ndaruta watho ũcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo.

Kũrĩkia na Kwamũra Hekarũ

¹³ Ningĩ, nĩ ũndũ wa watho ũrĩa warutĩtwo nĩ Mũthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marĩ na athiritũ ao nĩmathĩkĩire watho ũcio na kĩyo. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio athuuri a Ayahudi magĩthĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrio nĩ mũnabii Hagai, na Zekaria wa rũciaro rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵ Hekarũ ĩyo yarĩkire mũthenya wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũira kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno. ¹⁷ Indo iria maarutire nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. ¹⁸ Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Musa.

Bathaka

¹⁹ Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahĩtwo magĩkũngũira Gĩathĩ gĩa Bathaka. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ ũndũ wa arĩa othe maatahĩtwo, na nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ ũndũ wao ene. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrĩa Bathaka ĩyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mũtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. ²² Nĩmakũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũimbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamayiũrĩtie gĩkeno nĩ ũndũ wa

kūgarūra meciiria ma mūthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7

Ezara Gũũka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mūthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mūrũ wa Seraia, mūrũ wa Azaria, mūrũ wa Hilikia, ² mūrũ wa Shalumu, mūrũ wa Zadoku, mūrũ wa Ahitubu, ³ mūrũ wa Amaria, mūrũ wa Azaria, mūrũ wa Meraiothu, ⁴ mūrũ wa Zerahia, mūrũ wa Uzi, mūrũ wa Buki, ⁵ mūrũ wa Abishua, mūrũ wa Finehasi, mūrũ wa Eleazaru, mūrũ wa Harũni mūthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene, ⁶ Ezara ũcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mūrutani mūũgĩ mūno ũhoru-inĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mūthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mūthamaki. ⁹ Aambĩriirie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mūthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo Ezara nĩerutĩre gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli.

Marũa ma Mūthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

¹¹ Īno nĩyo kobi ya marũa marĩa Mūthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mūthĩnjĩri-Ngai na mūrutani, mũndũ warĩ mūũgĩ maũndũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

¹² *Aritashashita, mūthamaki wa athamaki,

Kũrĩ Ezara ũrĩa mūthĩnjĩri-Ngai na mūrutani wa Watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ:

Nĩndakũgeithia.

¹³ Rĩu-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a Isiraeli othe arĩa marĩ ũthamaki-inĩ wakwa, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa mangĩenda gũthĩ nawe kũu Jerusalemu, no mathĩ. ¹⁴ Wee ũtũmĩtwo nĩ mūthamaki na ataari ake mũgwanja, ũthĩ ũgatuĩrie ũhoru wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ũrĩa Watho wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo guoko-inĩ gwaku ũtariĩ. ¹⁵ O na ningĩ ũkuue betha na thahabu, iria mūthamaki na ataari ake maheanĩte na kwĩyendera kũrĩ Ngai wa Isiraeli ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu, ¹⁶ hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingĩheanwo kuuma bũrũri wa Babuloni, o na mĩhothi ya kwĩyendera kuuma kũrĩ andũ na athĩnjĩri-Ngai, nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wao ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu. ¹⁷ Menyerera wone atĩ mbeeca ici nĩciagũra ndegwa, na ndũrũme na tũtũrũme, hamwe na maruta ma ngano na ma kũnyuuo, irutwo igongona hau kĩgongona-inĩ kĩa hekarũ ya Ngai waku kũu Jerusalemu.

¹⁸ Wee na ariũ a thoguo Ayahudi no mwĩke o ũrĩa mũngĩona kwagĩrĩire na matigari ma betha na thahabu, kũringana na wendi wa Ngai wanyu. ¹⁹ Twarĩrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwĩhokeirwo cia kũhũthagĩrwo mahooya-inĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai wanyu. ²⁰ Na kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩendekana nĩ

* **7:12** Gĩchunjĩ gĩkĩ kĩaandĩkirwo na rũthiomi rwa Asuriata rũrĩa rwatũmagĩrwo nĩ mabũrũri hĩndĩ ĩyo.

ündũ wa hekarũ ya Ngai wanyu, o kĩrĩa ũngĩona mweke wa kũheana, no ũkĩrute kuuma kīgĩina-inĩ kĩa mũthamaki.

²¹ Na rĩrĩ, niĩ Mũthamaki Aritashashita, nĩndatha aigi othe a kīgĩina a Mũrĩmo-wa-Farati maheane na kĩyo kĩrĩa gĩothe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mũrutani wa watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ angĩbatario nĩkĩo, ²² gĩtakĩrĩte taranda igana rĩmwe† cia betha, na kori igana rĩmwe‡ cia ngano, na bathi igana rĩmwe§ cia ndibei, na bathi igana rĩmwe cia maguta ma mĩtamaiyũ, na cumbĩ ũtarĩ gĩthimi.

²³ Ũndũ ũrĩa wothe Ngai wa igũrũ atuĩte, nĩwĩkwo na kĩyo, ũndũ wothe ũkonĩĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma kũgĩe na mang'ũrĩ ũthamaki-inĩ wa mũthamaki na ariũ ake? ²⁴ Ningĩ mũmenye atĩ mũtirĩ na watho wa gwĩtia mũthĩnjĩri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ, kana andũ arĩa angĩ marutaga wĩra nyũmba-inĩ ĩyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mũthamaki o na kana igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ.

²⁵ Nawe Ezara, kũringana na ũũgĩ wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nĩguo matuagĩre andũ othe a Mũrĩmo-wa-Farati ciira na kĩhooto, arĩa othe mooĩ watho wa Ngai wanyu. Nao arĩa matooĩ ũmarute.

²⁶ Mũndũ o wothe ũtarĩathĩkagĩra watho wa Ngai waku na watho wa mũthamaki no nginya aherithio na ũndũ wa kũũragwo, kana aingatwo bũrũri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera.

²⁷ Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitũ, ũrĩa wĩkĩrĩte ũndũ ũcio ngoro-inĩ ya mũthamaki, atĩ atĩithie nyũmba ya Jehova ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu na njĩra ĩno, ²⁸ o ũcio ũtũmĩte njĩtĩkĩrĩke mbere ya mũthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mũthamaki arĩa marĩ ũhoti. Tondũ guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarĩ hamwe na niĩ, nĩndeyũmĩrĩrie, ngĩcookanĩrĩria atongoria a Isiraeli nĩguo twambate nao.

8

Marũtwa ma Atongoria a Nyũmba aria Macookire na Ezara

¹ Aya nĩo atongoria a nyũmba o hamwe na arĩa meyandĩkithĩtie, na nĩo mambatanirie na niĩ kuuma Babuloni hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Aritashashita:

² kuuma njiaro cia Finehasi, aarĩ Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aarĩ Danieli;
na kuuma njiaro cia Daudi, aarĩ Hatushu ³ wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarĩ Zekaria, hamwe na andũ 150 arĩa meyandĩkithĩtie;

⁴ na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi, aarĩ Eliehoenai mũrũ wa Zerahia, hamwe na andũ angĩ 200;

⁵ na kuuma njiaro cia Zatu, aarĩ Shekania mũrũ wa Jahazieli, hamwe na andũ angĩ 300;

⁶ na kuuma njiaro cia Adini, aarĩ Ebedi mũrũ wa Jonathani, hamwe na andũ angĩ 50;

⁷ na kuuma njiaro cia Elamu, aarĩ Jeshaiya mũrũ wa Athalia, hamwe na andũ angĩ 70;

⁸ na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mũrũ wa Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80;

⁹ na kuuma njiaro cia Joabu, aarĩ Obadia mũrũ wa Jehieli, hamwe na andũ angĩ 218;

† 7:22 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 7:22 nĩ ta kilo 3,400 § 7:22 nĩ ta lita 2,200

- 10 na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi mūrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160;
- 11 na kuuma njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mūrũ wa Bebai, hamwe na andũ angĩ 28;
- 12 na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ Johanani mūrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;
- 13 na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩo a mũthia, marĩtwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andũ angĩ 60;
- 14 na kuuma njiaro cia Bigivai, maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70.

Gũcooka Jerusalemu

15 Nĩdamacookanĩrĩrie hamwe rūũ-inĩ rūrĩa rūthereraga rūrorete Ahava, na tũgĩkara hau mĩthenya ĩtatũ. Na rĩrĩ, rĩrĩa ndarorire gatagatĩ-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-Ngai, ndionire Alawii ho. 16 Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu arĩa maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ arĩa maarĩ arutani, 17 ngĩmatũma kũrĩ Ido mĩtongoria wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthĩ kwĩra Ido na andũ a nyũmba yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia, nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ. 18 Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ mũhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrũ wa Lawi, ũrĩa warĩ mūrũ wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a ithe, othe maarĩ andũ 18; 19 Na makĩrehe Hashabia hamwe na Jeshia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ a ithe na ciana ciao, othe andũ 20. 20 Ningĩ makĩrehe andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii. Othe makĩandĩkwo na marĩtwa mao.

21 Tũrĩ o hau rūũ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio, nĩguo tũhote kwĩnyiihia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe atũgitĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe na indo ciitũ ciothe. 22 Nĩndaiguire thoni kũũria mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiiga ihaicĩte mbarathi cia gũtũgitĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, “Guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wothe ũrĩa ũmwĩhokaga, no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa arĩa othe mamũtiganagĩria.” 23 Nĩ ũndũ ũcio tũkĩhinga kũrĩa irio na tũgĩthaitha Ngai witũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, nake agĩcookia ihooya riitũ.

24 Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, 25 na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo, nĩ ũndũ wa nyũmba ya Ngai witũ. 26 Ngĩmathimĩra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ũritũ wa taranda igana rĩmwe†, na taranda igana rĩmwe cia thahabu, 27 na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,‡ na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

28 Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o ũndũ ũmwe na indo ici nĩ mwamũrĩrwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marutĩrwo Jehova Ngai wa maithe manyu. 29 Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.” 30 Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

* 8:26 nĩ ta tani 25 † 8:26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 8:27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

³¹ Na mũthenya wa ikũmi na ãĩĩ mweri wa mbere tũkiuma rũũĩ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mũthenya ãtatũ.

³³ Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu mũrũ wa Uria, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mũrũ wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o ũndũ ũmwe na Jozabadu mũrũ wa Jeshua, na Noadia mũrũ wa Binui, arĩa Alawii. ³⁴ Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na ũritũ wacio, naguo ũritũ wacio ũrĩ wothe ũkĩandĩkwo o hĩndĩ iyo.

³⁵ Hĩndĩ iyo arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makĩruta ndegwa ikũmi na igĩrĩ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli othe, na ndũrũme mĩrongo kenda na ithathatũ, na tũtũrũme mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, na makĩruta thenge ikũmi na igĩrĩ irĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia. Ici ciothe ciarutĩrwo Jehova irĩ iruta rĩa njino. ³⁶ Magĩcooka magĩtwara mawatho ma mũthamaki kũrĩ anene arĩa maathuurĩtwo nĩ mũthamaki, na kũrĩ mabarũthi§ ma Mũrĩmo-wa-Farati, nao magĩteithia andũ na magĩteithĩrĩa maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

9

Ihooya rĩa Ezara Rĩkoniĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩka maũndũ macio,* atongoria magĩũka kũrĩ nĩ, makĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, o hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, matiĩamũranĩtie kuuma kũrĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie, na kuuma kũrĩ mĩtugo yao irĩ magigi, ta irĩa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Aamori. ² Nĩmahikĩtie airĩtu amwe ao magatuĩka atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rũrĩrĩ rũrĩa rũtheru na andũ arĩa matũrigiicĩirie. Atongoria na anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ũhoru-inĩ ũyũ wa kwaga kwĩhokeka.”

³ Rĩrĩa ndaiguire ũhoru ũcio, ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ,† na ngĩmunya njuĩrĩ cia mũtwe wakwa o na nderu, ngĩkara thĩ ndĩ na kĩa kĩnene. ⁴ Hĩndĩ iyo andũ othe arĩa mainainire nĩ ũndũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makĩgomana harĩ nĩ nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kũu kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩkara thĩ hau ndĩ na kĩa kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

⁵ Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikarĩte ndĩnyihĩtie, nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngĩhooya ũũ:

“Wee Ngai wakwa, nĩngũigua thoni mũno na ngaconoka na ndingĩhota gũgũtiirĩra gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihi witũ na ũũru witũ, ũgakinya o kũu igũrũ. ⁷ Kuuma matukũ-inĩ ma maithe maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ mũingĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rũhiũ rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na tũgaconorithio guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri mangĩ, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

⁸ “No rĩrĩ, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mũtugi nĩ gũtũtigĩria matigari na gũtũhe handũ harũmu harĩa hake haamũre, na nĩ ũndũ ũcio Ngai nĩaheete maitho maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ

§ 8:36 Nĩ kwarĩ na anene maathuuragwo nĩ mũthamaki nĩguo marũgamagĩrĩre ng’ongo cia mabũrũri mao, namo mabarũthi maarĩ anini ao. * 9:1 Ezara eerirwo maũndũ macio mĩeri kenda thuutha wa gũkinya Jerusalemu (rora 10:9). † 9:3 Gũtarũranga nguo kuonanagia atĩ mũndũ nĩaracakaya.

witū. ⁹ O na gūtuika tūrī ngombo-rī, Ngai witū ndatūtiganīrie ūkombo-inī.‡ Nīatūiguīrīre tha maitho-inī ma athamaki a Perisia: Nīatūheete mūtūrīre mwerū nīguo tūhote gwaka nyūmba ya Ngai witū rīngī na tūcookererie kūrīa ithūkītio, na nīatūheete rūthingo rwa gūtūgitīra thīnī wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No rīrī, Wee Ngai witū-rī, nī atīa tūngiuga thuutha ūyū? Tondū nītwagīre mawatho maku bata ¹¹ marīa waheanire na tūnua twa anabii ndungata ciaku, rīrīa woigire atīrī, ‘Būrūri ūrīa mūrathiī kwīgwatīra ūtuīke wanyu nīmūthaahie nī waganu wa andū aguo. Nī ūndū wa maūndū mao me magigi, nīmaūiyūrītie maūndū mao mooru kuuma mwena ūmwe nginya ūrīa ūngī. ¹² Nī ūndū ūcio, mūtikanetīkīrie airītu anyu mahikio nī ariū ao kana ariū anyu mahikie airītu ao. Mūtikanagīe na kīrīkanīro kīa ūrata nao o na rī, nīgeetha mūgīe na hinya na mūrīage indo njega cia būrūri ūcio, na mūkaaūtīgīra ciana cianyu ūrī igai rīao nginya tene.’

¹³ “Maūndū macio matūkorete nī ūndū wa ciiko ciitū njūru na wīhia witū mūnene, no rīrī, Wee Ngai witū ūtūherithītie na iherithia inini gūkīra ūrīa mehia maitū magīrīre, o na nīūtūtīgīrie matigari ma andū ta aya. ¹⁴ Rīu-rī, no tūcooke kuuna maathani maku rīngī, na tūhikanie na andū arīa mekaga maūndū me magigi ta macio? Githī ndūngītūrakarīra nginya ūtūniine, kwage matigari kana mūndū ūngīhonoka? ¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ūrī mūthingu! Ūmūthī ūyū nītūtīgītwo tūrī matigari. Tūrī haha mbere yaku twīhītie, na tondū wa ūndū ūcio gūtīrī o na ūmwe witū ūngīhota kūrūgama mbere yaku.”

10

Andū Kuumbūra Mehia

¹ Rīrīa Ezara aahooyaga akiumbūruga mehia na akīrīraga, o na akīgūithagia thī hau nyūmba-inī ya Ngai-rī, gīkundi kīnene kīa andū a Isiraeli, kīa arūme, na andū-a-nja, na ciana, gīkīūngana gīkīmūthiūrūrūkīria. O nao makīrīra marī na ruo mūno.

² Nake Shekania mūrū wa Jehieli, ūmwe wa rūciaro rwa Elamu, akīra Ezara atīrī, “Tūkoretwo tūtārī ehokeku harī Ngai witū nī ūndū nītūhikītie andū-a-nja kuuma ndūrīrī iria itūthiūrūrūkīrie. No o na kūrī ūguo-rī, Isiraeli no marī na kīrīgīrīro.

³ Na rīrī, nītūthondeke kīrīkanīro tūrī mbere ya Ngai witū atī nītūkūingata andū-a-nja aya othe na ciana ciao, kūrīngana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arīa metīgīrīte maathani ma Ngai witū. Ūndū ūyū nīwīkwo kūrīngana na Watho.

⁴ Arahūka; ūhoru ūyū ūrī moko-inī maku. Ithuī tūrī hamwe nawe; nī ūndū ūcio, wīyūmīrīrie ūwīke.”

⁵ Nī ūndū ūcio Ezara akīarahūka, agītūma atongoria a athīnjīri-Ngai na Alawii, o na andū othe a Isiraeli mehīte atī nīmegwīka ūrīa kwerītwo. Nao makīhīta. ⁶ Ningī Ezara akiuma hau mbere ya nyūmba ya Ngai, agīthīi kanyūmba ka Jehohanani mūrū wa Eliashibu. Arī kūu ndaigana kūrīa irio kana kūnyua maaī tondū aathiire o na mbere gūcakaya nī ūndū andū arīa maatahītwo nīmagīte kwīhokeka.

⁷ Gūgīcooka gūkīanīrīrwo Juda na Jerusalemu guothe atī andū othe arīa maatahītwo mongane Jerusalemu. ⁸ Mūndū o wothē ūngīagire gūkinya Jerusalemu mīthenya itatū itanathira kūrīngana na itua rīa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehere kīūngano-inī kīa andū arīa maatahītwo.

⁹ Mīthenya iyo itatū itanathira, arūme othe a Juda na Benjamini makīūngana Jerusalemu. Naguo mūthenya wa mīrongo iirī wa mweri wa kenda, andū othe nīmaikarīte thī kīhaaro-inī kīrīa kīarī mbere ya nyūmba ya Ngai, mathīnīkīte mūno

‡ 9:9 Hīndī īno Ayahudi maathagwo nī andū a mabūrūri mangī.

tondũ wa ũndũ ũcio na nĩ ũndũ wa mbura. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai akĩrũgama na igũrũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũkoretwo mũtarĩ ehokeku; nĩmũhikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, mũgakĩongerera mahĩtia ma Isiraeli. ¹¹ Rĩu-rĩ, umbũrai mehia manyu kũrĩ Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwĩke ũrĩa endaga. Mwĩyamũraniei na andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩirie, o na atumia anyu a kũngĩ.”

¹² Kĩũngano gĩothe gĩgĩcookia na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Nĩwoiga ũrĩa kwagĩrĩire! No nginya twĩke o ta ũguo woiga. ¹³ No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ, na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ ũndũ ũcio tũtingĩkara nja. Ningĩ ũhoru ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ nĩtwĩhĩtie mũno ũndũ-inĩ ũyũ. ¹⁴ Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kũngano gĩkĩ gĩothe. Ningĩ o mũndũ wothe ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikĩtie mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetikĩrio oke mahinda marĩa matuĩtwo, hamwe na athuuri na atuanĩri ciira a o itũũra, nginya twehererio marakara marĩa mahiũ ma Ngai witũ ũhoru-inĩ ũyũ.” ¹⁵ Andũ arĩa maareganire na ũhoru ũcio no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũrĩa Mũlawii.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatahitwo magĩika o ta ũrĩa kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũrĩa ciagayanĩtio, nao othe makĩandĩkwo marĩitwa mao. Mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi magĩikara thĩ nĩguo matuĩrie maciira macio, ¹⁷ na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andũ arĩa Maahĩtĩtie nĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹⁸ Thĩĩnĩ wa njiaro cia athĩnjĩri-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ:

Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe nĩ:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. ¹⁹ (Othe makĩĩranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao, na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.)

²⁰ Kuuma kũrĩ njiaro cia Imeri nĩ:

Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kũrĩ Alawii nĩ:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ:

Eliashibu.

Kuuma kũrĩ aikaria a ihingo nĩ:

Shakumu, na Telemu, na Uri.

²⁵ Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa angĩ:

Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

²⁶ Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija.

²⁷ Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza.

²⁸ Kuuma kūrĩ njiaro cia Bebai nĩ:
Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athilai.

²⁹ Kuuma kūrĩ njiaro cia Bani nĩ:
Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na Sheali, na Jeremothu.

³⁰ Kuuma kūrĩ njiaro cia Pahathu-Moabi nĩ:
Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹ Kuuma kūrĩ njiaro cia Harimu nĩ:
Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia, na Shimeoni, ³² na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

³³ Kuuma kūrĩ njiaro cia Hashumu nĩ:
Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai, na Manase, na Shimei.

³⁴ Kuuma kūrĩ njiaro cia Bani nĩ:
Maadai, na Amuramu, na Ueli, ³⁵ na Benaia, na Bedeia, na Keluhi, ³⁶ na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, ³⁷ na Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸ Kuuma kūrĩ njiaro cia Binui nĩ:
Shimei, ³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia, ⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, ⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria, ⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kūrĩ njiaro cia Nebo nĩ:
Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

¹ Ici nĩcio ciugo cia Nehemia mūrũ wa Hakalia:

Atĩrĩrĩ, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mĩrongo ĩrĩ,* rĩrĩa ndaarĩ thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu Shushani-rĩ,† ² Hanani, ũmwe wa ariũ a baba, agĩũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahooya ũhoru wa matigari ma Ayahudi arĩa maahonokete gũtahwo, o na ngĩmahooya ũhoru wa Jerusalemu.

³ Nao makĩnjookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũrũri-inĩ, marĩ na thĩna mũnene na makanyararwo mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”‡

⁴ Rĩrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngĩkara thĩ, ngĩrĩra. Ngĩkara ngĩcakayaga matukũ maigana ũna, ngĩhinga kũrĩa irio na ngĩhooya Ngai wa igũrũ. ⁵ Ningĩ ngiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova Ngai wa Igũrũ, wee Mũrungu mũnene na wa kũmakania, ũrĩa ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁶ ndagũthaita ũtege gũtũ gwaku, na ũhingũre maitho maku ũigue ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrahooya ĩrĩ mbere yaku mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa ithuĩ tũkwĩhĩirie. ⁷ Nĩtwĩkĩte maũndũ ma waganu mũnene harĩwe. Tũtiathĩkĩire maathani na irĩra cia watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa waheire Musa ndungata yaku.

⁸ “Ririkana ũrutani ũrĩa waheire Musa ndungata yaku, ũkiuga atĩrĩ, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagatĩ ka ndũrĩrĩ, ⁹ no mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa, hĩndĩ ĩyo o na andũ anyu arĩa maatahitwo magatwarwo ituri cia thĩ kũrĩa kũraya mũno, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũrĩa thuurĩte gũtuĩke gĩikaro kĩa Rĩtwa rĩakwa.’

¹⁰ “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku mũnene na guoko gwaku kũrĩ ũhoti. ¹¹ Wee, Jehova, ndagũthaita ũtege gũtũ ũigue mahooya ma ndungata ĩno yaku, o na mahooya ma ndungata ciaku iria ikenagio nĩ gwĩtigĩra rĩtwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre ũmũthĩ na ũndũ wa gũtũma ĩtikĩrĩke harĩ mũndũ ũyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

¹ Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa aareheirwo ndibei, ngĩoya ndibei ĩyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ ĩyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; ² nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi ũguo na ndũrĩ mũrũaru? ũndũ ũcio no uumanire na kĩa kĩa ngoro.”

* **1:1** Kwarĩ mĩaka mĩrongo kenda na ũmwe kuuma mĩgwate ya mbere yacooka Jerusalemu. † **1:1** Shushani nĩkuo athamaki a Perisia maaikaraga hĩndĩ ya heho; kwarĩ mũkuru-inĩ wa Rũũ rwa Tigrisi. ‡ **1:3** Wathani wa Perisia wagayanĩtio ng'ongo ithatũ; rũgongo rwa Juda rwathagwo kuuma Samaria.

Na niĩ ngĩtigĩra mũno, ³ no ngĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kĩngĩaga gũtuka atĩa hĩndĩ ĩrĩa itũura inene rĩrĩa maithe makwa mathikĩtwo rĩkirĩte ihooru, na ihingo ciarĩo igacinwo ikaniinwo na mwaki?”

⁴ Mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Ūkwenda atĩa?”

Hĩndĩ ĩyo ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, ⁵ na ngĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩire, na ndungata yaku ĩtikĩrĩke maitho-inĩ make, nĩakĩndũme itũura rĩu inene rĩa Juda, kũrĩa maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo ngarĩake rĩngĩ.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki, aikaranĩtie na mũtumia wake, akĩnjũũria atĩrĩ, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ũgaacooka rĩ?” Mũthamaki akĩona arĩ wega andũme; nĩ ũndũ ũcio ngĩtua ihinda rĩa gũthĩ.

⁷ Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire, reke heo marũa ndwarĩre abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hĩtũkĩre kuo kinya nginye Juda. ⁸ O na no heo marũa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa ĩriganĩtie na hekarũ, na cia gwaka rũthingo rwa itũura inene o na cia gwaka nyũmba ĩrĩa ndĩrĩkaraga?” Na tondũ ũtuigi wa guoko kwa Ngai wakwa warĩ hamwe na niĩ, mũthamaki agĩtikĩra kũhingĩria maũndũ marĩa mothe ndaamũũrĩtie. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ kũrĩ abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, ngĩmanengera marũa ma mũthamaki. Ningĩ mũthamaki nĩatũmĩte anene a mbũtũ cia ita hamwe na thigari iria ithiiga na mbarathi tũthĩ hamwe nao.

¹⁰ Rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni,* na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni, maaiguire ũhoro ũcio, magĩtangĩka mũno makĩria nĩkũigua atĩ kwarĩ mũndũ wokĩte gũcaria maũndũ ma kũguna andũ a Isiraeli.

Nehemia Kũrora Thingo cia Jerusalemu

¹¹ Nĩndathiire Jerusalemu, na thuutha wa gũikara kuo mĩthenya ĩtatũ-rĩ, ¹² ngĩumagara ũtukũ ndĩ na andũ matarĩ aingĩ. Ndierĩte mũndũ o na ũmwe ũndũ ũrĩa Ngai wakwa eekĩrĩte ngoro-inĩ yakwa njĩke nĩ ũndũ wa Jerusalemu. Gũtiarĩ na mbarathi ingĩ tiga ĩrĩa yanguuĩte.

¹³ Nĩndathiire ũtukũ ngereire Kĩhingo gĩa Kĩanda,† njerekeire Gĩthima kĩa Ndamathia na Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ,‡ ngĩroraga thingo cia Jerusalemu iria ciamo-moretwo, na ihingo ciarĩo iria ciacinĩtwo ikaniinwo nĩ mwaki. ¹⁴ Ningĩ ngĩthĩ o na mbere njerekeire Kĩhingo gĩa Gĩthima na Karia-inĩ ka Mũthamaki, no hatiarĩ handũ haiganu ha kũhĩtũkĩrwo nĩ mbarathi yakwa; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngĩambata na mũkuru ũtukũ ngĩroraga ũrĩa rũthingo rwatariĩ. Ndakinya mũthia, ngĩhũndũka ngĩingĩrĩra Kĩhingo gĩa Kĩanda rĩngĩ. ¹⁶ Anene a kũu matiamenyire kũrĩa ndathiite kana ũrĩa ndekaga tondũ ndiamenyithĩtie Ayahudi, kana athĩnjĩri-Ngai, kana arĩa maarĩ igweta, kana anene, o na kana arĩa angĩ mangĩarutire wĩra.

¹⁷ Ningĩ ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũrona thĩna ũrĩa tũrĩ naguo: itũura rĩa Jerusalemu nĩrĩanangĩku, na ihingo ciarĩo igacinwo na mwaki. Ūkai twake rũthingo rwa Jerusalemu rĩngĩ, na tũtigacooka kũnyararwo o na rĩ.” ¹⁸ O na ningĩ ngĩmeera ũrĩa guoko kwa ũtuigi kwa Ngai wakwa kwarĩ hamwe na niĩ, na ũrĩa mũthamaki anjĩrĩte.

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwambĩrĩriei gwaka rĩngĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria wĩra ũcio mwega.

* **2:10** Sanibalati aarĩ barũthi wa Samaria. † **2:13** Kĩhingo gĩa Kĩanda kiarĩ mwena wa ithũiro wa rũthingo rwa Jerusalemu. ‡ **2:13** Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ nĩkĩo Ayahudi moimagĩria nyamũ iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu.

¹⁹ No rĩria Sanibalati ũria Mũhoroni na Tobia mūnene ũria Mũamoni na Geshemu ũria Mũarabu maiguire ũhoru ũcio, magĩtũnyũria na magĩtũthekerera, makĩũria atĩri, “Nĩ atĩa ũũ mũreka? Kaĩ mũkũremera mũthamaki?”

²⁰ Ngĩmacookeria atĩri, “Ngai wa Igũrũ nĩwe ũgũtũma tũgaacĩre. Ithuĩ ndungata ciake nĩtũkwambĩria gwaka rĩngĩ, no ha ũhoru wanyu-rĩ, mũtirĩ na igai gũkũ Jerusalemu, kana kĩhooto, kana ũndũ wa tene wa kũmũnyitithania narĩo.”

3

Aaki a Rũthingo

¹ Na rĩri, Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ a thiritũ yake, magĩthĩ kũruta wĩra, na magĩcookereria Kĩhingo kĩa Ng’ondũ. Magĩkĩamũra na magĩgĩkĩra mũrango. Magĩaka o nginya Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Igana, ũria maamũrire, na magĩaka o nginya Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Hananeli. ² Andũ a Jeriko magĩaka gĩcunjĩ kĩria kĩariganĩtie na ho, nake Zakuri mũrũ wa Imuri agĩaka kũrigania nao.

³ Kĩhingo gĩa Thamaki gĩakirwo rĩngĩ nĩ ariũ a Hasenaa. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mũrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁴ Meremothu mũrũ wa Uria mũrũ wa Hakozi, nĩwe wacookereirie gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩriire. Nake Meshulamu mũrũ wa Berekia mũrũ wa Meshezabeli agĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩria kĩariganĩtie na hau. Ningĩ Zadoku mũrũ wa Baana agĩthĩ na mbere gũcookereria gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩriire. ⁵ Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩriire gĩacookereirio nĩ andũ a Tekoa, no andũ ao arĩa maarĩ igweta nĩmaregire kũruta wĩra ũria maaheetwo nĩ arũgamĩrii ao.

⁶ Joiada mũrũ wa Pasea marĩ na Meshulamu mũrũ wa Besodeia nĩo macookereirie Kĩhingo kĩa Jeshanahi. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mũrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁷ Kũrigania nao, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ andũ a kuuma Gibeoni na Mizipa, nĩo Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Meronothu, matũũra marĩa maathagwo nĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mũrũ wa Harihaia, ũmwe wa aturi a thahabu, nĩacookereirie kũria kwarũmĩriire; nake Hanania, ũmwe wa athondeki a maguta manungi wega, agĩcookereria rũthingo harĩa haariganĩtie na hau. Magĩcookereria rũthingo rwa Jerusalemu o nginya Rũthingo rũria Rwariĩ. ⁹ Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩriire gĩacookereirio nĩ Refaia mũrũ wa Huri ũria warĩ mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Jerusalemu. ¹⁰ Kũhakana na hau, Jedaia mũrũ wa Harumafu agĩcookereria rũthingo rũria rwang’etheire nyũmba yake, nake Hatushu mũrũ wa Hashabineia agĩcookereria rũthingo rũria rwariganĩtie nake. ¹¹ Malikija mũrũ wa Harimu, na Hashubu mũrũ wa Pahathu-Moabi nao nĩmacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ, hamwe na Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Mariiko ma Mwaki. ¹² Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩriire gĩacookereirio nĩ Shalumu mũrũ wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩa Jerusalemu, ateithĩriio nĩ airĩtu ake.

¹³ Kĩhingo gĩa Kĩanda gĩacookereirio nĩ Hanuni hamwe na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgĩaka rĩngĩ na magĩkĩra mũrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo, ningĩ magĩcookereria rũthingo ũraihi wa mĩkono 1,000* o nginya Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ.

* 3:13 nĩ ta mita 450

¹⁴ Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ gĩacookereirio nĩ Malikija mūrũ wa Rekabu, mwathi wa gĩcigo kĩa Bethi-Hakeremu. Agĩgĩaka rĩngĩ na agĩkĩra mĩrango, na igeru cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

¹⁵ Kĩhingo gĩa Gĩthima gĩacookereirio nĩ Shalumu mūrũ wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kĩa Mizipa. Agĩgĩaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩkĩra mĩrango na igeru cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereirie rũthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda wa Mũthamaki, o nginya ngathĩ-inĩ ya gũikũrũka kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi. ¹⁶ Kuuma harĩ we, Nehemia mūrũ wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Bethi-Zuru,† agĩcookereria rũthingo nginya kũng'ethera mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kũrigania nake, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ Alawii arĩa maarũgamĩrĩrwo nĩ Rehumu mūrũ wa Bani. Kũrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila, agĩcookereria rũthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo gĩaake. ¹⁸ Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩo maacookereirie rũthingo matongoretio nĩ Binui mūrũ wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo ĩngĩ ya Keila. ¹⁹ Kũrigania nake, Ezeri mūrũ wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inĩ. ²⁰ Kũrigania nake, Baruku mūrũ wa Zabai agĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ arĩ na kĩyo, kuuma koine-inĩ nginya itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²¹ Kũrigania nake, Meremothu mūrũ wa Uria, mūrũ wa Hakozi, nĩacookereirie gĩcunjĩ kũu kĩngĩ kuuma itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu nginya mũthia-inĩ wayo.

²² Kũrigania nake, rũthingo rwacookereirio nĩ athĩnjĩri-Ngai a kuuma rũgongo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie kũu. ²³ Kuuma harĩo, Benjamini na Hashubu magĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarĩ mbere ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria mūrũ wa Maaseia, mūrũ wa Anania, agĩcookereria rũthingo hakuhi na nyũmba yake. ²⁴ Kũrigania nake, Binui mūrũ wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ harĩa thingo ciacemanĩirie, ²⁵ nake Palali mūrũ wa Uzai agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa thingo ciacemanĩirie na mũthiringo ũrĩa wacomokete nyũmba-inĩ ya igũrũ ya mũthamaki hakuhi na nja ya arangĩri. Kũrigania nake, Pedaiia mūrũ wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩrĩma-igũrũ kĩa Ofeli magĩcookereria rũthingo o nginya kũng'ethera Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekera mwena wa irathĩro na kũng'ethera mũthiringo ũrĩa wacomokete na igũrũ. ²⁷ Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũrĩa wacomokete na igũrũ nginya rũthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igũrũ wa Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩri-Ngai nĩmacookereirie rũthingo, o mũndũ mbere ya nyũmba yake. ²⁹ Kũrigania nao, Zadoku mūrũ wa Imeri agĩcookereria rũthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mūrũ wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathĩro, nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩre. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mūrũ wa Shelemia, na Hanuni mũriũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩo maacookereirie gĩcunjĩ kũu kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mūrũ wa Berekiya agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtuĩria, na o nginya kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine; ³² na gatagati ga

† 3:16 Bethi-Zuru yarĩ kambĩ ya tene ya arangĩri a Mũthamaki Daudi.

kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondu haacookereirio nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

4

Kũgirio Gwaka Rũthingo Rĩngĩ

¹ Rĩrĩa Sanibalati aaiguire atĩ nĩtwakaga rũthingo rĩngĩ, akĩrakara na agĩthirĩka mũno. Agĩthekerera Ayahudi, ² na arĩ mbere ya athiritũ ake na mbũtũ cia ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, “Ayahudi aya ahinyaru-rĩ, nĩ kĩ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao? Nĩmekũruta magongona? Nĩmekũrĩkia wĩra ũyũ na mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke muoyo kuuma hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩite ũũ wothe?”

³ Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena wake, akiuga atĩrĩ, “Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!”

⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare. Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta matahĩtwo bũrũri-inĩ wa ũkombo. ⁵ Ndũkahithĩrĩre mahĩtia mao kana weherie mehia mao kuuma ũthiũ-inĩ waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe rũgĩkinya nuthu ya ũraihu waruo, nĩgũkorwo andũ acio maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera.

⁷ No hĩndĩ ĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a Ashidodi maiguire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathiaga na mbere gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-rĩ, makĩrakara mũno. ⁸ Magĩthiĩ ndundu marĩ othe, magĩciira ũrĩa megũka mahũũrane na Jerusalemu, na mambĩrĩrie ngũĩ kuo. ⁹ No nĩtwahooire Ngai witũ na tũkĩiga arangĩri a gũtũgitĩra mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ nĩtwehĩtĩrwo.

¹⁰ O ihinda rĩu, andũ a Juda makiuga atĩrĩ, “Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ na mahuti maingĩ mũno matangĩreka twake rũthingo rũu rĩngĩ.”

¹¹ O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, “Mũira wa mamenye ũhoru kana matuone, tũgũkorwo hamwe nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtĩge kũrutwo.”

¹² Hĩndĩ ĩyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuhĩ na thũ icio magĩũka, magĩtwĩra maita ikũmi atĩrĩ, “O kũrĩa mũngĩũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩiga andũ amwe na thuutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgitĩri; ngĩmaiga kũringana na nyũmba ciao marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ, na mota. ¹⁴ Ndaarĩkia kuona ũrĩa maũndũ maatariĩ, ngĩrũgama ngĩira andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Mũtikametigĩre. Rĩrikanai Mwathani, o we ũrĩa mũnene na wa kũmakania, nĩguo mũrũĩrĩre ariũ a thoguo, na aanake anyu, na airĩtu anyu, na atumia anyu, o na mĩciĩ yanyu.”

¹⁵ Rĩrĩa thũ ciitũ ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ũhoru wa ndundu yao, na atĩ Ngai nĩarigĩrĩrie ũndũ ũcio, ithuothe tũgĩcooka rũthingo-inĩ, o mũndũ agĩthiĩ wĩra-inĩ wake.

¹⁶ Kuuma mũthenya ũcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga wĩra nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yao makĩheo matimũ, na ngo, na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama thuutha wa andũ othe a Juda ¹⁷ arĩa maakaga rũthingo. Nao arĩa maakuuga indo cia mwako maarutaga wĩra na guoko kũmwe, nakuo kũrĩa kũngĩ kũnyitĩte kĩndũ kĩa mbaara, ¹⁸ nake mwaki o wothe aikaraga eyohete rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No mũhuhu wa karumbeta aanjikaraga hakuhĩ.

¹⁹ Ningĩ ngĩira arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ũgatambũrũka, na nĩtũraihanĩrĩrie mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ rũthingo-inĩ. ²⁰ Rĩrĩa rĩothe mũngĩigua karumbeta kaahuhwo, mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ũgũtũrũrĩa!”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩthĩ na mbere na kũruta wĩra, nuthu ya andũ ĩnyitĩte matimũ kuuma rũciinĩ nginya njata cioneke hwaĩ-inĩ. ²² Hĩndĩ o ĩyo ngĩira andũ atĩrĩ, “Reke o mũndũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu thĩnĩ ũtukũ, nĩgeetha matũtungatagĩre ta arangĩri ũtukũ, na mũthenya makaruta wĩra.” ²³ Nĩ mwene, kana ariũ a baba, kana andũ akwa, kana arangĩri arĩa maarĩ hamwe na nĩ gũtirĩ warutaga nguo; o mũndũ aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agĩthĩ gũtaha maaĩ.

5

Nehemia Gũteithia Athũni

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe na atumia ao nĩmatetire mũno nĩ ũndũ wa ũrĩa maahinyĩrĩrio nĩ Ayahudi arĩa angĩ ariũ a ithe wao. ² Amwe moigaga atĩrĩ, “Ithuĩ na aanake aitũ na airĩtu aitũ tũrĩ aingĩ. Na no nginya tũkorwo na irio, nĩguo tũrĩe tũtũre muoyo.”

³ Angĩ moigaga atĩrĩ, “Tũneanaga ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ, na mĩciĩ iitũ itũrũgamĩrĩre nĩguo tũheo irio hĩndĩ ya ng’aragu.”

⁴ O na angĩ moigaga atĩrĩ, “No nginya tũngĩakombire mbeeca nĩguo tũhote kũrĩha igooti rĩa mũthamaki rĩa ithaka ciitũ na mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ O na gũtuĩka tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame ĩmwe na andũ a bũrũri witũ, na o na gũtuĩka aanake aitũ nĩ ega o ta ao-rĩ, ithuĩ tũtuĩkĩte no nginya tũneane aanake aitũ na airĩtu aitũ matuĩke ngombo. O na rĩu airĩtu aitũ amwe nĩ ngombo, no tũtirĩ na ũhoti wa kũgirĩrĩria ũndũ ũcio tondũ ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ ĩrĩ moko-inĩ ma andũ angĩ.”

⁶ Rĩrĩa ndaiguire mateta mao na thitango icio, nĩndarakarire mũno. ⁷ Ngĩcũũrania maũndũ macio, na ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta na anene, ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũreetia andũ a bũrũri wanyu uumithio wa mbeeca iria mũmakombithĩtie!” Nĩ ũndũ ũcio ngĩtana mũcemanio mũnene wa kũmaciirithia, ⁸ ngiuga atĩrĩ, “Tũgeretie o ũrĩa tũngĩhota gũkũũra Ayahudi ariũ a ithe witũ arĩa mendeirio ndũrĩrĩ. No ĩnyuĩ nĩ kwendia mũrendia andũ anyu nĩguo tũcooke tũmagũre rĩngĩ!” Andũ acio magĩkira ki tondũ matingĩonire wa kuuga.

⁹ Ningĩ ngĩthĩ na mbere ngiuga atĩrĩ, “Ūrĩa mũreka ti wega. Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ gũthiiga mwĩtigĩrĩte Ngai witũ nĩgeetha tũtikanyararwo nĩ ndũrĩrĩ iria ĩrĩ ũthũ na ithuĩ? ¹⁰ Nĩ, na ariũ a baba, na andũ akwa, o na ithuĩ nĩtũrakombithia andũ mbeeca na irio. No rekei gwĩtia kwa uumithio wa mbeeca iria mũkombanĩre gũthire! ¹¹ Cookeriai andũ ithaka ciao narua, na mĩgũnda yao ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ, na nyũmba ciao, o na uumithio ũcio mũmarĩhagia wa gĩcunjĩ kĩa igana kĩa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mũhihano, na kĩa maguta.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkũmcookeria. Na tũtikũmetia kĩndũ kĩngĩ. Tũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga.”

Ningĩ ngĩtũmanĩra athĩnjĩri-Ngai ngĩira andũ arĩa maarĩ igweta na arĩa anene mehĩte atĩ nĩmakahingia ũrĩa meranĩre. ¹³ O na nĩ ngĩribariba ĩcũrĩ cia nguo yakwa ya igũrũ, ngiuga atĩrĩ, “O ta ũguo-rĩ, mũndũ o wothe ũtakahingia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, Ngai aromũribariba kuuma nyũmba yake na kuuma kũrĩ indo ciake. Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ta ũcio aroribaribwo, atigwo atarĩ kĩndũ!”

Mũingĩ wothe ũkiuga, “Ameni,” na ũkĩgooca Jehova. Nao andũ othe magĩka o ta ũrĩa meranĩre.

14 Ningĩ kuuma mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa ndathuurirwo ndũike barũthi wao bũrũri wa Juda, nginyagia mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩ, mĩaka ikũmi na ĩrĩ-rĩ, niĩ o na kana ariũ a baba, tũtiarĩire irio iria ciagayagĩrwo barũthi. 15 No rĩrĩ, abarũthi arĩa maarĩ mbere yakwa nĩmahatagĩrĩa andũ mũno na makametia cekeri cia betha mĩrongo ĩna,* hamwe na irio na ndibei. Ateithĩrĩa ao nao no mahatagĩrĩa andũ. No niĩ tondũ wa gwĩtigĩra Ngai ndiekire ũguo. 16 Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, niĩ ndeheanire gwaka rũthingo rũrũ. Andũ akwa othe moonganĩte hau nĩ ũndũ wa wĩra; na tũtiigana kũgũra ithaka.

17 Ningĩ-rĩ, Ayahudi igana rĩa mĩrongo ĩtano, o hamwe na anene maarĩaga gwakwa, hamwe na arĩa mookaga kuuma ndũrĩrĩ-inĩ iria ciatũthiũrũkĩirie. 18 O mũthenya indo iria ciaharaagĩrio cia kũrĩo ciarĩ ndegwa ĩmwe, na ng'ondũ ithathatũ noru, na ngũkũ, na o mũthenya ikũmi yathira ndaarehagĩrwo ndibei nyingĩ mũno ya mũthemba yothe. O na kũrĩ ũguo-rĩ, ndietagia irio iria ciagayagĩrwo barũthi, tondũ maruta macio nĩmaritũhĩire andũ.

19 Wee Ngai wakwa, ndirikana, ũnjĩke wega nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe njĩkĩire andũ aya.

6

Gũthĩ na Mbere Kũgirio Gwaka Rũthingo

1 Na rĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Geshemu ũrĩa Mũarabu, na thũ iria ingĩ ciitũ maakinyĩrwo nĩ ũhoru atĩ nĩnjakĩte rũthingo rĩngĩ na hatiarĩ ithenya o na rĩmwe rĩatigarĩte rũthingo-inĩ, o na gũtuĩka nginyagia ihinda rĩu ndiekĩrĩte mĩrango ya ihingo, 2 Sanibalati na Geshemu makĩndũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: “Ũka, reke tũcemanie itũũra-inĩ rĩmwe werũ-inĩ wa Ono.”

No rĩrĩ, maathugundaga kũnjĩka ũũru; 3 nĩ ũndũ ũcio ngĩmatũmĩra andũ mamacookerie atĩrĩ: “Ndĩ na wĩra wa bata ndĩraruta, ndingĩhota gũikũrũka njũke. Wĩra ũngĩkĩrũgamio nĩkĩ, atĩ nyambe njikũrũke kũrĩ inyuĩ?” 4 Maandũmĩire ndũmĩrĩri ta ĩyo maita mana, na o hĩndĩ ndaacookagia icookio rĩu.

5 Ihinda rĩa gatano Sanibalati akĩndũmĩra ndungata yake na ndũmĩrĩri o ro ĩyo, ĩkũũte marĩa mataarĩ matume, 6 marĩa maandĩkĩtwo ũũ:

“Ũhoru nĩwarĩtio ndũrĩrĩ-inĩ, na Geshemu aroiga ũhoru ũcio nĩ wa ma, atĩ wee na Ayahudi nĩmũrathugunda kũremera mũthamaki mũmũũkĩrĩre, na nĩ ũndũ ũcio nĩmũraaka rũthingo. Ningĩ kũringana na ũhoru ũcio nĩũrenda gũtuĩka mũthamaki wao 7 na atĩ nĩ ũthuurĩte anabii a kwanĩrĩa ũhoru ũgũkonĩĩ kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ, ‘Juda kũrĩ na mũthamaki!’ Rĩu-rĩ, ũhoru ũcio nĩũgũkinyĩra mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio ũka, twaranĩire.”

8 Na niĩ ngĩkĩmũcookeria atĩrĩ: “Gũtirĩ ũndũ ta ũcio ũroiga ũrekĩka; nĩ gwĩthugundĩra ũrethugundĩra ũhoru ũcio meciiria-inĩ maku.”

9 Andũ acio maageragia ũrĩa wothe mangĩtũguoyohia, magĩĩciiria atĩrĩ, “Moko mao nĩmekwaga hinya wa kũruta wĩra, naguo wage kũrĩka.”

No ngĩhooya Ngai, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ĩkĩra moko makwa hinya.”

10 Mũthenya ũmwe nĩndathiire mũciĩ gwa Shemaia mũrũ wa Delaia, mũrũ wa Mehetabeli, ũrĩa wahingĩrwo gwake mũciĩ. Akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩtũcemanie nyũmba ya Ngai, hekarũ thĩinĩ, na tũhinge mĩrango ya hekarũ, tondũ kũrĩ na andũ maroka gũkũũraga, megũka gũkũũraga ũtukũ.”

* 5:15 nĩ ta nuthu kilo

11 No ngĩmũuria atĩrĩ, “Mũndũ ta niĩ nĩagĩrĩrwo nĩ kũũra? Kana mũndũ ta niĩ nĩagĩrĩrwo kwĩhitha thĩnĩ wa hekarũ* ahonokie muoyo wake? Niĩ ndigũthiĩ!”
 12 Nĩndamenyire atĩ ti Ngai wamũtũmĩte, no aandathagĩra ũũru tondũ Tobia na Sanibalati nĩmamũrĩhĩte eke ũguo. 13 Aarĩhĩtwo nĩguo atũme ndĩtigĩre nĩgeetha ndeka ũguo njĩhie, ngĩe na rĩitwa rĩũru nao mone njĩra ya kũũmenithia.

14 Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondũ wa ũrĩa mekĩte, na ũiririkane Noadia mũnabii mũndũ-wa-nja, o na anabii arĩa angĩ makoretwo makĩgeria kũnjĩkĩra guoya.

Kũrũka kwa Rũthingo

15 Nĩ ũndũ ũcio, rũthingo rũu rwarĩkire thuutha wa mũthenya mũrongo ĩtano na ĩrĩ, mũthenya wa mũrongo ĩrĩ na ĩtano, mweri-inĩ wa Eluli. 16 Rĩrĩa thũ ciitũ ciaiguire ũhoru ũcio, ndũrĩrĩ ciothe iria ciatũthiũrũrũkĩrie igĩtigĩra na ikĩaga mwĩhoko, nĩ ũndũ nĩmamenyire atĩ wĩra ũcio warutĩkire na ũndũ wa ũteithio wa Ngai witũ.

17 Ningĩ matukũ-inĩ macio, andũ arĩa maarĩ igweta a Juda nĩmatũmagĩra Tobia marũa maingĩ, nao nĩmanyiitaga macookio kuuma kũrĩ Tobia. 18 Nĩgũkorwo andũ aingĩ a Juda nĩmehĩtĩte gũkorwo mwena wake, tondũ aarĩ mũthoni-we wa Shekania mũrũ wa Ara, na mũriũ wake Jehohanani aahikĩtie mwarĩ wa Meshulamu mũrũ wa Berekia. 19 Na ningĩ nĩmaikaraga makĩheaga ũhoru wa ciĩko ciake njega magacooka makamwĩra ũrĩa na niĩ njugĩte. Nake Tobia akaandũmagĩra marũa ma gũtũma ndĩtigĩre.

7

1 Na rĩrĩ, rũthingo rwarĩka gwakwo rĩngĩ, na niĩ ngĩkorwo njĩkĩrĩte mũrango ihingo-inĩ-rĩ, nĩrĩo arangĩri a ihingo, na aini, na Alawii maathuurirwo. 2 Nĩndatuire Hanani mũrũ wa baba mũrũgamĩrĩri wa Jerusalemu, marĩ na Hanania mũnene wa gũikaro kĩgitĩre kĩa mũthamaki, tondũ aarĩ mũndũ mwĩhokeku, na agetigĩra Ngai gũkĩra andũ arĩa angĩ. 3 Ngĩmeera atĩrĩ, “Ihingo cia Jerusalemu itikahingũragwo, o nginya rĩrĩa riũa rĩrĩkoragwo rĩarĩte. Ningĩ o na rĩrĩa arangĩri a ihingo marĩ wĩra-inĩ, nĩmaikarage mahingĩte mũrango ĩyo, na makamũkĩra mĩgũko. Ningĩ mũthuure aikari a Jerusalemu matũke arangĩri, amwe marangagĩre harĩa matũrĩrwo kũrangĩra, na arĩa angĩ marangagĩre hakuhĩ na nyũmba ciao.”

Andũ arĩa Maacookire kuuma Ithaamĩrio

4 Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩarĩ inene mũno na rĩkaarama, no andũ arĩa maatũũraga kuo maarĩ anini, na nyũmba itiakoretwo ciakĩtwo rĩngĩ. 5 Nĩ ũndũ ũcio Ngai wakwa akĩnjĩkĩra wendo ngoro-inĩ yakwa wa gũcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ nĩguo meyandĩkithie kũringana na nyũmba ciao. Nĩndonire ibuku rĩa marĩitwa ma njiaro cia arĩa maarĩ a mbere gũcooka. ũũ nĩguo ndonire rĩandĩkĩtwo:

6 Aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni bũrũri wa ũkombo (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩake, 7 marehanĩte na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

* 6:11 Andũ arĩa mataarĩ athĩnjĩri-Ngai matiefikĩrĩtio gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ũũ:

- 8 njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172
 9 na cia Shafatia ciarĩ 372
 10 na cia Ara ciarĩ 652
 11 na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,818
 12 na cia Elamu ciarĩ 1,254
 13 na cia Zatu ciarĩ 845
 14 na cia Zakai ciarĩ 760
 15 na cia Binui ciarĩ 648
 16 na cia Bebai ciarĩ 628
 17 na cia Azigadi ciarĩ 2,322
 18 na njiaro cia Adonikamu ciarĩ 667
 19 na njiaro cia Bigivai ciarĩ 2,067
 20 na cia Adini ciarĩ 655
 21 na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98
 22 na cia Hashumu ciarĩ 328
 23 na cia Bezai ciarĩ 324
 24 na cia Harifu ciarĩ 112
 25 na cia Gibeoni ciarĩ 95.
- 26 nao andũ a Bethlehemu na Netofa maarĩ 188
 27 na andũ a Anathothu maarĩ 128
 28 na andũ a Bethi-Azimavethu maarĩ 42
 29 na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743
 30 na andũ a Rama na Geba maarĩ 621
 31 na andũ a Mikimashi maarĩ 122
 32 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 123
 33 na andũ a Nebo ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 52
 34 na andũ a Elamu ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 1,254
 35 na andũ a Harimu maarĩ 320
 36 na andũ a Jeriko maarĩ 345
 37 na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721
 38 na andũ a Senaa maarĩ 3,930.

39 Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

- njiaro cia Jedaia
 (iria cioimĩte harĩ nyũmba ya Jeshua) ciarĩ 973
 40 na cia Imeri ciarĩ 1,052
 41 na cia Pashuri ciarĩ 1,247
 42 na cia Harimu ciarĩ 1,017.

43 Nao Alawii maarĩ:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte harĩ Kadimieli, rũciaro-inĩ rwa Hodavia) ciarĩ 74.

44 Nao aini maarĩ:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

45 Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia

Shalumu, na Ateri, na Talimoni, na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138.

⁴⁶ Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
⁴⁷ na Keroso, na Sia, na Padoni,
⁴⁸ na Lebana, na Hagaba, na Shalimai,
⁴⁹ na Hanani, na Gideli, na Gaharu,
⁵⁰ na Reaia, na Rezini, na Nekoda,
⁵¹ na Gazamu, na Uza, na Pasea,
⁵² na Besai, na Meunimu, na Nefisimu,
⁵³ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
⁵⁴ na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
⁵⁵ na Barikosi, na Sisera, na Tema,
⁵⁶ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁷ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni ciarĩ:

njiaro cia

Sotai, na Soferethu, na Perida,
⁵⁸ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
⁵⁹ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Amoni.

⁶⁰ Ndungata cia hekarũ hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni maarĩ andũ 392.

⁶¹ Nao aya nõ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶² njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ 642.

⁶³ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶⁴ Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, magĩtuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶⁵ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno, o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁷ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ na aini arũme na andũ-a-nja 245.

⁶⁸ Maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁹ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁷⁰ Atongoria amwe a nyũmba nĩmarutire indo ciao nĩ ũndũ wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu nĩaheanire durakima 1,000* cia thahabu, na mbakũri 50, na nguo cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikĩgwo kĩgĩna-inĩ. ⁷¹ Nao atongoria amwe a nyũmba

* 7:70 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

nĩmaheanire indo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio, durakima 20,000† cia thahabu, na ratiri 2,200‡ cia betha, nacio ikĩigwo kĩgĩna-inĩ. ⁷² Mũigana wa kĩrĩa kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa angĩ warĩ durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000§ cia betha, na nguo 67 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷³ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩaka na magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

8

Ezara Gũthoma Watho

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a Isiraeli magĩkorwo maatũũrĩte thĩinĩ wa matũũra mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mũndũ ũmwe kĩaaro-inĩ kĩa kĩa kĩa mbera ya Kĩhingo kĩa Maaĩ. Nao makĩra Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa arute Ibuku rĩrĩa rĩa Watho wa Musa ũrĩa Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.

² Nĩ ũndũ ũcio, mũthenya wa mbera wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtwara ibuku rĩrĩa rĩa Watho mbera ya kĩaũngano kĩa kĩaũnganĩte kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio.

³ Agĩthoma ibuku rĩrĩa aaniĩrĩre kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho, ang'etheire kĩaaro kĩa kĩa kĩa mbera ya Kĩhingo kĩa Maaĩ, arĩ mbera ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa angĩ mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. Nao andũ othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩria ciugo cia Ibuku rĩa Watho.

⁴ Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa aarũgamĩte igũrũ rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩa gĩakĩtwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio kĩaũmbe. Mwena wake wa ũrĩrĩa haarũgamĩte Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, naguo mwena wa ũmotho hakarũgama Pedaia, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulam.

⁵ Ezara akĩhingũra ibuku rĩrĩa. Andũ othe nĩmamuonaga tondũ aarũgamĩte handũ hatũũgĩru. Na rĩrĩa aahingũrĩre ibuku, andũ othe makĩrũgama na igũrũ. ⁶ Ezara akĩgooca Jehova, Ngai ũrĩa mũnene; nao andũ othe makĩoya moko mao na igũrũ makiuga atĩrĩ, “Ameni! Ameni!” Magĩcooka makĩnamĩrĩa, makĩhooya Jehova maturumithĩtie mothĩũ mao thĩ.

⁷ Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makĩruta andũ ũhoru wa Watho, andũ acio marũgamĩte o hau. ⁸ Magĩthoma kuuma Ibuku rĩa Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaaragĩria wega nĩgeetha andũ acio mataũkĩrwo wega nĩ ũhoru ũcio wathomagwo.

⁹ Ningĩ Nehemia ũrĩa barũthi wa kũu na Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa hamwe na Alawii arĩa maarutaga andũ, makĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Jehova Ngai wanyu. Mũtigaacakaye kana mũrĩre.” Nĩgũkorwo andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.

¹⁰ Nehemia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgekenie na irio iria njega, na mũnyue indo irĩ mũrĩrĩ, na indo icio imwe mũhe arĩa matarĩ na kĩaũndũ mathondekeirwo. Mũthenya wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Mwathani witũ. Mũtikagĩe na kĩahe, nĩgũkorwo gĩkeno kĩa Jehova nĩkĩo hinya wanyu.”

¹¹ Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeeraga atĩrĩ, “Hoorera tondũ ũyũ nĩ mũthenya mwamũre. Mũtikagĩe na kĩahe.”

¹² Ningĩ andũ othe magĩthĩ makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakũngũre makenete nĩ ũndũ nĩmataũkĩrwo nĩ ciugo iria maarutĩtwo.

† 7:71 nĩ ta kilo 170 ‡ 7:71 nĩ ta tani ĩmwe na robo (1:25) § 7:72 nĩ ta tani ĩmwe na gĩcunji gĩa ikũmi (1:1)

¹³ Mũthenya wa keerĩ wa mweri, atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandĩki-marũa nĩguo mathikĩrĩrie ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magĩkora kwandĩkitwo watho-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩinĩ wa ithũnũ hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa mũgwanja, ¹⁵ na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagie ũhoru ũyũ matũũra-inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: “Thĩĩ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma mũrehe hongee cia mĩtamaiyũ ya mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi,* na cia mĩkĩndũ, o na cia mĩtĩ ya kĩĩruru cia gwaka ithũnũ,” o ta ũrĩa kwandĩkitwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ makiumagara, makĩrehe hongee, makĩakĩra ithũnũ igũrũ rĩa nyũmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na kĩaaro-inĩ kĩa kĩa kĩa Kĩhingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩa kĩa kĩa Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraĩmu. ¹⁷ Andũ arĩa othe maacookete kuuma kũrĩa maatwarĩtwo maatahwo makĩakĩra ithũnũ, magĩkara thĩinĩ wacio. Kuuma matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya ũcio, andũ a Isiraeli matiakoretwo makũngũire gĩathĩ kũu ta ũguo. Nakĩo gĩkeno kĩa kĩa kĩa kĩnene mũno.

¹⁸ Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga Ibuku rĩa Watho wa Ngai. Nao nĩmakũngũire gĩathĩ kũu mũthenya mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na watho, gũkĩgĩa na kũngano.

9

Andũ a Isiraeli Kuumbũra Mehia Mao

¹ Mweri-inĩ o ro ũcio, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, andũ a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte kũrĩa irio na makehumba nguo cia makũnia, o na makeitĩrĩria tĩri mĩtwe yao. ² Arĩa maarĩ a rũciaro rwa andũ a Isiraeli nĩmeyamũranĩtie na ageni othe. Makĩrũgama o andũ handũ hao, makiumbũra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makĩrũgama o ro hau maarĩ, magĩthoma Ibuku rĩa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjĩ gĩa kana kĩa mũthenya, na magĩtũmĩra gĩcunjĩ o kĩngĩ gĩa kana makiumbũra mehia na magĩthathaiyagia Jehova Ngai wao. ⁴ Na rĩrĩ, ngathĩ-inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo maanĩrĩre.

⁵ Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, “Rũgamai mũgooce Jehova Ngai wanyu, ũcio ũtũũraga tene na tene.”

“Kũrathimwo nĩ rĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri, narĩo rĩrotũũgĩrio gũkĩra ũgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igũrũ, o igũrũ kũrĩa kũraya mũno, na ũkĩũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na thĩ na kĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na maria na indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wamo. Nĩwe ũheaga indo ciothe muoyo, nacio mbũtũ cia igũrũ nĩgũthathaiyagia.

⁷ “Wee nĩwe Jehova Ngai, ũrĩa wathuurire Aburamu ũkĩmũruta Uri-ya-Akalidei na ũkĩmũtua rĩtwa rĩngĩ Iburahĩmu. ⁸ Nĩwonire atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro nake atĩ nĩũkahe njaro ciake bũrũri wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperizi, na wa Ajebusi, na wa Agirigashi. Nĩũhingĩtie kĩranĩro gĩaku nĩ tondũ ũrĩ mũthingu.

⁹ “Nĩwonire ũrĩa maithe maitũ ma tene maathĩnĩkire marĩ bũrũri wa Misiri; ũkĩgĩa kĩrĩro kĩa marĩ hau Iria-inĩ Itune. ¹⁰ ũkĩringa ciama na morirũ, na ũgĩũkĩrĩra Firaũni, na anene ake othe, na andũ a bũrũri wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ũrĩa andũ a Misiri metĩaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ũkĩgĩa

* **8:15** Mĩhandathi yakũraga ĩrĩ tũhinga, na mahuti mayo nĩmanungaga wega.

igweta, rîrîa rîtûûraga nginya ùmûthî. ¹¹ Nîwagayanirie Iria Itune mbere yao, nî ùndû ùcio magîtuîkanîria iria gatagatî harîa haatuîkîte thî nyùmû, no arîa maamaingatithîtie ùkîmaikia kûu kûriku o ta ihiga rîkîtio maaî-inî mariku mûno. ¹² Mûthenya wamatongoragia na gîtuġî ġîa itu, naguo ùtukû ùkamatongoria na gîtuġî kîa mwaki ġîa kûmamûrîkîra nġîra îrîa mekûgera.

¹³ “Nîwaikûrûkîre Kîrîma-inî ġîa Sinai, ùkîmaarîria kuuma igûrû. Nîwamaheire mîtabarîre na mawatho ma kîhooto na magîrîru, na kîrîra ġîaku ġîa kûrûmîrîrwo, o na maathani mega. ¹⁴ Nîwamamenyithirie Thabatû yaku theru na ùkîmahe maathani, na kîrîra ġîaku ġîa kûrûmîrîrwo, na mawatho kûgerera kanua ka Musa ndungata yaku. ¹⁵ Hîndî ya ng’aragu nîwamaheire irio kuuma igûrû, na rîrîa maarî anyootu ùkîmahe maaî kuuma rwaro-inî rwa ihiga; wamaathire mathîi makeġwatîre bûrûri ùrîa wehîtîte woete guoko na igûrû atî nîûkamahe.

¹⁶ “No rîrî, maithe maitû ma tene magîtîia na makîûmia ngoro ciao, makîaga gwachîkîra maathani maku. ¹⁷ Makîrega kûigua na makîaga kûrîrikana ciama iria waringîte gatagatî-inî kao. Nîmoomirie ngingo, na tondû wa ùremi wao magîthuurîra mûtungoria nîgeetha macooke ùkombo-inî wao. No rîrî, we ùrî Ngai ùrekanagîra mehîa, na ùrî mûtuġi na mûigua tha, ndûhiûhaga kûrakara na ùiyûrîtwo nî wendo. Nî ùndû ùcio ndwamatiganîrie, ¹⁸ o na rîrîa methondekeire mûhianano wa njaû, makiuga atîrî, ‘Îno nîyo ngai yanyu îrîa yamûrutire bûrûri wa Misiri,’ kana o na rîrîa meekire maûndû mooru mûno ma ġûkûruma.

¹⁹ “Tondû wa tha ciaku nyingî, ndwamatiganîrie kûu werû-inî. Gîtuġî ġîa itu ġîtiagire kûmatongoria nġîra-inî yao mûthenya, kana gîtuġî kîa mwaki ġîkîaga kûmamûrîkîra ùtukû nġîra îrîa mekûgerera. ²⁰ Wamaheire Roho waku mwega amarutage. Ndwagire kûmahe mana marîe, kana ùkîaga kûmahe maaî maanyoota. ²¹ Ihinda rîa mîaka mîrongo îna nîwamatûûrîrie werû-inî; matiagire kîndû o nakî, ningî nguo ciao itiigana ġûthira, kana magûrû mao makîimba.

²² “Nîwamaheire mothamaki na ndûrîrî, ùkîmagaîra o nginya mîhaka-inî ya kûraya. Magîtaha bûrûri wa Sihoni mûthamaki wa Heshiboni, na bûrûri wa Ogu mûthamaki wa Bashani. ²³ Waingîhirie ariû ao o ta njata cia matu-inî na ùkîmakinyia bûrûri ùrîa werîte maithe mao matoonye makawîġwatîre ùtuîke wao. ²⁴ Ariû ao nîmatoonyire, makîġwatîra bûrûri ùcio. Ùġîtooria andû a Kaanani arîa maatûûraga bûrûri ùcio mbere yao; ùkîneana andû a Kaanani kûrî o, hamwe na athamaki ao na andû a bûrûri ùcio, ùkîmaneana moko-inî mao meke nao o ùrîa mangîendire. ²⁵ Nîmatunyanire matûûra maarî mairigîre na thingo cia hinya, na mîġûnda mînoru, makîġwatîra nyûmba caiyûrîte indo njega cia mîthemba yothe, na ithima iria cienjetwo, na mîġûnda ya mîthabibû, na mîġûnda ya mîtamaiyû, na mîtî mîingî mûno ya matunda. Makîrîa, nginya makîhûûna na makîagîra mîrî; magîkenera wega waku mûingî.

²⁶ “No nîmagire gwathîka, magîkûremera, na makîhutatîra watho waku. Nîmooragire anabii aku arîa maamataaraga nîguo mamacookie kûrî we; magîka maûndû mooru mûno ma ġûkûruma. ²⁷ Nî ùndû ùcio, ùkîmaneana moko-inî ma thû ciao, nacio ikîmahinyîrîria. No rîrîa maahinyîrîrio, magîġûkaîra. Ùkîmaigua kuuma igûrû, na tondû wa tha ciaku nyingî ùkîmahe andû a kûmahonokia, nao makîmateithûra kuuma moko-inî ma thû ciao.

²⁸ “No maarîkia kûġîa na ùhurûko, magîcookerera ġwîka maûndû mooru maitho-inî maku. Hîndî îyo ùkîmatiganîria moko-inî ma thû ciao nîgeetha imaathe. Na rîrîa maagûkaîre rîngî, ùkîmaigua ùrî o kûu igûrû, na tondû wa tha ciaku nîwamahonokagia kaingî.

²⁹ “Nîwamataarire macookerere watho waku, no-o magîtîia na makîrega gwathîkîra maathani maku. Makîhîa nîkûregana na mawatho maku marîa

mangĩtũũria mũndũ muoyo angĩmaathĩkĩra. Nĩ ũndũ wa kũng'athia, magĩkũhutatĩra, makĩũmia ngingo, na makĩrega gũkũigua. ³⁰ Nĩwamakĩrĩrĩrie mĩaka mĩingĩ. Na ũndũ wa Roho waku, nĩwamakaanagia na tũnua twa anabii aku. No matiigana gũkũigua, na nĩ ũndũ ũcio ũkĩmaneana moko-inĩ ma ndũrĩrĩ iria maariganĩtie nacio. ³¹ No tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamaniinire kana ũkĩmatiganĩria, nĩgũkorwo ũrĩ Mũrungu mũtugi na mũigua tha.

³² “Na rĩu-rĩ, Wee Ngai witũ, Mũrungu mũnene ũrĩ hinya na wa gwĩtigĩrwo, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo, ndũkareke moritũ maya moneke arĩ ũndũ mũnini maitho-inĩ maku, moritũ maya matũkorete, na magakora athamaki aitũ na atongoria aitũ, na magakora athĩnjĩri-Ngai na anabii aitũ, na magakora maithe maitũ na andũ aku othe, kuuma matukũ ma athamaki a Ashuri nginya ũmũthĩ. ³³ Maũndũ-inĩ macio mothe matũkorete, wee ũkoretwo ũrĩ na kĩhooto; wĩkĩte maũndũ na wĩhokeku, o rĩrĩa ithuĩ tũhĩtĩtie. ³⁴ Athamaki aitũ, na atongoria aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ na maithe maitũ, matiarũmĩrĩire watho waku; matiathikĩrĩrie maathani maku kana mataaro marĩa wamaheire. ³⁵ O na rĩrĩa maarĩ ũthamaki-inĩ wao, magĩkenagĩra wega waku mũnene bũrũri-inĩ ũcio mwarĩ na mũnoru ũrĩa wamaheete, matiagũtungatĩire kana magĩtigana na njĩra ciao cia waganu.

³⁶ “No rĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ tũrĩ ngombo, ngombo bũrũri-inĩ ũrĩa waheire maithe maitũ ma tene nĩguo marĩage matunda maguo na indo iria ingĩ njega ikũraga kuo. ³⁷ Tondũ wa mehia maitũ, magetha maguo maingĩ mathiiga kũrĩ athamaki arĩa ũigĩte igũrũ riitũ. Maathaga mĩrĩ iitũ na ng'ombe ciitũ o ũrĩa mekwenda. Tũrĩ ahinyĩrĩrie mũno.

Kĩrĩko kĩa Andũ

³⁸ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩtũgũthondeka kĩrĩko gĩa gũtũũra na twandĩkanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũũre mũhũũri.”

10

¹ Arĩa meekĩrĩre kĩrĩkanĩro kũu mũhũũri maarĩ:

Nehemia ũrĩa warĩ barũthi wa kũu, mũrũ wa Hakalia,

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,

³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,

⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,

⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,

⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,

⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,

⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia.

Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mũrũ wa Azania,

na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,

¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:

Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,

¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,

¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,

¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

14 Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na Bani,
 15 na Buni, na Azigadi, na Bebai,
 16 na Adonija, na Bigivai, na Adini,
 17 na Ateri, na Hezekia, na Azuri,
 18 na Hodia, na Hashumu, na Bezai,
 19 na Harifu, na Anathothu, na Nebai,
 20 na Magipiashu, na Meshulamu, na Heziri,
 21 na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadia,
 22 na Pelatia, na Hanani, na Anaia,
 23 na Hoshea, na Hanania, na Hashubu,
 24 na Haloheshu, na Piliha, na Shobeku,
 25 na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia,
 26 na Ahia, na Hanani, na Anani,
 27 na Maluku, na Harimu, na Baana.

28 “Andũ arĩa angĩ, nĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini, o na ndungata cia hekarũ na arĩa othe meyamũranĩtie na andũ arĩa maariganĩtie nao nĩguo maathĩkĩre Watho wa Ngai, marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe arĩa mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, 29 andũ aya othe maanyiitana na ariũ a ithe wao arĩa marĩ igweta, na meeche na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩrĩra Watho wa Ngai ũrĩa waheirwo Musa ndungata ya Ngai, na mamenyagĩrĩre gwathĩkĩra maathani mothe, na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova Mwathani witũ.

30 “Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie o na kana aanake aitũ mahikie airĩtu ao.

31 “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa tũriganĩtie marĩrehaga indo na ngano ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagũrĩra mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ o wothe mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya tũtirĩrĩmaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra mathiirĩ mothe.

32 “Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia mawatho ma kũheanaga gĩcunjĩ gĩa gatatũ gĩa cekerĩ* o mwaka nĩ ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: 33 nĩ ũndũ wa mĩgate ĩrĩa ĩigagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ iria ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

34 “Ithuĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ ĩrĩrehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa matuanĩrwo o mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ.

35 “O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wothe wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka.

36 “O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ, nĩtũrĩrehaga marigithathi maitũ ma aanake, na ma ng’ombe, na ma ndũuru cia ng’ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga kuo.

37 “O na ningĩ nĩtũrĩrehaga thĩinĩ wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu wa mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe ma mbere, na ma ndibei iitũ ya mũhahano

* 10:32 nĩ ta giramu 4

o na ma maguta. O na nītūrĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikūmi kĩa maciaro ma mĩgũnda iitũ, tũkanengera Alawii, nĩgũkorwo nĩ Alawii maamũkagĩra icunjĩ cia ikūmi kuuma matũūra mothe kũrĩa tũrutaga wĩra. ³⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai wa rũciaro rwa Harũni nĩarĩkoragwo ho Alawii makĩamũkĩra gĩcunjĩ kũu gĩa ikūmi, nao Alawii nĩmarĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikūmi kĩa indo ciothe makũmbĩ-inĩ ma kĩgĩĩna kĩa nyũmba ya Ngai witũ.† ³⁹ Andũ a Isiraeli, hamwe na Alawii, nĩmarĩrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya mũhahano, na maguta thĩinĩ wa makũmbĩ marĩa indo cia handũ-harĩa-haamũre ciigagwo, na kũrĩa athĩnjĩri-Ngai, arĩa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga.

“Tũtirĩrekagĩrĩria nyũmba ya Ngai witũ.”

11

Atũuri Eerũ a Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, atongoria a andũ magĩtũũra Jerusalemu, nao andũ acio angĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩguo mathuure mũndũ ũmwe harĩ o andũ ikūmi atuĩke wa gũtũũra Jerusalemu, itũũra rĩrĩa itheru, nao acio angĩ kenda megũtigara mathiĩ magatũũre matũũra-inĩ mao. ² Andũ nĩmagathĩrĩrie andũ arĩa othe meerutĩire gũtũũra Jerusalemu na kwĩyendera.

³ Aya nĩo atongoria a bũrũri arĩa maatũũre Jerusalemu (na rĩrĩ, andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ gĩake thĩinĩ wa matũũra mao. ⁴ O na andũ angĩ kuuma Juda na Benjamini nĩmatũũraga Jerusalemu):

Kuuma njiaro-inĩ cia Juda maarĩ:

Athaia mũrũ wa Uzia, mũrũ wa Zekaria, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Mahalaleli, wa rũciaro rwa Perezu; ⁵ na Maaseia mũrũ wa Baruku, mũrũ wa Koli-Hoze, mũrũ wa Hazaia, mũrũ wa Adaia, mũrũ wa Joiaribu, mũrũ wa Zekaria, wa rũciaro rwa Mũshiloni. ⁶ Njiaro cia Perezu iria ciatũũraga Jerusalemu, arĩa maarĩ andũ njamba, mũigana wao warĩ andũ 468.

⁷ Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Joedi, mũrũ wa Pedaia, mũrũ wa Kolaia, mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Ithieli, mũrũ wa Jeshai, ⁸ na arũmĩrĩri ake, Gabai na Salai, othe maarĩ andũ 928. ⁹ Joeli mũrũ wa Zikiri nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wao ũrĩa mũnene, nake Juda mũrũ wa Hasenua nĩwe warũgamĩrĩire Gĩcigo gĩa Keerĩ kĩa itũũra rĩrĩa inene.

¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia; mũrũ wa Joiaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu, mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya Ngai, ¹² hamwe na athiritũ ao arĩa maarutaga wĩra wa hekarũ, maarĩ andũ 822; Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pelalia, mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Zekaria, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija, ¹³ hamwe na andũ a thiritũ yake arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, maarĩ andũ 242; Amashusai mũrũ wa Azareli, mũrũ wa Ahazai, mũrũ wa Meshilemothu, mũrũ wa Imeri, ¹⁴ na andũ a thiritũ yake

† 10:38 Nĩ kwarĩ na tũnyũmba hekarũ-inĩ kũrĩa indo iria theru ciaigagwo.

arĩa maarĩ njamba, maarĩ andũ 128. Mũtongoria wao mũnene aarĩ Zabidieli mūrũ wa Hagedolimu.

15 Na kuuma kūrĩ Alawii maarĩ:

Shemaia mūrũ wa Hashubu, mūrũ wa Azirikamu, mūrũ wa Hashabia, mūrũ wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arĩa maarĩ atongoria eerĩ a Alawii, na nĩ maaroraga wĩra wa nja wa nyũmba ya Ngai; ¹⁷ Matania mūrũ wa Mika, mūrũ wa Zabedi, mūrũ wa Asafu, ũrĩa watongoragia mahooya ma gũcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ũrĩa warĩ wa keerĩ harĩ athiritũ ake: na Abada mūrũ wa Shamua, mūrũ wa Galali, mūrũ wa Jeduthuni. ¹⁸ Alawii arĩa maarĩ thĩinĩ wa Itũũra rĩu itheru maarĩ andũ 284.

19 Aikaria a ihingo maarĩ:

Akubu, na Talimoni, na andũ a thiritũ yao, arĩa maarangagĩra ihingo, maarĩ andũ 172.

²⁰ Andũ a Isiraeli acio angĩ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, maarĩ matũũra-inĩ mothe ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ kĩa maithe mao.

²¹ Ndongata cia hekarũ ciatũũraga kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli, marũgamĩrĩrwo nĩ Ziha na Gishipa.

²² Mũtongoria mũnene wa Alawii kũu Jerusalemu aarĩ Uzi mūrũ wa Bani, mūrũ wa Hashabia, mūrũ wa Matania, mūrũ wa Mika. Uzi aarĩ ũmwe wa rũciaro rwa Asafu, arĩa maarĩ aini arĩa maarũgamĩrĩre wĩra wa nyũmba ya Ngai. ²³ Aini maarĩ watho-inĩ wa mũthamaki, ũrĩa wamatuagĩra wĩra wao wa o mũthenya.

²⁴ Pethahia mūrũ wa Meshezabeli, wa rũciaro rwa Zera mūrũ wa Juda, aarĩ mũramati wa mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makonainie na andũ.

²⁵ Ha ũhoro wa tũtũũra na mĩgũnda yatuo-rĩ, andũ amwe a Juda maatũũraga Kiriathu-Ariba na matũũra marĩo marĩa marĩrigiicĩirie, na Diboni na matũũra marĩo, na Jekabizeeli na tũtũũra twarĩo, ²⁶ na kũu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷ na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matũũra marĩo; ²⁸ na Zikilagi, na Mekona na matũũra marĩo, ²⁹ na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰ na Zanoa, na Adulamu na tũtũũra twarĩo, na Lakishi na mĩgũnda ya rĩo, na Azeka na matũũra marĩo. Nĩ ũndũ ũcio maatũũraga kuuma Birishiba o nginya Kĩanda kĩa Hinomu.

³¹ Njiaro cia Benjamini kuuma Geba ciatũũraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matũũra marĩo, ³² na kũu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³ na Hazoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴ na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵ na Lodi na Ono, na Kĩanda-inĩ kĩa Aturi.

³⁶ Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatũũrĩre Benjamini.

12

Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

¹ Aya nĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maacookire hamwe na Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara,*

² na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³ na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴ na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵ na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

* **12:1** Ezara ũyũ tiwe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

⁶ na Shemaia, na Joiaribu, na Jedaia,

⁷ na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio n̄o maarĩ atongoria a athĩnjĩri-Ngai na athiritũ ao, matukũ-inĩ macio ma Jeshua.

⁸ Nao Alawii maarĩ Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ũrĩa, marĩ hamwe na athiritũ ake, nĩwe warũgamĩrĩire arĩa maainaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho. ⁹ Bakabukia na Uni, athiritũ ao, maarũgamaga mang'ethanĩire nao magĩtungata.

¹⁰ Jeshua nĩwe warĩ ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarĩ ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarĩ ithe wa Joiada, ¹¹ nake Joiada aarĩ ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarĩ ithe wa Jadua.

¹² Matukũ-inĩ ma Joiakimu, aya n̄o maarĩ atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai:

ya Seraia, aarĩ Meraia;

ya Jeremia, aarĩ Hanania;

¹³ ya Ezara, aarĩ Meshulamu;

ya Amaria, aarĩ Jehohanani;

¹⁴ ya Maluki, aarĩ Jonathani;

ya Shebania, aarĩ Jusufu;

¹⁵ ya Harimu, aarĩ Adina;

ya Meraiothu, aarĩ Helikai;

¹⁶ ya Ido, aarĩ Zekaria;

ya Ginethoni, aarĩ Meshulamu;

¹⁷ ya Abija, aarĩ Zikiri;

ya Miniamini na Moadia, aarĩ Pilitai;

¹⁸ ya Biliga, aarĩ Shamua;

ya Shemaia, aarĩ Jehonathani;

¹⁹ ya Joiaribu, aarĩ Matenai;

ya Jedaia, aarĩ Uzi;

²⁰ ya Salai, aarĩ Kalai;

ya Amoku, aarĩ Eberi;

²¹ ya Hilikia, aarĩ Hashabia;

na ya Jedaia, aarĩ Nethaneli.

²² Nao atongoria a nyũmba cia Alawii matukũ-inĩ ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jadua, o ũndũ ũmwe na atongoria a athĩnjĩri-Ngai, nĩmandĩkirwo marĩtwa mao hĩndĩ ya wathani wa Dario ũrĩa Mũperisia. ²³ Atongoria a nyũmba cia njiaro cia Lawi nginya hĩndĩ ya Johanani mũrũ wa Eliashibu o nao nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa matukũ macio. ²⁴ Nao atongoria a Alawii maarĩ Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mũrũ wa Kadimieli, na athiritũ ao, arĩa maarũgamaga mamang'etheire makĩina nyĩmbo cia kũgooca na cia gũcookia ngaatho, gĩkundi kĩmwe gĩkaamũkagĩria kĩrĩa kĩngĩ, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi mũndũ wa Ngai.

²⁵ Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarĩ aikaria a ihingo arĩa maarangagĩra makũmbĩ marĩa maarĩ ihingo-inĩ.

²⁶ Maatungataga hĩndĩ ya Joiakimu mũrũ wa Jeshua, mũrũ wa Jozadaku, na hĩndĩ ya Nehemia ũrĩa warĩ barũthi, na hĩndĩ ya Ezara ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa.

Kwamũrwo kwa Rũthingo rwa Jerusalemu

²⁷ Hĩndĩ ya kwamũrwo kwa rũthingo rwa Jerusalemu, Alawii nĩmacaririo kuuma kũrĩa guothe maarĩ nĩguo moke Jerusalemu makũngũire kwamũrwo kũu marĩ na gĩkeno, na makĩinaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho, makĩinaga na thaani iria ihũũrithanagio, na inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto. ²⁸ Aini o

nao nĩmacookanĩrĩrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, magĩcookanĩrĩrio kuuma tũtũũra-inĩ twa Anetofathi, ²⁹ na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nĩgũkorwo aini nĩmeyakĩire matũũra gũthiũrũrũkĩiria Jerusalemu. ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii marĩkia gwĩtheria, magĩtheria andũ, na ihingo, o na rũthingo.

³¹ Atongoria a Juda nĩndameerire mahaice rũthingo-igũrũ. Ningĩ ngĩhe ikundi igĩrĩ nene cia aini wĩra wa gũcookia ngaatho. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩthiĩ mwena wa ũrĩo kĩrĩ rũthingo-igũrũ, kĩerekeire Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ. ³² Hoshaiia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makĩmarũmĩrĩra, ³³ hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴ na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai amwe me na tũrumbeta, o na Zekaria mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Matania, mũrũ wa Mikaia, mũrũ wa Zakuri, mũrũ wa Asafu, ³⁶ na athiritũ ake, nĩo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marĩ na indo cia kũina nacio o ta ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi, mũndũ wa Ngai. Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa nĩwe wamatongoretie. ³⁷ Na rĩrĩ, kuuma Kĩhingo gĩa Gĩthima maathĩire marũngĩrĩirie, makĩhaica rũthingo igũrũ na ngathĩ cia Itũũra rĩa Daudi, makĩhitũkĩra igũrũ rĩa nyũmba ya Daudi, o nginya Kĩhingo kĩa Maaĩ mwena wa irathĩro.

³⁸ Gĩkundi gĩa keerĩ kĩa aini gĩgĩthiĩ kĩerekeire mwena wa ũmotho. Na nĩ ngĩmarũmĩrĩra kũu rũthingo igũrũ hamwe na nuthu ya andũ, tũkĩhitũkĩra Mũthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rũthingo-inĩ Rwariĩ, ³⁹ igũrũ rĩa Kĩhingo kĩa Efraimu, na Kĩhingo kĩa Jeshana, na Kĩhingo gĩa Thamaki, na Mũthiringo wa Hananeli, na Mũthiringo wa Igana, nginya Kĩhingo-inĩ kĩa Ng'ondũ. Makĩrũgama Kĩhingo-inĩ kĩa Mũrangĩri.

⁴⁰ Ikundi icio cieriĩ cia aini cia gũcookia ngaatho igũikara handũ ha cio thĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, o na nĩ ngĩka o ũguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai, nĩo Eliakimu, na Maaseia, na Miniamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marĩ na tũrumbeta twao, ⁴² o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nĩ Jezerahia. ⁴³ Na mũthenya ũcio nĩmarutire magongona manene, makĩrũũhagia tondũ Ngai nĩamaheete gĩkeno kĩnene. O nao andũ-a-nja na ciana magĩkena. Mbugĩrĩrio ya gĩkeno kũu Jerusalemu nĩyaiguĩkaga kũndũ kũraya.

⁴⁴ Mahinda-inĩ macio nĩ gwathuurirwo andũ marũgamĩrĩre makũmbĩ ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gĩcunjĩ gĩa ikũmi. Kuuma mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie matũũra magĩrĩrwo kurehe makũmbĩ-inĩ icunjĩ iria ciatuĩtwo nĩ watho irĩ cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, tondũ andũ a Juda nĩmakenagĩra athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maatungataga. ⁴⁵ Nĩmarutaga wĩra wa gũtungatĩra Ngai wao, na wĩra wa gwĩtheria, o ta ũrĩa aini na aikaria a ihingo meekaga, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi na mũriũ Solomoni. ⁴⁶ Nĩgũkorwo tene mũno, matukũ-inĩ ma Daudi na ma Asafu, nĩ kwarĩ na atongoria a aini na a nyĩmbo cia kũgooca na gũcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio matukũ-inĩ ma Zerubabeli na ma Nehemia, andũ a Isiraeli othe nĩmarutaga icunjĩ cia o mũthenya nĩ ũndũ wa aini na aikaria a ihingo. Ningĩ nĩmamũraga icunjĩ nĩ ũndũ wa Alawii arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunjĩ nĩ ũndũ wa njiaro cia Harũni.

13

Magarũrĩra ma Mũthia ma Nehemia

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, Ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩĩguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkitwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩrio akorwo kũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, ² tondũ matiigana kũhe andũ a

Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũrĩha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) ³ Rĩrĩa andũ maaigwire watho ũcio, makĩeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli.

⁴ Mbere ĩyo, Eliashibu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuhĩ na Tobia, ⁵ na nĩamũhete nyũmba nene aikarage ĩrĩa mbere ĩyo yaigagwo mũhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mũhothi ya gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mũhothi ĩrĩa yarutagirwo athĩnjĩri-Ngai.

⁶ No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathiiaga na mbere, niĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ũcio wa mũrongo ĩtatũ na ĩrĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni,* nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩndamũhooire rũtha, ⁷ ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaamenyire ũũru ũrĩa Eliashibu eekĩte nĩ ũndũ wa kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. ⁸ Nĩndarakaririo nĩ ũhoru ũcio mũno na ngĩkia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹ Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe igongona rĩa gũtheria nyũmba ĩyo, na ngĩcookia indo ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ũbumba.

¹⁰ Ningĩ nĩdamenyire atĩ Alawii matiaheagwo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩerĩtwo maaheagwo, na Alawii othe hamwe na aini arĩa maatungataga nĩmatiganĩirie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrũithia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ: “Nyũmba ya Ngai ĩtiganĩirio nĩkĩ?” Ningĩ ngĩmeeta othe hamwe, ngĩmacookia o mũndũ wĩra-inĩ wake.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. ¹³ Na niĩ ngĩtua Shelemia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũrĩa mwandĩki-marũa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũrĩa ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mũthemba yothe ya mũrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo arĩa maatũũraga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mũthemba yothe, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ? ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathĩna maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mũrarehera Isiraeli mang’ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ ĩtanakinya-rĩ, ngĩathana mũrango ya Jerusalemu ĩhingwo na ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ĩthire. Ngĩiga andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe mũrigo ũngĩtoonyio thĩinĩ mũthenya wa Thabatũ. ²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mũthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. ²¹ No ngĩmakaania

* 13:6 Thuutha wa kũhooa na kwĩgwatĩra Babuloni, Kurusu nĩehere rĩitwa “Mũthamaki wa Babuloni”.

ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma mũraare rūthingo-inĩ? Mũngũka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyiithia.” Kuuma hĩndĩ iyo matiacookire gũũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathiĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ o naguo, na ũnjiguĩre tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao cjaaragia rūthiomi rwa Ashidodi kana thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rūthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩdahũũrĩre arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikanio ta icio ciatũmire Solomoni mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehia-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigwe atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mũrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni. Nĩdamũingatire oime harĩ nĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa Alawii.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagaĩra o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. ³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ũnjĩke wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mūtumia wa Muthamaki

¹ Na rīrī, ūū nīguo gwekīkire matukū-inī ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ūrīa waathaga mabūrūri 127 marīa moimīte kuuma būrūri wa Ahīndī o nginya būrūri wa Akushi.* ² Matukū-inī macio-rī, Mūthamaki Ahasuerusu aathamakaga arī gītī-inī gīake kīa ūnene thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīikaro kīgītīre kīa mūthamaki gīa Shushani,† ³ na mwaka wa gatātū wa wathani wake, nīarugithīrie andū ake othe arīa maarī igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbūtū cia ita cia Perisia na cia Media, na abarūthi na andū arīa maarī igweta a mabūrūri maarī kuo.

⁴ Nake akīonania ūtonga mūnene wa ūthamaki wake na ūkengi na riiri wa ūnene wake, ihinda rīa matukū 180. ⁵ Matukū macio maathira, mūthamaki nīarugithirie iruga, rīrīa rīaikarire mīthenya mūgwanja, narīo rīarī thīnī wa mūgūnda ūrīa warī mūirigīre wa nyūmba ya mūthamaki, rīkīrugīrwo andū othe kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene, arīa maarī kūu thīnī wa gīikaro kīrīa kīarī kīirigīre gīa Shushani. ⁶ Mūgūnda ūcio warī na mīcuurio ya gatani ya rangi mwerū na ya rangi wa bururu, nayo yohanītio na mīkanda ya gatani ya rangi mwerū na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icūhī-inī cia betha iria cianyitithanītio na itugī cia mahiga marīa mega merū. Nī kwarī na itī cia gūikarīra cia thahabu na cia betha‡ iria ciaigītwo kūdū kwarītwo mahiga ma nyaigī, na mahiga mega merū, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangī ma goro mūno. ⁷ Ndibei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gūtirī kīahaanaine na kīrīa kīngī, na ndibei ya nyūmba ya ūthamaki yarī nyingī mūno o ta ūrīa ūtaana wa mūthamaki watariī. ⁸ Kūringana na watho wa mūthamaki, o mūgeni nīeetīkīrītio kūnyua kīrīa angīendire, nī ūndū mūthamaki nīathīte aheani othe a ndibei mahe o mūdū kīrīa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mūtumia wa mūthamaki, nīarugithīrie andū-a-nja iruga o kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Mūthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mūthenya wa mūgwanja, hīndī rīrīa Mūthamaki Ahasuerusu aakenete nī ūndū wa kūnyua ndibei, agīatha ndungata iria mūgwanja ciarī hakūre iria ciamūtungatagīra, nīcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, ¹¹ irehe Vashiti, ūcio mūtumia wa mūthamaki mbere yake ekīrīte tanji yake ya ūthamaki, nīgeetha onanie ūthaka wake kūrī andū, o na ningī kūrī andū arīa maarī igweta, nīgūkorwo aarī kīrorerwa. ¹² No rīrīa ndungata icio ciakinyirie watho wa mūthamaki, Vashiti mūtumia wa mūthamaki akīrega gūthī. Hīndī iyo mūthamaki akīng'ūrīka mūno na agīcinwo nī marakara.

¹³ Na tondū warī mūtugo wa mūthamaki gūtuīria maūdū ma watho na ma kīhooito, akīaria na andū arīa oogī na mooī ūhoro wa matukū ma tene. ¹⁴ Nao arīa maakuhīrīrie mūthamaki mūno maarī Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andū mūgwanja arīa maarī igweta a Perisia na Media, arīa meetīkīrītio kuonanaga na mūthamaki, na nīo maarī anene mūno ūthamaki-inī ūcio.

¹⁵ Mūthamaki akīūria atīrī, “Kūringana na watho-rī, Vashiti mūtumia wa mūthamaki agīrīrwo nī gwīkwo atīa? Nīaregete gwathīkīra watho wa Mūthamaki Ahasuerusu ūrīa akinyīrio nī andū acio ahakūre.”

* **1:1** Wathani wagayanītio ng'ongo 127, na o rūgongo rūkagayanio na mabūrūri. † **1:2** Shushani rīarī itūūra rīmwe inene rīa marīa mana ma ūthamaki ūcio; macio mangī matatū maarī Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani. ‡ **1:6** Andū a Perisia maarīaga metambūrūkītie itī-inī.

¹⁶ Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mũthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, “Vashiti mũtumia wa mũthamaki nĩekĩte mahĩtia, na to mũthamaki wiki ahĩtĩirie, no ahĩtĩirie o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mũthamaki Ahasuerusu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ũndũ ũcio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoĩga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mũtumia wa mũthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthĩ.’ ¹⁸ Ũmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ũndũ ũyũ wĩkĩtwo nĩ mũtumia wa mũthamaki noguo nao marĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mũthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, mũthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ũthamaki na etĩkĩre wandĩkwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarũragwo, atĩ Vashiti ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agooka mbere ya Mũthamaki Ahasuerusu. Naho handũ ha Vashiti-rĩ, mũthamaki acarie mũndũ-wa-nja ũngĩ mwega kũmũkĩra. ²⁰ Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki ũrĩanĩrĩrwo kũndũ guothe kũrĩa mũthamaki aathanaga-rĩ, andũ-a-nja othe nĩmarĩtĩaga athuuri ao, kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene.”

²¹ Mũthamaki na andũ ake arĩa maarĩ igweta magĩkenio nĩ mataaro macio, nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩka o ta ũrĩa Memukani oigĩte. ²² Agĩtũma marĩa kũndũ guothe ũthamaki-inĩ ũcio, o bũrũri na mwandĩkĩre wago na o rũrĩrĩ na mwarĩrie waruo, akĩanĩrĩrithia na thiomi cia andũ othe atĩ mũthuuri o wotho nĩwe mwathi wa mũcĩĩ wake.

2

Esiteri Gĩtuĩka Mũtumia wa Mũthamaki

¹ Thuutha ũcio rĩrĩa marakara ma Mũthamaki Ahasuerusu maahoorerire, akĩririkana Vashiti na ũrĩa eekĩte, o na ũrĩa aamũtuĩrĩire eekwo. ² Hĩndĩ ĩyo ndungata iria ciatungatagĩra mũthamaki we mwene ikiuga atĩrĩ, “Mũthamaki nĩacarĩrio airĩtu gathirange ethĩ na ciĩrorerwa. ³ Mũthamaki nĩathuure anene mabũrũri-inĩ mothe marĩa aathanaga marehe airĩtu acio othe ciĩrorerwa nyũmba-inĩ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ andũ-a-nja thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Nao nĩmamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai, ndungata ĩrĩa hakũre ya mũthamaki ĩrĩa yarũgamagĩrĩra andũ-a-nja acio; ningĩ maheo indo cia gwĩthakaria nacio. ⁴ Thuutha ũcio mũirĩtu ũrĩa ũgaakenia mũthamaki nĩagatuĩka mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti.” Mataaro macio magĩkenia mũthamaki, nake akĩmarũmĩrĩra.

⁵ Na rĩrĩ, thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, nĩ kwarĩ na Mũyahudi wa mũhĩrĩga wa Benjamini wetagwo Moridekai mũrũ wa Jairũ, mũrũ wa Shimei, mũrũ wa Kishu, ⁶ nake aatahĩtwo kuuma Jerusalemu nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩ ũmwe wa andũ arĩa maatahanĩirio na Jekonia, mũthamaki wa Juda. ⁷ Moridekai aarĩ na mwarĩ wa ithe mũnini wetagwo Hadasa, ũrĩa aarerete tondũ ndaarĩ na ithe kana nyina. Mũirĩtu ũcio, ũrĩa ningĩ wetagwo Esiteri, aarĩ kĩĩrorerwa mwĩrĩ na ũthiũ akĩonwo, nake Moridekai akĩmuoya akĩmũrera o ta mwarĩ thuutha wa ithe na nyina gũkua.

⁸ Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki wanĩrĩrwo-rĩ, airĩtu aingĩ nĩmarehirwo thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, na maamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai. Esiteri o nake nĩatwarirwo kũu nyũmba ĩyo ya mũthamaki na akĩhokerwo Hegai, ũrĩa warũgamĩrĩire nyũmba ĩrĩa yatũũragwo nĩ andũ-a-nja. ⁹ Mũirĩtu ũcio nĩamũkenirie na akĩendeka nĩwe. O hĩndĩ ĩyo akĩmũhe indo cia gwĩthakaria nacio o na akĩmũhe irio cia mwanya. Ningĩ akĩmũhe ndungata mũgwanja cia airĩtu, arĩa maathuurĩtwo kuuma nyũmba-inĩ ya mũthamaki na

akīmūthaamia marī hamwe na ndungata icio ciake cia airītu akīmūtwarā handū harīa hega mūno kū nyūmba-inī ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndoimbūrīte rūrīrī rwake kana kīhumo kīa nyūmba yao, tondū Moridekai nīamūtaārīte akamwīra ndageke ūguo. ¹¹ O mūthenya Moridekai nīaceerangaga hau nja ya nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nīguo amenye ūrīa Esiteri aikaraga, na ūrīa aathiiaga na mbere.

¹² Mbere ya o mūirītu kūgīa na mweke wa gūthiī kūrī Mūthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mīeri ikūmi na ūrī ya gwīthakaria ūrīa yaathanītuo īikaragwo nī airītu acio, ītandatū ya kwīhaka maguta ma manemane, na ītandatū ya kwīhaka maguta manungi wega na indo ingī cia kwīhaka. ¹³ O mūirītu aarī athiī harī mūthamaki ta ūū: Nīaheagwo kīndū kīrīa gīothe angīendire gwīkuuīra kuuma nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja gīa gūthiī nakīo nyūmba-inī ya mūthamaki. ¹⁴ Hwaī-inī aathiiaga agatoonya kuo, na rūciinī agacooka mwena ūngī wa nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nakuo kū akamenyagīrīrwo nī Shaashagazu, ndungata ūrīa yarī hakūre ya mūthamaki, ūrīa yehokeirwo thuriya cia mūthamaki. Ndangīacookire rīngī kūrī mūthamaki tiga o mūthamaki akenirio nīwe amūtūmanīre na rūtwa rīake.

¹⁵ Ihinda rīa Esiteri rīakinya (mūirītu ūrīa Moridekai aarerete taarī mwarī, ūrīa warī mwarī wa ithe mūkūrū Abihaili) rīa gūthiī kūrī mūthamaki, ndaigana gwītia kīndū o nakī, tiga o kīrīa Hegai ndungata ūyo yarī hakūre ya mūthamaki, mūrōri wa nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, aamwīrire akuue. Nake Esiteri nīetīkīrīkaga nī mūdū o wothe wamuonaga. ¹⁶ Nake Esiteri agītwarwo kūrī Mūthamaki Ahasuerusu kū nyūmba-inī ya ūthamaki mweri-inī wa ikūmi, mweri wa Tebethu, mwaka-inī wa mūgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rīrī, mūthamaki nīaguucīrīirio nī Esiteri gūkīra andū-a-nja acio angī othe, nake agūtikīrīka nīwe gūkīra airītu acio angī gathirange othe. Nī ūndū ūcio akīoya tanji ya ūnene, akīmwīkīra mūtwe, akīmūtua mūtumia wa mūthamaki ithenya rīa Vashiti. ¹⁸ Nake mūthamaki akīrugithia iruga inene mūno, iruga rīa Esiteri, agūta andū ake othe arīa maarī igweta na anene. Mabūrūri-inī mothe mūthamaki akīanīrīra thigūkū na akīheana iheo kūringana na ūtaana wa ūthamaki.

Moridekai Kūhithūria Ndundu Njūru

¹⁹ Rīrīa airītu acio gathirange moonganirio ihinda rīa keerī, Moridekai aikarīte hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki. ²⁰ No Esiteri ndoimbūrīte kīhumo kīa nyūmba yao kana kīa rūrīrī rwake, o ta ūrīa Moridekai aamūtaārīte, nīgūkorwo aathiire na mbere kūrūmīrīra mataaro ma Moridekai o ta ūrīa ekaga rīrīa aareragwo nīwe.

²¹ Ihinda rīu Moridekai aikaraga kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerī arīa mehokeirwo kūrūgamīrīra kīhingo kīa nyūmba ya mūthamaki, nīmarakarire, na makīgīa na ndundu ya kūūrāga Mūthamaki Ahasuerusu. ²² Nowe Moridekai akīmenya ūhorō wa ndundu ūyo na akīra Esiteri, mūtumia ūcio wa mūthamaki, nake Esiteri akīra mūthamaki ūhorō ūcio, na akiuga nī Moridekai ūmwīrīte. ²³ Na rīrīa ūhorō ūcio watūiririo na ūkīoneka atī warī wa ma, anene acio eerī magīcuurio mūtī igūrū. ūhorō ūcio wothe nīwandīkīrwo hau mbere ya mūthamaki ibuku-inī rīa maūdū marīa meekīkīte ihinda rīu.

3

Hamani Gūciirīra Kūniina Ayahudi

¹ Thuutha wa maūdū macio, Mūthamaki Ahasuerusu nīatūūgīrīrie Hamani mūrū wa Hamedatha, ūrīa Mūagagi, akīmūnenehia na akīmūhe gītīo gīakīrīte kīa andū arīa angī othe maarī igweta. ² Anene othe a mūthamaki arīa maarī hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki nīmaturāgia maru na makainamīrīra, magatīa Hamani, nī

ũndũ mũthamaki nĩathanĩte gwĩkagwo ũguo nĩ ũndũ wake. No Moridekai ndaigana gũturia maru kana kũmũinamĩrĩra amũtĩe.

³ Hĩndĩ ĩyo anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki makĩũria Moridekai atĩrĩ, “Ūregete gwathĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?”

⁴ O mũthenya nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ ũndũ ũcio makĩhe Hamani ũhoro ũcio nĩgeetha mone kana mũtugo ũcio wa Moridekai no ũkirĩrĩrio, nĩgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩrĩa Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩe, akĩng’ũrĩka mũno. ⁶ No aarĩkia kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũũragithia Moridekai arĩ o wiki ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mĩtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mweri. Naguo mũtĩ ũkĩgwĩra mweri wa ikũmi na ĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari.

⁸ Hamani agĩcooka akĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩire ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ũthamakagĩra, rũrĩa mũtugo yao ĩtahaanaine na ya andũ arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra mawatho ma mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩrĩria. ⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũiga taranda 10,000* cia betha thĩnĩ wa kĩgĩna kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ũcio.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kuuma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi.† ¹¹ Mũthamaki akĩra Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ũrĩa ũkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ wa mweri wa mbere, aandĩki-marũa a mũthamaki magĩtwo. Makĩandĩka ũrĩa wothe Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkirwo na rĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. ¹³ Marũa macio maatwarĩrwo mabũrũri-inĩ mothe ma mũthamaki nĩ andũ arĩa maakuuaga marũa, namo maaheanĩte watho wa kwananga, na kũũraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na arĩa akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniinwo mũthenya o ro ũmwe, arĩ guo mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ, mweri wa ikũmi na ĩrĩ, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi ĩmwe ya marũa macio ma watho ũcio yarĩ ĩtũmwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na ũmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio.

¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũrĩa watho wa mũthamaki warĩ wa na ihenya, atwari a marũa makiumagara o narua tondũ watho ũcio waheanirwo kuuma thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gũkaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirigĩre gĩa Shushani. Mũthamaki na Hamani magĩkara thĩ kũnyua, no itũũra rĩu inene rĩa Shushani rĩkĩgagaya mũno.

4

Moridekai Kũringĩrĩria Esiteri Amateithie

¹ Rĩrĩa Moridekai aamenyire ũrĩa wothe gwekĩtwo, agĩtembũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhurĩria mũhu, agĩthĩ, agĩtuĩkanĩria itũũra

* 3:9 nĩ ta tani 375 † 3:10 Maandĩko maatuĩkaga ma ma rĩrĩa mekĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

akĩrĩraga anĩrĩire mũno, na arĩ na ruo. ² Aathiire o nginya kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, tondũ gũtirĩ mũndũ wetĩkagĩrio gũtoonya kũu thĩinĩ ehumbĩte nguo ya ikũnia. ³ Thĩinĩ wa mabũrũri mothe kũrĩa marũa na watho wa mũthamaki wakinyaga kwagĩaga na gũcakaya kũnene, na kwĩhinga kũrĩa irio, na kũrĩra na kũgirĩka kũnene kũrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magĩkoma thĩ mehumbĩte nguo cia ikũnia na mehurĩirie mũhu.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arũme iria ciarĩ hakũre ciokire ikĩmũhe ũhoro ũkoniĩ Moridekai, Esiteri nĩathĩnĩkire mũno. Akĩmũneanĩra nguo ehumbe arute ĩyo ya ikũnia, no Moridekai akĩrega gũcioya. ⁵ Nake Esiteri agĩtũmanĩra Hathaka, ũmwe wa ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki, ũrĩa waheetwo wĩra wa kũmũtungatĩra, akĩmwatha athĩ akamenye nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio wathĩnagia Moridekai, na gĩtũmi kĩaguo.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Hathaka akiumagara, agĩthĩ kũrĩ Moridekai kĩaaro-inĩ gĩa itũura rĩu inene hau mbere ya kĩhingo kĩa mũciĩ wa mũthamaki. ⁷ Nake Moridekai akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe maamũkorete, hamwe na mũigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranĩire kũrĩha ciigwo kĩgĩina-inĩ kĩa mũthamaki nĩguo Ayahudi maninwo biũ. ⁸ Ningĩ akĩmũnengera kobi ya marũa ma watho ũcio wa kũniinwo kwao, ĩrĩa yandĩkitwo na ĩkahunjanĩrio kũu Shushani, akamĩonie Esiteri na amũtaarĩrie ũhoro wayo, na akĩmwĩra aringĩrĩrie Esiteri athĩ kũrĩ mũthamaki, akamũthaithe maiguĩrwo tha, na aarĩrĩrie andũ ake harĩ mũthamaki.

⁹ Nake Hathaka agĩcooka, na akĩmenyithia Esiteri ũrĩa Moridekai oigĩte. ¹⁰ Nake Esiteri akĩmũtaarĩria ũrĩa ekwĩra Moridekai, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Anene othe a mũthamaki, o na andũ othe a mabũrũri marĩa mũthamaki aathanaga nĩmooĩ atĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũngĩtoonya harĩ mũthamaki hau nja ya na thĩinĩ atetĩtwo, mũthamaki arĩ o watho ũmwe: naguo nĩ atĩ mũndũ ũcio ooragwo. Kĩgirĩrĩria kĩa ũndũ kũũragwo no mũthamaki amũtambũrũkĩirie rũthanju rwake rwa ũthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo ĩtatũ nĩmathirĩte kuuma rĩrĩa ndetĩtwo thĩ kũrĩ mũthamaki.”

¹² Rĩrĩa ciugo cia Esiteri cierirwo Moridekai, ¹³ agĩtũmana macookio mamwĩre atĩrĩ, “Ndũgeciirie atĩ tondũ ũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki atĩ wee nowe wiki ũkaahonoka, nao Ayahudi othe maninwo. ¹⁴ Nĩgũkorwo ũngĩaga kwaria ihinda ta rĩrĩ, kĩhonia na kũhonokio kwa Ayahudi nĩkoima handũ hangĩ, no wee na nyũmba ya thoguo no mũkaaniinwo. Ningĩ-rĩ, nũũ ũũĩ kana wokire ũthamaki-inĩ nĩ ũndũ wa ihinda ta rĩrĩ?”

¹⁵ Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ũhoro, mamwĩre atĩrĩ, ¹⁶ “Thĩ ũcookanĩrĩrie Ayahudi othe arĩa maikaraga Shushani, na mwĩhinge kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa. Mũtikaarĩe kana mũnyue kahinda ka mĩthenya ĩtatũ, ũtukũ na mũthenya. Nĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kũrĩa irio hamwe na inyuĩ. Twarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, nĩngathiĩ kũrĩ mũthamaki, o na akorwo tiguu watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndĩgĩkue.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Moridekai agĩthĩ na agĩka ũrĩa wothe Esiteri aamũtaarĩte.

5

Ihooya rĩa Esiteri kũrĩ Mũthamaki

¹ Mũthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki na akĩrũgama nja ya na thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki, mbere ya nyũmba nene ya mũthamaki. Nake mũthamaki aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nyũmba-inĩ ĩyo nene, ang'etheire itoonyero rĩayo. ² Rĩrĩa onire Esiteri, mĩtumia wa mũthamaki arũngĩĩ hau nja, akĩmũkenera na akĩmũtambũrũkĩria rũthanju rwake rwa ũnene rwa thahabu rũrĩa aanyĩtĩte. Nĩ ũndũ ũcio Esiteri agĩkuhĩrĩria, akĩhutia mũthia waruo.

³ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Esiteri, mūtumia ūyū mūthamaki, ūbatairio nī kīī? Ihooya rīaku nī rīrīkū? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nīūkūheo.”

⁴ Esiteri akīmūcookeria akīmwīra atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīire, nīetīkīre moke marī na Hamani ūmūthī iruga-inī rīrīa ngūrugithīrie.”

⁵ Mūthamaki akiuga atīrī, “Gīīrai Hamani o rīu, nīgeetha twīke o ūguo Esiteri orītie.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki marī na Hamani magīthīī iruga-inī rīrīa Esiteri aahaarīrie. ⁶ Na rīrīa maanyuuaga ndibei-rī, mūthamaki akīūria Esiteri o ro rīngī atīrī, “Ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīūkūhingīrio. Na nī kīī ūrooria ūheo? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga-rī, nīūkūheo.”

⁷ Esiteri agīcookia atīrī, “Ūndū ūrīa ndīrooria, o na ihooya rīakwa nī rīrī: ⁸ Kūngīkorwo nīnjītīkīrīkīte nī mūthamaki, na akorwo mūthamaki no etīkīre ihooya rīakwa na aahingīrie ūrīa ndīrooria-rī, mūthamaki na Hamani nīmagooka rūciū iruga-inī rīrīa ngaamarugithīria. Hīndī īyo nīguo ngaacookia kīūria kīa mūthamaki.”

Hamani Kūrakarīra Moridekai

⁹ Mūthenya ūcio Hamani nīoimire kūu akenete na agacanjāmūka ngoro. No hīndī īrīa onire Moridekai hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki na akīona atī ndaramūrūgamīra kana akamwītīgīra, akīng’ūrīka mūno nī ūndū wa Moridekai.

¹⁰ No rīrī, Hamani nīerīgīrīrie gwīka ūndū, na akīinūka mūciī.

Hamani agīta arata ake hamwe na mūtumia wake, Zereshu, ¹¹ akīmarahīra ūhoru wa ūtonga wake mūingī, na ariū ake aingī, na njīra ciothe iria mūthamaki aamūtīite nacio, na ūrīa aamūtūgīrītie gūkīra andū arīa angī maarī igweta na anene.

¹² Hamani agīthīī na mbere kuuga atīrī, “O na to ūguo wiki, nīī no nīī nyiki Esiteri mūtumia wa mūthamaki egwītīte tūthīī na mūthamaki iruga-inī rīrīa ekūrugithītie. Na nīanjītīte tūthīī na mūthamaki rūciū. ¹³ No maūndū macio mothe, matiratūma njiganīre rīrīa rīothe ndīrona Moridekai, Mūyahudi ūcio, aikarīte kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki.”

¹⁴ Zereshu mūtumia wake marī na arata ake othe makīmwīra atīrī, “Thondekithia mūtī wa gūcuuria mūndū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano* kūrīha na igūrū, na rūciū rūciinī ūrooke ūrie mūthamaki etīkīre Moridekai acuurio hau mūtī-igūrū. Ūcooke ūthīī mūrī na mūthamaki iruga-inī ūrī mūkenu.” Rīciiria rīrī nīrīakenirie Hamani, nake agīthondekithia mūtī ūcio.

6

Moridekai Kūheo Gītūo

¹ Na rīrī, ūtukū ūcio mūthamaki akīūrwo nī toro; nī ūndū ūcio agīathana areherwo ibuku rīrīa rīandīkītwo maūndū ma matukū ma tene, maandīko marīa ma wathani wake, rīrehwo athomerwo. ² Hakīoneka handīkītwo thīinī warīo atī Moridekai nīwe woimbūrīte Bigithana na Tereshu, anene eerī a mūthamaki arīa marangagīra kīhingo, o acio maacirīire kūrīaga Mūthamaki Ahasuerusu.

³ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū Moridekai aatīirwo naguo na nī ūnene ūrīkū aaheirwo nī ūndū wa ūndū ūcio?”

Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Hatīrī ūndū o na ūmwe eekirwo.”

⁴ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nūū ūrī hau nja?” Hamani aakorirwo no hīndī aatoonya nja ya nyūmba ya mūthamaki nīguo aarie na mūthamaki ūhoru wa gūcuuria Moridekai mūtī-igūrū ūrīa aathondekithītie nī ūndū wake.

⁵ Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Nī Hamani ūrūgamīte nja.”

Mūthamaki agīathana atīrī, “Mwīrei atoonye.”

* 5:14 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

⁶ Rĩrĩa Hamani aaingĩre, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngũkwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia?”

Hĩndĩ ĩyo Hamani akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Nũũ ũngĩ mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia tiga nĩ?” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia-rĩ, ⁸ nĩ wega wathane atĩ nguo ĩrĩa ndaaya ya ũthamaki ĩrĩa wee mũthamaki wanekĩra ĩrehwo, ningĩ mbarathi ĩrĩa yanakuua mũthamaki ĩrĩa ĩkĩrĩtwo tanji ya ũthamaki mũtwe ĩrehwo. ⁹ Ningĩ wĩtikĩre nguo ĩyo ndaaya, na mbarathi ĩyo, cĩhokerwo mũndũ ũmwe mũtũku mũno wa anene a mũthamaki. Wĩtikĩre ahumbe mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia nguo ĩyo, na amũtongorie athĩ akũũtwo nĩ mbarathi ĩyo kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩu inene, nake mũndũ ũcio athĩ akĩanagĩrĩra arĩ mbere yake atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia.’”

¹⁰ Mũthamaki agĩatha Hamani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ narua, woe nguo ĩyo na mbarathi ĩyo, na wĩke Moridekai ũcio Mũyahudi o ũguo woiga, o ũcio ũikaraga hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. Ndũgatigĩrĩre ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mothe wagaathĩrĩria mekwo.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Hamani akĩoya nguo ĩyo na mbarathi ĩyo. Akĩhumba Moridekai nguo, na akĩmũtongoria ahaicĩte mbarathi njĩra-inĩ cia itũũra rĩu inene, akĩanagĩrĩra mbere yake atĩrĩ, “Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia!”

¹² Thuutha ũcio-rĩ, Moridekai agĩcooka kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. No Hamani akĩguthũka gwake mũciĩ aiyũrĩtwo nĩ kĩa, ¹³ akĩra Zereshu mũtumia wake na arata ake othe maũndũ marĩa mothe maamũkorete.

Andũ arĩa maamũtaaraga, o na Zereshu mũtumia wake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo Moridekai ũcio wambĩrĩria gũgũtooria nĩ wa kĩhumo kĩa Ayahudĩrĩ, ndũngĩmwĩrĩria, na ti-itherũ nĩgũthira!” ¹⁴ Ihinda o ro rĩu maaragia nake, ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki igĩkinya, na igĩtwara Hamani na ihenya iruga-inĩ rĩrĩa Esiteri amarugithĩrie.

7

Hamani Gũcuurio

¹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na Hamani magĩthĩ kũrĩanĩra na Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, ² rĩrĩa manyuuaga ndibei mũthenya ũcio wa keerĩ, mũthamaki akĩũria Esiteri o rĩngĩ atĩrĩ, “Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩkũhingĩrio. Na nĩ kĩ ũrooria ũheo? O na wahooya nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga, nĩkũheo.”

³ Nake Esiteri mũtumia wa mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, wee mũthamaki, na mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, ndahooya ndekwo ndũũre muoyo, rĩu nĩrĩo ihooya rĩakwa. Ningĩ ndahooya atĩ andũ akwa marekwo matũũre muoyo. ⁴ Nĩ ũndũ nĩ na andũ akwa nĩtwendetio tũniinwo, na tũũragwo na tũhukio. Atĩrĩrĩ, korwo no kwendio twendetio tũgatuĩke ngombo cia arũme, na cia andũ-a-nja, nĩ nĩngĩrakirire tondũ thĩna ta ũcio ti mũiganu wa gũthĩnia mũthamaki.”

⁵ Mũthamaki Ahasuerusu akĩũria Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũngĩgeria gwĩka ũndũ ta ũcio-rĩ, nũũ hihi? Arĩ ha?”

⁶ Esiteri akiuga atĩrĩ, “Mũtũthũuri na thũ iitũ nĩ Hamani ũyũ mwaganu.”

Hamani akĩnyĩtwo nĩ kĩmako kĩnene arĩ hau mbere ya mũthamaki o na mũtumia wake. ⁷ Nake mũthamaki agĩũkĩra arakarĩte mũno, agĩtiga kũnyua ndibei yake, agĩthĩ nakũu mũgũnda-inĩ ũcio wa nyũmba ya ũthamaki. Nake Hamani amenya

atĩ mũthamaki nĩarĩkĩtie gũtua ciira wake, agĩtigwo na thuutha ethaithanĩrĩre harĩ Esiteri mũtumia wa mũthamaki nĩguo ndakooragwo.

⁸ Na rĩrĩa mũthamaki aacookaga nyũmba ya iruga kuuma mũgũnda-inĩ ũcio wa nyũmba ya ũthamaki, Hamani nake noguo aakorirwo akĩgũithia gĩtĩ-inĩ harĩa Esiteri aakairĩte.

Nake mũthamaki akĩgũthũka, akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ angĩnyiita mũtumia wa mũthamaki na hinya o na tũrĩ nake gũkũ nyũmba?”

Mũthamaki akĩrĩkia kuuga ũguo, makĩhumbĩra Hamani ũthiũ.* ⁹ Nake Haribona, ndungata ĩmwe ya iria hakũre, arĩa maatungatagĩra mũthamaki, akiuga atĩrĩ, “Mũtĩ wa gũcuuria andũ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano† kũraiha na igũrũ ũrũgamĩtio nyũmba-inĩ ya Hamani. Araũthondekithĩtie nĩ ũndũ wa Moridekai, ũrĩa waririe ndeto cia gũteithia mũthamaki.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Mũcuuriei mũtĩ-inĩ ũcio!” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩcuuria Hamani mũtĩ-inĩ ũcio aathondekithĩtie nĩ ũndũ wa Moridekai. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩthirwo nĩ marakara.

8

Itua rĩa Mũthamaki Gũteithia Ayahudi

¹ Mũthenya o ro ũcio, Mũthamaki Ahasuerusu akĩhe mũtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ũcio thũ ya Ayahudi.* Nake Moridekai agĩũka mbere ya mũthamaki, nĩ ũndũ Esiteri nĩoigĩte ũrĩa maatarainie. ² Mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kĩrĩa aatunyĩte Hamani, na agĩkĩhe Moridekai. Nake Esiteri agĩtua Moridekai mũrũgamĩrĩri wa indo cia Hamani.

³ Esiteri agĩthaitha mũthamaki o rĩngĩ, akĩgũithagia magũrũ-inĩ make akĩrĩraga. Akĩmũhooya aniine mũbango ũcio mũũru wa Hamani ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciĩrĩre wa gũũkĩrĩa Ayahudi. ⁴ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtambũrũkĩria Esiteri rũthanju rwa thahabu rwa ũthamaki, nake Esiteri agĩũkĩra akĩrũgama mbere yake.

⁵ Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, na ngorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe na one ũndũ ũcio nĩguo wagĩrĩre nĩ gwĩkwo, na akorwo nĩ akenetio nĩ nĩ-rĩ, nĩetĩkĩre kwandĩkithia watho wa kũgarũra marũa marĩa maatumĩtwo nĩ Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũcio Mũagagi, ũrĩa aaciĩrĩre na akĩandĩkithia nĩguo aniinithie Ayahudi mabũrũri-inĩ marĩa mothe mũthamaki athamakaga. ⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria ngĩonaga ngero ĩrĩa ikũgerwo andũ akwa? Ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria kuona andũ a nyũmba yakwa makĩniinwo?”

⁷ Mũthamaki Ahasuerusu agĩcookeria Esiteri mũtumia wa mũthamaki na Moridekai ũrĩa Mũyahudi atĩrĩ, “Nĩ ũndũ Hamani nĩaciĩrĩre kũũragithia Ayahudi, indo ciake nĩndĩciheete Esiteri, na nĩ mamũcuurĩtie mũtĩ-igũrũ. ⁸ Na rĩrĩ, andĩkithiai uuge ũngĩ na rĩtwa rĩa mũthamaki wa gũteithia Ayahudi ta ũrĩa mũkuona kwagĩrĩre, na mũhũũre marũa macio mũhũũri na gĩcũhĩ kĩa mũthamaki, nĩ ũndũ gũtirĩ marũa mandĩkĩtwo na rĩtwa rĩa mũthamaki na makahũũrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mangĩgarũrwo.”

⁹ O rĩmwe aandĩki-marũa a ũthamaki magũtwo, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ithatũ, mweri-inĩ wa gatatũ, mweri wa Sivani. Makĩandĩka watho wothe wa Moridekai kũrĩ Ayahudi na anene a mũthamaki, na abarũthi, na andũ arĩa maarĩ igweta a mabũrũri 127 matambũrũkĩte kuuma bũrũri wa Ahĩndĩ nginya bũrũri wa Kushi. Mawatho macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre wa o bũrũri na rũthiomi rwa a andũ, o na kũrĩ Ayahudi na mwandĩkĩre na rũthiomi rwao. ¹⁰ Moridekai

* **7:8** Kũhumbĩrwo mũndũ ũthiũ kuonanagia atĩ mũndũ ũcio aarĩ mũtuĩre kũũragwo. † **7:9** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) * **8:1** Hĩndĩ ĩyo, mũndũ angĩatuĩrĩrwo kũũragwo, indo ciake ciothe ciatũkaga cia mũthamaki.

nĩandĩkithirie marũa na rĩitwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu, makĩhũũrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki, na akĩmatũma na andũ arĩa maathiaga mahaicĩte mbarathi, o arĩa maahaicaga mbarathi iria ciarĩ ihenya, nacio ciaciarĩtwo nĩ mbarathi cia mũthamaki.

¹¹ Itua rĩu rĩa mũthamaki rĩgĩtĩkĩria Ayahudi a matũũra mothe marĩa manene kĩhooto gĩa kũngana megĩtĩre; maniine, na moorage, na mahukie mbũtũ o ciothe cia rũruka o ruothe kana bũrũri ũrĩa ũngĩmatharĩkĩra, o hamwe na andũ-a-nja na ciana ciao; na matahe indo cia thũ ciao. ¹² Mũthenya ũrĩa wamũrirwo wa Ayahudi gwĩka ũguo mabũrũri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu warĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, naguo nĩ mweri wa Adari. ¹³ Kobi ya marũa macio ma itua rĩu yarĩ ĩheanwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na itua rĩu rĩmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩguo Ayahudi mehaarĩrie mũthenya ũcio merĩhĩrie harĩ thũ ciao.

¹⁴ Atwari acio a marũa, mahaicĩte mbarathi cia mũthamaki, magĩthĩ na ihenya nĩkũhĩkwo nĩ watho wa mũthamaki. Narĩo itua rĩu nĩrĩaheanirwo kũu nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani.

¹⁵ Moridekai oimire mbere ya mũthamaki ekĩrĩte nguo cia ũthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerũ, na arĩ na tanji nene ya thahabu mũtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatani ĩrĩa njega. Nao andũ a itũũra rĩa Shushani magĩkũngũira itua rĩu marĩ na gĩkeno. ¹⁶ Kũrĩ Ayahudi rĩu rĩarĩ ihinda rĩa gũkena, na kũigua wega na gũcanjamũka o na gũtũka. ¹⁷ Thĩinĩ wa bũrũri o wothe o na thĩinĩ wa itũũra inene o rĩothe, kũrĩa guothe itua rĩu rĩa mũthamaki rĩatwarirwo, Ayahudi nĩmagĩire na gĩkeno na magĩcanjamũka, makĩruga maruga magĩkũngũira. Na andũ aingĩ a ndũrĩrĩ ingĩ makĩgarũra magĩitua Ayahudi tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa gwĩtigĩra Ayahudi.

9

Ūhootani wa Ayahudi

¹ Kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari, nĩrĩo itua rĩrĩa rĩathanĩtwo nĩ mũthamaki, rĩarĩ rĩhingio. Mũthenya ũcio, thũ cia Ayahudi nĩcierĩgĩrĩire kũmahoota, no rĩrĩ, gũkĩgarũrũkana, nao Ayahudi makĩgĩa na hinya gũkĩra arĩa maamathũire. ² Ayahudi nĩmecookanĩrĩrie matũũra-inĩ mao manene mabũrũri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu, nĩgeetha matharĩkĩre acio mendaga kũmaniina. Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmeetiiria, nĩ ũndũ ndũrĩrĩ icio ingĩ ciothe nĩciametigĩrĩre. ³ Nao andũ othe arĩa maarĩ igweta a mabũrũri macio, na anene a mũthamaki, na abarũthi, na arĩa mateithagĩrĩria mũthamaki gwathana magĩteithia Ayahudi, nĩ ũndũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa gwĩtigĩra Moridekai. ⁴ Moridekai aarĩ mũndũ woĩkaine wega kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki; nayo ngumo yake ĩkĩhunja mabũrũri-inĩ macio mothe, nake agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya.

⁵ Ayahudi makĩhũũra thũ ciao ciothe na hiũ cia njora, magĩciũraga magĩciniina, na magĩka thũ ciao, o icio ciamathũire, o ũrĩa wothe mangĩendire gũciĩka. ⁶ Nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani, Ayahudi nĩmooragire na makĩniina andũ magana matano. ⁷ Ningĩ nĩmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸ na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹ na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰ na nĩo ariũ ikũmi a Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa warĩ thũ ya Ayahudi. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹¹ Mũigana wa andũ arĩa mooragĩrwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani nĩwakinyĩirio mũthamaki mũthenya o ro ũcio. ¹² Nake mũthamaki akĩra Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, “Ayahudi nĩmoragĩte na makaniina andũ magana matano o na ariũ ikũmi a Hamani thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa

kĩirigĩre gĩa Shushani. Hihi mekĩte atĩa mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ ma mũthamaki? Atĩrĩrĩ, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ ũndũ ũrĩkũ ũrooria ũheo? O naguo ũndũ ũcio nĩũkũheo.”

¹³ Esiteri agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, ĩtĩkĩria Ayahudi arĩa marĩ Shushani makaahingia itua rĩrĩ o na rũciũ, na ũreke ciimba cia ariũ ikũmi a Hamani igaacuurio mĩtĩ-igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩathana gwĩkwo ũguo. Itua rĩkĩhĩtũkio kũu Shushani, nao magĩcuuria ciimba cia ariũ acio ikũmi a Hamani mĩtĩ-igũrũ.

¹⁵ Ayahudi arĩa maarĩ kũu Shushani magĩcookanĩrĩra hamwe mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa Adari, nao makĩũraga andũ magana matatũ kũu Shushani. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rĩ, Ayahudi arĩa angĩ maatigaire mabũrũri-inĩ marĩa mũthamaki ũcio aathamakaga o nao makĩũngana hamwe nĩguo meegĩtĩre, na meeyũkĩrĩrie harĩ thũ ciao. Makĩũraga andũ ngiri mĩrongo mũgwanja na ithano cia thũ ciao, no matiigana gũtaha indo ciao. ¹⁷ ũndũ ũcio wekĩkire kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri-inĩ wa Adari, na kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩna makĩhurũka, na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

Gũkũngũira gĩathĩ kĩa Purimu

¹⁸ Na rĩrĩ, Ayahudi arĩa maarĩ Shushani, nĩmonganĩte mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ na wa ikũmi na ĩna, naguo mũthenya wa ikũmi na ĩtano makĩhurũka na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

¹⁹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ marũmie mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa Adari, ũrĩ mũthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mũthenya wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mũthenya wa ikũmi na ĩna, na wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩrie kũrĩ thũ ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kĩa kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuĩka mũthenya wa gũkũngũiya. Aamandĩkĩre marũmagie mũthenya ĩyo ĩrĩ mũthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩni iheo.

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtĩkĩra gũthĩ na mbere na gũkũngũira ũguo maambĩrĩrie, magekaga ũrĩa Moridekai aamandĩkĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundĩte gũũkĩrĩra Ayahudi amaniine, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩtĩ) nĩguo monũhwo na manĩinwo. ²⁵ No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hitho wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundĩre Ayahudi ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuurio mĩtĩ-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ĩyo ĩgĩtwo Purimu kuumana na rĩitwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo marũa-inĩ macio, na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtũtua kũgĩe mũtugo wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njiaro ciao, na arĩa othe mangĩtũũrania nao, marũmagie mũthenya ĩyo yeerĩ o mwaka mategũtĩrĩria, na njĩra ĩrĩa kwandĩkitwo, na mahinda marĩa maatuĩtwo. ²⁸ Mĩthenya ĩyo ĩtuĩke ya kũrĩrikanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ manene mothe. Na mũthenya ĩyo ya Purimu ndĩkanaage gũkũngũĩrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩrĩrikano kĩayo kĩage njiaro-inĩ ciao.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai ũrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ũhoti wothe ũrĩa maarĩ naguo, nĩguo

mekĩre marũa macio ma keerĩ meegiĩ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agĩtũmĩra Ayahudi othe arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ũthamaki wa Ahasuerusu marũa, marĩ ciugo cia kũmeciiria wega na kũmoomĩrĩria, ³¹ nĩgeetha marũmagie mĩthenya ĩyo ya Purimu mahinda marĩa matuĩtwo, o ta ũrĩa Moridekai ũrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mũtumia wa mũthamaki maamatuĩrĩire, na o ta ũrĩa meetuĩrĩire o ene, hamwe na njiaro ciao, ũhoru wĩgiĩ mahinda mao ma kwĩhinga kũrĩa irio na gũcakaya. ³² Itua rĩu rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩrĩre mawatho macio maakoniĩ Purimu hinya, naguo watho ũcio ũkĩandĩkwo mabuku-inĩ ma kĩririkano.

10

Ūnene wa Moridekai

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o nginya icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. ² Ha ũhoru wa ciĩko ciake cia hinya na ũhoti, hamwe na ũhoru wothe wa ũnene wa Moridekai, nginya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ, githĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki a Media na Perisia? ³ Moridekai ũrĩa Mũyahudi aarĩ wa keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na nĩeetĩkĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatĩika mũno kũrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake maũndũ mega, na akaarĩrĩria kũgaacĩra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩa

¹ Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩetigĩrĩte Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'onde 7,000, na ngamĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũrĩa mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩanĩre na manyuuanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, “No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro.” Ũcio nĩguo warĩ mūtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araike nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩũcũũranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?”

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ Ayubu agĩitigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩire na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrĩte bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

¹² Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, “No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie.”

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoru agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhĩ, ¹⁵ nao andũ a Sabea† macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'onde o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁷ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Akalidei‡ meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamĩra ciaku na macitaha, maathĩ nacio. Ndungata

* **1:1** Bũrũri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli. † **1:15** Andũ a Sabea maarĩ arĩthi arĩa morũũraga na mahiũ mao. ‡ **1:17** Akalidei maarĩ arĩthi arĩa morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ũthamaki wa Babuloni.

nacio maciūruga na rūhiū rwa njora; na no niī nyiki ndahonoka, ndagīūka gūkūrehere ūhoru!”

¹⁸ O akīaragia-rī, mūkinyia-ūhoru o ūngī agīūka, akiuga atīrī, “Ariū na aarī aku mekūrīaga, makīnyuuga ndibei kwa mūrū wa nyina wao ūrīa mūkūrū; ¹⁹ na rīrī, o hīndī īyo rūhuho rūnene rwahurutana ruumīte werū-inī, na ruo rwahūūra nyūmba īyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwīra maakua; na no niī nyiki ndahonoka, ndagīūka gūkūrehere ūhoru!”

²⁰ Nake Ayubu aigua-ūhoru ūcio, akīrūgama, agītembūranga nguo yake ya igūrū, na akīenjwo mūtwe. Agīcooka akīīgūithia thī, akīhooya Ngai, ²¹ akiuga atīrī: “Ndoimire nda ya maitū ndī njaga,

na ngoima thī īno ndī njaga.

Nī Jehova waheanire, na nī Jehova wacookera:
rīitwa rīa Jehova rīrogocwo.”

²² Thīinī wa maūndū macio mothe-rī, Ayubu ndaigana kwīhia na ūndū wa gūtuīra Ngai mahītia.

2

Kūgerio kwa Ayubu gwa keerī

¹ Ningī nī kwarī mūthenya ūngī araika maathiire kūrūgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agīthī hamwe nao kūrūgama mbere yake. ² Nake Jehova akīūra Shaitani atīrī, “Uuma kū?”

Nake Shaitani agīcookeria Jehova atīrī, “Nyuma kūriūnga thī o na gūcangacanga kuo kūndū na kūndū.”

³ Ningī Jehova akīūra Shaitani atīrī, “Nīūcūuranītie ūhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atī kūu thī gūtīrī mūndū ūhaana take; ndarī ūcuuke na nī mūrūngīrīru, mūndū mwītīgīri-Ngai na ūtheemaga maūndū marīa mooru. Ningī no arūmītie wīhokeku wake, o na gūtuīka nīwaningīrīrie ndīmwanange hatarī gītūmi.”

⁴ Nake Shaitani agīcookeria Jehova, akiuga atīrī, “Gīkonde kīrīhagwo na gīkonde! Mūndū no arute indo ciake ciothe nīguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rīrī, ta tambūrūkia guoko gwaku ūhutie mahīndī na nyama cia mwīrī wake, na ti-itherū ndarī hīndī ategūkūruma o ūthiū-inī waku.”

⁶ Nake Jehova akīūra Shaitani atīrī, “No wega, rīu arī moko-inī maku; no ndūkahutie muoyo wake.”

⁷ Nī ūndū ūcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akīnyamaria Ayubu na ironda ciarī na ruo mūno kuuma makinya ma magūrū make nginya mūtwe. ⁸ Nake Ayubu akīoya gacere ka nyūngū ethūage nako, agīkara thī harīa haitagwo mūhu.

⁹ Nake mūtumia wake akīmūūra atīrī, “Anga no ūrūmītie wīhokeku waku o na rīu? Ruma Ngai wīkuire!”

¹⁰ Nake Ayubu akīmūcookeria atīrī, “Wee ūraaria ta mūndū-wa-nja mūkīgu. Kaī turīkīamūkagīra o maūndū mega kuuma kūrī Ngai, na tūtiamūkīre mathīina?”

Thīinī wa maūndū macio mothe-rī, Ayubu ndaigana kwīhia thīinī wa mīario yake.

Arata Atatū a Ayubu

¹¹ Na rīrī, hīndī irīa arata atatū a Ayubu, nīo Elifazu ūrīa Mūtemaani,* na Bilidadi ūrīa Mūshuhi, na Zofaru ūrīa Mūnaamathi, maaiguire mathīina marīa mothe maakorete Ayubu-rī, makīgīa gīathī, makiuma o mūndū gwake na magīcemanīa nīguo mathīi makamūcakaithie o makīmūhooreragia. ¹² Rīrīa maamuonire marī o haraaya-rī, makīrigwo nīwe nī ūrīa aahaanaga; makīambīrīria kūrīra maanīrīre, na

* **2:11** Elifazu aarī wa kuuma Edomu.

magĩtembũranga nguo ciao, o na makĩhurĩria rũkũngũ mĩtwe. ¹³ Ningĩ magĩcooka magĩkara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwarĩ kũnene mũno.

3

Mĩario ya Ayubu

¹ Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũrĩa aaciarirwo. ² Akiuga atĩrĩ:

³ “Mũthenya ũrĩa nĩ ndaciarirwo ũroora,
o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ, ‘Mũtumia nĩaciara mwana wa kahĩ!’

⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotuĩka o nduma;
Ngai arĩ igũrũ aroaga kũũrũmbũiya;
mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo nĩ ũtheri.

⁵ Mũthenya ũcio ũrokĩnyitĩrwo nĩ nduma nene na kĩruru gĩa gĩkuũ;
ũrohumbĩrwo nĩ itu;
nduma ĩrotooria ũtheri wago.

⁶ ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyitwo nĩ nduma ndumanu;
ũroaga gũtaranĩrio na mũthenya ĩrĩa ĩngĩ ya mwaka,
o na kana ũtarwo harĩ mweri o na ũrĩkũ.

⁷ ũtukũ ũcio ũrothaata;
o na gũtikanoigwo ngemi ũtukũ ũcio.

⁸ Arĩa marumaga mũthenya maroruma mũthenya ũcio,
o acio moĩ kwarahũra nyamũ ĩrĩa ĩtagwo Leviathani.

⁹ Njata ciaguo cia rũciinĩ irotuĩka nduma;
ũroeterera ũtheri na wage kũwona,
o na ũroaga kuona ruoro rũgĩtema,

¹⁰ nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango ya nda ya maitũ,
na ndũigana kũgirĩrĩa maitho makwa kuona thĩna.

¹¹ “Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ?

¹² Ndaamũkĩrirwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?

¹³ Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte

¹⁴ hamwe na athamaki na aheani kĩrĩra a gũkũ thĩ
arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ,

¹⁵ o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.

¹⁶ Ningĩ-rĩ, nĩ kĩ kĩagiririe thikwo tĩri-inĩ ta kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa riũa?

¹⁷ Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka,
na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.

¹⁸ Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩkenagĩra kwaha kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya ngombo.

¹⁹ Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũrĩ mũmĩathi.

²⁰ “Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mũnyamaro maheo ũtheri,
naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,

- 21 o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
22 acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
23 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?
24 Nĩ ũndũ handũ ha ndĩe irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
25 Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra nĩũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo ũnginyĩrĩire.
26 Ndionaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mũnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nike Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũũria atĩrĩ:
2 “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-rĩ, hihi wamũkirĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kwĩgirĩrĩria kwaria?
3 Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya.
4 Ciugo ciaku cianatiirĩrĩra arĩa manahĩngwo makenda kũgũa;
nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
5 No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩina, nawe ũkoorwo nĩ hinya;
ũhũũritwo, nawe ũkanyitwo nĩ kĩmako.
6 Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tiguu wagĩrĩirwo gũtuĩka ũũmĩrĩru waku,
nayo mũthĩire yaku itarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo mwĩhoko waku?
7 “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanathĩnĩka atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ manĩinwo?
8 Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩina-rĩ, maũndũ macio no mo magethaga.
9 Manangagwo nĩ mũhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara make.
10 Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarama,
no magego ma mũrũũthi ĩyo mũnene nĩmakoinangwo.
11 Mũrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma,
nacio ciana cia mũrũũthi wa mũgoma ikahurunjũka.
12 “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na hitho,
namo matũ makwa marakaigua gakĩhehanwo.
13 Ũtukũ ngĩcũũrania ũhoru wa cioneki cia kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo marĩ toro mũnene,
14 ngĩnyitwo nĩ guoya na kũinaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe magĩthingitha.
15 O hĩndĩ ĩyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ wakwa,
nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara.
16 Roho ũcio ũrarũgama,
no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ.
Mbere yakwa hararũgama mũhianĩre wa kĩndũ,
ndĩracooka ndĩraigua gũkĩario na mũheehũ gũkĩũrio atĩrĩ,

- 17 'Mündũ wa gũkua-rĩ, aahota gũtuĩka mũthingu gũkĩra Ngai?
Mündũ aahota gũtuĩka mũtheru gũkĩra Mũmũũmbi?
18 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka ndungata ciake-rĩ,
na angĩkorwo nĩonaga araike ake marĩ na mahĩtia-rĩ,
19 githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno ma andũ arĩa matũũraga nyũmba cia ndoro,
acio mũthingi yao ĩrĩ rũkũngũ-inĩ,
acio mamemendagwo na ihenya gũkĩra kĩhuruta!
20 Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ moinangagwo tũcunjĩ;
magathira tene na tene matekũrũmbũyo.
21 Githĩ mĩkanda ya hema yao ndĩmunyũrĩtwo,
nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?'

5

- 1 "Wenda gwĩtana, ĩtana, no rĩrĩ, nũũ ũngĩgwĩtĩka?
Nĩ ũrĩkũ wa arĩa atheru ũngĩũrĩra kũrĩ we?
2 Rũng'athio rũũragaga kĩrimũ,
naguo ũiru ũkooraga mũndũ ũrĩa mũkũigu.
3 Nĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ gĩkĩgĩa na mĩri,
no-o rĩmwe nyũmba yakĩo ĩkĩrumwo.
4 Ciana ciake nĩiraihanĩrĩrie na ũgitĩri,
ihatĩrĩrio igooti-inĩ itarĩ na mũndũ wa gũciciirĩrĩra.
5 Ũrĩa mũhũtu arĩaga magetha make,
amoyaga o na marĩ mũigua-inĩ,
nao arĩa anyootu makahũmagĩra ũtonga wao.
6 Nĩgũkorwo hatĩka ndĩkunũkaga kuuma thĩ,
kana thĩina ũkamera tĩri-inĩ.
7 No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa kuonaga thĩina,
o ta ũrĩa na ma thandĩ cia mwaki irathũkaga na igũrũ.
8 "No rĩrĩ, korwo nĩ nĩ ingĩthaitha Mũrungu;
ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we.
9 We ekaga maũndũ ma magegania marĩa mataangĩmenyeka,
na akaringa ciama itangĩtarĩka.
10 Nĩwe uuragĩria thĩ mbura;
na nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ.
11 Arĩa menyiihagia nĩwe ũmatũũgagĩria,
nao arĩa marĩ na kĩa moyagwo na igũrũ makagitĩrwo.
12 Nĩwe ũthaatagia mũbango ya arĩa marĩ waara,
nĩgeetha moko mao matikagĩe na ũhootani.
13 Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao,
namo mathugunda ma arĩa oingumania akaameheria biũ.
14 Nduma ĩmakoraga kũrĩ o mũthenya;
mũthenya barigici makahambataga taarĩ ũtukũ.
15 Nĩahonokagia arĩa abatari kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ tũnua-inĩ twao;
amahonokagia moko-inĩ ma arĩa marĩ hinya.
16 Nĩ ũndũ ũcio athĩni makagĩa na kũrĩgĩrĩro,
naguo ciira ũtarĩ wa kĩhooto ũgatumia kanua.
17 "Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũrũngagwo nĩ Ngai;

- nĩ ũndũ ũcio ndũkamene irũithia rĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- 18 Nĩgũkorwo nĩaguraranagia, no rĩrĩ, acookaga akooaha nguraro iyo wega; nĩatiihanagia, no moko make no mo mahonanagia.
- 19 Nĩagagũteithũra harĩ mĩtino itandatũ;
o na irĩ mũgwanja-rĩ, gũtirĩ ũũru ũgaagũkora.
- 20 Hĩndĩ ya ng'aragu nĩagagũkũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ,
ningĩ hĩndĩ ya mbaara agũkũũre ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora.
- 21 Nĩũkagitĩrwo harĩ rũcamiũ rwa rũrĩmĩ,
na ndũgetigĩra hĩndĩ irĩa mwanangĩko ũgooka.
- 22 Nĩũgathekerera mwanangĩko na ng'aragu,
na ndũgetigĩra nyamũ cia gũkũ thĩ.
- 23 Nĩgũkorwo nĩũkagĩa na kĩrĩkanĩro na mahiga ma werũ-inĩ,
nacio nyamũ cia gĩthaka itũũre irĩ na thayũ nawe.
- 24 Nawe ũikarage ũũĩ atĩ hema yaku nĩ ngitĩre;
nawe nĩũkooya ithabu rĩa indo ciaku ũkore hatirĩ kĩndũ kĩũrĩte.
- 25 Nĩũkamenya atĩ ciana ciaku nĩkaingĩha,
nacio njiaro ciaku cingĩhe o ta nyeki ya gũkũ thĩ.
- 26 Ũgaathiĩ mbĩrĩra-inĩ ũrĩ o na hinya,
ũhaana ta itĩia cia ngano igethetwo hĩndĩ ya magetha.
- 27 “Nĩtũtuĩrĩtie ũhoru ũyũ, na nĩ wa ma.
Nĩ ũndũ ũcio kĩũigwe na ũũmenye wee mwene.”

6

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Naarĩ korwo ruo rũrũ ndĩ naruo rwathimwo,
nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ nayo yothe ĩgĩrĩrwo ratiri igũrũ!
- 3 Ti-itherũ yakorwo irĩ mĩritũ gũkĩra mũthanga ũrĩa ũrĩ maria-inĩ maria manene;
na nĩkĩo ndĩrahiũhire kwaria.
- 4 Mĩguĩ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩndoonyete,
naguo roho wakwa nĩũranyua ũrũrũ wayo;
maũndũ ma kũmakania mũno ma Ngai nĩmerekeirio harĩ nĩ.
- 5 Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ, nĩyaanagia rĩrĩa irĩ na nyeki ya kũrĩa,
kana ndegwa ĩkaania rĩrĩa ĩtuĩrĩrwo?
- 6 Irio itarĩ mũcamo nĩ irĩkaga itekĩrĩtwo cumbĩ?
Mũruru wa itumbĩ ũrĩa mwerũ-rĩ, nĩ urĩ mũrĩo?
- 7 Nĩ ndingĩcihutia;
irio ta icio no itũme njire ngoro.
- 8 “Naarĩ korwo ndaheo ũndũ ũrĩa ndĩrahooya,
korwo Ngai aahe ũndũ ũrĩa ndĩrerĩrĩa,
- 9 naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre kũũmemenda,
arekererie guoko gwake kũũniine!
- 10 Hĩndĩ iyo no ngĩe na ũndũ wa kũũhooreria,
ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ rũtarathira,
atĩ nĩ ndikaanĩte ciugo cia ũrĩa Mũtheru.
- 11 “Ndĩ na hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na mwĩhoko?
Ndĩ na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngĩrĩrĩe?”

- 12 Niĩ ndĩ hinya ta ihiga?
Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?
- 13 Niĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia,
kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo ũhootani?
- 14 “Mũndũ ũtarĩ na kĩrĩgĩrĩro aagĩrĩire gũteithio nĩ arata ake,
o na angĩkorwo nĩatiganĩirie ũhoru wa gwĩtigĩra Ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- 15 No ariũ a baba maagĩte kwĩhokeka o ta tũrũũ tũrĩa tũhũaga,
ningĩ o ta tũrũũ tũrĩa tũiyũraga tũkoina,
- 16 rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu igĩtweka,
na tũkaiyũrwo nĩ tharunji irĩa iratweka,
- 17 no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara,
na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mĩtaro-inĩ yatuo.
- 18 Ikundi cia agendi nũthaamaga njĩra ciacio,
ikambata werũ-inĩ, igathirĩra kuo.
- 19 Ikundi cia agendi cia Tema icaragia maaĩ,
agendi a wonjoria a Sheba makamacaria marĩ na mwĩhoko.
- 20 Magathĩnĩka, tondũ makoretwo marĩ na kĩrĩgĩrĩro;
no maakinya ho magakora hatirĩ kĩndũ.
- 21 O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangiheana ũteithio;
muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra.
- 22 Niĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: ‘Henai kĩndũ nĩ ũndũ wakwa,
ngũũrai na indo cianyu,
- 23 honokiai guoko-inĩ gwa thũ,
ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ tha?’
- 24 “Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoru na nĩngũkira;
nyonereriai harĩa hĩtĩtie.
- 25 Kaĩ ciugo cia ma irĩ ruo-ĩ!
No rĩrĩ, ngarari cianyu nĩ kĩhooito kĩrĩkũ irarehe?
- 26 Anga mũrenda kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte,
mũgatua ciugo cia mũndũ ũmũirwo tha taarĩ rũhuho?
- 27 Inyuĩ o na no mũcuukĩre mwana wa ngoriai mĩtĩ,
na mwendie mũrata wanyu.
- 28 “No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtikĩre kũndora.
Anga no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu?
- 29 Mwĩcũraniei nĩguo mũtikogomie kĩhooito;
njookerera, nĩgũkorwo wĩhokeku wakwa nĩguo ũraarũithio.
- 30 Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mĩromo-inĩ yakwa?
Anga kanua gakwa gatingĩhota gũkũũrana maũndũ ma rũmena?

7

- 1 “Githĩ mũndũ ndakoragwo na ũtungata mũritũ gũkũ thĩ?
Githĩ matukũ make maĩhaana o ta ma mũndũ mwandĩke wĩra?
- 2 O ta ngombo ikwĩrĩrĩria ciĩruru cia hwaĩ-inĩ,
o na kana ta mũndũ mwandĩke ũgũthethũkĩra mũcaara wake-rĩ,
- 3 ũguo nĩguo niĩ ngaĩrwo mĩeri ya tũhũ,
na ngatuĩrwo atĩ ũtukũ ndaarage ndĩ na kĩa.
- 4 Rĩrĩa ndakoma ndiyũragia atĩrĩ, ‘Ndĩrĩũkĩra rĩ?’

Ūtukũ ũkaraiha, na ngaraara ngũgarũra nginya gũgakĩa.

⁵ Mwĩrĩ wakwa ũiyũrĩtwo nĩ igunyũ na ngũcĩ,

nakĩo gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota.

⁶ “Matukũ makwa maraathira na ihenya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa gakonjithanagia uuthi ngoora ĩgĩtumwo, magagĩkinya mũthia itarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro.

⁷ Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo wakwa no ta mĩhũmũ; namo maitho makwa matigacooka kuona ũndũ mwega rĩngĩ.

⁸ Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ; mũkaanjaria, no ndigakorwo ho.

⁹ O ta ũrĩa itu rĩthiiga rĩkabuĩria, ũguo noguo ũrĩa ũthiiga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.

¹⁰ Ndagacooka kũinũka gwake mũcĩi; harĩa aaikaraga ndagacooka kuonwo ho.

¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndigũkira; ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa roho wakwa ũrĩ na ruo, ndĩteterere nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.

¹² Niĩ-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩrĩa nene ĩtũũraga iria thĩinĩ kũrĩa kũriku, atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?

¹³ Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa nĩguo ũkũũhooreria, na atĩ gĩtanda gĩakwa no kũiniinĩre gũteta-rĩ,

¹⁴ o na hĩndĩ ĩyo ũũmakagia na irooto, o na ũkanjiguithia guoya na cioneki,

¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba gũitwo, na gĩkuũ, handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa.

¹⁶ Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũura nginya tene. Tigana na niĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.

¹⁷ “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩire ũguo, na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,

¹⁸ atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o rũciinĩ, na ũkamũgeragia mahinda mothe?

¹⁹ Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete, kana ũtigane na niĩ o na kahinda kanini?

²⁰ Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa niĩ ngwĩkĩte, Wee mũrori wa andũ?

Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnjorote?

Kaĩ nduĩkĩte mũriigo harĩwe?

²¹ Nĩ kĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa na ũndekere mehia makwa?

Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma tĩiri-inĩ; nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Mĩario ya Bilidadi

¹ Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:

² “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta macio? Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho rũkĩhurutana.

- 3 Mūrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhooto?
 Ūcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia ūndũ ūrĩa ūrĩ wa ma?
- 4 Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩirie-rĩ,
 nĩacirekereirie iherithio nĩ ūndũ wa mehia ma cio.
- 5 No rĩrĩ, wee ūngĩcũthĩrĩria Mūrungu
 na wĩthaithanĩrĩre harĩ Ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
 6 ūngĩkorwo ūrĩ mũtheru na mūrũngĩrĩru-rĩ,
 o na rĩu no arahũke nĩ ūndũ waku
 nĩguo agũcookie handũ harĩa hakwagĩrĩire.
- 7 O na gũtuĩka kĩambĩrĩria gĩaku no kĩoneke kĩrĩ kĩnini,
 thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra mũno.
- 8 “Ūria ūhoru harĩ njiarwa cia tene,
 na ūtuĩrie maũndũ marĩa maithe mao meerutire,
 9 nĩgũkorwo ithuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ ūndũ tũũĩ,
 namo matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no ta kũruru.
- 10 Acio githĩ to makũrute na makũhe ūhoru?
 Acio githĩ to maarie ūhoru marĩ na ūmenyo?
- 11 Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ itomboya?
 Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ hatarĩ maaĩ?
- 12 Rĩngĩkũrĩra handũ hatarĩ maaĩ rĩũmaga narua gũkĩra nyeki,
 o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo.
- 13 Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe mariganagĩrwo nĩ Mūrungu;
 ūguo no ta guo mwĩhoko wa arĩa matooi Ngai ūthiraga.
- 14 Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ;
 kĩrĩa egiritanagia nakio no ta rũrenda rwa mbũmbũ.
- 15 Etiiranagia na rũrenda rwake, naruo rũgatuĩka;
 akenyitĩrĩra harĩ ruo, no rũtingĩmũtiirĩrĩa.
- 16 Ahaana ta mũtĩ ūitĩrĩrio maaĩ wega ūrĩ riũa-inĩ,
 ūtambũrũkĩtie thuuna ciaguo mũgũnda-inĩ;
- 17 mĩri yaguo iĩthiororokeirie kĩhumbu kĩa mahiga,
 na icaragia ha kwĩgwatĩrĩra rwaro-inĩ rwa mahiga.
- 18 No rĩrĩa wakũrwo harĩa ūraarĩ-rĩ,
 handũ hau hagakaana mũtĩ ūcio, hakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ ndakuona.’
- 19 Ti-itherũ muoyo waguo ūmaga ūgathira,
 naho hau tĩiri-inĩ ūcio hagakũra mũtĩ ĩngĩ.
- 20 “Ti-itherũ Mūrungu ndangĩrega mũndũ ūtarĩ ūcuuke,
 kana ekire moko ma arĩa mekaga ūũru hinya.
- 21 Na rĩrĩ, no arĩiyũria kanua gaku mũtheko,
 nayo mĩromo yaku yanĩrĩre nĩ gũkena.
- 22 Thũ ciaku nĩikahumbwo thoni,
 nacio hema cia arĩa aaganu itigacooka kuonwo.”

9

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia, akiuga atĩrĩ:
 2 “Ti-itherũ nĩnjũũĩ ūhoru ūcio nĩ wa ma.
 No rĩrĩ, mũndũ angĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mūrungu?
 3 O na korwo mũndũ enda gũkararania na Ngai-rĩ,

- ndangĩhota kũmũcookeria kũũria o na kĩmwe harĩ ciũria ngiri.
- 4 Ũũgĩ wake nĩ mũingĩ mũno, na ũhoti wake nĩ mũnene.
Nũũ wanaregana nake akĩgaacĩra?
- 5 Eeheragia irĩma itekũmenya,
na agacing'aũrania nĩ kũrakara.
- 6 Athingithagia thĩ ĩkoima handũ hayo,
na akainainia itugĩ ciayo.
- 7 Aathaga riũa rĩkaaga kũratha;
nake agiragĩrĩria ũtheri wa njata.
- 8 Nĩwe watambũrũkirie igũrũ arĩ o wiki,
na athiiga agĩkinyangaga makũmbĩ ma iria.
- 9 Nĩwe Mũũmbi wa njata iria ciĩtagwo Nduba, na Karaũ,
na Kĩrĩmĩra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gũthini.
- 10 Nĩekaga magegania matangĩmenyeka,
na akaringa ciama itangĩtarĩka.
- 11 Rĩrĩa aahĩtũkĩra harĩa ndĩ, ndingĩmuona;
o na rĩrĩa aathĩra harĩa ndĩ ndimenyaga.
- 12 Angĩgutha kĩndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmũgiria?
Nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, 'Nĩ atĩa ũreka?'
- 13 Ngai ndahingagĩrĩria marakara make;
o na arĩa maateithagĩrĩria Rahabu nĩmamũinamagĩrĩra.
- 14 "Nĩ-rĩ, ndaakĩhota atĩa kũmũkararia?
Ingĩruta kũ ciugo cia kũmũcookeria?"
- 15 O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ, ndingĩhota kũmũcookeria ũndũ;
ũrĩa ingĩka no gũthaita ingĩthaita Mũnjiirithia anjiguĩre tha.
- 16 O na ingĩamwĩtire nake anjĩtĩke-rĩ,
ndingĩtĩkia nĩangĩathikĩrĩrie.
- 17 We angĩamemendire na kĩhuhũkanio,
na aingĩhie ironda ciakwa hatarĩ gĩtũmi.
- 18 Ndarekaga njookererwo nĩ mĩhũmũ,
no nĩahatagĩrĩria na mathĩna.
- 19 Korwo no ũhoru wa hinya-rĩ, we arĩ hinya mũno!
Na korwo no ũhoru wa ciira wa kĩhooto-rĩ, nũũ ũngĩmwĩta?
- 20 O na korwo ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua gakwa no kandue mũhĩtia;
korwo ndiarĩ na ũcuuke-rĩ, nĩkangĩanduire mũhĩtia.
- 21 "O na gũtuĩka ndirĩ na ũcuuke-rĩ, ndikwĩrĩrĩra;
muoyo wakwa nĩndĩwagĩire kĩene.
- 22 Ũhoru no ũrĩa ũmwe; nĩkĩo ndĩroiga atĩrĩ,
'Aniina arĩa matarĩ ũcuuke o na akaniina arĩa aaganu.'
- 23 Hĩndĩ ĩrĩa ihũũra rĩarehe gĩkuũ kĩa narua,
nĩathekagĩrĩra kũũrwo nĩ hinya kwa arĩa matarĩ na mahĩtia.
- 24 Hĩndĩ ĩrĩa bũrũri wagĩa moko-inĩ ma andũ aaganu,
nĩahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga ũguo?
- 25 "Matukũ makwa marahanyũka gũkĩra mũkinyia-ũhoru;
mombũkaga matarĩ na gĩkeno o na kĩnini.

26 Mahītūkaga na ihenya mũno ta tūtārũ twa irura,*
kana ta nderi igũcuuhũkĩra kĩndũ gĩa kũrĩa.

27 Ingiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũriganĩrwo nĩ mateta makwa,
nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi, ngene,’

28 no ngeetigĩra mũnyamaro yakwa yothe,
nĩngũkorwo nĩnjũũ ndũkandua atĩ ndiĩhĩtie.

29 Kuona atĩ nĩndikĩtie gũtuuo mũhĩtia-rĩ,
nĩ kĩ gĩgũtũma ndiĩnogie tũhũ?

30 O na ingĩthamba na thabuni,
na ndiĩthambe moko na igata-rĩ,

31 no ũndikirie irima rĩa gĩcoro
nĩgeetha o na nguo ciakwa iithũũre.

32 “We ti mũndũ ta nĩ atĩ nĩguo ndĩmũcookerie,
nĩguo tũng’ethanire igooti-inĩ.

33 Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ ũngĩtũiguithania,
atũigĩrĩre guoko gwake ithuĩ eerĩ,

34 mũndũ wa kũnjehereria rũthanju rwa Ngai,
nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ itebeeberia rĩake.

35 Hĩndĩ iyo nĩngĩacooka kwaragia itekũmwĩtigĩra,
no ũrĩa ndariĩ rĩu-rĩ, ndingĩhota.

10

1 “Nĩthũire gũtũũra muoyo ũyũ;
nĩ ũndũ ũcio ndikũhingĩrĩria mateta makwa,
o na nĩ ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.

2 Ngwĩra Ngai atĩrĩ: Tiga kũndua mwĩhia,
no nyonia kĩrĩa ũrandũithĩria.

3 Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
ũgathũũra wĩra wa moko maku,
o rĩrĩa ũrakenera mathugunda ma andũ arĩa aaganu?

4 Kaĩ maitho maku marĩ o ta maitho ma andũ?
Kaĩ muonere waku ũhaana o ta wa mũndũ?

5 Kaĩ matukũ maku maigana ta ma andũ,
kana mĩaka yaku ĩkaigana o ta ya mũndũ,

6 nĩguo ũcarĩrĩrie mahĩtia makwa,
o na ũtuĩragie mehia makwa,

7 o na gũtuĩka wee nĩũũ atĩ ndiĩhĩtie,
na ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũhonokia moko-inĩ maku?

8 “Moko maku nĩmo maathondekire na makĩnyũmba.
Rĩu nĩũgũkĩgarũrũka ũnyanange?

9 Ririkana atĩ wanyũũmbire ta rĩũmba.
Rĩu ũgũcooka ũndue rũkũngũ rĩngĩ?

10 Githĩ ndwanjitire ta iria,
na ũgĩcooka ũkĩmatia ta maguta marĩo,

11 ũkĩhumbĩra na nyama na gĩkonde,
na ũkĩohania mahĩndĩ na mĩkiha yakwa hamwe.

* 9:26 Tūtārũ tũtaarĩ tũnene twa ithanjĩ twathondekagĩrwo Misiri.

- 12 Nīwaaheire muoyo o na ūkīnyonia ūtuḡi waku;
naguo ūmenyereri waku nīguo ūtūirie roho wakwa.
- 13 “No nīwahithire maūndū maya ngoro-inī yaku,
na nīnjūūī no warī na ūndū ūyū meciiria-inī maku:
- 14 Ingīehirie wee nīwanyonaga,
na ndūngīagire kūūherithia nī ūndū wa wīhia wakwa.
- 15 Kaī akorwo nīnjīhītie ndī na haaro-ī!
O na ingīguīka ndīkīte ūūru, ndingīhota ḡūtiira mūtwe wakwa,
nīḡūkorwo njiyūrītwo nī thoni,
na ngarikīra mathīna-inī makwa.
- 16 Ingītiira mūtwe wakwa-rī, wee ūnjeemaga o ta mūrūūthi,
na ningī ūkonania ūhoti waku mūnene wa kūnjūkīrīra.
- 17 Nīūndeheire aira angī manjūkīrīre,
na nīwongereire marakara maku igūrū rīakwa;
mbūtū ciaku ikanjūkīrīra o ta makūmbī ma maaī marūmanīrīre.
- 18 “Nī kīī ḡiatūmire ūndute nda ya maitū?
Naarī korwo ndakuire itoneetwo nī maitho ma mūndū o na ūmwe.
- 19 Naarī korwo ndiaciarirwo,
kana korwo ndaciarirwo njerekeirio mbīrīra!
- 20 Githī matukū makwa o na marī manini matikirie ḡūthira?
Tigana na nīī nīguo ngīe na ḡikenno gwa kahinda kanini,
- 21 kamūira thīite kūrīa mūndū athiiga na ndacooke,
būrūri wa nduma, o nduma nene ya ḡīkuū,
- 22 o būrūri ūrīa ūtukū wakuo ūrī mūtumanu mūno,
būrūri wa nduma ya ḡīkuū, na ūtarī kīhaarīro,
kūrīa o na ūtheri ūhaana o ta nduma.”

11

Mīario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ūrīa Mūnaamathi agīcookia, akīūria atīrī:
- 2 “Ciugo icio ciothe-rī, nīcikwaga ḡūcookio?
Mwaria ūyū-rī, nīegūḡituuo mwagīrīru?
- 3 Mwīraho ūcio waku-rī, nīguo ūḡūkiria andū naguo?
No kwage mūndū ūngīḡūkaania rīrīa ūranyūrūrania?
- 4 Wee ūreera Ngai atīrī, ‘Wītīkio wakwa ndūrī ūcuuke,
o na nīī ndī mūtheru maitho-inī maku.’
- 5 Naarī korwo Ngai no aarie,
atumūre mīromo yake agūūkīrīre,
- 6 na akūguūrīrie hitho cia ūūḡī,
nī ūndū ūūḡī ūrīa wa ma nī wa mīena īrī.
Menya ūndū ūyū; atī Ngai ndakūherithītie kūringana na ūrīa mehia maku
maigana.
- 7 “Wee no ūhote kūmenya maūndū marīa mahithe ma Ngai?
Kana no ūhote ḡūtuūria kūna maūndū ma Mwene-Hinya-Wothe?
- 8 Maūndū make nīmatūūḡīru ḡūkīra igūrū, wee nī atīa ūngīka?
Nī mariku ḡūkīra ūriku wa mbīrīra, wee nī atīa ūngīmenya?
- 9 Gīthimo kīamo nī kīraihu ḡūkīra thī
na nī kīaramu ḡūkīra iria rīrīa inene.

- 10 “Angĩũka agũikie njeera-rĩ,
acooke etane ciira-rĩ, nũũ ũngĩmũgiria?
- 11 Ti-itherũ nĩoĩ andũ arĩa maheenania;
na rĩrĩa oona ũndũ mũũru-rĩ, githĩ ndaũmenyaga?
- 12 No rĩrĩ, mũndũ ũtarĩ ũũgĩ ndangĩtuĩka mũũgĩ o na rĩ,
o ta ũrĩa njaũ ya ndigiri ya gĩthaka ĩtarĩ hĩndĩ ĩngĩciarwo ĩrĩ mũndũ.
- 13 “No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku kũrĩ Ngai,
na ũtambũrũkie moko maku kũrĩ we,
- 14 ũngĩeheria mehia marĩa marĩ guoko-inĩ gwaku,
na ũgirie ũũru ũikare thĩinĩ wa hema yaku-rĩ,
- 15 hĩndĩ ĩyo no ũhote gũtiira ũthiũ waku na igũrũ ũteguconoka;
no ũrũgame wega ũtarĩ na guoya.
- 16 Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ mathĩna maku,
ũmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie gũtherera.
- 17 Mũtũũrĩre waku nĩũgacangarara gũkĩra mũthenya barigici,
nayo nduma ĩgaatuĩka o ta rũciinĩ.
- 18 Ũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko tondũ ũrĩ na ũgitĩri,
ũkehũgũraga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.
- 19 Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre,
nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we.
- 20 No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa aaganu nĩmakaaga kuona,
na matikoona gwa kũũrĩra;
naguo ũndũ ũrĩa meriragĩria ũgaatuĩka mũcaayo wa gĩkuũ.”

12

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Hatirĩ nganja inyuĩ nĩ inyuĩ andũ,
naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra na inyuĩ rĩrĩa mũgaakua!
- 3 No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
Nũũ ũtooĩ maũndũ macio mothe?
- 4 “Nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo nĩ arata akwa,
o na gũtuĩka nĩndakaiĩre Ngai nake akĩnjigua:
nĩ nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo,
o na gũtuĩka ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke!
- 5 Andũ arĩa maikaraga megangarĩte manyũrũragia mũtino,
makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa magũrũ mao matenderũkaga.
- 6 Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga igaaciĩre,
na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo maikaraga na thayũ,
o acio makuuaga ngai yao na moko.
- 7 “No ta kĩũrie nyamũ, na nĩigũkũruta ũhoru,
kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩigũkwĩra;
- 8 kana warĩrie thĩ, na nĩigũkũruta ũhoru,
kana ũkĩarĩrie thamaki cia iria-inĩ, nacio nĩigũkũhe ũhoru.
- 9 Nĩ irĩkũ cia icio ciothe itooĩ
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte ũndũ ũyũ?

- 10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake,
o na mĩhũmũ ya andũ othe.
- 11 Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio?
- 12 Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga ũmenyo?
- 13 “Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
- 14 Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
- 15 Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
ningĩ aamarekereria makaananga bũrũri.
- 16 Hinya na ũtooria nĩ ciake;
mũheenio na mũheenania eerĩ no ake.
- 17 Aheani kĩrĩra amatongoragia matarĩ nguo,
na agatua aciirithania irimũ.
- 18 Nĩohoraga mũnyororo ĩrĩa athamaki moohaga andũ nayo,
akamooha mũcibi njohero.*
- 19 Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo nguo,
na akang’aũrania andũ arĩa mehaandire tene.
- 20 Nĩakiragia mũromo ya aheani kĩrĩra arĩa meehoketwo,
nao athuuri akamatunya ũhoru wa gũkũũrana maũndũ.
- 21 We nĩagagĩra arĩa atĩku bata,
nao arĩa marĩ na hinya nĩamatunyaga indo ciao cia mbaara.
- 22 Nĩaguũragia maũndũ marĩa mariku ma nduma,
na nduma nene ya gĩkuũ akamiumĩria ũtheri-inĩ.
- 23 Anenehagia ndũrĩrĩ, agacooka agaciananga;
aingĩhagia ndũrĩrĩ, agacooka agacihurunja.
- 24 Nĩagaagagia meciiria ma atongoria a gũkũ thĩ;
akamaingata, morũũrage werũ-inĩ mũtheri ũtarĩ njĩra.
- 25 Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa gũtarĩ ũtheri;
ningĩ atũmaga matũgũũge ta mũndũ mũrĩũ.

13

- 1 “Atĩrĩrĩ, maitho makwa nĩmonete maũndũ macio mothe,
matũ makwa nĩmamaiguĩte na magataũkĩrwo nĩmo.
- 2 ũrĩa mũũĩ o na nĩ nĩnjũũĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
- 3 No nĩ ndĩrenda kwaria na Mwene-Hinya-Wothe,
na ngerĩrĩria gũciira na Mũrungu.
- 4 No inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto cia maheeni;
inyuothe mũrĩ athondekani a tũhũ!
- 5 Naarĩ korwo mwakira ki!
Undũ ũcio ũngĩtuĩka ũũgĩ harĩ inyuĩ.
- 6 Na rĩrĩ, thikĩrĩriai kĩhooto gĩakwa;
iguai gũthathana kwa mũromo yakwa.
- 7 Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria Mũrungu?

* 12:18 Nguo cia kuohera njohero ihumbire thoni no cio ngombo cietĩkĩrĩtio kwĩhumba.

- Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ rĩake?
⁸ Kaĩ mũngĩmuonia kĩmenyano?
 Kaĩ mũgũciirĩra Mũrungu?
⁹ Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio no ũtuĩke mwega?
 No mũmũheenie ta ũrĩa mũngĩheenia mũndũ?
¹⁰ Ti-itherũ no amũrũithie
 mũngĩtuĩka a kuonania kĩmenyano na hito.
¹¹ Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia?
 Mũtingĩnyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wake?
¹² Mĩario yanyu ya ũũgĩ nĩ thimo hũthũ o ta mũhu;
 ihooto cianyu no ta kwĩgitĩra na rĩũmba.
- ¹³ “Kirai ki, mũreke njarie;
 o ũrĩa ndĩrĩona-rĩ, rekei nyone.
¹⁴ Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩtoonyie ũgwati-inĩ
 na ngaiga muoyo wakwa moko-inĩ makwa?
¹⁵ O na angĩnjũraga-rĩ, nĩi nowe ndĩrĩhokaga;
 na ti-itherũ nĩ ngatetera mĩthĩire yakwa hau mbere yake.
¹⁶ Ti-itherũ, ũndũ ũyũ noguo ũgaatuĩka wa kũũhonokia,
 nĩgũkorwo mũndũ ũtooĩ Ngai ndangĩũmĩrĩria gũũka mbere yake!
¹⁷ Thikĩrĩriai wega ũhoro wakwa;
 matũ manyu nĩmakĩigue ũrĩa nguuga.
¹⁸ Ti-itherũ nĩhaarĩirie ciira wakwa,
 na nĩnjũũĩ nĩ nguoneka ndĩ wa kĩhooto.
¹⁹ Nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũũthitanga?
 Angĩkorwo nĩ kũrĩ-rĩ, no gũkira ngũkira ngue.
- ²⁰ “Wee Ngai, ta kũĩhe o maũndũ maya meerĩ,
 na ndigũcooka gũkwĩhitha:
²¹ Atĩrĩ, eharia guoko gwaku, gũikare kũraya na nĩ,
 na ũtuge kũũmakia na imakania ciaku.
²² Ningĩ ũnjĩte na nĩngwĩtĩka,
 kana ũkĩreke njarie, nawe ũnjookerie.
²³ Nĩ mahĩtia na mehia maigana nĩ njikĩte?
 Nyonia ihĩtia na rĩhĩa rĩakwa.
²⁴ Ũraahitha ũthiũ waku nĩkĩ,
 na ũkandua thũ yaku?
²⁵ Nĩũngĩnyamaria ithangũ rĩrahurutwo nĩ rũhuho?
 Nĩũgũteng’erania na maragara momũ?
²⁶ Nĩgũkorwo nĩ wandĩkĩte maũndũ marũrũ ma kũnjũkĩrĩra,
 na ũkaangaĩra igai rĩa mehia ma ũnini wakwa.
²⁷ Wohaga magũrũ makwa na mĩnyororo;
 ũrangagĩra njĩra ciakwa ciothe
 na ũndũ wa gũcora njoro makinya ma magũrũ makwa.
- ²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ amocaga ta kĩndũ kĩbuthĩte,
 agathira ta nguo ĩrĩitwo nĩ memenyi.

14

- ¹ “Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ,

- aikaraga o matukũ manini, namo makaiyũrwo nĩ mathũina.
- ² Akũraga ta ihũa na agacooka akooma;
ahĩtũkaga na ihenya ta kũruru, na ndatũũraga.
- ³ Mũndũ ta ũcio wakĩmũkũũrĩra maitho?
Mũndũ ta ũcio wamũrehe mbere yaku aciirithio?
- ⁴ Nũũ ũngĩhota kũruta kĩndũ gĩtheru kuuma harĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtarĩ gĩtheru?
Gũtirĩ o na ũmwe!
- ⁵ Matukũ ma mũndũ nĩ matare;
nĩũtuĩte mũigana wa mĩeri yake,
na nĩũmũigĩire mĩhaka ĩrĩa ataangĩkĩra.
- ⁶ Nĩ ũndũ ũcio tiga kũmũrora, tigana nake,
nginya arĩkie mĩthenya yake ta mũthũkũmi.
- ⁷ “Mũtĩ-rĩ, nĩwĩrĩgagĩrĩrwo atĩ ũngĩtemwo,
no ũthethũke rĩngĩ,
na atĩ mathethũka maguo matikaaga.
- ⁸ O na mĩri yaguo ĩngĩkũrĩra thĩ
na gĩthukĩ kĩaguo kĩũmĩre tĩiri-inĩ,
- ⁹ ũngĩkaguucia maaĩ-rĩ, nĩũgathethũka
na ũrute hongwe ta mũtĩ wa kũhaandwo.
- ¹⁰ No mũndũ akuuaga agathikwo;
aatuĩkana-rĩ, ndacookaga kuonwo rĩngĩ.
- ¹¹ O ta ũrĩa maaĩ mahũũaga kũu iria-inĩ,
na ta ũrĩa mũtaro wa rũũĩ ũng’araga ũkooma-rĩ,
- ¹² ũguo noguo mũndũ akomaga na ndacookaga gũũkĩra rĩngĩ;
o nginya rĩrĩa igũrũ rĩgaathira-rĩ,
andũ matirĩ hĩndĩ magookĩra kana maarahũrwo mookĩre.
- ¹³ “Naarĩ korwo wahitha thĩinĩ wa mbĩrĩra,
na ũnjige hitho-inĩ nginya rĩrĩa marakara maku magaathira!
Naarĩ korwo wandũira gĩathĩ,
ũgaacooka kũndirikana hĩndĩ ĩyo.
- ¹⁴ Mũndũ akua-rĩ, nĩagatũũra muoyo rĩngĩ?
Matukũ makwa mothe ma wĩra mũritũ-rĩ,
ngweterera ihinda rĩakwa rĩa kwerũhĩrio hinya rĩkinye.
- ¹⁵ Wee ũgetana, na nĩ nĩngagwĩtĩka;
na nĩũkeerirĩria kĩũmbe gĩkĩ wombire na moko maku.
- ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩũgatara makinya makwa,
no ndũkarũmbũiya mehia makwa.
- ¹⁷ Mahĩtia makwa meekĩrĩtwo mondo-inĩ,
ĩkoohwo na ĩkahũũrwo mũhũũri; nĩũkahumbĩra mehia makwa.
- ¹⁸ “No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma kĩenjekaga na gĩkamomoka,
na o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga rũeheragio handũ ha ruo,
- ¹⁹ na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga mahiga,
na o ta ũrĩa mbura nene ĩtwaraga tĩiri-rĩ,
ũguo noguo wanangaga kĩĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ.
- ²⁰ Wee ũmũtooragia o rĩmwe rĩa kũigana, nake agathira;
ũgarũraga gĩthiithi gĩake ũrĩa kĩhaana, na ũkamũingata.
- ²¹ Ariũ ake mangĩtheo gĩtĩio, ndangĩmenya ũhoru ũcio;
mangĩconorithio, we ndoonaga ũndũ ũcio.

22 We no ruo rwa mwĩrĩ wake aiguaga,
nake atũũraga o ecaayagĩra.”

15

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ:
2 “Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoru na kwĩgereria,
kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte na irathĩro?
3 No eciirĩrĩre na ciugo cia tũhũ,
kana na mũario ĩtarĩ bata?
4 No wee-rĩ, niũracambia ũhoru wa gwĩtigĩra Ngai,
na ũkagirĩrĩria ũhoru wa andũ kwĩrutĩra Mũrungu.
5 Mehia maku nĩmo mataaraga kanua gaku;
nawe ũthuurĩte kwaria na rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara.
6 Kanua gaku wee mwene nĩko karagũtuĩra ciira, ti gakwa:
nayo mũromo yaku wee mwene ĩkaaria ũira wa gũgũũkĩrĩra.
- 7 “Wee nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo?
Wee-rĩ, waciarirwo mbere ya irĩma igĩe ho?
8 Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu ya Ngai?
Wee wiki-rĩ, nowe ũrigĩtie na ũũgĩ?
9 Nĩ atĩa ũũĩ ithuĩ tũtooĩ?
Nĩ ũmenyo ũrĩkũ ũrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
10 Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ mũno,
andũ akũrũ o na gũkĩra thoguo.
11 Ndũiganĩtwo nĩ ũhoorerania wa Mũrungu,
o na kana ũhoru ũcio warĩirio na ũhooreri?
12 Ngoro yaku ĩgũteete nĩkĩ,
na nĩ kĩĩ kĩratũma ũikare ũkiunaga maitho,
13 nĩguo werekerie marakara maku kũrĩ Mũrungu,
o na ũgaitũrũra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?
- 14 “Mũndũ akĩrĩ kĩ, atĩ no ahote gũtuĩka mũtheru,
o na mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja nake akĩrĩ kĩ,
atĩ no ahote gũtuĩka mũthingu?
15 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka andũ arĩa ake aamũre-rĩ,
na kũngĩkorwo o na igũrũ ti gũtheru maitho-inĩ make-rĩ,
16 mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ amwĩhoke?
Mũndũ nĩ mwaganu na nĩ kĩmaramari, anyuuaga waganu ta maaĩ!
- 17 “Wee ta thikĩrĩria na nĩngũgũtaarĩria;
reke ngwĩre ũrĩa nyonete,
18 ngwĩre ũrĩa andũ arĩa oogĩ moigĩte,
matekũhitha ũndũ o na ũmwe wa ũhoru ũrĩa maaheirwo nĩ maithe mao,
19 (o acio oiki maaheetwo bũrũri
hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ mũndũ wa kũngĩ watuĩkanagia gatagatĩ-inĩ kao):
20 Atĩrĩ, mũndũ mwaganu akoragwo na mũnyamaro matukũ make mothe.
Matukũ mothe ma ũcio ũtarĩ tha-rĩ, maigĩrwo o mũnyamaro.
21 Aiguaga o mũgambo ya kũmakania mũno;
hĩndĩ ĩrĩa maũndũ mothe moneka ta marĩ mega-rĩ,
atunyani makamũtharĩkĩra.

- 22 Ndarĩ na kũĩrĩgĩrĩro gĩa gwĩthara kuuma nduma-inĩ;
etereirio kũũragwo na rūhiũ rwa njora.
- 23 Orũũraga agĩcaragia irio, oragie atĩrĩ, 'Irĩ na kũ?'
Aikaraga amenyete atĩ mũthenya wa nduma ũrĩ o hakuhĩ.
- 24 Mĩnyamaro na ruo rwa ngoro nĩcio imũmakagia;
imũtooragia taarĩ mũthamaki wĩhaarĩirie kũmũtharĩkĩra,
- 25 nĩ ũndũ ainainagĩria Mũrungu ngundi,
na akang'athĩria Mwene-Hinya-Wothe,
- 26 akamũguthũkĩra ang'athĩtie,
arĩ na ngo yake mata ya hinya.
- 27 "O na gũtuĩka ũthiũ wake nĩ mũnoru,
na njohero yake ĩkaneneha nĩ kũnora-rĩ,
- 28 agaatuũraga matũũra maanangĩku,
na aikarage nyũmba itatũũragwo nĩ mũndũ,
nyũmba itigairie o kũmomoka ituĩke ihumbu cia mahiga.
- 29 Ndagacooka gũkorwo arĩ mũtongu, naguo ũtonga wake ndũgatũũra,
o na kana indo ciake itheereme kũu bũrũri-inĩ.
- 30 Ndakahota kũũrĩra nduma;
rũrĩrĩmbĩ nĩrũkahohia thuuna ciake,
nayo mĩhũmũ ya kanua ka Ngai nĩĩkamweheria.
- 31 Nĩatige kwĩheenia na ũndũ wa kwĩhoka maũndũ ma tũhũ,
nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ makaamũrehere.
- 32 Ihinda rĩake rĩtanakinya-rĩ, nĩakarĩhio mũigana wake wothe,
na honge ciake itikarura.
- 33 Agaatuĩka ta mũthabibũ ũhũrũrĩtwo thabibũ ciaguo itarĩ njĩru,
ahaane ta mũtamaiyũ ũraita kĩro kĩaguo.
- 34 Nĩgũkorwo andũ a thiritũ ya arĩa matooi Ngai matũũraga marĩ thaata,
na mwaki nĩũgaacina hema cia arĩa mendete mahaki.
- 35 Magĩaga nda cia mathĩĩna, na magaciara waganu;
nda ciao ithugundaga o maheeni."

16

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 "Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio;
inyuothe mũrĩ ahoorerania a kũnyamarania!
- 3 Mĩario ĩyo yanyu mũingĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ, ndĩrĩĩthira?
Nĩ kũĩ kĩramũthĩĩnia, gĩgatũma mũtinde mũgĩkararania?
- 4 O na nĩĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ harĩa ndĩ;
nĩĩ no njarie mũario mũega ya kũmũciirithia na ndĩmũinainĩrie mũtwe.*
- 5 No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie;
ũhoorerania uumĩte mũromo-inĩ yakwa no ũmũhoorerie.
- 6 "No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira;
o na ndegĩrĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera.
- 7 Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũũnogetie;
nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe.

* 16:4 Kũinainĩria mũndũ mũtwe kuonanagia kũnyarara mũndũ ũcio, na kũu kwarĩ kũmũruma.

- 8 Wee nĩnjoheete, naguo ũndũ ũcio ũgatuĩka ũira;
ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambararĩte ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ.
- 9 Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa arakarĩte,
akaahagaranĩria magego;
ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩre maitho.
- 10 Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathekerere;
mangũthaga rũthĩa makĩnyũrũragia,
na makanyiitana hamwe manjũkĩrĩre.
- 11 Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa ooru,
na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu.
- 12 Nĩ ndaikarĩte wega, nowe agĩthethera;
aanyiitire mũmero, akĩhehenja.
We andũite cabaa wake wa kũrathagwo;
13 aikia a mĩguĩ ake nĩmandigiicĩirie.
Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha,
na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ.
- 14 Aatharĩkagĩra maita maingĩ maingĩ;
anguthũkagĩra ta njamba ya ita.
- 15 “Ndumĩire gĩkonde gĩakwa kĩa mwĩrĩ nguo ya ikũnia,
na ngahitha thiithi wakwa rũkũngũ-inĩ.
- 16 Ũthiũ wakwa nĩtunĩhĩte nĩkũrĩra,
nduma nene igakĩhumbĩra maitho makwa;
- 17 no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya mekĩte
namo mahooya makwa nĩ matheru.
- 18 “Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa;
kĩrĩro gĩakwa kĩroaga gũkaahuurũkio!
- 19 O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ;
ũcio mũnjiirĩrĩri arĩ o igũrũ.
- 20 Mũũthaithanĩrĩri nĩ mũrata wakwa
rĩrĩa maitho makwa maraita maithori harĩ Ngai;
- 21 nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai,
o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra mũratawe.
- 22 “No mĩaka mĩnini igũthira,
thĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiiga na ndacooke.

17

- 1 Roho wakwa nĩmũthuthĩku,
matukũ makwa nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo ĩnjetereire.
- 2 Ti-itherũ thiũrũrũkĩirio nĩ andũ a kũũnyũrũria;
maitho makwa no nginya meerorere rũmena rwao.
- 3 “Wee Ngai-rĩ, ta kĩhe kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ wakwa kĩrĩa ũretia,
tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngĩtikĩra kũruta kĩndũ gĩaake kĩndũgamĩrĩre?
- 4 Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao ũmenyo;
nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetĩkĩria mahootane.
- 5 Mũndũ angĩkaana arata ake nĩ ũndũ wa kĩheo-rĩ,
maitho ma ciana ciake nĩmakoora.

- 6 “Ngai n̄anduĩte m̄undũ wa kuunwo thimo n̄i andũ othe,
nduĩkĩte m̄undũ wa gũtuagĩrwo mata ũthiũ n̄i andũ.
- 7 Maitho makwa n̄i maroora n̄i gwĩthikĩra;
ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta kĩruru.
- 8 Andũ arĩa arũngĩrĩru n̄i magegetio n̄i ũhoro ũcio;
andũ arĩa matarĩ na ũũru mekĩte n̄i marahũkĩte mokĩrĩre andũ arĩa matooi Ngai.
- 9 O na kũrĩ ũguo-rĩ, arĩa athingu n̄i marĩrũmagia njĩra ciao,
nao arĩa marĩ moko matheru n̄i marĩongagĩrĩrwo hinya.
- 10 “No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai o rĩngĩ!
Nĩ ndirĩ ndĩrona m̄undũ m̄ũgĩ gatagatĩ kanyu.
- 11 Matukũ makwa n̄i mathiru, m̄ibango yakwa n̄i m̄iharaganie,
o na merirĩria ma ngoro yakwa.
- 12 Andũ aya magarũraga ũtukũ makaũtua m̄ũthenya;
nduma yamakinyĩrĩra moigaga atĩrĩ, ‘Ūtheri ũrĩ o hakuhĩ.’
- 13 Angĩkorwo m̄ũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩre no mbĩrĩra,
angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa o nduma-inĩ-rĩ,
- 14 angĩkorwo no njĩre ũhoro wa kũbutha atĩrĩ, ‘Wee n̄iwe baba,’
na njĩre kĩgunyũ atĩrĩ, ‘Wee n̄iwe maitũ’ kana ‘N̄iwe mwarĩ wa maitũ-rĩ’,
- 15 mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ?
Nũ ũngĩnyonera mwĩhoko?
- 16 Na rĩrĩ, mwĩhoko n̄i ũharũrũkĩte nginya ihingo-inĩ cia gĩkuũ?
N̄itũgũgũikũrũkania hamwe rũkũngũ-inĩ?”

18

M̄ario ya Bilidadi

- 1 Ningĩ Bilidadi ũrĩa M̄shuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
- 2 “Ūrĩitiga kwaria m̄ario ĩno rĩ?
Gĩa na ũũgĩ n̄iguo o na ithuĩ tũhote kwaria.
- 3 Nĩ kĩ kĩratũma ũtuone tũhaana ta ng’ombe,
na tũgatuuo irimũ maitho-inĩ maku?
- 4 Wee ũrehanyũrũra n̄i ũndũ wa ũrĩa ũrakarĩte-rĩ,
thĩ no ĩthaamwo n̄i ũndũ waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harĩa itũire?
- 5 “Tawa wa m̄undũ mwaganu n̄i m̄uhorie;
rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake n̄i rũtigĩte gwakana.
- 6 Ūtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa hema yake ũtuĩkĩte nduma;
naguo tawa ũrĩa ũrĩ hakuhĩ nake ũkahora.
- 7 Hinya wa m̄ukinyũkĩrie wake n̄i m̄ũhũthie;
namo mathugunda make makamũgũithia thĩ.
- 8 Makinya make mamũikagia wabu-inĩ,
nake akoorũraga thĩinĩ wa marima mayo.
- 9 Mũtego ũmũnyitĩire ndiira-inĩ ya kũgũrũ;
mũtego ũgakĩmũrũmia biũ.
- 10 Ahithũrwo kĩa kĩa rũrigi tĩri-inĩ,
akaambĩrwo mũtego njĩra-inĩ yake.
- 11 Imakania imuumagĩrĩra na m̄iena yothe,
na ikamũteng’eragia harĩa hothe aagerera.
- 12 Mũtino n̄i m̄ũhũtĩire;

- mwanangĩko wetereire agwe.
- 13 Mũtino ũrũaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake;
nariĩ irigithathi rĩa gĩkuũ rĩgatambuuranga ciĩga ciake.
- 14 Aguucĩtio, akarutwo ũgitĩri-inĩ wa hema yake,
na agatwarwo kũrĩ mũthamaki wa imakania.
- 15 Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ yake;
ũbiriti ũgwakana nĩũhurunjĩtwo gĩikaro gĩake.
- 16 Mĩri yake yũmagĩra tĩiri-inĩ,
nacio honge ciake ikahooa na igũrũ.
- 17 Kĩrikano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ;
ndarĩ rĩitwa bũrũri-inĩ.
- 18 Akaarutũrũrwo ũtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ
na nĩakaingatwo oime thĩ ĩno.
- 19 Ndarĩ ciana kana njiaro thĩinĩ wa andũ ao,
o na ndarĩ mũndũ wake ũgaatigara kũrĩa aatũũraga.
- 20 Andũ a mwena wa ithũiro nĩmakagegio nĩ maũndũ marĩa mamũkorete;
andũ a mwena wa irathĩro manyiitwo nĩ kĩmako.
- 21 Ti-itherũ ũguo nĩguo gĩikaro kĩa mũndũ mwaganu gũkahaana;
kũndũ kwa mũndũ ũrĩa ũtooĩ Mũrungu-rĩ, gwake kũhaana ũguo.”

19

Mĩario ya Ayubu

- 1 Nike Ayubu akĩũria atĩrĩ:
- 2 “Mũkũũnyariira nginya-rĩ,
mũkũhehenjaga na ciugo?
- 3 Rĩu mũrĩ kũndetia maita ikũmi;
mũũtharĩkĩire mũtarĩ na thoni.
- 4 Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie njĩra,
ihĩtia rĩakwa rĩgũikara rĩrĩ thĩina wakwa.
- 5 Mũngĩkorwo ti-itherũ nĩmũgwĩtũũgĩria igũrũ rĩakwa,
na mũgĩe na mweke wa kũnjũkĩrĩra nĩ ũndũ wa ũguo njonorithĩtio,
- 6 no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe ũhĩtĩrie,
akandigiicĩria na wabu wake.
- 7 “O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga atĩrĩ, ‘Ndĩmũhĩtĩrie!’ Nĩ ndirĩ ũndũ njookagĩrio;
o na gũtuĩka nĩhooyaga ndeithio, gũtirĩ kĩhooto nyonaga.
- 8 Nĩahingĩire njĩra na nĩ ndingĩhota kũhĩtũka;
tũcĩra twakwa nĩatwĩkĩrĩte nduma.
- 9 Nĩanjaũrĩte gĩtĩio gĩakwa,
na akanduta thũmbĩ mũtwe.
- 10 Andarũrangaga kuuma mbarĩ ciothe nginya ngathira;
amunyaga mwĩhoko wakwa o ta mũtĩ.
- 11 Marakara make nĩmanjakanĩire;
andaraga hamwe na thũ ciake.
- 12 Mbũtũ ciake cia ita injerekagĩra na hinya;
ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
igathiũrũrũkĩria hema yakwa.
- 13 “Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba makaahutatĩra;
andũ arĩa tũyaine nao nĩmeĩndigithĩtie biũ.
- 14 Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathĩite makandiga;

- arata akwa nīmariganīirwo nī niī.
- 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andū-a-nja matuaga ta matanjūūī; maanyonaga ta ndī mūdū uumīte kūdū kūngī.
- 16 Njītaga ndungata yakwa, no ndīngīnjītīka, o na ndīmīthaihīte na kanua gakwa niī mwene.
- 17 Mīhūmū ya kanua gakwa nīmīnungu harī mūtumia wakwa; nduīkīte wa kūmenwo harī ariū a maitū.
- 18 O na tūhī tūrīa tūnini nītūūnyararīte, rīrīa ndatumīrīra no gūūthekerera tūūthekagīrīra.
- 19 Arata akwa arīa manguhīrīrie othe nīmathūire; andū arīa nyendeete nīmahutatīire makaanjūkīrīra.
- 20 Niī thirīte ngatigara o gīkonde na mahīndī; niī ndigarīirwo no kīni kīa magego giiki.
- 21 “Njiguīrai tha, inyuī arata akwa, iguai tha, nīgūkorwo guoko kwa Ngai nīkūngūthīte.
- 22 Mūthingatanaga na niī o ta ūrīa Mūrungu aathingataga nīkī? Mūtīrī mūraiganwo nī nyama ciakwa?
- 23 “Naarī korwo ciugo ciakwa nīciandīkītwo, igakīandīkwo ibuku-inī rīa gīkūnjo,
- 24 igakarwo na karamu ga kīgera igūrū rīa ngocorai, kana igakururwo rwaro-inī rwa ihiga itūūre nginya tene!
- 25 Nīnjūūī atī Mūngūūri arī muoyo, na atī marigīrīrio-inī nīwe ūkaarūgama thī īno.
- 26 Nakīo gīkonde gīkī gīakwa kīarīkia gūthira, na mwīrī ūyū wa nyama ūkorwo ūtarī ho, hīndī īyo nī ngoona Ngai;
- 27 niī mwene nīngamwīonera na maitho, niī mwene, tī mūdū ūngī. Ī ngoro yakwa ndīkīrī na wendo mūnene!
- 28 “Mūngiuga atīrī, ‘Ī nītūthingatane nake, kuona atī nīwe kīhumo gīa thīina ūyū,’
- 29 inyuī ene nīmwağīrīirwo nī gwītīgīra rūhiū rwa njora; nīgūkorwo mang’ūrī nīmakarehithia kūherithanio na rūhiū rwa njora, na hīndī īyo nīmūkamenya atī nī kūrī ūtuanīri wa ciira.”

20

Mīario ya Zofaru

- 1 Nike Zofaru ūrīa Mūnaamathi agīcookia atīrī:
- 2 “Meciiria makwa nī mathīnīku, na nīkīo ngūcookia, nī ūndū nīndangīkīte mūno.
- 3 Ndīraigua irūithia rīa kūnjonorithia, nago ūmenyo wakwa nīūranjīkīra hinya wa gūcookia.
- 4 “Ti-itherū nīūūī ūrīa gūtūire kuuma tene rīrīa mūdū agirwo gūkū thī īno,
- 5 atī kūrūūhia kwa arīa aaganu no gwa kahinda, o nakīo gīkeno kīa andū arīa matoōi Ngai no gīa kahinda kanini.

- 6 O na gũtuũka mwĩtĩño wake nĩ ũkinyaga o igũrũ,
naguo mũtwe wake ũkahutia matu-rĩ,
- 7 agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
arĩa manamuona mooragie atĩrĩ, ‘Kaĩ aathiire kũ?’
- 8 Airagĩria ta kĩroto, akaaga kuoneka rĩngĩ,
akaingatwo ta kĩoneki kĩa ũtukũ.
- 9 Riitho rĩrĩa rĩamuonaga rĩtikamuona rĩngĩ;
harĩa aaikaraga hatikamuona rĩngĩ.
- 10 Ciana ciake ikaageragia kwĩguithania na athĩni;
moko make mwene no nginya magaacookia ũtonga wake kũrĩa aaũrutire.
- 11 Hinya wa wĩthĩ ũrĩa ũiyũrĩte mahĩndĩ-inĩ make
ũgaakoma hamwe nake rũkũngũ-inĩ.
- 12 “O na gũtuũka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ kanua gake,
na nĩaũhithaga rungu rwa rũrĩmĩ rwake,
- 13 o na gũtuũka ndangĩhota kũũrekia
na aũigaga kanua gake-rĩ,
- 14 irio ciake nĩkarũra irĩ nda yake;
igaaatuũka ũrũrũ wa ndũira thĩinĩ wake.
- 15 Nĩagatahĩka ũtonga ũrĩa ameretie;
Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke.
- 16 Nĩakoonga thumu wa nyoka;
magego ma nyoka nĩmo makaamũũraga.
- 17 Ndagakenera tũrũũĩ,
njũũĩ iria ithereraga ũũkĩ na ngorono.
- 18 Kĩndũ kĩrĩa anogeire no nginya agagĩcookia atakĩrĩte;
ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
- 19 Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩrie athĩni, akamatiga matarĩ na kĩndũ;
nĩatunyanĩte nyũmba iria ataakire.
- 20 “Ti-itherũ merirĩria make matingĩthira;
ndangĩhonokia na indo iria eigĩre.
- 21 Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũrĩa;
ũtonga wake ndũgatũũra.
- 22 Hĩndĩ irĩa aiganĩire nĩ ũndũ wa kũingĩhia indo, mĩnyamaro nĩkamũnyiita;
ũkĩa nĩũkamũkora na nditi nene.
- 23 Hĩndĩ irĩa aiyũrĩtie nda yake-rĩ,
nĩguo Ngai akaarekereria marakara make mahiũ mamũkore
na amuurĩrie mahũũra make.
- 24 O na angĩũrĩra indo cia mbaara cia kĩgera,
akaarathwo na mũguĩ wa gĩcango.
- 25 Aũcomoraga kuuma ng’ong’o wake,
mũtheece ũcio mũkengu akaũcomora kuuma ini-inĩ rĩake.
Imakania nĩkamũkorerera;
²⁶ nduma nene nĩyeteraire igĩna ciake.
- Mwaki ũtarĩ mũhurũtĩre nĩũkamũcina,
na ũniine kĩrĩa gĩtigaire thĩinĩ wa hema yake.
- 27 Igũrũ nĩrĩkaguũria wĩhia wake;
thĩ nayo nĩĩkarahũka ĩmũũkĩrĩre.
- 28 Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba yake,
indo cia nyũmba yake ithererio nĩ kĩguũ mũthenya ũcio wa mang’ũrĩ ma Ngai.

29 Ūcio nĩguo ūndũ ũrĩa Ngai agayagĩra arĩa aaganu,
igai rĩrĩa maathĩrĩrwo nĩ Mũrungu.”

21

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
2 “Thikĩrĩriai wega ciugo ciakwa;
rekei ūndũ ũyũ ũtuĩke nĩguo mũkũũhooreria nago.
3 Ngirĩrĩriai na nĩ njarie,
na ndaarĩkia kwaria-rĩ, mũgĩcooke mũũnyũrũrie.
- 4 “Nĩ-rĩ, kaĩ mateta makwa meerekeirio mũndũ?
Ngũkiaga kũremwo nĩ gũkirĩrĩria nĩkĩ?
5 Ta ndorai mũgege;
mwĩnyiite tũnua twanyu na moko nĩ kũmaka.
6 Ndĩciiragia ũhoro ũyũ ngamaka mũno;
ngethithimũkwo nĩ mwĩrĩ, ngambĩrĩria kũinaina.
7 Atĩrĩ, andũ arĩa aaganu marekagwo matũũre muoyo nĩkĩ,
magakũra o na magakĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti?
8 Nĩmeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra kũu marĩ,
makoona rũciaro rwao rũkũĩhaanda mbere ya maitho mao.
9 Mĩcĩi yao iikaraga igitĩrwo na itarĩ na guoya;
naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.
10 Ndegwa ciao itiagaga kũgwatia;
ng’ombe ciao iciaraga, na itihunaga.
11 Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta rũũru;
ciana icio ciao ikaina igitũrũhaga.
12 Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mũtũrirũ.
13 Matũũraga mĩaka yao magaacĩre,
na magathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.
14 Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, ‘Thiĩ! Tigana na ithuĩ!
Tũtikwenda kũmenya njĩra ciaku.
15 Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?’
16 No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
nĩ ūndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- 17 “Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa aaganu ũhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mũtino,
na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ kũmarakarĩra?
18 Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki nyũmũ ikũhurutwo nĩ rũhuho,
o na kana ta maragara marĩa mombũragwo nĩ kĩhuhũkanio?
19 Kuugagwo atĩrĩ, ‘Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.’
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie!
20 Maitho make nĩmeyonere mwanangĩko wake mwene;
nĩarekwo akunde mang’ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.
21 Nĩ ūndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoro wa andũ ake
arĩa agaatika na thuutha, matukũ make maathira?

- 22 “Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na ũmenyo, kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatuĩra arĩa atũũgĩirie mũno?
- 23 Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wothe, arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,
- 24 mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega, na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.
- 25 Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro, atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na kĩ.
- 26 Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩiri-inĩ, na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.
- 27 “Nĩ nĩnjũũĩ wega ũrĩa mũreciiria, ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtĩria namo.
- 28 Mũrooria atĩrĩ, ‘Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ikĩrĩ ha, na hema irĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?’
- 29 Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiaga ng’endo? Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:
- 30 atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aigugĩrwo tha mũthenya wa mũtino, atĩ nĩahonokagio mũthenya wa mang’ũrĩ?
- 31 Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ mwaganu maithe-inĩ make? Nũũ ũmũrĩhagia kũringana na maũndũ marĩa aaneka?
- 32 Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ, nayo mbĩrĩra yake ikarangagĩrwo.
- 33 Tĩiri wa gĩtuamba nĩũrĩ mũrĩo harĩ we; andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra, na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathiiaga mbere yake.
- 34 “Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na ndeto cia tũhũ? Hatĩrĩ kĩndũ gĩtigaru harĩ macookio manyu tiga o maheeni!”

22

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Mũndũ aahota kũguna Mũrungu? O na mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna?”
- 3 Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ ũthingu waku ũngĩrehere Mwene-Hinya-Wothe? Nĩ uumithio ũrĩkũ angĩgĩa naguo angĩkorwo mĩthiire yaku ndĩrĩ ũcuuke?
- 4 “Arakũrũithia na agagũthitanga nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
- 5 Githĩ waganu waku ti mũnene? Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia?
- 6 Wetirie ũgitĩri kuuma kũrĩ ariũ a thoguo hatarĩ gĩtũmi; nĩwaũrĩre andũ nguo, ũkĩmatiga njaga.
- 7 Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ, na nĩwaimire arĩa ahũtu irio,
- 8 o na gũtuĩka warĩ mũndũ ũrĩ hinya, ũrĩ na mĩgũnda: mũndũ ũheetwo gĩtĩio, na watũũraga kuo.
- 9 Nĩwaingatire atumia a ndigwa matarĩ na kĩndũ, na ũkĩniina hinya wa arĩa matarĩ na maithe.

- 10 Nĩkĩo ũthiũrũrũkĩirio nĩ mĩtego,
nĩkĩo thĩĩna wa narua ũkũmakagia,
11 nĩkĩo ũtumanĩirwo nĩ nduma, ũkaremwo nĩkuona,
na nokĩo mũiyũro wa maaĩ ũkũhubanĩirie.
- 12 “Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ o igũrũ?
O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ igũrũ mũno itũũgĩrĩte!
13 No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩ atĩa angĩmenya?
No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
14 Matu matumanu nĩmamũhumbĩrĩte,
nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona rĩrĩa egũceera kũu igũrũ gacũmbĩrĩ.’
15 Ũgũtũũra ũgeraga o njĩra ya tene
ĩrĩa andũ aaganu managerera?
16 Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
mĩthingi yao ĩgĩthererio nĩ mũiyũro wa maaĩ.
17 Nao meerire Mũrungu atĩrĩ, ‘Tigana na ithuĩ!
Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, angĩtwĩka atĩa?’
18 No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe nyũmba ciao na indo njega,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- 19 “Andũ arĩa athingu nĩmeyonagĩra mwanangĩko wa acio aaganu, magakena;
arĩa matarĩ na ũũru mekĩte mamanyũrũragia makiugaga atĩrĩ:
20 ‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
- 21 “Athĩkĩra Ngai ũikare ũrĩ na thayũ nake,
ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere ũgaacĩru.
22 ĩtikĩra ũrutani wa kanua gake,
na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ yaku.
23 Ũngĩcookerera ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu kũraya na hema yaku,
24 na ũte ngũmba ciaku cia thahabu rũkũngũ-inĩ,
na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte na kũu ndwaro-inĩ cia mahiga kũu mũkuru-inĩ,
25 hĩndĩ ĩyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuĩka thahabu yaku,
na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno harĩ we.
26 Ti-itherũ, hĩndĩ ĩyo nĩũkona gĩkeno thĩinĩ wa ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
na nĩũgatiirĩra Ngai ũthiũ waku.
27 Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua,
nawe nĩũkahingia mĩhĩtwa yaku.
28 Ũrĩa watua wĩkwo nĩguo ũrĩkagwo,
naguo ũtheri nĩ ũkaara njĩra-inĩ ciaku.
29 Hĩndĩ ĩrĩa andũ angĩ manyiihio, nawe ũkoiga, ‘Nĩmatũũgĩrio!’
Hĩndĩ ĩyo nĩakahonokia arĩa makuĩte ngoro.
30 Nĩakahonokia o na ũrĩa ũrĩ na ũcuuke,
ahonokio nĩ ũndũ wa ũtheru wa moko maku.”

23

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
2 “O na ũmũthĩ gũteta gwakwa no kũrũrũ;

- guoko gwake nĩkũnditũhiire o na ngĩcaayaga ũguo.
- ³ Naarĩ korwo nĩnjũũĩ kũrĩa ingĩmuona;
Naarĩ korwo no hote gũthiĩ kũrĩa aikaraga!
- ⁴ Ingĩyarĩrĩria harĩ we,
njiyũrie kanua gakwa ihooto.
- ⁵ No nyende kũmenya ũrĩa angĩnjookeria,
ndĩcũũranie ũrĩa angĩnjĩra.
- ⁶ No anjũkĩrĩre na ũhoti wake mũnene?
Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango.
- ⁷ Hau-rĩ, mũndũ mũrũngĩrĩru no atware ciira wake mbere yake,
na nĩ njohorithio kuuma kũrĩ mũnjiirithia nginya tene.
- ⁸ “No rĩrĩ, ingĩthiĩ mwena wa irathĩro, we ndarĩ kuo;
ingĩthiĩ mwena wa ithũiro, ndiramuna.
- ⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arĩ wĩra-inĩ mwena wa gathigathini, ndimuonaga;
rĩrĩa athiĩ mwena wa gũthini, ndimuonaga o na hanini.
- ¹⁰ Nowe-rĩ, nĩooĩ njĩra ĩrĩa ngeragĩra;
aarĩkia kũngeria, ngoima haana o ta thahabu.
- ¹¹ Magũrũ makwa moimĩte makinya make thuutha;
nũmagĩrĩra njĩra yake itekwahũka na mwena.
- ¹² Nĩ nditiganĩrie maathani ma mĩromo yake;
njĩkĩrĩre ciugo cia kanua gake gũkĩra irio ciakwa cia o mũthenya.
- ¹³ “No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki; nũũ ũngĩhota kũregana nake?
Ekaga o ũrĩa ekwenda.
- ¹⁴ Ahingagia ũndũ ũrĩa andũĩrĩre,
na arĩ o na mĩbango mĩingĩ ta ĩyo anjigĩre.
- ¹⁵ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ kĩmako ndĩ mbere yake;
ndeciiria maũndũ macio mothe-rĩ, ngamwĩtigĩra.
- ¹⁶ Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa yũrwo nĩ hinya;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte nyiitwo nĩ guoya.
- ¹⁷ No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma,
ĩ nduma ĩyo ndumanu ĩhumbĩrĩte ũthiũ wakwa.

24

- ¹ “Nĩ kĩĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-Wothe araarĩrie mahinda ma ciira?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ meterere mĩthenya ta ĩyo o tũhũ?
- ² Kũrĩ andũ meeheragia mahiga ma mũhaka,
na makarĩithia ndũũru cia mahiũ iria maiyĩte.
- ³ Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
na magakuua ndegwa ya mũtumia wa ndigwa ĩtuĩke ya kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wao.
- ⁴ Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari njĩra-inĩ,
na makahatĩrĩria athĩni othe a bũrũri magatũma mathiĩ makehithe.
- ⁵ O ta njagĩ cia werũ,
nogo andũ arĩa athĩni marokagĩra wĩra wa kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa;
kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kĩndũ nĩkuo marutaga irio cia kũhe ciana ciao.
- ⁶ Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ,
na makahaara matigari mĩgũnda ya mĩthabibũ ya arĩa aaganu.
- ⁷ Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo;

matirĩ kĩndũ gĩa kwĩhumbĩra rĩrĩa kwagĩa heho.

- 8 Maconjoragio nĩ mbura ya irĩma-inĩ,
nao makenyitĩrĩra mahiga nĩ ũndũ wa kwaga ha kwĩyũa.
- 9 Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-inĩ;
nako gakenge ka mũthĩni gatahagwo nĩ ũndũ wa thĩirĩ.
- 10 Mathiiaga njaga nĩ kwaga nguo;
makuuaga itĩia cia ngano, no magatigwo marĩ o ahũtu.
- 11 Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ;
nĩo makinyangaga ihihĩro cia ndibei o magĩkuaga nĩ nyoota.
- 12 Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguuo ũkiuma itũũra inene,
nayo mĩoyo ya arĩa agurarie no gũkaya irakaya ikĩenda ũteithio.
No Ngai gũtirĩ mũndũ aratuĩra ciira nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru.
- 13 “Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga na ũtheri,
na matiũĩ njĩra ciaguo,
o na kana magaikara tũcĩra-inĩ twaguo.
- 14 Hĩndĩ irĩa gwatuka-rĩ,
mũũragani ookagĩra akooraga athĩni na abatari;
ningĩ ũtukũ agatuĩka ta mũici.
- 15 Riitho rĩa gĩtharia rĩetaagĩrĩra kũgĩe mairia;
kĩiraga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ riitho o na rĩmwe rĩngĩnyona,’
na gĩgaikara kũhithĩte ũthiũ.
- 16 Rĩrĩa kũrĩ nduma-rĩ, nĩguo andũ matuaga nyũmba,
no mũthenya magatinda mehingĩre;
matiendaga ũndũ wa ũtheri.
- 17 Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ, nduma irĩa ndumanu nĩyo rũciinĩ rwao;
magĩaga ũrata na imakania cia nduma.
- 18 “No rĩrĩ, o nĩ mũhũũyũ ũrĩa ũrerete igũrũ rĩa maaĩ;
igai rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume,
na nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũthiiaga mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ.
- 19 O ta ũrĩa riũa na ũrugarĩ iniinaga maaĩ ma tharunji-rĩ,
ũguo noguo mbĩrĩra ihuragia arĩa mehĩtie.
- 20 Nayo nda irĩa yamaciarire ikariganĩrwo nĩo,
igunyũ nacio ikamarĩa;
andũ arĩa aaganu maticookaga kũririkanwo,
no moinangagwo ta mũtĩ.
- 21 Marĩiaga indo cia mũtumia thaata na ũrĩa ũtarĩ kaana,
na matiiguagĩra mũtumia wa ndigwa tha.
- 22 No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake, nĩakururagia arĩa marĩ hinya;
o na mangĩhaanda wega-rĩ, matirĩ na mwĩhoko atĩ nĩmagatũũra muoyo.
- 23 We no ametĩkĩrie maikare mahurũkĩte makĩĩguaga ta matarĩ na ũgwati,
no maitho make nĩmacũthagĩrĩria njĩra ciao.
- 24 Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o kahinda kanini, magacooka makeehera;
maikũrũkagio na magakua o ta andũ arĩa angĩ othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- 25 “Akorwo ũguo tiguu gũtariĩ-rĩ, nũũ ũngĩonania atĩ nĩndaheenanania,
na agĩtue ciugo ciakwa cia tũhũ?”

25

Miario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ūrĩa Mūshuhi agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Wathani na gwītigĩrwo nĩ cia Ngai;
nĩwe ūhaandaga watho kũu igūrũ o igūrũ mũno.
- 3 Mbūtũ ciake no itarĩke?
Nũũ ūtaaragĩrwo nĩ ūtheri wake?
- 4 Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mūrungu?
Mũndũ ūciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ, akĩhota atĩa gũtuĩka mũtheru?
- 5 Angĩkorwo o na mweri ti mūcangararu,
na njata ti theru maitho-inĩ make-rĩ,
- 6 mũndũ na no ta kĩgunyũ, o we mūrũ wa mũndũ-rĩ,
ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno makĩrĩa!”

26

Miario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Kaĩ ūrĩ gũteithia ūrĩa ūtarĩ na ūhoti-ĩ!
Kaĩ ūrĩ kũhonokia guoko kũrĩa gũtarĩ na hinya-ĩ!
- 3 Kaĩ ūrĩ gũtaara mũndũ ūtarĩ na ūũgĩ-ĩ!
Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie ūmenyo mũnene-ĩ!
- 4 Nũũ wagũteithia kwaria ciugo icio?
Na nĩ roho waũ waria na kanua gaku?
- 5 “Arĩa akuũ marĩ na ruo rũnene,
o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga kuo.
- 6 Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya Ngai;
mwanangĩko ūikarĩte ūtarĩ mũhumbĩre.
- 7 Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigathini igūrũ rĩa kũndũ gũtarĩ kĩndũ;
nayo thĩ ndarĩ kĩndũ amĩcunjurĩtie nakĩo.
- 8 Athayaga maaĩ thĩnĩ wa matu make,
no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ūritũ wamo.
- 9 Ahumbagĩra ūthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
agatambũrũkia matu make igūrũ rĩaguo.
- 10 Nĩekĩrĩte rũkiriri igūrũ rĩa maaĩ,
rũkahakania ūtheri na nduma.
- 11 Itugĩ iria itiiirĩire igūrũ nĩ ithingithaga,
ikagegearaga nĩ ūndũ wa ikũũmana rĩake.
- 12 Nĩoirugire maaĩ ma iria na ūndũ wa hinya wake;
na nĩ ūndũ wa ūũgĩ wake nĩatinaangirie Rahabu tũcunjĩ.
- 13 Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe igūrũ;
guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka ĩrĩa ĩnyororokaga na ihenya.
- 14 Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya mawĩra make;
kaĩ no kamũheehũ kanini tũiguaga ka ūhoro wake-ĩ!
Nũũ ūngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma ūhoti wake?”

27

- 1 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na mĩario yake, akiuga atĩrĩ:
- 2 “Ti-itherũ o ta ūrĩa Mūrungu atũũraga muoyo, o we ūnyimĩte kĩhooto,
ũcio Mwene-Hinya-Wothe, ūrĩa ūtũmĩte ngĩe na ūrũrũ ngoro-inĩ-rĩ,

- 3 hĩndĩ ĩrĩa yothe nĩ ngũtũũra muoyo,
 nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ maniũrũ-inĩ makwa,
 4 mĩromo yakwa ndĩkaaria maũndũ ma waganu,
 na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria maheeni.
 5 Nĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na kĩhooto;
 nginya rĩrĩa ngaakua, ndigakaana ũkindĩrĩku wakwa.
 6 Nĩngũtũũria ũthingu wakwa na ndikaũreka;
 thamiri yakwa ndĩkanjiirithia rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo.
- 7 “Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa aaganu,
 arĩa marĩ muku na nĩ marotuĩka ta arĩa matarĩ kĩhooto!
 8 Tondũ-rĩ, kũirĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ mwĩtigĩri Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ akua,
 hĩndĩ ĩrĩa Ngai ooya muoyo wake?
 9 Mũrungu nĩakĩguaga gũkaya gwake
 rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
 10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe?
 Nĩakayagĩra Ngai mahinda mothe?
- 11 “Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩ ũhoti wa Mũrungu;
 ndikũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-Wothe.
 12 Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio.
 ĩkĩrĩ yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kĩene?
- 13 “Ũũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩria arĩa aaganu,
 na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ ũrĩa ũtarĩ tha aamũkagĩra kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-
 Wothe:
 14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩrio rũhiũ rwa njora;
 rũciaro rwake rũtikoona irio cia kũrũigana.
 15 Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaatika thuutha wake,
 na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩra.
 16 O na angĩonganĩrĩria betha ta rũkũngũ,
 na agĩe na nguo nyingĩ ta hĩba cia rĩũmba,
 17 kĩrĩa egũcookanĩrĩria gĩkehumbwo nĩ ũrĩa mũthingu,
 na arĩa matarĩ mahĩtia nĩo makaagayana betha yake.
 18 Nyũmba ĩrĩa aakaga no ta nyũmba ya kĩĩhuruta,
 ningĩ no ta gĩthũnũ gĩakĩtwo nĩ mũrangĩri.
 19 Agaakoma arĩ mũtongu, no ndagacooka gwĩka ũguo rĩngĩ;
 akaahingũra maitho akore gũtirĩ kĩndũ arĩ nakĩo.
 20 Imakania imũkoragĩrĩra ta mũiyũro wa maaĩ;
 kĩhuhũkanio gĩkaamũhuria ũtukũ.
 21 Rũhuho rwa mwena wa Irathĩro rũmuoyaga akabuĩria;
 rũmweheragia kũrĩa atũũraga.
 22 Rũmũhurutaga rũtarĩ na tha
 o rĩrĩa aroorĩra hinya waruo.
 23 Rũhũũraga hĩ rũkamũkenerera,
 na rũkagamba ta nyoka rũkamũruta kũrĩa atũũraga.”

28

- 1 “Nĩ kũrĩ handũ harĩa betha yenjagwo
 o na nĩ harĩ handũ harĩa thahabu ĩtheragĩrio.
 2 Kĩgera kĩrutagwo kuuma tĩĩri-inĩ,

- nakĩo gĩcango kĩrutagwo mahiga-inĩ gĩgatwekio.
- ³ Mũndũ nĩkũniina aniinaga nduma;
acaragia mahiga macio nginya kũrĩa kũriku mũno,
o kũu nduma ĩrĩ ndumanu mũno.
- ⁴ Mũndũ atũrĩkagia irima thĩ kũraya na kũrĩa andũ matũũraga,
agakinya kũndũ kũrĩa mũndũ aariganĩrwo nĩgũthiiga;
kũu kũraihanĩrĩrie na andũ nĩkuo acunjuuraga akĩereeraga.*
- ⁵ Thĩ nĩkuo kuumaga irio,
no na kũu thĩinĩ mũhuro kũgarũrũkĩte gũkahaana ta gũcinĩtwo na mwaki;
- ⁶ mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga yakuti ĩrĩa ya bururu,
na mũthanga wayo ũkoragwo na ngũmba cia thahabu.
- ⁷ Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama yũĩ gacĩra kau kahithe,
na gatĩrĩ konwo nĩ riitho rĩa hũngũ.
- ⁸ Nyamũ iria ciĩtĩaga itĩrĩ ciagathiĩra,
o na gũtirĩ mũrũũthi ũkageragĩra.
- ⁹ Guoko kwa mũndũ gũtharĩkagĩra gũkanyĩta ihiga rĩa nyaigĩ,
na gũkaguũria itina cia irĩma.
- ¹⁰ Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro rwa ihiga;
maitho make makĩonaga igĩina ciaruo ciothe.
- ¹¹ Ethaga itwe cia njũũĩ,
na indo iria hithe agaciumĩria ũtheri-inĩ.
- ¹² “No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?”
- ¹³ Mũndũ ndangĩmenya thogora wa ũũgĩ;
ndũngĩoneka bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
- ¹⁴ Kũrĩa kũriku mũno kuugaga atĩrĩ, ‘Ndũrĩ thĩinĩ wakwa’;
narĩo iria rĩkoiga atĩrĩ, ‘Ndũrĩ gũkũ gwakwa.’
- ¹⁵ Ndũngĩgũrĩka na thahabu ĩrĩa therie mũno,
kana thogora wago ũthimwo na betha.
- ¹⁶ Ndũngĩgũrĩka na thahabu ya Ofiri,
kana ũgũrĩke na onigithi ĩrĩa ĩrĩ goro mũno,
o na kana yakuti ĩrĩa ya bururu.
- ¹⁷ Thahabu kana icicio-rĩ, itingĩhota kũgerekanio naguo;
o na kana ũkũũranio na mathaga ma thahabu.
- ¹⁸ Maricani kana ngenyekenyi iria cia goro itiangĩrĩre kũgwetanio naguo;
thogora wa ũũgĩ ũkĩrĩte wa ruru ĩrĩa ndune.
- ¹⁹ Yakuti ya Kushi ndĩngĩigananio naguo;
o na ndũngĩgũrĩka na thahabu ĩrĩa therie mũno.
- ²⁰ “Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ũũgĩ ũngĩkiuma nakũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?”
- ²¹ Nĩmũhithe kũrĩ maitho ma ciũmbe ciothe iria itũũraga muoyo,
ũkahithwo o na nyoni cia rĩera-inĩ.
- ²² Mwanangĩko na gĩkuũ ciugaga atĩrĩ,
‘No mũhuhu wago ũkinyĩte matũ-inĩ maitũ.’
- ²³ Ngai nĩooĩ njĩra ya gũthĩ kũrĩa ũrĩ,
na nowe wiki ũũĩ kũrĩa ũtũũraga,

* 28:4 Enji a marima magĩcaria tũhiga twa goro maikaragĩra itĩ ciacunjuuragio na mĩkanda.

- 24 nĩgũkorwo nĩonaga mũthia wa thĩ,
na nĩonaga maũndũ marĩa mothe marĩ rungu rwa igũrũ.
25 Rĩrĩa aathimĩire rũhuho nditi yaruo,
o na agĩthima maaĩ-rĩ,
26 rĩrĩa aarutĩire mbura watho ĩrũmagĩrĩre,
na agĩtemera rũheni na marurumĩ njĩra-rĩ,
27 nake nĩonire ũũgĩ na akĩũthima;
aũrũmirie na akĩũthuthuuria.
28 Agĩcoka akĩira andũ atĩrĩ,
'Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio nĩguo ũũgĩ,
Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ ũmenyo.' "

29

- 1 Ningĩ Ayubu nĩathiire na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
2 "Naarĩ korwo no haane ũrĩa ndaatarĩ mĩeri ĩrĩa ya tene,
matukũ-inĩ marĩa Ngai aamenyagĩrĩa,
3 rĩrĩa tawa wake wamũrĩkaga igũrũ rĩa mũtwe wakwa,
na ũndũ wa ũtheri wake ngatuĩkanagĩria nduma-inĩ!
4 Korwo ndarĩ ũrĩa ndatarĩ matukũ-inĩ marĩa ndagaacĩire biũ,
hĩndĩ ĩrĩa kuumĩrania ngoro na Ngai kwarathimaga nyũmba yakwa,
5 rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe na nĩ,
nacio ciana ciakwa ikandigiicĩria,
6 rĩrĩa gacĩra gakwa kaihũgĩtio nĩ kĩrimũ kĩa iria,
naruo rwaro rwa ihiga rũgaatherũkagĩra tũrũũ twa maguta ma mũtamaiyũ!
7 "Rĩrĩa ndaathiiaga kĩhingo-inĩ kĩa itũũra inene,
na ngaikarĩra gĩtĩ gĩakwa hau kĩaraho-inĩ-rĩ,
8 aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarũgama,
9 andũ arĩa anene maatigaga kwaria,
makahumbĩra tũnua twao na moko;
10 mĩgambo ya andũ arĩa marĩ igweta ĩgakirio,
nacio nĩmĩ ciao ikanyiitana na karakara.
11 Ũrĩa wotho wanjiguaga ngĩaria aaragia wega igũrũ rĩakwa,
nao arĩa maanyonaga makangaathĩrĩria,
12 nĩ ũndũ nĩndahatũruga arĩa athĩni maakaya mateithio,
o na arĩa mataarĩ na maithe maagĩte mũndũ wa kũmateithia.
13 Mũndũ agĩkua nĩandaathimaga;
nĩndatũmaga ngoro ya mũtumia wa ndigwa ĩine.
14 Ndehumbaga ũthingu ta nguo;
ciira wa kĩhooto nĩguo warĩ nguo yakwa ya igũrũ, o na kĩremba gĩakwa.
15 Nĩ nĩ ndaarĩ maitho ma arĩa atumumu,
na magũrũ ma arĩa ithua.
16 Ndaarĩ ithe wa arĩa abatari;
nĩndaciiragĩrĩa o na mũndũ itooĩ.
17 Ningĩ nĩndoinangaga magego ma arĩa aaganu,
na ngahuria arĩa maarĩ magego-inĩ mao.
18 "Ndeciiragia atĩrĩ, 'Nĩ ngaakuĩra gwakwa nyũmba,
matukũ makwa marĩ maingĩ ta mũthanga.
19 Mĩri yakwa ĩgataamba ĩkinye maaĩ-inĩ,

- narĩo ireera rĩkoragwo hongwe-inĩ ciakwa ũtukũ wothe.
²⁰ Riiri wakwa ũgũtũũra werũhagio thĩinĩ wakwa,
 naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ mwerũ guoko-inĩ gwakwa.’
- ²¹ “Andũ maathikagĩrĩria marĩ na kĩrĩgĩrĩro,
 meetagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa makirĩte.
²² Ndaarĩkia kwaria-rĩ, matiacookaga kwaria;
 ciugo ciakwa ciatoonyaga matũ mao kahora ihooreire.
²³ Maanjetagĩrĩra ta andũ metereire mbura,
 na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura ĩrĩa ya kũrigĩrĩria.
²⁴ Ndaamathekathekagia moorĩtwo nĩ hinya makaaga gwĩtĩkia;
 ũtheri wa ũthiũ wakwa warĩ wa bata mũno kũrĩ o.
²⁵ Nĩ nĩ ndamoonagia njĩra, ngaikaraga ta ndĩ mũnene wao;
 ndatũũraga ta mũthamaki arĩ gatagatĩ ga ita rĩake;
 ningĩ ndaatarĩ ta mũndũ ũrĩa ũhooragĩria arĩa maracakaya.

30

- ¹ “No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra nĩmaanyũrũragia,
 arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe mao
 na ngui ciakwa cia rũũru.
² Hinya wa moko mao ũngĩang’unire nakĩ,
 kuona atĩ hinya wao nĩwamehereire?
³ Nĩmathĩnikĩte nĩ ũndũ wa wagi na ng’aragu,
 ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng’aru,
 bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihooru.
⁴ Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
 na irio ciao ciarĩ mĩri ya mũtĩ wa kĩhaato.
⁵ Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ mũingĩ,
 makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.
⁶ Nĩmahatĩrĩrio maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũũ tũhũu,
 kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marima-inĩ marĩa marĩ thĩ.
⁷ Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
 makahatĩkanagĩra kũu mahuti-inĩ.
⁸ Rũciaro rũtarĩ kĩene na rũtarĩ rũtwa,
 nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu bũrũri-inĩ.
- ⁹ “Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
 ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
¹⁰ Nĩmathũire na magaikaraga haraihu na nĩ;
 matiĩtigagĩra kũndũira mata ũthiũ.
¹¹ Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
 na akandeehera mathĩĩna-rĩ,
 matirĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
¹² Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra;
 maigagĩra magũrũ makwa mĩtego,
 na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
¹³ Maharaganagia njĩra yakwa;
 mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
¹⁴ Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
 mokĩire gatagatĩ ga kũu kwanangĩku, makaamomokera.

- 15 Imakania n̄cihootete;
gĩt̄ĩo ḡiakwa k̄ĩumbũr̄itwo ta k̄ihurut̄itwo n̄ĩ r̄ũhuho,
naguo ũgit̄iri wakwa ũkabūiria ta itu.
- 16 “Na r̄ĩu muoyo wakwa n̄ĩurathir̄ir̄ĩk̄ira;
matukũ ma th̄ĩna n̄ĩmanyiit̄ite.
- 17 Ũtukũ ũtheecangaga mah̄ĩndĩ makwa;
ruo rwa ḡũthegeya r̄ũtindigithaḡĩria.
- 18 Ngai anḡũnjak̄ũnjaga ta nguo na ũndũ wa ũhoti wake m̄ũnene;
aanyiitaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ.
- 19 Anjik̄itie ndoro-inĩ,
ngatūika ta r̄ũkũngũ na ta m̄ũhu.
- 20 “N̄ĩwe nd̄irakāira, o Wee Ngai, no nd̄ũranj̄it̄ika;
nd̄irar̄ũgama, no wee no k̄ũndora ũrandora.
- 21 Wee n̄ĩũngar̄ũr̄ũk̄ite ũtarĩ na tha;
ũthar̄ĩk̄ire na hinya wa guoko gwaku.
- 22 N̄ĩũhur̄itie, ũkaandind̄ika mbere ya r̄ũhuho;
ũũnyugutan̄itie k̄ihuhũkanio-inĩ.
- 23 N̄ĩnjũũ n̄ĩũkanginyia o ḡĩkuũ-inĩ,
ũndware k̄ũr̄ia gwath̄ir̄irwo ar̄ia othe marĩ muoyo.
- 24 “Ti-itherũ ḡũtirĩ m̄ũndũ ũũkaḡir̄ira m̄ũndũ ũthuth̄ĩk̄ite ngoro,
h̄ĩndĩ ĩr̄ia eḡũkaya ateithio ar̄ĩ m̄ĩnyamaro-inĩ.
- 25 N̄ĩ-r̄ĩ, githĩ ndianar̄irio n̄ĩ ar̄ia marĩ na th̄ĩna?
Githĩ ngoro yakwa nd̄ianaigūira ar̄ia ath̄ĩni k̄ieha?
- 26 No r̄ir̄ĩ, r̄ir̄ia ndeer̄igaḡir̄ira wega, ũũru ũḡĩũka;
r̄ir̄ia ndaacaragia ũtheri-r̄ĩ, h̄ĩndĩ ĩyo nduma ĩḡĩũka.
- 27 Nda yakwa nd̄itigaga k̄ũruruma;
matukũ ma th̄ĩna n̄ĩmanginȳire.
- 28 Thiiaga njir̄ite biũ, no ti ũndũ wa k̄ũh̄ia n̄ĩ riũa;
ngar̄ũgama k̄ĩũngano-inĩ ngakaya ndeithio.
- 29 Ndūik̄ite m̄ũrũ wa nyina na mbwe,
ngatūika m̄ũthiritũ wa ndundu.
- 30 Ḡikonde ḡiakwa n̄ĩk̄igar̄ũr̄ũk̄ite, ḡĩgathita na ḡĩkoonũka;
mw̄ir̄ĩ wakwa ũhiũh̄ite n̄ĩ ũrugar̄ĩ.
- 31 K̄inanda ḡiakwa k̄ia m̄ũgeeto k̄irutaga o m̄ũgambo wa ḡũcakaya,
naguo m̄ũt̄urirũ wakwa ũkaruta o m̄ũgambo wa k̄ir̄iro.

31

- 1 “N̄ĩ n̄ĩtwar̄ĩkan̄ire na maitho makwa
ndikanarore m̄ũir̄itu nd̄imw̄ir̄ir̄ie.
- 2 N̄ĩ ũndũ-r̄ĩ, kaĩ r̄ũgai rwa m̄ũndũ kuuma iḡũrũ kwa Ngai r̄ũk̄ir̄ĩ k̄ĩ?
Iḡai r̄iake n̄ĩ r̄ir̄ikũ kuuma k̄ũr̄ĩ ũcio Mwene-Hinya-Wothe ũr̄ĩ iḡũrũ?
- 3 Githĩ ti kwanangwo kwa ar̄ia aaganu,
na m̄ũtino k̄ũr̄ĩ ar̄ia meekaga maũndũ mooru?
- 4 Githĩ we ndonaga nj̄ira ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya r̄iakwa?
- 5 “Inḡĩkorwo thiiaga na nj̄ira itarĩ cia ma-r̄ĩ,

- kana kũgũrũ gwakwa gũkahiũha thiĩ ngaheenanie-rĩ,
⁶ Ngai nĩathime na ratiri cia kĩhooito,
 nake nĩekũmenya atĩ niĩ ndirĩ ũcuuke;
⁷ makinya makwa mangĩkorwo nĩmahũkĩte makoima njĩra-inĩ,
 nayo ngoro yakwa ingĩkorwo nĩtongoretio nĩ maitho makwa,
 kana moko makwa makorwo nĩmathaahĩtio-rĩ,
⁸ hĩndĩ iyo kĩrĩa haandĩte kĩrorĩio nĩ andũ angĩ,
 nacio irio cia mĩgũnda yakwa iromunywo.
- ⁹ “Ngoro yakwa ingĩkorwo yanaheenererio nĩ mũndũ-wa-nja,
 kana ngoro ndanaceema mũrango-inĩ wa mũndũ wa itũũra,
¹⁰ hĩndĩ iyo mũtumia wakwa arothĩa ngano ya mũndũ ũngĩ,
 na arũme angĩ tiga niĩ marokoma nake.
¹¹ Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ ũmaramari wa thoni,
 na nĩ rĩhĩa rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ kĩaama.
¹² Tondũ ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga nginya ũkaananga;
 na nĩũngĩamunyĩte magetha makwa mothe.
- ¹³ “Ingĩkorwo nĩnyimĩte ndungata ciakwa cia arũme na cia andũ-a-nja kĩhooito
 rĩrĩa manateta nĩ ũndũ wakwa-rĩ,
¹⁴ niĩ ngeeka atĩa rĩrĩa Mũrungu akaanjũkĩrĩa?
 Ngaacookia atĩa rĩrĩa ngeetwo ndĩiteterere ũhoru-inĩ ũcio?
¹⁵ Githĩ ũcio wanyũũmbire kũu nda ya maitũ to we wamoombire?
 Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ kũu nda cia aa maitũ?
- ¹⁶ “Ingĩkorwo ndanaima athĩni kĩrĩa maanerirĩria,
 kana ngareka maitho ma mũtumia wa ndigwa morwo nĩ hinya-rĩ,
¹⁷ ingĩkorwo ndĩaga irio ciakwa nyiki,
 ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ ithe-rĩ,
¹⁸ (no niĩ kuuma ũnini wakwa, mwana ta ũcio ndaamũreraga o ta ũrĩa angĩarerirwo
 nĩ ithe,
 na kuuma gũciarwo gwakwa ndũire ndongoragia mũtumia wa ndigwa)
¹⁹ ingĩkorwo ndanoona mũndũ agĩkua nĩ ũndũ wa kwaga nguo,
 kana ngoona mũndũ mũbatari atarĩ kĩndũ gĩa kwĩhumba,
²⁰ na ngoro yake ndĩandathimire nĩ ũndũ wa kũmũiguithia ũrugarĩ
 na guoya wa ng’ondũ ciakwa-rĩ,
²¹ ingĩkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookĩrĩa mwana ũtarĩ ithe,
 nĩkũmenya atĩ no nyone wa kũndeithia kwagĩa ciira igooti-inĩ-rĩ,
²² hĩndĩ iyo guoko gwakwa kũroahũkĩra kĩaande-inĩ kũgwe,
 kũroinĩkĩra o irũngo-inĩ.
²³ Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mũrungu,
 na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri wake, ndingĩekire maũndũ ta macio.
- ²⁴ “Ingĩkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ thahabu,
 kana ngeera thahabu irĩa therie mũno atĩrĩ, ‘Wee niwe ũgitĩri wakwa,’
²⁵ ingĩkorwo ndanakenera ũtonga wakwa mũnene,
 kana ngakenera uumithio ũrĩa moko makwa mecarĩirie-rĩ,
²⁶ ingĩkorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte,
 kana mweri ũgĩthĩ ũcangararĩte,
²⁷ na ngoro yakwa ikĩheenererio nĩcio na hitho,
 kana guoko gwakwa gũgĩcikinyĩria kĩmumunyano gĩa gũcitĩia-rĩ,

28 o na macio mangĩtuĩka mehia ma gũtuĩrwo ciira,
nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

29 “Ingĩkorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mũtino,
kana ngĩmĩthekerera rĩrĩa thĩina wamĩkora,

30 no nĩ ndirĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie
na ũndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,

31 kũngĩkorwo andũ a nyũmba yakwa matirĩ moiga atĩrĩ,
‘Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’

32 no gũtirĩ mũgeni wanaraara njĩra-inĩ,
nĩ ũndũ mũrango wa mũciĩ wakwa ũtũire ũhingũrĩrwo mũgendi,

33 ingĩkorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ũrĩa andũ meekaga,
na ũndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa

34 tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ,
o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga
ngagĩkira ki na ndiume nja-rĩ,

35 (“Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ wa kũnjigua!
Rĩu nĩndekĩra rũũri rwa kwĩyarĩrĩria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoru;
reke mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake.

36 Ti-itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩra kĩaande,
ndĩmehumbe taarĩ thũmbĩ.

37 Njooke ndĩmũhe ũhoru wakwa ikinya gwa ikinya;
ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ mũnene.)

38 “Korwo mũgũnda wakwa wakaya, ũnjũkĩrĩre,
nayo mũtaro yaguo yothe ĩkorwo ĩkĩrĩra maithori,

39 ingĩkorwo ndanarĩa maciaro maguo iteekũrĩha,
kana ngoraga ngoro cia ene guo-rĩ,

40 hĩndĩ ĩyo cong’e ũrokũra kuo handũ ha ngano,
na riya handũ ha cairi.”

Ndeto cia Ayubu nĩciathira.

32

Mĩario ya Elihu

1 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ nĩmatigire gũcookeria Ayubu, nĩ ũndũ eeyonaga arĩ mũthingu. 2 No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakeli ũrĩa Mũbuzi, wa nyũmba ya Ramu, nĩarakaririo mũno nĩ Ayubu nĩ ũndũ wa gwĩtua aarĩ na kĩhooito gũkĩra Ngai. 3 Ningĩ nĩarakarĩtio nĩ arata acio atatũ tondũ nĩmagĩte ũndũ mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuĩka nĩmamũtuĩrĩire ciira. 4 Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ kũmũkĩra. 5 No rĩrĩa onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ na ũndũ ũngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo nĩ marakara.

6 Nĩ ũndũ ũcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ũcio Mũbuzi, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩ na mũaka mũnini,
na inyuĩ mũrĩ akũrũ;

nĩkĩo ngwĩtigagĩra,
ngaaga ũmĩrĩru wa kũmwĩra ũrĩa njũũ.

7 Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Ũkũrũ nĩwaagĩrĩire warie;
ũingĩ wa mũaka nĩwaagĩrĩire kũrutana ũũgĩ.’

⁸ No nĩ roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa mũndũ,
o yo mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe, ũheaga mũndũ ũmenyo.

⁹ To arĩa akũrũ oiki oogĩ,
na to arĩa akũrũ mamenyaga ũrĩa kwagĩrĩire.

¹⁰ “Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, ‘Thikĩrĩriai;
o na niĩ nĩngũmwĩra ũrĩa njũũĩ.’

¹¹ Nĩngwetereire rĩrĩa mũkwaragia,
ndathikĩrĩria ihooto cianyu;

rĩrĩa mũgũcaragia ciugo-rĩ,
¹² nĩngũmũtegeire matũ biũ.

No gũtirĩ o na ũmwe wanyu wonanirie mahĩtia ma Ayubu;
gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmũcookeirie mĩario yake.

¹³ Tigai kuuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũite na ũũgĩ;
rekei Mũrungu amũkararie, no ti mũndũ.’

¹⁴ No rĩrĩ, Ayubu ti niĩ ekwerekeirie ciugo ciake,
na niĩ ndikũmũcookeria kũringana na mĩario yanyu.

¹⁵ “Nĩmamakĩte, na matirĩ na ũndũ ũngĩ mangiuga;
nĩmarigĩtwo nĩ atĩa mangiuga.

¹⁶ no nginya njeterere, nĩ ũndũ rĩu nĩmakirĩte,
tondũ atĩ rĩu marũgamĩte hau matarĩ na macookio?

¹⁷ O na niĩ nĩngwaria;
o na niĩ nĩnguuga ũrĩa njũũĩ.

¹⁸ Nĩgũkorwo njiyũrĩtwo nĩ ciugo,
naguo roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wakwa nĩũrandindĩkĩrĩria;

¹⁹ thĩinĩ wakwa haana ta ndibei ĩrĩ cuba ngunĩke,
ngahaana ta mondo njerũ ya ndibei ĩkirie gũtuthũka.

²⁰ no nginya njarie hũũcũke,
no nginya ndumũre mĩromo yakwa njookie ũhoru.

²¹ Ndigũtĩira mũndũ o na ũ maũthĩ,
kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ;

²² nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara na kũgaathĩrĩria,
Mũnyũmbi no anjeherie narua.

33

¹ “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa;
tega matũ ũigue ũrĩa wothe nguuga.

² Ndĩ hakuhĩ gũtumũra kanua gakwa;
ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.

³ Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia ĩtarĩ na ũhinga.

⁴ Roho wa Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte;
mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩyo ĩheaga muoyo.

⁵ Nawe njookeria, akorwo nĩũkũhota;
wĩhaarĩrie ũũng’ethere.

⁶ Nĩĩ haana o tawe maitho-inĩ ma Mũrungu;
o na niĩ ndombirwo na rĩũmba.

⁷ Kwĩndigĩra gũtigakũmakie,
kana guoko gwakwa gũkũritũhĩre.

- 8 “No rĩrĩ, nĩuugĩte ngũiguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
9 ‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
ndiĩkĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia.
10 No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;
anduĩte thũ yake.
11 Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo;
arangagĩra njĩra ciakwa ciothe.’
- 12 “No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoru-inĩ ũyũ wee ndũrĩ na kĩhooto,
nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra mũndũ.
13 Ũramũtetia nĩkĩ,
atĩ ndacookagia kiugo kĩa mũndũ o na kĩmwe?
14 Nĩgũkorwo Mũrungu nĩaaragia,
rĩmwe na njĩra ĩmwe, na rĩngĩ akaaria na njĩra ĩngĩ,
o na gũtuĩka mũndũ no aage gũkũũrana.
15 Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na kĩoneki-inĩ gĩa ũtukũ,
rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro mũnene marĩ ũrĩrĩ,
16 no amaarĩrie matũ-inĩ mao,
na amamakie nĩguo amakaanie,
17 nĩguo agarũre mũndũ atige kũhĩtia,
na atigane na mwĩtĩio,
18 nĩguo agĩtĩre roho wake kuuma gĩkuũ-inĩ,
na agĩtĩre muoyo wake ndũkaniinwo na rũhiũ rwa njora.
19 Nĩngĩ mũndũ no arũithio na gũkomio ũrĩrĩ wa ruo,
akorwo na thĩĩna wa mahĩndĩ ũtathiraga,
20 o nginya ngoro yake ĩgathũũra irio,
na roho wake ũgathũũra irio iria njega mũno.
21 Nyama cia mwĩrĩ wake ihĩnjaga igathirĩrĩkĩra,
na mahĩndĩ make marĩa mataroonekaga makoimĩra.
22 Roho wake ũgakuhĩrĩria mbĩrĩra,
na muoyo wake ũgakuhĩrĩria arĩa mareehage gĩkuũ.
- 23 “No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na mũraika mwena wake arĩ mũiguithania,
ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra mũndũ ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩire,
24 nake amũkinyĩrie wega wake na oige atĩrĩ,
‘Mũhonokie ndagatuĩke wa gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ;
nĩnyonete gĩa kũmũkũũra nakĩo,’
25 hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake igeethĩha ta cia mwana;
igaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-inĩ ma wĩthĩ wake.
26 Ahooyaga Ngai ageekwo wega nĩwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkena;
agacookio ũthingu-inĩ wake nĩ Ngai.
27 Nake agacooka agathiĩ kũrĩ andũ akameera atĩrĩ,
‘Nĩndehirie, na ngĩogomia ũndũ ũrĩa warĩ wa ma,
no ndiigana kũherithio ũrĩa ndaagĩrĩrwo nĩkũherithio.
28 Nĩakũũrĩre roho wakwa ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
na nĩ ngũtũũra ngenagĩra ũtheri ũcio.’
- 29 “Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ macio mothe,
maita meerĩ o na kana matatũ,

³⁰ nĩguo agarũre roho wake ndũkakarũrũkio mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo ũmũtherere.

³¹ “Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na ũũthikĩrĩrie;
kira ki na nĩ njarie.

³² Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa kuuga-rĩ, njĩira;
aria, nĩgũkorwo ingĩenda woneke ndwĩhĩtie.

³³ No akorwo ti ũguo-rĩ, wee gĩthikĩrĩrie;
kira ki, na nĩngũkũruta ũũgĩ.”

34

¹ Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:

² “Iguai ciugo ciakwa, inyuĩ andũ aya oogĩ;
thikĩrĩriai, inyuĩ amenyi a maũndũ.

³ Nĩgũkorwo gũtũ gũthuurana gia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio.

⁴ Nĩtwĩkũũranĩrei ithuĩ ene ũndũ ũrĩa wagĩrĩire;
nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ũndũ ũrĩa mwega.

⁵ “Ayubu aroiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie kĩhooto gĩakwa.

⁶ O na gũtuĩka ndĩraria ũrĩa kũrĩ,
ndĩratuuo mũheenanania;
o na gũtuĩka ndirĩ na mahĩtia,
mũguĩ wake ũngurarĩtie kĩronda gĩtangĩhona.’

⁷ Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta Ayubu,
mũndũ ũnyuuaga kĩnyũrũri taarĩ maaĩ aranyua?

⁸ Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ũũru;
agĩaga thiritũ na andũ arĩa aaganu.

⁹ Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ uumithio mũndũ onaga
rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.’

¹⁰ “Nĩ ũndũ ũcio gĩthikĩrĩriei, inyuĩ andũ aya mũrĩ na ũtaũku.
Ūhoru wa kwĩhia ũroaga kuoneka harĩ Mũrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ũũru.

¹¹ Arĩhaga mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte;
akamũrehere o kĩrĩa kĩringaine na mũthĩire yake.

¹² Gũtingĩhoteka atĩ Mũrungu no eeke mahĩtia,
atĩ ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe no ogomie kĩhooto.

¹³ Nũũ wamũtuire mũrori wa thĩ?
Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri wa thĩ yothe?

¹⁴ Korwo aagĩa na muoroto
wa kweheria roho wake na mĩhũmũ-rĩ,

¹⁵ andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
nake mũndũ acooke rũkũngũ-inĩ.

¹⁶ “Akorwo ũrĩ mũndũ ũrĩ na ũtaũku-rĩ, igua ũhoru ũyũ;
thikĩrĩria ũrĩa nguuga.

¹⁷ Mũndũ ũthũire kĩhooto-rĩ, no ahote gwathana?

Ūrĩa ũrĩ kĩhooto, o Ūcio kĩhoti-rĩ, no ũmũtue mwĩhia?

¹⁸ Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũtirĩ kĩene,’

- na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ aaganu,’
 19 o ũcio ũtatĩagĩra anene maũthĩ,
 na ndendaga arĩa atongu gũkĩra arĩa athĩni,
 nĩgũkorwo othe nĩ wĩra wa moko make?
 20 Makuuaga o rĩmwe, o ũtukũ gatagatĩ;
 andũ mainainaga magakua;
 arĩa marĩ hinya meeheragio matahutĩtio nĩ guoko kwa mũndũ.
- 21 “Maitho make maikaraga macũthĩrĩrie mũthiire ya andũ;
 nĩonaga mũthiire yao yothe.
 22 Gũtirĩ handũ harĩ nduma, kana handũ harĩ kĩruru kĩnene,
 hangĩhithwo nĩ arĩa meekaga ũũru.
 23 Mũrungu ndabatairio nĩgũthuthuuria ndeto cia andũ makĩria,
 atĩ nĩguo moke mbere yake maciirithio.
 24 Ahehenjaga arĩa marĩ ũhoti atekũũria mũndũ
 na akarũgamia andũ angĩ ithenya rĩao.
 25 Tondũ we nĩamenyaga maũndũ marĩa meekaga,
 amang’aũranagia ũtukũ magathuthĩka.
 26 Amaherithagĩria waganu wao
 makĩonagwo nĩ mũndũ o wothe,
 27 tondũ nĩmagarũrũkire magĩtiga kũmũrũmĩrĩra,
 na matirũmbũyagia njĩra yake o na irĩkũ.
 28 Nĩmatũmire kĩrĩro kĩa arĩa athĩni gĩkinye hau mbere yake,
 nĩ ũndũ ũcio akĩigua kĩrĩro kĩa arĩa abatari.
 29 No rĩrĩ, angĩkara akirĩte-rĩ, nũũ ũngĩmũtua muhĩtia?
 Angĩhitha ũthiũ wake-rĩ, nũũ ũngĩmuona?
 Nowe arĩ igũrũ rĩa mũndũ na igũrũ rĩa rũrĩrĩ o ũndũ ũmwe,
 30 nĩguo agirie mũndũ ũtarĩ na ũngai gwathana,
 amũgirie kũigĩra kĩrĩndĩ mũtego.
- 31 “Korwo mũndũ no ere Mũrungu atĩrĩ,
 ‘Nĩnjĩhĩtie no ndikehia rĩngĩ.
 32 Nduta menye ũrĩa itarahota kuona;
 ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũũru-rĩ, ndigacooka gwĩka ũguo rĩngĩ.’
 33 Ngai-rĩ, no agĩkũrĩhe kũringana na ũrĩa wee ũkwenda
 rĩrĩa ũregete kwĩrira?
 No nginya we ũtue itua, no ti nĩ;
 nĩ ũndũ ũcio kĩnjĩire ũrĩa ũũĩ.
- 34 “Andũ arĩa marĩ na ũtaũku maroiga atĩrĩ,
 nao andũ acio oogĩ maiguĩte ngĩaria manjĩrĩte atĩrĩ,
 35 ‘Ayubu aaragia atarĩ na ũmenyo;
 ciugo ciake nĩciagĩte ũũgĩ.’
 36 Hĩ, naarĩ korwo Ayubu aagerio nginya mũthia,
 nĩ ũndũ macookio make nĩ ta ma mũndũ mwaganu!
 37 Nĩongereire ũremi harĩ mehia make;
 atũhũũragĩra hĩ cia kĩnyũrũri,
 na akaingĩhia ciugo ciake cia gũũkĩrĩra Mũrungu.”

35

M̄ario ya Elihu

- ¹ Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
² “Nĩũgwĩciiria ũhoru ũyũ nĩ wa kĩhooto?
 Ũroiga atĩrĩ, ‘M̄urungu n̄iekũnjarĩrĩria atue ndiĩh̄tie.’
³ No rĩrĩ, wee no ũramũũria atĩrĩ, ‘Kũrĩ na uumithio ũrĩkũ harĩ nĩ,
 na ngũgunĩka nakĩ ndaaga kwĩhia?’
⁴ “No nyende gũgũcookeria ũhoru,
 wee hamwe na arata aku.
⁵ Ta rora igũrũ wone;
 ta cũthĩrĩria matu macio marĩ igũrũ rĩaku kũraya mũno.
⁶ Ũngĩhia-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩhutia Ngai atĩa?
 Mehia maku mangĩngĩha mũno-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩmwĩka atĩa?
⁷ Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ, ũngĩmũhe kĩ,
 kana nĩ kĩ aamũkagĩra kuuma guoko-inĩ gwaku?
⁸ Waganu waku ũhutagia o mũndũ tawe,
 na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ.
⁹ “Andũ makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio;
 mathaithanaga mateithũrwo guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ hinya mũingĩ.
¹⁰ No gũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, ‘Ngai ũrĩa wanyũũmbire arĩ ha,
 ũrĩa ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ,
¹¹ ũrĩa ũtũrutaga maũndũ gũkĩra ũrĩa arutaga nyamũ cia werũ-inĩ,
 o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni cia rĩera-inĩ?’
¹² Ndacookagia rĩria andũ maakaya
 nĩ ũndũ wa mwĩtũũgĩrio wa andũ arĩa aaganu.
¹³ Ti-itherũ, M̄urungu ndathikagĩrĩria mathaithana mao ma tũhũ;
 ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagia mathaithana macio.
¹⁴ Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno makĩria
 rĩria ũkuuga atĩ ndũramuona,
 na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
 na no nginya ũmweterere,
¹⁵ na makĩria ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matitherithanagia
 na ndarũmbũyagia waganu o na hanini!
¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake akaaria ũhoru wa tũhũ;
 nĩarĩtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- ¹ Elihu agĩthiĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
² “Ngirĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
 atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩrĩra Ngai.
³ ũmenyo wakwa ndiũrutĩte kũraihi;
 nĩ ngũtũũgĩria kĩhooto kĩa ũcio Mũnyũũmbi.
⁴ Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
 ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
⁵ “M̄urungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga andũ;
 we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia muoroto wake.
⁶ Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo,

- no n̄aheaga ar̄ia anyariire k̄ihooto k̄iao.
- 7 Ndeheragia maitho make har̄i ar̄ia athingu;
amaikaraḡiria ḡit̄i k̄ia ūnene hamwe na athamaki,
na akamat̄ūḡiria nginya tene.
- 8 No r̄ir̄i, and̄ū manḡikorwo mohetwo na m̄inyororo,
makanyiitio na m̄ih̄indo ya m̄inyamaro,
- 9 we n̄ameeraga ūr̄ia mek̄ite,
at̄i meh̄itie na ūt̄ūr̄ika.
- 10 We n̄iat̄ūmaga mathik̄ir̄irie ūtaaro,
na akamaatha merire ūūru wao.
- 11 Manḡimwath̄ik̄ira na mam̄ūtungat̄ire,
meḡūt̄ūra matuk̄ū mao mar̄ia matigaru magaacīire,
na m̄iaka yao o maigan̄ire.
- 12 No manḡiaga k̄ūigua,
n̄imakaniinwo na r̄ūhiū rwa njora,
na makue matar̄i na ūmenyo.
- 13 “Ar̄ia matar̄i na Ngai ngoro-in̄i meigaḡira marakara;
o na r̄ir̄ia aramooha na m̄inyororo, matikayaga mateithio.
- 14 Makuuaga mar̄i eth̄i,
magakua hamwe na ar̄ūme ar̄ia maraya ma mahooero-in̄i.
- 15 No ar̄ia math̄in̄ikaga, n̄iamak̄ūūraga kuuma th̄ina-in̄i wao;
n̄iamaraḡiria mar̄i m̄inyamaro-in̄i.
- 16 “We-r̄i, n̄iarak̄ūguuc̄ir̄iria uume magego-in̄i ma m̄inyamaro,
aḡūtware hand̄ū haariū hatar̄i na ūkunderu,
na aḡūtware ak̄ūhur̄ukie metha-in̄i yaku iiyūr̄ite irio iria njega.
- 17 No r̄iu-r̄i, ūtitikith̄itio ituīro r̄ir̄ia r̄iaḡir̄ire ar̄ia aaganu;
ituīro r̄ia ciira na k̄ihooto n̄iciḡūkumbat̄ite.
- 18 W̄imenyerere m̄und̄ū o na ūr̄ik̄ū ndakanak̄ūheenererie na ūtonga;
nd̄ūget̄ik̄irie ihaki inene r̄ik̄ūh̄itithie nj̄ira.
- 19 Ūtonga waku o na kana k̄iyo ḡiaku k̄inene-r̄i,
no ik̄ūnyit̄ir̄ire n̄iguo nd̄ūgatoonye m̄inyamaro-in̄i?
- 20 Tiga kw̄ir̄ir̄ia ūtuk̄ū,
n̄iguo ūguuc̄ir̄irie and̄ū kuuma kwao m̄iciī.
- 21 W̄imenyerere nd̄ūkeerekere ūūru-in̄i,
tond̄ū ūkuoneka taar̄i guo wendete ḡūk̄ira ḡūth̄in̄ika.
- 22 “M̄urungu n̄iat̄ūḡir̄itio n̄i ūnd̄ū wa ūhoti wake.
N̄ūū m̄ūrutani take?
- 23 N̄ūū ūmwath̄ir̄ire nj̄ira ciake,
kana akamw̄ira at̄ir̄i, ‘Wee n̄iw̄ik̄ite ūūru?’
- 24 Ririkanaga gw̄ik̄ir̄ira w̄ira wake,
ūr̄ia and̄ū manakumia na rw̄imbo.
- 25 And̄ū othe n̄imawonete;
and̄ū maw̄iroraḡira mar̄i o k̄ūraya.
- 26 Ī M̄urungu ndak̄ir̄i m̄unene; n̄i m̄unene ḡūk̄ira ūmenyi wit̄ū!
M̄ūigana wa m̄iaka yake nd̄ūnḡit̄uir̄ika.
- 27 “Ambatagia matata ma maaī,
mar̄ia macookaga ḡūtaat̄ira t̄ūr̄ūū ta mbura;

- 28 matu magaita ũigũ wamo,
nayo mbura nyingĩ ikoirĩra andũ.
- 29 Nũũ ũngĩmenya ũrĩa atambũrũkagia matu,
kana ũhoru wa marurumĩ marĩa moimaga hema-inĩ yake?
- 30 Kĩone ũrĩa ahurunjaga rũheni rwake rũkamũthiũrũrũkĩria,
agathambia iria kũrĩa kũriku.
- 31 Ũũ nĩguo aathaga ndũrĩrĩ
na akaheana irio nyingĩ.
- 32 Akumbatagĩria rũheni na moko make,
na akarwatha rũringe kĩrĩa kĩrotetwo.
- 33 Marurumĩ make nĩmanagĩrĩra kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩroka;
o na ng'ombe nĩmenyithanagia atĩ kũrĩ kĩhuhũkanio kĩroka.

37

- 1 “Ndaigua ũguo ngoro yakwa ĩgatumatuuma,
na ĩkambarara ĩkoima handũ hayo.
- 2 Thikĩrĩria! Thikĩrĩria mũraramo wa mũgambo wake,
mũrurumo ũrĩa uumaga kanua gake.
- 3 Arekagĩrĩria rũheni rwake rungu rwa igũrũ guothe
na akarũtũma nginya ituri cia thĩ.
- 4 Thuutha waruo gũũkaga mũgambo wa mũraramo wake;
arurumaga na mũgambo wake mũkaru.
Hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wake waiguuo-rĩ,
ndarigagĩrĩria heni.
- 5 Mũgambo wa Mũrungu ũrurumaga na njĩra ya magegania;
ekaga maũndũ manene tũtangĩhota kũmenya.
- 6 Eeraga tharunji atĩrĩ, ‘Gwa thĩ,’
nayo mbura ya rũthuthuũ akamĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mbura nene.’
- 7 Nĩatigithagia mũndũ o wothe wĩra wake
nĩgeetha andũ othe ombĩte mamenye wĩra wake.
- 8 Nyamũ nacio nĩciĩhithaga;
ciikaraga imamo-inĩ ciacio.
- 9 Kĩhuhũkanio kiumaga gĩikaro gĩakĩo,
heho nayo ĩkoima rũhuho-inĩ rũkĩhurutana.
- 10 Mĩhũmũ ya Mũrungu nũithondekaga mbarabu,
namo maaĩ harĩa maaramĩire makanyitana.
- 11 Nĩaiyũragia matu na ũigũ;
ahurunjaga rũheni rũkamatũrĩkia.
- 12 Mathiia magĩthiũrũrũkaga
o kũrĩa angĩmeerekeria thĩ yothe,
mageeke o ũrĩa wothe angĩmaatha.
- 13 Arehaga matu macio nĩguo aherithie andũ,
kana aihũgie thĩ yake na onanie wendani wake.
- 14 “Ayubu, thikĩrĩria ũhoru ũyũ;
tithĩria hau wĩcũũranie ũhoru wa magegania ma Mũrungu.
- 15 Wee nĩũũĩ ũrĩa Ngai aathaga matu,
na ũrĩa atũmaga rũheni rwake rũhenũke?
- 16 Wee nĩũũĩ ũrĩa matu macio macuurĩtio wega,

- magegania macio ma ũrĩa ũrĩ ũmenyo mũkinyanĩru?
 17 Wee ũringĩkaga nĩ ũrugarĩ wa nguo ciaku
 rĩrĩa bũrũri ũkirĩte ki hĩndĩ ya rũhuho rwa gũthini-rĩ,
 18 no ũhote kũruta wĩra nake ũhoru-inĩ wa gũtambũrũkia matu mairũ,
 o macio momĩte o ta gĩcicio gĩa gĩcango?
 19 “Ta twĩre ũrĩa twagĩrĩrwo nĩ kũmwĩra;
 tũtingĩhota gwĩciirĩra nĩ ũndũ wa nduma iitũ.
 20 Nĩagĩrĩre kwĩrwo atĩ nĩngwenda kwaria?
 Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ũngiuga amerio?
 21 Rĩu-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũrora riũa,
 rĩcangararĩte kũu igũrũ
 thuutha wakuo kũhaatwo nĩ rũhuho gũgathera.
 22 Okaga kuuma mwena wa gathigathini arĩ na riiri ukengeete ta wa thahabu;
 Ngai okaga arĩ na ũkaru wa gwĩtigĩrwo.
 23 Ũcio Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũtingĩhota kũmũkinyĩra,
 nĩatũũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake;
 tondũ wa ũrĩa arĩ wa kĩhooto na ũthingu mũnene-rĩ, ndahinyanagĩrĩria.
 24 Nĩ ũndũ ũcio andũ nĩmamũtĩite,
 tondũ githĩ ndarũmbũyagia arĩa meyonaga ta marĩ oogĩ na ngoro ciao?”

38

Mĩario ya Jehova

- 1 Nake Jehova agĩcookeria Ayubu ũhoru arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
 2 “Nũũ ũyũ ũrekĩra kĩrĩra gĩakwa nduma
 na ciugo itarĩ na ũmenyo?
 3 Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
 nĩngũkũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
 4 “Warĩ kũ rĩrĩa ndaakire mũthingi wa thĩ?
 Njĩra akorwo ũrĩ na ũũgĩ wa kũmenya.
 5 Nũũ wathimire mũigana wayo? Ti-itherũ wee nĩũũ!
 Nũũ watambũrũkirie rũrigi rwa gũthima igũrũ rĩayo?
 6 Mĩthingi yayo yahandirwo igũrũ rĩa kĩ,
 kana nũũ wahaandire ihiga rĩayo rĩa koine,
 7 hĩndĩ irĩa njata cia rũciinĩ ciainire hamwe,
 na araika othe makĩanĩrĩra nĩ gũkena?
 8 “Nũũ wahingĩrĩrie iria na mĩrango
 rĩrĩa rĩatumũkire kuuma nda,
 9 rĩrĩa ndatũire matu nguo ciarĩo,
 na ngĩrĩoha nduma nene ta taama warĩo,
 10 rĩrĩa ndarĩkĩrĩire mĩhaka, na ngĩrĩhingĩra na mĩrango yarĩo,
 na ngĩkĩra mĩgĩko handũ hayo,
 11 rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ũkinyage o haha na ndũkanahakĩre;
 makũmbĩ maku macio metĩi-rĩ, hau nĩho marĩkinyaga’?
 12 “Kuuma o kĩambĩrĩria-rĩ, ũrĩ waathana atĩ rũciinĩ rũgĩe ho,
 kana ũkĩonereria ũtheri wa rũciinĩ harĩa ũkuumĩrĩra,
 13 nĩguo ũhote kũnyiita thĩ na mĩthia yaguo,

- nao arĩa aaganu maribaribwo moime kuo?
- 14 Thĩ ihaanaga ta rĩũmba rĩhũrĩtwo mũhũũri;
mũonekere wayo ũtariĩ ta mũhianĩre wa nguo.
- 15 Andũ arĩa aaganu nĩmaimagwo ũtheri wao,
na guoko kwao kũrĩa kuoetwo na igũrũ gũkoinwo.
- 16 “Ũrĩ wathiĩ rũgendo nginya kũrĩa iria rĩtherũkagĩra,
kana ũgaceera itwe-inĩ cia ndia kũrĩa kũriku mũno?
- 17 Ũrĩ wonio ihingo cia gĩkuũ?
Ũrĩ wona ihingo cia kĩruru gĩa gĩkuũ?
- 18 Ũrĩ wamenya ũnene wa wariĩ wa thĩ?
Njĩra akorwo nĩũũ maũndũ macio mothe.
- 19 “Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũtũũraga nĩrĩkũ?
Nayo nduma iikaraga kũ?
- 20 No ũcitware gwacio?
Nĩũũ tũcĩra twa gũthiĩ kũrĩa itũũraga?
- 21 Ti-itherũ wee nĩũũ, nĩgũkorwo warĩ mũciare!
Wee-rĩ, nĩtũũrite miaka mũngĩ!
- 22 “Ũrĩ watoonya makũmbĩ kũrĩa tharunji iigĩtwo,
kana ũkĩona makũmbĩ kũrĩa mbura ya mbembe iigĩtwo,
- 23 o icio njigĩte nĩ ũndũ wa mahinda ma thĩna,
ngaciiga nĩ ũndũ wa matukũ ma mbaara na ma kũrĩa.
- 24 Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũgayanagĩrio nĩrĩkũ,
kana ya gũthiĩ kũrĩa rũhuho rwa irathĩro rũhurunjagĩrwo gũkũ thĩ?
- 25 Nũũ wenjagĩra mbura ya kĩboboto mũtaru wa kũgerera,
kana agatemera mbura ya marurumĩ njĩra,
- 26 nĩguo mbura yure bũrũri ũtatũũraga mũndũ,
na yure werũ kũrĩa gũtarĩ mũndũ,
- 27 nĩguo ihũũnagie kũu gũtiganĩrie gũgakira ihooru,
na itũme kũmere nyeki?
- 28 Mbura nĩrĩ ithe?
Nũũ mũciari wa matata ma ime?
- 29 Tharunji yumaga nda ya ũ?
Nũũ ũciaraga mbaa irĩa yumaga igũrũ,
- 30 rĩrĩa maaĩ momaga ta ihiga,
rĩrĩa maaĩ marĩa marĩ igũrũ wa iria magwatana?
- 31 “Wee-rĩ, wahota kuohania njata iria thaka cia Kĩrĩmĩra?
Wahota kuohora mĩkanda ya njata iria ciĩtagwo Karaũ?
- 32 Wahota kuumagaragia njata iria ciĩtagwo Mazarothu o mahinda maacio maakinya,
kana wahota gũtongoria Nduba na ciana ciayo?
- 33 Nĩũũ mawatho ma igũrũ?
No ũhote kũhaanda wathani wa Ngai ũrũme gũkũ thĩ?
- 34 “Wahota kwanĩrĩa nginya mũgambo waku ũkinye matu-inĩ
nĩguo kuure wĩhumbĩre na kĩguũ kĩa maaĩ?
- 35 Wee nĩwe ũtũmaga heni ithĩ na njĩra ciacio?
Nĩkũrehagĩra ũhoro igakwĩra atĩ, ‘Tũrĩ haha’?

- 36 Nũũ waheire ngoro ũũgĩ,
kana akĩhe meciiria ũmenyo?
- 37 Nũũ ũrĩ na ũũgĩ wa gũtara matu?
Nũũ ũngĩhota kũinamia ndigithũ cia maaĩ cia igũrũ
- 38 rĩrĩa rũkũngũ rwatondora,
nayo ndoro ikooma ikanyiitana?
- 39 “Nĩwe ũguĩmagĩra mũrũũthi wa mũgoma wone gĩa kũrĩa,
kana nĩwe ũniinagĩra mĩrũũthi ng’aragu
- 40 rĩrĩa ikomereire imamo-inĩ ciayo,
kana rĩrĩa iikaraga yoheirie nyamũ ihinga-inĩ?
- 41 Nũũ ũheaga ihuru irio
rĩrĩa tũcui twarĩo tũgũkaĩra Mũrungu
tũkĩũrũũraga nĩ kwaga irio?

39

- 1 “Wee nĩũũĩ rĩrĩa mbũri cia irĩma-inĩ iciaraga?
Wee nĩwĩroragĩra rĩrĩa thwariga igũciara kaana kayo?
- 2 Wee nĩũtaraga mĩeri ĩrĩa ciikaraga ingĩgaaciara?
Nĩũũĩ hĩndĩ ĩrĩa iciaraga?
- 3 Ciĩthunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gũciara rũgathira.
- 4 Twana twacio twagĩraga mwĩrĩ, tũgakũra tũrĩ na hinya o kũu gĩthaka-inĩ;
tũkinyaga ihinda rĩa kwehera na tũticookaga.
- 5 “Nũũ warekereirie njagĩ ĩthiige ĩtarĩ mũũria?
Nũũ wamĩohore mĩhĩndo?
- 6 Ndaamĩheire werũ ũtuĩke mũciĩ wayo,
naguo bũrũri wa cumbĩ ũtuĩke gĩtũũro kĩayo.
- 7 ĩthekagĩrĩa inegene rĩrĩ thĩnĩ wa itũũra;
ndĩiguaga mũkaĩrĩrio wa mũtwarithia.
- 8 ĩrimũthagĩra irĩma-inĩ igĩetha gwa kũrĩa,
ĩkahaara kahuti o gothe karuru.
- 9 “Mbogo ya njamba-rĩ, yetĩkĩra gũgũtungata?
No ikĩndĩrie mũharatĩ-inĩ waku ũtukũ?
- 10 No ũhote kũmĩoha matandĩko ĩrĩme na mũraũ?
No ĩkuume thuutha ituamba-inĩ ikĩrĩmaga na mũraũ?
- 11 No ũmĩĩhoke nĩ ũndũ atĩ ĩrĩ na hinya mũingĩ?
No ũmĩtigĩre wĩra waku mũritũ ĩrutage?
- 12 No ũmĩĩhoke ikũrehere ngano yaku,
na ĩmĩcookanĩrĩrie kĩhuhĩro-inĩ gĩaku?
- 13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nĩ gũkena,
no matĩngĩgerekano na mathagu na njoya cia njũũ.
- 14 ĩrekagĩria matumbĩ mayo tũri-inĩ
na ikamatiga mũthanga-inĩ magwate ũrugarĩ,
- 15 ĩtegwĩciiria atĩ no makinywo na magũrũ makue,
kana marangwo nĩ nyamũ ya gĩthaka.
- 16 ĩkaga ciana ciayo ũũru ta ĩtarĩ ciayo;

- ndĩmakaga atĩ wĩra wayo no ũtuĩke wa tũhũ,
 17 nĩgũkorwo Ngai ndaamĩheire ũũgĩ
 kana akĩmĩhe igai rĩa mwĩciirĩrie mweya.
 18 No rĩrĩ, rĩrĩa yatambũrũkia mathagu ihanyũke,
 ĩthekagĩrĩra mbarathi na mũmĩhaici.
- 19 “Wee nĩwe ũheaga mbarathi hinya wayo,
 kana ũkamĩhumba ngingo na mũreera?
 20 Wee nĩwe ũtũmaga ĩrũũge ta ngigĩ,
 ĩkahahũra andũ na mũtĩihĩre wayo wa mwĩtĩio?
 21 Ĩhuragia thĩ na ũcamba ĩgĩkenagĩra hinya wayo,
 ĩkaguthũka ĩtoonyete mbaara-inĩ.
 22 ĩthekagĩrĩra guoya, ĩtarĩ ũndũ ĩngĩtigĩra;
 ndĩmakagio nĩ rũhiũ rwa njora.
 23 Thiaka wa mũmĩhaici ũbocabocaga mbaru-inĩ ciayo,
 hamwe na itimũ rĩkũhenia na mĩcengi.
 24 Irĩaga tĩri nĩ ũrũme;
 ndĩngĩrũgama ĩkindĩirie hĩndĩ ĩrĩa karumbeta kagamba.
 25 Hĩndĩ ĩrĩa karumbeta kagamba ĩgatiha, ‘Hĩ!’
 ĩnyitaga thaaha wa mbaara ĩrĩ o haraaya,
 na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na mbugĩrĩrio ya mbaara.
- 26 “Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia kũmbũka na ũũgĩ waku,
 kana gũtambũrũkia mathagu maruo rwerekeire mwena wa gũthini?
 27 Nderi nĩwe ũmĩathaga yũmbũke na igũrũ,
 na ĩkeyakĩra gĩtara kĩayo igũrũ mũno?
 28 ĩtũũraga kĩharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na nĩ ho ĩraaraga;
 rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraya mũno nĩ ho mwĩgitio wayo.
 29 ĩrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũrĩa;
 maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya.
 30 Tũcui twayo tũnyuuaga thakame,
 na handũ harĩa arĩa moragĩtwo marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo.”

40

- 1 Ningĩ Jehova akĩra Ayubu atĩrĩ:
 2 “Mũndũ ũrĩa ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute mahĩtia?
 Ũcio ũkararagia Ngai-rĩ, nĩakĩmũcookerie!”
 3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
 4 “Nĩ ndiagĩrĩire o na hanini; ndaakĩhota atĩa gũgũcookeria?
 Nĩndehumbĩra kanua na guoko.
 5 Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio;
 o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga.”
 6 Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
 7 “Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
 nĩngũkũũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
- 8 “Gũtua ciira gwakwa na kĩhooto-rĩ, githĩ no ũkũmenererie?
 Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha wee ũtuĩke ndwĩhĩtie?
 9 Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa Mũrungu?
 Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?

- 10 Ta kīngemie na riiri na ūkengi,
na wīhumbe gītīio na ūnene.
- 11 Rekereria marakara mahiū ma mang'ūrī maku,
wone mūdū o wothe mwītīi ūmūharūrūkie,
- 12 rora mūdū o wothe mwītīi na ūmūnyiihie,
ūmemende andū arīa aaganu o harīa marūngiī.
- 13 Mathike othe hamwe tīiri-inī;
ūmoohe mothiū na nduma kūu mbīrīra-inī.
- 14 Hīndī iyo nīi mwene nīngētīkania nawe
atī guoko gwaku mwene kwa ūrīo no gūkūhonokie.
- 15 "Ta rora nyamū īrīa ītagwo Behemothu,*
īyo ndoombire hamwe nawe,
na īrīaga nyeki ta ndegwa.
- 16 Nī hinya ūigana atīa īrī naguo njohero,
na nī ūhoti mūnene atīa ūrī mīkiha-inī yayo ya nda!
- 17 Īinagia mūting'oe wayo ta mūtarakwa;
nga cia ciero ciayo ciohanītio hamwe ta mīhīndo.
- 18 Mahīndī mayo mahaana ta mīberethi ya gīcango,
nacio ciīga ciayo cihaana ta irung'o cia kīgera.
- 19 Nīyo nyamū ya mbere harī ciūmbe cia Mūrungu,
no rīrī, Mūūmbi wayo nowe ūngīmīkuhīrīria na rūhiū rwake rwa njora.
- 20 Irīma īmīheaga maciaro maacio,
na nyamū ciothe cia gīthaka itūūhagīra gūkuhī na kūu.
- 21 Īkomaga rungu rwa mahūa ma maaī-inī,
īhithīte thīinī wa ithanjī kūrīa kūrī mūtondo.
- 22 Mahūa macio ma maaī-inī makamīhitha;
nakīo kūruru kīa mītī ya irura hūgūrūrū-inī cia karūūī gīkamīthiūrūrūkīria.
- 23 Rīrīa rūūī ruoka na nditi, ndīmakaga;
nīngitīre, o na Rūūī rwa Jorodani rūngīmīyūrīrīra nginya kanua.
- 24 Kūrī mūdū ūngīhota kūmīnyiita rīrīa īhūūgīte,
kana amītege, amītūrīkie iniūrū na amīkīre kīana kīa rūrigi?

41

- 1 "No ūhote kūguucūrūria nyamū īrīa īitagwo Leviathani na ndwano,
kana wohe rūrīmī rwayo na mūkanda?
- 2 No ūhote kūmītoonyia rūrigi iniūrū,
kana ūmītūrīkanie rūthīa na ndwano?
- 3 No ītinde īgīgūthaitha ūmīguīre tha?
No īkwarīrie na ciugo cia ūhooreri?
- 4 No īrīkanīre nawe ūthīī nayo,
ītūūre īrī ngombo yaku nginya tene?
- 5 No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
kana ūmīoherere handū nīguo airītu aku mamīmeemagie?
- 6 Onjoria no mamīkūūranie na indo ciao?
No mamīgayanie kūrī onjorithia?
- 7 No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo na mīcengi,
kana ūtheecange mūtwe wayo na mīcengi īrīa ītegaga thamaki?

* 40:15 Īno yarī nyamū īmwe ya iria ciatūūraga thī tene. (O na 41:1)

- 8 Ũngĩmĩhutia na guoko,
ũngĩtũũra ũririkanaga kĩgiano kũu, na ndũngĩgacookera!
- 9 Mwĩrĩgĩrĩro wa atĩ no ũmĩtoorie nĩ kwĩheenia;
o kũmĩona tu nĩkũiganĩte gũtũma mũndũ amake, orwo nĩ hinya.
- 10 Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ũcamba mũiganu wa kũmĩarahũra.
Nũũ ũngĩkĩhota kwĩĩndiiria nĩ?
- 11 Nũũ ũngĩnandũra kĩndũ atĩ nĩguo ndĩmũrĩhe?
Kĩndũ gĩothe kĩrĩ rungu rwa igũrũ nĩ gĩakwa.
- 12 “Ndikwaga kwaria ũhoru wa ciĩga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ũthaka wayo.
- 13 Nũũ ũngĩhota kũmĩaũra nguo yayo ya igũrũ?
Nũũ ũngĩmĩkuhĩrĩria amĩkĩre matamu?
- 14 Nũũ ũngĩũmĩrĩria kũmĩathamia kanua,
kau kaiyũrĩte magego ma kũmakania?
- 15 Mũgongo wayo ũrĩ na ngo ciĩiganĩrĩire mĩhari,
ikomanĩire ikanyitana;
- 16 o ĩmwe ĩnyitĩnĩte na ĩrĩa ĩngĩ,
ũũ atĩ gũtirĩ rĩera rĩngĩtoonyera gatagatĩ ga cio.
- 17 Igwatanĩtio hamwe irĩ nũmu;
ĩnyitĩnĩte hamwe ũndũ itangĩtigithũkana.
- 18 Gũtiha kwayo kũmenũkagia ũtheri;
maitho mayo nĩ ta mĩrũri ya rũciĩnĩ gũgĩthererũka.
- 19 Imũrĩ cia mwaki ciumaga kanua-inĩ kayo;
ĩrathũkagia thandĩ cia mwaki.
- 20 ĩrutaga ndogo na maniũrũ
taarĩ nyũngũ ĩratherũka ĩhagĩrĩtwo igũrũ rĩa mwaki wa ithanjĩ.
- 21 Mĩhũmũ yayo ĩgwatagia makara mwaki,
naruo rũrĩrĩmbĩ rũkoima kanua kayo.
- 22 Ngingo-inĩ yayo nĩho hinya wayo ũkoragwo,
ũrĩa ũmakagia kĩrĩa gĩothe gĩtũnganaga nayo.
- 23 Mĩgũtha ya nyama ciayo nĩmĩnyitĩtanu mũno;
nĩ mĩrũmu ũũ atĩ ndĩngĩenyenyeka.
- 24 Ngoro yayo yũmĩte ta ihiga,
ĩkooma ta ihiga rĩa gũthĩa rĩa na thĩ.
- 25 Rĩrĩa yarahũka, arĩa marĩ hinya nĩmamakaga;
mooraga ĩtanamahũũra.
- 26 Gũtirĩ rũhiũ rwa njora rũngĩmĩka ũndũ,
o na kana itimũ, kana mũguĩ, kana mĩcengi.
- 27 Harĩ Leviathani-rĩ, kĩgera no ta nyeki nyũmũ,
nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ kĩbuthu kĩa mũtĩ.
- 28 Mĩguĩ ndĩngĩtũma yũre;
mahiga ma kĩgũtha no ta mũũngũ harĩ yo.
- 29 Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka rũnyeki rũmũ;
ĩthekagĩrĩra kũbĩrĩrĩka gwa itimũ.
- 30 Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano.
- 31 ĩtũmaga iria kũrĩa kũriku gũtherũke ta nyũngũ,
na ĩkoiruga iria ta nyũngũ ya maguta ma kwĩhaka.
- 32 Harĩa yagerera ĩtigaga mũhari ũkũhenia;

- mündũ no eciirie atĩ ndia ĩrĩ na mbuĩ.
³³ Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩigananio nayo gũkũ thĩ;
 nĩ kũmbe gĩtarĩ guoya.
³⁴ ĩnyũrũragia kĩrĩa gĩothe gĩtũũgagĩria;
 nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe gĩtũũaga.”

42

Mĩario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
² “Nĩnjũũ atĩ wahota gwĩka maũndũ mothe;
 gũtirĩ mũbango waku ũngĩgirĩrĩka.
³ Nĩworirie atĩrĩ, ‘Nũũ ũyũ ũrahithania kĩrĩa gĩakwa nĩ kwaga ũmenyo?’
 Ti-itherũ ndaaririe maũndũ itaamenyete,
 maũndũ ma magegania itangĩmenya.
⁴ “Woigire atĩrĩ, ‘Thikĩrĩria rĩu, na nĩ njarie;
 nĩngũkũũria ciũria, nawe nĩkũnjookeria.’
⁵ Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoru waku
 no rĩu maitho makwa nĩgũkuona makuonete.
⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena nĩ mwene,
 na ndĩrĩre, ndĩhurĩre rũkũngũ na mũhu.”

Ndeto cia Kũrĩkĩrĩria

⁷ Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu maũndũ macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa Mũtemaani atĩrĩ, “Nĩndakarĩtio nĩwe na arata aku eerĩ, tondũ mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩire, ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩkĩte. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu oyai ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja, mũthĩ kũrĩ ndungata yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa Ayubu nĩkamũhoera, na nĩ nĩngetĩkĩra mahooya make, na ndikamwĩka kũringana na ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩire ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩkĩte.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi magĩka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova nĩetĩkĩrĩre ihooya rĩa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio mbere. ¹¹ Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ o wotho wamũũĩ mbere, magĩka makĩrĩanĩra nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na makĩmũcakaithia nĩ ũndũ wa mathũina marĩa mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ akĩmũhe gĩcunjĩ kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu.

¹² Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere. Nĩagĩire na ng’ondũ 14,000, na ngamĩra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. ¹³ Nĩacookire akĩgĩa na aanake mũgwanja na airĩtu atatũ. ¹⁴ Mwarĩ wa mbere aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku. ¹⁵ Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wotho hangĩonekire andũ-a-nja athaka ta airĩtu a Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na ariũ a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu nĩatũũrĩre mũaka igana rĩa mũrongo ĩna; akĩona ciana ciake na akĩona ciana ciacio, nginya rũciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agĩkua arĩ mũkũrũ, na arĩ na mũaka mũingĩ.

THABURI Ibuku rĩa Mbere

1

Thaburi 1-41

Gĩkeno Kĩrĩa kĩa Ma

- ¹ Kūrathimwo-rĩ, nĩ mündũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũrũranagia.
- ² No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoru wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
- ³ Mündũ ũcio ahaana ta mūtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihoochaga.
Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ekaga nĩũgaacagĩra.
- ⁴ No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.
- ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- ¹ Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
- ² Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre Ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.
- ³ Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
- ⁴ Ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
- ⁵ Ningĩ agacooka akamakũũma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,
- ⁶ “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre.”
- ⁷ Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.
- ⁸ Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai rĩaku,

- nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kũũmbe.
⁹ Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;
 ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ twa nyũngũ ya rĩũmba.”
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kũũhĩgeei,
 inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.
- ¹¹ Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra,
 na mũkene o mũkĩinainaga.
- ¹² Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
 na inyuĩ mũniinĩrwo njĩra-inĩ,
 nĩgũkorwo mang'ũrĩ make maahota kũrĩrĩmbũka o rĩmwe.
 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe moragĩra harĩ we.

3

Ihooya rĩa Rũciinĩ rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, kaĩ thũ ciakwa nĩ nyingĩ-ĩ!
 Andũ arĩa manjũkĩrĩire nĩ aingĩ mũno!
- ² Aingĩ nĩ arĩa maraaria ũhoru wakwa, makoiga atĩrĩ,
 “Ngai ndangĩmũhonokia.”
- ³ No rĩrĩ, Wee Jehova nĩwe ngo ya kũngitĩra mũena yothe;
 Wee nowe ũũheaga riiri na ũgatũũgĩria mũtwe wakwa.
- ⁴ Ngayagĩra Jehova na mũgambo mũnene,
 nake akanjĩtika arĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre.
- ⁵ Nĩ ngomaga na ngoona toro;
 ngacooka ngokĩra rĩngĩ, tondũ Jehova nĩwe ũndũũragia.
- ⁶ Ndingĩitigĩra andũ makũmi ma ngiri,
 acio mehaarĩrie kũnjũkĩrĩra na mũena yothe.
- ⁷ Arahũka, Wee Jehova!
 Wee Ngai wakwa, honokia!
 Thũ ciakwa ciothe nĩwe ũcigũthĩte thĩa,
 na ũkoinanga magego ma andũ arĩa aaganu.
- ⁸ Ũhonokio uumaga harĩ Jehova.
 Irathimo ciaku irotũũra na andũ aku.

4

Ihooya rĩa Hwaĩ-inĩ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Njĩtika rĩrĩa ndagũkaĩra,
 Wee Ngai wakwa, o Wee mũthingu.
 Ũndeithagie rĩrĩa ndĩ mũnyamaro-inĩ;
 njiguĩra tha na ũigue mahooya makwa.
- ² Inyuĩ, andũ aya, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũtũmaga riiri wakwa ũnyararwo?
 Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete maũndũ ma tũhũ,
 na mũkarongoragia ngai cia maheeni?

- ³ Menyai atĩ Jehova n̄eyamũrĩire arĩa mamwendete;
Jehova n̄arĩguaga rĩrĩa ndamũkaĩra.
- ⁴ Mũngĩrakara mūtikehie;
rĩrĩa mũrĩ marĩrĩ-inĩ manyu-rĩ,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwĩkirĩire.
- ⁵ Rutagai magongona marĩa magĩrĩire,
na mwĩhokage Jehova.
- ⁶ Kũrĩ andũ aingĩ maroria atĩrĩ,
“Nũũ ũngĩtuonia maũndũ mega?”
Wee Jehova reke ũtheri wa gĩthiithi gĩaku ũtwarĩre.
- ⁷ Wee n̄ĩnjyũrĩtie gĩkeno kĩnene ngoro-inĩ yakwa,
gũkĩra kĩrĩa makoragwo nakĩo hĩndĩ ya bũthi wa ngano na ndibei ya mũhahano.
- ⁸ Nĩ ndĩrĩkomaga na nyonage toro ndĩ na thayũ,
n̄gũkorwo Wee Jehova n̄iwe
ũikaraga ũmenyereire wega.

5

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ũigue gũcaaya gwakwa.
- ² Thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie,
Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
n̄gũkorwo n̄iwe ndĩrahooya.
- ³ Wee Jehova-rĩ, o rũciinĩ ũrĩguaga mũgambo wakwa;
o kĩrooko ndĩrĩgaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndĩ na kĩrĩgĩrĩro.
- ⁴ N̄gũkorwo Wee ndũrĩ Mũrungu wa gũkenera ũũru;
ningĩ andũ arĩa aaganu ndũngĩtũũrania nao.
- ⁵ Andũ arĩa etĩi matĩngĩrũgama mbere yaku;
andũ arĩa othe mekaga maũndũ mooru n̄ũmathũire.
- ⁶ Andũ arĩa maaragia maheeni n̄ũmaniinaga;
nao arĩa maitaga thakame na makaheenania,
Jehova n̄iamathũire.
- ⁷ No n̄i-rĩ, n̄i ũndũ wa tha ciaku nyingĩ,
n̄ngũũka ndoonye nyũmba yaku;
ndĩnyiihĩtie nyinamĩrĩre ndorete hekarũ-inĩ yaku theru.
- ⁸ Wee Jehova-rĩ, ndongoria na ũthingu waku;
n̄i ũndũ wa thũ ciakwa-rĩ,
rũngaria njĩra yaku mbere yakwa.
- ⁹ Tũnua twacio tũtiaragia ũhoro ũngĩhokwo;
ngoro ciacio ciyũrĩte mwanangĩko.
Mĩmero yacio n̄i ta mbĩrĩra ngunũre;
ciaragia maheeni na rũrĩmĩ rwacio.
- ¹⁰ Wee Ngai, matue n̄imahĩtĩtie!

Reke magũithio nĩ mĩbango ãyo yao ya ungumania.
Maingate nĩ ùndũ wa mehia mao maingĩ,
nĩgũkorwo nĩmakũremeire.

- ¹¹ No rĩrĩ, reke arĩa moragĩra harĩwe makene;
nĩmarekwo mainage hĩndĩ ciothe nĩ gũkena.
Tambũrũkia ũgitĩri waku igũrũ rĩao,
nĩguo arĩa mendete rĩitwa rĩaku magũkenagĩre.
- ¹² Nĩ ùndũ ti-itherũ Wee Jehova nĩũrathimaga andũ arĩa athingu;
ũtũũraga ũmairigĩre na wega waku taarĩ ngo.

6

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Thũna

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
o na kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.
- ² Jehova, njiguĩra tha, nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya;
Wee Jehova honia, nĩgũkorwo mahĩndĩ makwa marĩ na ruo rũnene.
- ³ O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rũnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ nginya rĩ?
- ⁴ Wee Jehova, cooka, ũka ũũthare;
honokia tondũ wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.
- ⁵ Gũtirĩ mũndũ ũngĩkũririkana arĩ mũkuũ.
Nũũ ũkũgocaga arĩ thĩinĩ wa mbĩrĩra?
- ⁶ Nĩ ndĩ mũnogu mũno nĩ ùndũ wa gũcaaya;
ũtukũ wothe njihũgagia ũrĩrĩ wakwa na kĩrĩro,
na ngaconjoria gĩtĩ gĩakwa na maithori.
- ⁷ Maitho makwa matirona wega nĩ ùndũ wa ihooru;
nĩmaroora nĩ ùndũ wa thũ ciakwa ciothe.
- ⁸ Njehererai inyuĩ arĩa othe mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte kĩrĩro gĩakwa.
- ⁹ Jehova nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha;
Jehova nĩetĩkĩrĩte ihooya rĩakwa.
- ¹⁰ Thũ ciakwa ciothe nĩgaconoka na imake;
igaacooka na thuutha o rĩmwe iconokete.

7

Ihooya rĩa kũũria Gũtharwo Kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova Ngai wakwa, nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũrĩ arĩa othe manyingatithagia,
- ² tondũ waga gwĩka ũguo mekũndembũranga o ta mũrũũthi,
o na mandinangie icunjĩ hatarĩ mũndũ ũngĩndeithia.
- ³ Wee Jehova Ngai wakwa, ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ùndũ ũcio,
na ngorwo njĩkĩte ũũru na moko makwa,
- ⁴ na ingĩkorwo njĩkĩte mũndũ ũũru ũrĩa ũtarĩ na haaro na nĩ,

- kana ngatunya thũ yakwa kīndũ hatarĩ gītũmi-rĩ,
⁵ hīndĩ iyo kīreke thũ yakwa ĩnyiingatithie na ĩnyiite;
 tũma ĩrangĩrĩrie muoyo wakwa tĩri-inĩ,
 na ĩtũme ngome rŭkŭngũ-inĩ.
- ⁶ Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku;
 rŭgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ.
 Ũkĩra Wee Ngai wakwa, ũtuanĩre ciira na kīhotoo.
- ⁷ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte nĩmagũthiũrũrũkĩrie.
 Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;
⁸ Jehova nĩagĩtuĩre andũ othe ciira.
- Wee Jehova, ndũira ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
 na kũringana na ũrũngĩrĩru wakwa, Wee Ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁹ Wee Ngai mũthingu,
 o Wee ũthuthuuragia meciiria na ngoro,
 kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu mũthia,
 na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na thayũ.
- ¹⁰ Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
 ũrĩa ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- ¹¹ Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na kīhotoo,
 nĩ Mũrungu ũrĩa wonanagia marakara make o mũthenya.
- ¹² Mũndũ angĩaga kũgarũrũka,
 nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake rwa njora;
 ũta wake nĩaũtungĩte na akaũgeeta.
- ¹³ Nĩahaarĩrie indo ciake cia mbaara cia kũũragana;
 akahaarĩria mĩguĩ yake ĩkũrĩrĩmbũka mwaki.
- ¹⁴ Mũndũ ũrĩa ũgĩte nda ya waganu,
 na akooha nda ya thĩĩna, aciaraga maheeni.
- ¹⁵ Mũndũ ũrĩa wenjaga irima na akarĩthikũria,
 agũũaga o irima rĩu enjete.
- ¹⁶ Thĩĩna ũrĩa aambĩrĩrie ũmũcookagĩrĩra we mwene,
 haaro yake ĩkamũgwĩra mūtwe wake mwene.
- ¹⁷ Nĩngũcookeria Jehova ngaatho tondũ wa ũthingu wake,
 na ngooce rĩitwa rĩa Jehova Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno na rwĩmbo.

8

Ũmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
 kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!
- Nĩũigĩte riiri waku o igũrũ matu-inĩ.
- ² Nĩũtũmĩte rũgooco ruume tũnua-inĩ twa ciana na twa ngenge,
 nĩ tondũ wa thũ ciaku,
 nĩguo ũkirie ũrĩa ũrĩ muku nawe o na mwĩrĩhĩria.
- ³ Rĩrĩa ndecũũrania ũhoro ũkoniĩ igũrũ rĩu rĩaku,

- ngoona wīra wa ciara ciaku,
 mweri na njata icio wīkīrīte kuo-rī,
⁴ mūdū akīrī kī tondū ūikaraga ūkīmwiiragia,
 nake mūrū wa mūdū akīrī kī atī nīkīo ūmūmenyagīrīra?
⁵ Watūmire atigie o hanini aiganane nawe,
 na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo.
- ⁶ Wamūtuire wa gwathaga mawīra ma moko maku;
 ūkīga indo ciothe rungu rwa makinya make:
⁷ ndūuru ciothe cia mbūri na cia ng'ombe,
 na nyamū cia gīthaka,
⁸ na nyoni cia rīera-inī,
 na thamaki cia iria-inī,
 na kīrīa gīothe kīgeragīra kūu iria-inī thīinī.
- ⁹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witū,
 kaī rītwa rīaku nī inene gūkū thī yothe-ī!

9

Wathani wa Ngai wa Kīhooto

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nīngūkūgooca na ngoro yakwa yothe;
 nīngūgana maūdū maku mothe ma magegania marīa wīkīte.
² Nīngūcanjamūka na ngene nī ūndū waku.
 Nīngūina rwīmbo ngooce rītwa rīaku, Wee Ūrī-Igūrū-Mūno.
- ³ Thū ciakwa icookaga na thuutha,
 ikahīngwo igathira irī mbere yaku.
- ⁴ Nīgūkorwo nīūtīrīrīre kīhooto gīakwa na ciira wakwa;
 nīūkarīre gītī gīaku kīa ūnene, na ūgatua ciira na ūthingu.
- ⁵ Nīūrūithītie ndūrīrī na ūkaniina andū arīa aaganu;
 namo marītwa mao ūkamatharia tene na tene.
- ⁶ Thū nīūcikinyīrie mwanangīko ūtathiraga,
 nīwanangīte matūūra macio manene;
 o na kūrīrikanwo kwao nīgūthirīte.
- ⁷ Jehova athamakaga nginya tene;
 nīahaandīte gītī gīake kīa ūnene nīguo atuanīre ciira.
- ⁸ Nīagatuīra andū a thī ciira na kīhooto;
 nīagathamakīra ndūrīrī o ta ūrīa kwagīrīre.
- ⁹ Jehova nīwe rīūrīro rīa arīa ahinyīrīrie,
 kīhitho kīrī hinya hīndī ya mathīina.
- ¹⁰ Arīa mooī rītwa rīaku nīmarīkwīhokaga,
 nīgūkorwo Jehova ndūrī watiganīria arīa makūrōngoragia.
- ¹¹ Inīrai Jehova nyīmbo mūmūgooce,
 o ūcio ūikarīre gītī gīake kīa ūnene kūu Zayuni;
 umbūrīrai andū a ndūrīrī maūdū marīa ekīte.
- ¹² Nīgūkorwo ūcio ūrīhanagīria thakame nīamarīrikanaga;
 kīrīro kīa andū arīa ahinyīrīrīku ndakariganīrwo nīkīo.

- 13 Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa thũ ciakwa iranyariira!
Njiguĩra tha, ũnjoe na igũrũ, ũndute kuuma ihingo-inĩ cia gĩkuũ,
14 nĩguo nyumbũre ũgooci waku
ndĩ kũu ihingo-inĩ cia Mwarĩ wa Zayuni,
na ndĩ kũu ngenagĩre ũhonokio waku.
15 Ndũrĩrĩ nĩgwĩte o irima rĩrĩa cienjete;
magũrũ maacio nĩmanyiitĩtwo nĩ wabu o ũcio ihithĩte wa gũtegana.
16 Jehova nĩemenyithanĩtie na ũndũ wa gũtuanĩra ciira na kĩhooto gĩake;
andũ arĩa aaganu nĩmetegete na wĩra wa moko mao ene.
- 17 Andũ arĩa aaganu macookaga o mbĩrĩra-inĩ,
ĩ-ni, ndũrĩrĩ iria ciothe iriganagĩrwo nĩ Ngai.
18 No rĩrĩ, andũ arĩa abatari matigũtũũra mariganĩire,
na kana mwĩhoko wa arĩa ahinyĩrĩrie ũthire nginya tene.
- 19 Wee Jehova, arahũka, Ndũkareke mũndũ agĩe na ũhootani;
reke ndũrĩrĩ ituĩrwo ciira irĩ mbere yaku.
20 Wee Jehova, maiguithie guoya,
ũreke ndũrĩrĩ imenye atĩ cio no andũ.

10

Ūnene wa Ngai

- 1 Wee Jehova, ũkũrũgama haraaya nĩkĩ?
Wĩhithaga nĩkĩ hĩndĩ ya mathĩĩna?
- 2 Mũndũ ũrĩa mwaganu etiĩaga rĩrĩa ekũhĩta andũ arĩa matarĩ hinya,
rĩrĩa magwatio nĩ mĩbango ĩyo mathugundĩte.
3 Mũndũ ũrĩa mwaganu erahagĩra merirĩria ma ngoro yake;
arathimaga andũ arĩa akoroku, na akaruma Jehova.
4 Mũndũ ũcio mwĩtĩĩ ndarongoragia Ngai;
meciiria-inĩ make mothe ndeciiragia ũhoru wa Ngai.
5 Njĩra ciake ciikaraga igaaciire hĩndĩ ciothe;
we nĩ mwĩtĩĩ mũno, namo mawatho maku nĩmamũraihĩrĩrie;
we nĩkũnyũrũria anyũrũragia arĩa marĩ ũthũ nake.
6 Eĩraga na ngoro yake atĩrĩ, “Gũtirĩ ũndũ ũngĩnyinainia;
ndĩrĩkoragwo ndĩ mũkenu hĩndĩ ciothe na gũtirĩ hĩndĩ ngoona thĩĩna.”
7 Kanua gake kaiyũrite irumi na maheeni, o na kũguoyohithania;
mĩtangĩko na mĩario mĩũru ĩrĩ rũrĩmĩ-inĩ rwake.
8 Aikaraga oheirie andũ hakuhĩ na matũũra:
ageterera arĩa matarĩ na ũũru akamooraga,
aikaraga acũthĩrĩrie na hitho mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mũmũteithia.
9 Aikaraga oheirie o ta mũrũũthi ũrĩ kĩmamo-inĩ kĩaguo;
agaikara oheirie nĩguo anyiite arĩa matarĩ na hinya;
anyiitaga arĩa matarĩ na hinya, akamakururia akamatwara mũtego-inĩ wake.
10 Ahehenjaga andũ acio matarĩ na wa kũmateithia, makaringĩka;
magũũaga thĩ nĩ ũndũ wa hinya wake.
11 Eĩraga na ngoro atĩrĩ, “Mũrungu nĩariganĩrwo:
nĩehumbĩrite ũthiũ na ndoonaga.”
- 12 Arahũka, Jehova!

Ambararia guoko gwaku na igūrũ, Wee Mūrungu.
Tiga kūriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ na hinya.

13 Nĩ kũĩ gītũmaga mũndũ ũrĩa mwaganu arume Ngai?
Nĩ kũĩ gītũmaga eĩre na ngoro atĩrĩ,
“We ndangĩrĩhania?”

14 No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga mathĩina o na kĩaha,
ũkoona ũhoru ũcio ũkawamũkĩra moko-inĩ maku.
Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia eneanaga harĩwe.

Wee nĩwe mũteithia wa andũ arĩa matarĩ maithe mao.

15 Una guoko kwa mũndũ ũrĩa mwaganu na kwa ũrĩa mũũru;
mũrĩhie nĩ ũndũ wa waganu wake ũcio ũtangĩmenyeka.

16 Jehova nĩwe Mũthamaki wa nginya tene;
ndũrĩrĩ nĩgathira ciehere bũrũri-inĩ wake.

17 Wee Jehova, nĩũiguaga wendi wa andũ arĩa anyamaarie;
nĩũmomagĩrĩria, na ũgathikĩrĩria gũkaya kwao,

18 ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe na arĩa ahinyĩrĩrie,
nĩgeetha mũndũ, ũrĩa ũrĩ o wa thĩ, ndagacooke gwĩkanĩra guoya.

11

Rwĩmbo rwa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

1 Nĩ njũragĩra harĩ Jehova.

Mwahota atĩa kũnjĩra atĩrĩ:

“Ũmbũka ta nyoni ũũrĩre kĩrĩma-inĩ gĩaku.

2 Ta rora, andũ arĩa aaganu nĩmageetete mota mao,
makahagĩka mĩguĩ yao ndigi-inĩ
nĩguo mehithĩte nduma-inĩ
marathe andũ arĩa atheru ngoro.

3 Hĩndĩ ĩrĩa mĩthingi ĩraanangwo-rĩ,
andũ arĩa athingu mangĩhota gwĩka atĩa?”

4 Jehova arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake theru;
Jehova arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene kũu igūrũ.
Acũthagĩrĩria ariũ a andũ;
maitho make nĩmamaroragia.

5 Jehova nĩaroragia andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu na arĩa mendete haaro-rĩ,
ngoro yake nĩmathũire.

6 Andũ arĩa aaganu nĩakamoirĩria
marakara maraakana na ũbiriti ũgwakana;
igai rĩao nĩ rũhuho rũrĩa rũcinaga.

7 Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũthingu,
na nĩendete ciira wa kĩhooto;
andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo marĩonaga ũthiũ wake.

12

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

1 Jehova, tũteithie, nĩgũkorwo andũ arĩa etigĩri Ngai nĩmaniinĩtwo;

- andũ arĩa ehokeku nĩmathirĩte makoima gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- ² O mũndũ aheenagia mũndũ wa itũũra rĩake;
mĩromo yao ya ũhinga yaragia maheeni.
- ³ Jehova aroheria mĩromo yothe ya ũhinga,
o na nĩmĩ ciothe iria ciaragia na mwĩgaatho,
- ⁴ iria ciugaga atĩrĩ, “Tũkũhootana nĩ ũndũ wa nĩmĩ ciitũ;
mĩromo ĩno tũrĩ nayo nĩ iitũ; mwathi witũ akĩrĩ ũ?”
- ⁵ “Tondũ wa kũhinyĩrĩrio kwa andũ arĩa matarĩ hinya,
na gũcaaya kwa arĩa abatari-rĩ,
rĩu nĩngwarahũka,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩngũmagitĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa mamacambagia.”
- ⁶ Nacio ciugo cia Jehova itirĩ mahĩtia,
ihaana ta betha ĩthereirio kĩrugutĩro-inĩ kĩa rĩũmba,
ĩtheretio maita mũgwanja.
- ⁷ Wee Jehova nĩũrĩtũmenyagĩrĩra wega,
na ũtũgitagĩre kuuma kũrĩ andũ ta acio nginya tene.
- ⁸ Andũ arĩa aaganu macangacangaga marĩ na mwĩtĩio,
rĩrĩa ũndũ ũrĩa mũũru ũragathĩrĩrio nĩ andũ.

13

Gweterera Ũhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova?
Ũgũtũũra ũriganĩirwo nĩ nĩ nginya tene?
Nĩ nginya rĩ ũgũtũũra ũũhithĩte ũthiũ waku?
- ² Nĩ nginya rĩ ngũtũũra ngianaga na meciiria makwa,
na o mũthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inĩ yakwa?
Nĩ nginya rĩ thũ yakwa ĩgũtũũra ĩhootaga?
- ³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ũnjookerie ũhoru.
Tũma maitho makwa mone, nĩguo ndikae gũkoma toro wa gĩkuũ;
- ⁴ nĩguo thũ yakwa ndĩkoige atĩrĩ, “Nĩndĩmũhootete,”
nao arĩa marĩ muku na nĩ magĩkenere kũgũa gwakwa.
- ⁵ No nĩ ndĩhokete wendo waku ũrĩa ũtathiraga;
ngoro yakwa ĩkenagĩra ũhonokio waku.
- ⁶ Nĩngũinĩra Jehova,
nĩgũkorwo nĩanjĩkĩte wega mũno.

14

Ngai ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kĩrimũ kĩiraga na ngoro atĩrĩ,
“Gũtirĩ Ngai.”
- Nĩ amaramari, ciĩko ciao nĩ njũru;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega.

- ² Jehova aroraga ciana cia ariũ a andũ arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.
- ³ Othe-rĩ, nĩmorĩte njĩra,
magatuĩka amaramari marĩ hamwe;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.
- ⁴ Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matamenyaga,
o acio marĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Jehova?
- ⁵ Hau nĩho marĩ manyiitĩtwo nĩ guoya mũnene,
nĩgũkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritũ ya arĩa athingu.
- ⁶ Inyuĩ andũ aya aaganu nĩmũthũkagia mĩbango ya arĩa athĩni,
no Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩao.
- ⁷ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Jehova agaacookeria andũ ake indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagĩkene, na Isiraeli acanjamũke.

15

Maũndũ marĩa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova, nũũ ũngĩtũũra hema-inĩ yaku?
Nũũ ũngĩtũũra kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre?
- ² Nĩ mũndũ ũrĩa mĩthiire yake ĩtarĩ ũcuuke,
na ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũthingu,
na kwaria aragia ũhoru wa ma kuuma ngoro-inĩ yake,
³ na ndarĩ njambanio rũrĩmĩ-inĩ rwake,
na ndeekaga mũndũ wa itũũra rĩake ũũru,
o na kana akamenereria mũndũ ũrĩa ũngĩ;
- ⁴ mũndũ ũcio nĩathũire mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ mooru,
no nĩatĩite arĩa etigĩri Jehova,
na ndagaga kũhingia mwĩhĩtwa wake,
o na ũngĩkorwo ũrĩ wa kũmũtuuria,
- ⁵ ndakombanagĩra mbeeca ciake nĩguo one uumithio,
na ndangĩoya ihaki nĩguo ahatĩrĩrie mũndũ ũteehĩtie.

Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ ta macio
ndarĩ hĩndĩ akenyenyeka.

16

Mwathani nĩwe Rĩũrĩro Rĩakwa

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Mũrungu, ngitagĩra,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
- ² Ndeerire Jehova atĩrĩ, “Wee nĩwe Mwathani wakwa;
hatĩrĩ ũndũ mwega ingĩona ũtoimĩte harĩwe.”

- ³ Ha ũhoro wa andũ arĩa aamũre arĩa marĩ bũrũri-inĩ,
acio nĩo andũ arĩa marĩ riiri, na nĩo ngenagĩra mũno.
- ⁴ Andũ arĩa mateng'eragĩra ngai ingĩ-rĩ,
kĩeha kĩa nĩgĩkaingĩha.
- Ndirĩ hĩndĩ ngarutĩra ngai icio magongona ma gũita thakame,*
o na kana ngwete marĩtwa maacio na mĩromo yakwa.
- ⁵ Jehova nĩwe ũnjigĩire rwĩga rwakwa, na gĩkombe gĩakwa;†
Wee nĩwe ũgitagĩra igai rĩakwa.
- ⁶ Ũnjatũrĩire ithaka kũndũ kũrĩa kwegu;
ti-itherũ igai rĩakwa nĩrĩngenagia mũno.
- ⁷ Nĩngũgocca Jehova, ũrĩa ũũheaga kĩrĩra;
o na ũtukũ ngoro yakwa nĩndaaraga.
- ⁸ Jehova akoragwo arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.
- ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, na rũrĩmĩ rwakwa rũgakena;
o naguo mwĩrĩ wakwa nĩ ũgaatũũra ũrĩ na thayũ,
- ¹⁰ tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke Ũrĩa-waku-Mũtheru abuthe.
- ¹¹ Nĩũũmenyithĩtie njĩra ya gũthĩ muoyo-inĩ;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ,
hamwe na mwago wa tene na tene ndĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo.

17

Ihooya rĩa Mũndũ Ũtarĩ Ũcuuke

Ihooya rĩa Daudi

- ¹ Wee Jehova, ta igua gũthaithana gwakwa kwa ũthingu;
thikĩrĩria gũkaya gwakwa.
- Tega gũtũ ũigwe ihooya rĩakwa,
tondũ rĩtiumanĩte na mĩromo ya maheeni.
- ² Ituĩro rĩakwa rĩa kĩhooto nĩrĩkiume kũrĩ wee;
maitho maku nĩmakĩone o ũndũ ũrĩa wagĩrĩire.
- ³ O na ũngĩthuthuuria ngoro yakwa na ũndũirie ũtukũ,
o na ũngĩngeria, ndũrĩ ũndũ mũũru ũngĩona;
nĩndũite atĩ ndikehia na kanua gakwa.
- ⁴ Ha ũhoro wa ciĩko cia andũ,
na ũndũ wa uge wa mĩromo yaku
nĩ ndũrĩte ndĩrigagĩrĩria
njĩra cia andũ arĩa mendete haaro.
- ⁵ Makinya makwa nĩmarũmĩtie njĩra ciaku;
magũrũ makwa matirĩ matenderũka.
- ⁶ Wee Mũrungu, ngũkayagĩra tondũ nĩũnjĩtĩkaga;
ndegera gũtũ na ũigwe ihooya rĩakwa.

* **16:4** Ndibei nĩyo yarutagwo igongona rĩa gũitwo. Andũ a Ndũrĩrĩ nĩmatukanagia thakame ya ũrĩa woragwo na ndibei, nĩguo igatuĩka igongona rĩa gũitwo. † **16:5** Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩa mũndũ aaheagwo hĩndĩ ya gũkũngũira maũndũ.

- 7 Tūma magegania ma wendo waku mūnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrīo
arīa moragīra harīwe kuuma kūrī thū ciao.
- 8 Menyagīrīra nīi ta kīūma kīa riitho rīaku;
hītha kīiruru-inī kīa mathagu maku
- 9 ndigakorwo nī andū arīa aaganu arīa maatharīkagīra,
na kuuma kūrī thū cia muoyo wakwa iria cindigiicīrie.
- 10 Nīmahinganītie ngoro ciao nyūmū,
na tuo tūnua twao tūkaaria na mwīgaatho.
- 11 Maahītīte, rīu nīmandigiicīrie,
mangūūrīire maitho, mone mweke wa kūnūnda.
- 12 Mahaana ta mūrūūthi ūhūtīire ndīa yaguo,
makahaana ta mūrūūthi mūnene woheirie kīrīa ūrenda kūnyiita.
- 13 Arahūka, Wee Jehova, mang'ethere, ūmahootē;
ndeithūra na rūhiū rwaku rwa njora kuuma kūrī andū arīa aaganu.
- 14 Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kūrī andū ta acio,
ūūhonokie kuuma kūrī andū a thī īno arīa irīhi rīao rīrī o muoyo-inī ūyū tūrī.
- Ūniinagīra andū arīa wendete ng'aragu ūkamahūūnia;
ciana ciao irī na cia kūigana,
na nīmaigagīra ciana cia ciana ciao mūthiithū.
- 15 Na nīi-rī, nīngeyonera ūthiū waku na ūthingu;
rīrīa ngokīra-rī, nīngaīganwo nīgūkuona ūrīa ūtariī.

18

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

Thaburi ya Daudi

- 1 Nīngwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.
- 2 Jehova nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkūūri
wakwa;
Mūrungu wakwa nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rīūrīro rīakwa.
Nīwe ngo yakwa, na rūhīa rwa ūhonokio wakwa, o na kīhitho gīakwa kīrūmu.
- 3 Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīire nīkūgoocwo,
na ngahonokio kuuma kūrī thū ciakwa.
- 4 Mīhīndo ya gīkuū nīyandigiicire;
kīguū kīa mwanangīko gīkīihubīkania.
- 5 Mīhīndo ya mbīrīra īgīithiorokeria;
nayo mītego ya gīkuū īkīnjīhotorerera.
- 6 Mīnyamaro-inī yakwa ndakaīire Jehova;
ngīrīrīra Ngai wakwa aandeithie.
- Arī hekarū-inī yake nī aaiguire mūgambo wakwa;
kīrīro gīakwa gīgīkinya harī we, o matū-inī make.
- 7 Thī īkīinaina na īgīthingitha,
nayo mīthingi ya irīma īkīenyenya;
īkīinaina tondū aarī mūrakarū.

- 8 Ndogo ikiuma maniürü-inĩ make ikĩambata na igürü;
mwaki wa kũniinana ũkiuma kanua-inĩ gake,
kanua-inĩ gake hakiuma makara mekürĩrĩmbũka.
- 9 Aahingũrire igürü agĩkürũka thĩ;
matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.
- 10 Aathiire akuuĩtwo nĩ ikerubi* akĩũmbũka;
akĩambata na igürü na mathagu ma rũhuho.
- 11 Aatuire nduma kĩndũ gĩake gĩa kwĩhumbĩra,
hema ya kũmũthiürũkĩria,
o matu marĩa mathimbu ma mbura.
- 12 Kuuma ũkengi ũria warĩ harĩ we,
mbura ya mbembe na heni igütũrĩkanĩria matu-inĩ make.
- 13 Jehova akĩruruma arĩ kũu igürü;
mũgambo wa Ũria-ũri-Igürü-Mũno ũkĩiguuo.
- 14 Aikirie mĩguĩ yake, akĩharagania thũ,
agĩciikĩria heni nene, agĩcingatithia.
- 15 Mĩkuru ya iria ikĩguũrio,
nayo mĩthingi ya thĩ ikĩhumbũrio
nĩ ũndũ wa irũithia rĩaku, Wee Jehova,
na nĩ ũndũ wa ihurutana rĩa mĩhũmũ ya maniürü maku.
- 16 Agĩtambũrũkia guoko gwake kuuma o kũu igürü, akĩĩnyiita;
akĩnguucia, akĩnduta maaĩ-inĩ kũria kũriku.
- 17 Andeithũrire harĩ thũ yakwa irĩ hinya,
akĩndeithũra kũri arĩa maathũire, o acio maangĩrĩtie hinya.
- 18 Manjĩhotoreire mũthenya ũria ndaarĩ na mũtino,
no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩri wakwa.
- 19 Andeehire kũndũ kwariĩ;
akĩndeithũra nĩ tondũ nĩakenetio nĩ nĩ.
- 20 Jehova anjĩkĩire maũndũ kũringana na ũthingu wakwa;
andĩhĩte kũringana na ũtheru wa moko makwa.
- 21 Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra cia Jehova;
ndiĩkite ũũru ngahutatĩra Ngai wakwa.
- 22 Mawatho make mothe marĩ mbere yakwa;
ndihutatĩire irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo.
- 23 Ngoretwo itarĩ na ũcuuke ndĩ mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 24 Jehova andĩhĩte kũringana na ũthingu wakwa,
akandĩha kũringana na ũtheru wa moko makwa maitho-inĩ make.
- 25 Kũri mũndũ ũria mwĩhokeku ũrĩionanagia ũri mwĩhokeku,
na kũri ũria ũtarĩ ũcuuke ũrĩionanagia ndũri ũcuuke,
- 26 kũri ũria wĩtheragia, ũrĩionanagia ũri mũtheru,
no kũri ũria ũri mĩthĩire mĩogomu, ũrĩionanagia ũri mũmũhutatĩri.
- 27 Wee ũhonokagia andũ arĩa enyihia,
no arĩa marĩ maitho ma mwĩtĩio ũkamaconorithia.
- 28 Wee Jehova, ũigaga tawa wakwa wakanĩte;
Ngai wakwa atũmaga nduma yakwa ĩtuĩke ũtheri.
- 29 Ndĩ na ũteithio waku no hote gũtharĩkĩra mbũtũ ya ita;

* 18:10 Akerubi nĩ ciũmbe cia matu-inĩ na nĩcio ciakuuaga gĩtĩ kĩa Ngai kĩa ũnene.

ndĩ na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.

30 Mūrungu-rĩ, njĩra ciake nĩnginyanĩru;
kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ ihĩtia.

We nĩwe ngo ya arĩa othe mehithaga harĩ we.

31 Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ Mūrungu tiga Jehova?
Na nũũ Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witũ?

32 Nĩ Mūrungu ũũheaga hinya
na agatũma njĩra yakwa ĩkinyanĩre.

33 Atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kũndũ kūrĩa kũraiho.

34 We nĩwe wonagia moko makwa mūrũire wa mbaara;
moko makwa no mageete ũta wa gĩcango.

35 Ũũheaga ngo yaku ya ũhootani,
guoko gwaku kwa ũrĩo nĩkuo kũndiiragĩrĩra;
ũinamagĩrĩra ũkaanenehia.

36 Ũnjaramagĩria njĩra ya kūrĩa thiiagĩra,
nĩgeetha magũrũ makwa matigatirũke.

37 Ndaingatithirie thũ ciakwa ngĩcikinyĩra;
ndiacookire na thuutha nginya rĩrĩa cianiinirwo.

38 Ndacihehenjire ikĩremwo nĩ gũũkĩra;
ciagũire thĩ wa magũrũ makwa.

39 Wee waheire hinya wa kūrĩa mbaara;
ũgĩgĩtũma thũ ciakwa ciinamĩrĩre magũrũ-inĩ makwa.

40 Watũmire thũ ciakwa ihũndũke ciũre,
na nĩ ngĩniina arĩa maathũire.

41 Maakaire mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia,
maakaĩre Jehova no ndaametĩkire.

42 Ndaamahũũrĩre makĩhinya ta rũkũngũ rũmbũrĩtwo nĩ rũhuho;
ngĩmaita njĩra-inĩ ta ndooro.

43 Nĩũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo nĩ andũ;
ũndũite mũtongoria wa ndũrĩrĩ;
andũ itooĩ nĩmandungatagĩra.

44 O rĩrĩa maigua ngumo yakwa, nĩmanjathĩkagĩra;
andũ a kũngĩ mehetaga marĩ mbere yakwa.

45 Othe makuuaga ngoro;
mookaga makĩinainaga moimĩte ciĩhitho ciao cia hinya.

46 Jehova atũũraga muoyo!
O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai o we Mũhonokia wakwa arotũgĩrio!

47 We nĩwe Mūrungu ũrĩa ũndĩhagĩria,
agatoria ndũrĩrĩ, agaciiga rungu rwakwa,
48 o we ũũhonokagia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.

Wandũgĩririe igũrũ rĩa andũ arĩa maathũire;
ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.

49 Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩrĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
ndĩrĩinaga ngagooca rĩitwa rĩaku.

⁵⁰ Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;
 onanagia ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie maguta,
 kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ũũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake

Thaburi ya Daudi

¹ Igũrũ riumbũraga riiri wa Mũrungu;
 namo matu mamemerekagia wĩra wa moko make.
² Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya ũrĩa ũngĩ ũhoru;
 nago ũtukũ ũkamenyithia ũtukũ ũrĩa ũngĩ ũhoru wa riiri ũcio.
³ Gũtirĩ mũario kana rũthiomi
 kũrĩa mũgambo wacio ũtaiguĩkaga.
⁴ Mũgambo wacio ũthiaga thĩ yothe,
 nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thĩ.

Ngai nĩambĩire riũa hema kũu igũrũ,

⁵ narĩo riumaga rĩhaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake,
 o na kana ta mũteng'eri njoorua akĩhĩahĩa gũteng'era.
⁶ Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ,
 na rĩgathiũrũrũka nginya mwena ũrĩa ũngĩ;
 gũtirĩ kĩndũ gĩtakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ warĩo.

⁷ Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
 ũriũkagia ngoro ya mũndũ.

Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka,
 nĩkĩũhĩgagia mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũũgĩ.

⁸ Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrĩru,
 nĩ makenagia ngoro.

Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
 maheaga maitho ũtheri.

⁹ Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ mũtheru,
 gũtũũraga nginya tene.

Matua ma Jehova nĩ ma ma,
 na mothe nĩ ma kĩhooto.

¹⁰ Maũndũ macio nĩ ma goro gũkĩra thahabu,
 o na gũkĩra thahabu irĩa therie mũno;
 marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ,
 o ũũkĩ ũrĩa uumĩte igua-inĩ.

¹¹ Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata yaku;
 kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene.

¹² Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make?

Ndekera mahĩtia makwa ma hitho-inĩ.

¹³ Ningĩ rigagĩrĩria ndungata yaku ndĩkeehie mehia ma mwĩiro o namo;
 ndũkanareke mehia macio manjathe.

Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na ũcuuke,
 na itarĩ na mehia ma kwagarara watho.

¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
 irogũkenia maitho-inĩ maku,

Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogwĩtika rĩrĩa ũrĩ mĩnyamaro-inĩ;
rĩitwa rĩa Ngai wa Jakubu rĩrokũgitĩra.
- ² Arokũrehere ũteithio kuuma handũ harĩa hake haamũre,
na agũtiirĩrĩre arĩ kũu Zayuni.
- ³ Aroririkana magongona maku mothe,
na etĩkĩre maruta maku ma njino.
- ⁴ Arokũhe maũndũ marĩa ngoro yaku ĩrirĩirie,
na atũme mĩbango yaku yothe ĩgaacĩre.
- ⁵ Rĩrĩa ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gĩkeno,
na tuoye bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Ngai witũ.
Jehova arokũhingĩria maũndũ marĩa mothe ũmũhooete.
- ⁶ Rĩu nĩmenyete atĩ Jehova nĩahonokagia ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta;
nĩamwĩtikaga arĩ kũu igũrũ rĩake rĩamũre,
arĩ na ũhoti wa kũhonokania ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo.
- ⁷ Andũ amwe mehokaga ngaari cia ita, na angĩ makehoka mbarathi,
no ithuĩ twĩhokaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.
- ⁸ Makurumaga makagũa thĩ,
no ithuĩ tũrũgamaga tũkehaanda.
- ⁹ Wee Jehova, honokia mũthamaki!
Twĩtikage rĩrĩa twagũkaĩra!

21

Ũhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, mũthamaki nĩakeneire hinya waku.
Kaĩ gĩkeno kĩa ũhootani kĩrĩa ũmũheaga gĩkĩrĩ kĩnene-ĩ!
- ² Nĩũmũhingĩirie wendi wa ngoro yake,
naguo ũndũ ũrĩa akũhooete na mĩromo yake ndũmũimĩte.
- ³ Wamwamũkĩrĩre na irathimo nyingĩ,
na ũkĩmwĩkĩra thũmbĩ ya thahabu ĩrĩa therie mũtwe.
- ⁴ Aakũhooire atũũre muoyo, nawe ũkĩmũhe muoyo,
ũkĩmũhe matukũ maingĩ atũũre nginya tene na tene.
- ⁵ Riiri wake nĩ mũnene nĩ ũndũ wa ũhootani ũrĩa ũmũheete;
nĩũmũheete riiri na igweta.
- ⁶ Ti-itherũ nĩũmũrathimĩte na irathimo cia gũtũũra nginya tene,
na ũgatũma acanjamũke nĩ gĩkeno gĩa gũikara harĩwe.
- ⁷ Nĩgũkorwo mũthamaki ehokaga Jehova;
nĩ ũndũ wa wendo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
ndangĩenyenyeka.
- ⁸ Guoko gwaku nĩgũkanyĩta thũ ciaku ciothe;
guoko gwaku kwa ũrĩo gũgaakumbata arĩa marĩ muku nawe.
- ⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ũkaamoimĩrĩra

- ũgaatũma mahaane ta icua rĩa mwaki mũnene.
 Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ make-rĩ, Jehova nĩakamameria,
 naguo mwaki wake ũmaniine.
- 10 Nĩũkaniina njiaro ciao ithire gũkũ thĩ,
 na ciana cia ciana ciao ũciniine kuuma kũrĩ andũ.
- 11 O na mang'igagũciirĩra magwĩke ũũru,
 na mathugunde maũndũ ma waganu, matikahootana,
- 12 nĩgũkorwo nĩũgatũma mahũndũke moore
 rĩrĩa makoona ũgeetete ũta waku ũmarathe.
- 13 No gĩtũũgĩre Wee Jehova, nĩ ũndũ wa hinya waku;
 na ithuĩ nĩtũine na tũgooce hinya waku.

22

Ruo Rũnene na Rwĩmbo rwa Kũgooca

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?
 Ũndaihĩrĩirie ũguo nĩkĩ, ũkaaga kũũhonokia,
 ũkaraihĩrĩria ciugo cia mũcaayo wakwa?
- 2 Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra mũthenya, no ndũnjĩtikaga,
 ngũkayagĩra ũtukũ, na ndingĩkira.
- 3 No rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
 Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli.
- 4 Maithe maitũ nĩwe meehokaga;
 maakwĩhokire nawe ũkĩmahonokia.
- 5 Maagũkaĩire nao makĩhonokio;
 maakwĩhokire na matiigana gũconorithio.
- 6 No nĩ nduĩkĩte o ta kĩgunyũ, no ti ta mũndũ,
 nganyararwo nĩ andũ na ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ.
- 7 Andũ arĩa othe maanyonaga nĩmanyũrũragia;
 makaanuma makĩinainagia mĩtwe, makoiga atĩrĩ:
- 8 "Ehokaga Jehova; Jehova nĩakĩmũhatũre.
 Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo nĩakenagio nĩwe."
- 9 No rĩrĩ, Wee nĩwe wandutire nda ya maitũ;
 watũmire ngwĩhoke ndĩ o nyondo-inĩ cia maitũ.
- 10 Kuuma ndaaciarwo ndaikirio o harĩwe;
 kuuma ndoima nda ya maitũ ũkoretwo ũrĩ Mũrungu wakwa.
- 11 Ndũkandaihĩrĩrie,
 nĩgũkorwo thĩna ũrĩ o hakuhĩ,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũndeithia.
- 12 Ndegwa nyingĩ nĩindigicĩirie;
 thiũrũrũkĩirio nĩ ndegwa irĩ hinya cia Bashani.*
- 13 Mĩrũũthi ikũrarama, ĩgĩtambuura kĩa ĩgwatĩtie,
 ĩnjathamĩirie tũnua twayo.
- 14 Njitĩtwo thĩ ta maaĩ,

* 22:12 Bashani kwarĩ mwena wa gathigathini-irathĩro wa Palestina; nĩ kwoĩkaine nĩ ũndũ wa ndegwa ciakuo
 cia hinya na ng'ombe noru.

- namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie.
 Ngoro yakwa yororoete ta mũhũra;
 ĩtwekete ĩrĩ thĩinĩ wakwa.
- 15 Hinya wakwa ũnjarĩte ta rũgĩo,
 naruo rũrĩmĩ rwakwa rũkanyĩitana na karakara nĩkũng'ara;
 ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ.
- 16 Ndĩmũrigiicĩrie nĩ magui;
 ndĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru,
 nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa.
- 17 Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe;
 andũ marandora na makangũũrĩra maitho.
- 18 Maragayana nguo ciakwa,
 nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.
- 19 No rĩrĩ, Wee Jehova, ndũkandaihĩrĩrie mũno;
 Wee Hinya wakwa, hiũha ũũke ũndeithie.
- 20 Teithũra muoyo wakwa kuuma harĩ rũhiũ rwa njora,
 ũteithũre muoyo wakwa wa goro harĩ hinya wa magui.
- 21 Thara kuuma kanua-inĩ ka mĩrũũthi;
 honokia kuuma hĩa-inĩ cia mbogo.
- 22 Nĩngumbũra rĩtwa rĩaku kũrĩ ariũ a baba;
 ndĩrĩkũgoocaga ndĩ kĩũngano-inĩ.
- 23 Inyuĩ andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova, mũgoocei!
 Inyuothe a njaro cia Jakubu, mũkumiei,
 inyuĩ a njaro cia Isiraeli, mũtĩiei.
- 24 Nĩgũkorwo we ndaamenire
 kana akĩnyarara gũthĩnĩka kwa ũrĩa mũnyamarĩku;
 ndaahithire ũthiũ wake kuuma kũrĩ we,
 no nĩathikĩrĩrie kĩrĩro gĩake.
- 25 Gĩtũmi kĩa ngũgooce ũrĩa ngũgoocaga ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene kiumĩte harĩwe;
 nĩ nĩndĩrĩhingagia mĩhĩtwa yakwa ndĩ mbere ya arĩa magwĩtigĩrĩte.
- 26 Andũ arĩa athĩni marĩrĩaga na makahũũna,
 arĩa marongoragia Jehova, nĩmarĩmũgoocaga;
 ngoro cianyu irotũũra nginya tene.
- 27 Andũ arĩa othe matũũraga ituri ciothe cia thĩ
 nĩmakaririkana na macookerere Jehova,
 andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ
 nĩmakainamĩrĩra mbere yake,
- 28 nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa Jehova,
 na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.
- 29 Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa na mamũhooe;
 arĩa othe makuuaga magathikwo nĩmagaturia ndu mbere yake,
 o acio matangĩhota gwĩtũũria muoyo.
- 30 Ciana nĩkamũtungatĩra;
 nacio nĩkaahe njiarwa iria igooka ũhoru wa Mwathani.
- 31 Acio nĩmakahunjia ũthingu wake
 kũrĩ andũ arĩa magaaciarwo,
 nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

23

Jehova nīwe Mūrīithi Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nīwe mūrīithi wakwa, ndirī kīndū ingīaga.

² Atūmaga njaraha ūrīithio-inī ūrī nyeki nduru, aandongoragia maaī-inī marī na ūhurūko.

³ Nīariūkagia ngoro yakwa, akandongoragia njīra-inī cia ūthingu, nī ūndū wa rīitwa rīake.

⁴ O na ingītuīka ndīrahungurīra mūkuru ūrī nduma ta ya gīkuū, ndirī ūūru ingīitigīra, nīgūkorwo ūrī hamwe na nī; thiarī waku na mūthīgi waku nīcihooreragia.

⁵ Ūnjaragīra metha mbere yakwa o harīa thū ciakwa irī.*

Ūnjitagīrīria maguta mūtwe;† gīkombe gīakwa nīkīiyūrīrīire.

⁶ Ti-itherū wega na wendani nīrīrūmanagīrīra na nī matukū mothe ma muoyo wakwa, na nī ngūtūūra nyūmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nī Mūthamaki Mūnene

Thaburi ya Daudi

¹ Thī nī ya Jehova, na kīrīa gīothe kīrī thīinī wayo, mabūrūri mothe o na arīa matūūrāga kuo;

² nīgūkorwo nīwe waakire mūthingi wayo igūrū rīa maria, na akīmīrūmia īikare igūrū rīa maaī.

³ Nūū ūngīambata kīrīma-inī kīa Jehova? Nūū ūngīrūgama handū harīa hake haamūre?

⁴ Nī mūndū ūrīa ūrī na moko matheru na akaaga ūūru ngoro, na ūrīa ngoro yake ītahooyaga mūhianano, o na kana akeehīta na maheeni.

⁵ Mūndū ūcio nīarīamūkagīra kīrathimo kuuma kūrī Jehova, na onagwo atarī mūhītia nī Ngai, Mūhonokia wake.

⁶ Ūguo nīguo rūciaro rwa arīa mamūrōngoragia rūtariī, o rūrīa rūrongoragia ūthiū waku, Wee Ngai wa Jakubu.

⁷ Ambarariai mītwe yanyu, inyuī ihingo ici, ambararioi inyuī mīrango īno ya tene, nīguo Mūthamaki wa riiri atoonye thīinī.

⁸ Mūthamaki ūcio wa riiri nīwe ūū? Nīwe Jehova ūrīa ūrī hinya na nī njamba,

* 23:5 Matukū ma tene irīkanīro ciahūūrāgwo mūhūūri na ūhoro wa kūrīanīra irio cia kuonania gīkeno na ūrata. † 23:5 Mūgeni wa gītūo nīahakagwo maguta manungi wega mūtwe hīndī ya iruga.

nīwe Jehova ūrīa njamba ita-inī.

- ⁹ Ambarariai mītwe yanyu, inyuī ihingo ici,
mīambarariei inyuī mīrango ĩno ya tene,
nīguo Mūthamaki wa riiri atoonye thīinī.
¹⁰ Mūthamaki ūcio wa riiri nīwe ū?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī,
nīwe Mūthamaki wa riiri.

25

Ihooya rīa kūrīa Gūtongorio na Kūgitīrwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndīmīroretie na igūrū kūrī we;

² Wee Ngai wakwa, nowe ndīhokete.

Ndūkareke njonorithio,
o na kana ūreke thū ciakwa ingenerere.

- ³ Gūtīrī mūdū ūkwīhokete
ūgaacōnorithio o na rī,
no arīa mekaga andū ūūru hatarī gītūmi-rī,
acio nō magacōnorithio.

- ⁴ Wee Jehova, nyonia mīthīire yaku,
ūūmenyithie njīra ciaku;

⁵ ndongoria ūhorō-inī waku wa ma na ūndutage,
nīgūkorwo nīwe Ngai ūrīa ūūhonokagia,
na nīwe kīrīgīrīro gīakwa mūthenya wothe.

⁶ Jehova, ririkana tha ciaku nyingī o na wendo waku,
nīgūkorwo nī cia kuuma o tene.

⁷ Ndūkaririkane mehia ma ūnini wakwa,
o na kana mehia makwa ma ūremi;
ndirikana kūringana na wendani waku,
nī ūndū wa wega waku, Wee Jehova.

⁸ Jehova nī mwega na nī mūrūngīrīru;
nī ūndū ūcio andū arīa ehia nīarīmonagīrīria njīra ciake.

⁹ Atongoragia andū arīa menyīihagia na njīra ĩrīa yagīrīire,
na akamarutaga njīra yake.

¹⁰ Njīra ciothe cia Jehova nī cia wendani na wīhokeku,
harī arīa mamenyagīrīra kīrīkanīro gīake.

¹¹ Wee Jehova, nī ūndū wa rītwa rīaku-rī,
ndekera mehia makwa, o na gūtūka nī manene.

¹² Mūdū ūrīa mwītīgīri Jehova nūū?
Mūdū ūcio nīarīmuonagīrīria njīra ĩrīa aagīrīrwo nī kūgera.

¹³ Mūdū ūcio egūtūūra matukū make agaacīire,
nacio njīaro ciake nīikaagaya būrūri.

¹⁴ Jehova nīehokaga andū arīa mamwītīgagīra;
nō amenyithagia kīrīkanīro gīake.

¹⁵ Maitho makwa maikaraga hīndī ciothe macūthīrīrie Jehova,
nīgūkorwo nowe wiki ūngīteithūkithia magūrū makwa mūtego-inī.

¹⁶ Hūgūkīra, ūnyonie ūtuģi waku,
nīgūkorwo ndī o nyiki na ndī mūnyamarīku.

- 17 Mathĩĩna ma ngoro yakwa nĩmaingĩhĩte;
niinĩra ruo rũrĩa ndĩ naruo.
- 18 Rora mĩnyamaro yakwa o na gũtangĩka gwakwa,
ũkĩndekere mehia makwa mothe.
- 19 Rora thũ ciakwa wone ũrĩa cingĩhĩte,
nacio iithũire na rũthũũro rũtarĩ tha!
- 20 Menyagĩrĩra muoyo wakwa na ũũthare;
ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
- 21 Wĩkindĩru wa ngoro na ũrũngĩrĩru irongitagĩra,
tondũ nĩwe njĩragĩrĩra.
- 22 Wee Ngai, gĩkũũre andũ a Isiraeli,
moime mathĩĩna-inĩ mao mothe!

26

Ihooya rĩa Mũndũ Mwega

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nduĩra itua rĩa kĩhooito,
nĩgũkorwo mĩthĩire yakwa nĩmĩkindĩrĩku;
ndũũrĩte ndĩhokete Jehova itegũthangania.
- 2 Wee Jehova, ngeria na ũndorie,
tuĩria ngoro yakwa o na meciiria makwa;
- 3 nĩgũkorwo wendo waku ũkoragwo ũrĩ mbere yakwa,
na ngeragĩra njĩra-inĩ yaku ya ũhoru wa ma.
- 4 Ndiikaranagia na andũ a maheeni,
o na kana ngagwatanĩra na andũ arĩa marĩ ũhinga.
- 5 Nĩthũire kĩũngano kĩa andũ arĩa mekaga ũũru,
na ngarega gũikarania na andũ arĩa aaganu.
- 6 Ngwĩthamba moko nyonanie ndirĩ na mahĩtia,*
thiũrũrũke kĩgongona gĩaku, Wee Jehova,
- 7 nyine nyanĩrĩire rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho,
na heane ũhoru wa ciĩko ciaku ciothe cia magegania.
- 8 Wee Jehova, nĩnyendete nyũmba irĩa ũtũũraga,
o handũ harĩa riiri waku ũikaraga.
- 9 Ndũkeherie ngoro yakwa hamwe na ya arĩa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andũ arĩa maitaga thakame,
- 10 arĩa marĩ na maũndũ ma waganu moko-inĩ mao,
o arĩa moko mao ma ũrĩo maiyũrĩte mahaki.
- 11 No nĩrĩ, ndũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kĩngũũre na ũnjiguĩre tha.
- 12 Magũrũ makwa marũgamĩte handũ harĩa haigananu;
nĩndĩrĩgoocaga Jehova ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene.

27

Kũgĩa na Ũũmĩrĩru harĩ Jehova

Thaburi ya Daudi

* 26:6 Gwĩthamba moko mbere ya mũngĩ kuonanagia atĩ mũndũ ũcio ndeekĩte ngero iyo.

- 1 Jehova nīwe ũtheri wakwa na ũhonokio wakwa;
ingĩgĩtigĩra ũ?
Jehova nīwe kīhitho kĩa muoyo wakwa;
ingĩkĩmakio nũũ?
- 2 Rĩrĩa andũ arĩa ooru manjũkĩrĩa
nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
o acio thũ ciakwa na arĩa marĩ muku na niĩ maatharĩkĩra-rĩ,
marĩhĩngagwo makagũa.
- 3 O na mbũtũ cia ita ingĩndigiicĩria,
ngoro yakwa ndĩngĩtigĩra;
o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita,
ndĩngĩgĩa na nganja.
- 4 Ndĩ o ũndũ ũmwe njũũragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga:
atĩ njikarage nyũmba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
ndĩionagĩre wega wa Jehova,
na ndũĩragie kĩrĩa ndĩ thĩinĩ wa hekarũ yake.
- 5 Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩina-rĩ,
akaangitĩra ndĩ hau gĩikaro-inĩ gĩake;
nĩakahitha kũgunyĩ-inĩ kĩa hema yake,
na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga.
- 6 Hĩndĩ ĩyo mũtwe wakwa nĩũkambarario
igũrũ wa thũ iria iithiũrũrũkĩirie;
nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩa na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake;
nĩngainĩra Jehova na ndĩmũgooce.
- 7 Wee Jehova, igua mũgambo wakwa rĩrĩa ndagũkaĩra;
njiguagĩra tha na ũnjĩtikage.
- 8 Ha ũhoro waku, ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, “Rongoria ũthiũ wake!”
Na niĩ ngoiga atĩrĩ, Wee Jehova, ũthiũ waku nĩguo ndĩ rongoragia.
- 9 Ndũkaahithe ũthiũ waku,
tiga kũingata ndungata yaku na marakara;
Wee nīwe ũtũũrite ũndeithagia.
Ndũkandege kana ũndiganĩrie,
Wee Ngai Mũhonokia wakwa.
- 10 O na baba na maitũ mangĩndiganĩria,
Jehova nĩakanyamũkĩra.
- 11 Wee Jehova nyonagĩrĩa njĩra yaku,
na ũngeragĩrie njĩra ĩrĩa nũngarũ,
nĩ ũndũ wa thũ ciakwa.
- 12 Ndũkaneane kũrĩ arĩa marĩ muku na niĩ,
nĩgũkorwo aira a maheeni nĩmanjũkĩrĩire,
makaheeha mĩheehũ ya kũnjĩka ũũru.
- 13 Niĩ nĩnjĩtikĩtie ũũ:
atĩ nĩngeyonera wega wa Jehova
ndĩ bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
- 14 Eterera o Jehova:
gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie ngoro,

na weterere Jehova.

28

Ihooya rĩa kũũria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra, Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga;
ndũkarege gũũthikĩrĩa.

Nĩgũkorwo ũngĩngirĩa,
ingĩhaana ta arĩa maikũrũkĩte magatoonya irima.

² Igua gũthaithana gwakwa ngĩgũkaĩra ũndeithie,
o nyambararĩtie moko makwa
ndĩmerekeirie harĩa haku Hatheru-Mũno.

³ Ndũkanguucũrũranie hamwe na andũ arĩa aaganu,
atĩ ũndwaranĩrie hamwe na arĩa mekaga ũũru,
o arĩa maaragia ndeto cia thayũ na andũ a itũũra,
no marĩ na ũũru ngoro-inĩ ciao.

⁴ Andũ acio marĩhe nĩ ũndũ wa ciĩko ciao,
na nĩ ũndũ wa wĩra wao mũũru;
marĩhe nĩ ũndũ wa wĩra wa moko mao,
ũmarĩhe o kĩrĩa kĩmagĩrĩire.

⁵ Tondũ matirũmbũyagia mawĩko ma Jehova
o na wĩra wa moko make,
we nĩakamatharũria na ndakamaaka rĩngĩ.

⁶ Jehova arogocwo,
nĩgũkorwo nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha.

⁷ Jehova nĩwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nĩwe ĩhokete, na nĩandeithĩtie.

Ngoro yakwa nĩrarũũhia nĩ gĩkeno,
na nĩngũmũinĩra rwĩmbo rwa kũmũcookeria ngaatho.

⁸ Jehova nĩwe hinya wa andũ ake,
na kũrĩ ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta nĩ kĩirigo kĩa hinya kĩa ũhonokio.

⁹ Honokia andũ aku na ũrathime igai rĩrĩ rĩaku,
tuĩka mũrĩithi wao na ũmakuuage nginya tene.

29

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Rahai Jehova, inyuĩ ciũmbe cia igũrũ,
rahai Jehova tondũ nĩwe ũrĩ riiri na hinya.

² Rahai Jehova, mũheane ũhoru wa riiri wa rĩtwa rĩake;
thathaiyai Jehova thĩinĩ wa ũkengi wa ũthingu wake.

³ Mũgambo wa Jehova ũragamba na kũu iria-inĩ;
Mũrungu ũcio wa riiri nĩararuruma,
Jehova araruruma igũrũ rĩa maaĩ maingĩ.

⁴ Mũgambo wa Jehova nĩ ũrĩ ũhoti;
mũgambo wa Jehova ũiyũrĩte riiri.

- 5 Mûgambo wa Jehova unangaga mîtarakwa;
Jehova oinangaga mîtarakwa ya Lebanoni îgatuîka tûcunjî.
- 6 Atûmaga bûrûri wa Lebanoni ûtûûhe ta njaû,
nakîo Kîrîma gîa Sirioni* gîgatûûha ta njaû ya mbogo.
- 7 Mûgambo wa Jehova ûhenûkaga nîñîmbî cia mwaki.
- 8 Mûgambo wa Jehova ûinainagia werû;
Jehova ainainagia Werû wa Kadeshi.
- 9 Mûgambo wa Jehova ûthioraga mîtî ya mîgandi,
na ûgatûma mîtitû îhûrûrûke îgatigwo ûtheri.
Nakuo hekarû-inî yake arîa othe marî kuo makaanîrîra
makoîga, “Kaî arî riiri-î!”
- 10 Jehova arî igûrû rîa mûiyûro wa maaî aikarîire gîtî kîa ûnene;
Jehova egûtûûra aikarîire gîtî kîa ûnene arî Mûthamaki nginya tene.
- 11 Jehova aheaga andû ake hinya;
Jehova arathimaga andû ake magaikara na thayû.

30

Ihooya rîa Gûcookia Ngaatho

- 1 Wee Jehova-rî, nîngûgûtûûgîria
nîgûkorwo wandutire kûrîa kûriku,
na ûkîgîria thû ciakwa ingenerere.
- 2 Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagûkaîire ûndeithie nawe ûkîihonia.
- 3 Wee Jehova, wandutire kuuma mbîrîra-inî;
ûkîgîria njikûrûke, ndoonye irima.
- 4 Inîrai Jehova mûmûgooce, inyuî andû ake aamûre;
mûgooce rîitwa rîu rîake îtheru,
5 nîgûkorwo marakara make nî ma kahinda o kanini,
no ûtugi wake nîwagûtûûria mûndû muoyo;
kîrîro no kîraarîre ûtukû wothe
no rûciinî gwakîa kûrooke gîkeno.
- 6 Hîndî îrîa ndagaacîire, ndoigire atîrî,
“Ndirî hîndî ngenyenyeka.”
- 7 Wee Jehova, rîrîa wanyonirie ûtugi waku-rî,
watûmire ndîhaande o ta kîrîma;
no rîrîa wahithire ûthiû waku-rî,
nîndamakire.
- 8 Wee Jehova nîwe ndakaîire;
ngîthaitha Mwathani anjiguîre tha:
- 9 “Mwanangîko wakwa ûngîkorwo na uumithio ûrîkû,
ingîtoonyerera irima-inî?
Rûkûngû-rî, no rûkûgooce?
No rwanîrîre wîhokeku waku?
10 Wee Jehova, thikîrîria na ûnjiguîre tha;
Wee Jehova, tuîka ûteithio wakwa.”

* 29:6 Sirioni nî rîitwa rîngî rîa Herimoni na rûthiomi rwa Finicia.

- 11 Wagarũrire kĩgirĩko gĩakwa gĩgĩtuĩka rwĩmbo rwa gĩkeno;
ũkĩnduta nguo yakwa ya ikũnia, ũkĩhumba gĩkeno,
12 nĩgeetha ngoro yakwa ikũinĩre na ndĩgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa, ngũtũũra ngũcookagĩria ngaatho nginya tene.

31

Ihooya rĩa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nĩ harĩwe njũrĩire;
ndũkanareke njonorithio;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, ndeithũra.
2 Ndegera gũtũ
na ũhiũhe ũuke ũũhatũre;
tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
ũtuĩke gĩikaro kĩirigĩre na hinya, ũũhonokie.
3 Nĩgũkorwo Wee nĩwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga
na gĩikaro gĩakwa kĩirigĩre na hinya,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku, ndongoria na ũnyonie njĩra.
4 Ndeithũkithia mũtego-inĩ ũrĩa nyambĩirwo,
nĩgũkorwo nĩwe rĩũrĩro rĩakwa.
5 Roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku;
Wee Jehova, ngũũra, o Wee Mũrungu ũrĩa wa ma.
6 Nĩthũire arĩa mahooyaga ngai cia mĩhianano ĩtarĩ kĩene;
nĩ ndĩhokete o Jehova.
7 Nĩ nĩngũcanjamũka na ngenage nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩgũkorwo nĩwonire mĩnyamaro yakwa,
na ũkĩmenya ruo rũnene rwa ngoro yakwa.
8 Ndũũneanĩte kũrĩ thũ,
no nĩũkinyithĩtie magũrũ makwa handũ haariĩ.
9 Njiguĩra tha, Wee Jehova, nĩgũkorwo ndĩ mũnyamarĩku;
maitho makwa nĩmaroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kĩeha,
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa ikoorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa ihooru.
10 Muoyo wakwa nĩũniinĩtwo nĩ ruo rũnene,
na mĩaka yakwa ikaniinwo nĩ gũcaaya;
nĩnjũrĩtwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa,
namo mahĩndĩ makwa makaaga hinya.
11 Nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe,
nduĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ a itũũra rĩakwa;
nduĩkĩte kĩndũ gĩa gwĩtigĩrwo nĩ arata akwa,
nao arĩa maanyona njĩra-inĩ nĩ kũũra moraga.
12 Nĩmariganĩirwo nĩ nĩ o ta mũndũ ũkuĩte;
ngakĩhaana o ta nyũngũ nguũ.
13 Nĩgũkorwo nĩndĩraigua njambanio ya andũ aingĩ;
guoya mũnene ũkĩnyumaga na mĩena yothe;
marathugunda manjĩke ũũru,
makagĩa ndundu ya ũrĩa mangĩnjũraga.
14 No nĩ nĩwe ndĩhokete, Wee Jehova,

- ngoiga atĩrĩ, “Wee nĩwe Ngai wakwa.”
- 15 Mahinda makwa marĩ moko-inĩ maku;
ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa,
na kuuma kũrĩ arĩa maathingataga.
- 16 Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku;
honokia nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga.
- 17 Wee Jehova, ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩwe ngayagĩra;
no andũ arĩa aaganu ũreke maconorithio
na makome mbĩrĩra-inĩ makirĩte ki.
- 18 Tũma miromo yao ya kũheenania ikirio,
nĩgũkorwo maaragia na mwĩtĩio na kĩnyararo,
maaragia na mwĩgaatho magookĩrĩra andũ arĩa athingu.
- 19 Kaĩ wega waku ũrĩa ũigĩire arĩa magwĩtigĩrĩte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ũrĩa ũheaga andũ arĩa moragĩra harĩwe andũ othe makĩonaga.
- 20 Ũmahithaga harĩa Wee ũrĩ o harĩa hegitĩtie,
kuuma kũrĩ arĩa mamaciiragĩra kũmeka ũũru;
ũmaigaga gĩkaro-inĩ gĩaku,
ũkamagitĩra harĩ nĩmĩ iria icambanagia.
- 21 Jehova arogoocwo,
nĩgũkorwo nĩanyonirie wendo wake wa magegania
rĩrĩa ndaarĩ itũũra inene rĩrigiicĩirio nĩ thũ.
- 22 Rĩrĩa ndaarĩ mũmaku, ndoigire atĩrĩ,
“Nĩnjeheretio maitho-inĩ maku!”
No nĩwaiguire ngĩgũthaitha ũnjiguĩre tha,
rĩrĩa ndagũkaĩire ũndeithie.
- 23 Endai Jehova inyuĩ andũ ake aamũre!
Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa ehokeku,
no ũrĩa mwĩtĩĩ amũrĩhaga o ũrĩa kwagĩrĩire.
- 24 Gĩai na hinya na mwĩyũmĩrĩrie ngoro,
inyuĩ inyuothe arĩa mwĩhokete Jehova.

32

Gĩkeno gĩa Kũrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

- 1 Kũrathimwo-rĩ,
nĩ ũrĩa ũrekeirwo mahĩtia make,
o ũrĩa mehia make mahumbĩrĩtwo.
- 2 Kũrathimwo-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩa Jehova atatuaga mwĩhia,
na ũrĩa ũtarĩ ũhinga ngoro.
- 3 Rĩrĩa ndakirĩte ki,
mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire
nĩ ũndũ wa gũcaaya gwakwa mũthenya wothe.
- 4 Nĩgũkorwo guoko gwaku
nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na ũtukũ;
hinya wakwa wathirire

- o ta ūrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ ya riũa.
- ⁵ Hĩndĩ ĩyo ngĩkumbũrĩra mehia makwa,
na ndiahithire waganu wakwa,
ndoigire atĩrĩ, “Nĩngumbũra mahĩtia makwa kũrĩ Jehova,”
nawe ũkĩndekera ũũru wa mehia makwa.
- ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wothe mwĩtigĩri Ngai
nĩakũhooe rĩrĩa ũngĩoneka;
ti-itherũ rĩrĩa maaĩ maingĩ marĩ hinya maambũrũrũka,
matingĩmũkinyĩra.
- ⁷ Wee nĩwe kĩhitho gĩakwa;
nĩũkangitĩra hĩndĩ ya mathĩina,
na ũũthiũrũrũkĩrie na nyĩmbo cia ũhonokio.
- ⁸ Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria njĩra ĩrĩa wagĩrĩrwo nĩ kũgera;
ndĩrĩgũtaaraga na ngũmenyagĩrĩre.
- ⁹ Ndũkahaane ta mbarathi kana nyũmbũ,
iria itarĩ ũmenyo,
iria arĩ o nginya ciĩkĩrwo matamu na mĩkwa kanua,
kwaga ũguo itingĩgũkuhĩrĩria.
- ¹⁰ Andũ arĩa aaganu monaga maruo maingĩ,
no mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova
egũtũũra arigiicĩirio nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga.
- ¹¹ Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova na mũcanjamũke;
mũinĩrei, inyothe arĩa arũngĩrĩru ngoro!

33

Rwĩmbo rwa Kũgooca

- ¹ Inĩrai Jehova mũkenete, inyuĩ andũ arĩa athingu;
andũ arĩa arũngĩrĩru ngoro nĩo maagĩrĩrwo nĩkũmũgooca.
- ² Goocai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto;
mũinĩrei na kĩnanda kĩrĩa kĩgeete na nga ikũmi.
- ³ Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ;
hũũrai inanda mũrĩ na ũũgĩ, na mwanĩrĩre nĩ gũkena.
- ⁴ Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova nĩkĩerekereru na nĩ kĩa ma;
we nĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.
- ⁵ Jehova nĩendete ũthingu na ciira wa kĩhooto;
thĩ yothe ĩiyũrĩte wendani wake ũrĩa ũtathiraga.
- ⁶ Igũrũ rĩombirwo na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova,
mbũtũ cia igũrũ ikĩũmbwo na mĩhũmũ ya kanua gake.
- ⁷ Aacookanĩrĩrie maaĩ ma iria inene ndigithũ-inĩ;
maaĩ ma kũrĩa kũriku aamaigire thĩinĩ wa makũmbĩ.
- ⁸ Thĩ yothe nĩtigĩre Jehova;
andũ othe a thĩ nĩmamũtĩe.
- ⁹ Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ikĩgĩa kuo;
aathanire, ĩkĩĩhaanda, ĩkĩrũma wega.
- ¹⁰ Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya ndũrĩrĩ;
nĩathũkagia mĩoroto ya andũ.

- 11 No mĩbango ya Jehova ñhaandaga wega nginya tene,
mĩoroto ya ngoro yake ñgakinyĩra njiarwa na njiarwa.
- 12 Kũrathimwo-rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũrĩa Jehova arĩ we Ngai waruo,
andũ arĩa eethuurĩire matuĩke igai rĩake.
- 13 Jehova arĩ igũrũ aroraga thĩ
akoona andũ othe;
- 14 acũthagĩrĩria arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ,
arĩ o kũu gũikaro-inĩ gĩake,
- 15 we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe,
na nĩoĩ mawĩra mao mothe.
- 16 Gũtirĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana wa ita rĩake,
na gũtirĩ njamba ya ita ñiteithũraga nĩ ũndũ wa hinya wayo mũnene.
- 17 Ha ũhoru wa kũhonokania-rĩ,
mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ;
o na ĩrĩ na hinya mũingĩ ndĩngĩhonokania.
- 18 No rĩrĩ, maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o acio maikaraga mehokete wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
- 19 akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya ng'aragu.
- 20 Ithuĩ twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na mwĩhoko;
nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ.
- 21 Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake,
nĩgũkorwo twĩhokete rĩitwa rĩake itheru.
- 22 Wee Jehova-rĩ, wendo waku ũrĩa ũtathiraga ũroikarania na ithuĩ,
o ta ũrĩa ithuĩ tũkwĩrĩgĩrĩire.

34

Kũgooca Jehova nĩ ũndũ wa ũhonokio Wake

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndĩrĩkumagia Jehova hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩmũgoocaga na kanua gakwa hĩndĩ ciothe.
- 2 Ngoro yakwa nĩ Jehova ĩrĩrahaga;
arĩa anyamaarĩku marĩiguaga ũguo magakena.
- 3 Goocai Jehova mũmũnenehie mũrĩ hamwe na nĩ;
rekei tũtũgĩrie rĩitwa rĩake tũrĩ hamwe.
- 4 Ndarongoririe Jehova, nake akĩnjĩtika,
akĩndeithũra kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe maanjĩkagĩra guoya.
- 5 Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri;
mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio.
- 6 Mũndũ ũyũ mũthĩni aakaĩire Jehova, nake Jehova akĩmũigua,
akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe.
- 7 Mũraika wa Jehova aikaraga arangĩire arĩa othe mamwĩtigagĩra,
na akamateithũra othe.
- 8 Camai muone atĩ Jehova nĩ mweaga;
kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũragĩra harĩ we.
- 9 Mwĩtigĩrei Jehova, inyuĩ andũ ake aamũre,
nĩgũkorwo arĩa mamwĩtigĩrĩte gũtirĩ kĩndũ maagaga.

- 10 Mĩrũũthi no yage gĩa kũrĩa ìhũte,
no arĩa marongoragia Jehova gũtirĩ kĩndũ kĩaega maagaga.
- 11 Ũkai ciana ciakwa, mũthikĩrĩrie ũrĩa nguuga;
nĩngũmũruta gwĩtigĩra Jehova.
- 12 Mũndũ ũrĩa wanyu ũngĩenda gũtũũra muoyo,
na erirĩrie kuona matukũ maingĩ mega,
- 13 nĩakĩmenyerere rũrĩmĩ rwake rũtikoige ũũru,
na mĩromo yake ndĩkaarie maheeni.
- 14 Garũrũka utige gwĩka ũũru na wĩke ũrĩa kwagĩrĩire;
caragia thayũ na ũũthingatage.
- 15 Maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikĩrĩria kĩrĩro kĩaao;
- 16 ũthiũ wa Jehova ũũkagĩrĩria andũ arĩa mekaga ũũru,
nĩguo moima thĩ matikanaririkanwo.
- 17 Andũ arĩa athingu makayaga, Jehova akamaigua;
amateithũraga kuuma mathĩina-inĩ mao mothe.
- 18 Jehova akoragwo arĩ hakuhĩ na andũ arĩa ahehenjeku ngoro,
na akahonokia arĩa athuthĩku roho.
- 19 Mũndũ ũrĩa mũthingu no akorwo arĩ na mathĩina maingĩ,
no Jehova amũteithũraga harĩ mo mothe;
- 20 agitagĩra mahĩndĩ make mothe,
gũtirĩ o na rĩmwe rĩngiunĩka.
- 21 Andũ arĩa aaganu makoora gwo nĩ ũũru;
nao arĩa mathũire andũ arĩa athingu nĩmagatuĩrwo ciira.
- 22 Jehova akũũraga ndungata ciake;
arĩa othe moragĩra harĩ we gũtirĩ ũgaatuĩrwo ciira.

35

Kũhooya Kũhonokio kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, hũũrana na arĩa marahũũrana na nĩ;
rĩa na arĩa mararũa na nĩ.
- 2 Oya ngo nene na gako kanini;
arahũka ũũke ũndeithie.
- 3 Hiũria itimũ na mĩcengi,
ũũkĩrĩre arĩa maathĩngatĩte.
- Ĩra ngoro yakwa atĩrĩ,
“Nĩ nĩ nĩ ũhonokio waku.”
- 4 Andũ arĩa mendaga kũnduta muoyo
maroconorithio na maagithio gĩtĩio,
arĩa mathugundaga kũnyũnũha
marocookio na thuutha mamakĩte.
- 5 Marohaana ta mahuti mombũrĩtwo nĩ rũhuho,
na mũraika wa Jehova amaingatithĩtie;
- 6 njĩra yao ĩrogĩa nduma na ĩtendere,

nake mūraika wa Jehova ahanyūkanie nao.

⁷ Kuona atī nīmahithīire wabu wa kūndega hatarī gītūmi,
na makanyenjera irima hatarī gītūmi,

⁸ marokorererwo nī mwanangīko matehaarīrie,
wabu ūcio manyambīire ūromanyiita o ene,
marogwa irima rīu manyenjeire.

⁹ Hīndī ūyo ngoro yakwa īgaacanjāmūka nī ūndū wa Jehova,
na īkenagīre ūhonokio wake.

¹⁰ Nīngwanīrīra na ngoro yakwa yothe, njūūrie atīrī,
“Nūū ūhaana tawe, Wee Jehova?”

O Wee ūhatūraga andū arīa athīni harī arīa marī hinya kūmakīra,
ūkahatūra athīni na abatari harī arīa mamatunyaga indo.”

¹¹ Nīkūmīrīte aira a maheeni,
makanjūūria ūhoru wa maūndū itooī.

¹² Wega wakwa mandīhaga na ūūru,
magatiga ngoro yakwa īrī na ihooru.

¹³ No rīrīa o maarī arūaru, nī ndehumbire nguo ya ikūnia,
na ngūnyiihia na ūndū wa kwīhinga kūrīa irio.

Rīrīa mahooya makwa maagire macookio-rī,

¹⁴ ndaikarire ngīcakayaga,

o taarī mūrata wakwa kana mūrū wa maitū ndaacakayagīra.

Ndethikīire ndī na ihooru,
o taarī mūndū ūracakaīra nyina.

¹⁵ No rīrīa ndahīngirwo ngīgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharīkīri makīūngana maatharīkīre itekūmenya.

Manjaambirie mategūtigithīria.

¹⁶ Maanyūrūragia ta andū matoōī Ngai,
makaahagaranīria magego mao.

¹⁷ Wee Jehova-rī, nī nginya rī ūgūikara wīroreire?
Hatūra muoyo wakwa kuuma harī wanangi wao,
ūhatūre muoyo wakwa wa goro kuuma harī mīrūūthi īno.

¹⁸ Nī nī ngūgūcookeria ngaatho kīūngano-inī kīrīa kīnene;
ndīkūgoocaga ndī gatagatī ka andū aingī.

¹⁹ Ndūkareke arīa maathūire tūhū
mangūūrīre maitho, mangenerere;

kana acio maamenete hatarī gītūmi
moinanīre maitho.

²⁰ Matiaragia ndeto cia thayū,
no mathugundaga maūndū ma maheeni,
ma gūūkīrīra andū arīa maikaraga na thayū būrūri-inī.

²¹ Manjathamagīria tūnua twao makoiga atīrī,
“Haiya! Haiya! Maitho maitū nīmeyoneire ūguo.”

²² Wee Jehova, nīwīoneire ūguo; tiga gūkira.
Wee Mwathani-rī, ndūgaikare haraaya na nī.

²³ Arahūka, ūkīra ūngitīre!
Hūūranīra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.

²⁴ Wee Jehova, ndūra kūrīngana na ūthingu waku, Wee Ngai wakwa;

ndūkareke mangũũrĩre maitho, mangenerere.

²⁵ Ndūkareke meciirie atĩrĩ, “Haiya, ũguo noguo tũrendaga gwĩkĩke!”
Kana moige atĩrĩ, “Nĩtũmũmeretie.”

²⁶ Arĩa othe mangũũragĩra maitho mangenerere nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ rĩakwa
maroconorithio na maagithio gĩtũio.

²⁷ Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kĩhoooto,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na gũcanjamũka;
nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova arotũgĩrio,
o we ũkenagĩra ũgaacĩru wa ndungata yake.”

²⁸ Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩaragia ũhoru wa ũthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya wothe.

36

Waganu wa Andũ

Thaburi ya Daudi

¹ Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-inĩ yakwa,
ĩkoniĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa mwaganu:

Nĩ atĩrĩ, hatirĩ wĩtigĩri Ngai
maitho-inĩ make.

² Nĩ gũkorwo maitho-inĩ make mwene erahaga mũno,
ũũ atĩ ndangĩhota gũkũũrana o na kana athũũre mehia make.

³ Ciugo cia kanua gake nĩ cia waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ na wa gwĩkaga wega.

⁴ O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake athugundaga o maũndũ mooru;
eheanaga njĩra-inĩ ya kũmwerekeria gwĩka ũũru,
na ndathũũraga ũndũ mũũru.

⁵ Wee Jehova-rĩ, wendani waku ũkinyĩte o igũrũ,
naguo wĩhokeku waku ũgakinya o matu-inĩ.

⁶ ũthingu waku ũhaana ta irĩma iria nene,
kĩhoooto gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa kũriku.

Wee Jehova-rĩ, ũmenyagĩrĩra mũndũ o na nyamũ.

⁷ Hĩ! Kaĩ wendo waku ũrĩa ũtathiraga nĩ wa goro mũno-ĩ!

Andũ othe anene na anini
moragĩra kũgũnyĩ-inĩ kĩa mathagu maku.

⁸ Marĩaga makaigania kuumana na ũingĩ wa nyũmba yaku;
ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma rũũ-inĩ rwaku rwa gĩkeno.

⁹ Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo kĩrĩ kũrĩ we;
ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga ũtheri.

¹⁰ Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũĩ,
naguo ũthingu waku ũtũũre na arĩa arũngĩrĩru ngoro.

¹¹ Ikinya rĩa ũrĩa mwĩtũĩ rĩroaga kũnjũkĩrĩra,
o na kana guoko kwa ũrĩa mwaganu kũnyingate.

¹² Ta rora wone ũrĩa andũ arĩa mekaga ũũru magwĩte thĩ;
maikanĩtio thĩ, na matingĩhota gũũkĩra!

37

Marigĩrĩrio ma Andũ arĩa Athingu na arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- 1 Tigaga gũthĩĩnĩka ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa mekaga ũũru,
o na kana ũiguage ũiru nĩ ũndũ wa arĩa mekaga mahĩtia;
- 2 nĩgũkorwo acio makaahooha o narua o ta ũrĩa nyeki ihoohaga,
na makue narua o ta ũrĩa riya rĩhoohaga rĩamunywo.
- 3 Wĩhoke Jehova na wĩkage wega;
tũũra bũrũri-inĩ ũkenagĩra ũrĩithio wa thayũ.
- 4 Īkaga maũndũ ma gũkenia Jehova,
na nĩarĩkũhingagĩria merirĩria ma ngoro yaku.
- 5 Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku;
mwĩhokage o we, nake nĩarĩkaga maũndũ maya:
- 6 Nĩarĩtũmaga ũthingu waku ware o ta rũciinĩ,
nakĩo kĩhooito gĩa ciira waku kĩare o ta riũa rĩa mũthenya barigici.
- 7 Hoorera mbere ya Jehova na ũmweterere ũtegũthethũka;
ndũgathĩĩnĩke ngoro rĩrĩa andũ magaacĩra mĩthiire-inĩ yao,
rĩrĩa mekũhingia mathugunda mao ma gwĩka ũũru.
- 8 Tigaga kũrakara na wĩrigagĩrĩrie mang'ũrĩ;
tigaga gũthĩĩnĩka ngoro, tondũ ũndũ ũcio no ũtũme wĩke ũũru.
- 9 Nĩgũkorwo andũ ooru nĩmakaniinwo,
no arĩa mehokete Jehova nĩmakagaya bũrũri.
- 10 No kahinda kanini, arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ;
o na mũngĩmacaria, mũtingĩmoona.
- 11 No arĩa ahooreri nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
- 12 Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- 13 no Mwathani athekagĩrĩra andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoĩ mũthenya wao nĩũrooka.
- 14 Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ũta
nĩguo maniine mũndũ ũrĩa mũthĩĩni na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩrie.
- 15 No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- 16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- 17 nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩra andũ arĩa athingu.
- 18 Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,

- na igai r̄iao r̄īgūtũūra nginya tene.
- 19 H̄ĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ũũru;
na h̄ĩndĩ ya ng'aragu magaakorwo na irio cia kũigana.
- 20 No andũ ar̄ĩa aaganu n̄ĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũr̄ĩa ũthaka wa m̄ĩgũnda ũthiraga,
n̄ĩikabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo.
- 21 Andũ ar̄ĩa aaganu makoombaga na matir̄ihaga,
no ar̄ĩa athingu maheanaga na ũtaana;
- 22 andũ ar̄ĩa Jehova arathim̄ite n̄ĩmakagaya b̄ũr̄uri,
no ar̄ĩa arum̄ite n̄ĩmakaniinwo.
- 23 Jehova anḡikenio n̄ĩ mũthiire wa m̄ũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;
- 24 o na anḡih̄ingwo, ndanḡigũa,
n̄ĩgũkorwo Jehova amũnyitaḡĩr̄ira na guoko gwake.
- 25 Ndaar̄ĩ m̄ũnini, na r̄ĩu ndĩ m̄ũkũrũ,
no ndir̄ĩ ndoona andũ ar̄ĩa athingu matigan̄irio,
kana ciana ciao ik̄ĩhooya irio.
- 26 H̄ĩndĩ ciothe makoragwo mar̄ĩ ataana,
na makombanaḡira matekwenda uumithio;
ciana ciao n̄ĩ ikaarathimwo.
- 27 Theemaga ũũru, na w̄ĩkage wega,
nawe ũtũũre b̄ũr̄uri-inĩ nginya tene.
- 28 N̄ĩgũkorwo Jehova endete o k̄ĩhooto,
na ndagatigan̄iria ar̄ĩa ake ehokeku.
- Acio meḡūtũūra magit̄irwo nginya tene,
no ciana cia ar̄ĩa aaganu n̄ĩikaniinwo.
- 29 Andũ ar̄ĩa athingu n̄ĩo makaagaya b̄ũr̄uri,
na matũũre kuo nginya tene.
- 30 Kanua ka m̄ũndũ mũthingu gatum̄kaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo r̄ũr̄ĩm̄ĩ rwake r̄ũkaaria k̄ĩhooto.
- 31 Watho wa Ngai wake ũr̄ĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matinḡitenderũka.
- 32 Andũ ar̄ĩa aaganu maikaraga moheirie ar̄ĩa athingu,
maḡĩcaria o ũr̄ĩa manḡĩmooraga;
- 33 no Jehova ndakamatigan̄iria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matuĩrwo atĩ n̄ĩ ehia r̄ĩr̄ĩa magaaciirithio.
- 34 Etaḡĩr̄ira Jehova
na ũr̄ũmaḡĩr̄ire nj̄ira yake.
N̄ĩagaḡūtũũḡĩria n̄ĩguo ũgae b̄ũr̄uri;
r̄ĩr̄ĩa andũ ar̄ĩa aaganu makaaniinwo-r̄ĩ,
wee n̄ĩũkeyonera ũndũ ũcio.

- 35 Ninyonete mündũ mwaganu na mündũ ũtarĩ tha
agaacĩre ta mũtĩ mŭruru ũrĩ o imerero-inĩ rĩaguo,
36 no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akiaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuĩka nĩndamũcaririe, ndiigana kũmuona.
- 37 Cũrania ũhoru wa mündũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mŭrũngĩrĩru,
ũhoru wake wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoru wa thayũ.
- 38 No rĩrĩ, andũ arĩa ehia othe nĩmakaniinwo;
no andũ arĩa aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makooragwo.
- 39 Ũhonokio wa andũ arĩa athingu uumaga kũrĩ Jehova;
we nĩwe kĩhitho kĩa kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩina.
- 40 Jehova nĩamateithagia na akamateithũra;
amateithũraga kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu na akamahonokia,
tondũ moragĩra harĩ we.

38

Ihooya rĩa Mündũ Ũrathũnĩka

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.
- 2 Nĩgũkorwo mĩguĩ yaku nĩtheceete,
na guoko gwaku nĩ kũũhũrite mũno.
- 3 Ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ tondũ wa mang'ũrĩ maku;
mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ũndũ wa mehia makwa.
- 4 Mahĩtia makwa nĩmanditũhũire mũno
o ta mũrigo mũritũ itangĩhota gũkuua.
- 5 Ironda ciakwa nĩitogotete na ikanunga
nĩ tondũ wa ũrimũ wakwa wa mehia.
- 6 Thiaga ndĩhacĩte, ngakungĩrĩra mũno,
mũthenya wothe ndindaga ngĩcakaya.
- 7 Mũgongo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ ruo ta rwa mwaki;
ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ.
- 8 Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.
- 9 Wee Mwathani, wendi wakwa wothe ũrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu harĩwe.
- 10 Ngoro yakwa nĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira ũrathira;
o na ũtheri nĩumĩte maitho-inĩ makwa.
- 11 Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩria
nĩ ũndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũura rĩakwa manjkaraga haraihu.
- 12 Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mĩtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjĩka ũũru maaragia ũrĩa mangĩnyũnũha;
mũthenya wothe mathugundaga o maheeni.

- 13 Niĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ũrĩa ũtaiguaga,
ngahaana ta mũndũ ũtaaragia, ũrĩa ũtangĩtumũra kanua gake;
- 14 nduĩkĩte ta mũndũ ũtaiguaga,
ũrĩa kanua gake gatarĩ ũndũ kangĩhota gũcookia.
- 15 Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra;
Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nĩwe ũkũnjookeria ũhoru.
- 16 Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ, “Ndũkanareke thũ ciakwa ingenerere,
o na kana ciĩtũũgĩrie igũrũ rĩakwa rĩrĩa kũgũrũ gwakwa gwatenderũka.”
- 17 Nĩgũkorwo ngirie kũgũa,
na njikaraga ndĩ na ruo hĩndĩ ciothe.
- 18 Nĩngumbũra waganu wakwa;
nĩthĩĩnĩtio nĩ mehia makwa.
- 19 Thũ ciakwa iria irĩ kĩyo nĩcio nyingĩ;
arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ aingĩ.
- 20 Andũ arĩa mandĩhaga wega wakwa na ũũru
manjambagia rĩrĩa nĩ ngũthingata ũndũ ũrĩa mwega.
- 21 Wee Jehova, ndũkandiganĩrie;
Wee Ngai wakwa, ndũgaikare haraihu na nĩ.
- 22 Ũka narua ũndeithie,
Wee Mwathani, Mũhonokia wakwa.

39

Kuumbũra Mehia kwa Mũndũ Mũthũĩnĩku

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndoigire atĩrĩ, “Ndũĩmenyagĩrĩra mĩthĩire yakwa,
ndĩrigagĩrĩrie ndikehie na rũrĩmĩ rwakwa;
nĩnguoha kanua gakwa
rĩrĩa rĩothe mũndũ mwaganu arĩ harĩa ndĩ.”
- 2 No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera,
itekwaria o na ũndũ mwega-rĩ,
ruo rwakwa rũgĩkĩrĩrĩria kuongerereka.
- 3 Ngoro yakwa yahĩahĩaga thĩĩnĩ wakwa,
na o rĩrĩa ndecũũranagia, mwaki ũgĩakana;
hĩndĩ iyo ngĩaria na rũrĩmĩ rwakwa, ngiuga atĩrĩ:
- 4 “Wee Jehova, nyonia mũthia wa mũtũũrĩre wakwa,
o na mũigana wa matukũ makwa;
nĩngĩmenye ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira na ihenya.
- 5 Ũtũmĩte matukũ makwa makuhĩhe ta rũhĩ;
mũigana wa mũaka yakwa ti ta kĩndũ harĩwe.
Mũndũ o wothe ũrĩ muoyo o na rĩrĩa ehaandĩte wega nĩ kĩndũ gĩa tũhũ.
- 6 Ti-itherũ mũndũ nĩ ta kĩĩruru rĩrĩa egũcangacanga:
Mĩhang’o ĩrĩa ehang’agia nayo no ya tũhũ;
eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũũ ũkeeguna naguo.
- 7 “No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kĩĩ njetereire?
Wee nĩwe mwĩhoko wakwa.
- 8 Honokia kuuma mehia-inĩ makwa mothe;
ndũkareke thekererwo nĩ andũ arĩa akĩĩgu.

- ⁹ Ndakirĩte ki; ndingĩatumũrire kanua gakwa,
nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo.
- ¹⁰ Njehereria ihũũra rĩaku;
nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko gwaku.
- ¹¹ We ũrũithagia na ũkaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mao;
ũniinaga ũtonga wao ta memenyi;
mũndũ no ta kĩndũ gĩa tũhũ.
- ¹² “Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie;
ndũkarege kũigua kĩrĩro gĩakwa.
Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni,
ngahaana ta mũndũ ũthaamĩre kuo,
o ta ũrĩa maithe makwa mothe maatarĩ.
- ¹³ Wĩhũgũre na kũngĩ ũtuge kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ,
itanathĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ.”

40

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndetereire Jehova o ngirĩrĩrie;
nake agĩthikĩrĩria akĩigua kĩrĩro gĩakwa.
- ² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
thĩinĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,
agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
na agĩtũma ndĩhaande wega.
- ³ Eekĩrire rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,
rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo.
Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,
nao makehoka Jehova.
- ⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩhokaga o Jehova,
na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩi,
o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni.
- ⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
magegania marĩa wĩkĩte nĩ maingĩ.
Maũndũ marĩa ũtũbangĩire
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩria;
korwo ndaaria heane ũhoru wamo-rĩ,
mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.
- ⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,
no nĩũũheete matũ ma gũkũigua;
maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia
ti mo maakũbatairie.
- ⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, nĩndooka,
o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ũhoru wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.
- ⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;
watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa.”

⁹ Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene;
o ta ũrĩa ũũĩ, Wee Jehova,
nĩ ndihingaga mĩromo yakwa.

¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa;
njaragia ũhoru wa wĩhokeku na ũhonokio waku.

Wendo waku na ũhoru waku wa ma
ndirĩ ndacihitha kĩũngano kĩrĩa kĩnene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagirĩrĩrie tha ciaku inginyĩrĩre;
wendo waku na ũhoru waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.

¹² Nĩgũkorwo mathĩna matangĩtarĩka nĩmandigiicĩirie;
mehia makwa nĩmanginyĩrĩre, ngaremwo nĩkuona.

Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia mūtwe wakwa,
na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ hinya.

¹³ Wee Jehova-rĩ, ĩtĩkĩra kũũhonokia,
Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie.

¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.

¹⁵ Andũ arĩa maathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
Maroiyũrwo nĩ ihooru nĩ ũndũ wa thoni ciao.

¹⁶ No arĩa makũrongoragia
marokena na macanjamũke nĩ ũndũ waku;
arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Jehova arotũgĩrio!”

¹⁷ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩni na mũbatari;
Mwathani arondirikana.
Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũndeithũri;
Wee Ngai wakwa-rĩ, huiha ũkĩndeithie.

41

Ihooya rĩa Mũndũ Mũrũaru

Thaburi ya Daudi

¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia andũ arĩa matarĩ hinya;
ũcio-rĩ, Jehova nĩamũhatũraga hĩndĩ ya mathĩna.

² Jehova nĩarĩmũgitagĩra na amũtũũragie muoyo;
nĩarĩmũrathimaga bũrũri-inĩ,
na ndakamũrekereria kũrĩ merirĩria ma thũ ciake.

³ Jehova nĩarĩmũmenyagĩrĩra arĩ ũrĩrĩ-inĩ arĩ mũrũaru,
na acooke amũhonie arĩ o hau ũrĩrĩ-inĩ wake.

⁴ Ndoigire atĩrĩ, “Wee Jehova, njiguĩra tha;
honia, nĩgũkorwo Wee nĩwe njĩhĩirie.”

⁵ Thũ ciakwa ciaragia ũhoru wakwa na rũmena ikooria atĩrĩ,
“Agakua rĩ, rĩitwa rĩake rĩthire?”

⁶ Rĩrĩa rĩothe mũndũ ooka kũnyona,
aaheaga ũhoru wa maheeni, o rĩrĩa ngoro yake ĩrahũnga ndeto cia kũnjambia;
agacooka agathĩ gũcimemeerekia kũndũ guothe.

- 7 Thũ ciakwa ciothe iheehanagĩra nĩguo iinjũkĩrĩre;
injĩiragĩrĩra maũndũ mooru mũno, ikoiga atĩrĩ,
8 “Mũrimũ mũũru nĩmũnyitĩte;
ndarĩ hĩndĩ agokĩra hau akomete.”
9 O na mũrata wakwa wa hakuhĩ, ũrĩa ndĩrehokete,
o ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.
- 10 No rĩrĩ, Wee Jehova, njiguĩra tha;
njarahũra, nĩguo ndĩrĩhĩrie harĩo.
11 Nĩnjũũ atĩ nĩũkenetio nĩ nĩ,
nĩgũkorwo thũ yakwa ndĩndooretie.
12 We nĩũnyitĩrĩre nĩ ũndũ wa wagĩrĩru wakwa,
na ũkanjiga harĩwe nginya tene.
- 13 Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, arogoocwo,
kuuma tene wa tene nginya tene na tene.
Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Keerĩ

42

Thaburi 42-72

Kwĩhoka Ũhonokio wa Mwachani. Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 O ta ũrĩa thwariga ĩnyootagĩra tũrũũ twa maaĩ,
no taguo ngoro yakwa ĩkũnyootagĩra, Wee Ngai.
2 Ngoro yakwa nĩ Ngai ĩnyootagĩra, O we Mũrungu ũrĩa ũrĩ muoyo.
Ĩ nĩ rĩ ngaathĩ ngacemanie na Ngai?
3 Maithori makwa matuĩkĩte nĩmo irio ciakwa
mũthenya o na ũtukũ,
nao andũ manjũũragia mũthenya wothe atĩrĩ,
“Ngai waku akĩrĩ ha?”
4 Maũndũ maya ndĩmaririkanaga
o ngĩitũrũraga ngoro yakwa:
ngaririkana ũrĩa ndatwaranaga na kĩrĩndĩ,
ndongoretie mũtongoro nginya nyũmba-inĩ ya Ngai,
tũkĩanagĩrĩra na gĩkeno na tũgĩcookagia ngaatho,
ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ hĩndĩ ya ciathĩ.
- 5 Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩrwo nĩkĩ?
Ũrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩnĩ wakwa?
Wĩrĩgagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa, na Ngai wakwa.
- 6 Ngoro yakwa nĩnditũhĩre ĩrĩ thĩnĩ wakwa;
nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũririkana
ndĩ bũrũri wa Jorodani,
o kũu irĩma-inĩ cia Herimoni,* kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Mizari.
7 Ndia ĩmwe nĩreta ndia ĩrĩa ĩngĩ
na mũgambo wa mũrurumo wa ndururumo ciaku cia maaĩ;
makũmbĩ maku mothe o na ndiihũ nĩciũkĩte, ikaahubanĩria.

* 42:6 Herimoni kwarĩ mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa bũrũri wa Isiraeli.

⁸ Mũthenya-rĩ, Jehova nĩariathagĩrĩra wendo wake harĩ niĩ,
na ũtukũ nĩ rwĩmbo ndĩrĩmũinagĩra,
rũrĩ ihooya rĩa kũhooya Mũrungu wa muoyo wakwa.

⁹ Njũuragia Mũrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atĩrĩ,
“Ūriganĩirwo nĩ niĩ nĩkĩ?
Ingĩthiĩ ngĩcakayaga nĩkĩ,
nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?”

¹⁰ Nĩ ta ngũhehenjwo mahĩndĩ makwa,
rĩrĩa amuku akwa mekũnyũrũria,
magatinda mũthenya wothe makĩnjũũria atĩrĩ,
“Ngai waku akĩrĩ ha?”

¹¹ Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ?
Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa?
Wĩrĩgagĩrĩre Ngai,
nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwĩhoka Ūhonokia wa Mwathani

¹ Nduĩra ciira wakwa, Wee Ngai,
na ũnjiirĩrĩre harĩ rũrĩrĩ rũrũ rĩtagwĩtĩkĩtie;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ aya aaganu na maaragia maheeni.

² Wee Ngai nĩwe kũirigo gĩakwa kĩa hinya.
Ūndiganĩirie nĩkĩ?

Ingĩthiĩ ngĩcakayaga nĩkĩ
nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?

³ Tũma ũtheri waku na ũhoru waku wa ma,
ũreke indongorie arĩ cio;
reke inginyie kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre,
o kũu gĩikaro-inĩ gĩaku.

⁴ Hĩndĩ iyo nĩngathiĩ kĩgongona-inĩ kĩa Ngai,
nginye harĩ Mũrungu, o we gĩkeno gĩakwa, na o we ngenagĩra.
Nĩndĩrĩkũgoocaga ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto,
Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

⁵ Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ?
Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ wakwa?
Wĩrĩgagĩrĩre o Ngai,
nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

¹ Twanaigua na matũ maitũ Wee Ngai,
tũkĩrwo nĩ maithe maitũ
ũrĩa wekire matukũ-inĩ mao,
o matukũ macio ma tene.

² Nĩwaingatire ndũrĩrĩ na guoko gwaku,
na ũgĩcooka kũhaanda maithe maitũ kuo;
Wee nĩwanyariirire irĩndĩ iria ingĩ,

na ũgĩtũma maithe maitũ magaacĩre.

³ Matiegwatĩire bũrũri ũcio na hinya wa rũhiũ rwao,
o na ti icoka ciao ciamahẽire ũhootani;
no nĩ guoko gwaku kwa ũrĩo, ĩĩ nĩ gĩcoka gĩaku,
na ũtheri wa gĩthiithi gĩaku, nĩgũkorwo nĩwamendete.

⁴ Wee nĩwe Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
ũrĩa wathagĩrĩra Jakubu ũhootani.

⁵ Wee nĩwe ũtũhotithagia kũhoota thũ ciitũ;
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku tũrangagĩrĩria arĩa marĩ muku na ithuĩ.

⁶ Ndĩihokaga ũta wakwa,
rũhiũ rwakwa rwa njora ti ruo rũngĩhootanĩra;

⁷ no Wee nĩwe ũtũtooranagĩria harĩ thũ ciitũ,
ũgagĩconorithia acio matũthũire.

⁸ Ngai nĩwe tũtindaga tũkĩrahĩra mũthenya wothe,
na tũgũtũra tũgoocaga rĩitwa rĩaku nginya tene.

⁹ No rĩu nĩtũtiganĩrie na ũgatũconorithia;
nĩtũtigĩte gũtwaranaga na mbũtũ ciitũ cia ita.

¹⁰ Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ,
o icio itũthũire igetahĩra indo ciitũ.

¹¹ ũtũrekereirie tũtambuurwo ta ng'ondũ,
na ũgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ.

¹² Wendetie andũ aku ta kĩndũ tũhũ,
ndũrĩ uumithio wonete nĩ ũguo ũmendetie.

¹³ Nĩtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa tũhakanĩte nao,
tũgatuĩka a kũnyararwo na gũthekererwo nĩ arĩa matũthiũrũrũkĩirie.

¹⁴ Nĩtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo thimo nĩ ndũrĩrĩ;
tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio mĩtwe nĩ andũ.

¹⁵ Ndindaga njonokete mũthenya wothe,
ngahumbwo nĩ thoni ũthiũ wothe,

¹⁶ nĩ ũndũ wa inyũrũri cia andũ arĩa maanyũrũragia na makaanuma,
tondũ wa thũ ĩrĩa ĩrenda kwĩrĩhĩria.

¹⁷ Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe,
o na gũtuĩka tũtiariganĩrwo nĩwe,
o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku.

¹⁸ Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku.

¹⁹ No ũtũhehenjete, na ũgatũtua imamo cia mbwe,
na ũgatũhumbĩra na nduma nene.

²⁰ Tũngĩkorwo nĩtwariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩa Ngai witũ,
o na kana tũkĩambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,

²¹ githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoru ũcio,
kuona atĩ nĩamenyaga hito cia ngoro?

²² No nĩ ũndũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe;
tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.

²³ Wee Mwathani, arahũka! ũgĩkomete nĩkĩ?

Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.

24 Ūhithĩte ūthiũ waku nĩkĩ,
na ūkariganĩrwo nĩ mathĩna maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?

25 Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mĩĩrĩ iitũ ĩkĩnyiitanĩte na thĩ.

26 Arahũka ūtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani waku ūtathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akĩhikania

Thaburi ya Ariũ a Kora

1 Ngoro yakwa ĩyũrĩtwo nĩ ūhoru mwega
rĩria ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ;
rũrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ūrĩa mũũgĩ.

2 Wee ūrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ūtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.

3 Wĩohe rũhiũ rwaku rwa njora njohero,
Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya;
wĩhumbe ūkaru waku o na ūnene.

4 Ūrĩ thĩinĩ wa ūnene waku thĩi ūhaicĩte mbarathi,
ũkĩhootanaga nĩ ūndũ wa ūhoru wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa ūthingu;
reke guoko gwaku kwa ūrĩo kuonanie ciiko cia kũmakania.

5 Mĩguĩ yaku ĩria mũũgĩ nĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩgwe magũrũ-inĩ maku.

6 Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ūnene gĩgũtũũra tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ūgaatuĩka mũthĩgi wa ūthamaki waku.

7 Wee wendete ūthingu no ūgathũũra waganu;
nĩ ūndũ ūcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩtie gũkĩra athiritũ aku othe
na ūndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno.

8 Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ cikaro-inĩ cia mũthamaki iria igemetio na mĩguongo.

9 Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩiku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ūcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ūrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.

10 Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ūyũ, wĩcũũranie na ūigue:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.

11 Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ūthaka waku;
mũtĩie, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.

12 Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe.

13 Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa nyũmba yake,
nguo yake ĩtumĩtwo na ndigi cia thahabu.

14 Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;

* 45:8 Nguo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi wega.

- oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.
- ¹⁵ Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.
- ¹⁶ Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.
- ¹⁷ Nĩngũtũma ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ũndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũũra igũkumagia tene na tene.

46

Ngai arĩ Hamwe na Ithuĩ

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ o na hinya witũ,
o we ũteithio witũ hĩndĩ ya mathĩina.
- ² Tondũ ũcio tũtingĩtigĩra, o na thĩ ĩngĩthingitha,
na irĩma igwe iria-inĩ,
- ³ o na maaĩ marĩo mangĩruruma na mahũyũke,
nginya irĩma igathingithio nĩ nditi yamo.
- ⁴ Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo tũkenagia itũũra rĩa Ngai,
gĩikaro kũ kĩamũre kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁵ Ngai arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra rĩu, na rĩtikenyenyeke;
Ngai nĩwe ũkaarĩteithia kĩrooko gũgĩkĩa.
- ⁶ Ndũrĩrĩ nĩiraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agũũthũka-rĩ, thĩ ĩgatweka.
- ⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.
- ⁸ Ũkai muone ciĩko iria Jehova ekĩte,
ũkai muone ũrĩa akirĩtie thĩ ihooru.
- ⁹ Aniinaga mbaara nginya ituri cia thĩ;
oinaga ũta na agathethera itimũ,
na agacina ngo na mwaki.
- ¹⁰ “Hoorerai, na mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Ngai;
nĩngatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,
na ndũũgĩrio thĩ yothe.”
- ¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

47

Jehova nĩwe Mũthamaki wa Thĩ Yothe

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe, hũũrai hĩ;
ugĩrĩriai nĩ ũndũ wa Ngai, na mwanĩrĩre mũrĩ na gĩkeno.
- ² Jehova Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno kaĩ nĩ wa gwĩtigĩrwo-ĩ,
O we Mũthamaki mũnene ũrĩa wathaga thĩ yothe!
- ³ Atooragia ndũrĩrĩ igaikara rungu rwitũ,

- irĩndĩ igaikara rungu rwa makinya maitũ.
⁴ Nĩwe watũthuurĩre igai riitũ,
 ithuĩ gĩkeno kĩa Jakubu, o ũcio eendete.
- ⁵ Ngai nĩambatĩte, o agĩkũngũyagĩrwo na gĩkeno,
 Jehova akaambata akĩhuhagĩrwo tũrumbeta.
- ⁶ Inĩrai Ngai mũmũgooce na nyĩmbo, mũinĩrei mũmũgooce;
 inĩrai Mũthamaki witũ mũmũgooce, mũinĩrei mũmũgooce.*
- ⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩwe Mũthamaki wa thĩ yothe;
 mũgoocei na nyĩmbo.
- ⁸ Ngai nĩwe ũthamakagĩra ndũrĩrĩ;
 Ngai aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩrĩa gĩtheru kĩa ũnene.
- ⁹ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ igweta nĩmonganĩte
 matuĩke ta andũ a Ngai wa Iburahĩmu,
 nĩgũkorwo ahamaki a thĩ nĩ a Ngai;
 we nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

48

Zayuni Itũũra rĩa Jehova

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno,
 arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Ngai witũ,
 o kĩrĩma-inĩ gĩake kĩrĩa kĩamũre.
- ² Kĩrĩma kũu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na gĩkaraiha na igũrũ,
 na nĩkĩo gĩkeno gĩa thĩ yothe.
- O ta ũrĩa Zafoni gũtũgĩrĩte na igũrũ mũno,
 no taguo Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩaana,
 itũũra rĩu inene rĩa Mũthamaki ũrĩa Mũnene.
- ³ Ngai arĩ thĩinĩ wa ciikaro iria ngĩtĩre cia mũthamaki;
 nake nĩeyonanĩtie atĩ nĩwe kĩirigo gĩacio kĩa hinya.
- ⁴ Rĩrĩa ahamaki maanyiitanire hamwe
 na magĩthĩi magatharĩkĩre itũũra rĩu,
- ⁵ maarĩonire, magĩtuĩka nda;
 makĩũra nĩ kĩmako kĩnene.
- ⁶ O hau-hau makĩnyitwo nĩ kũinaina,
 makĩgĩa na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
- ⁷ Wamanangire o ta ũrĩa marikabu cia Tarishishi cianangagwo
 nĩ rũhuho ruumĩte mwena wa irathĩro.
- ⁸ O ta ũrĩa tũiguĩte,
 ũguo noguo tuonete
 thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 itũũra rĩu inene rĩa Ngai witũ:
 Ngai egũtũũra arĩgitagĩra nginya tene.
- ⁹ Tũrĩ thĩinĩ wa hekarũ yaku, Wee Ngai,
 twĩcũũranagĩa ũhoro wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.

* **47:6** Andũ nĩmainagĩra Ngai kĩaambĩrĩria kĩa o mwaka na rũhĩa rwarĩ kayũ kanene rwetagwo shofari.

- 10 O ta ũrĩa rĩtwa rĩaku rĩtariĩ, Wee Ngai,
ũguo noguo ngumo yaku ñigana o nginya ituri-inĩ cia thĩ;
guoko gwaku kwa ũrĩo kũiyũrĩtwo nĩ ũthingu.
- 11 Kĩrĩma gĩa Zayuni nĩgĩkenaga,
namo matũũra ma Juda magacanjamũka
nĩ ũndũ wa matũĩro maku ma ciira.
- 12 Ceeraceerai Zayuni, mũrĩthiũrũrũke,
mũtare mĩthiringo yarĩo ñrĩa mĩraihi na igũrũ,
- 13 mũrore ũrĩa kũirigĩtwo na hinya,
na mũrore ciikaro iria ngĩtĩre cia mũthamaki,
nĩgeetha mũkeeraga rũciaro rũrĩa rũgooka ũhoru wacio.
- 14 Nĩgũkorwo Ngai ũyũ nĩwe Ngai witũ nginya tene na tene;
egũtũũra atũtongoragia nginya hĩndĩ ñtagathira.

49

Ūrimũ wa Kwĩhoka Ūtonga

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ndũrĩrĩ ciothe;
thikĩrĩriai, inyuothe mũtũũraga gũkũ thĩ,
- 2 inyuĩ mũtarĩ igweta na arĩa mũrĩ igweta,
inyuĩ itonga na athĩni mũigue hamwe:
- 3 Kanua gakwa nĩgekwaria ciugo cia ũũgĩ,
mĩario ya ngoro yakwa ñkorwo na ũtaũku.
- 4 Nĩngũtega gũtũ ndĩiguĩre thimo;
njooke ndaũre ndaĩ ñno ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto:
- 5 Nĩ kĩ kĩngĩtũma ndĩtigĩre hĩndĩ ya mathĩina,
rĩrĩa andũ aaganu acio maheenanageria maathiũrũrũkĩirie,
- 6 o acio mehokaga ũtonga wao,
na makeeraha nĩ ũingĩ wa indo ciao?
- 7 Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkũũra muoyo wa mũndũ ũngĩ,
kana arutĩre Ngai kĩndũ gĩa gũkũũra mũndũ ũcio,
- 8 nĩgũkorwo ũkũũri wa muoyo nĩ ũndũ wa goro mũno,
gũtirĩ irĩhi rĩngĩgana o na atĩa,
- 9 atĩ nĩguo mũndũ atũũre muoyo nginya tene,
na ndakanabuthe.
- 10 Nĩgũkorwo andũ othe nĩmonaga atĩ o na andũ arĩa oogĩ nĩmakuuaga;
mũndũ mũkĩigu na mũndũ kĩrimũ o nao nĩmakuuaga,
magatigĩra andũ angĩ ũtonga wao.
- 11 Mbĩrĩra ciao igũtũũra irĩ nyũmba ciao nginya tene,
itũike ciikaro ciao njiarwa na njiarwa,
o na gũtuĩka maarĩ na mĩgũnda yao ene.
- 12 No mũndũ-rĩ, o na arĩ na indo nyingĩ, ndatũũraga;
akuuaga o ta ũrĩa nyamũ ñkuuaga ñgathira.
- 13 Ūyũ nĩguo ũndũ ũrĩa wathĩrĩirio arĩa meĩhokaga o ene,
na arũmĩrĩri ao, arĩa metĩkanageria na mĩario yao.
- 14 Maathĩrĩirio mbĩrĩra o ta ng'onda cia gũthĩnjwo,

- na gĩkuũ nĩkĩo gĩgaatũĩka mũrĩithi wao.
Magaathagwo nĩ andũ arĩa arũngĩrĩru rũciĩnĩ;
ciĩmba ciao ikaabuthĩra mbĩrĩra-inĩ,
irĩ kũraiha na nyũmba ciao nene.
- 15 No Ngai nĩagakũũra muoyo wakwa kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra.
- 16 Ndũkanetigĩre mũndũ rĩrĩa aatuĩka gĩtonga,
rĩrĩa riiri wa nyũmba yake wongerereka;
17 nĩgũkorwo ndarĩ kĩndũ agaathĩĩ nakĩo akua,
riiri wake ndagaikũrũka naguo.
- 18 O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo eyoonaga arĩ mũrathime,
nĩgũkorwo andũ nĩmagũkumagia rĩrĩa wagaacĩra,
19 agakua athĩĩ kũrĩ maithe mao,
acio matagacooka kuona ũtheri rĩngĩ.
- 20 Mũndũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo
atarĩĩ o ta nyamũ iria ikuuaga igathira.

50

Ngoro Īiyũrĩtwo nĩ Ngaatho

Thaburi ya Asafu

- 1 Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-Hinya,
nĩaraaria, ageeta thĩ yothe
kuuma irathĩro rĩa riũa nginya kũrĩa rĩthũagĩra.
- 2 Ngai aracangarara arĩ Zayuni
itũũra rĩu ithaka mũno.
- 3 Ngai witũ nĩ gũũka arooka na ndegũkĩra;
mbere yake nĩ mwaki ũrakana,
na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio kĩnene.
- 4 Areeta igũrũ na thĩ
nĩguo ituĩke aira agĩciirithia andũ ake:
- 5 “Cookanĩrĩrai harĩ niĩ inyuĩ andũ akwa aamũre,
o inyuĩ mwagĩire kĩrĩkanĩro na niĩ na ũndũ wa kũndutĩra igongona.”
- 6 Narĩo igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,
nĩgũkorwo Ngai we mwene nĩwe mũtuanĩri ciira.
- 7 “Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩriai na nĩngwaria,
ũthikĩrĩrie, wee Isiraeli, na nĩngũruta ũira wa gũgũthita:
nĩ niĩ Ngai, o Ngai waku.
- 8 Ndirakũrũithia nĩ ũndũ wa magongona maku,
o na kana nĩ ũndũ wa maruta maku ma njino,
marĩa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
- 9 Ndibatarĩtio nĩ ndegwa yumĩte kiugũ gĩaku,
kana mbũri ciumĩte ciugũ ciaku,
- 10 nĩgũkorwo nyamũ ciothe cia gĩthaka nĩ ciakwa,
na ng’ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ ngiri na ngiri.
- 11 Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-inĩ, gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ,
na ciũmbe ciothe cia werũ-inĩ nĩ ciakwa.
- 12 Ingĩkorwo hũtiĩ, ndingĩkwĩra, nĩgũkorwo thĩ nĩ yakwa,

na kīrīa gīothe kīrī thīinī wayo.

- ¹³ Nīī nīndīīaga nyama cia ndegwa,
o na kana nganyua thakame ya mbūri?
¹⁴ Rutīra Ngai igongona rīa gūcookia ngaatho,
na ūhingagīrie Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno mīhītwa yaku,
¹⁵ na ūngayagīre mūthenya wa mīnyamaro;
na nīndīrīkūhonokagia, nawe ūngoocage.”

¹⁶ No rīrī, mūdū ūrīa mwaganu Ngai ekūmūūria atīrī:

- “Ūrī na kīhoto kīrīkū gīa kuuga mawatho makwa,
kana kwaria ūhoru wa kīrīkanīro gīakwa?
¹⁷ Nīūmenete ūrutani wakwa,
na ūgateanīria ciugo ciakwa.
¹⁸ Rīrīa wona mūici, ūnyiitanagīra nake;
na ūgīīaga ūrūmwe na itharia.
¹⁹ Ūhūthagīra kanua gaku kwaria ndeto njūru,
na rūrīmī rwaku naruo rūkaaragia maheeni.
²⁰ Hīndī ciothe waragia ndeto cia gūkīrīra mūrū wa thoguo,
ūgagīcambia mūrū-wa-nyūkwa.
²¹ Maūdū macio ūmekaga o ngirīte,
nawe ūgeciiria atī nīī ndariī o tawe.
No rīrī, rīu nīngūkūrūithia,
nguonie maūdū marīa wīkīte.

²² “Mwīcūraniei ūhoru ūyū, inyuī mūriganagīrwo nī Ngai,
nīguo ndikamūtambuure, na haage mūdū wa kūmūteithūra.
²³ Mūdū ūrīa ūrutaga igongona rīa gūcookia ngaatho nī nīī atīīaga,
na akahaarīria njīra
nīgeetha ndīmuonie ūhonokanio wa Ngai.”

51

Kūhooya Gūtherio na Kūrekerwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai-rī, njiguīra tha,
kūringana na wendo waku ūrīa ūtathiraga;
kūringana na tha ciaku nyingī-rī,
tharia mahītia makwa mathire.
² Thambia mahītia makwa mothe,
na ūūtherie mehia makwa.

³ Nīgūkorwo nīnjūūī mahītia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.
⁴ Wee nīwe njīhīrie, o Wee wiki,
na ngeeka ūndū mūūru maitho-inī maku,
nīguo Wee wonekage ūtarī na mahītia rīrīa ūkwaria,
na ūrī wa kīhoto rīrīa ūgūtua ciira.
⁵ Ti-itherū ndaciarirwo ndī mwīhia;
maitū aagīre nda ya kūnjiara arī o na mehia.
⁶ Ti-itherū, Wee wendaga ūhoru wa ma kuuma ngoro thīinī;

nĩ ũndũ ũcio ũndutaga kũgĩa na ũũgĩ ngoro-inĩ yakwa.

- 7 Theria na mũthobi,* na nĩngũthera;
thaambia, na nĩngwerũha gũkĩra ira.
- 8 Tũma ngene na njanjamũke;
mahĩndĩ marĩa ũthetherete nĩmagĩkene.
- 9 Hitha ũthiũ waku ndũkoone mehia makwa,
na ũtharie mahĩtia makwa mothe.
- 10 Wee Ngai-rĩ, nyũmbĩra ngoro theru thĩinĩ wakwa,
na ũnjerũhĩrie roho wa kwĩhokeka thĩinĩ wakwa.
- 11 Ndũkanyingate nyume harĩwe,
o na kana weherie Roho waku Mũtheru kuuma thĩinĩ wakwa.
- 12 Njookeria gĩkeno kĩrĩa kĩa ũhonokio waku,
na ũũhe roho wa kũndũũria ngwathĩkagĩra.
- 13 Hĩndĩ ĩyo nĩngaruta andũ arĩa aremi nĩguo mamenye njĩra ciaku,
nao ehia magũcookerere.
- 14 Wee Ngai, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia-rĩ,
honokia kuumana na ũiti thakame,
naruo rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkaina ũhoru wa ũthingu waku.
- 15 Wee Mwathani, tumũra mĩromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbũre ũgooci waku.
- 16 Wee ndũkenagio nĩ kũrutĩrwo igongona,
korwo nĩũkenagio nĩrĩo no ngũrutĩre;
o na ndũkenagio nĩ magongona ma njino.
- 17 Magongona marĩa Ngai etĩkagĩra nĩ roho ũrĩa mũthuthĩku;
ngoro ĩrĩa thuthĩku na ĩkahera-rĩ,
Wee Ngai ndũngĩmĩrega.
- 18 Tũma itũũra rĩa Zayuni rĩgaacĩre nĩ ũndũ wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rĩngĩ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo nĩũgakenagĩra magongona ma ũthingu,
na maruta ma njino o marĩa macinagwo magathira biũ;
ningĩ magongona ma ndegwa nĩmakarutagĩrwo kĩgongona-inĩ gĩaku.

52

Wega wa Ngai na Gũtuanĩra Ciira Gwake

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya,
ũreegana nĩ ũndũ wa maũndũ mooru nĩkĩ?
Ūtindaga wĩrahĩte mũthenya wothe nĩkĩ,
o wee ũtuĩkĩte gĩconoko maitho-nĩ ma Ngai?
- 2 Rũrĩmĩ rwaku rũthugundaga mwanangĩko;
rũhaana ta rwenji rũnoore,
o wee wĩkaga maũndũ ma maheeni.
- 3 Wendete maũndũ mooru gũkĩra marĩa mega,
ũkenda maheeni gũkĩra kwaria ma.
- 4 Wendete ciugo o ciothe ithũkagia andũ,

* 51:7 Mũthobi nĩguo watũmagĩrwo kũminjaminjĩria andũ thakame ya kũmatheria.

wee rūrīmī rūrū rwa maheeni!

⁵ Ti-itherū Mūrungu nĩagakwananga nginya tene na tene:
Agakũnyiita, akũhurie na akũrute hema-inĩ yaku;
agakũmunya akweherie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.

⁶ Andũ arĩa athingu nĩmakona ũguo metigĩre;
nao magathekerera mũndũ ũcio, moige atĩrĩ,

⁷ “Ũyũ nĩwe mũndũ
ũrĩa wagire gũtua Ngai kũhitho gĩake kĩa hinya,
no eehokire ũtonga wake mũingĩ,
na akĩgĩa hinya nĩ ũndũ wa kũniina andũ arĩa angĩ!”

⁸ No rĩrĩ, nĩ ndariĩ ta mũtĩ wa mũtamaiyũ,
ũrĩa ũrakũra wega ũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai;
ndĩhokete wendo wa Ngai ũrĩa ũtathiraga
nginya tene na tene.

⁹ Ngũtũũra ngũgoocaga nginya tene nĩ ũndũ wa ũrĩa wĩkĩte;
ndĩrĩhokaga rĩitwa rĩaku, nĩgũkorwo rĩitwa rĩaku nĩ rĩega.
Ndĩrĩkũgoocaga ndĩ mbere ya andũ aku arĩa aamũre.

53

Ngai Ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

¹ Kĩrimũ kũiraga na ngoro atĩrĩ,
“Gũtirĩ Ngai.”

Nao amaramari, ciĩko ciao irĩ magigi;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega.

² Ngai aroraga ciana cia andũ
arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.

³ Othe nĩmacookete na thuutha,
othe marĩ hamwe nĩmatuĩkĩte amaramari;
gũtirĩ o na ũmwe wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.

⁴ Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matarĩ ũmenyo,
o acio marĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Ngai?

⁵ O hau-rĩ, makanyitwo nĩ guoya mũnene,
o na gũtarĩ kĩndũ gĩa gũtũma metigĩre.
Nĩgũkorwo Ngai nĩahurunjĩte mahĩndĩ ma andũ acio magũtharĩkĩire;
nĩwamaconorithirie, nĩgũkorwo Ngai nĩamamenete.

⁶ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Ngai agacookereria andũ ake na indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagakena na Isiraeli acanjamũke!

54

Ngai Nīwe Ūteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, honokia nī ūndū wa rīitwa rīaku;
ndīhīria na hinya waku.
- ² Wee Ngai, igua ihooya rīakwa;
thikīrīria ciugo cia kanua gakwa.
- ³ Andū ageni nīmanjūkīrīire;
nao andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matarūmbūyagia Ngai.
- ⁴ Ti-itherū Ngai nīwe ūteithio wakwa;
Mwathani nīwe ūndiiragīrīra.
- ⁵ Cookereria andū arīa manjambagia ūūru wao;
Wee maniine nī ūndū wa wīhokeku waku.
- ⁶ Nīngūkūrūtīra igongona rīa kwīyendera;
nīngūgooca rīitwa rīaku, Wee Jehova,
tondū nī rīega.
- ⁷ Nīgūkorwo nīahonoketie mathīina-inī makwa mothe,
na maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa.

55

Mwathani Nīatiiragīrīra Andū arīa Athingu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, thikīrīria ihooya rīakwa,
ndūkaage kūigua ithaithana rīakwa;
² njigua na ūnjītīke.
- Meciirīa makwa nīmathīnītīe na ndī mūgiiku
³ nī ūndū wa mūgambo wa thū,
nī ūndū wa gūkūūrīrwo maitho nī andū arīa aaganu;
tondū o mandehagīra o mathīina,
na makaanyūrūria marakarīte.
- ⁴ Ngoro yakwa īrī na ruo rūnene thīnī wakwa,
nganyiitwo nī imakania nene cia gīkuū.
- ⁵ Guoya na kūinaina nīcindigiicīrie;
hubanīrio nī kīmako kīnene.
- ⁶ Na nī ngiuga atīrī, “Hī, naarī korwo ndī na mathagu ta ndutura!
Ingīūmbūka thī ngahurūke,
- ⁷ ingīūra thī kūdū kūrāya,
ngaikare werū-inī;
- ⁸ ingīhiūha thī handū harīa ingīgitia,
kūraiha na rūhuho rūu rūnene na kīhuhūkanio.”
- ⁹ Wee Mwathani, andū arīa aaganu nīmanyiitwo nī kīrigiicano,
ūhīngīcanie mīario yao,
nīgūkorwo itūūra-inī inene nyonaga o haaro na ngū.

- 10 Mũthenya na ūtukū, andū acio aaganu macangacangaga thingo-inĩ cia itũūra rīu;
narīo rīiyūrītwo nī rūmena na irumi.
- 11 Thīinī wa itũūra rīu inene no mwanangīko ūrī kuo;
kwīhītanīra na kūheenia ciyūrīte njīra-inĩ ciarīo.
- 12 Korwo nī thū īranuma-rī,
no ngirīrīrie;
korwo nī thū īranjūkīrīra-rī,
no ndīhithe ndīkanyone.
- 13 No rīrī, nīwe mūdū wa riika rīakwa,
mũthiritū wakwa, mūrata wakwa ūrīa twendanīte mūno,
- 14 o wee twanakenanīra tūrī na ngwatanīro njega,
tūgīthīi hamwe na andū arīa angī nyūmba-inĩ ya Ngai.
- 15 Gīkuū kīrohubanīria thū ciakwa o rīmwe;
iroikūrūka mbīrīra irī muoyo,
tondū ūūru ūkoragwo ngoro-inĩ ciacio.
- 16 No rīrī, nī nī Ngai ngayagīra,
nake Jehova nīahonokagia.
- 17 Hwai-inĩ, na rūciinī, o na mīaraho,
ngayaga ndī mīnyamaro-inĩ,
nake nīaiguaga mūgambo wakwa.
- 18 We angūrāga kuuma mbaara-inĩ īrīa ndūithagio,
ngoima itagurarītio,
o na gwakorwo nī andū aingī mandūithagia.
- 19 Mūrungu ūrīa ūtūrīte aikarīre gītī kīa ūnene nginya tene,
nīekūmaigua na amaherithie,
andū acio matagarūrāgīra mīthīre yao,
o acio matetigagīra Ngai.
- 20 Mūdū ūcio tūrī thiritū nake atharīkagīra arata ake,
na agathūkia kīrīkanīro gīake.
- 21 Mīario yake īnyorokete o ta thiagī,
no rīrī, mbaara īrī ngoro-inĩ yake;
ciugo ciake ihooranagīria gūkīra maguta,
no icio nī hiū cia njora irī njomere.
- 22 Rekereria Jehova maūdū marīa magūtangaga,
na nīegūgūtīrīrīra;
ndarī hīndī akaareka mūdū ūrīa mūthingu agwe.
- 23 No rīrī, Wee Ngai, nīkakarūrūkia andū arīa aaganu
irima-inĩ rīa ūmaramari;
andū arīa manyootagīra thakame na andū a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukū mao.

No nīi hakwa-rī, Wee nīwe ndīihokete.

56

Kwīhoka Ngai
Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha,
nĩgũkorwo andũ nĩmaingatanĩte na nĩ mũno;
mũthenya wothe mendaga o gũũtharĩkĩra.
- ² Andũ arĩa manjambagia
maingatanaga na nĩ mũthenya wothe;
aingĩ nĩ arĩa maraatharĩkĩra na mwĩtĩio.
- ³ Rĩrĩa ndetigĩra-rĩ,
nĩwe ndĩrĩhokaga.
- ⁴ Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, nĩndĩrĩgoocaga kiugo gĩake,
ndĩhokete o Ngai; ndingĩtigĩra.
Mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ angĩnjĩka atĩa?
- ⁵ Mũthenya wothe matindaga makĩogomia ciugo ciakwa;
hĩndĩ ciothe mathugundaga kũnjĩka ũũru.
- ⁶ Manjiiragĩra na makanjoheria,
na makarĩithania na mĩthĩire yakwa,
makĩenda kũnjũraga.
- ⁷ Wee Ngai, ndũkareke mahonoke o na atĩa;
ng'aũrania ndũrĩrĩ na marakara maku.
- ⁸ Andĩka ũhoru wa gũcakaya gwakwa;
maithori makwa mekĩre cuba-inĩ yaku,
githĩ matirĩ maandĩko-inĩ maku?
- ⁹ Rĩrĩa ngaakaya ndeithio
thũ ciakwa nĩikahũndũka.
Ũndũ ũcio nĩũgatũma menye atĩ Ngai arĩ hamwe na nĩ.
- ¹⁰ Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
nĩ ũndũ wa hinya wa Jehova, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
- ¹¹ ndĩhokete o Ngai; ndingĩtigĩra.
Mũndũ-rĩ, angĩnjĩka atĩa?
- ¹² Wee Ngai, mĩhĩtwa ĩrĩa ndĩhĩtĩte ndĩ o nayo,
nĩndĩrĩkũrutagĩra maruta ma gũgũcookeria ngaatho.
- ¹³ Nĩgũkorwo nĩũũhonoketie kuuma gĩkuũ-inĩ,
na ũkagirĩrĩria magũrũ makwa kũhĩngwo,
nĩguo thiiage mbere ya Ngai
ngĩonaga ũtheri ũrĩa wonagwo nĩ arĩa marĩ muoyo.

57

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha, ũnjiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
Nĩ ngũũrĩra kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku,
o nginya mwanangĩko ũhĩtũke.
- ² Ngũkaĩra Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o kũrĩ Mũrungu, ũrĩa ũũhingagĩria maũndũ.

- ³ Atūmaga ūteithio kuuma igūrū akaahonokia,
akarūithia arīa maahanyūkagia mūno;
Ngai agakīndūmīra wendani na wīhokeku wake.
- ⁴ Nīi ndī gatagatī-inī ka mīrūūthi;
ngomete gatagatī ka nyamū ndīiani,
na nō andū arīa magego mao mahaana ta matimū na mīguī,
o acio nīmī ciao ihaana ta hiū cia njora njūgī.
- ⁵ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.
- ⁶ Thū ciakwa nīciambīire magūrū makwa mūtego wa wabu,
na nīi ngīthikīra nī kūnyamarīka.
Cienjete irima njīra-inī yakwa,
no nīcio igūite thīinī warīo.
- ⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nīkindīirie,
ngoro yakwa no īkindīirie;
nīkūina ngūina, ngūgooce na rwīmbo.
- ⁸ Wee muoyo wakwa arahūka!
Arahūka wee kīnanda kīa mūgeeto, o nawe kīnanda gīa kīnūbi!
Ngwarahūka ruoro rūgītema.
- ⁹ Wee Mwathani, nīngūkūgooca, gatagatī-inī ka ndūrīrī;
nīngūkūinīra ngūgooce ndī gatagatī-inī ka andū.
- ¹⁰ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene, ūgagīkinya o igūrū;
wīhokeku waku ūkinyīte o matu-inī.
- ¹¹ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.

58

Ihooya rīa kūūria Ngai Aherithie Andū arīa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Inyuī aathani aya-rī, ti-itherū nīmwaragia maūndū ma kīhotoo?
Nīmūtuagīra andū ciira ūrīa kwagīrīire na kīhotoo?
- ² Aca, ngoro-inī cianyu mūthugundaga maūndū matarī ma kīhotoo,
na moko manyu mageeka maūndū ma kūruta haaro gūkū thī.
- ³ O kuuma gūciarwo andū arīa aaganu nīmahītagia njīra;
matūūruga marī imaramari kuuma gūciarwo, na maaragia maheeni.
- ⁴ Ūrūrū wao nī ta ūrūrū wa nyoka,
ūhaana ta thumu wa ndūira īthingīte matū mayo,
- ⁵ ĩrīa ĩtangīigua rwīmbo rwa mūmīthuuthīri,
o na angīkorwo aramīthuuthīra arī na ūūgī mūnene atīa.
- ⁶ Wee Ngai, unanga magego marīa marī tūnua twao;
Wee Jehova, munya mīthangiri ya mīrūūthi ĩyo!
- ⁷ Nīmabuīrie o ta maaī marīa mathereraga makabuīria;
rīrīa magereka ūta-rī, mīguī yao nīkoragwo ĩrī mītuuhu.

- ⁸ Marotuĩka ta ndinoho ĩrĩa ĩtwekaga o ĩgĩthiiaga,
matuĩke ta kĩhuno kĩrĩa gĩtoonaga riũa.
- ⁹ Andũ arĩa aaganu makeeherio narua,
gũkĩra ũrĩa nyũngũ cianyu ingĩhiũhio nĩ mwaki wa mĩigua,
ĩrĩ mĩigũ kana ĩrĩ mĩũmũ.
- ¹⁰ Andũ arĩa athingu nĩmagakena maarĩhĩrio,
rĩrĩa magathambia nyarĩrĩ ciao thakame-inĩ ya arĩa aaganu.
- ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ nĩ kũrĩ na irĩhi rĩa arĩa athingu;
ti-itherũ nĩ kũrĩ Ngai ũrĩa ũtuagĩra andũ a thĩ ciira.”

59

Ihooya rĩa kũhooya Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa;
ngitĩra harĩ arĩa manjũkagĩrĩra.
- ² Honokia kuuma kũrĩ arĩa mekaga ũũru,
na ũũhonokie kuuma kũrĩ acio aiti thakame.
- ³ Ta kĩone ũrĩa manjoheirie!
Andũ ooru maranjiirĩra manjũkĩrĩre,
o na itekĩte ũũru kana ngehĩa, Wee Jehova.
- ⁴ Ndirĩ ũndũ mũũru njkĩte,
no rĩrĩ, nĩmehaarĩirie maatharĩkĩre.
Arahũka ũndeithie; wĩonere ũrĩa thĩnĩkĩte!
- ⁵ Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli,
arahũka ũherithie ndũrĩrĩ ciothe;
ndũkaiguĩre andũ aaganu tha, o acio makunyanagĩra andũ arĩa angĩ.
- ⁶ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.
- ⁷ Ta kĩone kĩrĩa marerũka na tũnua twao,
nĩ ta marerũka hiũ cia njora kuuma mĩromo-inĩ yao,
makooria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩtũigua?”
- ⁸ No Wee Jehova-rĩ, mathekerere;
ndũrĩrĩ icio ciothe nĩũcinyararĩte.
- ⁹ Wee Hinya wakwa-rĩ, nowe njũũthĩrĩirie;
Wee Ngai-rĩ, nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai wakwa mũnyendi.
- ¹⁰ Ngai nĩegũthĩĩ mbere yakwa,
na nĩekũnjĩtikĩria ngenerere arĩa manjambagia.
- ¹¹ No ndũkamoorage,
nĩguo andũ akwa matikanariganĩrwo.
Nĩ ũndũ wa hinya waku, tũma matũũre morũũraga,
nginya ũmatorie, Wee Mwathani ngo iitũ.
- ¹² Nĩ ũndũ wa mehĩa ma tũnua twao,
na nĩ ũndũ wa ciugo cia mĩromo yao,
tũma magwatio nĩ mũtego wa mwĩtĩio wao.

Nĩ ùndũ wa irumi na maheeni marĩa maaragia,
¹³ maniine na marakara maku,
 maniine nginya mathire biũ.
 Hĩndĩ ãyo nĩgũkamenyeka nginya ituri cia thĩ,
 atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.

¹⁴ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
 makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.

¹⁵ Morũũraga magĩcaria irio,
 na makoigĩrĩria maga kũhũna.

¹⁶ No nĩ-rĩ, ndĩinaga ũhoru wa hinya waku,
 o rũciinĩ ngaina ũhoru wa wendo waku;
 nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 na rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathũna.

¹⁷ Wee Hinya wakwa-rĩ, nĩngũkũinĩra ngũgooce;
 nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 o Wee Ngai ũrĩa ũnyendete.

60

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai nĩũtũtiganĩrie na ũgatũharagania;
 ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere!

² Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
 thinga mĩatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya.

³ Nĩũtũmĩte andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
 ũmanyuithĩtie ndibei magathĩ magĩtũgũũgaga.

⁴ No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩirie bendera,
 nĩguo metharagĩre harĩ yo mona arĩa mamarathaga na ũta.

⁵ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
 nĩguo arĩa wendete mahonoke.

⁶ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:

“Nĩngatũranga Shekemu* ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
 na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.

⁷ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
 Efraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
 na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.

⁸ Moabi nĩ kĩa gĩa gwĩthambĩra,
 na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ gĩaakwa;
 nyanagĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”

⁹ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?

Nũũ ũkũdongoria andware Edomu?

¹⁰ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
 na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?

* **60:6** Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene. † **60:7** Gileadi na Manase kwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli.

- 11 Tūteithie, ūtūhootanīre harī thū ciitū,
nīgūkorwo ūteithio wa mūdū nī wa tūhū.
12 Ngai arī hamwe na ithuī nītūkūhootana,
na nīakarangīrīria thū ciitū thī.

61

Kūhooya Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, igua kīrīro gīakwa;
thikīrīria ihooya rīakwa.
2 Ndīragūkaīra kuuma ituri cia thī,
ndīragūkaīra o ngoro yakwa īgīthiragwo nī hinya;
ndongoria nginye rwaro-inī rwa ihiga rūrīa rūraihi na igūrū kūngīra.
3 Nīgūkorwo nīwe ūkoretwo ūrī rīūrīro rīakwa,
mūthiringo mūrāihu na igūrū wa hinya wa kwīhitha kuuma kūrī thū.
4 Ndīriragīria gūtūūra hema-inī yaku nginya tene,
na ndīhithage kīruru-inī kīa mathagu maku.
5 Nīgūkorwo Wee Ngai nīūguite mīhītwa yakwa,
nīūngaīre igai rīa andū arīa metigīrīte rītwa rīaku.
6 Ongerera matukū ma mūthamaki ma gūtūūra muoyo,
mīaka yake īigane ta ya njiarwa nyingī.
7 Aroikarīra gītī kīa ūnene arī mbere ya Ngai nginya tene;
tūma wendo na wīhokeku waku imūgitagīre.
8 Hīndī īyo ngatūūra nyinaga rwīmbo rwa kūgooca rītwa rīaku,
na hingagie mīhītwa yakwa mūthenya o mūthenya.

62

Kwīhoka Ngai arī o We Wiki

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngoro yakwa yetagīrīra Ngai o we wiki;
ūhonokio wakwa uumaga harī we.
2 O we wiki nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya, ndirī hīndī ngenyenyeka.
3 Nī nginya rī mūgūtūūra mūtharīkagīra mūdū?
Mwamūūraga inyuothe, taarī rūthingo rūinamu
kana rūirigo rūrenda kūgūa?
4 Nīmatuīte itua mamweherie ūnene-inī wake;
makenagio nī maheeni.
Marathimanaga na tūnua twao,
no ngoro-inī ciao makarumana.
5 Wee ngoro yakwa, etha ūhurūko harī Ngai o we wiki,
kīirīgīrīro gīakwa kīrī harī we.
6 O we wiki nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya ndirī hīndī ngenyenyeka.

- 7 Ūhonokio wakwa na gĩtĩño gĩakwa ciumaga kũrĩ Ngai;
nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga rũrĩ hinya, na rĩũrĩro rĩakwa.
- 8 Inyuĩ andũ aya, mwĩhokagei o we hĩndĩ ciothe;
itũrũragai ngoro cianyu harĩ we,
nĩgũkorwo Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ.
- 9 Andũ arĩa matarĩ igweta no mĩhũmũ tu,
na arĩa marĩ igweta no maheeni tu;
mangĩthimwo na ratiri-rĩ, o no kĩndũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri.
- 10 Mũtikehoke ūtunyani
kana mwĩtĩe na indo cia kũiya;
o na ūtonga wanyu ūngĩngĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.
- 11 Harĩ ūndũ ūmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:
atĩ Wee Ngai, nĩ ūrĩ hinya,
12 na atĩ Wee Mwathani, ūrĩ mwendani.
Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

63

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kĩyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria,
ndĩ bũrũri-inĩ ūyũ mũũmũ na wa mĩnoga,
o ūyũ ūtarĩ maaĩ.
- 2 Nĩnguonete ūrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.
- 3 Tondũ wendo waku nĩ mwegaga gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩrĩkũgocaga.
- 4 Ndĩrĩkũgocaga hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo,
ngocage rĩitwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa.
- 5 Ngoro yakwa ĩganĩire ta ĩrĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgocaga, mĩromo yakwa ĩgakũinĩra.
- 6 Ngũririkanaga ndĩ ūrĩrĩ;
ndĩciiragia ūhoru waku ūtukũ wothe.
- 7 Tondũ Wee nĩwe ūteithio wakwa-rĩ,
nyinagĩra kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku.
- 8 Ngoro yakwa nĩnyĩitĩrĩire harĩwe;
guoko gwaku kwa ūrĩo gũkaanyĩitĩrĩra.
- 9 Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo;
magaatoonyerera na thĩ nginya kũrĩa kũriku mũno.
- 10 Makoogwo na rũhiũ rwa njora
matuĩke irio cia mbwe.

- 11 No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ũndũ wa Ngai;
andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca,
natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakirio.

64

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa;
gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtirwo nĩ thũ.
- 2 Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu,
ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũingĩ ũrĩa wĩkaga ũũru.
- 3 Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia njora,
na makaaria ciugo njũru itariĩ ta mũguĩ ĩrĩ ũrũrũ.
- 4 Mehithagĩra mũndũ ũtehĩtie makamũratha na mũguĩ;
mamũrathaga o rĩmwe mategwĩtigĩra.
- 5 Momanagĩrĩria magĩthugunda mĩbango mĩũru,
meranaga ũrĩa mekũhitha mĩtego yao;
mooragia atĩrĩ, “Nũũ ũngĩmĩona?”
- 6 Mathugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhooto, makoiga atĩrĩ,
“Kaĩ nĩtũbangĩte mũbango mwagĩrĩru-ĩ!”
Ti-itherũ meciiria ma mũndũ na ngoro yake itingĩtuĩrĩka.
- 7 No rĩrĩ, Ngai nĩekũmaratha na mũguĩ yake,
amathece o rĩmwe.
- 8 Akaamarehithĩria mwanangĩko
nĩ ũndũ wa ciugo njũru ĩria maaragia na tũnua twao;
andũ arĩa othe makamoona makaamanyũrũria,
mamainainĩrie mĩtwe.
- 9 Andũ othe nĩmagetigĩra;
nĩmakaheana ũhoru wa wĩra wa Ngai,
na meciirie ũhoru wa maũndũ marĩa ekĩte.
- 10 Andũ arĩa athingu nĩmagĩkenere Jehova
na moragĩre harĩ we;
andũ arĩa othe arũngĩrĩru ngoro nĩmamũgooce!

65

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, twetereire gũkũgooca tũrĩ Zayuni;
nĩ harĩwe mũhĩtwa iitũ ĩkaahingio.
- 2 Wee ũiguaga mahooya-rĩ,
andũ othe marĩũkaga harĩwe.
- 3 Rĩrĩa twahubanĩirio nĩ mehia,
Wee nĩwatũrekeire mahĩtia maitũ.
- 4 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa ũthuurĩte,
na ũkamarehe hakuhĩ matũũrage kũu nja ciaku!
Ithuĩ tũrĩiganagĩra nĩ maũndũ mega ma nyũmba yaku,
o macio ma hekarũ yaku theru.

- 5 Ūtūcookagĩria ūhoru na ciĩko cia magegania na cia kĩhooto,
Wee Ngai Mũhonokia witũ,
o Wee nĩwe mwĩhoko wa andũ arĩa marĩ ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
na arĩa marĩ iria-inĩ kũndũ kũraya mũno,
- 6 o Wee wombire irĩma na hinya waku,
wĩohete ūhoti taarĩ mũcibi,
- 7 o Wee wahooreririe mũrurumo wa maria,
ũkĩhooreria mũrurumo wa ndiihũ ciamo,
na ūgĩkiria inegene rĩa ndũrĩrĩ.
- 8 Andũ arĩa matũũraga kũraya nĩmetigagĩra magegania maku;
ūtũmaga thĩ yothe ikene,
kuuma kũrĩa rũciinĩ rũrathaga nginya kũrĩa hwaĩ-inĩ ūthũaga.
- 9 Wee nĩwe ūmenyagĩrĩra thĩ na ūkamiurĩria mbura;
ūtũmaga igĩe na bũthi mũingĩ.
Rũũĩ rwa Ngai rũiyũrĩte maaĩ
ma gũkũrĩria andũ irio,
nĩgũkorwo ūguo nĩguo wathĩrĩrie gwĩkagwo.
- 10 Ūiyũragia mĩtaro yakuo maaĩ,
na ūkaaragania mĩkũmũkũmũ yakuo;
ũmĩororoagia na mbura ya rũthuthuũ,
na ūkarathima kĩmera kĩayo.
- 11 Mwaka ūwĩkĩrĩte thũmbĩ ya wega waku,
namo makaari maku makaiyũrĩrĩra bũthi mũingĩ.
- 12 Nyeki ya werũ nĩ nduru mũno,
natuo tũrĩma tũiyũrĩtwo nĩ gĩkeno.
- 13 Cieni ciyũrĩte ndũũru cia ng'onde,
nacio ituamba ikaiyũra ngano;
indo ciothe iroigĩrĩria ikaina nĩ gũkena.

66

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai nĩ ūndũ wa Wega Wake

Rwĩmbo rwa Thaburi

- 1 Anĩrĩrai Ngai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ!
2 Inai mũrahe riiri wa rĩitwa rĩake;
gũkumio gwake tũmai kũgĩe na riiri!
- 3 Īrai Ngai atĩrĩ, “Kaĩ ciĩko ciaku nĩ cia magegania-ĩ!
Ūhoti waku nĩ mũnene mũno nginya
ũgatũma thũ ciaku ciĩhetage nĩ guoya irĩ mbere yaku.
- 4 Andũ othe a thĩ nĩwe mainamagĩrĩra;
mainaga magakũgooca,
mainaga makagooca rĩitwa rĩaku.”
- 5 Ūkai muone ūrĩa Ngai ekĩte,
maũndũ marĩa ekagĩra andũ matikĩrĩ ma kũmakania!
- 6 Aagarũrĩre iria rĩgĩtuĩka thĩ nyũmũ,
nao andũ makĩhĩtũkĩra kũu maaĩ-inĩ na magũrũ;
ũkai, tũmũkenere.
- 7 Nĩ ūndũ wa hinya wake, egũtũũra aathanaga nginya tene,
maitho make maikaraga marorete ndũrĩrĩ,

nĩguo andũ arĩa aremi matikagerie kũmũũkĩrĩa.

- ⁸ Goocai Ngai witũ, inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ,
mũgambo wake wa kũmũgocca nĩũiguĩke;
⁹ nĩatũtũũrĩtie muoyo na akagirĩrĩria magũrũ maitũ matirũke.
¹⁰ Nĩgũkorwo Wee Ngai nĩũtũgeretie;
ũtũtheragia ta ũrĩa betha ĩtheragio na mwaki.
¹¹ Nĩwatũmire tũtwarwo njeera
na ũgĩtũkuuithia mĩrigo mĩritũ.
¹² Warekire andũ matũikarĩre mĩtwe;
twagĩtuĩkanirie mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ,
no ũgĩcoka ũgĩtũrehe kũndũ kũrĩ bũthi.
- ¹³ Nĩngũũka hekarũ-inĩ yaku ndĩ na maruta ma njino,
nĩguo hingie mĩhĩtwa yakwa harĩwe,
¹⁴ mĩhĩtwa ĩrĩa mĩromo yakwa yeranĩre, na ngĩmĩaria na kanua gakwa,
rĩrĩa ndaarĩ thĩĩna-inĩ.
¹⁵ Ngũkũrutĩra igongona rĩa nyamũ iria noru,
na ndute iruta rĩa ndũrũme;
ngũkũrutĩra igongona rĩa ndegwa na mbũri.
- ¹⁶ Ũkai mũthikĩrĩrie inyuothe arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai;
rekei ndĩmũhe ũhoru wa ũrĩa anjĩkĩre.
¹⁷ Ndamũkaĩre na kanua gakwa,
ngĩmũgocca na rũrĩmĩ rwakwa.
¹⁸ Korwo ndaarĩ na mehia ngoro-inĩ yakwa-rĩ,
Mwathani ndangĩanjiguire;
¹⁹ no ti-itherũ Ngai nĩathikĩrĩrie,
na akĩigua mũgambo wakwa ngĩmũhooya.
²⁰ Ngai arogocwo,
o we ũtaaregire kũigua ihooya rĩakwa,
o na kana akĩaga kũnyonia wendo wake!

67

Rwĩmbo rwa Kũgocca Ngai

Rwĩmbo rwa Thaburi

- ¹ Ngai arotũkinyĩria wega wake, na atũrathime,
na atũme ũthiũ wake ũtwarĩre,
² nĩguo njĩra ciaku imenyeke gũkũ thĩ,
ũhonokio waku ũmenywo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.
- ³ Andũ marokũgocca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
⁴ Ndũrĩrĩ nĩcanjamũke na cikũinĩre nĩ gũkena,
nĩgũkorwo wathaga andũ na kĩhooito,
na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ gũkũ thĩ.
⁵ Andũ marokũgocca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
- ⁶ Hĩndĩ ĩyo bũrũri nĩũkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witũ, nĩagatũrathima.

⁷ Ngai nĩagatũrathima,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩikamwĩtigĩra.

68

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje thũ ciake;
nao arĩa mamũthũire nĩmoore mehere mbere yake.
- ² O ta ũrĩa ndogo yũmbũragwo nĩ rũhuho-rĩ,
ũromombũra;
o ta ũrĩa mũhũra ũringũkagio nĩ mwaki-rĩ,
andũ arĩa aaganu marothira marĩ mbere ya Ngai.
- ³ No rĩrĩ, arĩa athingu marocanjamũka
na makene marĩ mbere ya Ngai;
marorũũhia nĩ gũkena.
- ⁴ Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩitwa rĩake,
kumiai ũcio ũhaicaga matu ta mbarathi,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova;
gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake.
- ⁵ Ngai ũrĩa ũikaraga gĩikaro gĩake gĩtheru-rĩ,
nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mũgitĩri wa atumia a ndigwa.
- ⁶ Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga marĩ oiki magĩe na mũciĩ,
arĩa ohe amohorithagia na akamoimagaria;
no andũ arĩa aremi matũũraga bũrũri mũumũ.
- ⁷ Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ mbere ya andũ aku,
hĩndĩ irĩa watũkanĩirie rũng'ũrĩ-inĩ-rĩ,
- ⁸ thĩ nĩyathingithire,
narĩo igũrũ rĩkiuria mbura,
nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o ũcio Ngai wa Sinai,
na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli.
- ⁹ Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura nyingĩ,
ũkĩnyootora bũrũri ũcio wa igai rĩaku ũrĩa wang'arĩte.
- ¹⁰ Andũ aku magĩtũũra kuo,
na kuumana na ũingĩ wa indo ciaku, Wee Ngai-rĩ,
ũgĩtanahĩra athĩni acio.
- ¹¹ Mwathani nĩaheanire ũhoru,
nao arĩa maawanĩrĩire maarĩ gĩkundi kĩnene:
- ¹² "Athamaki na mbũtũ cia ita moraga na ihenya;
nakuo kambĩ-inĩ andũ magayanaga indo cia ndaho.
- ¹³ O na rĩrĩa mũkomete hakuhĩ na mwaki wa gĩikaro kĩa nja,
mũhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikũhenia."
- ¹⁴ Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aahunjire athamaki bũrũri-inĩ-rĩ,
kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji igwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimoni.
- ¹⁵ Ĩ irĩma cia Bashani ti irĩma irĩ riiri;
irĩma cia Bashani irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ.

- 16 Inyuĩ irĩma ici irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ-rĩ, mũrarora na ũiru nĩkĩ,
kĩrĩma kĩa Ngai athuurĩte gĩtuĩke gĩikaro gĩaake,
o kũrĩa Jehova we mwene egũtũũra nginya tene?
- 17 Ngaari cia Ngai cia ita nĩ makũmi ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;
Mwathani nĩokĩte arĩ gatagatĩ ga cio oimĩte Kĩrĩma gĩa Sinai,
agatoonya handũ hake haamũre.
- 18 Rĩrĩa wambatire igũrũ,
nĩwatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ waku;
nĩwamũkĩrire iheo kuuma kũrĩ andũ,
o na ũgĩciamũkĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa aremi,
nĩgeetha Wee, Jehova Ngai, ũtũũre kuo.
- 19 Goocai Mwathani, o we Mũrungu Mũhonokia witũ,
o we ũkuuaga mĩrigo iitũ mũthenya o mũthenya.
- 20 Ngai witũ nĩ Mũrungu ũhonokanagia;
Mwathani Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa kuuma gĩkuũ-inĩ.
- 21 Ti-itherũ Ngai nĩakamemenda ciongo cia thũ ciake,
amemende ruototia rwa arĩa mathiiaga na mbere kwĩhia.
- 22 Mwathani ekuuga atĩrĩ, “Nĩngaruta thũ cianyu kuuma Bashani;
ndĩcirute iria-inĩ kũrĩa kũriku,
- 23 nĩgeetha mũtobokie makinya manyu thakame-inĩ ya thũ cianyu,
o nacio nĩmĩ cia ngui cianyu igĩe na igai rĩacio.”
- 24 Wee Ngai-rĩ, mũtongoro waku nĩwonekete,
o mũtongoro wa Mũrungu wakwa na Mũthamaki
agĩtoonya handũ-harĩa-haamũre.
- 25 Aini a nyĩmbo nĩo matongoretie,
makarũmĩrĩrwo nĩ ahũũri inanda;
hamwe nao nĩ airĩtu arĩa marahũũra tũhembe.
- 26 Goocai Ngai, kĩũngano-inĩ kĩa kĩnene;
mũgooce Jehova kĩũngano-inĩ gĩa Isiraeli.
- 27 Mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa Benjamini nĩguo ũcio ũmatongoretie,
kĩrĩndĩ kĩnene kĩa athamaki a Juda kĩrĩ ho,
na makarũmĩrĩrwo nĩ athamaki a Zebuluni na a Nafitali.
- 28 Wee Ngai-rĩ, onania ũhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ũrĩa waneka.
- 29 Tondũ wa hekarũ yaku irĩa irĩ kũu Jerusalemu-rĩ,
athamaki nĩmagakũrehagĩra iheo.
- 30 Rũithia nyamũ irĩa irĩ ithanjĩ-inĩ,
ũkĩrũithie rũũru rwa ndegwa rũrĩa rũrĩ thĩinĩ wa tũcaũ twa ndũrĩrĩ.
Ĩkwĩnyiihĩrie, na ĩkũrehere icunjĩ cia betha.
Hurunja ndũrĩrĩ iria ikenagĩra mbaara.
- 31 Abarũthi nĩmagooka moimĩte bũrũri wa Misiri;
naguo bũrũri wa Kushi nĩũkenyiihĩria Ngai.
- 32 Inĩrai Ngai, inyuĩ mothamaki ma thĩ,
inai mũgooce Mwathani,

- 33 ũcio ũthiiaga ahaicĩte matu macio ma igũrũ ma tene,
ũcio ũrurumaga na mũgambo mũnene.
- 34 Anĩrĩrai hinya wa Ngai,
we ũrĩa ũnene wake arĩ guo ũrũgamĩrĩre Isiraeli,
o ũcio ũhoti wake ũrĩ kũu matu-inĩ.
- 35 Wee Ngai-rĩ, ũrĩ wa gwĩtigĩrwo, ũrĩ handũ hau haku haamũre;
Mũrungu wa Isiraeli nĩaheaga andũ ake ũhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai-rĩ, honokia,
nĩgũkorwo maaĩ maanginyĩte o ngingo.
- 2 Ndĩratoonyerera mũtondo-inĩ mũriku,
handũ hatarĩ na ha gũkinyithia kũgũrũ.
Nginyĩte maaĩ-inĩ harĩa hariku;
mũiyũro wa maaĩ nĩũhumbĩkanĩtie.
- 3 Nĩnogete mũno nĩ gũkaya ndeithio;
mũmero wakwa nĩ mũng'aru.
Maitho makwa nĩmorĩtwo nĩ hinya
nĩgũcũthĩrĩria Ngai wakwa.
- 4 Andũ arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi
nĩ aingĩ gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa;
thũ ciakwa iria iithũire hatarĩ gĩtũmi nĩ nyingĩ,
o icio injaragia iniine.
Hatagĩrĩrio njookie kĩndũ itaiyĩte.
- 5 Wee Ngai nĩũũĩ ũrimũ wakwa;
mahĩtia makwa matingĩhithĩka harĩwe.
- 6 Andũ arĩa makwĩhokete,
maroaga gũconorithio nĩ ũndũ wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arĩa makũrongoragia
maroaga kũnyararwo nĩ ũndũ wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.
- 7 Nĩgũkorwo nĩngĩrĩrĩrie kũmenwo nĩ ũndũ waku,
naguo ũthiũ wakwa nĩũhumbĩtwo thoni.
- 8 Nduĩkĩte ta mũgeni harĩ ariũ a baba,
ngatuĩka ta mũndũ wa kũngĩ harĩ ariũ a maitũ;
- 9 kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo kĩrandĩa,
irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ igũĩrĩire.
- 10 Rĩrĩa ngũrĩra na ngehinga kũrĩa irio,
no nginya ngĩrĩrĩrie kũnyũrũrio;
- 11 rĩrĩa ndehumba nguo ya ikũnia,
andũ no gũũthekerera.
- 12 Andũ arĩa maikaraga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra nĩ nĩ manyũrũragia,
na nduĩkĩte rwĩmbo rwa arĩũ.

- 13 Wee Jehova, n̄ndakũhooya
h̄indĩ ĩrĩa ya gwĩtikĩrĩka n̄we;
Wee Ngai, n̄ ĩndũ wa wendo waku m̄unene,
ũnjĩtĩke na ũhonokio waku wa ma.
- 14 Honokia ũndute m̄utondo-inĩ,
ndũkareke ndoonyerere;
ndeithũra kuuma kũrĩ arĩa maathũire,
ũndute kuuma maaĩ-inĩ marĩa mariku.
- 15 Ndũkareke m̄uiyũro wa maaĩ ũũhubĩkanie,
kana merio n̄ kũrĩa kũriku,
o na kana ndumĩrio kanua n̄ irima rĩa gĩkuũ.
- 16 Wee Jehova, njĩtika n̄ ĩndũ wa wega wa wendo waku;
n̄ ĩndũ wa tha ciaku nyingĩ wĩhũgũre ũnjookerere.
- 17 Ndũkahithe ndungata yaku ũthiũ waku;
njĩtika narua, n̄gũkorwo ndĩ thĩna-inĩ.
- 18 Ũka hakuhĩ ũndeithũre;
honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
- 19 We n̄ĩũĩ ũrĩa nyũrũrĩtio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
thũ ciakwa ciothe irĩ mbere yaku.
- 20 Kũnyũrũrio n̄ gũũthuthĩte ngoro
ngatigwo itarĩ na mwĩhoko;
ndeetereire nyone wa kũnjiguĩra tha, no ndiigana kũmuona,
ngĩeterera nyone andũ a kũũhooreria, no ndiamonire.
- 21 Maanjĩkĩrĩre maaĩ ma nyongo irio-inĩ ciakwa,
na ndanyoota makĩthe thiki nyue.
- 22 Metha ĩrĩa maarĩrwo ĩrotuĩka m̄ũtego;
ĩrotuĩka ihũũra o na m̄ũtego wa kũmagwatia.
- 23 Maitho mao marogĩa nduma matige gũcooka kuona,
nayo m̄ĩgongo yao ĩrohocerera nginya tene.
- 24 Maitũrũrĩre mang'ũrĩ maku;
makinyĩrie marakara maku mahiũ.
- 25 M̄iciĩ yao ĩrokira ihooru;
kũroaga m̄undũ wa gũtũũra hema-inĩ ciao.
- 26 N̄gũkorwo manyariiraga arĩa wee ũgurarĩtie,
na makaaria ũhoru wa ruo rwa arĩa ũtiahĩtie.
- 27 Mathitangĩre o ngero thuutha wa ĩrĩa ĩngĩ;
ndũkanareke magatoonya ũhonokanio-inĩ waku.
- 28 Marothario ibuku-inĩ rĩa muoyo,
mage kwandĩkwo m̄utaratara-inĩ wa andũ arĩa athingu.
- 29 Ndĩ na ruo na ngathĩnĩka;
Wee Ngai k̄ĩhonokie na ũngitĩre.
- 30 N̄ĩngũgooca r̄ĩtwa rĩa Ngai na rwĩmbo,
na ndĩmũtũũgĩrie ngĩmũcookagĩria ngaatho.
- 31 Naguo ũndũ ũcio n̄ĩgũgĩkenia Jehova gũkĩra kũmũhe ndegwa,
na gũkĩra ndegwa nene ĩrĩ na hĩa na mahũngũ.
- 32 Andũ arĩa athĩni mona ũguo n̄ĩmagakena;
inyuĩ arĩa m̄urongoragia Ngai, ngoro cianyu iroarahũka!

³³ Jehova n̄athikagĩrĩria arĩa abatari,
na ndangĩnyarara andũ ake moohetwo.

³⁴ Igũrũ na thĩ n̄imũgooce,
o na maria marĩa manene na kĩrĩa gĩothe gĩthiagĩra thĩinĩ wamo,

³⁵ n̄igũkorwo Ngai n̄iakahonokia Zayuni,
na aake matũũra marĩa manene ma Juda r̄ingĩ.
Hĩndĩ ãyo andũ n̄imagatũũra kuo na makwĩgwatĩre;
³⁶ ciana cia ndungata ciake n̄igakũgaya,
nao arĩa mendete r̄ĩtwa r̄iake n̄imagatũũra kuo.

70

Rwĩmbo rwa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, hiũha ũũhonokie;
Wee Jehova ũka narua ũndeithie.
- ² Andũ arĩa mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.
- ³ Andũ arĩa mathekaagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
marocooka na thuutha maconokete.
- ⁴ No arĩa othe makũrongoragia
marokena na macanjamũke;
arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Ngai arotũgĩrio!”
- ⁵ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩni na mũbatari;
Wee Ngai, hũha ũũke kũrĩ nĩ.
Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũhonokia wakwa;
Wee Jehova, ndũkagonderere gũũka kũndeithia.

71

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

- ¹ Wee Jehova-rĩ, njũrĩire harĩwe;
ndũkanakĩreke njonorithio.
- ² Ndeithũra na ũũhonokie nĩ ũndũ wa ũthingu waku;
thikĩrĩria ũũhonokie.
- ³ Tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
harĩa ingĩthĩ hĩndĩ ciothe;
athana honokio,
n̄igũkorwo n̄iwe rwaro rwakwa rwa ihiga na k̄irigo ḡiakwa k̄ia hinya.
- ⁴ Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa aaganu,
ũndeithũre kuuma ngumbaco ya andũ arĩa ooru na matarĩ tha.
- ⁵ N̄igũkorwo ũkoretwo ũrĩ k̄ĩrĩgĩrĩro ḡiakwa, Wee Mwathani Jehova,
ũtũũrĩte ũrĩ mwĩhoko wakwa kuuma ndĩ o mũnini.
- ⁶ Kuuma gũciarwo gwakwa ndũũrĩte ngwĩhokete;
n̄iwe wandutire nda ya maitũ.
Ngũtũũra ngũgocaga.
- ⁷ N̄ĩndũkĩte ta k̄ĩndũ ḡia kũgegania harĩ andũ aingĩ,

no nīwe rīūrīro rīakwa rīa hinya.

- ⁸ Kanua gakwa kaiyūrīte ūgooci waku,
gatindaga gakīgana riiri waku mūthenya wothe.
- ⁹ Ndūkande hīndī ya ūkūrū;
ndūkanandiganīrie rīrīa itarī na hinya.
- ¹⁰ Nīgūkorwo thū ciakwa ciaragia ūhoru wa kūnjūkīrīra;
acio metagīrīra kūnjūruga nīmacokanītie ndundu.
- ¹¹ Moigaga atīrī, “Ngai nīamūtiganīrie;
hanyūkaniai nake mūmūnyīite,
nīgūkorwo ndarī mūdū wa kūmūteithūra.”
- ¹² Wee Ngai, tiga kūndaihīrīra;
Wee Ngai wakwa, ūka narua ūndeithie.
- ¹³ Acio maathitangaga-rī, maroconoka na maniinwo;
acio mendaga kūnjīka ūūru,
maronyararwo na maconorwo.
- ¹⁴ No nī-rī, ndīrīkoragwo na kīrīgīrīro hīndī ciothe;
ndīrīkīragīrīra gūkūgooca mūno makīria.
- ¹⁵ Kanua gakwa karīganaga ūthingu waku,
ndindage o ngīgana ūhonokio waku mūthenya wothe,
o na gūtuīka ndiū mūigana wago.
- ¹⁶ Wee Mwathani Jehova, ngūūka ngīanagīrīra ciiko ciaku cia hinya,
nyanīrīre ūthingu waku, o ūthingu waku wiki.
- ¹⁷ Kuuma ndī o mūnini, Wee Ngai, ūtūūrīte ūndutaga,
na nginyagia ūmūthī no nyumbūruga ciiko ciaku cia magegania.
- ¹⁸ Wee Ngai, o na ndakūra ngīe mbuī,
ndūkanandiganīrie,
o nginya nyumbūre ūhoru wa ūhoti waku kūrī rūciaro rūrīa rūrooka,
na nyumbūre ūhoru wa hinya waku kūrī arīa othe magooka thuutha.
- ¹⁹ Wee Ngai-rī, ūthingu waku ūkinyīte o matu-inī,
Wee wīkīte maūdū manene.
Wee Ngai-rī, nūū ūngī ūhaana ta we?
- ²⁰ O na gūtuīka nīūtūmīte nyone mathīna maingī na marūrū-rī,
nīūkariūkia muoyo wakwa rīngī;
nīūkandiūkia rīngī
kuuma thī kūrīa kūrīku.
- ²¹ Nīūkongerera gītīo gīakwa,
na ūūhoorerie o rīngī.
- ²² Ndīrīkūgoocaga na kīnanda kīa mūgeeto
nī ūndū wa wīhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndīrīnaga ngūgoocage na kīnanda gīa kīnūbi,
Wee Mūtheru wa Isiraeli.
- ²³ Mīromo yakwa nīrīanagīrīra nī gūkena
rīrīa ngūina ngūgooce,
o nī, ūrīa Wee ūkūūrīte.
- ²⁴ Rūrīmī rwakwa rūrīrahaga ūhoru wa ciiko ciaku cia ūthingu
mūthenya wothe,
nīgūkorwo arīa meendaga kūnjīka ūūru

nĩmaconorithĩtio na makarigiicwo.

72

Ihooya rĩa Kũhoera Mũthamaki

Thaburi ya Solomoni

- ¹ Wee Ngai, he mũthamaki ũhoti wa gũtuuanagĩra ciira na kĩhooto,
na mũrũ wa mũthamaki ũkĩmũhe ũthingu waku.
- ² Nake nĩarĩciiragĩra andũ aku na ũthingu,
andũ aku arĩa anyamaarĩku amatuagĩre ciira na kĩhooto.
- ³ Irĩma igaatũmaga andũ magaacĩre,
natuo tũrĩma tũciarage matunda ma ũthingu.
- ⁴ Nĩarĩgitagĩra andũ arĩa anyamaarĩku gatagatĩ ka andũ,
na ahonokie ciana cia arĩa abatari;
nĩakahehenja arĩa mamahinyagĩrĩria.
- ⁵ Mũthamaki arotũũra hĩndĩ irĩa yothe riũa rĩgũtũũra,
na rĩrĩa rĩothe mweri ũgũtũũra nginya njjarwa na njjarwa.
- ⁶ Arĩhaanaga ta mbura ĩkiurĩra mũgũnda mũtũgũte,
ahaane ta rũthuthuũ ũrĩa rũihũgagia thĩ.
- ⁷ Matukũ-inĩ make andũ arĩa athingu nĩmagatheerema;
naguo ũgaacĩru ũingĩhe o nginya rĩrĩa mweri ũgaakorwo ũtarĩ ho.
- ⁸ Agaathanaga kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na kuuma Rũũ rwa Farati* o nginya ituri cia thĩ.
- ⁹ Ndũrĩrĩ cia werũ-inĩ nĩikainamĩrĩra mbere yake,
nacio thũ ciake icũne rũkũngũ.
- ¹⁰ Athamaki a Tarishishi† na a mabũrũri marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia kũraya
nĩmakamũrehagĩra igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nĩmakamũrehagĩra iheo.
- ¹¹ Athamaki othe makaamũinamĩrĩra,
nacio ndũrĩrĩ ciothe imũtungatagĩre.
- ¹² Nĩgũkorwo nĩakahonokia abatari maamũkaĩra,
o na arĩa anyamaarie matarĩ na wa kũmateithia.
- ¹³ Nĩakaiguagĩra tha arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari,
na ahonokie arĩa athĩni kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- ¹⁴ Nĩakamateithũra kuuma kũrĩ arĩa mamahinyagĩrĩria na kuuma haaro-inĩ,
nĩgũkorwo thakame yao ĩrĩ bata mũno maitho-inĩ make.
- ¹⁵ Arogĩtũũra hĩndĩ ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
Arotũũra ahooyagĩrwo nĩ andũ hĩndĩ ciothe,
na mamũrathimage mũthenya wothe.
- ¹⁶ Bũrũri ũrogĩa na bũthi wa ngano kũndũ guothe;
ĩrorirũkĩra tũrĩma-igũrũ.
Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanoni;
nakuo matũũra-inĩ andũ marotheerema ta nyeki ya gĩthaka.

* **72:8** Rũũ rwa Farati rwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Solomoni.

† **72:10** Tarishishi kwoĩkaine taarĩ kuo kwarĩ mũthia wa thĩ.

17 Rĩtwa rĩake rĩrotũũra nginya tene;
rĩrotũũra o ta ũrĩa riũa rĩgũtũũra.

Ndũrĩrĩ ciothe nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake,
nacio imwĩtage mũndũ mũrathime.

18 Goocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,
o we wiki wĩkaga maũndũ ma magegania.

19 Rĩtwa rĩake rĩu rĩrĩ riiri rĩrogocagwo nginya tene;
nayo thĩ yothe ĩroiyũrwo nĩ riiri wake.

Ameni, na ningĩ Ameni.

20 Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma Daudi, mũrũ wa Jesii.

Ibuku rĩa Gatatũ

73

Thaburi 73-89

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Asafu

1 Ti-itherũ Ngai nĩ mwega harĩ andũ a Isiraeli,
harĩ andũ arĩa atheru ngoro.

2 No nĩ-rĩ, magũrũ makwa maratigĩtie hanini matenderũke;
ndaarĩ o hakuhĩ kũgũa.

3 Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra arĩa etĩi ũiru,
rĩrĩa ndonire kũgaacĩra kwa andũ arĩa aaganu.

4 Nĩgũkorwo matithĩnĩkaga;
mĩrĩ yao nĩ mĩgima na ĩkoragwo na hinya.

5 Matikoragwo na moritũ ta andũ arĩa angĩ,
na matikoragwo nĩ mathĩina marĩa makoraga andũ.

6 Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩio nĩguo mũgathĩ wao;
o ene mehumbaga ũhinya.

7 Ũmũ wa ngoro ciao ũtherũkaga o ũmaramari;
meciiria mao mooru matirĩ mũhaka.

8 Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia ndeto cia rũmena;
maaragia na mwĩtĩio ũhoru wa kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ.

9 Tũnua twao twaragia ũũru wa gũũkĩrĩra igũrũ,
nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ yothe.

10 Nĩ ũndũ ũcio andũ ao nĩmakamacokerera
na metĩkie ũrĩa wothe makoiga.

11 Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ũmenyo?”

12 Ũũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ũndũ ũmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.

13 Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ũũru o tũhũ.

14 Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wothe;
herithĩtio rũciinĩ o rũciinĩ.

- 15 Ingõigire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ũũ,”
nĩngĩakunyanĩire ciana ciaku.
- 16 No rĩrĩa ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wothe,
watuĩkire wa kũũhinyĩrĩa,
- 17 o nginya rĩrĩa ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
hĩndĩ ĩyo ngĩkĩmenya ũrĩa makaarĩkĩrĩa.
- 18 Ti-itherũ ũmaigaga kũndũ kũrĩa gũtenderũ;
ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.
- 19 Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
Makaaniinwo biũ nĩ imakania!
- 20 O ta ũrĩa kĩroto gĩthiraga mũndũ okĩra,
no taguo makahaana rĩrĩa Wee Mwathani ũkaarahũka,
ũkaamaagĩra bata o ta irooto.
- 21 Rĩrĩa ngoro yakwa yarĩ na kĩaha
na roho wakwa ũgatuurwo,
- 22 ndiarĩ na meciiria magima, na ndiarĩ na ũmenyo;
ndahaanaga o ta nyamũ ndĩ mbere yaku.
- 23 No rĩrĩ, ngoragwo nawe hĩndĩ ciothe;
nĩũnyitĩte guoko gwakwa kwa ũrĩo.
- 24 Nĩũdongoragia na ũtaaro waku,
na thuutha ũcio nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku.
- 25 Nũũ ũngĩ ndĩ nake kũu igũrũ tĩga Wee?
Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ĩngĩrĩrĩa tĩga o Wee.
- 26 Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa,
na nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene.
- 27 Ti-itherũ arĩa magũtiganagĩria nĩmagathira;
nĩũkanangaga arĩa othe matakwiĩhokete.
- 28 No ha ũhoru wakwa-rĩ, nĩ wega gũkuhĩrĩa Ngai.
Nĩndũite Mwathani Jehova rĩũrĩro rĩakwa;
nĩndĩrĩheanaga ũhoru wa ciĩko ciaku ciothe.

74

Gũthaithanĩrĩa Bũrũri Hĩndĩ ya Thũna

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũtiganĩrie nginya tene?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga marakara maku macine ng'ondũ cia rũũru rwaku?
- 2 Ririkana andũ arĩa wegũrĩire o tene,
arĩa wakũũrĩre magĩtuĩka mũhĩrĩga ũrĩa wegaĩire,
na ũririkane Kĩrĩma gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte.
- 3 Erekeria makinya maku kũrĩ mwanangĩko ũyũ ũtũũrĩte kuo,
wone ũrĩa handũ harĩa haku haamũre hathũkangĩtio nĩ thũ.
- 4 Amuku aku mararamĩire harĩa wacemanĩrie na ithuĩ;
maahaandire bendera ciao irĩ imenyithia.
- 5 Metũite ta andũ mekũhiũria mathanwa
mateme mĩtĩ ya mũtitũ.

- 6 Mbaũ iria ciothe ciagemetio magĩciunanga
na mathanwa na ibũi ciao.
- 7 Nĩmacinire handũ-haku-harĩa-haamũre hakĩmomoka,
magĩthaahia gĩikaro kĩa Rĩitwa rĩaku.
- 8 Moigire atĩrĩ na ngoro ciao, “Tũkũmahehenja mathire!”
Maacinire handũ harĩa hothe Mũrungu aahooyagĩrwo kũu bũrũri-inĩ.
- 9 Gũtirĩ ciama tũringagĩrwo mahinda maya;
anabii nĩmathirĩte,
na gũtirĩ witũ ũũĩ nĩ nginya rĩ gũgũikara ũguo.
- 10 Wee Ngai, thũ ĩgũtũũra ĩgũthirĩkagia nginya rĩ?
Mũmuku no atũũre acambagia rĩitwa rĩaku nginya tene?
- 11 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũthune guoko gwaku, o guoko kũu gwaku kwa ũrĩo?
Kũrute mĩkũnjo-inĩ ya nguociaku ũmaniine!
- 12 No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩwe mũthamaki wakwa kuuma tene;
nĩwĩkaga maũndũ ma kũhonokania gũkũ thĩ.
- 13 Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie iria na ũhoti waku,
ũkĩhehenja mĩtwe ya nyamũ iria nene kũu maaĩ-inĩ.
- 14 Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe ya Leviathani,
ũkĩmĩheana ĩtuĩke irio cia ciũmbe cia werũ-inĩ.
- 15 Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima itherũke na tũrũũĩ tũtherere,
ũkĩhũithia njũũĩ iria itahũaga.
- 16 Mũthenya nĩ waku o na ũtukũ no waku;
Wee nĩwe wahaandire riũa na mweri.
- 17 Wee-rĩ, nĩwe wekĩrĩre mĩhaka yothe ya thĩ;
nĩwe watũmire kũgĩe hĩndĩ ya riũa na hĩndĩ ya heho.
- 18 Ririkana ũrĩa thũ ĩkũnyũrũrĩtie, Wee Jehova,
na ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu macambĩtie rĩitwa rĩaku.
- 19 Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku kũrĩ nyamũ cia gĩthaka;
ndũkariganĩrwo nĩ mĩoyo ya andũ aku arĩa manyariirĩtwo nginya tene.
- 20 Ririkana kĩrĩkanĩro gĩaku,
tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma bũrũri-inĩ kũiyũrĩte haaro.
- 21 Ndũkareke mũndũ ũrĩa mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete;
andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩitwa rĩaku.
- 22 Arahũka, Wee Ngai, ũrũgamĩrĩre kĩhooito gĩaku;
ririkana ũrĩa andũ arĩa akĩĩgu magũthirĩkagia mũthenya wothe.
- 23 Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku,
o inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena itegũtigithĩria.

75

Ngai nĩ wa Kĩhooito

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai, nĩtwagũcookeria ngaatho,
twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo Rĩitwa rĩaku rĩrĩ hakuhĩ;
andũ maheanaga ũhoru wa ciĩko ciaku cia magegania.
- 2 Ugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩ thuuraga hĩndĩ ĩrĩa njagĩrĩru;
nĩ nĩ nduanagĩra ciira na kĩhooito.
- 3 Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingitha,

- nĩ nĩ nyiitagĩrĩra itugĩ ciayo ngacirũmia.
- ⁴ Andũ arĩa etĩĩ ngũmeera atĩrĩ, 'Mũtigacooke kwĩraha,'
na arĩa aaganu ngameera atĩrĩ, 'Mũtikambararie hĩa cianyu.
- ⁵ Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ,
mũtige kwaria mũũmĩtie ngingo.' "
- ⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, ũhoru wa gũtũũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana ithũĩro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.
- ⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira:
Anyiihagia mũndũ ũmwe, na agatũũgĩria ũrĩa ũngĩ.
- ⁸ Jehova anyiĩtie gĩkombe kĩiyũrite ndibei ĩrĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainĩkĩrĩra nginya itata rĩa mũthia.
- ⁹ No niĩ-rĩ, nĩngumbũra ũhoru ũyũ nginya tene;
ndĩrĩnaga ũgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.
- ¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu nĩkambarario.

76

Jehova Nĩwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

- ¹ Kũu Juda Ngai nĩoĩkaine;
rĩtwa rĩake nĩ inene thĩinĩ wa Isiraeli.
- ² Hema yake ĩrĩ kũu Salemu,
gĩikaro gĩake kĩrĩ Zayuni.
- ³ Kũu nĩkuo oinangĩire mĩguĩ ya ũta ĩkũhenia,
akiunanga ngo na hiũ ciao cia njora,
o na indo ciao ciothe cia mbaara.
- ⁴ Wee ũcangararĩte nĩ ũtheri,
ũkagĩa na ũkaru gũkĩra irĩma irĩ na ũtonga wa nyamũ cia iguĩma.
- ⁵ Andũ arĩa njamba magwĩte magatunywo indo,
magakoma toro wao wa gĩkuũ;
gũtirĩ o na ũmwe wa njamba cia ita
ũngĩambararia moko make.
- ⁶ Nĩ ũndũ wa ikũũma rĩaku, Wee Ngai wa Jakubu,
mbarathi o ũndũ ũmwe na ngaari cia ita igwĩte thĩ ikaaga kwĩigua.
- ⁷ Wee nowe wa gwĩtigĩrwo.
Nũũ ũngĩrũgama mbere yaku rĩrĩa ũrĩ mũrakaru?
- ⁸ Wamenyithanirie itua rĩaku ũrĩ o kũu igũrũ,
nayo thĩ ĩgĩtigĩra na ĩgĩkira ki,
- ⁹ rĩrĩa Wee Ngai, warũgamire ũtuanĩre ciira,
nĩguo ũhonokie arĩa othe anyamaarĩku a bũrũri.
- ¹⁰ Ti-itherũ mang'ũrĩ ma andũ nĩmagakũgocithia,
na ũkeyoha matigari ma mang'ũrĩ maku ta mũcibi.
- ¹¹ Mwĩhĩtei mũhĩtwa harĩ Jehova Ngai wanyu na mũmĩhingie;
rekei mabũrũri marĩa mothe mũriganĩtie namo

- marehere ũcio wa gwĩtigĩrwo iheo.
 12 Athuthaga roho wa arĩa maathanaga;
 etigagĩrwo nĩ athamaki a thĩ.

77

Kũririkana Cũiko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

- 1 Ndakaĩire Ngai andeithie;
 ndakaĩire Ngai nĩguo anjigüe.
- 2 Rirĩa ndaarĩ mĩnyamaro-inĩ, nĩ Mwathani ndarongoririe;
 ũtukũ ndamwambararĩirie moko itekũnoga,
 no muoyo wakwa ũkĩrega kũhoorerio.
- 3 Wee Ngai, ndakũririkanire ngĩcaaya;
 ndataranirie maũndũ, naguo roho wakwa ũkĩringĩka.
- 4 Wee watũmire njũrwo nĩ toro,
 ngĩthĩnĩka mũno, ngĩremwo nĩ kwaria.
- 5 Ndeciiririe ũhoru wa matukũ ma tene,
 ngĩririkana mĩaka o irĩa yarĩ ya tene;
- 6 ngĩkĩririkania ũrĩa ndainaga ũtukũ,
 ngoro yakwa igĩtarania maũndũ,
 naguo roho wakwa ũkĩyũuria atĩrĩ:
- 7 “Mwathani egũtũũra atũregete nginya tene?
 Ndarĩ hĩndĩ agacooka gũtũkenera?”
- 8 Wendo wake ũtathiraga-rĩ, nĩkũbuĩria ũbuĩrĩtie nginya tene?
 Kĩranĩro gĩake gĩgũtũũra gĩtahingĩte nginya tene?
- 9 Kaĩ Mũrungu ariganĩirwo nĩkũiguanĩra tha?
 Kaĩ marakara make matũmĩte atige gũtugana?”
- 10 Ngĩcooka ngĩciiria atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria naguo:
 kũririkana mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
- 11 Nĩngũririkana ciĩko cia Jehova;
 ñ nĩguo, nĩngũririkana ciama ciaku cia tene.
- 12 Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku mothe,
 na ngecũũrania ũhoru wa ciĩko ciaku cia hinya.
- 13 Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
 Nĩ ngai irĩkũ nene ta Ngai witũ?
- 14 Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciama;
 wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.
- 15 Nĩwakũũrĩre andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
 o acio njiaro cia Jakubu na Jusufu.
- 16 Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
 maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
 nakuo kũrĩa kũriku mũno gũkĩnyogonda.
- 17 Matu mooiririe mbura,
 nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe;
 heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe

- 18 Ngwa yaku yaiguĩkanire kĩhuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ikĩinaina na igĩthingitha.
- 19 Njĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku igĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
o na gũtuĩka makinya maku mationekire.
- 20 Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru,
ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- 1 Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thikĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.
- 2 Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
- 3 maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.
- 4 Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka
ũhoru wa ciiko cia Jehova cia kũmũgoocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
- 5 Aaheire Jakubu mawatho,
na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao,
- 6 nĩguo rũciaro rũrĩa rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
- 7 Hĩndĩ ĩyo ciĩhoke Ngai
na ciage kũriganĩrwo nĩ ciiko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.
- 8 Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.
- 9 Andũ a Efraimu, o na maarĩ na mota ma kũrũa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;
- 10 matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩa na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmĩrĩra watho wake.
- 11 Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekĩte,
na makĩriganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.
- 12 Nĩaringire ciama maithe mao makĩĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- 13 Aagayanirie iria, akĩmaringia;
aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
- 14 Mũthenya aamatongoragia na itu,
naguo ũtukũ wothe akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
- 15 Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ,

- na akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria;
 16 nĩatũmire tũrũũĩ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
 na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũĩ.
- 17 No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
 magĩkĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
- 18 Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga,
 na ũndũ wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa.
- 19 Magĩũkĩrĩra Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,
 “Mũrungu no ahote kwara metha werũ-inĩ?”
- 20 Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
 natuo tũrũũĩ tũgĩtherera tũiyũrite maaĩ maingĩ.
 No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
 No ahe andũ ake nyama?”
- 21 Rĩrĩa Jehova aiguire ũguo, akĩrakara;
 agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki wake,
 namo mang’ũrĩ make magĩũkĩrĩra Isiraeli,
- 22 nĩgũkorwo matiigana gwĩtikia Ngai,
 kana kwĩhoka ũhonokania wake.
- 23 No rĩrĩ, we nĩathire matu ma igũrũ
 na akĩhingũra mĩrango ya igũrũ;
- 24 oirĩrie andũ mana ta mbura marĩe,
 na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ.
- 25 Andũ makĩrĩa irio cia araika;
 akĩmahe irio iria ciothe mangĩahotire kũrĩa.
- 26 O na ningĩ akĩerekeria rũhuho rwa mwena wa irathĩro kuuma igũrũ,
 na akĩrehithia rũhuho rwa mwena wa gũthini na ũndũ wa hinya wake.
- 27 Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ ta rũkũngũ,
 nyoni cia rĩera-inĩ ciaingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ.
- 28 Agĩtũma igwe thĩinĩ wa kambĩ yao,
 igĩthiũrũrũkĩria hema ciao.
- 29 Maarĩire o nginya makĩhũũna,
 nĩgũkorwo aamaheire kĩrĩa merirĩrie kũrĩa.
- 30 No matanarĩkia kũrĩa irio icio meriragĩria,
 o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ,
- 31 marakara ma Ngai makĩmokĩrĩra;
 akĩũraga arĩa maarĩ na hinya mũno gatagatĩ kao,
 akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.
- 32 O na amekĩte ũguo wothe-rĩ, mathiire o na mbere kwĩhia;
 o na ekĩte magegania make, matiamwĩtikirie.
- 33 Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma matukũ mao mathire o ũguo tũhũ,
 na mĩaka yao igĩthira nĩ ihooru rĩa kũmaka.
- 34 Rĩrĩa rĩothe Mũrungu ooraga amwe ao nĩmamũmaathaga;
 mamũrongoragia na makamũcookerera na kĩyo.
- 35 Nao makaririkana atĩ Ngai nĩwe warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
 na atĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe warĩ Mũkũũri wao.
- 36 No-o makeyendithĩrĩria harĩ we na tũnua twao,
 makamũheenagia na nĩmĩ ciao;
- 37 ngoro ciao itiarĩ njĩhokeku kũrĩ we,
 na matiarĩ ehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩake.

- 38 Nowe no aaiyūrītwo nī tha;
akīmarekera waganu wao,
na ndaigana kūmaniina.
Kaingī na kaingī nīagiragīrīria marakara make,
na ndaigana kwarahūra mang'ūrī make mothe.
- 39 Nīaaririkanire atī maarī o andū tu,
karūhuho karīa kahītūkaga na gaticooke rīngī.
- 40 Nī maita maingī atīa maamūremagīra marī kūu werū-inī,
na makamūiguithia kīeha marī kūu rūng'ūrī-inī.
- 41 Mahinda maingī nīmageririe Mūrungu;
maathirīkirie Ūrīa-Mūtheru-wa-Isiraeli.
- 42 Matiaririkanire ūhoti wake:
mūthenya ūrīa aamakūūrire kuuma kūrī arīa maamahinyagīrīria,
- 43 kana mūthenya ūrīa onanirie ciama ciake kūu būrūri wa Misiri,
kana magegania make marīa onanirie kūu werū-inī wa Zoani.
- 44 Nīagarūrire njūūī cia būrūri wa Misiri igītūika thakame;
matingīahotire kūnyua maaī ma tūrūūī twao.
- 45 Akīmatūmīra mīrumbī mīingī ya ngi ikīmarīa,
o na ciūra iria ciamaanangire.
- 46 Irio cia mīgūnda yao aaciheire itono,
na maciaro mao akīmarekereria ngigī.
- 47 Aanangire mīthabibū yao na mbura ya mbembe,
na mīkūyū yao akīmīcina na mbaa.
- 48 Ng'ombe ciao aaciūragire na mbura ya mbembe,
na mahiū mao akīmahūūra na ngwa.
- 49 Aamaitīrīrie marakara make mahiū,
na mang'ūrī, na marūrū, na muku:
akīmarekereria mbūtū ya araika arīa maniinanaga.
- 50 Nīaatemeire marakara make njīra;
ndamahonokirie kūrī gīkuū,
no nīamarekereirie kūrī mūthiro.
- 51 Akīūruga marigithathi mothe ma būrūri wa Misiri,
arī mo maciaro ma mbere ma mūdū thīinī wa hema cia Hamu.
- 52 No akīruta andū ake kuo ta rūūru;
akīmatongoria o ta ūrīa mūrīithi atongoragia ng'ondū magītūikanīria kūu werū-
inī.
- 53 Aamatongoririe amamenyereire, nī ūndū ūcio matietigīrire;
no thū ciao ikīhubīkanio nī iria.
- 54 Nī ūndū ūcio akīmakinia mūhaka-inī wa būrūri wake ūcio mūtheru,
akīmakinia būrūri wa irīma ūrīa guoko gwake kwa ūrīo kwegwatīire.
- 55 Nīngī akīrutūrūra ndūrīrī ciehere mbere yao,
na akīmagaīra būrūri ūcio wa ndūrīrī ūtūike igai rīao;
akīhe mīhīrīga ya Isiraeli mīciī yao.
- 56 No nīmageririe Ngai
na makīremera Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno;
matiathikīrīrie mawatho make.
- 57 Nīmagire wīhokeku na makīaga wītīkio o ta maithe mao,
makīaga kwīhokeka o ta ūta mūgathūku ūrīa ūtangīlhokwo.
- 58 Nīmamūrakaririe nī ūndū wa gūkorwo na kūdū kwao gūtūūgīru gwa
kūhooyagīra;

- makīarahūra ūiru wake nĩ ūndũ wa mīhianano yao.
- 59 Rīrĩa Ngai aamaiguire, nīarakarire mūno;
nake agītiganīria Isiraeli o biũ.
- 60 Agīthaama Hema-ya-Gūtūnganwo ĩrĩa yarĩ Shilo,*
hema ĩrĩa aahaandīte atūūranagie na andũ.
- 61 Akīrekereria ithandūkũ rĩa kīrīkanīro rīrĩa rĩa hinya wake rīthaamio,
riiri ūcio wake akīūneana moko-inĩ ma thũ.
- 62 Andũ ake nao akīmarekereria rūhiũ rwa njora;
nīarakarītio mūno nĩ igai rīake.
- 63 Mwaki ūgīcina aanake ao,
nao airĩtu ao makīaga kūinagīrwo nyĩmbo cia ūhiki;
- 64 athīnjīri-Ngai ao makīūrāgwo na rūhiũ rwa njora,
na atumia ao a ndigwa makīaga kūmacakaĩra.
- 65 Ningĩ Mwathani akīarahūka ta mūndũ woima toro,
ta njamba ya ita ĩgīūkīra thuutha wa kūrīo nĩ ndibei.
- 66 Aahūūrire thũ ciake agīcihūndūra;
aaciconorithirie nginya tene.
- 67 Ningĩ akīrega hema cia Jusufu,
na ndathuurire mūhīrīga wa Efiraimu;
- 68 no rīrī, nīathuurire mūhīrīga wa Juda,
na Kīrīma gĩa Zayuni kīrĩa endete.
- 69 Nīaakire handũ harĩa hake haamūre hakīhaana ta irīma iria ndaaya,
hakīhaana ta thī ĩrĩa aahaandire ĩtūūre ĩrūmīte nginya tene.
- 70 Aathuurire Daudi ndungata yake
na akīmūruta ciugũ-inĩ cia ng'ondũ;
- 71 akīmūtigithia kūrīithia ng'ondũ,
akīmutua mūrīithi wa andũ ake, nĩo mbarĩ ya Jakubu,
arīithagie Isiraeli igai rīake.
- 72 Nake Daudi akīmarīithia arī na wagīrīru wa ngoro;
aamatongoragia na ūūgĩ wa moko make.

79

Ihooya rĩa kũūria Ngai Ahonokie Rūrĩrĩ

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai, ndūrīrī nīitharīkīire igai rīaku;
nīithaahītie hekarũ yaku theru,
imomorete ĩtūūra rĩa Jerusalemu rīgatuĩka irūndo cia mahiga.
- 2 Ciimba cia ndungata ciaku macineanīte
ituĩke irio cia nyoni cia rīera-inĩ,
na mīrī ya andũ aku aamūre makamīheana kūrī nyamũ cia gīthaka.
- 3 Maitīte thakame ya andũ aku ta maaĩ
Jerusalemu guothe,
na gūtīrī mūndũ wa gūthika arĩa makuĩte.
- 4 Tūtūkīte andũ a kūmenwo nĩ arĩa tūriganītie nao,
tūgatuĩka andũ a kūnyararwo na gūthekererwo nĩ arĩa matūthiūrūrūkīirie.
- 5 Wee Jehova-rī, nĩ nginya rī? Ūgūtūūra ūrī mūrakaru nginya tene?

* 78:60 Matukũ-inĩ ma tene mūno, Shilo nīrīo rīarī ĩtūūra itheru, na ithandūkũ rĩa kīrīkanīro rīaigītwo kuo.

Nĩ nginya rĩ ũiru waku ũgũtũũra wakanĩte ta mwaki?

⁶ Itĩrĩria ndũrĩri iria itakũũ mang'ũrĩ maku,
ũmaitĩrĩrie mothamaki marĩa matakayagĩra rĩitwa rĩaku;

⁷ nĩgũkorwo nĩmatambuurĩte Jakubu
na makaananga bũrũri wake.

⁸ Ndũgatũherithie nĩ ũndũ wa mehia ma maithe maitũ;
tha ciaku irohiũha itũkinyĩrĩre,
nĩgũkorwo tũrĩ ahinyĩrĩrĩku mũno.

⁹ Tũteithie, Wee Ngai Mũhonokia witũ;
nĩ ũndũ wa riiri wa rĩitwa rĩaku;
tũteithũre na ũtũrekere mehia maitũ
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.

¹⁰ Nĩ kĩ gĩgũtũma ndũrĩri ciũrie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”

Menyithania kũrĩ ndũrĩri tũkĩionagĩra na maitho maitũ
atĩ nĩũrĩhanagĩria thakame ya ndungata ciaku ĩrĩa ĩtĩtwo.

¹¹ Mũcaayo wa arĩa moohetwo njeera ũrogũkinyĩra;
nĩ ũndũ wa hinya wa guoko gwaku
gitĩra arĩa matũrĩirwo gũkua.

¹² Wĩrĩhĩrie maita mũgwanja harĩ ndũrĩri iria tũriganĩtie nacio,
nĩ ũndũ wa rũmena rũrĩa makũmenete naruo, Wee Mwathani.

¹³ Na ithuĩ andũ aku, o ithuĩ ng'ondeu cia rũũru rwaku,
tũkũgoocage nginya tene na tene;
nĩtũrahage ũgooci waku,
kuuma njjarwa na njjarwa.

80

Kũhoera Rũrĩri Rũgaacĩre Rĩngĩ

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Mũrĩithi wa Isiraeli, tũigwe,
o Wee ũtongoragia Jusufu ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru;
Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi-rĩ, cangarara

² ũrĩ mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase.*

Arahũra ũhoti waku,
ũũke ũtũhonokie.

³ Wee Ngai-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

⁴ Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe,
marakara maku megũtooga nginya rĩ
ũgĩũkĩrĩra mahooya ma andũ aku?

⁵ Nĩũmahũũnĩtie na irio cia maithori;
ũtũmĩte manyue maithori maiyũrĩte mbakũri riita.

⁶ ũtũtuĩte kĩndũ gĩa kũrũagĩrwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao,
nacio thũ ciitũ igatũnyũrũria.

* **80:2** Mĩhĩrĩga ĩno ĩtatũ yarĩ njjarwa cia Rakeli, na nĩcio ciarĩ cia mbere kũrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa Isiraeli mangĩoimagarire marĩ werũ-inĩ.

- 7 Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.
- 8 Wareehire mũthabibũ kuuma bũrũri wa Misiri;
warutũrũre ndũrĩrĩ ũkĩũhaanda arĩ guo.
- 9 Nĩwaũthereirie mũgũnda,
naguo ũkĩgwata, na ũkĩyũra bũrũri wothe.
- 10 Irĩma nĩciahumbĩrirwo nĩ kĩruru kĩaguo,
nayo mĩtarakwa ĩrĩa mĩnene ĩkĩhumbĩrirwo nĩ hongwe ciaguo.
- 11 Watambũrũkie hongwe ciaguo o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene,
na thuuna ciaguo ũgĩcikinyia o nginya Rũũ-inĩ rwa Farati.†
- 12 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũmomore njirigo ciaguo,
ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe matuaga thabibũ ciaguo?
- 13 Ũrangarangawo nĩ ngũrwe cia gĩthaka,
na ũkarĩo nĩ nyamũ cia werũ-inĩ.
- 14 Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũcookerere!
Rora ũrĩ igũrũ wono!
- Rũmbũiya mũthabibũ ũyũ,
15 mũri ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩ kwahaandire,
mũriũ ũrĩa wee mwene wĩrereire.
- 16 Mũthabibũ waku nĩũtemetwo, ũgacinwo na mwaki;
thũ ciaku irothira nĩ ũndũ wa irũithia rĩaku.
- 17 Guoko gwaku kũroikara na mũndũ ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩ,
ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire wee mwene.
- 18 No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ;
tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra rĩtwa rĩaku.
- 19 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

81

Rwĩmbo rwa Gũkũngũra Gĩathĩ

Thaburi ya Asafu

- 1 Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ ũndũ wa gũkena;
anĩrĩrai mũinĩre Ngai wa Jakubu!
- 2 Ambĩrĩriai kũina, hũũrai kĩhembe,
na mũhũũre kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega, o na gĩa kĩnũbi.
- 3 Huhai coro hĩndĩ ya Karũgamo ka Mweri,
na ningĩ rĩrĩa mweri waiganana, mũthenya ũrĩa wa Gĩathĩ giitũ;
- 4 ũyũ nĩ watho wa kĩrĩa gĩa kũrũmĩrĩrwo kũrĩ Isiraeli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.
- 5 We nĩũhaandire ũtuĩke kĩrĩa harĩ Jusufu
hĩndĩ ĩrĩa aathiire gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri,
kũrĩa twaiguire mwario tũtaamenyire.

† 80:11 Ũthamaki wa Daudi na Solomoni woimĩte Iria rĩrĩa Inene nginya Rũũ rwa Farati.

- 6 Ekuuga atĩrĩ, “Nĩndeheririe mũrigo kuuma ciande-inĩ ciao; moko mao nĩndameheririe kuuma thĩinĩ wa gĩkabũ.
- 7 Wangaĩre ũrĩ na mĩnyamaro na nĩ ngĩkũhatũra, ngĩgwĩtĩka ndĩ thĩinĩ wa mũrurumo wa ngwa; ndakũgeririe ũrĩ kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.
- 8 “Inyuĩ andũ akwa, iguai ngĩmũkaania, naarĩ korwo no mũũthikĩrĩrie, inyuĩ Isiraeli!
- 9 Mũtikanagĩe na ngai ng’eni gatagatĩ-inĩ kanyu; mũtikanainamĩrĩre ngai ya kũngĩ.
- 10 Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri. Athamia kanua gaku na nĩngũkũhe gĩa kũrĩa.
- 11 “No andũ akwa matiigana gũũthikĩrĩria; Isiraeli ndaigana kũnjathĩkĩra.
- 12 Nĩ ũndũ ũcio ngĩmarekereria marũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao, na marũmagĩrĩre mwĩiro wao ene.
- 13 “Korwo andũ akwa no maathikĩrĩrie, korwo Isiraeli no marũmĩrĩre njĩra ciakwa,
- 14 ndamatooreria thũ ciao o na ihenya, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ muku nao na ũndũ wa guoko gwakwa!
- 15 Andũ arĩa mathũire Jehova mangĩthuna marĩ mbere yake, na iherithia rĩao rĩtũũre nginya tene.
- 16 No inyuĩ ingĩmũhe ngano ĩrĩa njega mũno mũrĩĩage; ingĩmũhũũnagia na ũũkĩ wa kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga.”

82

Kũhooya Ciira wa Kĩhotoo

Thaburi ya Asafu

- 1 Ngai arũgamĩte kĩũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene; aratuĩra “ngai” ciira arĩ gatagatĩ ga cio.
- 2 “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũciiragĩrĩra andũ arĩa matarũgamagĩrĩra kĩhotoo, na mũgatĩra arĩa aaganu maũthĩ?
- 3 “Ciiragĩrĩrai kĩhotoo kĩa arĩa matarĩ hinya na arĩa matarĩ maithe; tũũriai ihotoo cia andũ arĩa athĩni o na arĩa ahinyĩrĩrie.
- 4 Hatũragai arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari; mateithũrei kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu.
- 5 “Andũ acio matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ makũũranaga. Macangacangaga nduma-inĩ; mĩthingi yothe ya thĩ nĩyenyenyete.
- 6 “Ndoigire atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ “ngai”; inyuothe mũrĩ ariũ a ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.’
- 7 No mũgaakua o ta ũrĩa andũ makuuaga; mũkaagũa o ta aathani arĩa angĩ.”

⁸ Arahũka, Wee Ngai, ũtuĩre thĩ ciira,
nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ igai rĩaku.

83

Kũhooya Ngai ahoote Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rĩ, ndũgakire;
tiga gũikara ũtumĩtie, Wee Mũrungu,
ndũgaikare wĩnyiitanĩirie.
- ² Ta rora wone ũrĩa thũ ciaku iranegena,
acio magũthũire makambararia mĩtwe yao.
- ³ Mathugundaga ndundu ya gũũkĩrĩra andũ aku na wara;
maciiragĩrĩra gũũkĩrĩra andũ arĩa wendete.
- ⁴ Meranaga atĩrĩ, “Ũkai, tũmaniine matige gũtuĩka rũrĩrĩ,
nĩguo rĩtwa rĩa Isiraeli rĩtikanacooke kũririkanwo rĩngĩ.”
- ⁵ Maciiraga marĩ na ngoro ĩmwe;
maiguithanagĩria magũũkĩrĩre:
- ⁶ andũ a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,
- ⁷ na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andũ a Turo.
- ⁸ O na Ashuri nĩmegwatanĩtie nao
nĩguo mateithĩrĩrie njiaro cia Loti.
- ⁹ Meeke o ta ũrĩa wekire Amidiani,
na o ta ũrĩa wekire Sisera na Jabini rũũĩ-inĩ rwa Kishoni,
- ¹⁰ o acio maaniinĩrwo Enidoru,
na magĩtuĩka ta thumu wa kũnorĩa tĩiri.
- ¹¹ Tũma andũ ao arĩa marĩ igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ũmahaananie na Zeba na Zalimuna,
- ¹² arĩa moigire atĩrĩ, “Nĩtwĩgwatĩrei bũrũri
wa ũrĩithio wa Ngai ũtuĩke witũ.”
- ¹³ Wee Ngai wakwa, matue ta rũkũngũ rũrĩa rũgũrũkagio,
mahaane o ta mũũngũ ũmbũrĩtwo nĩ rũhuho.
- ¹⁴ O ta ũrĩa mwaki ũcinaga mũtitũ
kana ta rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina irĩma-rĩ,
- ¹⁵ maingatithie o ro ũguo na kĩhuhũkanio gĩaku,
na ũmamakie mũno na huho ciaku nene.
- ¹⁶ Humba mothiũ mao thoni,
nĩgeetha andũ marongorie rĩtwa rĩaku, Wee Jehova.
- ¹⁷ Marotũũra maconokete na marĩ amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene.
- ¹⁸ Tũma mamenye atĩ Wee, o Wee wĩtagwo Jehova,
atĩ Wee nĩwe Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

* **83:11** Orebu na Zeebu maarĩ athamaki a Midiani, na maahootirwo ni Gideoni.

84

Kwĩrirĩria Gũthiĩ Nyũmba ya Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
kaĩ gĩikaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ!
- ² Muoyo wakwa wĩriragĩria mũno, iĩ o na ũkoorwo nĩ hinya,
nĩ ũndũ wa kwĩrirĩria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa irakaĩra
Mũrungu ũrĩa ũtũũraga muoyo.
- ³ O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete mũciĩ,
nayo thũngũrũrũ ikeyonera gĩtara,
harĩa ĩngĩikaria tũcui twayo,
o hau hakuhĩ na kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa.
- ⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
matũũraga makũgocaga.
- ⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa maheagwo hinya nĩwe,
o arĩa matuĩte na ngoro ciao gũthiĩ Zayuni.
- ⁶ Rĩrĩa megũtuĩkanĩria Gĩtuamba kĩa Baka,
matũmaga kũgĩe na ithima;
mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ĩkũhumbĩraga na tũria twa maaĩ.
- ⁷ Mathiiga magĩkĩragĩrĩria kũgĩa na hinya,
nginya o mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni.
- ⁸ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
thikĩrĩria, Wee Ngai wa Jakubu.
- ⁹ Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
tiirĩra ũrĩa waku ũitĩrĩrie maguta gĩthiithi.
- ¹⁰ Kaba mũthenya ũmwe nja-inĩ ciaku,
gũkĩra gũikara mũthenya ngiri handũ hangĩ o hothe;
kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai wakwa,
gũkĩra ndũũre thiinĩ wa hema cia andũ arĩa aaganu.
- ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwĩka maũndũ mega;
arĩa mũthiĩre yao ĩtarĩ ũcuuke
ndarĩ ũndũ mwega angĩmama.
- ¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũkwĩhokaga.

85

Ihooya rĩa kũũria Ũtugi wa Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri waku wega;
nĩwacookeirie Jakubu ũtonga wake.
- ² Nĩwarekeire andũ aku waganu wao,

- na ũkĩhumbĩra mehia mao mothe.
³ Nĩweheririe mang'ũrĩ maku mothe,
na ũgĩthirwo nĩ marakara maku mahiũ.
- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai Mũhonokia witũ,
na ũtige gũikara ũtũrakarĩire.
- ⁵ Ũgũtũũra ũtũrakarĩire nginya tene?
Marakara maku megũkinyĩra njiarwa na njiarwa?
- ⁶ Kaĩ ũtangĩtũrurumũkia ngoro ciitũ,
nĩguo andũ aku magũkenere?
- ⁷ Wee Jehova-rĩ, tuonie wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
na ũtũhe ũhonokio waku.
- ⁸ Nĩngũthikĩrĩria njigwe ũrĩa Mũrungu, o we Jehova, ekuuga;
eranagĩra thayũ kũrĩ andũ ake, o acio ake aamũre:
no ndũkareke macookerere ũrimũ wao.
- ⁹ Ti-itherũ ũhonokio wake ũrĩ hakuhĩ na arĩa mamwĩtigĩrĩte,
nĩgeetha riiri wake ũtũũre bũrũri-inĩ witũ.
- ¹⁰ Wendo na wĩhokeku nĩcemanĩtie;
ũthingu na thayũ nĩkĩmumunyanĩte.
- ¹¹ Wĩhokeku ũkunũkaga kuuma na thĩ,
naguo ũthingu ũcũthagĩrĩrie ũrĩ o igũrũ.
- ¹² Ti-itherũ Jehova no aheane kĩndũ o gĩothe kĩega,
naguo bũrũri witũ ũciarage magetha maguo.
- ¹³ Ũthingu nĩguo ũmũthiiaga mbere,
ũkahaaragĩria makinya make njĩra.

86

Ihooya rĩa Ũteithio wa gũtooria Thũ

Ihooya rĩa Daudi

- ¹ Wee Jehova, njigua na ũnjĩtĩke,
nĩgũkorwo ndĩ mũthĩni na mũbatari.
- ² Gitĩra muoyo wakwa,
nĩgũkorwo nĩndĩheanĩte harĩwe.
Wee nĩwe Ngai wakwa;
honokia ndungata yaku ĩno ĩkwĩhokete.
- ³ Njiguĩra tha, Wee Mwathani,
nĩgũkorwo ngũkayagĩra mũthenya wothe.
- ⁴ He ndungata yaku gĩkeno,
nĩgũkorwo nĩ kũrĩ we, Wee Mwathani,
ndorereirie ngoro yakwa.
- ⁵ Nĩgũkorwo Wee Mwathani ũrĩ mwega na nĩũrekanagĩra,
ũkaingĩhia wendo kũrĩ arĩa othe magũkayagĩra.
- ⁶ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova;
thikĩrĩria ikaya rĩakwa ũnjiguĩre tha.
- ⁷ Mũthenya ũrĩa ngaakorwo na thĩina nĩngagũkaĩra,
nĩgũkorwo nĩũkanjĩtĩka.

- 8 Wee Mwathani, thĩinĩ wa ngai ciothe gũtirĩ ãngĩ tawe;
gũtirĩ ciiko ingĩhaanania na ciaku.
- 9 Ndũrĩrĩ ciothe iria ũmbĩte
nĩgooka igũthathaiye irĩ mbere yaku, Wee Mwathani;
nĩkarehera rĩitwa rĩaku riiri.
- 10 Nĩgũkorwo Wee ũrĩ mũnene, na nĩwĩkaga ciiko cia kũgegania;
Wee wiki nowe Ngai.
- 11 Wee Jehova, nyonagĩrĩria njĩra ciaku,
nĩgeetha thĩiage na mĩthĩire ya ma;
he ngoro ãrutĩire kũna,
nĩguo ndĩitigagĩre rĩitwa rĩaku.
- 12 Nĩndĩrĩkũgocaga na ngoro yakwa yothe,
Wee Mwathani Ngai wakwa;
ngũtũura ngumagia rĩitwa rĩaku nginya tene.
- 13 Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene harĩ nĩ;
nĩũndeithũrite kuuma mbĩrĩra-inĩ o kũrĩa kũriku mũno.
- 14 Wee Ngai, andũ arĩa etĩi nĩmaraatharĩkĩra;
gĩkundi kĩa andũ matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa,
o andũ acio matakũrũmbũyagia.
- 15 No Wee, Wee Mwathani, ũrĩ Mũrungu mũigua tha na ũrĩ mũtugi,
ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũritwo nĩ wendo na wĩhokeku.
- 16 Wĩhũgũre ũndore na ũnjiguĩre tha;
he ndungata ãno yaku hinya waku,
na ũhonokie mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja.
- 17 Nyonia kĩmenyithia kĩa wega waku,
nĩguo thũ ciakwa ikĩone iconorithio,
nĩgũkorwo Wee, Wee Jehova, nĩũndeithĩtie na ũkaahooreria.

87

Gĩkeno gĩa Gũtũura Zayuni

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Nĩahaandĩte mũthingi wa itũura rĩake igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩamũre;
2 Jehova nĩendete ihingo cia Zayuni
gũkĩra ciikaro iria ingĩ ciothe cia Jakubu.
- 3 Maũndũ mega nĩmaragio igũrũ rĩaku,
wee itũura inene rĩa Ngai:
- 4 “Nĩngwandĩka ũhoru wa Rahabu na wa Babuloni
thĩinĩ wa arĩa manjũũ,
Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
njuge atĩrĩ, ‘Ũyũ aaciarĩrwo Zayuni.’ ”
- 5 Ti-itherũ, ũhoru wa Zayuni ũkĩario nĩgũkagwetagwo atĩrĩ,
“Ũyũ o na ũũrĩa maaciarĩrwo kuo,
na ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno we mwene nĩagatũma gũtũũre kũrĩ kũrũmu.”
- 6 Jehova nĩakandĩka ibuku-inĩ rĩa kĩrĩndĩ ũũ:
“Ũyũ aaciarĩrwo Zayuni.”
- 7 Nao magĩtungwa nyĩmbo makaina atĩrĩ,
“Ithima ciakwa ciothe irĩ thĩinĩ waku.”

88

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Kũhinyĩrĩrĩka

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia,
ngũkayagĩra mũthenya na ũtukũ ndĩ mbere yaku.

² Ihooya rĩakwa rĩrokinya harĩwe;
inamĩrĩria gũtũ gwaku ũigwe gũkaya gwakwa.

³ Nĩgũkorwo muoyo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ thĩna,
na nĩ ngirie gũkua.

⁴ Nĩ ndaranĩirio na arĩa makiriĩ gũkua;
haana ta mũndũ ũtarĩ na hinya.

⁵ Nĩ njiganĩirio na arĩa akuũ,
o ta arĩa moragĩtwo magakoma mbĩrĩra,
o acio ũtacookaga kũririkana,
arĩa meheretio kuuma ũmenyereri-inĩ waku.

⁶ Ũnjikĩtie irima rĩrĩa iriku mũno,
o kũu kũriku kũrĩ nduma ndumanu.

⁷ Mang'ũrĩ maku nĩmanditũhĩire mũno;
nĩũũhubĩkanĩtie na ndihũ ciaku ciothe.

⁸ Nĩũnjehereirie arata akwa arĩa twendanĩte mũno,
na ũgatũma ndũike kĩndũ kĩrĩ magigi harĩo.

Ndĩmũhingĩrĩrie ndingĩhota kũũra;
⁹ maitho makwa nĩmaroora nĩ kĩa.

Wee Jehova, ngũkayagĩra o mũthenya;
ngũtambũrũkagĩria moko makwa.

¹⁰ Andũ arĩa akuũ-rĩ, wee nĩũmonagia magegania maku?
Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca?

¹¹ Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩra-inĩ,
kana wĩhokeku waku ũgakiumbũrwo Mwanangĩko-inĩ?*

¹² Magegania maku nĩmonagwo kũndũ kũu kwa nduma,
kana ciĩko ciaku cia ũthingu ikamenyeka
bũrũri-inĩ ũcio wa kĩriganĩro?

¹³ No nĩngũgũkaĩra ũndeithie, Wee Jehova;
rũciinĩ mahooya makwa mokaga harĩwe.

¹⁴ Wee Jehova, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũndiganĩrie
na ũkaahitha ũthiũ waku?

¹⁵ Kuuma o ũnini wakwa ndũũrĩte nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria gĩkuũ;
nĩnyamaarĩkite nĩ imakania ciaku, igatũma njage mwĩhoko.

¹⁶ Mang'ũrĩ maku nĩmahubĩkanĩtie,
nacio imakania ciaku ikanyananga.

¹⁷ Maathiũrũrũkagĩria mũthenya wothe ta mũiyũro wa maaĩ;
hingĩrĩirio nĩmo na mĩena yothe.

¹⁸ Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na arĩa nyendete;
nduma nĩyo mũrata wakwa ũrĩa ũnguhĩrĩrie mũno.

* 88:11 Nĩ Abadoni na Kĩhibirania

89

Kirikaniro kĩa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbari wa Ezara

- 1 Ngütũura nyinaga ũhoro wa wendo mūnene wa Jehova nginya tene;
ndĩrĩmenyithanagia wĩhokeku waku na kanua gakwa kũrĩ njarwa na njarwa.
- 2 Nĩngumbũra atĩ wendo waku ũtũũraga ũrĩ mūrũmu nginya tene,
nyumbũre atĩ wĩhokeku waku nĩũũhaandĩte o kũu igũrũ.
- 3 Woigire atĩrĩ, “Nĩngĩte kirikaniro na ũrĩa nĩ ndĩthuurĩre,
na ngeehĩta na mwĩhĩtwa harĩ Daudi ndungata yakwa ngamwĩra atĩrĩ,
- 4 ‘Nĩngatũma rũciaro rwaku rūtũũre rwĩhaandĩte nginya tene,
na ndũme gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu njarwa na njarwa.’ ”
- 5 Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku,
na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kĩũngano-inĩ kĩa acio atheru.
- 6 Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nĩũ ũngĩgerekano na Jehova?
Nĩũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria irĩ igũrũ?
- 7 Kĩama-inĩ kĩa acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno;
nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiicĩirie.
- 8 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nĩũ ũkĩhaana tawe?
Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ũtũũraga ũkũrigiicĩirie.
- 9 Nĩwe wathaga kĩhuhũkanio kĩa iria rĩrĩa inene;
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia.
- 10 Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta ũmwe wa arĩa moragĩtwo;
wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya.
- 11 Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku;
Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.
- 12 Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini;
Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩaku.
- 13 Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti;
guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgũtũgĩrie.
- 14 Ũthingu na kĩhooito nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene;
wendo na wĩhokeku nĩigũtongoragia.
- 15 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mooĩ gũkũgocca na nyĩmbo,
o arĩa mathiiga na ũtheri waku, Wee Jehova.
- 16 Makenagĩra rĩtwa rĩaku mũthenya wothe;
magũtũũgagĩria nĩ ũndũ wa ũthingu waku.
- 17 Nĩgũkorwo Wee nĩwe riiri na hinya wao,
na tondũ wa ũtugi waku nĩtũũgagĩria rũhĩa rwitũ.
- 18 Ti-itherũ, ngo iitũ irĩ na Jehova,
mũthamaki witũ nĩ wa Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
- 19 Hĩndĩ ĩmwe nĩwaririe na njĩra ya kĩoneki,
ũkĩra andũ aku arĩa ehokeku atĩrĩ,
“Nĩheete njamba ĩmwe ya ita hinya;
nĩndũgĩrĩtie mwanake gatagatĩ ka andũ.
- 20 Nĩndĩĩoneire Daudi ndungata yakwa;
nĩndĩmũitĩrĩrie maguta makwa maamũre.

- 21 Guoko gwakwa nîkûrîmûtiiragîrîra;
ti-itherû gîcoka gîakwa nîkîrîmwîkagîra hinya.
- 22 Gûtîrî thû îkaamwîtia igooti.
gûtîrî mûndû mwaganu ûkaamûhinyîrîria.
- 23 Nîngahehenja thû ciake mbere yake,
na njûrage arîa othe mamûthûire.
- 24 Wendo wakwa wa kwîhokeka ûrîkoragwo hamwe nake,
na nî ûndû wa rîitwa rîakwa rûhîa rwake nîrûrîtûûgagîrio.
- 25 Nîngatambûrûkia guoko gwake igûrû rîa iria,
na guoko gwake kwa ûrîo ndîkûige igûrû rîa njûûî.
- 26 Nîakanjîta anjîire atîrî, ‘Wee nîwe Baba,
na Mûrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mûhonokia wakwa.’
- 27 Nîngî nîngamwamûra atuîke irigithathi rîakwa,
na ndûme atûûgîrio gûkîra athamaki a thî.
- 28 Nîngûtûûria wendo wakwa harî we nginya tene,
na kîrîkanîro gîakwa nake gîtûûre kîrî gîa kwîhokeka.
- 29 Nîngahaanda rûciaro rwake nginya tene,
na gîtî gîake kîa ûnene ndîkîhaande rîrîa rîothe igûrû rîgûtûûra.
- 30 “Ariû ake mangîgatirika watho wakwa
na mage kûrûmîrîra kîrîra gîakwa,
- 31 mangîgathûkia kîrîra kîa watho wakwa wa kûrûmîrîrwo
na mage kûmenyerera maathani makwa,
- 32 nîngaherithia wîhia wao na rûthanju,
herithie waganu wao na kûmahûûra iboko;
- 33 no ndîrî hîndî ngaamwehereria wendo wakwa,
o na kana thaahie wîhokeku wakwa o na rî.
- 34 Ndigathûkia kîrîkanîro gîakwa
kana ngarûrîre ûrîa iromo ciakwa ciarîtie.
- 35 Nîndîhîtîte ngîgwetaga ûtheru wakwa, rîmwe rîa kûigana,
na ndîrî hîndî ngaahenia Daudi,
- 36 atî rûciaro rwake rûgûtûûra nginya tene,
na gîtî gîake kîa ûnene gîtûûre kîrî kîrûmu mbere yakwa ta riûa;
- 37 gîgûtûûra kîrî kîrûmu nginya tene o ta mweri,
mûira ûrîa ûrî matu-inî nî mwîhokeku.”
- 38 No rîrî, wee nîûregete, na ûgatiganîria,
o na ûgakîrakarîra ûcio ûitîrîrie maguta.
- 39 Wee nîûkanîte kîrîkanîro kîrîa ûrîkanîire na ndungata yaku,
na ûkarangîrîria thûmbî yake rûkûngû-inî.
- 40 Wee ûmomorete thingo ciake ciothe
na ûkaananga ciîhitho ciake iria cia hinya.
- 41 Ehîtkîri othe nîmatahîte indo ciake;
atuîkîte wa kûnyararwo nî andû arîa mariganîtie nake.
- 42 Wee nîûtûûgîrîtie guoko kwa ûrîo kwa arîa mamûthûire;
nîûtûmîte thû ciake ciothe ikene.
- 43 Ûûgî wa rûhiû rwake rwa njora nîûhûndûrîte,
na ûkaaga kûmûteithîrîria mbaara-inî.
- 44 Nîûniinîte riiri wake ûgathira,
na ûgaikania gîtî gîake kîa ûnene thî.
- 45 Nîûnyihîtie matukû ma wîthî wake;

ũmũhumbĩte thoni o ta nguo.

- 46 Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ūgũtũũra wĩhithĩte nginya tene?
Nĩ nginya rĩ mang'ũrĩ maku megũtũũra maakanĩte ta mwaki?
- 47 Ririkana ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira o narua.
Kaĩ akĩrĩ ũndũ wa tũhũ watũmire ũmbe andũ othe!
- 48 Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩtũũra muoyo na ndonane na gĩkuũ,
kana ehonokie kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra?
- 49 Wee Mwathani, wendo waku mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ kũ,
ũrĩa wehĩtĩre, ũkĩrĩra Daudi na ũndũ wa wĩhokeku waku?
- 50 Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata yaku ãnyũrũrĩtio,
na ũrĩa nyũmĩrĩrie irumi iria numĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe ngoro-inĩ yakwa,
- 51 o irumi iria thũ ciaku ãnyũrũrĩtie nacio, Wee Jehova,
iria itũire ãnyũrũrĩtie makinya ma ũrĩa wee ũitĩrĩrie maguta nacio.
- 52 Jehova arogocwo nginya tene!

Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Kana

90

Thaburi 90–106

Matukũ ma Mũndũ

Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai

- 1 JEHOVA, nĩwe ũtũũrĩte ũrĩ gĩikaro giitũ
kuuma njjarwa na njjarwa.
- 2 O mbere ya irĩma kũgĩa kuo
kana ũkĩũmba thĩ na mabũrũri,
kuuma tene nginya tene, Wee ũrĩ o Mũrungu.
- 3 Wee ũcookagia andũ magatuĩka rũkũngũ,
ũkoiga atĩrĩ, “Cookai rũkũngũ-inĩ, ãnyũ ciana ici cia andũ.”
- 4 Nĩgũkorwo mĩaka ngiri harĩwe
no ta mũthenya wa ira ũrĩa ũrahĩtũkire,
kana ta ituanĩra rĩmwe rĩa arangĩri a ũtukũ.
- 5 Ũhaataga andũ, ũkameeheria, magakoma toro wa gĩkuũ;
andũ mahaana ta nyeki ĩrĩa ĩringũkaga rũciinĩ:
- 6 o na gũtuĩka rũciinĩ nĩringũkaga,
hwaĩ-inĩ ĩhoohaga, ĩkooma.
- 7 Tũniinagwo nĩ marakara maku,
na tũkamakio mũno nĩ marũrũ maku.
- 8 Nĩũigĩte wĩhia witũ o mbere yaku,
mehia maitũ marĩa mahithe ũkamoimĩria o ũtheri-inĩ hau mbere yaku.
- 9 Matukũ maitũ mothe maniinagwo nĩ mang'ũrĩ maku;
tũninũkagia mĩaka iitũ na gũcaaya.
- 10 Mũigana wa matukũ maitũ-rĩ, nĩ mĩaka mĩrongo mũgwanja,
kana mĩrongo ĩnana, tũngĩkorwo tũrĩ na hinya;
no rĩrĩ, mũigana wamo no thĩina na kĩa,
nĩgũkorwo mathiraga o narua, na ithuĩ tũgathiĩ, tũkabuĩria.
- 11 Nũũ ũũĩ hinya wa marakara maku?

- Nīgũkorwo mang'ũrĩ maku nĩ manene o ta gwĩtigĩrwo kũrĩa wagĩrĩire.
- 12 Tuonie gũtara matukũ maitũ wega,
nĩgeetha tũgĩe na ngoro ya ũũgĩ.
- 13 Wee Jehova, hoorera! Nĩ nginya rĩ?
Iguĩra ndungata ciaku tha.
- 14 Rũciinĩ tũhũũnagie na wendo waku ũtathiraga,
nĩguo tũinage nĩ gũkena na tũcanjamũkage matukũ maitũ mothe.
- 15 Tũma tũkene matukũ maingĩ o ta marĩa ũtũnyamarĩtie,
na mĩaka mĩingĩ o ta ĩrĩa tuonete thĩina.
- 16 Ndungata ciaku irokĩonio ciĩko ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana ciao.
- 17 Wega wa Mwathani Ngai witũ ũrogĩa na ithuĩ;
tũma wĩra wa moko maitũ ũgaacĩre,
ĩ-ni, kĩrũmie wĩra wa moko maitũ.

91

Ngai Nĩwe Mũgitĩri Witũ

- 1 Mũndũ ũrĩa ũkaraga agitĩrwo nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
arĩhurũkaga kĩruru-inĩ kĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- 2 Ngũkiuga ũhoru wa Jehova atĩrĩ,
“Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na kĩirigo gĩakwa kĩrĩ hinya,
nĩwe Ngai wakwa, ũrĩa ndĩhokete.”
- 3 Ti-itherũ nĩegũgũteithũra gĩkerenge-inĩ kĩa mũtegi,
o na kuuma mũrimũ-inĩ ũrĩa mũũru wa kũũraga.
- 4 Arĩkũhumbagĩra na njoya ciake,
na rungu rwa mathagu make nĩho ũrĩngitagia;
wĩhokeku wake nĩũgatuĩka ngo yaku na kũhitho gĩaku.
- 5 Ndũrĩtigagĩra imakania cia ũtukũ,
kana mũguĩ ũrĩa ũthĩrĩrĩkaga mũthenya,
- 6 o na kana mũrimũ ũrĩa ũceemaga nduma-inĩ,
kana mũthiro ũrĩa ũniinanaga mũthenya gatagatĩ.
- 7 Andũ ngiri no magũe mwena waku,
nao ngiri ikũmi magũe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo,
no ndũngĩkuhĩrĩrio nĩguo.
- 8 Wee no kwĩrorera ũkerorera na maitho maku
wĩonere iherithia rĩa andũ arĩa aaganu.
- 9 Ũngĩtua Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno gĩikaro gĩaku,
o we Jehova, ũrĩa arĩ we rĩũrĩro rĩakwa,
- 10 hĩndĩ ĩyo gũtirĩ ũũru ũgaagũkorerera,
gũtirĩ mwanangĩko ũgaakuhĩrĩria hema yaku.
- 11 Nīgũkorwo nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku,
makũgitagĩre mĩthĩre-inĩ yaku yothe;
- 12 nĩmagakuoya na igũrũ na moko mao
nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ nĩ ihiga.
- 13 Nĩũgakinyĩrĩria mũrũũthi, o na nduĩra;
ũkarangĩrĩria mũrũũthi ũrĩa mũnene, o na nyoka.

- 14 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩanyendete,
nĩngamũhatũra hatĩka-inĩ;
nĩndĩrĩmũgitagĩra, nĩgũkorwo nĩamenyete rĩitwa rĩakwa.
- 15 Arĩngayagĩra, na nĩ ngamwĩtĩka;
ndĩrĩkoragwo hamwe nake hĩndĩ ya thĩina,
ndĩrĩmũteithũraga na ngamũtĩithia.
- 16 Ngũmũtũũria muoyo matukũ maingĩ nginya aiganie,
na ndĩmuonagie ũhonokio wakwa.”

92

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

- 1 Nĩ wega mũno gũcookagĩria Jehova ngaatho
o na gũkumagia rĩitwa rĩaku na rwĩmbo,
Wee Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
- 2 nĩ wega mũno kwanagĩrĩra wendo waku o rūciinĩ,
o na kwanĩrĩra wĩhokeku waku ũtukũ,
- 3 tũkĩinagia kĩnanda gĩa kĩnũbi kĩa ndigi ikũmi,
o hamwe na kĩnanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega.
- 4 Nĩgũkorwo, Wee Jehova, nĩũngeneticie nĩ ũndũ wa ciiko ciaku;
nĩngũina ngeneticie nĩ ũndũ wa wĩra wa moko maku.
- 5 Ī mawĩra maku matikĩrĩ manene, Wee Jehova,
meciiria maku-rĩ, matikĩrĩ marikĩru!
- 6 Mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũũgĩ ndangĩmamenya,
mũndũ mũkĩigu ndangĩkũũrana ũndũ ũyũ,
- 7 atĩ o na arĩa aaganu mangĩkũra ta nyeki,
o na arĩa othe mekaga ũũru mangĩgaacĩra,
makaaniinwo nginya tene na tene.
- 8 No Wee Jehova, ũtũũraga ũtũũgĩrĩtio nginya tene.
- 9 Nĩgũkorwo thũ ciaku, Wee Jehova,
ti-itherũ thũ ciaku nĩigathira;
arĩa othe mekaga ũũru nĩmakaharaganio.
- 10 Wee nĩwambararĩtie rūhĩa rwakwa o ta rwa mbogo;
ndĩmũitĩrĩrie maguta marĩa mega mũno.
- 11 Maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa;
matũ makwa nĩmeiguĩrĩire ũrĩa thũ ciakwa icio njaganu itooretio.
- 12 Andũ arĩa athingu marĩtheeremaga o ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
makũre o ta mũtarakwa wa Lebanoni;
- 13 mahaandĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova,
marĩtheeremaga kũu nja-inĩ cia Ngai witũ.
- 14 Magatũũra maciaraga maciaro o na marĩ akũrũ,
matũũre marĩ na hinya wa wĩthĩ wao, na marĩ aruru,
- 15 maanagĩrĩre, makiugaga atĩrĩ, “Jehova nĩ mũrũngĩrĩru;
we nĩwe Rwaro rwakwa rwa Īhiga,
na gũtirĩ waganu ũngĩoneka thĩinĩ wake.”

93

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova nīarathamaka, ehumbīte ūkaru;
 Jehova ehumbīte ūkaru
 na akeoha hinya ta mūcibi.
 Thī nīhaandītwo īkarūma ki,
 ndīrī hīndī īngīenyenyeka.
- ² Gītī gīaku kīa ūnene gītūūrīte kīrī kīrūmu kuuma o tene;
 wee ūtūūrīte kuo kuuma tene na tene.
- ³ Wee Jehova-rī, maria nīmaranīrīra,
 maria maranīrīra na mīgambo yamo;
 maria maranīrīra makahūūrithia makūmbī.
- ⁴ We nīarī hinya gūkīra makūmbī ma iria,
 arī hinya gūkīra marurumī macio ma maaī maingī,
 Jehova arī igūrū nī arī hinya.
- ⁵ Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marī marūmu;
 naguo ūtheru ūgūtūūra ūgemetie nyūmba yaku
 matukū matarī mūthia.

94

Ngai Nīwe Ūrīhagīria arīa Athingu

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mūrungu ūrīa ūrīhanagīria,
 Wee Mūrungu ūrīa ūrīhanagīria-rī, cangarara.
- ² Arahūka, Wee mūtuanīri ciira wa andū othe a thī;
 kīrīhe andū arīa etīi o kīrīa kīmagīrīire.
- ³ Wee Jehova-rī, nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra makenete,
 nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra marūūhagia?
- ⁴ Maaragia ndeto cia mwīgaatho;
 andū arīa othe meekaga ūūru, o maiyūrītwo nī mwītīio.
- ⁵ Mahehenjaga andū aku, Wee Jehova,
 makahinyīrīria igai rīaku.
- ⁶ Mooragaga mūtumia wa ndigwa, na mūdū wa kūngī;
 mooragaga ciana iria itarī maithe.
- ⁷ Moigaga atīrī, “Jehova ndangīona;
 Ngai wa Jakubu-rī, ndangīrūmbūiya.”
- ⁸ Mwīmenyererei inyuī arīa mwagīte ūūgī mūrī gatagatī-inī ka andū;
 inyuī andū aya akūgu, mūgaakūhīga rī?
- ⁹ Ūrīa wombire gūtū-rī, ndangīigua?
 Ūcio wombire riitho-rī, ndangīona?
- ¹⁰ Ūcio ūrūithagia ndūrīrī-rī, ndangīherithania?
 O ūcio ūrutaga andū-rī, ndarī ūmenyo?
- ¹¹ Jehova nīoī meciiria ma mūdū;
 īī, oī atī meciiria mao nī ma tūhū.
- ¹² Wee Jehova, kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa Wee ūtaaraga,
 o mūdū ūcio ūrutaga watho waku;

- 13 nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ ma thĩĩna,
o nginya rĩĩria mũndũ ũrĩa mwaganu akenjerwo irima.
- 14 Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria andũ ake;
ĩgai rĩake ndarĩ hĩndĩ angĩrĩtirika.
- 15 Ũtuanĩri ciira wa kĩhooto nĩũgakwo rĩngĩ igũrũ rĩa ũthingu,
nao andũ othe arĩa arũngĩrĩru ngoro maũrũmagĩrĩre.
- 16 Nũũ ũkwarahũka, andũrĩre harĩ arĩa aaganu?
Nũũ ũkũndũgamĩrĩra, andũrĩre harĩ arĩa meekaga ũũru?
- 17 Tiga Jehova aandeithirie-rĩ,
ingĩakuire o narua, ngatũũre kũu ũkiri-inĩ.
- 18 Rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, “Kũgũrũ gwakwa nĩkũratenderũka,”
wendani waku, Wee Jehova, nĩwandiiĩrĩrĩre.
- 19 Rĩrĩa mĩtangĩko yaingĩhire thĩĩnĩ wakwa-rĩ,
Wee wahooreririe, ũgĩkenia ngoro yakwa.
- 20 Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kĩgĩe na ngwatanĩro nawe,
o kĩrĩa kĩrehanagĩra mĩnyamaro nĩ ũndũ wa matũiro ma kĩo?
- 21 Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ũrĩa mũthingu,
na magatũira mũndũ ũtehitie ooragwo.
- 22 No Jehova nĩwe ũtuĩkĩte kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra.
- 23 We nĩakamaherithia nĩ ũndũ wa mehia mao
na amaniĩne nĩ ũndũ wa waganu wao;
Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

95

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

- 1 Ũkai, tũĩnĩre Jehova nĩ gũkena;
tũkĩanĩrĩre ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa ũhonokio witũ.
- 2 Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho,
na tũmũĩnĩre nyĩmbo cia kũmũkumia.
- 3 Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu mũnene,
o we Mũthamaki mũnene ũkĩrĩte ngai ciothe.
- 4 Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake,
o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake.
- 5 Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire,
na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ.
- 6 Ũkai, tũmũĩnamĩrĩre tũmũhooe,
nĩtũturĩrie Jehova o we Mũtũũmbi ndu;
- 7 nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩithio wake,
rũũru rũrĩa we mwene arĩithagia.
- Ũmũthĩ mũngĩigua mũgambo wake,
8 mũtikoomie ngoro cianyu
ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
o na ta ũrĩa mwekire mũthenya ũrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ,

- ⁹ kūrīa maithe manyu maangeririe na makīngararia,
o na gūtuika nīmoonete ūrīa wothe ndaamekīire.
- ¹⁰ Nīgūkorwo ndaatūūrīte ndakarīire rūciaro rūu mīaka mīrongo ĩna;
ngiuga atīrī, “Aya nī andū arīa ngoro ciao ciūrīte,
na nīmagīte kūmenya njīra ciakwa.”
- ¹¹ Nī ūndū ūcio ngīhīta ndakarīte, ngiuga atīrī,
“Matirī hīndī magaatoonya kīhurūko-inī gīakwa.”

96

Kūgooca Ngai Ūrīa Mūtuanīri Ciira

- ¹ Inīrai Jehova rwīmbo rwerū;
inīrai Jehova, inyuī andū a thī yothe.
- ² Inīrai Jehova, goocai rītwa rīake;
hunjagiai ūhonokio wake mūthenya o mūthenya.
- ³ Umbūrai riiri wake kūrī ndūrīrī,
mumbūre mawīko make ma kūgeganīa kūrī andū othe.
- ⁴ Nīgūkorwo Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno;
nīwe wa gwītīgīrwo gūkīra ngai ciothe.
- ⁵ Nīgūkorwo ngai ciothe cia ndūrīrī nī mīhianano,
no Jehova nīwe wombire igūrū.
- ⁶ Riiri na ūnene irī mbere yake;
hinya na riiri irī handū hake harīa haamūre.
- ⁷ Tūūgīriai Jehova, inyuī mīhīrīga ya ndūrīrī,
mūtūgīrie Jehova nī ūndū wa riiri na hinya wake.
- ⁸ Tūūgīriai Jehova nī ūndū wa riiri ūrīa wagīrīre rītwa rīake;
mūreherei maruta na mūūke nja-inī ciake.
- ⁹ Hooyai Jehova thīinī wa riiri wa ūtheru wake;
inainai mūrī mbere yake, inyuī andū a thī yothe.
- ¹⁰ Īrai ndūrīrī atīrī, “Jehova nīarathamaka.”
Thī nīhaandītwo ĩkarūma, ndīngīenyenyeka;
agatuīra kīrīndī ciira akīigananītie.
- ¹¹ Igūrū nīrīkene, thī nīcanjamūke;
iria nīrīrurume, na indo iria ciothe irī thīinī warīo;
¹² mīgūnda nīkenerūrūke, na indo iria ciothe irī thīinī wayo.
- Hīndī ĩyo mītī yothe ya mūtītū nīkaina nī gūkena;
¹³ ĩkaina ĩrī mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīarooka,
arooka gūtuīra thī ciira.
- Agaatuīra thī ciira na ūthingu,
na kīrīndī agītuīre na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova nīarathamaka, thī nīgīkene;
mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria nīmacanjamūke.
- ² Athiūrūrūkīrio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi wa gītī gīake kīa ūnene.

- ³ Mwaki ūmũthiiga mbere
ūgĩcinaga thũ ciake na mĩena yothe.
- ⁴ Heni ciake imũrĩkaga thĩ yothe;
thĩ ĩcionaga ĩkainaina.
- ⁵ Irĩma itwekaga o ta mũhũra mbere ya Jehova,
igatweka irĩ mbere ya Mwathani wa thĩ yothe.
- ⁶ Igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,
nao andũ othe makoona riiri wake.
- ⁷ Andũ arĩa othe mahooyaga mĩhianano mĩcũhie nĩmaconorithagio,
acio meerahaga na mĩhianano:
inyuĩ ngai ici, mũinamĩrĩrei mũmũhooe.
- ⁸ Zayuni ĩiguaga ũguo ĩgakena,
namo matũũra ma Juda magacanjamũka,
tondũ wa matũĩro maku ma ciira, Wee Jehova.
- ⁹ Nĩgũkorwo Wee Jehova, nĩwe Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno wa thĩ yothe;
wee nĩũtũgĩrĩtio mũno igũrũ rĩa ngai ciothe.
- ¹⁰ Arĩa endi Jehova nĩmathũũre ũũru,
nĩgũkorwo nĩagitagĩra mĩoyo ya arĩa ake ehokeku,
na akamateithũra kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu.
- ¹¹ Ūtheri nĩwarĩire arĩa athingu
na arĩa arũngĩrĩru ngoro makaiyũrwo nĩ gĩkeno.
- ¹² Kenerai Jehova, inyuĩ arĩa athingu,
mũkĩgooce rĩitwa rĩake rĩamũre.

98

Ngai Nĩwe wathaga Thĩ Yothe

- ¹ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ ma kũgegania;
guoko gwake kwa ũrĩo na gĩcoka gĩake gĩtheru
nĩcio imũhonokanĩrie.
- ² Jehova nĩamenyithanĩtie ũhonokio wake
na akaguũria ũthingu wake kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ.
- ³ Nĩaririkanĩte wendo wake
na wĩhokeku wake ũrĩa erĩire nyũmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thĩ nĩcionete
ũhonokanio wa Ngai witũ.
- ⁴ Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ,
tumũkai mũkenũrũrũke na nyĩmbo mũkĩinaga;
- ⁵ inĩrai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto,
mũmũinĩre na kĩnanda kĩa mũgeeto
o na mũgambo ũrĩa mwega mũno,
- ⁶ inai na tũrumbeta, na mũgambo wa coro:
anĩrĩrai na gĩkeno mũrĩ mbere ya Jehova, o ũcio Mũthamaki.
- ⁷ Iria rĩrĩa inene nĩrĩrurume, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo,
mabũrũri mothe, na arĩa othe matũũraga kuo.
- ⁸ Njũũ nacio nĩkĩhũũre hĩ,

o nacio irĩma nĩciine hamwe nĩ gũkena;
 9 nĩciine irĩ mbere ya Jehova,
 nĩgũkorwo nĩarooka nĩguo athamakĩre thĩ.
 Agatuĩra mabũrũri ciira na ũthingu,
 nakĩo kĩrĩndĩ agĩtuithanagie na werekereru.

99

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũthingu Wake

- 1 Jehova nĩarathamaka,
 ndũrĩrĩ nĩcikĩinaine;
 aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ gatagatĩ ka makerubi,
 thĩ nũthingithe.
- 2 Jehova nĩ mũnene Zayuni;
 nĩatũũgĩrite igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe.
- 3 Andũ nĩmakĩgooce rĩitwa rĩaku inene na rĩa gwĩtigĩrwo:
 we nĩwe mũtheru.
- 4 Mũthamaki nĩ arĩ hinya, na nĩendete kĩhooito:
 nĩũrũmĩtie ũtuithania wa ciira ũrĩa mwerekereru;
 nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhooito na ma ũthingu
 thĩinĩ wa Jakubu.
- 5 Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
 na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe mũrĩ gĩturwa-inĩ kĩa makinya make;
 we nĩwe mũtheru.
- 6 Musa na Harũni maarĩ amwe a athĩnjĩri-Ngai ake,
 nake Samũeli aarĩ ũmwe wa arĩa maakayagĩra rĩitwa rĩake;
 maakayagĩra Jehova
 nake akametĩka.
- 7 Amaragĩria arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa itu;
 makĩrũmia mawatho make
 na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa aamaheete.
- 8 Wee Jehova Ngai witũ-rĩ,
 nĩwametĩkaga;
 harĩ Isiraeli warĩ Mũrungu mũrekanĩri,
 o na gũtuĩka nĩwamaherithagia nĩ ũndũ wa ciĩko ciao njũru.
- 9 Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
 na mũmũhooyage mũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre,
 nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũtheru.

100

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

- 1 Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ.
 2 Thathaiyai Jehova mũcanjamũkĩte;
 ũkai mbere yake mũkĩinaga mũkenete.
- 3 Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai.
 Nĩwe watũũmbire, na ithuĩ tũrĩ ake,
 tũrĩ andũ ake, ng' Ondu cia ũrĩithio wake.
- 4 Tonyerai ihingo ciake mũrĩ na ngaatho,

mũtoonye nja ciake mũkĩmũgoocaga;
mũcookeriei ngaatho na mũgooce rĩitwa rĩake.

⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega,
wendo wake ũtũũraga nginya tene na tene;
wĩhokeku wake nĩ wa nginya njiarwa na njiarwa.

101

Wĩhokeku wa Mũthamaki harĩ Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩ ndĩnaga ũhoru wa wendo na wa kĩhooto gĩaku;
Wee Jehova nĩwe ndĩrĩgoocaga na rwĩmbo.

² Nĩngwĩmenyerera ndũũre mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke:
nĩ rĩ ũgaagĩũka kũrĩ nĩ?

Nĩndĩrĩkaraga mũciĩ gwakwa
ndĩ na ngoro ĩtarĩ ũcuuke.

³ Gũtirĩ ũndũ mũũru
ndĩrĩigaga mbere ya maitho makwa.

Nĩthũire ciiko cia andũ arĩa matarĩ wĩtĩkio;
ndĩngĩtĩkĩra menyĩtĩrĩre harĩ nĩ.

⁴ Ndĩrĩkaraga haraihu na andũ arĩa marĩ ngoro nemi;
ũũru-rĩ, ndĩrĩ hĩndĩ ngaanyĩtanĩra naguo.

⁵ Mũndũ o wothe ũngĩcambia mũndũ wa itũũra rĩake na hito,
ũcio nĩngamũniina;
mũndũ o wothe ũrĩ maitho ma rũng'athio na ngoro ya mwĩtĩio,
ũcio ndikamũkirĩria.

⁶ Maitho makwa-rĩ, marĩroraga andũ arĩa ehokeku bũrũri-inĩ,
nĩguo maikaranagie na nĩ;
mũndũ ũrĩa mĩthĩire yake ĩtarĩ ũcuuke-rĩ,
ũcio nĩarĩndungatagĩra.

⁷ Gũtirĩ mũndũ wĩkaga maũndũ ma mawara
ũgaikara nyũmba-inĩ yakwa;
gũtirĩ mũndũ waragia maheeni
ũkaarũgama mbere yakwa.

⁸ O rũciinĩ nĩndĩrĩkiragia
arĩa othe aaganu bũrũri-inĩ;
nĩngeheria andũ arĩa othe mekaga ũũru
mathire itũũra-inĩ rĩria inene rĩa Jehova.

102

Ihooya rĩa Mũndũ Mũnyamarĩku

¹ Wee Jehova, igua ihooya rĩakwa;
reke gũkaya gwakwa ngĩhooya ũteithio gũgũkinyĩre.

² Tiga kũũhitha ũthiũ waku
rĩria ndĩ mĩnyamaro-inĩ.

Inamĩria gũtũ gwaku ũnjigie;

ndagũkaĩra, njĩtĩka o narua.

- ³ Nĩgũkorwo matukũ makwa marathira
o ta ũrĩa ndogo ĩthiraga;
namo mahĩndĩ makwa maraakana o ta gĩcinga.
- ⁴ Ngoro yakwa ĩringĩkĩte na ĩkahooaha o ta nyeki;
ndiganĩrwo o na nĩ kũrĩa irio.
- ⁵ Tondũ wa ũrĩa ndĩracaaya nyanĩrĩre,
hĩnjĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndĩ.
- ⁶ Haana ta ndundu ya werũ-inĩ,
ngahaana ta ndundu ĩrĩa ĩkaraga kũrĩa kwanangĩku.
- ⁷ Ndaaraga itarĩ toro;
haanĩte ta nyoni ĩrĩ o iiki nyũmba igũrũ.
- ⁸ Mũthenya wothe thũ ciakwa itindaga igũthĩrĩkia;
acio manyũrũragia mahũthagĩra rĩtwa rĩakwa taarĩ kĩrumi.
- ⁹ Nĩgũkorwo ndĩaga mũhu taarĩ irio ciakwa,
na kĩrĩa nyuuaga ngagĩtukania na maithori,
- ¹⁰ tondũ wa mang'ũrĩ maku manene,
ũnjoete na igũrũ ũkanjikia mwena-inĩ.
- ¹¹ Matukũ makwa mahaana o ta kĩruru kĩa hwaĩ-inĩ;
hoohaga ta nyeki.
- ¹² No rĩrĩ, Wee Jehova ũgũtũũra ũkarĩire gĩtĩ kĩa ũnene nginya tene na tene;
ngumo yaku igũtũũra njiarwa na njiarwa.
- ¹³ Wee nĩũkwarahũka ũiguĩre itũũra rĩa Zayuni tha,
nĩgũkorwo ihinda rĩa kũrĩka wega nĩ ikinyu;
ihinda rĩrĩa rĩathĩrĩre nĩ ikinyu.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo mahiga makuo nĩmakenagĩrwo nĩ ndungata ciaku;
o na rũkũngũ rwakuo nĩrũtũmaga iringwo nĩ tha.
- ¹⁵ Ndũrĩrĩ nĩgeetigĩra rĩtwa rĩa Jehova,
athamaki othe a thĩ mekĩrĩre riiri waku.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagaaka itũũra rĩa Zayuni rĩngĩ,
na eyumĩrie arĩ na riiri wake.
- ¹⁷ Nĩakaigua mahooya ma andũ arĩa aagi;
ndakanyarara mahooya mao.
- ¹⁸ Ũhoro ũyũ nĩwandĩkwo nĩ ũndũ wa rũciaro rũrĩa rũgooka,
nĩguo andũ arĩa mataciarĩtwo makaagooa Jehova:
- ¹⁹ "Jehova nĩacũthĩrĩrie thĩ arĩ harĩa hake haamũre kũu igũrũ;
arĩ kũu igũrũ Jehova nĩkũrora aarorire thĩ,
- ²⁰ nĩguo aigue gũcaaya kwa arĩa moheetwo,
na ohorithie arĩa maatuĩrĩrwo gũkua."
- ²¹ Nĩ ũndũ ũcio rĩtwa rĩa Jehova nĩrĩkoimbũrwo kũu Zayuni,
na nĩakagoocwo kũu Jerusalemu
- ²² rĩrĩa andũ a ndũrĩrĩ na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.
- ²³ Hĩndĩ ya mũtũũrĩre wakwa nĩanyiihirie hinya wakwa;
nĩakuhĩhirie matukũ makwa.
- ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ:
"Wee Ngai wakwa, ndũkanjũrage o rĩrĩa ndaiganĩria matukũ makwa;

- wee-rĩ, mĩaka yaku ãthiiaa o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.
 25 O kĩambĩrĩria-inĩ, nĩwaarire mĩthingi ya thĩ,
 o narĩo igũrũ nĩ wĩra wa moko maku.
 26 Icio nĩgũthira igaathira, no wee nĩgũtũũra ũgaatũũra;
 igaakũra o ta nguo, ithire.
 Ũgaacigarũrĩra ta nguo,
 icooke iteeo.
 27 No Wee ndũgarũrũkaga,
 nayo mĩaka yaku ndĩrĩ mũthia.
 28 Ciana cia ndungata ciaku igaatũũra na thayũ mbere yaku;
 nacio njiaro ciacio cigaikara irũmĩte irĩ mbere yaku.”

103

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa;
 kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wakwa, gooca rĩitwa rĩake itheru.
 2 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa,
 na ndũkariganĩrwo nĩ maũndũ mothe marĩa aanagwĩka:
 3 o ũrĩa ũkũrekagĩra mehia maku mothe,
 na agakũhonia mĩrimũ yaku yothe,
 4 ũrĩa ũkũũraga muoyo waku kuuma irima rĩa gĩkuũ,
 na agakũhumba wendo na tha taarĩ thũmbĩ ya ũnene,
 5 o we ũkũhũũnagia na maũndũ mega
 nĩgeetha waanake waku werũhagio o ta wa nderi.*
 6 Jehova ekaga maũndũ ma ũthingu,
 na akarũgamĩrĩra kĩhooto kũrĩ arĩa othe ahinyĩrĩrie.
 7 Nĩamenyithirie Musa njĩra ciake,
 nacio ciĩko ciake agĩcimenyithia andũ a Isiraeli:
 8 Jehova nĩ mũigua tha na nĩ mũtugi,
 ndahiũhaga kũrakara, na nĩaiyũirwo nĩ wendo mũingĩ.
 9 We ndaciirithanagia hĩndĩ ciothe,
 o na kana agatũũra arakarĩte nginya tene;
 10 Ndatũherithagia ta ũrĩa mehia maitũ magĩrĩirwo,
 o na kana agatũrĩhia kũringana na waganu witũ ũrĩa ũigana.
 11 O ta ũrĩa igũrũ rĩraihanĩrĩrie na thĩ,
 ũguo no taguo wendo wake ũrĩ mũnene kũrĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte;
 12 o ta ũrĩa irathĩro kũraihanĩrĩrie na ithũĩro-rĩ,
 ũguo no taguo atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩria.
 13 O ta ũrĩa mũthuri aiguagĩra ciana ciake tha,
 ũguo no taguo Jehova aiguagĩra tha arĩa mamwĩtigĩrĩte;
 14 nĩgũkorwo we nĩoĩ ũrĩa tuombirwo,
 nĩaririkanaga atĩ ithuĩ tũrĩ o rũkũngũ.
 15 Ha ũhoro wa mũndũ-rĩ, matukũ make mahaana o ta nyeki,
 we acanũkaga o ta ihũa rĩa gĩthaka;
 16 rĩhurutagwo nĩ rũhuho rĩkehera,

* 103:5 Nderi yũikaine nĩ ũndũ wa hinya wayo, na nĩ ũndũ wa gũtũũra mũno.

- na harĩa rĩraarĩ rĩtingĩcooka kuonwo rĩngĩ.
 17 No rĩrĩ, kuuma tene nginya tene
 wendo wa Jehova ūtũuraga harĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte,
 naguo ūthingu wake ūgakinyĩra ciana cia ciana ciao,
 18 o acio mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake,
 na makaririkanaga gwathĩkĩra watho wake.
 19 Jehova nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ,
 na ūthamaki wake wathaga maũndũ mothe.
 20 Goocai Jehova, inyuĩ araike ake,
 inyuĩ njamba irĩ hinya, inyuĩ mwĩkaga ũrĩa oigĩte,
 o inyuĩ mwathĩkagĩra kiugo gĩake.
 21 Goocai Jehova, inyuĩ mbũtũ ciake ciothe cia igũrũ,
 o inyuĩ ndungata ciake iria ciĩkaga ũrĩa endaga.
 22 Goocai Jehova, inyuĩ mawĩra make mothe
 mũrĩ kũrĩa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ũrĩa Mũũmbi na Mũheani

- 1 Goocai Jehova, wee ngoro yakwa.

- Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ũrĩ mũnene mũno;
 wĩhumbĩte riiri na ũkaru.
 2 Ehumbĩte ūtheri taarĩ nguo;
 we atambũrũkagia igũrũ taarĩ hema,
 3 na akaara mĩgamba ya tũnyũmba twake twa ngoroba igũrũ rĩa maaĩ.
 We atũmaga matu matuĩke ngaari yake ya ita,
 na agakuuo nĩ mathagu ma rũhuho.
 4 Nĩwe ūtũmaga rũhuho rũtuĩke arekio ake,
 nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki agacitua ndungata ciake.
 5 We aahaandire thĩ igũrũ rĩa mĩthingi yayo;
 ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.
 6 Wamĩhumbĩrere na iria rĩrĩa inene taarĩ nguo;
 maaĩ maikarire makunĩkĩre irĩma.
 7 No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra,
 nacio ngwa ciaku ciagamba magĩthara;
 8 magĩtherera igũrũ wa irĩma,
 magĩkũrũka cianda-inĩ,
 magĩtherera na kũrĩa watuĩte mathĩ.
 9 Wee nĩwe wekĩrere mũhaka ũrĩa matangĩkĩra;
 gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhumbĩra thĩ.
 10 We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ mĩkuru-inĩ;
 mathereraga gatagatĩ-inĩ ka irĩma.
 11 Nĩcio iheaga nyamũ ciothe cia gĩthaka maaĩ ma kũnyua;
 nĩkuo njagĩ cia werũ-inĩ inyootoragĩrwo.
 12 Nyoni cia rĩera-inĩ ciakaga itara hakuhĩ na maaĩ macio;

ciinaga irĩ honge-inĩ cia mĩtĩ.

- 13 We aitagĩrĩria irĩma maaĩ moimĩte nyũmba-inĩ ciake iria irĩ igũrũ;
thĩ nĩiganagwo nĩ maciaro ma wĩra wake.
- 14 We atũmaga nyeki ikũre nĩ ũndũ wa kũrĩio nĩ mahiũ,
na agakũria mĩmera ĩrĩa andũ mahaandaga,
tĩiri-inĩ gũgakiumaga irio:
- 15 ndibei ĩrĩa ĩkenagia ngoro ya mũndũ
na maguta ma gũtũma ũthiũ wake ũkenge,
o na irio iria ciĩkagĩra ngoro yake hinya.
- 16 Mĩtĩ ya Jehova nĩyuragĩrio mbura wega,
mĩtarakwa ĩyo ya Lebanoni o ĩrĩa aahaandire.
- 17 Kũu nĩkuo nyoni ciakaga itara ciacio;
nayo njũũ, nyũmba yayo ĩrĩ kũu mĩkarakaba-inĩ.
- 18 Irĩma-inĩ iria ndaaya nĩkuo mbũri cia gĩthaka ciikaraga;
mĩatũka-inĩ ya mahiga nĩkuo ikami ciĩhithaga.
- 19 Mweri nĩguo ũmenyithanagia hĩndĩ ya imera,
narĩo riũa nĩrĩmenyaga hĩndĩ yarĩo ya gũthũa.
- 20 Wee nĩwe ũtũmaga kũgĩe nduma, gũgatuĩka ũtukũ,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ikoimĩra icemeete.
- 21 Mĩrũũthi ĩrĩa mĩthĩ ĩraramaga ĩkĩhĩta,
na ĩgacaria irio ciayo kuuma harĩ Mũrungu.
- 22 Riũa rĩrathaga, nayo ĩgeethiĩra;
ĩthiiaga ĩgakoma imamo-inĩ ciayo.
- 23 Hĩndĩ ĩyo mũndũ agathiĩ kũruta wĩra wake,
agakĩruta wĩra o nginya hwaĩ-inĩ.
- 24 Wee Jehova, kaĩ mawĩra maku nĩ maingĩ-ĩ!
Mothe ũmarutĩte na ũũgĩ;
nayo thĩ ĩiyũrĩte ciũmbe ciaku.
- 25 Rĩrĩa nĩrĩo iria rĩrĩa inene na rĩariĩ,
rĩiyũrĩte ciũmbe irĩ muoyo itangĩtarĩka,
iria nene na iria nini.
- 26 Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthiĩ na igĩcooka,
o na nyamũ ĩrĩa ĩĩtagwo Leviathanĩ,
ĩrĩa wombire nĩguo ĩtũũhagĩre kuo.
- 27 Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria
nĩguo ũcihe irio ciacio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire.
- 28 Na rĩrĩa wacihe irio,
cioyaga ikarĩa;
rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega.
- 29 Rĩrĩa wahitha ũthiũ waku,
inyiitagwo nĩ guoya;
rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ.
- 30 Rĩrĩa watũma Roho waku,
ikagĩa kuo,
nawe ũkerũhia maũndũ mothe gũkũ thĩ.

- 31 Riiri wa Jehova ũrotũūra nginya tene;
 Jehova arokenagĩra mawĩra make:
 32 o we ũcio ũroraga thĩ, nayo ĩkainaina,
 o we ũhutagia irĩma, nacio ikoima ndogo.
- 33 Ngũtũūra nyingĩra Jehova matukũ mothe ma muoyo wakwa;
 ndĩrĩinaga ngĩgoocaga Ngai wakwa hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũūra muoyo.
- 34 Jehova arokenio nĩ mecũũrania makwa,
 rĩrĩa ndĩrĩkenaga nĩ ũndũ wake.
- 35 No rĩrĩ, ehia maroniinwo kuuma thĩ,
 na andũ arĩa aaganu mathire biũ.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Gocai Jehova.

105

Wĩhokeku wa Ngai kũrĩ Isiraeli

- 1 Cookeria Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
 menyithiai ndũrĩrĩ maũndũ marĩa ekĩte.
- 2 Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgoocaga;
 heanai ũhoru wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.
- 3 Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake itheru;
 ngoro cia arĩa marongoragia Jehova nĩikene.
- 4 Cũthĩrĩriai Jehova na hinya wake;
 mathaai ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.
- 5 Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
 na ciana ciake, na matuĩro ma ciira marĩa atuĩte,
- 6 inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu ndungata yake,
 o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ ake athuure.
- 7 Jehova nĩwe Ngai witũ;
 matuĩro make ma ciira marĩ thĩ yothe.
- 8 Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene,
 nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire, nĩ ũndũ wa njiarwa ngiri,
- 9 kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩre na Iburahĩmu,
 na noguo mwĩhitwa ũrĩa eehĩtire harĩ ĩsaaka.
- 10 Nĩagĩkĩrĩre hinya harĩ Jakubu kĩrĩ kĩrĩra gĩake kĩa watho wa kũrũmagĩrĩrwo,
 agĩgũkĩra hinya harĩ Isiraeli kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũūra tene na tene:
- 11 “Wee nĩwe ngaathe bũrũri wa Kaanani ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya.”
- 12 Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini magĩtarwo,
 o anini biũ, na marĩ ageni kuo-rĩ,
- 13 morũũraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ,
 na kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.
- 14 Ndarĩ mũndũ o na ũmwe eetĩkĩrĩrie amanyariire;
 nĩ ũndũ wao akĩrũithia athamaki, akĩmeera atĩrĩ:
- 15 “Mũtikanahutie andũ arĩa akwa aitĩrĩrie maguta;
 mũtikaneke anabii akwa ũũru.”

- 16 Agītūma bŭrŭri ūcio ūgĭe ng'aragu,
na akĭniina mĭthiithŭ yao yothe ya irio;
- 17 agītūma mŭndŭ athiĭ mbere yao:
nĭwe Jusufu, ūrĭa wendirio arĭ ngombo.
- 18 Nĭmamŭtĭihirĭe magŭrŭ na bĭngŭ,
na makĭmuoha ngingo na igerā,
- 19 ngĭnya ūrĭa oigĭte ūgĭkinyanĭra,
ngĭnya kiugo kĭa Jehova gĭkĭonania atĭ aarĭ mŭndŭ wa ma.
- 20 Mŭthamaki agītūmana na akĭmuohorithia,
mwathi ūcio wa ndŭrĭrĭ akĭmŭrekereria.
- 21 Akĭmŭtua mwathi wa indo cia nyŭmba yake,
na mŭrori wa indo iria ciothe aarĭ nacio,
- 22 nĭguo ataarage anene ake o ūrĭa angĭonire kwagĭrĭire,
na arutage athuuri ake ūgĭ.
- 23 Hĭndĭ ĩyo Isiraeli agĭthiĭ Misiri;
Jakubu agītŭŭra arĭ mŭgeni bŭrŭri-inĭ ūcio wa Hamu.
- 24 Jehova agītūma andŭ ake maciarane mŭno;
agītūma maingĭthe mŭno gŭkĭra thŭ ciao,
- 25 iria aagarŭrĭre ngoro ciao agītūma ithŭŭre andŭ ake,
agītūma ithugundĭre ndungata ciake ūŭru.
- 26 Aatŭmire Musa ndungata yake,
na Harŭni, ūrĭa aathurĭte.
- 27 Nao makĭringa ciama ciake gatagatĭ-inĭ kao,
magĭka magegania make bŭrŭri-inĭ wa Hamu.
- 28 Agītūma kŭgĭe nduma naguo bŭrŭri ūcio ūgĭtumana,
tondŭ-rĭ, githĭ ti ciugo ciake maaremeire?
- 29 Akĭgarŭra maaĭ mao magĭtuĭka thakame,
agītūma thamaki ciao ikue.
- 30 Bŭrŭri wao ūkĭiyŭra ciŭra,
iria ciatoonyire ngĭnya tŭnyŭmba twa toro twa anene ao.
- 31 Aaririe, gŭgĭŭka mĭrumbĭ ya ngĭ,
na rwagĭ rŭkĭiyŭra bŭrŭri wao wothe.
- 32 Akĭgarŭra mbura yao ĩgĭtuĭka ya mbembe,
na heni ikĭhenŭka bŭrŭri-inĭ wao wothe;
- 33 akĭrŭnda mĭthabibŭ yao, na mĭkŭyŭ,
na akiunanga mĭtĭ ya bŭrŭri wao.
- 34 Aaririe, nacio ngigĭ igĭŭka,
na ndaahi itangĭtarĭka;
- 35 ikĭrĭa kĭndŭ gĭothe kĭarĭ kĭruru bŭrŭri-inĭ wao,
na ikĭrĭa maciaro ma tĭrĭ wao.
- 36 Ningĭ akĭŭraga marigithathi mothe ma bŭrŭri wao,
maciaro ma mbere ma ūciari wao wothe.
- 37 Nĭaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuuĭte betha na thahabu,
na gatagatĭ ka mĭhĭrĭga yao hatiarĭ mŭndŭ o na ūmwe warĭ mŭhinyaru.
- 38 Andŭ a Misiri nĭmakenire moima kuo,
tondŭ nĭmanyiitĭtwo nĭ guoya wa andŭ acio a Isiraeli.
- 39 Nĭatambŭrŭkirĭe itu rĭmahumbagĭre,
o na mwaki wa kŭmamŭrĭkagĭra ūtukŭ.
- 40 Metirie irio, nake akĭmarehere tŭmakia-arŭme,

na akĩmahũũnia na irio cia igũrũ.

⁴¹ Aatũranirie rwaro rwa ihiga, namo maaĩ magĩtothoka;
magĩgĩtherera ta rũũĩ kũu werũ-inĩ.

⁴² Nĩgũkorwo nĩaririkanire kĩranĩro gĩake gĩtheru
kĩrĩa aarĩkanĩire na ndungata yake Iburahĩmu.

⁴³ Nĩaarutire andũ ake makiuma kũu makenete,
akĩruta acio ake athuure makĩanagĩrĩra nĩ gũkena;

⁴⁴ akĩmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
nao magĩtuĩka a kũgaya kĩrĩa andũ angĩ maanogeire,

⁴⁵ nĩguo marũmagie mataaro make,
na maathĩkagĩre mawatho make.

Goocai Jehova.

106

Kuumbũra Mehia ma Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.

² Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe?

³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhootho,
arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩire hĩndĩ ciothe.

⁴ Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ũgwĩka andũ aku wega,
ũndeithagie rĩrĩa ũkũmahonokia,

⁵ nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ aku athuure,
nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rũrĩrĩ rwaku,
na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgooca.

⁶ Ithuĩ nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe maitũ meehirie;
nĩtwĩkĩte ũũru na tũkaagana.

⁷ Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku;
matiigana kũririkana ũtugi waku mũingĩ,
na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria, o Iria rĩu Itune.

⁸ No nĩamahonokirie nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake,
nĩguo atũme hinya wake mũnene ũmenyeke.

⁹ Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo rĩkĩhũa;
akĩmagereria kũu kũriku taarĩ werũ-inĩ.

¹⁰ Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ gwa thũ.

¹¹ Maaĩ macio nĩmahubanĩirie amuku ao;
gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire.

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩtĩkia ciĩranĩro ciake,
na makĩmũinĩra, makĩmũgooca.

¹³ No makĩriganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ekĩte,
na matiigana gweterera ũtaaro wake.

¹⁴ Marĩ kũu werũ-inĩ makĩnyiitwo nĩ thuti;

- makīgeria Mūrungu marī kūu gūtagĩaga kīndũ.
 15 Nĩ ūndũ ūcio akīmahe kīrĩa maamwītirie,
 no akīmatũmĩra mūrīmũ wa kũmanyariira.
- 16 Ningĩ nĩmaiguĩrĩre Musa ūiru marī kūu kambĩ-inĩ,
 o na makīguĩra Harũni ūiru, o ūcio wamũrĩrwo Jehova.
- 17 Thĩ ĩgĩatũka na ĩkĩmeria Dathani;
 ningĩ ĩgĩthika thiritũ ya Abiramu.
- 18 Mwaki ūgĩakana gatagatĩ-inĩ ka arũmĩrĩri ao;
 rūrĩrĩmbĩ rūgĩcina andũ acio aaganu.
- 19 Nĩmathondekire gacaũ marī kūu Horebu,
 makīhooya mũhianano ūtweketio kuuma kūrĩ kĩgera.
- 20 Maakũũranirie Riiri wa Ngai
 na mũhianano wa ndegwa ĩrĩa ĩrĩaga nyeki.
- 21 Makĩriganĩrwo nĩ Mūrungu ūrĩa wamahonokirie,
 ūrĩa wekĩte maũndũ manene kūu bũrũri wa Misiri,
- 22 akĩringa ciama bũrũri wa Hamu,
 na agĩka mawĩko ma gwĩtigĩrwo Iria-inĩ Itune.
- 23 Nĩ ūndũ ūcio akiuga nĩekũmaniina,
 tĩga nĩ Musa, ūrĩa we aathurĩte,
 warũgamire mbere yake,
 akĩmũthaitha ndakamaniine na mang'ũrĩ make.
- 24 Ningĩ makĩnyarara bũrũri ūcio mwegu,
 makĩaga gwĩtĩkia kĩĩranĩro gĩake.
- 25 Makĩnuguna marī hema-inĩ ciao,
 na makĩaga gwathĩkĩra Jehova.
- 26 Nĩ ūndũ ūcio akĩoya guoko na igũrũ,
 akĩhĩta atĩ nĩakamang'aũranĩria kūu werũ-inĩ,
- 27 ang'aũranĩrie njiaro ciao kūu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
 aciharaganĩrie kūu mabũrũri-inĩ guothe.
- 28 Nĩmeyohanirie na Baali ya Peoru,
 na makĩrĩa magongona maarutĩrwo ngai itarĩ muoyo;
- 29 magĩtũma Jehova arakare nĩ ūndũ wa ciĩko ciao cia waganu,
 naguo mũthiro ūgĩtuthũka gatagatĩ-inĩ kao.
- 30 No Finehasi akĩrũgama na igũrũ, akĩherithia arĩa maarĩ na mahĩtia,
 naguo mũthiro ūgĩthira.
- 31 Ūhoro ūcio ūgĩtũma atuuo nĩ mũthingu
 kūrĩ njjarwa na njjarwa nginya tene.
- 32 Nao makĩrakaria Jehova hau maaĩ-inĩ ma Meriba,
 nake Musa agĩkinyĩrĩrwo nĩ thĩina nĩ ūndũ wao;
- 33 nĩgũkorwo nĩmaremeire Roho wa Ngai,
 nake Musa akĩaria ciugo itaagĩrĩre.
- 34 Matiigana kũniina ndũrĩrĩ icio
 ta ūrĩa Jehova aamaathĩte,
- 35 no nĩgũtukana maatukanire na ndũrĩrĩ,

- na makĩrũmĩrĩra mĩtugo yao.
³⁶ Makĩhooya mĩhianano yao,
 ĩrĩa yatuĩkire mũtego kũrĩ o.
³⁷ Makĩrutĩra ndaimono
 aanake na airĩtu ao marĩ magongona.
³⁸ Magĩta thakame ĩteehĩtie,
 thakame ya aanake na airĩtu ao,
 arĩa maarutire marĩ magongona kũrĩ mĩhianano ya Kaanani,
 naguo bũrũri ũgĩthaahio nĩ thakame yao.
³⁹ Nĩmethaahirie o ene nĩ gwĩka ũguo meekire;
 na ũndũ wa ciĩko ciao makĩhũũra ũmaraya.
- ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakarĩra andũ ake,
 na agĩthũũra igai rĩake mũno.
⁴¹ Akĩmaneana kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao.
⁴² Thũ ciao ikĩmahinyĩrĩria,
 na ikĩmaiga rungu rwa wathani wao.
⁴³ Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ,
 no-o makĩrema,
 makĩrikĩra mehia-inĩ mao.
- ⁴⁴ Nowe akĩona mĩnyamaro yao
 rĩrĩa aaiguire magĩkaya;
⁴⁵ nĩ ũndũ wao akĩirikana kĩrĩkanĩro gĩake,
 na nĩ ũndũ wa wendo wake mũnene akĩringwo nĩ tha.
⁴⁶ Agĩtũma maiguĩrwo tha
 nĩ arĩa othe maamatahĩte.
- ⁴⁷ Tũhonokie, Wee Jehova Ngai witũ,
 na ũtũcookanĩrĩrie ũtũrute kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo tũcookagĩrie rĩtwa rĩaku itheru ngaatho,
 na twĩrahagĩre ũgooci waku.
- ⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
 kuuma tene wa tene, nginya o tene na tene.
 Nao andũ othe nĩmakiuge, "Ameni!"

Goocai Jehova.

Ibuku rĩa Gatano

107

Thaburi 107-150

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Kũhonokio Mathũũna-inĩ Maingĩ

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mweaga;
 wendo wake ũtũũraga tene na tene.
² Andũ arĩa makũũrĩtwo nĩ Jehova nĩmakiuge ũguo:
 o acio akũũrĩte kuuma guoko-inĩ gwa thũ,
³ o acio aacookanĩrĩrie amarutĩte mabũrũri-inĩ,
 kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro,
 na kuuma mwena wa gathigathini na wa gũthini.

- 4 Amwe morũũrire werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ,
maagĩte njĩra ya kũmakinyia itũũra inene kũrĩa mangĩatũũrire.
- 5 Maarĩ ahũtu na makanyoota,
na makaaga mwĩhoko thĩinĩ wao.
- 6 Nao magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma thĩina-inĩ.
- 7 Aamagereirie njĩra nũngarũ,
nginya magĩkinya itũũra inene kũrĩa mangĩonire gwa gũtũũra.
- 8 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,
- 9 nĩgũkorwo nĩwe ũnyootoraga andũ arĩa anyootu,
na akahũũnia arĩa ahũtu na maũndũ mega.
- 10 Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na nduma-inĩ nene mũno,
makĩnyamarĩka marĩ ohe na mĩnyororo ya kĩgera,
- 11 nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia Mũrungu,
o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno bata.
- 12 Nĩ ũndũ ũcio akĩmarutithia wĩra wa hinya;
nao makĩhĩngwo na gũkĩaga wa kũmateithia.
- 13 Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩina-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.
- 14 Nake aamarutire nduma-inĩ, akĩmaruta kũu nduma-inĩ nene mũno,
na agĩtuanga mĩnyororo ĩria moohetwo nayo.
- 15 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,
- 16 nĩgũkorwo nĩoinangaga ihingo cia gĩcango
na akoinanga mĩgĩko ya kĩgera.
- 17 Amwe maatuĩkire andũ akĩĩgu nĩ ũndũ wa mĩthĩire yao ya ũremi,
o na nĩ ũndũ wa waganu wao magĩtuĩka a gũthĩĩnĩka.
- 18 Magĩtuĩka a kũira ngoro mona irio o ciothe,
nao magĩkuhĩrĩria ihingo cia gĩkuũ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmaruta thĩina-inĩ.
- 20 Aatũmire kiugo gĩake akĩmahonia;
aamateithũrĩre kuuma mbĩrĩra-inĩ.
- 21 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 22 Nĩmakĩrute igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mamenyithanie mawĩko make makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
- 23 Angĩ maagereire iria-inĩ marĩ marikabu-inĩ;
maathiiaga wonjoria kũu maria-inĩ manene.
- 24 Nĩmoonire mawĩko ma Jehova,
makĩona ciiko ciake cia magegania kũu kũriku.
- 25 Nĩgũkorwo aaririe, akĩarahũra kĩhuhũkanio
kĩrĩa gĩatũmire iria rĩgĩe na makũmbĩ.
- 26 Marikabu igĩikanio na igũrũ, na igĩcooka igĩikanio na kũu thĩ kũrĩa kũriku;
andũ acio magĩkua ngoro nĩ ũndũ marĩ ũgwati-inĩ mũnene.
- 27 Makĩagaga na magĩtũgũũga ta andũ arĩũ;
ũũgĩ wao wothe nĩwakinyĩte mũthia.

- 28 Hĩndĩ ãyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mũnyamaro-inĩ.
- 29 Nake akĩhooreria kĩhuhũkanio kũu kĩnene;
namo makũmbĩ ma iria rĩu magĩkirio ki.
- 30 Nao magĩkena nĩ iria rĩu kũhoorera,
nake akĩmakinyia nginya gĩcukĩro-inĩ kĩa marikabu kĩrĩa merirĩirie gũkinya.
- 31 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 32 Nĩmamũtũũgĩrie kĩũngano-inĩ kĩa andũ,
na mamũgooce marĩ kĩaama-inĩ kĩa athuuri.
- 33 Aagarũrire kũrĩa kwarĩ njũũ gũgĩtuĩka werũ,
nakuo kũrĩa kwarĩ ithima ciathereraga gũgĩtuĩka kũndũ kũng'aru,
- 34 naguo bũrũri ũrĩa woimaga irio mũno akĩũtua werũ wa igata ũtaarĩ kĩndũ,
tondũ wa waganu wa andũ arĩa maatũũraga kuo.
- 35 Aagarũrire kũrĩa kwarĩ werũ gũkĩgĩa tũria twa maaĩ,
nakuo kũrĩa kwarĩ kũng'aru agĩtũma gũkunũke ithima;
- 36 nao andũ arĩa maarĩ ahũtu akĩmarehe kuo,
nao magĩaka itũũra inene rĩa gũikara.
- 37 Maarĩmire mĩgũnda na makĩhaanda mĩthabibũ,
ĩrĩa yaciarire magetha maingĩ;
- 38 aamarathimire nao makĩingĩha mũno,
na ndaarekire mahiũ mao manyiie.
- 39 Mũigana wao ũgĩcooka ũkĩnyiiha, na makĩagithio hinya,
nĩ kũhinyĩrĩrio, na kũnyariirĩka, o na kĩaha;
- 40 we ũrĩa ũnyararithagia andũ arĩa marĩ igweta-rĩ,
agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ njĩra.
- 41 No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa abatari mathĩĩna-inĩ,
na andũ a nyũmba ciao akĩmaingĩhia o ta mahiũ.
- 42 Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga ũguo magakena,
no arĩa othe aaganu nĩgũkirio makiragio.
- 43 Mũndũ o wothe mũũgĩ-rĩ, nĩarũmbũiye maũndũ macio,
na ecũũranie ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova.

108

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo na muoyo wakwa wothe.
- 2 Arahũka, wee kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
- 3 Wee Jehova nĩngũkũgooca, ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- 4 Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha gũkĩra igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
- 5 Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ,
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.

- 6 Tūhonokie na ūtūteithie na guoko gwaku kwa ūrīo,
nīguo ūteithūre arīa wendete.
- 7 Ngai nīarītīe arī handū hake harīa haamūre, akoiga atīrī:
“Nīngatūranga Shekemu ndī na gīkeno kīngī,
na thīmīre andū akwa Gītuamba gīa Sukothu.
- 8 Gileadi nī gwakwa, o na Manase no gwakwa;
Efraimu nī ngūbia yakwa ya kīgera,
na Juda nī mūthīgi wakwa wa ūthamaki.
- 9 Moabi nī kīraī gīakwa gīa gwīthambīra,
na Edomu nīho njikagia kīraatū gīakwa;
nīngwanīrīra nī ūrīa ndooretie būrūri wa Filistia.”
- 10 Nūū ūkūnginyia itūūra rīrīa inene rīirigīre?
Nūū ūkūdongoria andware Edomu?
- 11 Githī tiwe, Wee Ngai, o Wee ūtūtiganīrie,
na ūgatiga gūtwarana na mbūtū ciitū cia ita?
- 12 Tūteithie ūtūhootanīre harī thū ciitū,
nīgūkorwo ūteithio wa mūdū nī wa tūhū.
- 13 Ngai arī hamwe na ithuī nītūkūhootana,
na nīakarangīrīria thū ciitū thī.

109

Ihooya rīa Mūdū kūūria Arīhīrio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ūrīa ngoocaga,
ndūgaakire,
- 2 nīgūkorwo andū arīa aaganu na a maheeni
nīmathamītīe tūnua nīguo manjūkīrīre;
nīmarītīe ūhorō wakwa na rūrīmī rwa maheeni.
- 3 Mandigicīirie makīaragia ndeto cia rūthūūro;
maatharīkagīra hatarī gītūmi.
- 4 Handū ha wendo ūrīa ndīmendete naguo,
o nī gūūthitanga maathitangaga,
no nī nīkūhooya ndīmahooyagīra.
- 5 Mandīhaga wega na ūūru,
na makandīha wendani na rūthūūro.
- 6 Mūdū ūrīa wīkīte ūguo mūigīre mūdū mūūru amūūkīrīre;
mwena wake wa ūrīo nīkūrūgame mūdū wa kūmūthitanga.
- 7 Aacirithio-rī, nīatuuagwo mwīhia,
na kūhooya gwake gūgītūike no kwīhia.
- 8 Matukū make maronyiha;
ūtongoria wake ūrooywo nī mūdū ūngī.
- 9 Ciana ciake irotuīka cia ngoriai,
na mūtumia wake atuīke wa ndigwa.
- 10 Ciana ciake irotuīka njara-rūhī cia gūcangacanga;
iroingatwo ciime mīciī yao īyo mīanangīku.
- 11 Indo ciake ciothe irotahwo nī mūdū ūrīa marī thīrī nake;
andū a kūngī nīmeyoere maciaro ma wīra wake.
- 12 Aroaga mūdū ūngīmwonīa ūtugi,
o na kana mūdū ūngīguīra ciana icio ciake cia ngoriai tha.

- 13 Njiaro ciake iroetherio,
na marĩitwa maacio mathario kuuma rūciaro-inĩ rūrĩa rūgooka.
- 14 Waganu wa maithe make ũrotũura ũririkanagwo nĩ Jehova;
wĩhia wa nyina ũroaga gũgaathario o na rĩ.
- 15 Mehia mao marotũura hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya Jehova,
nĩguo akaaniina kũririkanwo kwao gũkũ thĩ.
- 16 Nĩgũkorwo mũndũ ũcio we ndarĩ hĩndĩ eciiragia ũhoru wa gũtugana,
no aingatithagia mũndũ ũrĩa mũthĩini, na ũrĩa mũbatari,
o na ũrĩa mũthuthĩku ngoro, o nginya akamooraga.
- 17 Aronyiitwo nĩ kĩrumi,
tondũ we endete o kũruma andũ manyiitwo nĩ kĩrumi;
kĩrathimo kĩromũraihĩrĩa,
tondũ we ndendaga kũrathimana.
- 18 Ehumbaga kĩrumi taarĩ nguo;
kĩamũtoonyire mwĩrĩ ta maaĩ,
o na gĩkĩmũtoonya mahĩndĩ-inĩ taarĩ maguta.
- 19 Kĩrotuĩka taarĩ nguo ya igũrũ erigiicĩirie,
na gĩtuĩke taarĩ mũcibi ehotorete nginya tene.
- 20 Rĩrĩ nĩrĩtuĩke irĩhi rĩa Jehova kũrĩ arĩa maathitangaga,
o kũrĩ arĩa maaragia ũũru igũrũ rĩakwa.
- 21 No rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova,
njĩka maũndũ mega nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku;
ndeithũra tondũ wa wega wa wendo waku.
- 22 Nĩgũkorwo ndĩ mũthĩini na mũbatari,
nayo ngoro yakwa nĩngurarĩtio thĩinĩ wakwa.
- 23 Ndĩ hakuhĩ kũbuĩria o ta kũiruru kĩa hwaĩ-inĩ;
hurutagwo nĩ rūhuho o ta ngigĩ.
- 24 Maru makwa nĩmaregerete nĩ kwĩima kũrĩa;
mwĩrĩ wakwa ũhĩnjĩte nĩ kwaga maguta.
- 25 Nduĩkĩte kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ andũ arĩa maathitangaga;
rĩrĩa maanyona, mainainagia mĩtwe.
- 26 Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kũringana na wendo waku.
- 27 Tũma mamenye atĩ kũu nĩ guoko gwaku,
mamenye atĩ Wee Jehova, nĩwe wĩkĩte ũguo.
- 28 O nĩ marumanage, no wee ũrathimanage;
rĩrĩa maatharĩkĩra nĩmarĩconorithagio,
no ndungata yaku no gũkena ĩrĩkenaga.
- 29 Arĩa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarĩ nguo ya igũrũ.
- 30 Nĩndĩrĩkumagia Jehova mũno na kanua gakwa;
nĩndĩrĩmũgocaga ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ kĩnene.
- 31 Nĩgũkorwo arũgamaga guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũrĩa mũbatari,
nĩguo ahonokagie muoyo wake harĩ andũ arĩa mangĩmũtua nĩ mwĩhia.

110

Ūhootani wa Mũthamaki Ūrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo,
nginya rĩrĩa ngaatũma thũ ciaku
ituĩke gaturwa ka makinya maku.”*

² Mũthĩgi wa hinya waku-rĩ,
Jehova nĩakaũtambũrũkia kuuma Zayuni;
nĩũgaathana ūrĩ gatagatĩ ga thũ ciaku.

³ Ikundi ciaku cia ita nĩikerutĩra
mũthenya waku wa mbaara.

Igooka irĩ na ũgemu wa ũtheru,
aanake aku mahaana ta ime rĩoima nda
ya rũciinĩ ruoro rũgĩtema.

⁴ Jehova nĩehĩtĩte
na ndangĩĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:
“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

⁵ Mwathani arĩ guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo;
nĩakahehenja athamaki mũthenya wa mang’ũrĩ make.

⁶ Nĩagatuĩra ndũrĩrĩ ciira, aige ciimba irũndo,
na ahehenje aathani a thĩ yothe.

⁷ Nĩakanyua maaĩ ma karũũĩ karĩ mũkĩra-inĩ;
nĩ ũndũ ũcio nĩakambararia mũtwe wake.

111

Kũgaathĩrĩria Cũiko cia Ngai cia Kũgeganía

¹ Goocai Jehova.

Nĩngũkumia Jehova na ngoro yakwa yothe
ndĩ thiritũ-inĩ ya arĩa arũngĩrĩru, o na kũũngano-inĩ.

² Cũiko cia Jehova nĩ cia mageganía;
nĩicũũranagio nĩ arĩa othe makenagio nĩcio.

³ Cũiko ciake ciyũrĩte riiri na ũkaru,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene.

⁴ Nĩatũmĩte mageganía make maririkanwo;
Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha.

⁵ Arĩa mamwĩtigagĩra nĩamaheaga irio;
egũtũũra aririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene.

⁶ Nĩonetie andũ ake mawĩra make ma hinya,
nĩ ũndũ wa kũmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria ingĩ.

⁷ Mawĩra ma moko make nĩ ma kwĩhokeka, na nĩ ma kĩhooto;
mataaro make mothe nĩ ma kwĩhokwo.

⁸ Nĩ marũmu nginya tene na tene,

* **110:1** Itĩ cia ũnene cia tene ciakoragwo handũ hatũũgĩru harĩa haambatagwo na ngathĩ.

maheanĩtwo na wĩhokeku na ũrũngĩrĩru.

⁹ Nĩakinyĩirie andũ ake ũkũũri;
aamũrĩre kĩrĩkanĩro gĩa ke kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene:
rĩitwa rĩake nĩ itheru na nĩ rĩa gwĩtigĩrwo.

¹⁰ Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova;
arĩa othe marũmagĩrĩra mataaro make nĩmagĩĩaga na ũmenyo mwega.
Kũgoocwo nĩ gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andũ arĩa Athingu

¹ Goocai Jehova.

Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova,
ũrĩa ũkenagĩra maathani make mũno.

² Ciana ciake nĩigatuĩka cia bata bũrũri-inĩ;
rũciaro rwa arĩa arũngĩrĩru nĩrũkarathimwo.

³ Gwake mũciĩ gũkoragwo na ũtonga na indo nyingĩ,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene.

⁴ Mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru o na arĩ nduma-inĩ nĩatheragĩrwo nĩ ũtheri,
ũgatherera mũndũ ũcio mũtugani, ningĩ arĩ tha, o na nĩ mũthingu.

⁵ Mũndũ ũcio mũtugani na ũheanaga o ũguo tũhũ,
o ũcio wĩkaga maũndũ make na kĩhooto-rĩ, nĩarĩonaga maũndũ mega.

⁶ Ti-itherũ mũndũ ũcio ndakenyenyeka;
mũndũ mũthingu atũũraga aririkanagwo nginya tene.

⁷ Angĩigua ũgoro mũũru ndangĩtigĩra;
ngoro yake nĩkindĩire, aikaraga ehokete o Jehova.

⁸ Ngoro yake nĩngitĩre, ndangĩtigĩra;
marigĩrĩrio-inĩ nĩakoona gũtoorio gwa thũ ciake.

⁹ Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩni,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene;
rũhĩa rwake nĩrũkambarario na igũrũ, aheo gĩtĩio.

¹⁰ Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩakoona ũguo na arakare,
nĩakahagarania magego make, acooke abuĩrie;
merirĩria ma arĩa aaganu matigaakinyanĩra.

113

Ngai Mũteithia wa Andũ arĩa Abatari

¹ Goocai Jehova.

Mũgoocei, inyuĩ ndungata cia Jehova,
mũgooce rĩitwa rĩa Jehova.

² Rĩitwa rĩa Jehova rĩrogoocwo,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

³ Kuuma o irathĩro rĩa riũa nginya ithũiro rĩarĩo,
rĩitwa rĩa Jehova nĩrĩgoocagwo.

⁴ Jehova nĩatũũgĩrĩtio igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe,

riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa igũrũ.

⁵ Nũũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ,
o Ũcio ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ,

⁶ o ũcio ũinamagĩrĩra arorererie
maũndũ ma igũrũ o na ma thĩ?

⁷ Oyaga athĩini na igũrũ kuuma rũkũngũ-inĩ,
na agokĩria arĩa abatari, akamaruta kĩhumbu-inĩ kĩa mũhu;

⁸ amaikaragia hamwe na anene,
o hamwe na anene a andũ ao.

⁹ Atũmaga mũtumia thaata atũũre gwake mũciĩ,
agatuĩka nyina wa ciana, agakenaga.

Gocai Jehova.

114

Rwĩmbo rwa Bathaka

¹ Rĩrĩa Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ĩkiuma kũrĩ andũ a rũthiomi rũngĩ-rĩ,

² Juda gwatuĩkire handũ ha Ngai haamũre,
na Isiraeli gũgĩtuĩka nĩkuo arĩathanaga.

³ Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani rũgĩcooka na thuutha;

⁴ Irĩma igĩtũhatũũha ta ndũrũme,
natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha ta tũgondũ.

⁵ Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo ũre,
nawe Jorodani, tondũ wacookire na thuutha?

⁶ Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo mũtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo mũtũhatũũhe ta tũgondũ?

⁷ Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwathani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa Jakubu,

⁸ o we ũcio wagarũrire rwaro rwa ihiga rũgĩtuĩka karia ka maaĩ,
narĩo ihiga rĩũmũ rĩgĩtuĩka ithima cia maaĩ.

115

Ũnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga Kĩene

¹ Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire kũgoocwo,
no goocithia rĩtwa rĩaku,
tondũ wa wendo na wĩhokeku waku.

² Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”

³ Ngai witũ arĩ o igũrũ;
we ekaga o ũrĩa endaga.

⁴ No mĩhianano yao nĩ betha na thahabu,
wĩra ũthondeketwo na moko ma andũ.

⁵ Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,

- nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
⁶ nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
 nĩrĩ na maniũrũ, no ndĩiguaga mũnungo;
⁷ nĩrĩ moko, no ndĩngĩhambata kĩndũ,
 nĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩtwara;
 o na nĩrĩ mũmero, no ndĩngĩnyuria.
⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
 na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
- ⁹ Wee nyũmba ya Isiraeli, wĩhokage Jehova:
 we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
¹⁰ Wee nyũmba ya Harũni, wĩhokage Jehova:
 we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
¹¹ Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, mwĩhokagei Jehova:
 we nĩwe ũteithio wao na ngo yao.
- ¹² Jehova nĩatũririkanĩte na nĩegũtũrathima:
 Nĩekũrathima nyũmba ya Isiraeli,
 nĩekũrathima nyũmba ya Harũni,
¹³ nĩekũrathima arĩa metigĩrĩte Jehova,
 anini na anene o ũndũ ũmwe.
- ¹⁴ Jehova arotũma mũingĩhe,
 inyuĩ na ciana cianyu.
¹⁵ Mũrorathimwo nĩ Jehova,
 Mũmbi wa igũrũ na thĩ.
- ¹⁶ Kũu igũrũ mũno nĩ kwa Jehova,
 no thĩ nĩamĩheanĩte kũrĩ andũ.
¹⁷ Andũ arĩa akuĩ matigoocaga Jehova,
 acio maikũrũkaga kũu ũkiri-inĩ;
¹⁸ nĩ ithuĩ tũrĩkumagia Jehova,
 kuuma rĩu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

116

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kũhonio Ndwari

- ¹ Nĩnyendete Jehova, nĩgũkorwo nĩaiguĩte mũgambo wakwa;
 nĩaiguire ngĩmũthaiha anjiguĩre tha.
² Tondũ nĩathikĩrĩrie-rĩ,
 ndĩrĩmũkayagĩra rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo.
- ³ Ndarigiicĩirio nĩ mĩhĩndo ya gĩkuũ,
 ngĩkinyĩrĩrwo nĩ ruo rwa mbĩrĩra;
 ngĩhootwo nĩ mĩtangĩko o na kĩaha.
⁴ Hĩndĩ iyo ngĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ:
 “Wee Jehova, honokia!”
- ⁵ Jehova nĩ mũtuigi na nĩ mũthingu;
 Ngai witũ aiyũrĩtwo nĩ tha.

- ⁶ Jehova nĩagitagĩra andũ arĩa matarĩ oogĩ;
rĩrĩa ndahinyĩrĩrio mũno, nĩahonokirie.
- ⁷ Wee ngoro yakwa-rĩ, cookerera ũhurũko waku,
nĩgũkorwo Jehova nĩagwĩkĩte wega.
- ⁸ Nĩgũkorwo Wee Jehova nĩũhonoketie muoyo wakwa kuuma kũrĩ gĩkuũ,
namo maitho makwa ũkamagiria maithori,
na ũkagiria magũrũ makwa mahĩngwo,
- ⁹ nĩgeetha thiiage ndĩ mbere ya Jehova
bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.
- ¹⁰ No ndetĩkirie ũhoru wake; nĩ ũndũ ũcio ndoigire atĩrĩ,
“Nĩthĩnĩkĩte mũno.”
- ¹¹ Nĩ ũndũ wa ũrĩa ndamakĩte, ngiuga atĩrĩ,
“Andũ othe nĩ a maheeni.”
- ¹² Nĩ kĩ ingĩthukĩra Jehova nakĩo
nĩ ũndũ wa wega wake wotho ũrĩa anjĩkĩte?
- ¹³ Nĩkuoya nguoya gĩkombe kĩa ũhonokio na igũrũ,
ngaĩre rĩtwa rĩa Jehova.
- ¹⁴ Nĩngũhingĩria Jehova mĩhĩtwa ĩrĩa ndehĩtire,
andũ ake othe marĩ ho.
- ¹⁵ Andũ arĩa athingu marĩ bata mũno harĩ Jehova,
nĩ ũndũ ũcio ndakenaga rĩrĩa makua o ro ũguo.
- ¹⁶ Wee Jehova, ti-itherũ nĩ ndĩ ndungata yaku;
nĩ ndĩ ndungata yaku, mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja;
wee nĩnjohorithĩtie mĩnyororo-inĩ.
- ¹⁷ Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa gũgũcookeria ngaatho,
na ngaĩre rĩtwa rĩa Jehova.
- ¹⁸ Nĩngũhingĩria Jehova mĩhĩtwa ĩrĩa ndehĩtire
andũ ake othe marĩ ho,
- ¹⁹ kũu nja-inĩ cia nyũmba ya Jehova,
o thĩnĩ waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndũrĩrĩ Ciothe kũurio Igooce Ngai

- ¹ Goocai Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ ciothe;
mũkumiei, inyuĩ andũ othe.
- ² Nĩgũkorwo wendo wake nĩ mũnene harĩ ithuĩ,
na wĩhokeku wa Jehova nĩ wa gũtũũra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho nĩgũkorwo nĩ mwega;

wendo wake nĩ wa tene na tene.

² Andũ a Isiraeli nĩmoige atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na tene.”

³ Nyũmba ya Harũni nĩyuuge atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na tene.”

⁴ Andũ arĩa metigĩrĩte Jehova nĩmoige atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na tene.”

⁵ Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika na akĩndeithũra.

⁶ Jehova arĩ hamwe na nĩ; ndingĩtigĩra.
Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?

⁷ Jehova arĩ hamwe na nĩ; nĩwe mũndeithia.
Nĩngerorera thũ ciakwa ikĩhootwo.

⁸ Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
gũkĩra kwĩhoka mũndũ.

⁹ Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
gũkĩra kwĩhoka anene.

¹⁰ Ndarigiicĩirio nĩ ndũrĩrĩ ciothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova, ngĩciananga.

¹¹ Ciandigiicĩirie mĩena yothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova, ngĩciananga.

¹² Ciathiũrũrũkĩirie na mĩena yothe ta njũkĩ,
no ikĩhora narua o ta mwaki wa mĩigua;
tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova ngĩciananga.

¹³ Ndahatĩkĩtwo mũno nĩ thũ hakuhĩ ngwe,
no Jehova akĩndeithia.

¹⁴ Jehova nĩwe hinya wakwa na nĩwe ũtũmaga nyine;
nake nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa.

¹⁵ Mbugĩrĩrio ya gĩkeno na ya ũhootani
ĩyũrĩte hema-inĩ cia andũ arĩa athingu, atĩ:
“Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ manene!

¹⁶ Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ kwambararie;
guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ gwĩkĩte maũndũ manene!”

¹⁷ Nĩ gũkua ndigũkua, no nĩngũtũũra muoyo,
ng’anage ũrĩa Jehova ekĩte.

¹⁸ Jehova nĩaherithĩtie mũno,
no ndandekereirie ngue.

¹⁹ Hingũrĩrai ihingo cia ũthingu;
nĩngũtoonya njookerie Jehova ngaatho.

²⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa Jehova
kĩrĩa andũ arĩa athingu mangĩtoonyera.

²¹ Nĩ ngaatho ngũgũcookeria, nĩgũkorwo nĩwanjĩtikire;
nĩũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

- 22 Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;
- 23 Jehova nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkĩwona.
- 24 Mũthenya ũyũ nĩ Jehova ũtũmĩte ũgĩe;
nĩtũcanjamũkei, tũkĩũkenere.
- 25 Wee Jehova, tũhonokie;
Wee Jehova, tũma tũgaacĩre.
- 26 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Jehova.
Ithuĩ nĩtwamũrathima tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova.
- 27 Jehova nĩwe Mũrungu,
na nĩatũmĩte ũtheri wake ũtwarĩre.
Ambĩrĩriai gũkũngũiya, mũrĩ na mathĩgĩ moko,
mũthiĩ nginya hĩa-inĩ cia kĩgongona.
- 28 Wee nĩwe Mũrungu wakwa, nĩngũgũcookeria ngaatho;
Wee nĩwe Ngai wakwa, nĩngũgũtũũgĩria.
- 29 Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo we nĩ mwegu;
wendo wake nĩ wa tene na tene.

119

Ūkengu wa Watho wa Jehova

- 1 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mĩthĩire yao ĩtarĩ ũcuuke,
o arĩa mathiiga kũringana na watho wa Jehova.
- 2 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa marũmagia kĩrĩra gĩake,
o arĩa mamũrongoragia na ngoro yothe.
- 3 Matirĩ ũndũ mũũru mekaga;
no kũgera mageragĩra njĩra ciake.
- 4 Wee nĩũheanĩte mawatho
marĩa marĩ ma gwathĩkagĩrwo na kĩyo.
- 5 Naarĩ korwo mĩthĩire yakwa ĩkĩrĩ mĩkindĩrĩku
ũhoru-inĩ wa gwathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku!
- 6 Hĩndĩ ĩyo ndingĩconorithio
rĩrĩa ngũcũũrania maathani maku mothe.
- 7 Nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ na ngoro nũngĩrĩru,
o ngĩrutaga ũhoru wa mawatho maku ma kĩhoo.
- 8 Nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndũgakĩndiganĩrie o biũ.

Gwathĩkĩra Kiugo kĩa Jehova

- 9 Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩiga mũtũũrĩre wake ũrĩ mũtheru atĩa?
Nĩ na ũndũ wa gũtũũra athĩkagĩra kiugo gĩaku.
- 10 Ngũrongoragia na ngoro yakwa yothe;
ndũkanareke njũrũũre ndigane na maathani maku.
- 11 Nĩhithĩte kiugo gĩaku thĩinĩ wa ngoro yakwa,
nĩguo ndikae gũkwĩhĩria.
- 12 Wee Jehova, ũrokĩgoocwo;
kĩndute kĩrĩra kĩa watho waku.
- 13 Nĩndĩriugaga na ngacookera na mĩromo yakwa

- ũhoru wa mawatho mothe marĩa moimĩte kanua gaku.
 14 Nĩngenagio nĩkũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩaku,
 o ta ũrĩa mũndũ akenagĩra kũgĩa na ũtonga mũnene.
 15 Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho maku
 na ngatarania njĩra yaku.
 16 Nĩngenagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
 ndigatiganĩria kiugo gĩaku.

Watho wa Jehova Ũrehaga Gĩkeno

- 17 Nĩ ndungata yaku njĩka wega, na nĩngũtũũra muoyo;
 nĩ nĩndĩrĩathĩkagĩra kiugo gĩaku.
 18 Hingũra maitho makwa nĩguo nyone
 maũndũ ma magegania marĩa marĩ watho-inĩ waku.
 19 Nĩ ndĩ mũgeni gũkũ thĩ;
 ndũkaahithe maathani maku.
 20 Ngoro yakwa nĩrahũahũa
 nĩ kwĩrĩrĩria mawatho maku o mahinda mothe.
 21 Wee nĩkũũmaga arĩa etĩĩ, o acio manyiitĩtwo nĩ kĩrumi,
 na arĩa morũũraga magatiga maathani maku.
 22 Njeheria kĩnyũrũri na kũmenwo,
 nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie kĩrĩra gĩaku.
 23 O na gũtuũka aathani maikaraga thĩ hamwe makanjambia,
 ndungata yaku nĩrĩcũũranagia kĩrĩra kĩa watho waku.
 24 Kĩrĩra gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;
 nĩkĩo kĩheaga mataaro.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 25 Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.
 26 Nĩndakwĩrire mĩthĩire yakwa nawe ũkĩnjĩtĩka;
 nduta kĩrĩra kĩa watho waku.
 27 Menyithia ũrutani wa mawatho maku;
 na nĩ nĩndĩrĩcũũranagia ũhoru wa magegania maku.
 28 Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ũndũ wa kĩahe;
 njĩkĩra hinya kũringana na kiugo gĩaku.
 29 Njeheranĩria na mĩthĩire ya maheeni;
 nĩ ũndũ wa ũtugi waku nduta watho waku.
 30 Nĩ-rĩ, ndũthuurĩre njĩra ya ma;
 matua maku ndĩmaigĩte ngoro-inĩ yakwa.
 31 Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩrĩra gĩaku;
 ndũkanareke njonorithio.
 32 Hanyũkaga o na njĩra ya maathani maku,
 nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro yakwa.

Kũhooya Kũmenya Watho

- 33 Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho waku,
 na nĩ ndĩkĩrũmie nginya mũthia.
 34 He ũmenyo, na nĩndĩrĩrũmagia watho waku
 na ndĩwathĩkagĩre na ngoro yakwa yothe.
 35 Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani maku,
 nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra.
 36 Erekeria ngoro yakwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku,

nĩguo ĩtĩge kwerekera ũhoro-inĩ wa gwĩtongia.

- 37 Girĩrĩria maitho makwa matĩge kwĩrorera maũndũ ma tũhũ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.
- 38 Hingĩria ndungata yaku kĩranĩro gĩaku,
nĩgeetha wĩtigagĩrwo.
- 39 Njehereria njono iria ndĩitigagĩra,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩ mega.
- 40 Kaĩ nĩndĩiriragĩria mawatho maku-ĩ!
Tũũria muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ũthingu waku.

Kwĩhoka Watho wa Jehova

- 41 Wee Jehova, wendo waku ũrĩa ũtathiraga ũronginyĩra,
ũhonokio waku ũnginyĩre kũringana na kĩranĩro gĩaku;
- 42 nĩguo ngoragwo na ũndũ wa gũcookeria andũ arĩa maanyũrũragia,
nĩgũkorwo nĩ ndĩhokete kiugo gĩaku.
- 43 Ndũkandunye kiugo kĩa ma kuuma kanua-inĩ gakwa,
nĩgũkorwo njigĩte mwĩhoko wakwa mawatho-inĩ maku.
- 44 Ngũtũũra njathĩkagĩra watho waku,
nginya tene na tene.
- 45 Ndĩrĩthiiga ndĩ na wĩyathi,
nĩgũkorwo nĩmaathaga mawatho maku.
- 46 Nĩndĩrĩaragia ũhoro wa kĩrĩa gĩaku
mbere ya athamaki na ndirĩconokaga,
- 47 nĩgũkorwo nĩngenagĩra maathani maku
tondũ nĩndĩmendete.
- 48 Ndĩrĩambararagia moko makwa kũrĩ maathani maku marĩa nyendete,
na ndicũũranagie igũrũ rĩa kĩrĩa kĩa watho waku.

Kũgĩa na Mwĩhoko Watho-inĩ wa Jehova

- 49 Ririkana kiugo gĩaku kũrĩ ndungata yaku,
nĩgũkorwo nĩũũheete kĩrĩgĩrĩro.
- 50 ũndũ ũrĩa ũũhooreragia ndĩ mĩnyamaro-inĩ nĩ ũyũ:
atĩ kĩranĩro gĩaku nĩkĩo gĩtũũragia muoyo wakwa.
- 51 Andũ arĩa etĩĩ maanyũrũragia matekwĩgirĩrĩria,
no nditiganagĩria watho waku.
- 52 Nĩndirikanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
namo nĩmahooreragia.
- 53 Nyiitagwo nĩ mang'ũrĩ nĩ ũndũ wa andũ arĩa aaganu,
o acio maatiganĩirie watho waku.
- 54 ũhoro wa kĩrĩa gĩaku nĩguo ũtuĩkĩte rwĩmbo rwakwa,
o kũrĩa guothe ingĩkara.
- 55 ũtukũ ndirikanaga rĩitwa rĩaku,
ngakĩrũmia watho waku Wee Jehova.
- 56 ũũ nĩguo ngoretwo ngĩika:
nĩnjathĩkagĩra mawatho maku.

Kwĩrutĩra nĩ ũndũ wa Watho wa Jehova

- 57 Wee Jehova, Wee nĩwe igai rĩakwa;
nĩngwĩrĩte atĩ ndĩathĩkagĩra ciugo ciaku.
- 58 Maathĩite ũthiũ waku na ngoro yakwa yothe;
nginyagĩria wega waku o ta ũrĩa wĩranĩire.

- 59 Nĩndĩcũũranĩtie ũhoru wa mĩthiĩre yakwa,
ngagĩcookia makinya makwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku.
- 60 Nĩngũhiũha na ndigũcererwo
gwathĩkĩra maathani maku.
- 61 O na kũngĩtuĩka atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na mĩhĩndo-rĩ,
ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku.
- 62 Ũtukũ gatagatĩ njarahũkaga ngũcookerie ngaatho
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma kĩhooito.
- 63 Nĩ ndĩ mũrata wa andũ arĩa othe magwĩtigĩrĩte,
o arĩa othe marũmagĩrĩra mawatho maku.
- 64 Wee Jehova, thĩ iyyũrĩtwo nĩ wendo waku;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Bata

- 65 Wee Jehova, ĩka ndungata yaku
kũringana na kiugo gĩaku.
- 66 Nduta gũkũũrana maũndũ wega o na kũmamenya,
nĩgũkorwo nĩnjĩtikĩtie maathani maku.
- 67 Mbere itanoona thĩna nĩndahĩtagia,
no rĩu nĩnjathĩkagĩra kiugo gĩaku.
- 68 Wee ũrĩ mwega, na nĩwĩkaga o wega;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.
- 69 O na gũtuĩka andũ arĩa etĩi nĩmahakĩte gĩko na ndeto cia maheeni,
ngũtũũra nũmĩtie mawatho maku na ngoro yakwa yothe.
- 70 Ngoro ciao nĩ nyũmũ na itirĩ tha,
no nĩ ngenagĩra watho waku.
- 71 Warĩ ũndũ mwega nĩ nyone thĩna,
nĩgeetha ndĩĩrute kĩrĩra kĩa watho waku.
- 72 Watho ũrĩa uumĩte kanua gaku nĩ wa bata mũno harĩ nĩ,
gũkĩra ngiri cia icunjĩ cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhooito

- 73 Moko maku nĩmo manyũmbire na magĩĩthondeka ũguo ndariĩ;
he ũtaũku nĩguo ndĩĩrute maathani maku.
- 74 Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte marokenaga rĩrĩa maanyona,
nĩgũkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.
- 75 Jehova, nĩnjũũ atĩ mawatho maku nĩ ma ũthingu,
na ũnyonetie thĩna nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku.
- 76 Wendani waku ũrĩa ũtathiraga ũrotuĩka wa kũũhooreria,
kũringana na kũĩranĩro gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku.
- 77 ĩtikĩra tha ciaku ingyĩre nĩguo ndũũre muoyo,
nĩgũkorwo watho waku nĩguo ngenagĩra.
- 78 Andũ arĩa etĩi maroconorithio nĩ ũndũ wa kũnjĩka ũũru hatarĩ gĩtũmi;
no nĩ-rĩ, ndĩrĩcũũranagia ũhoru wa mawatho maku.
- 79 Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte maronjookerera,
o acio mataũkĩirwo nĩ kĩrĩra gĩaku.
- 80 Ngoro yakwa ĩroaga ũcuuke ũhoru-inĩ wa kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩguo ndikanaconorithio.

Ihooya rĩa kũũria Ũhonokio

- 81 Ngoro yakwa ĩringĩkaga nĩ kwĩrirĩria ũhonokio waku,
no nĩ njigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.

- 82 Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩ gũtũũra njũthĩrĩirie kũĩranĩro gĩaku;
ngakĩũria atĩrĩ, “Ūgaakĩhooreria rĩ?”
- 83 O na gũtuũka haana ta mondo ya rũũa ya ndibei ĩgĩtwo ndogo-inĩ,*
ndiriganagĩrwo nĩ kĩrĩra kĩa watho waku.
- 84 Nĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera nginya rĩ?
Arĩa maanyariiraga ũkaamaherithia rĩ?
- 85 Andũ arĩa etĩĩ manyenjeire marima nĩguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho waku.
- 86 Maathani maku mothe nĩ ma kwĩhokwo;
ndeithia, nĩgũkorwo andũ maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi.
- 87 Maatigĩtie hanini maaniine nyume thĩ ĩno,
no nditiganĩirie mawatho maku.
- 88 Menyerera muoyo wakwa kũringana na wendo waku,
na ndĩathĩkagĩra kĩrĩra gĩa kanua gaku.

Gwĩtũkia Watho wa Jehova

- 89 Wee Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga tene na tene;
gĩtũũraga kũhaandĩte wega kũu igũrũ.
- 90 Wĩhokeku waku nĩ wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nĩwe warũmirie thĩ, nayo ĩgagũikara o ĩrũmĩte.
- 91 Mawatho maku matũũraga nginya ũmũthĩ,
nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe itungataga.
- 92 Korwo watho waku tiguu ũngenagia,
ingĩanathira nĩ mĩnyamaro yakwa.
- 93 Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ mawatho maku,
nĩgũkorwo ũndũũrĩtie muoyo nĩ ũndũ wamo.
- 94 Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku,
na nĩmaathĩte mawatho maku.
- 95 Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo maaniine,
no nĩ ndĩrĩcũũranagia o ũhoru wa kĩrĩra gĩaku.
- 96 Ūndũ o wothe mũkinyanĩru wega, nĩnyonete nĩ ũrĩ mũthia;
no maathani maku matirĩ mũhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

- 97 Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!
Ndindaga ngĩtarania ũhoru waguo mũthenya wothe.
- 98 Maathani maku matũmaga njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,
nĩgũkorwo makoragwo hamwe na nĩ hĩndĩ ciothe.
- 99 Nĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ũhoru wa mawatho maku.
- 100 Nĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.
- 101 Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o yothe njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.
- 102 Nĩ nditiganĩirie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte ũhoru ũcio.
- 103 Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-inĩ gakwa!
- 104 Ngĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku;

* 119:83 Mondo cia njũa irĩ na ndibei ĩtarĩ ngagatu ciacuuragio itara nĩguo ndibei ĩgagate na ihenya.

nĩ ũndũ ũcio nĩthũire njĩra o yothe njũru.

Ũtheri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 105 Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrĩka njĩra yakwa.
- 106 Nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu.
- 107 Nĩthĩnĩkĩte mũno;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.
- 108 Wee Jehova, ĩtĩkĩra ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,
na ũkĩndute mawatho maku.
- 109 O na gũtuĩka ndũũraga nyiitĩrĩire muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,
ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku.
- 110 Andũ arĩa aaganu nĩmanyambũire mũtego,
no ndirĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.
- 111 Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;
nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.
- 112 Ngoro yakwa nĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku
o nginya mũthia.

Ũgitĩri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 113 Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,
no nĩnyendete watho waku.
- 114 Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
- 115 Njehererai, inyuĩ eeki ũũru,
nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa!
- 116 Nyiitagĩrĩra kũringana na kĩĩranĩro gĩaku, na nĩngũtũũra muoyo;
ndũkareke kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩharagane.
- 117 Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;
ngũtũũra ndĩite uuge waku.
- 118 Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩngũkorwo kwĩheenia kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ.
- 119 Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ũmateaga ta gĩko;
nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku.
- 120 Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩgũgwĩtigĩra;
njikaraga na guoya mũnene nĩ ũndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 121 Nĩ njĩkĩte maũndũ ma ũthingu na ma kĩhooto;
ndũkandiganĩrie harĩ arĩa maahinyagĩrĩria.
- 122 Menyerera ũgima wa ndungata yaku;
ndũkareke andũ arĩa etĩi maahinyĩrĩrie.
- 123 Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩgũtũũra njũũthĩrĩirie ũhonokio waku,
ngacũthĩrĩria kĩĩranĩro gĩaku kĩa ũthingu.
- 124 ĩkaga ndungata yaku kũringana na wendo waku,
na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
- 125 Nĩ ndĩ ndungata yaku; he gũkũũrana maũndũ,
nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra gĩaku.
- 126 Wee Jehova, hĩndĩ nĩnginyu wĩke ũndũ,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho waku.
- 127 Tondũ nĩnyendete maathani maku gũkĩra thahabu,

ngamenda mũno gũkĩra thahabu ĩrĩa therie,
 128 na tondũ nĩndũite mawatho maku mothe nĩmagĩrĩire,
 nĩthũire njĩra o yothe ĩtarĩ ya ma.

Kwenda Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

129 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania;
 nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrĩgĩathĩkagĩra.
 130 Ciugo ciaku ciataũrwo nĩrehaga ũtheri;
 nĩciũhĩgagia andũ arĩa matarĩ oogĩ.
 131 Njathamĩtie kanua gakwa ngahũma
 nĩ ũndũ wa kwĩrirĩria maathani maku.
 132 Njerekera na ũnjiguĩre tha,
 o ta ũrĩa wĩkaga andũ arĩa mendete rĩitwa rĩaku.
 133 Rũngagĩrĩria makinya makwa kũringana na kiugo gĩaku;
 ndũkareke njathagwo nĩ wĩhia o na ũrĩkũ.
 134 Ngũũra kuuma ũhiinyanĩrĩria wa andũ,
 nĩguo njathĩkagĩre mawatho maku.
 135 Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku,
 na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
 136 Maitho makwa manyũrũrũkagia maithori ta rũũ,
 nĩgũkorwo andũ matirathĩkĩra watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhoo

137 Wee Jehova, ũrĩ mũthingu,
 na mawatho maku nĩmagĩrĩire.
 138 Mawatho marĩa ũheanĩte nĩ ma ũthingu;
 nĩ ma kwĩhokwo kũna.
 139 Kĩyo gĩakwa nĩkĩnogetie,
 nĩgũkorwo thũ ciakwa nĩcitiganĩirie ciugo ciaku.
 140 Cĩĩranĩro ciaku nĩthuuranĩre o biũ,
 na ndungata yaku nĩciendete.
 141 O na gũtuĩka ndirĩ bata na nĩnyararĩtwo-rĩ,
 ndiriganagĩrwo nĩ mawatho maku.
 142 ũthingu waku nĩ wa gũtũũra tene na tene,
 naguo watho waku nĩ wa ma.
 143 Ngoretwo nĩ mathĩina na mĩnyamaro,
 no maathani maku nĩmo ngenagĩra.
 144 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya tene;
 kĩĩhe ũtaũku nĩguo ndũũre muoyo.

Ihooya rĩa kũũria ũhonokio

145 Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njĩtĩka,
 na nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku.
 146 Wee nĩwe ndĩrakaĩra,
 honokia na nĩndĩrĩmenyagĩrĩra mawatho maku.
 147 Njũkagĩra tene gũtanakĩa, ngakũrĩrĩra nĩguo ũndeithie;
 njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
 148 Maitho makwa maikaraga mahingũkĩte matuanĩra-inĩ mothe ma arangĩri,
 nĩguo ndaranagie ũhoru wa cĩĩranĩro ciaku.
 149 Igua mũgambo wakwa kũringana na wendo waku;
 Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na mawatho maku.
 150 Andũ arĩa mathugundaga maũndũ ma wĩki naaĩ nĩmanguhĩrĩrie,

- no-o nĩmaraihanĩrĩirie na watho waku.
 151 No Wee Jehova, ũikaraga hakuhĩ,
 na maathani maku mothe nĩ ma ma.
 152 Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
 atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene.

Kũhooya Ũteithio

- 153 Rora gũthĩnĩka gwakwa na ũndeithũre,
 nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ watho waku.
 154 Ndũrĩra na ũkĩngũũre;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na kũranĩro gĩaku.
 155 Ũhonokio nĩũraihĩrĩirie andũ arĩa aaganu,
 nĩgũkorwo matirongoragia kĩrĩra kĩa watho waku.
 156 Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku.
 157 Andũ arĩa maanyariiraga nĩ aingĩ,
 no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku.
 158 Njũthagĩrĩria arĩa matarĩ na wĩtĩkio ngoro,
 nĩgũkorwo matiathĩkagĩra kiugo gĩaku.
 159 Ta kĩone ũrĩa nyendete mawatho maku;
 tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku.
 160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
 mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene.

Kũhingia Watho wa Jehova

- 161 Aathani maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi,
 no ngoro yakwa ĩnainagio nĩ kiugo gĩaku.
 162 Ngenagĩra kũranĩro gĩaku,
 o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga.
 163 Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
 no nĩnyendete watho waku.
 164 O mũthenya ngũgoocaga maita mũgwanja
 nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu.
 165 Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ,
 na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma mahĩngwo.
 166 Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee Jehova,
 na ngarũmĩrĩra maathani maku.
 167 Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku,
 nĩgũkorwo nĩndĩkiendete mũno.
 168 Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩrĩra gĩaku,
 nĩgũkorwo mũthĩire yakwa yothe nĩũmĩũĩ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- 169 Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe;
 he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku.
 170 Mathaithana makwa marokinya harĩwe;
 ndeithũra kũringana na kũranĩro gĩaku.
 171 Mĩromo yakwa ĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ciothe,
 nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra kĩa watho waku.
 172 Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩine ũhoru wa kiugo gĩaku,
 nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu.
 173 Guoko gwaku nĩgũkĩhaarĩrie kũndeithia,

- nīgũkorwo mawatho maku nĩmo nĩ ndĩthuurĩire.
 174 Ũhonokio waku nĩguo ndĩiriragĩria, Wee Jehova,
 nago watho waku nĩguo ngenagĩra.
 175 Ndĩrogĩtũũra muoyo nĩguo ngũgocage,
 namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia.
 176 Nĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ yũrĩte.
 Gĩcarie ndungata yaku,
 nīgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ maathani maku.

120

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- 1 Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
 nake akĩnjĩtika.
 2 Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo ĩrĩa yaragia maheeni,
 na harĩ nĩmĩ iria iheenanagia.
 3 Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ makĩria ya ũguo,
 wee rũrĩmĩ rũrũ rũheenanagia?
 4 Agaakũherithia na mĩguĩ mĩnoore ya njamba ya ita,
 na makara marĩrĩmbũkĩte mwaki ma mũtĩ wa mũkoigo.
 5 Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ, nĩgũtũũra gũkũ Mesheki,
 na ngaikara hema-inĩ cia Kedari-ĩ!
 6 Nĩndũũrĩte hĩndĩ ndaaya
 gatagatĩ-inĩ ka arĩa mathũire thayũ.
 7 Nĩ ndĩ mũndũ wa thayũ;
 no rĩrĩa ndaaria-rĩ, o mendaga o mbaara.

121

Ũgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

- 1 Nĩngũtiira maitho makwa ndore irĩma-inĩ:
 ũteithio wakwa ũngiuma na kũ?
 2 Ũteithio wakwa uumaga kũrĩ Jehova,
 o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.
 3 We ndangĩreka kũgũrũ gwaku gũtirũke:
 ũcio mũmenyereri waku ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga;
 4 ti-itherũ, ũcio mũmenyereri wa Isiraeli
 ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga, kana ahĩtwo nĩ toro.
 5 Jehova nĩwe ũkũmenyagĩrĩra:
 Jehova nĩwe kĩruru gĩaku guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo;
 6 mũthenya wee ndũngĩringĩka nĩ riũa,
 kana ũringĩke nĩ mweri ũtukũ.
 7 Jehova nĩarĩkũgitagĩra kuuma ũũru-inĩ wothe:
 nĩarĩmenyagĩrĩra muoyo waku;

⁸ Jehova n̄iarĩkũmenyagĩrĩra ũkiomagara na ũgĩcooka,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

122

Rwĩmbo rwa Kũgaathĩrĩria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩndakenire hamwe na arĩa maanjĩĩre atĩrĩ,
“Nĩtũthĩ nyũmba ya Jehova.”

² Magũrũ maitũ marũgamĩte
ihingo-inĩ ciaku, wee Jerusalemu.

³ Jerusalemu rĩakĩtwo ta itũũra inene
rĩnyitithanĩtio wega.

⁴ Kũu nĩkuo mĩhĩrĩga yambataga,
o yo mĩhĩrĩga ya Jehova,
ĩgathiĩ kũgocca rĩitwa rĩa Jehova
kũringana na mawatho marĩa aheete Isiraeli.

⁵ Kũu nĩkuo kũigĩtwo itĩ cia ũnene cia atuanĩri ciira,
o cio itĩ cia ũnene cia nyũmba ya Daudi.

⁶ Hoerai Jerusalemu thayũ:
“Arĩa makwendete marotũũra na thayũ.

⁷ Kũrĩa thingo ciaku ciirigĩire kũrogĩa na thayũ,
naguo ũgitĩri ũgĩe ciikaro-inĩ ciaku cia ũthamaki.”

⁸ Nĩ ũndũ wa ariũ a baba na arata, nguuga atĩrĩ,
“Thayũ ũrogĩa thĩinĩ waku.”

⁹ Nĩ ũndũ wa nyũmba ya Jehova Ngai witũ,
caragia ũgaacĩru waku.

123

Ihooya rĩa kũũria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

¹ Nĩngũtiira maitho makwa na kũrĩ we,
o Wee ũikarĩire gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene kũu igũrũ.

² O ta ũrĩa maitho ma ndungata maroragĩrĩria guoko kwa mwathi wayo,
na o ta ũrĩa maitho ma mũirĩtu ndungata maroragĩrĩria guoko kwa mũtumia
mwathi wayo,*

ũguo noguo maitho maitũ maroragĩrĩria Jehova Ngai witũ,
o nginya atũiguĩre tha ciake.

³ Tũiguĩre tha, Wee Jehova, tũiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩtũkirĩrĩrie kũnyararwo kũnene.

⁴ Nĩtũkirĩrĩrie kĩnyũrũri kĩnene kĩa andũ arĩa menenehagia,
o na rũmena rũingĩ rwa andũ arĩa etĩi.

124

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

* 123:2 Aathi a ngombo maaciaragĩria na maitho kana na moko.

- ¹ Korwo Jehova ndaakoretwo arĩ mwena witũ;
 Isiraeli nĩmakiuge ũguo:
² Korwo Jehova ndaarĩ mwena witũ
 rĩrĩa andũ maatũtharĩkiire-rĩ,
³ nĩmangĩatũmeririe tũrĩ muoyo;
 rĩrĩa marakara mao maatũrĩrĩmbũkiire-rĩ,
⁴ mũiyũro wa maaĩ nĩngĩatũhubanĩirie,
 tũhumbwo nĩ nditi ya maaĩ macio;
⁵ maaĩ macio maathereraga na hinya mũno
 nĩmangĩatũthereririe.
⁶ Jehova arogoocwo,
 o we ũtaatũrekereirie tũtambuurangwo nĩ magego mao.
⁷ Ithuĩ tũhonokete ta nyoni
 ĩhonokete mũtego-inĩ wa mũmĩtegi;
 mũtego nĩunangĩtwo,
 na ithuĩ nĩtũhonokete.
⁸ Ũteithio witũ uumaga harĩ Jehova,
 o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.

125

Thayũ wa Andũ a Ngai

- ¹ Andũ arĩa mehokete Jehova matariĩ ta Kĩrĩma gĩa Zayuni,
 kĩa gĩtangĩenyenyeka, no gĩtũũraga nginya tene.
² O ta ũrĩa irĩa ithiũrũrũkiirie Jerusalemu
 ũguo noguo Jehova athiũrũrũkagĩria andũ ake,
 kuuma riu nginya tene na tene.
³ Mũthĩgi wa andũ arĩa aaganu ndũgũtũũra wathanaga
 bũrũri ũrĩa ũgaĩrwo andũ arĩa athingu,
 nĩguo andũ acio athingu
 matikae gũtambũrũkia moko mao meeke ũũru.
⁴ Wee Jehova, andũ arĩa ega mekaga o maũndũ mega,
 o acio arũngĩrĩru ngoro.
⁵ No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga makagera njĩra irĩa njogomu-rĩ,
 Jehova nĩakamaingatanĩria hamwe na arĩa mekaga ũũru.

Isiraeli kũrogĩa thayũ.

126

Magetha ma Gĩkeno

Thaburi ya Agendi

- ¹ Rĩrĩa Jehova aacookirie andũ a Zayuni arĩa maatahĩtwo akĩmainũkia-rĩ,
 twahaanire ta andũ mekũroota.
² Tũnua twitũ twaiyũrĩre mĩtheko,
 nacio nĩmĩ ciitũ ikĩina nyĩmbo cia gĩkeno.
 Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩiranwo atĩrĩ,
 “Jehova nĩekĩire andũ aya maũndũ manene.”
³ Jehova nĩatwĩkiire maũndũ manene,

na ithuĩ tũkaiyũrwo nĩ gĩkeno.

- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,
ta ũrĩa njũũĩ cia Negevu icookaga kũiyũra.
⁵ Andũ arĩa mahaandaga na maithori,
nĩmakagetha makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
⁶ Mũndũ o na angiumagara akĩrĩraga,
akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
agaacooka akiinaga nyĩmbo cia gĩkeno,
akuuĩte itĩia ciake cia ngano.

127

Kũgaatha Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake

- ¹ Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova,
andũ arĩa mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ.
Tiga itũũra inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova,
arangĩri maraaraga mehũũgĩte o tũhũ.
² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra rũciinĩ tene,
na gũkoma magakoma macereirwo,
makĩnogera irio cia kũrĩa,
nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova endete,
we nĩamaheaga o na marĩ toro.
³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we.
⁴ Ciana iria mũndũ aciarĩte arĩ mũnini
no ta mĩguĩ irĩ moko-inĩ ma njamba ya ita.
⁵ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.
Matigaaconorithio
rĩrĩa magaakorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

128

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

Thaburi ya Agendi

- ¹ Kũrathimwo nĩ mũndũ o wothe wĩtigĩrĩte Jehova,
o ũcio ũgeragĩra njĩra ciake.
² Nĩũkarĩaga maciaro ma wĩra waku;
irathimo na kũgaacĩra nĩigatuĩka ciaku.
³ Mũtumia waku egũtuĩka ta mũthabibũ ũrĩa ũciaraga mũno
arĩ kũu nyũmba-inĩ yaku thĩinĩ;
ciana ciaku ituĩke ta thuuna cia mũtamaiyũ
ithiũrũrũkĩirie metha yaku.
⁴ Ũguo nĩguo mũndũ arĩrathimagwo,
ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova.
⁵ Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni
matukũ mothe ma muoyo waku;
ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu,
⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ũrogĩa Isiraeli.

129

Ihooya rĩa kũuria Ngai okĩrĩre Thũ cia Isiraeli

Thaburĩ ya Agendi

- ¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
Isiraeli nĩmakiuge ũguo,
- ² maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matirĩ maahota kũndooria.
- ³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
magatema mĩtaro mĩraihu.
- ⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjohorithĩtie harĩ mĩhĩndo ya andũ arĩa aaganu.
- ⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.
- ⁶ Marohaana ta nyeki irĩ nyũmba igũrũ,
ĩrĩa ĩhoohaga ĩtanamera;*
- ⁷ mũmĩtui ndangĩmĩiyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia amĩiyũrie moko-inĩ make.
- ⁸ Andũ arĩa mahĩtũkagĩra kuo maroaga kuuga atĩrĩ,
“Kĩrathimo kĩa Jehova kĩrogĩa igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.”

130

Ihooya rĩa kũuria Ũteithio

Thaburĩ ya Agendi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra ndĩ o kũrĩa kũriku;
² Wee Jehova, igua mũgambo wakwa.
Matũ maku nĩmaigue
ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.
- ³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwĩhagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?
- ⁴ No rĩrĩ, Wee nĩũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.
- ⁵ Njetagĩrĩra Jehova, ngoro yakwa nĩmwetereire,
nĩ ndĩhokaga kiugo gĩake.
- ⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova,
gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe,
ĩ-ni, gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe.
- ⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa ũtathiraga,
na ningĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna.
- ⁸ We mwene nĩagakũũra Isiraeli
kuuma mehia-inĩ mao mothe.

* 129:6 Riya nĩrĩameraga nyũmba igũrũ no rikooma o na ihenya nĩ ũndũ wa kwaga tĩiri.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩrĩ na mwĩgaatho,
o na maitho makwa ti ma mwĩtũũgĩrio;
nĩ ndirũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.
- ² No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio iria gakuuĩtwo nĩ nyina,
o ta kaana gatuithĩtio iria nĩguo ngoro yakwa ihaana ĩrĩ thĩinĩ wakwa.
- ³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova
rĩu na nginya tene.

132

Gũikaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova, ririkana Daudi
na mathĩina marĩa mothe omĩrĩirie.
- ² Nĩehĩtire mwĩhĩtwa harĩ Jehova,
akĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ:
- ³ “Ndigatoonya nyũmba yakwa,
kana haice ũrĩrĩ wakwa,
- ⁴ ndikaareke maitho makwa mone toro,
kana ndeke imone ciakwa icũnge,
- ⁵ o nginya ngoonera Jehova handũ ha gũikara,
ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
ndĩmuonere gũikaro.”
- ⁶ Nĩtwaiguire ũhoru tũrĩ Efiratha,
na tũkĩũkora mĩgũnda-inĩ ya Kiriathu Jearimu.
- ⁷ Tũkiuga atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ gũikaro-inĩ gĩaake;
nĩtũinamĩrĩre tũmũhooe tũrĩ gaturwa-inĩ ka makinya make;
- ⁸ arahũka, Wee Jehova, ũũke kĩhurũko-inĩ gĩaaku,
wee na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa hinya waku.
- ⁹ Athĩnjĩri aku marohumbwo na ũthingu;
andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ gũkena.”
- ¹⁰ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi,
ndũkarega ũrĩa we ũitĩrĩirie maguta.
- ¹¹ Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa harĩ Daudi,
mwĩhĩtwa atangĩricũkwo, akĩmwĩra atĩrĩ:
“Nĩngaikarĩria ũmwe wa rũciarero rwaku
Gĩtĩ-inĩ gĩaaku kĩa ũnene,
- ¹² ariũ aku mangĩkaamenyerera kĩrĩkanĩro gĩaakwa
na mawatho makwa marĩa ndĩrĩmarutaga,
hĩndĩ ĩyo ariũ ao nĩmagaikarĩra

gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene nginya tene na tene.”

- 13 Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte Zayuni,
akerirĩria gũtuĩke gĩikaro gĩake, akoiga atĩrĩ:
14 “Gĩkĩ nĩkĩo kĩhurũko gĩakwa nginya tene na tene;
gũkũ nĩkuo ngũtũũra njikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene,
nĩgũkorwo nĩ nĩ ndiyendeire;
15 nĩngakũrathima na ũmaathi mũingĩ mũno;
athĩĩni akuo ndĩmahũũnie na irio.
16 Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo ũhonokio,
na andũ akuo arĩa aamũre matũũre mainaga nĩ gũkena.
17 “Kũu nĩkuo ngaatũma rũhĩa rwa Daudi rũthundũke
na njigĩre ũrĩa njitĩrĩrie maguta tawa ũgwakana.
18 Thũ ciake nĩngacihumba thoni,
no thũmbĩ ya ũnene ĩrĩa ĩrĩ mūtwe wake nĩngakenga na riiri.”

133

Kĩrathimo gĩa Gũikara Andũ Maiguuanĩte

Thaburi ya Daudi

- 1 Nĩ ũhoru mweka atĩa, o na ũrĩ gĩkeno,
rĩrĩa andũ a nyũmba ĩmwe maikarania maiguuanĩte!
2 Nĩ ta maguta manungi wega maitĩrĩrio mūtwe,
makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ,
o nderu-inĩ cia Harũni,
makanyũrũrũka nginya ngingo-inĩ ya kanjũ yake.
3 Ningĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni
rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.
Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩre kĩrathimo gĩake,
nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

134

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai Ũtukũ

Thaburi ya Agendi

- 1 Goocai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,
inyuĩ mūtungataga mũrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ.
2 Ambarariai moko manyu mũrĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre
mũgooce Jehova.
3 Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ
aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

1 Goocai Jehova.

Goocai rĩitwa rĩa Jehova;

- inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoocei,
2 inyuĩ mūtungataga thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova,
o inyuĩ mũrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.

- 3 Goocai Jehova, nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega;
inai mũgooce rĩitwa rĩake, nĩgũkorwo nĩ rĩega.
- 4 Nĩgũkorwo Jehova nĩethuurĩre Jakubu atuĩke wake,
agathuura Isiraeli atuĩke igai rĩake kũmbe.
- 5 Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩ mũnene,
atĩ Mwathani witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai ciothe.
- 6 Jehova ekaga ũrĩa wothe ekwenda,
kũu igũrũ na gũkũ thĩ,
o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku mũno.
- 7 Nĩwe ũtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
nĩwe ũtũmaga kũgĩe heni irehanĩte na mbura,
na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake.
- 8 Nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
marigithathi ma andũ na ma nyamũ.
- 9 Wee Misiri, nĩwe watũmire thĩinĩ waku kũringwo ciama na morirũ,
agũkĩrĩra Firaũni na ndungata ciake ciothe.
- 10 Nĩwe waringire ndũrĩrĩ nyingĩ
na akĩũraga athamaki maarĩ hinya:
- 11 nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
na Ogu mũthamaki wa Bashani,
o na athamaki othe a Kaanani;
- 12 akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a Isiraeli.
- 13 Rĩitwa rĩaku, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova, ĩgakinyĩra njiarwa na njiarwa.
- 14 Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩra andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha.
- 15 Mĩhianano ya ndũrĩrĩ ĩthondeketo na betha na thahabu,
o wĩra wa moko ma andũ.
- 16 Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
- 17 nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ twayo.
- 18 Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
- 19 Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, goocai Jehova;
Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai Jehova;
- 20 Inyuĩ nyũmba ya Lawi, goocai Jehova;
inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, goocai Jehova.
- 21 Jehova arogocwo kuuma Zayuni,
o we ũtũũraga kũu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

- 1 Cookeriai Jehova ngaatho, tondũ nĩ mweга.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 2 Cookeriai Ngai wa ngai iria ingĩ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 3 Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 4 we wiki nĩwe wĩkaga maũndũ manene ma magegania,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 5 nĩwe wombire igũrũ na ũndũ wa ũmenyo wake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 6 nĩwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ igũrũ rĩa maaĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 7 nĩwe wombire imũrĩ iria nene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 8 riũa rĩathage mũthenya,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 9 nago mweri na njata ciathage ũtukũ;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 10 nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 11 akĩruta Isiraeli gatagatĩ-inĩ kao,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 12 na guoko kwa hinya na atambũrũkítie gĩcoka gĩake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 13 nĩwe wagayũkanirie Iria Itune rĩgĩtigana,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 14 agĩtũma andũ a Isiraeli matuĩkanie gatagatĩ karĩo,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 15 no Firaũni na ita rĩake akĩmahubĩkanĩria kũu Iria-inĩ Itune;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 16 nĩwe watongoririe andũ ake magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 17 nĩwe waringire athamaki maarĩ anene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 18 na akĩũraga athamaki maarĩ ngumo:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 19 nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 20 na Ogu mũthamaki wa Bashani;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 21 na akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 22 ũgĩtuĩka igai rĩa Isiraeli ndungata yake;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 23 nĩwe watũrirkanire rĩrĩa twahatĩrĩrio,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- 24 na agĩtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

25 nīwe ũheaga ciũmbe ciothe irio.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

26 Cookeriai Mũrungu wa igũrũ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137

Gũcakaya kwa Isiraeli rĩrĩa Maatahĩtwo

- 1 Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
twaririkana Zayuni.
- 2 Kũu mĩtĩ-inĩ ya mĩethia nĩkuo
twacuuragia inanda ciitũ cia mũgeeto,
- 3 nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo,
o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, “Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria mwainaga mũrĩ Zayuni!”
- 4 Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
tũrĩ bũrũri wa ũgeni?
- 5 Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
guoko gwakwa kwa ũrĩo kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka maũndũ.
- 6 Rũrĩmĩ rwakwa rũronyiitana na karakara
ingĩkaaga gũkũririkana,
ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
gĩkeno gĩakwa kĩrĩa kĩnene.
- 7 Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a Edomu* meekire,
mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyiitirwo.
Maanĩrĩire, makiuga atĩrĩ, “Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!”
- 8 Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ũtuĩrĩrwo kũniinwo,
gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka
o ta ũguo ũtwĩkĩte:
- 9 gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku,
agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
ngũkũinĩra ngũgooce ngai iria ingĩ irĩ o ho.
- 2 Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-inĩ yaku ĩrĩa nyamũre,
ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
nĩgũkorwo nĩtũũgĩrĩtie rĩitwa rĩaku,
na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
makĩria ya maũndũ marĩa mangĩ mothe.
- 3 Hĩndĩ ĩrĩa ndagwĩtire, nĩwanjĩtikire;

* 137:7 Andũ a Edomu maarĩ a rũciaro rwa Esaũ. † 137:9 Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

wanyũmĩrĩirie na ũkĩnjĩkĩra hinya ngoro.

- ⁴ Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ nĩmakũgocage,
rĩrĩa maigua ciugo cia kanua gaku.
- ⁵ Nĩmaganage ũhoru wa njĩra cia Jehova,
nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩ mũnene.
- ⁶ O na gũtũika Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyihia,
no arĩa etĩĩ akamenya ũhoru wao arĩ o kũraya.
- ⁷ O na ingĩgerera mathĩina-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩra muoyo wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku ũgookĩrĩra marakara ma thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrĩo.
- ⁸ Jehova nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie wĩra wa moko maku.

139

Ngai Ũrĩa Ũtangĩũrĩrwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, nĩũũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.
- ² Nĩũũ rĩrĩa njikarĩte thĩ na rĩrĩa njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ũrĩ o kũraya.
- ³ Nĩũũ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũ mĩthiire yakwa yothe.
- ⁴ Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũ biũ.
- ⁵ Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjigĩrĩire guoko gwaku.
- ⁶ Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.
- ⁷ Nĩ kũ ingĩthiĩ njeherere Roho waku?
Ingĩũrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ waku?
- ⁸ Ingĩambata thĩ igũrũ, Wee ũrĩ kuo;
ingĩara ũrĩrĩ wakwa kũrĩa kũriku mũno, Wee ũrĩ o kuo.
- ⁹ Ingĩũmbũka na mathagu ma gũgĩkĩa,
ingĩthiĩ gũtũũra mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,
- ¹⁰ o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩdongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkĩnyiite kũnũmĩtie.
- ¹¹ Ingiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nduma nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ ũũthiũrũrũkĩirie ũtuĩke ũtukũ,”
- ¹² o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ ingĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri.

- 13 Nĩgũkorwo nĩwe wombire ciĩga ciakwa cia na thĩinĩ;
wanyitithanirie ndĩ o nda ya maitũ.
- 14 Nĩngũkũgooca nĩ ũndũ mũũmbĩre ũrĩa nyũmbĩtwo naguo
nĩ wa kũmakania na wa magegania;
ciĩko ciaku nĩ cia magegania,
nĩ mwene nĩnjũũĩ ũguo o wega.
- 15 Mahĩndĩ makwa matiahithĩkĩte harĩwe,
rĩrĩa ndoombĩirwo kũrĩa kũhitharu.
Rĩrĩa ndanyitithanagio hamwe ndĩ thĩ kũrĩa kũriku mũno-rĩ,
16 maitho maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.
Matukũ mothe marĩa nyamũrĩrwo
nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩaku
o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.
- 17 Hĩ! Ī meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ nĩ, Wee Mũrungu!
Kaĩ mũigana wamo nĩ mũnene-ĩ!
- 18 Ingĩtua kũmatara,
no maingĩhe gũkĩra mũthanga.
Hĩndĩ ĩrĩa ndokĩra,
ndĩ o hamwe nawe.
- 19 Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njehereraĩ, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!
- 20 Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;
arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩitwa rĩaku ũũru.
- 21 Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,
na ngamena arĩa magũũkagĩrĩa?
- 22 Gũthũũra ndĩmathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa.
- 23 Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;
ngeria ũmenye meciiria makwa.
- 24 Rora wone kana nĩ harĩ mũthĩire mũũru thĩinĩ wakwa,
na ũkĩndongorie na njĩra ĩrĩa ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburĩ ya Daudi

- 1 Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa ooru;
ngitĩra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
- 2 o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,
na magathugunda mbaara o mũthenya.
- 3 Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;
mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.
- 4 Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;
ngitĩra kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
o acio mabangaga ũrĩa mangĩhĩnga magũrũ makwa.
- 5 Andũ arĩa etĩi nĩmanyambiire mũtego;
nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia wabu wao,
na makanjigĩra mũtego njĩra-inĩ yakwa.

- ⁶ Wee Jehova, nguuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrungu wakwa.”
Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaĩra nĩguo, ũnjiguĩre tha.
- ⁷ Wee Mwathani Jehova, o Wee ũrĩa mũũhonokia ũrĩ hinya,
Wee ũgitagĩra mūtwe wakwa mũthenya wa mbaara:
- ⁸ Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merirĩria mao,
ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre,
matikae gwĩtĩia.
- ⁹ Mĩtwe ya arĩa mandigicĩirie
ĩrohumbĩkanio na mathĩina marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.
- ¹⁰ Marogwĩrwo nĩ makara me gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mūtondo, kũrĩa matakoima o na rĩ.
- ¹¹ Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ũrothingata andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya.
- ¹² Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhooito kĩa arĩa athĩini,
na akagitĩra kĩhooito kĩa arĩa abatari.
- ¹³ Ti-itherũ arĩa athingu nĩmarĩgoocaga rĩitwa rĩaku,
na arĩa arũngĩrũru nĩmagatũũra ũthiũ-inĩ waku.

141

Ihooya rĩa Kũgitĩrwo kuuma Ũũru-inĩ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra; hiũha ũũke kũrĩ nĩ.
Igua mũgambo wakwa ngĩgũkaĩra.
- ² Ihooya rĩakwa rĩroambata mbere yaku ta mũtararĩko wa ũbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kũrotũka ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ.
- ³ Wee Jehova, iga mũrangĩri kanua-inĩ gakwa,
rangagĩra mũrango ũyũ wa mĩromo yakwa.
- ⁴ Ndũkareke ngoro yakwa ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru,
ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko cia waganu
hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndũkareke ndĩe irio ciao iria irĩ mũrĩo.
- ⁵ Mũndũ mũthingu nĩakĩninge: ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia ũtugi;
kũndũithia nĩakĩndũithie: ũguo no ta kũnjitĩrĩria maguta mūtwe wakwa.
Mūtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta macio.

No rĩrĩ, ihooya rĩakwa nĩ rĩa gũtũũra ndeganĩte na ciĩko cia andũ arĩa meekaga ũũru;

- ⁶ aathani ao magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia ma.
- ⁷ Nĩmakoiga atĩrĩ, “O ta ũrĩa mũndũ acimbaga mũgũnda na akahũũra hianyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩa.”
- ⁸ No rĩrĩ, maito makwa nĩwe macũthĩrĩrie, Wee Mwathani Jehova;
nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ũndũ ũcio ndũkareke ngue.
- ⁹ Ngitĩra ndikanyĩitwo nĩ mĩtego ĩrĩa nyambĩirwo,
ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ arĩa mekaga ũũru.
- ¹⁰ Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ wao ene,

no niĩ ngĩhĩtũkage itekuona ũgwati.

142

Ihooya rĩa kũũria Gũkũũrwo kuuma Mĩnyamaro-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩire;
ngwambararia mũgambo wakwa kũrĩ Jehova anjiguĩre tha.

² Njitũrũraga mateta makwa mbere yake;
ndĩrĩmwĩraga thĩina wakwa ndĩ mbere yake.

³ Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thĩinĩ wakwa,
Wee nĩwe ũmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera.
Njĩra-inĩ ĩrĩa thiiagĩra-rĩ,
andũ nĩmahithĩire mũtego.

⁴ Ta rora mwena wakwa wa ũrĩo wone;
gũtirĩ o na ũmwe ũranũmbũiya.

Ndirĩ na ha kũũrĩa;
muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩũmenyerera.

⁵ Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
njugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa,
na igai rĩakwa bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”

⁶ Thikĩrĩria gũkaya gwakwa,
nĩgũkorwo ndĩmũhinyĩrĩrie mũno;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na niĩ,
nĩgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.

⁷ Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ gĩakwa,
nĩguo ngoocage rĩitwa rĩaku.

Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa athingu nĩmakandigiicĩria,
nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjikĩte wega.

143

Ihooya rĩa kũũria Kũhonokio

Thaburi ya Daudi

¹ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria kĩrĩro gĩakwa ũnjiguĩre tha;

ũka ũndeithie,
nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku na ũthingu waku.

² Ndũgaciirithie ndungata yaku,
nĩgũkorwo maitho-inĩ maku gũtirĩ mũndũ ũrĩ muoyo ũngĩtuuo mũthingu.

³ Thũ nĩthingatĩte,
ĩkangurumania thĩ tĩri-inĩ;

ĩtũmaga ndũũre nduma-inĩ
ta arĩa maakuire tene.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio roho wakwa ũkaringĩka thĩinĩ wakwa;
ngoro yakwa nĩmakĩte mũno thĩinĩ wakwa.

⁵ Nĩndĩrĩririkanaga matukũ marĩa ma tene;

ndĩrĩcũũranagia mawĩko maku mothe
na ngatarania maũndũ marĩa moko maku meekĩte.

⁶ Ndambũrũkĩtie moko makwa na kũrĩ we;
muoyo wakwa ũkũnyootagĩra ta bũrũri ũrĩa mũũmũ.

⁷ Wee Jehova, hiũha kũnjĩtĩka;
roho wakwa nĩũthirĩtwo nĩ hinya.

Tiga kũũhitha ũthiũ waku,
ndikahaane ta arĩa matoonyaga irima.

⁸ O rũciinĩ reke njiguage kiugo kĩa wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
nĩgũkorwo nĩwe ndĩhokete.

Nyonia njĩra irĩa njagĩrĩrwo nĩkũgera,
nĩgũkorwo muoyo wakwa ndĩwerekeirie igũrũ kũrĩ we.

⁹ Ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa, Wee Jehova,
nĩgũkorwo ndĩhithaga harĩwe.

¹⁰ Nduta gwĩkaga wendi waku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe Ngai wakwa;

Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragĩre kũrĩa kwaraganu.

¹¹ Wee Jehova, nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩaku, tũũria muoyo wakwa;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, nduta kuuma mũnyamaro-inĩ.

¹² Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga, kiria thũ ciakwa;
niina arĩa othe maathũire,
nĩgũkorwo niĩ ndĩ ndungata yaku.

144

Mũthamaki kũhooya Ngai Amũteithie

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova arogocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we ũmenyithagia moko makwa mũrũire wa mbaara,
agakĩruta ciara ciakwa kũrũa mbaara.

² Nĩwe Ngai ũrĩa ũnyendete, na nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o we kũhitho gĩakwa na mũhonokia wakwa,
ningĩ nĩwe ngo yakwa, na nĩ harĩ we njũragĩra,
o we ũtũmaga andũ a ndũrĩrĩ maathĩke marĩ rungu rwakwa.

³ Wee Jehova, mũndũ akĩrĩ kĩ nĩguo ũmũmenyagĩrĩre,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ nĩgeetha ũmũrũmbũyagie?

⁴ Mũndũ no ta mũhũmũ;
matukũ make mathiraga na ihenya o ta kĩiruru.

⁵ Wee Jehova, hingũra igũrũ ũikũrũke;
hutia irĩma, nĩgeetha irute ndogo.

⁶ Henũkia rũheni ũhurunje thũ ciaku;
ikia mũguĩ yaku ũcingatithie.

⁷ Tambũrũkia guoko gwaku ũrĩ igũrũ;
ndeithũra na ũũthare
kuuma kũrĩ maaĩ maya maingĩ,
ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ

⁸ arĩa tũnua twao twaragia maheeni,

o acio moko mao ma ūrīo marī na wara.

⁹ Wee Ngai, nīngūkūinīra rwīmbo rwerū;
ngūkūinīra na kīnanda kīrīa kīgeetetwo na nga ikūmi,

¹⁰ nyinīre Ūrīa ūhootanagīra athamaki,
o we ūhonokagia Daudi ndungata yake
harī rūhiū rwa njora rwa ūragani.

¹¹ Ndeithūra na ūūthare,
ūndute kuuma moko-inī ma andū a kūngī,
arīa tūnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrīo marī ma wara.

¹² Hīndī ūyo aanake aitū
magaatuīka ta mīmera mīrore wega wīthī-inī wao,
nao airītu aitū mahaane ta itugī
ciacūhītio cia kūgemia nyūmba ya ūthamaki.

¹³ Makūmbī maitū makaiyūragio
irio cia mīthemba yothe.

Ng'ondū ciitū ikaingītha ikinye ngiri nyingī,
cingīhe ikinye makūmi ma ngiri kūu mīgūnda-inī iitū;

¹⁴ nacio ndegwa ciitū nīigakuuaga mīrigo mīritū.

Thingo itigakorwo na mīanya,
kana gūtahwo tūtwarwo ūkombo-inī,
o na gūtigakorwo na kīrīro kīa mīnyamaro njīra-inī cia matūūra.

¹⁵ Kūrathimwo nī andū arīa matarī ta ūguo;
kūrathimwo nī andū arīa Ngai wao arī we Jehova.

145

Ūnene na Wegā wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Nīngūgūtūūgīria, Wee Ngai wakwa Mūthamaki;
ndīrīūgoocaga rīitwa rīaku tene na tene.

² O mūthenya ndīrīkūgoocaga
na ngumagie rīitwa rīaku tene na tene.

³ Jehova nīwe mūnene, na nowe wagīrīre kūgoocwo mūno;
ūnene wake gūtīrī mūndū ūngīhota kūūtuīria.

⁴ Rūciaro rūmwe nīrūkarahīra rūrīa rūngī maūndū marīa waneka;
nīrūkamenyithanagia ūhorō wa ciīko ciaku cia hinya.

⁵ Nīmakaaria ūhorō wa ūkaru wa ūnene waku ūrīa ūrī riiri,
na nī ndaranagie ūhorō wa ciīko ciaku cia magegania.

⁶ Nīmarīheanaga ūhorō wa ūhoti wa maūndū maku ma kūmakania,
na nī hunjagie ūhorō wa ūnene wa ciīko ciaku.

⁷ Nīmagakūngūira wega waku mūingī,
na maine ūhorō wa ūthingu waku makenete.

⁸ Jehova nī mūtugi na nī mūigua-tha,
ndahiūhaga kūrakara, na aiyūrītwo nī wendo.

⁹ Jehova nī mwega harī andū othe;

nāiguagĩra tha kĩrĩa gĩothe ombĩte.

- ¹⁰ Wee Jehova, kĩrĩa gĩothe ũmbĩte nĩkĩrĩkũgocaga;
andũ aku arĩa aamũre nĩmarĩgũkumagia.
¹¹ Nĩmarĩheanaga ũhoru wa riiri wa ũthamaki waku,
na maaragie ũhoru wa hinya waku,
¹² nĩgeetha andũ othe mamenye ũhoru wa ciĩko ciaku cia hinya,
o na ũkaru wa ũthamaki waku, ũrĩa ũrĩ riiri.
¹³ Ũthamaki waku nĩ ũthamaki wa gũtũũra tene na tene,
naguo wathani waku ũtũũraga nginya njiarwa ciothe.

Jehova nĩ mwĩhokeku harĩ ciĩranĩro ciake ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.

- ¹⁴ Jehova nĩanyiitagĩrĩra arĩa othe maragũa,
na agatiira arĩa othe mainamĩte.
¹⁵ Maitho ma andũ othe nĩwe macũthĩrĩrie,
na nĩũmaheaga irio ciao hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire.
¹⁶ Ũkũnjũraga guoko gwaku,
na ũkahingĩria kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo mabataro makĩo.

- ¹⁷ Jehova nĩ mũthingu njĩra-inĩ ciake ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.
¹⁸ Jehova arĩ hakuhĩ na andũ arĩa othe mamũkayagĩra,
arĩa othe mamũkayagĩra na ma.
¹⁹ Arĩa othe mamwĩtigagĩra nĩamahingagĩria mabataro mao;
nāiguaga kĩrĩro kĩa na akamahonokia.
²⁰ Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa othe mamwendete,
no arĩa othe aaganu nĩkũniina akaamaniina.

²¹ Kanua gakwa karĩaragia gakagooa Jehova.
Kĩũmbe o gĩothe nĩgĩkĩgocce rĩitwa rĩake itheru
nginya tene na tene.

146

Kũgocca Ngai nĩ ũndũ wa Ũteithio Wake

¹ Gocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca Jehova.

² Ndĩgocaga Jehova hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo;
ndĩrĩinaga, ngoocage Ngai wakwa rĩrĩa rĩothe ngũtũũra muoyo.

- ³ Ndũkanaige mwĩhoko waku harĩ anene,
kana harĩ andũ, arĩa matangĩhota kũhonokania.
⁴ Rĩrĩa roho wao wameherera, macookaga o tĩiri-inĩ;
mũthenya o ro ũcio mĩbango yao ĩtuĩkaga ya tũhũ.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũteithio wake
uumaga kũrĩ Mũrungu wa Jakubu,
ũrĩa mwĩhoko wake ũrĩ harĩ Jehova Ngai wake,
⁶ Mũũmbi wa igũrũ na thĩ,
na iria, na kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga thĩinĩ wacio:

- ũcio nĩwe Jehova, ũrĩa ũtũũraga arĩ mwĩhokeku nginya tene.
⁷ Nĩarũgamagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa ahatĩrĩrie,
na akahe arĩa ahũtu irio.
Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo,
⁸ Jehova nĩahingũraga maitho ma arĩa atumumu,
Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,
Jehova nĩendete andũ arĩa athingu.
⁹ Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ,
na agatũũria ciana cia ngoriai o na mũtumia wa ndigwa,
no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigiicaga.
¹⁰ Jehova egũtũũra athamakaga nginya tene,
Ngai waku, wee Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa.

Goocai Jehova.

147

Kũgocca Ngai nĩ ũndũ wa Kũmenyerera Jerusalemu

¹ Goocai Jehova.

Kaĩ nĩ ũndũ mwega kũgocca Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ,
kaĩ nĩ ũndũ mwega na mwagĩrĩru kũmũgocca-ĩ!

² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
nĩwe ũcookagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo.

³ Nĩwe ũhonagia arĩa athuthĩku ngoro,
na akamooha ironda ciao.

⁴ Nĩwe ũmenyaga mũigana wa njata,
na akahe njata o njata rĩitwa rĩayo.

⁵ Mwathani witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ;
ũmenyo wake ndũrĩ mũthia.

⁶ Jehova nĩwe ũtiiragĩrĩra andũ arĩa ahooreri,
no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ.

⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie ngaatho;
inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁸ Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
na agatũma nyeki ĩmere tũrĩma-inĩ.

⁹ Nĩwe ũheaga ng'ombe irio,
na akahe tũcui twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra.

¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa mbarathi,
o na kana agakenera magũrũ ma mũndũ;

¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ũrĩa ũtathiraga.

¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gocca Ngai waku, wee Zayuni,

¹³ nĩgũkorwo nĩwe wĩkagĩra mĩgĩko ya ihingo ciaku hinya,

- na akarathima andũ aku arĩa marĩ thĩinĩ waku.
 14 Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mĩhaka-inĩ yaku,
 na agakũhũũnia na ngano irĩa njega mũno.
- 15 Atũmaga wathani wake ũkinye gũkũ thĩ;
 kiugo gĩaake kĩhanyũkaga narua mũno.
- 16 Oiragia tharunji ihaana ta guoya mwerũ cua,
 nayo mbaa akamĩhurunja ta mũhu.
- 17 Mbura ya mbembe amiuragia taarĩ kagoto karoira.
 Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria heho iyo yake?
- 18 Atũmaga kiugo gĩaake agatũma itwekũke;
 ahurutithanagia rũhuho, namo maaĩ magatherera.
- 19 Nĩaguũrĩtie kiugo gĩaake harĩ Jakubu,
 akaguũrĩria Isiraeli mawatho make
 na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo.
- 20 Ndarĩ ekĩra rũrĩrĩ rũngĩ ta ũguo,
 mawatho macio make ndũrĩrĩ itirĩ ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nĩcigooce Jehova

1 Goocai Jehova.

- Goocai Jehova mũrĩ kũu igũrũ,
 mũmũgooce mũrĩ kũu gũtũũgĩru mũno.
- 2 Mũgoocei, inyuĩ araika ake othe,
 mũmũgooce, inyuothe mbũtũ ciake cia igũrũ.
- 3 Mũgoocei, inyuĩ riũa na mweri,
 mũgoocei, inyuothe njata iria icangararaga.
- 4 Mũgoocei, inyuĩ igũrũ rĩa igũrũ,
 o na inyuĩ maaĩ ma kũu igũrũ wa matu.
- 5 Indo ciothe nĩikĩgooce rĩitwa rĩa Jehova,
 nĩgũkorwo nĩwe wathanire na cio ikĩgĩa kuo.
- 6 Aaciigire handũ hacio itũũre ho tene;
 aaheanire kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa gĩtagathira.
- 7 Goocai Jehova gũkũ thĩ,
 inyuĩ ciũmbe cia iria-inĩ, na ũriku wothe wa maria marĩa manene,
- 8 rũheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
 na ihuhũkanio cia huho iria ihingagia kĩrĩra gĩaake,
- 9 inyuĩ irĩma, na tũrĩma tuothe,
 na mĩtĩ ya matunda, na mĩtarakwa yothe,
- 10 nyamũ cia gĩthaka, na ng'ombe ciothe,
 na ciũmbe iria nini, o na nyoni iria ciũmbũkaga,
- 11 athamaki a thĩ, na ndũrĩrĩ ciothe,
 na inyuĩ anene, na aathani othe a thĩ,
- 12 aanake, na airĩtu,
 na andũ arĩa akũrũ, o na ciana.

- 13 Othe nĩmagoocage rĩtwa rĩa Jehova,
nĩgũkorwo rĩtwa rĩake riiki nĩrĩo rĩtũũgĩrie;
riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa thĩ o na rĩa matu.
- 14 Nĩambararĩtie rũhĩa nĩ ũndũ wa andũ ake,
nĩruo ũgooci wa andũ ake arĩa aamũre,
nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuhĩ na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake kũrĩ Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

- Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
mũmũgooce mũrĩ kĩũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.
- ² Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio wamombire;
andũ a Zayuni nĩmacanjamũke nĩ ũndũ wa Mũthamaki wao.
- ³ Nĩmagooce rĩtwa rĩake makĩrũgarũgaga,
na mamũinĩre na tũhembe, na kĩnanda kĩa mũgeeto.
- ⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake;
andũ arĩa ahooreri amahumbaga thũmbĩ ya ũhonokio.
- ⁵ Andũ arĩa aamũre nĩmakenere gĩtĩio kũ,
na maine macanjamũkĩte marĩ o marĩrĩ-inĩ mao.
- ⁶ ũgooci wa Mũrungu ũrokorwo tũnua-inĩ twao,
na rũhiũ rwa n̄jora rũnoore mĩena yeerĩ rũkorwo moko-inĩ mao,
- ⁷ nĩguo meerĩhĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,
- ⁸ nĩguo moohe athamaki ao na mĩnyororo,
na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta na bĩngũ cia kĩgera,
- ⁹ nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa mandĩkĩirwo.
Ūcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

150

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ūnene Wake Mũkĩru

¹ Goocai Jehova.

- Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgoocai mũrĩ kũu igũrũ, o kũu kwa hinya wake.
- ² Mũgoocai nĩ ũndũ wa ciĩko ciake cia hinya;
mũgoocai nĩ ũndũ wa ũnene wake mũingĩ mũno.
- ³ Mũgoocai mũkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgooce na kĩnanda kĩa mũgeeto, na gĩa kĩnũbi,
- ⁴ mũgoocai na tũhembe mũkĩrũgarũgaga,
mũmũgooce na inanda cia nga mũkĩhuhaga mĩtũrirũ,
- ⁵ mũgoocai mũkĩhũrithanagia thaani cia rũthuku iria ng'ambi,
mũmũgooce na thaani ikũgamba o ta rũgambi.

⁶ Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgooce Jehova.

Gocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambĩrĩria: Gĩtũmi na Muoroto

- ¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mūrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:
- ² nĩ thimo cia gũtũma mũndũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke;
nĩ cia gũtũma ahote gũtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;
- ³ nĩ cia gũtũma mũndũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩra mũtũũrĩre wake,
ekage maũndũ marĩa magĩrĩre, na ma kĩhooto, na marĩa mega;
- ⁴ nĩ cia gũtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo,
na cia gũtũma mũndũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri:
- ⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩrie na mongerere wĩruti wao,
nao arĩa akũũrani maũndũ metĩkĩre gũtongorio.
- ⁶ Ningĩ nĩ cia gũtũma mũndũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano,
na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.
- ⁷ Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova,
no arĩa akĩigu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

- ⁸ Mūrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma thoguo,
na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.
- ⁹ Maũndũ macio magaatũka ithaga rĩa kũgemia mũtwe waku,
na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.
- ¹⁰ Mūrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ,
ndũkanetĩkanie nao.
- ¹¹ Mangĩgakwĩra atĩrĩ, “Ūka ũthiĩ hamwe na ithuĩ;
reke tuoherie mũndũ tũite thakame yake,
reke tũcemaceeme mũndũ o na ũtehĩtie;
- ¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra iĩkaga,
na marĩ agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima;
- ¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkĩgĩe na indo cia goro cia mĩthemba yothe,
na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;
- ¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ,
tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;
- ¹⁵ mūrũ wakwa, tiga gũtwarana nao,
ndũkagerere njĩra ciao;
- ¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathiĩ mehia-inĩ,
nao mahiũhaga magaite thakame.
- ¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge
nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!
- ¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;
maceemaga o mĩoyo yao ene!
- ¹⁹ Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya ungumania;
indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege ũũgĩ

- ²⁰ ũũgĩ nĩ aretana anĩrĩire njĩra-inĩ,

- ningĩ agakayũrũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;
- 21 Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu kũrĩ inegene, o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:
- 22 “Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ?
Nĩ nginya rĩ anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kĩnyũrũri, na arĩa akĩigu mathũire ũmenyo?”
- 23 Korwo nĩmwetĩkĩrĩre kũigua ũtaaro wakwa-rĩ, nĩngĩamũhingũrĩire ngoro yakwa, ndũme mũmenye meciiria makwa.
- 24 No tondũ nĩmwaregĩre kũnjigua rĩrĩa ndetanire, na gũtirĩ mũndũ werũmbũirĩe hĩndĩ irĩa ndatambũrũkirĩe guoko gwakwa,
- 25 na mũkĩagĩra mataaro makwa mothe bata, na mũkĩaga gwĩtikĩra ikaanania rĩakwa-rĩ,
- 26 niĩ na niĩ nĩngamũthekerera hĩndĩ yanyu ya mwanangĩko, na ndĩmũnyũrũrĩe rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mũtino:
- 27 ĩĩ hĩndĩ irĩa guoya ũkaamũkorererera ta kĩhuhũkanio, rĩrĩa mwanangĩko ũkaamũhaata ta rũhuho rwa kĩhuhũkanio, rĩrĩa mũgaakinyĩrĩrwo nĩ mũnyamaro na ruo rwa ngoro.
- 28 “Hĩndĩ ĩyo nĩmakangaĩra, no ndikametĩka; nĩmakanjetha na kĩyo, no matikanyona.
- 29 Tondũ nĩmathũũrĩre ũmenyo, na matiigana gũthuura gwĩtigĩra Jehova,
- 30 tondũ matietĩkĩrĩre mataaro makwa, na nĩmamenire ikaanania rĩakwa,
- 31 makaarĩa maciaro ma mũthĩire yao, na mahũũnio nĩ maciaro ma mathugunda mao.
- 32 Nĩgũkorwo ũgenyũ wa arĩa matarĩ ũũgĩ nĩũkamooraga, nakuo kwĩgangara kwa arĩa akĩigu nĩgũkamaniina;
- 33 no ũrĩa wothe ũnjiguaga arĩtũũraga na thayũ, na atũũre ahooreire, atarĩ ũgwati angĩtigĩra.”

2

Uumithio wa Ũũgĩ Mũtũũrĩre-inĩ

- 1 Mũrũ wakwa, ũngĩtikĩra ciugo ciakwa, na ũige maathani makwa ta mũthiithũ thĩinĩ waku,
- 2 nakuo gũtũ gwaku ũgũtegere ũũgĩ, na werekerie ngoro yaku kũgĩa na ũmenyi,
- 3 na ũngĩgaakayũrũrũka na ũhooe gũkũũrana maũndũ, na wĩtane wanĩrĩire ũheo ũtaũku,
- 4 na ũngĩkawetha ta betha, na ũũcarie ta kĩgĩĩna kĩhithe-rĩ,
- 5 hĩndĩ ĩyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova, na ũgĩe na ũmenyo wa Ngai.
- 6 Nĩgũkorwo Jehova aheanaga ũũgĩ, na kanua gake koimaga ũmenyo na ũtaũku.
- 7 Andũ arĩa arũngĩrĩru amaigĩire ũhootani, nĩwe ngo ya arĩa matarĩ ũcuuke mũthĩire-inĩ yao,

⁸ Nĩgũkorwo nĩarangagĩra njĩra cia arĩa marũmagĩrĩra kĩhoo, na akagitĩra njĩra ya andũ ake arĩa ehokeku.

⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩũgakũũrana maũndũ marĩa magĩrĩre, na ma kĩhoo, na marĩa mega: ũgĩkũũrane njĩra o yothe njega.

¹⁰ Nĩgũkorwo ũũgĩ nĩũgatoonya ngoro yaku, naguo ũmenyo ũkenagie muoyo waku.

¹¹ ũgereri nĩũrĩkũgitagĩra, naguo ũtaũku ũkũrangagĩre.

¹² Ũũgĩ nĩũgakũhonokia kuuma njĩra-inĩ cia andũ arĩa aaganu, ũkũhonokie kuuma kũrĩ andũ arĩa maaragia maũndũ ma waganu,

¹³ o arĩa matigaga njĩra iria nũngĩrĩru, magathĩra njĩra cia nduma,

¹⁴ arĩa makenaga magĩka ũũru, na magakenagio nĩ ũũru wa waganu,

¹⁵ na no-o arĩa njĩra ciao ciogomete, na mĩthĩre yao ĩrĩ ya ungumania.

¹⁶ Ũũgĩ nĩũgakũhonokia kuuma harĩ mũtumia ũrĩa mũtharia, ũkũhonokie harĩ ng'enyũ ya mũtumia na ciugo ciake cia kũheenereria andũ,

¹⁷ ũcio ũtigĩte mũratawe wa ũnini wake,

na agatiganĩria kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩre na mũthuriwe arĩ mbere ya Ngai.

¹⁸ Nĩgũkorwo nyũmba yake ĩroragia andũ gĩkuũ-inĩ, nacio njĩra ciake ikamerekeria kũrĩ maroho ma arĩa akuũ.

¹⁹ Gũtirĩ mũndũ ũthiaga harĩ we agacooka, kana akegwatĩra njĩra cia muoyo.

²⁰ No rĩrĩ, wee nĩũrĩthiaga na mĩthĩre ya andũ arĩa ega, na ũgeragĩre njĩra cia arĩa athingu.

²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo magaatũũra bũrũri-inĩ, na arĩa matarĩ ũcuuke nĩo magaatigara kuo;

²² no rĩrĩ, andũ arĩa aaganu nĩmakeeherio bũrũri-inĩ, nao arĩa matarĩ ehokeku nĩmakamunywo maingatwo kuo.

3

Mauumithio mangĩ ma Ũũgĩ

¹ Mũrũ wakwa, ndũkariganĩrwo nĩ ũrutani wakwa, no ngoro yaku nĩrũmagie maathani makwa,

² nĩgũkorwo nĩmagakuongerera matukũ ũtũũre mĩaka mĩingĩ, na matũme ũgaacĩre.

³ Ndũkanareke wendani na wĩhokeku ikweherere; cioherere ngingo yaku, ũciandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku.

⁴ Weka ũguo nĩũgeetĩkĩrĩka, na ũgĩe na rĩitwa rĩega maitho-inĩ ma Ngai o na ma andũ.

⁵ Wĩhoke Jehova na ngoro yaku yothe, na ndũkanehoke ũmenyo waku mwene;

- 6 mūmenyithagie mīthiire yaku yothe,
na nīarīrūngaga njīra ciaku.
- 7 Tiga kwīonaga ūrī mūūgī maitho-inī maku mwene;
wītigīre Jehova na ūtheemage maūndū marīa mooru.
- 8 Ūndū ūcio nīūrīkūrehagīra ūgima wa mwīrī,
na mahīndī maku makoragwo marī na hinya.
- 9 Tīāga Jehova na ūtonga waku,
ningī ūmūtīage na maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia mīgūnda;
- 10 namo makūmbī maku nīmakaiyūrīrīra,
nayo mītūngi yaku īiyūrīrīre ndibei ya mūhihano.
- 11 Mūrū wakwa, tiga kūnyarara ihūūra rīa Jehova,
na ndūgathūūre irūithia rīake,
- 12 nīgūkorwo Jehova arūithagia arīa endete,
o ta ūrīa ithe wa mūndū arūithagia mūriū ūrīa akenagīra.
- 13 Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa wonete ūūgī,
mūndū ūcio wīgīrīre na ūmenyo,
- 14 nīgūkorwo ūūgī nī wa bata mūno gūkīra betha,
na ūciaraga uumithio ūkīrīte wa thahabu.
- 15 Ūūgī ūrī goro gūkīra ruru iria ndune;
kīrīa gīothe ūngīrīrīria gūtīrī kīngīringithanio naguo.
- 16 Guoko-inī gwake kwa ūrīo harī ūingī wa matukū;
guoko-inī gwake kwa ūmotho harī na ūtonga na gītīio.
- 17 Mīthiire ya ūūgī nī mīthiire ya kwendeka,
na njīra ciaguo ciothe nī cia thayū.
- 18 Ūūgī nī mūtī wa muoyo kūrī arīa maūhīmbagīria;
arīa megīagīra naguo-rī, nīmarīrathimagwo.
- 19 Jehova aahandire mīthingi ya thī na ūūgī,
na akīrūmia igūrū na ūmenyo wake;
- 20 ūmenyo wake nīguo wagayanirie kūrīa kūrīku,
namo matu magatatagia ime.
- 21 Mūrū wakwa tūūria matua mega na ūkūūrani maūndū,
ndūkanareke ciehere maitho-inī maku;
- 22 nīcio igaagūtūūria muoyo, na nī ithaga rīa kūgemagia ngingo yaku.
- 23 Ningī ūrīthiāga na njīra yaku ūrī na thayū,
na kūgūrū gwaku gūtīkahīngwo;
- 24 Wakoma-rī, ndūgetigīra;
wakoma-rī, ūrīkomaga toro mwega.
- 25 Ndūgetigīre mwanangīko wa narua,
kana kīhuhūkanio kīrīa gīkoragīrīra andū arīa aaganu,
- 26 nīgūkorwo Jehova nīwe ūgaatuīka mwīhoko waku,
na amenyagīrīre kūgūrū gwaku gūtīkanyīitwo nī mūtego.
- 27 Ndūkanagirīrīrie ūndū mwega ūkinyīre arīa maagīrīrwo nīgūkinyīrīrwo nīguo,
rīrīa ūrī na ūhoti wa kūhingia ūndū ūcio.

- 28 Ndũkaneeere mũndũ wa itũũra rĩaku atĩrĩ,
 “Thiĩ ũgooka rĩngĩ; kũ ũrenda nĩngakũhe rũciũ,”
 o rĩrĩa ũrĩ na kĩndũ kũ hakuhĩ.
- 29 Ndũkanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩaku ũũru,
 ũcio ũtũũraga hakuhĩ nawe akwĩhokete.
- 30 Ndũkanarũithie mũndũ tũhũ,
 rĩrĩa atarĩ ũndũ mũũru agwĩkĩte.
- 31 Ndũkanacumĩkĩre maũndũ ma mũndũ wa ngũĩ,
 kana ũthuure njĩra o na ĩmwe yake,
- 32 nĩgũkorwo Jehova nĩathũire mũndũ mwaganu,
 no nĩagĩaga ndundu na andũ arĩa arũngĩrĩru.
- 33 Nyũmba ya arĩa aaganu ĩtũũraga na kĩrumi kĩa Jehova,
 no mũciĩ wa arĩa athingu nĩaũrathimaga.
- 34 Jehova nĩanyũrũragia andũ arĩa manyũrũranagia na mwĩtĩio,
 no arĩa menyiihagia nĩamaheaga wega wake.
- 35 Andũ arĩa oogĩ magayaga gĩtĩio,
 no andũ arĩa akĩngu magayaga njono.

4

Ũũgĩ Ũkĩrĩte Indo Ciothe

- 1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ akwa, ta thikĩrĩriai ũrũtani wa thoguo;
 njiguai nĩguo mwĩgĩire na kũmenya maũndũ.
- 2 Tondũ ngũmũhe ũrutani mwega,
 nĩ ũndũ ũcio mũtigatirike ũrutani wakwa.
- 3 Rĩrĩa ndaarĩ mwana nyũmba-inĩ ya baba,
 ndĩ o mũndũ mwĩthĩ, na ndĩ mwana wa mũmwe wa maitũ-rĩ,
- 4 baba nĩandutire, akĩnjĩra atĩrĩ,
 “Wĩgwatĩre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe;
 rũmia maathani makwa, na nĩũgũtũũra muoyo.
- 5 Gĩa na ũũgĩ, gĩa na kũmenya maũndũ;
 ndũkanariganĩrwo nĩ ciugo ciakwa, kana wahũke kuuma harĩ cio.
- 6 Ndũkanatirike ũũgĩ, naguo nĩũrĩkũgitagĩra;
- 7 Ũũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe; nĩ ũndũ ũcio wĩgĩire na ũũgĩ.
 ĩĩ, kaba kũruta indo ciaku ciothe wĩgĩire na kũmenya maũndũ.
- 8 Tũũgagĩria ũũgĩ mũno, naguo nĩũrĩkwambararagia;
 ũhĩmbagĩrie, naguo nĩũrĩgũtũũithagia.
- 9 Nĩũgagwĩkĩra ithaga rĩa ũtugi mũtwe waku,
 na ũkũhe thũmbĩ thaka mũno.”
- 10 Thikĩrĩria, wee mũrũ wakwa, na wĩtĩkĩre ũrĩa ngũkwĩra,
 nĩgeetha mũaka ya muoyo waku ĩingĩhe.
- 11 Nguonetie njĩra ya ũũgĩ,
 na ngagũtongoria njĩra-inĩ iria nũngarũ.
- 12 Rĩrĩa ũgũthĩ, makinya maku matikahĩngĩcwo;
 rĩrĩa ũkũhanyũka-rĩ, ndũkahĩngwo.
- 13 Rũmia ũrutani wakwa, na ndũkanareke ũkweherere;
 ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo nĩguo muoyo waku.
- 14 Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa aaganu,

- kana ũthiire njĩra ya andũ arĩa ooru.
- 15 Mũitheemage, na ndũkanamĩgerere;
mĩhutatĩre, na wĩthiire na njĩra yaku.
- 16 Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu matingĩkoma nginya meeke ũũru;
mooragwo nĩ toro nginya matũme mũndũ ahĩngwo, agwe.
- 17 Marĩiaga irio iria monete na ũmaramari,
na makanyua ndibei matunyanĩte na hinya.
- 18 Mĩthiire ya andũ arĩa athingu ihaana ta ũtheri wa gũgĩkĩa,
ũrĩa ũthiiaa ũgĩthererũkaga nginya mũthenya barigici.
- 19 No mĩthiire ya andũ arĩa aaganu ihaana ta nduma ndumanu;
o matimenyaga kĩrĩa kĩamahĩnga.
- 20 Mũrũ wakwa, ta thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra;
tega gũtũ ũigue ciugo ciakwa.
- 21 Ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku,
ciigage ngoro-inĩ yaku;
- 22 nĩgũkorwo nĩcio itũũragia arĩa maciĩgwatĩire muoyo,
na igekĩra mwĩrĩ wao wothe ũgima.
- 23 Makĩria ya macio mothe, rangagĩra ngoro yaku,
nĩgũkorwo nĩyo gĩthima kĩrĩa gĩtherũkaga muoyo.
- 24 Eheria rũnana kanua-inĩ gaku;
nacio ndeto cia ũmaramari-rĩ, nĩciikare kũraya na iromo ciaku.
- 25 Maitho maku nĩmarorage na mbere,
ũcũthagĩrĩrie mbere yaku wega.
- 26 Aragania njĩra iria magũrũ maku marĩthiagĩra,
na ũthiiaagĩre o njĩra iria ngiindĩrĩku.
- 27 Ndũkanaahũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho;
eheria kũgũrũ gwaku kuuma ũũru-inĩ.

5

Ūtharia Gũkaananio

- 1 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria ũũgĩ ũyũ wakwa,
tega gũtũ wega ũigue ciugo ciakwa cia ũtaũku,
- 2 nĩguo ũtũũrie ũbaarĩrĩri,
nayo mĩromo yaku itũũrie ũmenyo.
- 3 Nĩgũkorwo mĩromo ya mũtumia mũtharia itaataga ũũkĩ,
na mĩario yake ĩnyorokete gũkĩra maguta;
- 4 no marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maaĩ ma nyongo,
nĩ mũũgĩ ta rũhiũ rwa njora rũrĩa rũũgĩ mbarĩ cierĩ.
- 5 Magũrũ make maikũrũkaga gĩkuũ-inĩ;
makinya make mathiiaa merekeire o mbĩrĩra.
- 6 Ndeciiragia ũhoru wa njĩra ya muoyo;
njĩra ciake nĩ njogomu, nowe ndooĩ ũguo.
- 7 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
mũtikanatiganĩrie ũrĩa ngũmwĩra.
- 8 Thiiaagĩrai njĩra ĩrĩ kũraya nake,
mũtigakuhĩrĩrie mũrango wa nyũmba yake,
- 9 nĩguo mũtikaheane hinya wanyu mwega kũrĩ andũ angĩ,

- na mĩaka yanyu kũrĩ mũndũ ũtarĩ tha,
 10 nĩguo ageni matikehũũnie na ũtonga wanyu,
 na kĩrĩa ũnogeire gĩtongie mũciĩ wa mũndũ wa kũngĩ.
 11 Marigĩrĩrio-inĩ ma muoyo waku nĩũgacaaya,
 hĩndĩ ĩrĩa nyama cia mwĩrĩ waku na mwĩrĩ waku igaakorwo ithirĩte hinya.
 12 Ũkoiga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ nĩndathũũrĩre gũtaarwo-ĩ!
 Hĩ, kaĩ ngoro yakwa nĩyamenete kũrũithio-ĩ!
 13 Ndingĩathĩkiire arutani akwa,
 kana thĩkĩrĩrie ataarani akwa.
 14 Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia mwanangĩko,
 ndĩ o gatagatĩ-inĩ ga kũngano gĩothe.”
- 15 Atĩrĩrĩ, nyuuaga maaĩ ma itangi rĩaku we mwene,
 maaĩ marĩa mathereraga moimĩte gĩthima-inĩ gĩaku mwene.
 16 Nĩ kwagĩrĩre ithima ciaku ciunagĩre maaĩ barabara-inĩ,
 kana tũrũũ twaku tuunagĩre ihaaro-inĩ cia mũingĩ?
 17 Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki,
 matigatuĩke maku na mũndũ wa kũngĩ o na rĩ.
 18 Gĩthima gĩaku kĩrorathimwo,
 nawe ũkenagĩre mũtumia wa ũnini waku.
 19 Athakarĩte ta thwariga ya mũgoma,
 akaagĩra ta gathiiya ka mũgoma:
 kũiganagwo nĩ nyondo ciake hĩndĩ ciothe,
 ũkenagio nĩ wendo wake hĩndĩ ciothe.
 20 Mũrũ wakwa, nĩ kĩ kĩngĩtũma ũkenio nĩ mũtumia mũtharia?
 Nĩ kĩ kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie gĩthũri kĩa mũtumia wa mũndũ ũngĩ?
- 21 Nĩgũkorwo mĩthĩre ya mũndũ nĩyonagwo nĩ Jehova,
 nake nĩatuĩragia njĩra ciake ciothe.
 22 Ciĩko njũru cia mũndũ mwaganu nĩcio imũtegaga;
 nga cia mehia make nĩcio imuohaga, ikamũrũmia biũ.
 23 Mũndũ ũcio nĩagaakua nĩ kwaga ũtaaro,
 akoora nĩ ũndũ wa ũrimũ wake mũnene.

6

Gũkaania Andũ Kũrũmĩrĩra Ũrimũ

- 1 Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa itũũra
 rĩaku,
 ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa kũmũrĩhĩra thĩrĩ harĩ mũndũ ũngĩ-rĩ,
 2 ũngĩkorwo ũtegeetwo nĩ ũrĩa uugĩte,
 ũkagwatithio nĩ ciugo cia kanua gaku-rĩ,
 3 gũĩke atĩrĩ, mũrũ wakwa, nĩguo wĩteithũre,
 kuona atĩ nĩũgwĩte moko-inĩ ma mũndũ wa itũũra rĩaku:
 Thĩ wĩnyiihie wee mwene;
 mũthaithe mũno akuohere.
 4 Ndũkareke maitho maku mone toro,
 kana ũreke imone ciaku icũnge.
 5 Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga ĩiteithũraga kuuma moko-inĩ ma mũguĩmi,
 o na kana ta ũrĩa nyoni ĩiteithũraga kuuma mũtego-inĩ wa mũtegi.
 6 Thĩ harĩ thigiriri, wee kĩgũũta gĩkĩ;

ūcūranie mītugo yayo nīguo ūūhīge!

⁷ Ndīrī mūnene,

kana mūmīrūgamīrīri,
o na kana mūmīathi,

⁸ no nīigagīra mūthiithū wa irio hīndī ya riūa,
na īgacookanīrīria irio ciayo hīndī ya magetha.

⁹ Ūgūkoma hau nginya-rī, wee kīgūūta gīkī?

Ūrīūkīra rī, ūtīge toro waku?

¹⁰ Komakoma gatoro kanini, na ūcūngacūnge hanini,
na ūkūnje moko hanini nīguo ūhurūke;

¹¹ atīrī, ūthīīni ūgaagūkorerera ta mūitū,
ūkorererwo nī wagi ūhaana ta mūndū wīohete indo cia mbaara.

¹² Mūndū kīmaramari na mwaganu-rī,
ūrīa ūthiīaga akīaragia ndeto itarī nūngīrīru,

¹³ ūcio uunagīra andū riitho,
na akaheenereria andū na makinya make,
o na akaheneria andū na ciara ciake-rī,

¹⁴ ūcio ūthugundaga ūūru arī na maheeni ngoro-inī yake:
ūcio hīndī ciothe ahuraga maūndū ma nyamūkano.

¹⁵ Nī ūndū ūcio mūtino ūkaamūhubanīria o rīmwe aterīgīrīire;
mwanangīko ūtarī kīhonia nīūkamūniina biū.

¹⁶ Kūrī maūndū matandatū mathūirwo nī Jehova,
īī, o na nī mūgwanja marīa onaga marī magigi, nīmo:

¹⁷ maitho ma mwītīo,
na rūrīmī rūrīa rūheenanaḡia,
na moko marīa maitaga thakame ya andū matehītie,

¹⁸ na ngoro īrīa īthugundaga maūndū ma waganu,
na magūrū marīa mateng'eraga gūthīī gwīka ūūru,

¹⁹ na mūira ūtarī wa ma ūrīa ūthothoraga ndeto cia maheeni,
o na mūndū ūrīa ūrehaga nyamūkano gatagatī ka andū a nyina ūmwe.

Gūkaanio ūtharia

²⁰ Mūrū wakwa, tūūra ūrūmītie maathani ma thoguo,
na ndūgatirike ūrutani wa maitūguo.

²¹ Moherere ngoro-inī yaku nginya tene;
makundīke marigiicīrie ngingo yaku.

²² Rīrīa ūgūthīī-rī, nīmarīgūtongoragia;
wakoma-rī, nīmarīkūmenyagīrīra;
na rīrīa warahūka-rī, nīmarīkwaragīria.

²³ Nīgūkorwo maathani maya nī tawa,
na ūrutani ūyū nī ūtheri,
namo mataaro ma kūrūnga mūndū-rī,
nīmo njīra ya muoyo,

²⁴ magakweheragia harī mūndū-wa-nja ūcio mwaganu,
na magakūhonokia kuuma kūrī rūrīmī rūnyoroku rwa mūtumia ūcio ng'enyū.

²⁵ Ndūkerirīrie ūthaka wake ngoro-inī yaku,
kana ūreke akūguucīrīrie na maitho make,

- 26 nīgũkorwo mũmaraya atũmaga mũndũ athĩne nginya ahooyage kenyũ ka mũgate,
na mũtumia mũtharia aguĩmaga muoyo waku guo mwene.
- 27 Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-inĩ gĩake,
na nguo ciake itihĩe?
- 28 Mũndũ no agerere igũrũ rĩa makara marĩ na mwaki,
na makinya make matihĩe?
- 29 Ũguo no taguo mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa mũndũ ũngĩ atariĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na ndaherithio.
- 30 Andũ matimenaga mũici angĩkorwo aiyĩte
nĩguo eniinĩre ng'aragu rĩrĩa arĩ mũhũũtu.
- 31 No rĩrĩ, angĩnyitwo-rĩ, no nginya arĩhe maita mũgwanja,
o na angĩkorwo ekũrĩha na ũtonga wa nyũmba yake wothe.
- 32 No mũndũ ũrĩa ũtharagia nĩagĩte wĩciirio;
ũrĩa wothe wĩkaga ũguo nĩwe mwene wĩyanangaga.
- 33 Nguraro na kwĩnyararithia nĩcio igai rĩake,
na cio thoni icio ciake gũtirĩ hĩndĩ igaathario ithire;
- 34 nīgũkorwo ũiru nĩguo warahũraga mang'ũrĩ ma mũthuuri,
na ndakaigua tha akĩĩrĩhĩria.
- 35 Ndagetĩkĩra irĩhi o na rĩrĩkũ;
nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene atĩa.

7

Gũkaanio kũgĩa Ndũgũ na Mũndũ-wa-Nja Mũtharia

- 1 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie ciugo ciakwa,
na wĩgĩre maathani makwa thĩinĩ waku.
- 2 Rũmia maathani makwa,
na nĩũgatũũra muoyo;
gitagĩra morutani makwa o ta kĩũma kĩa riitho rĩaku.
- 3 Mohagĩrĩre ciara-inĩ ciaku;
ũmaandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku.
- 4 Īra ũũgĩ atĩrĩ, "Wee nĩwe mwarĩ wa maitũ,"
naguo ũtaũku ũwĩtage mũndũ wa nyũmba yanyu;
- 5 nĩcirĩkweheragia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mũtharia,
o na kuuma kũrĩ mũtumia ũcio ũtarĩ mwĩhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia kũheenaniĩrĩa.
- 6 Ndĩ ndirica-inĩ ya nyũmba yakwa-rĩ,
nĩndacũthĩrĩirie na nja kamwanya-inĩ,
- 7 ngĩona kĩmwana gatagatĩ ka arĩa matarĩ oogĩ,
na ngĩkũũrana gatagatĩ ka aanake,
mũndũ mwĩthĩ ũtaarĩ na ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ.
- 8 Aikũrũkaga na njĩra irĩa yarĩ hakuhĩ na koine ya kwa mũndũ-wa-nja ũcio,
agĩthĩĩ na njĩra ĩyo yerekeire na gwake mũcĩĩ,
- 9 na kwarĩ na mairia o kahwaĩ-inĩ gũgĩtukatuka,
gũkĩambĩrĩria kũgĩa nduma ya ũtukũ.
- 10 Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ-wa-nja kũmũtũnga,
wehumbĩte nguo ta mũmaraya, arĩ na wara ngoro-inĩ.

- 11 (Nĩ mũnegeni na mũng'athia,
na magũrũ make matikiragĩrĩria mũciĩ;
12 rĩmwe arĩ njĩra-inĩ, na rĩrĩa rĩngĩ arĩ ihaaro-inĩ,
ehithagĩre andũ koine-inĩ ciothe cia njĩra.)
13 Nake akĩnyiita mwanake ũcio, akĩmũmumunya,
na akĩmwĩra atĩrĩ ategũconoka,
14 “Ndĩ na maruta ma ngwatanĩro mũciĩ,
tondũ ũmũthĩ nĩhingirie mũhĩtwa yakwa.
15 Nĩ ũndũ ũcio ndoimagara, ndooka gũgũtũnga;
ngũgũcarĩtie mũno, na rĩu nĩndakuona!
16 Nĩnjarĩte ũrĩrĩ wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri.
17 Ũrĩrĩ ũcio wakwa nĩndĩũitĩrĩrie indo nungi wega ta manemane,
na thubiri, o na mũndarathini.
18 Ũka twĩhũũnie wendo nginya rũciinĩ;
reke twĩkenie na wendo!
19 Mũthuari wakwa ndarĩ mũciĩ;
nĩathiĩte rũgendo rũraihi.
20 Nĩathiire na mũhuko wake ũiyũrĩte mbeeca,
na akainũka mũciĩ o rĩrĩa mweri ũkaiganana.”
21 Agĩkĩmũheenereria na ciugo, akĩmũhĩtithia;
agĩkĩmuuha na mũario yake mũnyoroku.
22 O rĩmwe akĩmũrũmĩrĩra ta ndegwa ĩgĩthĩ gũthĩnjwo,
kana ta thwariga ĩgĩtoonya kĩaana-inĩ kĩa mũtego,
23 nginya akaaya gũtheecwo ini nĩ mũguĩ,
akahaana ta nyoni ĩguthũkĩte mũtego-inĩ,
ĩtekũmenya o na hanini atĩ ũndũ ũcio no ũmĩrute muoyo.
24 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
tegai matũ mũigue ũrĩa ngũmwĩra.
25 Mũtikanareke ngoro cianyu ĩrũmĩrĩre mũthĩire yake,
kana mũingĩre njĩra-inĩ ciake.
26 Nĩ andũ aingĩ arĩkĩtie kũrũnda;
arĩa oragĩte nĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ mũno.
27 Nyũmba yake nĩ njĩra njariĩ ya gũthĩ mbĩrĩra,
nayo yerekagĩria andũ nyũmba-inĩ cia gĩkuũ.

8

Ũũgĩ Gwĩtana

- 1 Githĩ ũũgĩ ndareetana?
Githĩ ũtaũku ndaranĩrĩra na mũgambo wake?
2 Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, na magomano-inĩ ma njĩra-rĩ,
nĩho ũũgĩ arũgamĩte;
3 ningĩ hakuhi na ihingo iria cierekeire itũũra inene,
o hau matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho araanĩrĩra akoiga atĩrĩ:
4 “Inyuĩ andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta;
ndĩraanĩrĩra na mũgambo wakwa kũrĩ andũ othe a thĩ.
5 Inyuĩ arĩa mũtarĩ na ũũgĩ, gĩai na ũbaarĩrĩri,

- inyuĩ arĩa akĩgu, gĩai na ũtaũku.
- 6 Thikĩrĩriai, nĩgũkorwo ndĩ na maũndũ ma bata ngwaria;
ngũtumũra mĩromo yakwa njarie maũndũ marĩa magĩrĩire.
- 7 Kanua gakwa kaaragia ũhoru wa ma,
nĩgũkorwo mĩromo yakwa nĩthũire waganu mũno ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
- 8 Ciugo ciothe cia kanua gakwa nĩ cia ũthingu;
gũtirĩ o na kiugo kĩmwe gĩacio kĩogomu kana gĩa kũhĩtithania.
- 9 Kũrĩ arĩa makũũranaga maũndũ ciugo ciothe nĩciagĩrĩire;
itirĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na ũmenyo.
- 10 Thuurai mataaro makwa handũ ha betha,
mũthuure ũmenyo handũ ha thahabu ĩrĩa njega mũno,
- 11 nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa goro gũkĩra ruru iria ndune,
na gũtirĩ kĩndũ ũngũirĩria kĩngĩringithanio nague.
- 12 “Nĩ ũũgĩ-rĩ, ndũũranagia na ũbaarĩrĩri;
nĩndĩgwatĩire ũmenyo o na gũthugunda maũndũ mega.
- 13 Gwĩtigĩra Jehova nĩgũthũũra ũũru;
nĩthũire mwĩtĩio na mwĩtũũgĩrio,
na mĩtugo mĩũru na mĩario ya waganu.
- 14 Kĩrĩra na ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ nĩ ciakwa;
nĩ ndĩ na ũtaũku, na ndĩ na ũhoti.
- 15 Athamaki mathamakaga nĩ ũndũ wa hinya wakwa
nao aathani magathondeka mawatho ma kĩhooto;
- 16 anene mathamakaga nĩ ũndũ wa hinya wakwa,
o ũndũ ũmwe na arĩa othe marĩ igweta arĩa maathanaga gũkũ thĩ.
- 17 Nĩnyendete arĩa manyendete,
nao arĩa manjaragia na kĩyo nĩmanyonaga.
- 18 Ũtonga na gĩtĩio cionekaga harĩ nĩ,
o hamwe na ũtonga wa gũtũũra, na ũgaacĩru.
- 19 Maciaro makwa nĩ mega gũkĩra thahabu ĩrĩa therie;
uumithio wakwa nĩũkĩrĩte betha ĩrĩa njega.
- 20 Nĩ thiiaga na njĩra ya ũthingu,
ngathiĩra o njĩra-inĩ cia kĩhooto,
- 21 ngĩheaga andũ arĩa manyendete ũtonga,
na ngaiyũragia igĩĩna ciao.
- 22 “Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake,
mbere ya mawĩra make ma tene;
- 23 ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ ĩtarĩ yagĩa.
- 24 Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ, nĩguo ndaciarirwo,
o hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ matherũkĩro maiyũrĩte maaĩ;
- 25 ndaciarirwo irĩma itanahaandwo harĩa irĩ,
na tũrĩma tũtanagĩa,
- 26 we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo,
o na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ.
- 27 Nĩ ndaarĩ o kuo hĩndĩ ĩrĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩiga handũ ha rĩo,
hĩndĩ ĩrĩa eekĩrĩre rũkiriri rwa kũrĩa kũriku,
- 28 rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ,
na akĩrũmia ithima cia kũrĩa kũriku wega,

- 29 rĩrĩa eekĩrire mũhaka wa iria
nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake,
na rĩrĩa aahandire mũthingi ya thĩ.
30 Hĩndĩ ĩyo ndaarĩ o hakuhĩ nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ.
Ndaaiyũrĩtwo nĩ gĩkeno mũthenya o mũthenya,
na ngakenaga hĩndĩ ciothe ndĩ mbere yake,
31 ngakenagĩra thĩ yake yothe,
na ngakenagio nĩ andũ othe a thĩ.
- 32 “Atĩrĩrĩ ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
kũrathimwo nĩ arĩa marũmagia njĩra ciakwa.
33 Ta thikĩrĩriai mataaro makwa nĩguo mũhĩge;
mũtikamarege.
34 Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũnjiguaga,
agacũthagĩrĩria mũrango-inĩ yakwa o mũthenya,
akanjetagĩrĩra hingĩro-inĩ cia mũrango yakwa.
35 Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũgĩte na nĩ nĩ muoyo agĩte naguo,
nake akagĩa na agetĩkĩrĩka harĩ Jehova.
36 No ũrĩa wothe ũhĩtanĩtie na nĩ nĩ ũũru eĩkaga;
nao arĩa othe maathũire nĩ gĩkuũ mendete.”

9

Ũũgĩ na Ũkũgu Gwĩtana

- 1 Ũũgĩ nĩakĩte nyũmba yake;
nĩaicũhĩtie itugĩ ciayo mũgwanja.
2 Nĩahaarĩrie nyama, na akahaarĩria ndibei,*
o na akaara metha yake.
3 Nĩatũmĩte ndungata ciake cia airĩtu nja,
na nĩaretana arĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene, akoiga atĩrĩ:
4 “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nĩngĩ akeera andũ arĩa maagĩite ũtaũku atĩrĩ,
5 Ũkai mũrĩe irio ciakwa,
na mũnyue ndibei ĩrĩa ndĩmũthondekeire.
6 Tiganai na mũthĩire yanyu ĩtarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgũtũũra muoyo;
cookai gũthiiga na njĩra ya ũtaũku.
7 “Ũrĩa wothe ũtaaraga mũnyũrũrania eĩtagĩria irumi;
na ũrĩa wothe ũkaanagia mũndũ mwaganu egĩragĩra njono.
8 Ndũkanataare mũnyũrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mũndũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda.
9 Taara mũndũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩria kũũhĩga;
mũndũ mũthingu mũrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake.
10 “Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova,
na kũmenya ũrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo.
11 Nĩgũkorwo nĩ ũndũ wakwa matukũ maku nĩmakaingĩha,
na wongererwo mĩaka ya gũtũũra muoyo.
12 Ũngĩkorwo ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ waku nĩũgakũguna;

* 9:2 Ndibei nĩyatukanagio na indo ingĩ ta manemane nĩgeetha ĩcame wega.

na ũngĩkorwo ũrĩ mũnyũrũrania-rĩ, we nowe ũkaanyariirĩka.”

- 13 Mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo Mũkĩĩgu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mūtugo, na ndarĩ ũmenyo.
- 14 Aikaraga thĩ mũrango-inĩ wa nyũmba yake,
agaikarĩra gĩtĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,
- 15 ageetaga arĩa marehĩtũkĩra,
arĩa marethĩra na njĩra ciao.
- 16 Ameeraga atĩrĩ, “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nao arĩa maagĩte ũtaũku akameera atĩrĩ:
- 17 “Maaĩ ma kũiya marĩ mũrĩo;
o na irio iria irĩagĩrwo hitho-inĩ irĩ cama!”
- 18 No andũ acio matikoragwo makĩmenya atĩ arĩa akuũ marĩ kũu,
na atĩ ageni ake marĩ o kũrĩa kũriku mbĩrĩra-inĩ.

10

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

- 1 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mwana mũkĩĩgu atũũragia nyina na kĩaha.
- 2 Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 3 Jehova ndarekagĩrĩria mũndũ mũthingu ahũte,
no nĩamarigagĩrĩria merirĩria ma mũndũ mwaganu.
- 4 Moko ma kĩgũũta matũmaga mũndũ athĩine,
no moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo marehaga ũtonga.
- 5 Ũrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana wa kũrehe thoni.
- 6 Mũtwe wa mũndũ mũthingu ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- 7 Kĩririkano kĩa mũndũ mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩitwa rĩa mũndũ mwaganu nĩrĩkabutha.
- 8 Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro nĩetĩkagĩra mawatho,
no mũndũ wa kũhũhũtĩka nĩakanangĩka.
- 9 Mũndũ wa mĩthiire mĩrũngĩrĩru athiiga ategwĩtigĩra ũgwati,
no mũndũ ũrĩa ũrĩ mĩthiire mĩogomu nĩakamenyeka.
- 10 Mũndũ ũrĩa uunagĩra ũngĩ riitho na rũnana nĩarehage kĩaha,
na mwaria mũkĩĩgu nĩakanangĩka.
- 11 Kanua ka mũndũ mũthingu nĩ gĩthima kĩa muoyo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.

- 12 Rūmena rūrehaga nyamūkano,
no wendani ūhumbagīra ūūru wothe.
- 13 Ūūgī ūkoragwo mīromo-inī ya mūdū ūrīa mūkūūrani maūdū,
no mūdū ūrīa ūtooī gūkūūrana maūdū aagīrīrwo nī rūthanju ciande-inī
ciake.
- 14 Andū oogī meigagīra ūmenyo,
no kanua ga kīrimū keītagīria mwanangīko.
- 15 Indo cia itonga nī gītūūro kīao kīirigīre na hinya,
no ūkīa nīguo mwanangīko wa andū arīa athīni.
- 16 Mūcaara wa andū arīa athingu ūmarehagīra muoyo,
no indo iria cionagwo nī andū arīa aaganu imarehagīra iherithia.
- 17 Mūdū ūrīa ūiguaga agītaarwo arī njīra-inī ya muoyo,
no mūdū ūrīa ūregaga kūrūithio-rī, nīahītithagia andū arīa angī.
- 18 Mūdū ūrīa ūhithaga rūmena rwake aaragia na mīromo ya maheeni,
na ūrīa wothe ūcambanagia nī mūdū mūkīgu.
- 19 Rīrīa ciugo ciaingīha mehia matiagaga,
no mūdū ūrīa ūkiraga nī mūūgī.
- 20 Rūrīmī rwa mūdū mūthingu nī betha njega,
no ngoro ya mūdū mwaganu ndīrī bata.
- 21 Mīromo ya arīa athingu īhūnagia andū aingī,
no andū akīgu makuaga nī kwaga gūkūūrana maūdū.
- 22 Kīrathimo kīa Jehova nīkīo kīrehaga ūtonga,
na ndarī kīha onganagīrīria nakīo.
- 23 Mūdū mūkīgu akenagīra mītugo mīūru,
no mūdū ūrī na ūtaūku akenagīra ūūgī.
- 24 Kīrīa mūdū mwaganu etigagīra nīkīo gīkaamūkora,
na kīrīa mūdū mūthingu eriragīria nīkīo akaaheo.
- 25 Kīhuhūkanio kīahītūka andū arīa aaganu maticookaga kuoneka,
no andū arīa athingu mehaandaga wega nginya tene.
- 26 Ta ūrīa thiki īgagatagīra magego, na ndogo īkarūrīra maitho-rī,
noguo kīgūūta kīhaana kūrī arīa magītūmaga.
- 27 Gwītīgīra Jehova-rī, kuongagīrīra mūdū matukū ma gūtūūra muoyo,
no mīaka ya mūdū mwaganu nīkūnyiihio īnyiihagio.
- 28 Itanya rīa mūdū mūthingu nī gīkeno,
no kīrīgīrīro kīa mūdū mwaganu no gīa tūhū.

- 29 Njira ya Jehova ni rĩũrĩro rĩa andũ arĩa athingu,
no ni mwanangĩko harĩ arĩa mekaga ũũru.
- 30 Mũndũ ũrĩa mũthingu ndarĩ hĩndĩ akaamunywo,
no ũrĩa mwaganu ndagatũũra thĩinĩ wa bũrũri.
- 31 Kanua ka mũndũ ũrĩa mũthingu karehaga ũũgĩ,
no rũrĩmĩ rwa ũtũrĩka nĩrũkaniinwo.
- 32 Mĩromo ya mũndũ mũthingu nĩyũũĩ kwaria ndeto iria ciagĩrĩire,
no kanua ka ũrĩa mwaganu kaaragia o rũtũrĩko.

11

- 1 Ratiri itarĩ cia ma ni kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no niakenagĩra mahiga ma gũthima marĩa maigananu.
- 2 Rĩrĩa mwĩtĩio woka, ũrũmagĩrĩrwo ni thoni,
no kwĩnyiihia kũrehaga ũũgĩ.
- 3 ũrũngĩrĩru wa arĩa marũgamĩte wega niũmonagĩrĩria njĩra,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku, niĩmanangagwo ni ũhinga wao.
- 4 ũtonga ndũrĩ kĩguni mũthenya wa mang'ũrĩ,
no ũthingu niũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 5 ũthingu wa andũ arĩa matarĩ na ũcuuke ũmathondekagĩra njĩra nũngarũ,
no andũ arĩa aaganu magũithagio ni waganu wao ene.
- 6 ũthingu wa andũ arĩa arũngĩrĩru niũmahonokagia,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku niĩmategagwo ni merirĩria mao mooru.
- 7 Hĩndĩ rĩa mũndũ mwaganu aakua, kĩrĩngĩrĩro gĩake niĩgũthira gĩthiraga;
kĩrĩa gĩothe eerĩgĩrĩire kuuma kũrĩ ũhoti wake gĩtuĩkaga o tũhũ.
- 8 Mũndũ ũrĩa mũthingu niĩahonokagio kuuma thĩina-inĩ,
naguo ũgaacookerera ũrĩa mwaganu.
- 9 Mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai niĩanangaga mũndũ wa itũũra na kanua gake,
no arĩa athingu niĩmetharaga ni ũndũ wa ũmenyo.
- 10 Rĩrĩa andũ arĩa athingu magaacĩra, itũũra niĩgũkena rĩkenaga;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathira, niĩkũrũhio kũrũũhagio.
- 11 Itũũra inene niĩrĩtũũgagĩrio ni ũndũ wa kĩrathimo kĩa andũ arĩa arũngĩrĩru,
no niĩrianangagwo ni kanua ka andũ arĩa aaganu.
- 12 Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ anyũrũragia mũndũ wa itũũra rĩake,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku ni gwĩkirĩra ekiragĩra.
- 13 Mũndũ wa mũhuhu niĩoimagia ndeto cia ndundu nja,

no mündũ mwĩhokeku nĩaigaga hito.

- 14 Bũrũri ũngĩaga ũtongoria mwegaga nĩkũgũa ũgũũaga,
no ataarani aingĩ matũmaga kũgĩe na ũhootani kũna.
- 15 Mündũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩra thiirĩ wa mündũ ũngĩ ti-itherũ nĩagathĩĩnĩka,
no mündũ ũrĩa wothe wagaga kũrũgamĩrĩra mündũ thiirĩ atũũraga na thayũ.
- 16 Mündũ-wa-nja mũtaana nĩegĩagĩra gĩtĩio,
no arũme arĩa matarĩ tha no ũtonga magĩaga nago.
- 17 Mündũ mũtaana egunaga we mwene,
no mündũ ũtarĩ tha erehagĩra thĩĩna we mwene.
- 18 Mündũ mwaganu athũkũmaga mũcaara wa kũmũheenia,
no ũrĩa ũhaandaga ũthingu nĩagethaga irĩhi rĩa ma.
- 19 Mündũ ũrĩa mũthingu kũna nĩagatũũra muoyo,
no mündũ ũrĩa ũrũmagĩrĩra waganu nĩ gũkua agaakua.
- 20 Andũ arĩa marĩ ngoro ya rũtũrĩko nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa njĩra ciao itarĩ ũcuuke.
- 21 Ti-itherũ mündũ mwaganu ndakaaga kũherithio,
no andũ arĩa athingu nĩmakahonokio.
- 22 Mündũ-wa-nja mũthaka ũtarĩ ũgereri
ahaana ta gĩcũhĩ gĩa thahabu kĩrĩ iniũrũ-inĩ rĩa ngũrwe.
- 23 Wendi wa mündũ mũthingu ũrĩkagĩrĩria o wega-inĩ,
no kĩrĩgĩrĩro kĩa mündũ ũrĩa mwaganu kĩrĩkagĩrĩria mang'ũrĩ-inĩ.
- 24 Kũrĩ mündũ ũheanaga na ũtaana, nake agakĩrĩrĩria kũgĩa na indo;
ũngĩ atuĩkaga mũkarĩ mũno, no agathiĩ o na mbere gũthĩĩna.
- 25 Mündũ mũtaana nĩakagaacĩra;
ũrĩa ũnyootoraga arĩa angĩ o nake mwene nĩakanyootorwo.
- 26 Mündũ ũrĩa ũregaga kwenderia andũ mbembe iria aigĩte nĩarumagwo nĩ andũ,
no mündũ ũrĩa ũciendagia, kĩrathimo kĩrĩkoragwo mũtwe-inĩ wake.
- 27 Mündũ ũrĩa ũcaragia maũndũ mega arĩonaga o wega,
no ũrĩa ũcaragia maũndũ mooru no mo marĩmũkoraga.
- 28 Mündũ ũrĩa wothe wĩhokaga ũtonga wake nĩkũgũa akaagũa,
no arĩa athingu makaagaacĩra ta ithangũ rĩrĩa iruru.
- 29 Mündũ ũrĩa ũnyamaragia mũciĩ wake akaagaya o rũhuho,
nake mündũ mũkĩgu agaatuĩka ndungata ya ũrĩa mũũgĩ.
- 30 Maciaro ma andũ arĩa athingu nĩ mũtĩ wa muoyo,

nake mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩaguucagĩrĩria ngoro cia andũ.

³¹ Angĩkorwo andũ arĩa athingu nĩmarĩhagwo marĩ gũkũ thĩ-rĩ,
githĩ arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia matikarĩhwo makĩria!

12

¹ Mündũ ũrĩa wothe wendete ũtaaro nĩendete ũmenyi,
no ũrĩa ũthũire gũkaanio nĩ mündũ mũkĩigu.

² Mündũ ũrĩa mwega nĩatugagwo nĩ Jehova,
no mündũ mwara Jehova amũtuaga mündũ mwĩhia.

³ Mündũ ndangĩhota kwĩhaanda na maündũ ma waganu,
no ũrĩa mũthingu ndangĩenyenyeka.

⁴ Mũtumia ũrĩa ngatha nĩwe thũmbĩ ya mũthuuri wake,
no mũtumia ũconorithagia mũthuuri wake atarĩ ta ũbuthu mahĩndĩ-inĩ make.

⁵ Mĩbango ya andũ arĩa athingu nĩ ya kĩhooto,
no ũtaaro wa andũ arĩa aaganu nĩ wa maheeni.

⁶ Ndeto cia andũ arĩa aaganu nĩ cia kuohia andũ mamaite thakame,
no mĩario ya andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmahonokagia.

⁷ Andũ aaganu mang'aũranagio magathira biũ,
no nyũmba ya mündũ ũrĩa mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ nũmu.

⁸ Mündũ agaathagĩrĩrio kũringana na ũũgĩ wake,
no andũ marĩ meciiria mogomu nĩmamenagwo.

⁹ Kaba mündũ ũrĩa wonagwo ta atarĩ bata no nĩ arĩ ndungata,
gũkĩra ũrĩa wĩtuaga atĩ nĩ mündũ wa bata, na ndarĩ gĩa kũrĩa.

¹⁰ Mündũ mũthingu nĩamenyagĩrĩra muoyo wa nyamũ yake,
no maündũ marĩa ma tha ma ũrĩa mwaganu nĩ ma kũnyariirana.

¹¹ Mündũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake nĩarĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maündũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana maündũ.

¹² Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ arĩa ooru,
no mĩri ya arĩa athingu nĩgaacagĩra.

¹³ Mündũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake,
no mündũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩina-inĩ.

¹⁴ Mündũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ũrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make.

¹⁵ Njĩra ya mündũ mũkĩigu yonekaga yagĩrĩire harĩ we,
no mündũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩria mataaro.

- 16 Mũndũ mũkĩngu onanagia marakara make o rĩmwe,
no mũndũ mũbaarĩri aarumwo ndatindanagĩra.
- 17 Mũira wa ma arutaga o ũira wa ma,
no mũira ũtarĩ wa ma aaragia maheeni.
- 18 Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ rwa njora,
no rũrĩmĩ rwa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩkũhonia rũhonagia.
- 19 Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga nginya tene,
no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.
- 20 Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ũũru ciyũrĩtwo nĩ maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga thayũ ũgaacĩre.
- 21 Gũtirĩ ũũru ũngĩkora andũ arĩa athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩna.
- 22 Mĩromo ĩrĩa ĩheenanagia nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma.
- 23 Mũndũ mũbaarĩri nĩahithaga ũmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩngu ĩmemerekagia ũrimũ.
- 24 Moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmo magaaathana,
no kĩgũũta gĩkaarutithio wĩra wa ũkombo.
- 25 Ũritũ wa ngoro nĩũhatagĩrĩria mũndũ,
no ciugo njega nĩitũmaga akene.
- 26 Mũndũ mũthingu nĩataaraga arata ake,
no njĩra ya arĩa aaganu nĩ kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia.
- 27 Mũndũ kĩgũũta o na ndahĩhagia nyama cia ũguĩmi wake,
no mũndũ ũrĩ kĩyo onaga indo ciake irĩ cia goro.
- 28 Muoyo wonekaga na njĩra ya ũthingu;
na njĩra-inĩ ĩyo-rĩ, kũrĩ muoyo ũtagaathira.

13

- 1 Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria ũrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania ndathikagĩrĩria agĩkaanio.
- 2 Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega ma kuuma kanua gake,
no mũndũ ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku eeriragĩria haaro.
- 3 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩria kanua gake nĩ muoyo wake amenyagĩrĩria,
no ũrĩa ũhiũhaga kwaria nĩakanangĩka.
- 4 Ngoro ya kĩgũũta ĩriragĩria na ndĩone kĩndũ,

no merirĩria ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmakahingio.

⁵ Mũndũ mũthingu nĩathũire ũhoru ũtarĩ wa ma,
no mũndũ mwaganu ekaga maũndũ ma thoni na ma njono.

⁶ Ũthingu ũgitagĩra mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru,
no waganu nĩũng'aũranagia mũndũ mwĩhia.

⁷ Kũrĩ mũndũ wĩtuaga gĩtonga, no ndarĩ kĩndũ;
kũrĩ ũngĩ wĩtuaga mũthĩini, no arĩ na ũtonga mũnene.

⁸ Ũtonga wa mũndũ wahota gũkũũra muoyo wake,
no mũndũ mũthĩini ndaiguaga akĩhĩtĩrwo.

⁹ Ũtheri wa mũndũ mũthingu waaraga ũgacangarara,
no tawa wa mũndũ mwaganu nĩkũhorio ũhoragio.

¹⁰ Mwĩtĩio ũciaraga njũgitano,
no ũũgĩ wonekaga harĩ arĩa metĩkagĩra gũtaarwo.

¹¹ Mbeeca itarĩ cia wĩhokeku ithiiga igĩthiraga,
no ũrĩa ũcookanagĩrĩria mbeeca tũnini o tũnini nĩatũmaga ciongerereke.

¹² Ũndũ mũtaanye ũngĩkario mũno nĩũrwaragia mũndũ ngoro,
no kĩirĩgĩrĩro kĩhingĩtio gĩtuĩkaga ta mũtĩ wa muoyo.

¹³ Mũndũ ũrĩa ũthũire ũrutani nĩeyũnũhaga,
no ũrĩa ũtĩaga maathani nĩakaheo kĩheo.

¹⁴ Ũrutani wa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩ gĩthima kĩa muoyo,
ũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.

¹⁵ Gũtaũkĩrwo wega nĩ maũndũ gũtũmaga mũndũ endeke,
no njĩra ya arĩa matarĩ ehokeku ti hũthũ.

¹⁶ Mũndũ o wothe mwĩbaarĩrĩri ekaga maũndũ make na ũmenyi,
no mũndũ mũkĩigu aguũragia ũrimũ wake.

¹⁷ Mũtũmwo mwaganu atoonyaga thĩina-inĩ,
no mũtũmwo mwĩhokeku nĩarehaga kĩhonia.

¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũregaga gũtaarwo anyiitagwo nĩ thĩina na thoni,
no mũndũ ũrĩa wĩtĩkagĩra gũkaanio atuĩkaga wa gũtĩio.

¹⁹ Ũndũ mwĩrirĩrie wakinyanĩra ũiguithagia ngoro wega,
no andũ akĩigu monaga kũhutatĩra ũũru ta ũndũ ũrĩ magigi.

²⁰ Mũndũ ũrĩa ũceeraga na arĩa oogĩ akĩragĩrĩria kũũhĩga,
no ũrĩa ũtwaranaga na mũndũ mũkĩigu onaga o ũũru.

- 21 Mūtino ũthingataga mündũ ũrĩa mwĩhia,
no ũgaacĩru nĩ kĩheo kĩa arĩa athingu.
- 22 Mündũ mweka atigagĩra ciana cia ciana ciake igai,
no ũtonga wa mündũ mwĩhia ũigagĩrwo andũ arĩa athingu.
- 23 Mũgũnda wa mündũ mũthĩni no ũciare irio nyingĩ,
no kwaga kĩhooto gũciniinaga ciothe.
- 24 Mündũ ũrĩa ũigaga rũthanju thĩ nĩ mwana wake athũire,
no ũrĩa wendete mwana wake nĩamũherithagia.
- 25 Andũ arĩa athingu marĩaga makahũũna,
no nda ya mündũ mwaganu iĩkaraga o iĩhũtiĩ.

14

- 1 Mūtumia mũũgĩ nĩ gwaka akaga nyũmba yake,
no mūtumia mũkĩĩgu nĩgũtharia atharagia nyũmba yake na moko make mwene.
- 2 Mündũ ũrĩa ũthiia na mũthiire mĩrũngĩrĩru nĩwe mwĩtigĩri Jehova,
no ũrĩa mũthiire yake iĩrĩ mĩhĩtanu nĩamũmenete.
- 3 Mĩario ya mündũ mũkĩĩgu nĩ rũthanju rwa kũmũhũũra,
no mĩromo ya arĩa oogĩ nĩĩmagitagĩra.
- 4 Kũrĩa gũtarĩ ndegwa mĩharatĩ iĩkoragwo iĩrĩ mĩtheru,
no maciaro maingĩ moimanaga na hinya wa ndegwa.
- 5 Mũira mwĩhokeku ndaheenanagia,
no mũira wa maheeni aaragia o maheeni.
- 6 Mũnyũrũrania acaragia ũũgĩ na ndangĩwona,
no kũgĩa na ũmenyo nĩ ũhũthũ kũrĩ mündũ ũrĩa ũkũũranaga maũndũ.
- 7 Ikara kũraya na mündũ mũkĩĩgu,
nĩgũkorwo ndũrĩ ũmenyo ũngĩona kuuma mĩromo-inĩ yake.
- 8 Ũũgĩ wa arĩa abaarĩrĩri nĩũtũmaga mamenye ũhoru wa njĩra ciao,
no ũrimũ wa andũ arĩa akĩĩgu nĩũmahĩtithagia.
- 9 Andũ arĩa akĩĩgu manyũrũragia horohio ya mehia,
no ũtuigi wonekaga harĩ arĩa arũngĩrĩru.
- 10 Ngoro o yothe nĩyũũĩ ũrũrũ wayo,
o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ mündũ ũngĩnyiitanĩra nayo.
- 11 Nyũmba ya mündũ mwaganu nĩĩkanangwo,
no hema ya mündũ mũrũngĩrĩru nĩĩkagaacĩra.
- 12 Kũrĩ njĩra mündũ onaga ta yagĩrĩire,

no marigĩrĩrio mayo yerekagĩria mũndũ o gĩkuũ-inĩ.

- 13 O na hĩndĩ ya gũtheka ngoro no ĩkorwo ĩgĩtuura,
na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na kĩeha.
- 14 Andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmakarĩhwo kũna nĩ ũndũ wa mũthiĩre yao,
nake mũndũ mwega aheo kĩheo kũringana na mũthiĩre yake.
- 15 Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ etĩkagia ũndũ o wothe,
no mũndũ mũbaarĩrĩri nĩacũũranagia ũhoru wa makinya make.
- 16 Mũndũ mũũgĩ nĩetigagĩra Jehova na akeherera ũũru,
no mũndũ mũkĩigu ekaga maũndũ na kwĩgerera atekũmenyerera ũndũ.
- 17 Mũndũ ũhiũhaga kũrakara ekaga maũndũ ma ũrimũ,
nake mũndũ mwara nĩamenagwo.
- 18 Andũ arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga ũrimũ,
no arĩa abaarĩrĩri mahumbagwo thũmbĩ ya ũmenyo.
- 19 Andũ arĩa ooru nĩmakainamĩrĩra harĩ arĩa ega,
na arĩa aaganu mainamĩrĩre ihingo-inĩ cia arĩa athingu.
- 20 Andũ arĩa athĩni mathũũragwo o na nĩ andũ a itũũra rĩao,
no itonga irĩ arata aingĩ.
- 21 Mũndũ ũrĩa ũmenaga mũndũ wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia ehagia,
no kũrathimwo nĩ ũrĩa ũiguagĩra athĩni tha.
- 22 Andũ arĩa mathugundaga ũũru githĩ ti njĩra mahĩtagia?
No arĩa mabangaga maũndũ mega monaga ũtugi na wĩhokeku.
- 23 Wĩra wothe wa hinya ũrehaga uumithio,
no mũario mũtheri ĩrehaga o ũthĩni.
- 24 Ũtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao,
no ũrimũ wa andũ akĩigu ũciaraga ũrimũ.
- 25 Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia mũoyo,
no mũira wa maheeni nĩ mũheenania.
- 26 Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na kĩhitho kĩrũmu,
o na ciana ciake nĩho irĩũragĩra.
- 27 Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo,
kũhũndũraga mũndũ kuuma mũtego-inĩ ya gĩkuũ.
- 28 Ũingĩ wa andũ nĩguo riiri wa mũthamaki,
no mũnene ũtarĩ andũ a gwatha nĩ mwanangĩku.
- 29 Mũndũ mũkirĩrĩria arĩ ũmenyo mũingĩ,

no mündũ ũhiũhaga kũrakara onanagia ũrimũ.

- ³⁰ Ngoro ĩrĩ na thayũ ĩheaga mwĩrĩ muoyo,
no ũiru ũbuthagia mahĩndĩ.
- ³¹ Mündũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria athĩini nĩkũnyarara anyararaga Ũrĩa wamombire,
no ũrĩa wothe ũiguagĩra athĩini tha, nĩ Ngai atĩaga.
- ³² Rĩrĩa mũtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩũrĩro.
- ³³ Ũũgĩ nĩ ũikaraga ngoro-inĩ ya ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ,
o na gatagatĩ ka irimũ nĩwĩmenyithanagia.
- ³⁴ Ũthingu nĩgũtũũgĩria ũtũũgagĩria rũrĩrĩ,
no mehia nĩ gĩconoko harĩ andũ o othe.
- ³⁵ Mũthamaki nĩakenagio nĩ ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrĩkagio nĩ ndungata ĩrĩa ĩmũconorithagia.

15

- ¹ Icookio rĩa ũhooreri nĩrĩeheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ũũru kĩarahũraga marakara.
- ² Rũrĩmĩ rwa mündũ ũrĩa mũũgĩ rũgaathagĩrĩria ũmenyo,
no kanua ka mündũ mũkĩngu gathothokaga ũrimũ.
- ³ Maitho ma Jehova marĩ kũndũ guothe,
magacũthagĩrĩria andũ arĩa aaganu o na arĩa eega.
- ⁴ Rũrĩmĩ rũrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ ta mũtĩ wa muoyo,
no rũrĩmĩ rwa maheeni rũthuthaga ngoro.
- ⁵ Mündũ mũkĩngu aregaga ũtaaro wa ithe,
no mündũ ũrĩa wĩtikagĩra kũrũngwo onanagia ũbaarĩrĩri.
- ⁶ Nyũmba ya mündũ mũthingu ĩkoragwo na kĩgĩna kĩnene,
no uumithio wa andũ aaganu ũmarehagĩra thĩina.
- ⁷ Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ũũgĩ,
no tiguu ngoro cia andũ arĩa akĩngu ciĩkaga.
- ⁸ Igongona rĩa andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mahooya ma mündũ ũrĩa mũrũngĩrĩru nĩamakenagĩrĩa.
- ⁹ Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩendete andũ arĩa mathingataga ũthingu.
- ¹⁰ Iherithia rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire mündũ ũrĩa ũtigĩte njĩra,
na mündũ ũrĩa ũthũire kũrũngwo nĩagaakua.

- 11 Gĩkuũ na Mwanangĩko ciikaraga ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova,
ĩ nacio ngoro cia andũ-rĩ, ikĩianĩkĩte atĩa!
- 12 Mũnyũrũrania nĩathũire kũrũngwo;
ndangĩhooya kĩrĩra kũrĩ ũrĩa mũũgĩ.
- 13 Ngoro ngenu ĩtũmaga gĩthiithi gĩthere,
no ruo rwa ngoro rũthuthaga roho.
- 14 Ngoro ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ nĩĩmaathaga ũmenyo,
no kanua ka mũndũ mũkĩĩgu kehũũnagia na ũrimũ.
- 15 Matukũ mothe ma andũ arĩa ahatĩrĩrie nĩ ma thĩĩna,
no ngoro ĩrĩa njanjamũku ikoragwo na ndĩa hĩndĩ ciothe.
- 16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini hamwe na gwĩtigĩra Jehova,
gũkĩra ũtonga mũnene ũrĩ na kĩnyariirĩko.
- 17 Nĩ kaba kũrĩa rwĩga rwa nyeni harĩa harĩ wendo,
gũkĩra kũrĩa njaũ noru harĩa harĩ na rũthũũro.
- 18 Mũndũ ũhiũhaga kũrakara aarahũraga ngarari,
no mũndũ mũkirĩrĩria nĩkũhooreria ahooragĩria haaro.
- 19 Njĩra ya kĩgũũta nĩkũhingwo ĩhingĩtwo na mũigua,
no njĩra ya mũndũ mũrũngĩrĩru nĩ njĩra njariĩ.
- 20 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mũndũ mũkĩĩgu nĩ nyina anyararaga.
- 21 Ũrimũ ũkenagia mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ,
no mũndũ ũrĩa mũkuũku nĩarũngagĩrĩria mũthiire yake.
- 22 Mĩbango nĩĩthaataga nĩ kwaga kĩrĩra,
no kũrĩ na ataarani aingĩ mũbango nĩĩgaacagĩra.
- 23 Mũndũ nĩaiguaga gĩkeno agĩcookia ũhoro ũrĩa wagĩrĩire,
nakĩo kiugo kĩarĩtio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, kaĩ nĩ kĩega-ĩ!
- 24 Harĩ mũndũ ũrĩa mũũgĩ njĩra ya muoyo ĩrorete na igũrũ,
ĩmũgirie gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ.
- 25 Jehova nĩamomoraga nyũmba ya mũndũ ũrĩa mwĩtĩĩ,
no nĩamenyagĩrĩra mũhaka ya mũtumia wa ndigwa.
- 26 Mecirira ma mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mecirira ma andũ arĩa atheru nĩmamũkenagia.
- 27 Mũndũ mũkoroku arehagĩra nyũmba yake thĩĩna,
no ũrĩa ũthũire mahaki nĩagatũũra muoyo.

- 28 Ngoro ya mündũ mũthingu nĩthimaga macookio mayo,
no kanua ka mündũ mwaganu gathothokaga ũũru.
- 29 Jehova aikaraga haraaya na andũ arĩa aaganu,
no nĩaiguaga mahooya ma andũ arĩa athingu.
- 30 Gũtheria gĩthiithi nĩkũrehagĩra ngoro gĩkeno,
naguo ũhoru ũrĩa mwega nĩwĩkĩraga mahĩndĩ hinya.
- 31 Mündũ ũrĩa ũthikagĩrĩria ikaanania rĩrĩa rĩrehaga muoyo
nĩagatũũrania na andũ arĩa oogĩ.
- 32 Mündũ ũrĩa ũregaga kũigua agĩkaanio nĩ kwĩnyarara enyararaga we mwene,
no mündũ ũrĩa wothe wĩtikagĩra kũrũngwo agĩaga na ũtaũku.
- 33 Gwĩtigĩra Jehova nĩkuo kũheaga mündũ ũũgĩ,
nakuo kwĩnyiihia gũtongoragia gĩtĩio.

16

- 1 Mĩbango ya ngoro nĩ ya mündũ,
no icookio rĩa rũrĩmĩ riumaga harĩ Jehova.
- 2 Mündũ onaga mĩthiire yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova nĩwe ũthimaga matanya.
- 3 Rekagĩrĩria Jehova maũndũ mothe marĩa ũrĩkaga,
nayo mĩbango yaku nĩrĩgaacagĩra.
- 4 Jehova ombire indo ciothe irĩ na gĩtũmi gĩacio,
ĩĩ-ni, o na arĩa aaganu aamooimbire nĩ ũndũ wa mũthenya wa thĩina.
- 5 Mündũ wothe wa ngoro ya mwĩtĩio nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova.
Menyai na ma atĩrĩ, ndakaaga kũherithio.
- 6 Mehia nĩmahorohagĩrio nĩ wendo na wĩhokeku,
na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Jehova-rĩ, mündũ nĩheragĩra ũũru.
- 7 Rĩrĩa mĩthiire ya mündũ yakenia Jehova-rĩ,
atũmaga o na thũ ciake itũũranie nake na thayũ.
- 8 Kaba indo nini cionekete na njĩra ya ũthingu,
gũkĩra uumithio mũnene ũtarĩ wa kĩhooto.
- 9 Mündũ nĩabangaga na ngoro mũthiire wake,
no Jehova nĩwe ũroragia makinya make kũrĩa ekũgerera.
- 10 Mĩromo ya mũthamaki yaragia ũhoru taarĩ ndũmĩrĩri,
na kanua gake gatiagĩrĩrwo kuogomia kĩhooto.
- 11 Igeri na ratiri cia ma nĩ cia Jehova;

mahiga mothe ma gũthima marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o namo no wĩra wake.

- 12 Kũrĩ athamaki-rĩ, gwĩka ũũru nĩ ũndũ ũrĩ magigi,
nĩgũkorwo gĩtĩ kĩa ũnene kĩhaandaga nĩ ũndũ wa ũthingu.
- 13 Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo ĩrĩa yaragia ma;
nĩ marĩ bata na mũndũ waragia ũhoru wa ma.
- 14 Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mūtũmwo wa gĩkuũ,
no mũndũ mũũgĩ nĩakamahooreria.
- 15 Gũthererwo gĩthiithi nĩ mũthamaki nĩ muoyo;
ũtugi wake ũtariĩ ta itu rĩa mbura ĩrĩa ĩkũragia irio.*
- 16 Hĩ! Kaĩ kũgĩa ũũgĩ nĩ kwegu gũkĩra thahabu-ĩ,
gũthuura ũtaũku gũgakĩra kũgĩa na betha!
- 17 Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru yeheragĩra ũũru;
mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra mĩthiire yake nĩ muoyo wake mwene agitagĩra.
- 18 Mwĩtĩo ũrũmagĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũgĩrio ũkarũmĩrĩrwo nĩ kũgũa.
- 19 Nĩ kaba roho wa kwĩnyiihia na gũkorwo hamwe na arĩa ahinyĩrĩrie,
gũkĩra kũgayana indo cia ndaho na arĩa etĩi.
- 20 Mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia mataaro nĩagaacagĩra,
na kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova.
- 21 Arĩa oogĩ ngoro-inĩ metagwo akũũrani maũndũ,
na ciugo njega itũũgagĩria ũtaaro.
- 22 ũtaũku nĩ gĩthima kĩa muoyo kũrĩ arĩa marĩ naguo,
no ũrimũ ũrehaga iherithia kũrĩ andũ arĩa akĩgu.
- 23 Ngoro ya mũndũ mũũgĩ nĩyo ĩtongoragia kanua gake,
nayo mĩromo yake ĩtũũgagĩria ũtaaro.
- 24 Ndeto njega nĩ igua rĩa ũũkĩ,
ĩrĩ mũrĩo ngoro-inĩ, na harĩ mahĩndĩ nĩ ũgima.
- 25 Kũrĩ njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩra gĩkuũ-inĩ.
- 26 Kũhũũta kwa mũruti wa wĩra nĩkuo kũmũteithagia,
ng'aragu yake nĩyo ĩmũtindĩkaga.
- 27 Kĩmaramari gĩthugundaga ũũru,
na mĩario yakĩo nĩ ta mwaki wa gũcina.

* 16:15 Mbura ĩno ya gũkũria irio nĩrehaga kũgaacĩra na gĩkeno.

- 28 Mũndũ mwaganu arehaga ngarari,
na mũhuhu ũtigithanagia andũ marĩ ũrata mũnene.
- 29 Mũndũ wa haaro aheenagĩrĩria mũndũ wa itũũra rĩake,
akamũtongoria njĩra-inĩ ĩtarĩ njega.
- 30 Mũndũ ũrĩa uunagĩra andũ riitho akoragwo agĩthugunda waganu,
ũrĩa ũtembanagia mũromo akoragwo agĩthugunda ũũru.
- 31 Mbuĩ nĩ thũmbĩ ya riiri;
cionekaga nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wa ũthingu.
- 32 Nĩ kaba mũndũ mũkirĩrĩria gũkĩra njamba ya ita,
na nĩ kaba mũndũ ũrĩa ũrigagĩrĩria marakara make gũkĩra ũrĩa wĩnyiitagĩra
itũũra inene.
- 33 Mĩtĩ ĩcuukagĩrwo maru-inĩ,
no itua o rĩothe riumaga kũrĩ Jehova.

17

- 1 Nĩ kaba kĩenyũ kĩũmũ kĩa mũgate kũndũ kũrĩ na thayũ na ũhooreri,
gũkĩra nyũmba ĩyũrĩte ndĩa no ĩrĩ na ngũĩ.
- 2 Ndungata ĩrĩ na ũũgĩ ĩgaatuĩka ya gwatha mũriũ wa mwene yo ũrĩa ũrehaga njono,
na nĩkegwatĩra igai ĩrĩ ta ũmwe wa ariũ a mwathi wayo.
- 3 Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa gũthererio thahabu,
no Jehova nĩwe ũgeragia ngoro cia andũ.
- 4 Mũndũ mwaganu athikagĩrĩria mũromo ĩrĩa yaragia waganu;
nake mũndũ wa maheeni athikagĩrĩria rũrĩmĩ rũrĩa rwaragia maũndũ ma
gũthũkia.
- 5 Mũndũ ũrĩa ũthekagĩrĩra athĩni nĩkũmena amenaga Ũrĩa wamombire;
mũndũ ũrĩa ũkenagĩra mũtino ndakaaga kũherithio.
- 6 Ciana cia ciana nĩ thũmbĩ harĩ andũ arĩa akũrũ,
nao aciari nĩo riiri wa ciana ciao.
- 7 Mĩario ya bata ndĩagĩrĩre kanua ka mũndũ mũkĩĩgu,
na makĩria mĩario ya maheeni ndĩagĩrĩre mũndũ ũrĩa wathanaga!
- 8 Ihaki rĩhaana ta ihiga rĩa kũrehe mũnyaka kũrĩ ũrĩa ũhakanaga;
kũrĩa guothe athiiga nĩagaacagĩra.
- 9 Mũndũ ũrĩa ũhumbagĩra ihĩtia nĩ wendo acaragia,
no ũrĩa ũcookagĩra ũhoru atigithanagia andũ marĩ ũrata mũnene.
- 10 Kũrũithio nĩgũkenagia mũndũ ũrĩa ũkũũranaga maũndũ
gũkĩra iboko igana harĩ mũndũ mũkĩĩgu.

- 11 Mũndũ mũũru arongooragia o ũremi;
nĩ ũndũ ũcio nĩagatũmĩrwo mũnene ũtarĩ tha amũũkĩrĩre.
- 12 Nĩ kaba gũcemanía na nduba ĩtunyĩtwo ciana ciayo
gũkĩra gũcemanía na mũndũ mũkĩĩgu na ũrimũ wake.
- 13 Mũndũ angĩrĩha wega na ũũru,
ũũru ndũkeehera nyũmba-inĩ yake.
- 14 Kwambĩrĩria haaro nĩ ta kũhingũrĩra maaĩ mahingĩrĩrie;
nĩ ũndũ ũcio tiganaga na ũhoró ũcio ngarari itaanagĩa.
- 15 Gũtuĩra mũndũ mwaganu atĩ ndehĩtie na gũtuĩra ũrĩa ũtehĩtie atĩ nĩ mwĩhia,
maũndũ macio meerĩ nĩ marĩ magigi harĩ Jehova.
- 16 Mbeeca nĩ cia bata ũrĩkũ irĩ guoko-inĩ kwa mũndũ mũkĩĩgu,
na ndangĩhota kũgũra ũũgĩ, na ndarĩ ngoro ya kwenda gũtaũkĩrwo?
- 17 Mũrata wa mũndũ amwendaga hĩndĩ ciothe,
nake mũrũ wa nyina na mũndũ aciaragwo nĩ ũndũ wa hĩndĩ ya thĩina.
- 18 Mũndũ ũtooĩ gũkũũrana maũndũ atuĩkaga wa kũrĩha thĩirĩ wa mũndũ ũngĩ
o na akaiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ wa mũndũ wa itũũra rĩake.
- 19 Mũndũ ũrĩa wendete haaro nĩ mehía endete;
na mũndũ ũrĩa wakaga kĩhingo kĩraihi na igũrũ eĩtagĩria wanangĩki.
- 20 Mũndũ ũrĩ ngoro ya ũremi ndagaacagĩra;
nake mũndũ ũrĩa ũrĩ rũrĩmĩ rwa kũheenania agũũaga thĩina-inĩ.
- 21 Kũgĩa na mũriũ mũkĩĩgu kũrehaga ihooru;
ithe wa mũndũ mũkĩĩgu ndarĩ hĩndĩ akenaga.
- 22 Ngoro ngenu nĩ ndawa njega,
no roho mũthuthĩku ũng'aragia mahĩndĩ.
- 23 Mũndũ mwaganu amũkagĩra ihaki na hitho,
nĩguo ogomie ciira wa kĩhooto.
- 24 Mũndũ ũkũũranaga maũndũ aikaraga arorete o ũũgĩ,
no maitho ma mũndũ mũkĩĩgu morũũruga nginya ituri cia thĩ.
- 25 Mwana mũkĩĩgu arehagĩra ithe kĩaha,
na marũrũ kũrĩ nyina ũrĩa wamũciarire.
- 26 Ti wega kũherithia mũndũ ũtekĩte mahĩtia,
kana kũhũũra anene nĩ ũndũ wa ũrũngĩrĩru wao.
- 27 Mũndũ ũrĩ na ũmenyo aragia ciugo athimĩte,
nake mũndũ ũrĩ na ũtaũku aikaraga ahooreire.

28 O na mündũ mũkĩgu angĩkira nĩonagwo arĩ mũũgĩ,
na akoneka arĩ mũtaũku angĩtumia kanua.

18

1 Mündũ ũrĩa ũtendaga gũtũũrania na andũ arũmagĩrĩra o merirĩria make;
ningĩ areganaga na matua mothe ma ũũgĩ ũrĩa mũkinyanĩru.

2 Mündũ mũkĩgu ndakenagĩra ũtaũku,
no akenagĩra kwaria woni wake mwene.

3 Rĩrĩa waganu woka, ũrehaga ũirano,
nacio njono irehaga thoni.

4 Ciugo cia kanua ka mündũ nĩ ta ndia ndiku,
no gĩthima kĩa ũũgĩ nĩ karũũ gatherũkaga.

5 Ti wega gũtĩra andũ arĩa aaganu maũthĩ,
kana kuogomia kĩhoo to kĩa arĩa matehĩtie.

6 Mĩromo ya mündũ mũkĩgu ĩmũrehagĩra ngũĩ,
nako kanua gake geetagia rũthanju.

7 Kanua ka mündũ mũkĩgu nĩko kamũthũkagĩria maũndũ,
nayo mĩromo yake nĩ mũtego wa ngoro yake.

8 Ndeto cia mündũ wa mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga nginya tũturi-inĩ twa nda tũrĩa tũrĩ thĩnĩ mũno.

9 Mündũ kīgũũta wĩra-inĩ wake
nĩ wa nyina na ũrĩa wanangaga.

10 Rĩtwa rĩa Jehova nĩ mũthiringo ũrĩ hinya;
arĩa athingu moragĩra ho, nao magaikara marĩ agitĩre.

11 Ũtonga wa andũ arĩa atongu nĩguo itũũra rĩao rĩa hinya;
meciiragia nĩ rũthingo rũtangĩhaicĩka.

12 Mbere ya mwanangĩko, ngoro ya mündũ ĩkoragwo na mwĩtĩo,
no kwĩnyiihia nĩkuo gũtongoragia gĩtĩo.

13 Mündũ ũrĩa ũcookagia ũhoru mbere ya kũũthikĩrĩria,
ũndũ ũcio nĩ ũrimũ na thoni ciake.

14 Roho wa mündũ nĩguo ũmũũmagĩrĩria rĩrĩa arĩ mũrũaru,
no roho mũthuthĩku nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria?

15 Ngoro ya mündũ mũkũũrani maũndũ nĩgĩagĩra ũmenyo;
matũ ma arĩa oogĩ nĩmaũcaragĩrĩria.

16 Kĩheo mündũ aheanĩte kĩmuonagia njĩra ya kũhĩtũkĩra,

gĩkamũkinyia harĩ andũ arĩa anene.

- 17 Mũndũ ũrĩa ũrehaga ciira wake mbere onekaga taarĩ we na ma,
o nginya rĩrĩa mũndũ ũrĩa maraciira nake ooka kũmũũria ciũria.
- 18 Ũcuuki wa mĩtĩ nĩũniinaga ngarari,
na ũgateithũrana andũ eerĩ njamba.
- 19 Mũndũ mũrakarie nĩ mũrũ wa nyina nĩ hinya kwĩiguithania nake gũkĩra
kwĩgwatĩra itũũra inene rĩirigĩre,
nacio ngarari nĩ ta mĩgĩko ĩrĩa ĩhingaga njeera.
- 20 Nda ya mũndũ nĩhũũnagio nĩ maciaro ma kanua gake;
nĩaiganagwo nĩ magetha ma mĩromo yake.
- 21 Rũrĩmĩ rũrĩ na hinya wa gwathĩrĩra mũndũ muoyo kana gĩkuũ,
no arĩa marwendete no marĩage maciaro maaruo.
- 22 Mũndũ ũrĩa wĩgĩagĩra na mĩtumia nĩegĩagĩra na kĩndũ kĩega,
na nĩgũtugwo atugĩtwo nĩ Jehova.
- 23 Mũndũ mũthĩni athaithanaga aigũrwo tha,
no gĩtonga gĩcookagia ũhoro na ũũru.
- 24 Mũndũ mũceeri na andũ aingĩ aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyiitanaga na mũndũ gũkĩra mũrũ wa nyina na mũndũ.

19

- 1 Nĩ kaba mũndũ mũthĩni ũrĩa ũthiiga na mĩthiire ĩtarĩ ũcuuke,
gũkĩra mũndũ mũkĩigu waragia waganu.
- 2 Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na ũmenyo,
ningĩ kũhĩkĩka mũno gũtũmaga mũndũ ahĩtie njĩra.
- 3 Ũrimũ wa mũndũ nĩguo wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake ĩtetagia Jehova.
- 4 Ũtonga nĩwongagĩrĩra mũndũ arata aingĩ,
no mũndũ mũthĩni nĩheragĩrwo nĩ mũratawe.
- 5 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni ndageethara.
- 6 Andũ aingĩ macaragia ũrĩa mangĩendwo nĩ mũnene,
na mũndũ mũheani iheo-rĩ, nĩ mũrata wa andũ othe.
- 7 Angĩkorwo mũndũ mũthĩni nĩatiganagio nĩ andũ ao othe-rĩ,
ĩ nao arata ake mangĩkimwĩtheema atĩa!
O na angĩmathingata akĩmathaithaga,
nĩmethiĩrĩre, matirĩ ho.

- 8 Mündũ ũrĩa wĩgĩagĩra na ũũgĩ nĩ ngoro yake mwene endete; ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku nĩagaacagĩra.
- 9 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio, na ũrĩa ũitũrũraga maheeni nĩakoorwo nĩ muoyo.
- 10 Gũtiagĩrĩire mündũ mũkĩngu gũikaraga egangarĩte; gũkĩrĩ ũũru makĩria ngombo gwatha anene!
- 11 Ũũgĩ wa mündũ nĩũmũheaga ũkirĩrĩria, riiri wake nĩkũrekerera andũ arĩa angĩ mahĩtia mao.
- 12 Marakara ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi, no ũtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ nyeki-inĩ.
- 13 Mwana mũkĩngu nĩ mwanangĩko harĩ ithe, na mũtumia wa haaro ahaana ta maaĩ maratata mategũtigithĩria.
- 14 Nyũmba na ũtonga igayagwo kuuma kũrĩ aciari, no mũtumia mũbaarĩrĩri maũndũ oimaga kũrĩ Jehova.
- 15 Ũgũũta ũrehaga toro mũnene, na mündũ gĩthayo arĩagwo nĩ ng'aragu.
- 16 Mündũ ũrĩa wathĩkagĩra maathani-rĩ, nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra, no ũrĩa ũtoonaga bata wa kũmenyerera mũthĩire yake nĩagaakua.
- 17 Mündũ ũrĩa ũiguagĩra athĩni tha nĩ Jehova akombagĩra indo, nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ ũndũ wa ũrĩa ekĩte.
- 18 Rũithagia mũrũguo hĩndĩ irĩa kũrĩ na kĩrĩgĩrĩro; tiga kwenda gũtũma akooragwo.
- 19 Mündũ wa marakara mahiũ no nginya aherithio; ũngĩmũteithũra rĩmwe no nginya ũkaamũteithũra rĩngĩ.
- 20 Thikĩrĩria mataaro na wĩtikĩre ũrutani, marigĩrĩrio-inĩ nĩũgaatuĩka mündũ mũũgĩ.
- 21 Mĩbango ya ngoro ya mündũ nĩ mũingĩ, no muoroto wa Jehova noguo ũkaahinga.
- 22 Kĩrĩa mündũ eriragĩria nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga, nĩ kaba gũthĩna gũkĩra mündũ wa maheeni.
- 23 Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia mündũ muoyo-inĩ: Hĩndĩ iyo mündũ akahurũka aiganĩire, atarĩ na thĩna.
- 24 Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo thaani-inĩ; gĩgakĩremwo o na nĩgũgũcookia kanua!

- 25 Hũũra mũnyũrũrania, nao arĩa mateciiragia merute kũgĩa na ũbaarĩrĩri; kaania mũkũũrani maũndũ, na nĩekuongerera ũmenyo.
- 26 Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe indo na akaingata nyina, nĩ mwana wa kũrehe thoni na gĩconoko.
- 27 Mũrũ wakwa, ũngĩtiga gũthikĩrĩria mataaro-rĩ, nĩũkoora njĩra ũtigane na ciugo cia ũmenyo.
- 28 Mũira wa kũhakwo anyũrũragia kĩhooto, na kanua ka mũndũ mwaganu kameragia o ũũru.
- 29 Maherithia maigĩrwo anyũrũrania, nacio iboko ikaigĩrwo mĩgongo ya andũ arĩa akĩigu.

20

- 1 Ndibei nĩ mũnyũrũrania, na njoohi nĩ mũndũ wa ngũĩ; mũndũ ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti mũũgĩ.
- 2 Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi; ũrĩa ũmũrakaragia nĩ muoyo wake ateaga.
- 3 Gwĩtheema ngũĩ kũrehagĩra mũndũ gĩtĩio, no mũndũ o wothe mũkĩigu ahiũhaga kũũgitana.
- 4 Kĩgũũta gĩticimbaga hĩndĩ ya irĩma; nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha gĩathiĩ kũmaatha gĩtirĩ kĩndũ kĩonaga.
- 5 Muoroto wa ngoro ya mũndũ nĩ ta maaĩ ma ndia ndiku, no mũndũ ũrĩ na ũtaũku nĩamatahaga.
- 6 Andũ aingĩ metuaga marĩ na wendo ũtangĩthira, no mũndũ mwĩhokeku-rĩ, nũũ ũngĩmuona?
- 7 Mũndũ mũthingu atũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke; kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake iria atigaga.
- 8 Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene atue ciira, maitho make mathũngũrũraga ũũru wothe.
- 9 Nũũ ũngiuga atĩrĩ, "Nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru; ndĩ mũtheru, na ndirĩ na mehia"?
- 10 Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ, o na ithimi itaiganĩte: cierĩ nĩ indo irĩ magigi harĩ Jehova.
- 11 O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ wa ciĩko ciako, gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ mĩtheru, na kana nĩ mĩagĩrũru.
- 12 Matũ marĩa maiguaga na maitho marĩa monaga-rĩ,

cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.

- 13 Tĩga kwenda toro, ndũkae gũthĩina;
ĩkaraga wĩguĩte, na nĩũrĩrĩĩaga irio ũkahũũna.
- 14 Mũgũri akĩgũra oigaga atĩrĩ, “Kĩndũ gĩkĩ ti kĩega, ti kĩega!”
Agacooka agathiĩ akĩrahaga ũrĩa oĩ kũgũra.
- 15 Thahabu nĩ kũrĩ, o na ruru no nyingĩ,
no mĩromo ĩrĩa yaragia ũmenyo nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa rĩtonekaga.
- 16 Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũngĩrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa kũngĩ;
mĩige ĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio wa mũndũ wa kũngĩ.
- 17 Irio cionekete na njĩra ya kũheenania irĩ cama harĩ mũndũ,
no thuutha kanua gake kaiyũraga o mũthanga.
- 18 Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa kũhooya kĩrĩra,
ũngĩtua gũthĩĩ mbaara-inĩ, heo ũtaaro.
- 19 Mũndũ wa mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja,
nĩ ũndũ ũcio wĩthemage mũndũ waragia mũno.
- 20 Mũndũ angĩruma ithe kana nyina,
tawa wake ũkaahorera nduma-inĩ ĩrĩa ndumanu.
- 21 Igai rĩrĩa rĩoneka narua kĩambĩrĩria-inĩ,
marigĩrĩrio-inĩ rĩtĩtuĩkaga rĩa kĩrathimo.
- 22 Ndũkoige atĩrĩ, “Nĩngerĩhĩria ũũru ũyũ!”
Eterera Jehova nake nĩegũkũhonokia.
- 23 Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
nacio ratiri itarĩ cia ma itimũkenagia.
- 24 Makinya ma mũndũ matongoragio nĩ Jehova.
Mũndũ-rĩ, angĩkĩhota atĩa kũmenya njĩra yake mwene?
- 25 Nĩ mũtego harĩ mũndũ kwamũrĩra Ngai kĩndũ na ihenya,
acooke gwĩcũũrania ũhoru wa mĩhĩtwa yake thuutha-inĩ.
- 26 Mũthamaki mũũgĩ nĩathũngũrũraga andũ arĩa aaganu;
ageragĩria kĩgaragari gĩa gũkonyora ngano igũrũ rĩao.
- 27 Roho wa mũndũ nĩ tawa wa Jehova,
ũthuthuuragia o nginya tũturi tũrĩa tũrĩ thĩinĩ mũno.
- 28 Wendo na wĩhokeku nĩcigitagĩra mũthamaki;
ũtuji nĩũtũmaga gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrũme.
- 29 Hinya wa andũ ethĩ nĩguo riiri wao,

nacio mbuĩ nĩcio riiri wa arĩa akũrũ.

³⁰ Mahũũra na nguraro nĩtheragia ũũru wa mũndũ,
nacio iboko itheragia o nginya tũturi twa thĩinĩ mũno.

21

¹ Ngoro ya mũthamaki ĩrĩ moko-inĩ ma Jehova;
amĩroragia o kũrĩa ekwenda, o ta ũrĩa maaĩ moinithagĩrio mĩtaro-inĩ.

² Mũndũ oonaga mũthiĩre yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova athimaga ngoro.

³ Gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire na ũrĩa ũrĩ kĩhooto
nĩ gwĩtikagĩrwo nĩ Jehova gũkĩra kũruta igongona.

⁴ Maitho ma mwĩtũũgĩrio na ngoro ya mwĩtũũ,
o icio tawa wa arĩa aaganu-rĩ, nĩ mehia!

⁵ Mĩbango ya arĩa marĩ kĩyo nĩrehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene rĩrehaga ũthĩini.

⁶ Kũgĩa na ũtonga na njĩra ya rũrĩmĩ rwa maheeni
nĩ kĩbii gĩa gũthira, na nĩ mũtego wa gĩkuũ.

⁷ Haaro ya andũ arĩa aaganu ĩkaamakururia, ĩmeherie,
nĩgũkorwo nĩmaregaga gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire.

⁸ Njĩra ya mũndũ mũhĩtia nĩ njogomu,
no mũthiĩre ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ mahĩtia nĩ mĩrũngarũ.

⁹ Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ, koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩinĩ na mũtumia wa haaro.

¹⁰ Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria gwĩka o ũũru;
ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra rĩake tha.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa mũnyũrũrania aaherithio, arĩa maagĩte ũũgĩ nĩmohĩgaga;
hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũũgĩ aataarwo nĩagĩaga na ũmenyo.

¹² Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai, nĩonaga nyũmba ya ũrĩa mwaganu,
na akarehithĩria ũcio mwaganu mwanangĩko.

¹³ Mũndũ angĩhinga matũ ndakaigue kĩrĩro kĩa arĩa athĩini-rĩ,
o nake agaakaya na ndone wa kũmwĩtika.

¹⁴ Kĩheo kĩheanĩtwo na hito nĩkĩhooreragia marakara,
na ihaki ihithe ngu-inĩ rĩhooreragia mang'ũrĩ manene.

¹⁵ Ituĩro rĩa kĩhooto rĩatuuo, rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ arĩa athingu,
no rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa mekaga ũũru.

- 16 Mũndũ ũrĩa ũtiganaga na njĩra ya ũũgĩ,
akaahurũkĩra kũngano-inĩ kĩa arĩa akuũ.
- 17 Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno nĩagathĩna;
ũrĩa wothe mwendi ndibei na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ agaatonga.
- 18 Mũndũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũthingu,
na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũrũngĩrĩru.
- 19 Nĩ kaba gũtũũra werũ-inĩ,
gũkĩra gũtũũra na mũtumia wa haaro na kũrakara narua.
- 20 Thĩinĩ wa nyũmba ya mũndũ mũũgĩ nĩ kũrĩ mũthemba yothe ya irio njega o na
maguta,
no mũndũ mũkĩgu arĩaga kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo.
- 21 Mũndũ ũrĩa ũthingataga ũthingu na wendani
nĩagĩaga na muoyo, na ũgaacĩru, na gĩtĩio.
- 22 Mũndũ mũũgĩ atharĩkagĩra itũũra inene rĩa andũ arĩa njamba,
na akamomora kũhitho kĩa hinya kĩrĩa mehokete.
- 23 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake na rũrĩmĩ rwake
nĩeyeheragia mũtino-inĩ.
- 24 Mũndũ mwĩtĩi na mwĩgereri, etagwo “Mũnyũrũria”;
ekaga maũndũ make na mwĩtĩio mũnene.
- 25 Merirĩria ma mũndũ kĩgũũta nĩmo makaamũũraga,
tondũ moko make matiendaga kũruta wĩra.
- 26 Mũthenya wothe eriragĩria o makĩria,
no arĩa athingu maheanaga mategũtara.
- 27 Igongona rĩa mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi:
ĩ rĩtikĩrĩ magigi makĩria hĩndĩ irĩa rĩrehetwo na ũhinga ngoro-inĩ!
- 28 Mũira wa maheeni nĩgũthira agaathira,
nake ũrĩa ũmũthikagĩrĩria akaanangwo nginya tene.
- 29 Mũndũ mwaganu erũagĩrĩra na ũrũme,
no mũndũ mũrũngĩrĩru nĩeciiragia ũhoru wa mũthĩire yake.
- 30 Gũtirĩ ũũgĩ, kana ũmenyi, kana kĩrĩra o na kĩrĩkũ
kĩngĩhota gũũkĩrĩra Jehova.
- 31 Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ũndũ wa mũthenya wa mbaara,
no ũhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22

- 1 Rĩtwa rĩega nĩrĩakwĩrirĩrio gũkĩra ũtonga mũnene;

gūtĩka nĩ kwegu gũkĩra betha kana thahabu.

- ² Andũ arĩa atongu na arĩa athĩni harĩ ũndũ ũmwe ũmanyiitithanĩtie; Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.
- ³ Mũndũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati akehitha, no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiiga o na mbere nao magatoonya thĩina-inĩ.
- ⁴ Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova kũrehaga ũtonga, na gĩtĩo, na muoyo.
- ⁵ Njĩra cia andũ arĩa aaganu irĩ mũigua na mũtego, no ũrĩa ũgitagĩra ngoro yake aikaraga kũraya nacio.
- ⁶ Menyeria mwana njĩra ĩrĩa agĩrĩrwo nĩkũgera, na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na aakũra.
- ⁷ Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩni, na ũrĩa ũkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi.
- ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga waganu agethaga thĩina, naruo rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo.
- ⁹ Mũndũ mũtaana we mwene nĩakarathimwo, tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩni irio ciake.
- ¹⁰ Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ nĩgũkweherera; ĩnegene na irumi o nacio nĩcigũthira.
- ¹¹ Mũndũ ũrĩa wendaga ngoro theru na akaaragia maũndũ ma ũtugi, mũthamaki nĩagatuĩka mũrata wake.
- ¹² Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩra ũmenyo, no nĩathaahagia ciugo cia ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku.
- ¹³ Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na mũrũũthi!” Kana gĩkoiga atĩrĩ, “Nĩngũũragĩrwo njĩra-inĩ!”
- ¹⁴ Kanua ka mũtumia mũtharia nĩ irima iriku, nake ũrĩa werekeirio mang’ũrĩ ma Jehova agũũaga thĩinĩ wa rĩo.
- ¹⁵ Ngoro ya mwana yohanĩtio na ũrimũ, no rũthanju rwa kũmũherithia nĩrũkaũingata kũraya nake.
- ¹⁶ Mũndũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria arĩa athĩni nĩguo eyongerere ũtonga, na ũrĩa ũheaga itonga iheo, eerĩ nĩmagathĩina.
- Mĩario ya arĩa Oogĩ*
- ¹⁷ Tega matũ, na ũthikĩrĩrie mũario ya andũ arĩa oogĩ; nyiita na ngoro yaku maũndũ marĩa ngũrutana,
- ¹⁸ tondũ nĩ ũndũ mwega hĩndĩ ĩrĩa ũkũmaiga ngoro-inĩ yaku, na ũkoragwo namo mothe mũromo-inĩ yaku.

- 19 Ndaakūmenyithia mo nīgeetha mwīhoko waku ūkoragwo harī Jehova,
wee nīwe ngūruta maūndū macio ūmūthī, īī wee nīwe ngūruta.
20 Githī ndikwandīkīre thimo mīrongo ītatū,
thimo cia ūtaarani na ūmenyo,
21 ngakūruta ciugo cia ma na cia kwīhokeka,
nīgeetha ūkaahota kūhe
ūrīa ūgūtūmīte macookio mega?
- 22 Ndūkanatunye arīa athīni indo ciao tondū wa ūthīni wao,
na ndūkanahinyīrīrie arīa abatari ciira-inī,
23 nīgūkorwo Jehova nīakamacīrīrīra,
na nīagatunya arīa mamatunyaga indo ciao.
- 24 Ndūkanagīe ūrata na mūndū ūrīa ūrī marakara mahiū,
ndūkanagīe thiritū na mūndū ūrīa ūhiūhaga kūrakara,
25 tondū wahota kwīruta mīthīire yake,
na ūnyitwo nī mūtego.
- 26 Ndūgatuīke mūndū wa kūiga kīndū gīa kūrūgamīrīra thīirī,
kana ūtuīke wee nīwe wa kūrūgamagīrīra mathīirī ma andū angī;
27 ūngīkaaga kīndū gīa kūrīha nakīo-rī,
ūgaatunyo ūrīrī waku o ūūkomeire.
- 28 Ndūkaneherie ihiga rīa tene rīa mūhaka
rīrīa rīahaandirwo nī maithe manyu ma tene.
- 29 Nīwonaga mūndū mūūgī na wīra wake?
Ūcio agatungata o na mbere ya athamaki;
ndagatungata mbere ya andū matooīkaine.

23

- 1 Rīrīa waikara thī kūrīanīra na mwathi wa būrūri-rī,
wīmenyerere nūū ūcio mūrī nake;
2 wīgīrīre kahiū mūmero
ūngīkorwo ūrī mūndū mūkoroku.
3 Ndūkerīrīrie irio ciake irī mūrīo,
nīgūkorwo nī irio cia gūkūheenereria.
- 4 Tiga kwīnogia na kwenda gwītongia;
gīa na ūūgī wa kūhota kwīrigīrīria.
5 No wone ūtonga, ūcooke ūbuīrie,
nīgūkorwo ti-itherū ūtonga nīwīmeragia mathagu,
na ūkombūka ta nderi yerekeire matu-inī.
- 6 Tiga kūrīa irio cia mūndū mūkarī,
ndūkerīrīrie irio ciake cia mūrīo;
7 tondū nī mūndū wa arīa meciiragia o ūhoru wa thogora hīndī ciothe.
Akwīraga atīrī, “Rīa na ūnyue,”
no ngoro yake ndīrī hamwe nawe.
8 Nīūgatahīka kīrīa kīnini ūgaakorwo ūrīite,
nacio ngaatho ciaku nīkooīra thī.

- 9 Ndũkaarie na mũndũ mũkĩngu,
nĩgũkorwo we no anyararire ũũgĩ wa ciugo ciaku.
- 10 Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka,
kana ũhatĩke mĩhaka ya mĩgũnda ya ciana cia ngoriai,
11 tondũ Mũgitĩri wacio nĩ arĩ na hinya;
nĩakamaciriĩra agũũkĩrĩre.
- 12 Ringĩrĩria ngoro yaku gũthikĩrĩria ũrutani,
na matũ maku kũigua ciugo cia ũmenyo.
- 13 Ndũkanaage kũherithia mwana;
ũngĩmũhũũra na rũthanju-rĩ, ndangĩkua.
14 Mũhũũrage na rũthanju
nĩguo ũhonokie muoyo wake kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- 15 Mũrũ wakwa, ngoro yaku ĩngĩgĩa na ũũgĩ-rĩ,
hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa no ĩkene;
16 ngoro yakwa nĩgacanjamũka
rĩria mĩromo yaku ĩkaaria maũndũ marĩa magĩrĩire.
- 17 Ndũkanareke ngoro yaku ĩiguĩre ehia ũiru,
no hĩndĩ ciothe gĩaga na kĩyo gĩa gwĩtigĩra Jehova.
18 Tondũ ti-itherũ wee ũrĩ na kĩrĩgĩrĩro thuutha-inĩ,
na kĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.
- 19 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria nĩgeetha ũgĩe na ũũgĩ,
na ũige ngoro yaku njĩra-inĩ ĩria yagĩrĩire.
20 Ndũkegwatanie na andũ arĩa manyuuaga njoohi,
kana arĩa makorokagĩra nyama,
21 nĩgũkorwo arĩu na andũ arĩa akoroku matuĩkaga athĩni,
naguo ũgũũta ũtũmaga mũndũ ehumbe matangari.
- 22 Thikagĩrĩria thoguo, we ũria wagũciarire,
na ndũkanyarare maitũguo, o na aakorwo nĩ mũkũrũ.
23 Wĩgũrĩre ũhoru ũria wa ma na ndũkanawendie;
wĩgũrĩre na ũũgĩ, na ũtaaro, na ũtaũku.
24 Ithe wa mwana mũthingu arĩ gĩkeno kĩnene mũno;
nake ũria ũrĩ na mwana mũũgĩ nĩakenagio nĩwe.
25 Thoguo na maitũguo marocanjamũka nĩ ũndũ waku;
mũtumia ũria wagũciarire arokena!
- 26 Mũrũ wakwa, heaga ngoro yaku,
na ũreke maitho maku marũmagĩrĩre njĩra ciakwa,
27 nĩgũkorwo mũmaraya nĩ irima iriku,
nake mũtumia mũtharia nĩ gĩthima gĩkunderu.
28 Oohagĩria andũ njĩra-inĩ o ta njangiri,
na nĩatũmaga kuongerereke andũ matarĩ ehokeku kĩrĩndĩ-inĩ.
- 29 Nũũ ũrĩ na haaro? Nũũ ũrĩ na kĩa?
Nũũ ũrĩ hatĩka-inĩ? Nũũ ũrĩ na mateta?

Nũũ ũgurarĩtio hatarĩ gĩtũmi? Nũũ ũtunĩhĩtie maitho?

- ³⁰ Nĩ arĩa matindaga marũmanĩrĩire na ndibei,
arĩa mathiiga magĩcamaga mbakũri cia ndibei ĩrĩa ndukanie.
- ³¹ Tiga kwĩrorera ndibei rĩrĩa ĩtunĩhĩte,
rĩrĩa ĩgũkenga ĩrĩ gĩkombe-inĩ,
rĩrĩa ĩkũmerũka wega!
- ³² Mũthia-inĩ ĩrũmanaga ta nyoka,
ĩgagũtheeca na thumu ta ndũira.
- ³³ Maitho maku makoonaga maũndũ mageni,
na meciiria maku meciirie maũndũ ma waganu.
- ³⁴ Ũgaatuĩka ta mũndũ ũkomete iria-inĩ rĩrĩa inene gatagatĩ,
o ta mũndũ ũkomete mũthia wa gĩtugĩ kĩa macua.
- ³⁵ Nĩũkoiga atĩrĩ, “Ngũthĩtwo, no ndinatiihio!
Nĩmahũũra, no ndinaigua ũndũ!
Ngokĩra-rĩ,
nĩguo ngacarie ĩngĩ ya kũnyua?”

24

- ¹ Tiga kũiguĩra andũ arĩa aaganu ũiru,
na ndũkanerĩrie thiritũ yao,
- ² nĩgũkorwo ngoro ciao ithugundaga o haaro,
na mũromo yao yaragia ũhoru wa kũrehere andũ thĩina.
- ³ Nyũmba yakagwo na ũũgĩ,
naguo ũtaũku nĩguo ũtũmaga ĩhaande;
- ⁴ ũmenyo nĩguo ũiyũragia tũnyũmba twayo,
ũgatũiyũria na indo cia bata, na ũtonga mwega.
- ⁵ Mũndũ mũũgĩ arĩ ũhoti mũnene,
na mũndũ ũrĩ ũmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na hinya;
- ⁶ ũgĩthĩ mbaara-inĩ nĩũbatarĩtio nĩgũtaarwo,
na nĩgeetha ũhootane nĩũbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩra aingĩ.
- ⁷ ũũgĩ ũrĩ ĩgũrũ mũno, ndũngĩkinyĩrĩka nĩ mũndũ mũkĩĩgu;
rĩrĩa kwagomanwo kĩhingo-inĩ, ndangĩona wa kuuga.
- ⁸ Mũndũ ũrĩa ũthugundaga ũũru-rĩ,
andũ mamwĩtaga mungumania.
- ⁹ Mathugunda ma ũrimũ nĩ mehia,
na mũnyũrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ andũ.
- ¹⁰ ũngĩtuĩka wa kũũrwo nĩ hinya hĩndĩ ya thĩina,
hinya waku kaĩ nĩ mũnini-ĩ!
- ¹¹ Honokia arĩa maratwarĩrĩrio gĩkuũ-inĩ;
gĩrĩrĩria arĩa maratũgũũga merekeire gĩthĩnjĩro.
- ¹² ũngiuga atĩrĩ, “ũhoru ũcio tũtiraũmenyete,”
gĩthĩ ũrĩa ũthimaga ngoro tiwe ũmenyaga?
ũrĩa ũrangagĩra muoyo waku-rĩ, gĩthĩ ndooĩ kana nĩguo?
Gĩthĩ ndakaarĩha o mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte?

- 13 Mūrũ wakwa, rĩa ũũkĩ, nĩgũkorwo nĩ mwegu;
ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ũrĩ mūrĩo ũkĩũcama.
- 14 Ningĩ menya atĩ ũũgĩ ũrĩ mūrĩo harĩ ngoro yaku;
ũngĩgĩa naguo, nĩũkagĩa na kĩrĩgĩrĩro,
na kĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.
- 15 Ndũkanoochie mũndũ mũthingu njĩra-inĩ ũtharĩkĩre nyũmba yake ta mũitũ,
ndũkanahithũkĩre gĩikaro gĩake;
- 16 nĩgũkorwo mũndũ mũthingu o na angĩgũa maita mũgwanja, agũũaga o
agĩũkagĩra,
no andũ arĩa aaganu marũndagwo nĩ mũtino.
- 17 Hĩndĩ ĩrĩa thũ yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ ĩrĩa yahĩngwo-rĩ, ndũkareke ngoro yaku ĩkene,
- 18 nĩguo Jehova ndakone ũndũ ũcio arakare,
akĩhũndũre marakara make kuuma kũrĩ thũ ĩyo.
- 19 Ndũkanathĩnĩke ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa ooru,
kana wĩrirĩrie kũhaanana na arĩa aaganu,
- 20 nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũru ndarĩ na mwĩhoko wa thuutha-inĩ,
na tawa wa ũrĩa mwaganu nĩũkahorio.
- 21 Mūrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na wĩtigĩre mũthamaki,
na ndũkagĩe na ngwatanĩro na andũ arĩa aremi,
- 22 nĩgũkorwo acio eerĩ no mamũrehithĩrie mwanangĩko wa narua,
na nũ ũngĩmenya nĩ mũtino ĩrĩkũ mangĩrehe?
- Mĩario ĩngĩ ya arĩa Oogĩ*
- 23 O na ici no thimo cia andũ arĩa oogĩ:
Kwenda mwena ũmwe gũkĩra ũrĩa ũngĩ ciira-inĩ ti ũndũ mwegu:
- 24 Ũrĩa wothe wĩraga mũndũ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia atĩrĩ, “Wee ndũrĩ na mahĩtia,”
kĩrĩndĩ nĩgĩkamũruma, na athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ.
- 25 No arĩa matuagĩra andũ arĩa aaganu ciira,
nĩmakona wega, na magĩe na kĩrathimo kĩega.
- 26 Icookio rĩa wĩhokeku
nĩ ta kĩmumunyano kĩa mũromo.
- 27 Rĩkia wĩra wa gũtua mwako na nja,
na ũhaarĩrie mĩgũnda yaku;
thuutha ũcio cooka wĩakĩre nyũmba.
- 28 Ndũkanarute ũira ũigĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩaku kĩgeenyo,
kana ũheenanie na mũromo yaku.
- 29 Ndũkanoige atĩrĩ, “Ngũmwĩka o ta ũrĩa anjĩkĩte;
ngwĩrĩhĩria harĩ mũndũ ũcio kũringana na ũrĩa eekire.”
- 30 Ndaahĩtũkĩire mũgũnda-inĩ wa kĩgũũta,
ngĩhĩtũkĩra mũgũnda-inĩ wa mũthabibũ wa mũndũ ũtooĩ gũkũũrana maũndũ;
- 31 na rĩrĩ, mũigua yamerete kũndũ guothe,

na mũgũnda ũkaiyũra riya,
naruo rũthingo rwa mahiga rũkamomoka.

³² Nĩndacũũranirie na ngoro yakwa maũndũ macio ndonire,
na ngĩruta ũndũ kuumana na ũrĩa ndonire:

³³ Mũtugo wa gũkoma hanini,
gũcooka toro hanini, gũkũnja moko hanini ũhurũke;

³⁴ naguo ũthĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ,
na wagi ũgũkorerere ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.

25

Thimo Ingĩ cia Solomoni

¹ Ici nĩ thimo ingĩ cia Solomoni, iria ciacookanĩrĩrio na ikĩandĩkwo nĩ andũ a Hezekia ũrĩa warĩ mũthamaki wa Juda:

² Kũhithĩrĩa ũndũ nĩ ũgooci wa Ngai;
nakuo gũtuĩria ũndũ nĩkuo kũgoocithagia athamaki.

³ O ta ũrĩa igũrũ kũraihĩte na igũrũ, nakuo thĩ gũkarika mũno-rĩ,
ũguo noguo ngoro cia athamaki itangĩtuĩrika.

⁴ Theria betha ithire gĩko,
na nĩhegũtigara kĩndũ kĩa mũturi wa betha;

⁵ eheria andũ arĩa aaganu harĩ mũthamaki,
na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nĩgĩkũrũmio nĩ ũthingu.

⁶ Ndũgetũũgĩrie harĩ mũthamaki,
na ndũkerũgamie gatagatĩ ka anene;

⁷ kaba mũthamaki we mwene akwĩre, “Ambata, ũũke haha,”
gũkĩra agũconorithie mbere ya mũndũ ũrĩ igweta.

Ũndũ ũrĩa wonete na maitho-rĩ,
⁸ ndũkahiũhe kũũtwara igooti-inĩ,
tondũ-rĩ, ũgeeka atĩa marigĩrĩrio-inĩ,
mũndũ wa itũũra rĩaku angĩkaaruta ũira agũconorithie?

⁹ Ciirai na mũndũ wa itũũra rĩaku we mwene,
nĩguo ndũkoimie ndundu ya mũndũ ũcio ũngĩ nja,

¹⁰ kana ũiguuo nĩ mũndũ ũngĩ agũconore,
ũtũũre na ngumo njũru itagagũthira.

¹¹ Kiugo kĩarĩtio hĩndĩ irĩa yagĩrĩire
nĩ ta matunda ma thahabu marĩ thaani-inĩ ya betha.

¹² Gĩcũhĩ gĩa gũtũ gĩa thahabu, kana ithaga rĩa thahabu irĩa therie,
nĩ taguo irũithia rĩa mũndũ mũũgĩ rĩtariĩ gũtũ-inĩ kwa mũndũ ũrĩa ũiguaga.

¹³ Ta ũhehu wa tharunji hĩndĩ ya magetha,
no taguo mũtwari ndũmĩrĩri mwĩhokeku ahaana kũrĩ arĩa mamũtũmaga;
nĩatũmaga ngoro cia anene ake ikene.

¹⁴ O ta ũrĩa matu na rũhuho matarĩ mbura ihaana,

no taguo mündũ ahaana ũrĩa ũrahaga ũrĩa ekũheana iheo na ndaheane.

- 15 Ũkirĩrĩria no ũguucĩrĩrie ũrĩa waathanaga etĩkĩre ũndũ,
naruo rūrĩmĩ ruororo no ruune ihĩndĩ.
- 16 Ũngĩona ũũkĩ-rĩ, rĩa o wa gũkũigana,
ũngĩrĩa mũingĩ mũno nĩũgũtahĩka.
- 17 Nyiihia gũthiiga kwa mündũ wa itũũra,
ũngĩthiĩ kainingĩ no anogio nĩwe agũthũũre.
- 18 Mündũ ũrĩa ũheanaga ũira wa maheeni agookĩrĩra mündũ wa itũũra,
ahaana ta njũgũma, kana rūhiũ rwa njora, kana mũguĩ mũũgĩ.
- 19 Kwĩhoka mündũ ũtarĩ mwĩhokeku hĩndĩ ya thĩina,
no ta kwĩhoka igego ituĩku, kana kũgũrũ kũrathua.
- 20 Ũrĩa ũinagĩra mündũ ũrĩ na ngoro nditũ nyĩmbo,
no ta mündũ kwĩruta nguo mũthenya wa heho,
kana gũitĩrĩria thiki igata-inĩ.
- 21 Thũ yaku ĩngĩkorwo ihũtiĩ-rĩ, mĩhe irio ĩrĩe;
ĩngĩkorwo ĩnyootĩ-rĩ, mĩhe maaĩ ĩnyue.
- 22 Weka ũguo-rĩ, nĩũkũmĩgĩrĩra makara ma mwaki mūtwe,
nake Jehova nĩagakũrĩha.
- 23 O ta ũrĩa rūhuho rwa gathigathini rūrehaga mbura,
noguo rūrĩmĩ rwa njuukũ rūrehaga ũhoru wa marakara.
- 24 Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũrania nyũmba thĩinĩ na mũtumia wa haaro.
- 25 O ta ũrĩa maaĩ mahehu manyootoraga mündũ mũnyootu,
no taguo ũhoru mwega uumĩte bũrũri wa kũraya wĩkaga.
- 26 O ta gĩthima kĩiyũrĩte ndaka, kana itherũkĩro rĩa maaĩ riunjuge,
ũguo nĩguo mündũ mũthingu ahaanaga angũirekereria harĩ andũ arĩa aaganu.
- 27 Ti wega kũrĩa ũũkĩ mũingĩ mũno,
o na ti ũndũ wa gũtĩika mündũ gwĩcarĩria gĩtĩio we mwene.
- 28 Mündũ ũtangĩhota gwatha ngoro yake
atarĩ ta itũũra inene rĩmomoku, na rĩtarĩ na thingo.

26

- 1 O ta ũrĩa tharunji ĩtaagĩrĩire kũgĩa hĩndĩ ya riũa, kana mbura kuura hĩndĩ ya
magetha-rĩ,
noguo gĩtĩio gĩtagĩrĩire mündũ mũkĩigu.
- 2 Ta kanyoni-ka-nja gekũbatabata, kana thũngũrũrũ ĩkũhiũka-hiũka,
noguo kĩrumi gĩtarĩ gĩtũmi gĩtarĩ ha kwĩgwatĩrĩra.

- ³ Kĩboko nĩ kĩa mbarathi, matamu nĩ ma ndigiri,
na rūthanju nĩ rwa ciande cia andũ arĩa akĩigu!
- ⁴ Ndũkanacookerie mũndũ mũkĩigu kũringana na ũrimũ wake,
ndũkae gũtuĩka take.
- ⁵ Cookeria mũndũ mũkĩigu kũringana na ũrimũ wake,
nĩguo ndakeyone taarĩ mũndũ mũũgĩ maitho-inĩ make.
- ⁶ Gũtũma ndũmĩrĩri na guoko kwa mũndũ mũkĩigu-rĩ,
nĩ ta gwĩtinia magũrũ, kana kũnyua haaro.
- ⁷ O ta magũrũ ma gĩthua ũrĩa mathiiaga maniginĩte,
noguo thimo ĩhaana ĩkĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩigu.
- ⁸ Kũhe mũndũ mũkĩigu gĩtĩio
no ta kuherera ihiga kĩgũtha-inĩ.
- ⁹ Thimo ĩkĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩigu
nĩ ta mũigua ũrĩ guoko-inĩ kwa mũrĩiu.
- ¹⁰ Mũndũ wandĩkaga mũndũ mũkĩigu kana mwĩhĩtũkĩri
nĩ ta ũrĩa ũikagia mĩguĩ o ro ũguo agatĩhia andũ.
- ¹¹ Mũndũ mũkĩigu acookagĩra ũrimũ wake
o ta ũrĩa ngui ĩcookagĩrĩra matahĩko mayo.
- ¹² Wanona mũndũ wĩonaga arĩ mũũgĩ maitho-inĩ make?
Mũndũ mũkĩigu arĩ na kĩrĩgĩrĩro gũkĩra mũndũ ũcio.
- ¹³ Kĩgũũta kiugaga atĩrĩ, “Njĩra-inĩ kũrĩ na mũrũũthi,
mũrũũthi mũrĩiani ũrorũũra njĩra-inĩ cia itũũra!”
- ¹⁴ Ta ũrĩa mũrango ũtindaga ũkĩgarũrũka ihocio-inĩ ciaguo,
noguo kĩgũũta gĩtindaga gĩkĩgarũra gĩkomete ũrĩrĩ-inĩ wakĩo.
- ¹⁵ Kĩgũũta gĩikagia guoko gwakĩo o thaani-inĩ;
kĩnogagio nĩgũcooka gũkuoya gĩgũkinyie kanua-inĩ.
- ¹⁶ Kĩgũũta kĩionaga kĩrĩ kĩũgĩ maitho-inĩ makĩo,
gũkĩra andũ mũgwanja arĩa macookagia ũhoru na ũũgĩ.
- ¹⁷ Mwĩhĩtũkĩri wĩtoonyagia inegene-inĩ rĩtamũkonĩ
no ta mũndũ ũkũnyiita ngui matũ.
- ¹⁸ Ta mũgũrũki ũgũikia
icinga cia mwaki, kana agaikia mĩguĩ ya gĩkuũ,
¹⁹ no taguo mũndũ ahaana ũrĩa ũheenagia mũndũ wa itũũra rĩake,
agacooka kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩ itherũ nyuma narĩo!”
- ²⁰ Mwaki ũngĩaga ngũ no kũhora ũhoraga;

ngarari cingĩaga mũhuhu no gũthira ithiraga.

- 21 O ta ũrĩa makara magwatagia marĩa mangĩ mwaki,
na o ta ũrĩa ngũ ciakanagia mwaki,
noguo mũndũ mũũgiti aakagĩrĩria haaro.
- 22 Ndeto cia mũndũ wa mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga tũgathiĩ mwĩrĩ wa mũndũ o thĩinĩ biũ.
- 23 Ta ũrĩa indo cia rĩũmba inyorokagio ikahenia na igũrũ,
no taguo mũromo mũnyoroku ihumbagĩra ngoro ĩrĩ na ũũru.
- 24 Mũndũ wa rũmena aaragia ũhinga na mũromo yake,
no thĩinĩ wa ngoro yake aiyũritwo no maheeni.
- 25 O na gũtuĩka mũario yake nĩ ya gũkenania, ndũkanamwĩtĩkie,
nĩgũkorwo ngoro yake ĩiyũrite maũndũ mũgwanja marĩ magigi.
- 26 Rũmena rwake no rũhithwo na maheeni,
no waganu wake ũkaaguũrio kĩũngano-inĩ.
- 27 Mũndũ angĩenja irima, nĩwe ũkaagũa rĩo;
mũndũ angĩgaragara ihiga, rĩkaagaragara rĩmũcookerere.
- 28 Rũrĩmĩ rwa maheeni nĩkũmena rũmenete arĩa rũtuuragia,
nako kanua ga kwĩyendithĩrĩria karehaga mwanangĩko.

27

- 1 Tiga kwĩraha nĩ ũndũ wa rũciũ,
nĩgũkorwo ndũũĩ kĩrĩa mũthenya ũngĩrehe.
- 2 Reke mũndũ ũngĩ akũgaathĩrĩrie, no ti kanua gaku mwene;
mũndũ ũngĩ nĩakũgaathĩrĩrie, no ti mũromo yaku mwene.
- 3 Ihiga nĩ iritũ na mũthanga nĩ mũrigo,
no kũrakario nĩ mũndũ mũkĩgu nĩ kũritũ gũkĩra icio cieriĩ.
- 4 Marakara matirĩ tha, namo marũrũ moinaga ta mũiyũro;
no ũiru-rĩ, nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria?
- 5 Kaba kũrũithio nĩ mũndũ ũtekũhithĩrĩra ũndũ
gũkĩra wendo mũhithe.
- 6 Nguraro cia gũtihio nĩ mũrata no ciĩhokwo,
no imumunyano nyingĩ cia mũgũthũuri ti cia kwĩhokwo.
- 7 Mũndũ mũhũũnu athũũraga o na ũũkĩ,
no mũndũ mũhũũtu, o na kĩndũ kĩrũrũ aiguaga kĩrĩ mũrĩo.
- 8 Mũndũ ũũrite gwake mũciĩ
ahaana ta nyoni ĩtiganĩirie gĩtara kĩayo.

⁹ Maguta manungi wega na ũbumba irehagĩra ngoro ya mũndũ gĩkeno,
na noguo wega wa mūrata wa mũndũ wĩkaga akĩmũhe ũtaaro wake wa ma.

¹⁰ Ndũkanateanĩrie mūrata waku kana mūrata wa thoguo,
na ndũgathiĩ kwa mūrũ wa maitũguo rĩrĩa mūtino wagũkora:
nĩ kaba mũndũ wa itũũra ũcio ũrĩ hakuhĩ, gũkĩra mūrũ wa nyina na mũndũ ũrĩ
kũraya.

¹¹ Mūrũ wakwa, tuĩka mũndũ mũũgĩ, ũgĩkenagie ngoro yakwa;
na nĩ hotage gũcookagĩria mũndũ o wothe ũngĩnyarara.

¹² Mũndũ mũũgĩ oonaga ũgwati ũgĩũka akehitha,
no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiaga o na mbere, nao magatoonya thĩina-inĩ.

¹³ Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩra thĩirĩ wa mũndũ wa kũngĩ;
mũige ĩrũgamĩrĩre thĩirĩ ũcio wa mũndũ-wa-nja wa kũngĩ.

¹⁴ Mũndũ angĩrathima mũndũ wa itũũra rĩake rũciinĩ tene anĩrĩire-rĩ,
ũndũ ũcio ũngĩtuĩka taarĩ kĩrumi.

¹⁵ Mũtumia wa haaro ahaanaine
na maaĩ maratata mategũtigithĩria hĩndĩ ya mbura;

¹⁶ kũgeria kũmũgirĩrĩria nĩ ta kũgeria kũgirĩrĩria rũhuho,
kana kũgeria gũkumbatĩria maguta na guoko.

¹⁷ O ta ũrĩa kĩgera kĩnooraga kĩrĩa kĩngĩ,
no taguo mũndũ ohĩgagia ũrĩa ũngĩ.

¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩmagĩra mũkũyũ nĩakaarĩa maciaro maguo,
na mũndũ ũrĩa ũtungataga mwathi wake nĩagatĩio.

¹⁹ O ta ũrĩa mũndũ onaga ũthiũ wake maaĩ-inĩ,
no taguo ngoro ya mũndũ yonanagia ũrĩa mũndũ atariĩ.

²⁰ Gĩkuũ na Mwanangĩko itiiganagia,
na o namo maitho ma mũndũ matiiganagia.

²¹ Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa gũthererio thahabu,
no mũndũ athimagwo na igweta rĩrĩa agwetagwo narĩo.

²² O na ũngĩhũũrĩra mũndũ mũkĩngu ndĩrĩ-inĩ,
ũmũhũũre na mũũthĩ ta ngano-rĩ,
ndangiumwo nĩ ũrimũ wake.

²³ Thũũrimaga mahiũ maku na kĩyo,
ũmenyagĩrĩre wega ndũũru ciaku;

²⁴ nĩgũkorwo ũtonga ndũtũũraga nginya tene,
o nayo thũmbĩ ti ya gũkinyĩra njiarwa na njiarwa.

²⁵ Nyeki ĩrĩa nyũmũ rĩrĩa yatũgũtwo na nyeki njerũ ĩkunũke-rĩ,
nayo ĩrĩa ya ĩrĩma-inĩ yũnganio na ĩinũkio-rĩ,

²⁶ hĩndĩ ĩyo tũgongdu nĩtũgaatũma ũgĩe na nguo,

nacio mbūri itūme ūgīe na gīa kūgūra mūgūnda.

- ²⁷ Nīūkagīa na iria rīngī rīa mbūri
rīa gūkūigana na rīa kūnyuuo nī andū a nyūmba yaku,
o na rīa gūtūūria airītu aku a wīra.

28

- ¹ Andū arīa aaganu moraga o na gūtārī mūdū ūramathingata,
no arīa athingu momagīrīria ta mūrūūthi.
- ² Būrūri ūngīhīa, nīūgīaga na aathani aingī,
no mūdū ūrī na ūtaūku na akagīa na ūmenyo nīatūmaga būrūri ūkindīrie.
- ³ Mwachani ūrīa ūhatagīrīria andū arīa athīni
ahaana ta mbura ya rūhuho īrīa ītatigagia irio.
- ⁴ Andū arīa matirikaga watho magaathagīrīria andū arīa aaganu,
no arīa marūmagia watho magianaga nao.
- ⁵ Andū arīa ooru matiiguaga maūdū ma kīhotoo,
no arīa marongoraga Jehova nīmataūkagīrwo nī mo biū.
- ⁶ Nī kaba mūdū mūthīni ūrīa ūthiaga na mīthiire ītarī ūcuuke,
gūkīra gītonga gīthiaga na mīthiire mīogomu.
- ⁷ Mūdū ūrīa ūrūmagia watho nī mwana ūrī na gūkūūrana,
no mwana ūrīa ūthiaga na thiritū ya arīa akoroku aconorithagia ithe.
- ⁸ Mūdū ūrīa ūingīhīaga ūtonga wake na ūndū wa gūkombithia mbeeca na gwītia
uumithio mūkīru
aūigagīra mūdū ūngī, ūrīa ūkaiguīra athīni tha.
- ⁹ Mūdū ūrīa ūregaga kūigua watho,
o na mahooya make nī kīndū kīrī magigi.
- ¹⁰ Mūdū ūrīa ūngīhītithia andū arīa arūngīrīru nīguo magere njīra ya ūūru,
akaagūa mūtego-inī wake we mwene,
no ūrīa ūtarī ūcuuke, wega nīguo ūgaatuīka igai rīake.
- ¹¹ Mūdū mūtongu no eyone taarī mūūgī maitho-inī make,
no mūdū mūthīni ūrīa ūūī gūkūūrana maūdū amuonaga o ūrīa atarī.
- ¹² Hīndī īrīa arīa athingu maatorania, nīkūgīaga na ndūhiū nene;
no rīrīa arīa aaganu maatūūgīra, andū nī kwīhitha mehithaga.
- ¹³ Mūdū ūrīa ūhithaga mehia make ndagaacagīra,
no ūrīa ūmoimbūraga na agatigana namo nīaiguagīrwo tha.
- ¹⁴ Kūrathimwo nī mūdū ūrīa wītigagīra Jehova hīndī ciothe,
no ūrīa ūmagia ngoro yake nīkūgūa agūūaga thīina-inī.

- 15 Mũndũ mwaganu agĩatha andũ matarĩ na ũhoti,
nĩ ta mũrũũthi ũkũrarama, kana nduba igũticũka.
- 16 Mũnene ũtarĩ na ũtaũku nĩahinyagĩrĩria andũ mũno,
no mũndũ ũrĩa ũthũire uumithio ũtagĩrĩire
nĩagakenera matukũ maingĩ ma muoyo wake.
- 17 Mũndũ mũritũhĩre nĩ thakame ya mũndũ ooragĩte,
egũtũũra ehithaga nginya gũkua gwake;
mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũteithĩrĩrie.
- 18 Mũndũ ũrĩa mĩthĩire yake ĩtarĩ ũcuuke aikaraga arĩ mũgitĩre,
no mũndũ ũrĩa ũthiiaga na njĩra cia waganu akaagũa o rĩmwe, hubu!
- 19 Mũndũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake arĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maũndũ hatarĩ arĩhũũnaga o thĩĩna.
- 20 Mũndũ mwĩhokeku arĩrathimagwo mũno,
no ũrĩa wĩriragĩria kũhiũha gũtonga ndakaaga kũherithio.
- 21 Gũtĩĩra mũndũ maũthĩ ti wega:
no mũndũ no eke ũũru nĩ ũndũ wa kenyũ ka irio.
- 22 Mũndũ mũkarĩ nĩeriragĩria mũno gũtonga,
na ndooĩ atĩ etereirwo nĩ ũthĩĩni.
- 23 Mũndũ ũrĩa ũrũithagia ũngĩ nĩagatuĩka wa kwendwo nĩwe thuutha-inĩ,
gũkĩra mũndũ wa rũrĩmĩ rwa kwĩyendithĩrĩria.
- 24 Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe kana nyina kĩndũ kĩa,
agacooka akoiga atĩrĩ, “Ti ũũru ndeka,”
ũcio marĩ rũmwe na ũrĩa wanangaga.
- 25 Mũndũ mũkoroku aarahũraga ngarari,
no mũndũ wĩhokete Jehova nĩakagaacĩra.
- 26 Mũndũ ũrĩa wĩhokaga we mwene nĩ mũndũ mũkĩĩgu,
no ũrĩa ũthiiaga na njĩra cia ũũgĩ aikaraga arĩ mũgitĩre.
- 27 Mũndũ ũrĩa ũheaga athĩĩni ndarĩ kĩndũ akaaga,
no mũndũ ũrĩa ũmahingagĩra maitho nĩarĩĩrumagwo kaingĩ.
- 28 Rĩrĩa andũ arĩa aaganu maatuĩka a gwathana, andũ nĩ kwĩhitha mehithaga;
no rĩrĩa arĩa aaganu mathira, arĩa athingu nĩmatheeremaga.

29

- 1 Mũndũ ũrĩa ũikaraga omĩtie ngingo thuutha wa kũrũithio maita maingĩ,
akaanangwo o rĩmwe, na aage kĩhonia.
- 2 Rĩrĩa andũ arĩa athingu matheerema, andũ nĩmakenaga;

no rĩria andũ arĩa aaganu maathana, andũ nĩgũcaaya macaayaga.

- ³ Mũndũ ũria wendete ũũgĩ atũũragia ithe na gĩkeno,
no mũndũ ũria ũceeraga na maraya nĩgũitanga aitangaga ũtonga wake.
- ⁴ Mũthamaki ũrĩ matũiro ma kĩhooato aikaragia bũrũri ũrĩ mwĩkindĩru,
no ũria ũkorokagĩra mahaki nĩ kwananga awanangaga.
- ⁵ Mũndũ ũria wĩyendithagĩrĩria harĩ mũndũ wa itũũra rĩake na maheeni,
nĩ wabu aambagĩra magũrũ make.
- ⁶ Mũndũ mwaganu ategagwo nĩ mehia make we mwene,
no mũndũ mũthingu ainaga na agakena.
- ⁷ Andũ arĩa athingu nĩmamenyagĩrĩria kĩhooato kĩa arĩa athĩini,
no arĩa aaganu matirũmbũyagia kĩhooato kĩa.
- ⁸ Anyũrũrania matũmaga itũũra inene rĩrĩmbũke ta mwaki,
no andũ oogĩ nĩkũniina maniinaga marakara.
- ⁹ Mũndũ mũũgĩ angĩthiĩ igooti-inĩ na mũndũ mũkĩigu,
mũndũ mũkĩigu arĩrĩmbũkaga nĩ marakara na akanyũrũrania, naguo thayũ
ũkaaga.
- ¹⁰ Andũ arĩa maitaga thakame nĩmathũire mũndũ mwĩhokeku,
no andũ arĩa arũngĩrĩru macaragia ũria mangĩtirĩria muoyo wake.
- ¹¹ Mũndũ mũkĩigu aitũrũraga marakara make mothe,
no mũndũ mũũgĩ aikaraga amarigĩrĩrie, akahoorera.
- ¹² Mũndũ ũria wathanaga angĩthikĩrĩria maheeni-rĩ,
anene ake othe matũkaga andũ aaganu.
- ¹³ Mũndũ mũthĩini na mũndũ mũhinyanĩrĩria harĩ ũndũ ũmwe ũmahaananĩtie:
Jehova nĩwe ũtũmaga maitho mao eerĩ moone.
- ¹⁴ Mũthamaki angĩtuĩra athĩini ciira na kĩhooato-rĩ,
gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩtũũraga kĩrũmĩte nginya tene.
- ¹⁵ Rũthanju na kũrũithio ciĩkagĩra mũndũ ũũgĩ,
no mwana wa kũrekererio aconorithagia nyina.
- ¹⁶ Hĩndĩ irĩa andũ aaganu matheerema, noguo mehia matheeremaga,
no andũ arĩa athingu nĩmakerorera igwa rĩao.
- ¹⁷ Herithagia mũrũguo, na nĩagatũma ũgĩe na thayũ;
nĩagatũma ũgĩe na gĩkeno ngoro-inĩ.
- ¹⁸ Kũria gũtarĩ na ũguũrio, kĩrĩndĩ gĩticookaga kwĩrigĩrĩria;
no gũkena nĩ mũndũ ũria ũrũmagia watho.

- 19 Ndungata ndĩngĩhera nĩ kwarĩrio gũtheri;
o na ãngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro ndĩngĩũrũmbũiya.
- 20 Wanona mũndũ ũhiũhaga kwaria?
Mũndũ mũkĩĩgu arĩ na kĩĩrĩgĩĩro kũmũkĩra.
- 21 Mũndũ angĩnania ndungata yake kuuma wĩthĩ wayo,
marigĩĩrio-inĩ nĩĩkamũrehera kĩahe.
- 22 Mũndũ wa marakara aarahũraga ngarari,
nake mũndũ wa marũrũ agĩĩaga na mehia maingĩ.
- 23 Mwĩtĩo wa mũndũ nĩũmũnyiihagia,
no mũndũ ũrĩa wa ngoro ya kwĩnyiihia nĩagatĩo.
- 24 Mũndũ wa kũgĩa thiritũ na mũici nĩ muoyo wake mwene athũire;
ehĩtithagio na ndangĩruta ũira.
- 25 Gwĩtigĩra mũndũ gũtuĩkaga mũtego,
no ũrĩa wĩhokaga Jehova aikaraga arĩ mũgitĩre.
- 26 Andũ aingĩ nĩmacaragia kũiguuo nĩ mũnene,
no mũndũ oonaga kĩhooto kuuma kũrĩ Jehova.
- 27 Andũ arĩa athingu monaga andũ arĩa matarĩ ehokeku ta kĩndũ kĩrĩ magigi;
nao andũ arĩa aaganu moonaga andũ arĩa arũngĩĩru ta kĩndũ kĩrĩ magigi.

30

Mĩario ya Aguri

- 1 Īno nĩyo mũario ya Aguri mũrũ wa Jake, na nĩ ndũmĩrĩri nditũ:
Mũndũ ũcio eerire Ithieli,
akĩra Ithieli na Ukali atĩrĩ:
- 2 “Nĩ ndĩ mũndũ mũriitu gũkĩra andũ arĩa angĩ;
ndĩrĩ na ũtaũku ta wa mũndũ.
- 3 Ndiĩrutĩte kũgĩa na ũũgĩ,
o na kana ngamenya ũrĩa Mũtheru.
- 4 Nũũ wanambata igũrũ na agacooka agaikũrũka gũkũ thĩ?
Nũũ wanacookereria rũhuho ngundi-inĩ ciake?
Maaĩ namo-rĩ, nũũ ũrĩ wamoohania na nguo yake ya igũrũ?
Nũũ wahaandire ituri ciothe cia thĩ?
Etagwo atĩa, nake mũriũ etagwo atĩa?
Akorwo nĩũũ-rĩ, ndũkĩnjĩre!
- 5 “Kiugo gĩothe kĩa Ngai gĩtirĩ mahĩtia;
nĩwe ngo ya arĩa moragĩra harĩ we.
- 6 Ndũkanongerere ciugo ciake,
ndakae gũkũrũithia wonekane ũrĩ wa maheeni.
- 7 “Nĩngũkũhooya maũndũ meerĩ, Wee Jehova;
ndũkanarege kũhe mo mbere ya ngue:

⁸ Atĩrĩrĩ, njehereria maũndũ matarĩ ma ma, na ma maheeni, cindaihĩrĩrie mũno; ningĩ ndũkaahe ũthĩni kana ũtonga, no ũũheage irio cia o mũthenya.

⁹ Ndikaagi na indo nyingĩ mũno, ngũkaane, njũũrie atĩrĩ, 'Jehova nũũ?'

Kana thĩne mũno, njiye, na nĩ ũndũ ũcio ngĩmenererie rĩtwa rĩa Ngai wakwa.

¹⁰ "Ndũgacambie ndungata kũrĩ mũnene wayo, ndĩgagĩkũrume, nawe ũrĩhio ũũru ũcio.

¹¹ "Nĩ kũrĩ andũ marumaga maithe mao o na matangĩrathima manyina mao;

¹² kũrĩ andũ arĩa meyonaga marĩ atheru maithe-inĩ mao, o rĩrĩa matathambĩtio gĩko kĩa;

¹³ nĩ arĩa marĩ maithe ma mwĩtĩio, o arĩa maroraga andũ manyiira;

¹⁴ nĩo arĩa magego mao mahaana ta hiũ cia njora, na ngambucu ciao ihaana ta tũhiũ twa gũtambuura arĩa athĩni, mahuke thĩ, na arĩa abatari, mathire andũ-inĩ.

¹⁵ "Thambara ĩrĩ airĩtu eerĩ. Matitigithagĩria kuuga, 'Tũhei! Tũhei!'

"Kũrĩ indo ithatũ itarĩ hĩndĩ ihũnaga, o na nĩ inya itarĩ hĩndĩ ingiuga, 'Nĩndaigania!'

¹⁶ Nacio nĩ mbĩrĩra, na nda thaata, na thĩ tondũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩiganagia maaĩ, na mwaki tondũ ndũrĩ hĩndĩ uugaga, 'Nĩndaigania!'

¹⁷ "Riitho rĩa mũndũ ũrĩa ũnyũrũragia ithe, na akarurũka kũiguaga nyina, rĩgaakũũrwo nĩ mahuru ma kĩaanda-inĩ, na rĩkaarĩio nĩ nderi.

¹⁸ "Kũrĩ maũndũ matatũ mangegagia mũno makĩria, o na nĩ mana marĩa nĩ itakuũkagĩrwo nĩmo:

¹⁹ namo nĩ mũthiire wa nderi rĩera-inĩ, na mũthiire wa nyoka rwaro-inĩ rwa ihiga, na mũthiire wa marikabu ĩrĩ iria-inĩ gatagatĩ, na mũthiire wa mũndũ makĩendana na mũirĩtu.

²⁰ "Ūyũ nĩguo mũthiire wa mũndũ-wa-nja mũtharia: Arĩaga na akehuura mĩromo, akoiga atĩrĩ, 'Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte.'

²¹ "Kũrĩ maũndũ matatũ matũmaga thĩ ĩthingithe, o na nĩ mana ĩtangĩtiiria:

²² namo nĩ ndungata ĩtuĩkĩte mũthamaki, na mũndũ mũkĩngu ahũnĩte irio,

²³ na mũndũ-wa-nja ũtangĩendeka ahikĩte,

na ndungata ya mūirītu itūikīte mūtumia wa mūthuuri wa mūmīathi.

- 24 “Nī kūrī nyamū inya nini gūkū thī,
no nī njūgī mūno:
25 Thigiriri-rī, nī ciūmbe itarī hinya,
no nīciīgagīra mūthiithū wa irio hīndī ya riūa;
26 ikami nī ciūmbe itarī ūhoti,
no nīciīthondekagīra ciikaro ciacio ndwaro-inī cia mahiga;*
27 ngigī itirī mūthamaki wacio,
no nīitwaranaga hamwe irī mbūtū;
28 njagathi no inyiitwo na rūhī,
no itūūruga thīnī wa nyūmba cia athamaki.
- 29 “Kūrī indo ithatū irī mūkinyūkīrie mūgaacīru,
o na nī inya ngaacīru rīrīa igūthiī:
30 nī mūrūūthi, arī guo ūrī hinya mūno gatagatī ka nyamū iria ingī ciothe,
na ndūngīeherera nyamū irīkū kana irīkū njīra;
31 nī njamba ya ngūkū irīa ikinyūkagia na nguthi, na thenge,
na mūthamaki mūthiūrūrūkīrie nī mbūtū ciake cia ita.
- 32 “Angīkorwo nīwītuīte mūdū mūkīgu, na ūgetūūgīria,
kana ūkorwo nīūthugundīte gwīka ūūru-rī,
humbīra kanua gaku na rūhī!
33 Nīgūkorwo o ta ūrīa iria rīthūcagwo, rīkoima thiagī,
na o ta ūrīa iniūrū rīthioragwo rīkoira thakame-rī,
ūguo noguo gūthogotha marakara kūrehaga ngūī.”

31

Mīario ya Mūthamaki Lemueli

- 1 Īno nīyo mīario ya Mūthamaki Lemueli: nī ndūmīrīri nditū irīa aarutirwo nī nyina:
2 “Atīrīrī, wee mūrū wakwa, ngūkwīra atīa, o wee mwana wa nda yakwa,
ngūkwīra atīa o wee mwana wa mīhītwa yakwa,
3 atīrī, ndūkanaitange hinya waku na andū-a-nja,
kana ūhe ūhoti waku acio manangaga athamaki.*
- 4 “Atīrīrī, wee Lemueli, athamaki matiagīrīrwo nīkūnyua ndibei,
ti mūtugo wa athamaki kūnyua ndibei,
anene matiagīrīrwo nī kwīrīrīria njoohi,
5 nīgeetha matikanyue mariganīrwo nī ūrīa watho uugaga,
nao magithie arīa othe ahinyīrīrie kīhooto kīao.
6 Heaga arīa marathira njoohi,
na ndibei kūrī arīa marī na ruo rūnene rwa ngoro;
7 reke manyue mariganīrwo nī ūthīnī wao,
na matige gūcooka kūrīrikana kīeha kīao.
- 8 “Arīrīria arīa matangīhota kwīyarīrīria,

* 30:26 Ikami nī mūthemba wa mbūkū ciikaraga marima-inī ma irīma irī ikundi. * 31:3 Nyūmba ya ūthamaki nīyakoragwo na andū-a-nja aingī mūno arīa rīmwe na rīmwe monūhaga athamaki.

warĩrĩrie kĩhoo to kĩa arĩa othe anyamaarĩku.

⁹ Maarĩrĩrie, na ũmatũire ciira na kĩhoo to; rũrĩra kĩhoo to kĩa arĩa athĩni na arĩa abatari.”

Ciugo cia Kũrigĩrĩria: Mũtumia ũrĩa Ngatha

¹⁰ Mũtumia ngatha-rĩ, angĩoneka kũ?

Nĩgũkorwo thogora wake nĩũkĩrĩte mũno ũrĩa wa ruru iria ndune.

¹¹ Mũthuuri wake nĩamwĩhokete biũ, na ndarĩ kĩndũ kĩa bata angĩaga.

¹² Mũtumia ũcio, matukũ mothe ma muoyo wake, no maũndũ mega ekaga mũthuuriwe, na ndangĩmwĩka ũũru.

¹³ Ethaga guoya wa ng'onda na ndigi cia ũguta, agacirutĩra wĩra na kĩyo, na moko make.

¹⁴ Ahaana ta marikabu cia wonjoria, tondũ athũgũraga irio ciake kuuma kũraya.

¹⁵ Okĩraga rũciini kũrĩ o na nduma; akahe andũ a nyũmba yake irio, na akagaĩra ndungata ciake cia airĩtu mawĩra mao.

¹⁶ Ecũũranagia ũhoru wa mũgũnda mũna, akaũgũra; kuumana na ũthũkũmi wake, ahaandaga mũgũnda wa mũthabibũ.

¹⁷ Ehotragĩra wĩra wake erutanĩrie; moko make marĩ hinya wa kwĩrutĩra wĩra.

¹⁸ Nĩatigagĩrĩra atĩ wonjoria wake nĩũrĩ na uumithio, naguo tawa wake ũraaraga ũgĩakana.

¹⁹ Anyiitaga mũtĩ wa kuogotha ndigi na guoko, nakĩo gĩcũni kĩa ndigi agakĩnyũitĩrĩra na ciara ciake.

²⁰ Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩni, nao arĩa abatari akamatambũrũkĩria moko make.

²¹ Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we ndamakaga atĩ nĩgũthĩnia andũ a nyũmba yake; nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo cia rangi mũtune.

²² Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ wake; nake ehumbaga nguo cia gatani ĩrĩa njega, na cia rangi wa ndathi.†

²³ Mũthuuri wake nĩaheagwo gĩtĩo kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, harĩa aikaraga marĩ na athuuri a bũrũri.‡

²⁴ Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia gatani agaciendia, na agatwaragĩra onjoria mĩcibi.

²⁵ Hinya na ũtĩku nĩcio nguo iria ehumbaga; nĩakenaga ategwĩtigĩra matukũ marĩa magooka.

²⁶ Aaragia ciugo cia ũũgĩ, naruo rũrĩmĩ rwake rũrutanaga maũndũ ma ũtugi.

²⁷ Nĩarũmbũyagia maũndũ ma nyũmba yake, na ndarĩaga irio atanogeire.

²⁸ Ciana ciake ciarahũkaga, cikoiga arorathimwo; o nake mũthuuri wake nĩamũgaathagĩrĩria, akamwĩra atĩrĩ:

²⁹ “Andũ-a-nja aingĩ manatuĩka ngatha, no wee nĩũmakĩrĩte othe.”

³⁰ Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo ũthaka nĩ wa tũhũ; no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.

† 31:22 Gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi kĩarĩ kĩa goro mũno, na kĩarĩ kĩonereria kĩa ũnene. ‡ 31:23 Kĩhingo-inĩ kĩa itũũra nĩho athuuri a itũũra maacemanagia.

³¹ Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũrĩa arutĩte,
naguo wĩra wake ũrekwo ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa inene.

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

¹ Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

² “Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Ìĩ nĩ ma tũhũ!”

 Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri!

 Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³ Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra
 ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴ Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũkaga,
 no rĩrĩ, thĩ ìtũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riũa rĩrathaga na rĩgathũa,
 ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶ Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini,
 na rũgacooka rũkeerekerera mwena wa gathigathini;
rũthiiga o rũgĩthiũrũrũkaga rũtegũtigithĩria,
 o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo.

⁷ Njũũ ciothe ciĩitagĩrĩra iria-inĩ,
 no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga.

O kũu njũũ ciumaga,
 nokuo icookaga.

⁸ Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga
 ĩrĩa ìtangĩgweteka.

Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona,
 o na kana gũtũ gũkaigania kũigua.

⁹ Maündũ marĩa maanakorwo kuo no mo macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ,
 naguo ũndũ ũrĩa waneekwo noguo ũcookaga ũgeekwo rĩngĩ;
 gũtirĩ ũndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁰ Hihi nĩ harĩ ũndũ mũndũ angiuga atĩrĩ:

 “Ta rora! Ūyũ nĩ ũndũ ũtarĩ wonekana?”

 Ūndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
 warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹ Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo,
 na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo
 nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ūũgĩ no wa Tũhũ

¹² Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu.

¹³ Nĩnderutiire na kĩyo kwĩruta, na gũtuĩria na ũũgĩ maündũ mothe marĩa mekagwo gũkũ thĩ. Kaĩ Ngai nĩakuuithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ! ¹⁴ Nĩndĩoneire maündũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa; maündũ mothe no ma tũhũ, na ũguo no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁵ Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu gĩtingĩrũngĩka;
 nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶ Na niĩ ngĩciiria, ngiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra andũ arĩa othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nĩmenyete maũndũ maingĩ makoniĩ ũũgĩ na ũmenyo.” ¹⁷ Ningĩ nĩnderutire na ngoro yakwa kũmenya ũhoru wa ũũgĩ, o na kũmenya ũhoru wa ũgũrũki na wa ũrimũ, no ngĩmenya atĩ ũhoru ũcio, o naguo, no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁸ Nĩgũkorwo o ũrĩa ũũgĩ waingĩha, noguo ihooru rĩingĩhĩte; na ũrĩa ũmenyo waingĩha, noguo kieha kĩingĩhĩte.

2

Ikeno no cia Tũhũ Mũtheri

¹ Ndeĩrire na ngoro yakwa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ũka rĩu, nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha nyone nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega.” No rĩrĩ, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa tũhũ. ² Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Mĩtheko o nayo nĩ ũrimũ. Naguo ũhoru wa gwĩkenia-rĩ, ngĩyũria nĩ wa bata ũrĩkũ?” ³ Ndaageririe ũrĩa ingĩkenia mwĩrĩ wakwa na ndibei, o ndongoretio nĩ ngoro yakwa na ũũgĩ, ngĩhĩmbĩria ũkĩgu, ngĩenda kũmenya nĩ ũndũ ũrĩkũ andũ maagĩrĩrwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ matukũ-inĩ o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nĩndarutire mawĩra manene: Ngĩyakĩra nyũmba, na ngĩhaandĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ ya mĩthemba yothe ya matunda kuo. ⁶ Ngĩcooka ngĩhingĩrĩria tũria twa maaĩ twa kuunithagĩria maaĩ kũrĩa mĩtĩ iyo yakũragĩra. ⁷ Ningĩ ngĩgũra ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na nĩ ndaarĩ na ngombo ingĩ iria ciaciarĩrwo gwakwa mũciĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nĩndacookanĩrĩirie betha na thahabu, na indo cia bata iria cia athamaki o na cia mabũrũri. Ningĩ ngĩgĩa na aini a arũme na a andũ-a-nja, o na thuriya nyingĩ mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro ya mũndũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩneneha na ngĩtonga mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. Thĩiniĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, ũũgĩ wakwa ndaarĩ o naguo.

¹⁰ Naguo ũndũ o wothe ũrĩa maitho makwa meriragĩria ndierigagĩrĩria kũwĩka; o na ningĩ ngoro yakwa ndiamĩrigĩrĩirie gĩkeno o na kĩrĩkũ.

Nĩgũkorwo ngoro yakwa nĩyakenagĩra mawĩra makwa mothe, naguo ũndũ ũcio nĩguo warĩ irĩhi rĩa wĩra wakwa wothe.

¹¹ No rĩrĩa ndaarorire mawĩra marĩa mothe ndaarutĩte na moko makwa, o na ũrĩa ndetungumanĩtie ngĩmaruta, ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma tũhũ, no ta gũteng’eria rũhuho; gũtirĩ kĩndũ mũndũ angĩgũna nakĩo gũkũ thĩ.

Ũũgĩ na ũkĩgu no cia Tũhũ

¹² Ningĩ ngĩcooka ngĩhũgũra nĩguo ndĩcũũranie ũhoru wa ũũgĩ, o na wa ũgũrũki, na wa ũkĩgu.

Atĩrĩrĩ, nĩ atĩa ũngĩ mũthamaki ũrĩa ũcookagio ithenya rĩa ũrĩa ũngĩ angĩka ũteekĩtwo?

¹³ Hĩndĩ iyo ngĩkĩona atĩ ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra ũkĩgu, o ta ũrĩa ũtheri ũrĩ mwega gũkĩra nduma.

¹⁴ Mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩonaga kũrĩa arathĩĩ, no mũndũ mũkĩgu athiagĩra nduma-inĩ;

no ngĩcooka ngĩmenya atĩ o eerĩ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe.

¹⁵ Hĩndĩ iyo ngĩkiuga na ngoro yakwa atĩrĩ,

“Ũndũ ũrĩa ũkoraga mũndũ mũkĩgu o na niĩ no ũkaangora.

Ũũgĩ wakwa-rĩ, ũkĩng’unĩte na kĩ?”

Ngĩkiuga atĩrĩ na ngoro yakwa,
“Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.”

¹⁶ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũgĩ, o ta mũndũ ũrĩa mũkĩigu, ndagatũura aririkanagwo;

nĩgũkorwo matukũ-inĩ marĩa magooka o eerĩ nĩmakariganĩra.
Hĩ, mũndũ ũrĩa mũũgĩ akuuaga o ta mũndũ ũrĩa mũkĩigu!

Mĩnoga no ya Tũhũ

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthũũra gũtũũra muoyo, tondũ wĩra ũrĩa ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa warĩ wa kũnjiguithia kĩa. Wothe warĩ wa tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho. ¹⁸ Ngĩgĩthũũra maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo gũkũ thĩ kwaraga riũa, tondũ no nginya ngaamatigĩra ũrĩa ũgooka thuutha wakwa. ¹⁹ Ningĩ nũũ ũũĩ kana ũcio ũgooka ithenya rĩakwa agaakorwo arĩ mũndũ mũũgĩ kana arĩ mũndũ mũkĩigu? No rĩrĩ, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra wĩra ũrĩa ndaanetungumania naguo ngĩtũmagĩra ũũgĩ wakwa gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ.

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ikĩambĩrĩria kũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wothe wa mũnoga ũrĩa ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa. ²¹ Tondũ mũndũ no arute wĩra wake na ũũgĩ, na ũmenyo, na kũũhĩgĩra maũndũ, no rĩrĩ, no nginya acooke atige kĩrĩa gĩothe agĩta nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakĩnogeire. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene. ²² Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga, na mũnoga, na gwĩtungumania kũrĩa anetungumania nakuo gũkũ thĩ kwaraga riũa? ²³ Nĩgũkorwo matukũ make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩa; o na ũtukũ, meciiria make matihurũkaga. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ.

²⁴ Mũndũ-rĩ, ndarĩ ũndũ ũngĩ mwega angĩka ũkĩrĩte kũrĩa na kũnyua, na gũkenera wĩra wake. Ũndũ ũyũ o naguo ngĩona atĩ uumĩte guoko-inĩ kwa Ngai, ²⁵ nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũrĩa kana gũkena Ngai atarĩ ho? ²⁶ Ngai aheaga mũndũ ũrĩa ũmũkenagia maũndũ ma ũũgĩ, na ũmenyo, na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa mwĩhia akamũhe wĩra wa gũcookanĩrĩria na kwĩgĩra ũtonga, nĩguo acooke aũnenganĩre kũrĩ mũndũ ũrĩa ũmũkenagia. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho.

3

O Ũndũ na Ihinda Rĩaguo

¹ Atĩrĩrĩ, o ũndũ nĩ ũrĩ ihinda rĩaguo,
na o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ nĩ ũrĩ mahinda maguo:

² kũrĩ hĩndĩ ya gũciarwo na hĩndĩ ya gũkua,
hĩndĩ ya kũhaanda na hĩndĩ ya kũmunya kĩrĩa kĩaande,

³ hĩndĩ ya kũũraga na hĩndĩ ya kũhonia,

hĩndĩ ya gũtharia na hĩndĩ ya gwaka,

⁴ hĩndĩ ya kũrĩra na hĩndĩ ya gũtheka,

hĩndĩ ya gũcakaya na hĩndĩ ya kũina,

⁵ hĩndĩ ya kũhurunja mahiga na hĩndĩ ya kũmacookanĩrĩria,

hĩndĩ ya kũhĩmbĩria na hĩndĩ ya kwaga kũhĩmbĩria,

⁶ hĩndĩ ya gũcaria na hĩndĩ ya kũũrĩrwo nĩ indo,

hĩndĩ ya kũiga, na hĩndĩ ya gũte,

⁷ hĩndĩ ya gũtembũra na hĩndĩ ya gũtuma,

hĩndĩ ya gũkira na hĩndĩ ya kwaria,

⁸ hĩndĩ ya kwenda na hĩndĩ ya gũthũũra,

hĩndĩ ya mbaara na hĩndĩ ya thayũ.

⁹ Mũruti wa wĩra-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ gwĩtungumania gwake?
¹⁰ Nĩnyonete mathĩina marĩa Ngai aheete andũ nĩguo mathĩinĩkage nĩ mo. ¹¹ Ngai oombire kĩndũ o gĩothe kĩrĩ gĩthaka hĩndĩ yakĩo. Ningĩ nĩekĩrĩte ũhoru wa tene na tene ngoro-inĩ cia andũ; no andũ matingĩhota kũmenya wĩra ũrĩa Ngai arutĩte kuuma kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩrĩro. ¹² Nĩnjũũ atĩ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega andũ mangĩka ũkĩrĩte gũkena na gwĩka maũndũ mega rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo. ¹³ O na ningĩ ngamenya atĩ mũndũ o wothe angĩrĩa na anyue, na akenere gwĩtungumania gwake, kũ nĩ kĩheo kuuma kũrĩ Ngai. ¹⁴ Nĩnjũũ atĩ ũndũ ũrĩa wothe Ngai ekaga nĩ wagũtũũra nginya tene; ndũngĩongerereka kana ũnyihanyiihe. Ngai awĩkaga nĩgeetha andũ mamwĩtigagĩre.

¹⁵ ũrĩa gũtariĩ rĩu noguo gwatariĩ tene,
 na ũrĩa gũgaatuĩka thuutha-inĩ noguo gwatariĩ mbere iyo;
 nake Ngai acaragia atĩ ũndũ ũrĩa wahĩtũkire ũcooke o ro ho.

¹⁶ O na ningĩ ngĩona ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:
 Handũ harĩa haatuuagĩrwo ciira-rĩ, waganu warĩ ho,
 na ho handũ harĩa ha kĩhoo-to-rĩ, waganu warĩ ho.

¹⁷ Ngĩira atĩrĩ na ngoro yakwa,
 “Ngai nĩwe ũgaaciirithia
 andũ arĩa athingu na arĩa aaganu,
 tondũ nĩgũgakorwo ihinda rĩa o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ,
 o na ihinda rĩa wĩra o wothe.”

¹⁸ Ningĩ ngĩciiria atĩrĩ, “Ha ũhoru wa andũ-rĩ, Ngai amageragia nĩgeetha mone atĩ mahaana o ta nyamũ. ¹⁹ Maũndũ marĩa makoraga mũndũ no mo makoraga nyamũ; mũndũ na nyamũ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe: O ta ũrĩa mũndũ akuuaga, noguo nyamũ ikuaga. Mĩhũmũ ya mũndũ na nyamũ no imwe; mũndũ ndarĩ handũ akĩrĩte nyamũ. ũndũ o wothe nĩ wa tũhũ. ²⁰ Mũndũ na nyamũ mathiiaga o kũndũ kũmwe; othe moimĩte tĩri-inĩ, na othe macookaga o tĩri-inĩ. ²¹ Nũũ ũũũ kana hihi roho wa mũndũ wambataga na igũrũ, naguo roho wa nyamũ ũgaikũrũka na thĩ?”

²² Nĩ ũndũ ũcio ngĩona atĩ hatĩrĩ ũndũ mwega harĩ mũndũ ũkĩrĩte gũkenera wĩra wake, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmũcookia rĩngĩ nĩguo one ũrĩa gũgeekĩka thuutha wake?

4

Kũhinyĩrĩrio, Kwĩnogia, na Kwaga Arata

¹ Ningĩ nĩndarorire na ngĩona kũhinyanĩrĩria kũrĩa gwathiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Ngĩona maithori ma arĩa ahinyĩrĩrie,
 na matĩrĩ na mũndũ wa kũmahooreria;
 arĩa maamahinyagĩrĩria nĩo maarĩ na ũhoti,
 no acio maahinyagĩrĩrio matiarĩ na mũndũ wa kũmahooreria.

² Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ arĩa akuũ,
 o acio marĩkitie gũkua,
 nĩmakenaga gũkĩra arĩa marĩ muoyo,
 o acio marĩ muoyo o na rĩu.

³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwega gũkĩra acio eerĩ
 nĩ ũrĩa ũtarĩ mũciare,
 o ũcio ũtoneete ũũru
 ũrĩa wĩkagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁴ Ningĩ ngĩona atĩ wĩra wothe na maũndũ marĩa mũndũ agĩaga namo moimanaga na mũndũ kũiguĩra mũndũ wa itũũra riake ũiru. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

⁵ Mũndũ mũkĩgu enyiitanagĩria moko, akeyananga we mwene.

⁶ Nĩ kaba mũndũ akorwo na kĩndũ kĩnini na akorwo na ũhooreri, gũkĩra gwĩtungumania agĩe na indo nyingĩ, na gũteng'eria rũhuho.

⁷ Ningĩ ngĩona ũndũ wa tũhũ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

⁸ Kwarĩ na mũndũ watũũraga arĩ wiki; ndaarĩ na mũriũ kana mũrũ wa nyina.

No rĩrĩ, aatũũraga etungumanagia,

no maitho make matiaiganagwo nĩ ũtonga.

Eyũririe atĩrĩ, "Nũũ ũratũma ndĩtungumanie ũũ, na noge, na nĩ kĩ kĩratũma ndiime ikeno?"

Ũndũ ũcio o naguo nĩ wa tũhũ, no wĩra wa gũthĩnĩka!

⁹ Nĩ kaba andũ eerĩ gũkĩra ũmwe, tondũ nĩmoonaga uumithio mwega wa wĩra wao:

¹⁰ ũmwe angĩgũa thĩ-rĩ, mũratawe no amuo.

No rĩrĩ, mũndũ angĩgũa thĩ na ndarĩ na wa kũmuoya-rĩ, kaĩ ũcio nĩ wa kũiguĩrwo tha-ĩ!

¹¹ Ningĩ-rĩ, andũ eerĩ mangĩkoma hamwe nĩmaiguithanagia ũrugarĩ. No rĩrĩ, mũndũ angĩhota kũigua ũrugarĩ atĩa arĩ o wiki?

¹² Mũndũ ũmwe no akĩrio hinya, no andũ eerĩ no mahote kwĩgitĩra.

Mũhĩndo mũrame na ndigi ithatũ ndũngĩtuĩka narua.

Ũthii wa-na-Mbere no wa Tũhũ

¹³ Nĩ kaba mũndũ mwĩthĩ mũthĩni no nĩ mũũgĩ, gũkĩra mũthamaki mũkũrũ no nĩ mũkĩgu, ũrĩa ũtangĩtaarĩka. ¹⁴ Mũndũ mwĩthĩ ũcio no akorwo oimĩte njeera agatuo mũthamaki, kana akorwo aaciariro arĩ mũthĩni o kũu ũthamaki-inĩ wake.

¹⁵ Ngĩkĩona atĩ andũ arĩa othe matũũraga na magathiagĩra gũkũ thĩ kwaraga riũa maarũmĩriire mwanake ũcio mũthĩni, o ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki.

¹⁶ Andũ arĩa othe maathagwo nĩwe matingĩtarĩka. No rĩrĩ, andũ arĩa mookire thuutha wake matiakenirio nĩ ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

5

Ikaraga Wĩtigĩrĩte Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, ceemaga ũgĩtoonya nyũmba ya Ngai. Gũkuhĩrĩria na kũigua ndeto ciake nĩ kwegu gũkĩra igongona rĩrĩa rĩrutagwo nĩ andũ arĩa akĩgu, tondũ matimenyaga nĩ ũũru mareeka.

² Tiga kũhiũha kwaria ũtambĩte gwĩciiria, ndũgetĩkĩrie ngoro yaku ihiũhe kwaria ũndũ mbere ya Ngai.

Ngai arĩ igũrũ,

nawe ũrĩ gũkũ thĩ,

nĩ ũndũ ũcio nyiihagia ciugo ciaku.

³ O ta ũrĩa mĩhang' o mĩingĩ itũmaga mũndũ aroote-rĩ,

ũguo no taguo mũndũ mũkĩngu aingĩhagia mũario.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa wehĩta mwĩhĩtwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩngu; hingagia mwĩhĩtwa waku. ⁵ Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta, gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhĩtwa. ⁶ Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre mbere ya mũtũmwo wa hekarũ atĩrĩ, “Mwĩhĩtwa wakwa ndehĩtire na mahĩtia.” Nĩ kĩ kĩngĩtũma ũrakarie Ngai na uuge waku, nake athũkie wĩra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingĩ na ciugo nyingĩ nĩ cia tũhũ. Nĩ ũndũ ũcio ikaraga wĩtigĩrĩte Ngai.

Ũtonga no wa Tũhũ

⁸ Ũngĩkoona mũthĩni akĩhinyĩrĩrio, na akaagithio ciira wa ma na kĩhooto bũrũri-inĩ, ndũkanamakio nĩ maũndũ macio; nĩgũkorwo mũnene ũmwe aroragwo nĩ mũnene ũngĩ, na igũrũ wa acio eerĩ nĩ harĩ angĩ anene kũmakĩra. ⁹ Uumithio wa bũrũri nĩ wa andũ othe; o na mũthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mĩgũnda-inĩ.

¹⁰ Mũndũ ũrĩa wothe wendeete mbeeca ndarĩ hĩndĩ aciiganagia; nake ũrĩa wothe wendeete ũtonga ndaiganagwo nĩ kĩrĩa oonaga. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ O ũrĩa indo ikĩragĩrĩria kuongerereka, noguo arĩa macirĩaga mongererekaga. Mwene cio agunĩkaga nakĩ, tiga o gũciĩrorera na maitho?

¹² Toro wa mũndũ ũrĩa ũrutaga wĩra nĩ mwega, o na angĩrĩa irio nini kana nyingĩ, no ũingĩ wa indo cia gĩtonga ndũrekaga kĩone toro.

¹³ Nĩnyonete ũndũ mũũru na wa kĩaha gũkũ thĩ kwaraga riũa: ũtonga ũrĩa mũndũ eigagĩra ũkaya kũmũthũkia we mwene,

¹⁴ kana ũtonga ũrĩa ũthiraga na njĩra ya mũtino, atĩ angĩgaaciara kahĩ, gatirĩ kĩndũ kangĩgaya.

¹⁵ Mũndũ oimaga nda ya nyina arĩ njaga, na o ũguo okaga, noguo athiiga. Ndarĩ kĩndũ o nakĩ kiumanĩte na wĩra wake agaakuua na moko make.

¹⁶ Ũndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa kĩaha: Atĩ o ũrĩa mũndũ okaga, noguo athiiga, nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga naguo, kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

¹⁷ Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra nduma-inĩ, arĩ na gũtangĩka kũnene, na kũhinyĩrĩrika, o na marakara.

¹⁸ Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ kwagĩrĩire mũndũ arĩage na anyuuage, na akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manĩni ma gũtũũra muoyo marĩa aheetwo nĩ Ngai, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. ¹⁹ Na ningĩ-rĩ, mũndũ o wothe angĩheo ũtonga na indo nĩ Ngai, na amũhotithie gũcikenera, nake aamũkĩre igai rĩake na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kũ nĩ kĩaheo aheetwo nĩ Ngai.

²⁰ Ti kaingĩ mũndũ ũcio ataranagia ũhoru wa matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai nĩamũkaragia arĩ na gĩkeno ngoro-inĩ.

6

¹ Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ kwaraga riũa, naguo nĩũritũhagĩra andũ mũno: ² Naguo nĩ atĩ Ngai aheaga mũndũ ũtonga, na indo, o na gĩtũio, agakoragwo na kĩndũ o kĩrĩa gĩothe ngoro yake ãngĩrĩrĩria, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikenera, no mũndũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra handũ hake. ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na wa kĩaha.

³ Mũndũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre mũaka mũingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũũra ihinda iraaaya atĩa, angĩkorwo ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage gũthikwo wegari, nguuga atĩrĩ, mũndũ ũcio akĩrĩtwo nĩ kĩhuno. ⁴ Kĩhuno kũu gũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ nduma-inĩ, na rĩtwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma o ro ĩyo. ⁵ O na gũtuĩka gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgĩaga na ũhurũko gũkĩra mũndũ ũcio: ⁶ ĩĩ, ti-itherũ o na angĩtũũra mũaka ngiri ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ othe matigĩthiiga o handũ hamwe?

⁷ Mũndũ arutaga wĩra wothe na kĩyo nĩguo aiyũrie kanua gake, no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake ĩiganagia.

⁸ Mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩrĩte mũndũ mũkũĩgu na kĩ? Nake mũndũ mũthĩni ũrĩa ũmenyete gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ, egunaga na kĩ?

⁹ Nĩ kaba kĩrĩa maito marona, gũkĩra kwangangio nĩ merirĩria.

ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁰ Kĩndũ gĩothe kĩaanakorwo kuo kĩaheirwo rĩtwa, nake mũndũ nĩamenyekete ũrĩa atariĩ; gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkararania na ũrĩa ũrĩ hinya kũmũkĩra.

¹¹ O ũrĩa ciugo iraingĩha, noguo ituĩkaga cia tũhũ, naguo ũndũ ũcio ũgunaga mũndũ na kĩ?

¹² Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa magĩrĩire mũndũ mũtũũrĩre-inĩ wake, matukũ mothe ma muoyo wake manini na ma tũhũ marĩa aniinaga magathira o ta kĩruru? Nũũ ũngĩmwĩra ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ kwaraga riũa aarĩkia kwehera?

7

Ũũgĩ

¹ Nĩ kaba rĩtwa rĩega gũkĩra maguta marĩa manungi wega, na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya wa gũciarwo.

² Nĩ kaba gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya gũkĩra gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa, nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthia wa andũ othe; nao andũ arĩa marĩ muoyo nĩmakĩige ũndũ ũcio ngoro-inĩ ciao.

³ Nĩ kaba kĩaha gũkĩra mũtheke, tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga ngoro yagĩre.

⁴ Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na macakaya, no ngoro cia andũ arĩa akĩĩgu irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na ikeno.

⁵ Nĩ kaba kũigua irũithia rĩa mũndũ ũrĩa mũũgĩ, gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa andũ arĩa akĩĩgu.

- 6 O ta ūrĩa mĩigua ĩtũratũrĩkaga ĩrĩ rungu rwa nyũngũ,*
no taguo mĩtheko ya andũ arĩa akĩigu ĩtariĩ.
Ūndũ ūyũ o naguo no wa tũhũ.
- 7 Ūhinyanĩrĩria ūtũmaga mũndũ mũũgĩ akĩige,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro.
- 8 Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro kĩa ūndũ gũkĩra kĩambĩrĩria kĩaguo,
na gũkirĩrĩria nĩ kwega gũkĩra mwĩtĩio.
- 9 Tigaga kũhiũha kũrakara na ngoro yaku,
nĩ ūndũ marakara maikaraga ngoro-inĩ cia andũ arĩa akĩigu.
- 10 Ndũkorie atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmaga matukũ ma tene makorwo marĩ mega gũkĩra
maya?”
Nĩgũkorwo ti ūũgĩ kũũria ūguo.
- 11 Ūũgĩ, o ta igai, nĩ mwega
na nĩũteithagia arĩa marĩ muoyo.
- 12 Ūũgĩ nĩ mwĩgitio,
o ta ūrĩa mbeeca irĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ūmenyi maũndũ nĩ ūyũ:
atĩ ūũgĩ nĩtũũragia ūrĩa ūrĩ naguo muoyo.
- 13 Ta cũrania ūrĩa Ngai ekĩte:
Kĩrĩa ogometie-rĩ,
nũũ ūngĩhota gũkĩrũnga?
- 14 Hĩndĩ ĩrĩa mahinda marĩ mega, kenaga;
no rĩrĩ, rĩrĩa mahinda magũthũũkĩra, ūririkanage atĩrĩ:
Ngai nĩwe ūtũmaga
maũndũ macio meerĩ matwarane.
Nĩ ūndũ ūcio mũndũ ndarĩ ūndũ angĩmenya
wĩgiĩ mũtũũrĩre wake wa thuutha-inĩ.
- 15 Mũtũũrĩre-inĩ ūyũ wakwa wa tũhũ, nĩnyonete maũndũ maya meerĩ:
mũndũ mũthingu no akue o na arĩ mũthingu,
nake mũndũ mwaganu agatũura muoyo ihinda iraya o na arĩ mwaganu.
- 16 Tiga gũthinga makĩria,
o na kana kũũhĩga makĩria:
ũkwenda kwĩniina nĩkĩ?
- 17 Tiga kwagana makĩria,
kana gũkĩiga:
ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku ĩtakinyĩte nĩkĩ?
- 18 Nĩ wega kũrũmia ūndũ ūmwe,
na ndũkarekie ūcio ūngĩ.
Mũndũ ūrĩa mwĩtigĩri-Ngai nĩetheemaga maũndũ macio meerĩ.
- 19 Ūũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ hinya,
agakĩra aathani ikũmi marĩ itũura-inĩ inene.
- 20 Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩkaga o wega mũtheri na ndehagia.

* 7:6 Mwaki wa mĩigua o na watũratũrĩka ndũrĩ ūrugarĩ wa kũigana hĩndĩ ya heho.

- 21 Ndūgathikagīrīrie ūrīa wothe andū maraaria,
tondū wahota kūigua ndungata yaku īgīkūrūma:
- 22 nīgūkorwo ngoro-inī yaku nīūūī
atī mahinda maingī wee mwene wanaruma andū arīa angī.
- 23 Maūndū macio mothe ndamatuīrīrie na ūūgī, ngiuga atīrī,
“Nīnduīte itua rīa kūgīa na ūūgī.”
No rīrī, ūndū ūcio warī kūraya na nī.
- 24 O ūndū ūrīa wothe ūngītuīka nīguo, ūūgī-rī,
nīūraihrīrīrie mūno na nīmūhithe makīria:
nūū ūngīūmenya?
- 25 Nī ūndū ūcio ngīhūndūra meciiria makwa harī ūmenyi,
na gūtuīria, na kūmaatha ūūgī, na mūtabarīre wa maūndū
na ndaūkīrwo nī ūkīgu wa waganu,
na ūgūrūki wa ūrimū.
- 26 Ningī ngīona ūndū mūrūrū gūkīra gīkuū,
naguo nī mūndū-wa-nja ūrīa ūhaana ta mūtego,
o ūrīa ngoro yake īhaana mūtego wa kūgwatia,
namo moko make makahaana ta mīnyororo.
Mūndū ūrīa ūkenagia Ngai nīakehonokia harī mūndū-wa-nja ūcio,
no mūndū ūrīa mwīhia nīakagwatio nīwe.
- 27 Mūrutani ekuuga atīrī, “Ūndū ūyū nīguo menyete:
“Ngīringithania ūndū ūmwe na ūrīa ūngī nīguo menyete mūtabarīre wa maūndū-rī,
28 o ngīethaga ūguo
na ndione-rī:
Nīndonire mūndū mūrūme ūmwe mūrūngīrīru harī arūme ngiri,
no ndionire mūndū-wa-nja o na ūmwe mūrūngīrīru thīinī wao othe.
- 29 Ūndū ūyū noguo nyonete:
Ngai oombire mūndū arī mūrūngīrīru,
no andū nīmecarīrie maūndū maingī ma wara.”

8

- 1 Nūū ūtariī ta mūndū ūrīa mūūgī?
Ningī nūū ūngīmenya gūtaūra maūndū?
Ūūgī nīguo ūtūmaga ūthiū wa mūndū ūkenge,
na ūgatūma gūthita gīthiithi gwake kūgarūrūke.

Athīkagīra Mūthamaki

- 2 Nguga atīrī, athīkagīra rīathani rīa mūthamaki, nī ūndū nīwehītire ūrī mbere
ya Ngai.* 3 Ndūkahiūhage kwehera harī mūthamaki. Ndūgekage ūndū mūūru,
nīgūkorwo we ekaga ūndū ūrīa ūngīmūkenia. 4 Na tondū uuge wa mūthamaki ūrī
hinya-rī, nūū ūngīhota kūmūūria kīūria atīrī, “Nī atīa ūreka?”
- 5 Mūndū ūrīa wothe wathīkagīra watho wake ndakoona ūūru,
nayo ngoro ya mūndū mūūgī īkūūranaga gwathīkīra mūthamaki
ihinda rīrīa rīagīrīire, ningī na njīra īrīa yagīrīire.
- 6 Nīgūkorwo ūndū o wothe nī ūrī ihinda rīrīa rīagīrīire,
na njīra īrīa yagīrīire ya kūwīka,
o na gūtuīka thīina wa mūndū nīūmūritūhagīra mūno.

* 8:2 Andū nīmehītaga marī mbere ya Ngai atī nīmarīkoragwo marī ehokeku.

⁷ Tondũ gūtirĩ mündũ ũngĩmenya maündũ marĩa makaamũkora-rĩ,
nũũ ũngĩmwĩra maündũ marĩa magooka?

⁸ Gūtirĩ mündũ ũngĩhota gwatha rūhuho agirie rūhurutane;
ũguo noguo gūtari mündũ ũngĩhota kũgirĩrĩria mũthenya wake wa gũkua.

O ta ũrĩa gūtari mündũ ũheagwo rūũtha hĩndĩ ya mbaara,
ũguo noguo waganu ũtangĩhonokia mündũ ũrĩa ũwĩkaga.

⁹ Maündũ macio mothe nĩndamoonire, o ndĩrutaniĩrie kũmenya ũhoru wa maündũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mündũ agĩiaga na ũhoti wa gwathaga andũ arĩa angĩ, nake agethũkia we mwene. ¹⁰ O na ningĩ ngĩona andũ arĩa aaganu magĩthikwo, o acio maathiiaga na makoima handũ-harĩa-haamũre, nao magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũrĩa meekagĩra maündũ macio. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ Rĩrĩa gwĩka ũũru kwaga kũherithio narua-rĩ, ngoro cia andũ ikĩragĩrĩria gũthugunda gwĩka ũũru. ¹² O na mündũ mwaganu angĩka maündũ mooru maita igana na atũũre muoyo ihinda iraya-rĩ, nĩnjũũ na ma atĩ andũ arĩa metigĩrĩte Ngai nĩmakona maündũ mega, o acio mahooyaga marĩ mbere ya Ngai. ¹³ No rĩrĩ, tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtigagĩra Ngai-rĩ, matikoona maündũ mega, na matukũ mao matikaraiha ta kĩĩruru.

¹⁴ Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ wĩkĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo nĩ maündũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu, ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maündũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa athingu. Ũndũ ũyũ o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mũtũũrĩre, tondũ gūtirĩ ũndũ ũngĩ mwega wa mündũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra kũrĩa, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩre nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁶ Rĩrĩa ndeerutaniĩrie kũmenya ũhoru wa ũũgĩ na kuona wĩra ũrĩa mündũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mündũ maitho make matoonaga toro mũthenya kana ũtukũ, ¹⁷ hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona maündũ marĩa mothe Ngai ekĩte. Gūtirĩ mündũ ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiiga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mündũ angĩtuĩria na kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa ũndũ ũcio. O na mündũ mũũgĩ angĩtua atĩ nĩoĩ, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ ũndũ ũcio.

9

Gĩkuũ Gĩũkaga kũrĩ Andũ Othe

¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩcũũrania ũhoru wa maündũ macio mothe na ngĩona atĩ andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ, o hamwe na mawĩra mao, marĩ moko-inĩ ma Ngai, no rĩrĩ, gūtirĩ mündũ ũngĩmenya kana nĩ wendo, kana nĩ rũmena rũmwetereire. ² Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe: kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa ooru, kĩa andũ arĩa matethaahĩtie na arĩa methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa marutaga magongona na arĩa matarutaga gĩothe no kĩmwe.

O ta ũrĩa mündũ mwega atariĩ,

ũguo noguo mündũ mwĩhia atariĩ;

o ta ũrĩa arĩa mehĩtaga na mũhĩtwa matariĩ,

ũguo noguo arĩa metigagĩra kwĩhĩta na mũhĩtwa matariĩ.

³ ũyũ nĩguo ũũru ũrĩa ũkoragwo maündũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ ngoro cia andũ ciyũrĩte ũũru, na ũgũrũki ũkaagĩra ngoro-inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mündũ ũrĩa wothe ũrĩ gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo arĩ na kĩĩrĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba ngui ĩrĩ muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo nĩmooĩ nĩmagakua,

no arĩa makuĩte matirĩ ùndũ mooĩ;
na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire,
o na matiririkanagwo, nĩmariganĩire.

⁶ Wendani wao, na rũmena rwao,
o na ùiru wao nũithirĩte biũ;
na gũtirĩ hĩndĩ ìngĩ magaacooka kũgĩa na handũ
maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁷ Thĩ, ùrĩe irio ciaku ùkenete, na ùnyue ndibei yaku ùcanjamũkĩte ngoro,
nĩgũkorwo ihinda rĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku. ⁸ Wĩhumbage nguo cia rangi
mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage maguta mũtwe hĩndĩ yothe.* ⁹ Tũũranagiai na
gĩkeno na mũtumia ùcio waku wendeete, matukũ mothe ma muoyo ùyũ wa tũhũ
marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ.
Nĩ ùndũ rĩrĩ nĩrĩo igai rĩaku mũtũũrĩre-inĩ waku, o na gwĩtungumania-inĩ gwaku
ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ Ùndũ ùrĩa wothe ùngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-
rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-inĩ kũrĩa ùrorete, gũtirĩ kũruta wĩra
kana gwĩciiria, kana kũmenya maũndũ, o na kana ùũgĩ.

¹¹ Nĩnyonete ùndũ ùngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:
Atĩ andũ arĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,
na arĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ,
o na arĩa oogĩ tio moonaga irio,
na arĩa mooĩ maũndũ mũno tio magĩaga na ùtonga,
o na kana andũ arĩa oogĩ makaheo gĩtĩo;
no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ othe.

¹² O na ningĩ, gũtirĩ mũndũ ùngĩmenya rĩrĩa mũtino ùngĩmũkora:
Tondũ o ta ùrĩa thamaki inyiitagwo na mũtego mũũru,
o na ta ùrĩa nyoni inyiitagwo na gĩkerenge,
ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda mooru
marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩire.

Ùũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ùkũgu

¹³ Ningĩ ngĩona ùũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa ùrĩa wamakirie mũno, watariĩ ùũ:
¹⁴ Hĩndĩ ìmwe nĩ kwarĩ itũũra inini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩinĩ warĩo. Na
mũthamaki warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria, na agĩaka rũirigo
rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre. ¹⁵ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mũndũ
mũthĩni no aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra rĩu na ùũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ
mũndũ wacookire kũrĩrikana mũndũ ùcio mũthĩni. ¹⁶ Nĩ ùndũ ùcio ngĩkiuga atĩrĩ,
“Ùũgĩ nĩ mwega gũkĩra hinya.” No ùũgĩ wa mũndũ mũthĩni nĩũmenagwo, na ciugo
ciake itithikagĩrĩrio.

¹⁷ Ciugo cia ùhooreri cia mũndũ ùrĩa mũũgĩ nĩciagĩrĩire ithikagĩrĩrio,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mũndũ ùrĩa wathaga irimũ.

¹⁸ Nĩ kaba ùũgĩ gũkĩra indo cia mbaara,
no rĩrĩ, mũndũ mwĩhia ùmwe nĩathũkagia maũndũ maingĩ mega.

10

¹ O ta ùrĩa ngĩ nguũ itũmaga maguta manungi wega magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ,
noguo ùkũgu mũnini ùkomagĩrĩria ùũgĩ na gĩtĩo.

² Ngoro ya mũndũ ùrĩa mũũgĩ yerekagĩra mwena wa ùrĩo,

* **9:8** Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao na kwĩhumba nguo njerũ cua na kwĩhaka maguta mũtwe.

no ngoro ya mündũ mũkĩgu ikeerekerera mwena wa ũmotho.

³ O na rĩria egũthiĩ na njĩra,

mündũ mũkĩgu nĩoragwo nĩ meciiria make,
na akoonia mündũ o wothe ũria arĩ mũkĩgu.

⁴ Marakara ma mündũ ũria wathanaga mangĩarahũka igũrũ rĩaku,
ndũkoime harĩa ũrĩ;
ũhooreri no ũhoorerie mahĩtia manene.

⁵ Nĩ harĩ ũndũ mũũru nyonete gũkũ thĩ kwaraga riũa,
na nĩ ihĩtia rĩria riumanaga na mwathi wa andũ:

⁶ Atĩ andũ arĩa akĩgu nĩmatũũgagĩrio mũno,
nao andũ arĩa itonga makanyiihio.

⁷ Nĩnyonete ngombo igĩthiĩ ihaicĩte mbarathi,
nao ariũ a athamaki magathiĩ na magũrũ ta ngombo.

⁸ Mündũ ũria wenjaga irima-rĩ, nĩwe ũkaarĩgũa;
nake ũria ũtharagia rũthingo nĩkũrũmwo akaarũmwo nĩ nyoka.

⁹ Mündũ ũria wenjaga mahiga no agerwo ngero nĩmo;
nake ũria watũraga ngũ no imũrehere ũgwati.

¹⁰ Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage kũnoorwo-rĩ,
mündũ nĩatũmagĩra hinya mũingĩ,
no ũũgĩ wa wĩra ũrehaga ũhootani.

¹¹ Nyoka ĩngĩrũma mündũ ĩtanathuuthĩrwo ĩhoorerer-rĩ,
hatirĩ bata kũrĩ mũmĩthuuthĩri.

¹² Ciugo cia kanua ka mündũ mũũgĩ nĩ cia ũtugi,
no mündũ mũkĩgu aniinagwo nĩ mũromo yake mwene.

¹³ Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia ũrimũ;
na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ũgũrũki mũtheri:

¹⁴ nake mündũ mũkĩgu no ciugo aingĩhagia.

Gũtirĩ mündũ ũũĩ ũria gũkaahaana,
ningĩ nũũ ũngĩmwĩra ũhoru wa maũndũ marĩa mageekĩka thuutha wake?

¹⁵ Wĩra wa mündũ mũkĩgu nĩũmũnogagia;
we ndamenyaga njĩra ya gũthiĩ itũũra-inĩ.

¹⁶ Bũrũri ũria mũthamaki wakuo aarĩ ndungata,
na anene akuo marokagĩra kũrĩa o rũciinĩ kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!

¹⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩwe bũrũri ũria mũthamaki waku aaciarĩtwo arĩ mündũ wa
gũtĩka,
na ũria ariũ ake marĩaga irio ihinda rĩria rĩagĩrĩire:
nĩgeetha magĩe na hinya, na makanyua, no ti geetha marĩo.

¹⁸ Mündũ angĩkorwo arĩ kĩgũũta, mũitĩrĩro ya nyũmba yake nĩhocagĩrĩra;
namo moko make mangĩregera, nyũmba no yure.

¹⁹ Iruga rĩrugagwo nĩguo andũ makene,
nayo ndibei ĩkenagia muoyo,

no mbeeca n̄cio ihingagia maũndũ mothe.

²⁰ Ndũkanarume mũthamaki, o na meciiria-inĩ maku,
na ndũkanacuuke ḡitonga ũrĩ nyũmba yaku ya thĩnĩ,
tondũ nyoni ya r̄iera-inĩ no ĩtware ciugo ciaku,
o na kana ĩrĩa ĩrĩ mathagu ĩheane ũhoru ũcio warĩtie.

11

Ūtaana na Kĩyo

- ¹ Ikia irio ciaku igũrũ rĩa maaĩ,
nĩ ũndũ thuutha wa matukũ maingĩ nĩũgaaciona r̄ingĩ.
- ² He andũ m̄ugwanja rw̄iga, ĩĩ, o na ũhe andũ anana,
nĩgũkorwo wee ndũngĩmenya mũtino ũrĩa ũngĩũka bũrũri-inĩ.
- ³ Matu mangĩiyũra mbura,
mamiuragia gũkũ thĩ.
Mũtĩ ũngĩgũa na mwena wa gũthini, kana mwena wa gathigathini,
o harĩa ũgũũaga, hau no ho ũikaraga.
- ⁴ Mũndũ ũrĩa wothe ũcũthagĩrĩria rũhuho, ndahaandaga;
nake ũrĩa ũroraga matu, ndagethaga.
- ⁵ Tondũ ndũũĩ njĩra ĩrĩa rũhuho rũgeraga,
o na kana ũrĩa mwana athondekagwo nda-inĩ ya nyina,
ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa Ngai,
o we Mũũmbi wa indo ciothe.
- ⁶ Haanda mbeũ ciaku rũciinĩ,
na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie moko maku,
nĩgũkorwo ndũũĩ iria ikaagĩra,
kana nĩ ici, kana nĩ icio ingĩ,
kana hihi ikaagĩra o cieriĩ.

Ririkana Mũkũũmbi rĩrĩa ũrĩ Mwĩthĩ

- ⁷ Ūtheri nĩ mwega,
namo maitho nĩmakenagĩra kuona riũa.
- ⁸ Na rĩrĩ, mũndũ o na angĩgĩtũũra muoyo mũaka mũingĩ atĩa-rĩ,
nĩamĩkenagĩre yothe.
No nĩaririkanage matukũ ma nduma,
tondũ magaakorwo marĩ maingĩ.
Maũndũ mothe magooka nĩ ma tũhũ.
- ⁹ Atĩrĩrĩ, wee mwanake ũyũ, kenagĩra ũnini waku,
na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie matukũ-inĩ ma wĩthĩ waku.
Thiiaga na mũthiire ĩrĩa wĩyendeire na ngoro yaku,
o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mũega nĩ maitho maku,
no ũmenye atĩrĩ, harĩ maũndũ macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia.
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga ngoro-inĩ yaku,
na weherie mathĩna mwĩrĩ-inĩ waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa mwĩrĩ no cia tũhũ.

12

¹ Ririkanaga Mūkūmbi

matukū-inĩ ma ũnini waku,
mũiria wa matukū ma thĩina makinye,
na mĩaka ikuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga atĩrĩ,
“Kaĩ ndikenagĩra mĩaka ĩno-ĩ”:

² riũa na ũtheri,
na mweri na njata ĩtanatuĩka nduma,
namo matu matanacooka ho mbura yathira;

³ rĩrĩa aikaria a nyũmba makainaina,
nao arĩa marĩ hinya mainame,
rĩrĩa ithĩi igaatiga gũthĩa nĩ ũndũ nĩ nini,
nao arĩa macũthagĩrĩria na ndirica matumanĩrwo nĩ nduma;

⁴ rĩrĩa mĩrango ya kumĩra barabara ĩkaahingwo,
na mũgambo wa gũthĩa ũnyiihe;
rĩrĩa andũ magookagĩrio nĩ mĩgambo ya nyoni,
no nyĩmbo ciao ciothe ikaaga kũiguĩka;

⁵ rĩrĩa andũ marĩ na guoya wa kũhaica igũrũ,
na mageetigĩra mogwati ma mabarabara-inĩ;
rĩrĩa mūtĩ wa mũrothi ũrutĩte kĩro,
nayo ndaahi ithiage ũkururĩtie,
namo merirĩria mage hinya.

Hĩndĩ ĩyo mũndũ ainũke kũrĩa agaatuũra tene na tene,
nao acakai mathĩi magĩcakayaga njĩra-inĩ.

⁶ Ririkanaga Mūkūmbi: mbere ya mũhĩndo wa betha ũtanatuĩka,
o na kana mbakũri ya thahabu ĩtaanooragwo;
mbere ya ndigithũ gũthethererwo itherũkĩro-inĩ rĩa maaĩ,
kana kũgũrũ kwa ngaari kuunĩkĩre gĩthima-inĩ,

⁷ naruo rũkũngũ rũcooke tĩri-inĩ kũrĩa ruoimire,
naguo roho ũcooke kũrĩ Ngai ũrĩa waũheanire.

⁸ “Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ! Nĩ ma tũhũ!” Ũguo nĩguo Mũrutani ekuuga.
“Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ!”

Kĩrĩkĩrĩro kĩa Ũhoru

⁹ Mũrutani to kũhĩga aarĩ mũũgĩ, no nĩ aarutire andũ maũndũ. ¹⁰ Nĩacũũranirie na agĩtuĩria maũndũ, na agĩtabanĩria thimo nyingĩ na mũbango. Mũrutani nĩatuĩririe nĩgeetha one ciugo o iria ciagĩrĩire, na ũrĩa aandĩkire warĩ mũrũngĩrĩru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andũ arĩa oogĩ nĩ ta mĩcengi, nayo mĩario yao ĩcookanĩrĩrio ĩhaana ta nyambo ihũũrĩrwo wega ikarũma, iheanĩtwo nĩ Mũrĩithi ũmwe. ¹² ĩtikĩra gũtaarwo, mũrũ wakwa, ndũkaneeke ũndũ wa gũciongerera.

Ha ũhoru wa gũthondeka mabuku maingĩ-rĩ, ndũrĩ mũthia, nakuo gũthoma mũno kũnogagia mwĩrĩ.

¹³ Rĩu-rĩ, maũndũ mothe nĩmarĩkĩtie kũiguuo;
kĩrĩkĩrĩro kĩa ũhoru ũcio wothe nĩ gĩkĩ:

Wĩtigĩre Ngai na ũrũmagie maathani make,
nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩkũhingia maũndũ mothe marĩa mũndũ agĩrĩrũo nĩ gwĩka.

¹⁴ Nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithanĩria ũndũ o wothe wĩkĩtwo,
hamwe na maũndũ mothe marĩa mahithe,
marĩ mega kana marĩ mooru.

RWĪMBO RŪRĪA RWEGA MŪNO

¹ Rūrū nīruo rwimbo rwa Solomoni rūrīa rwega gūkīra nyimbo ciothe.

Mwendwa

² Ta nīamumunye na mamumunya ma kanua gake:
nī ūndū wendo waku nī mwega gūkīra ndibei.

³ Mūtaraŕīko wa maguta macio wīhakīte nī mwega;
rīitwa rīaku no ta mūtaraŕīko wa maguta manungi wega magīitanīrīrio.
Na nokīo wendetwo nī airītu!

⁴ Ndūkandige, nītūthīi nawe; reke twīhīke!
Mūthamaki nīandoonyie nyūmba ciake cia thīinī.

Arata

Tūgūcanjamūka na tūkene nī ūndū waku;
tūrīkumagia wendo waku gūkīra ndibei.

Mwendwa

Kaī marī na kīhooŕo gīa gūkwenda-ī!

⁵ Nīi ndī mūrū, no ndī mūthaka,
inyuī aarī a Jerusalemu,
njirīte o ta hema cia Kedari,*
ngaagīra o ta itambaya cia gūcuuria hema cia Solomoni.

⁶ Tigai kūdora nī ūndū ndī mūrū,
tondū njirīte nī kūhīa nī rīua.

Ariū a maitū nīmandakarīre,
makīndua mūrōri wa mīgūnda ya mīthabibū;
no mīgūnda wakwa wa mīthabibū nīndīūrekereirie.

⁷ Atīrīrī, wee nyendete, ta njīra harīa ūrarīithīria rūūru rwaku rwa mbūri,
njīra harīa ūkwarahia ng'ōndu ciaku mīaraho.

Ingīikara atīa ta mūtumia mūhumbe maitho
ndūūru-inī cia arata aku?

Arata

⁸ We mūthaka kūrī andū-a-nja othe, akorwo ndūūi-rī,
umagara ūrūmīrīre makinya ma ng'ōndu,
ūkarīithīrie tūūri twaku
hakuhī na hema cia arīithi.

Mwendani

⁹ Wee, mwendwa wakwa-rī, ngūgerekanagia na mbarathi ya mūgoma
yohereirwo ngaari īmwe ya ngaari cia ita rīa Firaūni.

¹⁰ Makai maku-rī, mathakarīirwo mūno nī icūhī cia matū,
nayo ngingo yaku īkaagīrīrwo nī mīgathī ya tūhiga twa goro.

¹¹ Tūgūgūthondekera icūhī cia matū cia thahabu,
ciohanītio na tūbungo twa betha.

Mwendwa

¹² Rīrīa mūthamaki aarī metha-inī yake-rī,
maguta makwa manungi wega maiyūrītīe mūtaraŕīko wamo kūu.

¹³ Mwendwa wakwa harī nīi-rī, ahaana ta koohe ka manemane†
gakomeire gatagatī ka nyondo ciakwa.

¹⁴ Mwendwa wakwa harī nīi-rī, nī ta kamanja ka mahūa ma mūhanuni

* **1:5** Andū a Kedari maarī Arabu arīa maatūūraga gūkuhī na Edomu, na hema ciao ciatumagwo na guoya wa mbūri njirū. † **1:13** Manemane nī mahuti manungaga wega maacinwo na mwaki, na monekaga Ethiopia, Irathīro-rīa-Gatagatī, na India.

kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ya Eni-Gedi.‡

Mwendani

¹⁵ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
Maitho maku magĩrĩte o ta ma ndutura.

Mwendwa

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki ĩrĩa nduru.

Mwendani

¹⁷ Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya mĩtarakwa;
nayo mĩitĩrĩro yayo nĩ ya mĩkarakaba.

2

Mwendwa

¹ Nĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni,
ningĩ gĩtoka gĩa ituamba-inĩ.*

Mwendani

² O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ,
nĩguo mwendwa wakwa atariĩ arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa angĩ.

Mwendwa

³ O ta mũtĩ wa mũtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ ya gĩthaka-rĩ,
nĩguo mũnyendi atariĩ arĩ gatagatĩ ka aanake arĩa angĩ.
Ngenagĩra gũikara kĩgũnyĩ-inĩ gĩake,
namo matunda make ngĩmacama njiguaga marĩ mũrĩo.

⁴ Nĩandoonyetie nyũmba nene ĩrĩa ĩrĩĩagĩrwo iruga,
nayo bendera ĩrĩa ahaicĩtie igũrũ rĩakwa nĩ wendo.

⁵ Njĩkĩrai hinya na thabibũ iria nyũmithie,
mũnjerũhĩrie hinya na matunda,
nĩ ũndũ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mũtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁷ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

⁸ Ta thikĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa wakwa!

Ta rora! ĩ nĩwe ũyũ ũroka,
akĩrũgaga akĩrĩre irĩma-inĩ,
arooka agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta thiiya, kana ta thwariga ĩrĩa nyanake.

Ta kĩrore! Nĩwe ũũrĩa ũrũngĩĩ thuutha wa rũthingo rwitũ,
ararorera ndirica-inĩ,
agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ.

¹⁰ Mwendwa wakwa aaririe akĩnjĩra atĩrĩ,
“Mũrata wakwa, o wee mũthaka,
ũkĩra tũthĩ.

¹¹ Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
nayo mbura nĩkĩite ĩgatiga kuura.

‡ 1:14 Eni-Gedi nĩ handũ haarĩ maaĩ werũ-inĩ, na haarĩ mwena wa ithũiro wa Iria rĩa Cumbĩ, naho nĩhakũraga mahuti maingĩ manungi wega. * 2:1 Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli nĩ gwakũraga mahũa ma mĩmera ĩtarĩ mĩraihu, na maarĩ ma rangi mwerũ, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni.

12 Nĩ hĩndĩ mahũa marakunũka thĩ;
ihinda rĩa kũina nĩikinyu,
mĩgambo ya ndutura
nĩiraiguuo bũrũri-inĩ witũ.

13 Mũkũyũ-rĩ, nĩũrutĩte ngũyũ cia mbere;†
mĩthabibũ ĩrĩa ĩratumũra kĩro nĩraruta mũtararĩko wayo wega.
Ūkĩra, ũka mũrata wakwa;
o wee wakwa mũthaka, ũkĩra tũthiĩ.”

Mwendani

14 Ndutura yakwa wee ũrĩ mĩatũka-inĩ ya rwaro rwa ihinga,
kũu ciĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia ĩrĩma,
nyonia ũthiũ waku,
ta reke njigue mũgambo waku;
nĩ ũndũ mũgambo waku nĩ mwororo,
na ũthiũ waku nĩ mũthaka.

15 Tũnyitĩrei mbwe,
o tũbwe tũu tũnini,
tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda ya mĩthabibũ,
o mĩthabibũ ĩyo iitũ ĩratumũra kĩro.

Mwendwa

16 Mwendwa wakwa nĩ wakwa na niĩ ndĩ wake;
arĩithagia kũrĩa kũrĩ itoka.
17 Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciirĩrie.
Hũndũka mwendwa wakwa,
tuĩka ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake,
ĩrĩ ĩrĩma-inĩ cia Betheri.

3

1 Ūtukũ wothe ndĩ ũrĩrĩ-inĩ wakwa
ndĩracaragia ũcio ngoro yakwa yendete;
ndĩramũcaririe, no ndinamuona.

2 Nĩngũũkĩra thĩĩ ngacangacange itũũra-inĩ inene,
hungure njĩra-inĩ ciarĩo na nja ciarĩo;
thĩĩ ngeethe ũcio ngoro yakwa yendete.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona.

3 Arangĩri nĩmanyonire,
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.
Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete ũrĩa ngoro yakwa yendete?”

4 O ndamahĩtũka o ũguo,
nĩguo ndonire ũrĩa ngoro yakwa yendete.
Ngĩmũnyiita na ndiamũrekirie,
o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ,
ngĩmũtoonyia kanyũmba ga thĩinĩ ka ũrĩa wanjarire.

5 Inyuũ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩriririe kwarahũka guo mwene.

† 2:13 Kũu Isiraeli mĩkũyũ yaciaraga maita meerĩ mwaka.

- 6 Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
ahaana ta itu rĩa ndogo,
arĩ mũtararĩko wa manemane na ũbani,
iria ithondeketwo na mahuti mothe manungi wega ma mwonjoria?
- 7 Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua Solomoni,
yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo ĩtandatũ,
iria ndũie mũno cia Isiraeli,
- 8 othe meeohete hiũ cia njora,
na othe marĩ na ũũgĩ wa mbaara,
o ũmwe wao eyohete rũhiũ rwa njora,
ehaarĩirie nĩ ũndũ wa imakania iria ingĩũka ũtukũ.
- 9 Mũthamaki Solomoni nĩethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga;
amĩakĩte na mĩtĩ ya kuuma Lebanoni.
- 10 Itugĩ ciayo atumithĩtie cia betha,
naguo mwĩtiro wayo nĩ wa thahabu,
gĩtĩ kĩayo kĩgemetio na gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi,
mwena wa thĩinĩ wayo ũgemetio na wendo
nĩ aarĩ a Jerusalemu.
- 11 Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei,
mwĩrorere Mũthamaki Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ,
thũmbĩ ĩrĩa nyina aamwĩkĩrire
mũthenya wake wa kũhikania,
mũthenya o ũrĩa ngoro yake yakeneire.

4

Mwendani

- 1 Hĩ, kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Ĩĩ ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
Maitho maku mahaana ta ma ndutura makĩonerwo hau taama-inĩ ũcio
ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.
- Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri*
rũgũikũrũka Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.
- 2 Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondũ ciarĩkia kũmurwo guoya o ũguo,
ikĩambata ciumĩte gũthambio.
- O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo;
hatĩrĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.
- 3 Mĩromo yaku ĩhaana ta uuthi mũtune;
kanua gaku kagĩrĩte mũno.
- Thĩa ciaku ĩhaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga,
ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.
- 4 Ngingo yaku ĩhaana ta mũthiringo ũrĩa mũraihu wa Daudi,
wakĩtwo wega mũno;
nakuo gũgacuurio ngo ngiri,
na ciothe nĩ ngo cia njamba cia ita.
- 5 Nyondo ciaku cieri ĩhaana ta ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya
ikĩrĩa itoka-inĩ.
- 6 Nĩngũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa manemane,
na nginye karĩma-inĩ ka ũbani,
njikare kuo nginya kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciirĩrie.

* 4:1 Mbũri ciarĩ njirũ-ci ta njuĩrĩ.

- 7 Wee mwendwa wakwa ūrĩ mũthaka biũ;
ndũrĩ na kameni o na kanini.
- 8 Ūka tũthiĩ nawe, mũhiki wakwa, tuume Lebanoni,
nĩtũthiĩ nawe tuume Lebanoni.
Harũrũka uume gacũmbĩrĩ-inĩ ka Amana,
ũkiume kĩrĩma gĩa Seniru, o gacũmbĩrĩ ka Herimoni,
uume kũu imamo-inĩ cia mĩrũũthi,
ũkiume irĩma-inĩ icio cia ngarĩ.
- 9 Nĩũtahĩte ngoro yakwa, wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa;
nĩũtahĩte ngoro yakwa
na irora o rĩmwe rĩa maitho maku,
na ithaga rĩmwe rĩa mũgathĩ waku wa ngingo.
- 10 Wee mwarĩ wa maitũ, o we mũhiki wakwa, kaĩ wendo waku nĩ wa gũkenerwo-ĩ!
Ĩĩ wendo waku nĩ wa gũkenania mũno gũkĩra ndibei,
naguo mũtararĩko wa maguta maku nĩ mwega kũrĩ wa mahuti mothe marĩa
manungi wega!
- 11 Wee mũhiki wakwa, mĩromo yaku ĩtaatagia mũrĩo ta magua ma ũũkĩ;
iria na ũũkĩ irĩ rungu rwa rũrĩmĩ rwaku.
Mũtararĩko mwega wa nguo ciaku no ta ūrĩa wa Lebanoni.
- 12 Wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa, ũhaana ta mũgũnda mũirigĩre,
ũkahaana ta gĩthima kĩirigĩre,† na ta itherũkĩro rĩa maaĩ ihingĩrĩrie.
- 13 Thuuna ciaku nĩ ta mũgũnda wa mĩtĩ ya mĩkomamanga
ĩ na matunda mega mũno,
ũrĩ na mĩhanuni, na mĩtĩ irĩa yumaga uundi,
14 ĩkoima uundi na manjano,
na irago na mĩndarathini,
hamwe na mũtĩ o wothe wa ũbani,
na manemane na thubiri,
na mahuti mothe marĩa manungi wega mũno.
- 15 Wee-rĩ, ūrĩ itherũkĩro rĩa maaĩ rĩrĩ mũgũnda,
ũrĩ gĩthima kĩa maaĩ megũtherera,
maikũrũkĩte moimĩte Lebanoni.‡
- Mwendwa*
16 Wee rũhuho rwa gathigathini ũkĩra,
nawe rũhuho rwa gũthini-rĩ, ũka!
Hurutanaai mũgũnda-inĩ wakwa,
nĩguo mũtararĩko waguo ũhunje kũndũ kũraya.
Mwendwa wakwa nĩatoonye mũgũnda-inĩ wake,
na arĩe matunda maguo o macio mega mũno.

5

Mwendani

- 1 Wee mwarĩ wa maitũ o wee mũhiki wakwa, nĩndoka mũgũnda-inĩ wakwa;
nĩnjookanĩrĩirie manemane makwa na mahuti makwa marĩa mangĩ manungi
wega.
Nĩndĩite magua makwa, o na ũũkĩ wakwa;
nĩnyuĩte ndibei yakwa, o na iria rĩakwa.

Arata

Inyuĩ arata-rĩ, rĩai na mũnyue;

† 4:12 Ithima nĩciakunĩkagwo nĩgeetha maaĩ matikagĩe gĩko. ‡ 4:15 Kĩrĩma kĩa Lebanoni kĩa rĩ na ira (tharunji)
rĩrĩa rĩatwekaga rĩkaiyũria tũrũũ maaĩ.

inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai nginya mũiganie.

Mwendwa

² Ndĩrarĩ toro, no ngoro yakwa nĩreiguĩte.

Ta thikĩrĩria! Mwendwa wakwa nĩararingaringa mũrango, akiugaga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa,

o wee wakwa ũtarĩ kaũcuuke-rĩ, hingũrĩra.

Mũtwe wakwa nĩũhũgĩtio nĩ ime,
njuĩrĩ yakwa ikaiyũra ireera rĩa ũtukũ.”

³ Nĩndutĩte nguo yakwa ya igũrũ:
no nginya ndĩmũhumbe rĩngĩ?

Ningĩ nĩndĩthambĩte magũrũ:
no nginya ndĩmekĩre gĩko rĩngĩ?

⁴ Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inĩ ka mũrango,
nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria kũmwĩrĩria.

⁵ Ndĩrokĩra kũhingũrĩra mwendwa wakwa,
moko makwa magĩtaataga manemane,
nacio ciara ciakwa ikanyũrũrũkia manemane,
nyĩĩro-inĩ ya mũrango.

⁶ Ndĩrahingũrĩre mwendwa wakwa,
no mwendwa wakwa ndararĩ ho, nĩarathiĩte;
Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wake gũthiĩ.

Ndĩramwethire, no ndinamuona.
Ndĩramwĩtire, no ndananjĩtika.

⁷ Arangĩri maranyona
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.

Nao marahũũrire, marandihangia;
marandunya nguo yakwa ya igũrũ,
arangĩri acio a thingo!

⁸ Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ,
mũkũmwĩra atĩa?
Mwĩrei atĩ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

Arata

⁹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku aagĩrĩte agakĩra endwa arĩa angĩ na kĩ?

Mwendwa waku akĩrĩte endwa arĩa angĩ nakĩ,
nĩguo ũtwĩhĩtithie ũguo?

Mwendwa

¹⁰ Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na agatunĩha,
nĩekũuranĩte harĩ arũme ngiri ikũmi.

¹¹ Mũtwe wake ũhaana ta thahabu theru mũno;
njuĩrĩ yake ĩrĩ na mikumba,
na ikaira ta ihuru.

¹² Maitho make mahaana ta ma ndutura
ciũmbĩte tũrũũ-inĩ,
mahaana ta mathambĩtio na iria,
o ta maigĩtwo wega makaagĩrĩra ta mathaga.

¹³ Makai make namo mahaana ta tũmĩgũnda
tũtumanĩte mahuti manungi wega magĩtararĩka.

Mĩromo yake no ta itoka igũita manemane.

¹⁴ Moko make mahaana ta thanju cia thahabu,
itheecereirwo tũhiga-inĩ tũrĩa twĩtagwo thumarati;

mwĩrĩ wake ũhaana ta mũguongo ũrĩa mũnyorokie,
ũgemetio na yakuti ĩrĩa theru.

¹⁵ Magũrũ make matariĩ ta itugĩ cia mahiga ma mũthemba wa marimari,
ihaandĩrĩrwo itina-inĩ cia thahabu ĩrĩa therie.

Maũthĩ make matariĩ ta Lebanoni,
agathakara ta mĩtarakwa yakuo.

¹⁶ Kanua gake akiaria karĩ mũrĩo mũno;
we nĩ wa kwendeka biũ.

Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩwe mwendwa wakwa,
ũyũ nĩwe mũrata wakwa, inyuĩ aarĩ a Jerusalemu.

6

Arata

¹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku athiĩte kũ?
Mwendwa waku arorire na kũ,
nĩguo tũmũcarie nawe?

Mwendwa

² Mwendwa wakwa aikũrũkire mũgũnda-inĩ wake,
o tũmĩgũnda-inĩ tũrĩa tũtumanĩte mahuti marĩa manungi wega,
athiĩte kũrũthia kũu mĩgũnda-inĩ,
agĩtuaga mahũa ma itoka.

³ Nĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ wakwa;
we arĩthagia itoka-inĩ.

Mwendani

⁴ Wee mwendwa wakwa, ũrĩ mũthaka, o ta bũrũri wa Tiriza,*
ũrĩ wa kwendeka o ta Jerusalemu,
na ũkamakania o ta ita rĩrĩ na bendera.

⁵ Wĩhũgũre na kũngĩ, ũtĩge kũndora;
maitho maku nĩmarahoota.

Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri
rũgũkũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi.

⁶ Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'onde
ikĩambata ciumĩte gũthambio.

O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo,
hatirĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.

⁷ Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga,
ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

⁸ No gũkorwo na atumia athamaki mĩrongo ĩtandatũ,
na thuriya mĩrongo ĩnana,
na airĩtu gathirange matangĩtarĩka;

⁹ no ndutura yakwa, ũcio wakwa ũtarĩ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ mahaanaine,
nowe mũirĩtu wa nyina wiki,
o we gĩtũnio kĩa ũcio mũmũciari.

Airĩtu maamuonire makĩmwĩta mũrathime;
nao atumia athamaki o na thuriya makĩmũkumia.

Arata

¹⁰ Nũũ ũyũ ũroimĩra ta ruoro rũgĩtema,
athakarĩte ta mweri, na agathera ta riũa,
arĩ na ũkengu ta wa njata irũrũnganĩte?

Mwendani

* 6:4 Itũũra rĩa Tiriza nĩrĩo Jeroboamu aathuurire rĩtũike itũũra inene rĩa Ũthamaki wa Gathigathini.

- 11 Nĩndĩraikũrũkire mũgũnda wa mĩkombokombo,
ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete kũu gĩtuamba-inĩ,
nĩguo nyone kana mĩthabibũ nĩthundũrite,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kiro.
- 12 O na itanamenya ũrĩa gũtariĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ aitũ.

Arata

- 13 Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha tũkwĩrorere!

Mwendani

- Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu ũyũ nĩkĩ,
taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu mũreerorera?

7

- 1 We mwarĩ ũyũ wa mũnene,
ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo iraatũ ti mathaka!
Magũrũ maku mathakarĩte makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko ma mũbundi mũũgĩ.
- 2 Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga gĩthiũrũrĩ
karĩa gataagaga ndibei ningie.
Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu kĩa ngano ngonyore,
gĩthiũrũrũkĩirio nĩ itoka.
- 3 Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya.
- 4 Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo mũraihi wakĩtwo na mĩguongo.
Maitho maku nĩ ta tũria twa Heshiboni,
hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bathi-Rabimu.
Iniũrũ riaku rihaana ta mũthiringo mũraihi wa Lebanoni
ũrĩa ũrorere na mwena wa Dameski.
- 5 Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta Kĩrĩma gĩa Karimeli.
Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte ikahaana ta rangi wa ndathi;
mũthamaki aikaraga ta oohereirwo tũmĩcuha-inĩ twacio.
- 6 Wee wendo, kaĩ wee ũrĩ mũthaka na wa gũkenania-ĩ!
Maũndũ maku nĩmagũkenania!
- 7 Kĩrũgamo gĩaku kĩrũngarĩte ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjiika cia matunda.
- 8 Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mũtĩ ũyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo.”
Nyondo ciaku irotuĩka ta imanjiika cia thabibũ,
nayo mĩhũmũ yaku itararĩke wega ta matunda,
9 nako kanua gaku gatũike ta ndibei irĩa njega mũno.

Mwendwa

- Ndibei iyo irokinyĩra mwendwa wakwa,
na imerũke wega irĩ gatagatĩ ka mĩromo na magego.
- 10 Niĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ niĩ eriragĩria.
- 11 Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthiĩ mĩgũnda-inĩ,
nĩtũthiĩ tũkaraarĩrĩre tũtũũra-inĩ.
- 12 Nĩtũrooke gũthiĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ
tũkarore kana mĩthabibũ nĩmĩthundũku,

na kana nĩcanũrĩte kĩro kĩaayo,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro:
kũu nĩkuo ngaakũheera wendo wakwa.

¹³ Matunda ma mandarĩki nĩmaratararĩka,
na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda ma mĩthemba yothe marĩa mega mũno,
ma mũgethano o na mangĩ maikaru,
marĩa ngũigĩire, wee mwendwa wakwa.

8

¹ Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ wa maitũ,
ũrĩa wongire nyondo cia maitũ!

Hĩndĩ ĩyo, ingĩgũtũnga nja,
ndaakũmumunya,
na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩĩmena.

² Ingĩgũtongoria,
ngũtware nyũmba ya maitũ,
ũcio wandutire maũndũ.

Ingĩkũhe ndibei ĩrĩa njamithie wega ũnyue,
o yo ngogoyo ya mĩkomamanga yakwa.

³ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mũtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁴ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

Arata

⁵ Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake?

Mwendwa

Rungu-inĩ rwa mũtĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrĩre ũrĩ toro;
hau nĩho nyũkwa aagĩrĩire nda yaku,
o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩire.

⁶ Njĩkĩra ta mũhũũri ngoro-inĩ yaku,
ũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
ũiru wago ũmĩtie ngoro o ta mbĩrĩra.

Ūcinaga o ta mwaki ũrakana,
na o ta rũrĩrĩmbĩ rũnene mũno rwa Jehova.

⁷ Maaĩ maingĩ matingĩhota kũhoria wendo;
njũũĩ itingĩhota kũũthereria.

Korwo mũndũ no aheane
ũtonga wothe wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
no kũnyũrũrio ũngĩnyũrũrio o biũ.

Arata

⁸ Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ,
nako gatiumĩtie nyondo.

Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu kau gaitũ,
mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kũurio?

⁹ Korwo nĩ rũthingo-rĩ,
tũngĩaka mĩthingo mĩraihi na igũrũ ya betha igũrũ rĩako.
Korwo nĩ mũrango-rĩ,

tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mũtarakwa.

Mwendwa

¹⁰ Niĩ ndĩ rūthingo,

nacio nyondo ciakwa ihaana ta mũthiringo mũraihi na igũrũ.

Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,

nduĩkĩte o ta mũndũ ũtũmaga aiganĩre.

¹¹ Solomoni aarĩ na mũgũnda wa mũthabibũ kũu Baali-Hamoni;

mũgũnda ũcio wa mũthabibũ akĩũkomborithia kũrĩ akombori.

O mũndũ aarĩ arehage cekerĩ 1,000* cia betha

nĩ ũndũ wa maciaro maguo.

¹² No mũgũnda wakwa wa mũthabibũ nĩ wakwa o niĩ nyiki;

cekerĩ icio 1,000 nĩ ciaku wee Solomoni;

nacio cekerĩ 200† nĩ cia arĩa marĩmagĩra maciaro maguo.

Mwendani

¹³ Atĩrĩrĩ, wee ũikaraga mũgũnda-inĩ

hamwe na arata a thiritũ yaku,

reke o na niĩ njigue mũgambo waku.

Mwendwa

¹⁴ Umagara na ihenya mwendwa wakwa,

ũtuĩke ta thiiya,

kana ta thwariga nyanake

ĩrĩ irĩma-inĩ iria ĩrĩ mahuti manungi wega.

* 8:11 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5) † 8:12 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nîmo maündũ marĩa maaguũrĩrio Isaia mũrũ wa Amozu, makoniĩ Juda na Jerusalemu hĩndĩ ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, arĩa maarĩ athamaki a Juda.

Rũrĩrĩ Rũremi

² Atĩrĩrĩ, wee igũrũ, ta thikĩrĩria! Nawe thĩ ta igua!

Nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie akoiga atĩrĩ:

“Nĩ heete ciana irio, ngacirera igakũra,
no cio ikaanemera.

³ Ndegwa nĩyũũ mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mũharatĩ wa mwene yo,
no Isiraeli ndarĩ ũndũ ooĩ,
andũ akwa nĩmagĩte ũmenyo.”

⁴ Hĩ! Kaĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwĩhagia-ĩ.

Mũrĩ andũ matitikĩte mahĩtia,
na rũruka rwa andũ mekaga ũũru,
na ciana ciĩrutĩire gũthũkia maündũ!

Nĩmatiganĩrie Jehova;
nĩmamenete Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
makamũhutatĩra, magacooka na thuutha.

⁵ Nĩ kĩ gĩgũtũma mwende gũikara mũkĩhũũragwo?

Nĩ kĩ gĩgũtũma mũthĩ o na mbere kũrema?

Mũtwe wothe nĩmũtihangie,
nayo ngoro yothe ikanyamarĩka.

⁶ Kuuma ikinya rĩa kũgũrũ nginya mũtwe
gũtirĩ handũ hagima:

no nguraro theri, na mĩtũnda,
na ironda cia ndĩra
itarĩ thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoio na maguta.

⁷ Bũrũri wanyu ũkirĩte ihooru,

matũũra manyu manene magacinwo na mwaki;
mĩgũnda yanyu ĩramathwo ĩgatigwo ũtheri nĩ andũ a kũngĩ
o mũkĩonaga,

ĩkoonũhwo ta ĩng’auĩranĩtio nĩ ageni.*

⁸ Mwarĩ wa Zayuni atiganĩrio

ta gĩthũnũ kĩrĩ mũgũnda wa mĩthabibũ,
agatiganĩrio ta kanyũmba karĩ mũgũnda wa marenge,
o na ta itũũra inene rĩthiũrũrũkĩirio nĩ thũ ikĩenda kũrĩtunyana.

⁹ Tiga Jehova Mwene-Hinya-Wothe

aatũtigĩirie matigari manini ma andũ-rĩ,
tũngĩtuĩkĩte ta Sodomu,
na tũkahaana ta Gomora!

* **1:7** Ũndũ ũyũ wekĩkĩte rĩrĩa Senakeribu aatharĩkĩire Jerusalemu (1Ath 18:13).

- 10 Thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova,
inyuĩ mwathanaga Sodomu;
na mũigwe watho wa Ngai witũ,
inyuĩ andũ a Gomora!
- 11 “Magongona macio manyu mũndutagĩra maingĩ-rĩ,
nĩ ma kĩ kũrĩ nĩ?” Ũguo nĩguo Jehova ekũũria.
“Nĩnjiganĩtwo nĩ magongona ma njino,
na magongona ma ndũrũme, na maguta ma nyamũ noru;
nĩ ndikenagĩra thakame ya ndegwa,
na ya tũtũrũme, o na ya mbũri.
- 12 Nũũ ũkoragwo amwĩrĩte mũndutĩre magongona macio
rĩrĩa mũgũũka mbere yakwa kũũhooya,
mũkĩrangaga nja cia nyũmba yakwa?
- 13 Tigai gũcooka kũrehe maruta ma tũhũ!
Ūbumba wanyu nĩ kĩndũ kĩa magigi harĩ nĩ.
Ndingĩhota gũkirĩrĩria ciũngano cianyu cia waganu:
mĩcemanio yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ iria njathane.
- 14 Ngoro yakwa nĩthũire ciathĩ cianyu
cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ iria njathane.
Maũndũ macio matuĩkĩte mũrigo harĩ nĩ,
nĩmanogetie.
- 15 Hĩndĩ ĩrĩa mwambararia moko manyu na igũrũ mũkĩhooya,
nĩndĩrĩmũhithaga maitho makwa ndikamuone;
o na mũngĩhooya mahooya maingĩ ndirĩmũiguaga.
Nĩgũkorwo moko manyu maiyũrĩtwo nĩ thakame;
16 mwĩthambei mwĩtherie.
Eheriai ciĩko cianyu njũru maitho-inĩ makwa!
Tigai gwĩka maũndũ mooru,
17 mwĩrutei gwĩkaga wega!
Thingatagai ciira wa kĩhoo, to,
na mũkoomĩrĩria arĩa ahinyĩrĩrie.
Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kĩhoo, to,
na mũthaithanagĩrĩre mũtumia wa ndigwa.”
- 18 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ūkai tũciire.
O na mehia manyu mangĩkorwo matunĩhĩte ta gakarakũ-rĩ,
nĩmagathera o ta ira;
o na maatuĩka matunĩhĩte ta thakame,
nĩmakerũha o ta guoya wa ng’ondũ.
- 19 Mũngĩnjigua na mũnjathĩkĩre,
nĩ mũrĩrĩaga indo iria njega mũno cia bũrũri;
- 20 no mũngĩrema na mũrege gwathĩka,
mũkaaniinwo na rũhiũ rwa njora.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.
- 21 Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩhokeku
nĩrĩtuĩkĩte ta mũmaraya-ĩ!
Hĩndĩ ĩmwe rĩaiyũrĩte ũtuanĩri ciira wa kĩhoo, to;
ũthingu nĩguo watũũraga thĩnĩ warĩo,
no rĩu nĩ oragani matũũraga kuo!
- 22 Betha yanyu ĩtuĩkĩte gĩko,

- ndibei yanyu ĩrĩa njega mũno ĩgatukanio na maaĩ.
²³ Andũ anyu arĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete,
 magatuĩka a thiritũ ya aici;
 othe nĩmendete mahaki,
 nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo.
 Maticiragĩra ciana cia ngoriai na kĩhooto;
 na matithikagĩrĩria ciira wa mũtumia wa ndigwa.
²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa mang’ũrĩ makwa,
 na ndĩrĩhĩrie harĩ thũ ciakwa.
²⁵ Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa;
 ngagũtheria gĩko gĩaku gĩthire biũ,
 na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ matheru ndĩmatherie.
²⁶ Aciirithania aku ngaatũma matuĩke o ta ũrĩa maatarĩ matukũ-inĩ ma tene,
 na aheani kĩrĩra aku o ta ũrĩa maatarĩ kĩambĩrĩria-inĩ.
 Thuutha ũcio ũgeetagwo
 Itũũra Inene rĩa Ũthingu,
 o na Itũũra Inene Rĩhokeku.”
- ²⁷ Itũũra rĩa Zayuni rĩgaakũũrwo na ciira wa kĩhooto,
 nao andũ a rĩo arĩa merirĩte makũũrwo na ũthingu.
²⁸ No andũ arĩa aremi na arĩa ehia makaaniinwo hamwe,
 nao arĩa matiganagĩria Jehova nĩmagathira biũ.
²⁹ “Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa mĩgandi ĩyo mĩamũre
 mũtũire mũkenagĩra;
 nĩmũkaigua thoni nĩ ũndũ wa mĩgũnda
 ĩyo mwĩthuurĩre.
³⁰ Mũgaatuĩka ta mũgandi ũrahooa mathangũ,
 mũtuĩke ta mũgũnda ũtarĩ maaĩ.
³¹ Mũndũ ũrĩa ũrĩ hinya agaatuĩka maragara,
 naguo wĩra wake ũtuĩke thandĩ;
 we na wĩra wake nĩmakahĩa hamwe,
 haage mũndũ wa kũhoria mwaki ũcio.”

2

Kĩrĩma kĩa Jehova

- ¹ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire ũkonĩi Juda na Jerusalemu:
- ² Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria
 kĩrĩma kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
 kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;
 nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ,
 nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.
³ Ndũrĩrĩ nyingĩ nĩigathiĩ kuo ikiugaga atĩrĩ,
 “Ũkai, twambate tũthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova,
 tũthĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
 Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthĩre yake,
 nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”
 Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
 nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁴ Nake n̄agatuithanagia ndūrĩrĩ ciira,
 na aiguithanie irĩndĩ nyingĩ.
 Hiũ ciao cia njora magaacithondeka ituĩke mĩraũ ya kūrĩma,
 namo matimũ mao mamathondeke matuĩke hiũ cia gũceeha mĩtĩ.
 Gũtirĩ rūrĩrĩ rũgaacooka kūrũa na rūrĩrĩ rūrĩa rũngĩ na rũhiũ rwa njora,
 o na kana merute ũhoru wa mbaara hĩndĩ ĩngĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ wee nyũmba ya Jakubu,
 ũkaai tũthiige tũmũrikĩrwo nĩ ũtheri wa Jehova.

Mũthenya wa Jehova

⁶ Wee nĩūtiganĩrie andũ aku,
 o acio a nyũmba ya Jakubu.
 Nao marũmĩtie mũno mĩtugo na irĩra cia andũ a mwena wa irathĩro;
 maragũraga ta Afilisti,
 na makagĩa thiritũ na andũ matooi Ngai.

⁷ Bũrũri wao ũiyũrite betha na thahabu,
 igĩina ciao itingĩthira.

Bũrũri wao ũiyũrite mbarathi;
 na ngaari ciao cia ita itingĩtarĩka.

⁸ Bũrũri wao ũiyũrite mĩhianano ya kũhooywo;
 mainamagĩrĩra wĩra wa moko mao,
 o indo iria mathondekete na ciara ciao.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
 nacio iruka cia andũ iconorithio;
 ndũkanamarekere.

¹⁰ Toonyai rwaro-inĩ rwa ihiga,
 mwĩhithe tũiri-inĩ mũũrĩre kĩmakania kĩa Jehova
 na riiri wa ũnene wake!

¹¹ Maitho ma mũndũ mwĩtĩi nĩmagaconorithio,
 nagueo mwĩtĩio wa andũ nĩũkaharũrũkio;
 no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio.

¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na mũthenya aigĩte
 wa gũũkĩrĩra andũ arĩa othe etĩi na arĩa meĩkagĩrĩra,
 na arĩa othe metũũgagĩria
 (nao othe nĩmakanyihio),

¹³ na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na ĩkaneneha
 mũno,*
 o na mĩgandi yothe ya Bashani,

¹⁴ na okĩrĩre irĩma iria ndaaya na igũrũ,
 na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.

¹⁵ na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihi na igũrũ
 na rũthingo o ruothe rwakĩtwo rwa hinya,

¹⁶ na okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi,
 na marikabu ciothe iria njega mũno.

¹⁷ Mwĩtũũgĩrio wa mũndũ nĩũkaharũrũkio,
 na mwĩtĩio wa andũ ũconorithio;
 no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio,

* **2:13** Bũrũri wa Lebanoni warĩ mwena wa irathĩro wa Jorodani, na woĩkaine nĩ ũndũ wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

- 18 nayo mīhianano ya kūhooywo nīngathira biū.
 19 Andū makoorīra ngurunga-inī cia ndwaro cia mahiga,
 o na marima-inī ma thī,
 moorīre kīmakania kīa Jehova na riiri wa ūnene wake,
 hīndī īrīa akaarūgama athingithie thī.
 20 Mūthenya ūcio andū makooya mīhianano yao ya betha,
 na mīhianano yao ya thahabu,
 īrīa methondekeire mamīhooyage,
 mamūkīrie huko na huhu.
 21 Nao makoorīra ngurunga-inī cia ndwaro cia mahiga,
 na mahiga-inī marīa macunjurīte
 morīre kīmakania kīa Jehova
 na riiri wa ūnene wake,
 hīndī īrīa akaarūgama, athingithie thī.
 22 Tiga kwīhoka mūdū,
 ūrīa mīhūmū yake īrī o maniūrū-inī make.
 Nī ūndū-rī, akīrī wa bata ūrīkū?

3

Jerusalemu na Juda Gūtuūrwo Ciira

- 1 Atīrīrī, Mwathani,
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 arī hakuhī kwehereria Jerusalemu na Juda
 ūteithio wao na kīrīa kīmatiiragīrīra,
 amehererie ūteithio wothe wa irio na wa maaī,
 2 o na amehererie mūdū ūrīa njamba na mūrūi wa mbaara,
 na mūtuanīri ciira na mūnabij,
 na mūrāgūri na mūthuuri wa kīama,
 3 na mūtongoria wa gīkundi gīa thigari mīrongo ītano,
 na mūheani kīrīra, na mūbundi mūūgī, o na mūdū-mūgo mūūgī.
 4 Tūhī nītuo ngaatua anene ao;
 na maathagwo nī tūkenge.
 5 Andū nīmakahiinyanīrīria:
 o mūdū akaahinyīrīria ūrīa ūngī,
 mūdū wa itūūra okīrīre mūdū wa itūūra rīake.
 Arīa anini nīmagookīrīra arīa akūrū,
 nao arīa matarī ngumo mokīrīre mūdū ūrīa mūtīku.
 6 Mūdū nīakanyiita ūmwe wa ariū a nyina
 arī gwa ithe mūciī, amwīre atīrī,
 “Wee ūrī na nguo ya igūrū, tuīka mūtongoria witū;
 ūreke kūdū gūkū kwanangītwo kūgīe wathani-inī waku!”
 7 Nowe nīakaanīrīra mūthenya ūcio oige atīrī,
 “Nī ndirī na kīhonia.
 Nīgūkorwo gwakwa mūciī gūtīrī irio kana nguo,
 tigai kūdūa mūtongoria wa andū.”
 8 Nīgūkorwo Jerusalemu nīkūratūgūga,
 nakuo Juda nīkūragūa;

ciugo na ciiko ciakuo nĩrokĩrĩra Jehova
na makang'athĩria thiithi wake ũrĩ riiri.

⁹ Ithiithi ciao nĩcio ciumbũraga ũrĩa mahaana;
maanĩkaga mehia mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga.

Kaĩ marĩ na haaro-ĩ!
Nĩo mereheire mwanangĩko.

¹⁰ Ha ũhoru wa andũ arĩa athingu, meerei atĩ nĩmakagaacĩra;
nĩgũkorwo nĩmakaarĩaga maciaro ma maũndũ marĩa maaneka.

¹¹ No andũ arĩa aaganu, meerei atĩrĩ: kaĩ marĩ na haro-ĩ!
Nĩgũkorwo mwanangĩko ũrĩ igũrũ rĩao!

Nao makaarĩhwo kũringana na wĩra wa moko mao.

¹² Andũ akwa mahinyagĩrĩrio nĩ ciana,
nao andũ-a-nja nĩo mamaathaga.
Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ akwa, atongoria anyu nĩo mamũhĩtithagia,
magatũma muume njĩra irĩa yagĩrĩire.

¹³ Jehova nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake iciirĩro-inĩ;
akarũgama nĩguo aciirithie andũ.

¹⁴ Jehova nĩarĩkĩtie gũtuĩra
athuuri na atongoria a andũ ake ciira, akameera atĩrĩ:
“Nĩ inyuĩ mwanangĩte mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ;
o na indo iria mũtunyĩte athĩni irĩ thĩnĩ wa nyũmba cianyu.”

¹⁵ “Mũhehenjaga andũ akwa,
na mũkamemenda mothiũ ma athĩni nĩkĩ?”
nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria.

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Andũ-a-nja a Zayuni nĩetĩĩ,
mathiiga maguucĩtie ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,
na makinyaga na njacĩ magĩthiĩ,
na makagambia njingiri iria irĩ thũng'wa-inĩ ciao.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani nĩagatũma andũ-a-nja acio a Zayuni magĩe na ironda
mĩtwe;
Jehova nĩakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mũthenya ũcio Jehova nĩakamaaũra mathaga mao: nĩmo bangiri, na rũtamĩ
rwa kuoha njuĩrĩ, na mĩgathĩ irĩa iĩhacĩte ta mweri, ¹⁹ na icũhĩ cia matũ, na mĩrĩnga
ya moko, na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ, ²⁰ na itambaya cia mĩtwe, na irengeeri
cia magũrũ, na mĩcibi, na cuba cia maguta manungi wega, na ithiitũ ²¹ na icũhĩ cia
mũhũũri cia moko, na icũhĩ cia maniũrũ, ²² na nguo ndaihu iria njega, na ngũbia, na
tũbuti, na nguo cia igũrũ, na tũmondo, ²³ na icicio cia kwĩrora, na nguo cia gatani
irĩa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.

²⁴ Handũ ha mũtararĩko mwega gũkaagĩa na mũnũngo mũũru;
handũ ha mũcibi hagaakorwo mũkanda;
handũ ha njuĩrĩ thondeke wega hagĩe kĩhara;
handũ ha nguo njega hakaagĩa nguo ya ikũnia;
naho handũ ha ũthaka wa mwĩrĩ hagĩe gũcinanwo na ruoro.

²⁵ Arũme anyu makoogwo na rũhiũ rwa njora,

nacio njamba cianyu cia ita ikaaniinirwo mbaara-inĩ.
²⁶ Ihingo cia Zayuni niigacakaya na igirike,
 na itũura riu rikire ihooru, na rikare rimomoretwo, rikagũa thĩ.

4

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ-a-nja mũgwanja makaanyiita mũndũ mũrũme ũmwe,
 mamwĩre atĩrĩ, “Tũrĩrĩaga irio ciitũ ithuĩ ene,
 na twĩheage nguo;
 no ũreke twĩtanagio nawe.
 Twehererie thoni ciitũ!”

Thuuna ya Jehova

² Mũthenya ũcio Thuuna ya Jehova niĩgathakara na igĩe riiri, namo maciaro ma
 bũrũri ũcio magaakorwo marĩ mega, na marĩ mwĩraho na riiri wa arĩa magaakorwo
 marĩ matigari kũu Isiraeli! ³ Na rĩrĩ, niĩgũgakinya atĩrĩ, andũ arĩa magaatigwo
 Zayuni, na arĩa magaakorwo matigaire Jerusalemu, mageetagwo atheru, nao nĩ arĩa
 othe maandikĩtwo na magaathĩrĩtwo gũtũura muoyo kũu Jerusalemu. ⁴ Mwathani
 niĩagathambia gĩko kĩrĩa kĩũru kĩa andũ-a-nja a Zayuni; niĩagatheria Jerusalemu
 marooro ma thakame arĩ na roho wa gũtuanĩra ciira o na roho wa gũcina na
 mwaki. ⁵ Ningĩ Jehova niĩagatũma itu rĩa ndogo rĩgĩe kũndũ guothe mũthenya
 kũrĩa gũikarĩtwo nĩ andũ kĩrĩma-inĩ kũu gĩa Zayuni, na atũme kũrĩa kũnganĩtwo
 gwakane rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki ũtukũ; igũrũ rĩa riiri ũcio wothe gũgaakorwo taarĩ
 hema. ⁶ Igaatuĩka ta gĩthũnũ gĩa kũrehe kĩrũru gĩa kwĩgitia kuuma kũrĩ ũrugarĩ
 wa mũthenya, na handũ ha kũũrĩra na ha kwĩgitia kuuma kũrĩ kĩhuhũkanio kĩa
 rũhuho na kĩa mbura.

5

Rwĩmbo rwa Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ Niĩngũinĩra mwendwa wakwa ũrĩa nyendete rwĩmbo,
 ndĩmũinĩre rwĩmbo rũkonĩ mũgũnda wake wa mĩthabibũ:
 Mwendwa wakwa aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ
 kĩrĩma-inĩ handũ hanoru mũno.
² Akĩũthiũrũrũkĩria na mũtaru,
 na akĩũngania mahiga marĩa mothe maarĩ kuo akĩmate,
 agĩcooka akĩũhaanda mĩthabibũ irĩa mĩega mũno.
 Nĩaakire mũthiringo mũraihi na igũrũ kũu thĩinĩ wago,
 o na ningĩ akĩenja handũ ha kũhahagĩra thabibũ.
 Nake agĩeterera ũciare thabibũ njega,
 no rĩrĩ, waciarire thabibũ cia gĩthaka.
³ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũũraga Jerusalemu o na andũ a Juda,
 tũtuithaniei ciira, nĩ na mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.
⁴ Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩ ingĩekire mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ
 gũkĩra ũguo ndawĩkire?
 Waciarire thabibũ cia gĩthaka nĩkĩ,
 o hĩndĩ irĩa ndetereire ũciare thabibũ njega?
⁵ Atĩrĩrĩ, niĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka
 mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ:
 Niĩngũwehereria rũgiri rwaguo,
 niĩguo wanangwo,

njooke momore rūthingo rwaguo,
nĩguo ũrangĩrĩrio.

⁶ Ndĩūtiganĩrie wanangĩke,
ũtegũcehwo kana kũrĩmwo,
naguo ũrĩmeraga cong'e na mĩigua.
Ningĩ njathe matu matikanaurĩrie mbura.”

⁷ Mũgũnda wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩguo nyũmba ya Isiraeli,
nao andũ a Juda
nĩo mũgũnda wake wa mĩthabibũ ũrĩa akenagĩra.
Nake eethire ciira wa kĩhooto, akĩona o ũiti wa thakame;
agĩcaria ũthingu, no akĩigua kĩrĩro kĩa mĩnyamaro.

Haaro na Gũtuĩrwo Ciira

⁸ Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga mũkĩiongagĩrĩra nyũmba mũrĩ na haro-ĩ!
O inyuĩ mũnyiitithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩrĩa kĩngĩ gĩgatuĩka kĩmwe,
nginya hakaaga handũ ha gũtigĩria andũ arĩa angĩ,
nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ mũrĩ inyuiki.

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte atĩrĩ ngĩiguaga:
“Ti-itherũ nyũmba iria nene nĩgakira ihooru,
nacio nyũmba iria thaka ciage andũ a gũciikara.

¹⁰ Mũgũnda wa iĩka ikũmi wa mĩthabibũ ũkaaruta bathi ĩmwe* ya ndibei,
nayo homeri ĩmwe† ya mbegũ yume eba ĩmwe‡ ya ngano.”

¹¹ Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rũciinĩ tene,
makahang'ĩre njoohi marĩ na haaro-ĩ!
o acio maikaraga thĩ ũtukũ gũgakũra,
nginya makarĩio nĩ ndibei.

¹² Maruga-inĩ mao makoragwo na inanda cia mũgeeto,
na cia inubi na tũhembe, na mĩtũrirũ, o na ndibei,
no matirũmbũyagia ciĩko cia Jehova,
na makaagĩra wĩra wa moko make gĩtĩio.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ
nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo;
andũ ao arĩa atĩiku magaakua nĩ ng'aragu,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa kĩhooto nĩ nyoota.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mbĩrĩra nĩnenehetie thuti nĩ ũndũ wao,
na ĩgaathamia kanua kayo gatarĩ gĩturi;
kũu nĩkuo gũkaaharũrũka andũ ao arĩa marĩ igweta na ikundi cia andũ,
hamwe na andũ arĩa manyuuaga makanegena, o na arĩiu.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩconorithio,
namo maitho ma arĩa etĩi maconorithio.

¹⁶ No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagatũũgĩrio nĩ ũndũ wa ciira wake wa kĩhooto,
nake Mũrungu, o we ũcio mũtheru, nĩakeyonia nĩ mũtheru na ũndũ wa
ũthingu wake.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ng'ondũ ikaarĩaga ta irĩ ũrĩithio-inĩ wacio;
natuo tũgondu tũkaarĩithagio kũndũ kũrĩa kwanangĩku gwa itonga.

* 5:10 nĩ ta lita 22 † 5:10 nĩ ta lita 220 ‡ 5:10 nĩ ta lita 22

18 Kaĩ arĩa maguucagia mehia na mĩhĩndo ya maheeni marĩ na haaro-ĩ!
o acio maguucagia waganu na mĩkanda ta ĩrĩa ĩguucagia ngaari cia ng'ombe,
19 o acio moigaga atĩrĩ, “Ngai nĩahiũhe oke,
nĩahiũke wĩra wake nĩguo tũwone.

Nĩũkuhĩrĩrie,
mũbango wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩũũke,
nĩguo tũũmenye.”

20 Kaĩ arĩa metaga ũũru wega,
naguo wega makawĩta ũũru marĩ na haaro-ĩ!
o acio matuaga nduma nĩyo ũtheri, na ũtheri makaũtua nduma,
na magatua kĩndũ kĩrũrũ nĩ kĩrĩ mũrĩo,
nakĩo kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ mũrĩo magagĩtua nĩ kĩrũrũ.

21 Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ maitho-inĩ mao,
na makeyona marĩ na ũmenyi marĩ na haaro-ĩ!

22 Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya kũnyua ndibei,
na njoorua cia kũriingia indo cia gũtũma andũ marĩo marĩ na haaro-ĩ!
23 o arĩa marekagĩrĩria andũ arĩa mehĩtie nĩ ũndũ wa ihaki,
no makarega gũtua ciira wa kĩhooto wa andũ arĩa matehĩtie.

24 Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa nĩnĩmbĩ cia mwaki icinaga itira cia mũgũnda,
na ta ũrĩa nyeki nyũmũ ĩniinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki-rĩ,
ũguo noguo mĩri yao ĩkaabutha,
na kĩro kĩa kũmbũrwo o ta rũkũngũ;
nĩgũkorwo nĩmaregete watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
na makamena kiugo kĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

25 Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ.
Irĩma nacio igathingitha,
nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-inĩ ta mahuti.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

26 Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya,
nao arĩa marĩ ituri cia thĩ ahuhaga biringi akĩmeeta. §
Nĩo aya mokĩte,
mateng'ere na ihenya.

27 Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana akahĩngwo,
gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero,
o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩraatũ rũtuĩkĩte.

28 Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ,
namo mota mao mothe nĩmageete;
mahũngũ ma mbarathi ciao mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
namo magũrũ ma ngaari ciao cia ita mathiiga ta rũhuho.

29 Mũraramo wao nĩ ta wa mũrũũthi,

§ 5:26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio igwetetwo.

nao mararamaga o ta njaũ cia mĩrũũthi;
 marurumaga makĩnyiita ũguĩmi wao,
 na makaũkuua na gũtirĩ ũngĩũteithũra.
 30 Mũthenya ũcio makaararama nĩ ũndũ wa kĩrĩa manyiitĩte,
 o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgĩikia ndihũ.
 Na mũndũ angĩgaacũthĩrĩria bũrũri-inĩ,
 akoona no nduma ĩrĩ kuo na mĩnyamaro,
 o naguo ũtheri nĩũgaathiĩkwo nĩ matu.

6

Gũtũmwo kwa Isaia

1 Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ igũrũ na gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yayiũrĩte hekarũ nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihĩte. 2 Igũrũ wake kwarũgamĩte aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ mao na mathagu meerĩ, namo meerĩ makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ makombũka namo. 3 Nao metanaga makerana atĩrĩ:

“Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru, ĩ nĩwe mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru;
 thĩ yothe ĩyũrĩtwo nĩ riiri wake.”

4 Nĩ ũndũ wa mĩrurumo wa mĩgambo yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciaguo ikĩenyenya, nayo hekarũ ikĩiyũra ndogo.

5 Na nĩ ngĩanĩrĩra ngiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Ndĩgũthira! Nĩgũkorwo ndĩ mũndũ wa mĩromo ĩtarĩ mĩtheru, o na ningĩ ndũũranagia na andũ matarĩ mĩromo mĩtheru, na maitho makwa nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.”

6 Hĩndĩ ĩyo mũserafi ũmwe akĩũmbũka, agĩũka harĩ nĩ akuuĩte ikara rĩa mwaki na guoko, rĩrĩa aarutĩte na mĩhato kĩgongona-inĩ.* 7 Mũserafi ũcio akĩĩhutia kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ, “Kuona atĩ ikara rĩrĩ nĩrĩahutia mĩromo yaku, mahĩtia maku nĩmeherio, o namo mehia maku nĩmahoroherio.”

8 Ningĩ ngĩigua mũgambo wa Mwathani ũkĩũria atĩrĩ, “Nũũ ngũtũma? Na nũũ ũgũthĩ handũ haitũ?”

Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha. Ndũma!”

9 Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩ ũkeere andũ aya atĩrĩ:

“ ĩnyũ tũũrai o mũiguaga no mũtikanamenye ũndũ;
 tũũrai muonaga no mũtikanakuũke.’

10 Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
 o na ũtũme matũ mao magĩe njiika mage kũigua,
 o na ũhinge maitho mao matige kuona.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
 na maigue na matũ mao,
 na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
 macooke magarũrũke mahonio.”

11 Na nĩ ngĩcookia ngĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nginya rĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ:

“Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩa matũũra marĩa manene magaakorwo maanangĩtwo
 na matarĩ na wa kũmatũũra,
 nacio nyũmba ikorwo ĩtiganĩrio,
 na mĩgũnda ĩkaanangwo na ĩgathũkio biũ,

* 6:6 Gĩkĩ nĩ kĩgongona kĩarĩ gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru kĩa mahuti marĩa manungi wega.

- 12 o nginya rĩrĩa Jehova agaakorwo atwarĩte andũ othe kũraya,
naguo bũrũri ũgatiganĩrio biũ.
- 13 Na rĩrĩ, o na kũngĩkorwo kũrĩ na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa andũ gĩtigaire bũrũri-inĩ-rĩ,
bũrũri ũcio no ũkaanangwo rĩngĩ.
- No rĩrĩ, o ta ũrĩa mũceneni na mũgandi ĩtigagio ithukĩ yatemwo-rĩ,
ũguo noguo rũciaro rũrũ rwamũre rũgaatigario gĩtina kĩaru bũrũri-inĩ ũcio.”

7

Kĩmenyithia kĩa Imanueli

1 Hĩndĩ ĩrĩa Ahazu mũrũ wa Jothamu, mũrũ wa Uzia, aarĩ mũthamaki wa Juda-rĩ, Rezini mũthamaki wa Suriata marĩ na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata mathiĩ magatharĩkĩre itũũra rĩa Jerusalemu, no matiigana kũrĩtooria.*

2 Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Daudi nĩ meerirwo atĩrĩ, “Andũ a Suriata nĩmanyiitanĩte na andũ a Efiraimu”; nĩ ũndũ ũcio ngoro ya Ahazu o na ngoro cia andũ ake ikĩinaina o ta ũrĩa mĩtĩ ya mũtitũ ĩnainagio nĩ rũhuho.

3 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩra Isaia atĩrĩ, “Umagara, wee mũrĩ na mũrũguo Sheari-Jashubu, mũthiĩ mũgatũnge Ahazu mũthia-inĩ wa mũtaro ũrĩa uumĩte Karia-inĩ ka Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Gĩthaka kĩa Mũthambia-Nguo. 4 Ũmwĩre atĩrĩ, ‘Wĩmenyerere, ũikare ũhooreire na ndũgetigĩre. Ndũkareke ũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa icinga icio igĩrĩ iratooga ndogo; ndũgetigĩre marakara mahiũ ma Rezini, na ma Suriata, o na ma mũrũ wa Remalia. 5 Suriata, na Efiraimu, na mũrũ wa Remalia nĩmaciirĩre gũkwananga, makoiga atĩrĩ, 6 “Nĩtũtharĩkĩre Juda, tũkũnyariire na tũkũgayane, na tũtue mũrũ wa Tabeeli mũthamaki wakuo.” 7 No rĩrĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ Ũhoru ũcio ndũgaakinyanĩra,
na ndũgekĩka,

8 nĩgũkorwo itũũra inene rĩa Suriata nĩ Dameski,
na mũnene wa Dameski no Rezini.

Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano ĩtaanathira-rĩ,
andũ a Efiraimu magaakorwo maharaganĩtio ũndũ matangĩcooka gũtuĩka rũrĩrĩ.

9 Ningĩ itũũra inene rĩa Efiraimu nĩ Samaria,

na mũnene wa Samaria no mũrũ wa Remalia.
Mũngĩaga kũrũgama mũrũmĩte wega wĩtĩkio-inĩ wanyu-rĩ,
mũtikehaanda o na atĩa.’ ”

10 Ningĩ Jehova nĩarĩrie Ahazu o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, 11 “Ītia kĩmenyithia kuuma kũrĩ Jehova Ngai waku, o na kiumĩte kũndũ kũrĩa kũriku mũno, kana kiumĩte igũrũ kũrĩa kũraihi mũno.”

12 No Ahazu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigwĩtia; nĩ ndikũgeria Jehova.”

13 Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Ta iguai rĩu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi! Anga mũkuona arĩ ũndũ mũnini kũgeria ũkirĩrĩria wa andũ? Anga nĩmũũkũgeria ũkirĩrĩria wa Ngai wakwa o naguo? 14 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Mwathani we mwene nĩakamũhe kĩmenyithia: Nĩgũkorwo mũrĩtu gathirange nĩakagĩa nda aciare kahĩ, nake agatue Imanueli. 15 ĩria imata na ũũkĩ nĩcio gakarĩaga rĩrĩa gakaamenya kũrega ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega. 16 No mbere ya kahĩ kau kũmenya kũrega ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega-rĩ, bũrũri ũcio wa athamaki acio eerĩ wĩtigĩrĩte nĩũkanangwo. 17 Jehova nĩagakũrehithĩria wee mwene na andũ aku, o na andũ a nyũmba ya thoguo maũndũ matarĩ moneka kuuma rĩrĩa Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova akaarehera mũthamaki wa Ashuri.”

* 7:1 Mwaka wa 735 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ, andũ a Isiraeli na a Suriata nĩmendaga gũũkirĩra bũrũri wa Ashuri, na nĩmendaga Ahazu amateithĩrĩrie.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakahuhĩra ngĩ mĩrũri, aciĩte kuuma tũrũũ-inĩ twa kũraya twa bũrũri wa Misiri, na eete njũkĩ iria irĩ bũrũri wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nĩcigooka ciikare iharũrũka-inĩ cia mĩkuru, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga, na ihingainĩ ciothe cia mĩigua, na marima-inĩ mothe ma maaĩ. ²⁰ Mũthenya ũcio Mwathani nĩakahũthĩra rwenji rũkomboretwo kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri; nake nĩakenja mĩtwe yanyu na njuĩrĩ cia magũrũ manyu, o na ningĩ enje nderu cianyu. ²¹ Mũthenya ũcio, mũndũ akaarĩithia o moori ĩmwe na ng'ondũ igĩrĩ. ²² Na tondũ wa ũingĩ wa iria rĩrĩa igaakamagworĩ, mũndũ ũcio akaanyuuaga iria imata. Arĩa othe magaatigara kũu bũrũri ũcio makaanyuuaga iria imata, na marĩĩage ũũkĩ. ²³ Mũthenya ũcio, kũndũ kũrĩa guothe kwarĩ mĩthabibũ 1,000 ĩngĩendirio cekeri 1,000[†] ya betha, gũgaakũra o cong'e na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁴ Andũ magaaathĩaga kuo marĩ na ũta na mĩguĩ, nĩgũkorwo bũrũri ũcio ũkaiyũra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁵ Nakuo irĩma-inĩ guothe kũrĩa kwanarĩmwo na icembe, mũtigacooka gũthĩĩ nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua; kũndũ kũu gũgaatuĩka gwa kũrĩithagio ng'ombe, na gwa kũrangagwo nĩ ndũũru cia ng'ondũ.

8

Jehova Kũhũthĩra Ashuri

¹ Ningĩ Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Oya kĩbaũ kĩnene, na ũkĩandĩke na karamu ka ndũire ũũ: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nĩ nĩngwĩta Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zekaria mũrũ wa Jeberekia matuĩke aira akwa ehokeku.”

³ Hĩndĩ ĩyo ngĩthĩ, ngĩkoma na mũtumia wakwa, nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Nake Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahĩ kau gataanamenya gwĩtana koige ‘Baba’ kana ‘Maitũ’, ũtonga wa Dameski na indo iria itahĩtwo nĩ Samaria nĩgakuuo nĩ mũthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rĩngĩ Jehova akĩjarĩria, akĩnjũra atĩrĩ:

⁶ “Kuona atĩ andũ aya nĩmaregete
maaĩ marĩa mathereraga mahooreire ma Siloamu,*
na magakenera Rezini

o na mũrũ wa Remalia-rĩ,

⁷ nĩ ũndũ ũcio Mwathani akirĩĩ kũmarehithĩria
mũiyũro mũnene wa Rũũĩ rwa Farati,
naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri arĩ na riiri wake wothe.
Rũkaaiyũrĩrĩa mĩkaro yaruwo yothe,
na ruune hũgũrũrũ ciaruwo,

⁸ ningĩ rũgaathĩ rũhaatĩte Juda rũiyũre guothe,
rũhĩtũkĩire kuo na rũkinye nginya ngingo.
Mathagu maaruo matambũrũkĩtio makaahumbĩra wariĩ wa bũrũri waku,
wee Imanueli!”

⁹ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, ugĩrĩriai mbugĩrĩrio ya mbaara, na no mũgũthetherwo!
Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ mabũrũri ma kũraya.
Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!

Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!

¹⁰ Thugundai mĩbango yanyu, no ĩgaatuĩka ya tũhũ;
ariai ũhoru wa matanya manyu, no matikahinga,
nĩgũkorwo Mũrungu arĩ hamwe na ithuĩ.

[†] 7:23 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

* 8:6 Maaĩ ma itũũra rĩa Jerusalemu mooimaga Karia ga

Siloamu, karĩa kaarĩ nja ya itũũra rĩu.

Witigĩre Ngai

¹¹ Jehova nĩanjarĩirie ũhoro ũcio agwatĩirie mũno, na akĩngaanania ndikarũmĩrĩre njĩra cia andũ acio. Akĩnjĩra atĩrĩ:

¹² “Maũndũ marĩa mothe andũ aya metaga ndundu ya gwĩka ũũru,
wee ndũkamete ndundu ya gwĩka ũũru;

na ndũgetigĩre kĩrĩa metigagĩra,
na ndũkamakio nĩkĩo.[†]

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũrĩtuaga mũtheru,
we nĩwe mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra,
o we nĩwe ũngĩtũma mũmake,

¹⁴ na nĩwe ũgaatuĩka handũ hanyu harĩa haamũre;
no kũrĩ nyũmba cieri cia Isiraeli agaatuĩka
ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe.

Na kũrĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu
agaatuĩka mũtego na gĩkerenge gĩa kũmanyiita.

¹⁵ Aingĩ ao nĩmakahĩngwo;
nao magũe na moinĩke,
magwatio na manyiitwo.”

¹⁶ Oha ũira ũcio na watho ũcio,
ũũhũure mũhũuri ũtuĩke kĩrĩa harĩ arutwo akwa.

¹⁷ Nĩ ngweterera Jehova,
ũrĩa ũhithĩte nyũmba ya Jakubu ũthiũ wake.

Ndirĩkaraga ndĩmwĩhokete.

¹⁸ Nĩ hamwe na ciana iria Jehova aheete-rĩ, nĩ ithuĩ marũũri na imenyithia thĩinĩ wa Isiraeli kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ũtũũraga Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni.

¹⁹ Andũ mangĩkwĩra ũgatuĩrie kĩrĩa kuuma kũrĩ aragũri na ago arĩa mahehanaga na makang’ung’ura-rĩ, ũkaamoria atĩrĩ, “Githĩ andũ matiagĩrĩrwo nĩgũtuĩria ũhoro harĩ Ngai wao?” Nĩ kĩ gĩgũtũma mũtuĩrie ũhoro wa andũ arĩa marĩ muoyo kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ²⁰ Nĩ kaba mũũtuĩrie watho-inĩ wa Ngai o na ũira-inĩ wake! Angĩkorwo ũhoro wao ndũkũringana na ciugo ici, o nao matirĩ na ũtheri.

²¹ Andũ magaaatũkanagĩria bũrũri-inĩ marĩ anyamaarĩku na marĩ ahũtu; na rĩrĩ, rĩrĩa makahũũta mũno, nĩmakarakara mũno na matiire maitho na igũrũ, nao marume mũthamaki wao na Ngai wao. ²² Hĩndĩ ĩyo makaarora thĩ mone o mũnyamaro, na nduma, na kĩaha gĩa kũmakania, nao nĩmagaikio nduma-inĩ ndumanu.

9*Nĩtũciarĩrwo Mwana*

¹ No rĩrĩ, andũ a bũrũri ũyũ arĩa makoretwo marĩ na mũnyamaro matigacooka kũgĩa na kĩaha. Mbere ĩyo nĩanyararithirie bũrũri wa Zebuluni na bũrũri wa Nafitali, no mahinda ma thuutha-inĩ nĩagatĩithia bũrũri ũrĩa ũgereire iria-inĩ, ũikũrũkanĩtie na Rũũ rwa Jorodani, nĩkuo gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

² Andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.

³ Wee nĩũingĩhĩtie rũrĩrĩ rũu,

[†] 8:12 Rĩrĩa andũ maagũire ũhoro wa kũnyitana kwa Isiraeli na Suriata nĩmamakire.

na ũkongerera gĩkeno kĩa ruo;
andũ aruo makenaga marĩ mbere yaku,
o ta ũrĩa andũ makenagĩra magetha,
magakena o ta ũrĩa andũ makenaga
makĩgayana indo cia ndaho.

⁴ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kwarĩ mũthenya ũrĩa Amidiani maahootirwo,
ũguo noguo unangĩte icooki rĩrĩa rĩmaritũhagĩra,
na ũkoinanga mũtĩ wa kũmoohania ciande,
na rũthanju rwa arĩa mamahinyagĩrĩa.

⁵ Iraatũ ciothe cia njamba cia ita iria ihũthagĩrwo mbaara-inĩ,
na nguo ciothe ĩtoboketio thakame-inĩ,
igaatuĩka cia gũcinwo
ta irĩ ngũ cia mwaki.

⁶ Nĩgũkorwo nĩtũciarĩrwo kaana,
tũkaheo kahĩ,
naguo wathanĩ ũgaakorwo ciande-inĩ ciako.

Nako gageetagwo
Mũheani-Kĩrĩa-wa-Kũgegania, Mũrungu Mwene-Hinya,
Ithe-wa-Andũ-wa-Tene-na-Tene, Mũnene-wa-Thayũ.

⁷ Naguo ũhoru wa gũtheerema kwa ũthamaki wake na thayũ
gũtirĩ hĩndĩ igaathira.

Agaathamakagĩra ũthamaki wake
aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi,
aũhaande na aũtiirĩrĩre
na ciira wa kĩhooto na ũthingu,
kuuma rĩu nginya tene.

Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩkĩo gĩgaatũma maũndũ macio mekĩke.

Jehova Kũrakarĩra Isiraeli

⁸ Mwathani nĩatũmĩte ndũmĩrĩri ya gũũkĩrĩa Jakubu;*
nayo nĩgakinĩrĩa Isiraeli.

⁹ Nao andũ othe nĩmakamenya ũhoru wayo,
andũ acio a Efraimu, na arĩa matũũraga Samaria,
o acio moigaga na mwĩtĩo na nguthi ngoro-inĩ atĩrĩ,

¹⁰ “Maturubarĩ nĩmagwĩte thĩ,
no ithuĩ tũgwaka rĩngĩ na mahiga maicũhie;
mĩtĩ ya mĩkũyũ nĩmĩteme,
no ithenya rĩayo tũgwaka na mĩtarakwa.”

¹¹ No rĩrĩ, Jehova nĩaheete andũ arĩa marĩ muku na Rezini hinya mamookĩrĩre,
na akaarahũra thũ ciao.†

¹² Andũ a Suriata kuuma mwena wa irathĩro,
na Afilisti kuuma mwena wa ithũiro
nĩmathamĩtie kanua, magatambuura Isiraeli.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

¹³ No rĩrĩ, andũ acio maticookereire ũcio wamahũũrĩre,
kana makarongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

* **9:8** Jakubu, Isiraeli, Efraimu na Samaria ciothe nĩ kuuga ũthamaki wa Gathigathini; itũũra inene rĩaguo rĩarĩ Samaria. † **9:11** Thũ cia Rezini ciarĩ andũ a Ashuri arĩa marĩ hamwe na andũ a Suriata na Afilisti maatharĩkĩre Isiraeli.

- 14 Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩagatinia mūtwe na mūting'oe wa Isiraeli,
na arenge rūhonge rwa mūkĩndũ na rwa ithanjĩ o mūthenya ũmwe.
- 15 Athuuri na andũ arĩa marĩ igweta nĩo mūtwe,
nao anabii arĩa marutanaga ũhoro wa maheeni nĩo mūting'oe.
- 16 Nĩgũkorwo atongoria a andũ aya nĩo mamahĩtithagia,
nao arĩa matongoragio makahĩtithio njĩra.
- 17 Nĩ ũndũ ũcio Mwathani ndagakenio nĩ aanake,
kana aigũire ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa tha,
nĩgũkorwo andũ othe matiĩtigĩrĩte Ngai na nĩ aaganu,
natuo tũnua twao tuothe twaragia maũndũ mooru.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

- 18 Ti-itherũ waganu ũrĩrĩmbũkĩte ta mwaki,
ũgacina cong'e na mĩigua,
na ũgaakana ihinga-inĩ cia mūtītũ,
nayo ndogo yaguo ĩgeekonja yambatĩte na igũrũ ta itu ithimbu.
- 19 Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
bũrũri nĩũgaacinwo biũ,
nao andũ magaatũka ta ngũ cia mwaki;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgacaaĩra mũrũ wa nyina.
- 20 Magaathara irio cia mwena wao wa ũrĩo,
na makorwo marĩ o ahũtu;
makaarĩa cia mwena wao wa ũmotho,
no matihũũne.
- O mũndũ akaarĩa nyama cia ciana ciake mwene;
21 Manase akaarĩa Efiraimu, nake Efiraimu arĩe Manase:
nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra Juda.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

10

- 1 Kaĩ arĩa mathondekaga mawatho matarĩ ma kĩhooto marĩ na haaro-ĩ!
o arĩa marutaga mawatho ma kũhinyanĩrĩria,
- 2 nĩguo mahotomie ciira wa andũ arĩa athĩni,
na magirĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ akwa arĩa mahinyĩrĩrio,
na magatua atumia a ndigwa igũĩma rĩao,
o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio.
- 3 Mũgeeka atĩa mūthenya wa ciira,
rĩrĩa mũgaakororerwo nĩ mwanangĩko uumĩte kũraya?
Mũkooĩra kũrĩ ũ amũteithie?
Ūtonga wanyu mũkaaũtiga kũ?
- 4 Gũtirĩ ũndũ ũgaakorwo ũtigarĩte tiga kwĩnyiihia gatagatĩ ka mĩgwate,
kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa makuĩte.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

Ngai Gũtuĩra Andũ a Ashuri Ciira

- 5 "Kaĩ andũ a Ashuri marĩ na haaro-ĩ! o acio rūthanju rwa marakara makwa,

na thimbũ ya mang'ũrĩ makwa!

⁶ Ndĩmatũmaga mookĩrĩre rũrĩrĩ rũrĩa rũtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ arĩa mandakaragia,
nĩguo matunyane indo, na mahurie ndaho,
na mamarangĩrĩrie ta ndoro ya njĩra-inĩ.

⁷ No ũguo tiguu maciirĩire gwĩka,
ũndũ ũyũ tiguu ũrĩ meciiria-inĩ mao,
muoroto wao nĩ kwananga,
na kũniina ndũrĩrĩ nyingĩ biũ.

⁸ Mũthamaki wa Ashuri aaragia, akoiga atĩrĩ, 'Githĩ anene akwa a ita othe ti
athamaki?

⁹ Githĩ itũũra rĩa Kalino rĩtiekirwo o ta Karikemishi?
O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ rĩtiekirwo o ta Aripadi?
Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o ta Dameski?

¹⁰ O ta ũrĩa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki marĩa meigagĩra mĩhianano ya
kũhooywo,
o macio maarĩ mĩhianano mĩingĩ mĩicũhie gũkĩra ya Jerusalemu na ya Samaria-
rĩ,

¹¹ githĩ ndigeeka Jerusalemu na mĩhianano yarĩo ya kũhooywo
o ta ũrĩa ndeekire Samaria na mĩhianano yarĩo?" "

¹² Mwathani aarĩkia wĩra wake wothe wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni na
Jerusalemu-rĩ, akoiga atĩrĩ, "Nĩngũherithia mũthamaki wa Ashuri nĩ ũndũ wa
mwĩtũio wa ngoro yake na mwĩtũũgĩrio wake, nĩ ũndũ wa ũrĩa oonaga ta ekĩrĩrwo.

¹³ Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ:

" 'Njĩkĩte ũguo na hinya wa guoko gwakwa,
o na ũũgĩ wakwa, tondũ ndĩ na ũmenyo.

Nĩndeheririe mĩhaka ya ndũrĩrĩ,
na ngĩtaha igĩina ciao,
na ta mũndũ ũrĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe athamaki ao.

¹⁴ O ta ũrĩa mũndũ akinyagĩra gĩtara,
ũguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrĩre ũtonga ũcio wa ndũrĩrĩ;
o ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria matumbĩ marĩa maatiganĩrio,
ũguo noguo na nĩ ndacookanĩrĩrie mabũrũri mothe;
gũtirĩ o na ũmwe wabatabatirie ithagu rĩagu,
kana ũgĩathamia kanua kaguo ũkĩgamba.' "

¹⁵ Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũrĩa ũtemaga mũtĩ narĩo,
kana mũthumeno wĩtĩre ũrĩa ũũguucagia?

Kaĩ rũthanju rũngĩkĩhiũria ũrĩa ũruoete na igũrũ,
kana thimbũ ihiũrie ũrĩa ũtarĩ mbaũ!

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ wa kũhĩnja;
na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-rĩ, nĩ mwaki magaakĩrio
ũrĩrĩmbũke ta rũrĩrĩmbĩ.

¹⁷ Ũtheri wa Isiraeli agaatuĩka mwaki,
nake Ũrĩa Mũtheru wao atuĩke rũrĩrĩmbĩ.
Ũgaakana na ũcine mĩigua yake na cong'e wake o mũthenya ũmwe.

¹⁸ Nake nĩakaniina biũ riiri wa mũtitũ yake,
o hamwe na wa mĩgũnda yake ĩrĩa mĩnoru,
o ta ũrĩa mũndũ mũrũaru ahĩnjaga agathirĩrĩkĩra.

¹⁹ Nayo mũtĩ ya mũtitũ yake ĩgaatigara o mĩnini,

atĩ o na mwana no andĩke mũigana wayo.

Matigari ma Isiraeli

20 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ arĩa magaatigara a Isiraeli,
o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,
matigacooka kwĩgiritania

na ũcio wamahũũrĩte,*
no makegiritania na Jehova o ma,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

21 Matigari nĩmagacooka, o macio matigari ma Jakubu-rĩ,
nĩmagacookerera Mũrungu Mwene-Hinya.

22 O na gũtuĩka andũ aku, wee Isiraeli maingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ,
no matigari magaacooka kwao.

Mwanangĩko naguo nĩwathanĩtwo,
mwanangĩko wa kuonania atĩ itua rĩake nĩ rĩa kĩhooto kũna.

23 Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩwe ũkaananga bũrũri ũcio wothe ta ũrĩa gwathanĩtwo.

24 Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
“Inyuĩ andũ akwa arĩa mūtũũraga Zayuni,
mũtigetigĩre andũ a Ashuri,
arĩa mamũhũũraga na rũthanju,
na makamuoera njũgũma mamũũkĩrĩre ta ũrĩa mwekagwo Misiri.

25 Nĩgũkorwo no ihinda inini rĩtigaire marakara makwa igũrũ rĩanyu mathire,
namo mang’ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine.”

26 Ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamahũũra na kĩboko,
o ta ũrĩa Amidiani mekirwo rĩrĩa mooragĩrwo rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Orebu;
na nĩakambararia mũthĩgi wake igũrũ rĩa maaĩ,
o ta ũrĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri.

27 Mũthenya ũcio mũrigo wao nĩũkeherio ciande-inĩ ciaku,
narĩo icooki rĩao rĩeherio ngingo-inĩ cianyu;
icooki rĩu nĩrĩkoinangwo
nĩ ũndũ wa ũrĩa wee ũitĩrĩrio maguta.

28 Nĩmaratoonya Aiathu;
maratuĩkanĩria Migironi;
o na maraiga igĩina ciao Mikimashi.

29 Nao makĩhĩtũkĩra mũkuru-inĩ, makoiga atĩrĩ,
“Ũtukũ ũyũ tũkũraarĩrĩra Geba.”

Rama nĩkũinaina kũrainaina;
nakuo Gibe a itũũra rĩa Saũlũ nĩ kũũra rĩroora.

30 Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga mbu!
Wee Laisha, thikĩrĩria!
Nawe Anathothu, wũi-ĩ!

31 Andũ a Madimena nĩ kũũra maroora;
nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha marehitha.

32 Mũthenya wa ũmũthĩ marĩrũgama kũu Nobu;
maramainainĩria ngundi
marĩ kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni,
o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.

* 10:20 ũcio wamahũũrĩte nĩ Ashuri.

- ³³ Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩagaceeha honge na hinya mũnene.
Mĩtĩ ĩrĩa mĩnene mũno nĩngatemwo, ĩgũithio thĩ,
na ĩrĩa mĩraihu ĩnyiihio.
- ³⁴ Nĩagatema ihinga cia mũtitũ na ithanwa;
Lebanoni nĩkagũithio nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Hinya.

11

Rũhonge kuuma harĩ Jesii

- ¹ Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-inĩ kĩa Jesii nĩhakoima mũndũ ũhaana ta thuuna
ĩrathundũka,
na Rũhonge rũrĩa rũkoima mĩri-inĩ yake nĩrũgaciara maciaro.
- ² Nake Roho wa Jehova agaakorwo igũrũ rĩake:
Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo,
Roho wa ũtaarani na wa hinya,
Roho wa ũmenyo na wa gwĩtigĩra Jehova:
- ³ naguo ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia nĩ gwĩtigĩra Jehova.
- Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa kũrora gĩthiithi kĩa mũndũ,
kana atue ciira na ũndũ wa kũigua njuukũ;
- ⁴ no rĩrĩ, nĩagaciirithia arĩa abatari arĩ na ũthingu,
nao arĩa athĩni a gũkũ thĩ amatuĩre ciira na kĩhooto.
Nĩakahũũra thĩ na rũthanju rwa kanua gake,
na oorage andũ arĩa aaganu na mĩhũmũ ya mĩromo yake.
- ⁵ ũthingu nĩguo ũgaatuĩka mũcibi wake,
naguo wĩhokeku ũtuĩke mwĩhoto wake wa njohero.
- ⁶ Njũũi ĩgaatũũranagia na kagonda,
nayo ngarĩ ĩgaakomanagia na mbũri,
nayo njaũ, na mũrũũthi, na nyamũ ya gĩcegũ igaakaraga hamwe;
nacio igaatongoragio nĩ kaana kanini.
- ⁷ Ng'ombe na nduba ikaarĩaga hamwe,
natuo tũcaũ twacio tũgaakomanagia hamwe,
naguo mũrũũthi ũkaarĩaga nyeki ta ndegwa.
- ⁸ Mwana wa rũkenge agathaakagĩra irima-inĩ rĩa gĩiko,
nake mwana mũnini nĩagaikagia guoko irima-inĩ rĩa ndũira.
- ⁹ Gũtikageranwo ngero kana kũniinanwo,
kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru,
nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova,
o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.
- ¹⁰ Na nĩgũgakinya atĩrĩ, mũthenya ũcio mũndũ ũcio ũkoima Mũri-inĩ wa Jesii,
nĩakarũgama atuĩke ta bendera kũrĩ kĩrĩndĩ; ndũrĩrĩ nĩkongana harĩ we, nakĩo
gĩikaro gĩake gĩa kũhurũka gĩgaakorwo kĩrĩ na riiri. ¹¹ Mũthenya ũcio Mwathani
nĩagatambũrũkia guoko ihinda rĩa keerĩ,* akũũre matigari ma andũ ake marĩa
magaakorwo matigaire, amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya Kĩanda, na kuuma
Misiri ya Rũgongo, na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma Babuloni, na
kuuma Hamathu, na kuuma icigĩrĩra cia iria.
- ¹² Nĩakahaandĩra ndũrĩrĩ bendera,
na acookanĩrĩre andũ a Isiraeli arĩa maatahĩtwo;

* **11:11** Riita rĩa mbere nĩ rĩrĩa aamarutire Misiri.

ningĩ acookanĩrĩrie andũ a Juda arĩa maahurunjĩtwo
kuuma ituri-inĩ iria inya cia thĩ.

- ¹³ Ūiru wa Efiraimu nĩũgaathira,
nacio thũ cia Juda nĩkaaniinwo;
Efiraimu ndakaiguĩra Juda ūiru,
kana Juda agĩe na ūthũ na Efiraimu.
- ¹⁴ Nao nĩmagaikũrũka iharũrũka-inĩ cia Afilisti cia mwena wa ithũiro;
na marĩ hamwe nĩmagataha andũ a mwena wa irathĩro.
Nĩmakenyiitĩra Edomu na Moabi,
na nĩo magaathaga andũ a Amoni.
- ¹⁵ Na harĩa iria rĩa Misiri rĩcomokete ta rũrĩmĩ-rĩ,
Jehova nĩakarĩhũithia biũ;
ningĩ nĩakahuruta rũhuho rũhiũ na guoko gwake
rũhũithie Rũũ rwa Farati.
Nĩakarũgayania rũtuĩke tũrũũ mũgwanja,
nĩgeetha andũ mahote kũringaga matekũruta iraatũ.
- ¹⁶ Nĩgũgakorwo na njĩra nene ya kũgererwo nĩ matigari ma andũ ake
arĩa magaakorwo matigaire Ashuri,
o ta ĩrĩa yagereirwo nĩ andũ a Isiraeli
rĩrĩa maambatire makiuma bũrũri wa Misiri.

12

Nyĩmbo cia Kũgooca

- ¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩũkoiga atĩrĩ,
“Nĩngũkũgooca, Wee Jehova.
O na gũtuĩka nĩwaandakarĩire-rĩ,
nĩũnjehereirie marakara maku na ũkaahooreria.
- ² Ti-itherũ Mũrungu nĩwe ũhonokio wakwa;
nĩwe ndĩrĩhokaga na ndigage gwĩtigĩra.
Jehova, o we Jehova, nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;
nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa.”
- ³ Mũrĩtahaga maaĩ ithima-inĩ cia ũhonokio mũkenete.
⁴ Mũthenya ũcio nĩmũkoiga atĩrĩ:
“Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte,
na mũhunje muuge atĩ rĩitwa rĩake nĩ itũũgĩrie mũno.
- ⁵ Inĩrai Jehova, nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ marĩ riiri;
na mũtũme ũndũ ũcio ũmenywo nĩ thĩ yothe.
- ⁶ Anĩrĩrai mũine mũrĩ na gĩkeno, inyuĩ andũ a Zayuni,
nĩgũkorwo Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli, o ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ mũnene
mũno.”

13

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Babuloni

- ¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Babuloni, ĩrĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire:
² Atĩrĩrĩ, haandai bendera kĩrĩma igũrũ kĩrĩa gĩtarĩ mĩtĩ,
anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia arĩa marĩ igweta.
- ³ Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru,
nĩndũmanĩire njamba ciakwa, o icio ikenagĩra ũhootani wakwa,
ciũke ikinyanĩrie marakara makwa.

- 4 Ta thikĩrĩriai, mũigwe inegene rĩrĩ irĩma-inĩ igũrũ,
inegene rĩhaana ta rĩa kĩrĩndĩ kĩingĩ!
Ta thikĩrĩriai mũigwe ngũĩ gatagatĩ ka mothamaki,
taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana hamwe!
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũracookanĩrĩria ita rĩa kũrũa mbaara.
- 5 Andũ acio marooka moimĩte mabũrũri ma kũraya,
makoima ituri-inĩ cia kũũrĩa igũrũ.
Ti-itherũ Jehova nĩarooka na indo cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩguo aanange bũrũri wothe.
- 6 Girĩkai, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩirie;
ũgooka ũtariĩ ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.
- 7 Tondũ ũcio moko mothe nĩmakaregera,
na ngoro ya mũndũ o wothe ĩringĩke.
- 8 Andũ makaanyitwo nĩ kĩmako kĩnene,
na magwatwo nĩ ruo na kĩaha,
na manyitwo nĩ ruo o ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
O mũndũ akaagegio nĩ ũrĩa ũngĩ,
na mothiũ mao mahaane ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.
- 9 Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa Jehova nĩũrooka,
na gũtikaiguanĩrwo tha;
ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mang'ũrĩ na marakara mahiũ,
ma gũtũma thĩ ĩkire ihooru, na ũniine ehia arĩa magaakorwo kuo.
- 10 Nĩgũkorwo njata cia igũrũ na iria cionekaga irĩ gĩtutu
itigacooka kwara na ũtheri wacio.
Narĩo riũa rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma,
naguo mweri ũtuge gũcocoa kwara.
- 11 Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.
Nĩnganiina mwĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩĩ,
na nyihie mwĩtĩĩo wa arĩa matarĩ tha.
- 12 Ũgaakorwo ũrĩ ũndũ mũritũ mũno kuona mũndũ,
gũkĩra kuona thahabu therie,
kana kuona thahabu ya ofiri.
- 13 Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma igũrũ rĩinaine;
nayo thĩ nĩngaathingitha, yehere gũikaro kĩaayo,
nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũthenya ũrĩa marakara make makarĩrĩmbũka.
- 14 O ta thwariga ĩrĩa ĩkũguĩmwo,
na o ta ũrĩa ng'ondũ itarĩ na mũrĩithi ciũraga,
ũguo no taguo mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kũũmbe,
na o mũndũ oore acooke bũrũri wao kũũmbe.
- 15 Mũndũ ũrĩa wothe ũkaanyitwo mũgwate agaathecwo atũrĩkanio;
nao arĩa othe makaanyitwo makooraagwo na rũhiũ rwa njora.
- 16 Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtuĩke icunjĩ makĩionagĩra na maitho;
indo ciao cia nyũmba igaatahwo, na atumia ao manyitwo na hinya.
- 17 Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre,
arĩa matarĩ bata wa betha,
na matakenagio nĩ thahabu.

- 18 Nĩmakooraga aanake na mĩguĩ yao;
o na matikaiguĩra twana tha, kana macaĩre ciana.
- 19 Itũũra rĩa Babuloni, o rĩo inagĩ rĩa mothamaki,
na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a Babuloni metũie nĩ ũndũ wa riiri warĩo,
nĩrĩkang'aũranio nĩ Ngai,
o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.
- 20 Gũtirĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũrwo o na rĩ,
kana rĩkarwo nĩ andũ njarwa na njarwa;
gũtirĩ Mũarabu ũkaamba hema yake kuo,
na gũtirĩ mũrĩithi ũkaaraha mahiũ make kuo.
- 21 No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ cia werũ,
nacio nyũmba ciarĩo igaikaragwo nĩ mbwe;
kũu nĩkuo ndundu igaatũũraga,
na nokuo mbũri cia gĩthaka-inĩ igaatũũhagĩra.
- 22 Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-inĩ ciakuo,
na mbwe ciikarage nyũmba iria njega cia ũthamaki.
Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nũikinyu,
na matukũ marĩo matikongererwo.

14

- 1 No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwĩthuurĩra Isiraeli o rĩngĩ,
na atũme maikare bũrũri wao ene.
Ageni nĩmakegwatania nao,
na manyiitane na nyũmba ya Jakubu.
- 2 Ndũrĩrĩ nĩkamooya,
imacookie kũndũ kwao.
Nayo nyũmba ya Isiraeli nĩkegwatĩra ndũrĩrĩ,
ituĩke ndungata ciao cia arũme na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova.
Nĩmagataha andũ arĩa maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa maamahinyagĩrĩria.
- 3 Mũthenya ũrĩa Jehova akaamũhurũkia kuuma mathĩina-inĩ na mĩnyamaro-inĩ,
na ũkombo-inĩ wa kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩra mũthamaki wa Babuloni na
kĩnyũrũri, mũmwĩre atĩrĩ:
Kaĩ mũhinyanĩrĩria nĩakinyĩte mũthia-ĩ!
Kaĩ marakara make mahiũ nĩmathirĩte-ĩ!
- 5 Jehova nĩoinangĩte rũthanju rwa andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya ũnene ya arĩa maathanaga,
- 6 ĩrĩa maahũũraga andũ nayo mategũtigithĩria,
marakarĩte,
magaatha ndũrĩrĩ marĩ na marakara,
na magaciũgitaga matarĩ na tha.
- 7 Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩrie kũina.
- 8 O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba na mĩtarakwa ya Lebanoni
ĩragũkenerera, ĩkoiga atĩrĩ:
"Kuuma hĩndĩ ĩrĩa wagũithirio thĩ,
gũtirĩ mũtemi mĩtĩ ũrĩ woka gũtũtema."
- 9 Mbĩrĩra kũu mũhuro wa thĩ nĩyarahũkĩte,

ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo;
 nĩyarahũrĩte maroho ma arĩa maanakua makũgeithie:
 arĩa othe maarĩ atongoria gũkũ thĩ;
 ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao cia ũnene,
 o arĩa othe maarĩ athamaki a ndũrĩrĩ.

10 Nao othe magaacookia,
 makwĩre atĩrĩ,

“O nawe nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ;
 ũhaanĩte o ta ithuĩ.”

11 Riiri wothe wa ũnene waku ũikũrũkĩtio o nginya mbĩrĩra-inĩ,
 hamwe na mĩgambo ya inanda ciaku cia mũgeeto;
 igunyũ nĩcio ũkomeire,
 na igunyũ nocio ikũhumbĩire.

12 Hĩ! Kaĩ wee njata ya kĩwariĩ nĩũgwĩte ũkoima igũrũ-ĩ,
 o wee mũrũ wa rũciinĩ kĩroko gwakĩa!

Ūharũrũkĩtio ũgaikio gũkũ thĩ,
 o wee ũrĩa hĩndĩ ĩmwe wahinyagĩrĩria ndũrĩrĩ!

13 Wee weĩraga atĩrĩ na ngoro yaku,
 “Ngũhaica nginye igũrũ;
 na gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene ndĩkĩambararie
 gĩkĩre njata cia Mũrungu;

na njikarĩre kĩrĩma-inĩ gĩa gũtũnganwo,
 o gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩrĩa kĩamũre.

14 Nĩngahaica nginya kũndũ kũraiho igũrũ rĩa matu,
 ndũĩhaananie na Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”

15 No rĩrĩ, wee ũharũrũkĩtio thĩ nginya mbĩrĩra-inĩ,
 ũgakinya irima kũrĩa kũriku.

16 Arĩa marĩkuonaga, marĩgũkũũragĩra maitho,
 magecũũrania ũhoru waku, makoovania atĩrĩ,

“Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wenyenyagia thĩ
 na agatũma mothamaki mainaine,

17 mũndũ ũrĩa watũmire thĩ ĩtuĩke ta werũ,
 na akang’aurania matũũra mayo maria manene?
 Nĩwe ũrĩa ũtetĩkagĩria andũ arĩa oohe mainũke kwao mĩciĩ?”

18 Athamaki othe a ndũrĩrĩ makuĩte magakomio,
 o mũndũ mbĩrĩra-inĩ yake.

19 No wee-rĩ, nĩgũteo ũtetwo kuuma mbĩrĩra-inĩ yaku,
 o ta rũhonge rũrĩ magigi;

ũkahumbĩrwo nĩ ciimba cia arĩa moragĩtwo,
 arĩa matheecangĩtwo na hiũ cia njora,
 o acio maikĩtio irima rĩrĩ mahiga.

Ūikarĩte ta kĩimba kĩrangĩrĩrie thĩ na magũrũ,

20 no wee-rĩ, ndũgaathikwo tao,
 tondũ nĩwaanangire bũrũri waku,
 na ũkĩũraga andũ aku.

Rũciaro rwa andũ arĩa aaganu
 rũtikaagwetwo rĩngĩ.

21 Haarĩriai handũ ha kũũragĩra ciana ciake,
nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao ma tene;
nĩguo itikanarahũke ciĩgaĩre bũrũri,
na ciĩyakĩre matũũra maiyũre thĩ.

22 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Niĩ nĩngarahũka ndĩciũkĩrĩre,
nĩngeheria rĩtwa rĩacio kũu Babuloni, o na rĩa matigari ma cio,
o na njeherie ciana ciao na rũciaro rwao,”
nĩguo Jehova ekuuga.

23 “Nĩngatua kũndũ kũu gĩkaro kĩa ndundu,
na ndĩgũtue bũrũri wa maria ma maaĩ;
ngaakũhaata na kĩhato kĩa mwanangĩko,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

24 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ, o ũrĩa thugundĩte, ũguo noguo gũgaatuĩka,
na ũrĩa nduĩte, ũguo noguo gũgaikara.

25 Nĩngahehenja Mũashuri ũcio ũrĩ bũrũri-inĩ wakwa;
ngaamũrangĩrĩria thĩ irĩma-inĩ ciakwa.
Nĩngehereria andũ akwa icooki rĩake,
na mũrigo wake ũmoime ciande-inĩ ciao.”

26 Ũũ nĩguo thugundĩte gwĩka thĩ yothe;
nakuo guoko kũrĩa gũtambũrũkĩrio ndũrĩrĩ ciothe nĩkuo gũkũ.

27 Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo atuĩte gwĩka, nũũ ũngĩhota
kũmũgirĩrĩria?
Guoko gwake nĩgũtambũrũkĩtio, nũũ ũngĩhota gũgũthuna?

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Afilisti

28 Atĩrĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Ahazu aakuire-rĩ, nĩguo ndũmĩrĩri ĩno
yaguũranĩrio:

29 Inyuĩ Afilisti inyuothe tigai gũkena,
nĩ atĩ rũthanju rũrĩa rwamũhũũraga nĩrunĩkĩte;
nĩgũkorwo kuuma mũri-inĩ wa nyoka ĩyo nĩgũkoima nduĩra,
namo maciaro mayo magaatuĩka mũthemba wa nyoka ĩrĩ thumu ĩrĩa ĩticũkaga.

30 Nao andũ arĩa athĩĩni biũ nĩmakona gĩa kũrĩa,
na mũbatari akomage atarĩ na ũgwati.
No rũciaro rwaku nĩngarũũraga na ng’aragu;
nayo ĩkooraga matigari maku.

31 Wee kĩhingo-rĩ, girĩka! Na wee itũũra inene-rĩ, ugĩrĩria!
Na inyuĩ Afilisti inyuothe mũniinwo nĩ guoya, mũthire biũ!
Itu rĩa ndogo rĩrooka riumĩte mwena wa gathigathini,
na gũtigakorwo na mũndũ ũgaatigwo na thuutha mbũtũ-inĩ ciake nĩ ũndũ wa
kwaga hinya.

32 Nĩ icookio rĩrĩkũ rĩkaaheanwo
kũrĩ andũ arĩa matũmĩtwo a rũrĩrĩ rũu?
Magaacookerio atĩrĩ, “Jehova nĩahaandĩte Zayuni,
na thĩinĩ wakuo andũ ake arĩa anyamaarĩku nĩmakona rĩũrĩro.”

15

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

- ¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Moabi:
Itũũra rĩa Ari kũu Moabi nĩrĩanange,
rĩkaanangwo ũtukũ o ro ũmwe!
Itũũra rĩa Kiri kũu Moabi nĩrĩanange,
o narĩo rĩanangĩtwo ũtukũ o ro ũmwe!*
- ² Andũ a Diboni nĩmambatĩte magathiĩ hekarũ-inĩ yao,
mambatĩte kũrĩa gũtũũgĩru makarĩrĩre kuo;
andũ a Moabi maraagirĩka nĩ ũndũ wa Nebo na Medeba.
Mĩtwe yao yothe nĩyenjetwo,
na nderu ciao ciothe ikenjwo.
- ³ Marĩ njĩra-inĩ marathiĩ mehumbĩte nguo cia makũnia;
othe no kũgirĩka maragirĩka
marĩ nyũmba igũrũ na ihaaro-inĩ,
makagũa thĩ, magakoma na nda makĩrĩraga.
- ⁴ Heshiboni na Eleale nĩkũrĩra maraarĩra maanĩrĩire,
mĩgambo yao ĩraiguo o nginya Jahazu.
Nĩ ũndũ ũcio andũ a mbaara a Moabi nĩmararĩra maanĩrĩire,
nacio ngoro ciao ikaringĩka.
- ⁵ Ngoro yakwa nĩrarĩrĩra Moabi,
andũ arĩa maingatĩtwo kuo morĩire Zoari,
magathiĩ nginya Egilathu-Shelishiya.
Mambatĩte na njĩra ya gũthiĩ Luhithu,
magathiĩ makĩrĩraga;
o na ningĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Horonaimu,
maracakaya nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa ũmakorete.
- ⁶ Maaĩ ma kũu Nimurimu nĩmahũite,
nayo nyeki nĩhoohete;
namo mahuti mothe maigũ nĩmomĩte,
na gũtirĩ kĩndũ kĩruru gĩtigaire.
- ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ũtonga ũrĩa magĩte nguo na makeigĩra,
maũkuũite makaũringia mũrĩmo wa karũũĩ karĩa karĩ mĩtĩ hũgũrũrũ-inĩ ciako.
- ⁸ Kayũ ka mũkayo wao nĩkaiguĩtwo mĩhaka-inĩ ya Moabi;
nakuo kũgirĩka kwao gũgakinya Egilaimu,
o namo macakaya mao magakinya o Biri-Elimu.
- ⁹ Maaĩ ma Dimoni maiyũrĩtwo nĩ thakame,
no nĩngũrehe maũndũ mangĩ mooru makĩria kũu Dimoni,
mahaana ta mũrũũthi ũgũtharĩkĩra andũ arĩa morĩte kuuma Moabi,
o na ũtharĩkĩre arĩa matigaire kũu bũrũri-inĩ.

16

- ¹ Twarĩrai ũrĩa wathanaga bũrũri
tũtũrũme twa kũrĩha igooti,
kuuma itũũra rĩa Sela, gũtuĩkanĩria werũ-inĩ,
nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni.
- ² O ta ũrĩa nyoni ciũrũũraga

* 15:1 Ari na Kiri maarĩ matũũra ma Moabi ma bata mũno.

ciatharĩrio gītara gĩacio,
ũguo no taguo andũ-a-nja a Moabi
magaikara marĩ mariũko-inĩ ma Arinoni.*

³ “Tũhei kĩrĩra, na mūtue itua.
Tũmai kĩruru kĩanyu gĩtuĩke ta ũtukũ,
o kũrĩ mũthenya barigici.
Hithai arĩa maingatĩtwo kwao,
na mũtigakunyanĩre arĩa moorĩire kwanyu.

⁴ Rekei andũ a Moabi arĩa mehithĩte kwanyu maikare na inyuĩ;
tuĩkai kũgitio kĩa kuuma kũrĩ mwanangani.”

Mũhinyanĩrĩria nĩagakinya mũthia,
naguo mwanangĩko ũthire;
nake mũũgiti nĩakabuĩria kuuma bũrũri-inĩ.

⁵ Gĩtĩ kĩa ũnene gĩkaahaandwo na wendo;
na mũndũ mwĩhokeku nĩwe ũgaagĩkarĩa,
o mũndũ wa kuuma nyũmba ya Daudi,
mũndũ ũrĩa ũgaatuanagĩra ciira arũmĩrĩire o kĩhooto,
namo maũndũ ma ũthingu nĩmo akaahiũhaga gwĩka.

⁶ Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtĩio wa Moabi:
tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩio wake mũkĩru na mwĩkĩrĩro wake,
tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩio wake na rũng’athio rwake;
no rĩrĩ, mwĩgaatho ũcio wake no wa tũhũ.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi nĩkũgirĩka maragirĩka,
maragirĩka hamwe nĩ ũndũ wa Moabi.

Cakayai na mũnyitwo nĩ kĩa
nĩ ũndũ wa andũ a Kiri-Haresethi.

⁸ Mĩgũnda ya Heshiboni nĩrahooa,
o na mũthabibũ ya Sibima o nayo nĩrahooa.

Aathani a ndũrĩrĩ
nĩmarangĩrĩrie mũthabibũ irĩa mĩega mũno,
irĩa hĩndĩ imwe yakinyĩte Jazeri,
na ĩgatheerema yerekeire werũ-inĩ.

Thuuna ciayo ciatambĩte
igakinya o iria-inĩ.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩra, ngarĩra o ta Jazeri,
ngĩrĩrĩa mũthabibũ ya Sibima.

Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
ngũmũihũgia na maithori!

Tondũ mbugĩrĩrio cia gĩkeno kĩanyu nĩ ũndũ wa matunda manyu marĩa meruĩte,
na nĩ ũndũ wa magetha manyu ma ngano nĩthirĩte.

¹⁰ Gũtirĩ gĩkeno kana ndũhiũ mĩgũnda-inĩ ya matunda;
gũtirĩ mũndũ ũraina kana akoigĩrĩria mĩgũnda-inĩ ya mũthabibũ,
gũtirĩ mũndũ ũrahiha ndibei kĩhihĩro-inĩ,
nĩgũkorwo nĩndũmĩte ngemi cia magetha ciage kũiguuo.

¹¹ Ngoro yakwa nĩracakaĩra Moabi o ta kĩnanda kĩa mũgeeto,
nayo ngoro yakwa ĩgacaĩra Kiri-Heresethu.

¹² Rĩrĩa andũ a Moabi maathiĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru makahooe,

* **16:2** Arinoni rwarĩ rũũ rũnene rwa bũrũri wa Moabi.

no kwĩnogia menogagia;
hĩndĩ ĩrĩa maathiĩ ihooero-inĩ rĩao kũhooya,
no wĩra wa tũhũ marutaga.

¹³ Ūyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie ũkoniĩ Moabi. ¹⁴ No rĩrĩ, rĩu Jehova ekuuga atĩrĩ: “Mĩaka ĩtatũ ĩtanathira, ĩtarĩtwo ta ũrĩa mĩaka ya mũndũ wandĩkĩtwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wa Moabi hamwe na andũ ake othe nĩũkanyararwo, namo matigari make makorwo marĩ manini mũno na makahinyara.”

17

Ndũmĩrĩri Nditũ ya Gũũkĩrĩra Dameski

- ¹ Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Dameski:
“Atĩrĩrĩ, itũũra rĩa Dameski rĩtigũcooka gũtuĩka itũũra inene rĩngĩ,
no rĩrĩ, rĩgaatuĩka hĩba ya mwanangĩko.
- ² Matũũra marĩa manene ma Aroeri nĩmagatiganĩrio,
matigĩrwo ndũũru cia mbũri iria igaakomaga kũu,
gũtarĩ mũndũ wa gũcimakia.
- ³ Kĩĩgitĩro kĩrĩa kĩrũmu kĩa Efraimu nĩgĩkeherio,
o na hinya wa ũthamaki weherio Dameski;
namo matigari ma Suriata makaahaana
o ta riiri wa andũ a Isiraeli,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
- ⁴ “Thinda rĩu riiri wa Jakubu nĩ ũgaatheũka;
naguo mwĩrĩ ũcio wake mũnoru ũhĩnje.
- ⁵ Gũkaahaana o ta rĩrĩa mũgethi acookanagĩrĩria ngano ĩrĩa ĩtarĩ ngethe,
akagetha ngano na guoko gwake:
gũkahaana ta mũndũ ũkũhaara itira cia ngano
Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu.
- ⁶ No rĩrĩ, nĩgũgatigwo ngano ĩngĩhaarwo,
o ta ũrĩa maciaro ma mũtamaiyũ matangĩtĩka mothe mũtĩ ũcio ũngĩinainio,
no ndamaiyũ igĩrĩ kana ithatũ nĩitigaraga hongee-inĩ iria irĩ igũrũ gacũmbĩrĩ,
o na inya kana ithano igatigara hongee-inĩ iria irĩ na maciaro maingĩ,”
ũguo nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga.
- ⁷ Mũthenya ũcio, andũ magaacũthĩrĩria Ūrĩa Mũũmbi wao,
namo maitho mao marore Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- ⁸ Matigacũthĩrĩria igongona
iria mathondekete na moko mao,
na matikarũmbũiya itugĩ cia Ashera,
na magongona marĩa methondekeire ma gũcinĩra ũbumba.
- ⁹ Mũthenya ũcio matũũra mao manene marĩa marĩ hinya, marĩa maatiganĩrio
makĩũrĩra andũ a Isiraeli, makahaana ta kũndũ gũtiganĩrie gũgatuĩka gĩthaka, na
gũgakũra mahuti. Namo matũũra macio magaakira ihooru.
- ¹⁰ Nĩmũriganĩrwo nĩ Ngai, Mũhonokia wanyu;
nĩmwagĩte kũririkana Rwaro rũu rwa Ihiga, o rũu kĩĩgitĩro kĩanyu.
Nĩ ũndũ ũcio o na mũngĩkahaanda mĩmera ĩrĩa mĩega mũno,
na mũhaande mĩthabibũ ya kuuma kũndũ kũngĩ,
- ¹¹ o na mũngĩgaatũma ĩkũre mũthenya o ro ũcio mũkaamĩhaanda,
o na rũciinĩ rũrũ rũngĩ mũtũme ĩrute kĩro-rĩ,
gũtirĩ magetha mũkoona mũthenya ũcio wa mũrimũ

na ruo rūtangĩthira.

¹² Īiya-ĩ, mūrurumo wa ndūrĩrĩ nyingĩ,
iraruruma ta iria rĩkĩhuhũkania!

Īiya-ĩ, inegene rĩa kĩrĩndĩ kĩranegena,
o ta mūrurumo wa maaĩ maingĩ.

¹³ O na gũtuĩka ndūrĩrĩ iranegena na mūrurumo ta wa ndiihũ cia maaĩ maingĩ-rĩ,
hĩndĩ ĩrĩa we mwene aacikũũma, ciũraga igathiĩ kũndũ kũraya mũno,
ihurutĩtwo nĩ rũhuho ta ũrĩa mũũngũ ũrĩ irĩma-inĩ ũmbũragwo,
kana ta riyā rĩgĩthiũrũrũkio nĩ rũhuho rũnene.

¹⁴ Hwaĩ-inĩ, o rĩmwe gũkagĩa kĩmako kĩnene!

Gũtanakĩa-rĩ, andũ matirĩ ho!

Rũu nĩrĩo igai rĩa andũ arĩa matũtunyaga indo ciitũ,

ũcio nĩguo mũtĩ ũrĩa ũgwĩrĩire andũ arĩa matũtahaga indo ciitũ.

18

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹ Kaĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ ibatabata rĩa mathagu,

o ũcio ũrĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi,* ũrĩ na haaro-ĩ!

² ũrĩa ũtũmaga arekio makagerera njĩra ya iria,

mahaicĩte tũtarũ twakĩtwo na marura, tũrĩa tũgeragĩra maaĩ igũrũ.

Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũmĩtwo na mũrĩ mũtũkĩ,

thiĩĩ kũrĩ andũ araihu na anyoroku mũĩrĩ,

o acio metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,

rũrĩrĩ rũũgiti rwaragia rũthiomi rũgeni,

na bũrũri wao ũgayanĩtio nĩ njũũĩ.

³ Inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga mabũrũri mothe ma thĩ,

o inyuĩ mũtũũraga gũkũ thĩ-rĩ,

rĩrĩa bendera ĩkaahaandwo irĩma-igũrũ, nĩmũkamĩona,

na rĩrĩa karumbeta gakaahuhwo, nĩmũgakaigua.

⁴ Jehova anjĩrĩte ũũ:

“Ngũikara ngirĩte ki ndĩrorere maũndũ ndĩ o gũikaro-inĩ gĩakwa,

haana ta ũrugarĩ wa riũa ũkũhenahenia,

o na ta itu rĩa ime hĩndĩ ya ũrugarĩ wa magetha.”

⁵ Nĩgũkorwo mbere ya magetha,

hĩndĩ ĩrĩa kĩro gĩaitĩka na mahũa magatuĩka thabibũ irerua,

nĩguo agaaceeha thuuna na tũhiũ twa gũceeha,

na ateme hongē iria ciaramĩte mũno acieherie.

⁶ Nacio ciothe igaatigĩrwo nyoni cia irĩma-inĩ iria irĩĩaga nyama,

na nyamũ cia gĩthaka;

nyoni icio igaacirĩa hĩndĩ ya riũa,

nacio nyamũ cia gĩthaka icirĩe hĩndĩ ya heho yothe.

⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaareherwo iheo

kuuma kũrĩ andũ araihu na anyoroku mũĩrĩ,

na kuuma kũrĩ andũ metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,

rũrĩrĩ rũũgiti rwaragia rũthiomi rũgeni,

arĩa bũrũri wao ũgayanĩtio nĩ njũũĩ:

* **18:1** Firaũni arĩa maathanaga Misiri hĩndĩ ya Isaia maarĩ a kuuma Kushi (Ethiopia); nĩo maacaririe ũteithio wa Israeli nĩguo mookĩrĩre ũthamaki wa Ashuri.

iheo icio ikaarehwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, harĩa haamũrĩrwo Rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

19

Ūrathi Ūkonĩ Misiri

¹ Īno nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ bũrũri wa Misiri:
Atĩrĩrĩ, Jehova ahaicite itu rĩhanyũkĩte mũno
athĩite bũrũri wa Misiri.

Mĩhianano ya bũrũri wa Misiri irainaina mbere yake,
nacio ngoro cia andũ a bũrũri wa Misiri ikaringĩka thĩnĩ wao.

² “Nĩngarahũra Mũmisiri ookĩrĩre Mũmisiri ũrĩa ũngĩ:
mũndũ nĩakarũa na mũrũ wa ithe,
nake mũndũ wa itũũra ookĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩake,
narĩo itũũra inene rĩũkĩrĩre itũũra rĩrĩa rĩngĩ,
naguo ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ.

³ Andũ a bũrũri wa Misiri nĩmagakua ngoro,
nayo mĩbango yao ndĩmĩtue ya tũhũ;
makaahooya kĩrĩra kũrĩ ngai cia mĩhianano
na kũrĩ maroho ma andũ arĩa makuĩte,
o na kũrĩ ago na aragũri.

⁴ Nĩnganeana andũ a bũrũri wa Misiri
wathani-inĩ wa mwathi ũtarĩ tha,*
na mũthamaki mũũru amathamakĩre,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁵ Maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili nĩmakaahũa,
na mũkaro waruo ũng’are na ũũme.

⁶ Mĩtaru ya maaĩ nĩkanunga;
tũrũũĩ twa Misiri nĩtũkaahũa tũũme biũ.
Namo marura na mathanjĩ nĩmakahooa,

⁷ o nayo mĩmera ĩrĩa ĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili,
gĩtwe-inĩ kĩa rũũĩ rũu, nĩkahooha.

Indo iria ciothe ĩhaandĩtwo
mĩgũnda ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Nili nĩkooma biũ,
na ciũmbũrwo, na itigacooka kuoneka kuo rĩngĩ.

⁸ Ategi a thamaki nĩmagacaaya na marĩre,
arĩa othe maikagia ndwano ciao Rũũĩ-inĩ rwa Nili;
nao arĩa othe maikagia mĩtego yao maaĩ-inĩ macio
nĩmakoowo nĩ hinya.

⁹ Andũ arĩa marutaga wĩra na ndigi cia ũguta ũrĩa mwegu nĩmagakua ngoro,
na arĩa matumaga mataama marĩa mahoro nĩmakaaga mwĩhoko.

¹⁰ Atumi a nguo nĩmagakorwo na kĩahe,
na arĩa othe maheagwo mĩcaara nĩmakaigua ũũru ngoro.

¹¹ Anene a Zoani nĩmakĩngĩte o gũkĩnga;
nao andũ arĩa oogĩ a Firaũni maheanaga kĩrĩra kĩa ũrimũ.

Mwakĩhota atĩa kwĩra Firaũni,
“Nĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa oogĩ,
ndĩ mũrutwo wa athamaki arĩa a tene?”

* **19:4** Mwaka-inĩ wa 712 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ nĩguo Mũthamaki Shabaka wa Kushi ambĩrĩrie gwathana Misiri.

- 12 Andũ aku arĩa oogĩ makĩrĩ ha rĩu?
Ta nĩmagĩkuonie na makũmenyithie
ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aciirĩire gwĩka bũrũri wa Misiri.
- 13 Anene a Zoani makĩgĩte o gũkĩga,
nao atongoria a Nofu† makaheeneka;
namo mahiga ma koine ma andũ ake
nĩmahĩtithĩtie andũ a Misiri.
- 14 Jehova nĩwe ũmaitĩriirie
roho wa kĩrigiicano;
matũmaga andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa marutaga,
o ta ũrĩa mũrĩũ atũgũũgaga matahĩko-inĩ make.
- 15 Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe kana mũting'oe,
kana rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ.
- 16 Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja. Makainaina nĩ
guoya mona guoko kwa Jehova Mwene-Hinya-Wothe kwambararĩtio kũmookĩrĩre.
- 17 Naguo bũrũri wa Juda ũkaguoyohia andũ a Misiri; na mũndũ o wothe
ũkaagweterwo ũhoru wa Juda nĩagetigĩra, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe aciirĩire gwĩka amokĩrĩre.
- 18 Mũthenya ũcio matũũra matano ma bũrũri wa Misiri makaaragia rũthiomi rwa
Kaanani, makĩhĩtaga atĩ marĩtungatagĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Na itũũra
rĩmwe rĩamo rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Mwanangĩko.
- 19 Mũthenya ũcio-rĩ, nĩgũkagĩa na kĩgongona kĩa Jehova o kũu gatagatĩ ka bũrũri
wa Misiri, na kũhaandwo ihiga rĩa kĩirikano kĩa Jehova mĩhaka-inĩ yakuo. 20 Ihiga
rĩu rĩgaatuĩka kĩmenyithia na mũira wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekĩte thĩinĩ wa bũrũri ũcio wa Misiri. Rĩrĩa magaakaĩra Jehova amateithie nĩ ũndũ
wa andũ arĩa mamahinyagĩrĩria-rĩ, nĩakamatũmĩra mũhonokia na mũmagitĩri, nake
nĩakamahonokia. 21 Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩakemenyithania kũrĩ andũ a Misiri,
na mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova. Makaamũhooyaga makĩmũrutagĩra
magongona na maruta ma mũtu: na ningĩ makehĩtaga mũhĩtwa marĩ mbere ya
Jehova na mamĩhingagie. 22 Jehova nĩakahũũra bũrũri wa Misiri na mũthiro,
amahũũre acooke amahonie. Nao nĩmagacookerera Jehova, nake nĩagathikĩrĩria
gũthaitana kwao na amahonie.
- 23 Mũthenya ũcio nĩgũkagĩa njĩra njariĩ yumĩte bũrũri wa Misiri ĩgakinya Ashuri.
Andũ a Ashuri nĩmagathiiaga Misiri, na o andũ a Misiri mathiiage Ashuri. Andũ
a Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga hamwe. 24 Mũthenya ũcio bũrũri wa
Isiraeli ũgaatuĩka wa gatatũ, hamwe na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma thĩ
yothie ĩrathimwo. 25 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamarathima akiugaga atĩrĩ,
"Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ akwa a Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbĩre, na Isiraeli
ĩgai rĩakwa."

20

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Bũrũri wa Misiri na wa Kushi

1 Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa anene a ita rĩa Ashuri aakinyire Ashidodi
atũmĩtwo nĩ Sarigoni mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarĩtharĩkĩra na
aarĩtunyana-rĩ, 2 hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova aaririe na kanua ka Isaia mũrũ wa Amozu.
Akĩmwĩra atĩrĩ, "Ruta nguo ĩyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na ũrute iraatũ ciaku magũrũ."
Nake agĩka o ro ũguo, agĩthĩ njaga na arĩ magũrũ matheri.

† 19:13 Nofu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

³ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “O ta ũguo ndungata yakwa Isaia athĩte njaga na arĩ magũrũ matheri mĩaka itatũ, arĩ rũuri na kĩmenyithia kĩa maũndũ mooru marĩa magaakora bũrũri wa Misiri na wa Kushi-rĩ, ⁴ ũguo noguo mũthamaki wa Ashuri agaataha andũ a bũrũri wa Misiri na a bũrũri wa Kushi, amoimagarie marĩ njaga na marĩ magũrũ matheri, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, thũnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo Misiri gũgaaconorithio. ⁵ Nao andũ arĩa mehokete Kushi na makegooca nĩ ũndũ wa Misiri nĩmakamaka na maconorithio. ⁶ Hĩndĩ iyo nĩguo andũ arĩa maikaraga hũgũrũrũ-inĩ ici cia iria makoiga atĩrĩ, ‘Onei ũrĩa kũhanĩte kũrĩ arĩa tũtũire twĩhokete, acio tuorĩre kũrĩ o atĩ nĩguo matũteithie na matũhonokie kuuma kũrĩ mũthamaki wa Ashuri! Rĩu tũngĩkĩhonoka atĩa?’ ”

21

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Babuloni

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Werũ ũrĩa ũrĩ Hũgũrũrũ-inĩ cia Iria: Atĩrĩrĩ, o ta ũrĩa ihuhũkanio iria nene ihurutanaga ituĩkanĩirie bũrũri wa gũthini, ũguo noguo mũtharĩkĩri agooka oimĩte werũ-inĩ, kuuma bũrũri wa kũguoyohania.

² Nĩ nĩnyonetio kĩoneki gĩa kũmakania mũno: Mũkunyanĩri no arakunyanĩra, nake mũtahani no aratahana. Wee Elamu tharĩkĩra! Nawe Media, thiũrũrũkĩria! Gũcaaya kũrĩa anagũcaathia nĩngagũkinyia mũthia.

³ Nĩ ũndũ wa ũguo mwĩrĩ wakwa nĩũiyũrĩtwo nĩ ruo, ruo rũnene nĩrũũnyĩitĩte, o ta ruo rwa mũtumia akĩrũmwo; ngagĩtururio nĩ maũndũ marĩa ndĩraigua, na ngegeario nĩ maũndũ marĩa ndĩrona.

⁴ Ngoro yakwa nĩratumatuuma, na ngainaina nĩ guoya; hwaĩ-inĩ ũrĩa ndĩriragĩria ũtuĩkĩte ũndũ wa kũũmakia mũno.

⁵ Nao nĩmaarĩte metha, na makaara mĩgeka, nĩguo marĩe na manyue! Ūkĩrai inyuĩ anene, mũhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjĩrĩte atĩrĩ: “Thĩ, ũige mũrangĩri wa gũcũthĩrĩria na ũmwĩre amenyithanie ũrĩa aroona.

⁷ Rĩrĩa angĩona ngaari cia ita irĩ na mbarathi ihaanaine, na andũ magĩũka mahaicĩte ndigiri kana ngamĩira-rĩ, nĩaikare eiguĩte, akeigua biũ.”

⁸ Nake mũrangĩri akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũthenya o mũthenya, mwathi wakwa, ndũgamaga gĩtara-inĩ kĩa mũrangĩri; na ũtukũ o ũtukũ njikaraga handũ hakwa ha kũrangĩra.

⁹ Atĩrĩrĩ, nĩharooka mũndũ akuuĩtwo nĩ ngaari ya ita, irĩ na mbarathi ihaanaine. Nake aracookia ũhoru akoiga atĩrĩ: ‘Babuloni nĩrĩgũu, ĩ nĩrĩgwĩte!’

Mihianano yothe ya ngai ciakuo
nĩmĩhehenje, ikaharagana thĩ! ”

¹⁰ Inyuĩ andũ akwa, o inyuĩ mũthuthĩirwo kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano-rĩ,
ngũmwĩra ũrĩa njiguĩte
kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kuuma kũrĩ Ngai wa Isiraeli.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹¹ Īno nĩ ndũmĩrĩri nditũ ikoniĩ Duma:
Atĩrĩrĩ, nĩ harĩ mũndũ ũraanjĩta kuuma Seiru,
akanjũũria atĩrĩ, “Mũrangĩri, ũtukũ ũkinyĩte ha?
Mũrangĩri ũyũ, ũtukũ ũkinyĩte ha?”

¹² Nake mũrangĩri akamũcookeria atĩrĩ,
“Gũkiriĩ gũkĩa, no rĩrĩ, nĩgũgũcooka gũtuke.
Angĩkorwo kũrĩ ũndũ ũkũũria-rĩ, ũria;
ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Arabia

¹³ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikoniĩ bũrũri wa Arabia:
Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani,
o inyuĩ mwambĩte hema ithaka-inĩ cia Arabia-rĩ,

¹⁴ twarĩrai andũ arĩa anyootu maaĩ;
na inyuĩ mũtũũraga bũrũri wa Tema,
tũngiai andũ acio maroora irio

¹⁵ Nĩgũkorwo maroorĩra rũhiũ rwa njora,
o rũhiũ rwa njora rũrĩa rũcomoretwo,
makoorĩra ũta mũgeete,
na makoima kũrĩa mbaara ĩhĩire.

¹⁶ Mwathani aranjĩra atĩrĩ: “Mwaka ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta ũrĩa mĩaka
ya mũndũ wa kwandĩkwo wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wothe wa Kedari nĩũgaathira.

¹⁷ Andũ arĩa magaatigario nĩ thigari iria ciikagia mĩguĩ, o acio njamba cia ita cia
Kedari-rĩ, magaakorwo marĩ o anini.” Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe warĩtie ũhoru
ũcio.

22

Ũrathi ũkoniĩ Jerusalemu

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikoniĩ Gĩtuamba gĩa Kĩoneki:
Atĩrĩrĩ, nĩ kũ kĩragũthĩnia rĩu,
tondũ andũ aku othe marahaica nyũmba igũrũ,

² wee itũũra rĩyũrĩte ngũĩ,
o wee itũũra inene rĩa mbugĩrĩrio na ũrĩũ?
Andũ aku arĩa makuĩte matiũragĩtwo na rũhiũ rwa njora,
kana magakuĩra mbaara-inĩ.

³ Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ hamwe;
maatahirwo o na hatarĩ mũguĩ ũkĩtio.
Andũ aku othe arĩa maakorereirwo moohirwo hamwe,
o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ, “Njeherera;
reke ndĩre ngĩgirĩkaga.
Ndũkagerie kũũhooreria
igũrũ rĩa mwanangĩko ũrĩa ũkorete andũ akwa.”

- ⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ na mũthenya ũrĩa agaatumũ ũtuĩke wa mbugĩrĩrio, na wa kũranganĩrĩria, o na wa kũguoyohia kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki.
Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa kũmomora thingo igwe thĩ, na wa gũkaĩra irĩma.
- ⁶ Andũ a Elamu nĩmakuuĩte thiaka wa mĩguĩ, marĩ na ngaari cia ita na andũ mahaicĩte mbarathi; o nao andũ a Kiri macuurũragia ngo.
- ⁷ Ituamba ciaku iria njega mũno ciyũrĩte ngaari cia ita, nao andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi maigĩtwo ihingo-inĩ cia itũũra inene;
- ⁸ nago ũgitĩri wa Juda nĩweheretio.

Mũthenya ũcio nĩmwacũthĩrĩrie
indo cia mbaara iria ciarĩ Nyũmba-inĩ ya Ũnene ya Mũtitũ;

⁹ mũkĩona atĩ thingo cia ũgitĩri cia Itũũra Inene rĩa Daudi nĩciatharũkĩte kũndũ kũingĩ;
na inyuĩ mũkĩhingĩrĩria maaĩ
Karia ka Mũhuro.

¹⁰ Nĩmwatarire nyũmba kũu Jerusalemu,
na mũgĩtharia nyũmba nĩguo muone mahiga
ma gũcookereria rũthingo rũgĩe na hinya makĩria.

¹¹ Nĩmwakire handũ ha kũhingĩrĩria maaĩ gatagatĩ ga thingo cieri,
nĩgeetha maaĩ ma Karia ga Tene mathiige ho,
no mũtiigana kũrongooria Ũrĩa wagathondekire,
kana mũrũmbũiye Ũrĩa watũmire kagĩe ho kuuma o tene.

¹² Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩamwĩtĩre mũthenya ũcio
nĩguo mũrĩre na mũgirĩke,
na mwenjwo njuĩrĩ cianyu na mwĩhumbe nguo cia ikũnia.

¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ na gĩkeno na ũrĩũ,
mũrathĩnja ng'ombe na ng'ondũ,
mũkĩrĩĩaga nyama na mũkĩnyuuaga ndibei!
Mũgakiuga atĩrĩ, "Nĩtũrĩe na tũnyue,
nĩgũkorwo rũciũ nĩtũgaakua!"

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩanguũrĩrie ũhoro ũyũ ndĩmũthikĩrĩrie, akoiga atĩrĩ, "Rĩĩhia rĩrĩ mũtikahoroherio nginya mũgaakua," ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

¹⁵ Na rĩrĩ, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
"Thĩĩ kũrĩ Shebina,
ũrĩa mũramati na mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, ũmwĩre atĩrĩ:

¹⁶ Ũreka atĩa gũkũ na nũũ ũgwĩtikĩrĩtie
kwĩyenjera mbĩrĩra gũkũ,
ũgetemera mbĩrĩra handũ hatũũgĩru,
na ũkeyacũhĩria harĩa ũkaahurũkio rwaro-inĩ rwa ihiga?

¹⁷ "Wĩhũũge, tondũ Jehova akiriĩ gũkũnyiita akũrũmĩtie,

acooke akūnyugute, wee mūdū ūyū ūrī hinya.

¹⁸ Nīagagūkūnja akūrūmie o ta mūbira,
agūikie būrūri mwariī.

Kūu nīkuo ūgaakuīra,
na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irī riiri igaikara:
wee ūconorithagia nyūmba ya mwathi waku!

¹⁹ Nīngakūingata wehere wīra-inī waku
na ūtunywo wīra ūcio ūrūgamīrīre.

²⁰ “Mūthenya ūcio nīngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mūrū wa Hilikia.

²¹ Nīngamūhumba nguo yaku īrīa ndaaya na ndīmūhotore mūcibi waku, na ndīmūnengere wathani waku. Nīagatuīka ithe wa arīa matūūruga Jerusalemu o na wa nyūmba ya Juda. ²² Kīhingūro kīa nyūmba ya Daudi ngaakīgīrīra kīandē-inī gīake; na rīrī, kīrīa gīothe akaahingūra gūtīrī mūdū ūkaahota kūhinga, na kīrīa gīothe akaahinga gūtīrī mūdū ūkaahota kūhingūra. ²³ Ngaamuherera handū harūmu aikare ho ta higī hūūrīrīre; atuīke gītī gīa gītīo thīnī wa nyūmba ya ithe. ²⁴ Nīwe ūgaacookererwo nī riiri wothe wa nyūmba ya ithe ta ūcuurītio harī we: ciana ciake na iria ikeyongerera thīnī wa ciana icio, o indo ciothe ciayo iria cionekaga ta itarī kīene, kuuma mbakūri nginya mīthemba yothe ya ndigithū.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio higī īrīa thecerere handū harūmu nīkenyenyā; nīkamunyūka īgwe, na indo iria njuurie harī yo nīkaharagana.” Jehova nīwe warītie ūhorō ūcio.

23

Ūrathi Ūkonī Turo

¹ Ino nīyo ndūmīrīri nditū īkonī itūūra rīa Turo:
Atīrīrī, inyuī marikabu cia Tarishishi, ta girīkai.

Nīgūkorwo itūūra rīa Turo nīrīanange,
rīgatigwo rītarī nyūmba kana gīcukīro kīa marikabu.

Ūhorō ūcio nīūmakinyīre marī o kūu būrūri wa Kitimu.

² Atīrīrī, inyuī andū a gīcīgīrīra,
na inyuī onjorithia a Sidoni,
ta kirai o inyuī mūtongetio nī andū arīa mageragīra iria-inī.

³ Kūu maaī-inī maingī
nīkuo kwageragīrio ngano ya Shihoru,
namo magetha ma Nili nīmo maarī uumithio wa itūūra rīa Turo,
narīo rīgītūka ndūnyū ya ndūrīrī.

⁴ Atīrīrī wee Sidoni, o nawe, kīhitho kīrūmu kīa iria-inī, conokai,
nīgūkorwo iria nīrīarītie rīkoiga atīrī:

“Nī ndirī ndagīa na ruo rwa kūrūmwo, kana ngaciara;
ndirī ndaarera aanake, kana ngarera airītu.”

⁵ Hīndī īrīa ūhorō ūcio ūgaakinya būrūri wa Misiri,
andū akuo nīmakaagīa na ruo rūnene mūno maigua ūhorō ūcio wa Turo.

⁶ Atīrīrī, ringai mūthī mūrīmo wa Tarishishi,
ta girīkai inyuī mūtūūruga kūu gīcīgīrīra-inī.

⁷ Rīrī nīrīo itūūra rīanyu inene rīa ikeno cia ūrīu,
itūūra inene rīa kuuma tene, o tene mūno,
itūūra rīrīa andū aarīo maathiite na magūrū

magatũũre mabũrũri ma andũ a kũraya mũno?

⁸ Nũũ waciirĩire atĩ itũũra rĩa Turo rĩũkĩrwo,
o itũũra rĩu rĩheanaga tanji cia ũthamaki,
o rĩo onjorithia a rĩo arĩ ariũ a athamaki,
na endia a rĩo marĩ igweta thĩ yothe?

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe waciirĩire ũndũ ũcio,
nĩgeetha aniine mwĩtĩo wa riiri wothe,
na aconorithie andũ arĩa othe marĩ igweta a gũkũ thĩ.

¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Tarishishi,
thĩĩ ũkarĩme bũrũri waku o ta ũrĩa kũrĩmĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili,
tondũ rĩu ndũrĩ na gĩcukĩro kĩa marikabu rĩngĩ.

¹¹ Jehova nĩatambũrũkĩtie guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na agatũma mothamaki marĩo mainaine.

Nĩathanĩte atĩ ciĩgitĩro iria nũmu cia Foinike cianangwo.

¹² Akoiga atĩrĩ, “Wee mwarĩ gathirange wa Sidoni
ikeno ciaku cia ũrĩũ nĩ thiru, rĩu ũrĩ mũhehenje!

“Ūkĩra ũringe, ũthĩĩ ũkinye Kitimu;
no rĩrĩ, o na kũu ndũkoona ũhurũko.”

¹³ Ta rora bũrũri wa Ababuloni,
andũ acio rĩu maagĩite kĩene!

Ashuri magũtuĩte gũikaro kĩa nyamũ cia werũ;
nĩmaakire mĩthiringo mĩraihu na igũrũ ya kũrĩthiũrũrũkĩria,
na magĩtiga ciĩgitĩro ciao itarĩ kĩndũ,
magĩtũma bũrũri ũcio wanangĩke biũ.

¹⁴ Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girĩkai;
nĩgũkorwo gũikaro kĩanyu nĩkĩanange.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Turo nĩrĩkariganĩra mĩaka mĩrongo mũgwanja, o ta ũrĩa
matukũ ma mũthamaki ũmwe maigana. No mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ,
Turo gũgaacooka kũhaana ta mũmaraya ũrĩa ũganagwo na rwĩmbo ta ũũ:

¹⁶ “Oya kĩnanda kĩa mũgeeto, ũtuĩkanie itũũra inene,
wee mũmaraya ũyũ ũtũũrĩte ũriganĩire;
Hũũra kĩnanda kĩa mũgeeto wega, ũine nyĩmbo nyingĩ,
nĩgeetha ũririkanwo.”

¹⁷ Mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ, Jehova nĩagacookerera Turo. Itũũra
rĩu nĩrĩgacooka wĩra-inĩ warĩo ũcio ũrehaga uumithio ta rĩkũhũũra ũmaraya,
rĩonjorithanagie na mothamaki mothe ma thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, wonjorithia warĩo na
uumithio warĩo nĩkamũrĩrwo Jehova; itikaigwo igĩĩna-inĩ kana ihithwo. Uumithio
warĩo ũgaatuĩka wa arĩa matũũraga marongoragia Jehova, moonage irio nyingĩ na
nguo njega.

24

Jehova Kwananga Thĩ

¹ Atĩrĩrĩ, Jehova akirie kwananga thĩ,
na atũme ĩkire ihooru;
nake nĩakamĩũnũha
na ahurunje arĩa matũũraga kuo:

² gũgaakorwo kũrĩ ũndũ o ũmwe

kūrī mūthĩnjĩri-Ngai na kūrī andũ,
 kūrī ndungata na kūrī mūmĩathi,
 kūrī ndungata ya mūirĩtu na kūrī mūtumia ũrĩa mūmĩathi,
 kūrī mwendia wa indo na kūrī mūgũri,
 kūrī mūkoombi na kūrī mūkoombanĩri,
 kūrī mūndũ ũrĩa ũrĩ na thĩirĩ na kūrī ũrĩa ũrandũraga thĩirĩ.

³ Thĩ nĩ kwanangwo ĩkaanangwo
 na ĩtigwo ĩrĩ ũtheri biũ.

Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.

⁴ Thĩ ĩng'arĩte ĩkahooa,
 mabũrũri mothe magathĩrĩrĩkĩra na makahooa,
 andũ arĩa marĩ ngumo a thĩ nĩmorĩtwo nĩ hinya.

⁵ Thĩ nĩngwatie thaahu nĩ andũ ayo;
 nao maremeire mawatho,

na makaagarara ĩrĩa,

na magathũkia kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra tene na tene.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio kĩrumi nĩkĩrarĩa thĩ;

na andũ arĩa matũũraga kuo makaherithio nĩ ũndũ wa wĩhia wao.

Nĩ ũndũ ũcio arĩa matũũraga gũkũ thĩ nĩmacĩnĩtwo na mwaki,
 na nĩ anini mũno matigaire.

⁷ Ndibei ĩrĩa ya mũhihano nĩ thiru, nayo mĩthabibũ ĩkahooa;
 nao andũ arĩa marĩ ikeno-inĩ no gũcaaya maracaaya.

⁸ Gĩkeno kĩrĩa kiumanaga na kũhũũrwo gwa tũhembe nĩgĩtigĩte gũkenwo,
 narĩo inegene rĩa andũ arĩa arĩũ nĩrĩthĩrĩte,

nĩngĩ gĩkeno kĩrĩa gĩkenagwo gũkĩhũũrwo kĩnanda kĩa mũgeeto nĩgĩkĩrĩtio.

⁹ Andũ arĩa manyuuaga ndibei matigacooka kũnyua makĩinaga rwĩmbo,
 nayo njoohi nĩrũrĩire arĩa mamĩnyuuaga.

¹⁰ Narĩo ĩtũũra rĩrĩa inene rĩanangĩku rĩkĩrĩte ihooru,
 namo matoonyero ma nyũmba ciothe nĩmahinge.

¹¹ Kũu njĩra-inĩ andũ nĩ kũrĩra mararĩra nĩ kwaga ndibei,
 gĩkeno gĩothe gĩtuĩkĩte kĩa,
 nacio ikeno ciothe igathira thĩ.

¹² ĩtũũra rĩrĩa inene nĩrĩanange biũ,
 nakĩo kĩhingo kĩarĩo kiunangĩtwo gĩgatuĩka tũcunjĩ.

¹³ O ta ũrĩa mũtĩ wa mũtamaiyũ ũikaraga wainainio,

na o ta ũrĩa mũtĩ wa mũthabibũ ũikaraga thabibũ ciahaarwo hĩndĩ ya magetha,
 ũguo noguo ũhoru ũgaikara gũkũ thĩ
 na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe.

¹⁴ Maranĩrĩra, makoigĩrĩria nĩ gũkena;

kuuma mwena wa ĩthũĩro marakũngũira ũnene wa Jehova.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ andũ a kuuma mwena wa irathĩro gocithiai Jehova;
 nenehai rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli,
 kũu icigĩrĩra-inĩ cia iria.

¹⁶ Nĩtũiguĩte nyĩmbo ikĩinwo kuuma ituri cia thĩ, ikainwo atĩrĩ:
 "Arogoocwo ũcio Mũthingu."

No nĩ ngiuga atĩrĩ, "Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ!

nĩgũkorwo nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka, ĩ ti-itherũ nĩndĩrahiinyĩrĩrĩka!

Andũ arĩa akunyanĩri nĩmarakunyanĩra arĩa angĩ,
o acio akunyanĩri magakunyanĩra arĩa angĩ na ũkunyanĩri mũnene mũno!”

17 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ arĩa mūtũũraga thĩ,
iguoyohia, na irima, o na mũtego nĩcio imwetereire.

18 Mũndũ ũrĩa ũkoora nĩ ũndũ wa iguoyohia,
akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkoimĩra irima rĩu-rĩ,
akaagwatio nĩ mũtego ũcio.

Ndirica cia mũiyũro wa maaĩ cia igũrũ nĩhiingũre,
nacio itina cia thĩ igathingitha.

19 Thĩ nĩnjatũku,
yatũkĩte ikarekania,
ningĩ nĩrathingitha mũno mũno.

20 Thĩ iratũgũga o ta mũrĩũ,
igathũngũthio ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rũhuho;
mehia ma ũremi wayo nĩmamĩritũhĩire mũno,
kũgũa nĩkũgũa na ndĩgaacooka gwĩtiiria rĩngĩ.

21 Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakaherithia
maahinya ma kũu igũrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno.

22 Nĩmagacookanĩrĩrio hamwe
o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩrwo njeera
na thuutha wa matukũ maingĩ nĩmakaherithio.

23 Mweri nĩũgaconorithio, na riũa rĩconoke;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũgaathamaka
arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25

Goocai Jehova

1 Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma magegania,
na maũndũ marĩa maabangĩtwo kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku waku mũkinyanĩru.

2 Nĩtũmĩte itũũra rĩrĩa inene rĩtuĩke hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩrĩa rĩarĩ kĩĩhitho kĩa andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ.

3 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩia,
namo matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.

4 Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya kĩhuhũkanio,
o na ta kũruru gĩa kwĩyũa riũa.

Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha
ĩhaana kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩgũthaga rũthingo na nditi,

⁵ ningĩ ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ.

Wee nīwe ūkiragia ngũĩ ya andũ a kũngĩ
o ta ūrĩa ūrugarĩ ūnyiihagio nĩ kĩiruru gĩa itu,
na nĩ ūndũ ūcio rwĩmbo rwa acio matarĩ tha nĩrūtigiĩte kũinwo.

⁶ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga rĩa irio iria njega mũno,
na iruga rĩa ndibei ĩrĩa njega mũno:
iruga rĩa nyama iria njega mũno,
o na ndibei ĩrĩa njega mũno makĩria.

⁷ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ūrĩa wohanĩtie andũ othe,
na cuka ūrĩa ūhumbĩrĩte ndũrĩrĩ ciothe;
⁸ gĩkuũ nĩkũniinwo gĩkaaniinwo nginya tene.

Ningĩ Mwathani Jehova nĩakagiria maithori,
kuuma mothiũ mothe,
na rũmena rũrĩa andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũthire thĩ yothe.

Jehova nĩwe warĩtie ūhoru ūcio.

⁹ Mũthenya ūcio nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ūyũ nĩwe Ngai witũ;
nĩwe twehokire, nake agĩtũhonokia,
ũyũ nĩwe Jehova, nĩwe twehokire;
nĩtũkene na tũcanjamũke nĩ ūndũ wa ūhonokio wake.”

¹⁰ Nĩgũkorwo guoko kwa Jehova gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ;
no Moabi gũkaarangĩrĩrio rungu rwake,
o ta ūrĩa nyeki nyũmũ ĩrangagĩrĩrio thumu-inĩ.

¹¹ Magaatambũrũkĩria moko mao kuo,
o ta ūrĩa mũthambĩri atambũrũkagia moko agĩthambĩra.
Ngai nĩwe ūkaaharũrũkia mwĩtĩio wao,
o na marĩ na wara wa wĩra ūrĩa marutaga na moko mao.

¹² Nĩakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakĩtwo na hinya,
acigũithie thĩ;
agaacimomora igwe thĩ,
o rũkũngũ-inĩ.

26

Rwĩmbo rwa Ūgooci

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ūcio rwĩmbo rũrũ nĩruo rũkainwo bũrũri wa Juda:
Tũrĩ na itũũra inene rĩa hinya;

Ngai atuuaga ūhonokio ūtuĩke
thingo ciarĩo na njirigo ciarĩo cia hinya.

² Hingũrai ihingo nĩguo rũrĩrĩ rũrĩa rũthingu rũtoonye,
o rũrĩrĩ rũrĩa rũrũmagia wĩtĩkio.

³ Mũndũ ūrĩa ūrĩ meciiria makindĩirie harĩwe-rĩ,
nĩwe ūgaatũũria na thayũ mũkinyanĩru
tondũ nĩakwĩhokete.

⁴ Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya tene,
nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova,
nĩwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene na tene.

⁵ Nĩanyiihagia andũ arĩa maikaraga kũrĩa gũtũũgĩru,

o na itũũra rĩrĩa itũũgĩru akarĩharũrũkia,
akarĩharagania thĩ,
agacooka akarĩtungumania rũkũngũ-inĩ.

⁶ Magũrũ ma andũ makarĩrangĩrĩria;
magũrũ ma andũ arĩa ahinyĩrĩrie,
o na makinya ma arĩa athĩini.

⁷ Njĩra ya andũ arĩa athingu nĩ nũngĩrĩru;
nawe Jehova, Wee Mũthingu,
nĩwe ũnyorokagia njĩra cia arĩa athingu.

⁸ Īĩ, ti-itherũ Jehova, nĩwe twetagĩrĩra
o tũgĩthiagĩra njĩra ya mawatho maku;
ngoro ciitũ ciĩriragĩria
rĩitwa rĩaku na ngumo yaku.

⁹ Ngoro yakwa nĩwe ĩriragĩria ũtukũ;
rũciini roho wakwa ũgakũnyootera.
Rĩrĩa watuanĩra ciira wa kĩhooto gũkũ thĩ,
andũ a mabũrũri mothe nĩmerutaga ũhoru wa ũthingu.

¹⁰ O na andũ aaganu mangĩguĩrwo tha,
matĩrutaga ũhoru wa ũthingu;
o na marĩ bũrũri-inĩ wa arĩa arũngĩrĩru,
mathiiga o na mbere gwĩka ũũru,
makaaga gũtĩia ũnene wa Jehova.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ kwambararĩtio na igũrũ,
no matingĩkuona o na atĩa.
No rĩrĩ, reke mone kĩyo kĩrĩa ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku,
nĩgeetha maconoke;
mwaki ũrĩa ũigĩirwo thũ ciaku nĩũrekwo ũmacine.

¹² Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũtũheaga thayũ;
maũndũ marĩa mothe tũhingĩtie, nĩwe ũtwĩkĩire.

¹³ Wee Jehova, o Wee Ngai witũ,
nĩ harĩ aathanĩ angĩ manatwatha tiga wee,
no rĩrĩ, rĩitwa rĩaku riiki norĩo tũtĩite.

¹⁴ Na rĩrĩ, acio rĩu nĩmakuĩte, matigacooka gũtũũra muoyo;
maroho macio matikariũka.
Wee nĩwamaherithirie ũkĩmaananga;
ningĩ ũgĩtũma mariganĩre biũ.

¹⁵ Wee Jehova nĩtũmĩte rũrĩrĩ rũu ruongerereke;
ti-itherũ nĩwongereire rũrĩrĩ rũu, ũkarũingĩhia.
Wee nĩwĩgĩrĩire na riiri,
ũkaaramia mĩhaka yothe ya bũrũri.

¹⁶ Atĩrĩrĩ Jehova, mookire kũrĩ we rĩrĩa maarĩ na mathĩina;
rĩrĩa wamaherithagia-rĩ,
maahotaga o kũhooya na mĩheehũ.

¹⁷ O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja arĩ na nda akiriĩ gũciara
enyogondaga na agakaya nĩ ruo-rĩ,
ũguo noguo twatariĩ tũrĩ mbere yaku, Wee Jehova.

¹⁸ Ithũ twatariĩ ta twarĩ nda, twenyogondaga nĩ ruo,
no rĩrĩ, nĩ ta twaciarire o rũhuho.

Gũtirĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũhonokania twĩkĩte gũkũ thĩ,
o na kana tũgaciara andũ arĩa maikaraga gũkũ thĩ.

¹⁹ No rĩrĩ, andũ aku arĩa makuĩte nĩmagatũũra muoyo;
mĩrĩ yao nĩkariũka.

Inyuĩ arĩa mũtũũraga rũkũngũ-inĩ,
ũkĩrai na mwanĩrĩre nĩ gũkena.

Ime rĩanyu rĩtariĩ ta ireera rĩa rũciinĩ;
nayo thĩ nĩngacookia andũ arĩa akuũ muoyo.

²⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ akwa,
thiĩ mũtoonye tũnyũmba twanyu na mwĩhingĩre;
mwĩhithe kuo gwa kahinda kanini
nginya mang'ũrĩ make mathire.

²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova nĩarooka oimĩte gĩikaro-inĩ gĩake,
nĩguo aherithie andũ a gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa mehia mao.

Nayo thĩ nĩkonania thakame ĩrĩa ĩitĩtwo kuo;
ndĩgaacooka kũhitha andũ ayo arĩa moragĩtwo.

27

Gũkũũrwo gwa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio,
Jehova nĩakaherithia na rũhiũ rwake rwa njora,
rũhiũ rũu rwake rwa njora rũũgĩ, na rũnene, na rũrĩ hinya,
aherithie Leviathani nyoka ĩrĩa ĩnyororokaga na ihenya,
o Leviathani nyoka ĩrĩa ĩthioranagia;
nĩakooraga ndamathia ĩrĩa ya iria-inĩ.

² Mũthenya ũcio-rĩ:
“Inĩrai mũgũnda wa mĩthabibũ ũrĩa ũciaraga maciaro maingĩ:

³ Nĩi Jehova, nĩ nĩi ndĩũmenyagĩrĩra,
na nĩ nĩi ndĩunithagĩria maaĩ hĩndĩ ciothe.
Ndĩũrangagĩra mũthenya na ũtukũ,
nĩgeetha mũndũ o na ũrĩkũ ndakaũthũkie.

⁴ Nĩi ndirakarĩte.
Naarĩ korwo nĩ cong'e na mũigua iranjũkĩrĩra!
No thĩi ngahũũrane mbaara nacio;
Ingĩcicina ciothe na mwaki.

⁵ Akorwo ti ũguo, nĩirekwo ciũke ciĩhithe kũrĩ nĩi;
nĩirekwo icarie thayũ na nĩi,
ĩi ti-itherũ nĩicarie thayũ na nĩi.”

⁶ Matukũ marĩa magooka-rĩ, Jakubu nĩakagĩa na mĩri,
Isiraeli agaathundũka arute kĩro,
aiyũrie thĩ yothe maciaro.

⁷ Anga Jehova nĩahũũrĩte Isiraeli,
ta ũrĩa aahũũrĩre arĩa maamũhũũraga?
Anga nĩoragĩtwo
ta ũrĩa arĩa maamũũragaga mooragirwo?

⁸ Wamũrũithirie na mbaara na gũtahwo:

amūingataga na rūhuho rwake rwa hinya,
ta mūthenya ūrĩa rūhuho rwa mwena wa irathĩro rūhurutanaga.

⁹ Na rĩrĩ, nĩ ūndũ wa ūguo, mahĩtia ma Jakubu nĩmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nĩmo makoonekana nĩ ūndũ wa kwehererio mehia make:

Atĩ mahiga mothe ma kīgongona
akaamatua ta coka ūhehenjetwo ūgatuĩka tūcunjĩ,
na gūtĩrĩ itugĩ cia Ashera kana igongona cia gūcinĩra ūbumba
igaatigwo irūgamĩte.

¹⁰ Itũūra rĩrĩa inene rĩirigĩre na hinya rĩkirĩte ihooru,
kĩrĩ gũkaro gĩthaamĩtwo, gĩgatiganĩrio kĩrĩ ūtheri ta werũ;

kũu nĩkuo njaũ irĩithagio,
na nokuo ikomaga;
nacio ihūrũraga hongwe ciakuo gūgatigwo ūtheri.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa tũrũhongwe tuoma-rĩ, nĩkunangwo tuunangagwo,
nao andũ-a-nja magooka magaakia mwaki natuo.

Na tondũ aya nĩ andũ matarĩ na ūmenyo-rĩ,
ũcio Mũũmbi wao ndamaiguagĩra tha,
ũcio wamooombire ndamekaga wega.

¹² Mũthenya ūcio Jehova nĩagacookanĩrĩria maciaro marĩa agethete, amarute
kũrĩa guothe Rũũĩ rwa Farati rũthereraga, o nginya Karũũĩ ka Misiri, na inyuĩ o
inyuĩ andũ a Isiraeli, nĩmũgacookanĩrĩrio ūmwe kwa ūmwe. ¹³ Na mũthenya ūcio-
rĩ, mũgambo mūnene wa karumbeta nĩũkaiguuo. Nao andũ arĩa moorĩire bũrũri
wa Ashuri, na arĩa maatahĩtwo magatwarwo Misiri, nĩmagooka na mahooe Jehova
marĩ kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru kũu Jerusalemu.

28

Efiraimu kũrĩ na Haaro

¹ Kaĩ itũūra rĩrĩa rĩa arĩũu a Efiraimu, o rĩu matuĩte tanji yao ya mwĩtĩĩo,* rĩrĩ na
haaro-ĩ,

o rĩu rĩrĩ riiri mūnene ta wa mahũa marĩa macookaga kũhooa,
o rĩu rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩaanda kĩrĩa kĩnoru,
kĩa andũ acio matooragio nĩ ndibei!

² Atĩrĩrĩ, Jehova arĩ na njamba ĩrĩ hinya na ūhoti.†

Ĩhaana ta mbura ya mbembe, na ta rūhuho rũrĩa rwanangaga,
kana rūhuho rūnene rũrĩa rũniinanaga, o na kana mũiyũro wa mbura nene,
nake nĩakarĩtungumania thĩ na hinya.

³ Tanji ĩyo ya mwĩtĩĩo ya arĩũu a Efiraimu,
nĩkarangĩrĩrio thĩ na magũrũ.

⁴ Ihũa rĩu rĩraahooa, o rĩo ūthaka wa riiri wake,
o rĩu rĩakĩtwo gĩtwe-inĩ gĩa kĩaanda kĩrĩa kĩnoru,
itũūra rĩu rĩkaahaana ta ngũyũ ĩruĩte mbere ya magetha,
nayo mũndũ aamĩona amĩnyĩitaga na guoko gwake,
nake no kũmĩrĩa amĩrĩaga.

⁵ Mũthenya ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe
agaatuĩka thũmbĩ ĩrĩ riiri,
atuĩke tanji thaka mũno ya mahũa
harĩ matigari ma andũ ake.

⁶ Agaatuĩka roho wa gũtuanĩra ciira na kĩhoooto

* **28:1** Tanji ĩno nĩ Samaria. † **28:2** Njamba ĩno nĩ mũthamaki wa Ashuri.

kūrī andũ arĩa matuanagĩra ciira,
o na atuĩke hinya
wa andũ arĩa mahũndũraga ita cia thũ ciakinya kĩhingo-inĩ.

⁷ No rĩrĩ, andũ aya mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩkũnyua ndibei,
na magatururio nĩ njoohi:
athĩnjĩri-Ngai na anabii nĩo mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩ ũndũ wa njoohi,
ĩ ti-itherũ nĩmarĩtwo nĩ ndibei biũ, na magatururio nĩ njoohi;
nĩgũtũgũũga maratũgũũga makĩona cioneki,
na magaturuura magĩtuanĩra ciira.

⁸ Metha ciothe ciyũrĩte matahĩko,
na gũtirĩ handũ o na hamwe hataiyũrĩte gĩko.

⁹ Nao maroria atĩrĩ, “Nũũ ũcio arageria kũruta maũndũ?
Ningĩ nũũ arataarĩria ndũmĩrĩri yake?
Hihi nĩ kūrĩ ciana iria ciĩrĩgĩte gũtiga kuonga,
o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?”

¹⁰ Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau.”

¹¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaarĩria andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa andũ a kũngĩ na thiomi ng’eni,

¹² andũ arĩa eerire atĩrĩ,
“Haha nĩho handũ ha kũhurũka, andũ arĩa anogu nĩmahurũke ho”;
o na akĩmeera atĩrĩ, “Haha nĩho kĩhurũko”;
no matiigana kũmũigua.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova harĩo gĩgaatuĩka ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:
nĩguo mathĩ magũe na ngara,
matihio, na magwatio na mũtego, manyiitwo.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova, inyuĩ anyũrũrania,
o inyuĩ mwathaga andũ aya marĩ gũkũ Jerusalemu.

¹⁵ Mwĩgaathaga mũkoiga atĩrĩ, “Nĩtũgĩite na kĩrĩkanĩro na gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra.

Hĩndĩ ĩrĩa gũkaaherithanio taarĩ kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ,
gĩtigaatũhutia,
nĩgũkorwo nĩtũtuĩte maheeni rĩrĩro riitũ,
naguo ũheenania tũkaũtua kĩhitho giitũ.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩnjigĩte ihiga rĩa gĩtina kĩrũmu kũu Zayuni,
ihiga rĩbaarĩrĩre wega, ihiga rĩa goro rĩa koine;
mũndũ ũrĩa ũrĩrĩhokaga
ndarĩ hĩndĩ akeenenyeka.

¹⁷ Ũtuanĩri ciira na kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka rũrigi rwa gũthima naruo,

naguo ūthingu ūtuŭke kabirũ;
 mbura ya mbembe nĩgathereria maheeni macio mũtuŭte kĩhitho kĩanyu,
 namo maaĩ nĩmakoinĩra kũrĩa mwĩhithĩte.
 18 Kĩrĩkanĩro kĩanyu kĩrĩa mwarĩkanĩire na gĩkuũ nĩgĩgathario;
 ūiguano wanyu na mbĩrĩra ndũkehaanda.
 Hĩndĩ ĩrĩa iherithia ta rĩa kĩguũ rĩkaamũhubanĩria,
 nĩmũgatoorio nĩrĩo.
 19 Rĩrĩa rĩothe iherithia rĩu rĩoka nĩmũrĩkoragĩrĩrwo nĩrĩo;
 rĩrĩmũkoragĩrĩra rũciinĩ o rũciinĩ,
 na mũthenya o na ūtukũ nĩrĩkamũthereria.”

Nĩmũkamaka mũno
 mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno.
 20 Nĩgũkorwo ūrĩrĩ wanyu ndũngĩmũigana gwĩtambũrũkĩria ho nĩ gũkuhĩha,
 naguo mũrĩngĩti nĩ mũceke mũno ndũngĩmũigana kwĩhumbĩra.
 21 Jehova nĩakarauhũka o ta ūrĩa aarahũkire kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Perazimu,
 arahũke arakarĩte o ta ūrĩa aarakarĩte kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Gibeoni:
 nĩgeetha arute wĩra wake ūrĩa atamenyerete kũruta,
 na ahingie ciiko ciake, ciiko iria atatũire ahingagia.
 22 Tondũ ūcio, tigai inyũrũri cianyu,
 kana mĩnyororo yanyu ĩmũritũhĩre makĩria;
 nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 nĩaheete ūhoru akanjĩra atĩ gũkũ thĩ guothe nĩgũkwanangwo biũ.
 23 Thikĩrĩriai mũigwe mũgambo wakwa;
 tegai matũ mũigwe ūrĩa nguuga.
 24 Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma nĩguo ahaande-rĩ, atũũraga o arĩmaga?
 Atũũraga aciimbaga na akĩhũũraga harũ?
 25 Aarĩkia kwaragania mũgũnda-rĩ,
 githĩ ndacookaga akahaanda mbegũ cia ndengũ,
 na akahura tũhĩndĩ twa kumini?
 Nayo ngano githĩ ndamĩhaandaga handũ hayo,
 na cairi akamĩhaanda karũhari kayo,
 nayo ngano ĩrĩa njirũ akamĩhaanda mũgũnda wayo?
 26 Ngai wake nĩwe ūmuonagia ūrĩa egwĩka,
 na akamũruta maũndũ marĩa magĩrĩire.
 27 Ndengũ itihũũragwo na mũgogo ūkururĩtio,
 kana kumini ĩkahũũrwo na kũgũrũ kwa ngaari;
 ndengũ ihũũragwo na mũtĩ,
 na kumini ĩkahũũrwo na rũthanju.
 28 Ngano no nginya ĩthĩo nĩguo ĩthondekwo mũgate;
 nĩ ūndũ ūcio mũndũ ndatũũraga amĩhũũraga nginya tene.
 O na angĩtwarĩra magũrũ ma ngaari ya kũhũũra igũrũ rĩayo-rĩ,
 mbarathi ciake itingĩmĩthĩa.
 29 Maũndũ maya mothe o namo moimaga kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 mũheani kĩrĩra wa kũgegania, na ūrĩa mwĩkĩrĩre mũno nĩ ūndũ wa ūũgĩ wake
 mũnene.

- 1 Arieli,* o wee Arieli,
wee itũura inene kũria Daudi aatũũraga, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Ongerera mwaka kũrĩ mwaka ũngĩ,
na mũreke ciathĩ cianyu ithiĩ o na mbere.
- 2 No nĩngarigiicĩria itũura rĩa Arieli;
nĩrĩkarĩra na rĩcakaye,
na rĩgaatuĩka ta riiko rĩa kĩgongona harĩ niĩ.
- 3 Nĩngamba hema ciakwa ngũrigiicĩrie;
nĩngagũthiũrũkĩria na mĩthiringo mĩraihi na igũrũ,
ngũrigiicĩrie na ihumbu cia tĩiri, ngũtharĩkĩre.
- 4 Nawe ũgaatungumanio thĩ, waragie ũrĩ thĩ;
ũtuĩke wa kũng'ung'ua ũrĩ hau tĩiri-inĩ.
Mũgambo waku ũgaatuĩka ta wa roho wa ũragũri ũroima na thĩ;
naguo mũgambo waku ũkaaguagwo ũrĩ wa mĩheehũ ũkiuma tĩiri-inĩ.
- 5 No rĩrĩ, thũ ciaku nyingĩ ĩgaatuĩka ta rũkũngũ rũhinyu,
na kĩrĩndĩ kĩa andũ arĩa matarĩ tha matuĩke ta mũũngũ ũria ũmbũragwo.
Ũndũ ũcio ũkooneka na ihenya, o rĩmwe,
6 amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagooka
na marurumĩ, na gĩthingithia, na mũrurumo mũnene,
hamwe na rũhuho rũnene, na kĩhuhũkanio kĩnene, na nĩnĩmbĩ cia mwaki
ũkũniinana.
- 7 Nakĩo kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe kĩria kĩrũaga na Arieli,
kĩria gĩtharĩkagĩra itũura rĩu na ciĩhitho ciarĩo iria nũmu,
na gĩkarĩthiũrũkĩria-rĩ, gĩkaabuĩria o ta kĩroto,
o ta kĩoneki kĩa ũtukũ:
- 8 o ta ũria mũndũ mũhũtu arootaga, akeyona akĩria irio,
no rĩria okĩra, agakora no mũhũtu;
ningĩ gũgaatuĩka o ta ũria mũndũ mũnyootu arootaga, akeyona akĩnyua maaĩ,
no agokĩra arĩ mũringĩku, na arĩ o mũnyootu.
Ũguo noguo gũgaikara harĩ kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe
iria irũaga na Kĩrĩma gĩa Zayuni.
- 9 Gegearai na mũmake,
mwĩtuei atumumu na mwage kuona;
mũnyue mũrĩio, no mũtikarĩio nĩ ndibei,
ningĩ mũtũgũũge, no mũtigatũgũũgio nĩ njoohi.
- 10 Jehova nĩamũreheire toro mũnene:
nĩahingĩte maitho manyu (inyuĩ anabii);
nĩahumbĩrite mĩtwe yanyu (inyuĩ ooni-maũndũ).
- 11 Naguo ũhoro wa kĩoneki gĩkĩ gĩothe harĩ inyuĩ ũtuĩkĩte kĩndũ gĩa tũhũ,
ũgatuĩka ta ciugo irĩ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, rĩtumĩtwo na rĩkahũũrwo mũhũũri. Na
mũngĩnengera mũndũ ũngĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na mũmwĩre atĩrĩ,
"Twagũthaitha, tũthomere ibuku rĩrĩ," nake akaamũcookeria atĩrĩ, "Ndingĩhota
gũthoma tondũ nĩitume na rĩkahũũrwo mũhũũri." 12 Kana mũngĩnengera
mũndũ ũtangĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, mũmwĩre atĩrĩ, "Twagũthaitha,
tũthomere ibuku rĩrĩ," nake akaamũcookeria atĩrĩ, "Niĩ ndiũũ gũthoma."
- 13 Mwathani ekuuga atĩrĩ:
"Andũ aya manguhagĩrĩria na tũnua twao,

* 29:1 Arieli nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jerusalemu.

- na makaache gĩtĩio na mĩromo yao,
no ngoro ciao irĩ kũraya na niĩ.
Namo mahooya marĩa mahooyaga
nĩ kũringana na mawatho marĩa marutĩtwo nĩ andũ.
- 14 Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ nĩngagegia andũ aya,
njike maũndũ ma kũgegania, o ma kũgegania biũ;
ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩũgaathira,
naguo ũmenyo wa andũ arĩa moĩ gũkũũrana maũndũ nĩũkabuĩria.”
- 15 Kaĩ andũ acio mekagĩra kĩyo kĩnene
nĩguo mahithe Jehova mĩbango yao marĩ na haaro-ĩ!
O acio marutagĩra mawĩra mao nduma-inĩ, mageciiria atĩrĩ,
“Nũũ ũratuona?” ningĩ-rĩ, “Nũũ ũngĩmenya ũrĩa tũreka?”
- 16 Inyuĩ mũinamanagia maũndũ,
mũũmbi ageciirĩrio nĩwe rĩũmba!
Kĩrĩa kĩombirwo no kĩire mũkĩũmbi atĩrĩ,
“Wee tiwe wanyũũmbire”?
Nyũngũ no ĩire mũmĩũmbi atĩrĩ,
“Wee ndũrĩ ũndũ ũũĩ”?
- 17 Githĩ ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kũgarũrwo
gũtuĩke mũgũnda mũnoru,
naguo mũgũnda ũcio mũnoru ũtuĩke ta mũtitũ?
- 18 Mũthenya ũcio, andũ arĩa mataiguaga nĩmakaigua ciugo cia ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo,
namo maitho ma atumumu
arĩa matũũraga moonaga mairia na nduma nĩmakona.
- 19 Na o rĩngĩ andũ arĩa ahooreri nĩmagakenera Jehova;
nao andũ arĩa athĩni nĩmagakenera Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 20 Andũ arĩa matarĩ tha nĩmakabuĩria,
nao arĩa anyũrũrania nĩmagathira,
na arĩa meriragĩria gwĩka ũũru nĩmakaniinwo:
- 21 o acio mahũthagĩra kiugo kĩmwe magatua mũndũ mũhĩtia,
na makaigĩra mũciiranĩrĩri mũtego iciirĩro-inĩ,
na makahũthĩra ũira wa maheeni nĩguo mũndũ ũtekĩte ũũru aage gũtuĩrwo
ciira na kĩhooeto.
- 22 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ũrĩa wahonokirie Iburahĩmu ekwĩra nyũmba ya Jakubu
atĩrĩ:
“Jakubu ndagaaconorithio rĩngĩ;
na matigacooka gũtukia ithiithi ciao rĩngĩ.
- 23 Rĩrĩa makoona ciana ciao iria ndombire na moko makwa irĩ hamwe nao,
nĩmakaiga rĩtwa rĩakwa rĩrĩ itheru;
nĩmakoimbũra ũtheru wa Ũrĩa Mũtheru wa Jakubu,
na maikarage metigĩrĩte Ngai wa Isiraeli.
- 24 Andũ arĩa ngoro ciao imahĩtithagia nĩmakaagĩa na ũmenyo,
nao arĩa matetaga nĩmagathikĩrĩria mataaro.”

30

Haaro kũrĩ Rũrĩrĩ Rũremi

- 1 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kaĩ ciana iria nemi irĩ na haaro-ĩ!
o icio ihingagia mĩbango ĩtarĩ yakwa,
na igathondeka ngwatanĩro,* no ti na Roho wakwa,

* 30:1 Andũ a Juda nĩmathondekete ngwatanĩro na andũ a Misiri.

igakũiganĩrĩra mehia igũrũ rĩa mehia;
² o icio ciikũrũkaga igathiĩ bũrũri wa Misiri
 itaahoete kĩrĩra;
 icio ciethaga ũteithio wa kũgitĩrwo nĩ Firaũni,
 na ikehoka kĩruru kĩa bũrũri wa Misiri gĩtuĩke rĩũrĩro rĩacio.
³ No ũgitĩri ũcio wa Firaũni ũgaatuĩka wa kũmũconorithia,
 na kwĩhoka kĩruru kĩa bũrũri wa Misiri gũkaamũrehera thoni.
⁴ O na akorwo marĩ na anene kũu Zoani,
 na mabarũthi mao nĩmakinyĩte Hanesi-rĩ,
⁵ andũ othe nĩmagaconorithio
 nĩ ũndũ wa andũ matangĩmaguna na ũndũ o na ũrĩkũ,
 arĩa matangĩmateithia kana mamagune,
 tiga o kũmaconorithia na kũmarehera thoni.”
⁶ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ nyamũ cia Negevu:
 Mabarũthi mao makuuaga ũtonga wao na ndigiri,
 na igĩina ciao magaaciigĩrĩra maguku-inĩ ma ngamĩira,
 magatuĩkanĩria bũrũri wa thĩina na wa mĩnyamaro,
 bũrũri ũrĩ mĩrũũthi ya njamba na ya nga,
 na ndũira na nyoka iria ĩticũkaga,
 macitware bũrũri wa andũ matangĩmaguna o na atĩa.
⁷ Nĩgũkorwo ũteithio wa Misiri nĩ wa tũhũ na ndũrĩ kĩguni.
 Nĩ ũndũ bũrũri ũcio ndĩwĩtĩte
 Rahabu ũrĩa Ũtarĩ-ũndũ-Ekaga.

⁸ Na rĩrĩ, rĩu thiĩ ũmakururĩre ũhoru ũyũ kĩbaũ-inĩ,
 na ũwandĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
 nĩgeetha ũgaatuĩka ũira wa gũtũũra matukũ marĩa magooka.
⁹ Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na nĩ ciana itũire iheenanageria,
 ciana itendaga gũthikĩrĩria ũtaaro wa Jehova.
¹⁰ Nacio ciĩraga ooni-maũndũ atĩrĩ,
 “Mũtigatuonere maũndũ mangĩ!”
 na ikeera anabii atĩrĩ,
 “Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma ũhoru wa ma!
 Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
 na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni.
¹¹ Eherai njĩra-inĩ ĩno,
 muume gacĩra-inĩ gaka,
 na mũtĩge gũtwĩra
 ũhoru wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!”
¹² Nĩ ũndũ ũcio Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
 “Tondũ nĩmũregete ndũmĩrĩri ĩno,
 mũkehoka ũhinyanĩrĩria,
 na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa gwĩtiiranageria nakĩo,
¹³ rĩhia rĩrĩ rĩgũtuĩka ta rũthingo rũraiho na igũrũ,
 rũrĩ na mwatũka ũrĩa ũikaraga o ũkĩaramaga,
 rũrĩa rũmomokaga o narua, o rĩmwe.
¹⁴ Rũkoinĩkanga tũcunjĩ ta nyũngũ,
 rũthethereke rũtegũcaĩrwo,
 ũndũ hakaaga gacunjĩ o na kamwe gakoneka
 kangĩruta mwaki riiko,
 kana kangĩtaha maaĩ kuuma gĩthima-inĩ.”

¹⁵ Mwathani Jehova Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
 “Njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũhonoke no ya kwĩrira na gũikara mũtegwĩtanga,
 naguo hinya ūrĩa mũkaagĩa naguo ūkooneka nĩ ūndũ wa gũikara mũhooreire
 na kwĩhoka,
 no macio mothe nĩmũmaregete.
¹⁶ Mwoigire atĩrĩ, ‘Aca, nĩtũkoora tũhaicĩte mbarathi.’
 Nĩ ūndũ ūcio nĩmũgakĩũra!
 Ningĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Tũkaahaica mbarathi iria irĩ ihenya mũno tũũre!’
 Nĩ ūndũ ūcio arĩa makaamũteng’eria magaakorwo marĩ na ihenya mũno o nao!
¹⁷ Andũ ngiri makoora nĩ kũmakio nĩ mũndũ ūmwe;
 na inyuĩ inyuothe mũũre nĩ kũmakio nĩ andũ atano,
 nginya mũtigwo mũhaana ta mũtĩ wa bendera ūrĩ kĩrĩma-igũrũ,
 o na ta bendera ĩrĩ karĩma-igũrũ.”

¹⁸ O na gũtariĩ ūguo-rĩ, Jehova eriragĩria kũmũtuga;
 arahũkaga nĩguo amũiguĩre tha.
 Nĩgũkorwo Jehova nĩ Ngai ūtuanagĩra ciira na kĩhooto.
 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe mamwetagĩrĩa.

¹⁹ Inyuĩ andũ a Zayuni, o inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu, mũtigacooka kũrĩa.
 Hĩ, kaĩ nĩakamũtuga rĩrĩa mũkaamũkaĩra amũteithie-ĩ! Na rĩrĩa akaamũigua
 nĩakamwĩtika. ²⁰ O na gũtuĩka Mwathani nĩamũheaga irio cia thĩĩna na maaĩ
 ma mũnyamaro-rĩ, arutani anyu matigacooka kũhithwo rĩngĩ; mũkaameyonera na
 maitho manyu. ²¹ O na mũngĩkagarũrũka na mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho,
 matũ manyu nĩmakaiguaga mũgambo thuutha wanyu ūkiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩyo njĩra;
 gererai yo.” ²² Ningĩ nĩmũgathaahia mĩhianano yanyu ya kũhooywo ĩrĩa ĩgemetio
 na betha igũrũ, na mĩhiano yanyu ĩrĩa ĩgemetio na thahabu igũrũ; mũkaamĩte ta
 taama ūrĩ thaahu wa mũndũ-wa-nja hĩndĩ ya mweri, mũmũire atĩrĩ, “Thĩĩ na kũu
 muume haha!”

²³ Ningĩ nĩakamuurĩria mbura nĩ ūndũ wa mbeũ iria mũhaandĩte mĩgũnda, nacio
 irio iria ikoima mĩgũnda ĩyo igaakorwo irĩ njega na ikaingĩha. Hĩndĩ ĩyo ng’ombe
 cianyu ikaarĩithagio kũndũ kũrĩ ūrĩithio mwariĩ mũno. ²⁴ Ndegwa na ndigiri iria
 ikaarĩmaga mĩgũnda ikaarĩaga mahuti mathuuranĩre na irio huhe, ciaraganĩtio na
 hũũma na iciko cia tĩiri. ²⁵ Mũthenya ūcio gũkooraganwo mũno, rĩrĩa mĩthiringo
 ĩrĩa mĩraihu na igũrũ ĩkaamomoka, tũrũũ nĩtũgaatherera kuuma kĩrĩma-inĩ o
 gĩothe kĩraihu na karĩma o gothe gatũũgĩru. ²⁶ Naguo mweri ūkaara ta riũa,
 na ūtheri wa riũa ūnenehio maita mũgwanja, ūhaane ta ūtheri wa mĩthenya
 mũgwanja mĩgima, rĩrĩa Jehova akooha nguraro cia andũ ake na amahonie ironda
 iria aamatihirie.

²⁷ Atĩrĩrĩ, Rĩtwa rĩa Jehova rĩrooka riumĩte kũraya,
 rĩrĩ na marakara mahiũ na matu mathimbu ma ndogo;
 nacio iromo ciake ciyũrĩtwo nĩ mang’ũrĩ,
 na rũrĩmĩ rwake nĩ mwaki ūniinanaga.

²⁸ Mĩhũmũ yake nĩ ta rũũ rũratherera na hinya
 rũkambata rũgakinya o nginya ngingo.
 Athũngũthagia ndũrĩrĩ gĩcungi-inĩ kĩa mwanangĩko;
 ekagĩra andũ matamu kanua nĩgeetha amahĩtithie.

²⁹ Na inyuĩ nĩmũkaina,
 ta ūrĩa mũinaga ūtukũ ūrĩa mũkũngũyagĩra gĩathĩ kĩrĩa kĩamũre;
 nacio ngoro cianyu nĩigakena
 ta ūrĩa andũ makenaga

makĩambata kĩrĩma kĩa Jehova makĩhuhaga mĩtũrirũ,
 o ũcio Rwaro-rwa-Ihiga rwa Isiraeli.
³⁰ Jehova nĩagatũma mũgambo wake ũrĩ riiri ũiguuo nĩ andũ,
 na nĩagatũma mone guoko gwake gũgĩkũrũka,
 arĩ na marakara maingĩ na mwaki wa kũniinana,
 hamwe na mbura ya marurumĩ, na kĩhuhũkanio, na mbura ya mbembe.
³¹ Mũgambo wa Jehova nĩũgathethera Ashuri;
 nĩakamagũtha na rũthanju rwake, amaniine magũe.
³² Igũtha o rĩothe rĩrĩa Jehova akaamagũtha
 na rũthanju rwake rwa kũherithania-rĩ,
 rĩkaahaana ta rwĩmbo rũrainwo na tũhembe na inanda cia mũgeeto,
 akĩrũa mbaara nao ategũtigithĩria kũmahũũra na guoko gwake.
³³ Tofeti gũtũũrĩite kũhaariĩrio;
 gũthondeketo nĩ ũndũ wa mũthamaki.
 Irima rĩakuo rĩa mwaki nĩirikie na rĩkaaramio,
 narĩo rĩrĩ na mwaki mũingĩ na ngũ nyingĩ,
 nayo mĩhũmũ ya Jehova nĩyo ĩraakia mwaki ũcio,
 ĩhaana ta rũũ rwa ũbiriti.

31

Haaro kũrĩ arĩa Mehokaga Misiri

¹ Kaĩ arĩa maikũrũkaga magathiĩ bũrũri wa Misiri gwetha ũteithio marĩ na haaro-ĩ,
 o acio mehokaga hinya wa mbarathi,
 na makehoka ũingĩ wa ngaari cia ita,
 na makehoka hinya mũnene wa andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi,
 na makaaga gũcũthĩrĩria Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 o na makaaga gũcaria ũteithio kuuma kũrĩ Jehova.
² No rĩrĩ, o nake Jehova nĩ mũũgĩ na no amarehithĩrie mwanangĩko,
 nĩgũkorwo ndericũkagwo ũrĩa oigĩte.
 We nĩakarahũka okĩrĩre nyũmba ya andũ arĩa aaganu,
 na okĩrĩre arĩa mateithagĩrĩria andũ arĩa mekaga maũndũ mooru.
³ No rĩrĩ, andũ a Misiri no andũ tu, na ti Mũrungu;
 nacio mbarathi ciao no nyama na itirĩ roho thĩinĩ wacio.
 Rĩrĩa Jehova aatambũrũkia guoko gwake,
 ũcio ũteithanagia nĩahĩngagwo,
 na ũcio ũteithagio nĩagũũaga;
 nao eerĩ makaaniinwo hamwe.
⁴ Jehova anjĩrĩte atĩrĩ:
 “O ta ũrĩa mũrũũthi ũraramaga,
 mũrũũthi njamba ũkĩrĩa nyamũ ĩrĩa ũnyitĩte,
 na ndũmakagio nĩ mĩgambo ya arĩithi
 o na mokĩte marĩ gĩkundi kĩnene
 metĩtwo hamwe nĩguo maũũkĩrĩre,
 kana wĩtigĩre nĩ ũndũ wa inegene rĩao-rĩ,
 ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikũrũka,
 arũe arĩ kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, o na ciambatĩro ciakĩo.
⁵ O ta ũrĩa nyoni ĩreeraga rĩera-inĩ,
 ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitĩra itũũra rĩa Jerusalemu;
 akaarĩgitĩra na arĩkũũre,
 ‘akaahĩtũkĩra igũrũ rĩa rĩo’ nĩguo arĩhonokie.”

⁶ Inyuĩ andũ a Isiraeli-rĩ, cookererai ũcio mūtũire mũremeire mũno. ⁷ Nĩgũkorwo mũthenya ũcio o mũndũ wanyu nĩagatee mĩhianano ya betha na ya thahabu írĩa mwĩthondekeire na moko manyu ĩgatũma mwĩhie.

⁸ “Andũ a Ashuri makoogwo na rũhiũ rwa njora no ti rwa mũndũ;
rũhiũ rwa njora nĩruo rũkaamaniina biũ, no ti rwa andũ.

Nĩmakoorĩra rũhiũ rũ rwa njora,
na aanake ao makaanyiitwo, marutithio wĩra na hinya.

⁹ Nacio ciĩhitho ciao cia hinya nĩikaagũa nĩ ũndũ wa guoya;
nao anene ao a ita moonu bendera ya ita nĩmakamaka mũno,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũrĩa wakĩtie mwaki wake Zayuni,
o na icua rĩake rĩa mwaki rĩrĩ kũu Jerusalemu.

32

Ūthamaki wa Ūthingu

¹ Atĩrĩrĩ, nĩgũkagĩa mũthamaki wa gũthamaka na ūthingu,
na kũgĩe na anene a gwathana na kĩhooto.

² O mũndũ agaatuĩka ta handũ ha kwĩgitia rũhuho,
na ha kwĩyũa mbura ya kĩhuhũkanio,

o na atuĩke ta tũrũũ twa maaĩ tũgũtherera werũ-inĩ,
o na ta kĩruru kĩa rwaro rũnene rwa ihiga bũrũri-inĩ ũrĩ na nyoota.

³ Namo maitho ma andũ arĩa moonaga matikaahingwo mage kuona,
namo matũ ma arĩa maiguaga nĩmagathikĩrĩria.

⁴ Mũndũ ũrĩa ũhĩkaga gwĩka maũndũ ateciirĩtie wega,
nĩakamenya maũndũ na ataũkĩrwo nĩmo,
naruo rũrĩmĩ rũrĩa rũtondoiraga nĩrũkaaria o wega.

⁵ Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũndũ mũkĩĩgu agaacooka kũgĩa igweta,
kana kĩmaramari gĩcooke gũtĩio mũno.

⁶ Nĩgũkorwo mũndũ mũkĩĩgu aragia ũrimũ,
na meciiria make mathugundaga maũndũ mooru:

Mũndũ ũcio ekaga maũndũ matarĩ ma ũ-ngai,
na akamemerekia maũndũ ma gũcambia Jehova;

arĩa ahũtu amatigaga matarĩ na gĩa kũrĩa,
na arĩa anyootu akamaima maaĩ ma kũnyua.

⁷ Mĩthiĩre ya mũndũ kĩmaramari no ya waganu,
athugundaga o maũndũ mooru

ma kũniinithia andũ arĩa athiĩni na ũhoro wa maheeni,
o na rĩrĩa mathaithana ma mũbatari marĩ ma kĩhooto.

⁸ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mũtaana eciiragia o maũndũ ma ũtuigi,
na maũndũ macio ma ũtuigi nĩmo egũtũũra ekaga.

Andũ-a-nja a Jerusalemu

⁹ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthiĩnagia,
arahũkai mũthikĩrĩrie mũgambo wakwa;

o na inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra,
ta ĩguai ũrĩa nguuga!

¹⁰ Mwaka na matukũ matarĩ maingĩ maathira-rĩ,
inyuĩ mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra, nĩmũkainaina;

nĩgũkorwo gũtigakorwo na magetha ma thabibũ,
o na kana gũkorwo na magetha mangĩ.

- 11 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ùndũ ùmũthĩnagia, inainai nĩ kũmaka; inainai inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ùndũ mwĩtigagĩra!
Rutai nguo cianyu mũtigwo njaga,
mũcooke mwĩohe makũnia njohero.
- 12 Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre mĩgũnda yanyu ĩrĩa mĩega,
o na mĩthabibũ ĩrĩa ĩciaraga mũno,
- 13 na mũrĩrĩre bũrũri wa andũ akwa,
ũcio ũmerete mĩigua na cong'e:
ĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba ciothe cia ikeno,
na itũũra rĩrĩa inene rĩrĩ na ndũhiũ cia arĩũ.
- 14 Nĩgũkorwo cĩgitĩro iria nũmu nĩgatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩu inene rĩiyũrĩte andũ rĩtigwo ũtheri;
o na nyũmba ya mũthamaki na mũthiringo mũraiho igaatuĩka bũrũri ũteanĩrio
nginya tene,
gũtuĩke bũrũri wa gũtũũhagwo nĩ ndigiri, na ũrĩthio wa ndũũru cia mbũri,
- 15 nginya rĩrĩa tũgaitĩrĩrio Roho kuuma igũrũ,
naguo werũ ũgarũrwo ũtuĩke mũgũnda mũnoru,
na mũgũnda ũcio mũnoru ũhaane ta mũtitũ.
- 16 Ciira ũgaatũũra ũtuagwo na kĩhooto kũu werũ-inĩ,
naguo ũthingu ũtũũre kũu mũgũnda-inĩ ũcio mũnoru.
- 17 Maciaro ma ũthingu ũcio nĩ thayũ;
naguo uumithio wa ũthingu ũgaakorwo ũrĩ ũhooreri na kwĩhoka Ngai nginya
tene.
- 18 Andũ akwa magaatũũraga ciikaro cia thayũ,
matũũre kũndũ gũtarĩ ũgwati,
na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na thĩina.
- 19 O na mbura ya mbembe ĩngĩgũithia mĩtĩ ya mũtitũ thĩ,
narĩo itũũra inene rĩaraganio biũ-rĩ,
- 20 kaĩ inyuĩ nĩmũkarathimwo-ĩ,
mũhaandage mbegũ cianyu gũkuhĩ na tũrũũĩ,
nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irĩithagio kũndũ guothe.

33

Mĩnyamaro na ũteithio

- 1 Atĩrĩrĩ wee mwanangi ũyũ,
o wee ũtarĩ wanangwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Wee mũkunyanĩri ũyũ,
o wee ũtarĩ wakunyanĩrwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Rĩrĩa ũgaatiga kwanangana,
nĩguo nawe ũkaanangwo,
na ningĩ rĩrĩa ũgaatiga gũkunyanĩra,
nĩguo nawe ũgaakunyanĩrwo.
- 2 Wee Jehova, tũiguĩre tha;
wee nĩwe twetagĩrĩra.
Tuĩka hinya witũ rũciinĩ o rũciinĩ,
na ũtuĩke ũhonokio witũ hĩndĩ ya mũnyamaro.
- 3 Andũ nĩ kũũra mooraga maigua mũrurumo wa mũgambo waku;
warahũka-rĩ, ndũrĩrĩ nĩihurunjũkaga.
- 4 Indo cianyu iria igaakorwo itahĩtwo, inyuĩ ndũrĩrĩ, ikoingũrũrio itahwo,
o ta ũrĩa ciana cia ngigĩ ciũngũrũragia;

andũ magaacitharĩkĩra ta ũrĩa mĩrumbĩ ya ngigĩ ãtharĩkagĩra mĩgũnda.

- ⁵ Jehova nĩatũũgĩrĩtio, nĩgũkorwo atũũraga igũrũ;
nake nĩakaiyũria Zayuni na ciira wa kĩhooto na ũthingu.
- ⁶ Nĩwe ũgaatuĩka gĩtina kĩrũmu matukũ-inĩ maku,
na atuĩke kĩgĩina kĩa ũhoru mũingĩ wa ũhonokio, na ũũgĩ, na ũmenyi wa
maũndũ;
na ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova nĩguo ũgaakorwo ũrĩ mũthiithũ wa ma.
- ⁷ Atĩrĩrĩ, andũ ao arĩa njamba mararĩrĩra njĩra-inĩ maanĩrĩire;
nao mabarũthi mao ma thayũ maraarĩra na kĩgirĩko kĩnene.
- ⁸ Barabara iria njariĩ itigĩtwo itarĩ andũ,
na agendi magatiga kũgerera njĩra icio.
Kĩrĩkanĩro kĩrĩa maarĩkanĩire nĩgĩthũkie,
na aira a kĩo makanyararwo,
gũtirĩ o na mũndũ ũmwe ũraheo gĩtĩo.
- ⁹ Bũrũri nĩũracakaya na ũgathirĩrĩkĩra,
nakuo kũu Lebanoni nĩgũconorithĩtio na mĩtĩ yakuo ikahooha.
Sharoni nakuo kũhanĩte ta werũ wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli gũgaita mathangũ makuo.
- ¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Rĩu nĩngwarahũka, rĩu nĩngũtũũgĩrio;
rĩu nĩngwambarario na igũrũ.
- ¹¹ Inyuĩ mũkaagĩa nda cia maragara,
mũciare rũũa rwa ngano;
nayo mĩhũmũ yanyu ituĩkĩte mwaki wa kũmũcina.
- ¹² Andũ a ndũrĩrĩ magaacinwo mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o ta ihinga cia mũigua itemetwo.”
- ¹³ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ arĩa mũrĩ kũraya, ta thikĩrĩriai mũigwe ũrĩa njĩkĩte;
na inyuĩ mũrĩ gũkuhĩ umbũrai ũhoru wa hinya wakwa.
- ¹⁴ Ehia arĩa marĩ kũu Zayuni nĩmamakĩte;
nao andũ arĩa matooi Ngai nĩkũinaina marainaina, makoiga atĩrĩ,
“Nũũ witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũrĩa ũcinanaga?
Nĩngĩ nũũ witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũtakahora nginya tene?”
- ¹⁵ Nĩ mũndũ ũrĩa ũthiiga na mĩthĩire ya ũthingu
na akaaria ũhoru ũrĩa wagĩrĩire,
o we ũtangĩoya uumithio uumanĩte na ũhinyanĩrĩria,
na akagirĩrĩria guoko gwake kwamũkĩre mahaki,
o ũcio ũgiragĩrĩria matũ make kũigua ndeto cia gũciirĩra ũragani,
na akahinga maitho make matikerorere maũndũ mooru.
- ¹⁶ ũcio nĩwe mũndũ ũrĩa ũgaatũra kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
ũrĩa kĩihitho gĩake gĩgaakorwo kĩrĩ kĩirigo kĩrũmu kũu kĩrĩma-inĩ.
Nĩakaheagwo irio ciake,
na maaĩ make gũtirĩ hĩndĩ makaaga.
- ¹⁷ Maitho maku nĩmakeyonera mũthamaki arĩ na riiri wake wothe,
na wĩrorere bũrũri waramĩte, ũgatambũrũka kũraya ma.
- ¹⁸ Mecirĩa-inĩ maku nĩũgecũrania ũhoru wa kĩmakania kĩrĩa kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ: “Mũtongoria ũrĩa mũnene arĩ ha?”

- Nake mündũ ũrĩa wamũkagĩra mbeeca cia igooti rĩa bũrũri arĩ ha?
 Nake mũnene ũrĩa ũrũgamagĩrĩra mĩthiringo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ arĩ ha?”
- 19 Andũ acio ndũrĩka ndũgacooka kũmona rĩngĩ,
 o acio maaragia mĩario ĩtangĩguĩka,
 na makaaria na rũthiomi rũgeni rũtangĩmenyeka.
- 20 Ta rora Zayuni, itũũra rĩrĩa inene rĩa maruga maitũ;
 maitho maku nĩmakona Jerusalemu,
 gũikaro gĩa thayũ, nĩyo hema ĩrĩa ĩtakenyenyeka;
 higĩ ciayo ĩtirĩ hĩndĩ ikaamunywo,
 o na kana mũkanda o na ũmwe wayo ũtuĩke.
- 21 Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya agaakorwo hamwe na ithuĩ.
 Nakuo kũu gũgaatuĩka ta kũndũ kwa njũũ njariĩ, o na tũrũũ,
 njũũ itakagererio marikabu cia mbaara,
 kana igererio marikabu iria nene cia iria-inĩ.
- 22 Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua ciira,
 Jehova nĩwe mũtwathi,
 Jehova nĩwe mũthamaki witũ:
 we nĩwe ũgaatũhonokia.
- 23 Mĩkanda yaku nĩmĩregeru,
 na mũtĩ ũrĩa mũraaya wa marikabu ti mũrũmu,
 naguo taama wa kũmĩtwarithia timũtambũrũku.
 Hĩndĩ ĩyo indo nyingĩ cia ndaho nĩ ikaagayanwo,
 o na andũ arĩa mathuaga nĩmagekuũra indo cia ndaho.
- 24 Gũtirĩ mündũ ũtũũraga Zayuni ũkoiga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrũaru”;
 nao andũ arĩa matũũraga kuo nĩmakarekerwo mehia mao.

34

Itua rĩa Gũũkĩrĩa Ndũrĩrĩ

- 1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai hakuhĩ mũthikĩrĩrie;
 o na inyuĩ andũ a mabũrũri tegai matũ mũigue!
 Thĩ o nayo nĩigue, o na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
 o hamwe na mabũrũri, na kĩrĩa gĩothe kiumaga kuo!
- 2 Nĩgũkorwo Jehova nĩarakarĩire ndũrĩrĩ ciothe;
 mang’ũrĩ make marĩ kũrĩ mbũtũ ciao ciothe cia ita.
 Nĩagaciniina ithire biũ,
 nĩagacineana ciũragwo.
- 3 Andũ arĩa moragĩtwo magaateo o ro ũguo,
 na mũnũngo wa ciimba ciao wambate na igũrũ;
 nacio irĩma ihaane ta irindĩtwo nĩ thakame yao.
- 4 Njata ciothe cia igũrũ nĩgathira,
 narĩo igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku rĩa gĩkũnjo;
 nayo mbũtũ ya njata cia matu-inĩ ĩgwe
 o ta ũrĩa mathangũ ma mũthabibũ maahooa magũũaga,
 na o ta ũrĩa ngũyũ ciahooa igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ.
- 5 Rũhiũ rwakwa rwa njora rũnyuĩte rũkanyootoka rũrĩ o kũu matu-inĩ;
 ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu rũrĩ na ituĩro,
 o andũ acio niinĩte biũ.
- 6 Rũhiũ rwa njora rwa Jehova rũiyũrĩtwo nĩ thakame,

na rŭkahumbĩrwo nĩ maguta:
 nĩ thakame ya tŭtŭrŭme na ya mbŭri,
 na maguta ma higo cia ndŭrŭme.
 Nĩgŭkorwo Jehova arĩ na igongona kŭu Bozara,
 na kŭŭragana kŭnene kŭu Edomu.
 7 Nacio mbogo nĩikooraganĩrio hamwe,
 o na tŭtegwa na ndegwa iria nene.
 Bŭrŭri wao nĩŭgaacagacio nĩ thakame,
 naruo rŭkŭngŭ rŭrindwo nĩ maguta.

8 Nĩgŭkorwo Jehova arĩ na mŭthenya wa kwĩrĩhĩria,
 arĩ na mwaka wa kŭherithania, nĩguo arŭĩrĩre kĩhoto gĩa Zayuni.
 9 Tŭrŭũ twa Edomu tŭkaagarŭrwo tŭtŭĩke rami,
 naruo rŭkŭngŭ rwakuo rŭtŭĩke mwaki wa ũbiriti;
 naguo bŭrŭri wake ũtŭĩke o ta rami ĩgwakana mwaki!
 10 Naguo mwaki ũcio ndŭkahorio mŭthenya na ũtukŭ;
 ndogo yaguo ĩgaatŭũra ĩtoogaga igŭrŭ nginya tene.
 Gŭgaakira ihooru njarwa nginya njarwa,
 na gŭtirĩ mŭndũ ũgaacooka gŭtŭĩkanĩria kuo rĩngĩ.
 11 Ndundu ya werũ-inĩ na ndundu ĩrĩa ĩgambaga nĩkegwatĩra kŭndũ kŭu;
 nayo ndundu ĩrĩa nene na ihuru nĩkuo igaaka itara ciacio.
 Ngai nĩagathima Edomu na gĩthimi gĩa kĩrigiicano,
 na agŭthime na kabirũ ka ihooru.
 12 Gŭtigakorwo kĩndũ andũ akuo arĩa marĩ igweta mangĩta ũthamaki,
 ariũ a mŭthamaki a kŭu othe nĩmagathira.
 13 Mĩigua nĩkamerera nyũmba ciakuo cia ũthamaki iria njirigĩre,
 thabai na mĩtare ĩmere ciĩgitĩro-inĩ ciakuo cia hinya.
 Gŭgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
 na ciikaro cia ndundu.
 14 Nyamũ cia werũ-inĩ nĩigacemania na hiti,
 nacio mbŭri cia gĩthaka nĩikananĩria;
 kŭu nĩkuo nyamũ cia ũtukŭ igaakomaga,
 na ciĩyonere gwa kŭhurũka.
 15 Ndundu nĩigaka gĩtara kŭu, ĩrekagĩrie matumbĩ mayo kuo,
 nĩkamatŭrĩkia na ĩrere njui ciayo rungu rwa mathagu mayo;
 ningĩ kŭu nokuo hŭngŭ ikoongana igĩrĩ igĩrĩ,
 o njamba na nga yayo.
 16 Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoru ibuku-inĩ rĩa gĩkŭnjo rĩa Jehova, na mŭrĩthome:
 Gŭtirĩ nyamũ o na ĩmwe yacio ĩkaaga kuoneka kuo,
 na gŭtirĩ njamba ĩkaaga nga yayo.
 Nĩgŭkorwo nĩ kanua ka Jehova gaathanĩte ũguo,
 na Roho wake nĩwe ũgacicookanĩrĩria.
 17 Nĩwe ũcigayagĩra igai rĩacio;
 guoko gwake gŭciheaga kĩrĩa acithimĩire.
 Nĩkegwatĩra igai rĩu rĩtŭĩke rĩacio nginya tene,
 na itũũre kuo nginya njarwa na njarwa.

35

Gĩkeno kĩa arĩa Mahonoketio

¹ Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ na bŭrŭri ũrĩa mŭũmũ nĩigakena;

werũ nĩũgakena na ũcanũke.
 O ta mahũa ma nyeki-inĩ, ² werũ nĩũkaruta kĩro kĩingĩ;
 nĩũgakena mũno, na wanĩrĩre nĩ gũkena.
 Nĩũkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
 na ũheo ũkengi o ta wa Karimeli, na wa Sharoni;
 nĩmakona riiri wa Jehova,
 na mone ũkengi wa Ngai witũ.

³ Īkĩrai hinya moko marĩa maregeru,
 na maru marĩa maregerete mĩtũme marũgame wega;

⁴ andũ arĩa marĩ na guoya ngoro meerei atĩrĩ,
 “Mwĩyũmĩrĩriei, tigai gwĩtigĩra;
 atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka,
 na agooka na ũhoru wa kũrĩhanĩria;
 nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
 ooke kũmũhonokia.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo maitho ma atumumu nĩmakahingũka,
 na matũ ma andũ arĩa mataiguaga macooke kũigua.

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũrĩa ũthuaga nĩakarũgarũga ta thwariga,
 na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia rwanĩrĩre nĩ gũkena.

Namo maaĩ nĩmagatherũka kuuma werũ-inĩ,
 natuo tũrũũ tũtherere werũ-inĩ wa mũthanga.

⁷ Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka karia ka maaĩ,
 nayo thĩ ĩyo ng’aru ĩtherũke ithima cia maaĩ.

Imamo iria cianakomwo nĩ mbwe-rĩ,
 igaakũra nyeki, na ithanjĩ, o na marura.

⁸ Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara njariĩ;
 nayo ĩgeetagwo Njĩra ĩrĩa Nyamũre.

Andũ arĩa matarĩ atheru matikamĩgera;
 ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ arĩa mamĩgeraga;
 nĩ ũndũ ũcio o na andũ akĩĩgu matikamĩhĩtia.

⁹ Gũtirĩ mũrũũthi ũgaakorwo njĩra-inĩ ĩyo,
 o na kana nyamũ o yothe ndĩani ĩmĩgerere;
 nyamũ icio itikoonekana njĩra-inĩ ĩyo.

No rĩrĩ, andũ arĩa makũũrĩtwo nĩo oiki makaamĩgerera,
¹⁰ nao andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.

Magaatoonya Zayuni makĩinaga;
 nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.

Magaakena na macanjamũke,
 nakĩo kĩaha o na mũcaayo nĩgathira biũ.

36

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩna wa wathani wa Mũthamaki Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri nĩatharĩkĩire matũũra manene mothe marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya ma Juda, na akĩmatunyana. ² Ningĩ mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, kuuma Lakishi, arĩ na mbũtũ nene ya ita athĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Rĩrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ

ya ita aarũgamire mũtaro-inĩ wa Karia-ka-Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-wa-Mũthambia-Nguo, ³ Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara magĩthiĩ kũrĩ we.

⁴ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ,

“ ‘Mũthamaki ũrĩa mũnene o we mũthamaki wa Ashuri, ekũũria atĩrĩ: Ũrutĩte ũũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? ⁵ Wee uugaga nĩ ũũĩ kũrũa na ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, no waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete nĩguo ũnemere? ⁶ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri, acio mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gathecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ⁷ O na ũngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete Jehova Ngai witũ,” githĩ ũcio tiwe Hezekia aatharĩirie igongona na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na akĩra andũ a Juda na a Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya mũhooyagĩre kĩgongona-inĩ gĩkĩ”?

⁸ “ ‘Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ, angĩkorwo ũrĩ na andũ a gũthiĩ macihaicĩte! ⁹ Wakĩhota atĩa gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini mũno thĩinĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga bũrũri ũyũ iterĩtwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩire njũke hũũre bũrũri ũyũ na ndĩwanange.’ ”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩra mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaiha arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũ. * Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩguaga.”

¹² No mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ o mwathi wanyu na kũrĩ o inyuĩ, ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩao na manyue mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?”

¹³ Ningĩ mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita akĩrũgama akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũrĩa mũnene, mũthamaki wa Ashuri! ¹⁴ Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigetĩkĩre Hezekia amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia! ¹⁵ Mũtigetĩkĩre Hezekia amũringĩrĩrie kwĩhoka Jehova hĩndĩ irĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩrĩ inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.’

¹⁶ “Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga atĩrĩ: Rekei tũiguane na mũũke kũrĩ nĩ. Mweka ũguo, o ũmwe wanyu nĩakarĩaga maciaro ma mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ na anyuuage maaĩ ma gĩthima gĩake, ¹⁷ o nginya rĩrĩa ngooka ndĩmũtware bũrũri ũhaana ta wanyu, bũrũri ũrĩ ngano na ndibei ya mũhiano, bũrũri ũrĩ irio na mĩgũnda ya mũthabibũ.

¹⁸ “Mũtigetĩkĩre Hezekia amũhĩtithie, rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ Nĩ kũrĩ ngai ya rũrĩrĩ o na rũrĩkũ irĩ yahunokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? ¹⁹ Ngai cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu irĩ kũ? Nĩhonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? ²⁰ Nĩ ngai irĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

* **36:11** Rũthiomi rwa Asuriata ruoĩkaine nĩ anene tu hĩndĩ ĩno; nĩ rwacookire gũtuĩka rwa kwario nĩ Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

²¹ No rĩrĩ, andũ acio magĩkira ki na matirĩ ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩrĩ, “Mũtikamũcookerie ũndũ.”

²² Hĩndĩ ĩyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, magĩthĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, makĩmwĩra ũrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita oigĩte.

37

Ũhonokio wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

¹ Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aaiguire ũhoro ũcio, agĩtembũranga nguo ciake na akĩhumba nguo ya ikũnia, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩnĩ. ² Agĩtũma Eliakimu mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩ kũrĩ mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. ³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro, na ngũmano, na gĩconoko o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya, nagueo hinya wa gũciara ũkaaga. ⁴ No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita, ũrĩa mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri atũmĩte, nĩgeetha oke anyũrũrie Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, na amũkũũme nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio Jehova Ngai waku aigũite. Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

⁵ Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, ⁶ Isaia akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mwathi wanyu atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ciugo iria ũiguĩte atungati a mũthamaki wa Ashuri makĩinuma nacio. ⁷ Ta thikĩrĩria! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩnĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩigua ũhoro mũna, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.’”

⁸ Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aaiguire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩhehera Jerusalemu agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoro ũyũ: ¹⁰ “Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetĩkĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩtikũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyũ mũgũkĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezufu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa itũũra rĩa Hamathu arĩ ha, na mũthamaki wa Aripadi, na mũthamaki wa itũũra rĩrĩa inene rĩa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rĩu marĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁷ Tega matũ maku, Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho maku Wee Jehova wone, ũigue ciugo ciothe cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherũ, Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte andũ a ndũrĩrĩ na mabũrũri mao biũ. ¹⁹ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai

no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andũ. ²⁰ Rĩu-rĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hĩndĩ iyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Tondũ nĩũhooete ũhoru wĩgĩĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri-rĩ, ²² ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni
nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu
arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora.

²³ Ūcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?
Nũũ ũgũthũkĩire na mũgambo,
na ũkamwambarĩria maitho na mwĩtĩio?
Wee nĩũkĩrĩire Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²⁴ Ūtũmĩte andũ aku
moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,
‘Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita,
nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,
o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mũtarakwa yakuo irĩa mũraihi mũno,
o na mũthengera irĩa mũega mũno.
Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ twakuo kũrĩa kũraya mũno,
o kũrĩa kũrĩ na mũtitũ irĩa mũega mũno.

²⁵ Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ
na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.’

²⁶ “Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio.
Matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio:
rĩu nĩndĩũhingĩtie,

atĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya
matũike hĩba cia mahiga.

²⁷ Andũ akuo maagithĩtio hinya,
nao makagegeare na magaconorithio.

Mahaana mũmera irĩ mũgũnda,
makoororoa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
irĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁸ “No nĩnjũũ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũkiumagara na ũgĩcooka,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

²⁹ Tondũ nĩũndakarĩire
na rũng’athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa iniũrũ,
na matamu ndĩmoche kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere

njira o iyo wokire.

³⁰ “Giki niki gigaakorwo kiri kimenyithia giaku, wee Hezekia:

“Mwaka uyu ukuria irio cia maitika,
naguo mwaka wa keeri urie kira gigaathunduka hari mo.
No mwaka wa gatatu-ri, nukahaanda na ugethe,
uhaande migunda ya mithabibu, na urie maciaro mayo.

³¹ O ringi matigari ma nyumba ya Juda
nimagaikurukia miri na thi, na maciare maciaro na iguru.

³² Nigukorwo Jerusalemu nigukoima matigari ma andu,
nakuo Kirima-ini gia Zayuni kuume gikundi kia aria mahonokete.

Kiyo kia Jehova Mwene-Hinya-Wothe
niki gikaahingia uguo.

³³ “Ni undu ucio Jehova ekuuga uu iguru ria muthamaki wa Ashuri:
“Ndagatoonya itura riri inene
kana arathukie mugu kuo.

Ndagooka mbere yaro na ngo
kana aririgiicirie na ihumbu cia tiri, arukirire.

³⁴ Njira iria agokira no yo agaacookera;
ndagatoonya itura riri inene,”
uguo nguo Jehova ekuuga.

³⁵ “Ningagitira itura riri inene na ndirihonokie,
ni undu wakwa na ni undu wa Daudi ndungata yakwa!”

³⁶ Hindii iyo muraika wa Jehova agithii na akiraga andu ngiri igana rimwe ria
mirongo inana na atano kuu kambini ya Ashuri. Riria andu mookirire rucini tene,
magikora kuu no ciimba theri! ³⁷ Ni undu ucio Senakeribu muthamaki wa Ashuri
agitharia kambii agithii; agicooka Nineve, agikara kuo.

³⁸ Na riri, muthenya umwe riria ahooyaga ari hekaru-ini ya ngai yake Nisiroku-
ri, ariu ake eeri Adarameleki na Sharezeru makimuraga na ruhiu ria njora, na
makurira bururi wa Ararati. Nake muriu Esari-Hadoni agituika muthamaki ithenya
riake.

38

Ndwari ya Hezekia

¹ Matuku-ini macio Hezekia akirwara, hakuhi akue. Munabii Isaia muru wa Amozu
agithii kuri we, akimwira atiri, “Jehova ekuuga uu: Thondeka maundu ma mucii
waku, tondii nigungua, ndukuhona.”

² Hezekia akihugura uithu wake, akirora ruthingo-ini, na akihooya Jehova, akiuga
atiri, ³ “Wee Jehova, ririkana uria ngoretwo ngithii na mithiire ya kwihokeka mbere
yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka uria kwagirire maitho-ini
maku.” Nake Hezekia akirira muno.

⁴ Hindii iyo kiugo kia Jehova gikinyira Isaia, akirwo atiri, ⁵ “Cooka ukeere
Hezekia atiri, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga uu: Ninjiguite ihooya riaku na
ngoona maithori maku; ningukuongerera miaka ikumi na itano ya gutura muoyo.
⁶ Ningukuhonokia hamwe na itura riri inene kuuma guoko-ini kwa muthamaki
wa Ashuri. Ningugitira itura riri inene.

⁷ “ ‘Giki niki kimenyithia kira Jehova egukuhe ati Jehova niegwika undu ucio
akwiriire: ⁸ Ningatuma kiruru kia riua gicooke na thuutha makinya ikumi maria
gikurukite ngathi-ini ya Ahazu.’ ” Ni undu ucio utheri wa riua ugicooka na thuutha
makinya ikumi maria waikurukite.

⁹ Maya nĩmo maandĩko ma Hezekia mũthamaki wa Juda marĩa aandĩkire thuutha wa kũrũara na kũhona:

¹⁰ Niĩ ndoigire atĩrĩ, “O rĩrĩa matukũ ma muoyo wakwa magaacĩra-rĩ, no rĩo ngũthiĩ ndonye ihingo-inĩ cia gĩkuũ, na ndunywo mĩaka yakwa ĩrĩa ĩtigarĩte?”

¹¹ Ngĩkiuga atĩrĩ, “Niĩ ndikona Jehova rĩngĩ, ndikona Jehova ndĩ bũrũri ũyũ wa arĩa matũũraga muoyo; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngona mũndũ wa thĩ, kana ngorwo hamwe na arĩa marĩ gũkũ thĩ.

¹² Nyũmba yakwa nĩtharĩtio, ĩkeherio kũrĩ niĩ, o ta ũrĩa hema ya mũrĩithi yambũragwo.

Nĩngũnjĩte muoyo wakwa ta ũrĩ taama wa mũndũ ũrĩa ũtumaga na mĩtambo, na rĩu nĩkũndinia ekũndinia anjeherie mũtambo-inĩ ũcio wake; mũthenya na ũtukũ-rĩ, ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹³ Ndetereire ngirĩĩrie nginya gũgĩkĩa, na akiunanga mahĩndĩ makwa mothe o ta mũrũũthi. Mũthenya na ũtukũ-rĩ, wee ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹⁴ Ngĩkaya ta hũngũrũrũ kana mũrũaru, ngĩcaaya o ta ũrĩa ndutura ĩcaayaga.

Maitho makwa makĩaga hinya nĩgũcũthĩrĩria igũrũ. Ndĩ mũthĩnĩku; Wee Mwathani ũka ũndeithie!”

¹⁵ No ĩngĩkiuga atĩa?

Nĩanjarĩirie, na nĩwe mwene wĩkĩte ũguo. Mĩaka yakwa yothe ndĩrĩthiiaaga ndĩnyiihĩtie, tondũ wa ruo rũrũ rwa ngoro yakwa.

¹⁶ Mwathani, andũ matũũraga moonaga maũndũ ta maya; o nago roho wakwa ũtũũraga muoyo wonaga maũndũ o ta macio.

Wanjookeirie ũgima wa mwĩrĩ, na ũkĩreka ndũũre muoyo.

¹⁷ Ti-itherũ ũhoru ũcio warĩ wa kũng’una, nĩkĩo ndaiguire ruo rũnene ũguo.

Nĩ ũndũ wa wendo waku, nĩwagirĩrĩirie ndoonye irima rĩa mwanangĩko; mehia makwa mothe nĩũriganĩrwo nĩmo.

¹⁸ Nĩgũkorwo mbĩrĩra ndĩngĩhota gũkũgooca, o nakĩo gĩkuũ gĩtingĩkũgooca;

arĩa maharũrũkaga irima rĩu matĩngĩgĩa na kĩrĩngĩrĩro kĩa wĩhokeku waku.

¹⁹ Arĩa marĩ muoyo, o acio matũũraga muoyo-rĩ, nĩmakũgoocaga, ta ũrĩa ndĩreka ũmũthĩ;

maithe ma ciana nĩo meraga ciana ũhoru wa wĩhokeku waku.

²⁰ Jehova nĩakahonokia, na nĩtũkaina tũrĩ na inanda cia mũgeeto

matukũ mothe ma muoyo witũ, tũrĩ hekarũ-inĩ ya Jehova.

²¹ Isaia oigĩte atĩrĩ, “Thondekai ngũmba ya ngũyũ, mũmĩigĩrĩre ihũha-inĩ, na nĩekũhona.”

²² Hezekia oorítie atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ atĩ nĩngambata thiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?”

39

Mabarũthi Kuuma Babuloni

¹ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩre Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoro wa ndwari yake na kũhona gwake. ² Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo na gĩkeno, na akĩmoonia indo ciothe iria agĩte makũmbĩ make; akĩmoonia betha, na thahabu na mahuti marĩa manungi wega na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake ciothe cia mbaara na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie.

³ Hĩndĩ ĩyo mũnabii Isaia agĩthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, akĩmũuria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte bũrũri wa kũraya; megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

⁴ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ moonire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki.”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moonire indo ciothe cia nyũmba yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia.”

⁵ Nake Isaia akĩra Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe: ⁶ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩnĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, igaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara. Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁷ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo waku, o arĩa wee ũgaaciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

⁸ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩega,” tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ngũtũura muoyo nĩgũgũkorwo kũrĩ na thayũ na ũgitĩri.”

40

Kũhooreria Andũ a Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, hooreriai, mũhoorerie andũ akwa, ũguo nĩguo Ngai wanyu ekuuga.

² Arĩriai itũura rĩa Jerusalemu na ũhooreri, na mwanĩrĩre, mũrĩire atĩrĩ, wĩra warĩo mũritũ nĩũthirĩte, na nĩrĩrekeirwo mehia marĩo, o na ningĩ atĩ nĩrĩherithĩtio nĩ guoko kwa Jehova maita meerĩ nĩ ũndũ wa mehia marĩo mothe.

³ Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra, akoiga atĩrĩ: “Haarĩriai njĩra ya Jehova kũu werũ-inĩ wa mũthanga, mũrũngarie njĩra nene ya Ngai witũ kũu werũ-inĩ.

⁴ Mĩkuru yothe nĩgathikwo yambatĩre, nacio irĩma ciothe na tũrĩma ciaraganio; nakuo kũrĩa gũtarĩ kũigananu nĩgũkaigananio, nakuo kũrĩa gũtarĩ kwaraganu kwaraganio wega.

⁵ Naguo riiri wa Jehova nĩũkaguũranĩrio, na andũ othe nĩmakawĩonera marĩ hamwe. Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova kaarĩtie ũhoro ũcio.”

⁶ Kūrī na mūgambo wa mūdũ ũroiga atīrī, “Anīrīra.”
Na nī ngīmũuria atīrī, “Ngwanīrīra njuge atīa?”

“Uga atīrī: Andũ othe mahaana ta nyeki,
na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mūgũnda.

⁷ Nyeki nīhoohaga, namo mahũa magaitīka,
nīkũhurutwo nī mīhũmũ ya Jehova.
Ti-itherũ andũ mahaana o ta nyeki.

⁸ Nyeki nīhoohaga namo mahũa magaitīka,
no kiugo kīa Ngai witũ gītũũraga nginya tene.”

⁹ Inyuĩ andũ arīa mūrehaga ũhoru mwega Zayuni,
ambatai mũthī kīrīma-inī kīrīa kīraihu na igūrũ.

Inyuĩ arīa mūrehaga ũhoru mwega Jerusalemu,
anīrīrai na mūgambo mūnene,

anīrīrai, na mūtigetigīre;
īrai matũūra ma Juda atīrī,
“Ngai wanyu arī haha!”

¹⁰ Atīrīrī, Mwathani Jehova nīarooka arī na ũhoti,
na guoko gwake nīkuo gūgaathanaga.

Atīrīrī, kīheo gīake arī nakīo,
o na irīhi rīake arī narīo.

¹¹ Arīithagia mbūri ciake o ta mūrīithi:
Natuo tūgondu atuoyaga na moko make
na agatũkuuira gīthūri-inī gīake;
nacio ng’ondũ iria irongithia acitongoragia o kahora.

¹² Nũũ wanathima maaĩ na rūhĩ rwake,
kana agīthima igūrũ na wariĩ wa guoko gwake?

Nũũ wanekīra rūkūngũ rwa thī gīkabũ-inī arũthime,
kana agīthima irīma na ithimi,
o na agīthima tūrīma na ratiri?

¹³ Nũũ wanamenya meciiria ma Jehova,
kana akīmũtaara taarī we mūmũhei kīrīra?

¹⁴ Nũũ Jehova aahoire kīrīra nīguo amūmenyithie maũndũ,
na nũũ wamūrutire gũthī na njīra īrīa yagīrīre?

Nũũ wamūrutire maũndũ ma ũũgĩ,
kana akīmuonia ũrīa angīhota gūkuũkīrwo nī maũndũ?

¹⁵ Ti-itherũ ndūrīrī ihaana ta itata rīa maaĩ rīrī ndoo-inī;
cionagwo ihaana ta karūkūngũ kanini karīa gatigagwo ratiri-inī;
we athimaga icigīrīra cia iria-inī taarī rūkūngũ rūhinyu.

¹⁶ Mūtītũ wa Lebanoni-rī, ndūngūigania ngũ cia mwaki wa kīgongona,
kana nyamũ ciakuo ciigane kūmūrūtīra magongona ma njino.

¹⁷ Ndūrīrī ciothe ikīonwo nīwe, acionaga ihaana ta kīndũ hatarī;
we acionaga ta itarī kīene,
o na ta irī tūhũ mūtheri.

¹⁸ Atīrīrī, ũngīgerekania Mūrungu na ũ?
Kana nī mūhianīre ũrīkũ mūngīmūgerekania naguo?

¹⁹ Mīhianano ya kūhooywo yacūhagio nī mūturi,

- nake mūturi wa thahabu akamĩgemia na thahabu,
na akamĩthondekera irengeeri cia betha.
- 20 Mũndũ ũrĩa mũthĩni mũno ũtangĩhota kuona indo ta icio cia kũrutwo,
athuuraga mũtĩ ũrĩa ũtangĩbutha.
Agacaria bundi mũũgĩ
wa kũmwacũhĩria mũhianano wa kũhooywo mũrũmu wega ũtangĩgũa.
- 21 Anga mũtirĩ mwamenya?
Kaĩ mũtarĩ mwaigua ũhoru?
Mũtirĩ mwaheo ũhoru kuuma o kĩambĩrĩria?
Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo?
- 22 Jehova aikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene igũrũ rĩa gĩthiũrũrĩ gĩa thĩ,
nao andũ arĩa matũũraga thĩ akamoona mahaana o ta ndaahi.
Atambũrũkagia matu marĩa mairũ o ta kĩandarũa,
na akamaamba ta marĩ hema ya gũtũũrwo.
- 23 Nĩwe ũtũmaga anene matuĩke ta kĩndũ gũtarĩ,
na akanyihia aathani a thĩ akamatua ta marĩ o tũhũ mũtheri.
- 24 O mahaandwo o ũguo-rĩ,
o mbeũ ciao ciahurwo-rĩ,
o mambĩrĩria gũikũrũkia mĩri yao tĩiri-inĩ-rĩ,
amahuhaga na mĩhũmũ yake nao makahooa,
nakĩo kĩhuhũkanio kĩa rũhuho gĩkamahuruta o ta mahuti.
- 25 ũrĩa Mũtheru ekũũria atĩrĩ,
“Nĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ?
Kana nũũ tũngĩiganana?”
- 26 Tiirai maitho manyu mũrore na igũrũ:
Nũũ wombire njata icio ciothe?
ũcio nĩwe ũrehaga mbũtũ icio cia igũrũ agĩcitaraga,
na ageeta o ĩmwe yacio na rĩitwa.
Tondũ wa ũhoti wake mũnene na hinya wake mũnene,
gũtirĩ o na ĩmwe yacio yagaga ho.
- 27 Wee Jakubu, nĩ kĩĩ gĩgũtũma warie,
na wee Isiraeli ũgateta, ũkooria atĩrĩ,
“Mĩthiire yakwa nĩhithĩtwo Jehova;
naguo ciira wakwa wa kĩhooto ndũrũmbũyagio nĩ Ngai wakwa?”
- 28 Anga mũtirĩ mwamenya?
Kaĩ mũtarĩ mwaigua ũhoru?
Jehova nĩwe Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene,
nĩwe Mũmbi wa ituri ciothe cia thĩ.
We ndooragwo nĩ hinya o na kana akanoga,
naguo ũmenyo wake wa maũndũ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria.
- 29 Mũndũ ũrĩa mũnogu nĩamũheaga hinya,
nake ũrĩa ũũrĩtwo nĩ hinya akamuongerera ũhoti.
- 30 Andũ ethĩ o nao nĩmooragwo nĩ hinya na makanoga,
nao andũ arĩa matarĩ akũrũ nĩmahĩngagwo na makagũa;
- 31 no rĩrĩ, andũ arĩa mehokaga Jehova
nĩmakerũhĩrio hinya wao.
Makombũkaga na mathagu o ta nderi;
magaateng'era na matinoge,

magaathiiaga na magũrũ na matiũrwo nĩ hinya.

41

Mũteithia wa Isiraeli

- 1 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ icigĩrĩra, ta kirai ki mũrĩ mbere yakwa!
Nacio ndũrĩrĩ nĩcierũhie hinya wacio!
Nĩcikuhrĩrie ciarie;
nĩtũcemaniei hamwe tũciire.
- 2 “Nũũ warahũrite mũndũ oime na mwena wa irathĩro,
akamwĩta amũtungatagĩre na ũthingu?
Aneanaga ndũrĩrĩ kũrĩ we,
na agatoria ahamaki makamwathĩkagĩra.
Amatuuaga o ta rũkũngũ na rũhiũ rwake rwa njora,
akamatua maragara na ũta wake nao makombũrwo nĩ rũhuho.
- 3 Amateng’eragia, akamahĩtũka atagurarĩtio,
o na angĩkorwo nĩ njĩra atarĩ agerera na magũrũ make mbere ĩyo.
- 4 Nũũ wĩkĩte ũndũ ũcio na akaũhingia,
ageeta njiarwa marĩitwa kuuma o kĩambĩrĩria?
Nĩ Jehova, nĩ nĩ wa mbere
na wa kũrigĩrĩria; nĩ nĩ nĩ we.”
- 5 Icgĩrĩra nĩciĩoneire ũndũ ũcio na igetigĩra;
nacio ituri cia thĩ ikainaina.
Ikuhagĩrĩria na ikeyumĩria;
6 o ũmwe ateithagia ũrĩa ũngĩ,
na akeera mũrũ wa nyina atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie mũno!”
- 7 Mũbundi ekagĩra mũturi wa thahabu hinya,
nake ũrĩa ũnyorokagia na nyondo ĩrĩa nene
omagĩrĩria ũrĩa ũturagĩra ihiga-inĩ rĩa ũturi.
Nake akoiga atĩrĩ, “Wĩra ũcio wa kũnyitithania cuma nĩ mwega.”
Akanyitithania mũhianano ũcio wa kũhooywo na mĩcumarĩ, nĩguo
ndũkenyenye, ũgwe.
- 8 “No rĩrĩ, wee Isiraeli, ndungata yakwa,
o wee Jakubu ũrĩa thuurĩte,
o inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu mũrata wakwa,
- 9 ndakũrutire kuuma ituri cia thĩ,
ngĩgwĩta kuuma koine ciayo iria irĩ kũraya mũno.
Ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ ndungata yakwa;’
nĩngũthuurĩte na ndikũregete.
- 10 Nĩ ũndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe;
tiga kũmaka, nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Ngai waku.
Nĩndĩkuongagĩrĩra hinya na ngũteithagie;
na ti-itherũ nĩndĩrĩgũtiiragĩrĩra na guoko gwakwa kwa ũrĩo kwa ũthingu.
- 11 “Andũ arĩa othe makũrakaragĩra magagũũkĩrĩra
ti-itherũ nĩmagaconorithio na manyararithio;
arĩa marũaga nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ na mathire biũ.
- 12 O na ũngĩgaacaria thũ ciaku, ndũgaaciona.

Andũ arĩa mahũũranaga mbaara nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ.

13 Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai waku,
ũrĩa ũkũnyitaga guoko kwa ũrĩo,
na agakwĩra atĩrĩ, Tiga gwĩtigĩra;
nĩngũgũteithia.

14 Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu kagunyũ gaka,
o wee Isiraeli gakundi kanini,
nĩ mwene nĩ nĩ ngũgũteithia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũcio Mũkũũri waku, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

15 “Atĩrĩrĩ, nĩngagũtua kĩhũũri kĩa ngano,
kĩhũũri kĩerũ na kĩũgĩ, kĩa magego maingĩ.
Nĩũkahũũra irĩma na ũcihehenje,
natuo tũrĩma ũtũtue mũũngũ.

16 Wee nĩũgaacihuha, naruo rũhuho rũcigũrũkie,
nakĩo kĩhuhũkanio gĩcihurunje.
No rĩrĩ, wee nĩũgakenera Jehova,
na wĩrahagĩre Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

17 “Andũ arĩa athĩĩni na abatari methaga maaĩ ma kũnyua, no gũtirĩ;
nĩmĩ ciao nĩcing’arĩtio nĩ nyoota.

No rĩrĩ, nĩ Jehova nĩngamacookeria ũhoru;
nĩ Ngai wa Isiraeli, ndirĩ hĩndĩ ngaamatiganĩria.

18 Nĩngatũma njũũĩ itherere kũu rũng’ũrĩ-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru,
nacio ithima itherũke cianda-inĩ.
Nĩngatũma kũu werũ-inĩ kũgĩe tũria twa maaĩ,
nakuo kũndũ kũrĩa kũng’aru ndũme gũtherũke ithima cia maaĩ.

19 Nĩngahaanda mĩtarakwa na mĩgaa,
na mĩhandathi na mĩtamaiyũ kũu werũ-inĩ.
Na haande mĩbinde kũndũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
na mĩthengera, na mĩkarakaba o hamwe,

20 nĩgeetha andũ mone na mamenye,
mecũũranie na mataũkĩrwo,
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte maũndũ macio,
na atĩ Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe wamĩũmbire.”

21 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Rehei ciira wanyu ũrĩa mũrĩ naguo.
Onaniai ihooto cianyu cia hinya,”
ũguo nĩguo Mũthamaki wa Jakubu ekuuga.

22 “Rehei ngai cianyu cia mĩhianano ya kũhooywo
itwĩre ũrĩa gũkaahaana.

Twĩrei ũrĩa maũndũ ma tene maatariĩ,
nĩguo twĩcũũranie ũhoru wamo,
na tũmenye ũrĩa makaarigĩrĩria.

Kana mũtũmenyithie ũhoru wa maũndũ marĩa magooka thuutha,
23 na mũtwĩre ũrĩa gũgaikara thuutha-inĩ,
nĩguo tũmenye atĩ mũrĩ ngai.

Ĩkai ũndũ mweka kana mũũru,
nĩguo tũmake na tũiyũrwo nĩ guoya.

24 No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ kĩndũ hatarĩ,
na mawĩra manyu matirĩ bata;

mündũ ũrĩa ũmwĩthuurĩire atariĩ o ta kĩndũ kĩrĩ magigi.

- 25 “Nĩjarahũrĩte mündũ wa kuuma gathigathini, na nĩarooka:
mündũ uumĩte irathĩro rĩa riũa ũrĩa ũkayagĩra rĩitwa rĩakwa.
Arangagĩrĩria aathani a thĩ o ta marĩ ndaka,
akamarangĩrĩria o ta ũrĩa mũmbi akimaga rĩũmba.
- 26 Nũũ waheanire ũhoru ũcio kuuma o kĩaambĩrĩria, nĩguo tũũmenye;
kana akĩũheana mbere ĩyo, nĩguo tuuge atĩrĩ, ‘Ũhoru ũcio aarĩtie nĩ wa ma’?
Gũtirĩ mündũ weranire ũhoru ũyũ,
na gũtirĩ mündũ waũheanĩte mbere ĩyo,
gũtirĩ mündũ waiguĩte ũhoru ũyũ kuuma kũrĩ inyuĩ.
- 27 Nĩ nĩ ndaarĩ wa mbere kwĩra Zayuni atĩrĩ, ‘Atĩrĩrĩ, aya marĩ haha!’
Nĩ nĩ ndatũmire mündũ athĩ Jerusalemu agatware ũhoru ũrĩa mwega.
- 28 Ndĩrarora no hatirĩ mündũ;
gũtirĩ mündũ thĩnĩ wao ũngĩheana kĩrĩra,
gũtirĩ mündũ wa kũnjookeria ũhoru rĩrĩa ingĩmoria kĩũria.
- 29 Atĩrĩrĩ, andũ othe nĩ a maheeni!
Ciĩko ciao no cia tũhũ;
mĩhianano yao ya gwacũhio ĩhaana o ta rũhuho, na nĩ ya tũhũ mũtheri.

42

Ndungata ya Jehova

- 1 “Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndungata yakwa, ĩrĩa ndiiragĩrĩra,
ĩrĩa ndĩthuurĩire na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa
nayo nĩkarehithĩria ndũrĩrĩ ciira wa kĩhotoo.
- 2 Ndĩkaanĩrĩra kana ĩgũũthũke,
kana mũgambo wayo ũiguuo kũu njĩra-inĩ.
- 3 Kamũrangi kagondoku ndĩgakoina,
kana ĩhorie rũtambĩ rwa ũguta rũrĩa rũratooga.
Na nĩ ũndũ wa wĩhokeku nĩngatuanĩra ciira na kĩhotoo;
4 ndĩgaatithia kana ĩkue ngoro
nginya hĩndĩ ĩrĩa ĩgaatũma gũkũ thĩ kũgĩe ciira wa kĩhotoo.
Andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ makehoka watho wayo.”
- 5 Jehova, Mũrungu witũ, ũrĩa wombire igũrũ na akĩrĩtambũrũkia,
o we ũrĩa waraganirie thĩ na indo iria ciothe ciumaga kuo,
na nĩwe ũheaga andũ a thĩ mĩhũmũ,
na akahe arĩa maikaraga kuo muoyo, ekuuga atĩrĩ:
- 6 “Nĩĩ Jehova nĩ nĩ ngwĩtĩte na njĩra ya ũthingu;
nĩngakũnyiita guoko.
Nĩngakũmenyagĩrĩra na ngũheane
ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ,
o na ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a Ndũrĩrĩ,
- 7 na nĩguo ũhingũrage atumumu maitho,
na wohorithagie arĩa mohetwo ũmarute moime njeera,
o nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmarekererie, moime korokoro-inĩ.
- 8 “Nĩ nĩ Jehova; rĩu nĩrĩo rĩitwa rĩakwa!
Naguo riiri wakwa ndikaũhe mündũ ũngĩ,
kana njĩtĩkĩre mĩhianano ya kũhooywo ĩheo ũgooci wakwa.

9 Atĩrĩrĩ, maũndũ maarathirwo tene nĩmahingĩtio,
na rĩu nĩ maũndũ merũ ngwanĩrĩra;
na maũndũ macio matanakinya-rĩ,
nĩndĩmũmenyithĩtie ũhoru wamo.”

Rwĩmbo rwa Kũgooca Jehova

10 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
na mũmũgooce kuuma ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
inyuĩ mũikũrũkaga kũu iria-inĩ, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo,
o na inyuĩ icigĩrĩra, na arĩa othe matũũraga thĩinĩ wacio.
11 Werũ na matũũra makuo nĩmanĩrĩre na mĩgambo;
o na tũtũũra tũrĩa Kedari atũũraga nĩtũkũngũire.
Andũ a Sela nĩmarekwo maine rwĩmbo nĩ gũkena;
o na mũreke maanĩrĩre marĩ kũu irĩma-igũrũ.
12 Nĩmarekwo makumie Jehova,
na maanĩrĩre ũgooci wake kũu icigĩrĩra-inĩ.
13 Jehova nĩakoimagara athĩ o ta njamba ĩrĩ hinya,
na aarahũre kĩyo gĩake ta njamba ya ita;
akaanĩrĩra na oigĩrĩrie mbugĩrĩrio ya mbaara,
na nĩagatooria thũ ciake.

14 “Thinda iraaya ngoretwo ngirĩte ki,
ngegirĩrĩria gwĩka ũndũ.
No rĩu-rĩ, ndĩrakaya ta mũtumia ũrarũmwo,
ngateeha na ngahũma.
15 Nĩngananga irĩma na tũrĩma,
na ndũme mĩmera ĩrĩa yothe ĩkũraga kuo yũme;
nĩngatũma njũũ itũke icigĩrĩra
na ndũme tũria tũhwe.
16 Nao atumumu nĩngamagereria njĩra iria matooi,
na ndĩmatoongorerie tũcĩra tũrĩa mataahũthĩrĩte gũthĩra;
nayo nduma nĩngamĩgarũra itũke ũtheri mbere yao,
nakuo kũndũ kũrĩa gũtarĩ kũigananu ndĩkwaraganie.
Maũndũ macio nĩmo ngeeka,
na ndikamatiganĩria.
17 No rĩrĩ, andũ arĩa mehokete mĩhianano ya kũhooywo,
o acio meraga mĩhianano ya gwacũhio atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩ inyuĩ ngai ciitũ,’
nĩmakahũndũrwo na nĩmagaconorithio kũna.

Andũ a Isiraeli Nĩ Atumumu na Matiiguaga

18 “Inyuĩ mũtaiguaga, ta iguai,
na inyuĩ atumumu-rĩ, ta cũthĩrĩriai, nĩguo muone!
19 Nũũ mũtumumu tiga o ndungata yakwa,
o na kana nũũ ũtaiguaga ta mũtũmwo ũcio ndũmĩte?
Nũũ mũtumumu ta ũrĩa wĩheanĩte biũ kũrĩ nĩ,
na nũũ mũtumumu ta ndungata ya Jehova?
20 Nĩwonete maũndũ maingĩ, no ndũmarũmbũyagia;
matũ maku nĩmahingũrĩtwo, no ndũrĩ ũndũ ũiguaga.”
21 Jehova nĩonire arĩ wega atũũgĩrie watho wake
na ũgĩe riiri nĩ ũndũ wa ũthingu wake.
22 No rĩrĩ, andũ aya nĩmatahĩtwo na magatunywo indo,
othe manyiitĩtwo na mĩtego marima-inĩ,

o na makahithwo njeera thĩinĩ.
 Matuĩkĩte ta nyamũ cia kũguĩmwo,
 na gũtirĩ mũndũ ũngĩmahonokia;
 maikarĩte marĩ atahe,
 na gũtirĩ mũndũ ũngiuga atĩrĩ, “Nĩmacookio kwao.”

²³ Nũũ wanyu ũgũthikĩrĩria ũhoru ũyũ,
 kana aũrũmbũiyie mahinda marĩa magooka?
²⁴ Nũũ waneanire Jakubu atuĩke wa gũtahwo,
 na nũũ waneanire Isiraeli kũrĩ atunyani?
 Githĩ ti Jehova,
 o ũrĩa ithuĩ twĩhĩirie?
 Nĩgũkorwo andũ nĩmaregire gũthĩ na njĩra ciake;
 nĩmagire gwachĩkĩra watho wake.
²⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩamaitĩrĩirie marakara make mahiũ,
 na akĩmatharĩkĩra na mbaara.
 Maarigiicĩirio nĩ marakara mahaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki mĩena yothe,
 no-o matiigana kũmenya.
 Marakara macio makĩmacina,
 no matiigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio ngoro-inĩ ciao.

43

Mũhonokia wa Isiraeli

¹ No rĩrĩ, wee Jakubu, Jehova ũrĩa wakũũmbire,
 o we ũcio watũmire ũgĩe ho,
 wee Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
 “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩ nĩ ngũkũũrĩte;
 Ngwĩtĩte na rĩitwa rĩaku; wee ũrĩ wakwa.
² Rĩrĩa ũkũgerera maaĩ-inĩ ũkĩhĩtũkĩra kuo-rĩ,
 ndĩrĩkoragwo hamwe nawe;
 o na rĩrĩa ũkũringa njũũĩ-rĩ, itigagũtwara.
 Rĩrĩa ũkũgerera mwaki-inĩ-rĩ, ndũgaagũcina;
 ndũkarĩrĩmbũkĩrwo nĩ rũrĩrĩmbĩ rwaguo.
³ Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova, Ngai waku,
 o we Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli, Mũhonokia waku;
 nĩheanĩte bũrũri wa Misiri ũtuĩke kĩndũ gĩa gũgũkũũra,
 nakuo Kushi na Seba ngakũheana ithenya rĩaku.
⁴ Tondũ wee ũrĩ wa goro mũno, na ũgatĩka maitho-inĩ makwa,
 na tondũ nĩngwendete-rĩ,
 nĩnganeana andũ nĩ ũndũ waku,
 na neane ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wa muoyo waku.
⁵ Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe;
 nĩngakũrehere ciana ciaku kuuma mwena wa irathĩro,
 na ngũcookanĩrĩrie kuuma mwena wa ithũiro.
⁶ Nĩngeera mwena wa gathigathini atĩrĩ, ‘Marekererie!’
 na njĩre mwena wa gũthini atĩrĩ, ‘Tiga kũmagirĩrĩria.’
 Ariũ akwa marehei moime kũndũ kũraya,
 o nao airĩtu akwa marehei moime ituri-inĩ ciothe cia thĩ:
⁷ arĩa othe metanĩtio na rĩitwa rĩakwa,
 o acio ndoombire nĩgeetha riiri wakwa wonekage,
 acio ndoombire, o acio wĩra wa moko makwa.”

- 8 Tongoriai andũ arĩa marĩ na maitho, no nĩ atumumu,
na andũ arĩa marĩ na matũ, no matiiguaga.
- 9 Andũ a ndũrĩrĩ ciothe nĩmonganĩte hamwe,
nao andũ a mabũrũri makagomana.
Nĩ mũndũ ũrĩkũ wao warathire ũhoro ũyũ,
na agĩtwĩra maũndũ marĩa maarĩ ma tene?
Nĩmarehe aira ao moonanie atĩ ũhoro ũcio wao warĩ wa ma,
nĩguo andũ maũigua moige atĩrĩ, “Ũhoro ũcio nĩ wa ma.”
- 10 “Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“O na nĩ inyuĩ ndungata ciakwa iria thuurĩte
nĩgeetha mũmenye, na mũnjĩtikie,
na mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ ũrĩa we.
Mbere yakwa gũtirĩ ũngĩ wombĩtwo,
na gũtikagĩa ũngĩ thuutha wakwa.
- 11 Nĩrĩ-rĩ, o nĩ nĩ nĩ Jehova,
na gũtirĩ mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.
- 12 Nĩrĩ-rĩ, nĩnguũranĩirie ũhoro, na ngahonokania, na ngoimbũra:
Nĩ mwene, na ti ngai ng’eni ĩrĩ thĩinĩ wanyu.
Tondũ ũcio, inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa atĩ nĩ nĩ nĩ Mũrungu,” ũguo nĩguo Jehova
ekuuga.
- 13 “Ī, ti-itherũ, kuuma matukũ ma tene, nĩ nĩ nĩ ũrĩa we.
Gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩhota kũhonokia mũndũ kuuma guoko-inĩ gwakwa.
Rĩrĩa ndeka ũndũ-rĩ, nũ ũngĩhota kũũgarũra?”

Tha cia Ngai, na Kwaga Wĩhokeku kwa Isiraeli

- 14 Jehova, Mũhonokia wanyu,
o ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngatũma mbũtũ ya ita yũkĩrĩre Babuloni nĩ ũndũ wanyu,
na ndehe andũ othe a Babuloni marĩ mĩgwate,
maikũrũkĩtio na marikabu iria makenagio nĩcio.
- 15 Nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa Mũtheru wanyu,
Mũũmbi wa Isiraeli, na Mũthamaki wanyu.”
- 16 ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
o ũcio watemire njĩra iria-inĩ,
na agĩtema gacĩra kũndũ kũrĩa kwarĩ maaĩ marĩ hinya,
- 17 ũrĩa waguucĩrĩirie ngaari cia ita o na mbarathi,
na mbũtũ cia ita, hamwe na anene a cio,
nao magĩkoma hau na maticooke kwarahũka rĩngĩ,
makĩhora biũ ta rũtambĩ rũhoretio.
- 18 “Tigai kũririkana maũndũ marĩa mahĩtũkĩte;
o na tigai gwĩcũũrania maũndũ marĩa ma tene.
- 19 Atĩrĩrĩ, nĩngwĩka ũndũ mwerũ!
Rĩu no hĩndĩ ũraakunũka; kaĩ inyuĩ mũtaraũmenya?
Ngwĩka atĩrĩ, nĩngũtema njĩra werũ-inĩ,
nakuo rũng’ũrĩ-inĩ ndũme gũtherũke tũrũũĩ.
- 20 Nyamũ cia gĩthaka, ta mbwe na ndundu,
nĩciiheaga gĩtĩio,
tondũ nĩ nĩ heanaga maaĩ werũ-inĩ
o na rũng’ũrĩ-inĩ,
ngatũma kũgĩe na tũrũũĩ twa kũnyuuagwo nĩ andũ akwa,

andũ arĩa niĩ thuurĩte,
²¹ andũ arĩa ndeyũmbĩire,
 niĩguo mahunjagie ũhoru wa ũgooci wakwa.

- ²² “No rĩrĩ, wee Jakubu ndũrĩ wangaĩra,
 nawe Isiraeli-rĩ, nĩkũnogio ũnogetio nĩ niĩ.
²³ Inyuĩ mũtindeheire ng’ondũ cia maruta ma njino,
 kana mũkandĩithia na magongona manyu.
 Ndimũhatĩrĩrie na magongona ma mũtu,
 kana ngamũnogia na kũmwĩtia ũbumba.
²⁴ Mũtirĩ mwangũrĩra ũbumba ũrĩa ũrĩ mũtararĩko mwega,
 o na kana mũkandutĩra maguta ma magongona manyu.
 No rĩrĩ, mehia manyu nĩmanditũhĩire
 na mũkaanogia na mawaganu manyu.
²⁵ “Niĩ, o niĩ mwene, nĩ niĩ tharagia mahĩtia maku, mathire biũ,
 nĩ ũndũ wakwa Niĩ mwene,
 na ngaaga kũririkana mehia manyu rĩngĩ.
²⁶ Ta ndirikaniai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte,
 na mũreke tũmaarĩrĩrie tũrĩ hamwe;
 ningĩ mũciire muonanie atĩ mũtiĩhĩtie.
²⁷ Ithe wanyu wa mbere nĩehirie;
 nao andũ arĩa maaragia itherya rĩanyu makĩnemera.
²⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngaconorithia anene a hekarũ yanyu,
 na ndũme Jakubu anangĩke,
 o nake Isiraeli atuĩke wa kũnyararwo.

44

Isiraeli Ũrĩa Mũthuure

- ¹ “No rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee Jakubu, ndungata yakwa,
 o we Isiraeli, ũrĩa niĩ thuurĩte.
² Jehova, ũrĩa wakũũmbire
 na agĩgũthondeka ũrĩ nda ya maitũguo,
 o ũrĩa ũrĩgũteithagia, ekuuga atĩrĩ:
 Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu, ndungata yakwa,
 o nawe Jeshuruni, ũrĩa niĩ thuurĩte.
³ Nĩgũkorwo bũrũri ũrĩa mũng’aru nĩngaũitĩrĩria maaĩ,
 nakuo kũndũ kũrĩa kũmũ nĩgũgathereraga tũrũũ;
 naruo rũciaro rwaku nĩngarũitĩrĩria Roho wakwa,
 nacio njiaro cianyu ndĩciitĩrĩrie kĩrathimo gĩakwa.
⁴ Nĩmakaingĩha o ta nyeki ya gĩtuamba ikunũkĩte,
 o na kana ta mĩtĩ ya mĩribina irĩa ikũraga hũgũrũrũ-inĩ cia njũũ.
⁵ Mũndũ ũmwe nĩakoiga atĩrĩ, ‘Niĩ ndĩ wa Jehova’;
 nake ũrĩa ũngĩ akeĩtania na Jakubu;
 o nake ũngĩ eyandĩke guoko gwake atĩrĩ, ‘Ndĩ wa Jehova,’
 na eetue rĩitwa rĩitanĩtio na Isiraeli.

Nĩ Jehova, ti Mĩhianano

- ⁶ “Atĩrĩrĩ, Mũthamaki wa Isiraeli na Mũkũũri wao,
 o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
 Nĩ niĩ wa mbere na nĩ niĩ wa kũrigĩrĩria,

gūtiriŋi Ngai ūngiŋi tiga niŋi.

⁷ Nūū ūkīhaana ta niŋi? Nīarekwo oimbūre ūhorō ūcio.
Nīaheane ūhorō ūcio na oimbūre arī mbere yakwa,
ūrīa gwatariŋi kuuma rīrīa ndoombire andū akwa a tene,
na onanie ūrīa gūgaikara thuutha-inī;
īī, nīakīrathe ūhorō wa maūndū marīa magooka.

⁸ Tigai kūinaina, o na kana mwītigiŋire.
Githī ndioimbūrire maūndū maya,
na ngīratha ūhorō ūyū kuuma o tene?
Inyuŋi nī inyuŋi aira akwa. Nī kūriŋi Ngai ūngiŋi tiga niŋi?
Aca, gūtiriŋi rwaro rūngiŋi rwa Ihiga, niŋi ndiriŋi ūngiŋi njūūi.”

⁹ Andū arīa othe mathondekaga mīhianano ya kūhooywo nī a tūhū,
na indo iria meriragīria mūno itiriŋi bata.
Andū arīa mangīaria ithenya rīao nī atumumu;
gūtiriŋi ūndū mamenyaga, ūguo nīguo ūmaconorithagia.

¹⁰ Nūū wacūhagia mūhianano wa kūhooywo,
o na ageturīra mūhianano wa gūtwekio ūrīa ūtangīmūguna?

¹¹ We na arīa macihooyaga nīmagaconorithio;
mabundi o nao no andū matariŋi kīene.
Othe nīmongane hamwe na matue itua;
nao nīmakanyiitwo nī guoya mūnene na maconorithio.

¹² Mūturi wa igera ooyaga kīndū kīa wīra,
na agakīrutīra wīra agagīcina na makara;
agathondeka ngai ya mūhianano na nyondo,
akaūtura na hinya wa guoko gwake.
Mūndū ūcio ahūūtaga, akoorwo nī hinya;
akaga kūnyua maaī, akaringīka.

¹³ Mūtharamara aigaga rūrigi rwa kūrūngaria mūhari,
agacooka agakurura na karamu;
mūhianano ūcio egūthondeka akaūhūūra randa,
ningī akaūthima gīthiūrūrī,
na agacooka kūwacūhia wega ūhaanane na mūhianīre wa mūndū,
o ta mūndū ūrī na riiri wake wothe,
nīgeetha ūtūure ihooero-inī rīaguo.

¹⁴ Mūndū aatemire mītarakwa,
na agīthuurīra mūkarakaba kana mūgandi.
Akīreka ūkūranīre na mītī irīa īngiŋi ya mūtītū,
kana akīhaanda mūthengera, nayo mbura ikīūkūria.

¹⁵ Mūtī ūcio nī wa kuunwo ngū;
oyaga imwe agaakia mwaki, agoota,
no iria ingī agaakia mwaki, akaruga mīgate.
Ningī gīcunjī kīmwe agethondekera ngai ya mūhianano, akamīhooyaga.
īī ti-itherū, athondekaga mūhianano mūicūhie akaūinamagīrīra.

¹⁶ Nuthu ya ngū agaakia mwaki nacio;
akarugīra irio ciake ho,
na akahīhīria nyama ciake ho, akarīa, akahūūna.

Ningī agoota mwaki, akoiga atīrī,
“Hī! Nīndaigua ūrugarī; nīndona mwaki.”

¹⁷ Ngū iria ciatigara agathondeka ngai, mūhianano wake wa kūhooya;

akaũinamĩrĩra na akaũturĩria maru.

Akaũhooya, akoiga atĩrĩ,

“Honokia; wee nĩwe ngai yakwa.”

18 Matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ mamenyaga;
maitho mao nĩmahumbĩre, nĩ ũndũ ũcio matingĩona,
na meciiria mao nĩmahingĩtwo makaaga kũmenya maũndũ.

19 Gũtirĩ mũndũ ũkiraga ageciiria,
gũtirĩ mũndũ ũrĩ na ũũgĩ kana ũmenyo oige atĩrĩ,
“Nuthu ya ngũ ndahũthĩrire na gwakia mwaki;
o na ngĩrugĩra mĩgate makara-inĩ macio,
na ngĩcooka ngĩhĩhia nyama na ngĩrĩa.

Ti-itherũ no ngĩthondeke kĩndũ kĩrĩ magigi kuuma kũrĩ ngũ iria itigaire?
Ti-itherũ no nyinamĩrĩre gĩcunjĩ kĩa mũtĩ?”

20 Arĩaga mũhu, ahĩtithĩtio nĩ ngoro ĩrĩa ĩheenekete;
ndangĩhota kwĩhonokia, kana oige atĩrĩ,
“Githĩ kĩndũ gĩkĩ kĩrĩ guoko gwakwa kwa ũrĩo ti maheeni?”

21 “Ririkana maũndũ maya, wee Jakubu,
o wee Isiraeli, tondũ ũrĩ ndungata yakwa.
Nĩ nĩ ndakũumbire, wee ũrĩ ndungata yakwa;
atĩrĩ, wee Isiraeli, ndikaariganĩrwo nĩwe.

22 Nĩnjeheretie mahĩtia maku magathira biũ,
o ta ũrĩa itu rĩa mbura rĩthiraga,
mehia maku ngamaniina ta kĩbii kĩa rũciinĩ.
Njookerera tondũ nĩngũkũũrĩte.”

23 Wee igũrũ ina nĩ gũkeno,
nĩngũkorwo nĩ Jehova wĩkĩte ũndũ ũcio;
nawe thĩ ũrĩ rungu rwa igũrũ-rĩ, anĩrĩa.
Na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo,
o na inyuĩ mĩtitũ na mĩtĩ yanyu yothe inai,
nĩngũkorwo Jehova nĩakũũrĩte Jakubu,
na akoonania riiri wake kũu Isiraeli.

Jerusalemu Nĩgũgatũũrwo

24 “Jehova, Mũkũũri waku,
ũrĩa wakũũmbĩre nda ya maitũguo, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova
ũrĩa wombire indo ciothe,
ũrĩa watambũrũkirie igũrũ ndĩ nyiki,
ũrĩa waaraganirie thĩ ndĩ nyiki,

25 nĩ nĩ ngiragĩrĩria ciama cia anabii a maheeni,
nao aragũri ngamatua irimũ,
ningĩ ngagarũra ũũgĩ wa arĩa oogĩ,
ngaũtua ũrimũ mũtheri.

26 Nĩ nĩ njĩkagĩra ciugo cia ndungata ciakwa hinya,
na ngahingia ũrathi wa atũmwo akwa,

na ha ũhoro wa Jerusalemu ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩrĩgatũũrwo,’

- na ha ũhoru wa matũũra ma Juda ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩmagaakwo,’
o na kũndũ gwakuo kũrĩa kwanangĩtwo ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩngagũcookereria.’
- 27 Nĩ niĩ njĩiraga maaĩ ma kũrĩa kũriku atĩrĩ, ‘Hũai,
na nĩngahũithia tũrũũ twanyu.’
- 28 Nĩ niĩ njugaga ũhoru wa Mũthamaki Kurusu atĩrĩ, ‘Nĩwe mũrĩithi wa mbũri ciakwa,
na nĩwe ũkaahingia ũrĩa wothe nyendaga wĩkwo;
Nĩakoiga ũhoru wa Jerusalemu atĩrĩ, “Nĩrĩakwo,”
na ha ũhoru wa hekarũ oige atĩrĩ, “Mĩthingi yayo nĩyakwo.” ’ ’ ”

45

- 1 Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova areera Kurusu,
ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta,
o ũcio niĩ nyitĩte guoko gwake kwa ũrĩo
nĩguo ndoorie ndũrĩrĩ iria irĩ mbere yake,
na njaũre athamaki indo ciao cia mbaara,
nĩgeetha ndĩmũhingũrĩre mĩrango mbere yake,
na nĩguo ndakanakore ihingo ihingĩtwo:
- 2 Nĩngagũtongoria
na nĩngaragania irĩma;
nĩngoinanga ihingo cia gĩcango,
na ndinangie mĩgũĩko ya kĩgera.
- 3 Nĩngakũhe igĩna iria ihithĩtwo nduma-inĩ,
ngũhe ũtonga ũrĩa mũhithe,
nĩguo ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova,
o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũgwĩtĩte na rĩitwa rĩaku.
- 4 Nĩngwĩtĩte na rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Jakubu,
o na nĩ ũndũ wa Isiraeli ũcio niĩ ndĩthuurĩre,
na ngakũhe rĩitwa rĩa gĩtĩio,
o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ.
- 5 Nĩ nĩ niĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ;
tiga niĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ.
Nĩndĩrĩkuongagĩrĩra hinya,
o na gũtuĩka wee ndũnjũũĩ,
- 6 nĩgeetha kuuma irathĩro rĩa riũa
nginya ithũiro rĩarĩo,
andũ mamenye atĩ gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ.
Nĩ nĩ niĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ.
- 7 Nĩ niĩ ndũmaga kũgĩe ũtheri, o na ngatũma kũgĩe nduma,
nĩ niĩ ndehaga ũgaacĩru na ngatũma kũgĩe mwanangĩko;
Nĩ niĩ, Jehova, ũrĩa wĩkaga maũndũ macio mothe.
- 8 “Atĩrĩrĩ inyuĩ matu ma igũrũ, urĩriai thĩ ũthingu;
o na inyuĩ matu ma mbura itĩrĩriai thĩ ũthingu.
Thĩ nayo nĩyathamie kanua,
naguo ũhonokio nĩũkunũke, ũmere,
ũkũranĩre na ũthingu.
Nĩ Jehova-rĩ, nĩ niĩ ndũmĩte igĩe kuo.
- 9 “Ūrĩa ũgianaga na Mũmũũmbi, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

Ūcio ahaana o ta rūgĩo thĩinĩ wa ngũo iria irĩ thĩ.
 Rĩũmba rĩahota kũũria ūrĩa ūmbaga indo narĩo atĩrĩ,
 ‘Nĩ kĩ kũ ūromba?’
 O na kana wĩra waku no uuge atĩrĩ,
 ‘Ndarĩ na moko’?
 10 Hĩ, kaĩ ūrĩa ūragia ithe atĩrĩ,
 ‘Nĩ kĩ kũ wagĩire?’
 kana akooria nyina atĩrĩ,
 ‘Nĩ kĩ kũ waciara?’
 Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

11 “Jehova, Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 na Mũũmbi wake, ekuuga atĩrĩ:
 Ha ūhoru ūkonĩ maũndũ marĩa magooka-rĩ,
 anga no mũkĩnjũũrie ūhoru wa ciana ciakwa,
 kana mũnjathĩre wĩra wa moko makwa?

12 Nĩ niĩ ndombire thĩ,
 na ngũũmba andũ arĩa marĩ kuo.
 Moko makwa nĩmo maatambũrũkirie kũu igũrũ,
 na ngĩatha mbũtũ cia igũrũ igĩe ho.

13 Nĩngarahũra Kurusu nĩ ūndũ wa ūthingu wakwa:
 Nĩngatũma mĩthĩire yake ĩrũngĩrĩre.
 We nĩagaaka itũũra rĩakwa rĩrĩa inene rĩngĩ,
 na ohorithie andũ akwa arĩa matahĩtwo,
 no rĩrĩ, matikarutĩrwo kĩndũ gĩa kũmakũũra kana marutĩrwo kĩheo,
 ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

14 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Maciaro ma bũrũri wa Misiri, na indo cia wonjorithia cia Kushi,
 o na andũ acio araihu a Sabea,
 nĩmagooka kũrĩ we matuĩke aku;
 nĩmagakuuma thuutha,
 na moke kũrĩ we mohetwo na mĩnyororo.
 Nĩmagakũinamĩrĩra, magũthaithe, makwĩre atĩrĩ,
 ‘Ti-itherũ Mũrungu arĩ hamwe nawe, na gũtirĩ ūngĩ tiga we;
 ti-itherũ gũtirĩ ngai ĩngĩ.’ ”

15 Ti-itherũ wee ūrĩ Mũrungu ūrĩa ūikaraga ehithĩte,
 Wee Ngai na Mũhonokia wa Isiraeli.

16 Arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
 nĩmagaconorithio na manyararithio;
 makoimagara mathĩ manyararithio othe hamwe.

17 No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova
 na ūhonokio wake ūrĩa ūtũũraga tene na tene;
 wee ndũgaconorithio kana ūnyararithio
 nginya tene na tene.

18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
 ūcio wombire igũrũ,
 o we Ngai,
 o ūcio wombire thĩ na akĩmĩthondeka,
 agĩcooka akĩmĩrũmia wega;
 na ndaamĩũmbire ĩtũũre ĩrĩ ūtheri,

no aamĩũmbire ĩtũũragwo nĩ andũ;
 we ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ nĩ nĩ Jehova,
 na gũtirĩ ũngĩ.
 19 Ndirĩ ndaaria na hitho,
 ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;
 ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu atĩrĩ,
 ‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’
 Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
 nyumbũraga maũndũ marĩa magĩrĩire.

20 “Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
 ũnganai, inyuĩ arĩa mũũrĩte kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.
 Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya mĩtĩ,
 na makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia.
 21 Umbũrai ũhoru wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane,
 na andũ marekwo maciire marĩ hamwe.
 Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma o tene?
 Nĩngĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-inĩ macio ma tene mũno?
 Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?
 Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
 ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

22 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
 njookereraĩ mũhonokio,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
 23 Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga rĩtwa rĩakwa nĩ mwene,
 naguo ũhoru ũkoima kanua gakwa na kĩhotoo,
 naguo ndũkagarũrũka o na atĩa:
 Maru mothe nĩmagaturio mbere yakwa;
 nacio nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na rĩtwa rĩakwa.
 24 Nĩmakaaria ũhoru wakwa, moige atĩrĩ,
 ‘Ũthingu na hinya cionekaga harĩ Jehova o we wiki.’ ”
 Andũ arĩa othe maarakarire makĩmũũkĩrĩra,
 nĩmagooka harĩ we maconorithio.
 25 No njiaro ciothe cia Isiraeli
 nĩikoonekaga irĩ na ũthingu nĩ ũndũ wa Jehova,
 na nĩigakena mũno.

46

Ngai cia Babuloni

1 Atĩrĩrĩ, Beli nĩinamĩrĩire, nayo Nebo ĩkahocerera;
 mĩhianano yacio ya kũhooywo ĩkuuagwo nĩ nyamũ cia mũtitũ o na ng’ombe.
 Mĩhianano ĩyo mĩacũhie ĩkuuagwo kũndũ na kũndũ nĩtuĩkĩte mĩrigo mĩritũ,
 mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria imĩkuuaga.
 2 Nyamũ icio na ngai icio cia kũhooywo irainamĩrĩra hamwe;
 ciothe ikaremwo nĩkũhonokia mĩhianano ĩyo ĩkuuĩtwo,
 nacio nyene igatahwo igatwarwo ũkombo-inĩ.
 3 “Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩriai, inyuĩ nyũmba ya Jakubu,
 inyothe matigari ma nyũmba ya Isiraeli,

o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia manyina manyu,
na ngatũũra ndĩmũkuuĩte kuuma rĩrĩa mwaciarirwo.

4 O na ũkũrũ-inĩ wanyu, no niĩ,
o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na mbuĩ,
niĩ nĩ niĩ ngũmũtũũria muoyo.

Nĩ niĩ ndaamũũmbire, na nĩ niĩ ngũtũũra ndĩmũkuuaga,
ĩ ti-itherũ nĩ niĩ ngũmũtũũria muoyo na ndĩmũhonokagie.

5 “Niĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ kana nũũ mũngĩnjiganania nake?
Mũngĩhaanania na ũ nĩguo tũgerekanio nake?

6 Andũ amwe maitũrũraga thahabu kuuma mondo-inĩ ciao,
na magathima betha na ratiri;

magacooka makaandĩka mũturi wa thahabu
amĩthondeke ĩtuĩke mũhianano wa ngai yao,
nao magacooka makamĩnamĩrĩra, makamĩhooya.

7 Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra ciande ciao, makaũkuua;
makaũiga handũ haguo, ũgaikara ũrũgamĩte o hau.
No ndũngĩhota kuuma hau wĩtware.

O na mũndũ angĩũkaĩra-rĩ, ndũngĩcookia,
kana ũhonokie mũndũ ũcio kuuma mathĩina-inĩ make.

8 “Inyuĩ aremi aya, ririkanai ũndũ ũyũ,
na mũwĩkĩre meciiria-inĩ manyu, mũũige ngoro-inĩ.

9 Ririkanai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte, marĩa ma tene;
niĩ nĩ niĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ;
niĩ nĩ niĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta niĩ.

10 Niĩ menyithanagia maũndũ marĩa mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ kuuma o kĩambĩrĩria,
namo maũndũ marĩa magooka ngamamenyithania kuuma o tene.

Ngoiga atĩrĩ: Ũrĩa nduĩte nĩũkahinga,
namo maũndũ mothe marĩa nyendaga gwĩka-rĩ, no mo ngeeka.

11 Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama kuuma mwena wa irathĩro;
nĩngeeta mũndũ wa kũhingia maũndũ marĩa nduĩte gwĩka kuuma bũrũri wa
kũraya.*

Ũrĩa njugĩte nĩngahingia;
ũndũ ũrĩa ndĩciirĩtie gwĩka nĩngawĩka.

12 Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro nyũmũ,
o inyuĩ mũraihanĩrĩrie na ũhoro wa ũthingu.

13 Nĩngũreharehe ũthingu wakwa hakuhĩ,
ndũrĩ kũraya;
o naguo ũhonokio wakwa ũgũũka o narua.

Ũhoro wa ũhonokio wakwa ngũwathĩrĩra Zayuni,
na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ Isiraeli.

47

Kũgũa kwa Babuloni

1 “Atĩrĩrĩ, harũrũka ũikare thĩ rũkũngũ-inĩ,
wee Mũirĩtu Gathirange wa Babuloni;
ikara thĩ ũtaikariire gĩtĩ kĩa ũnene,
wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.

* 46:11 Mũndũ ũcio nĩ Kurusu.

Ndūgacooka gūtuika mūdū wa kūmenyererwo,
kana mūdū mūnyoroku ūtarī ūndū angīkīra.

² Oya mahiga ma gīthī, ūthīe mūtu;
eheria gītambaya gīa kwīhumbīra ūthīū.

Heta nguo ciaku na ūguūrie magūrū maku,
ūtoboکه maaī-inī ūringe tūrūū.

³ Nīūkarutwo nguo ūtigwo njaga,
ūikare ūconorithītio.

Nīngerīhīria,
na gūtirī mūdū ngaiguīra tha.”

⁴ Mūkūūri witū, Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīrīo Rītwa rīake,
nīwe Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli.

⁵ “Wee Mwarī wa andū a Babuloni,
ikara thī ūkirīte ki, ūthī ūkinye nduma-inī;
ndūgacooka gwītvo
mūthamaki-mūdū-wa-nja wa gwatha mothamaki.

⁶ Nīkūrakara ndaarakarītio nī andū akwa,
na ngītūma igai rīakwa rīthaahe;
ngīmaneana moko-inī maku,
nawe ūkīaga kūmaiguīra tha.

O na andū arīa akūrū
ūkīmaigīrīra icooki iritū mūno.

⁷ Nawe ūkiuga atīrī, ‘Ngūtūūra ndī mūthamaki-mūdū-wa-nja nginya tene!’
No wee ndūigana gūcūūrania maūdū maya,
o na kana wīciirie ūrīa ūhoru wamo wa kūrigīrīria ūgaikara.

⁸ “Na rīrī, ta thikīrīria, wee wendete ikeno,
na ūikaraga ūtarī ūgwati ūngītigīra,
na ūkeīraga atīrī,
‘Nī no nī, na gūtirī ūngī tiga nī.

Ndirī hīndī ngaatuika mūtumia wa ndigwa,
kana menye ūhoru wa gūkuīrwo nī ciana.’

⁹ Maūdū macio meerī nīmagagūkorerera o rīmwe,
mūthenya o ro ūmwe:
nīūgakuīrwo nī ciana, na ūtuīke mūtumia wa ndigwa.

Maūdū macio magaagūkorerera na ūiyūru biū,
o na gūtuika ūrī na ūrogi mūingī,
na ūgo waku ūkaingīha mūno.

¹⁰ Ūtūire wīhokete waganu waku,
ūkoiga atīrī, ‘Gūtirī mūdū ūnyonaga.’

Ūgī na ūmenyo waku nīkūhītithagia rīrīa ūkwīra atīrī,
‘Nī no nī, na gūtirī ūngī tiga nī.’

¹¹ Nī ūndū ūcio mwanangīko nīūgagūkora,
na ndūkaamenya ūrīa ūngīūūrīra.

Nīūgakorererwo nī mūtino
ūrīa ūtangīhota gwīkūūra kuuma kūrī guo;
ningī nīūgakorererwo o ro rīmwe
nī ihooru rīa maūdū ūterīgīrīire.

- 12 “Wee thiĩ na mbere na ciama ciaku cia ũgo,
na ũrogi waku mũingĩ ũrĩa ũtũire wĩkaga kuuma ũrĩ mũnini.
No gũkorwo hihĩ nĩũkona kĩguni kĩa mo,
kana hihĩ ũtũme kũgĩe na itua-nda inene.
- 13 Irĩra iria ciothe ũheetwo no gũkũnogia ikũnogetie!
Ago aku arĩa maroraga igũrũ matu-inĩ nĩmeyumĩrie,
acio matuĩragia njata na makaratha mohoro o mweri, o mweri-rĩ,
nĩmagĩkũhonokie kuuma kũrĩ maũndũ marĩa megũgũkorerera.
- 14 Ti-itherũ, andũ acio mahaana ta itira iria itigĩtwo mũgũnda;
nĩgũcinwo magaacinwo nĩ mwaki mathire.
Matikahota kwĩhonokia kuuma kũrĩ hinya wa rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki,
nĩgũkorwo hatigaakorwo makara mangĩotwo mwaki;
hatirĩ mwaki haha ũngĩotwo.
- 15 Ūguo noguo mangĩgwĩkĩra,
aya mwanarutithania wĩra na mũkonjorithia nao
kuuma rĩrĩa warĩ mũnini.
O mũndũ wao athiiga o na mbere kũhĩtia;
gũtigakorwo mũndũ o na ũmwe ũngĩgĩkũhonokia.

48

Isiraeli kũũmia Ngoro

- 1 “Atĩrĩrĩ, we nyũmba ya Jakubu, ta thikĩrĩria ũhoru ũyũ,
o wee wĩtanagio na rĩitwa rĩa Isiraeli,
na uumĩte rũciaro-inĩ rwa Juda,
o inyuĩ mwĩhĩtaga mũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova,
na mũkahooya Ngai wa Isiraeli,
o na gũtuĩka mũtimũhooyaga na ma kana na ũthingu,
- 2 nĩgũkorwo inyuĩ mwĩitaga atũũri a itũũra rĩrĩa inene itheru,
na mũkehoka Ngai wa Isiraeli,
o ũcio rĩitwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
- 3 O tene nĩndarathire ũhoru wa maũndũ marĩa magooka,
ngĩmaaria na kanua gakwa na ngĩtũma mamenyeke;
na o ro rĩmwe ngĩmahingia, namo magĩĩkĩka.
- 4 Nĩgũkorwo nĩndamenyaga atĩ wee ũrĩ mũremi mũno,
nayo ngingo yaku ikahaana ta rũga rũmũ rwa kĩgera,
naguo thiithi waku ũgatuĩka ta gĩcango.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio ndakwĩrire maũndũ maya o tene;
ngĩkwĩra ũhoru wamo mataanekĩka, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ,
'Mĩhianano yakwa ya kũhooywo nĩyo ĩkĩte maũndũ macio;
mũhianano wakwa wa gwacũhio, na ngai yakwa ya kĩgera
nĩcio ciathanire ũhoru wamo.'
- 6 Kũigua nĩmũiguĩte maũndũ macio; ta kĩmarorei mothe.
Githĩ mũtikamoimbũra atĩ nĩguo matariĩ?

“Kuuma rĩu ndĩkwĩraga ũhoru wa maũndũ merũ,
ngakwĩra ũhoru wa maũndũ mahithe, o marĩa wee ũtooĩ.

- 7 Maũndũ macio mathondeketwo o rĩu, na ti ma tene;
ndũrĩ waigua ũhoru ũcio, waũigua ũmũthĩ.
Nĩ ũndũ ũcio ndũngiuga atĩrĩ,
'Maũndũ macio nĩndamenyete ũhoru wamo.'

- 8 Wee ndũrĩ waigua kana ũkamenya;
kuuma o tene matũ maku matirĩ mahingũka.
Nĩnjũũĩ wega ũrĩa ũrĩ mũndũ mũgarũ,
o na atĩ kuuma waciarwo wetirwo mũremi.
- 9 Nĩngwamba kũrũgamia mang'ũrĩ makwa nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa;
na tondũ wa ũgooci wakwa ndigĩrĩirie mang'ũrĩ macio matigagũkore,
nĩguo ndigakũniine biũ.
- 10 Atĩrĩrĩ, nĩngũtheretie o na gũtuĩka ti ta ũrĩa betha ĩtheragio;
wee-rĩ, ngũgeretie thĩinĩ wa icua rĩa mĩnyamaro.
- 11 Nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene,
ĩ ti-itherũ, nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene-rĩ, nĩngeeka ũndũ ũcio.
Nĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa gwĩtĩkĩria rĩitwa rĩakwa rĩthaahio?
Riiri wakwa ndikaũhe mũndũ ũngĩ.

Isiraeli Kũrekio

- 12 “Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria,
o na wee Isiraeli ũrĩa nĩ njĩtĩite:
Nĩ nĩ nĩ Ngai; nĩ nĩ wa mbere,
o na ningĩ nĩ nĩ wa kũrigĩrĩria.
- 13 Guoko gwakwa kĩũmbe nĩkuo kwahaandire mĩthingi ya thĩ,
na guoko gwakwa kwa ũrĩo gũgĩtambũrũkia matu;
rĩrĩa ndaameta,
mothe marũgamaga o hamwe.
- 14 “Cookanĩrĩrai hamwe inyuothe na mũthikĩrĩrie:
Nĩ mĩhianano ĩrĩkũ ya kũhooywo ĩrĩ yoimbũranĩra maũndũ macio?
Mũndũ ũrĩa Jehova ethuurĩre manyiitanĩre nake
nĩwe ũkaahingia muoroto wake wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni;
guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra andũ a Babuloni.
- 15 Nĩ, o nĩ-rĩ, nĩnjarĩtie;
ĩ nĩguo, nĩ nĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,
na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.
- 16 “Nguhĩrĩriai mũthikĩrĩrie ũhoru ũyũ:
“Kuuma o kĩambĩrĩria ndirĩ ndaaria ũhoru na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, nĩ ngoragwo ho.”

Na rĩu Mwathani Jehova nĩwe ũndũmĩte,
we mwene o na Roho wake.

- 17 Jehova, o we Mũkũũri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩire,
na nowe ũkuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa wagĩrĩirwo nĩkũgera.
- 18 Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa,
thayũ wanyu ũngĩahaanire ta rũũĩ rũgũtherera,
naguo ũthingu wanyu ũhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ.
- 19 Njiaro cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka;
rĩitwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rĩanangwo, rĩeherio mbere yakwa.”

- ²⁰ Umai bŭrŭri wa Babuloni,
mwĩthare, muume kŭrĩ andũ a Babuloni!
Anĩrĩrai ũhoru ũyũ na kayũ kanene mŭkenete,
na mŭhunje ndŭmĩrĩrĩ ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrĩte ndungata yake Jakubu.”
- ²¹ Matianyootire hĩndĩ ĩrĩa aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarutĩire maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ makiuma ho.
- ²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa aaganu matikagĩa na thayũ o na rĩ.”

49

Ndungata ya Jehova

- ¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ mŭtũũraga icigĩrĩra-inĩ ta thikĩrĩriai;
o na inyuĩ andũ a mabŭrŭri ma kŭraya ta iguai:
Jehova aanjĩtire itarĩ mŭciare;
ndĩ o nda ya maitũ nĩguo aanjĩtire na rĩtwa rĩakwa.
- ² Nĩatũmire kanua gakwa gatuĩke ta rŭhiũ rŭũgĩ rwa njora,
na akĩhitha kĩruru-inĩ gĩa guoko gwake;
agĩthondeka ta mũguĩ mŭnyoroku,
na akĩhitha thiaka-inĩ wake.
- ³ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Isiraeli, nĩwe ndungata yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ ũndũ waku.”
- ⁴ No ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ndutĩte wĩra wa tũhũ;
hũthĩrĩte hinya wakwa wothe nĩ ũndũ wa maũndũ matarĩ kĩguni na ma tũhũ.
No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa gũtuĩrwo ciira na kĩhooto uumaga harĩ Jehova,
narĩo irĩhi rĩakwa rĩrĩ na Ngai wakwa.”
- ⁵ Na rĩu-rĩ, Jehova ũrĩa wanyũũmbire ndĩ nda ya maitũ nduĩke ndungata yake,
nĩguo hũndũre Jakubu, ndĩmũcookie harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ we,
nĩgũkorwo ndĩ mŭtũku maitho-inĩ ma Jehova,
na Ngai wakwa agakorwo arĩ hinya wakwa,
- ⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtuĩka ndungata yakwa,
ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu,
na kũhũndũra matigari ma Isiraeli marĩa ndĩtigĩrie.
Ningĩ nĩngatũma ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a ndũrĩrĩ,
nĩgeetha ũtware ũhonokio wakwa ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”
- ⁷ Jehova, Mũkũũri wa Isiraeli,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ekwarĩria ũrĩa mŭnyarare na agathũũrwo nĩ ndũrĩrĩ,
akeera ũrĩa ndungata ya aathani atĩrĩ,
“Athamaki marĩkuonaga magakũrũgamĩra,
aanake a athamaki makuona magakũinamĩrĩra,
nĩ ũndũ wa Jehova, ũcio mwĩhokeku,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ũrĩa ũgũthuurĩte.”

Gũcookereria Isiraeli

8 Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩndĩ ya gwĩtĩkĩrĩka, nĩngagũcookeria ũhoru,
 naguo mũthenya wa kũhonokania, nĩngagũteithia;
 nĩndĩkũmenyagĩrĩra, na nĩngũkũheana
 ũtuĩke wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ anyu
 gĩa kũmacookeria bũrũri,
 na ũtũme megwatĩre igai rĩa kũndũ kũrĩa gwatigirwo gũkirĩte ihooru,
 9 na ningĩ wĩre andũ arĩa mohetwo atĩrĩ, ‘Thĩĩ, nĩmuohorwo,’
 nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Umĩrai ũtheri-inĩ!’

“Makaarĩthagio mĩkĩra-inĩ ya njĩra,
 na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-inĩ tuothe tũrĩa tũtarĩ kĩndũ.

10 Matikaahũũta kana manyoote,
 kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa werũ-inĩ o na kana mahĩe nĩ riũa.
 Nĩgũkorwo ũrĩa ũmaiguagĩra tha nĩwe ũkaamoonia njĩra
 na amatongoragie amatware ithima-inĩ cia maaĩ.

11 Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-inĩ ciakwa ciothe,
 nacio barabara ciakwa iria njariĩ ciambatĩrio na igũrũ.

12 Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte kũndũ kũraya:
 amwe makoima gathigathini, na amwe moime ithũiro,
 na arĩa angĩ moime rũgongo rĩa Sinimu.”

13 Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkenana;
 nawe thĩ ũcanjamũke,
 na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo!
 Nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
 nao andũ ake arĩa anyariire akamaiguĩra tha.

14 No rĩrĩ, Zayuni oigire atĩrĩ, “Jehova nĩandiganĩirie,
 Mwathani nĩariganĩirwo nĩ niĩ.”

15 “Nyina wa mwana-rĩ, no ariganĩrwo nĩ mwana ũrĩa arongithia,
 na aage kũiguĩra tha mwana ũrĩa aciarĩte?

Hihi no kũhoteke ariganĩrwo,
 no niĩ ndikaariganĩrwo nĩwe!

16 Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano waku hĩ-inĩ ciakwa,
 nacio thingo ciaku ikoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

17 Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga kũrĩ we,
 nao arĩa makwanangĩte nĩmarakũũrĩra.

18 Tiira maitho maku wĩrorere kũndũ guothe;
 ariũ aku othe maracookanĩrĩra hamwe moke harĩwe.”
 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
 ũkaamehumba othe ta mathaga;
 ũkaamehumba o ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make.

19 “O na gũtuĩka nĩwanangĩtwo ũgakira ihooru,
 o naguo bũrũri waku ũkonũhwo-rĩ,
 bũrũri ũcio nĩũkanyiiha wage kũiganĩra andũ arĩa matũũraga kuo,
 nao arĩa magũtambuurangĩte magaakorwo maingatĩtwo magathiĩ haraaya
 nawe.

20 Ciana iria ciaciarĩrwo bũrũri ũrĩa watahĩrwo,

ikoiga ũkĩiguaga atĩrĩ,
 ‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
 tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’
 21 Hĩndĩ ĩyo nĩũkeyũria na ngoro yaku atĩrĩ,
 ‘Nũũ wanjarĩire ciana ici,
 kuona atĩ nĩndakuĩrĩrwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
 ndaarĩ mũtahe na ngamenwo.
 Nũũ warerire ciana ici?
 Nĩ ndatigirwo nyiki,
 no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?’ ”
 22 Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
 “Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,
 njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ a mabũrũri;
 nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuuĩte na moko,
 na makuue airĩtu aku na ciande ciao.
 23 Athamaki nĩo magaatũka mathoguo ma gũkũrera,
 na atumia ao matũke ta aa maitũguo a gũkũrera.
 Nĩmagakũinamĩrĩra maturumithĩtie mothiũ mao thĩ,
 na nĩmagacũna rũkũngũ rũrĩa rũrĩ magũrũ-inĩ maku.
 Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova;
 arĩa manjĩhokaga matigaaconoka.”

24 Anga njamba ĩrĩ hinya no ĩtunywo indo iria itahĩte,
 o na kana andũ arĩa maanyiitĩtwo mahonokio kuuma kũrĩ andũ karaũ?
 25 No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ĩ, njamba cia ita nĩĩgatunywo andũ arĩa ciohete mĩgwate,
 na indo iria itahĩtwo itunyanwo kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ;
 nĩngahũũrana na andũ arĩa mahũũranaga nawe,
 na nĩngahonokia ciana cianyu.
 26 Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩe nyama cia mĩrĩ yao;
 makaarĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩitwo nĩ njoohi.
 Nao andũ othe nĩmakamenya,
 atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
 na Mũkũũri waku, o nĩ Ũrĩa Mwene-Hinya wa Jakubu.”

50

Mehia ma Isiraeli

1 Jehova ekũũria atĩrĩ,
 “Marũa marĩa maitũguo aaheirwo ma gũtigana nake,
 o macio monanagia atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?
 Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa arĩa ndaarĩ thĩrĩ nao ndakwendeirie?
 Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ, nĩkĩo mwendirio;
 nĩ ũndũ wa ũrĩa mwagararĩte watho,
 nĩkĩo nyina wanyu aateirwo.
 2 Rĩrĩa ndokire-rĩ, nĩ kĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe?
 Ningĩ rĩrĩa ndetanire-rĩ, nĩ kĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe wanjĩtĩkire?
 Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?
 Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia?
 Ikũũma rĩakwa riiki nĩrĩtũmaga iria rĩhũe,
 o na ngatũma njũũ itũke werũ;
 thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ,

- na igakua nĩ nyoota.
- ³ Nii humbaga igũrũ nguo ya nduma,
na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia.”
- ⁴ Mwathani Jehova nĩaaahete rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ,
nĩguo menyage ũrĩa ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ arĩa anogu.
Anjarahũraga rũciinĩ o rũciinĩ,
akaarahũra matũ makwa thikĩrĩrie nĩguo ndĩĩrute ta andũ arĩa marutagwo
maũndũ.
- ⁵ Mwathani Jehova nĩahingũrĩte matũ makwa,
na nĩ ndirĩ ndamũremera;
ndicookete na thuutha.
- ⁶ Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ andũ arĩa maahũũraga,
kĩreru gĩakwa ngĩkĩnengera arĩa maangũũraga nderu;
ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo ndikanyũrũrio,
kana ndige gũtuĩrwo mata.
- ⁷ Tondũ Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia-rĩ,
ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩte ũthiũ wakwa ũikare ũũmĩte o ta ihiga rĩa nyaigĩ,
na nĩnjũũ ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
- ⁸ Ningĩ ũrĩa ũnduaga mũthingu arĩ hakuhĩ.
Nũ ũngĩgĩthitanga?
Nĩoke tũrũgamane nake!
Ningĩ ũrĩa ũngĩnjiirithia akĩrĩ we ũ?
Mũndũ ũcio nĩarekwo akĩng’ethere!
- ⁹ Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia.
Ūrĩa ũngĩndua mwĩhia akĩrĩ ũũ?
Andũ acio othe magaaathira o ta ũrĩa nguo ĩthiraga;
makaarĩo nĩ memenyi, mathire biũ.
- ¹⁰ Nũ thĩinĩ wanyu wĩtigĩrĩte Jehova,
na wathĩkagĩra kiugo kĩa ndungata yake?
Mũndũ ũrĩa ũthiagĩra nduma-inĩ,
ũrĩa ũtarĩ na ũtheri,
nĩakũhoke rĩitwa rĩa Jehova,
na egiritanie na Ngai wake.
- ¹¹ No rĩrĩ, rĩu inyuĩ arĩa othe mwakagia mwaki,
na mũkeehe imũrĩ igwakana-rĩ,
thĩĩ, mũgerere ũtheri-inĩ wa mwaki wanyu,
na wa imũrĩ cia mwaki ũrĩa mũgwatĩtie.
Ūndũ ũyũ nĩguo mũkaamũkĩra kuuma guoko-inĩ gwakwa:
Mũgaakoma thĩ na mĩnyamaro.

51

Ūhonokio wa Zayuni wa Tene na Tene

- ¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrũmagĩrĩra maũndũ ma ũthingu ta thikĩrĩriai,
o inyuĩ mũrongoragia Jehova:
Rorai rwaro rwa ihiga rũrĩa mwarutirwo,
o na kĩa njero kĩa mahiga kĩa mwenjirwo;
- ² ta rorai Iburahĩmu, o we ithe wanyu,
o na Sara, ũrĩa wamũciarire.

Nīgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa aarĩ o wiki nĩguo ndamwĩtire,
na ngĩmũrathima, ngĩtũma aingĩhe.

³ Ti-itherũ Jehova nĩakahooreria Zayuni,
o na ahoorerie kũndũ gwakuo kũrĩa kwanangĩtwo;
werũ wakuo akaaũtua o ta Edeni,
na rũng'ũrĩ rwakuo arũtue o ta mũgũnda wa Jehova.
Kũu guothe gũkaiyũra gĩkeno, na gũcanjamũka ngoro,
na gũcookagia ngaatho, o gũkĩinagwo nyĩmbo.

⁴ “Inyuĩ andũ akwa ta thikĩrĩriai,
na inyuĩ rũrĩrĩ rwakwa, njiguai:
Nīgũkorwo watho ũkoima harĩ nĩ;
nakĩo kĩhooito gĩakwa nĩkĩo gĩgaatuĩka ũtheri wa ndũrĩrĩ.

⁵ Ũhoro wakwa wa ũthingu nĩũrooka o na ihenya,
nakuo kũhonokania gwakwa kũrĩ hakuhĩ kuoneka,
o nakuo guoko gwakwa nĩkuo gũgaatuĩra andũ a ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooito.
Andũ a icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ magaacũthĩrĩria
na meterere guoko gwakwa marĩ na mwĩhoko.

⁶ Tiirai maitho manyu na igũrũ,
na mũrore thĩ ĩrĩa ĩrĩ mũhuro;
igũrũ rĩkaabuĩria o ta ndogo,
nayo thĩ ĩthire o ta ũrĩa nguo ĩthiraga,
nao atũũri ao makuage o ũguo ta ngi.
No rĩrĩ, ũhonokio wakwa nĩwagũtũũra nginya tene,
naguo ũthingu wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

⁷ “Ta njiguai, inyuĩ andũ arĩa mũũ ĩhoro wa ũthingu,
o inyuĩ andũ arĩa mũrũmĩtie watho wakwa ngoro-inĩ cianyu:
Mũtigetigĩre kũmenwo nĩ andũ,
o na kana mũmakio nĩ irumi iria mamũrumaga nacio.

⁸ Nīgũkorwo makaarĩo nĩ memenyi mathire biũ o ta nguo;
na marĩo nĩ igunyũ o ta marĩ guoya wa ng'onde.
No rĩrĩ, ũhoro wakwa wa ũthingu nĩ wa gũtũũra nginya tene,
naguo ũhonokio wakwa ũtũũre nginya njiarwa-inĩ ciothe.”

⁹ Arahũka, arahũka! Wĩkĩre hinya,
wee guoko kwa Jehova;
arahũka o ta ũrĩa waarahũkire matukũ marĩa ma tene,
warahũke o ta hĩndĩ ya njiarwa cia tene.
Githĩ wee tiwe watinangirie Rahabu tũcunjĩ,
o wee watheecangire nyamũ ĩyo nene, ũkĩmĩtũrĩkania?

¹⁰ Githĩ tiwe wahũithirie iria,
maai ma kũndũ kũrĩa kũriku mũno,
o wee watemire njĩra kũu iria-inĩ kũrĩa kũriku,
nĩgeetha andũ arĩa wakũũrĩte maringĩre yo?

¹¹ Andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.
Nao magaatonya Zayuni makĩinaga;
nĩmagekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.
Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa na mũcaayo nĩgathira biũ.

- 12 “Niĩ, o niĩ mwene-rĩ, ni niĩ ndĩmũhooreragia.
Wee ũrĩ ũ, atĩ nĩguo wĩtigĩre andũ arĩa makuuaga,
na ũgetigĩra ariũ a andũ arĩa magaatuuo o ta nyeki,
13 nawe ũkariganĩrwo niĩ Jehova ũrĩa wakũũmbire,
o we ũrĩa watambũrũkirie matu,
na agĩaka mĩthingi ya thĩ,
atĩ nĩguo o ũtũũrage na guoya o mũthenya
niĩ ũndũ wa mang’ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria
rĩrĩa ekwĩhaarĩria aniinane?
Namo mang’ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria ũcio-rĩ, makĩrĩ ha?
14 Nao oohwo arĩa marainaina niĩ guoya nĩmekuohorwo o narua;
matigakuĩra kũu marima-inĩ ma njeera,
o na kana irio ciao ciage.
15 Nĩgũkorwo niĩ niĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa ũtũmaga iria rĩikie ndihũ nĩguo makũmbĩ marĩo makaruruma;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
16 Nĩnjĩkĩrĩte ciugo ciakwa kanua-inĩ gaku,
na ngakũhumbĩra na kĩruru gĩa guoko gwakwa,
o niĩ ndatambũrũkirie matu harĩa marĩ,
na ngĩaka mĩthingi ya thĩ,
o niĩ njĩraga andũ a Zayuni atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa.’ ”

Gĩkombe kĩa Mang’ũrĩ ma Jehova

- 17 Arahũka, arahũka!
Wee Jerusalemu ũkĩra,
o wee ũnyuĩrĩire gĩkombe kĩa mang’ũrĩ ma Jehova,
ũnengereirio kuuma guoko-inĩ gwake,
o wee ũnyuĩrĩire kuuma mbakũri
ĩrĩa ĩtũmaga andũ matũgũũge na ũkamĩinĩkĩrĩria.
18 Harĩ ariũ ake othe arĩa aaciarire,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũtongoria;
o na ningĩ ariũ ake othe arĩa aarerire-rĩ,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũnyiita guoko.
19 Mogwati maya meerĩ nĩmo magũkorete;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?
Mogwati macio niĩ mwanangĩko na ũniinani,
ningĩ niĩ ng’aragu o na rũhiũ rwa njora;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?
20 Ariũ aku nĩmaringĩkĩte;
nao makomete macemanĩrio-inĩ ma njĩra ciothe,
magakoma o ta thiiya ĩnyitĩtwo niĩ mũtego.
Maiyũrĩtwo niĩ mang’ũrĩ ma Jehova,
na ikũũma rĩa Ngai wanyu.
21 Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoro ũyũ, wee ũnyariirĩtwo,
ũkarĩo, no ti ndibei ĩkũrĩte.
22 Mwathani Jehova Ngai waku
ũrĩa ũgitagĩra andũ ake, ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngwehereirie gĩkombe kĩrĩa gĩatũmire ũtũgũge,
ngakĩruta guoko-inĩ gwaku;
o na ngakwehereria mbakũri ya mang’ũrĩ makwa,
na ndũgacooka kũmĩnyũra rĩngĩ.

23 Nĩnganeana mbakũri ĩyo moko-inĩ ma arĩa makũnyariiraga,
o arĩa maakwĩre atĩrĩ,
'Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere igũrũ.'
Nawe ũgĩkoma, mũgongo waku ũgĩtuĩka taarĩ thĩ,
na ũkĩũtua taarĩ njĩra nĩguo andũ acio makũgeragĩre igũrũ."

52

- 1 Arahũka, arahũka, wee Zayuni,
wĩĩkĩre hinya.
Ĩkĩra nguo ciaku iria irĩ riiri,
o wee Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene na rĩamũre.
Nĩgũkorwo kuuma rĩu thĩinĩ waku
gũtigacooka gũtoonya mũndũ ũtarĩ mũruu
kana mũndũ ũrĩ na thaahu.
- 2 Wĩribaribe rũkũngũ;
ũkĩra, ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, wee Jerusalemu.
Wĩohore mĩnyororo ĩyo irĩ ngingo yaku,
wee mwarĩ wa Zayuni, o wee ũtũire ũrĩ muohe.
- 3 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Wee wendirio ũtarutĩirwo kĩndũ,
na ũgaakũũrwo ũtarutĩirwo mbeeca."
- 4 Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Tene andũ akwa maikũrũkire bũrũri wa Misiri
magĩthĩ gũtũũra marĩ ageni kuo;
thuutha ũyũ andũ a Ashuri nĩmamahinyĩrĩrie."
- 5 Jehova ekũũria atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, nĩ kĩ ndĩ nakĩo?
"Nĩgũkorwo andũ akwa maatahirwo o ũguo tũhũ,
nao andũ arĩa mamaathaga no kũmanyũrũria.
Narĩo rĩitwa rĩakwa rĩcambagio hĩndĩ ciothe,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 6 "Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmakamenya rĩitwa rĩakwa;
mũthenya ũcio nĩmakamenya
atĩ nĩ nĩ ndaaririe ũhoro ũcio o tene.
Ĩĩ nĩguo, nĩ nĩ ndawaririe."
- 7 Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoro mwega,
nĩmagĩrĩire kũu irĩma-inĩ igũrũ-ĩ,
o ũcio ũrahanjanĩria ũhoro wa thayũ,
na akarehe ũhoro mwega wa maũndũ magĩrĩru,
o na akahunjanĩria ũhoro wa kũhonokania,
o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ,
"Ngai waku nĩwe ũrathamaka!"
- 8 Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri aku nĩmaranĩrĩra;
maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ hamwe.
Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni,
nĩmakeyona na maitho mao.
- 9 Atĩrĩrĩ, inyuĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo kwa Jerusalemu,
ambĩrĩriaĩ kũina nyĩmbo cia gĩkeno,
nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
na agakũũra Jerusalemu.
- 10 Jehova nĩakaguũria guoko gwake gũtheru

harĩ ndũrĩrĩ ciothe, ikuone na maitho mao,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩcikoona
ũhonokanio wa Ngai witũ.

¹¹ Eherai, eherai, umai kũu!
Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu!
Umai kũu na mwĩtherie,
inyuĩ mũkuuaga indo cia Jehova.

¹² No rĩrĩ, mũtikoima na ihenya,
kana mũthĩ mũhanyũkĩte;
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũkaamũtongoria,
Ngai wa Isiraeli nĩwe ũkaamuuma thuutha, amũgitĩre.

Ndungata Gũthĩnĩka

¹³ Atĩrĩrĩ, ndungata yakwa ĩgeekaga maũndũ na ũũgĩ;
nĩĩkambarario na yambatĩrio, o na ĩtũũgĩrio mũno.
¹⁴ O ta ũrĩa andũ aingĩ maagegĩrio mũno nĩ ũndũ wake,
tondũ gĩthiithi gĩake nĩgĩathũkĩtio mũno, gĩgakĩra kĩa mũndũ o wothe,
na mũhianĩre wake ũgathũkio gũkĩra mũhianĩre wa andũ,
¹⁵ ũguo noguo akaamakia ndũrĩrĩ nyingĩ,
nao athamaki nĩmagatumia tũnua twao nĩ ũndũ wake.
Nĩgũkorwo maũndũ marĩa materĩtwo, nĩmakamoona,
na maũndũ marĩa mataiguĩte, nĩmakamenya ũhoru wamo.

53

¹ Nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Jehova-rĩ, kũguũrĩrio ũ?
² Nĩgũkorwo ndungata ĩyo yakũrĩre ĩhaana ta mũtĩ mwĩthĩ,
na ta mũri ũmerete kũndũ kũmũ.
Ndĩarĩ kũrorerwa o na kana ĩgathakara ũndũ tũngĩaguucĩrĩrio nĩyo,
ĩkĩoneka-rĩ, gũtirĩ kĩndũ kĩngĩatũmire tũmĩrĩrĩrie.
³ Ndungata ĩyo nĩyanyararirwo na ĩkĩregwo nĩ andũ,
aarĩ mũndũ wa kĩa kĩa kĩa na wonete thĩna.
O ta mũndũ ũrĩa andũ mahithaga mothiũ mao matikamuone-rĩ,
aanyararirwo, na ithuĩ tũtiigana kũmũtĩna.

⁴ Ti-itherũ nĩwe woire wonje witũ,
na agĩkuua kĩa giitũ;
no ithuĩ twatũire nĩkũhũrwo aahũrĩtwo nĩ Ngai,
akamũgũtha na akamũnyamaria.
⁵ No rĩrĩ, aatihangĩrio nĩ ũndũ wa mahĩtia maitũ,
o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa waganu witũ;
nakuo kũherithio kũrĩa gwatũmire tũgĩe na thayũ nĩwe waherithirio,
na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa nguraro ciake.
⁶ Ithuothe, nĩtũhĩtĩtie njĩra, tũgaturuura ta ng'ondũ ciũrĩte,
o mũndũ agathĩ na njĩra yake mwene;
nake Jehova nĩamũigĩrĩre
waganu witũ ithuothe.

⁷ Nĩahinyĩrĩrio na agĩthĩnio, nowe ndaatũmũrĩre kanua gake;
aakĩrĩre ki o ta ũrĩa gatũrũme gakĩraga gagĩthĩ gũthĩnjwo,

na o ta ūrĩa ng'ondũ ĩkiraga ki ĩrĩ mbere ya mũmĩenji guoya,
nogu o nake ataatumũrire kanua gake.

⁸ Eeheririo na ūndũ wa kũhinyĩrĩrio na gũtuĩrwo ciira ūtarĩ wa kĩhooto.

Ha ūhoru wa rūciaro rwake-rĩ, nũũ ūngĩaria ūhoru waruo?

Nĩgũkorwo eeheririo kuuma bũrũri wa arĩa matũũraga muoyo;

na nĩ ūndũ wa mahĩtia ma andũ akwa nĩkĩo aahũũrirwo.

⁹ Rĩrĩa aakuire aigirwo mbĩrĩra-inĩ ya andũ aaganu,

o na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya andũ arĩa itonga,

o na harĩa atekĩte ūndũ mũũru,
kana kanua gake gakaaria maheeni.

¹⁰ No rĩrĩ, Jehova nĩonire arĩ wega amũhehenje, na agĩtũma athĩnĩke,

na rĩrĩa Jehova agaatumũ muoyo wake ūtuĩke igongona rĩa mehia-rĩ,

nĩakoona rūciaro rwake, na amũingĩhĩrie matukũ make,
nagu wendi wa Jehova nĩũkagaacĩra guoko-inĩ gwake.

¹¹ Thuutha wa ngoro yake gũthĩnĩka,

nĩakoona uumithio wa gũthĩnĩka gwake, na aiganĩre;

nĩ ūndũ wa ūmenyo wake, ndungata ĩyo yakwa thingu

nĩngatũma andũ aingĩ matuĩke athingu,

na nĩgakuua mawaganu mao, ĩmeherie.

¹² Nĩ ūndũ ūcio nĩngamĩgayanĩria igai hamwe na arĩa anene,

o na magayane indo cia gũtahwo na andũ arĩa marĩ hinya,

tondũ nĩarutire muoyo wake akue,

na agĩtaranĩrio na arĩa aagarari watho.

Nĩgũkorwo nĩakuire mehia ma andũ aingĩ,

o na arĩa maahĩtĩtie akĩmathaithanĩrĩa.

54

Rĩiri ūrĩa Ūgooka wa Zayuni

¹ “Atĩrĩrĩ, wee mũndũ-wa-nja thaata ina rwĩmbo,

o wee ūtarĩ waciara mwana;

ambĩrĩria kũina rwĩmbo, na wanĩrĩre nĩ gũkena,

wee ūtarĩ wanyitwo nĩ ruo rwa gũciara,

tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ūrĩa ūtiganĩrio nĩ nyingĩ,

gũkĩra cia ūrĩa ūrĩ na mũthuuri,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

² “Wĩyaramĩrie handũ ha hema yaku,

na ūtambũrũkie mataama ma hema yaku maarame,

maguucie ūtekũmacaaĩra;

raihia mĩkanda ya hema yaku,

nacio higĩ ciayo ūcikiindĩre irũme biũ.

³ Nĩgũkorwo nĩũgatheerema mwena wa ūrĩo na wa ūmotho;

njiaro ciaku nĩkegwatĩra mabũrũri ma ndũrĩrĩ,

na itũũre matũũra manene ma cio marĩa matigĩtwo matarĩ andũ.

⁴ “Ndũkanetigĩre; tondũ ndũgaaconoka.

O na ndũkanaigue guoya wa gũconorithio;

nĩgũkorwo ndũrĩ hĩndĩ ūkaanyararithio.

Nĩukariganĩrwo nĩ thoni cia ūnini waku,

na ndũgacooka kũririkana rĩngĩ

ũrĩa wananyararwo nĩgũkorwo ūrĩ wa ndigwa.

- 5 Nīgũkorwo ũrĩa Mũũmbi waku nĩwe mũthuri waku,
nake etagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe Mũkũuri waku;
nake etagwo Ngai mwene thĩ yothe.
- 6 Nīgũkorwo Jehova nĩagagwĩta ũcooke,
ũhaana ta mũtumia ũtiganĩrio, na mũthĩnĩku ngoro,
mũtumia wahikire arĩ mũnini, agacooka agateo,”
ũguo nĩguo Ngai waku ekuuga.
- 7 “Nīgũkorwo ndĩragũtiganĩrie o gwa kahinda kanini,
no nĩngũgũcookia ndĩ na tha nyingĩ mũno.
- 8 Hĩndĩ ya marakara maingĩ
nĩndakũhithire ũthiũ wakwa gwa kahinda kanini,
no nĩ ũndũ wa ũtugi ũrĩa ũtathiraga, nĩngakũiguĩra tha,”
ũguo nĩguo Jehova Mũkũuri waku ekuuga.
- 9 “Kũrĩ nĩ matukũ maya no ta marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu,
rĩrĩa ndehĩtĩre ngiuga atĩ maaĩ ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu
matigacooka kũiyũra thĩ.
Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩndĩhĩtĩte atĩ ndigacooka kũrakara nĩwe
o na kana ngũkũũme rĩngĩ.
- 10 Nīgũkorwo irĩma no ithingithio,
natuo tũrĩma tweherio,
no rĩrĩ, wendo wakwa ũrĩa ũtathiraga ũrĩa ngwendete naguo-rĩ, ndũkeenyenyio,
o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ kĩeherio harĩwe,”
ũguo nĩguo Jehova ũrĩa ũkũiguagĩra tha ekuuga.
- 11 “Atĩrĩrĩ, wee itũũra rĩrĩ inene inyamarie,
o wee ũthukathukĩtwo nĩ ihuhũkanio,
na ũkaaga wa gũkũhooreria,
nĩngagwaka na mahiga ma rangi wa mũthemba mũingĩ,
nayo mũthingi yaku ndĩmĩake na mahiga ma yakuti.
- 12 Nĩngathondeka ndirica ciaku na mahiga mega matune,
na ihingo ciaku ndĩcithondeke na mahiga ma goro me kũhenia,
nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irĩ cia mahiga ma goro mũno.
- 13 Ciana ciaku ciothe nĩikarutagwo ũgoro nĩ Jehova,
naguo thayũ wa ciana icio ciaku nĩũkaingĩha mũno.
- 14 Nĩũgaikara ta ũhaandĩtwo wega ũgoro-inĩ wa ũthingu:
Ũnyamarania nĩũgakũraihĩrĩria;
ndũgakorwo ũrĩ na ũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre.
Nakĩo kĩmako nĩgĩgakũraihĩrĩria;
gĩtigagũkuhĩrĩria.
- 15 Na rĩrĩ, andũ mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, nĩ ndigakorwo ũgoro-inĩ ũcio;
na mũndũ o wothe ũgaagũtharĩkĩra-rĩ, ũcio nĩ kwĩneana akeeneana harĩwe.
- 16 “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩ nĩ ndoombire mũturi,
ũrĩa ũhurutagĩra mwaki wa makara,
na agatura kĩndũ kĩa mbaara o ũrĩa kĩagĩrĩire wĩra-inĩ wakĩo.
O na mũndũ ũrĩa wanangaga akaniinana-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũmbĩte;
17 na gũtirĩ kĩndũ kĩa mbaara gĩthondeketwo gĩa gũgũũkĩrĩra gĩkaagaacĩra wĩra-
inĩ wakĩo,
na nĩũkahoota mũndũ ũrĩa ũkaaria ciugo cia gũgũthitanga.

Rĩĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia Jehova,
o nago ũhoro wacio wa gĩtuuo thingu uumaga harĩ nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

55

Gwĩtwo kwa Andũ Anyootu

- ¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ inyuothe arĩa mũnyootĩrĩ,
ũkaai mũnyue maaĩ;
na inyuĩ mũtarĩ na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe!
Ūkaai, mũgũre ndibei na iria
mũtarĩ na mbeeca mũkũruta, na hatarĩ na thogora.
- ² Nĩ kĩ gĩgũtũma mūtũmĩre mbeeca harĩ irio gũtarĩ,
o na mũnoge mũkĩrutĩra wĩra kĩndũ gĩtangĩmũhũũnia?
Thikĩrĩriai na mũnjigue, nĩguo mũrĩĩage indo iria njega,
nacio ngoro cianyu nĩrĩkenagĩra irio iria njega mũno.
- ³ Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na mũũke kũrĩ nĩ;
njiguai nĩgeetha mūtũũre muoyo.
Na nĩ nĩngarĩkanĩra na inyuĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene,
arĩ wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩa nderĩire Daudi.
- ⁴ Atĩrĩrĩ ũcio nĩndĩmũtuĩte mũira kũrĩ ndũrĩrĩ,
na ngamũtua mūtongoria na mũnene wa ndũrĩrĩ.
- ⁵ Ti-itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria ũtooĩ,
nacio ndũrĩrĩ iria itakũũĩ iteng’ere ciũke kũrĩ we,
nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku,
o we Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũhumbĩte ũkengu mũnene.”
- ⁶ Mathaai Jehova hĩndĩ ĩrĩa angĩoneka;
mũkaĩrei hĩndĩ ĩrĩa arĩ hakuhĩ.
- ⁷ Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩatigane na mũthiĩre yake,
nake mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũthingu atigane na meciiria make mooru.
Nĩacookerere Jehova, na nĩekũmũiguĩra tha,
na acookerere Ngai witũ,
nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria kũrekanĩra.
- ⁸ “Nĩgũkorwo meciiria makwa timo meciiria manyu,
o na kana mũthiĩre yanyu ĩgatuĩka ta mũthiĩre yakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ⁹ “O ta ũrĩa matu maraihanĩrĩrie na thĩ,
ũguo noguo mũthiĩre yakwa ĩraihanĩrĩrie na mũthiĩre yanyu,
o na meciiria makwa magakĩra meciiria manyu.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mbura yuraga,
narĩo ira rĩkaharũrũka kuuma igũrũ,
na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ
na igatũma mũmera ĩthundũke na ĩciare,
nĩguo mũhandi aheo mbeũ
na ũrĩa wendaga kũrĩa aheo irio ciake,
- ¹¹ ũguo noguo kiugo gĩakwa kĩrĩa kiumaga kanua gakwa gĩgaaikara:
Kiugo kũ gĩtikanjookerera o ro ũguo tũhũ,
no nĩgĩkahingia ũrĩa nyendete wĩkwo,

na gĩkinyanĩrie muoroto ũrĩa watũmire ndĩgĩtũme.

¹² Ũkoimagara na gĩkeno,

na ũthiiage ũtongoretio nĩ thayũ;

irĩma o na tũrĩma nacio

nĩigaitĩka kũina rwĩmbo mbere yaku,

nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka nĩkahũũra hĩ.

¹³ Ithenya rĩa mĩigua-rĩ, gũkaamera mĩthengera,

na ithubya rĩa cong'e kũmere mĩhandathi.

Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa gũtũma Jehova agĩe igweta,

na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa gũtũũra nginya tene, kĩrĩa gĩtagathũkio.”

56

Ũhonokio wa Andũ arĩa angĩ

¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tũũrai mũtuanagĩra ciira wa kĩhooto,

na mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire,

nĩgũkorwo ũhonokio wakwa nĩũkuhĩrĩrie,

o naguo ũthingu wakwa ũrĩ hakuhĩ kũguũranĩrio.

² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio,

o mũndũ ũrĩa ũrũmagia maũndũ macio mũno,

na ũrĩa ũmenyagĩrĩra thabatũ atekũmĩthaahia,

na akagirĩrĩria guoko gwake gwĩka ũũru.”

³ Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa wĩnyiitanĩtie na Jehova ndakanoige atĩrĩ,

“Ti-itherũ Jehova nĩakanyamũrania, andigithanie na andũ ake.”

O na kana mũndũ ũrĩa mũhakũre arekwo oige atĩrĩ,

“Nĩ haana o ta mũtĩ mũũmũ.”

⁴ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ha ũhoru wa andũ arĩa ahakũre arĩa mamenyagĩrĩra thabatũ ciakwa,

na magathuura gwĩka maũndũ marĩa manganagia,

na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,

⁵ nĩngamahe handũ thĩinĩ wa hekarũ yakwa na thingo-inĩ ciayo,

na ndũme maririkanagwo na magĩe igweta rĩega mũno

gũkĩra andũ arĩa marĩ na ciana cia aanake na cia airĩtu;

o na ningĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa magaatũũra meetagwo nginya tene na tene,

rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra.

⁶ Andũ a kũngĩ arĩa menyiiitanĩtie na Jehova

nĩguo mamũtungatagĩre,

o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,

na mamũhooyaga,

o na arĩa othe mamenyagĩrĩra thabatũ matekũmĩthaahia,

na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,

⁷ andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,

na ndĩmahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.

Maruta mao ma njino na magongona

nĩmagetĩkĩrĩka kĩgongona-inĩ gĩakwa;

nĩgũkorwo nyũmba yakwa igeetagwo

nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.”

⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,

o we ũrĩa ũcokanagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo:

“Hamwe na acio ndikítie gūcookanĩrĩria
no kũrĩ angĩ ngaacookanĩrĩria meongerere harĩo.”

Thitango ya Ngai ya Gũũkĩrĩra Andũ arĩa Aaganu

- ⁹ Atĩrĩrĩ, ũkaai inyuĩ nyamũ ciothe cia gĩthaka,
o na inyuĩ nyamũ ciothe cia mũtitũ ũkaai mũrĩe!
- ¹⁰ Arangĩri a Isiraeli nĩ atumumu,
othe nĩmagĩte ũmenyo;
othe matariĩ ta ngui itagambaga,
ikaremwo nĩ gũkũga;
makomaga thĩ makaroota,
na mendaga o gũkoma toro.
- ¹¹ Matariĩ o ta ngui ngoroku mũno;
matirĩ hĩndĩ mahũũnaga.
Nĩ arĩithi matarĩ na ũtaũku;
othe magariũrũkĩte magathiĩ na njĩra ciao o ene,
na o mũndũ acaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene.
- ¹² O mũndũ aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ũnganai ndĩmũrehere ndibei!
Nĩtũnyue njoohi nginya tũrĩĩo!
Naruo rũciũ rũkaahaana o ta ũmũthĩ,
kana rwagĩre mũno makĩria.”

57

- ¹ Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu makuaga o ro ũguo,
na gũtirĩ mũndũ wĩciiragia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake;
andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio,
na gũtirĩ mũndũ ũmenyaga atĩ acio athingu meheretio
nĩguo matharwo, matikoone ũũru.
- ² Andũ arĩa mathiiga na mũthĩire mĩagĩrĩru,
matoonyaga thayũ-inĩ;
ningĩ nĩmonaga ũhurũko makua.
- ³ “No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja mũragũri,
o inyuĩ ciana cia itharia na cia maraya!
- ⁴ Nũũ ũcio inyuĩ mũranyũrũria?
Nũũ ũcio mũratembanĩria mĩromo
na mũkamũrutĩra rũrĩmĩ?
Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia aremi,
o na rũciaro rwa aheenanĩa?
- ⁵ Inyuĩ mũhĩahĩaga nĩ thuti cianyu mũrĩ kũu mĩgandi-inĩ,
na mũrĩ rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru;
mũrutaga ciana cianyu magongona kũu ituamba-inĩ,
na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga.
- ⁶ “Mĩhianano ya kũhooywo ĩrĩa ĩrĩ mahiga-inĩ manyoroku* kũu ituamba-inĩ nĩyo
rũgai rwanyu;
ĩĩ, mĩhianano ĩyo nĩyo igai rĩanyu.
Ĩĩ, ĩyo nĩyo ũitĩire magongona maku ma kĩndũ gĩa kũnyuuo,
na ũkamĩrutĩra maruta ma mũtu.

* 57:6 Mahiga manyoroku maahũthagĩrwo gũtungatĩra ngai cia mĩhianano.

Nĩ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria maũndũ ta macio?

⁷ Wee ũthondekete ũrĩrĩ waku karĩma-inĩ karĩa karaaya na igũrũ, na gatũũgĩru; na kũu igũrũ nĩkuo waambatire, ũgĩthĩĩ kũrutĩra magongona maku kuo.

⁸ Thuutha wa mĩrango yaku, na hingĩro-inĩ ciayo nĩkuo ũigĩte imenyithia cia gũkũrĩrĩkania ũhoru wa mĩhianano ya andũ acio matooi Ngai.

Nĩwahumbũririe gĩtanda gĩaku nĩ ũndũ wa kũndirika, ũkĩhaica igũrũ rĩakĩo, o na ũgĩkĩaramia makĩria; ũkĩrĩkanĩra na acio wendete itanda ciao, na ũgĩcooka ũkĩrorera njaga yao.

⁹ Nĩwathiire kũrĩ Moleku ũrĩ na maguta ma mũtĩ wa mũtamaiyũ, na ũkĩongerera maguta maku marĩa manungaga wega.

Nĩwatũmire abarũthi aku mathĩĩ kũndũ kũraya mũno; ningĩ ũgĩkũrũka o nginya mbĩrĩra-inĩ!

¹⁰ Nĩwanogirio nĩ mĩthĩire yaku yothe, no rĩrĩ, ndũigana kuuga atĩrĩ, 'Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ.'

Ũkĩgĩa na hinya mwerũ, nĩ ũndũ ũcio ndũigana kũringĩka.

¹¹ "Nũũ wakũiguithirie guoya na ũkĩmwĩtigĩra, ũũ atĩ ũkoretwo ũkĩaga gũtuĩka mwĩhokeku kũrĩ nĩ, na ũkaaga gũcooka kũndirikana,

o na kana wĩcũũranie ũhoru ũcio na ngoro yaku? Githĩ ti tondũ ngoretwo ngirĩte ki ihinda iraihu, nawe ũkaaga kũnjĩtigĩra?

¹² Nĩngaumbũrania ũthingu waku na ciĩko ciaku, nacio itigakũguna.

¹³ Rĩrĩa ũgaakaya ũkienda ũteithio-rĩ, mĩhianano ĩyo ya kũhooywo ũnganĩtie-rĩ, nĩngagĩkũhonokia! Rũhuho nĩrũkamĩkuua yothe, yũmbũrwo, yeherio nĩ mĩhũmũ mĩtheri.

No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũnduuaga rĩũrĩro rĩake-rĩ, nĩwe ũkaagaya bũrũri, o na egwatĩre kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre."

Kũhoorerio Andũ arĩa Maherete

¹⁴ Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ:

"Akaai, akaai, na mũthondeke njĩra! Eheriai mĩhĩnga yehere njĩra-inĩ ya andũ akwa."

¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ Mũno, o We ũtũũgĩrĩtio na ũtũũraga tene na tene, ũrĩa wĩtagwo mũtheru; ekuuga atĩrĩ: "Ndũũraga o igũrũ handũ hatheru, na ningĩ ngatũũrania na mũndũ ũrĩa ũrĩ ngoro ĩthuthĩkĩte, na ũrĩa ũherete na wĩnyiihĩtie, nĩguo njarahũre roho wa mũndũ ũcio wĩnyiihĩtie, na njarahũre ngoro ĩyo ĩthuthĩkĩte.

¹⁶ Ndigũtũũra ndũithanagia nginya tene, o na kana ndũũre ndakarĩte hĩndĩ ciothe, tondũ roho wa mũndũ wahota kũringĩka mbere yakwa, mĩhũmũ ĩyo ya mũndũ ũcio ndoombire ĩhwererekere.

- 17 Nĩndarakaririo mũno nĩ mehia make ma gũkoroka;
ngĩmũherithia na ngĩmũhitha ũthiũ wakwa nĩ kũrakara,
no agĩthiĩ o na mbere na mĩthiĩre yake ĩrĩa eyendeire.
- 18 Nĩnyonete njĩra ciake, no nĩngamũhonia;
ningĩ nĩngamũtongoria, na njooke ndĩmũũmĩrĩrie,
19 ndũme kũgĩe na ũgooci tũnua-inĩ twa andũ arĩa macakayaga kũu Isiraeli.
Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ kũraya, na kũrĩ arĩa marĩ gũkuhĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Na nĩ niĩ ngaamahonia.”
- 20 No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu mahaana ta iria rĩgĩkia ndiĩhũ ciarĩo,
rĩrĩa rĩtangĩhoorera,
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mahurunjaga ndaka na ndooro.
- 21 Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa mwaganu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ angĩgĩa na thayũ.”

58

Kwĩhinga Kũrĩa Irio kũrĩa kwa Ma

- 1 “Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na ndũgakire.
Anĩrĩra na mũgambo mũnene o taarĩ karumbeta karagamba.*
Uumbũrĩre andũ akwa ũhoru wa ũremi wao,
o na andũ a nyũmba ya Jakubu ũmoimbũrĩre mehia mao.
- 2 Nĩgũkorwo manjaragia mũthenya o mũthenya;
makonekaga ta mangĩenda mũno kũmenya njĩra ciakwa,
ta marĩ rũrĩrĩ rwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩre,
na rũtatirikĩte maathani ma Ngai waruo.
Mendaga ndĩmatuagĩre ciira wa kĩhooto,
na makoneka makĩenda mũno Ngai amakuhĩrĩrie.
- 3 Moragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩhinge kũrĩa irio, nawe ũkaaga kuona?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩnyiihie, nawe ũkaaga kũrũmbũiya ũhoru ũcio?’

“No rĩrĩ, mũthenya wanyu wa kwĩhinga kũrĩa irio
mwĩkaga o ũrĩa mũkwenda,
na aruti othe anyu a wĩra mũkamahinyĩrĩria.

4 Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu kũrĩkagĩrĩria na ngũĩ na njũgitano,
na mũkahũũrana na ngundi ta andũ aaganu.
Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu kwa matukũ maya
gũtingĩtũma mĩgambo yanyu ĩguo kũu igũrũ.

5 Kwĩhinga kũrĩa irio kwa mũthemba ũcio
wa mũndũ kwĩnyiihia mũthenya o ũmwe tu-rĩ,
nĩkuo niĩ thuurĩte?
Kwĩhinga no kũinamia mũtwe ta ithanjĩ,
na gũkomera nguo ya ikũnia, o na mũhu?
Kũu nĩkuo mwĩtaga kwĩhinga kũrĩa irio,
na mũkawĩta mũthenya wa gwĩtĩkĩrĩka nĩ Jehova?

- 6 “Githĩ mũthemba ũrĩa thuurĩte wa kwĩhinga kũrĩa irio ti ũyũ:
kuohora arĩa moohetwo na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto,
na kuohoraga mĩkwa ya icooki rĩa ngingo,
na kũrekereria arĩa mahinyĩrĩrio,
o na kuunanga macooki mothe ma ngingo?
- 7 Githĩ ti kũgayanaga irio ciaku na andũ arĩa ahũtu,

* 58:1 Karumbeta kaahũthagĩrwo gwĩta thigari nĩguo ithiĩ mbaara.

na ũrehage athĩni arĩa matarĩ ũikaro gwaku mũciĩ,
na rĩrĩa wona mũndũ arĩ njaga ũkamũhumba nguo,
na ndũkanahutatĩre andũ arĩa mũrĩ a mũthiimo ũmwe nao?
⁸ Hĩndĩ ĩyo ũtheri waku niũgaathera o ta ũrĩa gũtherũrukaga rũciinĩ,
nakuo kũhonio gwaku niũgũkooneka o narua;
ningĩ ũthingu waku niũgagũtongoria,
naguo riiri wa Jehova ũkuume thuutha, ũkũgitĩre.
⁹ Ningĩ hĩndĩ ĩyo niũgeetana, nake Jehova niũgagwĩtika;
niũgakaya ũteithio, nake niũakoiga atĩrĩ: Īĩ niĩ ũyũ haha.

“Ũngĩeheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
na weherie kĩara kĩrĩa worotanaga nakĩo, na ndeto cia rũmena-rĩ,
¹⁰ ningĩ ũngĩrutĩra kũhũũnia andũ arĩa ahũtu,
nao arĩa ahinyĩrĩrie ũmahingĩrie maũndũ marĩa mamabatairie,
hĩndĩ ĩyo ũtheri waku niũgaathera kũu nduma-inĩ,
naguo ũtukũ waku ũgaatuĩka o ta mũthenya barigici.
¹¹ Jehova niũrĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
na niũrĩkũhingagĩria mabataro maku ũrĩ bũrũri-inĩ mũũmũ,
o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya.
Ũkahaana ta mũgũnda unithĩirio maaĩ,
ũtuĩke ta gĩthima kĩrĩa gĩtahũaga.
¹² Andũ aku nĩo magaacookereria kũrĩa kwaanangĩtwo o tene,
na maakĩrĩre mũthingi ĩrĩa ya tene mũno;
nawe ũgeetagwo Mũcookereria wa Thingo iria Momoku,
na wĩtagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.

¹³ “Ũngĩgirĩrĩria magũrũ maku gũthũkia mũthenya wa Thabatũ,
na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
mũthenya ũcio wakwa ũrĩa mwamũre,
nayo Thabatũ ĩyo ũmĩtue mũthenya wa gĩkeno,
na mũthenya ũcio mwamũre wa Jehova ũĩtue wa gũtĩĩo-rĩ,
na ũngĩũtĩia na kwaga kũrũmĩrĩra njĩra ciaku,
na kwaga gwĩka maũndũ maku we mwene, o na kana kwaria ndeto cia tũhũ-rĩ,
¹⁴ hĩndĩ ĩyo niũgakena nĩ ũndũ wa Jehova,
na niũngatũma ũtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ,
na ngũheage igai rĩa thoguo Jakubu, ũrĩrĩĩage.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
kaarĩtie ũhoru ũcio.

59

Mehia, Kũhera na Gũkũũrwo

¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ guoko kwa Jehova ti kuonju
atĩ gũtingĩhota kũhonokania,
o na kana gũtũ gwake gũkagĩa njiika
atĩ gũtingĩhota kũigua.
² No rĩrĩ, mawaganu manyu
nĩmo mamũtigithanĩtie na Ngai wanyu;
namo mehia manyu nĩmo matũmĩte amũhithe ũthiũ wake,
akarega kũmũigua.
³ Nĩgũkorwo moko manyu niũmathaahĩte nĩ ũiti wa thakame,

nacio ciara cianyu ikaiyũra wĩhia.
Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto cia maheeni,
na nĩmĩ cianyu ikang'ung'uaga o ndeto cia waganu.
⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga ciira wa kĩhooto,
o na kana ageciirĩrĩra na njĩra ya ma.
Mehokaga ngarari cia tũhũ na makaaria ndeto cia maheeni;
magĩaga nda cia mathĩina na magaciara waganu.
⁵ Mahaana ta makomeire matumbĩ ma nduĩra,
na makaamba mĩtego ya rũrenda rwa mbũmbũ.
Mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩrĩa matumbĩ macio no gũkua akuaga,
na o itumbĩ rĩahehenjwo rĩtũrĩkaga nduĩra.
⁶ Rũrenda rũu rwao nĩ rwa tũhũ rũtingĩtumwo ngu;
matiingĩhumbĩra na kĩrĩa mathondekaga naruo.
Mawĩra mao nĩ mawĩra ma waganu,
na moko mao maiyũrĩte ciiko cia haaro.
⁷ Magũrũ mao mahanyũkaga makehie;
mahiũhaga magaithe thakame ya mũndũ ũtehĩtie.
Meciiria mao no meciiria ma ũũru;
na kũrĩa guothe mathiiga matigaga gũkirĩte ihooru na mwanangĩko.
⁸ Njĩra ya thayũ matimũũ;
na mĩthĩre yao ti ya gũtuanĩra ciira na kĩhooto.
Metemeire njĩra njogomu;
gũtirĩ mũndũ ũcigeragĩra akagĩa na thayũ.
⁹ Nĩ ũndũ ũcio ciira wa kĩhooto ũrĩ kũraya na ithuĩ,
naguo ũthingu ndũtũkinyagĩra.
Tũcaragia ũtheri, no tuonaga o nduma;
tũgacaria ũkengu, no tũkagerera kũrĩa kũrĩ na mairia matumanu.
¹⁰ Tũhambataga rũthingo ta mũtumumu,
na tũgeetherera njĩra ta andũ matarĩ maitho.
Tũhĩngagwo mũthenya barigici o ta rĩrĩa kũrĩ mairia;
tũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ hinya, tũhaanaga ta andũ akuũ.
¹¹ Ithuothe tũraramaga o ta nduba;
tũcakayaga na kĩaha ta ndutura.
Tũcaragia ũhoru wa gũtuĩrwo ciira na kĩhooto, na tũtingĩwona o na atĩa;
tũgacaria ũhoru wa ũhonokanio, no ũgatũraihĩrĩria mũno.
¹² Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ nĩ maingĩ maitho-inĩ maku,
namo mehia maitũ makoimbũra ũrĩa tũtariĩ.
Hĩndĩ ciothe mahĩtia maitũ makoragwo hamwe na ithuĩ,
namo mehia maitũ nĩtũmooĩ mothe:
¹³ namo nĩ ũremi na gũkaana Jehova,
na kũhutatĩra Ngai witũ,
na kwaragia ndeto cia kũhinyanĩrĩria, na kũregana na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni iria ngoro ciitũ ithugundĩte.
¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwagĩte ciira wa kĩhooto,
naguo ũthingu ũgatũraihĩrĩria;
naguo ũhoru wa ma ũkagũa njĩra-inĩ,
naguo ũrũngĩrĩru ũkaagĩrwo mweke.
¹⁵ ũhoru wa ma ndũrĩ handũ ũngĩoneka,
nake mũndũ ũrĩa wĩthemaga ũũru agatuĩka mũndũ wa kũguĩmwo.

Nake Jehova akiona ūndũ ūcio, ūkĩaga kũmũkenia,
tondũ gũtiatuanagĩrwo ciira na kĩhooto.

¹⁶ Ningĩ akiona atĩ gũtiarĩ mũndũ o na ūmwe wagĩĩire,
na akĩgega tondũ gũtiarĩ na mũteithũrani;
nĩ ūndũ ūcio guoko gwake mwene nĩkuo kwamũhonokirie,
naguo ūthingu wake mwene ūkĩmũtiirĩra.

¹⁷ Agĩcooka akĩhumba ūthingu taarĩ gako gake ga kũmũgitĩra gĩthũri,
na agĩkĩra ngũbia ya kĩgera ya ūhonokio mũtwe;
naguo ūhoru wa kũrĩhanĩria akĩwĩhumba taarĩ nguo,
na akĩhotora kĩyo taarĩ nguo ndaaya.

¹⁸ O ta ūrĩa ciĩko ciao itariĩ, ūguo noguo akaarĩhana,
arĩhe thũ ciake na mang'ũrĩ,
nao andũ arĩa marĩ muku nake amacookererie ūũru wao;
andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ-rĩ,
erĩhĩrie na kũmagera ngero o ūrĩa kwagĩĩire.

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, andũ nĩmagetigĩra rĩitwa rĩa Jehova kuuma ithũiro,
na nĩmagatĩa riiri wake kuuma irathĩro rĩa riũa.
Nĩgũkorwo agooka ta rũũ ruunĩte, rũgatherera na ihenya,
rũtindĩkĩtwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

²⁰ “Mũkũũri nĩagooka Zayuni,
na akinye kũrĩ andũ a Jakubu arĩa maherete mehia mao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ha ūhoru wakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ndarĩkanĩire nao, atĩ Roho wakwa, ūrĩa ūrĩ igũrũ rĩaku, na ciugo ciakwa iria njĩkĩrĩte
kanua gaku, itirĩ hĩndĩ ikehera kuuma kanua gaku, kana ciehere kuuma tũnua twa
ciana ciaku, o na kana ciehere kuuma tũnua twa njiaro ciao, kuuma rĩu nginya tene
na tene,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

60

Riiri wa Zayuni

¹ “Atĩrĩrĩ, arahũka ūcangarare, tondũ ūtheri waku nĩũũkĩte,
naguo riiri wa Jehova ūgakwarĩra.

² Atĩrĩrĩ, nduma nĩhumbĩrĩte thĩ,
nayo nduma ndumanu ikahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe,
no Jehova nĩakwarĩire,
naguo riiri wake ūgakwarĩra.

³ Ndũrĩrĩ nĩigooka kũrĩ ūtheri waku,
nao athamaki moke kũrĩa ūcangararĩte ta riũa rĩkĩratha.

⁴ “Tiira maitho wĩrorere mĩena yothe:
One ūrĩa andũ othe monganĩte magooka harĩwe,
nao ariũ aku makoima kũndũ kũraya,
nao airĩtu aku magooka makuuĩtwo na moko.

⁵ Hĩndĩ ĩyo nĩũkona ūndũ ūcio, nawe ūcangarare,
ngoro yaku nayo ĩtuumatuume, na ĩyũrwo nĩ gĩkeno;
ũtonga ūrĩa ūrĩ iria-inĩ nĩũkareherwo,
o naguo ūtonga wa ndũrĩrĩ ūrehwo kũrĩ we.

⁶ Ndũũru cia ngamĩra nĩikayũra bũrũri waku,

o nacio njaũ cia ngamĩra cia kuuma Midiani, na cia Efa.*
 Ngamĩra ciothe cia kuuma Sheba ciũke,
 ikuuĩte thahabu na ũbumba,
 nao andũ maanĩrĩre magooce Jehova.

7 Ndũũru ciothe cia mbũri cia Kedari igaacookanĩrĩrio irehwo kũrĩ we,
 ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia Nebaiothu;
 nĩigetĩkĩrwo, ituĩke cia kũrutwo igongona kĩgongona-inĩ gĩakwa,
 na nĩ nĩngagemia hekarũ yakwa ĩrĩa ĩrĩ riiri.

8 “Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na igũrũ ta matu,
 o na kana ta ndutura igĩcooka itara-inĩ ciacio nĩ a?

9 Ti-itherũ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ metagĩrĩra;
 matongoretio nĩ marikabu cia Tarishishi,
 ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ kũraya,
 marĩ na betha na thahabu ciao
 nĩ ũndũ wa gũtĩia Jehova Ngai wanyu,
 Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
 nĩgũkorwo nĩakũheete riiri.

10 “Andũ a kũngĩ nĩo magaacookereria thingo ciaku,
 nao athamaki ao magũtungatagĩre.

O na akorwo nĩndakũhũũrĩre na marakara-rĩ,
 nĩũgeetikĩrĩka nĩ nĩ nĩguo ngũiguĩre tha.

11 Ithingo ciaku igũtũũra irĩ hingũre,
 itirĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya kana ũtukũ,
 nĩgeetha andũ makũrehagĩre ũtonga wa ndũrĩrĩ,
 athamaki ao marũmanĩrĩre mũtongoro wa ũhootani.

12 Nĩgũkorwo rũrĩrĩ kana ũthamaki ũrĩa ũtagagũtungatĩra nĩũkaniinwo;
 ũkaanangwo biũ.

13 “Riiri wa Lebanoni ũgaatuĩka waku,
 nago nĩ wa mĩtĩ ya mĩthengera, mĩhuhu, na mĩkarakaba yothe hamwe,
 nĩguo ĩgemie handũ hakwa harĩa haamũre;
 na nĩ nĩngagoocithia handũ harĩa hakinyagwo nĩ magũrũ makwa.

14 Ariũ a andũ arĩa makũhinyagĩrĩria nĩmagooka harĩwe makũinamĩrĩre;
 na arĩa othe makũmenete, mainamĩrĩre magũrũ-inĩ maku,
 nao magwĩtage Itũũra-Inene-rĩa-Jehova,
 na Zayuni itũũra rĩa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

15 “O na akorwo nĩwatiganĩrio na ũkĩmenwo,
 na gũkĩaga mũndũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,
 nĩngatũma ũtũũre ũrĩ mũtĩĩku nginya tene,
 na ũrĩ gĩkeno kĩa njiarwa ciothe.

16 Nĩũkanyuuaga iria rĩa ndũrĩrĩ
 na wongithagio nyondo cia ũthamaki.
 Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
 na Mũkũũri waku, Ũrĩa-ũrĩ-Hinya-Mũno wa Jakubu.

17 Ngaakũrehera gĩcango handũ ha thahabu,
 na ngũrehere betha handũ ha kĩgera.

* 60:6 Andũ a Midiani maarĩ arĩithi mwena wa gũthini wa Jorodani; Efa aarĩ mũriũ wa Midiani.

Handũ ha mbaũ ngaakũrehera gĩcango,
 na ngũrehere kĩgera handũ ha mahiga.
 Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene waku,
 naguo ũthingu ũtuĩke mwathi waku.
¹⁸ Ngũĩ ndĩgaacooka kũiguuo bũrũri-inĩ waku,
 o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri waku kũgĩe ũũnũhi kana mwanangĩko,
 no nĩũgeeta thingo ciaku Ũhonokio,
 na ihingo ciaku ũciĩte Ũgooci.
¹⁹ Riũa ti rĩo rĩrĩkwaragĩra mũthenya,
 kana ũtheri wa mweri ũgũtheragĩre ũtukũ,
 nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka ũtheri waku wa nginya tene
 na Ngai waku atuĩke riiri waku.
²⁰ Riũa rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa rĩngĩ,
 o na kana mweri waku ũtukĩrwo rĩngĩ;
 nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wa gũgũtherera nginya tene,
 na matukũ maku ma kĩaha nĩmagathira.
²¹ Hĩndĩ ĩyo nao andũ aku othe magaatuĩka athingu,
 na megwatĩre bũrũri nginya tene.
 Andũ acio nĩo thuuna ĩrĩa ndĩhaandĩire,
 arĩ wĩra wa moko makwa,
 nĩgeetha monanagie ũkengu wakwa mũnene.
²² Nyũmba ĩrĩa nini ĩkongerereka ĩtuĩke andũ ngiri,
 nayo ĩrĩa ĩtarĩ andũ aingĩ ĩtuĩke rũrĩrĩ rũrĩ hinya mũno.
 Nĩ nĩ nĩ Jehova.
 Nĩngeeka ũndũ ũcio narua ihinda rĩaguo rĩakinya.”

61

Mwaka wa Ũtugi wa Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani Jehova arĩ igũrũ rĩakwa,
 nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩrie maguta,
 nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa athĩĩni ũhoru-ũrĩa-mwega.
 Nĩandũmĩte ngahonie arĩa athuthĩku ngoro,
 na ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmohorwo,
 nao arĩa mohetwo njeera ndĩmeere nĩmarekererio,
² na hunjanagĩrie ũhoru wa mwaka ũrĩa Jehova akoonania ũtugi wake,
 na mũthenya ũrĩa Ngai witũ akerĩhĩria,
 ningĩ hooragĩrie arĩa othe marĩ na kĩaha,
³ na ndeithagie andũ arĩa marĩ na kĩaha kũu Zayuni:
 ndĩmahumbe tanji ya ũthaka handũ ha mũhu,
 na ndĩmaitĩrĩrie maguta ma gĩkeno handũ ha kĩaha,
 na ndĩmahumbe nguo ya ũgooci
 handũ ha ngoro ĩtarĩ mwĩhoko.
 Nĩgeetha meetagwo mĩtĩ ya ũthingu,
 mĩtĩ ĩrĩa ĩhaandĩtwo nĩ Jehova
 nĩguo monanagie riiri wake.
⁴ Nao nĩmagaka kũndũ kũrĩa gũtũire kwanangĩtwo kuuma tene,
 na macookererie kũndũ kũrĩa kuonũhirwo tene;
 nĩ magaacookereria matũũra manene
 marĩa matũire marĩ manange njjarwa na njjarwa.

⁵ Nao ageni nĩmakarĩithagia ndũũru cianyu;
nao andũ a kũngĩ marĩmage mĩgũnda yanyu,
o na maceehage mĩthabibũ yanyu.

⁶ No inyuĩ mũgeetagwo athĩnjĩri-Ngai a Jehova,
nao andũ mamwĩtage atungatĩri a Ngai witũ.
Mũkaarĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ,
na mwĩtĩage na indo icio ciao nyingĩ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũrĩa andũ akwa manaconorithio,
makaarĩhĩrio maita meerĩ,
na handũ ha thoni-rĩ,
nĩmagakenera igai rĩa;
na nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai maita meerĩ bũrũri-inĩ wao,
na magĩe na gĩkeno gĩtagathira nginya tene.

⁸ “Nĩgũkorwo nĩ, Jehova, nĩnyendete ciira wa kĩhooto;
nĩthũire ũtunyani na waganu.
Nĩ ũndũ wa wĩhokeku wakwa-rĩ, nĩngamarĩha irĩhi rĩa,
na ndũkanĩre nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene.
⁹ Njiaro ciao nĩikaagĩa igweta ndũrĩrĩ-inĩ,
na ciana ciao imenywo nĩ andũ a ndũrĩrĩ.
Arĩa othe makaamoona nĩmagetĩkĩra
atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova arathimĩte.”

¹⁰ Nĩ nĩngenagĩra Jehova mũno;
ngoro yakwa ĩcanjamũkaga nĩ ũndũ wa Ngai wakwa.
Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio ta nguo,
na akaahumba nguo ndaaya ya ũthingu,
o ta ũrĩa mũhikania agemagia mũtwe wake na kĩremba taarĩ mũthĩnjĩri-Ngai,
na ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make ma goro.
¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tũri ũtũmaga mbegũ imere,
na mũgũnda ũgatũma mbegũ ikũre-rĩ,
ũguo noguo Mwathani Jehova agaatũma ũthingu na ũgococi
ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

62

Rĩtwa Rĩerũ rĩa Zayuni

¹ Ha ũhoru wa kũrũĩrĩa Zayuni-rĩ, ndigakira,
o na kana ndigithĩrie gũtetera Jerusalemu,
nginya hĩndĩ ĩrĩa ũthingu wake ũkaara o ta ũtheri wa rũciinĩ,
naguo ũhoru wake wa kũhonokio wonekane o ta tawa ũrĩa ũrĩrĩmbũkaga.
² Ndũrĩrĩ nĩkoona ũthingu waku,
nao athamaki othe mone riiri waku;
nawe ũgeetagwo na rĩtwa rĩerũ,
rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka Jehova.
³ Ningĩ ũgaatuĩka ta tanji ya ũthaka
ũnyitĩtwo guoko-inĩ kwa Jehova,
na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyitĩtwo guoko-inĩ kwa Ngai waku.
⁴ Wee ndũgacooka gwĩtwo Mũtiganĩrie,
kana bũrũri waku wĩtwo Mũkiri-Ihooru.

No rĩrĩ, ũrĩitagwo Hefiziba,
 na bŭrŭri waku wĩtagwo Beula;
 nĩgũkorwo Jehova nĩagakenagio nĩwe,
 naguo bŭrŭri waku ũgaatuĩka o ta mũhiki ũhikĩtio.

⁵ O ta ũrĩa mwanake ahikagia mũirĩtu,
 ũguo noguo ariũ aku magaakũhikia;
 na o ta ũrĩa mũhikania akenagĩrĩra mũhiki wake,
 ũguo noguo Ngai waku agaagũkenenerera.

⁶ Nĩnjigĩte arangĩri a thingo ciaku, wee Jerusalemu,
 nao matigakira mũthenya kana ũtukũ.

Inyuĩ arĩa mũkayagĩra Jehova-rĩ,
 mũtikanahurũke,

⁷ o na kana mũmũhe ũhurũko nginya rĩrĩa akahaanda Jerusalemu,
 na arĩtue itũũra rĩrĩ igweta thĩ yothe.

⁸ Jehova nĩehĩtĩte ambararĩtie guoko gwake kwa ũrĩo,
 na akehĩta na guoko gwake kũrĩ hinya, akoiga atĩrĩ:

“Ndigacooka kũhe thũ ciaku ngano yaku
 ĩtuĩke irio ciao,
 na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ makaanyua ndibei ya mũhihano
 ĩrĩa wee ũrutĩire wĩra;

⁹ no rĩrĩ, andũ arĩa marĩgethaga ngano nĩo marĩmĩrĩĩaga,
 na magoocage Jehova,
 nao arĩa monganagia thabibũ nĩo marĩnyuuaga ndibei yacio
 maikarĩte nja ya handũ hakwa harĩa haamũre.”

¹⁰ Hitũkĩrai, mũhitũkĩre ihingo-inĩ, mumagare!
 Thondekerai andũ njĩra.

Akaai, mwake njĩra njariĩ!

Ũnganiai mahiga, mũmeherie kuo.
 Ambarariai bendera na igũrũ nĩguo yonwo nĩ ndũrĩrĩ.

¹¹ Jehova nĩanĩrĩire ũhoru ũyũ
 ituri-inĩ ciothe cia thĩ, akoiga atĩrĩ:

“Īrai Mwarĩ wa Zayuni ũũ,
 ‘Atĩrĩrĩ ũrĩa ũgaakũhonokia nĩarooka!
 Arooka arĩ na kĩheo gĩake,
 na irĩhi rĩake arĩ o narĩo.’ ”

¹² Acio marĩitagwo Andũ arĩa Aamũre,
 o arĩa Jehova Akũũrĩte;
 nawe ũrĩitagwo Wa Kwendeka,
 Itũũra-Īnene-rĩrĩa-Rĩtagacooka-Gũthaamwo.

63

Mũthenya wa Ngai wa Kwĩrĩhĩria na Kũhonokania

¹ Nũũ ũyũ ũroka oimĩte Edomu,
 akoima itũũra rĩa Bozara ehumbĩte nguo ndune ta thakame?
 Nũũ ũyũ wĩhumbĩte nguo irĩ na ũkengu,
 agĩkinyũkagia arĩ na hinya wa ũnene wake?

“Nĩ nĩ, ngĩaragia ndeto cia ũthingu,
na ndĩ na hinya wa kũhonokania.”

² Nĩ kĩ gĩtũmĩte nguo ciaku itunĩhe,
ta cia mũndũ ũraranga kĩhĩro kĩa ndibei?

³ “Nĩ-rĩ, nĩnangĩte kĩhĩro kĩa ndibei ndĩ nyiki;
gũtirĩ mũndũ wa kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ o na ũmwe twarĩ nake.
Ndamakinyĩrĩrie ndĩ na marakara,
na ngĩmarangĩrĩria thĩ ndĩ na mang’ũrĩ;
nayo thakame yao ikĩminjũkĩra nguo ciakwa,
nacio ciothe ikĩgĩa na marooro mayo.

⁴ Nĩgũkorwo mũthenya wa kũrĩhanĩria warĩ ngoro-inĩ yakwa,
naguo mwaka wa gũkũũra andũ akwa nĩmũkinyu.

⁵ Nĩ nĩndacũthĩrĩrie, ngĩona atĩ hatiarĩ mũndũ wa kũndeithia,
na ngĩgega tondũ gũtiarĩ na mũndũ wa kũndiirĩrĩra;
nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa mwene nĩkuo kwahonokirie,
namo mang’ũrĩ makwa mwene makĩndiirĩrĩra.

⁶ Nĩndakinyĩrĩrie ndũrĩrĩ ndĩ na marakara,
ngĩtũma ituĩke ta irĩtwo nĩ njoohi nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ makwa,
nayo thakame yao ngĩmĩita thĩ.”

Kũgooca na Kũhooya

⁷ Nĩngũheana ũhoru wa motugi ma Jehova,
o na ciĩko ciake iria itũmaga agoocwo,
kũringana na maũndũ mothe marĩa Jehova atwĩkĩire:

ĩ, nĩngũheana ũhoru wa maũndũ maingĩ mega
marĩa eekĩire nyũmba ya Isiraeli,
kũringana na tha ciake, na motugi make maingĩ.

⁸ Nĩ ũndũ oigire atĩrĩ, “Ti-itherũ acio nĩ andũ akwa,
na nĩ ciana iria itakaheenia,”
na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka Mũhonokia wao.

⁹ Mathĩina-inĩ mao mothe o nake nĩathĩnĩkire,
nake mũraika wake akĩmahonokia.
Akĩmakũũra nĩ ũrĩa aamendete na akamaiguĩra tha,
akĩmooya na agĩtũũra amakuũite matukũ mothe ma tene.

¹⁰ No rĩrĩ, nĩmamũremeire
na makĩguithia Roho wake Mũtheru ũũru.
Nĩ ũndũ ũcio akĩmagarũrũka, agĩtuĩka thũ yao,
nake we mwene akĩrũa mbaara nao.

¹¹ Nĩngĩ andũ acio ake makĩirikana matukũ ma tene,
o hĩndĩ ya Musa na andũ ake, makĩũria atĩrĩ:
Ūrĩa wamaringirie iria, hamwe na mũrĩithi wa rũũru rwake-rĩ, akĩrĩ ha?
Ĩ we ũrĩa wareehire Roho Mũtheru gatagatĩ kao-rĩ, akĩrĩ ha?

¹² Ūrĩa watũmire guoko gwake kwa hinya na kũrĩ riiri
gũikare mwena wa ũrĩo wa Musa, akĩrĩ ha?

O we ũrĩa wagayũkanirie maaĩ mbere yao,
nĩguo egĩire na igweta nginya tene,

¹³ ũrĩa wamatongoreirie kũndũ kũu kũriku, akĩrĩ ha?
O ta mbarathi igĩtwarĩrwo werũ-inĩ-rĩ, matiahĩngirwo;

14 o ta ũrĩa ng'ombe ithiaga kwarahio gĩtuamba-inĩ,
noguo o nao maaheirwo ũhurũko nĩ Roho wa Jehova,
Ūguo nĩguo watongoririe andũ aku
nĩgeetha wĩgũire rĩtwa rĩ na riiri.

15 We ta cũthĩrĩria thĩ ũrĩ o kũu igũrũ, wĩrorere,
wone ũrĩa gũtariĩ ũrĩ gĩtĩ-inĩ gĩaku kũu gĩtũũgĩru kĩa ũnene,
o kũu gĩtheru na kĩrĩ riiri.

Kaĩ maũndũ maku marĩa wĩkaga ma kĩyo o na ma hinya makĩrĩ ha?
Ūhoru wa ũrĩa ũtũiguagĩra tha na ũrĩa ũtũcakayagĩra ngoro-inĩ yaku-rĩ,
nĩũgirĩtie ũtũkinyĩre.

16 O na angĩkorwo Iburahĩmu ndatũũ,
nake Isiraeli nĩatũkaanĩte-rĩ,
Wee nĩwe Ithe witũ;

Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ithe witũ,
narĩo rĩtwa rĩaku nĩ Mũkũũri witũ kuuma tene.

17 Atĩrĩrĩ, Wee Jehova, nĩ kĩ gĩtũmaga ũtũrekererie tuume njĩra-inĩ ciaku,
na ũkoomia ngoro ciitũ nĩguo twage gũgũtĩia?

Garũrũka nĩ ũndũ wa ndungata ciaku,
o mĩhĩrĩga ĩyo ĩtuĩkĩte igai rĩaku.

18 Andũ aku arĩa aamũre nĩmegwatĩire bũrũri ũyũ wamaheire
ũgĩtuĩka wao o ihinda inini,

no rĩu thũ ciitũ nĩcirangĩrĩirie
handũ haku harĩa haamũre.

19 Ithuĩ tũrĩ andũ aku kuuma tene;
no rĩrĩ, o ndũrĩ wamathamakĩra,
o na matirĩ metanio na rĩtwa rĩaku.

64

1 Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ũikũrũke gũkũ thĩ,
nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere yaku!

2 O ta ũrĩa mwaki ũmundagia thari ikarĩrĩmbũka,
na ũgatũma maaĩ matherũke-rĩ,
ikũrũka thĩ ũtũme rĩtwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
na ũtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ mbere yaku!

3 Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa Wee wekire maũndũ ma kũmakania marĩa tũteerĩgĩrĩire-rĩ,
nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igĩthingitha irĩ mbere yaku.

4 Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waigua maũndũ ta macio,
na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua ũhoru ta ũcio,
o na kana riitho rĩkĩona Ngai ũngĩ tawe,

ũrĩa wĩkaga maũndũ nĩ ũndũ wa andũ arĩa maikaraga mamwetereire.

5 Wee ũũkaga gũteithia andũ arĩa mekaga maũndũ marĩa magĩrĩire makenete,
o acio maririkanaga njĩra ciaku.

No rĩrĩa twagire gũcirũmĩrĩra tũgĩthiĩ na mbere na kwĩhia-rĩ,
wee nĩwarakarire.

Ithuĩ-rĩ, tũngĩkĩhonoka atĩa?

6 Ithuothe tũtuĩkĩte ta mũndũ ũrĩ na thaahu,
na ciiko ciothe cia ũthingu witũ ihaana ta ndangari irĩ magigi;

ithuothe tũhohaga tũkahaana ta ithangũ,

namo mehia maitũ magatũhuruta o ta ũrĩa rũhuho rũhuruutaga maragara.

7 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkayagĩra rĩtwa rĩaku,

kana akageria anyiitane nawe;
nĩgũkorwo nĩtũhithĩte ũthiũ waku,
ũgagĩtũma tũhinyĩrĩrĩke nĩ ũndũ wa mehia maitũ.

- ⁸ No rĩrĩ, Wee Jehova, wee nĩwe ithe witũ.
Ithuĩ tũrĩ rĩũmba, nawe nĩwe mĩtũũmbi;
ithuothe tũrĩ wĩra wa moko maku.
- ⁹ Wee Jehova-rĩ, tĩga gũtũrakarĩra mũno makĩria,
o na kana ũtũũre ũririkanaga mehia maitũ.
Na rĩrĩ, ta tũrore twagũthaitha,
wone atĩ ithuothe tũrĩ andũ aku.
- ¹⁰ Matũũra maku marĩa manene maamũre nĩmatuĩkĩte werũ;
o na itũũra rĩa Zayuni rĩtuĩkĩte werũ,
narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgakira ihooru.
- ¹¹ Hekarũ iitũ ĩrĩa nyamũre na ĩrĩ riiri,
kũrĩa maithe maitũ maakũgoocagĩra,
nĩcinĩtwo na mwaki,
nacio indo ciitũ ciothe iria irĩ bata nĩcianangĩtwo.
- ¹² Thuutha wa maũndũ macio mothe, Wee Jehova-rĩ,
anga nĩgũtũtiganĩria, wage gũtũteithia?
Ūgũkĩra o ro ũguo na ũkĩrĩrĩrie gũtũherithia makĩria?

65

Ciira na Ūhonokio

- ¹ “Nĩ ndeguũrĩrie andũ arĩa mataahooyaga kĩrĩra;
na andũ arĩa mataamaathaga nĩ, nĩo maanyonire.
Naruo rũrĩrĩ rũrĩa rũtarĩ rwahooya rũkĩgwetaga rĩitwa rĩakwa,
ngĩrwĩra atĩrĩ: ‘Nĩ ũyũ haha, nĩ ũyũ haha.’
- ² Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩrie moko makwa
kũrĩ andũ aremi,
arĩa matathĩaga na mĩthĩre mĩega,
no marũmagĩrĩra mathugunda mao:
- ³ o andũ arĩa matũũraga maathĩrĩkagia
o ũthiũ-inĩ wakwa,
makarutagĩra magongona mĩgũnda-inĩ,
na magacinagĩra ũbumba igongona-inĩ cia maturubarĩ;
- ⁴ arĩa matindaga maikarĩte mbĩrĩra-inĩ,
makarara meiguĩte na hito ũtukũ wothe;
arĩa makĩrĩaga nyama cia ngũrwe,
na nyũngũ ciao ciyũrĩte thaathi wa nyama irĩ thaahu;
- ⁵ andũ acio moigaga atĩrĩ, ‘Njeherera, tĩga kũnguhĩrĩria,
tondũ nĩ ndĩ mũtheru gũgũkĩra!’
Andũ ta acio mahaana ta ndogo maniũrũ-inĩ makwa,
na ta mwaki wakanaga mũthenya wothe.
- ⁶ “Atĩrĩrĩ, mbere yakwa gũtũire kwandĩkĩtwo maũndũ macio:
ndigũtũũra ngĩrĩte ki, no rĩrĩ, nĩngarĩhanĩria kũna;
ti-itherũ ngaarĩhanĩria o ciero-inĩ ciao,
- ⁷ ndĩhanĩrie mehia manyu inyuĩ ene, o na mehia ma maithe manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Tondũ nĩmacinĩre ũbumba irĩma-igũrũ,

na makĩnnuma marĩ kũu tũrĩma-igũrũ,
nĩngerĩhĩria ciero-inĩ ciao,
ndĩmarĩhe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia mbere.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“O ta ũrĩa ngogoyo yonekaga kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ,
nao andũ makoiga atĩrĩ, ‘Tiga gũkĩananga,
hahota gũkorwo na kĩndũ kĩega thĩinĩ wakĩo,’
ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa ndungata ciakwa;
ndigaciniina ciothe.

⁹ Ngaaruta njiaro kuuma kũrĩ Jakubu,
nao agai a irĩma ciakwa moime Juda;
andũ akwa arĩa nĩ ndĩthuurĩire nĩo magaacigaya,
nacio ndungata ciakwa itũũre kuo.

¹⁰ Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
na Gĩtuamba-kĩa-Akori gĩtuĩke handũ ha kwarahagwo nĩ mahiũ,
nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa matũire manjaragia.

¹¹ “No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mũtiganĩirie Jehova,
na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
inyuĩ arĩa mwaragĩra metha ngai ya maheeni
ĩrĩa itagwo Mũreehi-mũnyaka,
na mũkaiyũria mbakũri cia ndibei ya mũtukanio
mũgaitĩra ngai irĩa itagwo Mũreehi-mũtino nĩguo mũmĩhoorerie-rĩ,

¹² ngaamwathĩrĩria kũũragwo na rũhiũ rwa njora,
na inyuothe mũkegũithia thĩ mũũragwo;
nĩgũkorwo ndamwĩtire mũkĩaga kũnjĩtĩka,
na ndamwarĩirie mũkĩaga gũthikĩrĩria.
Mwekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
na mũgĩthuura maũndũ marĩa matangenagia.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwathani ekuuga atĩrĩ:

“Ndungata ciakwa nĩikaarĩa irio,
no inyuĩ nĩmũkahũũta;
ndungata ciakwa nĩikaanyua,
no inyuĩ nĩmũkanyoota;
ndungata ciakwa nĩigakena,
no inyuĩ nĩmũgaconorithio.

¹⁴ O na ningĩ ndungata ciakwa nĩikaina
nĩgũcanjamũka ngoro,
no inyuĩ nĩmũkarĩra

nĩ ũndũ wa ruo rwa ngoro,
na mũgirĩke nĩ ũndũ wa gũthuthĩka ngoro.

¹⁵ Marĩitwa manyu mũkaamatigĩra andũ akwa arĩa ndĩthuurĩire,
mamatũmagĩre rĩrĩa mekwenda kũruma andũ;
Mwathani Jehova nĩagakũũraga,
no ndungata ciake agaaciĩtaga marĩitwa mangĩ.

¹⁶ Mũndũ ũrĩa wothe ũkaahoera bũrũri kĩrathimo,
ageeka ũguo akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma;
ningĩ ũrĩa ũkeehĩta na mwĩhĩtwa bũrũri-inĩ,
akeehĩta akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma.
Nĩgũkorwo mathĩna marĩa ma tene nĩmakariganĩra,
na mahithwo maitho-inĩ makwa.

Igūrũ Rierũ na Thĩ Njerũ

- 17 “Atĩrĩrĩ, nĩngũmba
igūrũ rierũ o na thĩ njerũ.
Maũndũ marĩa ma tene matigacooka kũririkanwo,
o na kana meciirio.
- 18 No rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere
indo iria ngũmba tene na tene,
nĩgũkorwo nĩngũmba itũũra rĩa Jerusalemu rĩtuĩke rĩa gũkenewo,
na andũ a rĩo matuĩke a gũkenania.
- 19 Nĩngakenera Jerusalemu
na njanjamũke nĩ ũndũ wa andũ akwa;
naguo mũgambo wa kĩgirĩko o na kana wa kĩrĩro
ndũkaiguwo kũu rĩngĩ.
- 20 “Kũu gũtirĩ mwana wa rũkenge ũgaacooka gũkua arĩ na matukũ manini,
o na kana mũndũ mũkũrũ akue atatũũrite mĩaka yake yothe;
mũndũ ũrĩa ũgaakua arĩ na mĩaka igana
akoonagwo taarĩ mũndũ mwĩthĩ;
nake ũrĩa ũtagaakinyia mĩaka igana
akoonagwo ta arumĩtwo na kĩrumi.
- 21 Nao nĩmagaka nyũmba na macitũũre;
makaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
na marĩĩage maciaro mayo.
- 22 Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba
ituĩke cia gũtũũrwo nĩ andũ angĩ,
o na kana mahaande irio irĩio nĩ andũ angĩ.
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma mũtĩ maigana,
ũguo noguo matukũ ma andũ akwa magaakorwo maigana;
andũ akwa arĩa athuure magaatũũra
makenagĩra wĩra wa moko mao ihinda iraaya.
- 23 Nao matigacooka kũruta wĩra wa tũhũ,
o na kana maciare ciana ciathĩrĩirio mũtino;
nĩgũkorwo magaatũũka andũ arathime nĩ Jehova,
o hamwe na njiaro ciao.
- 24 Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ, o mbere mataananjĩta-rĩ,
nĩngamacookeria ũhoru;
ningĩ o makĩaragia-rĩ, nĩngakorwo njiguĩte.
- 25 Nayo njũũi na kagondũ ikaarĩĩaga hamwe,
naguo mũrũũthi ũkarĩĩaga nyeki ta ndegwa,
no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia nyoka.
Itikagerana ngero kana cianangane
kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66*Ciira na Kĩrĩgĩrĩro*

- 1 Jehova ekuuga ũũ:
“Igūrũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magũrũ.
Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ĩhaana atĩa?”

Naho handũ hakwa ha kũhurũka hangĩkorwo hahaana atĩa?
² Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe,
 na gũgĩtũma igĩe kuo?”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ nowe ngaatĩa:
 nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiihagia na akagĩa na ngoro ĩherete,
 na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.
³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona
 ahaana o ta ũrĩa ũragaga mũndũ,
 nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga ngui ngingo;
 mũndũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũrutaga thakame ya ngũrwe,
 nake ũrĩa ũcinaga ũbumba wa kĩirikano,
 ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũhooyaga mũhianano.
 Andũ acio nĩmethuurĩire njĩra ciao o ene,
 na ngoro ciao igakenagio nĩ maũndũ marĩa marĩ magigi;
⁴ nĩ ũndũ ũcio, nĩ o na nĩ nĩngathuura kũmeka ũndũ mũũru
 na ndĩmarehithĩrie maũndũ marĩa matũmaga metigĩrĩte.
 Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wanjĩtĩkire,
 na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wathikĩrĩirie.
 Andũ acio meekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
 na magĩthura maũndũ marĩa matangenagia.”

⁵ Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ gũtĩa kiugo gĩake,
 ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova:
 “Ariũ a thoguo arĩa mamũthũire,
 na makamũingata nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ,
 ‘Jehova ta nĩagĩkumio
 nĩguo tũkĩone gĩkeno kĩanyu!’
 No rĩrĩ, o nĩmagaconorithio.

⁶ Ta iguai mbugĩrĩrio ĩyo ĩroima kũu itũũra rĩrĩa inene,
 mũigwe inegene rĩu rĩroima kũu hekarũ-inĩ!
 ũcio nĩ mũgambo wa Jehova mũraigua
 akĩrĩha thũ ciake kĩrĩa kĩmagĩrĩire.

⁷ “Atanambĩrĩria kũrũmwo-rĩ,
 nĩaciarĩte:
 na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ,
 agagĩciara mwana wa kahĩ.

⁸ Nũũ ũrĩ aigua ũndũ ta ũcio?
 Nũũ ũrĩ wona maũndũ ta macio?
 Anga bũrũri wakĩhota gũciarĩrwo andũ aguo mũthenya o ro ũmwe,
 o na kana rũrĩrĩ rũkĩigane o ro rĩmwe?
 No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni yanyĩtirwo nĩ ruo-rĩ,
 o hĩndĩ ĩyo nĩguo yaciarire ciana ciayo o ro rĩmwe.

⁹ Anga no nginyie ihinda rĩa mwana gũciarwo
 na ndikĩreke aciarwo?” ũguo nĩguo Jehova ekũũria.
 “Anga no hingĩrĩrie mwana nda
 nginyĩtie ihinda rĩake rĩa gũciarwo?”

ũguo nĩguo Ngai wanyu ekũũria.

10 “Inyuĩ inyuothe arĩa mwendete itũũra rĩa Jerusalemu,
kenanĩrai narĩo na mũcanjamũke nĩ ũndũ warĩo;

kenanĩrai mũno narĩo,
inyuĩ inyuothe arĩa mũtũire mũrĩcakayagĩra.

11 Nĩgeetha mũhaane ta andũ mongete maũndũ mega marĩo,
mũkahũũna mũhooreire nyondo-inĩ ciake;

ningĩ mũnyuuage mũkanyootoka,
na mũkenagĩre ũingĩ wa iria rĩake.”

12 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Nĩngakinyĩria itũũra rĩa Jerusalemu thayũ ũhaana ta rũũĩ,
na ũtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana taarĩ rũũĩ rũiyũrĩte rũkoina;

mũkahoorera ta kaana gakĩongithio nĩ nyina,
mũgaakuuo na moko make,

na mũcũgacũgagio mũrĩ maru-inĩ make.

13 O ta ũrĩa mwana ahooreragio nĩ nyina,

ũguo noguo ngaamũhooreria;

na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu Jerusalemu.”

14 Rĩrĩa mũkoona ũndũ ũcio, ngoro cianyu nĩigakena,
nawe ũrirũke ta nyeki nduru;

naguo hinya wa guoko kwa Jehova nĩũkamenyeka nĩ ndungata ciake,
no marakara make nĩmakamenyeka nĩ thũ ciake.

15 Atĩrĩrĩ, Jehova arooka arĩ na mwaki,

na ngaari ciake cia ita ihaana ta kĩhuhũkanio kĩnene;

akaamũikũrũkĩria marakara make arĩ na mang’ũrĩ,

na amũkũũme na ikũũmana rĩhaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.

16 Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra andũ othe ciira,

arĩ na mwaki na rũhiũ rwake rwa njora,

na arĩa makoorage nĩ Jehova magaakorwo marĩ aingĩ.

17 “Na rĩrĩ, andũ arĩa meamũrĩte na magetheria nĩguo mathiĩ marũmĩrĩire ũrĩa
ũrĩ gatagatĩ nĩguo makinye magongona-inĩ marĩa marutagĩrwo mĩgũnda-inĩ, o acio
marĩaga nyama cia ngũrwe na mbĩa, na indo ingĩ irĩ thaahu, magaathiranĩra
hamwe,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 “Na nĩrĩ, tondũ wa ciĩko ciao na mecũũrania mao, ngirie gũũka njookanĩrĩrie
ndũrĩrĩ ciothe o na andũ a mĩario yothe, nao nĩmagooka meyonere riiri wakwa.

19 “Nĩngekĩra kĩmenyithia thĩnĩ wao, na amwe a arĩa makaahonoka nĩngamatũma
mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ: mathiĩ Tarishishi, na mathiĩ Putu na Ludu kũrĩ andũ arĩa me
ngumo ya gũikia mĩguĩ, na mathiĩ Tubali na Javani, na mathiĩ kũrĩ andũ arĩa
matũũraga icigĩrĩra-inĩ cia kũndũ kũraya, kũrĩa gũtarĩ kwaiguuo ngumo yakwa,
kana gũkonwo riiri wakwa. Nĩmakahunjia ũhoru wa riiri wakwa kũrĩ andũ a
ndũrĩrĩ. ²⁰ Nao nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, marehwo
makuuĩtwo nĩ mbarathi, na ngaari cia ita, na makaari ma kũguucio, na mahaicĩte
nyũmbũ na ngamũira, moke kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre kũu Jerusalemu,
matũũke ta igongona harĩ Jehova,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nao magaacirehe
o ta ũrĩa andũ a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ ya Jehova
ĩkuuĩtwo na indo iria itarĩ thaahu. ²¹ Na nĩ nĩngathuura amwe ao matũũke athĩnjĩri-
Ngai na Alawii,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa igũrũ rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka
igatũũra mbere yakwa-rĩ, ũguo noguo rĩitwa rĩaku na njiaro ciaku irĩtũũraga.

²³ Kuuma Karũgamo ka Mweri ũmwe nginya Karũgamo ka Mweri ũrĩa ũngĩ, na kuuma Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ ĩrĩa ĩngĩ, andũ othe nĩmagookaga kũhooya mainamĩrĩire mbere yakwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁴ “Nao nĩmakoimagara makerorere ciimba cia andũ arĩa maanemeire; nĩ ũndũ igunyũ ciao itigakua, o na kana mwaki ũrĩa wa kũmacina ũhore, nao nĩmagatuĩka ta kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ andũ othe.”

JEREMIA

¹ Maya nīmo maūndū marīa maaririo nī Jeremia, mūrū wa Hilikia, ūmwe wa athīnjīri-Ngai arīa maatūūruga itūūra rīa Anathothu kūu būrūri wa Benjamini.*

² Ndūmīrīri ya Jehova nīyamūkinyīrīre mwaka-inī wa ikūmi na itatū wa wathani wa Josia, mūrū wa Amoni, mūthamaki wa Juda, ³ o na ningī matukū-inī ma wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia, mūthamaki wa Juda, o nginya mweri wa gatano, mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe wa wathani wa Zedekia mūrū wa Josia, mūthamaki wa Juda, rīrīa andū a Jerusalemu maatahirwo.

Gwītwo kwa Jeremia

⁴ Ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre, ngīrwo atīrī,

⁵ “Mbere ya gūkūūmba nda-inī ya maitūguo-rī, no ndaakūūi, o na ūtanaciarwo-rī, nīndakwamūrīte; nīndagūtuire mūnabii wa kūrathagīra ndūrīrī.”

⁶ Na nī ngīmūcookeria, ngiuga atīrī: “Hī, Mwathani Jehova! Nīi ndiūi kwaria; nīi ndī o mwana.”

⁷ Nowe Jehova akīnjīra atīrī: “Tiga kuuga atīrī, ‘Nīi ndī o mwana.’ No nginya ūthīi kūrī mūndū o wothe ngūgūtūma kūrī we na ūmwīre ūrīa wothe ngūgwatha.

⁸ Ndūkanametigīre, nīgūkorwo ndī hamwe nawe, na nīngakūhonokia,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁹ Hīndī iyo Jehova agītambūrūkia guoko, akīihutia kanua, akīnjīra atīrī, “Rīu nīndekīra ndūmīrīri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ūmūthī nīndagūtua mūnene wa ndūrīrī o na wa mothamaki, nīgeetha ūmunyage na ūmomorage, wanangage na ūng’auranagie, na wakage na ūhaandage.”

¹¹ Ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre, ngīurio atīrī: “Jeremia, nī kīi ūroona?”

Na nī ngīcookia atīrī, “Ndīrona rūhonge rwa mūtī wa mūrothi.”

¹² Jehova akīnjīra atīrī, “Īi, nīguo nīwona wega, tondū njūthīrīrie nyone atī ndūmīrīri yakwa nīyahingio.”

¹³ Ningī ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre o rīngī ngīurio atīrī: “Nī kīi kīngī ūrona?”

Na nī ngīcookia atīrī, “Ndīrona nyūngū igūtherūka, īnamīte kuuma mwena wa gathigathini.”

¹⁴ Nake Jehova akīnjīra atīrī, “Mwanangīko uumīte na mwena wa gathigathini, nīūgaitīrīrio andū othe arīa matūūruga būrūri ūyū. ¹⁵ Ndī hakuhī gwīta andū othe a mothamaki ma gathigathini,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Athamaki ao nīmagooka mahaande itī ciao cia ūthamaki matoonyero-inī ma ihingo cia Jerusalemu; nīmagooka mathiūrūrūkīrie thingo ciothe cia Jerusalemu, na mokīrīre matūūra mothe ma Juda.

¹⁶ Nīngatūra andū akwa matūiro ma ciira, tondū wa waganu wao wa kūndirika,

na wa gūcinīra ngai ingī ūbumba,

na kūhooya indo iria methondekeire na moko mao.

¹⁷ “Ūkīra wīhaarīrie! Rūgama na ūmeere ūndū o wothe ūrīa ngūgwatha. Ndūkamakio nīo, kana na nī ngūmakie ūrī mbere yao. ¹⁸ Ūmūthī-rī, nīndagūtua ta itūūra rīirige na hinya, na ta gītugī gīa kīgera, na ta rūthingo rwa gīcango, nīgeetha

* **1:1** Anathothu rīarī itūūra rīmwe rīa matūūra mana ma Alawii marīa maarī būrūri wa Benjamini (Josh 21:17-18).

wĩyũmie ũũkĩrĩre bũrũri wothe: ũũkĩrĩre athamaki a Juda, na anene, na athĩnjĩri-Ngai akuo, o na andũ othe a bũrũri ũyũ. ¹⁹ Nĩmakarũa nawe no matigaakũhoota, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe na nĩndĩrĩkũhonokagia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2

Isiraeli Gũtirika Ngai

¹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Thiĩ ũkaanĩrĩre ũkĩiguagwo nĩ andũ a Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ:

“ Nĩndirikanaga ũrĩa weheanĩte kũrĩ nĩ rĩrĩa warĩ mwĩthĩ,
na ũrĩa wanyendete rĩrĩa ndakũhikirie
na ũkĩnũmĩrĩra kũu werũ-inĩ,
tũgĩtuĩkanĩria kũu bũrũri ũcio ũtaahandagwo irio.

³ Isiraeli-rĩ, aatũũrĩte aamũrĩrwo Jehova,
arĩ maciaro ma mbere ma magetha make;
arĩa othe maamũtambuuraaga maatuirwo ahĩtia,
nao magĩkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko, ’ ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ Thikĩrĩriai mũigwe ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
inyuĩ inyuothe andũ a mĩhĩrĩga yothe ya nyũmba ya Isiraeli.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ mahĩtia marĩkũ maithe manyu maanyonire namo,
atĩ nĩkĩo maandirikire, makĩndaihĩrĩria ũguo?
Maarũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene,
nao ene makĩaga kĩene.

⁶ Matiigana kũũria atĩrĩ: ‘Jehova arĩ ha,
ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri,
agĩtũgereria werũ-inĩ ũtaarĩ kĩndũ,
tũkĩgerera bũrũri warĩ wa werũ na iharũrũka,
bũrũri ũtoiraga mbura, na warĩ nduma ta ya gĩkuũ,
bũrũri ũtaageragĩrwo na ũtaatũũragwo nĩ mũndũ?’

⁷ Nĩndamũrehire bũrũri mũnoru,
nĩguo mũrĩĩage matunda maguo,
na mwĩgune na indo ciakuo iria njega.
No inyuĩ muokire, mũgĩthaahia bũrũri wakwa
na mũgĩtũma igai rĩakwa rĩthũũrwo mũno.

⁸ Athĩnjĩri-Ngai matiigana kũũria atĩrĩ:
‘Jehova arĩ ha?’
Arĩa marũmbũyagia watho matiigana kũũmenya;
atongoria ao nĩmanemeire.
Anabii maarathaga mohoro makĩgwetaga Baali,
marũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũciirithia o rĩngĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ningĩ nĩngaciirithia ciana cia ciana cianyu.

¹⁰ Ringai mũthiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu mũkerorere,
ningĩ mũtũmane gũthiio Kedari gũgatuĩrio wega,*

* **2:10** Kitimu ũmũthĩ nĩ Kuporo hamwe na ndwere-inĩ cia mwena wa ithũĩro, nakuo Kedari nĩkuo iruka cia Beduni ciatũũraga.

muone kana kūrī kuoneka ūndū ta ūyū:

11 Atīrīrī, nī kūrī rūrīrī rūrī rwatirika ngai ciaruo, rūkīgarūrūkīra ngai ingī?

(O na harīa ngai icio itarī ngai.)

No rīrī, andū akwa nīmakūūranītīe Riiri wao
na mīhianano itarī kīene.

12 Inyuī igūrū-rī, makaai nī ūndū wa ūhoru ūcio,
inainai mūrī na kīeha kīnene,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

13 “Andū akwa nīmekīte mehia meerī:

Nīmandirikīte,

o nī gīthima kīa maaī ma muoyo,

na makeyenjera marima mangī ma maaī,

namo nī marima mamethūkangu, matangīiga maaī.

14 Rīu-rī, anga Isiraēli nī ndungata, o mūndū ūciarīrwo ūkombo-inī?

Nī kī gītūmīte atuīke mūndū wa gūtahwo?

15 Mīrūūthi nīraramīte;
nīmūraramīre.

Nīyanangīte būrūri wake;

matūūra make macinītwo na mwaki, na magatigwo matarī mūndū.

16 O na andū a Memufisi, na a Tahapanahesi

nīmagūtīihītie, magagwīkīra rūhara ruototia rwa mūtwe.

17 Githī tiwe mwene wīrehereire maūndū maya

nī ūndū wa gūtirika Jehova Ngai waku,

o rīrīa we aagūtongoragia na nīra īrīa wageraga?

18 Rīu-rī, nī kī gīgūtūma ūcooke būrūri wa Misiri

ūkanyue maaī ma Shihoru?

Na ningī-rī, ūgūthī Ashuri nīkī,

ūkanyue maaī ma Rūūi rwa Farati?

19 Waganu waku nīguo ūgaakūherithia,

nakuo gūcooka na thuutha gwaku nīgūgakūrūithia.

Tondū ūcio wīciirie wega na ūmenye

ūrīa arī ūndū mūru mūno na ūrī ruo harīwe,

rīrīa ūtirikīte Jehova Ngai waku,

na rīrīa ūkwaga kwīndigīra,”

ūguo nīguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

20 “Nīwoinangire icooki rīaku rīa ngingo o tene,

na ūgītūuanga mīhīndo yaku;

woigire atīrī, ‘Ndigūcooka gūgūtungata!’

Tondū-rī, tūrīma-inī tūrīa tuothe tūraihi na igūrū,

na rungu rwa mūtī o wothe mūruru

nīkuo wakomaga ūkīhūūra ūmaraya.

21 Nīi ndaakūhaandīte ūrī ta mūthabībū mūthuurānīre

wa mūthemba ūrīa mwega.

Wagīcookire kūngarūrūka atīa,

ūgīthūka, ūgītūka ta mūthabībū wa gīthaka?

22 O na ūngīthamba na igata,

o na ūhūthīre thabuni mūngī mūno-rī,

kīmeni kīa wīhia waku ndingītiga gūkīona,”

ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

23 “Rīu-rī, ūngīhota atīa kuuga atīrī: ‘Nīi ndīithaahītie;

ndirūmīrīre kīrīra kīa Mabaali’?

Ta rora wone mītugo yaku kũu gĩtuamba-inĩ;
wĩcũũranie wega maũndũ marĩa wĩkĩte.

Wee ũhaana ta moori ya ngamĩra
ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ,

24 ũkahaana ta njagĩ ĩrĩa ĩmenyerete gũikara werũ-inĩ,
ĩrĩa ĩnuhanuhaga rĩrĩa ĩkwenda kũhaicwo;
rĩrĩa ĩrĩ na mũrukĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmĩrigĩrĩa?

Njamba iria ingĩmĩenda, itingĩnogia ikĩmĩcaria;
mweri wayo wakinya, nĩkamĩona.

25 Tiga kũhanyũka nginya ũthirĩrwo nĩ iraatũ magũrũ,
naguo mũmero waku ũng'are.

No wee ũkiuga atĩrĩ, 'Hatĩrĩ bata!
nĩnyendete ngai cia kũngĩ,
na no nginya ndĩciume thuutha.'

26 "O ta ũrĩa mũici aconorithagio aanyitwo,
ũguo no taguo nyũmba ĩno ya Isiraeli ĩconorithĩtio:
o ene, na athamaki ao, na anene ao,
na athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii ao.

27 Meeraga mũtĩ atĩrĩ, 'Wee nĩwe Baba,'
na makeera ihiga atĩrĩ, 'Wee nĩwe wanjarire.'

Nĩmahutatĩre,
makaaga kũnyonia mothiũ mao;
no rĩrĩa marĩ thĩĩna-inĩ manjĩiraga atĩrĩ,
'Ūka ũtũhonokie!'

28 Ikĩrĩ kũ ngai icio mwethondekeire?
Kĩrekei ciũke, aakorwo no imũhonokie
rĩrĩa mũrĩ thĩĩna-inĩ!

Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhĩte
o ta matũũra maku, wee Juda.

29 "Mũgũkĩndũithia nĩ ũndũ kĩ?
Inyuothe nĩmũũnemeire,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

30 "Nĩ wĩra wa tũhũ ndaarutire ngĩherithia andũ anyu;
matiigana kũigua maakaanio magarũrũke.

Rũhiũ rwaku rwa njora nĩrũniĩnĩte anabii anyu,
o ta mũrũũthi ũrĩa mũrĩĩani.

31 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a rũciaro rũrũ, mwĩcũraniei wega ũhoro wa ndũmĩrĩri ĩno
ya Jehova:

"Kaĩ nduĩkĩte ta werũ harĩ Isiraeli,
kana ta bũrũri ũrĩ nduma nene?
Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ akwa moige atĩrĩ,
'Ithui tũrĩkaga ũrĩa tũkwenda;
tũtigagũcookerera rĩngĩ'?"

32 Rũu-rĩ, mũirĩtu ahota kũriganĩrwo nĩ mathaga make ma kwĩgemia,
kana mũhiki ariganĩrwo nĩ nguo ciake cia ũhiki?

No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩi,
matukũ maingĩ matangĩtarĩka.

33 Kaĩ nĩ ũrĩ ũũgĩ mũingĩ rĩrĩa ũgũcaria wendo-ĩ!
Nĩ ũndũ ũcio o na atumia arĩa aaganu mũno
no merute na mũthĩire yaku.

34 Nguo-inĩ ciaku-rĩ, andũ nĩmoonaga
 thakame ya athĩni arĩa matarĩ ũũru mekĩte,
 o na aakorwo ndwamanyiitire magĩtua nyũmba.
 No rĩrĩ, o na gũtariĩ ũguo
 35 wee uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte;
 we ndandaakarĩire.'
 No nĩ nĩngũgũtuĩra ciira,
 tondũ uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndiĩhĩtie.'
 36 Ūriũngariũngaga nĩkĩ,
 ũkĩgarũraga mĩthĩire yaku?
 Nĩugaonorithio nĩ bũrũri wa Misiri,
 o ta ũrĩa waconorithirio nĩ Ashuri.
 37 Ūgaacooka uume kũndũ kũu
 ũigĩrĩire moko mũtwe,
 nĩgũkorwo Jehova nĩaregete acio wĩhokete,
 o matigagũteithia.

3

1 "Mũndũ angĩtigana na mũtumia wake,
 nake mũtumia ũcio athĩ ahikĩre mũndũ ũngĩ-rĩ,
 mũthuri ũcio no amũcookerere?
 Githĩ bũrũri ũcio to ũthaahe biũ?
 No wee-rĩ, ũtũrĩte ũhũũraga ũmaraya na endwa aku aingĩ mũno!
 Rĩu-rĩ, wee no ũnjookerere?"
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 2 "Ta tiira maitho ũcũthĩrĩrie tũcũmbĩrĩ twa irĩma kũrĩa gũtigĩtwo ũtheri.
 Nĩ kũrĩ handũ ũtarĩ wakomwo nawe?
 Mĩkĩra-inĩ ya njĩra-rĩ, nĩkuo wetagĩrĩra endwa aku,
 kũu nĩkuo waikaraga thĩ ũkiameterera, o ta Mũarabu arĩ werũ-inĩ.
 Wee nĩũthaahĩtie bũrũri ũyũ
 na ũmaraya waku na waganu waku.
 3 Tondũ wa ũguo-rĩ, mbura ya maguna-ng'ombe nĩgĩrĩtio yure,
 o na irĩa ya gũkũria irio nayo ikaaga kuura.
 No rĩrĩ, wee nĩũmĩtie gĩthiithi ta kĩa mũmaraya,
 ũkaaga thoni o na hanini.
 4 Githĩ to rĩu wanjĩta ũkiugaga:
 'Baba, wee mũrata wakwa kuuma ndĩ o mũnini,
 5 kaĩ ũgũgĩtũũra ũrakarĩte?
 Mang'ũrĩ macio maku-rĩ, megũgĩthiĩ na mbere nginya tene?'
 ũguo nĩguo waragia,
 no ũgacooka ũgeeka ũũru wothe ũrĩa ũngĩhota."

Isiraeli kwaga Wĩhokeku

6 Matukũ-inĩ ma wathani wa Mũthamaki Josia, Jehova nĩanjũririe atĩrĩ: "Ĩĩ nĩwonete ũrĩa Isiraeli aahutatĩire? Nĩahaicĩte gĩthũngũri-inĩ gĩothe kĩrĩa kĩraihi na igũrũ, na agathiĩ rungu rwa mũtĩ o wothe ũrĩa mũruru na akahũũrĩra ũmaraya kuo. 7 Ndeciirĩtie atĩ nĩakanjookerera aarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, nowe ndaigana kũnjookerera, nake mwarĩ wa nyina, Juda, ũrĩa ũtaarĩ mwĩhokeku, agĩkĩionera maũndũ macio. 8 Nĩndaheire Isiraeli ũcio wahutatĩire marũa ma gũtigana nake, ngĩmũingata nĩ ũndũ wa ũtharia ũcio wake wothe. No rĩrĩ, nĩndonire atĩ o na Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaarĩ na guoya; o nake

nñoimagarire, agĩthĩ gũtharia. ⁹ Tondũ wa ũrĩa Isiraeli oonaga ũmaraya wake ũtarĩ ũndũ múnene harĩ we, nĩathaahirie bũrũri ũcio, agĩkĩrĩrĩria kũhũura ũmaraya na ũndũ wa kũhooya mahiga na mĩtĩ. ¹⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Juda, mwarĩ wa nyina ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothe, no aanjookereire na ũhinga,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “Isiraeli, ũrĩa waahuutatĩire-rĩ, nĩ mũthingu gũkĩra Juda, ũcio ũtaarĩ mwĩhokeku. ¹² Thiĩ ũkahunjanĩrie ndũmĩrĩri ĩno werekeire mwena wa gathigathini, uuge ũũ:

“ ‘Njookerera, wee Isiraeli, o wee ũũhutatĩire,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ‘na nĩ ndigacooka gũkũhetera gĩthiithi na marakara,
 nĩ ũndũ njiyũrĩtwo nĩ tha,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

‘Ndigũtũũra ndakarĩte nginya tene.

¹³ Wee ũndũ ũrĩa ũgwĩka-rĩ, no kuumbũra mahĩtia maku,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremeire Jehova Ngai waku,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa waneitanga, ũkĩlĩheanaga kũrĩ ngai cia kũngĩ,
 rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru,
 na ũkaaga kũnjathĩkĩra,’ ”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũũhutatĩire, nĩgũkorwo nĩ nĩ mũthuuri wanyu; nĩngamũcookanĩrĩria, ndute mũndũ ũmwe itũũra-inĩ rĩmwe, na angĩ eerĩ ndĩmarute mũhĩrĩga ũmwe, ndĩmũtware Zayuni. ¹⁵ Nĩngacooka ndĩmũhe arĩthi arĩa ndĩthuurĩire na ngoro yakwa, arĩa makaamũtongoragia marĩ na ũũgĩ o na ũmenyo.” ¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ-inĩ macio, rĩrĩa mũgaakorwo mũingĩhĩte mũno gũkũ bũrũri ũyũ-rĩ, andũ matigacooka kuuga, ‘Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.’ Ũhoru ũcio ndũgatoonya meciiria-inĩ mao kana ũririkanwo; rĩtigeciirio ũhoru warĩo o na kana rĩthondekwo rĩngĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo mageetaga itũũra rĩa Jerusalemu Gĩtĩ kĩa Ũthamaki kĩa Jehova, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkongana kũu itũũra rĩa Jerusalemu nĩ ũndũ wa gũtĩia rĩitwa rĩa Jehova. Matigacooka kũrũmĩrĩra ũremi wa ũũru wa ngoro ciao. ¹⁸ Matukũ-inĩ macio nyũmba ya Juda nĩkanyitana na nyũmba ya Isiraeli, na o eerĩ nĩmagooka moimĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini, makinye bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe manyu ũtuĩke igai rĩao.

¹⁹ “Nĩ mwene ngiuga atĩrĩ,

“ ‘Ingĩakenire atĩa ngĩmũtua ta ariũ akwa,
 na ndĩmũhe bũrũri mwega,
 igai rĩrĩa rĩega rĩkĩrĩte magai ma ndũrĩrĩ ciothe.’

Ndeciiragia mũrĩnjĩtaga ‘Baba’
 na mwage kũũhutatĩra nĩguo mũtĩge kũnũmĩrĩra.

²⁰ No rĩrĩ, o ta mũtumia ũtarĩ mwĩhokeku harĩ mũthuuriwe,
 ũguo noguo mũkoretwo mũtarĩ ehokeku harĩ nĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Kĩrĩro nĩkĩiguĩtwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtarĩ kĩndũ,
 kũgĩrĩka na gũthaihana kwa andũ a Isiraeli,
 nĩ ũndũ nĩmogometie njĩra ciao,
 na makariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao.

²² “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũũhutatĩire;
 nĩngũmũhonia nĩguo mũtigacooke gũcooka na thuutha.”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, nĩtũgũũka harĩwe,

nĩgũkorwo wee nĩwe Jehova Ngai witũ.

- ²³ Ti-itherũ inegene rĩa ũhooi mĩhianano kũu tũrĩma-inĩ
o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni;
ti-itherũ, ũhonokio wa Isiraeli ũrĩ na Jehova Ngai witũ.
- ²⁴ Kuuma o ũnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia thoni
nĩcio ciananiina maciaro ma mawĩra ma maithe maitũ:
ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe,
aanake ao na airĩtu ao.
- ²⁵ Nĩtwĩgũithiei thĩ tũconokete,
nacio njono ciitũ itũhumbĩre.
Nĩ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ,
ithuĩ o hamwe na maithe maitũ;
kuuma rĩrĩa twarĩ anini nginya ũmũthĩ ũyũ-rĩ,
tũtũrĩte tũtarĩ twathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

4

- ¹ “Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, ũngĩkorwo nĩũgũcooka-rĩ,
njookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Ũngĩheria mĩhianano ĩyo yaku ĩrĩ magigi,
na ũtuge gũcooka kũũrũũra rĩngĩ,
² ningĩ ũngĩrũmia ũhoru wa ma, na ũtuanĩri ciira wa kĩhooto, na wa ũthingu,
na wĩhĩte ũkiugaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nĩkarathimwo nĩwe,
na thĩinĩ wake nĩikaagĩa na riiri.”
- ³ Atĩrĩrĩ, Jehova areera andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ũũ:
“Cimbai mĩgũnda yanyu ĩrĩa ĩrĩ ngamba,
na mũtikahaande irio mĩigua-inĩ.
- ⁴ Mwĩamũrĩrei Jehova,
na ũndũ wa kũruithia ngoro cianyu
inyuĩ andũ aya a Juda, na inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu,
nĩgeetha mang'ũrĩ makwa matigaakane ta mwaki,
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane mage mũndũ wa kũmahoria.

Mwanangĩko uumĩte Mwena wa Gathigathini

- ⁵ “Anĩrĩrai kũu Juda, na mũhunjie ũhoru kũu Jerusalemu, muuge ũũ:
‘Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ guothe!’
Anĩrĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:
‘Mwĩcookanĩrĩriei!
Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa manene mairigĩre!’
- ⁶ Haandai bendera mũthiĩ mwerekeire Zayuni!
Mwĩthareĩ narua mwĩhonokie!
Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia mwanangĩko uumĩte mwena wa gathigathini,
o na kũniinanwo kũnene.”
- ⁷ Mũrũũthi* nĩumĩte kĩmamo-inĩ kĩaguo;
mũniinani wa kũniina ndũrĩrĩ nĩoimagarĩte.
Oimĩte gwake
oke aanange bũrũri waku.
Matũũra maku makaanangĩka,

* 4:7 Mũrũũthi warĩ rũuri rwa Babuloni, na bũrũri ũyũ woĩkaine ta mũnyariirani (2:15).

mage mündũ wa gũtũũra kuo.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhumbei nguo cia makũnia,
cakayai na mũrĩre,
nĩ ũndũ tũtirĩ tũrehererwo
nĩ mang'ũrĩ macio mahiũ ma Jehova.

⁹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
mũthamaki na anene ake nĩmagakua ngoro,
nao athĩnjĩri-Ngai nĩmakagegeara,
nao anabii mamake.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ: “Hĩ! Mwathani Jehova, ti-itherũ nĩ ta ũkĩheeneticie andũ
aya biũ, o na ũkaheenia Jerusalemu, nĩ ũndũ wa kũmeera atĩrĩ, ‘Nĩmũkaagĩa na
thayũ,’ o rĩrĩa tũgĩrĩrwo rũhiũ rwa njora mĩmero.”

¹¹ Ihinda rĩu andũ aya o hamwe na Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ, “Rũhuho
rũhiũ ruumĩte kũndũ kũrĩa gũtarĩ kĩndũ kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana
rwerekeire kũrĩ andũ akwa, no rĩrĩ, ti ta rũrĩa rwa kũhuha irio kana rwa gũcitheria;
¹² nĩ rũhuho rũrĩ na hinya kũrĩ rũu ruumĩte kũrĩ nĩ. Rĩu nĩngũmatũra matũiro ma
ciira.”

¹³ Ta rorai muone! Mündũ ũcio aroka ta matu,
ngaari ciake cia ita irooka ta kĩhuhũkanio,
nacio mbarathi ciake ihanyũkaga gũkĩra nderi.

Ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine biũ.

¹⁴ Wee Jerusalemu-rĩ, theria ũũru kuuma ngoro-inĩ yaku nĩguo ũhonoke.
Ūgũtũũra ũthugundaga ũũru meciiria-inĩ maku nginya-rĩ?

¹⁵ Nĩ kũrĩ na mũgambo wa mündũ ũranĩrĩa kũu Dani,
ũkaanĩrĩa ũhoru wa mwanangĩko kũu irĩma-inĩ cia Efraimu.

¹⁶ “Ĩrai ndũrĩrĩ ũhoru ũcio,
hunjĩriai Jerusalemu muuge atĩrĩ:
‘Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩa nĩrĩroka riumĩte bũrũri wa kũraya,
na rĩroka na mbugĩrĩrio ya mbaara
ya gũũkĩrĩa matũũra mothe manene ma Juda.

¹⁷ Marĩrigiicĩirie o ta andũ marangĩire mũgũnda,
tondũ itũũra rĩu nĩrĩnemeire, rĩkanjũkĩrĩa,’ ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ “Mĩthĩire yaku mwene na ciiko ciaku
nĩcio ikũreheire maũndũ macio.
Rĩrĩ nĩrĩo iherithia rĩaku.
Na kaĩ nĩ irũrũ-ĩ!
Kaĩ nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!”

¹⁹ Wũi, ruo-ĩ, wũi ruo-ĩ!
Ndĩrenyogonda nĩ ruo.

Wũi, ruo rũnene ngoro-inĩ yakwa-ĩ!
Ngoro yakwa nĩratumatuuma,
ndingĩhota gũkirĩrĩa.

Nĩgũkorwo nĩnjiguĩte mũgambo wa karumbeta;
nĩnjiguĩte mbugĩrĩrio ya mbaara.

²⁰ Mwanangĩko ũrarũmanĩrĩa na mwanangĩko;
bũrũri wothe nĩwanangĩtwo.

O rĩmwe hema ciakwa nĩthũkangie,
o kahinda gatarĩ coho kĩgitio gĩakwa gĩgathũkangio.

21 Nĩ nginya rĩ ngũtũũra nyonaga bendera ya mbaara,
na ngaigua mũgambo wa karumbeta?

22 “Andũ akwa nĩ irimũ;
matinjũũĩ.

Nĩ ciana iteciiragia,
na ikaaga ũmenyo.

Ūũgĩ ũrĩa marĩ naguo no wa gwĩka ũũru;
matiũĩ gwĩka wega.”

23 Ndaacũthĩrĩrie thĩ,
ngĩkĩona atĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na ndĩarĩ na kĩndũ;
ningĩ ngĩcũthĩrĩria matu-inĩ,
ngĩona atĩ gũtiarĩ na ũtheri.

24 Ndaacũthĩrĩria irĩma,
ngĩona atĩ nĩgũthingitha ciathingithaga;
natuo tũrĩma tuothe nĩ kwereera twereeraga.

25 Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona atĩ gũtiarĩ na andũ;
nyoni ciothe cia rĩera-inĩ nĩciombũkĩte ikoora.

26 Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona bũrũri ũrĩa waciaraga maciaro maingĩ, watuĩkĩte o werũ
mũtheri,
matũũra makuo mothe nĩmamomokeire hau mbere ya Jehova,
makagũa thĩ nĩ ũndũ wa marakara make mahiũ.

27 Ūũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Bũrũri wothe nĩũkanangwo,
o na gũtuĩka ndikaũniina biũ.

28 Nĩ ũndũ ũcio thĩ nĩngacakaya,
narĩo igũrũ rĩgĩe nduma,
tondũ ũguo nĩguo njugĩte, na ndingĩricũkwo.
Nĩndũite itua na ndikũgarũrũka.”

29 Rĩrĩa kwaiguuo mũrurumo wa andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi
na wa andũ arĩa maikagia mũguĩ-rĩ,
andũ a matũũra mothe no makoora.

Amwe ao makoorĩra ihinga-inĩ,
nao amwe ao makahaica ndwaro-inĩ cia mahiga.

Matũũra macio mothe nĩmathaamĩtwo;
gũtirĩ mũndũ ũkaraga kuo.

30 Ūreka atĩa, wee ũnũhĩtwo?
Ūkwĩhumba nguo ndune
na ũkegemia na mathaga ma thahabu nĩkĩ?

Ūrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi nĩkĩ?†
Atĩrĩrĩ, kwĩgemia gwaku no gwa tũhũ.

Endwa aku nĩmakwagĩire bata;
rĩu maracaria ũrĩa mangĩkũruta muoyo.

† 4:30 Ūyũ nĩ rangi wehakagwo maitho arĩ njĩra ĩmwe ya ũthaka na gũtũma maitho moneke marĩ manene (2Ath 9:30; Ezek 23:40).

31 Nĩndĩraigua kĩrĩro ta kĩa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo,
arĩ na mũcaayo ta wa mũtumia agĩciara mwana wake wa irigithathi:
nĩ kĩrĩro kĩa Mwarĩ wa Zayuni agĩteeha,
atambũrũkĩtie moko make, akiugaga atĩrĩ,
“Wũi-ĩ-iyawakwa-ĩ! Nĩndĩraringĩka;
muoyo wakwa nĩmũneane kũrĩ oragani.”

5

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũrũngĩrũ

- 1 “Ta ambatai na mũkũrũke barabara-inĩ ciothe cia Jerusalemu,
mũrore na mũcarie,
na mũtuĩrie ihaaro-inĩ ciakuo.
Hihi mwahota kuona mũndũ o na ũmwe
wĩkaga maũndũ ma kĩhooto kana akarũmbũiya ũhoru wa ma;
muona mũndũ ta ũcio, nĩngarekera itũũra rĩa Jerusalemu.
- 2 O na gũtuĩka nĩmehĩtaga makoigaga atĩrĩ,
‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
kwĩhĩta kwao no kwa maheeni.”
- 3 Wee Jehova, githĩ maitho maku ti ũhoru ũrĩa wa ma macaragia?
Wamaringire iringa, no matiigana kũigua ruo;
wamahehenjire, no makĩrega ũtaarani ũcio.
Momirie ithiithi ciao gũkĩra ihiga,
makĩrega kwĩrira.
- 4 Ngĩciiria atĩrĩ: “Aya nĩ andũ athĩni;
nĩ andũ akĩgu,
nĩgũkorwo matiũ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio nĩngũthĩ kũrĩ atongoria
ngaaranĩrie nao;
ti-itherũ acio nĩmoĩ njĩra ya Jehova,
na makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.”
No rĩrĩ, othe marĩ hamwe, nĩmoinangĩte icooki rĩao rĩa ngingo,
na magatua mĩkwa.
- 6 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũrũũthi nĩũkoima mũtitũ-inĩ ũmatharĩkĩre,
na njũui yume werũ-inĩ ĩmatambuorange,
nayo ngarĩ ĩmooherie njĩra-inĩ cia matũũra mao,
nĩguo ĩtambuorange mũndũ wothe ũrĩa ũngĩgeria kuuma nja,
nĩ ũndũ ũremi ũcio wao nĩũingĩhĩte mũno,
na ũhoru wao wa gũcooka na thuutha nĩ mũingĩ.
- 7 “Ngũmũrekera nĩkĩ?
Ciana cianyu nĩciindirĩkĩte,
na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩitwa ma ngai cia tũhũ.
Nĩ ndamaheaga o kĩrĩa gĩothe mabataragio nĩkĩo,
no-o no gũtharia maatharagia,
makahatĩkana nĩguo matoonye nyũmba cia maraya.
- 8 Mahũnĩte magatuĩka ta mbarathi cia njamba cikĩrĩrĩria cia mĩgoma,
o ũmwe wao akeriragĩria mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.
- 9 Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũu?”

10 “Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabibũ mũmĩharaganie,
no mũtikamĩanange biũ.

Hũrũrai hongē ciayo,
nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.

11 Andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

12 Nĩmaheenanĩtie ũhoro wĩgĩi Jehova;
moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ũndũ egwĩka!

Gũtirĩ ũũru tũkuona;
tũtikoona tũtharĩkĩrwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng’aragu.

13 Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho,
nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ thĩinĩ wao;
nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte nĩguo mageekwo.”

14 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Tondũ wa andũ acio kwaria ndeto ta icio,
ndũmĩrĩri yakwa irĩa ngwĩkĩra kanua-inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki,
nao andũ aya ndĩmatue ta ngũ, mwaki ũcio ũmacine ũmaniine.

15 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra,
“nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ kũraya:

naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o tene,
andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao,
o na kana mũigie mwarĩrie wao.

16 Mathiaka ma mĩguĩ yao matariĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo;*
othe nĩ njamba irĩ hinya.

17 Nao nĩmakaarĩa na maniine magetha manyu o na irio cianyu,
na marĩe na maniine aanake na airĩtu anyu;
nĩmakaarĩa ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe maciniine,
ningĩ marĩe mĩthabibũ na mĩkũyũ yanyu.

Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre na rũhiũ rwa njora,
o macio mwĩhokaga.

18 “No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. 19 “Na rĩrĩa andũ makoora atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova Ngai witũ
atwĩke maũndũ maya mothe?’ Ũkamacookeria, ũmeere atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa inyuĩ
mwandirikire na mũgĩtungatĩra ngai cia kũngĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wanyu-rĩ, ũguo
noguoguo mũgaatungatagĩra andũ a kũngĩ mũrĩ bũrũri ũtarĩ wanyu.’

20 “Anĩrĩra ũhoro ũyũ kũrĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
na ũũhunje kũu Juda, uuge atĩrĩ:

21 Ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya akĩigu na mũtarĩ mbugũiro,
o inyuĩ mũrĩ na maitho na mũtionaga,
na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga:

22 Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũnjĩtigĩra?” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũinaina mũrĩ mbere yakwa?

Ndaatũmire mũthanga ũtuĩke mũhaka wa iria rĩrĩa inene,
ngĩũtua rũirigo rwa gũtũũra, rũtangĩagararwo nĩ iria rĩu.

* 5:16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtwo yonanagia kwaga kũiganĩra, mwanangĩko, o na gĩkuũ (Thim 30:15-16).

- Makũmbĩ ma maaĩ no moyane, no matingĩrũtooria,
no mahũyũke, no matingĩrwagarara.
- 23 No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia rũng'athio na nemi;
nĩmahĩtĩtie nĩra na makoora.
- 24 Nao matingĩra atĩrĩ, 'Nĩtwĩtigĩrei Jehova Ngai witũ,
ũrĩa ũheanaga mbura ya kũmeria hĩra,
na ya gũkũria irio o kĩmera gĩakinya,
o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko wa kũgetha mahinda maakinya.'
- 25 Mahĩtia manyu nĩmo matũmĩte mũraihĩrĩrio nĩ maũndũ macio;
mehia manyu matũmĩte mwage maũndũ marĩa mega.
- 26 "Thĩinĩ wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ andũ aaganu
arĩa maikaraga moheirie ta andũ arĩa mategaga nyoni,
na ta andũ arĩa mambaga mĩtego ya kũgwatia andũ.
- 27 O ta ũrĩa gĩkerenge kĩiyũraga nyoni,
ũguo nĩguo nyũmba ciao ciyũrite ũheenania;
matongete na makagĩa na hinya,
28 ningĩ manorete na makanyoroka mwĩrĩ.
- Waganu wao nĩũingĩhĩte mũno;
maticiiragĩrĩra mwana wa ndigwa nĩguo ahootane ciira-inĩ,
na matirũagĩrĩra kĩhooto kĩa mũndũ mũkĩa.
- 29 Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
"Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?"
- 30 "Ũndũ mũũru mũno na wa kũmakania
nĩwĩkĩkĩte bũrũri-inĩ ũyũ:
- 31 Anabii marathaga mohoro ma maheeni,
nao athĩnjĩri-Ngai magaathana ũrĩa mekwenda,
nao andũ akwa ũguo nĩguo mendaga.
No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ kĩa maũndũ macio mũgeeka atĩa?"

6

Jerusalemu Kũrigiicĩrio

- 1 "Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ andũ a Benjamini!
Mwĩtharei muume Jerusalemu!
Huhai karumbeta mũrĩ kũu Tekoa!
Ikĩrai kĩmenyithia kũu Bethi-Hakeremu!
Nĩgũkorwo ũũru nĩũũkĩte uumĩte na mwena wa gathigathini,
na nĩ ũũru wa kũniinanwo kũnene mũno.
- 2 Nĩngananga Mwarĩ wa Zayuni,
o ũcio mũthaka na mwĩbacĩrĩri mũno.
- 3 Ariĩthi marĩ na ndũũru ciao cia mbũri nĩmagooka nĩguo mamũũkĩrĩre;
nĩmakaamba hema ciao imũthiũrũrũkĩirie mĩena yothe,
o mũndũ o mũndũ akarangĩra handũ hake."
- 4 "Mwĩhaarĩriei tũrũe nake!
Arahũkai, rekei tũmũtharĩkĩre mĩaraho!
No rĩrĩ, wũi-ĩiya-ĩ! Nĩkũratuka,
nacio ciĩruru cia hwaĩ-inĩ nĩraraiha.

5 Nĩ ũndũ ũcio, arahũkai, tũtharĩkĩre kũrĩ ũtukũ,
tũharaganie ciĩgitio ciake iria nũmu!”

6 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Temai mĩtĩ
mũmũige ihũba nene ing’etheire Jerusalemu.
Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩherithio;
nĩ ũndũ rĩiyũrite ũhoru wa kũhinyanĩrĩria.

7 O ta ũrĩa gĩthima gĩtherũkaga maaĩ-rĩ,
ũguo noguo itũũra rĩu rĩtherũkaga waganu.
Maũndũ ma ũhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;
ndwari ciakuo na nguraro nĩcio ndũũraga nyonaga.

8 Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu,
ĩtĩkĩra gũtaarwo,
kwaga ũguo nĩngũkũhutatĩra na ndũme bũrũri waku ũkire ihooru,
nginya kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

9 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Atĩrĩrĩ, andũ nĩmarekwo mahaare matigari ma Isiraeli mahinyĩtie,
o ta ũrĩa mũthabibũ ũhaaragwo;
cookerithia guoko hong-e-inĩ rĩngĩ,
o ta ũrĩa mũcookereria wa thabibũ ekaga.”

10 Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na anjigwe?

Nũũ ũngũthikĩrĩria?
Matũ mao nĩmahinge,
nĩ ũndũ ũcio matiingĩgua.
Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩmahĩtagĩria,
na matĩngĩmĩkenera.

11 No rĩrĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ mang’ũrĩ ma Jehova,
ndĩngĩhota kũmahingĩrĩria.

“Maitĩrĩrie ciana iria irĩ barabara-inĩ,
na ũmaitĩrĩrie aanake arĩa monganĩte hamwe;
mũthuuri na mũtumia wake, maitĩkĩrwo nĩmo,
o ũndũ ũmwe na andũ arĩa akũrũ, arĩa maingĩhĩtie mũaka.

12 Nyũmba ciao igaatuĩka cia andũ angĩ,
o hamwe na mĩgũnda yao na atumia ao,
rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko gwakwa
njũkĩrĩre andũ arĩa matũũraga bũrũri ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13 “Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
othe nĩmaheenaganĩa.

14 Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa
taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno,
makĩmeeraga atĩrĩ: ‘Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,’
o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.

15 Hihĩ nĩmaconokaga nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matĩrĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;

nĩmakarũndwo rĩrĩa ngaamaherithia,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

16 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Rũgamai magomano-inĩ ma njĩra, mũtuĩrie ũhoru;
ũrĩrĩriai njĩra iria ciageragwo tene,
mũũrie harĩa njĩra ĩrĩa njega ĩrĩ, nĩguo mũmĩgerere,
nacio ngoro cianyu nĩkahurũka.

No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtikũmĩgerera.’

17 Nĩndaigire arangĩri nĩguo mamũrangĩre, ngiuga atĩrĩ,
‘Ta thikĩrĩriai karumbeta!’

No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtigũthikĩrĩria.’

18 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai inyuĩ ndũrĩrĩ;
rorai wega inyuĩ aira,
nĩguo mũmenye ũrĩa gũgekĩka kũrĩ andũ akwa.

19 Ta thikĩrĩria, wee thĩ:
nĩngũrehere andũ aya mwanangĩko,
ũrĩ maciaro ma maũndũ marĩa mathugundaga,
tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa,
na nĩmaregete watho wakwa.

20 Ngĩrĩ na bata ũrĩkũ na ũbumba ũcio wa kuuma Sheba,*
kana igwa cia mũrĩo cia kuuma bũrũri wa kũraya?
Maruta manyu ma njino matingĩtĩkĩrĩka;
magongona manyu matingenagia.”

21 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩngwĩkĩra mĩhĩnga mbere ya andũ aya.
Maithe na ariũ ao nĩmakahĩngagwo nĩyo;
andũ a itũũra hamwe na arata ao nĩmagakua.”

22 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ta rorai muone, nĩ harĩ na ita rĩroka
riumĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene nĩ rwarahũrĩtwo
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.

23 Manyĩtĩte mĩguĩ na matimũ;
nĩ andũ ooru matarĩ tha.
Mũrurumo wao magĩũka mahaicĩte mbarathi,
nĩ ta wa ndiihũ cia iria rĩrĩa inene;
maroka mehaarĩirie ta andũ moka mbaara
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ wa Zayuni.”

24 Nĩtũiguĩte ũhoru wa andũ acio,
namo moko maitũ nĩmorĩtwo nĩ hinya.

Nĩtũnyĩtĩtwo nĩ ruo rũnene,
ruo rũhaana ta rwa mũtumia ũkũrũmwo.

25 Mũtikoimagare mũthĩ mĩgũnda,
kana mũthĩ na njĩra,
nĩ ũndũ thũ ĩyo ĩrĩ na rũhiũ rwa njora,
na kũrĩ na imakania irigiicĩrie mĩena yothe.

26 Inyuĩ andũ akwa, mwĩhumbei nguo ya ikũnia,
na mwĩgaragarie mũhu-inĩ;
rĩrai na kĩgi,

* 6:20 Itũũra rĩa Sheba rĩarĩ mwena wa gũthini wa irathĩro wa Arabia, na nĩkuo kwarĩ na wonjoria wa ũbumba.

ta ũrĩa mwana wa mũmwe arĩragĩrwo,
nĩgũkorwo mwanangi ũcio
agaatũhithũkĩra o rĩmwe.

27 “Wee nawe nĩngũtuĩte mũgeria wa cuuma,
nao andũ akwa matariĩ ta kĩgera,
nĩguo wee ũrorage
na ũthimage mĩthiĩre yao.

28 Nĩ aremi momĩtie ngoro,
mathiiga magĩcambanagia.
Mahaana o ta gĩcango na kĩgera;
othe mekaga maũndũ mathũku mũno.

29 Ihuruti nĩirahurutĩra mwaki na hinya
nĩguo ũcine ngocorai,
no rĩrĩ, wĩra ũcio ũrarutwo wa kũmatheria no wa tũhũ;
arĩa aaganu matirathera.

30 Andũ acio marĩtagwo betha-ĩrĩa-ĩregetwo,
nĩ ũndũ Jehova nĩamaregeete.”

7

Ndini ya Maheeni ndĩrĩ Kĩene

1 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ:
2 “Thiĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova na ũrĩ hau wanĩrĩre ũhoru ũyũ,
uge atĩrĩ:

“Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuothe andũ a Juda, inyuĩ mũtoonyagĩra
ihingo-inĩ ici nĩguo mũgathathaiye Jehova. 3 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa
Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Garũrĩrai mĩthiĩre yanyu o na ciĩko cianyu, na nĩ nĩngareka
mũtũũre kũndũ gũkũ. 4 Tigai gũikaraga mwĩhokete ndeto cia maheeni, muge atĩrĩ,
“Īno nĩ hekarũ ya Jehova, ti-itherũ nĩ hekarũ ya Jehova, nĩ hekarũ ya Jehova ki!”
5 Nĩ ũndũ-rĩ, mũngĩagĩria mĩthiĩre yanyu na ciĩko cianyu biũ, na mũtuanagĩre ciira
na kĩhooto mũndũ na ũrĩa ũngĩ-rĩ, 6 mũngĩaga kũhinyĩrĩria mũndũ wa kũngĩ, kana
mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa-rĩ, na mwage gũitithia thakame ya
mũndũ ũteehĩtie kũndũ gũkũ-rĩ, o na ningĩ mwage kwĩgerithia ngero nĩ ũndũ wa
kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, 7 hĩndĩ ĩyo nĩngareka mũtũũre kũndũ gũkũ, o gũkũ bũrũri
ũyũ ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. 8 No rĩrĩ, mwĩhokete ndeto cia
maheeni itarĩ kĩene.

9 “‘Anga mũrĩiyaga na mũkooragana, na mũgatharia, na mũkehĩta na maheeni,
mũgĩcinagĩra Baali ũbumba, na mũkarũmĩrĩra ngai ingĩ iria mũtooĩ, 10 na ningĩ
mũgacooka mũgooka mũkarũgama mbere yakwa thĩnĩ wa nyũmba ĩno ĩtanĩtio na
Rĩitwa rĩakwa, mũkoiga atĩrĩ, “Tũrĩ agitĩre”; mũgitĩrwo nĩguo mwĩkage maũndũ
macio mothe marĩ magigi? 11 Nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa mũmĩtuĩte
ngurunga ya atunyani? No nĩ nĩndĩĩoneire maũndũ macio! Ũguo nĩguo Jehova
ekuuga.

12 “‘Rĩu ũkĩrai mũthiĩ Shilo, kũndũ kũrĩa ndambire gũtua gũikaro kĩa Rĩitwa
rĩakwa, nĩguo mwĩonere ũrĩa ndeekire kuo nĩ ũndũ wa waganu wa andũ akwa
a Isiraeli. 13 Jehova ekuuga atĩrĩ: Rĩrĩa inyuĩ mwekaga maũndũ macio mothe, nĩ
nĩndamwaragĩria kaingĩ kaingĩ, no mũtiigana kũnjigua; ndamwĩtire no mũtiigana
kũnjĩtika. 14 Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa ndeekire kũu Shilo noguo ngeeka nyũmba ĩno
ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, o hekarũ ĩno mwĩhokete, kũndũ gũkũ ndamũheire inyuĩ

o na ng̃ihe maithe manyu. ¹⁵ N̄ngamũingata mwehere mbere yakwa, o ta ũr̄ia ndeekire ariũ a ithe wanyu othe, n̄io andũ a Efiraimu.'

¹⁶ "N̄i ũndũ ũcio, tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩr̄ire, kana ũmaarĩr̄irie, o na kana ũhooe nd̄imek̄ire ũndũ tondũ ndinḡigũthik̄ir̄iria. ¹⁷ Kaĩ wee ũtarona ũr̄ia mareka kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na kũu nj̄ira-inĩ cia itũũra r̄ia Jerusalemu? ¹⁸ Ciana iroina ngũ, namo maithe mao magaakia mwaki, nao atumia magakanda mũtu, makaruḡira ngai ĩr̄ia ĩtagwo Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũr̄ia Igũrũ tũm̄igate, na mait̄ire ngai inḡi maruta ma indo cia kũnyuuo n̄iguo maathir̄ikie ndaakare. ¹⁹ Jehova egũk̄iũria at̄ir̄i: N̄i niĩ maraathir̄ikia? Githĩ andũ aya ti o ene marethũkia meconorithie?

²⁰ " 'N̄i ũndũ ũcio-r̄i, Mwathani Jehova ekuuga at̄ir̄i: Marakara na mang'ũr̄i makwa n̄imagait̄ir̄io kũndũ gũkũ, magaaait̄ir̄io mũndũ na nyamũ, na m̄it̄i ya ḡithaka o na maciaro ma th̄i, namo n̄imagaaakana na matikahoreka.

²¹ " 'Ũũ n̄iguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thĩĩ na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harĩ magongona manyu mar̄ia manḡi, na mũr̄ie nyama icio inyuĩ ene! ²² N̄i ũndũ r̄ir̄ia ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri na nḡimaar̄iria, ndiamahere o mawatho makoniĩ maruta ma njino na magongona, ²³ no n̄indamahere r̄iathani r̄ir̄i: At̄ir̄i, njathikaḡirai, na niĩ n̄ingũtuĩka Ngai wanyu na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. Thiiagai na m̄ithiire ĩr̄ia yothe nd̄ir̄imwathaga, n̄iguo muonage maũndũ mega. ²⁴ No r̄ir̄i, matiigana kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; handũ ha gw̄ika ũguo-r̄i, maarũm̄iriire ũremi wa ngoro ciao njũru. Nao maacookire na thuutha, mak̄iaga gũthiĩ na mbere. ²⁵ Kuuma h̄indĩ ĩr̄ia maithe manyu moimire bũrũri wa Misiri nginya r̄iu, nd̄imũtũmaḡira ndungata ciakwa cia anabii, mũthenya o mũthenya, na h̄indĩ o h̄indĩ. ²⁶ No r̄ir̄i, o matiigana gũthik̄ir̄iria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio. No n̄imoomirie ngoro ciao na mak̄iagana gũk̄ira maithe mao.'

²⁷ "Wameera maũndũ macio mothe-r̄i, matigaagũthik̄ir̄iria; o na r̄ir̄ia ũkaameeta, matigaagw̄it̄ika. ²⁸ N̄i ũndũ ũcio, meere at̄ir̄i, 'Rũrũ n̄ruo r̄ur̄ir̄i r̄ur̄ia r̄uregete gwach̄ik̄ira Jehova Ngai waruo, o na r̄ukarega gũtaarwo. ũhoru-wa-ma n̄ũthir̄ite; n̄ũmehereire ũkoima m̄iromo-inĩ yao biũ. ²⁹ Enjwoi njuĩr̄i cianyu mũcite, mũcooke mũcaka m̄ur̄i kũu tũr̄ima-igũrũ kũr̄ia gũtiḡitwo gũtarĩ k̄indũ, n̄i ũndũ Jehova n̄iaregete na agatigan̄iria r̄uciaro r̄urũ arakar̄iire.

Mũkuru wa Kũũragan̄rwo

³⁰ " 'Jehova ekuuga at̄ir̄i, andũ aya a Juda n̄imek̄ite maũndũ mooru maithe-inĩ makwa. N̄imaiḡite m̄hianano ĩyo yao ĩr̄i magigi kũu th̄iinĩ wa nyũmba ĩyo ĩtan̄itio na R̄ĩtwa r̄iakwa, makam̄ithaahia. ³¹ N̄imak̄ite kũndũ gũtũũḡiru gwa Tofethi, kũu Ḡituamba-inĩ k̄ia Beni-Hinomu, n̄iguo macinaḡire aanake na air̄itu ao na mwaki kuo, ũndũ niĩ itaathanire w̄ikagwo, o na ũndũ ũtarĩ waḡia meciir̄ia-inĩ makwa. ³² N̄i ũndũ ũcio Jehova ekuuga at̄ir̄i, mw̄imenyererei, tondũ matukũ n̄imarooka, r̄ir̄ia andũ matagacooka gw̄ita kũndũ gũkũ Tofethi kana Ḡituamba k̄ia Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Ḡituamba ḡia Kũũragan̄rwo. N̄igũkorwo kũu Tofethi n̄ikuo magaathikaga andũ ar̄ia akuũ nginya kwage handũ hanḡithikanwo. ³³ H̄indĩ ĩyo ciimba cia andũ acio n̄igatuĩka nyama cia kũr̄io n̄i nyoni cia r̄iera-inĩ, o na nyamũ cia ḡithaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe wa gũcirira. ³⁴ Ninḡi n̄nganiina m̄igambo ya ḡikeno na ya kũrũh̄ia, na m̄igambo ya ḡikeno k̄ia mũhiki na mũhikania kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na nj̄ira-inĩ cia Jerusalemu, n̄i ũndũ bũrũri ũcio n̄iũgakira ihooru.

8

1 “Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao.* 2 Makaanĩkĩrwo riũa, na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na magacitungatĩra, o icio maarũmĩrĩire, na magatuĩria kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio matikoonganio kana mathikwo, no magaatũka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. 3 Kũrĩa guothe ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũura muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

Mehia na Kũherithio

- 4 “Meere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga,
 “ ‘Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?
 Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra?
 5 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte andũ aya mathiĩ na mbere kũũhutatĩra?
 Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ?
 Matũũrĩte marũmĩtie maũndũ ma maheeni,
 makarega gũcooka.
 6 Nĩndĩmathikĩrĩirie wega mũno,
 no matiaragia ũndũ ũrĩa wagĩrĩire.
 Gũtirĩ o na ũmwe wao wĩriraga waganu wake,
 akoiga atĩrĩ, “Njikĩte ũguo nĩkĩ?”
 O mũndũ wao arũmagĩrĩra njĩra yake
 o ta mbarathi iteng’erete itoonye mbaara-inĩ.
 7 Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ
 nĩũmenyaga mahinda maguo ma gũcooka,
 o nacio ndirahũgĩ, na thũngũrũrũ, na nyamĩndigi
 nĩcimenyaga mahinda ma cio ma gũcooka.
 No andũ akwa matiũĩ
 maũndũ marĩa Jehova endaga mekwo.
 8 “ ‘Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, “Tũrĩ oogĩ,
 nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa Jehova,”
 o rĩrĩa karamu ka maheeni ka aandĩki-marũa
 kaũgarũrĩte gakaũtua wa maheeni?
 9 Andũ arĩa oogĩ nĩmagaconorithio;
 nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
 Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmĩrĩri ya Jehova,
 ũũgĩ ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ?
 10 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ,
 nayo mĩgũnda yao ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni.
 Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
 othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
 anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
 othe nĩmaheenanagia.
 11 Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa
 taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno.
 Moigaga atĩrĩ, “Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,”
 o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.
 12 Hihi nĩmaconokaga nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi?

* 8:1 Gĩiko gĩa kũruta mahĩndĩ mbĩrĩra kĩarĩ gĩa kuonania kwaga mũndũ gĩtĩo o na bata.

Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matirĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;
nĩmakarũndwo rĩrĩa makaaherithio,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13 “ ‘Jehova ekuuga atĩrĩ,
nĩnganina magetha mao,
mĩthabibũ ndĩgaakorwo ĩrĩ na thabibũ.
Gũtikagĩa na ngũyũ mĩkũyũ-inĩ,
namo mathangũ mayo nĩmakahooaha.
Kĩndũ kĩrĩa gĩothe ndĩmaheete
nĩmagatunywo.’ ”

14 “Tũikarĩte haha nĩkĩ?
Cookanĩrĩrai hamwe!
Nĩtũũrei, tũtoonye matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya
tũgakuĩre kuo!
Nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩwe ũtwathĩrĩrie gĩkuũ,
agatũhe maaĩ maroge tũnyue,
nĩ ũndũ nĩtũmwĩhĩrie.

15 Tũtũũrĩte twĩrigĩrĩrie atĩ nĩgũkũgĩa thayũ,
no gũtirĩ ũndũ mwega ũtũkorete,
tũkerĩgĩrĩra ihinda rĩa kũhonio,
no rĩrĩ, no kĩmako kĩonekaga.

16 Mũtĩhĩre wa mbarathi cia thũ
ũraiguu kuuma Dani;
mbarathi ciao cia njamba irania
bũrũri wothe ũkainaina.
Mookĩte kũrĩa
bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na marĩe itũũra inene na arĩa othe matũũraga kuo.”

17 “Atĩrĩrĩ, nĩngamũrehithĩria nyoka irĩ thumu gatagatĩ kanyu,
ndĩmũrehithĩrie ndũira iria itangĩhoorereka,
nacio nĩkamũrũma,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 Wee ũũhooreragia rĩrĩa ndĩ na kĩeha-rĩ,
ngoro yakwa nĩringĩkĩte.

19 Ta thĩkĩrĩria kĩrĩro kĩa andũ akwa
marĩ bũrũri wa kũraya:
“Atĩrĩrĩ, githĩ Jehova ndarĩ kũu Zayuni?
Mũthamaki wakuo-rĩ, kaĩ atatũũraga kuo?”

“Nĩ kũ gĩtũmĩte maathĩrĩkie nĩguo ndaakare
na ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao methondekeire,
makandakaria na mĩhianano ĩyo yao ya kũngĩ ĩtarĩ kĩene?”

20 “Ihinda rĩa magetha nĩrĩhĩtũku,
nayo hĩndĩ ya riũa ĩgathira,
na tũtĩhonoketio.”

- 21 Kuona atĩ andũ akwa nĩmahehenjetwo-rĩ, o na nĩ ndĩmũhehenje;
nĩndĩracaaya na nĩnyiitĩtwo nĩ kĩmako kĩnene.
- 22 Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi?†
Gũtirĩ mũthondekani kuo?
Ironda cia andũ akwa
cikĩagĩte kũhona nĩkĩ?

9

- 1 Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ itherũkĩro rĩa maaĩ,
namo maitho makwa nĩ gĩthima kĩa maithori!
Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ,
ngĩrĩrĩa andũ akwa arĩa moragĩtwo.
- 2 Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
ya kũrarĩrwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ,
nĩgeetha ndige andũ akwa,
thĩ ndĩmeherere;
nĩ ũndũ othe nĩ itharia,
othe nĩ gĩkundi kĩa andũ matangĩhokeka.
- 3 “Mahacaga nĩmĩ ciao
magacitua ta ũta wa gũikia ndeto cia maheeni.
Ūhootani ũrĩa marĩ naguo bũrũri-inĩ,
nduumanĩte na ũhoru wa ma.
Moimaga rĩhia-inĩ rĩmwe magatoonya rĩhia-inĩ rĩrĩa rĩngĩ;
na matinjũũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 4 “Mwĩhũgei arata anyu;
mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina.
Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenania,
na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania.
- 5 Mũrata aheenagia mũratawe,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe waragia ũhoru wa ma.
Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni;
menogagia na mĩhang’o o ya kwĩhia.
- 6 Wee ũtũũraga ũrigiicĩirio nĩ maheeni,
nao aheenania acio nĩmaregete kũmenyana na nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 7 Tondũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩatĩa ũngĩ ingĩka
nĩ ũndũ wa mehia ma andũ akwa?
- 8 Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya kũũragana;
no ndeto cia maheeni ciaragia.
O mũndũ aaragĩria ũrĩa ũngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake,
no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambĩire mũtego.”
- 9 Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?
Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

† 8:22 Bũrũri wa Gileadi nĩwoĩkaine nĩ ũndũ wa indo cia mũtararĩko mwega, o na mĩtĩ ya ndawa (Kĩam 37:25).

10 Nĩngũrĩra na ngĩrĩke nĩ ũndũ wa irĩma,
o na njakaye nĩ ũndũ wa ũrĩithio wa werũ.
Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo,
na mwanio wa ng'ombe ndũraiguĩka kuo.
Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka
nĩciũrĩte, igeethĩra.

11 “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe;
namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania,
kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩtũũra kuo.”

12 Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũyũ? Nũũ hihi ũtaarĩtwo
nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kũ gĩtũmĩte bũrũri ũyũ wanangwo na ũgakira
ihooru, ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkania kuo?

13 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa ndaama-
heire; matinjathĩkĩire, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. 14 Handũ ha ũguo,
o maarũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ũrĩa maithe
mao maamonereirie.” 15 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa
Isiraeli ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩe irio ndũrũ, na manyue maaĩ
marĩ na thumu. 16 Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooĩ, o na kana maithe
mao, njooke ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

17 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Mwĩcũraniei rĩu! Ītai atumia arĩa marĩraga makĩgirĩkaga moke;
tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩinĩ wao moke.

18 Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre
nginya maitho maitũ maiyũre maithori,
nacio imone cia maitho maitũ
inyũrũrũkie maithori ta tũrũũ.

19 Mũgambo wa andũ maragirĩka nĩũraiguuo kuuma Zayuni:
'Hĩ, kaĩ rĩu tũrĩ aanange-ĩ!
Kaĩ nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ!
No nginya tuume bũrũri witũ,
tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.' ”

20 No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova;
hingũrai matũ manyu mũigue ciugo cia kanua gake.
Oniai airĩtu anyu kũgirĩka;
o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya.

21 Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndirica-inĩ ciitũ,
na gĩgatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩirwo na hinya,
nĩkĩniĩnĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra,
o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ.

22 Meere ũũ, “Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ciimba cia andũ nĩkaragana
ta rũrua rũrĩ mũgũnda,
na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi,
itarĩ na mũndũ wa gũcicookanĩrĩria.' ”

23 Jehova ekuuga atĩrĩ:

* 9:17 Gĩtũmi kĩa acakai a kũrĩhwo kĩarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

“Mündũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake,
 kana mündũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ naguo,
 o na kana gĩtonga kĩgathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo,
²⁴ no rĩrĩ, mündũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ:
 atĩ we nĩataũkĩirwo na akamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova,
 ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi,
 na ngatuanĩra ciira kĩhooto na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ,
 nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe arĩa maruĩte o mũrĩ yao iiki, ²⁶ nao nĩ andũ a bũrũri wa Misiri, na a Juda, na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arĩa othe matũũraga werũ-inĩ kũndũ kũraya. Nĩgũkorwo andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe ti aruu kũna, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli matiruĩte ngoro.”

10

Ngai na Mĩhianano ya Kũhooywo

¹ Ta thikĩrĩriai mũigũe ũhoru ũrĩa Jehova ekũmwĩra, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli. ² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tigai kwĩruta mũthiĩre ya ndũrĩrĩ,
 kana mũguoyohio nĩ morirũ ma kũũrĩa igũrũ,
 o na gũtuĩka ndũrĩrĩ icio nĩguoyohetio nĩmo.

³ Nĩgũkorwo mũtugo ya andũ acio ndĩrĩ kĩene:
 matemaga mũtĩ mũtitũ, ũkarutĩrwo wĩra nĩ bundi,
 akawacũhia na ithanwa rĩake.

⁴ Maũgemagia na betha na thahabu;
 maũhũũragĩrĩra na mĩcumarĩ na nyondo
 ndũkae kwenyenya.

⁵ Ũtariĩ ta kĩndũ gĩa kũhahũra nyamũ gĩthecereirwo mũtĩ mũgũnda-inĩ wa marengi,
 mũhianano yao ndĩngĩhota kwaria;

ningĩ no nginya ĩkuuo,
 tondũ ndĩngĩhota gwĩtwara.

Mũtikanamĩtigĩre;
 ndĩngĩhota gwĩka ũũru
 o na kana gwĩka wega o na ũrĩkũ.”

⁶ Atĩrĩrĩ, gũtirĩ ũngĩ ũtariĩ tawe, Wee Jehova;
 Wee ũrĩ mũnene,
 narĩo rĩitwa rĩaku nĩ rĩrĩ ũhoti mũnene.

⁷ Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
 Wee mũthamaki wa ndũrĩrĩ?
 Wee nowe wagĩrĩire gwĩtigĩrwo.

Thĩinĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a ndũrĩrĩ,
 o na mothamaki-inĩ mao mothe,
 gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe.

⁸ Acio othe-rĩ, matiĩciiragia, no nĩ akĩigu;
 mataaragwo nĩ mũhianano ĩtarĩ kĩene o ĩrĩa ĩthondeketwo na mĩtĩ.

⁹ ĩgemagio na betha ĩrĩa hũũre ĩrutĩtwo Tarishishi,
 na thahabu ĩrutĩtwo Ufazu.

Kĩndũ kũ gĩthondeketwo na moko ma bundi, na ma mũturi wa thahabu
 gĩcookaga gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi,

ciothe ithondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio.

10 No Jehova nĩwe Ngai ũrĩa wa ma; nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
o na mũthamaki ũrĩa ũtũuraga tene na tene.

Rĩrĩa arakarĩte-rĩ, thĩ nĩthingithaga,
nacio ndũrĩrĩ itingĩtiiria mang'ũrĩ make.

11 “Meerei atĩrĩ, ‘Ngai icio itoombire igũrũ na thĩ, nĩgathira gũkũ thĩ, na ithire
kũrĩa guothe gũtambũrũkĩirio matu mairũ.’ ”

12 No rĩrĩ, nĩ Ngai wombire thĩ na hinya wake;
akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.

13 Hĩndĩ ĩrĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ.
Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akarehithia rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make.

14 Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũũgĩ;
nake mũturi wa thahabu o wothe nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano ĩyo yake.
Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake ya gwĩturĩra nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩnĩ wayo.

15 Ndĩrĩ kĩene, nĩ ya kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.

16 We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatariĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga ũrĩa, eegwatĩire ũtuĩke igai rĩake,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩrĩo rĩitwa rĩake.

Mwanangĩko ũrĩa Ũroka

17 Ohai mĩrigo yanyu mũthaame bũrũri ũyũ,
inyuĩ arĩa mũtũũrĩte mũrigiicĩirio nĩ thũ.

18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Thinda rĩrĩ nĩrĩo ngũikia
andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ ta maikĩtio na kĩgũtha;
Nĩngũmarehithĩria mĩnyamaro,
nĩgeetha manyiitwo mĩgwate.”

19 Wũi-ĩiya-wakwa, nĩ ũndũ wa itihia rĩrĩa ndiihĩtio-ĩ!
Ironda ciakwa itingĩhona!

No ngĩcookeria ũhoru ngiuga atĩrĩ,
“Ũyũ nĩ mũrimũ wakwa, na no nginya ndĩũkirĩrĩrie.”

20 Hema yakwa nĩyanangĩtwo,
nayo mĩkanda yayo yothe ĩgatuĩkanga.
Ariũ akwa nĩmanjehereire magethĩra na rĩu matikĩrĩ ho;
rĩu gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa kwamba hema yakwa,
o na kana wa gũtambũrũkia mataama mayo.

21 Arĩithi matiĩciiragia,
na matituĩragia ũhoru harĩ Jehova;
nĩ ũndũ ũcio matigaacagĩra,
nacio ndũũru ciao ciothe cia mbũri nĩihurunjũkĩte.

22 Ta thikĩrĩriai! Nĩtũrakinyĩrĩo ũhoru, tũkeerwo atĩrĩ,
kũrĩ na gacagaca nene kuuma bũrũri wa mwena wa gathigathini!
Gacagaca ĩyo nĩngatũma matũũra ma Juda makire ihooru,

Itũme matuĩke ma gũtũũragwo nĩ mbwe.

Ihooya rĩa Jeremia

²³ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, nĩnjũũĩ atĩ muoyo wa mũndũ ti wake we mwene; mũndũ we mwene ti we ũrũngagĩrĩria makinya make.

²⁴ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, herithia, no ũherithie na kĩhooto; ndũkaherithie ũrĩ na marakara, ndũkae kũniina nduĩke kĩndũ hatarĩ.

²⁵ Itũrũrĩra ndũrĩrĩ iria itakũũĩ mang'ũrĩ maku, ũmaitũrũrĩre andũ arĩa matakayagĩra rĩitwa rĩaku.

Nĩ ũndũ-rĩ, nĩmahukĩtie Jakubu; mamũhukĩtie biũ, naguo bũrũri wake makawananga.

11

Andũ a Juda Gũthũkia Kĩrĩkanĩro

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova: ² “Ta thikĩrĩria mohoro ma kĩrĩkanĩro gĩkĩ, ũcooke ũhe andũ a Juda o na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu ũhoru wamo. ³ Meere atĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Atĩrĩrĩ, kũgwatwo nĩ kĩrumi, nĩ mũndũ o wothe ũrĩa ũtaathĩkagĩra mohoro marĩa marĩ kĩrĩkanĩro-inĩ gĩkĩ; ⁴ namo nĩ mohoro marĩa ndaathire maithe manyu rĩrĩa ndaamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta kũu icua-inĩ rĩa gũtwekia igeri.’ Ngĩmeera atĩrĩ, ‘Njathĩkagĩrai na mũhingagie maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte, na inyuĩ nĩmũgũtuĩka andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wanyu. ⁵ Hĩndĩ ĩyo, niĩ na Niĩ nĩngahingia mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtĩre maithe manyu, atĩ nĩngamahe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ,’ na nĩguo bũrũri ũyũ mwĩgwatĩre ũmũthĩ.”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrotuĩka ũguo, Jehova.”

⁶ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Hunjanĩriai mohoro macio mothe matũũra-inĩ ma Juda o na kũu barabara-inĩ cia Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ: ‘Thikĩrĩriai mohoro ma kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mũmarũmagĩrĩre. ⁷ Kuuma hĩndĩ ĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nginya ũmũthĩ, ndũũrĩte ndĩmakaanagia o hĩndĩ o hĩndĩ, ngameera atĩrĩ, “Njathĩkagĩrai.” ⁸ No matiigana kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; handũ ha gwĩka ũguo, o maarũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao thũku. Nĩ ũndũ ũcio na niĩ ngĩmarehithĩria irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kũu ndaamaathĩte marũmagĩrĩre no-o makĩaga gũkĩhingia.’”

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Nĩ harĩ ndundu ya njũkanĩrĩro ĩthugundĩtwo thĩinĩ wa andũ a Juda, o na thĩinĩ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ¹⁰ Nĩmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, arĩa maaregire kũigua ndeto ciakwa. Nĩmarũmĩrĩre ngai ingĩ nĩgeetha macitungatĩre. Nyũmba cieri, ya Isiraeli na ya Juda, niithũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũmarehithĩria mwanangĩko matangĩhota kũũrĩra. O na mangĩkaangaĩra, ndikamathikĩrĩria. ¹² Andũ a matũũra ma Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmagathĩ gũkaĩra ngai icio macinagĩra ũbumba, no itikamateithia o na hanini hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo nĩ mwanangĩko. ¹³ Wee Juda-rĩ, ũrĩ na ngai nyingĩ o ta ũrĩa matũũra maku maigana, na igongona iria ũhaandĩte cia gũcinĩra ngai ĩyo ya thoni ĩtagwo Baali ũbumba nĩ nyingĩ o ta barabara cia Jerusalemu.’

¹⁴ “Tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩrĩre, o na kana ũmaarĩrĩre, tondũ ndikamathikĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa makaangaĩra marĩ mĩnyamaro-inĩ.

¹⁵ “Mwendwa wakwa nĩ atĩa areka thĩinĩ wa hekarũ yakwa, o agĩthugundaga maũndũ mooru na andũ aingĩ?”

Anga nyama iria nyamũre cia k̄gongona-inĩ
 ciahota k̄girĩrĩria iherithia rĩaku?
 Amu ũgĩkenaga
 rĩria ũgwĩka maũndũ maku ma waganu.”

16 Jehova, akũheete rĩitwa atĩrĩ:
 Mũtamaiyũ mūruru mwega
 ũrĩ na maciaro mathaka makĩoneka.
 No rĩrĩ, nĩekũũgwatia mwaki,
 aũcine na mūrurumo wa k̄huhũkanio k̄nene,
 nacio honge ciaguo ciunĩkange.

17 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ũcio wakũhaandire wee, nĩwe ũgũtuĩrĩire ũkorwo
 nĩ mwanangĩko, tondũ rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
 nĩmekĩte maũndũ mooru, makaandakaria nĩ ũndũ wa gũcinĩra Baalĩ ũbumba.

Ndundu ya gũũkĩrĩra Jeremia

18 Nĩndamenyire ndundu yao njũru nĩ ũndũ Jehova nĩanguũrĩirie, nĩgũkorwo o
 ihinda rĩu nĩanyonirie ũrĩa meekaga. 19 Nĩ ndatarĩ ta gatũrũme kahooreri koima-
 garĩtio gagathĩnjwo; ndiamenyaga atĩ nĩmathugundĩte kũnjĩka ũũru, makiugaga
 atĩrĩ,

“Nĩtwanangei mũtĩ ũyũ na maciaro maguo;
 nĩtũmũniinei oime bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo,
 nĩgeetha rĩitwa rĩake rĩtikanacooke kũririkanwo o rĩ, o rĩ.”

20 No rĩrĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ũtuaga ciira na k̄hooito
 na ũkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria-rĩ,
 reke ndĩionere wee mwene ũkĩndĩhĩria harĩ andũ aya,
 nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.

21 “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoroinĩ ũkoniĩ andũ a Anathothu,
 acio marena gũkũruta muoyo, makoiga atĩrĩ, ‘Tiga gũcooka kũratha mohoro
 ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova, nĩgeetha tũtigakũũrage na moko maitũ’; 22 nĩ ũndũ
 ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngamaherithia. Aanake ao
 makooraagwo na rũhiũ rwa njora, nao ariũ ao na aarĩ ao mooraagwo nĩ ng’aragu.
 23 Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũgaatigara, tondũ nĩngarehithĩria andũ a
 Anathothu mwanangĩko mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio.’ ”

12

Mateta ma Jeremia

1 Atĩrĩrĩ, Wee Jehova ũtũũraga ũnduagĩra ciira na k̄hooito
 rĩrĩa rĩothe ndarehe ciira mbere yaku.
 No rĩrĩ, no nyende twaranĩrie nawe ũndũ ũkoniĩ k̄hooito gĩaku:
 Nĩ k̄ĩ gĩtũmaga mũthĩire wa mũndũ ũrĩa mwaganu ũgaacĩre?
 Nĩ k̄ĩ gĩtũmaga andũ arĩa matarĩ wĩtĩkio matũũre megangarĩte?

2 ũmahaandĩte, nao makagĩa na mĩri;
 makũraga na magaciara maciaro.

ũgwetagwo hĩndĩ ciothe nĩ tũnua twao,
 no meciiria ma ngoro ciao marĩ haraaya nawe.

3 No rĩrĩ, Wee Jehova nĩũnjũũ;
 nĩwe ũnyonaga na ũkoiruuria meciiria makwa ũndũ ũgũkoniĩ.

Maguucũrũrie ta ng’ondu irathĩ gũthĩnjwo!
 Maamũre ũmetererie mũthenya wao wa kũũragwo!

4 Nĩ ihinda rĩigana atĩa bũrũri ũgũtũũra ũng’arĩte,

nayo nyeki mĩgũnda-inĩ yothe ïikare ïhoohete?
 Tondũ andũ arĩa matũũraga kuo nĩ andũ aaganu-rĩ,
 nyamũ na nyoni nũithirĩte.
 Ningĩ, andũ acio maroiga atĩrĩ,
 “Ndakoona ũrĩa tũkaarĩkĩrĩria.”

Icookio rĩa Ngai

5 “Angĩkorwo nĩuteng’eranĩtie na andũ marathiĩ na magũrũ
 nao magakũhũmia-rĩ,
 wakĩhota atĩa gũcindana na mbarathi?
 Angĩkorwo nĩũhĩngagwo ũkĩgerera bũrũri ũrĩ thayũ-rĩ,
 ũgaakĩhota atĩa gũtũrĩkania ihinga iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Jorodani?
 6 Ariũ a maitũguo, na andũ a nyũmba ya thoguo-rĩ,
 o nao nĩmagũkunyaĩire;
 nĩmanĩrĩire na mũgambo magũũkĩrĩre.
 Ndũkae kũmeehoka,
 o na mangĩaria wega waku atĩa.

7 “Nĩ nĩngũtirika nyũmba yakwa,
 na ndiganĩrie igai rĩakwa;
 nĩngũneana ũrĩa nyendete
 moko-inĩ ma thũ ciake.

8 Igai rĩakwa rĩtuĩkĩte
 ta mũrũũthi ũrĩ gĩthaka-inĩ harĩ nĩ.
 Nĩkũrarama ũndaramĩire,
 nĩ ũndũ ũcio ngaũthũũra.

9 Githĩ igai rĩakwa rĩtituĩkĩte
 ta nyoni ndĩa-nyama ĩrĩ maroro harĩ nĩ,
 ĩrĩa nyoni iria ingĩ ndĩa-nyama ĩthiũrũrũkagĩria ikamĩtharĩkĩra?
 Thiĩ ũkonganie nyamũ ciothe cia gĩthaka;
 cirehe imatambuure.

10 Arĩithi aingĩ nĩmakananga mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ,
 na marangĩrĩrie mũgũnda wakwa;
 nĩmagatũma mũgũnda wakwa ũrĩa mwega
 ũtuĩke rũng’ũrĩ rũkirĩte ihooru.

11 Magaatũma gũkire ihooru,
 gũtuĩke kũndũ kũng’aru na gũkirĩte ihooru maitho-inĩ makwa;
 bũrũri ũcio wothe nĩũgathũkangio
 nĩ ũndũ gũtirĩ mũndũ wakũũrũmbũiya.

12 Werũ-inĩ guothe kũrĩa gũtũũgĩru
 aniinani nĩkuo makaiyũra,
 nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora rwa Jehova nĩrũkaniinana
 kuuma gĩturi kĩmwe kĩa bũrũri nginya kĩrĩa kĩngĩ;
 gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ ũgaakorwo na thayũ.

13 Makaahandaga ngano, makagetha mĩigua;
 makeenogia na matione kĩndũ.

Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, conokerai magetha manyu,
 tondũ wa marakara mahiũ ma Jehova.”

14 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ha ũhoru wa andũ acio aaganu maandigiicĩirie, o acio
 matunyaga andũ akwa a Isiraeli igai rĩrĩa ndaamaheire-rĩ, nĩngamamunya kuuma
 mabũrũri mao, na munye nyũmba ya Juda yume gatagatĩ kao. 15 No rĩrĩ, thuutha wa
 kũmamunya nĩngacooka ndĩmaiguĩre tha na njookie o ũmwe wao igai-inĩ rĩake

mwene, bŭrŭri-inĩ wake kŭmbe. ¹⁶ Ningĩ mangĩkeruta wega mĩthiire ya andũ akwa na mehĩte makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa moige atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũuraga muoyo,’ o ta ũrĩa maarutire andũ akwa hĩndĩ ĩmwe kwĩhĩta makĩgwetaga rĩtwa rĩa Baali-rĩ, hĩndĩ ĩyo nao nĩmakahaandwo marũme wega gatagatĩ ka andũ akwa. ¹⁷ No rĩrĩ, rŭrĩrĩ o na rŭrĩkũ rŭngĩkaaga kŭnjigua-rĩ, nĩngarũmunya na mĩri na ndrũniine biũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13

Mŭcibi wa Gatani

¹ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Thiĩ wĩgŭrĩre mŭcibi wa gatani, wĩohere njohero, no ndrũkareke ũhutanie na maaĩ.” ² Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũra mŭcibi, o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte njĩke, ngĩwĩoha njohero.

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ ngĩrwo atĩrĩ, ⁴ “Oya mŭcibi ũcio ũraagŭrĩre, o ũcio wĩohete njohero, ũũkĩre o rĩu ũthiĩ ũkinye Rũũĩ rwa Farati, ũũhithe mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthiĩ ngĩũhitha kũu Rũũĩ-inĩ rwa Farati, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte njĩke.

⁶ Matukũ maingĩ maathira Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Rĩu ũkĩra ũthiĩ ũkinye Rũũĩ-inĩ rwa Farati, woe mŭcibi ũrĩa ndakwĩrĩre ũkaũhithe kuo.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthiĩ kũu rũũĩ-inĩ rwa Farati, ngĩthikũria mŭcibi ũcio ngĩũruta harĩa ndaaũhithĩte, no rĩrĩ, nĩwabuthĩte ũkaaga kĩene biũ.

⁸ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ŭguo nĩguo ngaaniina rŭtŭrĩko rwa Juda o na rŭtŭrĩko rŭnene rwa Jerusalemu. ¹⁰ Andũ aya aaganu, aya maregete kũigua ũhoro wakwa, o aya marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingĩ thuutha macitungatĩre na macihooye-rĩ, magaatũka ta mŭcibi ũcio, mage kĩene biũ! ¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mŭcibi wĩohagwo njohero ya mŭndũ, ũguo nĩguo ndeohire nyũmba yothe ya Isiraeli na nyũmba yothe ya Juda, nĩgeetha matũke andũ akwa kũna, nĩguo ndĩgĩre na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gĩtĩo. No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atĩrĩ: ‘Ŭũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothe ya ndibei yagĩrĩre nĩkũiyũrio ndibei.’ Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, ‘Ithui tũtũĩ atĩ mondo o yothe ya ndibei nĩyagĩrĩre kũiyũrio ndibei?’ ¹³ Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũiyũria arĩa othe matũũraga bŭrŭri ũyũ na ũrĩũ, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa othe matũũraga Jerusalemu. ¹⁴ Nĩngamahũũrithania mŭndũ na ũrĩa ũngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o ũndũ ũmwe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaigũra tha, kana ndĩmacaaĩre o na kana ngĩe na kĩahe atĩ nĩguo njage kũmaniina.’”

Kwĩhĩtĩrwo Gũtahwo

¹⁵ Thikĩrĩriai na mũtege matũ,
tigai gwĩtĩia,
nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie.

¹⁶ Gocai Jehova Ngai wanyu
atanarehe nduma,
na mbere ya magŭrũ manyu mahĩngwo
kũu irĩma-inĩ kũragĩa nduma.
Inyui mwĩrĩgĩrĩre ũtheri,
nowe-rĩ, nĩakaũgarũra ũtuĩke nduma ndumanu,

aũgarũre ũtuĩke ta kĩaha kĩnene.

17 No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua,
ndĩrĩrĩragĩra hitho-inĩ
nĩ ũndũ wa mwĩtĩo wanyu;
maitho makwa makaarĩra na ruo,
ngĩitaga maithori,
nĩ ũndũ rũuru rwa Jehova nĩrũgũtahwo.

18 Īra mũthamaki o na nyina wa mũthamaki atĩrĩ,
“Harũrũkai mume itĩ-inĩ cianyu cia ũthamaki,
nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ riiri
nĩcikũgũa kuuma mĩtwe-inĩ yanyu.”

19 Matũũra manene ma kũu Negevu nĩmakahingwo,
na gũtikagĩa mũndũ ũkaamahingũra.
Andũ othe a Juda nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ,
magaatahwo matwarwo othe biũ.

20 Tiirai maitho muone
andũ acio marooka moimĩte mwena wa gathigathini.
Rũuru rũrĩa wehokeirwo rwa ng'ondũ
rũrĩa ũretĩĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha?

21 Ũkoiga atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia
andũ arĩa watuĩte athiritũ aku
nĩguo matuĩke a gũgwathaga?
Githĩ ndũkanyitwo nĩ ruo rũnene,
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?

22 Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ,
“Nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ macio mangore?”
Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ,
na nĩkĩo ũtarũrĩrwo nguo ciaku,
naguo mwĩrĩ waku ũgathũkio.

23 Mũkushi ahota kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake,
o na kana ngarĩ ĩgarũre maroro mayo?
O na inyuĩ mũtingĩhota gwĩka wega,
nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũũru.

24 “Nĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ
ũmbũragwo nĩ rũhuho rwa werũ-inĩ.

25 Rĩu nĩrĩo igai rĩaku,
rũgai rũrĩa ngũtuĩrĩire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
“tondũ nĩũriganĩrwo nĩ nĩ,
ũkehoka ngai cia maheeni.

26 Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre ũthiũ
nĩguo njaga yaku yoneke:

27 ũtharia waku o na mũito ĩrĩa wanagĩria,
o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ thoni!

Nĩndĩĩoneire ciiko ciaku cia ũũra-thoni
kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ.
Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Jerusalemu-ĩ!
Ũgũtũũra wĩthaahĩtie nginya-rĩ?”

14

Kwaga Mbura, Ng'aragu, na Rūhiũ rwa Njora

¹ Īno nīyo ndūmīriri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ĩkoniĩ ihinda rĩrĩa kwagĩte mbura:

² “Būrũri wa Juda nĩuracakaya,
namo matũũra makuo makoowo nĩ hinya;
nĩmararĩrĩa būrũri,
nakĩo kĩrĩro nĩkĩambatĩte na igũrũ kiumĩte Jerusalemu.

³ Andũ arĩa marĩ igweta maratũma ndungata ciao igatahe maaĩ;
irathiĩ marima-inĩ ikaaga maaĩ.

Iracooka na ndigithũ itarĩ kĩndũ;
ikehumbĩra mĩtwe iconokete na ikuĩte ngoro.

⁴ Thĩ nĩyatũkangĩte,
nĩ ũndũ gũtirĩ mbura yurĩte būrũri-inĩ,
arĩmi nao magakua ngoro,
makehumbĩra mĩtwe.

⁵ O nayo thwariga
nĩiteete gacaũ kayo gaaciarwo o ro ũguo kũu werũ-inĩ,
nĩ ũndũ gũtirĩ nyeki.

⁶ Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
nĩciũrĩte maitho
nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”

⁷ O na gũtuĩka mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twĩkĩte,
Wee Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ tondũ wa rĩtwa rĩaku.
Nĩgũkorwo gũcooka na thuutha gwitũ nĩ kũnene;
nĩtũkwĩhĩirie.

⁸ Wee Kĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli,
o wee Mũhonokia wao hĩndĩ ĩrĩa marĩ na mĩnyamaro,
nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta mũgeni būrũri-inĩ,
kana ta mũgendi ũraarĩrĩire ũtukũ o ũmwe?

⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ mũmaku,
ũgaikara ta njamba ĩrĩ hinya ĩtangĩhota kũhonokania?
Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ,
na ithuĩ tũgeetanio na rĩtwa rĩaku;
ndũkanatũtirike!

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkoniĩ andũ aya:
“Nĩmendete kũũrũũra mũno;
nĩmaregete kũgirĩrĩria magũrũ mao.
Nĩ ũndũ ũcio nake Jehova ndangĩmetĩkĩra;
rĩu nĩekũririkana waganu wao,
na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga kũhoera andũ aya atĩ nĩguo mone wega. ¹² O na mangĩhinga kũrĩa irio, ndigathikĩrĩria kĩrĩro kĩa; o na mangĩndutĩra maruta ma njino na maruta ma mũtu-rĩ, ndikametĩkĩra. Nĩ kũniina ngaamaniina na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, o na mũthiro.”

¹³ No ngiuga atĩrĩ, “Wũi, Mwathani Jehova, anabii mameeraga atĩrĩ, ‘Mũtikoona rũhiũ rwa njora kana mũhatĩrĩrio nĩ ng'aragu. Ti-itherũ, nĩngamũhe thayũ wa gũtũũra kũndũ gũkũ.’ ”

14 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Anabii acio mararatha ũhoru wa maheeni makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa. Nĩ ndimatũmĩte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarĩria. Maramũrathĩra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ũragũri wa tũhũ, na kũhooya mĩhianano, na maũndũ ma maheeni marĩa methugundĩire na meciiria mao. 15 Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru ũkoniĩ anabii arĩa mararatha maũndũ makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa: Nĩ ndiamatũmĩte, no-o moigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ rũhiũ rwa njora kana ng’aragu ikaahutia bũrũri ũyũ.’ Anabii o acio makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu. 16 Nao andũ acio marathagĩrwo mohoro nĩo, magaikanio na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu tondũ wa ng’aragu na rũhiũ rwa njora. Gũtikoneka mũndũ wa kũmathika, kana wa gũthika atumia ao, o na kana wa gũthika ariũ ao na airĩtu ao. Nĩngamaitĩrĩria mũtino ũrĩa ũmagĩrĩire.

17 “Maarĩrie ũhoru ũyũ, ũmeere atĩrĩ:
 “ ‘Rekei maitho makwa maite maithori
 ũtukũ na mũthenya mategũtigithĩria;
 nĩgũkorwo mũirĩtu wakwa gathirange, o acio andũ akwa,
 nĩmũgurarie ũũru,
 akagũthwo igũtha rĩa kũmũhehenja.
 18 Ingĩtoonya bũrũri-inĩ,
 nyonaga arĩa moragĩtwa na rũhiũ rwa njora;
 ingĩtoonya itũũra inene,
 nyonaga arĩa manyariirĩtwo nĩ ng’aragu.
 Mũnabii na mũthĩnjĩri-Ngai,
 eerĩ nĩmathiite bũrũri matooĩ.’ ”

19 Rĩu-rĩ, kaĩ ũregete Juda biũ?
 Anga nĩũnyararĩte Zayuni?
 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũhũũre,
 nginya tũkaaga kĩhonia?
 Twerĩgĩrĩire thayũ,
 no gũtirĩ wega tuonete,
 tũgeterera ihinda rĩa kũhonanio,
 no rĩrĩ, no maũndũ ma kũmakania tuonete.

20 Nĩtũkumbũra waganu witũ, Wee Jehova,
 o na wĩhia wa maithe maitũ;
 nĩ ũndũ ti-itherũ nĩtũkwĩhĩrie.
 21 Twagũthaitha ũtuge gũtũthũũra, nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩaku;
 ndũgaaconorithie gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene kĩrĩa kĩrĩ riiri.
 Ririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa warĩkanĩire na ithuĩ,
 na ndũgagĩthũkie.

22 Nĩ kũrĩ mũhianano o na ũmwe wa ĩyo ĩtarĩ kĩene ya ndũrĩrĩ ũngiuria mbura?
 Matu mo mene nĩmoiragia mbura?
 Aca, nĩwe, Wee Jehova Ngai witũ, uuragia mbura.
 Nĩ ũndũ ũcio, kĩrĩgĩrĩro giitũ kĩrĩ harĩwe,
 nĩgũkorwo wee nĩwe wĩkaga maũndũ macio mothe.

15

1 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “O na korwo Musa na Samũeli maarũgama mbere yakwa-rĩ, ngoro yakwa ndĩngĩerekera kũrĩ andũ aya. Maingatei mehere mbere yakwa! Nĩmarekwo mathiĩ! 2 Nao mangĩkũũria atĩrĩ, ‘Tũgũgĩthiĩ kũ?’ ũmeere atĩrĩ, ‘ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Arĩa maathĩrĩrio gũkua-rĩ, magakue;
arĩa maathĩrĩrio kũuragwo na rūhiũ rwa njora-rĩ, makoaragwo na rūhiũ rwa njora;
arĩa maathĩrĩrio ng’aragu-rĩ, makoaragwo nĩ ng’aragu;
arĩa maathĩrĩrio gũtahwo-rĩ, matahwo matwarwo bũrũri ũngĩ.’

³ “Nĩngamarehithĩria mĩthemba ĩna ya aniinani mamookĩrĩre.” ũguo nĩguo Jehova ekuuga, “Rũhiũ rwa njora rũgooka rũũrage andũ, namo magui mamakururie, nacio nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gũkũ thĩ imatambuure, imaniine.
⁴ Nĩngatũma matũike andũ a gũthũũrwo nĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa Manase mũrũ wa Hezekia mũthamaki wa Juda eekire gũkũ itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu.

⁵ “Nũũ ũgaakũiguĩra tha, wee Jerusalemu?

Nũũ ũgaagũcakaĩra?

Nũũ ũgaakerũra gwaku oke akũũrie ũrĩa ũhoru waku ũtariĩ?”

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Wee nĩũndegete,

wee ũtũũrĩte ũcookaga na thuutha.

Nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũtambũrũkĩria moko ngũniine;

ndingĩricũkwo rĩngĩ.

⁷ Nĩngamahuha ta mahuti makĩhuhwo na gĩtarũrũ ihingo-inĩ cia itũũra inene rĩa bũrũri.

Nĩngarehe gĩkuũ na mwanangĩko kũrĩ andũ akwa,

nĩgũkorwo nĩmagĩte kũgarũrĩa mĩthĩre yao.

⁸ Nĩngatũma atumia ao a ndigwa maingĩhe,

makĩre mũthanga wa iria-inĩ.

Nĩngarehithia mũniinani hĩndĩ ya mĩaraho

okĩrĩre manyina ma aanake ao;

ngaamarehera ruo rũnene

na makorererwo nĩ kĩeha kĩnene o rĩmwe.

⁹ Nyina wa ciana mũgwanja

nĩakaringĩka, akue.

Nĩagathũrĩrwo nĩ riũa kũrĩ o mũthenya barigici;

nĩagaconorithio na anyararwo.

Arĩa magaatigara ngaamaneana kũrĩ thũ ciao,

maniinwo na rūhiũ rwa njora,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Wũi-ĩiya-wakwa maitũ-ĩ, wee wanjarire!

Nduĩkĩte mũndũ wa kũgianagwo na kũhũũranagwo na nĩ nĩ bũrũri wothe!

Nĩ ndikombithĩtie kana ngakomberwo kĩndũ nĩ mũndũ,

no numagwo nĩ andũ othe.

¹¹ Jehova oigĩte atĩrĩ,

“Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mwega harĩwe;

ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma mwanangĩko

na mahinda ma mĩnyamaro.

¹² “Mũndũ no oine kĩgera:

kĩgera kĩrĩa kiumĩte gathigathini,

kana oine gĩcango?

¹³ Nĩnganeana ũtonga waku na igĩĩna ciaku

itahwo hatarĩ irĩhi,

nĩ ũndũ wa mehia maku mothe

marĩa maneeekwo bŭrŭri-inĩ waku wothe.
 14 Nĩngamŭtua ngombo cia thŭ cianyu
 thĩinĩ wa bŭrŭri mŭtooĩ,
 nĩ ũndũ marakara makwa
 nĩmagaakana ta mwaki, ũmŭcine.”

15 Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ;
 ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.
 Ndĩhĩria kŭrĩ arĩa manyariiraga.
 Wee nĩŭkiragĩrĩria; ndũkanjeherie;
 ririkana ũrĩa ndananyariirĩka nĩ ũndũ waku.

16 Rĩrĩa ciugo ciaku cianginyĩrĩre-rĩ, nĩndacirĩire;
 ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na igĩcanjamŭra ngoro yakwa,
 nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩitwa rĩaku,
 Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.

17 Ndirĩ ndaikara thiritũ-inĩ ya arĩa mekenagia,
 o na kana ngĩkenia magĩkenia;
 ndaikarire ndĩ wiki nĩ ũndũ guoko gwaku kwarĩ igŭrũ rĩakwa,
 nawe nĩwanjyũrĩtie marakara.

18 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ruo rwakwa rwage gũthira,
 na kironda gĩakwa gĩkeeha, gĩkaaga kũhona?
 Anga ũgũtuĩka harĩ nĩ ta karũũĩ gatangĩhokwo,
 kana ta gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa kĩhũũaga?

19 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ũngũrĩra, nĩngũgũcookereria
 nĩgeetha ũndungatagĩre;
 akorwo nĩrĩaragia maũndũ marĩa marĩ bata,
 no ti marĩa matarĩ bata,
 nĩgũtuĩka wa kũnjarĩrĩria.
 Andũ aya nĩmagũcookerere,
 no wee ndũkamacookerere.

20 Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ aya,
 ngũtue rũthingo rŭrũmu rwa gĩcango;
 nĩmakarũa nawe,
 no matigagũtooria,
 nĩgũkorwo nĩ ndĩ hamwe nawe,
 nĩguo ngũteithũre na ngũhonokie,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu,
 na ngũkũũre ngũrute moko-inĩ ma andũ arĩa matarĩ tha.”

16

Mũthenya wa Mwanangĩko

1 Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: 2 “Ndũkanahikanie ũgĩe na aanake kana airĩtu kũndũ gũkũ.” 3 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ ũkoniĩ aanake na airĩtu arĩa maciarĩrwo bŭrŭri ũyũ na ũkoniĩ atumia arĩa marĩ manyina mao na arũme arĩa marĩ maithe mao, atĩrĩ: 4 “Nĩmagakua gĩkuũ kiumanĩte na mĩrimũ mĩũru. Matigaacakaĩrwo kana mathikwo, no magaatũka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. Makaaniinwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nacio ciimba ciao igatuĩka, irio cia nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka.”

⁵ Nīgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na ndĩa ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana gũcaayanĩra, nĩ ũndũ nĩnjeheretie kĩrathimo gĩakwa, na wendo wakwa, o na tha ciakwa harĩ andũ aya,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁶ “Andũ othe, anene na arĩa anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ. Matigaathikwo kana macakaĩrwo, na gũtirĩ mũndũ ũgetiihangia kana enjwo mũtwe* nĩ ũndũ wao. ⁷ Gũtirĩ mũndũ ũkaaheana irio cia kũhooreria acio maracakaĩra arĩa makuĩte,† o na akorwo nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ ũkaaheana kĩndũ gĩa kũnyua nĩguo amagirie maithori.

⁸ “Ningĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na gĩathĩ, atĩ nĩguo ũikare thĩ nao mũrĩe na mũnyue. ⁹ Nīgũkorwo Jehova, Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Matukũ-inĩ manyu nĩmũkeonera na maitho manyu ngakinyia mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya gĩkeno mũthia o na niine mĩgambo ya mũhiki na mũhikania kũndũ gũkũ.’

¹⁰ “Rĩrĩa ũkeera andũ aya maũndũ macio mothe nao makũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova atũtuĩre mwanangĩko mũnene ũguo? Kaĩ twĩkĩte ihĩtia rĩrĩkũ? Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩrie Jehova Ngai witũ?’ ¹¹ Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ maithe manyu nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩra ngai ingĩ, magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga. Nĩmandirikire na makĩaga kũrũmia watho wakwa. ¹² No inyuĩ nĩmwĩkĩte maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe manyu. Ta rorai muone ũrĩa o ũmwe wanyu arũmĩrĩire ũremi wa ngoro yake thũku, handũ ha kũnjathĩkĩra. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũrutũrũra muume bũrũri ũyũ mũthĩĩ bũrũri mũtooi inyuĩ ene, o na kana ũkamenywo nĩ maithe manyu, na mũrĩ kũu nĩmũgatungatagĩra ngai ingĩ mũthenya na ũtukũ, nĩgũkorwo ndigũcooka kũmwĩka maũndũ mega.’”

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ¹⁵ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na akĩmaruta mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩrie.’ Nīgũkorwo nĩngamacookia bũrũri-inĩ ũrĩa ndaaheire maithe mao.”

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ, “No rĩrĩ, nĩngũtũmana gwĩtwo ategi a thamaki aingĩ, nao nĩmakamatega. Thuutha wa ũguo njooke ndũmanĩre aguĩmi aingĩ, nao nĩmakamaguĩma irĩma-inĩ, na tũrĩma-inĩ tuothe, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga. ¹⁷ Maitho makwa nĩmoonaga mĩthĩire yao yothe; ndĩngĩhithĩka harĩ nĩ, o namo mehia mao matingĩhithwo atĩ nĩguo maitho makwa mage kũmona. ¹⁸ Ngaamarĩhia maita meerĩ nĩ ũndũ wa waganu wao na mehia mao, nĩ ũndũ nĩmathaahĩtie bũrũri wakwa na mĩhaano ĩtarĩ muoyo mĩmeneku mũno, na makaiyũria igai rĩakwa na mĩhianano ĩrĩ magigi.”

¹⁹ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kĩirigo gĩakwa kĩrũmu,
o wee rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩina,

ndũrĩrĩ igooka harĩwe

ciumĩte ituri-inĩ cia thĩ, ciuge atĩrĩ,

“Maithe maitũ matiarĩ na kĩndũ tiga ngai cia maheeni,

o mĩhianano ĩyo ĩtarĩ kĩene na ĩtarĩ ũndũ mwega yamekĩire.

²⁰ Andũ nĩmethondekagĩra ngai ciao ene?

Ĩĩ, no rĩrĩ, icio ti ngai!”

* **16:6** O na gũtuĩka andũ a Isiraeli rĩmwe nĩmenjagwo njuĩrĩ nĩ ũndũ wa arĩa akuũ, mũtugo ũyũ nĩwakananĩtio nĩ watho (Alaw 19:28; 21:5). † **16:7** Warĩ mũtugo kũrĩ andũ arĩa maracakaya kũheo irio (2Sam 3:35; Ezek 24:17, 22).

21 “Tondũ ũcio nĩngamaruta maamenye,
ihinda-inĩ rĩĩrĩ nĩguo ngaamaruta ũhoru wa ũhoti na hinya wakwa.
Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ rĩĩtwa rĩakwa nĩ Jehova.

17

1 “Atĩrĩrĩ, mehia ma Juda makururĩtwo na karamu ga kĩgera,
magakururwo na mũthia mũũgĩ wa kahiga ka nyaigĩ,
ihengere-inĩ cia ngoro ciao,
o na magakururwo hĩa-inĩ cia igongona ciao.

2 O na ciana ciao nĩiririkanaga
igongona ciao na itugĩ cia Ashera
iria ciahandĩtwo rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru,
o na tũrĩma-inĩ tũrĩa tũraihu na igũrũ.

3 Kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ bũrũri-inĩ,
o hamwe na ũtonga waku, na mĩthiithũ yaku yothe-rĩ,
nĩngacirekereria itahwo,
o hamwe na kũndũ gwaku kũrĩa gũtũũgĩru,
nĩ ũndũ wa mehia marĩa maiyũrĩte guothe bũrũri-inĩ waku.

4 Nĩ ũndũ wa kwĩhia gwaku wee mwene,
nĩũkoorwo nĩ igai rĩrĩa ndaakũheire.
Nĩngagũtua ngombo ya thũ ciaku
thĩinĩ wa bũrũri ũtooĩ,
nĩgũkorwo nĩũtũmĩte marakara makwa maakane,
na megũtũũra makanaga nginya tene.”

5 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga mũndũ,
o ũcio wĩhokaga mũndũ nĩ ũndũ wa hinya wake,
ngoro yake ĩkahutatĩra Jehova.

6 Agaatuĩka o ta kĩhinga kĩrĩ werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ;
ndakoona ũgaacĩru ihinda rĩakinya.
Agaatũũra kũndũ kũmũ na kũrĩ nyoota werũ-inĩ,
o kũu bũrũri-inĩ wa cumbĩ gũtatũũraga mũndũ.

7 “No kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova,
o ũrĩa ũigĩte mwĩhoko wake harĩ we.

8 Agaatuĩka ta mũtĩ ũhaandĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia maaĩ,
ũrĩa ũtaambagia mĩri yaguo ĩgakinya rũũĩ-inĩ.
Ndwĩtigagĩra hĩndĩ ya ũrugarĩ wa riũa wakinya;
mathangũ maguo makoragwo marĩ maruru.
Ndũngĩũma mwaka ũrĩa gũtarĩ mbura,
na ndwagaga gũciara maciaro maguo.”

9 Ngoro ya mũndũ nĩheenana gia gũkĩra ciũmbe iria ingĩ ciothe,
na nĩ njaganu mũno.
Nũũ ũngĩhota gũthuuthuria ũhoru wayo?

10 “Nĩ Jehova thuthuuragia ngoro,
na ngoiruuria maũndũ marĩa mahithe meciiria-inĩ,
nĩgeetha ndaathime mũndũ o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa ekaga,
o na kũringana na ũrĩa ciĩko ciake itariĩ.”

11 O ta ũrĩa ngware ĩkomagĩrĩria matumbĩ marĩa ĩtareketie-rĩ,
ũguo noguo mũndũ ũrĩa wĩtongagia na njĩra itarĩ cia kĩhooato atarĩ.
O matukũ ma muoyo wake magĩthĩĩ kũigananĩria-rĩ,
ũtonga ũcio nĩũkamweherera, nake marigĩrĩrio-inĩ nĩakeyonania arĩ mũkĩũgu.

12 Handũ haitũ harĩa haamũre, hahaanaine na gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩrĩa kĩrĩ riiri,
kĩrĩa gĩtũũrĩte gĩtũũgĩrĩtio kuuma o kĩambĩrĩria,

13 Wee Jehova, o wee mwĩhoko wa Isiraeli,
arĩa othe magũtirikaga nĩmagaconorithio.

Arĩa makũhutatagĩra makoima harĩwe-rĩ,
makaandĩkwo marĩitwa mao rũkũngũ-inĩ rwa thĩ,
nĩ ũndũ nĩmatirikĩte Jehova,
o we gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo.

14 Wee Jehova-rĩ, honia na nĩngũhona;
honokia na nĩngũhonoka,
nĩ ũndũ wee nowe ngoocaga.

15 Andũ manjũũragia atĩrĩ,
“Kaĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩrĩ kũ?
Nĩkĩhingio rĩu!”

16 Nĩ ndiũrĩte ngatiga gũtuĩka mũrĩithi waku;
wee nĩũũ atĩ ndiĩrĩrĩrie mũthenya wa mũtino.
Ūrĩa wothe njaragia na kanua gakwa ndũhithĩtwo harĩwe.

17 Ndũgatuĩke itua-nda harĩ nĩ;
wee nĩwe kĩhitho gĩakwa mũthenya wa mwanangĩko.

18 Arĩa manyariiraga maroconorithio,
no nĩ-rĩ, ndũkanareke njonoke;
maronyiitwo nĩ kĩmako,
no nĩ-rĩ, ndũkanareke nyiitwo nĩ kĩmako.

Makinyĩrĩrie mũthenya wa mwanangĩko;
maniine na iniinana inene maita meerĩ.

Kũiga Thabatũ ĩrĩ Theru

19 Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Thĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩrĩa gĩtagwo kĩhingo kĩa andũ, kĩrĩa athamaki a Juda mageraga magĩtoonya itũũra-inĩ na makiuma; ningĩ ũrũgame ihingo-inĩ iria ingĩ ciothe cia Jerusalemu. 20 Mũmeere atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ athamaki a Juda, na andũ othe a Juda, na mũndũ o wothe ũrĩa ũtũũragia Jerusalemu, ũrĩa ũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici. 21 Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩmenyererei mũtikanakuue mũrigo mũthenya wa Thabatũ, kana mũũtoonyerie ihingo-inĩ cia Jerusalemu. 22 Mũtikanakuue mũrigo mũũrute nyũmba-inĩ cianyu, kana mũũrute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya wa Thabatũ, no rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ mũwamũrage, o ta ũrĩa ndaathire maithe manyu mekage. 23 No matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio: moomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo. 24 Jehova ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathĩkĩre na mwage gũkuua mũrigo mũmĩtoonyerie ihingo-inĩ cia itũũra rĩrĩ inene mũthenya wa Thabatũ, no mũmenyerere mũthenya wa Thabatũ mũwamũre na ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mũthenya ũcio-rĩ 25 hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi nĩmagatoonyera ihingo cia itũũra rĩrĩ inene marĩ na anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuũtwo nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũragia Jerusalemu, narĩo itũũra rĩu-rĩ, nĩrĩgatũũrwo nĩ andũ nginya tene. 26 Andũ nĩmagooka moimĩte

matũũra-inĩ ma Juda, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigiicĩirie Jerusalemu, na moime bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũrĩa ũrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, na moime bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na ũbumba, na maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova. ²⁷ No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathĩkĩra, na mwage kwamũra mũthenya wa Thabatũ na ũndũ wa kwaga gũkuua mũrigo o na ũrĩkũ rĩrĩa mũgũtoonyera ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngaakia mwaki ũtangĩhoreka ihingo-inĩ cia Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirigĩre.’ ”

18

Nyũmba-inĩ ya Mũũmbi wa Nyũngũ

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ikũrũka ũthĩĩ nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya kũu nĩkuo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrũka ngĩthĩĩ kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba nyũngũ. ⁴ No rĩrĩ, nyũngũ ĩrĩa ombaga na rĩũmba nĩyathũkire ĩrĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi ũcio agĩcooka akĩũmba nyũngũ ĩngĩ na rĩũmba o rĩu, akĩmĩthondeka o ta ũrĩa onire yagĩrĩire gũthondekwo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁶ “Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njĩke na inyuĩ o ta ũrĩa mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?” Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtariĩ mũrĩ guoko-inĩ gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ o yothe ingĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna ũmunyũrwo na mũri, na unangwo, o na ũiinwo, ⁸ naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtie rũngĩrĩra, rũtigane na ũũru waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũika ũũru ũcio njiirĩire kũrũika. ⁹ Ningĩ ihinda rĩngĩ ingĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, ¹⁰ naruo rũrĩrĩ rũu rũcooke rwĩke maũndũ marĩa nyonaga marĩ mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage kũrũika wega ũcio njugĩte nĩngũrũika.

¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ĩra andũ a Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndĩrahaarĩra kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njĩra ya kũmũũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio, garũrũkai mũtigane na mũthĩire yanyu mũũru, mũndũ o mũndũ wanyu, na mũgarũrĩre mũthĩire yanyu na ciĩko cianyu.’ ¹² No-o magaacookia moige atĩrĩ, ‘Hatirĩ bata wa gũtaarwo. Tũgũthĩĩ na mbere na mĩbango iitũ; mũndũ o mũndũ witũ ekũrũmĩrĩra ũremi wa ngoro yake thũku.’ ”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:

Nũũ ũrĩ waigua ũndũ ta ũyũ?

Ũndũ ũrĩ magigi mũno nĩwĩkĩtwo

nĩ Isiraeli, ũrĩa mũirĩtu gathirange!

¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rĩ,

ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo cia mahiga?

Maaĩ mahehu makĩo marĩa moimaga matherũkĩro-inĩ ma kũraya-rĩ,

marĩ maga gũtherera?

¹⁵ No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ;

macinagĩra mĩhianano ĩtarĩ kiene ũbumba,

ĩrĩa yatũmire mahĩngwo mũthĩire-inĩ yao,

makĩaga kũrũmĩrĩra mũthĩire ĩrĩa ya tene.

Yatūmire magerere tūcīra twa mīkīra,
o na barabara iria itarī thondeke.

16 Būrūri wao ūgaatigwo ūrī mwanangīku,
ūgaatuīka kūndū gwa kūnyararwo nginya tene;
arīa othe makaahītūkīra kuo-rī,
nīmakagega makīinagia mītwe.

17 O ta rūhuho rūkīhurutana kuuma mwena wa irathīro,
noguogwa ngaamahurunja mbere ya thū ciao;
ngaamahutatīra na njage kūmoonīa ūthiū wakwa
mūthenya ūrīa magaakorwo nī mwanangīko.”

18 Nao makiuga atīrī, “Ūkai tūciirīre ūrīa tūgūūkīrīra Jeremia; nī ūndū ūrutani
wa watho ūrīa athīnjīri-Ngai marutanaga ndūkoora, kana kīrīra kīa andū arīa oogī
kīūre, o na kana ndūmīrīri ya anabii yūre. Nī ūndū ūcio ūkai, tūmūtharīkīre na
nīmī ciitū, na tūtīkarūmbūiye ūndū o wothe ekuuga.”

19 Ta thīkīrīria, Wee Jehova;
igua ūrīa aya aathitangi maroiga!

20 Wega-rī, no ūrīhwo na ūūru?
No rīrī, andū acio nīmanyenjeire irima.
Ta ririkana ūrīa ndaarūgamire mbere yaku,
na ngīmarīrīria,
nīguo ngirīrīrie marakara maku matikamakore.

21 Nī ūndū ūcio rekereria ciana ciao ng’aragu;
cineane, iniinwo na rūhiū rwa njora.
Reke atumia ao matigwo matarī ciana, na marī a ndigwa;
rekereria arūme ao mooragwo,
o nao aanake ao mooragīrwo mbaara-inī na rūhiū rwa njora.

22 Kīrīro kīroiguwo kuuma nyūmba-inī ciao
rīrīa ūkaarehe andū a kūmatharīkīra hi na hi,
nī ūndū nīmanyenjeire irima nīguo maanyite,
na makanyumbīkīra mītego ya kūnyiita magūrū makwa.

23 No wee nīūūī, Wee Jehova,
ūrīa wothe manjīrīre nīguo manjūrage.
Tiga kūmarekera mahītia mao,
kana kūhuura mehīa macio mao mehere ūthiū-inī waku.
No marong’aūranīrio thī mbere yaku;
meeke maūndū macio rīrīa ūgaakorwo ūrakarīte.

19

1 Ūū nīguo Jehova ekuuga: “Thī ūgūre gatigithū ka rīūmba harī mūūmbi.
Ūcooke woe athuuri amwe a kīrīndī na athīnjīri-Ngai amwe, ² mumagare mūthīf
Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, hakuhī na itonyero rīa Kīhingo-kīa-Ngīo. Wakinya
hau wanīrīre ūhorō ūrīa ngūkwīra, ³ uuge atīrī, ‘Ta iguai ndūmīrīri ya Jehova,
inyuī athamaki a Juda, na andū a Jerusalemu. Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o
we Ngai wa Isiraēli ekuuga atīrī: Ta thīkīrīriai! Nīngūrehithia mwanangīko
kūndū gūkū ūrīa ūgaatūma mūndū o wothe ūrīa ūkaūigua ararakwo nī matū.
⁴ Nīgūkorwo nīmandirikīte na magatūma haha hatūike handū ha ngai cia kūndū
kūngī; nīmacinīre magongona kūrī ngai iria o ene, kana maithe mao, o na kana
athamaki a Juda matooi, na makaiyūria kūndū gūkū thakame ya andū arīa matarī
ūūru mekīte. ⁵ Nīmakiite kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūhooerwo Baali, na gwa
gūcinagīrwo ariū ao na mwaki matūike maruta ma kūrutīrwo Baali, ūndū ūrīa nī
itaathanire wīkagwo, kana ngīūgweta, o na ūndū ūtarī wagīa meciiria-inī makwa.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka gwĩtaga kũndũ gũkũ Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo.

⁷ “Kũndũ gũkũ nĩkuo ngathũkĩria mĩbango yothe ya Juda na ya Jerusalemu. Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora nĩ thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, nacio ciimba ciao ndĩciheane ituĩke nyama cia kũrĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka. ⁸ Nĩngananga itũũra rĩrĩ ndũme rĩtuĩke kũndũ gwa kũnyararwo; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega na mamanyũrũrie moona ũrĩa nguraro ciao cingĩhĩte. ⁹ Nĩngatũma marĩe nyama cia mĩrĩ ya ariũ na aarĩ ao, na o mũndũ arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũrĩa ũngĩ hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo marĩ na mĩnyamaro nĩ ũndũ wa gũthiũrũrũkĩrio nĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo.’

¹⁰ “Ũcooke ũũrage gatigithũ kau, acio mũgaathiĩ nao makĩonaga, ¹¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: Nĩngahehenja rũrĩrĩ rũrũ, o na itũũra rĩrĩ, o ta ũrĩa mũndũ oragaga nyũngũ ya mũũmbi na ndĩcookaga gũthondekeka ĩtuĩke ng’ima rĩngĩ. Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi nginya kwage handũ ha gũthikanwo. ¹² Ũguo nĩguo ngeeka kũndũ gũkũ, o na andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩrĩ inene rĩhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyũmba iria irĩ Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda nĩgathaahio o ta gũkũ Tofethi: nyũmba ciothe iria maacinĩire ũbumba igũrũ rĩacio, makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia njata, na magĩitagĩra ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo.’ ”

¹⁴ Jeremia agĩcooka akĩhũndũka kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte akarathĩre andũ ũhoru, nake akĩrũgama nja ya hekarũ ya Jehova, akĩra andũ othe atĩrĩ, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩria! Nĩngũrehithĩria itũũra rĩrĩ inene, o na tũtũũra tũrĩa tũrĩrigiicĩirie tuothe mwanangĩko ũrĩa wothe ngwetete igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.’ ”

20

Jeremia na Pashuri

¹ Rĩrĩa Pashuri ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Imeri, o ũcio warĩ mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ ya Jehova, aiguire Jeremia akĩratha maũndũ macio-rĩ, ² agĩathana Jeremia ũcio mũnabii ahũũrwo na oohererwo magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa Rũgongo kĩa Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ³ Mũthenya ũcio warũmĩrĩire, rĩrĩa Pashuri aamuohorithirie ndungu magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩitwa rĩrĩa Jehova agũtuĩte ti Pashuri, no ũrĩitagwo Magori-Misabibu. ⁴ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũtũma ũtuĩke ta ũndũ wa kũguoyohia kũrĩ wee mwene o na wa kũmakia arata aku othe;’* nĩũkeyonera na maithe maku rĩrĩa andũ acio makoaragwo na rũhiũ rwa njora rwa thũ ciao. Nĩnganeana andũ a Juda othe kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana amooragithie na rũhiũ rwa njora. ⁵ Nĩnganeana ũtonga wothe wa itũũra rĩrĩ inene kũrĩ thũ ciao: maciaro marĩo mothe, indo ciothe ciarĩo cia bata, o na mĩthithũ yothe ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha macitware Babuloni. ⁶ Nawe Pashuri, na arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra na ũthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe arĩa ũrathagĩra ũhoru wa maheeni.’ ”

Mateta ma Jeremia

⁷ Wee Jehova, nĩwaheenereirie, na niĩ ngĩheeneka,

* **20:4** Rĩitwa rĩerũ rĩa Pashuri rĩarĩ rĩa gwĩkĩra Juda guoya; andũ a Juda maarĩ matahwo matwarwo bũrũri wa Babuloni.

- wangĩririe hinya ũkĩhoota.
 Ndindaga ngĩthekererwo mũthenya wothe;
 nyũrũragio nĩ mũndũ o wothe.
- ⁸ Rĩrĩa rĩothe ngwaria-rĩ, nyanagĩrĩa
 ngĩhunjanagĩria ũhoro wa maũndũ ma ũhinya, na ma mwanangĩko.
 Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩrĩri ya Jehova
 ĩndeeheire o kũrumwo na kũnyararwo mũthenya wothe.
- ⁹ No ingiuga atĩrĩ, “Ndigũcooka kũmũgweta
 kana kwaria ngĩgwetaga rĩtwa rĩake,”
 ndũmĩrĩri yake ĩrĩa ĩrĩ ngoro-inĩ yakwa ĩhaana ta mwaki,
 o ta mwaki ũhingĩrĩrio mahĩndĩ-inĩ makwa.
 Nĩnogetio nĩkũmĩga thĩinĩ wakwa,
 na ti-itherũ ndingĩhota.
- ¹⁰ Nĩnjiguaga andũ aingĩ makĩheehana atĩrĩ,
 “Itua-nda rĩrĩ mĩena yothe!
 Nĩacukanĩrĩrwo! Nĩtũmũcuukanĩrĩre!”
 Arata akwa othe
 metereire ndenderũke, makiugaga atĩrĩ,
 “Hihi nĩekũheeneka;
 hĩndĩ iyo nĩtũkũmũtooria,
 twĩrĩhĩrie harĩ we.”
- ¹¹ No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na nĩ ta njamba ĩrĩ hinya;
 nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa manyariiraga
 nĩmakahĩngwo na matikahootana.
 Nĩmagaconorithio mũno nĩgũkorwo matigaatooria;
 kũnyararwo kwao gũtikariganĩra o na rĩ.
- ¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, wee ũtuĩragia andũ arĩa athingu,
 na ũkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria,
 reke ndĩonere wee ũkĩndĩhĩria harĩ andũ aya,
 nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.
- ¹³ Inĩrai Jehova!
 Goocai Jehova!
 Nĩgũkorwo nĩahonokagia mĩoyo ya arĩa abatari,
 akamĩruta moko-inĩ ma arĩa aaganu.
- ¹⁴ Mũthenya ũrĩa ndaciarirwo ũrogwatwo nĩ kĩrumi!
 Mũthenya ũrĩa maitũ aanjarire-rĩ, ũroaga kũrathimwo!
- ¹⁵ Mũndũ ũrĩa waheire baba ũhoro ũcio arogwatwo nĩ kĩrumi,
 ũrĩa watũmire akene mũno, rĩrĩa aamwĩrere atĩrĩ,
 “Nĩũciarĩrwo mwana wa kahĩ!”
- ¹⁶ Mũndũ ũcio-rĩ, arotũika o ta matũũra
 marĩa Jehova aang’auranirie atarĩ na tha.
 Arotũũra aiguaga mũkayo o rũciinĩ,
 na akaigua mbu ya mbaara mĩaraho.
- ¹⁷ Nĩ ũndũ ndanjũragire ndĩ nda ya maitũ,
 nĩguo maitũ atuĩke o taarĩ mbĩrĩra yakwa,
 nayo nda yake ĩtũũre ĩimbĩte nginya tene.
- ¹⁸ Rĩu-rĩ, ndoimire nda ya maitũ nĩkĩ,
 nyonage o thĩina na kĩa,
 na ndĩkĩrĩrie matukũ makwa njonokete?

21

Ngai kũrega Ihooya rĩa Zedekia

¹ İno nıyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Zedekia amũtũmĩire Pashuri mũrũ wa Malikija, na Zefania mũrũ wa Maaseia mũthĩnjĩri-Ngai. Makĩmwĩra atĩrĩ: ² “Tũtuĩrĩrie ũhoru harĩ Jehova, nĩ ũndũ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, nĩatũtharĩkĩire. Hihi Jehova nĩegũtwĩkĩra maũndũ ma magegania o ta ũrĩa anatwĩkĩra mahinda ma tene, nĩguo mũthamaki ũcio atweherere.”

³ No Jeremia akĩmacookeria atĩrĩ, “İrai Zedekia atĩrĩ, ⁴ ‘Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie gũtũma indo icio cia mbaara, o icio irĩ moko-inĩ manyu, iria mũrahũthĩra mũkĩrũa mbaara na mũthamaki wa Babuloni na andũ a Babuloni arĩa marĩ nja ya rũthingo mamũrigiicĩirie, imũcookerere imũhũũre inyuĩ ene. Andũ acio nao nĩngamacookanĩrĩria thĩinĩ wa itũũra rĩrĩ inene. ⁵ Nĩ mwene nĩngahũũrana na inyuĩ ndambũrũkitie guoko gwakwa, o na njĩkĩrĩte njora yakwa hinya, ndaakarĩte, na ndĩ na mang’ũrĩ na marũrũ maingĩ. ⁶ Nĩngahũũra kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga itũũra rĩrĩ inene, andũ na nyamũ, ciothe ciũragwo na mũthiro mũũru mũno. ⁷ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ: Thuutha ũcio-rĩ, nĩnganeana Zedekia, mũthamaki wa Juda, na anene ake, o na andũ arĩa angĩ magaaakorwo matigaire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, arĩa matoragirwo nĩ mũthiro ũcio, kana rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, ndĩmaneane kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, na kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Nĩakamooragithia na rũhiũ rwa njora; ndakamaiguĩra tha, kana amacaaĩre, o na kana amaiguĩre kĩaha.’

⁸ “O na ningĩ wĩre andũ acio atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Atĩrĩrĩ, nĩngũiga njĩra ya muoyo, o na njĩra ya gĩkuũ mbere yanyu. ⁹ Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene, akooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro. No ũrĩa wothe ũgaathiĩ eneane kũrĩ andũ a Babuloni arĩa mamũrigiicĩirie nĩagatũũra muoyo; nĩakahonokia muoyo wake. ¹⁰ Nĩndũite atĩ nĩngũgera itũũra rĩrĩ inene ngero njũru, na ndirĩ wega ingĩrĩika, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩrĩkũneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni, nake arĩniine na mwaki.’

¹¹ “Ningĩ wĩre nyũmba ya ũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova; ¹² atĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi, ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Tuithanagiai ciira na kĩhooto rũciinĩ o rũciinĩ;
teithũrai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake
kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria,
kana mang’ũrĩ makwa mamũũkĩrĩre maakanĩte ta mwaki
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane ta mwaki ũtangĩhoreka nĩ mũndũ.

¹³ Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Jerusalemu,
o inyuĩ mũtũũraga rũgongo igũrũ rwa gĩtuamba gĩkĩ,
kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia mahiga,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
o wee uugaga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩhota gũtũũkĩrĩra?
Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya kũrĩro-inĩ giitũ?”

¹⁴ Nĩngamũherithia kũringana na ciĩko cianyu,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Nĩngaakia mwaki mũtitũ-inĩ yanyu,
ũrĩa ũkaaniina kĩrĩa gĩothe kĩmũrigiicĩirie.’ ”

22

Athamaki arĩa Aaganu Gũtuĩrwo Ciira

1 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ nginya nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda* ũhunje ndũmĩrĩrĩ ĩno kuo, uuge atĩrĩ: 2 “Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩrĩ ya Jehova, wee mũthamaki wa Juda, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene, na anene aku, o na andũ anyu arĩa matoonyagĩra ihingo-inĩ ici. 3 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Īkagai maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto. Honokagai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria. Mũtikaneeke ũndũ mũũru kana maũndũ ma kũhũthĩra hinya harĩ mũndũ wa kũngĩ, kana harĩ mwana wa ngoriai kana mũtumia wa ndigwa, na ningĩ kũndũ gũkũ mũtikanaithie thakame ya mũndũ ũtekĩte ũũru. 4 Nĩgũkorwo mũngĩmenyerera mwathĩkĩre mawatho maya, hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa Daudi gĩa ũthamaki nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, mahaicĩte ngaari cia ita na mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o na andũ ao. 5 No mũngĩkaaga gwathĩkĩra mawatho maya, Jehova ekuuga atĩrĩ, Ndehĩta na Rĩitwa rĩakwa mwene atĩ nyũmba ĩno ya ũthamaki nĩkanangwo.’ ”

6 Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda:

“O na gũtuĩka ũhaana ta Gileadi harĩ nĩ,
ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka Lebanoni,
ti-itherũ nĩngatũma ũtuĩke ta werũ ũtarĩ kĩndũ,
ũtuĩke ta matũũra matatũũragwo.

7 Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre, makwanange,
o ũmwe wao eyohete indo ciake cia mbaara,
na nĩmagatemanga mĩtarakwa yaku ĩrĩa mĩega mũno,
mamĩikie mwaki-inĩ.

8 “Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩrĩ inene na nĩmakooranagia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova eke itũũra rĩrĩ inene maũndũ ta maya?’ 9 Nao nĩmagacookerio atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatirikire ũhoro wa kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wao, makĩhooya na magĩtungatĩra ngai ingĩ.’ ”

10 Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio ũkuĩte, kana mũcakae nĩ ũndũ wa kũũrwo nĩwe;
no rĩrĩ, rĩrai na mũgirĩke nĩ ũndũ wa ũcio ũthaamĩtio,
nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũrĩa aaciariĩrwo rĩngĩ.

11 Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ Shalumu† mũrũ wa Josia, ũrĩa wacookire ithenya rĩa ithe Josia, mũthamaki wa Juda, no nĩacookire akiuma kũndũ gũkũ: “Ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka. 12 Agaakuĩra kũu aatwarirwo arĩ mũgwate; ndakoona bũrũri ũyũ rĩngĩ.”

13 “Kaĩ ũrĩa wakaga nyũmba yake ya ũthamaki na njĩra itarĩ cia ũthingu arĩ na haaro-ĩ!

o ũcio wakaga tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma kĩhooto,
na akarutithia andũ a bũrũri wake wĩra ũtarĩ mũcaara,
akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio wao.

14 Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra nyũmba nene ya ũthamaki,
ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’

Nĩ ũndũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene,
na akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mũtarakwa,
o na akamĩgemia na rangi mũtune.

15 “Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia mĩtarakwa-rĩ,
no gũtũme ũtuĩke mũthamaki?”

* 22:1 Nyũmba ya mũthamaki yarĩ mũhuro wa hekarũ (26:10-12). † 22:11 Shalumu nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

Githĩ thoguo ndaarĩ o na gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua?

Ekaga maũndũ marĩa maagĩrĩire na ma kĩhooto,
nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.

16 Aaciiragĩrĩra andũ arĩa athĩni na arĩa abatari,
na nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.

Githĩ ũguo tiguu kũmenyana na nĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

17 “No rĩrĩ, maitho maku na ngoro yaku
irorereirio o uumithio ũtarĩ wa kwĩhokeka,
cikeerekera gũitithia thakame ya andũ matarĩ ũuru mekĩte,
o na kũhinyanĩrĩria, na gwĩtia indo na hinya.”

18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩi Jehoiakimu mũrũ wa Josia,
mũthamaki wa Juda:

“Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ:

‘Wũi-ĩiya, mũrũ-wa-Ithe-witũ-ĩ! Wũi-ĩiya mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!’

Ningĩ matikamũrĩrĩra makiugaga:

‘Wũi-ĩiya mwathi-witũ-ĩ! Wũi-ĩiya riiri-wake-ĩ!’

19 Agaathikwo o ta ũrĩa ndigiri ithikagwo:
agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia Jerusalemu.”

20 “Ambata, ũthiĩ Lebanoni, ũkanĩrĩre kuo,
ũreke mũgambo waku ũiguĩke kũu Bashani,
na ũkayũrũrũke kuuma Abarimu,
nĩgũkorwo athiritũ aku othe nĩahehenje.

21 Nĩndagũkaanirie rĩrĩa weiguaga ũrĩ mũgitĩre,
nowe ũkiuga atĩrĩ, ‘Ndigũthikĩrĩria!’

Ūyũ ũkoretwo ũrĩ mũthĩire waku kuuma ũrĩ o mũnini;
wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.

22 Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ rũhuho,
nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ.

Hĩndĩ ĩyo nĩũgaconoka na ũnyararithio
nĩ ũndũ wa waganu waku wothe.

23 Inyuĩ mũtũũraga Lebanoni,
o inyuĩ mũikaraga nyũmba cia mĩtarakwa,
kaĩ nĩmũgacakaya rĩrĩa mũkanyitwo nĩ ruo,
o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo-ĩ!”

24 Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, wee Jekonia, mũrũ
wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa mũhũuri kĩrĩ guoko-
inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ, no gũkũruta ingĩkũruta ho. 25 Ngũkũneana kũrĩ arĩa
magũcaragia makũrute muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ Nebukadinezaru,
mũthamaki wa Babuloni na kũrĩ andũ a Babuloni. 26 Wee hamwe na maitũguo
ũrĩa wagũciarire, ngamũnyuguta bũrũri ũngĩ kũrĩa mũtaciariirwo, na kũu nĩkuo
inyuĩ eerĩ mũgakuĩra. 27 Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka gũkũ bũrũri ũyũ mwĩriragĩria
gũgaacooka.”

28 Hĩ anga mũndũ ũcio wĩtagwo Jekonia, nĩ nyũngũ nguũ na nyarare,
na kindũ gĩtarĩ mũndũ ũngĩkienda?

Nĩ kĩ gĩgũtũma we hamwe na ciana ciake manyugutwo,
na maikio bũrũri matooi?

29 Atĩrĩrĩ, wee bũrũri, bũrũri, bũrũri ũyũ,
ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova!

30 Ūũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Mündũ üyũ nĩandĩkwo maandĩko-inĩ, ta mündũ ũtarĩ mwana,
mündũ ũtakagaacĩra mütũũrĩre-inĩ wake wothe,
nĩgũkorwo gũtirĩ mwana wake ũkaagaacĩra,
gũtirĩ ũgaikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Daudi
kana athamake rĩngĩ thĩinĩ wa Juda.”

23

Rũhonge rwa Ũthingu

¹ “Hĩ! Kaĩ arĩithi arĩa maniinaga na makahurunja mbũri cia rũũru rwakwa marĩ na haaro-ĩ!” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekũũria arĩithi arĩa marĩithagia andũ akwa atĩrĩ: “Tondũ nĩmũhurunjĩte mbũri ciakwa na mũgaciingata, na nĩmwagĩte gũcimenyerera-rĩ, nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa ũũru ũcio mwĩkĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³ “Nĩ mwene nĩngacookereria matigari ma rũũru rwa mbũri ciakwa kuuma mabũrũri mothe marĩa ndaacitwarithirie, ndĩcicookie ũrĩithio-inĩ wacio, na nĩngaciaranĩra kuo, cingĩhe. ⁴ Nĩngacirehera arĩithi a gũcirĩithagia, na itigacooka gwĩtigĩra kana kũmaka, na gũtirĩ o na ĩmwe yacio ĩkoora,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka rĩrĩa ngaarahũrĩra Daudi mündũ mũthingu ũgerekanĩtio na Rũhonge rwa mũtĩ, na nĩwe Mũthamaki ũrĩa ũgaathamakaga arĩ na ũũgĩ, na ageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ.

⁶ Matukũ-inĩ make-rĩ, Juda nĩakahonokio, nake Isiraeli atũũre arĩ mũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩtwa rĩrĩ:
Jehova-Ũthingu-Witũ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ⁸ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire njaro cia Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na kuuma mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.’ Hĩndĩ ĩyo magaatũũra bũrũri wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹ Ũhoro ũkoniĩ anabii nĩ atĩrĩ:
Ngoro yakwa nĩthuthĩku;
mahĩndĩ makwa mothe nĩmarainaina.

Haana ta mündũ mũrĩũ,
ngahaana ta mündũ mũtoorie nĩ ndibei,
nĩ ũndũ wa Jehova,
na nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ciake theru.

¹⁰ Bũrũri ũyũ ũiyũrĩte itharia;
bũrũri ũyũ ũikarĩte ũrĩ mũng’aru nĩ ũndũ wa kĩrumi,
naguo ũrĩithio wothe kũu werũ-inĩ ũkahooa.

Anabii marũmĩrĩire mĩtũũrĩre mĩũru,
na makahũthĩra hinya wao ũrĩa gũtagĩrĩire.

¹¹ “Anabii na athĩnjĩri-Ngai matiĩtigagĩra Ngai;
o na thĩinĩ wa hekarũ-inĩ yakwa,
nĩndĩioneire waganu wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ũndũ ũcio njĩra yao nĩgũtuĩka ndenderũ;
magaathaamĩrio nduma-inĩ,

na kũu nĩkuo makaagũĩra.
 Nĩngamarehithĩria mwanangĩko
 mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio,
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

13 “Thĩinĩ wa anabii a Samaria-rĩ,
 nĩndonire ũndũ ũrĩ magigi, naguo nĩ ũyũ:

Maarathaga mohoro na rĩtwa rĩa Baali,
 nao makĩhĩtithia andũ akwa a Isiraeli.

14 Ningĩ thĩinĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ,
 nĩnyonete ũndũ mũũru mũno, naguo nĩ ũyũ:
 Matharanagia, na magatũũra maheenania.

Mekagĩra moko ma eeki naaĩ hinya,
 gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka atigane na waganu wake.

Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ nĩ;
 andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora.”

15 Nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũkoniĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:
 “Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ

na manyue maaĩ marĩ na thumu,
 nĩ ũndũ kuuma kũrĩ anabii a Jerusalemu,
 wagi wa gwĩtigĩra Ngai ũhunjĩte bũrũri-inĩ guothe.”

16 ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
 “Mũtigathikĩrĩrie ũrĩa anabii acio maramũrathĩra;
 nĩ ciĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.

Maaragia ũhoru wa cioneki ciumĩte meciiria-inĩ mao ene,
 no ti kuuma kanua ka Jehova.

17 Mathiiaga na mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ,
 ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa na thayũ.’

Na kũrĩ arĩa othe marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao,
 makameera atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ũũru ũkũmũkora.’

18 No rĩrĩ, nũũ wao ũrĩ warũgama ciira-inĩ wa Jehova,
 akĩona kana akĩigua kiugo gĩake.

Nũũ wathikĩrĩrie kana akĩigua kiugo gĩake?

19 Atĩrĩrĩ, kĩhuhũkanio kĩa Jehova
 gĩgaatuthũka na mang’ũrĩ,

ta kĩhuhũkanio kĩnene gĩkĩharũrũka,
 nakĩo kĩgũire mĩtwe ya andũ arĩa aaganu.

20 Marakara macio ma Jehova matigaathira,
 o nginya rĩrĩa akaahingia
 muoroto wa ngoro yake.

Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
 nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

21 Anabii acio-rĩ, ti nĩ ndaamatũmire,
 no rĩrĩ, nĩmateng’erete na ndũmĩrĩri ciao;

nĩ ndiamaarĩrie,
 no-o no marathĩte mohoro.

22 No korwo nĩmarũgamĩte ciira-inĩ wakwa-rĩ,
 nĩmangĩahunjirie ndũmĩrĩri yakwa kũrĩ andũ akwa,
 na nĩmangĩagarũrũkĩte, magatigana na mĩthĩire yao mũũru,
 na magatigana na ciĩko ciao njũru.

23 “Kaĩ ndĩ Ngai wa o gũkũ gũkuhĩ,

na ndirĩ Ngai wa kūraya?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

²⁴ “Kūrĩ mündũ ũngĩhota kwĩhitha kūrĩa kwĩhithĩte mũno, ũndũ itangĩhota kũmuona?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

“Githĩ ndiyũrĩte kũndũ guothe, igũrũ na thĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

²⁵ “Nĩnjiguĩte ũrĩa anabii moigaga arĩa marathaga mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Moigaga atĩrĩ, ‘Nĩndĩrarootire! Nĩndĩrarootire!’ ²⁶ Nĩ nginya rĩ ũhoru ũyũ ũgũthiĩ na mbere ngoro-inĩ cia anabii acio maheenanageria, o acio marathaga maũndũ ma matũhũhũ moimĩte meciiria-inĩ mao ene? ²⁷ Meciragia atĩ irooto icio meranaga mündũ na ũrĩa ũngĩ nĩngũtũma andũ akwa mariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩakwa, o ta ũrĩa maithe mao mariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩakwa makĩhooya Baali. ²⁸ Mũnabii ũrĩa ũrotete kĩroto-rĩ, nĩaheane ũhoru wa kĩroto kũ gĩake, no rĩrĩ, ũrĩa ũrĩ na ndũmĩrĩri yakwa nĩaheane ũhoru wayo arĩ na wĩhokeku. Tondũ-rĩ, kaĩ rũũwa rwa ngano rũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na ngano?” ũguo nĩguo Jehova ekũũria. ²⁹ “Githĩ ndũmĩrĩri yakwa ndĩhaana ta mwaki, o na ta kĩbũi kĩrĩa gĩthetheraga rwaro rwa ihiga rũgatuĩka tũcere?” ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndeganĩte na anabii acio maiyaga ndeto mündũ kuuma kūrĩ ũrĩa ũngĩ, magaciaria ta ciumĩte kūrĩ niĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, “Nĩngũũkĩrĩra anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na magacooka makoiga atĩrĩ, ‘Ũguo nĩguo Jehova oiga.’ ³² Ī ti-itherũ, nĩngũũkĩrĩra anabii acio marathaga mohoro ma irooto cia maheeni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Maheanageria ũhoru wacio, makahĩtithia andũ akwa na maheeni na mwĩtĩio wao, no ti niĩ ndĩmatũmĩte kana ngamaatha. Matigunaga andũ aya o na hanini,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri Nditũ cia Maheeni, na Anabii a Maheeni

³³ “Rĩrĩa andũ aya, kana mũnabii, o na kana mũthĩnjĩri-Ngai mangĩkũũria atĩrĩ, ‘Ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova nĩ ĩrĩkũ?’ ũkameera atĩrĩ, ‘Ndũmĩrĩri nditũ ya Jehova nĩ inyuĩ, na nĩngamũtiganĩria, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ³⁴ Mũnabii, kana mũthĩnjĩri-Ngai, o na kana mündũ ũngĩ o wotho angiuga atĩrĩ, ‘Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova,’ niĩ nĩngaherithia mündũ ũcio o hamwe na nyũmba yake. ³⁵ Mündũ o mündũ wanyu atiindaga akĩũria mũratawe kana mündũ wao atĩrĩ: ‘Icookia rĩa Jehova nĩ rĩrĩkũ?’ kana, ‘Jehova oigĩte atĩa?’ ³⁶ No rĩrĩ, mũtigacooke kuuga rĩngĩ atĩ ‘ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova,’ tondũ kiugo kĩa mündũ we mwene nĩkĩo gĩtuĩkaga ndũmĩrĩri yake nditũ, na ũguo nĩguo mũgarũraga ciugo cia ndũmĩrĩri cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai witũ. ³⁷ Mũtindaga mũkĩũria mũnabii atĩrĩ: ‘Jehova agũcookeirie ũhoru ũrĩkũ?’ kana, ‘Jehova aarĩtie atĩa?’ ³⁸ O na gwaũka inyuĩ nĩmugaga atĩrĩ, ‘Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova,’ ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩmwahũthĩrĩre ciugo ici, ‘Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova,’ o na gũtuĩka nĩndamwĩrĩte mũtikanoige atĩ ‘Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kūrĩ Jehova.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ nĩngariganĩrwo nĩ inyuĩ, ndĩmũingate mwehere mbere yakwa hamwe na itũũra rĩrĩ inene rĩrĩa ndaamũheire inyuĩ ene o na maithe manyu. ⁴⁰ Nĩngamũrehithĩria thoni cia gũtũũra tene na tene, ĩ, ndũme mũconorithio na njono itakariganĩra.”

¹ Thuutha wa Jekonia mūrū wa Jehoakimu mūthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi na atūuri a Juda gūtahwo, makirutwo Jerusalemu magitwarwo Babuloni nī Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni-rī, Jehova nīanyonirie ikabū igirī cia ngūyū ciigitwo hau mbere ya hekarū ya Jehova. ² Gīkabū kīmwe kīarī na ngūyū njega mūno, ta ngūyū iria ciambaga kwīrua; gīkabū kīrīa kīngī kīarī na ngūyū njūru mūno, itangirīka nī ūndū wa ūrīa ciathūkīte.

³ Hīndī iyo Jehova akīnjūūria atīrī, “Jeremia, nī kī ūroona?”

Ngīmūcookeria atīrī, “Nī ngūyū. Iria njega nī njega mūno, no iria njūru nī njūru mūno ūndū itangirīo.”

⁴ Hīndī iyo ndūmīrīri ya Jehova ikīnginyīra, ngīrwo atīrī: ⁵ “Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: ‘O ta ngūyū ici imwe njega-rī, ūguo noguo nyonaga andū a Juda marī ega arīa maatahirwo, acio ndaarutire gūkū ngīmatwara būrūri wa Babuloni. ⁶ Maitho makwa nīmakamarora na ndīmeeke maūndū mega, na nīngamacookia gūkū būrūri ūyū. Nīngamarūgamia na ndikamamomora; nīngamahaanda na ndigacooka kūmamunya. ⁷ Nīngamahe ngoro ya gūtūma mamenye atī nī nī Jehova. Nīmagatuīka andū akwa na nī nduīke Ngai wao, nīgūkorwo nīmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ “ ‘No rīrī, o ta ngūyū icio njūru, icio itangirīka nī ūndū wa ūrīa ithūkīte-rī,’ Jehova ekuuga atīrī, ‘ūguo no taguo ngeeka Zedekia mūthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andū a Jerusalemu, arīa magaakorwo matigaire gūkū būrūri ūyū kana arīa matūūraga būrūri wa Misiri. ⁹ Nīngatūma mathūūrwo mūno, matuīke kīndū gīa gūthirīkia mothamaki mothe ma gūkū thī, na mameneke na matuīke a kuunagwo thimo, na matūūre mathekagīrīrwo na manyiitagwo nī kīrumi kūrīa guothe ngaamathaamīria. ¹⁰ Nīngamarehithīria rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro imokīrīre, nginya manīinwo mathire būrūri-inī ūrīa ndaamaheire o na ngīhe maithe mao.’ ”

25

Mīaka Mīrongo Mūgwanja ya Ūkombo

¹ Ndūmīrīri nīyakinyīrīre Jeremia ikonī andū othe a Juda, mwaka-inī wa kana wa gūthamaka kwa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, naguo nīguo warī mwaka wa mbere wa gūthamaka kwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni.

² Nī ūndū ūcio Jeremia ūcio mūnabii akīra andū othe a Juda na arīa othe maatūūraga Jerusalemu atīrī: ³ Ihinda rīa mīaka mīrongo īrī na itatū, kuuma mwaka-inī wa ikūmi na itatū wa ūthamaki wa Josia mūrū wa Amoni mūthamaki wa Juda, nginya ūmūthī, ndūmīrīri cia Jehova itūire inginyagīrīra, na nī ngamūhe ūhoru wacio kaingī kaingī, no mūtithikīrīrie.*

⁴ Na rīrī, o na gūtuīka Jehova nīamūtūmīre ndungata ciake ciothe cia anabii kaingī, kaingī, mūtiigana gūthikīrīria kana gūtega matū manyu nīguo mūmaigue.

⁵ Maamwīrīte atīrī, “Garūrūkai rīu o ūmwe wanyu, mūtigane na mīthīre yanyu mīūru na ciiko cianyu njūru, nīguo mūtūūre būrūri-inī ūrīa Jehova aamūheire inyuī o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mūtikanarūmīrīre ngai ingī mūcitungatīre kana mūcihooe; mūtikandarīe na ūndū wa kīrīa mwīthondekeire na moko manyu. Mwathīka ūguo, hīndī iyo ndikamūgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atīrī, “No inyuī mūtīathikīrīrie, no mūgīthirīkia nīguo ndaakare na ūndū wa kīrīa mwethondekeire na moko manyu, na inyuī nīmūkūgerithīte ngero.”

* **25:3** Andū a Juda nīmagire gūthikīrīria ndūmīrīri ya Jeremia, o ta ūrīa Ngai aamūmenyithīte rīrīa aamwīre (Jer 1:17-19).

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: “Tondũ nĩmũregete gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa, ⁹ nĩngwĩta andũ othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngũmarehe mookĩrĩre bũrũri ũyũ na arĩa matũũraga kuo o na mookĩrĩre ndũrĩrĩ ciothe iria iũrigiicĩirie. Nĩngamaniina biũ na ndũme matuĩke ta kĩndũ kĩa ihooru na gĩa kũmeneka, na manangĩke nginya tene. ¹⁰ Nĩngũmehereria mĩgambo ya gĩkeno na ya kũrũhĩa, o na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, na mũrurumo wa ithĩ, o na ũtheri wa tawa. ¹¹ Bũrũri ũyũ wothe ũgaatuĩka bũrũri ũtarĩ kĩndũ o na ũkirĩte ihooru, nacio ndũrĩrĩ icio nĩgatungatĩra mũthamaki wa Babuloni mĩaka mĩrongo mũgwanja.

¹² “No rĩrĩ, mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira, nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na rũrĩrĩ rwake, herithie bũrũri ũcio wa andũ a Babuloni nĩ ũndũ wa mahĩtia mao, na ningĩ nĩngatũma bũrũri ũcio ũtũũre ũkirĩte ihooru nginya tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nĩngarehithĩria bũrũri ũcio maũndũ mothe marĩa ndanoiga atĩ nĩmakaũkora, marĩa mothe mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rũrĩ, o macio maarathĩrwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ Jeremia. ¹⁴ Nĩgũkorwo o ene nĩmagatuĩka ngombo cia ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene; na nĩ nĩngerĩhĩria harĩo kũringana na ciĩko ciao, o na kũringana na maũndũ marĩa maneeke na moko mao.”†

Gĩkombe kĩa Marakara ma Ngai

¹⁵ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjĩrĩre atĩrĩ: “Oya gĩkombe gĩkĩ kĩiyũrĩte ndibei ya mang’ũrĩ makwa kuuma guoko-inĩ gwakwa, na ũkĩnyuithie ndũrĩrĩ iria ciothe ngũgũtũma kũrĩ cio. ¹⁶ Rĩrĩa ikaanyua-rĩ, nĩgatũgũũga na igũrũke nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-inĩ kao.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya gĩkombe kũ kuuma guoko-inĩ kwa Jehova, na ngĩtũma ndũrĩrĩ iria ciothe aandũmĩte kũrĩ cio ikĩnyũire: ¹⁸ itũũra rĩa Jerusalemu na matũũra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nĩguo manangĩke, na matuĩke ta kĩndũ kĩrĩ magigi na gĩa kũmeneka, o na kĩndũ kĩgwatĩtwo nĩ kĩrumi, ta ũrĩa matariĩ ũmũthĩ; ¹⁹ ningĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, na arĩa mamũtungataga, na anene ake na andũ ake othe, ²⁰ na ageni arĩa othe matũũraga kuo; na ningĩ athamaki othe a Uzu; na ningĩ athamaki othe a Afilisti (aya nĩ andũ a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andũ arĩa maatigaire Ashidodi); ²¹ ningĩ andũ a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² ningĩ athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icigĩrĩria iria irĩ mũrĩmo wa iria; ²³ ningĩ andũ a Dedani, na Tema, na Buzu, na arĩa othe marĩ kũraya; ²⁴ ningĩ athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndũrĩrĩ ng’eni arĩa matũũraga werũ-inĩ; ²⁵ ningĩ athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gũkuhĩ na a kũraya, marũmanĩrĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ: moimĩte mothamaki-inĩ mothe ma thĩ. Na thuutha wao othe, mũthamaki wa Sheshaki nĩagakĩnyũira o nake.

²⁷ “Ūcooke ũmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mũrĩno na mũtahĩke, mũcooke mũgũe na mũtikanacooke gũũkĩra, nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa ngaarehithia gatagatĩ-inĩ kanyu.’ ²⁸ No rĩrĩ, mangĩkaarega kuoya gĩkombe kũ kuuma guoko-inĩ gwaku manyue-rĩ, ũkameera atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mũnyue! ²⁹ Atĩrĩrĩ, nĩnyambĩrĩrie kũrehe mwanangĩko itũũra-inĩ rĩrĩ inene rĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa; anga inyuĩ no mwage kũherithio? Mũtikaaga kũherithio, nĩ ũndũ nĩndĩrarehithĩria andũ arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Rũ marathĩre mohoro maya mothe, ũmeere atĩrĩ:

† 25:14 Ngai nĩarekereirie andũ a Babuloni maathwo nĩ mabũrũri mangĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa meekire andũ a Juda.

“ Jehova akaararama arĩ o kũu igũrũ;
 akaagamba ta ngwa arĩ gĩikaro-inĩ gĩaake gĩtheru,
 na ararame na hinya, okĩrĩre bũrũri wake.

Akaanĩrĩra na mũgambo mũnene mũno
 ta wa andũ arĩa marangagĩrĩria thabibũ,
 agũthũkĩre andũ othe arĩa matũũraga gũkũ thĩ.

³¹ Inegene rĩu nĩrĩkaiguĩka nginya ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
 nĩ ũndũ Jehova nĩagaciirithia ndũrĩrĩ;

nĩagatuĩra andũ othe ciira
 na oorage arĩa aaganu na rũhiũ rwa njora, ’ ”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³² Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ! Mwanangĩko nĩũrahunja
 kuuma rũrĩrĩ rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ;

kĩhuhũkanio nĩkĩrahuhũkana
 kuuma ituri-inĩ cia thĩ.”

³³ Ihinda-inĩ rĩu andũ arĩa mooragithĩtio nĩ Jehova magaakorwo maaraganĩte kũndũ
 guothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Matikarĩrĩrwo, kana
 monganio, kana mathikwo, no magaaikara ta rũrua, mahurunjũkĩte thĩ.

³⁴ Rĩrai na mũgirĩke, inyuĩ arĩithi aya;
 mwĩgaragariei rũkũngũ-inĩ, inyuĩ atongoria a rũũru rwa mbũri.

Nĩgũkorwo ihinda rĩanyu rĩa gũthĩnjwo nĩ ikinyu;
 mũkaagũa mũthuthĩke o ta rũmba rĩrĩa rĩega mũno.

³⁵ Arĩithi acio matikoona kũndũ gwa kũũrĩra,
 na atongoria a rũũru rwa mbũri matikoona gwa gwĩtharĩra.

³⁶ Thikĩrĩriai mũigue kĩrĩro kĩa arĩithi,
 o na kĩgirĩko kĩa atongoria a rũũru rwa mbũri,
 nĩ ũndũ Jehova nĩaranangithia ũrĩithio wao.

³⁷ Ũrĩithio ũcio wa cianda-inĩ ũtarĩ ũgwati nĩũkanangwo
 tondũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

³⁸ Akoimagara ta mũrũũthi ũkiuma kĩmamo-inĩ kĩaguo,
 na bũrũri wao nĩũgaakira ihooru
 nĩ tondũ wa rũhiũ rwa njora rwa mũhinyanĩrĩria,
 na nĩ ũndũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

26

Jeremia Kwĩhĩtĩrwo Kũũragwo

¹ Rĩrĩa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda ambĩrĩirie gũthamaka-
 rĩ, ndũmĩrĩri nĩyanginyĩrire yumĩte kũrĩ Jehova, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Jehova ekuuga
 atĩrĩ: Rũgama nja ya nyũmba ya Jehova warĩrie andũ othe a matũũra ma Juda,
 acio mokaga kũhoera thĩinĩ wa nyũmba ĩno ya Jehova. Mahe ũhoru ũrĩa wothe
 ngũgwatha; ndũgatige o na kiugo kĩmwe. ³ Hihi nĩmegũgũthikĩrĩria na mũndũ o
 mũndũ wao agarũrũke atigane na mĩthĩire yake mĩũru. Hĩndĩ ĩyo na nĩ ndĩricũkwo
 ndige kũmarehera mwanangĩko ũrĩa ndũite atĩ nĩngũmarehera, nĩ ũndũ wa ciĩko
 ciao njũru iria mekĩte. ⁴ Meere atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Mũngĩrega kũnjigua na
 kũrũmĩrĩra mawatho makwa marĩa njigĩte mbere yanyu, ⁵ na mũngĩaga gũthikĩrĩria
 ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio ndĩmũtũmagĩra kaingĩ kaingĩ (o na gwatuĩka
 mũticiiguaga), ⁶ hĩndĩ ĩyo nĩngatũma nyũmba ĩno ĩtuĩke ta Shilo, o narĩo itũũra rĩrĩ
 inene ndĩrĩtue rĩa kũgwetagwo ta kĩrumi nĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.’ ”

⁷ Athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩigua Jeremia akĩaria ndũmĩrĩri iyo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova. ⁸ No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte ameere-rĩ, athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩmũnyĩta, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee no nginya ũkue! ⁹ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova, ũkoiga atĩ nyũmba ĩno ĩgaatuĩka ta Shilo, narĩo itũũra rĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?” Nao andũ acio othe makĩũngana, makĩrigiicĩria Jeremia kũu thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova.

¹⁰ Rĩrĩa anene a Juda maaiguire maũndũ macio, makĩambata moimĩte nyũmba ya ũthamaki, magĩthĩ nyũmba-inĩ ya Jehova, makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa nyũmba ya Jehova. ¹¹ Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai na anabii makĩra anene acio na andũ othe atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ agĩrĩre atuĩrwo kũũragwo, tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makoniĩ itũũra rĩrĩ inene. Nĩmũmeiguĩrĩre na matũ manyu!”

¹² Hĩndĩ iyo Jeremia akĩra anene othe na andũ othe atĩrĩ: “Nĩ Jehova wandũmire ngarathe maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba ĩno na itũũra rĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũigua. ¹³ Rĩu garũrĩrai mĩthĩre yanyu na ciĩko cianyu na mwathĩkĩre Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nĩekwĩricũkwo aage kũrehe mwanangĩko ũcio aamũgweteire. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩ moko-inĩ manyu; njĩkai o ũrĩa mũkuona arĩ wega na kwagĩrĩre. ¹⁵ No rĩrĩ, menyai wega, atĩ mũngĩnjũraga nĩmũgũcookererwo nĩ mahĩtia ma gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ ũũru ekĩte, inyuĩ ene ĩmũcookerere, hamwe na itũũra rĩrĩ inene, na arĩa othe matũũraga kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ njarie ũhoru ũyũ wothe mũkĩũiguaga.”

¹⁶ Hĩndĩ iyo anene na andũ acio angĩ othe makĩra athĩnjĩri-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩre gũtuĩrwo gũkua! Aatwarĩirie akĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau mbere, makĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika ũrĩa Mũmoreshethu nĩarathire ũhoru matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“ ‘Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda,
Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,
nakĩo kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtwo hekarũ
gĩtuĩke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothe kũu Juda nĩamũũragire? Githĩ Hezekia ti gwĩtigĩra eetigĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtikĩrĩka nĩwe? Na githĩ Jehova ndeerĩcũkirwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa oigĩte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩngĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathire ũhoru akĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova; aarathire o maũndũ ta maya megĩĩ itũũra rĩrĩ inene na bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte.

²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maiguire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũũraga. No Uria nĩaiguire ũhoru ũcio, agĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misiri. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akiboru athĩ bũrũri wa Misiri, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩgũra Uria kuuma Misiri, makĩmũtwara kũrĩ Jehoiakimu ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragithia na rũhiũ rwa njora, nakĩo kũimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgitĩra Jeremia, na nĩ ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27

Juda Nĩagatungata Nebukadinezaru

¹ O kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmĩkĩre ngingo. ³ Ũcooke ũtũme ndũmĩrĩri kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthi ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩri matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Ĩrai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ iria irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka imũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamũtungatĩra we, na mũriũ, o na mwana wa mũriũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ “ “No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wothe arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũinamia ngingo mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa ngarũniinithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigai gũthikĩrĩria anabii anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũri, kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtirĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhoru wa maheeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũri wanyu; ngamũingata, mũniinwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-rĩ, nĩngetikĩria rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũri-inĩ wao kũmbe, marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.” ’ ’ ”

¹² Nĩndaheanire ndũmĩrĩri o ro ĩyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ, “Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake, na nĩngũtũũra muoyo. ¹³ Wee mwene mũrĩ na andũ aku-rĩ, mũgũkĩninithia nĩkĩ na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro, o icio Jehova atuĩrĩre rũrĩrĩ o ruothe rũrĩa rũtagatungatĩra mũthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tiga gũthikĩrĩria ũhoru wa anabii acio makwĩraga atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ hĩndĩ ũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni,’ tondũ makũrathagĩra ũhoru wa maheeni. ¹⁵ ‘Nĩ ndimatũmĩte,’ nĩguo Jehova ekuuga. ‘Mararatha ũhoru wa maheeni, makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũingata, na inyuĩ mũniinwo biũ, wee hamwe na anabii acio makũrathagĩra mohoro.’ ”

¹⁶ Ngĩcooka ngĩra athĩnjĩri-Ngai na andũ acio angĩ othe atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tigai gũthikĩrĩria anabii acio mamwĩraga atĩrĩ, ‘Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyũmba ya Jehova icookio kuuma Babuloni.’ Maramũrathĩra ũhoru wa maheeni. ¹⁷ Tigai kũmathikĩrĩria. Tungatĩrai mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũtũũra muoyo. Kaĩ itũũra rĩrĩ rĩngĩkĩanangwo nĩkĩ? ¹⁸ Angĩkorwo acio nĩ anabii marĩ na ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova-rĩ, nĩmagĩthaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo indo iria itigarĩte gũkũ thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte ũhoru ũkoniĩ itugĩ cia hekarũ, na karia ka maaĩ, indo cia kũigĩrĩra iria ingĩ, na indo ciothe cia nyũmba ingĩkorwo itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene, ²⁰ iria

Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni ataakuire hīndī ĩrĩa aatahire Jekonia mūrū wa Jehoiakimu mūthamaki wa Juda agĩthaamio arutĩtwo Jerusalemu na agĩtwarwo Babuloni, we mwene hamwe na andũ othe a Juda na a Jerusalemu arĩa maarĩ igweta: ²¹ ĩ, ti-itherũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli oigĩte atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ indo icio itigaire thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩinĩ wa gũikaro kĩa mūthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu: ²² ‘Nĩigatwarwo Babuloni, na igaikara kũu nginya mūthenya ũrĩa ngooka gũcigĩra,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Hĩndī ĩyo nĩngacirehe ndĩcicookie gũkũ.’ ”

28

Hanania Mūnabii wa Maheeni

¹ Mweri-inĩ wa gatano mwaka-inĩ ũcio, nĩguo mwaka wa kana, o kĩaambĩrĩria-inĩ kĩa ũthamaki wa Zedekia mūthamaki wa Juda, mūnabii wetagwo Hanania mūrū wa Azuri, ũrĩa woimĩte Gibeoni, nĩanjĩĩre atĩrĩ, tũrĩ o kũu nyũmba ya Jehova mbere ya athĩnjĩri-Ngai na andũ arĩa angĩ othe: ² “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩnyunangĩte icooki rĩa mūthamaki wa Babuloni. ³ Mĩaka ĩrĩ ĩtanathira, nĩngũcookithia indo cia nyũmba ya Jehova gũkũ, iria Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni aarutire gũkũ agĩcitwara Babuloni. ⁴ Ningĩ Jekonia mūrū wa Jehoiakimu mūthamaki wa Juda, nĩngamũcookia marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatahitwo kuuma Juda magĩtwarwo Babuloni, nĩ ũndũ nĩnyunangĩte icooki rĩa mūthamaki wa Babuloni,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Hĩndī ĩyo mūnabii Jeremia agĩcookeria mūnabii Hanania ũhoro arĩ hau mbere ya athĩnjĩri-Ngai hamwe na andũ arĩa angĩ othe marũgamĩte kũu nyũmba ya Jehova. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrotuĩka guo! Jehova aroeka o ũguo! Jehova arohingia ũhoro ũcio waratha na ũndũ wa gũcookithia indo icio cia nyũmba ya Jehova, o na andũ othe arĩa maatahirwo gũkũ amacookie kuuma Babuloni. ⁷ No rĩrĩ, ta thikĩrĩria ũigũe ũhoro ũrĩa ngwaria ũkĩĩguagĩra na matũ, o nao andũ aya othe makĩĩguaga: ⁸ Kuuma o mahinda ma tene, anabii arĩa maarĩ mbere yaku o na yakwa-rĩ, maatũũrĩte marathaga ũhoro wa mbaara, na mwanangĩko, na mũthiro, gũũkĩrĩra mabũrũri maingĩ o na mothamaki marĩ hinya. ⁹ No rĩrĩ, mūnabii ũrĩa ũrathagĩra andũ ũhoro wa thayũ akaamenyeka wega atĩ ti-itherũ nĩ Jehova wamũtũmĩte o rĩrĩa ũrathi wake ũkaahinga.”

¹⁰ Hĩndī ĩyo mūnabii Hanania akĩruta icooki ngingo-inĩ ya Jeremia na akĩriunanga, ¹¹ agĩcooka akiuga andũ acio othe marĩ ho atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ūguo noguo ngoinanga icooki rĩa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, rĩehere ngingo-inĩ cia ndũrĩrĩ ciothe mĩaka ĩrĩ ĩtanathira.’ ” Mūnabii Jeremia aigua ũguo agĩthĩra.

¹² Kahinda kanini thuutha wa mūnabii Hanania kuunanga icooki rĩu rĩarĩ ngingo-inĩ ya Jeremia ũcio mūnabii, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Jeremia akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Thĩ wĩre Hanania atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Wee uunangĩte icooki rĩa mũtĩ, no rĩrĩ, handũ harĩo ũgeekĩrwo icooki rĩa kĩgera. ¹⁴ Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngekĩra ndũrĩrĩ icio ciothe icooki rĩa kĩgera ngingo, nĩgeetha ndũme itungatĩre Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nĩkamũtungatĩra. O na nĩngamũhe wathani aathage nyamũ cia gĩthaka.’ ”

¹⁵ Hĩndī ĩyo mūnabii Jeremia akĩra Hanania ũcio mūnabii atĩrĩ, “Hanania, ta thikĩrĩria! Jehova ndagũtũmĩte, no wee-rĩ, nĩũringĩrĩrie rũrĩrĩ rũrũ rwĩhoke ũhoro wa maheeni. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ndĩ hakuhĩ gũkweheria thĩ. Mwaka-inĩ o ro ũyũ nĩũgũkua, tondũ nĩũhunjĩtie ũremi wa gũũkĩrĩra Jehova.’ ”

¹⁷ Mweri-inĩ wa mũgwanja wa mwaka o ro ũcio-rĩ, Hanania ũcio mūnabii agĩkua.

29

Marũa kũrĩ Andũ arĩa Maatahĩtwo

¹ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa waandĩkĩtwo marũa-inĩ marĩa mũnabii Jeremia aatũmire arĩ Jerusalemu kũrĩ athuuri arĩa maatigaire thĩinĩ wa arĩa maatahĩtwo, na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, na anabii, o na andũ acio angĩ othe arĩa Nebukadinezaru aatahĩte kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni. ² (Hĩndĩ ĩno nĩ thuutha wa Mũthamaki Jekonia, na nyina wa mũthamaki, na anene a kwa mũthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atũuri gũkorwo matahĩtwo kuuma Jerusalemu.) ³ Ehokeire marũa macio Elasa mũrũ wa Shafani, na Gemaria mũrũ wa Hilikia, arĩa Zedekia mũthamaki wa Juda aatũmire kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. Marũa macio moigĩte atĩrĩ:

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwĩra andũ othe arĩa ndaarutire Jerusalemu ngĩmatwarithia Babuloni atĩrĩ: ⁵ “Mwĩyakĩrei nyũmba na mũcitũũre; haandai mĩgũnda mũcooke mũrĩe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mũciare aanake na airĩtu; carĩriai aanake anyu atumia mahikie, nao airĩtu anyu mũreke mahikio, nĩgeetha o nao maciare aanake na airĩtu. Ongererekai na mũingĩhe mũrĩ kũu; mũtikanyihanyiihe. ⁷ Ningĩ-rĩ, caragiai thayũ na ũgaacĩru wa itũũra rĩu inene kũu ndĩmũthaamĩrie. Hooyagai Jehova nĩ ũndũ warĩo, tondũ rĩngĩgaacĩra-rĩ, o na inyuĩ no mũkũgaacĩra.” ⁸ ĩĩ, ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Mũtikareke anabii na aragũri arĩa marĩ gatagatĩ kanyu mamũheenie. Mũtikanathikĩrĩrie irooto icio inyuĩ mũmaringagĩrĩria mamũrotere. ⁹ Mamũrathagĩra ũhoru wa maheeni, makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa. Ti nĩ ndĩmatũmĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Mwaniina mĩaka mĩrongo mũgwanja kũu Babuloni, nĩngooka kũrĩ inyuĩ ndĩmũhingĩrie kĩranĩro gĩakwa kĩa ũtugi gĩa kũmũcookia gũkũ. ¹¹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ meciiria marĩa ndĩciiragia ũhoru-inĩ wanyu, o meciiria ma thayũ na ti ma kũmwĩka ũũru, meciiria ma kũmũhe kĩrĩgĩrĩro atĩ ũhoru wanyu nĩũkaagĩrĩra thuutha-inĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹² “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkangaĩra na mũũhooe, na nĩ nĩngamũigua. ¹³ Ningĩ nĩmũkanjaria na nĩmũkanyona rĩrĩa mũkaanjaria na ngoro yanyu yothe. ¹⁴ Nĩ na nĩ nĩngonekana nĩ inyuĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngamũruta kũrĩa mũtũũrĩte mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ. nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ guothe kũrĩa ndaamũhurunjĩre, na nĩngamũcookia kũndũ kũrĩa ndaamũrutĩte ngĩmũtwara mabũrũri ma kũngĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Mwahota kuuga atĩrĩ, “Jehova nĩatwarahũrĩre anabii gũkũ Babuloni,” ¹⁶ no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru ũkoniĩ mũthamaki ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio mũtaakuuanĩrio nao mũgĩtahwo: ¹⁷ ĩĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Nĩngamatwarithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme mahaane ta ngũyũ njũru mũno, iria itangĩrĩka nĩ ũndũ wa gũthũka. ¹⁸ Nĩngamaingathia na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme matũke kĩndũ kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na matũke ta kĩndũ kĩnyiite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magigi, na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa ngaamatwarithia. ¹⁹ Nĩgũkorwo matiathikĩrĩrie ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri iria ndaamatũmĩre kaingĩ na tũnua twa ndungata ciakwa cia anabii,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga “O na inyuĩ arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. ²¹ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga nĩ ũndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: “Nĩngamaneana kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakamooraga mũkĩionagĩra na maitho manyu. ²² Nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo makĩrumana, makoiga atĩrĩ, ‘Jehova arotũma ũtuĩke ta Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni aacinire na mwaki.’ ²³ Nĩgũkorwo nĩmekĩte maũndũ mooru mũno thĩinĩ wa Isiraeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ angĩ, na makaaria ndeto cia maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, ũndũ itaameerĩte meke. Nĩnjũũĩ ũguo nĩguo, na ndĩ mũira wamo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Shemaia

²⁴ Īra Shemaia ũcio Mũnehelami atĩrĩ, ²⁵ “Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Wee nĩwatũmire marũa na rĩitwa rĩaku mwene kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, na kũrĩ Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ othe. Werire Zefania atĩrĩ, ²⁶ ‘Jehova nĩagũtuĩte mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Jehoiada nĩguo ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya Jehova; wee wagĩrĩrwo nĩkuoherera mũgũrũki o wothe ũretua mũnabii ndungu magũrũ na ũmuoherere igeri cia ngingo. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ kĩĩ kĩgirĩtie wee ũkaanie Jeremia ũcio wa kuuma Anathothu, o ũcio wĩtuaga mũnabii gatagatĩ-inĩ kanyu? ²⁸ Nĩatũtũmĩre ndũmĩrĩri ĩno gũkũ Babuloni akoiga atĩrĩ: Nĩmũgũikara mũrĩ atahe ihinda iraaya. Nĩ ũndũ ũcio akaai nyũmba na mũcitũũre, na mũrĩme mĩgũnda na mũrĩe maciaro mayo.’”

²⁹ No rĩrĩ, we Zefania ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthomera mũnabii Jeremia marũa macio. ³⁰ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo ũũ: ³¹ “Tũma ndũmĩrĩri ĩno kũrĩ andũ othe arĩa atahe: ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ ũkonĩĩ Shemaia ũcio Mũnehelami: Tondũ Shemaia nĩamũrathĩire ũhoru, o na gũtuĩka ndiamũtũmĩte, na nĩatũmĩte mwĩhoke ũhoru wa maheeni-rĩ, ³² ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ti-itherũ nĩngaherithia Shemaia ũcio Mũnehelami na njiaro ciake. Ndakagĩa na mũndũ ũtigarĩte thĩinĩ wa andũ aya, o na kana eyonere maũndũ mega marĩa ngeeka andũ akwa, tondũ nĩahunjĩtie ũremi akaanjũkĩrĩra,’” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

30

Gũcookererio kwa Isiraeli

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Andĩka ũhoru ũrĩa wothe ngwarĩirie ibuku-inĩ.’ ³ Tondũ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaarehe andũ akwa a Isiraeli na a Juda moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo na ndĩmacookie bũrũri ũrĩa ndaheire maithe mao mawĩgwatĩre,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

⁴ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aaririe ũkonĩĩ Isiraeli na Juda:

⁵ “Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Nĩtũiguĩte mũkayũrũrũko wa kũmakania,
wa itua-nda, no ti wa thayũ.

⁶ Ta tuĩriai ũhoru, muone:

Hihi mũndũ mũrũme no ahote gũciara mwana?
Nĩ kĩĩ kĩragĩtũma nyone arũme othe arĩa marĩ hinya

menyiitĩte nda ta mĩtumia ũkũrũmwo,
na o mũndũ akagarũrũka agatukia gĩthiithi?

7 Kaĩ mũthenya ũcio nĩũgakorwo ũrĩ mũrũrũ-ĩ!
Gũtirĩ ũngĩ ũkahaana taguo.
Gũgaakorwo kũrĩ ihinda rĩa kũnyariirĩka rĩa Jakubu,
no nĩakahonokio kuuma harĩ guo.'

8 "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
'Mũthenya ũcio nĩngoinanga icooki rĩu
ndĩrĩeherie ngingo-inĩ ciao,
na nduuange nga iria mohetwo nacio;
nacio ndũrĩrĩ itigacooka kũmatua ngombo ciao rĩngĩ.

9 Handũ ha ũguo, magaatungatagĩra Jehova Ngai wao,
na Daudi mũthamaki wao,
ũrĩa nĩ ngaamarahũrĩra.

10 " 'Nĩ ũndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa;
tiga kũmaka, wee Isiraeli,'
nĩguo Jehova ekuuga.

'Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrute kũu kũraya,
na njiaro ciaku ndĩcirute bũrũri ũrĩa maathaamĩrio.
Jakubu nĩagacookererwo nĩ thayũ o na ũgitĩri,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatũma etigĩre.

11 Ndĩ hamwe nawe na nĩngakũhonokia,'
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

'O na ingĩniina ndũrĩrĩ ciothe
cia kũrĩa guothe ngũharaganĩirie,
wee ndigakũniina biũ.

No nĩngakũherithia na kĩhotoo;
ndikaareka ũthiĩ o ro ũguo itakũherithĩtie.'

12 "Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ:

" 'Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona,
nguraro ciaku itirĩ kĩhonia.

13 Hatirĩ na wa gũgũthaitanĩrĩra,
kana ndawa ya kĩronda gĩaku,
o na kana gĩa gũkũhonia.

14 Athiritũ aku othe nĩmariganĩrwo nĩwe;
ndũrĩ kiene harĩo.

Ngũgũthĩte o ta ũrĩa thũ ĩngĩkũgũtha,
na ngaakũherithia o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ tha aherithanagia,
nĩ ũndũ mahĩtia maku nĩ manene mũno,
namo mehia maku makaingĩha makĩria.

15 Nĩ kĩĩ kĩratũma ũrĩrĩre kĩronda gĩaku,
ũkarĩrĩra ruo rwaku rũtarĩ na kĩhonia?
Nĩ ũndũ wa ũrĩa mahĩtia maku manenehete
na mehia maku magakĩingĩha rĩ,
nĩkĩo ngwĩkĩte maũndũ macio.

16 " 'No rĩrĩ, andũ arĩa othe magakũng'aũrania
o nao nĩmakang'aũranio;
thũ ciaku ciothe nĩigatwarwo ithaamĩrio.

Arĩa magũtahaga indo ciaku nĩmagatahwo;
arĩa othe magũtunyaga indo na nĩ nĩngamatunya.

17 No nĩngagũcookeria ũgima waku,
na ngũhonie nguraro ciaku,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,

‘tondũ wĩtagwo mũndũ mũte,
Zayuni itũũra rĩtarĩ mũndũ ũrĩrũmbũyagia.’

18 “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“ Nĩngacookia ũgaacĩru wa Jakubu hema-inĩ ciake,
nacio ciikaro ciake ndĩciiguĩre tha;
itũũra rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ o kũu rĩanangĩirwo,
nayo nyũmba ya ũthamaki nĩkarũgama harĩa hamĩagĩrĩire.

19 Kuuma kũu nĩgũkaiguuagwo gũkĩinĩrwo nyĩmbo cia gũcookia ngaatho,
na kũiguuagwo mĩgambo ya gĩkeno.

Nĩngamaingĩhia
na matikanyihanyiiha;
nĩngamaheithia gĩtĩio,
na matikaagithio kĩene.

20 Ciana ciao igaikaraga o ta matukũ-inĩ marĩa ma tene,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa gĩtũũre kĩrũmĩte wega mbere yakwa;
nĩngaherithia arĩa othe mamahinyagĩrĩria.

21 Mũtongoria wao agaakorwo arĩ ũmwe wa andũ ao kĩũmbe;
o nake mwathi wao akoima o kũu thĩinĩ wa andũ ao.

Nĩngamũreharehe nake oke hakuhĩ na nĩ,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩrutĩra
gũũka hakuhĩ na nĩ?’

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

22 ‘Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ akwa,
na nĩ nduĩke Ngai wanyu.’ ”

23 Atĩrĩrĩ, mang’ũrĩ ma Jehova
nĩmagatuthũka mahaana ta kĩhuhũkanio;
ti-itherũ makaahaana ta rũhuho rũkũhurutana mũno,
igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu.

24 Marakara mahiũ ma Jehova matigaathira,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake biũ.

Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

31

1 “Thinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao nĩmagatuĩka andũ akwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Andũ arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
nĩmagetĩkĩrĩka kũu werũ-inĩ;
nĩngooka kũhuurũkia andũ a Isiraeli.”

3 Jehova nĩatumĩrĩire matukũ-inĩ ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ:

“Nĩ ngwendete na wendo wa tene na tene;
nĩngũguucĩrĩrie na ũtugi.

- 4 Nĩngagwaka rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka,
wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ gathirange.
Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
uume ũthiĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena.
- 5 Ningĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
arĩmi nĩmakamĩhaanda,
na makenere maciaro mayo.
- 6 Nĩgũkaagĩa mũthenya ũmwe ũrĩa arangĩri makaanĩrĩra
marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu, moige atĩrĩ,
'Ũkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
harĩ Jehova Ngai witũ.' "
- 7 Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Inĩrai Jakubu mũkenete,
mũkũngũire rũrĩrĩ rũrĩa rũnene mũno.
Tũmai kũgocoka kwanyu kũiguuo, mũkiugaga atĩrĩ,
'Wee Jehova, honokia andũ aku,
o acio matigari ma Isiraeli.'
- 8 Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Na magooka marĩ na atumumu ao, na ithua,
o na atumia arĩa marĩ na nda, o na arĩa mararũmwo;
magaacooka marĩ kĩrĩndĩ kĩnene mũno.
- 9 Nao magooka makĩrĩraga;
nĩmakahooyaga ngĩmacookia kwao.
Nĩngamagereria ndwere-inĩ cia tũrũũ twa maaĩ,
njĩra-inĩ irĩa njaraganu kũndũ matangiĩngwo,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ ithe wa Isiraeli,
nake Efiraimu nĩwe mũrũ wakwa wa irigithathi.
- 10 "Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ;
hunjanĩriai ũhoru wayo ndwere-inĩ cia iria kũndũ kũraya, atĩrĩ:
'We ũrĩa wahurunjire andũ a Isiraeli nĩakamacookereria,
na amamenyerere o ta ũrĩa mũrĩithi arĩithagia mbũri cia rũũru rwake.'
- 11 Nĩ ũndũ Jehova nĩagakũũra Jakubu,
na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra.
- 12 Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ gũkena marĩ kũu irĩma-inĩ cia Zayuni;
nĩmagakenagĩra ũtaana wa Jehova:
wa ngano, na wa ndibei ya mũhihano, na wa maguta,
na wa tũgondu tuumĩte ndũũru-inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ tuumĩte ndũũru-inĩ
cia ng'ombe.
Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩirio maaĩ,
na matigacooka kũnyitwo nĩ ihooru rĩngĩ.
- 13 Hĩndĩ iyo airĩtu nĩmakaina na makene,
o na aanake na athuuri o ũndũ ũmwe.
Nĩngagarũra gũcakaya kwao gũtuĩke gĩkeno;
nĩngamahooreria, na ndĩmahe gĩkeno handũ ha kĩa.
- 14 Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na bũthi,
nao andũ akwa nĩmakaiganwo nĩ ũtugi wakwa,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 15 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo nĩũiguĩtwo kũu Rama,
gũcakaya kũnene na kĩrĩro,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio,
nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho.”

16 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Wĩgirĩrĩrie mũgambo waku ũtige kũiguuo ũkĩrĩra,
na ũgirĩrĩrie maitho maku gũita maithori,
nĩ ũndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana icio ciaku nĩigacooka kuuma bũrũri wa thũ.

17 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kĩĩrĩgĩrĩro matukũ-inĩ maku ma thuutha,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana ciaku nĩigacooka gũkũ bũrũri wacio kũũmbe.

18 “Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa Efiraimu akiuga atĩrĩ:

‘Wee nĩũherithĩtie o ta gacaũ gatamenyerete gwĩkĩrwo icooki,
na nĩ nĩnjathĩkĩte.

Njokereria, na nĩ nĩngũcooka,
tondũ wee nĩwe Jehova Ngai wakwa.

19 Thuutha wa gũturuura,
nĩndacookire ngĩrĩra;
thuutha wa gũtaũkĩrwo,
nĩndehũũrĩre gĩthũri.

Nĩndaconokire na ngĩnyarara,
nĩ ũndũ nĩndakuũite thoni cia wĩthĩ wakwa.’
20 Githĩ Efiraimu tiwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete,
mwana ũrĩa nĩ ngenagĩra?

O na gũtuĩka ndanamũũkĩrĩra kaingĩ-rĩ,
no ndirikanaga ũrĩa ndĩmwendete.

Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩmũnyootagĩra;
nĩndĩmũiguagĩra tha mũno,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Ĩkĩrai marũũri ma barabara,
na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra.

Ta rorai barabara ĩyo nene,
o barabara ĩyo mwagereire mũgĩthĩ.
Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

22 Ũgũtũũra ũrũũraga nginya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku?
Jehova nĩegũthondeka ũndũ mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra mũndũ mũrũme.”

23 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Rĩrĩa ngaamacookia moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo nĩmagacooka kwaria ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima, wee gĩikaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrĩma gĩkĩ gĩtheru.’

24 Andũ nĩmagatũũrania hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri. 25 Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũrĩa ũũrĩtwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia.”

²⁶ Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩhũgũra mĩena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ niĩ.

²⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na njiaro cia andũ na cia nyamũ. ²⁸ O ta ũrĩa ndaarũgamĩrĩre makĩmunywo na magĩtharũrio, na makĩng’aũranio, na makĩniinwo, o na ngĩmarehera mwanangĩko-rĩ, ũguo noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo makwo na mahaandwo wega,” nĩguo Jehova ekuuga. ²⁹ “Matukũ-inĩ macio andũ matigacooka kuuga atĩrĩ,

“ ‘Maithe ma ciana nĩmarĩite thabibũ irĩ rwagatha,
namo magego ma ciana nĩmo maiguĩte thiithi.’

³⁰ No rĩrĩ, mũndũ o wothe agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa wothe ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ magego make mwene makaigua thithi.”

³¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ

na nyũmba ya Isiraeli,
o na nyũmba ya Juda.

³² Nakĩo kĩrĩkanĩro kũ gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyiitire na guoko,
ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,
tondũ nĩmagararire kĩrĩkanĩro gĩakwa,
o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ mũthuuri wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli
ihinda rĩu rĩathira,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,
na ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao.

Ngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa.

³⁴ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Jehova,’
tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,
na ndigacooka kũririkana mehia mao.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũcio ũtũmaga riũa
rĩare mũthenya,
narĩo itua rĩake rĩgatũma mweri na njata
ciare ũtukũ,
o we unjugaga iria

namo makũmbĩ marĩo makaruruma,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake:

³⁶ “Mawatho ma kũrũmĩrĩrwo mangĩkeherio maitho-inĩ makwa-rĩ,
norĩo njiaro cia Isiraeli ingĩtiga
gũtuĩka rũrĩrĩ maitho-inĩ makwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no gũthimĩke,
nayo mĩthingi ya thĩ ĩtuĩrio na kũu rungu-rĩ,

nii na nii no rïo ingiingata njiaro ciothe cia Isiraeli
 nï ùndũ wa ùria wothe mekite,"
 ùguo nïguo Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atiri, "Matuku nïmarooka riria itũura riri inene rigaakwo ringi ni ùndũ wakwa, kuuma Mũthiringo ùria Mũraihi na igũrũ wa Hananeli nginya Kihingo-ini gia Koine. ³⁹ Naruo ruriigi rwa gũthima rũgaatambũrũka kuuma hau ruringiriire nginya karima-ini ka Garebi, rũcooke rwihũrie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gĩtuamba-ini giõthe kũria ciimba iteagwo na gũgaitwo mũhu, na mbenji-ini ciothe gũthiĩ nginya Karũũ ga Kidironi mwena wa irathiro o nginya koine-ini ya Kihingo kia Mbarathi, kũu guothe gũgaatuika kũndũ kwamũrũrwo Jehova. Itũura riu inene gũtiri hĩndi ingi rikamunywo kana rimomorwo."

32

Jeremia Kũgũra Githaka

¹ Ino niyo ndũmiriri iria yakinyiriire Jeremia yumite kũri Jehova mwaka-ini wa ikũmi wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, na nĩguo warĩ mwaka wa ikũmi na inana wa wathani wa Nebukadinezaru. ² Hĩndi iyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni nĩciarigiiciriie Jerusalemu irĩtunyane, nake Jeremia ùria mũnabii aahingiritwo kũu nja ya arangiri thĩni wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda.*

³ Nĩgũkorwo Zedekia mũthamaki wa Juda nĩamuohithitie kũu, akoiga atiri, "Utũrathagira ùguo niki? uugaga atiri, 'Jehova ekuuga atiri: Ndi hakuhi kũneana itũura riri inene kũri mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakarĩnyitira. ⁴ Zedekia mũthamaki wa Juda ndakehonokia kuuma moko-ini ma andũ a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo kũri mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaraniria nake ũthiũ kwa ũthiũ, na nĩakamuona na maitho make mwene. ⁵ Nĩagatwara Zedekia kũu Babuloni, kũria agaaikara nginya njike nake ùria kwagiriire, ùguo nĩguo Jehova ekuuga. O na mũngĩrũa na andũ a Babuloni, mũtikamahoota.' "

⁶ Nake Jeremia akiuga atiri, "Ndũmiriri ya Jehova niyanginyiriire ngũrwo atiri: ⁷ Hanameli mũrũ wa Shalumu, ùria mamagu, nĩegũũka kũri we, akwĩre atiri, 'Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ùria ùri Anathothu, ni ùndũ wee niwe mũndũ wa ndira ciitũ wa hakuhi makiria, na niwe ùri na kihooto gia kũgũra.'

⁸ "Hĩndi iyo, o ta ùria Jehova aakoretwo anjĩra-ri, Hanameli mũrũ wa mama agũka kũri nii kũu nja iria iikaragio ni arangiri, akĩnjĩra atiri, 'Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ùria ùri Anathothu, bũrũri-ini wa Benjamini. Nĩgũkorwo wee niwe ùri na kihooto gia kũũkũura ũtuĩke waku, wĩgũrĩre ũtuĩke waku.'

"Hĩndi iyo ngĩmenya ndũmiriri iyo yoimite kũri Jehova; ⁹ ni ùndũ ũcio ngĩkĩgũra mũgũnda ũcio warĩ Anathothu kuuma kũri Hanameli mũrũ wa mama, na ngĩmũthimira cekeri ikũmi na mũgwanja† cia betha. ¹⁰ Ngĩcooka ngĩkĩra kirore na ngĩcinĩrira mũhũuri wakwa marũa-ini macio ma kuonania nũũ mwene githaka, ningi ngĩkorwo ndi na aira a ũhoro ũcio, nayo betha igĩthimwo na ratiri. ¹¹ Ngĩoya kobi imwe ya marũa macio ma kuonania nũũ mwene githaka, icinĩrũrwo mũhũuri wakwa na ikandikwo maũndũ ma ùria kĩrĩkanĩro kũu gĩatariĩ, hamwe na kobi ya marũa macio mataari macinĩrĩre mũhũuri, ¹² ngĩcineana kũri Baruku mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, mbere ya Hanameli mũrũ wa mama, na mbere ya aira arĩa meekĩrite kirore marũa-ini macio ma ũgũri wa githaka, o na Ayahudi othe arĩa maikarĩte hau nja iria iikaragio ni arangiri.

* **32:2** Jeremia nĩahingiriirio nja-ini ya arangiri thĩni wa nyũmba ya ũthamaki ni Mũthamaki Zedekia nginya riria Jerusalemu yatunyanirwo. † **32:9** ni ta giramu 200

13 “O marĩ hau-rĩ, nĩndataarĩirie Baruku, ngĩmwĩra atĩrĩ, 14 ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Oya marũa maya ma kĩrĩko gĩa kuonania nũũ mwene gĩthaka, kobi ĩyo njĩkĩrĩte mũhũũri wakwa, na ĩyo ĩngĩ ĩtarĩ mũhũũri, ũthĩĩ ũmekĩre thĩinĩ wa ndigithũ ya rĩũmba nĩgeetha matũũre hĩndĩ ndaaya. 15 Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nyũmba, na mĩgũnda, na mĩgũnda ya mĩthabibũ ciothe nĩigacooka kũgũrwo gũkũ bũrũri-inĩ ũyũ.’

16 “Na rĩrĩ, ndaarĩkia kũnengera Baruku wa Neria marũa macio ma kĩrĩkanĩro gĩa kuonania nũũ mwene gĩthaka, ngĩhooya Jehova ngiuga ũũ:

17 “Atĩrĩrĩ, wee Mwathani Jehova, we nĩwe wombire igũrũ na thĩ na ũndũ wa hinya waku mũnene, o na ũndũ wa gũtambũrũkia guoko gwaku. Wee-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũritũ harĩwe. 18 Wee wonanagia wendani waku kũrĩ andũ ngiri na ngiri, no ũkaherithania nĩ ũndũ wa mehia ma maithe, ũkaũkinyĩria ciero-inĩ cia njiarwa ciao iria igooka thuutha wao. Wee Mũrungu mũnene na ũrĩ hinya, o wee rĩitwa rĩaku arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, 19 wee nowe mũnene wa ũheani kĩrĩra, na ciĩko ciaku nĩ cia hinya. Maitho maku maikaraga macũthĩrĩirie mĩthĩire yothe ya andũ; wee ũrĩhaga mũndũ o wothe kũringana na mĩthĩire yake, ningĩ kũringana na ũrĩa ciĩko ciake itariĩ. 20 Wee nĩwe waringire ciama o na ũkĩonania morirũ kũu bũrũri wa Misiri, na no wĩkaga ũguo nginya ũmũthĩ, gũkũ Isiraeli o na gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ othe, namo magatũma wĩgĩire igweta rĩrĩa rĩrĩ rĩaku. 21 Warutire andũ aku a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ũndũ wa kũringa ciama na kuonania morirũ, na ũndũ wa guoko gwaku kũrĩ hinya, ũgũtambũrũkĩtie, o na ũgũka maũndũ manene ma kũguoyohia. 22 Nĩwamaheire bũrũri ũyũ werĩire maithe mao na mwĩhitwa atĩ nĩũkamahe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. 23 Maatoonyire bũrũri ũcio makĩwĩgwatĩra ũgĩtuĩka wao, no rĩrĩ, matiigana gũgwathĩkĩra kana kũrũmĩrĩra mawatho maku; matiekire maũndũ marĩa wamaathĩte meke. Nĩ ũndũ ũcio ũkĩmarehithĩria mwanangĩko ũyũ ũmakorete.

24 “Atĩrĩrĩ, ta rora wone ũrĩa gwakĩtwo ihumbu cia kũrigiicĩria itũũra rĩrĩ inene nĩgeetha marĩtunyane nĩ ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, itũũra rĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni acio mararĩtharĩkĩra. ũndũ ũrĩa wee woigire nĩũhingĩte, o ta ũrĩa we ũreyonera. 25 O na gũtuĩka itũũra nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda na betha, naguo ũgũri ũcio wa mũgũnda ũcio ũgĩe na aira.’ ”

26 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: 27 “Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ ũndũ o na ũmwe mũritũ harĩ nĩ? 28 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ andũ a Babuloni, ndĩrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩtunyane. 29 Andũ acio a Babuloni maraatharĩkĩra itũũra rĩrĩ inene nĩmagatoonya kuo na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ũbumba igũrũ rĩacio, o na magaitagĩra ngai ĩngĩ indo cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare.

30 “Andũ a Isiraeli na a Juda mekaga o maũndũ mooru maitho-inĩ makwa kuuma ũnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matirĩ ũndũ mekaga tiga gũũthirĩkia maathirĩkagia nĩguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 31 Kuuma mũthenya ũrĩa itũũra rĩrĩ rĩakirwo nginya ũmũthĩ, itũũra rĩrĩ rĩtũũrĩte rĩarahũraga marakara makwa na mang’ũrĩ, na nĩkĩo no nginya ndĩrĩeherie maitho-inĩ makwa. 32 Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathirĩkĩtie nĩguo ndakare na maũndũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na athamaki, na anene ao, na athĩnjĩri-Ngai na anabii ao, na andũ a Juda na andũ

a Jerusalemu. ³³ Nĩmahutatĩire makaaga kũhũgũra mothiũ mao kũrĩ nĩ; o na gũtuĩka nĩndamarutire kaingĩ kaingĩ, matiathikĩrĩirie kana magĩtikĩra gũtaarwo. ³⁴ No maigire mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi thĩnĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. ³⁵ Ningĩ nĩmakĩire Baali mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuĩka nĩ ndiathanĩte ũndũ ũcio wĩkagwo, o na kana ũgĩtoonya meciiria-inĩ makwa, atĩ hihi no meeke ũndũ mũũru na ũrĩ magigi ta ũcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie.

³⁶ “Ha ũhoru ũkoniĩ itũũra rĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, ‘na ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro nĩrĩkaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni’; no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherũ nĩngamacookanĩrĩa kuuma mabũrũri-inĩ marĩa ndaamathaamĩrie ndĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ maingĩ; ngaamacookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre marĩ agitĩre. ³⁸ Nĩmagatuĩka andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao. ³⁹ Nĩngatũma o magĩe na ũrũmwe wa ngoro o na mĩthĩire-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtigĩrĩite nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nĩngarĩkanĩra nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene na tene: Ndirĩ hĩndĩ ngaatiga kũmeka wega, na nĩngatũma manjĩtigagĩre, nĩguo matikanae kũhutatĩra. ⁴¹ Nĩngakenaga ngĩmeeka wega, na ti-itherũ nĩngamahaanda gũkũ bũrũri ũyũ ngwatĩrie na ngoro yakwa yotho o na muoyo wakwa wothe.

⁴² “Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa ndaarehithĩrie andũ aya mathĩina manene, ũguo noguo ngaamahe ũgaacĩru ũrĩa wothe ndĩmerĩire. ⁴³ O rĩngĩ nĩgũkagũrwo mĩgũnda bũrũri-inĩ ũyũ, o ũyũ inyuĩ mugaga atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩ bũrũri mũkiru ihooru, ũtarĩ na andũ kana nyamũ, nĩgũkorwo nĩwaneanirwo kũrĩ andũ a Babuloni.’ ⁴⁴ Mĩgũnda ĩkaagũragwo na betha, namo marũa ma ũgũri nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo mũhũũri aira marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini,‡ na tũtũura-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũũra ma Juda, na matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma na matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

33

Kũranĩro gĩa Gũcookererio

¹ O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩire riita rĩa keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga, o we ũrĩa wombire thĩ, Jehova ũrĩa watũmire thĩ ĩgĩe ho, na akĩmĩhaanda, Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake: ³ ‘Ta kĩngaĩre, na nĩ nĩngũgwĩtika na ngwĩre maũndũ manene na matangĩtuĩrĩka, marĩa ũtooĩ.’ ⁴ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ũhoru ũkoniĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩrĩ inene, o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharirio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tĩri iria cikũrigiicĩrie o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵ makĩhũũrana na andũ a Babuloni: ‘Nyũmba icio ciothe nĩikaiyũrio ciimba cia andũ arĩa ngooragithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ. Nĩngahitha itũũra rĩrĩ inene ũthiũ wakwa nĩ ũndũ wa waganu wao wothe.

⁶ “No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ũgima wa mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Ningĩ nĩngahonia andũ akwa na ndũme matũũre makenagĩra thayũ mũingĩ na ũgitĩri. ⁷ Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute kũrĩa matũũrĩte marĩ atahe, njooke ndĩmaake rĩngĩ, maikare o ta ũrĩa maatariĩ mbere. ⁸ Nĩngamatheria mathirwo nĩ mehia mothe marĩa mananjĩhĩria na ndĩmarekere mehia mao mothe ma kũrega kũnjathĩkĩra.

‡ 32:44 Bũrũri wa Benjamini ũgwetetwo mbere tondũ nĩkwo Jeremia oimĩte.

⁹ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria ngumo na gĩkeno, na gĩtĩño, na ũgooci, o na gwĩkĩrĩrwo mbere ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua ũhoru wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra; nĩkũgega makaagega na mainaine moona ũingĩ wa ũgaacĩru na thayũ ũrĩa ngaathe itũũra rĩu.'

¹⁰ "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Mwaragia ũhoru ũkonĩĩ kũndũ gũkũ, mũkoiga atĩrĩ, "Nĩ kũndũ kũnũhe gũtarĩ kĩndũ, na gũtarĩ andũ kana nyamũ." No thĩinĩ wa matũũra ma Juda na njĩra-inĩ iria nene cia Jerusalemu, o kũu gũthaamĩtwo gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguuo ¹¹ mĩgambo ya gĩkeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ arĩa mararehe indo cia maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atĩrĩ,

" "Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho,
nĩ ũndũ Jehova nĩ mweга;
wendo wake ũtũũraga tene na tene."

Nĩgũkorwo nĩngacookeria bũrũri ũyũ ũgaacĩru wago, o ta ũrĩa warĩ kuo mbere,' nĩguo Jehova ekuuga.

¹² "O na ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: 'Kũndũ gũkũ kũnũhe na gũtarĩ andũ kana nyamũ-rĩ, matũũra makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ũrĩithio kũrĩa arĩithi makaarahagia ndũũru ciao cia mbũri. ¹³ Thĩinĩ wa matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na ma Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjamini, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigicĩirie Jerusalemu o na matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, ndũũru cia mbũri nĩgacooka kũhitũkĩra guoko-inĩ kwa ũrĩa ũcitaraga,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ "Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaahingia kĩranĩro gĩakwa kĩa wega kĩrĩa nderĩire nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda.

¹⁵ " 'Matukũ-inĩ macio o na ihinda rĩu-rĩ,
nĩngarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ũgerekanĩtio na rũhonge rwa mũtĩ;
nĩageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhoto bũrũri-inĩ.

¹⁶ Matukũ-inĩ macio, Juda nĩgũkahonokanio,
nakuo Jerusalemu gũtũũre kũrĩ kũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩtwa rĩrĩ
Jehova-Ũthingu-Witũ.'

¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa nyũmba ya Isiraeli, ¹⁸ kana athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, mage mũndũ wa gũikara mbere yakwa hĩndĩ ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na arutage magongona marĩa ma o mũthenya.' "

¹⁹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁰ "Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Angĩkorwo inyuĩ mwahota gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na ũtukũ, nĩgeetha mũthenya na ũtukũ itigacooke kũgĩa hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire-rĩ, ²¹ nakĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Daudi ndungata yakwa, o na kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Alawii arĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga marĩ mbere yakwa, kĩa hota gũthũkio, nake Daudi akĩage gũcoka kũgĩa na mũndũ wa rũciarwo rwa wa gũthamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. ²² Nĩngatũma njiaro cia Daudi ndungata yakwa, o na Alawii acio matungataga marĩ mbere yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria itangĩtarĩka nĩ ũndũ wa kũingĩha, o na ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩthimĩka ũrĩa ũigana.' "

²³ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁴ "Kaĩ ũtamenyete andũ aya maroiga atĩrĩ, 'Jehova nĩatete mothamaki marĩa meerĩ ethuurĩire'? Nĩ ũndũ ũcio mamenaga andũ akwa na matimoonaga ta marĩ rũrĩrĩ.

²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ: 'Angĩkorwo ndiigĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa na mũthenya na ũtukũ, o na mawatho marĩa marũmu ma igũrũ na thĩ-rĩ, ²⁶ hĩndĩ ĩyo nĩngagĩteanĩria

njiaro cia Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gũthuura ūmwe wa aanake ake atuĩke wa gũthamakĩra njiaro cia Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu. Nĩgũkorwo nĩngamacookeria ũgaacĩru wao na ndĩmaiguĩre tha.’ ”

34

Zedekia kwĩrwo Nĩegũtahwo

¹ Rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarũaga mbaara na Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩrigiiciĩrie, arĩ na mbũtũ ciake cia ita, hamwe na mothamaki marĩa maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe ciakuo, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ, ² “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Thĩ kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake nĩekũrĩcina na mwaki rĩthire. ³ Nawe ndũkahonoka atĩ wĩherie moko-inĩ make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyitwo na ũneanwo kũrĩ we. Nĩũkeyonera mũthamaki wa Babuloni na maitho maku, na nĩmũkaranĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ. Nawe nĩũgatwarwo Babuloni.

⁴ “ ‘No rĩrĩ, ta thikĩrĩria kĩranĩro kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki wa Juda. Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũgũkonĩi: Wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora; ⁵ ũgaakua gĩkuũ gĩa thayũ. O ta ũrĩa andũ maakirie mwaki wa macakaya nĩ ũndũ wa gũtĩia maithe maku, o acio athamaki arĩa maarĩ mbere yaku-rĩ, ũguo noguo magaakia mwaki nĩ ũndũ wa gũgũtĩia na magũcakaĩre, makiugaga atĩrĩ, “‘Iya, Mwathi witũ-ĩ!” Nĩ mwene nĩ nĩ ndakwĩrĩra ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

⁶ Nake Jeremia ũcio mũnabii akĩra Zedekia mũthamaki wa Juda maũndũ macio mothe, arĩ kũu Jerusalemu, ⁷ hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni ciahũũranaga na Jerusalemu o na matũũra macio mangĩ ma Juda marĩa meyũmĩrĩrie, nĩmo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matũũra marĩa matigaire harĩ marĩa mairigĩrwo na hinya kũu Juda.*

Kuohorwo kwa Ngombo

⁸ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Mũthamaki Zedekia kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu maanĩrĩre ũhoru wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹ Mũndũ o wothe angĩtuĩka nĩekuohora ngombo ciake cia Ahibirania, cia arũme na cia andũ-a-nja; gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ wagĩrĩrwo nĩ kũiga Mũyahudi ũrĩa ũngĩ arĩ ngombo. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio anene othe o na andũ arĩa maatoonyire kĩrĩkanĩro-inĩ kũu, magĩtikĩra atĩ nĩmekũrekereria ngombo ciao cia arũme na cia andũ-a-nja, na atĩ matigũcooka kũmaiga ũkombo-inĩ. Magĩgĩtikĩra ũhoru ũcio na makĩmarekereria. ¹¹ No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩmericũkirwo, makĩnyiita andũ acio mohorete na makĩmatua ngombo rĩngĩ.

¹² Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndarĩkanĩire na maithe manyu ma tene rĩrĩa ndamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta bũrũri wa ũkombo, ngĩmeera atĩrĩ, ¹⁴ ‘Hĩndĩ ciothe mwaka-inĩ wa mũgwanja, o mũndũ o mũndũ wanyu wothe no nginya arekagĩrĩrie mũrũ wa ithe Mũhibirania o wothe ũrĩa wĩyendetie kũrĩ we. Thuutha wa gũgũtungata mĩaka ĩtandatũ-rĩ, no nginya ũmũrekererie.’ No maithe manyu matiigana gũũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wakwa. ¹⁵ Nĩmwĩrĩga kwĩrira, na mũgĩka maũndũ marĩa magĩrĩre makĩonwo nĩ nĩ: Tondũ o ũmwe wanyu nĩanĩrĩire ũhoru wa kuohorwo kwa mũndũ o mũndũ bũrũri-inĩ. O na ningĩ mũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro kũu mũrĩ mbere yakwa thĩnĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩtanĩtio na rĩtwa rĩakwa. ¹⁶ No rĩu nĩmũgarũrũkĩte mũgathaahia rĩtwa rĩakwa; mũndũ o

* **34:7** Matũũra ma Lakishi na Azeka mairigĩtwo nĩ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni (2Maũ 11:5, 9).

mündũ wanyu nĩacooketie ngombo yake ya mündũ mūrũme na ya mündũ-wa-nja ĩrĩa ararekereirie ĩthĩire o kūrĩa ĩngĩenda. Nĩmũmatuĩte ngombo cianyu rĩngĩ.

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ nĩmwagĩte kũnjathĩkĩra: mūtianĩrĩire kuohorithio kwa andũ a bũrũri wanyu. Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩngwanĩrĩa ‘kuohorithio’ kwanyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, nakuo nĩ ‘kuohorithio’ nĩguo mũũragwo na rũhiũ rwa njora, na mũthiro, na ng’aragu. Nĩngatũma mũtuĩke kĩndũ gĩa gũthũrwo mũno mothamaki-inĩ mothe ma gũkũ thĩ. ¹⁸ Andũ arĩa magararĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa, na makaaga kũhingia mohoro ma kĩrĩkanĩro kũu maarĩkanĩire marĩ mbere yakwa, ngaameka o ta njaũ ĩrĩa maatinanirie icunjĩ igĩrĩ, makĩgerera gatagatĩ ga icunjĩ icio ciayo. ¹⁹ Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma kwa mũthamaki, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a bũrũri arĩa magereire gatagatĩ ga icunjĩ icio cieriĩ cia njaũ ĩyo-rĩ, ²⁰ nĩngamaneana kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Ciimba ciao igaatuĩka irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na cia nyamũ cia gĩthaka.

²¹ “Nĩnganeana Zedekia mũthamaki wa Juda na anene ake kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, icio ciambĩte kũmweherera. ²² Nĩngũruta watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene. Nĩmakahũũrana narĩo, marĩtahe na marĩcine. Nĩngĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire ihooru, na kwage mündũ ũngĩtũũra kuo.”

35

Ciana cia Rekabu

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu mūrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, akĩrwo atĩrĩ: ² “Thĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ ngĩgĩra Jaazania mūrũ wa Jeremia mūrũ wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake othe, na andũ a nyũmba ĩyo yothe ya Rekabu. ⁴ Ngĩmarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia kanyũmba ka ariũ a Hanani mūrũ wa Igidalia, mündũ wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka anene, karĩa kaarĩ hau igũrũ rĩa nyũmba ya Maaseia mūrũ wa Shalumu, ũrĩa warĩ mũikaria wa mũrango. ⁵ Ngĩcooka ngĩiga mbakũri ciyũrĩte ndibei, o na ngĩiga ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu, ngĩmeera atĩrĩ, “Nyuai ndibei ĩno.”

⁶ No-o magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtinyuuga ndibei, nĩ ũndũ ithe witũ wa tene, Jonadabu mūrũ wa Rekabu, nĩatũtigĩire watho, akiuga atĩrĩ, ‘Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene kana njiaro cianyu.*’ ⁷ Nĩngĩ-rĩ, mũtikanaake nyũmba, kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; mũtikanaagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũikaraga hema-inĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũikaraga ta mũrĩ ageni.’ ⁸ Nĩtũtũũrĩte twathĩkĩire ũndũ o wothe ũrĩa ithe witũ wa tene Jonadabu mūrũ wa Rekabu aatwathire. Gũtirĩ mündũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ, kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, ⁹ kana agĩaka nyũmba ya gũtũũrwo, kana akĩgĩa mĩgũnda ya mĩthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra irio. ¹⁰ Tũtũũrĩte hema-inĩ twathĩkagĩra ũrĩa wothe ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathire. ¹¹ No rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire bũrũri ũyũ, nĩtwoigire atĩrĩ: ‘Ũkĩrai, no nginya tũthĩ Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nĩ ũndũ ũcio tũkoretwo tũgĩkara gũkũ Jerusalemu.”

* 35:6 ũyũ warĩ mwĩhĩtwa wa njiaro cia Rekabu ũrĩa mehĩtite atĩ matikananyua ndibei.

¹² Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thiĩ ũkeere andũ a Juda na arĩa othe matũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ‘Kaĩ inyuĩ mũtangĩrũta ũndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁴ ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu aathire ariũ ake matikananyue ndibei, nago watho ũcio wake matũũrite maũhingagia. O na nginya ũmũthĩ matinyuuaga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra watho ũcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ ndĩmwarĩirie kaingĩ kaingĩ, no mũtirĩ mwanjathĩkĩra. ¹⁵ Ndĩmũtũmĩire ndungata ciakwa ciothe cia anabii kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe wanyu no nginya atigane na mĩthĩire yake ya waganu na aagĩrie ciiko ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu.” No inyuĩ mũtiigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio kana gũũthikĩrĩra. ¹⁶ Njiaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩhingĩtie watho ũcio ithe wao wa tene aacitigĩire, no andũ aya matinjathĩkĩire.’

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Ta thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wothe ũtũũraga Jerusalemu mwanangĩko ũrĩa wothe ndoigire nĩngamarehere. Nĩ ndaamaarĩirie, no-o makĩrega gũthikĩrĩria; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtika.’ ”

¹⁸ Nake Jeremia agĩcooka akĩra andũ a nyũmba ya Rekabu atĩrĩ, “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Inyuĩ nĩmwathĩkĩire watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make mothe, na nĩmwĩkĩte ũrĩa wothe aamwathire.’ ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa kũdungatĩra.’ ”

36

Jehoiakimu Gũcina Ibuku rĩa Gĩkũnjo rĩa Jeremia

¹ Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mũrũ wa Josia atuĩka mũthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo ũũ: ² “Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe ngũheete makoniĩ Isiraeli na Juda, o hamwe na ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, kuuma ihinda rĩrĩa ndambĩrĩirie gũkwarĩria hĩndĩ ya wathani wa Josia, o nginya ũmũthĩ. ³ Hihi rĩrĩa andũ a Juda makaigua ũhoru wa mwanangĩko ũrĩa wothe njiirĩire kũmarehithĩria-rĩ, mũndũ o mũndũ wao ahota kũgarũrũka atigane na mĩthĩire yake ya waganu; na nĩ nĩngamarekera waganu wao na mehia mao.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩta Baruku mũrũ wa Neria, nake Jeremia akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe Jehova aamwarĩirie, nake Baruku akamandĩka ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁵ Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩra Baruku atĩrĩ, “Nĩ ndĩmuohe; ndingĩhota gũthĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ arĩ we kũu nyũmba-inĩ ya Jehova mũthenya ũmwe ũrĩa kwĩhingagwo kũrĩa irio, nawe ũthomere andũ acio kuuma ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa gĩkũnjo maũndũ marĩa maarĩtio nĩ Jehova, macio wee wandĩkire o ta ũrĩa nĩ ndaakwĩraga wandĩke. ⁷ Hihi maahota kũrehe mathaithana mao harĩ Jehova, na o mũndũ wao atigane na mĩthĩire yake ya waganu, nĩ ũndũ marakara na mang’ũrĩ marĩa matũrĩrwo andũ aya nĩ Jehova nĩ manene.”

⁸ Nake Baruku mũrũ wa Neria nĩekire ũrĩa wothe Jeremia ũrĩa mũnabii aamwĩrĩte eeke; agĩthoma ndũmĩrĩri ĩyo ya Jehova kũu thĩnĩ wa hekarũ kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁹ Na rĩrĩ, mweri-inĩ wa kenda wa mwaka wa ĩtano wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, ihinda rĩa kwĩhinga kũrĩa irio mbere ya Jehova nĩrĩanĩrĩrwo kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, o na arĩa angĩ othe mookĩte kuuma matũũra ma Juda. ¹⁰ Kuuma kanyũmba-inĩ ka Gemaria mũrũ wa Shafani ũrĩa

mwandiki, karĩa kaarĩ o kũu nja ya na igũrũ, itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Kĩerũ kĩa hekarũ, Baruku agĩthomera andũ othe ciugo cia Jeremia kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo kũu hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹¹ Rĩrĩa Mikaia mũrũ wa Gemaria, mũrũ wa Shafani aigwire ndũmĩrĩri iyo ya Jehova yothe kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹² agĩkũrũka agĩtoonya kanyũmba-inĩ ka mwandiki karĩa kaarĩ kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, harĩa anene othe maikarĩte, nao nĩo: Elishama ũrĩa mwandiki, na Delia mũrũ wa Shemaia, na Elinathani mũrũ wa Akibori, na Gemaria mũrũ wa Shafani, na Zedekia mũrũ wa Hanania, na anene arĩa angĩ othe. ¹³ Mikaia aarĩkia kũmahe ũhoru wothe ũrĩa aigũite Baruku agĩthomera andũ kuuma ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹⁴ anene acio othe magĩtũma Jehudi mũrũ wa Nethania, mũrũ wa Shelemia, mũrũ wa Kushi, athĩ akeere Baruku atĩrĩ, “Oya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, rĩu ũthomeire andũ, ũũke narĩo.” Nĩ ũndũ ũcio Baruku mũrũ wa Neria agĩthĩ hau maarĩ anyiitĩte ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na guoko gwake. ¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ta ikara thĩ, ũtũthomere.”

Nĩ ũndũ ũcio Baruku akĩmathomera. ¹⁶ Rĩrĩa maaigwire mohoro macio mothe, makĩrorana marĩ na guoya, makĩra Baruku atĩrĩ, “No nginya tũkinyĩrie mũthamaki ũhoru ũcio wothe.” ¹⁷ Ningĩ magĩcooka makĩũria Baruku atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mothe wamandĩkire atĩa? Nĩ Jeremia wakwĩraga nawe ũkamaandĩka?”

¹⁸ Baruku akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩwe wanjĩraga mohoro macio mothe, na nĩ ngamaandĩka na rangi ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa gĩkũnjo.”

¹⁹ Nao anene acio makĩra Baruku atĩrĩ, “Wee na Jeremia thĩi mwĩhithe. Mũtikareke mũndũ o na ũ amenye kũrĩa mũrĩ.”

²⁰ Maarĩkia kũiga ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandiki, magĩtoonya harĩa mũthamaki aarĩ kũu nyũmba yake ya thĩnĩ makĩmũhe ũhoru ũcio wothe. ²¹ Mũthamaki nake agĩtũma Jehudi agĩre ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, nake Jehudi akĩrĩrehe kuuma kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandiki, akĩrĩthomera mũthamaki na anene acio othe marũgamĩte hau harĩ mũthamaki. ²² Kwarĩ mweri wa kenda, nake mũthamaki aikarĩte nyũmba-inĩ ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya kĩmera kĩa heho, na haarĩ na mwaki waakanaga riiko-inĩ hau mbere yake. ²³ Jehudi aathoma icigo ithatũ kana inya cia ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, mũthamaki nake agacitĩnia na kahiũ ka mwandiki, agacikia riiko-inĩ, o nginya rĩrĩa ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩacinirwo rĩothe. ²⁴ Mũthamaki na andũ arĩa othe maamũtungataga arĩa maigwire mohoro macio matiigana gwĩtigĩra, o na kana magĩtembũranga nguo ciao. ²⁵ O na gũtuĩka Elinathani, na Delia, na Gemaria nĩmathaithire mũthamaki ndagacine ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, nĩaregire kũmathikĩrĩria. ²⁶ Handũ ha ũguo, mũthamaki agĩatha Jerameeli, mũrũ ũmwe wa mũthamaki, na Seraia mũrũ wa Azirieli, na Shelemia mũrũ wa Abideli, nĩguo manyiite Baruku ũcio mwandiki, na Jeremia ũrĩa mũnabii. No rĩrĩ, Jehova nĩamahithĩte.

²⁷ Thuutha wa mũthamaki gũcina ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩrĩa rĩandĩkĩtwo mohoro nĩ Baruku ta ũrĩa eerĩtwo nĩ Jeremia andĩke-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁸ “Oya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe maarĩ ibuku-nĩ rĩu rĩa mbere, rĩu Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningĩ wĩre Jehoiakimu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩwacinire ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, ũkĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte wandĩke atĩ, ti-itherũ mũthamaki wa Babuloni nĩagooka kwananga bũrũri ũyũ na eherie andũ na nyamũ kuo?” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũndũ ũkonĩ Jehoiakimu mũthamaki wa Juda: Ndakagĩ na mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi; kĩimba gĩake gĩgaateo, na kĩanĩkĩrwo riũa mũthenya, na kĩhĩe nĩ mbaa ũtukũ. ³¹ Nĩngamũherithia we hamwe na ciana ciake, na arĩa mamũtungataga, nĩ ũndũ wa waganu wao; nĩngarehithĩria arĩa othe matũũraga Jerusalemu na andũ a

Juda mwanang'iko ũrĩa wothe ndaaririe ũhoru waguo ũmakoniĩ, tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩa.' ”

³² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia akĩoya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo, akĩrĩnengera Baruku mūrũ wa Neria ũcio mwandĩki, nake akĩandĩka ibuku-inĩ rĩu mohoro mothe marĩa aacookire kũheo nĩ Jeremia, o macio maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinĩte na mwaki; na hakĩongererwo mohoro mangĩ maingĩ maahaanaine na macio ma mbere.

37

Jeremia gũikio Njeera

¹ Na rĩrĩ, Zedekia mūrũ wa Josia nĩatuirwo mũthamaki wa Juda nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake agĩthamaka ithenya rĩa Jekonia mūrũ wa Jehoiakimu.

² No rĩrĩ, we mwene o na kana arĩa maamũtungatagĩra, na andũ a bũrũri ũcio matiarũmbũirie ciugo iria Jehova aarĩtie na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii.

³ Nake Mũthamaki Zedekia agĩtũma Jehukali mūrũ wa Shelemia marĩ na Zefania mūrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mathiĩ kũrĩ Jeremia ũcio mũnabii, mamũtwarĩre ndũmĩrĩri ĩno: “Twagũthaita ũtũhooere kũrĩ Jehova, Ngai witũ.”

⁴ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Jeremia aarĩ na wĩyathi wa gũceeranga gatagatĩ-inĩ ka andũ, nĩgũkorwo ndaakoretwo aikĩtio njeera. ⁵ Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia Firaũni nĩcioimagarĩte kuuma bũrũri wa Misiri, na rĩrĩa andũ a Babuloni arĩa maarigiicĩirie Jerusalemu maiguire ũhoru wacio, makĩhũndũka, makĩehera kũu Jerusalemu.

⁶ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia ũcio mũnabii, akĩrwo atĩrĩ, ⁷ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ĩra mũthamaki wa Juda, ũcio ũgũtũmĩte ũũke ũhooe kĩrĩa harĩ niĩ, atĩrĩ, ‘Mbũtũ cia ita cia Firaũni icio irooka gũgũteithiarĩ, nĩgũcooka bũrũri wacio, kũu bũrũri wa Misiri. ⁸ Hĩndĩ ĩyo nao andũ a Babuloni nĩmagacooka gũkũ na matharĩkĩre itũũra rĩrĩ inene, marĩtunyane na marĩcine na mwaki.’

⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: Tigai kwĩheenia, mũgĩciiria atĩrĩ, ‘Andũ a Babuloni tiitherũ nĩmegũtigana na ithuĩ matweherere.’ Matigeeka ũguo! ¹⁰ O na mũngĩhoota mbũtũ ciothe cia ita cia andũ a Babuloni icio iramũtharĩkĩra, na gũtuĩke atĩ no andũ arĩa matihangĩtio matigĩtwo hema-inĩ ciao-rĩ, no moime kũu hema-inĩ na macine itũũra rĩrĩ na mwaki.”

¹¹ Thuutha wa mbũtũ icio cia ita cia andũ a Babuloni kwehera kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa mbũtũ cia Firaũni, ¹² Jeremia nĩoimagarire kuuma itũũra-inĩ rĩu inene nĩguo athiĩ bũrũri wa Benjamini akenyiĩtĩre igai rĩake rĩa gĩthaka gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maarĩ kuo. ¹³ No rĩrĩa aakinyire Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, mũnene wa arangĩri ũrĩa wetagwo Irija mūrũ wa Shelemia, mūrũ wa Hanania, akĩmũnyiita, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩ kũũra ũroora ũthiĩ ũkeneane kũrĩ andũ a Babuloni!”

¹⁴ Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca ũguo tiguu! Niĩ ti kũũra ndĩroora ngeneane kũrĩ andũ a Babuloni.” No Irija akĩrega kũmũthikĩrĩria; handũ ha ũguo akĩnyiita Jeremia, akĩmũtwara kũrĩ anene. ¹⁵ Anene acio nĩmarakarĩre Jeremia, na magĩathana ahũũrwo na ahingĩrwo nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ĩrĩa maatuĩte njeera.

¹⁶ Nake Jeremia agĩtoonyio mungu-inĩ warĩ kanyũmba ga thĩnĩ mũno kũu kĩoho-inĩ, kũrĩa aikarire matukũ maingĩ. ¹⁷ Na thuutha ũcio Mũthamaki Zedekia agĩtũmana arehwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. Arĩ kũu, mũthamaki akĩmũũria na hito atĩrĩ, “Hihi nĩ harĩ ndũmĩrĩri yumĩte kũrĩ Jehova?”

Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Īĩ, nĩ kũrĩ; wee nĩũkaneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni.”

¹⁸ Ningĩ Jeremia akĩira Mũthamaki Zedekia atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ngwĩhĩtie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andũ aya, nĩguo njikio njeera? ¹⁹ Marĩ

ha anabii acio aku, acio maakũrathĩire ũhoro atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni ndagagũtharĩkĩra wee o na kana bũrũri ũyũ?’ ²⁰ Na rĩu-rĩ, wee mũthamaki mwathi wakwa, itĩkĩra gũthikĩrĩria. Njĩtikĩria ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndũkanjookie nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ndigakuire kuo.”

²¹ Nake Mũthamaki Zedekia akĩruta watho, akiuga atĩ Jeremia aigwo kũu nja irĩa ya arangĩri, na aheagwo mũgate o mũthenya ũrutĩtwo barabara-inĩ ya arugi mĩgate, o nginya rĩrĩa mĩgate ĩgaathira kũu itũũra-inĩ inene. Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

38

Jeremia gũikio Irima-inĩ rĩa Maaĩ

¹ Nao Shefatia mũrũ wa Matani, na Gedalia mũrũ wa Pashuri, na Jehukali mũrũ wa Shemalia, o na Pashuri mũrũ wa Malikija nĩmaiguire ũrĩa Jeremia eeraga andũ othe, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ² “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, no ũrĩa ũgwĩtwara kũrĩ andũ a Babuloni nĩagatũũra muoyo. Nĩakahonokia muoyo wake; nĩagatũũra muoyo.’ ³ Ningĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩkaneanwo kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa ũkaarĩtunyana.’”

⁴ Hĩndĩ ĩyo anene makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aagĩrĩire ooragwo. Nĩaratũma thigari iria itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene ciĩtigĩre, o ũndũ ũmwe na andũ aya othe, nĩ ũndũ wa maũndũ macio arameera. Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mwega areciirĩria andũ aya tiga o ũũru.”

⁵ Mũthamaki Zedekia agĩcookia atĩrĩ, “Arĩ moko-inĩ manyu; mũthamaki ndangĩgirĩrĩria mwĩke ũrĩa inyuĩ mũkwenda.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩnyiita Jeremia makĩmũikia irima rĩa maaĩ rĩa Malikija, ũrĩa mũrũ wa mũthamaki, rĩrĩa rĩarĩ kũu nja ĩyo ya arangĩri.* Magĩkũrũkia Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ na mĩkanda; no rĩtiarĩ na maaĩ, no mũtondo rĩarĩ, nake Jeremia agĩtoonyerera kũu mũtondo-inĩ ũcio.

⁷ No rĩrĩ, Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi, ũmwe wa arĩa mehokeirwo wĩra wa kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, nĩaiguire atĩ nĩmaikĩtie Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki aikarĩte Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, ⁸ Ebedi-Meleku akiuma hau nja ya nyũmba ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁹ “Mũthamaki mwathi wakwa, andũ aya nĩmekĩte ũũru nĩ ũndũ wa maũndũ maya mothe mekĩte Jeremia ũrĩa mũnabii. Nĩmamũikĩtie irima rĩa maaĩ, akuire kuo nĩ ng’aragu, tondũ mĩgate ĩkirie gũthira gũkũ itũũra-inĩ inene.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩmwĩra atĩrĩ: “Oya andũ mĩrongo ĩtatũ kuuma haha mũthiĩ nao mũkarute Jeremia ũcio mũnabii kuuma irima rĩu rĩa maaĩ atanakua.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ebedi-Meleku akĩoya andũ acio, agĩthiĩ nao, nao magĩtoonya kanyũmba kaarĩ rungu rwa harĩa haaigagwo mũthiithũ wa indo cia bata kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Akĩoya ndangari imwe cia nguo ngũrũ, na nguo iria nduĩku ciarĩ kuo, agĩciikũrũkĩria Jeremia na mĩkanda kũu irima rĩa maaĩ. ¹² Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩra Jeremia atĩrĩ: “Īkĩra nguo icio ngũrũ na ndangari icio njegeeke, wĩrigĩrĩrie gũkerwo nĩ mĩkanda ĩyo.” Nake Jeremia agĩka o ũguo, ¹³ nao makĩmũguucia na mĩkanda ĩyo, makĩmũruta irima rĩu rĩa maaĩ. Nake Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

Zedekia kũhooya Jeremia Ũhoro rĩngĩ

* **38:6** Anene a Mũthamaki Zedekia meendaga kũũraga Jeremia na njira ya kũmũkia irima rĩa maaĩ, no ti na moko mao ene.

¹⁴ Mũthamaki Zedekia agĩtũmanĩra Jeremia ũcio mũnabii, akiuga areehwo itoonyero-inĩ rĩa gatatũ rĩa hekarũ ya Jehova. Mũthamaki akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩngũkũũria ũndũ. Nawe ndũkaahithe ũhoru o na ũrĩkũ.”

¹⁵ Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ingĩkuumburĩra ũhoru-rĩ, githĩ ndũkũnjũraga? O na ingĩgũtaara-rĩ, wee ndũngĩthikĩrĩria.”

¹⁶ Nake Mũthamaki Zedekia akĩhĩta mwĩhĩtwa na hitho harĩ Jeremia, akiuga ũũ: “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũrĩa watũheire muoyo ũyũ tũrĩ naguo-rĩ, niĩ ndigũkũũraga kana ngũneane moko-inĩ ma acio mendaga gũkũruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ũngĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, muoyo waku nĩũkũhonokio, o na itũũra rĩrĩ inene rĩtigaacinwo; wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgũtũũra muoyo. ¹⁸ No ũngĩrega kwĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, itũũra rĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nao marĩcine na mwaki rĩthire; na wee mwene ndũkahonoka kuuma moko-inĩ mao.’ ”

¹⁹ Mũthamaki Zedekia akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra Ayahudi arĩa meneanĩte kũrĩ andũ a Babuloni, nĩ ũndũ andũ a Babuloni mahota kũũneana kũrĩ Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Matigaakũneana kũrĩ o. Wee athĩkĩra Jehova, wĩke ũguo ndĩrakwĩra. Hĩndĩ ĩyo nĩũkona wega, naguo muoyo waku nĩũkahonokio. ²¹ No rĩrĩ, warega kwĩneana, ũũ nĩguo Jehova angũũrĩrie: ²² Andũ-a-nja othe arĩa matigaire thĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda nĩmagatwarĩrwo anene a mũthamaki wa Babuloni. Andũ-a-nja acio nao magaakwĩra atĩrĩ:

“ ‘Arata acio aku wehokeete
nĩmakũhĩthirie na magĩgũkĩria hinya.
Magũrũ maku nĩmatoonyereire mũtondo-inĩ;
nao arata aku nĩmagũtiganĩrie.’ ”

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nĩmakaneanwo kũrĩ andũ a Babuloni. Wee mwene ndũkehonokia moko-inĩ mao, no nĩũkanyitwo nĩ mũthamaki wa Babuloni; narĩo itũũra rĩrĩ inene nĩrĩgacinwo rĩthire.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Zedekia akĩra Jeremia atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru wa mĩario ĩno, ndũkae kũũragwo. ²⁵ Anene mangĩigua atĩ nĩtwaranĩrie nawe, nao moke kũrĩ we makũũrie atĩrĩ, ‘Twĩre ũrĩa wĩrĩte mũthamaki, na ũrĩa nake mũthamaki akwĩrĩte; ndũgatũhithe ũndũ kana tũkũũrage,’ ²⁶ hĩndĩ ĩyo nawe ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩgũthaitha ndĩrathaitaga mũthamaki ndakae kũnjookia nyũmba-inĩ kwa Jonathani, ndigakuĩre kuo.’ ”

²⁷ Anene acio othe nĩmookire kũrĩ Jeremia, makĩmũũria ũhoru ũcio, nake akĩmeera ũrĩa wothe aathĩtwo nĩ mũthamaki oige. Nĩ ũndũ ũcio matiamwĩrĩre ũndũ ũngĩ, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũrĩa maarĩtie na mũthamaki.

²⁸ Nake Jeremia agĩkara kũu kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri nginya mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo.

39

Kũgũa kwa Jerusalemu

Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo ũũ: ¹ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩrĩrigiicĩria arĩtunyane. ² Ningĩ mũthenya wa kenda wa mweri wa ĩna wa mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia, nĩguo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio. ³ Hĩndĩ ĩyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni

magĩtoonya na magĩkara Kĩhingo-inĩ gĩa Gatagatĩ: Nao nĩ Nerigali-Sharezeru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. ⁴ Rĩrĩa Zedekia mũthamaki wa Juda na thigari ciothe maamonire, makĩũra; makiuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtukũ magerete njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri, magĩthii merekeire Araba.

⁵ No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ikĩmateng'eria, igĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Makĩmũnyiita, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩire ciira. ⁶ Kũu Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩirie ariũ a Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe arĩa maarĩ igweta kũu Juda. ⁷ Agĩcooka agĩkũũrithia Zedekia maitho na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo atwarwo Babuloni.

⁸ Andũ acio a Babuloni magĩcina nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ, na makĩmomora thingo cia Jerusalem. ⁹ Nebuzaradani, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩinĩ, akĩmatwara Babuloni marĩ hamwe na arĩa meneaĩte kũrĩ we o na andũ acio angĩ othe. ¹⁰ No rĩrĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki, nĩatigirie andũ amwe arĩa maarĩ athĩni kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩa; no hĩndĩ iyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩgũnda ya kũrĩma.

¹¹ Na rĩrĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkonĩ Jeremia, akeera Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ: ¹² “Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru, no ũmũhingagĩrie ũndũ o wothe ũrĩa angĩkũũria.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri, na Nebushazibani mũtongoria ũmwe mũnene na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, o na anene acio angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni ¹⁴ magĩtũmana, makiuga Jeremia arutwo kũu thĩinĩ wa nja irĩa ya arangĩri. Nao makĩmũneana harĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, nĩguo amũinũkie gwake mũciĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũũrania na andũ arĩa angĩ ao.

¹⁵ Rĩrĩa Jeremia aatũũrĩte oheetwo kũu thĩinĩ wa nja irĩa ya arangĩri-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩire akĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Thiĩ ũkeere Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhĩ kũhingia ũrĩa ndoigire atĩ nĩngarehere itũũra rĩrĩ inene mwanangĩko, no ti ũgaacĩru. Hĩndĩ iyo, maũndũ macio nĩmakahingio ũkĩmeyonagĩra na maitho. ¹⁷ No rĩrĩ, wee nĩngakũhonokia mũthenya ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga; wee ndũkaneanwo kũrĩ andũ acio wĩtigĩraga. ¹⁸ Nii nĩngakũhonokia; wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora no nĩkahanokia muoyo waku, tondũ nĩ nĩ ũtũũrĩte wĩhokete, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

40

Jeremia Kũrekererio

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri irĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki kũmũrekereria oime kũu Rama. Nĩakorete Jeremia arĩ muohe na mĩnyororo arĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa othe maatahĩtwo kuuma Jerusalem na Juda rĩrĩa maatwaragwo Babuloni marĩ ohe. ² Nake mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki oona Jeremia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku nĩwe watũrĩire kũndũ gũkũ mwanangĩko ũyũ. ³ Na rĩu-rĩ, Jehova nĩatũmĩte gwĩkĩke ũguo; ekĩte o ta ũrĩa oigire. Maũndũ maya mothe meekĩkĩte nĩ ũndũ inyuĩ andũ aya nĩmwehĩirie Jehova na mũkĩaga kũmwathĩkĩra. ⁴ No rĩrĩ,

ũmũthĩ nĩngũkuohora mĩnyororo ñno ũrĩ nayo moko. Ũka tũthĩ nawe Babuloni, akorwo nĩũkwenda, na nĩ nĩndĩkũmenyagĩrĩra; no ũngĩkorwo ndũkwenda tũthĩ nawe, tiga gũũka. Atĩrĩrĩ, bũrũri ũyũ wothe ũrĩ mbere yaku; thiĩ o harĩa hothe ũngĩenda.”⁵ No rĩrĩ, Jeremia atanagarũrũka acooke-rĩ, Nebuzaradani akĩmwarĩria rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, ũrĩa mũthamaki wa Babuloni atuĩte mũrũgamĩrĩri wa matũũra ma Juda, mũgatũũre nake kũu hamwe na andũ arĩa angĩ, kana ũgĩthĩ o harĩa hangĩ hothe ũngĩenda.”

Ningĩ mũnene ũcio wa arangĩri akĩmũhe irio, o na akĩmũhe kĩheo, akĩreka ethĩre.⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩthĩ kũrĩ Gedalia, mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa, magĩtũũra nake gatagatĩ-inĩ ka andũ acio angĩ maatigĩtwo bũrũri-inĩ ũcio.

Gedalia Gũkunyaĩrwo

⁷ Rĩrĩa anene othe a mbũtũ cia ita na andũ ao arĩa maarĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio mwaraganu maiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu barũthi wa bũrũri ũcio, na atĩ nĩamũtuĩte mũrũgamĩrĩri wa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, o acio maarĩ athĩni mũno kũu bũrũri ũcio, arĩa mataatahirwo matwarwo Babuloni-rĩ,⁸ magĩthĩ kũrĩ Gedalia kũu Mizipa: nao maarĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani na Jonathani ariũ a Karea, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu, na ariũ a Efai ũrĩa Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, marĩ na andũ ao.⁹ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩhĩta nĩguo amatĩrithie marĩ hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra gũtungatĩra andũ aya a Babuloni. Tũũrai bũrũri ũyũ na mũtungatage mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũrĩonaga maũndũ mega.¹⁰ Nĩ mwene nĩngũtũũra gũkũ Mizipa nĩgeetha ndĩmwaragĩrĩrie kũrĩ andũ a Babuloni arĩa marĩũkaga kũrĩ ithuĩ, no inyuĩ-rĩ, thondekai ndibei, na mũgethage matunda ma hĩndĩ ya riũa,* o na maguta, mwĩgĩre ndigithũ-inĩ cianyu cia mũthiithũ, na mũtũũre matũũra-inĩ marĩa mwĩnyĩitĩre.”

¹¹ Hĩndĩ irĩa Ayahudi arĩa othe maarĩ Moabi, na Amoni, na arĩa maarĩ Edomu, o na arĩa maarĩ mabũrũri marĩa mangĩ mothe maiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatigĩtie matigari kũu Juda, na atĩ nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, barũthi wao-rĩ,¹² othe magĩcooka bũrũri wa Juda kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, moimĩte mabũrũri-inĩ mothe marĩa maahurunjũkĩre. Nao magĩthondekera ndibei nyingĩ, o na makĩgetha matunda maingĩ ma hĩndĩ ya riũa.

¹³ Johanani mũrũ wa Karea, marĩ na anene othe a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ o kũu bũrũri ũcio mwaraganu, magĩũka kũrĩ Gedalia kũu Mizipa,¹⁴ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Kaĩ ũtamenyete atĩ Balisi mũthamaki wa andũ a Amoni nĩatũmĩte Ishumaeli mũrũ wa Nethania oke akũrute muoyo?” No Gedalia mũrũ wa Ahikamu ndaametĩkirie.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Johanani mũrũ wa Karea akĩarĩria Gedalia na hitho marĩ kũu Mizipa, akĩmwĩra atĩrĩ: “Njĩtĩkĩria thiĩ ngoorage Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na gũtirĩ mũndũ ũkũmenya ũhoru ũcio. Nĩ kĩ gĩgũtũma ende gũkũruta muoyo, nĩguo atũme Ayahudi aya othe mecookanĩrĩrie harĩwe mahurunjũke, namo matigari ma Juda mathire biũ?”

¹⁶ Nowe Gedalia mũrũ wa Ahikamu akĩra Johanani mũrũ wa Karea atĩrĩ, “Ndũkae gwĩka ũndũ ta ũcio! Ũhoru ũcio ũraaria ũkonĩ Ishumaeli ti wa ma.”

41

¹ Mweri-inĩ wa mũgwanja Ishumaeli mũrũ wa Nethania, mũrũ wa Elishama, ũrĩa warĩ wa rũciaro rwa mũthamaki na mbere aakoretwo arĩ ũmwe wa anene a mũthamaki, nĩookire arĩ na andũ ikũmi kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa. Na rĩrĩa maarĩ hamwe makĩrĩa-rĩ,² Ishumaeli mũrũ wa Nethania hamwe na andũ acio ikũmi mokĩte nake magĩũkĩra, magĩtemanga Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ

* 40:10 Mũthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemu hĩndĩ irĩa ngũyũ na thabibũ ciagethagwo.

wa Shafani na rŭhiũ rwa njora, makĩũraga mũndũ ũcio mũthamaki wa Babuloni aatuĩte barũthi wa bŭrũri ũcio. ³ Ishumaeli agĩcooka akĩũraga Ayahudi othe arĩa maarĩ na Gedalia kũu Mizipa, o ũndũ ũmwe na thigari cia Babuloni iria ciarĩ kuo.

⁴ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire kũũragwo kwa Gedalia, ũhoru ũcio ũtamenyetwo nĩ mũndũ-rĩ, ⁵ andũ mũrongo ĩnana meyenjete nderu, na magatembũranga nguo ciao, o na magetemanga mũrĩ nĩmookire moimĩte Shekemu, na Shilo, na Samaria, marĩ na ngano ya maruta na ũbumba, magĩcirehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova. ⁶ Ishumaeli mũrũ wa Nethania akiuma Mizipa, agĩthĩ akĩrĩraga akamatũnge. Rĩrĩa maacemanirie akĩmeera atĩrĩ, “Ūkaai kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu.” ⁷ Rĩrĩa maatoonyire thĩinĩ wa itũũra, Ishumaeli mũrũ wa Nethania na andũ arĩa maarĩ nake, makĩmooraga, makĩmaikia irima rĩa maaĩ. ⁸ No rĩrĩ, andũ ikũmi thĩinĩ wao makĩra Ishumaeli atĩrĩ, “Tiga gũtũũraga! Tũrĩ na ngano na cairi, na maguta na ũũkĩ iria tũhithĩte werũ-inĩ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtigana nao na ndaamooragire hamwe na acio angĩ. ⁹ Na rĩrĩ, irima rĩu aikirie ciimba cia andũ acio othe ooragĩte, hamwe na kĩimba kĩa Gedalia, rĩenjithĩtio nĩ Mũthamaki Asa rĩtuĩke kĩhitho gĩaake rĩrĩa angĩtharĩkĩrwo nĩ Baasha mũthamaki wa Isiraeli. Ishumaeli mũrũ wa Nethania akĩrĩyũria ciimba cia andũ acio moragĩtwo.

¹⁰ Ishumaeli nĩanyiitire mĩgwate andũ acio angĩ othe arĩa maikaraga Mizipa, akĩmataha: nao maarĩ airĩtu a mũthamaki, hamwe na andũ acio angĩ othe arĩa maatigĩtwo kuo, arĩa Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatuĩte maroragwo nĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu. Ishumaeli mũrũ wa Nethania nĩamatahire akiumagara nao, agĩtuĩkania erekeire mũrĩmo wa andũ a Amoni akeeneane kũrĩ o.

¹¹ Rĩrĩa Johanani mũrũ wa Kareya, na anene othe a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ nake maiguire ũhoru wa ngero icio ciothe Ishumaeli mũrũ wa Nethania aagerete-rĩ, ¹² makĩoya andũ ao othe na makiumagara makarũe na Ishumaeli mũrũ wa Nethania. Nao makĩmũkorerera hakuhĩ na handũ haarĩ maaĩ maingĩ kũu Gibeoni. ¹³ Rĩrĩa andũ acio othe Ishumaeli aarĩ nao monire Johanani mũrũ wa Kareya na anene a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake-rĩ, othe magĩkena. ¹⁴ Andũ acio othe Ishumaeli aatahĩte kũu Mizipa nĩmahũndũkire, magĩthĩ kũrĩ Johanani mũrũ wa Kareya. ¹⁵ Nowe Ishumaeli mũrũ wa Nethania na andũ ake anana nĩmetharire kuuma harĩ Johanani, makĩũrĩra kũrĩ andũ a Amoni.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Johanani mũrũ wa Kareya na anene othe a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, magĩtongoria arĩa othe maatigaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanĩte harĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania thuutha wake kũũraga Gedalia mũrũ wa Ahikamu: Nao maarĩ thigari, na andũ-a-nja, na ciana, o na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma nyũmba ya mũthamaki, arĩa aacooketie kuuma Gibeoni. ¹⁷ Nao magĩthĩ na mbere, makĩraarĩrĩra Geruthu-Kimuhamu gũkuhĩ na Bethlehemu marĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ bũrũri wa Misiri, ¹⁸ nĩguo moorĩre andũ a Babuloni. Nĩmetigagĩra andũ a Babuloni tondũ Ishumaeli mũrũ wa Nethania nĩooragĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu, ũrĩa watuĩtwo barũthi nĩ mũthamaki wa Babuloni.

42

¹ Hĩndĩ ĩyo anene othe a mbũtũ cia ita, hamwe na Johanani mũrũ wa Kareya, na Jezania mũrũ wa Hoshaiya, na andũ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, magĩthĩ harĩ ² Jeremia ũcio mũnabii, makĩmwĩra atĩrĩ: “Twagũthaita ĩtikĩra kũigua gũthaitana gwitũ, ũhooe Jehova Ngai waku nĩ ũndũ wa matigari maya mothe. Nĩgũkorwo o ta ũrĩa ũroona, o na gũtuĩka rĩmwe twarĩ aingĩ, rĩu tũtigaire o andũ anini. ³ Tũhooere harĩ Jehova Ngai waku nĩguo atwĩre kũrĩa twagĩrĩrwo nĩgũthĩ, na ũndũ ũrĩa twagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁴ Jeremia ũcio mŭnabii akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamũigua, na no nginya ndĩmũhooere harĩ Jehova Ngai wanyu o ta ũguo mŭnjũũrĩtie nĩjike; nĩngamwĩra ũrĩa wothe Jehova ekuuga, na ndirĩ ũndũ o na ũmwe ngaaga kũmwĩra.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo makĩra Jeremia atĩrĩ, “Jehova arotuĩka mũira wa ma na mwĩhokeku wa gũtũũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwĩka kũringana na ũrĩa wothe Jehova Ngai waku agaagũtũma ũtwĩre. ⁶ ũndũ ũrĩa ũgũtwĩra, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ, o ũcio tũragũtũma kũrĩ we, nĩgeetha na ithuĩ tuonage maũndũ mega, nĩ ũndũ nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

⁷ Mĩthenya ikũmi yathira, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩta Johanani mũrũ wa Karea, marĩ na anene othe a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, o na andũ acio angĩ othe kuuma ũrĩa mŭnini nginya ũrĩa mŭnene, makĩungana hamwe. ⁹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli o ũcio mwandekirie kũrĩ we ndĩmũtwarĩre mathaithana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũngũikara gũkũ bũrũri ũyũ, nĩngatũma mũikare mũgaacĩire, na ndigacooka kũmũhurunja; nĩngamũhaanda na ndigacooka kũmũmunya, tondũ nĩndĩraigua kĩeha nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa ndĩmũreheire. ¹¹ Tigai gwĩtigĩra mũthamaki wa Babuloni, ũcio mwĩtigĩrĩte. Jehova ekuuga atĩrĩ, mũtikamwĩtigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ, nĩngamũhonokia ndĩmũrute moko-inĩ make. ¹² Nĩngamũiguĩra tha, nĩguo o nake ndũme amũiguĩre tha, amũcookie bũrũri ũyũ wanyu kũmbe.’

¹³ “No rĩrĩ, mũngĩkiuga atĩ, ‘Ithuĩ tũtigũikara gũkũ bũrũri ũyũ,’ na nĩ ũndũ ũcio mũremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atĩrĩ, ‘Aca, ithuĩ tũgũthĩ gũtũũra bũrũri wa Misiri, kũrĩa tũtagacooka kuona mbaara, kana kũigua karumbeta, kana ng’aragu nĩ ũndũ wa kwaga mũgate,’ ¹⁵ Kĩiguei ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ matigari ma Juda. ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Mũngĩkorwo nĩmũtuĩte atĩ nĩmũgũthĩ bũrũri wa Misiri, na inyuĩ mũthĩ mũgatũũre kuo-rĩ, ¹⁶ hĩndĩ ĩyo rũhiũ rwa njora rũu mwĩtigĩrĩte, nĩrũkamũhĩta kuo, na ng’aragu ĩyo ĩramũmakia nĩkamũrũmĩrĩra nginya bũrũri wa Misiri, na kũu nĩkuo mũgaakuĩra. ¹⁷ Ti-itherũ, arĩa othe matuĩte atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo, makoora gwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro; gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatigara kana orĩre mwanangĩko ũrĩa ngaamarehithĩria.’ ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa marakara na mang’ũrĩ makwa maitĩrĩrio andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu-rĩ, ũguo noguo mũgaitĩrĩrio mang’ũrĩ makwa rĩrĩa mũgaathĩ kũu bũrũri wa Misiri. Mũgaatuĩka ta kĩndũ kĩrume, na mũtuĩke kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa gũtuĩrwo ciira, na kĩa njono; mũtikoona kũndũ gũkũ rĩngĩ.’

¹⁹ “Inyuĩ matigari maya ma Juda, Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, ‘Mũtigaathĩ bũrũri wa Misiri.’ Menyai wega ũndũ ũyũ: ũmũthĩ ũyũ nĩndamũmenyithia ²⁰ atĩ nĩmweĩkire ũũru rĩrĩa mwandũmire thĩ kũrĩ Jehova Ngai wanyu, mũkĩnjũra atĩrĩ, ‘Tũhooere kũrĩ Jehova Ngai witũ; twĩre ũrĩa wothe ekuuga, na ithuĩ nĩtũkũwĩka.’ ²¹ Nĩ nĩndamũcookeria ũhoru ũcio ũmũthĩ, no rĩrĩ, mũtiathĩkĩire Jehova Ngai wanyu harĩ maũndũ macio mothe aandũmĩte ndĩmwĩre. ²² Nĩ ũndũ ũcio, rĩu menyai wega ũũ: Nĩmũkoora gwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro mũrĩ kũndũ kũu mũrenda gũthĩ gũtũũra.”

43

¹ Rĩrĩa Jeremia aarĩkirie kũhe andũ acio ndũmĩrĩri ya Jehova Ngai wao, ũhoru ũrĩa wothe Jehova aamũtũmĩte akameere-rĩ, ² Azaria mũrũ wa Hoshai, na Johanani mũrũ wa Karea, marĩ hamwe na andũ othe arĩa etĩi, makĩra Jeremia atĩrĩ, “Wee nĩũraheenanania! Jehova Ngai witũ ndagũtũmĩte ũũke ũtwĩre atĩrĩ, ‘Mũtikanathĩ bũrũri wa Misiri gũtũũra kuo.’ ³ No rĩrĩ, Baruku mũrũ wa Neria nĩwe

ũkũringĩrĩrie ũtũũkĩrĩre, nĩguo tũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nĩguo matũũrage, kana matũtahe, matũtware Babuloni.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Johanani mũrũ wa Karea marĩ hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita, o na andũ othe, makĩrega gwathĩkĩra watho wa Jehova wa gũikara kũu bũrũri wa Juda. ⁵ Handũ ha ũguo, Johanani mũrũ wa Karea hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita magĩtongoria matigari mothe ma andũ a Juda, o acio macookete nĩguo maikare kũu bũrũri wa Juda moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa mahurunjĩtwo. ⁶ Ningĩ magĩtongoria arũme othe, na andũ-a-nja na ciana, o na airĩtu a mũthamaki acio Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatigĩire Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, o na magĩtongoria Jeremia ũcio mũnabii, na Baruku mũrũ wa Neria. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ bũrũri wa Misiri, makĩremera Jehova, na magĩthĩ o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marĩ kũu Tahapanahesi, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwĩroreire, ũthĩ ũmathike na rĩũmba hau nja haarĩtwo maturubarĩ itonyero-inĩ rĩa nyũmba ya Firaũni kũu Tahapanahesi. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngũtũmanĩra ndungata yakwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki igũrũ rĩa mahiga maya ndathika haha; nĩakamba hema yake ya ũnene igũrũ rĩamo. ¹¹ Nĩagooka atharĩkĩre bũrũri wa Misiri, oragithie andũ arĩa maathĩrĩirio gũkua, na atũme arĩa maathĩrĩirio gũtahwo matahwo, nao arĩa maathĩrĩirio kũuragwo na rũhiũ rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nĩagacina hekarũ cia ngai cia Misiri; agaacina hekarũ ciao na atahe ngai ciao. O ta ũrĩa mũrĩithi ehumbaga nguwo yake, noguo akehumba bũrũri wa Misiri, acooke oime kuo atarĩ mũhutie. ¹³ Nĩakoinanga itugĩ iria ihooyagwo, iria irĩ thĩinĩ wa hekarũ ya riũa kũu bũrũri wa Misiri, na acooke acine hekarũ cia ngai cia bũrũri wa Misiri ithire.’ ”

44

Mwanangĩko nĩ ũndũ wa Kũhooya Mĩhianano

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia ĩkoniĩ Ayahudi othe arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri ya Mũhuro*: kũu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kũu Misiri ya mwena wa rũgongo, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyuĩ nĩmweyoneire mwanangĩko mũnene ũrĩa ndaarehithĩrie Jerusalemu o na matũũra mothe ma Juda. ũmũthĩ ũyũ nĩmatiganĩirio, magakira ihooru na makaanangĩka ³ nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mekĩte. Nĩmathĩrĩkirie, magĩtũma ndakare nĩ ũndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba, o na nĩ ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ iria matooi, kana ikamenywo nĩ inyuĩ, o na kana nĩ maithe manyu. ⁴ Ndatũũrite ndĩmatũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii kaingĩ, o arĩa maameeraga atĩrĩ: ‘Tigai gwĩka ũndũ ũyũ ũrĩ magigi, o ũyũ nĩ thũire!’ ⁵ No rĩrĩ, matiigana gũthĩkĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio; matiagarũrũkire matigane na waganu wao, kana matige gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, marakara makwa mahiũ magĩitĩka; magĩakana matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nakuo gũgĩtigwo gwatuĩka kũndũ kwanangĩku gũgakira ihooru, o ta ũguo gũtariĩ ũmũthĩ.

⁷ “Rĩu-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekũũria ũũ: Nĩ kĩ gĩgũtũma mwĩrehere mwanangĩko mũnene ũguo na njĩra ya kweheria arũme na andũ-a-nja, na ciana na ngenge kuuma Juda, na inyuĩ mũkeniina, gũkaaga mũndũ

* **44:1** Ayahudi aya nĩ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Misiri (2Ath 23:34), na nĩkuonania he kahinda kaahĩtũkĩte thuutha wa maũndũ ma Jer 43.

o na ūmwe ūtigarĩte? ⁸ Mũraathirĩkia nĩkĩ, mũgatũma ndaakare nĩ ūndũ wa kĩrĩa mũthondekete na moko manyu na ūndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ūbumba gũkũ bũrũri wa Misiri, kũrĩa mũũkĩte gũtũũra? Nĩmũkwĩniina na mũtuĩke kĩndũ gĩa kũrumagwo na gĩa kũnyararwo thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ⁹ Kaĩ mũriganĩrwo nĩ maũndũ ma waganu marĩa mekirwo nĩ maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maũndũ ma waganu marĩa inyuĩ na atumia anyu mwekire bũrũri-inĩ wa Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu? ¹⁰ Nginya ūmũthĩ, matirĩ menyiihia, kana makaahē gĩtĩo, kana makarũmĩrĩra watho wakwa, o na kana uge wa kũrũmagĩrĩrwo ūrĩa ndaamũheire inyuĩ na maithe manyu.

¹¹ “Nĩ ūndũ ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndũite atĩ nĩngũmũrehithĩria mwanangĩko, na nyanangithie Juda guothe. ¹² Nĩngweheria matigari ma Juda macio matũite atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo. Othe magathirĩra bũrũri wa Misiri; makooraagwo na rũhiũ rwa njora, kana makue nĩ ng’aragu, kuuma ūrĩa mũnini nginya ūrĩa mũnene, othe makaaniinwo na rũhiũ rwa njora kana ng’aragu. Magaatuĩka o ta kĩndũ kĩrume na kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa kũmenwo na kĩa njono; ¹³ andũ arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri nĩngamaherithia na rũhiũ rwa njora, na ndĩmaherithie na ng’aragu o na mũthiro, o ta ūrĩa ndaaherithirie Jerusalemu. ¹⁴ Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa matigari ma Juda acio mathiĩte gũtũũra bũrũri wa Misiri ūkaahonoka, kana atigare nĩguo acooke bũrũri wa Juda, ūrĩa meriragĩria gũgaacooka magatũũre kuo; gũtirĩ ūgaacooka, tiga o andũ anini arĩa mageethara.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa maamenyete atĩ atumia ao nĩmacinagĩra ngai ingĩ ūbumba, marĩ hamwe na atumia arĩa othe maarĩ ho, marĩ kũngano kĩnene, o hamwe na andũ arĩa othe maatũũraga Misiri ya mũhuro na ya Rũgongo, makĩra Jeremia atĩrĩ, ¹⁶ “Ithuĩ tũtingĩthikĩrĩria ndũmĩrĩri ĩyo ūtwarĩirie ūkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova! ¹⁷ Gũtirĩ nganja ithuĩ no tũgwĩka ūrĩa wothe tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ūbumba, na tũmũitagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ūrĩa ithuĩ ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ, na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ūũru. ¹⁸ No rĩrĩ, kuuma twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ūbumba, na tũgĩtiga kũmũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kĩndũ tũkoretwo tũrĩ nakĩo, na tũniinagwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu.”

¹⁹ Atumia nao magĩcooka makĩongerera atĩrĩ, “Rĩrĩa twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ† ūbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, githĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo?”

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩarĩria andũ othe, arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ūhoru, akĩmeera atĩrĩ, ²¹ “Githĩ Jehova ndaaririkanire na agĩciiria ūhoru wa ūbumba ūcio wacinagĩrwo matũũra-inĩ macio ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyuĩ, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andũ othe a bũrũri ūcio? ²² Na rĩrĩa Jehova aaremĩrwo nĩ gũcooka gũkirĩrĩa ciĩko cianyu cia waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-rĩ, bũrũri wanyu ūgĩtuĩka kũndũ gwa kũnyiiitwo nĩ kĩrumi, na ūgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru, gũtarĩ andũ matũũraga kuo, o ta ūguo gũtarĩ ūmũthĩ. ²³ Nĩ ūndũ inyuĩ nĩmũcinĩte ūbumba mũkehĩria Jehova, na nĩmũregete kũmwathĩkĩra, kana kũrũmĩrĩra watho wake

† 44:19 Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ yarĩ ngai ya andũ a Babuloni ĩria yatuĩkaga yarĩ na ūhoti wa gũtũma mũndũ aciare.

kana uuge wake wa kūrūmīrīrwo, o na kana irīra ciake-rī, nīkīo mwanangīko ūyū ūmūkorete rīu, o ta ūrīa mūrōna.”

²⁴ Ningī Jeremia akūra andū othe, hamwe na andū-a-nja acio, atīrī, “Ta iguai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī andū othe a Juda mūrī gūkū būrūri wa Misiri. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Inyuī na atumia anyu nīmuonanītie na ciiko cianyu ūrīa mweranīire rīrīa mwoigire atīrī, ‘Gūtīrī nganja, ithuī no nginya tūhingie mīhītwa īrīa twehītire atī nītūrīcinagīra Mūthamaki-Mūndū-wa-nja wa kūrīra Igūrū ūbumba, na nītūrīmūrutagīra maruta ma indo cia kūnyuuo.’

“Thīi na mbere, ikai ūrīa mweranīire! Hingiai mīhītwa yanyu! ²⁶ No rīrī, iguai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī Ayahudi othe arīa mūtūrāga būrūri wa Misiri: Jehova ekuuga atīrī, ‘Nīndīhītīte na rītwa rīakwa inene, ngoiga gūtīrī mūdū o na ūmwe wa kuuma Juda ūtūrāga handū o hothe thīnī wa būrūri wa Misiri ūgaacooka kūgweta rītwa rīakwa kana ehīte akiugaga atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Mwathani Jehova atūrāga muoyo.” ²⁷ Nīgūkorwo nīndīmacūthīrīrie ndīmarehere ūūru, no ti ndīmarehere wega; Ayahudi arīa marī būrūri wa Misiri nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora na ng’aragu, nginya othe mathire biū. ²⁸ Arīa makaahonoka kūrāgwō na rūhiū rwa njora macooke būrūri wa Juda moimīte būrūri wa Misiri magaakorwo marī anini mūno. Hīndī īyo matigari mothe ma andū a Juda arīa mathīite gūtūrā būrūri wa Misiri, nīmakamenya nī kiugo kīa ū gīkaarūgama: nī gīakwa kana nī kīao.’

²⁹ “Jehova ekuuga atīrī: ‘Ūndū ūyū nīguo ūgaatuīka kīmenyithia kīanyu atī nīngamūherithia mūrī gūkū, nīguo mūmenye atī ti-itherū uuge wakwa wa kūmūrehithīria ūūru nīukehaanda.’ ³⁰ Ūū nīguo Jehova ekuuga: ‘Nīngūneana Firaūni Hofira mūthamaki wa būrūri wa Misiri kūrī thū ciake iria icaragia kūmūruta muoyo, o ta ūrīa ndaaneanire Zedekia mūthamaki wa Juda moko-inī ma Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, thū īrīa yacaragia kūmūruta muoyo.’ ”

45

Ndūmīrīri kūrī Baruku

¹ Ūū nīguo mūnabii Jeremia eerire Baruku mūrū wa Neria, mwaka-inī wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandīka ūhorō ūrīa Jeremia aamwīraga andīke ibuku-inī rīa gīkūnjo: ² “Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwīra wee Baruku: ³ Woigire atīrī, ‘Kaī ndī na haaro-ī! Jehova nīanyongereire kīeha igūrū rīa ruo rūrīa ndī naruo; nīnogetio nī gūcaaya, na ngaaga ūhurūko.’ ”

⁴ Jehova oigire atīrī, “Mwīre atīrī: ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīngang’aūrania kīrīa njakīte, na munye kīrīa haandīte būrūri-inī ūyū wothe. ⁵ No ūgīcooke wīcarīrie maūdū manene? Tiga kūmacaria. Nīgūkorwo nīngarehithīria andū othe mwanangīko, ūguo nīguo Jehova ekuuga, no rīrī, kūrīa guothe ūrīthiiga nīngatūma wīthare ūhonokie muoyo waku.’ ”

46

Ndūmīrīri ikoniī Būrūri wa Misiri

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova ikoniī ndūrīrī īrīa yakinyīrīire mūnabii Jeremia:

² Ha ūhorō ūkoniī būrūri wa Misiri:

Īno nīyo ndūmīrīri ya gūūkīrīra mbūtū cia ita cia Firaūni Neko, mūthamaki wa būrūri wa Misiri, iria ciahoteirwo kūu Karikemishi, Rūū-inī rwa Farati, nī

Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrũ wa Josia, mūthamaki wa Juda:

³ “Thagathagai ngo cianyu, iria nene na tūrĩa tūnini,
mūthĩĩ mbaara-inĩ!

⁴ Tandĩkai mbarathi,
mūcihaice!

Rūgamai o mūdũ handũ hake
mwĩkĩrĩte ngũbia cia igera!

Kumuthai matimũ manyu,
na mwĩhumbe nguo cianyu cia mbaara.

⁵ Nĩ kĩĩ ndĩrona?
Nĩamaku mūno,
nĩmaracooka na thuutha,
njamba ciao nĩndoorie.

Nĩmetharĩte na ihenya
matekwĩhũgũra,
na kūrĩ na itua-nda mĩena yothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ “Arĩa marĩ ihenya matingĩhota kũũra,
kana arĩa marĩ hinya meethare.

Mwena wa gathigathini kũu Rũũĩ-inĩ rwa Farati
mahĩngagwo makagũa.

⁷ “Nũũ ũyũ wĩyambararĩtie ta Rũũĩ rwa Nili,
akaambarara ta njũũĩ irĩ na ndiihũ cia maaĩ?

⁸ Bũrũri wa Misiri wĩyambararĩtie ta Rũũĩ rwa Nili,
ũkambarara ta njũũĩ irĩ na ndiihũ cia maaĩ.

Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngũiyũra nginya humbĩre thĩ;
nĩngwananga matũũra marĩa manene na andũ arĩa matũũraga kuo.’

⁹ Guthũkai, inyuĩ mbarathi ici!
Mateng’eriei hatarĩ itherũ, inyuĩ mūtwarithagia ngaari cia ita.

Umagarai, inyuĩ njamba ici cia ita:
inyuĩ andũ a Kushi na a Putu, inyuĩ mũũĩ kūrũmia ngo,
na inyuĩ andũ a Ludu, inyuĩ mũgeetaga ũta.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
nĩ mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciake.

Rũhiũ rwa njora rũkaarĩa nginya rũhũũne,
rũkaanyua thakame yao nginya rũnyootoke.

Nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona
kũu bũrũri wa mwena wa gathigathini gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati.

¹¹ “Ambata, ũkinye Gileadi, ũgũire ndawa,
wee Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa bũrũri wa Misiri.
No rĩrĩ, ũingĩhagia ndawa icio mūno, o tũhũ;
gũtirĩ ingĩkũhonia.

¹² Ndũrĩrĩ nĩikaigua ũhoro wa gũconorithio gwaku;
kĩrĩro gĩaku gĩkaaiyũra thĩ.

Njamba ikaahĩngagwo nĩ irĩa ingĩ;
cierĩ ikaagũa thĩ hamwe.”

¹³ Īno nĩyo ndũmĩrĩri irĩa Jehova aaheire Jeremia ũcio mũnabii ĩkonĩĩ gũũka kwa
Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri:

14 “Anĩrĩrai ũhoro ũyũ bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũũhunjie kũu Migidoli; ningĩ mũũhunjanĩrie kũu Nofu na Tahapanahesi: ‘Rũgamai harĩa hamwagĩrĩire na mwĩhaarĩrie, nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũrarĩa arĩa mamũthiũrũrũkĩrie.’
 15 Nĩ kĩ gĩgũtũma njamba cianyu cia ita ciaraganio thĩ? Itingĩhota gwĩtiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaacitindĩka acigũithie thĩ.
 16 Nĩkahĩngwo rĩngĩ na rĩngĩ; ikaagũanĩra o mũndũ igũrũ rĩa ũrĩa ũngĩ. Ikoiga atĩrĩ, ‘Ūkĩrai, nĩtũcookei kũrĩ andũ aitũ, kũrĩa twaciarĩirwo, tweherere rũhiũ rũrũ rwa njora rwa mũtũhatĩrĩria.’
 17 Marĩ kũu makaanagĩrĩra, makoiga atĩrĩ, ‘Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, nĩ inegene rĩa tũhũ; nĩorirwo nĩ mweke wake.’ ”

18 Mũthamaki, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũroka, ũgaakorwo ahaana ta Kĩrĩma gĩa Taboru kĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka irĩma iria ingĩ, o na ta ũrĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli kĩaana kĩrĩ hakuhĩ na iria.
 19 Oha mĩrigo yaku ya gũthĩ nayo kũrĩa ũgaatahwo, ũtwarwo, wee ũtũũraga bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo Nofu gũkaanangwo, kwage kĩndũ, o na gũkire ihooru, gũtarĩ mũndũ wa gũgũtũũra.

20 “Bũrũri wa Misiri ũhaana moori njega mũno, no rĩrĩ, nĩ harĩ mbogo kanyarare ĩrooka kũmĩũkĩrĩra, yumĩte mwena wa gathigathini.
 21 Thigari cia mũcaara iria irĩ kuo ihaana ta njaũ cia gĩcegũ. O nao nĩmakagarũrũka more marĩ hamwe, matikahota gwĩtiiria, nĩgũkorwo mũthenya wa mwanangĩko nĩũkamakorerera, na nĩrĩo ihinda rĩao rĩa kũherithio.
 22 Mũrurumo wa andũ a Misiri ũgaatuĩka ta wa nyoka rĩrĩa ĩrethara,* rĩrĩa thũ ĩgooka ĩrĩ na hinya; magaagũũkĩrĩra na mathanwa, o ta andũ maratema mĩtĩ.”
²³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩmagatema mũtitũ wakuo, o na ũrĩ mũtumanu ũguo. Tondũ nĩ andũ aingĩ mũno gũkĩra ngigĩ, na matingĩtarĩka.
 24 Mwarĩ ũcio wa bũrũri wa Misiri nĩagaconorithio, akaanenganĩrwo kũrĩ andũ a mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: “Ndĩ hakuhĩ kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na Firaũni, na bũrũri wa Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na arĩa othe mehokaga Firaũni. ²⁶ Nĩngamaneana kũrĩ andũ

* 46:22 Athamaki a bũrũri wa Misiri maahũthagĩra rũrũri rwa nyoka taarĩ guo ũhoti wa wathani wao.

arĩa mendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni na anene ake. No rĩrĩ, thuutha-inĩ bũrũri wa Misiri nĩgũgatũũrwo nĩ andũ rĩngĩ o ta tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa:

o nawe Isiraeli-rĩ, ndũkamake.

Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrutĩte kũndũ kũraya,
njiaro ciaku ciume bũrũri ũrĩa ciatahirwo igĩtwarwo.

Jakubu nĩagakorwo na thayũ na ũgitĩri rĩngĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũgaatũma acooke gwĩtigĩra.”

²⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ “Tiga gwĩtigĩra,
wee Jakubu ndungata yakwa, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe.

o na ingĩkaniinũkia ndũrĩrĩ ciothe
kũrĩa ndarekire mũtwarwo mũrĩ atahe-rĩ,
wee ndigakũniina biũ,

no rĩrĩ, nĩngakũherithia na kĩhoo;to;
ndigakũreka ũthĩ o ũguo ũtahirithĩtio.”

47

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Andũ a Filisti

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũrĩa mũnabii, ĩkoniĩ andũ a Filisti, Firaũni atanatharĩkĩra Gaza:

² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ta rora ũrĩa kĩguũ kĩa maaĩ kĩroima na kũu mwena wa gathigathini;
nĩgĩgũtuĩka ta rũũ rũiyũru mũno, rũkoina.

Megũtherera moinĩre bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na moinĩre matũũra-inĩ na arĩa matũũraga kuo.

Andũ nĩmagakaya;

arĩa othe maikaraga bũrũri ũcio makaarĩra na magirĩke,

³ maigua mũkubio wa mbarathi igĩteng’era,
na inegene rĩa ngaari cia ita cia thũ ciao,
o na mũrurumo wa magũrũ ma ngaari icio.

Maithe ma ciana matikehũgũra mateithie ciana ciao;
moko mao magaikara o ũguo maregerete.

⁴ Nĩgũkorwo mũthenya nĩmũkinyu
wa kũniina andũ a Filisti othe,

na wa kweheria matigari mothe ma andũ
arĩa mangĩteithia Turo na Sidoni.

Jehova arĩ hakuhĩ kwananga andũ a Filisti,
acio maatigaire kuuma hũgũrũrũ-inĩ cia Kafitori.

⁵ Andũ a Gaza makeenjwo njuĩrĩ macakae;
Ashikeloni nakuo gũgaakira ki.

Atĩrĩrĩ, inyuĩ matigari maya mũrĩ kũu werũ-inĩ,
mũgũtũũra mwĩtemangaga nginya-rĩ?

⁶ “Mũrarĩra mũkoooria atĩrĩ,

‘Wee, rũhiũ rwa njora rwa Jehova-rĩ,
ũgũthĩ na mbere nginya rĩ ũngĩkaahurũka?

Wĩcookie njora-inĩ;

hurũka na ũkire o ro ũguo.’

⁷ No rĩrĩ, rũngĩkĩhurũka atĩa,

o rĩrĩa arĩ Jehova ũrwathĩte,
o rĩrĩa arwĩrĩte rūtharĩkĩre Ashikeloni,*
o na kũu ndwere-inĩ cia iria?"

48

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Moabi

¹ Ha ũhoru ũkoniĩ bũrũri wa Moabi:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:

“Wũi-ĩya, nĩ ũndũ Nebo nĩgũkwanangwo-ĩ.

Kiriathaimu nĩgũgaconorithio na gũtunyanwo;

kĩigitĩro kĩrĩa kĩrũmu nĩgĩgaconorithio na kĩharaganio.

² Moabi gũtigacooka kũgaathĩrĩrio rĩngĩ;

kũu Heshiboni andũ nĩmagathugunda ũrĩa megũgũũkĩrĩa, makoiga atĩrĩ:

‘Ũkai, nĩtũniinei rūrĩrĩ rūu.’

O nawe itũũra rĩa Madimeni-rĩ, nĩũgakirio ki;

rũhiũ rwa njora nĩrũgagũteng’eria.

³ Ta thikĩrĩria mbu ĩyo ĩroigwo kũu Horonaimu,

mbu nĩ ũndũ wa kũniinanwo kũnene na mwanangĩko.

⁴ Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo:

ciana ciakuo cia ngenge nĩikaarĩa ciugĩrĩrie.

⁵ Marambata na njĩra ya gũthĩĩ Luhithu,

makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiiga;

marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu

nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa kwanangĩtwo.

⁶ Mwĩtharei! Honokiai mĩoyo yanyu,

tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.

⁷ Tondũ wa ũrĩa wee wĩhokete ciĩko ciaku o na ũtonga waku-rĩ,

o nawe nĩũgatahwo,

nayo ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu* nĩũgatwarwo ithaamĩrio,

ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo.

⁸ Mũniinani nĩagookĩrĩa itũũra o itũũra,

na gũtirĩ itũũra rĩkahonoka.

Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio,

naguo werũ ũrĩa mwaraganu wanangwo,

tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.

⁹ Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,

tondũ nĩrĩkonũhwo;

matũũra makuo nĩmagakira ihooru,

kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩmatũũra.

¹⁰ “Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta!

Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũgirĩrĩria rūhiũ rwake rwa njora gũita thakame!

¹¹ “Moabi atũũrĩte agaaciire kuuma arĩ mwĩthĩ,

ta ndibei ĩrĩa ĩĩkeerete,

ĩkarika kĩnyita ĩtarĩ nyonoranie;

we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.

Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta ũrĩa warĩ tene,

* **47:7** Ũhoru wa gũtharĩkĩra Ashikeloni wahingirio nĩ Nebukadinezaru mwaka-inĩ wa 604 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. * **48:7** Kemoshu yarĩ ngai ya andũ a Moabi (1Ath 11:7, 33; 2Ath 23:13).

- naguo mūtaraŕiko wake ndūrĩ wagarūrũka.
- 12 No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 13 “Hĩndĩ ĩyo Moabi nĩagaconoka nĩ ũndũ wa ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu,
o ta ũrĩa nyũmba ya Isiraeli yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.
- 14 “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ’?
- 15 Moabi nĩgũkanangwo na matũũra makuo matharĩkĩrwo;
aanake ake arĩa ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makooraagwo,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- 16 “Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu;
mũtino wake nĩũgũka o na ihenya.
- 17 Mũcakaĩrei inyuĩ arĩa othe mūtũũraga mũmũthiũrũrũkĩirie,
inyuothe arĩa mũũ ngumo yake;
ugai atĩrĩ, ‘Kaĩ rũthanju rwa ũnene nĩrunĩkangu-ĩ!
Kaĩ mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri nĩmunangĩku-ĩ!’
- 18 “Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio wanyu,
mũikare thĩ kũrĩa kũng’aru,
inyuĩ atũuri a kũu kwa Mwarĩ wa Diboni,
nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩra,
aharaganie matũũra manyu marĩa mairigĩre na hinya.
- 19 Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara mwĩrorere,
inyuĩ arĩa mūtũũraga Aroeri.
Hooyai kĩrĩra harĩ mũndũ ũcio ũrethara, o na harĩ mũndũ-wa-nja ũcio ũroora,
mũmoorie atĩrĩ, ‘Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa?’
- 20 Moabi nĩmũconorithie, nĩ ũndũ nĩmũhehenje.
Kayũrũrũkai na mũrĩre!
Heanaĩ ũhoru ũcio kũu Arinoni,
atĩ Moabi nĩ mwanange.
- 21 Matũiro ma ciira nĩmakinyĩte bũrũri-inĩ ũrĩa mwaraganu:
magakinya Holoni, na Jahaza, na Mefaathu,
22 na magakinya Diboni, na Nebo, na Bethi-Dibilathaimu,
23 na magakinya Kiriathaimu, na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni,
24 na magakinya Keriothu, na Bozara:
ĩ, nginya matũũra mothe ma Moabi,
marĩ kũraya na marĩ gũkuhĩ.
- 25 Rũhĩa rwa Moabi nĩrũrengetwo;
guoko gwake nĩ kuunĩtwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 26 “Mũheei njoochi anyue arĩo,
tondũ nĩang’athĩirie Jehova.
Moabi nĩarekwo egaragarie matahĩko-inĩ make;
nĩarekwo atuĩke kĩndũ gĩa gũthekererwo.

27 Githĩ Isiraeli ndatuĩkite kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩwe?

Kaĩ aanyĩtirwo arĩ gatagatĩ ka aici,
atĩ nĩkĩo ũinagia kĩongo nĩkũmũnyarara,
rĩrĩa rĩothe ũkwaria ũhoru wake?

28 Tiganĩriai matũũra manyu mũgatũũre ndwaro-inĩ cia mahiga,
inyuĩ arĩa mũtũũraga Moabi.

Tuĩkai ta ndutura ĩrĩa ĩyakagĩra gĩtara
mũromu-inĩ wa ngurunga.

29 “Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtĩio wa Moabi,
ũrĩa aarĩ mwĩĩkĩrĩri na akeyona,
tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩio wake o na mwĩtũũgĩrio,
o na tũkaigua ũhoru wa mwĩgaatho wa ngoro yake.

30 Nĩnjũũĩ rũng’athio rwake, no nĩ rwa tũhũ,
naguo mwĩraho wake ndũrĩ ũndũ ũhingĩtie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩrĩa Moabi,
nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩa,
ndĩracakaĩra andũ a Kiri-Haresethi.

32 Ndĩrarĩra nĩ ũndũ wanyu, o ta ũrĩa Jazeri arĩraga,
inyuĩ mĩthabibũ ya Sibima.

Honge cianyu itambũrũkite igakinya iria-inĩ;
itambũrũkite nginya iria-inĩ rĩa Jazeri.

Mũniinani nĩagũĩrĩire matunda maku
marĩa meeru, o na akagwĩra thabibũ.

33 Gĩkeno na gũcanjamũka nĩithirĩte
kũu mĩgũnda-inĩ ya matunda, o na kũu mĩgũnda-inĩ ya Moabi.

Nĩndũmĩte ndibei yage ihĩhĩro-inĩ ciayo;
gũtirĩ mũndũ ũhĩhaga thabibũ kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya gĩkeno.

O na gũtuĩka nĩ kũrĩ na mbugĩrĩrio,
ti mbugĩrĩrio cia gĩkeno.

34 “Mĩgambo ya kĩrĩro kĩa ĩraiguo
kuuma Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu,
na kuuma Zoari o nginya Horonaimu na Egilathu-Shelishiya,
tondũ o na maaĩ ma Nimurimu nĩmahũĩte.

35 Kũu Moabi nĩnganiina
arĩa othe marutagĩra maruta kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
na magacinĩra ngai ciao ũbumba,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

36 “Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩracakaĩra Moabi, nganĩrĩa o ta mũtũrirũ;
ĩracakaya yanĩrĩire ta mũtũrirũ nĩ ũndũ wa andũ a Kiri-Haresethi,
tondũ ũtonga ũrĩa megĩrĩire nĩmũthiru biũ.

37 Mĩtwe yothe nĩmĩenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nĩgũteme,
na njohero o yothe ĩhumbĩtwo na nguo ya ikũnia.

38 Nyũmba-igũrũ guothe kũu Moabi,
o na kũu iwanja-inĩ cia mũingĩ,
gũtirĩ ũndũ ũngĩ tiga o gũcakaya,
nĩgũkorwo nĩnjũragĩte Moabi

o ta ndigithũ ya rĩũmba ĩrĩa ĩtangĩendeka nĩ mũndũ,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

39 “Hĩ! Kaĩ nĩkũmomore-ĩ! Kaĩ nĩmararĩra-ĩ!
Kaĩ Moabi nĩahũndũkĩte na thuutha nĩ thoni-ĩ!
Moabi atũkĩte kĩndũ gĩa gũthekererwo,
na agatuĩka kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ arĩa othe mamũrigiicĩirie.”

40 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Atĩrĩrĩ! Nderi nĩiracuuhũka,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo igũrũ rĩa Moabi.

41 Keriothu nĩgũgũtunyanwo,
nacio cĩhitho iria cia hinya kuo itahwo.
Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Moabi
igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

42 Moabi nĩakaniinwo atige gũtuĩka rũrĩrĩ rĩngĩ,
tondũ nĩang’athĩirie Jehova.

43 Inyuĩ andũ a Moabi,
guoya, na kũgũa marima, o na kũgwatio na mĩtego nĩcio imwetereire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

44 “Ūrĩa wothe ũkoora nĩ ũndũ wa guoya,
ũcio akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkaahaica oime irima-rĩ,
akaagwatio nĩ mũtego;
nĩ ũndũ nĩngũtũma Moabi akinyĩrwo
nĩ mwaka wa kũherithio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

45 “Andũ arĩa metharĩte makoorĩra cĩruru-inĩ cia Heshiboni
matirĩ na ũteithio,
nĩngũkorwo mwaki nĩumĩte Heshiboni,
rũrĩrĩmbĩ rũkoima gatagatĩ ka Sihoni;
rũracina mothiũ ma Moabi,
na rũgacina ciongo cia acio merahaga makarehe ngũĩ.

46 Wee Moabi, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Andũ a Kemoshu nĩaniine;
aanake aku manyiitĩtwo mĩgwate magathaamio
nao airĩtu aku magatahwo.

47 “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Moabi
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Hau nĩho mũthia wa ituĩro rĩa Moabi.

49

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Bũrũri wa Amoni

1 Ūhoro ũkoniĩ andũ a Amoni:
Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ Isiraeli atarĩ na aanake?
Ndarĩ na andũ a kũmũgaya?
Nĩ kũĩ gĩgĩtũmĩte Moleku egwatĩre bũrũri wa Gadi?
Nĩ kũĩ gĩtũmĩte andũ ake matũũre matũũra-inĩ makuo?”

2 Jehova ekuuga atĩrĩ,

“No rĩrĩ, matukũ nĩmarooka
rĩrĩa ngoigithia mbu ya mbaara
ya gũũkĩrĩra Raba kũu kwa andũ a Amoni;
nakuo gũgaatuĩka hĩba ya mwanangĩko,
natuo tũtũũra tũrĩa tũkũrigiicĩirie tũcinwo na mwaki.
Hĩndĩ ĩyo nĩguo Isiraeli akaingata
andũ arĩa maamũingatĩte,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³ “Wee Heshiboni, girĩka, nĩgũkorwo Ai nĩ kwanange!
Rĩrai, inyuĩ mũtũũraga Raba!

Mwĩhumbei nguo cia makũnia mũcaka;e;
Teng’erai ũũ na ũũ kũu thingo-inĩ ciakuo,
nĩgũkorwo Moleku nĩegũtahwo atwarwo bũrũri ũngĩ,
hamwe na athĩnjĩri-ngai na anene ake.

⁴ Nĩ kĩ gĩtũmaga wĩrahĩre ituamba ciaku,
ũkeraha nĩ ũndũ wa ituamba ciaku icio noru mũno?
Wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku,
wee ũtũũrĩte wĩhokete ũtonga waku ũkiugaga atĩrĩ,
‘Nũũ ũngũtharĩkĩra?’

⁵ Nĩngakũrehithĩria imakania
kuuma kũrĩ arĩa othe makũrigiicĩirie,”
nĩguo Mwathani ekuuga,
o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

“Andũ othe anyu nĩmakaingatwo,
na gũtikagĩa na mũndũ wa gũcookereria andũ acio mahurunjũkĩte.

⁶ “No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩngacookia
ũgaacĩru wa andũ a Amoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Bũrũri wa Edomu

⁷ Ha ũhoru ũkoniĩ Edomu:
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Kaĩ gũtarĩ na ũũgĩ ũtigarĩte kũu Temani?
Kaĩ kĩrĩra gĩthirĩte harĩ andũ arĩa akuũku?
Kaĩ ũũgĩ wao ũbuthĩte biũ?”

⁸ Garũrũkai mwĩthare, mũthiĩ mũkehithe thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku,
inyuĩ arĩa mũtũũraga kũu Dedani,
tondũ nĩngarehithĩria Esaũ mwanangĩko
rĩrĩa ngaamũherithia.

⁹ Agethi a thabibũ mangĩũka kũrĩ we-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini?
Aici mangĩũka ũtukũ-rĩ,
githĩ matingĩya o indo iria imabatarĩtie?

¹⁰ No rĩrĩ, nĩ nĩngaguũria Esaũ nguo atigwo njaga,
nĩngaguũria ciĩhitho ciake,
nĩguo ndakanacooke kuona gwa kwĩhitha.

Ciana ciake, na andũ a nyũmba yao, na andũ a itũũra rĩake nĩmakaniinwo,
na o nake ndagatigara.

¹¹ Ndigĩrai ciana cianyu cia ngoriai; nĩngagitĩra mũoyo yacio.
Atumia anyu a ndigwa mũreke o nao manjĩhoke.”

12 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Kũngĩkorwo arĩa mataagĩrĩrwo kũnyũira gĩkombe kũ no nginya makĩnyũire-rĩ, wee ũngĩkĩaga kũherithio nĩkĩ? Ndũrĩ hĩndĩ ũtakaherithio, no rĩrĩ, no nginya ũgaakĩnyũira.” 13 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ngwĩhĩta ngĩgwetaga rĩtwa rĩakwa, njuge atĩ Bozara gũgaatuĩka kũndũ kwanangĩku na kũrĩ magigi, gwa kũmenwo na gwa kũnyĩitwo nĩ kĩrumi; namo matũũra makuo mothe magatũũra marĩ manangĩku nginya tene.”

14 Nĩnjiguĩte ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova:

Atĩ nĩatũmire mũrekio athĩ kũrĩ ndũrĩrĩ, agaciĩre atĩrĩ,
 “Ūnganai mũrĩtharĩkĩre!
 Arahũkai mũkarũe mbaara!”

15 “Rĩu nĩngũkũnyĩhia mũno gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
 ndũme ũmenwo nĩ andũ.

16 Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ magwĩtigĩre
 na mwĩtĩo wa ngoro yaku-rĩ, nĩkũheenete,
 o wee ũtũũraga thĩnĩ wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga,
 o na ũgaikaraga tũcũmbĩrĩ igũrũ twa karĩma.
 O na ũngĩgaaka itara igũrũ mũno ta cia nderi,
 ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

17 “Edomu gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania;
 arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakamaka na makũnyũrũrie,
 nĩ ũndũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtuo.

18 O ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang’aũranirio,
 hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo,
 atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo;
 gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtũũra kuo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

19 “O ta mũrũũthi ũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani,
 ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,
 noguo ngaingata Edomu oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.

Nũũ ũthuurĩtuo wa kũruta wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra?
 Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, na nũũ ũngĩhota kũngararia?
 Nĩngĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩkĩhota kũregana na nĩ?”

20 Nĩ ũndũ ũcio, ta thikĩrĩriai, mũigue ũrĩa Jehova athugundĩte gwĩka Edomu,
 o na ũrĩa atuĩte gwĩka arĩa matũũraga Temani:

Arĩa anini thĩnĩ wa rũũru rũu rwa mbũri magaakururio matwarwo kũndũ kũraya;
 nĩakaniina ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

21 Thĩ nĩkainainio nĩ mũrurumo wao makĩgũa thĩ;
 kayũ ga kĩrĩro kĩa gakaiguuo o nginya Iria Itune.

22 Atĩrĩrĩ! Nderi nĩkombũka na ĩcuuhũke,
 ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo igũrũ rĩa Bozara.
 Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Edomu
 igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Dameski

23 Ha ũhoru ũkonĩ Dameski:
 “Hamathu na Aripadi nĩamaku,
 nĩ ũndũ nĩmaiguĩte ndeto njũru.
 Nĩmorĩtuo nĩ hinya,
 makaagaaga ta maaĩ ma iria.

- 24 Dameski nĩrĩũrĩtwo nĩ hinya,
 nao andũ a rĩo makahũndũka meethare,
 rĩiyũrĩtwo nĩ kũinaina;
 andũ a rĩo manyiitĩtwo nĩ ruo rwa ngoro na kĩaha,
 ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
- 25 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte itũũra rĩrĩa rĩrĩ ngumo rĩage gũtiganĩrio,
 o itũũra rĩu rĩngenagia?
- 26 Ti-itherũ, aanake a rĩo nĩmakarũndwo barabara-inĩ ciarĩo;
 thigari ciakuo ciothe igaakirio ki mũthenya ũcio,”
 ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
- 27 “Nĩngacina thingo cia Dameski;
 nago mwaki ũcio nĩũgaacina ciĩgitĩro cia Beni-Hadadi.”

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Kedari na Hazoru

28 Ũhoro ũkoniĩ Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatharĩkĩire:

- Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari,
 na mũniine andũ acio a mwena wa Irathĩro.
- 29 Hema ciao na ndũũru ciao cia mbũri nĩigatahwo;
 ciandarũa ciao nĩigakuuo,
 hamwe na indo ciao ciothe, na ngamĩira ciao ciothe.
 Andũ nĩmakanĩrĩra, mameere atĩrĩ,
 ‘Kĩmako kĩnene kiumanĩte na mũena yothe!’
- 30 “Mwĩthareĩ narua!
 Ikarai thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku,
 inyuĩ mũtũũraga kũu Hazoru.
 Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩaciirĩire kũmũũkĩrĩra;
 nĩathugundĩte ũrĩa ekũmũũkĩrĩra,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 31 “Arahũkai mũtharĩkĩre rũrĩrĩ rũu rũtũũrĩte rũgaacĩire na rũhooreire,
 o rũu rũtũũrĩte rũrĩ na thayũ,
 rũrĩrĩ rũteehingagĩra na ihingo kana rũkeirigĩra na igeri;
 andũ aruo matũũraga marĩ oiki,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 32 “Ngamĩira ciao igaatuĩka cia gũtahwo,
 nacio ndũũru icio ciao nyingĩ cia ng’ombe ituĩke cia ndaho.
 Arĩa marĩ kũndũ kũraya nĩngamahurunjĩra mũena yothe ĩrĩa yumaga rũhuho.
 na nĩngamarehithĩria mwanangĩko kuuma mũena yothe,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 33 “Hazoru gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
 gũtũũre gũkirĩte ihooru nginya tene.
 Gũtirĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
 gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo.”

Ndũmĩrĩri ĩkoniĩ Elamu

34 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũcio mũnabii ĩkoniĩ Elamu, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda:

- 35 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

- “Atĩrĩrĩ, nĩngoinanga ũta wa Elamu,
ũrĩa arĩ guo kĩhumo kĩa hinya wao.
36 Nĩngarehithĩria andũ a Elamu huho iria inya
ciumaga mĩena ĩrĩa ĩna ya igũrũ;
ngaamahurunjĩra na kũu huho icio inya ciumaga,
na gũtirĩ rũrĩrĩ o na rũmwe
andũ acio aingate a Elamu matakoorĩra.
37 Nĩngahehenja Elamu maitho-inĩ ma thũ ciao,
marĩ o mbere ya andũ arĩa macaragia kũmaruta muoyo;
nĩngamarehithĩria mwanangĩko,
o na marakara makwa mahiũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Ngaamateng’eria na rũhiũ rwa njora
nginya ndĩmaniine biũ.
38 Nĩngaiga gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene kũu Elamu,
na niine mũthamaki wakuo o na anene akuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
39 “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Elamu
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

50

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Bũrũri wa Babuloni

- 1 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jehova aaririe na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii, ũhoru
ũkonĩ Babuloni na andũ a bũrũri wa Babuloni:
2 “Anĩrĩrai na mũhunjanĩrie ũhoru ndũrĩrĩ-inĩ,
haandai kĩbebero na mũhunjanĩrie ũhoru wakĩo;
mũtikamahithe ũndũ, no mũmeere atĩrĩ,
‘Babuloni nĩgũgũtunyanwo;
Beli nĩgũconorithio,
nayo Merodaki ĩiyũrwo nĩ kĩmako.
Mĩhianano yakuo nĩgaconorithio,
na mĩhianano yao nĩkaiyũrwo nĩ guoya.’
3 Tondũ rũrĩrĩ ruumĩte mwena wa gathigathini nĩrũkamũtharĩkĩra,
na rwanange bũrũri wake.
Gũtirĩ mũndũ ũgaatũra kuo;
andũ nĩmakoora o hamwe na nyamũ.
4 “Matukũ-inĩ macio, na ihinda-inĩ rĩu,
andũ a Isiraeli na andũ a Juda hamwe
nĩmagathiĩ macarie Jehova Ngai wao makĩrĩraga,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
5 “Nĩmakoortĩria njĩra ya gũthĩ Zayuni,
na magariũrũke, merekeirie mothiũ mao kuo.
Nĩmagooka meeohanie na Jehova,
na marĩkanĩre kĩrĩkanĩro gĩa gũtũra tene na tene
kĩrĩa gĩtagacooka kũriganĩra.
6 “Andũ akwa makoretwo marĩ ng’ondũ ciũrĩte;
arĩithi ao nĩmamahĩtithĩtie njĩra,

- na magatūma morūūre irīma igūrū.
 Nao morūūrīte kuuma kīrīma-inī nginya karīma-inī,
 makariganīrwo nī kūrīa ūhurūko wao ūrī.
- 7 Ūrīa wothe wamoonire akīmatambuura; thū ciao ikiuga atīrī,
 ‘Ithuī tūtīrī na ihītia, nī ūndū nīmehīirie Jehova,
 ūrīa arī we ūrīithio wao wa ma,
 o we Jehova, mwīhoko wa maithe mao.’
- 8 “Mwītharei muume Babuloni;
 eherai būrūri wa andū a Babuloni,
 na mūtuīke ta thenge iria itongoragia rūūru rwa mbūri.
- 9 Nīgūkorwo nīngarahūra ūiguano wa ndūrīrī nene,
 ciuūmīte būrūri wa gathigathini ciūkīrīre Babuloni.
 Nīkarūgama handū ha cio irīūkīrīre na igūtunyane,
 kuuma mwena ūcio wa gathigathini.
 Mīguī yao īgaatuīka ta īrīa ya njamba njoorua,
 iria itacookaga moko matheri.
- 10 Nī ūndū ūcio Babuloni nīgūgatahwo;
 andū othe arīa magaagūtaha nīmagakuua indo cia kūmaigana,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 11 “Tondū nīmūkenete na mūkarūūhia,
 inyuī arīa mūtahaga igai rīakwa,
 tondū mūgūtūūha ta moori īkīraanga ngano īkīmīhūūra,
 na mūkaania ta mbarathi cia njamba,
- 12 nyina wanyu nīagaconoka mūno;
 we ūcio wamūciarire nīagaconorithio.
 Nīwe ūgaakorwo arī mūnini mūno ndūrīrī-inī,
 atuīke ta werū, na ta būrūri mūng’aru, o na ta werū wa mūthanga.
- 13 Tondū wa marakara ma Jehova, būrūri ūcio ndūgacooka gūtūūrwo nī andū,
 no rīrī, nīgūkira gūgaakira ihooru biū.
 Andū arīa othe makaagerera kūu Babuloni nīmakamaka, na manyūrūrie kūdū kūu
 tondū wa ūrīa gūgaakorwo kwanangītwo.
- 14 “Mwīhaarīrie mūthiūrūrūkīrie Babuloni,
 inyuothe arīa mūgeetaga ūta.
 Rīrathei! Mūtigatie mīguī,
 nīgūkorwo nīrīhīrie Jehova.
- 15 Riugīrīriei kuuma na mīena yothe!
 Nīrīneanīte rīo rīene, mīthiringo yarīo nīgwīte,
 na thingo ciarīo nīmomokete.
 Nīgūkorwo rīrī nīrīo irīhīria rīa Jehova-rī,
 mwīrīhīriei harī rīo;
 rīukei o ta ūrīa rīaneeka andū arīa angī.
- 16 Eheriai ūrīa ūhaandaga kūu Babuloni,
 na ūrīa ūgethaga na rūhiū rwake hīndī ya magetha.
 Tondū wa rūhiū rūu rwa njora rwa mūhinyanīrīria-rī,
 o mūdū nīacooke kūrī andū ao,
 o mūdū nīorīre būrūri wao kīūmbe.
- 17 “Isiraeli ahaana ta rūūru rūhurunjūkīte,

- rūteng’eretio nĩ mĩrũũthi.
Mũthamaki wa Ashuri
nĩwe warĩ wa mbere kũmũtambuura;
wa kũrigĩrĩria kũmũhehenja mahĩndĩ-rĩ,
aarĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.”
- 18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na bũrũri wake,
o ta ũrĩa ndaaherithirie mũthamaki wa Ashuri.
- 19 No nĩngacookia Isiraeli ũrĩithio-inĩ wake mwene,
nake akaarĩthagĩria kũu Karimeli na Bashani;
akaarĩaga akahũũna
kũu irima-inĩ cia Efiraimu, na cia Gileadi.
- 20 Matukũ-inĩ macio, o ihinda-inĩ rĩu-rĩ,
ihĩtia rĩa Isiraeli nĩrĩgathuthuurio,
no rĩtikoneka,
o na mehĩa ma Juda mathuthuurio,
no matikooneka,
nĩgũkorwo matigari marĩa ngaahonokia nĩngamarekera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 21 “Tharĩkĩrai bũrũri wa Merathaimu,*
mũũkĩrĩre arĩa matũũraga Pekodi.
Mateng’eriei, na mũmoorage, mũmaniine biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“ĩkai ũrĩa wothe ndĩmwathĩte.
- 22 Kũrĩ na mbugĩrĩrio ya mbaara bũrũri-inĩ ũcio,
nayo nĩ mbugĩrĩrio ya kũniinanwo kũnene!
- 23 Nyondo ĩrĩa ĩtũũrĩte ĩhũũraga thĩ yothe-rĩ,
kaĩ nĩyunangĩtwo, ĩgathethereka-ĩ!
Kaĩ Babuloni nĩgũkirĩte ihooru gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ-ĩ!
- 24 Ndaakwambĩire mũtego, wee Babuloni,
nawe ũkĩgwatio nĩguo ũtekũmenya;
wakorereirwo, ũkĩnyitwo
tondũ wa gũkararia Jehova.
- 25 Jehova nĩahingũrĩte harĩa aigaga indo ciake cia mbaara,
akaruta indo icio cia mbaara cia mang’ũrĩ make,
nĩgũkorwo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na wĩra wa kũruta
kũu bũrũri-inĩ wa andũ a Babuloni.
- 26 Ũkaai mũgũtharĩkĩre muumĩte kũndũ kũraya.
Thariai makũmbĩ makuo;
gũcookanĩrĩriei irũndo ta cia hĩba cia ngano.
Kwanangei biũ,
na mũtigatigie matigari kuo.
- 27 Ũragai tũtegwa twakuo tuothe,
tũikũrũkiei tũgathĩnjwo!
Kaĩ marĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya watuo nĩmũkinyu,
ihinda rĩatuo rĩa kũherithio.
- 28 Ta thikĩrĩriai mũigũe arĩa moorĩte na arĩa metharĩte makoima bũrũri wa Babuloni,
makiumbũra marĩ kũu Zayuni
ũrĩa Jehova Ngai witũ erĩhĩirie,

* 50:21 Merathaimu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “kũremera Jehova maita meerĩ.”

akerĩhĩria nĩ ũndũ wa hekarũ yake.

29 “Itai aikia a mĩguĩ mokĩrĩre Babuloni,
o arĩa othe mageetaga ũta.

Ambaai hema mũgũthiũrũrũkĩirie;
mũtikareke mũndũ o na ũmwe warĩo oore.
Rĩrĩhei kũringana na ciĩko ciarĩo;
o ta ũrĩa rĩaneeka andũ angĩ-rĩ, rĩĩkei o ta guo.
Nĩgũkorwo nĩrĩng’athĩirie Jehova,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

30 Nĩ ũndũ ũcio, aanake aarĩo nĩmakaagũa njĩra-inĩ cia itũũra;
thigari ciarĩo ciothe nĩgakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Atĩrĩrĩ, nĩngũũkĩrĩire, wee mwĩtĩĩ ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu,
o rĩo ihinda rĩaku rĩa kũherithio,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

32 “Mwĩtĩĩ ũcio nĩakahĩngwo agwe,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamũũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwaki,
naguo nĩũgaacina arĩa othe mamũrigiicĩirie, maniinwo biũ.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Andũ a Isiraeli nĩmahinyĩrĩirio,
o ũndũ ũmwe na andũ a Juda.

Arĩa othe maamatahire nĩmamarũmĩtie mũno,
makarega kũmarekia mathĩĩ.

34 No rĩrĩ, Mũkũũri wao arĩ na hinya;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
Nĩakamarũrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao,
nĩguo atũme bũrũri wao ũgĩe na ũhurũko,
no aagithie arĩa matũũraga Babuloni ũhurũko.”

35 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Harĩ na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni,
na rũũkĩrĩre anene na andũ arĩa ogĩ akuo!

36 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra anabii akuo a maheeni,
nao matuĩke irimũ.
Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra njamba ciakuo iria irĩ hinya,
nacio nĩkaiyũrwo nĩ kĩmako kĩnene.

37 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra mbarathi, na ngaari cia ita,
na andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ ita-inĩ rĩake,
nao matuĩke ta andũ-a-nja.

Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra indo ciao iria cia bata ciigĩtwo igĩĩna-inĩ ciao,
nacio nĩgatahwo.

38 Nĩgũkaara riũa rĩa kũhũithia maaĩ makuo!
Namo nĩmakaahũa biũ.

Nĩgũkorwo ũcio nĩ bũrũri ũiyũrĩte ngai cia mĩhianano,
nao andũ akuo nĩmagũrũkĩtio nĩyo.

39 “Nĩ ũndũ ũcio nyamũ cia werũ-inĩ na hiti nĩcio igaatũũraga Babuloni,
na kũu no kuo gũgaatũũrwo nĩ ndundu.

Gūtigacooka gūtũrwo nĩ andũ
o na kana gũikarwo nĩ andũ, nginya njiarwa na njiarwa.

40 O ta ũrĩa Ngai aang'aũranirie Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo-rĩ,
ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

41 "Atĩrĩrĩ, mbūtũ ya ita nĩ ĩrooka yumĩte mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rŭnene, na athamaki aingĩ
nĩmarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ cia thĩ.

42 Marooka marĩ na mota na matimũ mao;
nao nĩ andũ ooru, na matarĩ tha.

Mũrurumo wao nĩ ta mũrurumo wa ndiihũ cia maaĩ ma iria,
magĩũka mahaicĩte mbarathi ciao;

mokĩte meyarĩire wega mbaara-inĩ
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ ũyũ wa Babuloni.

43 Mũthamaki wa Babuloni nĩaiguĩte ũhoru wao,
namo moko make makoorwo nĩ hinya.

Nĩanyitĩtwo nĩ ruo rŭnene ngoro-inĩ yake,
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

44 O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani
ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,

ũguo noguo ngaingata Babuloni, oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.

Nũũ ũcio ũthuurĩtwo wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, ningĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũngararia?

Ningĩ nĩ mũrũithi ũrĩkũ ũngĩhota kũregana na nĩ?"

45 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai mũigwe ũndũ ũrĩa Jehova athugundĩte
wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni,

o na ũrĩa atuĩte gwĩka bũrũri wa andũ a Babuloni:

Arĩa anini rũũru-inĩ magaakururio, matwarwo kũndũ kũraya;

nĩakananga ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

46 Mũrurumo wa Babuloni gũgĩtahwo nĩũgathingithia thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo nĩgakaiguuo ndũrĩrĩ-inĩ.

51

¹ Jehova ekuuga ũũ:

"Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra roho wa mũniinani,
ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ a Lebi-Kamai.

² Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathĩ Babuloni
magakũhurunje ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo ihuhĩro-inĩ,
na manange bũrũri ũcio ũtigwo ũtarĩ kĩndũ;
makaũũkĩrĩra kuuma mũena yothe,
mũthenya ũcio wago wa mwanangĩko.

³ Mũtikanareke mũikia wa mũguĩ ageete ũta wake,
kana ehumbe nguo ciake cia ita.

Mũtigacaĩre aanake akuo;
anangai mbūtũ ciake cia ita, mũciniine.

⁴ Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.

- 5 Nīgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo
nĩ Ngai wao, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o na gũtuĩka bũrũri wao ũiyũritwo nĩ mahĩtia
maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru wa Isiraeli.
- 6 “Mwĩtharei muume kũu Babuloni!
Ūrai mũhonokie mũoyo yanyu!
Mwĩtharei mũtikaniinanĩrio nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo.
Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa kwĩrĩhĩria;
agaakũrĩha o kĩrĩa gĩkwagĩrĩire.
- 7 Babuloni kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu
kĩrĩ guoko-inĩ kwa Jehova;
nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ĩhaane ta ĩrĩtwo nĩ njoohi.
Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte.
- 8 Babuloni nīgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo.
Kũrĩrĩrei!
Rehei ndawa ya kũniina ruo rwakuo;
hihi kwahota kũhona.
- 9 “ ‘Nĩtũngĩahonirie Babuloni,
no rĩrĩ, gũtingĩhonio.
Nĩtũgũtīgi, na o mũndũ acooke bũrũri wake kĩũmbe,
nīgũkorwo ituĩro rĩakuo rĩkinyĩte o matu-inĩ,
rĩambatĩte o nginya matu-inĩ marĩa mairũ.’
- 10 “ ‘Jehova nĩonanĩtie ũthingu witũ;
ũkai tũthĩ tũkoimbũrĩre Zayuni
maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ ekĩte.’
- 11 “Noorai mũguĩ, oyai ngo!
Nīgũkorwo Jehova nĩarahũrĩte athamaki a Amedi,
nĩ ũndũ nĩaciĩrĩre kũniina Babuloni.
Jehova nĩekwĩrĩhĩria harĩo,
erĩhĩrie maũndũ
marĩa meekirwo hekarũ yake.
- 12 Haandai bendera kũrigania na thingo cia Babuloni!
Ongererai agitĩri, igai arangĩri,
mũhaarĩrie andũ a kũhithũkĩra njĩra-inĩ!
Jehova nĩekũhingia ũrĩa aciĩrĩre gwĩka,
ahingie uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo,
wa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni.
- 13 Wee ũtũũraga gũkuhĩ na njũũ nyingĩ,
na ũkeigĩra indo nyingĩ igĩna-inĩ ciaku-rĩ,
ithirĩro rĩaku nĩ ikinyu,
nĩ ihinda rĩaku rĩa kweherio.
- 14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte akĩgwetaga rĩitwa rĩake, akoiga atĩrĩ:
Ti-itherũ nĩngatũma ũũkĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ o ta mĩrumbĩ ya ngigĩ,
nao makuugĩrĩrie nĩ ũndũ wa gũkũhoota.
- 15 “Nĩwe wombire thĩ na ũndũ wa hinya wake;
ningĩ akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,

- na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.
- 16 Hĩndĩ irĩa agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ wambate na igũrũ kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akahingũrĩra rũhuho ruume makũmbĩ-inĩ make.
- 17 “Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũmenyo,
nake mũturi wa thahabu o wothe nĩaconorithĩtio nĩ mĩhianano ĩyo yake.
Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo.
- 18 Ndĩrĩ kĩene, nĩ indo cia kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.
- 19 We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatariĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na mũhĩrĩga ũrĩa eegwatĩire ũtuĩke igai rĩake;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
- 20 “Nĩwe njũgũma yakwa ya ita,
na nowe kĩndũ gĩakwa kĩa mbaara:
nĩwe hũthagĩra kũhehenja ndũrĩrĩ,
na ngatũmĩra hinya waku kũniina mothamaki.
- 21 Nĩwe hũthagĩra kũhehenja mbarathi na mũmĩhaici,
ngakũhũthĩra kũhehenja ngaari ya ita na mũmĩtwari,
- 22 ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja,
ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ mũkũrũ na ũrĩa mwĩthĩ,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja mwanake na mũirĩtu,
- 23 Ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩithi na rũũru rwake rwa mbũri,
ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩmi na ndegwa ciake cia kũrĩma,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja abarũthi na anene.
- 24 “Na rĩrĩ, Babuloni na arĩa othe matũũraga Kalidei, ngaamacookereria ũũru wao
mũkĩĩonagĩra, ũũru wothe ũrĩa maaneka kũu Zayuni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 25 “Nĩngũgũũkĩrĩra wee kĩrĩma gĩkĩ gĩa kũniinana,
wee ũniinaga thĩ yothe.”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩngũgũtambũrũkĩria guoko ngũũkĩrĩre,
ngũgaragarie ngũrute ndwaro-inĩ cia mahiga,
na ndũme ũtuĩke ta kĩrĩma gĩcinĩtwo nĩ mwaki.
- 26 Gũtirĩ ihiga rĩkarutwo harĩwe rĩtuĩke rĩa koine,
o na kana ihiga o rĩothe rĩa mũthingi,
nĩ ũndũ ũgũtũũra ũkirĩte ihooru nginya tene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 27 “Haandai bendera bũrũri-inĩ,
huhai karumbeta ndũrĩrĩ-inĩ!
Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake;
ĩtai mothamaki maya meturanĩre, mamũũkĩrĩre:
mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu.
Mũigĩrei mũnene wa ita wa kũmũũkĩrĩra;
ambatai mbarathi cia ita nyingĩ ta mũrumbĩ ya ngigĩ.
- 28 Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake;
thagathagai athamaki a Amedi,

na abarũthi, na anene ao othe,
na andũ a mabũrũri mothe marĩa maathagwo nĩo.

29 Bũrũri nĩũrathingitha na ũkenyogonda nĩ ruo,
nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa Jehova aciirĩire gwĩka Babuloni nĩ mũrũmu:
wa kũharagania bũrũri wa Babuloni
nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.

30 Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni nĩitigĩte kũrũa;
ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria nũmu.
Hinya wacio nĩ mũthiru;
ihaanĩte o ta andũ-a-nja.
Ciikaro ciakuo nĩicinĩtwo na mwaki;
mĩgĩka ya ihingo ciakuo nĩ miunange.

31 Mũtwari ndũmĩrĩri ũmwe ararũmĩrĩrwo nĩ ũngĩ,
nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũrĩa ũngĩ,
makamenyithie mũthamaki wa Babuloni
atĩ itũũra rĩu rĩake inene rĩothe nĩrĩtunyane,

32 ningĩ mariũko ma njũũ nĩmanyiite,
na kũrĩa kũrĩ marura gũgaacinwo na mwaki,
nacio thigari ikanyitwo nĩ guoya.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Mwarĩ wa Babuloni atariĩ ta kĩhuhĩro kĩa ngano
hĩndĩ irĩa yaraganĩtio ikĩrangĩrĩrio;
kahinda gake ga kũgethwo nĩgegũkinya o narua.”

34 “Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie,
nĩatũreheire kĩrigiicano,
agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba itarĩ kĩndũ.
Nĩatũmerũkĩtie o ta ndamathia,
nayo nda yake akamĩiyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo,
na nĩacookete agatũtahĩka.

35 Maũndũ ma ũhinya marĩa maanekwo nyama ciitũ-rĩ,
marocokerera Babuloni,”
ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga.
“Thakame iitũ irocokerera acio maikaraga kũu Babuloni,”
ũguo nĩguo Jerusalemu ikuuga.

36 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩ nĩngũkũrũrĩra na ngũrĩhĩrie;
nĩngahũithia iria rĩake, na ndũme ithima ciake ihũe.

37 Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangĩku,
na imamo cia mbwe,
na kũndũ gwa kũmakania, na gwa gũthekererwo,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo.

38 Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi mĩthĩ,
makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi.

39 No rĩrĩ, hĩndĩ irĩa magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-rĩ,
nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga,
na ndũme marĩo nĩ njoohi,
nĩguo magaaatheka maanĩrĩire,
macooke makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

40 “Ngaamaikũrũkia ta tũgondũ tũgĩthĩ gũthĩnjwo,

o na ta ndūrūme irĩ hamwe na thenge.

41 “Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-ĩ,
itũura rĩu rĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩnyiite-ĩ!

Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania
thĩinĩ wa ndūrĩrĩ ciothe!

42 Iria rĩrĩa inene nĩrĩkaiyũra Babuloni guothe;
mũrurumo wa ndiihũ ciarĩo nĩguo ũgaakũhubanĩria.

43 Matũura makuo nĩmakirĩte ihooru,
matuĩke bũrũri mũũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ,
bũrũri ũtarĩ mũndũ ũngĩũtũura,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra kuo.

44 Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni
na ndũme itahĩke kĩndũ kĩrĩa gĩothe ĩmeretie.
Ndūrĩrĩ itigacooka kũhatĩkana igĩthĩĩ kũrĩ yo.
Naruo rũthingo rwa Babuloni nĩrũkaagũa.

45 “Umai kũu thĩinĩ warĩo, inyuĩ andũ akwa!
Mwĩtharei, mũhonokie mũoyo yanyu!
Mwĩtharei, mweherere marakara marĩa mahiũ ma Jehova.

46 Mũtikanareke ngoro cianyu ciũrwo nĩ hinya, kana mwĩtigĩre
hĩndĩ irĩa ndeto cia mũhuhu ikaiguuo bũrũri-inĩ;
ũhoru ũmwe wa mũhuhu nĩũkaiguuo mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguuo mwaka ũcio ũngĩ ũrũmĩrĩire,
mũhuhu ũkonĩĩ ndeto cia haaro bũrũri-inĩ,
na wa mwathani ũmwe agĩũkĩrĩra mwathani ũrĩa ũngĩ.

47 Nĩgũkorwo ti-itherũ ihinda nĩrĩgooka
rĩrĩa ngaaherithia ngai cia mũhianano ya Babuloni;
bũrũri ũcio wothe nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe moragĩtwo nĩmakaaragana kuo.

48 Hĩndĩ ĩyo igũrũ na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo
nĩikanĩrĩra nĩ gũkena igĩkenerera Babuloni,
nĩgũkorwo aniinani nĩmakarĩtharĩkĩra,
moimĩte mwena wa gathigathini,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

49 “Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli arĩa maanooraga,
ũguo noguo andũ a mabũrũri mothe makaagũa thĩ,
moragĩtwo nĩ ũndũ wa Babuloni.

50 Inyuĩ mũhonokete kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
mwĩtharei na mũtikagonderere!
Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri wa kũraya,
na mwĩciiragie ũhoru wa Jerusalemu.”

51 “Nĩtũconorithĩtio,
nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo,
na tũkahumbwo thoni mothiũ maitũ,
tondũ andũ a kũngĩ nĩmatoonyete
kũndũ kũrĩa kwamũre thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova.”*

* 51:51 Rĩrĩ nĩ ihinda rĩrĩa Nebukadinezaru aingĩrĩre thĩinĩ wa hekarũ na akĩmĩthaahia mwaka wa 586 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

- 52 Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia mĩhianano yake,
 nao andũ arĩa agurarie kũu bũrũri-inĩ ũcio guothe
 nĩmagacaaya.
- 53 O na kũngĩtuĩka Babuloni gwĩtũũgĩrĩtie gũgakinya o matu-inĩ,
 na ciĩhitho ciakuo ikairigĩrwo na hinya mũno-rĩ,
 no ngaakũrehithĩria aniinani magũũkĩrĩre,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 54 “Mũgambo wa kĩrĩro nĩũraiguuo kũu Babuloni;
 nĩ mũgambo wa kũniinanwo
 ũraiguuo kũu bũrũri wa andũ a Babuloni.
- 55 Jehova nĩakaniina Babuloni;
 nĩagakiria inegene rĩu inene rĩakuo.
 Makũmbĩ ma thũ makaahũũyũka taarĩ mũrurumo wa maaĩ maingĩ.
 Mũrurumo wa mĩgambo yao nĩkaiguuagwo.
- 56 Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni;
 njamba ciakuo iria irĩ hinya nĩikaanyitwo,
 namo mota mao moinangwo.
 Nĩ ũndũ Jehova nĩ Mũrungu ũrĩhanagĩria;
 we akaarĩhanĩria biũ.
- 57 Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na abarũthi akuo,
 o ũndũ ũmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo iria irĩ hinya,
 othe nĩngatũma marĩo nĩ njoohi;
 magaakoma nginya tene, na matiũkĩre,”
 nĩguo Mũthamaki ekuuga,
 o we ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- 58 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
 “Rũthingo rwa Babuloni rũrĩa rwariĩ nĩrũkang’ aũranio biũ,
 nacio ihingo ciakuo iria ndaaya na igũrũ icinwo na mwaki;
 andũ menogagia tũhũ,
 nanguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ cia gũcinwo na mwaki.”

59 Īno nĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jeremia aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, o ũcio warĩ mũnene ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya mũthamaki, rĩrĩa aathiire Babuloni marĩ na Zedekia mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wake. 60 Jeremia nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũhoru wothe ũkonĩĩ mwanangĩko ũrĩa ũgaakinyĩrĩra Babuloni: maũndũ marĩa mothe maandĩkitwo makoniĩ Babuloni. 61 Jeremia akĩira Seraia atĩrĩ, “Wakinya Babuloni-rĩ, ũgaatigĩrĩra atĩ nĩwathoma mohoro maya mothe wanĩrĩire. 62 Ũcooke uuge atĩrĩ, ‘Wee Jehova, nĩugĩte nĩũkũniina kũndũ gũkũ, nĩgeetha gũtikanatũũrwo nĩ mũndũ, o na kana nyamũ; gũgũtũũra gũkirĩte ihooru nginya tene.’ 63 Warĩkia gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ũrĩoherere ihiga, ũrĩkie Rũũĩ rwa Farati. 64 Ũcooke uuge atĩrĩ, ‘Ũguo noguo Babuloni gũkaarikĩra kũũrĩre biũ, na gũtigacooka kuumĩra na igũrũ, nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo nĩmakaagũa.’”

Ũhoru wa Jeremia ũkinyĩte hau.

¹ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia; nake oimĩte Libina. ² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. ³ Na nĩ ũndũ wa marakara ma Jehova-rĩ, nĩkĩo maũndũ macio mothe meekĩkire kũu Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere yake.

Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni, akĩaga gwathĩka.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe, nao makĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na magĩaka ihumbu cia tĩiri mĩena yothe yarĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra rĩu. ⁵ Narĩo itũũra rĩu inene rĩgĩkara rĩrĩ irigiicĩrie nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa ũthamaki wa Zedekia.

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikĩneneha mũno kũu itũũra-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩo nĩ andũ a bũrũri ũcio. ⁷ Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nacio mbũtũ ciothe cia ita ikĩũra. Moimire itũũra-inĩ ũtukũ magereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtuĩka andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene rĩothe. Nao makĩũra merekeire Araba, ⁸ no mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩgĩteng'eria Mũthamaki Zedekia nginya ĩkĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe ikĩamũranio nake ikĩhurunjwo. ⁹ Nayo mbũtũ ya ita ya Babuloni ĩkĩnyĩta Mũthamaki Zedekia.

Makĩmũtwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni ũrĩa warĩ kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩre ciira. ¹⁰ Mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila nĩoragithirie ariũ a Zedekia o hau maitho-inĩ ma ithe wao; agĩcooka akĩũragithia anene othe a Juda. ¹¹ Nĩacookire agĩkũũrithia Zedekia maitho, na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, akĩmũtwara Babuloni, na kũu akĩmũikia njeera nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

¹² Mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ĩtano, mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa watungataga mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu, ¹³ agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Ningĩ agĩcina nyũmba o yothe yarĩ ya bata kuo. ¹⁴ Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki, ĩkĩmomora thingo ciothe iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ¹⁵ Nebuzaradani ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki nĩatahire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno, na andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ rĩu inene, hamwe na mabundi marĩa mangĩ, o na andũ arĩa metwarĩte o ene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹⁶ No Nebuzaradani nĩatigire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno a bũrũri ũcio kuo, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ ĩrĩa ĩngĩ.

¹⁷ Andũ a Babuloni makiunanga itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩrwo indo, na Karia karĩa kaarĩ ga gĩcango, iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, magĩkuua gĩcango kũu gĩothe magĩgĩtwara Babuloni. ¹⁸ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na thaani, o na indo ciothe cia gĩcango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩ nacio. ¹⁹ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuire mbakũri iria nene, na Ngĩo, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maaĩ, na nyũngũ, na mĩtĩ ya matawa, na thaani, o na mbakũri iria ciahũthagĩrwo na kũruta maruta ma kũnyuuo, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu ĩrĩa therie kana betha.

²⁰ Gĩcango kĩrĩa kĩarutirwo itugĩ-inĩ icio cieri, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria Mũthamaki Solomoni

aathondekete cia hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ²¹ O gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa mĩkono ikũmi na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ikũmi na ĩĩrĩ† gũthiũrũrũka; na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na ũtungu wa ciara inya, na kĩarĩ na irima gatagatĩ. ²² Kĩongo gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ hau gĩtugĩ-igũrũ, o kĩmwe kĩarĩ kĩa mĩkono ĩtano‡ kũraiha, na gĩkagemio na rũgara rũrĩ na makomamanga ma gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kũ kĩngĩ gĩa keerĩ, kĩrĩ na makomamanga makĩo nĩkĩahaanaine biũ na kũ kĩngĩ kĩa mbere. ²³ Na haarĩ na makomamanga mĩrongo kenda na matandatũ maacuuhĩte mĩena-inĩ; makomamanga mothe marĩa maathiũrũrũkiirie igũrũ wa magemio macio ma rũgara maarĩ igana rĩmwe.

²⁴ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa wa keerĩ harĩ we, o na andũ arĩa atatũ maarangagĩra mũrango. ²⁵ Harĩ andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, akĩnyiita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na akĩnyiita andũ mũgwanja arĩa maataaraga mũthamaki. Ningĩ akĩnyiita karani ũrĩa mũnene, ũrĩa wandĩkithagia andũ a gũthiĩ ita a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ rĩu inene. ²⁶ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakua othe, akĩmatwarĩra mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²⁷ Kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, nĩkuo mũthamaki ũcio wa Babuloni aamoragithĩirie.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo, magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. ²⁸ Ũyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa Nebukadinezaru aatahire akĩmatwara bũrũri ũngĩ:

mwaka-inĩ wa mũgwanja aatahire Ayahudi 3,023;

²⁹ naguo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha andũ 832 kuuma Jerusalem;

³⁰ o naguo mwaka-inĩ wake wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ, agĩtaha Ayahudi 745 magĩtwarwo bũrũri ũngĩ

nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi wa arangĩri a mũthamaki.

Andũ acio othe maarĩ 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gũgĩkinya atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jekonia, mũthamaki wa Juda, aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩohorithirie Jekonia mũthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime njeera mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ. ³² Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ³³ Nĩ ũndũ ũcio Jekonia akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩanagĩra irio na mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. ³⁴ Mũthamaki ũcio wa Babuloni nĩaheaga Jekonia indo cia kũmũteithia o mũthenya matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo, nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

* 52:21 nĩ ta mita 8 † 52:21 nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 52:22 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

MACAKAYA

1

¹ Hī! Kaī itūūra rīu inene nīrīkarīte rītiganīrio,
o rīu rīratūire rīyūrīte andū-ī!
Kaī rīkūhaana o ta mūtumia wa ndigwa,
ūcio ūraarī mūnene gatagatī ka ndūrīrī-ī!
O we ūratūire arī mūthamaki-mūndū-wa-nja ng'ongo-inī cia būrūri-rī,
rīu atuīkīte ngombo.

² Ūtukū araaraga akīrīra na ruo,
maithori makanyūrūrūkīra makai-inī make.
Arīa othe marendanīte nake-rī,
hatirī o na ūmwe wa kūmūhooreria.
Arata ake othe nīmamūkunyanīre;
othe matuīkīte thū ciake.

³ Thuutha wa thīna na mawīra maritū,
Juda nīatwarītwo ithaamīrio.
Atūūraga gatagatī ka ndūrīrī;
agakīaga handū ha kūhurūka.
Arīa othe mamūingatithagia nīmamūkinyīrīre
arī hatīka-inī ciake.

⁴ Njīra cia gūthī Zayuni no macakaya,
nī ūndū gūtīrī andū mookaga ciathī ciake iria njathane.
Matoonyero make mothe makirīte ihooru,
athīnjīri-Ngai ake no gūcaaya maracaaya,
airītu ake no kūgirīka,
nake arī na ruo rūnene.

⁵ Amuku ake matuīkīte nīo mamwathaga;
thū ciake nīcio igaacīre.
Jehova nīamūrehithīrie kīeha
nī ūndū wa mehia make maingī.
Ciana ciake itahītwo igatwarwo būrūri ūngī,
igatuīka mīgwate ya thū.

⁶ Mwarī wa Zayuni nīehereirwo nī riiri wake.
Anene ake mahaanīte ta thwariga ciagīte ūrīithio;
moorīte matarī na hinya,
moimītwo thuutha nī arīa mamaingatithītie.

⁷ Matukū-inī ma thīna na kūūrūūra gwake-rī,
Jerusalemu aririkanaga igīna ciothe
iria ciarī ciake matukū ma tene.
Rīrīa andū ake maagūire moko-inī ma thū-rī,
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa kūmūteithia.
Thū ciake ikīmūrora,
igīthekerera mwanangīko wake.

8 Jerusalemu n̄eh̄tie m̄no,
 na n̄ ūndū ūcio akanyitwo n̄ thaahu.
 Ar̄ia othe maamūt̄ite-r̄i, r̄iu n̄imam̄nyarar̄ite,
 n̄ ūndū n̄imonete njaga yake;
 we mwene no ḡucaaya aracaaya,
 na akamahutat̄ira.

9 Ḡiko ḡiake n̄ik̄inyiit̄ite nguo ciake;
 nake ndaigana gw̄ic̄ūŕania m̄t̄ūŕire wake wa thuutha.
 K̄uḡua gwake kwar̄i gwa k̄umakania;
 ḡūt̄iar̄i m̄ndū o na ūmwe wa k̄um̄hooreria.
 “Wee Jehova, ta k̄ione math̄ina makwa,
 n̄iḡukorwo th̄u yakwa n̄hootan̄ite.”

10 Th̄u ūyo n̄iyegwat̄ire
 iḡina-in̄i ciake ciothe;
 nake ak̄ionera nd̄ur̄ir̄i iria itoōi Ngai
 iḡitoonya hand̄u har̄ia hake haam̄ure:
 o ar̄ia wee wathan̄ite
 matikanatoonye k̄iungano-in̄i ḡiaku.*

11 Andū ake othe n̄iḡucaaya maracaaya
 maḡietha ḡia k̄ur̄ia;
 magaḡik̄ūŕania iḡina ciao
 na irio n̄iguo mat̄ūre muoyo.
 “Wee Jehova, ta c̄urania wone,
 n̄iḡukorwo nd̄i m̄umeneku.”

12 “At̄ir̄ir̄i, inyūi m̄urah̄it̄uka,
 anga m̄kuona ūndū ūȳu ta ūtam̄ukonī?
 Ta rorai muone.
 N̄i k̄ur̄i th̄ina ūiganaine na th̄ina ūȳu wakwa,
 th̄ina ūr̄ia njiḡir̄irwo,
 o ūcio Jehova aandehith̄irie
 m̄thenya wa marakara make mahīu?”

13 “We aand̄um̄ire mwaki uum̄ite iḡur̄u,
 ak̄īuk̄ur̄ukia, ūḡitoonya nginya mah̄ind̄i-in̄i makwa.
 Aamb̄ire maḡur̄u makwa wabu wa k̄umatega, ak̄ih̄und̄ura.
 Nake aḡit̄uma nyiitwo n̄ ihooru, nḡik̄irinḡika m̄thenya wothe.

14 “Mehia makwa mohan̄tio, magatūika icooki.
 Moko make mamogothan̄tie hamwe.
 Magaḡik̄irwo ngingo-in̄i yakwa,
 nake Mwathani agak̄iniina hinya.
 Akaaneana moko-in̄i ma ar̄ia itanḡihota gw̄itiiria.

15 “Mwathani n̄iaregete
 njamba ciothe cia ita iria nd̄i nacio,
 akanj̄it̄ira ita n̄iguo r̄inj̄uk̄ir̄ire,

* **1:10** Andū a nd̄ur̄ir̄i matief̄ik̄ir̄tio ḡutoonya hekar̄u matikam̄ithaahie (Ezek 44:7-9).

rĩmemende aanake akwa.
Kĩhĩhĩro-inĩ gĩake kĩa ndibei-rĩ,
Mwathani nĩarangĩrĩrie
Mwarĩ Gathirange wa Juda.

16 “Maũndũ macio nĩmo maratũma ndĩre,
namo maitho makwa makanyũrũrũkia maithori.
Gũtirĩ mũndũ ũrĩ hakuhĩ wa kũũhooreria,
gũtirĩ mũndũ wa kũnyũmĩrĩria ngoro.
Ciana ciakwa ituĩkĩte cia kũnyamarĩka
tondũ thũ nĩyo ĩhootanĩte.”

17 Zayuni atambũrũkĩtie moko,
no gũtirĩ mũndũ wa kũmũhooreria.
Jehova nĩathanĩte ũhoru wa Jakubu
atĩ arĩa mariganĩtie nake matuĩke thũ ciake;
Jerusalemu nĩatuĩkĩte
kĩndũ kĩrĩ thaahu gatagatĩ-inĩ kao.

18 “Jehova nĩ mũthingu,
no rĩrĩ, nĩndaremeire watho wake.
Thikĩrĩriai, inyuĩ andũ othe,
na mũrore gũthĩnĩka gwakwa.
Aanake akwa na airĩtu akwa
nĩmatahitwo magatwarwo thĩ ng’eni.

19 “Ndaatũmanĩire arĩa twarĩ ngwatanĩro,
no-o makĩngunyanĩra.
Athĩnjĩri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuĩrĩire itũũra-inĩ rĩu inene,
o magĩcaragia irio cia kũmatũũria muoyo.

20 “Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa ndĩ hatĩka-inĩ!
Nĩndĩratangĩka thĩinĩ wakwa,
na ngathĩnĩka thĩinĩ wa ngoro yakwa,
nĩ ũndũ ngoretwo ndĩ mũremi mũno.
Na kũu nja, hiũ cia njora nĩrooraga andũ,
nakuo thĩinĩ no gĩkuũ kũrĩ.

21 “Andũ nĩmaiguĩte mũcaayo wakwa,
no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũũhooreria.
Thũ ciakwa ciothe nĩciguĩte ũhoru wa hatĩka ciakwa,
nacio igakena nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte.
Nawe gĩkinyie mũthenya ũrĩa wanĩrĩire
nĩguo nao mahaane ta nĩ.

22 “Waganu wao wothe nĩũgĩkinye mbere yaku,
nawe ũmeke o ta ũrĩa ũnjĩkĩte
nĩ ũndũ wa mehia makwa mothe.
Mĩcaayo yakwa nĩ mũingĩ,
nayo ngoro yakwa nĩringĩkĩte.”

2

- ¹ Hî! Kaî Mwathani nîakîhumbîrîte Mwarî wa Zayuni
na itu rîa marakara make-î!
Nîatungumanîtie riiri wa Isiraeli,
akaûharûrûkia kuuma igûrû nginya thî;
ndaaririkanire gaturwa ka magûrû make,
mûthenya ûrîa aarakarire.
- ² Mwathani-rî, nîameretie
itûûro ciothe cia Jakubu atarî na tha;
nîamomorete ciîhitho iria nûmu
cia Mwarî wa Juda arî na marakara.
Nîagûithîtie ûthamaki wa Mwarî wa Juda,
na akagûithia anene ake, akamaconorithia.
- ³ Rûhîa rwa Isiraeli ruothe
arûrengete arî na marakara mahiû.
Nîeheretie guoko gwake kwa ûrîo,
gûkameeherera o rîrîa thû ciamakuhîrîria.
Nîgûcina acinîte Jakubu ta mwaki ûkûrîrîmbûka,
ûrîa ûcinaga kîrîa gîothe kîrî hakuhî naguo.
- ⁴ Ageetete ûta wake o ta thû;
guoko gwake kwa ûrîo nî kwîhaarîirie.
Arîa othe maatûire makenagia maitho-rî,
amooragîte o ta marî thû;
hema ya Mwarî wa Zayuni
amûitîrîirie mang'ûrî make mahaana ta mwaki.
- ⁵ Mwathani-rî, atuîkîte ta thû;
nîameretie Isiraeli.
Nîameretie nyûmba ciake ciothe cia ûthamaki,
na akaananga ciîhitho ciake iria nûmu.
Nîaingîhîirie Mwarî wa Juda
gûcakaya na kûgirîka.
- ⁶ Nîonûhîte gîikaro gîake ta mûgûnda;
nîanangîte handû hake ha gûtûnganîrwo.
Jehova nîatûmîte Zayuni ariganîrwo
nî ciathî ciake iria njathane, o hamwe na Thabatû ciake;
nî ûndû wa marakara make mahiû-rî,
akanyarara mûthamaki, o hamwe na mûthînjîri-Ngai.
- ⁷ Mwathani nîaregete kîgongona gîake,
na agatiganîria handû hake harîa haamûre.
Nîaneanîte thingo cia nyûmba ciake cia ûthamaki kûrî thû;
iraanîrîra irî thîinî wa nyûmba ya Jehova,
o taarî mûthenya wa gîathî kîrîa gîathane.
- ⁸ Jehova nîatuire itua rîa kûmomora
rûthingo rûrîa rûthiûrûrûkîirie Mwarî wa Zayuni.
Nîatambûrûkirie rûrigi rwa gûthima,

na ndaagiririe guoko gwake gütige kūrwananga.
Nīatūmire njirigo na thingo icakaye;
o cieri igīgītuika cia kwanangika.

⁹ Ihingo ciakuo nīhorokeire na thī;
mīgīko yacio nīamiunangīte, akamīananga.
Mūthamaki na anene akuo nīmatahītwo magatwarwo ndūrīrī-inī,
watho rīu ndūrutanagwo,
na anabii akuo nīmatigire kuona cioneki
ciumīte kūrī Jehova.

¹⁰ Athuuri a kūu kwa Mwarī wa Zayuni
maikarīte thī makirīte ki;
nao nīmehurīrie rūkūngū mītwe,
na makehumba nguo cia makūnia.
Airītu a Jerusalemu
mainamīrīre maturumithītie mītwe yao thī.

¹¹ Maitho makwa nīmaroora nī kūrīra,
ngatangika thīnī wakwa,
naguo roho wakwa nīūtūrūrīrwo thī
nī ūndū wa andū akwa kwanangwo,
nīgūkorwo twana na tūkenge
tūringīkīra njīra-inī cia itūūra rīrīa inene.

¹² Tūrooria manyina atīrī,
“Irio na ndibei irī ha?”
o tūkīringīkaga ta andū matihīirio
njīra-inī cia itūūra rīrīa inene,
o mīoyo yatuo īgīthiragīra
moko-inī ma manyina.

¹³ Ingīkiuga atīa nī ūndū waku?
Ingīkūgerekania nakī,
wee Mwarī ūyū wa Jerusalemu?
Ingīkūhaanania nakī,
nīguo ngūhoorerie,
wee Mwarī ūyū Gathirange wa Zayuni?
Kīronda gīaku kīrikīte o ta iria.
Nūū ūngīhota gūkūhonia?

¹⁴ Cioneki iria anabii aku moonaga
ciarī cia tūhū na cia maheeni;
matiigana kūmūguūrīria mehia manyu
nīguo magirīrīrie gūtahwo kwanyu.
Ndūmīrīri iria maamūheire
ciarī cia maheeni, na cia kūmūhītithia.

¹⁵ Ehītūkīri othe mahūūruga hī;
mathekaga makīinainagīria Mwarī ūyū wa Jerusalemu mītwe,
makīūruga atīrī:

“Ī rīrī nīrīo itūūra inene rīrīa rīetawo
ūthaka ūrīa mūkinyanīru biū,
na rīgeetwo gīkeno gīa thī yothe?”

16 Thū ciaku ciothe
ciathamagia tūnua igūūkīrīre;
igūthekagīrīra na ikahagarania magego,
ikoiga atīrī, “Ithuī nītūmūmeretie.
Ūyū nīguo mūthenya ūrīa tūtūire twetereire,
na rīu nītūwonete.”

17 Jehova nīarīkītīe gwīka ūrīa aathugundīte;
we nīahingītīe kiugo gīake,
kīrīa aathanire o matukū ma tene.
Akūng’āuranītīe ategūkūiguīra tha,
atūmīte thū igūkenerere,
rūhīa rwa amuku aku nīruo atūgīrītīe.

18 Ngoro cia andū nīirakaīra Mwathani.
Atīrīrī, wee rūthingo rūrū rwa Mwarī wa Zayuni,
reke maithori maku manyūrūrūke ta rūū
mūthenya na ūtukū;
ndūkahurūke,
kana ūreke maitho maku mahurūke.

19 Arahūka, ūkayūrūrūke ūtukū,
rīrīa ūrangīri wa ūtukū wambagīrīria;
itūrūruga ngoro yaku ta maaī
mbere ya Mwathani.
Ambararia moko maku na igūrū kūrī we
nī ūndū wa mīoyo ya ciana ciaku,
o icio iraringīka nī ng’aragu
magomano-inī ma njīra ciothe.

20 “Wee Jehova, ta rora, na ūcūūranie:
Nūū ūngī wee ūrī weka ūguo?
Andū-a-nja nīmagīrīrwo nī kūrīa maciaro mao,
o ciana iria marerete?
Mūthīnjīri-Ngai na mūnabii nīmagīrīire
kūūragagīrwo handū-harīa-haamūre ha Mwathani?”

21 “Andū ethī o na arīa akūrū
makomete hamwe rūkūngū-inī rwa njīra,
aanake akwa na airītu
moragītwo na rūhiū rwa njora.
Ūmoragīte mūthenya ūrīa ūrakarīte;
ūmoragīte ūtekūmaiguīra tha.

22 “O ta ūrīa wītanaga mūthenya wa gīathī-rī,
noguō ūnjītīire maūndū ma kūnguoyohia,
makandigiicīria mīena yothe
o taarī mūthenya wa gīathī.

Mũthenya wa marakara ma Jehova-rĩ,
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire kana agĩtigara;
arĩa ndarũmbũirie na ngĩrera-rĩ,
thũ yakwa nĩmanangĩte.”

3

- 1 Nĩ ndĩ mũndũ wonete thĩna
nĩ ũndũ wa kũhũũrwo na rũthanju rwa mang'ũrĩ make.
- 2 Andwarĩte akangereria nduma-inĩ
handũ ha ũtheri-inĩ;
- 3 ti-itherũ, atũmĩte guoko gwake kũnjũkĩrĩre
rĩngĩ na rĩngĩ, mũthenya wothe.
- 4 Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ wakwa
na gĩkonde kĩaguo ihinyare,
na akoinanga mahĩndĩ makwa.
- 5 Nĩandigiicĩirie, na agaathiũrũrũkĩria
na marũrũ, na thĩna.
- 6 Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ
o ta andũ arĩa maakuire tene.
- 7 Nĩanjirigĩire na rũthingo nĩguo ndikae kũũra;
mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhĩtie mũno.
- 8 O na rĩrĩa ndetana kana ndakaya ngĩenda ũteithio-rĩ,
nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria mahooya makwa.
- 9 Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga maicũhie;
atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome.
- 10 Kũrĩ nĩ aatuĩkĩte o ta nduba rĩrĩa yoheirie,
kana ta mũrũũthi rĩrĩa wĩhithĩte,
- 11 akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ,
akĩndambuura, akĩndiganĩria itarĩ na ũteithio.
- 12 Ageetete ũta wake, akangereka,
ndũike cabaa ya kũrathagwo nĩ mĩguĩ yake.
- 13 Nĩatheecire ngoro yakwa
na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ wake.
- 14 Ngĩgĩtuĩka wa gũthekagĩrĩrwo nĩ andũ akwa othe;
maanyũrũragia na rwĩmbo mũthenya wothe.
- 15 Anjyũrĩtie maũndũ marũrũ,
na akaahũũnia na maaĩ ma nyongo.
- 16 Nĩang'ethũrangĩte magego makwa na kagoto;
anangĩrĩrie rũkũngũ-inĩ.
- 17 Nĩnjagithĩtio thayũ;
nĩndiganĩrwo ũgaacĩru nĩ kĩĩ.
- 18 Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, “Riiri wakwa nĩũthirĩte,
o hamwe na maũndũ marĩa mothe ndũire njĩrĩgĩrĩre kuuma kũrĩ Jehova.”
- 19 Nĩngũririkana thĩna wakwa, na kũũrũũra gwakwa,
na ngaririkana maũndũ marũrũ, o na maaĩ ma nyongo.

- 20 Ngoro yakwa no ĩraririkana maũndũ macio,
nayo ĩkaringĩka thĩnĩ wakwa.
- 21 O na gũtariĩ ũguo nĩndirikanaga ũndũ ũyũ,
na tondũ wa ũguo ngagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro:
- 22 Tondũ wa wendo mũnene wa Jehova, nĩkĩo tũtaniinĩtwo biũ,
nĩgũkorwo tha ciake itirĩ hĩndĩ ithiraga.
- 23 Tha ciaku ikoragwo irĩ njerũ rũciinĩ o rũciinĩ,
wĩhokeku waku nĩ mũnene mũno.
- 24 Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩwe igai rĩakwa; tondũ ũcio nĩwe ndĩrĩetagĩrĩra.”
- 25 Jehova nĩ mweka kũrĩ arĩa mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro ĩyo ĩmũrongoragia;
- 26 nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akirĩte.
- 27 Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ ĩrĩa arĩ mũnini.
- 28 Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩire rĩo.
- 29 Nĩaturumithie ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro.
- 30 Nĩerekererie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũrĩa ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
- 31 Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagĩria andũ nginya tene.
- 32 O na gũtuĩka nĩarehaga kĩa-rĩ, we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene mũno.
- 33 Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ mĩnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩa akĩendaga.
- 34 Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo
maarangĩrĩro na makinya-rĩ,
- 35 rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhooto gĩake
mbere ya Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
- 36 o na rĩrĩa mũndũ atuĩrwo ciira hatarĩ kĩhooto-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga maũndũ macio?
- 37 Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo?
- 38 Githĩ kanua-inĩ ka Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega?
- 39 Mũndũ o wothe ũrĩ muoyo-rĩ, atetaga nĩkĩ
rĩrĩa ekũherithio nĩ ũndũ wa mehia make?
- 40 Nĩtũthuurie-i mĩthiire iitũ na tũmĩtuĩrie,
tũcokerere Jehova.
- 41 Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
kũrĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ:

- 42 “Ithuĩ-rĩ, nĩtwĩhĩtie na tũgakũremera,
wee nawe ũkaaga gũtũrekera.
- 43 “Wee wĩhumbĩrĩte na marakara, ũgatũingatithia;
ũũraganĩte ũtekũiguanĩra tha.
- 44 Wee wĩhumbĩrĩte na itu
nĩgeetha gũtikagĩe na ihooya rĩngĩgũkinyĩra.
- 45 Wee ũtũmĩte tũtuĩke ta gĩko,
na ta mahuti gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.
- 46 “Thũ ciitũ ciothe itwathamĩirie tũnua itũũkĩrĩre.
47 Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene, na tũkenjerwo marima,
tũgakorwo nĩ ũniinani, na mwanangĩko.”
- 48 Maitho makwa maranyũrũrũkia tũrũũĩ twa maithori
nĩ ũndũ andũ akwa nĩmanangĩtwo.
- 49 Maitho makwa marĩnyũrũrũkagia maithori mategũtigithĩria,
magaikara o makĩnyũrũrũkaga,
50 nginya rĩrĩa Jehova agaacũthĩrĩria arĩ igũrũ oone.
- 51 Maũndũ marĩa ndĩrona nĩmaranjiguithia kĩaha ngoro,
tondũ wa andũ-a-nja othe a itũũra rĩakwa inene.
- 52 Andũ arĩa maatuĩkĩte thũ ciakwa hatarĩ gĩtũmi
nĩo maanguĩmaga ta nyoni.
- 53 Maanjikirie irima makĩenda kũnjũraga,
na makĩhũũra na mahiga;
54 ndaahubanĩirio nĩ maaĩ maingĩ,
magĩikũrũkĩra igũrũ rĩa mũtwe wakwa,
na nĩ ngĩciiria ndĩ hakuhĩ kũniinwo.
- 55 Ngĩkaĩra rĩitwa rĩaku Wee Jehova,
ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku.
- 56 Na we ũkĩigua ithaithana rĩakwa, ngĩkwĩra atĩrĩ,
“Tiga kũhinga matũ maku ngĩgũkaĩra ũndeithie.”
- 57 Nawe ũkĩnguhĩrĩria rĩrĩa ndagũkaĩire,
ũkĩnjũra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra.”
- 58 Wee Mwathani-rĩ, nĩwe wanjiirĩrĩire;
nawe ũgĩgĩkũũra muoyo wakwa.
- 59 Wee Jehova, nĩwonete ũũru ũrĩa njĩkĩtwo.
Tua ciira wakwa arĩ we!
- 60 Wee nĩwonete kwĩrĩhĩria kwao guothe,
o na mathugunda mao mothe ma kũnjũkĩrĩra.
- 61 Wee Jehova-rĩ, nĩũiguĩte irumi iria manumĩte nacio,
o na mathugunda mao mothe ma kũnjũkĩrĩra:
- 62 maũndũ marĩa thũ ciakwa ciaragia na mĩheehũ ikĩng’ung’uanaga
injũkĩrĩre mũthenya wothe.
- 63 Ta kĩmarore! Magĩikara thĩ kana magĩũkĩra,
maanyũrũragia na nyĩmbo ciao.

- 64 Wee Jehova-rĩ, marĩhe kũringana na ũrĩa mekĩte,
kũringana na wĩra wa moko mao.
65 Ũmia ngoro ciao, nakĩo kĩrumi gĩaku kĩroikara nao!
66 Maingatithie ũrĩ na marakara,
na ũmaniine mathire gũkũ mũhuro wa igũrũ rĩa Jehova.

4

- 1 Hĩ! Kaĩ thahabu ĩyo nĩthirĩte ũkengu wayo-ĩ,
thahabu ĩrĩa therie kaĩ ĩrĩ gũthita-ĩ!
Tũhiga twa goro tũrĩa twamũre
nĩtũhurunjĩtwo magomano-inĩ ma njĩra ciothe.
- 2 Ariũ a Zayuni arĩa me bata,
arĩa rĩmwe mangĩaringithanirio na thogora wa thahabu,
kaĩ rĩu moonagwo ta nyũngũ cia rĩũmba-ĩ,
o ta wĩra wa moko ma mũũmbi!
- 3 O na mbwe nĩciongithagia ciana ciacio,
no andũ akwa matuĩkĩte andũ matarĩ tha,
o ta nyaga cia werũ-inĩ.
- 4 Rũrĩmĩ rwa gakenge
rũnyiitanĩte na karakara nĩ ũndũ wa kũnyoota;
twana tũhooyaga irio,
no gũtirĩ mũndũ ũtũheaga.
- 5 Andũ arĩa rĩmwe maarĩaga irio njega,
rĩu maikaraga njĩra-inĩ mekonotete,
arĩa maarerirwo makĩhumbagwo nguo cia rangi wa ndathi-rĩ,
rĩu makomaga ciara-inĩ cia mũhu.
- 6 Iherithia rĩa andũ akwa
nĩ inene gũkĩra rĩa itũũra rĩa Sodomu,
rĩrĩa rĩang'aũranirio o rĩmwe,
gũtarĩ guoko kwarĩteithirie.
- 7 Anene akuo maatherete gũkĩra tharunji,
na makeerũha gũkĩra iria,
maarĩ atune mũrĩ gũkĩra ruru ĩrĩa ndune,
magakĩhaana ta kahiga ka goro karĩa getagwo yakuti.
- 8 No rĩu mairĩte o na gũkĩra mbiro;
matikũũrĩkanaga marĩ njĩra-inĩ.
Ikonde cia mũrĩ yao ciũmanĩrĩire na mahĩndĩ;
ciumĩte o ta rũthanju.
- 9 Kaba arĩa mooragagwo na rũhiũ rwa njora,
kũrĩ arĩa makuuaga nĩ ng'aragu;
matoragio nĩkũhũta,
makamoca nĩ ũndũ wa kwaga irio cia kuuma mũgũnda.

10 Moko ma andũ-a-nja arĩa marĩ tha
nĩmarugire ciana ciao ene,
igĩtuĩka irio ciao
hĩndĩ ĩyo andũ akwa manangirwo.

11 Jehova nĩarekereirie mang'ũrĩ make biũ;
aitũrũrĩte marakara make mahiũ.
Nĩakĩtie mwaki kũu Zayuni
ũrĩa ũcinĩte mĩthingi yakuo.

12 Athamaki a thĩ matingĩetĩkirie,
o na kana kĩrĩndĩ o na kĩmwe gĩa gũkũ thĩ,
atĩ thũ na amuku nĩmangĩahotire
gũtoonya ihingo cia Jerusalemu.

13 No ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ wa mehia ma anabii akuo,
na mawaganu ma athĩnjĩri-Ngai akuo
arĩa manaita thakame
ya andũ arĩa athingu kũu thĩinĩ.

14 Rĩu maturuuraga njĩra-inĩ
ta andũ atumumu.
Mathaahĩtio nĩ thakame ũũ atĩ
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩgeria kũhutia nguo ciao.

15 Andũ mamakayagĩrĩria, makoiga atĩrĩ,
“Thiĩi nakũu! Mũrĩ na thaahu! Thiĩi! Thiĩi! Mũtigatũhutie!”*
Ningĩ moora na maatuĩka orũũri,
makeerwo atĩrĩ kũu ndũrĩrĩ-inĩ,
“Matingĩikara gũkũ rĩngĩ.”

16 Jehova we mwene nĩwe ũmahurunjĩte;
nĩatigĩte kũmarũmbũiya.
Athĩnjĩri-Ngai matiheagwo gĩtĩo,
o na makarega gũtuga athuuri.

17 Makĩria ma ũguo-rĩ, maito maitũ nĩmathirire hinya,
o tũcũthĩrĩirie ũteithio ũrĩa tũtoonire;
kuuma mĩthiringo iitũ ĩrĩa mĩraihi-rĩ,
twetereire rũrĩrĩ rũtangĩahotire gũtũhonokia.

18 Andũ maatũcemaga ikinya gwa ikinya,
nĩ ũndũ ũcio tũtingĩathĩrĩire njĩra-inĩ ciitũ.
Ithirĩro riitũ rĩgĩkuhĩrĩria, namo matukũ maitũ maarĩ matare,
nĩgũkorwo ithirĩro riitũ nĩriakinyĩte.

19 Andũ arĩa matũingatithĩtie-rĩ,
maarĩ na ihenya gũkĩra nderi irĩ rĩera-inĩ;
maatũhanyũkagĩria irĩma-inĩ,
na magatuoheria werũ-inĩ.

* 4:15 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ maanagĩrĩra nĩguo andũ matikamahutie tondũ maakoragwo na thaahu (Alaw 13:45).

20 Mündũ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta nĩ Jehova,
o we ũrĩa warĩ ta mĩhũmũ iitũ-rĩ,
nĩagwatirio nĩ mĩtego yao.
Tweciiragia atĩ tũrĩ kĩruru-inĩ gĩake-rĩ,
no tũtũũre gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.

21 Kena na ũcanjamũke, wee Mwarĩ wa Edomu,
o wee ũtũũraga bũrũri wa Uzu.
No rĩrĩ, o nawe gĩkombe gĩkĩ nĩgĩgagũkora;
ũgaakĩnyũra ũrĩño, na ũrutwo nguo, ũtigwo njaga.

22 Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, iherithia rĩaku nĩrĩgathira;
ndakoongerera ihinda rĩaku rĩa gũikara ũrĩ mũtahe.
No wee, Mwarĩ wa Edomu-rĩ, nĩagakũherithĩria mehia maku
na aguũrie waganu waku.

5

- 1 Wee Jehova-rĩ, ririkana maũndũ marĩa matũkorete;
ta rora wone gũconoka gwitũ.
2 Igai riitũ nĩrĩneanĩtwo kũrĩ ageni,
nayo mĩcĩi iitũ ĩgakĩneanwo kũrĩ andũ a kũngĩ.
3 Nĩtũtuĩkĩte ciana cia ngoriai na ciana itarĩ na maithe,
nao manyina maitũ magatuĩka ta atumia a ndigwa.
4 Maaĩ marĩa tũnyuuaga no tũgũrĩre;
o na ngũ nĩkũgũra tũragũra.
5 Arĩa matũngatithagia marĩ o magũrũ-inĩ maitũ;
nĩtũnogete, na tũkaaga ũhurũko.
6 Twĩneanĩte kũrĩ andũ a Misiri na a Ashuri
nĩgeetha tuone irio cia gũtũigana.
7 Maithe maitũ nĩmehirie na rĩu matirĩ ho,
na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio handũ hao.
8 Ngombo nĩcio itwathaga,
na gũtirĩ mũndũ wa gũtũteithũra kuuma moko-inĩ ma cio.
9 Tuonaga irio na ũndũ wa gũtwarĩrĩria mĩoyo iitũ ũgwati-inĩ,
nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ werũ-inĩ.
10 Gĩkonde giitũ kĩhiũhĩte o ta riiko rĩa kũruga mĩgate,
tũkainaina nĩ ũndũ wa kũhũta.
11 Andũ-a-nja nĩmanyiitĩtwo na hinya gũkũ Zayuni,
nao airĩtu gathirange makanyiitwo na hinya matũũra-inĩ ma Juda.
12 Anene akuo nĩ macuurĩtio na moko mao;
athuuri nao matiheagwo gĩtĩño.
13 Aanake marutithagio wĩra wa hinya ithĩ-inĩ;
tũmwana natuo tũtũgũũgaga nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ.
14 Athuuri nĩmatigĩte gũikara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene;
aanake nao nĩmatigĩte kũina nyĩmbo ciao.
15 Ngoro ciitũ nĩithirĩte gĩkeno;
ndũrũhĩ ciitũ igarũrũkĩte igatuĩka macakaya.
16 Thũmbĩ ya ũnene* nĩngwĩte, ĩgatuuma mũtwe,
kaĩ tũrĩ na haaro-ĩ, nĩgũkorwo nĩtwĩhĩtie!
17 Tondũ ũcio ngoro ciitũ nĩiringĩkĩte;

* 5:16 Thũmbĩ yonanagia riiri na gĩtĩño (Isa 28:1, 3).

- na tondũ wa maũndũ macio maitho maitũ makaira,
18 tondũ wa Kĩrĩma gĩa Zayuni, kĩa gĩkirĩte ihooru,
nacio mbwe rĩu nĩkuo iceeraga.
- 19 Wee Jehova-rĩ, wathanaga nginya tene;
gĩtĩ gĩa ku kĩa ũnene gĩtũũraga kuuma njarwa nginya njarwa.
- 20 Ūriganagĩrwo nĩ ithuĩ hĩndĩ ciothe nĩkĩ?
Ūtũtiganĩirie hĩndĩ ndaaya ũguo nĩkĩ?
- 21 Wee Jehova-rĩ, tũcookererie harĩwe, nĩguo tũhote gũgũcookerera;
erũhia matukũ maitũ macooke o ta ũrĩa matariĩ tene,
- 22 tĩga ũkorirwo nĩtũregeete biũ,
ũgagĩtũrakarĩra o mũno makĩria.

EZEKIELI

Ciũmbe Iria irĩ Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ, * mũthenya wa gatano wa mweri wa kana, hĩndĩ irĩa ndaarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari tũrĩ hamwe na andũ arĩa maatahitwo magatwarwo kuo, igũrũ nĩrĩahingũkire, na nĩ ngĩona cioneki cia Ngai.

² Mũthenya wa gatano wa mweri ũcio, naguo nĩguo mwaka wa itano kuuma Mũthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩrĩire Ezekieli ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Buzi, kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, o kũu bũrũri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩake.

⁴ Ngĩcũthĩrĩria ngĩona rũhuho rwa kĩhuhũkanio rũgĩũka ruumĩte na mwena wa gathigathini, naruo rwarĩ itu inene rĩrĩ na rũheni rũkũhenũka narĩo rĩarigiicĩrio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagatĩ ka mwaki ũcio haahaanaga ta kĩgera kĩaakana, ⁵ na thĩinĩ wa mwaki ũcio nĩ haarĩ kĩndũ kĩaahaanaga ciũmbe inya† irĩ muoyo, nacio cionekaga irĩ na mũhianĩre wa mũndũ, ⁶ na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na mothiũ mana na mathagu mana. ⁷ Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo makinya ma cio maatariĩ ta ma gacaũ, na maakengaga ta gĩcango gĩkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, mĩena ina yacio, ciarĩ na moko ma mũndũ. Ciothe inya ciarĩ na mothiũ na mathagu, ⁹ namo mathagu ma cio, nĩmahutanĩtie. O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩerekeire o mbere; itiehũgũraga igĩthiĩ.

¹⁰ Mothiũ ma cio maatariĩ ta ũũ: O kĩmwe gĩa icio inya kĩarĩ na ũthiũ wa mũndũ, na mwena wa ũrĩo o kĩmwe kĩarĩ na ũthiũ wa mũrũũthi, naguo mwena wa ũmotho kĩarĩ na ũthiũ wa ndegwa; o na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kĩarĩ na ũthiũ wa nderi. ¹¹ ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatariĩ. Mathagu ma cio maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kĩarĩ na mathagu meerĩ, o ithagu rĩhutanĩtie na ithagu rĩa kĩũmbe kĩrĩa kĩngĩ mĩena yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra mwĩrĩ wakĩo. ¹² O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩrũngĩrĩrie o mbere. O kũrĩa guothe Roho aacierekagĩria, no kuo ciathiiaga itekwĩhũgũra. ¹³ Ciũmbe icio irĩ muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imũrĩ. Mwaki ũcio wathiiaga thuutha na mbere gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio; warĩ mũcangararu, na rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. ¹⁴ Ciũmbe icio ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga.

¹⁵ Rĩrĩa ndacũthĩrĩrie ciũmbe icio irĩ muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaari gũkinyĩte thĩ kũrĩ mwena-inĩ wa o kũmbe kũ kĩrĩ na mothiũ mana. ¹⁶ Naguo mũhianĩre na mũthondekere wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe kuonekaga gũthondeketwo ta kũgũrũ kwa ngaari, gũtoonyetio gatagatĩ ga kũgũrũ kũrĩa kũngĩ. ¹⁷ Namu magĩthiĩ maathiiaga na mwena o wothe wa iyo ina kũrĩa ciũmbe icio cierekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa ciũmbe icio igũthiĩ. ¹⁸ Mĩbara ya mo yarĩ mĩraihu na igũrũ na yarĩ ya kũmakania, nayo mĩbara iyo yothe ina yayiũrĩte maitho mĩena yothe.

¹⁹ Hĩndĩ irĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciathĩ, magũrũ macio maarĩ mwena-inĩ wacio magathĩ; na rĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciambata na igũrũ ciũmĩte thĩ, magũrũ macio o namo makaambata. ²⁰ O kũrĩa guothe Roho aacierekagĩria, nokuo ciathiiaga,

* **1:1** No gũkorwo ĩno yarĩ mĩaka ya Ezekieli; Mũlawii aingĩraga ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai aakinyia mĩaka mĩrongo itatũ (Ndar 4:3). † **1:5** Mũigana wa “inya” ũrũgamĩrĩre ũkinyanĩru ta “ciũmbe iria inya irĩ muoyo” (Kĩam 13:14) kana “mĩena ina irĩa yumaga rũhuho” (Isa 11:12).

namo magūrū macio magookĩra magatwarana nacio, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magūrū macio. ²¹ Hĩndĩ irĩa ciũmbe icio ciathiĩ, o namo magūrū ma cio magathiĩ; rĩrĩa ciũmbe icio ciarũgama, o namo makarũgama; na rĩrĩa ciũmbe icio ciambata na igūrū ciumĩte thĩ, magūrū macio makambatania nacio, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wa magūrū macio.

²² Igūrū rĩa mĩtwe ya ciũmbe icio irĩ muoyo nĩ haarĩ kĩndũ kĩaaganu kĩaahanaga ta wariĩ wakengaga ta mbarabu, na warĩ wa kũmakania. ²³ Rungu rwa wariĩ ũcio, mathagu ma cio maatambũrũkĩtio o rĩmwe rĩerekeire harĩ rĩrĩa rĩngĩ, na o kĩũmbe kĩaarĩ na mathagu meerĩ marĩa maakĩhumbĩrĩte mwĩrĩ. ²⁴ Hĩndĩ irĩa ciũmbe icio ciathiiaga, ngĩigua mũgambo wa mathagu ma cio, taarĩ mũrurumo wa maaĩ magĩtherera, na taarĩ mũgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarĩ mbugĩrĩrio ya thigari cia ita. Na rĩrĩa ciũmbe icio ciarũgamire, igĩthuna mathagu ma cio.

²⁵ Ningĩ ngĩigua mũgambo uumĩte na igūrū rĩa wariĩ ũcio warĩ igūrū rĩa mĩtwe yacio hĩndĩ iyo ciarũgamĩte ithunĩte mathagu. ²⁶ Igūrū rĩa wariĩ ũcio warĩ igūrū rĩa mĩtwe yacio nĩ haarĩ kĩndũ kĩaaganu ta gĩtĩ kĩa ũnene gĩakĩtwo na kahiga ka yakuti irĩa ya bururu, na hau igūrū rĩa gĩtĩ kũ kĩa ũnene nĩ haarĩ na kĩndũ kĩonekaga kĩrĩ na mũhianĩre ta wa mũndũ. ²⁷ Ndaarora ngĩona kuuma harĩa honekaga taarĩ ho njohero yake gũcooka na igūrū, oonekaga ahaana ta kĩgera kĩaakana, kana ta kĩgera kiyũrĩtwo nĩ mwaki, ningĩ kuuma hau njohero gũcooka na thĩ oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ũtheri mũcangararu ũkamũrigiicĩria. ²⁸ ũtheri ũcio wamũrigiicĩrie watariĩ ta mũkũnga-mbura ũrĩ itu-inĩ rĩa mbura mũthenya ũrĩa kũroira, ũguo noguo ũtheri ũrĩa mũnene wamũrigiicĩrie watariĩ.

ũtheri ũcio wonekaga ũhaanaine na riiri wa Jehova. Na rĩrĩa ndawonire-rĩ, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩigua mũgambo wa mũndũ ũkwaria.

2

Ūrĩa Ezekieli Eetirwo

¹ Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, wĩrũgamie na magūrū maku, ngwarĩrie.” ² O hĩndĩ iyo aanjaragĩria, Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia, na niĩ ngĩigua akĩnjarĩria.

³ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũgũtũma kũrĩ andũ a Isiraeli, ũthiĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũu rũremu, o rũu rũnemeire; ruo rwene o na maithe maaruo rũtũũrĩte rũregete kũnjathĩkĩra nginya ũmũthĩ. ⁴ Andũ acio ndĩragũtũma kũrĩ o-rĩ, nĩmanyũmĩirie ngoro na makaang’athĩria. Meere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵ Na rĩrĩ, andũ acio mangĩthikĩrĩria kana marege gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩmakamenya atĩ nĩhakoretwo na mũnabii gatagatĩ-inĩ kao. ⁶ Nawe mũrũ wa mũndũ-rĩ, ndũkametigĩre kana wĩtigĩre ciugo ciao. Ndũgetigĩre, o na akorwo cong’e na mĩigua nĩcigũthiũrũrũkĩirie, na ũikaraga gatagatĩ ga tũng’aurũ. Ndũgetigĩre ũrĩa mekuuga kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁷ No nginya ũmaarĩrie na ciugo ciakwa, kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria, nĩ ũndũ nĩ aremi. ⁸ No wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra. Ndũkareme ta nyũmba iyo ya ũremi; athamia kanua gaku na ũrĩe kĩrĩa ngũkũhe.”

⁹ Ngĩcooka ngĩcũthĩrĩria, ngĩona ndaambũrũkĩrio guoko. Guoko kũu kwanyĩtĩte ibuku rĩa gĩkũnjo, ¹⁰ nake akĩrĩkũnjũrĩra hau mbere yakwa. Narĩo rĩandĩkĩtwo ciugo cia macakaya mĩena yeerĩ, na cia kĩrĩro, o na cia kĩaaha.

3

¹ Nake mündũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, rĩa kĩa kĩa mbere yaku, rĩa ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo; ũcooke ũthĩ ũkaarĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli.” ² Nĩ ũndũ ũcio ngĩathamia kanua, nake akĩhe ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo ndĩrĩrie.

³ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, rĩa ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo ndĩrakũhe ũiyũrie nda yaku.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩria, na rĩrĩ kanua-inĩ gakwa rĩarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ.*

⁴ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ: “Mũrũ wa mündũ, thĩ o rĩu kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli ũmaarĩrie ciugo ciakwa. ⁵ Ndũratũmwo kũrĩ andũ a mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, no nĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli; ⁶ ti kũrĩ ndũrĩrĩ nyingĩ iria ciaragia mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, kana rũrĩ na ciugo iria ũtangĩmenya. Ti-itherũ, korwo nĩndagũtũmĩte kũrĩ o, nĩmangĩagũthikĩrĩrie. ⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli matingĩenda gũkũigua, nĩ ũndũ matiendaga kũnjigua, nĩgũkorwo nyũmba yotha ya Isiraeli nĩyũmĩtie ngoro na ikang’athia. ⁸ No rĩrĩ, nĩ ngũtũma wage kuororoa na ũmie ngoro o ta o. ⁹ Nĩngũtũma gĩthiithi gĩaku kĩume ta ihiga rĩria rĩmũ mũno, rĩria rĩmũ gũkĩra ihiga rĩa nyaigĩ. Ndũkametigĩre kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ a nyũmba ya ũremi.”

¹⁰ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, thikĩrĩria wega na wĩkĩre ciugo iria ciothe ngũkwarĩria ngoro-inĩ. ¹¹ Thĩ o rĩu kũrĩ andũ anyu arĩa matahĩtwo warie nao. Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria.”

¹² Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ, na ngĩigua mũgambo mũnene thuutha wakwa ũkĩruruma. (Riiri wa Jehova ũrogoocwo arĩ o kũu gĩikaro-inĩ gĩake!) ¹³ Naguo warĩ mũgambo wa mathagu ma ciũmbe icio irĩ muoyo makĩhutania mo mene, na wa magũrũ ma ngaari marĩa maarĩ mĩena yacio, naguo warĩ mũgambo mũnene warurumaga. ¹⁴ Roho agĩcooka akĩnjoya na igũrũ akĩnjeheria, na nĩ ngĩthĩ ndĩ na marũrũ na marakara ngoro-inĩ, nakuo guoko kwa Jehova kũria kwa hinya kwarĩ igũrũ rĩakwa. ¹⁵ Ngĩkinya kũrĩ arĩa maatahĩtwo, arĩa maatũũraga kũu Teli-Abibu, gũkuhĩ na Rũũ rwa Kebari, na ngĩikarania nao kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, makĩte mũno.

Isiraeli Gũkaanio

¹⁶ Thuutha wa mĩthenya iyo mũgwanja-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁷ “Mũrũ wa mündũ, nĩngũtuĩte mũrangĩrĩ wa andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩ ũndũ ũcio igua kiugo kĩa ngwaria, na ũmeere ũria ndĩramakaania. ¹⁸ Rĩria ngwĩra mündũ mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, nĩũgaakua,’ nawe wage kũmũkaania, kana kũmwarĩria atigane na mĩthĩre yake ya waganu nĩguo ahonokie muoyo wake-rĩ, mündũ ũcio mwaganu nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ¹⁹ No wee ũngĩkaania mündũ ũcio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthĩre yake mũũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

²⁰ “Ningĩ-rĩ, mündũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maũndũ mooru, na nĩ ndĩmwĩkĩrĩre mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make. Maũndũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaaririkanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ²¹ No rĩrĩ, wee ũngĩkaania mündũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ ũndũ nĩathikĩrĩrie ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

* **3:3** Ciugo cia Ngai irĩ mũcamo mweka (Thab 19:10; 119:103), o na hĩndĩ irĩa ũhoru wacio ũkũiguĩka ũrĩ mũrũrũ (Kũg 10:9-10). † **3:17** Mũrangĩrĩ wa itũũra aakaraga handũ igũrũ wa rũthingo nĩguo angĩonire ũgwati kana andũ matũmĩtwo eere andũ a itũũra (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

²² Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa ndĩ o kũu, nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ūthiĩ werũ-inĩ ūrĩa mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” ²³ Nĩ ūndũ ūcio ngĩũkĩra ngĩthiĩ werũ-inĩ ūcio mwaraganu, naguo riiri wa Jehova warũngĩ kuo, ūhaana ta riiri ūrĩa ndoonete hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Kebari, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ūthiũ thĩ.

²⁴ Hĩndĩ iyo Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magũrũ makwa. Akĩnjarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiĩ ūkehingĩre gwaku nyũmba. ²⁵ No rĩrĩ, wee mũrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ūgaikara ūrĩ muohe nĩguo ndũkoime ūthiĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ. ²⁶ Nĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku rũnyitane na karakara nĩguo ūkire wage kũmanegenia, o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ūremi. ²⁷ No rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe nĩũkameera ūũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ Ūrĩa wothe ūngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ūrĩa wothe ūkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ūremi.

4

Ngerekano ya Kũrigiicĩrio kwa Jerusalemu

¹ “Wee, mũrũ wa mũndũ, rĩu oya iturubarĩ ūrĩige mbere yaku, ūcooke ūkurure itũũra inene rĩa Jerusalemu igũrũ rĩarĩo; ² Ūcooke ūrĩrigiicĩrie: Rĩakĩrĩre indo cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake kĩhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ūrĩakĩrĩre kambĩ na nja, na ūigithie mĩgogo mĩtungu ya kũrĩmomora ĩrĩrigiicĩrie. ³ Cooka woe rũgĩo rwa kĩgera, ūrũige rũtuĩke taarĩ rũgiri rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ūhũgũre ūthiũ waku na kũu rĩrĩ. Narĩo rĩrigiicĩrio, na nĩwe ūkaarĩrigiicĩria. Ūndũ ūcio nĩũgaatuĩka kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁴ “Nĩngĩ ūkome na mwena waku wa ūmotho, ūcooke wĩgĩrĩre mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ūgaakuua mehia mao matukũ marĩa mothe ūgaakoma na mwena ūcio. ⁵ Nĩngũtuĩrĩire ūkome matukũ maiganaine na mĩaka ya mehia mao. Nĩ ūndũ ūcio matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda nĩmo ūgaakuua mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁶ “Warĩkia gwĩka ūguo, ūkome rĩngĩ, ihinda rĩrĩ na mwena waku wa ūrĩo, ūkuue mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngũtuĩrĩire matukũ mĩrongo ĩna, o mũthenya ūkarũgamĩrĩra mwaka ūmwe. ⁷ Hũgũra ūthiũ waku ūwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu rĩu rĩrigiicĩrio, ūrĩtambũrũkĩrie guoko kũhumbũrĩtio, ūrĩrathĩre ūhoru wa gũũkĩrĩrwo. ⁸ Nĩngakuoha na mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena ūmwe kana ūrĩa ūngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma kũrigiicĩrio magaathira.

⁹ “Oya ngano na cairi, na mboco na ndengũ, na mwere na ngano njirũ; ciĩkĩre thĩinĩ wa ndigithũ ūcihũthagĩre gwĩthondekeru mũgate. Mũgate ūcio nĩguo ūrĩrĩaga ihinda rĩa matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda macio ūgũkorwo ūkomete na mwena. ¹⁰ Thima cekeru mĩrongo ĩrĩ* cia irio iria ūrĩrĩaga o mũthenya na ūcirĩage mahinda marĩa mabange. ¹¹ Nĩngĩ ūthime maaĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa hini† ĩmwe, na ūmanyuuge mahinda o marĩa mabange. ¹² Rĩaga irio icio o ta ūrĩa ūngĩrĩa mũgate wa cairi; ūũruge andũ makĩonaga, ūhũthĩrĩte mwaki wakĩtio na mai ma mũndũ.” ¹³ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩguo andũ a Isiraeli makaarĩaga irio irĩ na thaahu marĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũrĩa ngaamatwarithia.”

¹⁴ Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Ūguo ti guo, Mwathani Jehova! Nĩ ndirĩ ndethaahia. Kuuma ūnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ ndarĩa nyama ya nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama ĩrĩ mũgiro ĩrĩ yatoonya kanua gakwa.”

* 4:10 nĩ ta giramu 200 † 4:11 nĩ ta nuthu lita 0.5

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega; nĩngũreke ũruge mũgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handũ ha mwaki wa mai ma mũndũ.”

¹⁶ Nake agĩcooka akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩngagirĩrĩa irio itigatoonye Jerusalemu. Andũ acio makaarĩaga irio cia gĩthimo magĩtangĩkaga, na manyuuage maaĩ ma gĩthimo matarĩ na kĩrĩgĩrĩro, ¹⁷ nĩ ũndũ nĩgũgakorwo na ũnyiihu wa irio na wa maaĩ. Nĩmakamakaga moona o mũndũ ũrĩa atariĩ na nĩmakahĩnja nĩ ũndũ wa mehia mao.

5

¹ “Na rĩrĩ, mũrũ wa mũndũ, oya rũhiũ rwa njora rũũgĩ, ũrũhũthĩre ta rwenji rwa mwenjani, wĩyenje naruo mũtwe na nderu. Ningĩ ũcooke woe ratiri ya gũthima, ũgayanie njuĩrĩ ĩyo. ² Rĩrĩa matukũ marĩa mũrigiicĩirio magaathira-rĩ, ũgaacinĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njuĩrĩ ĩyo na mwaki kũu thĩnĩ wa itũũra inene. Oya gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũthiũrũrũke itũũra rĩu inene ũkĩmĩgũthagũthaga na rũhiũ rwa njora. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũkĩhurunje gĩtwarwo nĩ rũhuho. Nĩgũkorwo nĩngamaingathia na rũhiũ rwa njora ndĩrũcomorete. ³ No rĩrĩ, oya gakundi ka njuĩrĩ ũthinĩkĩre ruuno-inĩ rwa nguo yaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo ũgaikie mwaki-inĩ ũgacine. Mwaki nĩũgatheerema kuuma hau ũiyũre nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁵ “Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Rĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩa Jerusalemu, rĩrĩa haandĩte gatagatĩ ka ndũrĩrĩ rĩthiũrũkĩirio nĩ mabũrũri. ⁶ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa waganu warĩo, nĩrĩremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo gũkĩra ndũrĩrĩ na mabũrũri macio marĩthiũrũrũkĩirie. Nĩrĩregete mawatho makwa na rĩtirũmĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ũkoretwo ũrĩ mũremi gũkĩra ndũrĩrĩ ici igũthiũrũrũkĩirie, ũkaaga kũrũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kana kũhingia mawatho makwa. Wee o na ndwĩkĩte maũndũ maringaine na irĩa cia ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩirie.

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩ mwene nĩngũgũkĩrĩra, wee Jerusalemu, ngũherithie ũkĩonagwo nĩ ndũrĩrĩ icio. ⁹ Tondũ wa mĩhianano ĩyo yaku yothe ĩrĩ magigi, nĩ nĩngũgwĩka ũrĩa itarĩ ndeeka mbere ĩyo na itageeka rĩngĩ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, gatagatĩ-inĩ gaku maithe nĩmakaarĩa ciana ciao, o nacio ciana irĩe maithe ma cio.* Nĩngakũherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nĩ rũhuho. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, tondũ nĩũthaahĩtie gũikaro gĩakwa kĩa mũre na ũndũ wa mĩhianano yaku yothe mĩbuthu na cĩko thũũrĩku-rĩ, nĩngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gũkũrora na tha, kana ngũcaaĩre. ¹² Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ aku makooraagwo nĩ mũthiro, kana maniinwo nĩ ng’aragu o kũu thĩnĩ waku; gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkooraagwo na rũhiũ rwa njora nja ya thingo ciaku; nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ ngaakĩhurunja gĩtwarwo nĩ rũhuho, na gĩteng’erio na rũhiũ rwa njora rũcomoretwo.

¹³ “Hĩndĩ ĩyo marakara makwa nĩmagathira, na mang’ũrĩ makwa harĩo manyiie, na nĩ nĩngarĩhĩrio. Ndaarĩkia kũmaitũrũrĩra mang’ũrĩ makwa, nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ ndoiga ũguo ndĩrutanĩirie.

¹⁴ “Nĩngagũtua mwanangĩko, na ngũtue kĩndũ gĩa kũnyararwo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria igũthiũrũrũkĩirie, o na maitho-inĩ ma ahĩtũki. ¹⁵ Wee ũgaatuĩka wa kũmenwo, na wa kũnyararwo, na kĩndũ gĩa gũkaanania nakĩo, na kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩirie, hĩndĩ ĩrĩa ngaakũherithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ngũkaanie na mathũgũta manene. Nĩ Jehova nĩ nĩ ndoiga ũguo.

‡ 4:15 Mai ma ng’ombe nĩmahũthagĩrwo ta ngũ cia kũruga mabũrũri-inĩ ma irathĩro, na no mahũthagĩrwo ũmũthĩ. * 5:10 Ūhoro wa andũ kũrĩa andũ arĩa angĩ warĩ mũtũũrĩre mũũru mũno na wonekaga rĩrĩa andũ maarigiicĩrio (Gũcook 28:53; Zek 11:9).

¹⁶ Rĩrĩa ngaakũratha na mĩguĩ yakwa ya ũragani na ya ng'aragu, ngaakũratha ngũniine. Nĩngakũrehere ng'aragu makĩria, na hinga njĩra ĩrĩa irio ciaku ciũkagĩra. ¹⁷ Nĩngakũrehere ng'aragu na nyamũ cia gĩthaka igũtharĩkĩre, nacio nĩngakũniinĩra ciana. Mũthiro na ũiti wa thakame nĩngakũhaata, na nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũgũũkĩrĩre. Nĩ Jehova nĩ nĩ ndoiga ũguo.”

6

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Irĩma cia Isiraeli

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, ng'ethera irĩma cia Isiraeli; cirathĩre ũhoru wa gũciũkĩrĩra, ³ ũciĩre atĩrĩ: ‘Inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na cianda: Nĩ ngirie kũmũũkĩrĩra na rũhiũ rwa njora, na nyanange kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru.* ⁴ Igongona cianyu nĩkamomorwo, na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba ihehenjwo; na nĩngooragĩra andũ anyu hau mbere ya mĩhianano ĩyo yanyu. ⁵ Nĩngaragania ciimba cia andũ a Isiraeli hau mbere ya mĩhianano ĩyo yao, na nĩngahurunja mahĩndĩ manyu gũthiũrũrũkĩria igongona cianyu. ⁶ Kũndũ kũrĩa guothe mũtũũraga, matũũra macio nĩmakanangwo, na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũmomorwo, nĩguo igongona cianyu ithũkio na cianangwo, nayo mĩhianano yanyu ihehenjwo na yũnũhwo, o na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba imomorwo, na kĩrĩa mũthondekete kĩniinwo. ⁷ Andũ anyu nĩmakooragĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁸ “ ‘No rĩrĩ, nĩ kũrĩ amwe ngaatigia, nĩgũkorwo amwe anyu nĩmakahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora rĩrĩa mũgaakorwo mũhurunjũkĩire mabũrũri-inĩ na ndũrĩrĩ-inĩ. ⁹ Ningĩ marĩ ndũrĩrĩ-inĩ kũu matwarĩtwo marĩ atahe-rĩ, arĩa makaahonoka nĩmakandirikana. Nĩmakaririkana ũrĩa njiguithĩtio ũũru nĩ ngoro ciao cia ũtharia, iria iihutatĩire, na maitho mao marĩa makoretwo makĩirĩrĩria mĩhianano yao. Nĩmakemena nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa mekĩte, na nĩ ũndũ wa ciĩko ciao ciothe irĩ magigi. ¹⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova; nĩ ndiamamakagia tũhũ ngiuga atĩ nĩngamarehere mũtino ũyũ.

¹¹ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hũũra hĩ, na ũhũũrithie makinya thĩ, uugĩrĩrie uuge atĩrĩ, “Wũi!” Tondũ wa waganu wothe na ciĩko irĩ magigi cia nyũmba ya Isiraeli, nĩgũkorwo nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro. ¹² Mũndũ ũrĩa ũtũũraga kũraya akooragwo nĩ mũthiro, nake ũrĩa ũrĩ gũkuhĩ ooragwo na rũhiũ rwa njora, nake ũrĩa ũkaahonoka atigare, akooragwo nĩ ng'aragu. Ũguo nĩguo ngeeruta mang'ũrĩ makwa nao. ¹³ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa andũ magaakorwo moragĩtwo marĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhianano ĩyo yao mathiũrũrũkĩirie igongona ciao, na handũ hothe hatũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ tuothe twa irĩma, na rungu rwa mũtĩ o wothe waraganĩtie hongwe, na rungu rwa mũgandi o wothe mũruru, kũndũ guothe kũrĩa maarutagĩra mĩhianano yao mahuti manungi wega. ¹⁴ Na nĩ nĩngamatambũrũkĩria guoko ndĩmookĩrĩre, na ndũme bũrũri wanangĩke ũtiganĩrio, kuuma werũ-inĩ ũcio nginya Dibila, kũndũ guothe kũrĩa matũũrĩte. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

7

Ithirĩro Nĩrĩkinyu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra bũrũri wa Isiraeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩrĩkinyĩrĩire ituri

* **6:3** Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩkũo kwarĩ mahooero ma andũ a Kaanani.

icio inya cia bŭrŭri. ³ Rŭi ithirŭro nŭrŭgŭkinyŭrŭire, na nŭngŭrekereria marakara makwa magŭŭkŭrŭire. Nŭngagŭtuŭira ciira kŭringana na mŭthiŭre yaku na ngŭrŭhe kŭringana na mŭtugo yaku yothe ŭrŭ magigi. ⁴ Ndigakŭiguŭira tha kana ngŭcaaŭre; ti-itherŭ, nŭngakŭrŭha nŭ ŭndŭ wa mŭthiŭre yaku na mŭtugo yaku ŭrŭ magigi gatagatŭ-inŭ kanyu. Hŭndŭ ŭyo nŭmŭkamenya atŭ nŭ nŭ Jehova.

⁵ “Ŭŭ nŭguo Mwathani Jehova ekuuga: ‘Mwanangŭko! Mwanangŭko ŭtarŭ waiguuo nŭŭrooka. ⁶ Ithirŭro nŭrŭkinyu! Ithirŭro nŭrŭkinyu! Rŭarahŭkŭte rŭgŭŭkŭrŭire. Nŭrŭkinyu! ⁷ Nŭŭkoretwo nŭ mŭtino, wee ŭtŭŭraga bŭrŭri-inŭ. Ihinda nŭrŭkinyu, mŭthenya ŭcio nŭŭkŭhŭrŭire; nŭ kŭrŭ na guoya mŭnene, na gŭtirŭ gŭkeno kŭu irŭma-inŭ. ⁸ Nŭ ndŭ hakuhŭ gŭgŭitŭrŭria mang’ŭrŭ makwa, na ndŭrute marakara nawe; nŭngagŭtuŭira ciira kŭringana na mŭthiŭre yaku, na ngŭrŭhe nŭ ŭndŭ wa mŭtugo yaku yothe ŭrŭ magigi. ⁹ Ndigakŭiguŭira tha kana ngŭcaaŭre; nŭngakŭrŭha kŭringana na mŭthiŭre yaku na mŭtugo yaku ŭrŭ magigi gatagatŭ-inŭ kanyu. Hŭndŭ ŭyo nŭŭkamenya atŭ nŭ nŭ Jehova ndŭrahŭŭrana.

¹⁰ “ ‘Mŭthenya nŭguo ŭyŭ! Nŭmŭkinyu! Mŭtino nŭmŭkinyu, rŭthanju nŭrŭthundŭkŭte, nago mwŭtŭŭo nŭŭcanŭkŭte! ¹¹ Maŭndŭ ma ŭhinya nŭmakŭrŭte magatuŭka rŭthanju rwa kŭherithia waganu; gŭtirŭ andŭ magaatigara, gŭtirŭ o na ŭmwe wa kŭrŭndŭ kŭu; gŭtirŭ ŭtonga, na gŭtirŭ kŭndŭ kŭa bata gŭgaatigara. ¹² Ihinda rŭ nŭrŭkinyu, mŭthenya ŭcio nŭŭkinyŭte. Mŭgŭri nŭatige gŭkena kana mwendia aigue kŭha, nŭgŭkorwo mang’ŭrŭ nŭmakinyŭrŭire kŭrŭndŭ kŭu gŭothe. ¹³ Mwendia ndagakŭŭra gŭthaka kŭrŭa endetie rŭrŭa rŭothe acio eerŭ marŭ muoyo, nŭgŭkorwo kŭoneki kŭu gŭkoniŭ kŭrŭndŭ kŭu gŭothe gŭtikagarŭrwo. Tondŭ wa mehia mao, gŭtirŭ o na ŭmwe wao ŭgaatŭŭria muoyo wake. ¹⁴ O na mangŭhuha karumbeta, na magŭe na maŭndŭ mothe, gŭtirŭ mŭndŭ o na ŭmwe ŭgaathŭ ita-inŭ, nŭgŭkorwo mang’ŭrŭ makwa nŭmakinyŭrŭire kŭrŭndŭ kŭu gŭothe.

¹⁵ “ ‘Mwena wa na nja kŭrŭ na rŭhiŭ rwa njora, mwena wa na thŭinŭ kŭrŭ na mŭthiro na ng’aragu; arŭa marŭ kŭu mŭgŭnda-inŭ makoaragwo na rŭhiŭ rwa njora, nao arŭa marŭ thŭinŭ wa itŭŭra inene makaaniinwo nŭ ng’aragu na mŭthiro. ¹⁶ Arŭa othe magaatigara na mahonoke magaakorwo irŭma-inŭ, magŭcaaya ta ndutura cia ituamba-inŭ, o mŭndŭ tondŭ wa mehia make. ¹⁷ Guoko o guothe nŭgŭkaregera, na iru o rŭothe nŭrŭkaaga hinya o ta maaŭ. ¹⁸ Nŭmakahumbwo nguo cia makŭnia, na mahumbwo kŭmako kŭnene. Mothiŭ mao nŭmakahumbwo thoni, na menjwo mŭtwe yao. ¹⁹ Nŭmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao ŭtuo kŭndŭ kŭrŭ thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kŭmahonokia mŭthenya wa mang’ŭrŭ ma Jehova. Itikamaniinŭra ng’aragu kana ihŭŭnie nda ciao, nŭgŭkorwo nŭcio itŭmŭte mahŭngwo magatuŭka a kwŭhia. ²⁰ Nŭmetŭagŭra ŭgemu wa mathaga mao, na makamahŭthŭra gŭthondeka mŭhianano yao ŭrŭ magigi, na mŭhiano ŭtarŭ kŭene. Nŭ ŭndŭ ŭcio-rŭ, nŭngatŭma indo ocio ituŭke kŭndŭ kŭrŭ thaahu harŭo. ²¹ Nŭngacineana ciothe kŭrŭ andŭ a kŭngŭ ituŭke ndaho, na ndŭcineane kŭrŭ andŭ arŭa aaganu a gŭkŭ thŭ ituŭke ta itunyanŭtwo, nao nŭmagacithaahia. ²² Nŭngamahutatŭra ndige kŭmona, nao nŭmagathaahia handŭ harŭa nyendete mŭno; atunyani nŭmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “ ‘Haarŭria mŭnyororo, tondŭ bŭrŭri wothe ŭiyŭrŭte ŭiti wa thakame, narŭo itŭŭra inene rŭkaiyŭra maŭndŭ ma ŭhinya. ²⁴ Nŭngarehe ndŭrŭrŭ iria njaganu mŭno ciŭgwatŭre nyŭmba ciao ituŭke ciao; nŭngatŭma mwŭtŭŭo wa andŭ arŭa marŭ hinya ŭthire, nakuo kŭndŭ kwao kŭrŭa kwamŭre nŭgŭgathaahio. ²⁵ Kŭmakanja gŭoka-rŭ, magaacaragia thayŭ, no ndŭkooneka. ²⁶ Mŭtino ŭgooka ŭrŭmanŭrŭire na ŭngŭ, nago mŭhuhu ŭŭke ŭrŭmanŭrŭire na ŭngŭ. Nŭmakageria kŭgŭa na kŭoneki kuuma kŭrŭ mŭnabii; ŭrutani wa mŭthŭnjŭri-Ngai ŭkoniŭ watho nŭgaathira, o ta ŭrŭa kŭrŭra gŭa athuuri o nakŭo gŭgaathira. ²⁷ Mŭthamaki nŭagacakaya, nake

mūrũ wa mũthamaki nĩakahumbwo gũkua ngoro, namo moko ma andũ a bũrũri ũcio nĩmakainaina. Na nĩ nĩngameka kũringana na mũthiĩre yao, na ndĩmatũire ciira kũringana na ũrĩa magĩrĩire gũtuĩrwo. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.’”

8

Ũhooi Mũhianano Thĩinĩ wa Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa itandatũ, mweri wa itandatũ, mũthenya wa gatano, rĩrĩa ndaikarĩte gwakwa nyũmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rĩ, guoko kwa Mwathani Jehova gũgĩũka igũrũ rĩakwa. ² Ngĩrora, ngĩona mũhiano ta wa mũndũ. Kuuma harĩa honekaga taarĩ njohero yake gũcooka na thĩ aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gũcooka na igũrũ oonekaga akĩhenia ta kĩgera kĩaakana. ³ Nĩatambũrũkirie kĩndũ kĩaahaanaga ta guoko na akĩnjoya anyiĩtĩte njuĩrĩ cia mũtwe wakwa. Roho akĩnjoya na-igũrũ rĩera-inĩ, na akĩndwara Jerusalemu, ndĩ cioneki-inĩ cia Ngai, nginya mũrango-inĩ wa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nja ya na thĩinĩ, harĩa mũhianano ũrĩa ũtũmaga Ngai aigue ũiru warũngiĩ. ⁴ Na hau mbere yakwa nĩho riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ, o ta ũrĩa ndoonete kĩoneki-inĩ werũ-inĩ.

⁵ Ningĩ akĩnjĩira atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora mwena wa gathigathini.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrora, na hau itoonyero-inĩ rĩa mwena wa gathigathini wa kĩhingo gĩa kĩgongona, ngĩona mũhianano ũcio ũtũmaga Ngai aigue ũiru.

⁶ Nake akĩnjĩira atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũrĩa mareeka; maũndũ marĩ magigi biũ marĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli marekĩra haha, maũndũ ma kũndindĩka kũraya na handũ-hakwa-harĩa-haamũre? No wee-rĩ, nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi makĩria.”

⁷ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa nja iyo. Ngĩrora ngĩona irima rũthingo-inĩ.

⁸ Akĩnjĩira atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, aramia irima rĩu rĩrĩ rũthingo-inĩ.” Rĩrĩa ndaaramirie irima rĩu, ngĩona nĩ haarĩ na mũrango.

⁹ Ningĩ akĩnjĩira atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ wĩonere maũndũ marĩ magigi marĩa mareka kuo.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtoonya kuo, ngĩrora ngĩona thingo-inĩ gũkururĩtwo mũthemba yothe ya indo iria ikurumaga, na ya nyamũ ciothe iria irĩ mũgiro, na ya mũhianano yothe ya andũ a nyũmba ya Isiraeli. ¹¹ Hau mbere yacio nĩ haarũgamĩte athuuri mũrongo mũgwanja a nyũmba ya Isiraeli, nake Jazania mũrũ wa Shafani akarũgama gatagatĩ-inĩ kao. O ũmwe wao aanyĩtĩte rũgĩo rwa gũcinĩra ũbumba, nayo ndogo irĩ na mũtararĩko mwega wa ũbumba nĩyatoogaga na igũrũ.

¹² Nake akĩnjĩira atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩwona maũndũ marĩa athuuri a nyũmba ya Isiraeli marekĩra nduma-inĩ, o ũmwe wao arĩ ihooero-inĩ rĩa mũhianano wake? Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nĩatiganĩirie bũrũri ũyũ.’” ¹³ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Wee-rĩ, nĩũkũmona magĩka maũndũ o na marĩ magigi makĩria.”

¹⁴ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nyũmba ya Jehova, na nĩ ngĩona andũ-a-nja maikarĩte thĩ ho magĩcakaĩra Tamuzu.* ¹⁵ Nake akĩnjĩira atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona maũndũ maya? Nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi mũno gũkĩra maya.”

¹⁶ Ningĩ akĩndoonyia nja ya na thĩinĩ ya nyũmba ya Jehova, na hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na kĩgongona-rĩ, haarĩ arũme ta mũrongo iĩrĩ na atano. Maahutatĩire hekarũ ya Jehova, makaroria mothiũ mao mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩria riũa marĩhooe marorete na kũu mwena wa irathĩro.†

* **8:14** Tamuzu yarĩ ngai ya Babuloni irĩa yoikaine ũhoru-inĩ wa gũtũma andũ-a-nja maciare. † **8:16** Hekarũ cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathĩro. Andũ maaroragia ng’ong’o ciao na mwena wa hekarũ mokĩra kũhooya hĩndĩ irĩa riũa rĩraratha rũciinĩ.

17 Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩwona ũguo? Anga ũcio nĩ ũndũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwĩka maũndũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya maiyũrie maũndũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie hĩndĩ ciothe? Ta marore magĩkĩra tũhonge maniũrũ mao! 18 Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngameka maũndũ na marakara; ndikamaiguĩra tha kana ndĩmacaaĩre. O na mangĩkaanĩrĩra matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩrĩria.”

9

Ahooi Mĩhianano Kũũragwo

1 Ningĩ ngĩigua agĩtana na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mũndũ arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ.” 2 Na nĩ ngĩona andũ atandatũ magĩũka moimĩte mwena wa kĩhingo kĩa rũgongo, kĩrĩa kĩrorete mwena wa gathigathini, o mũndũ arĩ na kĩndũ gĩa kũũragana guoko-inĩ. Makĩrehane na mũndũ ũngĩ ũmwe wehumbĩte nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandĩka njohero. Nao magĩtoonya makĩrũgama mwena-inĩ wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gĩcango.

3 Na rĩrĩ, riiri wa Ngai wa Isiraeli ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Ningĩ Jehova agĩta mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandĩka njohero, 4 akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ũtuĩkanie itũũra inene rĩa Jerusalemu, na wĩkĩre rũũri ithiithi cia arĩa marĩ na kĩa, na magacakaya nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekagwo kũu thĩinĩ warĩo.”

5 O thikĩrĩrie ũguo, akĩra acio angĩ atĩrĩ, “Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie itũũra rĩu inene mũũragane mũtekũiguanĩra tha kana gũcaayanĩra. 6 Ūragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na ũrĩkũ mwĩkĩre rũũri rĩu. Ambĩrĩriai o haha hakwa haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria na athuuri arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ.

7 Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ arĩa moragĩtwo. Thĩi!” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, makĩambĩrĩria kũũragana kũu itũũra-inĩ inene. 8 Hĩndĩ ĩrĩa mooraganaga nĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩũkũniina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩria Jerusalemu mang’ũrĩ maku?”

9 Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩiyũrĩte ũhotomia wa kĩhooito. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova nĩatiganĩrie bũrũri ũyũ; Jehova ndarona.’ 10 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaiguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũrĩa mekĩte.”

11 Ningĩ mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjikĩte o ta ũrĩa wathanire.”

10

Riiri Kwehera Hekarũ

1 Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. 2 Nake Jehova akĩra mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atĩrĩ, “Thĩ ũtoonye gatagatĩ-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cieri makara ma mwaki kuuma gatagatĩ ka akerubi ũcooke ũmahurunje kũu itũũra-inĩ inene.” Nake agĩthĩ agĩtoonya thĩinĩ, o ngĩionagĩra na maitho makwa.

3 Na rĩrĩ, mũndũ ũcio aatoonya thĩinĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini wa hekarũ, narĩo itu rĩkaiyũra nja ĩrĩa ya na thĩinĩ. 4 Naguo riiri

wa Jehova ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthiĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rĩkĩiyũra hekarũ, nayo nja ikĩiyũra ũkengi wa riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mũrurumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwaiguĩkaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria.

⁶ Na rĩrĩa Jehova aathire mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mwaki kuuma gatagatĩ ka magũrũ macio, kuuma gatagatĩ-inĩ ka akerubi,” mũndũ ũcio agĩtoonya thĩnĩ na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagatĩ-inĩ kao. Akĩoya mwaki ũmwe wago, akĩwĩkĩra hĩ-inĩ cia mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, nake mũndũ ũcio akĩwoya akiuma nja. ⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nĩkuonekaga kĩndũ kĩaahaanaga ta moko ma mũndũ.)

⁹ Nĩndarorire, ngĩona magũrũ mana ma ngaari hau mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũkagĩa mwena-inĩ wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰ Makĩoneka-rĩ, mothe mana nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanĩte na kũgũrũ kũngĩ. ¹¹ Magĩthiĩ, maathiiaga na mwena o wotho wa ĩyo ĩna, o kũrĩa akerubi acio merekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa akerubi acio megũthiĩ. Akerubi acio maathiiaga na kũrĩa guothe mũtwe werekera, matekũgarũrũka rĩrĩa marathiĩ. ¹² Mĩrĩ yao yotho, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrĩte maitho kũndũ guothe, na magũrũ macio mana ma ngaari o namo. ¹³ Na rĩrĩ, nĩndaiguire magũrũ macio magũtuo atĩrĩ, “Magũrũ marĩa mathiũrũrũkaga.” ¹⁴ O ũmwe wa akerubi aarĩ na mothiũ mana: ũthiũ ũmwe warĩ wa kerubi, na wa keerĩ warĩ wa mũndũ, na wa gatatu warĩ wa mũrũũthi, na wa kana warĩ wa nderi.

¹⁵ Ningĩ akerubi acio makĩambata na igũrũ. Ici ciarĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maathiiaga, magũrũ macio maarĩ mĩena-inĩ yao namo magathiĩ; na hĩndĩ ĩrĩa akerubi acio maambararia mathagu mao mombũke, magũrũ macio matioimaga mĩena-inĩ yao. ¹⁷ Rĩrĩa akerubi acio marũgama, o namo makarũgama o ũguo; na rĩrĩa akerubi mombũka, namo makombũkania nao, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩnĩ wamo.

¹⁸ Ningĩ riiri wa Jehova ũkĩehera hau igũrũ rĩa hingĩro ya hekarũ na ũkĩrũgama igũrũ rĩa akerubi acio. ¹⁹ O ndĩroreire ũguo, akerubi acio makĩambararia mathagu mao makĩũmbũka, na rĩrĩa maathiiaga, magũrũ macio maatwaranaga nao. Nao makĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro wa nyũmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa.

²⁰ Icio nĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete irĩ rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rũũ-inĩ rwa Kebari, na nĩ ngĩmenya atĩ maarĩ akerubi. ²¹ O ũmwe aarĩ na mothiũ mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nĩ haarĩ na kĩndũ gĩatariĩ ta moko ma mũndũ. ²² Mothiũ mao maahaanaga ta marĩa ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. O ũmwe wao aathiiaga arũngĩrĩrie na mbere.

11

Atongoria a Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

¹ Hĩndĩ ĩyo Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Hau itoonyero-inĩ rĩu rĩa kĩhingo kũu nĩ haarĩ arũme mĩrongo ĩrĩ na atano, na gatagatĩ-inĩ kao ngĩona Jazania mũrũ wa Azuri, na Pelatia mũrũ wa Benaia, arĩa maarĩ atongoria a kĩrĩndĩ. ² Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, aya nĩo arũme arĩa marathugunda waganu, na makaheana kĩrĩa kĩa waganu itũũra-inĩ rĩrĩ inene. ³ Moigaga atĩrĩ, ‘Githĩ ihinda rĩtigũkinya o narua rĩa gwaka nyũmba? Itũũra rĩrĩ inene nĩ nyũngũ ya kũruga, na ithuĩ nĩ ithuĩ nyama.’

⁴ Nĩ ũndũ ũcio marathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra; marathĩre ũhoru, wee mũrũ wa mũndũ.”

⁵ Ningĩ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩakwa, akĩnjĩira njuge atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ũguo nĩguo mũroiga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no niĩ-rĩ, nĩnjũũĩ ũrĩa ũrĩ meciiria-inĩ manyu. ⁶ Nĩmũũragĩte andũ aingĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na mũkaiyũria ciimba njĩra-inĩ ciarĩo.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mũikĩtie kũu nĩcio nyama, narĩo itũũra rĩrĩ inene nĩrĩo nyũngũ, no Niĩ nĩngũmũingata muume kuo.

⁸ Inyuĩ nĩmwĩtigĩrĩte rũhiũ rwa njora, na rũhiũ rũu rwa njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁹ Nĩngamũrutũrũra muume itũũra-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. ¹⁰ Inyuĩ mũkooagwo na rũhiũ rwa njora, na nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. ¹¹ Itũũra rĩrĩ inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩinĩ warĩo; nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. ¹² Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ niĩ niĩ Jehova, nĩ ũndũ mũtirũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkĩte maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ iria imũrigiicĩirie.”

¹³ Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hĩndĩ ĩyo ngĩgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩũkũniina matigari ma Isiraeli biũ?”

¹⁴ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁵ “Mũrũ wa mũndũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo arĩa marĩ a rũrĩra rwanyu na nyũmba yothe ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalemu maarĩtie ũhoru wao makoiga atĩrĩ, ‘Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.’

Kũranĩro gĩa Gũcooka Gwa Isiraeli

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no niĩ nduĩkĩte handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathiĩte, gwa kahinda kanini.’

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũrĩa mwahurunjĩrwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.’

¹⁸ “Nĩmagacooka kuo, na meeherie mĩhiano ĩyo yakuo mĩthũku yothe, na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi. ¹⁹ Nĩngamahe ũũrũmwe wa ngoro, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩinĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. ²⁰ Ningĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na niĩ nduĩke Ngai wao. ²¹ No rĩrĩ, ha ũhoru wa andũ arĩa ngoro ciao ciĩyamũrĩre mĩhiano ĩyo mĩũru na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi, nĩngatũma o ene macookererwo nĩ ũũru ũrĩa mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²² Hĩndĩ ĩyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari mĩena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, nagu riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩao. ²³ Riiri ũcio wa Jehova ũkĩambata uumĩte thĩinĩ wa itũũra rĩu inene na ũgĩikara igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kĩarĩ mwena wa irathĩro warĩo. ²⁴ Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni,* o ndĩ thĩinĩ wa kĩoneki kũu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai.

Hĩndĩ ĩyo kĩoneki kũu ndoonetio gĩkĩnjeherera, ²⁵ na niĩ ngĩĩra andũ acio maatahĩtwo ũhoru wothe ũrĩa Jehova aanyonetie.

* **11:24** Kana Bũrũri wa Akalidei; andũ a Babuloni moĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Akalidei.

12

Ngerekano ya Ithaamĩrio

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, wee ũtũũranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi.

³ “Nĩ ũndũ ũcio wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Hihi nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuĩka nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴ Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja ĩrĩ mĩohe nĩ ũndũ wa gũthiĩ bũrũri wa ithaamĩrio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare ũthiĩ o magĩkuonaga, o ta ũrĩa andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo ĩyo ũmĩgĩrĩre ciande o makwĩroreire, ũmiumagarie na mairia. Wĩhumbĩre ũthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngĩka o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ũndũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngiumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia, ngĩmiumagarie ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciinĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩũrio atĩrĩ, ⁹ “Mũrũ wa mũndũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremi matiakũũririe atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩri ĩno nditũ ĩkonĩ mũnene ũrĩa ũrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.’

“O ta ũguo nĩ njĩkĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ũthiũ nĩguo ndakone bũrũri. ¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyitwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakuĩra. ¹⁴ Arĩa othe mamũrigiicĩirie, nĩngamahurunja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thigari ciake ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rũcomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu magaathĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, inainaga rĩrĩa ũkũrĩa irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maaĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga igũrũ rĩkonĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu na arĩa matũũraga bũrũri wothe wa Isiraeli: Makaanĩaga irio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuage maaĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo bũrũri ũkirio ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

²¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno yunanagwo thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakĩo kĩoneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ ²³ Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩrie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe

gĩkaahingio. ²⁴ Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni, kana ũragũri wa kũheenanĩrĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli. ²⁵ No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ũrĩa ngeenda, naguo nĩũkahingio ũtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia ũrĩa wothe ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

²⁶ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Mũrũ wa mũndũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka mĩingĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhoru wa ihinda iraaya rĩgooka.’ ”

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gũcererwo; ũhoru ũrĩa wothe nĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

13

Anabii a Maheeni Gũtuĩrwo Ciira

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũkĩrĩra anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoru rĩu. Īra acio marathaga ũhoru ũrĩa megereirie na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova! ³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩngu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matirĩ ũndũ monete! ⁴ Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matariĩ ta mbwe irĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. ⁵ Inyuĩ mũtiambatĩte mũthĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookererie nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiiria hĩndĩ ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. ⁶ Cioneki ciao nĩ cia maheeni, na ũragũri wao o naguo no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa Jehova atamatũmĩte; merĩgagĩrĩra atĩ ciugo ciao nĩkahinga! ⁷ Githĩ ti cioneki cia maheeni muonete, na mũkaaria ũragũri wa maheeni, rĩrĩa mũkuuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa nĩ itarĩtie?

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kũheenanĩ-rĩ, nĩngũmũũkĩrĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ⁹ Guoko gwakwa nĩgũgookĩrĩra anabii arĩa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ũragũri wa kũheenanĩ. Matigakorwo marĩ a kĩaama kĩa andũ akwa, kana maandĩkwo ibuku-inĩ rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli, o na kana matoonye bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

¹⁰ “Tondũ mahĩtithagia andũ akwa, makiugaga atĩrĩ, “Kũrĩ na thayũ,” o rĩrĩa gũtarĩ thayũ; tondũ rĩrĩa rũthingo rũhũthũ rwakwo marũhakaga coka, ¹¹ nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ arĩa marũhakaga coka atĩ no rũkũgũa. Nĩngoiria mbura nene mũno, na ndũme kũgĩe na mbura ya mbembe, nacio huho irĩ na hinya nĩkarũmomora. ¹² Rĩrĩa rũthingo rũu rũkaaga-rĩ, githĩ andũ matigakũũria atĩrĩ, “Coka ũrĩa ũrarũhakĩte ũkĩrĩ ha?”

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngarekereria rũhuho rũrĩ na hinya ndĩ na mang’ũrĩ, na kũgĩe mbura ya mbembe na mbura ya kĩboboto ndĩ na mathũgũta ma kwananga. ¹⁴ Nĩngamomora rũthingo rũu mũhakĩte coka na ndĩrũharaganie tĩri-inĩ nginya mũthingi wa ruo ũguũranio. Rĩrĩa rũkaagũa, mũkaanangĩrwo kuo; na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova. ¹⁵ ũguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa na rũthingo rũu, na njũkĩrĩre acio maarũhakire coka. Ngaakwĩra atĩrĩ, “Rũthingo nĩ rweherete, o na arĩa maarũhakire coka, ¹⁶ o anabii acio a Isiraeli, arĩa maarathĩire itũura rĩa Jerusalemu makĩrĩonera cioneki cia thayũ, gũtaarĩ na thayũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.” ’

¹⁷ “Rĩu mũrũ wa mũndũ-rĩ, hũgũra ũthiũ waku kũrĩ airĩtu a andũ anyu arĩa marathaga mohoro moimĩte meciiria-inĩ mao ene, ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra, ¹⁸ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ andũ-a-nja arĩa

matumagĩrĩra ithitũ nyunĩro-inĩ ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwĩhumbĩra ũthiũ nĩguo magwatagie andũ marĩ na haaro-ĩ. Anga mũrĩgwatagia mĩoyo ya andũ akwa nĩguo mũhonokie mĩoyo yanyu inyuĩ ene? ¹⁹ Nĩmũũthaahĩtie kũrĩ andũ akwa nĩ ũndũ wa ngundi ya cairi na twenyũ twa mũgate. Nĩ ũndũ wanyu kũheenia andũ akwa, arĩa mathikagĩrĩria maheeni, nĩmũũragĩte arĩa mataagĩrĩire gũkua, na mũkahonokia arĩa mataagĩrĩire gũtũũra muoyo.

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩnjũkĩrĩire ithitũ icio cianyu, icio mũgwatagia andũ akwa nacio ta marĩ nyoni, na nĩ nĩngũcituanga kuuma moko-inĩ manyu. Nĩngohorithia andũ acio mũgwatagia ta marĩ nyoni. ²¹ Nĩngatembũranga mataama macio manyu na honokie andũ akwa ndĩmarute moko-inĩ manyu, nao matigacooka kũgwatio nĩ inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ²² Tondũ nĩmwatũmire arĩa athingu morwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kũmaheenia o rĩrĩa nĩ itaamareheire kĩeha, na mũgĩteithĩrĩria arĩa aaganu mage gũtiga njĩra ciao cia waganu nĩguo mahonokie mĩoyo yao, ²³ nĩ ũndũ ũcio, mũtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kũragũra. Nĩngahonokia andũ akwa, ndĩmarute moko-inĩ manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

14

Ahooi Mĩhianano Gũtuĩrwo Ciira

¹ Athuuri amwe a Isiraeli nĩmookire harĩ nĩ, magĩkara thĩ hau mbere yakwa. ² Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ³ “Mũrũ wa mũndũ, andũ aya nĩmeigĩire mĩhianano ngoro-inĩ ciao, na makeigĩra mĩhĩnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nĩnjagĩrĩrwo kũreka matuĩrie ũndũ o na ũrĩkũ harĩ nĩ? ⁴ Nĩ ũndũ ũcio maarĩrie, ũmeere ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe angĩgĩa mĩhianano ngoro-inĩ yake, na eigĩre waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoro kũringana na ũrĩa ũhooi wake wa mĩhianano ũigana, ⁵ Ngeeka ũguo nĩguo ndĩnyĩtĩre ngoro cia andũ a Isiraeli rĩngĩ, arĩa othe mandiganĩrie nĩ ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao.’

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩrĩrei! Garũrũkai mũtigane na mĩhianano ĩyo yanyu, na mũregane na maũndũ marĩa mothe mwĩkaga marĩ magigi!

⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wothe, kana mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga Isiraeli angĩehera harĩ nĩ, na eigĩre mĩhianano ngoro-inĩ yake, na agĩe na waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii agatuĩrie ũhoro kũrĩ nĩ-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoro. ⁸ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũũmĩre mũndũ ũcio, na ndũme atuĩke kĩonereria harĩ arĩa angĩ, o na ndũme atuĩke wa kuunagwo thimo. Nĩngamweheria harĩ andũ akwa. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁹ “Mũnabii angĩkaaheenererio nĩguo aarie ũhoro wakwa, nĩ Jehova nĩ nĩ ngaakorwo heenereirie mũnabii ũcio, na nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwa kũmũũkĩrĩra, ndĩmũniine ehere gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a Isiraeli. ¹⁰ Andũ acio nĩmakaherithĩrio wĩhia wao; mũnabii ũcio agaatuuo mwĩhia o ta mũndũ ũcio ũtuĩrĩtie ũhoro harĩ we. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli matigacooka kũhĩtia njĩra mehere harĩ nĩ, kana macooke gwĩthaahia na mehia macio mao mothe. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ ndũke Ngai wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ituĩro rĩa Ciira Rĩtangĩhererwo

¹² Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Mũrũ wa mũndũ, bũrũri ũngĩnjĩhĩria nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka, na ndambũrũkie guoko ndĩũũkĩrĩre, na ndĩũniĩre kĩhumo kĩa irio, na ndĩũrehere ng’aragu, na njũrage andũ aguo na

mahiũ mao, ¹⁴ andũ aya atatũ, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangĩkorwo maarĩ thĩinĩ wa bũrũri ũcio, no mehonokirie o oiki nĩ ũndũ wa ũthingu wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Ningĩ korwo ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ũcio nacio ciũtuge ũtarĩ ciana, naguo ũkire ihooru kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo nĩ ũndũ wa nyamũ icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no mahonoke, no bũrũri ũcio no ũkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingĩrehithia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri ũcio, njuge atĩrĩ, ‘Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie bũrũri ũyũ wothe,’ na njũrage andũ akuo na mahiũ mao-rĩ, ¹⁸ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no-o mangĩhonokio.

¹⁹ “O na ningĩ korwo ndarehithia mũthiro bũrũri ũcio, na nĩ ndĩũitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa na ũndũ wa gũitithia thakame, na njũragithie andũ akuo na mahiũ mao, ²⁰ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahonokia mũriũ kana mwarĩ. O oiki no mehonokie nĩ ũndũ wa ũthingu wao.

²¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtigagĩkorwo kũrĩ kũũru makĩria hĩndĩ ĩrĩa ngaarehera Jerusalemu matũiro makwa mana ma ciira ma kũguoyohithia: namo nĩmo rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na nyamũ cia gĩthaka, o na mũthiro, nĩguo njũrage andũ akuo na mahiũ mao! ²² No rĩrĩ, kũrĩ amwe magaatigara; nao nĩo ariũ na aarĩ arĩa magaatharwo marutwo kuo. Nĩmagooka kũrĩ inyuĩ, na rĩrĩa mũkoona mĩtugo na ciiko ciao, nĩmũkahoorerio ngoro igũrũ rĩa mwanangĩko ũcio ndeheire Jerusalemu, naguo nĩ mwanangĩko o wothe ndĩrĩrehithĩrie. ²³ Nĩmũkahoorerio ngoro rĩrĩa mũkoona mĩtugo yao na ciiko ciao, nĩgũkorwo nĩmũkamenya atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe njĩkĩte kuo ũtarĩ na gĩtũmi, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nĩ Mũthabibũ wa Tũhũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, mũtĩ wa mũthabibũ ũkĩrĩte rũhonge rwa mũtĩ o wothe wa mũtĩ ya mũtitũ na kĩ? ³ Mbaũ ciaguo ĩrĩ ciathondekwo kĩndũ kĩa bata? Andũ no mathondeke tũhocio twa gũcuurio indo kuuma kũrĩ guo? ⁴ ũngĩkio riiko ũtuĩke rũkũ, na mwaki ũũcine mĩena yeerĩ ũũcurie gatagatĩ-rĩ, no ũgĩe bata ũngĩ? ⁵ Angĩkorwo rĩrĩa warĩ mũgima ndwagĩire bata o na atĩa-rĩ, wakĩhota atĩa gũthondekwo kĩndũ kĩa bata rĩrĩa wacinwo nĩ mwaki, wacura?”

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa heanĩte mũtĩ wa mũthabibũ gatagatĩ-inĩ ka mũtĩ ĩrĩa ĩngĩ ya mũtitũ, ngaũtua rũkũ rwa gũcinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo ngeeka andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ⁷ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. O na angĩkorwo nĩmoimĩte mwaki-inĩ-rĩ, no nginya mwaki ũcio ũkaamacina ũmaniine. Hĩndĩ ĩyo nĩguo inyuĩ mũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. ⁸ Nĩngatũma bũrũri ũkire ihooru nĩ ũndũ nĩmagĩte kwĩhokeka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wĩhokeku

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, ng’ethanĩra na itũũra rĩa Jerusalemu, ũrĩonie mĩtugo yarĩo ĩyo ĩrĩ magigi, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo

Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kĩhumo gĩaku na gũciarwo gwaku cioimanire na bũrũri wa andũ a Kaanani; thoguo aarĩ Mũamori, nake maitũguo aarĩ Mũhiti. ⁴ Mũthenya ũrĩa waciarirwo-rĩ, ndwatinirio rũrĩra, o na kana ũgĩthambio na maaĩ nĩguo ũthere, o na kana ũkĩhakwo cumbĩ, kana ũgĩthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wakũrorire, agĩkũiguĩra tha, kana agĩgũcaaĩra o kũigana nĩguo agwĩke ũndũ o na ũmwe wa macio. No rĩrĩ, wateirwo na kũu werũ-inĩ, nĩ ũndũ wamenirwo o mũthenya o ro ũcio waciarirwo.

⁶ “ ‘Hĩndĩ ĩyo nĩndahĩtũkĩire hau warĩ ngĩkuona ũkĩgaragara thakame-inĩ yaku, na rĩrĩa wakomete hau thakame-inĩ yaku-rĩ, ngĩkwĩra atĩrĩ, “Tũũra muoyo!”

⁷ Nĩndatũmire ũkũre o ta mũtĩ wa mũgũnda. Nawe ũgĩkũra, ũkĩneneha, o na ũgĩtuĩka ithaga ithaka mũno gũkĩra marĩa mangĩ. Nyondo ciaku nacio ikĩhaanda, na njuĩrĩ yaku ĩgĩkũra, o wee ũrĩa warĩ njaga na ũkaaga nguo.

⁸ “ ‘Thuutha ũcio nĩndahĩtũkĩire hau, na rĩrĩa ndaakũrorire ngĩona atĩ warĩ mũgima wa kwendeka, ngĩgũtambũrũkĩria gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra njaga yaku. Na nĩ ngĩkwĩhĩtĩra mwĩhitwa mũrũmu, na tũkĩgĩa kĩrĩkanĩro nawe, ũgĩtuĩka wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “ ‘Nĩndagũthambirie na maaĩ, ngĩkũgĩria thakame, na ngĩkũhaka maguta. ¹⁰ Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga cia rũũa. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na ngĩkũhumba nguo cia goro.

¹¹ Nĩndakũgemirie na mathaga: ngĩgwĩkĩra bangiri moko, na mũgathĩ ngingo,

¹² ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na icũhĩ matũ, na tanji thaka mũtwe. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ũkĩgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani ĩrĩa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarĩ mũtu mũhinyu, na ũũkĩ, na maguta ma mũtamaiyũ. Wee nawe ũgĩthakara mũno na ũkĩambatĩrio ũgĩtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Nayo ngumo yaku ĩgĩtheerema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ũndũ wa ũthaka waku, nĩ ũndũ riiri ũrĩa ndaagwĩkĩrite nĩwatũmire ũthaka waku wagĩrĩre kũna, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “ ‘No rĩrĩ, wee nĩwehokire ũthaka waku, na ũkĩhũthĩra ngumo yaku ĩgĩtũma ũtuĩke mũmaraya. Nĩwahũũrĩre ũmaraya na mwĩhĩtũkĩri o wothe, nguo ũthaka waku ũgĩtuĩka wake. ¹⁶ Woire nguo imwe ciaku, ũkĩgemia mahooero ma kũndũ gũtũũgĩru kũrĩa wahũũragĩra ũmaraya. Maũndũ ta macio matiagĩrĩrwo nĩ gwĩkĩka, kana magĩe kuo o na rĩ. ¹⁷ Ningĩ ũgĩcooka ũkĩoya mathaga macio mega ndaakũheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ũgĩthondekera mĩhianano ya arũme, ũgĩcooka ũkĩhũũra ũmaraya nayo. ¹⁸ Ningĩ ũkĩoya nguo icio ciaku ciarĩ ng’emie, ũgĩcihumba mĩhianano ĩyo, ũgĩcooka ũkĩmĩrutĩra maguta makwa na ũbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndaakũheete ũrĩe, nacio nĩ mũtu mũhinyu, na maguta ma mũtamaiyũ, na ũũkĩ, wacirutĩire mĩhianano ĩyo ĩtuĩke ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwegu. ũguo nĩguo gwekĩkire, Mwathani Jehova nĩwe ugĩte ũguo.

²⁰ “ ‘Na rĩrĩ, woire ariũ na aarĩ aku arĩa wanjarĩire, ũkĩmaruta igongona matuĩke ta irio cia mĩhianano ĩyo. ũhũũri waku wa ũmaraya-rĩ, kaĩ ũtaarĩ mũiganu?

²¹ Nĩwathĩnjire ciana ciakwa ũgĩciruta igongona harĩ mĩhianano ĩyo. ²² Mĩtugo-inĩ yaku yothe ĩrĩ magigi ĩrĩa wekire, na ũhũũri-inĩ waku wa ũmaraya, ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, rĩrĩa warĩ njaga na ũtaarĩ na nguo, o rĩrĩa wegaragara thakame-inĩ yaku.

²³ “ ‘Hĩ, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na wĩkĩte mawaganu macio mangĩ mothe, ²⁴ nĩweyakĩire kĩhumbu, na ũgĩaka ihooero itũũgĩru handũ harĩa hothe haarĩ na kĩaaro gĩa kũgomanagwo. ²⁵ Gĩturi-inĩ kĩa o njĩra nĩweyakĩire mahooero matũũgĩru, na ũkĩagithia ũthaka waku gĩtĩo, ũgakĩrĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku kũrĩ mwĩhĩtũkĩri o wothe atharie nawe. ²⁶ Nĩwahũũrĩre ũmaraya na andũ a

Misiri arĩa mwariganĩtie nao, o acio maiyũrĩtwo nĩ merirĩria ma mwĩrĩ, ũgĩtũma ndakare nĩ ũndũ waku gũkĩrĩrĩria gũtharia. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũtambũrũkĩria guoko ngĩgũũkĩrĩria, ngĩnyiihia bũrũri waku; nĩndakũneanire moko-inĩ ma thũ ciaku, o acio airĩtu a Afilisti, arĩa maamakirio nĩ mĩtugo yaku ya ũũra-thoni. ²⁸ Nĩwahũũrire ũmaraya na andũ a Ashuri o nao, nĩ ũndũ ndũngĩaiganirie; o na thuutha ũcio-rĩ, ndwaiganirie. ²⁹ Ningĩ ũgĩkĩrĩrĩria gũtharia o nginya ũgĩkinya Babuloni, bũrũri wa onjoria, no-o na weka ũguo ndwaiganirie.

³⁰ “ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Hĩ! Kaĩ wee ũrĩ wa ngoro hũthũ-ĩ! Wĩkaga maũndũ macio mothe, o ta mũmaraya ũtarĩ thoni! ³¹ Rĩrĩa weyakĩire ihumbu gĩturi-inĩ kĩa o njĩra, na ũkĩakĩra mahooero matũũgĩru harĩa hothe haarĩ kĩaaro gĩa kũgomanwo-rĩ, we wetuire ta ũtarĩ mũmaraya, nĩ ũndũ nĩwaregire irĩhi.

³² “ Wee mũtumia ũyũ mũtharia! Wee wendaga ageni handũ ha mũthuuriguo! ³³ Mũmaraya o wothe nĩamũkagĩra irĩhi, no wee-rĩ, nĩwe ũheaga endwa aku othe iheo, ũkamahaka nĩguo mokage kũrĩ we kuuma kũndũ guothe nĩguo megwatĩre ikeno ciaku itaagĩrĩire. ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio wee ndũtariĩ ta arĩa angĩ ũmaraya-inĩ waku; gũtirĩ mũndũ ũkwĩringagĩrĩria ũmwĩtikĩre. Wee-rĩ, ũrĩ na ũtiganu mũno na arĩa angĩ, nĩgũkorwo wee nĩwe ũrĩhanaga, no gũtirĩ kĩndũ ũrĩhagwo.

³⁵ “ Nĩ ũndũ ũcio, wee mũmaraya ũyũ, igua kiugo kĩa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Tondũ nĩwaitangire ũtonga waku, na ũkĩguũria njaga yaku ũgĩtharia na endwa aku, o na tondũ wa mĩhianano ĩyo yothe yaku ĩrĩ magigi, na tondũ nĩwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nĩ ũndũ ũcio nĩngũcookanĩrĩria endwa aku othe arĩa wanekenia nao, arĩa wendete o na arĩa ũthũire. Nĩngũmacookanĩrĩria magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, na nĩ ngũguũrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothe. ³⁸ Nĩngagũtuĩra ciira o ta ũrĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na arĩa maitithagia thakame matuuagĩrwo; na ndũme ũkorwo nĩ mang’ũrĩ makwa na ũiguĩrwo ũiru nĩguo ũcookererwo nĩ thakame ĩyo. ³⁹ Ningĩ nĩngakũneana moko-inĩ ma endwa aku, nao nĩmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange mahooero macio maku matũũgĩru. Nao nĩmagakũruta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magũtĩge njaga na ũrĩ ũtheri. ⁴⁰ Nĩmakarehe kĩrĩndĩ gĩgũũkĩrĩre, nao nĩmagakũhũũra na mahiga nyuguto, na magũtinangie na hiũ ciao cia njora. ⁴¹ Nĩmagacina nyũmba ciaku na makũherithie wĩroreirwo nĩ andũ-a-nja aingĩ. Nĩngakinya ũmaraya waku mũthia, nawe ndũgacooka kũrĩha endwa acio aku. ⁴² Hĩndĩ ĩyo mathũgũta makwa ma gũgũũkĩrĩria nĩmakahũahũa, namo marakara makwa maiyũrĩtwo nĩ ũiru makweherere. Nĩngahoorera na ndigacooka kũrakara.

⁴³ “ Na tondũ ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, no kũndakaria wandakaririe na maũndũ macio mothe-rĩ, ti-itherũ nĩngatũma ũcookererwo nĩ ũrĩa wĩkĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Githĩ nduongereire ũũra-thoni harĩ maũndũ marĩa mangĩ wĩkaga marĩ magigi?

⁴⁴ “ Mũndũ o wothe waragia na thimo-rĩ, nĩagakuuna thimo ĩno, oige atĩrĩ: “O ta ũrĩa nyina ahaana, no taguo mwarĩ ahaana.” ⁴⁵ Wee ũrĩ mwarĩ wa nyũkwa kũna, ũrĩa wanyararire mũthuriwe na ciana ciake; na ũrĩ wa nyina kũna na aarĩ a maitũguo, arĩa maanyararire athuuri ao na ciana ciao. Maitũguo aarĩ Mũhiti, nake thoguo aarĩ Mũamori. ⁴⁶ Mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũkũrũ aarĩ Samaria ũrĩa watũũraga mwena waku wa gathigathini marĩ na airĩtu ake; nake mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũnini aarĩ Sodomu, ũrĩa watũũraga mwena waku wa gũthini hamwe na airĩtu ake. ⁴⁷ Wee-rĩ, to gũthĩ wathiire na mĩthĩire yao na ũkĩrũmĩrĩra mĩtugo yao ĩrĩ magigi, no mĩthĩire-inĩ yaku yothe nĩwahiũhire gũthũka kũmakĩra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa Nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mwarĩ wa nyũkwa Sodomu na airĩtu ake matiekire ta ũrĩa wee na airĩtu aku mwĩkĩte.

49 “ ‘Maya nĩmo maarĩ mehia ma mwarĩ wa nyũkwa Sodomu: We marĩ na airĩtu ake maarĩ andũ etĩi, a kwĩhũnĩrĩria, na matiarũmbũyagia ũhoru wa andũ arĩa angĩ; matiateithirie andũ arĩa athĩni o na arĩa abatari. 50 Nĩmeĩkĩrĩire na magĩika maũndũ marĩ magigi maitho-inĩ makwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaingatire, o ta ũguo muonete. 51 Samaria ndehirie nuthu ya mehia marĩa wee wehirie. Wee wĩkĩte maũndũ marĩ magigi maingĩ kũmakĩra, na nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wĩkĩte. 52 Ũrokĩrĩrĩria gũconorithio, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu. Tondũ mehia maku maarĩ mooru gũkĩra mao, o mekuoneka marĩ athingu gũgũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, igua thoni na ũconoke, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a nyũkwa moneke marĩ athingu.

53 “ ‘No rĩrĩ, nĩngacookeria Sodomu ũgaacĩru wake marĩ na airĩtu ake, o na Samaria marĩ na airĩtu ake, na nĩngagũcokeria ũgaacĩru waku o hamwe nao, 54 nĩguo ũigue thoni na ũconoke nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wekire nĩ ũndũ wa kũmahe ũhurũko. 55 Nao aarĩ acio a maitũguo, Sodomu marĩ na airĩtu ake, na Samaria marĩ na airĩtu ake-rĩ, nĩmagacooka o ta ũrĩa maarĩ mbere; nawe ũrĩ na airĩtu aku nĩmũgacooka o ta ũrĩa mwarĩ mbere. 56 O na ndũngĩagwetire rĩitwa rĩa mwarĩ wa nyũkwa Sodomu mũthenya ũcio wetĩaga, 57 mbere ya waganu waku kũguũrio. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩu ũrĩ mũnyarare nĩ airĩtu a Edomu, marĩ hamwe na andũ othe arĩa mariganĩtie nao, o na nĩ airĩtu a Afilisti, acio othe magũthũire na magakũriigiicĩria na mũena yothe. 58 Wee nĩwe ũgaacookerewo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku, na ma maũndũ marĩa wĩkaga marĩ magigi, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

59 “ ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngagwĩka o ta ũrĩa wagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ nĩũmenete mwĩhĩtwa wakwa na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũ. 60 No rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe gĩa gũtũũra. 61 Hĩndĩ iyo nĩũkaririkana mũthĩire yaku, nawe ũconoke rĩrĩa ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo arĩa akũrũ gũgũkĩra na arĩa anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku, no ti kũringana na kĩrĩkanĩro giitũ nawe. 62 Nĩ ũndũ ũcio nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe, na nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova. 63 Nĩngĩ rĩrĩa ngaakũhoroheria nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩte-rĩ, nĩũkaririkana na ũconoke, na ndũgacooka gũtumũra kanua gaku rĩngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa ũconorithĩtio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

17

Nderi Igĩrĩ na Mũthabibũ

1 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ, 2 “Mũrũ wa mũndũ, gwatania ndaĩ na warĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. 3 Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene ĩrĩ na mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. Īkĩnyiita gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa, 4 ĩkiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau, na ĩkĩmĩtwara bũrũri wa onjoria, nayo ĩkĩmĩhaanda thĩinĩ wa itũũra inene rĩa onjoria.

5 “ ‘Īgĩcooka ĩgĩkuua mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na ĩgĩcihaanda tĩri-inĩ mũnoru. Īgĩcihaanda ta mũtĩ ũrĩa ũkũraga hakuhĩ na maaĩ maingĩ, 6 naguo ũkĩringũra, ũgĩtuĩka mũthabibũ mũkũhĩ ũtheeremete. Honge ciaguo ĩkĩmĩhũgũkĩra, no mũri yaguo ĩgĩkorwo ĩthĩite na thĩ rungu rwayo. Nĩ ũndũ ũcio ũgĩtuĩka mũthabibũ, ũkĩruta hongere ĩrĩ na tũhwang’a tũrĩ na mathangũ.

7 “ ‘No nĩ kwarĩ na nderi ĩngĩ nene yarĩ na mathagu maarĩ na hinya, na maiyũrĩte njoya. Hĩndĩ iyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara mũri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi iyo uumĩte hau wahaandĩtwo, naguo ũgĩtambũrũkia hongere ciaguo harĩ yo nĩguo wone

maaĩ. ⁸ Nĩwahaandĩtwo tĩĩri-inĩ mwega handũ harĩ na maaĩ maingĩ nĩguo ũrute honge, na ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũrĩ na riiri.'

⁹ "Meere atĩrĩ, 'Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro maguo mahũrũrwo nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo mothe ma mũringũrano nĩmakahooa. Ndũkabatara guoko kũrĩ na hinya, kana andũ aingĩ a kũũmunya na mĩri. ¹⁰ O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ, hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahooa biũ rĩrĩa rũhuho rwa mwena wa irathĩro* rũkaũhuruta, naguo ũhoohe o hau wakũrĩire?' "

¹¹ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩa, ngũĩrwo atĩrĩ, ¹² "Ũria andũ a nyũmba ĩno ya ũremi atĩrĩ, 'Mũtiramenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio?' Meere atĩrĩ, 'Mũthamaki wa Babuloni nĩathiire Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ arĩa maarĩ igweta akuo, akĩmatwara nginya Babuloni. ¹³ Ningĩ akĩoya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki akĩrĩkanĩra kĩrĩkanĩro nake, na akĩmwĩhĩtithia. Ningĩ agĩcooka akĩoya atongoria a bũrũri ũcio agĩthĩ nao, ¹⁴ nĩguo ũthamaki ũcio wagithio hinya, ndũkanehaande rĩngĩ, no ũtũũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrĩkanĩro kũ gĩake. ¹⁵ No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na ũndũ wa gũtũma abarũthi ake mathĩ bũrũri wa Misiri makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi nĩekũhootana? Mũndũ ũrĩa wĩkaga ciiko ta icio no ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrĩkanĩro na acooke ehonokie?

¹⁶ " 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, mũndũ ũcio agaakuĩra kũ Babuloni, bũrũri wa mũthamaki ũcio wamũikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire mwĩhĩtwa wake na agĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake. ¹⁷ Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na kĩrĩndĩ kĩngĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩrĩa ihumbu ĩgaakwo na gũthiũrũrũkĩrio na rũirigo nĩguo mĩoyo mĩingĩ ĩniinwo. ¹⁸ Nĩanyararire mwĩhĩtwa ũcio na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũ. Tondũ nĩanyiitanĩire na kĩrĩkanĩro kũ, no agĩcooka gwĩka maũndũ macio mothe-rĩ, ndakahonoka.

¹⁹ " 'Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa aanyararire o na kĩrĩkanĩro gĩakwa kũ aathũkirie. ²⁰ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũciirithĩrie kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ nĩ. ²¹ Nacio mbũtũ ciake cia thigari ciothe iria ikoora nĩkooragwo na rũhiũ rwa njora, namo matigari mao mahurunjĩrwo huhu-inĩ ciothe. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.

²² " 'Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene nĩngatua karũhonge kuuma gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa ndĩkahaande. Ngaatua karũhonge koororo ka mũthunano kuuma gacũmbĩrĩ kaguo, na ndĩkahaande kĩrĩma-inĩ kĩraihi na gĩtũũgĩru na igũrũ. ²³ Kũu kĩrĩma-igũrũ gĩa Isiraeli nĩkuo ngakahaanda; nĩgakaruta honge na gaciare maciaro, naguo nĩũgatuĩka mũtarakwa ũrĩ na riiri. Nyoni cia mĩthemba yothe nĩgaaka itara ciacio honge-inĩ ciaguo; nĩngatũũra kĩrũru-inĩ kĩa honge ciaguo. ²⁴ Mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nyiihagia mũtĩ ũrĩa mũraihi na ngatũma mũtĩ ũrĩa mũkuhĩ ũkũre ũraihe. Nĩnyũmagia mũtĩ ũrĩa mũrũru, naguo mũtĩ ũrĩa mũũmũ ngatũma ũrũre.

" 'Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩngwĩka ũguo.' "

18

Roho Ũrĩa Wĩhagia Nĩũgakua

* **17:10** Rũrũ rwarĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro, na rwakoragwo rũrĩ rũhiũ; nĩruomagia irio irĩ mũgũnda na ruoikaine ta "Kahamsini". Maandĩko-inĩ rwarũgamĩrĩire mbũtũ cia Babuloni.

1 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩũrio atĩrĩ: 2 “Inyuĩ andũ aya, mũkoragwo mũkiuga atĩa rĩrĩa mũkwaria thimo ĩno igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli:

“Maithe ma ciana marĩaga thabibũ ngagatu,
namo magego ma ciana makaigua thithi’?

3 “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mũtigacooka kũgweta thimo ĩno thĩnĩ wa Isiraeli. 4 Nĩgũkorwo roho o wothe ũrĩ muoyo nĩ wakwa; roho wa ithe nĩ wakwa o na wa mũriũ no wakwa. Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua.

5 “Mũndũ aahota gũkorwo nĩ mũthingu,
na ekaga maũndũ ma kĩhooto na marũngĩrĩru.

6 We ndarĩaga irio iria irutagĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ,
kana agatiirĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.
We ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ,
kana agakoma na mũndũ-wa-nja rĩrĩa arĩ na ihinda rĩa mweri.

7 Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ,
no nĩacookagĩria mũndũ ũrĩa marĩ thiiirĩ nake
kĩrĩa ooete kĩrĩ gĩa kũrũgamĩrĩra thiiirĩ.

We ndatunyanaga indo,
no arĩa ahũtu nĩamaheaga irio ciake,
na arĩa marĩ njaga akamahe nguo.

8 Ningĩ ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto,
kana agetia uumithio mũkĩru.

We nĩagiragia guoko gwake gũtigateeke ũũru,
na nĩatuithanagia ciira na kĩhooto gatagatĩ ka mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

9 Mũndũ ũcio nĩarũmagĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo,
na akahingia watho wakwa na wĩhokeku.

Mũndũ ũcio nĩ mũthingu;
ti-itherũ nĩagatũũra muoyo,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

10 “Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwanake mũtunyani, mũitithia wa thakame kana wĩkaga ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mangĩ mooru ¹¹ (o na harĩa ithe atekire ũndũ o na ũmwe wa mo):

“We nĩarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma-igũrũ.
Nĩathũkagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.

12 Nĩahinyagĩrĩria mũthĩni na mũbatari.

Nĩatunyanaga indo.

Ndacookagia kĩrĩa oete gĩa kũrũgamĩrĩra thiiirĩ.

Nĩatiiragĩra mĩhianano maitho.

Nĩekaga maũndũ marĩa marĩ magigi.

13 We nĩakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, na agetia uumithio mũkĩru.

Mũndũ ta ũcio-rĩ, nĩagatũũra muoyo? Ndangĩtũũra muoyo! Nĩ ũndũ nĩekĩte maũndũ macio mothe marĩ magigi-rĩ, ti-itherũ no nginya alooragwo na thakame yake ĩmũcookerere we mwene.

14 “No rĩrĩ, mũriũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwana ũrĩa wonaga mehia macio mothe ithe ekaga, na o na gũtuĩka nĩamoonaga, we ndekaga maũndũ macio mooru:

15 “We ndarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ,
kana agatiirĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.

Ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.

16 Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ,
na ndeetagia kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiiirĩ.

Ndatunyanaga indo,
no irio ciake aciheaga arĩa ahũtu,
na akahe arĩa marĩ njaga nguo.

¹⁷ Nĩarigagĩrĩria guoko gwake gũtikehie,
na ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooto, kana etie uumithio
mũkĩru.

Nĩahingagia watho wakwa, na akarũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo.

Ūcio-rĩ, ndagakua nĩ ũndũ wa mehia ma ithe; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo. ¹⁸ No
rĩrĩ, ithe nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make mwene, tondũ we nĩekire maũndũ
ma ũrĩa-ng'ũũrũ, na agĩtunya mũrũ wa ithe indo, na agĩka maũndũ marĩa mooru
gatagatĩ-inĩ ka andũ ao.

¹⁹ “No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩkũgĩria mũriũ agae mahĩtia ma ithe?’ Kuona
atĩ mũriũ ũcio nĩekite maũndũ marĩa marĩ kĩhooto na magĩrĩru, na akamenyerera
watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akaũhingia-rĩ, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo.

²⁰ Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe,
kana ithe agae waganu wa mwana. Ūthingu wa mũndũ ũrĩa mũthingu nowe
mwene ũgaacookererwo nĩguo, nago waganu wa mũndũ ũrĩa mwaganu nowe
ũgaacookererwo nĩguo.

²¹ “No rĩrĩ, mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na mehia mothe marĩa ekĩte,
na arũmie watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ ma kĩhooto na marĩa
magĩrĩre, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo; we ndagakua. ²² Gũtirĩ ihĩtia o na rĩmwe
rĩa marĩa aaneka rĩgaacooka kũririkanwo. Tondũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa
ekĩte-rĩ, nĩegũtũũra muoyo. ²³ Mwathani Jehova ekũũria atĩrĩ: Anga nĩ nĩngengagio
nĩ gĩkuũ kĩa andũ arĩa aaganu? Githĩ ti kwenda ingĩenda magariũrũke matigane na
mĩthĩre iyo yao nĩguo matũũre muoyo?

²⁴ “No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke atigane na ũthingu wake, na
ehie na eke maũndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-rĩ, anga
nĩagagĩtũũra muoyo? Hatirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ ma ũthingu marĩa aaneka
ũkaaririkanwo. Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhokeka na tondũ wa mehia marĩa
ekĩte-rĩ, no agaakua.

²⁵ “No inyuĩ muugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.’ Ta thikĩrĩriai inyuĩ
andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-rĩ, ti ya kĩhooto? Atĩrĩ, githĩ njĩra cianyu
ticio itarĩ cia kĩhooto? ²⁶ Mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake
ehie, agaakua nĩ ũndũ wa mehia make; agaakua nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁷ No
mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ũrĩa ekĩte, na eke maũndũ ma
kĩhooto na marĩa magĩrĩre-rĩ, we nĩakahonokia muoyo wake. ²⁸ Nĩ ũndũ nĩeciiragia
ũhoru wa mahĩtia make mothe marĩa aneeka, na akagarũrũka agatigana namo-rĩ,
ti-itherũ nĩagatũũra muoyo; we ndagakua. ²⁹ No andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli
mekuuga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooto.’ Anga njĩra ciakwa ti cia kĩhooto,
inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kĩhooto?

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩngũmũtuĩra ciira, o mũndũ o
mũndũ kũringana na mĩthĩre yake, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrerei!
Tiganai na mahĩtia manyu mothe; namo mehia manyu matigatũma mwanangwo.

³¹ Tiganai na waganu wothe ũrĩa mwĩkĩte, mũgĩe na ngoro njerũ na roho mwerũ.
Nĩ kĩ gĩgũtũma mũkue, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? ³² Nĩgũkorwo ndikenagio
nĩ gĩkuũ kĩa mũndũ o na ũrĩkũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrerei
mũtũũre muoyo!

19

Macakaya nĩ ũndũ wa Athamaki a Isiraeli

¹ “Ningĩ ambĩrĩria macakaya* makoniĩ athamaki a Isiraeli, ² ũmeere atĩrĩ:
 “ ‘Atĩrĩrĩ, maitũguo ahaanaga ta mūrũũthi wa mũgoma
 arĩ gatagatĩ ka mūrũũthi ĩrĩa ĩngĩ!

Wakomire kĩmamo-inĩ kĩa mūrũũthi mĩthĩ,
 na ũkĩrera ciana ciagu.

³ Warerire kĩaana kĩmwe kĩagu,
 gĩgĩtuĩka mūrũũthi ũrĩ hinya.

Mūrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyiita,
 na ũkarĩaga andũ.

⁴ Nacio ndũrĩrĩ ikĩigua ũhoru wagu,
 nagu ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.

Ūgĩtwarwo bũrũri wa Misiri
 ũguucĩtio na icũhĩ cia maniũrũ.

⁵ “ ‘Na rĩrĩa nyina ya mūrũũthi ũcio yoonire mwĩhoko wayo ndũnahinga,
 na itanya rĩayo nĩrĩatuĩka rĩa tũhũ-rĩ,
 ĩkĩoya kĩaana kĩngĩ kĩaayo,
 ĩgĩgĩtua mūrũũthi ũrĩ hinya.

⁶ Naguo ũgĩcangacanga gatagatĩ ka mūrũũthi ĩrĩa ĩngĩ,
 nĩgũkorwo nĩwatuĩkite mūrũũthi ũrĩ hinya.

Mūrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuuranga kĩrĩa wanyiita,
 na ũkarĩaga andũ.

⁷ Nĩwamomorire cĩhitho ciao iria nũmu,
 na ũkĩananga matũũra mao.

Bũrũri ũcio na andũ arĩa othe maatũũraga kuo,
 makĩiyũrwo nĩ guoya wa mũraramo wagu.

⁸ Hĩndĩ ĩyo, ndũrĩrĩ ikĩũũkĩrĩra,
 ndũrĩrĩ iria cioimĩte ng’ongo iria ciagũthiũrũrũkĩirie.

Ikĩwambĩra mũtego,
 nagu mūrũũthi ũcio ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.

⁹ Makĩũguucũrũria na icũhĩ cia maniũrũ, makĩũingĩria kĩaaga-ini,
 makĩũtwarĩra mũthamaki wa Babuloni.

Makĩũikia njeera,
 na nĩ ũndũ ũcio mũraramo wagu ndwacookire kũiguuo
 kũu irĩma-inĩ cia Isiraeli rĩngĩ.

¹⁰ “ ‘Maitũguo aatarĩ ta mũthabibũ
 ũhaandĩtwo thĩnĩ wa mũgũnda waku wa mũthabibũ
 hakuĩ na maaĩ;
 nĩwaciarĩte mũno, na ũkagĩa na hongge nyingĩ
 tondũ wa maaĩ kũingĩha.

¹¹ Hongge ciagu ciarĩ hinya,
 igakĩagĩrĩra gũtuuo mũthĩgi wa mũthamaki.

Mũthabibũ ũcio ũkĩraiha na igũrũ,
 ũgĩkĩra mahuti marĩa matumanu,
 na nĩwonekaga wega nĩ ũndũ wa ũrĩa waraihĩte na igũrũ,
 na nĩ ũndũ wa hongge ciagu nyingĩ.

¹² No nĩwamunyrwo na mĩri yagu nĩ ũndũ wa marakara,
 na ũgĩkanio thĩ.

Naruo rũhuho rũrĩa ruumaga mwena wa irathĩro rũgĩtũma ũhoohe,

* **19:1** Icakaya rĩrĩ rĩatungagwo na rĩkainwo hĩndĩ ya mathiko ma mũtongoria (2Sam 1:17-27).

na maciaro maguo makĩhũrũrwo;
honge ciaguo iria ciarĩ hinya ikĩũma,
ikĩhĩa nĩ mwaki, ũgĩciniina.

¹³ Na rĩrĩ, rĩu ũhaandĩtwo werũ-inĩ wa mũthanga,
bũrũri ũrĩa mũũmũ, ũrĩ nyoota.

¹⁴ Mwaki woimire rũhonge-inĩ rũmwe rwa iria nene,
ũgĩcina maciaro maguo, magĩthira.

Gũtirĩ rũhonge rũrĩ hinya rũtigaire harĩ guo
rũngĩtuuo mũthĩgi wa mũthamaki.'

Maya nĩ macakaya, na nĩmo maũndũ marĩa marĩcakayanagĩrwo namo."

20

Isiraeli Kũrema

¹ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magĩũka gũtuĩria ũhoru harĩ Jehova, nao magĩikara thĩ hau mbere yakwa.

² Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ³ "Mũrũ wa mũndũ, arĩria athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekũũria atĩrĩ: Anga mũũkĩte gũtuĩria ũhoru harĩ nĩ? Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, ndingĩreka mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'

⁴ "Nĩũkũmatuĩra ciira? Nĩũkũmatuĩra ciira, wee mũrũ wa mũndũ? Nĩ ũndũ ũcio marũithie, ũmeere maũndũ marĩ magigi marĩa meekagwo nĩ maithe mao, ⁵ ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ndethuurĩre Isiraeli-rĩ, nĩndehĩtire harĩ njiaro cia andũ a nyũmba ya Jakubu njoete guoko na igũrũ, na ngĩmeguũrĩria kũu bũrũri wa Misiri. Ngĩmeera njoete guoko na igũrũ atĩrĩ, "Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu." ⁶ Mũthenya ũcio ndehĩtire ngĩmeera atĩ nĩngamaruta bũrũri wa Misiri, ndĩmatware bũrũri ũrĩa nĩ ndĩmacarĩrie, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri mũthaka gũkĩra mabũrũri mothe. ⁷ Na nĩ ngĩmeera atĩrĩ, "O ũmwe wanyu-rĩ, nĩatigane na mĩhiano ĩyo mĩũru mũikaraga mũcũthĩrĩrie, na mũtuge gwĩthaahia na mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu."

⁸ " 'No rĩrĩ, nĩmanemeire, makĩaga gũũthikĩrĩria; matiatiganire na mĩhiano ĩyo mĩũru ĩrĩa maikaraga macũthĩrĩrie, o na matiatiganire na mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũmaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, na ndĩũrute marakara nao marĩ o kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ No ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio maatũũranagia nacio, o icio cionire ngĩonithania kũrĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũmaruta bũrũri wa Misiri. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndaamatongoririe ngĩmaruta bũrũri wa Misiri, ngĩmarehe werũ-inĩ. ¹¹ Nĩndamaheire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na ngĩmamenyithia mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa ũrĩmaathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo. ¹² Ngĩcooka ngĩmahe Thabatũ ciakwa irĩ kĩmenyithia gatagatĩ gakwa nao, nĩgeetha mamenyage atĩ nĩ Jehova nĩndamatuire atheru.

¹³ " 'No rĩrĩ, andũ acio a Isiraeli nĩmanemeire kũu werũ-inĩ. Matiarũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmaregire mawatho makwa, o na gũtuĩka mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo, na magĩthaahia Thabatũ ciakwa biũ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ na nĩ ngiuga atĩrĩ, nĩngũmaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, ndĩmaniinĩre kũu werũ-inĩ. ¹⁴ No ngĩka ũndũ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio ceyoneire na maitho ngĩmaruta kuo. ¹⁵ Nĩngĩ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ o kũu werũ-inĩ, ngiuga ndikamakinyia bũrũri ũrĩa ndaamaheete, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, na bũrũri ũrĩa mwega gũkĩra mabũrũri mothe; ¹⁶ Ndeekire ũguo tondũ nĩmaregire mawatho makwa,

na matiarũmĩrĩire watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩgũkorwo ngoro ciao nĩcieheanĩte kũrĩ mĩhianano ĩyo yao. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩndamaiguĩrĩire tha, ngĩaga kũmaananga kana kũmaniinĩra kũu werũ-inĩ. ¹⁸ Nĩnderire ciana ciao irĩ kũu werũ-inĩ atĩrĩ, “Tigai kũrũmĩrĩra irĩra cia watho wa maithe manyu, kana mũrũmĩrĩre mawatho mao, kana mwĩthaahie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragai Thabatũ ciakwa irĩ theru, nĩguo ituĩke kĩmenyithia gatagatĩ gakwa na inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “No rĩrĩ, ciana icio nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana ikĩmenyerera kũrũmia mawatho makwa, o na gwakorwo mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩagatũurio nĩmo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩra mang’ũrĩ makwa, na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-inĩ. ²² No nĩndagirĩrĩire guoko gwakwa, na ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio ceyoneire ngĩmaruta kuo. ²³ Ningĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ, ²⁴ tondũ matiathĩkĩire mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na magĩthaahia Thabatũ ciakwa, namo maitho mao makĩrĩrĩra mĩhianano ya maithe mao. ²⁵ Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ iria itaarĩ njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria; ²⁶ nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ igongona rĩa mwana o wothe wa irigithathi, nĩguo ndũme maiyũrwo nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thĩinĩ wa ũndũ ũyũ o naguo, maithe manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: ²⁸ Rĩrĩa ndaamareehire bũrũri ũrĩa ndeehĩtire atĩ nĩngamahe, rĩrĩa moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraihu kana mũtĩ o wothe warĩ na mathangũ, hau nĩho maarutĩire magongona mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare, na makĩruta ũbumba wao ũrĩa mũnungi wega, o na magĩitanga maruta mao ma kũnyuuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gũtũũgĩru mũthiiga nĩ kĩĩ?’ ” (Nakuo gwĩtagwo Bama* nginya ũmũthĩ.)

Gũtuĩrwo Ciira na Gũcookererio

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nĩmũgwĩthaahia o ta ũrĩa maithe manyu meekire, na makĩrĩrĩra mĩhiano yao mũũru? ³¹ Rĩrĩa mũkũruta iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkithĩria ariũ anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiga na mbere na gwĩthaahia na mĩhianano yanyu yothe o nginya ũmũthĩ. Nĩ no ndĩmwĩtĩkĩrie mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, ndingĩmwĩtĩkĩria mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ.

³² “Inyuĩ mugaga atĩrĩ, “Ithuĩ tũkwenda gũtuĩka ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa mabũrũri ma gũkũ thĩ, arĩa matungatagĩra mũtĩ na mahiga.” No maũndũ marĩa mwĩciirĩtie gũtirĩ hĩndĩ makaahinga. ³³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio. ³⁴ Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, o na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo. ³⁵ Nĩngamũrehe werũ-inĩ wa ndũrĩrĩ, na kũu nĩkuo ngaamũtuĩra ciira tũkĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ. ³⁶ O ta ũrĩa ndaatuĩrĩire maithe manyu ciira kũu werũ-inĩ wa bũrũri wa Misiri-rĩ, ũguo noguo ngaamũtuĩra ciira, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³⁷ Nĩngamũrũmbũiya

* 20:29 Bama nĩ kuuga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

ngĩmũhĩtũkĩria rungu rwa rũthanju rwakwa, na nĩngamũrehe ndĩmuohanie na kĩrĩkanĩro gĩakwa. ³⁸ Nĩngamũtheria, ndĩmwehererie andũ arĩa aremi na arĩa manjũkagĩrĩra. O na gũtuĩka nĩngamaruta bũrũri ũrĩa matũũraga-rĩ, matigatoonya bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.

³⁹ “No inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli-rĩ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Thiĩ mũndũ o mũndũ mũgatungatĩre mĩhianano yanyu! Ti-itherũ thuutha ũcio, nĩmũgathikĩrĩria na mũtigacooka gũthaahia rĩtwa rĩakwa itheru na iheo cianyu na mĩhianano yanyu. ⁴⁰ ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru, kĩrĩma kĩrĩa kĩraihu gĩa Isiraeli, kũu bũrũri ũcio nĩkuo andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli† makaandungatagĩra, na kũu nĩkuo ngaametĩkĩrĩra. Kũu nĩkuo ngaabatario nĩ maruta manyu na iheo cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu mothe marĩa maamũre. ⁴¹ Nĩngamwĩtikĩra ta mũrĩ ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mweya, rĩrĩa ngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo, na nĩngeyonia atĩ ndĩ mũtheru gatagatĩ kanyu maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ. ⁴² Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaamũcookia bũrũri wa Isiraeli, bũrũri ũrĩa ndehĩtire njoete guoko na igũrũ atĩ nĩngaũhe maithe manyu. ⁴³ Mũrĩ kũu nĩmũkaririkana mĩtugo yanyu na cĩiko ciothe iria mwĩthaahĩtie nacio, na inyuĩ nĩmũkeemena nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa wothe mwaneeka. ⁴⁴ Nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaamwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa, no ti kũringana na mĩthĩire yanyu mĩũru, na mĩtugo yanyu mĩũru, na maũndũ manyu mooru marĩa mwĩkaga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Gũthini

⁴⁵ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁴⁶ “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku mwena wa gũthini; hunjia ũhoru wa gũũkĩrĩra mwena wa gũthini, na ũrathe ũhoru wa gũũkĩrĩra mũtitũ wa bũrũri ũcio wa mwena wa gũthini. ⁴⁷ ĩra mũtitũ ũcio wa mwena wa gũthini atĩrĩ: ‘Igua kiugo kĩa Jehova. ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndĩ hakuhĩ gwakia mwaki thĩnĩ waku, naguo nĩũkaniina mĩtĩ yaku yothe, ĩrĩa mĩngũ nginya ĩrĩa mĩũmũ. Rũrĩrĩmbĩ rũu rũtikahoreka, na ũthiũ o wothe kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini nĩũgaacinwo nĩruo. ⁴⁸ Mũndũ o wothe nĩakoona atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ ndĩwakĩtie; ndũkahoreka.’ ”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo ngiuga atĩrĩ, “Hĩ! Mwathani Jehova. Maraaria ũhoru wakwa, makoiga atĩrĩ, ‘Githĩ to kwaria araaria na ngerekano?’ ”

21

Babuloni, Rũhiũ rwa Njora rwa Ngai rwa Gũtuanĩra Ciira

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku Jerusalemu, na ũhunjie ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa handũ-harĩa-haamũre. Ratha ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa bũrũri ũcio wa Isiraeli, ³ ũwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ⁴ Tondũ nĩngũkwehereria andũ arĩa athingu na arĩa aaganu-rĩ, rũhiũ rwakwa rwa njora nĩrũgacomorerwo mũndũ o wothe kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini. ⁵ Hĩndĩ ĩyo, andũ othe nĩmakamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njomorete rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rũtigacookio rĩngĩ njora-inĩ.’

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ caaya! Caaĩra mbere yao, ũrĩ mũthĩnĩku ngoro na ũrĩ na kĩa kĩnene. ⁷ Na rĩrĩa magaakũũria atĩrĩ, ‘Ūracaaya nĩkĩ?’

† 20:40 Nyũmba yothe ya Isiraeli yarũgamĩrĩre Ūthamaki wa Gũthini hamwe na wa Gathigathini.

ũkameera atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ũroka. Ngoro o yothe nĩkaringĩka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothe nĩũkaringĩka na iru o rĩothe nĩrĩkaregera o ta ũrĩa maaĩ mereeraga.’ Ũhoru ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ, ũhoru ũcio nĩũgekĩka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

⁸ Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, ‘Mwathani ekuuga ũũ:

“ ‘Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,
rũnooretwo rũkohĩga, na rũgathũũo rũkahenia,

¹⁰ rũnooretwo rũrĩ rwa kũũragana,
na rũgathũũo nĩguo rũhenagie ta rũheni!

“ ‘Anga nĩtũgagĩkenera mũthĩgi wa ũthamaki wa mũrũ wakwa Juda? Rũhiũ rũu rwa njora nĩrũiraga mũthĩgi o wothe ta ũcio.

¹¹ “ ‘Rũhiũ rũu rwa njora rũthuurĩtwo nĩguo rũthũũo,
nĩguo rũnyitagwo na guoko;

nĩrũnoore na rũgathũũo,
na nĩrũhaarĩrio nĩguo rũneanwo guoko-inĩ kwa mũũragani.

¹² Rĩra na ũgirĩke, wee mũrũ wa mũndũ,
nĩgũkorwo nĩrũũkĩrĩre andũ akwa,
o na rũgookĩrĩra athamaki othe a Isiraeli.

Nĩmaneanĩtwo rũhiũ-inĩ rwa njora
marĩ hamwe na andũ akwa.

Nĩ ũndũ ũcio wĩhũũre gĩthũri.

¹³ “ ‘Ti-itherũ kũgeranio nĩgũgooka. Gũgaagĩkara atĩa angĩkorwo mũthĩgi ũcio wa ũthamaki wa Juda, ũrĩa ũiragwo nĩ rũhiũ rũu rwa njora ndũgathiĩ na mbere? Ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’

¹⁴ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ-rĩ,
ratha ũhoru, na ũhũũre hĩ.

Naruo rũhiũ rũu rwa njora ũreke rũringe maita meerĩ,
o na nĩrũringe maita matatũ.

Nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana,
nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana kũnene,
rũramahatĩrĩria na mũena yothe.

¹⁵ Nĩgeetha ngoro iringĩke,
nao arĩa magwĩte maingĩhe,
nĩnjigĩte rũhiũ rwa njora rwa kũũragana
ihingo-inĩ ciao ciothe.

Hĩ! Rũthondeketwo rũhenagie ta rũheni,
rũnyitĩtwo nĩguo rũũragane.

¹⁶ Wee rũhiũ rwa njora, temanga mwena wa ũrĩo,
na ningĩ ũtemange mwena wa ũmotho,
na ũtemange kũrĩa guothe ũũgĩ waku ũngĩerekerio.

¹⁷ Nĩ o na nĩ-rĩ, nĩngahũũra hĩ,
namo mang’ũrĩ makwa mahũahũe.

Nĩ nĩ Jehova njugĩte ũguo.”

¹⁸ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁹ “Mũrũ wa mũndũ, tema njĩra igĩrĩ cia kũgererwo nĩ rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni, cieriĩ ciuĩte bũrũri o ũmwe. Haanda rũũri harĩa njĩra yahũkĩire ĩrorete itũũra inene. ²⁰ Tema njĩra ĩmwe ĩrĩa rũhiũ rũu rwa njora rũkaagerera rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Raba kũu kwa Aamoni, na ĩngĩ ya kũgerwo nĩruo rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Juda hamwe na Jerusalemu kũu kũirigĩre. ²¹ Nĩgũkorwo mũthamaki wa Babuloni akaarũgama maahũkanĩro ma njĩra ĩyo, harĩa njĩra icio cieriĩ ciahũkanĩire, nĩguo aragũrie: Akaahũthĩra mũguĩ

agĩcuuka mĩtĩ, na ahooe kĩrĩra harĩ mĩhianano yake, na arorithie ini. ²² Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, mũtĩ nĩũkagwĩra Jerusalemu, kũrĩa akaigithia mĩgogo ya kũmomora rūirigo, na arute watho wa kũũraganwo, na kuugĩrĩrio mbugĩrĩrio ya mbaara, nayo mĩgogo ya kũmomora ĩgwo ĩhingĩrĩrie ihingo, na aigithie kĩhumbu, na gwakwo ngathĩ ndaaya cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra. ²³ Ũndũ ũcio nĩũkoneka ta ũtarĩ wa ma kũrĩ andũ arĩa mehĩtĩte atĩ nĩmarĩmwathĩkagĩra, nowe nĩakamaririkania mahĩtia mao, acooke amanyiite mĩgwate.

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: ‘Tondũ inyuĩ andũ aya nĩmũtũmĩte mahĩtia manyu maririkanwo nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremi wanyu wonekanĩte, ũkaguũria mehia manyu makoneka maũndũ-inĩ mothe marĩa mwĩkaga; nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩmũkanyitwo mĩgwate.

²⁵ “ ‘Wee mũthamaki ũyũ wa Isiraeli, o wee mwaganu na ndũrĩka, mũthenya waku nĩmũkinyu, na ihinda rĩaku rĩa kũherithio rĩgakinya mũthia. ²⁶ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ruta kĩremba, na weherie tanji. Maũndũ matigacooka gũikara ta ũrĩa maatariĩ: Arĩa anini nĩmagatũũgĩrio, nao arĩa atũũgĩrie nĩmakanyiihio. ²⁷ Nĩ mwanangĩko! ĩĩ nĩ mwanangĩko! Nĩngarĩanangithia! Rĩtigacookererio nginya hĩndĩ ĩrĩa ũcio mwene rĩo agooka; ũcio nĩwe ngaarĩneana kũrĩ we.’

²⁸ “Nawe mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkonĩ Aamoni na irumi ciao:

“ ‘Harĩ rūhiũ rwa njora, harĩ rūhiũ rwa njora,
rũcomoretwo rūũragane,
na rūthũũtuo rūrĩ rwa kũniinana,
na rwakũhenia ta rūheni!

²⁹ O na gũkorwo nĩ kũrĩ cioneki cia maheeni igũkonĩ,
na ũragũri wa maheeni ũgũkonĩ-rĩ,
nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo
cia arĩa aaganu, arĩa marĩ a kũũragwo,
arĩa mũthenya wao ũkinyĩte,
o acio ihinda rĩao rĩa kũherithio rĩkinyĩte mũthia.

³⁰ Cookia rūhiũ njora thĩnĩ.

Ũrĩ kũu wee wombĩrwo,
o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe manyu,
nĩkuo ngaagũtuĩra ciira.

³¹ Nĩngagũitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya marakara makwa mahiũ;
nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ matarĩ tha,
andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana.

³² Wee ũgaatuĩka ngũ cia gwakia mwaki ũcio,
nayo thakame yaku ĩgaitĩrwo kũu bũrũri waku,
ndũgacooka kũririkanwo;
nĩgũkorwo nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.’ ”

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩũkũrĩtuĩra ciira? Nĩũgũtuĩra ciira itũũra rĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩkaga marĩ magigi, ³ ũrĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itũũra inene rĩrĩa rĩrehithagĩria mũtino nĩ ũndũ wa gũitithia thakame kũu thĩnĩ warĩo, na rĩgethaahia nĩ ũndũ wa gũthondeka mĩhianano, ⁴ nĩũhĩtĩtie nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahĩtio nĩ mĩhianano ĩrĩa

ũthondekete. Nĩũtũmĩte matukũ maku makinye mũthia, o naguo mũthia wa mĩaka yaku nĩmũkinyu. Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio mothe. ⁵ Andũ arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩrĩ inene ũrĩ ngumo njũru, na ũkaiyũra ngũĩ.

⁶ “Ta rora ũrĩa o ũmwe wa athamaki* a Isiraeli arĩa marĩ thĩinĩ waku ahũthagĩra hinya wake ũũru agĩtithia thakame. ⁷ Nĩmagithĩtie ithe wa ciana o na nyina gĩtĩio marĩ kũu thĩinĩ waku; na marĩ thĩinĩ waku nĩmahinyĩrĩirie ageni na makanyariira mwana ũrĩa ũkuĩrĩrwo nĩ ithe, o na mũtumia wa ndigwa. ⁸ Wee-rĩ, nĩũnyararĩte indo ciakwa iria nyamũre, o na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. ⁹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ maiganagĩrĩra igenyo, na mendete ũiti wa thakame; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ marĩaga irio mahooero ma irĩma-igũrũ, na mageeka ciĩko cia ũũra-thoni. ¹⁰ Nĩ kũrĩ andũ thĩinĩ waku mataheaga ũrĩrĩ wa maithe mao gĩtĩio; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ mathũkagia atumia nĩ ũndũ wa gũthĩi nao mahinda-inĩ mao ma mweri, ihinda-inĩ rĩrĩa marĩ na thaahu. ¹¹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ wĩkaga maũndũ marĩ magigi na mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ, nake ũngĩ ndangĩconoka agĩthũkia mũtumia wa mũriũ, ũngĩ nake agathũkagia mwarĩ wa nyina, o ũcio mwarĩ wa ithe. ¹² Andũ maamũkagĩra mahaki marĩ thĩinĩ waku nĩguo maite thakame; wee ũrĩ mũrĩa-ng’ũrũ, na nĩwamũkagĩra uumithio mũkĩru, na ũkoona uumithio ũtarĩ kĩhooito kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ na njĩra ya ũhahanyi. Wee nĩũriganĩrwo nĩ nĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ “Ti-itherũ nĩngahũũra hĩ nĩ ũndũ wa uumithio ũcio wonete ũtarĩ wa kĩhooito, na nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitithĩtie kũu thĩinĩ waku. ¹⁴ Mũthenya ũrĩa ngaakũherithia-rĩ ũmĩrĩru waku nĩũgetiiria, kana moko maku magĩe na hinya? Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoro ũcio, na nĩ nĩ ngaawĩka. ¹⁵ Nĩngakũharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, na ngũhurunjĩre mabũrũri-inĩ; na nĩngakinyia thaahu waku mũthia. ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa wee ũgaakorwo ũthaahĩte maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ, nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

¹⁷ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, harĩ nĩ-rĩ, andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli matuĩkĩte o ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi; acio othe matuĩkĩte o ta gĩcango, na ibati, na kĩgera, o na ngocorai marĩ mwaki-inĩ wa ũturi. O no ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa betha ĩratherio na mwaki wa ũturi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ inyuothe nĩmũtuĩkĩte gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi, nĩngamũcookanĩrĩria kũu Jerusalemu. ²⁰ O ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria betha, na gĩcango, na kĩgera, na ngocorai, o na ibati icua-inĩ rĩa mwaki nĩguo itwekio na mwaki mũhiũ-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamũcookanĩrĩria ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ndĩmũikie kũu thĩinĩ wa itũũra inene ndĩmũtwekerie kuo. ²¹ Nĩngamũcookanĩrĩria na ndĩmũhurutĩre na mang’ũrĩ makwa mahiũ, na inyuĩ nĩmũgatwekerio o kũu thĩinĩ warĩo. ²² O ta ũrĩa betha ĩtwekagĩrio icua-inĩ rĩa mwaki, ũguo noguo o na inyuĩ mũgaatwekerio kũu thĩinĩ warĩo, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ ndĩmũitĩrĩirie mang’ũrĩ makwa.’ ”

²³ O rĩngĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, ĩra bũrũri ũcio atĩrĩ, ‘Wee-rĩ, ũrĩ bũrũri ũkoretwo wagĩte mbura kana rũthuthuũ, mũthenya ũrĩa wa mang’ũrĩ.’ ²⁵ Nĩ kũrĩ na ndundu ya gũũkanĩrĩra ya anene akuo marĩ thĩinĩ wagu, nao matarĩ ta mũrũũthi ũkũrarama ũgĩtambuura kĩrĩa ũnyitĩte; marĩaga andũ, na magakuua mĩthithũ na indo cia goro, na magatũma kũgĩe na atumia aingĩ a ndigwa thĩinĩ wagu. ²⁶ Athĩnjĩri-Ngai akuo mahũthagĩra hinya

* 22:6 Aya maarĩ atongoria thĩinĩ wa Isiraeli, no ti athamaki ta thĩinĩ wa 19:1; na 21:12.

makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamũre; matikũũranaga indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre; marutanaga atĩ gũtirĩ ngũũrani ya indo irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatũ ciakwa, nĩguo ngarumagwo gatagatĩ-inĩ kao. ²⁷ Anene akuo arĩa marĩ kuo matariĩ ta njũũi igĩtambuura kĩrĩa inyiitĩte; maitaga thakame na makoorage andũ, nĩguo megwatĩre uumithio ũrĩa ũtagĩrĩre. ²⁸ Anabii akuo mamahakagĩra ciĩko icio coka mwerũ, na njĩra ya kũmoonera cioneki cia maheeni, na ũragũri wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ', o rĩrĩa Jehova atarĩ ũndũ oigĩte. ²⁹ Andũ a bũrũri ũcio mahũthagĩra ũhahanyi na ũtunyani; mahinyagĩrĩria athĩni na abatari, na makanyariira andũ a kũngĩ, makamaagithia kĩhooto.

³⁰ "Ndaacaririe mũndũ thĩni wao ũngĩaka rũthingo na arũgame mbere yakwa mwanya-inĩ, agĩtre bũrũri ũcio, nĩguo ndikaũniine o kũũniina, no ndiigana kuona o na ũmwe. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩngamaitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, na ndĩmaniine na marakara makwa mahiũ, na ndĩmacookererie maũndũ marĩa mothe mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

23

Airĩtu Eerĩ a Nyina Ũmwe Itharia

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, nĩ kwarĩ na andũ-a-nja eerĩ, airĩtu a nyina ũmwe. ³ Nĩmatuĩkire ahũuri maraya kũu bũrũri wa Misiri, makĩambĩrĩria ũmaraya kuuma marĩ ethĩ. Marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩmahutagio nyondo, na makahambatwo ithũri cia ũirĩtu wao. ⁴ ũrĩa mũkũrũ eetagwo Ohola, nake mwarĩ wa nyina eetagwo Oholiba. Maarĩ akwa, nao magĩciara aanake na airĩtu. Ohola nĩwe Samaria, nake Oholiba nĩwe Jerusalemu.

⁵ "Ohola nĩahũũraga ũmaraya o na arĩ wakwa; nake nĩeriragĩria endwa ake, na nĩo andũ a Ashuri, o acio maarĩ njamba cia ita ⁶ mehumbĩte nguwo cia rangi wa bururu, na aathanĩ na anene a ita, acio othe maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi. ⁷ Nĩeneanire ta mũmaraya harĩ andũ othe arĩa atĩku thĩni wa Ashuri, na agĩthaahia na mĩhianano yothe ya mũndũ o wothe ũrĩa eeriragĩria. ⁸ Ndaatiganire na ũmaraya ũcio aambĩrĩrie arĩ bũrũri wa Misiri, rĩrĩa andũ maakomaga nake arĩ mwĩthĩ na makahambataga gĩthũri kĩa ũirĩtu wake, o na magĩkĩrĩrĩria kũhũũra ũmaraya nake.

⁹ "Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũneana harĩ endwa ake, nĩo andũ a Ashuri o acio eeriragĩria. ¹⁰ Nĩmamũrutire nguwo, makĩmũtunya ariũ na aarĩ ake, na makĩmũũraga na rũhiũ rwa njora. Nĩatuĩkire wa kuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka andũ-a-nja, nake nĩ aaherithirio.

¹¹ "Mwarĩ wa nyina Oholiba nĩeyoneire maũndũ macio, no merirĩria-inĩ make o na ũmaraya-inĩ wake nĩekire mĩtugo mĩaganu gũkĩra mwarĩ wa nyina. ¹² O nake nĩeriragĩria andũ a Ashuri, arĩa maarĩ aathanĩ na anene a ita, na njamba cia ita ciĩhumbĩte nguwo irĩ riiri, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi, acio othe maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa. ¹³ Nĩndonire atĩ o nake nĩethaahĩtie; eerĩ maathiiaga na mĩthiire ihaanaine.

¹⁴ "No rĩrĩ, we nĩakĩrĩrĩrie kũhũũra ũmaraya. Nĩoonire arũme makururĩtwo rũthingo-inĩ, nayo yarĩ mĩhiano ya Akalidei ikururĩtwo na rangi mĩtune, ¹⁵ meeohete mĩcibi njohero na iremba mĩtwe icunjuurĩte; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andũ a gũciarĩrwo Kalidei. ¹⁶ O rĩrĩa aamoonire, nĩamerirĩrie, akĩmatũmĩra andũ kũu Kalidei. ¹⁷ Ningĩ andũ a Babuloni magĩũka kũrĩ we, kũu kĩrĩrĩ-inĩ kĩa wendo, nao makĩmũthaahia nĩ ũndũ wa merirĩria mao. Thuutha wa gũthaahio nĩo, agĩtigana nao, akĩira ngoro nĩo. ¹⁸ Rĩrĩa aathiire na mbere na ũmaraya wake atekũhitha, na akĩguũria njaga yake, nĩ na nĩ

nĩndatiganire nake ngĩmũmena, ngĩtigana nake o ta ũrĩa ndaatiganire na mwarĩ wa nyina. ¹⁹ No rĩrĩ, we aakĩrĩrĩrie kũhũũra ũmaraya aaririkana matukũ marĩa aarĩ mwĩthĩ, rĩrĩa aarĩ mũmaraya kũu bũrũri wa Misiri. ²⁰ Arĩ kũu, akĩrĩrĩria endwa ake, arĩa ciĩga ciao ciatarĩ ta cia ndigiri, na hinya wao wa ũndũrũme woimaga ta wa mbarathi. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio ũkĩrĩrĩria ũũra-thoni wa wĩthĩ waku, rĩrĩa wahambatagwo gĩthũri na ũkahutio nyondo ciaku cia ũirĩtu ũrĩ kũu bũrũri wa Misiri.

²² “Nĩ ũndũ ũcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngarahũra endwa aku magũũkĩrĩre, acio watiganire nao ũkĩmamena, ndĩmarehe magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, ²³ andũ a Babuloni na Akalidei othe, na andũ a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marĩ hamwe na andũ a Ashuri othe, aanake arĩa ciĩrorerwa, arĩa othe matuĩtwo abarũthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andũ arĩa marĩ igweta inene, nao othe mathiiga mahaicĩte mbarathi. ²⁴ Nĩmagagũũkĩrĩra marĩ na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marĩ na kĩrĩndĩ kĩingĩ; nao mabange magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, marĩ na ngo iria nene na iria nini, na mekĩrĩte ngũbia cia kĩgera mĩtwe. Nĩngakũneana kũrĩ o ũherithio, nao nĩmagakũherithia kũringana na ũrĩa matuuanagĩra ciira. ²⁵ Nĩngerekeria marakara makwa ndĩ na ũiru ngũũkĩrĩre, nao nĩmagakũherithia marĩ na marakara manene. Nĩmagagũtinia maniũrũ na matũ, nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora. Magaataha ariũ anyu na aarĩ anyu, nao arĩa anyu magaatigara nĩmakaniinwo na mwaki. ²⁶ Nĩngĩ nĩmagakũruta nguo na makuue mathaga maku marĩa mega. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina ũũra-thoni na ũmaraya ũrĩa wee waambĩrĩrie ũrĩ kũu bũrũri wa Misiri. Ndũkarora maũndũ macio ũmerirĩrie, kana ũririkane bũrũri wa Misiri rĩngĩ.

²⁸ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndĩ hakuhi gũkũneana kũrĩ acio ũthũire, ngũneane kũrĩ acio wamenire ũkĩmahutatĩra. ²⁹ Magaakũherithia marĩ na rũthũũro, na magũtunye indo ciaku ciothe iria ũnogeire. Magaagũtiga njaga, ũrĩ ũtheri, nacio thoni cia ũmaraya waku nĩkaguũrio. Naguo ũũra-thoni na ũmaraya waku. ³⁰ nĩcio ikũreheire maũndũ macio, nĩgũkorwo nĩwerirĩrie ndũrĩrĩ icio, na ũgũthaahia na mĩhianano yacio. ³¹ Wee ũrũmĩrĩrie mĩthĩre ya mwarĩ wa nyũkwa; nĩ ũndũ ũcio nĩngakũnengera gĩkombe gĩake ũkĩnyiite na guoko gwaku.

³² “Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
 “Wee ũkaanyũra gĩkombe kĩa mwarĩ wa nyũkwa,
 gĩkombe kĩnene na kĩriku;
 nĩgĩkarehe kĩnyararo na itheko,
 nĩgũkorwo nĩkĩyũrĩrĩru mũno.

³³ Wee nĩũkaiyũrwo nĩ ũrĩũ na kĩa,
 gĩkombe kũu kĩa mwanangĩko na ihooru,
 gĩkombe kũu kĩa mwarĩ wa nyũkwa Samaria.

³⁴ ũgaakĩnyũra na ũkĩnĩkĩrĩre;
 ũgaakĩringithia thĩ, kĩenyũkange icere,
 na wĩtarũrange nyondo.

Nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

³⁵ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ wee nĩũriganĩrwo nĩ nĩ na ũkanjikia na thuutha waku, no nginya ũcookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku na ũmaraya waku.”

³⁶ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: Mũrũ wa mũndũ, nĩũgũtuĩra Ohola na Oholiba ciira? Nĩ ũndũ ũcio marũithie nĩ ũndũ wa mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ³⁷ nĩgũkorwo nĩmatharĩtie, namo moko mao maiyũrĩte thakame. Matharĩtie na mĩhianano yao; o na makamĩrutĩra ciana ciao magongona, iria manjarĩre, ituĩke irio ciayo. ³⁸ O

na ningĩ ũndũ ũngĩ manjĩkĩte nĩ ũyũ: Ihinda o rĩu nĩmathaahirie handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na magĩthũkia Thabatũ ciakwa. ³⁹ Mũthenya o ro ũcio maarutire ciana ciao igongona kũrĩ mĩhianano yao-rĩ, noguo maatoonyire handũ-hakwa-harĩa-haamũre na makĩhathaahia. Ũguo nĩguo meekire thĩinĩ wa nyũmba yakwa.

⁴⁰ “O na ningĩ magĩtũmanĩra arũme arĩa mookire kuuma kũraya, na hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, mũgũthamba nĩ ũndũ wao, na mũkĩhaka rangi maitho, na mũkĩngemia na mathaga. ⁴¹ Ningĩ mũgũkarĩra ũrĩrĩ warĩtwo na ũkagemio mũno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha ĩrĩa mwaigagĩrĩa ũbumba na maguta marĩa maarĩ makwa.

⁴² “Nake nĩarigiicĩrio nĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ kĩanegenaga gĩtekũmaka; andũ a Sabea* makĩrehwo kuuma werũ-inĩ, marĩ hamwe na gĩkundi kĩa andũ matarĩ igweta, nao magĩkĩra mũtumia ũcio na mwarĩ wa nyina bangiri moko, na makĩmekĩra tanji thaka mĩtwe. ⁴³ Ningĩ ngĩaria ũhoru wa ũcio waniinĩtwo hinya nĩ ũtharia, ngiuga atĩrĩ, ‘Rĩu nĩmarekwo mamũhũthĩre ta mũmaraya, nĩgũkorwo ũguo nĩguo atariĩ.’ ⁴⁴ Nao magĩkoma nake. O ta ũrĩa arũme makomaga na mũmaraya, ũguo nĩguo maakomire na andũ-a-nja acio maagĩte thoni, nao nĩo Ohola na Oholiba. ⁴⁵ No andũ arĩa athingu nĩmakamaherithia na iherithia rĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na magaitithia thakame, tondũ nĩmatharagia, na moko mao maiyũrĩte thakame.

⁴⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mareherei kĩrĩndĩ kĩmookĩrĩre, na mũmaneane maguoyohithio na matahwo. ⁴⁷ Kĩrĩndĩ kũ nĩgĩkamahũũra na mahiga nyuguto na kĩmatemange na hiũ ciao cia njora; gĩkooraga aanake na airĩtu ao, na gĩcine nyũmba ciao.

⁴⁸ “Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina ũũra-thoni kũ bũrũri ũcio nĩguo andũ-a-nja othe makaanio, matikaneke maũndũ ma ũtharia ta inyuĩ. ⁴⁹ Inyuĩ nĩmũkaherithio nĩ ũndũ wa ũũra-thoni wanyu, na mũcookererwo nĩ maciaro ma mehia manyu ma kũhooya mĩhianano. Na inyuĩ hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.”

24

Nyũngũ ya Kũruga

¹ Mwaka-inĩ wa kenda, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, andĩka mũthenya wa ũmũthĩ nĩ tarĩki ciigana, o ũyũ wa ũmũthĩ, tondũ mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ mũthamaki wa Babuloni nĩarigiicĩrie Jerusalemu. ³ Arĩria andũ aya a nyũmba ĩno nemi na ngerekano, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Hagĩra nyũngũ ya kũruga;
mĩhagĩre na ũmĩitĩrĩre maaĩ.

⁴ Īkĩra icunjĩ cia nyama thĩinĩ wayo,
icunjĩ ciothe iria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.

Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno;
⁵ oya nyamũ ĩrĩa njega mũno rũũru-inĩ.

Igĩrĩra ngũ rungu rwayo nĩ ũndũ wa mahĩndĩ;
reke ĩtherũke,
namo mahĩndĩ mahĩire o kũu thĩinĩ wayo.

⁶ “ ‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ ‘Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haro-ĩ,
o na nyũngũ ĩyo ĩrĩ na mũcura,
ĩrĩa gĩkũrĩ kĩayo gĩtangĩthira!

Mĩonorie kĩrung’o, o kĩrung’o,

* **23:42** Andũ a Sabea maatũũraga bũrũri wa Arabia na maarĩ onjoria (Ayub 6:19).

itegũcuukĩrwo mĩtĩ.

7 “ Nĩgũkorwo thakame ĩrĩa rĩtithĩtie ĩrĩ o thĩinĩ warĩo:
Rĩamĩitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri;

rĩtiamĩitire tĩĩri-inĩ,
harĩa rũkũngũ rũngĩamĩthikire.

8 Nĩgeetha njarahũre mang’ũrĩ na ndĩĩrĩhĩrie-rĩ,
ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga itheri,
nĩguo ndĩgathikwo.

9 “ Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:
“ Kaĩ itũũra rĩu inene rĩtithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!
O na nĩ nĩngacookanĩrĩria ngũ hĩba ndaaya na igũrũ.

10 Nĩ ũndũ ũcio iganĩrĩra ngũ,
na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega,
na ũtukanie na indo cia gũcamia wega;
namo mahĩndĩ ũreke macure.

11 Nĩngĩ ũhagĩre nyũngũ ĩyo theri makara-inĩ,
nginya ĩhiũhe na gĩcango kĩayo gĩtunĩhe,
nĩguo gĩko kĩayo gĩtweke,
na gĩkũrĩ kĩayo gĩcinwo, gĩthire.

12 Nĩkĩremete njĩra ciothe;
gĩkũrĩ kĩu kĩayo ti kĩrute,
o na gĩacinwo na mwaki.

13 “ Rĩu-rĩ, gĩko gĩaku nĩ ũũra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria, no wee
ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ nginya mang’ũrĩ makwa ma
gũgũũkĩrĩra makahũahũa.

14 “ Nĩ Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda nĩkinyu njĩke ũndũ. Ndikerigĩrĩria; na
ndikaiguanĩra tha kana ndĩĩricũkwo. Ũgaatuĩrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku,
na ciiko ciaku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Mũtumia wa Ezekieli Gũkua

15 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: 16 “ Mũrũ wa mũndũ, atĩrĩ,
ndĩ hakuhĩ gũkwehereria kĩrĩa gĩkenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe.
No rĩrĩ, ndũgacakae kana ũrĩre, o na kana ũite maithori. 17 Caaya ũkirĩte; tiga
kũrĩrĩra ũcio ũkuĩte. Ikara wĩohete kĩremba mũtwe na wĩkĩrĩte iraatũ magũrũ;
ndũkehumbĩre kanua kana ũrĩe irio cia mĩtugo wa hĩndĩ ya macakaya.”

18 Nĩ ũndũ ũcio ngĩrooka kwarĩria andũ rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ ũcio mũtumia wakwa
agĩkua. Rũciinĩ rũrũ rũngĩ ngĩka o ta ũrĩa ndaathĩtwo njĩke.

19 Nao andũ acio makĩnjũrĩa atĩrĩ, “ Kaĩ ũtangĩtwĩra ũhoru wa maũndũ maya na
ũrĩa matũkonĩ?”

20 Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, “ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ:
21 ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘ Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirie
gũthaahia handũ-hakwa-harĩa-haamũre, hau gĩikaro kĩa hinya kĩrĩa mwĩtĩaga
nakĩo, o kũu gĩkenagia maitho manyu, kĩrĩa mwendete. Ariũ na aarĩ anyu arĩa
mwatigire na thuutha makaaniinwo na rũhiũ rwa njora. 22 Na inyuĩ nĩmũgeeka o
ta ũguo nĩ njĩkĩte. Mũtikehumbĩra kanua kana mũrĩe irio cia mĩtugo wa hĩndĩ ya
macakaya. 23 Nĩmũgaikara mwĩohete iremba mĩtwe na mwĩkĩrĩte iraatũ magũrũ.
Mũtigacakaya kana mũrĩre, no nĩmũkahwererekera tondũ wa mehia manyu na
mũcaayage thĩinĩ wanyu. 24 Ezekieli agaatuĩka rũrĩ harĩ inyuĩ; mũgeeka o ta ũguo

we ekite. Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mageekĩka-rĩ, nĩrĩo mũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.'

²⁵ "Nawe mūrũ wa mũndũ, mũthenya ũrĩa ngeeheria gũikaro kĩa kĩa hinya, gĩkeno kĩa na riiri wao, na kĩndũ kĩrĩa gĩkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airĩtu ao o nao, ²⁶ mũthenya ũcio mũndũ ũũrĩte kwao nĩagakũrehera ũhoru. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo kanua gaku nĩgagatumũka; nĩũkaria nake, na ndũgacooka gũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio wee ũgaatuĩka rũũri harĩo, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova."

25

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Amoni

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre ngũrwo atĩrĩ: ² "Mūrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Amoni, na ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra. ³ Meere atĩrĩ, 'Iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ nĩmuoigire, "Aha!" Igũrũ rĩa harĩa-hakwa-haamũre hĩndĩ ĩrĩa haathaahirio, o na igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli rĩrĩa wanangirwo, na ningĩ igũrũ rĩa andũ a Juda hĩndĩ ĩrĩa maatahirwo-rĩ, ⁴ nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũneana kũrĩ andũ a kũu irathĩro mũtuĩke kĩndũ kĩa. Nĩmagaaka kambĩ ciikaro ciao na mambe hema ciao, thĩnĩ wanyu; nĩmakaarĩa matunda manyu, na manyue iria rĩanyu. ⁵ Nĩngagarũra Raba gũtuĩke ũrĩithio wa ngamĩra, nakuo Amoni gũtuĩke gwa kwarahwo nĩ ng'ondũ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ inyuĩ nĩmũhũũrĩte hĩ na mũkaringithia makinya manyu thĩ, mũgĩkenagĩrĩra bũrũri wa Isiraeli mũrĩ na rũmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷ nĩ ũndũ ũcio nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwakwa, ndĩmũũkĩrĩre na ndĩmũneane mũtahwo nĩ ndũrĩrĩ. Nĩngamweherania na ndũrĩrĩ, na ndĩmũniine mabũrũri-inĩ. Nĩngamwananga, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.' "

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

⁸ "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "Tondũ Moabi na Seiru moigire atĩrĩ, "Ta rora, nyũmba ya Juda ĩtuĩkĩte o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe," ⁹ nĩ ũndũ ũcio nĩngaguũria rũbaru rwa Moabi, nyambĩrĩrie na matũra makuo ma mĩhaka-inĩ, na nĩmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nĩmo monagwo marĩ riiri wa bũrũri ũcio. ¹⁰ Nĩnganeana Moabi hamwe na Amoni moko-inĩ ma andũ a Irathĩro matuĩke indo ciao, nĩgeetha Amoni acio matikanaririkanwo ndũrĩrĩ-inĩ; ¹¹ na nĩ nĩngaherithia Moabi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.' "

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹² "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: "Tondũ Edomu nĩerĩhĩrie harĩ nyũmba ya Juda na agĩtuĩka mũhĩtia mũno nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo-rĩ, ¹³ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nĩmakoogwo na rũhiũ rwa njora. ¹⁴ Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara makwa na mang'ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.' "

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

¹⁵ "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ; "Tondũ Afilisti nĩmekire maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩrĩhĩria marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, ¹⁶ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia iria. ¹⁷ Nĩngerĩhĩria harĩo na rĩrĩhĩria inene

na ndĩmaherithie ndĩ na mang'ũrĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeerĩhĩria harĩo.' ”

26

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Turo

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, tondũ Turo* riugĩte atĩrĩ ũhoru wa Jerusalemu, ‘Aha! Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nĩkiunange, na niĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yarıo; rĩu tondũ nĩ kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,’ ³ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova oigĩte ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta iria rĩgĩkia makũmbĩ marĩo na igũrũ. ⁴ Nĩmakananga thingo cia Turo, na mamomora mĩthiringo yarıo ĩrĩa mĩraihi na igũrũ; nĩngate kagoto karĩo na ndĩgũtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵ Kũu iria-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa gũtambũrũkĩria nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ũhoru ũcio nĩ niĩ njarĩtie, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Narĩo itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, ⁶ nakuo kũndũ kwarĩo kũria gũtũũragwo kũu bũrũri-thĩinĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.

⁷ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuuma mwena wa gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbũtũ nene ya ita. ⁸ Nĩakananga kũndũ gwaku gwa gũtũũrwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora, na arute wĩra wa gũkũrigiicĩria, agũũkĩrĩre, aakithie ihumbu nginya thingo-inĩ ciaku, na ambararie ngo ciake agũũkĩrĩre. ⁹ Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomora thingo ciaku, na amomora mĩthiringo yaku ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na indo ciake cia mbaara. ¹⁰ Mbarathi ciake igaakorwo irĩ nyingĩ ũũ atĩ nĩngagũthika na rũkũngũ. Thingo ciaku nĩkainaina nĩ ũndũ wa inegene rĩa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hĩndĩ ĩrĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ũria andũ matoonyaga itũũra inene rĩria thingo imomoretwo. ¹¹ Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga njira ciaku ciothe; nĩakooraga andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio itugĩ ciaku cia hinya nĩikaagũa thĩ. ¹² Nĩmagagũtaha ũtonga waku na magũtunye indo ciaku cia wonjoria; nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na kagoto iria-inĩ. ¹³ Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto ndũkaiguuo rĩngĩ. ¹⁴ Nĩngatũma ũtuĩke rwaro rwa ihiga itheri, na nĩũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrio nga cia gũtega thamaki. Ndũgacooka gwakwo rĩngĩ, nĩ ũndũ niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwĩra Turo atĩrĩ: Mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria githĩ matikainaina nĩ mũrurumo wa kũgũa gwaku, hĩndĩ ĩrĩa arĩa magurarĩtio magaacaaya, nayo njũragano yũraganwo thĩinĩ waku? ¹⁶ Ningĩ anene othe arĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmakehera itĩ-inĩ ciao cia ũnene, na marute ngu ciao iria ndaaya, na marute ngu ciao iria ng'emie. Mahumbĩtwo kĩmako, magaikara thĩ makĩinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nĩwe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakoerera icakaya rĩgũkoniĩ, makwĩre atĩrĩ:

“Kaĩ ũrĩ mwanange-ĩ, o wee itũũra rĩrĩ igweta,
o wee watũũragwo nĩ andũ arĩa maathiiaga iria-inĩ-ĩ!
Wee nĩwe warĩ na ũhoti kũu iria-inĩ,
wee na atũũri aku;
nĩwatũmaga arĩa othe maatũũraga kuo

* **26:2** Turo rĩarĩ itũũra inene rĩa gĩcigĩrĩra kĩa Foinike; Ezekieli aarathire ũhoru wa gũũkĩrĩra Turo gũkĩra mũnabii ũngĩ o wothe.

manyiitwo nĩ guoya.

¹⁸ Rĩu-rĩ, mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmakainaina mũthenya wa kũgũa gwaku; icigĩrĩra cia iria-inĩ nĩkamakio nĩ kũmomoka gwaku.'

¹⁹ "Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma ũtuĩke itũũra inene rĩtiganĩirio, ũhaane ta matũũra manene marĩa matatũũragwo, na hĩndĩ ĩrĩa ngaareka ũriku wa iria ũkũhumbĩre, naguo ũingĩ wa maaĩ marĩo ũgũthike-rĩ, ²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaagũikũrũkia hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ harĩ andũ arĩa a tene. Nĩngatũma ũtũũre mũhuro wa thĩ, ta kũndũ kũrĩa gũtũũrĩte gũkirĩte ihooru o kuuma tene, hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ, nawe ndũgacooka kana ũikare gũkũ bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo. ²¹ Nĩngatũma ũrĩkĩrĩrie na kĩmako kĩnene, nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ. Ũgaacaragio na ndũgacooka kuoneka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

27

Gũcakaĩra Turo

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² "Mũrũ wa mũndũ, cakaya nĩ ũndũ wa Turo. ³ ĩra Turo, itũũra rĩu rĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa iria, rĩu rĩonjoranagia na andũ a ndwere-inĩ nyingĩ cia iria atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

" 'Ugaga atĩrĩ, wee Turo,
"Nĩ thakarĩte ngarĩkia."

⁴ Wathani waku warĩ o kũu iria gatagatĩ;
aaki aku nĩo maatũmire ũthaka waku ũkinyanĩre.

⁵ Maagũthondekeire mbaũ ciaku ciothe
na mĩkarakaba kuuma Seniru;*
nĩmooire mĩtarakwa ya kuuma Lebanoni
nĩguo magũthondekere mũtĩ wa kĩbebero.

⁶ Nayo mũtĩ ya gũtwarithia marikabu
makĩmĩthondeka na mĩgandi kuuma Bashani;
nacio mbaũ cia mĩthithinda cioimĩte ndwere-inĩ cia iria rĩa Kitimu,
magĩgwakĩra nacio marikabu thĩnĩ, igemetio na mĩguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ũrĩa mũgemie wa kuuma bũrũri wa Misiri
nĩguo warĩ gĩtama gĩaku gĩa gũtwara marikabu,
na noguo warĩ bendera yaku;
ciandarũa ciaku cia kũhumbĩra igũrũ na cio
ciarĩ cia rangi wa bururu na wa ndathi,
kuuma ndwere-inĩ cia iria mwena wa Elisha.†

⁸ Andũ a Sidoni‡ na Arivadi nĩo maatwarithagia marikabu ciaku;
nao andũ aku arĩa oogĩ, wee Turo, nĩo maarutaga wĩra marikabu-inĩ.

⁹ Mabundi arĩa akũrũ a Gebali
nĩo maarutaga wĩra wa gũthinga mĩanya kũu marikabu-inĩ.
Marikabu ciothe cia iria-inĩ na atwarithia a cio
mookĩte kũu nĩguo mũthogorane nao indo ciaku.

¹⁰ " 'Andũ a Perisia, na Ludu, na Putu
nĩo maatungataga marĩ thigari mbũtũ-inĩ ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngũbia ciao cia kĩgera thingo-inĩ ciaku,

* **27:5** Na norĩo itũũra rĩa Herimoni. † **27:7** Elisha rĩarĩ itũũra inene mwena wa irathĩro wa Kuporo. ‡ **27:8** Sidoni rĩarĩ itũũra rĩa gĩcukĩro kĩa marikabu kilomita 40 mwena wa gathigathini wa Turo.

igakũrehagĩra riiri.

11 Andũ a Arivadi na Heleki

nĩo maarangagĩra thingo ciaku mĩena yothe;

nao andũ a Gamadi

nĩo maakoragwo marĩ mĩthiringo-inĩ yaku ĩrĩa mĩraihi na igũrũ.

Maacuuragia ngo ciao gũthiũrũrũkĩria thingo ciaku;

magĩtũma ũthaka waku ũkinyanĩre.

12 “ ‘Andũ a Tarishishi§ nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe nĩ ũndũ wa ũrĩa warĩ na ũtonga mũnene wa indo; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na betha, na kĩgera, na mabati, na ngocorai.

13 “ ‘Ningĩ andũ a Javani, na Tubali, na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe; maakũũranagia indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia gĩcango.

14 “ ‘Andũ a Bethi-Togarima nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia wĩra, na mbarathi cia ita, o na nyũmbũ ciao.

15 “ ‘Ningĩ andũ a Dedani nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri maingĩ ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ agũri a indo ciaku; maakũrĩhaga na mĩguongo na mĩbĩngũ.

16 “ ‘Ningĩ andũ a Suriata nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe tondũ wa indo ciaku kũingĩha; nĩmakũũranirie indo ciaku cia wonjoria na tũhiga twa thumarati, na mataama ma rangi wa ndathi, na nguo iria ng’emie, na gatani ĩrĩa njega, na maricani, o na tũhiga twa goro tũrĩa tũtune.

17 “ ‘Juda na Isiraeli nĩmoonjorithanagia nawe; magĩkũũrania indo ciaku cia wonjoria na ngano ya kuuma Minithu, na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na ũbani.

18 “ ‘Ningĩ andũ a Dameski,* tondũ wa indo ciaku nyingĩ na ũtonga waku mũnene wa indo, nĩmarutithanirie wĩra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa ng’ondu wa kuuma Zaharu.

19 “ ‘Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani moimĩte Uzali nĩmagũraga indo ciaku cia wonjoria; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti marĩa manungi wega, o na mũtarathini.

20 “ ‘Ningĩ andũ a Dedani nĩo mwonjorithanagia nao matandĩko ma mbarathi.

21 “ ‘Ningĩ andũ a Arabia na anene othe a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku; nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe wa tũgonda, na ndũrũme, na mbũri.

22 “ ‘Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nĩmoonjorithanagia nawe; nĩ ũndũ indo ciaku cia wonjoria maacikũũranagia na indo iria njega mũno cia mĩthemba yothe ya mahuti manungi wega, na tũhiga twa goro, na thahabu.

23 “ ‘Ningĩ andũ a Harani,† na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilimadi nĩmoonjorithanagia nawe. 24 Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ ĩtumĩtwo na ndigi njogotho ikundĩkitwo ikanyĩtio.

25 “ ‘Marikabu cia Tarishishi
nĩcio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.

Ūiyũrĩrĩrio mĩrigo mĩritũ
o kũu iria gatagatĩ.

26 Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu
magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro
nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunjĩ

§ 27:12 Tarishishi rĩarĩ itũũra rĩarĩ ndwere-inĩ cia iria mwena wa gũthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3).

* 27:18 Dameski rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata. † 27:23 Harani rĩarĩ itũũra inene rĩa Karikemishi, na rĩarĩ na ngumo ũhoro-inĩ wa wonjoria na ũhooi wa ngai ya mweri.

ūrī kūu iria gatagatī.

27 Ūtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia,
na thigari ciaku cia iria-inī, na arīa marutaga wīra marikabu-inī,
na arīa marutaga wīra wa gūthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe,
na mūndū ūngī o wothe ūrī marikabu-inī,
nīmagatoonyerera iria gatagatī
mūthenya ūrīa marikabu yaku ikoinīkanga.

28 Mabūrūri marīa mariganītie na iria nīmagathingitha
hīndī irīa aruti wīra aku a marikabu-inī magaakaya.

29 Arīa othe mahutanagia na mīiko ya gūtwarithia marikabu
nīmagatiganīria marikabu ciao;
thigari cia iria-inī na arīa othe marutaga wīra marikabu-inī
makaarūgama hūgūrūrū-inī cia iria.

30 Makaanīrīra, makūrīrīre marī na ruo;
makeitīrīria rūkūngū mītwe, na megaragarie mūhu-inī.

31 Makenja mītwe yao nī ūndū waku,
na mehumbe nguo cia makūnia.
Nīmagakūrīrīra marī na ruo rwa ngoro,
na macakae nī kīeha.

32 Na hīndī iyo maragirīka magīgūcakayagīra-rī,
nīmakambīrīria macakaya magūkoniī, makiugaga atīrī:
“Nūū ūrī wakirio ta Turo,
athiūrūrūkīirio nī iria?”

33 Hīndī irīa indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inī-rī,
nīwaiganithirie mabataro ma ndūrīrī nyingī;
nī ūndū wa ūtonga waku mūnene,
na ūngī wa indo ciaku cia wonjoria,
ūgītongia athamaki a thī.

34 Rīu nīwanangītwo nī iria
o kūu maaī-inī marīa mariku;
nīūtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria,
o na arīa othe mūtwaranaga nao.

35 Arīa othe matūūruga mabūrūri-inī marīa marī ndwere-inī cia iria
nīmamakīte nī ūndū waku;
athamaki ao mainainaga nī kūmaka,
na magathita ithiithi nī guoya.

36 Nao onjoria marī gatagatī ka ndūrīrī nīmarakūnyūrūria;
nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithania,
nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.’ ”

28

Ūrathi wa Gūūkīrīra Mūthamaki wa Turo

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngūrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūndū, irā mūnene
wa Turo atīrī, ‘Mwathani Jehova oigīte ūū:

“ ‘Nī ūndū ngoro yaku nīyambararītie,
uugaga atīrī, “Nī ndī ngai;
njikaragīra gītī gīa ūthamaki kīa ngai
kūu iria gatagatī.”

No wee ūrī mūndū na ndūrī ngai,
o na watūika wīciiragia atī ūrī mūūgī o ta ngai.

- ³ Wee-rĩ, ũkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra Danieli?
Anga gũtirĩ hitho ũngĩhithwo?
- ⁴ Tondũ wa ũũgĩ waku na ũmenyo waku,
nĩwĩgĩrĩre na ũtonga,
na ũkehaĩra thahabu na betha
mĩthiithũ-inĩ yaku.
- ⁵ Tondũ wa ũmenyi waku mũnene wa wonjoria,
nĩwĩongereire ũtonga,
na nĩ tondũ wa ũtonga waku,
ngoro yaku nĩngĩte na mwĩtĩo.
- ⁶ “ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ Tondũ wĩciiragia ũrĩ mũũgĩ,
ũkohĩga o ta ngai-rĩ,
- ⁷ nĩngũkũrehithĩria andũ a kũngĩ magũũkĩrĩre,
nacio nĩ ndũrĩrĩ iria itarĩ tha o na hanini;
nĩgacomora hiũ ciacio cia njora ciũkĩrĩre ũthaka waku na ũũgĩ waku,
na itheecange riiri waku mũcangararu.
- ⁸ Nĩmagagũikũrũkia magũkinyie irima-inĩ,
na nĩũgaakua gĩkuũ kĩa ũhinya kũu gatagatĩ ka iria.
- ⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩũkoiga atĩ, “ Nĩ ndĩ ngai,”
ũrĩ mbere ya acio magaakũũraga?
Ūgaakorwo ũrĩ o mũndũ, no ti ngai,
ũrĩ moko-inĩ ma acio magaakũũraga.
- ¹⁰ Ūgaakua gĩkuũ ta kĩa andũ arĩa mataruaga,
moko-inĩ ma andũ a kũngĩ.
Nĩ nĩ njugĩte ũguo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹² “ Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria macakaya makoniĩ mũthamaki wa Turo, ũmwĩre atĩrĩ: ‘ Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ Wee warĩ kĩonereria kĩa ũkinyanĩru,
ũkaiyũrwo nĩ ũũgĩ, na ũgathakara o biũ.

¹³ Wee watũũrĩte Edeni,
mũgũnda wa Ngai;

wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:

wakiki ĩrĩa ndune, na yakuti ĩrĩa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,
na thumarati ĩrĩa theru, na onigithi, na njathibi,
na yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na thumarati ĩrĩa nduru, na baregethu.

Magemio maku maathondeketwo na thahabu;
mũthenya ũrĩa wee wombirwo noguo maahaarĩrio.

¹⁴ Waitĩrĩrio maguta ũtuĩke ta kerubi mũgitanĩri,
na nĩkĩo ndaakwamũrĩre.

Wee warĩ kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa gĩtheru kĩa Ngai;
waceeragĩra mahiga-inĩ ma mwaki.

¹⁵ Ndwarĩ na ũcuuke mĩthiĩre-inĩ yaku,
kuuma mũthenya ũrĩa wombirwo,
nginya rĩrĩa waganu wonekire thĩinĩ waku.

¹⁶ Tondũ wa wonjoria waku kũingĩha, nawe ũkĩĩhia.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrutũrũra kuuma kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai ũnyararĩkĩte,
na wee kerubi, wee ũgitanagĩra,
ngĩkũingata wehere mahiga-inĩ macio ma mwaki.

- 17 Ngoro yaku n̄yanyitirwo n̄ mwĩtĩĩo
 n̄ ũndũ wa ũthaka waku,
 nawe ũgĩthũkia ũũgĩ waku
 n̄ ũndũ wa riiri waku.
 Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũikia thĩ;
 ndaagũtuire kĩnyararo ũrĩ mbere ya athamaki.
- 18 Nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ na wonjoria ũtarĩ wa ma,
 n̄ũthaahĩtie kũndũ gwaku kũrĩa-gũtheru.
 Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũma mwaki uume thĩinĩ waku,
 naguo ũgĩkũniina,
 na ngĩgũtua mũhu hau thĩ,
 maitho-inĩ ma arĩa meeroragĩra.
- 19 Ndũrĩrĩ ciothe iria ciakũũĩ,
 n̄icigegetio n̄iwe;
 n̄ũkinyĩte mũthia wa kũguoyohithia,
 nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.' ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Sidoni

20 Kiugo kĩa Jehova n̄kĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: 21 “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku Sidoni; rĩrathĩre ũhoru wa kũrĩũkĩrĩra, 22 ũrĩire atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Wee Sidoni, n̄ngũgũũkĩrĩra,
 na n̄ingegũĩra na riiri thĩinĩ waku.
 Nao n̄imakamenya atĩ n̄i n̄i n̄i Jehova,
 hĩndĩ irĩa ngaarĩrehere iherithia,
 na ndĩionanie atĩ ndĩ mũtheru thĩinĩ warĩo.

23 N̄ingarĩrehithĩria mũthiro,
 na ndũme thakame ĩtherere njĩra-inĩ ciarĩo.
 Arĩa oorage n̄imakaagũa thĩinĩ warĩo,
 naruo rũhiũ rwa njora rũrĩũkĩrĩre mĩena yothe.
 Hĩndĩ ĩyo n̄imakamenya atĩ n̄i n̄i n̄i Jehova.

24 “ ‘Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a Isiraeli makaagĩa na thũ mariganĩtie nacio, n̄iguo ituĩke cong’e ũrĩ ruo, na m̄igua m̄ũgĩ. Hĩndĩ ĩyo n̄imakamenya atĩ n̄i n̄i n̄i Mwathani Jehova.

25 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Hĩndĩ irĩa ngaacookanĩrĩria andũ a Isiraeli moime ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maahurunjirwo, hĩndĩ ĩyo n̄ingonania maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru ndĩ thĩinĩ wao. Hĩndĩ ĩyo n̄imagatũũra bũrũri wao kũũmbe ũrĩa ndaahẽre ndungata yakwa Jakubu. 26 Magaatũũra kuo marĩ agitĩre, na n̄imagaka nyũmba, na mahaande m̄gũnda ya m̄ithabibũ; nao magaatũũra marĩ agitĩre rĩrĩa ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe mariganĩtie nao arĩa maamacambagia. Hĩndĩ ĩyo n̄imakamenya atĩ n̄i n̄i n̄i Jehova Ngai wao.’ ”

29

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Misiri

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri wa ikũmi, mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova n̄kĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũmũũkĩrĩre, na ũmũrathĩre ũhoru wa kũmũũkĩrĩra na wa gũũkĩrĩra bũrũri wothe wa Misiri.

3 Mwarĩrie ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
 “ ‘N̄ngũgũũkĩrĩra, wee Firaũni mũthamaki wa Misiri,
 o wee nyamũ ĩno nene ũkomete tũrũũ-inĩ twaku.

Ugaga atĩrĩ, “Nili nĩ rūũ rwakwa;
nĩ nĩ ndarũthondekire nĩ ūndũ wakwa.”

⁴ No nĩngagwĩkĩra ndwano thĩa-inĩ ciaku,
na ndũme thamaki cia tũrũũ twaku ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

Nĩngakũguucia ngũrute tũrũũ-inĩ twaku,
hamwe na thamaki ciothe iria ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

⁵ Nĩngagũtiga werũ-inĩ,
wee, hamwe na thamaki ciothe cia tũrũũ twaku.

Nĩũkagũa kũu werũ-inĩ,
na ndũkoererwo kana ũnganio.

Ngaakũneana ũtuĩke irio
cia nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ.

⁶ Hĩndĩ ĩyo arĩa othe matũũraga bũrũri wa Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“ Wee ũkoretwo ũrĩ mũthĩgi wa kamũrangi wa gũtiira nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ ĩrĩa maakũnyitire na moko mao-rĩ, nĩwatũkangire, na ũgĩtarũranga ciande ciao; hĩndĩ ĩrĩa meetiiranirie nawe-rĩ, nĩwoinĩkangire, nayo mĩgongo yao ikĩgonyoka.

⁸ “ Nĩ ūndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngakũrehithĩria rūhiũ rwa njora rūgũũkĩrĩre na rūũrage andũ aku na mahiũ mao. ⁹ Misiri gũgaatuĩka bũrũri mũtiganĩrie, ũgakira ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“ Tondũ wee woigire atĩrĩ, “Rũũ rwa Nili nĩ rwakwa; nĩ nĩ ndarũthondekire,” ¹⁰ nĩ ūndũ ũcio nĩngũgũũkĩrĩra na njũkĩrĩre tũrũũ twaku, na nĩngatũma bũrũri wa Misiri wanangĩke na ũkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na nginya mũhaka-inĩ wa Kushi. ¹¹ Gũtirĩ ikinya rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ rĩgaatuĩkanĩria kuo; gũtirĩ mũndũ ũgaatũũra kuo ihinda rĩa mũaka mũrongo ĩna.* ¹² Nĩngatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri marĩa manangĩku, na matũũra maguo manene matiganĩrio mũaka mũrongo ĩna gatagatĩ ka matũũra manene marĩa manangĩku. Na nĩngahurunjĩra andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ.

¹³ “ ‘No rĩrĩ, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ: Mũaka mũrongo ĩna yathira-rĩ, nĩngacookanĩrĩria andũ a Misiri moime ndũrĩrĩ-inĩ iria maahurunjirwo. ¹⁴ Nao andũ arĩa maatahĩtwo a Misiri nĩngamacookia bũrũri wa Pathirosi, bũrũri ũrĩa wa maithe mao. Marĩ kũu magaatũka ũthamaki wĩnyiihĩtie. ¹⁵ ũgaakorwo wĩnyiihĩtie gũkĩra mothamaki mothe, na ndũgacooka rĩngĩ gwĩtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ iria ingĩ. Nĩ nĩ ngaawagithia hinya ũũ atĩ ndũrĩ hĩndĩ ingĩ ũgaatha ndũrĩrĩ. ¹⁶ Bũrũri wa Misiri ndũgacooka gũtuĩka mwĩhoko wa andũ a Isiraeli, no ũgaatũka kĩririkania kĩa mehia mao ma gũcaria ũteithio kuo. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.’ ”

¹⁷ Mwaka-inĩ wa mũrongo ĩrĩ na mũgwanja, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, nĩatũmire mbũtũ ciake cia ita ciũkĩrĩre Turo na ihũũra inene; o mũtwe nĩwamunyirwo njuĩrĩ, na o kĩa nde gĩgĩcũnũrwo. No rĩrĩ, we mwene o na ita rĩake matiarĩhirwo kĩndũ nĩ ūndũ wa mbaara ĩyo aarũithirie ya gũũkĩrĩra Turo. ¹⁹ Nĩ ūndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũneana bũrũri wa Misiri harĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩagakuua ũtonga wakuo. Agaatunyana na atahe indo cia bũrũri ũcio, ituĩke cia kũrĩha mbũtũ ciake cia ita. ²⁰ Nĩndĩmũheete bũrũri wa Misiri ũtuĩke kĩheo gĩa kĩyo gĩaake, tondũ we

* **29:11** Ihinda rĩa mũaka mũrongo ĩna rĩmwe rĩonanagia ihinda iraihu na iritũ (4:6).

na mbūtũ ciake cia ita meekire ũguo nĩ ũndũ wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mũthenya ũcio, nĩngatũma nyũmba ya Isiraeli ĩmerie rũhĩa, na ndumũre kanua gaku thĩinĩ wao. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.”

30

Gũcakaĩra Misiri

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Gĩrĩkai, muuge atĩrĩ,

“Kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!”

³ Nĩgũkorwo mũthenya ũcio nĩũkuhĩrĩirie,

mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩirie,

mũthenya ũrĩ na matu,

mũthenya ũrĩ na mũthiro harĩ ndũrĩrĩ.

⁴ Rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra bũrũri wa Misiri,

naruo ruo rwa ngoro rũkinyĩrĩre Kushi.

Rĩrĩa arĩa moragĩtwo makaagũa kũu bũrũri wa Misiri,

ũtonga wakuo nĩũgakuuo,

nayo mĩthingi yakuo ĩmomorwo.

⁵ Andũ a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na Lubia, na andũ a bũrũri wa kĩrĩkanĩro, makooraagwo na rũhiũ rwa njora marĩ hamwe na andũ a Misiri.

⁶ “ ‘Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Arata a Misiri nĩmakooraagwo,

naguo hinya wake ũrĩa etĩaga naguo nĩũgaathira.

Kuuma Migidoli o nginya Aswani,

makooraagĩrwo kuo thĩinĩ na rũhiũ rwa njora,

ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “ ‘Nĩmagakira ihooru,

marĩ gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri marĩa manangĩtwo, magakira ihooru,

namo matũũra mao manene magaakorwo

marĩ thĩinĩ wa matũũra manene marĩa manangĩku.

⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova,

rĩrĩa ngaacina bũrũri wa Misiri na mwaki,

nao arĩa othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “ ‘Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngatũma andũ moime harĩ nĩ marĩ na marikabu, mathĩĩ makahahũre andũ a Kushi, moime mwĩcaaro-inĩ wao. Nĩmakanyĩtwo nĩ ruo rwa ngoro mũthenya ũcio bũrũri wa Misiri ũkaaniinwo, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩũgakinya.

¹⁰ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩnganiina kĩrĩndĩ kĩa Misiri,

hũthĩrĩte guoko kwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.

¹¹ We na mbūtũ ciake cia ita,

o mbūtũ icio ikĩrĩtie ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe kwaga tha,

nĩcio ikaarehwo, iniine bũrũri ũcio.

Nĩgacomora hiũ ciao cia njora, ciũkĩrĩre bũrũri wa Misiri

na ciyũrie bũrũri ũcio andũ arĩa moragĩtwo.

¹² Nĩngatũma tũrũũ tuothe twa Rũũĩ rwa Nili tũhwe,

naguo bũrũri ũcio ndĩwenderie andũ aaganu;

ngaawananga na moko ma andũ a kũngĩ,
guo mwene, o hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo.
Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie.

- 13 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ ‘Nĩngathũkangia ngai cia mĩhianano
na niine mĩhiano ĩrĩa ĩrĩ Nofu.
Gũtigacooka kũgĩa mũthamaki kũu bũrũri wa Misiri,
na nĩngaiyũria bũrũri ũcio wothe guoya.
- 14 O nakuo Pathirosi nĩngakwananga,
na ngwatie mwaki kũu Zoani,
o na herithanie kũu Thebesi.
- 15 O nakuo Pelusiumu nĩngagũitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
o kũu kũgitĩro kĩa hinya kĩa bũrũri wa Misiri,
na njeherie kĩrĩndĩ gĩa kũu Thebesi.
- 16 Nĩngagwatia mwaki kũu bũrũri wa Misiri,
nakuo Pelusiumu nĩgũkeehũrithania nĩ ruo.
Thebesi nĩgũgatharĩkĩrwo.
Nofu nĩgũgakorwo na mĩnyamaro ĩtegũtigithĩria.
- 17 Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
makoora gwo na rũhiũ rwa njora,
nao andũ a matũũra macio manene matahwo.
- 18 Mũthenya nĩũkagĩa nduma† kũu Tehafunehasu
rĩrĩa ngoinanga icooki rĩa Misiri;
kũu nĩkuo hinya wake ũcio etĩaga naguo ũgaathirĩra.
Nĩakahumbĩrwo nĩ matu,
namo matũũra make nĩmagatahwo.
- 19 Nĩ ũndũ ũcio nĩngaherithia bũrũri wa Misiri,
nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.’ ”
- 20 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa mbere,
kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũirwo atĩrĩ: 21 “Mũrũ wa mũndũ, nĩnyunĩte
guoko kwa Firaũni, mũthamaki wa Misiri. Gũtiohetwo na taama ũrĩ na ndawa
nĩguo kũhone, kana gũkoohanio na mĩtĩ nĩguo kũgwate kũgĩe na hinya wa kuoya
rũhiũ rwa njora. 22 Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Niĩ nĩngũũkĩrĩra
Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. Nĩngũmuuna moko meerĩ, kũrĩa kũgima
na kũrĩa kuunĩku, na ndũme rũhiũ rwa njora ruume guoko-inĩ gwake rũgwe
thĩ. 23 Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-
inĩ. 24 Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, na ndĩmũnengere rũhiũ
rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, no nĩngoina moko ma Firaũni, nake acaaĩre
hau mbere yake, o ta mũndũ ũgurarĩtio nguraro ya gĩkuũ. 25 Nĩngekĩra moko ma
mũthamaki wa Babuloni hinya, no moko ma Firaũni nĩmakaaga hinya. Hĩndĩ ĩyo
nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaanengera mũthamaki wa Babuloni rũhiũ
rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, nake arũhiũrie okĩrĩre bũrũri wa Misiri.
26 Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. Hĩndĩ
ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.”

31

Mũtarakwa wa Lebanoni

* 30:17 Heliopoli nĩ rĩitwa rĩa Kiyunani na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga itũũra inene rĩa ngai ya riũa. † 30:18 Nduma rĩngĩ yonanagia kũnũhwo, mwanangĩko kana gĩkuũ.

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũirwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, arĩria Firaũni mũthamaki wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩake, ũmeere atĩrĩ:

“ ‘Nũũ ũngĩgerekano nawe ũhoru-inĩ ũkoniĩ ũnene?

³ Cũrania ũhoru wa bũrũri wa Ashuri,
ũria hĩndĩ ĩmwe warĩ mũtarakwa wa Lebanoni,
warĩ na hongge thaka, ciahumbĩrĩte mũtitũ ũcio;
waraihĩte na igũrũ,
gacũmbĩrĩ kaguo gakagĩa igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu.

⁴ Wakũragio nĩ maaĩ,
ithima iria ndiku nĩciatũmaga ũraihe;
tũrũũ twa ithima icio twathereraga,
tũgathiũrũrũkĩria gĩtina kĩaguo mĩena yothe,
na tũgathereria maaĩ
mĩtĩ-inĩ yothe ya gĩthaka.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio ũgĩkĩrĩrĩria kũraiha
gũkĩra mĩtĩ yothe ya gĩthaka;
mathĩgĩ maguo makĩongerereka,
na hongge ciaguo ikĩraiha,
igĩtheerema nĩ ũndũ wa maaĩ kũingĩha.

⁶ Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ
igĩaka itara mathĩgĩ-inĩ maguo,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka
ciaciara gĩra rungu rwa hongge ciaguo;
ndũrĩrĩ ciothe iria nene
ciatũũraga kũruru-inĩ kĩaguo.

⁷ Ũthaka wago warĩ mũkaru,
na mathĩgĩ maguo magatheerema,
nĩgũkorwo mĩri yaguo nĩyatoonyete thĩ tũri-inĩ
kũria kwarĩ na maaĩ maingĩ.

⁸ Mĩtarakwa ĩria yarĩ mũgũnda wa Ngai
ndĩngĩaiananire naguo,
kana mĩthengera

ĩiganane na mathĩgĩ maguo,
o na kana mĩraraciĩ
ĩgerekano na hongge ciaguo,
gũtiarĩ mũtĩ thĩinĩ wa mũgũnda wa Ngai
ũngĩaiananire naguo gũthakara.

⁹ Nĩ nĩ ndaũthakarĩtie
na hongge nyingĩ,
o nginya mĩtĩ yothe ya Edeni ĩria yarĩ kũu mũgũnda wa Ngai
ĩgĩtuĩka ya kũũiguĩra ũiru.

¹⁰ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩwaraihĩte na igũrũ, na ũkaraihia mũthia wago igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu, na tondũ nĩwetĩagĩra kũraiha kwaguo-rĩ, ¹¹ nĩndaũneanire kũrĩ mwathi wa ndũrĩrĩ, nĩguo aũherithie kũringana na ũria waganu wago watariĩ. Nĩndaũteanirie, ¹² naruo rũrĩrĩ rũtarĩ tha o na hanini, rũgakĩria iria ingĩ gũthũka, rũkĩũtema, rũkĩũtiga wagũa. Mathĩgĩ maguo makĩgũa irĩma-igũrũ na mĩkuru-inĩ guothe; nacio hongge ciaguo ikĩgũa ciunĩkangĩire kũu ituamba-inĩ ciothe cia bũrũri. Ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ ikĩehera kũruru-inĩ kĩaguo, igĩtigana naguo. ¹³ Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ igĩtũũra mũtĩ-inĩ ũcio wagwĩte, nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka igĩtũũra kũu hongge-inĩ ciaguo.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mĩtĩ ĩngĩ ĩrĩ kũu gũkuhĩ na maaĩ ĩgaacooka gwĩtĩĩa nĩ ũndũ wa kũraiha na igũrũ, ĩraihie mĩthia yayo igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu. Gũtirĩ mĩtĩ ĩngĩ ĩnyuĩte maaĩ wega ũguo ĩkaaraiha ta guo; yothe yorotereirio gĩkuũ-inĩ, kũndũ kũriku thĩ, kũrĩa andũ arĩa makuuaga matũũrĩte, o arĩa maikũrũkaga irima.

¹⁵ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa mũtĩ ũcio waikũrũkirio mbĩrĩra-inĩ, nĩndahingire ithima iria ciarĩ ndiku nĩ ũndũ wa kũũcakaĩra; nĩndarũgamirie tũrũũĩ twakuo, namo maaĩ maingĩ makuo makĩhingĩrĩrio. Nĩ ũndũ wago ngĩhumba Lebanoni nduma, nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka ĩkĩhooaha. ¹⁶ Nĩndatũmire ndũrĩrĩ ciinainio nĩ mũrurumo wago ũkĩgũa rĩrĩa ndaũikũrũkirie mbĩrĩra-inĩ hamwe na arĩa maikũrũkaga kũu irima. Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ yothe ya Edeni, o ĩrĩa mĩega mũno gũkĩra ĩrĩa ĩngĩ ya Lebanoni, mĩtĩ yothe ĩrĩa yanyuithĩtio maaĩ wega, ĩkĩhoorerio ngoro ĩrĩ thĩ kũu kũriku. ¹⁷ Arĩa othe maatũũraga kũruru-inĩ kĩaguo, arĩa maarĩ ngwatanĩro nago gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, o nao nĩmaikũrũkĩtio mbĩrĩra-inĩ hamwe nago, mageturanĩra na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

¹⁸ “ ‘Nĩ mũtĩ ũrĩkũ harĩ mĩtĩ ya Edeni ũngĩgerekanio nawe ũhoroinĩ ũkonĩ riiri na ũnene? No rĩrĩ, o nawe nĩũgaikũrũkio hamwe na mĩtĩ ya Edeni nginya kũu thĩ kũriku; ũgaakoma gatagatĩ ka andũ arĩa mataruaga, hamwe na arĩa mooragirwo na rũhiũ rwa njora.

“ ‘Ūcio nĩwe Firaũni na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

32

Gũcakaĩra Firaũni

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ, mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri, ũmwĩre atĩrĩ:

“ ‘Wee ũtariĩ ta mũrũũthi gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;

ũtariĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ,

ũkĩhũũra maaĩ kũu tũrũũĩ-inĩ twaku,

na ũkiunjuga maaĩ na makinya maku-rĩ,

ũgekĩra tũrũũĩ tũu ndooro.

³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩngagũikĩria wabu wakwa,

ndĩ hamwe na kĩrĩndĩ kĩingĩ,

nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria na wabu ũcio wakwa.

⁴ Nĩngagũikia kũu bũrũri-inĩ,

ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ.

Nĩngatũma nyoni ciothe cia rĩera-inĩ ikũũmbĩrĩre,

nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe.

⁵ Nĩngaragania nyama ciaku irĩma igũrũ,

namo matigari maku ndĩmaiyũrie mĩkuru-inĩ.

⁶ Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku ĩyo ĩratherera

o nginya irĩma-inĩ,

nayo mĩkuru ĩiyũre nyama ciaku.

⁷ Hĩndĩ ĩrĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,

nacio njata ndĩciĩkĩre nduma;

nĩngahumbĩra riũa na itu,

nago mweri wage gũcooka kũruta ũtheri wago.

⁸ Motheri mothe marĩa maaraga marĩ igũrũ

nĩngatũma magũtuĩkĩre nduma;

nĩngaiyũria bũrũri waku nduma,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

- ⁹ Nĩngathĩnia ngoro cia andũ aingĩ,
rĩria ngaakũrehera wanangĩku ũrĩ kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
o kũu mabũrũri-inĩ marĩa ũtooĩ.
- ¹⁰ Nĩngatũma ndũrĩrĩ nyingĩ imakio nĩwe,
nao athamaki a cio mainaine nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra nĩ ũndũ waku,
rĩria ngaamahiũrĩria rũhiũ rwa njora.

Mũthenya ũria ũkaagũa,
o mũndũ o mũndũ nĩakainaina
ategũtigithĩria gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa muoyo wake.

- ¹¹ “ Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ Rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni
nĩrũgagũũkĩrĩra.

- ¹² Nĩngatũma kĩrĩndĩ gĩaku kĩũragwo
na hiũ cia njora cia andũ arĩa marĩ hinya,
o acio a rũrĩrĩ rũtarĩ tha gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.

Nĩmakahenja mwĩtĩo wa bũrũri wa Misiri,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang’auranio.

- ¹³ Nĩnganiina mahiũ mao mothe
marĩa marĩ ndwere-inĩ cia maaĩ maingĩ,
marĩa matagacooka kunjugwo nĩ kũgũrũ kwa mũndũ,
kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ ma mahiũ.

- ¹⁴ Hĩndĩ iyo nĩngatũma maaĩ makuo mahoorere,
na ndũme tũrũũ twakuo tũtherere ta maguta,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

- ¹⁵ Rĩria ngaatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru,
na njeherie kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu bũrũri-inĩ,
na hũũre arĩa othe matũũraga kuo-rĩ,
hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.’

¹⁶ “Macio nĩmo macakaya marĩa makaamũcakaĩra. O nao airĩtu a ndũrĩrĩ
magaacakaya o ũguo; ũguo nĩguo magaacakaĩra bũrũri wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩakuo,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio, kiugo
kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, girĩka nĩ ũndũ wa
kĩrĩndĩ kĩa bũrũri wa Misiri, na ũkĩharũrũkie kũu thĩ kũriku, hamwe na airĩtu a
ndũrĩrĩ iria irĩ hinya, o hamwe na arĩa maikũrũkagio kũu irima-inĩ. ¹⁹ Moorie atĩrĩ:
‘Inyuĩ mũrĩ ende gũkĩra arĩa angĩ? Ikũrũkai mũgakomio hamwe na arĩa mataruĩte.’
²⁰ Nao makaagũa hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Rũhiũ rwa njora
nĩrũcomore; rekei akururio arĩ hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe. ²¹ Kuuma kũu thĩnĩ
wa mbĩrĩra, atongoria arĩa marĩ hinya nĩmakaaragia ũhoru ũkoniĩ bũrũri wa Misiri
na arĩa marĩ ngwatanĩro nago, moige atĩrĩ, ‘Nĩmaikũrũkĩtio, na makometio hamwe
na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.’

²² “Ashuri arĩ kũu hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita; arigiicĩrio nĩ mbĩrĩra cia
arĩa ake othe maanooragwo, o acio othe moragĩtwo na rũhiũ rwa njora. ²³ Mbĩrĩra
ciao irĩ irima kũrĩa kũriku, nacio mbũtũ ciake cia ita igũite irigiicĩrie mbĩrĩra yake.
Arĩa othe maiyũrĩtie guoya thĩnĩ wa bũrũri wa arĩa marĩ muoyo nĩmoragĩtwo,
makooragwo na rũhiũ rwa njora.

²⁴ “Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrigiicĩrie mbĩrĩra yake. Othe
nĩmoragĩtwo, makooragwo na rũhiũ rwa njora. Arĩa othe maiyũrĩtie bũrũri wa

arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkirio thĩ kũrĩa kũriku matarĩ aruu. Maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima. ²⁵ Nĩarĩrwo ũrĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ gĩake kĩrigiicĩirie mbĩrĩra yake. Acio othe ti aruu, na mooragirwo na rũhiũ rwa njora. Tondũ nĩo maaguoyohithanagia bũrũri wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima; magakomio hamwe na arĩa maanooragwo.

²⁶ “Mesheki na Tubali marĩ kũu, nacio irĩndĩ ciao ciothe irigiicĩirie mbĩrĩra ciao. Acio othe matiruĩte, na mooragirwo na rũhiũ rwa njora tondũ nĩmaiyrũtie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya. ²⁷ Githĩ matikomete hamwe na njamba iria ingĩ cia ita iria itaruĩte iria ikuĩte, iria ciaharũrũkirio mbĩrĩra-inĩ hamwe na matharaita ma cio, o icio hiũ ciacio cia njora ciakomeirio mĩtwe yacio? Iherithia rĩa mehia mao rĩacookereire mahĩndĩ mao, o na akorwo kũguoyohithania kwa njamba icio cia ita nĩ kwaiyrũtie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.

²⁸ “O nawe Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

²⁹ “Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarĩ na hinya-rĩ, makometio hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

³⁰ “Anene othe a gathigathini, na andũ othe a Sidoni marĩ kũu; maaharũrũkirio hamwe na arĩa maanooragwo maconokete, o na kwarĩ na kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti wao. Makometio matarĩ aruu, marĩ hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, na maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

³¹ “Firaũni, we hamwe na mbũtũ yake yothe ya ita rĩake, nĩakameyonera, nake ahoorerio ngoro nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrĩa kĩaanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³² O na gũtuĩka nĩ nĩ ndatũmire aiyũrie guoya bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo-rĩ, Firaũni hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe nĩmagakomio hamwe na arĩa matarĩ aruu, hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

33

Ezekieli Mũrangĩri

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ anyu, ũmeere atĩrĩ: ‘Hĩndĩ irĩa ngaarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre bũrũri, nao andũ a bũrũri ũcio methuurĩre mũndũ ũmwe wao mamũtue mũrangĩri wao, ³ nake one rũhiũ rwa njora rũgĩũka gũũkĩrĩra bũrũri ũcio, nake ahuhe karumbeta nĩgeetha amenyithie andũ mehũũge-rĩ, ⁴ hĩndĩ iyo mũndũ wothe ũrĩa ũkaigua karumbeta kau no aage kwĩhũga, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũmũũrage-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene. ⁵ Kuona atĩ nĩaiguire mũgambo wa karumbeta na akĩaga kwĩhũga-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene. Korwo nĩehũũgĩre-rĩ, nĩangĩehonokirie we mwene. ⁶ No rĩrĩ, mũrangĩri ũcio angĩona rũhiũ rũu rwa njora rũgĩũka, na aage kũhuha karumbeta nĩgeetha andũ mehũũge, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũũrage ũmwe wao, mũndũ ũcio agaakua tondũ wa wĩhia wake, no nĩ-rĩ, nĩngooria mũrangĩri ũcio thakame ya mũndũ ũcio.’

⁷ “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũtuĩte mũrangĩri wa andũ a nyũmba ya Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio, igua kiugo kĩrĩa ngwaria na ũmahe ũhoru kuuma harĩ nĩ atĩ mehũũge. ⁸ Hĩndĩ irĩa ndeera mũndũ mwaganu atĩrĩ, ‘Wee mũndũ ũyũ mwaganu, ti-itherũ nĩũgũkua,’ nawe wage kũmũringĩrĩria atigane na mĩthĩire iyo yake-rĩ, mũndũ ũcio mwaganu nĩagaakua tondũ wa wĩhia wake, no wee nĩwe ngooria thakame yake. ⁹ No rĩrĩ,

ūngĩira mūdũ ũcio mwaganu ehũũge atigane na mĩthiĩre ĩyo yake, nake aage gwĩka ũguo-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wa wĩhia wake, no wee nĩũkahonokia muoyo waku.

¹⁰ “Mũrũ wa mūdũ, ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũroiga atĩrĩ: “Mahĩtia na mehia maitũ nĩmatũritũhĩire, na ithuĩ tũkahwererekera nĩ ũndũ wamo. Twakĩhota atĩa gũtũura muoyo?”’ ¹¹ Meere ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, ndikenagio nĩ gĩkuũ kĩa andũ arĩa aaganu, no nĩ kaba magarũrũke matigane na mĩthiĩre ĩyo yao, nĩguo matũũre muoyo. Garũrũkai! Garũrũkai, mũtigane na mĩthiĩre ĩyo yanyu mĩũru! Mũgũgĩkua nĩkĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli?’

¹² “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mūdũ, ĩra andũ anyu atĩrĩ, ‘Ūthingu wa mūdũ ũrĩa mũthingu ndũkamũhonokia rĩrĩa akaaga gwithĩka, naguo waganu wa mūdũ ũrĩa mwaganu-rĩ, ndũgatũma agwe rĩrĩa akaagarũrũka atigane naguo. Mūdũ ũrĩa mũthingu angĩhia-rĩ, ndagetĩkirio atũũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu ũrĩa ararĩ naguo.’ ¹³ Ingĩira mūdũ ũrĩa mũthingu atĩ ti-itherũ nĩegũtũura muoyo, no hĩndĩ ĩyo we mwene ehie ehokete ũthingu ũcio wake, gũtirĩ gĩko kĩa ũthingu o na kĩmwe kĩa iria aneeka gĩkaarirkanwo; agaakua nĩ ũndũ wa ũũru ũcio ekĩte. ¹⁴ Ningĩ ingĩira mūdũ ũrĩa mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩũgũkua,’ nowe agarũrũke atigane na mehia make, eke maũndũ marĩa marĩ ma kĩhoo to na magĩrĩire, ¹⁵ angĩcookia kĩrĩa ooete gĩa kũrũgamĩrĩra thiirĩ, na acookie kĩrĩa aiyĩte, na arũmagĩrĩre irĩra cia watho wa kũrũmirĩrwo iria iheanaga muoyo, na ndageke ũndũ mũũru-rĩ, ti-itherũ nĩagatũura muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gũtirĩ rĩhia o na rĩmwe ekĩte rĩgaacooka kũririkanwo nĩguo orio. Nĩekĩte maũndũ marĩa marĩ ma kĩhoo to na magĩrĩire; ti-itherũ nĩagatũura muoyo.

¹⁷ “No andũ anyu moigaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhoo to.’ No nĩ njĩra yao ĩtarĩ ya kĩhoo to. ¹⁸ Mūdũ mũthingu angĩtigana na ũthingu wake eeke maũndũ mooru-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wamo. ¹⁹ Nake mūdũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu wake, eeke maũndũ marĩa marĩ ma kĩhoo to na magĩrĩire-rĩ, nĩagatũura muoyo nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. ²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, mugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhoo to.’ No rĩrĩ, niĩ ngaatũira o mūdũ wanyu ciira kũringana na mĩthiĩre yake we mwene.”

Gũtaarĩria gwa Kũgũa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ kuuma twathaamio, mũthenya wa ĩtano wa mweri wa ikũmi-rĩ, mūdũ worĩte kuuma Jerusalemu agĩũka kũrĩ niĩ, akĩnjĩira atĩrĩ, “Itũura rĩrĩa inene nĩrĩgwĩte!” ²² Na rĩrĩ, hwaĩ-wa-ira, mūdũ ũcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩhingũra kanua gakwa, mūdũ ũcio atanooka kũrĩ niĩ rũciinĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩtumũrwo kanua, na ndiacookire gũkira.

²³ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mūdũ, andũ acio matũũraga kũu kwanangĩku bũrũri-inĩ wa Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Iburahĩmu aarĩ o mūdũ ũmwe, no nĩegwatiire bũrũri ũyũ. No ithuĩ tũrĩ aingĩ; ti-itherũ bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ tũheetwo ũtuĩke igai riitũ.’ ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ inyuĩ mũrĩĩaga nyama irĩ o na thakame, na mũkainamĩrĩra mĩhianano yanyu, na mũgaitithia thakame-rĩ, inyuĩ no mũkĩgwatiire bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu? ²⁶ Inyuĩ mwĩhokaga rũhiũ rwanyu rwa njora, na mũgeeka maũndũ marĩ magigi, na o mūdũ wanyu agathaahia mũtumia wa mūdũ ũrĩa ũngĩ. Inyuĩ no mũkĩgwatiire bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu?’

²⁷ “Meere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũrĩa niĩ ndũũraga muoyo, acio matigaire kũu kwanangĩku makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ mĩgũnda-inĩ ngaamaneana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka imatambuunge, nao arĩa marĩ ciĩhitho-inĩ nũmu na ngurunga-inĩ makoorage nĩ mũthiro. ²⁸ Nĩngatũma bũrũri ũcio wanangĩke ũkire ihooru, naguo hinya ũrĩa wĩtĩagĩra nĩũgaathira, na

irĩma icio cia Isiraeli nĩgakirio ihooru, kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaananga bũrũri ũcio ũkire ihooru, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe marĩ magigi maneeke.’

³⁰ “No wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, andũ anyu maraaranĩria ũhoru waku marĩ thingo-inĩ, na mĩrango-inĩ ya nyũmba, makeerana atĩrĩ, ‘Ũkaai mũigwe ndũmĩrĩri ĩrĩa yũkĩte kuuma kũrĩ Jehova.’ ³¹ Andũ akwa mokaga kũrĩ we, o ta ũrĩa mamenyerete gwĩka, na magaikara thĩ mbere yaku mathikĩrĩrie ciugo ciaku, no rĩrĩ, matiĩkaga ũrĩa ciugĩte. Merutagĩra na tũnua twao, no ngoro ciao ikorokagĩra uumithio ũtarĩ wa kĩhooto. ³² Ti-itherũ harĩ o-rĩ, wee ũtuĩkĩte o ta mũndũ ũrĩa ũinaga nyĩmbo cia wendo arĩ na mũgambo mwege, na akahũũra kĩnanda wege, nĩgũkorwo nĩmaiguaga ciugo ciaku no matiĩkaga ũrĩa ciugĩte.

³³ “Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mothe makaahinga, na ti-itherũ nĩmakahinga, hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ thĩnĩ wao nĩ kwarĩ na mũnabii.”

34

Arĩithi na Ng’ondũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra arĩithi a Isiraeli; ratha ũhoru, ũmeere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o ene, marĩ na haaro-ĩ! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũru? ³ Inyuĩ mũrũũaga ng’ondũ iria noru, na mũkehumba nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega, no mũtirĩithagia rũũru rũu. ⁴ Inyuĩ mũtiĩkĩrĩte iria hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana mũkooha iria ndiihie. Mũtihũndũrĩte iria itururĩte, kana mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ na tha. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ciahurunjũkire tondũ itiarĩ na mũrĩithi, na rĩrĩa ciahurunjũkire ĩgĩtuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka. ⁶ Ng’ondũ ciakwa ciorũũrĩre kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-igũrũ. Ciahurunjirwo thĩ yothe, na gũtirĩ mũndũ worĩrĩrie kũrĩa irĩ, kana agĩcicaria.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo kĩa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, tondũ rũũru rwakwa nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtwo rũgatuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na ningĩ tondũ arĩithi akwa matiigana gũcacia rũũru rwakwa, no nĩo ene meemenyereire handũ ha kũmenyerera rũũru rwakwa-rĩ, ⁹ nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio, na nĩo ngooria rũũru rwakwa. Nĩngameheria matige kũrĩithia rũũru rũu, nĩguo arĩithi acio matigacooke kũrĩa ng’ondũ. Nĩngateithũra rũũru rwakwa kuuma tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtigatuĩke irio cia kũrĩũo nĩo.

¹¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene, nĩ nĩ ngaacaria ng’ondũ ciakwa ndĩcirĩithagie. ¹² O ta ũrĩa mũrĩithi amenyagĩrĩra rũũru rwake rũrĩa rũhurunjũkĩte rĩrĩa arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamenyagĩrĩra ng’ondũ ciakwa. Nĩngaciteithũra ndĩcirute kũrĩa guothe ciahurunjirwo mũthenya ũrĩa kwarĩ matu na nduma. ¹³ Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩcicookanĩrĩrie kuuma mabũrũri-inĩ, na ndĩcirehe bũrũri ũrĩa ũrĩ wacio kũũmbe. Nĩngacirĩithagia kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na kũu bũrũri-inĩ ũcio kũrĩa gũtũũragwo nĩ andũ. ¹⁴ Nĩngacirĩithagia kũrĩa kũrĩ na ũrĩithio mwege, na irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkũo gũgaatuĩka bũrũri wacio wa ũrĩithio. Kũu nĩkũo ikaaraha, bũrũri ũrĩ ũrĩithio mwege, na irĩĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Nĩ mwene nĩ nĩ ngerĩithagĩria ng’ondũ ciakwa, na ndũme ciarahage kũu. ¹⁶ Nĩngacaria iria ciũrĩte, na njokie iria itururĩte. Nĩngooha iria ndiihie nacio iria hinyaru ndĩciĩkĩre hinya,

no iria noru na iria irĩ na hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũuru rũu na kĩhooto.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ha ũhoru wanyu inyuĩ rũuru rwakwa-rĩ, nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng’ondũ ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ, na gatagatĩ ka ndũrũme na thenge. ¹⁸ Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũrĩa kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mweya? Nĩngĩ no nginya mũrangĩrĩrie ũrĩithio ũcio ũngĩ wanyu na makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ macio mangĩ na makinya manyu? ¹⁹ No nginya rũuru rwakwa rũrĩage kĩrĩa mũrangĩrĩrie, na rũnyuuage kĩrĩa munjugĩte na makinya manyu?”

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuithania ciira gatagatĩ ka ng’ondũ iria noru na iria hĩnju. ²¹ Tondũ mũcithinĩkanagia na rwere, o na kĩande, nacio ng’ondũ iria itarĩ na hinya mũgacitiindĩka na hĩa cianyu o nginya mũgaciingata, ²² nĩngahonokia rũuru rwakwa, naruo rũtigaacooka gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng’ondũ ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ. ²³ Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ũmwe, nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgaacirĩithagia; agaacirĩithagia na atuĩke mũrĩithi wacio. ²⁴ Nĩ Jehova nĩ nĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nĩngatuĩka mũthamaki gatagatĩ-inĩ ga cio. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio.

²⁵ “Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka ndĩcieherie kũu bũrũri-inĩ ũcio, nĩgeetha itũũre werũ-inĩ na ikomage mĩtitũ-inĩ irĩ na thayũ. ²⁶ Nĩngacirathima na ndaathime kũrĩa gũthiũrũkĩrie kĩrĩma gĩakwa. Nĩngoiragia mbura hĩndĩ ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagĩa mbura ya kĩrathimo. ²⁷ Mĩtĩ ya mũgũnda nĩngaciaraga maciaro mayo, nayo mũgũnda ĩgĩte na magetha mayo; andũ nao nĩmagaikaraga na thayũ thĩnĩ wa bũrũri wao. Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩtĩ ya macooki kuuma ngingo-inĩ ciao, na ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatuire ngombo. ²⁸ Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩio nĩ nyamũ cia gĩthaka. Magaatũũraga na thayũ, na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakagia. ²⁹ Nĩngamahe bũrũri ũĩkaine nĩ ũndũ wa kũgĩa magetha, nao matigacooka kũhũta marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. ³⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wao, ndĩ hamwe nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuĩ ng’ondũ ciakwa, o inyuĩ ng’ondũ cia rũuru rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ andũ, na nĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

35

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoru wa gũgĩũkĩrĩra, ³ ũkĩire atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩngũgũũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrie guoko gwakwa nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. ⁴ Nĩngatũma matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ “Tondũ wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩũtũũrĩtie muku na andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhiũ rwa njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ ĩrĩa iherithia rĩao rĩehĩrĩire, ⁶ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngakũneana ũitwo thakame, nayo nĩngathingatana nawe. Kuona atĩ ndwamenire ũiti wa thakame-rĩ, ũiti wa thakame nĩũgaathingatana nawe. ⁷ Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa othe mokaga kuo na makoimagara. ⁸ Nĩngaiyũria ĩrĩma ciaku na arĩa moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora makaagũa tũrĩma-inĩ twaku, na ituamba-inĩ

ciaku, o na mīkuru-inī yaku yothe. ⁹ Nīngatūma ūtūūre ūkirīte ihooru nginya tene, namo matūūra maku matigatūūrwo. Hīndī ūyo nīūkamenya atī nī nī nī Jehova.

¹⁰ “Tondū uugīte atīrī, “Ndūrīrī ici cieri na mabūrūri maya nīigatuīka ciitū, na tūciīgwatīre,” o na gwatuīka atī nī Jehova ndaari kuo, ¹¹ nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūruga muoyo-rī, nīngagwīka maūndū maringaine na marakara maku na ūiru waku, iria wonanirie ūrī na rūmena harīo, na nīngatūma menyeke gatagatī-inī kao hīndī irīa ngaamūtuīra ciira. ¹² Hīndī ūyo nīūkamenya atī nī Jehova nīnjiguīte maūndū mothe ma kīnyararo marīa warītie ma gūūkīrīra irīma cia būrūri wa Isiraeli. Woigire atīrī, “Nīcianangītwo na ikaneanwo kūrī ithuī tūcitambuure.” ¹³ Nīmwerahire na mūkīaria maūndū ma kūnjūkīrīra mūtekwīgīrīrīria na nī ngīgua maūndū macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Rīrīa thī yothe īgaakorwo īgīcanjamūka, nīngatūma ūkire ihooru. ¹⁵ Tondū nīwakenire rīrīa igai rīa andū a nyūmba ya Isiraeli rīanangirwo rīgīkira ihooru-rī, ūguo noguo ngagwīka o nawe. Wee Kīrīma gīa Seiru, nīūgakirio ihooru, wee mwene o na būrūri wa Edomu wothe. Hīndī ūyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’”

36

Ūrathi Ūkoniī Irīma cia Isiraeli

¹ “Atīrīrī, wee mūrū wa mūndū, ratha ūhoru ūkoniī irīma cia Isiraeli, ūciīre atīrī, ‘Inyuī irīma cia Isiraeli, iguai kiugo kīa Jehova. ² Mwathani Jehova ekuuga ūū: Thū nīyaaririe ūhoru waku, īkiuga atīrī, “Aha! Kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa tene nīgūtūkīte gwitū gwa kwīgwatīra.”’ ³ Nī ūndū ūcio ratha ūhoru uuge atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīmakwanangire na magīkūguīma na mīena yothe nīguo wīgwatīrwo nī ndūrīrī icio ingī ūtuīke kīndū kīmene na gīa gūcambio nī andū-rī, ⁴ nī ūndū ūcio inyuī irīma cia Isiraeli, iguai kiugo kīa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba, na kūndū kūrīa kwanangītwo gūgakira ihooru, na matūūra marīa mathaamītwo, na matūūra marīa matahītwo indo na makanyararwo nī ndūrīrī icio ingī iria imūthiūrūrūkīrie atīrī, ⁵ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīnjarītie ūhoru wa gūūkīrīra ndūrīrī icio ingī ndī na kīyo kīnene gīakanīte ta mwaki, na ngaaria ūhoru wa gūūkīrīra būrūri wa Edomu wothe, nīgūkorwo nīmegwatīre būrūri wakwa ūtuīke wao, makīngenagīrīra na marī na rūmena ngoro-inī ciao, nīguo matunyane ūrīithio wakuo.’ ⁶ Nī ūndū ūcio ratha ūhoru ūkoniī būrūri wa Isiraeli, na wīre irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba, atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ngwaria ndī na mang’ūrī marī na ūiru tondū nīūnyararītwo nī ndūrīrī icio. ⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndehīta njoete guoko na igūrū ndoiga atī ndūrīrī icio imūthiūrūrūkīrie o nacio nīikanyararwo.

⁸ “No rīrī, inyuī irīma cia Isiraeli nīmūkaruta honge, na mūciarīre andū akwa a Isiraeli maciaro,* nīgūkorwo marī hakuhī kūinūka. ⁹ Nīndīrarūmbūiya ūhoru wanyu na nīngūmūkinyīria wega wakwa; nīmūgacimbwo na mūhaandwo, ¹⁰ na nīngamūingīhīria andū, o acio a nyūmba ya Isiraeli yothe. Matūūra nīmagatūūrwo, nakuo kūrīa kwanange nīgūgacookererio. ¹¹ Nīngamūingīhīria andū na mahiū, nao nīmagaciarana na maingīhe. Nīngatūma mūtūūrwo nī andū ta ūrīa mwatūūrītwo mbere, na ndūme mūgaacīre gūkīra mbere. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova. ¹² Nīngatūma andū, o acio andū akwa a Isiraeli magere igūrū rīaku. Nīmakamwīgwatīra, na inyuī nīmūgatuīka igai rīao; mūtīgacooka kūmatunya ciana ciao rīngī.

* 36:8 Ūyū warī ūndū wa kuonania maciaro maingī (17:8, 23), o hamwe na ūtugi wa Ngai.

13 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Tondũ andũ maramwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũniinũkagia andũ, na mũgatunya rūrĩrĩ rwanyu ciana ciaruo,” 14 nĩ ũndũ ũcio mūtigacooka kũniina andũ, kana gũtũma rūrĩrĩ rwanyu rwage ciana, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 15 Ndigacooka gũtũma mũigwe kĩnyūrũri kĩa ndūrĩrĩ, o na kana mũcooke kũnyararwo nĩ kĩrĩndĩ, kana ndũme rūrĩrĩ rwanyu rũgwe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

16 Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 17 “Mũrũ wa mũndũ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maatũruga bũrũri wao kĩũbe-rĩ, nĩmaũthaahirie na mĩtugo yao na ciiko ciao. Mĩtugo yao yatariĩ ta thaahu wa mũndũ-wa-nja wa o mweri maitho-inĩ makwa. 18 Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa, tondũ nĩmaitithĩtie thakame kũu bũrũri ũcio na tondũ nĩmaũthaahĩtie na mĩhianano yao. 19 Nĩndamahurunjire ndūrĩrĩ-inĩ, na makĩharaganĩrio mabũrũri-inĩ; ndaamatuĩrĩre ciira kũringana na mĩtugo yao na ciiko ciao. 20 Na kũrĩa guothe maathiire ndūrĩrĩ-inĩ nĩmathaahirie rĩitwa rĩakwa itheru, nĩgũkorwo kweragwo atĩrĩ igũrũ rĩao, ‘Aya nĩ andũ a Jehova, no no nginya maangĩherire bũrũri wake.’ 21 Nĩndarũmbũyagia ũhoru wa rĩitwa rĩakwa itheru, rĩrĩa rĩathaahirio nĩ nyũmba ya Isiraeli ndūrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiite.

22 “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndigwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no ngũmeeka nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa itheru, rĩrĩa mũthaahĩtie ndūrĩrĩ-inĩ kũrĩa mũthiite. 23 Nĩngonania ũtheru wa rĩitwa rĩakwa inene, rĩrĩa rĩthaahĩtio ndūrĩrĩ-inĩ icio, rĩitwa rĩu inyuĩ mũthaahĩtie gatagatĩ-inĩ ga cio. Hĩndĩ ĩyo ndūrĩrĩ icio nĩikamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ ĩrĩa ngeyonania atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao kũhĩtũkĩra harĩ inyuĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

24 “Nĩgũkorwo nĩngamũruta ndūrĩrĩ-inĩ icio; nĩngamũcookanĩrĩria kuuma mabũrũri macio mothe, na ndĩmũcookie bũrũri wanyu kĩũbe. 25 Nĩngamũminjaminjĩria maaĩ matheru, na inyuĩ nĩmũgathera; nĩ nĩ ngaamũtheria mũthirwo nĩ thaahu wanyu wothe, na ndĩmũtherie kuuma kũrĩ mĩhianano yanyu yothe. 26 Nĩngamũhe ngoro njerũ, na njĩkĩre roho mwerũ thĩnĩ wanyu; nĩngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndĩmũhe ngoro ya nyama. 27 Na nĩngekĩra Roho wakwa thĩnĩ wanyu, na ndũme mũrũmagĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre kũrũmia mawatho makwa. 28 Mũgaatũũra thĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ndaaheire maĩthe manyu ma tene; nĩmũgatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wanyu. 29 Nĩngamũhonokia kuuma thaahu-inĩ wanyu wothe. Nĩngoiga kũgĩe ngano, na ndũme ĩngĩhe, na ndikamũrehithĩria ng’aragu. 30 Nĩngaingĩhia maciaro ma mĩtĩ na maciaro ma mũgũnda, nĩgeetha mũtikanacooke kũnyararwo mũrĩ thĩnĩ wa ndūrĩrĩ tondũ wa ng’aragu. 31 Hĩndĩ ĩyo nĩmũkaririkana mũthiire yanyu mũũru na ciiko cia waganu, na nĩmũgethũũra inyuĩ ene nĩ ũndũ wa mehia manyu na mĩtugo yanyu ĩrĩ magigi. 32 Nĩngwenda mũmenye atĩ ndireeka ũndũ ũyũ nĩ ũndũ wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mũnyararithio nĩ ũndũ wa mĩtugo yanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli!

33 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ngaamũtheria mũthirwo nĩ mehia manyu mothe-rĩ, nĩngatũma matũũra manyu macooke gũtũũrwo, na kũrĩa kwanangĩku nĩgũgacookererio. 34 Bũrũri ũrĩa ũkirĩte ihooru nĩũkarĩmwo handũ ha gũikaraga ũkirĩte ihooru maitho-inĩ ma arĩa othe mahĩtũkagĩra kuo. 35 Nao nĩmakoiga atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ watũũrĩte ũrĩ mũteanĩrie rĩu ũtuĩkĩte o ta mũgũnda wa Eden; matũũra manene marĩa maanangĩtwo, na magakirio ihooru, na makaniinwo-rĩ, rĩu nĩmairigĩre na magatũũrwo.” 36 Hĩndĩ ĩyo ndūrĩrĩ iria imũthiũrũrũkĩrie, iria igaatigara, nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njookereirie kũrĩa kwanangĩtwo, na

ngahaanda rĩngĩ kũrĩa gwakirĩtio ihooru. Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩ niĩ ngeeka ũguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O rĩngĩ nĩngētĩkĩra kũigua ithaithana rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli na ndĩmekĩre ũũ: Nĩngatũma andũ ao maingĩhe o ta rũũru rwa ng’ondu, ³⁸ maingĩhe o ta ndũũru cia kũrutwo magongona kũu Jerusalemu hĩndĩ ya ciathĩ iria nyamũre. Ũguo nĩguo matũũra macio manene manangĩtwo makaiyũrio ndũũru cia andũ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.”

37

Gĩtuamba kĩa Mahĩndĩ Momũ

¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Jehova nĩ kwagĩire igũrũ rĩakwa, ngĩoywo nĩ Roho wa Jehova akĩndwara handũ gĩtuamba-inĩ gatagatĩ; nakĩo kĩa iyũrite mahĩndĩ. ² Nake akĩdongoria akĩnjeeria kũu maarĩ, na ngĩona mahĩndĩ maingĩ mũno maaraganĩte kũu gĩtuamba-inĩ kũu, na mahĩndĩ macio maarĩ momũ mũno. ³ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya-rĩ, no macooke muoyo?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ũũĩ.”

⁴ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Rathĩra mahĩndĩ maya ũhoru, ũmeere atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maya momũ, iguai kiugo kĩa Jehova! ⁵ Mwathani Jehova ekwĩra mahĩndĩ maya ũũ: Nĩngũtũma mũgĩe na mĩhũmũ, na inyuĩ nĩmũgũcooka muoyo. ⁶ Nĩngũmwĩkĩra mĩkiha, na ndũme mũgĩe na nyama na ndĩmũhumbĩre na gĩkonde; nĩngũmwĩkĩra mĩhũmũ, na nĩmũgũcooka muoyo. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.’ ”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoru o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na inegene, mũgambo wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ macio magĩcookanĩrĩra, o ihĩndĩ rĩngĩcookerera ihĩndĩ rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁸ Na niĩ ngĩcũthĩrĩria, ngĩona maagĩa mĩkiha na nyama, nakĩo gĩkonde gĩkĩmahumbĩra, no matiarĩ na mĩhũmũ.

⁹ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Rathĩra mĩhũmũ ũhoru; mũrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ũhoru ũmĩire atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ũkai inyuĩ mĩhũmũ ya muoyo muumĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, na mwĩkĩre mĩhũmũ thĩinĩ wa aya moragĩtwo, nĩguo macooke muoyo.’ ” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoru o ta ũrĩa aanjathĩte, nayo mĩhũmũ ĩkĩmatoonya; nao makĩgĩa muoyo, makĩrũgamia na magũrũ mao, nao magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita.

¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maitũ nĩmomũ, nague mwĩhoko witũ nĩmũthiru; na ithuĩ nĩtũheretio.’ ¹² Nĩ ũndũ ũcio, marathĩre ũhoru, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũri ũcio wa Isiraeli. ¹³ Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaahingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie muume kuo, inyuĩ andũ aya akwa. ¹⁴ Nĩngamwĩkĩra Roho wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtwara bũrũri ũrĩa ũrĩ wanyu kũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩ niĩ njĩkĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

Rũrĩrĩ Rũmwe Rungu rwa Mũthamaki Ũmwe

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, oya gathanju ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ Ningĩ woe gathanju kangĩ ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gathanju ka Efiraimu, karĩa ka Jusufu na andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ ¹⁷ Tũnyitithanie tũtũke rũthanju rũmwe nĩguo tũtũke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku.

18 “Rĩria andũ anyu magaakũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ ũtangĩtwĩra gĩtũmi kĩa maũndũ maya ũreka?’ 19 ũkaamacookeria, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnguoya gathanju kau ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli iyo ikuruhanĩte nake, o kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkoohanie hamwe na gathanju ka Juda, tũtuĩke rũthanju rũmwe, natuo tũtuĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.’ 20 Nyiita tũthanju tũu wandĩkĩte maitho-inĩ mao, 21 ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiĩte. Nĩngamacookanĩrĩria ndĩmarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũri wao kĩũmbe. 22 Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa mũthamaki ũmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka rĩngĩ gũtuĩka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matuĩke mothamaki meerĩ. 23 Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano yao, kana mĩhiano mũũru, kana waganu wao o wotho, nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcoka na thuutha nĩ ũndũ wa mehia mao, na nĩngamatheria. Magaatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao.

24 “ ‘Daudi ndungata yakwa nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wao, nao othe magĩe na mũrĩithi ũmwe. Nĩmakarũmĩrĩra mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. 25 Magaatũũra bũrũri ũcio ndaaheire ndungata yakwa Jakubu, bũrũri ũrĩa maithe manyu maatũũraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatũũra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuĩke mũnene wao nginya tene. 26 Nĩngarũkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao; nakĩo gĩgaatuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya tene. 27 Nĩngĩ gĩikaro gĩakwa gĩgaatuũra hamwe nao; nĩngatuĩka Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa. 28 Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nduuaga andũ a Isiraeli atheru, hĩndĩ irĩa handũ-hakwa-harĩa-haamũre hagaatuũra hamwe nao nginya tene.’ ”

38

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Gogu

1 Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Gogu wa kũu bũrũri wa Magogu, ũcio mũnene wa anene a Mesheki na Tubali; mũrathĩre ũhoru wa kũmũũkĩrĩra, 3 ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. 4 Nĩngakũhũgũra, ngwĩkĩre ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita: nĩcio mbarathi ciaku, na andũ aku arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo iria nene na iria nini, othe makĩhiũragia hiũ ciao cia njora. 5 Nao andũ a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiĩtĩte ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, 6 o na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi Togarima moimĩte kũraya mwena wa gathigathini marĩ na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nawe.

7 “ ‘Wĩthagathage; wĩhaarĩrie, wee mwene hamwe na kĩrĩndĩ kĩrĩa gĩothe gĩgũthiũrũrũkĩrie, nawe ũgĩathe. 8 Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo mũthiĩ ita-inĩ. Mĩaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharĩkĩra bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũrĩa andũ aguo maacookanĩrĩrio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ magĩtwarwo irĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũrĩa gũtũũrĩte gũkĩrĩte ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. 9 Wee hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio; mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri.

10 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩũkagĩa na meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũũru. 11 Nawe nĩũkoiga atĩrĩ, “Nĩngũtharĩkĩra bũrũri ũrĩa wa matũũra matarĩ mairigĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ na matarekũũa ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra matarĩ mairigĩre, na matarĩ ihingo na mĩgĩiko. 12 Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, andũ marĩ na ũtonga wa mahiũ, na wa indo, nao matũũrĩte gatagatĩ ka bũrũri ũcio.” 13 Andũ a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matũũra mothe makuo magaaakũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte gũtaha indo? Ũnganĩtie kĩrĩndĩ gĩaku mũũke mũtunyane indo, na mũkuue betha na thahabu, na mũkuue mahiũ na indo, o na mũtahe indo nyingĩ mũno?”

14 “Nĩ ũndũ ũcio, mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wĩre Gogu atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ihinda rĩu, rĩrĩa andũ akwa Isiraeli magaaakorwo maikarĩte marĩ na thayũ-rĩ, githĩ o nawe ndũkarĩmenya? 15 Nĩũkoima gwaku kũndũ kũraya, o kũu mwena wa gathigathini, wee mũrĩ hamwe na ndũrĩrĩ nyingĩ, othe mahaicĩte mbarathi, marĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ, mbũtũ ya ita ĩrĩ hinya. 16 Nĩũgathiĩ na mbere na gũũkĩrĩra andũ akwa a Isiraeli ũtarĩĩ ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri. Matukũ-inĩ marĩa magooka, wee Gogu-rĩ, nĩngagũtwara ũgookĩrĩre bũrũri wakwa, nĩguo ndũrĩrĩ ikaamenya rĩrĩa ngeyonania kũhitũkĩra harĩwe atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao.

17 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Githĩ wee tiwe ndaaririe ũhoru waku matukũ-inĩ ma mbere, ngĩaria na anabii a Isiraeli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inĩ rĩu nĩmarathire ũhoru mĩaka mĩingĩ, makiuga atĩ nĩngagũtwara ũkamookĩrĩre. 18 ũũ nĩguo gũkaahaana ihinda-inĩ rĩu: Rĩrĩa Gogu agaatharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli, marakara makwa mahiũ nĩmakarahũrwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 19 Nguuga ndĩ na kĩyo kĩnene na mang’ũrĩ mahiũ ta mwaki atĩ ihinda rĩu nĩgũkagĩa gĩthingithia kĩnene kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli. 20 Thamaki cia iria-inĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, na nyamũ cia gĩthaka, na kanyamũ o gothe karĩa gathiiagĩra thĩ, o na andũ othe arĩa marĩ gũkũ thĩ nĩmakainaina maanyona. Irĩma nĩikang’aũranio, na hurũrũka nĩikaragana, o na rũthingo o ruothe nĩrũkamomoka. 21 Nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre Gogu kũu irĩma-inĩ ciakwa ciothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rũhiũ rwa njora rwa o mũndũ nĩrũgookĩrĩra mũrũ wa ithe. 22 Nĩngatuĩra Gogu ciira, ndĩmũrehere mũthiro na ũiti wa thakame; nĩngoiria mbura nene mũno, ndĩmuurĩrie we mwene na thigari ciake, o na ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nake, ndĩmoiĩrĩrie mbura ya mbembe na ũbiriti. 23 ũguo nĩguo ngoonania ũnene o na ũtheru wakwa, na ndũme menyeke maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

39

1 “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra Gogu, ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, o wee mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. 2 Nĩngakũhũgũrانيا na ngũguucũrũrie. Nĩngakũruta kũndũ kũraya mwena wa gathigathini, ngũtware ũgookĩrĩre irĩma cia bũrũri wa Isiraeli. 3 Ningĩ nĩngagũtha ũta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho, na ndũme mĩguĩ yaku ĩgwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo. 4 Kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo ũkaagũa, wee, na mbũtũ ciaku ciothe cia ita, na ndũrĩrĩ iria igaakorwo hamwe nawe. Nĩngakũneana kũrĩ nyoni cia mĩthemba yothe iria irĩĩaga nyama, na kũrĩ nyamũ cia gĩthaka, ũrĩio nĩcio. 5 Nĩũkagũa werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 6 Nĩngatwarithĩria Magogu mwaki, o na ndwarithĩrie andũ arĩa matũũruga marĩ na thayũ kũu ndwere-inĩ cia iria, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

7 “Nĩngatũma rĩitwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Isiraeli. Ndigacooka kũreka rĩitwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ Ũrĩa Mũtheru thĩinĩ wa Isiraeli. 8 Mũthenya ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ nĩũgakinya, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Ũcio nĩguo mũthenya ũrĩa njarĩtie ũhoru waguo.

9 “Hĩndĩ ĩyo arĩa maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Isiraeli nĩmakoimagara, nao mahũthĩre indo icio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mĩguĩ, na ndotono o na matimũ. Magaacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa mĩaka mũgwanja. 10 Matikabatario nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ icio cia mbaara. Nao nĩmagataha arĩa maamatahĩte na matunye arĩa maamatunyĩte indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

11 “Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaahe Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli, gĩtuamba-inĩ kĩa agendi arĩa mathiiaga mwena wa irathĩro werekeire Iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magirĩrĩrio gũcoka kũgera njĩra ĩyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ gĩake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ũndũ ũcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu.

12 “Andũ a nyũmba ya Isiraeli makaaniina mĩeri mũgwanja* magĩthika andũ acio, nĩguo matherie bũrũri ũcio. 13 Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ũcio, na mũthenya ũcio ngaagocithio ũgaatuĩka mũthenya wao wa kũririkanagwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

14 “Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ũcio. Amwe magaathĩ bũrũri ũcio kũndũ guothe, na mongererwo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri ĩyo mũgwanja yathira-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio. 15 Nao rĩrĩa magaakorwo magĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio, ũmwe wao angĩkoona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũuri hakuhĩ narĩo o nginya rĩrĩa athikani makaarĩthika kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Hamoni-Gogu. 16 (Nĩngĩ kũu nĩgũgakorwo itũũra rĩitagwo Hamona.) Ũguo nĩguo magaatheria bũrũri ũcio.’

17 “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Īta nyoni cia mĩthemba yothe, na nyamũ ciothe cia gĩthaka, ũciĩre atĩrĩ: ‘Ũnganai mũcokaanĩrĩre hamwe kuuma kũndũ guothe, mũũke igongona-inĩ inene rĩrĩa ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, igongona inene kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli. Kũu nĩkuo mũkaarĩra nyama na mũnyũire thakame. 18 Mũkaarĩa nyama cia andũ arĩa marĩ hinya, na mũnyue thakame ya andũ arĩa anene a thĩ taarĩ ndũrũme na tũtũrũme, na mbũri na ndegwa, ciothe irĩ nyamũ iria noru cia kuuma Bashani. 19 Igongona rĩu ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, mũkaarĩa maguta nginya mwĩhũũnĩrĩrie, na mũnyue thakame nginya mũrĩio. 20 Metha-inĩ yakwa mũkaarĩa mũhũũne nyama cia mbarathi, o na cia arĩa mathiiaga macihaicĩte, na cia andũ marĩ hinya na thigari cia mĩthemba yothe’, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

21 “Nĩngonania riiri wakwa ndũrĩrĩ-inĩ, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkoona iherithia rĩrĩa ngaarehe, o na guoko kũrĩa ngaamaigĩrĩra. 22 Kuuma mũthenya ũcio gũthĩĩ na mbere, andũ a nyũmba ya Isiraeli nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. 23 Nacio ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ andũ a Isiraeli maatahĩtwo nĩ ũndũ wa wĩhia wao, tondũ nĩmagire kũnjĩhoka. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmahitha ũthiũ wakwa, ngĩmaneana kũrĩ thũ ciao, nao othe makĩũragwo na rũhiũ rwa njora. 24 Kũringana na ũrĩa thaahu wao watariĩ na mahĩtia mao, ũguo noguo ndaamaherithirie na ngĩmahitha ũthiũ wakwa.

25 “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩu nĩngũcookia Jakubu kuuma kũrĩa aatwarĩtwo aatahwo, na njiguĩre andũ othe a Isiraeli tha, o na ndũũgamĩrĩre

* 39:12 Ihinda rĩa thikũ, mĩeri, kana mĩaka mũgwanja rĩonanagia ũkinyanĩru na ũrĩkĩrĩru.

rĩitwa rĩakwa itheru na kĩyo. ²⁶ Nĩmakariganĩrwo nĩ thoni ciao na kwaga kwĩhokeka kwao guothe kũrĩa maanyonirie rĩrĩa maatũũraga na thayũ bũrũri-inĩ wao gũtarĩ mũndũ ũngĩmamakia. ²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa ngaakorwo ndĩmacooketie kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ngaamongania kuuma mabũrũri-inĩ ma thũ ciao, nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru kũgerera harĩo maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, tondũ o na gũtuĩka nĩndatũmire matahwo magĩtwarwo thĩnĩ wa ndũrĩrĩ, nĩngamacookanĩrĩa bũrũri-inĩ wao kũĩmbe, na hatĩrĩ o na ũmwe ngaatiga na thuutha. ²⁹ Ndigacooka kũmahitha ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo nĩngaitĩrĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli Roho wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kĩeya kĩa Hekarũ ĩrĩa Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano wa gũtahwo gwitũ, kĩambĩrĩria-inĩ kĩa mwaka ũcio, mũthenya wa ikũmi wa mweri ũcio, naguo nĩ mwaka wa ikũmi na ĩna kuuma rĩrĩa itũũra inene rĩatunyanirwo, mũthenya o ũcio-rĩ, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩndwara itũũra-inĩ rĩu inene. ² Ndĩ thĩnĩ wa cioneki cia Ngai nĩandwarire bũrũri wa Isiraeli, akĩnjiga kĩrĩma-igũrũ kĩaaya mũno, na mwena wakĩo wa gũthini kwarĩ na mĩako yoonekaga ĩtariĩ ta itũũra inene. ³ Nake akĩndwara ho, na nĩ ngĩona mũndũ, na mũhianĩre wake watariĩ ta gĩcango; nake aarũngĩ itoonyero-inĩ arĩ na rũrigi rwa gatani, na rũthanju rwa gũthima* guoko-inĩ gwake. ⁴ Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, ta rora na maitho maku, na ũigue na matũ maku, na ũrũmbũye wega maũndũ mothe marĩa ngũkuonia, nĩgũkorwo nĩkĩo gĩtũmĩte wee ũrehwo gũkũ. ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli maũndũ mothe marĩa ũkuona.”

Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro gĩa Gũtoonya Nja ya Nyumĩrĩa

⁵ Ningĩ nĩndonire rũthingo rwathiũrũrũkĩrie hekarũ mĩena yothe. Rũthanju rwa gũthima rũrĩa rwarĩ guoko-inĩ kwa mũndũ ũcio rwarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtandatũ. Nake nĩathimire rũthingo; wariĩ waruo warĩ wa mĩkono ĩtandatũ,† na mĩkono ĩtandatũ kũraiha na igũrũ.

⁶ Agĩcooka agĩthiĩ kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩaang’etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata na ngathĩ ciakĩo, na agĩthima hingĩro ya kĩhingo; yariĩ ya mĩkono ĩtandatũ gũtoonya na thĩnĩ. ⁷ Natuo tũnyũmba twa arangĩri twariĩ twa mĩkono ĩtandatũ kũraiha, na mĩkono ĩtandatũ kwarama, na itũina rĩa kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kangĩ rĩariĩ rĩa mĩkono ĩtano. Nayo hingĩro ya kĩhingo kũ kĩaariganĩtie na gĩthaku kĩrĩa kĩaang’etheire hekarũ, nakĩo kĩaarĩ kĩa mĩkono ĩtandatũ gũtoonya na thĩnĩ.

⁸ Ningĩ agĩthima gĩthaku kĩrĩa kĩaang’etheire hekarũ; ⁹ nakĩo kĩaarĩ kĩa mĩkono ĩnana‡ gũtoonya na thĩnĩ. Gĩthaku kũ kĩaarĩ na itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kĩaarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩrĩ.§ Nakĩo gĩthaku kũ kĩaang’etheire hekarũ.

¹⁰ Thĩnĩ wa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro haarĩ na tũnyũmba tũtatũ twa arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twariĩ na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. ¹¹ Ningĩ agĩthima wariĩ wa njĩra ĩyo ya itoonyero rĩu, nayo yariĩ ya mĩkono ikũmi,* na ũraihi wayo warĩ wa mĩkono ikũmi na ĩtatũ.† ¹² Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haarĩ na rũthingo rwarĩ rwa mĩkono ũmwe‡ kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twariĩ twa mĩkono ĩtandatũ§ mĩena yothe ĩna. ¹³ Ningĩ agĩthima itoonyero rĩu arutĩtie kuuma mũthia wa na thuutha wa rũthingo rwa

* **40:3** Rũthanju rũrũ rwa gũthima rwarĩ na ũraihi wa ta mita 3 † **40:5** nĩ ta mita 3 ‡ **40:9** nĩ ta mita 4 § **40:9** nĩ ta mita 1 * **40:11** nĩ ta mita 5 † **40:11** nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75) ‡ **40:12** nĩ ta nuthu mita (0.5) § **40:12** nĩ ta mita 3

kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaang'ethanĩire nako; itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano* kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo nginya mwanya ũrĩa waringanĩte naguo. ¹⁴ Ningĩ agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiũrũrũka mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yarĩ ya mĩkono mĩrongo ĩtandatũ.† Gĩthimo kũu gĩakinyĩte gĩthaku-inĩ kĩrĩa kĩang'etheire nja ĩyo. ¹⁵ Itĩina rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũrĩa ũngĩ wa gĩthaku kĩarĩo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano.‡ ¹⁶ Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio ciarĩ thĩinĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrĩkitio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ũthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mĩkĩndũ.

Nja ya Nyumĩrĩra

¹⁷ Ningĩ akĩndwara nja ĩrĩa ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja ĩyo yothe; nĩ haarĩ na tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ twakĩtwo tũtwaranĩte na hau haarĩtwo mahiga. ¹⁸ Handũ hau haarĩtwo mahiga haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, naguo warĩ waho na ũraihu nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. ¹⁹ Ningĩ agĩthima itĩina rĩa kuuma mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yarĩ mĩkono igana§ mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gathigathini

²⁰ Ningĩ agĩthima ũraihu na warĩ wa kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa gathigathini, gĩa gũthiĩ nja ĩyo ya nyumĩrĩra. ²¹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakĩo, o na gĩthaku gĩakĩo ciarĩ na ithimo ciaiganaine na cia itoonyero rĩu rĩa mbere. Kĩarĩ kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. ²² Mĩanya yakĩo, na gĩthaku gĩakĩo na magemio ma mĩkĩndũ ciarĩ na ithimo o ta cia kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Ngathĩ ya makinya mũgwanja yaambatĩte nginya ho, nakĩo gĩthaku gĩakĩo gĩkang'ethanĩra nayo. ²³ Nĩ haarĩ na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thĩinĩ, kũng'ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũrĩa kwarĩ na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agĩthima itĩina rĩa kuuma kĩhingo kĩmwe nginya kĩrĩa kĩang'ethanĩire nakĩo; narĩo itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gũthini

²⁴ Ningĩ akĩndongoria na mwena wa gũthini, na nĩ ngĩona kĩhingo kĩerekeire mwena wa gũthini. Nake agĩthima itingĩ ciakĩo na gĩthaku gĩakĩo, nacio nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. ²⁵ Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatariĩ ta mĩanya ya ihingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo ĩtano kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano kwarama. ²⁶ Ningĩ ngathĩ ya makinya mũgwanja nĩyaambatĩte ĩgakinya kĩhingo-inĩ kũu, nakĩo gĩthaku gĩakĩo kĩang'ethanĩire na nja ya hekarũ; thingo ciakĩo iria ciarĩ o mwena wa njĩra ĩyo nĩciagemetio na mĩkĩndũ. ²⁷ Hau nja ya na thĩinĩ o na ho nĩ haarĩ kĩhingo kĩerekeire mwena wa gũthini, nake agĩthima kuuma kĩhingo-inĩ kũu nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa mwena wa gũthini; itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Ihingo cia Gũtoonya Nja ya na Thĩinĩ

²⁸ Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ tũtoonyeire kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena ũcio; nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ. ²⁹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo

* 40:13 nĩ ta mita 13 † 40:14 nĩ ta mita 31 ‡ 40:15 nĩ ta mita 26 § 40:19 nĩ ta mita 52

nñciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhĩ na nja ya na thĩinĩ ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano, na wariĩ wa mĩkono ĩtano. ³¹ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩang'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nñciagemetio na mĩkĩndũ, na ngathĩ ya makinya manana nĩyaambatĩte ĩgakinya ho.

³² Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio mangĩ. ³³ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nñciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. ³⁴ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩang'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nñciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

³⁵ Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kũu. Nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, ³⁶ o ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kĩaĩo na mĩanya mĩena yothe. Kĩhingo kũu kĩaĩo na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. ³⁷ Gĩthaku gĩakĩo kĩaĩang'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ icio ciakĩo nñciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

Tũnyũmba twa kũrĩa Kwahaaragĩrio Magongona

³⁸ Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩinĩ, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau nĩho maruta ma njino maathambagĩrio. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehia, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja rwa gĩthaku kũu gĩa itoonyero rĩu, hakuhĩ na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihi wa mũkono ũmwe na nuthu,* na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu, na mũkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ rĩacio nĩho haigagĩrĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na ũraihi wa wariĩ wa rũhĩ,† twathecereirio rũthingo-inĩ mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrĩrwo nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩinĩ, kũu nja-inĩ ya na thĩinĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kĩgongona. Aya nĩo ariũ a Zadoku, na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake.”

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja ĩyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana‡ kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kĩgongona kĩaĩo hau mbere ya hekarũ.

* 40:42 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † 40:43 nĩ ta centimita 8 ‡ 40:47 nĩ ta mita 52

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kũu; o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano. § Wariĩ wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna,* na thingo ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtatũ† o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kũu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,‡ na mĩkono ikũmi na ĩĩrĩ§ kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

41

¹ Mũndũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciahō; wariĩ wa itingĩ icio warĩ mĩkono ĩtandatũ* o mwena. ² Wariĩ wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi,† nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mĩkono ĩtano‡ kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩna,§ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ.*

³ Ningĩ agĩtoonya na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩĩrĩ.† Itoonyero rĩu rĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ, nacio thingo iria ciarĩ o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.‡

⁴ Ningĩ agĩthima ũraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩinĩ; naho haarĩ ha mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, nagu wariĩ waho warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ gũtuĩkania nginya mũthia wa nja ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.”

⁵ Ningĩ agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono ĩtandatũ, natuo tũnyũmba tũrĩa twarĩ mĩena-inĩ yothe ya hekarũ, o kamwe kaarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩna. § ⁶ Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo karĩ igũrũ wa karĩa kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ. Nĩ haarĩ na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rũthingo rwa hekarũ, ya gũtiirĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ ũcio mĩgamba ĩyo ndĩatoonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa hekarũ. ⁷ Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩirie hekarũ twakĩtwo tũkĩararamaga o ũrĩa ngoroba yathĩaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ĩyo waakĩtwo wambatĩtio na matĩina, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu tũkaaraama o ũrĩa mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ yambatĩte kuuma ngoroba ĩrĩa yarĩ thĩ mũno nginya ĩrĩa ĩrĩ igũrũ biũ igereire ngoroba ya gatagatĩ.

⁸ Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yothe, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ũcio warĩ na ũraihi wa rũthanju rũu rwa mĩkono ĩtandatũ ĩrĩa mĩraihi. ⁹ Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu wa mĩkono ĩtano.* Ithenya rĩrĩa rĩatigĩtio gatagatĩ ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰ na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai rĩarĩ rĩa wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ gũthiũrũrũkĩria hekarũ yothe. ¹¹ Nĩ haarĩ na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatigĩtio ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ rĩrĩ mwena wa gũthini; nakĩo gĩtina kũu kĩambatĩrie na igũrũ kũnyiitana na ithenya rĩu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano gũthiũrũrũkĩria.

§ 40:48 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5) * 40:48 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7.25) † 40:48 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5) ‡ 40:49 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § 40:49 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6:25) * 41:1 nĩ ta mita 3 † 41:2 nĩ ta mita 5 ‡ 41:2 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2:5) § 41:2 nĩ ta mita mĩrongo ĩĩrĩ na nuthu (20:5) * 41:2 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) † 41:3 nĩ ta mita 1 ‡ 41:3 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5) § 41:5 nĩ ta mita 2 * 41:9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75)

¹² Nyũmba ĩrĩa yang'etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yarĩ ya wariĩ wa mĩkono mĩrongo mũgwanja.† Naruo rũthingo rwa nyũmba ĩyo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono ĩtano gũthiũrũrũkĩria, na ũraihi waruo warĩ wa mĩkono mĩrongo kenda.‡

¹³ Ningĩ agĩthima hekarũ ĩyo; yarĩ na ũraihi wa mĩkono igana,§ nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono igana. ¹⁴ Wariĩ wa nja ĩyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, warĩ wa mĩkono igana.

¹⁵ Ningĩ agĩthima ũraihi wa nyũmba ĩyo yang'etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; naguo warĩ wa mĩkono igana.

Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre, na mwena wa na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na gĩthaku kĩrĩa kĩaang'etheire nja ĩyo, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na hingĩro icio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku icio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba icio ithatũ: kĩrĩa gĩothe kĩaarĩ mbere ya hingĩro, o na nginya hingĩro ĩyo nĩciahumbĩritwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩritwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twarĩ na mbaũ. ¹⁷ Ningĩ hau igũrũ rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matĩina maiganaine kũrigiicĩria mwena wa thĩinĩ na wa nja ya handũ-harĩa-haamũre ¹⁸ nĩ gwakururĩtwo makerubi na mĩkĩndũ. Mĩkĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi rĩarĩ na mothiũ meerĩ: ¹⁹ ũthiũ wa mũndũ warorete mũkĩndũ mwena ũmwe, naguo ũthiũ wa mũrũũthi ũkarora mũkĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namo magakururwo kũrigiicĩria ndwere cia hekarũ ĩyo yothe. ²⁰ Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mĩkĩndũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²¹ Nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mũrango, nayo buremu ĩrĩa yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno yatarĩ o tayo. ²² Ningĩ nĩ haarĩ na kĩgongona kĩa mbaũ kĩrĩa kĩaarĩ kĩa mĩkono ĩtatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono ĩĩrĩ† o mwena, mĩena yothe ĩna; koine ciakĩo, na njikarĩro yakĩo, o na mĩena yakĩo ciarĩ cia mbaũ. Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Īno nĩyo metha ĩrĩa ĩrĩ hau mbere ya Jehova.” ²³ Handũ-harĩa-haamũre na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o handũ haarĩ na mĩrango ĩĩrĩ. ²⁴ O mũrango wathondeketwo na mĩrango ĩĩrĩ ya wa mbaũ, na o mũrango wahingũkaga na gatagatĩ. ²⁵ Nayo mĩrango ya nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩyakururĩtwo makerubi na mĩkĩndũ, ta ũrĩa gwakururĩtwo thingo-inĩ, na nĩ haarĩ na membea ma mbaũ hau mbere ya gĩthaku kĩu. ²⁶ Thingo-inĩ icio cia mwena wa gĩthaku kĩu nĩ haarĩ na tũtirica tũceke twarĩ na mĩkĩndũ ĩkururĩtwo o mwena o mwena. Tũnyũmba twa mĩena-inĩ ya hekarũ o na tuo nĩtwarĩ na membea ma mbaũ.

42

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩndongoria, akĩndwara mwena wa gathigathini o nginya nja ĩyo ya nyumĩrĩra, akĩnginyia tũnyũmba-inĩ tũrĩa twang'etheire nja ya hekarũ na tũkang'ethera rũthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini. ² Nyũmba ĩrĩa mũrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yarĩ ya ũraihi wa mĩkono igana* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano.† ³ Gĩcigo kĩrĩa kĩaarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ‡ kuuma nja ya na thĩinĩ, na gĩcigo kĩrĩa kĩaang'etheire harĩa haarĩtwo mahiga nja ya nyumĩrĩra-rĩ, nĩ kwarĩ na ithaku ciakĩtwo ngoroba ithatũ, na o gĩthaku kĩaang'etheire kĩrĩa kĩngĩ. ⁴ Hau mbere ya tũnyũmba tũu nĩ haarĩ na gacĩra ga thĩinĩ karĩ na wariĩ wa mĩkono ikũmi,§ na ũraihi wa mĩkono igana. Mĩrango yatuo yekĩrĩtwo mwena

† 41:12 nĩ ta mita mĩrongo ĩtatũ na ithathatũ na robo (36:25) ‡ 41:12 nĩ ta mita mĩrongo ĩna na ithathatũ na nuthu (46:5) § 41:13 nĩ ta mita 52 * 41:22 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5) † 41:22 nĩ ta mita 1 * 42:2 nĩ ta mita 52 † 42:2 nĩ ta mita 26 ‡ 42:3 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § 42:4 nĩ ta mita 5

wa gathigathini. ⁵ Na rĩrĩ, tũnyũmba tũu twarĩ igũrũ twarĩ tũkundakundeeru, nĩ ũndũ ithaku nĩcioete handũ hanene gũkĩra tũnyũmba tũrĩa twakĩtwo ngoroba ĩyo yarĩ mũhuro na ya gatagatĩ. ⁶ Tũnyũmba twa ngoroba ya gatatũ tũtiekĩrĩtwo itugĩ ta ĩria ciekĩrĩtwo nja; nĩ ũndũ ũcio tũnyũmba tũu tũgakĩnyiiha thĩ gũkĩra twa ngoroba ĩrĩa yarĩ thĩ, na ya gatagatĩ. ⁷ Nĩ haarĩ na rũthingo rwa mwena wa na nja rwathiĩte rũigananiĩrie na tũnyũmba tũu na kũu nja ya nyumĩrĩra; rwatambũrũkĩte mbere ya tũnyũmba tũu mĩkono mĩrongo ĩtano. ⁸ Mũhari wa tũnyũmba twa mwena ũrĩa wariganĩtie na nja ya nyumĩrĩra warĩ wa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano, naguo mũhari ũrĩa wakuhĩrĩrie handũ-harĩa-hatheru warĩ wa ũraihi wa mĩkono igana. ⁹ Tũnyũmba tũrĩa twarĩ mũhuro mwena wa irathĩro nĩ twarĩ na itoonyero mũndũ agĩtoonya kuo oimĩte nja ya nyumĩrĩra.

¹⁰ Ningĩ mwena wa gũthini, gũtwarana na mwena ũrĩa mũraihi wa rũthingo rũu rwa nja ya nyumĩrĩra, kũnyiitana na mwena wa nja ya hekarũ, na kũng'ethera rũthingo rwa nja, nĩ haarĩ na tũnyũmba ¹¹ twarĩ na gacĩra mbere yatuo. Tũnyũmba tũu twahaanaga o ta tũrĩa twarĩ mwena wa gathigathini; twarĩ na ũraihi na wariĩ waiganaine, nacio nyumĩrĩra ciatuo nĩciarĩngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini ¹² nĩmahaanaine na matoonyero ma tũnyũmba twa mwena wa gũthini. Ningĩ nĩ haarĩ na itoonyero kĩambĩrĩria-inĩ gĩa gacĩra karĩa gaatwaranĩte na rũthingo rũu rwerekeire mwena wa irathĩro, na nĩko mũndũ aageraga agĩtoonya tũnyũmba tũu.

¹³ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, "Tũnyũmba tũu tũrĩ mwena wa gathigathini na tũu tũrĩ mwena wa gũthini, tũu tũng'etheire nja ya hekarũ, nĩtuo twa athĩnjĩri-Ngai, na nĩkuo athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuhĩrĩria Jehova makarĩagĩra indo cia maruta marĩa matheru mũno. Kũu nĩkuo makaigaga indo cia maruta ĩria theru mũno, nacio nĩ maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia, nĩgũkorwo handũ hau nĩ hatheru. ¹⁴ Athĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatoonya handũ hau haamũre-rĩ, matingĩcooka kuuma nja ya mwena wa nyumĩrĩra, nginya marute nguo icio cia ũtungata, nĩ ũndũ nĩ nyamũre. No nginya mehumbe nguo ingĩ matanakuhĩrĩria kũrĩa andũ maikaraga."

¹⁵ Rĩrĩa aarĩkie gũthima kĩrĩa kĩarĩ mwena wa na thĩinĩ wa hekarũ, akĩnyumia na nja tũgereire kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro, agĩthima mũigana wa handũ hau mũena yothe: ¹⁶ Nĩathimire mwena wa irathĩro na rũthanju rwa gũthima; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano.* ¹⁷ Ningĩ agĩthima mwena wa gathigathini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ¹⁸ O na agĩthima mwena wa gũthini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ¹⁹ Ningĩ agĩcooka agĩthima mwena wa ithũiro; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rũthanju rũu rwa gũthima. ²⁰ Ũguo nĩguo aathimire handũ hau mũena ĩyo yothe ĩna. Handũ hau haarigicĩrio na rũthingo, naruo rwarĩ na ũraihi wa mĩkono magana matano, na wariĩ wa mĩkono magana matano, rwa kũhakania handũ harĩa hatheru na harĩa hatarĩ haamũre.

43

Hekarũ Gũcookererwo nĩ Riiri

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩang'etheire mwena wa irathĩro, ² na nĩ ngĩona riiri wa Ngai wa Isiraeli ũgĩũka uumĩte mwena wa irathĩro. Mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ magĩtherera, naguo bũrũri ũgacangarara nĩ riiri wake. ³ Kĩoneki kũu ndonire gĩatariĩ ta kĩoneki kĩrĩa ndoonete rĩrĩa ookĩte kwananga itũũra rĩrĩa inene, na ningĩ gĩatariĩ ta cioneki ĩria ndoonete

* 42:16 nĩ ta mita 260

hau Rũũ-inĩ rwa Kebari; na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũgĩtoonya hekarũ ũgereire kĩhingo kĩrĩa kierekeire mwena wa irathĩro. ⁵ Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ akĩndwara nja iyo ya na thĩinĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra kũu hekarũ.

⁶ Mũndũ ũcio o arũgamĩte hau hakuhĩ na nĩ-rĩ, ngĩigua mũndũ akĩnjarĩria kuuma thĩinĩ wa hekarũ. ⁷ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, haha nĩho handũ ha gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki, o na nĩho handũ ha gũkinyithia makinya makwa. Haha nĩho ngĩtũũra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nginya tene. Nyũmba ya Isiraeli ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ ĩgaacooka gũthaahia rĩitwa rĩakwa ĩtheru, o ene o na kana athamaki ao marĩthaahie na ũndũ wa ũmaraya wao na kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao kũndũ kwao kũrĩa gũtũũgĩru. ⁸ Rĩrĩa meekĩrire hingĩro ciao hau hingĩro-inĩ ciakwa, na itugĩ cia mĩrango yao magĩciĩkĩra itugĩ-inĩ cia mĩrango yakwa, na no rũthingo rwarĩ gatagatĩ gakwa na o-rĩ, nĩmathaahirie rĩitwa rĩakwa ĩtheru na mĩtugo iyo yao ĩrĩ magigi. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmaniina ndĩ na marakara. ⁹ Na rĩrĩ, ta nĩmatigane na ũmaraya wao wa kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao, na nĩ nĩngũtũũra gatagatĩ-inĩ kao nginya tene.

¹⁰ “Mũrũ wa mũndũ, taarĩria ũhoru wa hekarũ iyo kũrĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maconoke nĩ ũndũ wa mehia mao. Reke maroranie mũcoro ũcio wayo, ¹¹ na angĩkorwo nĩmegũconoka nĩ ũndũ wa ũrĩa wothe mekĩte-rĩ, mamenyithie mũhianĩre wa hekarũ iyo, ũmamenyithie mũthondekere wayo, na nyumĩro ciayo, na matoonyero mayo, ningĩ ũmoonie mũhianĩre wayo wothe, na mĩtugo yayo yothe ya kũrũmĩrĩrwo, na mawatho mothe. Andĩka maũndũ maya mothe makĩonaga, nĩgeetha matĩe mũhianĩre wayo, na mahingie mĩtugo yayo yothe ya kũrũmĩrĩrwo.

¹² “Ũyũ nĩguo watho wa hekarũ: Kũrĩa guothe kũrigiicĩrie kĩrĩma gĩkĩ igũrũ gũgũikara kũrĩ gũtheru mũno. ũcio nĩguo watho wa hekarũ.

Kĩgongona

¹³ “Ici nĩcio ithimo cia kĩgongona, ithimĩtwo na mĩkono ĩrĩa mĩraihi, mũkono ũrĩa wa ũraihi wa mũkono ũmwe* na wariĩ wa rũhĩ†: Mũberethi wakĩo ũrĩ na ũriku wa mũkono ũmwe, na wariĩ wa mũkono ũmwe, naguo mũgũkũ ũrĩa ũkũrigiicĩrie nĩ wa irata rĩmwe‡ mũthia-inĩ. Kĩu nĩkĩo kĩrũgamo gĩa kĩgongona. ¹⁴ Kuuma mũberethi ũrĩa ũrĩ gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono ĩrĩ§ kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ũmwe, na kuuma mũthia-inĩ ũrĩa mũnini nginya mũthia-inĩ ũrĩa mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna* kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ũmwe. ¹⁵ Narĩo riiko rĩa kĩgongona-rĩ, nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. ¹⁶ Narĩo riiko rĩu rĩa kĩgongona rĩiganaine mĩena yothe ĩna, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ,† na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ. ¹⁷ Mũthia ũrĩa ũrĩ na igũrũ o naguo nĩũiganaine mĩena yothe, na ũrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩna, naguo mũgũkũ ũrĩa ũũthiũrũrũkĩrie nĩ wa nuthu ya mũkono,§ ningĩ ũkarigiicĩrio nĩ mũberethi wa mũkono ũmwe. Ngathĩ cia kĩgongona kũu ing’etheire mwena wa irathĩro.”

¹⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo magaatũka maũndũ ma kũrũmĩrĩrwo gũkĩrutwo magongona ma njino, na ma kũminjaminjĩria thakame kĩgongona-inĩ rĩrĩa gĩgaakwo: ¹⁹ Nĩũkaneana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩneane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩria makĩndungatĩra, ũguo nĩguo

* 43:13 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 43:13 nĩ ta centimita 8 ‡ 43:13 nĩ ta centimita 22 § 43:14 nĩ ta mita ĩmwe

* 43:14 nĩ ta mita 2 † 43:16 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6.25) ‡ 43:17 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7:25)

§ 43:17 nĩ ta robo ya mita (0.25)

Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ũmĩhake hĩa-inĩ icio inya cia kĩgongona, na mĩthia-inĩ ĩyo ĩna ya metha ĩyo ĩrĩ igũrũ, na ũthiũrũrũkĩrie mũgũkũ ũcio, nĩguo ũtherie kĩgongona na ũkĩhoroherie. ²¹ Nĩũkooya ndegwa ĩyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩcinĩre handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²² “Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, nakĩo kĩgongona gĩtherio o ta ũrĩa gĩatheretio na ndegwa. ²³ Warĩkia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ĩkorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Nĩũgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria cumbĩ, rĩtuĩke igongona rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova.

²⁵ “Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na ningĩ nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ĩkorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁶ Ihinda rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kĩgongona na magĩtherie; ũguo nĩguo magakĩamũra. ²⁷ Mĩthenya ĩyo yarĩkia gũthira, kuuma mũthenya wa ĩnana gũthiĩ na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaheana maruta manyu ma njino, na maruta ma ũiguano, hau igũrũ rĩa kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo nĩngamwĩtikĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mũnene, na Alawii, na Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre, kĩrĩa kĩaang’etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kĩarĩ kĩhinge. ² Nake Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Kĩhingo gĩkĩ kĩrĩkaraga kĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtirĩ mũndũ ũgaagĩtoonyera. Kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo tondũ nĩkĩo Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. ³ Mũthamaki we mwene nowe wiki ũngũikara mwena wa thĩinĩ wa itoonyero rĩu na arĩire irio hau mbere ya Jehova. Arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero rĩu, na akiuma na nja akoimĩra njĩra o ro ĩyo.”

⁴ Ningĩ mũndũ ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona riiri wa Jehova ũiyũrĩte hekarũ ĩyo ya Jehova, na nĩ ngĩũgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

⁵ Nake Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na ũthikĩrĩrie wega, na ũrũmbũiye maũndũ mothe marĩa ngũkwĩra makoniĩ mawatho mothe megĩĩ hekarũ ya Jehova. Rũmbũiya ũhoro wa itoonyero rĩa hekarũ, na njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ ĩra andũ aya aremi a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ manyu ma magigi nĩmaiganĩte! ⁷ Hamwe na maũndũ marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa rĩrĩa mwandutĩire irio, na maguta, na thakame, na mũgĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa. ⁸ Handũ ha kũruta wĩra wanyu ũrĩa wagĩrĩire ũkoniĩ maũndũ makwa marĩa matheru, mwatuire andũ angĩ arũgamĩrĩri a handũ-hakwa-harĩa-haamũre. ⁹ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Gũtirĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro na mwĩrĩ ũngĩtoonya handũ-hakwa-harĩa-haamũre, o na angĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia na andũ a Isiraeli.

¹⁰ “ ‘Alawii arĩa maanjehereire makĩndaihĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturu-urire na makĩehera harĩ nĩ makĩrũmĩrĩra mĩhianano yao-rĩ, no nginya magaacook-ererwo nĩ mehia mao. ¹¹ Andũ acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na maikaragie ihingo cia hekarũ o na matungatage thĩinĩ wayo; no mathĩnje nyamũ cia maruta ma njino, na marutagĩre andũ magongona mao, na marũgamage mbere ya andũ makamatungatĩra. ¹² No rĩrĩ, tondũ nĩo maamatungatĩire marĩ mbere ya

mihianano yao, na magitūma andū a nyūmba ya Isiraeli magūe mehia-inĩ-rĩ, nĩ ūndū ūcio na nĩ nĩndihĩtĩte njoete guoko na igūrū atĩ no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹³ Andū acio matigacooka kũnguhĩrĩria mandungatagĩre ta athĩnjĩri-Ngai, kana makuhĩrĩrie kĩndū o na kĩrĩkũ kĩa indo ciakwa iria theru, kana maruta makwa marĩa matheru mũno; no nginya magaacookererwo nĩ gĩconoko kĩa maũndū marĩa marĩ magigi maneeka. ¹⁴ No nĩngamatua arũgamĩrĩri a maũndū ma hekarũ, na mawĩra mothe marĩa mabataire kũrutwo kũu thĩinĩ.

¹⁵ “ ‘No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai, acio marĩ Alawii na a rũciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawĩra ma handũ-hakwa-harĩa-haamũre na wĩhokeku rĩrĩa andū a Isiraeli meeherire makiuma harĩ nĩ, nĩo marĩnguhagĩrĩria makandungatĩra; marĩrũgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Acio oiki nĩo marĩtoonyaga handũ-hakwa-harĩa-haamũre; acio oiki nĩo marĩkuhagĩrĩria metha yakwa makandungatĩra na makaruta wĩra wakwa.

¹⁷ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa megũtoonya ihingo-inĩ cia nja ya na thĩinĩ, marĩhumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na ĩmwe ya guoya wa ng’ondū hĩndĩ ĩrĩa megũtungata ihingo-inĩ cia nja ĩrĩa ya na thĩinĩ, kana kũu hekarũ thĩinĩ. ¹⁸ Nĩmeyohage iremba cia gatani mĩtwe, na nguo cia gatani cia thĩinĩ njohero-inĩ. Matikanehumbe kĩndū o na kĩrĩkũ kĩngĩtūma mathigine. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mekuuma matoonye nja ya nyumĩrĩria kũrĩa andū marĩ-rĩ, makaruta nguo iria megũtungataga nacio, na magacitiga tũnyũmba-inĩ tũrĩa twamũre, na makehumba nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andū acio na ūndū wa nguo icio ciao.

²⁰ “ ‘Matikanenjwo njuĩrĩ ĩthire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno, no nĩ maigage njuĩrĩ ciao cia mĩtwe irĩ nenge. ²¹ Ningĩ gũtikanagĩe na mũthĩnjĩri-Ngai ūkũnyua ndibei rĩrĩa egũtoonya nja ya na thĩinĩ. ²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arĩa matiganĩte na athuuri ao; no rĩrĩ, no mahikie airĩtu gathirange a rũciaro rwa andū a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athĩnjĩri-Ngai. ²³ No nginya marutage andū akwa ūtiganu wa maũndū marĩa matheru na marĩa ma ndũire, na mamoonagie gũkũũrana maũndū marĩa marĩ thaahu na marĩa matarĩ thaahu.

²⁴ “ ‘Kũngĩgĩa ngarari-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,* na maũtue kũringana na matuĩro makwa ma ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩria mawatho makwa na kĩrĩria kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo igūrū rĩa ciathĩ ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ theru.

²⁵ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie na ūndū wa gũkuhĩrĩria kũimba; no rĩrĩ, ũrĩa ũkuĩte angĩkorwo nĩ ithe kana nyina, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ wa nyina kana mwarĩ wa nyina ũtahikĩte-rĩ, hĩndĩ ĩyo no ethaahie. ²⁶ Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere mĩthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya ũrĩa agaacooka gũtoonya nja ĩrĩa ya na thĩinĩ ya handũ-harĩa-haamũre nĩguo agatungate thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre-rĩ, no nginya erutĩre iruta rĩa mehia, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁸ “ ‘Nĩ no nĩ igai rĩa athĩnjĩri-Ngai. Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ nĩ ngũtuĩka igai rĩa. ²⁹ Marĩrĩrĩaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndū o gĩothe kĩrĩa kĩrutĩrwo Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli gĩgaatuĩka kĩa. ³⁰ Maciaro mothe ma mbere marĩa mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaatuĩka cia athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu ũrĩa mũhinyu nĩgeetha kĩrathimo gĩtũũre kwanyu mĩciĩ.

³¹ Athĩnjĩri-Ngai matikanarĩe nyamũ o na ĩrĩkũ ĩngĩkorwo ĩkuĩte, irĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yũragĩtwo nĩ nyamũ ĩngĩ.

* **44:24** Athĩnjĩri-Ngai nĩmatungataga ta atĩrĩrĩri bũrũri. Ūyũ warĩ wĩra ũmwe wao kuuma matukũ ma tene (1Sam 4:18; 2Maũ 19:8-11).

45

Kūgaya Būrūri

1 “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũkaagaya būrūri ũtuĩke magai-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa būrūri ũcio gĩtuĩke rūgongo rwamũre, gĩkorwo na mĩkono 25,000* kũraiha, na mĩkono 20,000† kwarama; gĩcigo kũu gĩothe gĩgaatuĩka gĩtheru. 2 Gĩcigo-inĩ kũu, nĩhakagaywo gĩcigo kĩa mĩena ĩna ĩigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 500‡ o mwena, hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio nĩ njĩra ya mĩkono mĩrongo ĩtano. § 3 Rũgongo-inĩ rũu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. Gĩcigo-inĩ kũu nĩho hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. 4 Handũ hau hagaatuĩka haamũre thĩinĩ wa būrūri nĩ ũndũ wa athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩkuhagĩrĩria ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuĩka ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-haamũre. 5 Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuĩka kĩa Alawii, arĩa matungataga thĩinĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩa rĩa gwakwo matũũra ma gũtũũrwo.

6 “ ‘Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,* na ũraihi wa mĩkono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩamũre; gĩcigo kũu gĩgaatuĩka kĩa andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli.

7 “ ‘Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuĩka kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieriĩ na rūgongo rũrĩa rwamũrĩrwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũiro gĩgaatambũrũka kĩrorete mwena wa ithũiro, na kuuma mwena wa irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro, nago ũraihi wakĩo ũgaakĩigama kuuma mũhaka wa ithũiro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mũhaka ya magai ma Benjamini na Juda. 8 Gĩthaka kũu nĩkĩo gĩgaatuĩka igai rĩake thĩinĩ wa būrūri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩria andũ akwa, no nĩmagetikĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre būrūri ũcio kũringana na mĩhĩrĩga yao.

9 “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo mwĩkĩte nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma kũhinyanĩrĩria, mwĩkage ũndũ ũrĩa ũrĩ wa kĩhooto na wagĩrĩre. Tigai gũtunyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 10 No nginya mũhũthagĩre ithimo iria iringaine wega, na mũhũthagĩre eba ĩrĩa ĩringaine wega, o na bathi ĩrĩa ĩringaine wega. 11 Eba na bathi ikorwo irĩ kĩgeri kĩmwe kĩiganaine, bathi ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe, o nayo eba ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe; homeri ĩmwe ituĩke nĩyo kĩgeri kĩrĩa gĩtĩkĩrĩku gĩa gũcithima cieriĩ. 12 Cekerĩ ĩmwe ĩrĩkoragwo ĩrĩ ya gera mĩrongo ĩrĩ. Cekerĩ mĩrongo ĩrĩ, kuonganĩrĩria na cekerĩ ingĩ mĩrongo ĩrĩ na ithano, kuonganĩrĩria na ingĩ ikũmi na ithano, nĩ ũndũ ũmwe na mina ĩmwe.

Maruta na Mĩthenya ĩrĩa Mĩamũre

13 “ ‘Gĩkĩ nĩkĩo kĩheo kĩa mwanya kĩrĩa mũrĩrutaga: Nakĩo nĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe† kuuma harĩ o homeri ĩmwe‡ ya ngano, na gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe kuuma harĩ o homeri ĩmwe ya cairi. 14 Gĩcunjĩ kĩrĩa gĩtue kĩa maguta, mathimĩtwo na gĩthimi kĩa bathi, nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa bathi § kuuma harĩ o kori ĩmwe* (nayo kori ĩmwe ĩrĩ na bathi† ikũmi kana homeri ĩmwe‡, nĩgũkorwo bathi ikũmi nĩcio homeri ĩmwe). 15 Ningĩ ng’ondũ ĩmwe nĩkarutwo kuuma harĩ o rũũru

* 45:1 nĩ ta kilomita 12 † 45:1 nĩ ta kilomita 10 ‡ 45:2 nĩ ta mita 260 § 45:2 nĩ ta mita 26 * 45:6 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2:5) † 45:13 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5) ‡ 45:13 nĩ ta kilo 220 § 45:14 nĩ ta lita 2 * 45:14 nĩ ta lita 220 † 45:14 nĩ ta lita 22 ‡ 45:14 nĩ ta lita 220

rwa ng'ondu magana meerĩ kuuma ũrĩithio-inĩ ũrĩa mwega ũrĩ maaĩ kũu bũrũri wa Isiraeli. Icio nĩcio igaatuĩka cia maruta ma mũtu, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanĩro, nĩguo andũ mahorohagĩrio nacio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Andũ othe a bũrũri nĩmakanyiitanĩra ũhoro-inĩ ũcio wa kũruta iheo cia mwanya cia kũhũthĩrwo nĩ mũnene thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. ¹⁷ Mũnene ũcio nĩwe ũkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo ciathĩ-inĩ, na Tũrũgamo twa Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ-inĩ ciothe iria njathane cia andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩakaruta maruta ma mehia, na maruta ma mũtu, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanĩro ma kũhoroheria andũ a nyũmba ya Isiraeli.

¹⁸ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mweri wa mbere, o mũthenya wa mbere wa mweri ũcio, nĩmũkaruta gategwa gatarĩ na kaũũgũ nĩguo mũtherie handũ-harĩa-haamũre. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakooya thakame ĩmwe ya maruta ma mehia amĩhake itingĩ-inĩ cia mĩrango ya hekarũ, na amĩhake koine ciothe inya cia metha ya kĩgongona, o na amĩhake itingĩ-inĩ cia itoonyero rĩa nja ya na thĩinĩ. ²⁰ ũguo noguo mũgeeka mũthenya wa mũgwanja wa mweri ũcio nĩ ũndũ wa mũndũ o wothe ũngĩhĩa atekwenda kana ehie nĩ ũndũ wa kũrigwo; ũguo nĩguo mũkaahoroheria hekarũ ĩyo.

²¹ “ ‘Mweri wa mbere, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri o ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ kĩa Bathaka, ihinda rĩa mũthenya mũgwanja, ihinda rĩrĩa mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. ²² Mũthenya ũcio-rĩ, mũnene akaaruta ndegwa irĩ iruta rĩa mehia nĩ ũndũ wake mwene, o na nĩ ũndũ wa andũ othe a bũrũri ũcio. ²³ O mũthenya, ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja ya Gĩathĩ kũu, mũnene ũcio nĩakaruta ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja ĩtarĩ na kaũũgũ, cia kũrutĩra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rĩa mehia. ²⁴ Ningĩ arute mũtu wa eba ĩmwe§ ũtuĩke iruta rĩa mũtu harĩ o ndegwa, na eba ĩmwe harĩ o ndũrũme, na hini ĩmwe* ya maguta harĩ eba ĩmwe.

²⁵ “ ‘Ihinda-inĩ rĩu rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja ya Gĩathĩ kũu, kĩrĩa gĩkaambĩrĩria mweri wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi na ĩtano, nĩakaruta indo ta icio nĩ ũndũ wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na ma maguta.

46

¹ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kĩhingo kĩa nja ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo mũthenya ĩtandatũ ĩrĩa ya kũrutwo wĩra, no mũthenya wa Thabatũ na mũthenya wa Karũgamo ka Mweri nĩkĩrĩhingũragwo. ² Nake mũnene arĩitoonyaga kuo na njĩra ya gĩthaku kĩrĩa gĩa itoonyero, na akarũgama hau gĩtugĩ-inĩ gĩa kĩhingo. Nao athĩnjĩri-Ngai marute igongona rĩa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanĩro. Arĩihooyagĩra hau hingĩro-inĩ ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kĩhingo kũu gĩtikahingwo nginya o hwaĩ-inĩ. ³ Nao andũ a bũrũri ũcio nĩmarĩhooyagĩra hau mũromo-inĩ wa kĩhingo kũu marĩ mbere ya Jehova mũthenya ya Thabatũ na ya Tũrũgamo twa Mweri. ⁴ Namo maruta ma njino marĩa mũnene ũcio arĩrutagĩra Jehova mũthenya wa Thabatũ nĩ tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁵ Narĩo iruta rĩa ngano rĩrĩa rĩakũrutaniĩrio na ndũrũme ĩyo rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩa eba ĩmwe,* na iruta rĩa ngano rĩa kũrutaniĩrio na tũtũrũme tũu rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe† ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁶ Naguo mũthenya wa Karũgamo ka Mweri arĩrutaga ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁷ Ningĩ nĩarĩrutaga iruta rĩa ngano, akaruta eba ĩmwe hamwe na

§ 45:24 nĩ ta kilo 22 * 45:24 nĩ ta lita 4 * 46:5 nĩ ta kilo 22 † 46:5 nĩ ta lita 4

ndegwa iyo, na eba imwe hamwe na ndürüme iyo, na akaruta tütürüme tuingi o ta uria angienda kūruta, hamwe na hini imwe ya maguta hari o eba imwe. ⁸ Na riria munene egutoonya-ri, aritoonyagira githaku gia itonyero, na akiuma akoimira njira o iyo.

⁹ “ Hĩndĩ irĩa andũ a bũrũri ũcio marĩũkaga mbere ya Jehova mĩthenya ya ciathĩ iria njathane, mũndũ o wotho urĩa ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini akahooe-ri, akiuma akoimagĩra kĩhingo gia gũthini; na mũndũ o wotho ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, akiuma akoimagĩra kĩhingo gia gathigathini. Gũtirĩ mũndũ ũgaacookera kĩhingo kĩria atoonyeire, no mũndũ ariomagĩra kĩhingo kĩria kĩng’etheire kũu atoonyeire. ¹⁰ Mũnene ũcio arĩkoragwo arĩ hamwe nao, agatoonyaga magĩtoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “ Hĩndĩ ya ciathĩ na ya maruga marĩa matuĩtwo, iruta rĩa ngano rĩrĩkoragwo rĩrĩ eba imwe hamwe na ndegwa, na eba imwe hamwe na ndürüme, na akaruta tütürüme tuingi o ta uria angiyendera, hamwe na hini imwe ya maguta hari o eba imwe. ¹² Hĩndĩ irĩa munene ũcio ekũrutĩra Jehova iruta rĩa kwiyendera, o na ringĩkorwo rĩrĩ iruta rĩa njino kana maruta ma ngwatanĩro, nĩarĩhingũragĩrwo kĩhingo kĩria kĩrorete mwena wa irathĩro. Arĩrutaga iruta rĩake rĩa njino kana maruta make ma ngwatanĩro o ta urĩa ekaga mũthenya wa Thabatũ. Aarĩkia kūruta oime nja na aarĩkia kuuma, kĩhingo kũu gĩkaahingwo.

¹³ “ O mũthenya nĩũrutaga gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova iruta rĩa njino; ũrĩkarutaga rũciinĩ o rũciinĩ. ¹⁴ Ningĩ hamwe nako nĩũrutaga iruta rĩa ngano rĩa gĩcunjĩ gia ithathatũ kĩa eba imwe, † na gĩcunjĩ gia ithatũ kĩa hini imwe ‡ ya maguta ma kũringia mũtu ũcio rũciinĩ o rũciinĩ. Iruta rĩrĩ rĩa ngano rĩrĩrutagĩrwo Jehova rĩrĩ watho wa gũtũũra. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gatũrũme kau, na iruta rĩu rĩa ngano, na maguta macio nĩũrutagwo rũciinĩ o rũciinĩ rĩrĩ iruta rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe.

¹⁶ “ Mwachani Jehova ekuuga ũũ: Mũnene ũcio angĩkaahe mwanake ũmwe wake kĩheo kuuma kũrĩ igai rĩake, o na kĩo gĩgaatuĩka kĩa njiaro ciake; gĩgaatuĩka indo ciao iria magairwo. ¹⁷ No rĩrĩ, angĩkaahe ndungata imwe yake kĩheo kuuma igai-inĩ rĩake, ndungata iyo igaatũũra nakĩo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hĩndĩ iyo kĩheo kũu nĩgĩgacookerera mũnene ũcio. Igai rĩu rĩake nĩ rĩa ariũ ake oiki; nĩ igai rĩao. ¹⁸ Mũthamaki ũcio ndangĩtunya andũ acio magai mao na njira ya kũmaingata mehere indo-inĩ ciao. Nĩakahe ariũ ake magai mao kuuma indo-inĩ ciake mwene, nĩguo gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa ũkeeherio indo-inĩ ciake.”

¹⁹ Thuutha wa ũguo mũndũ ũcio akĩngereria itonyero-inĩ rĩa mwena wa kĩhingo gia tũnyũmba tũu twamũre tũria twarĩ twa athĩnjĩri-Ngai, tũria twarorete mwena wa gathigathini, na akĩnyonia handũ haarĩ mũthia-inĩ wa mwena wa ithũiro. ²⁰ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha nĩho handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai marĩrugagĩra iruta rĩa mahĩtia, na iruta rĩa mehia, na nĩho marĩhĩhagĩria iruta rĩa ngano, nĩgeetha matikanamoimie na kũu nja ya nyumĩrĩra, matigatherie andũ namo.”

²¹ Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja iyo ya nyumĩrĩra, na agĩthiũrũrũkia koine-inĩ ciayo inya, na nĩ ngĩona atĩ o koine-inĩ nĩ haarĩ na nja ingĩ. ²² Koine-inĩ icio inya cia nja ya nyumĩrĩra nĩ haarĩ na nja ciarĩ njirigĩre. Ciarĩ na gĩthimo kĩaiganaine kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩna,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ†; o nja imwe ya nja icio ciarĩ koine-inĩ icio inya nĩyaiganaine na irĩa ingĩ. ²³ Gũthiũrũrũka mwena wa na thĩinĩ wa nja icio inya nĩ haarĩ na mwako wa mahiga warĩ na mariiko maakĩtwo mathiũrũrũkiirie hau rungu rwa mwako ũcio. ²⁴ Nake akĩnjĩra atĩrĩ,

‡ 46:14 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 46:14 nĩ ta lita imwe na robo (1:25) * 46:22 nĩ ta mita 20 † 46:22 nĩ ta mita 15

“Maya nĩmo mariiko marĩa andũ arĩa matungataga thĩinĩ wa hekarũ marĩrugagĩra indo cia magongona iria irutĩtwo nĩ andũ.”

47

Rũũ Rwoimaga Hekarũ

¹ Mũndũ ũcio nĩanjookirie itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, na nĩ ngĩona maaĩ magĩtherũka kuuma rungu rwa hingĩro ya hekarũ, magatherera na mwena wa irathĩro (tondũ hekarũ yarorete mwena wa irathĩro). Maaĩ macio moimaga na kũu rungu rwa mwena wa gũthini wa hekarũ, o mwena ũcio wa gũthini wa kĩgongona.

² Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja angereirie kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini, na agĩthiũrũkĩria mwena wa nja akĩndwara nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩrĩa kĩang’etheire mwena wa irathĩro, namo maaĩ macio maathereraga kuuma mwena wa gũthini.

³ Rĩrĩa mũndũ ũcio aathiiaga arorete mwena wa irathĩro anyiitĩte rũrigi rwa gũthima na guoko-rĩ, agĩthima mĩkono 1,000,* agĩcooka akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya thũng’wa-inĩ. ⁴ Ningĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩndũkanĩria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya maru-inĩ. Agĩcooka agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya njohero-inĩ. ⁵ Ningĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, rũgĩkorwo rũrĩ rũũ itangĩahotire kũringa, nĩ ũndũ maaĩ macio maarĩ maiyũru na rũkarika ũndũ rũngĩthambĩrwo, rũgatuĩka rũũ rũtangĩringĩka nĩ mũndũ. ⁶ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũndũ ũyũ?”

Hĩndĩ ĩyo akĩhũndũra, akĩnjookia nginya hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. ⁷ Rĩrĩa ndaakinyire ho, ngĩona mĩtĩ mĩngĩ ĩrĩa yarĩ mĩrĩmo yeerĩ ya rũũ rũu. ⁸ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Maaĩ maya mathereraga marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa irathĩro, magaikũrũka nginya Araba,† magacooka magathĩ makeitĩrĩra Iria-inĩ rĩa Cumbĩ. Maarĩkia kwĩitĩrĩra iria-inĩ rũu, namo maaĩ marĩo makaagĩra. ⁹ Mĩrumbĩ ya ciũmbe iria irĩ muoyo nĩgatũũra muoyo kũrĩa guothe rũũ rũu rũgaathereragĩra. Nĩgũkaagĩa thamaki nyingĩ, tondũ maaĩ macio nĩkuo mathereragĩra, magatũma maaĩ macio marĩ na cumbĩ magĩre; nĩ ũndũ ũcio kũrĩa rũũ rũu rũthereragĩra, ciũmbe ciothe nĩgatũũra muoyo. ¹⁰ Ategi a thamaki makaarũgamaga hũgũrũrũ-inĩ ciaruo; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nĩgũgakorwo na kũndũ gwa gũtambũrũkĩrio wabu. Thamaki igaakorwo irĩ cia mĩthemba mĩngĩ, o ta thamaki cia Iria Rĩrĩa Inene. ¹¹ No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagĩra; igaatigwo irĩ cia cumbĩ. ¹² Mĩtĩ ya matunda ma mĩthemba yothe nĩgakũra hũgũrũrũ-inĩ cieri cia rũũ rũu. Mathangũ mayo matikooma, o na kana mĩtĩ ĩyo yaage gũciara. O mweri nĩgaciaraga, tondũ maaĩ moimĩte handũ-harĩa-haamũre magaathereraga nginya kũu irĩ. Maciaro mayo magaatũka irio namo mathangũ mayo matũke ma kũhonania.”

Mĩhaka ya Bũrũri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ĩno nĩyo mĩhaka ĩrĩa mũkaarũmĩrĩra mũkĩgaya bũrũri ũcio ũtuĩke igai gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjĩ igĩrĩ. ¹⁴ Nawe nĩũkamagayania bũrũri ũcio icunjĩ ciiganaine. Tondũ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ ngiuga atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene-rĩ, bũrũri ũyũ nĩũgaatuĩka igai rĩanyu.

¹⁵ “Ūyũ nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa bũrũri ũcio:

* 47:3 nĩ ta mita 450 † 47:8 Ūyũ warĩ bũrũri ũtaarĩ maaĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Iria rĩa Cumbĩ.

Mũhaka wa mwena wa gathigathini ũkoima Iria Rĩrĩa Inene ũgereire njĩra ya Hethiloni, ũhĩtũkĩre Lebo-Hamathu, nginya Zedadi, ¹⁶ na ũgerere Berotha na Sibiraimu (kũu mũhaka-inĩ ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka Dameski na Hamathu), ũthĩĩ nginya Hazeri-Hatikoni, kũu mũhaka-inĩ wa Haurani. ¹⁷ Naguo mũhaka ũcio ũtambũrũke kuuma iria-inĩ ũkinye Hazari-Enani, mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mũhaka wa Hamathu ũkorwo ũrĩ mwena wa gathigathini. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo mũhaka wa mwena wa irathĩro ũkaagerera gatagatĩ ka Haurani na Dameski, ũtwaranĩte na Rũũĩ rwa Jorodani gatagatĩ ka Gileadi na bũrũri ũcio wa Isiraeli, ũrorete o iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, ũthĩĩ nginya Tamaru. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa irathĩro.

¹⁹ Naguo mũhaka wa mwena wa gũthini ũkoima Tamaru o nginya kũu maaĩ-inĩ ma Meriba-Kadesi, ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri o nginya Iria Rĩrĩa Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Naguo mũhaka wa mwena wa ithũĩro, Iria Rĩrĩa Inene nĩrĩo rĩgaatuĩka mũhaka, ũthĩĩ nginya harĩa hang'etheire Lebo-Hamathu. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa ithũĩro.

²¹ “Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkeegayania bũrũri ũyũ kũringana na mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

²² Mũkaũgayana ũtuĩke igai rĩanyu inyuĩ ene, na rĩa andũ a kũngĩ arĩa matũũraga gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩ marĩ na ciana. Nĩmũkamatua ta marĩ andũ a Isiraeli maciarĩrwo bũrũri ũcio; acio makaagaĩrwo igai hamwe na inyuĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²³ Mũhĩrĩga-inĩ o ũrĩa mũndũ angĩkorwo atũũrĩte arĩ mũgeni-rĩ, kũu nĩkuo mũkaamũgaĩra igai rĩake,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kũgayania Bũrũri

¹ “Na rĩrĩ, maya nĩmo marĩtwa ma mĩhĩrĩga iyo: Mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini, Dani nĩakaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatwarana na njĩra ya Hethiloni ya gũthĩĩ nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mũhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kũrigania na Hamathu gũgaakorwo kũrĩ mũhaka wakuo kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

² “Nake Asheri aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

³ “Nake Nafitali aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁴ “Nake Manase aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁵ “Efiraimu aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁶ “Nake Rubeni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁷ “Nake Juda aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁸ “Nĩngĩ kũhakana na rũgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro, nĩmũkaruta gĩcigo mũkĩneane gĩtuĩke kĩheo kĩa mwanya. Gĩgaakorwo kĩrĩ na wariĩ wa mĩkono 25,000* kwarama, naguo ũraihu wakĩo ũkaiganana na

* 48:8 nĩ ta kilomita 12

gĩcigo kĩmwe kĩa iria igaiĩrwo mĩhĩrĩga kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro; naho handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩo.

⁹ “Gĩcigo kũ kĩa mwanya mũkaarutĩra Jehova-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ na ũraihu wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000.[†] ¹⁰ Gĩcigo kũ gĩgaatuĩka gĩcigo kĩamũre kĩa athĩnjĩri-Ngai. Gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa ũraihu wa mĩkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa ithũĩro, na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na ũraihu wa mĩkono 25,000 mwena wa gũthini. Handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩo. ¹¹ Gĩcigo kũ gĩgaatuĩka kĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa aamũre, nao nĩ andũ a Zadoku arĩa matũũrĩte marĩ ehokeku makĩndungatĩra, na matiigana gũturuura ta ũrĩa Alawii meekire hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturuurire. ¹² Gĩcigo kũ gĩgaatuĩka kĩheo kĩa kĩa mwanya kĩrutĩtwo kuuma gĩcigo-inĩ kũ kĩamũre kĩa bũrũri, nakĩo gĩgaatuĩka igai itheru mũno, na gĩkaahakana na rũgongo rwa Alawii.

¹³ “Gũtwarana na rũgongo rũ rwa athĩnjĩri-Ngai-rĩ, Alawii nĩmakagaya gĩcigo kĩa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. ũraihu wakĩo wothe ũgaakorwo ũrĩ mĩkono 25,000, naguo wariĩ wakĩo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono 10,000. ¹⁴ Nao matikanendie kana makũũranie o na kĩmwe gĩa cio. Gĩkĩ nĩkĩo gĩcigo kĩrĩa kĩega mũno bũrũri-inĩ ũyũ, na gĩtikananengerwo mũndũ ũngĩ, tondũ nĩkĩamũrĩre Jehova.

¹⁵ “Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,[‡] na ũraihu wa mĩkono 25,000, gĩgaatuĩka gĩa kũhũthagĩrwo na maũndũ ma itũũra rũu inene, kĩhũthĩrwo na gwakwo nyũmba cia gũtũũrwo, na ithaka cia ũrĩithio. Itũũra rũu inene rĩgaakorwo gatagatĩ ga gĩcigo kũ, ¹⁶ narĩo itũũra rũu rĩgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nĩ mĩkono 4,500,[§] na mwena wa gũthini nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa irathĩro nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa ithũĩro nĩ 4,500. ¹⁷ Gĩthaka kĩa ũrĩithio wa itũũra rũu inene gĩgaakorwo kĩrĩ na mĩkono 250* mwena wa gathigathini, na mĩkono 250 mwena wa gũthini, na mĩkono 250 mwena wa irathĩro, na mĩkono 250 mwena wa ithũĩro. ¹⁸ Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kũ kĩamũre, na gĩtwaranĩte na ũraihu wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na mĩkono 10,000 mwena wa ithũĩro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩagwo nĩ aruti wĩra a itũũra rũu inene. ¹⁹ Aruti wĩra acio a itũũra rũu inene arĩa makaarĩmaga kũu makoima mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli. ²⁰ Gĩcigo kũ gĩothe gĩgaakorwo kĩiganaine mĩena yothe ĩna, na gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 25,000 o mwena. Nĩmũkaruta gĩcigo kũ kĩamũre kĩrĩ kĩa mwanya, gĩtuĩke gĩcigo kĩamũre, mũkĩrutanĩrie na gĩthaka gĩa itũũra rũu inene.

²¹ “Kũndũ kũrĩa gũgaatigara mĩena yeerĩ ya gĩcigo kũ kĩamũre na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene gũgaatuĩka kwa mũthamaki. Kũndũ kũu gũgaatambũrũka mwena wa irathĩro wa kũrĩa gwathimĩtwo mĩkono 25,000 ya gĩcigo kũ kĩamũre gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa irathĩro, naguo mwena wa ithũĩro uume hau haathimĩtwo mĩkono 25,000, gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa ithũĩro. Icigo icio cieri itwaranĩte na ũraihu wa icigo icio ingĩ cia mĩhĩrĩga igaatuĩka cia mũthamaki, nakĩo gĩcunji kĩrĩa kĩa kĩa mwanya, hamwe na handũ-harĩa-haamũre ha hekarũ igaakorwo gatagatĩ ga kũndũ kũu. ²² Nĩ ũndũ ũcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itũũra inene igaakorwo irĩ gatagatĩ ga gĩcigo kũ kĩa mũthamaki. Gĩcigo kũ kĩa mĩnene gĩgaakorwo kĩrĩ gatagatĩ ka mũhaka wa Juda na mũhaka wa Benjamini.

²³ “Ha ũhoro wa mĩhĩrĩga ĩyo ĩngĩ ĩtigarĩte: Benjamini akaaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatambũrũka kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²⁴ “Nake Simeoni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

[†] 48:9 nĩ ta kilomita 5 [‡] 48:15 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2.5) [§] 48:16 nĩ ta kilomita igĩrĩ na robo (2:25)

* 48:17 nĩ ta mita 115

²⁵ “Nake Isakaru aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁶ “Nake Zebuluni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁷ “Gadi nĩakagaya gĩcigo kĩmwe; gĩkaahakana na rũgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁸ “Mũhaka wa mwena wa gũthini wa Gadi ũgaathiĩ ũrorete mwena wa gũthini kuuma Tamaru nginya maaĩ ma Meriba-Kadesi, ningĩ ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri nginya Iria Rĩria Inene.

²⁹ “Ūcio nĩguo bũrũri ũria mũkaagayania ũtuĩke igai rĩa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, nacio icio nĩcio igaatuĩka icigo ciao,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itũũra Inene

³⁰ “Ici nĩcio igaatuĩka njĩra cia kuuma itũũra rĩu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini, ũria ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ³¹ ihingo cia itũũra rĩu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa Rubeni, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.

³² “Naguo mwena wa irathĩro, ũria ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Jusufu, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Dani.

³³ “Ningĩ mwena wa gũthini, ũria ũrĩ na gĩthimo kĩa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni.

³⁴ “O na ningĩ mwena wa ithũiro, ũria ũrĩ na ũraihu wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Gadi, kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Asheri, na kĩu kĩngĩ nĩ kĩa Nafitali.

³⁵ “Itũũna rĩa gũthiũrũrũkĩria itũũra rĩu rĩothe rĩgaakorwo na mĩkono 18,000.†

“Narĩo itũũra rĩu inene kuuma hĩndĩ iyo gũthiĩ na mbere rĩgeetagwo ũũ:

JEHOVA ARĨ KUO.”

† 48:35 nĩ ta kilomita 8

DANIELI

Gũthomithio kwa Danieli

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa ũthamaki wa Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩokire itũũra rĩa Jerusalemu, akĩrĩngiicĩria nĩguo arĩtunyane. ² Nake Mwathani akĩrekereria Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda, guoko-inĩ gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai.* Nake Nebukadinezaru agĩkuua indo icio, agĩcitwara hekarũ-inĩ ya ngai yake kũu Babuloni, na agĩciiga nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigagwo igĩina cia ngai yake.

³ Ningĩ mũthamaki ũcio agĩatha Ashipenazi, ũrĩa warĩ mũrori mũnene wa anene a nyũmba yake ya ũthamaki, amũrehere andũ amwe arĩa moimĩte Isiraeli a nyũmba ya ũthamaki na a rũciaro rwa andũ arĩa maarĩ igweta, ⁴ nao makorwo marĩ aanake matarĩ kaũũgũ o na karĩkũ, na athaka makĩonwo, na andũ mekuoneka marĩ na ũtaũku maũndũ-inĩ mothe ma kwĩrutwo, na andũ mooĩ maũndũ wega, na ahũthũ kũnyiita maũndũ, na magĩrĩire gũtungata thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Ashipenazi aarĩ arute andũ acio rũthiomi na maandĩko ma Ababuloni.† ⁵ Nake mũthamaki agĩtua maheagwo irio na ndibei mũthenya o mũthenya iria we mwene aarĩaga; maarĩ mathomithio maũndũ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ, na thuutha ũcio matoonye wĩra-inĩ wa gũtungatĩra mũthamaki.

⁶ Thĩinĩ wa acio maathuurirwo nĩ haarĩ na aanake amwe maarutĩtwo Juda: Na nĩo Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mũrori ũcio wa anene arĩa angĩ nĩamaheire marĩitwa mangĩ: Danieli akĩmwĩta Beliteshazaru, nake Hanania agĩitwo Shadiraka, nake Mishaeli agĩitwo Meshaki, nake Azaria agĩitwo Abedinego.‡

⁸ No rĩrĩ, Danieli agĩtua na ngoro yake atĩ ndegwĩthaahia na irio na ndibei ĩyo ya mũthamaki,§ na akĩũria mũrori ũcio wa anene etĩkĩrio ndakae gwĩthaahia na ũndũ wa kũrĩa irio icio. ⁹ Nake Ngai nĩatũmĩte Danieli etĩkĩrĩke na aigũirwo tha nĩ mũnene ũcio, ¹⁰ no mũnene ũcio akĩira Danieli atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra mũthamaki mwathi wakwa, ũrĩa ũtuĩte kĩrĩa mũrĩheagwo gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua. Aangĩmuona mũrĩ ahĩnju gũkĩra aanake arĩa angĩ a riika rĩanyu-rĩ, angiuga nĩ kũ gĩtũmĩte? Hĩndĩ ĩyo mũthamaki no aanengithie mũtwe nĩ ũndũ wanyu.”

¹¹ Danieli agĩcooka akĩarĩria mũrangĩri ũrĩa waheetwo wĩra nĩ mũrori wa anene arĩa angĩ wa kũroraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹² “Ndagũthaitha, amba ũgerie ndungata ciaku handũ ha mũthenya ikũmi: Ndũgaatũhe kĩndũ o nakĩ tiga o nyeni cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua. ¹³ Matukũ macio maathira ũcooke ũtũroranie na aanake acio angĩ marĩaga irio icio cia mũthamaki, na thuutha ũcio ũcooke gwĩka ndungata ciaku o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩitĩkĩra ũhoru ũcio, nake akĩmageria matukũ macio ikũmi.

¹⁵ Matukũ macio ikũmi maathira-rĩ, mothiũ mao makĩoneka maagĩrĩte, nao magatunguha gũkĩra aanake acio angĩ maarĩaga irio cia mũthamaki. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũmarangĩri akĩeheria irio ciao iria ciarĩ njega mũno na ndibei ĩrĩa maarĩ manyuuage na agĩcooka kũmaheaga o nyeni tu handũ ha irio icio.

* **1:2** Andũ a Juda maatahirwo magĩtwarwo Babuloni, bũrũri wa ũkombo, nĩ ũndũ wa kwaga gwathĩkĩra Jehova.
 † **1:4** Rũthiomi na mwandĩko wa andũ a Babuloni warĩ na hinya gũthoma. ‡ **1:7** Rĩitwa Beliteshazaru nĩ kuuga “Beli arogĩra muoyo wake” (rĩetanĩtio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka nĩ kuuga “watho wa Aku” (ngai ya andũ a Sumeria thĩinĩ wa Babuloni ya mweri). Meshaki nĩ kuuga “nũũ ũtariĩ ta Aku?” Narĩo Abedinego nĩ kuuga “ndungata ya Nego” (rĩitwa rĩngĩ rĩa Beli). § **1:8** Andũ a Isiraeli maatuga atĩ irio cia mũthamaki ciarĩ na thaahu tondũ rwĩga rwa mbere rwarutagĩrwo ngai cia mĩhianano.

¹⁷ Na rĩrĩ, Ngai nĩahaire aanake acio ana ũmenyo na ũtaũku wa maandĩko ma mĩthemba yothe, na wĩruti wa maũndũ. Nake Danieli nĩataũkagĩrwo nĩ cioneki na irooto cia mĩthemba yothe.

¹⁸ Ihinda rĩrĩa mũthamaki aatuĩte atĩ andũ acio magaatwarwo nyũmba yake thĩinĩ rĩathira-rĩ, mũrori wa anene arĩa angĩ agĩkĩmatwara harĩ Nebukadinezaru.

¹⁹ Mũthamaki akĩaria nao, na ndonire mũndũ ũngĩagananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na nĩ ũndũ ũcio magĩtoonyio wĩra-inĩ wa gũtungatagĩra mũthamaki. ²⁰ Ũndũ-inĩ o wothe ũkonii ũũgĩ na ũtaũku wa maũndũ marĩa mũthamaki aamoragia-rĩ, agĩkora makĩrĩte ago othe na aragũri a ũthamaki wake wothe maita ikũmi.

²¹ Nake Danieli agĩtũura kũu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mũthamaki Kurusu.

2

Kĩroto kĩa Nebukadinezaru

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wake-rĩ, Nebukadinezaru nĩarootire irooto; agĩtangĩka meciiria na akĩũrwo nĩ toro. ² Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩta ago na aragũri, na arogĩ na arori a njata nĩguo moke mamwĩre ũrĩa aarootete. Rĩrĩa mookire makĩrũgama mbere ya mũthamaki, ³ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ harĩ kiroto ndootete kĩrĩa kĩrathĩnia, na nĩngwenda kũmenya ũrĩa kiugĩte.”

⁴ Hĩndĩ iyo arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki na rũthiomi rwa Asuriata,* makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũura tene na tene! Ta kũire ndungata ciaku kiroto kĩrĩa ũrotete, nacio itaũre kiroto kũu.”

⁵ Nake mũthamaki agĩcookeria arori a njata acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwatĩrie mũno: Mũngĩaga kũnjĩra kiroto kĩrĩa ndootete na mũgĩtaũre-rĩ, nguuga mũtemangwo mũkue, nacio nyũmba cianyu imomorwo ituĩke hĩba cia mahiga. ⁶ No mũngĩnjĩra kiroto kũu na mũgĩtaarĩrie-rĩ, nĩngũmũhe iheo, na marĩhi, o na ndũmũtĩthie mũno. Nĩ ũndũ ũcio njĩrai ũrĩa ndootete na mũndaũrĩre ũhoru wa kiroto kũu.”

⁷ Makĩmũcookeria o rĩngĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki nĩetĩkĩre kwĩra ndungata ciake ũrĩa arotete, na ithuĩ nĩtũkũmũtaũrĩra kiroto kũu.”

⁸ Nake mũthamaki akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩramenya kũna atĩ mũrenda o kũraiharaihia ihinda, tondũ nĩmũramenya atĩ ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwatĩrie mũno: ⁹ Mũngĩaga kũnjĩra kiroto kũu ndootete-rĩ, iherithia rĩanyu no rĩmwe. Mũciirĩre kũnjĩra maũndũ ma kũũhĩtithia na ma waganu, mũgĩciiria atĩ ũrĩa nduĩte nĩũkũgarũrũka. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩrai kiroto kũu, na nĩngũmenya atĩ no mũhote gũgĩtaũra.”

¹⁰ Nao arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe gũkũ thĩ ũngĩhota gwĩka ũguo mũthamaki aroiga! Gũtirĩ mũthamaki, o na arĩ mũnene na arĩ na hinya atĩa, ũrĩ wooria mũndũ-mũgo, kana mũragũri, kana mũrori wa njata eke ũndũ ta ũcio. ¹¹ Ũndũ ũcio mũthamaki arooria ndũngĩhoteka. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kwĩra mũthamaki kiroto kĩrĩa arootete, tiga o ngai ciiki, na ititũuranagia na andũ a gũkũ thĩ.”

¹² Mũthamaki aigua ũhoru ũcio akĩrakara na akĩng’ũrĩka mũno nginya agĩathana atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mooragwo. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩrutwo watho andũ acio oogĩ mooragwo, na andũ magĩtũmwo magacarie Danieli na arata ake nĩguo mooragwo.

¹⁴ Rĩrĩa Arioku, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, aathiiaga kũũraga andũ acio oogĩ a Babuloni-rĩ, Danieli akĩmwarĩria na ũũgĩ, o na ecirĩtie wega ũrĩa ekũmwĩra.

* **2:4** Rũthiomi rwa Asuriata nĩruo rwario rũrĩa anene aingĩ maaragia. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku rĩrĩ rĩandĩkitwo na rũthiomi rũrũ.

¹⁵ Akĩũria ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũthamaki atue itua rĩũru ũguo?” Nake Arioku agĩtaarĩria Danieli ũrĩa ũhoro ũcio wothe watariĩ. ¹⁶ Danieli aigua ũguo agĩthiĩ harĩ mũthamaki, akĩmũũria amũhe ihinda, nĩgeetha ahote kũmũtaũrĩra kĩroto kũu.

¹⁷ Nake Danieli akĩinũka gwake mũciĩ na akĩmenyithia arata ake ũhoro ũcio, nao nĩo Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akĩmaringĩrĩria mathaithe Ngai wa igũrũ nĩguo amaguĩre tha, amaguĩrĩrie ũhoro ũcio warĩ mũhithe, nĩgeetha we hamwe na arata acio ake matikooraganĩrio hamwe na andũ acio angĩ oogĩ a Babuloni. ¹⁹ Na rĩrĩ, ũtukũ ũndũ ũcio warĩ mũhithe ũkĩguũrĩrio Danieli na kĩoneki. Nake Danieli akĩgooca Ngai wa igũrũ, ²⁰ akiuga atĩrĩ:

“Rĩtwa rĩa Ngai rĩrotũũra rĩkumagio tene na tene;
ũũgĩ na ũhoti nĩ ciake.

²¹ Nĩwe ũgarũranagia mahinda na imera;
nĩanenehagia athamaki, na akameheria ũthamaki-inĩ.

Nĩwe ũheaga andũ arĩa oogĩ ũũgĩ,
nao arĩa makũũranaga maũndũ akamahe ũmenyo.

²² Nĩwe ũguũragia maũndũ marĩa marikĩru, o na marĩa marĩ hitho-inĩ;
nĩamenyaga maũndũ marĩa marĩ nduma-inĩ,
naguo ũtheri ũtũũranagia nake.

²³ Nĩndagũcookeria ngaatho na ndakũgooca, o Wee Ngai wa maithe makwa:
Nĩũũheete ũũgĩ o na ũhoti,
ũkaamenyithia ũhoro ũrĩa tũkũhooete,
ũgatũma tũmenye kĩroto kĩa mũthamaki.”

Danieli Gũtaũra Kĩroto

²⁴ Hĩndĩ iyo Danieli agĩthiĩ kũrĩ Arioku, ũcio mũthamaki aamũrĩte athiĩ akoor-agithie andũ acio oogĩ a Babuloni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni. Ndwarra kũrĩ mũthamaki, na nĩngũmũtaũrĩra kĩroto gĩake.”

²⁵ O hĩndĩ iyo Arioku agĩtwara Danieli kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Juda ũngĩhota kwĩra mũthamaki ũrĩa kĩroto gĩake kiugĩte.”

²⁶ Nake mũthamaki akĩũria Danieli (na nowe Belitesazaru) atĩrĩ, “No ũhote kũnjĩra kĩroto kĩrĩa ndootete na ũgĩtaũre?”

²⁷ Nake Danieli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa arĩa oogĩ, kana mũragũri, kana mũndũ-mũgo o na kana mũrathi ũngĩhota kwĩra mũthamaki ũhoro ũcio wa hitho, ²⁸ no nĩ kũrĩ Ngai ũrĩ igũrũ ũguũranagĩria maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe wonetie Mũthamaki Nebukadinezaru ũrĩa gũgaikara matukũ-inĩ ma thuutha. Kĩroto gĩaku na cioneki iria irahĩtũkĩire meciiria-inĩ maku ũkomete ũrĩrĩ iraarĩ ici:

²⁹ “Hĩndĩ iyo wakomete ũrĩrĩ-inĩ, wee mũthamaki, meciiria maku nĩmecũũranirie ũhoro wa maũndũ marĩa magooka thuutha-inĩ, nake ũrĩa mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ agĩkũguũrĩria ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. ³⁰ Nĩrĩ, ndiguũrĩrio ũhoro ũcio ũrĩ hitho-inĩ atĩ tondũ ndĩ na ũũgĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ matũũraga muoyo, no nĩgeetha wee mũthamaki ũmenye ũrĩa kĩroto kũu kiugĩte, nĩguo ũtaũkĩrwo nĩ maũndũ macio ũrecũũranagia meciiria-inĩ maku.

³¹ “Wee mũthamaki, warora nĩwonire mũhianano mũnene warũngĩ mbere yaku: mũhianano ũcio warĩ mũnene mũno na nĩwahlenahenagia, na warĩ wa kũmakania ũkĩonwo. ³² Mũtwe wa mũhianano ũcio warĩ wa thahabu irĩa therie, nakĩo gĩthũri kĩagu na moko ciarĩ cia betha, nayo nda na ciero ciagu ciarĩ cia gĩcango, ³³ magũrũ maguo maarĩ ma kĩgera, namo makinya maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine. ³⁴ Hĩndĩ o iyo wawĩroreire, ihiga inene rĩkĩenjwo, no rĩtienjirwo nĩ moko ma

mündũ. Ríkĩgũtha makinya ma mũhianano ũcio marĩa maarĩ ma kĩgera gũtukanĩte na rĩũmba, ríkĩmahehenja. ³⁵ Nakĩo kĩgera kũu, na rĩũmba, na gĩcango, na betha, na thahabu igĩthetherwo tũcunjĩ tũcunjĩ, igĩtuĩka ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kĩhuhĩro-inĩ hĩndĩ ya riũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rũhuho, igĩthira biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩu rĩagũthire mũhianano ũcio rĩkĩneneha, rĩgĩtuĩka kĩrĩma kĩnene, rĩkĩiyũra thĩ yothe.

³⁶ “Kĩu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa warootire, na rĩu nĩtũgũgĩtaũrĩra mũthamaki. ³⁷ Wee mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nake Ngai wa igũrũ nĩakũheete ũthamaki, na ũhoti, na hinya, na riiri; ³⁸ nĩaigĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ. Kũrĩa guothe itũũraga-rĩ, nĩagũtuĩte mwathi wacio ciothe. Wee nĩwe mũtwe ũcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ ũtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ũcio nĩgũkagĩa na ũthamaki ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ũgerekanĩtio na gĩcango, nague nĩũgaatha thĩ yothe. ⁴⁰ Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ wa kana ũrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o ta ũrĩa kĩgera kiunangaga indo igatuĩka tũcunjĩ ũguo noguo ũkahehenja na uunange mothamaki macio mangĩ mothe. ⁴¹ O ta ũguo wonire atĩ makinya na ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ, noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mũgayũkanu; no rĩrĩ, nĩũgakorwo ũrĩ na hinya wa kĩgera thĩinĩ wago, o ta ũguo wonire kĩgera kũu gĩtukanĩte na rĩũmba. ⁴² O ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-rĩ, noguo ũthamaki ũcio ũgaakorwo kũmwe ũrĩ na hinya na kũrĩa kũngĩ ũgathuthĩkanga. ⁴³ Na o ta ũguo wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo andũ nao magaakorwo matukanĩte, na matigaatũũra marĩ rũmwe rĩngĩ, o ta ũrĩa kĩgera gĩtangĩtukana na rĩũmba.

⁴⁴ “Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa igũrũ nĩakahaanda ũthamaki ũtagacooka kwanangwo, kana ũtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki macio mangĩ mothe ũmaniine, noguo mwene ũgaatũũra wĩhaandĩte tene na tene. ⁴⁵ ũcio nĩguo ũtaũri wa kĩoneki kĩa ihiga rĩu rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu igĩtuĩka tũcunjĩ.

“Ngai ũcio mũnene nĩamenyithĩtie mũthamaki ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. Kĩroto kũu nĩ kĩa ma, nague ũtaũri wakĩo nĩ wa kwĩhokeka.”

⁴⁶ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe gĩtĩo kĩnene, na agĩathana atĩ arutĩrwo igongona na ũbumba. ⁴⁷ Mũthamaki akĩra Danieli atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai waku nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa athamaki na mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ, nĩgũkorwo nĩwahota kũguũria ũndũ ũyũ ũrĩ hitho-inĩ.”

⁴⁸ Nake mũthamaki agĩtũgĩria Danieli, na akĩmũtuga na iheo nyingĩ mũno. Akĩmũtua mwathi wa bũrũri wothe wa Babuloni, na akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa othe oogĩ a bũrũri ũcio. ⁴⁹ Nake Danieli agĩthaitha mũthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a mawĩra marĩa maarutagwo bũrũri-inĩ ũcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agĩkara kũu mũciĩ wa ũthamaki.

3

Mũhianano wa Thahabu, na Icuwa rĩa Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru nĩathondekithirie mũhianano wa thahabu, wa mĩkono mĩrongo itandatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono itandatũ† kwarama, na akĩũhaandithia werũ-inĩ wa Dura kũu bũrũri wa Babuloni. ² Nebukadinezaru agĩcocoa agĩta anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi

* 3:1 nĩ ta mita 27 † 3:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75)

kīgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabūrūri make mothe moke kīamūro-inĩ gĩa kwamūra mūhianano ūcio aahandithĩtie. ³ Nĩ ūndũ ūcio, anene, na anyabara, na abarūthi, na ataari a mūthamaki, na aigi kīgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabūrūri makĩgomana nĩ ūndũ wa kwamūra mūhianano ūcio Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie, nao makĩrũgama mbere yaguo.

⁴ Nake mūhuhĩ coro akĩanĩrĩra na mũgambo mūnene, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ andũ a iruka ciothe na a ndūrĩrĩ ciothe, na a mĩario yothe ta thikĩrĩria ūrĩa mūthamaki aathanĩte mwĩke. ⁵ Rĩrĩa mūrĩgua mũgambo wa coro, na mītūrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mītūrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, o hamwe na ūini wa mĩthemba yothe-rĩ, o rĩmwe mwĩgũithie thĩ mūhooe mūhianano ūcio wa thahabu ūrĩa Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie. ⁶ Mũndũ ūrĩa wothe ūtekwĩgũithia thĩ na ahooe, o hĩndĩ ĩyo nĩegũikio icua-inĩ rĩa mwaki ūgwakana mũno.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio, rĩrĩa andũ acio maiguire mũgambo wa coro, na mītūrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na ūini wa mĩthemba yothe, andũ othe, na ndūrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩgũithia thĩ, makĩhooya mūhianano ūcio wa thahabu ūrĩa Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie.

⁸ Ihinda o rĩu arori a njata amwe makĩyumĩria, magĩcuuka Ayahudi, ⁹ makĩra Mūthamaki Nebukadinezaru atĩrĩ, “Wee mūthamaki ūrotũura tene na tene! ¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mūthamaki nĩurutĩte uuge waku, ūkoiga atĩ rĩrĩa mũndũ o wothe akaigua mũgambo wa coro, na mītūrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mītūrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, na ūini wa mĩthemba yothe no nginya egũithie thĩ, ahooe mūhianano ūcio wa thahabu, ¹¹ na ūkoiga atĩ mũndũ ūrĩa wothe ūtekwĩgũithia thĩ aũhooe, nĩagaikio icua-inĩ rĩa mwaki ūgwakana mũno. ¹² No rĩrĩ, nĩ harĩ Ayahudi amwe arĩa wee ūigĩte a kũrora maũndũ ma būrūri wa Babuloni, na nĩo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, arĩa matakũiguaga, wee mūthamaki. Matitungatagĩra ngai ciaku, kana makahooya mūhianano wa thahabu ūcio ūhandithĩtie.”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Nebukadinezaru agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ūndũ ūcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mūthamaki, ¹⁴ nake Nebukadinezaru akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ ūhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ mūtitungatagĩra ngai ciakwa, o na kana mũkahooya mūhianano wa thahabu ūcio handithĩtie? ¹⁵ Rĩu-rĩ, mũngĩhaarĩria nĩgeetha rĩrĩa mūrĩgua mũgambo wa coro, na mītūrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mītūrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, na ūini wa mĩthemba yothe, mwĩgũithie thĩ, mūhooe mūhianano ūcio nĩ thondekithĩtie, nĩ wega mũno. No rĩrĩ, mũngĩrega kũhooya mūhianano ūcio-rĩ, nĩmũgũikio o ro rĩmwe icua-inĩ rĩa mwaki ūgwakana mũno. Na rĩrĩ, hihi nĩ ngai ĩrĩkũ ĩngĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

¹⁶ Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magĩcookeria mūthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Nebukadinezaru, ithuĩ tūtibataire kwĩyarĩrĩria tūrĩ mbere yaku igūrũ rĩa ūhoro ūyũ. ¹⁷ Tũngĩkio icua-inĩ rĩa mwaki ūgwakana mũno-rĩ, Ngai ūrĩa ithuĩ tūtungataga e na ūhoti wa gūtũruta thĩinĩ warĩo, na nĩwe ūgūtũhonokia kuuma guoko-inĩ gwaku, wee mūthamaki. ¹⁸ No rĩrĩ, o na angĩaga gūtũhonokia-rĩ, nĩtũkwenda ūmenye, wee mūthamaki, atĩ ithuĩ tūtĩngĩtungatĩra ngai ciaku, kana tũhooe mūhianano wa thahabu ūcio wee ūhandithĩtie.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Nebukadinezaru akĩrakara mũno nĩ ūndũ wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agĩtukia gĩthiithi nĩ ūndũ wao. Agĩcooka agĩathana, akiuga icua rĩu rĩongererwo ngũ nĩguo rĩhiũhe maita mũgwanja ma ūrĩa rĩakoragwo rĩhiũhĩte. ²⁰ Nebukadinezaru agĩatha thigari imwe iria ciarĩ na hinya mũno ita-inĩ rĩake ciohe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

21 Nĩ ùndũ ùcio andũ acio, mehumbĩte kanjũ ciao, na thuruarĩ, na iremba, o na nguo icio ingĩ-rĩ, makĩohwo na magĩikio icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

22 Watho ùcio wa mũthamaki warĩ wa ihenya mũno, narĩo icua rĩkahiũha mũno, ùũ atĩ nĩnĩmbĩ cia mwaki ùcio cioragire thigari iria cianyitĩte Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, 23 nao andũ acio atatũ, moohetwo makarũmio, makĩgũa icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

24 Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgega, akĩrũgama na igũrũ o rĩmwe, akĩũria andũ arĩa maamũheaga kĩrĩra atĩrĩ, “Githĩ ti andũ atatũ tuohire na twamaikia mwaki-inĩ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ ma ũguo nĩguo, mũthamaki.”

25 Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Nĩ ndĩrona andũ ana magĩcangacanga mwaki-inĩ, matarĩ ohe kana makahutio nĩ mwaki, nake ùcio wa kana ahaana ta ũmwe wa ariũ a ngai.”

26 Nebukadinezaru agĩkuhĩrĩria mũromo-inĩ wa icua rĩu rĩakanaga mwaki, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyuĩ ndungata cia Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ Igũrũ-Mũno, umĩrai, mũũke haha!”

Nĩ ùndũ ùcio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makiumĩra mwaki-inĩ ùcio, 27 nao anene, na anyabara, na abarũthi, na arĩa maataaraga mũthamaki othe makĩmarigiicĩria, makĩionera atĩ mwaki ndwamekĩte ũũru mũrĩ yao, kana rũcuĩrĩ rwa mĩtwe yao rũkahĩa, o na nguo iria mehumbĩte itiahĩte, na matianungaga mwaki o na atĩa.

28 Nake Nebukadinezaru akiuga atĩrĩ, “Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogocwo, ūrĩa ūtũmĩte mũraika wake, ateithũre ndungata ciake! Mamwĩhokire, magĩkararia watho wa mũthamaki, na nĩmekwĩhaarĩrie kũruta mũoyo yao handũ ha gũtungatĩra kana kũhooya ngai ingĩ, tiga Ngai ùcio wao.

29 Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a rũrĩrĩ o ruothe kana rwario arĩa makaaria ùndũ o wotho wa gũũkĩrĩra Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjĩ, na nyũmba ciao imomorwo ituĩke hĩba ya mahiga, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ingĩ ingĩhonokania na njĩra ĩno.”

30 Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kũu bũrũri wa Babuloni.

4

Kĩroto gĩa Keerĩ kĩa Nebukadinezaru

1 Nĩ nĩ Mũthamaki Nebukadinezaru,

Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuĩ andũ a iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a rwario o ruothe arĩa matũũraga thĩ yothe:

Mũrogaacĩra makĩria!

2 Ndĩ na gĩkeno ngĩmũmenyithia morirũ na maũndũ ma kũgeganĩa marĩa Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ mũno anjĩkĩire.

3 Kaĩ morirũ make nĩ manene-ĩ!

O namo maũndũ make ma kũgeganĩa kaĩ nĩ ma hinya-ĩ!

Ūthamaki wake nĩ wa tene na tene,

naguo wathani wake ũkinyagĩra njiarwa na njiarwa.

4 Atĩrĩrĩ, nĩ Nebukadinezaru ndarĩ gwakwa mũciĩ, njiganĩire na ngagaacĩra nyũmba-inĩ yakwa ya ūthamaki. 5 Na rĩrĩ, ūtukũ ũmwe ndarootire kĩroto kĩrĩa kĩamakirie mũno. Ngomete ūrĩrĩ-inĩ wakwa-rĩ, maũndũ marĩa mahĩtũkagĩra meciiria-inĩ makwa na cioneki ikĩndua nda. 6 Nĩ ùndũ ùcio ngĩathana ngiuga atĩ

andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mareehwo mbere yakwa nĩguo mandaũrĩre kĩroto kũu. ⁷ Rĩrĩa ago, na aragũri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngĩmeera ũrĩa ndarooteete, no nĩmaremirwo nĩ kũndaũrĩra kĩroto kũu. ⁸ No thuutha wao, Danieli agĩũka mbere yakwa, na nĩ ngĩmwĩra ũrĩa ndarooteete. (Nĩwe wĩtagwo Belites hazaru tondũ etanĩtio na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake.)

⁹ Ngĩra Belites hazaru, mũnene wa ago othe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩinĩ waku, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũngĩkũrema. Gĩkĩ nĩkĩo kĩroto gĩakwa; nawe he ũtaũri wakĩo. ¹⁰ Ici nĩcio cioneki iria ndonire rĩrĩa ndaakomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa: Ndarorire ngĩona hau mbere yakwa harũngĩ mũtĩ ũrĩ bũrũri gatagatĩ. Naguo warĩ mũraihu mũno. ¹¹ Mũtĩ ũcio ũkĩneneha ũkĩgĩa na hinya nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ; naguo wonekaga nginya ituri ciothe cia thĩ. ¹² Mathangũ maguo maarĩ mathaka, na maciaro maguo makaingĩha warĩ na irio cia kũhũũnia andũ othe. Nyamũ cia gĩthaka ciaikaraga kĩruru-inĩ kĩaguo, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igaikaraga hongeenĩ ciaguo; indo ciothe iria irĩ muoyo ciarĩaga maciaro maguo.

¹³ “Nĩngĩ o ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa ngĩrora ngĩona cioneki-inĩ icio, na hau mbere yakwa harĩ na mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte igũrũ. ¹⁴ Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ: Temai mũtĩ ũcio na mũhũrũre hongeenĩ ciaguo; itithiai mathangũ maguo, na mũhurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio ciũre ciehere rungu wago, o na nyoni ciime hongeenĩ ciaguo. ¹⁵ No rĩrĩ, mũreke gĩthukĩ na mĩri yakĩo ciohwo na kĩgera na gĩcango, nacio itigwo tĩri-inĩ, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka.

“Nĩaihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ, na atũũranagie na nyamũ kũu nyeki-inĩ rĩa nduru ya gĩthaka. ¹⁶ Mecirĩa make nĩmagarũrwo matige gũtuĩka ta ma mũndũ, nake agĩe na mecirĩa ta ma nyamũ, ihinda ta rĩa mĩaka mũgwanja.

¹⁷ “Itua rĩu rĩanĩrĩrwo nĩ arangĩri, narĩo rĩgekĩrwo hinya nĩ arĩa atheru, nĩgeetha arĩa marĩ muoyo mamenye atĩ ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ũthamaki aũheaga o ũrĩa angĩenda kũũhe, na agatũũgĩria mũndũ ũtarĩ igweta o na hanini nĩguo ũtuĩke wake.’

¹⁸ “Kĩu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa nĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru ndarootire. Atĩrĩrĩ, wee Belites hazaru, ta njĩra ũrĩa kiugĩte kuona atĩ andũ arĩa angĩ othe oogĩ a ũthamaki wakwa nĩmaremetwo nĩkũndaũrĩra. No rĩrĩ, wee no ũhote tondũ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩinĩ waku.”

Danieli Gũtaũra Kĩroto

¹⁹ Hĩndĩ iyo Danieli (na nowe wĩtagwo Belites hazaru) akĩamba gũtangĩka mũno kwa ihinda, na akĩmaka mũno mecirĩa-inĩ make. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Belites hazaru, tĩga kũmakio nĩ kĩroto kũu kana ũtaũri wakĩo.”

Belites hazaru agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, naarĩ korwo kĩroto kũu kĩerekererio thũ ciaku, o na ũtaũri wakĩo wathĩrĩrio andũ arĩa magũthũire! ²⁰ Mũtĩ ũcio wonire, ũrĩa wanenehire na ũkĩgĩa na hinya, nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ, na ũkoonekaga nĩ thĩ yothe, ²¹ ũrĩ na mathangũ mathaka na maciaro maingĩ, na ũkaheaga andũ othe irio, na nyamũ cia gĩthaka cikaarahaga kĩruru-inĩ kĩaguo, na ũkagĩa na itara hongeenĩ ciaguo cia nyoni cia rĩera-inĩ-rĩ, ²² wee mũthamaki, nĩwe mũtĩ ũcio! Nĩũnenehete na ũkagĩa na hinya; ũnene waku ũgakũra nginya ũkahutia matu mairũ, naguo wathani waku ũgatambũrũka ũgakinya kũndũ kũraya gũkũ thĩ.

²³ “Wee, mũthamaki-rĩ, Nĩwonire mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte matu-inĩ, akiugaga atĩrĩ, ‘Temai mũtĩ ũcio na mũwanange, no mũtĩge gĩthukĩ kĩohetwo na kĩgera na gĩcango, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka nayo mĩri yakĩo

Itigwo tĩiri-inĩ. Nake n̄aihũgagio n̄ ime r̄ia matu-inĩ; n̄iaikarage ta nyamũ cia gĩthaka ihinda r̄ia m̄iaka m̄ũgwanja.’

24 “Atĩrĩrĩ, wee m̄thamaki, ũtaũri wa k̄iroto k̄iu n̄iguo ũyũ, narĩo ituĩro r̄ir̄ia r̄ituĩtwo n̄ Ũr̄ia-ũr̄i-Igũrũ-Mũno n̄iguo r̄igũkore wee, m̄thamaki, mwathi wakwa, n̄r̄io r̄ĩr̄i: 25 Atĩrĩrĩ, n̄ũkaingatwo weherio kuuma k̄ũr̄i andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũkaarĩaga nyeki ta ng’ombe, na ũihũgagio n̄ ime r̄ia kuuma igũrũ. M̄iaka m̄ũgwanja n̄ĩgathira, o nginya ũmenye atĩ Ũr̄ia-ũr̄i-Igũrũ-Mũno n̄iwe ũthamakağira mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana k̄ũr̄i o ũr̄ia angĩenda. 26 Watho ũr̄ia woigire gĩthukĩ na m̄iri yakĩo gĩtigwo, n̄ kuuga atĩ n̄ĩgacookerio ũthamaki waku r̄ir̄ia ũkaamenya atĩ wathani uumaga Igũrũ.* 27 Nĩ ũndũ ũcio, wee m̄thamaki, itĩkĩra k̄ũigua ũtaaro wakwa: Tigana na mehia maku, wĩkage maũndũ mar̄ia magĩr̄iire, na ũtuge waganu waku, na ũndũ wa k̄ũigua ar̄ia ahinyĩr̄irie tha. Hihi kwahoteka ũgaacĩru waku ũthĩ na mbere.”

Kũhinga gwa Kĩroto

28 Na r̄ir̄i, maũndũ macio mothe n̄makorire M̄thamaki Nebukadinezaru. 29 Thuutha wa m̄eri ikũmi na ĩr̄i, r̄ir̄ia m̄thamaki aaceerangaga ar̄i nyũmba igũrũ ya ũthamaki k̄iu Babuloni, 30 akiuga atĩr̄i, “Githĩ ĩno tiyo Babuloni, itũũra inene r̄ir̄ia njakĩte r̄ir̄i ḡikaro k̄ia m̄thamaki, na ũndũ wa ũhoti wakwa m̄ĩngĩ, na n̄ ũndũ wa riiri wa ũnene wakwa?”

31 Kahinda o kau aaragia, m̄ũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩr̄i, “R̄ĩr̄i n̄r̄io ituĩro r̄ir̄ia ũtuĩr̄irwo, M̄thamaki Nebukadinezaru: Atĩr̄i, n̄wehererio ũhoti wa ũthamaki waku. 32 N̄ũkũingatwo weherio kuuma k̄ũr̄i andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũr̄ir̄iaga nyeki ta ng’ombe. M̄iaka m̄ũgwanja n̄ĩgũthira, o nginya ũmenye atĩ, Ũr̄ia-ũr̄i-Igũrũ-Mũno n̄iwe ũthamakağira mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana k̄ũr̄i o ũr̄ia angĩenda.”

33 O h̄indĩ ĩyo ituĩro r̄ir̄ia r̄iatuĩr̄irwo Nebukadinezaru r̄ikĩhinga. Akĩingatwo, akĩeherio kuuma k̄ũr̄i andũ, na akĩr̄ia nyeki ta ng’ombe. Mwĩr̄i wake waihũgagio n̄ ime r̄ia igũrũ, o nginya njuĩr̄i yake ĩkĩraiha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake ikĩraiha o ta cia nyoni.

34 Na r̄ir̄i, m̄iaka ĩyo yathira-r̄i, n̄i, Nebukadinezaru, ngĩtiira maitho makwa na igũrũ, na ngĩcookererwo n̄ ũgima wa meciiria makwa. Ningĩ ngĩgooca Ũr̄ia-ũr̄i-Igũrũ-Mũno; ngĩmũtĩia na ngĩkumia ũcio ũtũũraga muoyo tene na tene.

Wathani wake n̄ wathani wa gũtũũra tene na tene;

ũthamaki wake ũkinyağira njiarwa na njiarwa.

35 Andũ othe a gũkũ thĩ

amonaga ta matarĩ bata.

Nake ekaga ũr̄ia ekwenda na mbũtũ cia k̄iu igũrũ,

na andũ ar̄ia matũũraga gũkũ thĩ.

Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũgirĩr̄iria guoko gwake,

kana amũũrie atĩr̄i: “N̄iatĩa ũguo weka?”

36 O ihinda-inĩ o r̄iu ndaacookereirwo n̄ ũgima wa meciiria makwa-r̄i, nor̄io ndaacookeirio gĩtĩio ḡiakwa na ũkaru wakwa n̄igeetha ũthamaki wakwa ũgĩe na riiri. Ningĩ ataari akwa na andũ ar̄ia maarĩ igweta makĩnyamũkĩra, ngĩcookio gĩtĩ-inĩ ḡiakwa k̄ia ũnene, na ngĩneneha gũkĩra mbere. 37 Na r̄ir̄i, n̄i Nebukadinezaru-r̄i, n̄ĩngũkumia, na ndũũgĩrie, na ngooce M̄thamaki wa igũrũ, n̄ĩgũkorwo maũndũ mar̄ia mothe ekaga n̄imagĩr̄iire, na m̄ithiire yake yothe n̄i ya k̄ihooto. Nao ar̄ia mathiiga na mwĩgaatho n̄iahotaga kũmanyiia.

* 4:26 “Igũrũ” r̄iar̄i r̄iitwa r̄ia Kĩyahudi r̄ia Ngai.

5

Maandiko Rūthingo-inĩ

¹ Atĩrĩrĩ, Mũthamaki Belishazaru nĩarugithĩirie andũ ake ngiri ĩmwe arĩa maarĩ igweta iruga inene, nake akĩnyuuanĩra ndibei nao. ² Rĩrĩa Belishazaru aanyuuaga ndibei yake, agĩathana ikombe cia thahabu na cia betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahĩte akaruta hekarũ-inĩ Jerusalemu, irehwo nĩgeetha mũthamaki, na andũ ake arĩa maarĩ igweta, na atumia ake na thuriya ciake manyue nacio. ³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrehe ikombe icio cia thahabu iria ciatahĩtwo ikarutwo hekarũ-inĩ ya Ngai kũu Jerusalemu. Nake mũthamaki, na andũ ake acio maarĩ igweta, na atumia ake, na thuriya ciake makĩnyua nacio. ⁴ Nao maanyuuaga ndibei, makĩgoocaga ngai cia thahabu, na cia betha, na cia gĩcango, na cia kĩgera, na cia mĩtĩ, na cia mahiga.

⁵ Na rĩrĩ, o rĩmwe hakĩoneka ciara cia guoko kwa mũndũ ikĩandĩka rūthingo-inĩ rwa nyũmba ĩyo ya ũthamaki hakuhĩ na mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩra tawa. Nake mũthamaki akĩona guoko kũu gũkĩandĩka. ⁶ Nake mũthamaki agĩthita gĩthiithi na akĩmaka mũno, nginya maru make makĩgũthana, na akĩremwo nĩkũrũgama na magũrũ make.

⁷ Mũthamaki akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga aragũri, na arori a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akĩra andũ acio oogĩ a Babuloni atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũngĩthoma maandiko maya na anjĩre ũrĩa moigĩte, nĩekũhumbwo nguo cia rangi wa ndathi, na ekĩrwo kĩrengeri gĩa thahabu ngingo, na nĩegũtuuo mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũyũ.”

⁸ Nao andũ a mũthamaki arĩa oogĩ othe magĩtoonya kuo, no matiahotire gũthoma maandiko macio kana kwĩra mũthamaki ũrĩa moigĩte. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Belishazaru agĩkĩrĩrĩria kũmaka, na gĩthiithi gĩake gĩgĩthita makĩria. Andũ ake acio maarĩ igweta makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩka.

¹⁰ Mũtumia wa mũthamaki rĩrĩa aiguire inegene rĩa mũthamaki na andũ acio ake maarĩ igweta agĩtoonya nyũmba ĩyo yarĩ na iruga. Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! Tiga kũmaka o na kana ũtukie gĩthiithi nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ! ¹¹ Ūthamaki-inĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ ũkoragwo na roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake. Matukũ-inĩ ma thoguo-rĩ, nĩonekire arĩ na meciiria marĩ na ũtaũku na ũmenyi o ta wa ngai icio. Thoguo, Mũthamaki Nebukadinezaru, (ndĩrakwĩra ũhoru wa thoguo mũthamaki,) nĩamũtuire mũnene wa aragũri, na arori a njata, na arathi a mohoro. ¹² Mũndũ ũcio Danieli, na nĩwe mũthamaki eetire Belites hazaru, nĩonekire arĩ na meciiria makuũku, na ũmenyo, na ũtaũku, o na ningĩ ũhoti wa gũtaũra irooto, na gũtaarĩria ndaĩ, na gũtuithania maũndũ marĩa maritũ. Tũmana Danieli etwo na nĩegũkwĩra ũrĩa maandiko macio moigĩte.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩrehwo mbere ya mũthamaki, nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Danieli, ũmwe wa andũ arĩa baba, ũrĩa warĩ mũthamaki aarehire gũkũ matahĩtwo kuuma Juda? ¹⁴ Nĩnjiguĩte atĩ ũrĩ na roho wa ngai iria theru thĩinĩ waku na atĩ ũrĩ na ũtaũku, na ũhoti wa gwĩciiria na ũũgĩ wa mwanya. ¹⁵ Andũ arĩa oogĩ na aragũri nĩmekũrehetwo harĩ nĩ mathome maandiko maya manjĩre ũrĩa moigĩte, no matinahota kũmataarĩria. ¹⁶ Rĩu nĩnjiguĩte atĩ wee no ũhote gũtaũra na kũhĩngĩcanũra maũndũ marĩa maritũ. Ūngĩhota gũthoma maandiko maya na ũnjĩre ũrĩa moigĩte-rĩ, nĩkũhumbwo nguo ya rangi wa ndathi, na wĩkĩrwo kĩrengeri gĩa thahabu ngingo, na ũtuuo mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũyũ.”

¹⁷ Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Itheo icio ciaku ikara nacio arĩ we, namo marĩhi maku ũmahe mũndũ ũngĩ. No o na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, nĩngũthomera mũthamaki maandiko macio, na ndĩmwĩre ũrĩa moigĩte.

¹⁸ “Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na ũnene, na riiri, na ũkaru. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa kũmũtũgĩria ũguo-rĩ, andũ othe, na ndũrĩrĩ ciothe, na andũ a mũario yothe nĩmainainaga marĩ mbere yake na makamwĩtigĩra. Andũ arĩa mũthamaki angĩendire mooragwo nĩamooragithagia; arĩa angĩendire kũhonokia mũoyo yao, nĩamahonokagia; arĩa angĩendire gũtũũgĩria, nĩamatũgagĩria; nao arĩa angĩendire kũnyiihia, nĩamanyiihia. ²⁰ No rĩrĩa ngoro yake yanyitirwo nĩ mwĩgaatho na akĩũmio ngoro nĩ mwĩtĩo, nĩarutirwo gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene na akĩaũrwo riiri wake. ²¹ Akĩingatwo akĩeherio kuuma kũrĩ andũ, na akĩgarũrwo akĩgĩa na meciiria ta ma nyamũ, agĩtũũrania na njagĩ cia werũ-inĩ, na akĩrĩa nyeki ta ng’ombe; naguo mwĩrĩ wake waihũgagio nĩ ime riumĩte igũrũ, nginya rĩrĩa aamenyire atĩ Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, na nĩwe ũmaheanaga kũrĩ o ũrĩa angĩenda kũhe.

²² “No wee nawe Belishazaru, mũrũ-we-rĩ, ndũigana kwĩnyiihia, o na gũkorwo nĩwooĩ maũndũ macio mothe. ²³ Handũ ha ũguo-rĩ, wee nĩwĩnenehetie makĩria, ũgakararia Mwathani-wa-Igũrũ. Wetirie ikombe iria ciarutĩtwo hekarũ-inĩ yake, ũkĩreherwo, nawe na andũ aku arĩa marĩ igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mũkĩnyua ndibei nacio. Na inyuĩ mũkĩgooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gĩcango, na cia kĩgera, na cia mũtĩ, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikaigua, kana igakũũrana ũndũ. No rĩrĩ, wee ndũigana gũtĩia Ngai ũrĩa ũgwete muoyo waku guoko-inĩ gwake, na akamenya mũthiire yaku yothe. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma guoko kũu gũũke kwandĩke maandĩko macio.

²⁵ “Maandĩko macio mandĩkĩtwo maroiga ũũ:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ũtaũri wa ciugo ici nĩguo ũyũ:

MENE nĩ ta kuuga: Ngai nĩatarĩte matukũ ma ũthamaki waku, na akaũkinyia mũthia.

²⁷ TEKEL nĩ ta kuuga: Wee nĩũthimĩtwo na ratiri, ũkoneka nĩũtigairie.

²⁸ PERES nĩ ta kuuga: ũthamaki waku nĩ mũgayanie, ũkaheanwo kũrĩ Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hĩndĩ iyo Belishazaru agĩatha andũ ake, nao makĩhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na agĩĩkĩrwo kĩrengereri gĩa thahabu ngingo, naguo ũhoru wake ũkĩmenyithanio atĩ nĩwe mwathani wa gatatũ ũthamaki-inĩ ũcio.

³⁰ ũtukũ o ro ũcio, Belishazaru mũthamaki wa Babuloni akĩũragwo, ³¹ nake Dario ũrĩa Mũmedia akĩoya ũthamaki ũcio, arĩ na ũkũrũ ta wa mũaka mũrongo ĩtandatũ na ĩrĩ.

6

Danieli Gũikio Irima rĩa Mĩrũũthi

¹ Na rĩrĩ, Dario nĩonire athuure anene 120 nĩguo matũũke a gwathanaga ũthamaki-inĩ wake wothe. ² Ningĩ agĩcooka akĩiga atongoria atatũ matũũke anene a acio angĩ, na ũmwe wa acio atatũ aarĩ Danieli. Anene acio atatũ maigirwo nĩgeetha marehagĩrwo ũhoru nĩ anene acio angĩ a bũrũri, nĩgeetha indo cia mũthamaki itikoore. ³ Nake Danieli akĩoneka arĩ wa mwanya harĩ atongoria acio angĩ othe o na anene nĩ ũndũ wa ũrĩa aarĩ kĩyo mũrutĩre-inĩ wake wa wĩra, na nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtanya kũmũtua mwathi wa ũthamaki ũcio wake wothe. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio atongoria na anene acio angĩ magĩcaria ũndũ mangĩcuukĩra Danieli wĩra-inĩ wake wa gwathana, no makĩaga ihĩtia. Nĩmagire ũndũ mangĩmũcuukĩra, tondũ aarĩ mwĩhokeku, akaaga ũcuuke kana ihĩtia mũthiire-inĩ yake. ⁵ Marigĩrĩrio-inĩ andũ acio

makĩrana atĩrĩ, “Gũtirĩ hĩndĩ tũkoona ũndũ tũngĩcuukĩra Danieli, tige ũkorirwo nĩ ũndũ ũkoniĩ watho wa Ngai wake.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio atongoria na anene a bũrũri magĩthiĩ marĩ gĩkundi kũrĩ mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: “Wee Mũthamaki Dario, ũrotũũra nginya tene! ⁷ Ithuĩ tũrĩ atongoria a ũthamaki ũyũ, na anyabara, na anene a bũrũri, na andũ arĩa mataaraga mũthamaki o na abarũthi othe, nĩtũciirĩte tũkoona arĩ wega we mũthamaki ũrute watho naguo ũhinyĩrĩrio atĩ mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana mũndũ o na ũrĩkũ, tige akũhooire wee mũthamaki, ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ⁸ Na rĩrĩ, wee mũthamaki, athana watho ũcio ũgĩe ho na wandĩkwo, nawe ũwĩkĩre mũhũũri nĩgeetha ndũkagarũrwo, kũringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Dario akĩandĩka watho ũcio na agĩkĩra mũhũũri.

¹⁰ Rĩrĩa Danieli aamenyire atĩ watho ũcio nĩ wandĩkĩtwo-rĩ, akĩinũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ harĩa ndirica cia nyũmba yake ciahingũragwo irorete mwena wa Jerusalemu. O mũthenya, nĩatuuragia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩria ngaatho o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka hau kabere. ¹¹ Nao andũ acio magĩthiĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya agĩthaita Ngai amũteithie. ¹² Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ harĩ mũthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uuge ũcio wa mũthamaki: Makĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndwandĩkithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo ĩtatũ, mũndũ ũngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana ahooe mũndũ o na ũrĩkũ tige o we mũthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi?”

Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Watho ũcio ũrĩ o ho, kũringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo.”

¹³ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Danieli, ũmwe wa andũ arĩa maatahitwo kuuma Juda, ndagwathĩkagĩra wee mũthamaki, kana agaathĩkĩra watho ũrĩa wee mwene wandĩkithĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mũthenya.”

¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki aaiguire ũhoro ũcio, akĩigua kĩa mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mũthenya ũcio wothe aatindire akĩgeria ũrĩa angĩhonokia Danieli o nginya riũa rĩgĩthũa.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthiĩ harĩ mũthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, “Ririkana, wee mũthamaki, atĩ kũringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ũrĩa mũrute kana mwandĩke nĩ mũthamaki ndũngĩgarũrwo.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. Mũthamaki akĩra Danieli atĩrĩ, “Ngai waku ũrĩa ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũra!”

¹⁷ Ihĩga rĩkĩreehwo, rĩkĩigwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mũthamaki agĩkĩra mũhũũri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nĩgeetha gũtikagĩe ũndũ ũngĩgarũrwo ũkoniĩ Danieli. ¹⁸ Nake Mũthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ũthamaki, nake akĩraara ehingĩte kũrĩa irio na atarĩ na maũndũ ma gwĩkenia. Na ũtukũ ũcio wothe ndaigana kuona toro.

¹⁹ Na kwarooka gũkĩa-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra tene, agĩthiĩ ahiũhĩte erekeire irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ²⁰ Na aakuhĩrĩria irima rĩu, agĩta Danieli na mũgambo ũrĩ na ruo rũnene, akĩmũũria atĩrĩ, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, Ngai waku ũrĩa ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kũrĩ mĩrũũthi?”

²¹ Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! ²² Ngai wakwa nĩarandũmĩire mũraika wake, nake arahinga mĩrũũthi tũnua. Ndirĩ ũndũ mũũru ĩnjĩkĩte, tondũ nĩnyonetwo itarĩ na mahĩtia njĩkĩte maitho-inĩ make. Ningĩ o na wee mũthamaki ndirĩ ndaakũhĩtĩria.”

²³ Nake mūthamaki agĩkena mũno na agĩathana Danieli arutwo irima rĩu rĩa mĩrũũthi. Nake Danieli aarutwo irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, ndaarĩ na handũ aagurarĩtio, tondũ we nĩehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Mūthamaki agĩathana, akiuga atĩ andũ arĩa maathitangĩte Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao.* Na rĩrĩ, o na matanakinya irima gĩtina-rĩ, mĩrũũthi ĩyo ĩkĩmakĩria hinya, na ĩkĩhehenja mahĩndĩ mao mothe.

²⁵ Mūthamaki Dario agĩcooka akĩandĩkĩra andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe bũrũri-inĩ guothe marũa, akĩmeera atĩrĩ:

“Mũrogaacĩra mũno makĩria!

²⁶ “Nĩndahĩtũkia watho, atĩ kũrĩa guothe ũthamaki ũyũ wakwa wakinya-rĩ, andũ no nginya metigagĩre na matĩage Ngai wa Danieli.

“Nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,

na atũũraga nginya tene;

ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaaniinwo o na rĩ,
naguo wathani wake ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

²⁷ Nĩwe ũteithũranaga na akahonokania;

nĩwe wĩkaga morirũ na magegania

kũu igũrũ o na gũkũ thĩ.

Ũcio nĩwe ũhonoketie Danieli

kuuma kũrĩ hinya wa mĩrũũthi.”

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩgaacĩra hĩndĩ ya wathani wa Dario, o na wathani-inĩ wa Kurusu ũrĩa Mũperisia.

7

Kĩroto kĩa Danieli kĩa Nyamũ Inya

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Belishazaru mūthamaki wa bũrũri wa Babuloni, Danieli nĩarootire kĩroto, na akĩona cioneki meciiria-inĩ make akomete ũrĩrĩ-inĩ wake. Nake akĩandĩka ũhoro wa kĩroto kĩu.

² Danieli akiuga atĩrĩ: “Nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona huhu inya cia igũrũ ikĩhurutanĩra igũrũ wa iria rĩrĩa inene. ³ Naho hau hakiumĩra nyamũ inya ciarĩ nene kuuma iria-inĩ rĩu, na gũtirĩ yahanaga ĩrĩa ĩngĩ.

⁴ “Nyamũ ya mbere yahaanaga ta mũrũũthi, na yarĩ na mathagu ta ma ndiiyũ. Ngĩikara ndorete nginya rĩrĩa njoya ciayo ciamunyrwo, nayo igĩcooka ĩkĩoywo na igũrũ ĩkĩrũgamio na magũrũ mayo meerĩ ta mũndũ, na ĩkĩheo ngoro ta ya mũndũ.

⁵ “Na hau mbere yakwa nĩ haarĩ na nyamũ ĩngĩ ya keerĩ, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamũ ĩyo nĩyambararĩtie mwena ũmwe wayo, na ĩkarũma mbaru ithatũ na kanua gatagatĩ ka magego mayo. Nayo ĩkĩrwo atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũrĩe nyama nginya ũiganie!’

⁶ “Thuutha ũcio ngĩrora na ngĩona hau mbere yakwa nyamũ ĩngĩ, nayo yahaanaga ta ngarĩ. Mũgongo-inĩ wayo yarĩ na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamũ ĩyo yarĩ na mĩtwe ĩna, na nĩyahetwo ũhoti wa gwathana.

⁷ “Thuutha ũcio nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona nyamũ ya kana, nayo yarĩ ya kũmakania na ya gũtua mũndũ nda, na nĩ yarĩ na hinya mũno. Nyamũ ĩyo yarĩ na magego manene ma kĩgera; na yahehenjaga na ĩgatambuura kĩrĩa yooraga, na kĩrĩa gĩatigara ĩkarangĩrĩria na magũrũ. Yarĩ na ngũũrani na nyamũ icio ĩngĩ cionekete mbere yayo, na yarĩ na hĩa ikũmi.

* **6:24** Kũũraga andũ a nyũmba ĩmwe othe warĩ mūtugo wa andũ a Perisia.

⁸ “Rĩria ndeciiragia ũhoru wa hĩa icio-rĩ, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na rũhĩa rũngĩ, na rwarĩ rũnini, rũkĩmera gatagatĩ ka icio ingĩ; nacio hĩa ithatũ cia iria ciarĩ cia mbere ikĩmunyũka biũ, ikĩrweherera. Naruo rũhĩa rũu rwarĩ na maitho ta ma mũndũ na kanua kaaragia ndeto cia mwĩtĩo.

⁹ “O ndorete ngĩona,
 “itĩ cia ũnene ikĩgwo handũ ha cio,
 nake Ũria-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene agĩkarĩra gĩtĩ gĩake.
 Nacio nguo ciake cierũhĩte ta ira;
 na njuĩrĩ cia mũtwe wake ikerũha ta guoya wa ng’ondũ.
 Gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩarĩrĩmbũkaga nĩnĩmbĩ cia mwaki,
 namo magũrũ makĩo maarĩ ma mwaki ũgwakana.

¹⁰ Rũũĩ rwa mwaki nĩ rwathereraga
 ruumĩte hau mbere yake.
 Nake agatungatĩrwo nĩ ndungata ngiri maita ngiri;
 na andũ ngiri ikũmi maita ngiri ikũmi makarũgama mbere yake.
 Igooti rĩgĩikara thĩ rĩciirithanie,
 namo mabuku makĩhingũrwo.

¹¹ “Ningĩ ngĩthĩĩ na mbere gũcũthĩrĩria nĩ ũndũ wa ciugo cia mwĩgaatho iria rũhĩa rũu rwaragia. Ngĩikara ndorete nginya nyamũ ĩyo ikĩũragwo, na mwĩrĩ wayo ũkĩanangwo na ũgĩkio thĩinĩ wa mwaki ũcio wakanaga. ¹² (Nyamũ icio ingĩ nĩciatuunyĩtwo ũhoti wacio wa gwathana, no nĩcietĩkĩrĩtio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Ningĩ-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na mũndũ wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu. Nake agĩkuhĩrĩria Ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene na agĩtwarwo harĩa aarĩ. ¹⁴ Nake akĩheo wathani, na riiri, na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩmũhooya. Wathani wake nĩ wathani wa gũtũũra tene na tene, na ndũgaathira, naguo ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaanangwo.

Ũtaũri wa Kĩroto kũ

¹⁵ “Nĩ Danieli nĩdatangĩkire roho-inĩ, nacio cioneki iria ciahĩtũkĩire meciiria-inĩ makwa igĩthĩnia mũno. ¹⁶ Ngĩkuhĩrĩria ũmwe wa acio maarũngĩĩ hau, ngĩmũuria andaarĩrie ma ya ũhoru ũcio wothe.

“Nĩ ũndũ ũcio akĩndaũrĩra maũndũ macio mothe, akĩnjĩra atĩrĩ: ¹⁷ ‘Nyamũ icio inya nene nĩ mothamaki mana marĩa makaarahũka gũkũ thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa atheru a Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩo makaamũkĩra ũthamaki na matũũre naguo nginya tene, ĩĩ, ti-itherũ, matũũre naguo nginya tene na tene.’

¹⁹ “Ningĩ ngĩenda kũmenya gĩtũmi kĩa nyamũ ĩyo ya kana ĩrĩa yarĩ na ngũũrani na icio ingĩ na yarĩ ya kũmakania mũno, ĩrĩ na magego mayo ma kĩgera na ndwara cia gĩcango, nyamũ ĩyo yahehenjaga na ĩgatambuuranga kĩrĩa yooraga, na ĩkarangĩrĩria na magũrũ kĩrĩa gĩatigara. ²⁰ O na ningĩ ngĩenda kũmenya ũhoru wa hĩa icio ikũmi ciarĩ mũtwe wayo na wa rũhĩa rũu rũngĩ rwacookire kũmera, o na wa hĩa icio ithatũ ciamunyũkire rũu rũngĩ rwamera, menye ũhoru wa rũhĩa rũu ruonagwo ta rwarĩ rũnene gũkĩra icio ingĩ, na rwarĩ na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwĩgaatho. ²¹ O njũũthĩrĩrie-rĩ, rũhĩa rũu rũgĩtharĩkĩra andũ arĩa atheru, rũkĩrũa nao na rũkĩmahoota, ²² o nginya rĩrĩa Ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agĩtuĩra andũ acio atheru a Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ciira wa kĩhooto, narĩo ihinda rĩgĩkinya makĩgwatĩra ũthamaki.

²³ “Ningĩ akĩndaarĩria akĩnjiguithia atĩrĩ: ‘Nyamũ ĩyo ya kana nĩ ũthamaki wa kana ũrĩa ũkaagĩa gũkũ thĩ. Ũgaakorwo ũrĩ na ngũũrani na mothamaki marĩa

mangĩ mothe, na nĩũkaniina thĩ yothe, ũmĩrangĩrĩrie na ũmĩhehenje. ²⁴ Nacio hĩa icio ikũmi nĩ athamaki ikũmi arĩa makoima thĩinĩ wa ũthamaki ũcio. Na thuutha wao mũthamaki ũngĩ nĩakarahũka, ũrĩ na ngũũrani na arĩa angĩ maarĩ mbere yake; na nĩagatooria athamaki acio atatũ. ²⁵ Nĩakaaria ndeto cia gũcambia Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na ahinyĩrĩrie andũ ake arĩa atheru, o na agerie kũgarũra mahinda na mawatho marĩa matue. Nao andũ arĩa atheru nĩmakaneanwo moko-inĩ make kwa ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “No igooti nĩrĩgaikara thĩ rĩciirithanie, na thuutha wa ũguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biũ nginya tene. ²⁷ Ningĩ wathani, na ũhoti, na ũnene wa mothamaki marĩa marĩ gũkũ thĩ guothe cinengerwo andũ arĩa atheru, andũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Ũthamaki wake nĩ ũthamaki wa gũtũura nginya tene na tene, nao aathani othe nĩmakamũhooyaga na mamwathĩkagĩre.’

²⁸ “Ũhoru ũcio ũgĩthirĩra hau. Nĩ Danieli-rĩ, nĩndatangĩkire mũno meciiria-inĩ makwa, na ngĩtukia gĩthiithi, no ngĩkara ngĩcũuranagia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yakwa.”

8

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Ndũrũme na Thenge

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa wathani wa Mũthamaki Belishazaru-rĩ, nĩ Danieli nĩndonire kĩoneki kĩngĩ, thuutha wa kĩrĩa ndoonete mbere. ² Kĩoneki-inĩ kũ gĩakwa ndeyonire ndĩ itũura-inĩ igitire rĩa Shushani bũrũri-inĩ wa Elamu; kĩoneki-inĩ kũ ndeyonire ndĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Ulai. ³ Na rĩrĩ, ngĩcũthĩrĩria, na hau mbere yakwa ngĩona ndũrũme irũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ, na yarĩ na hĩa igĩrĩ, nacio ciarĩ ndaaya. Rũhĩa rũmwe rwarĩ rũraihi gũkĩra rũrĩa rũngĩ, o na gũtuĩka nĩruo rwamerete thuutha. ⁴ Ngĩcooka ngĩona ndũrũme iyo yaguthũka irorete mwena wa ithũiro na wa gathigathini na wa gũthini, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ingĩahotire kũmĩtiiria, na gũtirĩ ingĩahotire kwĩhonokia kuuma harĩ hinya wayo. Yekaga o ta ũrĩa ingĩendire gwĩka, nayo ikĩgĩa na hinya mũno.

⁵ Na rĩrĩa ndacũuranagia ũhoru ũcio, o rĩmwe hagiũka thenge yumĩte mwena wa ithũiro, itũikanĩirie thĩ yothe itekũhutia thĩ, nayo thenge iyo yarĩ na rũhĩa rũmwe rũnene thiithi-inĩ. ⁶ Igĩũka yerekeire harĩ ndũrũme irĩa yarĩ na hĩa igĩrĩ, iyo ndoonete irũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ, ikĩmĩguthũkĩra irĩ na mang’ũrĩ manene. ⁷ Ngĩona yatharĩkĩra ndũrũme iyo irakarĩte mũno, ikĩringa ndũrũme iyo na ikĩunanga hĩa ciayo cierĩ. Nayo ndũrũme iyo ndĩarĩ na hinya wa kũmĩtiiria, nĩ ũndũ ũcio thenge iyo ikĩmĩgũtha, ikĩmĩgũithia thĩ na ikĩmĩrangĩrĩria, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũhonokia ndũrũme iyo kuuma harĩ hinya wa thenge iyo. ⁸ Thenge iyo ikĩgĩa na hinya mũno, no rĩrĩa hinya wayo waingĩhire mũno-rĩ, rũhĩa rũu rwayo rũnene rũkiunĩka, na ithenya rĩaru hakĩmera hĩa ingĩ inya nene, irorete mĩena ina irĩa huho iria cia igũrũ ihurutanaga.

⁹ Na rĩrĩ, rũmwe rwacio rũkĩmererewo nĩ rũhĩa rũngĩ, rũrĩa rwambĩrĩrie rũrĩ rũnini, no rũgĩkũra rũkĩgĩa na hinya rwerekeire mwena wa gũthini, na wa irathĩro, na wa Bũrũri ũrĩa Mũthaka. ¹⁰ Rũkĩraiha nginya rũgĩkinyĩra mbũtũ cia igũrũ, na rũkĩrutũrũra mbũtũ imwe rũgĩcigũithia thĩ na rũgĩcirangĩrĩria. ¹¹ Rũgĩtũũgĩria rũnenehe rũiganane na Mũtongoria wa mbũtũ icio cia igũrũ; rũkĩheria magongona marĩa maacinagwo o mũthenya kuuma harĩ we, nakĩo gũikaro gĩake kĩa kĩaamũre gĩkĩng’aũranio. ¹² Nĩ ũndũ wa ũremi, mbũtũ cia andũ arĩa atheru na magongona ma o mũthenya makĩneanwo harĩ ruo. Rũkĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa rwekire, nago ũhoru wa ma ũgĩteanĩrio.

¹³ Ningĩ ngĩcooka ngĩgua ũmwe wa andũ arĩa atheru akĩaria, nake ũngĩ mũtheru akĩmũria atĩrĩ, “Kĩoneki gĩkĩ-rĩ, gĩgũikara ihinda rĩigana atĩa gĩgĩkahingio: kĩoneki

kū gĩkoniĩ magongona ma o mũthenya, na ũremi ũcio wa kũrehe ihooru, na kũneanwo gwa gĩkaro kĩrĩa gĩtheru, na kũrangĩrĩrio thĩ kwa mbūtũ?”

¹⁴ Nake akĩnjookeria atĩrĩ: “Ũhoru ũcio ũgũikara matukũ 2,300; na thuutha ũcio gĩkaro kũ gĩtheru nĩgĩkaamũrwo rĩngĩ.”

Ūtaũri wa Kĩoneki

¹⁵ Rĩrĩa nĩ Danieli nderoragĩra kĩoneki kũ o ngĩgeragia kũmenya gĩtũmi gĩakĩorĩ, hau mbere yakwa hakĩrũgama ũmwe wahaanaga ta mũndũ. ¹⁶ Na ngĩigua mũgambo wa mũndũ ũgĩtana kuuma Rũũĩ rwa Ulai, ũkiuga atĩrĩ, “Wee Gaburieli, ta taũrĩra mũndũ ũyũ gĩtũmi gĩa kĩoneki kũ onete.”

¹⁷ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie harĩa ndarũgamĩte, ngĩtuĩka nda, ngĩgwa ngĩturumithia ũthiũ thĩ. Nake akĩnjĩra atĩrĩ: “Mũrũ wa mũndũ, nĩ wega ũmenye atĩ kĩoneki kũ gĩkoniĩ mahinda ma ithirĩro.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo aanjaragĩria-rĩ, ndaarĩ toro mũnene, ngakoma ndurumithĩtie ũthiũ thĩ. Nake akĩhuthia na akĩnjũkĩria, akĩndũgamia na igũrũ.

¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ hĩndĩ ya mang’ũrĩ, tondũ rĩrĩ, kĩoneki gĩkĩ gĩkoniĩ mahinda marĩa maathĩrĩrio ma ithirĩro. ²⁰ Ndũrũme ĩyo wonire ĩrĩ na hĩa igĩrĩ, hĩa icio irũgamĩrĩre ahamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge ĩyo ĩrĩ na maguoya maingĩ mwĩrĩ nĩo mũthamaki wa Ũyunani, na rũhĩa rũu rũnene rũrĩ thiithi nĩruo mũthamaki wakuo wa mbere. ²² Hĩa icio inya ciamerire ithenya rĩa rũhĩa rũu ruoinĩkire irũgamĩrĩre mothamaki mana marĩa makoima thĩnĩ wa bũrũri wake, no matigaakorwo marĩ na ũhoti ta wake.

²³ “Nĩngĩ mahinda ma kũrigĩrĩria ma ũthamaki wao, rĩrĩa andũ aremi magaaakorwo maaganĩte biũ, nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũtarĩ tha, mũndũ mwara na mũũgĩ na maũndũ ma ungumania. ²⁴ Nĩakagĩa na hinya mũno, no ti ũndũ wa ũhoti wake mwene. Nĩakarehithia mwanangĩko wa kũmakania, nĩngĩ nĩakagaacĩra ũndũ-inĩ wothe ageeka. Nĩakaniina andũ arĩa marĩ hinya na andũ arĩa a Ngai. ²⁵ Nĩagatũma maũndũ ma maheeni magaacĩre, na nĩakeyona arĩ mũnene gũkĩra andũ arĩa angĩ. Rĩrĩa makaigua ta kũrĩ thayũ nĩguo nake akooragithia andũ aingĩ, o na okĩrĩre Mũnene wa anene. No rĩrĩ, nĩakanangwo, no ti hinya wa mũndũ ũkaamwananga.

²⁶ “Kĩoneki kũ wonirio kĩa mahwaĩ-inĩ na ma rũciinĩ-rĩ, nĩ kĩa ma, no rĩrĩ, hingĩrĩria ũhoru wa kĩoneki kũ tondũ gĩkoniĩ mahinda marĩ kũraya gĩgĩkahingio.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Danieli ngĩthirwo nĩ hinya, na ngũikara ndĩ mũrũaru mũthenya mũingĩ. Ngĩcooka ngĩũkĩra, na ngĩthiĩ na mbere kũruta wĩra wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kũ, tondũ ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru wakĩo.

9

Ihooya rĩa Danieli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mũrũ wa Ahasuerusu (wa rũciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, ² mwaka-inĩ wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩ Danieli nĩndataũkĩrwo kuuma maandĩko-inĩ matheru nĩ kiugo kĩrĩa Jehova eerĩte mũnabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakira ihooru mĩaka mĩrongo mũgwanja. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũgũrĩra Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthathaga ndĩhingĩte kũrĩa irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia, na ngehurĩria mũhu mũtwe.

⁴ Ngĩhooya Jehova Ngai wakwa, na ngiumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ:

“Wee Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ andũ othe arĩa mamwendete na magaahtĩkĩra maathani make, ⁵ nĩtwĩhĩtie na tũgeka ũũru. Nĩtũkoretwo tũrĩ aaganu na tũkarema, tũkahutatĩra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tũkarega kũigua anabii acio

ndungata ciaku, arĩa maaragia makĩgwetaga rĩitwa rĩaku makĩarĩria athamaki aitũ, na anene aitũ, o na maithe maitũ, o na andũ othe a bũrũri witũ.

⁷ “Wee Mwathani-rĩ, ũrĩ mũthingu, no ithuĩ-rĩ, ũmũthĩ ũyũ tũiyũirwo nĩ thoni, ithuĩ andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na andũ othe a Isiraeli, arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya, mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa ũtũhurunjĩire nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka harĩwe. ⁸ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, ithuĩ na athamaki aitũ, na anene aitũ na maithe maitũ tũiyũritwo nĩ thoni nĩ ũndũ wa mehia marĩa tũkwĩhĩirie. ⁹ Jehova Ngai witũ nĩ wa tha na nĩarekanagĩra, o na gũkorwo ithuĩ nĩtũmũremeire; ¹⁰ tũtiathĩkĩire Jehova Ngai witũ kana tũkarũmia mawatho make marĩa aatũheire na tũnua twa anabii, ndungata ciake. ¹¹ Bũrũri wothe wa Isiraeli nĩwagararĩte watho waku na ũgakũhutatĩra, na ũkarega gũgwathĩkĩra.

“Nĩ ũndũ ũcio nĩtũkinyĩrĩrwo nĩ irumi na tũgacookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũrĩa wandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa, ndungata ya Ngai, tondũ nĩtũkwĩhĩirie. ¹² Na rĩu nĩũhingĩtie ciugo iria waririe cia gũtũũkĩrĩra ithuĩ na anene aitũ na ũndũ wa gũtũrehithĩria mwanangĩko mũnene. Gũkũ thĩ guothe gũtirĩ gwekwo ũndũ mũnene ta ũrĩa wĩkĩtwo Jerusalemu. ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musarĩ, mwanangĩko ũyũ wothe nĩtũkinyĩrĩire. No rĩrĩ, tũtirĩ tũramaatha gwĩtũkĩrĩka nĩ Jehova Ngai witũ, nĩguo tũtigane na mehia maitũ na tũcũuranie ũhoru waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatithirie gũtũrehere mwanangĩko ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga; no, ithuĩ tũtiigana kũmwathĩkĩra.

¹⁵ “Na rĩrĩ, Wee Mwathani Ngai witũ, o Wee warutire andũ aku bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya, na ũkĩgũra igweta rĩrĩa rĩtũũraga ho nginya ũmũthĩ, ithuĩ Nĩtũhĩtie, na tũgeka ũũru. ¹⁶ Atĩrĩrĩ Wee Mwathani, kũringana na ciiko ciaku cia ũthingu, ehereria Jerusalemu, itũũra rĩu rĩaku inene, na kĩrĩma gĩaku gĩtheru marakara na mang’ũrĩ maku. Mehia maitũ na mawaganu ma maithe maitũ nĩmo matũmĩte Jerusalemu hamwe na andũ aku matũike kĩndũ gĩa gũconorithio harĩ andũ arĩa othe matũthiũrũrũkĩirie.

¹⁷ “Na rĩrĩ, Ngai witũ, itĩkĩra kũigua mahooya na mathaithana ma ndungata ĩno yaku. Nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku Wee Mwathani, igũra handũ haku hatheru tha, o hau hakirĩte ihooru. ¹⁸ Atĩrĩrĩ, Wee Ngai thĩkĩrĩria, na ũtũigwe, ũhingũre maitho maku wone ihooru rĩa itũũra inene rĩrĩa rĩitanĩtio na Rĩitwa rĩaku. Tũtiragũthaitha nĩ ũndũ tũrĩ athingu, no nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ. ¹⁹ Wee Mwathani, tũthĩkĩrĩrie! Wee Mwathani tũrekere! Wee Mwathani, tũigwe na ũtũteithie! Nĩ ũndũ waku, Wee Ngai wakwa, ndũkagonderere nĩ ũndũ wa itũũra rĩaku inene na andũ aku metanĩtio na Rĩitwa rĩaku.”

Ciumia Mĩrongo Mũgwanja

²⁰ Na rĩrĩ, rĩrĩa nĩ ndaaragia ngĩhooyaga na ngiumbũraga mehia makwa na ma andũ akwa a Isiraeli, na ngĩthaitha Jehova Ngai wakwa nĩ ũndũ wa kĩrĩma gĩake gĩtheru, ²¹ o ndĩ o mahooya-inĩ-rĩ, Gaburieli, mũndũ ũrĩa ndonire kĩoneki-inĩ kĩa mbere, agĩũka harĩ nĩ ombũkĩte na ihenya ihinda rĩrĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩrutagwo. ²² Nake akĩndaarĩria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ Danieli, rĩu ndoka ngũhe ũmenyo na ũtaũku. ²³ O rĩrĩa wambĩrĩirie kũhooya-rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na nĩ ndatũmwo njũke ngwĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ ũndũ ũcio, cũrania ũhoru wa ndũmĩrĩri ĩno ngũkwĩra, na ũtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kũ:

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtũrĩrwo andũ aku, na rĩgatuĩrwo itũũra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda rĩa kũniina ũmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na rĩa kũhooroheria waganu, nĩguo ũhoru wa ũthingu ũrĩa ũtathiraga ũgĩe, nakĩo kĩoneki na ũrathi ciĩkĩrwo mũhũũri, nake ũrĩa mũtheru mũno aitĩrĩrio maguta.

²⁵ “Atĩrĩrĩ, menya na ũtaũkĩrwo atĩrĩ, ‘Kuuma rĩrĩa gwatuirwo atĩ itũũra rĩa Jerusalemu rĩcookererio na rĩakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa mũtongoria ũrĩa Mũitĩrĩrie Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja na ciumia ingĩ mĩrongo itandatũ na igĩrĩ. Itũũra rĩu nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciarĩo na mũtaro, no gũgaakorwo kũrĩ mahinda ma thĩina. ²⁶ Thuutha wa ciumia mĩrongo itandatũ na igĩrĩ, ũcio Mũitĩrĩrie Maguta nĩakooragwo na atigwo atarĩ na kĩndũ. Ningĩ andũ a mũtongoria ũrĩa ũgooka thuutha wake nĩmagathũkangia itũũra rĩu inene o na handũ-harĩa-haamũre. Ithirĩro rĩgooka ta mũiyũro wa maaĩ: Nayo mbaara ĩgaathiĩ na mbere o nginya ithirĩro, na nĩgũtuĩtwo atĩ nĩgũgacooka gũkire ihooru. ²⁷ Nĩakagĩa na kĩrĩkanĩro kĩrũmu na andũ aingĩ handũ ha kiumia kĩmwe. Gatagatĩ-inĩ ga kiumia kũu nĩagatũma magongona na maruta matige kũrutwo. Na handũ ha mo, mwena ũmwe wa hekarũ-rĩ, nĩakarũgamia kĩndũ kĩrĩ magigi na thaahu, o nginya ithirĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩgaakinya, nake atũũre aitagĩrĩrio mang’ũrĩ.’ ”

10

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Mũndũ

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa itatũ wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, Danieli (na nĩwe watuĩtwo Belites hazaru) nĩaguũrĩrio maũndũ. Ndũmĩrĩri ya ũguũrio ũcio yarĩ ya ma, na yakonĩ ũhoro wa mbaara nene. Gũtaũkĩrwo kwa ndũmĩrĩri ĩyo guokire kũrĩ we na njĩra ya kĩoneki.

² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, nĩ Danieli ndaakoretwo ngĩcakaya handũ ha ciumia ithatũ. ³ Nĩndehingĩte kũrĩa irio njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndibei; ningĩ ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia icio ithatũ igĩthira.

⁴ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa mbere, ndũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia, rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Tigirisi, ⁵ ngĩtiira maitho, na hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wehumbĩte nguo cia gatani, na akehotora mũcibi wa thahabu ĩrĩa therie mũno. ⁶ Mwĩrĩ wake watariĩ ta inagĩ rĩrĩa rĩntagwo thumarati, na ũthiũ wake wahrenagia ta rũheni, maitho make maahaanaga ta imũrĩ cia mwaki, na moko make na magũrũ maahaanaga ta gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia, nagueo mũgambo wake watariĩ ta mũgambo wa andũ aingĩ.

⁷ Nĩ Danieli-rĩ, no nĩ nyiki ndonire kĩoneki kũu; nĩgũkorwo andũ arĩa twarĩ nao matiakĩonire, no nĩmaiũrĩrwo nĩ guoya, makĩũra magĩthiĩ kwĩhitha. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtigwo ndĩ o nyiki ndĩroreire kĩoneki kũu kĩnene. Ngĩcooka ngĩthirwo nĩ hinya, ngĩthitia gĩthiithi ta ngũkua, na gũtirĩ ũndũ ingĩahotire gwĩka. ⁹ Ngĩcooka ngĩigua akĩaria, na rĩrĩa ndamũthikagĩrĩria, ngĩnyitwo nĩ toro mũnene, ngĩgwa ndurumithĩtie ũthiũ wakwa thĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ngĩhutio na guoko, gũkĩnjoya na igũrũ, gũkĩnjiga ndũrĩtie ndu ndĩnyitĩrĩre thĩ na moko, ngĩinainaga. ¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, wee mũtĩie mũno, cũrania wega ciugo ici ngirie gũkwarĩria, na ũũkĩre na igũrũ, nĩgũkorwo rĩu nĩgũtũmwo ndatũmwo kũrĩ we.” Na aarĩkia kũnjĩra ũguo, ngĩrũgama o ngĩinainaga.

¹² Agĩcooka agĩthiĩ na mbere akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, tiga gwĩtigĩra. Kuuma mũthenya wa mbere rĩrĩa wambĩrĩrie gũtuĩria ũhoro ũyũ na ũkĩnyiihia mbere ya Ngai waku-rĩ, ciugo ciaku nĩciaiguirwo, na rĩu ndoka nĩgeetha ngũhe ũhoro wacio.

¹³ No rĩrĩ, mũnene wa ũthamaki wa Perisia nĩangirĩrĩrie mũthenya mĩrongo ĩrĩ na ũmwe. Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo Mikaeli, ũmwe wa araika arĩa anene, okire kũndeithia, tondũ nĩndahingĩrĩrio kũu hamwe na mũthamaki wa Perisia. ¹⁴ Rĩu ndoka ngũtaarĩrie maũndũ marĩa magaaakora andũ anyu matukũ ma thuutha, tondũ kĩoneki kũu gĩkonĩi ihinda rĩrĩa rĩgooka.”

¹⁵ Na rĩrĩa aanjĩiraga ũhoro ũcio, ngĩnamia ũthiũ thĩ, ngĩremwo nĩ kwaria. ¹⁶ Ningĩ ũngĩ wahaanaga ta mũndũ akĩhutia iromo ciakwa, ngĩtumũra kanua na ngĩambĩrĩria kwaria. Ngĩra ũcio warũngiĩ mbere yakwa atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nĩ ndĩmũhoote nĩ ruo rũnene tondũ wa kĩoneki kĩu, na ndirĩ na ũndũ ingĩhota gwĩka. ¹⁷ Nĩ ndungata yaku-rĩ, ndaakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa? Nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa.”

¹⁸ Ningĩ ngĩcooka ngĩigua ndaahutio rĩngĩ nĩ ũcio wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. ¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee mũndũ ũyũ mũtĩe mũno, ũrogĩa na thayũ! Wĩyũmĩrĩrie; wĩkĩre hinya.”

Na rĩrĩa aanjarĩrie ũguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Rĩu mwathi wakwa aria tondũ nĩwanjĩkĩra hinya.”

²⁰ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ kĩrĩa gĩtũmĩte njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mũnene wa Perisia, na ndathiĩ-rĩ, nake mũnene wa Ũyunani nĩegũka; ²¹ no nĩngwamba gũkwĩra ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndirĩ mũndũ ũndeithagia ngĩrĩa nao tiga Mikaeli, mũnene wanyu.

11

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario, ũcio Mũmedia, nĩndarũgamire nake ndĩmũteithĩrĩrie na ndĩmwĩkĩre hinya.)

Athamaki a Gũthini na a Gathigathini

² “Na rĩu, nĩngũkwĩra ũhoro wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ũcio kwarahũke ũngĩ wa kana, ũrĩa ũgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩrĩa akaagĩa na hinya mũnene nĩ ũndũ wa ũtonga ũcio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ũthamaki wa Ũyunani. ³ Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũrĩ na hinya makĩria, ũrĩa ũgaathanaga na hinya mũingĩ na ekage o ũrĩa angĩenda gwĩka. ⁴ Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ũthamaki wake nĩũgatũkana na ũgayanĩrio mĩena ĩna kũrĩa huhu iria inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ũthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciaro rwake, kana ũgĩe na hinya ta ũrĩa aarĩ naguo, tondũ ũthamaki wake nĩũgathengio uume harĩo na ũheo andũ angĩ.

⁵ “Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ũmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwathana ũthamaki-inĩ wake na hinya mũnene. ⁶ Na rĩrĩ, mĩaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ũcio wa gũthini nĩagathiĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magĩe na kĩrĩko kĩa ũiguano, no mũtumia ũcio ndagatũura arĩ na hinya, o na mũthamaki ũcio na hinya wake matigaatũura. Matukũ-inĩ macio mũtumia ũcio nĩagakunyanĩrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ũthamaki, na ithe, o na mũndũ ũrĩa wamũteithagĩrĩa.

⁷ “Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa rũciaro rwake nĩakarahũka ithenya rĩake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũura rĩake rĩrĩa rĩirigĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. ⁸ Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuue acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ũcio wa gathigathini ihinda rĩa mĩaka ĩigana ũna. ⁹ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ũcio wa bũrũri wa gũthini, no nĩmagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake. ¹⁰ No ariũ ake nĩmakehaarĩria kũrĩa mbaara, macookanĩrĩrie mbũtũ nene ya ita hamwe ĩrĩa ĩkaahaata ta kĩguũ kĩa maaĩ kĩrĩa gĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara ĩyo nginya itũura-inĩ rĩake rĩrĩa rĩirigĩre.

¹¹ “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa gũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũũrane na mũthamaki ũcio wa gathigathini, ũrĩa ũkaarhũra ita inene, no nĩakahootwo.

¹² Aarĩkia gũtaha mbũtũ ĩyo, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩtĩo,

na ooragithie andũ ngiri nyingĩ, no rĩrĩ, ũhootani wake ndũgatũũra. ¹³ Nĩgũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩagacookanĩrĩria mbũtũ ãngĩ ya ita nene gũkĩra ya mbere; na thuutha wa mĩaka mũngĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na ĩrĩ na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aingĩ nĩmagookĩrĩra mũthamaki ũcio wa gũthini. Andũ a haaro gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki gĩkĩ kĩhinge, no matikahootana. ¹⁵ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tĩiri, irigiicĩrie itũũra inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ icio cia ita cia kuuma gũthini itikahota kũmwĩtiria; o na thigari ciao iria njega mũno itigaakorwo na hinya wa gwĩtiria. ¹⁶ Nake ũcio ũkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ũrĩa ekwĩendera; gũtirĩ ũkaahota kũmwĩtiria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ũcio Mũthaka na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga. ¹⁷ Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ũthamaki wake wothe bũrũri-inĩ ũcio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano na mũthamaki wa gũthini. Nake nĩakamũhe mũirĩtu wake amũhikie nĩguo ahote kũgũithia ũthamaki ũcio, no mĩbango ĩyo yake ndĩkahinga kana ĩmũteithie. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩakerekeria meciiria make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria na atahe maingĩ mamo, no rĩrĩ, mũnene ũmwe wa ita rĩake nĩakaniina mwĩgaatho ũcio wake, na aũgarũre ũmũcookerere. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, nĩagacooka erekere matũũra marĩa mairigĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ũndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ.

²⁰ “Na rĩrĩ, ũrĩa ũgooka ithenya-inĩ rĩake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia igooti atuĩkanĩrie bũrũri ũcio wothe agĩtagia igooti, nĩguo atũũrie riiri wa ũthamaki wake. No thuutha wa mĩaka mũnini nĩakaniinwo, no ndakoorage wo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ.

²¹ “Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũgooka ithenya rĩake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ũtangĩheo gĩtĩno kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ũthamaki ũcio rĩrĩa andũ akuo mageciiria atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara. ²² Hĩndĩ ĩyo ningĩ, ita rĩrĩ na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩeherio mbere yake; ita rĩu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ. ²³ Thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano nake, nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakarahũka agĩe na hinya. ²⁴ Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagaĩra arũmĩrĩri ake ũtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng’aurania matũũra marĩa mairigĩre, no nĩ kwa ihinda.

²⁵ “Nĩagacookanĩrĩria ita inene agĩe na hinya na ũcamba okĩrĩre mũthamaki wa gũthini. Mũthamaki wa gũthini nĩakarũa nake arĩ na ita inene na rĩa hinya, no ndagetiiria nĩ ũndũ wa mĩbango ĩrĩa agaakorwo aciirĩrwo. ²⁶ Andũ arĩa marĩanagĩra na mũthamaki nĩo makaamũkunyanĩra; ita rĩake nĩrĩgathererio ta andũ megũtwarwo nĩ kĩguũ, na aingĩ ao mooragĩrwo mbaara-inĩ. ²⁷ Athamaki acio eerĩ, marĩ na ngoro iciirĩre gwĩka ũũru-rĩ, nĩmagaikara metha-inĩ ĩmwe maaranĩrie ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyanĩra, amu ithirĩro rĩa maũndũ macio rĩgaakinya o hĩndĩ ĩrĩa rĩtuĩtwo. ²⁸ Mũthamaki wa gathigathini nĩagacooka bũrũri wake arĩ na ũtonga mũngĩ, no ngoro yake ĩgaakorwo ĩreganĩte na kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagookĩrĩra kĩrĩkanĩro kũu, na thuutha ũcio acooke ainũke bũrũri wake.

²⁹ “Ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩakinya, nĩagatharĩkĩra bũrũri wa gũthini riita rĩngĩ, no rĩrĩ, itharĩkĩra rĩa ihinda rĩrĩ nĩrĩgakorwo rĩrĩ na ũtiganu na rĩa ihinda rĩa mbere. ³⁰ Andũ a kuuma Kitimu nĩmagooka na marikabu ciao mamũũkĩrĩre, nake nĩagaakua ngoro. Nake nĩakahũndũka arakarĩte mũno na okĩrĩre kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagacooka eke maũndũ ma ũtugi kũrĩ andũ arĩa othe magaatirika kĩrĩkanĩro kũu gĩtheru.

³¹ “Ita rĩake rĩrĩ na indo cia mbaara nĩrĩkarahũka nĩguo rĩthaahie handũ harĩa hairigĩre na hinya ha hekarũ, rĩcooke rĩeherie magongona marĩa marutagwo o mũthenya nĩguo matikarutagĩrwo ho. Thuutha ũcio macooke marũgamie kĩndũ kĩrĩ thaahu ho, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru. ³² Nĩakaheenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kũu gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩirie.

³³ “Andũ arĩa oogĩ nĩmagathomithia andũ aingĩ, o na gũtuĩka kwa ihinda nĩmakoogwo na rũhiũ rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mĩgwate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagũa-rĩ, nĩmakaheo ũteithio mũnini, na andũ aingĩ arĩa matarĩ a ma nĩmakegwatania nao. ³⁵ Andũ amwe arĩa oogĩ nĩmakaagũa, nĩguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirĩro, amu ihinda rĩu rĩtuĩtwo no rĩgaakinya.

Mũthamaki Ūrĩa Wĩtũgagĩria

³⁶ “Mũthamaki ũcio ageekaga o ũrĩa ekwenda. Nĩagetũũgĩria na enenehie gũkĩra ngai ciothe na nĩakaaragia ndeto itarĩ ciaiguuo cia gũũkĩrĩra Ngai wa ngai ciothe. Nake nĩakagaacĩra nginya rĩrĩa ihinda rĩa mang’ũrĩ rĩgaathira, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuĩtwo no nginya ũkaahinga. ³⁷ Ningĩ ndakarũmbũiya ũhoru wa ngai cia maithe make, kana ngai ĩrĩa ĩrĩragĩrio nĩ andũ-a-nja, kana arũmbũiye ũhoru wa ngai o na ĩrĩkũ, no nĩ gwĩtũũgĩria ageetũũgĩria gũkĩra ngai icio ciothe. ³⁸ Handũ ha cio, agaatiĩa ngai ya kũndũ kũrĩa kũirigĩtwo na hinya; ngai ĩtoĩkaine nĩ maithe make, nĩyo agaatiĩa na amĩrutagĩre thahabu na betha, hamwe na tũhiga twa goro na iheo cia thogora mũnene. ³⁹ Nĩagatharĩkĩra kũndũ kũrĩa kũirigĩre na hinya mũno ateithĩrĩrio nĩ ngai ng’eni, na nĩagatiĩithia mũno andũ arĩa othe makamwĩnyihĩria. Acio nĩo agaatua aathani maathage andũ aingĩ, na agayanie ithaka cia bũrũri ũcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ “Ihinda rĩa ithirĩro rĩakinya-rĩ, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakamũtharĩkĩra mbaara-inĩ, no nake mũthamaki ũcio wa gathigathini amũũkĩrĩre na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi, o na marikabu nyingĩ. Nĩagatharĩkĩra mabũrũri maingĩ, na atuĩkanĩrie kuo ta kĩguũ kĩa maaĩ. ⁴¹ Ningĩ nĩagatharĩkĩra Bũrũri ũrĩa Mũthaka. Mabũrũri maingĩ nĩmakaagũa, no bũrũri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nĩmakahonokio kuuma guoko-inĩ gwake. ⁴² Nĩagatambũrũkia guoko gwake mabũrũri-inĩ maingĩ; o naguo bũrũri wa Misiri ndũkahonoka. ⁴³ Nĩakenyiitĩra igĩĩna ciothe cia thahabu na cia betha, o na ũtonga wa bũrũri wa Misiri wothe na hinya, nao andũ a Libia na a Kushi mamwĩnyihĩrie. ⁴⁴ No rĩrĩ, ndũmĩrĩri iria ikaamũkinyĩra ciũmĩte mwena wa irathĩro na wa gathigathini nĩkamũmakia, nake oimagare arĩ na marakara maingĩ athĩ akaanange na aniine andũ aingĩ biũ. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ũthamaki gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru na gĩthaka mũno. No rĩrĩ, nĩagakinya mũthia wake, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũteithia.

12

Mahinda ma Ithirĩro

¹ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Mikaeli, mũnene ũrĩa ũgitagĩra andũ anyu, nĩakarahũka. Nĩgũkaagĩa ihinda rĩa mũnyamaro mũingĩ ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma rĩrĩa andũ mambĩrĩrie gũtuĩka ndũrĩrĩ nginya hĩndĩ ĩyo. No rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ anyu makaahonokio, mũndũ o wothe ũrĩa ũgaakorwo aandĩkĩtwo ibuku-inĩ. ² Kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩa arĩa makomete rũkũngũ-inĩ rwa thĩ nĩmakariũkio: amwe mariũkĩre muoyo-inĩ ũrĩa ũtagaathira, nao arĩa angĩ mariũke nĩgeetha maconorithio na matũũre marĩ amene tene na tene. ³ Arĩa oogĩ magaacangarara ta ũtheri wa igũrũ,

nao arĩa macookagia andũ njĩra-inĩ cia ũthingu magaakenga ta njata tene na tene. ⁴No wee, Danieli, hinga ibuku na ũhũũre mũhũũri ciugo icio nyandĩke ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo, nginya rĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Amu andũ aingĩ nĩmakorũũraga kũndũ na kũndũ nĩguo mongerere ũmenyo.”

⁵Thuutha wa maũndũ macio, niĩ Danieli ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa harũngiĩ andũ angĩ eerĩ, ũmwe wao arũngiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũyũ wa rũũĩ nake ũcio ũngĩ akarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũrĩa ũngĩ. ⁶Ũmwe wao akĩarĩria mũndũ ũcio wehumbĩte nguwo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ macio ma kũgegania megũikara ihinda rĩigana atĩa magĩkahinga?”

⁷Mũndũ ũcio wehumbĩte nguwo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũĩ, akĩambararia guoko gwake kwa ũrĩo o na ningĩ kwa ũmotho amerekeirie na igũrũ, ngĩcooka ngĩigua ehĩta na rĩĩtwa rĩa ũrĩa ũtũũraga tene na tene, akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio megũikara ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda. Rĩrĩa hinya wa andũ arĩa atheru ũgaakorwo ũrĩ mũniine biũ-rĩ, nĩguo maũndũ macio mothe makaahingio.”

⁸Niĩ ngĩĩguĩra maũndũ macio, no ndiigana gũtaũkĩrwo nĩ mo. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, kĩrĩkĩrĩro kĩa maũndũ macio mothe-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩĩ?”

⁹Nake akĩnjookeria, akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Danieli wĩthiĩre, tondũ ciugo icio nĩhingĩre na ikahũũrwo mũhũũri nginya ihinda rĩa ithirĩro. ¹⁰Andũ aingĩ nĩmagatherio, mathirwo nĩ gĩko merũhio, taarĩ gũkumuthwo makumuthĩtwo magathera, no arĩa aaganu nĩmagakĩrĩrĩa kwagana, na gũtirĩ o na ũmwe wao ũkaamenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio, no arĩa oogĩ nĩmakamamenya.

¹¹“Kuuma ihinda rĩrĩa magongona ma o mũthenya makaniinwo, na ithenya rĩamo harũgamio kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru, gũgaakorwo kũrĩ mũthenya 1,290. ¹²Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgweterera na akinyĩrie mũthia wa mũthenya 1,335.

¹³“No wee-rĩ, wĩthiĩre nginya hĩndĩ ĩrĩa ithirĩro rĩgaakinya. Nĩũkahurũka, na ningĩ marigĩrĩrio ma mũthenya ĩyo nĩũkariũka nĩgeetha wamũkĩre igai rĩaku.”

HOSEA

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrīire Hosea mūrū wa Beeri hīndī ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hīndī ya wathani wa Jeroboamu mūrū wa Joashu mūthamaki wa Isiraeli:

Mūtumia wa Hosea na Ciana Ciao

² Rīrĩa Jehova aambīrīirie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwīrīre atīrī, “Thiī, ūkahikie mūtumia mūmaraya na ūgīe na ciana cia ūmaraya, tondū andū a būrūri nīmehītie, na ūndū wa ūtharia mūūru mūno wa gūtirika Jehova.” ³ Nī ūndū ūcio Hosea akīhikia Gomeri mwarī wa Dibilaimu, nake akīgīa nda na akīmūciarīra mwana wa kahīi.

⁴ Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Jezireeli, tondū nīngūherithia nyūmba ya Jehu o narua nī ūndū wa ūragani mūnene ooraganire kūu Jezireeli,* na niine ūthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mūthenya ūcio-rī, nīngoinanga ūta wa Isiraeli Gītuamba-inī kīa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akīgīa nda rīngī na agīciara mwana wa kairītu. Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Lo-Ruhama, nīgūkorwo ndigacooka kuonania wendo rīngī kūrī nyūmba ya Isiraeli, atī ndīmarekere o na atīa.† ⁷ No nīngonania wendo kūrī nyūmba ya Juda; na nīngamahonokia, na ti na ūndū wa ūta, kana rūhiū rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nī ūndū wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gūtigithia Lo-Ruhama kuonga-rī, Gomeri agīciara kahīi kangī. ⁹ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Gatue Lo-Ammi, nī ūndū inyuī mūtīrī andū akwa, na nī ndirī Ngai wanyu.‡

¹⁰ “No rīrī, andū a Isiraeli magaatūka ta mūthanga wa hūgūrūrū-inī cia iria, ūrĩa ūtangīthimīka kana ūtarīke. O handū harīa merīrwo atīrī, ‘Inyuī mūtīrī andū akwa’, no ho mageetwo ‘ariū a Ngai ūrĩa ūrī muoyo’. ¹¹ Nao andū a Juda na andū a Isiraeli nīmagacookanīrīra rīngī, na nīmagathuura mūndū ūmwe amatongorie, nao nīmakoima būrūri ūcio, nīgūkorwo mūthenya wa Jezireeli nīūgaatuīka mūthenya mūnene.

2

¹ “Ha ūhoru wa ariū a thoguo, meere atīrī, ‘Inyuī mūrī andū akwa’, na ha ūhoru wa aarī a thoguo, ūmeere atīrī, ‘Inyuī mūrī endwa akwa’.*

Isiraeli Kūherithio na Gūcookererio

² “Thaithai nyina wanyu, mūthaithei,
nīgūkorwo we ti mūtumia wakwa,
na nī ndirī mūthuuriwe.
Nīherie maūndū ma ūtharia ūthiū-inī wake,
na athengie ūmaraya gatagatī-inī ka nyondo ciake.

³ Akorwo ti ūguo ndīmūrute nguo aikare arī njaga,
na ndūme aikare njaga o ta mūthenya ūrĩa aaciarirwo;
ngaamūtua ta werū,
na ndīmūgarūre atuīke būrūri mūng’aru,
na ndīmūūrage na nyoota.

⁴ Ndikaiguīra ciana ciake tha,

* **1:4** Jezireeli nī kuuga “Ngai nīaharaganagia”. † **1:6** Lo-Ruhama nī kuuga “arīa mataiguīrīrwo tha” kana “andū matarī ende”. ‡ **1:9** Lo-Ammi nī kuuga “arīa matarī andū akwa”. * **2:1** Ruhama nī kuuga “arīa maiguīrīrwo tha”, nāguo Ammi nī kuuga “andū akwa”.

- tondũ nĩ ciana cia ũtharia.
- ⁵ Nyina wao akoretwo akĩhũũra ũmaraya,
na aagĩre nda ciao na njĩra cia ũũra-thoni.
Nĩ ũndũ oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũrũmĩrĩra endwa akwa,
arĩa maaheaga irio ciakwa na maaĩ makwa,
na guoya wakwa wa ng’ondũ o na gatani yakwa,
maguta makwa o na kĩrĩa nyuuaga.’
- ⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũhinga njĩra yake na mĩigua,
ndĩmũirigĩre thĩinĩ, aage njĩra ya kuumĩra.
- ⁷ Nĩagateng’eria endwa ake na ndakamakinyĩra.
Akaamacaria na ndakamona.
Hĩndĩ ĩyo nĩagacooka oige atĩrĩ,
‘Nĩngũcooka kũrĩ mũthuuri wakwa wa mbere,
nĩngũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩndaikarĩte wega gũkĩra rĩu.’
- ⁸ Mũtunia ũcio nĩagire kũmenya atĩ nĩ nĩ
ndaamũheaga ngano, na ndibei ya mũhahano, o na maguta,
na ngamũingĩhĩria betha na thahabu,
iria maahũthagĩra gũthondeka ngai ĩrĩa ĩĩtagwo Baali.†
- ⁹ “Tondũ ũcio nĩngoya ngano yakwa yakũra,
na ndibei yakwa ya mũhahano yagĩrĩra,
na ndĩmũtunye guoya wakwa wa ng’ondũ na gatani yakwa,
o iria ciarĩ cia kũmũhumbĩra njaga yake.
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, nĩngaguũria maũndũ make ma waganu
endwa ake mamwĩroreire;
gũtirĩ mũndũ ũkaamũteithũra moko-inĩ makwa.
- ¹¹ Nĩnganiina ikeno ciake ciothe, arĩ cio:
ciathĩ ciake cia mwaka o mwaka, na Tũrũgamo twake twa mweri,
na mũthenya yake ya Thabatũ, na ciathĩ ciake ciothe iria nyamũre.
- ¹² Nĩngathũkangia mũthabibũ yake na mĩkũyũ yake,
ĩrĩa oigire nĩ irĩhi rĩake kuuma kũrĩ endwa ake;
nĩngamĩtua ihinga,
na nyamũ cia gĩthaka nĩikamĩrĩa.”
- ¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa mũthenya ĩrĩa acinĩire Baali ũbumba;
rĩrĩa eegemagia na icũhĩ, na mathaga ma goro,
na akĩrũmĩrĩra endwa ake, no akĩriganĩrwo nĩ nĩ.
- ¹⁴ “Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũmũguucĩrĩria na waara;
ngũmũtongoria nginya werũ-inĩ,
na ndĩmwarĩrie na ciugo cia wendo.
- ¹⁵ Kũu nĩkuo ngaamũcookeria mĩgũnda yake ya mũthabibũ,
na ndue Kĩanda kĩa Akori mũrango wa mwĩhoko.‡
Kũu nĩkuo akaina o ta ũrĩa ainaga matukũ-inĩ ma ũnini wake,
aine ta ũrĩa ainire mũthenya ũrĩa aambatire kuuma bũrũri wa Misiri.”
- ¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩũkanjĩta ‘Mũthuuri wakwa’;
ndũkanjĩta rĩngĩ ‘Mwathi wakwa’.

† 2:8 Andũ a Kaanani meetĩkĩtie atĩ Baali nĩyo yamaheaga ngano, na ndibei, na maguta. ‡ 2:15 Kĩanda kĩa Akori nĩ kuuga “thĩna” kana “gũthũnio”.

- 17 Nĩngeheria marĩitwa ma Baali kuuma mĩromo-inĩ yake;
marĩitwa macio matikagwetwo rĩngĩ.
- 18 Mũthenya ũcio nĩngathondeka kĩrĩkanĩro
na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ,
na ciũmbe iria ithiiagĩra gũkũ thĩ nĩ ũndũ wao.
- Ūta, na rũhiũ rwa njora, na mbaara nĩngaciniina bũrũri-inĩ,
nĩgeetha othe makomage marĩ na thayũ.
- 19 Nĩngakũũria ũtuĩke mĩtumia wakwa nginya tene;
ngaakũũria ũtuĩke wakwa ũhoru-inĩ wa ũthingu na wa kĩhooto,
ngũũrie ndĩ na wendo na tha.
- 20 Nĩngakũũria ũtuĩke wakwa na wĩhokeku,
nawe nĩũgetĩkĩra Jehova.”
- 21 Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngacookia ũhoru;
nĩngacookeria matu ũhoru,
namo matu macookerie thĩ ũhoru;
- 22 nayo thĩ ĩcookerie ngano,
na ndibei ya mũhiano, na maguta ũhoru,
nacio nĩngacookeria Jezireeli ũhoru.
- 23 Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ ũndũ wakwa mwene;
nĩngonania wendo wakwa harĩ ũrĩa nderĩte atĩrĩ,
‘Nĩ ndikwendete’.
- Arĩa nderĩte atĩrĩ, ‘Inyuĩ mĩtirĩ andũ akwa’,
nĩngameera atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa’;
na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Ngai wakwa.’ ”

3

Hosea na Mĩtumia Wake Kũiguana Rĩngĩ

1 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩĩ, wonie mĩtumia waku wendo rĩngĩ, o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũrĩa Jehova endete andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ na makenda keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ.”

2 Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekeri ikũmi na ithano* cia betha, na ta homeri na letheku ĩmwe† ya cairi. 3 Ngĩcooka ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũgũtũũrania na nĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtuge ũmaraya na ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na nĩ nĩngũtũũrania nawe.”

4 Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ na mũthamaki kana mũnene, na matarĩ na igongona kana mahiga maamũre, na matarĩ na ebodi kana mũhianano. 5 Thuutha ũcio andũ a Isiraeli nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na Daudi mũthamaki wao. Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ ma mũthia.

4

Thitango ya Gũũkĩrĩra Isiraeli

1 Iguai ũhoru wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli,
tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
inyuĩ mĩtũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũyũ:

* 3:2 nĩ ta giramu 170 † 3:2 nĩ ta kilo 330

“Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana wendo,
 kana kũmenya Ngai thĩinĩ wa bũrũri ũyũ.
² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũragani,
 na ũici, na ũtharia;
 maũndũ macio makaingĩha mũno,
 na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra ũiti wa thakame.
³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri nĩũracakaya,
 na arĩa othe matũũraga thĩinĩ waguo makahinyara;
 nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ,
 na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua irakua.

⁴ “No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ arehe thitango,
 mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
 nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa
 mathitangaga mũthĩnjĩri-Ngai.
⁵ Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
 na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ.
 Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina maitũguo.
⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo.

“Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
 o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
 tondũ nĩmũtiganĩrie watho wa Ngai wanyu,
 o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu.
⁷ O ũrĩa athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
 noguo maakĩragĩrĩria kũnjĩhĩria;
 nao magĩkũũrania riiri wao na kĩndũ gĩa thoni.
⁸ Mehũũnagia na mehia ma andũ akwa,
 na magakenera waganu wao.
⁹ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa andũ makaahaana,
 no taguo athĩnjĩri-Ngai makaahaana.
 Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa mũthĩire yao,
 na ndĩmarĩhe kũringana na ciiko ciao.

¹⁰ “Makaarĩaga no matikahũũna,
 makaahũũraga ũmaraya no matikaingĩha,
 tondũ nĩmatiganĩrie Jehova
 nĩguo meheane ¹¹ kũrĩ ũmaraya,
 na kũnyua ndibei irĩa ngũrũ na ya mũhiano,
 iria cieheragia ũmenyo ¹² wa andũ akwa.
 Mahooyaga kĩrĩra kuuma kũrĩ mũhianano mũicũhie,
 naruo rũthanju rwa ũragũri rũkamacookeria ũhoru.
 Roho wa ũmaraya nĩũmahĩtithagia njĩra;
 makaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai wao.
¹³ Marutagĩra igongona irĩma igũrũ,
 na magacinĩra maruta ma njino tũrĩma-inĩ,
 na rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, na wa mũribina, o na mũceeni,
 tondũ kĩruru kĩayo nĩ kĩega.
 Nĩkĩo airĩtu anyu mahũũraga ũmaraya,
 na atumia a ariũ anyu magatharia.

14 “Ndikaherithia airĩtu anyu maahũũra ũmaraya,
kana herithie atumia a ariũ anyu maatharia,
tondũ arũme o ene mathiiaga thiritũ na maraya,
na makarutaga igongona hamwe na maraya ma mahooero-inĩ:
nĩ ũndũ ũcio andũ matarĩ ũmenyo nĩmakanangĩka!

15 “Atĩrĩ wee Isiraeli, o na gũtuĩka nĩũtharagia-rĩ,
Juda nĩagĩtige kwĩhia.

“Ndũgathiĩ Giligali;

o na ndũkambate Bethi-Aveni.*

Na ndũkehĩte uuge atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo!’

16 Andũ a Isiraeli mang’athĩtie
o ta moori ng’athia.

Kũngĩhoteka atĩa Jehova amarĩithie
ta tũgonda tũrĩ nyeki-inĩ nduru?

17 Efiraimu nĩegwatanĩtie na mĩhianano;
tiganai nake!

18 O na rĩrĩa kĩndũ kĩa gĩa kũnyua gĩthirĩte-rĩ,
no mathiiaga na mbere na ũmaraya wao;
aathani ao nĩmendete mũno njĩra cia thoni.

19 Kĩhuhũkanio kĩnene gĩkaamahaata kĩmombũkie,
na magongona mao nĩmakamaconorithia.

5

Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

1 “Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai!

Tegai matũ, inyuĩ andũ a Isiraeli!

Thikĩrĩria, wee nyũmba ya ũthamaki!

Nĩ inyuĩ mũgũtuĩrwo ciira ũyũ:

Mũkoretwo mũrĩ mũtego kũu Mizipa,
na mũrĩ wabu ya gũtegana yarĩtwo kũu Taboru.

2 Aregi a watho nĩmarikĩire ũragani-inĩ.

Nĩ nĩngamaherithia othe.

3 Nĩ nĩnjũũ maũndũ mothe ma Efiraimu;

Isiraeli ndahithĩtwo kuuma kũrĩ nĩ.

Wee Efiraimu, rĩu nĩũhũrĩte ũmaraya;

Isiraeli nake nĩathũkĩte.

4 “Ciĩko ciao itingĩmetĩkĩria

gũcookerera Ngai wao.

Roho wa ũmaraya ũrĩ ngoro-inĩ ciao,

nao makaaga kũmenya Jehova.

5 Mwĩtĩo wa Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmookĩrĩra;

andũ a Isiraeli na Efiraimu mahĩngagwo nĩ mehia mao;

Juda o nake akahĩngwo hamwe nao.

6 Hĩndĩ ĩrĩa magaathiĩ na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe

kũrongooria Jehova-rĩ,

matikamuona; we nĩamehereire.

* 4:15 Bethi-Aveni rĩarĩ rĩtwa rĩa kũnyũrũria Betheli, tondũ Bethi-Aveni nĩ kuuga “Nyũmba ya waganu”, naguo Betheli nĩ kuuga “Nyũmba ya Ngai”.

⁷ Nĩmagĩte kwĩhokeka harĩ Jehova;
nao magaciara ciana itarĩ na ũngai.
Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo ka Mweri
nĩikaamameria, o hamwe na mĩgũnda yao.

⁸ “Huhai karumbeta kũu Gibe, na mũhuhe coro kũu Rama.
Muuge mbu ya gwĩtana mbaara kũu Bethi-Aveni;
wee Benjamini, wĩhũũge.

⁹ Efiraimu nĩgũgakira ihooru mũthenya ũcio wa ituĩro.
Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli-rĩ,
nĩ ngwanĩrĩra ũrĩa kũrĩ.

¹⁰ Atongoria a Juda mahaana andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.
Nĩngamaitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.

¹¹ Efiraimu nĩmũhinyĩrĩrie, akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano.

¹² Nĩ haana memenyi kũrĩ Efiraimu,
na ngahaana ta ũbuthu kũrĩ andũ a Juda.

¹³ “Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari yake,
nake Juda akĩona ironda ciake-rĩ,
hĩndĩ iyo Efiraimu agĩthĩ kũrĩ Ashuri,
na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki ũcio mũnene nĩguo amũteithie.
Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
o na kana ahonie ironda ciaku.

¹⁴ Nĩ ngaatuĩka ta mũrũũthi kũrĩ Efiraimu,
nduĩke ta mũrũũthi ũrĩ hinya kũrĩ Juda.
Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthĩire;
ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia.

¹⁵ Ningĩ nĩ nĩngacooka gwakwa,
nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia mao.
Nao nĩmakarongooria ũthiũ wakwa;
nao mona mathĩina nĩmakanongoria na kĩa.”

6

Isiraeli Kwaga Kwĩrira

¹ “Ũkai, rekei tũcookerere Jehova.
Nĩatũtambuurangĩte,
no nĩegũtũhonia;
nĩatũtĩhangĩtie,
no nĩegũtuoha ironda ciitũ.

² Thuutha wa matukũ meerĩ, nĩagatwarahũra;
mũthenya wa itatũ nĩagatũcookereria
nĩguo tũtũũre muoyo mbere yake.

³ Nĩtũmenyei Jehova,
na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.
Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa rĩrathaga-rĩ,

noguo o nake akooneka;
 agooka kūrī ithuī ta mbura ya hīndī ya heho,
 kana ta mbura ya gūkūria irio írīa yuraga thī.”

- 4 “Wee Efiraimu-rī, ingīgwīka atīa?
 Na wee Juda-rī, ngūgwīka atīa?
 Wendo waku ūhaana ta kībii kīa rūciinī,
 ūkahaana ta ime rīa rūciinī rīrīa rīcookaga rīgathira.
- 5 Nīkīo ndaagūtīnangirie icunjī na tūnua twa anabii akwa,
 ngīkūūruga na ciugo cia kanua gakwa;
 matuīro makwa magīkīhenūka ta rūheni igūrū rīaku.
- 6 Nīgūkorwo nyendaga tha no ti igongona,
 na kūmenya Ngai gūkīra maruta ma njino.
- 7 O ta ūrīa Adamu aathūkirie kīrīkanīro gīakwa,
 noguo maagire kwīhokeka ūndū-inī ūcio.
- 8 Gileadi nī itūūra inene rīa andū aaganu,
 rīhakītwo imeni nī makinya marī na thakame.
- 9 O ta ūrīa ikundi cia atunyani cīhithagīra mūndū,
 no taguo ikundi cia athīnjīri-Ngai cīkaga;
 moraganagīra njīra-inī ya gūthī Shekemu,
 makagera ngero cia thoni.
- 10 Nī nīnyonete ūndū mūūru mūno
 nyūmba-inī ya Isiraeli.
 Kūu nīkūo Efiraimu eheanīte ahūūre ūmaraya,
 nake Isiraeli nīakanyītwo nī thaahu.

- 11 “O na kūrī we, wee Juda,
 nīwathīrīrio ihinda rīa magetha.

“O hīndī írīa ndaacookeria andū akwa maūndū ma kūmaguna,

7

- 1 o rīrīa ndenda kūhonia Isiraeli-rī,
 mehia ma Efiraimu makonanio,
 nacio ngero cia Samaria ikaguūrio.
 Maaragia maūndū ma maheeni,
 na aici magatua nyūmba, magatoonya,
 nacio njangiri igatunyana indo njīra-inī;
- 2 no rīrī, matimenyaga
 atī nīndirikanaga cīko icio ciao njūru ciothe.
 Mehia mao nīmamarigiicīrie;
 makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.
- 3 “Makenagia mūthamaki na waganu wao,
 magakenia anene na maheeni mao.
- 4 Othe nī itharia,
 maakanaga ta riiko rīa kūrūgīra mīgate,
 rīrīa mūrugi wa mīgate atabataragio nī gwakīrīria
 kuuma gūkanda mūtu nginya ūimbe.
- 5 Mūthenya wa gīathī kīa mūthamaki witū-rī,
 we na anene ake manyuuaga ndibei makarīo,

- nake akanyitana moko na arĩa manyũrũranagia.
- ⁶ Ngoro ciao nĩ ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
mathiiaga harĩ we marĩ na waara.
Thuti ciao ciakanaga kahora ũtukũ wothe;
nakuo gwakĩa rũciinĩ igaakana ta mwaki wa rũrĩrĩmbĩ.
- ⁷ Othe mahiũhĩte ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
moragaga aathani ao.
Athamaki ao othe maniinagwo,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũngayagĩra.
- ⁸ “Efiraimu nĩetukanĩtie na ndũrĩrĩ;
Efiraimu nĩ mũgate ũtarĩ mũgarũre.
- ⁹ Andũ a kũngĩ marĩaga hinya wake,
nowe ndamenyaga ũguo.
Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ũguo.
- ¹⁰ Mwĩtĩo wa Isiraeli nĩũrutaga ũira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kũrĩ ũguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai wake,
kana akamũrongooria.
- ¹¹ “Efiraimu ahaana ta ndutura,
ĩrĩa iheenekaga narua, ĩtarĩ ũmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa rĩngĩ agathiĩ Ashuri.
- ¹² Rĩrĩa magaathiĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ.
Rĩrĩa ngaigua nĩmaracookanĩrĩra-rĩ,
nĩngamanyiita.
- ¹³ Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!
Maroniinwo,
tondũ nĩmanemeire!
Nĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩra.
- ¹⁴ Matingayagĩra kuuma ngoro-inĩ ciao,
no kũgirĩka magirĩkaga marĩ marĩrĩ-inĩ mao.
Monganaga hamwe nĩ ũndũ wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
no nĩ makaahutatĩra.
- ¹⁵ Ndaamathomithirie na ngĩmekĩra hinya,
no-o mathugundaga kũnjĩka ũũru.
- ¹⁶ Maticookagĩrĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
mahaana ta ũta ũrĩa ũhĩtagia wathi.
Atongoria ao makoogwo na rũhiũ rwa njora,
nĩ ũndũ wa ciugo ciao cia rũtũrĩko.
Nĩ ũndũ wa ũguo nĩmakanyũrũrio
kũu bũrũri wa Misiri.

8

Isiraeli Kũgetha Kĩhuhũkanio

- ¹ “Huhai karumbeta mwĩhũge!

Thũ ĩrerete igũrũ rĩa nyũmba ya Jehova ta nderi,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na makarega watho wakwa.

² Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ,
‘Wee Ngai witũ, nĩtũkũmenyete!’

³ No Isiraeli nĩaregete ũndũ ũrĩa mwegu;
nĩ ũndũ ũcio thũ nĩkamũingatithia.

⁴ Marũgamagia athamaki matarĩ na rũtha rwakwa,
magathuura anene itametĩkĩrĩtie.

Methondekagĩra mĩhianano
na betha na thahabu ciao,
nayo ĩgatuĩka ya kũmaniina.

⁵ Wee Samaria-rĩ, te mũhianano wa ngai ĩyo ya njaũ!
Marakara makwa nĩmakanĩte harĩ yo.

Nĩ nginya-rĩ megũtũũra maremetwo nĩgũikara marĩ atheru?

⁶ Acio moimĩte Isiraeli!
Njaũ ĩno nĩ mũturi ũmĩthondekete;
yo ti Ngai.

Njaũ ĩyo ya Samaria-rĩ,
nĩkoinangwo icunjĩ.

⁷ “Mahaandaga rũhuho,
makagetha kĩhuhũkanio;
ngano ndĩrĩ na magira,
ndĩngiumia mũtu;
korwo no ĩciare ngano,
andũ a kũngĩ nĩo mangĩmĩrĩa.

⁸ Isiraeli nĩameretio;
rĩu arĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ
ahaana ta kĩndũ gĩtarĩ bata.

⁹ Nĩgũkorwo nĩmambatĩte, magathĩ Ashuri,
ta ndigiri ya gĩthaka ĩkĩũrũra ĩrĩ iiki.
Efraimu nĩeyendetie kũrĩ endwa ake.

¹⁰ O na gũtuĩka nĩmeyendetie gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
rĩu nĩngũmacookanĩrĩria hamwe.

Mekwambĩrĩria kũhinyara,
mahinyĩrĩrio nĩ mũthamaki ũrĩa ũrĩ hinya.

¹¹ “O na gũtuĩka Efraimu nĩakĩte igongona nyingĩ
cia kũrutagĩrwo maruta ma kũhoroherio mehia,
icio ituĩkĩte igongona cia kwĩhagĩria.

¹² Ndaamandĩkĩire maũndũ maingĩ watho-inĩ wakwa,
no makĩmatua taarĩ maũndũ mageni.

¹³ Marutaga magongona marĩa ndeheirwo,
magacooka makarĩa nyama icio,
no Jehova ndakenagio nĩmo.

Na rĩrĩ, nĩekũririkana waganu wao,
na aherithie mehia mao.
Nao nĩmagacooka bũrũri wa Misiri.

¹⁴ Isiraeli nĩariganĩrwo nĩ ũrĩa wamũmbire,
na agaaka nyũmba cia ũnene;

Juda n̄airigĩire matũũra maingĩ na thingo cia hinya.
No n̄ingarehere matũũra mao manene mwaki
ũria ũgaacina ciikaro ciao iria ciirigĩtwo na hinya.”

9

Kũherithio kwa Isiraeli

- ¹ Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena;
tiga gũkũngũira ta ndũrĩrĩ iria ingĩ.
Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Ngai waku;
wee n̄iwendete mũcaara wa maraya,
ũkaũcaragia kũria guothe kũhuhagĩrwo ngano.
- ² Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia ndibei itikahũũnia andũ,
o na gũtigakorwo na ndibei ya mũhahano.
- ³ Matigaatũũra bũrũri wa Jehova;
Efiraimu agaacooka bũrũri wa Misiri,
na arĩe irio irĩ thaahu kũu Ashuri.
- ⁴ Matigaitĩra Jehova maruta ma ndibei,
kana magongona mao mamũkenie.
Kũrĩo magongona ta macio makaahaana ta mũgate wa andũ megũcakaya;
arĩa othe makaamarĩa nĩmakanyitwo nĩ thaahu.
Irio icio igaakorwo irĩ ciao o ene;
itikareehwo hekarũ-inĩ ya Jehova.
- ⁵ Mũgeeka atĩa mũthenya ũria mwamũre wa ciathĩ cianyu,
mĩthenya ĩyo ya gĩathĩ kĩa Jehova?
- ⁶ O na mangĩkaahonoka kwanangwo,
andũ a bũrũri wa Misiri nĩmakamacookereria,
nao andũ a Memufisi mamathike.
Cong'e nĩguo ũgaacooka handũ ha igĩna ciao cia betha,
nayo mũigua ĩhumbĩre hema ciao.
- ⁷ Matukũ ma kũherithio nĩmakinyu,
ĩ, matukũ ma kũrĩhania nĩmakinyĩte.
Isiraeli nĩamenye ũguo.
Tondũ mehia manyu nĩ maingĩ mũno,
na rũmena rwanyu rũkaneneha mũno,
mũnabii akoonagwo arĩ mũndũ mũkĩĩgu,
na mũndũ ũria ũrĩ na ũrathi akonwo arĩ mũgũrũki.
- ⁸ Mũnabii nĩwe ũtuĩtwo mũrangĩrĩ* wa Efiraimu nĩ Ngai wakwa;
no rĩrĩ, mũtego ĩmwetereire njĩra-inĩ ciake ciothe,
na rũmena rũkamweterera nyũmba-inĩ ya Ngai wake.
- ⁹ Nĩmatoonyereire, makarikĩra mũno ũũru-inĩ,
o ta ũria meekire matukũ-inĩ ma Gibeaa.
Nake Ngai nĩakaririkana waganu wao,
na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao.
- ¹⁰ “Rĩria ndaamenyire Isiraeli,
kwarĩ ta mũndũ onete thabibũ werũ-inĩ;
rĩria ndonire maithe manyu-rĩ,
kwarĩ ta mũndũ onete matunda ma mũtĩ wa mũkũyũ marĩa maambaga kwĩrua.
No rĩria Isiraeli mookire Baali-Peoru,

* 9:8 Arangĩrĩ maarĩ anabii arĩa a ma, na n̄io matendetwo nĩ andũ a Isiraeli.

nĩmeyamũrĩire mũhianano ũcio wa gĩconoko,
na magĩthũka, magĩtuĩka o ta kĩndũ kũu mendete.

11 Riiri wa Efiraimu ũkoombũka ta nyoni ũũre:
gũtigakorwo ũhoru wa gũciara, kana gũkuua nda, o na kana kũgĩa nda.

12 O na mangĩkaarera ciana-rĩ,
nĩngaciũraga ciothe.

Rĩrĩa ngaagarũrũka ndĩmatige,
kaĩ nĩmagakorwo na haaro-ĩ!

13 Nĩyonete Efiraimu,
ahaandĩtwo handũ hega, o ta Turo.

No rĩrĩ, Efiraimu akaaruta ciana ciake,
acĩneane kũrĩ mũũragani.”

14 Mahe, Wee Jehova;
no nĩ kĩĩ ũkũmahe?
Mahe nda iria ihunaga,
na ũmahe nyondo iria itarĩ iria.

15 “Nĩ ũndũ wa waganu wao wothe marĩ kũu Giligali,
nĩkĩo ndamamenire marĩ o kũu.

Nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia mehia-rĩ,
nĩngamarutũrũra moime nyũmba yakwa,
na ndigacooka kũmenda rĩngĩ;
atongoria ao othe nĩ aremi.

16 Andũ a Efiraimu nĩacine nĩ mbaa,
naguo mũri wao nĩũhoohete,
maticiaraga maciaro.

O na mangĩciara ciana-rĩ,
nĩngooraga ciana icio ciao mendete.”

17 Ngai wakwa nĩakamarega,
nĩgũkorwo matiamwathĩkĩire;
magaatuĩka andũ a kũũrũũraga ndũrĩrĩ-inĩ.

10

1 Isiraeli aarĩ ta mũthabibũ watheeremaga,
nake agĩciarĩra maciaro.

O ũrĩa maciaro make maingĩhaga-rĩ,
naguo nake aakaga igongona nyingĩ;
o ũrĩa bũrũri wake wagaacagĩra-rĩ,
naguo aagemagia mahiga make marĩa maamũre ma kũhooyagwo.

2 Ngoro ciao nĩ cia maheeni,
na rĩu no nginya marĩhio wĩhia wao.

Jehova nĩakamomora igongona ciao,
na athũkangie mahiga macio mao maamũre ma kũhooyagwo.

3 Ningĩ nĩmakoiga atĩrĩ, “Tũtirĩ na mũthamaki,
tondũ tũtiigana gũtĩia Jehova.

No o na korwo twarĩ na mũthamaki-rĩ,
nĩ atĩa angĩahotire gũtwĩkĩra?”

4 Meranagĩra ciĩranĩro nyingĩ,

na makeh̄ita m̄ih̄itwa ya maheeni,
 na magathondeka ir̄ikan̄iro;
 n̄i ũndũ ũcio maciira makun̄ukaga
 ta mahuti mar̄i ũrogi mar̄ia mameraga hianyũ-in̄i.
⁵ Andũ ar̄ia matũũraga Samaria metangaga
 n̄i ũndũ wa m̄uhianano wa njaũ ir̄ia ya Bethi-Aveni.
 Amu andũ akuo n̄imakam̄icakāira,
 na noguo ath̄inj̄iri-ngai a m̄ihianano ũyo mageeka
 ar̄ia makenaḡira riiri wayo,
 tondũ n̄iyeheretio kuuma kũr̄i o, ĩgathaam̄irio kũndũ kũngĩ.
⁶ Nayo ĩgaatwarwo Ashuri,
 ĩtūike k̄iheo kũr̄i m̄uthamaki ũcio m̄unene.
 Efiraimu n̄iagaconorithio;
 Isiraeli nake n̄iagaconoka n̄i ũndũ wa m̄ihianano ũyo yake ya m̄it̄i.
⁷ Samaria na m̄uthamaki wakuo magaathererio
 ta kar̄uhonge kar̄i ĩgũrũ wa maaĩ, maniinwo.
⁸ Kũndũ kũr̄ia gũtũḡiru gw̄ikaḡirwo waganu n̄igũkanangwo,
 na n̄ikuo kwene w̄ihia wa Isiraeli.
 M̄iigua na mahiũ ma nyeki-in̄i n̄icio igaakũra kuo,
 nacio ihumb̄ire igongona ciao.
 Nao andũ n̄imakeera ir̄ima at̄ir̄i, “Tũhumb̄irei!”
 na macooke meere tũr̄ima at̄ir̄i, “Tũgw̄irei!”
⁹ “Wee Isiraeli-r̄i, kuuma o matukũ-in̄i ma Gibea
 ũtũũr̄ite w̄ihagia, na ũguo noguo ũtũũraga.
 Gith̄i mbaara nd̄iakinȳire eeki ũũru kũu Gibea?
¹⁰ R̄ir̄ia n̄i ngenda, n̄ingamaherithia;
 ndũr̄ir̄i n̄iigacookan̄ir̄ira,
 imok̄ir̄ire n̄iguo imoohe imatahe
 n̄i ũndũ wa mehia mao kũinḡiha.
¹¹ Efiraimu n̄i moori menyerie w̄ira
 ir̄ia yendete gũkonyora ngano;
 n̄i ũndũ ũcio n̄ingam̄ioha icooki
 ngingo-in̄i yayo thaka.
 N̄ingatwarithia Efiraimu,
 Juda no nginya agaacimba na m̄uraũ,
 nake Jakubu no nginya agaacimba ḡitira.
¹² R̄iu-r̄i, mw̄ihaand̄irei ũhoro wa ũthingu,
 n̄iguo mw̄igethere maciaro ma wendo ũtathiraga,
 na m̄uciimbe m̄igũnda yanyu ya ngamba;
 n̄igũkorwo ihinda n̄i ikinyu r̄ia kũrongooria Jehova,
 nginya r̄ir̄ia agooka,
 oirie mbura ya ũthingu ĩgũrũ r̄ianyu.
¹³ No r̄ir̄i, inyuĩ m̄uhaand̄ite waganu,
 m̄ukagetha ũũru;
 inyuĩ m̄ur̄ĩte maciaro ma maheeni.
 Tondũ mw̄ihokaga hinya wanyu inyuĩ ene,
 o na wa njamba cianyu nyinḡi cia ita-r̄i,
¹⁴ m̄ururumo wa mbaara n̄iũgok̄ir̄ira andũ aku.
 N̄i ũndũ ũcio ciikaro ciaku iria n̄umu n̄iikaanangwo,
 o ta ũr̄ia Shalimani aanangire Bethi-Arabeli m̄uthenya ũr̄ia wa mbaara,

rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe na twana twao.

15 Ũguo noguo ũgeekwo wee Betheli,
nĩ ũndũ wa waganu waku mũnene.
Rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakĩa-rĩ,
mũthamaki wa Isiraeli nĩakaniinwo biũ.

11

1 “Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, nĩndamwendete,
ngĩgũta mũrũ ũcio wakwa oime bũrũri wa Misiri.

2 No o ũrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
noguo maakĩragĩrĩria kũnjũrĩra.

Nao makĩrutĩra Baali magongona,
na magĩcinĩra mĩhianano ũbumba.

3 Nĩ nĩ nĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magũrũ,
ndĩmanyiitĩte moko;

no matiigana kũmenya
atĩ nĩ nĩ ndamahonagia.

4 Nĩndamatongoragia na mĩkanda ya ũtugi wa ũmũndũ,
ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo ya wendo;

ngĩmaruta icooki ngingo,
na ngĩnamĩrĩra kũmahe irio.

5 “Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri wa Misiri,
o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri,
tondũ nĩmaregete kwĩrira, manjookerere?

6 Hiũ cia njora ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene,
ikaananga mĩgũko ya ihingo ciao,
na ikinyie mĩbango yao mũthia.

7 Andũ akwa nĩmatuĩte itua maahuutatĩre.
O na mangĩgaakaĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
ndakamatũgĩria o na atĩa.

8 “Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?
Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli?

Ndahota atĩa gũtũma ũtuĩke ta Adima?
Ndahota atĩa gũgũtua ta Zeboimu?

Ngoro yakwa nĩireganĩte na ũhoru ũcio,
nacio tha ciakwa ciothe nĩciarahũkĩte.

9 Ndikamũkinyĩria marakara makwa mahiũ,
o na kana hũgũkĩre Efiraimu ndĩmũniine.

Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Ngai, ndirĩ mũndũ,
Ngai Ũrĩa Mũtheru gatagatĩ-inĩ kanyu.

Ndigooka kũrĩ we ndĩ na mang’ũrĩ.

10 Nĩmakarũmĩrĩra Jehova;
nake nĩakararama ta mũrũũthi.

Hĩndĩ irĩa akaararama-rĩ,
ciana ciake nĩigooka ikĩinainaga ciumĩte mwena wa ithũĩro.

11 Igooka ikĩinainaga
ta nyoni ikiuma bũrũri wa Misiri,
na ta ndutura ikiuma bũrũri wa Ashuri.
Nĩngatũma matũũre mĩciĩ-inĩ yao ene,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mehia ma Isiraeli

¹² Efiraimu andigiicĩirie na maheeni,
nyũmba ya Isiraeli ikandigiicĩria na kũheenania.
Nake Juda akaremera Ngai,
o na agookĩrĩra Ūrĩa Mũtheru mwĩhokeku.

12

¹ Efiraimu arĩaga rũhuho;
ahanyũkagia rũhuho rwa mwena wa irathĩro mũthenya wothe,
na akaingĩhia maheeni na haaro.
Agĩaga na kĩrĩkanĩro na Ashuri,
na agatũmana maguta ma mĩtamaiyũ matwarwo bũrũri wa Misiri.

² Jehova arĩ na thitango ekũrehe ya gũũkĩrĩra Juda;
nĩakaherithia Jakubu kũringana na njĩra ciake,
na amũrĩhe kũringana na ciiko ciake.

³ Arĩ nda ya nyina nĩanyiitire ndiira ya mũrũ wa nyina;
aatuĩka mũndũ mũgima-rĩ, nĩagianire na Ngai.

⁴ Nĩagianire na mũraika, na akĩmũtooria;
akĩrĩra na akĩmũthaita amũrathime.
Aamũkorire Betheli na makĩaranĩria nake kũu:

⁵ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩake rĩrĩa rĩrĩ ngumo.

⁶ No rĩrĩ, wee no nginya ũcookerere Ngai waku,
na ũtũũrie wendo na kĩhooto,
na wetagĩrĩre Ngai waku hĩndĩ ciothe.

⁷ Mwonjorithia ahũthagĩra gĩthimi gĩtarĩ kĩa ma;
endaga kũiya na wara.

⁸ Efiraimu eganaga, akoiga atĩrĩ,
“Nĩ ndĩ mũtongu mũno; nĩ nĩnduĩkĩte gĩtonga.
No o na ndĩ na ũtonga ũcio wothe,
matingĩona waganu kana wĩhia o na ũrĩkũ thĩinĩ wakwa.”

⁹ “Nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri;
nĩngatũma mũtũũre hema-inĩ rĩngĩ,
o ta ũrĩa mwatũũraga matukũ-inĩ ma ciathĩ cianyu iria nyamũre.

¹⁰ Nĩndarĩirie anabii,
ngĩmahe cioneki nyingĩ,
na ngĩheana ngerekano na tũnua twao.”

¹¹ Gileadi-rĩ, nĩ kũrĩ waganu?
Andũ akuo nĩ a tũhũ!
Nĩmarutagĩra igongona rĩa ndegwa kũu Giligali?
Igongona ciao igaatuĩka ta hĩba cia mahiga
irĩ mũgũnda-inĩ mũciimbe.

¹² Jakubu nĩorĩre bũrũri wa Aramu;
Isiraeli aatungatire nĩguo egĩre na mũtumia,
na nĩgeetha amũgũre-rĩ, aarĩithirie ng’ondu.

¹³ Jehova aahũthĩre mũnabii kũruta Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,

na akĩmũmenyerera na guoko kwa mũnabii.

¹⁴ No Efiraimu nĩatũmĩte Jehova arakare mũno.

Mwathani wake nĩagatũma acokererwo nĩ ihĩtia rĩake rĩa ũiti wa thakame,
na amũrĩhe nĩ ũndũ wa rũmena rwake.

13

Marakara ma Jehova ma Gũũkĩrĩra Isiraeli

¹ Efiraimu-rĩ, aaragia andũ makainaina;

aarĩ mũtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli.

No rĩrĩ, nĩehirie nĩ ũndũ wa kũhooya Baali, nake agĩkua.

² Na rĩrĩ, rĩu no gũkĩrĩrĩria makĩragĩrĩria kwĩhia;
methondekagĩra mĩhianano yao ene na betha ciao,
mĩhianano ithondeketwo na ũũgĩ mũingĩ,
yothe irĩ wĩra wa mabundi.

Kwĩragwo atĩrĩ, ũhoru wa andũ aya,

“Marutaga andũ magongona,
na makamumunya mĩhianano ya njaũ.”

³ Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ,
na ta ime rĩa kirooko rĩrĩa rĩcookaga gũthira,
na ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano,
o na ta ndogo igĩtoga yumĩire ndirica-inĩ.

⁴ “No rĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.
Ndũkanetĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.

⁵ Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ,
kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ.

⁶ Rĩrĩa ndamaheire irio, nĩmahũũnire;
na rĩrĩa maahũũnire, magĩtĩia;
magĩcooka makĩriganĩrwo nĩ nĩ.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta mũrũũthi,
na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ.

⁸ O ta ũrĩa nduba iĩkaga rĩrĩa itunyĩtwo twana twayo-rĩ,
ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange.

Ngaamarĩa ta mũrũũthi,

ndĩmatambuure o ta ũrĩa nyamũ ya gĩthaka iĩkaga.

⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,
nĩ ũndũ nĩũnjũkĩrĩire, ũgookĩrĩra mũteithia waku.

¹⁰ Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ nĩguo akũhonokie?

Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha,

o arĩa woigire atĩrĩ,

‘He mũthamaki, na ũhe anene?’

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte,
na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ na mang’ũrĩ.

¹² Wĩhia wa Efiraimu nĩmũige,
mehia make nĩmandĩkĩtwo makaigwo.

¹³ Ruo ta rwa mũtumia ũkũrũmwo nĩrũramũnyiita,
nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;

ihinda rĩakinya-rĩ,

akarega gũikũrũka nĩguo aciarwo.

14 “Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra;
nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.
Wee gĩkuũ-rĩ, mĩthiro yaku ĩrĩ ha?
Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiguanĩra tha,
15 o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe.
Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ Jehova nĩrũgooka,
rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;
narĩo itherũkĩro rĩake rĩa maaĩ rĩkooma,
nakĩo gĩthima gĩake kĩhũe.
Nyũmba yake ya mũthiithũ
nĩngatahwo indo ciayo ciothe cia goro.
16 Andũ a Samaria no nginya marĩhio wĩhia wao,
nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora;
natuo tũkenge twao tũgaatungumanio thĩ,
na atumia ao arĩa marĩ na nda itarũrwo.”

14

Kwĩrira kũrĩa Kũrehaga Kĩrathimo

1 Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.
Mehia maku nĩmo makũgũithĩtie!
2 Thĩĩ na ciugo ũcookerere Jehova,
ũmwĩre atĩrĩ,
“Tũrekere mehia maitũ mothe,
na ũtwamũkĩre na wega waku,
nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona rĩa gũkũgocca na mĩromo iitũ.
3 Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
tũtikũhaica mbarathi cia ita.
Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
gwĩta kĩrĩa tũthondekete na moko maitũ ‘ngai ciitũ,’
nĩgũkorwo thĩinĩ waku ciana cia ngoriai nĩciiguagĩrwo tha.”

4 “Nĩngamahonia kũrĩa maanoora njĩra,
na ndĩmende ndĩyendeire;
nĩgũkorwo marakara makwa nĩmamehereire.
5 Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli;
nake akaarirũka ta gĩtoka.
Agaikũrũkia mĩri yake
ehaande o ta mĩtarakwa ya Lebanoni.
6 Thuuna ciake nĩigakũra.
Ūthaka wake ũgaatuĩka ta wa mũtĩ wa mũtamaiyũ,
naguo mũtararĩko wake ũtuĩke ta mũtarakwa wa Lebanoni.
7 Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kũruru-inĩ gĩake.
Nake akaarura ta ngano.
Akaarirũka ta mũthabibũ,
nayo ngumo yake ĩtuĩke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni.
8 Wee Efiraimu, ndĩ na ũhoru ũngĩ ũrĩkũ na mĩhianano ya kũhooywo?

Nĩngamũcookeria ũhoro na ndĩmũmenyerere.
Haana ta mũkarakaba mũruru;
gũciara gwaku kuumaga harĩ nĩ.”

⁹ Nũũ mũũgĩ? Ũcio nĩakamenya maũndũ macio.
Nũũ ũkũũranaga maũndũ? Ũcio nĩakamamenya.
Njĩra cia Jehova nĩ njagĩĩru;
arĩa athingu nĩcio mathiiagĩra,
no arĩa aremi mahĩngagwo marĩ o njĩra-inĩ icio.

JOELI

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri ya Jehova, ĩrĩa yakinyĩrĩire Joeli mũrũ wa Pethueli.

Gũtharĩkĩrwo nĩ Ngigĩ

- ² Ta iguai ũhoru, inyuĩ athuuri;
o na inyuĩ inyuothe arĩa mũtũũraga bũrũri ũyũ thikĩrĩriai.
Kũrĩ gwekĩka ũndũ ta ũyũ matukũ-inĩ manyu,
o na kana matukũ-inĩ ma maithe manyu ma tene?
- ³ Heei ciana cianyu ũhoru ũcio,
na mũreke ciana cianyu ciĩre ciana ciacio,
nacio ciana ciacio ikeera rũciaro rũrĩa rũkaarũmĩrĩra.
- ⁴ Kĩndũ kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ mũrumbĩ wa ngigĩ-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ iria nene;
kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ ngigĩ iria nene-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ itono;
kĩrĩa itono icio itigĩtie-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ ingĩ.
- ⁵ Arahũkai, inyuĩ arĩũ aya mũrĩre!
Girĩkai, inyuothe anyui a ndibei;
girĩkai nĩ ũndũ wa ndibei ya mũhihano,
nĩgũkorwo nĩhurĩtio kuuma tũnua-inĩ twanyu.
- ⁶ Harĩ rũrĩrĩ rũtharĩkĩire bũrũri wakwa,
rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũtangĩtarĩka;
rũrĩ na magego mahaana ta ma mũrũũthi,
magego manene ta ma mũrũũthi wa mũgoma.
- ⁷ Nĩ rwanangĩte mĩthabibũ yakwa,
na rũgathũkia mĩkũyũ yakwa.
Nĩrũmĩũnũrĩte makoni rũkamate,
rũgatiga hongge ciayo irĩ nyũnũre.
- ⁸ Cakayai ta mũirĩtu gathirange ehumbĩte nguo ya ikũnia,
akĩrĩrĩra mũthuurawe wa wĩthĩ wake.
- ⁹ Maruta ma ngano, o na maruta ma kũnyuuo
nĩmatigĩte kũrehwo nyũmba-inĩ ya Jehova.
Athĩnjĩri-Ngai nĩmaracakaya,
o acio matungatagĩra Jehova.
- ¹⁰ Mĩgũnda nĩmĩthũkie,
nayo thĩ ĩkooma;
ngano nĩnyanange,
ndibei ya mũhihano nĩniarĩte,
o namo maguta magathira.
- ¹¹ Ũrwoi nĩ hinya, inyuĩ arĩmi,
na mũgirĩke, inyuĩ arĩa mũkũragia mĩthabibũ;
mwĩthikĩrei nĩ ũndũ wa ngano na cairi,
tondũ magetha ma mĩgũnda nĩmanangĩtwo.
- ¹² Mĩthabibũ nĩyũmĩte,
nayo mĩkũyũ ĩkahooa;

mĩkomamanga, na mĩtende, na mĩcungwa:
ĩĩ, mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩyũmĩte.
Ti-itherũ gĩkeno kĩa andũ a thĩ nĩgĩthirĩte.

Andũ kwĩrwo Meerire

¹³ Mwĩhumbei nguo cia makũnia, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai, na mũcaka; girĩkai, inyuĩ mũtungataga kĩgongona-inĩ.

Ūkai, mũraare mwĩhumbĩte nguo cia makũnia, inyuĩ mũtungatagĩra Ngai wakwa; nĩgũkorwo maruta ma ngano, na maruta ma kũnyuuo-rĩ, nĩmagĩte gũtwarwo nyũmba-inĩ ya Ngai wanyu.

¹⁴ Anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio; ĩtanai kũngano gĩtheru.

Tũmanĩrai athuuri na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ moke nyũmba ya Jehova Ngai wanyu, nĩguo mũkaĩre Jehova.

¹⁵ Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova* ũrĩ hakuhi; mũthenya ũcio ũgooka ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ Githĩ irio itithirĩte o tũkĩionagĩra na maito maitũ: gĩkeno na gũcanjamũka igathira kuuma kũu nyũmba ya Ngai witũ?

¹⁷ Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra tũiri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo. Nyũmba cia kũigwo indo nĩnyanange, namo makũmbĩ ma irio makamomorwo, nĩgũkorwo ngano nĩyũmĩte.

¹⁸ Kaĩ ng'ombe nĩcaaĩte-ĩ. Ndũũru cia ng'ombe iroorũura o ũguo, tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio; o nacio ndũũru cia ng'onde nĩirathĩnĩka.

¹⁹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra, nĩgũkorwo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ, nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe ya gĩthaka.

²⁰ O na nyamũ cia gĩthaka nĩirakwanĩria; tũrũũ nĩtũhwĩte, nago mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ.

2

Mbũtũ ya Ngigĩ

¹ Huhai karumbeta kũu Zayuni, na muuge mbu kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru! Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ nĩmainaine, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũrooka.

* **1:15** Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya ũrĩa Ngai agatooria thũ ciake, na rĩmwe ũtũmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ agaacooka thĩ.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:

² nĩ mũthenya wa nduma na wa mairia,
mũthenya wa matu na nduma ndumanu.

Mbūtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩroka
ta ruoro rūgĩtema irĩma-inĩ,
na gūtĩrĩ kwagĩa ĩngĩ tayo kuuma tene,
na gūtĩkagĩa ĩngĩ tayo matukũ marĩa magooka.

³ Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
na thuutha wacio nĩ rūrĩrĩmbĩ rūracina būrũri.
Būrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mūgũnda wa Edeni,
no thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
gūtĩrĩ kĩndũ kĩngĩhonokia harĩ cio.

⁴ Mũhianĩre wacio nĩ ta wa mbarathi cia ita;
ihanyũkaga ta thigari ihaicĩte mbarathi.

⁵ ĩrĩ na mūrurumo ta wa ngaari cia ita;
irũgaga tũcũmbĩrĩ twa irĩma
ta mwaki ũracarĩka ũgĩcina itira cia ngano,
ihaana ta mbūtũ ya ita ĩrĩ hinya ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara.

⁶ Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndūrĩrĩ nĩnyĩitagwo nĩ ruo rũnene;
andũ othe magatukia ithiithi.

⁷ Itharĩkagĩra ta njamba cia ita;
ihaicaga thingo ta thigari.

Ithiiga ciothe na mĩhari,
itekũhĩtia kūrĩa cierekeire.

⁸ Itihatĩkanaga ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ;
o ĩmwe ĩthiiga yerekeire mbere.

Itoonyaga kūrĩa kũgitĩre,
gūtĩrĩ kĩndũ kĩngĩcigiria.

⁹ Iguthũkagĩra itũũra inene,
igateng'erera rũthingo-inĩ.

Ikahaica, igatoonya nyũmba,
igatoonyera ndirica ta aici.

¹⁰ Thĩ ĩthingithaga mbere yacio,
na igũrũ rĩkainaina,
riũa na mweri ikagĩa nduma,
na njata igatiga kwara.

¹¹ Jehova araruruma ta ngwa
atongoretie ita;
thigari ciake itingĩtarĩka,
arĩa maathĩkagĩra watho wake marĩ hinya.

Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
na nĩ wa gwĩtigĩrwo.
Nũũ ũngĩkĩhota kũwĩtiiria?

Tembũrangai Ngoro Cianyũ

¹² Jehova aroiga atĩrĩ,
“O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro cianyũ ciothe,
mwĩhingĩte kūrĩa irio, mũkĩrĩraga na mūgĩcakayaga.”

13 Tembũrangai ngoro cianyu
no ti nguo cianyu.
Cookereraí Jehova Ngai wanyu,
nĩgũkorwo nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha,
ndahiũhaga kũrakara, na aiyũritwo nĩ wendo,
na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka andũ ũũru.
14 Nũũ ũngĩmenya? Hihi no agarũrũke na aigue tha,
atige atũrathima:
atũhe indo iria irutagwo magongona ma mũtu,
na iria irutagwo magongona ma kũnyuuo,
cia kũrutĩrwo Jehova Ngai wanyu.

15 Huhai karumbeta kũu Zayuni,
anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio,
ĩtanai kĩũngano gĩtheru.
16 Cookanĩrĩraí andũ,
amũrai kĩũngano kũ;
rehei athuuri hamwe,
na mũcookanĩrĩrie ciana, o na tũkenge tũrĩa tũronga.
Mũhikania nĩoime kanyũmba gake,
nake mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩaake.
17 Athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga mbere ya Jehova,
nĩmarĩrĩre gatagatĩ ga gĩthaku kĩa Hekarũ na kĩgongona.
Nĩmoige atĩrĩ, “Kĩhonokie andũ aku, Wee Jehova.
Ndũkareke igai rĩaku rĩtuĩke kĩndũ gĩa kũnyũrũrio,
kana tuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ.
Nĩ kĩ kĩngĩtũma ndũrĩrĩ ciũranagie atĩrĩ,
‘Kaĩ Ngai wao akĩrĩ ha?’ ”

Icookia rĩa Jehova

18 Nĩngĩ Jehova nĩakaigua ũiru nĩ ũndũ wa bũrũri wake,
na aigũire andũ ake tha.
19 Jehova nĩakamacookeria atĩrĩ:
“Nĩngũmũrehithĩria ngano, na ndibei ya mũhiehano, na maguta,
indo cia kũmũigana biũ;
na ndigacooka kũreka mũtuĩke
kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ ndũrĩrĩ rĩngĩ.
20 “Nĩngaingata mbũtũ iyo ya ita ya kuuma gathigathini iĩthĩ kũraya na inyuĩ,
ndĩmĩtindĩkĩrĩrie bũrũri mũũmũ na mũhĩnju, ũtangĩgĩa irio.
Mbũtũ yao rĩa iĩtoongoretie ndĩmĩtĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro,
na rĩa rĩrĩ thuutha ndĩmĩtĩrĩre iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro.
Nakĩo kĩheera gĩa ciimba ciayo kĩambate na igũrũ;
mũnungo wayo naguo ũiguĩke.”

Ti-itherũ nĩekĩte maũndũ manene.

21 Wee bũrũri, tiga gwĩtigĩra;
kena na ũcanjamũke.
Ti-itherũ Jehova nĩekĩte maũndũ manene.
22 Inyuĩ nyamũ cia gĩthaka, tigai gwĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩthio wa werũ-inĩ nĩũramera nyeki.
Mĩtĩ nĩĩraciara maciaro mayo,

- nayo mĩkũyũ na mĩthabibũ ãgaciara mũno.
- 23 Inyuĩ andũ a Zayuni, canjamũkai,
mũkenere Jehova Ngai wanyu,
nĩgũkorwo nĩamũheete mbura ya mbere
nĩ ũndũ wa ũthingu wake.
Nĩamuurĩirie mbura nyingĩ
ya mbere na ya thuutha, o ta mbere.
- 24 Nacio ihuhĩro cia ngano nĩkaiyũra ngano;
mĩtũngi nayo nĩkaiyũrĩra
ndibei ya mũhahano na maguta.
- 25 “Nĩngamũrĩha mĩaka ĩrĩa yothe irio cianyu ciarĩirwo nĩ ngigĩ:
ngigĩ iria nene, na itono cia ngigĩ,
na ngigĩ iria ingĩ, na mĩrumbĩ ya ngigĩ;
icio nĩ mbũtũ ciakwa nene cia ĩta iria ndaatũmĩte thĩinĩ wanyu.
- 26 Nĩmũkagĩa na irio nyingĩ cia kũrĩa, o nginya mũhũũne,
na inyuĩ nĩmũkagoocaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa ũmwĩkĩire maũndũ ma magegania;
andũ akwa matigacooka gũconorithio rĩngĩ.
- 27 Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Isiraeli,
na atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
na atĩ gũtirĩ ũngĩ;
andũ akwa matigacooka gũconorithio rĩngĩ.

Mũthenya wa Jehova

- 28 “Na thuutha wa maũndũ macio-rĩ,
nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.
Ariũ anyu na airĩtu anyu nĩmakarathaga mohoro,
nao athuuri anyu nĩmakarootaga irooto,
nao aanake anyu monage cioneki.
- 29 O na ningĩ ndungata ciakwa cia arũme, na cia andũ-a-nja,
nĩngaciitĩrĩria Roho wakwa matukũ-inĩ macio.
- 30 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ, o na gũkũ thĩ,
namo nĩ ma thakame, na ma mwaki,
o na ma ndogo ĩkwambata na igũrũ.
- 31 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya.
- 32 Na nĩgũgakinya atĩrĩ,
atĩ mũndũ o wothe ũgaakaĩra rĩitwa rĩa Jehova nĩakahonoka;
nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu
nĩgũgakorwo na ũhonokio,
o ta ũrĩa Jehova oigĩte,
atĩ gatagatĩ-inĩ ka matigari
nĩgũgakorwo na arĩa Jehova eĩĩire.

3

Ndũrĩrĩ Gũtuĩrwo Ciira

- 1 “Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu,
rĩrĩa ngaacookeria Juda na Jerusalemu ũgaacĩru wacio-rĩ,
2 nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe,

na ndīciikūrūkie nginya Gītuamba kīa Jehoshafatu.*
 Kūu nīkuo ngaamatuīra ciira ūkoniī igai rīakwa,
 nō andū akwa a Isiraeli,
 nīgūkorwo nīmahurunjire andū akwa ndūrīrī-inī,
 na makīgayana būrūri wakwa.

³ Nīmacuukīire andū akwa mītī.
 Maaheanire tūmwana twao tūrī irīhi kūrī maraya;
 na makīendia airītu ndibei
 nīguo mamīnyue.

⁴ “Na rīrī, nī kī mūrānjūria, inyuī Turo na Sidoni o na inyuī ng’ongo ciothe
 cia Filistia? Anga nīmūkwīrīhīria ūndū ndanamwīka? Akorwo nīmūkwīrīhīria-rī,
 na nī nīngatūma mūcookererwo nī kwīrīhīria kūu kwanyu o narua na ihenya.

⁵ Nīgūkorwo nīmuoire betha na thahabu ciakwa, na mūgīkuua mīthiithū ya indo
 ciakwa iria njega mūno mūgīcitwara hekarū-inī cianyu. ⁶ Nīmwendirie andū a Juda
 na a Jerusalemu kūrī Ayunani nīguo mūmatware kūndū kūrāya na būrūri wao.

⁷ “Atīrīrī, nīngūmarahūra moime kūndū kūrīa guothe mwamendirie, na
 nīngamūcookereria ūndū ūcio mwīkīte. ⁸ Nī nīngendia ariū anyu na airītu anyu
 kūrī andū a Juda, nao mamenderie andū a Sheba, rūrīrī rwa kūrāya mūno.” Nī
 Jehova warītie ūndū ūcio.

⁹ Hunjanīriai ūhorō ūyū ndūrīrī-inī:
 Mwīhaarīriei gūthī mbaara-inī!
 Arahūrai njamba cia ita!

Andū othe a ita nīmakuhīrīrie, matharīkīre.

¹⁰ Turai mīraū yanyu itūīke hiū cia njora,
 o nacio hiū cianyu cia gūceeha mītī ituīke matimū.
 Mūndū ūrīa ūtarī hinya nōige atīrī,
 “Nī ndī na hinya!”

¹¹ Ūkai na ihenya, inyuī ndūrīrī cia kūndū guothe,
 mūngane, mwīcookanīrīrie hamwe.

Wee Jehova, tūma njamba ciaku cia ita ciikūrūke kuo.

¹² “Ndūrīrī nīciarahūrwo;
 nīcithī Gītuamba kīa Jehoshafatu,
 nīgūkorwo kūu nīkuo ngaikarīra gītī,
 ndūire ndūrīrī ciothe cia mīena yothe ciira.

¹³ Hiūria-i rūhiū rwa kūgetha,
 nīgūkorwo magetha nī makinyu.

Ūkai, rangīrīriai thabibū,
 nīgūkorwo kīhihīro kīa ndibei nīkīiyūru,
 na mītūngi ikaiyūra, īgaitīkīrīra thī:
 ūguo noguo waganu wao ūnenehete!”

¹⁴ Gūgaakorwo irīndī na irīndī,
 kūu gītuamba gīa ituīro!
 Nīgūkorwo mūthenya wa Jehova
 wa gūkinya kūu gītuamba gīa ituīro ūrī hakuhī.

¹⁵ Riūa na mweri nīkaagīa nduma,
 nacio njata itigacooka kwara rīngī.

* **3:2** Rīitwa Jehoshafatu nī kuuga “Jehova nīwe mūtuanīri ciira”; Gītuamba kīa Jehoshafatu no kīo gītagwo
 gītuamba gīa ituīro (3:14).

16 Jehova nĩakararama arĩ kũu Zayuni
na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu;
thĩ na igũrũ nĩikainaina.
No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka rĩũrĩro rĩa andũ ake,
na atuĩke kĩhitho kĩrũmu kĩa andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

17 “Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ niĩ, Jehova Ngai wanyu,
ndũũraga Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa gĩtheru.
Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ magaacooka kũrĩtharĩkĩra.

18 “Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ nĩgũgatataga ndibei ya mũhihano,
na tũrĩma-inĩ nĩgũgathereraga iria,
natuo tũrũũĩ tuothe twa Juda nĩtũgathereraga maaĩ.
Nakuo nyũmba ya Jehova nĩgũgakunũka gĩthima,
na maaĩ makĩo maikũrũkage o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.

19 No bũrũri wa Misiri nĩgũkĩra ũgaakira ihooru,
nakuo Edomu gũtuĩke werũ ũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa meekire andũ a Juda,
ma gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru kũu bũrũri wao.

20 Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njjarwa na njjarwa.

21 Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
ũcio ĩtarĩ ndaamarekera-rĩ, nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

¹ Ūyũ nĩguo ūhoru wa Amosi, ūmwe wa arĩithi arĩa maarĩithagia Tekoa,* wa ūndũ ūrĩa onire ūkonĩĩ Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ mbere ya gĩthingithia, hĩndĩ ĩrĩa Uzia aarĩ mũthamaki wa Juda nake Jeroboamu mūrũ wa Joashu aarĩ mũthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atĩrĩ:

“Jehova araramaga arĩ Zayuni,
na akaruruma arĩ Jerusalemu;
ūrĩithio wa arĩithi a mbũri nĩũkooma,
nako gacũmbĩrĩ ga Karimeli kahoohe.”

Ituĩro rĩa Ciira kũrĩ Andũ arĩa Mariganĩtie na Isiraeli

³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehia matatũ ma Dameski, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩahũũrĩre Gileadi na ibũĩ
irĩ na magego ma kĩgera,

⁴ nĩngaitĩrĩria nyũmba ya Hazaeli mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Beni-Hadadi.

⁵ Nĩngoinanga kĩhingo kĩa Dameski;
nĩngananga mũthamaki ūrĩa ūtũũraga Gĩtuamba kĩa Aveni,
na niine ūrĩa ūnyitĩte njũgũma ya wathani kũu Bethi-Edeni.

Andũ a Suriata nĩmagatahwo matwarwo Kiri,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehia matatũ ma Gaza,† o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩanyitire kĩrĩndĩ gĩothe mĩgwate,
agĩkiendia kũu Edomu.

⁷ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Gaza mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho iria nũmu ciakuo.

⁸ Nĩngananga mũthamaki wa Ashidodi,
na niine ūrĩa ūnyitĩte njũgũma ya wathani kũu Ashikeloni.

Guoko gwakwa nĩgũgokĩrĩra Ekironi,
o nginya hĩndĩ ĩrĩa Mũfilisti wa mũthia agaakua,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehia matatũ ma Turo, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩendirie kĩrĩndĩ gĩothe kĩa mĩgwate kũu Edomu,
akĩaga gũtĩna kĩrĩkanĩro kĩa ūiguano kĩa ariũ a ithe.

¹⁰ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Turo mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho iria nũmu ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehia matatũ ma Edomu, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.

Tondũ nĩateng’eririe mūrũ wa nyina na rũhiũ rwa njora,

* **1:1** Tekoa rĩarĩ itũũra rĩa Juda, gũthini wa itũũra rĩa Bethlehemu. † **1:6** Gaza rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa bata rĩa matũũra matano ma Afilisti, hamwe na matũũra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na Ekironi, o na Gathu.

atarĩ na tha,
 tondũ marakara make mahiũ matiathiraga,
 na mang'ũrĩ make makĩrĩrĩmbũka matekũhoreka,
 12 nĩngaitĩrĩria Temani mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Bozara.”

13 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Amoni, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩatarũrire nda cia andũ-a-nja a Gileadi arĩa maarĩ na nda,
 nĩgeetha aaramie mĩhaka ya gwake.

14 Nĩngaitĩrĩria thingo cia Raba mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu ciakuo,
 gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya mbaara mũthenya ũcio wa mbaara,
 ũhaana ta rũhuho rũnene mũthenya wa kĩhuhũkanio.

15 Mũthamaki wakuo nĩagatahwo, athaamio,
 we mwene, hamwe na anene ake,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2

1 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Moabi, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩacinire mahĩndĩ ma mũthamaki wa Edomu,
 magĩtuĩka ta coka,

2 nĩngaitĩrĩria Moabi mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Keriothu.
 Moabi nĩakagũa thĩ na mũrurumo mũnene,
 gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya mbaara,
 na kũhuhwo kwa mũgambo wa karumbeta.

3 Nĩngananga mwathi wakuo,
 na njũrage anene ake othe hamwe nake,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Juda, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.
 Tondũ nĩmaregete watho wa Jehova,
 na makaaga kũrũmia irĩa ciake cia watho wa kũrũmĩrĩrwo,
 tondũ nĩmahĩtithĩtio nĩ ngai cia maheeni,
 ngai iria maithe mao ma tene maarũmagĩrĩa.

5 Nĩngaitĩrĩria Juda mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu cia Jerusalemu.”

Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

6 Jehova ekuuga atĩrĩ;
 “Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma Isiraeli, o na mana-rĩ,
 nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ makwa.

Mendagia andũ arĩa athingu betha,
 na arĩa abatari-rĩ, makamendia nyamũga igĩrĩ.

7 Marangagĩrĩa mĩtwe ya arĩa athĩni
 taarĩ rũkũngũ rwa thĩ,

na makaagithia kīhooto arīa ahinyīrīrie.
 Mūndū na ithe makomaga na mūirītu ūmwe,
 nī ūndū ūcio magathaahia rīitwa rīakwa itheru.
 8 Makomaga harīa hothe harī na kīgongona,
 magakomera nguo iria irutīttwo irūgamīrīre thiirī.*
 Kūu thīinī wa nyūmba ya ngai yao,
 nīkuo manyuuagīra ndibei irīa irutīttwo ya ndooco.

9 “Nīndanangire Aamori mehere mbere yao,
 o na gūtuika maarī araihu ta mītī ya mītarakwa,
 na marī na hinya ta mītī ya mīgandi.
 Nīndanangire matunda make kuuma na igūrū,
 na ngīananga mīri yake kuuma na thī.

10 “Ndakwambatirie ngīkūruta būrūri wa Misiri,
 na ngīgūtongoria mīaka mīrongo ina kūu werū-inī,
 nīguo ngūhe būrūri wa Aamori.

11 Ningī nīndarahūrire anabii kuuma kūrī ariū aku,
 na ngīarahūra Anaziri kuuma kūrī aanake aku.
 Githī ūcio ti ūhoru wa ma, inyuī andū a Isiraeli?”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

12 “No inyuī nīmwaheire Anaziri ndibei manyue,
 na mūgīatha anabii matikanarathe ūndū.

13 “Na rīrī, nī nīngamūhehenja
 o ta ūrīa ngaari iyyūrīte ngano ihehenjaga.

14 Mūndū ūrīa ūrī ihenya ndakahota kwīhonokia.
 Ūrīa ūrī hinya ndagateithio nī hinya ūcio wake,
 nayo njamba ya ita ndīkahonokia muoyo wayo.

15 Mūrathi na mīguī ndakeyūmīrīria,
 na mūthigari ūrīa ūhiūkaga ndakahota kūūra,
 na ūrīa ūhaicīte mbarathi ndakahonokia muoyo wake.

16 O nacio njamba cia ita iria nyūmīrīru mūno,
 ikoora irī njaga mūthenya ūcio,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

3

Aira Gwīttwo Marute Ūira wa Gūūkīrīra Isiraeli

1 Ta iguai ūhoru ūyū Jehova aarītie wa kūmūūkīrīra, inyuī andū a Isiraeli, ūira wa
 gūūkīrīra nyūmba yothe irīa ndaarutire būrūri wa Misiri:

2 “Inyuī no inyuī ndīthuurīire
 kuuma harī nyūmba ciothe cia thī;
 nī ūndū ūcio nīngamūherithia
 tondū wa mehia manyu mothe.”

3 Andū eerī maahota gūtwarana atīa
 matarī na karīiko?

4 Mūrūūthi-rī, nīūraramaga kīhinga-inī

* 2:8 Watho ndwetīkīrītie mūndū kūiga nguo iria ingīarūgamīrīre thiirī ūtukū wothe, tondū no cio andū
 meehumbagīra.

- ūtari kīndū ũnyitīte?
 Nūraramaga ũrī kīmamo-inī
 ũtanyitīte kīndū?
⁵ Nyoni-rī, no ĩgwe thī mūtego-inī
 hatarī kīndū gĩa kūmīheenereria?
 Mūtego-rī, no ũtegūke, uume thī
 ũtagwatītie kīndū?
⁶ Karumbeta no kahuhwo itũūra-inī inene,
 na andū mage gwītīgīra?
 Mūtino no ũūke itũūra-inī inene,
 na gūtuīke ti Jehova ũūrehete?
- ⁷ Ti-itherū Mwathani Jehova ndarī ũndū angīka
 atamenyithītie anabii, ndungata ciake,
 ũrīa atuīte gwīka.
- ⁸ Mūrũūthi nūraramīte,
 nū ũtangītīgīra?
 Mwathani Jehova nīarītie,
 nū ũtangīratha maũndū?
- ⁹ Anīrīrai mwīre cīhitho iria nūmu cia Ashidodi,
 na cīhitho iria nūmu cia būrūri wa Misiri ũciīre atīrī:
 “Ūnganai irīma igūrū cia Samaria,
 mwīonere inegene inene rīrīa rīrī kuo,
 na ũhinyanīrīria ũrīa ũrī thīnī wa andū.”
- ¹⁰ Jehova ekuuga atīrī:
 “Andū arīa mahībaga indo cia gūtunyana
 na indo cia ndaho kūu cīhitho-inī nūmu ciao,
 matiūi gwīka ũrīa kwagīrīire.”
- ¹¹ Nī ũndū ũcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī,
 “Thū nīkharagania būrūri;
 nīgatharia cīgitīro cianyu cia hinya,
 na cīhitho cianyu nūmu nīgatahwo.”
- ¹² Jehova ekuuga atīrī:
 “O ta ũrīa mūrīthi angīteithūra
 magūrū meerī kana gacunjī ga gūtū kuuma kanua ka mūrũūthi,
 ũguo noguo andū a Isiraeli makaahonokio,
 acio maikaraga Samaria
 maikarīire mīthia ya marīrī mao,
 o na arīa maikarīire itanda ciao marī Dameski.”
- ¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atīrī: “Ta iguai ũhoru ũyū,
 na inyuī mūrute ũira wa gūũkīrīra nyūmba ya Jakubu.
- ¹⁴ “Mūthenya ũrīa ngaaherithia Isiraeli nī ũndū wa mehia make-rī,
 nīngananga igongona cia Betheli;
 na ndinie hīa cia kīgongona kūu
 igwe thī.*
- ¹⁵ Nīngatharia nyūmba ya hīndī ya gathano,

* **3:14** Mehia ma Isiraeli maagīire mīri marī Betheli rīrīa Mūthamaki Jeroboamu aathondekire ngai ya gacaū,
 na akīmīakīra kīgongona kuo.

o hamwe na nyũmba ya hĩndĩ ya riũa;
nyũmba iria ng'emie na mĩguongo nĩikaanangwo,
nacio nyũmba iria nene mũno nĩkamomorwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4

Isiraeli Kwaga Gũcookerera Ngai

- ¹ Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ng'ombe cia Bashani
mũrĩ kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Samaria,
o inyuĩ andũ-a-nja arĩa mũhinyagĩrĩria athĩni
na mũkahehenja arĩa abatari,
na mũkeeraga athuuri anyu atĩrĩ:
“Tũreherei ndibei tũnyue!”
- ² Mwathani Jehova nĩehĩtĩte na ũtheru wake, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ihinda nĩrĩroka
rĩrĩa mũkaguucũrũrio na mboorio,
na ũrĩa wanyu ũgaatigara aguucũrũrio na ndwano.
- ³ Mũkoimio nja ũmwe kwa ũmwe,
muumĩrio mĩanya-inĩ ya rũthingo,
na mũikania na kũu Harimoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ⁴ “Thiĩ Betheli mũkeehie;
o na thiĩ Giligali mũgakĩrĩrĩrie kwĩhia.*
Rutagai magongona manyu o rũciinĩ,
mũrutage gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi o mĩaka itatũ.
- ⁵ Cinagai mĩgate iĩkĩritwo ndawa ya kũimbia,
ĩtuĩke igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mwĩrahage nĩ ũndũ wa maruta manyu ma kwĩyendera,
na mwĩtĩage nĩ ũndũ wamo, inyuĩ andũ a Isiraeli,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo mwendaga gwĩka,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
- ⁶ “Ndaatũmire mũhũte mũrĩ matũũra-inĩ manyu manene,
na ngĩtũma mwage irio matũũra-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ⁷ “O na ningĩ ngĩmũima mbura,
hĩndĩ irĩa magetha maatigĩtie o mĩeri itatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe,
no ngĩaga kuuria itũũra rĩrĩa rĩngĩ.
Mũgũnda ũmwe ũkiurĩrwo;
ũrĩa ũngĩ ũkĩaga kuurĩrwo, ũkĩũma.
- ⁸ Andũ magĩtũgũũga kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ
magĩcaria maaĩ,
no mationire maaĩ maiganu ma kũnyua,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

* 4:4 Betheli na Giligali maarĩ matũũra ma bata, na nĩkuo andũ maathiiaga gũkũngũira ũrĩa Jehova anamateithia.

9 “Mahinda maingĩ nĩndahũũrire mĩgũnda yanyu ya irio na ya mĩthabibũ, ngĩmĩhũũra na mbaa, na mbuu.
Nngĩ nĩciarĩire mĩtĩ yanyu ya mĩkũyũ na ya mĩtamaiyũ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

10 “Nĩndamũrehithĩirie mĩthiro
ta ũrĩa ndeekire bũrũri wa Misiri.
Aanake anyu ngĩmoragithia na rũhiũ rwa njora,
na ngĩmũtunya mbarathi cianyu.
Ngĩtũma mũnongo wa ciimba kuuma kambĩ yanyu
ũnungĩrĩre maniũrũ manyu,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11 “Nĩndang’aũranirie amwe anyu
ta ũrĩa ndang’aũranirie Sodomu na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kĩraakana kĩrutĩtwo mwaki-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

12 “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka wee Isiraeli,
na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ,
wĩhaarĩrie gũtũngana na Ngai waku, wee Isiraeli.”

13 ũrĩa ũmbaga irĩma
nowe ũmbaga rũhuho,
na akaguũrĩria mũndũ meciiria make,
o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe nduma,
na agathiĩra thĩ kũrĩa gũtũũgĩru,
rĩtwa rĩake nĩ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5

Andũ a Isiraeli kwĩrwo Meerire

- ¹ Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, mũigue ngĩcakaya nĩ ũndũ wanyu:
² “Mũirĩtu gathirange, nĩwe Isiraeli, nĩagwĩte,
na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganĩirio bũrũri-nĩ wake mwene,
hatarĩ na mũndũ wa kũmũũkĩria.”
³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Itũũra inene rĩrĩa rĩatũmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ,
no thigari igana igaatigara;
narĩo itũũra rĩrĩa rĩatũmaga thigari igana-rĩ,
no thigari ikũmi igaatigara.”
⁴ Jehova ekwĩra nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ:
“Njariai mũtũũre muoyo;
⁵ tigi kũrongooria Betheli,
tigi gũthĩ Giligali,
na mũtikanyiite rũgendo rwa gũthĩ Birishiba.
Tondũ andũ a Giligali ti-itherũ nĩmagatahwo,
na andũ a Betheli matuuo kĩndũ hatarĩ.”

⁶ Rongoriai Jehova, mūtũũre muoyo,
ndakae gūtuthũkĩra nyũmba ya Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio nĩũkaniinana,
nakuo Betheli kwage mũndũ ũngĩhota kũũhoria.

⁷ Inyuĩ arĩa mũgarũraga kĩhoo to gĩgatuĩka ũrũrũ,
na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ

⁸ (we ũrĩa wombire njata iria ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma ndumanu ĩgatuĩka rũciinĩ,
na agatumania mũthenya ũgatuĩka ũtukũ,

ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene
akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake;

⁹ areehagĩra kĩhitho kĩrũmu mwanangĩko o rĩmwe ta rũheni,
narĩo itũũra inene rĩrĩa rĩirigĩre akarĩanangithia),

¹⁰ inyuĩ mũthũũraga ũrĩa ũkananagia maũndũ iciirĩro-inĩ,
nake ũrĩa waragia ũhoru wa ma mũkamũmena.

¹¹ Mũrangagĩrĩria mũthĩĩni,
na mũkamũtunya ngano na hinya.

Nĩ ũndũ ũcio, o na gũtuĩka nĩmwakĩte nyũmba nene cia mahiga-rĩ,
mũtigacitũũra;

o na gũtuĩka nĩmũhaandĩte mĩgũnda mĩega ya mĩthabibũ-rĩ,
mũtikanyua ndibei yayo.

¹² Tondũ nĩ nĩnjũũĩ ũrĩa mahĩtia manyu maigana,
na ngamenya ũrĩa mehia manyu marĩ manene.

Inyuĩ mũhinyagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na mũkaamũkĩra mahaki,
na mũkaagithia athĩĩni kĩhoo to maciirĩro-inĩ.

¹³ Tondũ ũcio mũndũ ũrĩa mũbacĩrĩri
no gũkĩra akiraga ki mahinda ta macio,
tondũ nĩ mahinda mooru.

¹⁴ Rongoriai maũndũ marĩa mega, no ti marĩa mooru,
nĩguo mūtũũre muoyo.

Nake Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ,
o ta ũrĩa mūtũire muugaga.

¹⁵ Thũũrai maũndũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega;
tũũriai kĩhoo to maciirĩro-inĩ.

Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kũiguĩra matigari ma Jusufu tha.

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩgũkaagĩa na mũcakayo njĩra-inĩ ciothe iria nene,
na kĩrĩro kĩa ruo rwa ngoro ihaaro-inĩ ciothe.

Arĩmi nĩmagatũmanĩrwo moke marĩre,
nao arĩa macakayaga moke macakae.

¹⁷ Nĩgũkaagĩa mũcakayo mĩgũnda-inĩ yothe ya mĩthabibũ,
nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ kanyu,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mũthenya wa Jehova

- 18 Kaĩ inyuĩ mwĩriragĩria mũthenya wa Jehova
mũrĩ na haaro-ĩ!
Nĩ kũĩ gĩtũmaga mwĩrirĩrie mũthenya ũcio wa Jehova?
Mũthenya ũcio ũgaatuĩka nduma, no ti ũtheri.
- 19 Ũgaatuĩka ta mũndũ akĩũrĩra mũrũũthi,
agatũngana na nduba,
kana atoonye nyũmba yake,
nake aigĩrĩra guoko gwake rũthingo-inĩ,
arũmwo nĩ nyoka.
- 20 Githĩ mũthenya ũcio wa Jehova ndũgaagĩtuĩka nduma, no ti ũtheri;
ĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na mũrũri wa ũtheri?
- 21 “Nĩ nĩthũire na nganyarara ciathĩ cianyu;
ndingĩkirĩria ciũngano cianyu.
- 22 O na mũngĩndehera maruta ma njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametĩkĩra.
O na mũngĩkarehe maruta marĩa mega ma ũiguano-rĩ,
ndikamarũmbũiya.
- 23 Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo cianyu!
Ndigathikĩrĩria mĩgambo ya inanda cianyu cia mũgeeto.
- 24 No kĩhooito nĩkĩrekwo gĩthererage ta rũũĩ,
na ũthingu ũthererage ta karũũĩ gatahũũaga.
- 25 “Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna mũrĩ kũu werũ-inĩ?
- 26 Nĩmũtũũgĩritie ihooero rĩa mũthamaki wanyu,
o na njikarĩro ya mĩhianano yanyu,
o njata ĩyo ya ngai yanyu,
ĩrĩa mwethondekeire inyuĩ ene.
- 27 Tondũ ũcio-rĩ, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo mbere ya Dameski,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũrĩa wĩtagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6

Haaro kũrĩ arĩa Megangarĩte

- 1 Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ mũikaraga mwĩgangarĩte mũrĩ kũu Zayuni,
na inyuĩ mũiguaga mũrĩ agitĩre mũrĩ kĩrĩma-igũrũ gĩa Samaria;*
o inyuĩ mũrĩ igweta thĩinĩ wa rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ mbere ya iria ingĩ,
kũrĩa andũ a Isiraeli mathiiaga.
- 2 Thiĩi Kaline mũkeyonere kuo,
ningĩ muume kuo mũthiĩ nginya Hamathu, itũũra rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye Gathu kwa Afilisti.
Anga acio nĩega magakĩra mothamaki manyu meerĩ?
Bũrũri wao-rĩ, nĩ mũnene gũkĩra wanyu?
- 3 Inyuĩ mũtũĩragia mũthenya wa ũũru,

* 6:1 O na gũtuĩka Amosi aarathagĩra ũthamaki wa gathigathini, haha aakũũmaga mothamaki meerĩ.

na mūkareharehe wathani wa ūhinya ūkuhĩrĩrie.

⁴ Mūkomagĩra marĩrĩ magemetio na mĩguongo,
na mūgetambūrũkia itanda-inĩ cianyu.

Mūrĩaga tũgondũ tũrĩa twega mũno,
na tũcaũ tũrĩa tũnoru.

⁵ Mũtiindaga mūkĩhũũra inanda cianyu cia mūgeeto o ta Daudi,
na mūgethondekera inanda ingĩ cia kũina nacio.

⁶ Mũnyuuaga ndibei mbakũri riita,
na mūkehakaga maguta marĩa mega mũno,
no mũtiiguaga kĩa nĩ ūndũ wa mwanangĩko wa Jusufu.

⁷ Tondũ ūcio-rĩ, mūgaatuĩka a mbere gũtahwo;
ndĩa cianyu na gũikara mwĩtambūrũkĩtie ithire.

Jehova Nĩathũire Mwĩtĩo wa Isiraeli

⁸ Mwathani Jehova nĩehĩtite akĩgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoiga atĩrĩ:

“Nĩthũire mwĩtĩo wa Jakubu,
na ngamena ciĩhitho ciake iria nũmu;
nĩngarekereria itũũra rĩu inene
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo kũrĩ thũ.”

⁹ Andũ ikũmi mangĩgatigara thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe-rĩ, o nao no magaakua.

¹⁰ Nake mũndũ wao ūrĩa wa gũcina mĩrĩ ĩyo angĩũka kũmiumia nja ya nyũmba na orie mũndũ ūrĩa wĩhithite kuo thĩinĩ atĩrĩ, “Kũrĩ mũndũ ūngĩ ūtakuĩte mũrĩ nake?” Nake oige atĩrĩ, “Aca.” Nake acookie oige atĩrĩ, “Kira ki! Tũtikagwete rĩtwa rĩa Jehova.”

¹¹ Nĩgũkorwo Jehova nĩathanĩte,
nake nĩagathutha nyũmba ĩrĩa nene ĩtuĩke icunjĩ,
na nyũmba ĩrĩa nini ĩtuĩke tũcunjĩ.

¹² Kaĩ mbarathi ingĩhota gũteng’era nyanjara-inĩ cia mahiga?
Kũrĩ mũndũ ūngĩrĩma kuo na mũraũ wa ndegwa?

No inyuĩ mūgarũrĩte kĩhooto gĩgatuĩka ūrogi,
na matunda ma ūthingu magatuĩka ūrũrũ,

¹³ inyuĩ arĩa mūkenagĩra ūhootani ūrĩa ūtarĩ ho,
na mũkoigaga atĩrĩ, “Githĩ tũtiatunyanire Karinaimu na hinya witũ ithuĩ ene?”

¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngarahũra rũrĩrĩ rũgũũkĩrĩre, wee nyũmba ya Isiraeli,
rũrĩa rũgakũhinyĩrĩa
kuuma itoonyero rĩa Hamathu, o nginya mũkuru wa Araba.”

7

Ngigĩ, na Mwaki, na Kabirũ

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ūũ: Nĩkũhaarĩria aharagĩria mĩrumbĩ ya ngigĩ thuutha wa magetha marĩa maagethagĩrwo mũthamaki, o ihinda rĩrĩa kĩmera gĩa keerĩ kĩambagĩrĩria. ² Ciarĩkia kũrĩa tũhuti tuothe, bũrũri ūgĩthera biũ, ngĩkaya ngiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!”

³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩigua tha.

Jehova akiuga atĩrĩ, “Ūndũ ūcio ndũgwĩkĩka.”

⁴ Ningĩ Mwathani Jehova akĩnyonia ũũ: Mwathani Jehova nĩ gwĩtia eetagia mwaki amaciirithie naguo; mwaki ũcio ũkĩniaria maaĩ ma kũrĩa kũriku mũno, na ũkĩniina bũrũri. ⁵ Ningĩ ngĩkaya, ngiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova ndagũthaita, tiga! Jakuburĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiigua tha.

Mwathani Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio o naguo ndũgwĩkĩka.”

⁷ Ningĩ akĩnyonia ũũ: Mwathani aarũgamĩte rũthingo-inĩ rwakĩtwo na rũgathimwo wega na kabirũ nake anyiitĩte rũrigi rwa kabirũ na guoko. ⁸ Nake Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ: “Nĩ kabirũ ndĩrona.”

Ningĩ Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, nĩ kabirũ ndĩracuuria gatagatĩ ka andũ akwa a Isiraeli, ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.

⁹ “Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa Isaaka nĩgũkaniinwo,
na kũndũ kũrĩa kwamũre kwa Isiraeli nĩgũkanangwo;
na nĩngokĩrĩra nyũmba ya Jeroboamu na rũhiũ rwakwa rwa njora.”

Amosi na Amazia

¹⁰ Nake Amazia mũthĩnjĩri-ngai wa Betheli agĩtũmana kũrĩ Jeroboamu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Amosi nĩagũciirĩre agũũkĩrĩre arĩ o gũkũ thĩinĩ wa Isiraeli. Bũrũri ndũngĩhota gũkirĩrĩria ndeto ciake ciothe. ¹¹ Nĩgũkorwo Amosi aroiga atĩrĩ:

“Jeroboamu akooragwo na rũhiũ rwa njora,
na ti-itherũ andũ a Isiraeli nĩmagatahwo,
matwarwo kũraya na bũrũri wao.’”

¹² Ningĩ Amazia akĩra Amosi atĩrĩ, “Umagara wee muoni-maũndũ ũyũ! Cooka bũrũri wa Juda. Wĩcaragĩrie gĩa kũrĩa kuo, na ũrathage maũndũ ũrĩ kuo. ¹³ Ndũkaarathĩre ũhoru rĩngĩ gũkũ Betheli tondũ gũkũ nĩkuo kwamũrĩrwo gĩkaro kĩa mũthamaki na hekarũ ya ũthamaki.”

¹⁴ Amosi agĩcookeria Amazia atĩrĩ, “Nĩrĩ, ndiarĩ mũnabii kana mũrũ wa mũnabii, no ndaarĩ mũrĩithi wa mahiũ na ningĩ mũmenyereri wa mĩkũyũ. ¹⁵ No Jehova akĩnduta rũũru-inĩ rwa mahiũ akĩnjũũria atĩrĩ, ‘Thĩ ũkarathĩre andũ akwa a Isiraeli ũhoru.’ ¹⁶ Na rĩrĩ, kĩgũ ũhoru wa Jehova. Wee ũroiga atĩrĩ,

“Ndũkarathĩre Isiraeli ũndũ mũũru,
na ũtĩge kũhunja maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba ya Isaaka.’”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ:

“Mũtumia waku nĩagatuĩka mũmaraya itũũra-inĩ inene,
nao aanake aku na airĩtu aku makoogwo na rũhiũ rwa njora.
Bũrũri waku ũgaathimwo na ũgayanio,
na wee mwene-rĩ, ũgaakuĩra bũrũri wa andũ matooi Ngai.
Na ti-itherũ andũ a Isiraeli no nginya magaatahwo,
matwarwo kũraya na bũrũri wao.’”

8

Gĩkabũ kĩa Matunda Meeru

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: aanyonirie gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru.

² Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ kũ ũroona?”

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru.”

Ningĩ Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, “Ihinda rĩa mũthia nĩ ikinyu rĩa andũ akwa a Isiraeli; ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ, nyĩmbo iria ciinagwo kũu hekarũ-inĩ ikaagarũrũka ituĩke kĩrĩro. Ciimba nyingĩ mũno igaateagwo kũndũ guothe gũkirĩtwo ki!”

⁴ Iguai ũndũ ũyũ inyuĩ arĩa mũrangagĩrĩa abatari na mũkaniina athĩni a bũrũri,

⁵ mũkĩũragia atĩrĩ,
 “Karũgamo ka Mweri gagaathira-rĩ,
 nĩguo twendie irio,
 na Thabatũ ãthire,
 nĩguo twendie ngano,*
 tũkĩnyiihagia ithimi,
 tũkĩongagĩrĩa thogora,
 na tũkĩheenana na ratiri itarĩ cia ma;

⁶ tũgũrage athĩni na betha,
 nao arĩa abatari tũkamagũra na nyamũga igĩrĩ,
 o na twendagie magira hamwe na ngano.”

⁷ Jehova o we ũrĩa Jakubu etiagĩra, ehĩtite akoiga atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngariganĩrwo nĩ ciĩko ciothe iria maneeka.

⁸ “Githĩ bũrũri ndũkainaina nĩ ũndũ wa ũguo,
 na arĩa othe matũũraga kuo macakae?
 Bũrũri wothe nĩkũiyũra ũkaiyũra ta Rũũ rwa Nili,
 ũhũũrane, na ũcooke ũhũũcũke
 ta rũũ rwa Misiri.”

⁹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
 “nĩngatũma riũa rĩthũe miaraho,
 na ndũme thĩ kũgĩe nduma mũthenya barigici.

¹⁰ Nĩngagarũra ciathĩ cianyu ituĩke macakaya,
 na kũina kwanyu guothe gũtuĩke kĩrĩro.

Nĩngatũma inyuothe mwĩhumbe makũnia,
 na ndĩmwenje mĩtwe.

Nĩngatũma ihinda rĩu rĩhaane ta hĩndĩ ya macakaya ma mwana wa mũmwe,
 nanguo mũthia warĩo ũtuĩke ta mũthenya mũrũrũ.”

¹¹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaatũma ng’aragu bũrũri-inĩ,
 na ti ng’aragu ya irio kana nyoota wa maaĩ,
 no nĩ ng’aragu ya kũigua ciugo cia Jehova.

¹² Andũ magaatũgũgaga kuuma iria-inĩ rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
 na morũũrage kuuma gathigathini nginya irathĩro,
 magĩcaria kiugo kĩa Jehova,
 no matigakĩona.

¹³ “Mũthenya ũcio-rĩ,
 “airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake arĩa marĩ hinya
 nĩmakaringĩka nĩ nyoota.

¹⁴ Acio mehĩtaga na thoni cia Samaria,
 kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo yaku ĩtũũraga muoyo wee Dani’,
 o na kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai ĩyo ya Birishiba ĩtũũraga
 muoyo’:

* **8:5** Karũgamo ka Mweri o na Thabatũ ciarĩ ciathĩ nyamũre; nĩ ũndũ ũcio andũ matingĩendirie kĩndũ ihinda-inĩ rĩu.

nĩmakaagũa,
na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

9

Isiraeli Nĩgũkanangwo

¹ Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kĩgongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:

“Gũtha ciongo cia itugĩ,
nĩgeetha hingĩro cia nyũmba cienyenye.
Hingĩro icio nĩgwĩre mĩtwe ya andũ othe,
na arĩa magatigara nĩngamooraga na rũhiũ rwa njora.
Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora;
gũtirĩ ũkaahonoka.

² O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma,
guoko gwakwa no gũkaamaruta kuo.

O na mangĩkaahaica igũrũ,
nĩngamamarũrũkia kuuma kuo.

³ O na mangĩkehitha igũrũ rĩa kĩrĩma gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.

O na mangĩkehitha mathĩ rungu rwa iria-rĩ,
o nakuo nĩngatha nyoka ĩmarũme.

⁴ O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ ciao,
nĩngathana mooragĩrwo kuo na rũhiũ rwa njora.

Ngamakũũrĩra maitho makwa,
maitho ma ũũru, no ti ma wega.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũhutagia thĩ, ĩgatweka,
nao arĩa othe matũũraga kuo magacakaya,
bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrĩte ta Rũũĩ rwa Nili,
ningĩ ũkahũcũka ta rũũĩ rwa Misiri,

⁶ we ũrĩa wakaga gĩikaro gĩaake kĩa ũthamaki kĩraihi kũu igũrũ,
na akahaanda gĩtina gĩaakĩo gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene,
na akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ,
Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩaake.

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli
mũtihaana andũ a Kushi harĩ nĩ?
Githĩ ti nĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
na Afilisti kuuma Kafitori,
na Asuriata ngĩmaruta Kiri?

⁸ “Ti-itherũ, maitho ma Mwathani Jehova
nĩmacũthagĩrĩria makona ũthamaki ũrĩa wĩhagia.

Nĩngawananga,
ũthire gũkũ thĩ,
no ndikaananga
nyũmba ya Jakubu biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩgũkorwo nĩngathana,

na nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli
 gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
 o ta ũrĩa ngano ĩinainagio ĩrĩ gĩcungi-inĩ,
 na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ.
 10 Andũ arĩa othe ehia thĩinĩ wa andũ akwa
 makooragwo na rūhiũ rwa njora,
 o arĩa othe moigaga atĩrĩ,
 ‘Tũtingĩkorererwo nĩ mũtino, kana ũtũtũnge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

- 11 “Mũthenya ũcio nĩngacookereria
 hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte,
 thondeke kũrĩa yunĩkangĩte,
 na njookererie kũrĩa yanangĩtwo,
 na ndĩmĩake o ta ũrĩa yatariĩ mbere,
 12 nĩgeetha makegwatĩra matigari ma Edomu,
 na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio na rĩĩtwa rĩakwa,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ũrĩa ũgeeka maũndũ macio.
 13 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka,
 “rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ mũciimbi,
 nake mũhaandi akorererwo nĩ mũndũ ũrĩa ũhahaga thabibũ.
 Ndibei ya mũhahano ĩgaatataga kuuma irĩma-inĩ,
 na ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ tuothe.
 14 Nĩngacookia andũ akwa a Isiraeli arĩa maatahĩtwo,
 nao macookererie matũũra manene marĩa maanangĩtwo, matũũre kuo;
 ningĩ marĩme mĩgũnda ya mĩthabibũ na manyuuage ndibei yayo.
 Magathondeka mĩgũnda ya irio na marĩĩage maciaro mayo.
 15 Nĩĩ ngaahaanda Isiraeli bũrũri wao ene,
 na matigacooka kũrutwo rĩngĩ bũrũri ũcio nĩ ndĩmaheete,”

ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

OBADIA

¹ Kĩoneki kĩa Obadia.

Mwathani Jehova ekuuga ũũ ũhoru ũkoniĩ Edomu:

Nĩtũiguĩte ũhoru uumĩte kũrĩ Jehova.

Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ ndũrĩrĩ oige atĩrĩ,
“Arahũkai, tũthiĩ tũmũũkĩrĩre, tũrũe nake”:

² “Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ;
nawe nĩũkameneka biũ.

³ Mwĩtĩo wa ngoro yaku nĩũkũheenetie,
wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ cia mahiga,
na ũgathondeka gĩikaro gĩaku kũrĩa gũtũũgĩru,
o wee wĩiraga na ngoro atĩrĩ,

‘Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia andehe nginya thĩ?’

⁴ O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na igũrũ ta nderi,
na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu njata irĩ,
nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Ũngĩkorwo nĩ aici,
o na kana ũkorwo nĩ atunyani ũtukũ-rĩ,
kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!

Githĩ matingĩiya o nginya maiganie?
Atui a thabibũ mangĩũka gwaku-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini tũngĩhaarwo?

⁶ No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ,
nakĩo kĩgũĩna gĩake kĩrĩa kĩhithe gĩgĩtahwo-ĩ!

⁷ Andũ othe arĩa mũgwatanagĩra nao nĩmagakũingata nginya mũhaka-inĩ;
arata aku nĩmagakũheenia na magũtoorie;
arĩa marĩaga irio ciaku nĩmagakũigĩra mũtego,
no wee ndũkamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Githĩ mũthenya ũcio ndikaananga andũ arĩa oogĩ a Edomu,
na nyanange andũ arĩa marĩ ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia Esaũ?

⁹ Atĩrĩrĩ, wee Temani,* njamba ciaku cia ita nĩikaamaka,
na andũ othe arĩa matũũraga irĩma-inĩ cia Esaũ
mooragwo, maniinwo.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra mũrũ wa nyũkwa Jakubu,
nĩũgaconorithio;
nĩũkaniinwo nginya tene.

¹¹ Mũthenya ũrĩa wamũtiganĩrie,
rĩrĩa andũ a kũngĩ maatahire ũtonga wake,
nao ageni magĩtoonyera ihingo-inĩ ciake,
na magĩcuukĩra Jerusalemu mĩtĩ-rĩ,
we watarĩ o ta ũmwe wao.

¹² No wee ndũngĩanyararire mũrũ wa nyũkwa

* 1:9 Rĩitwa Temani nĩ kuuga Edomu guothe, na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Gũthini.”

mũthenya wake wa mũtino,
 kana ũkenerere andũ a Juda
 mũthenya ũrĩa maaniinagwo,
 o na kana wĩtĩe mũno
 mũthenya ũrĩa maarĩ na thĩina.

13 Wee ndũngĩatuĩkanĩrie ihingo-inĩ cia andũ akwa
 mũthenya wao wa mwanangĩko,
 kana ũmanyarare hĩndĩ irĩa maarĩ na mũnyarirĩko
 mũthenya wao wa kwanangwo,
 kana ũtahe ũtonga wao
 mũthenya ũcio wa mwanangĩko.

14 Wee ndwagĩrĩrwo kũmooheria magomano-inĩ ma njĩra
 nĩguo ũũrage arĩa mooraga,
 kana ũneane matigari mao
 mũthenya ũcio maarĩ na thĩina.

15 “Mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhĩ
 gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe.
 O ũrĩa wĩkĩte, noguo nawe ũgeekwo;
 ciĩko ciaku nĩigagũcookerera.

16 O ta ũrĩa inyuĩ mwanyũrĩire gĩkombe gĩakwa kĩa iherithia kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa
 gĩtheru-rĩ,

ũguo noguo ndũrĩrĩ ciothe igaakĩnyũira itegũtigithĩria.
 Ikaanyua ikĩhũhũte,
 ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ ciakorwo kuo.

17 No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni nĩgũgakorwo na ũhonokio;
 nakĩo kĩrĩma kũu gĩgaakorwo kĩrĩ gĩtheru,
 nayo nyũmba ya Jakubu
 nĩkegwatĩra igai rĩayo.

18 Nyũmba ya Jakubu ĩgaatuĩka ta mwaki,
 nayo nyũmba ya Jusufu ĩtuĩke ta rũrĩrĩmbĩ;
 nayo nyũmba ya Esaũ ĩgaatuĩka ta maragara ma mahuti,
 na nĩmakamĩmundia mwaki, ũmĩniine biũ.
 Gũtirĩ mũndũ ũgaatigara
 wa kuuma nyũmba ya Esaũ.”
 Jehova nĩwe uugĩte ũguo.

19 Andũ a Negevu nĩmagaikara
 irĩma-inĩ cia Esaũ,
 nao andũ arĩa maikaraga magũrũ-inĩ ma tũrĩma
 megwatĩre bũrũri wa Afilisti.

Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya Efiraimu, na ya Samaria,
 nake Benjamini egwatĩre Gileadi.

20 Gĩkundi kĩrĩa gĩatahĩtwo kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu Kaanani,
 gĩkeegwatĩra bũrũri ũcio o nginya Zarefathu;†
 nao andũ arĩa maatahirwo kuuma Jerusalemu, acio marĩ kũu Sefaradi,
 nĩo makegwatĩra matũũra ma Negevu.

21 Andũ a kũhonokania nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
 nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ cia Esaũ.
 Naguo ũthamaki ũgaatuĩka wa Jehova.

† 1:20 Zarefathu gwĩciiragĩrio nokuo Sefaradi, itũũra rĩa Asia Nini.

JONA

Jona Kũũrĩra Jehova

¹ Na rĩrĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Jona mũrũ wa Amitai, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ūkĩra, ũthĩĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa Nineve,* na ũrĩhunjĩrie ũkĩrĩkaanagia, nĩgũkorwo waganu warĩo nĩwambatĩte ũgakinya o harĩ nĩ.”

³ No Jona agĩũkĩra nĩguo orĩre Jehova, akĩerekera Tarishishi. Agĩkũrũka nginya Jona na agĩkorerera marikabu yathiiaga Tarishishi. Aarĩkia kũrĩha thogora wa rũgendo, akĩingĩra marikabu nĩguo athĩ Tarishishi, orĩre Jehova.

⁴ No rĩrĩ, Jehova akĩrehe rũhuho rũnene kũu iria-inĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene mũno, hakuhĩ marikabu ĩyo yunĩkange. ⁵ Atwari ayo othe makĩmaka na o mũndũ agĩkaĩra ngai yake; magĩcooka magĩkia mĩrigo iria-inĩ, nĩgeetha marikabu ĩhũthe.

No Jona nĩaikũrũkĩte kũu marikabu thĩinĩ, na agakoma toro mũnene. ⁶ Tondũ ũcio mũnene wa marikabu agĩthĩ harĩ we, akĩmũuria atĩrĩ, “Wee ũngĩhota gũkoma atĩa? Ūkĩra ũkaĩre ngai yaku! No gũkorwo yahota gũtũigua twage gũthira.”

⁷ Ningĩ atwari a marikabu makĩĩrana atĩrĩ, “Ūkai tũcuuke mĩtĩ nĩguo tũmenye nũũ ũrehete mũtino ũyũ.” Magĩcuuka mĩtĩ nago mũtĩ ũkĩgwĩra Jona.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, makĩmũuria atĩrĩ, “Ta twĩre, nũũ ũtũmĩte thĩina ũyũ wothe ũtũkore? Wee-rĩ, ũrutaga wĩra ũrĩkũ? Uumĩte kũ? Wĩ wa bũrũri ũrĩkũ? Wĩ wa rũrĩrĩ rũrĩkũ?”

⁹ Nake Jona akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũhibirania na ndĩ mũhooi Jehova, Ngai wa igũrũ, ũrĩa wombire iria na thĩ nyũmũ.”

¹⁰ Ũndũ ũcio ũkĩmeekĩra guoya, makĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ atĩa wĩkĩte?” (Nĩmamenyete atĩ nĩ kũũra ooragĩra Jehova, tondũ nĩameerĩte ũguo.)

¹¹ Narĩo iria rĩgĩkĩrĩrĩria kũhuhũkania. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũuria atĩrĩ, “Ūkwenda tũgwĩke atĩa nĩgeetha tũhoorererwo nĩ iria?”

¹² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Njoyai mũnjikie iria-inĩ na nĩrĩkũhoorera. Nĩ nĩnjũũ atĩ nĩ mahĩtia makwa matũmĩte kĩhuhũkanio gĩkĩ kĩnene kĩmũkore.”

¹³ No andũ acio makĩĩrutanĩria mũno gũcookia marikabu yao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. No makĩremwo, nĩgũkorwo iria nĩrĩakĩrĩrĩrie kũhuhũkania makĩria ma ũrĩa rĩarĩ mbere. ¹⁴ Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, “Twagũthaitha Wee Jehova, ndũkareke tũkue nĩ ũndũ wa muoyo wa mũndũ ũyũ. Ndũgatũcookererie mahĩtia ma kũũraga mũndũ ũtehĩtie, nĩgũkorwo Wee Jehova, wĩkĩte ũrĩa wonete arĩ wega.”

¹⁵ Makĩoya Jona makĩmũikia iria-inĩ, narĩo iria rĩu rĩahurutanaga rĩkĩhoorera.

¹⁶ Mona ũguo andũ acio magĩtũgĩra Jehova mũno; na makĩrutĩra Jehova igongona, na makĩhĩta mĩhĩtwa mbere yake.

¹⁷ Nake Jehova agĩathĩrĩria thamaki nene mũno ĩmerie Jona, nake Jona agĩikara nda ya thamaki ĩyo matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ.

2

Ihooya rĩa Jona

¹ Na rĩrĩ, Jona arĩ kũu nda ya thamaki ĩyo nene mũno akĩhooya Jehova Ngai wake.

² Akiuga atĩrĩ:

“Ndakaĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.

* **1:2** Itũũra rĩa Nineve rĩakirwo nĩ Nimurodi (Kĩam 10:11), na rĩgĩtuuo itũũra inene rĩa Ashuri nĩ Senakeribu.

Ngĩhooya ũteithio ndĩ o kũu mbĩrĩra-inĩ kũrĩa kũriku,
nawe ũkĩigua gũkaya gwakwa.

³ Wee wathinĩkanirie nginya kũrĩa kũriku,
o gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene,
naguo mũiyũro wa maaĩ ũgĩĩthiũrũrũkĩria;

makũmbĩ maku mothe
na ndiihũ cia maaĩ ikĩĩhubanĩria.

⁴ Ngiuga atĩrĩ, ‘Ndĩ mũingate,
ngeherio maitho-inĩ maku;

no rĩrĩ, nĩngerorera
hekarũ yaku theru hĩndĩ ĩngĩ.’

⁵ Maaĩ macio maandigiicĩrie makenda kũnjũraga,
nakuo kũu kũriku gũgaathiũrũrũkĩria;
riya rĩa iria-inĩ rĩeohereire mũtwe wakwa.

⁶ Ngĩrikĩra o nginya itina-inĩ cia irĩma;
thĩ ya kũu rungu ikĩĩhingĩrĩria nginya tene.

No Wee Jehova, Ngai wakwa,
nĩwarutire muoyo wakwa kuuma irima rĩu.

⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa muoyo wakwa wathiraga,
nĩndakũririkanire Wee Jehova,
namo mahooya makwa magĩkinya o harĩwe,
o thĩinĩ wa hekarũ yaku theru.

⁸ “Andũ arĩa mahooyaga mĩhianano ya tũhũ,
nĩmoragĩrwo nĩ ũtugi ũrĩa ũngĩkorwo ũrĩ wao.

⁹ No nĩ-rĩ, ndĩrĩkũrutagĩra igongona
ngĩinaga rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho.
Nĩngahingia mĩĩhĩtwa yakwa ĩrĩa nĩ ndanehĩta.

Ũhonokio uumaga kũrĩ Jehova.”

¹⁰ Nake Jehova agĩatha thamaki ĩyo nene, nayo ĩgĩtahĩka Jona thĩ nyũmũ.

3

Jona Gũthĩ Nineve

¹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jona hĩndĩ ya keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ũkĩra, ũthĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa Nineve, na ũrĩhunjĩrie ũhoru ũrĩa ngũkwĩra.”

³ Nake Jona agĩathĩkĩra ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩthĩ Nineve. Na rĩrĩ, Nineve rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata mũno. Kũrĩthiũrũrũka rĩothe kũngĩaninire mĩthenya ĩtatũ.

⁴ Mũthenya wa mbere Jona akĩambĩrĩria gũtoonya itũũra rĩu. Akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Gwatigia mĩthenya mĩrongo ĩna Nineve kũharaganio.” ⁵ Nao andũ a Nineve magĩĩtikia Ngai. Makĩanĩrĩra kũgĩe na ihinda rĩa kwĩhinga kũrĩa irio, nao othe makĩhumba nguo cia makũnia, kuuma ũrĩa mũnene mũno o nginya ũrĩa mũnini mũno.

⁶ Hĩndĩ ĩrĩa mũthamaki wa kũu Nineve aakinyĩrwo nĩ ũhoru ũcio-rĩ, agĩũkĩra akiuma gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene, akĩruta nguo ciake cia ũthamaki, akĩhumba nguo ya ikũnia, na agĩkara thĩ rũkũngũ-inĩ.* ⁷ Ningĩ akĩanĩrĩrithia ũhoru ũyũ kũu Nineve: “Kuumana na uge wa mũthamaki na andũ ake arĩa marĩ igweta:

* **3:6** Kwĩhinga kũrĩa irio, na kwĩhumba nguo cia makũnia, o na kwĩhurĩria mũhu ciothe ciarĩ njĩra cia kwĩnyihia na kũhera.

“Mūtikareke mündũ o wothe, kana nyamũ cia rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, irũme kĩndũ; itikarekwo irĩe kana inyue. ⁸ No rĩrĩ, andũ nĩmehumbe nguo cia makũnia o nacio nyamũ nĩhumbwo makũnia. O mündũ nĩakaĩre Ngai narua. Andũ nĩmatige mĩthiĩre yao mĩũru na ngũĩ ciao. ⁹ Nũũ ũngĩmenya kana Ngai aahota kwĩricũkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiũ nĩgeetha tũtikaniinwo.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Ngai onire ũrĩa meekire, na ũrĩa maagarũrũkĩte magatiga mĩthiĩre yao mĩũru-rĩ, akĩmaiguĩra tha akĩaga kũmaniina ta ũrĩa oigĩte nĩekũmaniina.

4

Jona Kũrakario nĩ Tha cia Jehova

¹ No rĩrĩ, Jona nĩaiguire ũũru mũno na akĩrakara. ² Akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova-rĩ, githĩ ũũ toguo ndoigĩte itoimĩte mũcii? Nĩkĩo ndaahiũhaga kũũrĩa Tarishishi. Nĩndoĩ atĩ wee wĩ Mũrungu mũtugi na ũrĩ tha, na ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ wendani, Ngai ũiguaga tha akericũkwo akaaga gwĩka ũũru. ³ No rĩrĩ, Wee Jehova, ndagũthaitha ũndute muoyo; nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire ngue, gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁴ No Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhooito o na kĩrĩkũ gĩa gũtũma ũrakare?”

⁵ Jona akiuma kũu, agĩthiĩ agĩikara thĩ handũ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩu inene. Akĩakĩra gĩthũnũ hau, agĩikara kĩiruru-inĩ gĩakĩo, agĩeterera one ũrĩa itũũra rĩu inene rĩgwĩkwo. ⁶ Nake Jehova Ngai akĩrehe rũũngũ na agĩtũma rũtambe igũrũ rĩa hau Jona aarĩ, nĩguo rũmũhe kĩiruru, kĩmũhumbĩre atige gũthĩnĩka. Nake Jona agĩkenera rũũngũ rũu mũno. ⁷ No rĩrĩ, kwarooka gũkĩa mũthenya ũyũ ũngĩ, Ngai akĩrehe kĩgunyũ gĩkĩrĩa rũũngũ rũu, nĩ ũndũ ũcio rũkĩhooha. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarathire, Ngai akĩrehithia rũhuho ruumĩte na irathĩro rũrĩ na ũrugarĩ mũnene, narĩo riũa rĩgĩcina Jona mũtwe, o nginya akĩringĩka. Akĩrirĩria gũkua, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁹ Nake Ngai akĩũria Jona atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhooito gĩa kũrakara nĩ ũndũ wa rũũngũ rũu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ nakĩo; ndakarĩte o ũndũ ingĩkua.”

¹⁰ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũraiguĩra rũũngũ rũrũ tha, o na harĩa ũtarũrutĩire wĩra kana ũgatũma rũkũre. Rũrakũrĩre na ũtukũ ũmwe, na rũrathira na ũtukũ ũmwe. ¹¹ No Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa mĩrongo ĩrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ. Githĩ o na nĩ ndiagĩrĩrwo nĩkũiguĩra tha itũũra rĩu inene?”

MIKA

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova ĩrīa yakinyīrīre Mika* ūrīa warī wa itūūra rīa Moreshethu, ĩkonīi Samaria na Jerusalemu, hīndī ya ūthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atīrīrī, ta thikīrīriai inyuī andū aya inyuothe;
o nawe thī ta igua, na arīa othe matūūruga kuo,
nīgeetha Mwathani Jehova arute ūira wa kūmūūkīrīra,
o we Mwathani arī thīinī wa hekarū yake theru.

Ituīro rīa Gūūkīrīra Samaria na Jerusalemu

³ Atīrīrī! Jehova nīarooka oimīte gīkaro gīake;
araikūrūka arangīrīrie kūrīa gūtūūgīru gūkū thī.

⁴ Irīma itwekaga irī rungu rwake,
nayo mīkuru ĩgaatūkana;
itwekaga ta mūhūra ūrī mwaki-inī,
igaikūrūka ta maaī maikūrūkīte na ihenya kīgaragaro-inī.

⁵ Ūndū ūyū wonekete nī ūndū wa ūremi wa Jakubu,
na nī ūndū wa mehia ma nyūmba ya Isiraeli.

Ūremi wa Jakubu-rī, nī ūrīkū?
Githī ti Samaria?
Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Juda-rī, nī kū?
Githī ti Jerusalemu?

⁶ “Nī ūndū ūcio, ngaatua Samaria hība ya mahiga,
gūtūūke kūndū gwa kūhaandagwo mīthabībū.
Nīngaita mahiga marīo mūkuru-inī
na thikūrie mīthingi yarīo.

⁷ Mīhianano yarīo yothe nīlkoinangwo icunjī;
nacio iheo ciothe cia hekarū yarīo icinwo na mwaki.
Nīngananga mīhianano yothe yarīo.

Tondū rīonganarīe iheo ciarīo kuuma mūcaara wa ūmaraya,
na ĩgaatūmīrwo rīngī irī mūcaara wa kūrīha maraya.”

Maithori na Kīrīro

⁸ Tondū ūcio-rī, ngūrīra na ngirīke,
na thīi ndī magūrū matheri na ndī njaga.

Ngūgirīka o ta mbwe,
na ndīre ta ndundu.

⁹ Nīgūkorwo kīronda kīarīo gītingīhona;
gīūkīte gīgakinya Juda.
Nīgīkinyīte o kīhingo-inī kīa andū akwa,
gīgakinya Jerusalemu kuo kwene.

¹⁰ Mūtikaheane ūhoru ūcio kūu Gathu,
mūtīkarīre o na hanini.

Ningī kūu Bethi-Ofara
mwīgaragarīei rūkūngū-inī.

¹¹ Inyuī andū arīa mūtūūruga Shafiri,
thīi mūrī njaga na mūconokete.

* 1:1 Rīitwa Mika rīgītaūrwo nī kuuga “Nū ūhaana ta Jehova”.

Andũ arĩa matũũraga Zaanani
 matingiuma itũũra rĩao.
 Narĩo itũũra rĩa Bethi-Ezeli no gũcaaya rĩracaaya,
 itũũra rĩu rĩtingĩhota gũkũgitĩra.
 12 Andũ arĩa matũũraga Marothu-rĩ,
 menyogondaga nĩ ruo, o metereire ũteithio,
 nĩ ũndũ mwanangĩko ũikũrũkĩte kuuma kũrĩ Jehova,
 ũgakinya o kihingo-inĩ kĩa Jerusalemu.
 13 Inyuĩ mũtũũraga Lakishi,†
 ngaari cianyu cia ita ciohererei mbarathi.
 Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa Zayuni mehia-inĩ,
 nĩgũkorwo ũremi wa Isiraeli woimanire na inyuĩ.
 14 Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkahe Moreshethu-Gathu
 iheo cia kuuganĩra ũhoru.
 Itũũra rĩa Akizibu no rĩa kũheenereria
 athamaki a Isiraeli.
 15 Inyuĩ mũtũũraga Maresha
 nĩngamũrehithĩria mũndũ wa kũmũũkĩrĩra, amũtoorie.
 Ūrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
 nĩagooka Adulamu.
 16 Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
 ciana cianyu iria mũkenagĩra;
 mwĩenjei kĩhara mũhaane ta nderi,
 nĩgũkorwo ciana icio cianyu nĩngatahwo.

2

Mĩbango ya Mũndũ na Mĩbango ya Ngai

1 Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu,
 o acio meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na haaro-ĩ!
 Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
 tondũ hinya wa gwĩka ũguo marĩ nagueo.
 2 Macumĩkagĩra mĩgũnda makamĩtunyana,
 na makeerĩrĩria nyũmba magacioya na hinya.
 Maheenagia mũndũ makamũtunya mũciĩ wake,
 makaheenia mũndũ wao, makamũtunya igai rĩake.
 3 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩndĩrathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
 ũrĩa mũtakahota kwĩhonokia.
 Mũtigacooka gũthiiaga na mwĩtĩio,
 nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino.
 4 Mũthenya ũcio andũ nĩmakamũthekerera;
 na mamũnyũrũrie na rwĩmbo rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ,
 ‘Tũrĩ anange biũ;
 indo cia andũ akwa nĩngayane.
 Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nũ!
 Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa matũkunyanagĩra.’ ”
 5 Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mũndũ o na ũmwe kĩũngano-inĩ kĩa Jehova
 wa kũgaya ithaka na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ.

† 1:13 Lakishi rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa manene mũno ma Juda.

Anabii a Maheeni

6 Anabii ao moigaga atĩrĩ, “Mūtikarathe ũhoro.
Tigagai kūratha ũhoro ũkoniĩ maũndũ maya;
gĩconoko gītigatũkinyĩrĩra.”

7 Ningĩ nĩ kwagĩrĩire kũũranagio atĩrĩ,
wee nyũmba ya Jakubu:

“Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũrakaru?
We no eke maũndũ ta macio?”

“Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
mũndũ ũrĩa ũthiiaga na mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru?

8 Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa maarahũkĩte magatuĩka ta thũ.
Mūtunyaga andũ arĩa mahooreire nguo ciao cia goro,
mũgatunya ehītũkĩri arĩa marahītũka matekũmaka,
o acio matakoragwo na meciiria ma mbaara na inyuĩ.

9 Mũingataga andũ-a-nja a andũ akwa
kuuma mĩciĩ yao ĩrĩa mĩega.

Mũgatunya ciana ciao
kĩrathimo gĩakwa nginya tene.

10 Ũkĩrai mũthiĩ, mwehere!
Nĩgũkorwo gĩikaro gĩkĩ ti kĩo kĩhurũko kĩanyu,
tondũ nĩgĩthaahie,
kĩanangĩtwo ũndũ gĩtangĩcookererio.

11 Mũndũ wa maheeni na ũtaaragia ma angĩũka oige atĩrĩ,
'Ndaamũrathĩra gũkorwo na ndibei na njoohi nyingĩ,'
ũcio nĩwe ũngĩtikĩrĩka nĩ andũ aya!

Ũhonokio Kwĩranĩrwo

12 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Jakubu,
ti-itherũ nĩngamũcookanĩrĩria, inyuothe,
o na inyuĩ matigari ma Isiraeli nĩngamũrehe hamwe.
Ngamarehe hamwe ta ng'ondũ irĩ kiugũ,
matuĩke ta rũũru rwa mbũri rũrĩ ũrĩithio-inĩ waruo;
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩiyũre kuo.

13 Mũhingũri njĩra, nĩakambata arĩ mbere yao;
nao nĩmakamomora kĩhingo moime nja.
Mũthamaki wao nĩakoimagara arĩ mbere yao,
Jehova amatongoretie.”

3*Atongoria na Anabii Gũkũũmwo*

1 Ningĩ ngiuga atĩrĩ,
“Ta iguai, inyuĩ atongoria a Jakubu,
o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli.
Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũmenya ũhoro wa gũtuanĩra ciira na kĩhooto.

2 No inyuĩ mũthũire maũndũ mega no mũkenda marĩa mooru;
inyuĩ mũnũraga andũ akwa ikonde,
na mũgathoora nyama mahĩndĩ-inĩ mao.

3 Inyuĩ mũrĩaga nyama cia mĩrĩ ya andũ akwa,
mũkamonũra ikonde
na mũkoinanga mahĩndĩ mao tũcunjĩ;

O inyuĩ mũmatinangagia ta nyama cia gũkarangwo na rūgĩo,
o na ta nyama cia gũtherũkio na nyũngũ.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo magaakaĩra Jehova,
nowe ndakamacookeria.
Hĩndĩ ĩyo nĩakahitha ũthiũ wake kuuma kũrĩ o,
tondũ wa ũũru ũrĩa mekĩte.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ha ũhoru wa anabii acio
mahĩtithagia andũ akwa,
mũndũ aamahe irio,
maanagĩrĩra makiugaga ‘thayũ,’
no angĩmama irio,
makahaarĩria mbaara ya kũmũũkĩrĩra.

⁶ Tondũ ũcio, ũtukũ nĩũkamũhubanĩria,
mwage kuona cioneki,
mũhubanĩrio nĩ nduma mwage ũguũrio.
Riũa nĩrĩgathũĩra anabii,
naguo mũthenya ũmatuĩkĩre nduma.

⁷ Ooni-maũndũ nĩmagaconoka,
nao aragũri maconorithio.
Othe nĩmakahumbĩra mothiũ mao,
tondũ gũtirĩ ũhoru magaacookerio nĩ Ngai.”

⁸ No hakwa-rĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ hinya,
na ngaiyũrwo nĩ Roho wa Jehova,
o na ngaiyũrwo nĩ kĩhooto na ũhoti,
nĩguo nyumbũrĩre Jakubu ũremi wake,
na nyumbũrĩre Isiraeli mehia make.

⁹ Ta thikĩrĩriai, inyuĩ atongoria a nyũmba ya Jakubu,
o inyuĩ aathanĩ a nyũmba ya Isiraeli,
inyuĩ mũmenaga kĩhooto,
na mũkoogomia maũndũ marĩa ma ma;

¹⁰ inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti wa thakame,
na mũgaaka Jerusalemu na waganu.

¹¹ Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo,
athĩnjĩri-Ngai akuo marutanaga maarĩhwo,
na anabii akuo marathaga mohoro maheo mbeeca.
No rĩrĩ, megiritanagia na Jehova makoiga atĩrĩ,
“Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ gaitũ?
Gũtirĩ ũũru ũngĩtũkora.”

¹² Nĩ tondũ wanyu-rĩ,
Zayuni gũgaaciimbwo ta mũgũnda,
Jerusalemu gũtuĩke hĩba ya mahiga,
nakĩo kĩrĩma kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ
gĩtuĩke kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ihinga.

4

Kĩrĩma kĩa Jehova

¹ Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria,
kĩrĩma kĩrĩa kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;

nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ,
nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.

² Ndũrĩrĩ nyingĩ igaathĩ kuo, ikiugaga atĩrĩ,
“Ūkai twambate tũthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova,
tũthĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthiire yake,
nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”

Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova.

³ Nĩagatuithania ndũrĩrĩ nyingĩ ciira,
nacio ndũrĩrĩ iria irĩ hinya cia kuuma kũraya aciiguithanie.
Magaatura hiũ ciao cia njora ituĩke hiũ cia mĩraũ,
namo matimũ mao maturwo hiũ cia gũceeha mĩtĩ.

Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na rũrĩa rũngĩ na hiũ cia njora,
kana rũcooke kwĩruta ũhoru wa mbaara rĩngĩ.

⁴ O mũndũ agaikaraga gĩtina-inĩ kĩa mũthabibũ wake
na aikarage gĩtina-inĩ kĩa mũkũyũ wake,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte.

⁵ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe no marũmĩrĩre
kĩrĩra kĩa ngai ciao;
no ithuĩ tũrĩrũmagĩrĩra kĩrĩra kĩa Jehova Ngai witũ
nginya tene na tene.

Mũbango wa Jehova

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩngacookanĩrĩria ithua;
na nĩngacookanĩrĩria arĩa matahĩtwo,
o na arĩa nyariirithĩtie.

⁷ Ithua nĩngacitua matigari,
na arĩa maingatĩtwo ndĩmatue rũrĩrĩ rũrĩ hinya.
Jehova nĩwe ũkamaathaga arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni,
kuuma mũthenya ũcio nginya tene.

⁸ Ha ũhoru waku, wee mũthiringo ũyũ mũraihi na igũrũ
wa kũrangĩra rũũru rwa mbũri,
o wee kĩhitho kĩrũmu kĩa Mwarĩ wa Zayuni-rĩ,
wathani ũrĩa warĩ naguo mbere nĩũgagũcookerera;
naguo ũthamaki wa Mwarĩ wa Jerusalemu ũmũcookerere.”

⁹ Atĩrĩrĩ, nĩkĩ kĩratũma ũrĩre wanĩrĩire,
kaĩ ũtarĩ na mũthamaki?
Kaĩ ũkuĩrĩrwo nĩ mũkũhei kĩrĩra,
tondũ wanyĩtwo nĩ ruo rũhaana ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?

¹⁰ Wĩnyogonde nĩ ruo, wee Mwarĩ wa Zayuni,
o ta mũndũ-wa-nja akĩrũmwo,
nĩgũkorwo rĩu no nginya uume itũũra inene
ũgaikare nja werũ-inĩ.

Nĩũgathĩ Babuloni;
kũu nĩkuo ũkaahonokerio.
Kũu nĩkuo Jehova agaagũkũũra
kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciaku.

11 No rĩrĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩicookanĩrĩire, igũũkĩrĩre.
Iroiga atĩrĩ, “Rekei anyiitwo nĩ thaahu,
rekei maitho maitũ mathekerere Zayuni!”

12 No cio itingĩmenya meciiria ma Jehova;
o na itiũĩ mũbango wake,
o we ũrĩa ũcicookanagĩrĩria
ta itĩia cia ngano kĩhũrĩro-inĩ.

13 “Arahũka, wee Mwarĩ wa Zayuni, ũhũũre ngano ĩyo,
nĩgũkorwo nĩngakũhe hĩa cia kĩgera;
nĩngakũhe mahũngũ ma gĩcango
nawe nĩũkahehenja ndũrĩrĩ nyingĩ.”
Uumithio ũcio meyoeire na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto nĩũkawamũrĩra Jehova,
ũtonga wao ũwamũrĩre Mwathani wa thĩ yothe.

5

Mũthamaki kuuma Bethlehemu

1 Thagathaga mbũtũ ciaku cia mbaara,
wee itũũra inene rĩa mbũtũ cia mbaara,
nĩgũkorwo matũrigiicĩirie matũũkĩrĩre.
Nĩmakaringa mwathi wa Isiraeli
rũthĩa-inĩ na rũthanju.

2 “No rĩrĩ, wee Bethlehemu Efiratha,
o na harĩa arĩ we mũnini mũno mĩhĩrĩga-inĩ ya Juda,
thĩinĩ waku nĩkuo gũkoima
ũrĩa ũgaatuĩka mwathi wa Isiraeli,
ũrĩa kĩhumo gĩake nĩ gĩa kuuma tene,
kuuma mĩndĩ na mĩndĩ.”

3 Tondũ ũcio, Isiraeli nĩagatiganĩrio
nginya ihinda rĩkinye,
rĩrĩa ũrĩa ũraarũmwo agaaciara,
nao ariũ-a-ithe arĩa angĩ
magaacookerera andũ a Isiraeli.

4 Nĩagookĩra arĩithie rũũru rwa mbũri ciake
arĩ na hinya wa Jehova,
na ũnene wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake.
Nao nĩmagatũũra marĩ agitĩre, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
ũnene wake ũgaakinya o nginya ituri ciothe cia thĩ.

5 Nake nĩagatuĩka thayũ wao.

Ũhonokania na Mwanangĩko

Hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaahithũkĩra bũrũri witũ,
na matũikanĩrie ciĩhitho ciitũ nũmu,
nĩtũkamaarahũrĩra arĩithi mũgwanja,
o na anene anana mamokĩrĩre.

6 Nĩmagaatha bũrũri wa Ashuri na rũhiũ rwa njora;
maathe bũrũri wa Nimurodi na hiũ cia njora icomoretwo.
Nĩmagatũhonokia kuuma kũrĩ Aashuri

hĩndĩ ĩrĩa magaatharĩkĩra bũrũri witũ
na matuĩkanĩrie mĩhaka-inĩ iitũ.

- ⁷ Matigari ma Jakubu magaatuĩka
ta ime riumĩte harĩ Jehova
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
o na ta mbura ya rũthuthuũ yurĩte nyeki-inĩ,
ĩrĩa ĩtarehagwo nĩ mũndũ kana ĩkoirio nĩ andũ.
- ⁸ Matigari ma Jakubu magaakoragwo gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
o gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
ta mũrũũthi ũrĩ thĩinĩ wa nyamũ cia mũtitũ,
na ta kĩana kĩa mũrũũthi kĩrĩ thĩinĩ wa ndũũru cia ng'onde,
kĩrĩa gĩthiiga gĩgĩcitihangagia na gĩgĩcitambuura
na gũtirĩ mũndũ ũngĩciahonokia.
- ⁹ Guoko gwaku nĩgũkambarario na igũrũ kuonanie ũhootani harĩ thũ ciaku,
na amuku aku othe nĩmakaniinwo.
- ¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
“nĩngananga mbarathi ciaku ikweherere biũ,
nacio ngaari ciaku cia ita ndĩcitharie.
- ¹¹ Nĩngananga matũũra marĩa manene ma bũrũri wanyu,
na tharũrie ciĩhitho iria nũmu cianyu ciothe.
- ¹² Nĩngananga ũgo wanyu,
na mũtigacooka kũragũra rĩngĩ.
- ¹³ Nĩngananga mĩhianano yanyu ya gwacũhio,
na nyanange mahiga manyu marĩa maamũre mũrĩ namo;
mũtigacooka kũinamĩrĩra
wĩra wa moko manyu rĩngĩ.
- ¹⁴ Itugĩ cia Ashera iria mũrĩ nacio nĩngacimunya
na momore matũũra manyu manene.
- ¹⁵ Nĩngerĩhĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ
kũrĩ ndũrĩrĩ iria itanjathĩkagĩra.”

6

Ciira wa Jehova harĩ Isiraeli

- ¹ Ta thikĩrĩriai ũrĩa Jehova ekuuga:
“Ũkĩrai mwĩciirĩrĩre mbere ya irĩma;
mũreke tũrĩma tũigue ũrĩa mũkuuga.
- ² Inyuĩ irĩma ici, iguai thitango ya Jehova;
thikĩrĩriai inyuĩ mĩthingĩ ya thĩ ĩrĩa ĩtũũraga tene na tene.
Nĩgũkorwo Jehova arĩ na ciira na andũ ake,
nĩarathitanga andũ a Isiraeli.
- ³ “Andũ akwa, kaĩ ndĩmwĩkĩte atĩa?
Ndĩmũnogetie na kĩ? Njookeriai.
- ⁴ Ndaamũrutire bũrũri wa Misiri,
ngĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo.
Ngĩtũma Musa amũtongorie,
marĩ na Harũni na Miriamu.
- ⁵ Andũ akwa, ririkanai
ũrĩa Balaki mũthamaki wa Moabi aamũciirĩre,
na ũrĩa Balamu mũrũ wa Beori aamũcookeirie.

Ririkanai rŭgendo rwanyu kuuma Shitimu nginya Giligali,
nĩgeetha mũmenye ciiko cia ũthingu iria Jehova aaneka.”

- 6 Nĩ kĩ ingĩtwara mbere ya Jehova,
ngĩnamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio ũrĩ igũrũ mũno?
Hihi no ngĩthiĩ mbere yake na maruta ma njino,
kana thiĩ na tũcaũ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe?
7 Anga Jehova no akenio nĩ ndũrũme ngiri nyingĩ,
kana akenio nĩ maguta maingĩ ta ma njũũ ngiri ikũmi?
Hihi no ndute mwana wakwa wa irigithathi nĩ ũndũ wa ũremi wakwa,
kana ndute maciaro ma mwĩrĩ wakwa nĩ ũndũ wa mehia ma ngoro yakwa?
8 Atĩrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ, githĩ Jehova ndakuonetie maũndũ marĩa mega.
Na nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova agwathaga wĩke?
Githĩ to wĩkage maũndũ ma kĩhooito,
na wendage ũhoru wa kũiguanĩra tha,
na ũtwaranage na Ngai waku wĩnyihĩtie.

Andũ a Isiraeli Kũherithio nĩ ũndũ wa Mahĩtia Mao

- 9 Ta thĩkĩrĩria! Jehova nĩaretana kũu itũũra inene,
mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩetigĩre rĩitwa rĩaku.
“Rũmbũiya rũthanju, o na ũrĩa ũrũnyitĩte.
10 Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
no ndiganĩrwo nĩ igĩĩna iria mwĩgĩire na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooito,
kana ndiganĩrwo nĩ eba ya gũthima ĩrĩa ĩtarĩ ya kĩhooito, ĩrĩa nume?
11 No njuge mũndũ ndehĩtie akĩhũthagĩra ratiri itarĩ cia ma,
arĩ na mondo ya mahiga ma gũthima ma maheeni?
12 Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
andũ akuo nĩ a maheeni,
na nĩmĩ ciao nĩkũheenania iheenanageria.
13 Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩrie gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ũndũ wa mehia manyu.
14 Mũrĩrĩĩaga irio na mũtihũũne,
nda cianyu irĩkoragwo o ihũtĩ.
Mũrĩgaga mũthiithũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na rũhiũ rwa njora.
15 Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩhahaga ndamaiyũ no mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩhahaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio.
16 Nĩmũrũmĩrĩre irĩa cia watho wa Omuri
na mũtugo yothe ya nyũmba ya Ahabu,
mũkarũmĩrĩra irĩa ciao cia ndũire.
Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
na ndekererie andũ anyu matũke a gũthekererwo;
mũgaatũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio.”

7

Mĩnyamaro ya Isiraeli

- 1 Hĩ, kaĩ ndĩ mũnyamarĩku-ĩ!
Ndariĩ ta mũndũ ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya riũa,
o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa magetha;
gũtirĩ kĩmanjĩka gĩa thabibũ kĩngĩrĩno,

o na kana ngũyũ iria ciambaga kwĩrua iria ngoro yakwa ãriragĩria.

² Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathirĩte bũrũri-inĩ,
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe mũrũngĩrĩru ũtigarĩte.

Andũ othe maikarĩte metereire gũita thakame;
o mũndũ araguĩma mũrũ wa nyina na wabu.

³ Mahũthagĩra moko mao meerĩ gwĩka ũũru;
mũtongoria etagia iheo na hinya,
nake mũciirithania aamũkagĩra mahaki;
arĩa marĩ hinya nĩo moigaga kĩrĩa mekwenda:
othe makagĩa ndundu ya gwĩka ũũru.

⁴ Ũrĩa mweka mũno wao ahaana ta cong'e,
ũrĩa mũrũngĩrĩru mũno nĩ mũũru gũkĩra rũgiri rwa mĩigua.
Mũthenya ũrĩa arangĩri aku matũire makwĩraga ũhoru wago nĩmũkinyu,
mũthenya ũrĩa Ngai agaagũceerera.
Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigiicano kĩa.

⁵ Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra;
ndũkanehoke o na mũrataguo.
Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndũkaanahe mũtumia waku ũcio ũkomaga gĩthũri-inĩ gĩaku ũhoru.

⁶ Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtĩia ithe,
nake mũirĩtu akaremera nyina,
o nake mũtumia wa mũriũ akaremera nyaciarawe,
thũ cia mũndũ igaatuĩka andũ a nyũmba yake mwene.

⁷ No rĩrĩ, nĩ hakwa-rĩ, ndĩcũthagĩrĩria Jehova
ndĩ na kĩirĩgĩrĩro,
njeteraire Ngai Mũhonokia wakwa;
Ngai wakwa-rĩ, nĩakanjigua.

Israeli Kwĩhaanda Rĩngĩ

⁸ Atĩrĩrĩ, wee thũ yakwa-rĩ, tiga kũngenerera!
O na ingĩgũa gũtirĩ hĩndĩ itagookĩra!

O na ingĩikara nduma-inĩ-rĩ,
Jehova nĩwe ũrĩtuĩkaga ũtheri wakwa.

⁹ Tondũ nĩ nĩ ndĩmwĩhĩrie,
nĩngũkirĩrĩria mang'ũri ma Jehova
nginya rĩrĩa we akaanjirĩrĩra,
na onanie kĩhooto gĩakwa.

Nĩakanduta nduma-inĩ, andehe ũtheri-inĩ,
na nĩ nĩngeyonera ũthingu wake.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo thũ yakwa nĩkeyonera ũguo,
na ĩhumbwo thoni,
o ĩyo yanjũũragia atĩrĩ,
“Jehova Ngai waku akĩrĩ ha?”
Rĩu nĩ hĩndĩ maitho makwa mekwĩonera kũgũa kwayo,
o na ĩkarangĩrĩrio thĩ ta ndooro ya njĩra-inĩ.

¹¹ Mũthenya wa gwaka thingo ciaku nĩũgakinya,
o guo mũthenya wa kwaramia mĩhaka yaku.

¹² Mũthenya ũcio, andũ nĩmagooka kũrĩ we
moimĩte Ashuri na matũũra manene ma Misiri,

na bŭrŭri ũrĭa ũrĭ gatagatĭ ka bŭrŭri wa Misiri
 na Rŭŭi rwa Farati,
 na kuuma iria rĭmwe nginya rĭrĭa rĭngĭ,
 na kuuma kĭrĭma kĭmwe nginya kĭrĭa kĭngĭ.

13 Thĭ nĭkanangĭka ĭkire ihooru nĭ ũndŭ wa andŭ arĭa matŭŭraga kuo,
 marĭ maciaro ma ciĭko ciao.

Mahooya na Kĭgooco

14 Rĭithia andŭ aku na mŭthĭgi waku,
 nĭo rŭŭru rwa igai rĭaku,
 rŭrĭa rwĭrĭithagia rŭrĭ rwiki mŭtitŭ-inĭ,
 kŭrĭa kŭrĭ ũrĭithio mŭnoru.
 Reke irĭe o kŭu Bashani na Gileadi,
 o ta ũrĭa ciarĭaga matukŭ ma tene.

15 “Ta ũrĭa gwatariĭ matukŭ marĭa mwoimire bŭrŭri wa Misiri,
 nĭngamoonia morirŭ makwa.”

16 Ndŭrĭrĭ nĭikoona na iconoke,
 itunyĭtwo hinya wacio wothe.
 Nĭikenyiita tŭnua twacio,
 na ihingare matŭ ciage kŭigua.

17 Igaacŭnaga rŭkŭngŭ ta nyoka,
 ta ciŭmbe iria ikurumaga thĭ.
 Nĭikoimĭra kuuma imamo-inĭ ciacio ikĭinainaga;
 nĭigacookerere Jehova Ngai witŭ na guoya,
 na nĭigagwĭtigĭra.

18 Nĭ Ngai ũrĭkŭ ũhaana tawe,
 ũrĭa ũrekagĭra matigari ma igai rĭake mehia na ũremi wao?
 Ndŭtŭŭraga ũrakarĭte nginya tene,
 no nĭŭkenagio nĭ kŭiguanĭra tha.

19 Nĭŭgatŭiguĭra tha rĭngĭ,
 mehia maitŭ nĭŭkamarangĭrĭria na makinya,
 na waganu witŭ wothe ũŭnyugute iria-inĭ kŭrĭa kŭriku.

20 Nĭŭgatŭŭria kĭrĭkanĭro gĭaku kŭrĭ Jakubu,
 na ũiguĭre Iburahĭmu tha,
 o ta ũrĭa werĭire maithe maitŭ na mwĭhĭtwa
 matukŭ-inĭ macio ma tene.

NAHUMU

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Nineve. Rĩĩrĩ nĩrĩo ibuku rĩa kĩoneki kĩa Nahumu, ũrĩa Mũelikoshi.

Jehova Kũrakarĩra Nineve

² Jehova nĩ Mũrungu ũrĩ ũiru na mwĩrĩhĩria;

Jehova nĩerĩhagĩria na akaiyũrwo nĩ mang'ũrĩ.

Jehova nĩerĩhagĩria harĩ thũ ciake,

na agatũria mang'ũrĩ make harĩ amuku ake.

³ Jehova ndahiũhaga kũrakara na nĩarĩ hinya mũnene;

Jehova ndakaaga kũherithia mũndũ mwaganu.

Njĩra yake ĩrĩ thĩinĩ wa rũhuho rũnene na thĩinĩ wa kĩhuhũkanio,*
matu namo nĩ rũkũngũ rwa makinya make.

⁴ Akũũmaga iria, agatũma rĩhũe;

ahũithagia njũũ ciothe.

Bashani na Karimeli nĩkũhoohete,

na kiro kĩa Lebanoni gĩkaragatha.†

⁵ Irĩma ithingithaga mbere yake,

natuo tũrĩma tũgatweka.

Thĩ ĩinainaga ĩrĩ mbere yake,

o na mabũrũri mothe makainaina,

na arĩa othe matũũraga kuo.

⁶ Nũũ ũngĩitiiria mathirĩ make?

Nũũ ũngĩkĩũmĩrĩria marakara make mahiũ?

Mang'ũrĩ make-rĩ, maitĩkaga ta mwaki;

ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake.

⁷ Jehova nĩ mweya,

nĩ kĩĩhitho hĩndĩ ya thĩina.

Arĩa mamwĩhokete-rĩ, nĩamamenyagĩrĩra,

⁸ no rĩrĩ, nĩakaniina Nineve

na kĩguũ kĩnene kĩa maaĩ;

nĩakaingata thũ ciake nginya nduma-inĩ.

⁹ Ũrĩa wothe magaaciirĩra gwĩka Jehova-rĩ,

we nĩakaũniina;

o na thĩina ndũgooka hĩndĩ ya keerĩ.

¹⁰ Makaarigiicwo mĩigua-inĩ

na marĩio nĩ ndibei yao;

nao magaacinwo ta maragara momũ.

¹¹ Nĩ harĩ ũmwe wĩyumĩrĩtie thĩinĩ waku wee Nineve,

ũrĩa ũthugundaga ũũru wa gũũkĩrĩra Jehova,

na akaheanaga irĩra cia waganu.

¹² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“O na aakorwo marĩ na arata, na nĩ aingĩ mũno-rĩ,

nĩmakaniinwo, meherio.

O na aakorwo nĩngũnyariirĩte, wee Juda-rĩ,

* **1:3** Ihuhũkanio na huho nene Kĩrĩkanĩro-inĩ cionanagia hinya na riiri wa Jehova. † **1:4** Bashani, na Karimeli, na Lebanoni kuoĩkaine nĩ ũndũ wa ũnoru na ũruru wakuo.

ndigacooka gũkũnyariira rĩngĩ.

¹³ Na rĩrĩ, nĩnguunanga icooki rĩao riume ngingo-inĩ yaku,
na nduange mĩnyororo ĩrĩa woheetwo nayo.”

¹⁴ Jehova nĩarutĩte watho ũgũkoniĩ,
wee Nineve, akoiga atĩrĩ,
“Ndũkagĩa na njiaro cia gũtũũria rĩtwa rĩaku.
Nĩngananga mĩhianano ĩyo mĩicũhie o na ĩyo ya gũtwekio
ĩrĩa ĩrĩ kũu hekarũ ya ngai ciaku.
Nĩngũhaarĩria mbĩrĩra yaku,
nĩgũkorwo ũrĩ kĩndũ kĩũru biũ.”

¹⁵ Ta cũthĩrĩriai kũũrĩa irĩma-igũrũ,
muone magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoru mwega,
ũrĩa wanagĩrĩra thayũ!
Wee Juda-rĩ, kũngũira ciathĩ ciaku,
na ũhingie mĩhĩtwa yaku.
Andũ aaganu matigagũtharĩkĩra rĩngĩ,
nĩgũkorwo nĩmakaniinwo biũ.

2

Kũgũa kwa Nineve

¹ Atĩrĩrĩ, wee Nineve, mũgũtharĩkĩri nĩokĩte gũgũtharĩkĩra.
Rangĩra kũgitĩro kĩa hinya,
na ũgitĩre njĩra;
wĩhotore,
na wĩkĩre hinya mũno!
² Jehova nĩagacookeria Jakubu riiri wake,
ũhaane ta riiri wa Isiraeli,
o na aakorwo aanangi nĩmamonũhĩte,
na makaananga mĩthabibũ yao.

³ Ngo cia thigari ciake nĩ cia rangi mũtune,
njamba cia ita ciĩhumbĩte nguo ndune ta gakarakũ.
Igera cia ngaari cia ita irahenia
mũthenya ũrĩa ciahhaarĩrio;
matimũ mahangĩrĩtwo mĩtĩ ya mĩkarakaba
namo makahenũka maahiũrio.

⁴ Ngaari cia ita iraguthũka ituĩkanĩirie njĩra cia itũũra,
irahanyũka na mbere, ningĩ na thuutha,
ituĩkanĩirie ihaaro-inĩ cia itũũra.
Ihaana ta imũrĩ irakana;
irahiũka ta rũheni.

⁵ Acookanĩrĩrie mbũtũ cia thigari iria njamba,
no ciũkaga ikĩhĩngagwo.
Iguthũkaga nginya rũthingo-inĩ rwa itũũra inene;
ituĩkaga ta ngo ya kũrĩgitĩra.

⁶ Hingĩrĩrio cia rũũĩ nĩ hingũre,*
naguo mũciĩ wa ũthamaki ũkamomoka.

* **2:6** Hingĩrĩrio cia njũũĩ nĩ kuuga kũrĩa Rũũĩ rwa Koseri rwahingĩrĩrio, naguo mũiyũro ũcio wahingũrĩtwo ũkĩgũithia thingo.

- 7 Nĩ gwathanĩtwo itũũra rĩu inene
rĩtahwo na rĩthaamio.
Ngombo ciarĩo cia airĩtu iragirĩka na mĩgambo ta ya ndutura,
na ikehũũra ithũri.
- 8 Nineve kũhaana ta ndia,
na maaĩ makuo nĩkũhwa marahwa.
Kũraanĩrĩrwo, gũkeerwo atĩrĩ, “Ta rũgamai! Ta rũgamai!”
No gũtirĩ mũndũ ũngĩhũgũra.
- 9 Tahai betha!
Tahai thahabu!
Ūtonga ũrĩa ũrĩ igĩĩna-inĩ ciao ciothe ndũngĩthira!
- 10 Nineve nĩgũtahe, na indo igatunyanwo gũgatigwo ũtheri!
Ngoro nĩikuĩte, na maru makaregera,
na mĩrĩrĩ ikainaina, o na andũ othe magathita ithiithi.
- 11 Atĩrĩrĩ, imamo cia mĩrũũthi irĩ ha,
kũndũ kũrĩa yarereire ciana ciayo,
kũrĩa mĩrũũthi ya njamba na ya nga yathiiaga
na ciana ciayo itegwĩtigĩra?
- 12 Mũrũũthi wa njamba nĩwatambuuriire ciana ciaguo nyama cia gũciigana,
na ũgĩitĩra mũgoma waguo gĩa kũrĩa,
ũkĩiyũria imamo ciaguo na kĩrĩa woragĩte,
na ũkĩiyũria ngurunga ciaguo na kĩrĩa waguĩmĩte.
- 13 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩ nĩngũũkĩrĩire.
Nĩngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki,
naruo rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina mĩrũũthi yaku ĩrĩa mĩthĩ.
Ndigagũtigĩria kĩndũ gĩa kũguĩma gũkũ thĩ.
Nayo mĩgambo ya andũ arĩa ũtũmaga
ndĩgaacooka kũiguuo rĩngĩ.”

3

Mwanangĩko Ūtangĩgirĩrĩka Nineve

- 1 Kaĩ itũũra inene rĩa Nineve rĩrĩa rĩitaga thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!
Itũũra rĩu rĩiyũrĩtwo nĩ maheeni
na indo cia ũtunyani,
na rĩtiagaga andũ moragĩtwo.
- 2 Rĩ na mwanũko wa mĩcaarĩca,
na mũrurumo wa magũrũ ma ngaari,
na mbarathi iteng’erete,
na ngaari cia ita ikũrũgarũga!
- 3 Thigari cia mbarathi irahithũka,
ikahenũkia hiũ cia njora
na matimũ marahenia!
Andũ aingĩ nĩmooragĩtwo,
gũkagĩa na hĩba cia arĩa makuĩte,
na ciimba itangĩtarĩka,
nao andũ makahĩngwo nĩ ciimba icio:
- 4 maũndũ maya mothe marekĩka nĩ ũndũ wa ũingĩ wa merirĩria ma mũmaraya,
ũrĩa ũguucĩrĩirie mũndũ-wa-nja ũcio mũrogi,

ũrĩa watuire ndũrĩrĩ ngombo na ũmaraya wake,
na agĩtua kĩrĩndĩ ngombo na ũragũri wake.

⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩ nĩngũgũũkĩrĩra.

Ngũkũheta nguo ikũhumbĩre ũthiũ.

Nguonia ndũrĩrĩ njaga yaku,
na ngũconorithie mbere ya mothamaki.

⁶ Ngũgũikĩria gĩko kĩrĩ magigi,
ngũnyarare ũtuĩke kĩndũ gĩa kũmakania gĩkĩonwo nĩ andũ.

⁷ Arĩa othe magaakuona nĩmakooora makiugaga atĩrĩ,
‘Hĩ, Nineve nĩrĩanange, nũũ ũkaarĩcakaĩra?’
Mũndũ wa gũkũhooreria-rĩ, ingĩmũruta kũ?”

⁸ Wee-rĩ, ũkĩrĩ mwega gũkĩra Thebesi,*
itũũra rĩrĩa rĩakĩtwo Rũũĩ-inĩ rwa Nili,
o rĩo rĩrigiicĩirio nĩ maaĩ?

Rũũĩ rũo nĩruo rũrĩgitagĩra,
naruo rũthingo rwarĩo nĩ maaĩ macio.

⁹ Kushi na Misiri nĩcio ciarĩ hinya warĩo ũtangĩathirire;
Putu na Lubimu maarĩ amwe a thiritũ narĩo.

¹⁰ No rĩrĩ, nĩrĩatahirwo,
na andũ aarĩo magĩthaamio.

Tũkenge twarĩo twatungumanirio,
tũgĩtuĩka icunjĩ magomano-inĩ mothe ma njĩra.

Mĩtĩ nĩyacuukĩirwo andũ aarĩo arĩa maarĩ igweta,
anene othe aarĩo makĩohwo na mĩnyororo.

¹¹ Wee nawe nĩũkarĩo,
na nĩũkooora, wĩhithe,
wethe kũhitho ũũrĩre thũ ciaku.

¹² Cĩhitho ciaku nũmu ciothe ihaana ta mĩtĩ ya mĩkũyũ,
ĩrĩ na ngũyũ iria ciambĩte kwĩrua,
yainainio-rĩ,
ngũyũ ikagũa kanua-inĩ ka mũrĩi.

¹³ Tarora, mbũtũ ciaku cia ita,
hĩ, ciothe ihaana ta andũ-a-nja!

Ihingo cia bũrũri waku
nĩ hingũrĩre thũ ciaku biũ,
mĩgĩiko yacio ĩgacinwo na mwaki.

¹⁴ Taha maaĩ ũige, ũgaakorwo namo hĩndĩ ya kũrigiicĩirio,
ciĩgitĩro ciaku cia hinya ũcirũmie wega!

Haarĩria rĩũmba,
kia ndoro,
ũthondeke maturubarĩ.

¹⁵ Kũu nĩkuo mwaki ũgaakũniinĩra,
na rũhiũ rwa njora rũgũtemenge ũthire biũ,
rũkũrĩe o ta ũrĩa ũngĩrĩo nĩ itono.

Ciaranai ta itono,

* **3:8** Thebesi rĩarĩ itũũra inene rĩa mwena wa rũgongo wa Rũũĩ rwa Nili. No rĩo rĩetagwo No kana No-Amoni.

mūciarane, mūingīhe ta ngigī!

16 Onjoria aku ūmaingīhītie,
makaingīha gūkīra njata cia igūrū,
no mahaana ta ngigī iria cianangaga būrūri,
igacooka ikeyūmbūkīra.

17 Arangīri aku matariī ta ngigī,
anene aku nao nī ta mīrumbī ya ngigī,
īrīa yūmbaga thingo-inī ciaku mūthenya wa heho,
no riūa rīara, īkombūka īgathiī,
na gūtiri mūdū ūngīmenya kūrīa yathiī.

18 Atīrīrī, wee mūthamaki wa Ashuri, arīithi aku nīmakomete;
andū aku arīa marī igweta nīmahuurūkīte.

Andū aku othe mahurunjūkīire irīma-inī,
na gūtiri wa kūmacookanīrīria.

19 Kīronda gīaku gītingīhona;
nguraro yaku nī ya gūkūūraga.

Mūdū o wothe ūiguīte ūhoru waku
arahūūra hī tondū nīūgwīte,

nūū ūtarī wahutio
nī kīnyariirano gīaku gītari mūthia?

HABAKUKU

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū ĩrīa yakinyīrīire mūnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

² Wee Jehova-rī, nī nginya rī ngūtūūra ngūkayagīra ūndeithie,
no wee ūkaaga kūnjigua?

Githī ndigūkayagīra ngiugaga, “Haaro! Haaro!”
no wee ūkaaga kūhonokania?

³ Ūtūmaga ndīrorere wagi wa kīhotoo nīkī?

Ūkiragīrīria maūndū mooru nīkī?

Mwanangīko na haaro irī mbere yakwa;
kūrī na njūgitano, nayo mbaara nī nyingī.

⁴ Nī ūndū ūcio, watho nīmwigithie hinya,
na kīhotoo gītihootanaga.

Andū arīa aaganu marigiicaga arīa athingu,
na nī ūndū ūcio kīhotoo gīkoogomio.

Icookia rīa Jehova

⁵ “Atīrīrī, ta rorai ndūrīrī na mwīrorere ūhoru wacio,
na mūmake biū.

Nīgūkorwo matukū-inī maku nīngwīka ūndū
ūrīa ūtangītīkia o na ūngūrwo.

⁶ Nīngwarahūra andū a Babuloni,
andū a haaro, na matarī tha,
arīa matuīkanagia thī yothe,
na makegwatīra ciikaro itarī ciao.

⁷ Nī andū a kūmakania, na a gwītīgīrwo;
nīo meyathaga, na magetūūgīria.

⁸ Mbarathi ciao irī ihenya gūkīra ngarī,
na nī ooru mūno gūkīra njūūi iria icangacangaga kīhwaī-inī.

Thigari ciao iria ithiiga ihaicīte mbarathi iteng’eraga ta ciūmbūkīte;
ahaici acio a mbarathi moimaga kūndū kūraya.

Mombūkaga ta nderi īgīcuuhūkīra gīa kūrīa;

⁹ othe mokaga mehaarīirie kūruta haaro.

Thigari icio ciao nyingī mūno ithiiga ihaatīte ta rūhuho rwa werū-inī,
īgathiī itahīte andū aingī mūno ta mūthanga.

¹⁰ Manyararaga ahamaki,
na makanyūrūria andū arīa maathanaga.

Mathekagīrīra matūūra mothe manene marīa mairigīre;
maakaga ihumbu cia tīri, magatunyana matūūra macio.

¹¹ Nīngī mahītūkagīra kuo na ihenya o ta rūhuho mathīte na mbere:
andū maagararaga watho, magatuīka ehia,
magatua atī hinya wao nīguo ngai yao.”

Gūteta gwa Keerī kwa Habakuku

¹² Wee Jehova-rī, githī ndūtūūruga kuuma tene o na tene?

O Wee Ngai wakwa, ūrīa wakwa mūtheru, tondū ūcio tūtīgakua.

Wee Jehova-rī, nīwe ūthuurīte andū a Babuloni mahingie ituīro rīaku;
wee Rwaro rwa Ihiga-rī, ūkamaamūra matūherithie.

- 13 Maitho maku nĩ matheru mũno, matingĩrorera ũmaramari;
wee-rĩ, ndũngĩkirĩria maũndũ mooru.
Ūgĩkiragĩria andũ arĩa oingumania nĩkĩ?
Ūkiraga nĩkĩ rĩria andũ arĩa aaganu
mekũmeria andũ arĩa athingu kũmakĩra?
- 14 Ūtuĩte andũ ta thamaki cia iria,
ũkamatua ta ciũmbe cia iria-inĩ, iria itarĩ mũciathi.
- 15 Thũ ĩyo njaganu ĩmaguucagia othe na ndwano,
ĩkamagwatia na wabu wayo,
ĩkamacookereria thĩinĩ wa mũtego wayo;
nĩ ũndũ ũcio ĩgakena na ĩgacanjamũka.
- 16 Nĩ ũndũ ũcio, ĩrutagĩra wabu wayo igongona,
na ĩgacinĩra mũtego wayo ũbumba,
nĩgũkorwo wabu wayo nĩguo ũtũmaga ĩtũũre ĩkenagia,
na ĩkarĩiaga irio iria njega mũno.
- 17 ĩgũtũũra ĩtahaga na wabu wayo,
ĩkaniinaga ndũrĩrĩ ingĩ ĩtegũciguĩra tha?

2

- 1 Nĩngũrũgama handũ hakwa ha kũrangĩra,
na njikare o hau rũthingo igũrũ.
Njetereire njigwe ũria ekũnjĩra,
nĩguo menye ũria ingĩcookia nĩ ũndũ wa iteta rĩrĩ.

Icookia rĩa Jehova

- 2 Nake Jehova akĩnjookeria atĩrĩ,
“Andĩka ũguũrio ũyũ,
ũwandĩke wega ihengere-inĩ na ndemwa nene,
nĩgeetha ũthomeke wega,
o na mũndũ angĩkorwo ateng’erete.
- 3 Nĩgũkorwo ũguũrio ũyũ wetereire ihinda rĩria rĩtuĩtwo;
waragia ũhoru wa matukũ ma mũthia,
na ndũngĩtuĩka wa maheeni.
O na ũngĩikara mũno-rĩ, weterere.
Ti-itherũ nĩũkahingio, na ndũgatĩrio.
- 4 “Atĩrĩrĩ, mũndũ mwĩtĩĩ-rĩ,
merirĩria maake ti marũngĩrĩru;
no mũndũ ũria mũthingu
agatũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia gwake;
- 5 ti-itherũ, mũndũ ũcio mwĩtĩĩ nĩakunyanagĩrwo nĩ ndibei;
nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ hĩndĩ ahurũkaga.
Tondũ akorokete ta mbĩrĩra,
na o ta ũria gĩkuũ gĩtaiganagia,
o nake ndaiganagia;
acookanagĩria ndũrĩrĩ ciothe harĩ we,
na agataha andũ a ndũrĩrĩ ciothe.
- 6 “Githĩ andũ othe matikamũthekerera makĩmũnyũrũragia, na mamũnyarare,
makiugaga atĩrĩ,
“Kaĩ mũndũ ũria wĩigagĩra indo cia ũici,

na agetongia na indo cia ūtunyani arĩ na haaro-ĩ!
Egũtũũra ekaga ūguo nginya-rĩ?’

7 Andũ arĩa ūrĩ na thiirĩ wao githĩ matigagũũkĩrĩra o rĩmwe?
Githĩ matikaarahũka, na matũme ūinaine,
macooke makũnyamarie?

8 Tondũ nĩũtahĩte ndũrĩrĩ nyingĩ indo ciao,
matigari ma ndũrĩrĩ icio, nĩmagagũtaha indo o nawe.

Nĩ ūndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ūkaananga mabũrũri, na matũũra manene, o na arĩa othe marĩ kuo.

9 “Mũndũ ūrĩa wakaga wathani wake,
na agetongia na uumithio ūtarĩ wa kĩhooto,
nĩgeetha aake nyũmba yake handũ igũrũ
nĩguo ehonokie ndakanyiitwo nĩ mwanangĩko,
kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

10 Wee wanaciirĩra kũniinwo kwa ndũrĩrĩ nyingĩ,
ũgaconorithia nyũmba yaku mwene,
na ūkoorwo nĩ muoyo waku.

11 Mahiga ma rũthingo nĩmakanĩrĩra,
na mĩgamba ya mbaũ nĩkamũkĩria.

12 “Mũndũ ūrĩa wakithagia itũũra inene na ūiti wa thakame,
na akahaanda itũũra na njĩra cia ūmaramari, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

13 Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ndatuĩte
atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia gwakĩrĩria mwaki,
na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ?

14 Nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ūmenyo wa riiri wa Jehova,
o ta ūrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.

15 “Mũndũ ūrĩa ūheaga andũ a itũũra rĩake njoohi,
akamatahĩria mondo-inĩ ya rũũa ya ndibeĩ nginya makarĩño,
nĩgeetha ererere njaga yao, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

16 Ūkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha kũgĩa na riiri.
Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩaku!

Nyua, ūrĩño,
nayo njaga yaku yoneke!

Gĩkombe kuuma guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Jehova
nĩkĩragũkora, na njono nĩkũhumbĩra riiri waku.

17 Haaro irĩa ūrutĩre Lebanoni-rĩ, nĩgagũhubĩkania,
na wanangi waku wa nyamũ-rĩ, nĩũgagũmakia mũno.

Nĩ ūndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ūkaananga mabũrũri, na matũũra manene, na arĩa othe marĩ kuo.

18 “Mũhianano mũicũhie nĩ wa bata ūrĩkũ mũndũ aarĩkia kũwacũhia?
O naguo mũhianano wa gũtwekio ūrĩa ūtũmaga andũ maheeneke nĩ wa bata
ũrĩkũ?

Nĩgũkorwo ūrĩa ūũthondekaga ehokaga kĩrĩa ombĩte;
athondekaga mũhianano ĩtaaragia.

19 Mũndũ ūrĩa wĩraga rũbaũ atĩrĩ, ‘Gĩa na muoyo!’
Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo atĩrĩ, ‘Arahũka!’ Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
Indo ta icio ciakĩhota kuonia mũndũ njĩra?

Ihumbĩtwo thahabu na betha;
no itirĩ na mĩhũmũ thĩinĩ wacio.
20 No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake theru;
thĩ yothe nũkire ki ĩrĩ mbere yake.”

3

Ihooya rĩa Habakuku

- 1 Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku, rĩa kũinwo ta rwĩmbo.
2 Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjiguĩte ũhoru wa ngumo yaku,
nganyĩtwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ciĩko ciaku.
Rurumũkia ciĩko ciaku matukũ-inĩ maya maitũ,
ũtũme imenyeke matukũ-inĩ maitũ;
o na hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ mũrakaru, iguanagĩra tha.
- 3 Ngai ookire oimĩte Temani,
ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte Kĩrĩma kĩa Parani.
Riiri wake ũkĩhumbĩra igũrũ,
naguo ũgooci wake ũkĩiyũra thĩ.
- 4 Ũkengi wake wahaanaga ta riũa rĩkĩratha;
mĩrũri yahenũkaga kuuma guoko-inĩ gwake,
nahau hau nĩho hinya wake wahithĩtwo.
- 5 Mũthiro nĩguo wamũtongoragia;
mũrimũ wa mũthiro ũkamuuma thuutha.
- 6 Aarũgamire, agĩthingithia thĩ;
agĩcũthĩrĩria agĩtũma ndũrĩrĩ ciinaine.
Irĩma cia tene ikĩmumuthũka,
natuo tũrĩma twa tene tũkĩmomoka.
Mĩthiire yake-rĩ, nĩ ya tene na tene.
- 7 Nĩndonire andũ arĩa matũũraga hema cia Kushani marĩ na mĩnyamaro,
nao arĩa matũũraga Midiani maiyũrĩtwo nĩ ruo rũnene.*
- 8 Wee Jehova-rĩ, nĩ njũũ warakarĩire?
Mang'ũrĩ maku-rĩ, nĩ tũrũũ mokĩrĩire?
Wee-rĩ, wokĩrĩire iria na mang'ũrĩ maku
rĩrĩa wahaicĩte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ũhootani cia ita?
- 9 Nĩwarutire ũta waku, ũkĩwoya na igũrũ,
na ũgĩtia mĩguĩ mĩingĩ.†
Nayo thĩ ũkĩmĩgayania na njũũ;
10 irĩma ciakuonire ikĩĩnyogonda.
Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo gĩgĩtherera;
maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩhũũyũka,
na makĩambararia makũmbĩ mamu na igũrũ taarĩ moko.
- 11 Riũa na mweri nĩciarũgamire o ro ũguo kũu igũrũ,
ciona ũtheri wa mĩguĩ yaku ikĩrathũka,
na ciona kũhenia gwa ĩtimũ rĩaku rĩkĩmenũka.
- 12 Watũkanĩrie thĩ na mang'ũrĩ,
na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na marakara.

* 3:7 Andũ a Kushani na Midiani maarĩ Aarabu arĩa matũũraga gũkuhĩ na Edomu. † 3:9 Mĩguĩ haha nĩ heni na marurumĩ iria Mwachani aahũthĩrĩre.

- 13 Wokire kũhonokia andũ aku,
na ũhonokie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta.
Wahehenjire kĩongo kĩa nyũmba ya waganu,
ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ ciayo.
- 14 Wamũtheecire mũtwe na itimũ rĩake mwene,
rĩrĩa njamba ciake cia ita ciatũtharĩkĩire itũharaganie;
cigakenagĩrĩra ta igũtambuura athĩni arĩa mehithĩte.
- 15 Wee wakinyire iria igũrũ na mbarathi ciaku,
ũgĩthuka maaĩ macio maingĩ, magĩtuĩka makũmbĩ manene.

- 16 Ndaiguire ũhoro ũcio,
ngoro yakwa ĩgĩtumatuuma,
nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ mũgambo ũcio;
mahĩndĩ makwa makĩonja,
namo magũrũ makwa makĩinaina.
- No nĩ nĩngweterera ngĩrĩrĩrie,
nginya mũthenya ũrĩa wa kũnyariirĩka ũgaakinya,
ũkore rũrĩrĩ rũrĩa rũtũtharĩkagĩra.

- 17 Atĩrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga kũruta kĩro,
nayo mũthabibũ yaage thabibũ,
o nago mũtamaiyũ wage maciaro,
nayo mũgũnda yaage irio;
o na kũngĩaga ng' Ondu gĩcegũ
na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ,

- 18 nĩ no ndĩrĩkenagĩra Jehova,
njanjamũkage nĩ ũndũ wa Ngai Mũhonokia wakwa.

- 19 Mwathani Jehova nĩwe hinya wakwa,
atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta magũrũ ma thwariga,
nake aahotithagia kũhaica kũrĩa gũtũũgĩru.

Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo. Rwĩmbo rũrũ nĩ rwa kũinwo na inanda cia mũgeeto.

ZEFANIA

¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Zefania mũrũ wa Kushi, mũrũ wa Gedalia, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Hezekia, rĩrĩa Mũthamaki Josia mũrũ wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gũtuĩrwo Ciira

² Atĩrĩrĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩnganiina indo ciothe ithire biũ,
ithire kũndũ guothe gũkũ thĩ.

³ Nĩnganiina andũ o na nyamũ;

njooke niine nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ.

Andũ arĩa aaganu magaatigĩrio o hĩba cia mahuti,

hĩndĩ ĩrĩa ngaaniina andũ mathire kũndũ guothe gũkũ thĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Juda,
na njũkĩrĩre andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu.

Nĩnganiina mĩhianano ya Baali ĩrĩa ĩtigarĩte gũkũ,
na niine marĩtwa ma andũ arĩa matooi Ngai,
na athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano,

⁵ o acio mainamagĩrĩra,

makahooya mbũtũ cia igũrũ marĩ nyũmba igũrũ,

o na makainamĩrĩra, makehĩta na rĩtwa rĩa Jehova,
na magacooka makehĩta na rĩtwa rĩa Milikomu,

⁶ o acio matigaga kũrũmĩrĩra Jehova magacooka na thuutha,
na maticaragia Jehova, o na kana makamũrongooria.

⁷ Atĩrĩrĩ, kirai ki mũrĩ mbere ya Mwathani Jehova,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhĩ.

Jehova nĩahaarĩrie igongona;

ningĩ nĩamũrĩte andũ arĩa etĩte.

⁸ Mũthenya ũcio wa igongona rĩa Jehova-rĩ,

nĩngaherithia anene, o na herithie ariũ a mũthamaki,

hamwe na arĩa othe magaakorwo mehumbĩte nguo cia bũrũri ũngĩ.

⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaherithia ataagarari othe a hingĩro,

o acio maiyũragia hekarũ ya ngai ciao na haaro na maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio

nĩgũkaiguuo mũkayo uumĩte Kĩhingo-inĩ gĩa Thamaki,

o na kũgirĩka kuumĩte Itũũra Rĩerũ,

naguo mũrurumo mũnene wa mũmomoko uume tũrĩma-inĩ.

¹¹ Girĩkai, inyuĩ mũtũũraga rũgongo rwa ndũnyũ;

mũgirĩke tondũ onjorithia anyu othe nĩmekũniinwo,

na arĩa othe monjorithanagia na betha manangwo.

¹² Hĩndĩ ĩyo nĩngoya matawa njethe andũ Jerusalemu,

na herithie arĩa meiganĩtie,

arĩa mahaana ndibei ĩtiganĩrio na kĩnyita kĩayo,

arĩa meciiragia atĩrĩ,

'Jehova ndarĩ ũndũ angĩka, mwega kana mũũru.'

13 Ūtonga wao nĩũgatahwo,
na nyũmba ciao imomorwo.
Nĩmagaka nyũmba,
no matigacitũũra;
nĩmakahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ,
no matikanyua ndibei yayo.

Mũthenya ũrĩa Mũnene wa Jehova

14 "Mũthenya ũrĩa mũnene wa Jehova ũrĩ hakuhĩ,
ũrĩ hakuhĩ na nĩũrooka narua.
Ta thikĩrĩriai! Kĩrĩro kĩa mũthenya ũcio wa Jehova gĩgaakorwo kĩrĩ kĩnene,
nacio njamba cia ita nĩikaarĩra mũno irĩ kũu.
15 Mũthenya ũcio-rĩ, ũgaakorwo ũrĩ wa mang'ũrĩ,
mũthenya wa mĩnyamaro na ruo rũnene,
mũthenya wa mathĩina na mwanangĩko,
mũthenya wa nduma na mairia,
mũthenya wa matu na nduma ndumanu,
16 mũthenya wa kũhuhwo karumbeta na mbugĩrĩrio ya mbaara
ya gũũkĩrĩra matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya,
na gũũkĩrĩra mĩthiringo irĩa mĩraihu na igũrũ.
17 Nĩngarehere andũ mĩnyamaro,
nao magaathiiaga ta andũ atumumu,
nĩ ũndũ nĩmehĩirie Jehova.
Thakame yao nĩĩgaitwo ta rũkũngũ,
nacio nyama cia nda ciao iteo ta irĩ rũrua.
18 Betha kana thahabu ciao
itikahota kũmahonokia,
mũthenya ũcio wa mang'ũrĩ ma Jehova.
Thĩ yothe ikaaniinwo
na mwaki wa ũiru wake,
nĩgũkorwo arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ
nĩakamaniina o rĩmwe."

2

1 Mwĩcookanĩrĩriei hamwe, mwĩcookanĩrĩriei hamwe
inyuĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtarĩ thoni.
2 Mwĩcookanĩrĩriei mbere ya ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo gũkinya,
mũthenya ũcio ũmũkorerere ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo nĩ rũhuho,
mbere ya marakara mahiũ ma Jehova mamũkore,
mbere ya mũthenya ũcio wa mang'ũrĩ ma Jehova kũmũkora.
3 Cariai Jehova, inyuĩ andũ othe arĩa enyihia a bũrũri,
inyuĩ arĩa mwĩkaga ũrĩa aathanĩte.
Mwĩcarĩriei ũthingu, mwĩcarĩriei kwĩnyihia;
no gũkorwo nĩmũkagitĩrwo
mũthenya ũcio wa marakara ma Jehova.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

4 Itũũra rĩa Gaza nĩrĩgatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩa Ashikeloni rĩanangwo.
Andũ a Ashidodi makaarutũrũrwo mũthenya barigici,

narĩo itũũra rĩa Ekironi rĩthario ta mũtĩ ũkũmunywo.

⁵ Inyuĩ arĩa mũtũũraga ndwere-inĩ cia iria,
o inyuĩ Akerethi, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ!
Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩ ĩgũũkĩrĩire,
wee Kaanani, bũrũri wa Afilisti.

“Nĩngakũniina,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatigara.”

⁶ Bũrũri ũcio ũrĩ ndwere-inĩ cia iria, o kũu Akerethi matũũraga,
gũgaatuĩka kũndũ gwa gwakwo ithũnũ cia arĩithi, na ciugũ cia ng’ondũ.

⁷ Bũrũri ũcio ũgaatuĩka wa matigari ma nyũmba ya Juda;
kũu nĩkuo makoona ũrĩithio.
Hwaĩ-inĩ magaakomaga nyũmba cia Ashikeloni.
Nake Jehova Ngai wao nĩakamamenyerera, na atũme magaacĩre rĩngĩ.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi na Amoni

⁸ “Nĩnjiguĩte irumi cia Moabi
na inyũrũri cia Amoni,
acio maarumire andũ akwa
na makĩhĩta gũũkĩrĩra bũrũri wao.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
Moabi gũgaatuĩka o ta Sodomu,
naguo bũrũri wa Amoni ũtuĩke ta Gomora,
kũndũ kwa riya, na marima ma cumbĩ,
kũndũ gũtakũraga kĩndũ kuuma tene.
Matigari ma andũ akwa nĩmakaamataha;
nao andũ a rũrĩrĩ rwakwa arĩa makaahonoka nĩmakagaya bũrũri wao.”

¹⁰ Maũndũ macio nĩmakamakora nĩ ũndũ wa mwĩtĩĩo wao,
na nĩ ũndũ wa kũruma na kũnyũrũria andũ a Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹¹ Jehova nĩagetigĩrwo nĩo
rĩrĩa akaananga ngai ciothe cia bũrũri ũcio.
Ndũrĩrĩ iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ ciothe cia iria nĩikamũhooya,
o rũrĩrĩ rũrĩ bũrũri waruo kĩũmbe.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹² “O na inyuĩ, andũ a Kushi,
nĩmũkooragwo na rũhiũ rwakwa rwa njora.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

¹³ Nĩagatambũrũkia guoko gwake okĩrĩre andũ a gathigathini
na aniine Ashuri,
atige Nineve gũkirĩte ihooru,
na kũũmagarĩte o ta werũ.

¹⁴ Ndũũru cia mbũri na ng’ombe igaakoma kuo,
hamwe na ciũmbe cia mĩthemba yothe.
Ndundu cia werũ na ndundu iria ng’ambi
nĩikomba itugĩ-inĩ ciakuo.
Kayũ ka mĩgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inĩ,
hĩba cia mahiga igaakorwo mĩrango-inĩ,
nayo mĩgamba ya mĩtarakwa ĩtigwo ũtheri.

15 Rĩĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩrĩa rĩratũire na gĩkeno,
o na rĩtarĩ na ũgwati.
Rĩrĩa rĩeĩrĩraga atĩrĩ,
“Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.”
Kaĩ nĩrĩkĩanangĩtwo,
rĩgatuĩka o kĩmamo kĩa nyamũ cia gĩthaka-ĩ!
Arĩa othe mahĩtũkagĩra harĩ rĩo
no kũrĩnyũrũria na kũrĩorota.

3

Mehia ma Jerusalemu

1 Kaĩ itũũra rĩrĩ inene rĩa andũ aremi, na rĩgwatĩtio thaahu,
o na rĩiyũrite maũndũ ma kũhinyanĩrĩria rĩrĩ na haaro-ĩ!
2 Rĩtirĩ mũndũ rĩathĩkagĩra, rĩtiĩtikagĩra gũtaarwo.
Rĩtiĩhokaga Jehova, na rĩtikuhagĩrĩria Ngai warĩo.
3 Anene aarĩo mahaana ta mĩrũũthi ĩkũrarama,
aathani aarĩo mahaana ta njũũi iria icangacangaga hwaĩ-inĩ,
gũtirĩ kĩndũ matigagia gĩkinyie rũciinĩ.
4 Anabii aarĩo nĩ etĩĩ;
nĩ andũ a ungumania.
Athĩnjĩri-Ngai aarĩo mathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre,
na magathũkia watho.
5 Jehova ũrĩa ũrĩ thĩinĩ warĩo nĩ mũthingu;
we ndeekaga ũũru.
Rũciinĩ o rũciinĩ nĩatuanagĩra ciira na kĩhooto,
mũthenya o mũthenya ndagaga gwĩka ũguo,
no arĩa matarĩ athingu matirĩ thoni.
6 “Nĩiniĩte ndũrĩrĩ;
cĩgĩtĩro ciao cia hinya nĩ momore.
Nacio barabara ciao ndũmĩte itiganĩrio,
gũtirĩ mũndũ ũracigerera.
Matũũra mao manene nĩmanange;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte, gũtirĩ o na ũmwe.
7 Ndeerire itũũra rĩu inene atĩrĩ,
“Ti-itherũ nĩũkanjĩtigĩra,
na wĩtĩkĩre gũtaarwo!”
Hĩndĩ ĩyo itũũro ciake itikaniinwo,
o na kana maherithia makwa mamũkore.”
No o meeriragĩria o gwĩka ũũru
maũndũ-inĩ mao mothe.
8 Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ikarai mũnjetereire,
mweterere mũthenya ũrĩa ngaarũgama ndute ũira.
Nĩndũite atĩ nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ hamwe,
na nyũnganie mothamaki,
nĩguo ndĩmaitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa,
nĩmo marakara makwa mahiũ.
Thĩ yothe nĩkaniinwo
nĩ mwaki wa marakara ma ũiru wakwa.
9 “Hĩndĩ ĩyo nĩngatheria mĩromo ya ndũrĩrĩ,

- nĩguo othe makayagĩre rĩitwa rĩa Jehova,
na mamũtungatagĩre marĩ na ũrũmwe.
- 10 Andũ akwa arĩa mahurunjũkĩire
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi,
o acio maahooyaga,
nĩmakandehera maruta.
- 11 Mũthenya ũcio wee ndũgaconorithio
nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa mooru wananjĩka,
tondũ nĩngeheria arĩa othe makenagĩra mwĩtĩño wao,
ndĩmarute kuuma itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene.
Ndũgacooka gwĩtũũgĩria
ũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru.
- 12 No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ kanyu
andũ arĩa ahooreri na enyihia,
arĩa mehokete rĩitwa rĩa Jehova.
- 13 Matigari ma Isiraeli matigekaga ũũru;
matikaheenanagia,
kana ũhinga woneke tũnua-inĩ twao.
Makaarĩaga na magakoma,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia.”
- 14 Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni, ina rwĩmbo;
o nawe, Isiraeli anĩrĩra!
Nawe Mwarĩ wa Jerusalemu
kena na ũcanjamũke na ngoro yaku yothe!
- 15 Jehova nĩheretie ihũũra rĩaku,
nacio thũ ciaku nĩacingatĩte.
Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ hamwe nawe;
ndũgacooka gwĩtigĩra mwanangĩko rĩngĩ.
- 16 Mũthenya ũcio nĩmakeera Jerusalemu atĩrĩ,
“Wee Zayuni, ndũgacooke gwĩtigĩra
na ndũkaregerie moko maku.
- 17 Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe,
o we ũrĩa ũrĩ hinya wa kũhonokania.
Nĩarĩgũkenagĩra mũno,
na nĩarĩkũhooragĩria na wendo wake,
agũkũngũire akĩinaga nyĩmbo.”
- 18 “Kĩeha gĩa ciathĩ iria njathane nĩngamwehereria;
icio ikoretwo irĩ mũrigo na cia thoni harĩ inyuĩ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo nĩngaherithia
arĩa othe maamũhinyagĩrĩria;
nĩngahonokia arĩa ithua,
na njookererie arĩa mahurunjĩtwo.
Nĩngatũma magĩe igweta na ndĩmagocithie
mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa manaconorithio.
- 20 Ihinda rĩu nĩngamũcookanĩrĩria;
hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookia mũciĩ.
Nĩngatũma mũgĩe igweta na ndĩmũgoocithie
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ,
hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma mũgaacĩre rĩngĩ,

o mũkĩionagĩra na maitho manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andũ kwĩrwo maake Nyũmba ya Jehova

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario,* mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na kanua ka mũnabii Hagai makĩrwo atĩrĩ,

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Andũ aya moigaga atĩrĩ, ‘Thinda ti ikinyu rĩa gwakĩra Jehova nyũmba.’”

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩũka na kanua ka mũnabii Hagai ĩkĩũria atĩrĩ, ⁴ “Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene rĩa gũikara nyũmba iria ng’emie na mbaũ rĩrĩa nyũmba ĩno yakwa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku?”

⁵ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu ĩtariĩ. ⁶ Mũhaandĩte irio nyingĩ, no mũkagetha o tũnini. Mũrĩaga no mũtihũnaga. Mũnyuuaga no mũtinyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũrĩa ũthũkũmaga, aanyiita mũcaara wake awĩkagĩra mũhuko ũrĩ na marima.”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu ĩtariĩ. ⁸ Ambatai irĩma-inĩ mũgĩire mbaũ, mũũke mũnjakĩre nyũmba, nĩgeetha nĩ ndĩmĩkenagĩre na ndũike wa gũtĩagwo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ, no rĩrĩ, mũkĩona o kĩndũ kĩnini. Kĩrĩa mwainũkirie, ngĩkĩũmbũra na mĩhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire ũguo nĩ ũndũ wa nyũmba yakwa, ĩrĩa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku, rĩrĩa o ũmwe wanyu arahangĩra maũndũ ma nyũmba yake mwene.

¹⁰ Nĩ ũndũ wanyu, igũrũ nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ĩkarega na maciaro mayo.

¹¹ Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndibei ya mũhĩhano na maguta na kĩrĩa gĩothe thĩ ĩciaraga, na ngĩnyiihia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko manyu.”

¹² Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte. Nao andũ acio magĩitigĩra Jehova.

¹³ Ningĩ Hagai mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ.” ¹⁴ Nake Jehova akĩarahũra roho wa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte, nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵ Kwarĩ mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa gatandatũ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

2

Riiri wa Nyũmba ĩyo Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe, mweri wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai, akĩrwo atĩrĩ, ² “Arĩria Zerubabeli mũrũ wa

* **1:1** Mũthamaki Dario aathamakaga bũrũri wa Perisia mwaka-inĩ wa 522 nginya 486 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

Shealiteli, mwathi wa bŭrŭri wa Juda, na Joshua mŭrŭ wa Jehozadaki, mŭthŭnjŭri-Ngai ŭrŭa mŭnene, na andŭ othe arŭa matigaire, ŭmoorie atŭrŭ, ³ ‘Nŭũ wanyu ŭtigarŭte wonire nyŭmba ŭno na riiri wayo wa mbere? Mŭrona ŭhaana atŭa rŭu? Githŭ mŭtiramŭona ŭhaana ta kŭndŭ gŭa tŭhŭ?’ ⁴ Jehova ekuuga atŭrŭ, ‘Gŭa na hinya, wee Zerubabeli, na ŭgŭe na hinya, wee Joshua mŭrŭ wa Jehozadaki, mŭthŭnjŭri-Ngai ŭrŭa mŭnene, gŭai na hinya inyuŭ andŭ othe a bŭrŭri, na mŭrute wŭra, nŭgŭkorwo ndŭ hamwe na inyuŭ.’ Ŭguo nŭguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ ‘Ŭguo nŭguo ndaarŭkanŭire na inyuŭ, rŭrŭa mwoimire bŭrŭri wa Misiri, na Roho wakwa egŭtŭŭra thŭinŭ wanyu. Tigai gwŭtigŭra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atŭrŭ; ‘Thuutha wa kahinda kanini nŭngathingithia igŭrŭ na thŭ rŭngŭ, na thingithie iria na thŭ nyŭmŭ. ⁷ Nŭngathingithia ndŭrŭrŭ ciothe, nake ŭrŭa wŭriragŭrio nŭ ndŭrŭrŭ ciothe nŭagooka, na niŭ nŭngaiyŭria nyŭmba ŭno riiri,’ ŭguo nŭguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atŭrŭ, ‘Betha nŭ yakwa, o na thahabu nŭ yakwa. ⁹ Riiri wa nyŭmba ŭno ŭgaakorwo ŭrŭ mŭnene gŭkŭra riiri wa nyŭmba ŭrŭa ya mbere,’ ŭguo nŭguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ‘Na handŭ haha nŭngaheana thayŭ,’ ŭguo nŭguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

Irathimo cia Andŭ arŭa Marŭ na Thaahu

¹⁰ Mŭthenya wa mŭrongo ŭrŭ na ŭna, mweri wa kenda, mwaka wa keerŭ wa gŭthamaka kwa Dario, ndŭmŭrŭri ya Jehova nŭyakinyŭire mŭnabii Hagai akŭrwo atŭrŭ, ¹¹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atŭrŭ, ‘Ŭriai athŭnjŭri-Ngai ŭrŭa watho ugŭte: ¹² Mŭndŭ angŭkuua nyama nyamŭre ruuno-inŭ rwa nguo yake, naruo ruuno rŭhutie mŭgate, kana thubu, kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingŭ-rŭ, irio icio ciatuŭka nyamŭre?’ ”

Nao athŭnjŭri-Ngai magŭcookia atŭrŭ, “Aca.”

¹³ Ningŭ Hagai akŭmooria atŭrŭ, “Mŭndŭ ŭrŭ na thaahu nŭ ŭndŭ wa kŭhutania na kŭimba, angŭhutia kŭndŭ kŭmwe gŭa icio-rŭ, kŭndŭ kŭu no kŭnyitwo nŭ thaahu?”

Nao athŭnjŭri-Ngai magŭcookia atŭrŭ, “Ŭi, no kŭnyitwo nŭ thaahu.”

¹⁴ Ningŭ Hagai akŭmeera atŭrŭ, “Jehova ekuuga atŭrŭ, ‘Ŭguo noguo andŭ aya na rŭrŭrŭ rŭrŭ matariŭ maitho-inŭ makwa; ŭrŭa wothe meekaga na kŭrŭa gŭothe marutaga kŭu, kŭrŭ na thaahu.

¹⁵ “‘Na rŭrŭ, mwŭcŭraniei wega ŭhoro ŭyŭ kuuma ŭmŭthŭ, mŭtaranie ŭrŭa maŭndŭ maatarŭ mbere ya rŭrŭa gŭtaarŭ ihiga rŭaigŭrŭrwo igŭrŭ wa rŭngŭ mwako-inŭ wa hekarŭ ŭno ya Jehova. ¹⁶ Mŭndŭ o wothe angŭathiire hŭba-inŭ ya ngano ya ithimi mŭrongo ŭrŭ, aakoraga no ithimi ikŭmi. Mŭndŭ o wothe angŭathiire itangi-inŭ rŭa ndibei erŭgŭrŭire gŭtahia ithimi mŭrongo ŭtano, aakoraga o mŭrongo ŭrŭ. ¹⁷ Ndathŭkirie wŭra wothe wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,* no inyuŭ mŭtiigana kŭnjookerera,’ ŭguo nŭguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Kuuma ŭmŭthŭ na gŭthŭ na mbere, kuuma mŭthenya ŭyŭ wa mweri mŭrongo ŭrŭ na inya, mweri wa kenda, mwŭcŭraniei wega ŭhoro wa mŭthenya ŭrŭa mŭthingi wa hekarŭ ya Jehova wakirwo. Ta mwŭcŭraniei wega: ¹⁹ Nŭ hakŭrŭ o na mbeŭ itigarŭte ikŭmbi-inŭ? Nginyagia rŭu, mŭthabibŭ, na mŭkŭyŭ, na mŭkomamanga, o na mŭtamaiyŭ ndrŭrŭ iragŭa na maciaro.

“‘Kuuma ŭmŭthŭ nŭndŭrŭmŭrathimaga.’ ”

Zerubabeli, Gŭcŭhŭ kŭa Jehova

²⁰ Ningŭ ndŭmŭrŭri ya Jehova nŭyakinyŭire Hagai hŭndŭ ya keerŭ, mweri mŭrongo ŭrŭ na inya wa mweri ŭcio, akŭrwo atŭrŭ, ²¹ “Arŭria Zerubabeli mwathi wa Juda, ŭmwŭre

* **2:17** Rŭhuho rŭhiŭ na mbura ya mbembe ciatŭmagŭrwo nŭ Ngai kŭhŭŭra andŭ nŭ ŭndŭ wa ŭremi wao.

atĩ nĩngathingithia igũrũ na thĩ. ²² Nĩngang'aũrania itĩ cia ũnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng'eni. Nĩngakurumania ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arũndwo na rũhiũ rwa njora rwa mũrũ wa nyina.

²³ "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 'Ningĩ nĩngagũtua ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩara, gĩkurure rũũri rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuurĩte,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga."

ZEKARIA

Isiraeli Gwĩtwo Macookerere Jehova

¹ Na rĩrĩ, mweri wa ĩnana wa mwaka wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido, akĩrwo atĩrĩ:

² “Jehova nĩarakaririo mũno nĩ maithe manyu ma tene. ³ Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ atĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Njookerera, nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nĩ nĩngũmũcookerera,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁴ Mũtikahaane ta maithe manyu ma tene arĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo atĩrĩ: Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garũrũkai mũtuge mũthĩire yanyu mũũru o na mũtugo yanyu mũũru.’ No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya uuge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũraga nginya tene? ⁶ No rĩrĩ, githĩ ndũmĩrĩri yakwa na irĩa ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia anabii itiahingĩirio maithe manyu ma tene?”

“Hĩndĩ ĩyo makĩrira makiuga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwĩkĩte kũringana na ũrĩa mũthĩire na mũtugo iitũ ĩtariĩ, o ta ũrĩa aatuĩte nĩegwĩka.’ ”

Mũndũ ũrĩa warĩ Mĩtĩ-inĩ ya Mĩhandathi

⁷ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ũmwe, mweri ũcio wa Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido.

⁸ Nĩndonire kĩoneki ũtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wahaicĩte mbarathi ndune! Mũndũ ũcio aarũgamĩte mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ haarĩ mbarathi ĩmwe ndune, na ingĩ cia gĩtĩrĩ na ingĩ njerũ.

⁹ Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ cia kĩ?”

Mũraika ũcio waaragia na nĩ akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ.”

¹⁰ Nake mũndũ ũcio warũngĩĩ mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩria akĩnjũra atĩrĩ, “Aya nĩo Jehova atũmĩte mathĩĩ thĩ yothe.”

¹¹ Nao magĩcookia ũhoru kũrĩ mũraika wa Jehova, ũrĩa warũngĩĩ mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthĩite thĩ yothe na tũkoona atĩ thĩ nĩhooreire na ĩrĩ na thayũ.”

¹² Ningĩ mũraika ũcio wa Jehova akĩũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũkwaga kũiguĩra Jerusalemu na matũũra ma Juda tha, marĩa ũkoretwo ũrakarĩire mĩaka mĩrongo mũgwanja?” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkĩarĩria mũraika ũcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.

¹⁴ Nake mũraika ũcio wanjaragĩria akĩnjũra atĩrĩ, “Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩnjiguaga ũru nĩ ũndũ wa Jerusalemu na Zayuni, ¹⁵ no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ iria ciĩguaga irĩ ngĩtĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o hanini, no ndũrĩrĩ icio igĩkĩrĩrĩria kũmanyamaria.’ ”

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩngacooka itũũra rĩa Jerusalemu ndĩrĩiguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo kuo rĩngĩ. Naruo rũrigi rĩa gũthima nĩrũgatambũrũkio Jerusalemu,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹⁷ “Ningĩ ũthĩ na mbere na kwanĩrĩra uuge atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Matũũra makwa nĩmakaiyũrĩrĩra ũgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova nĩakahooreira Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.’ ”

Hĩa Inya na Mabundi Mana

¹⁸ Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona hĩa inya! ¹⁹ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Ici nacio nĩ cia kĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu.”*

²⁰ Nake Jehova agĩcooka akĩnyonia mabundi mana. ²¹ Na niĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Ayarĩ, marooka gwĩka atĩa?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mũndũ ũkwĩhaanda, no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũithie hĩa icio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩũkĩrĩra bũrũri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharaganio.”

2

Mũndũ warĩ na Rũrigi rwa Gũthima

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wanyitĩte rũrigi rĩa gũthima na guoko gwake. ² Ngĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, wathiĩ kũ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ndathiĩ gũthima itũũra rĩa Jerusalemu, nĩguo menye warĩ o na ũraihi warĩo.”

³ Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthiĩ, nake mũraika ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Teng’era wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩgaatuĩka itũũra inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ na mahiũ marĩa magaakorwo kuo.’ ⁵ Jehova ekuuga ũũ, ‘Niĩ mwene nĩ niĩ ngaatuĩka rũthingo rwa mwaki ndĩrĩthiũrũrũkirie, na ndũike riiri thĩinĩ wa itũũra rĩu.’”

⁶ Jehova ekuuga ũũ, “Ūkai, ũkai! Ūrai muume bũrũri wa mwena wa gathigathini, nĩgũkorwo ndĩmũharaganĩrie mĩena yothe ĩna ĩria yumaga huho cia igũrũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ “Ūka, wee Zayuni! Wĩthare, o wee ũtũũraga kwa Mwarĩ wa Babuloni!”

⁸ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Thuutha wa kũũhe gĩtĩo, akĩndũma ngahũũrane na ndũrĩrĩ iria ciatahĩte indo cianyu. Nĩgũkorwo ũria wothie ũmũhutagia inyuĩ nĩ kũũma kĩa riitho rĩa Ngai ahutagia. ⁹ Ti-itherũ nĩngambararia guoko gwakwa ndĩmookĩrĩre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte.

¹⁰ “Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, anĩrĩra na ũkene, nĩgũkorwo nĩndĩrooka gũtũũra gatagatĩ-inĩ kanyu,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹¹ “Mũthenya ũcio-rĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ nĩkanyitithanio na Jehova, na nĩmagatuĩka andũ akwa. Ngaatũũra gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.” ¹² Jehova nĩakagaya Juda gũtuĩke igai rĩake bũrũri-inĩ ũria mũtheru, na nĩagethuurĩra Jerusalemu o rĩngĩ. ¹³ Hoorerai harĩ Jehova inyuĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ tondũ nĩeyarahũrĩte kuuma gĩikaro-ini gĩake gĩtheru.

3

Nguo Theru cia Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene

¹ Ningĩ akĩnyonia Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, arũgamĩte mbere ya mũraika wa Jehova, nake Shaitani arũgamĩte mwena wake wa ũrĩo nĩguo amũcuuke. ² Nake Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, “Jehova arogũkũũma, wee Shaitani! Jehova ũria ũthuurĩte Jerusalemu arogũkũũma wee! Githĩ mũndũ ũyũ ti gĩcinga gĩtharĩtwo kuuma mwaki-inĩ?”

* **1:19** Hĩa icio inya ciarĩ mabũrũri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

³ Na rĩrĩ, Joshua eehumbĩte nguo irĩ gĩko hĩndĩ ĩyo aarũgamĩte mbere ya mũraika. ⁴ Mũraika ũcio akĩira arĩa maarũngiĩ mbere yake atĩrĩ, “Mũrutei nguo icio ciake irĩ na gĩko.”

Agĩcooka akĩira Joshua atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩnjeheretie mehia maku, na nĩngũkũhumba nguo cia goro.”

⁵ Ngĩcooka ngiuga atĩrĩ, “Muohei kĩremba gĩtheru mĩtwe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha kĩremba gĩtheru mĩtwe, na makĩmũhumba nguo, mũraika wa Jehova arũgamĩte o hau.

⁶ Mũraika wa Jehova agĩatha Joshua, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Ũngĩrũmĩrĩra mĩthiire yakwa na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa nyendaga mekwo, nĩũgaathaga nyũmba yakwa, o na ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nja ciayo, na ngwĩtikĩrie ũtuĩke ũmwe wa andũ aya marũngiĩ haha.

⁸ “Ta thikĩrĩria, wee Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, hamwe na athiritũ aku aya maikarĩte thĩ mbere yaku, o acio kĩmenyithia kĩa maũndũ marĩa magooka: Nĩngarehe ndungata yakwa, o we Rũhonge.’ ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Atĩrĩrĩ, nĩnjigĩte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rĩu rĩrĩ na maitho mũgwanja, na nĩngakurura maandĩko igũrũ warĩo, na njeherie mehia ma bũrũri ũyũ na mũthenya ũmwe.

¹⁰ “Mũthenya ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu nĩageeta mũndũ wa itũũra rĩake maikare rungu rwa mĩtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mũtĩ wa Thahabu wa Kũigĩrĩra Tawa na Mĩtĩ Īrĩ ya Mĩtamaiyũ

¹ Hĩndĩ ĩyo mũraika ũrĩa twaranagĩria nake akĩhũndũka, akĩjarahũra, ta ũrĩa mũndũ aarahũragwo kuuma toro. ² Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona mũtĩ wa thahabu theri wa kũigĩrĩrwo tawa, ũrĩ na mbakũri igũrũ rĩagu, na ũigĩrĩrwo matawa mũgwanja na mĩberethi mũgwanja ya gũtwara maguta matawa-inĩ macio. ³ Ningĩ harĩ na mĩtĩ ĩrĩ ya mĩtamaiyũ ĩrganĩtie naguo, ũmwe ũrĩ mwena wa ũrĩo wa mbakũri, na ũrĩa ũngĩ mwena wayo wa ũmotho.”

⁴ Ngĩũria mũraika ũrĩa twaranagĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũĩ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũria atĩrĩ, “Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ĩkuuga ũũ: ‘Ti ũndũ wa hinya kana wa ũhoti, no nĩ ũndũ wa Roho wakwa,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷ “Wee kĩrĩma gĩkĩ kĩnene-rĩ, ũkĩrĩ ũ? Ũgaatuĩka kũndũ kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningĩ nĩwe ũkaarehe ihiga rĩa kũrĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩrwo atĩrĩ, ‘Ngai rĩrathime! Ngai rĩrathime!’ ”

⁸ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Moko ma Zerubabeli nĩmo maakĩte mũthingi wa hekarũ ĩno, na moko make no mo makaamĩrĩkia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.

¹⁰ “Nũũ ũmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabirũ karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yothe.)”

¹¹ Ningĩ ngĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Mĩtamaiyũ ĩno ĩrĩ ĩrĩ mwena wa ũrĩo na wa ũmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra tawa nĩ mĩtũũ?”

¹² Ningĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Honge ici igĩrĩ cia mĩtamaiyũ irũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?”

¹³ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũira atĩrĩ, “Aya eerĩ nĩo maitĩrĩrio maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yothe.”

5

Ibuku rĩa Gĩkũnjo Rĩũmbũkĩte Rĩera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombũkaga rĩera-inĩ.

² Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩrombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo iĩrĩ* na wariĩ wa mĩkono ikũmi†.”

³ Nake akĩnjũira atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothe; nĩgũkorwo kũringana na ũrĩa mwena ũmwe warĩo wandĩkĩtwo, mũici o wothe no nginya agaathaamio, naguo mwena ũcio ũngĩ warĩo ũkandĩkwo atĩrĩ, ũrĩa wothe wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kũ, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba ya ũrĩa wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothe, kĩanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’ ”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩnĩ wa Gĩkabũ

⁵ Ningĩ mũraika ũrĩa wanjaragĩria akiumĩra akĩnjũira atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩ gĩkĩ kĩroimĩra.”

⁶ Ngĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo waganu wa andũ, ũrĩa ũrĩ bũrũri wothe.”

⁷ Nakĩo gĩkunĩko gĩa kĩgera gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩnĩ wa gĩkabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩnĩ wa gĩkabũ na agĩgĩkunĩka na gĩkunĩko kũ gĩa kĩgera.

⁹ Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gĩkabũ kũ magĩgĩtwara rĩera-inĩ.

¹⁰ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gĩkabũ kũ kũ?”

¹¹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kũ makĩige kuo handũ hakĩo.”

6

Ngaari Inya cia Ita

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ, irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! ² Ngaari ya mbere yaguucĩtio nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ikaguucio nĩ mbarathi njirũ, ³ na ya gatatũ ikaguucio nĩ mbarathi njerũ, nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia maroro; ciothe ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. ⁴ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igũrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothe. ⁶ Ngaari iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njirũ yerekeire bũrũri wa gathigathini, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri wa ithũiro, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

* 5:2 nĩ ta mita 9 † 5:2 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

⁷ Rĩrĩa mbarathi icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, n̄ciageragia mũno ũrĩa ingĩthĩ thĩ yothe. Nake agĩcĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mũcange thĩ yothe!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothe.

⁸ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩta akĩnjĩra atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini n̄itũmite Roho wakwa ũgĩe na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹ Ndũmĩrĩri ya Jehova n̄yanginyĩre ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁰ “Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahitwo, na n̄io Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma Babuloni. Thiĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹ Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmĩgĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ¹² Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Ũyũ n̄we mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake n̄akaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³ Ũcio n̄we ũgaaka hekarũ ya Jehova, na n̄akahumbwo riiri, na n̄agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na n̄agatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene; na maũndũ macio meerĩ n̄imakaganĩrĩra wega.’ ¹⁴ Nayo thũmbĩ iyo iigwo thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, irĩ kĩririkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵ Arĩa marĩ kũraya n̄magooka gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ n̄mũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe n̄we ũndũmite kũrĩ inyuĩ. Ũndũ ũyũ n̄ũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na k̄yo.”

7

Cariyai Kĩhotoo na Tha, ti Kwĩhinga Kũrĩa Irio

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova n̄yakinyĩre Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na n̄guo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli n̄imatũmite Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, “N̄injagĩrĩrwo n̄ gũcakaya na kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa gatano, ta ũrĩa njkĩte mũaka mũingĩ?”

⁴ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe n̄yanginyĩre akĩnjĩra atĩrĩ, ⁵ “Ũria andũ othe a bũrũri o na athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwehingaga kũrĩa irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa mũaka mũrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũrĩa irio n̄ ũndũ wakwa? ⁶ Na rĩrĩa mwarĩaga na mũkanyua-rĩ, githĩ mũtiarĩaga ndĩa iyo n̄ ũndũ wa inyuĩ ene? ⁷ Githĩ ici ticio ciugo cia Jehova iria cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩrĩa Jerusalemu na matũura marĩa maarĩthiũrũrũkĩirie maarĩ na ũhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũiro n̄ gwatũũragwo n̄ andũ?’ ”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova n̄yakinyĩre Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Tuagai ciira na k̄hotoo; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩre mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩni. Mũtikaneciiranĩrie ũũru ngoro-inĩ cianyu.’

¹¹ “No n̄maregire kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ mao. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩrie watho kana ndũmĩrĩri irĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩre na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene. Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Rĩrĩa ndeeanire, matiathikĩrĩrie; n̄ ũndũ ũcio rĩrĩa nao maanjĩtire, ndiamathikĩrĩrie. ¹⁴ N̄indamaharaganirie na k̄ihuhũkanio k̄nene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũura kuo marĩ ageni. Bũrũri wao

watigirwo ũkirĩte ihooru, na nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ ũngĩũtuĩkania kana acooke kuo. Ũguo nĩguo maatũmire bũrũri ũcio mwega ũkire ihooru.’ ”

8

Jehova Kwĩranĩra Kũrathima Jerusalemu

¹ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire, ngĩrwo atĩrĩ:
² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩnjiguaga ũiru mũno nĩ ũndũ wa Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ũiru nĩ ũndũ wake.”

³ Jehova ekuuga ũũ: “Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalemu. Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ũhoro-wa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Athuuri na atumia arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalemu rĩngĩ, o mũndũ anyiitĩte mũtirima wake na guoko nĩ ũndũ wa gũkũra mũno. ⁵ Njĩra cia itũũra rĩu inene ikaiyũra tũhĩ na tũirĩtu tũgĩthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Hĩndĩ ĩyo ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, harĩ nĩ-rĩ, ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩngahonokia andũ akwa kuuma mabũrũri ma mwena wa irathĩro na wa ithũiro. ⁸ Nĩngamacookia matũũre Jerusalemu; nao magaatũika andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao wa kwĩhokeka na mũthingu.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciaririo nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩrĩa mũthingi wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rĩ, gĩai na hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. ¹⁰ Mbere ya hĩndĩ ĩyo gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ ũndũ wa thũ ciake, tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rĩu ndigũcoka kũherithia matigari ma andũ aya ta ũrĩa ndeekaga tene.” Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “Mbeũ nĩgakũra wega, nago mũthabibũ nĩũgaciara matunda maguo, na tũri nĩũkaruta magetha maguo, narĩo igũrũ nĩrĩgatatia ime. Ngaatheana maũndũ maya mothe matũike igai rĩa matigari ma andũ aya. ¹³ O ta ũrĩa mũkoretwo mũkĩonwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na nĩmũgatuĩka kĩrathimo. Mũtigetigĩre, no gĩai na hinya.”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “O ta ũrĩa ndaatuĩte atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana kũigua tha rĩrĩa maithe manyu mandakaririe-rĩ,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ¹⁵ “nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩndũite nĩngwĩka Jerusalemu na Juda maũndũ mega rĩngĩ. Nĩ ũndũ ũcio tigai gwĩtigĩra. ¹⁶ Maya nĩmo maũndũ marĩa mũgwĩka: aranagĩriai ũhoro wa ma mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũtuage ciira wa ma na wa kĩhooto maciirĩro-inĩ manyu; ¹⁷ mũtikanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩanyu ũũru, na mũtikanende kwĩhĩta na maheeni. Nĩ nĩthũire maũndũ macio mothe,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire rĩngĩ, ngĩrwo atĩrĩ:
¹⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Mahinda ma kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mũgwanja na wa ikũmi-rĩ, magaatũika mahinda ma gũcanjamũka na kũrũhĩa, na ma maruga ma gĩkeno harĩ Juda. Nĩ ũndũ ũcio endagai ũhoro wa ma na wa thayũ.”

²⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ manene nĩ magooka, ²¹ nao atũũri a itũũra rĩmwe inene magathiĩ itũũra rĩngĩ

inene moige atĩrĩ, ‘Rekei tũthiĩ o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nĩ mwene nĩngũthiĩ.’ ²² Irĩndĩ na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalemu kũrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaita.”

²³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Matukũ-inĩ macio andũ ikũmi kuuma thiomi-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe nĩmakanyĩta Mũyahudi ũmwe, marũmie gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atĩrĩ, ‘Reke tũthiĩ nawe, tondũ nĩtũiguĩte atĩ Ngai arĩ hamwe na inyuĩ.’ ”

9

Gũtuĩrwo gwa Thũ cia Isiraeli

Ūrathi

- ¹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyũkĩrĩire bũrũri wa Hadaraka,
na ĩgakinyĩrĩra Dameski:
nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli macũthĩrĩirie Jehova,
- ² na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩrĩa rĩhakanĩte nakuo,
o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.
- ³ Andũ a Turo nĩmeyakĩire kĩgitĩro kĩrũmu,
na makeigĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ,
na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.
- ⁴ No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo,
na aanange ũhoti warĩo wa iria-inĩ,
narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.
- ⁵ Ashikeloni nĩrĩkeyonera ũhoru ũcio na rĩtigĩre,
Gaza nĩrĩkehũũrithania nĩ ruo rũnene,
o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo nĩũkahooha.
Gaza nĩrĩkoorwo nĩ mũthamaki warĩo,
narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo.
- ⁶ Andũ a bũrũri ũngĩ nĩmagatũũra Ashidodi,
na nĩ nĩnganiina mwĩtĩio wa Afilisti.
- ⁷ Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao,
na irio iria ngaananie ndĩcirute gatagatĩ ka magego mao.
Andũ arĩa magaatigara magaatũka a Ngai witũ,
na matũke atongoria a Juda,
nao andũ a Ekironi makahaana ta andũ a Jebusi.
- ⁸ Na rĩrĩ, nĩngagitĩra nyũmba yakwa
kuuma kũrĩ mbũtũ iria imarehagĩra mbaara.
Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũhinyanĩrĩria agaacooka gũtooria andũ akwa,
nĩgũkorwo rĩu nĩndĩioneire ũrĩa maanahinyĩrĩrio.

Gũũka kwa Mũthamaki wa Zayuni

- ⁹ Kena mũno, wee Mwarĩ wa Zayuni!
Anĩrĩra, wee Mwarĩ wa Jerusalemu!
Atĩrĩrĩ, mũthamaki waku nĩarooka kũrĩ we,
nĩ mũthingu na arĩ na ũhonokio,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
agaikarĩra njaũ ya ndigiri.
- ¹⁰ Nĩngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu,
na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu,
naguo ũta wa mbaara-rĩ, nĩũkoinangwo.
Nake aanĩrĩre thayũ ndũrĩrĩ-inĩ.
Wathani wake-rĩ, ũgaatambũrũka kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,

na kuuma Rũũĩ rwa Farati o nginya ituri cia thĩ.

¹¹ No ha ũhoru waku-rĩ, nĩ ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe, nĩngoohorithia andũ aku arĩa mohetwo, moime irima rĩu rĩtarĩ maaĩ.

¹² Cookai kĩhitho-inĩ kĩanyu kĩrĩa kĩrũmu, inyuĩ muohetwo mũrĩ na mwĩhoko; o na rĩu nguuga atĩrĩ, nĩngamũcookeria indo cianyu maita meerĩ.

¹³ Ngaagonya Juda o taarĩ ũta wakwa, nake Efiraimu atuĩke ta mĩguĩ ya ũta ũcio, ndĩmaiyũrie kuo.

Nĩngarahũra ariũ aku, wee Zayuni,
mokĩrĩre ariũ aku wee Mũyunani,
na ngũtue ta rũhiũ rwa njora rwa njamba ĩrĩ hinya.

Jehova Nĩakoimĩra

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoonwo arĩ igũrũ rĩao; mũguĩ wake ũkaarathũka ta rũheni.

Mwathani Jehova nĩakahuha karumbeta;
agaathĩ arĩ ihuhũkanio-inĩ cia mwena wa gũthini,
¹⁵ nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamagitĩra.

Nao makaamaniina biũ,
na matooranie na kũmahũũra na mahiga ma kĩgũtha.

Makaanyua na manegene ta marĩtwo nĩ ndibei;
makaiyũrĩrĩrio ta mbakũri
ĩrĩa ĩhũthagĩrwo kũminjaminjĩria koine cia kĩgongona.

¹⁶ Jehova Ngai wao nĩakamahonokia mũthenya ũcio, marĩ andũ a rũũru rwake.

Nĩmagakengaga bũrũri-inĩ wake,
ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-inĩ ya mũthamaki.

¹⁷ Kaĩ nĩmagakorwo marĩ a kwendeka, na mathakarĩte-ĩ!
Irio cia mĩgũnda nĩgatũma aanake magaacĩre,
nayo ndibei ya mũhiano ĩtũme airĩtu o nao magaacĩre.

10

Jehova Nĩakamenyerera Juda

¹ Hooyai Jehova oirie mbura hĩndĩ ya kĩmera kĩa mbere;
Jehova nĩwe ũtũmaga kũgĩe matu ma mbura ya kĩhuhũkanio.

Nĩoiragĩria andũ mbura,
na akahe mũndũ o wotho irio cia mũgũnda.

² Mĩhianano ya kũhooywo yaragia maheeni,
ago moonaga cioneki itarĩ cia ma,
maaragia ũhoru wa irooto itarĩ cia ma;
kũhoorerania kwao no gwa tũhũ.

Nĩ ũndũ ũcio andũ maturuuraga ta ng'ondũ,
makahinyĩrĩrika nĩ ũndũ wa kwaga mũrĩithi.

³ “Marakara makwa nĩmakanĩte nĩ ũndũ wa arĩithi,
na nĩ nĩngaherithia atongoria acio;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamenyerera
rũũru rwake, nĩruo andũ a nyũmba ya Juda,
na atũme matuĩke ta mbarathi ĩgwĩtũia ĩrĩ mbaara-inĩ.

⁴ Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa ũgaatuĩka ihiga rĩa koine,
na kuuma kũrĩ we kuume hĩgĩ cia kwamba hema,
ningĩ kuume ũta wa mbaara,

- o na kuume mündũ o wothe wa gwathana.
- ⁵ Marĩ hamwe magaatũka ta njamba cia ita irĩ hinya,
marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ ya njĩra hĩndĩ ya mbaara.
Tondũ Jehova agaakorwo hamwe nao,
makaarũa na mang'aũranie ahaici a mbarathi.
- ⁶ "Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya,
na honokie nyũmba ya Jusufu.
Nĩngamacookia kwao,
tondũ nĩndĩmaiguĩrĩire tha.
Nao magaikara ta itarĩ ndaamarega,
nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova Ngai wao,
na nĩngamacookeria mahooya mao.
- ⁷ Andũ a Efiraimu magaatũka ta njamba cia ita,
nacio ngoro ciao icanjamũke ta andũ manyuĩte ndibei.
Ciana ciao nĩikoona ũndũ ũcio ikene;
nacio ngoro ciao nĩgakenera Jehova.
- ⁸ Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie.
Ti-itherũ nĩngamakũũra;
nao nĩmakaingĩha o ta ũrĩa maarĩ mbere.
- ⁹ O na ingĩkamaharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ,
marĩ o kũu mabũrũri ma kũraya no makaandirikana.
O, hamwe na ciana ciao nĩmakahonoka
na macooke kwao.
- ¹⁰ Nĩngamacookia kuuma Misiri,
na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma Ashuri.
Nĩngamarehe bũrũri wa Gileadi na wa Lebanoni,
o nginya mage ũikaro ũngĩmaigana.
- ¹¹ Magaatũkanĩria iria rĩa thĩina;
makũmbĩ ma iria nĩmakahoorerio,
nakuo kũrĩa Rũũ rwa Nili rũrikĩte nĩgũkahũa.
Mwĩtĩo wa Ashuri nĩũkaharũrũkio,
nayo thimbũ ya ũthamaki wa Misiri nĩkeherio.
- ¹² Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie thĩinĩ wa Jehova,
na thĩinĩ wa rĩtwa rĩake nĩmagetwara,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11

- ¹ Wee, Lebanoni-rĩ, hingũra mĩrango yaku,
nĩgeetha mwaki ũcine mĩtarakwa yaku, ũmĩniine!
- ² Rĩra, wee mũthithinda, nĩgũkorwo mũtarakwa nĩũgwĩte;
mĩtĩ irĩa mĩrũngarũ nĩmĩanange!
Rĩrai inyuĩ mĩgandi ya Bashani;
nĩgũkorwo mĩtĩ ya mũtitũ ũrĩa mũtumanu nĩtemetwo.
- ³ Ta thikĩrĩriai ũrĩa arĩithi maraarĩra, makĩgirĩkaga:
ũrĩithio wao ũrĩa mũnoru nĩwanangĩtwo!
Ta thikĩrĩriai mũraramo wa mĩrũũthi;
gĩthaka kĩrĩa kĩruru kĩa Jorodani nĩkĩanange!

Arĩithi Eerĩ

- ⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ũũ: "Rĩithia rũũru rũrĩa rũtuĩrĩirwo gũthĩnjwo.
⁵ Arĩa macigũraga nĩo macithĩnjaga na matione wa kũmaherithia. Arĩa maciendagia

moigaga atĩrĩ, ‘Jehova arogoocwo, niĩ ndĩ mūtongu!’ Arĩithi ene cio maticiguagĩra tha. ⁶ Nĩgũkorwo ndikaiguĩra andũ a bũrũri ũcio tha rĩngĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩnganeana mũndũ o kũrĩ mũndũ wa itũũra rĩake na kũrĩ mũthamaki wake. Nĩmakahinyĩrĩria bũrũri ũcio, na ndikamahonokia kuuma moko-inĩ mao.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩithia rũũru rũu rwatuĩrĩrwo gũthĩnjwo, na makĩria iria ciahinyĩrĩrio cia rũũru rũu. Ngĩcooka ngĩoya thanju igĩrĩ, rũmwe ngĩrwĩta Ũtugi na rũrĩa rũngĩ ngĩrwĩta Ũiguano, na niĩ ngĩrĩithia rũũru rũu. ⁸ Ihinda rĩa mweri ũmwe nĩndeheririe arĩithi acio atatũ.

Naruo rũũru rũgĩthũũra mũno, na niĩ ngĩnogio nĩo, ⁹ ngiuga atĩrĩ, “Ndigũcooka gũtuĩka mũrĩithi wanyu. Iria cia gũkua nĩkue, na iria cia gũthira nĩithire. Iria igũtigara-rĩ, nĩrĩane cio nyene.”

¹⁰ Ningĩ ngĩoya rũthanju rwakwa rũrĩa rwetagwo Ũtugi, ngĩruunania icunjĩ igĩrĩ, ngĩtharia kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire na ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Gĩatharirio o ro mũthenya ũcio, na nĩ ũndũ ũcio arĩa maahinyĩrĩrio a rũũru rũu, arĩa maanjũũthĩrĩrie, makĩmenya atĩ iyo yarĩ ndũmĩrĩri ya Jehova.

¹² Ngĩcooka ngĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩona nĩ kwagĩrĩire, Heei mũcaara wakwa, na aakorwo ti ũguo-rĩ, ikarai nago.” Nĩ ũndũ ũcio makĩndĩha mũcaara wa icunjĩ mĩrongo itatũ cia betha.

¹³ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikĩria mũũmbi wa nyũngũ mbeeca icio”: ĩ thogora ũcio mwega moonire nĩũnjiganĩte! Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya icunjĩ icio mĩrongo itatũ cia betha, ngĩciikĩria mũũmbi kũu nyũmba-inĩ ya Jehova.

¹⁴ Ningĩ ngiunania rũthanju rwakwa rwa keerĩ rũrĩa rwetagwo Ũiguano, ngĩthũkia ũrũmwe gatagatĩ ka Juda na Isiraeli.

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya o rĩngĩ indo cia mũrĩithi mũkĩngu. ¹⁶ Nĩgũkorwo nĩngwarahũra mũrĩithi bũrũri-inĩ ũyũ, ũrĩa ũtakarũmbũiya ng’ondũ iria ciũrĩte, kana acarie tũgondũ, kana ohe iria ndiihie, o na kana arĩithie iria ng’ima, we no kũrĩa arĩrĩaga nyama cia ng’ondũ iria noru, agĩcikũũraga mahũngũ.

¹⁷ “Kaĩ mũrĩithi ũcio wa tũhũ,
ũrĩa ũtiganagĩria rũũru, arĩ na haaro-ĩ!

Guoko gwake na riitho rĩake rĩa ũrĩo irotemwo na rũhiũ rwa njora!

Guoko gwake nĩgũkonja biũ,
na riitho rĩake rĩa ũrĩo rĩtuĩke itumumu biũ.”

12

Thũ cia Jerusalemu Kũniinwo

Ũrathi

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkoniĩ Isiraeli. Jehova, ũrĩa watambũrũkirie igũrũ, na akĩhaanda gĩtina gĩa thĩ ĩno, o na akĩũmba roho thĩinĩ wa mũndũ, ekuuga ũũ: ² “Nĩngũtua Jerusalemu ta gĩkombe kĩa ndibei gĩa gũtũma arĩa othe magũthiũrũrũkĩrie matũgũũge. Juda o ũndũ ũmwe na Jerusalemu nĩgũkarigicĩrio nĩ thũ. ³ Mũthenya ũcio, rĩrĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ igaacookanĩrĩra irĩũkĩrĩre, nĩngatua Jerusalemu ihiga rĩtangĩenyenyeka kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. Arĩa othe makaageria kũrĩenyenyia nĩmakeguraria mũno. ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngamakia mbarathi o yothe ĩhahũke, nake mũmĩhaici ndũme agũrũke,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngarangĩra nyũmba ya Juda, no mbarathi ciothe cia ndũrĩrĩ ndĩcitue ndumumu. ⁵ Hĩndĩ iyo atongoria a Juda makeĩra na ngoro atĩrĩ, ‘Andũ a Jerusalemu nĩmagĩte na hinya nĩ ũndũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.’

⁶ “Mũthenya ũcio nĩngatũma atongoria a Juda mahaane ta nyũngũ ĩyũrĩte mwaki ĩrĩ riiko, na ndũme mahaane ta gĩcinga gĩgwakana kĩrĩ thĩinĩ wa itĩa cia ngano.

Makaaniina andũ arĩa othe marĩthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmotho, no rĩrĩ, andũ a Jerusalemu matigaakorwo na ũgwati o na hanini marĩ kũu Jerusalemu.

⁷ “Jehova akaamba kũhonokia andũ arĩa matũũraga Juda, nĩgeetha gĩtĩo kĩa nyũmba ya Daudi na kĩa aikari a Jerusalemu gĩtikananenehe gũkĩra kĩa andũ a Juda. ⁸ Mũthenya ũcio Jehova nĩakagitĩra andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, nĩgeetha arĩa maagĩte hinya mũno gatagatĩ-inĩ kao makahaana ta Daudi, nayo nyũmba ya Daudi ikahaana o ta Ngai, ihaane ta mũraika wa Jehova amatongoretie. ⁹ Mũthenya ũcio nĩngoimagara nganiine ndũrĩrĩ ciothe iria igookĩrĩra itũũra rĩa Jerusalemu.

Kũrĩra ũrĩa Maathecire

¹⁰ “Na nĩngaitĩrĩra nyũmba ya Daudi na arĩa othe matũũraga itũũra rĩa Jerusalemu roho wa gũtugana na wagũthaithana. Nao nĩmakerorera ũrĩa maathecire, na nĩmakamũrĩrĩra marĩ na ruo o ta ũrĩa mũndũ arĩragĩra mwana wa mũmwe, na magĩte na kĩa kĩnene o ta ũrĩa mũndũ ethikagĩra akuĩrĩrwo nĩ mwana wake wa irigithathi. ¹¹ Mũthenya ũcio nĩgũgakorwo kĩrĩro kĩnene kũu Jerusalemu, o ta kĩrĩro kĩrĩa kĩarĩ Hadadi-Rimoni* o kũu werũ-inĩ wa Megido. ¹² Bũrũri ũcio nĩũkagĩa na kĩrĩro, o mbarĩ o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki: mbarĩ ya nyũmba ya Daudi ĩrĩre ĩrĩ iiki na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ ya nyũmba ya Nathani ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, ¹³ na mbarĩ ya nyũmba ya Lawi ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ ya Shimei ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki, ¹⁴ na mbarĩ icio ingĩ ciothe itigaire o mbarĩ o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki.

13

Gũtherio kwa Mehia

¹ “Mũthenya ũcio gĩthima nĩgĩgathikũrio nĩ ũndũ wa nyũmba ya Daudi o na nĩ ũndũ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, gĩthima gĩa kũmatheria mehia o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio nĩnganiina marĩitwa ma mĩhianano ya kũhooywo mathire bũrũri-inĩ, na matigacooka kũririkanwo rĩngĩ. Nĩngeheria anabii hamwe na roho ũcio wa thaahu, mathire bũrũri-inĩ. ³ Na rĩrĩ, kũngĩgaakorwo na mũndũ ũrathĩ na mbere na kũratha mohoro-rĩ, ithe na nyina, arĩa mamũciarĩte, nĩ makaamwĩra atĩrĩ, ‘No nginya ũkue, nĩ ũndũ nĩwarĩtie maheeni ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova.’ Rĩrĩa akaaratha mohoro-rĩ, aciari ake mwene nĩmakamũtheeca na rũhiũ.

⁴ “Mũthenya ũcio mũnabii o wotho nĩagaconoka nĩ ũndũ wa kĩoneki kĩa ũrathi wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mũnabii nĩguo aheenie andũ. ⁵ Akoigaga atĩrĩ, ‘Niĩ ndirĩ mũnabii, ndĩ mũrĩmi, ndũũragio nĩ mũgũnda kuuma ũnini-inĩ wakwa.’ ⁶ Nake mũndũ angĩkamũũria atĩrĩ, ‘Irona ici irĩ mwĩrĩ waku nĩ cia kĩ?’ we agaacookia atĩrĩ, ‘Irona ici ndagĩrĩre nyũmba-inĩ ya arata akwa.’

Mũrĩithi Kũringwo, na Ng’ondũ Kũhurunjũka

⁷ “Arahũka, wee rũhiũ rwa njora, ũũkĩrĩre mũrĩithi wakwa, ũkĩrĩra mũndũ ũcio wa hakuhĩ na niĩ!”

ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“Ringa mũrĩithi, nacio ng’ondũ nĩkũhurunjũka, nakuo guoko gwakwa ndĩkwerekerie kũrĩ tũgondũ, ndĩtũũkĩrĩre.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Bũrũri-inĩ guothe, andũ icunjĩ igĩrĩ thĩnĩ wa ithatũ nĩmakooragwo, mathire; no rĩrĩ, gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ nĩgĩgatigara kuo.

* **12:11** Hadadi-Rimoni nĩkũo andũ maacakaĩre gĩkuũ kĩa Josia (2Maũ 35:22, 24, 25).

⁹ Gĩcunjĩ kũu gĩa ithatũ kĩa andũ nĩngakĩhĩtũkĩria mwaki-inĩ;
 ngaamatheria ta betha, na ndĩmagerie ta ũrĩa thahabu igeragio.
 Nĩmagakaĩra rĩitwa rĩakwa,
 na nĩ nĩngametĩka;
 Nĩngoiga atĩrĩ, ‘Aya nĩ andũ akwa,’
 nao moige atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe Ngai witũ.’ ”

14

Jehova Nĩegũũka Athamake

¹ Atĩrĩrĩ, mũthenya wa Jehova nĩũrooka, rĩrĩa indo cianyu igaatahwo na igayanĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu.

² Nĩngongania ndũrĩrĩ ciothe ciũkĩrĩre itũũra rĩa Jerusalemu, ihũũrane narĩo; itũũra rĩu inene nĩrĩkanyitwo nĩ thũ, na indo cia nyũmba ciũngũrũrio nao andũ-anja manyitwo na hinya. Andũ nuthu ya itũũra nĩmagathaamio, no andũ acio angĩ matikeherio itũũra-inĩ rĩu.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoimagara, okĩrĩre ndũrĩrĩ icio arũe nacio, o ta ũrĩa arũaga mũthenya wa mbaara. ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakarũgama Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, mwena wa irathĩro wa Jerusalemu. Nakĩo Kĩrĩma kũu kĩa Mĩtamaiyũ nĩgĩgatũkana maita meerĩ kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro; naho hagĩe mũkuru mũnene, nuthu ĩmwe ya kĩrĩma ĩthĩi mwena wa gathigathini, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ĩthĩi mwena wa gũthini. ⁵ Mũkoorĩra mũkuru-inĩ ũcio wa kĩrĩma gĩakwa tondũ ũgaakinya o Azeli. Mũkoora o ta ũrĩa mworĩre gĩthingithia matukũ-inĩ ma Uzia, mũthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nĩagooka, arĩ hamwe na andũ arĩa atheru othe.

⁶ Mũthenya ũcio gũtigakorwo na ũtheri kana heho o na kana mbaa. ⁷ ũcio ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mwanya, ũtarĩ mũthenya kana ũtukũ, mũthenya ũũio nĩ Jehova. Hwaĩ-inĩ wakinya, nĩgũkagĩa na ũtheri.

⁸ Mũthenya ũcio maaĩ ma muoyo nĩmagatherera moimĩte Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro. Maaĩ macio magathereraga hĩndĩ ya ũrugarĩ na hĩndĩ ya heho.

⁹ Jehova nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wa thĩ yothe. Mũthenya ũcio gũgaakorwo Jehova arĩ o we wiki, narĩo rĩitwa rĩake rĩkorwo no rĩo riiki.

¹⁰ Bũrũri wothe kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gũthini wa Jerusalemu, ũkaahaana ta Araba. No rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩgatũũgĩrio na rĩtũũre o hau rĩrĩ, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini nginya harĩa Kĩhingo kĩa Mbere kĩrĩ, o nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na kuuma mũthiringo ũrĩa mũraaya na igũrũ wa Hananeli gũthĩ nginya ihĩhĩro-inĩ cia ndibei cia mũthamaki. ¹¹ Itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtũũrwo; rĩtikanangwo hĩndĩ ĩngĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaatũũra rĩtarĩ na ũgwati.

¹² Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo mũthiro ũrĩa Jehova akaahũũra ndũrĩrĩ ciothe naguo, iria cianarũa na Jerusalemu: Mĩrĩ yao ĩkaabuthaga o marũgamĩte na magũrũ mao, maitho mao namo mabuthĩre marima-inĩ mamo, nacio nĩmĩ ciao ĩkaabutha irĩ tũnua-inĩ twao. ¹³ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakahũũra andũ na kĩmako kĩnene. O mũndũ nĩakaguthũkĩra guoko kwa mũndũ ũrĩa ũngĩ akũnyiite, nao matharĩkanĩre marũe.

¹⁴ Andũ a Juda o nao nĩmakarũũra kũu Jerusalemu. ũtonga wa ndũrĩrĩ iria irigiicĩrie kũu nĩũkonganio, naguo nĩ ũtonga mũingĩ wa thahabu, na wa betha na wa nguo.

¹⁵ Mũthiro o ta ũcio nĩũkaniina mbarathi na nyũmbũ, na ngamĩra na ndigiri, na nyamũ ciothe iria igaakorwo kambĩ-inĩ icio.

¹⁶ Ningĩ-rĩ, matigari ma ndũrĩrĩ icio ciothe iria cianatharĩkĩra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gũkũngũira Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁷ Kũngĩkaagĩa andũ gũkũ thĩ matakaambata Jerusalemu kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, kwao gũtikoirira mbura. ¹⁸ Andũ a Misiri mangĩkaaga gũthiĩ kũnyiitanĩra na arĩa angĩrĩ, kwao gũtikoirira mbura. Jehova nĩakamarehera mũthiro ũrĩa ahũũraga ndũrĩrĩ naguo iria itaambataga gũkũngũira Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ iherithia rĩa bũrũri wa Misiri, o na rĩa ndũrĩrĩ ciothe iria itaambataga igathiĩ gũkũngũira Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ.

²⁰ Mũthenya ũcio-rĩ, mbugi cia mbarathi ikaandĩkwo, ICI CIAMŪRĨRWO JEHOVA, nacio nyũngũ cia kũruga iria irĩ nyũmba ya Jehova thĩinĩ igaatuĩka ta mbakũri iria nyamũre irĩ mbere ya kĩgongona. ²¹ Nyũngũ o yothe irĩ kũu Jerusalemu na Juda ĩkaamũrĩrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arĩa othe magookaga kũruta igongona-rĩ, makooyaga nyũngũ imwe cia cio makaruga nacio. Na mũthenya ũcio-rĩ, gũtigacooka kũgĩa na mwonjorithia thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

¹ Īno n̄yo ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa Jehova aarĩirie andũ a Isiraeli na kanua ka mũnabii Malaki.*

Jakubu Kwendwo, nake Esaũ Kũregwo

² Jehova ekuuga atĩrĩ, “Niĩ nĩndĩmwendete.

“No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Útwendete atĩa?’ ”

Nake Jehova akamũũria atĩrĩ, “Githĩ Esaũ ndaarĩ mũrũ wa nyina na Jakubu? No niĩ ndendire Jakubu, ³ ngĩrega Esaũ, bũrũri wake wa irĩma ngĩwananga ũgĩtuĩka tũhũ, narĩo igai rĩake ngĩrĩtua werũ wa gũikaragwo nĩ mbwe.”

⁴ Andũ a Edomu no moige atĩrĩ, “O na gũtuĩka tũrĩ ahehenje-rĩ, no tũgaaka kũria kwanangĩku rĩngĩ.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “No maake rĩngĩ, no nĩngakũmomora. Mageetagwo Bũrũri Mwanu, andũ matũũraga marakarĩrwo nĩ Jehova hĩndĩ ciothe. ⁵ Nĩmũkeyonera ũhoru ũcio, muuge atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũnene, o na akaneneha na kũu mbere ya mĩhaka ya Isiraeli!’ ”

Magongona marĩ na Ũũgũ

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Mwanake atĩaga ithe, nayo ndungata ĩgatĩa mũmĩathi. Angĩkorwo ndĩ mũciari-rĩ, gĩtĩo kĩria kĩnjagĩrĩire gĩkĩrĩ ha? Angĩkorwo ndĩ mwathani-rĩ, gwĩtigĩrwo kũria kũnjagĩrĩire gũkĩrĩ ha? Inyuĩ, athĩnjĩri-Ngai, nĩnyuĩ mũmenagĩrĩria rĩitwa rĩakwa.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũmenagĩrĩria rĩitwa rĩaku atĩa?’

⁷ “Mũigagĩrĩra irio irĩ na thaahu kĩgongona-inĩ gĩakwa.

“No mũũragia atĩrĩ, ‘Tũgũthaahĩtie atĩa?’

“Nĩ kuuga muugaga atĩ metha ya Jehova nĩ ya kũmeneka. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, ‘Rĩria mũkũrehe nyamũ ndumumu cia igongona-rĩ, gwĩka ũguo ti ũũru? Rĩria mũkũruta igongona rĩa nyamũ nyonju kana ndwaru-rĩ, gwĩka ũguo ti ũũru? Ta geriai gũcirutĩra mwathi wanyu! No akenio nĩnyuĩ? No amwĩtikĩre?’

⁹ “Na rĩrĩ, ta thaithai Ngai nĩguo atũtuge. Rĩria mũkũrehe maruta ta macio-rĩ, no amwĩtikĩre?” Ũguo nĩguo Jehova Mwene Hinya Wothe ekũũria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: “Naarĩ korwo ũmwe wanyu aahinga mĩrango ya hekarũ nĩguo mũtikanaakie mĩaki ya tũhũ kĩgongona-inĩ gĩakwa! Ndikenetio nĩ inyuĩ na ndingĩtikĩra iruta o na rĩrĩkũ kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹¹ Rĩitwa rĩakwa nĩrĩgatũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ, kuuma riũa rĩkĩratha o nginya riũa rĩgĩthũa. Kũndũ guothe ũbumba nĩũgacinagwo na maruta matheru marutagĩrwo rĩitwa rĩakwa, tondũ rĩitwa rĩakwa nĩrĩgatũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuĩ mũrĩthaahagia na kwaria ũhoru wa metha ya Mwathani mũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩthaahie,’ na ha ũhoru wa irio ciayo mũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩ cia kũmeneka.’ ”

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ ũhoru ũcio nĩ mũritũ-ĩ!’ Na mũgatembania iromo.”

Jehova ekũũria atĩrĩ, “Rĩria mũkũrehe nyamũ iria ndiĩhangie, na iria iigũthua, kana iria ndwaru mũgaaciruta irĩ magongona-rĩ, no ndĩgĩciĩtikĩre kuuma harĩ inyuĩ?”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũheenania ũrĩa wĩranĩire kũruta nyamũ ya njamba ĩngĩtikĩrĩka kuuma rũũru-inĩ rwake rwa mbũri, no agacooka akarutĩra Mwathani igongona rĩa nyamũ ĩrĩ na

* 1:1 Rĩitwa Malaki rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũtũmwo.”

ũũgũ. Nĩgũkorwo ndĩ Mũthamaki mũnene, narĩo rĩitwa rĩakwa nĩ rĩa gwĩtigĩrwo ndũrĩrĩ-inĩ.

2

Athĩnjĩri-Ngai Gũtaarwo

¹ “Na rĩrĩ, rĩathani rĩrĩ nĩ rĩanyu, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũngĩaga gũũthikĩrĩria na mwage gũtua itua na ngoro cianyu gũtĩia rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ nĩngamũtũmĩra kĩrumi o na irathimo iria ndĩmũrathimaga nacio ndĩcirume. Ī, o na rĩu nĩndĩcirumĩte, tondũ mũtũtũte itua na ngoro cianyu kũndĩia.

³ “Nĩngarũithia njiaro cianyu nĩ ũndũ wanyu; nĩngamũminjĩria taatha wa nyamũcia magongona ma ciathĩ cianyu na mũgaatahwo mũrĩ o naguo. ⁴ Na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ ndĩmũtũmĩre rĩathani rĩrĩ, nĩgeetha kĩrĩkanĩro gĩakwa na Lawi gĩtũũre kĩrũmĩte,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩarĩ gĩtũ nake, nakĩo kĩarĩ kĩrĩkanĩro kĩa muoyo na gĩa thayũ, na nĩ ngĩmũhe cio; ũndũ ũcio warĩ wa gũtũma eĩndigĩre, nake akĩndĩia na agĩtũũra etigĩrĩte rĩitwa rĩakwa. ⁶ Ūrutani wa ma warĩ kanua-inĩ gake, na gũtirĩ maheeni moonirwo mĩromoinĩ yake. Aatwaranire na nĩ na thayũ na mĩthĩre mĩrũngĩrĩru, na akĩgarũra andũ aingĩ moime mehia-inĩ.

⁷ “Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcaria ūrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuĩ nĩmũgarũrũkĩte mũgatiga njĩra, naguo ūrutani wanyu ũgatũma andũ aingĩ mahĩngwo; nĩmũthũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩtũ na Lawi,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndũmĩte mũmenwo na mũconorithio mbere ya andũ othe, tondũ mũtirũmagĩrĩra njĩra ciakwa no nĩmũthuuranagia andũ mũgĩtua ciira.”

Juda ti Mwĩhokeku

¹⁰ Githĩ ithuothe tũtirĩ a ithe ũmwe? Githĩ ti Ngai ũmwe watũũmbire? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma tũthaahie kĩrĩkanĩro kĩa maithe maitũ na ũndũ wa kwaga kwĩhokana mũndũ na ũrĩa ũngĩ?

¹¹ Andũ a Juda nĩmatigĩte gũtuĩka ehokeku. ũndũ wa magigi nĩwĩkĩtwo Isiraeli na Jerusalemu: Andũ a Juda nĩmathaahĩtie handũ harĩa hatheru harĩa Jehova endete, nĩ ũndũ wa kũhikia airĩtu a andũ arĩa mahooyaga ngai ng’eni. ¹² Mũndũ o wotho wĩkaga ũguo-rĩ, arĩ ũ kana ũ, Jehova aromweheria hema-inĩ cia Jakubu, o na angĩkorwo nĩarehage maruta make kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kũrĩ ũndũ ũngĩ mwĩkaga. Mũiyũragia kĩgongona kĩa Jehova na maithori. Mũrĩraga na mũkagĩrĩka tondũ nĩatigire kũrũmbũiya maruta manyu, kana kũmaamũkĩra na gĩkeno kuuma harĩ inyuĩ. ¹⁴ Mũũragia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmi?” Nĩ tondũ Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gaku na mũtumia wa ũnini waku, tondũ ndũrĩ mwĩhokeku harĩ we, o na gũtuĩka nĩwe mũrata waku, o we mũtumia wa kĩrĩkanĩro kĩa ũhiki waku.

¹⁵ Githĩ Jehova ndamatũte ũmwe? Matũkĩte ake mwĩrĩ na roho. Amatuĩte ũmwe nĩkĩ? Tondũ nĩacaragia rũciaro rwa etigĩri Ngai. Nĩ ũndũ ũcio, gitagĩra roho waku, na ũtũũre ũrĩ mwĩhokeku kũrĩ mũtumia ũcio wa ũnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, “Nĩthũire ndigano ya mũthũuri na mũtumia wake, na nĩthũire mũndũ wĩhumbaga haaro ta nguo,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nĩ ũndũ ũcio gitĩra roho waku, na ndũkaage kwĩhokeka.

Mũthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuĩ nĩmũnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mũrooria atĩrĩ, “Tũmũnogetie atĩa?”

Mũmũnogetie na kuuga atĩrĩ, “Othe arĩa mekaga ũũru nĩmagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na nĩakenagio nĩo.” Ningĩ mũkooria atĩrĩ, “Ngai wa kĩhoo-to-rĩ, akĩrĩ ha?”

3

¹ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Nĩngũtũma mũtũmwo* wakwa, ũrĩa ũgaathondeka njĩra mbere yakwa. Hĩndĩ ĩyo Mwathani ũcio mũcaragia nĩagooka o rĩmwe thĩinĩ wa hekarũ yake; mũtũmwo ũcio wa kĩrĩkanĩro ũrĩa mwĩriragĩria nĩagooka.”

² No nũũ ũgetiiria mũthenya wa gũũka gwake? Nũũ ũkomĩrĩria rĩrĩa akooneka? Nĩgũkorwo akahaana ta mwaki wa mũturi ũrĩa ũtheragia cuuma, kana thabuni ũrĩa ũtheragia nguo. ³ Agaikara thĩ ta mũturi wa betha na mũtheria wacio; nĩagatheria Alawii, amatherie ta ũrĩa thahabu na betha itheragio. Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩagakorwo na andũ arĩa makamũrehere maruta ma ũthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nĩmagetĩkĩrĩka nĩ Jehova, o ta matukũ marĩa mathirĩte, o na ta mũaka ĩrĩa ya mbere.

⁵ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũkuhĩrĩria ndĩmũciirithie na ndĩmũtuĩre. Nĩngahiũha gũtuĩka mũira wa gũtuĩra ciira arogĩ, na itharia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, na njũkĩrĩre arĩa matunyaga aruti wĩra mũcaara yao, na arĩa mahinyagĩrĩria atumia a ndigwa na ciana iria itarĩ maithe, na arĩa maagithagia ageni kĩhoo-to na makaaga kwĩndigĩra,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kũiya Indo cia Ngai

⁶ “Nĩ Jehova ndigarũrũkaga. Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ njiaro cia Jakubu nĩkĩo mũtarĩ mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hĩndĩ ya maithe manyu-rĩ, mũtũire mũtiganĩire irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo na mũkaaga gũcirũmia. Njookerera na nĩ nĩngũmũcookerera.” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mũũragia atĩrĩ, “Tũgũgũcookerera atĩa?”

⁸ “Mũndũ-rĩ, aahota gũtunya Ngai indo ciake? No inyuĩ nĩmũndunyĩte indo ciakwa. “No mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ tũgũtunyĩte?’

“Mũndunyĩte maruta na icunjĩ cia ikũmi. ⁹ Rũrĩrĩ rwanyu ruothe rũgwatĩtwo nĩ kĩrumi, tondũ nĩmũndunyaga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, rehei gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe thĩinĩ wa ikũmbĩ, nĩgeetha nyũmba yakwa ĩkoragwo na irio. Ngeriai na njĩra ĩno muone kana ndikũmũhingũrĩra ndirica cia igũrũ, ndĩmuurĩrie irathimo nyingĩ mũno nginya mwage handũ ingĩganĩra. ¹¹ Ningĩ nĩngagiria cianangi ithũkie irio cia mĩgũnda yanyu, nayo mĩthabibũ ya mĩgũnda yanyu ndĩgaacooka gũita maciaro mayo matarĩ makũrũ.” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamwĩtaga andũ arathime, nĩgũkorwo bũrũri wanyu ũgaakorwo ũrĩ wa gĩkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩmwarĩtie maũndũ mooru ma kũnjambia.

“No mũũragia atĩrĩ, “Tũgũcambĩtie atĩa?”

¹⁴ “Inyuĩ muugĩte atĩrĩ, ‘Gũtungatĩra Ngai nĩ ũndũ wa tũhũ. Nĩ uumithio ũrĩkũ tuonire nĩkũhingia kwenda gwake, na gũthiiga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andũ maracakaya? ¹⁵ No rĩrĩ, andũ etĩi nĩo twĩtaga arathime. Ti-itherũ arĩa aaganu nĩo magaacagĩra, na arĩa makararagia Ngai matiherithagio.’ ”

* 3:1 Atũmwo kana arekio hĩndĩ ĩno maarĩ anabii na athĩnjĩri-Ngai.

¹⁶ Nao arĩa meetigĩrĩte Jehova nĩmaranĩirie o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nake Jehova agĩthikĩrĩria na akĩigua ũhoro ũcio. Ibuku rĩa kĩririkano nĩrĩandĩkirwo ũhoro wa andũ acio metigĩrĩte Jehova na magatĩia rĩitwa rĩake, rĩkĩigwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Acio nĩo magatuĩka andũ akwa mũthenya ũrĩa ngaacookereria indo ciakwa cia bata. Nĩngamaiguĩra tha, o ta ũrĩa mũndũ aiguaĩra mũriũ tha ũrĩa ũmũtungatagĩra. ¹⁸ Na inyuĩ nĩmũkona rĩngĩ ngũũrani gatagatĩ ka arĩa athingu na arĩa aaganu, na gatagatĩ ka arĩa matungatagĩra Ngai na arĩa matamũtungatagĩra.

4

Mũthenya wa Jehova

¹ “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro nĩũrooka, naguo ũgaakana ta icua rĩa mwaki. Arĩa othe etĩi, na arĩa aaganu, magatuĩka maragara ma mahuti, naguo mũthenya ũcio wakinya magaacinwo, maniinwo biũ. Gũtirĩ mũri kana rũhonge rwao rũgaatigara,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuĩ mwĩtigĩrĩte rĩitwa rĩakwa-rĩ, riũa-rĩa-ũthingu rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoro wa kũhonania mathagu-inĩ marĩo. Na inyuĩ nĩmũkoima nja mũtũũhe ta tũcaũ tũhingũrĩrwo tũkoima kiugũ. ³ Na nĩmũkarangĩrĩria arĩa aaganu matuĩke mũhu rungu rwa makinya manyu mũthenya ũrĩa ngeeka maũndũ macio,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Ririkanai watho wa ndungata yakwa Musa, na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa ndaamũheire kũu Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe.

⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũtũmĩra mũnabii Elija mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya. ⁶ Nĩakagarũra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao, na agarũre ngoro cia ciana icookerere maithe mao, nĩgeetha ndigooke hũũre bũrũri na kĩrumi.”

MATHAYO

Rūciaro rūrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rūciaro rūrĩa Jesũ Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina wao aarĩ Tamaru,
 nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ Rahabu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu,
 nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

- ⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
 nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joram,
 nake Joram aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
 nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo,
 magĩtwarwo Babuloni.
- ¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:
 Jekonia aarĩ ithe wa Shealiteli,
 nake Shealiteli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ,
 ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ūguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ūhoru wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mĩtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mũndũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciiria amũtuge na hito.

²⁰ No thuutha wa gwĩciiria ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmumĩrĩra kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mĩtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. ²¹ Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩugagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehia-inĩ mao.”

²² Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ²³ “Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magaagatua Imanueli” ũguo nago ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrire, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩinũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mĩtumia wake. ²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciare mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerewo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aigũire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciariwo. ⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethlehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoiga atĩrĩ: ⁶ “Nawe Bethlehemu, kũu bũrũri wa Juda,

tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda;
tondũ thĩnĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga,
ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’ ”

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hito, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata ĩyo yoonekete. ⁸ Akĩmatũma Bethlehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthĩ, nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata ĩyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno. ¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na

* **1:17** Kristũ nĩ kuuga “Ūrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia. * **2:4** Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona.

manemane.† 12 Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kĩroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ĩngĩ.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

13 Maarĩkia gũthiĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

14 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthiĩ Misiri, 15 kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mũnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa Misiri.”

16 Hĩndĩ ĩrĩa Herode aamenyire atĩ nĩaheenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩ tuothe kũu Bethlehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. 17 Hĩndĩ ĩyo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

18 “Mũgambo nĩwaiguirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩa ciana ciake,
na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

19 Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ kũu Misiri, 20 akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthiĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkoozaga nĩmakuĩte.”

21 Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthiĩ bũrũri wa Isiraeli. 22 Rĩrĩa aiguirĩ atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtĩgĩra gũthiĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kĩroto-inĩ-rĩ, agĩthiĩ bũrũri wa Galili, 23 agĩthiĩ gũtũura itũura rĩtagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩra Njĩra

1 Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, 2 akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

3 Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’ ”

4 Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũua njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. 5 Nao andũ nĩmathiiga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wothe ũrĩa wariganĩtie na Jorodani. 6 Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũĩ-inĩ rwa Jorodani.

7 Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciarĩ rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũheete ũhoru atĩ mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? 8 Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. 9 Na mũtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai

† 2:11 Ũbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno. * 3:7 Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietĩkĩtie ũhoru wa kũriũka kana wa arĩa.

no atũme mahiga maya matuĩke ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩrĩige itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wothe ũtaciaraaga maciaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuũra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyitĩte na guoko, na nĩagatheria kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩ Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu.” Hĩndĩ ĩyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na aniina mĩthenya mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya, ehingĩte kũrĩa irio-rĩ, akĩigua ahũtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga maya matuĩke mĩgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩrĩa kiumaga kanua ka Ngai.’ ”

⁵ Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtwara itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku,
nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.’ ”

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’ ”

⁸ Nĩngĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtĩkĩra kũnyinamĩrĩa ũũhooe.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’ ”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtiga, nao araika magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩa Kũhunja

¹² Na rĩrĩa Jesũ aigũire atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũũra Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaiia ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁵ “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,
njĩra ya gũthĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na Rũũ rwa Jorodani,
kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

16 andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kĩiruru gĩa gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩirwo nĩ ũtheri.”

17 Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrirei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

18 Rĩrĩa Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. 19 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategi a andũ.” 20 Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

21 Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, 22 na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

23 No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. 24 Nayo ngumo yake ikĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. 25 Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrimo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩra.

5

Irathimo

1 Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agĩkara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we. 2 Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoru, akĩmeera atĩrĩ:

3 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

4 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩaha,
nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩaha.

5 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

6 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.

7 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

8 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

9 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.

10 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

11 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũruma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa. 12 Kenai na mũcanjamũke,

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikũmi.”

tondũ kũheo kũanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo noguo manyariirire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

¹³ “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguorĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka. ¹⁵ O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ thĩinĩ wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo mone ciĩko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. ¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. ¹⁹ ũrĩa wothe ũkoina rĩathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩinĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ũragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũrĩa wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũrĩa wothe ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩigu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩirie kũruta kũheo gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ũrĩ hau ũririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, ²⁴ tiga kũheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kũheo gĩaku.

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku ĩrĩa ĩragũtwara igooti-inĩ. ĩka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nĩgũgũtwara kũrĩ mũtuanĩri-ciira, nake mũtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thĩrĩ wothe hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ũtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba kũiga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kũiga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ũhiki

³¹ “Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘ũrĩa wothe ũngĩtigana na mũtumia wake no nginya amũhe marĩa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũtiganaga na mũtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atuĩke

mũtharia, na ũrĩa wothe ũhikagia mūtumia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

³³ “Ningĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtite.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘Ĩĩ’ yaku ĩtuĩke ‘Ĩĩ’, na ‘Aca’ yaku ĩtuĩke ‘Aca’; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũrĩa mũũru.

Ūhoro wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ũrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩi itĩina rĩmwe-rĩ, thĩi nake matĩina meerĩ. ⁴² Mũndũ ũrĩa ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũrĩa ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matiĩkaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetikĩtie Ngai matiĩkaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mũtigatekage ciĩko cianyũ cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩika ũguo-rĩ, mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩra ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩa gĩothe. ³ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mũtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩinĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ ĩrĩa mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta

andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũrainhia mahooya. ⁸ Mũtigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio m汪ĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ ‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩitwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekerera andũ hĩndĩ rĩrĩa mamũhĩtĩria, o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. ¹⁵ No mũngĩaga kũrekera andũ mehia mao-rĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁶ “Nĩngĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩitukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũrĩa irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa, wĩhakage maguta mũtwe na wĩthambage ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũrĩa, tĩga o Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

¹⁹ “Tigagai kwĩgĩra mũthiithũ gũkũ thĩ, kũrĩa indo irĩragwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũrĩa aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwĩgagĩrei mũthiithũ igũrũ, kũrĩa itangĩrĩo nĩ memenyi kana ĩroote, na kũrĩa aici matangĩbunja maiye. ²¹ Nĩgũkorwo kũrĩa mũthiithũ yanyu rĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

²² “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩũrĩyũragwo nĩ ũtheri. ²³ No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũrĩyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo kaĩ nĩ nene-ĩ!

²⁴ “Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrĩre ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mũtigatangĩke

²⁵ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mũoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana kĩrĩa mũrĩnyuuga; kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mũrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩra bata gũkĩra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? ²⁷ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga?

²⁸ “Na nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta kĩmwe gĩacio. ³⁰ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka rĩrĩa rĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ ĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ,

githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini? ³¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigagai gwĩtanga, mũkĩũria atĩrĩ: ‘Tũkũria kĩĩ?’ kana ‘Tũkũnyua kĩĩ?’ kana ‘Tũkwĩhumba kĩĩ?’ ³² Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ nĩmũbataragio nĩmo. ³³ No ambai mũcarie ũthamaki wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga. ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio tigagai gwĩtanga nĩ ũndũ wa rũciũ, nĩgũkorwo rũciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩina maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. ² Nĩgũkorwo o ta ũria mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩria mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

³ “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩria kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũria ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? ⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩria wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku? ⁵ Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩria kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ “Mũtikanaha magui kĩndũ kĩria kĩamũre, na mũtikanakĩrie ngũrwe ruru cianyu. Mũngĩka ũguo-rĩ, ingĩrangĩrĩria ruru na magũrũ ma cio, icooke imũgarũrũke, imũtihangie.

Hooyai, Mathai, Ringaringai Mũrango

⁷ “Hooyai na nĩmũkũheo; mathai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ⁸ Nĩgũkorwo ũria wothe ũhooyaga nĩaheagwo, na ũria ũmaathaga nĩonaga, na ũria ũringaringaga mũrango, nĩahingũragĩrwo.

⁹ “Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga? ¹⁰ Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka? ¹¹ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩria kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga! ¹² Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ĩkagai andũ arĩa angĩ ũria mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na Ūrutani wa Anabii.

Mũromo ũria Mũceke na ũria Mwariĩ

¹³ “Toonyerai mũromo ũria mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ ĩria yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ aingĩ. ¹⁴ No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke ĩria ĩkinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mũtĩ na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwĩhũgagai anabii a maheeni. Mokaga kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng’ondũ, no thĩinĩ wao nĩ njũũi ndĩani. ¹⁶ Nĩmũrĩmamenyaga na maciaro mao. Kaĩ thabibũ igĩtuuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, kana ngũyũ igatuuu kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki? ¹⁷ Ūguo noguo, mũtĩ wothe mwega ũciaraga maciaro mega, no mũtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mũtĩ mwega ndũngĩciara maciaro mooru, naguo mũtĩ mũũru ndũngĩciara maciaro mega. ¹⁹ Mũtĩ o wothe ũtaciara maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ. ²⁰ Ūguo nĩguo mũrĩmamenyaga nĩ ũndũ wa maciaro mao.

²¹ “To mũndũ ũria ũnjĩtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũria wĩkaga ũria Baba ũria ũrĩ igũrũ endaga. ²² Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩra atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtiarathaga maũndũ na rĩitwa rĩaku, na thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciana nyingĩ?’ ²³ Hĩndĩ

ÿyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Niĩ ndirĩ hĩndĩ ndaamũũĩ o na rĩ. Eherai harĩ niĩ, inyuũ mwĩkaga ũũru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩgu

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ĩkiura, na njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, no nyũmba ĩyo ndĩagũire, tondũ mũthingi wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩigu ũrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. ²⁷ Nayo mbura ĩkiura, njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ĩkĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

Wĩtkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ĩkomete mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciuga na ĩrĩ na ruo rũingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ kũmĩhonia.”

⁸ No mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, niĩ ndiagĩrĩire atĩ wee ũũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁹ Nĩgũkorwo niĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩĩra arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtkio mũnene ũũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩĩra mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtkĩtie.” Nayo ndungata yake ĩkĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mũtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

* **8:2** Mũndũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

16 Hwaĩ-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩngata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru.
17 Ũhoru ũyũ warĩ wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mĩrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

18 Rĩrĩa Jesũ oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. 19 Hĩndĩ ĩyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga.”

20 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

21 Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

22 Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

23 Hĩndĩ ĩyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. 24 Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. 25 Nao arutwo magĩthiĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

26 Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtkio mũnini, nĩ kĩ gĩgũtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

27 Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩmwathĩkagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

28 Rĩrĩa aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra ĩyo. 29 Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

30 Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio† handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. 31 Nacio ndaimono igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũngata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

32 Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thiĩnĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ. 33 Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono.

34 Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩothe rĩkiomagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ ĩrĩa maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Ciĩga

1 Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. 2 Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtkio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

† 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩthi a ngũrwe.

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Na o hĩndĩ ĩyo akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ⁷ Nake mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũ kĩonire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgocca Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thiĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo niĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ũhoru wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩa rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩra ngu ngũrũ kĩraka kĩa ngu njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũ no kĩguucie ngu ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matũikagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo ĩcio no ĩtarũke, nayo ndibei ĩtĩke, na mondo ĩcio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri igaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ ĩyo mũtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa ngu yake. ²¹ Tondũ eĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o ngu yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mũtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhi mĩtũrirũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩanegenaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũthekerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩnĩ, akĩnyiita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra.

²⁶ Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.

* **9:17** Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũua cia mbũri.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩria Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanaġĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũiguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ĩrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtikĩtie;”

³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makiumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothe.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ ġĩkĩgega, ġĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩria oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kũ kĩaiganaga, agĩkũguĩra tha tondũ kĩarĩ ġĩthĩnĩku na ġĩkaaga ũteithio, ta ng’onde ĩtarĩ na mũrũthi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ ġũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩitwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyaĩre.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩĩ kũrĩ ng’onde iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathiĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno: ‘Ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.’ ⁸ Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana ġĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na ningĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩġũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo ġĩa kũmũtũũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩria mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩre-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩre-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege ġũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo

rūkūngū rūitike.* 15 Ngūmwīra atīrī na ma ituīro rīa itūūra rīu rīgaakorwo rīrī inene gūkīra rīa Sodomu na Gomora mūthenya ūrīa wa ciira. 16 Atīrīrī ndamūtūma o ta ng'ondū gatagatī ka njūūi. Nī ūndū ūcio, gīai na ūūgī ta nyoka, na mwage ūūru ta ndutura.

17 “Mwīmenyererei andū; tondū nīmamakūneana ciama-inī, na mamūhūūre na iboko thunagogi-inī ciao. 18 Nī ūndū wa ūhoru wakwa-rī, nīmūgatwarwo mbere ya aathani na athamaki nīgeetha mūtuīke aira kūrī o na kūrī andū-a-Ndūrīrī. 19 No rīrīa makaamūnyīita-rī, mūtikanetange nī ūndū wa ūrīa mūkoiga kana ūrīa mūgaacookia. Hīndī ūyo nīmūkeerwo ūrīa mūkoiga, 20 nīgūkorwo ti inyuū mūgaakorwo mūkīaria, no nī Roho wa Ithe wanyu ūkaaria arī thīnī wanyu.

21 “Mūndū nīagakunyanīra mūrū wa nyina ooragwo, na ithe wa mūndū akunyanīre mwana wake; ciana nīikaremera aciari a cio na imoragithie. 22 Andū othe nīmamakūmena nī ūndū wakwa, no ūrīa ūgaakirīrīria nginya hīndī ya mūthia nīakahonoka. 23 Hīndī ūrīa mwanariirwo itūūra-inī rīmwe-rī, ūrīrai rīrīa rīngī. Ngūmwīra na ma atī, mūtigaakorwo mūthīite matūūra mothe ma Isiraeli, Mūrū wa Mūndū atookīte.

24 “Mūrutwo ti mūnene kūrī mūrutani wake, o na ndungata ti nene kūrī mūmīathi. 25 Nīkūiganīre mūrutwo aiganane na mūrutani wake, o na ndungata ūiganane na mūmīathi. Angīkorwo mwene nyūmba nīetītwo Beelizebuli-rī, † githī andū a nyūmba yake matigetwo marīitwa mooru gūkīra rīu!

26 “Nī ūndū ūcio-rī, mūtikametigīre. Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka. 27 ūrīa ngūmwīra nduma-inī-rī, wariei mūthenya barigici, na ūrīa warītio na mīheehū matū-inī manyu-rī, wanīrīrei mūrī nyūmba-igūrū. 28 Mūtigetigīre arīa moragaga o mwīrī, no matingīhota kūūruga ngoro. Nī kaba gwītīgīra ūrīa ūngīananga ngoro na mwīrī kūu Jehanamu. 29 Githī tūnyoni twīrī tūtiendagio thendi ūmwe? No gūtīrī o na kamwe gatuo kangīgūa thī Ithe wanyu atetikīrīte. 30 O na njuīrī cianyu cia mūtwe nīndare. 31 Nī ūndū ūcio mūtigetigīre; mūrī a bata gūkīra tūnyoni tūngī.

32 “Ūrīa wothe ūkaanyumbūra mbere ya andū, o na nī nīngamumbūra mbere ya Baba ūrīa ūrī kūu igūrū. 33 No ūrīa wothe ūkangaana mbere ya andū, na nī nīngamūkaana mbere ya Baba ūrīa ūrī igūrū.

34 “Mūtigeciirie atī njūkīte kūrehe thayū gūkū thī. Ndiokire kūrehe thayū, no ndookire kūrehe rūhiū rwa njora. 35 Nīgūkorwo njūkīte gūtūma “ ‘mūndū okanīrīre na ithe,

na mūrītu okanīrīre na nyina,
nake mūtumia okanīrīre na nyaciarawe;

36 thū cia mūndū igaakorwo irī andū a nyūmba yake kīūmbe.’

37 “Ūrīa wothe wendete ithe kana nyina kūngīra ndagīrīire gūtūika wakwa; na ūrīa wothe wendete mūrīū kana mwarī kūngīra ndagīrīire gūtūika wakwa; 38 nake ūrīa wothe ūtagakuua mūtharaba wake wa kwambīrwo aanūmīrīre ndagīrīire gūtūika wakwa. 39 ūrīa wothe ūgeragia gūtūria muoyo wake nīakoorwo nīguo; no ūrīa wothe ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūtūria.

40 “Mūndū ūrīa ūmwamūkagīra, nī nī amūkagīra. Nake ūrīa ūnyamūkagīra, amūkagīra ūrīa wandūmire. 41 ūrīa wothe ūkaamūkīra mūnabii tondū nī mūnabii, nīakamūkīra kīheo kīrīa kīheagwo mūnabii, nake ūrīa wothe ūkaamūkīra mūndū mūthingu tondū nī mūthingu-rī, nīakamūkīra kīheo kīrīa kīheagwo mūndū

* **10:14** Kūribariba rūkūngū magūrū nī ūndū wekagwo nī Afarisai moima ciikaro cia Ndūrīrī metherie tondū metīkītie nīmakuuīte thaahu. Ūndū ūyū warī wa kuonia andū ūrīa mageekwo marega ndūmīrīri ya Ngai. † **10:25** Rīitwa Beelizebuli rīgītaūrwo nī kuuga “Mūnene wa ndaimono,” no Kīhibirania Beelizebubu rīataūragwo “Mūnene wa ngi.”

mũthingu. ⁴² Nake ũrĩa wothe ũheaga ũmwe wa aya anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kũheo gĩaake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthiĩ kũrutana na kũhunja matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aiguĩre arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ũũke, kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: ⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni. ⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtekũhĩngwo arakare nĩ ũndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ũhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ⁸ Akorwo ti ũguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihhi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩinĩ wa nyũmba cia ũthamaki. ⁹ Mwangĩthiĩte kuona kĩ? Hihhi mwathiĩte kuona mũnabii? Īi, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. ¹⁰ Ũyũ nĩwe ũhoru wake waandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku, agagũthondekere njĩra yaku.’

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra. ¹² Kuuma matukũ ma Johana Mũbatithania gwata rĩu, ũthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo ũkĩhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ũhoru nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ũhoru ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua nĩaigue.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩitaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “ ‘Twamũhuhĩire mũtũrirũ, mũkĩaga kũina;

o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya, no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuaga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciĩko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materĩte

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciama ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciama iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa

ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno. Ciama iria mwaringĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Ī, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ūkai kũrĩ nĩ, inyothe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia.

²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyiihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩrĩa ngano. ² Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai ĩrĩa mateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa. ⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩnĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo ĩgwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtĩkĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩũragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Īno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndĩthuurĩre,
ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩtĩrĩria Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

19 Ndīgaatetania kana īgūūthūke;
 na gūtīrī mūdū ūkaigua mūgambo wayo njīra-inī.
 20 ndīkoina kamūrangī kagondoku,
 kana īhorie rūtambī rūrīa rūgūtooga,
 nginya rīrīa īgaatūma itua rīakwa rīhootane.
 21 Thīinī wa rītwa rīayo ndūrīrī nīikaagīa na kīrīgīrīro.”

Jesū na Beelizebuli

22 Magīcooka makīmūrehera mūdū warī na ndaimono, na aarī mūtumumu, na ndaaragia, nake Jesū akīmūhonia, akīhota kwaria na kuona. 23 Andū othe makīgega, makīūrania atīrī, “Ūyū no akorwo arī we Mūrū wa Daudi?”

24 No rīrīa Afarisai maaiguire ūguo, makiuga atīrī, “Mūdū ūyū aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūrīa mūnene wa ndaimono.”

25 Nake Jesū aamenya ūrīa meciiragia, akīmeera atīrī, “Ūthamaki o wothē ūngīgayūkana ūūkanīrīre guo mwene no ūharagane, narīo itūūra o rīothe kana nyūmba īngīgayūkana ndīngīhaanda. 26 Angīkorwo Shaitani nīwe ūingataga Shaitani-rī, nīagayūkanīte we mwene. Ūthamaki wake ūngīkīhaanda atīa? 27 Na angīkorwo nī nyīngataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, nao andū anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū wa ūguo-rī, acio nīo makaamūtuīra ciira. 28 No nī ingīkorwo nyīngataga ndaimono na Roho wa Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nīūkinyīte kūrī inyuī.

29 “Nīngī-rī, mūdū aahota atīa gūtoonya nyūmba ya mūdū njamba na amūtunye indo ciake ataambīte kuoha mūdū ūcio njamba? Hīndī īyo no rīo angīhota kūmūtunya indo cia nyūmba yake.

30 “Mūdū ūrīa ūtarī hamwe na nī, ūcio nī thū yakwa, nake ūrīa ūtacookanagīrīria hamwe na nī, ūcio nīkūhurunja ahurunjaga. 31 Nīngī ngūmwīra atī, rīhīa o rīothe o na kūrūma Ngai, andū no marekerwo, no mūdū ūrīa ūkaaruma Roho, ūcio ndakarekerwo. 32 Mūdū o wothē ūrīa ūgacaambia Mūrū wa Mūdū nīakarekerwo, no ūrīa wothē ūgaacambia Roho Mūtheru, ūcio ndakaarekerwo, ihinda rīrī tūrī kana ihinda rīrīa rīgooka.

33 “Agīriai mūtī na maciaro maguo nīmekwagīra, kana mūthūkie mūtī na mūthūkie maciaro maguo mooru, nīgūkorwo mūtī ūmenyekaga na maciaro maguo. 34 Inyuī rūciaro rūrū rwa nduīra, mwahota atīa kwaria maūdū mega, na mūrī ooru? Nīgūkorwo kanua kaaragia maūdū marīa maiyūrīte ngoro-inī. 35 Mūdū mwega aaragia maūdū mega moimīte mūthiithū-inī wake mwega, nake mūdū mūūru aaragia maūdū mooru moimīte mūthiithū-inī wake mūūru. 36 No ngūmwīra atīrī, mūthenya wa itua rīa ciira, andū nīmakaheana ūhoru wa ciugo ciothe cia tūhū iria manaaria. 37 Nīgūkorwo ciugo ciaku nīcio igaatūma ūtuuo ndūrī na mahītia, na ciugo ciaku no cio igaatūma ūtuuo mūhītia.”

Kīama kīa Jona

38 Hīndī īyo Afarisai amwe na arutani a watho makīmwīra atīrī, “Mūrutani, tūkwenda ūtūringīre kīama.”

39 Nake akīmacookeria atīrī, “Rūciaro rwaganu na rwa ūtharia rūrenda rūringīrwo kīama! No gūtīrī kīama rūkūringīrwo tīga o kīama kīrīa kīa mūnabii Jona. 40 Nī gūkorwo o ta ūrīa Jona aikarire matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī nda ya thamaki īrīa nene, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū agaikara matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī tīri-inī. 41 Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtuīre ciira; nīgūkorwo nīmeririre rīrīa maahunjīrio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha. 42 Mūthamaki mūdū-wa-nja wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū arūtuīre

ciira; nĩgũkorwo nĩoimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³ “Na rĩrĩ, roho mũũru woima thĩnĩ wa mũndũ, ũtuĩkanagĩria werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga. ⁴⁴ Hĩndĩ ĩyo ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkagĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere. Ũguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciaro rũrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ ĩyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩĩ haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?”
⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ.
⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wothe wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ ĩgũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba agĩthĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya ĩgĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩnĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka ĩgĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩrĩ mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩrĩ ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra, ĩgĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩrĩ-inĩ ũrĩa mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe ĩgĩciara maita igana, iria ingĩ ĩgĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ ĩgĩciara maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahadirwo. ⁹ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hito cia ũthamaki wa ĩgũrũ, no-o matiheetwo. ¹² ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.

¹³ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩirwo nĩ ũhoru ũrĩa warathirwo nĩ mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ;

kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;

matũ mao matiiguaga,

na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,

na maigue na matũ mao,

o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

manjookerere, na niĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo niĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerirĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerirĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamaguire.

¹⁸ “Niĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoru wa ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ: ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. ĩno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ ĩrĩa yagũire rũnyanjara-inĩ niĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. ²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano niĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũrĩa wamũkagĩra mbeũ ĩrĩa yagũire mĩigua-inĩ-rĩ, niĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio niĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciaro. ²³ No ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ ĩrĩa yagũire tũiri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, niĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake ĩgĩũka, ĩkĩhura itindiĩ thĩinĩ wa ngano, na ĩgĩthĩra. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo itindiĩ o nario rĩkĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindiĩ rĩkĩumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Niĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na niĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũũria atĩrĩ, ‘Niĩũkwenda tũthĩ, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Rekei ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩige ikũmbĩ rĩakwa.’ ”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũimbia Mĩgate

³¹ Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũtariĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩrĩa yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩrĩa ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara honge-inĩ ciagu.”

³³ Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩimbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ũhoru ũrĩa waaririo na kanua ka mũnabii ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,

nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindiĩ

³⁶ Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindiĩ rĩrĩa rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrĩa wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ūthamaki. Itindiĩ nĩ ciana cia ūrĩa mũũru, ³⁹ nayo thũ ĩrĩa ĩrĩaandaga nĩ ūrĩa mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ūndũ ūcio o ta ūrĩa itindiĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ūguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ūũru ūthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩnĩ wa icua rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu magaaakenga ta riũa thĩnĩ wa ūthamaki wa Ithe wao. Ūrĩa ūrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igũrũ ūhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ūndũ wa ūrĩa akenete, agĩthĩ akĩendia indo ciothe iria arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ūcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ūthamaki wa igũrũ ūhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩ akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ūthamaki wa igũrũ ūhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magĩkara thĩ, magĩthũura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ī, nĩmwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mũrutani wa watho o wothe ūrĩa ūrutĩtwo ūhoro wa ūthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ūrĩa ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtũe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩa kũrutana thunagoga-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutĩte kũ ūũgĩ ūyũ na ciiko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩtwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtũo no itũũra-inĩ rĩake na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciama nyingĩ kũu, tondũ wa ūrĩa maagĩte gwĩtikia.

14

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo, Mũthamaki Herode nĩaiguire ngumo ya Jesũ, ² nake akĩra arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ūguo wa kũringa ciama.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyiitĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ūndũ wa Herodia, ūrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrĩte

atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũmũhikie.” ⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩhĩta na mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe. ¹¹ Naguo mũtwe ũcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake akĩũtwarĩra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthĩ makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũnia Andũ Ngiri Ithano

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoro ũcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ. ²⁰ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthĩ itĩna iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īrĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩriai! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtĩkio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩinĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkina bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ irĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunjia ũhoru ng'ongo ciothe iria ciamarigiicĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ūhoru wa Thaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matiĩthambaga moko rĩrĩa mekũrĩa irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ūteithio ũrĩa ingĩagũteithia naguo, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai,’ ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ naguo. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “ ‘Andũ aya maaheaga gĩtĩio na mĩromo, no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.

⁹ Nao maahooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’ ”

¹⁰ Nake Jesũ agĩta kĩrĩndĩ kũu gĩũke harĩ we, agĩkĩra atĩrĩ, “Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mũndũ ti kĩo ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkĩo ‘kĩmũthaahagia.’ ”

¹² Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoru ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wothe ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mĩri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga mecĩria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu.’ ”

Wĩtkio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athĩ, tondũ nĩaratũrũmirĩra agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng'ondũ cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrĩte tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.”*

²⁷ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩaga rūitiki rūrĩa rūgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtikio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ. ³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. ³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩitwara, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya ĩtatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. Ndikwenda mathiĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩgana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ.”

³⁵ Nake akĩra kĩrĩndĩ kũ gĩkare thĩ. ³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ. ³⁷ Othe makĩra makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩyũria ciondo mũgwanja. ³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoru, agĩtoonya gatarũ, agĩthiĩ mwena wa Magadani.

16

Jesũ Kũurio Aringe Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩa kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune.’ ³ Ningĩ rūciinĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa igũrũ rĩtarĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ. ⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩa, no gũtirĩ kĩa rũkũringĩrwo tĩa kĩa kĩrĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩthiĩra.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate.

⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩiririkana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ

* 15:26 Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Ngui” nĩ ũndũ wa kũmama.

ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagai ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũrĩa wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. ¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. ¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩrĩa gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩrĩa gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ.” ²⁰ Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩi Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke.

²² Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuũka ũguo! ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

²³ Nake Jesũ akĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooa thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. ²⁵ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo; no ũrĩa wothe ũkoowo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩũgũna nakĩ o na angĩũgwatĩra thĩ yothe, na orwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kĩĩ mũndũ angĩkũũrania muoyo wake nakĩo? ²⁷ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na araike ake, na hĩndĩ ĩyo nĩakaha o mũndũ kĩheo gĩake kũringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete Mũrũ wa Mũndũ agĩũka na ũthamaki wake.”

17

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩi

¹ Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩathiire na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya handũ hataarĩ na andũ. ² Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. ũthiũ wake ũkĩara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ũtheri. ³ O hĩndĩ ĩyo hau mbere yao makĩmũrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩrĩa kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akīaragia-rī, itu ikengu rīgīūka rīkīmahumbīra, na mūgambo ūkiuma itu-inī rīu ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete; na nīngenagio mūno nīwe. Mūiguagei!”

⁶ Rīrīa arutwo maiguire ūguo-rī, makīinamīrīra, magīturumithia mothiū mao thī mamakīte mūno. ⁷ No Jesū agīūka, akīmahutia na akīmeera atīrī, “Arahūkai, tigai gwītīgīra.” ⁸ Na rīrīa maatiirire maitho-rī, mationire mūdū ūngī tiga o Jesū wiki.

⁹ Rīrīa maikūrūkaga kuuma kīrīma-inī, Jesū akīmaatha akīmeera atīrī, “Mūtikae kwīra mūdū o na ūrīkū ūrīa muona, nginya rīrīa Mūrū wa Mūdū akaariūkio oime kūrī arīa akuū.”

¹⁰ Nao arutwo makīmūūria atīrī, “Nīkī gītūmaga arutani a watho moige atī Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ti-itherū, Elija no nginya aambe ooke, ahaarīrie maūdū mothe. ¹² No ngūmwīra atīrī, Elija nīarīkītie gūka, no andū makīaga kūmūmenya, no nīmamwīkire ūrīa wothe meendaga kūmwīka. O ūguo noguo nake Mūrū wa Mūdū akaanyariirwo nīo.” ¹³ Hīndī īyo arutwo makīmenya atī aamahega ūhoru wa Johana Mūbatithania.

Kūhonia Kamwana kaarī na Ndaimono

¹⁴ Rīrīa maakinyire harīa kīrīndī kīarī, mūdū ūmwe agīthī harī Jesū, akīmūtūrīria ndu, ¹⁵ akīmwīra atīrī, “Mwathani igūra mūrū wakwa tha, arī na mūrīmū wa kībaba na nīūmūthīnāgia mūno. Kaingī nīagūūaga mwaki-inī kana akagūa maaī-inī. ¹⁶ Nīndīramūreheire arutwo aku, no matinahota kūmūhonia.”

¹⁷ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Rūciaro rūrū rūtetīkītie na rūremi, nī nginya rī ngūikara na inyuī? Ngūmūkirīrīria nginya rī? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesū agīkūūma ndaimono īyo, nayo īkiuma kamwana kau, na gakīhonio o hīndī īyo.

¹⁹ Nao arutwo magīthī kūrī Jesū keheri-inī, makīmūūria atīrī, “Tūremirwo nīkūingata ndaimono īyo nīkī?”

²⁰ Nake akīmacookeria atīrī, “Nī tondū wītīkio wanyu nī mūnini. Ngūmwīra atīrī na ma, mūngīkorwo na wītīkio mūnini ta mbeū ya karatarī, no mūhote kwīra kīrīma gīkī atīrī, ‘Ehera haha, ūthī haarīa’ na gīthī. Gūtīrī ūndū ūkaamūrema.” (²¹ No ndaimono mūthemba ūcio ndīngīingatīka na kīndū kīngī, tiga mahooya na kwīhinga kūrīa irio.)

²² Hīndī īrīa macookanīrīre kūu Galili, akīmeera atīrī, “Mūrū wa Mūdū nīegūkunyanīrwo aneanwo moko-inī ma andū. ²³ Nīmakamūūraga, na mūthenya wa ītatū nīakariūkio.” Nao arutwo makīyūrwo nī kīeha.

Igooti rīa Hekarū

²⁴ Na rīrī, Jesū na arutwo ake maarīkia gūkinya Kaperinaumu, arīa meetagia andū daraki igīrī cia igooti rīa hekarū magīthī kūrī Petero, makīmūūria atīrī, “Kaī mūrūtani wanyu atarutaga igooti rīa hekarū?”

²⁵ Nake akīmacookeria atīrī, “Ī, nīarutaga.”

Rīrīa Petero aatoonyire nyūmba, Jesū akīmūhīta kwaria akīmūūria atīrī, “Ūgwīciiria atīa, wee Simoni? Athamaki a thī-rī, metagia igooti kuuma kūrī a? Metagia ariū ao, kana metagia andū arīa angī?”

²⁶ Nake Petero akīmūcookeria atīrī, “Nī kuuma kūrī andū arīa angī.”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī ūndū ūcio ariū ao matirīhaga. ²⁷ No nīguo tūtīkamarakarie-rī, thī irīa-inī ūikie ndwano kuo, na thamaki īrīa ūkūnyīta mbere, ūmītūmūre kanua kayo, na nīūkuona mbeeca, daraki inya; cioe ūthī ūrīhe igooti rīakwa na rīaku.”

18

Mündũ ũrĩa Mūnene mūno Ūthamaki-inĩ wa Igūrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kūrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mūnene gũkĩra arĩa angĩ ūthamaki-inĩ wa igūrũ?”

² Nake agĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ūthamaki wa igūrũ. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ũrĩa wothe wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe mūnene gũkĩra arĩa angĩ ūthamaki-inĩ wa igūrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothe ūngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mündũ ūcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ kūrĩa kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kūrĩ na haaro-ĩ, nĩ ūndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mündũ ũrĩa ūtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ūgũte. Nĩ kaba ūtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ūkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Narĩo riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũure, ũrĩte. Nĩ kaba ūtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ūkorwo na maitho meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng’ondũ ĩrĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ūthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igūrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mündũ ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mündũ angĩkorwo arĩ na ng’ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athĩ agacarie ĩyo yũrĩte? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng’ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kūrĩ ũrĩa akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴ Ūguo noguo Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igūrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mündũ Wanyu Akũhĩtirie

¹⁵ “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtiria-rĩ, thĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mündũ ūngĩ ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ūndũ o wothe ũrũgamagĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ūndũ ūcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mündũ ūtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūndũ o wothe mũkooha gũkũ thĩ, o na igūrũ nĩũkoohwo, na ũrĩa wothe mũkoohora gũkũ thĩ, o na igūrũ nĩũkohorwo.

¹⁹ “O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ūndũ o wothe ũrĩa marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igūrũ. ²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagatĩ kao.”

Ngerekano ya Ndungata ĩtarĩ Tha

²¹ Ningĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtiria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihi nĩ maita mũgwanja?”

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

23 “Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. 24 Aambĩrĩria kũrora mathaburĩ, mũndũ warĩ na thĩrĩ wake wa taranda ngiri ikũmi* akĩrehwo kũrĩ we. 25 Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtumia wake, na ciana ciake, na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thĩrĩ ũrĩhĩke.

26 “Ndungata ĩyo ikĩĩgũithia mbere yake, ikĩmũthaiha, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha thĩrĩ wothe.’ 27 Nake mwathi ũcio wa ndungata ĩyo akĩmĩguĩra tha, akĩmĩrekerera thĩrĩ ũcio akĩreka ĩthĩ.

28 “No ndungata ĩyo yoima nja, ĩgĩcemanía na ndungata ĩngĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thĩrĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.† ĩkĩmĩnyiita mũmero ĩmĩite, ikĩmĩra na hinya atĩrĩ, ‘Ndĩha thĩrĩ wakwa ũrĩa ũrĩ nago!’

29 “Ndungata ĩyo ikĩĩgũithia thĩ, ikĩmĩthaiha, ikĩmĩra atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha.’

30 “Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthĩ ikĩmũkithia njeera nginya rĩrĩa ĩkaarĩha thĩrĩ ũcio. 31 Rĩrĩa ndungata iria ĩngĩ cioonire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩguo ũũru mũno, igĩthĩ ikĩra mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte.

32 “Nake mwathi wao agĩta ndungata ĩyo, akĩmĩra atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu, ngũrekeire thĩrĩ waku wothe tondũ nĩũũthaihire. 33 Githĩ nawe ndũkwagĩrĩrwo ũiguĩre ndungata ĩrĩa ĩngĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũiguĩrĩre tha?’ 34 Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ĩkaherithio o nginya rĩrĩa ĩkaarĩha thĩrĩ wothe.

35 “Ūguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekerera mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ cianyu.”

19

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtumia

1 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. 2 Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩmahonera kuo.

3 Na Afarisai amwe magĩthĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

4 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩria Mũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’, 5 na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ matũke mwĩrĩ ũmwe?’ 6 Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

7 Nao makĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mũtumia wake marĩa ma gũtigana nake, amũte?”

8 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtikĩrĩrie mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria.

9 Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake, tiga amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mũtumia ũngĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie.”

10 Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuuri na mũtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

11 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wothe ũngĩhota gwĩtikĩra ũhoru ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio. 12 Nĩgũkorwo andũ amwe maaciariro mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania

* 18:24 Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa mũaka ikũmi na ĩtano wa mũruti wĩra, kana mina mũrongo ĩtandatũ. Ũmũthĩ nĩ ciringĩ milioni nyingĩ. † 18:28 Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

nĩ ūndũ wa ūthamaki wa igūrũ. Mũndũ ūrĩa ūngĩhota gwĩtikĩra ūndũ ūyũ, nĩawĩtikĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.

¹⁴ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tigi gũtũgĩria, nĩgũkorwo ūthamaki wa Igūrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁶ Na rĩrĩ, mũndũ ūmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ūndũ ūrĩkũ mwega ingĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūkũnjũũria ūhoru wa ūndũ ūrĩa mwega nĩkĩ? Kũrĩ o Ūmwe mwega. Ūngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athĩkagĩra maathani.”

¹⁸ Mũndũ ūcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?”
Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ūrĩa ūngĩ kĩgeenyoye, ¹⁹ na tĩia thoguo na nyũkwa,’ o na ‘endaga mũndũ ūrĩa ūngĩ o ta ūrĩa wĩyendete wee mwene.’ ”

²⁰ Mwanake ūcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmitie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūngĩenda kwagĩrĩra kũna, thiĩ wendie indo ciaku ūhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igūrũ. Ūcooke ūũke ūnũmĩrĩre.”

²² Rĩrĩa mwanake ūcio aigũire ūguo-rĩ, agĩthiĩ arĩ na kĩahe, tondũ aarĩ na ūtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ūndũ ūrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ūthamaki-inĩ wa igūrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ūhũthũ ngamũira ihungũrĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ūthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩrĩa arutwo maigũire ūguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũũ ūngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ūndũ ūcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithũ nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithũ-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaaheo?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ irĩa Mũrũ wa Mũndũ agaĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ūnene kĩrĩ riiri, thĩnĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaĩkarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ūnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na iĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ūrĩa wothe ūtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ūndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarĩgia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ “Nĩgũkorwo ūthamaki wa igūrũ ūhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ūrĩa woimagarire rũciini tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ. ² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ūcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ “Ta thaa ithatũ n̄oimagarire na ak̄iona andũ angĩ marũngiĩ thoko-inĩ matarĩ ùndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na n̄ngũmũrĩha o k̄ĩrĩa k̄iagĩrĩire.’ ⁵ Nĩ ùndũ ùcio magĩthĩi.

“Ningĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ùguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ìmwe, akiumagara na ak̄iona andũ angĩ marũngiĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ k̄ĩ gĩtũmĩte mũtinde mũrũngiĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ùndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ùtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ùcio wa mĩthabibũ akĩira mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ìta aruti a wĩra ùmarĩhe mũcaara, wambĩrĩirie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ùrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ìmwe moka, makĩrĩhwo dinari ìmwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ùndũ ùcio, rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeciĩrĩtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ìmwe o mũndũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda.

¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

¹³ “Nake agĩcookeria ùmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ùũru. Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ìmwe? ¹⁴ Kĩoe mũcaara waku ùthiĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mũndũ ùcio wandĩkirwo thuutha o ta ùguo ndakũrĩha. ¹⁵ Githĩ ndirĩ na k̄ihooto gĩa gwĩka ùrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ùraigua ùiru tondũ ndĩ mũtaana?’

¹⁶ “Nĩ ùndũ ùcio arĩa marĩ thuutha, magaatuĩka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatuĩka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, n̄etire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ n̄iagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao n̄imakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na n̄imakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na k̄iboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ n̄iakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ùcio, nyina wa ciana cia Zebedi n̄okire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩtura ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie ùndũ mũna.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ùndũ ùrĩkũ ùkwenda?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ìtĩkĩra atĩ ùmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ùmwe mwena waku wa ùrĩo, na ùcio ùngĩ mwena waku wa ùmotho ùthamaki-inĩ waku.”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtiũ ùrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyuĩra gĩkombe k̄rĩa ngũnyuĩra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ìĩ, no tũhote.”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyuĩra gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ùrĩo kana wa ùmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

²⁴ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ùhoro ùcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ùmwe. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao n̄imamaathaga na hinya.

²⁶ No rĩrĩ, gũtikanahaane ùguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ùguo, ùrĩa ùngĩenda gũtuĩka mũnene thĩnĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu, ²⁷ na ùrĩa ùngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩnĩ wanyu n̄iatuĩke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ùrĩa Mũrũ wa Mũndũ

atookire gūtungatĩrwo, no ookire gūtungata, na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

²⁹ Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra. ³⁰ Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩrĩa maiguire atĩ nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!”

³¹ Gĩkundi kũu kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!”

³² Nike Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³³ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nike Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere. ³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magĩthĩ magĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩre maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ, “Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩgĩcicookia atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

¹² Nike Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma

magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũuria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“ ‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge
nĩtũmĩte hoime ũgooci?’ ”

¹⁷ Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthiĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũutu.

¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩinĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ūroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ iyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooha narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtĩkio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ūrokũũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo.

²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtĩkĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩuria Gĩkonĩ Ūhoti wa Jesũ

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũuria atĩrĩ, “Ūreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũuria kĩuria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ Ūbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩirana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ’, egũtũuria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtkia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthiĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thiĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

²⁹ “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthiĩ,’ no thuutha akĩiricũkwo, agĩthiĩ.

³⁰ “Nĩngĩ mũthuuri ũcio agĩthiĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩi baba, nĩngũthiĩ,’ no ndaathire.

³¹ “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mũtiamwĩtkirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtkirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtkie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikĩrĩriai ngerekano ĩngĩ: Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhĩro gĩa thabibũ o kũu thĩinĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthĩ rũgendo. ³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto. ³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ irĩa aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo. ³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete thĩinĩ wa Maandĩko atĩ: “Thiga rĩrĩa aaki maaregire

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ ũcio,
na nĩ wa magegania tũkĩwona’?

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciara magiaro maguo. ⁴⁴ Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaiguire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao. ⁴⁶ Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

22

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

¹ Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. ³ Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

⁴ “Nĩngĩ agĩtũma ndungata ĩngĩ agĩciĩra atĩrĩ, ‘Ĩrai acio metĩtwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe irĩa noru nĩrĩkĩtie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

⁵ “No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩĩthiĩra, ũmwe agĩthiĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthiĩ wonjoria-inĩ wake. ⁶ Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga. ⁷ Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ĩkaniine oragani acio, na ĩgĩcina itũũra rĩao inene.

⁸ “Hĩndĩ ĩyo akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka. ⁹ Thĩiĩ magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wothe mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikano.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthiĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩria andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩta arĩa ega o na arĩa oorũ, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ĩkĩyũra ageni.

11 “No rĩria mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki. 12 Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikania?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

13 “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũcio akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohei moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

14 “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kĩuria gĩkonĩ Kũrĩha Igooti rĩa Kaisari

15 Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo ciake. 16 Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana. 17 Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩre tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?”

18 No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? 19 Nyoniai mbeeca ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari, 20 nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

21 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

22 Rĩria maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kĩuria gĩkonĩ Kũriũka

23 Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, 24 “Mũrutani, Musa aatwĩrĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. 25 Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. 26 Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. 27 Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. 28 Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

29 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũĩ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. 30 Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta araike arĩa marĩ kũu igũrũ. 31 No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, 32 ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

33 Rĩria kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩria Inene

34 Hĩndĩ ĩrĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. 35 ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũũria kũria gĩkĩ: 36 “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩinĩ wa Watho?”

37 Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe.’ 38 Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene. 39 Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’ 40 Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoro wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “ ‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.” ’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?”

⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mũtigekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia. ⁴ Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ūrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũhandũkũ tũrĩa meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyothe mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. ¹¹ Ūrĩa mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.

¹³ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mũtitoonyaga, o na mũtirekaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatumya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya marihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

¹⁶ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩigu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ thahabu ĩyo, kana nĩ hekarũ ĩrĩa ĩtũmaga thahabu ĩtuĩke nyamũre?

¹⁸ Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kĩgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ kĩheo kũ, kana nĩ kĩgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kũ gĩtuĩke kĩamũre? ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wĩhĩtaga na kĩgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kĩgongona-igũrũ. ²¹ Nake

ũrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ũrĩa ũikaraga thĩinĩ wayo. ²² Nake ũrĩa wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ũrĩa ũgĩkaragĩra.

²³ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩirie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makoniĩ watho na nĩmo kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwgagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩra.

²⁵ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrite ũkoroku na kwenda kwĩhũunia. ²⁶ Wee Mũfarisai ũyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩngũthera.

²⁷ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrite mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe. ²⁸ No taguo andũ mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũrwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwgagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩire nao gũita thakame ya anabii.’ ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta ũira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kũiyũrĩriei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gũtũrwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũire na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, irĩa irĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmitwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ icookanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku itigĩtwo ikĩrite ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mũtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani.’ ”

24

Marũũri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenno nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁵ Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ,

‘Niĩ nĩ niĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ. ⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkoniĩ mbaara, no inyuĩ mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. ⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. ⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. ¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ¹² Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha, ¹³ no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. ¹⁴ Naguo ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), ¹⁶ hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ. ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake. ¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgũra nguo ciake. ¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ! ²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. ²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkagĩa na mũnyamaro mũnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ. ²² Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathĩi kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩĩnĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. ²⁸ Harĩa hothe harĩ kũimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mũnyamaro ya matukũ macio,
 “ ‘rĩũa nĩrĩkagĩa nduma,
 naguo mweri ũtĩge kwara;
 nacio njata nĩĩkaagũa kuuma igũrũ,
 namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ³¹ Nake nĩagatũma arĩa ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mũena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongwe ciagua ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩũa ĩrĩ hakuhĩ. ³³ ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mūthenya na Thaa Itiũkaine

³⁶ “Gūtiri mũndũ ũũ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga no Ithe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩiaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ iyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte, tondũ mũtiũũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyuũ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.

⁴⁵ “Nĩngĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgũka o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata iyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩire na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iriaya atacookete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩrie kũhũura ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩu. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata iyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ iyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩĩgu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ iyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩĩgu makĩira acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thiĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

¹⁰ “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikano-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

¹² “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũũ.’

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mũtiũũ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Nĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na mũndũ wathĩiaga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩcĩhokera indo ciake. ¹⁵ Akĩnengera ĩmwe yacio taranda

ithano cia mbeeca, na ñngĩ taranda igĩrĩ, na ñrĩa ñngĩ taranda ñmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthiĩ rũgendo. ¹⁶ Ndungata ñrĩa yaneetwo taranda ithano ñgĩthiĩ o hĩndĩ ñyo, ñkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ñkĩona uumithio wa taranda ñngĩ ithano. ¹⁷ O nayo ñrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ñkĩonjorithia ñkĩona uumithio wa ñngĩ igĩrĩ. ¹⁸ No ndungata ñrĩa yaheetwo taranda ñmwe ñgĩthiĩ, ñkĩenja irima, ñkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda iraaya, mwathi wa ndungata icio ñiacoockire na agĩciĩta ñĩguo iheane ũhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata ñrĩa yaheetwo taranda ithano ñkĩrehe ñngĩ ithano, ñkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, ñĩthũkũmĩte ñngĩ ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Ñĩwĩkĩte wega, wee ndungata ñno njega na ya kwĩhokeka! Ñĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; ñĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-ĩnĩ kĩa mwathi waku!’

²² “Ndungata ñrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo ñgĩũka. Ñkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, ñĩthũkũmĩte ñngĩ igĩrĩ.’

²³ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Ñĩwĩkĩte wega, wee ndungata ñno njega na ya kwĩhokeka! Ñĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; ñĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-ĩnĩ kĩa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata ñrĩa yaheetwo taranda ñmwe o nayo ñgĩũka. Ñkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ñĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũrĩa ũtandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ. ²⁵ Ñĩ ũndũ ũcio ñĩndetigĩre, ñgĩthiĩ ñgĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ñno no ñrĩa yaku ndagũcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ñno njaganu na ngũũtaru! Ũguo ñĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itahaandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ? ²⁷ Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo ñĩ kũiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, ñĩngĩacoockerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

²⁸ “ ‘Ñĩ ũndũ ũcio, mũtunyei taranda ñyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi. ²⁹ Ñĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na indo ñĩwe ũkoongererwo ñngĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo ñĩagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata ñyo ñtarĩ bata mũmĩkie nja kũu nduma-ĩnĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondu na Mbũri

³¹ “Hĩndĩ ñrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araka othe marĩ hamwe nake, ñĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ. ³² Ndũrĩrĩ ciothe ñĩgacookanĩrĩrio mbere yake, nake ñĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa mũrĩithi aamũranagia ng’ondu na mbũri. ³³ Ñĩakaiga ng’ondu mwena wake wa ũrĩo, na mbũri aciige mwena wake wa ũmotho.

³⁴ “Ñĩngĩ Mũthamaki ñĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩo atĩrĩ, ‘Ũkai, ñnyuĩ mũrathimĩtwo ñĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. ³⁵ Ñĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu mũkĩĩhe gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩĩhe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩĩnyũta ũgeni, ³⁶ na ndaarĩ njaga mũkĩĩhe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na ñnyuĩ mũkĩĩmenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.’

³⁷ “Hĩndĩ ñyo arĩa athingu ñĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, ñĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa, kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? ³⁸ Na ñĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyũta ũgeni, kana ũrĩ njaga tũgĩkũhe nguo? ³⁹ O na ñĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?’

⁴⁰ “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ wothe mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

⁴¹ “Ningĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, ‘Njehererai, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthiĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa ũthondekeirwo mũcukani na araika ake. ⁴² Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu na mũtiaheire gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, ⁴³ na ndaarĩ mũgeni na mũtianyitire ũgeni, ndaarĩ njaga na mũtiaheire nguo, ndaarĩ mũrũaru na ndaarĩ njeera na mũtiokire kũnyona.’

⁴⁴ “Nao nĩmagacookia, mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu, kana ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana ũrĩ mũrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagũteithirie?’

⁴⁵ “Nake nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothe mũteekire ũmwe wa aya anini mũno, nĩ nĩ mũteekĩire.’

⁴⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kũrĩa andũ maherithagio tene na tene, no arĩa athingu mathiĩ muoyo-inĩ wa tene na tene.”

26

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

¹ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-rĩ, akĩira arutwo ake atĩrĩ, ² “O ta ũrĩa mũũĩ, Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakaneanwo nĩgeetha aambwo mũtĩ-igũrũ.”

³ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, wetagwo Kaiafa, ⁴ nĩguo maciire ũrĩa mangĩnyitithia Jesũ na njĩra ya wara, na mamũũragithie. ⁵ No makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩmũnyitita hĩndĩ ya Gĩathĩ, nĩguo andũ matikarute haaro.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta Bethania

⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ Bethania, mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mũrimũ wa mangũ, ⁷ na mũndũ-wa-nja warĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega, agĩũka kũrĩ Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-inĩ akĩrĩa.

⁸ Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara, makĩũrania atĩrĩ, “Ūitangi ũyũ nĩ wakĩ? ⁹ Maguta macio manungi wega nĩmangĩendio goro na mbeeca icio iheo athĩni.”

¹⁰ Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmoooria atĩrĩ, “Mũrathĩnia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We nĩanjĩka ũndũ mwega. ¹¹ Arĩa athĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ ciothe, no nĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩrie mwĩrĩ wakwa maguta macio manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. ¹³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ūhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩnĩ wa thĩ yothe-rĩ, ũndũ ũcio eeka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, ¹⁵ akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera.

¹⁶ Kuuma hĩndĩ ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹⁷ Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia-rĩ, arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ itũura-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩrĩ hakuhi. Ngũrĩra irio cia

Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’ ” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio arutwo magĩka o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩkara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. ²¹ Na rĩrĩa maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²² Nao makĩnyitwo nĩ kĩaha mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũringunyanĩra. ²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo.”

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Judasi, ũrĩa mũmũkunanĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndĩbei ya maciaro ma mũthabibũ kũuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“ Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika, nĩ ndigagũtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thĩ haarĩa ngahooe.” ³⁷ Agĩthĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩaha na gũthĩnĩka ngoro. ³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩaha mũno, o hakuhĩ gũkua. Ikarai haha mwĩguĩte hamwe na nĩ.”

³⁹ Agĩthiiathia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ ĩyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũkara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩ? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

⁴² Jesũ agĩthĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũrĩire-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

⁴³ Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatiga, agĩthĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda rĩ hakuhĩ, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩirwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴⁶ Ūkĩrai, tũthii! Ūrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyitwo

⁴⁷ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩaama. ⁴⁸ Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ūrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiiitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agĩthĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhoru!” na akĩmũmumunya.

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ika ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyiiita. ⁵¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe macomoraga rũhiũ makaaniinwo na rũhiũ. ⁵³ Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? ⁵⁴ No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkĩhinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njira ĩno?”

⁵⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kũu atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyiiite mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyiiita. ⁵⁶ No ũndũ ũyũ wothe wĩkĩkĩte nĩguo ũhoru ũrĩa waandĩkitwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyiiire Jesũ makĩmũtwara gwa Kaiafa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũrĩa arutani a watho na athuuri moonganĩte. ⁵⁸ Nowe Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkinya nja ya kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩkarania na arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoru ũgũthĩ.

⁵⁹ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩrĩa Kĩnene gĩothe nĩmacarĩrĩrie ũira wa maheeni nĩguo mamũũragithie. ⁶⁰ No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ nĩmarutĩte ũira wa maheeni.

Thuutha-inĩ andũ eerĩ makĩrũgama, ⁶¹ makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩoigire atĩrĩ, ‘No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake rĩngĩ na mũthenya ĩtatũ.’”

⁶² Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũyũ ũrathitangĩrwo?” ⁶³ No Jesũ agĩkira ki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndakwĩhĩtithia na Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, wee nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuotho nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ūrĩa-ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶⁵ Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. ⁶⁶ Mũgwĩciiria atĩa?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.”

⁶⁷ Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ, na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na hĩ, ⁶⁸ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoru ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!”

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁹ Na rĩrĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

⁷⁰ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ ũrĩa ũroiga.”

⁷¹ Ningĩ akiumagara, agĩthĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩra andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoru ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũ!”

Kahinda o kau ngũkũ igĩkũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩririkana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩra mũno.

27

Judasi Kwĩta

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matũire Jesũ kũũragwo. ² Makĩmuoha na mũnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunyaĩre oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩrira na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mũrongo itatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyaĩre thakame itarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũuria atĩrĩ, “Ũcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ũcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩkania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩthĩra. Agĩcooka agĩthĩ akĩita.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩna-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩguithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kũu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kũu gĩtwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ iyo nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mũrongo itatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ irĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mūtumia wake akĩmūtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kiroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũika atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. ũcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!”

³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũura nako mũtwe.

³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanina na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthĩĩ, magĩkinya handũ heetagwo Golgotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibeĩ anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŪ NĪWE JESŪ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makiĩnagia mĩtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kũhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtĩkia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’ ” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩrie nĩkĩ?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngiĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrĩũka, ⁵³ makiuma thĩnĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũrĩũka kwa Jesũ, magĩthĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyĩtwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶ Thĩnĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkite mũrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸ Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yake njerũ rĩa eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragara ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩthĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthĩ kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũrĩkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’ ⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra iyo irangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuĩka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthĩ mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrĩkĩra rũrĩ rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri ho.

28

1 Kũrĩũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragara ihiga akĩrĩheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cierũhĩte o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mūraika ũcio akĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo mĩtĩ-igũrũ mūracara. ⁶ Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thiĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthiĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhĩte marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoru ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthiĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathiĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoru wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrĩte mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanía na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũrĩa cierĩtwo. Naguo ũhoru ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ iyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthiĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathiĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matuĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njīra

¹ Kĩambīrīria kĩa Ūhoru-ūrīa-Mwega ūkonī Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabii atīrī:
“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athī mbere yaku,
ūrīa ūgūgūthondekera njīra yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,
‘Haarīriai njīra ya Mwathani,
rūngariai njīra ciake.’ ”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanagīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehia mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūri wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthī kūrī we. Moimbūruga mehia mao, nake akamabatithīria rūū-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīra, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarīaga ngigī na ūūkī wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī ūno: “Thuutha wakwa nīgūgūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kūnamīrīra njohore ndigī cia iratū ciake. ⁸ Nī ndīmūbatithagia na maaī, nowe arīmūbatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rīu Jesū agīūka oimīte Nazarethi kūu Galili, na akībatithio nī Johana rūū-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūkūrūkīra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkiuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngenaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmuoya akīmūtware werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo ūna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araike makamūtungatagīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūikio njeera, Jesū agīthī Galili akīhunjagia Ūhoru-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Ihinda nīikinyu, naguo ūthamaki wa Ngai nīūkuhīrīrie. Mwīrīrei mwītīkie Ūhoru-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathiagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkia neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maarī ategi a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategi a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūingata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthī Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agītoonya thunagogi na akīambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegio nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o ūyo kūu thunagogi yao, nī kwarī na mūdū warī na ngoma thūku,

nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, ²⁴ “Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ũũkĩte gũtũniina? Nĩnjũũĩ wee nĩwe ũ! Wee nĩwe Ũrĩa-Mũtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma na hinya, akiuga atĩrĩ, “Kira na uume thĩinĩ wake!”

²⁶ Ngoma ĩyo thũku ĩkĩmũthukathuka na hinya na ĩkiuma thĩinĩ wake ĩgĩkayaga.

²⁷ Andũ acio othe makĩgega mũno nginya makĩũrania atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ũyũ nĩ ũrutani mwerũ, wĩ na ũhoti! Nĩ araatha o na ngoma thũku na ikamwathĩkĩra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ĩkĩhunja na ihenya bũrũri wothe wa Galili.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

²⁹ Na maarĩkia kuuma thunagogi, magĩthiĩ na Jakubu na Johana mũciĩ gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ gĩtanda-inĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, nao makĩra Jesũ ũhoru wake. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ harĩa aarĩ, akĩmũnyiita guoko akĩmũũkĩria. Mũrimũ ũcio wa kũhiũha mwĩrĩ ũkĩmũtiga na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

³² Hwaĩ-inĩ ũcio thuutha wa riũa gũthũa, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ arũaru na arĩa maarĩ na ndaimono. ³³ Nao andũ a itũũra othe makĩũngana hau mũrango-inĩ wa nyũmba, ³⁴ nake Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mũrimũ mũthemba mũingĩ. Ningĩ akĩingata ndaimono nyingĩ, no ndetĩkĩririe ndaimono ciarie tondũ nĩciamũũĩ.

Jesũ Kũhooya arĩ Handũ Keheri-inĩ

³⁵ Rũciinĩ kĩroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra akiuma nyũmba agĩthiĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthiĩ kũmwetha, ³⁷ na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ: “Andũ othe nĩwe maracaria!”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rekei tuume gũkũ tũthiĩ kũndũ kũngĩ, matũũra-inĩ marĩa me hakuhi, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ nĩkĩo ndokire.” ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio agĩthiũrũrũka Galili guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩingataga ndaimono.

Mũndũ warĩ na Mangũ

⁴⁰ Na mũndũ ũmwe warĩ na mangũ agĩũka kũrĩ we na akĩmũthaitha aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩringwo nĩ tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ngwenda. Therio.” ⁴² Na o hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonio.

⁴³ Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athiĩ, ⁴⁴ ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru ũyũ. No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanĩte nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, ũtuĩke ũira kũrĩ o.” ⁴⁵ No handũ ha ũguo agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kwaria na kũmemerekia ũhoru ũcio. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndacookire kũhota gũtoonya itũũra thĩinĩ akĩonagwo nĩ andũ, no aikaraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no mookaga kũrĩ we moimĩte kũndũ guothe.

2

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Matukũ manini maathira, Jesũ agĩcooka Kaperinaumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka mũciĩ. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ aingĩ makĩũngana nginya hakiaga handũ ha gũikarwo, o na nginya nja ya mũrango, nake akĩmahunjĩria ũhoru. ³ Nĩhookire andũ, makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mũrimũ wa gũkua cĩga, akuuĩtwo nĩ andũ ana. ⁴ Na tondũ matingĩahotire kũmũkinyia harĩa Jesũ aarĩ nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ-rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesũ aarĩ na maarĩkia kũhatharia,

makiharũrũkia mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kũu aakomeire. ⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtĩkio wao, akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, nĩwarekerwo mehia maku.”

⁶ Na rĩrĩ, arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩyũria na ngoro atĩrĩ, ⁷ “Mũndũ ũyũ ekwaria ũguo nĩkĩ? Nĩ araruma Ngai! Nũũ ũngĩ ũngĩhota kũrekanĩra mehia tĩga Ngai wiki?”

⁸ O rĩmwe Jesũ akĩmenya thĩinĩ wa roho wake atĩ ũguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩciirie maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu? ⁹ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte ciĩga atĩrĩ, ‘Nĩ warekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra atĩrĩ, ‘Ūkĩra woe kĩbarĩ gĩaku wĩtware’?”

¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, ¹¹ “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ gĩake, agĩthĩira andũ othe mamwĩroreire. ũndũ ũcio ũgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgocca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ tũtirĩ tuona ũndũ ta ũyũ-ĩ!”

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩria gũkĩruta ũhoru. ¹⁴ Na hĩndĩ irĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁵ Na rĩrĩa Jesũ aarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire.

¹⁶ Rĩrĩa arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?”

¹⁷ Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ūhoru wa Kwĩhinga kũrĩa Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matĩhingaga?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũrĩa irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao? Matingĩhinga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũrĩa irio.”

²¹ “Gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩĩka ũguo, kĩraka kũu kĩerũ no kĩguucie nguo iyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrĩke makĩria.

²² Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkĩraga ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩĩka ũguo, ndibei iyo no itarũre mondo icio, nayo ndibei iyo itĩke, nacio mondo ithũke. No rĩrĩ, ndibei ya mũhikano nĩkĩragwo thĩinĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

²³ Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩrĩa aathĩaga arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩ kĩĩ kĩratũma arutwo aku meke ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie mũthenya wa Thabatũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũrĩa Daudi we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩrĩa maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũrĩa? ²⁶ Aatoonyire nyũmba ya Ngai rĩrĩa Abiatharu aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩrĩa mĩgate

ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, o ĩrĩa yetĩkĩrĩtio kũrĩagwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.”

²⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrirwo ho nĩ ũndũ wa mũndũ, no mũndũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3

¹ Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩinĩ nĩ kwarĩ na mũndũ wonjete guoko. ² Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio mũthenya wa Thabatũ. ³ Nake Jesũ akĩira mũndũ ũcio warĩ mwonju guoko atĩrĩ, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

⁴ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtikĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũuraga?” No-o magĩkira ki.

⁵ Akĩmarora arakaire, na aiguĩte ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. ⁶ Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiumagara na makĩambĩrĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũrĩa mangĩuraga Jesũ.

Gĩkundi Kĩnene Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁷ Nake Jesũ na arutwo ake makiuma kũu magĩthĩĩ iria-inĩ, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gĩkĩmũrũmĩrĩra. ⁸ Na rĩrĩa maiguire ũrĩa wothe eekaga, andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũrĩa gwakuhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gĩkundi kũu, akĩira arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ nĩguo gĩkundi kũu gĩtuge kũmũhatĩka. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na mũrimũ nĩmatindĩkanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we nĩwe ũ.

Jesũ Gũthuura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ na agĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie, ¹⁵ na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathurire nĩ Simoni (ũrĩa aature Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedĩ na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanerigesĩ, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mũzelote ¹⁹ na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.

Jesũ na Beelizebuli

²⁰ Ningĩ Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkĩũngana o nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũrĩa irio. ²¹ Rĩrĩa andũ ao maiguire ũhoru ũcio, magĩthĩĩ kũmũnyiita, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Nĩagũrũkĩte.”

²² Nao arutani a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga atĩrĩ, “Aiyũrĩtwo nĩ Beelizebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? ²⁴ ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio ndũngĩtũũra. ²⁵ Nyũmba ĩngĩamũkana na andũ ayo mokaĩrĩre, nyũmba ĩyo ndũngĩtũũra. ²⁶ Nake Shaitani angĩyũkĩrĩra we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũũra; nĩ gũthira egũthira. ²⁷ Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake, tĩga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba.

Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. ²⁸ Ndamwĩra atĩrĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia mao mothe o na irumi ciao ciothe iria magaaakorwo marumĩte Ngai nacio. ²⁹ No ũrĩa wothe ũkaaruma Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehĩtie rĩhĩa rĩa gũtũũra tene na tene.”

³⁰ Oigire ũguo tondũ moigaga atĩrĩ, “Arĩ na ngoma thũku.”

Nyina na Ariũ a Nyina na Jesũ

³¹ Hĩndĩ ĩyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte. ³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩaikarĩte thĩ hau kĩmũrigiicĩrie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marĩ nja magĩgũcaria.”

³³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigiicĩrie, akĩmeera atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ aya! ³⁵ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ũcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

4

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩonganĩte gĩkamũrigiicĩria kĩarĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩkara thĩnĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩkara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, ³ “Ta thikĩrĩriai! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩri mũingĩ. Nacio ikĩmera narua tondũ tĩri ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩrĩa riũa rĩaarire rĩgĩcina mũmera ĩyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mũri. ⁷ Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro, imwe ikiumia maita mũrongo ĩtatũ, ingĩ maita mũrongo ĩtandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigwe.”

¹⁰ Na rĩrĩa aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũũria ũhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano ¹² nĩgeetha,

“ ‘matũũre maroraga no makaaga kuona,
na matũũre maiguaga na matimenye ũndũ;
nĩguo hihi matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!’ ”

¹³ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtanataũkĩrwo nĩ ngerekano ĩyo? Mũngĩkĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ? ¹⁴ Mũrĩmi ahuraga kiugo kĩa Ngai. ¹⁵ Andũ amwe matariĩ ta mbeũ iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ũhoru ũhuragwo. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, na maarĩkia kũigua-rĩ, Shaitani agooka akeheria ũhoru ũcio wahaandwo thĩnĩ wao. ¹⁶ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru na o rĩmwe makawamũkĩra na gĩkeno. ¹⁷ No tondũ matirĩ na mũri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoru wa Ngai, magũũaga o narua. ¹⁸ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire mũigua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, ¹⁹ no mũhang’o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, na merirĩria ma maũndũ mangĩ, magathararia ũhoru ũcio, magatũma wage maciaro. ²⁰ Angĩ matariĩ ta mbeũ iria ciagũire tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, makawĩtikĩra, na

magaciara maciaro, amwe maita mĩrongo ìtatũ, na angĩ maita mĩrongo ìtandatũ, o na angĩ maita igana ma kĩrĩa kĩahaandirwo.”

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

²¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “No anga tawa wakagio ūgacooka ūgakunĩkĩrio na irebe, kana ūkaigwo rungu rwa ūrĩrĩ? Handũ ha ūguo githĩ ndũigagĩrĩrwo handũ igũrũ? ²² Nĩgũkorwo kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hito-inĩ nĩgĩkaguũrio, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ūtheri-inĩ. ²³ Akorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

²⁴ Agĩthĩ na mbere, akĩmeera atĩrĩ, “Menyagĩrĩrai wega ūrĩa mũiguaga. Gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. ²⁵ Ūrĩa wothe wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ūrĩa wothe ūtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Ngerekano ya Mbeũ Īrakũra

²⁶ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ūtarĩ ta mũndũ ūrĩa ūhaandaga mbeũ tĩri-inĩ. ²⁷ Akomaga ūtukũ na agokĩra mũthenya, nacio mbeũ ikamera na igakũra, nowe ndamenyaga ūrĩa ikũraga. ²⁸ Tĩri guo mwene nĩguo ūtũmaga iciare. Ciambaga kũruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thĩnĩ hakagĩa na hĩndĩ ĩrĩa njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarĩkia kũũma, mũrĩmi ūcio akoya rũhiũ rwa igetha, akagetha tondũ hĩndĩ ya magetha nĩ yakinya.”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ

³⁰ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Tũngĩhaanania ūthamaki wa Ngai na kĩ? Kana nĩ ngerekano ĩrĩkũ tũngĩheana ūhoru waguo nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ, arĩ yo mbeũ ĩrĩa nini mũno mũhaandaga tĩri-inĩ. ³² No yahaandwo-rĩ, ĩkũraga ĩgatuĩka mũmera mũnene gũkĩra mũmera ĩrĩa ĩngĩ yothe ya mũgũnda, na ūkagĩa na hongene nginya nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara na ikahurũka kĩruru-inĩ kĩaguo.”

³³ Jesũ nĩamaheaga ūhoru na ngerekano ingĩ nyingĩ ta icio o ta ūrĩa mangĩahotire kũigua. ³⁴ Gũtirĩ ūndũ aameeraga atekwaria na ngerekano. No rĩrĩa maarĩ na arutwo ake oiki, nĩamataragĩria maũndũ mothe.

Jesũ Kũhooreria Makũmbĩ ma Maaĩ

³⁵ Na mũthenya o ūcio gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩ mũrĩmo ūrĩa ūngĩ.” ³⁶ Na maarĩkia gũtiga gĩkundi kĩa andũ na thuutha, makĩhaica gatarũ-inĩ o harĩa Jesũ aarĩ. Na nĩ kwarĩ na tũtarũ tũngĩ twatwaranire hamwe nake. ³⁷ Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ gũkĩgĩa na kĩhuhũkanio kĩnene, namo makũmbĩ ma maaĩ magĩtoonya gatarũ thĩnĩ, o nginya gakĩenda kũũrĩra. ³⁸ Jesũ aarĩ toro akomeire muto mũthia-inĩ wa gatarũ. Nao arutwo makĩmũũkĩria makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, kaĩ wee ūtaramaka tũkĩũrĩra maaĩ-inĩ?”

³⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩkaania rũhuho na akĩra makũmbĩ macio ma iria atĩrĩ, “Kira! Na ūhoorere!” Naruo rũhuho rũgĩtiga kũhurutana, gũkĩhoorera biũ.

⁴⁰ Jesũ akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũmake ūguo? O na rĩu mũtirĩ mũretĩkia?”

⁴¹ Nao magĩtigĩra mũno na makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ūyũ akĩrĩ ūũ? Tondũ o na rũhuho na makũmbĩ ma iria nĩramwathĩkĩra!”

5

Kũhonio kwa Mũndũ warĩ na Ndaimono

¹ Jesũ na arutwo ake magĩkinya mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa iria, magĩthĩ bũrũri wa Agerasi. ² Na Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ngoma thũku oimĩte mbĩrĩra-inĩ. ³ Mũndũ ūcio aatũũraga kũu mbĩrĩra-inĩ, na

gūtiri mündũ ũngĩahotire kũmuoha na kĩndũ, o na mũnyororo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩohagwo kaingĩ na mũnyororo moko na magũrũ, no akamĩtuanga icunjĩ na akoinanga igeria iria ciamuohaga magũrũ. Na gūtiri mündũ warĩ na hinya wa kũmũhooreria. ⁵ Aatũũraga akayaga ũtukũ na mũthenya, kũu mbĩrĩra-inĩ na irĩma-inĩ agĩitemangaga na mahiga.

⁶ Rĩrĩa oonire Jesũ arĩ o haraaya akĩhanyũka, akĩgũithia thĩ mbere yake. ⁷ Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha na Ngai ndũkaanyariire!” ⁸ Nĩgũkorwo Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku uma thĩnĩ wa mündũ ũyũ!”

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Legioni, nĩgũkorwo tũrĩ aingĩ.”* ¹⁰ Nake agĩkĩrĩrĩria gũthaitha Jesũ mũno ndagacingate cieme bũrũri ũcio.

¹¹ Na rĩrĩ, haarĩ na rũuru rũnene rwa ngũrwe rwarĩaga harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhĩ na hau. ¹² Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Twĩtĩkĩrie tũthĩ kũrĩ ngũrwe iria, tũtoonye thĩnĩ wacio.” ¹³ Nake agĩciĩtĩkĩria. Nacio ndaimono icio ikiuma igĩthĩ igĩtoonya thĩnĩ wa ngũrwe. Rũuru rũu ruothe rwa mũigana wa ngũrwe ngiri igĩrĩ, rũkĩharũrũka kĩhurũrũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya iria-inĩ, rũkĩũrĩra.

¹⁴ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ magĩũka kuona ũrĩa gwekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa mookire harĩ Jesũ, makĩona mündũ ũrĩa warĩ na Legioni ya ndaimono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magĩtigĩra. ¹⁶ Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgĩkwo makĩra andũ acio angĩ maũndũ marĩa mekĩkire kũrĩ mündũ ũcio waiyũritwo nĩ ndaimono, o na makĩmahe ũhoru wa ngũrwe. ¹⁷ Nao andũ acio makĩambĩrĩria gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mündũ ũcio warutĩtwo ndaimono agĩthaitha Jesũ etĩkĩre mathĩ nake. ¹⁹ No Jesũ akĩmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka mũciĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũrĩa wothe Mwathani agwĩkĩre, o na ũrĩa akũiguĩrĩre tha.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, mündũ ũcio agĩthĩ akĩambĩrĩria kũheana ũhoru kũu Dekapoli wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩre. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

²¹ Nake Jesũ aarĩkia kũringa rĩngĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ²² Na hĩndĩ o ĩyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make ²³ akĩmũthaitha mũno, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kairĩtu gakwa gakirie gũkua. Ndagũthaitha ũũke, ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũure muoyo.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nake.

Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩkĩmũrũmĩrĩra, na gĩkamũhatĩkaga na mũena yothe. ²⁵ Na rĩrĩ, hau nĩ haarĩ na mũtumia watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ĩrĩ. ²⁶ Nĩathĩnĩkĩte mũno agĩthondekwo nĩ mandagĩtarĩ aingĩ, na akahũthĩra kĩrĩa gĩothe aakoretwo nakĩo, no handũ ha kũhona aakĩragĩrĩria o kwĩhĩrwo. ²⁷ Rĩrĩa aigũire ũhoru wa Jesũ, agĩũka na thuutha wake gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ, akĩhutia nguo yake, ²⁸ tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ingĩhutia nguo ciake, no hone.” ²⁹ O rĩmwe agĩtiga kuura, na akĩigua nĩhererio thĩna mwĩrĩ-inĩ wake.

³⁰ Nake Jesũ o rĩmwe akĩigua atĩ hinya nĩwoima harĩ we. Akĩhũgũrĩra kĩrĩndĩ kũu akĩũria atĩrĩ, “Nũ ũcio wahutia nguo ciakwa?”

* 5:9 Legioni nĩ kiugo gĩa Kĩroma gĩa kuuga “mbũtũ ya thigari ngiri ithathatũ” (6,000).

³¹ Nao arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Woria ‘Nũũ wahutia?’ ũkĩonaga ũrĩa andũ aya marakũhatĩka?”

³² No Jesũ akĩroranga one nũũ wamũhutĩtie. ³³ Nake mũtumia ũcio, aamenya ũrĩa eekĩtwo, agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ make akĩinainaga nĩ guoya, akĩmũhe ũhoru wothe ũrĩa watariĩ. ³⁴ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩtĩkio waku nĩguo watũma ũhone; thiĩ na thayũ na ũhone mũrimũ waku.”

³⁵ O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia-rĩ, hagĩũka andũ moimĩte kwa Jairũ ũrĩa warĩ mũnene wa thunagogi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩakua. Ũgũgĩthĩnia mũrutani rĩngĩ nĩkĩ?”

³⁶ Nake Jesũ akĩaga gũthikĩrĩria ũguo moigaga, akĩra mũnene ũcio wa thunagogi atĩrĩ, “Wee ĩtĩkia na ndũgetigĩre.”

³⁷ Jesũ ndetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ amũrũmĩrĩre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mũrũ wa nyina na Jakubu. ³⁸ Na maakinya mũciĩ kwa mũnene ũcio wa thunagogi, Jesũ akĩona andũ magagaĩte makĩrĩraga na makiugagĩrĩria. ³⁹ Agĩtoonya thĩinĩ akĩmeera atĩrĩ, “Kĩagago gĩkĩ gĩothe na kĩrĩro nĩ cia kĩ? Mwana ti mũkuũ, no nĩ gũkoma akomete.” ⁴⁰ Nao makĩmũthekerera.

Na thuutha wa kũmoimia nja othe, akĩoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arĩa aarĩ nao magĩtoonya harĩa mwana ũcio aarĩ. ⁴¹ Akĩnyiita mwana guoko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Talitha kumi!” (naguo wataũrwo nĩ ta kuuga, “Kairĩtu gaka, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!”) ⁴² O rĩmwe kairĩtu kau gagĩũkĩra, gakĩambĩrĩria gũthĩi (nako kaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ). Nao mona ũguo makĩgega mũno. ⁴³ Nake akĩmakaania mũno matikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ gĩa kũrĩa.

6

Mũnabii ũtarĩ Mũtĩe

¹ Thuutha ũcio Jesũ akiuma kũu agĩthĩi itũũra rĩao, arĩ hamwe na arutwo ake. ² Mũthenya wa Thabatũ wakinya, Jesũ akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ thĩinĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũiguire makĩgega.

Nao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aarutire maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama! ³ Githĩ ũyũ ti ũrĩa bundi wa mbaũ? Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarĩ a nyina githĩ matirĩ gũkũ hamwe na ithuĩ?” Nao makĩmũrakarĩra.

⁴ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩio no itũũra-inĩ rĩake, na kwa andũ a nyũmba yao, na gwake mũciĩ.” ⁵ Nake Jesũ ndaahotire kũringa ciama kũu, o tiga atĩ nĩagĩrĩire andũ mataarĩ aingĩ moko arĩa maarĩ arũaru nao makĩhona.

⁶ Nake akĩgega nĩ ũndũ wa ũrĩa maagĩte wĩtĩkio.

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

Jesũ agĩcooka agĩthĩi akĩrutanaga itũũra gwa itũũra. ⁷ Agĩcooka agĩita arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, akĩmatũma mathĩi eerĩ eerĩ na akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku.

⁸ Na akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigekuuĩre kĩndũ o nakĩ rũgendo-inĩ tiga o mũtirima; na mũtigakuue mũgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inĩ cianyu. ⁹ ĩkĩrai iraatũ no mũtigakuue nguoya cia kũgarũrĩra. ¹⁰ Rĩrĩa rĩothe mwatoonya nyũmba, ikarai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. ¹¹ Na kũrĩa andũ matakamũnyiita ũgeni kana marege kũmũthikĩrĩria-rĩ, mũkiama kuo mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke, rũtuĩke ũira wa kũmatũira ciira.”

¹² Nao makiumagara magĩthiĩ makĩhunjagia atĩ andũ merire. ¹³ Ningĩ makĩingata ndaimono nyingĩ na magĩitĩrĩria andũ aingĩ arĩa maarĩ arũaru maguta nao makĩhona.

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹⁴ Mũthamaki Herode nĩaiguire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo rĩtwa rĩa Jesũ nĩrĩagĩte igweta mũno. Andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Johana Mũbatithania nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

¹⁵ Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ Elija.”

Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mũnabii ta ũmwe wa arĩa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rĩrĩa aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, “Johana, mũndũ ũrĩa ndaatinithirie mũtwe-rĩ, nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ!”

¹⁷ Nĩgũkorwo, Herode we mwene nĩanyiitithĩtie Johana na akamũikithia njeera. Eekĩte ũguo nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, nĩgũkorwo Herode nĩamũhikĩtie. ¹⁸ Nake Johana nĩeraga Herode atĩrĩ, “Ndũrĩ na rũtha kũhikia mũtumia wa mũrũ wa maitũguo.” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Herodia agĩtuma Johana ũthũ na akĩenda kũmũũragithia. No ndangĩahotire gwĩka ũguo, ²⁰ nĩgũkorwo Herode nĩetigĩrĩte Johana na akamũgitagĩra, tondũ nĩoĩ atĩ aarĩ mũndũ mũthingu na mũtheru. Herode nĩathikagĩrĩria Johana, no nĩatangĩkaga mũno amũigua; no nĩendaga mũno kũmũthikĩrĩria.

²¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Herodia nĩagĩire na mweke. Herode nĩarugithirie iruga inene rĩa kũririkana mũthenya wa gũciarwo gwake, nake agĩta anene arĩa maamũteithagia na atongoria ake a mbũtũ cia ita, na andũ arĩa maarĩ igweta kũu Galili. ²² Na rĩrĩa mwarĩ wa Herodia aatoonyire kũu maarĩ na akĩina-rĩ, agĩkenia Herode na ageni ake arĩa meetĩtwo iruga rĩu.

Mũthamaki akĩira mũirĩtu ũcio atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda na nĩngũkũhe.” ²³ Akĩhĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya nĩngũkũhe, o na angĩkorwo nĩ nuthu ya ũthamaki wakwa.”

²⁴ Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ akĩũria nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ ngwĩtia?”

Nyina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩtia mũtwe wa Johana Mũbatithania.”

²⁵ O rĩmwe mũirĩtu ũcio akĩhiũha, agĩtoonya he mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngwenda ũũhe o rĩu mũtwe wa Johana Mũbatithania ũrĩ thĩnĩ wa kiuga.”

²⁶ Mũthamaki akĩigua kĩeha mũno, no tondũ wa mwĩhĩtwa wake na nĩ ũndũ wa ageni ake, ndangĩaregire gwĩka ũguo orĩtio. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma mũthigari ũmwe wa arĩa maamũrangagĩra, o hĩndĩ ĩyo akĩmwatha athiĩ arehe mũtwe wa Johana. Mũndũ ũcio agĩthiĩ njeera agĩtinia Johana mũtwe ²⁸ akĩũrehe na kiuga, akĩnengera mũirĩtu ũcio, nake akĩũnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ũhoro ũcio, magĩũka, makĩoya mwĩrĩ wake, magĩthiĩ, makĩũthika.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarũtĩte andũ. ³¹ Na tondũ wa ũrĩa andũ aingĩ mookaga magĩthiia-ga-rĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũrĩa irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai inyuĩ oiki, tũthiĩ handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke.”

³² Nĩ ũndũ ũcio makĩingĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthiĩ handũ hataarĩ andũ. ³³ Nao andũ aingĩ arĩa maamonire magĩthiĩ, makĩmamenya, magĩteng’era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkinya mbere yao. ³⁴ Na rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatarĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ.

³⁵ Na gwatua gūtuka, arutwo ake magĩthiĩ kūrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkiriĩ gūtuka. ³⁶ Īra andũ aya mathiĩ nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ makegũrĩre kĩndũ gĩa kūrĩa.”

³⁷ Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kūrĩa arĩ inyuĩ.”

Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũrenda tũthiĩ tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?”

³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana? Thiĩ mũrore.”

Hĩndĩ ĩrĩa maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ.”

³⁹ Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩrĩa yarĩ ho nduru. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩikara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. ⁴¹ Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Ningĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. ⁴² Nao othe makĩrĩa makĩhũũna, ⁴³ nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ⁴⁴ Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

⁴⁵ Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩĩra arutwo ake matoonye gatarũ mathiige mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ⁴⁶ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthiĩ kũhooya.

⁴⁷ Na gũgĩkinya hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. ⁴⁸ Nake akĩona arutwo makĩgũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kūrĩa moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ, Jesũ agĩthiĩ kūrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhĩ kũmahĩtũka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩiciiria nĩ ngoma moonaga. Magĩkaya ⁵⁰ tondũ othe nĩmamuonire na magĩtigĩra mũno.

O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.” ⁵¹ Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtuĩka. Nao makĩgega mũno, ⁵² tondũ matiataũkĩirwo nĩ ũhoro wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ.

⁵³ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵⁴ Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ. ⁵⁵ Magĩtuĩkania bũrũri-inĩ ũcio wothe magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kūrĩa guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. ⁵⁶ Na kūrĩa guothe aathiiaga, mĩciĩ-inĩ, na tũtũũra-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaitha ametĩkĩrie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

7

Kĩndũ kĩrĩ Thaahu na Gĩtarĩ Thaahu

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na ² makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirĩiaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩa gĩa athuuri. ⁴ Rĩrĩa moima ndũnyũ matingĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia irĩra ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika).

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũũra kũringana na irĩra cia athuuri, na makarĩiaga irio na moko marĩ na thaahu?”

⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Isaia aaririe ma rĩrĩa aarathire ũhoro wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Andũ aya maaheaga gĩtĩo na mĩromo,
no ngoro ciao ikoragwo irĩ kũraya na nĩ.

⁷ Nao maahooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’

⁸ Mũtiganĩirie maathani ma Ngai, mũkarũmia irĩra cia andũ.”

⁹ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩmũgũite na njĩra njega ya gũtiganĩria maathani ma Ngai atĩ nĩguo mũrũmie irĩra cianyu ene! ¹⁰ Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa,’ na, ‘Ūrĩa wothe ũkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Kĩrĩa ingĩagũteithia nakĩo nĩ Korubani’ (ũguo nĩ kuuga, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai), ¹² na mũtcookaga kũmwĩtikĩria ekĩre ithe kana nyina ũndũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũkaagithia kiugo kĩa Ngai kĩene na ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu kĩrĩa mũthiiga mũgĩtiganagĩra. Na nĩmwĩkaga maũndũ maingĩ ta macio.”

¹⁴ O rĩngĩ Jesũ agĩta kĩrĩndĩ harĩ we agĩkũira atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya othe, thikĩrĩriai na mũigwe. ¹⁵ Gũtirĩ kĩndũ kĩrĩ nja ya mũndũ kĩngĩmũgwatia ‘thaahu’ nĩ ũndũ wa gũtoonya thĩinĩ wake. No rĩrĩ, kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mũndũ nĩkĩo kĩmũgwatagia ‘thaahu’.” ¹⁶ (Aakorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigwe).

¹⁷ Thuutha wa gũtigana na kĩrĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũuria ũhoru wa ngerekano ĩyo. ¹⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? Kaĩ mũtooĩ atĩ gũtirĩ kĩndũ gũtoonyaga thĩinĩ wa mũndũ kuuma na nja kĩngĩmũgwatia thaahu? ¹⁹ Nĩgũkorwo gũtitoonyaga ngoro-inĩ yake, no gũtoonyaga nda yake gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake.” (Akiuga ũguo-rĩ, Jesũ nĩgũtua aatuaga atĩ irio ciothe itirĩ thaahu).

²⁰ Agĩthiĩ na mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, “Kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mũndũ nĩkĩo kĩmũgwatagia thaahu. ²¹ Nĩgũkorwo ngoro-inĩ cia andũ nĩkũo kuumaga meciiria mooru, ũhũũri maraya, na ũici, na ũragani, na ũtharia, ²² na ũkoroku, na rũmena, na maheeni, na ũũra-thoni, na ũiru, na njambanio, na mwĩtĩo, o na ũrimũ. ²³ Maũru maya mothe moimaga thĩinĩ wa mũndũ na makamũgwatia thaahu.”

Wĩtkio wa Mũtunia Mũfoinike

²⁴ Nake Jesũ akiuma kũu agĩthiĩ gũkuhĩ na Turo. Agĩtoonya nyũmba ĩmwe na ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye atĩ arĩ kũu; no ndangĩahotire kwĩhitha. ²⁵ Na rĩrĩ, mũtunia warĩ na kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aigũire ũhoru wake, agĩũka akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. ²⁶ Mũtunia ũcio aarĩ Mũyunani, waciariĩrwo Foinike ya Suriata. Nake agĩthaiha Jesũ aingate ngoma ĩyo thũku yume thĩinĩ wa kairĩtu gake.

²⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega kuoya mĩgate ya ciana na kũmĩkĩria ngui.”

²⁸ Nake mũtunia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Noguo Mwathani, no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩaga rũitĩki rũrĩa rũitagwo nĩ ciana.”

²⁹ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthiĩre; ndaimono nĩyoima thĩinĩ wa mwarĩguo.”

³⁰ Mũtunia ũcio akĩinũka mũciĩ agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono irĩkĩtie gũthiĩ.

Kũhonio kwa Mũndũ Ũtaiguaga na Ũtaaragia

³¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu gũkuhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makĩmũrehere mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makĩmũthaiha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesũ agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mũndũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhutia rũrĩmĩ rwa

mündũ ũcio namo. ³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”). ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mündũ ũcio makĩhingũka na rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mündũ o na ũrĩkũ. No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoru ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa mataaragia maarie.”

8

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũria-rĩ, Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mĩthenya ĩtatũ na matirĩ na kĩndũ gĩa kũria. ³ Ingĩmeera mainũke mahũtĩĩ mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mündũ angĩruta irio cia kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?”

⁵ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja.”

⁶ Akĩra kĩrĩndĩ gĩikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja, na aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate ĩyo, akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩka o ũguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agĩcookia ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩra arutwo magaire andũ. ⁸ Nao makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩiyũra ciondo mũgwanja. ⁹ Andũ arũme arĩa maarĩire maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathĩĩ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthĩĩ bũrũri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria kũuria Jesũ ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩa kuuma igũrũ no nĩkũmũgeria maamũgeragia. ¹² Nake akĩhũmũka ihũmũka inene, akĩũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩgũtũma rũciaro rũrũ rũurie rũringĩrwo kĩa? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma gũtirĩ kĩa rũkũringĩrwo.” ¹³ Agĩcooka akĩmatiga, agĩtoonya gatarũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rĩrĩ, arutwo nĩmariganĩrwo nĩ gũkuua mĩgate, tiga o mũgate ũmwe marĩ naguo gatarũ-inĩ. ¹⁵ Nake Jesũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei. Mwĩhũgagei ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makĩaranĩria ũhoru ũcio mündũ na ũrĩa ũngĩ, makĩirana atĩrĩ, “Aratwĩra ũguo tondũ tũtirĩ na mĩgate.”

¹⁷ Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩratũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũmũtie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga? Kaĩ mũtararirikana? ¹⁹ Rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri ithano mĩgate ĩrĩa ĩtano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo ikũmi na igĩrĩ.”

²⁰ “Na rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri inya mĩgate ĩrĩa mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo mũgwanja.”

²¹ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ ũhoru nginya rĩu?”

Kūhonio kwa Mūtumumu Karia-inĩ ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ mūtumumu, na magĩthaita Jesũ amũhutie. ²³ Akĩnyiita mũndũ ũcio mūtumumu guoko, akĩmuumia na nja ya itũũra. Na aarĩkia kũmũtuĩra mata maitho na kũmũigĩrĩra moko, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ kĩndũ ũroona?”

²⁴ Nake agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ; no ngoona mahaana ta mĩtĩ magĩthiĩ.”

²⁵ O rĩngĩ Jesũ akĩigĩrĩra mũndũ ũcio moko maitho. Hĩndĩ ĩyo maitho make makĩhingũka, agĩcooka kuona na akĩona indo ciothe wega. ²⁶ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka, na ndũgatoonye itũũra-inĩ.”

Petero Kuumbũra Kristũ

²⁷ Jesũ na arutwo ake magĩthiĩ na mbere o nginya tũtũũra-inĩ tũrĩa twarigiicĩirie Kaisarea-Filipi. Na me njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga wee nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga wee nĩwe Elija; o na angĩ moigaga wee ũrĩ ũmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmakaania matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru wake.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Gĩtanakinya

³¹ Ningĩ Jesũ akĩambĩrĩria kũmaruta atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathĩina maingĩ na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke. ³² Aaririe ũhoru ũcio atekũhitha, nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmũkaania.

³³ No Jesũ akĩĩhũgũra akĩrora arutwo ake, na agĩkũũma Petero, akiuga atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga o maũndũ marĩa moimĩte kũrĩ andũ.”

³⁴ Agĩcooka agĩta kĩrĩndĩ hamwe na arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na akuue mũtharaba wake anũmĩrĩre. ³⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩ kũũrwo akoorwo nĩguo, no ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩakaũhonokia. ³⁶ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgũwatĩra thĩ yothe, no orwo nĩ muoyo wake? ³⁷ Kana nĩ kĩ mũndũ angĩkũũrania na muoyo wake? ³⁸ Mũndũ o wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na aconoke nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa hĩndĩ ĩno ya rũciaro rũrũ rwa ũtharia na rwa mehia, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamũconokera rĩrĩa agaacooka arĩ na riiri wa Ithe, arĩ na araika arĩa atheru.”

9

¹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngiĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai ũgĩũka wĩ na hinya!”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

² Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya, marĩ oiki. Na rĩrĩ, arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. ³ Nguo ciake ikĩerũha cua; gũtirĩ mũndũ gũkũ thĩ ũngĩahotire gũcithambia cierũhe ũguo. ⁴ Na marĩ o hau makĩumĩrĩrwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ.

⁵ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii,* nĩtwagĩrĩrwo nĩ gũikara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” ⁶ (Petero oigire ũguo tondũ nĩarigĩtwo nĩ ũrĩa ekuuga, nĩ tondũ wa ũrĩa maamakĩte.)

⁷ Ningĩ hagĩũka itu, rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete. Mũiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makĩhũgũra, no mationire mũndũ ũngĩ arĩ hamwe nao, tiga o Jesũ.

⁹ Na rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa monete, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaakorwo ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nao magĩkĩra na ũhoru ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, “kũriũka kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa.”

¹¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ mothe. Ningĩ nĩ kĩ gĩgĩtũmĩte kwandĩkwo atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya athũĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ? ¹³ No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka na andũ makamwĩka o ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka, o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo.”

Kũhonio gwa Kamwana Kaarĩ na Ngoma Thũku

¹⁴ Na rĩrĩa maakinyire harĩ arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩirie, na arutani a watho magĩkararania nao. ¹⁵ Na rĩrĩa andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng’era makamũgeithie.

¹⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũrakararanĩria nao?”

¹⁷ Mũndũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yothe yamũnyiita, ĩmũtungumanagia thĩ na akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njũũrĩrie arutwo aku maingate ngoma ĩyo thũku, no matinahota.”

¹⁹ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ rũciarũ rũrũ rũtetĩkagia, nĩ nginya rĩ ngũĩkarania na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩrĩa ngoma ĩyo thũku yoonire Jesũ, ĩgĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

²¹ Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ ĩigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. ²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ ĩkoorage. No akorwo nĩ harĩ ũndũ ũngĩka, tũiguĩre tha ũtũteithie.”

²³ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota’? Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtĩkia.”

²⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng’erete gĩũke hau, agĩkũũma ngoma ĩyo thũku. Akĩmũra atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩinĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩinĩ wako rĩngĩ.”

²⁶ Ngoma ĩyo thũku ĩgĩkayũrũrũka, ĩgĩgathiorania na hinya, na ĩkiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” ²⁷ No Jesũ agĩkanyĩita guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithũ tũremwo nĩ kũingata ngoma ĩyo?”

* 9:5 Rabii nĩ kuuga “mũrutani.”

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ñngĩ tiga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoru ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũria marĩ, ³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha wa mũthenya ãtatũ nĩakariũka.” ³² No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria oigaga, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoru ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

³³ Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩria aarĩ nyũmba thĩinĩ akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkararanagĩria kĩĩ tũrĩ njĩra-inĩ?” ³⁴ No-o magĩkira tondũ marĩ njĩra-inĩ nĩmakararanagia makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ūria wothe ũngĩenda gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe.”

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, ³⁷ “Ūria wothe ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũria ũngĩnyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũria wandũmire.”

Ūria ũtarĩ Thũ Iitũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũronire mũndũ akĩngata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ.”

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩaama thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka kwaria ũũru wakwa, ⁴⁰ Nĩgũkorwo ũria ũtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. ⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe ũria ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai rĩake.”

Gũtũma Mũndũ Eehie

⁴² “Na mũndũ ũria wothe ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie kehie, wega nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo na aikio thĩinĩ wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje, ⁴⁴ gũkĩra ũthĩ Jehanamu kũria kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na moko meerĩ. ⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ meerĩ. ⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga, naguo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga. ⁴⁷ Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na maitho meerĩ, ⁴⁸ kũu

“kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga,
naguo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga.’

⁴⁹ Mũndũ o wothe agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe rĩĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰ “Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguorĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ.”

1 Jesũ agĩcooka akiuma kũu agĩthiĩ bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoru o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka.

2 Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake?”

3 Nake agĩcookia ũhoru, akĩmooria atĩrĩ, “Musa aamwathire mwĩkage atĩa?”

4 Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Musa nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkĩre mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte.”

5 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwandĩkĩire watho ũcio tondũ wa ũrĩa muomĩtie ngoro cianyu. 6 No kuuma o kĩambĩrĩria, Ngai ‘ombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja’. 7 ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina na anyiitane na mũtumia wake, 8 nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.’ Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. 9 Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

10 Na maatoonya nyũmba thĩinĩ, arutwo makĩũria Jesũ ũhoru ũcio o rĩngĩ. 11 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake acooke ahikie mũtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ atharĩtie. 12 Nake mũtumia angĩtigana na mũthuriwe, ahikĩre mũndũ mũrũme ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

13 Nao andũ makĩrehera Jesũ twana tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake makĩmakaania. 14 Rĩrĩa Jesũ oonire ũguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ niĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. 15 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.” 16 Nake akĩoya twana tũu, agĩtũigĩrĩra moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

17 Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga, mũndũ ũmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩtura ndu mbere yake, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

18 Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega, tiga o Ngai we wiki. 19 Wee nĩ ũũĩ ũrĩa maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, na ndũkanaheenanie, na tĩa thoguo na nyũkwa.’”

20 Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ mũnini.”

21 Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ũndũ ũmwe ũtigairie: Thiĩ wendie indo ciaku ciothe iria ũrĩ nacio ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ūcooke ũũke, ũnũmĩrĩre.”

22 Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthiĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

23 Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

24 Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! 25 Nĩ ũhũthũ ngamũra kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

26 Arutwo ake magĩkĩrĩrĩria kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhonoka?”

27 Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tiguu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

28 Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ³⁰ ũtakaheo ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mũnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesũ amatongoretie, arutwo ake nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩre magĩtigĩra. O rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakariũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkĩre o ũrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũtwĩtĩkĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ kĩrĩa mũrahooya. Mwahota kũnyũira gĩkombe kĩrĩa nĩ ngũnyũira, kana mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩrĩa ngũnyũira nĩ mũkaanyũira, o na mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago. ⁴⁰ No ha ũhoru wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ arĩa matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ rĩao, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa wothe ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu no nginya atuĩke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũrĩa wothe ũkwenda gũtuĩka wa mbere thĩinĩ wanyu, no nginya atuĩke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. ⁴⁷ Na rĩrĩa aiguire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Ni ūndũ ūcio magĩta mũndũ ūcio warĩ mūtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta.” ⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthiĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake mũndũ ūcio warĩ mūtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthiĩre, wĩtikio waku nĩguo watũma ūhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

11

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ūguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ūguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthiĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuhĩ na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ arĩa maarũngiĩ ho makĩmooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ iyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ūrĩa Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathiĩ nayo. ⁷ Rĩrĩa maatwarĩire Jesũ njaũ iyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatuĩte mĩgũnda-inĩ. ⁹ Andũ arĩa maatongoretie na arĩa maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Hosana!”*

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ūrĩa ūgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ūthamaki ūrĩa ūgũũka, ūrĩa wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igũrũ o igũrũ!”

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthiĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akiumagara agĩthiĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

Jesũ Kũruma Mũkũyũ

¹² Mũthenya ūyũ ūngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. ¹³ Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya ūrĩ na mathangũ maruru agĩthiĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Aakinya harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tiga o mathangũ, tondũ ndĩarĩ hĩndĩ ya mĩkũyũ gũciara. ¹⁴ Nake akĩira mũkũyũ ūcio atĩrĩ, “Mũndũ ndakanarĩe maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makĩigua akiuga ūguo.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya hekarũ thĩini,† akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga, na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng’aũrania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangĩetĩkĩrĩrie mũndũ o na ūrĩkũ ahĩtũkĩrie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja cia hekarũ.‡ ¹⁷ Na rĩrĩa aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ūhoro ndwandĩkĩtwo atĩrĩ,

* **11:9** Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩo kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki. † **11:15** Nĩ mwena wa hekarũ kũria andũ-a-Ndũrĩrĩ metĩkĩrĩtio kũhoera Ngai. ‡ **11:16** Andũ maatuĩte nja ya hekarũ ta njĩra ya kũhĩtũkĩria indo cia kwendia.

“Nyumba yakwa iġeetagwo

nyumba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe’Ŗ?
No inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani’.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maigua ũguo, makĩambĩrĩria gũcaria ũrĩa mangĩmũũraga, nĩ ũndũ nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ gĩothe nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ na arutwo ake makiuma itũũra rĩu.

Mũkũyũ kũũma

²⁰ Rũciinĩ, makĩhĩtũka makĩona mũkũyũ ũrĩa Jesũ aarumĩite ũũmĩte wothe nginya mĩri. ²¹ Petero akĩririkana ũhoru wa mũkũyũ ũcio, akĩra Jesũ atĩrĩ, “Rabii, ta rora! Mũkũyũ ũrĩa ũrarumire-rĩ, nĩũũmĩte!”

²² Nake Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera atĩrĩ, “Itĩkiai Ngai. ²³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Thiĩ, wĩkie iria-inĩ,’ na ndagathanganie ngoro-inĩ yake, no etĩkie atĩ ũrĩa oiga nĩũgwĩkĩka-rĩ, nĩagekĩrwo ũndũ ũcio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe mũrĩhooyaga mũheo, itĩkagiai atĩ nĩ mũrĩkĩtie kũwamũkĩra, naguo nĩũrĩtuĩkaga wanyu. ²⁵ Na rĩrĩa mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre angĩkorwo mũrĩ ũthũ na mũndũ, nĩgeetha Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ o nake amũrekanagĩre mehia manyu.” (²⁶ No mũngĩkorwo mũtirekanagĩra mehia, nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndarĩmũrekanagĩra mehia manyu.)

Kũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²⁷ Magĩkinya o rĩngĩ Jerusalemu, na rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, o na athuuri magĩũka kũrĩ we. ²⁸ Makĩmũũria atĩrĩ, “Wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire ũhoti wa gwĩka maũndũ maya?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩngũmũũria kũria kĩmwe. Mwanjookeria, na nĩ nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ³⁰ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ kana kũrĩ andũ? Njookeriai!”

³¹ Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩirana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimire igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?’ ³² No tũngiuga atĩrĩ, ‘Woimire kũrĩ andũ’ ...” (Nĩmetigagĩra andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ Johana aarĩ mũnabii.)

³³ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũĩ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthiĩ rũgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio igĩre maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. ³ Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra, na makĩmĩingata itarĩ na kĩndũ. ⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ; nao magĩtĩhia ndungata ĩyo mũtwe na makĩmĩka

Ŗ 11:17 Andũ a Ndũrĩrĩ arĩa meetigĩrĩte Ngai nĩmerirwo nĩ Ngai atĩ nĩmũkahooyagĩra thĩinĩ wa hekarũ yake (Isa 56:7). Handũ hau nĩho Ayahudi maatuĩte ndũnyũ.

maũndũ ma thoni. ⁵ Na o rĩngĩ agĩtũma ndungata ãngĩ, nayo makĩmũũraga. Nĩatũmire ndungata ãngĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria ãngĩ magĩciũraga.

⁶ “Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ watigaire wa gũtũma, tiga o mũriũ wake ũrĩa eendete mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio ãngĩ othe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmegũtĩia mũrũ wakwa.’

⁷ “No akombori acio makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai rĩake rĩgaatuĩka riiitũ.’ ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita, makĩmũũraga, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mũthabibũ.

⁹ “Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ ãngĩ mũgũnda ũcio. ¹⁰ Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandĩko maya:

“ ‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire,
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkĩwona’?”

¹² Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyĩita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoru wao na ngerekano iyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩ.

Kũrĩha Igooti kũrĩ Kaisari

¹³ Thuutha ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ nĩguo mamũtege na mũario yake. ¹⁴ Magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũrĩ mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana; no ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca? ¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?”

No tondũ Jesũ nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone.” ¹⁶ Makĩmũrehera dinari iyo, nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩitwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

Nao makĩgegio nĩwe.

Ũhiki Hĩndĩ ya Kũriũka

¹⁸ Ningĩ Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka magĩũka kũrĩ Jesũ na makĩmũũria atĩrĩ, ¹⁹ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ ãngĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo, aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁰ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerĩ akĩhikia mũtumia ũcio wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na wa gatatũ nake agĩka o ũguo. ²² ũhoru wa ma nĩ atĩ, gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mũtumia ũcio o nake agĩkua. ²³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmũhĩtĩtie tondũ mũtiũĩ Maandĩko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rĩrĩa akuũ makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatuĩka ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. ²⁶ Naguo ha ũhoru wa akuũ kũriũka-rĩ, kaĩ mũtathomete ibuku-inĩ rĩa Musa, ũhoru ũkoniĩ kĩhinga kĩrĩa kĩahĩaga, na ũrĩa Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo. Inyuĩ mũhĩtĩtie mũno.”

Rĩathani rĩrĩa Inene

* **12:14** Andũ nĩmaarutaga mbeeca cia igooti kũrĩ bũrũri ũrĩa wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoru ũcio, na ãngĩ nĩmaregaga kũrĩruta.

²⁸ Na rĩrĩ, mũrutani ũmwe wa watho nĩokire akĩigua makĩaria. Aamenya atĩ Jesũ nĩamacookeirie icookio rĩega-rĩ, akĩmũuria atĩrĩ, “Harĩ maathani marĩa mangĩ mothe-rĩ, nĩ rĩrĩkũ rĩa bata mũno?”

²⁹ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩathani rĩrĩa rĩa bata mũno nĩ rĩrĩ: ‘Thikĩrĩria, inyuĩ Isiraeli, Mwathani Ngai witũ, Mwathani nĩ ũmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothe.’ ³¹ Narĩo rĩa keerĩ nĩ rĩrĩ: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.’ Gũtirĩ rĩathani rĩngĩ inene kũrĩ macio.”

³² Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Mũrutani, ti-itherũ nĩwoiga wega atĩ Ngai nĩ ũmwe na gũtirĩ ũngĩ tiga we! ³³ Ningĩ ũmwende na ngoro yaku yothe, o na ũmenyo waku wothe, o na hinya waku wothe; o nakuo kwenda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene, ũcio nĩ ũndũ ũrĩ bata gũkĩra maruta mothe ma njino na magongona.”

³⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire nĩacookia wega, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũrĩ haraaya na ũthamaki wa Ngai.” Na kuuma hĩndĩ iyo gũtirĩ mũndũ wacookire kũmĩrĩria kũmũuria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ Wa ũ?

³⁵ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrutana nja-inĩ cia hekarũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Kristũ nĩ mũrũ wa Daudi? ³⁶ Daudi we mwene, akĩaria arĩ na Roho Mũtheru, oigire atĩrĩ:

“Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo
nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”

³⁷ Daudi we mwene aramwĩta ‘Mwathani.’ Angĩgĩtuĩka mũrũwe atĩa?”

Na nĩ haarĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩa mũthikagĩrĩria gĩkenete.

³⁸ Ningĩ Jesũ akĩrutana, akiuga atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei arutani a watho. Mendete gũthĩ mehubĩte nguo iria ndaaya† na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩrĩa mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o matoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaaherithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agĩikara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,‡ akĩrora ũrĩa gĩkundi kũ kĩa hothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ũmwe wa ndigwa warĩ mũthĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũrĩa twarĩ mũigana wa mbeeca ĩmwe.§

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa mũthĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kĩgĩna-inĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũngĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana kĩrĩa gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩni-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

† 12:38 Arutani a watho mekagĩra kanjũ ndaihu mũno hakuĩ kũhutia thĩ. ‡ 12:41 Ithandũkũ rĩa mũhothi rĩaigagwo kũria andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. § 12:42 Gaka nĩko gathendi karĩa kaarĩ kanini mũno thĩni wa Palestina hĩndĩ iyo. Mũtumia ũyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo.

¹ Na rĩria Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ!” Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩria rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩria Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenno nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ⁷ Rĩria mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithirĩro ti rĩkinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũria rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũria ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciama cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mũtuĩke aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo ũhoru-ũria-Mwega no nginya wambe ũhunjo kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩria rĩothe mũkaanyiitwo mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikanetange mũgĩciiria ũria mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũria mũkaahotithio hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragithie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũria ũgaakĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rĩria mũkoona kĩria kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũria ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũria wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩria Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. ²⁰ Tiga Mwathani anyihanyihirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²¹ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩa!’ mũtikanetikie ũhoru ũcio. ²² Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ na maringe ciama nĩguo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

²⁴ “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mĩnyamaro,
“ ‘rĩũa nĩrĩkagĩa nduma,

naguo mweri ndũkaara;

²⁵ njata nacio nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

* **13:1** Maandĩko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ ĩyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraihu wa buti mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraihu na igũrũ.

²⁶ “Hĩndĩ ñyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. ²⁷ Nake nĩagatũma araike ake macookanĩrĩrie andũ ake arĩa aamũre kuuma mũena ñna ñrĩa yumaga rũhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

²⁸ “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongwe ciaguo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ñrĩ hakuhĩ. ²⁹ Ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magũĩkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o mũromo-inĩ. ³⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. ³¹ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gũtirĩ Mũndũ ũũ Mũthenya na Ithaa

³² “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũũ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga Ithe wiki! ³³ Ikaragai mwĩiguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũũ rĩrĩa ihinda rĩu rĩgaakinya. ³⁴ Gũkahaana ta mũndũ ũgũthĩ rũgendo ũrĩa atigaga egaĩra ndungata ciake irorage mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.

³⁵ “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte tondũ mũtiũũ rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ, kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ikĩgamba, o na kana gũgĩthererũka. ³⁶ O rĩrĩa angĩũka-rĩ, mũtikanareke amũkore mwĩrigĩtwo. ³⁷ Ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra andũ othe, atĩrĩ, ‘Ikaragai mwĩiguĩte’.”

14

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta arĩ Bethania

¹ Na rĩrĩ, gwatigaire o mũthenya ñrĩ nĩguo kũgĩe na Gĩathĩ kĩa Bathaka na kĩa Mĩgate ñtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia,* nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩnyiiitithia Jesũ na nĩra ya wara nĩguo mamũũrage. ² Makiuga atĩrĩ, “No tũtingĩmũnyiiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, tondũ andũ mahota kũruta haaro.”

³ Na rĩrĩa arĩ itũũra-inĩ rĩa Bethania kwa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mangũ, aikarĩte metha-inĩ akĩrĩa irio-rĩ, nĩhookire mũndũ-wa-nja arĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega. Akĩũraga cuba ñyo na akĩmũitĩrĩria maguta macio mũtwe.

⁴ Andũ amwe arĩa maarĩ kuo makĩigua ũũru, makĩũrania atĩrĩ, “Maguta maya maitangwo ũguo nĩkĩ? ⁵ Maguta macio nĩmangĩendio mbeeca ikĩrĩte mũcara wa mũndũ wa mwaka mũgima nacio mbeeca icio iheo athĩni.” Magĩkũũma mũndũ-wa-nja ũcio marĩ na ũũru.

⁶ Nowe Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tiganai nake, mũramũtanga nĩkĩ? Nĩanjĩka ũndũ mwega mũno. ⁷ Athĩni marĩkoragwo na inyuĩ hĩndĩ ciothe na no mũmateithie hĩndĩ ñrĩa yothe mũngĩenda. No nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ⁸ Anjĩka o ũrĩa angĩahota. Aitĩrĩria mwĩrĩ wakwa maguta o mbere nĩ ũndũ wa kũhaarĩria gũthikwo gwakwa. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjagio thĩinĩ wa thĩ, ũguo eka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

¹⁰ Hĩndĩ ñyo Judasi Mũisikariota, ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene agakunyanĩre Jesũ kũrĩ o. ¹¹ Nao magĩkena mũno maigua ũguo na makĩmwĩra nĩmekũmũhe mbeeca. Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩcaria mweke wa kũmũneana kũrĩ o.

Jesũ Kũrĩanĩra Gĩathĩ kĩa Bathaka na Arutwo Ake

* **14:1** Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaririkanagia Ayahudi ũrĩa mũraika wa Ngai aahĩtũkĩre mũciĩ yao agĩthĩ kũũraga marigithathi ma andũ a Misiri.

12 Mũthenya wa mbere wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia, o ũrĩa wathĩnjagwo gatũrũme ka Bathaka-rĩ, arutwo a Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũthĩ kũ tũkahaarĩrie nĩguo ũkarĩire irio cia Bathaka kuo?”

13 Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma arutwo ake eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũtoonye itũũra, na nĩ mũgũcemanĩa na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ya maaĩ. Mũrũmĩrĩrei. 14 Kũrĩa egũtoonya mwĩre mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani arooria atĩrĩ, nyũmba yakwa ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ 15 Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩkĩrĩtwo indo na ĩgathondekwo wega. Haarĩriai irio cia Bathaka iitũ kuo.”

16 Arutwo acio makiumagara, magĩtoonya itũũra, magĩkora maũndũ mahaana o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

17 Na gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ agĩkinya kuo marĩ na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. 18 Maikarĩte metha-inĩ makĩrĩa akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra, ũmwe wa arĩa mararĩanĩra na niĩ.”

19 Makĩnyitwo nĩ kĩa mũno, na o ũmwe akamũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ hihi nĩ niĩ?”

20 Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũmwe wanyu inyuĩ ikũmi na eerĩ, ũrĩa ũgũtobokanĩria mũgate mbakũri-inĩ hamwe na niĩ. 21 Mũrũ wa Mũndũ egũthĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciariro.”

22 Ningĩ o makĩrĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

23 Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho akĩmanengera, nao othe magĩkĩnyũra.

24 Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩitĩtwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. 25 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

26 Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kwaria ũrĩa Petero Arĩmũkaana

27 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩithi, nacio ng’ondũ ihurunjũke.’

28 No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

29 Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, niĩ ndingĩgũtirika.”

30 Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maita matatũ.”

31 No Petero akĩaria ahinyĩrĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrĩkuanĩra nawe, niĩ ndingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

32 Nao magĩkinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ikarai haha thĩ ngahoe.” 33 Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyitwo nĩ kĩa kĩnene na agĩthĩnĩka mũno. 34 Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩraigua kĩa mũno o ta ingĩkua, ikarai haha na mwĩhũge.”

35 Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. 36 Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga niwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa ngwenda niĩ, no ni ũrĩa wee ũkwenda.”

37 Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota gũkara ithaa rĩmwe wĩguĩte? 38 Mwĩhũgageti

na mūhooyage nīgeetha mūtikagwe magerio-inī. Ngoro nīyenda, no mwīrī ndūrī na hinya.”

³⁹ O rīngī agīthiī akīhooya o ūguo. ⁴⁰ Na acooka rīngī harīo, agīkora makomete tondū nīmahītītwo nī toro. Nao makīrigwo nī ūrīa mangīmwīra.

⁴¹ Ningī agīūka ihinda rīa gatātū akīmooria atīrī, “O na rīu mūrī o toro, o mūhurūkīte? Kinyiai hau! Ithaa nīrīakinya. Atīrīrī, Mūrū wa Mūdū nīakunyanīrwo akaneanwo moko-inī ma andū ehia. ⁴² Ūkīrai, tūthiī! Ūrīa ūkūngunyanīra nīarooka.”

Jesū Kūnyitwo

⁴³ O akīaragia-rī, Judasi, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī, agīkinya. Ookire arī na gīkundi kīnene kīa andū marī na hiū cia njora na njūgūma, matūmītwo nī athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ūcio wamūkunyanīre nīamaheete kīmenyithia akameera atīrī, “Ūrīa ndīmumunya nīwe; mūmūnyiite na mūmūtware arangīrwo.” ⁴⁵ Judasi o rīmwe agīthiī harī Jesū, akīmwīta atīrī, “Rabii!” na akīmūmumunya. ⁴⁶ Nao andū acio makīguthūkīra Jesū makīmūnyiita. ⁴⁷ Na ūmwe wa arīa maarūngiī hakuhī agīcomora rūhiū rwake rwa njora agītinia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁴⁸ Nake Jesū akīmooria atīrī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho atī nīkīo muoka kūnyīta mūrī na hiū cia njora na njūgūma? ⁴⁹ Ndīratūūruga na inyuī hekarū-inī ngīrutanaga mūthenya o mūthenya na mūtingīnyīta. No rīrī, Maandīko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hīndī iyo arutwo ake othe makīmūtiganīria, makīūra.

⁵¹ Na mwanake ūmwe ūteehumbīte kīndū tiga taama wa gatani akīrūmīrīra Jesū. Na rīrīa maamūnyītire, ⁵² agītiga taama wake nao, akīūra e njaga.

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Kīama

⁵³ Nao andū acio magītware Jesū kūrī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, nao athīnjīri-Ngai arīa anene othe, na athuuri na arutani a watho makīgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akīmūrūmīrīra arī haraaya o nginya agīkinya nja ya mūciī wa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. Agīikarania na thigari kūu agīota mwaki.

⁵⁵ Na rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene, o na Kīama kīu gīothe,† magīcaria ūira wa kūūragithia Jesū, no mationire. ⁵⁶ Na andū aingī nīmarutire ūira wa maheeni, no ūira wao ūkīaga kūiguana.

⁵⁷ Gūgīcooka gūkīrūgama andū amwe, nao makīruta ūira wa maheeni makiuga atīrī, ⁵⁸ “Nītwaiquire akiuga atīrī, ‘Nīngatharia hekarū īno yakītvo nī andū, na njake īngī itakītvo nī mūdū na ihinda rīa mīthenya itatū.’ ” ⁵⁹ No o na moiga ūguo, ūira wao ūkīaga kūiguana.

⁶⁰ Hīndī iyo mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīrūgama gatagatī kao, akīūria Jesū atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūngīcookia? Nī ūhoro ūrīkū ūyū ūrathitangwo nago?” ⁶¹ No Jesū agīkira ki, na ndacookie ūndū.

O rīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ūrīa Mūrathime?”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī nī nī. Na nīmūkona Mūrū wa Mūdū aīkarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūrīa-ūrī-Hinya, na agīūka arī igūrū rīa matu.”

⁶³ Mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake. Akīūria atīrī, “Tūgūkībatario nī aira angī a kī? ⁶⁴ Nīmweiguīra akīruma Ngai. Mūgwīciiria atīa?”

† 14:55 Kīama gīa Sanihedirini gīakoragwo na athīnjīri-Ngai arīa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

Nao othe makĩmũtuĩra atĩ aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo. ⁶⁵ Hĩndĩ ãyo amwe makĩambĩrĩria kũmũtuĩra mata, na makĩmũhumbĩra ũthiũ, makĩmũringa na ngundi makĩmwĩraga atĩrĩ, “Ta kĩrathe ũhoru.” Nacio thigari ikĩmuoya, ikĩmũhũra.

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁶ Na hĩndĩ ãyo Petero aikarĩte o hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. ⁶⁷ Rĩrĩa oonire Petero agĩota mwaki, akĩmũrora wega.

“Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi.’”

⁶⁸ Nowe Petero agĩkaana ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndiũĩ ũhoru ũcio, o na ndiramanya nĩ atĩa ũroiga,” na akiumagara agĩthĩ itoonyero-inĩ.

⁶⁹ Na rĩrĩa ndungata ãyo ya mũirĩtu yamuonire ho, o rĩngĩ ikĩra arĩa maarũngĩ ho atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ ũmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agĩkaana ũhoru ũcio rĩngĩ.

Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hakuhĩ makĩra Petero atĩrĩ, “Titherũ ũrĩ ũmwe wao, nĩ ũndũ wĩ Mũgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta akiugaga atĩrĩ, “Nĩ ndiũĩ mũndũ ũyũ mũraaria ũhoru wake.”

⁷² O hĩndĩ ãyo ngũkũ igĩkũga hĩndĩ ya keerĩ. Nake Petero akĩirikana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ itanakũga keerĩ nĩũringaana maita matatũ.” Nake akĩambĩrĩria kũrĩa.

15

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara, makĩmũneana kũrĩ Pilato.

² Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, ũguo woiga nĩguo.”

³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria o rĩngĩ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcookia? Ta rora maũndũ marĩa mothe maragũthitangĩra.”

⁵ No Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ, nake Pilato akĩgega.

⁶ Na rĩrĩ, kwarĩ mũtugo hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. ⁷ Na nĩ kwarĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arĩa maambĩrĩrie ngũĩ ya gũũkĩrĩra thirikari na makoora andũ thĩinĩ wa mbũkĩrĩra ãyo. ⁸ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthĩ harĩ Pilato, gĩkĩmũũria eeke o ũrĩa aamenyerete gwĩka.

⁹ Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũkwenda ndĩmuohorere mũthamaki wa Ayahudi?”

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. ¹¹ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kũ kĩre Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ.

¹² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkienda njĩke atĩa na mũndũ ũyũ mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁴ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

No-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁵ Na tondũ nĩendaga gũkenia kĩrĩndĩ kũ, Pilato akĩmohorera Baraba. Akĩhũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akambwo mũtĩ igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

[‡] 14:70 Mwarĩrie wa andũ a kuuma Galili warĩ na ngũũrĩna na wa andũ a kuuma Judea.

¹⁶ Nacio thigari igĩtwara Jesũ gĩikaro-inĩ kĩa barũthi (na nĩkĩo gĩetagwo Puratoria); igĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari. ¹⁷ Ikĩmũhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igĩcooka igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe. ¹⁸ Ikĩambĩrĩria kũmũnyũrũria, ikĩmwĩraga atĩrĩ, “Ūkĩrĩ mũhoru, wee mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikĩmũhũũra na rũthanju mũtwe maita maingĩ ikĩmũtuagĩra mata. Ikĩgũithia thĩ mbere yake, ikĩmũturagĩria ndu ta ikũmũhooya. ²⁰ Na ciarĩkia kũmũnyũrũria-rĩ, ikĩmũruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikĩmũhumba nguo ciake mwene. Igĩcooka ikĩmuumagaria ikamwambe mũtĩ igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtharaba-inĩ

²¹ Na marĩ njĩra thigari ikĩnyiita mũndũ wahĩtũkaga akiuma mĩgũnda-inĩ, we-tagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandro na Rufusi, na ikĩmũkuuithia mũtharaba wa Jesũ na hinya. ²² Igĩgĩkinyia Jesũ handũ harĩa heetagwo Golgotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ²³ Ningĩ igĩcooka ikĩmũhe ndibei itukanĩtio na manemane, nake Jesũ akĩrega kũmĩnyua. ²⁴ Igĩkĩmwamba mũtĩ igũrũ. Ikĩgayana nguo ciake, na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ nĩguo imenye o ĩrĩa mũndũ egũkuua.

²⁵ Kwarĩ thaa ithatũ cia rũciinĩ rĩrĩa ciamwambire mũtĩ igũrũ. ²⁶ ũndũ ũrĩa aathitangĩirwo wandĩkĩtwo atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningĩ ikĩamba atunyani eerĩ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, nake ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ²⁸ (Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ, “Aataranĩrio na andũ arĩa aagarari watho.”) ²⁹ Andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia mĩtwe yao, makoiga atĩrĩ, “Hĩ! Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, ³⁰ harũrũka uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!”

³¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokagia arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. ³² Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakĩharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtĩkie.” O nao arĩa maambanĩrio hamwe nake, makĩmũruma.

Gĩkuũ kĩa Jesũ

³³ Na rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nague ũguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?”

³⁵ Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩ hau maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai agĩta Elija.”

³⁶ Mũndũ ũmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akĩhe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷ Nake Jesũ agĩkaya aanĩrĩre, agĩtuĩkana.

³⁸ Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũrĩa warũngĩ hau mang’ethanĩre, aiguire ũrĩa akaya na akĩona ũrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. ũmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ũrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩra na makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookĩte nake Jerusalemu.

* **15:38** Gĩtambaya kĩa hekarũ kĩagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanirie atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ũndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthiiga mbere ya Ngai.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mündũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai, agĩthĩĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtĩkĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. ⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthĩĩ akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcooka akĩgaragara ihiga rĩkĩhinga mũromo wa mbĩrĩra ĩyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

16

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathĩĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia, rũciinĩ tene thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthĩĩ mbĩrĩra-inĩ, ³ nĩmoranageria atĩrĩ, “Nũũ ũgũtũgaragarĩria ihiga rĩehere mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴ No rĩrĩa maatiirire maitho, makĩona ihiga rĩu nĩrĩagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mũno. ⁵ Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thĩinĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ũrĩo, nao makĩmaka.

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ũrĩa wa Nazarethi, ũrĩa ũrambirwo mũtĩ igũrũ. Nĩariũkĩte! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷ No thĩĩ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Nĩekũmũtongoria gũthĩĩ Galili. Kũu nĩkuo mũkaamuona, o ta ũrĩa aamwĩrĩre.’”

⁸ Atumia acio makiuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete. Matirĩ mündũ meerire ũndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mũthenya wa mbere wa kiumia rũciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali ũrĩa aarutĩte ndaimono mũgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agĩthĩĩ akĩra arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. ¹¹ Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkĩte, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtĩkia.

¹² Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ũndũ ũngĩ, rĩrĩa maathiiaga mĩgũnda-inĩ. ¹³ Andũ acio makĩhũndũka, magĩthĩĩ makĩra arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ũmwe makĩrĩa irio; akĩmatetia nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtĩkia na nĩ ũndũ wa ũmũ wa ngoro ciao, nĩ ũndũ wa kũrega gwĩtĩkia arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake.

¹⁵ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe Ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Na mündũ o wothe ũgetĩkia na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wothe ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomĩ njerũ; ¹⁸ na nĩmakanyiita nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

† 15:43 Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthike mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunjia ũhoro kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciana iria ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

LUKA

Ūhoro wa Gūtongoria

¹ Andū aingĩ nĩmarĩkĩtie kwandĩka ūhoro wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ūrĩa twaheirwo ūhoro wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ūhoro ūcio. ³ Nĩ ūndũ ūcio, tondũ nĩ mwene nĩndũĩrĩtie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mĩtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mũnene mũgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ūmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mĩtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciaro rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ūcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mĩtugo wa ūthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ūbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganĩte nĩ ūndũ wa kũhooya, nĩ kĩaahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ iyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ūrĩo wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ūbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩiyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tĩa gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mĩtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ūcanjamũke, nĩ ūndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩo, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathiĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremi amagarũre magĩe na ūũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ūcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ūhoro ūcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuari mũkũrũ o na mĩtumia wakwa arĩ na mĩaka mĩingĩ.”

¹⁹ Mũraika ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ūrĩa ūrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ūhoro ūyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ūremwo nĩ kwaria nginya mũthenya ūrĩa ūndũ ūcio ūkaahinga, tondũ ndũnetĩkia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ iyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ūguo thĩinĩ wa hekarũ. * ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩinĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenagĩria na guoko, agĩkara o ūguo atekũhota kwaria.

²³ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩa gũtungata† rĩathirire-rĩ, akĩinũka gwake mũciĩ. ²⁴ Thuutha

* **1:21** Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26. † **1:23** Mũthĩnjĩri-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kiumia kĩmwe harĩ mĩeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ūmwe.

ũcio Elizabethi mütumia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri ĩtano agĩkara ehithĩte. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ũnjĩkĩire ũũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kũmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa ĩtandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mũraika Gaburieli athĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu gathirange worĩtio nĩ mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciaro rwa Daudi. Mũirĩtu ũcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ũcio akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ũrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agĩthĩnĩka mũno nĩ ũndũ ũcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ ũhoro wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mariamu tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinyĩirwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Jesũ. ³² Nake nĩagatuĩka mũnene na ageetagwo Mũrũ-wa-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩrĩa gĩa ithe Daudi, ³³ nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?”

³⁵ Nake mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciarwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyu, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri ĩtandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwathani. Nĩdrogũkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ ĩyo mũraika akĩmũtiga agĩthĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

³⁹ Matukũ-inĩ o ro macio, Mariamu akĩĩhaarĩria, agĩthĩ ahiũhĩte nginya itũũra rĩarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Judea, ⁴⁰ agĩtoonya mũciĩ gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rĩrĩa Elizabethi aigũire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru. ⁴² Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! ⁴³ No nĩ kĩ gĩtũmĩte njĩkwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwathani wakwa no ooke kũnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. ⁴⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũcio wĩtikĩtie atĩ maũndũ marĩa Mwathani amwĩrĩte nĩmakahingio!”

Rwĩmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa nĩragooca Mwathani,

⁴⁷ naguo roho wakwa nĩũrakenera Ngai Mũhonokia wakwa,

⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte

kwĩnyiihia kwa ndungata yake.

Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩnjĩtaga mũrathime,

⁴⁹ nĩgũkorwo Ūcio ũrĩ Hinya nĩanjĩkĩire maũndũ manene, narĩo rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.

⁵⁰ Tha ciake nĩikinyagĩra arĩa mamwĩtigagĩra,

kuuma njiarwa nginya njiarwa.

⁵¹ Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake;

na arĩa etĩĩ aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.

⁵² Nĩaharũrũkĩtie aathani kuuma itĩ-inĩ ciao cia ũnene,
no agatũũgĩria arĩa menyiihagia.

⁵³ Nĩahũũnĩtie arĩa ahũtu na maũndũ mega,
no arĩa itonga akamaingata matarĩ na kĩndũ.

⁵⁴ Nĩateithĩtie Isiraeli ndungata yake,
akaririkana ũhoru wake wa kũiguanĩra tha,

⁵⁵ o ta ũrĩa eerire maithe maitũ,
atĩ nĩakaiguĩra Iburahĩmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agĩkara na Elizabethi ta mĩeri itatũ, agĩcooka akĩinũka kwao.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania

⁵⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa Elizabethi rĩakinya rĩa gũciara, agĩciara kahĩ. ⁵⁸ Andũ a
itũũra rĩake na a mbarĩ ciao makĩigua atĩ Mwathani nĩakĩrĩrĩrie kũmũiguĩra tha,
nao magĩkena hamwe nake.

⁵⁹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, magĩũka nĩguo maruithie kaana kau, nao
meendaga gũgatua Zakaria o ta ũrĩa ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akĩaria, akiuga atĩrĩ,
“Aca! Gegwĩtwo Johana.”

⁶¹ Nao andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ wa mbarĩ cianyu wĩtagwo rĩitwa
rĩu!”

⁶² Nao makĩũria ithe ũrĩa angĩenda gatuuo na ũndũ wa kũmũheneria na moko.

⁶³ Akĩmeetia kahengere ga kwandĩkwo, nake akĩandĩka atĩrĩ, “Rĩitwa rĩako nĩ
Johana.” Naguo ũndũ ũcio ũkĩgegĩa andũ othe. ⁶⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhingũka kanua,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkĩregera, akĩambĩrĩria kwaria, akĩgococa Ngai. ⁶⁵ Nao andũ
othe a itũũra makĩiyũrwo nĩ guoya, makaaragia ũhoru wa maũndũ macio mothe,
namo makĩhunja bũrũri-inĩ ũcio wothe wa irĩma wa Judea. ⁶⁶ Nao arĩa othe
maiguire ũhoru ũcio makĩgegĩa nĩguo makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ kaana gaka gagaatuĩka
ũ? Nĩgũkorwo guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nako.”

Rwĩmbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, akĩratha ũhoru, akiuga atĩrĩ,

⁶⁸ “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
tondũ nĩokĩte na agakũũra andũ ake.

⁶⁹ Nĩatwambararĩrie rũhĩa rwa ũhonokio
thĩinĩ wa nyũmba ya Daudi, ndungata yake

⁷⁰ (o ta ũrĩa aarĩtie matukũ ma tene na tũnua twa anabii ake atheru),

⁷¹ rwa gũtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
na kuuma kũrĩ guoko kwa arĩa othe matũmenaga,

⁷² nĩguo aigũire maithe maitũ tha,
na aririkane kĩrĩkanĩro gĩake gĩtheru,

⁷³ o mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtũire ithe witũ Iburahĩmu:

⁷⁴ atĩ nĩagatũhonokia kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ,
na atũhotithie kũmũtungatagĩra tũtarĩ na guoya,

⁷⁵ tũrĩ atheru na athingu mbere yake matukũ-inĩ maitũ mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa, nĩũgetagwo mũnabii wa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
nĩgũkorwo nĩũgaathiiaga mbere ya Mwathani nĩguo ũmũthondekagĩre njĩra
ciake,

⁷⁷ na ũmenyithie andũ ake ũhoru wa ũhonokio
nĩ ũndũ wa kũrekerwo mehia mao,

⁷⁸ na tondũ wa tha nyingĩ cia Ngai witũ,
tha icio nĩigatũma riũa rĩtũrathĩre kuuma igũrũ,

⁷⁹ nĩgeetha rĩarĩre arĩa matũũraga nduma-inĩ,
o na arĩa matũũraga kĩiruru-inĩ gĩa gĩkuũ,
nĩguo rĩtongorie magũrũ maitũ njĩra-inĩ ya thayũ.”

⁸⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, na gakĩgĩa hinya roho-inĩ wako; nake agĩtũũra werũ-inĩ nginya hĩndĩ ĩrĩa eyumĩririe kũrĩ andũ a Isiraeli.

2

Gũciarwo kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, Kaisari Augusito nĩarutire watho atĩ andũ othe a mabũrũri mothe marĩa maathanagwo nĩ Aroma matarwo. ² (Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ itarana rĩa mbere rĩrĩa rĩataranirwo hĩndĩ ĩrĩa Kuirinio aarĩ barũthi wa Suriata.) ³ Nao andũ magĩthĩi kwĩyandĩkithia o mũndũ itũũra-inĩ rĩake mwene.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu o nake akĩambata kuuma itũũra rĩa Nazarethi kũu Galili, agĩthĩi Judea, agĩkinya Bethlehemu itũũra rĩa Daudi, tondũ we aarĩ wa nyũmba o na wa mbarĩ ya Daudi. ⁵ Nake aathiire kuo nĩgeetha makeyandĩkithie marĩ na Mariamu, mũirĩtu ũrĩa endaga kũhikia, nake aarĩ mũritũ. ⁶ Na hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o kũu, ihinda rĩa mwana gũciarwo rĩgĩkinya, ⁷ Nake Mariamu akĩrigithatha kaana ga kahĩ. Agĩkooha na taama, agĩgakomia thĩinĩ wa mũharatĩ tondũ nĩmagĩte handũ ha kũraara thĩinĩ wa nyũmba ya ageni.

Arũthi na Araika

⁸ Na kũu bũrũri ũcio, nĩ kwarĩ arũthi maikaraga mĩgũnda-inĩ, maikarĩtie mahiũ mao ũtukũ.* ⁹ Mũraika wa Mwathani akĩmoimĩrĩra, naguo riiri wa Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ, nao makĩnyitwo nĩ guoya. ¹⁰ No mũraika ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ndamũrehera ũhoro mwega na wa gĩkeno kĩnene, ũrĩa ũgaatuĩka wa andũ othe. ¹¹ ũmũthĩ itũũra-inĩ rĩa Daudi, nĩmũciarĩrwo mũhonokia; nake nĩwe Kristũ ũrĩa Mwathani. ¹² Na rĩrĩ, kĩrĩa kĩrĩmũmenyithia ũhoro ũcio nĩ gĩkĩ: Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na taama gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ.”

¹³ Na o rĩmwe hakiumĩra gĩkundi kĩnene kĩa araika a igũrũ hamwe na mũraika ũcio, makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ,

¹⁴ “Ngai arokumio kũu igũrũ mũno,
naguo thayũ ũrogĩa gũkũ thĩ kũrĩ andũ arĩa akenagĩra.”

¹⁵ Na rĩrĩa araika acio maamatigire magĩcooka igũrũ-rĩ, arũthi acio makĩirana atĩrĩ, “Nĩtũthĩi Bethlehemu tũkoone ũndũ ũcio wĩkĩkĩte, ũcio Mwathani aatũhe ũhoro wago.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩi mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ. ¹⁷ Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoro ũrĩa maaheetwo ũkonĩ kaana kau, ¹⁸ nao arĩa othe maũiguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arũthi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akĩiga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake, na agĩkara akĩmeciragia. ²⁰ Nao arũthi acio makĩhũndũka, magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte na makoona, o ta ũrĩa meerĩtwo.

Jesũ Gũtwarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩrĩa ihinda rĩako rĩa kũrua rĩakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuo Jesũ, rĩitwa rĩrĩa mũraika aakaheete mbere ya nyina kũgĩa nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho wa Musa-rĩ, † Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane harĩ Mwathani

* **2:8** Mahiũ ma kũrutwo magongona maarũthagĩrio gũkuhĩ na Bethlehemu mwaka wothe. Arũthi maamaroraga matikaiywo kana marĩo nĩ nyamũ. † **2:22** Mũtumia angĩagiire kaana etagĩrĩra mũthenya mĩrongo ĩna nĩguo acooke athĩi hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio.

²³ (o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩrĩamũragĩrwo Mwathani”), ²⁴ na marute igongona kũringana na ūrĩa Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire etereire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ūrĩa wa Mwathani. ²⁷ Nake agĩtoonya thĩnĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩrĩa aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩnĩ nĩguo mahingie ūrĩa mūtugo wa watho watuĩte-rĩ, ²⁸ Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,

rĩu rekereria ndungata yaku ĩthĩĩ na thayũ, o ta ūrĩa wanjũrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maitho makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ūrĩa ũhaarĩirie mbere ya andũ othe,

³² ūrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ,

o na riiri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririo igũrũ rĩako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩra Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩnĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩngatheecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Nĩngĩ nĩ kwarĩ na mūtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mūtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuuriwe mũaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agĩikara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ ĩyo aarĩ na mũaka mũrongo ĩnana na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũrĩa irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o ĩyo agĩũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoru wa kaana kau kũrĩ arĩa othe meetagĩrĩra kuona gũkũũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩrĩa Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũũra rĩao kũu Nazarethi.

⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgĩa na hinya; gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, naguo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩnĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiga Jerusalemu nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka.† ⁴² Jesũ aakinyia mũaka ikũmi na ĩrĩ, makĩambata nake magĩthĩĩ Gĩathĩ-inĩ kũu kũringana na mūtugo.§ ⁴³ Na Gĩathĩ kũu gĩathira, rĩrĩa aciari ake mainũkagarĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire.

⁴⁴ Nao magĩthĩĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata.

⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mũthenya ĩtatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,* amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ūrĩa wothe waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ūrĩa aacookagia. ⁴⁸ Rĩrĩa aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ? Nĩĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩa mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiaatũkĩrwo nĩ ūrĩa aameeraga.

† **2:41** Arũme othe a Ayahudi na andũ a mũciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩĩ Jerusalemu ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. § **2:42** Tũmwana twakinyia mũaka ikũmi na ĩrĩ nĩtwambagĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndini.

* **2:46** Arutani a watho kana Rabii nĩo moĩ maũndũ ma ndini ya Kĩyahudi mũno makĩria.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩaigaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhĩgaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩrĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ ĩyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,* ũhoru wa Ngai nĩwakinyĩire Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthiĩ bũrũri wothe ũrĩa warĩ hakuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ:

“Nĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoĩga atĩrĩ,
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yothe nĩgathikwo,
nacio irĩma ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.
Njĩra iria njogomu nĩikaarungario,
nacio njĩra iria itarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ũhonokio wa Ngai.’ ”

⁷ Andũ aingĩ nĩmathiire kũrĩ Johana akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. Na mũtikambĩrĩrie kwĩra na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ⁹ Ithanwa nĩrĩgĩtwo itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wothe ũtaciara macyaro mega ũrĩtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ.”

¹⁰ Nao andũ acio makĩmũũria atĩrĩ, “Tũkĩagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

¹¹ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũrĩ na nguo igĩrĩ nĩagaĩre ũrĩa ũtarĩ, nake ũrĩa ũrĩ na irio nĩeke o ta ũguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti‡ o nao magĩũka mabatithio, makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtigetage mbeeca makĩria ya ũrĩa mwathĩtwo mwĩtagie.”

¹⁴ Nacio thigari§ ikĩmũũria atĩrĩ, “Na ithuĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

Nake agĩcicookeria atĩrĩ, “Mũtigatunyage andũ mbeeca na mũtikamaigagĩrĩre igenyo; na ningĩ iganagwoi nĩ mũcaara wanyu.”

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nĩmaikaraga metereire marĩ na mwĩhoko, na othe magecũũranagia ngoro-inĩ ciao kana hihi Johana ahota gũkorwo nĩwe Kristũ.

¹⁶ Nowe Johana akĩmacookeria akĩmeera othe atĩrĩ, “Nĩrĩ, ndĩmũbatithagia na maaĩ. No nĩ kũrĩ mũndũ ũgũũka ũrĩ na hinya kũngĩra, ũrĩa nĩ itagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru o na

* **3:2** Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa ĩtandatũ mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuĩka aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtikĩrĩte. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ ũndũ ũcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ. † **3:4** Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthiĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookĩte gũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia. ‡ **3:12** Mbeeca cia igooti cionganagio nĩ Ayahudi o na gũtuĩka ciarĩ cia thirikari ya Roma. Andũ acio nĩmamenetwo mũno nĩ ũndũ wa gũteithia Aroma. § **3:14** Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nĩmetĩkĩrĩtio kũgĩa na thigari ciao cia kwĩgĩtĩra nĩ thirikari ya Roma. Andũ maathũire mĩtugo ya thigari, no ti wĩra wao.

mwaki. ¹⁷ Gītarūrū gĩake akĩnyiitĩte na guoko nĩguo atherie kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano amũkie ikũmbĩ rĩake, no nĩagacina mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.” ¹⁸ Johana nĩataarire andũ na ciugo nyingĩ na akamahunjagĩria Ūhoro-ũrĩa-Mwega.

¹⁹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Johana aatetirie Herode ũrĩa warĩ mũthamaki tondũ wa kũhikia Herodia, mūtumia wa mūrũ wa ithe na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte, ²⁰ Herode nĩongereire ũndũ ũngĩ mũũru makĩria; naguo nĩ wa kũnyiitithia Johana na kũmuohithia njeera.

Kũbatithio na Rũciaro rwa Jesũ

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igūrũ rĩkĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agĩikũrũka akĩũmba igūrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ũkiuma Igūrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mūrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ta mĩrongo ĩtatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mūrũ wa Jusufu,

mūrũ wa Heli, ²⁴ mūrũ wa Mathati,

mūrũ wa Lawi, mūrũ wa Meliki,

mūrũ wa Janai, mūrũ wa Jusufu,

²⁵ mūrũ wa Matathia, mūrũ wa Amosi,

mūrũ wa Nahumu, mūrũ wa Esili,

mūrũ wa Nagai, ²⁶ mūrũ wa Maathi,

mūrũ wa Matathia, mūrũ wa Semeini,

mūrũ wa Joseki, mūrũ wa Joda,

²⁷ mūrũ wa Joanani, mūrũ wa Resa,

mūrũ wa Zerubabeli, mūrũ wa Shelathieli,

mūrũ wa Neri, ²⁸ mūrũ wa Meliki,

mūrũ wa Adi, mūrũ wa Kosamu,

mūrũ wa Elimadami, mūrũ wa Eri,

²⁹ mūrũ wa Joshua, mūrũ wa Eliezeri,

mūrũ wa Jorimu, mūrũ wa Mathati,

mūrũ wa Lawi, ³⁰ mūrũ wa Simeoni,

mūrũ wa Juda, mūrũ wa Jusufu,

mūrũ wa Jonamu, mūrũ wa Eliakimu,

³¹ mūrũ wa Melea, mūrũ wa Mena,

mūrũ wa Matatha, mūrũ wa Nathani,

mūrũ wa Daudi, ³² mūrũ wa Jesii,

mūrũ wa Obedi, mūrũ wa Boazu,

mūrũ wa Salimoni, mūrũ wa Nahashoni,

³³ mūrũ wa Aminadabu, mūrũ wa Aruni,

mūrũ wa Hezironi, mūrũ wa Perezu,

mūrũ wa Juda, ³⁴ mūrũ wa Jakubu,

mūrũ wa Isaaka, mūrũ wa Iburahĩmu,

mūrũ wa Tera, mūrũ wa Nahoru,

³⁵ mūrũ wa Serugu, mūrũ wa Reu,

mūrũ wa Pelegu, mūrũ wa Eberi,

mūrũ wa Shela, ³⁶ mūrũ wa Kainani,

mūrũ wa Arafakasadi, mūrũ wa Shemu,

mūrũ wa Nuhu, mūrũ wa Lameku,

³⁷ mūrũ wa Methusela, mūrũ wa Enoku,

mūrũ wa Jaredi, mūrũ wa Mahalaleli,

mūrũ wa Kenani, ³⁸ mūrũ wa Enoshu,

mūrũ wa Sethi, mūrũ wa Adamu,
mūrũ wa Ngai.

4

Jesũ Kũgerio

¹ Nake Jesũ akiyuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, ² kũrĩa aagereirio nĩ mũcukani matukũ mĩrongo ĩna. Ndaarĩaga kĩndũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ mũhũutu.

³ Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mūrũ wa Ngai, ĩra ihiga rĩrĩ rĩtuĩke mũgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo.’ ”

⁵ Ningĩ mũcukani akĩmũtwara handũ hatũũgĩru mũno, na gwa kahinda kanini mũno akĩmuonia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ. ⁶ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũkũhe wathani wa kũu guothe na riiri wakuo wothe, nĩgũkorwo nĩheanĩtwo kũrĩ nĩ, na no ndĩciheane kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ũngĩnyinamĩrĩra ũhooe, mothe megũtuĩka maku.”

⁸ Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ũmũtungatagĩre o we wiki.’ ”

⁹ Nake mũcukani akĩmũtwara Jerusalemu, na akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ-inĩ ka hekarũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mūrũ wa Ngai, wĩgũithie thĩ kuuma haha. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku
makũmenyerere wega;

¹¹ ningĩ nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ nĩ ihiga.’ ”

¹² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maandĩko moigĩte atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’ ”

¹³ Rĩrĩa mũcukani aarĩkirie kũmũgeria na njĩra ciothe-rĩ, akĩmũtiga nginya ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩkoneka.

Jesũ Kũregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesũ agĩcooka Galili arĩ na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ĩkĩhunja kũu bũrũri ũcio wothe. ¹⁵ Nake nĩarutanaga thunagogi-inĩ ciao, nao andũ othe makĩmũkumia.

¹⁶ Na rĩrĩ, nĩathiire Nazarethi, kũrĩa aarereirwo, na agĩtoonya thunagogi mũthenya wa Thabatũ, o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. Nake akĩrũgama na igũrũ athome Maandĩko. ¹⁷ Akĩnengerwo ibuku rĩa gĩkũnjo rĩa mũnabii Isaia. Akĩrĩkũnjũra, akĩona harĩa handĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arĩ igũrũ rĩakwa,
nĩ ũndũ nĩanjitĩrĩirie maguta

nĩguo hunjagĩrie arĩa athĩni Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

Nĩandũmĩte thĩ nyanĩrĩre kuohorwo kwa arĩa moheetwo,

na atĩ arĩa atumumu nĩmegũcooka kuona,

na njohorithie arĩa mahinyĩrĩrio,

¹⁹ ningĩ nyanĩrĩre mwaka wa gwĩtikĩrĩka wa Mwathani.”

²⁰ Agĩcooka agĩkũnja ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, agĩcookeria mũmenyereri wa thunagogi, agĩkara thĩ. Nao andũ arĩa othe maarĩ thunagogi makĩmũrora.

²¹ Nake akĩambĩrĩria kwaria, akĩmeera atĩrĩ, “Ũmũthĩ maandĩko maya nĩ mahingio mũkĩiguagĩra.”

²² Nao andũ othe makĩmũgaatha na makĩgegio mũno nĩ ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Jusufu?”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkũnjĩra thimo ĩrĩa yugaga atĩrĩ, ‘Ndagĩtarĩ, wĩhonie wee mwene! Maũndũ marĩa tũiguĩte atĩ nĩ wekire kũu Kaperinaumu meeke gũkũ itũũra-inĩ rĩaku.’”

²⁴ Agĩthĩ na mbere kuuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra na ma, gũtirĩ mũnabii wĩtĩkagĩrwo itũũra-inĩ rĩake. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwarĩ atumia aingĩ a ndigwa Isiraeli matukũ-inĩ ma Elija, rĩrĩa igũrũ rĩarĩ ihinge mũaka ĩtatũ na nuthu, na ng’aragu nene ĩkĩyũra bũrũri wothe. ²⁶ No Elija ndaigana gũtũmwo kũrĩ o na ũmwe wao, tiga kũrĩ mũtumia wa ndigwa ũrĩa watũire itũũra rĩa Zarefathu kũu bũrũri wa Sidoni. ²⁷ Ningĩ nĩ kwarĩ andũ aingĩ maarĩ na mangũ thĩnĩ wa Isiraeli ihinda rĩa Elisha ũrĩa mũnabii, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao wahonirio tiga Naamani ũrĩa Mũsuriata.”

²⁸ Andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ wa thunagogi nĩmarakarire mũno rĩrĩa maiguire ũguo. ²⁹ Magĩũkĩra makĩmũrutũrũra kuuma itũũra-inĩ rĩu, makĩmũtwara rwere-inĩ rwa karĩma harĩa itũũra rĩu rĩakitwo, nĩguo mamũikie na kũu kĩharũrũka-inĩ.

³⁰ Nowe Jesũ akĩgerera gatagatĩ-inĩ ka andũ, agĩthĩra.

Jesũ Kũingata Roho Mũũru

³¹ Agĩcooka agĩkũrũka, agĩthĩ Kaperinaumu, itũũra rĩarĩ Galili, na mũthenya wa Thabatũ akĩambĩrĩria kũruta andũ. ³² Nao andũ makĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, tondũ ndũmĩrĩri yake yarĩ ya wathani.

³³ Na rĩrĩ, kũu thĩnĩ wa thunagogi nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ndaimono, nĩyo ngoma thũku. Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, ³⁴ “Hĩ! Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ũũkĩte gũtũniina? Nĩngũũ, we nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma, akĩmĩra atĩrĩ, “Kira, na uume thĩnĩ wake!” Nayo ndaimono ĩyo ĩkĩgũithia mũndũ ũcio thĩ hau mbere yao othe, ĩkiuma na ndĩamũtihirie.

³⁶ Nao andũ othe makĩgega makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ ũrutani ũyũ ũhaana atĩa? Araatha ngoma thũku arĩ na wathani na hinya, nacio ikoima!” ³⁷ Nayo ngumo yake ĩkĩhunja kũrĩa guothe kwariganĩtie na kũu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

³⁸ Nake Jesũ akiuma thunagogi, agĩthĩ mũciĩ gwa Simoni. Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ mũno, nao magĩthaita Jesũ nĩ ũndũ wake. ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, akĩnamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ ũcio uume mwĩrĩ wake, naguo ũkiuma. Nake mũtumia ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na rĩrĩa riũa rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ na mũrimũ ngũrani, nake akĩmagĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. ⁴¹ O na ningĩ ndaimono ikiuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ.

⁴² Na gwakĩa-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcaria, na rĩrĩa maakinyire harĩa aarĩ, makĩgeria kũmũgirĩrĩria ndakoime kũu amatige. ⁴³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “No nginya hunjie Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ũndũ nĩkĩo ndaatũmirwo.”

⁴⁴ Nake agĩthĩ na mbere na kũhunja thĩnĩ wa thunagogi cia Judea.

5

Gwĩta Atũmwo a Mbere

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nĩkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoru wa

Ngai, ² nake akiona tūtarū twīrī hūgūrūrū-inī cia iria rīu, tūtīgītwo ho nī ategi a thamaki, arīa maathambagia neti ciao cia gūtega. ³ Agītoonya gatarū kamwe, nako kaarī ga Simoni, akīmūthaitha agatoonyatoonyie maaī-inī, kehere hūgūrūrū-inī. Agīcooka agīkara thī, akīambīrīria kūruta andū ūhoro arī gatarū-inī kau.

⁴ Na aarīkia kwaria, akīira Simoni atīrī, “Twarā gatarū haarīa hariku, mūikūrūkie neti maaī-inī, mūtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akīmūcookeria atīrī, “Mwathi witū, tūrūtīte wīra mūrītū ūtukū wothe, na tūtīnanyīita kīndū o na kī. No tondū nīwoiga ūguo-rī, nīngūikūrūkia neti.”

⁶ Maarīkia gwīka ūguo, makīnyīita thamaki nyingī mūno, nginya neti ciao ikīambīrīria gūtuīka. ⁷ Nī ūndū ūcio makīheneria arīa maarutithanagia wīra nao, arīa maarī gatarū kau kangī moke mamateithie, nao magīūka makīyūria tūtarū twerī ki, o nginya tūkīambīrīria gūtoonyerera maaī-inī.

⁸ Hīndī irīa Simoni Petero onire ūguo, akīgūithia maru-inī ma Jesū, akīmwīra atīrī, “Njeherera Mwathani; nī ndī mūdū mwīhia!” ⁹ Nīgūkorwo we na arīa othe maarī nao nīmagegire mūno nī ūndū wa thamaki iria maanyītīte, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariū a Zebedi, arīa maarutithanagia wīra na Simoni nīmagegire.

Nake Jesū akīira Simoni atīrī, “Tiga gwītīgīra; kuuma rīu ūrītegaga andū.” ¹¹ Nī ūndū ūcio makīumīria tūtarū twao hūgūrūrū-inī cia iria, magītiga indo ciao ciothe, makīmūrūmīrīra.

Mūdū Warī na Mangū

¹² Na rīrī, hīndī imwe rīrīa Jesū aarī itūūra-inī rīmwe-rī, nīguokire mūdū waiyūrītwo nī mangū mwīrī wothe. Na rīrīa onire Jesū, akīgūithia, agīturumithia ūthiū wake thī, akīmūthaitha, akīmwīra atīrī, “Mwathani, ūngīenda-rī, no ūūtherie.”

¹³ Jesū agītambūrūkia guoko gwake, akīhutia mūdū ūcio, akīmwīra atīrī, “Ī, nīngwenda. Therio!” Na o hīndī iyo akīhonio mangū.

¹⁴ Jesū agīcooka akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Ndūkeere mūdū o na ū, no thī, ūkeyonanie kūrī mūthīnjīri-Ngai, na ūrute magongona marīa Musa aathanire nī ūndū wa gūtherio gwaku, arī ūira kūrī o.”

¹⁵ Na rīrī, ngumo yake igīkīrīrīria kūhunja makīria, o nginya kīrīndī kīngī ma kīa andū gīgīūka kūmūthikīrīria na kūhonio mīrimū yao. ¹⁶ No Jesū nīheragīra andū, agathī kūdū gūtārī andū kūhoera Ngai kuo.

Jesū Kūhonia Mūdū Wakuīte Cīga

¹⁷ Mūthenya ūmwe nī kūrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arīa mookīte kuuma matūūra mothe ma Galilī, na Judea, na Jerusalemu, maikarīte thī hau. Naguo hinya wa Ngai wa kūhonia warī hamwe na Jesū. ¹⁸ Na rīrī, nīhookire andū makuuīte mūdū na kībarī, warūarīte mūrimū wa gūkua cīga, nao makīgeria kūmūtoonyia nyūmba mamūige harī Jesū. ¹⁹ Na rīrīa maagire njīra ya gwīka ūguo nī ūndū wa ūingī wa andū, makīhaica nyūmba-igūrū magītharia maturubarī, makīmūikūrūkīria mwanya-inī ūcio o arī kībarī-inī, nginya gatagatī-inī ka andū acio makīmūiga o hau Jesū aarī.

²⁰ Rīrīa Jesū onire wītīkio wao, akīmwīra atīrī, “Mūrata, nīwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makīambīrīria gwīciiria ngoro-inī ciao, makiuga atīrī, “Kaī mūdū ūyū arī ū, ūkūruma Ngai? Nū ūngīhota kūrēkanīra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesū nīamenyaga ūrīa meeciiragia na akīmooria atīrī, “Mūreciiria maūdū macio ngoro-inī cianyu nīkī? ²³ Nī ūndū ūrīkū mūhūthū; nī kwīra mūdū, ‘Nīwarekerwo mehia maku,’ kana nī kūmwīra, ‘Ūkīra wītware’? ²⁴ No nīgeetha

mūmenye atĩ Mūrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akĩumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩra.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrugithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũurio Kĩuria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũrĩa

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũrĩa irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũrĩa kĩa nguo ĩyo njerũ kĩa gwagĩrĩra nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhikano no ĩtarũre mondo icio, ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo icio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhikano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhikano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩria gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩrĩa ngano. ² Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwĩke ũrĩa gũtetĩkĩrĩtio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, ĩrĩa ateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga

ũria meeciiragia, akĩira mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ūkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩria kũũrania ũria mangĩka Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩa-rĩ, agĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũria aatuire Petero), na Anderea mũrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũria wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũsikariota ũria wamũkunyanĩire.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gĩkundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩa rĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookite nĩguo mamũigue na mahonio mũrimũ yao. Nao arĩa maanyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya nĩwoimaga thĩnĩ wake na ũkamahonia othe.

²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:
“Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ athĩni,
nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.

²¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũhũũtaga rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũnio.

Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũgatheka.

²² Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũmena,
na meyamũre kũrĩ inyuĩ, na mamũrume,
na mathũkĩrĩrie rĩitwa rĩanyu,
nĩ ũndũ wa Mũrũ wa Mũndũ.

²³ “Mũthenya ũcio nĩmũgakena na mũrũgarũge, tondũ mũcaara wanyu nĩ mũingĩ Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No rĩrĩ, kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ itonga-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũrĩkĩtie kwamũkĩra kũnyamarũrwo kwanyu.

²⁵ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arĩa mũhũũniĩ rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũta.

Kaĩ mũrĩ na haaro arĩa mũratheka rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũgacakaya na mũrĩre.

²⁶ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ othe mekũmũgaathĩrĩria-ĩ,
nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thũ

²⁷ “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, ²⁸ na ningĩ mũrathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa mamwĩkaga ũũru. ²⁹ Na rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rũmwe, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. Na mũndũ angĩgũtunya igooti rĩaku, ndũkamũgirie kuoya o na kanjũ yaku. ³⁰ Mũndũ o wothe angĩkũhooya kĩndũ mũhe,

na mündũ o wothe angĩoya kĩndũ gĩaku, ndũkamwĩtie. ³¹ Īkagai andũ arĩa angĩ o ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage.

³² “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mwakĩĩguna na kĩ? O na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa mamendete. ³³ Na mũngĩkorwo mwĩkaga wega o arĩa mamwĩkaga wega-rĩ, mwakĩĩguna na kĩ? Nĩgũkorwo ehia o nao nĩmekaga o ũguo. ³⁴ Na ningĩ mũngĩkorwo mũkombithagia o arĩa mwĩhokete nĩmakamũrĩharĩ, mwakĩĩguna na kĩ? O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. ³⁵ No rĩrĩ, endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie mũtekwĩhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo ĩrĩhi rĩanyu nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na arĩa aaganu. ³⁶ Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa Ithe wanyu aiguanagĩra tha.

Gũtuanĩra Ciira

³⁷ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. Mũtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekerwo. ³⁸ Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na gĩthimi kĩega, gĩkindĩrĩtwo, kĩinainĩtio na gĩgaitĩkĩrĩra, nĩkĩo mũgaitĩrĩrwo nakĩo nguo-inĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.”

³⁹ Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ũrĩa ũngĩ? Githĩ eerĩ to magũe irima? ⁴⁰ Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke ta mũmũruti.

⁴¹ “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũiya mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? ⁴² Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kũu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtirĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mũtĩ-inĩ ya mũigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩũgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtiĩkaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩrĩa kwagĩre mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwo wega. ⁴⁹ No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ĩkĩmomoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ mũnene.”

7

Wĩtkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa

mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuhĩ gũkua. ³ Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũhoru wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũũrie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatĩrie mũno, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵ tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire thunagogi.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nao.

Na marĩ hakuhĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tiga gwĩthĩnia tondũ ndiagĩrĩire wee ũũke gwakwa mũciĩ. ⁷ O na nokĩo itanona njagĩrĩire gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁸ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ũka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

⁹ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩire, agĩkĩra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtĩkio mũnene ũũ Isiraeli guothe!” ¹⁰ Nao andũ arĩa maatũmĩtwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũriũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthĩ itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩ nake. ¹² Na rĩrĩa akuhĩrĩrie kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. ¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũiguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩra.”

¹⁴ Agĩcooka agĩthĩ, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuũte makĩrũgama. Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ikĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoru wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ we tũkũũrie atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?’ ”

²¹ Ihinda-inĩ o rĩu Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na ndwari, na akĩingata ngoma thũku o na agĩtũma andũ aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmĩtwo atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua: atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩiretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga nĩmaraua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni. ²³ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũtarahĩngwo nĩ ũndũ wakwa.”

²⁴ Andũ acio maatũmĩtwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria andũ aingĩ ũhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mwathiĩte kuona werũ-inĩ? Hihi mwathiĩte kuona kamũrangĩ kainainagio nĩ rũhuho? ²⁵ Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mĩago ya thĩ maikaraga nyũmba cia ũthamaki.

²⁶ Mwangĩthĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Ĩĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrite mũnabii. ²⁷ ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩngatũma mũtũmwo wakwa athĩ mbere yaku,

nake n̄agagũthondekera nj̄ira.'

²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumia-rĩ, gũtirĩ o na ũmwe m̄nene gũkĩra Johana; no m̄ndũ ũrĩa m̄nini m̄no ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ m̄nene kũmũkĩra."

²⁹ (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtĩkĩra atĩ nj̄ira ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ũrĩa Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

³¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Andũ a rũciaro rũrũ ingĩmagerekania na kĩ? Matariĩ ta kĩ? ³² Matariĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

"Twamũhuhĩire m̄tũrirũ,
mũkĩaga kũina;

twamũnĩire rwĩmbo rwa macakaya,
no m̄tĩarĩire.'

³³ Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire atekũrĩa na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Arĩ na ndaimono.' ³⁴ Mũrũ wa M̄ndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Onei m̄ndũ mũkoroku na m̄rĩũ, m̄rata wa etia mbeeca cia igooti na "ehia".' ³⁵ No ũgĩ nĩumenyekaga nĩ wa kĩhoto nĩ ciana ciaguo ciothe."

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta nĩ M̄ndũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agũikara metha-inĩ. ³⁷ Rĩrĩa m̄ndũ-wa-nja watũrĩte m̄tũrĩre wa mehia itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akĩrũgama thuutha wake, o hau magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũihũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungi wega.

³⁹ Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire ũndũ ũcio, akĩra na ngoro atĩrĩ, "Korwo m̄ndũ ũyũ nĩ m̄nabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ m̄ndũ-wa-nja wa m̄themba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia."

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra."

Nake akiuga atĩrĩ, "Mũrutani, njĩra."

⁴¹ "Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thĩrĩ wa m̄ndũ wakombithanagia mbeeca. ũmwe aarĩ na thĩrĩ wa dinari magana matano, na ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo ĩtano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtirĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thĩrĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũũ ũngĩmwenda makĩria?"

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo thĩrĩ ũrĩa m̄nene."

Jesũ akiuga atĩrĩ, "Nĩwatua wega."

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩra m̄ndũ-wa-nja ũcio, akĩra Simoni atĩrĩ, "Nĩũkuona m̄ndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigiria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no m̄ndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjitĩrĩria maguta m̄twe, no ũyũ nĩanjitĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte m̄no. No ũrĩa ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini."

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩra m̄ndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, "Nĩwarekerwo mehia maku."

⁴⁹ Ageni arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, "Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehia?"

⁵⁰ Jesũ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtĩkia gwaku nĩ gwakũhonokia; thiĩ na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthiĩ matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutitwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutitwo ndaimono mũgwanja; ³ na Joana mũtumia wa Husa, ũrĩa warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcirĩa. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera iyo ikĩhooha tondũ wa kwaga ũigũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandĩtwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ũrĩa ngerekano iyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha, “ ‘maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’

¹¹ “Ngerekano iyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoru ũcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mũigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru, no o magĩthiiga-rĩ, magatharario nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria, magaciaraga maciaro.

Tawa Ũigĩrũrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ũrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ mũhithe ũtakaguũrio, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ũrĩa mũthikagĩrĩria. Ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthiĩ hakuhĩ nake nĩ ũndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makĩenda gũkuona.”

²¹ Nake akīmūcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai na makaũhingia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthiĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.” Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya gatarũ magĩthiĩ. ²³ Na rĩrĩa maathiiaga Jesũ akĩhitwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagĩire na kũhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhĩ kũũrĩra maaĩ-inĩ, na magĩkorwo marĩ ũgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthiĩ makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũũranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtĩkio wanyu ũrĩ ha?”

Nao makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũrĩa rũng’ethaniire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimite itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwikĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩrĩa mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩũgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na niĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathite ngoma iyo thũku yume thĩinĩ wa mũndũ ũcio. Nĩyamũnyiiitaga kaingĩ, na o na gũtuĩka nĩoohagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo iyo yamuohaga, na ndaimono iyo igatũma athiĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akīmūcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩrĩra gũthaitha Jesũ ndagaciathe ithiĩ Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhĩ na hau. Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ aciĩtĩkĩrie itoonye thĩinĩ wacio, nake agĩciĩtĩkĩria. ³³ Ndaimono cioima thĩinĩ wa mũndũ ũcio, igĩthiĩ igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru rũu rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kũu na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo.

³⁴ Rĩrĩa andũ arĩa maarĩithagia ngũrwe icio moonire ũrĩa gwekĩka, makĩũra, magĩthiĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makiumagara makone ũndũ ũcio wekĩkĩte. Rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ũcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩtĩgĩra mũno. ³⁶ Andũ arĩa meyoneire ũndũ ũcio makĩira andũ acio angĩ ũrĩa mũndũ ũcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi magĩthaitha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonya gatarũ agĩthiĩ.

³⁸ Nake mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono akĩmũthaitha mathiĩ nake, no Jesũ akĩmwatha athiĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ũkoige ũrĩa wothe Ngai agwĩkũire.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthiĩ akĩira andũ othe a itũũra ũrĩa Jesũ aamwĩkũire.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩrĩre tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ iyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi agĩũka, akĩũgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaitha athiĩ

gwake, ⁴² nĩ ùndũ mũirĩtu wake wa mũmwe warĩ wa ta mũaka ikũmi na ĩĩrĩ aarĩ hakuhĩ gũkua.

Na Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ùmwe watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ĩĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ùngĩamũhonirĩe. ⁴⁴ Mũtumia ùcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũ ùcio wahutia?”

Rĩrĩa othe maakaanire, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũrũkiirie na magakũhatĩka.”

⁴⁶ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩnĩ wakwa.”

⁴⁷ Nake mũtumia ùcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmĩte amũhutie na ũrĩa aahonirio o ro rĩmwe. ⁴⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone. Thĩ na thayũ.”

⁴⁹ Na o hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimĩte mũciĩ kwa Jairũ ũrĩa mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tiga gũthĩnia Mũrutani.”

⁵⁰ Jesũ aigua ũguo, akĩra Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona.”

⁵¹ Rĩrĩa aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ùmwe atoonye hamwe nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ùcio. ⁵² Hĩndĩ ĩyo andũ othe no kũrĩra maarĩraga magĩcakayaga nĩ ùndũ wa mwana ùcio. Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.”

⁵³ Nao makĩmũthekerera, tondũ nĩmooĩ atĩ aarĩ mũkuũ. ⁵⁴ Nowe Jesũ akĩnyiita mwana ùcio guoko, akiuga atĩrĩ, “Mwana wakwa, ũkĩra!” ⁵⁵ Na hĩndĩ o ĩyo agĩcookererwo nĩ muoyo wake, na o rĩmwe akĩrũgama. Jesũ agĩcooka akĩmeera mahe mwana ùcio kĩndũ gĩa kũrĩa. ⁵⁶ Nao aciari ake makĩgega mũno, nowe akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũ ùndũ ùcio wekĩkĩte.

9

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ hamwe, nĩamaheire hinya na ũhoti wa kũingata ndaimono ciothe na kũhonia mũrimũ, ² na akĩmatũma mathĩĩ makahunjie ũhoru wa ũthamaki wa Ngai na mahonagie andũ arĩa arũaru. ³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigakuue kĩndũ o nakĩ kĩa rũgendo; mũtigakuue mũtirima, kana mũhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tiga o irĩa mwĩhumbĩte. ⁴ Nyũmba ĩrĩa yothe mũrĩtoonyaga ikaragai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. ⁵ Andũ mangĩkaarega kũmũnyiita ũgeni-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke mũkiuma itũũra rĩao arĩ ũira wa kũmatũira ciira.” ⁶ Nĩ ùndũ ùcio makiumagara magĩthĩĩ kuuma gatũũra kamwe nginya karĩa kangĩ makĩhunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega na makĩhonagia andũ kũrĩa guothe maathiiaga.

⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Herode ũrĩa mũthamaki aigũire ũhoru wa maũndũ mothe marĩa maathiiaga na mbere, nĩataangĩkire ngoro mũno tondũ andũ amwe moigaga atĩ Johana nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ⁸ na angĩ makoiga atĩ Elija nĩonekanĩte, o na angĩ makoiga atĩ mũnabii ùmwe wa arĩa a tene nĩariũkĩte. ⁹ No Herode akiuga atĩrĩ, “Johana nĩdamũrengithirie mũtwe. ũyũ ndĩraigua ũhoru wake-rĩ, nĩwe ũ?” Nake akĩĩrĩrĩria kũmuona.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atũmwo maacooka, makĩra Jesũ maũndũ marĩa mekĩte. Nake akĩehera kuo, agĩthĩĩ nao itũũra rĩetagwo Bethisaida, ¹¹ no andũ aingĩ makĩmenya ũhoru ùcio

na makĩmũrũmĩrĩra. Nake akĩmaamũkĩra na akĩmahe ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonia arĩa maabatarĩtio nĩ kũhonio.

¹² Hwaĩ-inĩ arutwo arĩa ikũmi na eerĩ magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Ingata andũ aya nĩguo mathiĩ mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ hakuhĩ o na mĩgũnda-inĩ mageethe irio na gwa gũkoma, tondũ haha tũrĩ nĩ werũ ũtarĩ andũ.”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ o na mĩgate ĩtano na thamaki igĩrĩ, no tũthiire tũkagũrĩre andũ aya othe irio.” ¹⁴ (Handũ hau haarĩ na arũme ta ngiri ithano.)

Nowe akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Maikariei thĩ marĩ ikundi cia andũ mĩrongo ĩtano ĩtano.” ¹⁵ Nao arutwo magĩũka o ũguo, magĩũkaria andũ othe thĩ. ¹⁶ Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na agĩcienyũranga. Agĩcooka agĩcinengera arutwo ake magaĩre andũ. ¹⁷ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ cia cienyũ iria ciatigarire.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ akĩhooya arĩ keheri-inĩ, arutwo ake magĩkorwo marĩ hamwe nake. Akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija; angĩ nao makoiga atĩ mũnabii ũmwe wa arĩa a tene nĩariũkĩte.”

²⁰ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ-rĩ, mugaga atĩa? Mugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ ũrĩa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru ũcio. ²² Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathiĩna maingĩ, na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũkio.”

²³ Agĩcooka akĩmeera othe atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o mũthenya, aanũmagĩrĩre.

²⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, no ũrĩa wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁵ Mũndũ angĩũguna nakĩ angĩũgwatĩra thĩ yotho, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo?

²⁶ Mũndũ o wotho ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa Mũndũ rĩrĩa agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa araike arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoru ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahoe. ²⁹ Na rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthiũ wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makĩmũrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoru wa gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩrĩa mookĩrĩre, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩĩ hamwe nake. ³³ Na rĩrĩa andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũkare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũrĩa oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkĩumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩĩtigĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. ³⁵ Mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa ndĩthuurĩre; mũiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguĩka, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkĩra ki na ũhoru ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaitha ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ na ngoma thũku nĩmũnyitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ikamũrũnda na ikamũthiorania, igatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathaitire arutwo aku maingate ngoma iyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩrĩa kamwana kau gaathiiaga harĩ Jesũ, ndaimono iyo igĩgatungumania thĩ, na igĩgathiorania. No Jesũ agĩkũũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ irĩa andũ othe maagegetio nĩ ũrĩa wothe Jesũ eekĩte, akĩira arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thikĩrĩriai wega ũrĩa ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩtigĩra kũmũria ũhoro ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka arutwo makĩũrania nũũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ arĩa angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meciiria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuhĩ nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wothe wamũkagĩra kaana gaka thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũrĩa ũnyamũkagĩra ti nĩ aamũkagĩra, no nĩ ũrĩa wandũmire. Nĩgũkorwo ũrĩa mũnini gatagatĩ-inĩ kanyu inyuothe, ũcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.”

⁴⁹ Nake Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono na rĩitwa rĩaku, na ithuĩ tũrageria kũmũgĩria tondũ ti ũmwe witũ.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgĩrie, nĩgũkorwo ũrĩa ũtarĩ ũthũ na inyuĩ, ũcio nĩ ũmwe wanyu.”

Andũ a Samaria Kũrega Jesũ

⁵¹ Na rĩrĩ, kahinda gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatũire itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu. ⁵² Nake agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake, magĩthĩĩ magĩtoonya gatũũra kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andũ a kũu matiamũnyitire ũgeni, tondũ aathiiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rĩrĩa arutwo ake, Jakubu na Johana monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda twĩtie mwaki uume igũrũ ũmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesũ akĩhũgũra akĩmakaania, ⁵⁶ nao magĩthĩĩ gatũũra kangĩ.

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁵⁷ Rĩrĩa maathiiaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga.”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

⁵⁹ Akĩira mũndũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

No mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ ao ene, no wee thĩ ũkahunjie ũhoro wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mũndũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thĩ ngoigĩre andũ aitũ ũhoro.”

* 9:52 Andũ a Samaria maarĩ ũthũ mũnene mũno na Ayahudi.

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũnyitaga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩire gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthuura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathiĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthiĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio, thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathiĩ magetha-inĩ make. ³ Thiĩ! Ndamũtũma ta tũgondũ gatagatĩ-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakuue kĩbeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mũndũ o na ũrĩkũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yothe ĩrĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ mwendi thayũ kuo, thayũ ũcio wanyu nĩrũĩkaraga nake; na kũngĩkorwo gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩa. ⁷ Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe mũgathiĩ ĩrĩa ĩngĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyitwo ũgeni-rĩ, rĩagai o kĩrĩa mũngĩheo. ⁹ Honagai arĩa arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ūthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie.’ ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũũra o rĩothe mwage kũnyitwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthiĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyitĩrĩire magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie.’ ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakerĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu.

¹³ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo ciamu iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩre tene mehumbwe nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu. ¹⁴ No andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ¹⁵ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno.

¹⁶ “Mũndũ ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyuĩ nĩ nĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa wandũmire arĩregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mĩrongo mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathĩkagĩra thĩnĩ wa rĩitwa rĩaku.”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩa nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ kĩndũ gĩkamwĩka ũũru. ²⁰ No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmwathĩkagĩra, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nĩmandĩkitwo kũrĩa Igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria.”

²³ Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitho marĩa marona kĩrĩa mũrona. ²⁴ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na

athamaki nīmerirīrie kuona maūndū marīa mūrona, no matiamonire na nīmerirīrie kūigua maūndū marīa mūraigua, no matiamauigire.”

Ngerekano ya Mūsamaria ūrīa Mwega

²⁵ Na rīrī, hīndī ĩmwe mūrutani ūmwe wa watho nīarūgamire nīguo agerie Jesū, akīmūūria atīrī, “Mūrutani, njagīrīrwo nī gwīka atīa nīguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

²⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kwandīkītwo atīa Watho-inī? Wee-rī, kaī ūthomaga atīa?”

²⁷ Mūndū ūcio akīmūcookeria, akiuga atīrī, “ ‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe’; na ‘Endaga mūndū wa itūūra rīanyu o ta ūrīa wīyendete wee mwene.’ ”

²⁸ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī wacookia wega; ĩkaga ūguo, na nūgatūūra muoyo.”

²⁹ No mūndū ūcio nīeendaga gwītua mwega, nī ūndū ūcio akīūria Jesū atīrī, “Nake mūndū wa itūūra nūū?”

³⁰ Nake Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwarī na mūndū ūmwe waikūrūkaga oimīte Jerusalemu arorete Jeriko, na akīnyitwo nī atunyani. Nao makīmūruta nguo, makīmūhūūra, magīcooka magīthiī, makīmūtiga arī hakuhi gūkua. ³¹ Mūthīnjīri-Ngai ūmwe nīagereire njīra ĩyo, na rīrīa onire mūndū ūcio, akīhītūkīra mūkīra-inī ūrīa ūngī wa njīra. ³² Ūguo noguo Mūlawii eekire, hīndī ĩrīa aakinyire hau, o nake, amuona akīhītūkīra mūkīra ūūrīa ūngī wa njīra. ³³ No rīrī, Mūsamaria ūmwe warī rūgendo-inī nīakinyire harīa mūndū ūcio aarī, amuona akīmūguīra tha. ³⁴ Agīthiī harī we, akīmūoha ironda, na akīmūitīrīria maguta na ndibei. Agīcooka akīmūoya, akīmūhaicia igūrū rīa ndigiri yake, akīmūtware nyūmba ya ageni, akīmūmenyerera. ³⁵ Kwarooka gūkīa Mūsamaria ūcio akīruta dīnari igīrī, agīcinengera mwene nyūmba ĩyo ya ageni, akīmwīra atīrī, ‘Mūmenyagīrīre, na ndacooka nīngagūcookeria kīrīa kīngī ūgaakorwo ūhūthīrīte.’

³⁶ “Ūgwīciiria nī mūndū ūrīkū wa acio atatū watūkire mūndū wa itūūra harī mūndū ūcio wanyititwo nī atunyani?”

³⁷ Nake mūrutani ūcio wa watho akīmūcookeria atīrī, “Nī ūrīa wamūiguīrīre tha.”

Jesū akīmwīra atīrī, “Thiī ūgeeke o ta ūguo.”

Jesū arī Mūciī kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rīrī, Jesū na arutwo ake marī njīra-inī magīthiī, nīatoonyire gatūūra kamwe kūrīa aanyitirwo ūgeni mūciī kwa mūtumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarī na mwarī wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarīte magūrū-inī ma Mwathani athikīrīrie ūrīa oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nīarī na mīhang’o nī ūndū wa maūndū marīa mothe magīrīrie kūhaarīrio. Agīūka harī Jesū, akīmūūria atīrī, “Mwathani, kaī ūtarona ūrīa mwarī wa maitū andekereirie wīra? Mwīre oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akīmūcookeria atīrī, “Maritha, Maritha, nīūtangīkīte, na ūgethīnia na maūndū maingī, ⁴² no nī harī ūndū ūmwe tu ūbataranītie. Mariamu nīethurīre ūndū ūrīa mwega makīria, naguo ūndū ūcio ndangītunywo.”

11

Ūrutani wa Jesū ūkonīi Mahooya

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Jesū aarī handū akīhooya. Rīrīa aarīkirie kūhooya, mūrutwo ūmwe wake akīmwīra atīrī, “Mwathani, tūrute kūhooya o ta ūrīa Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rīrīa mūkūhooya, ugagai atīrī: “ ‘Ithe witū (ūrī Igūrū), rītwa rīaku nīrīamūrwo,

ũthamaki waku nĩũũke.

(Ūrĩa wendete nĩwĩkagwo gũkũ thĩ,
o ta ūrĩa gwĩkagwo kũu igũrũ.)

³ Tũheage o mũthenya irio ciitũ cia gũtũigana.

⁴ Na ūtũrekere mehia maitũ,
o ta ūrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa othe matwĩhagĩria.

Na ndũgatũtware magerio-inĩ

(no kũhonokia ūtũhonokagie ūũru-inĩ).’ ”

⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ūmwe wanyu angĩkorwo arĩ na mũrata nake athĩ gwake ūtukũ gatagatĩ amwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, he mĩgate itatũ, ⁶ nĩgũkorwo ndĩ na mũrata wakwa wanjeerera, na ndirĩ na kĩndũ gĩa kũmũhe arĩe.’

⁷ “Nake mũndũ ūcio ūrĩ nyũmba thĩinĩ amũcookerie atĩrĩ, ‘Tiga gũũthĩnia. Nĩndĩkĩtie kũhinga mũrango na tũrĩ toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingĩhota gũũkĩra ngũhe mĩgate.’ ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, o na angĩkorwo ndangĩũkĩra amũhe mĩgate ĩyo nĩ ūndũ wa ūrata-rĩ, no nĩ ūndũ wa ūrĩa amũringĩrĩrie-rĩ, mũndũ ūcio nĩegũũkĩra amũhe kĩrĩa gĩothe abatairio nĩkĩo.”

⁹ “Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ: Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ¹⁰ Nĩgũkorwo ūrĩa wothe ūhooyaga nĩaheagwo; na ūrĩa ūmaathaga nĩonaga; na ūrĩa ūringaringaga mũrango nĩahingũragĩrwo.

¹¹ “Nĩ mũciari ūrĩkũ thĩinĩ wanyu ūngĩtio thamaki nĩ mwana wake, nake amũhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbĩ amũhe kang’aurũ? ¹³ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, Ithe wanyu ūrĩa ūrĩ Igũrũ githĩ ndarĩkĩragĩrĩria kũhe Roho Mũtheru kũrĩ arĩa mamũhooyaga!”

Jesũ na Beelizebuli

¹⁴ Na rĩrĩ, Jesũ nĩaingataga ndaimono yume thĩinĩ wa mũndũ ūtaaragia. Rĩrĩa ndaimono ĩyo yoimire, mũndũ ūcio ūtaaragia akĩaria, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ gĩkĩgega. ¹⁵ No amwe ao makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūrĩa mũnene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andũ angĩ makĩmũgeria, makĩmũuria amaringĩre kĩaama kiumĩte igũrũ.

¹⁷ Jesũ nĩamenyire ūrĩa meciiragia, nake akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki o wothe ūngĩgayũkana ūũkanĩrĩre guo mwene no ūharagane, nayo nyũmba ĩngĩgayũkana yũkanĩrĩre yo nyene no ĩgwe. ¹⁸ Angĩkorwo Shaitani nĩagayũkanĩte akeyũkĩrĩra we mwene-rĩ, ūthamaki wake ūngĩkĩhaanda atĩa? Ndoiga ūguo tondũ mũroiga atĩ nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. ¹⁹ Ningĩ angĩkorwo nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, arũmĩrĩri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. ²⁰ Na rĩrĩ, ĩngĩkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kĩara kĩa Ngai-rĩ, ūthamaki wa Ngai nĩũũkĩte kũrĩ inyuĩ.

²¹ “Rĩrĩa mũndũ njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangĩre nyũmba yake mwene, indo ciake ciikaraga ĩrĩ ngĩtĩre. ²² No rĩrĩ, mũndũ ūngĩ ūrĩ na hinya kũmũkĩra angĩmũtharĩkĩra amũtoorie, nĩamũtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaĩra andũ indo iria akoragwo atahĩte.

²³ “Mũndũ ūrĩa ūtarĩ hamwe na nĩ, ūcio nĩ thũ yakwa, na ūrĩa ūtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ūcio nĩ kũhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa ngoma thũku yoima thĩinĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ ĩgĩcaria ūhurũko na ĩkawaga. Hĩndĩ ĩyo ĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka ĩgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ haate, ĩgathondekwo wega. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo ngoma ĩyo thũku ĩkagĩra ngoma ĩngĩ mũgwanja thũku makĩria mayo, igatoonya, igaikara kuo. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ūcio ūgathũka gũkĩra wa mbere.”

²⁷ Rĩrĩa Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ, mũndũ-wa-nja warĩ gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitũguo ũrĩa wagũciarire na agĩkuongithia.”

²⁸ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga kiugo kĩa Ngai na magagĩathĩkĩra.”

Kĩmenyithia kĩa Jona

²⁹ Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ rũciaro rwaganu. Rũũragia rũringĩrwo kĩaama, no gũtirĩ kĩaama rũkaringĩrwo tiga o kĩa kĩaaringĩrwo Jona. ³⁰ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Jona aarĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ a Nineve, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ egũkorwo arĩ kĩmenyithia kũrĩ rũciaro rũrũ.

³¹ Mũtumia-mũthamaki ũrĩa wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na andũ a rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira, nĩgũkorwo oimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

³² Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmeririre maahunjĩirio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha.

Tawa wa Mwĩrĩ

³³ “Gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa agacooka akaũiga handũ ũtangĩoneka kana akaũiga rungu rwa irebe, no aũigaga handũ igũrũ nĩguo arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ³⁴ Riitho rĩaku nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ waku. Rĩrĩa maitho maku marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe o naguo ũkoragwo ũiyũrite ũtheri. No rĩrĩa matarĩ mega-rĩ, mwĩrĩ waku o naguo ũkoragwo ũiyũrite nduma. ³⁵ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, menyerera ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ndũgatuĩke nduma. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩrĩ waku wothe ũngĩyũrwo nĩ ũtheri, na ndũrĩ handũ harĩ nduma, nĩũrĩtheragĩrwo nĩ ũtheri biũ, o ta ũrĩa ũtheri wa tawa ũkũmũrĩkagĩra.”

Haaro Ithathatũ

³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aarĩkirie kwaria, Mũfarisai ũmwe akĩmũnyiita ũgeni gwake makarĩanĩre; nĩ ũndũ ũcio agĩthĩĩ, agĩkara metha-inĩ. ³⁸ No Mũfarisai ũcio ona ũguo akĩgega nĩ ũndũ Jesũ ndaambire gwĩthamba moko atanaĩria irio.

³⁹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ Afarisai mũthambagia gĩkombe na thaani mwena wa na igũrũ, no thĩnĩ wanyu mũiyũritwo nĩ ũkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuĩ irimũ ici! Githĩ ũrĩa wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thĩnĩ? ⁴¹ No rĩrĩ, heagai athĩni kĩrĩa kĩrĩ thĩnĩ wa thaani, na hĩndĩ ĩyo indo ciothe nĩgũtuĩka theru harĩ inyuĩ.”

⁴² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mũrutagĩra Ngai gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa terere, na togotia na nyeni cia mũthemba yothe no mũkaaga kũrũmbũiya kĩhoto na wendani wa Ngai. Mwaagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga maũndũ macio mũtegitiganĩria macio mangĩ ma mbere.

⁴³ “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mwendaga gũikarĩra itĩ iria cia mbere thunagogi-inĩ na mũgeithagio mũrĩ ndũnyũ-inĩ.

⁴⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ mũtariĩ ta mbĩrĩra itarĩ rũuri iria andũ mageragĩra igũrũ rĩacio matekũmenya.”*

⁴⁵ Mũrutani ũmwe wa Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, rĩrĩa ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩũratũruma o na ithuĩ.”

⁴⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a Watho kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ mũrigo mũritũ ĩrĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene mũtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie.

* **11:44** Ayahudi nĩmahakaga mbĩrĩra ciao coka nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ ũngĩchutia tondũ ũguo nĩkũngĩatũmire mũndũ anyĩitwo nĩ thaahu.

⁴⁷ “Kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mwakagĩra anabii mbĩrĩra, o arĩa mooragirwo nĩ maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio mŭgakĩruta ũira atĩ nĩmwĩtikanĩtie na ũrĩa maithe manyu meekire; atĩ nĩo mooragire anabii, na inyuĩ mŭkamaakĩra mbĩrĩra. ⁴⁹ Tondũ wa ũguo ũũgĩ wa Ngai uugĩte atĩrĩ, ‘Nĩngamatũmĩra anabii na atũmwo, moorage amwe ao na manyariire arĩa angĩ.’ ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio rŭciaro rŭrũ nĩrŭgaciirithĩrio thakame ya anabii othe ĩrĩa yanaitwo kuuma o kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ⁵¹ kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ũrĩa woragĩrwo gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona na handũ harĩa hatheru. Ī nĩguo, ngũmwĩra atĩrĩ, rŭciaro rŭrũ nĩrŭkaherithĩrio thakame ĩyo.

⁵² “Kaĩ mŭrĩ na haaro inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mŭtiigana gũtoonya, na arĩa marena gũtoonya mŭkamagiria.”

⁵³ Jesũ aarĩkia kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na kũmũũria ciũria nĩguo aarie maũndũ maingĩ, ⁵⁴ makĩgeria kũmũtega maigue kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ angĩaria.

12

Gũkaanio na Kũmĩrĩrio

¹ O hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ, Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai, na nĩyo ũhinga. ² Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. ³ Maũndũ marĩa mwarĩirie nduma-inĩ, makaiguuo mũthenya barigici, na ũrĩa wothe mwanahehanĩrĩra matũ-inĩ mŭrĩ tũnyũmba twa thĩinĩ, nĩũkanĩrĩrwo kuuma nyũmba igũrũ.

⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra arĩa mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gũtirĩ ũndũ mangĩhota gwĩka. ⁵ No nĩ ngũmuonia ũrĩa inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra: Mwĩtigagĩrei ũrĩa ũngĩũraga mwĩrĩ na thuutha wa ũguo arĩ na ũhoti wa gũikia mũndũ Jehanamu. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mwĩtigagĩrei ũcio. ⁶ Githĩ tũnyoni tũtano tũtiendagio tũthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gũtirĩ o na kamwe gatuo Ngai ariganagĩrwo nĩko. ⁷ No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu cia mŭtwe nĩ ndare. Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ mŭrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkanyumbũra mbere ya andũ, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamumbũra mbere ya araiika a Ngai. ⁹ No ũrĩa ũkangaana mbere ya andũ ũcio nĩagakaanwo mbere ya araiika a Ngai. ¹⁰ Nake mũndũ o wothe ũrĩa ũgaacambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wothe ũkaruma Roho Mũtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rĩrĩa mũgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mũciirithio-rĩ, mũtikanetange na ũrĩa mŭgacookia kana ũrĩa mũkoiga, ¹² nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru nĩakamũruta ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kuuga.”

Ngerekano ya Gĩtonga Kĩrimũ

¹³ Mũndũ ũmwe warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ĩra mũrũ wa maitũ tũgayane nake igai riitũ.”

¹⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nũũ ũnduĩte wa kũmũtuithania ciira kana wa kũmũgayania indo cianyu?” ¹⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei! Mũtigakorokere maũndũ; nĩgũkorwo muoyo wa mũndũ ndũthimagwo na mũigana wa indo iria arĩ nacio.”

¹⁶ Agĩcooka akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũnda wa mũndũ ũmwe gĩtonga nĩwaciarire mũno. ¹⁷ Nake akĩyũria na ngoro yake atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ndirĩ na handũ ha kũiga magetha makwa.’

¹⁸ “Agĩcooka akiuga atĩrĩ, ‘Nĩndamenya ũrĩa ngwĩka. Ngũtharia makũmbĩ makwa, njake mangĩ manene kũrĩ mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njũre ngoro yakwa atĩrĩ, “Ūrĩ na indo nyingĩ njega wĩgĩire cia gũkũigana mĩaka mĩingĩ. Wihuurũkĩre, ũrĩe na ũnyue, na ũcanjamũke.” ’

²⁰ “No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Wee kĩrimũ gĩkĩ! Ūtukũ ũyũ wa ũmũthĩ nĩũgwĩtio muoyo waku. Indo icio wĩgĩire-rĩ, igaatuĩka cia ũ?’

²¹ “Ūguo nĩguo gũgaatuĩka harĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩgagĩra mĩthithũ, no akaaga gwĩtongia na ũhoru wa Ngai.”

Mũtigatangĩke

²² Jesũ agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, mũtigetangage nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga, kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. ²³ Muoyo-rĩ, ũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũrĩ bata gũkĩra nguo. ²⁴ Ta mwĩciiriei ũhoru wa mahuru: Matihaandaga kana makagetha, o na matirĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai nĩamaheaga irio. Inyuĩ githĩ mũtirĩ a bata mũno gũkĩra nyoni! ²⁵ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga? ²⁶ Rĩu-rĩ, angĩkorwo mũtingĩhota gwĩka ũndũ mũnini ũguo-rĩ, mũgĩtangĩkaga na maũndũ macio mangĩ nĩkĩ?”

²⁷ Ta mwĩcũraniei ũrĩa itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. ²⁸ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka, ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini! ²⁹ Tigagai gũthĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana mũrĩnyuuaga; mũtigatangĩkage nĩ ũndũ wa ũguo. ³⁰ Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo andũ a gũkũ thĩ arĩa matetikĩtie Ngai macaranagia namo, no Ithe wanyu nĩoi atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. ³¹ No rĩrĩ, caragai ũthamaki wake, na maũndũ maya mangĩ mothe nĩmũrĩheagwo o namo.

³² “Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩonete arĩ wega kũmũhe ũthamaki ũcio. ³³ Endiai indo iria mũrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩni. Mwĩthondekerei ibeeti cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgĩire na kĩgĩina igũrũ kĩrĩa gĩtangĩthira, kũrĩa gũtarĩ mũici ũngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyi cia gũkĩananga ³⁴ Nĩgũkorwo o kũrĩa mĩthiithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

Gũikara Mwĩguĩte

³⁵ “Ikaragai mwĩhotorete, mwĩhaarĩrie gũtungata, na mũige matawa manyu magĩakanaga, ³⁶ o ta andũ metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inĩ rĩa kĩhikano, nĩguo rĩrĩa agaacooka, aaringaringa mũrango mamũhingũrĩre o narua. ³⁷ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩguĩte rĩrĩa agacooka. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakehotoro acitungatĩre, aciikarie metha-inĩ, na acooke acirehere irio irĩe. ³⁸ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩhaarĩrie, o na angĩgooka ũtukũ gatagatĩ kana thaa kenda gũgĩkĩa. ³⁹ No rĩrĩ, menyai ũũ: Korwo mwene nyũmba nĩamenyete ithaa rĩrĩa mũici egũũka-rĩ, ndangĩarekire nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁰ O na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.”

⁴¹ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ithuĩ ũrahe ũhoru na ngerekano ĩno kana ũreera mũndũ o wothe?”

⁴² Nike Mwathani agĩcookia akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ya kwĩhokwo na njũgĩ, o ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata ciake, na ĩciheage irio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire, nĩrĩkũ? ⁴³ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata ĩyo, ĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩka ũguo. ⁴⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamũhokera indo

ciake ciothe. ⁴⁵ No rĩrĩ, ĩ ndungata ĩyo ĩngũira na ngoro yayo atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambĩrĩrie kũhũura ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na kũria na kũnyua na kũrĩio-rĩ, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũria ĩtamwĩrĩgĩrĩire o na ithaa rĩria ĩtooĩ, nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩtuĩre ciira ta wa andũ arĩa matarĩ ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata ĩria ĩmenyaga ũria mwathi wayo endaga na ndĩhaaragĩria kana ĩgeeka ũria Mwathi wayo endaga, ĩkaahũũrwo mahũura maingĩ. ⁴⁸ No ĩria ĩtooĩ na nĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩire kũherithanĩrio, ĩkaahũũrwo mahũura matarĩ maingĩ. ũria wothe ũheetwo indo nyingĩ, ageetio indo nyingĩ; nake ũria wĩhokeirwo nyingĩ makĩria nĩageetio nyingĩ makĩria.

Gũtirĩ Thayũ o tiga Nyamũkano

⁴⁹ “Njũkĩte kũrehe mwaki gũkũ thĩ, naarĩ korwo mwaki ũcio nĩwambĩrĩrie gwakana! ⁵⁰ No ndĩ na ũbatithio ndĩribatithio nago, no kaĩ nĩngũthĩnĩka mũno ũngĩgaakinya-ĩ! ⁵¹ Mũgwĩciiria ndokire kũrehe thayũ gũkũ thĩ? Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo tiguu, ndokire kũrehe nyamũkano. ⁵² Kuuma rĩu gũthĩ na mbere, andũ atano a mũciĩ ũmwe marĩkoragwo magayũkanĩte, atatũ magookĩrĩra eerĩ, nao eerĩ magookĩrĩra atatũ. ⁵³ Nao marĩkoragwo magayũkanĩte ũũ, ithe agookĩrĩra mũriũ nake mũriũ agookĩrĩra ithe, nyina agookĩrĩra mwarĩ nake mwarĩ agookĩrĩra nyina, nyaciarawe agookĩrĩra mũtumia wa mũriũ nake mũtumia wa mũriũ agookĩrĩra nyaciarawe.”

Gũkũũrana Mahinda

⁵⁴ Jesũ akĩra kĩrĩndĩ kũu atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria muona itu rĩkĩambata riumĩte ithũiro, o rĩmwe muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkuura mbura,’ na gũkoira. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩria rũhuho rwahurutana riumĩte gũthini muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkũgĩa na ũrugarĩ,’ na gũkagĩa. ⁵⁶ Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũĩ wega gũkũũrana ũria igũrũ na thĩ gũtariĩ. Mũkĩremagwo nĩgũkũũrana ũhoru wa mahinda maya tũrĩ nĩkĩ?”

⁵⁷ “Mwagaga gwĩtuĩra inyuĩ ene ũria kwagĩrĩire nĩkĩ? ⁵⁸ Na rĩrĩ, rĩria mũrathĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-rĩ, geria mũno wĩguithanie nayo mũrĩ o njĩra-inĩ, ndĩgagũkururie ĩgũtware kũrĩ mũciirithania, nake mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene ũcio agũkie njeera. ⁵⁹ Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thĩrĩ wothe, hatarĩ gathendi ũgũtigia.”

13

Mwĩrĩrei kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ ĩyo, arĩa meerire Jesũ ũhoru wa andũ a Galili arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao ĩgĩtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgwĩciiria atĩ andũ acio manyariirwo ũguo tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galili? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyothe mũkaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo nĩ nyũmba ĩria ndaaya kũu itũura rĩa Siloamu ĩkĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalemu? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyothe mũkaaniinwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩnĩ wa mũgũnda wake wa mũthabibũ, nake agĩthĩ gũcaria maciaro mũtĩ-inĩ ũcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, akĩra mũrutu wa wĩra wa mũgũnda ũcio wa mũthabibũ atĩrĩ, ‘Rĩu nĩ mũaka ĩtatũ njũkaga gũcaria

maciaro mūkūyū-inī, ūyū na ndirī ndoona ngūyū o na ĩmwe. Ūteme! Ūũthūkagĩria mūgūnda nīkĩ?’

⁸ “No mūndū ūcio akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, ‘Mwathi ūyū, nītūreke ūikare mwaka ūngī ūmwe, ndīūrīmīre na ndīwīkīre thumu. ⁹ Naguo ūngīciara hīndī ĩyo, nī wega! No ūngīaga gūciara, no ūtemwo.’”

Mūtumia Kĩonje Kūhonio Mūthenya wa Thabatū

¹⁰ Na rīrī, mūthenya ūmwe wa Thabatū, Jesū nīkūrutana aarutanaga thīnī wa thunagogi ĩmwe, ¹¹ nakuo gūgīkorwo nī kwarī na mūtumia wonjetio nī ngoma thūku mīaka ikūmi na ĩnana. Atūire ainamīrīire atekūhota gwītiira o na hanini. ¹² Hīndī ĩrīa Jesū aamuonire, akīmwīta, akīmwīra atīrī, “Mūtumia ūyū nīwohorwo kuuma kūrī wonje waku.” ¹³ Agīcooka akīmūgīrīra moko, na kahinda o kau agītiira, na akīgooca Ngai.

¹⁴ Nake mūnene wa thunagogi akīrakara mūno nī ūndū wa Jesū kūhonania mūthenya wa Thabatū. Nake akīira andū atīrī, “He na mīthenya ĩtandatū ya kūruta wīra. Nī ūndū ūcio, ūkagai kūhonio mīthenya ĩyo, no ti mūthenya wa Thabatū.”

¹⁵ Nowe Mwathani akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Inyuī hinga ici! Githī o mūndū wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugū mūthenya wa Thabatū, amītware ĩthīi ĩkanyue maaī? ¹⁶ Nake mūtumia ūyū mwarī wa Iburahīmu, ūrīa ūtūire ohetwo nī Shaitani mīaka ikūmi na ĩnana; ndakīagīrīrwo nī kuohorwo o na kūrī mūthenya wa Thabatū?”

¹⁷ Rīrīa oigire ūguo, thū ciake ciothe igīconoka, no kīrīndī kīu kīa andū gīgīkena nī ūndū wa maūndū ma magegania marīa eekaga.

Ngerekano ya Mbegū ya Karatarī na ya Ndawa ya Kūimbia Mīgate

¹⁸ Ningī Jesū akīūria atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūhaanaine na kī? Na ngūūgerekania na kī? ¹⁹ Ūhaana ta mbeū ya karatarī ĩrīa mūndū oire akīhaanda mūgūnda wake. Igīkūra igītuīka mūtī, nacio nyoni cia rīera-inī igīūka igīaka itara honge-inī ciaguo.”

²⁰ Ningī akīūria atīrī, “Ingīgerekania ūthamaki wa Ngai na kī? ²¹ Ūhaana ta ndawa ya kūimbia mīgate ĩrīa mūndū-wa-nja ooire na akīmītukania na mūtu mūingī, o nginya wothe ūkīimba.”

Mūrango ūrīa Mūceke

²² Nake Jesū agīthīi ahītūkīire matūūra-inī na tūtūūra-inī akīrutanaga erekeire Jerusalem. ²³ Nake mūndū ūmwe akīmūūria atīrī, “Mwathani anga no andū anini tu makahonokio?”

Nake akīmeera atīrī, ²⁴ “Geragai na hinya gūtoonyera mūrango ūrīa mūceke; tondū ngūmwīra atīrī, andū aingī nī makaageria gūtoonya, no matikahota. ²⁵ Rīrīa mwene nyūmba agaakorwo okīrīte na ahinge mūrango-rī, mūkaarūgama hau nja mūkīringaringaga mūrango mūkīmūthaihaaga, mūkoiga atīrī, ‘Mwathi witū, tūhingūrīre mūrango.’

“Nake nīakamūcookeria amwīre atīrī, ‘Nīi ndimūūi o na ndiūi kūrīa muumīte.’

²⁶ “Hīndī ĩyo nīmūkoiga atīrī, ‘Nītwarīianagīra na tūkanyuuanīra nawe, o na nīwarutanaga nīra-inī cia matūūra maitū.’

²⁷ “Nowe nīakamacookeria atīrī, ‘Nīi ndimūūi, o na ndiūi kūrīa muumīte. Njehererai, inyuī inyuothe mwīkaga ūūru!’

²⁸ “Kūu nīgūkaģīa na kīrīro, na kūhagarania magego, rīrīa mūkoona Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marī ūthamaki-inī wa Ngai, no inyuī mūkorwo mūikītio nja. ²⁹ Nao andū nīmagooka kuuma mwena wa irathīro, na wa ithūiro, na wa gathigathini, na wa gūthini, maikare thī iruga-inī kūu ūthamaki-inī wa Ngai. ³⁰ No ti-itherū, nī kūrī andū marī thuutha magaaatūka a mbere, na nī kūrī a mbere magaaatūka a thuutha.”

Kieha kĩa Jesũ nĩ ùndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ iyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthĩĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thiĩĩ mũkeere mbwe iyo atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩingata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa itatũ ndĩkie wĩra wakwa.’

³³ O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkuĩra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ icookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku iyyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’ ”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũmba mwĩrĩ. ³ Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩrĩtie?” ⁴ No-o magĩkira ki. Nake akĩnyũita mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athĩĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake igwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ùndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩrĩa Jesũ oonire ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩĩ maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kihikano-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩĩ, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ũrĩa ũmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kũ.’ Hĩndĩ iyo, nĩũgaaikara thuutha biũ ũconokete. ¹⁰ No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ũrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thiĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ iyo nĩũkaheo gĩtĩĩ maitho-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. ¹¹ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.”

¹² Jesũ agĩcooka akĩra mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ arĩa atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ùndũ ũcio makũrĩhe ũguo ũmekĩte. ¹³ No hĩndĩ ĩrĩa waruga iruga itaga athĩĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩũkarathimwo. O na gũtuĩka matingĩhota gũkũrĩha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa athingu makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩrĩa mũndũ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aigũire ũguo, akĩra Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũrĩa ciakinya, agĩtũma ndungata yake ĩkeere andũ arĩa meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ũkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mündũ akĩambĩrĩria kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre mũgũnda na no nginya thiĩ ngawone. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ūrĩa ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathiĩ gũcigeria. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikarĩre, nĩ ũndũ ũcio ndiihota gũũka.’

²¹ “Ndungata ĩyo ĩgĩthiĩ, ĩkĩmenyithia mwathi wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha ndungata ĩyo akĩmũira atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthiĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athiĩni, na cionje, na arĩa atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata ĩyo ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũrĩa wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ ĩyo Mwathi wayo akĩira ndungata ĩyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthiĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩre andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩiyũre. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mündũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama ĩruga rĩakwa.’”

Thogora wa Gũtuĩka Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ “Mündũ o wothe angĩũka kũrĩ niĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mũtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa. ²⁷ Nake mündũ o wothe ũtegwĩkuũira mũti wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mündũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingi, andũ arĩa othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, ‘Mündũ ũyũ aambĩrĩre gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akiriĩ gũthiĩ kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ ecũuranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngiri ikũmi na mũthamaki ũrĩa ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ arĩ o kũraya mathiĩ makamũurie kũgĩe na thayũ. ³³ ũguo noguo, mündũ o wothe wanyu angĩaga kũrekia indo ciothe iria arĩ nacio, ndangĩtuĩka mũrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mweya, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tĩri-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

“Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15

Ngerekano ya Ng'ondũ Yũrĩte

¹ Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩanĩra nao.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mündũ ũmwe wanyu angĩkorwo na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga ĩcio mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrĩte, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamũigĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũciĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre nĩ ũndũ nĩnyonete ng'ondũ yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo kũgĩaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ũndũ wa mündũ ũmwe mwĩhia wĩrĩrĩte, gũkĩra ũrĩa

gũkenagwo nĩ ùndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingu arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrira.

Ngerekano ya Ciringi Yũrite

⁸ “Kana mūtumia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ìmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yothe, na akamĩcaria na kũyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ùndũ wa mwĩhia ũmwe wĩrirĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ũrĩa Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ na ariũ eerĩ. ¹² Ūrĩa mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ùndũ ũcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ũcio mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akiumagara agĩthiĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩitanga indo ciake na mūtũũrĩre wa ũmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩa na ng’aragu nene kũu bũrũri ũcio wothe, nake akĩambĩrĩria gũthĩnĩka. ¹⁵ Nĩ ùndũ ũcio agĩthiĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ũmwe wa bũrũri ũcio, nake akĩmũtwara akarĩthagie ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtirĩ mũndũ wamũheaga kĩndũ gĩa kũrĩa.

¹⁷ “Na rĩrĩa ecookerire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ nguagĩre gũkũ nĩ ng’aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai na ngakwĩhĩria. ¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata ìmwe yaku.’ ²⁰ Nĩ ùndũ ũcio agĩũkĩra, agĩthiĩ kũrĩ ithe.

“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ùndũ wake; agĩteng’era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ “Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’

²² “No ithe akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thiĩ narua mũrehe nguo ĩrĩa njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ kĩara, na iraatũ magũrũ. ²³ Ningĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru mũmĩthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũriũ ũyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ Nĩ ùndũ ũcio makĩambĩrĩria gũkũngũira.

²⁵ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo mũriũ ũrĩa mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũciĩ akĩinũka-rĩ, akĩigua gũkĩinwo nyĩmbo na ndũhiũ. ²⁶ Nĩ ùndũ ũcio mũriũ ũcio agĩta ndungata ìmwe ya mũciĩ, akĩmĩũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. ²⁷ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa maitũguo nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩre njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ mũgima.’

²⁸ “Mũrũ wa nyina ũcio mũkũrũ akĩrakara na akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ùndũ ũcio ithe akĩuma nja, akĩmũthaiha atoonye thĩinĩ. ²⁹ No akĩra ithe atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra mĩaka ĩyo yothe, na ndirĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ waahe o na koori nĩguo tũkũngũire na arata akwa. ³⁰ No rĩrĩa mũrũguo ũyũ ũitangĩte indo ciaku na maraya ainũka, ũkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru!’

³¹ “Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, wee tũtũũraga nawe hĩndĩ ciothe, na indo ciothe iria ndĩ nacio nĩ ciaku. ³² No nĩtwagĩrĩrwo gũkũngũira na gũcanjamũka, tondũ mũrũ wa maitũguo ũyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ ”

16

Ngerekano ya Mūrūgamīriri Indo Warī Mūūgī

¹ Nake Jesū akīra arutwo ake atīrī: “Nī kwarī na mūdū ūmwe warī gītonga, nake nī aarī na mūrōri wa indo ciake mūrōri ūcio nīathitangirwo kūrī gītonga kīu atī nīaitangaga indo ciake. ² Nī ūndū ūcio agīta mūrōri ūcio wa indo, akīmwīra atīrī, ‘Ūhoro ūcio ndīraigua ūgūkoniī nī ūrīkū? Heana ūhoro wa ithabu rīa ūrūgamīriri waku, tondū ndūgūcooka kūdōrera indo ciakwa rīngī.’

³ “Nake mūrōri wa indo icio akīyūria na ngoro atīrī, ‘Ngwīka atīa rīu? Mwathi wakwa nīekūndigithia wīra. Ndirī na hinya mūiganu wa kūrīma, na nīngūconoka kūhooya. ⁴ Rīu nīndamenya ūrīa ngwīka nīgeetha rīrīa ngaatigithio wīra gūkū, andū makaanyamūkaḡira kwao mīciī.’

⁵ “Nī ūndū ūcio agīta mūdū o wothe warī na thīrī wa mwathi wake. Akīuria mūdū wa mbere atīrī, ‘Wee ūrī na thīrī ūigana atīa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa marebe magana meerī ma maguta ma mītamaiyū.’

“Mūrōri ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī ūikare thī narua wandīke atī ūrī na thīrī wa marebe igana rīmwe.’

⁷ “Agīcooka akīuria mūdū wa keerī atīrī, ‘Na we ūrī na thīrī ūigana atīa?’

“Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa makūnia igana rīmwe ma ngano.’

“Mūrōri ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī wandīke ūrī na thīrī wa makūnia mīrongo īnana.’

⁸ “Mwathi ūcio nīagathīrīrie mūrūgamīriri ūcio wa indo ciake ūtaarī mwīhokeku nī ūndū wa kūḡia na ūūḡī. Nīgūkorwo andū a gūkū thī nī oogī na maūdū mao gūkīra andū a ūtheri. ⁹ Ngūmwīra atīrī, hūthagīrai ūtonga wa gūkū thī na gūthōdeka ūrata na andū, nīguo rīrīa ūtonga ūcio ūgaathira, mūkaamūkīrwo ciikaro-inī iria cia tene na tene.

¹⁰ “Mūdū ūrīa wothe ūngīhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingī, na ūrīa wothe ūtangīhokeka na indo nini o na nyingī ndangīhokerwo. ¹¹ Nī ūndū ūcio mūngīkorwo mūtārī ehokeku na ūtonga wa gūkū thī-rī, nūū ūngīmwīhokera ūtonga ūrīa wa ma? ¹² Ningī mūngīkorwo mūtārī ehokeku na indo cia andū arīa angī-rī, nūū ūngīmūhe indo cianyu ene?

¹³ “Gūtīrī ndungata īngīhota gūtungatīra aathani eerī. Nī ūndū no īthūūrire ūmwe yende ūcio ūngī, kana īiheane harī ūmwe, īnyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arīa meendete mbeeca, rīrīa maiguire maūdū macio mothe, makīambīrīria gūtemba Jesū. ¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Inyuī mwītūuaga ega maitho-inī ma andū, no Ngai nīoī ngoro cianyu, nīgūkorwo ūndū ūrīa ūtuagwo wa bata mūno harī andū, nīguo ūrī magīa maitho-inī ma Ngai.

Ūrutani Ūngī wa Jesū

¹⁶ “Ūhoro wa Watho na ūrutani wa Anabii watūire ūhunjagio nginya hīndī ya Johana ūrīa Mūbatithania. Kuuma hīndī īyo, Ūhoro-ūrīa-Mwega wa ūthamaki-wa-Ngai nī ūhunjagio, na mūdū o wothe nīehatagīrīria aūtoonye. ¹⁷ Nī ūhūthū igūrū na thī gūthira, gūkīra gaturumo karīa kanini mūno ka Watho keherio watho-inī.

¹⁸ “Mūdū ūrīa wothe ūngītiganu na mūtumia acooke ahikie mūtumia ūngī, ūcio nīatharītie, nake mūdū mūrūme ūrīa ūngīhikia mūtumia ūtiganīte na mūthuuriwe, nīatharītie.”

Gītonga na Lazaro

19 “Nĩ kwarĩ mũndũ warĩ gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mũthemba wa gatani ĩrĩa njega, nake nĩeekenagia o mũthenya. 20 Na rĩrĩ, kĩhingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo mũndũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyũritwo nĩ ironda mwĩrĩ, 21 nake nĩeeriragĩria kũrĩa rũitiki rũrĩa rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kũ. O na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironda ciake.

22 “Ihinda nĩrĩakinyire mũhooi thendi ũcio agĩkua, nao araika makĩmũkuua makĩmũtwara harĩ Iburahĩmu. Gĩtonga kũ o nakĩo nĩgĩakuire na gĩgĩthikwo. 23 Kĩrĩ kũu icua-inĩ, kĩna ruo rũnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkĩona Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. 24 Nĩ ũndũ ũcio gĩtonga gĩkĩmwĩta gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, Baba, njiguĩra tha, ũtũme Lazaro atobokie mũthia wa kĩara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rũrĩmĩ, tondũ ndĩ na ruo rũnene gũkũ mwaki-inĩ ũyũ.’

25 “Nowe Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, ririkana rĩrĩa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ ĩyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we nĩmũnyamarũre, nawe ũrĩ ruo-inĩ. 26 Hamwe na ũguo-rĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mũkuru mũriku mũno wĩkĩrĩtwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke kũrĩ we matikaahote, o na gũtirĩ mũndũ ũngiuma kũu akĩre ooke gũkũ tũrĩ.’

27 “Nakĩo gĩtonga kũ gĩgĩcookia atĩrĩ, ‘Ndagĩgũthaitha, baba, ũtũme Lazaro kũrĩ andũ a nyũmba ya baba, 28 nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano. Reke athĩ akamahe ũhoru, nĩguo matikanooke gũkũ kũrĩ na ruo rũnene ũũ.’

29 “Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.’

30 “Nakĩo gĩtonga gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, baba, acio ti aiganu; mũndũ angĩthĩ kũrĩ o oimĩte kũrĩ arĩa akuũ, no merire.’

31 “Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Angĩkorwo matingĩigua Musa na Anabii, o na mũndũ angĩrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũigua.’ ”

17

Mehia, Wĩtkio, na Wĩra wa Ndungata

1 Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! 2 Nĩ kaba mũndũ ta ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ, gũkĩra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini keehie. 3 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte.

“Mũrũ wa thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩhia, mũkaanie, na angĩrira-rĩ, mũrekere. 4 Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja o mũthenya ũmwe, na maita macio mothe mũgwanja agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, ‘Nĩdahera,’ nĩ wega ũmũrekere.”

5 Nao atũmwo makĩra Mwathani atĩrĩ, “Tuongerere wĩtkio!”

6 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩkorwo na wĩtkio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-rĩ, mwera mũkũyũ ũyũ atĩrĩ, ‘Kũũrũka, ũkehaande iria-inĩ,’ naguo no ũmwathĩkire.

7 “Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanyu ũngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na mũraũ kana ya kũmũrĩthĩria ng’ondũ, na ndungata ĩyo yoimĩra mũgũnda amũire atĩrĩ, ‘Ũka ũikare thĩ ũrĩe?’ 8 Githĩ to amũirire atĩrĩ, ‘Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na wĩhaarĩrie ũnjikarie ngĩrĩa na ngĩnyua; na thuutha ũcio no ũrĩe na ũnyue?’ 9 Ningĩ no agĩcookerie ndungata ĩyo ngaatho nĩ gwĩka ũrĩa ĩrĩtwo ĩike? 10 ũguo noguo o na inyuũ, rĩrĩa mweka ũrĩa wothe mwĩrĩtwo mwĩke, ugagai atĩrĩ, ‘Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra witũ tu.’ ”

Andũ Ikũmi Kũhonio Mangũ

11 Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili. 12 Na rĩrĩa aatoonyaga gatũra kamwe, agĩtũngwo nĩ andũ ikũmi

maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o haraaya, ¹³ makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga atĩrĩ, “Jesũ, Mwathi witũ, tũiguĩre tha!”

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeyonanie kũrĩ athĩnjĩri-Ngai.” Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio.

¹⁵ Rĩrĩa ũmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca Ngai na mũgambo mũnene, ¹⁶ Akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ũcio aarĩ Mũsamaria.

¹⁷ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Githĩ othe ikũmi matiatherio? Acio angĩ kenda marĩ ha?” ¹⁸ Gũtirĩ o na ũmwe ũngĩcooka kũhe Ngai ũgooci tiga o mũgeni ũyũ?” ¹⁹ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra wĩthĩire; gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.”

Gũũka kwa Ũthamaki wa Ngai

²⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka. Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũthamaki wa Ngai ndũũkaga na imenyithia iria mũngĩrorera, ²¹ kana andũ moige atĩrĩ, ‘Ũrĩ haha,’ kana ‘Ũrĩ harĩa,’ tondũ ũthamaki wa Ngai ũrĩ thĩinĩ wanyu.”

²² Agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩroka rĩrĩa mũkeriragĩria kuona mũthenya ũmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona. ²³ Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ harĩa!’ kana ‘Arĩ haha!’ Mũtikanateng’ere mũmarũmĩrĩre. ²⁴ O ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, no taguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũkahaana mũthenya ũcio wake. ²⁵ No rĩrĩ, no nginya ambe one mathĩina maingĩ na aregwo nĩ andũ a rũciaro rũrũ.

²⁶ “O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mũndũ. ²⁷ Andũ acio maakorirwo makĩrĩa, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ ĩyo kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Ningĩ ũguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakorirwo makĩrĩa na makĩnyua, na makĩgũra na makĩendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ũrĩa Loti oimire Sodomu, mwaki na ũbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ũguo noguo gũkahaana mũthenya ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaaguũranĩrio. ³¹ Mũthenya ũcio, mũndũ o wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩinĩ, ndakanaharũrũke gũcigĩra. Ningĩ o na mũndũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩre kindũ. ³² Ta ririkanai mũtumia wa Loti! ³³ Mũndũ ũrĩa wothe ũgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, nake ũrĩa wothe ũũragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũũria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũtukũ ũcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ũrĩrĩ ũmwe, nake ũmwe wao akuuo, na ũrĩa ũngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe wao akuuo, na ũrĩa ũngĩ atigwo. ³⁶ (Ningĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ũmwe wao akuuo, ũrĩa ũngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

18

Ngerekano ya Mũtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigithĩria

¹ Nake Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro. ² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na mũtuanĩri ciira ũteetigagĩra Ngai kana agatĩia andũ. ³ Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtumia ũmwe wa ndigwa wathiiaga kũrĩ we kaingĩ akamwĩra atĩrĩ, ‘Ndĩhĩria harĩ thũ ciakwa.’

⁴ “No mūtuanĩri ciira ũcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio akĩĩra na ngoro atĩrĩ, ‘O na gũtuĩka ndiĩtigĩrĩte Ngai kana ngatĩia andũ-rĩ, ⁵ no tondũ wa ũrĩa mūtumia ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩĩthĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooito nĩguo atige kũũnogagia na gũtindaga agĩũka!’ ”

⁶ Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, “Nĩmwaigua ũrĩa mūtuanĩri ciira ũcio ũtarĩ kĩhooito oigire? ⁷ Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooito wa arĩa ake ethuurĩire, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatigĩrĩra atĩ nĩmaciirĩrwo na kĩhooito, o na ningĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguorĩ, rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkĩtie gũkũ thĩ?”

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹ Ningĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuaga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰ “Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. Ũmwe aarĩ Mũfarisai na ũcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mũfarisai ũcio akĩrũgama akĩĩhooera we mwene, akiuga atĩrĩ, ‘Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ wa mbeeca cia igooti. ¹² Nĩndĩhingaga kũrĩa irio maita meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ũcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri enyihĩtie, akoiga atĩrĩ, ‘Ngai, njiguĩra tha, nĩ mũndũ mwĩhia.’

¹⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ũcio ũngĩ. Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyihio nake ũrĩa wĩnyihagia nĩagatũgĩrio.”

Twana na Jesũ

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ũguo, makĩmakaania. ¹⁶ Nowe Jesũ agĩita twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya.”

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸ Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega tĩga Ngai we wiki. ²⁰ We nĩũ ũrĩa maathani moigĩte, ‘Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, na tĩia thoguo na nyũkwa.’ ”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini.”

²² Jesũ aigua ũguo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũmwe ũtigarĩtie gwĩka. Thiĩ wendie kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkũgĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²³ Rĩrĩa mũnene ũcio aigũire ũguo, akĩigua kĩa mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴ Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Nao arĩa maigũire ũhoru ũcio makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhota kũhonoka?”

²⁷ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Nake Petero akimwira atiri, "Ithuĩ tütigite maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmirira!"

²⁹ Jesũ akimeera, "Ngũmwira atiri na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigite mũciĩ wake, kana mũtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingĩ ma kĩa atigite ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene."

Jesũ kwaria Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akimeera atiri, "Nĩtũkwambata tũthiĩ Jerusalemu, na maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo nĩ anabii makoniĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũtuĩre mata, na mamũhũire iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatũ nĩakariũka."

³⁴ Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoru ũcio na matiamenyire ũrĩa aameeraga.

Jesũ Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesũ akuhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩaikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. ³⁶ Rĩrĩa aigũire andũ aingĩ makĩhĩtũka, akĩũria ũrĩa gwekĩkaga. ³⁷ Andũ makĩmwira atiri, "Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka."

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atiri, "Jesũ, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha."

³⁹ Arĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwira akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atiri, "Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!"

⁴⁰ Nake Jesũ akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie, Jesũ akĩmũũria atiri, "Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?"

Nake akĩmũcookeria atiri, "Mwathani, ngwenda njooke kuona."

⁴² Jesũ akĩmwira atiri, "Cooka kuona, gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone." ⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmirira Jesũ, akĩgoocaga Ngai. Rĩrĩa andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgooca Ngai.

19

Zakayo ũrĩa Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo. ² Nakuo kũu Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga. ³ Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwira atiri, "Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thiĩ gwaku mũciĩ." ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyiita ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atiri, "Mũndũ ũyũ aathiĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia."

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩra Mwathani atiri, "Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩni, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũriha kĩndũ kũ maita mana."

⁹ Nake Jesũ akĩmwira atiri, "Ũmũthĩ ũhonokio nĩũkinyĩte nyũmba ĩno, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩa kũrĩte."

Ngerekano ya Mina Ikũmi

11 Na o mathikĩrĩrie maũndũ macio, agĩthiĩ na mbere kũmahe ũhoro na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhi gũkinya. 12 Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuuu mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. 13 Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciĩra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩrĩa ngacooka.’

14 “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’

15 “Na rĩrĩ, rĩrĩa aacookire arĩkĩtie gũtuu mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.

16 “Ndungata ya mbere igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.’

17 “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’

18 “Nayo ndungata ya keerĩ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’

19 “Nake mwathi wayo akĩmĩĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’

20 “Nayo, ndungata ya gatatũ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. 21 Nĩndagwĩtigĩrĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩrĩa ũtarutĩre wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtahandĩte.’

22 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtuĩra ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa itarutĩre wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? 23 Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngaacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?’

24 “Agĩcooka akĩra arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikũmi.’

25 “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’

26 “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. 27 No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga nduĩke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o haha ndĩ.’ ”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

28 Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthiĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu.

29 Aakuhĩrĩria Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, 30 “Thiĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ; mũohorei mũmĩrehe. 31 Mũndũ angĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’ ”

32 Nao acio maatũmirwo magĩthiĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. 33 Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

34 Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

35 Makĩmĩtarĩra Jesũ, magĩcooka makĩigĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. 36 Na rĩrĩa aathiiaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

37 Rĩrĩa aakinyire hakuhi na njĩra ĩrĩa ĩkũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkĩambĩrĩria kũgooca Ngai, andũ makĩanĩrĩra makenete nĩ ũndũ wa ciama iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

38 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

³⁹ Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkira, mahiga no maanĩrĩre.”

⁴¹ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie itũũra rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩũkũmenyete kĩrĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoru ũcio nĩũhithĩtwo maitho maku. ⁴³ Hĩndĩ nĩgakinya rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩri ikũrigiicĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mĩena yothe. ⁴⁴ Nĩgagũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩinĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩinĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’ ”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩinĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. ⁴⁸ No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩrie ciugo ciake.

20

Kũuria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu hekarũ-inĩ na akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. ² Makĩmũũria atĩrĩ, “Twĩre wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. Nũũ wakũheire ũhoti ũcio?”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kũuria. ⁴ Ta njĩrai, ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire kũrĩ andũ?”

⁵ Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ ‘Woimĩte igũrũ’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ⁶ Ningĩ tuoiga atĩ ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, andũ othe nĩmegũtũhũũra na mahiga nyuguto, nĩ ũndũ nĩmetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũũ woimĩte kũ.”

⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

⁹ Agĩcooka akĩhe andũ ũhoru na ngerekano akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ, na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthĩ kũndũ kũraya na agĩkara kuo ihinda iriaya. ¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. No akombori acio makĩmĩhũũra na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹¹ Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo makĩmĩhũũra makĩmĩconorithia na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹² O rĩngĩ agĩtũma ndungata ya gatatũ, nao makĩmĩtĩhangia na makĩmĩingata.

¹³ “Nake mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩyũria atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ngũtũma mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; hihi mahota kũmũhe gĩtĩo’.

¹⁴ “No rĩria akombori acio maamuonire, makĩarĩrĩria ũhoro ũcio. Makĩirana atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Nĩtũmũũragei nĩguo igai rĩake rĩtuĩke riitũ.’

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, makĩmũũraga.

“Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ-rĩ, akaameka atĩa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio.”

Rĩria andũ maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo!”

¹⁷ Jesũ akĩmarora, akĩmooria atĩrĩ, “Maandĩko marĩa mandĩkĩtwo atĩrĩ: “ ‘Thiga rĩria aaki maaregire,

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine’,

ũguo nĩ kuuga atĩa? ¹⁸ Mũndũ ũria wothe ũkaagwĩra ihiga rĩu, nĩrĩkamuunanga, no ũria rĩkaagwĩra nĩrĩkamũhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcaria ũria mangĩmũnyitithia o na ihenya tondũ nĩmamenyire aaheanire ngerekano ĩyo akĩaria ũhoro wao. No nĩmetigagĩra andũ.

Kũrutĩra Kaisari Igooti

²⁰ O makĩmũtuĩragia-rĩ, makĩmũtũmĩra andũ a kũmũthigaana metuĩte andũ ega. Nao magĩthiĩ nĩgeetha mamũnyiite akiuga ũndũ mũũru, nĩguo mamũneane moko-inĩ ma wathani wa barũthi. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio athigaani acio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũĩ wee waragia na ũkarutana maũndũ marĩa magĩrĩire, na atĩ ndũtiagĩra andũ maũthĩ, no wee ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma, ũria kwagĩrĩire.

²² Atĩrĩrĩ, nĩtwagĩrĩirwo nĩ kũrutĩra Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesũ akĩona ũhinga ũria maarĩ naguo akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ĩno na rĩitwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Akĩmeera atĩrĩ, “Kĩrutagĩrei Kaisari kĩria kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩria kĩrĩ gĩake.”

²⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũnyiita naguo harĩ maũndũ marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ũria maagegĩrio nĩ ũria aamacookeirie ũhoro-rĩ, magĩkira ki.

Ūhoro wa Kũriũka na wa Kũhikania

²⁷ Na rĩrĩ, andũ amwe a Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, ²⁸ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁹ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, agĩtiga mũtumia atarĩ na ciana. ³⁰ Nake wa keerĩ, ³¹ na wa gatatũ makĩmũhikia, na makĩrũmanĩrĩra ũguo nginya wa mũgwanja; othe magĩkua, makĩmũtiga atarĩ na ciana. ³² Marigĩrĩrio-inĩ, mũtumia ũcio o nake agĩkua. ³³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka agaakorwo arĩ mũtumia wa ũ harĩ acio mũgwanja, nĩgũkorwo othe nĩmamũhikĩtie?”

³⁴ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ a ihinda rĩrĩ nĩo mahikaga na makahikania.

³⁵ No rĩrĩ, arĩa magaatuo aagĩrĩru a gũkinya ihinda rĩu o na gũkinyanĩrio ihinda rĩa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andũ acio matigacooka gũkua; nĩgũkorwo makahaana ta araika. Andũ acio magakorwo marĩ ciana cia Ngai, nĩgũkorwo nĩ ciana cia ũhoro ũcio wa kũriũka. ³⁷ Naguo ũhoro wa atĩ andũ arĩa akuũ nĩmariũkagio-rĩ, Musa o nake nĩawonanirie harĩa haarĩ kĩhinga kĩria gĩakanaga mwaki na gĩtihĩe, rĩria eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgũkorwo harĩ we andũ othe arĩa marĩ muoyo matũũragio nĩwe.”

* **20:22** Kuuga andũ marute igooti rĩa Kaisari nĩkũngĩarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nĩkũngĩarakaririe anene a Roma.

³⁹ Nao andũ amwe a arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩwoiga wega!”
⁴⁰ Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wageririe kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ wa Ũ?

⁴¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga Kristũ nĩ mũriũ wa Daudi nĩ ũndũ wa kĩĩ?”
⁴² Daudi we mwene nĩoigĩte ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ:

“Mwathani nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

⁴³ nginya ngaatũma thũ ciaku

ituĩke gaturwa ka makinya maku.”

⁴⁴ Atĩrĩrĩ, Daudi aamwĩtĩre ‘Mwathani’. Angĩgĩcooka gũtuĩka mũriũ wake atĩa?”

⁴⁵ O andũ acio othe mathikĩrĩirie, Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁶ “Mwĩmenyererei arutani a watho. O mendaga gũthĩ mehumbĩte nguo ndaaya, na makenda kũgeithagio ndũnyũ-inĩ, na gũkaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, o na gũkara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁷ No nĩo matoonyagĩrĩra atumia a ndigwa makamatunya nyũmba ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩmakaherithio mũno makĩria.”

21

Mũhothi wa Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, aatiira maitho, Jesũ akĩona itonga igĩkĩra mũhothi yao harĩa heekagĩrwo kĩgĩĩna kĩa hekarũ. ² Agĩcooka akĩona mũtumia mũthĩĩni, warĩ wa ndigwa, agĩkĩra tũthendi twĩrĩ o ho thĩĩnĩ. ³ Akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ mũthĩĩni wa ndigwa nĩahotha mbeeca nyingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴ Andũ acio angĩ othe maaheana kũringana na ũtonga wao; no mũtumia ũyũ o na arĩ mũthĩĩni, ahotha kĩrĩa gĩothe oima nakĩo gĩa kũmũtũria.”

Imenyithia cia Mũthia wa Mahinda

⁵ Na rĩrĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoru wa hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutĩrwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, ⁶ “Ha ũhoru wa mũako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ rĩ maũndũ macio magekĩka? Na kĩmenyithia kĩa atĩ marĩ hakuhi gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenio. Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ We,’ na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, ‘Ihinda nĩrĩkuhĩrĩirie.’ Mũtikanamarũmĩrĩre. ⁹ Rĩrĩa mũkaigua ũhoru wa mbaara na wa ngũĩ, mũtikanetigĩre. Maũndũ macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga ithĩrĩro nĩkinyu.”

¹⁰ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Nĩgũkaagĩa na ithingithia nene mũno, na ng’aragu, na mũrimũ mũũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ.

¹² “No maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyitwo, na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mũtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa. ¹³ ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra ũira. ¹⁴ No rĩrĩ, mũtikanatangĩke mũgĩciiria o mbere, ũrĩa mũgeeciĩrĩra. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwĩtiiria kana gũkararia. ¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaranĩrwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa. ¹⁸ No

rĩrĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wanyu rũkooora. ¹⁹ Kũũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mĩoyo yanyu.

²⁰ “Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigiicĩrio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhĩ. ²¹ Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye. ²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo mahingio. ²³ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na kĩnyariirĩko kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩa imenyithia thĩinĩ wa riũa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩkaigua ruo na igegio nĩ mũrurumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio makaambĩrĩria gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩkuhĩrĩrie.”

²⁹ Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mũtĩ wa mũkũyũ na mũtĩ ĩyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩrĩa yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa riũa rĩrĩ hakuhĩ. ³¹ Ũguo noguo hĩndĩ ĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩũu na metanga ma muoyo ũyũ, nago mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangĩgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ĩno. ³⁶ Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makirĩ gwĩkĩka, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathiĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiaga hekarũ-inĩ rũciinĩ tene kũmũthikĩrĩria.

22

Judasi Gwĩtĩkĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũimbia, kĩrĩa gĩtagwo Bathaka,* nĩgĩakuhĩrĩrie, ² nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ ĩyo Shaitani agĩtoonya thĩinĩ wa Judasi ũrĩa Mũisikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyaĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtĩkĩra kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtĩkĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

* **22:1** Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

⁷ Naguo mũthenya wa kũria Mĩgate ĩria ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia ũgĩkinya, rĩria gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrie.”

⁹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-rĩ, nĩmũgũcemanía na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩria egũtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũria mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũria Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩria ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩkara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrianĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩria rĩngĩ nginya rĩria ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, o nginya rĩria ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũria ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰ Maarĩkia kũria agĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩria kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa ĩria ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. ²¹ No rĩrĩ, guoko kwa ũria ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩ metha-inĩ ĩno. ²² Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũria gũtuĩtwo, no mũndũ ũria ũkũmũkunyanĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” ²³ Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴ Nĩngĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩtaga Ateithania. ²⁶ No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũria mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũria mũnini mũno, nake ũria wathanaga atũike ta ũria ũtungataga. ²⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũria ũikaraga metha-inĩ kũria kana nĩ ũria ũramũtungata? Githĩ ti ũria ũikaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũria ũmũtungatagĩra. ²⁸ Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. ²⁹ Na o ta ũria Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩdamũhe ũthamaki, ³⁰ nĩguo mũkarĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũkarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mũhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹ “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũria ngano ĩthũngũthagio. ³² No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtikio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³ Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩria ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoru ũrĩa wandĩkĩtwo atĩ, ‘Niataranĩirio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkĩtwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.” Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

³⁹ Nake Jesũ akiumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩa. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴⁷ O hĩndĩ ĩyo aragia, hagiũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arũmĩrĩri a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũũre na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũhoru ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyiita atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũnyyiita mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁵³ Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtirĩ mwageria kũnyyiita. No rĩrĩ, rĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩanyu, ithaa rĩrĩa wathani wa nduma ũraathana.”

Petero Gũkaana Jesũ

⁵⁴ Hĩndĩ ĩyo makĩmũnyiita, makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ o haraaya. ⁵⁵ Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagatĩ na gũikara thĩ hamwe, Petero nake agĩikara thĩ hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata ĩmwe ya mũirĩtu ĩkĩmuona na ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ĩkĩmũrora wega, ĩkiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũyũ, nĩ ndimũũĩ.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mũndũ ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, “O nawe ũrĩ ũmwe wao.” Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nĩ ndirĩ wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rĩmwe, mũndũ ũngĩ akiuga agwatĩirie atĩrĩ, “Hatĩrĩ nganja mũndũ ũyũ moima hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili.”

⁶⁰ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nĩ ndiũũ ũrĩa ũroiga!” Na hĩndĩ o ĩyo oigaga ũguo, ngũkũ ĩgĩkũga. ⁶¹ Mwathani akĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero

akīririkana ūrīa Mwathani aamwīrīte atī, “Ūmūthī ngūkū itanakūga nīūrīngaana maita matatū.” ⁶² Nake agīthīi nja, akīrīra arī na ruo rūngī.

Arangīri Kūnyūrūria Jesū

⁶³ Andū arīa maarangīrīte Jesū makīambīrīria kūmūnyūrūria makīmūhūūraga. ⁶⁴ Makīmuoha maitho na gītambaya makīmwīra atīrī, “Toiga nūū wakūgūtha.” ⁶⁵ Na nīmamwīrīre maūndū mangī maingī ma kūmūrūma.

Jesū Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rūciinī gwakīa, kīama gīa athuuri arīa atongoria a andū, hamwe na athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, gīgīcemanīa, nake Jesū akīrehwo mbere yao.

⁶⁷ Makīmwīra atīrī, “Akorwo nīwe Kristū, twīre.”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ingīmwīra, mūtingīnjītīkia, ⁶⁸ na ingīmūūria kīūria, mūtingīnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rīu, Mūrū wa Mūndū arīkoragwo aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai ūrīa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makīmūūria atīrī, “Wee ūkīrī Mūrū wa Ngai?”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Nīmwamenya nī kuuga atī nī nī we.”

⁷¹ Makīūria atīrī, “Tūgūkienda ūira ūngī wakī? Nītweiguīra ūhorō kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hīndī īyo kīūngano kīu gīothe gīgīūkīra, gīkīmūtwarā kūrī Pilato. ² Nakīo gīkīambīrīria kūmūthitanga gīkiuga atīrī, “Nītuonete mūndū ūyū akīhītithia rūrīrī rwitū. Nīakararagia ūhorō wa kūrūtīra Kaisari igooti na agetuaga atī nīwe Kristū, na nī mūthamaki.”

³ Nī ūndū ūcio Pilato akīmūūria atīrī, “Wee nīwe mūthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Īi, ūguo woiga nīguo.”

⁴ Nake Pilato akīra athīnjīri-Ngai arīa anene na andū acio angī atīrī, “Ndikuona ūndū ingīthitangīra mūndū ūyū.”

⁵ Nao magīthīi na mbere kuuga magwatīrie atīrī, “Nīatūmīte andū mookanīrīre Judea guothe nī ūndū wa ūrutani wake. Aambīrīrie Galili na nīokīte nginya o gūkū.”

⁶ Pilato aigua ūguo, akīūria kana mūndū ūcio nī wa kuuma Galili. ⁷ Rīrīa aamenyire atī Jesū aarī wa būrūri ūrīa wathanagwo nī Herode, akiuga atwarwo kūrī Herode, ūrīa wakoretwo arī Jerusalemu ihinda-inī rīu.

⁸ Rīrīa Herode oonire Jesū, nīakenire mūno, tondū kwa ihinda iraaya nīakoretwo akīenda kūmuona. Kūringana na ūrīa aigūite ūhorō wake, aarī na mwīhoko wa kūmuona akīringa ciama. ⁹ Akīūria Jesū ciūria nyingī, nowe Jesū ndaigana kūmūcookeria o na kīmwe. ¹⁰ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene na arutani a watho maarūgamīte hau, makīmūthitanga magwatīrie mūno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makīmūthekerera na makīmūnyūrūria. Makīmūhumba nguo yarī thaka, na makīmūcookia kūrī Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magītuma ūrata mūthenya ūcio, tondū mbere īyo maatūūrīte marī ūthū.

¹³ Pilato agīta athīnjīri-Ngai arīa anene, na aathani, na andū hamwe, ¹⁴ akīmeera atīrī, “Mūndeheire mūndū ūyū atī nī mūndū ūhītithagia andū. Na nīi ndatūria ūhorō wake mūrī ho, no ndirī ūndū mūūru ndoona wa maūndū marīa mūmūthitangīre. ¹⁵ O nake Herode ndanamuona arī na mahītia, nīgūkorwo nīamūcookia kūrī ithuī; nī ūndū ūcio, ndarī ūndū ekīte wa gūtūma ooragwo. ¹⁶ Nī ūndū ūcio ngūmūhūūrithia, njooke ndīmūrekererie.” (¹⁷ Nīgūkorwo, kwarī mūtugo amohorere mūndū ūmwe hīndī īyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ũndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. ²¹ No-o magĩthiĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gĩtũma ooragwo. Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo iyo yao ikĩhootana. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũrĩa mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩrĩa thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩhũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ igooka rĩrĩa mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!’ ³⁰ Hĩndĩ iyo “ ‘nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩrĩa mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ ageri ngero, o nao nĩmatwarirwo hamwe nake makoogwo. ³³ Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na ageri ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũrĩa ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba mohere, nĩgũkorwo matiũ ũrĩa mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciake mĩtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũrĩa wake Mũthuure.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,* ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandĩko maandĩkĩtwo igũrũ rĩake atĩrĩ: ŨYŪ NĨWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ ũmwe wa ageri ngero acio maambanĩrio nake akĩmũruma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie, na ũtũhonokie!”

⁴⁰ No mũgeri ngero ũcio ũngĩ akĩmũkaania, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndũngĩtigĩra Ngai, kuona atĩ ũtuĩrĩrwo o ũrĩa atuĩrĩrwo? ⁴¹ Ithuĩ tũherithĩtio na kĩhooto, nĩgũkorwo tũraherithĩrio ũrĩa twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁴² Agĩcooka akĩra Jesũ atĩrĩ, “Itĩkĩra gũkandirikana rĩrĩa ũgooka ũthamaki-inĩ waku.”

⁴³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra na ma, ũmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe na nĩ ikenero.”

Gũkua kwa Jesũ

* **23:36** Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũniina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniĩra ruo.

⁴⁴ Na rĩrĩ, kwarĩ ta thaa thita cia mũthenya, naguo bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondũ riũa nĩriatigire kwara. Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana maita meerĩ. ⁴⁶ Nake Jesũ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Baba, roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku.” Aarĩkia kuuga ũguo, agĩtuĩkana.

⁴⁷ Rĩrĩa mũnene wa gĩkundi gĩa thigari igana oonire ũrĩa gwekĩka, akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ, “Ti-itheru ũyũ oima mũndũ mũthingu.” ⁴⁸ Rĩrĩa andũ arĩa othe maarũgamĩte hau kwĩrorera moonire ũrĩa gwekĩka, makĩinũka methikĩire, na makĩhũũraga ithũri nĩ kĩa. ⁴⁹ No arĩa othe maamũũ, o hamwe na atumia arĩa maamũrũmĩrĩire kuuma Galili, makĩrũgama o haraaya, meroreire maũndũ macio.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁰ Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na mũndũ wetagwo Jusufu, mũthuri wa Kĩama, na aarĩ mũndũ mwega na mũrũngĩrĩru, ⁵¹ nake ndetĩkanĩtie na ũguo maatuĩte na mageeka. Oimĩte itũũra rĩa Arimathea, bũrũri wa Judea, na nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agĩthĩĩ kũrĩ Pilato, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁵³ Nake agĩcuurũria mwĩrĩ wa Jesũ mũtharaba-inĩ, akĩũkũnja na taama wa gatani, agĩcooka akĩũũga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga, nayo ndĩakoretwo ũgĩtwo mũndũ. ⁵⁴ Na mũthenya ũcio warĩ wa Ihaarĩria, nayo Thabatũ yarĩ hakuhĩ kwambĩrĩria.

⁵⁵ Nao atumia arĩa moimĩte na Jesũ Galili makĩrũmĩrĩra Jusufu, makĩona mbĩrĩra na makĩona ũrĩa mwĩrĩ wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magĩcooka makĩinũka, makĩhaarĩria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ makĩhurũka kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo.

24

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa kwambĩrĩria kiumia, rũciinĩ tene, atumia magĩthĩĩ mbĩrĩra-inĩ makuũite indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magĩkora ihiga rĩgaragarĩtio rĩkeherio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra, ³ no rĩrĩa maatoonyire, matiigana gũkora mwĩrĩ wa Mwathani Jesũ. ⁴ Na rĩrĩa maagegete nĩ ũhoro ũcio, makĩumĩrĩrwo o rĩmwe nĩ arũme eerĩ mehumbĩte nguo njerũ ciakengaga mũno, makĩrũgama hakuhĩ nao. ⁵ Nao atumia acio metigĩrĩte mũno, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ, no arũme acio makĩmooria atĩrĩ, “Mũracaria ũrĩa ũrĩ muoyo kũrĩ arĩa akuũ nĩkĩ? ⁶ Ndarĩ haha; nĩariũkĩte! Ririkanai ũrĩa aamwĩrĩre hĩndĩ ĩria aarĩ na inyuĩ Galili atĩ: ⁷ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ ariũke.’” ⁸ Hĩndĩ ĩyo makĩrĩrikana ciugo ciake.

⁹ Na rĩrĩ, maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo arĩa ikũmi na ũmwe na arĩa angĩ othe ũhoro ũcio. ¹⁰ Mariamu Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoro ũcio. ¹¹ No-o matiigana gwĩtĩkia atumia acio, tondũ ũhoro ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. ¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng’era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki, agĩthĩrĩa agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte.

Arutwo Eerĩ Magĩthĩĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rũgendo-inĩ magĩthĩĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nĩmaragia ũhoro wa maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa maathiaga makĩaragia ũhoro ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra, agĩtwarana nao; ¹⁶ no matiigana kũrekwo mamũmenye.

† 23:52 Mĩrĩ ya ageri ngero arĩa maambagwo mũtĩ-igũrũ ndĩathikagwo, no yateagwo kũndũ kũũru. Jusufu nĩonanirie ũrũme na wendo rĩrĩa eetirie mwĩrĩ wa Jesũ.

17 Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũcio mũrathiĩ mũkĩaragia?”

Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. 18 Ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekĩkĩte kuo matukũ-inĩ maya?”

19 Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro wa Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũraarĩ mũnabii ũrĩ na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. 20 Athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na aathani aitũ maramũneanire atuĩrwo kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. 21 No ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũũra andũ Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩu nĩ mũthenya wa itatũ kuuma maũndũ maya mothe mekĩka. 22 Hamwe na ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakirie mũno tondũ megũthiĩte mbĩrĩra-inĩ rũciinĩ tene, 23 no matinona mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki kĩa araka, arĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. 24 Nao amwe a thiritũ iitũ nĩmathiire mbĩrĩra-inĩ, na makora o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene matinamuona.”

25 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya mwagĩte ũũgĩ na mũtihiũhaga gwĩtĩkia maũndũ mothe marĩa anabii moigĩte! 26 Githĩ to mũhaka Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ wake?” 27 Jesũ akĩmataarĩria ũhoro wothe ũrĩa waarĩtio Maandĩko-inĩ ũmũkonĩ, ambĩrĩrie na maandĩko ma Musa na ma Anabii othe.

28 Na maakuhĩrĩria itũũra rĩrĩa maathiiaga, Jesũ agĩtua taarĩ kũhitũka arahĩtũka. 29 No makĩmũringĩrĩria na hinya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Raarĩrĩra gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkiriĩ kũgĩa nduma.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao.

30 Rĩrĩa aikarire metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. 31 Hĩndĩ iyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria, makĩaga kũmuona rĩngĩ. 32 Nao makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ngoro ciitũ itiikũhĩahĩaga hĩndĩ irĩa ekwaragia na ithuĩ njĩra-inĩ, na agĩtũtaarĩria ũrĩa Maandĩko moigĩte?”

33 Nao magĩũkĩra o hĩndĩ iyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu magĩkora arutwo arĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na arĩa maarĩ nao monganĩte, 34 makiugaga atĩrĩ, “Nĩ ma! Mwathani nĩariũkĩte na nĩoimĩrĩre Simoni.” 35 Hĩndĩ iyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekĩkĩte marĩ njĩra-inĩ, na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ irĩa eenyũrire mũgate.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

36 O makĩaragia ũhoro ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

37 Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩciiria atĩ nĩ ngoma moonaga. 38 Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũratangĩka nĩkĩ, na nĩ kũ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciiria-inĩ manyu? 39 Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ nĩ mwene! Huutiai muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio.”

40 Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. 41 Nao magĩkorwo matarĩ maretĩkia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa?” 42 Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hũ. 43 Nake agĩkĩoya, akĩrĩa makĩionagĩra.

44 Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndamwĩrĩre hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandĩkĩtwo ũhoro wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

45 Hĩndĩ iyo akĩhingũra meciiria mao nĩguo mamenye Maandĩko. 46 Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo kwandĩkĩtwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatũ, 47 nago ũhoro wa kwĩrira na kũrekerwo kwa mehia

ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ ciothe thĩinĩ wa rĩitwa rĩake, wambĩrĩirie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩinĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthĩĩ magĩkinya hakuhĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgooca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgoocaga Ngai.

JOHANA

Ūhoru Gūtuika Mündū

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoru aarĩ o kuo, nake Ūhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoru aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩaambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩaagĩire atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ.

⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndĩigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoru ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoru wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wothe, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtkĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtkĩrĩre, o acio metĩkirie rĩitwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na ūhoru wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoru wake. Aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrĩru wa ūtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoru ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tĩga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ irĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩre athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩ.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmĩre. Ūkuuga atĩa ha ūhoru waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mündũ ūranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ūmwe mũtooĩ. ²⁷ Ūcio nĩwe ūgũũka thuutha wakwa, o we ūrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maündũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! ³⁰ ũyũ nĩwe ndaaragia ũhoru wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ nĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’ ³¹ Nĩ mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

³² Ningĩ Johana akĩheana ũira ũyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. ³³ Nĩ ndingĩamũmenyire, tĩa ũrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ũcio nĩwe ũkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’ ³⁴ Nĩ nĩnyonete ũguo na ngoimbũra atĩ ũyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesũ

³⁵ Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. ³⁶ Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. ³⁸ Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩkara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

⁴⁰ Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire nĩgũcaria mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. ũgũcooka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maündũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kũu. ³ Rĩrĩa ndibei yathirire,* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matirĩ na ndibei ĩngĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoro ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩira ndungata atĩrĩ, “Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,† na o ĩmwe yaiyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩira ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩiyũria riita.

⁸ Agĩcooka agĩciĩra atĩrĩ, “Rĩu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maa-garũrĩtwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ ĩyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtĩkia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩ Jerusalemu.

¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng’ombe, na ng’onde, na ndutura,‡ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng’onde, na ng’ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng’aũrania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

¹⁷ Nao arutwo ake makĩririkana nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩaama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mũthenya ĩtatũ.”

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, “Hekarũ ĩno yakirwo na mũaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmĩaka na mũthenya ĩtatũ?” ²¹ No rĩrĩ, hekarũ ĩrĩa aaragia ũhoro wayo nĩ mwĩrĩ wake. ²² Na thuutha wake kũriũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũrĩa oigĩte. Nao magĩtĩkia Maandĩko, o na ciugo icio Jesũ aarĩtie.

²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama iria aaringaga, nao magĩtĩkia rĩtwa rĩake. ²⁴ No Jesũ ndaigana kũmeĩhokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. ²⁵ Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkoniĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩrĩa kĩrĩ thĩnĩ wa mũndũ.

* **2:3** Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũciĩ ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † **2:6** Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe. ‡ **2:14** Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũira ciathĩ icio.

3

Jesũ na Nikodemo

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩaama kĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. ² Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mũrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciama iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake.”

³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ.”

⁴ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!”

⁵ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. ⁶ Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, ‘No nginya ũciarwo rĩngĩ.’ ⁸ Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rũngĩenda. Ũiguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte kana kũrĩa rũrorete. Ũguo noguo gũtariĩ harĩ mũndũ ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho.”

⁹ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? ¹¹ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũũĩ, na tũkoimbũra ũrĩa tuonete, no inyuĩ, mũtiĩtikagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtikia; ũngĩtikia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wathiĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ.” ¹⁴ Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtikĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. ¹⁸ ũrĩa wothe ũmwĩtikĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe ũtamwĩtikĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo ituĩro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makienda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciĩko ciake itikoimbũke. ²¹ No mũndũ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie.”

Ũira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrũri wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagĩire na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoru-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩ kũrĩ we.”

²⁷ ũhoru-inĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, ‘Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.’ ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũrĩa ũmũrũgamĩrĩre nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo

nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.

³¹ “Ūrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ūrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. Ūrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. ³² We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wĩtikagĩra ūira wake. ³³ Mũndũ ūrĩa wĩtikĩrĩte ūira ūcio nĩahũrĩte mũhũuri atĩ Ngai nĩ wa ma. ³⁴ Nĩgũkorwo ūrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ūndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. ³⁵ Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigĩte indo ciothe moko-inĩ make. ³⁶ Ūrĩa wothe wĩtikĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ūrĩa wothe ūregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũura arakarĩrwo nĩ Ngai.”

4

Jesũ Kwaria na Mũtumia Mũsamaria

¹ Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamabatithia, ² o na gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. ³ Hĩndĩ rĩrĩa Mwathani aamenyire ūhoru ūcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

⁴ Na rĩrĩ, no nginya angĩatuĩkanĩirie bũrũri wa Samaria. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, agĩkinya itũura rĩarĩ Samaria rĩetago Sukaru, hakuhĩ na gĩthaka kĩrĩa Jakubu aaheete mũriũ Jusufu. ⁶ Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkũo kĩarĩ, nake Jesũ, tondũ wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩikara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwarĩ ta thaa thita.

⁷ Na rĩrĩa mũtumia ūmwe Mũsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ūũhe maaĩ ma kũnyua?” ⁸ (Hĩndĩ iyo arutwo ake nĩmathiite kũgũra irio itũura-inĩ.)

⁹ Nake mũtumia ūcio Mũsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ūrĩ Mũyahudi na nĩ ndĩ mũtumia Mũsamaria. Ūngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matirĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ūkamenya nũũ ūrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ūngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

¹¹ Nake mũtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ūngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? ¹² Anga ūkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ūrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũrĩte anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?”

¹³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ūnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, ¹⁴ no ūrĩa wothe ūkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuĩka gĩthima kĩa maaĩ thĩinĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

¹⁵ Nake mũtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũũkaga haha gũtaha maaĩ.”

¹⁶ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ wĩte mũthuuriguo mũũke nake.”

¹⁷ Nake mũtumia ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na mũthuuri.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. ¹⁸ Ūhoru wa ma nĩ atĩ ūkoretwo ūrĩ na athuuri atano, na mũndũ mũrũme ūrĩa ūrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.* Ūguo woiga nĩ ūhoru wa ma.”

* **4:18** Ayahudi moigaga atĩ mũtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩakĩrĩrie hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biũ.

19 Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, nīndīrona atī wee ūrī mūnabii. 20 Maithe maitū maahooyagīra Ngai kīrīma-inī gīkī, no inyuī Ayahudi muugaga atī Jerusalemu nokuo kūndū kūrīa twagīrīrwo nīkūhooyagīra Ngai.”

21 Nake Jesū akiuga atīrī, “Mūtumia ūyū, njītīkia, kūrī ihinda rīroka rīrīa mūtakaahooyagīra Baba kīrīma-inī gīkī o na kana Jerusalemu. 22 Inyuī Asamaria mūhooyaga kīrīa mūtooī; no ithuī tūhooyaga kīrīa tūūī, nīgūkorwo ūhonokio uumīte kūrī Ayahudi.† 23 No ihinda nīrīroka na rīu nīrīkinyu, rīrīa arīa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamūhooyage na ma, nīgūkorwo nī andū ta acio Baba acaragia a kūmūhooyaga. 24 Ngai nī roho, nao arīa mamūhooyaga no nginya mamūhooyage na roho, na mamūhooyage na ma.”

25 Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Nīnjūūī atī Mesia” (ūrīa wīttagwo Kristū) “nīarooka. Hīndī īrīa agooka nīagatūtaarīria maūndū mothe.”

26 Nake Jesū akiuga atīrī, “Nīī ndīrakwarīria nī nīī we.”

Arutwo Gūcooka harī Jesū

27 O ihinda-inī rīu arutwo ake magīūka, na makīgega maakora akīaranīria na mūtumia. No gūtīrī o na ūmwe woririe atīrī, “Nī kīī ūrenda?” kana akīūria, “Ūraaranīria nake nīkī?”

28 O hīndī īyo mūtumia ūcio agītiga ndigithū yake ya maaī, agīcooka itūūra-inī, akīira andū atīrī, 29 “Ūkai, mūkone mūndū wanjīra maūndū marīa mothe ndaaneka. Ūcio no akorwo nīwe Kristū?” 30 Nao makiuma kūu itūūra-inī, magīthīī harīa Jesū aarī.

31 Mūira wa makinye, arutwo ake makīmūringīrīria makīmwīra atīrī, “Rabii, rīa irio.”

32 Nowe akīmeera atīrī, “Ndī na irio cia kūrīa, iria mūtārī ūndū wacio mūūī.”

33 Nao arutwo ake makīūrania atīrī, “Kaī hihi harī mūndū ūmūreheire irio?”

34 Nake Jesū akiuga atīrī, “Irio ciakwa nī gwīka wendi wa ūrīa wandūmire na kūrīkīa wīra wake. 35 Githī mūtiugaga atī, ‘Nī mīeri īna ītigarīte magetha makinye?’ Ngūmwīra atīrī, hingūrai maito manyu muone mīgūnda! Magetha nīmakinyu. 36 O na rīu mūgethi nīagīaga na mūcaara wake, o na nīagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nīgeetha mūhaandi na mūgethi makenanīre hamwe. 37 Amu nī ūhoru wa ma ūrīa uugaga atī, ‘Ūmwe ahaandaga, nake ūngī akagetha.’ 38 Nīī ndaamūtūmire mūkagethe kīrīa mūtārūtīre wīra. Angī nīo marūtīte wīra mūrītū, na inyuī mūkagetha uumithio wa wīra wao.”

Asamaria Aingī Gwītīkia

39 Nao Asamaria aingī kuuma itūūra rīu makīmwītīkia nī ūndū wa ūira wa mūtumia ūcio, tondū nīameerire atīrī, “Nīanjīrīre maūndū marīa mothe ndaaneka.” 40 Nī ūndū ūcio, hīndī īrīa Asamaria mokire kūrī Jesū, makīmūringīrīria aikaranie nao, nake agīkara mīthenya īrī. 41 Na tondū wa ciugo ciake, andū angī aingī magītīkia.

42 Magīkīra mūtumia ūcio atīrī, “Ithuī tūtīretīkia no ūndū wa ūrīa ūratwīrīre; rīu nītwīguīrīire ithuī ene na tūkamenya atī mūndū ūyū ti-itherū nīwe Mūhonokia wa kīrīndī.”

Jesū Kūhonia Mwana wa Mūnene

43 Thuutha wa mīthenya īyo īrī, akiumagara agīthīī Galili. 44 (Amu Jesū we mwene nīoigīte atī mūnabii ndatīagwo būrūrī-inī wake mwene.) 45 Rīrīa aakinyire Galili, andū a Galili makīmūnyiita ūgeni. Nīmonete ūrīa wothe ekīte Jerusalemu hīndī ya Gīathī gīa Bathaka, nīgūkorwo o nao maarī kuo.

† 4:22 Asamaria maarī na maandīko ma mabuku o marīa matano ma Musa, na matiametīkīte mothe. Meetīkīte Mesia, we Mūhonokia, akoima kūrī Ayahudi.

⁴⁶ O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa aagarũrite maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. ⁴⁷ Rĩrĩa mũndũ ũcio aagũire atĩ Jesũ nĩoimĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaitha athĩ akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhĩ gũkua.

⁴⁸ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciama na morirũ, mũtingĩtĩkia.”

⁴⁹ Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.”

Mũndũ ũcio agĩtĩkia ũguo Jesũ aamwĩre, na akĩnũka. ⁵¹ Naarĩ njĩra akĩnũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩri atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. ⁵² Rĩrĩa aamooririe nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩrie kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

⁵³ Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio nocio Jesũ aramwĩrite atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothe magĩtĩkia.

⁵⁴ Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

5

Jesũ Kũhonania Karia-inĩ

¹ Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. ² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhĩ na Kĩhingo-kĩa-Ng’ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida, nako gaathiũrũrũkĩrio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. ³ Kũu nĩkuo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte ciĩga (meetereire maaĩ moinjugwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wothe ũrĩa aarĩ naguo.) ⁵ Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũrũrite arĩ mũrũaru mĩaka mĩrongo itatũ na ĩnana. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akomete hau, na akĩmenya atĩ atũrũrite ũguo ihinda iraaya, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkwenda kũhonio?”

⁷ Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndirĩ na mũndũ wa kũndikia thĩnĩ wa karia rĩrĩa maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩnĩ-rĩ, mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa.”

⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware!” ⁹ Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kĩbarĩ gĩake, na agĩtwara.

Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo warĩ wa Thabatũ, ¹⁰ na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩira mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ; watho ndũgwĩtikĩrĩtie ũkuue kĩbarĩ gĩaku.”

¹¹ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũũhonirie anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware.’”

¹² Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio ũkwĩrĩre woe kĩbarĩ wĩtware nũũ?”

¹³ Mũndũ ũcio wahonetio ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo orĩre kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “One, rĩu nũhonetie. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ ũndũ mũũru kũrĩ ũcio.” ¹⁵ Nake mũndũ ũcio agĩthĩ na akĩira Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

Kũgĩa Muoyo thĩnĩ wa Mũriũ

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ macio mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Baba atũrũrite o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩ no ndĩraruta wĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩa

kūgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ũndũ angĩka we mwene, tĩa o ũrĩa onaga Ithe agĩka, nĩgũkorwo maũndũ marĩa Ithe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. ²⁰ Nĩgũkorwo Ithe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maũndũ mothe marĩa ekaga, ĩĩ, na nĩakamuonia maũndũ manene o na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mũgege. ²¹ O ta ũrĩa Ithe ariũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo, noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ũrĩa angĩenda kũhe. ²² Na ningĩ-rĩ, ithe ndarĩ mũndũ atuagĩra ciira, no ehokeire Mũriũ ũtuanĩri wothe wa ciira,* ²³ nĩgeetha andũ othe matĩage Mũriũ o ta ũrĩa matĩaga Ithe. ũrĩa ũtatĩaga Mũriũ ndatĩaga Ithe ũrĩa wamũtũmire.

²⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũiguaga kiugo gĩakwa na agetĩkia ũrĩa wandũmire, arĩ na muoyo wa tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarĩkĩtie kuuma gĩkuũ-inĩ agatoonya muoyo-inĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩikinyu rĩrĩa akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa makaũigua nĩ magaatũũra muoyo. ²⁶ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩinĩ wake mwene, no taguo ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩinĩ wake mwene. ²⁷ Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

²⁸ “Mũtikagegio nĩ ũhoru ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matũũrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kĩhooto, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tĩa gũkenia ũrĩa wandũmire.

Ūira Ūkonĩ Jesũ

³¹ “Ingĩheana ũira ũngoniĩ nĩ mwene-rĩ, ũira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma. ³² Nĩ kũrĩ na ũngĩ ũrĩa uumbũraga ũhoru wakwa, na nĩnjũũ atĩ ũira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma.

³³ “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ũira wa ma. ³⁴ Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ũira wa mũndũ; no nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. ³⁵ Johana aarĩ tawa ũrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthura gũkenera ũtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nĩ ndĩ na ũira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ũrĩa Baba aaheete ndĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. ³⁷ Nake Baba ũrĩa wandũmire nĩaheanĩte ũira ũngoniĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ũrĩa atarĩ, ³⁸ o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩinĩ wanyu, tondũ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aatũmire. ³⁹ Inyuĩ mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ wamo nĩmwĩgwatĩre muoyo wa tene na tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ũhoru ũrĩa ũngoniĩ, ⁴⁰ no nĩmũregaga gũũka kũrĩ nĩ mũgĩe na muoyo.

⁴¹ “Nĩ ndĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, ⁴² no inyuĩ nĩndĩmũũ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. ⁴³ Njũkĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mũtinjĩtikagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na rĩitwa rĩake mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. ⁴⁴ Mũngĩtikĩtia atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mũticaragia ũgooci ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ũcio ũmwe?

⁴⁵ “No mũtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ũrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. ⁴⁶ Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikĩtie,

* 5:22 Ayahudi meetĩkĩtie atĩ Ngai Ithe nĩwe warĩ mũciirithia wa andũ othe. Nĩ ũndũ ũcio ũrutani ũyũ nĩmawonire ta ũtaarĩ wa ma.

nĩgũkorwo nĩ ũhoro wakwa aandĩkire. ⁴⁷ No kuona atĩ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtikia atĩa ũrĩa njugaga?”

6

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia), ² nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ arũaru. ³ Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakĩo Gĩathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩirie.

⁵ Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” ⁶ Oriorie ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ũrĩa egwĩka.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenyũ!”

⁸ Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkĩigana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩka o ũguo na thamaki.

¹² Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ũnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ o na kĩrĩkũ kũrĩre.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩiyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunji cia mĩgate ĩrĩa ĩtano ya cairi, iria ciatigiro nĩ andũ acio maarĩkia kũrĩa.

¹⁴ Thuutha wa andũ kuona ciama iria Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii ũrĩa ũgooka gũkũ thĩ.” ¹⁵ Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

¹⁶ Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩkũrũka nginya iria-inĩ, ¹⁷ magĩtoonya marikabu, makĩringa iria marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathiĩte kũrĩ o. ¹⁸ Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũrĩa rwahurutanaga. ¹⁹ Na hĩndĩ ĩrĩa maatwarithĩtie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. ²⁰ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ; tigai gwĩtigĩra.” ²¹ Magĩtikĩra atoonye thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igĩkinya hũgũrũrũ-inĩ cia kũrĩa maathiiaga.

²² Mũthenya ũcio ũngĩ, kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yarĩ ho, na atĩ Jesũ ndaamĩngĩrĩte hamwe na arutwo ake no maathiĩte marĩ oiki. ²³ No ningĩ gũgũka marikabu ingĩ ciumĩte Tiberia ikĩrũgama hakuhĩ na harĩa andũ maarĩrĩire mĩgate thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ warĩ ho, gĩkĩingĩra marikabu icio, gĩgĩthĩ Kaperinaumu gũcaria Jesũ.

Jesũ nĩwe Mũgate wa Muoyo

²⁵ Rĩrĩa maamũkorire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, inyuĩ mũtiranjaria nĩ ũndũ wa ciama iria mũronire, no nĩ ũndũ nĩmũrarĩire mĩgate mũrahũũna. ²⁷ Tigagai gũtangĩkĩra irio iria ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ wa irio iria cia gũtũũra nginya muoyo-inĩ wa tene na tene, iria Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. Ũcio nĩwe Ngai Ithe ahũũrĩte mũhũũri wa gwĩtikĩrĩka.”

²⁸ Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Wĩra wa Ngai nĩ ũyũ: nĩ mwĩtikie ũrĩa we atũmĩte.”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ciama irĩkũ ũgũtũringĩra tuone nĩguo tũgwĩtikie? Ũgwĩka atĩa? ³¹ Maithe maitũ ma tene maarĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marĩe.’ ”*

³² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mũgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ũmũheaga mũgate ũrĩa wa ma kuuma igũrũ. ³³ Nĩgũkorwo mũgate wa Ngai nĩ ũrĩa ũikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio.”

³⁵ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. Mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ ndakahũuta o na rĩ, na ũrĩa ũnjĩtikĩtie ndakanyoota o na rĩ. ³⁶ No rĩrĩ, o ta ũrĩa ndĩmwĩrĩte, nĩmũnyonete, no mũtirĩ mũretĩkia. ³⁷ Arĩa othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ nĩ, na ũrĩa wothe ũgooka kũrĩ nĩ ndikamũingata o na rĩ. ³⁸ Nĩgũkorwo ndiikũrũkĩte kuuma igũrũ njũke gwĩka wendi wakwa nĩ mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire. ³⁹ Naguo ũyũ nĩguo wendi wa ũrĩa wandũmire, atĩ ndigaate o na ũmwe wa arĩa othe aaheete, no ngaamariũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁰ Nĩgũkorwo wendi wa Baba nĩ atĩ ũrĩa wothe wonete Mũriũ na akamwĩtikĩka nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria.”

⁴¹ Ayahudi maigua ũguo makĩambĩrĩria kũng’ong’ora nĩ ũndũ wake tondũ nĩoigĩte atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ.” ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Jesũ mũrũ wa Jusufu, ũrĩa ithe na nyina tũũĩ? Rĩu angĩhota atĩa kuuga atĩ, ‘Nĩ ndaikũrũkire kuuma igũrũ?’”

⁴³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũng’ong’ora gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴⁴ Gũtirĩ mũndũ ũngĩũka kũrĩ nĩ ataguucĩrĩrio nĩ Baba ũrĩa wandũmire, na nĩ nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁵ Nĩ kwandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe maaarutwo ũhoru nĩ Ngai.’ Nake ũrĩa wothe ũthikagĩrĩria Baba na akeeruta ũhoru kuuma kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ nĩ. ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Baba, tiga o ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai; we wiki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wĩtikĩtie arĩ na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarĩaga mana marĩ werũ-inĩ, na no maakuire. ⁵⁰ No ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa ũikũrũkĩte kuuma igũrũ, ũrĩa mũndũ angĩria na ndakue. ⁵¹ Nĩ nĩ nĩ mũgate ũrĩa ũrĩ muoyo ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ. Mũndũ o wothe ũngĩria mũgate ũyũ, nĩagatũũra tene na tene. Mũgate ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ũrĩa ngũheana nĩ ũndũ wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ.”

⁵² Hĩndĩ ĩyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno o ene, makoorania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ angĩhota atĩa gũtũhe mwĩrĩ wake tũrĩe?”

⁵³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtangĩrĩa mwĩrĩ wa Mũrũ wa Mũndũ na mũnyue thakame yake, mũtirĩ na muoyo thĩinĩ wanyu. ⁵⁴ ũrĩa wothe ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na

* **6:31** Ayahudi meciiragia atĩ Mesia oka nĩangĩamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarĩaga marĩ werũ-inĩ.

nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁵⁵ Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna, nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. ⁵⁶ Ūrĩa wothe ūrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thĩinĩ wakwa na nĩ ngaikara thĩinĩ wake. ⁵⁷ O ta ūrĩa Baba mũtũũra muoyo aandũmire na o ta ūrĩa na nĩ ndũũraga muoyo nĩ ūndũ wa Baba, noguo mũndũ ūrĩa ūndũaga agaathũũra muoyo nĩ ūndũ wakwa. ⁵⁸ Ūyũ nĩguo mũgate ūrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ. Maithe manyu maarĩre mana na nĩmakuire, no ūrĩa ūrĩaga mũgate ūyũ egũtũũra tene na tene." ⁵⁹ Maũndũ macio aamaaririe rĩrĩa aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

Arutwo Aingĩ Gũtiganĩria Jesũ

⁶⁰ Arutwo ake aingĩ maigua ūguo makiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩ ūrutani mũritũ mũno, nũũ ūngĩhota kũwĩtikĩra?"

⁶¹ Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang'ong'oraga nĩ ūndũ wa ūhoro ūcio akĩmeera atĩrĩ, "Kaĩ ūhoro ūcio wamũrakaria? ⁶² Ī mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũrĩa aarĩ mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ kĩene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo. ⁶⁴ No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretĩkia." Nĩgũkorwo kuuma o kĩambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetĩkĩtie, na ūrĩa ūkaamũkunyaĩria. ⁶⁵ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, "Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ūngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotithĩtio nĩ Baba."

⁶⁶ Kuuma hĩndĩ ĩyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire kũmũrũmirĩria.

⁶⁷ Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, "O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthĩ?"

⁶⁸ Nake Simoni Petero akĩmũcookeria, atĩrĩ, "Mwathani, tũngĩthĩ kũrĩ ũ? Wee nĩwe ūrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nĩtwĩtikĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ūrĩa Mũtheru wa Ngai."

⁷⁰ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, "Githĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ūmwe wanyu nĩ ndaimono!" ⁷¹ (Aaragia ūhoro wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na aakorwo aarĩ ūmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunyaĩre thuutha ūcio.)

7

Jesũ Gũthĩ Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹ Thuutha ūcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ ūndũ ndendaga gũthĩ Judea tondũ Ayahudi akuo nĩmamũcaragia mamũũrage. ² No hĩndĩ ĩria Gĩathĩ gĩa Ithũnũ* kĩa Ayahudi gĩakuhĩrĩrie-rĩ, ³ ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ūthĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciama iria ūringaga. ⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ūhithaga ūrĩa areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ." ⁵ Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtikĩtie.

⁶ Nĩ ūndũ ūcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Thinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩtirĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩrĩagĩrĩre. ⁷ Andũ a gũkũ thĩ matĩngĩmũthũũra, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ūrĩa mekaga nĩ ūũru. ⁸ Inyuĩ thĩi Gĩathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inĩ kũu, nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya." ⁹ Na aarĩkia kuuga ūguo, agĩikara kũu Galili.

¹⁰ No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthĩ Gĩathĩ-inĩ kũu, o nake agĩcooka agĩthĩ, no ndaathĩre akĩmenyekaga, no aathĩre na hitho. ¹¹ Na rĩrĩ, kũu Gĩathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, "Mũndũ ūcio arĩ ha?"

¹² Kũu mũngĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na mĩheehũ ūhoro wake. Amwe makoiga atĩrĩ, "Mũndũ ūcio nĩ mũndũ mwega."

* **7:2** Gĩathĩ gĩa Ithũnũ kĩamaririkanagia ūrĩa maatũũrĩte morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakinyia Kaanani.

Nao arĩa angĩ makoiga atĩrĩ, “Aca, mündũ ũcio nĩaheenagia andũ.” ¹³ No gũtirĩ mündũ ũngĩaririe ũhoru wake akĩguagwo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi.

Jesũ Kũrutana Gĩathĩ-inĩ

¹⁴ Gĩathĩ gĩakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata agĩthĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Mündũ ũyũ aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrutani ũrĩa ndutanaga ti wakwa niĩ mwene. Uumaga kũrĩ ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Mündũ o wothe angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ũcio nĩarĩmenyaga kana ũrutani wakwa uumaga kũrĩ Ngai, kana njaragia ũhoru wakwa mwene. ¹⁸ Mündũ ũrĩa waragia ũhoru wake we mwene eekaga ũguo nĩgeetha egoocithie we mwene, no ũrĩa ũrutaga wĩra nĩgeetha agoocithie ũrĩa ũmũtũmĩte nĩ mündũ wa ma; gũtirĩ ũndũ wa maheeni ũmũkoniĩ. ¹⁹ Githĩ Musa ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?”

²⁰ Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ndaimono. Nũũ ũrageria gũkũũraga?”

²¹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩaama kĩmwe, na inyuĩ inyuothe mũkĩgega. ²² No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ũhoru wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoru ũcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. ²³ Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mündũ mũthenya wa Thabatũ? ²⁴ Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mündũ atarĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhooto.”

Jesũ nĩwe Kristũ?

²⁵ Tondũ ũcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ tiwe mündũ ũrĩa marageria kũũraga? ²⁶ Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matĩrĩ ũndũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? ²⁷ No ithuĩ nĩtũũĩ kũrĩa mündũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ agooka, gũtirĩ mündũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo oimĩte.”

²⁸ Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “Ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtimũũĩ, ²⁹ no niĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtkia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakarĩnga ciama nyingĩ gũkĩra mündũ ũyũ?”

³² Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkoniĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Niĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩĩrana atĩrĩ, “Mündũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoru? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ mũnene wa Gĩathĩ kũu-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mündũ ũrĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ niĩ anyue. ³⁸ ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, thĩinĩ wake nĩkũriumaga njũũĩ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho,

ũrĩa arĩa maamwĩtikĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ ñyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagoocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũrĩa.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makiũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũraga?” ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtikia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenetic? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ mbere ñyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩũtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoru, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili.”

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53–8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigiicĩirie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mĩtumia wanyĩitĩtwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mĩtumia ũyũ aanyĩitwo agĩtharia. ⁵ Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩinamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathiire na mbere kũmũũria ũhoru ũcio, akĩinamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩinamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

⁹ Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩirie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mĩtumia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩinamũka, akĩmũũria atĩrĩ, “Mĩtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatirĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ūira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩrĩa Jesũ aarĩirie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ūrĩa wothe ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa niĩ mwene-rĩ, ũira wakwa niĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kũrĩa ndoimire o na kũrĩa ndĩrathiĩ. No inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa nyumĩte kana kũrĩa ndĩrathiĩ. ¹⁵ Inyuĩ mũtuanagĩra ciira na ũmũndũ; niĩ ndĩrĩ mũndũ nduagĩra ciira. ¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩrĩagĩrĩire, nĩgũkorwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No niĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Thĩĩniĩ wa watho wanyu niĩ kwandĩkĩtwo atĩ ũira wa andũ eerĩ niĩ wa ma. ¹⁸ Niĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ niĩ Baba ũrĩa wandũmire.”

¹⁹ Ningĩ makĩmũuria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũtinjũũĩ, o na Baba mũtimũũĩ. Korwo nĩmũnjũũĩ, o na Baba nĩmũngĩmũũĩ.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhĩ na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyĩitire niĩ tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthĩira, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthĩĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

²² Ũhoru ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihĩ nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthĩĩ mũtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, niĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ĩno; no niĩ ndĩrĩ wa thĩ-ĩno. Ndamwĩrĩre atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtĩkia ũrĩa njugaga atĩ niĩ niĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Wee niĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ niĩ niĩ o ũrĩa ndũrĩte ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire niĩ mwĩhokeku, naguo ũrĩa njuguĩte kuuma kũrĩ we niĩguo njĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoru wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, niĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ niĩ niĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njikaga ndũrĩte, no njaragia o ũrĩa Baba andutĩte. ²⁹ Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na niĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njikaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtĩkia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩira Ayahudi arĩa maamwĩtĩkĩtie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoru wa ma, naguo ũhoru ũcio wa ma niĩ ũkaamũkũũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia mũndũ o na ũ. ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũrwo?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ o ma, mũndũ o wothe wĩhagia niĩ ngombo ya mehia. ³⁵ No rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũũra mũciĩ nginya tene no mũriũ wa mwene mũciĩ niĩ wa gũtũũra mũciĩ nginya tene. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũũra-rĩ, nĩmũgakũrwo kũna. ³⁷ Nĩnjũũĩ mũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩrie kũnjũraga, tondũ ũhoru wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩĩniĩ wanyu. ³⁸ Niĩ ndĩramwĩra maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu.”

³⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Iburahĩmu niĩwe ithe witũ.” Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,

“Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-rĩ, niĩ mũngĩkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ niĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o niĩ mũndũ ũrĩa ũmũheete ũhoru ũrĩa wa ma, o ũrĩa ndaiguire kuuma kũrĩ Ngai. ũguo tiguu Iburahĩmu eekaga.

⁴¹ Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu ekaga.”

Nao makīmūkararia makīmwīra atīrī, “Ithuī tūtīrī ciana ciumanīte na ūtharia. Ithuī tūrī na Baba ūmwe tu, na nīwe Ngai.”

Ciana cia Mūcukani

⁴² Jesū akīmeera atīrī, “Ngai angīrī Ithe wanyu-rī, no mūnyende, nīgūkorwo ndoimire kūrī Ngai, na rīu ndī gūkū. Ti nī mwene ndītūmīte, no nīwe wandūmire. ⁴³ Mūrāga gūtaūkīrwo nī ūrīa ndīroiga nīkī? Tondū mūtīrahota kūmenya ūhorō ūrīa ndīraria. ⁴⁴ Inyuī mūrī ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merīrīria ma ithe wanyu. We aarī mūrāgani kuuma o kīambīrīria. Ndathingataga ūhorō wa ma, nīgūkorwo gūtīrī ūhorō wa ma thīnī wake. Rīrīa ekūheenania, aarāgia rūthiomi rwake, tondū we nī mūheenania, na nīwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondū njarāgia ūhorō wa ma-rī, mūtīnjītīkagā. ⁴⁶ Nī kūrī mūdū ūmwe wanyu ūngīonania atī ndī mwīhia? Angīkorwo ndīraria ūhorō wa ma-rī, mūrēgaga kūnjītīkia nīkī? ⁴⁷ Ūrīa ūrī wa Ngai nīaiguaga ūrīa Ngai oigaga. Kīrīa kīgīragia mūmūigie nī tondū mūtīrī a Ngai.”

Uge wa Jesū Igūrū Rīake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makīmūcookeria atīrī, “Githī tūtīrī na kīhoto gīa kuuga atī wee ūrī Mūsamaria na ūrī na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Nī ndīrī na ndaimono, no nīndīte Baba, no inyuī mūtīndīte. ⁵⁰ Ndirecarīria ūgooci wakwa nī mwene, no nī harī na ūmwe ūrīa ūūcarāgia, na nīwe mūtuanīri ciira. ⁵¹ Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū o wothe angīrūmia kiugo gīakwa, ndarī hīndī akona gīkuū.”

⁵² Ayahudi maigua ūguo, makīgūthūka makīmwīra atīrī, “Rīu nītīwamenya atī ūrī na ndaimono. Iburahīmu nīakuire o na anabīi magīkua, no wee ūroiga atī mūdū o wothe angīrūmia kiugo gīaku, ndagacama gīkuū. ⁵³ Wee ūkīrī mūnene gūkīra ithe wītū Iburahīmu? We nīakuire o na anabīi magīkua. Kaī ūrecīria we ūrī ū?”

⁵⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ingīgooca-rī, kwīgooca gwakwa nī gwa tūhū. Baba, ūrīa muugaga atī nīwe Ngai wanyu nīwe ūngoocithāgia. ⁵⁵ O na gūtūka mūtīmūū, nī nīndīmūū. Ingiuga atī ndīmūū, ingītūka wa maheeni ta inyuī, no nīndīmūū na nīnūmītīe kiugo gīake. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahīmu nīakenaga atī nīakona mūthenya wakwa; na nīawonire na agīcanjamūka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makīmwīra atīrī, “Wee o na ndūkinyītīe mīaka mīrongo ītano, na ūkoiga atī nīwonete Iburahīmu!”

⁵⁸ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, Iburahīmu atanaciarwo, Nī ndūire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makīoya mahiga mamūhūre namo nyuguto, no Jesū akīhitha, akīuma kū hekarū-inī.

9

Jesū Kūhingūra Maitho ma Mūdū Waciarītwo arī Mūtumumu

¹ Na rīrīa aathīaga na njīra-rī, akīona mūdū waciarītwo arī mūtumumu. ² Nao arutwo ake makīmūūria atīrī, “Rabīi, nūū wehīrie, nī mūdū ūyū kana nī aciari ake, nīgeetha aciariwo arī mūtumumu?”

³ Nake Jesū akiuga atīrī, “Ti mūdū ūyū kana aciari ake mehīrie. No ūndū ūyū wekīkire nīgeetha wīra wa Ngai wonānio mūtūūrīre-inī wake. ⁴ Rīrīa rīothe arī mūthenya-rī, no ngīnya tūrute wīra wa ūrīa wandūmire. Ūtukū nīūrooka rīrīa gūtārī mūdū ūngīhota kūruta wīra. ⁵ Rīrīa ndī gūkū thī, nī nī ūtheri wa thī.”

⁶ Na aarīkia kuuga ūguo, agītua mata thī, akīringia ndoro na mata macio, na akīmīhaka mūdū ūcio maitho. ⁷ Akīmwīra atīrī, “Thī ūgethambe Karia-inī ga

Siloamu” (nariho rĩtwa Siloamu nĩ kuuga Gūtũmwo.)* Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthiĩ na agĩthamba, na agĩũka mũciĩ akĩonaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere iyo akĩhooya ũteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ ti ũrĩa ũraikaraga thĩ ahooyage ũteithio?”

⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩrĩa kuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio.”

¹⁰ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka maitho, anjĩra thĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ ũndũ ũcio ndathĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ.”

Afarisai Gũtuĩria Ũhoru wa Kũhonio kwa Mũtumumu Ũcio

¹³ Nao magĩtwara mũndũ ũcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. ¹⁴ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai o nao makĩmũũria ũrĩa aahotete kuona. Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na nĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩa Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahota atĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ ũndũ ũcio makĩamũkana.

¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha ũhoru wake? Nĩwe araahingũrĩre maitho.”

Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ũguo Ayahudi matiigana gwĩtĩkia ũhoru wa mũndũ ũcio atĩ aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩre aciari ake.

¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aaciarirwo arĩ mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũũ nĩ mwana witũ na tũũ aaciarirwo arĩ mũtumumu. ²¹ No ũrĩa ahotete kuona, kana ũrĩa ũmũhingũrĩre maitho make, ithuĩ tũtiũ. Mũũriei nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩrĩa.” ²² Aciari ake moigire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wothe ũngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũriei.”

²⁴ Magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Gocithia Ngai. Nĩtũũ mũndũ ũyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũ ũndũ ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mũtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrĩre maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩdamwĩra ũhoru o rĩu na inyuĩ mũtinathikĩrĩa. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũũria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mũndũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithuĩ nĩtũũ atĩ Ngai nĩarĩrie Musa, no ha ũhoru wa mũndũ ũyũ-rĩ, tũtiũ o na kũrĩa oimĩte.”

³⁰ Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũhingũrĩre maitho. ³¹ Nĩtũũ atĩ Ngai ndathikagĩrĩa andũ ehia. Athikagĩrĩa mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũngai na ũrĩa wĩkaga wendi wake. ³² Gũtirĩ

* 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka miako ya kũrehe maai Jerusalemu, na gaakitwo nĩ Hezekia.

mündũ ũrĩ waigua ũhoro wa mündũ ũhingũrĩtwo maitho aciarĩtwo arĩ mütumumu.
³³ Korwo mündũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ũhoro ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciarirwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũikania na kũu nja.

Ũtumumu wa Kĩiroho

³⁵ Jesũ nĩagũire atĩ nĩmaikĩtie mündũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtĩkĩtie Mũrũ wa Mündũ?”

³⁶ Nake mündũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njĩira, nĩgeetha ndĩmwĩtĩkie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

³⁸ Nake mündũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matuĩke atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩithi na Rũũru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mündũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mütunyani.

² Mündũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩri nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩitwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũĩ mũgambo wake.

⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra, tondũ itĩũĩ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩrĩre ngerekano ĩyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe naguo kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng’ondũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ ĩgĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ ĩyo nayo njũũĩ ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja. ¹³ Mündũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoro wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũĩ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũĩ, ¹⁵ o ta ũrĩa Baba anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹⁶ Ndĩ na ng’ondũ ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩgathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũũru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?”

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ĩno ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ĩhingũre maitho ma mūtumumu?”

Kwaga gwĩtĩkia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrite, no mũtiĩtikagia. Ciama iria ningaga na rĩtwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyuĩ mũtiĩtikagia tondũ mũtirĩ ng’onde ciakwa. ²⁷ Ng’onde ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũ, nacio nĩcinũmagĩrĩria. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩmuonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrikũ gĩacio mũrenda kũhũrĩria na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai?’ ³⁵ Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) ³⁶ ĩ mũndũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma gũkũ thĩ, ũhoru wake nĩ atĩa? Mũragĩthitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, ‘Nĩ Mũrũ wa Ngai?’ ³⁷ Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtikie. ³⁸ No o na ingĩka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuĩka mũtinjĩtikĩtie, ĩtikiai ciama icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba.” ³⁹ Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyiita, nowe akĩihonokia kuuma moko-inĩ mao.

⁴⁰ Ningĩ Jesũ agĩcooka mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Jorodani, harĩa Johana aabathithanagĩria matukũ-inĩ ma mbere. Agĩkara kũu, ⁴¹ nao andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we. Nao makiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka Johana ndarĩ kĩa aaringire, ũhoru ũrĩa wothe Johana oigire ũkonĩ mũndũ ũyũ warĩ wa ma.” ⁴² Na andũ aingĩ a kũu magĩtĩkia Jesũ.

11

Gĩkuũ kĩa Lazaro

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wetagwo Lazaro, nake aarĩ mũrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũũra rĩa Mariamu na mwarĩ wa nyina Maritha. ² Mariamu ũyũ nowe waitĩrĩrie Mwathani maguta manungi wega na akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mũrũaru. ³ Nĩ ũndũ ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo atĩrĩ, “Mwathani, ũrĩa wendete nĩmũrũaru.”

⁴ Rĩrĩa Jesũ aigũre ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ndwari ĩno ndĩkũrĩkĩrĩria na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgoocithia Ngai, nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo.” ⁵ Jesũ nĩendete Maritha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mũrũaru-rĩ, aikarire kũu aarĩ mĩthenya ĩngĩ ĩrĩ.

⁷ Agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũcookei Judea.”

⁸ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “No rĩrĩ Rabii, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi marageragia gũkũhũũra na mahiga nyuguto, na rĩu ũrenda gũcooka kuo?”

⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mũndũ ũrĩa ũthiiga mũthenya ndangĩhĩngwo, nĩgũkorwo onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. ¹⁰ Ahĩngagwo rĩrĩa egũthĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri.”

¹¹ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrata witũ Lazaro nĩakomete; no nĩngũthĩ kũu ngamũũkĩrie.”

¹² Arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona.” ¹³ Jesũ aaragia ũhoru wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia ũhoru wa toro wa ndũire.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na njĩra ĩgũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, ¹⁵ no nĩ ũndũ wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha mwĩtikie. No rĩrĩ, nĩtũthĩĩ kũrĩ we.”

¹⁶ Nake Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩira arutwo arĩa angĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.”

Jesũ Kũmĩrĩria Aarĩ a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesũ aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniĩnĩte mũthenya ĩna thĩinĩ wa mbĩrĩra. ¹⁸ Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, ¹⁹ nao Ayahudi aingĩ nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wa nyina wao. ²⁰ Rĩrĩa Maritha aigũire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthĩ kũmũtũnga, no Mariamu agĩkara kũu mũciĩ.

²¹ Maritha akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire. ²² No rĩrĩ, nĩnjũũ atĩ o na rĩu Ngai nĩegũkũhe o kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya.”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ,

²⁴ “Nĩnjũũ nĩakariũka hĩndĩ ya iriũkiro mũthenya wa mũthia.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ kũriũka na nĩ nĩ muoyo. Nake ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; ²⁶ nake ũrĩa wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtikĩtie, ndarĩ hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtikĩtie ũguo?”

²⁷ Nake Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, nĩnjĩtikĩtie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wĩrĩtwo nĩagooka gũkũ thĩ.”

²⁸ Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” ²⁹ Rĩrĩa Mariamu aigũire ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũrĩ we. ³⁰ Na hĩndĩ ĩyo Jesũ ndaakoretwo atonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. ³¹ Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makĩmũũmĩrĩria monire ũrĩa okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũrũmĩrĩra, magĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

³² Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

³³ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩinĩ na agĩtangĩka ngoro. ³⁴ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesũ akĩrĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrĩre mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgĩria akue?”

Jesũ Kũriũkia Lazaro

³⁸ Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaĩte mũno, agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩaniinĩte mĩthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩreire atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maithe, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. ⁴² Nĩnjũũĩ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthiũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtĩkia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthiĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciama nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athiĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtĩkia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme ituĩke kĩndũ kĩmwe. ⁵³ nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciirĩra kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthiĩ akĩĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthiĩ kũndũ kwarĩ hakuhĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthiĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kaĩ hihĩ ategũũka Gĩathĩ-inĩ?”

⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wothe ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoro nĩgeetha mamũnyiite.

12

Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

¹ Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthiĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩtie aatũũraga. ² Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ na Jesũ. ³ Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgiria na njuĩrĩ yake.* Nayo nyũmba ĩkĩiyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

* **12:3** Mariamu nĩonanirie wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũitĩrĩra Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

4 No mūrutwo ūmwe wa Jesū wetagwo Judasi Isikariota, ūrĩa wacookire kũmũkunyañra, akĩregana na ūndũ ūcio, akiuga atĩrĩ, 5 “Nĩkĩ kĩragiririe maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athĩni? Nĩmaraiganĩte mũcaara wa mwaka mũgima.” 6 Ndoigire ūguo nĩ ūndũ wa gũcaĩra athĩni, no oigire ūguo nĩ ūndũ aarĩ mũici, tondũ nĩwe wakuuaga mũhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we mwene.

7 Nake Jesū agĩcookia atĩrĩ, “Tiganai nake, aragĩte maguta macio nĩ ūndũ wa mũthenya ūrĩa ngaathikwo. 8 Athĩni mūrĩ nao hĩndĩ ciothe, no nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.”

9 Ihinda-inĩ o rĩu gĩkundi kĩnene kĩa Ayahudi gĩkĩmenya atĩ Jesū aarĩ kũu na gĩgĩũka, na gĩtiokire nĩ ūndũ wa Jesū tu, no ningĩ nĩgeetha kĩone o na Lazaro ūcio aariũkĩtie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. 10 Nĩ ūndũ ūcio athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩthugunda kũũraga Lazaro o nake, 11 nĩgũkorwo nĩ ūndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiiga kũrĩ Jesū na makamwĩtĩkia.

Jesū Gũtoonya Jerusalemu na Ūhootani

12 Mũthenya ūcio ūngĩ andũ aingĩ arĩa mokĩte nĩ ūndũ wa Gĩathĩ kũu† makĩigua atĩ Jesū aarĩ njĩra-inĩ agĩthĩ Jerusalemu. 13 Magĩkuua mikĩndũ,‡ magĩthĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Hosana!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki wa Isiraeli!”

14 Nake Jesū akĩona njaũ ya ndigiri, akĩmũkarĩra, o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ,

15 “Tiga gwĩtigĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni;
ta rora, mũthamaki waku nĩarooka,
aikarĩire njaũ ya ndigiri.”

16 Arutwo ake matiambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maũndũ macio. No Jesū aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩrwo atĩ maũndũ macio maandĩkĩtwo nĩ ūndũ wake, na atĩ ūguo noguo maamwĩkĩte.

17 Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthĩ na mbere kũmemerekia ūhoru ūcio. 18 Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesū nĩ ūndũ nĩmaiguĩte atĩ nĩaringĩte kĩama kũu. 19 Nĩ ūndũ ūcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, “Ta kĩonei tũtirĩ ūndũ tũreeka. Onei ūrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩre!”

Jesū Kũratha Ūhoru wa Gĩkuũ Gĩake

20 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagatĩ-inĩ ka arĩa maathiĩte gũthathaiya Ngai Gĩathĩ-inĩ kũu. 21 Nao magĩũka kũrĩ Filipu, ūrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili, marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuri ūyũ, no twende kuona Jesū.”

22 Nake Filipu agĩthĩ akĩra Anderea ūhoru ūcio, nao eerĩ magĩthĩ makĩra Jesū.

23 Nake Jesū akĩmacookeria atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩkinyu Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. 24 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tĩri-inĩ ikue-rĩ, itũũraga ĩrĩ iiki. No ĩngĩkua, nĩnciaraga maciaro maingĩ. 25 Mũndũ ūrĩa wendete muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, na mũndũ ūrĩa ūthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. 26 Ūrĩa wothe ūndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. Ūrĩa ūndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩaga.

† 12:12 Andũ aingĩ mũno nĩmookaga gũkũngũra Gĩathĩ kĩa Bathaka. ‡ 12:13 Mikĩndũ yatũmagĩrwo gũkũngũra ūhootani.

²⁷ “Rũu ngoro yakwa nĩratangĩka, na nĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩĩrĩ?’ Aca, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩĩtwa rĩaku!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩtie na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩigua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ũndũ wakwa, no waria nĩ ũndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩ.” ³³ Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gĩkundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene na tene, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ?’ Ũcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ũrĩa ũthiiga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩthĩra.

Ayahudi gũthĩ na Mbere na kwaga Gwĩtĩkia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa ciana icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia. ³⁸ Ũndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa mũnabii kĩrĩa kũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatuĩte atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

⁴² No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtĩkirie. No nĩ ũndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrĩre wĩtĩkio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie, to nĩ nyiki etĩkĩtie, no etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtĩkĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoru wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtĩkĩra ciugo ciakwa; kiugo kũu ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũĩ atĩ rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa kuuma gũkũ thĩ athiĩ kũrĩ Ithe nĩriakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

² Na rĩrĩa maarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyaĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; ⁴ nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩooha njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agĩitĩrĩra maaĩ kĩaĩ-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ iyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?”

⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩ.”

⁹ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gĩthambie moko o na mũtwe!”

¹⁰ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wothe nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothe.” ¹¹ Nĩgũkorwo nĩamenyete ũrĩa ũkaamũkunyaĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹² Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kĩonereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo, kana mũtũmwo agakĩra ũrĩa ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸ “Ndiraaria ũhoru wanyu inyuothe; nĩnjũũ arĩa thuurĩte. No ũhoru ũyũ nĩ wa kũhingia maandĩko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.’

¹⁹ “Ndĩramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ irĩa marĩkĩka mũrĩnjĩtikia atĩ nĩ nĩ we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe wamũkagĩra mũndũ ũrĩa ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũrĩa wothe ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũrĩa wandũmire.”

²¹ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akiumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoru wake. ²³ ũmwe wao, mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoru wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoru wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe

Judasi Isikariota mūrū wa Simoni. ²⁷ Judasi aarīkia kūrīa mūgate ūcio, Mūcukani akīmūingīra.

Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ūrīa ūkiriī gwīka-rī, īka narua.” ²⁸ No gūtīrī o na ūmwe warī metha-inī wataūkīirwo nī gītūmi kīa Jesū kūmwīra ūguo. ²⁹ Na tondū Judasi nīwe waigaga mbeeca-rī, amwe magīciiria Jesū aamwīraga agūre kīrīa kīabataranītie nī ūndū wa Gīathī, kana aheane kīndū nī ūndū wa arīa athīni. ³⁰ Nake Judasi aarīkia kwamūkīra mūgate ūcio, akiuma nja. Na kwarī ūtukū.

Jesū Kūratha atī Petero Nīekūmūkaana

³¹ Na Judasi aarīkia gūthiī, Jesū akiuga atīrī, “Rīu Mūrū wa Mūdū nīagoocithītio, nake Ngai nīagoocithītio arī thīinī wake. ³² Angīkorwo Ngai nīagoocithītio thīinī wake, Ngai nīekūgoocithia Mūrū arī thīinī wake mwene, na amūgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngūkorwo na inyuī o gwa kahinda kanini. Nīmūkanjaria, na o ta ūrīa ndeerire Ayahudi, no taguo ngūmwīra: Kūrīa ndīrathiī, inyuī mūtingīhota gūūka.

³⁴ “Ngūmūhe rīathani rīerū: Endanagai mūdū na ūrīa ūngī. O ta ūrīa ndīmwendete, o na inyuī no nginya mwendanage mūdū na ūrīa ūngī. ³⁵ Ūndū ūyū nīguo ūrīmenyithagia andū othe atī mūrī arutwo akwa, mūngīendana mūdū na ūrīa ūngī.”

³⁶ Simoni Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani nī kū ūgūthiī?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kūrīa ngūthiī, mūtingīhota kūnūmīrīra rīu, no nīmūrīnūmīrīra thuutha-inī.”

³⁷ Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani nī kī kīngīgīria ngūrūmīrīre rīu? Nī nīngūruta muoyo wakwa nī ūndū waku.”

³⁸ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Atī no ūrute muoyo waku nī ūndū wakwa? Ngūkwīra atīrī na ma, ngūkū itanakūga, nīūrīngaana maita matatū!

14

Jesū Kūūmīrīra Arutwo Ake

¹ “Mūtīgatāngīke ngoro, mwīhokei Ngai; o na nī mūnjīhoke. ² Thīinī wa nyūmba ya Baba kūrī na ciikaro nyingī; gūtāngīrī ūguo ingīrī kūmwīra. Nīngūthiī kuo kūmūthondekera handū. ³ Na ndathiī na ndamūthondekera handū-rī, nīngacooka ndīmūgīre nīgeetha o na inyuī mūkoragwo harīa ndī. ⁴ Njīra ya kūrīa ndīrathiī inyuī nīmūmīū.”

Jesū Nīwe Njīra ya Gūthiī kūrī Baba

⁵ Nake Toma akīmwīra atīrī, “Mwathani, ithuī tūtiūi kūrīa ūgūthiī, nī ūndū ūcio-rī, njīra tūngīkīmīmenya atīa?”

⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī nī nī njīra, na nī nī ūhoru ūrīa wa ma, na nī nī muoyo. Gūtīrī mūdū ūkinyaga kūrī Baba atagereire harī nī. ⁷ Korwo nīmūūmenyete kūna, no mūmenye Baba o nake. Kuuma rīu, nīmūmūi na nī mūmuonete!”

⁸ Filipu akīmwīra atīrī, “Mwathani, tuonie Baba na ithuī nītūkūiganīra.”

⁹ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Filipu, ndūrī wamenya o na thuutha wa gūkorwo na inyuī ihinda iraihu ūguo? Mūdū ūrīa wothe ūnyonete nīonete Baba. Ūngīkiuga atīa atī, ‘Tuonie Baba’? ¹⁰ Kaī ūtetīkītie atī nī ndī thīinī wa Baba, na atī Baba arī thīinī wakwa? Ciugo iria ndīmwīraga ti ciakwa nī mwene; no Baba ūrīa ūtūūraga thīinī wakwa, nīwe ūraruta wīra wake. ¹¹ Njītīkīai rīrīa nguuga atī ndī thīinī wa Baba, nake Baba arī thīinī wakwa; kana mūgītīkie nī ūndū wa ūira wa ciama iria ningaga. ¹² Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū ūrīa wothe ūnjītīkītie, nīarīkaga maūdū marīa njīkaga. Na nīageeka o na maūdū manene kūrī macio, tondū ndīrathiī kūrī

Baba. ¹³ Na ũrĩa wothe mũkahooya, nĩngawĩka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothe thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁶ Na nĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matingĩmwĩtikĩra tondũ matimuonaga na matimũũ. No inyuĩ nĩmũmũ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩinĩ wanyu. ¹⁸ Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũura muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wanyu. ²¹ ũrĩa wothe ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩonithanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

²³ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ we tũtũuranagie nake. ²⁴ ũrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire.

²⁵ “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. ²⁶ No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaatumã thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũririkanie ũrĩa wothe ndĩmwĩrite. ²⁷ Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

²⁸ “Inyuĩ nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩ. ²⁹ Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩrĩa magekĩka mũgeetĩkia. ³⁰ Ndikũmwarĩria ũhoru ũyũ ihinda iraaya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, ³¹ no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njĩkaga o ũrĩa Baba anjathĩte.

“Ūkai rĩu; nĩtũthĩi.

15

Mũthabibũ na Honge

¹ “Nĩ nĩ nĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩri. ² Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩinĩ wakwa rũtaciara nĩarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciara nĩarũceehaga nĩguo rũciare maciaro maingĩ makĩria. ³ Inyuĩ o na rĩu mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ndĩmũheete. ⁴ Ikaragai thĩinĩ wakwa na nĩ nĩndĩrĩkaraga thĩinĩ wanyu. Gũtirĩ rũhonge rũngĩciara maciaro rũrĩ rwiki; no nginya rũikare thĩinĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ mũtingĩciara maciaro mũtangĩkara thĩinĩ wakwa.

⁵ “Nĩ nĩ mũthabibũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mũndũ angĩkara thĩinĩ wakwa na nĩ njĩkare thĩinĩ wake, nĩarĩciara maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na nĩ mũtirĩ ũndũ mũngĩhota gwĩka. ⁶ Mũndũ o wothe angĩaga gũikara thĩinĩ wakwa-rĩ, atarĩ o ta rũhonge rũrĩa rũteagwo rũkooma; hongie icio nĩkũnganio ciũnganagio, igaikio mwaki-inĩ ikahĩa. ⁷ Mũngĩkara thĩinĩ wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare

thiini wanyu, hooyai o kiria giothe mungienda, na nimukuheo kio. ⁸ Undu uria ungiogocithia Baba ni ati, muciarage maciaro maingi niguu mwionanie muri arutwo akwa.

⁹ "O ta uria Baba anyendete, uguo noguo na ni ndimwendete. Riu-ri, ikaragai o wendo-ini wakwa. ¹⁰ Mungiathikira maathani makwa-ri, nimirikaraga wendo-ini wakwa o ta uria ni njathikiire maathani ma Baba na ngaikara wendo-ini wake. ¹¹ Ndamwira maundu macio niguu gikeno giakwa kigie thiini wanyu, nakio gikeno kianyu gikinyanire. ¹² Riathani riakwa ni riri: Endanagai inyu ene, o ta uria ni ndimwendete. ¹³ Gutiri mundu uri wendo munene kuri uyū, ati mundu no arute muoyo wake ni undu wa arata ake. ¹⁴ Inyu muri arata akwa, mungika uria ndimwathite. ¹⁵ Ndigucoka kumwita ndungata, tondū ndungata ndimenyaga uria mumiahi areeka; no inyu ndimwithe arata nigukorwo maundu maria mothe ndirutiite kuuma kuri Baba ndimumenyithite. ¹⁶ Ti inyu mwathurire, no ni ni ndamuthurire, na ngimwamura muthi mugaciare maciaro, namo maciaro macio matuure. Nake Baba niakamuhe kiria giothe mukahooya thiini wa rirtwa riakwa. ¹⁷ Riri niri riathani riakwa: Endanagai.

Andu a Thi Guthura Arutwo

¹⁸ "Andu a thi mangimuthura, menyai ati ni ni maambire guthura. ¹⁹ Korwo muri a guku thi, andu a thi no mamwende ta muri ao. No riri, inyu mutiri a guku thi, no ndimwathurite kuuma kuri andu a thi. Niki andu a thi mamwathire. ²⁰ Ririkanai uhoru uria ndamwiri atiri, 'Gutiri ndungata nene gukira mumiahi.' Angikorwo ni manyariire, o na inyu nimakamunyarira. Angikorwo nimathikiire urutani wakwa o na wanyu nimakawathikira. ²¹ Nao makaamwika uguo ni undu wa rirtwa riakwa, nigukorwo matiui uria wandumire.

²² "Korwo ndiokire ngimahe uhoru, matingiamenyire ni ehia. No riu matiri na kigwatio ni undu wa mehia mao. ²³ Mundu uria uthurite, niathuire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndiikite gatagati-ini kao maundu maria matari mekwo ni mundu ungi matingiamenyire ni ehia. No riu nimonete ciamu ici, no no mathuire na magathura Baba. ²⁵ No nigeetha kuhingio uria kwandikito Watho-ini wao atiri, 'Nimathurire hataru gitumi.'

²⁶ "Hindi iria Muteithia agooka, uria ngaamutumira kuuma kuri Baba, na niwe Roho wa ma uria uumaga kuri Baba, we niakaheana uira wakwa. ²⁷ Na o na inyu no nginya mukaaruta uira, tondū muturite na ni kuuma o kiambiria.

16

¹ "Ndamwira maundu macio mothe nigeetha mutikanae gutiganiria witi. ² Nimakamungata thunagogi-ini; na uhoru wa ma ni ati, kuri hindi iguuka riria mundu o wothu ukaamuraga ageciiragia ati ni Ngai aratungatira. ³ Mageekaga maundu macio ni undu matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwira maundu macio nigeetha hindi iyo yakinya mukaaririkana ati ndamwiri. Ndamwiri maundu macio kiambiria-ini tondū ndari hamwe na inyu.

Wira wa Roho Mutheru

⁵ "Riu ninguthi kuri uria wandumire. No gutiri o na umwe wanyu uranjuria atiri, 'Urathi ku?' ⁶ Mwayurwo ni kieha ni tondū ndamwira maundu macio. ⁷ No ngumwira atiri na ma, ni kwagiriire ni thi ni undu wanyu. Tondū ndaaga guthi, Muteithia ndagooka kuri inyu. No ndaathi, ningamutuma oke kuri inyu. ⁸ Nake oka, niakaiguithia andu a guku thi uria mahitite uhoru-ini wa mehia, na uhoru-ini wa uthingu, o na uhoru-ini wa ciira: ⁹ Nimahitite uhoru-ini wa mehia, nigukorwo andu matinjitikite; ¹⁰ nimahitite uhoru-ini wa uthingu, nigukorwo

ndirathiĩ kũrĩ Baba kũrĩa mũtangĩcooka kũnyona; ¹¹ na nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira.

¹² “Ndĩ na maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmwĩra, makĩria ya marĩa mũngĩhota kũũmirĩria rĩu. ¹³ No rĩrĩ, Roho Mũtheru ũcio wa ma oka, nĩakamũtongoria ũhoro-inĩ ũrĩa wa ma wothe. Ndakaaragia ũhoro wake mwene; akaaragia ũhoro wa maũndũ marĩa aigũite, ningĩ nĩakamwĩra ũhoro wa maũndũ marĩa magooka thuutha. ¹⁴ Nĩakangoocithia nĩgũkorwo nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ. ¹⁵ Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ, mũũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

Kĩeha kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtuĩka Gĩkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, ningĩ atĩ ‘Tondũ ndirathiĩ kũrĩ Baba?’ ” ¹⁸ Magĩthĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithuĩ tũtiramenya ũrĩa aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrorania ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona?’ ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcakaerĩ andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyitwo nĩ kĩaeha, no kĩaeha, kĩaanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mũndũ-wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩaeha, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kũu. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ũndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkaahooya thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩaanyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na njĩra ĩyo, no ngaamwĩraga ũhoro wa Baba itekũhithĩrĩra. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmwĩtĩkĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũratũhe ũhoro wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. ũhoro ũcio nĩwatũma twĩtĩkie atĩ woimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! ³² No hĩndĩ nĩiroka, na nĩnginyu, rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩ.

³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩnĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩna. No ũmĩrĩriai! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

¹ Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrora na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Gocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgocithie. ² Nĩgũkorwo nĩmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. ⁴ Nĩngũgocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũrĩa ndaarĩ nago hamwe nawe o mbere thĩ ĩtaanaġĩa.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩnguũrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩtwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkũthe o, nao nĩmathĩkĩire kiugo ġĩaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciũmĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtikĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtikĩra atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩrĩa ġiothe ndĩ nakĩo nĩ ġĩaku, na kĩrĩa ġiothe ũrĩ nakĩo nĩ ġĩakwa. Nago ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitĩre na ũhoti wa rĩtwa rĩaku, rĩtwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matũke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩrĩa ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagitaġĩa na ngamamenyerera na rĩtwa rĩu waheire. ġĩtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũrĩa wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ ġĩkeno ġĩakwa kĩrĩ ġĩkinyanĩru kũna thĩinĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo ġĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Ihooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitaġĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. ¹⁹ Ndĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũrĩa wa ma.

Jesũ Kũhoera Etĩkia othe

²⁰ “Nĩngĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndirahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikĩa nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, ²¹ nĩguo othe matũke ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩinĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩinĩ waku. O nao maroġĩa thĩinĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²² Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire, nĩguo matũke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, ²³ nĩ ndĩ thĩinĩ wao, nawe ũrĩ thĩinĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩmwendete o ta ũrĩa ũnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na nĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ ĩtanombwo.

²⁵ “Baba Mũthingu, o na ġũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũrĩ-rĩ, nĩ nĩngũũĩ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²⁶ Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩrĩa gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũrĩa ũnyendete nago ũikarage thĩinĩ wao na nĩguo o na nĩ mwene ngoragwo thĩinĩ wao.”

¹ Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthiĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũĩ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaiyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyanĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthiĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyanĩire aarũngĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata ĩyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũira?”

Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ ĩyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩooĩ nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũrĩa warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonyia Petero.

¹⁷ Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiicĩirie mwaki ũrĩa ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa Mũnene kũũria Jesũ Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene oragia Jesũ ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njarĩirie andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hito. ²¹ Ũranjũria ũguo nĩkĩ? Ũria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũrĩa ndanoiga.”

²² Rĩrĩa Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ũguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” ²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

Petero Gũkaana Jesũ rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

²⁵ O hĩndĩ ĩyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

²⁶ Ndongata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũrĩa Petero aatinĩtie gũtũ, ikĩmũũria atĩrĩ, “Na githĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mũtamaiyũ?” ²⁷ O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga.

Jesũ Mbere ya Pilato

²⁸ Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaiafa makĩmũtwara gĩkaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rũciinĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatoonyire gĩkaro kũ; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũ nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

³⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

³¹ Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.” ³² Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩkaro kũ kĩa Barũthi, agĩta Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoru wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

³⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndongata ciakwa nicingĩndũĩrĩre ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũrĩa wa ma. Mũndũ o wothe ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma nĩathikagĩrĩria.”

³⁸ Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Ũhoru wa ma nĩ ũrĩkũ?” Aarĩkia kũũria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. ³⁹ No ningĩ nĩ mũtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohorere ‘mũthamaki wa Ayahudi?’”

⁴⁰ Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, “Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohorere Baraba!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mũtunyani.

19

Jesũ Gũtuĩrwo kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko. ² Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mũigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, ³ igathiaga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ.

4 O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩira Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” 5 Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mũigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

6 Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũtĩ-igũrũ! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Mueoi mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoru wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

7 Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

8 Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, 9 agĩcooka thĩinĩ wa nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. 10 Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooĩ ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũtĩ igũrũ?”

11 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehia marĩa manene.”

12 Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthiĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ũngĩrekereria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wothe wĩtuaga mũthamaki nĩamenete Kaisari.”

13 Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mũtuanĩri cira handũ hoĩkaine ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha).

14 Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩira Ayahudi atĩrĩ, “Ũyũ mũthamaki wanyu.”

15 No-o makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ mũthamaki ũngĩ tiga Kaisari.”

16 Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũtĩ-igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

Nacio thigari ikĩnyiita Jesũ. 17 Na ekuuĩre mũtharaba wake agĩthiĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Golgotha.)

18 Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

19 Nake Pilato akĩandĩkithia kĩbaũ na gĩkĩhũũrĩrwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. 20 Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambĩrwo haarĩ hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩbaũ kũ kĩandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.* 21 Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩira Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

22 Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũguo ndandĩka nĩndandĩka.”

23 Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

* 19:20 Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rũmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

²⁴ Nacio ikĩirana atĩrĩ, “Nĩtũtugei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mĩtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthiĩ nayo.”

Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ,
 “Maagayanire nguo ciakwa,
 na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mĩtĩ.”

Ūguo nĩguo thigari ciekire.

²⁵ Hakuhĩ na mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. ²⁶ Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩ hakuhĩ nake, akĩira nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” ²⁷ agĩcooka akĩira mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ūcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ iyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthiĩ gũtũũra mũciĩ kwa mũrutwo ũcio.

Gũkua kwa Jesũ

²⁸ Thuutha ũcio, Jesũ amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandĩko mahinge, akiuga atĩrĩ, “Nĩnyootiĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji iyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩria kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ irĩa Jesũ aamĩkundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoru nĩwathira.” Na oiga ũguo, akĩinamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mũrĩ iyo itigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mũrĩ yao icuurũrio. ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthiĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũrĩa mambanĩrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ũcio ũngĩ. ³³ No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona atĩ nĩarĩkĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. ³⁵ Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio nĩarutĩte ũira, nago ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyuĩ mwĩtikie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo.” ³⁷ O na ningĩ no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩra na hito tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthiĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathiĩte kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio iyo mĩnungi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩirwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩnĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, irĩa itakoretwo iigĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra iyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ, makĩiga Jesũ ho.

20

Mbĩrĩra Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromoni rĩrĩ rĩeherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ ateng’erete kũrĩ Simoni Petero

na mūrutwo ūrĩa ūngĩ, ūrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtiũ harĩa mamũigĩte!”

³ Nĩ ūndũ ūcio Petero na mūrutwo ūcio ūngĩ makiumagara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng’era, no mūrutwo ūcio ūngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩnamĩrĩra, na akĩrora thĩinĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ūrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩinĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa Jesũ ohetwo mūtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ūcio mūrutwo ūcio ūngĩ, ūrĩa wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩinĩ. Akĩona na agĩtĩkia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ ĩyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩinĩ, ¹² akĩona araike eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo, ūmwe agaikara mūtwe-inĩ nake ūcio ūngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mūtumia ūyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũ harĩa mamũigĩte.” ¹⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mūtumia ūyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria? Nũ ūracaria?”

Mariamu agĩciiria atĩ ūcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, akorwo nĩwe ūmweheretie njĩra harĩa ūmũigĩte nĩguo thĩ ngamuo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩta, “Mariamu!”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ūndũ ndirĩ ndĩrambata thĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩ kũrĩ arutwo akwa, ūmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ūhoru, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrĩte maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ūcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ūguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ūndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ūrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ūguo, akĩmahũhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ūmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ūcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtĩkia ūhoru ūcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kīmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuũka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ Agĩcooka akĩĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũikie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, ĩtĩkia.”

²⁸ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire ciamu ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. ³¹ No rĩrĩ, ici ciandĩkitwo nĩgeetha mwĩtĩkie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtĩkia mũgĩe na muoyo thĩinĩ wa rĩtwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: ² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathiĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio matirĩ kĩndũ maagwatirie.

⁴ Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiai wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aigũire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩĩoha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũiyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩina rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatuĩkire. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩgagũre.” Hatirĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũuririe atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. ¹³ Nake Jesũ agĩthĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondu twakwa gĩa kũrĩa.”

¹⁶ Ningĩ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’ondu ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩigua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’ondu ciakwa gĩa kũrĩa.” ¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũrĩa ũtekwenda gũthĩ.” ¹⁹ Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa!”

²⁰ Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ūcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ rĩrĩa marĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”) ²¹ Na rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhoru wake nĩ atĩa?”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku? Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” ²³ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩinĩ wa aariĩ a Ithe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku?”

²⁴ Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkite. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

²⁵ Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

ATŪMWO

Jesū Kuoywo Athi Igūrū

¹ Thīinī wa ibuku rīakwa rīa mbere, wee Theofilo-rī, nīndakwandīkīire maūndū mothe marīa Jesū aambīrīirie gwīka na kūrutana ² nginya mūthenya ūrīa oirwo agītwarwo igūrū thuutha wa kūhe atūmwō arīa aathuurīte mawatho na ūndū wa Roho Mūtheru. ³ Thuutha wa kūnyariirīka gwake, akīionania kūrī andū acio na akīheana imenyithia nyingī cia kuonania atī aarī muoyo. Nīamoimīrīire ihinda rīa mīthenya mīrongo īna, na akīaria ūhorō ūkonī ūthamaki wa Ngai. ⁴ Hīndī īmwe, rīrīa aarīanagīra nao, nīamathire, akīmeera atīrī: “Mūtikoime Jerusalemu, no etererai kīheo kīrīa Ithe witū eeranīire, o kīrīa inyuī mwanaigwa ngīaria ūhorō wakīo. ⁵ Nīgūkorwo Johana aabatithanagia na maaī, no inyuī mūrībatithio na Roho Mūtheru mīthenya mīngī ītaanathira.”

⁶ Nī ūndū ūcio rīrīa maagomanire hamwe makīmūūria atīrī, “Mwathani, ihinda rīrī nīrīo ūgūcookeria andū a Isiraēli ūthamaki wao?”

⁷ Nake akīmeera atīrī: “Ti ūhorō wanyu kūmenya ciathī o na kana mahinda marīa Ithe witū atuīte na ūhoti wake mwene. ⁸ No nīmūrīheo hinya rīrīa Roho Mūtheru arīūka igūrū rīanyu; na inyuī nīmūgatuīka aira akwa thīinī wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thī.”

⁹ Aarīkia kuuga ūguo, akīoywo na igūrū o meroreire, narīo itu rīkīmūhumbīra magītiga kūmuona rīngī.

¹⁰ O hīndī īyo maikarīte macūthīrīirie mūno akīambata matu-inī-rī, o rīmwe andū eerī mehumbīte nguo njerū makīrūgama o hau maarī. ¹¹ Makīmooria atīrī, “Andū aya a Galili,* mūrūgamīte haha mūcūthīrīirie igūrū nīkī? Jesū o ro ūcio, ūrīa weherio harī inyuī aatwarwo igūrū-rī, agaacooka o ro ūguo mwamuona agīthī.”

Mathia Gūthuurwo Acooke Ithenya rīa Judasi

¹² Hīndī īyo magīcooka Jerusalemu moimīte Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū,† mūigana wa rūgendo rūrīa rūngīathīirwo mūthenya wa Thabatū kuuma itūūra inene. ¹³ Rīrīa maakinyire, makīambata nyūmba ya igūrū īrīa maikaraga. Nao andū arīa maarī ho maarī Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mūrū wa Alufayo, na Simoni Mūzelote, na Judasi mūrū wa Jakubu. ¹⁴ Othe makīnyīitanīra hamwe, makīrūmanīrīria kūhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesū, o na ariū a nyina na Jesū.

¹⁵ Na rīrī, matukū-inī macio Petero akīrūgama gatagatī-inī ka andū arīa meetīkītie (gīkundi kīa andū ta igana rīa mīrongo īrī), ¹⁶ akiuga atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, Maandīko no nginya mangīahingire marīa Roho Mūtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ūhorō ūkonī Judasi, ūrīa watongoririe andū arīa maanyīitire Jesū. ¹⁷ Aarī ūmwe witū na nīagwatanagīra na ithuī ūtungata-inī ūyū.”

¹⁸ (Judasi nīagūrīre gīthaka na kīheo kīrīa aamūkīrīre nī ūndū wa waganu wake. Nake akīgūa gīthaka-inī kīu na mūnduru, nayo nda yake īgītathūka, namo mara mothe makīuma. ¹⁹ Andū othe a kīu Jerusalemu makīigua ūhorō ūcio, na nī ūndū ūcio magīta gīthaka kīu na rūthiomi rwao Ekiladama, ūguo nī kuuga, Gīthaka kīa Thakame.)

²⁰ “Nīgūkorwo nī kwandīkītvo Ibuku-inī rīa Thaburi atīrī, “ ‘Mūciī wake ūrokira ihooru;

* **1:11** Arutwo a Jesū othe moimīte Galili tīga o Judasi, no hīndī īno nīeyūragīte. † **1:12** Kīrīma gīkī kīarī gatagatī ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietīkīrītīo gūthī rūgendo rūraihu mūthenya wa Thabatū.

kūroaga mūndū wa gūtūūra kuo,
ningĩ gūkaandīkwo atīrī,
“ ‘Ūtongoria wake ūrooywo nī mūndū ūngī.’

²¹ Nī ūndū ūcio nī kwagīrīire gūthuurwo mūndū ūmwe kuuma kūrī andū arīa makoretwo marī hamwe na ithuī ihinda rīothe rīrīa Mwathani Jesū aaceeraga na ithuī, ²² kwambīrīria hīndī ya ūbatithio wa Johana nginya hīndī īrīa Jesū oirwo akīambata akīehera harī ithuī. Nīgūkorwo mūndū ūmwe wa aya no nginya atuīke mūira hamwe na ithuī ūhorō-inī wa kūrīūka gwake.”

²³ Nī ūndū ūcio makīrūgamia andū eerī, Jusufu ūrīa wetagwo Barasaba‡ (na no oīkaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magīcooka makīhooya makiuga atīrī, “Mwathani, wee nīūū ngoro ya mūndū wothe. Tuonie nūū wa aya eerī ūthuurīte ²⁵ nīguo oe ūtungata ūyū wa gūtūūka mūtūmwō, ūrīa Judasi aatigire nīguo athī kūrīa kūrī gwake.” ²⁶ Magīcooka magīcuuka mītī, nago mūtī ūkīgwīra Mathia; nī ūndū ūcio akīongererwo harī atūmwō acio ikūmi na ūmwe.

2

Roho Mūtheru Gūūka Hīndī ya Bendegothito

¹ Hīndī īrīa mūthenya wa Bendegothito* wakinyire-rī, acio othe magīkorwo maarī handū hamwe. ² Na o rīmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ūgīūka kuuma igūrū, ūkīyūra nyūmba yothe īrīa maaikarīte. ³ Makīona kīndū gīatarīi ta nīnīmbī cia mwaki iria ciagayūkanīte igīkara igūrū rīa mūndū o mūndū. ⁴ Othe makīyūrio Roho Mūtheru na makīambīrīria kwaria na thiomi ingī o ta ūrīa Roho aamahotīthirie.

⁵ Na rīrī, kūu Jerusalemu nī gwaikaraga Ayahudi etigīri Ngai kuuma ndūrīrī-inī ciothe cia thī. ⁶ Rīrīa maiguire mūgambo ūcio, gīkundi kīa andū gīgīcookanīrīra kīgegete, tondū o mūndū aamaiguaga makīaria na rūthiomi rwake kīūmbe. ⁷ Nao makīgega mūno, makīūrania atīrī, “Githī andū aya othe maraaria ti andū a Galili? ⁸ Nī kī kīratūma mūndū o mūndū witū amaigūe makīaria na rūthiomi rwa kūrīa aaciarīrwo? ⁹ Andū a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andū arīa matūūraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mīena ya Libia īrīa īrī gūkuhī na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andū arīa meegarūrīte magatuīka Ayahudi); na andū a Kirete, na a Arabia, tūramaigua makīaria na thiomi ciitū ūhorō wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakīte na makagega makīūrania atīrī, “Ūū nī kuuga atīa?”

¹³ Amwe ao, o na kūrī ūguo, nīmamathirīkirie, makiuga atīrī, “Aya nīkūrīo marīitwo nī ndibei.”

Petero Kwarīria Gīkundi kīa Andū

¹⁴ Hīndī īyo Petero akīrūgama hamwe na arīa ikūmi na ūmwe, akīanīrīra na akīarīria gīkundi kīu kīa andū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aitū Ayahudi o na inyuī inyothe mūtūūraga Jerusalemu, rekei ndīmūtaarīrie ūhorō ūyū; thikīrīria wega ūrīa nguuga. ¹⁵ Andū aya ti arīu, ta ūrīa mūreciiria. Rīu nī thaa ithatū tu cia rūciinī! ¹⁶ Aca gūtitarīi ta ūguo, ūhorō ūyū nīguo warītio nī mūnabii Joeli, akiuga atīrī:

¹⁷ “ ‘Ngai ekuuga atīrī, matukū-inī ma kūrīgīrīria nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Ariū na aarī anyu nīmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nīmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

‡ 1:23 Barasaba nī kuuga “Mūrū wa Thabatū.” * 2:1 Bendegothito nī kuuga “mīrongo itano” (Alaw 23:16) tondū gīathī kīu gīokaga mūthenya wa mīrongo itano kuuma kiumia kīa Bathaka.

- 18 O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa matukũ-inĩ macio,
nacio nĩkarathaga mohoro.
- 19 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ,
na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ĩkwambata.
- 20 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene wa Mwathani ũrĩa ũrĩ riiri gũkinya.
- 21 Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wotho ũgaakaĩra
rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.’
- 22 “Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai ũhoru ũyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ mũndũ
waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa ciama, na morirũ, na cionereria, iria Ngai
aaringire gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa inyuĩ ene mũũĩ. 23 Mũndũ
ũyũ aaneanirwo moko-inĩ manyu, kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete
o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio nĩ andũ arĩa aaganu, mũkĩmũũraga na njĩra ya
kũmwambithia mũtharaba-inĩ. 24 No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ,
akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire atũũre anyiitĩtwo nĩkĩo.
- 25 Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ũhoru wake:
“ Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.
- 26 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ rwakwa rũgakena;
o naguo mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko,
- 27 tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke ũrĩa waku Mũtheru abuthe.
- 28 Nĩũũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.’
- 29 “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi
nĩakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. 30 Nowe
aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria
ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. 31 Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio
mbere, nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩrio mbĩrĩra-inĩ, o na
kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. 32 Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira
a ũhoru ũcio. 33 Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na nĩamũkĩrĩre
kĩĩranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩrie Roho ta ũrĩa mũrona
rũ na mũkaigua. 34 Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩ igũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,
“ Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ:
“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,
- 35 o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku
gaturwa ka makinya maku.”’
- 36 “Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o ũcio
mwambire, Mwathani na Kristũ.”
- 37 Rĩrĩa andũ maiguire ũhoru ũcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero na
atũmwo acio angĩ atĩrĩ, “Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”
- 38 Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩrĩrei na mũbatithio mũndũ o mũndũ
thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ
mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. 39 Kĩĩranĩro gĩkĩ nĩ kĩa nyu na ciana cianyu,
na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke
harĩ we.”

⁴⁰ Akīmataara na ciugo ingĩ nyingĩ, akīmakaanagia; na akīmathaitha, akīmeera atĩrĩ, “Mwĩhonokiei kuuma kūrĩ rūciaro rūrũ ruogomu.” ⁴¹ Andũ arĩa meetĩkĩrire ndũmĩrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio makĩongerereka andũ ta ngiri ithatũ.

Ngwatanĩro ya Andũ arĩa Metĩkĩtie

⁴² Nao nĩmerutiire kũgwatĩria ũrutani wa atūmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhoronĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. ⁴³ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya, nao atūmwo magĩka morirũ maingĩ, na makĩringa ciama. ⁴⁴ Andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra indo ciothe. ⁴⁵ Makĩendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mũndũ o wothe kũringana na bata wake. ⁴⁶ O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩanĩra marĩ na gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka kūrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o mũthenya.

3

Petero Kũhonia Mũndũ warĩ Mwonju

¹ Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire magĩthĩ hekarũ-inĩ ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ thaa kenda cia mũthenya. ² Na rĩrĩ, mũndũ waciarĩtwo arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka, akaigwo ho o mũthenya nĩguo ahooc mbeeca kūrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ hakuhĩ gũtoonya-rĩ, akĩmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makĩmũkũrĩra maitho. Hĩndĩ ĩyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.” ⁷ Akĩmũnyiita guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ ĩyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtware. Agĩcooka agĩthĩ nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩtware na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyĩtĩrĩire Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩka mateng’erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomoni. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegĩa nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ? ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ũrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kūrĩ arĩa akuũ. Ithũĩ tũrĩ aira a ũhoro ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtikio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagũite na hinya. Nĩ rĩtwa rĩa Jesũ na wĩtikio ũrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa ĩnyuothe mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ, nĩnjũũĩ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ũrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ũrĩa aarĩtie o

mbere na tūnua twa anabii othe, akiuga atī Kristū wake nīakanyariirīka. ¹⁹ Nī ūndū ūcio mwīrirei na mūgarūrūke kūrī Ngai, nīgeetha mehia manyu meherio, nīguo mūgīe na mahinda ma kūrurumūkio moimīte kūrī Mwathani, na ²⁰ nīguo atūme Kristū, o we ūrīa wamūrītwo nī ūndū wanyu, nake nīwe Jesū. ²¹ We no nginya aikare igūrū o nginya ihinda rīkinye rīa Ngai rīa gūcookereria maūndū mothe, o ta ūrīa eranīire o tene na tūnua twa anabii aake atheru. ²² Nīgūkorwo Musa oigire atīrī, ‘Mwathani Ngai wanyu nīakamwarahūrīra mūnabii o ta nī kuuma kūrī andū anyu. Na no nginya mūgaathikīrīria ūrīa wothe akaamwīra. ²³ Na rīrī, mūdū o wothe ūrīa ūtakamūthikīrīria, nīakeherio biū kuuma kūrī andū ao.’

²⁴ “Ti-itherū, anabii othe kuuma hīndī ya Samūeli, arīa manaaria, nī maaririe ūhoru wa matukū maya. ²⁵ Na inyuī mūrī ariū a anabii, na a kīrīkanīro kīrīa Ngai aarīkanīire na maithe manyu. Eerire Iburahīmu atīrī, ‘Na nī ūndū wa rūciaro rwaku, andū othe a thī nīmakarathimwo.’ ²⁶ Rīrīa Ngai aariūkirie ndungata yake, aambire kūmītūma kūrī inyuī nīgeetha amūrathime na ūndū wa kūgarūra o ūmwe wanyu kuuma kūrī mītūūrīre yanyu ya waganu.”

4

Petero na Johana Marī Mbere ya Kīama

¹ Nao athīnjīri-Ngai, na mūnene wa arangīri a hekarū, o na Asadukai magīthī harī Petero na Johana rīrīa maaragīria andū. ² Nīmaiguīte ūūru mūno tondū atūmwo nīmarutaga andū na makahunjia ūhoru wa kūrīūka kuuma kūrī arīa akuū thīinī wa Jesū. ³ Makīnyiita Petero na Johana, na tondū kwarī hwaī-inī, makīmaikia njeera nginya mūthenya ūyū ūngī warūmīrīire. ⁴ No rīrī, andū aingī arīa maiguire ndūmīrīri iyo nīmetīkirie, nago mūigana wa arūme ūkīongerereka magīkina ta 5,000.

⁵ Mūthenya ūyū ūngī, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makīgomana kūu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, aarī ho, marī na Kaiafa, na Johana, na Alekīsandero, na andū arīa angī maarī a nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. ⁷ Magīathana atī Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makīambīrīria kūmooria ciūria. Makīmooria atīrī, “Mūrahotire gwīka ūndū ūcio na hinya ūrīkū, kana na rīitwa rīrīkū?”

⁸ Nake Petero, aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, akīmeera atīrī, “Inyuī aathani na athuuri a andū! ⁹ Angīkorwo twītītītwo ūmūthī nīgeetha tūtaarīrie ūhoru wa gūko kīega kīrīa gūkīrwo mūdū ūcio ūratūūrīte arī mwonju, na tūūrīo ūrīa arahoniriorī, ¹⁰ kīmenyei inyuī, o na andū othe a Isiraeli atīrī: Mūdū ūyū arūngīi mbere yanyu arī mūhonu nī ūndū wa rīitwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūrīa mwambithirie, nake Ngai akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū. ¹¹ We nīwe “‘ihiga rīrīa inyuī aaki mwaregire,

na nīrīo rītuīkīte ihiga rīrīa inene rīa koine.’

¹² Nago ūhonokio ndūngīoneka harī mūdū ūngī o wothe, nī ūndū gūtīrī rīitwa rīngī gūkū thī rīheanītītwo kūrī andū rīngītūhonokia.”

¹³ Rīrīa monire ūūmīrīru wa Petero na Johana, na makīmenya atī matiarī athomu, na atī maarī andū o ūguo-rī, makīgega na makīmenya atī andū acio maakoreetwo marī na Jesū. ¹⁴ No rīrī, mona mūdū ūcio wahonetio arūgamīte hamwe nao-rī, matingīahotire kuuga ūndū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmaatha mehere Kīama-inī, nao athuuri magīciira marī oiki. ¹⁶ Makīūrānia atīrī, “Andū aya tūkūmeeka atīa? Andū othe arīa matūūrāga Jerusalemu nīmooī atī nīmaringīte kīama kīnene na tūtingīhota gūkaana ūhoru wakīo. ¹⁷ No nīguo tūgirie ūndū ūyū gūthī na mbere makīria gatagatī-inī ka andū-rī, no nginya tūkaanie andū aya kwarīria mūdū o na ūrīkū na rīitwa rīu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩinĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩitwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kũmakaania, maamehĩire mũno, makĩmarekereria mathĩ. Matingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“ ‘Nĩ kũ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,

na mokĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩrie maguta. ²⁸ O mekire ũrĩa hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhiire, na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe. ³³ Nao atũmwo, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩa. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũrĩa atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa ũũmanĩrĩria), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

5

Anania na Safira

* **4:36** O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

¹ Na rīrī, mūndū wetagwo Anania, marī hamwe na mūtumia wake Safira o nao nīmendirie gīcunji gīa gīthaka kīao. ² Anania agītīgīria mbeeca imwe, no icio ingī agīcirehe na agīciiga magūrū-inī ma atūmwō, nake mūtumia wake Safira agīkorwo nīooī ūhoro ūcio wega.

³ Nowe Petero akīmūūria atīrī, “Anania, nī kīi ngoro yaku iyyūrītwo nī Shaitani ūguo, agatūma ūheenie Roho Mūtheru, na ūgetīgīria mbeeca imwe cia iria wendetie gīthaka? ⁴ Rīrīa ūtarakīendetie-rī, githī gītīrarī gīaku? Na thuutha wa gūkiendia-rī, githī mbeeca itīrakīrī o ciaku wīke nacio o ūrīa ūkwenda? Ūreciiririe gwīka ūguo nīkī? Ti andū ūheeneticie, no nī Ngai.”

⁵ Rīrīa Anania aiguire ūguo-rī, akīgūa thī na agīkua. Nao andū arīa othe maiguire ūrīa kwahaana makīyūrwo nī guoya. ⁶ Nao aanake magīūka, makīoha mwīrī wake na cuka, makīuumia nja na makīūthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatū-rī, mūtumia wake agītoonya atekūmenya ūrīa gwekīkīte. ⁸ Petero akīmūūria atīrī, “Ta njīra atīrī, ici nīcio mbeeca iria wee na Anania mūrendirie gīthaka?”

Nake mūtumia ūcio agīcookia atīrī, “Īi, nīcio tūrendirie.”

⁹ Petero akīmūūria atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūrīkanīre mūgerie Roho wa Mwathani? Atīrīrī, magūrū ma andū arīa maathika mūthuuriguo marī mūromo-inī, nīmegūkūumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akīgūa thī magūrū-inī make, agīkua. Nao aanake magītoonya, makīmūkora akuīte, makīmuoya, magīthīi, makīmūthika hakuhī na mūthuuriwe.

¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andū arīa othe maiguire maūndū macio makīnyīitwo nī guoya mūnene.

Atūmwō Kūhonia Andū aingī

¹² Na rīrī, atūmwō nīmaringire ciama nyingī, na makīonania morirū gatagatī-inī ka andū. Nao andū arīa othe metīkītie nīmagomanaga hamwe Gīthaku-inī gīa Solomoni. ¹³ Gūtīrī mūndū wacookire kūgeria gwīturanīra nao, o na gūtūika andū nīmamaheete gītīio mūno. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, arūme na andū-a-nja aingī nīmetīkirie Mwathani, naguo mūigana wao ūkīongerereka. ¹⁵ Nī ūndū wa ūguo, andū nīmareehaga andū arīa arūaru njīra-inī, makamakomeria itanda na ibarī, nīguo naarī amwe ao mahutio nī kīruru gīa Petero. ¹⁶ Ningī andū aingī nīmonganaga hamwe moimīte matūūra-inī marīa maathiūrūrūkīirie Jerusalemu, makareehaga andū ao arīa arūaru, na arīa manyariiragwo nī ngoma thūku, nao othe makahonio.

Atūmwō Kūnyariirwo

¹⁷ Na rīrī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa othe maakoragwo nake, arīa maarī a thiritū ya Asadukai, makīyūrwo nī ūiru. ¹⁸ Makīnyīita atūmwō, makīmaikia njeera irīa ya mūingī. ¹⁹ No ūtukū-rī, mūraika wa Mwathani akīhingūra mīrango ya njeera, na akīmoimia nja. ²⁰ Akīmeera atīrī, “Thīi mūrūgame hekarū-inī, mwīre andū ūhoro wothe wa muoyo ūyū mwerū.”

²¹ Na rīrī, ruoro rūgītema magītoonya hekarū-inī, na makīambīrīria kūruta andū o ta ūrīa meerīitwo.

Rīrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa maakoragwo nake maakinyire-rī, magīcookanīrīria Kīama, kīūngano gīa athuuri othe a Isiraēli, na magītūmana njeera atūmwō magīrwo. ²² No rīrīa thigari ciakinyire njeera-rī, itiamakorire kuo. Nī ūndū ūcio, magīcookia ūhoro makīmeera atīrī, ²³ “Twakora mīrango ya njeera irī mīhinge wega, nao arangīri marūgamīte mīrango-inī; no twamīhingūra, tūtīnakora mūndū kūu thīinī.” ²⁴ Rīrīa mūnene wa arangīri a hekarū na athīnjīri-Ngai arīa anene maiguire ūhoro ūcio makīmaka na makīrigwo nī ūrīa gūgūikara.

²⁵ Hīndī iyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthiĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atūmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atūmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩitwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutanĩirie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio.”

²⁹ Petero na atūmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ! ³⁰ Ngai wa maithe maitũ nĩariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ũrĩa mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ũrĩa Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩrĩa maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watĩitwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ũrĩa mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe agĩtũuaga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri ta magana mana. Nĩooragirwo, nao arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo na ũhoru ũcio wothe ũgĩtuĩka wa tũhũ. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ũrĩa woimĩte Galili akĩyũmĩria matukũ-inĩ ma kwĩyandĩkithia na agĩtongoria mbũtũ ya andũ nĩguo makararie watho. O nake akĩũragwo, na arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, igũrũ rĩkonĩ ũhoru ũyũ ngũmũtaara atĩrĩ, tiganai na andũ aya! Marekei mathiĩ! Nĩ ũndũ angĩkorwo muoroto kana ciiko ciao ciumanĩte na ũmũndũ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũgũthira. ³⁹ No angĩkorwo ũndũ ũyũ uumanĩte na Ngai, mũtingĩhota kũgirĩrĩria andũ aya; mũgwĩkora mũkĩhũũrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magĩtũkanya na mũario yake. Nao magĩta atūmwo matoonye makĩmahũũrithia iboko.* Magĩcooka makĩmaatha matikaarie thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, magĩcooka makĩmarekereria mathiĩ.

⁴¹ Nao atūmwo makiuma Kĩama-inĩ makenete tondũ wa ũrĩa maatuĩtwo aagĩrĩru a gũconorithio nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩu. ⁴² Mũthenya o mũthenya, marĩ hekarũ-inĩ o na marĩ mĩcii-inĩ, matiigana gũtiga kũrutana na kũhunja ũhoru ũcio mwega atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

6

Andũ Mũgwanja Gũthuurwo

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio rĩrĩa mũigana wa arutwo wongererekaga-rĩ, Ayahudi amwe arĩa maaciariĩrwo kwa Ayunani nĩmatetirie Ayahudi a Kĩhibirania tondũ atumia ao a ndigwa matiagayagĩrwo irio rĩrĩa ikũgayanwo o mũthenya. ² Nĩ ũndũ ũcio, atūmwo acio ikũmi na eerĩ magĩcookanĩrĩria arutwo othe hamwe na makĩmeera atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire tũtiganĩrie ũtungata wa kiugo kĩa Ngai nĩguo tũtungatage metha-inĩ. ³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, thuurai andũ mũgwanja kuuma gatagatĩ-inĩ kanyu, andũ arĩa moĩkaine atĩ nĩ maiyũrĩtwo nĩ Roho, o na ũũgĩ, na nĩtũkũmehokera wĩra ũcio, ⁴ na ithuĩ tũrũmbũye ũhoru wa mahooya na ũtungata wa kiugo.”

* **5:40** Mũyahudi angĩonirwo na mahĩtia, aatuuagĩrwo kũhũũrwo iboko mũrongo itatũ na kenda.

⁵ Ũndũ ũcio moigire nĩwakenirie gĩkundi kũu gĩothe. Nao magĩthũura Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wĩtĩkio na Roho Mũtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mũndũ wa kuuma Antiokia ũrĩa wagarũrũkĩte agatuĩka Mũyahudi. ⁶ Makĩneana andũ acio kũrĩ atũmwo, nao atũmwo makĩmahoaera na makĩmaigĩrĩra moko.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩkĩhunja. Mũigana wa arutwo kũu Jerusalemũ ũkĩongerereka mũno, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩgĩathĩkĩra ũhoro wa wĩtĩkio.

Stefano Kũnyiitwo

⁸ Na rĩrĩ, Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai na ũhoti, nĩekire morirũ manene na akĩringa ciama gatagatĩ-inĩ ka andũ. ⁹ No rĩrĩ, nĩ kuoimĩrĩre ngarari kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore (ta ũrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na Aleksanderia o hamwe na mabũrũri ma Kilikia na Asia. Andũ aya makĩambĩrĩria gũkararania na Stefano, ¹⁰ no matingĩetiiririe ũũgĩ wake kana Roho ũrĩa aaragia naguo.

¹¹ Hĩndĩ ĩyo makĩringĩrĩria andũ amwe na hito moige atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte Stefano akĩaria ciugo cia kũruma Musa, o na Ngai.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma okĩrĩtwo nĩ andũ, na athuuri, na arutani a watho. Makĩnyiita Stefano makĩmũrehe mbere ya Kĩama. ¹³ Magĩcooka makĩrehe aira a maheeni, arĩa maarutire ũira makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩũkagĩrĩra handũ haha hatheru, o na gũũkĩrĩra watho. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia handũ haha, na agarũre mĩtugo ĩrĩa Musa aatũtigĩre.”

¹⁵ Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩra Stefano maitho, nao makĩona ũthiũ wake ũtarĩ ta ũthiũ wa mũraika.

7

Stefano Kwarĩria Kĩama

¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Thitango ici nĩ cia ma?”

² Nake Stefano agĩcookia atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thikĩrĩria! Ngai mwene riiri nĩoimĩrĩire ithe witũ Iburahĩmu hĩndĩ ĩrĩa aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathiĩ gũtũũra bũrũri wa Harani. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Thaama uume bũrũri wanyu na ũtĩge andũ anyu, ũthiĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthiĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ mũtũũraga. ⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrĩre atĩ we hamwe na njiaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtuĩka hĩndĩ ĩyo Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njiaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ wacio, kũrĩa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa mĩaka magana mana.’ ⁷ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ũcio-rĩ, nĩkoima bũrũri ũcio, nacio nĩikaahooya irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩarĩkanĩire na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ũhoro wa kũrua. Nake Iburahĩmu agĩtuĩka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thikũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtuĩka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtuĩka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa maguuka maitũ kũiguĩra Jusufu ũiru, nĩmamwendirie bũrũri wa Misiri agatuĩke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atuĩke wa kwendeka nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ũndũ ũcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ũthamaki.

11 “Thuutha ūcio gūkīgīa ng’aragu būrūri-inī wothe wa Misiri, na Kaanani, na ĩkirehe gūthīnīka kūingī mūno, namo maithe maitū makīaga irio. 12 Rīrīa Jakubu aiguire atī Misiri nī kwarī na ngano, agītūma maithe maitū kuo hīndī ya mbere. 13 Na rīrīa maathiire riita rīa keerī-rī, Jusufu akīmenyithania kūrī ariū a ithe, nake Firaūni akīmenya ūhoru wa nyūmba ya Jusufu. 14 Thuutha wa ūguo-rī, Jusufu agītūmanīra ithe Jakubu na nyūmba yake yothe moke, nao othe maarī andū mīrongo mūgwanja na atano. 15 Nake Jakubu agīkūrūka, agīthī Misiri, kūrīa we na maithe maitū maakuīrīre. 16 Mīrī yao nīyacookirio Shekemu na ĩgīthikwo mbīrīra-inī ĩrīa Iburahīmu aagūrīte na mbeeca kuuma kūrī ariū a Hamori kūu Shekemu.

17 “Rīrīa ihinda rīakuhīrīrie rīa Ngai kūhingia kīranīro gīake kūrī Iburahīmu-rī, mūigana wa andū aitū kūu Misiri nīwongererekete mūno. 18 Hīndī ĩyo mūthamaki ūngī ūtooī ūhoru wa Jusufu agītūka wa gūthamaka Misiri. 19 Agīka andū aitū ūūru mūno na akīhinyīrīria maithe maitū na ūndū wa kūmaringīrīria na hinya mate tūkenge twao nīgeetha tūkue.

20 “Ihinda-inī rīu Musa nīaciarirwo, nake aarī mwana mūthaka mūno. Akīrererwo mūciī gwa ithe ihinda rīa mīeri ĩtatū. 21 Rīrīa aigirwo nja-rī, mwarī wa Firaūni akīmuoya akīmūrera ta mwana wake. 22 Musa agīthomithio na ūgī wothe wa andū a Misiri na aarī na hinya wa mīario na ciiko.

23 “Rīrīa Musa aakinyirie mīaka mīrongo ĩna-rī, agītua itua rīa gūceerera andū ao a Isiraēli. 24 Nīonire mūndū ūmwe wao akīnyariirwo nī mūndū wa Misiri. Nī ūndū ūcio agīthī kūmūrīria na akīmūrīhīria na ūndū wa kūrāga mūndū ūcio Mūmisiri. 25 Musa eeciirītie atī andū ao nīmangīonire atī Ngai nīamūhūthagīra nīgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. 26 Mūthenya ūyū ūngī Musa agīthī agīkora andū eerī a Isiraēli makīrūa. Akīgeria kūmaiguithania akīmeeraga atīrī, ‘Andū aya, inyuī mūrī a ithe ūmwe; nī kī kīratūma mwende gwīkana ūūru?’

27 “No mūndū ūrīa wekīte ūcio ūngī ūūru agīkiania Musa, akīmwīra atīrī, ‘Nūū wagūtuire mwathi na mūtūithania wa maciira maitū? 28 Ūrenda kūnjūraga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri ira?’ 29 Rīrīa Musa aiguire ūguo akīūra agīthī būrūri wa Midiani, kūrīa aatūrīre arī ta mūgeni na akīgīa na ariū eerī.

30 “Na rīrī, mīaka mīrongo ĩna yarīkia gūthira-rī, mūrāika akiumīrīra Musa arī nīnīmī-inī cia mwaki iria ciakanaga kīhinga-inī kūu werū-inī hakuhī na Kīrīma gīa Sinai. 31 Rīrīa onire ūguo, akīgega nī kīrīa onire. Na rīrīa aakuhagīrīria nīguo one wega-rī, akīgua mūgambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: 32 ‘Nī nī nī Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akīinaina nī gwītīgīra na ndaigana kūrora.

33 “Nake Mwathani akīmwīra atīrī, ‘Ruta iraatū ciaku, nīgūkorwo hau ūrūgamīte nī handū hatheru. 34 Ti-itherū nīnyonete kūhinyīrīrio kwa andū akwa kūu būrūri wa Misiri. Nīnjigūite gūcaaya kwao, na nīnjikūrūkīte thī nīguo ndīmohorithie. Rīu ūka nīngūgūtūma ūcooke Misiri.’

35 “Ūyū nowe Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūgūtūite mwathi witū na mūtūciirithia?’ Ngai we mwene nīamūtūmire atūke mūnene na mūkūūri wao, na ūndū wa mūrāika ūrīa wamūmīrīre kīhinga-inī. 36 Akīmatongoria makīuma Misiri na agīka morirū na akīringa ciama arī kūu Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa mīaka mīrongo ĩna kūu werū-inī.

37 “Ūyū nowe Musa ūrīa werire andū a Isiraēli atīrī, ‘Ngai nīakamūtūmīra mūnabii ta nī kuuma kūrī andū anyu kīumbe.’ 38 We aarī kīūngano-inī kūu werū-inī, arī hamwe na mūrāika ūrīa wamwarīrie Kīrīma-inī gīa Sinai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake nīamūkīrīre ciugo irī muoyo nīgeetha atūkinyīrie.

39 “No rīrī, maithe maitū nīmaregire kūmwathīkīra. Handū ha ūguo-rī, o makīmūrega, na thīnī wa ngoro ciao makīrīrīria gūcooka Misiri. 40 Nao makīra

Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiama bũrũri wa Misiri, tũtiũ ũrĩa onete!’

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũĩra kĩrĩa maathondekete na moko mao.

⁴² No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoru ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“ Nĩmwandutĩire magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli?

⁴³ Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,
na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩrĩa mwathondekire ya kũhooyaga.

Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo’ kũhĩtũka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitũ maarĩ na hema ĩrĩa yetagwo gĩkaru kĩa Ũira kũu werũ-inĩ. Nayo yathondekete o ta ũrĩa Ngai eerĩte Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete.

⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, matongoretio nĩ Joshua magĩũka nayo rĩrĩa menyĩĩtĩre bũrũri kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũrĩre ciehere mbere yao. Nayo ĩgĩtũũra kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi, ⁴⁶ ũrĩa wakenire nĩ gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩkaru. ⁴⁷ No Solomoni nĩwe wamwakĩire nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “ ‘Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ũguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?’

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro na matũ! Inyuĩ mũtarĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo nĩ maithe manyu? Mooragire o na andũ arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa Ũrĩa Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyaĩre na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera araike no mũkĩaga kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maĩguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maĩgua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagĩrĩria na mũgambo mũnene. ⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmũmia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩiga nguo ciao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩrĩa maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, “Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa.” ⁶⁰ Agĩcooka agĩtura ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndũkamoorie rĩhia rĩrĩ.” Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tiga atũmwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etigĩri Ngai magĩthika Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathiiaga nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathiiaga. ⁵ Filipu agĩikũrũka agĩthiĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunjia ũhoru wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩria ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciama iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩria ũria oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ũria warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩiaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthikagĩrĩria na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũria ũikaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩria meetĩkirie Filipu akĩhunjia ũhoru-ũria-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtĩkia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩra Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

¹⁴ Rĩria atũmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, ¹⁶ tondũ nginya hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩire mũndũ o na ũmwe wao; tiga o kũbatithio maabatithĩtio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

¹⁸ Rĩria Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atũmwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atĩrĩ, “Hei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũria wotho ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

²⁰ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciirĩtie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. ²² Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe Mwathani. Hihi nĩegũkũrekera nĩ ũndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. ²³ Nĩgũkorwo nguona ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooerai harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rĩria maarĩkirie kũheana ũira na kũhunjia kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia ũhoru-ũria-Mwega tũtũra-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

²⁶ Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩra Filipu atĩrĩ, “Thiĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra ĩria ya werũ-inĩ, ĩria ĩikũrũkĩte kuuma Jerusalemu ĩgathiĩ nginya Gaza.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩcemanina na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũria warũgamĩrĩire kĩgĩina gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.* Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya

* **8:27** ũmũthĩ bũrũri ũcio ũikaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

Ngai; ²⁸ na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. ²⁹ Roho akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ ngaari-inĩ ũrĩa ya mbarathi ũikare hakuhĩ nayo.”

³⁰ Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ ĩyo ya mbarathi, akĩgua mũndũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio ũrathoma?”

³¹ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagiire mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩra Filipu ahaice ngaari ĩyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mũndũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandĩko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondũ gĩhĩnjĩro-inĩ,

na o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga ki karĩ mbere ya mũndũ ũrĩa ũrakenja guoya, noguo o nake ataatumũrire kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana gũtuĩrwo ciira na kĩhooto.

Nũ ũngĩaria ũhoru wa njiaro ciake?

Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio ũkiuma gũkũ thĩ.”

³⁴ Mũndũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ, “Ndagũthaita, ta njĩra atĩrĩ, mũnabii araaria ũhoru wa ũ, nĩ ũhoru wake we mwene kana nĩ ũhoru wa mũndũ ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩrutia ũhoru hau, akĩmũhe ũhoru-ũrĩa-Mwega ũkonĩ Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthĩ-rĩ, magĩkinya handũ haarĩ na maaĩ, nake mũndũ ũcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩ kĩngĩgĩria mbatithio?” ³⁷ (Nake Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩtĩkia na ngoro yaku yothe, no ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtĩkitie atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”)

³⁸ Nake agĩathana ngaari ĩyo ya mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ĩyo Filipu na mũndũ ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa moimĩrire maaĩ-inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩweheria, nake mũndũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthĩ na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nĩonekanire Azota, na agĩthĩ akĩhunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9

Saũlũ Kũgarũrũka

¹ Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a Mwathani. Agĩthĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ² na akĩmũhooya marũa athĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ĩyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyiite amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩgua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maito ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita guoko makĩmũtwaru Dameski. ⁹ Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ Mwathani.”

11 Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. 12 Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

13 Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoro mũingĩ ũkoniĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneke andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa Jerusalemu. 14 Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa rĩaku.”

15 No Mwathani akĩra Anania atĩrĩ, “Thiĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩthuurĩre gĩa gũtwara ũhoro wa rĩitwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. 16 Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa.”

17 Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩigĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩre ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” 18 O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, 19 na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩkara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. 20 Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. 21 Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” 22 Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa maatũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

23 Thuutha wa mĩthenya mũingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, 24 no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. 25 No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

26 Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. 27 No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩrie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. 28 Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. 29 Nĩngĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. 30 Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

31 Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

32 Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. 33 Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. 34 Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ

gĩaku.” O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩni.

³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, naguo mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaitha ũka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguo ingĩ iria Dorokasi aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩra mũtumia ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtiira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyiita guoko, akĩmũrũgama. Agĩcooka agĩta andũ arĩa meetĩkĩtie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Naguo ũhoro ũcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agĩkara Jopa mũthenya mũingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũa.†

10

Korinelio Gũtũmanĩra Petero

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe cia mbũtũ ĩrĩa yoĩkaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ũcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩire Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mũaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ Mwathani?”

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo iria ũheete andũ arĩa athĩni nĩkinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũririkanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathĩ Jopa magĩire mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũa, o ũrĩa nyũmba yake ĩrĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

⁷ Rĩrĩa mũraika ũcio wamwarĩrie aathiire, Korinelio agĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ũmwe weamũrĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa maamũtungatagĩra.

⁸ Akĩmeera ũrĩa wothe kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩrie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai.

¹⁰ Nake akĩigua aahũta na akĩbatario nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo na kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyitĩtwo mũthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia mũthemba yothe ya iria ĩrĩ magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrĩe.”

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

* **9:37** Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũũhaarĩria gũthikwo. † **9:43** Tene andũ meetanagio na wĩra ũrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihinya.

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũu gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yari, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩitana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aakaraga kũu.

¹⁹ Na rĩrĩa Petero eeciiragia ũhoro wa kĩoneki kũu, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcaria. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũikũrũke, ũthĩi nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo nĩ niĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩkũrũka, akĩira andũ acio atĩrĩ, “Nĩ niĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ũrĩa mũnene-wathigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩtwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrire atũmane ũthĩi gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũrĩa ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩira andũ acio matoonye nyũmba matũke ageni aake.

Petero Gũthĩi gwa Korinelio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire Petero agĩthĩi nao, na ariũ a Ithe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩi nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo ametereire na eetĩte andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũithia magũrũ-inĩ make amwĩnyiihirie. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, niĩ ndĩ o mũndũ o na niĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩinĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩrĩtio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtikĩria ngũũrie kĩrĩa kĩratũmire ũndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjũra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩaririkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩini. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa njũũa, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ũndũ ũcio nĩndagũtũmanĩire o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũrĩa wothe Mwathani agwathĩte ũtwĩre.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũrĩa arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ no atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa Ngai aatũmĩire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoro mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana aahunjagia, ³⁸ ũrĩa Ngai aatĩrĩire Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agĩkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩrio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩinĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No

mūthenya wa gatatū Ngai akīmūriūkia kuuma kūrī arīa akuū na agītūma onekane kūrī andū. ⁴¹ We ndonirwo nī andū othe, o tiga aira arīa Ngai aathuurīte: akionwo nī ithuī, o ithuī twarīānāire na tūkinyuuanīra nake aarīkia kūrīūka kuuma kūrī arīa akuū. ⁴² Nīatwathire tūhunjīrie andū na tūrute ūira atī we nī we Ngai aamūrire atuīke mūtuanīri-ciira wa andū arīa marī muoyo na arīa makuīte. ⁴³ Anabii othe nīmaheanaga ūira wa ūhoru wake atī mūdū ūrīa wothe ūkaamwītīkia nīakamūkīra ūrekeri wa mehia na ūndū wa rītwa rīake.”

⁴⁴ Na Petero o akīaragia ciugo icio-rī, Roho Mūtheru agīkūrūkīra andū arīa othe maiguire ndūmīrīri iyo. ⁴⁵ Nao andū arīa meetīkītīe, a thiritū ya arīa maruaga, arīa mokīte na Petero makīgega mona atī kīheo kīa Roho Mūtheru nīgīaitīrīrio andū-a-Ndūrīri o nao. ⁴⁶ Nīgūkorwo nīmamaiguire makīaria na thiomi makīgoocaga Ngai.

Hīndī iyo Petero akīūria atīrī, ⁴⁷ “Harī mūdū ūngīgīria andū aya mabatithio na maaī? Andū aya nīmamūkīra Roho Mūtheru o ta ithuī.” ⁴⁸ Nī ūndū ūcio agīathana mabatithio thīnī wa rītwa rīa Jesū Kristū. Magīcooka makīūria Petero aikaranie nao ihinda rīa mīthenya mīnini.

11

Petero Gūtaarīria Gītūmi gīa Cūko Ciake

¹ Na rīrī, atūmwo, na ariū na aarī a Ithe witū arīa maarī Judea guothe makīgua atī andū-a-Ndūrīri o nao nīmarīkītīe kwamūkīra kiugo kīa Ngai. ² Nī ūndū ūcio rīrīa Petero aambatire agīthī Jerusalemu, andū arīa meetīkītīe a thiritū ya arīa maruaga makīmūrūithia ³ makīmwīra atīrī, “Wee nīwatoonyire nyūmba ya andū arīa mataruaga, na ūkīrīānāra nao.”

⁴ Nowe Petero akīambīrīria kūmataarīria maūdū mothe wega o ta ūrīa meekīkīte, akīmeera atīrī: ⁵ “Ndaarī itūūra-inī rīa Jopa ngīhooya Ngai, na rīrīa ndaagocereire-rī, ngīona kīoneki. Ngīona kīndū gīatariī ta gītama kīnene gīkīharūrūkio kuuma igūrū na mīthia yakīo īna, na gīgīkūrūka o harīa ndaarī. ⁶ Ndaacūthīrīria thīnī wakīo ngīona nyamū cia thī iria irī magūrū mana, na nyamū cia gīthaka, na nyamū iria itambaga thī na nyoni cia rīera-inī. ⁷ Ngīcooka ngīigua mūgambo ūkīnjīra atīrī, ‘Petero, ūkīra. Thīnja, na ūrīe!’

⁸ “Na nī ngīcookia atīrī, ‘Aca, Mwathani! Gūtīrī kīndū gītariī kīamūre kana kīrī thaahu kīrī gīatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mūgambo ūcio ūkīaria riita rīa keerī kuuma igūrū ūkīnjīra atīrī, ‘Ndūkanoige kīndū o na kīrīkū kīrīa Ngai atheretie atī ti kīamūre.’ ¹⁰ Ūndū ūyū wekīkire maita matatū, nakīo gītama kīu gīkīguocio na igūrū.

¹¹ “O hīndī iyo andū atatū arīa maatūmītūwo kūrī nī kuuma Kaisarea magīkinya nyūmba-inī irīa ndaikaraga. ¹² Nake Roho akīnjīra thīi nao na ndikagīe na ngaanja. Nao ariū a Ithe witū aya atandatū tūgīthīi nao na tūgītoonya nyūmba ya mūdū ūcio. ¹³ Nake agītwīra ūrīa oimīrīrwo nī mūraika arī gwake nyūmba, akīmwīra atīrī, ‘Tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūrīa wītagwo Petero. ¹⁴ Nīegūkūrehera ndūmīrīri irīa igūtūma wee na nyūmba yaku yothe mūhonoke.’

¹⁵ “Na rīrīa ndaambīrīrie kwaria-rī, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra o ta ūrīa aatūikūrūkīire hīndī ya mbere. ¹⁶ Hīndī iyo ngīrīrikana ūrīa Mwathani oigīte atīrī, ‘Johana aabatithanagia na maaī, no inyuī mūkaabatithio na Roho Mūtheru.’ ¹⁷ Angīkorwo Ngai nīamaheire kīheo o kīrīa aatūheire ithuī andū arīa twetīkirie Mwathani Jesū Kristū-rī, nī ndaarī ūū nīguo ndīciirie atī no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, magītiga ngarari na makīgooca Ngai, makiuga atīrī, “Gwakorwo nī ūguo-rī, Ngai nīakinyīrie andū-a-Ndūrīri o nao ūhoru wa kwīrira nīguo magīe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rīrī, andū arīa maahurunjūkire nī ūndū wa kūnyariirwo thuutha wa kūūragwo gwa Stefano magīthiī o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagīria andū angī ūhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kūrī o ūguo, andū amwe ao, arīa moimīte Kuporo, na Kurene, magīthiī Antiokia na makīambīrīria kwarīria Ayunani o nao, makīmahunjīria ūhoru mweга ūkoniī Mwathani Jesū. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarī hamwe nao; na andū aingī magīitīkia makīgarūrūkīra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maūndū macio igīkinyīra andū a kanitha ūrīa warī kūu Jerusalemu; nao magītūma Baranaba athiī Antiokia. ²³ Rīrīa aakinyire na akīona ūira wa wega wa Ngai, agīkena na akīmomīrīria marī othe, atī maikarage maathīkīire Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarī mūndū mweга waiyūrītwo nī Roho Mūtheru na warī na wītīkio, nao andū aingī magīitīkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agīthiī Tariso gūcaria Saūlū, ²⁶ na rīrīa aamuonire akīmūrehe Antiokia. Nī ūndū ūcio kwa ihinda rīa mwaka ūmwe Baranaba na Saūlū makīgomana na kanitha na makīruta andū aingī. Kūu Antiokia nīkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rīa mbere.

²⁷ Ihinda-inī rīu anabii amwe magīkūrūka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ūmwe wao wetagwo Agabo akīrūgama, na nī ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru, akīratha atī nī gūkūgīa ng’aragu nene Roma guothe. (Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magīciiria kūheana ūteithio nī ūndū wa ariū a Ithe witū arīa maatūūruga kūu Judea, o ta ūrīa mūndū aahotithīto. ³⁰ Nīmekire ūndū ūcio, makīnengera Baranaba na Saūlū iheo ciao matwarīre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kīama

¹ Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīūragithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīrīa oonire ūhoru ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Mīgate Ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūimbīa. ⁴ Aarīkia kūmūnyitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtigithīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūrīa Herode aarokaga kūmūtware agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo īrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrīte. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūkīria, akīmwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo īrīa oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.” ⁹ Petero akīmūrūmīrīra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītūka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkīhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraihi wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akĩigua, na akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya hatarĩ nganja atĩ Mwathani nĩegũtũmĩte mũraika wake aahonokie kuuma moko-inĩ ma Herode na kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe andũ a Ayahudi matanyĩte kuona.”

¹² Na rĩrĩa aguũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio, agĩthiĩ kwa Mariamu ũrĩa warĩ nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nĩkuo andũ aingĩ monganĩte makĩhooya Ngai.

¹³ Petero akĩringaringa mũrango wa nja, nake mũirĩtu warutaga wĩra kuo wetagwo Roda agĩũka kũhingũra. ¹⁴ Rĩrĩa aagũire mũgambo wa Petero, akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene akĩaga kũhingũra mũrango akĩhũndũka ateng’erete, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Petero arĩ mũrango-inĩ!”

¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩ kũgũrũka ũgũrũkĩte.” Rĩrĩa aakĩrĩrĩrie agwatĩrie kuuga atĩ ũguo nĩguo kwarĩ, makiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ mũraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agĩthiĩ na mbere kũringaringa mũrango, na rĩrĩa maahingũrĩrie makĩona nĩwe, makĩgega. ¹⁷ Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ũrĩa Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Jakubu na ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoro ũcio,” agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũngĩ.

¹⁸ Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagũire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoro ũkonĩ Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthiĩ Kaisarea, agĩikara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩrie nake. Na maarĩkia kũnyitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

²¹ Na mũthenya ũrĩa waraarĩrio wakinya-rĩ, Herode akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio. ²² Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ.” ²³ O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩno nĩ igunyũ, agĩkua.

²⁴ No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩria kuongerereka na gũtheerema.

²⁵ Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

¹ Na rĩrĩ, kanĩtha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩitwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩrio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ. ² Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũrĩa irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire.” ³ Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũrĩa irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathiĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunja Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmitwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthiĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthiĩ nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunja kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthiĩ matũkanĩrie gĩcigĩrĩra kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafu. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ

mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩtwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Paũlũ aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩra Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũrĩtwo nĩ mũthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩre cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũũkĩrĩre. Nĩũgũtuĩka mũtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩno nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafu makĩhaica marikabu magĩthĩĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magĩthĩĩ na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩkara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoru wa kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩria! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mũtugo yao ihinda rĩa ta mũaka mũrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani nago bũrũri wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩao. ²⁰ Ũhoru ũcio wothe wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mũaka magana mana ma mũrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atĩrĩrĩrĩ bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mũaka mũrongo ĩna. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkonĩĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wothe ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩre. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoru wa kwĩrira mehia na ũhoru wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoru ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtuĩka mationire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo ũhoru wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mũthenya mũingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathĩĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² “Tūramwīra ūhoru mwega: Ūhoru ūrīa Ngai eerīire maithe maitū,
³³ nīatūhingīrie ithuī ciana ciao, na ūndū wa kūrīūkia Jesū. O ta ūrīa kwandīkītwo thīnī wa Thaburi ya keerī atīrī:

“ ‘Wee ūrī Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuīka Thoguo.’

³⁴ Naguo ūhoru wa ma wa atī Ngai nīamūrīūkirie kuuma kūrī arīa akuū nīguo ndakabuthe-rī, nī warītio na ciugo ici:

“ ‘Nīngakūhe irathimo iria theru na iria itarī hīndī ingīaga iria cierīrwo Daudi.’

³⁵ Ūndū ūcio nīwarītio handū hangī atīrī:

“ ‘Wee ndūkareka ūrīa waku Mūtheru abuthe.’

³⁶ “Nīgūkorwo rīrīa Daudi aarīkirie gūtungatīra Ngai rūciaro-inī rwake, nīakuire; agīthikwo hamwe na maithe make naguo mwīrī wake ūkībutha. ³⁷ No ūrīa Ngai aariūkirie kuuma kūrī arīa akuū ndaabuthire.

³⁸ “Nī ūndū ūcio, ariū a lthe witū, ngwenda mūmenye atī ūhoru wa kūrēkerwo kwa mehia nīūhunjītio kūrī inyuī na ūndū wa Jesū. ³⁹ Na mūndū wothe ūmwītīkītie nīatuagwo mūthingu maūndū-inī mothe marīa watho wa Musa ūtangīamūtuire mūthingu. ⁴⁰ Mwīmenyererei, nīgeetha ūhoru ūrīa anabii maaririe ndūkanamūkore, rīrīa moigire atīrī:

⁴¹ “ ‘Ta rorai, inyuī anyūrūrania,
 gegaa na mūthire,
 nīgūkorwo nīngwīka ūndū matukū-inī manyu,
 ūrīa mūtangītīkia,
 o na mūngīrwo nī mūndū.’ ”

⁴² Rīrīa Paūlū na Baranaba moimaga thunagogi, andū makīmeera moke mūthenya ūrīa warūmīrīire wa Thabatū nīguo mathī na mbere kwaria ūhoru ūcio. ⁴³ Hīndī irīa mūcemanio wathirire, Ayahudi aingī na andū arīa meegarūrīte magatuīka Ayahudi makīrūmīrīra Paūlū na Baranaba, nao makīmaarīria na makīmaringīrīria mathī na mbere gūikara wega-inī wa Ngai.

⁴⁴ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīire wa Thabatū, hakuhī andū othe a itūūra rīu inene magīūka kūigua kiugo kīa Mwathani. ⁴⁵ Hīndī irīa Ayahudi moonire kīrīndī kīu, makīnyīitwo nī ūiru na makīaria ciugo njūru cia gūūkīrīra ūrīa Paūlū oigaga.

⁴⁶ Nao Paūlū na Baranaba makīmacookeria marī na ūcamba makīmeera atīrī, “No nginya tūngīrambire kūheana kiugo kīa Ngai kūrī inyuī. No rīrī, kuona nīmūraūrega na mūgetuīra atī mūtiagīrīrwo nī muoyo wa tene na tene-rī, rīu nītūkūgarūrūka tūthī kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁴⁷ Nīgūkorwo Mwathani atwathīte agatwīra atīrī:

“ ‘Nīndīmūtuīte ūtheri wa gūtherera andū-a-Ndūrīrī,
 nīguo mūtware ūhoru wa ūhonokio nginya ituri-inī cia thī.’ ”

⁴⁸ Hīndī irīa andū-a-Ndūrīrī maaiguire ūguo magīkena na magītīa kiugo kīa Mwathani, nao andū arīa othe maathīrīrio muoyo-inī wa tene na tene magītīkia.

⁴⁹ Nakīo kiugo kīa Mwathani gīkīhunja kūndū guothe kūu būrūri-inī. ⁵⁰ No Ayahudi magīakīrīria atumia arīa meyamūrīire Ngai na maarī igweta, o na anene a itūūra inene. Makīrutithia ngūī ya gūūkīrīra Paūlū na Baranaba nīguo manyariirwo, na makīmaingata moime būrūri-inī wao. ⁵¹ Nī ūndū ūcio makīribariba rūkūngū kuuma magūrū mao kuonania, atī nīmatigana nao na magīthī Ikonია. ⁵² Nao arutwo makīiyūrwo ni gīkeno, na makīiyūrwo nī Roho Mūtheru.

14

Paūlū na Baranaba marī Ikonია

¹ Na rīrī, Paūlū na Baranaba marī kūu Ikonია, magītoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mūtugo. Marī kūu makīaria na ūhoti mūingī mūno o nginya Ayahudi aingī na

andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtĩkia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩkara kũu ihinda iraaaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciama na morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtĩkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtĩkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoru ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩrie, ⁷ kũrĩa maathiire na mbere kũhunja ũhoru mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aarĩ na wĩtkio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ iyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.

¹¹ Rĩrĩa gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũrĩa Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Likaonia gĩkiuga atĩrĩ, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ itarĩ ta andũ!” ¹² Magĩta Baranaba Zeu,* nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra magongona.

¹⁴ No rĩrĩa atũmwo acio Baranaba na Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguociao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoru mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kĩene, mũcookerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereirie ndũrĩrĩ ciothe ithiige na mũthiire yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwĩtiga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩria gĩkundi kũu kĩa andũ kĩmarutĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonía, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kũu kĩa andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kũu gĩkĩhũũra Paũlũ na mahiga nyuguto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩciirĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigiicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, we na Baranaba makiuma kũu magĩthiĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunja ũhoru mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matũũke arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthiĩ Lisitera, na Ikonía, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmĩtie wĩtkio. Makameeraga atĩrĩ, “No nginya ithuĩ tũgerere mathĩna-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio, makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o

* **14:12** Zeu yarĩ ngai nene ya Ayunani, na nĩyo yarĩ ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatũũkaga nĩahanaine na ngai iyo.

we ũrĩa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtuĩkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunja kiugo kũu Periga, magĩkũrũka magĩthiĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkĩtie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa aahingũrĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtĩkia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraaaya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩkũrũka kuuma Judea magĩthiĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe witũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.” ² ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etĩkia angĩ, maambate mathiĩ Jerusalemu makone atümwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atümwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ amwe a arĩa meetikĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atümwo na athuuri magĩcemanio nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mĩario mũingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ nĩ na nĩguo metĩkie. ⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete. ⁹ Ndeekĩrĩre ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtikio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithuĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtikĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthikĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoru wa ciamo na morirũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta thikĩrĩriai. ¹⁴ Simoni nĩatũtaarĩria ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwĩthuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matũke aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,
na njake rĩngĩ hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,
na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩtwa rĩakwa,
ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ macio ekuuga’

¹⁸ marĩa moĩkaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtua atĩrĩ, tũtĩge kũritũhĩria ũhoru andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maragarũrũka kũrĩ Ngai. ²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, twagĩrĩirwo tũmaandĩkĩre marĩa, tũmeere methemage kumana na irio iria ithaahĩtio nĩ mĩhianano, nĩngĩ

metheemage kuumana na ũmaraya, na kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nĩgũkorwo ũhoru wa Musa nĩwahunjagio matũũra-inĩ mothe o kuuma mahinda ma tene mũno, na nĩũthomagwo thunagogi-inĩ mĩthenya yothe ya Thabatũ.”

Marũa ma Kĩama kũrĩ Andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa Metĩkĩtie

²² Hĩndĩ ĩyo atũmwo na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magĩtua itua mathuure andũ amwe ao mamatũme Antiokia marĩ na Paũlũ na Baranaba. Magĩthuura Judasi (ũrĩa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andũ aya eerĩ maarĩ atongoria thĩinĩ wa ariũ a Ithe witũ. ²³ Makĩmatũma na marũa maya:

Nĩ ithuĩ atũmwo na athuuri, o ithuĩ ariũ a Ithe wanyu,

Kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie kũu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amũkĩrai ngeithi.

²⁴ Nĩtũiguĩte atĩ andũ amwe nĩmooimire kũrĩ ithuĩ matarĩ na rũũtha rwitũ, na makĩmũthĩnia, na makĩnyariira meciiria manyu nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririe. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ithuothe nĩtũiguanĩre tũthuure andũ amwe tũmatũme kũrĩ inyuĩ marĩ na arata aitũ endwa, Baranaba na Paũlũ, ²⁶ andũ arĩa matwarĩĩrie mĩoyo yao ũgwati-inĩ nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwatũma Judasi na Sila nĩgeetha makĩndĩre ũhoru ũyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia tũnua twao. ²⁸ Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho Mũtheru o na kũrĩ ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo ũkĩrĩte maũndũ maya: ²⁹ Na rĩrĩ, mũtikarĩĩage irio iria irutĩrwo mĩhianano, na mũtikanyuuage thakame, na mũtikarĩĩage nyama cia nyamũ cia gũitwo, na mũtigane na ũmaraya. Mwetheema maũndũ macio-rĩ, nĩmũgwĩka wega.

Tigwoi ũhoru.

³⁰ Nao andũ acio makiugĩrwo ũhoru, na makĩharũrũka magĩthĩ Antiokia, kũrĩa maacookanĩĩrie kanitha hamwe, na makĩneana marũa macio. ³¹ Rĩrĩa andũ maathomire marũa macio, magĩkena nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria ĩrĩa yaandĩkĩtwo marũa-inĩ macio. ³² Nao Judasi na Sila, arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma kũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. ³³ Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo ũhoru na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. ³⁴ (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) ³⁵ No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunjia kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩigana ũna, Paũlũ akĩra Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũrĩa matariĩ.” ³⁷ Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ũrĩa wetagwo Mariko mathĩĩ nake, ³⁸ no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathĩĩ nake, tondũ nĩamatiganĩrie rĩrĩa maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthĩĩ kũruta wĩra nao. ³⁹ Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthĩĩ Kuporo, ⁴⁰ no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthĩĩ. ⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkagĩra makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyiitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkina Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthĩ Lisitera, kũria mũrutwo wetagwo Timotheo aatũura, ũria nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³ Paũlũ nĩendaga mathĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũura kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩria maathiiaga kuuma itũura nginya rĩria rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩria maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩkũrũka magĩkina Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ ĩyo nĩgeetha tũthĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte tũkamahunjĩrie Ũhoro-ũria-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthĩ Filipi, kũria gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũura rĩria inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya ĩtaarĩ mũngĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũura, tũgĩthĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgĩkara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathĩkĩrĩrie eetagwo Lidia, ũria warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũura rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩria we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyiitire ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtĩkĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ ĩmwe tũgĩthĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngĩrwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoro wa njĩra ya ũria mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthĩ na mbere na gwĩka ũguo mũthenya mũngĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthĩrĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩnĩ wake!” O hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩria ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyiita Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũura-inĩ riitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩria ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtĩkĩra o na kana kũmĩka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩikio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mũthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mĩrango yothe ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o mũndũ ĩkĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe atĩ andũ arĩa moohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ītĩkia Mwathani Jesũ, na nĩkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoru wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩiyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yothe.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathĩ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthĩ. Thĩĩ na thayũ.”

³⁷ No Paũlũ akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũrĩre mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoru ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathĩ. ⁴⁰ Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthĩ mũciĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthĩra.

17

Paũlũ na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtuĩkanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paũlũ agĩtoonya thunagogi, o ta ũrĩa aamenyerete, na mũthenya ĩtatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariirĩke na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoru wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtũkĩra ũhoru ũcio na magĩtuĩka a thiritũ ya Paũlũ na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

* **16:27** Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

⁵ No Ayahudi makĩigua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mĩtugo mĩũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na Sila nĩgeetha mamoiemie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩna thĩ yothe, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyiitĩte ũgeni thĩinĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ.” ⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangĩka mũno. ⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩtia Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩra, magĩcooka makĩmarekereria mathĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrĩre ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũrĩa Paũlũ aameeraga warĩ ũhoru wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetĩkirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o ĩyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ athĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri ya Sila na Timotheo atĩ mathĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ũrĩa kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũrĩa itũũra rĩu rĩaiyũrĩte mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩre Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũahunjia ũhoru wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoru Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ? ²⁰ Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩaama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩandĩkitwo maandĩko maya: KŪRĨ NGAI ĪRĨA ĪTOĪO, rĩrĩa ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

* **17:18** Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũrĩa mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoru wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ. † **17:19** Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

²⁴ “Ngai ũrĩa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũrĩa megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ ‘Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa maiguire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ingĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũ. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmĩrĩri a Paũlũ na magĩtĩkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoru thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩrutĩra gũkorwo akĩhunjia mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng’ũrĩka na akĩmeera atĩrĩ, “Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndĩrĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthĩ kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtĩkia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũiguire akĩaria magĩtĩkia na makĩbatithio.

⁹ ũtukũ ũmwe Mwathani akĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, “Ndũkae gwĩtigĩra; thĩ na mbere na kũheana ũhoru, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩikara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ araringĩrĩria andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreaganĩte na watho.”

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa

kūmūthikīrīria inyuī. ¹⁵ No kuona atī nī ūhoro wa ciūria ikonī ciugo na marīitwa na watho wanyu inyuī ene-rī, menyai ūrīa mūgwīka. Nī ndigūtuīka mūtui ciira wa maūndū ta macio.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio akiuga marutūrūrwo kuuma igooti-inī. ¹⁷ Hīndī īyo Ayahudi acio othe makīgarūrūkīra Sosithene mūtongoria wa thunagogi, na makīmūhūrīra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kūrūmbūyana na ūhoro ūcio o na atīa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paūlū nīaikarire kūu Korinitho kwa ihinda. Agīcooka agītiga ariū na aarī a Ithe witū kuo, akīhaica marikabu agīthī Suriata, marī hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akīenjwo njuīrī yake arī kūu Kenikirea, tondū wa mwīhītwa eehītite. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paūlū agītiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agītoonya thunagogi na akīaranīria na Ayahudi. ²⁰ Nao makīmūria aikaranganie nao kuo, nowe akīrega. ²¹ No rīrīa oimaga kuo, akīmeera atīrī, “Aakorwo nī wendi wa Ngai, nīndīrīcooka.” Nake akīhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rīrīa aakinyire Kaisarea, akīambata agīthī kūgeithia Kanitha, agīcooka agīkūrūka agīthī nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paūlū gūikaranga kūu Antiokia, akiuma kuo, na agīthī kūndū na kūndū būrūri wothe wa Galatia na Firigia, akīūmagīrīria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inī rīu, Mūyahudi wetagwo Apolo, waciārīrwo Alekiseria,* agīūka Efeso. Aarī mūndū mūthomu, na aarī na ūgī mūngī mūno wa Maandīko. ²⁵ Nīarutītwo na njīra īrīa ya Mwathani, na akaaragia na kīyo kīnene, na akarutanaga ūhoro wa Jesū atekūhītia, o na gūtuīka ūbatithio ūrīa ooī warī o wa Johana. ²⁶ Nake akīambīrīria kwaria na ūcamba kūu thunagogi-inī. Rīrīa Pirisila na Akula maamūguire akīaria, makīmūnyīta ūgeni kwao mūciī na makīmūtaarīria ūhoro wa njīra ya Ngai wega makīria.

²⁷ Na rīrīa Apolo eendaga gūthī Akaia, ariū na aarī a Ithe witū makīmūmīrīria na makīandīkīra arutwo akuo marūa makīmeera mamwamūkīre. Na aakinya kuo agītuīka ūteithio mūnene kūrī andū arīa meetīkītie nī ūndū wa wega wa Ngai.

²⁸ Nīgūkorwo arī na ūhoti mūngī, nīahootire Ayahudi biū mbere ya andū othe, akīonanagia kuuma kūrī Maandīko atī Jesū nīwe Kristū.

19

Paūlū arī Efeso

¹ Na rīrī, hīndī īyo Apolo arī kūu Korinitho, Paūlū akīgerera njīra īrīa yatuīkanīrie mwena wa rūgongo agīthī nginya Efeso. Aakinya kūu agīkora arutwo amwe kuo.

² Akīmooria atīrī, “Nīmwamūkīrīre Roho Mūtheru rīrīa mwetīkīrie?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Aca, ithuī o na tūtīrī twaigua atī nī kūrī Roho Mūtheru.”

³ Nī ūndū ūcio Paūlū akīmooria atīrī, “Mwakībatithirio ūbatithio ūrīkū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Twabatithirio ūbatithio wa Johana.”

⁴ Paūlū akīmeera atīrī, “Ūbatithio wa Johana warī ūbatithio wa kwīrira kwa mehia. Eeraga andū metīkie ūrīa ūgūūka thuutha wake, nake nīwe Jesū.” ⁵ Rīrīa maaguire ūguo, makībatithio thīnī wa rīitwa rīa Mwathani Jesū. ⁶ Hīndī īrīa Paūlū aamaigīrīre moko, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra, nao makīaria na thiomi ingī na makīratha mohoro. ⁷ Nao othe maarī ta andū ikūmi na eerī.

⁸ Paūlū agītoonya thunagogi, na ihinda rīa mīeri itatū akīaria na ūcamba kuo, akīgeragia kūrīngīrīria andū ūhoro wa ūthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makīūmia ngoro; makīaga gwītīkia na magīcambia Njīra īyo mbere ya kīrīndī. Nī ūndū ūcio

* **18:24** Alekiseria rīarī itūūra rīa būrūri wa Misiri, na nīrīo rīarī rīa keerī kūneneha kūrīa guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rīarī na Ayahudi aingī mūno.

Paūlū akīmeherera. Akīoya arutwo agīthiī nao nyūmba ĩrĩa yathomithagīrio andū ya Turano, akaaranagīria na andū o mūthenya arī kuo. ¹⁰ Ūndū ūyū nīwathiire na mbere ihinda ta rĩa mīaka ĩrī, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arĩa maatūūraga būrūri wa Asia makīigua kiugo kĩa Mwathani.

¹¹ Ngai nīaringire ciama cia mwanya agereire harī Paūlū, ¹² o nginya itambaya na nguo iria ciahutagia mwīrī wake igatwarīrwo andū arĩa maarī arūaru, nao makahona mīrimū yao na ngoma thūku ikamatiga.

¹³ Na rīrī, Ayahudi amwe arĩa maathiiaga makīingataga ngoma thūku makīgeria kūhūthīra rīitwa rĩa Mwathani Jesū harī andū arĩa maarī na ndaimono. Moigaga atīrī, “Thīinī wa rīitwa rĩa Jesū, ūrĩa ūhunjagio nī Paūlū, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariū mūgwanja a Mūyahudi wetagwo Sikeva, warī mūthīnjīri-Ngai mūnene, nīmekaga ūguo. ¹⁵ Mūthenya ūmwe, ngoma thūku ĩkīmacookeria ĩkīmeera atīrī, “Jesū nīndīmūū na nīnjūū ūhoru wa Paūlū, no inyuī mūrī a?” ¹⁶ Hīndī ĩyo mūndū ūcio warī na ngoma thūku akīmarūgīrīra akīmatooria othe. Akīmahūūra mūno nginya makiuma nyūmba ĩyo makīūra marī njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rīrĩa Ayahudi na Ayunani arĩa maatūūraga Efeso maamenyire ūhoru ūcio, othe makīiyūrwo nī guoya, narīo rīitwa rĩa Mwathani Jesū rīgītūūgīrio. ¹⁸ Andū aingī a arĩa meetīkirie makīyumīria na makīumbūra waganu wao matekūhitha. ¹⁹ Andū aingī arĩa maaragūruga, magīcookanīrīria mabuku mao na makīmacinīra mbere ya andū othe. Rīrĩa maatarire thogora wa mabuku macio, magīkinyia durakima ngiri mīrongo ĩtano. ²⁰ Kiugo kĩa Mwathani gīkīhunja mūno na njīra ĩyo na gīkīgīa na hinya.

²¹ Thuutha wa maūndū macio mothe gwīkīka, Paūlū agītua itua rĩa gūthiī Jerusalemu, atuīkanīrie Makedonia na Akaia. Akiuga atīrī, “Ndaarīkia gūkinya kūu, no nginya ngaacooka thī Roma.” ²² Agītūma andū eerī a arĩa maamūteithagīrīria, na nīo Timotheo na Erasito, mathiī Makedonia, nake agīkaranga kūu būrūri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngūū kūu Efeso

²³ Ihinda-inī rīu nī kwagīire na thogothogo nene ĩkonī ūhoru wa Njīra ĩyo. ²⁴ Mūturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ūrĩa wathondekaga tūmīhianano twa betha twa Aritemi, nīatūmaga andū arĩa maaturaga indo icio magīe na wonjoria mūnene. ²⁵ Nake agīcookanīrīria andū acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wīra arĩa maarutaga wīra ūhaanaine na wao, akīmeera atīrī, “Andū aya, inyuī nīmūū nītuonaga uumithio mūnene kuuma kūrī wonjoria ūyū. ²⁶ Na nīmūrona na mūkaigua ūrĩa mūndū ūyū ūretwo Paūlū aigūthītie na akahītithia andū aingī gūkū Efeso, na makīria būrūri wothe wa Asia akiugaga atī ngai iria ithondeketwo nī mūndū ti ngai o na hanini. ²⁷ Ūgwati ūrĩa ūrī ho nī atī to wonjoria witū wiki ūkūmenererio, no o na hekarū ya ngai ya mūndū-wa-nja ĩrĩa nene ĩitagwo Aritemi nīkwagithio kīene, na ngai ĩyo ya mūndū-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo būrūri-inī wothe wa Asia, na thī yothe, nīkūimwo ūkaru wayo.”

²⁸ Rīrĩa maaiguire ūguo, makīng’ūrīka mūno na makīanīrīra, makiugaga atīrī: “Aritemi wa Aefeso nī mūnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itūūra rīu rīkīiyūra inegene. Andū acio othe makīnyīta Gayo na Arīstarīko arĩa moimīte Makedonia na Paūlū, nao makīhanyūka marī ngoro ĩmwe magītoonya nyūmba ĩrĩa yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago. ³⁰ Paūlū nīendaga kwīyumīria mbere ya kīrīndī kīu, no arutwo makīmūgīria. ³¹ O na anene amwe a būrūri wa Asia arĩa maarī arata a Paūlū makīmūtūmanīra, makīmūthaitha ndakagerie gūtoonya nyūmba ĩyo yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago.

³² Kĩũngano kũu gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩra makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makiumĩria Alekísanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩra makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndĩũĩ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanĩka-rĩ, mwigĩrĩrwo nĩ gũkĩra, na mũtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciĩrĩro nĩmahingũre na aciĩrithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciĩrĩrwo kĩama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoru wa thogothogo ĩno, tondũ hatirĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩra kũngano kũu gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ũhoru agĩthĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũumĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, ³ kũrĩa aakarire mĩeri ĩtatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eharagĩria kũhaica marikabu athĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciĩrĩre kũmwĩka ũũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithũ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa Giathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũriũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwari na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩikũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩa-rĩ, akiuma kũu, agĩthĩ. ¹² Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso ũhoru

¹³ No ithuĩ tũgĩthiĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthiĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athiĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthiĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũkĩhaica marikabu, tũgĩthiĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũrĩa ndaatũũraga ihinda rĩrĩa rĩothe ndaakarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩire Mwathani ndĩnyihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunja ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtĩkio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathĩ Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. ²³ ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩina nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩĩkie ihinya na ndĩĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathĩ ngĩhunjaĩria ũhoru wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjaĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrĩre na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthiĩ, njũũĩ ndĩiani nĩgooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ũhoru-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩre arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai atĩ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩitaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhoru wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Niĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wothe. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ũndũ wa mabata makwa niĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirie atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ũndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩrĩrikanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’ ”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ ũndũ ũrĩa wamekĩrĩre kĩa mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcooka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

1 Na rīrī, thuutha wa gwītīgithūkania nao, tūkīhaica marikabu tūgīthiī tūrūngīrīrie tūgīkinya Kosi. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgīkinya Rodo, na twoima kūu tūgīthiī nginya Patara. 2 Tūgīkora marikabu yaringaga ithiī Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthiī. 3 Na rīrīa tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthini wakuo, tūgīthiī nginya Suriata. Tūgīkinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo īrīa yarī nayo. 4 Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaitha Paūlū ndagathiī Jerusalemu. 5 No ihinda riitū rīathira, tūkiuma kūu, tūgīthiī na mbere na rūgendo rwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītuumagaria, magītūkinya nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia iria, tūgīturia ndu, tūkīhooya Ngai. 6 Twaarīkia kuganīra ūhoru, tūkīhaica marikabu, nao makīnūka.

7 Twoima Turo, tūgīthiī na mbere na rūgendo rwitū, tūgīkinya Putolemai, tūkīgeithia ariū na aarī a Ithe witū kuo na tūgīkarania nao mūthenya ūmwe. 8 Mūthenya ūyū ūngī tūkiuma kuo, tūgīthiī, tūgīkinya Kaisarea, na tūgīkara mūciī kwa Filipu ūrīa warī mūhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. 9 Nake nīarī na airītu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

10 Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgīūka mūnabii wetagwo Agabo oimīte Judea. 11 Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcibi wa Paūlū, akīwīioha moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalemu marīoha mwene mūcibi ūyū, na macooke mamūneane kūrī andū-a-Ndūrīrī.’ ”

12 Hīndī īrīa twaiguire ūguo, ithuī na andū arīa angī maarī ho tūgīthaitha Paūlū ndakae kwambata Jerusalemu. 13 Hīndī īyo Paūlū agīcookia atīrī, “Nī kīi kīratūma mūrīre, na mūkanjūruga ngoro? To kuohwo gwiki ndīhaarīrie, no nīndīhaarīrie o na gūkua ndī kūu Jerusalemu nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani Jesū.” 14 Hīndī īrīa aaregire kūigua ūrīa twamwīraga-rī, tūgītigana nake tūkiuga atīrī, “Wendo wa Mwathani ūrohinga.”

15 Thuutha wa ūguo, tūkīhaarīria tūkīambata Jerusalemu. 16 Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magīthiī hamwe na ithuī, na magītūtware kwa mūndū wetagwo Mūnasoni, tūgaikare kuo. Aarī mūndū woimīte Kuporo, na aarī ūmwe wa arutwo arīa a mbere.

Paūlū Gūkinya Jerusalemu

17 Hīndī īrīa twakinyire Jerusalemu, ariū na aarī a Ithe witū magītwamūkīra na gīkeno. 18 Mūthenya ūyū ūngī Paūlū, na andū arīa twarī nao tūgīthiī kuona Jakubu, nao athuuri othe maarī ho. 19 Nake Paūlū akīmageithia na akīmeera ūrīa wothe Ngai eekīre andū-a-Ndūrīrī agereire ūtungata-inī wake.

20 Rīrīa maiguire ūguo, makīgooca Ngai. Magīcooka makīra Paūlū atīrī, “Mūrū wa ithe witū, nīwonete ūrīa Ayahudi ngiri nyingī metīkītie, na othe marī na kīyo gīa kūhingia watho. 21 Nao nīmamenyithītio atī nī ūrutaga Ayahudi othe arīa matūūranagia na andū-a-Ndūrīrī atī magarūrūke matigane na watho wa Musa, ūkīmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kūringana na mītugo iitū. 22 Tūgwīka atīa? Hatirī nganja nīmekūigua atī nīūkīte. 23 Nī ūndū ūcio īka ūrīa tūgūkwīra. Tūrī na andū ana mehītīte mwīhītwa. 24 Thiī na andū aya, ūgwatanīre nao igongona-inī rīao rīa gwītheria, na ūmarīhīre mahūthīro mao, nīgeetha menjwo mītwe.* Hīndī īyo andū othe nīmekūmenya atī ūhoru ūrīa maiguīte ūgūkoniī ti wa ma, no atī wee mwene nīwathīkīre watho. 25 Ha ūhoru wa andū-a-Ndūrīrī arīa metīkītie-rī, nītwamandīkīre, tūkīmamenyithia itua riitū, atī o metheeme kūrīa

* 21:24 Meetheragia na makenjwo mītwe kuonania kwīhinga nī ūndū wa mīhītwa yao.

irio iria irutũirwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya.”

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthiĩ na andũ acio, na agĩtheria hamwe nao. Agĩcooka agĩthiĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutũrwo igongona.

Paũlũ Kũnyitwo

²⁷ Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩrie gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.” ²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ ĩyo ihingo ikĩhingwo. ³¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũĩ. ³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩrĩa andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo ĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ũhoru nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. ³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari. ³⁶ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweherie!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩrĩa thigari ciarĩ o hakuhĩ gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtikĩria ngwĩre ũndũ?”

Nake mũnene ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwaragia Kĩyunani? ³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩrie ngũĩ hĩndĩ ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiumagara nacio mũgĩthiĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũyahudi wa kuuma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na itũũra rĩrĩa ndaciarĩrwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaitha, reke njarĩrie andũ aya.”

⁴⁰ Paũlũ aarĩkia kũheo rũũtha nĩ mũnene ũcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkiria kĩrĩndĩ kũu na moko. Rĩrĩa kĩrĩndĩ gĩakirire, agĩkĩarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania. Agĩkĩra atĩrĩ:

22

¹ “Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thikĩrĩriai ngũiyarĩrĩa.”

² Rĩrĩa maaiguire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkira ki.

Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuga atĩrĩ, ³ “Nĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso itũũra rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũũra-inĩ rĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoru wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kĩyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũrĩa inyuĩ inyothe mũtariĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira

ũcio. O na nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na niĩ ngĩthiĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuhĩ gũkinya Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igũrũ, naguo ũkĩnjarĩra mĩena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ, na ngĩigua mũgambo mũnene ũkĩnjarĩria, ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Saũlũ! Saũlũ! Ũũnyariiraga nĩkĩ?’

⁸ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee ni we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũranyariira.’ ⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiataũkĩrwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyiita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mĩtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũrĩre Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩaheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũũraga kũu. ¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuhĩ na niĩ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro iyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone ũrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩra ũrĩa wonete na ũrĩa ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩ wetereire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩtwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ rĩa ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩire na iringi, ¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtikĩra kumbũrĩrwo ũhoru wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmooĩ atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathiĩ rĩa ĩngĩ nĩguo nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtikĩtie. ²⁰ Na rĩrĩa Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩ ho ngĩtikĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũũragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

Paũlũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o nginya rĩrĩa oigire ũguo. Hĩndĩ iyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩaĩrĩre, atĩrĩ, “Mweheriei thĩ! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo!”

²³ Na rĩrĩa kĩaagĩrĩra gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩũmbũraga rũkũngũ, ²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Ningĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie ũguo. ²⁵ Na rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩ hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyiitĩkanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩrĩa mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aagũire ũguo, agĩthiĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthiĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha nduĩke raiya wa Roma.”

Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No niĩ ndaaciarirwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andū arīa meendaga kŭmŭŭria ciŭria magŭtigana nake o rŭmwe. Mŭnene ŭcio wa mbŭtŭ we mwene akŭmaka aamenya atŭ nŭoheete Paŭlŭ na mŭnyororo, na aarŭ raiya wa Roma.

Paŭlŭ Kŭrŭgama Mbere ya Kŭama

³⁰ Mŭthenya ŭcio ŭngŭ warŭmŭrŭire, nŭgŭkorwo mŭnene ŭcio wa mbŭtŭ nŭeendaga kŭmenya wega kŭrŭa Ayahudi maathitangagŭra Paŭlŭ, akŭmuohora na agŭathana athŭnjŭri-Ngai arŭa anene na athuuri othe a Kŭama magomane. Agŭcooka akŭrehe Paŭlŭ, na akŭmŭrŭgama mbere yao.

23

¹ Nake Paŭlŭ agŭkŭŭrŭra athuuri a Kŭama kŭ maitho akŭmeera atŭrŭ, “Ariŭ a Baba, nŭndungatŭire Ngai ndŭ na thamiri ŭtarŭ ŭcuuke nginya mŭthenya wa ŭmŭthŭ.”

² Nake Anania mŭthŭnjŭri-Ngai ŭrŭa mŭnene, agŭatha andŭ arŭa maarŭgamŭte hakuhŭ na Paŭlŭ mamŭringe kanua. ³ Hŭndŭ ŭyo Paŭlŭ akŭmwŭra atŭrŭ, “Wee rŭthingo rŭrŭ rŭhakŭtwo mŭnyŭ mwerŭ, we nŭwe ŭkŭringwo nŭ Ngai! Ŭkarŭte hau ŭnduŭre ciira kŭringana na watho, no wee ŭkaregana na watho, ŭgaathana atŭ ningwo!”

⁴ Nao andŭ arŭa maarŭgamŭte hakuhŭ na Paŭlŭ makŭmŭŭria atŭrŭ, “Anga nŭkŭŭmŭrŭria kŭruma mŭthŭnjŭri-Ngai ŭrŭa mŭnene?”

⁵ Nake Paŭlŭ akŭmacookeria atŭrŭ, “Ariŭ a Baba, ndikŭmenyete atŭ ŭcio nŭwe mŭthŭnjŭri-Ngai ŭrŭa mŭnene; nŭgŭkorwo nŭ kwandŭkŭtwo atŭrŭ: ‘Ndŭkanaarie ŭŭru igŭrŭ rŭa mŭnene wa andŭ anyu.’”

⁶ Na rŭrŭ, Paŭlŭ aamenya atŭ amwe ao maarŭ Asadukai, na arŭa angŭ Afarisai, akŭanŭrŭra Kŭama-inŭ kŭu, akiuga atŭrŭ, “Ariŭ a Baba, nŭ ndŭ Mŭfarisai, na njarŭtwo nŭ Mŭfarisai. Ndŭraciirithio nŭ ŭndŭ wa kŭrŭgŭrŭro gŭakwa gŭa kŭrŭkŭio kwa arŭa akuŭ.” ⁷ Rŭrŭa oigire ŭguo, gŭkŭgŭa na ngarari gatagatŭ ka Afarisai na Asadukai, nakŭo kŭngano kŭu gŭkŭamŭkana. ⁸ (Asadukai moigaga gŭtirŭ ŭrŭkŭio, na gŭtirŭ araika, o na kana maroho, no Afarisai nŭmetŭkŭtie maŭndŭ macio mothe.)

⁹ Gŭkŭgŭa na ngŭŭ nene, nao arutani a watho amwe arŭa maarŭ Afarisai makŭrŭgama na makŭaria megŭmŭire mŭno, makiuga atŭrŭ, “Ithuŭ tŭtirona ŭŭru wa mŭndŭ ŭyŭ. Ŭ kŭngŭkorwo nŭ roho kana mŭraika ŭmwarŭirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikŭneneha mŭno, o nginya mŭnene wa mbŭtŭ akŭigua guoya nŭkuona ta Paŭlŭ angŭtarŭrangwo tŭcunjŭ nŭo. Agŭatha mbŭtŭ cia thigari ciikŭrŭke, imweherie harŭo na hinya, na imŭtware nyŭmba ya thigari.

¹¹ Ŭtukŭ ŭrŭa warŭmŭrŭire, Mwathani akŭrŭgama hakuhŭ na Paŭlŭ, akŭmwŭra atŭrŭ, “Wŭyŭmŭrŭirie! O ŭguo ŭheanŭte ŭhoru wakwa gŭkŭ Jerusalemu, noguo ŭkaŭheana kŭu Roma.”

Ithugunda rŭa Kŭŭraga Paŭlŭ

¹² Rŭciinŭ rŭrŭ rŭngŭ, Ayahudi makŭgŭa na ndundu na makŭihŭta mwŭhŭtwa matikaarŭe kana manyue matoragŭte Paŭlŭ. ¹³ Andŭ arŭa maathugundŭte ndundu ŭyo maarŭ makŭria ya mŭrongo ŭna. ¹⁴ Magŭthŭi kŭrŭ athŭnjŭri-Ngai arŭa anene na athuuri makŭmeera atŭrŭ, “Ithuŭ nŭtwŭhŭtŭte mwŭhŭtwa wa kwaga kŭrŭa kŭndŭ kana kŭnyua nginya tŭŭrage Paŭlŭ. ¹⁵ Na rŭrŭ, inyuŭ mŭrŭ hamwe na Kŭama gŭa Athuuri ŭriai mŭnene wa mbŭtŭ amŭrehe mbere yanyu, mwŭtuŭte ta mŭrenda gŭtuŭria wega ŭhoru wa ciira wake. Ithuŭ nŭtwŭhaarŭirie kŭmŭŭraga atanakinya haha.”

¹⁶ No rŭrŭa mwanake wa mwarŭ wa nyina na Paŭlŭ aaguire ŭhoru wa ithugunda rŭu, agŭthŭi nyŭmba ya thigari akŭira Paŭlŭ.

¹⁷ Hŭndŭ ŭyo Paŭlŭ agŭita ŭmwe wa anene a thigari igana rŭmwe, akŭmwŭra atŭrŭ, “Twara mwanake ŭyŭ kŭrŭ mŭnene wa mbŭtŭ; arŭ na ŭndŭ arenda kŭmwŭra.” ¹⁸ Nŭ ŭndŭ ŭcio mŭnene ŭcio akŭmuoya, akŭmŭtwara kŭrŭ mŭnene wa mbŭtŭ.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwīra atīrī, “Paūlū, ūrīa muohe nīandūmanīre anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkwīra.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyīta mwanake ūcio guoko, akīmūtwarā keeheri-inī, akīmūūria atīrī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīre makūūrie ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marena gūtuīria ūhorō wake wega. ²¹ Ndūgetīkīre ūguo marena, tondū andū makīria ya mīrongo īna ao mamuoheirie njīra-inī. Nīmehītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua nginya mamūūrage. Na rīrī, nīmehaarīrie, metereire wītīkīre ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīra mwanake ūcio athī, na akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Ndūkeere mūdū o na ūrīkū atī nīūnginyīrie ūhorō ūcio.”

Paūlū Gūtwarwō Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcooka agīta anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atīrī, “Haarīriai gīkundi gīa thigari magana meerī, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiīaga ihaicīte mbarathi, na thigari magana meerī iria ithiīaga ikuuīte matimū, nīguo mathīī Kaisarea thaa ithatū cia ūtukū. ²⁴ Na ningī mūhaarīrie mbarathi cia gūkuua Paūlū atwarwō kūrī Felike ūrīa barūthi hatarī na ūgwati.”

²⁵ Agīcooka akīandīka marūa ūū:

²⁶ Nī nī Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūdū ūyū aranyītītwo nī Ayahudi na mararī hakuhī kūmūūraga, no ndīrathiī na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgūkorwō nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma. ²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīrīa maramūthitangagīra, na nī ūndū ūcio ndīramūtwarā Kīama-inī kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangīrwo maūdū makonīī watho wao, no hatirarī ūndū acuukīrwo ūngīratūmire atuīrwo kūūragwo kana kuohwo. ³⁰ Rīrīa ndīramenyithirio atī kūrāarī na ithugunda rīa kūūraga mūdū ūcio, ndīramūtūma kūrī we o hīndī īyo. Ndīracooka ndīraatha andū acio mamūthitangīte makūrehere thitango īrīa mamūthitangīre.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikīoya Paūlū ūtukū o ta ūrīa ciaathītwo, ikīmūtwarā o nginya Antipatiri. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igītiga thigari iria ciathīaga ihaicīte mbarathi ithīī nake, nacio igīcooka nyūmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikīnengera barūthi marūa na ikīneana Paūlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akīūria kūrīa Paūlū oimīte. Rīrīa aamenyire atī oimīte Kilikia, ³⁵ akīmwīra atīrī, “Ngaathikīrīria ciira waku andū arīa magūthitangīte mooka.” Agīcooka agīathana Paūlū aikare arangīrītwo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Herode.

24

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Felike Aciirithio

¹ Na rīrī, thuutha wa mīthenya ītano, Anania, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīkūrūka agīthīī Kaisarea marī na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makīrehe thitango ciao cia gūūkīrīra Paūlū kūrī barūthi. ² Rīrīa Paūlū eetirwo thīnī, Teritulo akīambīrīria kūmūthitanga mbere ya Felike, akiuga atīrī: “Nītūkeneire

ihinda irāya rīa thayū tūrī rungu rwaku, na ūūgī waku wa kuona na kabere nūgarūrīte maūndū marīa mooru magatuīka mega būrūrī-inī ūyū. ³ Kūndū guothe na maūndū-inī mothe, wee mūgaathe Felike, nītwamūkīrīte ūndū ūyū tūrī na ngaatho nene. ⁴ No nīgeetha ndigakūnogie makīria, nīngūkūūria na gītīo ūtūthikīrīrie hanini.

⁵ “Nītuonete mūndū ūyū arī mūndū wa kūrehe thīina, na nīarehete ngūi gatagatī-inī ka Ayahudi kūndū guothe thīinī wa thī. We nī mūtongoria wa gīkundi kīria gīttagwo Anazari, ⁶ na ningī nīageragia gūthaahia hekarū; nī ūndū ūcio tūkīmūnyiita. (Na nītūngīamūtūrīire kūrīngana na watho witū. ⁷ No Lisia, mūnene ūcio wa mbūtū agīūka akīmūruta moko-inī maitū na hinya akīmweheria, na agīathana athitangi aake moke kūrī wee.) ⁸ Wee mwene wamūūrangia nīūkūmenya ma ya ūhorō ūyū wothe tūmūthitangīire.”

⁹ Nao Ayahudi makīnyīitanīra na thitango īyo, makiuga atī maūndū macio maarī ma ma.

¹⁰ Rīria barūthi aaheneirie Paūlū na moko aarie-rī, Paūlū oigire atīrī, “Nīnjūūi atī nīūkoretwo ūrī mūtui ciira wa rūrīrī rūrū ihinda rīa mīaka mīingī, nī ūndū ūcio nīngwīyarīrīria ngenete. ¹¹ Nī ūndū mūhūthū harīwe kūmenya atī ti makīria ma mīthenya ikūmi na īrī īthirīte kuuma ndambata Jerusalemu kūhooya Ngai. ¹² Andū arīa maathitangīte matianyonire ngīkararania na mūndū o na ūrīkū hekarū-inī, kana ngītūma kīrīndī kīgīe na ngūi thunagogi-inī, o na kana handū hangī o hothe itūūra-inī. ¹³ Na matingīhota kuonania ihooto harīwe cia thitango icio maathitangīire. ¹⁴ No rīrī, nīngwītīkīra atī nīhooyaga Ngai wa maithe maitū ndī mūrūmīrīri wa Njīra īyo, o īyo metaga ya gīkundi kīa nyamūkano. Nī nīnjītīkītīe maūndū mothe marīa megīi Watho na marīa mandīkītwo mabuku-inī ma Anabii, ¹⁵ na ndī na kīrīgīrīro thīinī wa Ngai o ta kīria andū aya marī nakīo, atī nīgūgakorwo na kūriūka kwa andū arīa athingu na arīa aaganu. ¹⁶ Nī ūndū ūcio nīndīrutanagīria hīndī ciothe kūiga thamiri yakwa ītarī na ūcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andū.

¹⁷ “Thuutha wa gūkorwo itarī kuo mīaka mīingī, nīndokire Jerusalemu nīgeetha ndeehere andū akwa iheo nī ūndū wa athīini na ndute maruta nī ūndū wa Ngai. ¹⁸ Na rīria ndarūmbūyanagia na maūndū macio nīmangorire kūu hekarū-inī ndītheretie. Gūtīarī na gīkundi kīa andū ndaarī na kīo, o na kana ngīkorwo ngīruta thīina. ¹⁹ No nī kūrī Ayahudi a kuuma būrūrī wa Asia arīa magīrīrwo nīgūkorwo marī haha mbere yaku na maathitange angīkorwo nī marī ūndū mangīnjuukīra. ²⁰ Akorwo ti ūguo, aya marī haha nīmagīrīrwo moige ihītia rīria maanyonire narīo rīria ndaarūgamire mbere ya Kīama, ²¹ tīga ūkorirwo nī ūndū ūyū ūmwe ndanīrīire rīria ndaarūngīi mbere yao ngiuga atīrī: ‘Ūmūthī ndūgamīte mbere yanyu njiirithio nī ūndū nīnjīrīgīrīire ūhorō wa kūriūka kwa arīa akuū.’ ”

²² Nake Felike, nī ūndū nīamenyete wega ūhorō wa Njīra īyo, agītīria ciira. Akiuga atīrī, “Hīndī īria Lisia, ūcio mūnene wa mbūtū agooka-rī, nīguo ngaatua ciira waku.”

²³ Agīatha mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aige Paūlū arī mūrangīre, no amūhe wīyathi mūnini na etīkīrie arata aake marūmbūiye mabata make.

²⁴ Na rīrī, thuutha wa mīthenya mīnini, Felike agīūka marī na mūtumia wake Dirusila, ūria warī Mūyahudi mūtumia. Agītūmanīra Paūlū, na akīmūthikīrīria akīaria ūhorō wa wītīkio thīinī wa Kristū Jesū. ²⁵ Rīria Paūlū aaragia ūhorō wa ūthingu, na wa kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, o na wa ciira ūria ūgooka, Felike akīigua etīgīra, akiuga atīrī, “Nī ūguo! Rīu no ūthīi. Rīria ndīrīgīa na ihinda rīagīrīire, nīndīgūtūmanīra ūūke.” ²⁶ Ihinda-inī o rīu no ehokaga atī Paūlū nīangīamūheire ihaki, na nī ūndū ūcio nīaikaraga akīmūtūmanagīra, akaaria nake.

²⁷ Hīndī īria mīaka īrī yathirire-rī, Porikio Fesito agīcooka ithenya rīa Felike, no tondū Felike nīendaga gūkenia Ayahudi, agītiga Paūlū njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthĩĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩirwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaitha Fesito atĩ nĩ ũndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩirwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthĩĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthĩĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ: “Nĩ ndirĩ ũndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ũndũ wa maũndũ maya ũthitangĩirwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩ ndihĩtĩrie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũndũ o wothe wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookia ndundu na kĩaama gĩaake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhoru

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyĩita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoru wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangĩre, na makĩnjũũria ndĩmũtuĩre.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wothe ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhoru-inĩ ũrĩa athitangĩirwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩire ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩre. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoru wa ndini yao na makoniĩ ũhoru wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no eende gũthĩĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩirwo kuo. ²¹ Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩiguĩra mũndũ ũcio akĩaria.” Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩro marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ wothe wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoru wake, ũkĩanĩrĩra ũkiugaga atĩ ndagĩrĩro nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ũndũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoru ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩre gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ūrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩa.”

Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩa kwĩyarĩrĩa, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtũku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩre igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũ mĩtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya ũũthikĩrĩre ũteguũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũrĩa ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩa kĩa mũtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũĩ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutaniĩrie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩa kĩranĩro kĩria Ngai eerĩre maithe maitũ. ⁷ Kĩranĩro kũ no kĩo mĩhĩrĩga rĩa iitũ ikũmi na rĩrĩ rĩrĩgagĩrĩa kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa itungatagĩra Ngai na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩa kũ. ⁸ Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangĩtũkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguũthĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩtwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩikia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa andũ acio mooragagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ ĩmwe nginya rĩa ĩngĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩa marume Ngai. Na tondũ wa ũrĩa ndaamarakarĩre mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ ĩmwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩnjarĩra mĩena yothe, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ¹⁶ Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩa ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangonĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o,

18 ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathiĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.’

19 “Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki kũu kũoimĩte igũrũ. 20 Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩri o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ũndũ wa ciiko ciao. 21 Kũu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyiitĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. 22 No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ, na nĩkĩo nũngĩi haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, 23 atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunje ũhoru wa ũtheri kũrĩ andũ aake kũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩri.”

24 Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

25 Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki. 26 Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. 27 Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

28 Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie nduĩke Mũkristiano?”

29 Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matuĩke ta niĩ, tiga o mĩnyororo ĩno.”

30 Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. 31 Makiuma nyũmba ĩyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

32 Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

27

Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩ Roma

1 Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. 2 Tũkĩhaica marikabu yoimĩte Aduramutio ĩrĩa yakirie gũthĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

3 Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtĩkĩria athĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩrĩa angĩabatarire. 4 Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũrĩa twathiiaga. 5 Twaarĩkia gũtuũkania iria rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. 6 Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. 7 Tũgĩthĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mĩingĩ na tũrĩ na thĩna mũingĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe tũthĩ ũrĩa twendaga-rĩ, tũgĩthĩ tũgereire mwena

ūrīa ūtaarī rūhuho wa Kirete, kūng'ethera Salimone. ⁸ Nītwathiire na thīina mūingī tūgereire ndwere-inī cia iria rīrīa inene na tūgīkinya handū heetagwo Gīcukīro Kīega, hakuhī na itūūra rīa Lasea.

⁹ Mahinda maingī nīmathirīte, na gūthīi na marikabu kwarī na ūgwati tondū ihinda rīa Gīathī gīa Kwīhinga kūrīa Irio nīrīahītūkīte. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmataara akīmeera atīrī, ¹⁰ “Athuuri aya, nīnguona atī rūgendo rwitū nī rūgūkorwo na mūtino na rūrehe hathara nene kūrī marikabu na mīrigo o na nginya kūrī mīoyo iitū yo mīene.” ¹¹ No mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe, handū ha gūthikīrīria ūrīa Paūlū oigaga, aarūmīrīire ūtaari wa mūtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu īyo. ¹² Tondū gīcukīro kīu gītīarī kīega gīa gūikarwo hīndī ya heho-rī, andū aingī magītua itua tūthīi na mbere, twīhokete gūkinya Foinike, tūikare kuo hīndī īyo ya heho. Gīkī kīarī gīcukīro kīa meeri gīa Kirete, nakīo kīang'etheire mwena wa gūthini wa ithūiro, o ūndū ūmwe na mwena wa gathigathini wa ithūiro.

Kīhuhūkanio

¹³ Rīrīa rūhuho rumīte mwena wa gūthini rwambīrīirie kūhurutana kahora-rī, magīciiria nīmona kīrīa mendaga, na nī ūndū ūcio makīohora marikabu magīthīi magereire hūgūrūrū-inī cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rītanathīi mūno, rūhuho rwa hinya wa kīhuhūkanio kīnene rwetagwo “Eurakilo,” rūkīhurutana ruumīte gīcigīrīra-inī kīu. ¹⁵ Nayo marikabu ikīnyitwo nī kīhuhūkanio kīu ikīremwo nīgūthīi na kūrīa rūhuho rwoimaga, nī ūndū ūcio tūkīmīrekereria itwarwo nī rūhuho. ¹⁶ Na rīrīa twahītūkagīra gacigīrīra-inī kanini geetagwo Kauda, nītwarī na thīina wa kūhaicia gatarū ga kūhonokia andū igūrū wa marikabu. ¹⁷ Hīndī irīa andū acio maakahaicirie marikabu-inī, makīhītūkīria mīkanda rungu rwa marikabu yo nyene nīgeetha mamīohe wega. Nī ūndū wa gwītīgīra kūhata mūthanga-inī wa handū heetagwo Siriti-rī, makīharūrūkia matanga na makīrekereria marikabu īyo itwarwo o kūrīa īngīatwarirwo nī rūhuho. ¹⁸ Nītwanyariirīkire mūno nī ūndū wa kīhuhūkanio kīu o nginya mūthenya ūyū ūngī makīambīrīria gūikia mīrigo iria-inī. ¹⁹ Naguo mūthenya wa gatātū makīambīrīria gūikia indo cia wīra cia marikabu iria-inī na moko mao ene. ²⁰ Na rīrīa kwaagire kuoneka riūa kana njata ihinda rīa mīthenya mīingī, nakīo kīhuhūkanio gīgīthīi na mbere kūhuhūkania-rī, tūkīrigīrīria na kwaga mwīhoko o wothe wa kūhonoka.

²¹ Thuutha wa andū gūikara ihinda iraaya matekūrīa, Paūlū akīrūgama mbere yao akīmeera atīrī: “Andū aya, nī kaba mūngīetīkīrīre ūtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hīndī īyo nīmūngīehonokirie kuumana na ūgwati ūyū o na hathara īno. ²² No rīrī, nīngūmūthaitha mūthīi na mbere kūmīrīria, tondū gūtīrī o na ūmwe wanyu ūkūūra; tiga marikabu iiki ikwanangīka. ²³ Ūtukū ūyū, mūraika wa Ngai ūrīa nīi ndī wake na ūrīa ndungataga nīarūgamire hakuhī na nīi na ²⁴ aanjīra atīrī, ‘Paūlū ndūkae gwītīgīra. No nginya ūrūgame mbere ya Kaisari ūciirithio; na rīrī, Ngai tondū wa wega wake, nīekūhonokia mīoyo ya andū arīa othe ūrī nao.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio, inyuī andū aya, thīi na mbere kūmīrīria, nīgūkorwo ndī na wītīkio thīinī wa Ngai atī nīgūkūhaana o ta ūguo aanjīrīte. ²⁶ No o na kūrī ūguo no nginya tūhate gīcigīrīra-inī kīna.”

Marikabu Kwanangīka

²⁷ Na rīrī, ūtukū wa mūthenya wa ikūmi na īna wakinya, o tūgītwarithagio ūū na ūū nī rūhuho tūtuikanīirie iria rīrīa rīitagwo Adiria-rī, ūtukū gatagatī atwarithia a marikabu makīgereria nīmakuhīrīirie thī nyūmū. ²⁸ Nao makīoya kīgeri kīa ūriku wa maaī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti igana rīa mīrongo īrī. Thuutha wa kahinda kanini magīthima rīngī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti mīrongo kenda. ²⁹ Nī ūndū wa gwītīgīra tūtikaagūthithio rwaro rwa ihiga, makīreikia nanga

inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. ³⁰ Na rĩrĩa maageragia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marena kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩira mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na thigari atĩrĩ, “Andũ aya maga gũikara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka.” ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtinia mĩkanda ĩrĩa yanyitĩte gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore.

³³ Gwakuhrĩria gũkĩa, Paũlũ akĩmathaitha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda rĩa mũthenya ikũmi na ĩna mũthiru, mũkoretwo mũikarĩte o ũguo mwĩimĩte irio, mũteekũrĩa kĩndũ. ³⁴ Rĩu ndamũthaitha mũrĩe irio. Nĩmũbatarĩte kũrĩa irio nĩguo imũige muoyo. Gũtirĩ rũcuĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ũmwe wanyu rũkũũra.” ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩria kũrĩa. ³⁶ Nao othe makĩigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩrĩa. ³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. ³⁸ Rĩrĩa maarĩre makĩhũũna, maacookire magĩkia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ĩhũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no makĩona gĩcongoco* kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩciiria magerie kũhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩrĩa yohete thukani.† Magĩcooka makĩhaicia taama ũrĩa wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyĩte rũhuho, magĩthĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. ⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ĩkĩgũtha mũthanga na ĩkĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, nago mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore. ⁴³ No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigiria ciĩke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũũge maaĩ-inĩ mathĩ thĩ nyũmũ. ⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyĩtĩrĩre mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

28

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩa kũ gĩetagwo Malita. ² Nao atũuri a gĩcigĩrĩa kũ magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyĩta ũgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũikagĩra riiko-rĩ, ndũira ĩkiumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ĩkĩoherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩa kũ moonire ndũira ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhoto gĩtimwĩtĩkĩritie atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩĩricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhĩ na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩa kũ. Nake nĩatũnyĩtĩre ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mũthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ

* **27:39** Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonyanĩte na thĩ nyũmũ, ũndũ marikabu no ikuhĩrĩrie thĩ nyũmũ ĩtarĩ na ũgwati, tiga hĩndĩ ya kĩhuhũkanio. † **27:40** Thukani nĩ gĩcunjĩ kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. ⁹ Rĩrĩa gwekĩkire ũguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kũu magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirie gĩtĩo na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paũlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Alekisanteria na yarĩ na rũũri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgũikara kuo ihinda rĩa thikũ ithatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuho rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyitire ũgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kiumia kĩgima. Ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria. ¹⁶ Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩririo aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paũlũ Kũhunjia Roma arĩ Mũrangĩre

¹⁷ Thuutha wa thikũ ithatũ, Paũlũ agĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuũka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyitĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. ¹⁸ Nao magĩithuthuoria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kũu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithũĩ tũtirĩ twanyũta marũa magũkonĩĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciĩnĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩĩ rĩrĩa maaiguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thĩĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,

“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;

matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

nao manjookerere, na niĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthiĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka iĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyiitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkoniĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o niĩ njĩtĩtwo nduĩke mĩtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ² o Ũhoru-ũrĩa-Mwega eeranĩire o mbere na tũnua twa anabii ake thĩinĩ wa Maandĩko marĩa Matheru, ³ ũrĩa ũkonĩĩ Mũrũwe, ũrĩa ta mũndũ warĩ wa rũciaro rwa Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, Roho wa ũtheru nĩonanirie na ũhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ũrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵ kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ũhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ũrĩa Ngai amekĩire, nĩguo mamwĩtikie na mamwathĩkĩre, nĩguo matũme rĩitwa rĩake rĩgoocagwo. ⁶ O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matuĩke a Jesũ Kristũ.

⁷ Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuothe arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mũtuĩke andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrirĩria Gũceera Roma

⁸ O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩinĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tondũ ũhoru wa wĩtikio wanyu nĩũmenyithanĩtio thĩ yothe. ⁹ Ngai, ũrĩa niĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yothe na ũndũ wa kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ũrĩa ndũũraga ndĩmũririkanaga ¹⁰ mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai no hingũrĩrwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹ Nĩndĩrerĩrĩa mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kĩiroho nĩguo muongererwo hinya, ¹² ũguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na niĩ tũgĩe na ũhoru wa kũũmanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ ũrĩa ũngĩ na wĩtikio wake. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio gwĩka ũguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩinĩ wanyu, o ta ũrĩa ngĩte na maciaro thĩinĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

¹⁴ Niĩ haana ta ndĩ na thĩrĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,* ningĩ ngagĩa na thĩrĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mũtũũraga Roma.

¹⁶ Niĩ ndingĩconokera Ũhoru-ũrĩa-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wothe ũrĩa ũwĩtikĩtie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo thĩinĩ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũthingu ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ũthingu ũrĩa wonekaga na ũndũ wa gwĩtikia kuuma o kiambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia.”

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

¹⁸ Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmaguũrĩtio kuuma igũrũ mokĩrĩre ũhoru wothe wa andũ kũregana na Ngai, na waganu wa andũ arĩa magiragĩrĩria ũhoru-ũrĩa-wa-ma na ũndũ wa waganu wao, ¹⁹ nĩgũkorwo maũndũ ma Ngai marĩa mangĩmenyeka nĩo matagĩte kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. ²⁰ Nĩgũkorwo kuuma

* **1:14** Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rũthiomi rwa Kĩyunani kana arĩa maarĩmagĩrĩra mũtũũrĩre wa Ayunani.

rĩrĩa thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai marĩa matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na tene, o na ũngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na makamenyeka nĩ ũndũ wa indo iria ciombirwo, nĩgeetha andũ matikagĩe na kĩngwatio.

²¹ Tondũ o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgooca taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuũkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngũigu ikĩgĩa nduma. ²² Na o rĩrĩa moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ, noguo maatuũkire irimũ, ²³ nao magĩkũũrania riiri wa Ngai ũrĩa mūtũũra muoyo na mĩhianano ãthondeketwo ãkahaana ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ cia magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru marĩa ngoro ciao cieriragĩria, o na mekage maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩrĩ yao gĩtĩio, mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ²⁵ Nĩmakũũranirie ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o ũcio wa kũgoocagwo nginya tene. Amenĩ.

²⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru ma maũndũ ma thoni. O na andũ-a-nja ao nĩmakũũranirie mūtugo wao ũrĩa wa ndũire na ũrĩa ũtarĩ wa ndũire. ²⁷ O nao arũme o ũndũ ũmwe nĩmatiganĩrie mūtugo wao ũrĩa wa ndũire na andũ-a-nja, magaakanagwo nĩ merirĩria mooru ma kwĩriranĩria o ene. Arũme magĩka ciiko cia ũra-thoni na arũme arĩa angĩ, nao nĩmegwatĩire thĩinĩ wa mĩrĩ yao ene iherithia rĩrĩa rĩmagĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu ũcio wao.

²⁸ Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa gũtũũra mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩe na meciiria ma ũmaramari, mekage maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ²⁹ Nao makĩyũrwo nĩ waganu wa mĩthemba yothe, ũũru, na ũkoroku, na meciiria ma ũmaramari. Makaiyũrwo nĩ ũiru, na ũragani, na ngũĩ, na maheeni, na rũmena. Magatuũka andũ a mũhuhu, ³⁰ na acambania, na athũũri Ngai, na aciinũrani, na egaathi, na etĩi, mathugundaga njĩra cia gwĩka ũũru, na andũ matangĩathĩkĩra aciari ao; ³¹ nao ti akuũku wega, na matitĩaga ũhoru ũrĩa mũrĩkanĩre, na nĩ ooru mũno, na matirĩ tha. ³² Na o na gwatuũka nĩmooĩ watho wa ũthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio maagĩrĩrwo nĩ gũkua, to gũthĩ mathiiga na mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetĩkanagia na andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kĩhooto

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wee mũndũ ũyũ ndũrĩ na kĩngwatio, wee ũtuagĩra mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira, nĩgũkorwo rĩrĩa ũgũtuũra mũndũ ũngĩ ciira, nĩwe mwene ũretuũra ciira, tondũ wee ũratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o macio ekaga. ² Na nĩtũũ atĩ Ngai agaatuũra andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooto. ³ Tondũ rĩrĩa wee mũndũ ũyũ, ũtuagĩra arĩa angĩ ciira na ũgacooka ũgeeka maũndũ o macio mekagarĩ, wee ũgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nĩkũnyarara ũnyararĩte ũtugi wake mũnene, na ũkirĩrĩria, na wetereri wake, ũkaaga kũmenya atĩ ũtugi wa Ngai nĩguo ũkũguucagĩrĩria nĩguo wĩrĩre?

⁵ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũmĩtie ngoro yaku, na ũkarega kwĩrĩra-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ũreigĩra marĩa magagũũkĩrĩra. Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩrĩa matuũro ma Ngai ma kĩhooto makaaguũranĩrio. ⁶ Nĩ ũndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa aaneka. ⁷ Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩio, na ũhoru wa kwaga kũbutha, nĩ ũndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arĩa eyendi, na nĩmaregaga ũhoru-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na

marakara. ⁹ Nīgũkaagĩa na thĩina na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ũũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; ¹⁰ no riiri, na gĩtĩio, na thayũ ikaaheo mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹¹ Nīgũkorwo Ngai ndatĩagĩra andũ maũthĩ.

¹² Andũ arĩa othe mehagia matarĩ watho-inĩ makaaniinwo matarĩ watho-inĩ, nao arĩa othe mehagia marĩ rungu rwa watho magaatũrwo ciira kũringana na watho ũcio. ¹³ Nīgũkorwo ti arĩa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inĩ ma Ngai, no arĩa maathĩkagĩra watho nĩo magaatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherũ, rĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa matarĩ na watho mekaga maũndũ marĩa watho uugĩte nĩ ũndũ wa ũhoru wao wa mũciarĩre-rĩ, o ene nĩmonanagia nĩmooĩ watho ũcio, o na gũtuĩka matirĩ maũigua ¹⁵ tondũ nĩmonanagia atĩ maũndũ marĩa mabataranagia thĩinĩ wa watho nĩmandĩke ngoro-inĩ ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ũira, namo meciiria mao rĩmwe makamaciirithagia na rĩrĩa rĩngĩ makamaciirĩrĩa.) ¹⁶ Ũndũ ũyũ ũkooneka mũthenya ũrĩa Ngai, na ũndũ wa Jesũ Kristũ agaatuĩra ciira meciiria ma hito marĩa marĩ ngoro-inĩ cia andũ, o ta ũrĩa Ũhoru-ũrĩa-Mwega uugĩte, ũrĩa niĩ hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo wee wĩitaga Mũyahudi; na ũngĩkorwo wĩhocagia ũhoru-inĩ wa watho na nĩwĩrahagĩra ngwatanĩro yaku na Ngai; ¹⁸ angĩkorwo nĩũmenyete ũrĩa endaga, na ũgakũũrana maũndũ marĩa marĩ bata gũkĩra marĩa mangĩ tondũ wa ũrĩa ũrutĩtwo maũndũ ma watho; ¹⁹ angĩkorwo nĩwĩtĩkĩtie atĩ wee ũrĩ mũtongoria wa andũ arĩa atumumu, o na ũtheri wa gũtherera arĩa marĩ nduma-inĩ, ²⁰ o na mũtaari wa andũ arĩa akĩigu, na mũrutani wa tũkenge, tondũ thĩinĩ wa watho ũrĩ na mũhianĩre wa ũrĩa ũmenyo wa ũhoru-wa-ma ũtariĩ; ²¹ hakĩrĩ ũguo-rĩ, wee ũrutaga andũ arĩa angĩ-rĩ, ndũngĩkĩruta wee mwene? Wee ũhunjagia atĩ andũ matikaiyerĩ, wee nĩũiyaga? ²² Wee uugaga atĩ andũ matikanatharanie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ũthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matooĩ Ngai? ²³ Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ũndũ wa kwagarara watho ũcio? ²⁴ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Rĩtwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thĩinĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wanyu.”

²⁵ Ũhoru wa kũrua nĩ ũrĩ kĩguni ũngĩrũmia ũrĩa watho uugĩte, no ũngĩagarara watho ũcio-rĩ, ũhoru ũcio waku wa kũrua ũtuĩkĩte ta ũtaruĩte.* ²⁶ Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thĩinĩ wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩrĩire gũtuuo ta maruĩte? ²⁷ Mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ũrĩa watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ũcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ũrĩa mwandĩke.

²⁸ Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ũrĩa wonanagia atĩ nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kũrua to kũrĩa gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. ²⁹ Aca, Mũyahudi kũna nĩ ũrĩa Mũyahudi ngoro; nakuo kũrua nĩ kũrua kwa ngoro, ũguo nĩ kuuga atĩ nĩ ũhoru wa Roho, no ti wa watho ũrĩa mwandĩke. Kũganwo kwa mũndũ ta ũcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3

Wĩhokeku wa Ngai

¹ Gwatuĩka ũguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kũrua ũkĩrĩ ũrĩkũ? ² Hĩ! Ũguni no mũnene na njĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ũramati wa ciugo cia Ngai.

* **2:25** Kũrua kwa arũme kwarĩ rũuri rwa kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aathondekire na andũ a Isiraeli.

³ Ī kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? ⁴ Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothe atuĩke wa maheeni, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa ũkwaria,

wee waragia maũndũ ma kĩhooto,
na ũhootanage rĩrĩa ũgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ũthingu nĩtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ũrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) ⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahotu kuuga atĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũngĩhie ũhorowama wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kĩ kĩgiragia tuuge, ta ũrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ũrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo tuugaga, “Nĩtũtũre twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke”? Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere atĩ Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,
gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata;
gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.”

¹³ “Mĩmero yao ĩhaana ta mbĩrĩra hingũre;
nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni.”

“Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.”

¹⁴ “Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na ũrũrũ.”

¹⁵ “Mahanyũkaga na magũrũ magaithe thakame;

¹⁶ mwanangĩko na kĩa nĩcio cionanagia kũrĩa magereire,

¹⁷ nayo njĩra ya thayũ matimĩũ.”

¹⁸ “Hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao.”

¹⁹ Na rĩu-rĩ, nĩtũũ atĩ maũndũ marĩa mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua o gothe gakirio, nao andũ a thĩ othe matuĩke a gũciirithio nĩ Ngai. ²⁰ Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Uumanĩte na Wĩtĩkio

²¹ No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩũmenyithanĩtio na njĩra ĩngĩ ĩtahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuĩka nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ Watho na Anabii. ²² Naguo ũthingu ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhorowama wa gũthuurania andũ, ²³ nĩgũkorwo andũ othe nĩmehĩtie na makanyihĩrwo nĩ riiri wa Ngai, ²⁴ na nĩ ũndũ wa wega wa Ngai magatuuo athingu o ũguo tũhũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa maakũũrĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ²⁵ Ngai aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa wĩtĩkio thĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũrĩa

mehia ma mbere iyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metĩkĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ? Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa watho ũrĩa wa wĩtikio. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩtũrũmĩtie atĩ mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtikia no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Īĩ, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, ³⁰ nĩgũkorwo Ngai no ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ũndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuuage athingu na ũndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. ³¹ Rĩu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kĩene nĩ ũndũ wa ũhoru wa wĩtikio ũcio? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4

Iburahĩmu gũtuuo Mũthingu nĩ ũndũ wa Gwĩtikia

¹ Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ũcio? ² Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aaturwo mũthingu na ũndũ wa ciĩko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu.”

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kĩheo, no nĩ ta thĩrĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehokaga maũndũ marĩa ekaga, tiga o gwĩtikia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. ⁶ ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoru wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciĩko, akoiga atĩrĩ:

⁷ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehia mao makahumbĩrwo.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
Mwathani atatuaga mwĩhia.”

⁹ Hihi kĩrathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtikio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mũthingu. ¹⁰ No aaturwo mũthingu arĩ na ũhoru ũrĩkũ? Hihi nĩ thuutha wa kũrua, kana nĩ mbere iyo? Ti thuutha wa kũrua, no nĩ mbere iyo, hĩndĩ ĩrĩa ataarũite! ¹¹ Nake agĩcooka akĩamũkĩra rũũri rwa kũrua, rũrĩ mũhũri wa ũthingu ũrĩa aarĩ naguo nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na hĩndĩ ĩrĩa ataarĩ mũruu. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa arĩa othe metĩkagia o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga, arĩa matarĩ atĩ no kũrua marũite, no nĩmathiiga na mũthiire wa wĩtikio ũrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ naguo mbere ya kũrua.

¹³ Iburahĩmu ndeerĩrwo kĩiranĩro atĩ nĩagatuĩka mũgai wa thĩ hamwe na njiaro ciake nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, no nĩ ũndũ wa ũthingu ũrĩa uumanaga na wĩtikio. ¹⁴ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wĩtikio ndũkĩrĩ kĩene, nakĩo kĩiranĩro nĩ gĩa tũhũ, ¹⁵ tondũ watho ũrehaga mang'ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatĩrĩ ũhoru wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, kĩiranĩro kiumanaga na wĩtikio, nĩgeetha wonekage na ũndũ wa wega wa Ngai, na ũtuĩke wa kũheo kũna njiaro ciothe cia Iburahĩmu, na to arĩa

maaheirwo ũhoro wa watho oiki, no nĩ kũrĩ arĩa othe metĩkĩtie ta ũrĩa Iburahĩmu eetĩkĩtie. Nĩgũkorwo Iburahĩmu nĩwe ithe wa arĩa othe metĩkĩtie. ¹⁷ Ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ.” We nĩwe ithe witũ maithe-inĩ ma Ngai, o ũcio Iburahĩmu eetĩkĩtie, o we Ngai ũrĩa ũriũkagia arĩa makuĩte, na waragia ũhoro wa maũndũ marĩa matarĩ ho ta marĩ ho.

¹⁸ Iburahĩmu nĩagĩire na kĩrĩgĩrĩro o na harĩa hataarĩ kĩndũ gĩa kwĩrĩgĩrĩra na agĩtĩkia, na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, o ta ũrĩa erĩtwo atĩrĩ, “Ũguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.” ¹⁹ Nake o na akĩmenyaga atĩ mwĩrĩ wake watariĩ ta ũrĩ mũkuũ nĩgũkorwo ũkũrũ wake warĩ ta mĩaka igana rĩmwe, na aamenya atĩ nda ya Sara nĩyathirĩte hinya wa gũciara-rĩ, ndaigana kũnyihanyihĩrwo nĩ wĩtĩkio. ²⁰ Nowe ndaigana kũgĩa na nganja ũhoro-inĩ wa wĩtĩkio ũkonĩ kĩranĩro kũ kĩa Ngai, no wĩtĩkio wake nĩ hinya wongereirwo, nake akĩgococa Ngai, ²¹ tondũ nĩetĩkĩtie biũ atĩ Ngai arĩ na hinya wa kũhingia ũrĩa eranĩire. ²² ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu. ²³ Na rĩrĩ, ciugo icio ciandĩkĩtwo atĩrĩ “Nĩatuirwo mũthingu” itiandĩkirwo nĩ ũndũ wake wiki, ²⁴ no ciandĩkirwo nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa Ngai agaatua athingu, o ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ Mwathani witũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nĩ ũndũ wa mehia maitũ, na agĩcooka akĩriũkio nĩgeetha tũtuuo athingu.

5

Thayũ na Gĩkeno

¹ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũtuĩtwo andũ athingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, tũrĩ na thayũ na Ngai nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ² we ũrĩa ũtũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkinya wega-inĩ wa Ngai, harĩa tũrũngĩ rĩu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Na ithuĩ nĩtũkenaga nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa gũgaakinyĩra riiri wa Ngai. ³ Na to ũguo wiki, no rĩrĩa tũrĩ mathĩna-inĩ nĩtũkenaga tondũ nĩtũũĩ atĩ gũthĩnĩka gũtũmaga tũmĩrĩrie; ⁴ nakuo kũmĩrĩria gũtũmaga tũgĩe na gwĩkindĩra; nakuo gwĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro. ⁵ Nakĩo kĩrĩgĩrĩro kũ gĩtingĩtũũraga ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩrĩrie wendani wake ngoro-inĩ ciitũ na ũndũ wa Roho Mũtheru, ũrĩa we aatũheire.

⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, o ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, o hĩndĩ rĩrĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa andũ arĩa matatĩaga Ngai. ⁷ Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ ũndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mũndũ ũngĩkua nĩ ũndũ wa mũndũ mwega. ⁸ No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ rĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩire.

⁹ Kuona atĩ rĩu nĩtũtuĩtwo athingu na ũndũ wa thakame yake-rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang’ũrĩ ma Ngai nĩ ũndũ wake! ¹⁰ Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ rĩrĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ũndũ wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aiguithanie na Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩria kũhonokio nĩ ũndũ Kristũ arĩ muoyo. ¹¹ Na to ũguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ũcio ũtũmĩte tũiguithanio na Ngai.

Gĩkuũ nĩ ũndũ wa Adamu, Muoyo nĩ ũndũ wa Kristũ

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonya nĩ ũndũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuĩka a gũkuaga tondũ nĩmehirie, ¹³ nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuuo mwĩhia. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra andũ, o na arĩa matehĩtie na ũndũ wa kwagarara watho ta ũrĩa Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ũrĩa warĩ wa gũũka thuutha.

¹⁵ No kīheo kīu gītihanaine na ihitia rīa kwagarara watho. Tondū angīkorwo andū aingī nīmakuire nī ūndū wa ihitia rīa mūdū ūmwe-rī, wega wa Ngai o na kīheo kīrīa kīarehirwo nī wega wa mūdū ūcio ūmwe, na nīwe Jesū Kristū-rī, nīcio ciyūrīrīre andū aingī mūno makīria! ¹⁶ O na ningī, kīheo kīu kīa Ngai gītiringaine na maciaro ma mehia ma mūdū ūcio ūmwe: Tondū gūtuīrwo kwa rīhia rīu rīmwe nīkuo gwatūmire andū matuīrwo ciira, no kīheo kīu kīaheanirwo nī Ngai o ūguo tūhū kīarutirwo nī ūndū wa mehia maingī, nakīo gīgītūma matuuo athingu. ¹⁷ Tondū-rī, angīkorwo kwīhia kwa mūdū ūmwe gwatūmire gīkuū gīthamake nī ūndū wa mūdū ūcio ūmwe-rī, githī arīa maamūkagīra wega mūingī wa Ngai na kīheo kīu kīa ūthingu matigūtūra mathamakaga makīria marī muoyo-inī nī ūndū wa mūdū ūmwe, o we Jesū Kristū!

¹⁸ Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa kwīhia riita o rīmwe gwatūmire andū othe matuīrwo ciira-rī, ūguo noguo gīko kīmwe kīa ūthingu gīatūmire andū othe matuuo athingu nīguo magīe na muoyo. ¹⁹ Nīgūkorwo o ta ūrīa ūremi wa mūdū ūmwe watūmire andū aingī matuuo ehia-rī, ūguo noguo gwathīka kwa mūdū ūcio ūmwe gūgūtūma andū aingī matuuo athingu.

²⁰ Ūhoru wa watho wongereirwo nīguo mehia mongerereke. No harīa mehia mongererekire-rī, naguo wega wa Ngai ūkīongerereka makīria, ²¹ nīgeetha o ta ūrīa mehia maathamakire thīnī wa gīkuū-rī, o naguo wega wa Ngai ūthamakage nī ūndū wa ūthingu, nīguo ūtūkinyie muoyo-inī wa tene na tene nī ūndū wa Jesū Kristū Mwathani witū.

6

Gūtūra Muoyo thīnī wa Kristū

¹ Hakīrī ūguo-rī, tūkiuge atīa? Nī tūtūūre o twīhagia nīgeetha wega wa Ngai ūingīhage? ² Hī! Kūroaga gūtuīka ūguo! Ithuī-rī, nītwakuire ūhoru-inī wa wīhia; twakīhota atīa gūcooka gūtūra thīnī wago? ³ Kaī inyuī mūtooī atī ithuī othe arīa twabatithirio thīnī wa Kristū Jesū twabatithirio thīnī wa gīkuū gīake? ⁴ Nī ūndū ūcio-rī, twabatithio nīgūthikwo twathikirwo hamwe nake gīkuū-inī gīake, nīgeetha o ta ūrīa Kristū aariūkirio kuuma kūrī arīa akuū nī hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuī tūtūūre na mūtūūrīre mwerū.

⁵ Angīkorwo nītūnyitithanītio nake ūguo thīnī wa gīkuū gīake-rī, hatirī nganja nītūkanyitithanio nake thīnī wa kūrīuka gwake. ⁶ Nīgūkorwo nītūūī atī mūdū witū wa tene nīambirwo hamwe nake nīgeetha mwīrī ūyū wa mehia weherio, nīguo tūtikanaooke gūtuīka ngombo cia mehia, ⁷ tondū mūdū o wothe ūrīa ūrīkītie gūkua nīatigithanītio na mehia.

⁸ Na rīrī, angīkorwo nītwakuire hamwe na Kristū-rī, nītwītīkītie atī nītūgatūra muoyo hamwe nake. ⁹ Nīgūkorwo nītūūī atī tondū Kristū nīariūkirio akiuma kūrī arīa akuū-rī, ndarī hīndī agaacooka gūkua; gīkuū gītīrī na hinya wa kūmwatha rīngī. ¹⁰ Gīkuū kīrīa aakuire, aakuīrīre ūhoru wa mehia o riita rīmwe rīa kūigana; no muoyo ūrīa atūūrāga-rī, atūūrāga nī ūndū wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuī, o ūndū ūmwe mwīonagei atī nīmūkuīte ūhoru-inī wa mehia, na atī mūtūūrāga muoyo mūrī ngwatanīro na Ngai thīnī wa Kristū Jesū. ¹² Tondū ūcio, mūtikanareke mehia mathamakage thīnī wa mīrī yanyu īyo īkuaga, atī nīguo mwathīkagīre merirīria mooru mayo. ¹³ Ningī mūtikananeane ciīga cia mīrī yanyu mehia-inī, atī nīguo ituīke ta indo cia kūhūthīrwo cia kwagana nacio, no nī kaba mwīheanage kūrī Ngai, mūhaana ta andū marutītwo gīkuū-inī makarehwo muoyo-inī na mūneanage ciīga icio cia mīrī yanyu kūrī we nīguo ituīke ta indo cia kūhūthīrwo na gwīka maūdū ma ūthingu. ¹⁴ Mūtīgatuīke a gwathagwo nī mehia,

tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia Ūthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũũre twĩhagia? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũrĩa ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩire na ngoro yothe ũrutani ũrĩa mwehokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ũhoru ũyũ ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mũtũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũrĩa mwaũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mũrĩ itũke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũrĩa ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu itũke ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ ĩyo muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marigĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuĩka ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ũrĩa muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

7

Ngerekano ya Ūhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ atĩ watho wathaga mũndũ o rĩrĩa arĩ muoyo? ² Nĩ ũndũ mũtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mũtumia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mũtumia ũcio angĩhikĩra mũndũ ũngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mũtumia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o na angĩhikio nĩ mũndũ ũngĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ũhoru-inĩ wa watho nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a mũndũ ũngĩ, o we ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merirĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩinĩ wa mũrĩrĩ iitũ, magaciaragĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoru-inĩ ũrĩa watuohete nĩgeetha tũtungatage na mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũrĩa mũkũrũ wa watho ũrĩa mwandĩke.

Kũgiana na Wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tiga nĩ ũndũ wa watho ndingĩamenyire wĩhia nĩ kĩ. Nĩgũkorwo ndingĩamenyire ũhoru wa gũcumĩkĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na merirĩria ma mũthemba yothe thĩinĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamanya watho; no hĩndĩ ĩrĩa rĩathani rĩokire, wĩhia ũkĩgĩa muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ rĩathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mũndũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo rĩarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia

wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirie, na ũkĩnjũraga narĩo. ¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooto na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ũtuĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuĩka ngombo ya wĩhia. ¹⁵ Ndimenyaga maũndũ marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũndũ ũrĩa thũire nĩguo njĩkaga. ¹⁶ O na ingĩtuĩka njĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtĩkĩrĩte atĩ watho nĩ mwega. ¹⁷ Tondũ ũcio nĩngũũranĩte atĩ ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo. ¹⁸ Nĩnjũũ atĩ gũtirĩ ũndũ mwega ũtũũraga thĩinĩ wakwa, ũguo nĩ kuuga thĩinĩ wa mwĩrĩ ũyũ wakwa wĩhagia. Nĩgũkorwo nĩndĩriragĩria gwĩka wega, no hinya wa gwĩka ũguo nĩguo itarĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo wega ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũũru ũrĩa itendaga gwĩka nĩguo thiiaga na mbere gwĩka. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nĩnjĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo.

²¹ ũndũ ũyũ nĩtũmaga nyone atĩ watho ũyũ nĩguo ũrutaga wĩra thĩinĩ wakwa: Rĩrĩa ngwenda gwĩka wega-rĩ, ũũru ũkoragwo o hamwe na nĩ. ²² Nĩgũkorwo ngoro-inĩ yakwa thĩinĩ, nĩngenagĩra watho wa Ngai; ²³ no nĩnyonaga watho ũngĩ ũkĩruta wĩra thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ wakwa, ũkarehaga mbaara, na ũkarũaga na watho wa meciiria makwa, na ũkandua mũndũ muohe nĩ watho wa wĩhia ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ wa ciĩga ciakwa. ²⁴ Kaĩ nĩ ndĩkĩrĩ mũndũ mũthĩnĩku-ĩ! Nũ ũkũũhonokia harĩ mwĩrĩ ũyũ wa gĩkuũ? ²⁵ Nĩndacookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ!

Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ mwene thĩinĩ wa meciiria makwa ndĩ ngombo ya watho wa Ngai, no ha ũhoro wa mwĩrĩ ũyũ wa wĩhia, nĩ ndĩ ngombo ya watho wa wĩhia.

8

Muoyo thĩinĩ wa Roho

¹ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ o ti a kũherithio, ² tondũ nĩ kũgerera harĩ Jesũ Kristũ watho wa Roho ũrĩa ũheaga muoyo wanjohore kuuma kũrĩ wĩhia na gĩkuũ. ³ Nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa watho wa Musa ũtangĩahotire gwĩka nĩ ũndũ wa kwagithio hinya nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia-rĩ, Ngai nĩekire ũndũ ũcio na ũndũ wa gũtũma Mũriũ wake mwene arĩ na mwĩrĩ ũhaanaine na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, nĩgeetha atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia. Na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩra wĩhia ũrĩa warĩ thĩinĩ wa mũndũ ũrĩa wĩhagia ciira, ⁴ nĩgeetha maũndũ ma ũthingu marĩa mathanĩtwo nĩ watho mahingio thĩinĩ witũ, ithuĩ arĩa tũtatũũraga kũringana na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, no tũtũũraga kũringana na Roho.

⁵ Andũ arĩa matũũraga kũringana na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia meciiragia o maũndũ marĩa mwĩrĩ ũcio wendaga; no arĩa matũũraga kũringana na Roho meciiragia o maũndũ marĩa mendagwo nĩ Roho. ⁶ Meciiria ma mũndũ mwĩhia marehaga gĩkuũ, no meciiria marĩa maathagwo nĩ Roho marehaga muoyo na thayũ; ⁷ meciiria marĩa mehagia marĩ ũthũ na Ngai. Meciiria macio matiathĩkagĩra watho wa Ngai, o na matingĩhota gwĩka ũguo. ⁸ Andũ arĩa maathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia matingĩhota gũkenia Ngai.

⁹ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu. No rĩrĩ, mũndũ o wotho ũtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ũcio ti wa Kristũ. ¹⁰ No angĩkorwo Kristũ arĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, mũrĩ yanyu nĩmĩkuũ nĩ ũndũ wa mehia, no maroho manyu marĩ muoyo nĩ ũndũ

wa ūthingu. ¹¹ Na ningĩ angĩkorwo Roho wa Ngai ūrĩa wariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ atũũraga thĩinĩ wanyu-rĩ, o we ūcio wariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩagatũma mĩrĩ iyo yanyu ikuaga igĩe na muoyo nĩ ūndũ wa Roho wake, ūcio ūtũũraga thĩinĩ wanyu.

¹² Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũrĩ na thĩirĩ, no ti thĩirĩ kũrĩ mwĩrĩ ūyũ wĩhagia, atĩ nĩguo tũtũũrage kũringana na ūrĩa wendaga. ¹³ Nĩgũkorwo mũngĩtũũra kũringana na ūrĩa mwĩrĩ ūyũ wĩhagia wendaga-rĩ, nĩmũgakua, no mũngĩtũũraga ciiko icio njũru cia mwĩrĩ na hinya wa Roho-rĩ, nĩmũgatũũra muoyo, ¹⁴ tondũ andũ arĩa othe matongoragio nĩ Roho wa Ngai acio nĩo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nĩgũkorwo mũtiaheirwo roho wa kũmũtua ngombo rĩngĩ nĩguo mwĩtigagĩre, no mwaheirwo Roho wa kũmũtua ciana ciake cia kwĩrererwo. Na nĩguo ūtũmaga twanĩrĩre tũkoiga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mũtheru we mwene nĩwe mũira hamwe na maroho maitũ atĩ ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai. ¹⁷ Rĩu-rĩ, angĩkorwo tũrĩ ciana ciake-rĩ, tũkĩrĩ agai, tũgatuĩka o agai a kũgaya Ngai, na agai hamwe na Kristũ, angĩkorwo ti-itherũ nĩtũgwatanagĩra nake mĩnyamaro yake nĩguo tũkaahota kũgwatanĩra riiri wake o nago.

Riiri ūrĩa Ūgooka

¹⁸ Nguona atĩ mĩnyamaro ĩrĩa tũrĩ nayo rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ūrĩa tũkaaguũrĩrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itũũraga cieteraire kũguũranĩrio gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. ²⁰ Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩrio itũũre itarĩ kĩene na ti ūndũ wa gwĩthuurĩra cio nyene, no nĩ ūndũ wa kwenda kwa ūrĩa waciathĩrĩrie itũũre irĩ na kĩrĩgĩrĩro, ²¹ atĩ ciũmbe cio nyene nĩgũkũũrwo kuuma ūkombo-inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nĩtũũ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe itũire icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuĩ arĩa tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-inĩ ciitũ thĩinĩ, twetereire hĩndĩ ĩkinye ya gũtuuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mĩrĩ itũ kuuma ūkombo-inĩ. ²⁴ Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ūndũ wa kĩrĩgĩrĩro kũu. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kĩndũ kĩoneku-rĩ, kũu ti kĩrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũũ wĩrĩgagĩrĩra kĩrĩa arĩ nakĩo? ²⁵ No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩre kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkirĩrĩrie.

²⁶ O ūndũ ūmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ūndũ wa ūrĩa tũtarĩ hinya. Ithuĩ tũtũũ kĩrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaithanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ūtangĩgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ūrĩa ūthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ūthaithanagĩrĩra andũ arĩa aamũre kũringana na ūrĩa Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatoorania

²⁸ Ningĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ūrĩa aathugundĩte-rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. ²⁹ Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩrie matuĩke a kũhaanania na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ūmwe. ³⁰ Nao acio aathĩrĩrie o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatuire athingu; nao acio aatuire athingu, nĩo aahumbire riiri.

³¹ Tũkiuge atĩa ūhoru ūkoniĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũũ ūngĩkĩhota gũtũtuma ūthũ? ³² Ūcio ūtaigana gũcaĩra Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ūndũ witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ūcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ ciothe? ³³ Nũũ ūngĩona ūndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩre? Nĩ Ngai ūmatuĩte atĩ matĩrĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ūngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ūrĩa wakuire, na akĩriũka akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ūikarĩte guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Ngai agĩtũthaithanĩrĩra. ³⁵ Nũũ

ungītūtigithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩna, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rūhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Tūtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ waku; tūtuuagwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.”

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkĩonaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuĩka nĩ ũhoru wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana araiika kana ndaimono, o na kana ũhoru wa mahinda maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraihu wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kĩngĩhota gũtūtigithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoru-wa-ma ndĩ thĩnĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩnĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kĩnene na ruo rwa ngoro rūtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha ariũ na aarĩ a Ithe witũ acio a rūrĩrĩ rwitũ kĩũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatuire ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matuĩtwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na ningĩ nĩo merĩrwo ciĩranĩro. ⁵ Ningĩ maithe maitũ marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kũ, nake Kristũ aarĩ wa rūciaro rwao ha ũhoru wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ ũguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkiagĩte kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩrwo Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. ⁷ O na ningĩ ti othe ciana cia Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩ a rūciaro rwake. No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, “Rũciaro rūrĩa rūgeetanio nawe rūkoima harĩ Isaaka.” ⁸ ũguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtuĩka ciana cia Ngai, no nĩ ciana cia kĩĩranĩro ituuagwo cia mbeũ ya Iburahĩmu. ⁹ Nĩgũkorwo kĩĩranĩro kĩoigĩte atĩrĩ: “Thinda rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa kaana ga kahĩ.”

¹⁰ Na to ũguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ Isaaka. ¹¹ No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mwega kana mũũru, nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugundĩte wa gwĩthuurĩra andũ ũhinge: ¹² ti na ũndũ wa ciĩko iria mekĩte, no nĩ ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ, “ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.” ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega Esaũ.”

¹⁴ Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Ngai no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhoo? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁵ Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ, “Nĩndĩguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na ngacaĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.”

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, ũndũ ũcio nduonekaga nĩ ũndũ wa wendi wa mũndũ, kana nĩ ũndũ wa kĩyo gĩake, no nĩ ũndũ wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nĩgũkorwo Maandĩko-inĩ Firaũni erĩtwo atĩrĩ: “Ndagũtũũgĩririe nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩnĩ waku, na nĩguo rĩitwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai aigugĩra tha mũndũ ũrĩa enda kũiguĩra tha, na akoomia ngoro ya ũrĩa enda kũũmia.

¹⁹ ũmwe wanyu ahota kũnjũũria atĩrĩ: “Ngai atũire atũtuagĩra mahĩtia nĩkĩ? Tondũ nũũ ũngĩkĩhota kũregana na ũrĩa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ mũndũ ũyũ nĩguo ũcookanĩrie na Ngai? “Kĩndũ kĩrĩa kĩombirwo-rĩ, no kĩũrie ũcio wakũmbire, ‘Wanyũmbire ũũ nĩkĩ?’ ” ²¹ Githĩ mũũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kĩhoo

gĩa kũhũthĩra rĩũmba o ũrĩa angĩenda; kĩenyũ kĩmwe kĩa rĩũmba rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩrwo na njĩra ya gũtũka na ingĩ nĩ ũndũ wa mahũthĩro ma ndũire?

²² Ī kũngĩkorwo Ngai, tondũ nĩathuurĩte kuonania mang'ũrĩ make na kũmenyithania hinya wake, nĩakirĩĩrie mũno arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio cia kũrakarĩrwo, o icio ciahaarĩrio kwanangwo? ²³ Ī kũngĩkorwo ekaga ũguo nĩgeetha atũme ũingĩ wa riiri wake ũmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo iria akaiguĩra tha, arĩa aahaarĩrie o mbere matuĩke a kũgaya riiri ũcio, ²⁴ na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? ²⁵ O ta ũrĩa oigĩte Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo ngeeta ‘andũ akwa’;

nake mũndũ-wa-nja ũcio ũtarĩ mwende nĩwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’ ”

²⁶ na ningĩ,

“Nĩgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa meerĩirwo atĩrĩ,

‘Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa,’

no ho mageetĩrwo ‘ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo’.”

²⁷ Naguo ũhoru ũkoniĩ Isiraeli, Isaia nĩanĩrĩire, akiuga atĩrĩ:

“O na gũtuĩka andũ a Isiraeli maigana ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ, no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nĩgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra

andũ a gũkũ thĩ ciira o narua, na aũkinyie mũthia.”

²⁹ Na o ta ũrĩa Isaia oigĩte o mbere ũndũ ũcio ũtanakinya, atĩrĩ:

“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe

aatũtigĩirie njiaro-rĩ,

ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu,

na tũhaane o ta Gomora.”

Isiraeli kwaga Gwĩtĩkia

³⁰ Tũkiuge atĩa ha ũhoru ũcio? Atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, arĩa mataathingatire ũthingu, nĩmagĩire naguo, ũthingu ũrĩa ũgĩagwo naguo na ũndũ wa gwĩtĩkia; ³¹ no atĩ andũ a Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa ũthingu-rĩ, matiigana kũgĩa na watho ũcio. ³² Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ matiaũthingatire na njĩra ya wĩtĩkio, no maũcaririe na njĩra ya gwĩka maũndũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ “ihiga rĩrĩa rĩhĩnganaga”. ³³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo:

“Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigĩte ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,

na ngaiga rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe,

nake mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.”

10

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũndũ ũrĩa ngoro yakwa yendete mũno na ũrĩa hooyaga Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ mahonokio. ² Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kĩyo ũhoru-inĩ wa Ngai, no kĩyo kũu kĩa gĩkaaga ũmenyi. ³ Na tondũ matiigana kũmenya ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria maageririe kwĩhaandĩra ũthingu wao ene-rĩ, matiigana kwĩnyiihĩria ũthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristũ nĩwe wakinyirie ũhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe na ũthingu kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩtĩkĩte.

⁵ Musa aataarĩrie ũhoru wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho na njĩra ĩno: “Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio arĩtũũragio muoyo nĩmo.” ⁶ No rĩrĩ, ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, ‘Nũũ ũkwambata akinye igũrũ?’ ” (ũguo nĩ kuuga, agĩire Kristũ amũrehe gũkũ thĩ) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ ũkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’ ” (ũguo nĩ kuuga, ambatie

Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ). ⁸ No ũhoro ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ũhoro ũrĩ o hakuhĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ũhoro ũcio nĩguo ũhoro wa wĩtikio ũrĩa tumbũraga: ⁹ Atĩ ũngiumbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwĩtikia wĩtikie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuo mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ, “Ũrĩa wothe ũmwĩhokaga ndarĩ hĩndĩ agaakonothio.” ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ ngũũrani gatagatĩ ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ũcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wothe ũrĩa ũgaakaĩra rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwĩtikĩtie? Na mangĩmwĩtikia atĩa matarĩ maigua ũhoro wake? Na mangĩkĩigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Ningĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunjia ũhoro matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩire-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkĩrĩre Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wĩtikĩtie ũhoro witũ?” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtikia kuumanaga na kũigua ũhoro, naguo ũhoro ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. ¹⁸ No ngũũria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ũhoro? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ yothe,
nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na ningĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigwe ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ;
nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩirie mũno atĩrĩ,
“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire;
ndeeguũrĩirie arĩa mataanjũũragĩrĩria.”

²¹ No ha ũhoro ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,
“Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩtie moko makwa
kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rũciaro rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooĩ ũrĩa Maandĩko moigĩte harĩa handĩkitwo ũhoro wa Elija, ũrĩa aathaitire Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage”? ⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndĩitigĩirie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari marĩa Ngai ethuurĩire nĩ ũndũ wa wega wake. ⁶ Na angĩkorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciiko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rĩu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kĩyo kĩnene matiawonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Ngai nāmaheire roho ta wa andũ magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,
na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kũrĩra ĩrotuĩka mũtego, na kĩndũ gĩa kũmagwatia,
o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na irĩhi rĩa ũũru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcooka kuona,
na mathiige mainamĩrĩre nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangĩũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! Ūrĩa kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩũkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigue ũiru. ¹² No angĩkorwo ũremi wao nĩũtuĩkĩte ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuĩka ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũiyũrĩrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũingĩ makĩria!

¹³ Rĩu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mũtũmwo ũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwĩkĩrĩre mũno, ¹⁴ ngĩgeragĩria kana hihi ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kũmbe maigue ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondũ angĩkorwo kũregwo kwao nĩkuo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ kĩguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtĩkĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kĩi, tiga o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ¹⁶ Angĩkorwo kĩenyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩirwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no gĩtheru; angĩkorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio honge no theru.

¹⁷ Angĩkorwo honge imwe cia mũtamaiyũ wa mũgũnda nĩciakahũrirwo, nawe, o na watuĩka ũrĩ rũhonge rwa mũtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na honge icio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na icio ingĩ kuuma mũri wa mũtamaiyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra honge icio ingĩ. Ūngĩka ũguo-rĩ, ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyitĩrĩre mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyitĩrĩre. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Honge icio ciakahũrirwo nĩgeetha nĩjarithanio na mũtĩ.” ²⁰ Ūguo noguo. No rĩrĩ, honge icio ciakahũrirwo tondũ wa kwaga gwĩtĩkia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre. ²¹ Tondũ angĩkorwo Ngai ndaacaĩre honge icio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩcũraniei ũhoru wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩnĩ wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ũhoru ũcio wa kwaga gwĩtĩkia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ. ²⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo mwatinirio kuuma mũtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda, na ũcio nĩ ũhoru ũtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ ti ũhũthũ makĩria honge ici, o ici ciarĩ ciagu, gũciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda o ũcio warĩ wao kũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoru ũyũ wa hito, nĩgeetha mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyiite nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya.

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũhonokia nĩakoima Zayuni;

naguo ũhoru wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha Ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoru wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwĩtana kũrĩa etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũrĩa inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩre tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai amũiguĩrĩre tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

³³ Hĩ! ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno! Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria, na mĩthĩire yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani? Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ, atĩ nĩguo Ngai acooke amũrĩhe kĩndũ kũu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake. Nake arogoocagwo nginya tene na tene! Ameni.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha tondũ wa ũrĩa Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mĩrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũrĩa wagĩrĩre na wa ma wa kũgoocithia Ngai. ² Mũtikanahaananie ũhoru wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai na ũndũ wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwĩtĩkĩra wendi ũcio wa Ngai, o wendi ũcio wake mwega ũrĩa wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ kaba mũndũ eciiragie ũhoru wake we mwene na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana na wĩtĩkio ũrĩa Ngai amũheete. ⁴ O ta ũrĩa tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe itirutaga wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵ no taguo o na ithuĩ, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩnĩ wa Kristũ, na o kũga nĩkĩohanĩtio na iria ingĩ ciothe. ⁶ Ningĩ nĩtũheetwo iheo itiganĩte, kũringana na wega ũrĩa tũheetwo. Angĩkorwo kĩheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ, nĩahũthĩre kĩheo kũ kũringana na ũrĩa wĩtĩkio wake ũigana. ⁷ Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage; na angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; ⁸ ningĩ angĩkorwo nĩ kũmĩrĩria andũ, nĩakĩũmanagĩrĩre; na angĩkorwo nĩ wa kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ, nĩakĩheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie na kĩyo; ningĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ ũrĩa ũtarĩ ũhinga. Thũũragai ũndũ ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa mwega mũkĩũrũmagie. ¹⁰ Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa ciana cia ithe ũmwe. Na mũndũ nĩatĩage ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. ¹¹ Rutagai wĩra na kĩyo, na mũreke ngoro cianyu ihĩahĩage, mũgĩtungatagĩra Mwathani. ¹² Ikaragai mũkenete nĩ ũndũ mũrĩ na kũrĩgĩrĩro,

na mūkiragīrīrie hīndī ya mathīina, na mūikarage mūkīhooyaga hīndī ciothe.
¹³ Teithagai andū a Ngai mabataro-inī mao. Tūūrai mūnyitaga andū ūgeni.

¹⁴ Rathimagai andū arīa mamūnyariiraga; marathimagei na mūtikanamarume.

¹⁵ Kenagai hamwe na arīa marakena; na mūcakaē na arīa maracakaya. ¹⁶ Tūūrai mūiguanīte mūndū na ūrīa ūngī. Tigagai gwītīia, no mwītīkagīre kūgīa ngwatanīro na andū arīa matarī igweta. Tigagai kwīona ta mūrī oogī.

¹⁷ Mūtikaneke mūndū ūūru nī ūndū wa ūūru ūrīa amwīkīte. Menyagīrīrai nīguo mwīkage maūndū marīa mangīonwo magīrīire nī andū othe. ¹⁸ Inyuī-rī, geragai gūikarania na mūndū o wothē na thayū kūngīhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mūtikanerīhīrie, no tigagīriai mang'ūrī ma Ngai handū, nīgūkorwo nī kwandīkītwo atīrī: "Kūrīhanīria nī gwakwa; nī nī ngaarīhanīria," ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

²⁰ Handū ha ūguo-rī:

"Thū yaku īngīkorwo ihūtiī-rī, mīhe irio;

īngīkorwo nīnyootī-rī, mīhe gīa kūnyua.

Gwīka ūguo-rī, nīkūmīgīrīra makara ma mwaki mūtwe."

²¹ Mūtikanatorio nī ūūru, no tooragai ūūru na wega.

13

Kwīnyihīria arīa Maathanaga

¹ O mūndū no nginya athīkagīre arīa maathanaga, nīgūkorwo gūtīrī hinya wa gwathana tiga ūrīa Ngai ahaandīte. Aathani arīa marī ho nī Ngai ūmatuīte a gwathana. ² Nī ūndū wa ūguo-rī, mūndū ūrīa ūremagīra arīa maathanaga, nīkūrega aregaga ūndū ūrīa Ngai atuīte, nao arīa mekaga ūguo nīmagatuīka a gūtūirwo ciira. ³ Nīgūkorwo aathani ti a kūmakia arīa mekaga ūrīa kwagīrīire, no nī a kūmakia arīa mekaga ūūru. Nīūkwenda wagage gwītīgagīra ūrīa wathanaga? Gūkage ūrīa kwagīrīire, nake nīarīkūgathagīrīria. ⁴ Nīgūkorwo we nī ndungata ya Ngai ya gūtūma wonage maūndū mega. No ūngīka ūūru-rī, wītīgīre, nīgūkorwo ndakuuaga rūhiū rwa njora tūhū. We nī ndungata ya Ngai, na mūrīhania wake wa kūherithania na wa gūkinyīria mūndū ūrīa wīkaga ūūru mang'ūrī ma Ngai. ⁵ Nī ūndū ūcio, nī kwagīrīire mwathīkagīre arīa maathanaga, ti tondū wa gwītīgīra mang'ūrī macio, no nī tondū wa ūrīa mwīmenyeire na thamiri cianyu ūrīa arī wega gwīka.

⁶ Ūndū ūcio noguo ūtūmaga mūrutage magooti, nīgūkorwo arīa maathanaga nī ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nī ūndū wa wīra ūcio kīūmbe. ⁷ Rutagīrai andū othe kīrīa mwagīrīirwo nī kūmarutīra: Angīkorwo mūtīrutīte magooti, rutai magooti; na angīkorwo nī kūruta mbeeca cia kūrutithia wīra wa būrūrī, rutai; nao andū arīa a kūheo gītīo, maheagei; na arīa a gwīkīrīrwo, mekagīrīrei.

Endanagai tondū Mūthenya Nīūkuhīrīrie

⁸ Mūtīgaikare mūrī na thīrī na mūndū o na ūrīkū, tiga o mwendanage hīndī ciothe mūndū na ūrīa ūngī, nīgūkorwo mūndū wendaga mūndū ūrīa ūngī nīahingītīe watho. ⁹ Nī ūndū maathani maya, atī "Ndūkanatharanie," na "Ndūkanoragane," na "Ndūkanaiye", na "Ndūkanacumīkīre kīndū kīene," o na rīathani rīngī o rīothe rīngīkorwo ho, mohanītīo mothe maturanīirwo thīnī wa rīathani rīrīrī: "Enda mūndū ūrīa ūngī ta ūrīa wīyendete wee mwene." ¹⁰ Wendani-rī, ndūngīka mūndū ūrīa ūngī ūūru. Nī ūndū ūcio kwendana nīkuo kūhingia watho.

¹¹ Na mwīkage ūguo nī ūndū wa kūmenya mahinda maya tūrī ūrīa matarīi. Ihinda nīikinyu nīgeetha mwarahūke mūtīge gūkoma, tondū ūhonokio wītū rīu ūrī hakuhī kūrī rīrīa twambīrīrie gwītīkia. ¹² Ūtukū ūrī hakuhī gūthira; naguo mūthenya ūkīrīi gūkinya. Nī ūndū ūcio nītūtīgane na maūndū ma nduma na twīohe indo cia mbaara,

o iria cia ũtheri. ¹³ Nĩtũthiige na mĩthiire mĩagĩrĩru, o ĩrĩa yagĩrĩire gũikarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ũrĩũ, na tũtigatoonye ũtharia-inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni, na tũtikagĩage na njũgitano na kũiguanĩra ũiru. ¹⁴ No rĩrĩ, mwĩhumbei Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia o ũrĩa mũngĩhingia merirĩria ma mũĩrĩ ĩno ya mehia.

14

Andũ arĩa Ahũthũ na arĩa marĩ Hinya

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkoragwo arĩ na wĩtikio mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtuĩra ciira nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩmwĩtikĩrĩtie kũrĩa irio cia mĩthemba yothe, no mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, arĩaga o mĩthemba ya nyeni. ³ Mũndũ ũrĩa ũrĩaga mĩthemba yothe ya irio ndakae kũmena mũndũ ũrĩa ũtekaga ũguo, nake mũndũ ũrĩa ũtarĩaga indo imwe-rĩ, ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũrĩa ũrĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩrĩtie. ⁴ Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngĩi wega kana ĩgwĩte. Nayo nĩrĩrũgamaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti wa gũtũma ĩrũgame.

⁵ Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩrĩa ĩngĩ; nake mũndũ ũngĩ akoona mũthenya yothe no ũndũ ũmwe. O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mũndũ ũrĩa wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũrĩa ũrĩaga nyama-rĩ, arĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũrĩa ũtacirĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸ Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹ Ũhoru ũyũ nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo atuĩke Mwathani wa arĩa akuũ na arĩa marĩ muoyo. ¹⁰ Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, iru o rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa;

naruo rũrĩmĩ o ruothe nĩrũkoimbũrĩra Ngai,’ ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.”

¹² Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe wĩtũ nĩakaheana ũhoru wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ, kaba mũtue na meciiria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. ¹⁴ Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩnĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kũ nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵ Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩrĩa ũrĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩte gũthĩ na mĩthiire ya wendani. Tiga gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ũcio Kristũ aakuĩrĩire oore nĩ ũndũ wa kĩrĩa ũrĩa. ¹⁶ Mũtikanareke ũndũ ũrĩa muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoru wa kũrĩa na kũnyua, no nĩ wa ũthingu, na thayũ o na gĩkeno iria ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸ tondũ mũndũ o wothe ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio nĩakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwĩkĩragei kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoru wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre hinya. ²⁰ Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ

ündũ wa irio. Irio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũrĩa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩngĩhĩtithia mũndũ ũrĩa ũngĩ. ²¹ Nĩ kaba kwaga kũrĩa nyama, kana kũnyua ndibei o na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũrĩa ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩtithio.

²² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie ũkonĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyeke gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩrĩa onaga kĩrĩ kĩega agĩka. ²³ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩe irio iria arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetuĩrĩre ciira, tondũ kũrĩa gwake gũtiumanĩte na wĩtĩkio; naguo ũndũ o wothe ũtoimanĩte na wĩtĩkio nĩ mehia.

15

¹ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ² O ũmwe witũ nĩagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. ³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirie we mwene, no o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ niĩ ciagwĩrĩre.” ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgĩage na kũrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria na kũũmĩrĩrio nĩ Maandĩko macio.

⁵ Ngai ũrĩa ũheanaga ũkirĩrĩria na ũũmanĩrĩria aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩria Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro ĩmwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ nĩagĩtĩkagĩre ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa mwetĩkirwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria cierĩrwo maithe maitũ ma tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ũndũ wa tha ciake, ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũgocaa ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia kũgocaa rĩtwa rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ,

“Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe,
na mũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũgocaa, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na ningĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ũrĩa wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagooka,
o we ũrĩa ũkaarhũka atuĩke wa gwatha ndũrĩrĩ,
nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩra na kũrĩgĩrĩro thĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ũrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩrie kũgĩra na kũrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, niĩ mwene nĩnjĩtĩkĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene.

¹⁵ Ndĩmwandĩkĩre ũndũ ũyũ ndĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrĩkania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheire,

¹⁶ nĩguo nduĩke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai wa kũhunjagia ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatũka igongona rĩtĩkĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndikũgeria kwaria ũndũ o na ũrĩkũ tiga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa harĩ ũhoru wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoru na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ũndũ wa hinya ũrĩa watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrigiicũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũirĩrĩrie kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩa Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ũhoru wake nĩo makaawona,
na arĩa matarĩ maigua nĩo magaataũkĩrwo nĩguo.”

²² Kũu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩa nagiria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mĩaka mĩingĩ nĩngoretwo ngĩrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthĩ rũgendo rĩu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. ²⁵ No rĩu ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩni a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩre, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩrĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩre na Ayahudi irathimo cia kĩiroho-rĩ, o nao marĩ na thĩrĩ kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndaarĩkia kũruta wĩra ũcio, na menye wega atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamũceerera ngĩthĩ Sipania. ²⁹ Nĩnjũũ atĩ ngĩũkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo njyũrĩrĩrwo nĩ irathimo cia Kristũ.

³⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩdamũthaitha nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ ũndũ wa wendani ũrĩa tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyiitanĩre na nĩ kĩgiano-inĩ gĩakwa na ũndũ wa kũhooya Ngai nĩ ũndũ wakwa. ³¹ Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ũtungata wakwa kũu Jerusalemu ũgetĩkĩrĩka nĩ andũ arĩa aamũre akuo, ³² nĩgeetha ngooka kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. ³³ Ngai mwene thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothe. Amen.

16

Ngeithi kũrĩ Arata

¹ Nĩngũgaathĩrĩria mwarĩ wa Ithe witũ Fibi kũrĩ inyuĩ, ũrĩa ũtungataga thĩinĩ wa kanitha wa Kenikirea. ² Nĩngũmũhooya mũmwamũkĩre thĩinĩ wa Mwathani o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra andũ arĩa aamũre, na mũmũhe ũteithio o wotha angĩbatario nĩguo kuuma kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo o nake anakorwo arĩ ũteithio mũnene kũrĩ andũ aingĩ, o hamwe na nĩ mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arĩa tũrutaga wĩra nao tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.* ⁴ O nĩmendire kũũragwo nĩ ũndũ wakwa. Na to nĩ nyiki ndĩramacookeria ngaatho, no nĩmacookeirio ngaatho nĩ makanitha mothe ma andũ-a-Ndũrĩrĩ.

⁵ Geithiai o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao mũciĩ.

* **16:3** Pirisila na Akula maarĩ arata a hakuĩ a Paũlũ, na maarutaga wĩra wa gũtuma hema hamwe nake.

Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrĩa warĩ mwītĩkia wa Kristũ wa mbere kũu bũrũri wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrĩa warutire wĩra na kĩyo kĩnene mũno nĩ ūndũ wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andũ a mũhĩrĩga witũ arĩa tuohetwo hamwe. Nao nĩ marĩ igweta gatagatĩ-inĩ ka atũmwo, o na ningĩ nĩmatuĩkire a Kristũ mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrĩa nyendete mũno thĩinĩ wa Mwathani.

⁹ Na mũgeithie Urubano, ūrĩa tũrutithanagia wĩra wa Kristũ nake, o na mũgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrĩa wageririo na akĩmenyeka atĩ nĩ wa Kristũ kũna.

Na mũgeithie andũ a nyũmba ya Arisitobulo.

¹¹ Ningĩ mũgeithie Herodioni, ūrĩa wa mũhĩrĩga witũ.

Geithiai andũ a nyũmba ya Narikiso arĩa marĩ thĩinĩ wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andũ-a-nja acio marutaga wĩra na hinya thĩinĩ wa Mwathani.

Na mũgeithie mūrata wakwa Perisi, mũndũ-wa-nja ũngĩ o nake ũrutĩte wĩra na hinya mũno thĩinĩ wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ūrĩa mũthuure thĩinĩ wa Mwathani, o na mũgeithie nyina, ūrĩa ũkoretwo arĩ o ta maitũ.

¹⁴ Ningĩ mũgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa marĩ hamwe nao.

¹⁵ O na ningĩ mũgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarĩ wa nyina, na Olumpa, na arĩa othe aamũre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithaniai mũndũ na ūrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

Makanitha mothe ma Kristũ nĩmamũgeithia.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre andũ arĩa marehaga nyamũkano na maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa mareganĩte na ũhoru ūrĩa mũrutĩtwo. Eheragĩrai andũ ta acio. ¹⁸ Nĩgũkorwo andũ ta acio ti Mwathani witũ Kristũ matungataga, no nĩ nda ciao ene matungataga. Nĩmaheenagia ngoro cia andũ arĩa matooi ũũru na ūndũ wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto ciao cia kwĩyendithĩrĩria. ¹⁹ Andũ othe nĩmaiguĩte ngumo ya wathĩki wanyu, nĩ ūndũ ũcio nĩnjyũrĩtwo nĩ gĩkeno nĩ ūndũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe na ũũgĩ harĩ maũndũ marĩa mega, na mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja Shaitani o narua, na inyuĩ mũmũrangĩrĩrie rungu rwa magũrũ manyu. Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũroikara na inyuĩ.

²¹ Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ūrĩa tũrutaga wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arĩa a mũhĩrĩga witũ.

²² Nĩ Teritio, mwandĩki wa marũa maya, nĩndamũgeithia thĩinĩ wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ūrĩa ũnyitĩte ũgeni na ūrĩa ũtugaga andũ a kanitha othe, nĩamũgeithia.

Nĩmwageithio nĩ Erasito, ūrĩa mũigi kĩgĩna gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ Kwarito. (²⁴ Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe. Amen.)

²⁵ Na rĩu kũrĩ ūrĩa ũngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ ūndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega ūrĩa hunjagia, na kwanĩrĩra ũhoru wa Jesũ Kristũ kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa ma hito marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, ²⁶ no rĩu nĩmaguũrie na makamenyithanio thĩinĩ wa Maandĩko marĩa ma ũnabii, nĩ ūndũ wa watho wa Ngai, o we ūrĩa ũtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtĩkie na imwathĩkagĩre: ²⁷ nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ūndũ wa Jesũ Kristũ! Amen.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, o nĩ ndeetirwo nduĩke mütümwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma ngeithi ici tũrĩ hamwe na mŭrũ wa Ithe witũ Sosithene,*

² Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, kũrĩ arĩa othe maamũrĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ:

³ Wega na thayũ irogĩa kũrĩ inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho

⁴ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, nĩ ũndũ wa wega wake ũrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁵ Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ mothe, mũgatongio ũhoro-inĩ wa mĩario yanyu yothe o na ũhoro-inĩ wothe wa kũmenya maũndũ, ⁶ tondũ-rĩ, ũira witũ ũkonĩ Kristũ nĩwekĩrirwo hinya thĩinĩ wanyu. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩiroho o na kĩmwe mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagĩrĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁸ Nake nĩarĩmũikaragia mŭrĩ na hinya nginya mũthia, nĩguo mũtikanakorwo mŭrĩ na ũcuuke mũthenya ũrĩa wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ Ngai nĩ mwĩhokeku, o we ũrĩa wamwĩtire nĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ, Mwathani witũ.

Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, atĩ inyuothe mũiguane o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩguo mũtikagĩe na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no mũikare mũiguanĩte, na mŭrĩ na meciiria o mamwe, na ngoro o ĩmwe. ¹¹ Tondũ rĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmenyithĩtio nĩ andũ amwe a kuuma nyũmba ya Kiloe atĩ nĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. ¹² ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ: ũmwe wanyu oigaga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paŭlũ”; ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo”; nake ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kefa”; o na ningĩ ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kristũ.”

¹³ Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paŭlũ-rĩ, nĩwe waambirwo mũtĩ igũrũ nĩ ũndũ wanyu? Mwabatithirio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Paŭlũ? ¹⁴ Nĩngũcookia ngaatho nĩ ũndũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu nĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩtwa rĩakwa. ¹⁶ ĩĩ, o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana; no tiga acio, ndingĩrikana kana nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩ ndaabatithirie. ¹⁷ Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie ũhoro-ũrĩa-Mwega, no ti ndũheane na ũũgĩ wa mũndũ, nĩgeetha mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene.

Kristũ nĩwe ũũgĩ na ũhoti wa Ngai

¹⁸ Nĩgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ũrimũ kũrĩ arĩa maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ũndũ ũcio nĩ hinya wa Ngai. ¹⁹ Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina; nago ũmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩũtue wa tũhũ.”

* 1:1 Warĩ mütugo wa Ayunani kwambĩrĩria marũa na rĩtwa rĩa mwandĩki.

²⁰ Mündũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mündũ ũrĩa mũthomu-rĩ, akĩrĩ kũ? Arĩ ha mũciiri ũrĩa ũũĩ gũciira maũndũ ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte ũũgĩ wa thĩ ĩno ũrimũ? ²¹ Nĩgũkorwo Ngai na ũndũ wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ĩno na ũũgĩ wao matikaamũmenya, akĩona kwagĩrĩire ahũthĩre maũndũ ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa mamwĩtikagia. ²² Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ũũgĩ, ²³ no ithuĩ tũhunjagia ũhoro wa Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ mũhĩnga kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ²⁴ no kũrĩ arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. ²⁵ Nĩgũkorwo ũrimũ wa Ngai nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mündũ, naguo ũhũthũ wa Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mündũ.

²⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatariĩ rĩrĩa mwetirwo. Ti aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti aingĩ mangĩaguucĩrĩrie andũ; o na ti aingĩ maciarĩrwo mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maũndũ marĩa ma ũrimũ ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie andũ arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ hinya ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agĩthuura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ĩno, na marĩa matarĩ ma gũtĩka, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ, nĩgeetha amaagithie bata, ²⁹ nĩgeetha mündũ o na ũ ndakanetĩe mbere ya Ngai. ³⁰ No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mündũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2

¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kũrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira wa hitho ya ũhoro wa Ngai, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndiamwarĩrie na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene. ² Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndirĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩrĩa rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tiga ũhoro wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ. ³ Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩinainaga mũno. ⁴ Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunja gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo wĩtikio wanyu ndũgakorwo ũtiirĩrĩrwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tiga hinya wa Ngai.

Ũũgĩ Uumanĩte na Roho

⁶ No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoro wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoro wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoro wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maitho,
na matarĩ maiguuo na matũ,
o na matarĩ maatoonya ngoro ya mündũ,
nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai nĩatũguũrĩrie maũndũ macio na ũndũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maũndũ mothe, o na maũndũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũũ ũũĩ meciiria ma mündũ, tiga o roho wa mündũ ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mündũ ũũĩ meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tũtiamũkĩrĩte roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ũguo tũhũ. ¹³ Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mündũ, no nĩ na ciugo iria

tūrutagwo nī Roho, tūgataarīria ūhoru wa ma wa kīiroho na ciugo cia kīiroho. ¹⁴ Mūndū ūtarī na Roho ndetīkagīra maūndū marīa moimaga kūrī Roho wa Ngai, tondū maūndū macio nī ūrimū kūrī we, na ndangīmamenya, tondū makūrīkanaga na njīra ya kīiroho. ¹⁵ Mūndū wa kīiroho nīakūūranaga maūndū mothe, nowe mwene gūtīrī mūndū ūngīmūtuīra:

¹⁶ “Nī ūndū-rī, nūū ūngīmenya meciiria ma Mwathani, nīguo akīmūtaare?”

No ithuī tūrī na meciiria ma Kristū.

3

Ūhoru wa Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ndingīahotire kūmwarīria ta mūrī andū a kīiroho, no ndaamwarīrie ta mūrī andū a thī, o ta twana tūnini thīnī wa Kristū. ² Ndaamūheire iria, no ti irio nyūmū ndaamūheire, nīgūkorwo mūtiakinyīte a gūcirīa. Ti-itherū o na rīu mūtīkinyīte a gūcirīa. ³ O na rīu mūrī andū a thī. Kuona atī kūrī na ūiru na ngūī thīnī wanyu-rī, githī mūtīkīrī andū a thī? Githī mūtīragīika o ta ūrīa andū a ndūire mekaga? ⁴ Nī ūndū-rī, rīrīa mūndū ūmwe ekuuga atīrī, “Nī nūmagīrīra Paūlū,” nake ūrīa ūngī akoiga atīrī, “Nī nūmagīrīra Apolo,” githī mūtīkīrī o andū a ndūire?

⁵ Kaī Apolo akīrī ū? Nake Paūlū akīrī ū? Acio maarī o ndungata, iria ciatūmire mwītīkie, o ta ūrīa Mwathani aagaīre o mūndū wīra wake. ⁶ Nī nī mbeū ndahaandire, nake Apolo agīciitīrīria maaī, no nī Ngai watūmire ikūre. ⁷ Nī ūndū ūcio ti mūndū ūrīa ūhaandaga kana ūrīa ūitagīrīria maaī ūrī bata, no ūrīa ūrī bata nī Ngai, ūrīa ūtūmaga ikūre. ⁸ Mūndū ūrīa ūhaandaga na mūndū ūrīa ūitagīrīria maaī makoragwo na muoroto ūmwe, na o mūndū akaarīhwo kūrīngana na wīra wake we mwene. ⁹ Nīgūkorwo tūrutithanagia wīra hamwe na Ngai; na inyuī mūrī mūgūnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nī ūndū wa wega ūrīa Ngai aaheete, nī nī gwaka ndaakire mūthingi haana ta mwakithia ūrīa mūūgī nake mūndū ūngī nī gwaka araaka igūrū rīa mūthingi ūcio. No o mūndū nīamenyagīrīre ūrīa egwaka igūrū rīagu. ¹¹ Nīgūkorwo gūtīrī mūndū ūngīaka mūthingi ūngī tīga ūrīa ūrīkītie gwakwo, na nīguo Jesū Kristū. ¹² Angīkorwo mūndū o na ū egwaka igūrū rīa mūthingi ūyū akīhūthagīra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaū, kana nyeki, o na kana rūūa-rī, ¹³ wīra wake nīūkoneka ūrīa ūtariī, tondū Mūthenya ūcio nīūgaatūma woneke ūtheri-inī. Wīra ūcio ūkaaguūrio na mwaki, nīgūkorwo wīra wa o mūndū nīūkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angīkorwo kīrīa mūndū aakīte mūthingi-igūrū nīgīgetiiria mwaki ūcio-rī, nīakarīhwo mūcaara wake. ¹⁵ Angīkorwo nīūkahīa-rī, nīakoorwo nīguo; nowe mwene nīakahonoka, no akaahonoka ta mūndū ūgereire mwaki-inī.

¹⁶ Kaī inyuī mūtooī atī inyuī ene mūrī hekarū ya Ngai, na atī Roho wa Ngai atūūruga thīnī wanyu? ¹⁷ Mūndū o wothe angīananga hekarū ya Ngai-rī, Ngai nīakamwananga; nīgūkorwo hekarū ya Ngai nī theru, na nī inyuī hekarū īyo.

¹⁸ Mūtīkae kwīheenia. Mūndū o na ūrīkū thīnī wanyu angīkorwo nīeciiragia nī mūūgī na ūūgī wa mahinda maya tūrī-rī, nīagītuīke “kīrimū” nīguo atuīke mūūgī. ¹⁹ Nīgūkorwo ūūgī wa thī īno nī ūrimū maitho-inī ma Ngai. O ta ūrīa kwandīkītwo atīrī, “Nīanyiitaga arīa oogī waara-inī wao”; ²⁰ o na ningī nī kwandīkītwo atīrī, “Mwathani nīoī atī meciiria ma arīa oogī nī ma tūhū.” ²¹ Nī ūndū ūcio-rī, mūndū o na ūrīkū ndakae kwīraha na ūhoru wa andū! Maūndū mothe nī manyu, ²² kana nī Paūlū, kana nī Apolo, kana nī Kefa, kana nī thī īno, kana nī muoyo, kana nī gīkuū, kana nī maūndū marīa marī ho rīu, kana nī maūndū marīa magooka, mothe nī manyu, ²³ na inyuī mūrī a Kristū, nake Kristū nī wa Ngai.

4

Atūmwo a Kristū

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, andũ magĩrĩrwo nĩgũtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ ma hitho ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku. ³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira nĩ inyuĩ, kana nduĩrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na niĩ mwene ndingĩtuĩra ciira. ⁴ Niĩ mwene ndirĩ na ūndũ ingĩcuukĩra, no ūndũ ūcio ndũngĩtũma nduĩke atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ūnduagĩra ciira. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoimĩria ūtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ūhoru wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ūrĩa kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ūrĩa kwandĩkĩtwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩia mũndũ ūmwe makĩria ya ūrĩa ūngĩ. ⁷ Nĩ ūndũ-rĩ, nũũ ūtũmĩte wĩone ūrĩ na ngũũrani na mũndũ ūngĩ o wothe? Nĩ kĩĩ ūrĩ nakĩo ūtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ūragĩtĩia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkire athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araika o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ūndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtĩio, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩio! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩciĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩrĩa twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ūhoru na ūhooreri. Nginya ihinda rĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandĩka marũa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na areri ngiri ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu ūndũ-inĩ wa Ūhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio ndamũthaitha mwĩgerekanie na niĩ. ¹⁷ Nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ūrĩa nyendete, na ūrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani. Nĩekũmũrĩrikania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ūrĩa ūringaine na ūrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ gothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩi, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ iyo nĩngatuĩria ūrĩa andũ aya etĩi maaragia, o hamwe na ūhoti ūrĩa marĩ naguo. ²⁰ Nĩgũkorwo ūthamaki wa Ngai ti ūhoru wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ūhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ūhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ūcio Gĩtharia

¹ Nĩ ma ndeto nĩiraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mũtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũritwo nĩ kĩaha, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ irĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ũcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmwĩrĩ maniinwo, naguo roho wake ũkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ũcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũimbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩimbe? ⁷ Eheriai ndawa ĩyo ya kũimbia mĩgate irĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, tondũ ũguo nĩguo mũtariĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo ya tene ya kũimbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũimbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩire marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũuri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũuri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩka ũguo-rĩ, no mũkĩumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩitaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũuri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. "Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩinĩ wanyu."

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etĩkia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtirie ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrĩte Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatũra andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira? Ī maũndũ ma mũtũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! ⁴ Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩtirio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthuure o na andũ matangĩtĩka kanitha-inĩ matuĩke a kũmũciirithia! ⁵ Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩinĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania? ⁶ No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetikĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ũũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio?

⁸ Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanageria na mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanaheneke: Gũtirĩ ahũuri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia,

kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ,¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai.¹¹ Na ũguo nĩguo amwe anyu mwatariĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ũndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ũtharia

¹² “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ o wothe,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ o wothe,” no ndingĩathwo nĩ ũndũ o na ũrĩkũ.¹³ “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cierĩ. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ũmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ũcio.¹⁴ Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ũndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ũcio.¹⁵ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ũndũ ũcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtuĩka ũguo!¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ũrĩa wĩnyitithanagia na mũmaraya, matuĩkaga mwĩrĩ ũmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatuĩka mwĩrĩ ũmwe.”¹⁷ No mũndũ ũrĩa wĩnyitithanagia na Mwathani atuĩkaga ũmwe nake thĩinĩ wa roho.

¹⁸ Ũragĩrai mehia ma ũmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ũrĩa ũhũũraga ũmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria.¹⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu, ũrĩa mwaherwo nĩ Ngai? Inyuĩ mũtirĩ anyu inyuĩ ene;²⁰ inyuĩ mwagũrirwo na thogora. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tũithagiai Ngai na mĩrĩ yanyu.

7

Ũhoru wa Kũhikania

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoru wa maũndũ marĩa mwanyandĩkiire marũa nĩ ũndũ wamo, ngũmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mũndũ mũrũme kwaga kũhikania.² No tondũ wa ũrĩa ũmaraya ũingĩhĩte-rĩ, o mũndũ mũrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kũgĩa na mũtumia wake mwene, na mũndũ-wa-nja agĩe na mũthuuri wake mwene.³ Mũthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kũhingagĩria mũtumia wake bata wake wa kĩhiko, o nake mũtumia ahingagĩrie mũthuuriwe bata wake.⁴ Mũtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũthuuriwe. ũguo no taguo mũthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũtumia wake.⁵ Tigagai kũimana, o tiga rĩrĩa mũngĩkorwo mũiguanĩre, naguo gũkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mũgĩage na ihinda rĩa kũhooya. Thuutha ũcio no mũcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamũgerie tondũ wanyu kũremwo kwĩgirĩrĩria.⁶ ũhoru ũcio ndawaaria taarĩ rũũtha ngũheana, no ti gwathana ngwathana.⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ũrĩa nĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩake mwene kuuma kũrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ.

⁸ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa, nguuga ũũ: Nĩ wega maikare o ũguo matahikanĩtie, o ta ũrĩa nĩ ndariĩ.⁹ No angĩkorwo matingĩhota kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba kũhikania gũkĩra gũikara makĩhĩahĩaga.

¹⁰ Kũrĩ andũ arĩa mahikĩte na makahikania-rĩ, ngwathana ũũ, no ti nĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mũtumia ndakanatigane na mũthuuriwe.¹¹ No aangĩka ũguo-rĩ, nĩagĩkare atarĩ mũhiku, kana akorwo ti ũguo, acokerere mũthuuriwe. Nĩngĩ mũthuuri ndakanaingate mũtumia wake.

¹² Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no nĩ niĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mũrũ wa Ithe witũ arĩ na mūtumia ūtetĩkĩtie, na mūtumia ūcio etĩkĩre matũũranierĩ, nĩatige kũmũingata. ¹³ Nake mūtumia angĩkorwo arĩ na mũthuuri ūtetĩkĩtie, na mũthuuri ūcio etĩkĩre matũũranierĩ, nĩatige kũmũingata. ¹⁴ Nĩgũkorwo mũthuuri ũrĩa ūtetĩkĩtie nĩatheretio nĩ ũndũ wa mūtumia wake, nake mūtumia ũrĩa ūtarĩ mwĩtĩkia nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũthuuri wake mwĩtĩkia. Kũngĩaga gũtuĩka ũguorĩ, ciana cianyu no ituĩke ti theru, no ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru.

¹⁵ No rĩrĩ, mũndũ ūcio ūtetĩkĩtie angĩthiĩ-rĩ, nĩarekwo athiĩ. Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme, kana mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtĩkĩtie ti muohe nĩ ũhoro ta ūcio; Ngai atwĩtite tũtũuranagie na thayũ. ¹⁶ Wee mūtumia-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũthuuri waku? O na wee mũthuuri-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ nĩaikare mūtũũrĩre ũrĩa Mwathani aamũgaĩire, o ũrĩa Ngai aamwĩtĩre. Ūyũ nĩguo watho ũrĩa ngwatha makanitha mothe. ¹⁸ Mũndũ angĩkorwo eetirwo arĩ mũruu-rĩ, nĩatige gũikara ta atarĩ mũruu. Mũndũ ũrĩa ūtaarĩ mũruu rĩrĩa eetirwo nĩatige kũrua. ¹⁹ Kũrua gũtirĩ bata; o na kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ūndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ kũmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mũndũ nĩaikarage o ũrĩa aatarĩ rĩrĩa Ngai aamwĩtĩre. ²¹ Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? Ūndũ ūcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ūcio nĩ mũndũ wa Mwathani ūtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ũrĩa warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ūcio nĩ ngombo ya Kristũ. ²³ Inyuĩ mwagũrirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. ²⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ũndũ ũrĩa mũndũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ũguo ũndũ ūcio Ngai aamwĩtĩre.

²⁵ Rĩu-rĩ, ũhoro wĩgĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa ta mũndũ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ Mwathani. ²⁶ Nĩ ũndũ wa mathĩina ma mahinda maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũrĩa mũndũ atarĩ. ²⁷ Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania. ²⁸ No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhĩtie; o na mũirĩtu angĩhika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩina maingĩ mūtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩria.

²⁹ Ūndũ ũrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩire maikarage ta matarĩ nao; ³⁰ arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kĩndũ marĩ. ³¹ nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũrĩa thĩ ĩno ĩhaana rĩu-rĩ, nĩgũthira ĩrathira.

³² Niĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage mũtegwĩtanga. Mũndũ ũrĩa ūtahikanĩtie etangaga na maũndũ ma Mwathani, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia Mwathani. ³³ No mũndũ ũrĩa ūhikanĩtie etangaga na maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mūtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nĩmũgayũkanu. Mũndũ-wa-nja ūtarĩ mũhiku kana mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto wake nĩ kwĩheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho. No mūtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ ĩno, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũthuuriwe. ³⁵ Ndĩramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunĩke, ti atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie, no nĩgeetha mũikarage na mĩthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩrĩrio nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mũndũ o wotho angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũirĩtu ũrĩa orĩtie, nake mũirĩtu ūcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ūcio angĩguu

nĩagĩrĩrwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩrĩrwo mahikanie. ³⁷ No rĩrĩ, ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mũndũ ũcio o nake nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũhikagia mũirĩtu ũrĩa orĩtie nĩekaga ũrĩa kwagĩrĩire, no ũrĩa ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuriwe rĩrĩa rĩothe mũthuriwe arĩ muoyo. No mũthuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ũrĩa angĩenda, no mũndũ ũcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ũcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria atĩ nĩ o na nĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

¹ Na rĩrĩ, ũhoro wa irio iria ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ũmenyo ũhoro-inĩ ũcio. Ũmenyo nĩtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ũrĩa wĩciiragia atĩ nĩoi ũndũ-rĩ, ndooĩ ũndũ ũcio wega ta ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kũũmenya. ³ No mũndũ ũrĩa wendete Ngai, ũcio nĩwe ũũo nĩ Ngai.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ha ũhoro ũkoniĩ kũrĩa irio iria irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga o ũrĩa ũmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ũmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũuraga muoyo nĩ ũndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ũmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũrĩa indo ciothe ciagiire nĩ ũndũ wake, na nowe ũtũtũuragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ũguo. Andũ amwe nĩ ũndũ wa ũrĩa matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ irĩa mekũrĩa irio ta icio meciiragia atĩ nĩirutĩrwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩrie Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagĩrio nĩgũcirĩa.

⁹ O na kũrĩ ũguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ũcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na thamiri itarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ũmenyo ũyũ mũkĩrĩra irio thĩnĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩrwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũcio thamiri yake itarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakuĩrĩire-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ irĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra iyo, na mũgatihia thamiri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩnĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ũtũmwo wakwa thĩnĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtkia, o ta ũrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na

Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no niĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio witũ?

⁷ Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mũthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu? ⁸ Ndĩraaria ũhoru ũyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o naguo nduugĩte o ũguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ irĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ witũ, githĩ tiguu? Ī-ni, ũndũ ũyũ waandĩkirũo nĩ ũndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩre mekage ũguo marĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ũndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? ¹² Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhoo to gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhoo to kũ. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩria tũkiragĩrĩria ũndũ o wothe nĩguo tũtikae kũhĩngĩca ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩinĩ wa hekarũ marutaga irio ciao kuuma kũu hekarũ, nao arĩa matungataga kĩgongona-inĩ magayanaga kĩrĩa kĩrutĩtwo kĩgongona-inĩ? ¹⁴ O ta ũguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩrwo kuonaga gĩa kũmatũũria kuuma kũrĩ ũhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁵ No niĩ ndirĩ ndaahũthĩra kĩhoo to o na kĩmwe gĩa cio. Ningĩ ndiraandĩka ũhoru ũyũ ndĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjĩka maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agirie ndĩrahĩre ũndũ ũcio. ¹⁶ No rĩrĩ, ndingĩhota kwĩraha rĩrĩa ngũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndĩuhunje. Na niĩ ingĩaga kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ! ¹⁷ Ingĩhunja nĩ ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, niĩ no kũhingia ndĩrahingia ũndũ ũrĩa ndĩhokeirwo. ¹⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, mũcaara wakwa ũkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ũhoru wa kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ũndũ ũcio njage gwĩtagia kĩhoo to gĩa kwa rĩrĩa ngũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁹ O na gũtuĩka ndĩ muohore na ndirĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, niĩ ndĩtuaga ngombo ya o mũndũ wothe, nĩguo nguucĩrĩrie andũ aingĩ o ta ũrĩa kwahoteka. ²⁰ Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩrie Ayahudi. Na kũrĩ arĩa marĩ rungu rwa watho-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũrĩ rungu rwa watho, o na gũtuĩka niĩ mwene ndirĩ rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa marĩ rungu rwa watho. ²¹ Kũrĩ arĩa matarĩ watho-inĩ-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũtarĩ watho-inĩ ũcio, o na gũtuĩka ndirĩ muohore kuuma kũrĩ watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ watho-inĩ ũcio. ²² Kũrĩ arĩa matarĩ hinya-rĩ, ndaatuĩkire ta itarĩ hinya nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ hinya. Nduĩkĩte maũndũ mothe kũrĩ andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao. ²³ Njĩkaga maũndũ maya mothe nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩgeetha ngaagaĩrwo irathimo ciagu.

²⁴ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa mahĩtahĩtanaga ihenya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũkei na njĩra irĩa ingĩtũma mũkaaheo kĩheo.* ²⁵ Mũndũ o wothe ũrĩa ũhĩtahĩtanaga thĩinĩ wa mathako-rĩ, ehataga na akemenyeria maũndũ-inĩ mothe hatarĩ itherũ. Mekaga ũguo nĩguo maheo thũmbĩ

* **9:24** Andũ a Korinitho nĩmamenyerete mahenya mathako-inĩ marĩa moĩkaine ta Isimithiani. Mũhootani aaheagwo ihũa rĩa githiũrĩ.

ĩtarĩ ya gũtũũra; no ithuĩ twĩkaga ũguo nĩguo tũkaaheo thũmbĩ ya gũtũũra nginya tene. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ndihanyũkaga ta mũndũ ũtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndirũaga ta mũndũ ũgũkia ngundi ciake o ũguo tũhũ. ²⁷ Aca, nĩ mwĩrĩ wakwa hũũraga ngaũtua ngombo yakwa, nĩgeetha ndaarĩkia kũhunjĩria andũ arĩa angĩ-rĩ, nĩ mwene ndikanatuĩke wa kũregwo nyimwo kũheo.

10

Ūrutani kuuma Mũtũũrĩre wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũkorwo mũtooĩ ũndũ ũyũ, atĩ maithe maitũ ma tene othe maatongoragio nĩ itu, na atĩ othe nĩmaringire iria. ² Othe nĩmabatithirio matuĩke andũ a Musa marĩ rungu rwa itu rĩu, o na marĩ iria-inĩ rĩu. ³ Na othe maarĩaga irio o imwe cia kũiroho, ⁴ na maanyuuaga maaĩ o mamwe ma kũiroho; nĩgũkorwo maanyuire kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga rwa kũiroho rũrĩa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rũu rwarĩ Kristũ. ⁵ O na kũrĩ ũguo-rĩ, aingĩ ao matiigana gũkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikĩhurunjwo werũ-inĩ.

⁶ Na rĩrĩ, maũndũ macio meekĩkire marĩ ta cionereria, nĩgeetha ngoro ciitũ itikerirĩrie gwĩka maũndũ mooru ta macio meekire. ⁷ Mũtigatuĩke ahooi mĩhianano, ta ũrĩa amwe ao maatarĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Andũ acio magĩikara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.” ⁸ Ningĩ tũtikahũure ũmaraya, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngiri mĩrongo iĩrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe. ⁹ O na ningĩ tũtikanagerie Mwathani, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka. ¹⁰ Na mũtikae gũteta, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩũragwo nĩ mũraika ũrĩa mũniinani.

¹¹ Maũndũ macio meekĩkire kũrĩ o marĩ cionereria, na makĩandĩkwo marĩ ma gũtũkaania, ithuĩ tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, ũngĩra nĩũrũgamĩte wega-rĩ, menyerera ndũkae kũgũa! ¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhokeku; ndangĩtũkĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mĩhianano, na Gĩathĩ kĩa Mwathani

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoru wa kũhooya mĩhianano. ¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ũrĩa ndĩroiga. ¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩrĩa tũcookagia ngaatho nĩ ũndũ wakĩo-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ?* Na githĩ mũgate ũrĩa twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ? ¹⁷ Na tondũ mũgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩaga mũgate o ũcio ũmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranieĩ ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kĩgongona kũu? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrutĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgĩe ngwatanĩro na ndaimono. ²¹ Mũtingĩhota kũnyũira gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyũire gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono. ²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ũiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũrĩa Wĩtĩkĩtie

* **10:16** Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩarĩ kĩmwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuaga hĩndĩ ya Bathaka.

²³ “Niĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na kĩguni. “Niĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na uumithio. ²⁴ Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩĩagai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtikia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacirĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ũguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamiri ya mũndũ ũngĩ? ³⁰ Ingĩrianĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgũka ũndũ o wothe-rĩ, wĩkagei nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ũrĩa niĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna niĩ mwene, no njaragia ũrĩa ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekanie na niĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ūndũ ũrĩa Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ wa gũtũura mũrũmitie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ niwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja niwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũuri mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ũndũ wa arĩa.

¹¹ No ningĩ-rĩ, thĩinĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mũtwe? ¹⁴ Kaĩ maũndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ũcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ

na mündũ ũrĩ na ngarari na ũhoro ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mũtugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mũtugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoro-inĩ ũrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũgana no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ Ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ũhoro ũcio ndingĩaga gwĩtikia ũmwe wagu. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. ²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mündũ athiiga na mbere kũrĩa ategweterera ũrĩa ũngĩ. ũmwe aikaraga ahũtĩ, nake ũrĩa ũngĩ agaikara arĩtwo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.” ²⁵ Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.” ²⁶ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũra gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ irĩa agooka.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mündũ o wothe ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũra gĩkombe kũ kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩirie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mündũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mũgate ũcio na kũnyũra gĩkombe kũ. ²⁹ Nĩgũkorwo mündũ ũrĩa wothe ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra. ³⁰ Kũ nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. ³¹ No tũngĩtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio. ³² Hĩndĩ irĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. ³⁴ Angĩkorwo mündũ nĩahũtĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũrĩa irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩrĩa muongana gũtikagĩe ũhoro wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoro wa maũndũ macio mangĩ rĩrĩa ngooka.

12

Iheo cia Roho Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa iheo cia kũiroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo. ² Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ irĩa mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩrio na mũkerekero kũrĩ mĩhianano itangĩaria. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mündũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, “Jesũ aronyiitwo nĩ kĩrumi,” na gũtirĩ mündũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴ Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe. ⁵ O na njĩra cia gũtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no Mwathani ũrĩa ũtungatagwo no ũmwe. ⁶ Ningĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũrĩa ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe.

* **11:24** Warĩ mũtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũrĩa irio.

⁷ Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe. ⁸ Roho ũcio nĩwe ũheaga mũndũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio, ⁹ nake ũngĩ akaheo wĩtikio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio, ¹⁰ nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomĩ mĩthemba mĩthemba, ningĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomĩ icio. ¹¹ Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ũrĩa ekwenda.

Mwĩrĩ Ũmwe ũrĩ Cĩga Nyingĩ

¹² Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ cĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka cĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. Ũguo noguo Kristũ atariĩ. ¹³ Nĩgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe.

¹⁴ Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kĩga kĩmwe, no nĩ wa cĩga nyingĩ. ¹⁵ Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guoko-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũyũ,” Ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtĩge gũtuĩka kĩga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁶ Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũcio,” nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu gũtingĩtiga gũtuĩka kĩga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁷ Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngĩguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? ¹⁸ No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrire cĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare. ¹⁹ Cĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kĩga kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguo ũngĩkorwo ha? ²⁰ ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ cĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe.

²¹ Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata nawe!” Naguo mũtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata na inyuĩ!” ²² Handũ ha ũguo-rĩ, cĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, ²³ nacio cĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtĩio mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gĩtĩio kĩa mwanya. Nacio cĩga iria tuonaga ta itagĩrĩire kuoneka nĩmenyagĩrĩrwo mũno, ²⁴ o rĩrĩa cĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie cĩga cia mwĩrĩ na agatĩithia makĩria cĩga iria ciagĩte gĩtĩio, ²⁵ nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩinĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha cĩga ciaguo imenyaganĩrĩre o kĩga na kĩrĩa kĩngĩ. ²⁶ Kĩga kĩmwe kĩngĩnyariĩrĩka, cĩga iria ingĩ inyariĩrĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kĩga kĩmwe kĩngĩheo gĩtĩio-rĩ, o nacio cĩga iria ingĩ nĩkenaga hamwe nakĩo.

²⁷ Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kĩga kĩaguo. ²⁸ Nakuo thĩinĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matuĩke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na arĩa maaragia na thiomĩ mĩthemba mĩthemba. ²⁹ Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama? ³⁰ Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomĩ? Andũ othe nĩmagĩtaũraga thiomĩ? ³¹ No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngũmuonia njĩra ĩrĩa njega makĩria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomĩ cia andũ o na cia araiika, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩrĩa kĩgambaga kĩaringwo, kana o ta thaani ĩrĩa ĩhũũrithanagio ĩkagamba. ² Ingĩkorwo ndĩ na kĩheo gĩa

kūratha ũhoru, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hitho na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtkio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ, ndirĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩo. ⁵ Wendani ndũrĩ rūtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngĩgũna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhĩtĩrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ũũru, no nĩũkenagĩra ũhoru wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩrĩgagĩrĩa hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩria hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomi nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ, ¹⁰ no hĩndĩ irĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ irĩa ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ irĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ iyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ iyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩo wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtkio, na kĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia Ūrathi na cia Thiomi

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthiire ya wendani, na mwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hitho aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩa hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩa hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoru nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomi, tiga no akorirwo nĩegũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomi-rĩ, ingĩmũguna nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? ⁷ O na ha ũhoru ũkonĩi indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mũtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũrĩa rũrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸ Ningĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo ũgũkũũrĩkana ũrĩa ũkuuga-rĩ, nũũ ũngĩkĩhaarĩria gũthiĩ mbaara-inĩ? ⁹ Ūguo noguo ũhoru wanyu ũtariĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomi rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰ Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩngĩ ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomi o na rũmwe rũtarĩ ũrĩa ruugaga. ¹¹ No angĩkorwo ndingĩmenya ũrĩa mũndũ aroiga-rĩ, nĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ harĩ nĩ. ¹² Ūguo noguo o na inyuĩ mũtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho-rĩ, kĩgeragieĩ kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ũkagĩa na hinya.

¹³ Na tondũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi rũgeni nĩahooyage nĩguo ahote gũtaũra ũrĩa aroiga. ¹⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, ingĩkorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rĩ,

roho wakwa nĩguo ũrahooya, no meciiria makwa matirĩ na maciaro. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũgĩka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩnaga na roho wakwa, na ningĩ nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningĩ-rĩ, ũngĩkorwo ũkĩgooca Ngai na roho waku tu-rĩ, mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ũtarataũkĩrwo, angĩkiuga “Ameni” atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ũrĩa ũroiga? ¹⁷ No ũkorwo ũgĩcookia ngaatho wega mũno, no mũndũ ũcio ũngĩ ndanongererwo hinya nĩ ũhoru ũcio.

¹⁸ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩngũkorwo nĩ nĩnjaragia na thiomi makĩria manyu inyuothe. ¹⁹ No kanitha-inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoru nacio, gũkĩra njarie ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma.

²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ũhoru wa maũndũ marĩa mooru-rĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima.

²¹ Thĩinĩ wa Watho nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngaarĩria andũ aya

na tũnua twa andũ maaragia na thiomi ng’eni,
ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa kũngĩ,
no o na ndeeka ũguo matikanjigua,”

ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

²² Nĩ ũndũ ũcio, kwaria na thiomi nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie no ti kĩmenyithia kũrĩ arĩa metĩkĩtie; no kũratha ũhoru nĩ kwa arĩa metĩkĩtie, ti kwa arĩa matetĩkĩtie. ²³ Tondũ ũcio kanitha wothe ũngĩũngana na andũ othe maarie na thiomi-rĩ, na hacooke hatonye andũ matooi ũhoru wa thiomi, kana andũ matetĩkĩtie-rĩ, githĩ matingiuga atĩ mũrĩ agũrũki? ²⁴ No mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia kana mũndũ ũtarĩ mũtaũkĩre nĩ ũhoru ũcio angĩtoonya rĩrĩa andũ othe mararatha mohoro-rĩ, mũndũ ũcio nĩekũiguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩ othe, ²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka. Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahoee Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶ Tũgũkiuga atĩa, ariũ na aarĩ a Ithe witũ? Rĩrĩa muongana hamwe-rĩ, o mũndũ ahota gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũrĩrio, kana arĩ na thiomi, kana arĩ na ũtaũri wa thiomi. Maũndũ macio mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha hinya. ²⁷ Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomi-rĩ, nĩ kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩngĩha atatũ, na o mũndũ aarie riita rĩake, na no nginya hagĩe na mũndũ ũngĩ wa gũtaũra. ²⁸ Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwaria ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩarĩrie we mwene, na aarĩrie Ngai.

²⁹ Aheani ũhoru eerĩ kana atatũ magĩrĩrwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane wega ũrĩa kũreerwo. ³⁰ Na mũndũ ũikarĩte thĩ ho angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwaria ũcio wa mbere nĩakire. ³¹ Nĩngũkorwo inyuothe no mũrathe ũhoru o mũndũ riita rĩake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio. ³² Namo maroho ma anabii nĩmathĩkagĩra anabii o ene. ³³ Nĩngũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigiicano no nĩ wa thayũ.

Ta ũrĩa kũrĩ thĩinĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre, ³⁴ atumia magĩrĩrwo nĩngũkaraga makirĩte ki marĩ thĩinĩ wa kanitha. Matiitĩkĩrĩtio kwaria, no nĩmaikarage menyihĩtie, o ta ũrĩa Watho uugĩte. ³⁵ Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũciĩ; nĩngũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thĩinĩ wa kanitha.

³⁶ Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kĩambĩrĩrie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuiki gĩakinyĩire? ³⁷ Mũndũ o na ũ angĩciiria atĩ nĩ mũnabii, kana arĩ na iheo cia kũiroho-rĩ, nĩagĩtĩkĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo

nĩ Mwathani. ³⁸ No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene.

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrirĩriei kũrathaga mohoro, na mũtikagiragie ũhoru wa kwaria na thiomĩ. ⁴⁰ No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũrĩa wagĩrĩre, na mekagwo na kĩaarĩro.

15

Kũriũka gwa Kristũ

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũririkania Ũhoru-ũrĩa-mwega ũrĩa ndaamũhunjĩrie, na mũkĩwamũkĩra, na noguo mũtũũrite mũrũmĩtie. ² Ũhoru ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhoru ũrĩa ndaamũhunjĩrie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoru ũcio mwawĩtikirie o tũhũ.

³ Nĩgũkorwo ũhoru ũrĩa nĩ ndaamũkĩrĩre nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte, ⁴ na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩriũkio kũringana na ũrĩa Maandĩko macio moigĩte, ⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ. ⁶ Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩre makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. ⁷ Nĩngĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na nĩ, haana ta mũndũ waciarĩtwo atarĩ mũkinyu.

⁹ Nĩgũkorwo nĩ nĩ mũnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariĩre kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte nduĩke ũguo ndariĩ, naguo wega wake kũrĩ nĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kĩyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti nĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no nĩ wega wa Ngai ũrĩa warĩ hamwe na nĩ warutaga wĩra ũcio. ¹¹ Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka nĩ nĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoru ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga amwe anyu moĩge atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkirio-rĩ, kũhunja gwitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtikia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ nĩtuumbũrite atĩ Ngai nĩariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkirie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. ¹⁶ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁷ Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkirio-rĩ, gwĩtikia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu. ¹⁸ Nĩngĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩnĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morĩte. ¹⁹ Na kũngĩkorwo kũrĩgĩrĩro giitũ thĩnĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũiguĩrwo tha gũkĩra andũ othe.

²⁰ No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma arĩa makuĩte. ²¹ Tondũ-rĩ, o ũrĩa arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ nĩ mũndũ watũmire gũũke. ²² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa andũ othe makuaga nĩ ũndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩnĩ wa Kristũ. ²³ No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ irĩa agooka. ²⁴ Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rĩgaakinya, hĩndĩ irĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩrĩa agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa

makinya make. ²⁶ Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ. ²⁷ Nĩgũkorwo “nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩrĩa gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondũ nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. ²⁸ Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo nĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we maũndũ mothe thĩinĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ? ³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? ³¹ Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũrĩa ndĩrahaga nĩ ũndũ wanyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ nĩ nguaga o mũthenya. ³² Angĩkorwo ndaahũũranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso nĩ ũndũ wa itũmi cia ũ-mũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ, “Nĩtũrie na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua.”

³³ Mũtikaheeneke: “Thiritũ njũru nĩthũkagia mĩtugo mĩega.” ³⁴ Arahũkai mwĩgũe ta ũrĩa mwagĩrĩrwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũĩ Ngai: ndoiga ũguo nĩgeetha ndĩmũconore.

Mwĩrĩ ũrĩa Ũkaariũkio

³⁵ No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?” ³⁶ Nĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩrĩa wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũrĩa ũgũcooka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ. ³⁸ No Ngai amĩheaga mwĩrĩ o ũrĩa endaga ĩgĩe naguo, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ wago. ³⁹ Mĩrĩ yothe ndĩhaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ. ⁴⁰ Ningĩ nĩ kũrĩ mũrĩ ya igũrũ na nĩ kũrĩ mũrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mũrĩ ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mũrĩ ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ. ⁴¹ Riũa rĩrĩ na riiri warĩo mwanya, na mweri ũrĩ riiri wago mwanya, na njata irĩ na riiri wacio mwanya; na njata ĩmwe ĩrĩ riiri ũrĩ ngũũrani na njata ĩrĩa ĩngĩ.

⁴² ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; ⁴³ mwĩrĩ ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya; ⁴⁴ ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kĩiroho.

Angĩkorwo nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kĩiroho ũrĩ kuo. ⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Adamu ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kĩũmbe kĩrĩ muoyo”; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo. ⁴⁶ Mwĩrĩ wa kĩiroho tiguu waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgĩũka ũrĩa wa kĩiroho. ⁴⁷ Mũndũ wa mbere aarĩ wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ. ⁴⁸ O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩiri matariĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matariĩ. ⁴⁹ Na ta ũrĩa twagĩire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩiri-rĩ, noguo tũkaagĩa na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

⁵⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩ na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga. ⁵¹ Thikĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matariĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mũrĩ. ⁵³ Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga no nginya

wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, naguo mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua. ⁵⁴ Hĩndĩ ĩrĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũhoru nĩũkahinga ũrĩa wandĩkĩtwo atĩrĩ, “Gĩkuũ nĩkĩniĩtwo gĩgatoorio biũ.”

⁵⁵ “Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩrĩ ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rūboora rwaku rūkĩrĩ ha?”

⁵⁶ Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rĩrĩ, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũĩ atĩ wĩra wanyu thĩinĩ wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtariĩ ũũ: Īkagai ũrĩa ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩrĩa ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi. ³ Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na niĩ thĩrĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩrĩri cia Mwanya

⁵ Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶ Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩi rūgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathiĩ. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. ⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹ tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰ Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndĩraruta. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ niĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ũhoru ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩarĩũka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtikio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. ¹⁴ Īkagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩre gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wotho ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrĩre roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bŭrŭri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirusila nĩmamũgeithia mũno thĩnĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Niĩ, Paũlũ, nĩ niĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuothe mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. Amen.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ũhoru wothe wa kũũmanĩrĩria, ⁴ ũrĩa ũtũũmagĩrĩria mathĩina-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩina o wothe na ũndũ wa kũũmĩrĩrio kũrĩa ithuĩ ene tũũmĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhĩte thĩinĩ witũ-rĩ, ũguo noguo kũũmanĩrĩria gwitũ kũingĩhĩte nĩ ũndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũũmĩrĩrio na mũhonokio; tũngĩũmĩrĩrio-rĩ, tũũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ũũmĩrĩru, ũrĩa ũciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩina o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kũirĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũĩ atĩ o ta ũrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ũhoru-inĩ wa kũũmanĩrĩria o naguo.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩina marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ũrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ũhoru witũ wa gũtũũra muoyo tũkĩyũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũirĩrwo gũkua. No kwahanĩkire ũguo nĩguo tũtikae kwĩihoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ũrĩa ũriũkagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ũgwati-inĩ ũcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ũgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ũndũ witũ, tondũ wa wega ũcio tũtugĩtwo naguo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ũndũ ũyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩire iitũ irĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ũrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ũtheru na ya ũhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtũikaga ũguo kũringana na ũũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ũndũ o na ũrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ũrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ũndũ witũ, o ta ũrĩa tũkeeraha nĩ ũndũ wanyu mũthenya ũrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ũrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ũndũ ũcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ irĩa ndaabangaga ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ũguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “Ĩĩ, ĩĩ,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ũrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “Ĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ũrĩa mwahunjĩirio ũhoru wake nĩ niĩ, na Sila, na Timotheo, ũhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “Ĩ” ũgacooka ũkoiga “Aca,” no thĩinĩ wake gũtũũraga o “Ĩ.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhĩte atĩa-rĩ, ciothe nĩ “Ĩ” thĩinĩ wa Kristũ. Na nĩ ũndũ ũcio thĩinĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Ameni” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩinĩ wa Kristũ. Nĩwe watũitĩrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũũri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩinĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ niĩ ndaagire gũcoka Korinitho nĩ ũndũ wa kũmũcaaĩra. ²⁴ Ũguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ũhoru-inĩ wa wĩtkio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ũndũ wa wĩtkio wanyu.

2

¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩgũtua ndaature itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩa. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩa-rĩ, nũũ ũngĩgĩtigara wa kũngenia, o tiga inyuĩ arĩa njiguithĩtie kĩa? ³ Ndamwandĩkĩre ũguo nĩgeetha rĩrĩa ngooka ndikanaiguithio kĩa nĩ acio njagĩrĩrwo nĩgũkenio nĩo. Nĩ ndaarĩ na ũũmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothe atĩ nĩmũngĩagwatanĩire na niĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtuĩke kĩanyu. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandĩkĩre ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩa, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ũrĩa ndĩmwendete naguo.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ũiguithĩtie amwe anyu kĩa-rĩ, ti niĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothe aiguithĩtie kĩa. Ndiroiga ũguo ngĩhatĩrĩria ũrĩa wĩkĩte ũguo. ⁶ Iherithia rĩrĩa aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekerwa na kũmũũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩa gĩkĩrĩte. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩa gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marĩa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtirie magerio na mwathĩkage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa mũngĩrekerwa, o na niĩ nĩdamũrekerwa. Naguo ũndũ ũrĩa ndekanĩire-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũrekanĩra), ũndũ ũcio ndaũrekanĩra nĩ ũndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo tũtirigĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrĩkanĩro kĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩrĩa ndaathĩire Teroa kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-Ithe witũ Tito kuo. Nĩ ũndũ ũcio ngiugĩra andũ akuo ũhoru, ngĩcoka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogocwo, o we ũrĩa ũtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ũhootani thĩinĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ũhoru wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ tũrĩ mũtararĩko wa Kristũ ũrĩa ũkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ arĩa marahonokio o na arĩa maroora. ¹⁶ Kũrĩ arĩa maroora-rĩ, tũrĩ mũnũngo mũũru wa gĩkuũ; no kũrĩ arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũũ ũngĩhota wĩra ta ũcio? ¹⁷ Ithuĩ tũtũkaga ta ũrĩa andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩinĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmitwo nĩ Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcooka kwīgaathīrīria? Kana hihi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimīte kūrī inyuī ta andū arīa angī? ² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandīkītwo ngoro-inī ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe. ³ Inyuī nīmuonanagia atī mūrī marūa moimīte kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandīkītwo na rangi, no maandīkītwo na Roho wa Ngai ūrīa ūrī muoyo. Matiandīkītwo ihengere-inī cia mahiga, no maandīkītwo ihengere-inī cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmūrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngīgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithītie tūtuīke ndungata cia kīrīkanīro kīrīa kīerū, nakīo ti kīa ūhorō ūrīa mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhorō ūrīa mwandīke nī kūrāga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

⁷ Na rīrī, angīkorwo ūtungata ūrīa wa tene, ūrīa wandīkītwo na ndemwa ihengere-inī cia mahiga, wokire ūrī na riiri, o nginya andū a Isiraēli makīremwo nīgūikara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūrīa warī na riiri, o na gūtūka riiri ūcio nīwathiraga-rī, ⁸ githī ūtungata wa Roho to ūgīkorwo ūkīrī na riiri makīria? ⁹ Angīkorwo ūtungata ūrīa ūtuaga andū ehia nī ūrī riiri-rī, githī ūtungata ūrīa ūrehaga ūthingu ndūngīgīkorwo ūrī na riiri makīria! ¹⁰ Nīgūkorwo ūhorō ūrīa warī na riiri mbere, rīu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngī ūkīrīte. ¹¹ Na angīkorwo ūhorō ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngī wa gūtūra ndūngīgīkorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twarāgia ūhorō tūmūrīrie mūno, nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. ¹³ Ithuī tūtitarīi ta Musa, ūrīa wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agīrīrie andū a Isiraēli gūcūthīrīria ūthiū wake rīrīa ūkengi ūcio wathiraga. ¹⁴ No rīrī, meciiria mao nīmaritirio, nīgūkorwo nginya ūmūthī gītambaya o kīu gīkoragwo o ho hīndī irīa kīrīkanīro kīu gīkūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītīrī kīeherio, tondū kīeheragio nī ūndū wa gwītīkia Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthī rīrīa watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīrīa rīothe mūndū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio. ¹⁷ Na rīrī, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenāgia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio, na nītūgarūragwo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūra ūrīa ūthiāga o ūkīongererekāga, o uumīte kūrī Mwathani, ūrīa arī we Roho.

4

Igūna thīnī wa Nyūngū cia Rīūmba

¹ Tondū ūcio, kuona atī nī tūrī na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtiūragwo nī hinya. ² No ithuī nītūreganīte na mīthiire ya hitho na ya thoni; ithuī tūtithiāga na mīthiire ya wara na tūtīukanāgia kiugo kīa Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī ūhorō wa ma tūheanaga hatarī ūndū tūkuongerera, na tūrī mbere ya Ngai, nītūgerāgia gūtūma thamiri cia o mūndū itwītīkīre. ³ O na angīkorwo ūhorō witū ūrīa tūhunjāgia nīmūhumbīre-rī, ūhumbīrītwo kūrī arīa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkītie matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa Ūhorō-ūrīa-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūrīa arī we mūhaanīre wa Ngai. ⁵ Nīgūkorwo ti ūhorō witū ithuī ene tūhunjāgia, no tūhunjāgia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuī tūrī ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai ūrīa woigire, “Ūtheri nīware nduma-inī,” nīwe watūmire ūtheri

wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ũtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ũcio wonekaga ũthiũ-inĩ wa Kristũ.

⁷ No rĩrĩ, ithuĩ tũkuuĩte kĩgĩina kũ tũhaana ta tũrĩ na nyũngũ cia rĩũmba* nĩgeetha kũmenyeke atĩ ũhoti ũyũ mũnene uumĩte kũrĩ Ngai no nduumaga kũrĩ ithuĩ. ⁸ Ithuĩ tũhatĩkĩtwo mũno na mũena yothe, no tũtihehenjetwo; nĩtũrigĩtwo nĩ wa gwĩka, no tũtikuĩte ngoro; ⁹ na nĩtũnyariirĩtwo, no tũtitiganĩrio; nĩtũrũndĩtwo, no tũtiniinĩtwo. ¹⁰ Hĩndĩ ciothe tũkoragwo tũkuuĩte gĩkuũ kĩa Jesũ na mũrĩ iitũ, nĩguo muoyo wa Jesũ o naguo ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mũrĩ iitũ. ¹¹ Nĩgũkorwo ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo tũtũire tũneanagwo gĩkuũ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ, nĩgeetha muoyo wake ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mũrĩ ĩno iitũ ĩkuuaga. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, gĩkuũ kĩrutaga wĩra thĩinĩ witũ, no muoyo ũkaruta wĩra thĩinĩ wanyu.

¹³ Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Tondũ nĩndetĩkie; nĩkĩo ndaaririe.” Nĩ ũndũ wa roho o ro ũcio wa wĩtkio-rĩ, o na ithuĩ nĩtwĩtkĩtie na nĩ ũndũ ũcio tũkaaria, ¹⁴ tondũ nĩtũũĩ atĩ ũrĩa wariũkie Mwathani Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, o na ithuĩ nĩagatũriũkia hamwe na Jesũ, na atũrũgamie mbere yake hamwe na inyuĩ. ¹⁵ Maũndũ maya mothe nĩmakũmũguna, nĩgeetha wega ũrĩa ũrakinyĩrĩra andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondũ ũcio tũtiũragwo nĩ hinya. O na gũtuĩka mwena wa nja nĩtũrathirĩrĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwerũhio erũhagio o mũthenya. ¹⁷ Nĩgũkorwo mathũna maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrite wa tene na tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩrĩa kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩrĩa gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩrĩa kĩonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩrĩa gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũra tene na tene.

5

Mũciĩ witũ wa Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, nĩtũũĩ atĩ hema ĩno ya gũkũ thĩ, ĩno tũtũũraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba ĩtaakĩtwo na moko ma andũ, ya gũtũũra tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. ² Rĩu nĩtũcaayaga, tũkĩrĩragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, ³ tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. ⁴ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ wa kuuma igũrũ, nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkua ũmerio nĩ muoyo. ⁵ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu kũmbe, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

⁶ Tondũ ũcio tũkaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩrĩa rĩothe tũkaraga thĩinĩ wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũkaraga tũraihanĩrĩrie na Mwathani. ⁷ Tũtũũragio nĩ ũndũ wa gwĩtkia, no tũtitũũragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩinĩ waguo. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire kũringana na maũndũ marĩa aaneka arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. Ūrĩa tũtariĩ nĩ ũndũ ũĩkaine wega nĩ Ngai, na

* 4:7 Mĩthithũ yahithagio thĩinĩ wa nyũngũ cia rĩũmba.

nīngwīhoka atī o na nīūlkaine wega ngoro-inī cianyu. ¹² Tikūgeria tūrageria kwīgaathīrīria harī inyuī rīngī, no nī mweke tūramūhe wa kwīraha nī ūndū witū, nīguo mūhotage gūcookeria arīa merahaga na maūndū marīa monagwo na maitho gūkīra marīa marī ngoro-inī. ¹³ Tūngīkorwo nīkūgūrūka tūgūrūkīte-rī, tūgūrūkīte nī ūndū wa Ngai; na tūngīkorwo meciiria maitū nī mega-rī, tūhaana ūguo nī ūndū wanyu. ¹⁴ Nīgūkorwo wendo wa Kristū nīguo ūtūringagīrīria, tondū nītūmenyete wega atī mūndū ūmwe nīwe wakuire nī ūndū wa andū othe, na nī ūndū ūcio-rī, andū othe nīmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nī ūndū wa andū othe, nīgeetha arīa matūūraga muoyo matigacooke gūtūūra muoyo nī ūndū wao ene, no matūūre nī ūndū wa ūcio wakuire nī ūndū wao na agīcooka akīriūka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, kuuma rīu tūtīgūcooka gūtua ūhoru wa mūndū na njīra ya kī-mwīrī. O na gwatuīka kūrī hīndī tuonaga Kristū na njīra īyo-rī, rīu tūtiikaga ūguo. ¹⁷ Nī ūndū ūcio, mūndū o wothē angīkorwo arī thīinī wa Kristū-rī, nīatuīkīte kīūmbe kīerū; maūndū ma tene nīmathirīte, nīmookīte mangī merū! ¹⁸ Maūndū maya mothe moimaga kūrī Ngai, ūrīa watūiguithanirie nake we mwene thīinī wa Kristū, na agītūhe ūtungata ūcio wa ūiguithanio: ¹⁹ atīrī, Ngai arī thīinī wa Kristū nīwe wīiguithanagīria thī kūrī we mwene, ategūtārīra andū mehīa mao. Nake nīatwīhokeire ndūmīrīri īyo ya ūiguithanio. ²⁰ Nī ūndū ūcio ithuī tūrī abarūthi matūmītuo a kwarīrīria Kristū, o taarī Ngai ūrathāithana na tūnua twitū. Twamūthaitha handū-inī ha Kristū atīrī: Itīkīrai kūiguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nīatūmire ūcio ūtaarī na wīhia atuīke mwīhia nī ūndū witū, nīgeetha thīinī wake tūtuīke ūthingu wa Ngai.

6

¹ Tondū tūrī aruti a wīra hamwe na Ngai-rī, nītūkūmūringīrīria mūtīkae kwamūkīra wega wa Ngai o ūguo tūhū. ² Nīgūkorwo ekuuga atīrī, “Hīndī ya gwītīkīrīka-rī, nīndagūthikīrīrie, naguo mūthenya wa kūhonokanio-rī, nīndagūteithirie.” Atīrī-i, rīrī nīrīo ihinda rīa gwītīkīrīka nī Ngai, naguo ūyū nīguo mūthenya wa kūhonokanio.

Mūtūūrīre Mūritū wa Paūlū

³ Ithuī-rī, tūtītūmaga hagīe na ūndū ūngīhīnga mūndū nīguo ūtungata witū ndūkonerwo mahītia. ⁴ Aca, ithuī tūrī ta ndungata cia Ngai nītwīgathagīrīria maūndū-inī mothe: nī ūndū wa kūūmīrīria maūndū maingī; na gūkirīrīria mathīina na moritū, na mītangīko; ⁵ na ūndū wa kūhūūrwo, na kuohwo njeera, na kūrēherwo ngūū; na kūruta wīra mūritū, na kūūrwo nī toro ūtukū, na ng’aragu; ⁶ ningī nī ūndū wa gūtūūra na ūthingu, na ūtaūku, na gūkirīrīria, na gūtugana thīinī wa Roho Mūtheru, na kūgīa na wendani ūtarī na ūhīnga; ⁷ o na kwaria ūhoru wa ma, na gūkorwo tūrī na hīnya wa Ngai; nīgūkorwo tūnyīitīte indo cia mbaara cia ūthingu guoko-inī kwa ūrīo na kwa ūmotho; ⁸ rīmwe tūheagwo gītīio, na rīrīa rīngī tūgaconorwo, rīmwe tūgacuukīrwo maūndū mooru na rīngī mega; ningī o na tūrī andū a ma, tūgatuuo a maheeni; ⁹ rīmwe tūgatuuo nītūūlkaine, no rīrīa rīngī tūgatuuo ta tūtoīkaine; ningī tūkahaana ta tūraakua, no tūrī o muoyo; tūhūūrāgwo, no tūtiūrāgagwo; ¹⁰ o na tūngīonwo ta tūrī na kīeha, ithuī tūkoragwo tūkenete hīndī ciothe; tuonekaga tūrī athīini, no nītūtuaga andū aingī itonga; tūtuagwo ta tūtārī kīndū, no indo ciothe nī ciitū.

¹¹ Akorinitho aya, tūramwarīria hatarī ūndū tūkūmūhītha, na tūkamūhīngūrīra ngoro ciitū biū. ¹² Ithuī nītūmuonetie wendo witū kūna no inyuī mūtīratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ūguo tūmwīkīte-rī, ndīramwarīria ta ciana ciakwa, o na inyuī hīngūrīra ngoro cianyu biū.

Mūtikoohanio na arĩa Matetĩkĩtie

¹⁴ Mūtikae kuohanio na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro ĩrĩkũ? ¹⁵ Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ũiguano ũrĩkũ? Nake mündũ ũrĩa wĩtĩkĩtie na ũrĩa ũtetĩkĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro ĩrĩkũ? ¹⁶ Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. O ta ũrĩa Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩrĩtũuranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, nduĩke Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa.”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, umai kũrĩ o
na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mūtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu,
na nĩ nĩngũmwamũkĩra.”

¹⁸ “Nĩngũtuĩka Ithe wanyu,
na inyuĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa,
ũguo nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩrwo maũndũ macio-rĩ, nĩtwĩtheriei, tũtigane na ũndũ o wothe ũrĩa ũthũkagia mündũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie ũhoru wa ũtheru nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ngai.

Gĩkeno kĩa Paũlũ

² Atĩrĩrĩ, tũhei handũ ngoro-inĩ cianyu. Tũtirĩ mündũ o na ũrĩkũ tũhĩtĩrie, na tũtirĩ mündũ o na ũrĩkũ tũthũkĩtie, na gũtirĩ mündũ o na ũrĩkũ tũhinyĩrĩrie. ³ Ndiroiga ũguo nĩguo ndĩmũtuĩre; nĩnjugĩte rĩngĩ atĩ mũrĩ na handũ thĩnĩ wa ngoro ciitũ, kuona atĩ tũgũtũura muoyo kana tũkuanĩre na inyuĩ. ⁴ Ndĩ na ũũmĩrĩru mũnene ngĩmwarĩria; nĩndĩrahaga mũno nĩ ũndũ wanyu. Mathĩna-inĩ maitũ mothe, nĩngoragwo nyũmĩrĩrie mũno, na gĩkeno gĩakwa gĩgakĩrĩria.

⁵ Nĩgũkorwo rĩrĩa twakinyire Makedonia, mwĩrĩ ũyũ witũ ndwagĩire na kĩhurũko, no gũthĩnio twathĩnagio o harĩa hothe twathiaga; kũu nja kwarĩ na ngũĩ, na ngoro-inĩ ciitũ twarĩ na guoya. ⁶ No Ngai ũrĩa ũhooragĩria arĩa makuĩte ngoro, nĩatũhooreririe nĩ ũndũ wa gũũka gwa Tito, ⁷ na to ũndũ wa gũũka gwake gwiki, no ningĩ nĩ ũndũ wa ũhoorerania ũrĩa mwamũheete. Nĩatũheire ũhoru wa ũrĩa mwendaga kũnyona, na kĩa kĩnene kĩrĩa mũrĩ nakĩo, o na ũrĩa mwĩtangaga mũno nĩ ũndũ wakwa; nĩ ũndũ ũcio gĩkeno gĩakwa gĩkĩongerereka gũkĩra mbere.

⁸ O na ingĩkorwo nĩndatũmire mũgĩe na kĩa nĩ ũndũ wa marũa makwa-rĩ, ndikwĩrira. O na gũkorwo kũrĩ hĩndĩ nderirire nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nguona atĩ marũa makwa nĩmamũiguithirie kĩa, no nĩ gwa kahinda o kanini, ⁹ no rĩu ndĩ na gĩkeno, ti tondũ nĩmwaiguithirio kĩa, no nĩ tondũ kĩa kĩanyu nĩgĩatũmire mũhere. Nĩgũkorwo mwagĩire na kĩa o ta ũrĩa Ngai endaga, na nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũtirĩ ũndũ mũuru o na ũmwe twamwĩkire. ¹⁰ Kĩa kĩrĩa kiumanĩte kũrĩ Ngai kĩrehaga ũhoru wa kũhera kũrĩa gũtũmaga andũ mahonoke, na gũtirĩ wĩriraga gwĩka ũguo, no kĩa kĩa maũndũ ma thĩ kĩrehaga gĩkuũ. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ta kĩonei kĩa kũ kiumanĩte na Ngai kĩrĩa gĩciarĩte thĩnĩ wanyu: nĩgĩtũmĩte mũgĩe na kĩyo kĩnene, o na wendo mũnene wa gwĩkũura, na gwakanwo nĩ ngoro, na kĩmako, na kwĩrĩrĩria kũnene, na kwĩrũmbũiya, o na wetereri wa kuona atĩ kĩhooto nĩkĩahingio. Maũndũ-inĩ mothe-rĩ, nĩmwĩonanĩtie inyuĩ ene atĩ mũtirĩ na ũcuuke ũndũ-inĩ ũyũ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, o na gwatuĩka nĩndamwandĩkĩre marũa-rĩ, ndiamaandĩkire nĩ ũndũ wa mündũ ũrĩa wehĩtie, kana nĩ ũndũ wa ũrĩa wahĩtĩrio, no nĩgeetha mũhote kũmenya inyuĩ ene mũrĩ mbere ya Ngai ũrĩa mwĩheanĩte nĩ ũndũ witũ. ¹³ Maũndũ maya mothe-rĩ, nĩmo matũmĩte tũmĩrĩrio.

O ūndũ ūmwe na kũũmĩrĩrio gwitũ-rĩ, makĩria nĩtwakenire nĩ ūndũ wa kuona ūrĩa Tito aakenete, tondũ roho wake nĩwekĩrĩtwo hinya nĩ inyuĩ inyuothe. ¹⁴ Nĩnderahĩire Tito nĩ ūndũ wanyu, na inyuĩ mũtianjonore. No o ta ūrĩa maũndũ mothe marĩa twamwĩre maarĩ ma ma-rĩ, noguo kwĩraha gwitũ nĩ ūndũ wanyu harĩ Tito o nakuo gũtuĩkĩte ūhoru wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūrĩa amwendete naguo nĩũkĩrĩrĩrie kũneneha aaririkana ūrĩa inyuothe mwaathĩkire, na ūrĩa mwamwamũkĩre mũrĩ na gwĩtigĩra na kũinaina. ¹⁶ Ndĩ na gĩkeno tondũ rĩu ndĩ na mwĩhoko mũkinyanĩru thĩinĩ wanyu.

8

Gwĩkĩra Hinya Ūhoru wa Ūtaana

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkwenda mũmenye ūhoru wa Wegu wa Ngai ūrĩa aheanĩte makanitha-inĩ ma Makedonia. ² Hĩndĩ ĩrĩa andũ acio maageririo na magerio manene-rĩ, gĩkeno kĩa kĩnene na ūthĩni wao mũkĩru nĩciatũmire maingĩhĩrwo nĩ ūtaana mũnene. ³ Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira atĩ maaheanire indo o ta ūrĩa maahotire, o na makĩruta makĩria ma ūrĩa mangĩahotire, nĩ ūndũ wa kwĩyendera kwao. ⁴ Nao magĩtũthaita na hinya mũno metĩkĩrio kũgwatanĩra ūhoru-inĩ wa gũteithia andũ arĩa aamũre. ⁵ Magĩka ūndũ ūcio matiwĩkire ta ūrĩa twerĩgĩrĩire, no maambire kwĩheana o ene kũrĩ Mwathani o na kũrĩ ithuĩ, kũringana na ūrĩa Ngai endete. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio nĩtwaringĩrĩrie Tito, kuona atĩ nĩwe wambĩrĩrie ūndũ ūcio, atuĩke wa kũrĩkia ūndũ ūcio wa ūtugi wanyu. ⁷ O ta ūrĩa mũgaacagĩra harĩ maũndũ mothe, nĩmo gwĩtikia, na ūhoru wa kwaria, na wa ūmenyo, na thĩinĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩingĩhie wega ūyũ wa gũtugana o naguo.

⁸ Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ūrĩa ūrĩ wa ma ngĩũgerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ ūhoru wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩni nĩ ūndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ūndũ wa ūrĩa aathĩnĩkĩte.

¹⁰ Ha ūhoru ūyũ-rĩ, mataaro makwa ma ūndũ ūrĩa ūmwagĩrĩire makĩria nĩ atĩrĩ: Mwaka ūcio ūrathirire nĩ inyuĩ mwarĩ a mbere, na to ūndũ wa kũheana gwiki, no o na nĩ ūndũ wa kwĩrirĩria gwĩka ūguo. ¹¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkiei wĩra ūcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ūguo kĩiganane na kũrĩkia kwanyu kwa ūndũ ūcio, kũringana na kĩrĩa mũrĩ nakĩo. ¹² Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kĩheo kũ nĩgĩtikĩrĩku kũringana na ūrĩa mũndũ arĩ na indo, ti kũringana na ūrĩa aciagĩte.

¹³ Kwĩrirĩria gwitũ ti amwe mahũthĩrio mũrigo na inyuĩ mũhinyĩrĩrio, no nĩgeetha andũ othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rĩrĩ mũingĩhĩtie indo-rĩ, nĩgũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmakaigananio, ¹⁵ o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ūrĩa wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kĩndũ aatigĩrio; nake ūrĩa wonganirie nini, ndarĩ kĩndũ aagire.”

Tito Gũtũmwo Korinitho

¹⁶ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ūrĩa wekĩre ngoro-inĩ ya Tito ūhoru wa kũmũrũmbũiya o ta ūrĩa nĩ ndĩ na ūhoru ūcio. ¹⁷ Nĩgũkorwo Tito to mathaitana maitũ aamũkĩre, no nĩegũũka kũrĩ inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene nĩ ūndũ wa kwĩyendera gwake. ¹⁸ O na nĩtũgũtũma Tito marĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ ūrĩa ūrĩ na ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ūndũ wa ūrĩa atungatagĩra Ūhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁹ Makĩria ma ūguo, nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ūhoru-inĩ wa mũhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tũrutagĩra wĩra nĩguo tũgocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kĩyo kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa kwenda gũteithia. ²⁰ Nĩtũrageria

mũno kweherera ũndũ o wothe ũngĩtũma tũrutwo mahĩtia rĩrĩa tũkũramata kĩheo gĩkĩ kĩheanĩtwo na ũtaana. ²¹ Nĩgũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩire mbere ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na ningĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ andũ o nao.

²² Ningĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ wa Ithe witũ ũngĩ, ũrĩa tuonete maita maingĩ na njĩra nyingĩ atĩ arĩ na kĩyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ũndũ wa mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ. ²³ Naguo ũhoru wa Tito-rĩ, nĩ mũthiritũ wakwa ũrĩa tũrutithanagia wĩra nake nĩ ũndũ wanyu; na ha ũhoru ũkoniĩ ariũ a Ithe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia ũgooci wa Kristũ. ²⁴ Tondũ ũcio oniai andũ acio ũira wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmaga twĩrahe nĩ ũndũ wanyu nĩguo makanitha mone ũndũ ũcio.

9

¹ Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkĩre ũhoru wa ũteithio ũrĩa wagĩrĩire kũheo andũ arĩa aamũre. ² Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na nĩngoretwo ngĩrahĩra ũndũ ũcio kũrĩ andũ a Makedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ũcio ũrathirire, inyuĩ andũ a Akaia mũtũire mwĩhaarĩirie kũheana; na kĩyo kũ kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrite aingĩ ao. ³ No nĩngũtũma ariũ a Ithe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu ũhoru-inĩ ũyũ wa mũhothi gũtigatuĩke gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩirie, o ta ũrĩa ndoigire atĩ nĩmwĩharĩirie. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na nĩ makore mũtehaarĩirie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ũndũ wa ũguo tũmwĩhokeete. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩrie mĩbango ya kĩheo kĩa ũtaana kĩrĩa mweranĩire. Hĩndĩ iyo kĩheo kũ nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio.

Kũhaanda na Ũtaana

⁶ Ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa ũhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ũrĩa ũhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩrĩrio, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ũrĩa ũheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arĩ na ũhoti wa gũtũma mũingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo na kĩrĩa gĩothe mũbatarĩtio nĩkĩo, nĩguo mũkoragwo mũingĩhĩtie indo cia kũruta wĩra o wothe mwega. ⁹ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩni;

ũthingu wake ũtũũraga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rĩrĩ, ũrĩa ũheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kũrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ũthingu wanyu.

¹¹ Na inyuĩ nĩmũrĩtongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanage na ũtaana hĩndĩ ciothe, naguo ũtaana wanyu, nĩ ũndũ wa wĩra witũ, ũtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹² ũteithio ũyũ mũraruta ti kuuga atĩ no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no nĩtũtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ. ¹³ Na tondũ wa ũtungata ũcio mwĩonanĩtie naguo ũrĩa mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa mwathĩkĩire ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ ũrĩa muumbũraga atĩ nĩmũwĩtĩkĩtie-rĩ, na nĩ ũndũ wa ũtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ arĩa angĩ othe. ¹⁴ Na rĩrĩa mekũmũhoera, ngoro ciao nĩimwĩciiragia, tondũ wa ũrĩa wega wa Ngai ũrĩa inyuĩ mũheetwo ũkĩrĩrĩirie kũingĩha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nĩ ũndũ wa kĩheo gĩake kĩrĩa gĩtangjugĩka na ciugo ũrĩa gĩtariĩ!

10

Paülũ Gütetera Ūtungata Wake

¹ Nĩ Paülũ nĩdamũthaitha nĩ ūndũ wa ūrĩa Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩrĩa ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ūcamba rĩrĩa itarĩ na inyuĩ! ² Nĩdamũthaitha mũtikanatũme rĩrĩa ngooka ngaakorwo na ūcamba ta ūrĩa njĩrĩgĩrĩire gũkorwo naguo nĩ ūndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia atĩ mũtũũrĩre ūrĩa tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga mbaara ta ūrĩa andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgitĩro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngarari, na ūndũ o wothe wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ūrĩa ūngĩgĩrĩrĩa ūhoru wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matũike mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. ⁶ Na nĩtwĩhaarĩrie kũherithia gũiko o gĩothe kĩa ūremi, rĩrĩa mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩire eciirie o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ūrĩa o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ūndũ wa ūhoti ūrĩa Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ūhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩa. Nĩ ūndũ ūcio ndingĩconoka nĩ ūndũ wa gwĩka ūguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marũa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marũa make marĩ na ūritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩrĩa arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ūngĩtũika, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ūrĩa ūhoru witũ ūkoragwo ūrĩ marũa-inĩ maitũ rĩrĩa tũtarĩ ho-rĩ, ūguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgũika maũndũ rĩrĩa tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwĩiganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩa. Rĩrĩa megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matariĩ tao-rĩ, matirĩ ūndũ mooĩ. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩraha makĩria ma ūrĩa kwagĩrĩire, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ūrĩa Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ūcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ūrĩa kwagĩrĩire, ta ūrĩa kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩire na Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtiirahaga gũkĩra ūrĩa kwagĩrĩire nĩ ūndũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. Ūndũ ūrĩa twĩrĩgĩrĩire nĩ atĩ, o ūrĩa wĩtĩkio wanyu ūrathiĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩrĩa tũrĩ nakĩo thĩinĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega ng’ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ūndũ wa wĩra ūrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ūngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa ūkwĩraha, nĩerahage thĩinĩ wa Mwathani.” ¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ūrĩa wĩgaathagĩrĩa tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ūrĩa Mwathani agathagĩrĩa.

11

Paülũ na Atũmwo a Maheeni

¹ Nĩngwĩhoka nĩmũgũkirĩrĩa ūrimũ ūrĩa mũnini ndĩ naguo; ndamũthaitha mũngĩrĩrĩire. ² Nĩndĩraigua ūiru nĩ ūndũ wanyu, ūiru uumanĩte na ūngai. Ndamwĩrĩire o mũthuuri ūmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũrĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatuĩke atĩ meciiria manyu no maturuurio mũtiganĩrie ūgima na ūtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ūrĩa Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ūhoru ūngĩ mũkenete, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ūhoru wa Jesũ ūngĩ tiga Jesũ ūrĩa twamũhunjĩrie, kana mũngĩamũkĩra roho ūngĩ tiga Roho ūrĩa mwamũkĩrĩre, o na kana mũgetĩkia ūhoru-mwega ūngĩ tiga ūrĩa mwetĩkirie. ⁵ No ndigwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na hanini

kūrī “atūmwo acio anene.”⁶ No ngorwo itarī mūrute ūhoru-inī wa kwaria, no ndī na ūmenyo. Nītūmūmenyithītie maūndū maya wega na njīra ciothe.

⁷ Hihi nī kwīhia ndehirie nī kwīnyihia nīguo ndīmūtūgīrie inyuī na ūndū wa kūmūhunjīria Ūhoru-ūrīa-Mwega wa Ngai hatarī irīhi? ⁸ Nīgūtunya ndaatunyaga makanitha mangī ngīamūkīra ūteithio kuuma kūrī o nīguo hote kūmūtungata. ⁹ Na hīndī irīa ndaari na inyuī, ndabatario nī kīndū-rī, ndiatuīkaga mūrigo harī mūdū o na ūrīkū, nīgūkorwo ariū na aarī a Ithe witū moka kuuma Makedonia nīmaheire indo cia kūigana mabataro makwa. Nīndīgīrīrīrie ndigatuīke mūrigo kūrī inyuī na njīra o yothe, na nīngūthīi na mbere gwīka ūguo. ¹⁰ Ti-itherū o ta ūrīa ūhoru wa ma wa Kristū ūrī thīinī wakwa, gūtīrī mūdū o na ū thīinī wa ng’ongo cia Akaia ūngīngīria ndīrahe ūguo. ¹¹ Nī kī gīatūma njuge ūguo? Nī tondū ndimwendete? Ngai nīoī atī nīndīmwendete! ¹² Na nīngūthīi na mbere na gwīka ūrīa ndīreka, nīguo njagithie kīene andū arīa macaragia mweke wa kuoneka atī nīmaiganaine na ithuī, thīinī wa maūndū marīa merahaga namo.

¹³ Nīgūkorwo andū ta acio nī atūmwo a maheeni, aruti wīra a kūhīthia andū, na metuaga atūmwo a Kristū. ¹⁴ Naguo ūndū ūcio ti wa kūmakania, nīgūkorwo o na Shaitani o nake nīetuaga mūrāika wa ūtheri. ¹⁵ Ndūkīrī ūndū wa kūgegania ndungata ciake cingītua ndungata cia ūthingu. Marīgīrīrio-inī makaagīa na kīrīa kīringaine na cīko ciao.

Paūlū Kwīrahīra Mathīna Make

¹⁶ Nīnguuga o rīngī atīrī: Mūdū ndakae kuona ta ndī kīrimū. No angīkorwo nīguo mūkuona-rī, kīnyamūkīrei o ta ūrīa mūngīamūkīra kīrimū, nīguo ndīrahe o hanini. ¹⁷ Ūhoru-inī wa mwīraho ūyū ndī naguo-rī, ndiraaria ta ūrīa Mwathani angīaria, no ndīraaria o ta ūrīa kīrimū kīngīaria. ¹⁸ Kuona atī andū aingī nīmareraha ta ūrīa thī īrahaga-rī, o na nī ngwīraha o tao. ¹⁹ Tondū inyuī mūkīrī oogī-rī, nīmūkiragīrīria arīa irimū mūkenete! ²⁰ Ti-itherū, nīmūkiragīrīria mūdū o wotho o na angīmūtua ngombo ciake, kana ūrīa ūkūmūhatīrīria, kana ūrīa ūkūrīa indo cianyu, kana ūrīa ūgwītūgīria mbere yanyu, o na kana ūrīa ūkūmūhūūra hī. ²¹ Nīngūconoka ngiuga atī ithuī nītwaremīrwo nī gwīka maūndū ta macio!

Ūndū ūrīa mūdū ūngī angīhota kwīraha nī ūndū waguo-rī, ndīkīarie ta ndī kīrimū-rī, o na nī no ngīgerie kwīraha nī ūndū waguo. ²² Andū acio nī Ahibirania? O na nī ndī Mūhibirania. Andū acio nī Aisiraeli? O na nī ndī Mūisiraeli. Andū acio nī njiaro cia Iburahīmu? O na nī ndī wa rūciaro rwa Iburahīmu. ²³ Andū acio nī ndungata cia Kristū? (Ngwaria ūguo ta ndī mūgūrūku.) Nī nīndīmākīrīte. Nīndutīte wīra na kīyo kūmakīra, na ngaikio njeera mahinda maingī makīria yao, na ngahūūrwo na kīboko makīria, o na mahinda maingī ndanakuhīrīria gūkua. ²⁴ Ayahudi nīmahūūrīre na kīboko maita matano, o ihinda iboko mīrongo itatū na kenda. ²⁵ Nīndahūūrīrwo na thanju maita matatū, na riita rīmwe ngīhūūrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatū ndanathūkīrwo nī marikabu ndī thīinī, na ngīraara o na ngītinda iria-inī ūtukū ūmwe na mūthenya mūgima. ²⁶ Ngoretwo ngīthīi ng’endo nyingī. Ngagīkorwo ndī ūgwati-inī wa gūtwarwo nī njūū, na ūgwati-inī wa atunyani, na ūgwati-inī wa gūkīrīrwo nī andū a rūrīrī rwitū, na ūgwati-inī wa gūkīrīrwo nī andū-a-Ndūrīrī; na ngoona ūgwati ndī matūūra-inī manene, na ndī thīinī wa būrūri, na ndī iria-inī; o na ūgwati wa andū arīa maheenāgia atī nī ariū na aarī a Ithe witū. ²⁷ Ndaanaruta wīra mūrītū na wa mīnoga, na maita maingī ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng’aragu na nyoota, na maita maingī ngaaga kīndū gīa kūrīa; ndaanakorwo heho-inī na ndī njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rī, o mūthenya ngoragwo na mūrigo, ngītanga nī ūndū wa makanitha mothe.

* 11:25 Ayahudi mooragaga mūdū na njīra ya kūmūhūūra na mahiga nyuguto (Atūm 14:19-20).

29 Nũũ ũngĩkorwo aagĩte hinya, na niĩ njage gũkorwo njũrĩtwo ni hinya? Nũũ ũngĩhĩngithio, na niĩ njage gũkorwo ngĩcinwo ni marakara?

30 Angĩkorwo no nginya ndĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanagia ũrĩa itarĩ na hinya. 31 Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ atĩ ndiraheenania. 32 Kũu Dameski, barũthi ũrĩa waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyitithie. 33 No nĩndoimĩirio ndirica, ngĩkũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩinĩ wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyitwo nĩwe.

12

Kĩoneki kĩa Paũlũ na Mũigua Wake

1 No nginya thĩ na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwaria ũhoru wa maũndũ marĩa ndanonio ni Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. 2 Nĩnjũũ mũndũ thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ nago, niĩ ndiũi, Ngai nĩwe ũũi. 3 Na nĩnjũũ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, niĩ ndiũi, no Ngai nĩwe ũũi, 4 nĩoirwo agĩtwarwo kũrĩa andũ arĩa metĩkĩtie mathiiaga, akĩigua maũndũ matangĩranĩka ni mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtĩkĩrio kwaria. 5 Nĩngwĩraha ni ũndũ wa mũndũ ta ũcio, no ndikwĩraha ni ũndũ wakwa ni mwene, tiga no ndĩrahire ni ũndũ wa ũrĩa njagĩte hinya. 6 O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, ni ũndũ ingĩkorwo ngĩaria ũhoru wa ma. No ndigwĩka ũguo, nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũgwĩciiria ũhoru wakwa makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩre ni ũndũ wa ũrĩa njikaga kana ũrĩa njugaga.

7 Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria ni ũndũ wa ũguũrio mũnene ũguo-rĩ, nĩndekĩrirwo mũigua thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ũrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ũũnyariirage. 8 Nĩndathaire Mwathani mahinda matatũ anjehererie mũigua ũcio. 9 Nowe akĩnjĩra atĩrĩ, “Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya.” Ni ũndũ ũcio nĩngwĩraha o na makĩria ngenete mũno ni ũndũ wa kwaga hinya gwakwa, nĩgeetha hinya wa Kristũ ũikarage igũrũ rĩakwa. 10 Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga ngenagĩre kwaga hinya, na irumi, na ũritũ wa mũtũũrĩre, na kũnyariirwo, o na mathũina ni ũndũ wa Kristũ. Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩria njagĩte hinya, nĩguo ngoragwo na hinya.

Paũlũ Kũrũmbũiya Akorinitho

11 Nĩndĩtuĩte kĩrimũ, no ni inyuĩ mwatũmire njĩke ũguo. Ni inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩkũngaathĩrĩria, nĩgũkorwo ni ti niĩ mũnini mũno kũrĩ “atũmwo acio anene,” o na gũtuĩka ni ndĩkĩrĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩene. 12 Maũndũ marĩa matũmaga mũndũ amenywo atĩ ni mũtũmwo-rĩ, nĩmekirwo gatagatĩ-inĩ kanyu na gũkirĩrĩria kũnene: gũkĩringwo ciana, na gũgũkwo morirũ, na maũndũ ma kuonania hinya. 13 Inyuĩ mwakĩrĩ anini gũkĩra makanitha marĩa mangĩ nakĩ, tiga o gũtuĩka atĩ niĩ ndiigana gũtuĩka mũrigo harĩ inyuĩ? Ndekerai ihĩtia rĩu!

14 Rĩu nĩndĩhaarĩrie kũmũceerera ihinda rĩa gatatũ, na ndigũkorwo ndĩ mũrigo harĩ inyuĩ, tondũ ti indo cianyu ndĩrenda, no ni inyuĩ ndĩrenda. Tondũ-rĩ, ciana itagĩrĩrwo ni kũigĩra aciari a cio mũthithũ, no aciari nĩ magĩrĩrwo ni kũigĩra ciana ciao mũthithũ. 15 Ni ũndũ ũcio no ngene kũhũthĩra kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo ni ũndũ wanyu, o na niĩ mwene ndĩhũthĩre. Ingĩmwenda makĩria-rĩ, inyuĩ no mũkĩnyende o hanini? 16 No o na gũtariĩ o ũguo-rĩ, niĩ ndiatũkire mũrigo harĩ inyuĩ. No njĩrwo atĩ hihĩ ndaarĩ mwara, na atĩ nĩndamũheenirie! 17 Hihĩ nĩndamũhatĩrĩrie na ũndũ wa mũndũ o na ũmwe wa arĩa ndamũtũmĩre? 18 Nĩndaringĩrĩrie Tito oke kũrĩ inyuĩ, na ngĩtũma mũrũ wa Ithe witũ moke nake. Tito ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana

nĩamũhatĩrĩrie? Githĩ tũtiarutire wĩra thĩinĩ wa roho o ro ũmwe, na tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro ĩmwe?

¹⁹ Hihi ihinda rĩrĩ rĩothe mũkoretwo mũgĩciiria atĩ nĩ gwĩciirĩrĩra tũkoretwo tũgĩciirĩrĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya Ngai ta andũ marĩ thĩinĩ wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa nyenda, maũndũ marĩa mothe twĩkaga nĩ ma gũtũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra, atĩ rĩrĩa ndĩrĩũka, ndahota gũkora mũtahaana ũrĩa ingĩenda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora itahaana ũrĩa mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra kwahota gũgaakorwo kũrĩ na ngũũ, na ũiru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩtĩio, o na kwaga kĩhaarĩro. ²¹ Ngwĩtigĩra atĩ rĩrĩa ngooka kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere yanyu, na nĩ njigwe kĩeha nĩ ũndũ wa andũ aingĩ arĩa meehirie o mbere, na matiĩrĩrite waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũũra-thoni marĩa matũũrite meekaga.

13

Ūtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ūhoru o wothe no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩndamũkaanirie hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrite mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wothe, ndirĩ ngacaaĩra, ³ tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhooto kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩinĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thĩinĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgerie, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ũhoru wa ma; mwĩtuĩrie inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩinĩ wanyu, tĩga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũu? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Tĩ atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoru wa ma, tĩga o ũrĩa ũrĩ wa ũhoru wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiagai na mũthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriai ithaithana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³ Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴ Wegu wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ĩroikaraga na inyuĩ inyuothu.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nĩ nĩ mūtũmwo Paŭlũ, na rĩrĩ, ndirĩ mūtũmwo ūtũmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatũmwo na njĩra ya mũndũ, no ndũmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe witũ, ūrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ² Nĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao, nĩ ithũ tũramũtũmĩra marũa maya, Kũrĩ inyuĩ andũ a makanitha ma Galatia:

³ Mũrogĩa na wega na thayũ iria ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, ⁴ ūrĩa werutire nĩ ūndũ wa mehia maitũ nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ, marĩa maiyũrĩtwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na wendi wa Ngai Ithe witũ, ⁵ nake arotũra akumagio nginya tene na tene. Amenĩ.

Ūhoro-Ūrĩa-Mwega no Ūmwe

⁶ Nĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ ūndũ wa ūrĩa mũrahiũha gũtigana na ūrĩa wamwĩtĩre na ūndũ wa wega wa Kristũ, mũkagarũrũkĩra ūhoro mwega wa mũthemba ūngĩ, ⁷ naguo ti Ūhoro-Ūrĩa-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ andũ maramũhĩngĩca makĩenda gũthũkia Ūhoro-Ūrĩa-Mwega wa Kristũ. ⁸ No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithũ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ūngĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tiga ūrĩa twamũhunjĩrie-rĩ, mũndũ ūcio aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! ⁹ O ta ūrĩa tũmwĩrĩte, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tiga ūrĩa mwetĩkirie-rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene!

¹⁰ Atĩrĩrĩ, ngiuga ūguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o, kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia? Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndĩngĩkorwo ndĩ ndungata ya Kristũ.

Paŭlũ gwĩtwo nĩ Ngai

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ Ūhoro-Ūrĩa-Mwega ndamũhunjĩrie ti ūhoro woimanĩte na mũndũ. ¹² Ūhoro ūcio ndiaheirwo nĩ mũndũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mũndũ; no nĩ kũguũrĩrio ndaguũrĩrio Ūhoro ūcio nĩ Jesũ Kristũ.

¹³ Nĩgũkorwo nĩmũiguĩte ūhoro wa mĩthĩire yakwa ya tene, ūrĩa ndaatũire njĩkaga ndĩ thĩnĩ wa ndini ya Ayahudi, na ūrĩa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngĩgeria kũniina. ¹⁴ Nĩ ha ūhoro wa maũndũ makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathĩte mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika rĩakwa na ndaarĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵ No rĩrĩ, Ngai ūrĩa wanyamũrire kuuma ndaciarwo, na akĩnjĩta nĩ ūndũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, ¹⁶ anguũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro wake; gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷ o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩaka itatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩkara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹ Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tiga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. ²⁰ Ūhoro ūyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndiraheenania. ²¹ Thuutha ūcio nĩndacookire ngĩthĩ Suriata na Kilikia. ²² Nĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ. ²³ No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa ūratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ūrahunja wĩtĩkio ūrĩa aageragia kũniina mbere iyo.” ²⁴ Nao makĩgooca Ngai nĩ ūndũ wakwa.

2

Paŭlŭ Gwĩtĩkĩrwo nĩ Atũmwo

¹ Mĩaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ Jerusalemu, na ihinda rĩrĩ tũgĩthĩ hamwe na Baranaba o na tũgĩthĩ na Tito. ² Ndathiire tondũ Ngai nĩanguũrĩrie thiĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie atũmwo Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatuĩke atĩ ihenya rĩrĩa ndateng'eraga, o na kana rĩrĩa ndateng'erete, rĩarĩ rĩa tũhũ. ³ No o na Tito, ũrĩa warĩ hamwe na niĩ, ndaringĩrĩrio kũrua, o na gũtuĩka aarĩ Mũyunani. ⁴ Ũhoru ũyũ wa kũrua wagĩire ho tondũ nĩ kwarĩ na ariũ na aarĩ a lthe witũ a maheeni arĩa maatoonyete gatagatĩ gaitũ na hito marĩ athigaani nĩguo matuĩrie ũhoru wa wĩyathi ũrĩa tũkoragwo naguo tũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, makĩenda gũtũtua ngombo. ⁵ Tũtietĩkĩrĩrie ũhoru wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega ĩtũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ niĩ hatiarĩ na ũtiganu o ũrĩa mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ũrĩa ahaana) andũ acio gũtirĩ ũndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ niĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, o ta ũrĩa Petero eehokeirwo wĩra wa kũhunjĩria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ũrĩa warutaga wĩra thĩnĩ wa ũtungata wa Petero arĩ mũtũmwo kũrĩ Ayahudi, nowe warutaga wĩra ũtungata-inĩ wakwa ndĩ mũtũmwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩrie tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko kwa ũrĩo kwa ngwatanĩro, rĩrĩa maamenyire wega wa Ngai ũrĩa ndaaheetwo. Nĩmetĩkĩrĩrie atĩ ithuĩ tũthĩ tũkahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao mathĩ kũrĩ Ayahudi. ¹⁰ ũndũ ũrĩa maatwĩrĩrie twĩkage nĩ atĩ tũririkanage athĩni na noguo ũndũ ũrĩa niĩ mwene ndaarĩ na kĩyo gĩa gwĩka.

Paŭlŭ Gũkararia Petero

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararĩrie mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kũrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩanagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩrĩa maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrania na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makĩnyiitanĩra na Petero ũhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhĩtithio nĩ ũhinga ũcio wao.

¹⁴ Rĩrĩa ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ngĩra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩguaga, "Angĩkorwo wee ũrĩ Mũyahudi, ũtũũraga na mĩtugo ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ũngĩkĩhota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩrie mĩtugo ya Ayahudi?"

¹⁵ "Ithuĩ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũĩ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Nĩ ũndũ ũcio o na ithuĩ twĩtĩkĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia Kristũ, no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ũgaatuuo mũthingu nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho.

¹⁷ "Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcaria gũtuuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ũguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩrĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ niĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ũndũ wa watho nĩndakuĩrĩrie watho ũcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Niĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti niĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũũraga muoyo thĩnĩ wakwa.

* **2:11** Antiokia rĩarĩ ĩtũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thuutha wa Roma na Alekisanderia thĩnĩ wa mabũrũri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

Muoyo ūrĩa ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũũraga na ūndũ wa gwĩtikia Mũrũ wa Ngai, ūrĩa wanyendire na akĩruta nĩ ūndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtikĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ūndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!”

3

Gwĩtikia, kana Gwathĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ūndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho, kana nĩ ūndũ wa gwĩtikia ũhoru ūrĩa mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩgu atĩa? Mwambĩrĩrie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩria na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoru ũcio wothe warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciama gatagatĩ kanyu nĩ ūndũ wanyu gwathĩkĩra watho, kana nĩ ūndũ wa gwĩtikia ũhoru ūrĩa mwaiguire?

⁶ Ta ririkanai ũhoru wa Iburahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ūndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmoogĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjĩrie Iburahĩmu ũhoru-ũrĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkaarathimwo nĩ ūndũ waku.” ⁹ Nĩ ūndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtikia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoru wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũĩ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ūrĩa mũthingu agaaturũra muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtikia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoru wa gwĩtikia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaaturũrio muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrĩre agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ūndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe wambĩtwo mũtĩ-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũrĩre nĩguo kĩrathimo kĩrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ūndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ūndũ wa gwĩtikia twamũkĩre Roho ūrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũĩ. O ta ūrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ūndũ kana kuongerera ūndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ũhoru ũyũ ũtarĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ũhoru wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ũguo nĩ kuuga mũndũ ũmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ Ūrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ũcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩheheria kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbere ĩyo, na ndũngĩtũma kĩranĩro kũu gĩtuĩke gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ūndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ūndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kĩranĩro; no Ngai, nĩ ūndũ wa wega wake, nĩaheire Iburahĩmu igai na ūndũ wa kĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ūrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ ĩrĩa kĩrĩkanĩro kĩeranĩire ĩgooka. Watho ũcio wathanirwo nĩ araika ũkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩire o mwena ũmwe; no Ngai nĩ ũmwe.

²¹ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, kaĩ watho ùreganĩte na ciĩranĩro cia Ngai? Aca ti ùguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩe na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ùthingu nĩ ùngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandĩko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩranĩro kĩrĩa kĩheanagwo nĩ ùndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metikĩtie.

²³ Ūhoru wa gwĩtikia ūtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wĩtikio ūkaaguũranĩrio. ²⁴ Nĩ ùndũ ùcio watho nĩguo waheirwo ūhoti wa gũtũtwara kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ùndũ wa gwĩtikia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ūhoru wa gwĩtikia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ùndũ wa gwĩtikia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩinĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ùndũ ùcio gũtingĩcooka gũthuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ūtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ūmwe ki thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁹ Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kĩranĩro kũu kĩranĩrwo.

4

¹ Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩrĩa mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ūtiganu na ngombo, o na atuĩka nĩwe mwene indo icio ciothe. ² Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rĩrĩa ithe atuĩte rĩgaakinya. ³ Ūguo noguo o na ithuĩ, hĩndĩ ĩrĩa twarĩ ciana, twatũire ūkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ĩno. ⁴ No hĩndĩ ĩrĩa ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru kũna rĩakinyire, Ngai nĩatũmire Mũriũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwathagwo nĩ watho, ⁵ nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgĩe na kĩhooto gĩa gũtuĩka ciana ciake, ⁶ Tondũ inyuĩ mũrĩ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire Roho wa Mũriũ ngoro-inĩ ciitũ, o we Roho ūrĩa wĩtanaga ūkiugaga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ⁷ Nĩ ùndũ ùcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ūrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ūrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtuĩte mũgai wa indo ciake.

Paũlũ Kũrũmbũiya Agalatia

⁸ Tene rĩrĩa mũtooĩ Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai. ⁹ No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrĩkitie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ kiene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda gũcooka ūkombo-inĩ wamo o rĩngĩ? ¹⁰ Nĩmũrũmĩtie ūhoru wa mĩthenya mĩamũre, na mĩeri mĩamũre, na imera, o na mĩaka! ¹¹ Ndĩ na kĩeha mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ūrĩa wothe ndanenogia naguo nĩ ùndũ wanyu nĩ wa tũhũ!

¹² Ndamũthaita, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tuĩkai ta niĩ, nĩgũkorwo niĩ nduĩkĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjĩka ūũru. ¹³ O ta ūrĩa mũũĩ, ndamũhunjĩirie Ūhoru-ũrĩa-Mwega ihinda rĩa mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. ¹⁴ O na gũtuĩka ndwari yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyayarire kana mũkĩĩmena, no mwanyitire ūgeni ta ndaarĩ mũraika wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. ¹⁵ Kaĩ ùndũ ùcio watũmaga mũkene ūthiĩte kũ? Niĩ ndĩ mũira atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũũrĩre maito manyu mũũhe. ¹⁶ Kaĩ rĩu nduĩkĩte thũ yanyu nĩ ùndũ wa kũmũhe ūhoru ūrĩa wa ma?

¹⁷ Andũ acio me na kĩyo magĩcaria ūrĩa mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ùndũ wa gĩtũmi kĩega. Ūrĩa mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kĩyo gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kĩyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ūguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ ĩrĩa ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana, nginya

hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩinĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo nĩ ũhoru wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũrĩa watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mūtumia ũrĩa warĩ ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mūtumia ũrĩa ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mūtumia ũrĩa warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũrĩa waciarĩtwo nĩ mūtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kĩĩranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩire irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩire Kĩrĩma gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũrĩa rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũrĩa igũrũ, rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,
wee ũtaciaraaga ciana,
tumũra kanua na wanĩrĩre,
wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana;
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganĩrio
nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrĩ ciana cia kĩĩranĩro, o ta ũrĩa Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo, mũriũ ũrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariiraga mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. ũguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ũcio wa mūtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mūtumia ũcio ũtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mūtumia ũcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mūtumia ũcio ũtarĩ ngombo.

5

Wĩyathi thĩinĩ wa Kristũ

¹ Kristũ nĩgũtuohora aatuohorire nĩguo tũgĩe na wĩyathi. Nĩ ũndũ ũcio, mwĩhaandei wega na mũtigetĩkĩre kuohwo icooki rĩa ũkombo rĩngĩ.

² Ta thikĩrĩriai ciugo ciakwa! Nĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ, mũngĩtikĩra kũrua-rĩ, Kristũ ndangĩgĩa bata na inyuĩ o na hanini. ³ Ningĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o wothe ũngĩtikĩra kũrua, ũcio amenye atĩ nĩagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra watho ũrĩ wothe. ⁴ Inyuĩ arĩa mũrageria gũtuĩka athingu nĩ ũndũ wa watho-rĩ, nĩmũtigithanĩtio na Kristũ; inyuĩ nĩmũgwĩte mũgatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo athingu. ũndũ ũcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩire tũrĩ na wĩtikio, tũhotithĩtio nĩ Roho. ⁶ Nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata. ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ wĩtikio ũrĩa ũrutaga wĩra na njĩra ya wendani.

⁷ Nĩmũrateng’agĩra ihenya rĩega. Nũũ wamũgiririe mũgĩtiga gũcooka gwathĩkĩra ũhoru-ũrĩa-wa-ma? ⁸ Kũringĩrĩrio kwa mũthemba ũcio gũtiumĩte kũrĩ ũrĩa wamwĩtire. ⁹ “Ndawa nini tu ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga mũtu ũrĩa mũkande nayo wothe ũimbe.” ¹⁰ Nĩndĩhokete thĩinĩ wa Mwathani atĩ inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgĩe na meciiria mangĩ. ũrĩa ũramũtururia nĩwe ũkaaherithio o na angĩkorwo

arĩ ũ. ¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, angĩkorwo no ndĩrahunja ũhoru wa kũruarĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ũguo nĩguo-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo ũhoru wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. ¹² No nyende andũ acio mamũthĩnagia mathĩ na mbere o nginya mehakũre.

¹³ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwetirwo nĩguo mũgĩe na wĩyathi. No rĩrĩ, mũtikahũthĩre wĩyathi wanyu kũrũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no handũ ha ũguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mũrĩ na wendani. ¹⁴ Tondũ-rĩ, ũhoru wotho wa watho ũhingagio nĩ rĩathani rĩrĩ rĩmwe: “Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.” ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩanaga-rĩ, mwĩmenyererei mũtikaniinane inyuĩ ene.

Mũtũũrĩre wa Gũtongorio nĩ Roho

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, thiiagai mũtongoretio nĩ Roho, na mũtirĩhingagia merirĩria ma mwĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo mwĩrĩ nĩwĩriragĩria maũndũ marĩa matangiendwo nĩ Roho, nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa meriragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũraga irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸ No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho.

¹⁹ Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya, na meciiria mooru, na ũmaramari, ²⁰ na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru, na mang’ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹ gũcumĩkĩra na kũrĩio nĩ njoohi, na maruga marĩa mainagwo nyĩmbo iria itaagĩrĩre, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩndamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ũthamaki wa Ngai.

²² No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria, na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, ²³ na ũhooreri, na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gũtirĩ watho wa kũgiria mekagwo. ²⁴ Nao andũ arĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mũrĩ yao mũtĩ-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merirĩria mayo. ²⁵ Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho. ²⁶ Rekei tũtĩge gwĩtĩia, na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

6

Gwĩka Andũ othe Wega

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ, inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. ² Teithanagiai mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. ³ Mũndũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ irĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. ⁴ O mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ iyo no ahote kwĩraha, atekwĩiganania na mũndũ ũngĩ, ⁵ nĩgũkorwo o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake.

⁶ Mũndũ o wotho ũrĩa ũrutagwo ũhoru wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

⁷ Mũtikanaheenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kĩo agethaga. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. ⁹ Ningĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. ¹⁰ Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe

twagĩa na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metĩkĩtie.

Kũrua kana kwaga Kũrua gũtirĩ Bata

¹¹ Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹² Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³ O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩage nĩ ũndũ wa mĩrĩ yanyu. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩa, tĩa o ndĩtĩire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ waguo-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ nĩguo mehere harĩ nĩ, na nĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. ¹⁵ Kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ agarũrũke atuĩke kĩũmbe kĩerũ. ¹⁶ Thayũ na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Amenĩ.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai,

Nđĩrandĩkĩra andũ arĩa aamũre kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristũ Jesũ:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ, irogĩa na inyuĩ.

Irathimo cia Kĩroho thĩinĩ wa Kristũ

³ Atĩrĩrĩ, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo, o we ũtũrathimĩte na irathimo ciothe cia kĩroho thĩinĩ wa Kristũ, iria ciumaga kũu igũrũ.

⁴ Nĩgũkorwo o na thĩ ĩtanombwo, Ngai nĩatũthuurire nĩguo tũtuĩke ake thĩinĩ wa Kristũ, nĩguo tũtuĩke atheru na twage ũcuuke maitho-inĩ make. Nĩ ũndũ wa wendo wake-rĩ, ⁵ Ngai nĩatuĩte o mbere atĩ nĩtũgaatuĩka ciana ciake nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ, kũringana na ũrĩa eendete na ũrĩa oonire arĩ wega, ⁶ nĩguo wega wake ũrĩa ũrĩ riiri ũkumagio, wega ũcio atũheete o ũguo tũhũ thĩinĩ wa Mũriũ wake ũrĩa endete mũno. ⁷ Na twakũũrirwo na ũndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kũringana na ũrĩa wega wa Ngai ũingĩhĩte, ⁸ wega ũcio aatũingĩhĩrie arĩ na ũũgĩ na ũmenyo wothe. ⁹ Nake agĩtũmenyithia hitho ya wendi wake, kũringana na ũrĩa oonire arĩ wega, o ũrĩa aatanyĩte gwĩka thĩinĩ wa Kristũ, ¹⁰ nĩguo ũkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa magĩrĩre magaakinya, nĩguo acookanĩrĩrie indo ciothe iria irĩ igũrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mũtongoria ũmwe, na nĩwe Kristũ.

¹¹ Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristũ o na ithuĩ twamũkĩrĩre igai kuuma kũrĩ Ngai, kũringana na ũrĩa aatuĩte o mbere, o we wĩkaga maũndũ mothe kũringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nĩguo o na ithuĩ arĩa twarĩ a mbere kwĩhoka Kristũ, tũtuĩke a kũgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataranĩrio na Kristũ mwarĩkia kũigua ũhoro-ũrĩa-wa-ma, naguo nĩguo ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtĩkia, nĩmwekĩrirwo rũũri thĩinĩ wake, na ũndũ wa kũheo Roho Mũtheru ũrĩa mwerĩrwo, ¹⁴ Nake Roho nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo.

Gũcookia Ngaatho na Kũhooya

¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ũhoro wa wĩtĩkio wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu ũrĩa mwendaga arĩa othe aamũre naguo-rĩ, ¹⁶ ndirĩ ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wanyu, ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. ¹⁷ Hooyaga atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe witũ mwene riiri, amũhe Roho, ũrĩa ũkamũhe ũũgĩ na ũguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningĩ nĩhooyaga atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ũtheri, nĩguo mũmenye ũhoro wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa amwĩtĩire, na mũmenye ũtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa akaagaĩra andũ ake aamũre, ¹⁹ o na ũhoti wake mũnene ũtangĩgereka nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie. ũhoti ũcio no ta hinya wake mũnene ũkĩruta wĩra, ²⁰ ũrĩa eekĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo kũu igũrũ, ²¹ na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o wothe na ũhoti wothe, na hinya na ũthamaki wothe, na marĩitwa mothe ma ũnene marĩa mangĩheanwo, na to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa magooka. ²² Nake Ngai akĩiga maũndũ mothe rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa gwathaga maũndũ mothe nĩ ũndũ wa

kanitha. ²³ Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na noguo ũiyũru wake, o we ũiyũrĩte maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2

Kũgĩa na Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ũndũ wa ũremi wanyu na mehia manyu, ² marĩa mwatũũraga thĩinĩ wamo rĩrĩa mwarũmagĩrĩra mĩthiire ya thĩ ĩno na mĩthiire ya mwathi wa ũthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ũrĩa ũraruta wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. ³ O na ithuĩ ithuothe-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũũranagia nao, twaathagwo nĩ thuti cia mĩrĩ iitũ, na tũkarũmagĩrĩra merirĩria na maũndũ marĩa meciiragio nĩ ngoro. O ta acio angĩ-rĩ, ha ũhoru wa kĩmerera-rĩ, twatũũire tũrĩ a kũrakarĩrwo. ⁴ No tondũ wa wendo wake mũnene harĩ ithuĩ, Ngai, o we ũiyũrĩtwo nĩ tha nyingĩ, ⁵ nĩatũmire tũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ o rĩrĩa twarĩ akuũ nĩ ũndũ wa mehia maitũ tondũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio. ⁶ Nake Ngai agĩtũriũkanĩria hamwe na Kristũ na agĩtũikaria thĩ hamwe nake kũu igũrũ tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁷ Eekire ũguo nĩgeetha matukũ marĩa magooka onanie kũrĩ ithuĩ wega wake mũingĩ ũrĩa ũtangĩgereka kũrĩ ithuĩ, nĩ ũrĩa atũire atũtugaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁸ Nĩ ũndũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, naguo ũndũ ũcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo kĩa Ngai, ⁹ na ti ũndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta, nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ o na ũmwe ũkwĩgooca. ¹⁰ Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciiko njega iria irutaga wĩra mwega, ũrĩa Ngai aahaarĩrie o mbere nĩ ũndũ witũ nĩguo tũtũire tũciĩkaga.

Gũtuuo ũmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹¹ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ririkanai atĩ tene inyuĩ arĩa mũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa gũciarwo, o inyuĩ mwĩtagwo “andũ arĩa mataruaga” nĩ arĩa meĩtaga “andũ arĩa maruaga” (kũrua kũu no ũndũ wĩkĩtwo mwĩrĩ na moko ma andũ), ¹² ririkanai atĩ hĩndĩ ĩyo mwatũũrĩte mwamũranĩtio na Kristũ, mwarĩ ageni na mũtiarĩ a gĩkundi kĩa andũ a Isiraeli na ha ũhoru wa irĩkanĩro iria Ngai eeranĩire, inyuĩ mũtiarĩ a ho. Mwatũũrĩte gũkũ thĩ mũtarĩ na kĩrĩgĩrĩro na mũtarĩ na Ngai. ¹³ No rĩu, thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, inyuĩ arĩa hĩndĩ ĩmwe mwarĩ kũraya, rĩu nĩmũreharehetwo hakuhĩ nĩ ũndũ wa thakame ya Kristũ.

¹⁴ Nĩgũkorwo we mwene nĩwe thayũ witũ, o we watũmire ithuĩ twarĩ eerĩ tũtuĩke ũmwe, na agĩtharia rũirigo rwa rũmena rũrĩa rwatũgayanĩtie, ¹⁵ nĩ ũndũ nĩaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na irĩra ciaguo, na ũndũ wa kũruta mwĩrĩ wake. Agĩgĩka ũguo nĩgeetha ombe thĩinĩ wake mwene mũndũ ũmwe mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, naguo ũndũ ũcio ũtũme kũgĩe thayũ, ¹⁶ na nĩgeetha thĩinĩ wa mwĩrĩ ũcio ũmwe, amaiguithanie na Ngai na ũndũ wa mũtharaba, ũrĩa aahũthĩrĩre kũniina rũmena rwao. ¹⁷ Kristũ ookire akĩmũhunjĩria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kũraya, o na thayũ kũrĩ arĩa maarĩ hakuhĩ. ¹⁸ Na thĩinĩ wake ithuĩ a iruka icio cieri nĩtũkinyaga kũrĩ Ithe witũ na ũndũ wa Roho o ro ũmwe.

¹⁹ Nĩ ũndũ wa ũguo, rĩu inyuĩ mũtirĩ ageni na agendi rĩngĩ, no nĩmũtuĩkĩte ene bũrũri hamwe na andũ a Ngai, na mũgatuĩka andũ a nyũmba ya Ngai, ²⁰ mũgagĩakwo igũrũ rĩa mũthingi wa atũmwo na anabii, nake Kristũ Jesũ we mwene agakorwo nĩwe ihiga rĩrĩa inene rĩa koine. ²¹ Thĩinĩ wake mwako wothe nĩũnyiitanĩte, na ũgakĩneneha o nginya ũgatuĩka hekarũ theru thĩinĩ wa Mwathani. ²² Na nĩ thĩinĩ wake o na inyuĩ mũraakwo hamwe nĩguo mũtuĩke gĩkaru gĩa gũikarwo nĩ Ngai na ũndũ wa Roho wake.

3

Paŭlũ Mũhunja wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ, nĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ũndũ wa kũhunja ũhoru wa Kristũ Jesũ kũrĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ:

² Ti-itherũ nĩmũiguĩte ũhoru wa ũrĩa ndaheirwo ũtungata wa wega wa Ngai nĩ ũndũ wanyu, ³ na nĩguo ũhoru wa hitho ũrĩa ndaamenyithirio na ũndũ wa kũguũrĩrio nĩ Ngai, o ta ũrĩa nyandĩkĩte na njĩra nguhĩ. ⁴ Mwathoma ũhoru ũyũ, nĩmũkũhota kũmenya ũrĩa ndaakuũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wa hitho wa Kristũ, ⁵ ũrĩa ũtaamenyithirio andũ a njiarwa ingĩ, ta ũrĩa rĩu ũguũrĩrio atũmwo a Ngai atheru o na anabii nĩ Roho. ⁶ Naguo mũbango wa Ngai nĩ atĩ, andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmatuĩkĩte agai hamwe na andũ a Isiraeli, na nĩmatuĩkĩte ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe, na makagwatanĩra thĩinĩ wa kũiranĩro gĩa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kũhunjĩrio Ũhoru-ũrĩa-Mwega.

⁷ Ndaatuĩkire ndungata ya Ũhoru-ũcio-Mwega nĩ ũndũ wa kĩheo kĩrĩa ndaheirwo kĩa wega wa Ngai hotithĩtio nĩ hinya wake. ⁸ O na gũtuĩka nĩ nĩ mũnini mũno harĩ andũ a Ngai othe, nĩndaheirwo wega ũcio: nĩguo hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũtonga wa Kristũ ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũigana, ⁹ na ndaũragĩre andũ othe ũhoru wa hitho ĩno, ĩrĩa ĩtũire ĩhithĩtwo kuuma o tene, thĩinĩ wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rĩake rĩarĩ atĩ, na ũndũ wa kanitha, ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa mĩthemba mĩingĩ ũmenyithanio kũrĩ aathani, na kũrĩ arĩa marĩ na ũhoti kũu igũrũ, ¹¹ kũringana na ũrĩa aatũire atanyĩte gwĩka kuuma o tene, na ũrĩa aahingirie arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ. ¹² Na ithuĩ nĩ ũndũ wa gũkorwo tũrĩ thĩinĩ wake, na nĩ ũndũ wa gwĩtikia, no tũthengerere Ngai tũrĩ na ũmĩrĩru, na tũtarĩ na guoya. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũthaitha mũtikoowoo nĩ hinya tondũ wa mĩnyamaro ĩrĩa ndĩranyariirwo nayo nĩ ũndũ wanyu, tondũ nĩyo riiri wanyu.

Paŭlũ kũhoera Aefeso

¹⁴ Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndurie ndu ndĩ mbere ya Ithe witũ, ¹⁵ o we ũrĩa andũ othe a nyũmba yake, arĩa marĩ igũrũ na arĩa marĩ gũkũ thĩ metanagio nake. ¹⁶ Nĩhooyaga Ngai, atĩ kuuma ũtonga-inĩ wa riiri wake, amũheage hinya, nĩgeetha mũhotithĩtio nĩ Roho wake-rĩ, mũgĩe na ũhoti thĩinĩ wanyu, ¹⁷ nĩgeetha Kristũ atũũrage ngoro-inĩ cianyu na ũndũ wa gwĩtikia. Na ningĩ nĩhooyaga atĩ inyuĩ mũhaandwo nĩguo mũgĩe na mĩri na mwĩkindĩre thĩinĩ wa wendani, ¹⁸ nĩguo mũgĩe na hinya, mũrĩ hamwe na andũ arĩa angĩ othe aamũre, na mũhotage kũmenya ũrĩa wendani wa Kristũ waramĩte, na ũrĩa ũraihĩte na igũrũ, na ũrĩa ũrikĩte na thĩ, ¹⁹ o na mũmenye wendani ũcio ũkĩrĩte ũmenyo wothe, nĩguo mũiyũrĩrĩrio na ũiyũru wothe wa Ngai.

²⁰ Na rĩrĩ, kũrĩ Ngai ũrĩa ũhotaga gwĩka maũndũ marĩa mothe tũmũũragia kana tũgeciiria, na agakĩrĩrĩria mũno kũringana na ũhoti wake ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ witũ-rĩ, ²¹ arogoowoo thĩinĩ wa kanitha na thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amenĩ.

4

Ūrũmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Paŭlũ njohetwo nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩndamũthaitha mũtũũre na mũtũũrĩre ũringaine na gwĩtwo kũrĩa mwetirwo. ² Mwĩnyiihĩtie biũ na mũhooreire na mũkirĩrĩrie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na wendani. ³ Geriai na kĩyo nĩguo mũtũũrie ũrũmwe wa Roho, muohanĩtio na thayũ. ⁴ Nĩgũkorwo kũrĩ mwĩrĩ o ũmwe na Roho o ũmwe, o ta ũrĩa mwetĩrwo kũĩrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩrĩa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ũmwe, na wĩtikio ũmwe, na ũbatithio

o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowe Ithe wa andũ othe, ūrĩa ūrĩ igũrũ rĩa andũ othe, na arĩ kũndũ guothe, na thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai, kũringana na ūrĩa Kristũ aheanaga. ⁸ Nĩkĩo Maandĩko moigaga atĩrĩ:

“Rĩrĩa aambatire igũrũ,
nĩatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ wake,
na akĩhe andũ iheo.”

⁹ (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ “nĩambatire igũrũ” nĩ kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire thĩ kũrĩa kũriku mũno? ¹⁰ Ūcio waikũrũkire nowe ūrĩa wambatire igũrũ o igũrũ mũno, nĩgeetha aiyũre kũndũ guothe.) ¹¹ Ūcio nĩwe ūrĩa wathuurire andũ amwe matuĩke atũmwo, na angĩ matuĩke anabii, na angĩ matuĩke ahunjia, na arĩa angĩ matuĩke arĩithi a ngoro cia andũ o na arutani, ¹² nĩguo ahaarĩrie andũ a Ngai nĩ ūndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa Kristũ wongererwo hinya, ¹³ o nginya rĩrĩa ithuothe tũkaagĩa na ūrũmwe ūhoru-inĩ wa gwĩtĩkia o na wa kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtuĩke agima o nginya tũgĩe na ūgima mũkinyanĩru kũna o ta ūrĩa Kristũ ahaana.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo tũgĩtĩge gũtuĩka tũkenge, tũrĩa tũikanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo haha na harĩa nĩ rũhuho o ruothe rwa ūrutani, na tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ūhinga wa andũ ūrĩa maheenagĩrĩria andũ nago makamahĩtithia.

¹⁵ Handũ ha ūguo-rĩ, tũngĩaria ūhoru-wa-ma tũrĩ na wendani, nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wake ūrĩa arĩ we mũtwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁶ Kuuma kũrĩ we mwĩrĩ wothe ūnyitithanagio na ūkohanio hamwe nĩ nga iria iũnyitithanagia, nago ūgakũraga na ūkeyakaga guo mwene thĩinĩ wa wendani, o kũga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.

Gũtũura ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mũtĩge gũtũuraga ta ūrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũuraga, marĩ na meciiria ma tũhũ. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyũrĩtwo nĩ nduma, na makaamũranio na mũtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ūndũ wa ūrimũ ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wao uumanĩte na ūmũ wa ngoro ciao. ¹⁹ Nĩ ūndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kũrĩ thuti cia ūura-thoni magekaga mawaganu ma mũthemba yothe, na magathĩ na mbere kwĩrĩrĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyuĩ mũtiamenyire Kristũ na njĩra ĩyo. ²¹ Ti-itherũ nĩmwaiquire ūhoru wake, na mũkĩrutwo mũrĩ thĩinĩ wake kũringana na ūhoru wa ma ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ūhoru ūkoniĩ mũtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩaũre mũndũ wanyu ūrĩa wa tene, ūrĩa rĩu ūthũkĩtio nĩ merirĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciirĩrie wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mũndũ ūrĩa mwerũ, ūrĩa wombirwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ūthingu na ūtheru ūrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o ūmwe wanyu no nginya atigane na ūhoru wa maheeni, na mwaranagĩrie ūhoru wa ma mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ ūmwe. ²⁶ “Mwarakara mũtikehie”: Mũtikareke riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, ²⁷ o na mũtikanahe mũcukani kamweke. ²⁸ Mũndũ ūrĩa ūiyaga, nĩatĩge gũcooka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mũtikanareke ndeto njũru ciime tũnua-inĩ twanyu, tiga o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mũtikanaiguithie Roho Mũtheru wa Ngai ūũru, ūrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ūrĩa wa gũkũũrwo ūgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ūũru wa ngoro, na mang’ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena

rwa mũthemba o na ũrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩnĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mũtũũre mwendaine o ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩruta nĩ ũndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mũtararĩko mwega na igongona rĩrutĩrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩnĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu, kana ũkoroku, tondũ maũndũ macio matiagĩrĩre harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanagĩe mĩario ya ũura-thoni, o na kana mĩario ya ũrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mĩario ta iyo ndĩagĩrĩre kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku; mũndũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩnĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mũtikareke mũndũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ imwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ũtheri thĩnĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹ (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩnĩ wa ũhoru wothe wa gwĩkana wega, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰ na mũtuĩrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mũtikananyiitanĩre na andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremi. ¹³ No ũndũ o wothe ũrĩa ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũriũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũrĩa mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ naguo tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũtigaikare ta andũ akĩngu, no ikaragai mũmenyete wega ũrĩa Mwathani endaga. ¹⁸ Ningĩ-rĩ, mũtikarĩo nĩ ndĩbei, nĩ ũndũ ũrĩũ nĩguo ũtwaragĩrĩria mũndũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho. Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa Mwathani, ²⁰ na mũcookagĩrie Ngai o we Ithe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹ Mwĩnyiihanagĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa mũtĩite Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyiihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mũtwe wa mũtumia o ta ũrĩa Kristũ nake arĩ we mũtwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia wago. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ũrĩa kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyiihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũrĩa Kristũ eendire kanitha na akĩruta nĩ ũndũ wago ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtuĩke kanitha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸ O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mũrĩ yao ene. Mũndũ ũrĩa wendete mũtumia wake

nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũrĩa Kristũ ekaga kanitha, ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ³² Ũyũ nĩ ũhoru wa hito nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ũguo nĩ ũhoru wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³ No rĩrĩ, o mũndũ nĩendage mũtumia wake o ta ũrĩa eendete we mwene, nake mũtumia nĩaheage mũthuari wake gĩtĩo.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩinĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩguo kwagĩrĩire. ² “Tĩia thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo rĩathani rĩa mbere rĩrĩa rĩrĩ na kĩiranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacĩre, na ũkenere gĩtũũra muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na mũgĩcitaaraga thĩinĩ wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra. ⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ĩkagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wothe mwega ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

⁹ Na inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigacĩhĩtagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ũhoru wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩinĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene. ¹¹ Mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma mũcukani. ¹² Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũrĩa igũrũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria mũthenya ũrĩa mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoru ũrĩa wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, ¹⁵ namo magũrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩ kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa thayũ. ¹⁶ Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya wĩtikio, ĩrĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mĩguĩ yothe ĩrĩa yakanaga mwaki ya ũrĩa mũũru.* ¹⁷ Ningĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rũhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. ¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mũthemba yothe, mũgĩthaithanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hito ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ²⁰ o

* **6:16** Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũua. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mĩguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororo.

ũrĩa nĩ ndĩ mwarĩrĩria wago, na nogo ũtũmĩte njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kĩrigĩrĩa

²¹ Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa mwende na ndungata ĩhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũrĩa ndariĩ na ũrĩa njĩkaga. ²² Ndĩramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, nĩguo mũmenye ũhoru witũ ũrĩa tũtariĩ, na nĩguo amũũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtĩkio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũrĩa ũtathiraga.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIFI

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,

Marũa maya tũrandĩkĩra andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩrĩa rĩothe ndaamũririkana. ⁴ Rĩrĩa rĩothe ngũmũhoera inyuothe-rĩ, ndĩmũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. ⁵ Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ harĩ Ũhoru-ũrĩa-Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. ⁶ Nĩ nĩnjũũĩ ũndũ ũyũ na ma, atĩ Ngai ũrĩa waambĩriirie wĩra mwega thĩinĩ wanyu nĩegũthĩ na mbere kũũruta, na ndekũũtigithĩria ataũrikĩtie nginya mũthenya ũrĩa Kristũ Jesũ agaacooka.

⁷ Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩrwo nĩkũigua ũguo nĩ ũndũ wanyu inyuothe; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na mĩnyororo, kana nĩ kũrũrĩra na gwĩkĩra hinya Ũhoru-ũrĩa-Mwega, inyuĩ inyuothe nĩmũgwatanagĩra na nĩ thĩinĩ wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nĩ mũira wakwa atĩ nĩndĩmwĩriragĩria inyuothe ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.

⁹ Na ũrĩa hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ũingĩhe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ũmenyo na ũkuũku wothe, ¹⁰ nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maũndũ marĩa magĩriire makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ atheru na mũtarĩ na ũcuuke o nginya mũthenya ũrĩa wa Kristũ, ¹¹ na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma ũthingu marĩa monekaga na ũndũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mĩnyororo ya Paŭlũ Gũtwarithia Ũhoru-ũrĩa-Mwega na Mbere

¹² Na rĩu ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maũndũ marĩa mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũthĩ na mbere. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩkũmenyekete wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ andũ arĩa angĩ othe atĩ nĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ ũndũ wa Kristũ. ¹⁴ Nĩ ũndũ wa ũrĩa njohetwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩirio kwaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ũhoru wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigũtwo gũkũ nĩ ũndũ wa kũrũrĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ũhoru wa Kristũ makĩenda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo nĩmekũnyongererithia thĩina rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ũcio ti ũndũ wa bata kũrĩ nĩ. ũndũ ũrĩa wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yothe, o na ingĩtuĩka nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoru wa ma. Na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngenaga.

Ĩĩ, o na no ngũthĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩgũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ ũndũ wa mahooya manyu na ũteithio ũrĩa ũheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matuĩke ma kũhonokia. ²⁰ Nĩnjĩrĩgĩrĩre ngĩhĩahĩaga na ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na ũũmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ũrĩa ndũire, Kristũ atũũgagĩrio thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo ndĩ muoyo o na kana nguĩte. ²¹ Nĩgũkorwo harĩ nĩ-rĩ, gũtũũra muoyo nĩ Kristũ, nakuo

gũkua-rĩ, nĩ uumithio. ²² No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ nĩkuo kũngĩtũma wĩra wakwa ũgĩe na maciaro-rĩ, nĩ kĩĩ ingĩgĩthuuru? Nĩĩ ndiũũ! ²³ Nĩĩ nĩnguucanĩirio nĩ maũndũ maya meerĩ: Ndĩriragĩria gũthĩĩ ngatũũranie na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; ²⁴ no gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ ũndũ wanyu nĩ kwagĩrĩire mũno makĩria. ²⁵ Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ, nĩnjũũĩ atĩ nĩngũtũũra muoyo, na nĩngũtũũrania na inyuĩ inyuothe nĩguo ndũme mũthiiege na mbere, na mũgĩe na gĩkeno nĩ ũndũ wa ũrĩa mwĩtikĩtie, ²⁶ nĩgeetha ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kĩiyũrĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wakwa.

²⁷ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ atĩ mũthiiege na mũthiire ĩrĩa yaganĩrĩire na Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩũka kũmũrora kana njage gũũka, njiguage ũhoru wanyu o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũikarĩte mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ũmwe, mũkĩrũrĩra wĩtikio wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega mũrĩ na ngoro ĩmwe, ²⁸ mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthũire. Naguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo, no atĩ inyuĩ nĩmũkahonokio, na Ngai we mwene nĩwe ũkaamũhonokia. ²⁹ Nĩgũkorwo ha ũhoru wa Kristũ-rĩ, nĩmwĩtikĩrĩtio kũmwĩtikia, na to kũmwĩtikia kuo gwiki, o na kũnyariirwo nĩ ũndũ wake, ³⁰ kuona atĩ nĩmũrarũa mbaara ĩrĩa muonete ngĩrũa, na noyo mũraigua atĩ nĩ ndĩrarũa o na rĩu.

2

Kwĩgerekania na Wĩnyiihia wa Kristũ

¹ Mũngĩkorwo mũrĩ na ũndũ o wothe wa kũũmanĩrĩria uumanĩte na ũrĩa mũnyiiitithanĩtio na Kristũ, kana ũndũ o wothe wa kũhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kũgĩa na ngwatanĩro o yothe yumanĩte na Roho, o na kana ũhoru o wothe wa gũcaayanĩra na wa kũiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gĩtũmagei gĩkeno gĩakwa kũiganĩre kũna nĩ ũndũ wa gũtũũra mũrĩ a mwĩciirĩrie o ro ũmwe, na mwendaine na wendani o ũmwe, na mũrĩ kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa roho o na meciiria. ³ Mũtikaneke ũndũ mũkienda kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ũndũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyiihĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. ⁴ O mũndũ wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamũkoniĩ, no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵ Mwĩciirĩrie wanyu wagĩrĩrwo ũtuĩke o ta ũrĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶ We-rĩ, o na gũtuĩka aarĩ Ngai,

ndonire kũiganana na Ngai taarĩ ũndũ wa gũkumbatĩrio,

⁷ nowe nĩgũtiganĩria aatiganĩrie ũnene wake wothe,

agĩtuĩka ta ngombo,

agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ.

⁸ Nake ahaana ta mũndũ-rĩ,

akĩnyiihia,

na agĩathĩka o nginya akĩũragwo,

o kũũragwo kũrĩa kwa mũtharaba!

⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩamũtũũgĩrĩrie o nginya igũrũ mũno,

na akĩmũhe rĩitwa rĩrĩa rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe,

¹⁰ nĩguo atĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,

kũu igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹ na ningĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,

nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹² Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta ũrĩa mũtũire mwathĩkaga, na to rĩrĩa ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩĩ na mbere

kūrutīra ūhonokio wanyu wīra, mūgītīgagīra na mūkīinainaga, ¹³ nīgūkorwo nī Ngai ūrutaga wīra thīinī wanyu agatūma mwende gwīkaga maūndū make kūringana na wendi wake mwega.

¹⁴ Īkagai maūndū mothe mūtekūnuguna na mūtegūkararania, ¹⁵ nīgeetha mwage ūcuuke na mūtuīke atheru, mūtuīke ciana cia Ngai itarī na kaūūgū mūrī thīinī wa rūciaro rūrū ruogomu na rwaganu, na rīrīa mūrī hamwe nao inyuī mūkengage ta njata thī yothe, ¹⁶ o mūrūmītie kiugo kīa muoyo, nīguo ngaagīa na ūndū wa kwīrahīra mūthenya ūrīa wa Kristū atī ndiahanyūkire tūhū kana ngīruta wīra ngīnoga tūhū. ¹⁷ No rīrī, o na ingītuīka ndīraitwo thakame igūrū rīa igongona ta ndī iruta rīa kūnyuuo, nī ūndū wa ūtungata ūrīa mūtungatagīra Ngai uumanīte na wītīkio wanyu-rī, nī ngenaga na ngacanjāmūka hamwe na inyuī inyuothe. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, o na inyuī nīmwağīrīrwo nīgūkena na mūcanjamūke hamwe na nī.

Timotheo na Epafarodito

¹⁹ Nīngwīhoka ndī thīinī wa Mwathani Jesū atī nīngūmūtūmīra Timotheo o narua, nīgeetha o na nī ngaakena hīndī rīra ngaahē ūhorō wanyu. ²⁰ Nīgūkorwo ndirī mūndū ūngī ūhaana take, ūrīa ūngīrūmbūiya maūndū manyu na ma. ²¹ Nīgūkorwo andū arīa angī othe marūmbūyagia maūndū mao ene, no ti maūndū ma Jesū Kristū. ²² No inyuī nīmūūī atī Timotheo nīeyonanītie atī nī mūndū mwega, tondū o ta ūrīa mwana atungataga hamwe na ithe-rī, noguo akoretwo agītungata hamwe na nī wīra-inī wa kūhunjia Ūhorō-ūrīa-Mwega. ²³ Nī ūndū ūcio, nīndīrehoka kūmūtūma kūrī inyuī o ndaarīkia kūmenya ūrīa maūndū makwa megūikara. ²⁴ Ningī ndī na mwīhoko thīinī wa Mwathani atī nī mwene nīngūūka o narua.

²⁵ No rīrī, nīnguona kwagīrīire ndīmūtūmīre mūrū wa Ithe witū Epafarodito, ūrīa tūrutaga wīra na tūkarūrīra ūhorō wa Ngai nake, na nīwe mūtūmwo wanyu ūrīa mwandūmīire nīguo arūmbūyagie mabata makwa. ²⁶ Nīgūkorwo nīamwīriragīria inyuothe, na nīaratangīka tondū nīmwaiguīte atī aarī mūrūaru. ²⁷ Ti-itherū aarī mūrūaru, o na aarī hakuhī gūkua. No Ngai nīamūiguīrīire tha, na to we wiki waiguīrīrwo tha, no o na nī nīanjiguīrīire tha nīguo ndikae kūingīhīrwo nī kīeha mūno. ²⁸ Nī ūndū ūcio, kīu nīkīo kīratūma ndīmūtūme na kwīyendera kūnene, nīgeetha mwamuona rīngī mūkene, na nī nyihanyihīrwo nī gūtangīka. ²⁹ Mwamūkīrei wega thīinī wa Mwathani mūrī na gīkeno kīnene, na mūtīage andū arīa mahaana take, ³⁰ tondū aarī hakuhī gūkua nī ūndū wa wīra wa Kristū, ategūcaaīra muoyo wake, nīgeetha andeithīrīrie na ūteithio ūrīa inyuī mūtangīahotire kūhe.

3

Ndūkanagīe na Mwīhoko thīinī wa Mwīrī

¹ Ūhorō wa kūrīkīrīria ariū na aarī a Ithe witū nī atīrī, kenagai thīinī wa Mwathani! Ha ūhorō wa gūcookera rīngī maūndū o marīa ndanamwandīkīra-rī, ūcio ti ūhorō wa kūnogia, tondū harī inyuī nī ūhorō wa kūmūtīrīra.

² Mwīmenyagīrīrei andū acio mahaana ta magui, o acio mekaga maūndū mooru, na arīa metemengaga mīrī. ³ Nīgūkorwo ithuī nī ithuī tūruīte kūna, ithuī arīa tūhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuī arīa twīrahaga thīinī wa Kristū Jesū, naguo mwīhoko witū tūtiūigaga thīinī wa mwīrī, ⁴ o na gūtuīka o na nī mwene ingīendarī, ndī na itūmi cia gūtūma ndīhokage ūhorō wa mwīrī.

Kūngīkorwo kūrī mūndū ūngī o wothe wīciiragia atī arī na itūmi cia kūgīa na mwīhoko thīinī wa mwīrī, nī nīndīmūkīrītie. ⁵ Nīgūkorwo nī ndaruithirio ndī na ūkūrū wa thīkū inyanya, na ndī wa rūciaro rwa andū a Isiraēli, na wa mūhīrīga wa

Benjamini, na ndi Mūhibirania waciarītwo nĩ Ahibirania. Ha ũhoro ũkonī watho-rĩ, ndi Mūfarisai; ⁶ na ha ũhoro ũkonī kīyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga kanitha; na ha ũhoro wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho-rĩ, ndiarĩ na ũcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ nī-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ũndũ wa kũgĩa na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũrĩa ũkĩrĩte maũndũ mothe ũrĩa uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ũndũ wake-rĩ, nī ndoorirwo nĩ indo ciothe, na nī ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩire na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndī thĩnī wake, itarĩ na ũthingu wakwa mwene ũrĩa uumanaga na watho, no ũkorwo arĩ ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia Kristũ; ũguo nĩ kuuga, ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na ũndũ wa gwĩtĩkia. ¹⁰ ũndũ ũrĩa nī ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ũhoro-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarĩkia gũtuũka mwagĩrĩru kũna, no nĩndĩrutanagĩria na kīyo nĩgeetha ndĩnyiitĩre o ũndũ ũrĩa ndanyiitĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndigũtua atĩ nī mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyiitĩra ũndũ ũcio. No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa njikaga no ũmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahĩtũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthī ndorete na mbere nĩguo hootane heo kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga, na nĩkĩo aanjĩtĩre thĩnī wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thĩī igũrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ, twagĩrĩrwo nĩtũtũũre twĩciiragia o ũguo. Na hangĩkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciiria mangĩ-rĩ, o na hau Ngai nĩarĩmũguũrĩa. ¹⁶ No rĩrĩ, rekei tũtũũre kũringana na maũndũ marĩa tũrĩkĩtie kũgĩa namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nyiitanĩrai na arĩa angĩ ũhoro-inĩ wa kwĩgerekania na nī, na ningĩ mũbaarage wega andũ arĩa matũũraga na mũtũũrĩre o ũrĩa twamuonereirie. ¹⁸ Nĩgũkorwo, o ta ũrĩa ndanamwĩra kaingĩ mbere iyo, na o na rĩu no ngũcookera rĩngĩ ũhoro ũcio ndī na maithori, andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangĩko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora nĩmo riiri wao. Ningĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa tũrĩ aguo kũmbe nĩ kũũrĩa igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũrĩa ũkoima kũu, na nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ũrĩa ũkaagarũra mĩrĩrĩ ino iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ihaanano na mwĩrĩ wake ũcio ũrĩ riiri, nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa ũmũhotithagia gwatha maũndũ mothe.

4

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ũguo nĩguo mũbatĩī kwĩhaanda mũrũmĩte thĩnī wa Mwathani.

Gũthaithana

² Nĩngũthaitha Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩnī wa Mwathani. ³ Ī-ni, o na nĩngũkũũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarũrĩre ũhoro-ũrĩa-Mwega marĩ hamwe na nī, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra hamwe na nī, arĩa marĩitwa mao mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩnī wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete! ⁵ Rekei gũkirĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani

arĩ hakuhĩ gũũka. ⁶ Mũtigatangĩke ngoro nĩ ũndũ o na ũrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai maũndũ marĩa mothe mwendaga, mũkĩmũhooyaga, na mũkĩmũthathaga, o na mũkĩmũcookagĩria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũtariĩ, nĩũrĩmenyagĩrĩra ngoro cianyu o na meciiria manyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

⁸ Ũhoru wa kũrĩkĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maũndũ marĩa ma ma, na marĩa ma gũtĩika, na marĩa ma kĩhooito, na marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrirĩrio, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragiei ũhoru wa maũndũ ta macio. ⁹ Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ niĩ, o na kana mũkĩona thĩinĩ wakwa, mekagei arĩ mo. Nake Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngaatho nĩ ũndũ wa Itheo Ciao

¹⁰ Nĩngũkena mũno thĩinĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ũhoru wanyu wa kwĩnjiiria. Ti-itherũ nĩmũreĩnjiiragia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ũguo. ¹¹ Ndiroiga ũguo nĩ ũndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutĩte kũiganĩra o ũrĩa kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyete ũhoru wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ũhoru wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutĩte hito ya gũikara njiganĩire ũndũ-inĩ o wotho na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũũna, kana nĩ kũhũũta, kana nĩ kũngĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwĩka maũndũ mothe na ũndũ wa Kristũ ũrĩa ũheaga hinya.

¹⁴ No, nĩmwekire wega nĩkũnyĩitanĩra na niĩ mathĩina-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ũguo, o ta ũrĩa inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩrĩa mwahunjĩrio ũhoru-ũrĩa-Mwega, hĩndĩ ĩrĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ũmwe wanyĩitanĩire na niĩ harĩ ũhoru wa kũheana kana kwamũkĩra, tiga o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩrĩa ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ũteithio kaingĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kĩheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩrĩa kĩngĩigwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrĩte indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrĩte iheo iria mwanengerire Epaforodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko mwega, marĩ igongona rĩitĩkĩrĩku rĩa gũkenia Ngai.* ¹⁹ Nake Ngai wakwa nĩarĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩrĩa gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witũ, arogocwo nginya tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa tũrĩ nao nĩmamũgeithia. ²² Andũ othe arĩa aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũciĩ wa Kaisari.

²³ Wegu wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu. Amenĩ.

* **4:18** Iruta rĩa mũtararĩko mwega thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ rĩarĩ igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa wendo wa Ngai, tũrĩ hamwe na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

² Tũramũtũmĩra marũa maya inyuĩ andũ arĩa aamũre, o inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mŭtũire mŭrĩ ehokeku thĩinĩ wa Kristũ kũu Kolosai:

Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Hĩndĩ ciothe rĩrĩa tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ⁴ tondũ nĩtũiguĩte ũhoru wa ũrĩa mwĩtĩkĩtie Kristũ Jesũ, o na ũrĩa mwendete andũ arĩa othe aamũre, ⁵ naguo nĩ wĩtĩkio na wendani iria ciumanaga na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mũigĩrwo kũu igũrũ na kĩrĩa mŭrĩkĩtie kũigua ũhoru wakĩo thĩinĩ wa ũhoru ũrĩa wa ma, na nĩguo ũhoru-ũrĩa-Mwega ⁶ ũrĩa ũmũkinyĩire. Kũndũ guothe gũkũ thĩ ũhoru-ũyũ-Mwega nĩũraciara maciaro na nĩũratheerema, o ta ũrĩa ũkoretwo ũgĩka gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ũrĩa mwaũiguire na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ũhoru ũcio kuuma kũrĩ Epafara, ũrĩa twendete, na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ o we mŭtungatĩri wa Kristũ wa kwĩhokeka ithenya riitũ, ⁸ na nowe ũtũheete ũhoru wa ũrĩa mwendaine mŭrĩ thĩinĩ wa Roho.

⁹ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, kuuma mũthenya ũrĩa twaiguire ũhoru ũcio wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthathaga Ngai amũiyũrie ũmenyo wa wendi wake, na amũheage ũũgĩ na ũtaũku wothe maũndũ-inĩ mothe ma kũiroho. ¹⁰ Na tũhooyaga ũguo nĩguo mũhote gũtũũra mŭtũũrĩre ũringaine na ũrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mŭrutaga, na mũkũrage thĩinĩ wa ũmenyi wa kũmenyana na Ngai, ¹¹ mũgĩkagĩrwo hinya na ũhoti wothe kũringana na hinya wake ũrĩ na riiri nĩgeetha mũhote gũkiragĩrĩria mũno mũtegũthethũka na mŭrĩ na gĩkeno, ¹² na mũgĩcookagĩria Ithe witũ ngaatho, ũrĩa ũmũtuĩte aagĩrũru a kũgaya igai rĩa arĩa aamũre ũthamaki-inĩ wa ũtheri. ¹³ Nĩgũkorwo Ngai nĩatũhonoketie, agatũruta ũthamaki-inĩ wa nduma, na agatũthaamĩria ũthamaki-inĩ wa Mũriũ ũrĩa endete mũno, ¹⁴ thĩinĩ wake-rĩ, nĩtũkũũrĩtwo na tũkarekerwo mehia maitũ.

Ūnene wa Kristũ

¹⁵ Ūcio nĩwe mũhianĩre wa Ngai ũrĩa ũtonekaga, na nĩwe irigithathi harĩ indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe: indo iria irĩ igũrũ na iria irĩ thĩ, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angĩkorwo nĩ ifĩ cia ũnene kana maahinya, kana aathani o na kana arĩa marĩ ũhoti; indo ciothe ciombirwo nĩwe na nĩguo ituĩke ciake. ¹⁷ Kristũ nĩwe warĩ kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itũũraga inyiitithanĩtio nĩwe. ¹⁸ Ningĩ nĩwe mŭtwe wa mwĩrĩ, arĩ guo kanitha; na nĩwe kĩambĩrĩria na irigithathi harĩ andũ arĩa manariũka, nĩgeetha thĩinĩ wa maũndũ mothe atuĩke nĩwe mŭtũũgĩrie kũrĩ indo ciothe. ¹⁹ Nĩgũkorwo Ngai nĩoonire arĩ wega atĩ ũiyũru wa Ngai wothe ũikare thĩinĩ wake, ²⁰ na nĩ ũndũ wa Kristũ indo ciothe ituĩke cia kũiguithanio na Ngai, iria irĩ thĩ o na kana iria irĩ igũrũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa aarehire thayũ na ũndũ wa thakame yake, irĩa yaitirwo mũtharaba-inĩ.

²¹ Hĩndĩ imwe inyuĩ mwaũire mwamũranĩtio na Ngai na mwarĩ thũ ciake meciiria-inĩ manyu nĩ ũndũ wa mĩtugo yanyu mĩũru. ²² No rĩu nĩamũiguithanĩtie na Kristũ na

ũndũ wa ũrĩa aakuire arĩ na mwĩrĩ nĩgeetha amũrũgamie mbere yake mũrĩ atheru, na mũtarĩ na ũũgũ, o na mũtarĩ na ũcuuke, ²³ mũngĩthiĩ na mbere na gwĩtikia mwĩhaandĩte na mũrĩ arũmu, na mũtekwenyenyeka kuuma kũrĩ kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩnyitĩrĩrwo nĩ Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Ũhoro ũcio nĩguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa mwaiguire, na ũrĩa ũhunjtio kũrĩ ciũmbe ciothe cia gũkũ thĩ, na nĩguo nĩ Paũlũ ndũkĩte ndungata yaguo.

Paũlũ Kũnoga nĩ ũndũ wa Kanitha

²⁴ Na rĩu nĩngenete nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa thĩnĩtio namo nĩ ũndũ wanyu, na ngaiyũrĩrĩa thĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa kĩrĩa gĩtigaire ũhoro-inĩ wa kũnyamario gwa Kristũ, ngamaiyũrĩrĩa nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wake, na nĩguo kanitha. ²⁵ Na nĩ ndaatuirwo ndungata yaguo na ũndũ wa gũtũmwo nĩ Ngai ndĩmũrehere ũhoro wa Ngai mũũmenye kũna, ²⁶ na nĩ guo hito ĩrĩa ĩtũire ĩrĩ hithe kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no rĩu nĩũguũrĩrĩro arĩa aamũre. ²⁷ O acio nĩo Ngai oonire arĩ wega kũmenyithia hito ya ũtonga ũrĩa ũrĩ riiri kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nayo hito ĩyo nĩ atĩ Kristũ arĩ thĩnĩ wanyu, o we kĩrĩgĩrĩro gĩa gũkaagia na riiri.

²⁸ ũcio nĩwe tũhunjagia, tũgĩtaaranaga na tũkĩrutaga o mũndũ wothe tũrĩ na ũũgĩ wothe, nĩgeetha tũkarũgamia o mũndũ wothe aagĩrĩre kũna thĩnĩ wa Kristũ. ²⁹ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ nĩndĩnogagia, ngĩgiaga kũringana na hinya wake wothe, ũrĩa ũrutaga wĩra na hinya thĩnĩ wakwa.

2

¹ Nĩngwenda mũmenye ũrĩa ndĩgiaga nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ maanyona nĩ mwene. ² Ndĩgiaga ũguo nĩgeetha magĩe na ũmĩrĩru wa ngoro na magĩe na ũrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ũtonga wa kũmenya wega ũhoro wa hito ya Ngai, na nĩyo Kristũ, ³ ũrĩa thĩnĩ wake kũhithĩtwo mĩthiithũ yothe ya ũũgĩ na ũmenyo. ⁴ Ndĩramwĩra ũguo nĩgeetha mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũheenie na ngarari cia mawara. ⁵ Nĩgũkorwo o na ndatuĩka ndirĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, na ngakena nĩkuona ũrĩa mũrĩ mĩbango mĩega, na ũrĩa wĩtikio wanyu thĩnĩ wa Kristũ ũrĩ mũrũmu.

Kuohorwo Mawatho-inĩ ma Andũ nĩ ũndũ wa Kristũ

⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa mwamũkĩrĩre Kristũ Jesũ arĩ Mwathani, thĩi na mbere gũtũũra thĩnĩ wake, ⁷ mũhaandĩtwo na mũgaakwo thĩnĩ wake, na mũkĩongagĩrĩrwo hinya thĩnĩ wa wĩtikio o ta ũrĩa mwarutirwo, na mũkĩrĩrĩre gũcookia ngaatho.

⁸ Mwĩmenyererei mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũtahe meciiria na maũũgĩ ma maheeni ma tũhũ, marĩa moimanaga na mĩtugo ya andũ na irĩra iria cia ndũire cia thĩ ĩno, no ti kuuma kũrĩ Kristũ.

⁹ Nĩgũkorwo ũiyũru wothe wa ũngai ũtũũraga thĩnĩ wa Kristũ arĩ na mwĩrĩ, ¹⁰ na inyuĩ nĩmũiyũrĩtwo nĩ muoyo thĩnĩ wa Kristũ, ũrĩa arĩ we Mũnene igũrũ rĩa hinya o wothe na ũhoti o wothe. ¹¹ O na inyuĩ nĩmwaruire thĩnĩ wake, na ti na ũndũ wa moko ma andũ, no nĩ ũndũ wa kwehererio mũtũũrĩre wa mehia, kũringana na irua rĩrĩa rĩruithanagio nĩ Kristũ. ¹² Nĩgũkorwo nĩgũthikwo mwathikirwo hamwe nake rĩrĩa mwabatithirio, na mũkĩrĩũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtikia hinya wa Ngai, ũrĩa wamũriũkirie akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwakuĩte nĩ ũndũ wa mehia manyu na mũgaikara ta mũtarũite nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wanyu wa mehia-rĩ, Ngai nĩatũmire mũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ. Ngai nĩatũrekeire mehia maitũ mothe, ¹⁴ na aarĩkia gũtharia watho ũrĩa warĩ mwandĩke hamwe na mũtabarĩre wagu, o ũcio watũthitangaga na watũire

ũreganĩte na ithuĩ-rĩ; akĩweheria na ũndũ wa kũũhũrĩra mĩcumarĩ mũtharaba-inĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũtooria maahinya na monene macio-rĩ, nĩamonanirie mbere ya mũingĩ, akĩrũũhagia nĩ ũndũ wa ũrĩa aamatooretie mũtharaba-inĩ.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ amũtuĩre ciira nĩ ũndũ wa irio iria mũrĩĩaga, kana kĩrĩa mũnyuuaga, kana ũhoro-inĩ wa mĩthenya irĩa mĩamũre, kana gũkũngũira Karũgamo ka Mweri, o na kana mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Maũndũ macio no kĩruru kĩa maũndũ marĩa magooka; no rĩrĩ, ma yamo-rĩ, nĩ Kristũ we mwene. ¹⁸ Mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩa wendete gwĩtua mũhooreri, na akahooyaga araike, atũme mũtunywo kĩheo kĩrĩa mũtanyĩte kuona. Mũndũ ta ũcio nĩataaragĩria na njĩra nene maũndũ marĩa onete, na mwĩciirĩrie wake ũtarĩ wa kĩiroho ũgatũma etĩe nĩ ũndũ wa meciiria make ma tũhũ. ¹⁹ Mũndũ ta ũcio ndegwatanĩtie na Mũtwe, ũrĩa arĩ we ũnyitagĩrĩra mwĩrĩ wothe, akaũnyiiithania hamwe na nyunĩro ciohanĩtio na mĩkiha, naguo ũgakũra o ta ũrĩa Ngai atũmaga ũkũre.

²⁰ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo inyuĩ nĩmwakuire hamwe na Kristũ, na mũgĩtigana na irĩra iria cia ndũire cia thĩ ĩno-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga mwathĩkĩre mawatho mayo, ta mũtuĩre mũrĩ a thĩ? ²¹ Namo nĩ ta maya: “Ndũkanyĩite! Ndũgacame! Ndũkahutie!” ²² Maũndũ macio mothe maraaria ũhoro wa indo iria ithiraga bata ciarĩkia kũhũthĩrwo, tondũ icio no irĩra na wathani na ũrutani wa andũ. ²³ Ti-itherũ, mĩtabarĩre ta ĩyo yonekaga ta ĩrĩ na ũũgĩ, nĩ ũndũ wa mĩhoere yao irĩa methuurĩre, na ũhooreri wa gwĩtua, na kwĩnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ.

3

Mawatho ma Mũtũũrĩre Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu nĩmũriũkĩtio hamwe na Kristũ-rĩ, ngoro cianyu nĩkĩrũmbũyagie maũndũ marĩa ma igũrũ, o kũrĩa Kristũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ² Meciiria manyu nĩmeciiiragie maũndũ marĩa ma igũrũ, no ti maũndũ marĩa ma thĩ ĩno. ³ Nĩgũkorwo nĩmwakuire, naguo muoyo wanyu rĩu nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩinĩ wa Ngai. ⁴ Na rĩrĩa Kristũ, ũrĩa arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ ĩyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na riiri.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maũndũ mothe ma mwĩrĩ ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũũri-maraya, na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na merirĩria mooru, na ũkoroku, naguo no ũndũ ũmwe na kũhooya mĩhianano. ⁶ Tondũ wa maũndũ macio, mang’ũrĩ ma Ngai nĩmarooka. ⁷ O na inyuĩ mwatũire mũthiiaga na mĩthiĩre ĩyo mũtũũrĩre-inĩ ũrĩa mwatũũruga mbere ĩyo. ⁸ No rĩu no nginya mwĩaũre maũndũ maya mothe, namo nĩ, marakara, na mang’ũrĩ, na rũmena, na njambanio, na kwaria maũndũ ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kũheenania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyaũrĩte mũndũ ũrĩa wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mũkehumba mũndũ ũngĩ mwerũ, ũrĩa werũhagio nginya agĩe na ũmenyo na agĩe na mũhianĩre wa ũrĩa wamũũmbire. ¹¹ Na ũhoro-inĩ ũcio hatirĩ Mũyunani kana Mũyahudi, mũndũ mũruu kana mũndũ ũtarĩ mũruu, kana mũndũ mũcenji,* kana Mũsikuthi,† kana mũndũ ngombo kana ũtarĩ ngombo, no Kristũ nĩwe maũndũ mothe, na arĩ thĩinĩ wa maũndũ mothe.

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tondũ mũrĩ andũ athuure nĩ Ngai, andũ atheru na mendetwo mũno nĩwe, mwĩhumbei ũiguanĩri wa tha, na gũtugana, na kwĩnyiihia, na kũhoorera na gũkirĩrĩria. ¹³ Kiranagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũrekanagĩre rĩria mũndũ angĩkorwo ekĩtwo ũũru nĩ ũrĩa ũngĩ. Rekanagĩrai o ta ũrĩa Mwathani

* **3:11** “Acenji” nĩ andũ arĩa mataaragia rũthiomi rwa Kĩyunani, na nĩmeciiiragĩrio matiarĩ na ũthii wa na mbere. † **3:11** Asikuthi maarĩ andũ ooru mũno, na andũ angĩ maamonaga matarĩ ta nyamũ.

aamũrekeire inyuĩ. ¹⁴ Ningĩ gũkĩra maũndũ macio mothe mega-rĩ, gĩai na wendani, tondũ nĩguo wohanagia maũndũ mothe hamwe nĩguo magĩrĩre kũna.

¹⁵ Rekei thayũ wa Kristũ wathanage ngoro-inĩ cianyu, tondũ inyuĩ mũrĩ ta ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe-rĩ, mwetĩrwo thayũ. Na ningĩ mũcookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ũhoro wa Kristũ ũtũurage ũingĩhĩte mũno thĩinĩ wanyu, mũkĩrutanaga na mũgĩtaaranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na ũũgĩ mũingĩ, o mũkĩinaga thaburi, na nyĩmbo cia Ngai, o na nyĩmbo cia kĩiroho, mũrĩ na ngaatho harĩ Ngai ngoro-inĩ cianyu. ¹⁷ Na ũndũ ũrĩa wothe mũrĩkaga, mũkĩaria kana mũgũka ũndũ, wĩkagei wothe rĩtwa-inĩ rĩa Mwathani Jesũ, mũgĩcookagĩria Ngai Ithe witũ ngaatho thĩinĩ wake.

Mawatho thĩinĩ wa Mĩciĩ ya Akristiano

¹⁸ Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu, o ta ũrĩa kwagĩrĩre thĩinĩ wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu na mũtikamakũũmage.

²⁰ O na inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩgũkenagia Mwathani.

²¹ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu, itikae gũkua ngoro.

²² Na inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ maũndũ-inĩ mothe, na to hĩndĩ rĩa maramuona atĩ nĩgeetha mamwende, no maathĩkagĩrei mũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga na nĩ ũndũ wa gũtĩia Mwathani. ²³ Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ũrĩa mũrĩkaga, wĩkagei na ngoro yanyu yothe, taarĩ Mwathani mũrarutĩra wĩra, no ti andũ, ²⁴ mũkĩmenyaga atĩ nĩmũkaamũkĩra igai kuuma kũrĩ Mwathani rĩrĩ kĩheo kĩanyu. Nĩ Mwathani Kristũ mũtungatagĩra. ²⁵ Mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga ũũru nĩakarĩhwo kũringana na ũũru wake, na gũtirĩ gũtĩira mũndũ maũthĩ.

4

¹ Inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu maũndũ marĩa magĩrĩre na marĩa marĩ kĩhoo, tondũ nĩmũũĩ o na inyuĩ mũrĩ na Mwathi wanyu kũrĩa igũrũ.

Mataaro mangĩ

² Mwĩheanagei na kĩyo ũhoro-inĩ wa kũhooya, mwĩiguĩte na mũgĩcookagĩria Ngai ngaatho. ³ Na mũtũhooyagĩre o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩri iitũ mũrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhoro wa hito ya Kristũ, ũhoro ũrĩa nĩ njohetwo nĩ ũndũ waguo. ⁴ Hooyagai nĩgeetha ndũhunjagie na andũ magataũkĩrwo wega, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka. ⁵ Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mũrĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mũteguĩte mweke ũrĩa mũrĩ nague wa gwĩka wega. ⁶ Na mũkĩaria, aragai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ĩtuĩke ta ĩkĩrĩtwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ũrĩa mũrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

⁷ Tukiko nĩakamũhe ũhoro wakwa wothe. Ũcio nĩ mũrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩinĩ wa Mwathani. ⁸ Ndamũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ kĩũmbe, atĩ mũmenyithio wega ũrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ amũũmĩrĩrie ngoro. ⁹ Megũũka na Onesimo, mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku na ũrĩa twendete mũno, nake nĩ ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoro wa ũrĩa maũndũ mothe marekĩka gũkũ.

¹⁰ Nĩmwageithio nĩ Arisitariko ũrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ũrĩa mũihwa wa Baranaba. (Nĩmwĩrĩtwo ũhoro wake; angĩũka kũrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.) ¹¹ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Jusito o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩinĩ wa arĩa tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. ¹² Epafara, ũrĩa arĩ ũmwe wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote kwĩhaanda

wega ũhoro-inĩ wotho wa kũhingia wendi wa Ngai, mũrĩ agima na mũrĩ na kũrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru. ¹³ Niĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya, akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nĩmwageithio nĩ Luka ũrĩa ndagĩtarĩ, mũrata witũ twendete mũno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrire thĩinĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Niĩ Paũlũ nĩ niĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mũnyororo. Wegu wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

* **4:14** Luka nĩwe wandĩkĩte ũhoro wa Paũlũ thĩinĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ũmĩceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wĩtikio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩrĩa tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũririkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa uumanĩte na gwĩtikia, na kwĩnogia kwanyu kũrĩa kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkirĩrĩria kwanyu, kũrĩa kuumanĩte na kũirĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega tũhunjagia, tũtiamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa twaikaraga na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩingĩ, nĩmwamũkĩrire ũhoru wake mũrĩ na gĩkeno kĩrĩa kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwiki, no rĩrĩ, o na wĩtikio wanyu thĩinĩ wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoru-inĩ ũcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩo maheanaga ũhoru wa ũrĩa mwatũnyitire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa mwagarũrũkĩire Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ūtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. ² Mbere ĩyo nĩtwathĩnirio na tũkĩrumwo rĩrĩa twarĩ kũu Filipi, o ta ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩirie na tũkĩmũhe Ũhoru-ũrĩa-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaithana gwitũ gũtiumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ũhoru-ũrĩa-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwĩyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩra ũhoru wa gũkorokera indo; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaikarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa nyina wa ciana nini amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra

na inyuĩ, na to Ūhoro-inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wiki, no nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatuĩkĩte andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũririkana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ūtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ o na ūrĩkũ hĩndĩ ĩrĩa twamũhunjaġĩria Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ūrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ūcuuke. ¹¹ Ningĩ nĩmũũĩ atĩ tweekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ūrĩa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩa, na tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩa mĩtũũre mĩtũũrĩre yaganĩrĩre na ūrĩa Ngai endaga, o we ūmwĩtaga mũtoonye thĩnĩ wa ūthamaki wake, na mũġĩe na riiri wake.

¹³ O na ningĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho tũtegũtigithĩria tondũ rĩrĩa mwamũkĩrĩre kiugo kĩa Ngai, kĩrĩa mwaĩguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrĩre taarĩ kiugo kĩa andũ, no mwakĩamũkĩrĩre ta kiugo kĩa Ngai, na nĩ ma, ūguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra thĩnĩ wanyu inyuĩ mwĩtikĩtie. ¹⁴ Nĩġũkorwo inyuĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatuĩkĩre a kwĩgerekania na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ kũrĩa Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri wanyu na mũnyamaro o ĩrĩa andũ a makanitha macio maanyamaragio nayo nĩ Ayahudi, ¹⁵ o arĩa mooragire Mwathani Jesũ, na makĩũraga anabii, o na ithuĩ magĩtũingata. Nĩmarakaragia Ngai, na nĩ marĩ ūthũ na andũ othe ¹⁶ nĩ ūndũ wa kũgeria ġũtũġĩria tũtikahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro nĩġeetha mahonoke. Ūguo nĩguo meyongagĩrĩa mehia makamaiyũrĩrĩa. Namo mang'ũrĩ ma Ngai nĩmamakinyĩre.

Paũlũ Kwĩrĩrĩa kuona Athesalonike

¹⁷ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa twatigithanirio na inyuĩ gwa kahinda kanini-rĩ, (ha ūhoro wa mwĩrĩ, no ti wa ngoro), nĩtwerutanĩirie na kĩyo kĩnene nĩġeetha tuonane na inyuĩ tondũ nĩtwamwĩriraġĩria mũno. ¹⁸ Nĩġũkorwo nĩtwendete mũno ġũũka kũrĩ inyuĩ, na makĩria nĩ Paũlũ, nĩndageririe maita maingĩ no Shaitani nĩatũġiririe. ¹⁹ Nĩ ūndũ-rĩ, kĩrĩġĩrĩro ġiitũ ġĩkĩrĩ kĩrĩkũ, kana ġĩkeno ġiitũ, kana thũmbĩ ĩrĩa tũngĩraha nayo mbere ya Mwathani witũ Jesũ rĩrĩa agooka? Githĩ ti inyuĩ? ²⁰ Ti-itherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na ġĩkeno ġiitũ.

3

¹ Nĩ ūndũ ūcio, rĩrĩa twaremirwo nĩġũkĩrĩrĩa-rĩ, nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene. ² Tũġĩġĩtũma Timotheo ūrĩa mũrũ wa Ithe witũ, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunja Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkĩre hinya, na amũũmĩrĩrie wĩtikio-inĩ wanyu, ³ nĩguo ġũtikagĩe mũndũ ūngĩagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ nĩmo twathĩrĩrio. ⁴ Ti-itherũ o na hĩndĩ ĩrĩa twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya tũnyariirwo. O ta ūrĩa mũũĩ atĩ ūguo noguo gwacookire ġũġĩtuĩka. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, rĩrĩa ndaremirwo nĩġũkĩrĩrĩa rĩngĩ-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ūhoro wa wĩtikio wanyu. Nĩġũkorwo nĩndetigagĩra ġũtigakorwo atĩ hihi mũġerania nĩamũġeretie, nago wĩra witũ ūtuĩke wa tũhũ.

Ndũmĩrĩri ya Timotheo ya Kũũmanĩrĩa

⁶ No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okĩte kũrĩ ithuĩ oimĩte kũrĩ inyuĩ, na agatũrehere ūhoro mwega ūkonĩ wĩtikio na wendani wanyu. Nĩatwĩrite atĩ nĩmũtũrĩkanaga hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩriraġĩria ġũtuona, o ta ūrĩa o na ithuĩ twĩriraġĩria kũmuona. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mũnyamaro na mathĩna nĩtuomĩrĩrio twaĩgua ūhoro wanyu nĩ tondũ wa ġwĩtikia kũu kwanyu.

⁸ Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũũra muoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩinĩ wa Mwathani. ⁹ Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho cia kũigana nĩ ũndũ wanyu, tondũ wa gĩkeno kĩrĩa gĩothe tũrĩ nakĩo mbere ya Ngai witũ nĩ ũndũ wanyu? ¹⁰ Nĩtũhooyaga ũtukũ na mũthenya na kĩyo kĩingĩ nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũrehere kĩrĩa mũtarĩ nakĩo ũhoru-inĩ wa gwĩtĩkia kwanyu.

¹¹ Rĩu-rĩ, Ngai mwene, o Ithe witũ, na Mwathani witũ Jesũ, marotũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. ¹² Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na ũiyũrĩrĩre harĩ o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na harĩ andũ arĩa angĩ othe, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũmwendete. ¹³ Ningĩ aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe na andũ ake arĩa atheru othe.

4

Mũtũũrĩre wa Gũkenia Ngai

¹ Naguo ũhoru wa kũrigĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ũhoru wa mũtũũrĩre, ũrĩa ũkenagia Ngai, na noguo mũtũũraga mwĩkaga. Rĩu tũkũmũũria na tũkamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩkaga o ũguo. ² Nĩgũkorwo nĩmũũĩ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ũhoti wa Mwathani Jesũ.

³ Tondũ rĩrĩ, ũndũ ũrĩa Ngai endete nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ũmaraya; ⁴ na atĩ o ũmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake mwene ũikarage ũrĩ mũtheru na akĩũtũaga, ⁵ atarĩ na merirĩria ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooi Ngai; ⁶ na atĩ ha ũhoru wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhĩtĩria mũrũ na mwarĩ wa ithe, kana amwĩke ũũru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mothe ta macio, o ta ũrĩa tũrĩkĩtie kũmwĩra na tũkamũkaania. ⁷ Tondũ Ngai ndatwĩtĩire maũndũ ma waganu, no aatwĩtĩre nĩguo tũtũũre mũtũũrĩre wa ũtheru. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũkũregana na ũrutani ũyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai, ũrĩa ũmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru.

⁹ Na rĩu-rĩ, harĩ ũhoru wa kwendana na ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ũndũ inyuĩ ene nĩmũrutĩtwo kwendanaga nĩ Ngai. ¹⁰ Na ti-itherũ, nĩmwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩrĩria inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩka ũguo makĩria.

¹¹ Atĩrĩrĩ, mwĩrirĩriei gũtũũra mũtũũrĩre wa ũhooreri, na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkoniĩ, na mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ũrĩa twamwĩrĩre, ¹² nĩgeetha mũtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ũtũme mũheagwo gĩtũo nĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu, na nĩgeetha mũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

Gũcooka kwa Mwathani

¹³ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũikarage mũtooi ũhoru wa andũ arĩa makomete, kana mũigie kĩahe ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kũrĩgĩrĩro. ¹⁴ Nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩakuire na akĩriũka, na nĩ ũndũ ũcio nĩtwĩtĩkĩtie atĩ Ngai nĩakarehanĩria Jesũ hamwe na andũ arĩa makomete marĩ thĩinĩ wake. ¹⁵ Kũringana na kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtwo nginya rĩrĩa agacooka tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ũguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ, nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ũndũ ũcio tũgaatũũrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ũmanagĩrĩria mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo icio.

5

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũhoru wa mahinda na mĩthenya-rĩ, tũtirĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, ² nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta ũrĩa mũici okaga ũtukũ. ³ O rĩrĩa andũ maroiga atĩrĩ, “Kũrĩ thayũ na ũgitĩri,” hĩndĩ iyo nĩguo magaakorererwo nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ũrĩa mũtumia ũrĩ nda akoragĩrĩrwo nĩ ruo rwa kũheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũtirĩ nduma-inĩ atĩ nĩguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũici. ⁵ Inyuĩ inyuothe mũrĩ ciana cia ũtheri na ciana cia mũthenya. Ithuĩ tũtirĩ a ũtukũ kana a nduma. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũtugei gũkoma ta acio angĩ, no nĩtũikarage twĩguĩte na tũkerigagĩrĩria maũndũ. ⁷ Nĩgũkorwo arĩa makomagarĩ, makomaga ũtukũ, na arĩa marĩagwo nĩ njoohi-rĩ, marĩagwo ũtukũ. ⁸ No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-rĩ, nĩtũtuĩke a kwĩgirĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka wĩtkio na ka wendani, na tũgekĩra ũhoru wa kwĩrĩgĩrĩra ũhonokio taarĩ ngũbia ya kĩgera ya kũgitĩra mũtwe. ⁹ Nĩgũkorwo Ngai ndaatwamũrĩre nĩguo tũtuĩke a kũrakarĩrwo, no nĩtũtuĩke a kwamũkĩra ũhonokio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁰ We nĩatũkuĩrĩre nĩgeetha, twakorwo twĩguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na mwĩkĩranage hinya o ta ũrĩa mũreka rĩu.

Ūtaarani wa Mũthia

¹² Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaitha mũtĩĩage andũ arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩinĩ wanyu, arĩa matuĩtwo arorĩ anyu na makamũtaaraga thĩinĩ wa Mwathani. ¹³ Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ũndũ wa wĩra ũcio marutaga. Tũũranagiai na thayũ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁴ Na ningĩ nĩtũkũmũringĩrĩria, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta, na mũũmagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie arĩa matarĩ hinya, na mũkĩragĩrĩrie andũ othe. ¹⁵ Menyagĩrĩrai gũtikagĩe mũndũ ũkũrĩhĩria ũũru na ũũru, no hĩndĩ ciothe geragiai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶ Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷ hooyagai mũtegũtigithĩria; ¹⁸ cookagĩriai Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹ Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mũtikanaire ũhoru ũrĩa ũrathagwo. ²¹ Roranagiai maũndũ mothe. Rũmagiai maũndũ marĩa mega. ²² Theemagai ũndũ o wothe mũũru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na ũcuuke hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴ Ūrĩa ũmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ũhoru ũcio.

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei. ²⁶ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²⁷ Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani atĩ marũa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrĩire, tondũ wĩtikio wanyu nĩũrakũra mũno makĩria, o naguo wendani ũrĩa o mũndũ arĩ naguo harĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩrĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooito, na nĩ ũndũ ũcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ waguo. ⁶ Ngai nĩ wa kĩhooito: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagia na thĩina, ⁷ no inyuĩ arĩa mĩtũire mũthĩnagio amũhe kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. ũndũ ũcio nĩũkahinga hĩndĩ irĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araika ake arĩa marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũrĩa gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ũrĩa agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũrĩa twamũheire.

¹¹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩire na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wothe ũrĩa uumanĩte na wĩtikio wanyu. ¹² Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mĩtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaitha, ² atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoru wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa mũregi watho ataguũranĩrio, o ũcio ũtuĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩrĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩrĩa gĩothe

kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩttuuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩrĩa kĩgirĩtie mũndũ ũcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁷ Nĩgũkorwo ũhoru wa hitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgirĩrĩirie ũhoru ũcio woneke rĩu, na egũthĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩrĩa akeeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciana maheeni, na marũũri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ũhoru-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie ũhoru-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ wa gũtherio nĩ Roho o na gwĩtĩkia ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁴ Aamwĩtĩire ũhoru ũyũ nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa twamũhunjĩrie nĩguo mũgĩe na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkĩmwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũrĩa watwendire na agĩtũhe ũũmirĩru wa nginya tene na kũrĩgĩrĩro kĩega na ũndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwĩkĩre hinya thĩinĩ wa ciiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũũria Mahooya

¹ Naguo ũhoru wa kũrigĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoru wa Mwathani ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. ² Na ningĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. ³ No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgitĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ⁴ Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthĩ na mbere gwĩka maũndũ marĩa twathanĩte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgĩe na wendani wa Ngai na ũkirĩrĩria wa Kristũ.

Mataaro igũrũ rĩa Ũgũũta

⁶ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mũtigane na mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ o wothe kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũrĩa twamũrutire. ⁷ Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸ o na tũtiigana kũrĩa irio cia mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ wanyu. ⁹ Twekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kũhooto gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa kwĩgerekania

nakĩo. ¹⁰ Nĩgũkorwo o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mũndũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa ndakarĩe.”

¹¹ Nĩtũiguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta, na matirĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹² Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makindĩrie, na marĩage irio iria marutĩire wĩra. ¹³ Naho ha ũhoro wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩaga gwachĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩe ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue aconokete.

¹⁵ No mũtikamũtue taarĩ thũ, no mũkaaniei ta mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ inyuothe.

¹⁷ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kĩu nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. Ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Timotheo, mŭrũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ o na kŭrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ũrĩa ndakũringĩrĩrie ngĩthĩ Makedonia, atĩ ũikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ũikare kuo nĩgeetha ũgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ũrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ũhoru wa njiarwa ũrĩa ũtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ũrĩa ũrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ũyũ nĩ wendo, ũrĩa uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ũtarĩ na ũhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ũhoru ũcio na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũũ gĩtũmi kĩa ũhoru ũrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa maaragia magwatĩirie.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ũrĩa kwagĩrĩrie. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ũthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ũndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenanagia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ũndũ ũngĩ o wothe ũtaringaine na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, ¹¹ ũrĩa ũringaine na ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩ riiri wa Ngai ũrĩa mŭrathime, o ũhoru ũcio ndehokeirwo ndĩũrutage.

Ũtugi wa Mwathani kŭrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ũrĩa ũheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra nduĩke wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mŭrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ũguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ũkĩnjiyũrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ũrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩrie gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ nĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, nĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ũkirĩrĩria wake ũtarĩ mũthia, nĩguo nĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, nduĩke kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kŭrĩ Mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene, ũrĩa ũtathiraga, na ũrĩa ũtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agoocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mŭrũ wakwa, ndĩrakũhe ũtaaro ũyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ũhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩrĩra ũhotage kũrũa mbaara wega, ¹⁹ na ũtũũre ũrũmĩtie wĩtikio, na ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ũndũ ũcio magathũkia

wĩtĩkio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kũrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ũkonĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaihanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ũndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũurage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtĩaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ũtheru. ³ Ũndũ ũcio nĩ mweya, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ũhoro-ũrĩa-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ũrĩa werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo ũira wa ũhoro ũcio nĩwaheanirwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya. ⁷ Na ũhoro ũcio nĩguo watũmire nduĩke mũhunja o na mũtũmwo wago na nĩ ndĩraaria ũhoro wa ma, ndiraheenanania. Ndatũkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoro wa gwĩtĩkia o na ũhoro wa ma.

⁸ Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mũthĩire yagĩrĩire, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰ no makoragwo marĩ na ciĩko njega, iria ciagĩrĩire andũ-a-nja arĩa moimbũraga atĩ nĩ ahoi Ngai.

¹¹ Mũndũ-wa-nja aagĩrĩrwo erutage maũndũ akindĩirie na enyihĩtie biũ. ¹² Ndingĩtikĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana aathage mũndũ mũrũme; no nĩaikarage akindĩirie. ¹³ Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa agĩcookerera. ¹⁴ Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mũndũ-wa-nja waheenirio agĩtuĩka mwĩhia. ¹⁵ No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana, mangĩtũũra metĩkĩtie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

3

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

¹ Ũhoro ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wothe angĩrĩrĩria gũtuĩka mũrori wa maũndũ ma kanitha, mũndũ ũcio nĩerirĩirie wĩra wa bata. ² Rĩu-rĩ, mũrori wa maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo nĩ mũthuuri wa mũtumia ũmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ũũĩ kwĩgĩrĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na mũndũ mũtũĩku, na mũndũ ũnyitaga andũ ũgeni, na ũngĩhota kũrutana maũndũ. ³ No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũĩ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mũndũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwathĩkagĩra na gĩtĩio kĩrĩa kĩagĩrĩire. ⁵ (Mũndũ angĩkorwo ndangĩhota gwatha mũciĩ wake mwene-rĩ, angĩhota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ mwerũ wĩtĩkio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩio, nake atuĩrwo ciira ta ũrĩa mũcukani aatuĩrĩrwo. ⁷ Ningĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani.

⁸ Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩrĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtũka na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩrĩire. ⁹ No nginya marũmie ũhoro-ũrĩa-wa-ma wa wĩtĩkio ũrĩa mũrikĩru

marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matuĩke ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ũcuuke.

¹¹ O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtũika, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania, no makorwo matarĩ arĩũ na matuĩke a kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩria wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuri wa mũtumia ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mũciĩ wake wega. ¹³ Arĩa matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ũhoru-inĩ wa wĩtikio wao ũrĩa wa gwĩtikia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we narua-rĩ, ndĩrakwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ũmenye ũrĩa andũ magĩrĩrwo nĩgũikaraga marĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, naguo nĩguo gĩtugĩ na mũthingi mũrũmu wa kũnyiitĩrĩra ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁶ Na hatarĩ nganja, ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hitho nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,
agĩtuo mũthingu nĩ Roho,
akĩonwo nĩ araike,
na ũhoru wake ũkĩhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe,
agĩtĩkio nĩ andũ a gũkũ thĩ,
na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũrĩa igũrũ.

4

Mataaro kũrĩ Timotheo

¹ Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩra atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtikio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenania o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nĩ andũ arĩa marĩ ũhinga, arĩa maaragia maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtwo na ruoro. ³ Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na makameera megĩrĩrĩrie kũrĩaga irio cia mũthemba ĩmwe, irĩa Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ arĩa metĩkĩtie na arĩa moĩ ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kĩrĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩega, na gũtirĩ kĩndũ kĩagĩrĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩrĩtwo na ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ũngĩruta ariũ na aarĩ a Ithe witũ maũndũ maya-rĩ, nĩũgũtuĩka ndungata njega ya Kristũ Jesũ, ĩrĩa ĩreretwo na ciugo cia ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa wĩtikio o na cia ũrutani mwega ũrĩa wee ũtũire ũrũmĩrĩre. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtũĩthia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũikara wĩyamũrĩre Ngai. ⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ũrĩ bata wago, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kũrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũrĩa ũgooka.

⁹ ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩre gwĩtikĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ũhoru ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutaganĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, ũrĩa arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metĩkĩtie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metĩkĩtie rĩrĩa ũkwaria, na ha ũhoru wa mũtũũrĩre, na wa wendani, o na ha wĩtikio, na ha ũhoru wa mũtugo mũtheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko marĩa matheru, na kũhunja, na kũrutana, o nginya rĩrĩa ngooka. ¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩrĩa waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩrĩa athuuri maakũigĩrĩre moko.

¹⁵ ĩkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ũrĩa ũrathĩ na mbere. ¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũũrĩre waku na ũrutani

waku. Kiragĩrĩria thĩinĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩria.

5

Mataaro Makonĩ Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atĩrĩrĩ, ndũkanakũũme mũndũ mũkũrũ, kaba ũmũthaithage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ² Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wĩkage ũguo na mũthiĩre yothe ya ũthingu.

³ Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatĩĩage. ⁴ No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtikio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kĩũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵ Mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigĩtwo arĩ wiki-rĩ, ũcio aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶ No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷ Rutaga andũ maũndũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũgũikara arĩ na ũcuuke. ⁸ Mũndũ wothe angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩakaanĩte wĩtikio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkĩtie.

⁹ Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩire kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mũaka mũrongo itandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuri-we, ¹⁰ na akorwo nĩoĩkaine wega nĩ ũndũ wa gwĩkaga ciiko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩina-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoru wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩria makaguucĩrĩrio nĩ merĩrĩria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtuĩrwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kũranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³ Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũũrũra kuuma nyũmba imwe nginya irĩa ingĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamagĩrĩre mũciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani.

¹⁶ Mũndũ-wa-nja o wothe mwĩtikia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩo mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩria ikũranga ngano ikĩmĩhũũra,” na ningĩ nĩmoigĩte atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetĩkĩrie mũthuri wa kanitha athitangwo, tiga hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makĩhagira-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte.

²¹ Ndakwĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na araike arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneeke ũndũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²² Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³ Tiga kũnyuuaga o maaĩ matheri, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiмага thuutha. ²⁵ O ũndũ ũmwe, noguo ciĩko njega ciĩyonanagia, nacio iria itarĩ njega itingĩhithĩka.

6

¹ Nĩ kwagĩrĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuage atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩio gĩothe, nĩgeetha rĩitwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metĩkĩtie matikamaime gĩtĩio nĩ ũndũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunĩka nĩ ũndũ wa ũtungata wao nĩ andũ metĩkĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na ũmaringagĩrĩre andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetĩkanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ũcio nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ ũndũ oĩ. ũcio endete o ngarari itarĩ kĩguni na njũgitano ikonĩĩ ciugo iria irehaga ũiru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria mooru, arĩa mathirĩrwo nĩ ũhoru-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩo, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merirĩria maingĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kĩhumo kĩa mĩthemba yothe ya ũũru. Andũ amwe nĩ ũndũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtĩkio, na magetheeca ngoro na kĩaha kĩingĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ũrĩra maũndũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtĩkio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara irĩa njega ya wĩtĩkio. Rũmia ũhoru wa muoyo wa tene na tene o ũrĩa wetĩrwo rĩrĩa woimbũrĩre wega wĩtĩkio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwega rĩrĩa aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kĩmeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũũra ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amen.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩnĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe

mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciĩko njega, na matuĩke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. ¹⁹ Meka ũguo nĩmarĩigagĩra kĩgĩĩna kĩa ene kĩrĩ mũthingi mũrũmu nĩ ũndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ũrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metĩkĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte na makoima wĩtĩkio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, mŭtŭmwo wa Kristũ Jesũ ni ũndũ wa kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo niĩ Ngai kũringana na kũranĩro kĩa muoyo ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,

² Ndakwandĩkĩra wee Timotheo, o we mŭrũ wakwa nyendete mũno:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe.

Kũmĩrĩrio Gũtuĩka Mwĩhokeku

³ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ũrĩa niĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke, o ta ũrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ũtukũ na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria. ⁴ Nĩndĩiriragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori maku, nĩgeetha njiyũrwo niĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ũhoru wa wĩtikio waku ũrĩa ũtarĩ ũhinga, o ta ũrĩa watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ũcio ũrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ũhuhagĩrĩrie kĩheo kĩrĩa ũheetwo niĩ Ngai, kĩrĩa wagĩire nakĩo rĩrĩa ndakũigĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwĩkagĩria guoya, no aatũheire roho wa gũtwĩkĩra hinya, na wa wendani, na wa ũũgĩ wa kwĩnyĩita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndũkanaconoke ũkiumbũra ũira wa Mwathani witũ, kana ũconoke niĩ ũndũ wakwa niĩ njohetwo niĩ ũndũ wake. No nyĩitanĩra na niĩ kũnyariirwo niĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega, niĩ ũndũ niĩrũheagwo hinya niĩ Ngai. ⁹ Ngai niĩwe watũhonokirie na agĩtwĩrĩra mũtũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ũndũ twĩkĩte, no niĩ ũndũ wa ũrĩa aatanyĩte gwĩka na niĩ ũndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ũyũ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ mbere ya kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ¹⁰ no wega ũcio rĩu niĩguũranĩirio niĩ ũndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ũrĩa waniinire gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ũhoru wa kwaga kũbutha akĩũiga ũtheri-inĩ niĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹¹ Na niĩ ũndũ wa ũhoru-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrĩrwo nduĩke mũhunjia, na mũtũmwo, na mũrutani waguo. ¹² ũhoru ũcio niĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga, tondũ ũrĩa niĩ njĩtikĩtie nĩndĩmũũ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ũhoti wa kũgitĩra kĩrĩa ndĩmwĩhokeire o nginya rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakinya.

¹³ Rũmia ũhoru ũrĩa waiguire kuuma kũrĩ niĩ, ũrĩ kĩonereria kĩa ũrutani mwega, ũrĩ na wĩtikio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁴ Menyerera ũndũ ũrĩa mwega ũrĩa wehokeirwo, na ũũmenyerere ũteithĩtio niĩ Roho Mũtheru ũrĩa ũikaraga thĩinĩ witũ.

¹⁵ Wee niĩũ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩirie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroiguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire niĩ ũndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ ĩrĩa ookire Roma, nĩanjaririe na kĩyo o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtikĩra atĩ akaaiguĩrwo tha niĩ Mwathani mũthenya ũcio wakinya! Wee niĩũ wega mũno ũrĩa aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩrĩa ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ũndũ wa ũguo, wee mŭrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ² Namu maũndũ marĩa waiguire ngĩaria mbere

ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ũũĩ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ũmĩrĩria gũthĩnĩka hamwe na ithuĩ ta ũrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ũrutaga wĩra wa mũthigari ũngĩohania na maũndũ matarĩ ma ũũthigari: we endaga o gũkenia mũnene wake ũrĩa ũmwathaga. ⁵ Ũguo no taguo, mũndũ ũrĩa ũhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangĩtheo thũmbĩ ya ũhootani atathaakĩte kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo. ⁶ Ningĩ-rĩ, mũrĩmi ũrĩa wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtuĩka wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũhĩgagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ Kristũ, ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rũciaro rwa Daudi, kũringana na Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũrĩa nĩ hunjagia. ⁹ Ũhoru ũcio nĩguo nĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgeri ngero. No kiugo kĩa Ngai ti kĩohe. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ũndũ wa arĩa aamũre, nĩgeetha o nao megũire na ũhonokio ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ũhoru ũyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:
Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ,
o na gũtũũra nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake;
¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,
o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake.
No tũngĩmũkaana-rĩ,
o nake nĩagatũkaana;
¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,
we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku,
nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kĩene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mĩario itarĩ ya gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁷ ũrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuurĩte na magatiga ũhoru wa ma. Moigaga atĩ ũhoru wa kũriũka nĩũrĩkĩtie kũhĩtũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingi ũrĩa mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega naguo wĩkĩrĩtwo rũũri na ciugo ici: “Mwathani nĩoĩ andũ arĩa marĩ ake,” na ningĩ atĩrĩ, “Ũrĩa wothe uumbũraga rĩitwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na waganu.”

²⁰ Thĩnĩ wa nyũmba yothe nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa mũtĩe, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtĩka. ²¹ Mũndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtĩka, no atuĩke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩo, kĩndũ gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩire Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wothe mwega. ²² Na rĩrĩ, ũragĩra merĩrĩria mooru ma wĩhĩ, na ũthingatage ũthingu, na wĩtikio, na wendani, na thayũ, mũrĩ hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkĩgu, tondũ nĩũĩ irehage ngũĩ. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩrwo nĩ gũtuĩka ya ngũĩ; handũ ha ũguo, yagĩrĩrwo nĩgũtuĩka ya gũtuga mũndũ o wothe, na ĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa kũrutana, na ĩrĩ mũndũ mũkirĩrĩria. ²⁵ Ningĩ arutage arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na

mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoro wa ma, ²⁶ na atĩ matuĩke a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ũrĩa ũmanyiitĩte mĩgwate nĩguo mekage ũrĩa ekwenda.

3

Kwaga Gwĩtigĩra Ngai Matukũ ma Kũrigĩrĩria

¹ No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa na mahinda ma ũgwati. ² Andũ magatuĩka eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andũ mataiguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na matarĩ atheru. ³ Ningĩ makorwo matarĩ na wendani, na matarekanagĩra, na a gũcambania, na matangĩhota kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na matendaga maũndũ mega, ⁴ na andũ mendaga gũkunyaĩra andũ arĩa angĩ, na arũgĩrĩri, na eĩkĩrĩri, na endi gwĩkenia gũkĩra ũrĩa mendete Ngai. ⁵ Andũ acio metuuga ta meyamũrĩire Ngai no nĩmakaanaga hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio.

⁶ Acio nĩo arĩa matoonyagĩrĩra nyũmba ciene na makaguucagĩrĩria andũ-a-nja arĩa ahũthũ ngoro, arĩa maiyũrĩtwo nĩ mehia, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merirĩria mooru ma mĩthemba yothe. ⁷ Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ mwerũ hĩndĩ ciothe, no matirĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoro ũrĩa wa ma. ⁸ O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararirie Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoro ũrĩa wa ma. Meciiria mao nĩ mooru, nao ha ũhoro ũkoniĩ wĩtikio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthĩ haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũrĩa ũhoro wa andũ acio wamenyekire.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoro wothe wa ũrutani wakwa, na mũtũũrĩre wakwa, na matanya makwa, na wĩtikio wakwa, na ũkirĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũmĩrĩria gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩna makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonía, o na Lusitera, mĩnyamaro ĩrĩa nĩ ndomĩrĩrie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathĩna macio mothe. ¹² Ti-itherũ, mũndũ o wothe ũrĩa ũkwenda gũtũũra mũtũũrĩre wa gũkenia Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana, makaheenanagia na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkametũkia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũrĩa wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma rĩrĩa warĩ kaana,* marĩa mangĩhota gũkũũhĩgia nĩguo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtikia thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ ũhoro wothe ũrĩa wandĩkitwo Maandĩko-inĩ wekĩrirwo thĩinĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩire harĩ ũhoro wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mĩkarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyaĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wothe mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia ũhoro wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩirie hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire na ĩrĩa ĩtagĩrĩire; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩre. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩire. No nĩguo mahingie merirĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa

* **3:15** Mwana wa kahĩ wa Mũyahudi aambagĩrĩria kwĩruta maandĩko ma Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ arĩ wa mĩaka ĩtano.

matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magariũrũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩiguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunjia ũhoru wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũitwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara ĩrĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrĩte menyereire wĩtĩkio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjigĩrwo thũmbĩ ĩrĩa ya ũthingu, ĩrĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto, akaahe mũthenya ũcio, na to nĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe arĩa makoretwo merĩrĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ nĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathiĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ nĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgĩũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisandero ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani nĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciiko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtuĩrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ĩhunjio biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩigue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na nĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe wĩtũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wegu wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, ndungata ya Ngai na mŭtŭmwo wa Jesũ Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wĩtĩkio na ũmenyo wa kũmenya ũhoro-ũrĩa-wa-ma ũrĩa ũtwaranĩte na ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai, ² na nĩguo wĩtĩkio na ũmenyo iria irĩ na kũrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ũrĩa ũtaheenanagia eeranĩire o kuuma kĩambĩrĩria. ³ Narĩo ihinda rĩake rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, nĩaguũranĩirie kiugo gĩake kĩrĩa ndehokeirwo ndĩkĩhunjagie kũringana na ũrĩa njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ,

⁴ Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtĩkio ũrĩa tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia witũ, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ngũtĩge kũu Kirete nĩ atĩ ũthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ũthuure athuuri thĩinĩ wa o itũũra, o ta ũrĩa ndakwĩrĩre. ⁶ Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mũtumia o ũmwe tu, na arĩ mũndũ ũrĩ na ciana ciĩtĩkĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ũndũ wa ũmaramari kana kwaga gwathĩka. ⁷ Kuona atĩ mũrori wa maũndũ ma kanitha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩire. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ũũĩ gũtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ũhotete kwĩgĩrĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ũmenyagĩrĩra mĩtugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ũhoro ũrĩa wa kwĩhokeka, o ta ũrĩa ũrutaniĩtwo, nĩguo ahotage kũmĩrĩria arĩa angĩ na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagia.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremi, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩciĩ mĩingĩ nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na mekaga ũguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩire. ¹² O na mũnabii ũmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, "Andũ a Kirete matũũraga maheenanagia hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku." ¹³ Ũira ũcio nĩ wa ma. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, makaanagie ũgwatĩirie, nĩgeetha mehaande wega ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng'ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ũhoro-ũrĩa-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciiria matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciiria mathũku na matetĩkĩtie-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciiria mao na thamiri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoigaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciĩko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mwega mangĩka.

2

Maũndũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

¹ No wee-rĩ, no nginya ũrutanage maũndũ marĩa maringaine na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gũtĩka,

na a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia, na makoragwo marĩ na wendani o na ũkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mũikarĩre ya ũtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke a kũrutanaga maũndũ marĩa mega, ⁴ nĩgeetha mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang'agie na wĩra o wa kwao mũciĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ ũngĩcambia kiugo kĩa Ngai.

⁶ O ta ũguo-rĩ, ũmagĩrĩria aanake, na ũmataarage matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. ⁷ Maũndũ-inĩ mothe, tuĩka kionereria gĩa gwĩkaga wega maũndũ-inĩ mothe. Rĩrĩa ũkũrutana onanagia ũrũngĩrĩru, na ũtarĩ na itherũ, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagĩrĩre, itangĩrutĩka mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararagia maconorithio tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ.

⁹ Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathani a cio maũndũ-inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩrie nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoro wa Ngai Mũhonokia witũ wendekage maũndũ-inĩ mothe.

¹¹ Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũrĩa ũrehaga ũhonokio nĩũguũranĩrio kũrĩ andũ othe. ¹² Wega ũcio wa Ngai nĩguo ũtũrutaga kũregana na maũndũ marĩa matarĩ ma kwĩyamũrĩra Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ thĩ, na gũtũũra twĩgirĩrĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũũra na mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwĩyamũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, ¹³ o tũgĩetagĩrĩra kĩrĩngĩrĩro kĩrĩa kĩrĩ na kĩrathimo, hĩndĩ ĩrĩa gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. ¹⁴ Nake nĩwe werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matuĩke ake kĩũmbe, arĩa marĩ na kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ mega.

¹⁵ Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutanaga. ũmanagĩrĩria na ũkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ũrĩa Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matuĩke aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩra wothe mwega, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ũhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ ũndũ hĩndĩ ĩmwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ ĩrĩa ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete nago ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ nĩatũhonokirie, na ti ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa tweekĩte, no nĩ ũndũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ũrĩa aatũitĩrĩrie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatuuu athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ũrĩa tũtũire twĩrĩngĩrĩre. ⁸ ũhoro ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ũgwatĩrie, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoro wa gũkinyĩra njiarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoro wa watho, tondũ maũndũ macio matĩrĩ uumithio,

na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetuĩrĩire ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Īka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtĩkio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Tŭratũma marũa maya kŭrĩ Filemona mŭrata witũ ũrĩa twendete na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kŭrĩ mwarĩ wa Ithe witũ Apufia, o na kŭrĩ Arikipo, ũrĩa ũrũagĩrĩra Ũhoru wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kŭrĩ kanitha ũrĩa ũcemanagia gwaku mŭciĩ.

³ Mŭrogĩa na wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kŭrĩ Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngŭkŭririkana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondũ nĩnjiguaga ũhoru wa wĩtikio waku thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, na ũrĩa wendete andũ arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ũgĩe na kĩyo rĩrĩa ũkŭgwatanĩra nao ũhoru wa wĩtikio waku, nĩgeetha magĩe na ũmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa tŭrĩ namo thĩinĩ wa Kristũ. ⁷ Wendani waku nĩũheete gĩkeno kĩnene mũno na ũkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrĩte ngoro cia andũ arĩa aamũre.

Paŭlũ Gũthaithanĩrĩa Onesimo

⁸ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe ndĩ thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ũrĩa wagĩrĩre-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ũwĩke nĩ ũndũ wa wendo. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, niĩ Paŭlũ o na ndĩ mũthuuri mŭkŭrũ, na ningĩ ndĩ muohe nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaitha nĩ ũndũ wa mŭrũ wakwa Onesimo, ũrĩa watuĩkire mŭrũ wakwa ndĩ gŭkũ kĩoho-inĩ. ¹¹ Mbere iyo ndaarĩ kiene kŭrĩwe, no rĩu nĩatuĩkite mŭndũ wa bata harĩwe o na harĩ niĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kŭrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragũtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire gũikara nake, nĩgeetha andeithagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwĩka ũndũ o na ũrĩkũ wee ũtetĩkĩrĩte, nĩgeetha ũndũ o wothe mwega wee ũngĩka ũkorwo ũrĩ wa kwĩyendera no ti wa kŭringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mŭtũuranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no akorwo akĩrĩte ngombo, acooke arĩ mŭrũ wa Ithe witũ mwende mũno. Nĩ wa bata mũno harĩ niĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mŭndũ o na ta mŭrũ wa Ithe witũ thĩinĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio angĩkorwo nĩũtuaga tŭrĩ rŭmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o ta ũrĩa ũngĩnyamũkĩra niĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkĩte ũũru o na ũrĩkũ, kana hihi arĩ na thiirĩ waku-rĩ, andĩka atĩ thiirĩ ũcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ niĩ Paŭlũ ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thiirĩ ũcio, o na gũtuĩka ndikwenda kũgweta atĩ o na wee mwene ũrĩ thiirĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mŭrũ wa Ithe witũ, niĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kŭrĩwe thĩinĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩinĩ wa Kristũ. ²¹ Ndakwandĩkĩra marũa maya ndĩhokete atĩ ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o na makĩria ya ũrĩa ngũrĩtie wĩke.

²² Hamwe na ũguo-rĩ, thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtikĩrio njũke kŭrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ũrĩa tuohetwo nake nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrigīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njīra ya Mūriū, ūrīa aature mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atarī, ningī nīwe ūnyitīrīire indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītuīka mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rītwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuīka Thoguo”?
 O na kana akīmwīra atīrī,
 “Nī nī ngūtuīka Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa”?

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
 “Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhooe.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,
 “Atūmaga araika ake matuīke huho,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmībī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkoniī Mūriū ekuuga atīrī,
 “Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kīhooō nīkīo gīgaatuīka mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambarārtie gūkīra athiritū aku othe
 na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,
 “Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
 o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
 igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo igarūrūkaga.
 No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī īgaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 ituīke gaturwa ka makinya maku”?

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa
 makaagaya ūhonokio?

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwagĩrĩrwo kũrũmbũiya mũno ũhoru ũrĩa twanaigua, nĩguo tũtikae gũtũgũgio tweherio kuuma harĩ guo. ² Tondũ-rĩ, angĩkorwo ũhoru ũrĩa waririo nĩ araika warĩ mũrũmu-rĩ, na mũndũ o wothe wareganaga na ũhoru ũcio na akaũremera nĩaherithagio o ũrĩa kwagĩrĩre-rĩ, ³ tũngĩkĩaga atĩa kũherithio tũngĩnyarara ũhonokio mũnene ũũ? Ũhonokio ũyũ, ũrĩa waambire kũhunjio nĩ Mwathani, nĩwacookire gwĩkĩrwo hinya kũrĩ ithuĩ nĩ andũ arĩa maamũiguire. ⁴ Ningĩ Ngai agĩkĩra ũhoru ũyũ ũira atĩ nĩ wa ma na ũndũ wa kuonania marũũri na morirũ, o na kũringa ciama cia mĩthemba mũingĩ, na akĩheana iheo cia Roho Mũtheru kũrĩ andũ kũringana na wendi wake.

Jesũ gũtuuo ta Ariũ a Nyina

⁵ Thĩ ĩrĩa tũkwaria ũhoru wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nĩ harĩ mũndũ mũna ũheanĩte ũira handũ hamwe akoiga atĩrĩ:

“Mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?”

⁷ Watũmire atigie o hanini aiganane na araika,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩio,

⁸ na ũkĩiga indo ciothe rungu rwa magũrũ make aciathage.”

Nake akĩiga indo ciothe rungu rwa mũndũ-rĩ, hatirĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ.

⁹ No tuonaga Jesũ, ũrĩa gwa kahinda kanini watuĩtwo mũnini gũkĩra araika, no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩio nĩ tondũ nĩanyariĩrĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai atuĩke wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩre atĩ Ngai, ũrĩa wombire indo ciothe na itũũraga nĩ ũndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩria wa ũhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ũndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. ¹¹ Jesũ ũrĩa ũtũmaga andũ matuĩke atheru, o hamwe na acio matuĩtwo atheru, othe matuĩkaga andũ a nyũmba ĩmwe. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ na aarĩ a Ithe. ¹² Akoiga atĩrĩ,
“Nĩngoimbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba;

nĩngainaga nyĩmbo cia gũkũgooca ndĩ kũngano-inĩ.”

¹³ Ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai.”

O na ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ũyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ũndũ wa gĩkuũ gĩake ahote kwananga ũrĩa ũrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, ¹⁵ na ohore arĩa matũire mohetwo ũkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ. ¹⁶ Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciaro rwa Iburahĩmu. ¹⁷ Na nĩ ũndũ ũcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũiyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩa aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

3

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

¹ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ũhoru wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagiei ũhoru wa Jesũ, o we mũtũmwo na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũrĩa tuumbũraga ũhoru wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ũrĩa wamwamũrĩre, o ta ũrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesũ nĩonekanĩte aagĩrĩre kũheo gĩtĩio kĩnene gũkĩra

Musa, o ta ūrĩa mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtĩĩo gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yothe nĩrĩ mũndũ ūrĩa wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ūira wa maũndũ marĩa makaahanwo thuutha-inĩ. ⁶ No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba ĩyo yake, tũngĩkara tũrũmĩtie ūmĩrĩru witũ na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtĩkia

- ⁷ Nĩ ūndũ-rĩ, o ta ūrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:
 “Ūmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,
⁸ mũtikoomie ngoro cianyu
 ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire,
 andũ makĩĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,
⁹ kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria,
 na makĩona ciĩko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.
¹⁰ Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ,
 ‘Ngoro cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe,
 na matirĩ maamenya njĩra ciakwa.’
¹¹ Nĩ ūndũ ūcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
 ‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”
¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩmenyererei hatikagĩe o na ūmwe wanyu ūrĩ na ngoro ĩhagia na ĩtetĩkagia, ĩrĩa ĩgarũrũkaga, ĩgatigana na Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo.
¹³ No ūmanagĩrĩriai mũndũ na ūrĩa ūngĩ o mũthenya, o rĩrĩa rĩothe mũthenya ūrĩtagwo Ūmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o na ūmwe wanyu ūkũũmio ngoro nĩ ūndũ wa kũheenererio nĩ mehia. ¹⁴ Tondũ ūcio, tũngĩrũmia wega mwĩhoko ūrĩa twarĩ naguo kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithirĩro-rĩ, nĩtũgaatuĩka a kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. ¹⁵ O ta ūrĩa kwĩrĩtwo, atĩrĩ:
 “Ūmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,
 mũtikoomie ngoro cianyu
 ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire.”
¹⁶ Nĩ andũ arĩkũ acio maaguire na makĩmũkararia? Githĩ ti arĩa othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa? ¹⁷ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ aarakarĩire mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna? Githĩ ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciaguire kũu werũ-inĩ? ¹⁸ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ Ngai ehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ūhurũko-inĩ wake, tiga o andũ acio maaregire kũmwathĩkĩra?
¹⁹ Tũgakĩona atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ūndũ wa kwaga gwĩtĩkia kwao.

4

Thabatũ ya Kũhurũka ya Andũ a Ngai

- ¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kuona atĩ kĩĩranĩro gĩa gũtoonya ūhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gũtikagĩe o na ūmwe wanyu ūtagagĩkinyĩra. ² Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjĩrio Ūhoro-ũyũ-Mwega o tao; no ūhoro ūrĩa maaiguire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũiguire matiawamũkĩrĩre na wĩtikio. ³ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtikĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kũu, o ta ūrĩa Ngai oigire atĩrĩ,
 “Nĩ ūndũ ūcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
 ‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”
 O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirĩte kuuma o rĩrĩa thĩ yombirwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ūhoro wa mũthenya wa mũgwanja, akoiga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothe.” ⁵ O na ningĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ūhurũko-inĩ wakwa.”

⁶ Nītūkuona atĩ nĩ kūrĩ amwe matigaire gūtoonya kīhurūko-inĩ kũ kīeranĩrwo, nīgūkorwo arĩa maahunjĩirio Ūhoru-ūrĩa-Mwega mbere matiatoonyire tondũ nĩmagire gwathĩka. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwĩta Ūmũthĩ, thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na kanua ka Daudi, ta ūrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ:

“Ūmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,
mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸ Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ūhurūko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ūhoru wa mũthenya ūngĩ thuutha ūcio. ⁹ Tondũ ūcio nīgūtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰ nīgūkorwo mũndũ o wothe ūrĩa ūtoonyaga kīhurūko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ūrĩa Ngai aahurũkire agītigana na wĩra wake. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio, nĩtwĩrutanĩrie na kīyo gūtoonya ūhurūko-inĩ ūcio, nĩgeetha gūtikanagĩe mũndũ o na ūrĩkũ ūkaagũa nĩ ūndũ wa kūrũmĩrĩra kīonereria kĩa ūremi wao.

¹² Nīgūkorwo ūhoru wa Ngai ūrĩ muoyo na ūrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rūhiũ rwa njora rūnooretwo mĩena yeerĩ, ūgatheeca ūkagayũkania muoyo na roho, o na ūkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na ningĩ ūgatuĩra meciiria na matua ma ngoro. ¹³ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa iria ciombirwo kīhithĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio mbere ya maitho ma ūrĩa tũkaahe ūhoru witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai Ūrĩa Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ūrĩa ūhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtkio ūrĩa tuumbũraga. ¹⁵ Nīgūkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ūtangĩhota gũtũiguĩra tha ūhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ūmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ūnene kĩrĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ūmĩrĩru, nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ irĩa tũbatarĩte.

5

¹ Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene o wothe athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuo wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makoniĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ūndũ wa kũhoroheria mehia. ² Nake nĩahotaga gũkirĩrĩria arĩa matarĩ na ūmenyo o na arĩa maturuurĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ūhũthũ wake. ³ Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehia make mwene, o ta ūrĩa amarutaga nĩ ūndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ.

⁴ Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩo kũ we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ūrĩa Harũni eetirwo. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ūgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ,

“Wee nĩwe Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.”

⁶ Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,
“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

⁷ Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũuraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaita Ngai, agĩkayaga mũno agĩitaga maithori kūrĩ ūcio ūngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ūndũ wa kwĩnyiihia gwake. ⁸ O na gũtuĩka aarĩ mũriũ, nĩerutire gwathĩka nĩ ūndũ wa ūrĩa aanyariĩrĩkire, ⁹ na aarĩkia gũtuuo mwagĩrĩru kũna, agĩtuĩka kĩhumo kĩa ūhonokio ūrĩa ūtagaathira harĩ arĩa othe

mamwathikagira, ¹⁰ nake Ngai akimutua muthinjiri-Ngai munene o ta uria Melikisedeki aatari.

Gutaarwo niguo Tutikagwe

¹¹ Nituri na maundu maingi tungimwira makoni uhoro uyū, no ni hinya kumutaariria tondū mutinyiitaga maundu narua. ¹² Ni undū-rī, o na gutuika riu mwagirirwo nigukorwo muri arutani-rī, nimbubatarite mundū wa kumuruta maundu maria mwarutitwo kiambiriria ma kiugo kia Ngai o ringi. Inyui mubataire kũheo iria, no ti irio nyūmū! ¹³ Mundū o wothe unyuuaga iria, tondū no gakenge-rī, ndangimenya wega uhoro wa urutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio iria nyūmū ni cia andū aria agima, aria ni undū wa kumenyera gũcihũthira kaingi, nimerutite gũkũrana wega na ūuru.

6

¹ Ni undū ūcio nītūtiganei na morutani maria ma kiambiriria ma uhoro wa Kristū, na tũthi na mbere na gũkũra, na tũtuge kwambiriria gwaka mũthingi ringi wa kũrutana uhoro wa kwirira ni undū wa ciiko iria cierekagiria mundū gũku-ini, na urutani wa gwitikia thini wa Ngai, ² na morutani ma ubatithio, na ma kũgirirwo moko, o na ma kũriũka kwa aria aku, o na ma gutuirwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩkaga, Ngai angitĩkĩria.

⁴ Na riri, ni undū uri hinya muno kuri andū aria maanathererwo ni ūtheri, na magacama kũheo kiria kiumite iguru, na magakorwo matuitwo a ngwataniro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamite wega wa kiugo kia Ngai na maahinya ma ihinda riria ringooka, ⁶ andū acio mangigũa na matigane na maundu macio-rī, gũtingihoteka kũmacookia ringi merire, ni tondū ni kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũti iguru o ringi, na makamũnyararithia kuri kĩrĩndi.

⁷ Mũgũnda uria uragirwo ni mbura kaingi na ūgacooka ūgaciara maciaro mega ma kũguna aria marimurwo-rī, nũrathimagwo ni Ngai. ⁸ No mũgũnda uria ūkũraga mĩgua na mahiũ ma nyeki-ini ni wa tũhũ, na uri ūgwati-ini wa kwirehithiria kĩrumi. Marigiririo-ini nigucinwo ūgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete muno, o na tũkĩaragia ūguo, ha uhoro wanyu-rī, nĩtwĩrigĩriire maundu mega kuri macio, o maria marehanaga na ūhonokio. ¹⁰ Tondū Ngai ndaagite kihooto; ndakaariganirwo ni wira wanyu o na wendo uria muonanitie ni undū wa riitwa riake riria mwateithagia andū aria aamũre, o na riu no murathii na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mundū o mundū wanyu onanie kũyo o ta kũ o nginya mũthia, niguo mũkaahingirio maundu maria mũtũire mwĩrigĩriire. ¹² Tũtikwenda mũtuĩke igũta, no tũkwenda mwĩgerekanagie na andū, aria ni undū wa gwitikia na gũkiririria kwao nĩkũo gũtũmaga magairwo maundu maria meranirwo.

ũma wa Kũranĩro kia Ngai

¹³ Riria Ngai eerĩre Iburahĩmu kũranĩro giake, ehitire akĩgwetaga we mwene, nigukorwo gutiarĩ na ūngi munene kuri we wa kwihita nake, ¹⁴ akiuga atiri, "Titheri nĩngũkũrathima na ngũhe njaro nyingi." ¹⁵ Na ni undū ūcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akirĩriire-rī, nĩaheirwo kiria eerirwo.

¹⁶ Tondū riri, andū mehĩtaga na mundū uria munene kũmakira, naguo mwĩhitwa ūgakindira uria kwiritwo, na ūgakiniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondū Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kuri agai a maundu maria meranirwo atĩ itua riake riria aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rī, nĩakindĩre uhoro ūcio na mwĩhitwa. ¹⁸ Ngai eekire ūguo na undū wa maundu meerĩ matangĩgarũrũka, o maria gũtangĩhoteka Ngai aheenanie namo, nĩgeetha ithui aria tuonete handũ ha kũrĩra twĩgwatire

kĩrĩgĩrĩro kĩa tũheetwo, tũhote kũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩa kĩnene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ, aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

¹ Atĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩnũka aarĩkia kũhoota athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩitwa rĩake rĩgĩtaũrwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka gĩaake, na ndaarĩ na kĩaambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia wa muoyo wake, nĩ ũndũ ũcio, we ahaana ta Mũrũ wa Ngai, egũtũura arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwĩciirie ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ Iburahĩmu nĩamũgaĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria aatahĩte! ⁵ Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa Lawi arĩa matuĩkaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o na gwatuĩka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu. ⁶ No mũndũ ũcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no nĩamũkĩrĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu, na akĩrathima ũcio werĩrwo ciĩranĩro. ⁷ Na hatĩrĩ nganja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ ũrĩa mũnene. ⁸ Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi kĩaũnganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua, na nĩ Alawii; nagu mwena ũcio ũngĩ, kĩrutagĩrwo mũndũ ũrĩa uumbũrĩtwo ũhoru wake atĩ atũũraga o muoyo. ⁹ O na mũndũ no oige atĩ Lawi, ũcio ũrutagĩrwo gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kũ na njĩra ya Iburahĩmu, ¹⁰ tondũ hĩndĩ rĩa Melikisedeki aacemanirie na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthiimo-inĩ wa ithe ũcio wa tene.

Jesũ ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ũkinyanĩru kũna nĩũngĩonekanire na njĩra ya ũthĩnjĩri Ngai wa Alawii-rĩ, (nĩ ũndũ kĩrĩndĩ kĩaheirwo watho na njĩra iyo), gwakĩrĩ bata ũngĩ ũrĩkũ gũũke mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ, ũtariĩ ta Melikisedeki, na ndatuĩke ta wa nyũmba ya Harũni? ¹² Nĩgũkorwo ũhoru wa ũthĩnjĩri-Ngai ũngĩgarũrĩrwo-rĩ, o nagu watho no nginya ũgarũrĩrwo. ¹³ Nake mũndũ ũrĩa maũndũ maya maarĩtio nĩ ũndũ wake oimĩte mũhĩrĩga-inĩ ũngĩ, ũrĩa gũtarĩ mũndũ waguo ũrĩ watungatĩra Ngai kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩkũikaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-inĩ wa Juda, na ha ũhoru wa mũhĩrĩga ũcio-rĩ, Musa ndaigana kuuga ũndũ o na ũrĩkũ ũkonĩĩ athĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Na rĩrĩ, ũhoru ũrĩa twarĩtie no ũmenyeke wega makĩria angĩkorwo mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ ũtariĩ ta Melikisedeki nĩonekanĩte, ¹⁶ ũrĩa ũtuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai, na ti kũringana na mũtugo wa rũciaro rwake, no nĩ tondũ wa ũhoti wa muoyo ũrĩa ũtathiraga. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩkuumbũrĩtwo atĩrĩ:
“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

¹⁸ Watho wa mbere nĩũtiganĩtwo nagu tondũ ndwarĩ na hinya na ũkaaga bata ¹⁹ (nĩgũkorwo watho ndũrĩ ũndũ watũmire wagĩrĩre kũna), no nĩtũheetwo kĩrĩgĩrĩro kĩaega makĩria kĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai.

²⁰ Na ũndũ ũyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhĩtwa! Andũ acio angĩ nĩmatuĩkaga athĩnjĩri-Ngai hatarĩ mwĩhĩtwa, ²¹ nowe aatuĩkire mũthĩnjĩri-Ngai na mwĩhĩtwa, rĩa Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ:

“Jehova n̄eh̄t̄ite,

na ndanḡiricũkwo, akoiga at̄ir̄i:

‘Wee ūr̄i mũth̄nj̄iri-Ngai nginya tene.’ ”

²² N̄i ūndũ wa mw̄h̄itwa ūyũ, Jesũ n̄iatuĩk̄ite m̄ur̄ugam̄ir̄iri wa k̄ir̄ikan̄iro k̄ir̄ia k̄iega mak̄iria.

²³ Ninḡi-r̄i, n̄igũkoretwo na ath̄nj̄iri-Ngai ainḡi ta acio hau mbere, n̄igũkorwo n̄imakuaga magak̄girio gũth̄iĩ na mbere na ūtungata ūcio. ²⁴ No tondũ Jesũ atũŭraga muoyo nginya tene-r̄i, ūth̄nj̄iri-Ngai wake n̄i wa gũtũŭra nginya tene. ²⁵ N̄i ūndũ ūcio n̄iahotaga kũhonokia kũna ar̄ia othe mokaga kũr̄i Ngai magereire har̄i we, n̄igũkorwo egũtũŭra amathaithanaḡir̄ira.

²⁶ Tondũ n̄i kwaḡir̄ire tũḡe na mũth̄nj̄iri-Ngai m̄unene ta ūcio, atũhingaḡirie bata witũ, na akorwo ar̄i mũtheru, na atar̄i ūcuuke, kana r̄ihia, na aamũran̄itio na ehia, o na agatũḡirio igũrũ r̄ia igũrũ. ²⁷ We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o mũthenya ta ūr̄ia ath̄nj̄iri-Ngai anene acio anḡi meekaga, mbere n̄i ūndũ wa mehia make mwene, na thuutha ūcio n̄i ūndũ wa mehia ma k̄ir̄ind̄i. We n̄iarutire igongona n̄i ūndũ wa mehia mao ihinda o r̄imwe r̄ia kũigana h̄ind̄i ir̄ia eerutire we mwene. ²⁸ N̄igũkorwo watho ūtuaga andũ matar̄i hinya ath̄nj̄iri Ngai anene; no mw̄h̄itwa, ūr̄ia wokire thuutha wa watho, n̄iwaamũrire Mũriũ, ūr̄ia ūtuĩk̄ite mwaḡir̄iru kũna nginya tene.

8

Mũth̄nj̄iri-Ngai Ūr̄ia M̄unene wa K̄ir̄ikan̄iro K̄ierũ

¹ At̄ir̄ir̄i, ūhoru ūr̄ia tũraaria n̄i at̄i: N̄i tũr̄i na mũth̄nj̄iri-Ngai-m̄unene, ūr̄ia ūikar̄ite th̄i guoko-in̄i kwa ūr̄io gwa ḡit̄i k̄ia Ūnene k̄ia ūthamaki wa igũrũ, ² nake n̄i m̄itungat̄iri wa handũ-har̄ia-haamũre, o kũu hema-in̄i ya gũtũnganwo ir̄ia ya ma ir̄ia yaakirwo n̄i Mwathani, no ti m̄undũ.

³ Na r̄ir̄i, mũth̄nj̄iri-Ngai m̄unene o wotho aathuuragwo n̄iguo arutage iheo na magongona, na n̄i ūndũ ūcio o nake no nginya akorwo ar̄i na k̄indũ ḡia kũruta. ⁴ Korwo ar̄i o gũkũ th̄i-r̄i, ndanḡir̄i mũth̄nj̄iri-Ngai, n̄igũkorwo n̄i kũr̄i andũ ar̄ia marutaga iheo iria ciathan̄itwo n̄i watho. ⁵ Nao matungataga mũhian̄ire wa handũ-har̄ia-haamũre na k̄ir̄ururu k̄ia maũndũ mar̄ia mar̄i igũrũ. Ūndũ ūcio n̄iguo watũmire Musa ataarwo h̄ind̄i ir̄ia eeharaḡiria gwaka Hema-ya-Gũtũnganwo, akũr̄wo at̄ir̄i: “Menyerera wone n̄iwathondeka indo icio ciothe kũringana na mũhian̄ire ūr̄ia wonirio ūr̄i k̄ir̄ima-in̄i.” ⁶ No r̄ir̄i, ūtungata ūr̄ia Jesũ aheetwo n̄iũk̄ir̄ite wao, o ta ūr̄ia k̄ir̄ikan̄iro k̄ir̄ia ar̄i we mũiguithania wak̄io ḡik̄ir̄ite k̄ir̄ia ḡik̄urũ, na ninḡi k̄ihaand̄itwo na ciiran̄iro njega mak̄iria.

⁷ N̄igũkorwo k̄ir̄ikan̄iro k̄ia mbere ḡitanḡiar̄i na mah̄itia, gũtinḡiaḡiire bata wa gwetha k̄inḡi ḡia keer̄i. ⁸ No Ngai n̄ioonire andũ mar̄i na mah̄itia, akiuga at̄ir̄i:

“Matukũ n̄imarooka,

r̄ir̄ia ngaar̄ikan̄ira k̄ir̄ikan̄iro k̄ierũ

na nyũmba ya Isiraeli,

o hamwe na nyũmba ya Juda, n̄iguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nak̄io k̄ir̄ikan̄iro k̄iu ḡitikahaana ta k̄ir̄ikan̄iro

k̄ir̄ia ndaar̄ikan̄ire na maithe mao ma tene

r̄ir̄ia ndaamanyitire na guoko,

nḡimatongoria, nḡimaruta bũr̄uri wa Misiri,

na tondũ matiigana gũkara mar̄i ehokeku har̄i k̄ir̄ikan̄iro ḡiakwa,

na n̄i nḡimahutat̄ira,

ũguo n̄iguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Ḡik̄i n̄ik̄io k̄ir̄ikan̄iro k̄ir̄ia ngaar̄ikan̄ira na nyũmba ya Isiraeli

ihinda rīu rīathira, nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngekīra watho wakwa meciiria-inī mao,

na ningī ndīwaandīke ngoro-inī ciao.

Na nīi ngaatuīka Ngai wao,

nao matuīke andū akwa.

¹¹ Gūtīgacooka gūkorwo na mūdū ūkūruta ūrīa ūngī,

kana mūdū arute mūrū wa ithe amwīre atīrī, ‘Menyana na Mwathani,’

tondū andū othe nīmagakorwo maamenyete,

kuuma ūrīa mūnini mūno wao nginya ūrīa mūnene.

¹² Nīgūkorwo nīngamarekera waganu wao,

na ndigacooka kūririkana mehia mao.”

¹³ Na rīrī, rīrīa ekwaria ūhoru wa kīrīkanīro kīerū-rī, nīgūtua aatuire kīrīa kīa mbere gīkūrū; na kīndū o gīothe kīrakūra-rī, gītuīkaga gīa gūthira, gīkabuīria o biū.

9

Kūhooya Ngai thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo ya Gūkū Thī

¹ Rīu-rī, kīrīkanīro kīrīa kīa mbere nī kīarī na mawatho maakoniī ūhoru wa kūhooya Ngai, o na ningī nī kwarī na handū-harīa-haamūre gūkū thī. ² Nī kwarī na hema yathondeketwo, na kanyūmba kayo ka mbere nī haarī na mūtī ūrīa wa gūcuuria matawa, na metha, na mīgate īrīa mīamūre; hau nīho heetagwo “Handū-harīa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gītama gīa keerī haarī na kanyūmba geetagwo, “Handū-harīa-Hatheru-Mūno,” ⁴ na hau nīho haarī kīgongona gīa thahabu gīa gūcinīrwo ūbumba, na nīho haarī ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa rīahumbīrītwo na thahabu kūdū guothe. Thīnī wa ithandūkū rīu nī haarī na nyūngū ya thahabu yarī na mana, na rūthanju rwa Harūni rūrīa rwathundūkīte, na ihengere cia mahiga iria ciandīkītwo. ⁵ Igūrū wa ithandūkū rīu nī haarī na akerubi a Riiri, mahumbīrīte gītī-gīa-tha. No rīu tūtingīhota gūtaarīria wega rīu ūhoru wa kīndū o kīndū.

⁶ Nacio indo ciothe ciarīkia kūbangwo ūguo-rī, athīnjīri-Ngai nao maatoonyaga kanyūmba kau ka mbere hīndī ciothe nīguo marute wīra wao wa ūtungata. ⁷ No rīrī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene nowe wiki watoonyaga kanyūmba karīa ga thīnī, na aatoonyaga o ihinda o rīmwe mwaka, na ndangīatoonyire atakuūte thakame ya kūruta igongona nī ūndū wake mwene na nī ūndū wa mehia ma andū marīa meekīte matekūmenya. ⁸ Ūndū ūyū nīguo Roho Mūtheru oonanagia naguo atī njīra ya gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno ndīakoretwo īguūranīirio ihinda rīrīa rīothe hema ya mbere yarī ho. ⁹ Gīkī gīkīrī o kīonereria kīa matukū maya tūrī, atī maruta na magongona marīa maarutagwo matingīahotire gūtheria thamiri ya mūdū ūrīa mūhooi Ngai. ¹⁰ Maūdū macio makoniī o ūhoru wa kūrīa na kūnyua, na magongona ma mīthemba mīngī ya gwītheria na mawatho ma na igūrū tu, marīa maathanītwo mekagwo nginya ihinda rīrīa maūdū makeerūhio rīgaakinya.

Thakame ya Kristū

¹¹ Rīrīa Kristū ookire arī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene wa maūdū mega marīa marī kuo-rī, nīagereire hema-inī īrīa nene na nginyanīru īrīa ītathondeketwo na moko ma andū, naguo ūguo nī kuuga ti ya mūmbīre wa thī īno. ¹² Ndaatoonyire na ūndū wa thakame ya mbūri na njaū; nowe aatoonyire Handū-harīa-Hatheru-Mūno riita o rīmwe rīa kūigana na ūndū wa thakame yake we mwene, arīkītie gūkūūra andū na ūkūūri ūrīa ūtagaathira. ¹³ Thakame ya mbūri na ndegwa, na mūhu wa moori īcinītwo, ciaminjīnīrīo arīa marī na thaahu, nīciamatheragia na ikaniina thaahu mīrī yao. ¹⁴ Githī thakame ya Kristū, ūrīa werutire arī igongona rītārī kaūūgū harī Ngai nī ūndū wa Roho wa tene na tene, ndīngīgītheria thamiri ciitū makīria

nĩguo itigane na ciĩko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, nĩguo tũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩerũ, nĩguo arĩa metĩtwo mahote kũgaĩrwo igai rĩrĩa rĩranĩrwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu nĩakuĩte arĩ mũkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa meekĩtwo kĩrĩkanĩro-inĩ kĩrĩa kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ũhoru ũkoniĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũmenyeke wega atĩ ũcio wĩgaĩte nĩakuĩte, ¹⁷ nĩ ũndũ kwĩgaya kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ũrĩa wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩrĩa rĩothe ũrĩa wĩgaĩte arĩ muoyo. ¹⁸ Ũguo noguo o nakĩo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtingĩagĩire na hinya hatarĩ thakame. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ othe maathani mothe marĩa maandĩkĩtwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mũtune, na mathĩgĩ ma mũthobi akĩminjainjĩria ibuku rĩa gĩkũnjo o na andũ othe. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Īno nĩyo thakame ya kĩrĩkanĩro, kĩrĩa Ngai amwathĩte mwathĩkagĩre.” ²¹ Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjainjĩria Hema-ya-Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kũringana na watho hakuhĩ indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mĩhaano ya indo iria irĩ igũrũ ĩtheragio na magongona macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na magongona mega kũrĩ macio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakĩtwo na moko ma andũ hahaanaine na handũ harĩa ha ma; nowe aatoonyire igũrũ kuo kwene, kũrĩa rĩu arũgamĩte mbere ya Ngai nĩ ũndũ witũ. ²⁵ O na ndaatoonyire igũrũ nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mũnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno o mwaka arĩ na thakame ĩtarĩ yake mwene. ²⁶ Kũngĩrĩ ũguo-rĩ, Kristũ angĩtũũraga anyariiragwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. No rĩu, matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩria, nĩaguũranĩrio riita rĩmwe rĩa kũigana nĩguo eherie wĩhia na ũndũ wa kwĩruta atuĩke igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ũrĩa gũtuĩtwo atĩ andũ makuage o riita rĩmwe, na thuutha wa ũguo magatuĩrwo ciira-rĩ, ²⁸ ũguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita o rĩmwe nĩguo eherie mehia ma andũ aingĩ; nake nĩakaguũranĩrio riita rĩa keerĩ, no tigeetha akuue mehia, no nĩgeetha arehere arĩa mamwetagĩrĩa ũhonokio.

10

Igongona Rĩmwe rĩa Kũigana rĩa Kristũ

¹ Rĩu-rĩ, watho no kĩruru kĩa maũndũ mega marĩa magooka, no ti mũhianĩre wa maũndũ marĩa mo mene. Nĩ ũndũ ũcio watho ndũngĩhota gũtũma magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka mategũtigithĩrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya Ngai magĩrĩre kũna. ² Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ, githĩ magongona macio matingĩagĩtigire kũrutagwo? Nĩgũkorwo arĩa maahooyaga nĩmangĩatheretio rĩmwe rĩa kũigana, na matingĩacookire gwĩcuukĩra mehia mao. ³ No rĩrĩ, magongona macio maarĩ ma kũrĩkanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondũ gũtingĩhoteka thakame ya ndegwa na ya mbũri yeherie mehia.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:
“Wee ti magongona na maruta weriragĩria,

no nĩ mwĩrĩ wahaarĩrĩrie;

⁶ ndwakenirio nĩ maruta ma njino,

o na kana maruta ma kũhoroheria mehia.

⁷ Hĩndĩ ĩyo ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũyũ haha,

o ta ũrĩa ũhoru wakwa wandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, atĩrĩ:

njūkīte gwīka wendi waku, Wee Ngai.’ ”

⁸ Mbere oigire atīrī, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kūhoroherio mehia, ti mo weriragīria, o na kana ūgakenio nīmo” (o na gūtuīka watho nīwaathanīte marutagwo). ⁹ Ningī akiuga atīrī, “Nī ūyū haha, njūkīte gwīka wendi waku.” Eeheragia ūhoru wa mbere nīguo ahaande ūcio wa keerī. ¹⁰ Na nī ūndū wa kwenda kūu-rī, nītūtūtūtwo atheru nī ūndū wa igongona rīa mwīrī wa Jesū Kristū rīrīa aarutire ihinda rīmwe rīa kūigana.

¹¹ Mūthenya o mūthenya mūthīnjīri-Ngai o wothe arūgamaga na akaruta mawīra make makonī kīrīra kīa Ngai, agakīruta magongona o ro macio kaingī kaingī, no nī magongona matangīhota kweheria mehia. ¹² No rīrī, mūthīnjīri Ngai ūyū aarīkia kūruta igongona rīmwe rīa kūigana rīa kweheria mehia, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hīndī īyo nīatūūraga etereire o nginya rīrīa thū ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nī tondū na ūndū wa igongona rīu rīmwe, nīatūmīte arīa maratuuo atheru magīrīre kūna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mūtheru nīatumbūragīra ūhoru ūyū. O mbere akoiga atīrī:

¹⁶ “Gikī nīkīo kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra nao
thuutha wa matukū macio, ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngēkīra mawatho makwa ngoro-inī ciao,
na ndīmaandīke meciiria-inī mao.”

¹⁷ Ningī agacooka akoiga atīrī:

“Ndigacooka kūrīrikana mehia mao
na cīko ciao cia ūremi o rī o rī.”

¹⁸ Na rīrī, mehia marīkia kūrēkanīrwo-rī, gūtingīcooka kūrūtūwo igongona rīngī rīa kweheria mehia.

Rūtana rīa Gūkirīrīria

¹⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, kuona atī tūrī na mwīhoko wa gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na ūndū wa thakame ya Jesū, ²⁰ tondū nīatūhingūrīre njīra njerū na īrī muoyo ya kūhītūkīra gītambaya-inī, nakīo nīkīo mwīrī wake, ²¹ na kuona atī nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai mūnene mūno ūrīa ūrūgamīrīre nyūmba ya Ngai-rī, ²² nītūkuhīrīrie Ngai tūrī na ngoro itarī na ūhinga, na tūiyūrītūwo nī wītīkio kūna, nacio ngoro ciitū iminjaminjīrio nīguo tūtherio thamiri ciitū ciage ūcuuke nayo mīrī iitū īthambītio na maaī matheru. ²³ Ningī nītūrūmiei ūhoru wa kūrīgīrīro kīrīa tuumbūraga tūtegūthangania, nīgūkorwo ūrīa wīranīre kīranīro kīu nī mwīhokeku. ²⁴ Hamwe na ūguo, nītwīcūūranie ūrīa tūngīarahūrana o mūdū na ūrīa ūngī ūhoru-inī wa kwendana na gwīka cīko njega. ²⁵ Na ningī tūtīgatige kūnganaga hamwe, ta ūrīa andū amwe mamenyerete gwīkaga, no nītūmanagīrīriei mūdū na ūrīa ūngī, na makīria mūno tondū wa ūrīa mūkuona atī Mūthenya ūcio nīūrakuhīrīria.

²⁶ Tondū tūngīthī na mbere na kwīhia na ūtūrīka thuutha wa kūmenya ūhoru-ūrīa-wa-ma-rī, gūtīrī na igongona rīngī rīa kweheria mehia rītīgaire, ²⁷ tīga o gweterera tūrī na guoya ciira o na mwaki ūrīrīmbūkaga ūrīa ūkaaniina thū cia Ngai. ²⁸ Mūdū ūrīa wothe wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekūiguīrwo tha na ūndū wa ūira wa andū eerī kana atatū. ²⁹ Mūgwīciiria mūdū aagīrīrwo nīkūherithio mūno makīria atīa, ūrīa ūrangīrīrie Mūrū wa Ngai thī, na agatua atī thakame ya kīrīkanīro īrīa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ūrīa ūheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nīgūkorwo nītūū ūrīa woigire atīrī, “Kūrīhanīria nī gwakwa, na nī nī ngaarīhanīria,” na ningī akiuga atīrī, “Mwathani nīwe ūgaatūira andū ake ciira.” ³¹ Nī ūndū wa kūguoyohia mūno mūdū gūkūmbatwo nī Ngai ūrīa ūrī muoyo.

³² Ririkanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa mweyũmĩrĩrie mbaara nene rĩrĩa mwanariiragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyitanagĩra na arĩa meekagwo ũguo. ³⁴ Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa mohetwo njeera tha, na mũgetikagĩra gũtunywo indo cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra.

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio, mũtigate ũũmĩrĩru ũcio wanyu; nĩgũkorwo nĩũkamũrehere uumithio mũnene. ³⁶ Mwangĩrĩrwo nĩgũkirĩrĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kĩrĩa eeranĩire. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanini gaathira-rĩ, “Ūrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtũira.

³⁸ No mũndũ wakwa ũrĩa mũthingu agaathũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia. Na angĩgacooka na thuutha, ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithuĩ tũtirĩ a thiritũ ya arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thiritũ ya arĩa metĩkagia, makahonokio.

11

Wĩtikio

¹ Rĩu-rĩ, gwĩtikia nĩkũgĩa na ma ya maũndũ marĩa twĩrĩgĩrĩire, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magaathĩrĩrio.

³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothe yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo itiathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩire Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrio ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire ũira mwega nĩ gwĩtikira maruta make. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na rĩu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire.

⁵ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩheririo mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrio atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai. ⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wothe ũũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kiyoo iheo ciao.

⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Nuhu aamenyithirio ũhoroo wa maũndũ marĩa matoonekete-rĩ, nĩaakire thabina arĩ na wĩtigiri wa ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ũndũ wa gwĩtikia gwake nĩatuĩrĩire thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtikia.

⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩ bũrũri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũrĩa aathiiaga.

⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, agĩtuĩka mũtũũri bũrũri-inĩ wa kĩĩranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ũndũ ũmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kĩĩranĩro kũ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩrĩa mũthondeki na mwaki warĩo nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatindĩkĩte matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatuĩte atĩ Ūrĩa weranĩire kĩĩranĩro kũ aarĩ mwĩhokeku. ¹² Na nĩ ũndũ ũcio kuuma harĩ mũndũ ũyũ ũmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njiaroo nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũrĩa ũtangĩtarĩka ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũũrĩre marũmĩtie wĩtikio nginya rĩrĩa maakuire. Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga

maũndũ ta macio monanagia atĩ nĩ gwetha methaga bũrũri ũrĩa ũrĩ wao kũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciiragia ũhoro wa bũrũri ũrĩa moimĩte-rĩ, nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcooka kuo. ¹⁶ Handũ ha ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ũcio, naguo nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Ngai ndaconokaga gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩirie itũũra inene nĩ ũndũ wao.

¹⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atuĩke igongona. ũcio werĩrwo ciĩranĩro nĩahaarĩirie kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrite atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ¹⁹ Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no ariũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ũndũ ũcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩratha ũhoro wa matukũ mao ma thuutha.

²¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuhĩ gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akĩhooya Ngai enyitĩrĩire mũthĩgi wake.

²² Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia rĩakuhĩrĩria, nĩaririe ũhoro wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ũhoro ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ kuuma aaciarwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩire watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima nĩaregire gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. ²⁵ Nĩathuurire kũnyariiranĩrio hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhia ya ihinda inini. ²⁶ We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ũndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩria gũkaaheo kĩheo. ²⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩoimire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki; nĩakirĩrĩirie tondũ nĩoonire ũrĩa ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩarũmirie gĩathĩ kĩa Bathaka na ũhoro wa kũminjaminjanĩrio gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩirie Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩrĩa andũ a Misiri maageririe gwĩka ũguo, makĩrindanio nĩ maaĩ.

³⁰ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithiũrũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, mũmaraya ũrĩa wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩrio na andũ arĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ũhoro wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩmatoririe mothamaki, na magũka maũndũ ma kĩhooto, na makĩgwatĩra kĩrĩa kĩeranĩrwo; nao makĩhinga mĩrũũthi tũnua, ³⁴ na makĩhoria mwaki warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rũhiũ rwa njora; ũhinyaru wao wagarũrĩrwo ũgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ũcamba mbaara-inĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩriũkĩrio andũ ao arĩa maakuĩte, magĩcooka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo nĩgeetha makaariũkio magĩe na muoyo mwega makĩria. ³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrũrĩrio na makĩhũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩkio njeera. ³⁷ Nĩmahũrĩrwo na mahiga; o na magĩatũranio na thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora. Maathĩiaga mehumbĩte njũa cia ng'onda na cia mbũri, na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na

magekagwo ũuru; ³⁸ thĩ ndĩamaagĩrĩire. Moorũũraga werũ-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ.

³⁹ Andũ aya othe nĩmagathĩrĩirio nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wao, no gũtirĩ o na ũmwe wao wahingĩirio kĩranĩro kĩrĩa kĩeranĩrwo. ⁴⁰ Ngai nĩatũhaarĩirie ũndũ mweka makĩria nĩgeetha andũ acio matigatuuo aagĩrĩru ithuĩ tũtarĩ hamwe nao.

12

Ngai Nĩarũithagia Ciana Ciake

¹ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũrigiicĩirio nĩ aira aingĩ ũguo mahaana ta itu inenerĩ, nĩtwĩyaũrei kĩrĩa gĩothe gĩtũritũhĩire, o na wĩhia ũrĩa ũtũrigiicaga mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩrĩa tũgĩrwo mbere iitũ tũkirĩrĩrie. ² Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ũrĩa mwambĩrĩria na mũkinyanĩria wa gwĩtĩkia gwitũ, ũrĩa nĩ ũndũ wa gĩkeno kĩrĩa aigĩrwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũrania ũhoru wa ũcio wakĩrĩrĩrie ngarari nyingĩ ũguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge kana mũrwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mũkĩgiana na mehia-rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. ⁵ Na nĩmũriganĩrwo nĩ kiugo gĩa kũmũũmĩrĩria kĩrĩa kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ: “Mũrũ wakwa, ndũkahũthie irũithia rĩa Mwathani,

o na ndũkoorwo nĩ hinya hĩndĩ irĩa egũgũkũũma,

⁶ nĩgũkorwo Mwathani nĩarũithagia arĩa endete,

na akaherithia ũrĩa wothe etĩkĩrĩte atuĩke mwana wake.”

⁷ Inyuĩ kiragĩrĩriai mathĩna marĩ taarĩ irũithia; nĩgũkorwo Ngai aramwĩka ũguo ta mũrĩ ciana ciake. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mwana ũrĩkũ ũtarũithagio nĩ ithe? ⁸ Mũngĩkiaga kũrũithio (na gũtirĩ mũndũ ũtarũithagio), inyuĩ mũkĩrĩ ciana cia mũtumia wa njĩra, no ti ciana ciake. ⁹ Ningĩ-rĩ, ithuothe twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na mũciarĩre wa mwĩrĩ, arĩa maatũrũithagia na ithuĩ tũkamatĩia nĩ ũndũ wa ũguo. Tũkĩagĩrĩire kwĩnyihĩria atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũũre muoyo! ¹⁰ Maithe maitũ nĩmatũrũithirie gwa kahinda kanini o ta ũrĩa moonaga kwagĩrĩire; no Ngai atũrũithagia tũteithĩke, nĩguo tũgwatanĩre nake ũtheru wake. ¹¹ Gũtirĩ irũithia rĩonekaga rĩ rĩega ihinda-inĩ ta rĩu, tĩga rĩrĩ rĩa o ruo. No thuutha-inĩ-rĩ, nĩrĩciaraga magetha ma ũthingu na thayũ harĩ andũ arĩa merutaga narĩo.

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tambũrũkiai moko manyu marĩa macunjurĩte, na maru manyu marĩa maregeru nĩguo magĩe hinya. ¹³ “Rũngariai njĩra cia magũrũ manyu,” nĩgeetha ũrĩa ũthuaga ndakae kuonja, no nĩ kaba ahonio.

Gũkaanio kũrega Ngai

¹⁴ Mwĩrutanĩriei mũno gũikarania na andũ othe na thayũ, na gũtuĩka atheru; tondũ hatarĩ ũtheru-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũkoona Mwathani. ¹⁵ Menyererai gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkwaga gũkinyĩrwo nĩ Wega wa Ngai, na mũtigetĩkĩrie ũndũ mũũru ũhaana ta mũri wa mũtĩ mũrũrũ ũkũre thĩnĩ wanyu, ũcooke kũrehe thĩina na ũthaahie andũ aingĩ. ¹⁶ Tigĩrĩrai nĩmuona atĩ gũtirĩ o na ũmwe wanyu mũhũũri maraya, kana mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai ta Esaũ, ũrĩa wendirie igai rĩa ũrigithathi wake nĩ ũndũ wa irio cia irĩa rĩmwe. ¹⁷ Thuutha-inĩ, ta ũrĩa mũũĩ, hĩndĩ irĩa eendire kũgaya kĩrathimo gĩake, nĩaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke ga kwĩrira, o na gwatuĩka nĩacaririe kĩrathimo kũu na maithori.

¹⁸ Mũtiũkĩte kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩngĩhutio, na kĩrĩa kĩaakana mwaki; o kũu kĩrĩ na nduma, na gĩgathimba, o na kĩrĩ na kĩhuhũkanio; ¹⁹ ningĩ kũrĩa kũrĩ mũgambo wa coro, o na kana mũgambo waragia na ciugo iria arĩa maaciguire maathaithanire matikaheo ũhoru ũngĩ o na ũmwe, ²⁰ tondũ matingĩomĩrĩrie ũrĩa gwathanĩtwo, atĩrĩ;

“O na nyamũ ãngĩhutia kĩrĩma kũu, no nginya ãhũũrwo na mahiga ãkue.” ²¹ Handũ hau haarĩ na ãndũ wa kũguoyohia mũno, ãũ atĩ Musa nĩoigire atĩrĩ, “Nĩndĩrainaina mũno nĩ guoya.”

²² No inyuĩ mũũkĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, itũũra inene rĩa Ngai ũrĩa mũtũũra muoyo, na nĩrĩo Jerusalemu ya Igũrũ. Nĩmũũkĩte kũũngano-inĩ gĩa gĩkeno kĩrĩ araika ngiri na ngiri, ²³ kũrĩ kanitha wa marigithathi, arĩa marĩĩtwa mao maandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ. Mũũkĩte kũrĩ Ngai, ũrĩa mũtuĩri andũ othe ciira, na kũrĩ maroho ma andũ arĩa athingu matuĩkĩte akinyanĩru kũna, ²⁴ na kũrĩ Jesũ ũrĩa mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, o na kũrĩ thakame ĩrĩa yakũminjaminjanĩrio ĩrĩa yaragia kiugo kĩa gũkĩra thakame ya Habili.

²⁵ Menyererai mũtikarege ũrĩa ũkwaria. Angĩkorwo matiigana gwĩthara hĩndĩ ĩrĩa maaregire ũrĩa wamakaanagia arĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ tũtingĩkĩaga o makĩria gwĩthara, tũngĩkihutatĩra ũrĩa ũtũkaanagia arĩ igũrũ? ²⁶ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, mũgambo wake nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩire akoiga atĩrĩ, “Ihinda rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o narĩo.” ²⁷ Ciugo ici, “ihinda rĩngĩ,” ironania kweherio gwa kĩrĩa kĩngĩenyenyeka, nacio nĩ indo iria ciũmbĩtwo, nĩgeetha kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka gĩtũũre.

²⁸ Nĩ ãndũ ũcio tondũ tũramũkĩra ũthamaki ũtangĩenyenyeka-rĩ, nĩtũcookiei ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire, tũkĩmũtĩĩaga na tũkĩmwĩtigagĩra, ²⁹ nĩgũkorwo “Ngai witũ nĩ mwaki ũniinanaga.”

13

Gũthaithana gwa Kũrĩkĩrĩria

¹ Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ² Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ãndũ andũ amwe tondũ wa gwĩka ũguo maananyiita araika ũgeni matekũmenya. ³ Ririkanagai andũ arĩa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mũririkanage arĩa marathĩĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamaro.

⁴ ũhoro wa kũhikania nĩwagĩrĩrwo nĩgũtũĩo nĩ andũ othe, naguo ũrĩrĩ wa arĩa mahikanĩtie ndũgathaahio; nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũũri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mũteguĩkorokera mbeeca, na mũiganagwo nĩ kĩrĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria; na ndigagũtirika o narĩ.”

⁶ Nĩ ãndũ ũcio no tuuge tũũmĩrĩirie atĩrĩ, “Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingĩĩtigĩra. Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu arĩa maamũheire ũhoro wa Ngai. Cũranagai ũhoro wa maciaro ma mũkarĩre yao, na mwĩgerekanagie nao ũhoro-inĩ wa gwĩtikia kwao.

⁸ Jesũ Kristũ atũũraga atekũgarũrũka, ira, na ũmũthĩ, o na nginya tene.

⁹ Mũtikaheenagĩrĩrio nĩ mũthemba yothe ya morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya nĩ Wega wa Ngai, na ti na ãndũ wa kũrĩa irio cia magongona iria itagunaga arĩa macirĩaga. ¹⁰ Ithuĩ nĩ tũrĩ na kĩgongona kĩrĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ ĩyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ĩtuĩke ya kũhoroheria mehia, no mũrĩrĩ ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũũra. ¹² ũguo no taguo Jesũ aanyariĩrwo nja ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ ãndũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthĩ kũrĩ we kũu nja ya itũũra, tũkuuanĩire nake gĩconoko kĩrĩa we

aakuuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtirĩ na itũũra inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũthiĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgooca nĩ ũndũ wa Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũrĩa tuumbũraga rĩitwa rĩake. ¹⁶ Na mũtikanariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩrĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyiihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoru wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno, no ti mũrigo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamiri ciitũ itirĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mĩkarĩre mĩega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaitha mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcooka kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa ng'ondũ, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩinĩ witũ maũndũ marĩa mamũkenagia thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa makuhĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

¹ Nĩ nĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesũ Kristũ,

Ndĩramwandĩkĩra inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe:

Nĩndamũgeithia.

Mathũna na Magerio

² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ magerio ma mĩthemba mĩingĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ gĩkeno gĩtheri. ³ tondũ nĩmũũĩ atĩ kũgerio kwa wĩtĩkio wanyu kũrehaga gũkirĩrĩa. ⁴ Rekei gũkirĩrĩa kwanyu kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna na agima, mũtarĩ na ũndũ mwagĩte. ⁵ Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. ⁶ No rĩrĩa ekũhooya-rĩ, nĩahooe etĩkĩtie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũũgio. ⁷ Mũndũ ũcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwathani; ⁸ ũcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akindagĩria maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

⁹ Mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩrwo nĩ kwĩraha nĩ ũndũ nĩatũũgĩrĩtio. ¹⁰ No ũrĩa mũtongu nĩerahage nĩ ũndũ wa kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka. ¹¹ Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa gũcina narĩo rĩkahoochia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo gĩgaitĩka na ũthaka waguo ũkanangwo. ũguo no taguo mũndũ ũrĩa mũtongu akaahwererekera o akĩrutaga wĩra wake.

¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatoria magerio, nĩakaheo thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige atĩrĩ, “Ngai nĩarangeria.” Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ o na ũrĩkũ; ¹⁴ no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ merĩrĩa make mooru. ¹⁵ Namo merĩrĩa marĩkia kũgĩa nda, maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ, magaciara gĩkuũ.

¹⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno-rĩ, mũtikanahenio. ¹⁷ Kĩheo gĩothe kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩkũrũkĩte kuuma kũrĩ Ithe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga ta ciĩruru iria igarũrũkaga. ¹⁸ Nĩwe watũciarire nĩ kwenda na ũndũ wa ũhoro-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtuĩke ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gũthikĩrĩa na Gwĩka

¹⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ: O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩa, no ndakahiũhage kwaria o na kana kũrakara, ²⁰ nĩgũkorwo marakara ma mũndũ matirehaga mũtũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai endaga. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ehierai maũndũ mothe marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrie kũingĩha, na mwĩnyiihĩtie, mwĩtikĩre kiugo kĩrĩa kĩhaandĩtwo thĩnĩ wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia.

²² Mũtigatuĩke o a gũthikagĩrĩa kiugo tu, no tuĩkai a gwĩka ũrĩa kiugĩte, nĩguo mũtikeheenie inyuĩ ene. ²³ Mũndũ o wothe ũthikagĩrĩa kiugo no ndekaga ũrĩa kiugĩte-rĩ, ahaana ta mũndũ ũrĩa wĩroraga ũthiũ na gĩcicio, ²⁴ na thuutha wa kwĩrora, agethiĩra na akariganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ahaana. ²⁵ No mũndũ ũrĩa

ũroraga wega watho ũrĩa mũkinyanĩru kũna ũrĩa ũheanaga wĩyathi, na agathiĩ na mbere gwĩka ũguo, atekũriganĩrwo nĩ ũrĩa aigũite no akawĩkaga-rĩ, ũcio nĩarĩrathimagĩrwo maũndũ marĩa ekaga.

²⁶ Mũndũ o wothe angĩtua mũndũ wa ndini no aremwo nĩ gwatha rūrĩmĩ rwake-rĩ, mũndũ ũcio nĩ kwĩheenia eheenagia, na ũndini wake nĩ wa tũhũ. ²⁷ Ũndini ũrĩa Ngai Ithe witũ etĩkagĩra atĩ nĩ mũtheru na ndũrĩ na mahĩtia nĩ ũyũ: nĩ kũroraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hĩndĩ ĩrĩa marĩ mathĩina-inĩ mao, na ningĩ mũndũ etheemage ndagathũkio nĩ maũndũ ma gũkũ thĩ.

2

Kũgirio Gũthuurania Andũ

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta etĩkia thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ũrĩa ũrĩ riiri-rĩ, tigagai gũthutũkanagia andũ nĩ ũndũ wa maũthĩ mao. ² Tondũ-rĩ, ĩ hihi kũngĩũka mũndũ kĩũngano-inĩ kĩanyu ekĩrĩte gĩcũhĩ gĩa thahabu na nguo njega, na gũũke mũndũ mũthĩni ũtehumbĩte nguo njega-rĩ, ³ na inyuĩ mũhe ũcio wĩhumbĩte nguo njega gĩtĩo, mũmwĩre atĩrĩ, “Haha harĩ na gĩtĩ kĩega gĩa gũikarĩra,” no mwĩre mũndũ ũcio mũthĩni atĩrĩ, “Wee rūgama harĩa,” kana, “Ikara haha magũrũ-inĩ makwa,” ⁴ githĩ mũtiagĩthutũkania inyuĩ ene, na mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria mooru?

⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, ta thikĩrĩriai: Githĩ Ngai ndathuurĩte arĩa monagwo marĩ athĩni gũkũ thĩ nĩguo matuĩke itonga ũhoroinĩ wa wĩtĩkio na magaĩrwo ũthamaki ũrĩa erĩre arĩa mamwendete? ⁶ No inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩni. Githĩ ti itonga imũhinyagĩrĩria? Githĩ ti o mamũtwaraga igooti-inĩ na hinya? ⁷ Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩitwa rĩrĩa rĩrĩ gĩtĩo, o rĩu rĩa ũrĩa mũrĩ ake?

⁸ Angĩkorwo nĩmũhingagia watho ũrĩa mũtue nĩ mũthamaki ũrĩa wandĩkĩtwo Maandĩko-inĩ atĩrĩ, “Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene,” nĩmwĩkaga wega. ⁹ No angĩkorwo mũtĩagĩra andũ maũthĩ-rĩ, nĩ kwĩhia mwĩhagia na mũrĩ atuĩre nĩ watho atĩ mũrĩ aagarari watho. ¹⁰ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhingagia watho wothe, no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka guo, mũndũ ũcio nĩagararĩte watho wothe. ¹¹ Tondũ ũrĩa woigire atĩ, “Ndũkanatharanie,” nowe woigire atĩ, “Ndũkanoragane.” Rĩu-rĩ, ũngĩaga gũtharania no ũragane-rĩ, wee nĩũtuĩkĩte mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwĩkage maũndũ manyu o ta mũrĩ arĩa magaatuĩrwo ciira nĩ watho ũrĩa ũheanaga wĩyathi, ¹³ tondũ mũndũ ũrĩa ũtuanĩire ciira atekũiguanĩra tha-rĩ, ũcio nake agaatuĩrwo ciira atekũiguĩrwo tha. Nacio tha nĩtooragia ũtuanĩri wa ciira!

Wĩtĩkio na Cĩiko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ mũndũ angiuga atĩ arĩ na wĩtĩkio, no ndarĩ na ciĩko? Wĩtĩkio ũcio wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mũrũ wa Ithe witũ kana mwarĩ wa Ithe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio cia kũrĩa o mũthenya, ¹⁶ nake ũmwe wanyu amwĩre atĩrĩ, “Thĩ na wega; gĩa na ũrugarĩ na ũrĩe wega,” no ndarĩ ũndũ aamũteithia nague mabataro-inĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, ũndũ ũcio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? ¹⁷ ũguo no taguo wĩtĩkio mũtheri ũtarĩ na ciĩko ũhaana, nĩ mũkuũ guo mwene.

¹⁸ No mũndũ no oige atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ na wĩtĩkio; na nĩ ndĩ na ciĩko.”

Nyonia wĩtĩkio waku ũrĩa ũtarĩ na ciĩko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtĩkio wakwa na ũndũ wa ũrĩa njĩkaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtĩkĩtie atĩ Ngai no ũmwe. ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtĩkĩtie ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ũira ũrakĩenda wa kuonania atĩ wĩtĩkio ũtarĩ na ciĩko nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ Iburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa

eekire rĩria aarutire mũriũ Isaaka kĩgongona-inĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ wĩtikio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciĩko ciake, nague wĩtikio wake ũgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ ũndũ wa ciĩko icio ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, “Iburahĩmu agĩtikia Ngai, nakuo gwĩtikia kũu gũgĩtũma atuuo mũthingu,” nake agĩtuo mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũria ekaga, no ti ũndũ wa wĩtikio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ũria warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ ndaatuirwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũria eekire hĩndĩ ĩria aanyiitire athigaani arĩa ũgeni na akĩmooneneria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ũria mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtikio ũtarĩ ciĩko ũrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtuĩka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutanaga nĩtũgaatuĩrwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩinĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ũcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũriĩra mwĩrĩ wake wothe.

³ Hĩndĩ ĩria tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. ⁴ Ningĩ ta rorai ũhoru wa marikabu ũrĩ ta kĩonereria. O na gũtuĩka nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũria mũtwarithia wacio ekwenda gũciroria. ⁵ ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kĩnga kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciĩriei ũria mũtitũ mũnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrĩte mĩthemba yothe ya maũndũ wa waganu thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wothe, rũkagwatia mwaki mũtũũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩria inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ, ⁸ no gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhota kũhooreria rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũuru gĩtangĩkindĩria na rũiyũrĩtwo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũguo tiguu kwagĩrĩre gũtuĩka. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba ĩrĩ ya ũũgĩ

¹³ Thĩinĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mũtũũrĩre wake mwega, na ciĩko ciĩkĩitwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũria kuumanaga na ũũgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mũtũũragia ũiru na ũhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mũtikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana mũtuĩke a gũkaana ũhoru wa ma. ¹⁵ “ũũgĩ” ta ũcio tiguu ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩiroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ũiru na ũhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciĩko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũria uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũrĩtwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ

ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩĩ gītũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thĩinĩ wanyu? Githĩ itiumaga merirĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thĩinĩ wanyu? ² Mwĩriragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Ningĩ mũuraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakĩaga kuona kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ irĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩrĩa mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai.

⁵ Kana mũgwĩciiria Maandĩko maaragia ũhoru ũtarĩ na gītũmi, atĩ roho ũrĩa Ngai aatũmire ũtũurage thĩinĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gītũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩi

no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩriai Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambei moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ.* ⁹ Iguai kĩahe, mũcaka, na mũgirĩke. Garũrai mĩtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩanyu kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩahe. ¹⁰ Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ũrĩa wothe waragia ũhoru wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra ciira. Hĩndĩ irĩa ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũrĩa ũrĩ na ũhoĩ wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

¹³ Rũu ta thikĩrĩriai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ũmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũikare kuo mwaka ũmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.”

¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiũũ ũrĩa gũgaatuĩka rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩrĩa kĩonekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ.” ¹⁶ No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ũcio wothe nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wothe ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩria

¹ Rũu ta thikĩrĩriai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgirĩke tondũ wa mathĩina marĩa maramũkora. ² ũtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ memenyi.*

³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte

* **4:8** Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kũroho (Thaam 30:17-21). * **5:2** Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra ĩmwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

na inyuĩ, na nĩikũrĩa mĩrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩigĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩa. ⁴ Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregire kũrĩa aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩire mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkinyĩire matũ ma Mwathani Mwene hinya wothe. ⁵ Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mĩago na mũgĩkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkirĩrĩa Mathũna-inĩ

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kiragĩrĩrai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩa mĩgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakĩrĩrĩa nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kirĩrĩrai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekirwo, o acio maaragia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, naguo ũhoro ũcio ũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩa rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũrĩa mũũĩ, acio maakĩrĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoro wa gũkirĩrĩa kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtuĩ na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “Ĩ” nĩtuĩke ĩ, na mwoiga “Aca” nĩtuĩke aca, nĩguo mũtikae gũtuĩrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtĩkio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu wonete ũũru? ũcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete? ũcio nĩaine nyĩmbo cia kũgocoo. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu mũrũaru? ũcio nĩete athuuri a kanitha mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtĩkio nĩ megũtũma mũndũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu. ¹⁸ Nĩngĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ igĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoro-inĩ wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ niĩ Petero, mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamũrĩire, na mūtũũrĩte mũrĩ ageni gũkũ thĩ, na mũkahurunjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kũringana na ũrĩa Ngai Ithe aamũmenyete o mbere, na akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkagĩre Jesũ Kristũ, na mũminjaminjĩrio thakame yake:

Wega na thayũ iromũingĩhĩra.

Ngai kũgoocwo nĩ ũndũ wa Kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ Kristũ aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩrĩa rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ, ⁵ o inyuĩ mũgitĩirwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, o nginya hĩndĩ ĩrĩa ũhonokio ũgooka ũrĩa ũhaarĩrio gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ũhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwatũika rĩu nĩmũiguithĩtio kĩa kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mĩthemba yothe. ⁷ Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtĩkio wanyu woneke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, ĩrĩa ĩthiraga o na yakorwo ĩtheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeye atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgococi, na riiri, na gĩtĩio hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũmwendete o na gũtuũka mũtirĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtĩkia o na gũtuũka rĩu mũtiramuona, na mũkaiyũrwo nĩ gĩkeno gĩtangĩheanĩka ũhoru wakĩo, o kĩrĩa kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũrĩa mũtanyaga kuona nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wanyu, na nĩguo ũhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ũhoru ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ũhoru wa wega wa Ngai ũrĩa warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kĩyo, na makaũtuĩria na ũmenyereri mũnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ ĩrĩkũ Roho wa Kristũ ũrĩa warĩ thĩnĩ wao orotaga rĩrĩa aarathaga ũhoru wa kũnyariĩrĩka gwa Kristũ na riiri ũrĩa ũkaarũmĩrĩra. ¹² Nao nĩmaguũrĩrio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ ĩrĩa maaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjĩrie Ũhoru-ũrĩa-Mwega na ũndũ wa Roho Mũtheru ũrĩa watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo araike meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩhaarĩrie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩrigagĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; na mũige kĩrĩgĩrĩro kĩanyu biũ harĩ wega ũrĩa mũkaaheo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwathĩka, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ ĩrĩa mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ũrĩa wamwĩtire nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Tuĩkai atheru, tondũ o na niĩ ndĩ mũtheru."

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ũrĩa ũtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ, gĩkaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũikarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ atĩ rĩrĩa mwakũũrirwo mũtigane na mūtũũrĩre wa tũhũ ũrĩa mwatigĩirwo nĩ

maithe manyu-rĩ, ti indo iria ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrirwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrirwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũrĩa wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ ĩtanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩria nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtĩkĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtĩkio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra ũhoru ũrĩa wa ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a Ithe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũticarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ ĩrĩa ĩbuthaga, no nĩ ĩrĩa ĩtarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũraga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ,

“Andũ othe mahaana ta nyeki,

na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda;

nyeki nĩhoohaga, namo mahũa magaitĩka,

²⁵ no kiugo kĩa Mwathani gĩtũũraga nginya tene.”

Na kiugo kĩu nĩkĩo mwahunjĩrio.

2

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai rũmena ruothe na maheeni mothe, na ũhinga, na ũiru, na gũcambania o guothe. ² Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩriragĩrie iria rĩrĩa rĩega rĩa kĩiroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu, ³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mwega.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ũkai kũrĩ we, o ũcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kĩiroho, na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kĩiroho marĩa mangĩtĩkĩrika nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ. ⁶ Nĩgũkorwo Maandĩko moigĩte atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga Zayuni,

ihiga ithuure rĩa koine na rĩa goro,

na mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete

ndagaaconorĩthio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie, ihiga rĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetĩkĩtie,

“Ihiga rĩrĩa aaki maaregire

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine,”

⁸ na ningĩ atĩrĩ,

“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,

na rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwathĩkĩra ũhoru, na noguo maathĩrĩrio.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgooci wa ũcio wamwĩtĩre muume nduma-inĩ mũtoonye ũtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ kĩene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaitha mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩrigagĩrĩrie merĩrĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu.

¹² Tũũragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooi Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkĩte ũũru, meonagĩre ciiko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ũrĩa agooka.

Gwathikira Aathani na Anene

¹³ Nĩ ũndũ wa Mwathani-rĩ, athikagĩrai wathani o wothe ũrĩa ũheanĩtwo thĩinĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ ya andũ arĩa matarĩ ũndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mũtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩra waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mũndũ o wothe gĩtĩio kĩrĩa kĩmwagĩrĩire: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etĩkia, na mwĩtigagĩre Ngai, o na mũtĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athikagĩrai anene anyu na mũmatĩage mũno, na to arĩa ega na maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mũndũ angĩkirĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooto tondũ wa kũmenya ũrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ũngĩhũũrwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ Ũndũ ũyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makinya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,

o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto. ²⁴ We mwene nĩakuire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mũtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ũhoru-inĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mĩtũnda ĩrĩa aahũũrwo nĩyo ĩtũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondu itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo yanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwathikagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetikĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu ya ũthingu na ya gĩtĩio. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, gemagiai mũndũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩinĩ, na ũgemu ũrĩa ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwathikagĩra athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ũrĩa waathikagĩra Iburahĩmu na akamwĩtaga mwathi wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngĩka ũrĩa kwagĩrĩire mũtegwĩtigĩra.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwagĩrĩrwo nĩgũtũũrania na atumia anyu na njĩra ya ũũgĩ, mũkĩmatĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matĩrĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. Īkagai ũguo nĩguo gũtikagĩe ũndũ ũngĩgirĩrĩria mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa gwĩka Wegu

⁸ Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra inyuothe atĩrĩ, mũtũũranagie mũiguanĩte mũndũ na ũrĩa ũngĩ; mũiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mũtuĩke ataana, na mũkarage mwĩnyihĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana

kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathimanage, tondũ ũguo nĩguo mwetĩirwo, nĩgeetha mũkaagaĩrwo kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,

“Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩenda gũtũũra muoyo
na one matukũ mega,

no nginya arigĩrĩrie rũrĩmĩ rwake kwaria ũũru,
na mĩromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarũrũke atige gwĩka ũũru, na ekage o wega;
no nginya acaragie thayũ na aũthingatage.

¹² Nĩgũkorwo maitho ma Mwathani maikaraga macũthĩrĩrie andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikagĩrĩria mahooya mao,

no andũ arĩa mekaga ũũru, ũthiũ wa Mwathani nĩkũmookĩrĩra ũmookagĩrĩra.”

¹³ Atĩrĩrĩ, nũ ũngĩmwĩka ũũru mũngĩkorwo mũrĩ na kĩyo gĩa gwĩka wega? ¹⁴ No rĩrĩ, o na mũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũrĩa kwagĩrĩre-rĩ, inyuĩ mũrĩ arathime. “Tigagai gwĩtigĩra maũndũ marĩa metigagĩra; mũtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inĩ cianyu-rĩ, mwĩyamũrĩrei Kristũ atuĩke Mwathani. Ikaragai mwĩhaarĩrie hĩndĩ ciothe gũcookeria mũndũ wothe ũrĩa ũngĩmũũria gĩtũmi gĩa kĩirĩgĩrĩro kĩrĩa mũrĩ nakĩo. No ikagai ũguo mũrĩ na ũhooreri na gĩtĩo, ¹⁶ mũrĩ na thamiri ĩtegwĩcuuka, nĩgeetha arĩa macambagia mũtugo yanyu mĩega tondũ mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ, maconokage nĩ ũndũ wa gĩcambanio kũ kĩa. ¹⁷ Nĩ kaba kũnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega, angĩkorwo nĩ kwenda kwa Ngai, handũ ha kũnyariirwo nĩ gwĩka ũũru. ¹⁸ Tondũ Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda o rĩmwe rĩa kũigana, ũrĩa mũthingu agĩkua nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ athingu, nĩguo atũtware kũrĩ Ngai. Ooragirwo arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, no ha ũhoru wa Roho, agĩcookio muoyo, ¹⁹ agĩthiĩ arĩ na muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho marĩa maarĩ njeera, ²⁰ marĩa maaremete kuuma o tene rĩrĩa Ngai aatũire etereire akirĩrĩrie matukũ-inĩ ma Nuhu, rĩrĩa thabina yaakagwo. Thĩinĩ wayo haarĩ o andũ anini, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokirio maaĩ-inĩ, ²¹ namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya ũbatithio ũrĩa o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoru wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri ĩtarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ, ²² ũrĩa wathiire igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, nao araika, na aathani, o na maahinya magatuĩka ma gwathagwo nĩwe.

4

Gũtũũrĩa Ngai

¹ Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na inyuĩ kũhotorei mũrĩ na meciiria o ta macio aarĩ namo, tondũ mũndũ ũrĩa ũrĩkĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ nĩatiganĩte na mehia. ² Nĩ ũndũ wa ũguo, mũtũũrĩre wake ũrĩa ũtigarĩte wa gũtũũra gũkũ thĩ ndarĩtũũraga nĩguo ahingagie merirĩria mooru ma mwĩrĩ, no arĩtũũraga nĩguo ekage ũrĩa Ngai endaga. ³ Tondũ nĩmũtũũrĩte ihinda rĩa kũigana mũngĩkaga maũndũ marĩa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai mendaga gwĩka, namo nĩ ta mũtũũrĩre ya ũũra-thoni, na merirĩria mooru ma mwĩrĩ, na ũrĩũ, na gũthiia maruga-inĩ ma waganu, o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njoohi, o na mũhooere ũrĩ thaahu wa kũhooya mĩhianano. ⁴ Nao andũ acio nĩmagegaga mona atĩ mũtiranyiiitanĩra nao hĩndĩ ĩrĩa marakĩrĩrĩria ũmaramari-inĩ ũcio wao, nao magakĩmũcambagia. ⁵ Nao no nginya makaahena ũhoru wa maũndũ mao kũrĩ ũrĩa wĩhaarĩrie gũtũũra ciira arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁶ Nĩgũkorwo gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ũhoru-ũrĩa-Mwega ũhunjĩrio o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha ũhoru wa mwĩrĩ magaatũrwo ciira o ta ũrĩa andũ arĩa angĩ magaatũrwo, no ha ũhoru wa roho matũũre muoyo o ta ũrĩa Ngai atũũraga.

⁷ Ithiriro rĩa maũndũ mothe nĩrĩkuhĩrĩrie. Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mũrĩ na ũũgĩ wa ngoro, na mũikarage mũterigĩtwo nĩguo mũhotage kũhooya. ⁸ Ningĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai mwendaine mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ wendani nĩũhumbagĩra mehia maingĩ. ⁹ Ningĩ mūtuganage mũtekũnuguna. ¹⁰ O mũndũ nĩ ahũthĩre kĩheo o gĩothe kĩrĩa amũkĩrite nĩguo atungatagĩre andũ arĩa angĩ, arĩ ta mũramati mwĩhokeku wa wega wa Ngai wa mĩthemba mĩngĩ. ¹¹ Mũndũ o wothe angĩkorwo akĩaria-rĩ, nĩarie taarĩ mũndũ ũkũheana ciugo cia Ngai. Nake mũndũ o wothe angĩkorwo agĩtungata-rĩ, nĩatungate na hinya ũrĩa ũheanagwo nĩ Ngai, nĩgeetha Ngai agoocagwo maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wa Jesũ Kristũ. Nake nĩwe ũgũtũura arĩ na riiri na hinya nginya tene na tene. Amen.

Kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Gũtuĩka Mũkristiano

¹² Arata akwa nyenda mũno, mũtikagegio nĩ magerio marĩa mũranyariirwo namo, taarĩ ũndũ mũgeni ũrekĩka thĩinĩ wanyu. ¹³ No kenagai nĩgũkorwo nĩ mũgwatanĩire thĩinĩ wa kũnyariirũka gwa Kristũ, nĩgeetha mũkaiyũrĩrwo nĩ gĩkeno hĩndĩ irĩa riiri wake ũkaaguũranĩrio. ¹⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũngĩrumwo nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Kristũ, nĩ ũndũ Roho ũrĩa ũrĩ na riiri, o we Roho wa Ngai, arĩ igũrũ rĩanyu. ¹⁵ Mũndũ wanyu ndakananyariirwo ta mũũragani, kana mũici, kana mũgeri ngero ĩngĩ o yothe, o na kana ta mũndũ ũrĩa wĩtoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, mũndũ angĩnyariirwo tondũ wa gũtuĩka Mũkristiano-rĩ, ndakanaconoke, no nĩagooce Ngai tondũ nĩaheetwo rĩitwa rĩu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu ciira wambĩrĩrie gũtuĩrwo andũ a nyũmba ya Ngai; na angĩkorwo ũkwambĩrĩria na ithuĩ-rĩ, gũgaagĩtuĩka atĩa harĩ arĩa mataathĩkagĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rĩrĩ,

“Angĩkorwo nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũndũ ũrĩa mũthingu kũhonoka-rĩ, nãguo ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtetĩkĩtie Ngai na ũrĩa mwĩhia ũgaakĩhaana atĩa?”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ arĩa manyariirũkaga kũringana na ũrĩa Ngai endete, nĩmaheane mĩoyo yao kũrĩ Mũũmbi wao ũrĩa wa kwĩhokeka, na mathiĩ na mbere gwĩkaga maũndũ mega.

5

Ũhoru kũrĩ Athuuri na Aanake

¹ Ndĩ na ũhoru ngwenda gũthaitha athuuri a Kanitha arĩa marĩ hamwe na inyuĩ, ndĩ mũthuuri wa Kanitha o tao, na ndĩ mũira wa kũnyariirwo gwa Kristũ, o na ndĩ ũmwe wa gũkaagaĩrwo riiri ũrĩa ũkaaguũranĩrio: ² Atĩrĩrĩ, tuĩkai arĩithi a rũũru rwa Ngai rũrĩa mwĩhokeirwo, mũgĩtungataga mũrĩ arori, na ti tondũ wa kũringĩrĩrio, no nĩ ũndũ wa kwĩyendera, o ta ũrĩa Ngai endaga mũtuĩke; mũtegũkorokera mbeeca, no mũtungatage mũrĩ na kĩyo mũno; ³ mũtigetue anene a andũ arĩa mwĩhokeirwo, no mũtuĩke cionereria njega kũrĩ rũũru rũu. ⁴ Na hĩndĩ irĩa Mũrĩithi Ũrĩa Mũnene akaaguũranĩrio-rĩ, nĩmũkaheo thũmbĩ ya riiri irĩa ĩtagatheũka o na rĩ.

⁵ O ũguo no taguo o na inyuĩ aanake mwagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra andũ arĩa akũrũ. Inyuĩ othe-rĩ, ikaragai mwĩnyiihanĩrie mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ-rĩ, “Ngai nĩareganaga na arĩa etĩi

no arĩa menyiihagia nĩamaheaga wega wake.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagiei, mũrĩ guoko-inĩ kwa Ngai kũrĩa kũrĩ hinya, nĩguo akaamũtũũgĩria hĩndĩ irĩa njagĩrĩru yakinya. ⁷ Na mũmũrekagĩrĩrie maũndũ manyu mothe marĩa mamũtangaga, tondũ nĩwe ũmũrũmbũyagia.

⁸ Ikaragai mwĩguĩte na mwĩhũgaga. Tondũ-rĩ, thũ yanyu mũcukani ĩcangacangaga ta mũrũũthi ũkũrarama ũgĩcaria mũndũ wa gũtambuura. ⁹ No rĩrĩ,

mũmwĩtirie, mwĩhaandĩte wega thĩinĩ wa wĩtĩkio, tondũ nĩmũmenyete atĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu gũkũ thĩ guothe maranyariirĩka o ta inyuĩ.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ũrĩa wamwĩtire riiri-inĩ wake wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ, we mwene nĩakamũcookereria, na amwĩkĩre hinya, na amũtue arũmu na mũtangĩenyenyeka, thuutha wa kũnyariirĩka kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ũrotuĩka wake tene na tene. Amen.

Ngeithi cia Mũthia

¹² Ndamwandĩkĩra marũa maya makuhĩ ndeithĩtio nĩ Silivano, ũrĩa nduaga mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku, nĩguo ndĩmũmĩrĩrie, na heane ũira na ma atĩ ũhoro ũyũ nĩguo wega wa Ngai ũrĩa wa ma. Mwĩhaandei wega thĩinĩ wago.

¹³ Kanitha ũrĩa ũrĩ gũkũ Babuloni, ũrĩa ũthuurĩtwo hamwe na inyuĩ, nĩwamũgeithia, o nake mũrũ wakwa Mariko nĩamũgeithia. ¹⁴ Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi cia kĩmumunyano iria cia wendo.

Thayũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe arĩa mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mūtūmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa mūrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtĩkio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

² Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kũrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gĩtũũra muoyo na twĩamũrĩire Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwatanagĩre nake mūtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merirĩria mooru.

⁵ Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu kĩũmbe, kĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtĩkio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ũmenyo; ⁶ naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgirĩrĩria merirĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkirĩrĩria; nakuo gũkirĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoru wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mūtumumu, na nĩariganĩrwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, ikagĩrai kĩyo makĩria nĩguo mūtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩka maũndũ macio-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũa, ¹¹ na nĩmũgetĩkĩrio na ũtugi mũtoonye thĩnĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ūrathi wa Maandĩko Matheru

¹² Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũririkanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩnĩ wa ũhoru wa ma ũrĩa mũrĩ naguo. ¹³ Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩire ndĩmũririkanagie maũndũ maya hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra thĩnĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũĩ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩaũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonirie. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũririkana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa twamũmenyithirie ũhoru wa hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthĩrĩre ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maitho maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩaheirwo gĩtũo na riiri kuuma kũrĩ Ngai Ithe, hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ Ūrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ũndũ wake." ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩire mũgambo ũcio ũkiuma igũrũ hĩndĩ ĩrĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru.

¹⁹ Na ningĩ ũhoru ũrĩa warathirwo nĩ anabii ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngĩũthikĩrĩa, ũhaana ta ũtheri ũkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkĩe nayo njata ya rũciinĩ ikenge ngoro-inĩ cianyu. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no nginya mũmenye atĩ gũtirĩ ũhoru wanarathwo Maandĩko-inĩ Matheru ũngĩtaũrwo nĩ mũnabii na ũtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kĩhumo kĩa ũnabii gĩtioimanire na kwenda kwa mũndũ, no andũ nĩmaririe ũhoru uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho Mũtheru aamatongoririe.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa wamagũrire, na nĩ ũndũ ũcio, merehere kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthiire yao ya ũũra-thoni na matũme njĩra ĩrĩa ya ma ĩcambio. ³ Ningĩ nĩ ũndũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Itũiro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araike arĩa mehirie tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-inĩ ma nduma maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩre thĩ ya tene tha hĩndĩ ĩrĩa aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu, ũrĩa warĩ mũhunja wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩre matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na ũndũ wa kũmacina magĩtuĩka mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ũrĩa gũgaatuĩka kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩa nĩ mũtũũrĩre ya ũũra-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ ciĩko cia waganu iria oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoi kũhonokia andũ arĩa meamũrĩre Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ũkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merirĩria mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na makanyarara wathani o wothe.

Andũ acio nĩ ndũrika na nĩ etĩi na matiĩtigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na gũtuĩka araike nĩ marĩ hinya na ũhoti makĩria, matirumaga ciũmbe icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooi. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ũũru na ũũru kũringana na ũrĩa matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩio mũthenya barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ũũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩanĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maitho maiyũrĩte ũtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩria andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ũkoroku, na nĩ rũciaro rũrume! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra ĩrĩa nũngarũ makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori, ũrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ũũru. ¹⁶ No nĩakũũmirwo nĩ ndigiri, nyamũ ĩtaaragia, nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru, ĩkĩaria na mũgambo wa mũndũ, na ĩkĩrĩra ũgũrũki wa mũnabii ũcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kĩhuhũkanio. Nao no nduma nene makĩria metereirio. ¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ na cia mwĩtĩio, makaguucagĩrĩria na merirĩria mao mooru ma mwĩrĩ o na ũũra-thoni

andũ arĩa marethara moime thĩinĩ wa arĩa matũũraga mahĩtagia. ¹⁹ Mameeragĩra gũkũũrwo ũkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ũhoru wa kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya ũndũ ũrĩa wothe ũmwathaga. ²⁰ Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mũtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ũgaakorwo ũrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. ²¹ Nĩ kaba matangiamenyete njĩra ya ũthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ũrĩa mũtheru maatigĩrwo. ²² ũhoru ũcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: “Nguĩ ĩcookagĩrĩa matahĩko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio ĩcookaga ĩgathiĩ kwĩgaragara mũtondo-inĩ.”

3

Mũthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩinĩ wamo meerĩ ndĩmaandĩkĩte marĩ ma kũmũrĩrĩkania mwarahũke mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. ² Nĩngwenda mũrĩrĩkane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru. ⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, “Gũũka gwake kũrĩa eeranĩre gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiiga na mbere o ta ũrĩa maatarĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.” ⁵ No nĩmeriganĩirie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũrĩa igũrũ nĩ kwagũire, nayo thĩ ĩkĩũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanirie thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Ningĩ nĩ ũndũ wa kiugo o ro kũ, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ũmwe no ta mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ũmwe. ⁹ Mwathani ndagondagĩrĩa kũhingia ciĩranĩro ciake, ta ũrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩa. We nĩamũkiragĩrĩa, tondũ ndendaga mũndũ o na ũmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta mũici. Mũthenya ũcio-rĩ, igũrũ nĩrĩkabuĩria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igũrũ nĩikaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩigacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra ĩyo-rĩ, inyuĩ mũkĩagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ? Inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩgũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩra Ngai, ¹² mũgĩtanayaga na mũkĩrĩragĩria mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, igũrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ũrĩa eeranĩre-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ũthingu.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩre ũndũ ũyũ-rĩ, kĩrutanĩriei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandĩkĩire arĩ na ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandĩkĩte o ũhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa

andũ arĩa matooi na arĩa matakindagĩria mogomagia, o ta ũrĩa mogomagia Maandĩko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ũhoro-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩra watho.

¹⁸ No rĩrĩ, thiĩ na mbere gũkũra thiĩnĩ wa wega na ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũũra arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Ameni.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoru ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūrĩa tũiguĩte, na ūrĩa tuonete na maitho maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoru ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoru wa muoyo wa tene na tene, ūrĩa watũire na Ithe witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩe ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandĩkĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ kũiganĩre.

Gũthiĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũiguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩinĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiiga na mĩthiĩre ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, nago ūhoru wa ma ndũtũũraga thĩinĩ witũ. ⁷ No tũngĩthiĩ na ūtheri, o ta ūrĩa we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, nago ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegũtũrekeru mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtiĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, nago ūhoru wake ndũrĩ na handũ thĩinĩ witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angĩthia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciĩrĩrĩri harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūrĩa Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũũĩ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩrĩ, “Nĩndĩmũũĩ,” no ndekaga ūrĩa aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ wake. ⁵ No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶ Ūrĩa wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athiĩ na mĩthiĩre ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra, no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra; nago ūhoru wa ma warĩo wonekaga thĩinĩ wake na thĩinĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, nago ūtheri ūrĩa wa ma nĩũrĩkĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūrĩa wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ūtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūrĩa wothe ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiiga na nduma; ndamenyaga kũrĩa arathiĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩaambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,
tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩaambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ mũrĩ na hinya,
nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũũraga thĩinĩ wanyu,
na nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Mũtikende Thĩ

¹⁵ Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa thĩ. Mũndũ o na ũ angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo wa Ithe witũ ndũrĩ thĩinĩ wake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ũndũ o wothe ũrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merirĩria ma mwĩrĩ, na merirĩria ma maitho make, na mwĩraho wa kĩria arĩ nakĩo na ũrĩa ekaga: maũndũ macio matiumanĩte na Ithe witũ, no moimanĩte na thĩ. ¹⁷ Thĩ na merirĩria mayo nĩithiraga, no mũndũ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Ngai endaga atũũraga nginya tene.

Kwĩmenyerera Mũmena-Kristũ

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rĩrĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o ta ũrĩa mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete atĩ rĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria. ¹⁹ Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithuĩ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩaikarire hamwe na ithuĩ; no gũthĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ũmwe wao warĩ witũ.

²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ ũrĩa Mũtheru, na inyuĩ inyuothe nĩmũũĩ ũhoru wa ma. ²¹ Ndĩramwandĩkĩra tondũ mũtiũĩ ũhoru wa ma, no ngũmwandĩkĩra tondũ nĩmũũĩ ũhoru wa ma, na tondũ gũtirĩ ũhoru wa maheeni uumanaga na ũhoru wa ma. ²² Nũũ ũkĩrĩ mũheenanania? Nĩ mũndũ ũrĩa ũkaanaga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. Mũndũ ta ũcio nĩwe mũmena-Kristũ: mũndũ ũcio nĩakaanaga Ithe o na Mũriũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ũkaanaga Mũriũ ũkĩrĩ na Ithe witũ; ũrĩa wothe uumbũraga Mũriũ arĩ na Ithe o nake.

²⁴ Mwĩmenyererei nĩguo ũndũ ũrĩa mũrĩkĩtie kũigua kuuma o kĩaambĩrĩria ũikarage thĩinĩ wanyu. ũndũ ũcio ũngũikara thĩinĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩkaraga thĩinĩ wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩinĩ wa Ithe. ²⁵ Na ũndũ ũyũ nĩguo atwĩrĩire: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya makoniĩ ũhoru wa andũ arĩa marageria kũmũhĩtithia. ²⁷ Na inyuĩ-rĩ, maguta marĩa mwahakirwo nĩwe-rĩ, megũtũũra thĩinĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ũ wa kũmũruta ũhoru. No rĩrĩ, o ta ũrĩa ihaka rĩake rĩa maguta rĩmũrutaga ũhoru wa maũndũ mothe, na o ta ũrĩa rĩrĩ rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ũrĩa rĩmũrutĩite-rĩ, tũũrai thĩinĩ wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rĩu, inyuĩ twana twakwa nyendete, kĩrĩrĩriai gũikara thĩinĩ wake nĩgeetha rĩrĩa akoonithanio tũgaakorwo tũrĩ na ũũmĩrĩru na tũtegũconoka mbere yake hĩndĩ ĩrĩa agooka.

²⁹ Angĩkorwo nĩmũũĩ atĩ we nĩ mũthingu, kĩmenyei atĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩire nĩaciarĩtwo nĩwe.

3

¹ Onei ūrĩa wendo ūnenehete, ūrĩa Ithe witũ atwendete naguo, atĩ twĩtagwo ciana cia Ngai! Na ūguo nĩguo tũrĩ! Gĩtũmi kĩa andũ a thĩ mage gũtũmenya nĩ ūndũ o nake matiamũmenyire. ² Arata akwa endwa, rĩu ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai, no gũtirĩ kũramenyithanio ūrĩa tũgaatuĩka thuutha-inĩ. No nĩtũũĩ atĩ hĩndĩ ĩrĩa akoonithanio nĩtũkahaanana nake, nĩgũkorwo tũkaamuona o ūrĩa atariĩ. ³ Mũndũ o wothe ūrĩ na kũĩrĩgĩrĩro gĩkĩ thĩinĩ wake nĩetheragia, o ta ūrĩa Kristũ nake arĩ mũtheru.

⁴ Mũndũ o wothe wĩhagia nĩ watho oinaga; kwĩhia-rĩ, nĩkuo kuuna watho. ⁵ No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ nĩonithanirio nĩgeetha eherie mehia maitũ. Na thĩinĩ wake gũtirĩ mehia. ⁶ Mũndũ o wothe ūtũũraga thĩinĩ wa Kristũ ndehagia. Mũndũ o wothe wĩhagia ndarĩ amuona o na kana akamũmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mũtikanareke mũndũ o na ū amũhĩtithie. Ūrĩa wĩkaga ūrĩa kwagĩrĩire nĩ mũthingu, o ta ūrĩa Kristũ arĩ mũthingu. ⁸ Mũndũ ūrĩa wĩhagia nĩ wa mũcukani, tondũ mũcukani atũire ehagia kuuma o kĩaambĩrĩria. Gĩtũmi kĩa Mũrũ wa Ngai onithanio-rĩ, nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ūciarĩtwo nĩ Ngai ūthiiaga na mbere na kwĩhia, tondũ mbeũ ya Ngai ĩkaraga thĩinĩ wake; we ndangĩthĩ na mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. ¹⁰ Ūndũ ūyũ ūmenyithanagia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mũcukani: Mũndũ o wothe ūtekaga ūrĩa kwagĩrĩire ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūrĩa ūtendete mũrũ kana mwarĩ wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa mwaiguire kuuma o kĩaambĩrĩria: No nginya twendanage mũndũ na ūrĩa ūngĩ. ¹² Mũtikahaane ta Kaini, ūrĩa warĩ wa ūrĩa mũũru, na akĩũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩĩ gĩatũmire amũũrage? Aamũũragire tondũ ciĩko ciake mwene ciarĩ njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ūthingu. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ, mũtikagege. ¹⁴ Nĩtũũĩ atĩ nĩtuumĩte gĩkuũ-inĩ tũgathiĩ muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Mũndũ o wothe ūrĩa ūtendanaga atũũraga gĩkuũ-inĩ. ¹⁵ Mũndũ o wothe ūrĩa ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũĩ atĩ gũtirĩ mũũragani ūrĩ na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndũ ūrĩa ūtũmaga tũmenye ūrĩa wendo ūhaana nĩ ūyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ūndũ witũ. Na ithuĩ nĩtwagĩrĩrwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ūndũ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ¹⁷ Mũndũ angĩkorwo arĩ na indo cia gũkũ thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithe wao ūbataire nĩ ūteithio no aage kũmũiguĩra tha-rĩ, wendo wa Ngai ūngĩgĩkorwo ūrĩ thĩinĩ wake atĩa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nĩtũtuge kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nĩtwendanage na ciĩko na twendane na ma. ¹⁹ Ūũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ūhoru ūrĩa wa ma, na ūrĩa tũrĩigaga ngoro ciitũ itarĩ na nganja tũrĩ mbere yake, ²⁰ rĩrĩa rĩothe ngoro ciitũ itaratũtuĩra ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ, na nĩoĩ maũndũ mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na ūũmĩrĩru mbere ya Ngai, ²² na nĩarĩtũheaga kĩrĩa gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. ²³ Narĩo rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtikia rĩitwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendanage o ta ūrĩa aatwathire. ²⁴ Arĩa maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩinĩ wake, nake nĩatũũraga thĩinĩ wao. Naguo ūndũ ūrĩa tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩinĩ witũ nĩ ūyũ: Nĩ ūndũ wa Roho ūrĩa aatũheire.

4

¹ Arata akwa endwa, mūtigetĩkagie roho o wothe, no mūroraġie maroho muone kana moimĩte kūrĩ Ngai, tondũ anabii aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathĩĩ thĩ yothe. ² Ũũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ũrĩa uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ũcio uumĩte kūrĩ Ngai, ³ no roho o wothe ũrĩa ũtoimbũraga Jesũ, ũcio nduumĩte kūrĩ Ngai. Ũcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ũrĩa mũiguĩte atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.

⁴ Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mūrĩ a Ngai na nĩmũmatooretie, tondũ ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wanyu nĩ mũnene gũkĩra ũrĩa ũrĩ gũkũ thĩ. ⁵ Acio moimĩte gũkũ thĩ, na nĩ ũndũ ũcio maaragia ũhoru wa maũndũ ma gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathikĩrĩria. ⁶ Ithuĩ tuumĩte kūrĩ Ngai, nake mũndũ o wothe ũrĩa ũũĩ Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ũrĩa wothe ũtoimĩte kūrĩ Ngai ndatũthikagĩrĩria. Ũguo nĩguo tũkũũranaga Roho ũrĩa wa ma, na roho ũrĩa wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witũ

⁷ Arata akwa endwa, nĩtwendanagei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo wendo uumaga kūrĩ Ngai. Mũndũ o wothe ũrĩa wendanaga, aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoĩ Ngai. ⁸ Mũndũ o wothe ũrĩa ũtendanaga ũcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. ⁹ Ũũ nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire Mũriũ wake, o we wa mũmwe, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wake. ¹⁰ Ũyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ ithuĩ twendire Ngai, nowe nĩwe watwendire, na agĩtũma Mũriũ wake atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ Ngai nĩguo atwendete-rĩ, o na ithuĩ nĩtũkĩagĩrĩrwo twendanage. ¹² Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Ngai; no tũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ-rĩ, Ngai nĩatũũraga thĩnĩ witũ, nago wendo wake ũgakinyanĩra thĩnĩ witũ.

¹³ ũndũ ũrĩa ũtũmaga tũmenye atĩ tũtũũraga thĩnĩ wake nake agatũũra thĩnĩ witũ, nĩ atĩ nĩatũheete Roho wake. ¹⁴ Na nĩtuonete na tũkoimbũra atĩ Ithe witũ nĩatũmĩte Mũriũ atuĩke Mũhonokia wa thĩ yothe. ¹⁵ Mũndũ o wothe angiumbũra atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai-rĩ, Ngai atũũraga thĩnĩ wake, nake agatũũra thĩnĩ wa Ngai. ¹⁶ Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete na tũkehoka wendo ũrĩa Ngai atwendete nago.

Ngai nĩ wendo. Mũndũ o wothe ũtũũraga endanĩte atũũraga thĩnĩ wa Ngai, nake Ngai atũũraga thĩnĩ wake. ¹⁷ Ũguo nĩguo wendani ũkinyanagĩra thĩnĩ witũ nĩgeetha tũkaagĩa na ũũmĩrĩru mũthenya ũrĩa gũgaatuanĩrwo ciira, tondũ tũrĩ gũkũ thĩ nĩ tũhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndũrĩ guoya. No wendo ũrĩa mũkinyanĩru nĩũingataga guoya, tondũ guoya ũkonainie na iherithia. Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra, ndatuagwo mũkinyanĩru thĩnĩ wa wendo.

¹⁹ Ithuĩ twendanaga tondũ we nĩwe waambire gũtwenda. ²⁰ Mũndũ angiumba atĩrĩ, “Nĩnyendete Ngai,” na nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio nĩ wa maheeni. Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũtendete mũrũ wa ithe, ũrĩa atũire onaga, ndangĩhota kwenda Ngai, ũrĩa atarĩ oona. ²¹ Nake nĩatũheete rĩathani rĩrĩ: Mũndũ o wothe wendete Ngai, no nginya ende mũrũ kana mwarĩ wa ithe o nake.

5

Wĩtkio thĩnĩ wa Mũrũ wa Ngai

¹ Mũndũ o wothe wĩtkĩtie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ aciarĩtwo nĩ Ngai, nake mũndũ o wothe wendete mũciari nĩendete o na mwana wake. ² Ũũ nĩguo tũmenyaga atĩ nĩtwendete ciana cia Ngai: nĩ kwenda Ngai na kũhingia maathani make. ³ Ũũ nĩguo kwenda Ngai: nĩ gwathĩkĩra maathani make. Namo maathani make ti maritũ, ⁴ Nĩgũkorwo mũndũ o wothe mũciare nĩ Ngai nĩatoragia maũndũ ma thĩ. Nago

ũhootani ũrĩa ũtooretie maũndũ ma thĩ, nĩ gwĩtĩkia gwitũ. ⁵ Nũũ ũcio ũtooragia maũndũ ma thĩ? Nĩ mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie atĩ Jesũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.

⁶ We nĩwe wokire na ũndũ wa maaĩ na thakame, o Jesũ Kristũ. We ndokire na ũndũ wa maaĩ moiki, no nĩwe wokire na ũndũ wa maaĩ na thakame. Nake Roho nĩwe mũira, tondũ Roho nĩwe ũhoru ũrĩa wa ma. ⁷ Nĩgũkorwo aira nĩ atatũ (kũu igũrũ: nao nĩ Ithe witũ, na ũhoru, na Roho Mũtheru; nao aya atatũ nĩ ũmwe. Gũkũ thĩ nakuo aira nĩ atatũ): ⁸ nao nĩ Roho, na maaĩ, na thakame; nao acio atatũ nĩmaiguanĩte. ⁹ Angĩkorwo nĩtwĩtĩkagĩra ũira wa mũndũ, ũira wa Ngai nĩ mũnene makĩria, tondũ nĩ ũira wa Ngai ũrĩa aheanĩte ũkoniĩ Mũriũ. ¹⁰ Mũndũ wothe wĩtĩkĩtie Mũrũ wa Ngai arĩ na ũira ũcio ngoro-inĩ yake. Mũndũ wothe ũtetĩkĩtie Ngai nĩamũtuĩte wa maheeni, tondũ ndetĩkĩtie ũira ũrĩa mũheane nĩ Ngai ũkoniĩ Mũriũ. ¹¹ Naguo ũyũ nĩguo ũira atĩ Ngai nĩatũheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ũcio wĩ thĩnĩ wa Mũriũ. ¹² ũrĩa ũrĩ na Mũriũ arĩ na muoyo; nake ũrĩa ũtarĩ na Mũrũ wa Ngai ndarĩ na muoyo.

Ũhoru wa Kũrĩkĩrĩa

¹³ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai, nĩgeetha mũmenye atĩ mũrĩ na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ ũmĩrĩru ũrĩa tũkoragwo naguo tũgĩkuhĩrĩria Ngai nĩ atĩ tũngĩhooya ũndũ o wothe kũringana na wendo wake-rĩ, we nĩatũiguaga. ¹⁵ Na tũngĩmenya atĩ nĩatũiguaga, ũndũ-inĩ o wothe ũrĩa tũhooyaga-rĩ, nĩtũũĩ atĩ nĩatũheete ũndũ ũrĩa tũmũhooete.

¹⁶ Mũndũ o wothe angĩona mũrũ kana mwarĩ wa ithe agĩka rĩhĩa rĩrĩa rĩtangĩmũtwara gĩkuũ-inĩ, nĩahoe, nake Ngai nĩakamũhe muoyo. Ndĩraaria ũhoru wa andũ arĩa rĩhĩa rĩao rĩtarĩ rĩa kũmatwara gĩkuũ-inĩ. No nĩ kũrĩ rĩhĩa rĩngĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ. Nĩ ndiroiga atĩ mũndũ ahoee nĩ ũndũ wa rĩhĩa ta rĩu. ¹⁷ Cĩko ciothe njũru nĩ mehĩa, no nĩ kũrĩ rĩhĩa rĩtangĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ.

¹⁸ Nĩtũũĩ atĩ mũndũ o wothe ũciarĩtwo nĩ Ngai ndatũũraga ehagia; mũndũ ũrĩa ũciarĩtwo nĩ Ngai, ũcio nĩamenyagĩrĩrwo nĩ Ngai, nake ũrĩa mũũru ndangĩhota kũmwĩka ũũru. ¹⁹ Ithuĩ nĩtũũĩ atĩ tũrĩ ciana cia Ngai, na tũkamenya atĩ thĩ yothe yathagwo na wathani wa ũrĩa mũũru. ²⁰ Ningĩ nĩtũũĩ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte na nĩatũheete ũtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ũrĩa arĩ we ũhoru wa ma. Na ithuĩ tũrĩ thĩnĩ wake ũcio ũrĩa arĩ we ũhoru wa ma, tũrĩ thĩnĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ. We nĩwe Ngai ũrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī niī Mũthuuri wa Kanitha,

Ndaandīka marŭa maya kūrī mūtumia ūrīa mũthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kũna kũna, na to niī nyiki, no niī hamwe na arīa othe mamenyete ūhoru ūrīa wa ma: ² makamwenda tondũ wa ūhoru ūrīa wa ma, ūrīa ūtũuraga thĩinĩ witũ, o na ūgũtũura na ithuĩ nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayũ kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesũ Kristũ, o we Mũriũ wa Ithe witũ, irĩkaraga na ithuĩ thĩinĩ wa ūhoru wa ma, na wa wendo.

⁴ Nĩngenete mũno nĩkuona ciana imwe ciaku igĩthĩ na njĩra ya ūhoru ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witũ aatwathire. ⁵ Na rĩu, mūtumia ūyũ mwende, ti rĩathani rĩerũ ndĩrakwandĩkĩra, no niī rĩrĩa tũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Ngũũria atĩ twendanage mũndũ na ūrīa ūngĩ. ⁶ Naguo wendani niī atĩrĩ: Atĩ tũthiage na njĩra ya gwathĩkĩra maathani make. O ta ūrīa mũiguĩte kuuma o kĩambĩrĩria, rĩathani rĩake niī atĩ mũthiage mũrĩ o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingĩ arĩa matetĩkĩtie atĩ Jesũ Kristũ ookire arĩ na mwĩrĩ, nĩmarorũura gũkũ thĩ. Mũndũ ta ūcio niī mũheenania na niī mũmena-Kristũ. ⁸ Mwĩhũgagei nĩguo mũtigate kĩrĩa mũrutĩire wĩra, no mũtuĩke a gũkaaheo mũcaara wanyu ūrĩ wothe. ⁹ Mũndũ o wothe ūkĩraga njano akarega kũrũmĩrĩra ūrutani wa Kristũ, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūikaraga ūrutani-inĩ ūcio, we arĩ na Ithe witũ o na Mũriũ. ¹⁰ Mũndũ o wothe angĩũka kūrī inyuĩ arĩ na ūrutani ūngĩ tiga ūcio-rĩ, mũtikanamũnyiite ūgeni o na kana mũmwamũkĩre kwanyu mũciĩ. ¹¹ Mũndũ wothe ūngĩmwamũkĩra, nĩkũgwatanĩra magwatanĩire nake ciĩko ciake cia waganu.

¹² Ndĩ na maũndũ maingĩ ma kũmwandĩkĩra, no ndikwenda kũhũthĩra karatathi na rangi. Handũ ha ūguo-rĩ, ndĩrehoka kũmũceerera njaranĩrie na inyuĩ tũkĩonanaga, nĩgeetha gĩkeno giitũ kĩiganĩre.

¹³ Nĩmwageithio niī ciana cia mwarĩ wa maitũguo ūrīa mũthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī niī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandīkīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūdū mothe magaaciire, o ta ūrīa ngoro yaku īkarīte īgaaciire.

³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhoru wa wīhokeku waku ūhoru-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthī na njīra ya ūhoru ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiiga irūmīrīire njīra īrīa ya ūhoru ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nūkoragwo ūrī mwīhokeku thīnī wa maūdū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtuīka ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhoru wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīire harī Ngai.

⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rīitwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matēkītīe Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhoru ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīire kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtuīka ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūdū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagirīrīria arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhoru ūrīa mūūru, no wīgerekanagie na ūhoru ūrīa mwega. Mūdū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhoru ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūūī atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūdū maingī ma gūkwandīkīra, no ndikwenda gūkwandīkīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmakūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marīitwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩrwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtuĩka nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoru wa ũhonokio ũrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩire mũrũagĩrĩire wĩtikio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoru wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkĩtwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtuĩke wa kũmetĩkĩria kũhũũra ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoru ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũririkania atĩ Mwathani nĩakũũrire andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetĩkĩtie. ⁶ Nao araike arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũũra-rĩ, acio nĩamahingĩire nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũũra marĩa maariganĩtie nĩmeneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ irĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩire njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonyia na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na ningĩ mahaana ta mĩtĩ itarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmunyũitwo na mĩri ĩkooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgirĩrĩka, makĩhũyũkaga ciĩko ciao cia thoni ta mũhũũyũ; ningĩ matarĩ ta njata ciũrũũraga, iria ciigĩrwo nduma ĩrĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciarwo rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoru ũkoniĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũithie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩite Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciigo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩite manaaria cia gũũkĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori,

na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩra merirĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ūhoro wa Gũkirĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrire o mbere. ¹⁸ Maamwĩrire atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merirĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no matirĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ wa wĩtĩkio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩinĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagitĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinyia muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na ngu ciao iria ciĩkĩrĩtwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ūgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amen.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoro wa Kwambīrīria

¹ Ūyū nīguo ūguūrīrio wa Jesū Kristū, ūrīa Ngai aamūguūrīrie nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa makiriī gwīkīka o ica ikuhī. Aamenyithanirie ūhoro ūcio na ūndū wa gūtūma mūraika wake kūrī ndungata yake Johana, ² ūrīa nake wacookire kumbūra ūhoro ūrīa wothe oonire, naguo nī ūhoro wa kiugo kīa Ngai na ūira wa Jesū Kristū. ³ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyū, na kūrathimwo nī andū arīa maiguaga ūhoro ūyū na makaiga ngoro-inī ciao ūhoro ūrīa wandīkītwo ūrathi-inī ūyū, tondū ihinda nīrikuhīrie.

Ngeithi na Rwimbo rwa Kūgooca Ngai

⁴ Nī niī Johana,

Ndiratūmīra makanitha marīa mūgwanja marī kūu būrūri wa Asia* ūhoro ūyū:

Atīrīrī, wega na thayū irogīa na inyuī kuuma kūrī ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, na nowe ūgooka, na kuuma kūrī maroho mūgwanja marīa maikaraga mbere ya gītī gīake kīa ūnene, ⁵ o na kuuma kūrī Jesū Kristū, mūira ūrīa mwīhokeku, o we irigithathi rīa arīa akuū, na mwathi wa athamaki a thī.

Kūrī ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inī maitū na ūndū wa thakame yake, ⁶ na agatūtua andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai, nīguo tūtungatage Ngai na Ithe wake:† ūgooci na wathani irogīa kūrī we tene na tene! Amenī.

⁷ Atīrīrī, nī gūūka arooka na matu,
na gūtīrī riitho rītakamuona,
o na andū arīa maamūtheecire nīmakamuona;
nao andū othe a thī nīmagacakaya nī ūndū wake.

Ūguo nīguo gūgaatuīka! Amenī.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atīrī, “Nī niī Alifa o na Omega,‡ ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, na nowe ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mūdū Ūhaana ta Mūrū wa Mūdū

⁹ Niī, Johana, mūrū wa ithe wanyu, na mūgwatanīri na inyuī thīnī wa mīnyamaro, na ūthamaki, na gūkirīrīria tūmīrīrie, o iria irī ciitū thīnī wa Jesū, ndaarī gīcigīrīra-inī kīa iria kīrīa gīttagwo Patimo tondū wa Ūhoro wa Ngai na ūira wa Jesū.

¹⁰ Na rīrī, ndaarī thīnī wa Roho Mūthenya wa Mwathani,§ na niī ngīigua mūgambo mūnene thuutha wakwa warī ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atīrī, “Andīka ūrīa ūkuona ibuku-inī rīa gīkūnjo, na ūcooke ūtūmīre makanitha marīa mūgwanja: nīmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia.”

¹² Na niī ngīhūgūra nīguo nyone mūgambo ūcio wanjaragīria. Na hīndī irīa ndehūgūrire, ngīona mītī mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa, ¹³ na gatagatī ka mītī iyo nī haarī na mūdū “wahaanaga ta mūrū wa mūdū,” wehumbīte nguo

* **1:4** Makanitha macio mūgwanja maikarīte gīthiūrūrī, na maaraihanīrīrie ta kilomita 80. † **1:6** Tene andū a Isiraēli nīo maarī athīnjīri-Ngai; rīu andū a Kanitha wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū nīo athīnjīri-Ngai. ‡ **1:8** Alifa na Omega nī ndemwa cia Kīyunani; Alifa nīyo ya mbere, na Omega nīyo ya kūrigīrīria. § **1:10** Mūthenya wa Mwathani warī mūthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mūthenya wa Mwathani tondū nīguo Jesū aariūkire.

yamūkinyīte o nyarīrī, na akeoha mūcibi wa thahabu gīthūri. ¹⁴ Naguo mūtwe wake na njuūrī yake ciarī njerū cua ta guoya wa ng' Ondu, cierūhīte o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nīnīm̄bī cia mwaki. ¹⁵ Namo magūrū make maahaanaga ta gīcango gīgūkenga kīrī mwaki-inī wa aturi, naguo mūgambo wake watariī ta mūrurumo wa maaī maingī. ¹⁶ Guoko-inī gwake kwa ūrīo aanyiitite njata mūgwanja, na kuuma kanua-inī gake hakoima rūhiū rwa njora rūūgī mīena yeerī.* Naguo ūthiū wake watariī ta riūa rīrīa rīarīte mūno.

¹⁷ Rīrīa ndaamuonire ngīgwa magūrū-inī make ta mūdū mūkuū. Nake akīnjigīrīra guoko gwake kwa ūrīo, akīnjīra atīrī, “Tiga gwītīgīra. Nī niī wa Mbere, na ni niī wa Kūrigīrīria. ¹⁸ Nī niī Ūrīa-ūrī-Muoyo; nīndakuīte, na rīu ngūtūra muoyo nginya tene na tene! Na nī niī ndī na cabi cia gīkuū na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, andīka maūdū marīa wona, marīa marī kuo rīu na marīa magooka thuutha-inī. ²⁰ Nayo hito ya njata icio mūgwanja wonire guoko-inī gwakwa kwa ūrīo, na ya mītī īyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa nī īno: Njata icio mūgwanja nī araika a makanitha marīa mūgwanja, nayo mītī īyo mūgwanja ya kūigīrīra matawa nī makanitha macio mūgwanja.

2

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Efeso

¹ “Kūrī mūraika wa Kanitha wa Efeso, mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūnyitite njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrīo, ūrīa ūthiagīra mītī-inī īyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa. ² Nīnjūūī ciiko ciaku, o na wīra waku mūrītū, o na ūkirīrīria waku. Nīnjūūī atī ndūngīkirīrīria andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwo no ti atūmwo nīwamageririe, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nīūkirīrīrie na ūkomīrīria mathīna nī ūndū wa rītwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūrīa ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatigire gūikara na wendani ūrīa warī naguo mbere. ⁵ Ririkana kūrīa uumīte ūkagūa! Wīrire ūcooke wīke maūdū marīa wekaga mbere. Waga kwīrira, nīngūūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūigīrīra tawa kuuma handū hagu. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nīūthūire ciiko cia andū arīa metagwo Anikolai,* iria o na nī thūire.

⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīria kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūrīa ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina,† mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīria, ūrīa wakuire na agīcooka akīriūka. ⁹ Nīnjūūī mīnyamaro yaku na ūthīni waku, no ūrī gītonga! Nīnjūūī ūrīa ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudi no ti Ayahudi, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwītīgīra maūdū marīa ūkiriī gūthīnio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīarīkia amwe anyu njeera nīguo amūgerie, na mūnyamario handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o nginya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

* **1:16** Rūhiū rwa njora rūnoore mīena yeerī ruonanagia gūtūrwo ciira. * **2:6** Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahoooyaga mīhianano na makahūra ūmaraya. † **2:8** Simurina rīarī itūra rīeiguīte na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thiritū na Roma. Rīarī na Ayahudi angī matendete Akristiano o na hanini.

11 Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, nĩakĩigũe ūrĩa Roho areera makanitha. Ūrĩa wa gũtoorania-rĩ, ndakahutio o na hanini nĩ gĩkuũ kĩrĩa gĩa keerĩ.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Perigamo

12 “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Perigamo mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ūrĩa ūrĩ na rūhiũ rūũgĩ mũena yeerĩ. 13 Atĩrĩrĩ, nĩnjũũĩ kũrĩa ūtũũraga, o kũu Shaitani arĩ na gĩtĩ kĩa ūnene. No ūtũũrite ūrĩ o mwĩhokeku harĩ nĩ. Wee ndũigana gũkaana wĩtĩkio ūrĩa warĩ naguo thĩinĩ wakwa, o na matukũ-inĩ ma Antipa, mũira wakwa mwĩhokeku, ūrĩa woragĩrwo itũũra-inĩ rĩanyu inene, o kũu Shaitani atũũraga.

14 No rĩrĩ, ndĩ na maũndũ matarĩ maingĩ ngũgũcuukĩra: atĩrĩ, ūrĩ na andũ kũu marũmĩtie ūrutani wa Balamu, ūrĩa warutire Balaki kũheenereria andũ a Isiraeli mehie na ūndũ wa kũrĩa irio irutĩrwo mĩhianano, o na mahũũrage ūmaraya.‡

15 O na ningĩ no ūrĩ na andũ amwe marũmĩtie ūrutani wa andũ arĩa metagwo Anikolai. 16 Nĩ ūndũ ūcio, kĩĩrĩre! Waga gwĩka ūguo, nĩngũũka kũrĩ we ica ikuhĩ, hũũrane nao na rūhiũ rūrũ rūrĩ kanua gakwa.

17 Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, nĩakĩigũe ūrĩa Roho areera makanitha. Ūrĩa ūgaatoorania-rĩ, nĩngamũhe mana mamwe marĩa mahithe. O na ningĩ nĩngamũhe ihiga rĩerũ rĩandĩkĩtwo rĩtwa rĩerũ, na gũtarĩ ūngĩ ūrĩũĩ o tiga ūcio ūkaamũkĩra ihiga rĩu.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Thuatira

18 “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Thuatira,§ mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia Mũrũ wa Ngai, ūrĩa ūrĩ na maitho matariĩ ta rūrĩrĩmbĩ rwa mwaki, na magũrũ make matariĩ ta gĩcango kĩrĩa gĩkumuthe gĩgathera. 19 Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wĩtĩkio waku, na ūtungata waku, na ūkirĩrĩria waku, o na ngamenya atĩ ciĩko ciaku cia kũrigĩrĩria nĩkĩrĩte iria cia mbere.

20 No rĩrĩ, ūndũ ngũgũcuukĩra no atĩrĩ, atĩ nĩũkirĩrĩrie mũndũ-wa-nja ūcio wĩtagwo Jezebeli, ūcio wĩtuaga mũnabii.* Nĩ ūndũ wa ūrutani wake, nĩahĩtithagia ndungata ciakwa ihũũrage ūmaraya, na irĩĩage irio iria irutĩrwo mĩhianano. 21 Nĩndĩmũheete ihinda rĩa kwĩrira ūmaraya ūcio wake, no nĩaregete. 22 Nĩ ūndũ ūcio ngũmũikia gĩtanda-inĩ kĩa mũnyamaro, na ndũme arĩa matharagia nake manyamare mũno, tiga no meririre matigane na mũthĩire yake. 23 Nĩngooraga ciana ciake.† Namu makanitha mothe nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ thuthuuragia ngoro na meciiria, na nĩngarĩha o mũndũ wanyu kũringana na ciĩko ciake. 24 Na rĩu inyuĩ arĩa mũrĩ kũu Thuatira, o inyuĩ mũtarũmĩtie ūrutani wake, na mũtarĩ mwamenya maũndũ marĩa marikĩru ma hitho cia Shaitani,‡ ta ūguo andũ acio moigaga, inyuĩ ngũmwĩra atĩrĩ (no ndirĩ na mũrigo ūngĩ ngũmũigĩrĩra):

25 Ikaragai mũrũmĩtie O maũndũ marĩa mũrĩ namo o nginya rĩrĩa ngooka.

26 Nake ūrĩa ūgaatoorania na ahingagie wendi wakwa nginya mũthia-rĩ, nĩngamũhe wathani aathage ndũrĩrĩ:

27 ‘Nake nĩagaciathaga na rūthanju rwa kĩgera;
agaacimemenda o ta ūrĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩmemendagwo,’

‡ 2:14 Balamu nĩwe wataarire andũ-a-nja a Midiani makĩhĩtithia andũ a Isiraeli na ūmaraya na kũrĩa irio irĩ thaahu. § 2:18 Thuatira rĩarĩ itũũra inene rĩa kambĩ cia thigari cia mbaara. * 2:20 Rĩtwa “Jezebeli” haha rĩhũthĩrĩtwo kuonania ūhoru wa mũndũ-wa-nja warĩ mwaganu mũno kanitha-inĩ ūcio. † 2:23 “Ciana ciake” nĩ andũ arĩa othe maarũmagĩrĩra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kũrĩa irio iria ciarutagĩrwo mĩhianano. ‡ 2:24 Morutani marĩa mataarĩ ma ma moigaga atĩ nĩguo mũndũ ahote gũtooria Shaitani no nginya ambe arikĩre biũ maũndũ-inĩ make.

o ta ūrīa nīi heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na ningī nīngamūhe njata īrīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

3

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Saride,* mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūī ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Īkīra hinya maūdū marīa matigaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, ririkana maūdū marīa wamūkīrīte na ūkamaigua; maathīkīre na wīrire. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrīte nguo ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīre. ⁵ Mūdū ūrīa ūgatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rīitwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngoimbūra rīitwa rīake mbere ya Baba, na arāika aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Filadelifia

⁷ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Filadelifia,† mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa mūtheru na wa ma, ūrīa ūnyitīte cabi ya Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūdū ūngīhinga, na kūrīa ahinga gūtīrī mūdū ūngīhingūra. ⁸ Nīnjūūī ciiko ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango mūhingūre mbere yaku, ūrīa ūtarī mūdū ūngīhota kūhinga. Nīnjūūī atī hinya ūrīa ūrī naguo nī mūnini, no nīūrūmītie kiugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rīitwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūika tio, no nīkūheenania maheenāgia, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondū nawe nīūtūūrīte ūrūmītie rīathani rīakwa rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nīi nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīrīa rīgooka mabūrūri mothe kūgeria arīa matūūrāga gūkū thī.

¹¹ Ngūūka o narua. Rūmia kīrīa ūrī nakīo, nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūtua gītugī thīinī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī īngī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandīka rīitwa rīa Ngai wakwa o na rīitwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu īrīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na ningī ndīmwandīke rīitwa rīakwa rīerū. ¹³ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Laodikia,‡ mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Ameni, mūira ūrīa mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. ¹⁵ Nīnjūūī ciiko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhoru na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! ¹⁶ No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhora-rī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa.

* **3:1** Saride rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo. † **3:7** Rīitwa Filadelifia nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.” ‡ **3:14** Laodikia nī itūūra rīoīkaine mūno nī ūndū wa ūhoru wa bengi, na thukuru cia gūthomera ūrigitani, na ūhoru wa gūtuma nguo.

¹⁷ Wee ugaga atĩrĩ, ‘Niĩ ndĩ gītonga, ngagĩa na indo nyingĩ, na ndirĩ kīndũ njagĩte.’ No wee ndũũĩ atĩ ũrĩ mūnyamarĩki, na ũrĩ wa kūiguĩrwo tha, na ũrĩ mūthĩĩni, na ũrĩ mūtumumu, o na ũrĩ njaga. ¹⁸ Ngūgūtaara atĩ ũgūre thahabu ĩrĩa therie na mwaki kuuma kūrĩ niĩ, nĩgeetha ũtonge, na ningĩ ũgūre nguo cia rangi mwerũ cia kwĩhumba, nĩguo ũhumbĩre thoni cia njaga yaku, na ũgūre ndawa wĩhake maitho maku, nĩguo ũhote kuona.

¹⁹ Arĩa nyendete nĩndĩmarũithagia na ngamaherithia. Nĩ ũndũ ũcio gĩa na kĩyo, na wĩrire. ²⁰ Atĩrĩrĩ, ndūgamĩte mūrango-inĩ ngĩūringaringa. Mũndũ o wothe angĩigua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nĩngūtoonya thĩinĩ ndĩianĩre ĩrio nake, nake arĩianĩre na niĩ.

²¹ Ūrĩa ũgaatoorania-rĩ, nĩngamwĩtikĩria aikare hamwe na niĩ gĩtĩ-inĩ gĩakwa kĩa ũnene, o ta ũrĩa niĩ ndatooranirie na ngĩkaranĩra hamwe na Baba gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. ²² Ūrĩa ũrĩ gūtũ-rĩ, nĩakĩigwe ũrĩa Roho areera makanitha.”

4

Gĩtĩ kĩa Ūnene kũu Igūrũ

¹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩrora, na rĩrĩ, hau mbere yakwa haarĩ na mūrango warĩ mūhingūre kũu igūrũ. Naguo mūgambo ũrĩa ndaiguĩte mbere ĩyo ũkĩnjarĩria, ũrĩa wagambaga ta coro, ũkiuga atĩrĩ, “Ambata, ũũke haha, na nĩngũkuonia maũndũ marĩa arĩ o nginya mageekĩka thuutha wa maũndũ maya.” ² O rĩmwe ngĩkorwo ndĩ thĩinĩ wa Roho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa harĩ na gĩtĩ kĩa ũnene kũu igūrũ, na nĩ harĩ na mũndũ wagĩikarĩire. ³ Nake ũcio wagĩikarĩire onekaga atarĩĩ ta ihiga rĩa mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ũrĩa wonekaga ũhaana ta kahiga karĩa getagwo thumarati, nĩguo warigiicĩirie gĩtĩ kũu kĩa ũnene.* ⁴ Nakĩo gĩtĩ kũu kĩa ũnene nĩkĩarigiicĩirio nĩ itĩ ingĩ cia ũnene mĩrongo ĩrĩ na inya, nacio ciaikarĩirwo nĩ athuuri mĩrongo ĩrĩ na ana. Athuuri acio meehumbĩte nguo njerũ na magekĩra thũmbĩ cia thahabu mĩtwe. ⁵ Hau gĩtĩ-inĩ kũu kĩa ũnene nĩhoimaga heni, na ngwa, na marurumĩ. Mbere ya gĩtĩ kũu kĩa ũnene haarĩ matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nĩmo maroho marĩa mūgwanja ma Ngai. ⁶ Ningĩ hau mbere ya gĩtĩ kũu kĩa ũnene nĩ haarĩ kīndũ kĩaahaanaga ta ĩria rĩa gĩcicio, narĩo rĩarĩ ikembu mũno, rĩkahaana o ta gĩcicio.

Ningĩ hau gatagatĩ, gũthiūrũrũkĩria gĩtĩ kũu kĩa ũnene, haarĩ na ciũmbe inya irĩ muoyo, nacio ciaiyūrĩtwo nĩ maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakĩo kĩũmbe kĩa mbere kĩaahaanaga ta mūrũũthi, na gĩa keerĩ kĩaahaanaga ta ndegwa, na gĩa gatatũ kĩarĩ na ũthiũ watariĩ ta wa mũndũ, nakĩo gĩa kana gĩatariĩ ta nderi ĩkĩrera. ⁸ O kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe icio inya irĩ muoyo kĩarĩ na mathagu matandatũ, nakĩo kĩaiyūrĩtwo nĩ maitho mwĩrĩ wothe o nginya rungu rwa mathagu ma kĩa. Mũthenya na ũtukũ itiatigithagĩria kuuga atĩrĩ:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru,
ĩĩ nĩwe mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru,
o we ũrĩa warĩ ho, na nowe ũrĩ ho, na nowe ũgooka.”

⁹ Rĩrĩa rĩothe ciũmbe icio irĩ muoyo ikūgocca, na igekĩrĩra, na igacookeria ngaatho ũcio ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, o ũcio ũtũũraga tene na tene-rĩ, ¹⁰ nao athuuri acio mĩrongo ĩrĩ na ana megũithagia thĩ mbere ya ũcio ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na makahooya ũcio ũtũũraga muoyo tene na tene. Maigaga thũmbĩ ciao mbere ya gĩtĩ kũu kĩa ũnene, makoiga atĩrĩ:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witũ-rĩ, nĩwagĩrĩire
kūgocagwo, na gūtĩio, na kũgĩa na ũhoti,

* **4:3** Tondũ gūtĩrĩ mũndũ ũngĩona Ngai nĩ ũndũ wa ũtheri ũrĩa ũmũrigiicĩirie, akĩiragwo akengaga o ta tũhiga tũu twa goro.

nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Ningī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikaire gītī kīa ūnene rīandīkītwo mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcooka ngīona mūraika warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūndū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana arīrore thīinī. ⁴ Na nī ngīrīra mūno tondū gūtione kire mūndū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīinī. ⁵ Hīndī īyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningī ngīona Gatūrūme arūgamīte gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathiūrūrūkīirio nī ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maitho mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmītwo mathiige thī yothe. ⁷ Nake ūcio Gatūrūme agīthī akīoya ibuku rīu rīa gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa ūcio waikaire gītī kīa ūnene. ⁸ Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo īrī na ana makīgūithia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyītīte mbakūri cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. ⁹ Nao nīmainire rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:

“Wee nīwe mwagīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gīkūnjo,
na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,
tondū wee nīworagirwo,
ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhīrīga yothe,
na thiomī ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.

¹⁰ Wee nīūmatuīte andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai a gūtungatagīra Ngai witū,
nao magaathamaka gūkū thī.”

¹¹ Ningī ngīrora, na nī ngīigua mūgambo wa araika aingī, mūigana wao warī ngiri na ngiri, na ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi. Nao maathiūrūrūkīirie gītī kīa ūnene, na ciūmbe iria irī muoyo, na athuuri acio. ¹² Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoīga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragirwo,
nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,
na hinya, na gītīo, na riiri, o na ūgooci!”

¹³ Ngīcooka ngīigua ciūmbe ciothe irī kūu igūrū, na iria irī thī, na iria irī rungu rwa thī, na iria irī iria-inī, o na indo ciothe iria irī thīinī wacio, ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīo, na riiri, na ūhoti,
irogīa kūrī ūrīa ūikaire gītī kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, nginya tene na tene!”

¹⁴ Nacio ciūmbe iria inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Amenī”, nao athuuri acio makīgūithia thī, makīhooya.

6

Tūtembe twa Mūhūra

1 Ningĩ nĩndonire ūcio Gatūrũme akĩmethũra gatembe ka mbere ga tũtembe tũrĩa mũgwanja twa mũhũra. Ngĩcooka ngĩgua kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe iria inya irĩ muoyo gĩkiuga na mũgambo wagambaga ta marurumĩ atĩrĩ, “Ūka!” 2 Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njerũ* hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyitĩte ūta, nake akĩheo thũmbĩ, akiumĩra atariĩ ta mũtoorania werekeire o gũtoorania.

3 Rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre gatembe ga keerĩ, ngĩgua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa keerĩ kĩoiga atĩrĩ, “Ūka!” 4 Ningĩ gũkiumĩra mbarathi ĩngĩ, nayo yarĩ ndune mũno.† Ūrĩa wamĩhaicĩte nĩaheetwo ūhoti wa kũniina thayũ kuuma thĩ, na atũme andũ mooragane. Nake akĩheo rūhiũ rwa njora rũnene.

5 Ningĩ rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre gatembe ga gatatũ, ngĩgua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa gatatũ kĩoiga atĩrĩ, “Ūka!” Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njirũ‡ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyitĩte ratiri na guoko gwake. 6 Ningĩ ngĩgua kĩndũ kĩarurumire ta mũgambo ūkuuma gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio inya irĩ muoyo, ūkiuga atĩrĩ, “Kĩbaba kĩa ngano kiumage mũcaara wa mũthenya ūmwe, na ibaba ithatũ cia ngano ya cairi ciumage mũcara wa mũthenya ūmwe, no ndũgathũkie maguta kana ūthũkie ndibe!”

7 Ningĩ rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre gatembe ga kana-rĩ, ngĩgua mũgambo wa kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa kana woiga atĩrĩ, “Ūka!” 8 Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi theũku§ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩrie. Nao makĩheo ūhoti wa gwatha gĩcunjĩ kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rūhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ iria ndĩani cia gĩthaka.

9 Ningĩ aamethũra gatembe ga gatano-rĩ, ngĩona hau rungu rwa kĩgongona maroho ma andũ arĩa mooragĩtwo nĩ ūndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ūndũ wa ūira ūrĩa maagwatĩrie. 10 Nao magĩkaya na mũgambo mũnene, makĩũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ūgũikara nginya rĩ ūtatuĩrĩre atũũri a thĩ ciira nĩguo ūrĩhĩrie thakame iitũ?” 11 Nao makĩheo o mũndũ nguo ndaaya ya rangi mwerũ, na makĩrwo meterere hanini, nginya mũigana wa ndungata iria maarutithanagia wĩra nacio ūhinge, na nĩo ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ mooragwo o ta ūrĩa o mooragirwo.

12 Ningĩ ngĩrora na ngĩona aamethũra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene. Narĩo riũa rĩkĩgarũrũka, rĩkĩira ta nguo ya ikũnia ĩtumĩtwo na guoya wa mbũri, naguo mweri wothe ūkĩgarũrũka, ūgĩtunĩha ta thakame, 13 nacio njata cia igũrũ ikĩgĩa thĩ, o ta ūrĩa ngũyũ iria thaatu ciitĩkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ rūhuho rũnene.* 14 Narĩo igũrũ rĩkĩeherio o ta ūrĩa ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩra ikĩeherio ikiuma kũndũ gwacio.

15 Nao ahamaki a thĩ, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi, makĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga ma irĩma. 16 Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro cia mahiga atĩrĩ, “Tũgwĩrei, mũtũhithe twehere ūthiũ-inĩ wa ūcio ūrĩa ūikarĩre gĩtĩ kĩa ūnene, na kuuma kũrĩ mang’ũrĩ ma Gatūrũme! 17 Nĩgũkorwo mũthenya ūrĩa mũnene wa mang’ũrĩ mao nĩmũkinyu, nake nũ ūngĩhota kũwĩtiria?”

* 6:2 Ūhoru wa mbarathi ici cia ihinda rĩa mũthia nĩwarĩtio ibuku-inĩ rĩa Zekaria 1:8-17, namo marangi macio maaragia ūhoru wa mũmĩtwari. Rangi mwerũ wonanagia ūhootani. † 6:4 Mbarathi ĩno ndune yaragia ūhoru wa ūiti wa thakame na ūndũ wa kũũragana na mbaara. ‡ 6:5 Mbarathi ĩno njirũ nĩ ya kuonania ng’aragu. Nĩ ūndũ ūcio gũtoorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irũmanĩrĩre. § 6:8 Mũndũ mũkuũ onekaga arĩ mũtheũku; mbarathi ĩno yonanagia gĩkuũ. * 6:13 Kũgĩa kwa njata gũgaakorwo kũrĩ kĩmenyithia kĩmwe atĩ Mũrũ wa Mũndũ akiriĩ gũcooka.

7

Andū Ngiri Igana rĩa Mĩrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ũguo ngĩona araika ana marũgamĩte ituri-inĩ iria inya cia thĩ, marigĩrĩrie huho iria inya cia thĩ nĩgeetha rũhuho o ruothe rũtikahurutane gũkũ thĩ, kana iria-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mũtĩ-inĩ o wothe. ² Ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ akĩambata oimĩte mwena wa irathĩro, arĩ na mũhũri wa Ngai* ũrĩa ũrĩ muoyo. Nake agĩita araika acio ana na mũgambo mũnene, acio maaheetwo ũhoti mathũkie thĩ na iria rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: ³ “Mũtigathũkie thĩ, kana iria, o na kana mĩtĩ, nginya tũkorwo tũrikĩtie gwĩkĩra ndungata cia Ngai witũ rũũri ithiithi-inĩ ciao.” ⁴ Ningĩ ngĩgua mũigana wa arĩa meekĩrirwo rũũri, nao maarĩ: 144,000 kuuma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mũhĩrĩga wa Juda arĩa meekĩrirwo rũũri maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ 12,000,

⁶ na a mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Manase† maarĩ 12,000,

⁷ na a mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Lawi maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ 12,000,

⁸ na a mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Jusufu maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ 12,000.

Andū Gĩkundi Kĩnene Mehumbĩte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerũ

⁹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩcooka ngĩrora, na hau mbere yakwa-rĩ, ngĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩtangĩtarĩka nĩ mũndũ, kĩa andũ moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, na maarĩ a mĩhĩrĩga yothe, na iruka ciothe, na thiomi ciothe, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na mbere ya Gatũrũme. Nao meehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ, na makanyiita makĩndũ na moko. ¹⁰ Nao maanagĩrĩra na mũgambo mũnene makoiga atĩrĩ:

“Kũhonokania nĩ kwa Ngai witũ,

ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,

na gwa Gatũrũme.”

¹¹ Nao araika acio othe maarũgamĩte mathiũrũrũkĩrie gĩtĩ kĩu kĩa ũnene, na magathiũrũrũkĩria athuuri acio na ciũmbe icio inya irĩ muoyo. Nao magĩturumithia mothiũ mao thĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, makĩhooya Ngai, ¹² Makiugaga atĩrĩ:

“Ameni!

Ūgooci, na riiri,

na ũũgĩ, na ngaatho, na gĩtĩo

na ũhoti, na hinya,

ĩrotũura na Ngai witũ tene na tene.

Ameni!”

¹³ Na rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, “Andũ aya mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na moimĩte kũ?”

¹⁴ Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩwe ũũ.”

* **7:2** Mũhũri ũcio wa Ngai warĩ wa gwĩkĩra andũ ake rũũri nĩgeetha matikananiinanĩrio na thĩ. † **7:6** Manase aarĩ ũmwe wa ariũ a Jusufu. Haha mũhĩrĩga wa Dani ti mũgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

Nake akīnjīra atīrī, “Aya nī arīa moimīte mīnyamaro-inī īrīa mīnene; nao nīmathambītie nguo ciao na magacierūhia na thakame ya Gatūrūme. ¹⁵ Nī ūndū ūcio,

“rīu maikaraga mbere ya gītī kīa ūnene kīa Ngai,
na mamūtungatagīra mūthenya na ūtukū thīnī wa hekarū yake;
nake ūrīa ūikaragīra gītī kīa ūnene egūtūūra atambūrūkītie hema yake igūrū rīao.

¹⁶ Gūtīrī hīndī magaacooka kūhūūta;
na matigacooka kūnyoota.

Matigacinwo rīngī nī riūa,
o na kana nī ūrugarī mūhiū o na ūrīkū.

¹⁷ Nīgūkorwo Gatūrūme ūrīa ūrī gatagatī ga gītī kīa ūnene nīwe ūgaatuīka mūrīithi wao;

nīakamatongoria, amakinyie ithima-inī cia maaī ma muoyo.

Nake Ngai nīakamagiria maithori mothe mathire maitho-inī mao.”

8

Gatembe ka Mūgwanja na Rūgīo rwa Thahabu

¹ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ka mūgwanja-rī, kūu igūrū gūgīkirwo ki ihinda ta rīa nuthu ithaa.

² Na nī ngīona arāika mūgwanja arīa marūgamaga mbere ya Ngai, nao makīheo tūrumbeta mūgwanja.*

³ Nake mūraika ūngī, ūrīa warī na rūgīo rwa thahabu, agīūka akīrūgama kīgongona-inī. Nake akīheo ūbumba mūingī nīgeetha aūrute igongona hamwe na mahooya ma arīa othe aamūre hau igūrū rīa kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya gītī kīa ūnene. ⁴ Nayo ndogo ya ūbumba ūcio, hamwe na mahooya ma andū arīa aamūre, īkīambata mbere ya Ngai yumīte guoko-inī kwa mūraika ūcio. ⁵ Nake mūraika ūcio akīoya rūgīo rūu rwa thahabu, akīrūiyūria mwaki kuuma kīgongona-inī, akīūikia thī; nakuo gūkīgīa ngwa, na marurumī, na heni, na gīthingithia.

Tūrumbeta

⁶ Hīndī īyo arāika arīa mūgwanja maarī na tūrumbeta mūgwanja makīhaarīria gūtūhuha.

⁷ Mūraika wa mbere akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa mbura ya mbembe na mwaki itukanīte na thakame, nacio igīikio thī. Nakīo gīcunjī gīa ithatū gīa thī gīkīhīa, na gīcunjī gīa ithatū kīa mītī īkīhīa, o na nyeki yothe nduru īkīhīa.

⁸ Mūraika wa keerī nake akīhuha karumbeta gake, nakīo kīndū kīahaanaga ta kīrīma kīnene gīakanaga mwaki-rī, gīgīikio thīnī wa iria rīrīa inene. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa iria rīu gīgītuīka thakame,† ⁹ na gīcunjī gīa ithatū gīa ciūmbe iria irī muoyo thīnī wa iria rīu igīkua, na gīcunjī gīa ithatū kīa marikabu ikīanangwo.

¹⁰ Nake mūraika wa gatatū akīhuha karumbeta gake, nayo njata nene mūno īkiuma igūrū yakanīte ta gīcinga, īkīgwīra gīcunjī gīa ithatū kīa njūū na ithima cia maaī, ¹¹ narīo rīitwa rīa njata īyo nī Kūrūra.‡ Gīcunjī gīa ithatū kīa maaī macio gīkīrūra, na andū aingī magīkua nī kūnyua maaī macio marūrū.

¹² Nake mūraika wa kana akīhuha karumbeta gake, narīo riūa rīkīringwo gīcunjī gīa ithatū, o naguo mweri gīcunjī gīa ithatū, o na njata nacio gīcunjī gīa ithatū,

* **8:2** Matukū ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanīrīra maūndū ma bata na kwīra andū mehūūge nī ūndū wa mbaara. † **8:8** Maaī gūtūika thakame nīguo warī mūthiro wa mbere kūu būrūri wa Misiri. ‡ **8:11** Nī kūrī mūmera wītawo Kūrūra; ūtūmīrītwo haha kuonania mūtino na kīeha.

tondũ ũcio gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩacio gĩgĩtuĩka nduma. § Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mũthenya gĩkĩaga ũtheri, o na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũtukũ o taguo.

¹³ O ndorete-rĩ, ngĩigua nderi yombūkaga rĩera-inĩ ikĩanĩrĩra na mūgambo mūnene, ikoiga atĩrĩ: “Kaĩ kūrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ kūrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ inyuĩ arĩa mūtũūruga thĩ mūrĩ na haaro-ĩ, tondũ wa tūrumbeta tūrĩa tũkirie kũhuhwo nĩ araike acio angĩ atatũ-ĩ!”

9

¹ Nake mūraika wa gatano akĩhuha karumbeta gake, na niĩ ngĩona njata yumĩte igūrũ ikagũa thĩ. Nayo njata iyo ikĩnengerwo cabi ya Irima-rĩtarĩ-Gĩturi. ² Hĩndĩ irĩa aahingũrire Irima-rĩtarĩ-Gĩturi-rĩ, rĩkiuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narĩo riũa na matu igĩkĩrwo nduma nĩ ndogo iyo yoimaga Irima-rĩu-rĩtarĩ-Gĩturi. ³ Na thĩinĩ wa ndogo iyo gũkiuma ngigĩ, igĩũka thĩ, nacio ikĩheo ũhoti ũtariĩ ta wa tũng’aurũ twa thĩ. ⁴ Nacio ikĩrwo itikeehie nyeki ya thĩ, kana mūmera o wothe o na kana mūtĩ, o tiga andũ arĩa matarĩ na rũuri rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikĩaga kũheo ũhoti wa kũmooraga, o tiga wa kũmaherithia mĩeri itano. Naruo ruo rũrĩa maiguire rwarĩ o ta ruo rwa kang’aurũ karathite mündũ. ⁶ Matukũ-inĩ macio andũ nĩmagacaragia gĩkuũ, no matigakĩona; nĩmakeriragĩria gũkua, nakĩo gĩkuũ gĩkamoorĩra.

⁷ Ngigĩ icio ciahanaanaga ta mbarathi ihaarĩirio nĩ ũndũ wa mbaara. Mĩtwe-inĩ yacio ciarĩ na kĩndũ kiahanaanaga ta thũmbĩ cia thahabu, namo mothiũ maacio maahaanaga ta mothiũ ma andũ. ⁸ Njuĩrĩ yacio yahaanaga ta njuĩrĩ cia andũ-a-nja, namo magego maacio maatariĩ ta magego ma mūrũthi. ⁹ Nacio ciarĩ na ngo cia kũgitĩra gĩthũri ciahanaanaga ta ngo cia kĩgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warĩ ta mūrurumo wa mbarathi nyingĩ na ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inĩ ¹⁰ Ciarĩ na mĩting’oe, o na mboora ta cia tũng’aurũ, na mĩting’oe-inĩ yacio ciarĩ na ũhoti wa kũnyariira andũ ihinda rĩa mĩeri itano. ¹¹ Na nĩ ciarĩ na mũthamaki waciathaga, na nĩwe mūraika wa Irima-rĩtarĩ-Gĩturi, narĩo rĩtwa rĩake na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ Abadoni, ningĩ na Kĩyunani agetwo Apolioni.*

¹² Haaro ya mbere nĩyathira; haatigara ingĩ igĩrĩ iria igũũka thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatũ nake akĩhuha karumbeta gake, na niĩ ngĩigua mūgambo ũkiuma hĩa-inĩ cia kĩgongona gĩa thahabu kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Ngai.† ¹⁴ Ũkĩira mūraika ũcio wa gatandatũ warĩ na karumbeta atĩrĩ, “Ohora araike arĩa ana arĩa moheirwo rũũ-inĩ rũrĩa rũnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao araike acio ana, arĩa maathagathagĩtwo nĩ ũndũ wa ihinda rĩu, na nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio o na nĩ ũndũ wa mweri ũcio, o na mwaka ũcio makĩohorwo nĩguo moorage andũ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ gũkũ thĩ. ¹⁶ Nacio mbūtũ cia mbaara iria ciahacĩte mbarathi mũigana wacio warĩ milioni magana meerĩ. Nĩndaiguire mũigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kĩoneki hamwe na arĩa macihacĩte-rĩ, ciahanaanaga atĩrĩ: Ngo ciacio cia kũgitĩra gĩthũri ciarĩ cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ũhaana ta ũbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahanaanaga ta ciongo cia mĩrũthi, natuo tũnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ũbiriti. ¹⁸ Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ a gũkũ thĩ nĩkĩoragirwo nĩ mĩthiro iyo itatũ ya mwaki, na ndogo, na ũbiriti iria cioimaga tũnua-inĩ twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warĩ tũnua-inĩ twacio na mĩting’oe-inĩ yacio, nĩgũkorwo mĩting’oe yacio yahaanaga ta nyoka irĩ na ciongo iria itihagia andũ nacio.

§ 8:12 Mũthiro wa kenda wa bũrũri wa Misiri warĩ wa nduma nene mĩthenya itatũ; mĩthiro iño gũcookerwo ibuku-inĩ rĩrĩ nĩkuonania atĩ Ngai arĩ hakuhi gũkũũra andũ aake. * 9:11 “Abadoni” nĩ rĩtwa rĩa Kĩhibirania na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũniinani.” † 9:13 Kĩgongona gĩakoragwo na mĩtheece ina yatarĩ ta hĩa, o rũmwe koine-inĩ; mündũ akĩũrĩra kũũragwo nĩathiiaga akanyiiita mĩtheece (rũhĩa) ũmwe.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matoragirwo nī mīthiro īyo, matiigana kwīrira mehia ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mītī, o mīhianano īrīa ītangīhota kuona, kana īigue, kana īitware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrira nī ūndū wa mehia ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gīkūnjo

¹ Ningī ngīcooka ngīona mūraika ūngī warī na hinya mūno agīkūrūka oimīte igūrū. Nake ehumbīte itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūngambura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta riūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyiitīte na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithīte kūgūrū gwake kwa ūrīo iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūūthi ūkīrarama. Hīndī īrīa aagūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja īkīgamba. ⁴ Na rīrīa ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhī kwandīka; no ngīigua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, “Mohoro macio maario nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hitho, ndūkamaandīke.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrīo na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūraga muoyo nginya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīnī warīo, akiuga atīrī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akirīī kūhuha karumbeta gake-rī, hitho ya Ngai nīkahingio, o ta ūrīa eerire anabii arīa ndungata ciake.

⁸ Ningī mūgambo ūrīa ndaiguīte uumīte igūrū ūkīnjarīria rīngī, ūkīnjīra atīrī: “Thīī, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamīte akinyīte iria, na agakinya thī nyūmū.”

⁹ Nī ūndū ūcio, ngīthīī kūrī mūraika, na ngīmūūria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjīra atīrī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!” ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio, na nīī ngīkarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarīkia gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngīrwo atīrī, “No nginya ūrathe ūhorō rīngī ūkoniī andū aingī, na ndūrīrī nyingī, na thiomi nyingī, o na athamaki aingī.”

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningī ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngīrwo atīrī, “Thīī ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo.

² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamīthime tondū nīhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangīrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīeri mīrongo īna na īrī. ³ Na nīī nīngahe aira akwa eerī hinya, nao nīmakaratha ūhorō handū ha matukū 1,260 mehumbīte nguo cia makūnia.” ⁴ Acio nīo mītamaiyū īrīa īrī, na nīo mītī īrīa īrī ya kūigīrīrwo matawa īrīa īrūgamīte mbere ya Mwathani wa thī. ⁵ Mūndū o wothē angīkaageria kūmeka ūūru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thū icio ciao. Na mūndū o wothē ūngīkenda kūmeka ūūru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nīgeetha gūtīkae kuura mbura ihinda rīrīa makaaratha

* 11:2 Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagīra.

ūhorō; ningī marī na hinya wa kūgarūra maaī matuīke thakame. O na ningī marī na hinya wa kūhūūra thī na mīthemba yothe ya mīthiro maita maingī o ta ūrīa mangīenda.

⁷ Rīrīa makaarīkia kūheana ūira wao-rī, nyamū īrīa yambataga yumīte Irima-rīrīa-Rītarī-Gīturi nīkamatharīkīra īmatoorie, na īmoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaraganīte njīra-inī cia itūūra rīrīa inene, rīrīa rīgerekanaagio rīgetwo Sodomu kana Misiri, na nīkuo Mwathani wao aambīrwo mūtī igūrū. ⁹ Na ihinda rīa mīthenya ītatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mīhīrīga yothe, na thiomī ciothe na ndūrīrī ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū arīa matūūruga thī nīmagakenerera aira acio, na makūngūire magītūmanagīra iheo, tondū anabii acio eerī nīmanyariiraga andū a gūkū thī. ¹¹ No thuutha wa mīthenya ītatū na nuthu, mīhūmū ya muoyo īkīmatoonya yumīte kūrī Ngai, nao makīrūgama na magūrū mao, na arīa maamonire makīnyitwo nī kīmako kīnene mūno. ¹² Ningī makīigua mūgambo mūnene uumīte igūrū ūkīmeera atīrī, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata igūrū marī itu-inī, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rīu-rī, gūkīgīa na gīthingithia kīnene, nakīo gīcunjī gīa ikūmi gīa itūūra rīu gīkīmomoka. Andū ngiri mūgwanja makīūrāgwo nī gīthingithia kīu, nao arīa maatigarire makīmaka na makīgooca Ngai wa igūrū.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatātū-rī, īgūūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake mūraika wa mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa na mīgambo mīnene kūu igūrū, nayo īkiuga atīrī:

“Ūthamaki wa thī nīūtuīkīte ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake, nake egūtūūra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri arīa mīrongo īrī na ana, arīa maaikarīire itī ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magīturumithia mothiū mao thī makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atīrī:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,
tondū nīwoete hinya waku mūnene,
ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;
namo mang’ūrī maku nīmakinyīte.

Hīndī nīnginyu ya andū arīa akuū gūtuīrwo ciira,
o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,
hamwe na arīa aamūre, na arīa metigīrīte rīitwa rīaku,
arīa anini na anene,
o na ya kwananga arīa manangaga thī.”

¹⁹ Ningī hekarū ya Ngai kūu igūrū īkīhingūrwo, na thīinī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīrīa rīa kīrīkanīro gīake.† Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūndū-wa-Nja na Ndamathia

¹ Ningī kūu igūrū gūkīoneka ūrīrū mūnene wa kūgegania: gūkīoneka mūndū-wa-nja wehumbīte rīūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbī ya njata ikūmi na igīrī mūtwe. ² Aarī na nda, na nīakayaga nī ruo tondū aarī hakuhī kūheo mwana. ³ Ningī gūkīoneka ūrīrū ūngī kūu igūrū na atīrī: nī ndamathia

† 11:19 Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu igūrū nīkuonania atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū ciīranīro ciake nao.

nene* yarĩ ndune, na yarĩ na ciongo mūgwanja, na hĩa ikūmi, na thūmbĩ mūgwanja ciongo-inĩ ciayo. ⁴ Naguo mūting’oe wayo ūkĩhaata gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njata cia igūrũ na igĩcirekania thĩ. Ndamathia ĩyo ĩkĩrūgama mbere ya mūdũ-wa-nja ūcio warĩ hakuhĩ kũheo mwana, nĩguo ĩtambuure mwana ūcio aaciarwo o ūguo. ⁵ Nake mūdũ-wa-nja ūcio akĩgĩa mwana wa kahĩ, ūrĩa ūgaathaga ndūrĩrĩ ciothe na rũthanju rwa kĩgera. Nake mwana ūcio akĩhurio, agĩtwarwo igūrũ gĩtĩ-inĩ kĩa ūnene kĩa Ngai. ⁶ Mūdũ-wa-nja ūcio akĩūrĩra werũ-inĩ, handũ harĩa aathondekeirwo nĩ Ngai, harĩa aarĩ amenyererwo handũ ha ihinda rĩa matukũ 1,260.

⁷ Na rĩrĩ, kũu igūrũ gũkĩgĩa mbaara. Mikaeli† na araika ake makĩrũa na ndamathia ĩyo, nayo ndamathia na araika ayo makĩrũa nao. ⁸ No ndamathia ndĩarĩ na hinya wa kũigana, nayo hamwe na araika ayo makĩaga ūikaro kũu igūrũ. ⁹ Nayo ndamathia ĩyo nene ĩkĩnyugutwo thĩ, na nĩyo nyoka ĩrĩa ya tene, o ĩrĩa ĩntagwo mūcukani, na ĩgeetwo Shaitani, ĩrĩa ĩhĩtithagia andũ a thĩ yothe. Nayo ĩkĩnyugutwo thĩ hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningĩ ngĩcooka ngĩigua mūgambo mūnene kũu igūrũ, ūkiuga atĩrĩ:
“Rĩu ūhonokio nĩ mūkinyu, na ūhoti, na ūthamaki wa Ngai witũ,
o na wathani wa Kristũ wake.

Nĩgũkorwo ūrĩa ūcuukaga ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
ūrĩa ūmacuukaga mbere ya Ngai mũthenya na ūtukũ,
nĩaharũrũkĩtio thĩ.

¹¹ Nao nĩmamũtooririe
na ūndũ wa thakame ya Gatũrũme,
o na nĩ ūndũ wa kiugo kĩa ūira wao;
na matiigana kwenda kũhonokia mĩoyo yao,
o na maatuĩka a gũkua.

¹² Nĩ ūndũ ūcio, kenai inyuĩ igūrũ,
o na inyuĩ arĩa mūtũũraga kuo!
No kaĩ thĩ na iria rĩrĩa inene irĩ na haaro-ĩ,
tondũ mūcukani nĩaikũrũkĩte kũrĩ inyuĩ!

Nake aiyũrĩtwo nĩ marũrũ manene,
tondũ nĩoĩ atĩ ihinda rĩake rĩrĩa rĩtigaire nĩ inyinyi.”

¹³ Rĩrĩa ndamathia ĩyo yoonire atĩ nĩyanyugutwo thĩ, ikĩambĩrĩria kũnyariira mūdũ-wa-nja ūcio waagĩite mwana wa kahĩ. ¹⁴ Nake mūdũ-wa-nja ūcio akĩheo mathagu meerĩ ma nderi ĩrĩa nene nĩgeetha ombũke athĩ werũ-inĩ handũ harĩa aathondekeirwo, harĩa aarĩ amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harĩa atangĩakinyĩrirwo nĩ nyoka ĩyo. ¹⁵ Nayo nyoka ĩyo ĩkĩhorora maaĩ kuuma kanua kayo o ta rũũ, nĩgeetha ĩkinyĩrie mūdũ-wa-nja ūcio, ĩtũme atwarwo nĩ kĩguũ kũ. ¹⁶ No thĩ nayo igĩteithĩrĩria mūdũ-wa-nja ūcio na ūndũ wa gwathamia kanua kayo, nayo ĩkĩmeria rũũ rũu rwahoretwo nĩ ndamathia ĩyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ndamathia ĩyo ĩkĩrakarĩra mūdũ-wa-nja ūcio mũno, nayo igĩthĩ kũrũa na ciana iria ingĩ ciake, na nĩo andũ arĩa maathĩkagĩra maathani ma Ngai, na makagwatĩria ūira wa Jesũ.

13

¹ Nayo ndamathia ĩyo ĩkĩrūgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

Nyamũ kuuma Iria rĩrĩa Inene

Ningĩ ngĩcooka ngĩona nyamũ ĩkiuma iria thĩinĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa ikūmi, na mĩtwe mūgwanja, na hĩa-inĩ ciayo yarĩ na thūmbĩ ikūmi, na o mūtwe wayo warĩ

* **12:3** Kĩrĩkanĩro-inĩ ndamathia cionanagia thũ cia Ngai na cia andũ a Isiraeli. † **12:7** Mikaeli nĩwe mũraika ūrĩa mūnene ūrĩa ūgitagĩra andũ a Isiraeli, na nĩwe ūkaamahonokia mĩnyamaro-inĩ ya mũthia.

na rīitwa rīa kūrūma Ngai. ² Nyamū ūyo ndonire yahaanaga ta ngarī, no magūrū mayo maatarī ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mūrūūthi. Nayo ndamathia ūyo ūkīhe nyamū ūyo hinya wayo na gītī kīayo kīa ūnene o na wathani mūnene. ³ Mūtwe ūmwe wa nyamū ūyo wonekaga ta waringītwo iringa rīa kūrūago, no iringa rīu rīa kūrūago nīriahonete. Nayo thī yothe nīyagegete na ūkīrūmīrīra nyamū ūyo. ⁴ Nao andū magīkīhooya ndamathia ūyo tondū nīyaheete nyamū ūyo ūhoti wayo, o na makīhooya nyamū ūyo, na makoorage atīrī, “Nūū ūtariī ta nyamū ūno? Nūū ūngīmīūkīrīra, arūe nayo?”

⁵ Nayo nyamū ūyo ūkīheo kanua ga kwaria ciugo cia mwītīio na cia kūrūma Ngai, na ūkīheo ihinda rīa gwathana rīa mīeri mīrongo ūna na ūrī. ⁶ Nyamū ūyo ūgītūmūra kanua ūrume Ngai, na ūcambie rīitwa rīake, na gīikaro gīake, o na arīa matūūraga kūu igūrū. ⁷ Nīyaheirwo hinya nīguo ūrūe na arīa aamūre na ūmatoorie. Na ūkīheo wathani igūrū rīa mīhīrīga yothe, na andū a iruka ciothe, na thiomī ciothe, o na ndūrīrī ciothe. ⁸ Nao andū othe arīa matūūraga gūkū thī kuuma rīrīa thī yombirwo, arīa othe marīitwa mao matarī maandīke ibuku-inī rīa muoyo rīa Gatūrūme karīa gaathīnjirwo, makīnamīrīra nyamū ūyo mamīhooe.

⁹ Mūndū ūrīa ūrī na gūtū nīakīigwe.

¹⁰ Mūndū o wothē angīkorwo nī wa gūtahwo, nīegūtahwo athī.

Mūndū o wothē angīkorwo nī wa kūrūragwo na rūhiū rwa njora-rī, ndarī hīndī atakooragwo na rūhiū.

Ūguo nīkuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire gūkirīrīria, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngīcooka ngīona nyamū ūngī, ūkīuma na thī. Nyamū ūyo yarī na hīa igīrī ta cia gatūrūme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamū ūyo ūgīathana na ūhoti wothē wa nyamū ūrīa ya mbere ithenya rīayo, ūgītūma thī na arīa othe matūūraga kuo mahooyage nyamū ūyo ya mbere, o ūyo yahonete iringa rīayo rīa kūrūago. ¹³ Nayo ūkīringa ciama nene na morirū, o na ūgītūma mwakī ūikūrūke uume igūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūrūringa ciama ithenya rīa nyamū ūyo ya mbere, ūkīheenia andū arīa matūire thī. Ningī ūgīatha andū mathondeke mūhianano nī ūndū wa gūtīa nyamū ūyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū ūyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na ūtūme arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū ūyo mooragwo. ¹⁶ Ningī nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athīni, arīa meyathīte na arīa ngombo, o mūndū ekīrwo rūūri guoko gwake kwa ūrīo kana thiithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtīkagīe mūndū ūngīendia kana agūre, atarī na rūūri rūu, na nīruo rīitwa rīa nyamū ūyo, kana namba ya rīitwa rīayo.

¹⁸ Ūndū ūyū nīūbataire ūūgī. Mūndū o wothē angīkorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū ūyo, nīgūkorwo nī namba ya mūndū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngīcooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandīkītwo rīitwa rīake na rīitwa rīa Ithe mothiū-inī mao. ² Ningī ngīigua mūgambo uumīte igūrū ūtariī ta mūhūyūko wa maaī maratherera na ningī ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watariī ta wa aini a inanda cia mūgeeto makīina na inanda ciao. ³ Nao makīina rwīmbo rwerū marī mbere ya

gītī kīa ũnene, na marĩ mbere ya ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩahotire kwĩruta rwĩmbo rũu tiga o acio 144,000 arĩa maakũūrĩtwo kuuma thĩ. ⁴ Acio nĩ arĩa mateethũkĩtie na andũ-a-nja, nĩgũkorwo nĩmeigĩte marĩ atheru. Nao maarũmagĩrĩra Gatũrũme o kũrĩa guothe aathiiaga. Nĩo maagũrĩtwo kuuma kũrĩ andũ, na makĩrutwo marĩ maciaro ma mbere kũrĩ Ngai o na kũrĩ Gatũrũme. ⁵ Matirĩ hĩndĩ marĩ maheenania; o na matirĩ ũcuuke.

Araika Atatũ

⁶ Ningĩ ngĩona mũraika ũngĩ oombũkĩte rĩera-inĩ, nake aarĩ na Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa tene na tene wa kũhunjĩria andũ arĩa matũũraga thĩ, ũguo nĩ kuuga ndũrĩrĩ ciothe, na mĩhĩrĩga yothe, na thiomi ciothe, na andũ othe. ⁷ Nake akiuga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mwĩtigĩrei Ngai na mũmũgooce we, tondũ ihinda rĩake rĩa gũtua ciira nĩikinyu. Mũhooei ũrĩa wombire igũrũ, na thĩ, na iria rĩrĩa inene, na ithima cia maaĩ.”

⁸ Nake mũraika wa keerĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩrĩgũu! Itũũra rĩrĩa inene rĩa Babuloni* nĩrĩgũu, rĩrĩa rĩanyuithirie ndũrĩrĩ ciothe ndibei irĩa ya maũndũ mooru ma ũtharia warĩo.”

⁹ Ningĩ mũraika wa gatatũ akĩmarũmĩrĩra, nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe angĩhooya nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, na ekĩrwo rũũri rwayo thiithi kana guoko-rĩ, ¹⁰ o nake nĩakanyua ndibei ĩyo ya marakara ma Ngai, irĩa ĩtĩrĩrwo gĩkombe-inĩ kĩa mang’ũrĩ make ĩtatukanĩtio na kĩndũ. Nake nĩakanyariirwo na mwaki wa ũbiriti mbere ya araika arĩa atheru na mbere ya Gatũrũme. ¹¹ Nayo ndogo ya kĩnyariirĩko kĩa ũgũtũũra yambataga nginya tene na tene. Gũtirĩ kĩhurũko mũthenya kana ũtukũ kũrĩ arĩa mahooyaga nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, kana kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa wĩkĩrĩtwo rũũri rwa rĩtwa rĩayo.” ¹² Haha nĩhabataire ũkĩrĩrĩria harĩ andũ arĩa aamũre, o arĩa maathĩkagĩra Maathani ma Ngai, na magatũũra marĩ ehokeku harĩ Jesũ.

¹³ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo woima igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa akuũ, arĩa makuĩte marĩ thĩinĩ wa Mwathani kuuma rĩu.”

Nake Roho ekuuga atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩguo makĩhurũke mawĩra mao maritũ, nĩgũkorwo ciiko ciao iria maneeke nĩkamoima thuutha.”

Thĩ Kũgethwo

¹⁴ Ningĩ ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa haarĩ na itu rĩerũ, na itu rĩu nĩrĩaikarĩrwo nĩ mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ” arĩ na thũmbĩ ya thahabu mũtwe, na arĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha guoko-inĩ gwake. ¹⁵ Nake mũraika ũngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ, agĩta mũndũ ũcio waikarĩire itu na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya rũhiũ rũu rwa kũgetha, ũgethe, tondũ ihinda rĩa kũgetha nĩikinyu, nĩgũkorwo magetha ma thĩ nĩ makũrũ.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio waikarĩire itu akĩhiũrĩria rũhiũ rwake thĩ, nayo thĩ ĩkĩgethwo.

¹⁷ Nake mũraika ũngĩ akiuma thĩinĩ wa hekarũ kũu igũrũ, o nake aarĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha. ¹⁸ Na mũraika ũngĩ, ũrĩa wathaga mwaki, akiuma kĩgongona-inĩ, agĩta ũcio warĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya rũhiũ rũu rwaku rũũgĩ rwa kũgetha, na ũcookanĩrĩrie imanjĩka cia thabibũ kuuma harĩ mũthabibũ ũrĩa wa thĩ tondũ thabibũ ciayo nĩ njĩru.” ¹⁹ Nake mũraika ũcio akĩhiũrĩria rũhiũ rwake thĩ, agĩcookereria thabibũ ciayo, na agĩcooka agĩciikia kĩhĩro-inĩ kĩrĩa kĩnene kĩa mang’ũrĩ ma Ngai.† ²⁰ Nacio ikĩrangĩrĩrio

* **14:8** Itũũra rĩrĩa inene rĩa “Babuloni” haha rĩciiragĩrio nĩ itũũra rĩa Roma, na rĩkarũgamĩrĩra ũhoru wa gũũkĩrĩra Ngai na andũ ake. † **14:19** Ihĩhĩro thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ rĩaragia ũhoru wa kũhingio kwa marakara ma Ngai.

kīhihīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame ĩgītherera yumīte kīhihīro-inī, ĩgīkina handū ha itīina rīa mairū ta igana rīa mīrongo ĩnana,‡ na ĩkīambata o nginya ĩgīkina mīkwa-inī ĩrīa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrirū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūte mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro ĩyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang'ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio gītukanītio na mwaki, na ngīcooka ngīona arīa maatooretie nyamū ĩrīa na mūhiano wayo, na namba ya rīitwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa iria rīu. Nao maanyītīte inanda cia mūgeeto iria maaheetwo nī Ngai, ³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūrīa ndungata ya Ngai,* na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atīrī:

“Maūndū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgeganīa,

Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhōoto na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwītīgīra,

na agoocithie rīitwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgūkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīigooka ihooe irī mbere yaku,

nīgūkorwo cīko ciaku cia ūthingu nīguūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūndū macio nīndarorire, na ngīona hekarū kūu igūrū, ĩrīa arī hema nyamūre ya Ūira, nayo ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na mīthiro ĩrīa mūgwanja makīuma kūu thīnī wa hekarū ĩyo. Nao meehumbīte nguo cia gatani ĩrīa theru yahenagia, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao.

⁷ Hīndī ĩyo kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe iria inya irī muoyo-rī, gīkīnengera araika acio mūgwanja mbakūri mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang'ūrī ma Ngai ūrīa ūtūūraga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ĩkīiyūra ndogo yumīte riiri-inī wa Ngai na thīnī wa hinya wake, na gūtīrī mūndū ūngīahotire gūtoonya hekarū ĩyo nginya mīthiro ĩyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja ĩrīkīrīre.

16

Mbakūri Mūgwanja cia Mang'ūrī ma Ngai

¹ Ningī ngīigua mūgambo mūnene ūkīuma thīnī wa hekarū, naguo ūkīira araika acio mūgwanja atīrī, “Thīi, mūkonorerie thī mbakūri icio mūgwanja cia mang'ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agīthīi akīonoreria mbakūri yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūūri rwa nyamū ĩyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

³ Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūri yake iria-inī rīrīa inene, narīo iria rīu rīkīgarūrūka rīgītuīka ta thakame ya mūndū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo iria-inī rīu gīgīkua.

⁴ Ningī mūraika wa gatatū akīonoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītūika thakame. ⁵ Ngīcooka ngīigua mūraika ūrīa wathaga maaī akiuga atīrī:

“Wee ūrī na kīhōoto ūgītua matuīro maya,

‡ 14:20 nī ta kilomita magana matatū. * 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīnī wa thunagogi gūkūngūra gūkūrwo kwa andū a Isiraēli kuuma būrūri wa Misiri.

Wee ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,
tondū wa gūtua ciira ūguo;

⁶ nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii,
nawe nīūmaheete thakame manyue ta ūrīa magīrīrwo.”

⁷ Na ngīigua kīgongona gīacookia atīrī:

“Ī nīguo, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
matūiro maku nī ma ma, na nī ma kīhoo.”

⁸ Nake mūraika wa kana akīonoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rīkīheo hinya wa gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rītwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mīthiro ūyo, no matiigana kwīrira mamūgooce.

¹⁰ Mūraika wa gatano akīonoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū ĩrīa, naguo ūthamaki wayo ūkīiyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa irona iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekīte.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo ahamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;* namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuma kanua ka nyamū ĩrīa, na kanua-inī ka mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namu nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga ciama, namo mathiiga kūrī ahamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara ĩrīa ĩkaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūikaraga eiguīte na agaikara ahaarīrie nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthī njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namu maroho macio magīcookanīrīria ahamaki handū harīa hetagwo na Kīhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akīonoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīinī gūkiuma mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīrī, “Ūhoro ūcio nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīire andū, nī ūrīa gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūūra rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūūra rīrīa inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibei ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icigīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namu mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo ĩtano o ihiga, makīgwīra andū. Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

17

Mūndū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

¹ Nake mūraika ūmwe wa araike acio mūgwanja, maarī na mbakūri mūgwanja agīūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūrīa mūnene, ūrīa ūikarīte igūrū rīa maaī maingī. ² Na nīwe ahamaki a thī maatharīrie nake, na andū arīa matūūruga thī makarīno nī ndibei ya ūtharia wake.”

* **16:13** Alawii 11:10 rīandīkītwo ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhīngīca andū nīguo meefīkīre na marūmīrīre wīki naaī na ūremi.

³ Ningĩ mūraika ūcio akĩnjoya ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara werũ-inĩ. Ndĩ kũu werũ-inĩ ngĩona mũndũ-wa-nja aikarĩire nyamũ yarĩ ndune ta gakarakũ, na yaiyũrĩtwo nĩ marĩitwa ma kũruma Ngai mwĩrĩ wayo, na yarĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁴ Mũndũ-wa-nja ūcio ehumbĩte nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemia na thahabu, na tũhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inĩ gwake nĩanyiitĩte gĩkombe gĩa thahabu kiyũrĩtio maũndũ marĩ magigi, na ciiko cia ūtharia wake. ⁵ Thiithi-inĩ wake aandĩkwo rĩitwa atĩrĩ:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ūcio aarĩ mũrĩũ, akarĩio nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre, o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ.

Na rĩrĩa ndaamuonire, ngĩgega mũno. ⁷ Nake mūraika ūcio akĩnjũuria atĩrĩ: “Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩria hitho ya mũndũ-wa-nja ūcio na ya nyamũ ĩyo ahaicĩte, ĩyo ĩrĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁸ Nyamũ ĩyo wonire yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhĩ kuuma Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthiĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩitwa mao mataandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Ūndũ ūyũ ūkwenda gwĩciirio na ūũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ irĩma mũgwanja iria ciikarĩirwo nĩ mũndũ-wa-nja ūcio. ¹⁰ Ningĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ūmwe arĩ ho, na ūrĩa ūngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ ĩrĩa yarĩ kuo, na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ūmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikũmi wonire nĩ athamaki ikũmi arĩa mataahetwo ūthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo. ¹³ Marĩ na muoroto ūmwe, na nĩmakaheana ūhoti na wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩri ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Ningĩ mūraika ūcio akĩnjũra atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ūcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na irĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomi. ¹⁶ Nayo nyamũ ĩyo wonire, na hĩa icio ikũmi nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ūcio. Nacio nĩikamwananga na ĩmũtĩge arĩ njaga; nĩikaarĩa nyama ciake, na imũcine na mwaki. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciirĩa rĩa kũhingia muoroto wake na ūndũ wa kũiguanĩra mahe nyamũ ĩyo hinya wao wa gwathana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mũndũ-wa-nja ūcio wonire nĩwe itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa rĩathaga athamaki a thĩ.”

18

Kũgũa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maũndũ macio nĩndonire mūraika ūngĩ agĩkũrũka oimĩte igũrũ arĩ na ūhoti mũnene mũno, nayo thĩ ĩkĩarĩrwo nĩ ūkengi wake. ² Nake akĩanĩrĩa na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

“Nĩrĩgũu! Babuloni itũũra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!

Nĩrĩtuĩkĩte gĩikaro kĩa ndaimono,
na rĩgatuĩka gĩtũũro gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe thũku,
rĩgatuĩka gĩtũũro kĩa nyoni ciothe iria irĩ thaahu na thũũre.

³ Nīgūkorwo ndūrīrī ciothe nīnyuīte
ndibei īrīa ya maūdū mooru ya ūtharia wake.
Nao athamaki a thī nīmatharirie nake,
nao onjorithia a thī magītongio nī mūtūūrīre wake wa mīago mīkīru.”

⁴ Ningī ngīgua mūgambo ūngī uumīte igūrū ūkiuga atīrī:
“Inyuī andū akwa, umai kūrī we,
nīgeetha mūtikagwatanīre na mehia make,
na nīguo mūtikae kwamūkīra mīthiro yake;

⁵ nīgūkorwo mehia make nīmeiganīrīre magakinya o igūrū,
nake Ngai nīaririkanīte mawaganu make.

⁶ Mūheei o ta ūrīa araheanaga;
mūrīhei maita meerī ma ūrīa ekīte.
Gīkombe kīrīa aramūringagīria-rī, mūringīriei kīo maita meerī.

⁷ Mūnyamariei, na mūmūhe kīeha
kīiganaine na mwīgaatho na mwīkīrīro wake.

Ngoro-inī yake erahaga, akoiga atīrī,
‘Nī njikaraga ta mūthamaki-mūdū-wa-nja;
ndirī mūtumia wa ndigwa, na ndirī hīndī ngaacakaya.’

⁸ Nī ūndū ūcio, mīthiro yake nīkamūkinyīrīra mūthenya o ro ūmwe:
nayo nī gīkuū, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nīgūkorwo Mwathani Ngai ūrīa ūmūtūūrīre ciira arī hinya.

⁹ “Rīrīa athamaki a thī arīa maatharagia nake na makagwatanīra nake mīago-
inī yake makoona ndogo yake akīhīa-rī, nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre. ¹⁰ Nao
makaarūgama haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake, nao marīre,
makiugaga atīrī:

“ ‘Īya-ī! Īya-ī, wee itūūra inene,
wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Itūiro rīaku rīrī gūkinya ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūdū
ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro,
na ruru; ningī mataama ma gatani īrīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa
ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mītī
īrīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na
mbaū cia goro, na gīcango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo
ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na ūbani,
na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtū ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano;
ningī ng’ombe na ng’ondu; o na mbarathī na makaari; nginya ngombo o na mīoyo
ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa weriragīria nīrīkwehereire. Ūtonga waku
wothe o na ūkenģi waku nīithirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’

¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama
o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na
maanīrīre, moige atīrī:

“ ‘Īya-ī! Īya-ī! Wee itūūra inene,
wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
na ūkeģemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inĩ, na arĩa othe mathiiaga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arĩa othe marutaga wĩra kũu iria-inĩ rĩrĩa inene, makaarũgama o haraaya. ¹⁸ Rĩrĩa makoona ndogo ya itũũra rĩu rĩkĩhĩa-rĩ, nĩmakanĩrĩra moige atĩrĩ, ‘Kũrĩ kwagĩa itũũra rĩngĩ inene ta itũũra rĩrĩ?’ ¹⁹ Nao nĩmakehurĩria rũkũngũ mĩtwe o makĩrĩraga na magĩcakayaga, na makae, makiugaga atĩrĩ:

“ Īiya-ĩ! Īiya-ĩ, Wee itũũra inene,

kũrĩa arĩa othe ene marikabu cia iria-inĩ inene maatongaire nĩ ũndũ wa ũtonga warĩo!

Nĩrĩanangwo ithaa-inĩ o rĩmwe!

²⁰ Rĩkenerere, wee igũrũ!

Kenai inyuĩ andũ arĩa aamũre, na inyuĩ atũmwo, o na inyuĩ anabii!

Ngai nĩarĩtuĩrĩire ciira nĩ ũndũ wa ũrĩa rĩamwĩkire.’ ”

²¹ Ningĩ mũraika ũrĩ hinya akĩoya ihiga rĩaiganaga ta ihiga inene rĩa gĩthĩi, akĩrĩkia thĩinĩ wa iria rĩrĩa inene, akiuga atĩrĩ:

“Ūguo nĩguo itũũra rĩu inene rĩa Babuloni

rĩgaatengemanio thĩ na hinya,

narĩo rĩage gũcooka kuoneka o na rĩ.

²² Nacio nyĩmbo cia ahũuri inanda cia mũgeeto na aini,

na ahuhi a mĩtũrirũ, na ahuhi a coro,

matigacooka kũiguuo thĩinĩ waku o na rĩ.

Gũtirĩ mũruti wa wĩra wa mũthemba o wothe

ũgacooka kuoneka thĩinĩ waku o rĩ.

Mũgambo wa ihiga rĩa gĩthĩi

ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku.

²³ Gũtirĩ hĩndĩ ũtheri wa tawa

ũgacooka kwara thĩinĩ waku o na rĩ.

O nago mũgambo wa mũhikania na wa mũhiki

ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku o na rĩ.

Onjoria aku nĩo maarĩ andũ marĩ igweta gũkũ thĩ.

Nacio ndũrĩrĩ ciothe ciahĩtithirio nĩ ũragũri waku.

²⁴ Thĩinĩ wake nĩkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andũ arĩa aamũre, o na ya arĩa othe manooragĩrwo gũkũ thĩ.”

19

Haleluya!

¹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩigua kĩndũ kĩaagambaga ta mũrurumo wa kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ makĩanĩrĩra kũu igũrũ, makoiga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nĩ cia Ngai witũ,

² nĩgũkorwo matũiro make ma ciira nĩ ma ma, na nĩ ma kĩhooto.

Tondũ nĩatuĩrĩire mũmaraya ũcio mũnene ciira,

ũcio wathũkirie thĩ na ũtharia wake.

Na nĩamũrĩhĩtie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makĩanĩrĩra o rĩngĩ, makiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ndogo yake igũtũũra yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arĩa mĩrongo ĩrĩ na ana, na ciũmbe iria inya irĩ muoyo, makĩgũithia thĩ makĩhooya Ngai, ũrĩa waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene. Nao makĩanĩrĩra atĩrĩ:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Ningĩ mūgambo ũkiuma gĩtĩ-inĩ kũ kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ:
“Goocai Ngai witũ,

inyuĩ ndungata ciake inyuothe,
o inyuĩ mūmwĩtigĩrĩte,
arĩa anini na arĩa anene!”

⁶ Ngĩcooka ngĩigua mūgambo warĩ ta wa kĩrĩndĩ kĩnene mūno, wahaanaga ta mūrurumo wa maaĩ megũtherera na ta mūrurumo mūnene wa ngwa, naguo ũkĩanĩrĩra, ũkiuga atĩrĩ:

“Haleluya!
Nĩgũkorwo Mwathani Ngai witũ,
o we Mwene-Hinya-Wothe, nĩarathamaka.

⁷ Nĩtũkenei, na tũcanjamũke,
na tũmũgooce!

Nĩgũkorwo ũhiki wa Gatũrũme nĩmũkinyu,
nake mũhiki wake nĩhaarĩirie.

⁸ Nake mũhiki ũcio akĩheo nguo cia taama ya gatani ĩrĩa njega,
ĩ gũkenga na theru, nĩguo ehumbe.”

(Taama wa gatani ĩrĩa njega nĩguo ciĩko cia ũthingu cia andũ arĩa aamũre.)

⁹ Ningĩ mūraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa metĩtwo iruga-inĩ rĩa ũhiki wa Gatũrũme!’ ” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Icio nĩ ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magũrũ-inĩ make ndĩmũhooe. No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na nĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩirie ũira wa Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nĩgũkorwo ũira wa Jesũ nĩguo roho wa ũrathi.”

Mũndũ Ũhaicĩte Mbarathi Njerũ

¹¹ Ningĩ nĩndonire igũrũ rĩhingũkĩte na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake ũrĩa wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake atuuga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kĩhooto. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na arĩ na thũmbĩ nyingĩ mũtwe. Nĩandĩkĩtwo rĩtwa, rĩtarĩ mũndũ ũngĩ ũrĩũ tiga we wiki. ¹³ Ehumbĩte nguo ĩrĩndĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩtwa rĩake etagwo Kiugo-kĩa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbũtũ cia ita cia igũrũ ciamuumĩte thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo cia taama wa gatani ĩrĩa njega, njerũ cua na theru. ¹⁵ Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rũhiũ rwa njora rũũgĩ rwa kũũraga ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na rũthanju rwa kĩgera na arangĩrĩrie ihĩhĩro rĩa ndibei rĩa mang’ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inĩ yake na kĩero-inĩ gĩake nĩandĩkĩtwo rĩtwa rĩrĩ:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngĩcooka ngĩona mūraika ũmwe arũgamĩte thĩinĩ wa riũa, nake akĩanĩrĩra na mūgambo mūnene, agĩta nyoni iria ciarerete rĩera-inĩ, agĩciĩra atĩrĩ, “Ūkai, mũngane hamwe iruga-inĩ rĩrĩa inene rĩa Ngai, ¹⁸ nĩgeetha mũrĩe nyama cia mĩrĩ ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa anini na arĩa anene.”

¹⁹ Ningĩ ngĩona nyamũ ĩrĩa, na athamaki a thĩ, na mbũtũ ciao cia ita mecookanĩrĩrie hamwe nĩgeetha marũe na ũcio wahaicĩte mbarathi na mbũtũ yake ya ita. ²⁰ No rĩrĩ, nyamũ ĩyo ĩkĩnyitwo, o hamwe na mūnabii ũrĩa wa maheeni

ūrīa waringaga ciama ithenya rīayo. Na ūndū wa ciama icio nīahītithītie andū arīa mekīrītwo rūūri rwa nyamū īyo na makahooya mūhianano wayo. Nao eerī magīikio icua-inī rīa mwaki wa ūbiriti ūgwakana. ²¹ Arīa maatigaire makūragwo na rūhiū rwa njora ruoimīte kanua ka ūcio wahaicīte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikīhūūnīrīria nyama cia mīrī yao.

20

Mīaka Ngiri Īmwe

¹ Ningī ngīona mūraika agīkūrūka oimīte igūrū, arī na kīhingūro kīa Irima-rīrīa-Rītārī-Gīturi, na anyiitīte mūnyororo mūnene guoko-inī gwake. ² Nake akīnyiita ndamathia īrīa, na nīyo nyoka īrīa ya tene, na noyo mūcukani kana Shaitani, akīmīoha mīaka ngiri Īmwe. ³ Akīmīikia Irima rīu-Rītārī-Gīturi, akīmīhingīrīria kuo, na akīrīcinīrīria mūhūri, nīguo amīgīrīrīrie ndīkanacooke kūheenia andū a ndūrīrī rīngī nginya mīaka īyo ngiri Īmwe īthire. Thuutha wa ūguo nīkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngīcooka ngīona itī cia ūnene iria ciaikarīrwo nī arīa maaheetwo hinya wa gūtuīra andū ciira. Na ngīona mīoyo ya andū arīa manatinio mītwe nī ūndū wa ūira wa Jesū o na nī ūndū wa kiugo kīa Ngai. Acio matiahooete nyamū īrīa o na kana mūhiano wayo, na matiekīrītwo rūūri rwayo ithiithi-inī ciao kana moko-inī mao. Nao magīcooka muoyo na magīathana hamwe na Kristū mīaka ngiri Īmwe. ⁵ (Andū arīa angī othe maakuīte matiigana gūcooka muoyo, nginya rīrīa mīaka īyo ngiri Īmwe yathirire.) Kūu nīkuo kūriūka kūrīa kwa mbere. ⁶ Kūrathimwo na gūthera nī arīa magwatanīire na kūriūka kūu kwa mbere. Gīkuū gīa keerī gītīrī na hinya igūrū rīao, no magaatūika athīnjīri-Ngai o na Kristū, na magaatamaka hamwe nake mīaka ngiri Īmwe.

Shaitani Gūtuīrwo Ciira

⁷ Rīrīa mīaka īyo ngiri īgaathira, Shaitani nīkuohorwo akoohorwo oime njeera īyo yake, ⁸ nake nīagathiī kūheenia ndūrīrī ituri-inī iria inya cia thī, nīcio Gogu na Magogu, nīguo acicookanīrīrie hamwe nī ūndū wa mbaara. Mūigana wao nī ta mūthanga wa hūgūrūrū cia iria rīrīa inene. ⁹ Nao magītuīkanīria wariī wa thī, makīrigiicīria kambī ya andū a Ngai, o na itūūra rīu inene endete. No mwaki nīwoimire igūrū, ūkīmaniina. ¹⁰ Nake mūcukani, ūrīa wamaheenie, agīkio iria rīa mwaki wa ūbiriti, o kūrīa nyamū īrīa na mūnabii ūrīa wa maheeni maikītio. Nao magaatūūra manyariiragwo mūthenya na ūtukū tene na tene.

Arīa Akuū Gūtuīrwo Ciira

¹¹ Ningī ngīona gītī kīnene mūno kīa ūnene kīa rangi mwerū, na ngīona ūrīa wagīkarīire. Nayo thī na igūrū ikīūra, ikīehera ūthiū-inī wake, ikīaga handū ingīikara. ¹² Na ningī ngīona arīa akuū, anene na arīa anini, marūgamīte mbere ya gītī kīu kīa ūnene, namo mabuku makīhingūrwo. Narīo ibuku rīngī rīkīhingūrwo, na nīrīo ibuku rīa muoyo. Nao andū arīa akuū magītuīrwo ciira kūringana na ciiko iria meekīte, o ta ūrīa kwaandīkītwo mabuku-inī macio. ¹³ Narīo iria rīrīa inene rīkīruta arīa akuū maarī thīnī warīo, nakīo gīkuū na Kwa-ngoma ikīruta arīa maarī thīnī wacio, na o mūndū agītuīrwo kūringana na ciiko iria eekīte. ¹⁴ Thuutha ūcio gīkuū na Kwa-ngoma igīkio iria-inī rīa mwaki. Icua rīu rīa mwaki nīrīo gīkuū gīa keerī. ¹⁵ Na rīrī, mūndū o wothe akorwo rītwa rīake rītioneekire rīandīkītwo ibuku-inī rīa muoyo-rī, agīkio iria-inī rīu rīa mwaki.

21

Jerusalemu īrīa Njerū

¹ Ngĩcooka ngĩona igūrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ igūrũ rĩrĩa rĩa mbere na thĩ rĩrĩa ya mbere nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩrĩa inene rĩtiarĩ ho. ² Ngĩona Itũura rĩrĩa Itheru, Jerusalemu rĩrĩa njerũ, rĩgĩikũrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai, rĩhaarĩrio ta mũhiki agemeirio mũthuariwe. ³ Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, “Rĩu gĩkaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene arĩkoragwo hamwe nao, na atuĩke Ngai wao. ⁴ Nake nĩakamagiria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũgaakorwo na gĩkuũ, o na kana gũcakaya, kana kĩrĩro, kana ruo, nĩgũkorwo maũndũ marĩa ma mbere nĩmeherete magathira.”

⁵ Nake ũrĩa waikariire gĩtĩ-kĩa-ũnene akiuga atĩrĩ, “Nĩ kwerũhia ndĩrerũhia maũndũ mothe!” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ, nĩgũkorwo ciugo ici nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma.”

⁶ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ: “Maũndũ nĩmahingu. Nĩ nĩ nĩ Alifa o na Omega, Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro. ũrĩa mũnyootu nĩngamũhe maaĩ anyue kuuma gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ũguo tũhũ atekũgũra. ⁷ Mũndũ ũrĩa ũgũtoorania nĩwe ũkaagaya maũndũ macio mothe, na nĩ nĩngatuĩka Ngai wake, nake atuĩke mũrũ wakwa. ⁸ No andũ arĩa iguoya, na arĩa matetĩkĩtie, na arĩa imaramari, na arĩa oragani, na ahũuri maraya, na arogi, na ahooi mĩhianano, na aheenania-rĩ, othe ũtũũro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti. Gĩkĩ nĩkĩo gĩkuũ gĩa keerĩ.”

⁹ ũmwe wa araike acio mũgwanja arĩa maarĩ na mbakũri mũgwanja iria ciaiyũrĩte mĩthiro rĩrĩa mũgwanja ya kũrigĩrĩria agĩũka, akĩnjĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũhiki, na nĩwe mũtumia wa Gatũrũme.” ¹⁰ Nake akĩngua ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara kĩrĩma-inĩ kĩarĩ kĩnene kĩraaya na igūrũ, akĩnyonia Jerusalemu, Itũura rĩu inene Itheru rĩgĩikũrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai. ¹¹ Itũura rĩu rĩarĩ na riiri wa Ngai, naguo ũkengi warĩo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mũno, o ta kahiga karĩa getagwo njathibi, gakengu o ta gĩcicio. ¹² Narĩo rĩarĩ na rũthingo rũnene, rũraihi na igūrũ, rwarĩ na ihingo ikũmi na igĩrĩ, na araike ikũmi na eerĩ ihingo-inĩ icio. Nacio ihingo icio nĩciandĩkĩtwo marĩtwa ma mĩhĩrĩga rĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathĩro warĩ na ihingo ithatũ, na mwena wa gathigathini ihingo ithatũ, na mwena wa gũthini ihingo ithatũ, na mwena wa ithũiro ihingo ithatũ. ¹⁴ Naruo rũthingo rwa itũura rĩu inene rwarĩ na mĩthingi ikũmi na ĩrĩ, na igūrũ rĩayo ikaandĩkwo marĩtwa ma atũmwo arĩa ikũmi na eerĩ a Gatũrũme.

¹⁵ Nake mũraika ũcio wanjarĩrie aarĩ na rũthanju rwa thahabu rwa gũthima itũura rĩu inene, o na ihingo ciarĩo, na thingo ciarĩo. ¹⁶ Narĩo itũura rĩu inene rĩakĩtwo rĩiganaine mĩena yothe, ũraihi warĩo ũkaiganana na wariĩ warĩo.* Nĩathimire itũura rĩu inene na rũthanju rũu, na akĩona atĩ rĩarĩ na ũraihi wa kilomita ta 2,200, ũkaiganana na wariĩ warĩo, na kwambata na igūrũ kwarĩo. ¹⁷ Ningĩ agĩthima rũthingo rwarĩo, na ũtungu waruo ũgĩkorwo warĩ mĩkono igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na ĩna, rũthimĩtwo na gĩthimi kĩa mũndũ, na no kĩo mũraika aahũthagĩra. ¹⁸ Rũthingo rũu rwakĩtwo na njathibi, narĩo itũura rĩu inene rĩakĩtwo na thahabu rĩrĩa therie, ĩgathera o ta gĩcicio. ¹⁹ Nayo mĩthingi ĩyo ya thingo cia itũura rĩu inene yagemetio na mĩthemba yothe ya mahiga ma goro. Mũthingi wa mbere warĩ wa njathibi, na wa keerĩ warĩ wa yakuti rĩrĩa ya bururu, na wa gatatũ warĩ wa yacimu, na wa kana warĩ wa thumarati, ²⁰ na wa gatano warĩ wa onigithi, na wa gatandatũ warĩ wa wakiki ũrĩa mũtune, na wa mũgwanja warĩ wa yakuti rĩrĩa ĩhaana thahabu, na wa kanana warĩ wa thabaricandi, na wa kenda warĩ wa yakuti rĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na wa ikũmi warĩ wa wakiki ũrĩa ũhaana nyeki nduru, na wa ikũmi na ĩmwe warĩ wa wakiki ũrĩa wa bururu, na wa ikũmi na igĩrĩ warĩ

* **21:16** ũraihi, wariĩ, na ũraihi wa na igūrũ nĩwaiganaine, o ta ũrĩa wa Handũ-harĩa-Hatheru waiganaine.

wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo iria ikūmi na igĩrĩ nĩ ruru ikūmi na igĩrĩ, o kĩhingo gĩathondeketwo na ruru ĩmwe. Nayo njĩra ĩrĩa nene ya itũūra rĩu inene yarĩ ya thahabu therie, yonithanagia mwena ũrĩa ũngĩ ta gĩcicio.

²² Na gũtirĩ hekarũ ndonire kũu itũūra-inĩ rĩu inene, tondũ Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatũrũme nĩo hekarũ yakuo. ²³ Itũūra rĩu inene rĩtibataire nĩ kwarĩrwo nĩ riũa kana mweri, nĩgũkorwo riiri wa Ngai nĩũrĩheaga ũtheri, nake Gatũrũme nĩwe tawa warĩo. ²⁴ Nacio ndũrĩrĩ igaathiiaga na ũtheri warĩo, nao athamaki a thĩ marehe riiri wao thĩinĩ warĩo. ²⁵ Gũtirĩ mũthenya o na ũmwe ihingo ciarĩo ikaahingwo, nĩgũkorwo kũu gũtigakorwo na ũtukũ. ²⁶ Na nĩkuo makaarehe riiri na gĩtĩo cia ndũrĩrĩ. ²⁷ Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ gĩtheru gĩgaatoonya itũūra rĩu o narĩ, o na kana mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga maũndũ ma njono kana ma maheeni. O tiga arĩa marĩitwa mao mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩa rĩa Gatũrũme rĩa muoyo.

22

Rũũ rwa Muoyo

¹ Ningĩ mũraika ũcio akĩnyonia rũũ rwa maaĩ ma muoyo, makembu na makahenia o ta gĩcicio, rũgĩtherera ruumĩte gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Ngai na gĩa Gatũrũme ² rũikũrũkiire gatagatĩ ka njĩra ĩrĩa nene ya itũūra inene. Mĩena yeerĩ ya rũũ rũu, o mwena warĩ na mũtĩ wa muoyo, naguo waciaraga matunda mĩthemba ikūmi na ĩrĩ, ũgaciaraga maciaro maguo o mweri. Namo mathangũ ma mũtĩ ũcio maarĩ ma kũhonia andũ a ndũrĩrĩ. ³ Gũtigacooka kũgĩa na kĩrumi o na kĩrĩkũ. Gĩtĩ-kĩa-ũnene kĩa Ngai na gĩa Gatũrũme gĩgaakorwo kũu thĩinĩ wa itũūra inene, nacio ndungata ciake nĩkamũtungatagĩra. ⁴ Nacio nĩkoonaga ũthiũ wake, narĩo rĩitwa rĩake rĩkandĩkwo ithiithi-inĩ ciao. ⁵ Gũtigacooka kũgĩa ũtukũ. Nao matikabatario nĩ ũtheri wa tawa o na kana ũtheri wa riũa, nĩgũkorwo Mwathani Ngai nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mũraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Ciugo icio nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nĩatũmire mũraika wake nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa arĩ o nginya mekĩke ica ikuhĩ.”

Jesũ Nĩarooka

⁷ “Na rĩrĩ, nĩngũũka o narua! Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũrũmĩtie ciugo cia ũrathi ũrĩa ũrĩ ibuku-inĩ rĩrĩ.”

⁸ Nĩ, Johana-rĩ, nĩ nĩ ndaiguire na ngĩona maũndũ macio. Na rĩrĩa ndaarĩkirie kũmaigua o na kũmona-rĩ, ngĩgwa thĩ magũrũ-inĩ ma mũraika ũcio wanyonagia maũndũ macio ndĩmũhooe. ⁹ No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na nĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo arĩa anabii, na arĩa othe marũmĩtie ciugo cia ibuku rĩrĩ. Hooya Ngai arĩ we!”

¹⁰ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũkahingĩrĩrie ciugo cia ũrathi wa ibuku rĩrĩ, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩkuhĩrĩrie. ¹¹ Mũndũ ũrĩa wĩkaga ũũru nĩathiĩ na mbere gwĩka ũũru, nake ũrĩa kĩmaramari athiĩ na mbere na kũmaramara; na ũrĩa wĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire athiĩ na mbere gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire; ningĩ ũrĩa mũtheru agĩthiĩ na mbere gũtuĩka mũtheru.”

¹² “Na rĩrĩ, ngũũka o narua! Nakĩo kĩheo gĩakwa ndĩ nakĩo, na ngaathe o mũndũ kũringana na ũrĩa aneeka. ¹³ Nĩ nĩ nĩ Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kũrigĩrĩria, ningĩ Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro.

¹⁴ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mathambĩtie nguo ciao, nĩguo magĩe na rũtha rwa gũkinya mũtĩ-inĩ wa muoyo na matoonyere ihingo-inĩ makinye thĩinĩ wa itũūra

rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogi, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothe wendete maūdū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nīi, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Nīi nī nīi Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī nīi Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūdū o wothe mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothe ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mūdū o wothe ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūdū o wothe angīciongengerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīinī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mūdū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīinī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, iria itaarīrio thīinī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maūdū macio ekuuga atīrī, “Ī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.